

Εγχειρίδιο του **FreeBSD**

Ομάδα Τεκμηρίωσης του **FreeBSD**

Εγχειρίδιο του FreeBSD

άδϋ Ομάδα Τεκμηρίωσης του FreeBSD

ΆϋϊϊόέäðĩŸĩ Φεβρουάριος 1999

ΔίãðĩáðéēŸ Äéäéþιάά © 1995, 1996, 1997, 1998, 1999, 2000, 2001, 2002, 2003, 2004, 2005, 2006, 2007, 2008, 2009, 2010, 2011, 2012 Ομάδα Τεκμηρίωσης του FreeBSD

Καλώς ήρθατε στο FreeBSD! Αυτό το εγχειρίδιο καλύπτει την εγκατάσταση και την καθημερινή χρήση του *FreeBSD 8.4-RELEASE* και του *FreeBSD 9.1-RELEASE*. Το βιβλίο αυτό είναι μόνιμα υπό βελτίωση και ανάπτυξη και αποτελεί το αποτέλεσμα της δουλειάς πολλών ατόμων, οπότε κάποια τμήματα μπορεί να περιέχουν σχετικά ξεπερασμένες πληροφορίες και να χρειάζονται ανανέωση. Αν ενδιαφέρεστε να μας βοηθήσετε σε αυτό το έργο, επικοινωνήστε μαζί μας στην ηλεκτρονική λίστα ομάδας τεκμηρίωσης του FreeBSD (<http://lists.FreeBSD.org/mailman/listinfo/freebsd-doc>). Ε τελευταία έκδοση αυτού του κειμένου είναι πάντα διαθέσιμη από την ιστοσελίδα του FreeBSD (<http://www.FreeBSD.org/>) (παλιότερες εκδόσεις μπορείτε να βρείτε στη διεύθυνση <http://docs.FreeBSD.org/doc/>). Μπορείτε επίσης να μεταφορτώσετε στον υπολογιστή σας το ίδιο βιβλίο σε άλλες μορφές αρχείου και με διάφορες μορφές συμπίεσης από τον εξυπηρετητή FTP του FreeBSD (<ftp://ftp.FreeBSD.org/pub/FreeBSD/doc/>) ή ένα από τα πολλά mirror sites. Αν προτιμάτε ένα τυπωμένο αντίτυπο, μπορείτε να αγοράσετε ένα αντίγραφο του Εγχειριδίου, από το FreeBSD Mall (<http://www.freebsdmall.com/>). Μπορείτε επίσης να ψάξετε σε όλο το βιβλίο (<http://www.FreeBSD.org/search/index.html>).

Ε διανομή και χρήση σε μορφή πηγαίου κώδικα (SGML DocBook) ή σε "μεταγλωττισμένη" μορφή (SGML, HTML, PDF, PostScript, RTF κοκ) με ή χωρίς αλλαγές, επιτρέπεται εφόσον οι παρακάτω προϋποθέσεις τηρούνται:

1. Ε διανομή σε μορφή πηγαίου κώδικα (SGML DocBook) πρέπει να διατηρεί την παραπάνω δήλωση πνευματικών δικαιωμάτων, αυτή τη λίστα με προϋποθέσεις και την επόμενη παράγραφο στις πρώτες γραμμές του αρχείου, αμετάβλητες.
2. Ε διανομή σε μεταγλωττισμένες μορφές (μετάφραση σε άλλα DTD, μετατροπή σε PDF, PostScript, RTF ή άλλες μορφές) πρέπει να αναπαράγει την παραπάνω δήλωση πνευματικών δικαιωμάτων, αυτή τη λίστα με προϋποθέσεις, και την παρακάτω παράγραφο τόσο στην τεκμηρίωση όσο και σε άλλο υλικό που παρέχεται μαζί με την διανομή.

Όϋϊάϊόέü: ΑΥΤΕ Ε ΤΕΚΜΕΡΙΩΣΕ ΔΙΝΕΤΑΙ ΑΠΟ ΤΗΝ ΟΜΑΔΑ ΤΕΚΜΕΡΙΩΣΕΣ ΤΟΥ FREEBSD "ΩΣ ΕΧΕΙ" ΚΑΙ ΔΕΝ ΠΑΡΕΧΕΤΑΙ ΚΑΜΙΑ ΑΜΕΣΕ Ε ΕΜΜΕΣΕ ΕΠΤΥΕΣΕ, ΣΥΜΠΕΡΙΛΑΜΒΑΝΟΜΕΝΩΝ, ΑΛΛΑ ΩΡΙΣ ΝΑ ΠΕΡΙΟΡΙΖΕΤΑΙ ΜΟΝΟ ΣΕ ΑΥΤΕΣ, ΚΑΙ ΤΩΝ ΕΜΜΕΣΩΝ ΕΠΤΥΕΣΕΩΝ ΓΙΑ ΕΜΠΟΡΕΥΣΙΜΟΤΕΤΑ Ε ΚΑΤΑΛΛΕΛΟΤΕΤΑ ΓΙΑ ΟΠΟΙΟΝΔΕΠΟΤΕ ΣΥΓΚΕΚΡΙΜΕΝΟ ΣΚΟΠΟ. ΣΕ ΚΑΜΙΑ ΠΕΡΙΠΤΩΣΕ ΔΕΝ ΕΥΘΥΝΕΤΑΙ Ε ΟΜΑΔΑ ΤΕΚΜΕΡΙΩΣΕΣ ΤΟΥ FREEBSD ΓΙΑ ΟΠΟΙΕΣΔΕΠΟΤΕ ΑΜΕΣΕΣ, ΕΜΜΕΣΕΣ, ΤΥΧΑΙΕΣ, ΕΙΔΙΚΕΣ, ΣΕΜΑΝΤΙΚΕΣ, Ε ΚΑΤΑ ΠΕΡΙΠΤΩΣΕ ΒΛΑΒΕΣ (ΣΥΜΠΕΡΙΛΑΜΒΑΝΟΜΕΝΩΝ, ΑΛΛΑ ΩΡΙΣ ΝΑ ΠΕΡΙΟΡΙΖΕΤΑΙ ΜΟΝΟ ΣΕ ΑΥΤΕΣ, ΚΑΙ ΤΗΝ ΑΔΥΝΑΜΙΑ ΠΡΟΣΒΑΣΕΣ ΣΕ ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΕΣ ΠΕΤΕΣ Ε ΥΠΕΡΕΣΙΕΣ, ΤΗΝ ΑΔΥΝΑΜΙΑ CΡΕΣΕΣ, ΤΗΝ ΑΠΩΛΕΙΑ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ Ε ΚΕΡΔΟΥΣ, ΚΑΙ ΤΗΝ ΔΙΑΚΟΠΕ ΕΠΙCΕΙΡΕΜΑΤΙΚΩΝ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΩΝ), ΠΟΥ ΠΡΟΚΑΛΟΥΝΤΑΙ ΜΕ ΟΠΟΙΟΔΕΠΟΤΕ ΤΡΟΠΟ ΑΠΟ ΤΕ CΡΕΣΕ ΑΥΤΕΣ ΤΕΣ ΤΕΚΜΕΡΙΩΣΕΣ.

Το FreeBSD είναι ένα κατοχυρωμένο εμπορικό σύμβολο του FreeBSD Foundation.

Οι λέξεις 3Com και HomeConnect είναι κατοχυρωμένα εμπορικά σύμβολα της 3Com Corporation.

Οι λέξεις 3ware και Escalade είναι κατοχυρωμένα εμπορικά σύμβολα της 3ware Inc.

Ε λέξη ARM είναι κατοχυρωμένο εμπορικό σύμβολο της ARM Limited.

Ε λέξη Adaptec είναι κατοχυρωμένο εμπορικό σύμβολο της Adaptec, Inc.

Οι λέξεις ή φράσεις Adobe, Acrobat, Acrobat Reader, και PostScript είναι είτε κατοχυρωμένα εμπορικά σύμβολα ή εμπορικά σύμβολα της Adobe Systems Incorporated στις Ενωμένες Πολιτείες ή/και σε άλλες χώρες.

Οι λέξεις ή φράσεις Apple, AirPort, FireWire, Mac, Macintosh, Mac OS, Quicktime, και TrueType είναι εμπορικά σύμβολα της Apple Computer, Inc., κατοχυρωμένα στις Ενωμένες Πολιτείες και σε άλλες χώρες.

Οι λέξεις Corel και WordPerfect είναι εμπορικά σύμβολα ή κατοχυρωμένα εμπορικά σύμβολα της Corel Corporation ή/και των θυγατρικών της στον Καναδά, τις Ενωμένες Πολιτείες ή/και σε άλλες χώρες.

Ε φράση Sound Blaster είναι εμπορικό σύμβολο της Creative Technology Ltd. στις Ενωμένες Πολιτείες ή/και σε άλλες χώρες.

Ε λέξη CVSup είναι κατοχυρωμένο εμπορικό σύμβολο του John D. Polstra.

Οι λέξεις ή φράσεις Heidelberg, Helvetica, Palatino, και Times Roman είναι είτε κατοχυρωμένα εμπορικά σύμβολα ή εμπορικά σύμβολα της Heidelberger Druckmaschinen AG στις ΕΠΑ και σε άλλες χώρες.

Οι λέξεις ή φράσεις IBM, AIX, EtherJet, Netfinity, OS/2, PowerPC, PS/2, S/390, και ThinkPad είναι εμπορικά σύμβολα της International Business Machines Corporation στις Ενωμένες Πολιτείες, άλλες χώρες, ή και στα δύο ταυτόχρονα.

Οι λέξεις IEEE, POSIX, και 802 είναι κατοχυρωμένα εμπορικά σύμβολα του Institute of Electrical and Electronics Engineers, Inc. στις Ενωμένες Πολιτείες.

Οι λέξεις Intel, Celeron, EtherExpress, i386, i486, Itanium, Pentium, και Xeon είναι εμπορικά σύμβολα ή κατοχυρωμένα εμπορικά σύμβολα της Intel Corporation και των θυγατρικών της στις Ενωμένες Πολιτείες και σε άλλες χώρες.

Οι λέξεις Intuit και Quicken είναι κατοχυρωμένα εμπορικά σύμβολα ή κατοχυρωμένα σύμβολα υπηρεσιών της Intuit Inc., ή κάποιων από τις θυγατρικές της, στις Ενωμένες Πολιτείες και σε άλλες χώρες.

Το Linux είναι ένα κατοχυρωμένο εμπορικό σύμβολο του Linus Torvalds στις Ενωμένες Πολιτείες.

Οι λέξεις LSI Logic, AcceleRAID, eXtremeRAID, MegaRAID και Mylex είναι εμπορικά σύμβολα ή κατοχυρωμένα εμπορικά σύμβολα της LSI Logic Corp.

Οι λέξεις M-Systems και DiskOnChip είναι εμπορικά σύμβολα ή κατοχυρωμένα εμπορικά σύμβολα της M-Systems Flash Disk Pioneers, Ltd.

Οι λέξεις Macromedia, Flash, και Shockwave είναι εμπορικά σύμβολα ή κατοχυρωμένα εμπορικά σύμβολα της Macromedia, Inc. στις Ενωμένες Πολιτείες και/ή σε άλλες χώρες.

Οι λέξεις Microsoft, IntelliMouse, MS-DOS, Outlook, Windows, Windows Media, και Windows NT είναι είτε κατοχυρωμένα εμπορικά σύμβολα ή εμπορικά σύμβολα της Microsoft Corporation στις Ενωμένες Πολιτείες και/ή σε άλλες χώρες.

Οι λέξεις Netscape και Netscape Navigator είναι κατοχυρωμένα εμπορικά σύμβολα της Netscape Communications Corporation στις Ε.Π.Α και άλλες χώρες.

Οι λέξεις GateD και NextHop είναι κατοχυρωμένα εμπορικά σύμβολα και εμπορικά σύμβολα της NextHop στις Ε.Π.Α. και άλλες χώρες.

Οι λέξεις Motif, OSF/1, και UNIX είναι κατοχυρωμένα εμπορικά σύμβολα και οι λέξεις ή φράσεις IT DialTone και The Open Group είναι εμπορικά σύμβολα του The Open Group στις Ενωμένες Πολιτείες και σε άλλες χώρες.

Ε λέξη Oracle είναι κατοχυρωμένο εμπορικό σύμβολο της Oracle Corporation.

Οι λέξεις PowerQuest και PartitionMagic είναι κατοχυρωμένα εμπορικά σύμβολα της PowerQuest Corporation στις Ενωμένες Πολιτείες και/ή σε άλλες χώρες.

Οι λέξεις RealNetworks, RealPlayer και RealAudio είναι κατοχυρωμένα εμπορικά σύμβολα της RealNetworks, Inc.

Οι λέξεις ή φράσεις Red Hat, και RPM είναι εμπορικά σύμβολα ή κατοχυρωμένα εμπορικά σύμβολα της Red Hat, Inc. στις Ενωμένες Πολιτείες και σε άλλες χώρες.

Οι λέξεις SAP, R/3, και mySAP είναι εμπορικ'ά σύμβολα ή κατοχυρωμένα εμπορικ'ά σύμβολα της SAP AG στη Γερμανία και σε πολλές άλλες χώρες του κόσμου.

Οι λέξεις ή φράσεις Sun, Sun Microsystems, Java, Java Virtual Machine, JavaServer Pages, JDK, JRE, JSP, JVM, Netra, OpenJDK, Solaris, StarOffice, Sun Blade, Sun Enterprise, Sun Fire, SunOS, Ultra και VirtualBox είναι εμπορικ'ά σύμβολα ή κατοχυρωμένα εμπορικ'ά σύμβολα της Sun Microsystems, Inc. στις Ενωμένες Πολιτείες και σε άλλες χώρες.

Οι λέξεις Symantec και Ghost είναι κατοχυρωμένα εμπορικ'ά σύμβολα της Symantec Corporation στις Ενωμένες Πολιτείες και σε άλλες χώρες.

Ε λέξη MATLAB είναι ένα κατοχυρωμένο εμπορικό σύμβολο της The MathWorks, Inc.

Ε λέξη SpeedTouch είναι ένα εμπορικό σύμβολο της Thomson

Οι λέξεις ή φράσεις U.S. Robotics και Sportster είναι κατοχυρωμένα εμπορικ'ά σύμβολα της U.S. Robotics Corporation.

Ε λέξη VMware είναι εμπορικό σύμβολο της VMware, Inc.

Οι λέξεις ή φράσεις Waterloo Maple και Maple είναι εμπορικ'ά ή κατοχυρωμένα εμπορικ'ά σύμβολα της Waterloo Maple Inc.

Ε λέξη Mathematica είναι κατοχυρωμένο εμπορικό σύμβολο της Wolfram Research, Inc.

Ε λέξη XFree86 είναι ένα εμπορικό σύμβολο του The XFree86 Project, Inc.

Οι λέξεις ή φράσεις Ogg Vorbis και Xiph.Org είναι εμπορικ'ά σύμβολα του Xiph.Org.

Πολλές από τις λέξεις ή φράσεις οι οποίες χρησιμοποιούνται από τους κατασκευαστές ή τους πωλητές τους για να διακρίνουν τα προϊόντα τους θεωρούνται εμπορικ'ά σύμβολα. Όπου αυτές εμφανίζονται σε αυτό το κείμενο και για όσες από αυτές γνωρίζει η Ομ'αδα Ανάπτυξης του FreeBSD ότι είναι πιθανόν να είναι εμπορικ'ά σύμβολα, θα δείτε ένα από τα σύμβολα: "TM" ή "®".

ΘΒίαέάò Ðañéå÷ïŸíuí

Πρόλογος	xiv
I. Ξεκινώντας με το FreeBSD.....	xxiii
1 Εισαγωγή.....	1
1.1 Σύνοψη.....	1
1.2 Καλώς ήλθατε στο FreeBSD!.....	1
1.3 Πληροφορίες για το FreeBSD Project.....	5
2 Εγκατάσταση του FreeBSD 8.x και Προγενέστερων Εκδόσεων	12
2.1 Σύνοψη.....	12
2.2 Απαιτήσεις Υλικού.....	12
2.3 Εργασίες πριν την Εγκατάσταση.....	13
2.4 Ξεκινώντας την Εγκατάσταση.....	21
2.5 Εισαγωγή στο Sysinstall	27
2.6 Εκχώρηση Χώρου στο Δίσκο.....	32
2.7 Επιλέγοντας τι θα Εγκαταστήσετε	45
2.8 Επιλέγοντας το Μέσο Εγκατάστασης.....	48
2.9 Επιβεβαίωση της Εγκατάστασης	49
2.10 Μετά την Εγκατάσταση	50
2.11 Αντιμετώπιση Προβλημάτων.....	81
2.12 Οδηγός Εγκατάστασης για Προχωρημένους	85
2.13 Προετοιμάζοντας τα Δικά σας Μέσα Εγκατάστασης.....	87
3 Εγκατάσταση του FreeBSD 9.x και Μεταγενέστερων Εκδόσεων.....	94
3.1 Σύνοψη.....	94
3.2 Απαιτήσεις Υλικού.....	94
3.3 Εργασίες πριν την Εγκατάσταση.....	96
3.4 Ξεκινώντας την Εγκατάσταση.....	100
3.5 Εισαγωγή στο bsdinstall	106
3.6 Εγκατάσταση από το Δίκτυο	110
3.7 Εκχώρηση Χώρου στο Δίσκο.....	111
3.8 Επιβεβαίωση της Εγκατάστασης	116
3.9 Μετά την Εγκατάσταση	118
3.10 Αντιμετώπιση Προβλημάτων.....	137
4 Βασικές Έννοιες στο UNIX®	139
4.1 Σύνοψη.....	139
4.2 Εικονικές Κονσόλες και Τερματικά	139
4.3 Άδειες (Permissions).....	143
4.4 Δομή Καταλόγου.....	148
4.5 Οργάνωση Δίσκου.....	151
4.6 Προσάρτηση και Αποπροσάρτηση Συστημάτων Αρχείων	156
4.7 Διεργασίες.....	159
4.8 Δαίμονες, Σήματα, και Τερματισμός Διεργασιών	161
4.9 Κελύφη.....	163
4.10 Κειμενογράφοι	166
4.11 Συσκευές και Αρχεία συσκευών	166
4.12 Τύποι Εκτελέσιμων.....	167
4.13 Για Περισσότερες Πληροφορίες.....	169

5	Εγκατάσταση Εφαρμογών: Πακέτα και Ports	172
5.1	Σύνοψη	172
5.2	Επισκόπησή της εγκατάστασης λογισμικού	172
5.3	Βρίσκοντας την Εφαρμογή σας	174
5.4	Χρησιμοποιώντας το Σύστημα των Πακέτων	176
5.5	Χρησιμοποιώντας την Συλλογή των Ports	179
5.6	Ενέργειες μετά την Εγκατάσταση	189
5.7	Αντιμετωπίζοντας Καλασμένα Ports	189
6	Το Σύστημα X Window	191
6.1	Σύνοψη	191
6.2	Κατανόηση του περιβάλλοντος X11	191
6.3	Εγκατάσταση του X11	194
6.4	Ρύθμιση του X11	195
6.5	Χρήση Γραμματοσειρών στο X11	201
6.6	Ο X Display Manager	205
6.7	Γραφικά Περιβάλλοντα	208
II.	Βασικές Εργασίες	213
7	Desktop Εφαρμογές	214
7.1	Σύνοψη	214
7.2	Φυλλομετρητές (Browsers)	214
7.3	Εφαρμογές Γραφείου	220
7.4	Προγράμματα Προβολής Εγγράφων	224
7.5	Χρηματοοικονομικές Εφαρμογές	225
7.6	Περίληψη	227
8	Πολυμέσα	229
8.1	Σύνοψη	229
8.2	Ρύθμιση της Κάρτας Ήχου	230
8.3	Ήχος MP3	234
8.4	Αναπαραγωγή Video	237
8.5	Ρύθμιση Κάρτας Τηλεόρασης	246
8.6	MythTV	248
8.7	Σαρωτές Εικόνas	249
9	Ρυθμίζοντας τον Πυρήνα του FreeBSD	255
9.1	Σύνοψη	255
9.2	Γιατί να Φτιάξετε Προσαρμοσμένο Πυρήνα;	255
9.3	Ανακαλύπτοντας τις Συσκευές του Συστήματος σας	256
9.4	Προγράμματα Οδήγησης, Υποσυστήματα και Αρθρώματα (modules)	257
9.5	Δημιουργία και Εγκατάσταση Προσαρμοσμένου Πυρήνα	258
9.6	Το Αρχείο Ρυθμίσεων	260
9.7	Αν Κ'ατι Π'αι Λ'αθος	275
10	Εκτυπώσεις	278
10.1	Σύνοψη	278
10.2	Εισαγωγή	278
10.3	Βασική Εγκατάσταση	280
10.4	Ρυθμίσεις Εκτυπωτών για Προχωρημένους	294
10.5	Χρήση Εκτυπωτών	326
10.6	Εναλλακτικές Λύσεις για τον Στ'ανταρ Spooler	334

10.7 Εντοπισμός Βλαβών.....	335
11 Συμβατότητα με Εκτελέσιμα του Linux.....	340
11.1 Σύνοψη.....	340
11.2 Εγκατάσταση.....	340
11.3 Εγκαθιστώντας το Mathematica®.....	344
11.4 Εγκαθιστώντας το Maple™.....	346
11.5 Εγκαθιστώντας το MATLAB®.....	348
11.6 Εγκατάσταση της Oracle®.....	352
11.7 Προχωρημένα Θέματα.....	355
III. Διαχείριση Συστήματος.....	358
12 Ρύθμιση και Βελτιστοποίηση.....	359
12.1 Σύνοψη.....	359
12.2 Αρχική Ρύθμιση.....	359
12.3 Κύρια Ρύθμιση.....	361
12.4 Ρύθμιση Εφαρμογών.....	362
12.5 Εκκινώντας Υπηρεσίες.....	362
12.6 Ρυθμίζοντας Το Πρόγραμμα cron.....	365
12.7 Χρησιμοποιώντας Το Σύστημα rc Στο FreeBSD.....	367
12.8 Ρυθμίζοντας Τις Κ'αρτες Δικτύου.....	369
12.9 Εικονικά Hosts.....	375
12.10 Αρχεία Ρυθμίσεων.....	376
12.11 Tuning with sysctl.....	379
12.12 Tuning Disks.....	380
12.13 Tuning Kernel Limits.....	384
12.14 Adding Swap Space.....	387
12.15 Power and Resource Management.....	388
12.16 Using and Debugging FreeBSD ACPI.....	389
13 Ε Διαδικασία Εκκίνησης του FreeBSD.....	395
13.1 Σύνοψη.....	395
13.2 Το Πρόβλημα της Εκκίνησης.....	395
13.3 Ο Διαχειριστής Εκκίνησης και τα Στ'αδια Εκκίνησης.....	396
13.4 Αλληλεπίδραση με τον Πυρήνα κατ'α την Εκκίνηση.....	403
13.5 Device Hints.....	404
13.6 Init: Αρχικοποίηση Ελέγχου Διαδικασιών.....	405
13.7 Ακολουθία Τερματισμού.....	406
14 Χρήστες και Βασική Διαχείριση Λογαριασμών.....	407
14.1 Σύνοψη.....	407
14.2 Εισαγωγή.....	407
14.3 Ο Λογαριασμός Υπερχρήστη.....	409
14.4 Λογαριασμοί Συστήματος.....	409
14.5 Λογαριασμοί Χρηστών.....	410
14.6 Τροποποιώντας Λογαριασμούς.....	410
14.7 Περιορίζοντας Χρήστες.....	414
14.8 Ομάδες.....	417
15 Ασφάλεια.....	420
15.1 Σύνοψη.....	420
15.2 Introduction.....	420

15.3	Securing FreeBSD	422
15.4	DES, MD5, and Crypt	428
15.5	One-time Passwords	429
15.6	TCP Wrappers	432
15.7	KerberosIV	435
15.8	Kerberos5	442
15.9	OpenSSL	450
15.10	VPN over IPsec	452
15.11	OpenSSH	462
15.12	File System Access Control Lists	468
15.13	Monitoring Third Party Security Issues	469
15.14	FreeBSD Security Advisories	470
15.15	Process Accounting	472
16	Jails	474
16.1	Σύνοψη	474
16.2	Όροι των Jails	474
16.3	Εισαγωγή	475
16.4	Δημιουργώντας και Ελέγχοντας Jails	476
16.5	Λεπτομερής Ρύθμιση και Διαχείριση	478
16.6	Εφαρμογή των Jails	480
17	Υποχρεωτικός Έλεγχος Πρόσβασης	486
17.1	Σύνοψη	486
17.2	Key Terms in this Chapter	487
17.3	Explanation of MAC	488
17.4	Understanding MAC Labels	489
17.5	Planning the Security Configuration	493
17.6	Module Configuration	494
17.7	The MAC bsdextended Module	495
17.8	The MAC ifoff Module	496
17.9	The MAC portacl Module	496
17.10	The MAC partition Module	498
17.11	The MAC Multi-Level Security Module	499
17.12	The MAC Biba Module	500
17.13	The MAC LOMAC Module	502
17.14	Nagios in a MAC Jail	502
17.15	User Lock Down	506
17.16	Troubleshooting the MAC Framework	506
18	Έλεγχος Συμβάντων Ασφαλείας	509
18.1	Σύνοψη	509
18.2	Key Terms in this Chapter	510
18.3	Installing Audit Support	510
18.4	Audit Configuration	511
18.5	Administering the Audit Subsystem	513
19	Αποθηκευτικά Μέσα	517
19.1	Σύνοψη	517
19.2	Device Names	517
19.3	Adding Disks	518
19.4	RAID	520

19.5 USB Storage Devices.....	524
19.6 Creating and Using Optical Media (CDs)	526
19.7 Creating and Using Optical Media (DVDs)	532
19.8 Creating and Using Floppy Disks.....	537
19.9 Creating and Using Data Tapes	538
19.10 Backups to Floppies.....	540
19.11 Backup Strategies	541
19.12 Backup Basics.....	542
19.13 Network, Memory, and File-Backed File Systems.....	549
19.14 File System Snapshots.....	551
19.15 File System Quotas.....	552
19.16 Encrypting Disk Partitions.....	555
19.17 Encrypting Swap Space	561
20 GEOM: Διαχείριση Συστοιχιών Δίσκων.....	564
20.1 Σύνοψη.....	564
20.2 Εισαγωγή στο GEOM.....	564
20.3 RAID0 - Striping	564
20.4 RAID1 - Mirroring	566
20.5 RAID3 - Striping σε Επίπεδο Byte με Αφοσιωμένο Parity	569
20.6 Δικτυακές Συσκευές μέσω GEOM Gate.....	571
20.7 Δημιουργώντας Ετικέτες (Labels) στις Συσκευές Δίσκων.....	571
20.8 UFS Journaling Μέσω GEOM.....	574
21 Υποστήριξη Συστημάτων Αρχείων	577
21.1 Σύνοψη.....	577
21.2 Το Σύστημα Αρχείων Z (ZFS).....	577
21.3 Συστήματα Αρχείων Linux®.....	587
22 Ο Διαχειριστής Τόμων Vinum.....	589
22.1 Σύνοψη.....	589
22.2 Οι Δίσκοι Είναι Πολύ Μικροί.....	589
22.3 Καθυστερήσεις Πρόσβασης	589
22.4 Ακεραιότητα Δεδομένων	591
22.5 Αντικείμενα του Vinum.....	592
22.6 Μερικά Παραδείγματα	594
22.7 Ονομασία Αντικειμένων	600
22.8 Ρύθμιση του Vinum	601
22.9 Χρήση του Vinum στο Ριζικό Σύστημα Αρχείων.....	602
23 Εικονικοποίηση.....	608
23.1 Σύνοψη.....	608
23.2 Το FreeBSD ως φιλοξενούμενο λειτουργικό.....	608
23.3 Το FreeBSD ως Ξενιστής (Host)	629
24 Τοπικές Ρυθμίσεις - Χρήση και ρύθμιση I18N/L10N	633
24.1 Σύνοψη.....	633
24.2 Βασικές Γνώσεις	633
24.3 Χρήση των Τοπικών Ρυθμίσεων	634
24.4 Μεταγλώττιση Προγραμμάτων I18N.....	641
24.5 Τοπικές Ρυθμίσεις για Συγκεκριμένες Γλώσσες.....	641
25 Ενημέρωση και Αναβάθμιση του FreeBSD.....	645
25.1 Σύνοψη.....	645

25.2	Ενημερώνοντας το FreeBSD	645
25.3	Portsnap: Ένα Εργαλείο Ενημέρωσης της Συλλογής των Ports	653
25.4	Ενημερώνοντας την Τεκμηρίωση	654
25.5	Παρακολούθηση Ενός Κλάδου Ανάπτυξης	660
25.6	Συγχρονίζοντας τον Πηγαίο σας Κώδικα	665
25.7	Μεταγλωττίζοντας το Βασικό Σύστημα ("world")	666
25.8	Διαγραφή Παρωχημένων Αρχείων, Καταλόγων και Βιβλιοθηκών	683
25.9	Διαδικασία για Πολλαπλά Μηχανήματα	684
26	DTrace	687
26.1	Σύνοψη	687
26.2	Διαφορές στην Υλοποίηση	687
26.3	Ενεργοποίηση της Υποστήριξης DTrace	688
26.4	Χρησιμοποιώντας το DTrace	689
26.5	Ε Γλώσσα D	691
IV.	Δικτυακές Επικοινωνίες	693
27	Σειριακές Επικοινωνίες	694
27.1	Σύνοψη	694
27.2	Εισαγωγή	694
27.3	Τερματικά	699
27.4	Υπηρεσία Εισόδου μέσω Επιλογικής Σύνδεσης (dial-in)	705
27.5	Υπηρεσία Επιλογικής Σύνδεσης	714
27.6	Ρύθμιση της Σειριακής Κονσόλας	718
28	PPP και SLIP	728
28.1	Σύνοψη	728
28.2	Χρησιμοποιώντας το PPP Χρήστη	728
28.3	Χρησιμοποιώντας το PPP του Πυρήνα	742
28.4	Αντιμετώπιση Προβλημάτων σε Συνδέσεις PPP	749
28.5	Χρησιμοποιώντας PPP μέσω Ethernet (PPPoE)	753
28.6	Χρησιμοποιώντας PPP μέσω ATM (PPPoA)	755
28.7	Χρησιμοποιώντας το SLIP	759
29	Ελεκτρονικό Ταχυδρομείο	768
29.1	Σύνοψη	768
29.2	Χρησιμοποιώντας το Ελεκτρονικό Ταχυδρομείο	768
29.3	Ρύθμιση του sendmail	771
29.4	Αλλάζοντας τον Αντιπρόσωπο Μεταφοράς Ταχυδρομείου (MTA)	774
29.5	Αντιμετώπιση Προβλημάτων	776
29.6	Προχωρημένα Θέματα	780
29.7	SMTP με UUCP	782
29.8	Ρύθμιση Εξυπηρετητή Μόνο για Αποστολή	784
29.9	Χρησιμοποιώντας το Mail Μέσω Επιλογικής (Dialup) Σύνδεσης	785
29.10	Πιστοποίηση Αυθεντικότητας στο SMTP	786
29.11	Προγράμματα Ταχυδρομείου για τον Χρήστη	788
29.12	Χρησιμοποιώντας το fetchmail	795
29.13	Χρησιμοποιώντας το procmail	796
30	Εξυπηρετητές Δικτύου	798
30.1	Σύνοψη	798
30.2	The inetd "Super-Server"	798

30.3 Network File System (NFS)	802
30.4 Network Information System (NIS/YP)	808
30.5 Automatic Network Configuration (DHCP)	823
30.6 Domain Name System (DNS)	827
30.7 <i>Ο εξυπηρετητής HTTP Apache</i>	836
30.8 Πρωτόκολο Μεταφοράς Αρχείων (FTP)	841
30.9 File and Print Services for Microsoft Windows clients (Samba)	842
30.10 Συγχρονισμός Ρολογιού Συστήματος με NTP	845
31 Firewalls	849
31.1 Σύνοψη	849
31.2 Βασικές Έννοιες των Firewalls	849
31.3 Προγράμματα Firewall	850
31.4 Το Packet Filter (PF) και το ALTQ του OpenBSD	850
31.5 Το IPFILTER (IPF) Firewall	854
31.6 IPFW	875
32 Προχωρημένα Θέματα Δικτύωσης	896
32.1 Σύνοψη	896
32.2 Gateways and Routes	896
32.3 Wireless Networking	902
32.4 Bluetooth	915
32.5 Bridging	923
32.6 Diskless Operation	926
32.7 ISDN	932
32.8 Network Address Translation	935
32.9 Parallel Line IP (PLIP)	938
32.10 IPv6	940
32.11 Asynchronous Transfer Mode (ATM)	944
32.12 Common Access Redundancy Protocol (CARP)	946
V. Παραρτήματα	948
A. Που θα Βρείτε το FreeBSD	949
A.1 Εκδόσεις σε CDROM και DVD	949
A.2 Εξυπηρετητές FTP	951
A.3 BitTorrent	961
A.4 Ανώνυμο CVS	961
A.5 Χρησιμοποιώντας το CTM	963
A.6 Χρησιμοποιώντας το CVSup	968
A.7 Ετικέτες (Tags) για το CVS	991
A.8 Τοποθεσίες AFS	998
A.9 Τοποθεσίες rsync	999
B. Βιβλιογραφία	1001
B.1 Βιβλία & Περιοδικά σχετικά με το FreeBSD	1001
B.2 Οδηγοί χρήστη	1002
B.3 Οδηγοί διαχειριστή	1002
B.4 Οδηγοί προγραμματιστών	1003
B.5 Το εσωτερικό του λειτουργικού συστήματος	1003
B.6 Αναφορές ασφαλείας	1004
B.7 Αναφορές υλικού	1004

B.8 Ιστορία του UNIX	1004
B.9 Περιοδικά και εφημερίδες.....	1005
C. Πηγές Πληροφόρησης στο Διαδίκτυο	1006
C.1 Λίστες Ηλεκτρονικού Ταχυδρομείου.....	1006
C.2 Usenet Newsgroups.....	1028
C.3 Διακομιστές Ιστοσελίδων	1029
C.4 Διευθύνσεις Ηλεκτρονικού Ταχυδρομείου	1036
D. Κλειδιά PGP	1037
D.1 Officers.....	1037
D.2 Μέλη της Ομάδας Core	1037
D.3 Μέλη της Ομάδας Ανάπτυξης	1039
Λεξικό του FreeBSD	1118
Εἰσαγωγή	1144

ΈαôÛëïãïò ÐείÛêùί

2-1. Υπόδειγμα Απογραφής Συσκευών	14
2-2. Δί'αταξη Κατατμήσεων για τον Πρώτο Δίσκο	39
2-3. Δί'αταξη Κατατμήσεων για τους Υπόλοιπους Δίσκους	41
2-4. Ονοματολογία και Επεξηγήσεις των ISO Images για FreeBSD 7.x και 8.x.....	88
3-1. Κατηγορίες Κατατμήσεων	114
4-1. Κωδικοί Συσκευών Δίσκων	155
19-1. Physical Disk Naming Conventions	517
22-1. Είδη Οργάνωσης Vinum Plex	594
27-1. Καλώδιο Null-Modem DB-25 σε DB-25	695
27-2. Καλώδιο Null-Modem DB-9 σε DB-9	696
27-3. Καλώδιο Null-Modem DB-9 σε DB-25	696
27-4. Ονομασίες Σημάτων	706
32-1. Wiring a Parallel Cable for Networking.....	939
32-2. Reserved IPv6 addresses	941

Πρόλογος

Σε Ποιους Απευθύνεται Αυτό το Βιβλίο

Το πρώτο τμήμα αυτού του βιβλίου, οδηγεί τον νέο χρήστη στη διαδικασία εγκατάστασης του FreeBSD και τον εισάγει ομαλά στη φιλοσοφία και τον σχεδιασμό του UNIX®. Αυτό το τμήμα δεν έχει ιδιαίτερες απαιτήσεις. Αρκεί μόνο η διάθεση για εξερεύνηση ενός νέου συστήματος και η δυνατότητα αφομοίωσης των γνώσεων για το FreeBSD καθώς αυτές εισάγονται σταδιακά.

Αφού διαβάσετε το πρώτο τμήμα, το δεύτερο, κατ'ά πολύ μεγαλύτερο τμήμα, περιλαμβάνει μια εκτενή αναφορά σε διάφορα θέματα που ενδιαφέρουν τους διαχειριστές συστημάτων FreeBSD. Μερικά από αυτά τα κεφάλαια είναι ευκολότερο να τα κατανοήσετε αν έχετε ήδη μελετήσει συγκεκριμένα τμήματα του βιβλίου. Όπου χρειάζεται κάτι τέτοιο, θα αναφέρεται στη σύνοψη του κεφαλαίου που μόλις ξεκινήσατε να διαβάσετε.

Για περισσότερες πηγές πληροφοριών, δείτε το **Βιβλίο Β**.

Αλλαγές από την Τρίτη Έκδοση

Η τρέχουσα έκδοση του Εγχειριδίου στο διαδίκτυο, είναι το αποτέλεσμα της προσπάθειας πολλών εκατοντάδων εθελοντών στο διάστημα των τελευταίων 10 χρόνων. Οι πιο σημαντικές αλλαγές σε σχέση με την τρίτη έντυπη έκδοση του Εγχειριδίου (2004) φαίνονται παρακάτω:

- **Κεφάλαιο 26, το DTrace**, είναι ένα νέο κεφάλαιο με πληροφορίες σχετικά με αυτό το πανίσχυρο εργαλείο ανάλυσης απόδοσης.
- **Κεφάλαιο 21, η Υποστήριξη Συστημάτων Αρχείων**, είναι ένα νέο κεφάλαιο με πληροφορίες για συστήματα αρχείων τα οποία υποστηρίζονται από το FreeBSD αλλά αναπτύσσονται από άλλες ομάδες, όπως το ZFS από την Sun™.
- **Κεφάλαιο 18, ο Έλεγχος Συμβάντων Ασφαλείας**, είναι ένα νέο κεφάλαιο με πληροφορίες σχετικά με τις νέες δυνατότητες και την χρήση του auditing στο FreeBSD.
- **Κεφάλαιο 23, η Εικονικοποίηση**, είναι ένα νέο κεφάλαιο με πληροφορίες σχετικά με την εγκατάσταση του FreeBSD σε λογισμικό εκτέλεσης εικονικών (virtual) μηχανημάτων.
- **Κεφάλαιο 3, η Εγκατάσταση του FreeBSD 9.x και Μεταγενέστερων Εκδόσεων**, είναι ένα νέο κεφάλαιο σχετικά με την εγκατάσταση του FreeBSD με τη βοήθεια του νέου προγράμματος **bsdinstall**.

Αλλαγές από τη Δεύτερη Έκδοση (2004)

Η τρίτη έκδοση αυτού του βιβλίου ήταν το αποτέλεσμα της προσπάθειας περισσότερων από δύο χρόνων από τα μέλη της Ομάδας Τεκμηρίωσης του FreeBSD. Η έντυπη έκδοση είχε τόσο μεγάλο μέγεθος, που κρίθηκε αναγκαίο να τυπωθεί σε δύο χωριστούς τόμους. Παρακάτω φαίνονται οι σημαντικότερες αλλαγές σε αυτή τη νέα έκδοση:

- **Κεφάλαιο 12, Το κεφάλαιο Ρύθμισης και Βελτιστοποίησης του FreeBSD**, επεκτάθηκε με νέες πληροφορίες για τη διαχείριση ενέργειας και πόρων του συστήματος μέσω ACPI, με περισσότερες

πληροφορίες για το σύστημα ctop και με περισσότερες επιλογές παραμετροποίησης του πυρήνα του FreeBSD.

- **Εἰσοῦεἰ 15**, Το κεφάλαιο Ασφάλειας, επεκτάθηκε με νέες πληροφορίες για Δίκτυα VPN, για λίστες ελέγχου πρόσβασης αρχείων (ACLs) και περισσότερες συμβουλές σχετικά με την ασφάλεια του FreeBSD.
- **Εἰσοῦεἰ 17**, Ο Υποχρεωτικός Έλεγχος Πρόσβασης (MAC), είναι ένα νέο κεφάλαιο σε αυτή την έκδοση. Εξηγεί τι είναι ο μηχανισμός MAC και πώς μπορεί να χρησιμοποιηθεί για να ενισχυθεί η ασφάλεια ενός συστήματος FreeBSD.
- **Εἰσοῦεἰ 19**, Το κεφάλαιο για τα Αποθηκευτικά Μέσα, επεκτάθηκε, με νέες πληροφορίες για συσκευές αποθήκευσης USB, στιγμιότυπα συστήματος αρχείων (snapshots), περιορισμούς στη χρήση των συστημάτων αρχείων (quotas), συστήματα αρχείων που βασίζονται σε υπ'άρχοντα αρχεία ή στο δίκτυο, καθώς και κρυπτογραφημένες κατατμήσεις δίσκων.
- **Εἰσοῦεἰ 22**, Ο Διαχειριστής Τόμων Vinum, είναι ένα νέο κεφάλαιο σε αυτή την έκδοση. Περιγράφει τον τρόπο χρήσης του Vinum, ενός συστήματος διαχείρισης αποθηκευτικών μέσων που υλοποιεί την οργάνωση φυσικών δίσκων του συστήματος σε διάταξη RAID-0, RAID-1 και RAID-5.
- Στο **Εἰσοῦεἰ 28**, προστέθηκε ένα τμήμα σχετικό με την επίλυση προβλημάτων στις συνδέσεις PPP και SLIP.
- **Εἰσοῦεἰ 29**, Το κεφάλαιο για το Ηλεκτρονικό Ταχυδρομείο, επεκτάθηκε με νέες πληροφορίες για την χρήση εναλλακτικών MTA, πιστοποίηση ταυτότητας στο SMTP, το πρωτόκολλο UUCP, τα εργαλεία **fetchmail** και **procmail** και με άλλα θέματα για προχωρημένους.
- **Εἰσοῦεἰ 30**, Το κεφάλαιο Εξυπηρετητών Δικτύων, περιλαμβάνεται για πρώτη φορά σε αυτή την έκδοση. Αυτό το κεφάλαιο περιγράφει πως να εγκαταστήσετε τον Διακομιστή **HTTP Apache**, τον εξυπηρετητή **ftpd** του FreeBSD και τον διακομιστή **Samba** για επικοινωνία με πελάτες Microsoft® Windows®. Στο κεφάλαιο αυτό, έχουν μεταφερθεί κάποιες ενότητες από το **Εἰσοῦεἰ 32** (Προχωρημένα Θέματα Δικτύωσης), προκειμένου να βελτιωθεί η παρουσίαση τους.
- **Εἰσοῦεἰ 32**, Το κεφάλαιο για Προχωρημένα Θέματα Δικτύωσης, επεκτάθηκε με νέες πληροφορίες για τη χρήση συσκευών Bluetooth® στο FreeBSD, την εγκατάσταση ασύρματων δικτύων, και την Μέθοδο Δικτύωσης Ασύγχρονης Μεταφοράς (ATM).
- Προστέθηκε ένα Λεξιλόγιο, για να συγκεντρώσει όλους τους τεχνικούς όρους και τους δι'άφορους ορισμούς που περιέχονται σε ολόκληρο το βιβλίο.
- Έγιναν αισθητικές βελτιώσεις στους πίνακες και στα γραφήματα σε ολόκληρο το βιβλίο.

Αλλαγές από την Πρώτη Έκδοση (2001)

Η δεύτερη έκδοση ήταν το αποτέλεσμα τουλάχιστον δύο χρόνων εργασίας από τα μέλη της Ομάδας Τεκμηρίωσης του FreeBSD. Οι πιο σημαντικές αλλαγές σε αυτή την έκδοση ήταν οι παρακάτω:

- Προστέθηκε ένα ολοκληρωμένο Ευρετήριο.
- Όλα τα γραφήματα σε ASCII αντικαταστάθηκαν από γραφικά διαγράμματα.
- Προστέθηκε μια τυποποιημένη σύνοψη σε κάθε κεφάλαιο, η οποία περιέχει μια σύντομη ανακεφαλαίωση των πληροφοριών που περιέχει το κεφάλαιο και τι αναμένεται να γνωρίζει από πριν ο αναγνώστης.

- Το περιεχόμενο αναδιοργανώθηκε σε τρία λογικά μέρη: “Ξεκινώντας με το FreeBSD”, “Διαχείριση Συστήματος” και “Παραρτήματα”.
- Το **Εἰσὶ 2** (“Εγκαθιστώντας το FreeBSD”) ξαναγράφτηκε από την αρχή με πολλές εικόνες, ώστε να διευκολύνει τους χρήστες να κατανοήσουν το κείμενο.
- Το **Εἰσὶ 4** (“Βασικές Έννοιες στο UNIX”) επεκτάθηκε ώστε να συμπεριλαμβάνει πρόσθετες πληροφορίες για τις διεργασίες (processes), τους δαίμονες (daemons), και τα σήματα (signals).
- Το **Εἰσὶ 5** (“Εγκατάσταση Εφαρμογών: Πακέτα και Ports”) επεκτάθηκε ώστε να συμπεριλαμβάνει πρόσθετες πληροφορίες για την διαχείριση προμεταγλωττισμένων πακέτων (packages).
- Το **Εἰσὶ 6** (“Το Σύστημα X Window”) ξαναγράφτηκε από την αρχή με έμφαση στην χρήση μοντέρνων τεχνολογιών, όπως τα περιβάλλοντα εργασίας **KDE** και **GNOME** σε **XFree86™ 4.X**.
- Το **Εἰσὶ 13** (“Ε Διαδικασία Εκκίνησης του FreeBSD”) επεκτάθηκε με περισσότερες πληροφορίες.
- Το **Εἰσὶ 19** (“Αποθηκευτικά Μέσα”) ξαναγράφτηκε με βάση τα παλαιότερα δύο κεφάλαια “Δίσκοι” και “Αντίγραφα Ασφαλείας”. Πιστεύουμε ότι τα θέματα αυτά είναι πιο ευκολονόητα όταν παρουσιάζονται μαζί σαν ένα κεφάλαιο. Προστέθηκε επίσης μια ενότητα για **RAID** (υλοποίηση μέσω υλικού ή λογισμικού).
- Το **Εἰσὶ 27** (“Σειριακές Επικοινωνίες”) αναδιοργανώθηκε από την αρχή και ενημερώθηκε για τις εκδόσεις FreeBSD 4.X/5.X.
- Το **Εἰσὶ 28** (“PPP και SLIP”) ενημερώθηκε σε σημαντικό βαθμό.
- Πολλοί νέοι τομείς προστέθηκαν στο **Εἰσὶ 32** (“Προχωρημένα Θέματα Δικτύωσης”).
- Το **Εἰσὶ 29** (“Ελεκτρονικό Ταχυδρομείο”) επεκτάθηκε για να συμπεριλαμβάνει περισσότερες πληροφορίες για τις ρυθμίσεις του **Sendmail**.
- Το **Εἰσὶ 11** (“Συμβατότητα με Εκτελέσιμα του Linux®”) επεκτάθηκε για να συμπεριλαμβάνει πληροφορίες για την εγκατάσταση της βάσης δεδομένων **Oracle®** και του **Mathematica®**.
- Στην δεύτερη έκδοση καλύπτονται επίσης τα παρακάτω νέα θέματα:
 - Ρύθμιση και Βελτιστοποίηση (**Εἰσὶ 12**)
 - Πολυμέσα (**Εἰσὶ 8**)

Οργάνωση Αυτού του Βιβλίου

Αυτό το βιβλίο χωρίζεται σε πέντε διακριτά λογικά τμήματα. Το πρώτο τμήμα, *Ξεκινώντας με το FreeBSD*, περιγράφει την εγκατάσταση και την βασική χρήση του FreeBSD. Ο προτεινόμενος τρόπος ανάγνωσης αυτού του τμήματος είναι ένα-ένα κεφάλαιο, με τη σειρά, προσπερνώντας κεφάλαια με γνωστά θέματα. Το δεύτερο τμήμα, *Βασικές Εργασίες*, περιγράφει μερικά χαρακτηριστικά του FreeBSD τα οποία χρησιμοποιούνται συχνά. Μπορείτε να διαβάσετε τα κεφάλαια σε αυτό το τμήμα (καθώς και σε όλα τα τμήματα που ακολουθούν) με όποια σειρά θέλετε. Κάθε κεφάλαιο ξεκινά με μια σαφή και σύντομη σύνοψη, η οποία περιγράφει τα περιεχόμενα του κεφαλαίου καθώς και τι χρειάζεται να γνωρίζει ήδη ο αναγνώστης. Αυτό επιτρέπει στον περιστασιακό αναγνώστη να προσπερνά γρήγορα ενότητες, για να βρει κεφάλαια τα οποία τον ενδιαφέρουν περισσότερο. Το τρίτο τμήμα, *Διαχείριση Συστήματος*, περιέχει θέματα σχετικά με τη διαχείριση συστημάτων FreeBSD. Το

τέταρτο τμήμα, Δικτυακές Επικοινωνίες, καλύπτει θέματα δικτύωσης και διακομιστών. Το πέμπτο τμήμα περιέχει παραρτήματα με διάφορες πληροφορίες.

ΈαδϚϚάέϊ 1, Εισαγωγή

Παρουσιάζει το FreeBSD στο νέο χρήστη. Περιγράφει την ιστορία του FreeBSD Project, τους στόχους του και το μοντέλο ανάπτυξης του.

ΈαδϚϚάέϊ 2, Εγκατάσταση του FreeBSD 8.x και Προγενέστερων Εκδόσεων

Οδηγεί τον χρήστη στην διαδικασία εγκατάστασης του FreeBSD 8.x και προγενέστερων εκδόσεων με τη χρήση του **sysinstall**. Συμπεριλαμβάνονται επίσης μερικá θέματα εγκατάστασης για προχωρημένους, όπως η εγκατάσταση μέσω σειριακής κονσόλας.

ΈαδϚϚάέϊ 3, Εγκατάσταση του FreeBSD 9.x και Μεταγενέστερων Εκδόσεων

Οδηγεί τον χρήστη στην διαδικασία εγκατάστασης του FreeBSD 9.x και μεταγενέστερων εκδόσεων με τη χρήση του **bsdinstall**.

ΈαδϚϚάέϊ 4, Βασικές Έννοιες στο UNIX

Περιέχει τις βασικές εντολές και λειτουργίες του λειτουργικού συστήματος FreeBSD. Εάν είστε εξοικειωμένος με το Linux ή με άλλο λειτουργικό τύπου UNIX μπορείτε πιθανώς να προσπεράσετε αυτό το κεφάλαιο.

ΈαδϚϚάέϊ 5, Εγκατάσταση Εφαρμογών: Πακέτα και Ports

Περιγράφει τον τρόπο εγκατάστασης λογισμικού τρίτων κατασκευαστών με την καινοτόμο “Συλλογή των Ports (Ports Collection)” του FreeBSD και με τα συνήθη προμεταγλωττισμένα πακέτα (packages).

ΈαδϚϚάέϊ 6, Το Σύστημα X Window

Περιγράφει γενικά το σύστημα X Window και ειδικότερα το X11 του FreeBSD. Επίσης περιγράφει ολοκληρωμένα περιβάλλοντα εργασίας όπως το **KDE** και το **GNOME**.

ΈαδϚϚάέϊ 7, Desktop Εφαρμογές

Αναφέρει και εξηγεί μερικές από τις πιο συνήθεις εφαρμογές για υπολογιστές γραφείου, όπως προγράμματα πλοήγησης ιστοσελίδων και εφαρμογές γραφείου και περιγράφει πως να τις εγκαταστήσετε στο FreeBSD.

ΈαδϚϚάέϊ 8, Πολυμέσα

Υποδεικνύει πως να εγκαταστήσετε δυνατότητες αναπαραγωγής ήχου και βίντεο στο σύστημα σας. Επίσης περιλαμβάνει δειγματοληπτικά κάποιες εφαρμογές ήχου και βίντεο.

ΈαδϚϚάέϊ 9, Ρυθμίζοντας τον Πυρήνα του FreeBSD

Εξηγεί τους λόγους για τους οποίους θα πρέπει να δημιουργήσετε ένα νέο πυρήνα. Παρέχει, επίσης, λεπτομερείς οδηγίες για την ρύθμιση, μεταγλώττιση και εγκατάσταση του νέου σας προσαρμοσμένου πυρήνα.

Ἑᾷῶῤῥᾷῖ 10, Εκτυπώσεις

Περιγράφει πως να διαχειρίζεστε εκτυπωτές στο FreeBSD. Συμπεριλαμβάνει πληροφορίες για σελίδες λογοτύπων, λογαριασμούς εκτυπωτών και αρχικές ρυθμίσεις.

Ἑᾷῶῤῥᾷῖ 11, Συμβατότητα με Εκτελέσιμα του Linux

Περιγράφει τις δυνατότητες συμβατότητας του FreeBSD με εφαρμογές Linux. Επίσης παρέχει λεπτομερείς οδηγίες εγκατάστασης για πολλές γνωστές εφαρμογές του Linux όπως **Oracle**, **SAP® R/3®**, και **Mathematica**.

Ἑᾷῶῤῥᾷῖ 12, Ρύθμιση και Βελτιστοποίηση

Περιγράφει τις παραμέτρους που έχουν στη διάθεσή τους οι διαχειριστές του συστήματος, ώστε να ρυθμίσουν ένα σύστημα FreeBSD για βέλτιστη απόδοση. Επίσης περιγράφει τα διάφορα αρχεία ρυθμίσεων που χρησιμοποιούνται στο FreeBSD και που να τα βρείτε.

Ἑᾷῶῤῥᾷῖ 13, Η Διαδικασία Εκκίνησης του FreeBSD

Περιγράφει την διαδικασία εκκίνησης του FreeBSD και εξηγεί πως μπορούμε να την ελέγχουμε με τη βοήθεια επιλογών και ρυθμίσεων.

Ἑᾷῶῤῥᾷῖ 14, Χρήστες και Βασική Διαχείριση Λογαριασμών

Περιγράφει την δημιουργία και την διαχείριση των λογαριασμών χρηστών. Επίσης περιγράφει τρόπους με τους οποίους μπορούν να τεθούν περιορισμοί στους χρήστες όσο αφορά τη χρήση πόρων του συστήματος, καθώς και άλλες λειτουργίες διαχείρισης λογαριασμών.

Ἑᾷῶῤῥᾷῖ 15, Ασφάλεια

Περιγράφει διάφορα διαθέσιμα εργαλεία που θα σας βοηθήσουν να κρατήσετε το FreeBSD σύστημα σας ασφαλές. Συμπεριλαμβάνονται οι υλοποιήσεις Kerberos, IPsec και OpenSSH.

Ἑᾷῶῤῥᾷῖ 16, Jails

Περιγράφει το πλαίσιο λειτουργιών των jails και τις βελτιώσεις που παρέχουν σε σχέση με την παραδοσιακή chroot υποστήριξη του FreeBSD.

Ἑᾷῶῤῥᾷῖ 17, Υποχρεωτικός Έλεγχος Πρόσβασης

Εξηγεί τι είναι ο Υποχρεωτικός Έλεγχος Πρόσβασης (MAC) και πως ο μηχανισμός αυτός μπορεί να χρησιμοποιηθεί για την ασφάλιση ενός FreeBSD συστήματος.

Ἑᾷῶῤῥᾷῖ 18, Έλεγχος Συμβάντων Ασφαλείας

Περιγράφει τι είναι ο Έλεγχος Συμβάντων, πως μπορεί να εγκατασταθεί, να ρυθμιστεί και πως μπορούν να διερευνώνται και να παρακολουθούνται τα ίχνη του ελέγχου (audit trails).

Ἑᾷῶῤῥᾷῖ 19, Αποθηκευτικά Μέσα

Περιγράφει πως να διαχειρίζεστε μέσα αποθήκευσης και συστήματα αρχείων με το FreeBSD. Συμπεριλαμβάνονται φυσικοί δίσκοι, συστοιχίες RAID, οπτικά και μαγνητικά μέσα, εικονικοί δίσκοι μνήμης και δικτυακά συστήματα αρχείων.

Έαδὺέαεί 20, GEOM: Διαχείριση Συστοιχιῶν Δίσκων

Περιγράφει τι είναι το πλαίσιο λειτουργιών GEOM στο FreeBSD και πως να ρυθμίσετε διάφορα επίπεδα RAID που υποστηρίζονται στο FreeBSD.

Έαδὺέαεί 21, Υποστήριξη Συστημάτων Αρχείων

Εξετάζει την υποστήριξη μη-εγγενών συστημάτων αρχείων στο FreeBSD, όπως το Z File System της Sun.

Έαδὺέαεί 22, Vinum

Περιγράφει πως να χρησιμοποιήσετε το Vinum, ένα διαχειριστή λογικών τόμων που παρέχει λογικούς δίσκους ανεξάρτητα από τη συσκευή στην οποία είναι αποθηκευμένοι, καθώς και δυνατότητες RAID-0, RAID-1 και RAID-5 μέσω λογισμικού.

Έαδὺέαεί 23, Εικονικοποίηση

Περιγράφει τι προσφέρουν τα συστήματα εικονικοποίησης και πως μπορούν να χρησιμοποιηθούν με το FreeBSD.

Έαδὺέαεί 24, Τοπικές Ρυθμίσεις - Χρήση και Ρύθμιση I18N/L10N

Περιγράφει πως να χρησιμοποιήσετε το FreeBSD σε γλώσσες εκτός της Αγγλικής. Καλύπτει την δυνατότητα τοπικών ρυθμίσεων τόσο σε επίπεδο συστήματος, όσο και σε επίπεδο εφαρμογών.

Έαδὺέαεί 25, Ενημέρωση και Αναβάθμιση του FreeBSD

Εξηγεί τις διαφορές μεταξύ των εκδόσεων FreeBSD-STABLE, FreeBSD-CURRENT και των επίσημων (RELEASE) εκδόσεων του FreeBSD. Περιγράφει ποιοι χρήστες ωφελούνται όταν ακολουθούν ένα σύστημα ανάπτυξης καθώς και τα απαιτούμενα για αυτό το σκοπό βήματα. Καλύπτει τις μεθόδους που μπορούν να χρησιμοποιήσουν οι χρήστες για να ενημερώσουν το σύστημα τους με τις τελευταίες διορθώσεις ασφαλείας.

Έαδὺέαεί 26, DTrace

Περιγράφει την ρύθμιση και χρήση του εργαλείου DTrace της Sun στο FreeBSD. Το δυναμικό tracing μπορεί να βοηθήσει στον εντοπισμό προβλημάτων απόδοσης, παρέχοντας ανάλυση του συστήματος σε πραγματικό χρόνο.

Έαδὺέαεί 27, Σειριακές Επικοινωνίες

Εξηγεί πως να συνδέσετε τερματικά και μόντεμ στο FreeBSD σύστημα σας, για χρήση τόσο σε εισερχόμενες όσο και σε εξερχόμενες συνδέσεις.

Έαδὺέαεί 28, PPP και SLIP

Περιγράφει πως να χρησιμοποιήσετε τις τεχνολογίες PPP, SLIP, ή PPP μέσω Ethernet για να συνδεθείτε σε απομακρυσμένα συστήματα με το FreeBSD.

Έαδὺέαεί 29, Ηλεκτρονικό Ταχυδρομείο

Εξηγεί τα διαφορετικά στοιχεία ενός διακομιστή ηλεκτρονικής αλληλογραφίας και εμβαθύνει σε θέματα απλών ρυθμίσεων για το πλέον δημοφιλές λογισμικό διακομιστή ηλεκτρονικής αλληλογραφίας: το **sendmail**.

ĖāĖŲĖāĖĭ 30, Εξυπηρετητές Δικτύου

Παρέχει λεπτομερείς οδηγίες και παραδείγματα αρχείων ρύθμισης για να ρυθμίσετε το FreeBSD να ενεργεί ως δικτυακός εξυπηρετητής αρχείων, εξυπηρετητής ονομάτων τομέα (DNS), εξυπηρετητής δικτυακών πληροφοριών (NIS), η εξυπηρετητής συγχρονισμού ώρας (NTP).

ĖāĖŲĖāĖĭ 31, Firewalls

Εξηγεί την φιλοσοφία που κρύβεται πίσω από τα firewalls (τείχη προστασίας) που βασίζονται σε λογισμικό και παρέχει λεπτομερείς πληροφορίες για τις ρυθμίσεις των διαφόρων firewalls που διατίθενται για το FreeBSD.

ĖāĖŲĖāĖĭ 32, Προχωρημένα Θέματα Δικτύωσης

Περιγράφει πολλά προχωρημένα θέματα δικτύωσης, συμπεριλαμβανομένου του διαμοιρασμού μιας σύνδεσης Internet με άλλους υπολογιστές στο τοπικό σας δίκτυο (LAN), θέματα δρομολόγησης για προχωρημένους, ασύρματη δικτύωση, Bluetooth, ATM, IPv6 και πολλά ακόμη.

ĖāĖŲĖāĖĭ A, Που θα Βρείτε το FreeBSD

Περιέχει λίστα με διάφορες πηγές για να αποκτήσετε το FreeBSD σε CD-ROM ή DVD, όπως επίσης και διάφορες τοποθεσίες στο Internet από όπου μπορείτε να κατεβάσετε και να εγκαταστήσετε το FreeBSD.

ĖāĖŲĖāĖĭ B, Βιβλιογραφία

Αυτό το βιβλίο αγγίζει πολλά διαφορετικά θέματα που μπορεί να σας κεντρίσουν το ενδιαφέρον για μια πιο λεπτομερή εξερεύνηση. Ε βιβλιογραφία ταξινομεί σε κατηγορίες πολλά εξαιρετικά βιβλία τα οποία αναφέρονται στο κείμενο.

ĖāĖŲĖāĖĭ C, Πηγές Πληροφόρησης στο Διαδίκτυο

Περιγράφει πολλά φόρουμ που διατίθενται στους χρήστες του FreeBSD, ώστε να θέτουν ερωτήματα και να συμμετέχουν σε τεχνικές συζητήσεις για το FreeBSD.

ĖāĖŲĖāĖĭ D, Κλειδιά PGP

Καταγράφει τα δακτυλικά αποτυπώματα των κλειδιών PGP αρκετών μελών της Ομάδας Ανάπτυξης του FreeBSD.

Συμβάσεις που χρησιμοποιούνται σε αυτό το βιβλίο

Σε ολόκληρο το βιβλίο, χρησιμοποιούνται κάποιες τυπογραφικές συμβάσεις ώστε η μορφοποίηση του να είναι συνεπής και να είναι πιο ευανάγνωστο:

Τυπογραφικές Συμβάσεις

Πλάγια γραφή

Ε πλάγια γραμματοσειρά χρησιμοποιείται για ονόματα αρχείων, URLs, κείμενο με έμφαση και για χρήση πρωτοεμφανιζόμενων τεχνικών όρων.

Γραφή σταθερού πλ'ατους

Ε σταθερού πλ'ατους γραμματοσειρά χρησιμοποιείται για μηνύματα λ'αθους, εντολές, μεταβλητές περιβάλλοντος, ονομασίες των ports, ονόματα κεντρικών υπολογιστών, ονόματα χρηστών, ονόματα ομάδων, ονόματα συσκευών, μεταβλητές και αποσπ'ασματα κώδικα.

Έντονη γραφή

Ε έντονη γραμματοσειρά χρησιμοποιείται για εφαρμογές, εντολές και πλήκτρα.

Είσοδος Δεδομένων από το Χρήστη

Ε πληκτρολόγηση σημειώνεται με έντονη γραφή ώστε να ξεχωρίζει από το υπόλοιπο κείμενο. Συνδυασμοί πλήκτρων που πρέπει να πιεσθούν ταυτόχρονα σημειώνονται με '+' μεταξύ των πλήκτρων, όπως:

Ctrl+Alt+Del

*Το οποίο σημαίνει πως ο χρήστης θα πρέπει να πιέσει τα πλήκτρα **Ctrl**, **Alt** και το πλήκτρο **Del** ταυτόχρονα.*

Σε περίπτωση που κ'αποια πλήκτρα πρέπει να πιεσθούν με συγκεκριμένη σειρά, θα εμφανίζονται χωρισμένα με κόμματα:

Ctrl+X, Ctrl+S

*Το οποίο σημαίνει πως ο χρήστης αναμένεται να πιέσει τα πλήκτρα **Ctrl** και **X** ταυτόχρονα και έπειτα να πιέσει τα πλήκτρα **Ctrl** και **S** ταυτόχρονα.*

Παραδείγματα

Τα παραδείγματα που ξεκινούν με E:\> υποδηλώνουν μια εντολή MS-DOS®. Αυτές οι εντολές μπορούν να εκτελούνται από το παρ'αθυρο "Γραμμής Εντολών" σε σύγχρονο περιβάλλον Microsoft Windows, εκτός αν αναφέρεται κ'ατι διαφορετικό.

E:\> tools\fdimage floppies\kern.flp A:

Τα παραδείγματα που ξεκινούν με # υποδηλώνουν μια εντολή που θα πρέπει να εκτελεστεί από τον υπερχρήστη (superuser) ενός συστήματος FreeBSD. Μπορείτε να συνδεθείτε σαν χρήστης root για να πληκτρολογήσετε την εντολή, ή να συνδεθείτε σαν κανονικός χρήστης και να χρησιμοποιήσετε την εντολή su(1) ώστε να αποκτήσετε προνόμια υπερχρήστη.

dd if=kern.flp of=/dev/fd0

Τα παραδείγματα που ξεκινούν με % υποδηλώνουν μια εντολή που πρέπει να εκτελεστεί από ένα κανονικό χρήστη. Χρησιμοποιείται η σύνταξη C-shell για να θέσουμε μεταβλητές περιβάλλοντος και άλλες εντολές κελύφους, εκτός αν αναφέρεται κ'ατι διαφορετικό.

% top

Ευχαριστίες

Το βιβλίο που κρατάτε, παρουσιάζει τις προσπάθειες πολλών εκατοντάδων ανθρώπων από όλο τον κόσμο. Είτε μας ενημέρωσαν για τυπογραφικά λ'αθη, είτε μας έστειλαν ολόκληρα κεφ'αλαια, η

συμβολή όλων ήταν χρήσιμη.

Μερικές εταιρείες υποστήριξαν την ανάπτυξη αυτού του εγγράφου μισθώνοντας συντάκτες να εργάζονται σε πλήρη απασχόληση, πληρώνοντας για την έκδοση, κτλ. Ειδικότερα, η BSDi (η οποία αργότερα αποκτήθηκε από την Wind River Systems (<http://www.windriver.com>)) μίσθωσε μέλη του FreeBSD Documentation Project να εργάζονται σε πλήρη απασχόληση για την βελτίωση του βιβλίου, οδηγώντας στην πρώτη έντυπη έκδοση στα αγγλικά τον Μάρτιο του 2000 (ISBN 1-57176-241-8). Η εταιρεία Wind River Systems μίσθωσε τότε μερικούς επιπρόσθετους συντάκτες ώστε να κάνει βελτιώσεις στην δομή της έντυπης έκδοσης και να προσθέσει κάποια νέα κεφάλαια. Η αποκορύφωση αυτής της εργασίας ήταν η παρουσίαση της δεύτερης έντυπης έκδοσης, τον Νοέμβριο του 2001 (ISBN 1-57176-303-1). Το 2003-2004, η FreeBSD Mall, Inc (<http://www.freebsdmail.com>), μίσθωσε αρκετούς συνεργάτες να βελτιώσουν το Εγχειρίδιο Χρήσης προς ετοιμασία της τρίτης έντυπης έκδοσης.

I. Ξεκινώντας με το FreeBSD

Αυτό το μέρος του Εγχειριδίου του FreeBSD είναι για τους χρήστες και τους διαχειριστές συστημάτων που δεν έχουν ήδη μεγάλη εμπειρία με το FreeBSD. Τα κεφάλαια που ακολουθούν:

- Είναι εισαγωγικά για το FreeBSD
- Σας καθοδηγούν κατ'ά τη διάρκεια της διαδικασίας εγκατάστασης
- Σας εισάγουν στις βασικές έννοιες του UNIX
- Περιγράφουν τη διαδικασία εγκατάστασης της πληθώρας εφαρμογών που είναι διαθέσιμες στο FreeBSD
- Σας εισάγουν στο γραφικό περιβάλλον του UNIX, το σύστημα C, και σας καθοδηγούν σχετικά με τις αρχικές ρυθμίσεις ενός γραφικού περιβάλλοντος εργασίας, με το οποίο μπορείτε να είστε ακόμα πιο παραγωγικοί

Σε αυτό το τμήμα του βιβλίου, έχουμε προσπαθήσει να μειώσουμε στο ελάχιστο τις αναφορές σε τμήματα ή κεφάλαια του Εγχειριδίου τα οποία δεν έχετε ήδη διαβάσει. Αυτό αποσκοπεί στο να γίνει πιο εύκολη η αν'αγνωση του τμήματος αυτού του Εγχειριδίου από την αρχή μέχρι και το τέλος, χωρίς να απαιτείται να ψάχνετε συνεχώς τα επόμενα ή προηγούμενα τμήματα.

Εἰσαγωγή 1

Ανασχηματισμένο, αναδιοργανωμένο, και μερικώς ξαναγραμμένο από τον Jim Mock.

1.1 Σύνοψη

Ευχαριστούμε για το ενδιαφέρον σας για το FreeBSD! Το ακόλουθο κεφάλαιο καλύπτει διάφορες πτυχές του FreeBSD Project, όπως την ιστορία του, τους στόχους του, το μοντέλο ανάπτυξης, κ.τ.λ. Μετά την ανάγνωση αυτού του κεφαλαίου, θα γνωρίζετε:

- Πως σχετίζεται το FreeBSD με άλλα λειτουργικά συστήματα Ε/Υ.
- Την ιστορία του FreeBSD Project.
- Τους στόχους του FreeBSD Project.
- Τις βασικές αρχές του open-source μοντέλου ανάπτυξης του FreeBSD.
- Και φυσικά: από που προέρχεται το όνομα “FreeBSD”.

1.2 Καλώς ήλθατε στο FreeBSD!

Το FreeBSD είναι ένα λειτουργικό σύστημα βασισμένο στο 4.4BSD-Lite, το οποίο μπορεί να χρησιμοποιηθεί σε Ε/Υ Intel (x86 και Itanium®), AMD64 και Sun UltraSPARC®. Σε εξέλιξη βρίσκεται επίσης η διαδικασία μεταφοράς του FreeBSD σε άλλες αρχιτεκτονικές. Μπορείτε επίσης να διαβάσετε για την ιστορία του FreeBSD, ή για την πιο πρόσφατη επίσημη έκδοση του. Εάν ενδιαφέρεστε να συμβάλλετε με κάποιο τρόπο στο Project (κώδικας, hardware, μη-προσημειωμένα χαρτονομίσματα), διαβάστε το άρθρο Συνεισφέροντας στην Ανάπτυξη του FreeBSD (http://www.FreeBSD.org/doc/el_GR.ISO8859-7/articles/contributing/index.html).

1.2.1 Τι μπορεί να κάνει το FreeBSD;

Το FreeBSD έχει πολλά αξιόλογα χαρακτηριστικά. Μερικά από αυτά είναι:

•

Preemptive πολυεπεξεργασία (preemptive multitasking) με δυναμικό έλεγχο προτεραιότητας για να εξασφαλιστεί ομαλός και δίκαιος διαμοιρασμός των πόρων του Ε/Υ μεταξύ εφαρμογών και χρηστών, ακόμη και στις πιο αντίξοες συνθήκες.

•

Πολυχρηστικές δυνατότητες (multi-user facilities) οι οποίες επιτρέπουν σε πολλά άτομα ταυτόχρονα να χρησιμοποιήσουν ένα σύστημα FreeBSD για διαφορετικά πράγματα. Αυτό σημαίνει, για παράδειγμα, ότι τα περιφερειακά του συστήματος, όπως εκτυπωτές και οδηγοί ταινιών είναι σωστά μοιρασμένα μεταξύ όλων των χρηστών του συστήματος ή του δικτύου και πως μπορούν να τεθούν συγκεκριμένα όρια σε χρήστες ή ομάδες χρηστών, προστατεύοντας κρίσιμους πόρους του συστήματος από υπερβολική χρήση.

- *Ισχυρές δυνατότητες δικτύωσης TCP/IP (TCP/IP networking) με υποστήριξη για βιομηχανικά πρότυπα όπως τα SCTP, DHCP, NFS, NIS, PPP, SLIP, IPsec και IPv6. Αυτό σημαίνει πως ένα μηχάνημα FreeBSD μπορεί να αλληλεπιδρά εύκολα με άλλα συστήματα και να εργάζεται σαν εταιρικός εξυπηρετητής, υποστηρίζοντας λειτουργίες ζωτικής σημασίας, όπως NFS (απομακρυσμένη πρόσβαση σε αρχεία) και υπηρεσίες ηλεκτρονικού ταχυδρομείου (e-mail), ή την παρουσία του οργανισμού σας στο διαδίκτυο μέσω των υπηρεσιών WWW, FTP, routing και firewall (ασφάλειας).*
- *Ε προστασία της μνήμης (memory protection) εξασφαλίζει ότι οι διάφορες εφαρμογές (ή οι χρήστες) δεν αλληλεπιδρούν μεταξύ τους. Μια εφαρμογή που παρουσιάζει κάποιο πρόβλημα δε μπορεί να επηρεάσει άλλες με κανέναν τρόπο.*
- *Το FreeBSD είναι ένα λειτουργικό σύστημα 32-bit (64-bit σε AMD64, και UltraSPARC) και σχεδιάστηκε με αυτό τον τρόπο εξ' αρχής.*
- *Το βιομηχανικό πρότυπο X Window System (X11R6) προσφέρει γραφικό περιβάλλον εργασίας (GUI) στο κόστος μιας κοινής κάρτας VGA και μιας οθόνης και διατίθεται με τον πλήρη πηγαίο κώδικα.*
- *Συμβατότητα εκτελέσιμων με πολλά προγράμματα που έχουν μεταγλωττιστεί για Linux, SCO, SVR4, BSDI και NetBSD.*
- *Χιλιάδες έτοιμες-προς-εκτέλεση εφαρμογές είναι διαθέσιμες από την συλλογή ports και packages για το FreeBSD. Γιατί να ψάχνετε στο διαδίκτυο όταν μπορείτε να τα βρείτε όλα εδώ;*
- *Στο διαδίκτυο είναι επίσης διαθέσιμες χιλιάδες πρόσθετες και εύκολες στην προσαρμογή εφαρμογές. Το FreeBSD έχει συμβατότητα πηγαίου κώδικα με τα πιο δημοφιλή εμπορικά συστήματα UNIX, επομένως οι περισσότερες εφαρμογές χρειάζονται λίγες έως καθόλου μετατροπές για να μεταγλωττιστούν (compile).*
- *Ε Δυναμική σελιδοποίηση εικονικής μνήμης και το “ολοκληρωμένο VM/buffer cache” παρέχουν υψηλή απόδοση σε εφαρμογές με αυξημένες ανάγκες σε μνήμη, ενώ διατηρούν την ικανοποιητική απόκριση του συστήματος στους άλλους χρήστες.*
- *Υποστήριξη SMP για μηχανήματα με πολλαπλές CPU.*
- *Πλήρης σειρά εργαλείων ανάπτυξης για C, C++, και Fortran. Στη Συλλογή των Ports και των έτοιμων πακέτων, θα βρείτε πολλές ακόμα γλώσσες προγραμματισμού, κατ'άλληλες τόσο για έρευνα όσο και για ανάπτυξη λογισμικού.*
- *Ε διαθεσιμότητα του πηγαίου κώδικα ολόκληρου του συστήματος σημαίνει ότι έχετε τον υψηλότερο βαθμό ελέγχου στο περιβάλλον σας. Γιατί να είστε κλειδωμένοι σε ένα κλειστό σύστημα και να είστε εξαρτημένοι από τον προμηθευτή σας, όταν μπορείτε να έχετε ένα πραγματικά ανοιχτό σύστημα;*

- *Εκτεταμένη online τεκμηρίωση.*
- *Και πολλὰ ἄλλα!*

Το FreeBSD βασίζεται στην έκδοση 4.4BSD-Lite του Computer Systems Research Group (CSRG) του Πανεπιστημίου της Καλιφόρνιας στο Berkeley, και συνεχίζει την διακεκριμένη παράδοση του στην ανάπτυξη συστημάτων BSD. Επιπρόσθετα στο εξαίρετο έργο που παρείχε το CSRG, το FreeBSD Project ξόδεψε πολλές χιλιάδες ώρες στη βελτιστοποίηση του συστήματος για μέγιστες επιδόσεις και αξιοπιστία σε καθημερινές καταστάσεις πραγματικού φόρτου εργασίας. Αν και πολλοί εμπορικοί κολοσσοί δυσκολεύονται να προσφέρουν λειτουργικά συστήματα με τέτοια χαρακτηριστικά, επιδόσεις και αξιοπιστία, το FreeBSD μπορεί να τα προσφέρει τώρα!

Οι εφαρμογές στις οποίες μπορεί να χρησιμοποιηθεί το FreeBSD, πραγματικά περιορίζονται μόνο από την φαντασία σας. Από ανάπτυξη λογισμικού μέχρι αυτοματισμούς εργοστασίων, από απογραφή ειδών μέχρι την διόρθωση του αζιμούθιου απομακρυσμένων δορυφορικών κεραιών, εάν μπορεί να γίνει με ένα εμπορικό προϊόν UNIX, είναι παραπάνω από πιθανό ότι μπορεί να γίνει και με το FreeBSD! Το FreeBSD επίσης ωφελείται σημαντικά από κυριολεκτικά χιλιάδες εφαρμογές υψηλής ποιότητας που αναπτύσσονται από κέντρα ερευνών και πανεπιστήμια σε όλο τον κόσμο, και συχνά διατίθενται σε χαμηλό κόστος ή δωρεάν. Το πλήθος των εμπορικών εφαρμογών που διατίθενται για το FreeBSD, αυξάνεται επίσης καθημερινά.

Ο πηγαίος κώδικας του ίδιου του FreeBSD είναι πλήρως διαθέσιμος, και έτσι το σύστημα μπορεί να προσαρμοστεί σε αφ'ανταστα υψηλό επίπεδο για ειδικές εφαρμογές ή projects, και με τρόπους γενικά μη πραγματοποιήσιμους σε άλλα λειτουργικά εμπορικών προμηθευτών. Παρακάτω θα βρείτε μερικά μόνο παραδείγματα από εφαρμογές στις οποίες μπορεί να χρησιμοποιηθεί αυτή τη στιγμή το FreeBSD:

- *Υπηρεσίες Ίντερνετ: Το ισχυρό σύστημα δικτύωσης TCP/IP του FreeBSD, το αναδεικνύει σε ιδεώδη πλατφόρμα για μια μεγάλη γκάμα υπηρεσιών Ίντερνετ όπως:*

•

Εξυπηρετητές FTP

•

Εξυπηρετητές ιστοσελίδων World Wide Web (κοινούς ή με ασφαλή σύνδεση [SSL])

- *Δρομολόγηση πρωτοκόλλων IPv4 και IPv6*

•

Firewalls και πύλες NAT ("IP masquerading")

•

Εξυπηρετητές ηλεκτρονικού ταχυδρομείου

•

USENET News ή Bulletin Board Systems

- *Και ἄλλα...*

Με το FreeBSD, μπορείτε εύκολα να ξεκινήσετε από χαμηλά με ένα φτηνό PC της οικογένειας 386, και καθώς η επιχείρησή σας μεγαλώνει, να αναβαθμιστείτε σε ένα τετραπύρηνο επεξεργαστή Xeon με δίσκους RAID.

- *Εκπαίδευση: Είστε φοιτητής πληροφορικής ή κάποιου σχετικού τομέα; Δεν υπάρχει καλύτερος τρόπος να μάθετε για λειτουργικά συστήματα, αρχιτεκτονικές Ε/Υ, και συστήματα δικτύων από*

την πρακτική εμπειρία και την σε βάθος γνώση που μπορεί να σας παρέχει το FreeBSD. Το μεγάλο πλήθος των δωρεάν διαθέσιμων πακέτων εφαρμογών CAD, γραφικής σχεδίασης, και μαθηματικών, κάνουν το FreeBSD εξαιρετικά χρήσιμο σε όσους το κύριο ενδιαφέρον τους στους υπολογιστές είναι να κάνουν τη δουλειά τους!

- **Έρευνα:** Με διαθέσιμο τον πηγαίο κώδικα ολόκληρου του συστήματος, το FreeBSD είναι μία εξαιρετική πλατφόρμα για την έρευνα στα λειτουργικά συστήματα όπως επίσης για άλλους κλάδους της πληροφορικής. Ε φύση της ελεύθερης διάθεσης του FreeBSD επιτρέπει επίσης σε απομακρυσμένες ομάδες να συνεργάζονται σε ιδέες ή να μοιράζονται την ανάπτυξη εφαρμογών, χωρίς να ανησυχούν για άδειες χρήσης και χωρίς να περιορίζεται η δυνατότητα τους για ελεύθερη συζήτηση οποιουδήποτε θέματος σε ανοιχτές ομάδες συζήτησης (forums).

• **Δικτύωση:** Χρειάζεστε ένα καινούργιο router (δρομολογητή); Ένα εξυπηρετητή DNS; Ένα firewall για να κρατάτε τον κόσμο έξω από το εσωτερικό σας δίκτυο; Το FreeBSD μπορεί εύκολα να μετατρέψει εκείνο το άχρηστο 386 ή 486 PC που κείται στην γωνία, σε ένα προηγμένο δρομολογητή με εξεζητημένες δυνατότητες φιλτραρίσματος πακέτων.

• **Σταθμός εργασίας με X Window:** Το FreeBSD είναι μια εξαιρετική επιλογή για ένα οικονομικό εξυπηρετητή C τερματικών, χρησιμοποιώντας τον ελεύθερα διαθέσιμο εξυπηρετητή X11. Σε αντίθεση με τα απλά τερματικά X, με το FreeBSD μπορείτε, εφόσον το επιθυμείτε, να εκτελείτε πολλές εφαρμογές τοπικά, απαλλάσσοντας έτσι τον κεντρικό εξυπηρετητή από περιττό φορτίο. Το FreeBSD μπορεί να ξεκινήσει ακόμα και “diskless” (χωρίς σκληρό δίσκο), κάνοντας έτσι τους προσωπικούς σταθμούς εργασίας ακόμη πιο φτηνούς και ευκολότερους στη διαχείριση.

• **Ανάπτυξη Λογισμικού:** Το βασικό σύστημα του FreeBSD διατίθεται ολοκληρωμένο, με πλήρη σειρά εργαλείων ανάπτυξης, που περιλαμβάνουν τον αναγνωρισμένο GNU C/C++ compiler και debugger.

Το FreeBSD είναι διαθέσιμο σε μορφή πηγαίου κώδικα αλλά και έτοιμοι, μεταγλωττισμένοι εκτελέσιμοι σε CD-ROM, DVD, και μέσω ανώνυμου FTP. Δείτε το **Εἰσαγωγή Α** για περισσότερες πληροφορίες για το πως να αποκτήσετε το FreeBSD.

1.2.2 Ποιος χρησιμοποιεί FreeBSD;

Το FreeBSD χρησιμοποιείται ως βάση για την ανάπτυξη συσκευών και προϊόντων σε μερικές από τις μεγαλύτερες εταιρίες πληροφορικής, περιλαμβανομένων των:

• Apple (<http://www.apple.com/>)

• Cisco (<http://www.cisco.com/>)

• Juniper (<http://www.juniper.net/>)

NetApp (<http://www.netapp.com/>)

Το FreeBSD χρησιμοποιείται για να υποστηρίξει μερικές από τις μεγαλύτερες τοποθεσίες στο Ίντερνετ, περιλαμβανομένων των:

- Yahoo! (<http://www.yahoo.com/>)
- Yandex (<http://www.yandex.ru/>)
- Apache (<http://www.apache.org/>)
- Rambler (<http://www.rambler.ru/>)
- Sina (<http://www.sina.com/>)
- Pair Networks (<http://www.pair.com/>)
- Sony Japan (<http://www.sony.co.jp/>)
- Netcraft (<http://www.netcraft.com/>)
- NetEase (<http://www.163.com/>)
- Weathernews (<http://www.wni.com/>)
- TELEHOUSE America (<http://www.telehouse.com/>)
- Experts Exchange (<http://www.experts-exchange.com/>)

και πολλών ακόμη.

1.3 Πληροφορίες για το FreeBSD Project

Το ακόλουθο τμήμα παρέχει μερικές πληροφορίες σχετικές με το project, και περιλαμβάνει μια σύντομη ιστορία του FreeBSD, τους στόχους, και το μοντέλο ανάπτυξης του.

1.3.1 Μια σύντομη ιστορία του FreeBSD

Συνεισφορά του *Jordan Hubbard*.

Το FreeBSD Project γεννήθηκε στις αρχές του 1993, μερικώς σαν εξέλιξη του “Unofficial 386BSD Patchkit” από τους 3 τελευταίους συντονιστές του patchkit: τον Nate Williams, τον Rod Grimes και εμένα.

Ο πρωταρχικός στόχος μας ήταν να παρ’άγουμε ένα ενδιάμεσο στιγμιότυπο (snapshot) του 386BSD ώστε να διορθώσουμε μερικ’ά προβλήματα που ο μηχανισμός του patchkit δεν ήταν ικανός να λύσει. Μερικοί από σας, ίσως να θυμούνται πως ο αρχικός τίτλος εργασίας για το project ήταν “386BSD 0.5” ή “386BSD Interim” και αναφέρονταν σε αυτό ακριβώς το γεγονός.

Το 386BSD ήταν το λειτουργικό σύστημα του Bill Jolitz, το οποίο μέχρι εκείνο το σημείο, υπέφερε βαρι’ά έχοντας αμεληθεί για σχεδόν ένα έτος. Καθώς το patchkit φούσκωνε ολοένα και περισσότερο με το πέρασμα των ημερών, είχαμε αποφασίσει ομόφωνα πως έπρεπε να γίνει κ’άτι, και αποφασίσαμε να συμπαρασταθούμε στον Bill παρέχοντας του αυτό το ενδιάμεσο “cleanup” snapshot. Τα σχέδια αυτ’ά διακόπηκαν απότομα, όταν ξαφνικ’ά ο Bill Jolitz αποφ’ασισε να αποσύρει την έγκριση του στο project δίχως μια ξεκ’αθαρη ένδειξη του τι θα έπρεπε να γίνει.

Δεν μας πήρε πολύ να αποφασίσουμε πως ο στόχος παρέμενε αξιόλογος, ακόμη και χωρίς την βοήθεια του Bill, και έτσι υιοθετήσαμε το όνομα “FreeBSD”, που επινόησε ο David Greenman. Οι αρχικοί στόχοι μας τέθηκαν αφού συμβουλευθήκαμε τους τότε χρήστες του συστήματος, και όταν έγινε πλέον ξεκ’αθαρο πως το project είχε π’αρει σωστή πορεία και ίσως έτεινε να γίνει πραγματικότητα, ήρθα σε επαφή με την Walnut Creek CDROM προσβλέποντας στην βελτίωση των καναλιών διανομής του FreeBSD για όλους αυτούς τους ‘ατυχους που δεν είχαν εύκολη πρόσβαση στο Ίντερνετ. Ε Walnut Creek CDROM, όχι μόνο υποστήριξε την ιδέα διανομής του FreeBSD σε CD, αλλ’ά προχώρησε αρκετ’ά περισσότερο, παρέχοντας στο project ένα μηχ’άνημα εργασίας και μια γρήγορη σύνδεση στο Ίντερνετ. Δίχως τον βαθμό πίστης της Walnut Creek CDROM σε αυτό που εκείνο τον καιρό ήταν ένα εντελώς ‘αγνωστο project, είναι πολύ απίθανο το FreeBSD να είχε φτ’ασει τόσο μακρι’ά, και τόσο γρήγορα, όπως σήμερα.

Ε πρώτη διανομή CD-ROM (και με γενικ’ά ευρεία δι’αδοση στο δίκτυο) ήταν η FreeBSD 1.0, που κυκλοφόρησε τον Δεκέμβρη του 1993. Βασίζονταν σε μια ταινία του 4.3BSD-Lite (“Net/2”) του U.C. Berkeley, έχοντας π’αρει και πολλ’ά στοιχεία από το 386BSD και το Free Software Foundation. Ήταν αρκετ’ά επιτυχημένη για πρώτη προσπάθεια, και την συνεχίσαμε με την αρκετ’ά επιτυχημένη έκδοση FreeBSD 1.1 που κυκλοφόρησε τον Μ’αίο του 1994.

Περίπου εκείνη την περίοδο, σχηματίστηκαν απρόσμενα στον ορίζοντα σύννεφα καταιγίδας, καθώς η Novell και το U.C. Berkeley τακτοποίησαν την μακρ’ας διαρκείας δικαστική διαμ’αχη σχετικ’ά με τα δικαιώματα της ταινίας Net/2. Μία συνθήκη αυτής της συμφωνίας ήταν η παραδοχή από την μερι’ά του U.C. Berkeley ότι μεγ’αλο μέρος του Net/2 ήταν “επιβαρυσμένος” κώδικας και ιδιοκτησία της Novell, η οποία με την σειρά της το είχε αποκτήσει από την AT&T λίγο καιρό πριν. Αυτό που πήρε ως αντ’αλλαγμα το Berkeley ήταν οι “ευλογίες” της Novell ότι η έκδοση 4.4BSD-Lite, όταν τελικ’ά ολοκληρωνόταν, θα δηλωνόταν ως μη-επιβαρυσμένη, και όλοι οι μέχρι τότε χρήστες του Net/2 θα ενθαρρύνονταν ένθερμα να μεταβούν σε αυτή. Αυτό συμπεριλ’αμβανε και το FreeBSD, και στο project δόθηκε χρόνος μέχρι τον Ιούλιο του 1994 να σταματήσει τις παραδόσεις των προϊόντων που βασίζονταν στο Net/2. Υπό τους όρους αυτής της συμφωνίας, επιτρ’απηκε στο project μια τελευταία έκδοση πριν την λήξη της προθεσμίας, και αυτή ήταν η έκδοση FreeBSD 1.1.5.1.

Το FreeBSD βρέθηκε τότε στη δυσχερή θέση κυριολεκτικ’ά να ξανα-ανακαλύψει τον εαυτό του από ένα σύνολο από bit του 4.4BSD-Lite, εντελώς καινούργιο, και κυρίως ατελές. Οι εκδόσεις “Lite” ήταν light (ελαφριές) εν’ μέρει επειδή το CSRG του Berkeley είχε αφαιρέσει μεγ’αλο όγκο κώδικα ο οποίος ήταν απαραίτητος για να κατασκευαστεί ένα πραγματικ’ά εκκινήσιμο λειτουργικό σύστημα (λόγω διαφόρων νομικών ζητημ’ατων), και εν’ μέρει επειδή το port για Intel του 4.4 ήταν σε υψηλό βαθμό

ατελές. Ε μετ'άβαση ολοκληρώθηκε τον Νοέμβριο του 1994, και σε αυτό το σημείο κυκλοφόρησε η FreeBSD 2.0 στο δίκτυο και σε CD-ROM (τέλη Δεκέμβρη). Παρ'ά το γεγονός ότι ήταν ακόμη αρκετ'ά πρόχειρη μέσες-άκρες, η έκδοση ήταν μια σημαντική επιτυχία και την ακολούθησε η πιο αξιόπιστη και ευκολότερη ως προς την εγκατ'ασταση έκδοση FreeBSD 2.0.5 τον Ιούνιο του 1995.

Κυκλοφορήσαμε την FreeBSD 2.1.5 τον Αύγουστο του 1996, και φ'ανηκε να είναι αρκετ'ά δημοφιλής στους ISP και στις εμπορικές κοινότητες, τόσο που 'αξιζε' άλλο ένα παρακλ'αδι στον κορμό της 2.1-STABLE. Αυτή ήταν η FreeBSD 2.1.7.1, που κυκλοφόρησε τον Φεβρουάριο του 1997 και ήταν η αποκορύφωση της κύριας αν'απτυξης της 2.1-STABLE, η οποία βρίσκεται πλέον σε κατ'ασταση συντήρησης. θα γίνονται μόνο βελτιώσεις ασφαλείας και άλλες κρίσιμες διορθώσεις bugs σε αυτό τον κορμό (RELENG_2_1_0).

Ε FreeBSD 2.2 διακλαδώθηκε από την αν'απτυξη της κύριας γραμμής ("CURRENT") τον Νοέμβριο του 1996, ως κλ'αδος RELENG_2_2, και η πρώτη πλήρη έκδοση (2.2.1) κυκλοφόρησε τον Απρίλιο του 1997. Πρόσθετες εκδόσεις από τον κλ'αδο 2.2 δόθηκαν σε κυκλοφορία το καλοκαίρι και το φθινόπωρο του '97, η τελευταία των οποίων (η 2.2.8) εμφανίστηκε τον Νοέμβρη του 1998. Ε πρώτη επίσημη έκδοση 3.0 εμφανίστηκε τον Οκτώβριο του 1998 και σημάδεψε την αρχή του τέλους για τον κλ'αδο 2.2.

Ο κορμός διακλαδώθηκε π'αλι στις 20 Ιανουαρίου 1999, οδηγώντας στην 4.0-CURRENT και στον κλ'αδο 3.X-STABLE. Από τον 3.X-STABLE, η 3.1 κυκλοφόρησε στις 15 Φεβρουαρίου 1999, η 3.2 στις 15 Μαΐου 1999, η 3.3 στις 16 Σεπτεμβρίου 1999, η 3.4 στις 20 Δεκεμβρίου του 1999, και η 3.5 στις 24 Ιουνίου 2000, την οποία ακολούθησε λίγες μέρες μετ'ά μία μικρής τ'αξεως αναβ'αθμιση, η 3.5.1, για να συμπεριληφθούν κ'αποιες αναβαθμίσεις ασφαλείας της τελευταίας στιγμής στο Kerberos. Αυτή ήταν και η τελική έκδοση από τον κλ'αδο της 3.X.

Ένα νέο παρακλ'αδι δημιουργήθηκε στις 13 Μαρτίου 2000, δημιουργώντας έτσι τον κλ'αδο αν'απτυξης 4.X-STABLE. Δημιουργήθηκαν δι'αφορες εκδόσεις από αυτό τον κλ'αδο: Ε 4.0-RELEASE κυκλοφόρησε τον Μάρτιο του 2000, και η τελευταία 4.11-RELEASE κυκλοφόρησε τον Ιανουάριο του 2005.

Μετ'ά από μεγ'αλο χρονικό δι'αστημα αναμονής, η 5.0-RELEASE ανακοινώθηκε στις 19 Ιανουαρίου του 2003. Ως αποκορύφωμα σχεδόν τριών χρόνων εργασίας, η έκδοση αυτή εισήγαγε το FreeBSD στο μονοπ'ατι των εξελιγμένων πολυεπεξεργαστών και στην υποστήριξη εφαρμογών με threads, ενώ εισήγαγε και υποστήριξη για τις πλατφόρμες UltraSPARC και ia64. Αυτήν την έκδοση ακολούθησε η 5.1 τον Ιούνιο του 2003. Ε τελευταία έκδοση 5.X από τον κορμό της -CURRENT ήταν η 5.2.1-RELEASE, που κυκλοφόρησε τον Φεβρουάριο του 2004.

Ο κορμός της RELENG_5, δημιουργήθηκε τον Αύγουστο του 2004, και ακολούθησε η 5.3-RELEASE, η οποία σημάδεψε την αρχή των εκδόσεων από τον κλ'αδο 5-STABLE. Ε πιο πρόσφατη 5.5-RELEASE κυκλοφόρησε τον Μάιο του 2006. Δεν Θα υπ'αρξουν πρόσθετες εκδόσεις από τον κορμό της RELENG_5.

Ο κορμός διακλαδώθηκε π'αλι τον Ιούλιο του 2005, αυτή τη φορ'ά για την δημιουργία του κλ'αδου RELENG_6. Ε 6.0-RELEASE είναι η πρώτη έκδοση της σειράς 6.X, και κυκλοφόρησε τον Νοέμβριο του 2005. Ε πιο πρόσφατη 6.4-RELEASE κυκλοφόρησε τον Νοέμβριο του 2008. Δεν θα υπ'αρξουν πρόσθετες εκδόσεις από τον κορμό της RELENG_6. Αυτός είναι και ο τελευταίος κλ'αδος που υποστηρίζει την αρχιτεκτονική Alpha.

Ο κλ'αδος αν'απτυξης RELENG_7, δημιουργήθηκε τον Οκτώβριο του 2007. Ε πρώτη έκδοση από αυτό τον κλ'αδο, ήταν η 7.0-RELEASE η οποία κυκλοφόρησε τον Φεβρουάριο του 2008. Ε πιο πρόσφατη 7.4-RELEASE κυκλοφόρησε τον Φεβρουάριο του 2011. Δεν Θα υπ'αρξουν πρόσθετες εκδόσεις από τον κλ'αδο RELENG_7.

Ο κορμός διακλαδώθηκε π'αλι τον Αύγουστο του 2009, αυτή τη φορ'ά για την δημιουργία του κλ'αδου RELENG_8. Ε 8.0-RELEASE είναι η πρώτη έκδοση της σειράς 8.C και κυκλοφόρησε τον Νοέμβριο του

2009. *Ε* πιο πρόσφατη 8.4-RELEASE κυκλοφόρησε τον Μάιος 2006. Θα υπ'άρξουν πρόσθετες εκδόσεις από τον κλάδο RELENG_8.

Ο κλάδος ανάπτυξης RELENG_9, δημιουργήθηκε τον Σεπτέμβριο του 2011. *Ε* πρώτη έκδοση από αυτό τον κλάδο, ήταν η 9.1-RELEASE η οποία κυκλοφόρησε τον Ιανουάριο 2007. Θα υπ'άρξουν πρόσθετες εκδόσεις από τον κλάδο RELENG_9.

Για την ώρα, η μακροπρόθεσμη ανάπτυξη συνεχίζεται στον κλάδο 10.X-CURRENT. Νέες εκδόσεις SNAPshot του 10.X σε CD-ROM (και φυσικά στο Διαδίκτυο), διατίθενται από τον snapshot server (<ftp://current.FreeBSD.org/pub/FreeBSD/snapshots/>) καθώς συνεχίζεται η ανάπτυξη.

1.3.2 Στόχοι του FreeBSD Project

Συνεισφορά του Jordan Hubbard.

Οι στόχοι του FreeBSD Project είναι να παρέχει λογισμικό που θα μπορεί να χρησιμοποιηθεί για οποιαδήποτε περίπτωση και δίχως δεσμεύσεις. Πολλοί από μας έχουν κάνει σημαντική επένδυση στον κώδικα (και το project) και σίγουρα δε θα μας πείραζε πότε-πότε μια μικρή οικονομική συνεισφορά, αλλά σίγουρα δεν είμαστε έτοιμοι να επιμένουμε σε αυτό. Πιστεύουμε ότι η πρωταρχική και σπουδαιότερη "αποστολή" μας είναι να παρέχουμε κώδικα σε υπ'άρχοντες και μελλοντικούς χρήστες, και για οποιοδήποτε σκοπό, ώστε ο κώδικας μας να έχει την ευρύτερη πιθανή χρήση και να αποφέρει το μεγαλύτερο δυνατό όφελος. Αυτό είναι, πιστεύω, ένας από τους σημαντικότερους στόχους του Ελεύθερου Λογισμικού και ένας από τους οποίους υποστηρίζουμε με ενθουσιασμό.

Το τμήμα του πηγαίου μας κώδικα που βρίσκεται υπό την GNU General Public License (GPL) ή την Library General Public License (LGPL) έχει κάπως περισσότερες δεσμεύσεις, αν και σκοπός τους είναι μάλλον να διασφαλίσουν την ελεύθερη διάθεση του κώδικα, παρά το αντίθετο. Λόγω των επιπρόσθετων επιπλοκών που θέτει η άδεια χρήσης GPL στην εμπορική χρήση του λογισμικού, προτιμούμε, όσο είναι εφικτό, να παρέχουμε το λογισμικό μας υπό το χαλαρότερο BSD copyright.

1.3.3 Το Μοντέλο Ανάπτυξης του FreeBSD

Συνεισφορά του Satoshi Asami.

Ε ανάπτυξη του FreeBSD είναι μία πολύ ανοικτή και εύελικτη διαδικασία, αφού κυριολεκτικά βασίζεται στην συνεισφορά εκατοντάδων ανθρώπων από όλο τον κόσμο, όπως μπορείτε να δείτε από την λίστα των συνεργατών (http://www.FreeBSD.org/doc/el_GR.ISO8859-7/articles/contributors/article.html) μας. *Ε* υποδομή ανάπτυξης του FreeBSD επιτρέπει στα εκατοντάδες μέλη της ομάδας ανάπτυξης να συνεργάζονται μέσω του Ίντερνετ. Είμαστε σταθερά σε αναζήτηση για νέα μέλη στην ομάδα ανάπτυξης και για ιδέες, και όσοι ενδιαφέρονται να ασχοληθούν ακόμη περισσότερο με το project χρειάζεται απλά να επικοινωνήσουν μαζί μας στην ηλεκτρονική λίστα τεχνικών συζητήσεων του FreeBSD (<http://lists.FreeBSD.org/mailman/listinfo/freebsd-hackers>). Επίσης η ηλεκτρονική λίστα ανακοινώσεων του FreeBSD (<http://lists.FreeBSD.org/mailman/listinfo/freebsd-announce>) είναι διαθέσιμη σε όσους επιθυμούν να ενημερώσουν άλλους χρήστες του FreeBSD για κύριους τομείς εργασίας σχετικώς με το Project.

Χρήσιμα πράγματα που πρέπει να γνωρίζετε για το FreeBSD Project και την διαδικασία ανάπτυξης του, είτε δουλεύετε ανεξάρτητα είτε ως στενοί συνεργάτες:

Τὰ SVN καὶ CVS repositories

Για πολλὰ χρόνια, ο κεντρικός κορμός κώδικα του FreeBSD συντηρούνταν μέσω του CVS (<http://ximbiot.com/cvs/wiki/>) (Concurrent Versions System), ενός ελεύθερα διαθέσιμου εργαλείου ελέγχου πηγῶν κώδικα που προσφέρεται ενσωματωμένο στο FreeBSD. Τον Ιούνιο του 2008, το Project αποφάσισε τη μετ'άβαση στο SVN (<http://subversion.tigris.org>) (Subversion). Ἡ ἀλλαγὴ κρίθηκε ἀναγκαία, καθὼς οὗτοι τεχνικοὶ περιορισμοὶ τοῦ CVS ἦταν πλέον ἐμφανεῖς, ἐξαιτίας τοῦ μεγέθους τοῦ ἀποθηκευμένου κώδικα καὶ τοῦ ἱστορικοῦ ποῦ τον συνοδεύει. Ἡ Τεκμηρίωση καὶ ἡ Συλλογὴ τῶν Ports μεταφέρθηκαν ἐπίσης ἀπὸ τὸ CVS στοῦ SVN τὸ Μάιο καὶ Ἰούλιο τοῦ 2012 ἀντίστοιχα. Παρ'ὰ τὴν μεταφορὰ τῶν src καὶ ports στοῦ SVN, τὰ εργαλεῖα χρήστη ὅπως τὸ **csup** τὰ ποῖα ἐξαρτῶνται ἀπὸ τὴν λειτουργία τοῦ παλαιότερου συστήματος CVS, συνεχίζουν νὰ λειτουργοῦν κανονικῶς. Αὐτὸ ἐξασφαλίζεται με συγχρονισμό τῶν ἀλλαγῶν τοῦ SVN στοῦ ὑπάρχον CVS. Σὲ ἀντίθεση με τὰ δέντρα src καὶ ports, τὸ SVN repository τῆς τεκμηρίωσης δὲν συγχρονίζεται με τὸ παλιὸ CVS.

Τὸ κύριο repository (<http://www.FreeBSD.org/cgi/cvsweb.cgi>) βρίσκεται σὲ ἓνα μὴ χ'ἀνημα στὴν Santa Clara CA, USA ἀπὸ ὅπου ἀντιγρᾶφεται σὲ μεγ'ἀλο ἀριθμὸ μηχανῶν mirror σὲ ὅλο τὸν κόσμο. Ὁ κορμὸς SVN, ὁ ποῖος περιέχει τοὺς κλᾶδους -CURRENT καὶ -STABLE, μπορεῖ ἐπίσης εὐκόλῃ νὰ ἀντιγραφεῖ καὶ στοῦ δικό σας υπολογιστή. Περισσότερες πληροφορίες γιὰ αὐτὸ τὸ θέμα μπορεῖτε νὰ βρεῖτε στὴν ἐνότητα Συγχρονίζοντας τὸν Πηγαῖο σας Κώδικα.

Ἡ λίστα τῶν committers

Οἱ committers εἶναι ἄτομα ποῦ ἔχουν ἄδεια ἐγγραφῆς (write) στοῦ κορμοῦ τοῦ CVS, καὶ εἶναι ἐξουσιοδοτημένοι νὰ κ'ἀνουν μετατροπές στοῦ κώδικα τοῦ FreeBSD (ὁ ὅρος "committer" προέρχεται ἀπὸ τὴν ἐντολή `cvs(1) commit`, ἡ ποῖα χρησιμοποιεῖται γιὰ νὰ γίνουν νέες ἀλλαγές στοῦ CVS repository). Ὁ καλῦτερος τρόπος γιὰ νὰ τεθοῦν ἀλλαγές πρὸς ἀναθεώρηση ἐκ μέρους τῆς λίστας τῶν committers εἶναι νὰ χρησιμοποιεῖται ἡ ἐντολή `send-pr(1)`. Ἐὰν τὸ παραπάνω σύστημα φαίνεται μπλοκαρισμένο, μπορεῖτε νὰ τοὺς προσεγγίσετε στέλνοντας email στὴν ηλεκτρονικὴ λίστα τῶν committers τοῦ FreeBSD.

Ἡ FreeBSD core team

Ἡ FreeBSD core team θὰ ἦταν ἰσοδύναμη με τὸ διοικητικὸ συμβούλιο ἀν τὸ FreeBSD Project ἦταν μὴ ἀνώνυμη ἐταιρεία. Ὁ πρωταρχικὸς στόχος τῆς core team εἶναι νὰ ἐξασφαλίσῃ ὅτι τὸ project, στοῦ σύνολο τοῦ, εἶναι σὲ καλὴ κατ'ἀσταση καὶ νὰ τὸ οδηγεῖ πρὸς τὴν σωστὴ κατεύθυνση. Μία ἀπὸ τὶς λειτουργίες τῆς core team εἶναι νὰ προσκαλεῖ ἀφοσιωμένους καὶ υπεύθυνους developers νὰ συμμετέχουν στὴν οἰκία ἀν'ἀπτυξης (τοὺς committers) καθὼς καὶ νὰ βρίσκει νέα μέλη γιὰ τὴν ἰδίαν τὴν core team καθὼς κ'ἀποιοὶ ἀποχωροῦν. Ἡ παρούσα core team ἐκλέχτηκε ἀπὸ ἓνα σύνολο ὑποψηφίων committers τὸν Ἰούλιο τοῦ 2012. Ἐκλογές διεξ'ἀγονται κ'ἀθε 2 χρόνια.

Μερικ'ἀ μέλη τῆς core team ἔχουν ἐπίσης εἰδικούς τομείς ἐυθύνης, καὶ αὐτὸ σημαίνει πὼς δεσμεύονται νὰ ἐξασφαλίσουν ὅτι ἓνα μεγ'ἀλο μέρος τοῦ συστήματος λειτουργεῖ ὅπως πρέπει. Γιὰ ολοκληρωμένη λίστα τῆς οἰκίας ἀν'ἀπτυξης τοῦ FreeBSD καὶ τῶν τομέων ἐυθύνης τοὺς, παρακαλοῦμε δεῖτε τὴν Λίστα τῶν Συνεργατῶν μας (http://www.FreeBSD.org/doc/el_GR.ISO8859-7/articles/contributors/article.html).

Οἱ ὁριζῶντες: Τα περισσότερα μέλη του **core team** είναι εθελοντές ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἀνάπτυξη τοῦ FreeBSD καὶ δὲν ἔχουν οικονομικὴς φύσεως οφέλη ἀπὸ τὸ **project**, ἐπομένως ἡ “δέσμευση” δὲν θὰ πρέπει νὰ παρερμηνεύεται ὡς “ἐγγυημένη υποστήριξη”. Ἡ παραπάνω παρομοίωση μετὰ τὸ “διοικητικὸ συμβούλιο” δὲν εἶναι πολὺ ἀκριβής, ἴσως εἶναι καταλληλότερο νὰ πούμε ὅτι πρόκειται γιὰ ἀνθρώπους ποὺ θυσιάσαν τὶς ζωὲς τοὺς γιὰ χάρι τοῦ FreeBSD ἐνῆντα στὴν καλύτερη τοὺς κρίση!

Εξωτερικοὶ συνεργάτες

Τέλος, ἀλλὰ ὅπωςδήποτε ὄχι μικρότερης σημασίας, ἡ μεγαλύτερη ομάδα ἀνάπτυξης εἶναι οἱ ἴδιοι οἱ χρήστες ποὺ μας παρέχουν σχόλια καὶ διορθώσεις τῶν **bug** σὲ σχεδὸν σταθερὴ βῆση. Ὁ κύριος τρόπος γιὰ νὰ κρατᾷτε ἐπαφὴ μετὰ τὴν μη-συγκεντρωτικὴ ομάδα ἀνάπτυξης τοῦ FreeBSD εἶναι νὰ γίνετε συνδρομητὲς στὴν ηλεκτρονικὴ λίστα τεχνικῶν συζητήσεων τοῦ FreeBSD (<http://lists.FreeBSD.org/mailman/listinfo/freebsd-hackers>) ὅπου γίνονται οἱ ἀνᾶλογες συζητήσεις. Δεῖτε τὸ **Διάγραμμα C** γιὰ περισσότερες πληροφορίες σχετικὰ μετὰ τὶς διάφορες λίστες ηλεκτρονικοῦ ταχυδρομείου τοῦ FreeBSD.

Ἡ **Λίστα Συνεργατῶν τοῦ FreeBSD**

(http://www.FreeBSD.org/doc/el_GR.ISO8859-7/articles/contributors/article.html) εἶναι μεγάλῃ καὶ συνεχῶς ἀυξανόμενη, ἐπομένως γιὰ νὰ μὴν γίνετε καὶ εσεῖς μέλος τῆς καὶ νὰ συμβάλλετε σήμερὰ σὲ κᾶτι στὸ FreeBSD;

Ἡ παροχὴ κώδικα δὲν εἶναι ὁ μόνος τρόπος γιὰ νὰ συνεισφέρετε στὸ **project**. Γιὰ μιὰ ὀλοκληρωμένη λίστα τῶν πραγμάτων στα ὁποῖα χρειαζόμαστε βοήθεια, παρακαλοῦμε ἐπισκεφθεῖτε τὴν **Δικτυακὴ τοποθεσίαν τοῦ FreeBSD Project** (<http://www.FreeBSD.org/index.html>).

Συνοψίζοντας, τὸ μοντέλο ἀνάπτυξης μας εἶναι ὀργανωμένο ὡς ἓνα χαλαρὸ σύνολο ὁμόκεντρων κύκλων. Τὸ συγκεντρωτικὸ μοντέλο εἶναι σχεδιασμένο γιὰ νὰ διευκολύνει τοὺς χρήστες τοῦ FreeBSD, στοὺς ὁποίους παρέχεται ἔτσι ἓνας εὐκόλος τρόπος παρακολούθησης τοῦ βασικοῦ κώδικα, καὶ ὄχι γιὰ νὰ ἀποκλείουμε πιθανοὺς συνεργάτες! Ἐπιθυμία μας εἶναι νὰ παρουσιάσουμε ἓνα σταθερὸ λειτουργικὸ σύστημα σὲ συνᾶρτηση μετὰ μιὰ μεγάλῃ γκάμα ἀπὸ προγράμματα ἐφαρμογῶν ποὺ οἱ χρήστες νὰ μποροῦν εὐκόλα νὰ ἐγκαθιστοῦν καὶ νὰ χρησιμοποιοῦν — γιὰ τὴν εκπλήρωση αὐτῶν τῶν στόχων, τὸ μοντέλο αὐτὸ δουλεύει πολὺ καλᾶ.

Τὸ μόνον ποὺ ζητᾷμε ἀπὸ ὅσους ενδιαφέρονται νὰ ἐνωθοῦν μαζί μας στὴν ομάδα ἀνάπτυξης τοῦ FreeBSD, εἶναι λίγη ἀπὸ τὴν ἴδια ἀφοσίωση τῆς τωρινῆς ομάδας, γιὰ μιὰ συνεχή πορεία στὴν ἐπιτυχία τοῦ!

1.3.4 Ἡ Τρέχουσα Ἑκδοσὴ τοῦ FreeBSD

Τὸ FreeBSD εἶναι ἐλεύθερα διαθέσιμο, βασίζεται ὀλόκληρο στὸν πηγαῖο κώδικα τοῦ 4.4BSD-Lite, καὶ ἀναπτύσσεται γιὰ συστήματα ηλεκτρονικῶν υπολογιστῶν βασισμένα σὲ ἐπεξεργαστὲς Intel i386™, i486™, Pentium®, Pentium Pro, Celeron®, Pentium II, Pentium III, Pentium 4 (ἢ συμβατοὺς), Xeon™, καὶ Sun UltraSPARC. Βασίζεται κυρίως στὸ **software** τῆς ομάδας U.C. Berkeley CSRG, μετὰ κᾶποιες βελτιώσεις ποὺ προέρχονται ἀπὸ τὰ NetBSD, OpenBSD, 386BSD, καὶ τὸ Free Software Foundation.

Απὸ τὴν ἐκδοσὴ τοῦ FreeBSD 2.0 στα τέλη τοῦ 1994, ἡ ἀπόδοση, τὸ σύνολο τῶν χαρακτηριστικῶν, καὶ ἡ σταθερότητα τοῦ FreeBSD ἔχει βελτιωθεῖ σημαντικᾶ. Ἡ μεγαλύτερη ἀλλαγὴ εἶναι ἡ ἐπανασχεδίαση

του συστήματος εικονικής μνήμης (virtual memory) με ένα ολοκληρωμένο VM/file buffer cache το οποίο όχι μόνο αυξάνει την απόδοση, αλλά επίσης μειώνει τις απαιτήσεις μνήμης του FreeBSD, επιτρέποντας ως ελάχιστο αποδεκτό όριο τα 5 MB. Περιέχονται επίσης και άλλες βελτιώσεις, όπως πλήρης υποστήριξη πελάτη και εξυπηρετητή NIS, υποστήριξη συναλλαγών TCP, dial-on-demand PPP, ενσωματωμένη υποστήριξη DHCP, ένα βελτιωμένο υποσύστημα SCSI, υποστήριξη ISDN, υποστήριξη για ATM, FDDI, προσαρμογείς δικτύου Fast και Gigabit Ethernet (1000 Mbit), βελτιωμένη υποστήριξη για τους τελευταίους ελεγκτές της Adaptec και πολλές χιλιάδες διορθώσεις λαθών (bug).

Εκτός από τη βασική του διανομή, το FreeBSD προσφέρει μια συλλογή λογισμικού με χιλιάδες προγράμματα για καθημερινή χρήση. Την στιγμή που γράφονται αυτές οι γραμμές, υπάρχουν πάνω από 24,000 ports! Ε λίστα των ports ξεκινάει από εξυπηρετητές http (WWW), μέχρι παιχνίδια, γλώσσες προγραμματισμού, κειμενογράφους, και οτιδήποτε άλλο ενδιέφερε. Ε συνολική Συλλογή των Ports απαιτεί προσεγγιστικά 500 MB αποθηκευτικό χώρο, αφού όλα τα ports εκφράζονται με “deltas” (αρχεία διαφορών) των αυθεντικών πηγών τους. Το γεγονός αυτό μας επιτρέπει να αναβαθμίσουμε τα ports πολύ ευκολότερα, και μειώνει δραστικά τις απαιτήσεις σε σκληρό δίσκο σε σχέση με την παλαιότερη Συλλογή Ports 1.0. Για να μεταγλωττιστεί (compile) ένα port, χρειάζεται απλώς να μεταβείτε στον κατάλογο του προγράμματος που επιθυμείτε να εγκαταστήσετε, να πληκτρολογήσετε `make install`, και να αφήσετε το σύστημα σας να κάνει τα υπόλοιπα. Ολόκληρη η αυθεντική διανομή για κάθε port που κάνετε build παρέχεται δυναμικά από το CD-ROM ή από μία τοπική τοποθεσία FTP, έτσι τα ports που δεν χρειάζεστε δεν καταλαμβάνουν άσκοπο χώρο στο σκληρό σας δίσκο. Σχεδόν κάθε port παρέχεται επίσης και σαν προ-μεταγλωττισμένο (pre-compiled) “πακέτο (package)”, το οποίο μπορεί να εγκατασταθεί με μια απλή εντολή (`pkg_add`) για εκείνους που δεν επιθυμούν να μεταγλωττίσουν τα ports τους από τον πηγαίο κώδικα. Περισσότερες πληροφορίες για τα packages και τα ports μπορείτε να βρείτε στο [Εἰσαγωγή 5](#).

Υπάρχει αρκετά μεγάλη επιπλέον τεκμηρίωση την οποία μπορεί να βρείτε πολύ χρήσιμη για την διαδικασία εγκατάστασης και χρήσης του FreeBSD. Μπορείτε να την βρείτε εγκατεστημένη στον κατάλογο `/usr/share/doc` σε οποιοδήποτε σύγχρονο μηχάνημα FreeBSD. Τα τοπικά εγκατεστημένα εγχειρίδια μπορείτε να τα δείτε σε μορφή HTML, χρησιμοποιώντας οποιοδήποτε κατάλληλο browser στις ακόλουθες URL:

Το Εγχειρίδιο Χρήσης του FreeBSD

`/usr/share/doc/handbook/index.html`

Συχνές ερωτήσεις του FreeBSD (FAQ)

`/usr/share/doc/faq/index.html`

Μπορείτε επίσης να δείτε τα πρωτότυπα (και συχνά αναβαθμιζόμενα) αντίγραφα στο <http://www.FreeBSD.org/>.

Κεφάλαιο 2 Εγκατάσταση του FreeBSD 8.x και Προγενέστερων Εκδόσεων

Ανασχηματισμένο, αναδιοργανωμένο, και μερικώς ξαναγραμμένο από τον *Jim Mock*. Ε βήμα προς βήμα διαδικασία του *sysinstall*, οι εικόνες, και γενικές διορθώσεις κειμένου από τον *Randy Pratt*.

2.1 Σύνοψη

Το FreeBSD διανέμεται με ένα εύχρηστο, μη γραφικό πρόγραμμα εγκατάστασης. Από την έκδοση 9.0-RELEASE και μετά, χρησιμοποιείται το **bsdinstall** ενώ οι παλαιότερες εκδόσεις χρησιμοποιούν το **sysinstall**. Στο κεφάλαιο αυτό περιγράφεται η χρήση του **sysinstall** για την εγκατάσταση του FreeBSD. Ε χρήση του **bsdinstall** περιγράφεται στο Κεφάλαιο 3.

Αφού διαβάσετε αυτό το κεφάλαιο, θα ξέρετε:

- Πως να δημιουργήσετε δισκέτες εγκατάστασης για το FreeBSD.
- Πως αναφέρεται στους σκληρούς δίσκους σας το FreeBSD και πως τους χωρίζει σε κατατμήσεις.
- Πως να ξεκινήσετε το **sysinstall**.
- Τις ερωτήσεις που θα σας κάνει το **sysinstall**, τι σημαίνουν, και πως να τις απαντήσετε.

Πριν διαβάσετε αυτό το κεφάλαιο, θα πρέπει:

- Να διαβάσετε τη λίστα του υποστηριζόμενου υλικού που έρχεται με την έκδοση του FreeBSD την οποία θα εγκαταστήσετε, και να επαληθεύσετε ότι το υλικό που έχετε υποστηρίζεται από το FreeBSD.

Όχι! Βύθος: Σε γενικές γραμμές αυτές οι οδηγίες εγκατάστασης είναι γραμμένες για τους i386 ("PC συμβατούς") αρχιτεκτονικής υπολογιστές. Όπου χρειάζεται, θα εμφανίζονται συγκεκριμένες οδηγίες για άλλες πλατφόρμες. Αν και αυτός ο οδηγός διατηρείται όσο το δυνατόν πιο ενημερωμένος, είναι πιθανόν να βρείτε μικρές διαφορές μεταξύ του προγράμματος εγκατάστασης και αυτού που φαίνεται εδώ. Σας προτείνουμε να χρησιμοποιήσετε το κεφάλαιο αυτό περισσότερο σαν γενικό οδηγό παρά σαν ένα κατ'α γράμμα εγχειρίδιο εγκατάστασης.

2.2 Απαιτήσεις Υλικού

2.2.1 Ελάχιστες Απαιτήσεις

Οι ελάχιστες απαιτήσεις για την εγκατάσταση του FreeBSD ποικίλουν ανάλογα με την έκδοση του FreeBSD και την αρχιτεκτονική του υλικού.

Στις παρακάτω ενότητες θα βρείτε μια περίληψη των πληροφοριών αυτών. Ανάλογα με τον τρόπο που θα επιλέξετε να εγκαταστήσετε το FreeBSD, μπορεί να χρειαστείτε μόν'αδα δισκέτας, ένα υποστηριζόμενο οδηγό CD-ROM, και σε ορισμένες περιπτώσεις, κάρτα δικτύου. Τα παραπάνω καλύπτονται στο **Όχι! Βύθος 2.3.7**.

2.2.1.1 Αρχιτεκτονικές FreeBSD/i386 και FreeBSD/pc98

Οι εκδόσεις FreeBSD/i386 και FreeBSD/pc98 απαιτούν 486 ή καλύτερο επεξεργαστή και τουλάχιστον 24 MB RAM. Θα χρειαστείτε τουλάχιστον 150 MB ελεύθερου χώρου στο σκληρό δίσκο για την πλέον ελάχιστη εγκατάσταση.

Όχι!Βύθος: Σε περιπτώσεις παλιών μηχανημάτων, τις περισσότερες φορές, η ύπαρξη περισσότερης μνήμης RAM και ελεύθερου χώρου στο δίσκο είναι πιο σημαντική από ένα ταχύτερο επεξεργαστή.

2.2.1.2 Αρχιτεκτονική FreeBSD/amd64

Υπάρχουν δύο κλάσεις επεξεργαστών ικανές να εκτελέσουν το FreeBSD/amd64. Ε πρώτη, είναι οι επεξεργαστές AMD64, περιλαμβανομένου του AMD Athlon™64, του AMD Athlon64-FX, του AMD Opteron™ ή καλύτερων.

Ε δεύτερη κλάση επεξεργαστών που μπορούν να χρησιμοποιήσουν FreeBSD/amd64, περιλαμβάνει όσους χρησιμοποιούν την αρχιτεκτονική Intel® EM64T. Παραδείγματα των επεξεργαστών αυτών περιλαμβάνουν τις οικογένειες Intel Core™ 2 Duo, Quad, Extreme καθώς και τη σειρά επεξεργαστών Intel Xeon 3000, 5000, και 7000.

Αν το μηχάνημα σας είναι βασισμένο σε nVidia nForce3 Pro-150, θα πρέπει να χρησιμοποιήσετε την κατάλληλη επιλογή στο BIOS για να απενεργοποιήσετε το IO APIC. Αν η επιλογή αυτή δεν υπ'άρχει, θα πρέπει να απενεργοποιήσετε αντί αυτού το ACPI. Υπάρχουν προβλήματα στο Pro-150 για τα οποία μέχρι στιγμής δεν έχει βρεθεί λύση που να τα παρακάμπτει.

2.2.1.3 Αρχιτεκτονική FreeBSD/sparc64

Για να εγκαταστήσετε το FreeBSD/sparc64, θα χρειαστείτε μια υποστηριζόμενη πλατφόρμα (δείτε [Οἰκία 2.2.2](#)).

Θα χρειαστείτε ένα δίσκο για αποκλειστική χρήση από το FreeBSD/sparc64. Τη δεδομένη στιγμή, δεν είναι δυνατόν να μοιράζεται τον ίδιο δίσκο το FreeBSD με ένα άλλο λειτουργικό σύστημα.

2.2.2 Υποστηριζόμενο Υλικό

Ε λίστα με το υποστηριζόμενο υλικό, παρέχεται στις Σημειώσεις Υλικού (Hardware Notes) με κάθε έκδοση του FreeBSD. Το έγγραφο αυτό μπορεί συνήθως να βρεθεί με όνομα αρχείου `HARDWARE.TXT`, στον ριζικό κατάλογο μια διανομής CDROM ή FTP, ή και στο μενού `documentation` του `sysinstall`. Για κάθε αρχιτεκτονική, θα βρείτε μια λίστα συσκευών οι οποίες επιβεβαιωμένα υποστηρίζονται από το FreeBSD. Αντίγραφα του καταλόγου υποστηριζόμενου υλικού για διάφορες εκδόσεις και αρχιτεκτονικές μπορούν επίσης να βρεθούν στη σελίδα Πληροφοριών Έκδοσης (<http://www.FreeBSD.org/releases/index.html>) στο δικτυακό τόπο του FreeBSD.

2.3 Εργασίες πριν την Εγκατάσταση

2.3.1 Απογραφή Υλικού του Υπολογιστή σας

Πριν εγκαταστήσετε το FreeBSD πρέπει να επιχειρήσετε να απογράψετε τα εξαρτήματα του υπολογιστή σας. Οι ρουτίνες εγκατάστασης του FreeBSD θα σας δείξουν τα εξαρτήματα (σκληρούς δίσκους, κάρτες δικτύου, οδηγούς CDROM κλπ.) με τα ονόματα των μοντέλων και των κατασκευαστών τους. Το FreeBSD θα επιχειρήσει επίσης να προσδιορίσει τις σωστές ρυθμίσεις για τις συσκευές αυτές, συμπεριλαμβανομένων και των πληροφοριών για τη χρήση IRQ και θυρών IO. Λόγω των ιδιομορφιών του υλικού των PC, η διαδικασία αυτή δεν είναι πάντα επιτυχής, και ίσως χρειαστεί να διορθώσετε τις ρυθμίσεις που ανίχνευσε το FreeBSD.

Αν έχετε ήδη άλλο λειτουργικό σύστημα εγκατεστημένο, όπως Windows ή Linux, είναι γενικά καλή ιδέα να χρησιμοποιήσετε τις δυνατότητες που σας παρέχει για να δείτε τις ρυθμίσεις του υλικού σας. Αν δεν είστε σίγουροι για τις ρυθμίσεις μιας κάρτας επέκτασης, ίσως να τις βρείτε τυπωμένες πάνω στην ίδια την κάρτα. Συννηθισμένα IRQ είναι τα 3, 5 και 7 ενώ οι θύρες IO συνήθως γράφονται ως δεκαεξαδικοί αριθμοί, π.χ. 0x330.

Σας συνιστούμε να γράψετε ή να εκτυπώσετε τις πληροφορίες αυτές πριν την εγκατάσταση του FreeBSD. Σαν υπόδειγμα, μπορείτε να χρησιμοποιήσετε ένα πίνακα όπως τον παρακάτω:

Πίνακας 2-1. Υπόδειγμα Απογραφής Συσκευών

Όνομα Συσκευής	IRQ	IO θύρες	Σημειώσεις
Πρώτος Σκληρός Δίσκος	N/A	N/A	40 GB, της Seagate, master στο πρώτο IDE
CDROM	N/A	N/A	slave στο πρώτο IDE
Δεύτερος Σκληρός Δίσκος	N/A	N/A	20 GB, της IBM, master στο δεύτερο IDE
Πρώτος Ελεγκτής IDE	14	0x1f0	
Κάρτα Δικτύου	N/A	N/A	Intel 10/100
Modem	N/A	N/A	3Com® 56K faxmodem, στην COM1
...			

Όταν τελειώσετε την απογραφή εξαρτημάτων του υπολογιστή σας, θα πρέπει να ελέγξετε αν ταιριάζουν με τις απαιτήσεις υλικού της έκδοσης FreeBSD που σκοπεύετε να εγκαταστήσετε.

2.3.2 Κρατήστε Αντίγραφα Ασφαλείας των Δεδομένων σας

Αν ο υπολογιστής στον οποίο θα εγκαταστήσετε το FreeBSD περιέχει πολύτιμα δεδομένα, βεβαιωθείτε ότι έχετε κρατήσει αντίγραφα ασφαλείας τα οποία μάλιστα έχετε ελέγξει ότι δουλεύουν, πριν εγκαταστήσετε το FreeBSD. Το πρόγραμμα εγκατάστασης του FreeBSD θα σας ρωτήσει πριν γράψει οτιδήποτε στο δίσκο σας, αλλά από τη στιγμή που η διαδικασία αυτή ξεκινήσει, δεν υπάρχει δυνατότητα επιστροφής.

2.3.3 Αποφασίστε πού θα Εγκαταστήσετε το FreeBSD

Αν θέλετε το FreeBSD να χρησιμοποιήσει ολόκληρο το σκληρό σας δίσκο, δεν υπάρχει κάτι άλλο που πρέπει να κάνετε αυτή τη στιγμή — μπορείτε να παραλείψετε αυτό το τμήμα.

Αν ωστόσο θέλετε το FreeBSD να συνυπάρχει με άλλα λειτουργικά συστήματα, πρέπει να κατανοείτε χονδρικά τον τρόπο διάταξης των δεδομένων στο δίσκο, και τις επιδράσεις που μπορεί προκαλέσει.

2.3.3.1 Κατατμήσεις Δίσκων για Αρχιτεκτονική FreeBSD/i386

Ένας σκληρός δίσκος PC μπορεί να χωριστεί σε διακριτά τμήματα. Τα τμήματα αυτά καλούνται κατατμήσεις (*partitions*). Επειδή το FreeBSD έχει επίσης εσωτερικές κατατμήσεις, η ονομασία γρήγορα μπορεί να οδηγήσει σε σύγχυση, και για το λόγο αυτό οι εξωτερικές κατατμήσεις αναφέρονται ως *disk slices* (φέτες) ή απλώς *slices* στο FreeBSD. Για παράδειγμα το πρόγραμμα `fdisk` του FreeBSD, το οποίο χειρίζεται τις κατατμήσεις δίσκων του PC, τις αναφέρει ως *slices* αντί για *partitions*. Από τη σχεδίαση του, το PC υποστηρίζει μόνο τέσσερις κατατμήσεις ανά δίσκο. Οι κατατμήσεις αυτές ονομάζονται πρωτεύουσες (*primary partitions*). Για να ξεπεραστεί αυτός ο περιορισμός και να δημιουργήσουμε περισσότερες κατατμήσεις, δημιουργήθηκε ένα νέο είδος κατ'άτμησης, η εκτεταμένη κατ'άτμηση (*extended partition*). Ένας δίσκος μπορεί να περιέχει μόνο μια εκτεταμένη κατ'άτμηση. Μέσα στην εκτεταμένη κατ'άτμηση μπορούν να δημιουργηθούν ειδικές λογικές κατατμήσεις.

Κάθε κατ'άτμηση διαθέτει ένα *partition ID*, ένα αριθμό που χρησιμοποιείται για να αναγνωρίζει τον τύπο δεδομένων της κατ'άτμησης. Οι κατατμήσεις του FreeBSD έχουν για *partition ID* το 165.

Γενικά, κάθε λειτουργικό σύστημα που χρησιμοποιείτε έχει κάποιο τρόπο για να αναγνωρίζει τις κατατμήσεις. Για παράδειγμα το MS-DOS και τα παράγωγά του, όπως τα Windows, αναθέτουν γράμματα οδηγών σε κάθε πρωτεύουσα και λογική κατ'άτμηση, ξεκινώντας από το γράμμα C:.

Το FreeBSD πρέπει να εγκατασταθεί σε πρωτεύουσα κατ'άτμηση. Το FreeBSD μπορεί να κρατήσει όλα τα δεδομένα του, συμπεριλαμβανομένων και των αρχείων που θα δημιουργήσετε εσείς, σε αυτή τη μοναδική κατ'άτμηση. Παρόλα αυτά, αν έχετε περισσότερους από ένα δίσκους, μπορείτε να δημιουργήσετε κατατμήσεις FreeBSD σε όλους ή μερικούς από αυτούς. Όταν εγκαθιστάτε το FreeBSD πρέπει να έχετε μια κατ'άτμηση διαθέσιμη. Μπορεί να είναι μια κενή κατ'άτμηση που έχετε προετοιμάσει από πριν, ή μια υπάρχουσα που περιέχει δεδομένα που δεν σας ενδιαφέρουν πλέον.

Αν χρησιμοποιείτε ήδη όλες τις κατατμήσεις σε όλους τους δίσκους σας, τότε πρέπει να ελευθερώσετε μία για το FreeBSD χρησιμοποιώντας τα εργαλεία που παρέχονται από τα άλλα λειτουργικά συστήματα που χρησιμοποιείτε (για παράδειγμα, την `fdisk` στο MS-DOS ή Windows).

Αν έχετε μια διαθέσιμη κατ'άτμηση, μπορείτε να την χρησιμοποιήσετε. Ίσως όμως χρειαστεί να συρρικνώσετε πρώτα μία ή περισσότερες από τις υπάρχουσες κατατμήσεις σας.

Μια ελάχιστη εγκατάσταση του FreeBSD μπορεί να καταλάβει μόλις 100 MB χώρου στο δίσκο. Ωστόσο αυτή είναι μια πολύ ελάχιστη εγκατάσταση η οποία δεν θα αφήσει καθόλου σχεδόν χώρο για δικά σας αρχεία. Ένα πιο ρεαλιστικό ελάχιστο είναι τα 250 MB για χρήση χωρίς γραφικό περιβάλλον και 350 MB ή περισσότερα αν θέλετε γραφικό περιβάλλον εργασίας. Αν έχετε σκοπό να εγκαταστήσετε αρκετά προγράμματα τρίτων κατασκευαστών, θα χρειαστείτε ακόμα περισσότερο χώρο.

Μπορείτε να χρησιμοποιήσετε κάποιο εμπορικό διαθέσιμο εργαλείο όπως το **PartitionMagic®**, ή κάποιο ελεύθερο εργαλείο όπως το **GParted**, για να αλλάξετε μεγέθη στις κατατμήσεις σας και να δημιουργήσετε χώρο για το FreeBSD. Τόσο το **PartitionMagic** όσο και το **GParted** μπορούν να

χρησιμοποιηθούν σε κατατμήσεις NTFS. Το **GParted** είναι διαθέσιμο σε αρκετές διανομές Linux Live CD, όπως για παράδειγμα το SystemRescueCD (<http://www.sysresccd.org/>).

Έχουν αναφερθεί προβλήματα κατ'α την αλλαγή μεγέθους κατατμήσεων των Microsoft Vista. Συνίσταται να έχετε πρόχειρο ένα CDROM εγκατάστασης των Vista πριν επιχειρήσετε αυτή τη διαδικασία. Όπως και με όλες τις αντίστοιχες διαδικασίες δίσκων, συνίσταται επίσης να έχετε ένα ενημερωμένο σετ αντιγρ'άφων ασφαλείας.

Διάρθρωση: Λανθασμένη χρήση των εργαλείων αυτών μπορεί να οδηγήσει σε διαγραφή των δεδομένων του δίσκου σας. Πριν τα χρησιμοποιήσετε, βεβαιωθείτε ότι έχετε πρόσφατα αντίγραφα ασφαλείας τα οποία δουλεύουν.

Διάγραμμα 2-1. Χρησιμοποιώντας μια Υπάρχουσα Κατάτμηση χωρίς να την Αλλάξετε

Υποθέστε ότι έχετε ένα υπολογιστή με ένα μόνο σκληρό δίσκο 4 GB στον οποίο έχετε ήδη εγκατεστημένη μια έκδοση των Windows και τον έχετε χωρίσει σε δύο οδηγούς με γράμματα C: και D:, καθένα με μέγεθος 2 GB. Έχετε 1 GB δεδομένων στο C: και 0.5 GB δεδομένων στο D:.

Αυτό σημαίνει ότι ο δίσκος σας έχει δύο κατατμήσεις, μία αν'α γράμμα οδηγού. Μπορείτε να αντιγρ'άψετε όλα τα υπ'αρχοντα δεδομένα σας από τον D: στο C: και να ελευθερώσετε έτσι την δεύτερη κατάτμηση, ώστε να είναι έτοιμη για το FreeBSD.

Διάγραμμα 2-2. Συρρικνώνοντας μια Υπάρχουσα Κατάτμηση

Υποθέστε ότι έχετε ένα υπολογιστή με ένα μόνο δίσκο 4 GB στον οποίο έχετε ήδη εγκαταστήσει μια έκδοση των Windows. Όταν εγκαταστήσατε τα Windows, δημιουργήσατε μια μεγάλη κατάτμηση με το γράμμα C: και μέγεθος 4 GB. Αυτή τη στιγμή χρησιμοποιείται 1.5 GB χώρου και θέλετε να δώσετε στο FreeBSD 2 GB χώρο.

Για να εγκαταστήσετε το FreeBSD θα πρέπει είτε:

1. Να πάρετε αντίγραφο ασφαλείας των δεδομένων σας των Windows και έπειτα να τα εγκαταστήσετε ξαν'α, δημιουργώντας αυτή τη φορά μια κατάτμηση μεγέθους 2 GB κατ'α την εγκατάσταση.
2. Να χρησιμοποιήσετε κ'αποιο από τα εργαλεία όπως το **PartitionMagic** που περιγρ'άψαμε παραπάνω ώστε να συρρικνώσετε την κατάτμηση των Windows.

2.3.4 Συλλέξτε Πληροφορίες για τη Ρύθμιση του Δικτύου σας

Αν σκοπεύετε να συνδεθείτε σε ένα δίκτυο κατ'α τη διάρκεια της εγκατάστασης του FreeBSD (για παράδειγμα αν πρόκειται να κ'ανετε εγκατάσταση μέσω κ'αποιας τοποθεσίας FTP ή μέσω διακομιστή NFS), τότε πρέπει να γνωρίζετε τις ρυθμίσεις του δικτύου σας. Κατ'α τη διάρκεια της

εγκατάστασης, θα ερωτηθείτε για αυτές τις ρυθμίσεις ώστε το FreeBSD να μπορέσει να συνδεθεί στο δίκτυο και να ολοκληρώσει την εγκατάσταση.

2.3.4.1 Σύνδεση με Δίκτυο Ethernet ή Modem Cable/DSL

Αν συνδέεστε σε δίκτυο Ethernet ή αν έχετε σύνδεση Internet με χρήση ελεγκτή Ethernet μέσω καλωδιακής ή DSL σύνδεσης, θα χρειαστείτε τις ακόλουθες πληροφορίες:

1. Διεύθυνση IP (IP Address)
2. Διεύθυνση IP της προεπιλεγμένης πύλης (default gateway)
3. Όνομα υπολογιστή (hostname)
4. Διευθύνσεις IP του διακομιστή DNS (DNS server IP addresses)
5. Μάσκα Υποδικτύου (Subnet Mask)

Αν δεν γνωρίζετε αυτές τις πληροφορίες, ρωτήστε το διαχειριστή συστήματος ή τον παροχέα υπηρεσιών Internet που σας εξυπηρετεί. Ε απάντηση μπορεί να είναι ότι οι πληροφορίες αυτές εκχωρούνται αυτόματα με χρήση DHCP. Σημειώστε την πληροφορία αυτή.

2.3.4.2 Σύνδεση μέσω Modem

Αν χρησιμοποιείτε επιλογική (dial up) σύνδεση με κάποιο παροχέα Internet (ISP) με χρήση απλού modem, μπορείτε και πάλι να εγκαταστήσετε το FreeBSD μέσω Internet, αλλά θα χρειαστείτε πάρα πολύ χρόνο.

Θα χρειαστεί να ξέρετε:

1. Τον αριθμό κλήσης του ISP σας
2. Τη σειριακή θύρα (COM:) στην οποία είναι συνδεδεμένο το modem σας
3. Το όνομα χρήστη (username) και κωδικό (password) για το λογαριασμό σας στον ISP

2.3.5 Ελέγξτε για Παρορμάματα (Errata) στο FreeBSD

Αν και το FreeBSD project πασχίζει για να εξασφαλίσει ότι κάθε έκδοση του FreeBSD θα είναι όσο πιο σταθερή γίνεται, ορισμένες φορές στη διαδικασία αυτή εισέρχονται λάθη. Σε πολύ σπάνιες περιπτώσεις, τα λάθη αυτά επηρεάζουν τη διαδικασία εγκατάστασης. Καθώς τα προβλήματα αυτά γίνονται αντιληπτά και επιδιορθώνονται, σημειώνονται στα Παρορμάματα FreeBSD (FreeBSD Errata) (<http://www.FreeBSD.org/releases/9.1R/errata.html>) τα οποία βρίσκονται στην δικτυακή τοποθεσία του FreeBSD. Πριν ξεκινήσετε την εγκατάσταση, Θα πρέπει να ελέγξετε τα Παρορμάματα για να βεβαιωθείτε ότι δεν υπάρχουν προβλήματα της τελευταίας στιγμής τα οποία θα έπρεπε να γνωρίζετε.

Πληροφορίες για όλες τις εκδόσεις, περιλαμβανομένων και των παροραμάτων για κάθε μία, μπορούν να βρεθούν στη σελίδα πληροφοριών έκδοσης (<http://www.FreeBSD.org/releases/index.html>) της δικτυακής τοποθεσίας του FreeBSD (<http://www.FreeBSD.org/index.html>).

2.3.6 Ανακτήστε τα Αρχεία Εγκατάστασης του FreeBSD

Η διαδικασία εγκατάστασης του FreeBSD μπορεί να εγκαταστήσει το λειτουργικό σύστημα χρησιμοποιώντας αρχεία από τις παρακάτω τοποθεσίες:

Τοπικά Μέσα

- CDROM ή DVD
- Μνήμη flash με σύνδεση USB
- Μια κατ'ατμηση MS-DOS που βρίσκεται στον ίδιο υπολογιστή
- Μια ταινία SCSI ή QIC
- Δισκέτες

Δίκτυο

- Μια τοποθεσία FTP, μέσω firewall ή με χρήση διακομιστή μεσολάβησης (HTTP proxy) αν είναι αναγκαίο.
- Ένα εξυπηρετητή NFS
- Μια αποκλειστική παράλληλη ή σειριακή σύνδεση

Αν έχετε αγοράσει το FreeBSD σε CD ή DVD, τότε έχετε ήδη ότι χρειάζεστε και μπορείτε να πάτε στο επόμενο τμήμα (Βλ. 2.3.7).

Αν δεν έχετε ακόμα ανακτήσει τα αρχεία εγκατάστασης του FreeBSD θα πρέπει να δείτε το Βλ. 2.13 το οποίο εξηγεί πως να προετοιμαστείτε για την εγκατάσταση του FreeBSD με οποιοδήποτε από τους παραπάνω τρόπους. Αφού διαβάσετε το τμήμα αυτό, θα πρέπει να γυρίσετε ξανά εδώ και να διαβάσετε από το Βλ. 2.3.7.

2.3.7 Ετοιμάστε τα Μέσα Εκκίνησης

Η διαδικασία εκκίνησης του FreeBSD ξεκινάει με την εκκίνηση του υπολογιστή σας στο πρόγραμμα εγκατάστασης του FreeBSD—δεν πρόκειται για πρόγραμμα το οποίο μπορείτε να εκτελέσετε μέσα από κάποιο άλλο λειτουργικό σύστημα. Ο υπολογιστής σας φυσιολογικά εκκινεί χρησιμοποιώντας το λειτουργικό σύστημα που είναι εγκατεστημένο στο σκληρό δίσκο σας, αλλά μπορεί επίσης να ρυθμιστεί να χρησιμοποιεί μια “δισκέτα εκκίνησης”. Οι περισσότεροι σύγχρονοι υπολογιστές μπορούν επίσης να εκκινήσουν από ένα CDROM στον αντίστοιχο οδηγό ανάγνωσης, ή από μια μνήμη flash με σύνδεση USB.

Οδηγίες: Αν έχετε το FreeBSD σε CDROM ή DVD (είτε που αγοράσατε, είτε που ετοιμάσατε ο ίδιος), και ο υπολογιστής σας επιτρέπει εκκίνηση από CDROM ή DVD (τυπικά μέσω της επιλογής “Boot Order” ή αντίστοιχης του BIOS), μπορείτε να παραλείψετε αυτό το τμήμα. Τα CD ή DVD του FreeBSD είναι εκκινήσιμα και μπορούν να χρησιμοποιηθούν για την εγκατάσταση του FreeBSD χωρίς καμία άλλη ιδιαίτερη προετοιμασία.

Για να δημιουργήσετε μια εκκινήσιμη μνήμη flash USB, ακολουθήστε τα παρακάτω βήματα:

1. Ανακτήστε την Εικόνα Εγκατάστασης για Μνήμη Flash USB

Για το FreeBSD 8.x μπορείτε να κατεβάσετε το αρχείο εικόνας από τον κατ'άλογο ISO-IMAGES / στην τοποθεσία

`ftp://ftp.FreeBSD.org/pub/FreeBSD/releases/arch/ISO-IMAGES/version/FreeBSD-version-RELEASE-arch-`

Αντικαταστήστε το `arch` και το `version` με την αρχιτεκτονική και την έκδοση που επιθυμείτε να εγκαταστήσετε. Για παράδειγμα, τα αρχεία για το FreeBSD/i386 8.4-RELEASE είναι διαθέσιμα στην τοποθεσία `ftp://ftp.FreeBSD.org/pub/FreeBSD/releases/i386/ISO-IMAGES/9.1/FreeBSD-8.4-RELEASE-i386-memstick.img`.

Οδηγίες: Για το FreeBSD 9.0-RELEASE και νεότερες εκδόσεις, χρησιμοποιείται διαφορετικός κατ'άλογος. Για περισσότερες πληροφορίες σχετικά με την αν'ακτηση και εγκατάσταση του FreeBSD 9.0-RELEASE και μεταγενέστερων εκδόσεων, δείτε το Εἰσαγωγή 3.

Το αρχείο που προορίζεται για χρήση με μνήμη USB, έχει κατ'αλήξη `.img`. Ο κατ'άλογος ISO-IMAGES/ περιέχει πλήθος διαφορετικών αρχείων και αυτό που θα χρειαστείτε εξαρτάται στην πραγματικότητα από την έκδοση του FreeBSD που θα εγκαταστήσετε και ενδεχομένως και από το υλικό του υπολογιστή σας.

Οιδηγίες: Πριν προχωρήσετε, κρατήστε αντίγραφο των δεδομένων που ενδεχομένως υπ'άρχουν στη USB flash μνήμη σας. Η διαδικασία που περιγράφουμε θα διαγράψει όλα τα περιεχόμενα της.

2. Γράψτε το Αρχείο Εικόνας στη Μνήμη Flash

Χρησιμοποιώντας το **FreeBSD** για την Εγγραφή του Αρχείου Εικόνας

Προεισαγωγικά: Το παρακάτω παράδειγμα χρησιμοποιεί ως υπόδειγμα την συσκευή `/dev/da0` για τη δημιουργία της USB μνήμης εκκίνησης. Επιλέξτε με προσοχή το πραγματικό όνομα της συσκευής που θα χρησιμοποιηθεί, διαφορετικά μπορεί να προκληθεί απώλεια δεδομένων.

1. Εγγραφή του Αρχείου μέσω της `dd(1)`

Το αρχείο `.img` δεν είναι ένα κανονικό αρχείο που μπορείτε απλώς να αντιγράψετε στη μνήμη flash. Πρόκειται στην πραγματικότητα για μια εικόνα των περιεχομένων ολόκληρου του δίσκου. Αυτό σημαίνει ότι δεν μπορείτε απλώς να αντιγράψετε τα δεδομένα από τον ένα δίσκο στον άλλο. Θα πρέπει να χρησιμοποιήσετε την εντολή `dd(1)` για να γράψετε το αρχείο εικόνας απευθείας στο δίσκο:

```
# dd if=FreeBSD-8.4-RELEASE-i386-memstick.img of=/dev/da0 bs=64k
```

Αν λάβετε το μήνυμα `Operation not permitted`, βεβαιωθείτε ότι η συσκευή που προσπαθείτε να χρησιμοποιήσετε δεν είναι ήδη σε χρήση, ενδεχομένως προσωρινά αυτόματα από κάποιο βοηθητικό πρόγραμμα. Έπειτα προσπαθήστε ξανά.

Χρησιμοποιώντας τα **Windows®** για την Εγγραφή του Αρχείου Εικόνας

Προεισαγωγικά: Βεβαιωθείτε ότι χρησιμοποιείτε το σωστό όνομα οδηγού για την μνήμη flash, διαφορετικά ίσως να καταστρέψετε υπ'άρχοντα δεδομένα.

1. Ανάκτηση του Προγράμματος **Image Writer** για **Windows**

Η εφαρμογή **Image Writer** για **Windows** είναι ελεύθερο λογισμικό το οποίο μπορεί να χρησιμοποιηθεί για τη σωστή εγγραφή ενός αρχείου εικόνας σε μια μνήμη USB. Μπορείτε να το κατεβάσετε από την τοποθεσία <https://launchpad.net/win32-image-writer/> και να το αποσυμπιέσετε σε ένα φάκελο.

2. Εγγραφή του Αρχείου με το Image Writer

Κάντε διπλό κλικ στο εικονίδιο **Win32DiskImager** για να ξεκινήσετε το πρόγραμμα. Κάντε κλικ στο εικονίδιο του φακέλου και επιλέξτε το αρχείο που θα γράψετε στη μνήμη USB. Κάντε κλικ στο πλήκτρο **Save** για να αποδεχθείτε το όνομα αρχείου. Επαληθεύστε ότι οι παραπάνω ενέργειες είναι σωστές και ότι δεν υπάρχουν σε άλλα παράθυρα ανοιχτοί φάκελοι από τη μνήμη USB. Τέλος, κάντε κλικ στο **Write** για να γράψετε το αρχείο εικόνας στον οδηγό.

Για να δημιουργήσετε δισκέτες εκκίνησης, ακολουθήστε αυτά τα βήματα:

1. Ανακτήστε τα Images (Αρχεία Εικόνων) των Δισκετών

Όχι!: Σημειώστε ότι στις εκδόσεις 8.x του FreeBSD, δεν υπάρχει πλέον υποστήριξη για δισκέτες εκκίνησης. Δείτε τις παραπάνω οδηγίες για να κάνετε εγκατάσταση μέσω μνήμης USB flash, ή χρησιμοποιήστε απλώς ένα CDROM ή DVD.

Οι δισκέτες εκκίνησης είναι διαθέσιμες στο μέσο εγκατάστασης που έχετε, στον κατάλογο `floppies/` και μπορείτε επίσης να τις κατεβάσετε από τον αντίστοιχο κατάλογο

`ftp://ftp.FreeBSD.org/pub/FreeBSD/releases/arch/version-RELEASE/floppies/`.

Αντικαταστήστε τα `arch` και `version` με την αρχιτεκτονική και τον αριθμό της έκδοσης που θέλετε να εγκαταστήσετε αντίστοιχα. Για παράδειγμα τα `images` των δισκετών εκκίνησης για FreeBSD/i386 8.4-RELEASE είναι διαθέσιμα από την τοποθεσία

`ftp://ftp.FreeBSD.org/pub/FreeBSD/releases/i386/8.4-RELEASE/floppies/`.

Τα `images` έχουν κατάληξη `.flp`. Ο κατάλογος `floppies/` περιέχει αρκετά διαφορετικά `images`, και το ποια θα χρειαστείτε εξαρτάται από την έκδοση του FreeBSD που θα εγκαταστήσετε, και σε ορισμένες περιπτώσεις, και από το υλικό (hardware) στο οποίο κάνετε εγκατάσταση. Στις περισσότερες περιπτώσεις θα χρειαστείτε τέσσερις δισκέτες, τις `boot.flp`, `kern1.flp`, `kern2.flp` και `kern3.flp`. Ελέγξτε το αρχείο `README.TXT` που βρίσκεται στον ίδιο κατάλογο για τις τελευταίες πληροφορίες σχετικά με τα αρχεία αυτά.

Όχι!: Το FTP πρόγραμμα που θα χρησιμοποιήσετε πρέπει να χρησιμοποιεί δυαδικό τρόπο μεταφοράς (**binary mode**) για να κατεβάσετε τα `images` των δισκετών. Ορισμένοι φυλλομετρητές είναι γνωστό ότι χρησιμοποιούν **ASCII** τρόπο (κειμένου), το οποίο θα το καταλάβετε αν δεν μπορείτε να κάνετε εκκίνηση από τις δισκέτες.

2. Προετοιμάστε τις Δισκέτες

Από κάθε αρχείο **image** που κατεβάσατε, πρέπει να δημιουργήσετε μια δισκέτα. Είναι επιβεβλημένο, οι δισκέτες αυτές να μην έχουν ελαττώματα. Ο ευκολότερος τρόπος για να το ελέγξετε είναι να τις διαμορφώσετε εσείς. Μην εμπιστεύεστε προ-διαμορφωμένες δισκέτες. Το πρόγραμμα διαμόρφωσης των **Windows** δεν θα σας ειδοποιήσει για την παρουσία χαλασμένων τομέων, απλώς θα τους μαρκάρει ως “χαλασμένους” και θα τους αγνοήσει. Σας συμβουλεύουμε να χρησιμοποιήσετε καινούριες δισκέτες αν επιλέξετε αυτή τη μέθοδο εγκατάστασης.

Όχι!: Αν προσπαθήσετε να εγκαταστήσετε το **FreeBSD** και το πρόγραμμα εγκατάστασης κολλήσει, παγώσει ή με κάποιο τρόπο συμπεριφέρεται περίεργα, ο πρώτος σας ύποπτος πρέπει να είναι οι δισκέτες. Δοκιμάστε να γράψετε τα **images** σε νέες δισκέτες και προσπαθήστε ξανά.

3. Γράψτε τα Αρχεία Image σε Δισκέτες

Τα αρχεία **.flp** δεν είναι κανονικά αρχεία που μπορείτε να αντιγράψετε σε δισκέτα. Είναι **images** που έχουν όλο το περιεχόμενο της δισκέτας σε ένα αρχείο. Αυτό σημαίνει ότι δεν μπορείτε απλώς να αντιγράψετε τα αρχεία αυτά σε δισκέτες. Αντίθετα, πρέπει να χρησιμοποιήσετε ειδικά εργαλεία για να γράψετε τα **images** αυτά απευθείας στις δισκέτες.

Αν πρόκειται να δημιουργήσετε τις δισκέτες σε ένα υπολογιστή που εκτελεί **MS-DOS** / **Windows**, σας παρέχουμε ένα εργαλείο για αυτή την εργασία, το **fdimage**.

Αν χρησιμοποιείτε τα **images** των δισκετών από το **CDROM** και ο οδηγός σας **CDROM** είναι στο γράμμα **E:**, θα εκτελέσετε την εξής εντολή:

```
E:\> tools\fdimage floppies\boot.flp A:
```

Επαναλάβετε την εντολή αυτή για κάθε αρχείο **.flp**, αντικαθιστώντας κάθε φορά τη δισκέτα. Βεβαιωθείτε ότι σημειώνετε στην ετικέτα κάθε δισκέτας το όνομα του αρχείου που αντιγράψατε. Ρυθμίστε κατ'αλληλα την εντολή ανάλογα με την τοποθεσία των **image** αρχείων **.flp**. Αν δεν έχετε το **CDROM**, μπορείτε να κατεβάσετε το **fdimage** από την τοποθεσία **FTP tools directory** (<ftp://ftp.FreeBSD.org/pub/FreeBSD/tools/>) του **FreeBSD**.

Αν γράφετε τις δισκέτες σε ένα σύστημα **UNIX** (όπως κάποιο σύστημα **FreeBSD**) μπορείτε να χρησιμοποιήσετε την εντολή **dd(1)** για να γράψετε τα **image** αρχεία απευθείας στις δισκέτες. Στο **FreeBSD** θα γράφατε:

```
# dd if=boot.flp of=/dev/fd0
```

Στο **FreeBSD** η συσκευή, **/dev/fd0** αναφέρεται στην πρώτη μονάδα δισκέτας (τον οδηγό **A:**). Ε συσκευή **/dev/fd1** θα ήταν ο οδηγός **B:**, κ.ο.κ. Άλλες παραλλαγές του **UNIX** μπορεί να χρησιμοποιούν διαφορετικά ονόματα για τους οδηγούς δισκέτας και θα χρειαστεί να ελέγξετε την τεκμηρίωση του συστήματός σας κατ'α περίπτωση.

Είστε τώρα έτοιμοι να ξεκινήσετε την εγκατάσταση του **FreeBSD**.

2.4 Ξεκινώντας την Εγκατάσταση

Όχι!: Το πρόγραμμα εγκατάστασης δεν θα κάνει καμιά αλλαγή στους δίσκους σας μέχρι να δείτε το ακόλουθο μήνυμα:

Last Chance: Are you SURE you want continue the installation?

If you're running this on a disk with data you wish to save then WE STRONGLY ENCOURAGE YOU TO MAKE PROPER BACKUPS before proceeding!

We can take no responsibility for lost disk contents!

Ε εγκατάσταση μπορεί να ακυρωθεί οποιαδήποτε στιγμή μέχρι να δείτε την τελική προειδοποίηση χωρίς να γίνει καμιά αλλαγή στα περιεχόμενα του σκληρού δίσκου. Αν ανησυχείτε ότι έχετε κάνει κάποια λάθος ρύθμιση μπορείτε απλώς να σβήσετε τον υπολογιστή πριν από το σημείο αυτό, και δεν θα δημιουργηθεί κανένα πρόβλημα.

2.4.1 Εκκίνηση

2.4.1.1 Εκκίνηση στην Αρχιτεκτονική i386™

1. Ξεκινήστε με τον υπολογιστή σας απενεργοποιημένο.
2. Εκκινήστε τον υπολογιστή σας. Καθώς ξεκινάει θα πρέπει να δείχνει κάποια επιλογή για να εισέλθετε στο πρόγραμμα ρυθμίσεων του BIOS (BIOS setup), συνήθως με την πίεση κάποιου πλήκτρου όπως το **F2**, το **F10**, το **Del** ή το συνδυασμό **Alt+S**. Χρησιμοποιήστε το συνδυασμό που φαίνεται στην οθόνη. Σε κάποιες περιπτώσεις, κατά την εκκίνηση μπορεί στην οθόνη σας να φαίνεται κάποιο γραφικό λογότυπο. Τυπικά, πιέζοντας το **Esc** το γραφικό αυτό εξαφανίζεται και μπορείτε πλέον να δείτε τα απαραίτητα μηνύματα.
3. Βρείτε τη ρύθμιση που ελέγχει από ποιες συσκευές εκκινεί το σύστημα. Συνήθως αναφέρεται ως "Boot Order" και εμφανίζεται ως λίστα συσκευών, όπως για παράδειγμα Floppy, CDROM, First Hard Disk, κ.ο.κ.

Αν πρόκειται να εκκινήσετε από το CDROM, βεβαιωθείτε ότι έχετε κάνει την αντίστοιχη επιλογή. Αν πρόκειται να εκκινήσετε από USB μνήμη flash ή από δισκέτα, βεβαιωθείτε ότι έχετε επίσης κάνει τη σωστή επιλογή. Αν δεν είστε σίγουροι, συμβουλευτείτε το εγχειρίδιο του υπολογιστή ή / και της μητρικής πλακέτας.

Κάντε την αλλαγή, αποθηκεύστε και βγείτε από το πρόγραμμα ρυθμίσεων. Ο υπολογιστής σας θα επανεκκινήσει.

4. Αν προετοιμάσατε μνήμη flash USB, όπως περιγράφεται στο **Όχι 2.3.7**, μην παραλείψετε να συνδέσετε τη μνήμη στην αντίστοιχη υποδοχή, πριν ενεργοποιήσετε τον υπολογιστή σας.

Αν θα εκκινήσετε από το CDROM, θα χρειαστεί να ενεργοποιήσετε τον υπολογιστή και να εισάγετε το CDROM στον οδηγό με την πρώτη δυνατή ευκαιρία.

Όχι 2.3.7: Για το FreeBSD 7.x διατίθενται δισκέτες εκκίνησης τις οποίες μπορείτε να δημιουργήσετε όπως περιγράφεται στο **Όχι 2.3.7**. Μια από αυτές θα είναι η πρώτη δισκέτα εκκίνησης: boot.flp. Τοποθετήστε αυτή τη δισκέτα στον οδηγό και εκκινήστε τον υπολογιστή σας.

Αν ο υπολογιστής σας ξεκινήσει κανονικά και φορτώσει το υπ'αρχον λειτουργικό σας σύστημα, τότε είτε:

1. Δεν βάλατε τη δισκέτα ή το CD αρκετά νωρίς κατά τη διαδικασία εκκίνησης. Αφήστε την στον οδηγό και δοκιμάστε να επανεκκινήσετε τον υπολογιστή σας.
 2. Οι προηγούμενες αλλαγές που κάνετε στις ρυθμίσεις του BIOS δεν λειτούργησαν. Θα πρέπει να επαναλάβετε το βήμα αυτό μέχρι να πετύχετε τη σωστή επιλογή.
 3. Το συγκεκριμένο BIOS που διαθέτετε δεν υποστηρίζει εκκίνηση από το επιλεγμένο μέσο.
5. Θα αρχίσει η εκκίνηση του FreeBSD. Αν ξεκινήσετε από το CDROM θα δείτε μια εικόνα όπως την επόμενη (έχουν παραλειφθεί οι πληροφορίες έκδοσης):

```
Booting from CD-Rom...
CD Loader 1.2
```

```
Building the boot loader arguments
Looking up /BOOT/LOADER... Found
Relocating the loader and the BTX
Starting the BTX loader
```

```
BTX loader 1.00 BTX version is 1.02
Consoles: internal video/keyboard
BIOS CD is cd0
BIOS drive C: is disk0
BIOS drive D: is disk1
BIOS 639kB/261056kB available memory
```

```
FreeBSD/i386 bootstrap loader, Revision 1.1
```

```
Loading /boot/defaults/loader.conf
/boot/kernel/kernel text=0x64daa0 data=0xa4e80+0xa9e40 syms=[0x4+0x6cac0+0x4+00
x88e9d]
\
```

Αν κάνετε εκκίνηση από μονάδα δισκέτας, θα δείτε μια οθόνη όμοια με την παρακάτω (έχουν παραλειφθεί οι πληροφορίες έκδοσης):

```
Booting from Floppy...
Uncompressing ... done
```

```
BTX loader 1.00 BTX version is 1.01
Console: internal video/keyboard
BIOS drive A: is disk0
BIOS drive C: is disk1
BIOS 639kB/261120kB available memory
```

```
FreeBSD/i386 bootstrap loader, Revision 1.1
```

```
Loading /boot/defaults/loader.conf
/kernel text=0x277391 data=0x3268c+0x332a8 |
```

```
Insert disk labelled "Kernel floppy 1" and press any key...
```

Ακολουθήστε τις οδηγίες, αφαιρώντας την δισκέτα boot.flp, εισάγοντας την δισκέτα kern1.flp και πιέζοντας **Enter**. Ξεκινήστε από την πρώτη δισκέτα, και όταν σας ζητηθεί, βάλτε τις άλλες δισκέτες όπως απαιτείται.

6. Είτε ξεκινήσατε από δισκέτα, είτε από CDROM, είτε από μνήμη flash, η διαδικασία εκκίνησης θα φτάσει στο μενού του FreeBSD boot loader:

Όχι Πιά 2-1. Μενού Εκκίνησης (FreeBSD Boot Loader)

Περιμένετε δέκα δευτερόλεπτα, ή απλώς πιέστε **Enter**

2.4.1.2 Εκκίνηση στον SPARC64®

Τα περισσότερα συστήματα SPARC64® είναι ρυθμισμένα να ξεκινάνε αυτόματα από το σκληρό δίσκο. Για να εγκαταστήσετε το FreeBSD, θα πρέπει να ξεκινήσετε είτε από το δίκτυο, είτε από το CDROM, κάτι το οποίο απαιτεί να εισέλθετε στην PROM (OpenFirmware).

Για το σκοπό αυτό, επανεκκινήστε το σύστημα και περιμένετε μέχρι να εμφανιστεί το μήνυμα εκκίνησης (boot). Αυτό εξαρτάται από το μοντέλο, αλλά γενικά μοιάζει με:

```
Sun Blade 100 (UltraSPARC-IIe), Keyboard Present
Copyright 1998-2001 Sun Microsystems, Inc. All rights reserved.
OpenBoot 4.2, 128 MB memory installed, Serial #51090132.
Ethernet address 0:3:ba:b:92:d4, Host ID: 830b92d4.
```

Αν το σύστημα σας συνεχίζει με εκκίνηση από το σκληρό δίσκο, πρέπει να πιέσετε: **L1+A** ή **Stop+A** στο πληκτρολόγιο, ή να στείλετε BREAK μέσω της σειριακής κονσόλας (χρησιμοποιώντας για παράδειγμα ~# στο tip(1) ή στο cu(1)) για να φτάσετε στην προτροπή της PROM. Φαίνεται όπως παρακάτω:

```
ok ❶
ok {0} ❷
```

❶ Αυτή είναι η προτροπή που χρησιμοποιείται σε συστήματα με μία CPU.

❷ Αυτή είναι η προτροπή που χρησιμοποιείται σε συστήματα SMP, το ψηφίο δείχνει τον αριθμό της ενεργής CPU.

Στο σημείο αυτό, τοποθετήστε το CDROM στον οδηγό, και από την προτροπή της PROM, γράψτε boot cdrom.

2.4.2 Επισκόπηση των Αποτελεσμάτων Ανίχνευσης Συσκευών

Οι τελευταίες εκατοντάδες γραμμές που πέρασαν από την οθόνη σας, αποθηκεύονται, και μπορείτε να τις ξαναδείτε.

Για να δείτε τα περιεχόμενα της προσωρινής μνήμης (buffer) πιάστε το πλήκτρο **Scroll Lock**. Με τον τρόπο αυτό ενεργοποιείται η κύλιση της οθόνης. Μπορείτε να χρησιμοποιήσετε τα πλήκτρα με τα βελάκια, ή τα **PageUp** και **PageDown** για να δείτε τα αποτελέσματα. Πιέστε ξανά το πλήκτρο **Scroll Lock** για να τερματίσετε την κύλιση.

Κάντε το αυτό τώρα για να δείτε το κείμενο που κύλησε εκτός οθόνης την ώρα που ο πυρήνας ανίχνευε το υλικό του υπολογιστή σας. Θα δείτε ένα κείμενο αντίστοιχο με το **Όχι 2-2**, αν και το ακριβές κείμενο θα διαφέρει ανάλογα με τις συσκευές που έχετε στον υπολογιστή σας.

Όχι 2-2. Τυπικά Αποτελέσματα Ανίχνευσης Συσκευών

```
avail memory = 253050880 (247120K bytes)
Preloaded elf kernel "kernel" at 0xc0817000.
Preloaded mfs_root "/mfsroot" at 0xc0817084.
md0: Preloaded image </mfsroot> 4423680 bytes at 0xc03ddcd4

md1: Malloc disk
Using $PIR table, 4 entries at 0xc00fde60
npx0: <math processor> on motherboard
npx0: INT 16 interface
pcib0: <Host to PCI bridge> on motherboard
pci0: <PCI bus> on pcib0
pcib1:<VIA 82C598MVP (Apollo MVP3) PCI-PCI (AGP) bridge> at device 1.0 on pci0
pci1: <PCI bus> on pcib1
pci1: <Matrox MGA G200 AGP graphics accelerator> at 0.0 irq 11
isab0: <VIA 82C586 PCI-ISA bridge> at device 7.0 on pci0
isa0: <ISA bus> on isab0
atapci0: <VIA 82C586 ATA33 controller> port 0xe000-0xe00f at device 7.1 on pci0
ata0: at 0x1f0 irq 14 on atapci0
ata1: at 0x170 irq 15 on atapci0
uhci0 <VIA 83C572 USB controller> port 0xe400-0xe41f irq 10 at device 7.2 on pci
0
usb0: <VIA 83572 USB controller> on uhci0
usb0: USB revision 1.0
uhub0: VIA UHCI root hub, class 9/0, rev 1.00/1.00, addr1
uhub0: 2 ports with 2 removable, self powered
pci0: <unknown card> (vendor=0x1106, dev=0x3040) at 7.3
dc0: <ADMTek AN985 10/100BaseTX> port 0xe800-0xe8ff mem 0xdb000000-0xeb0003ff ir
q 11 at device 8.0 on pci0
dc0: Ethernet address: 00:04:5a:74:6b:b5
miibus0: <MII bus> on dc0
ukphy0: <Generic IEEE 802.3u media interface> on miibus0
ukphy0: 10baseT, 10baseT-FDX, 100baseTX, 100baseTX-FDX, auto
ed0: <NE2000 PCI Ethernet (RealTek 8029)> port 0xec00-0xec1f irq 9 at device 10.
0 on pci0
ed0 address 52:54:05:de:73:1b, type NE2000 (16 bit)
isa0: too many dependant configs (8)
isa0: unexpected small tag 14
```

```
orm0: <Option ROM> at iomem 0xc0000-0xc7fff on isa0
fdc0: <NEC 72065B or clone> at port 0x3f0-0x3f5,0x3f7 irq 6 drq2 on isa0
fdc0: FIFO enabled, 8 bytes threshold
fd0: <1440-KB 3.5" drive> on fdc0 drive 0
atkbdc0: <Keyboard controller (i8042)> at port 0x60,0x64 on isa0
atkbd0: <AT Keyboard> flags 0x1 irq1 on atkbdc0
kbd0 at atkbd0
psm0: <PS/2 Mouse> irq 12 on atkbdc0
psm0: model Generic PS/@ mouse, device ID 0
vga0: <Generic ISA VGA> at port 0x3c0-0x3df iomem 0xa0000-0xbffff on isa0
sc0: <System console> at flags 0x100 on isa0
sc0: VGA <16 virtual consoles, flags=0x300>
sio0 at port 0x3f8-0x3ff irq 4 flags 0x10 on isa0
sio0: type 16550A
siol at port 0x2f8-0x2ff irq 3 on isa0
siol: type 16550A
ppc0: <Parallel port> at port 0x378-0x37f irq 7 on isa0
pppc0: SMC-like chipset (ECP/EPP/PS2/NIBBLE) in COMPATIBLE mode
ppc0: FIFO with 16/16/15 bytes threshold
plip0: <PLIP network interface> on ppbus0
ad0: 8063MB <IBM-DHEA-38451> [16383/16/63] at ata0-master UDMA33
acd0: CD-RW <LITE-ON LTR-1210B> at atal-slave PIO4
Mounting root from ufs:/dev/md0c
/stand/sysinstall running as init on vty0
```

Ελέγξτε προσεκτικὰ τὰ αποτελέσματα τῆς ἀνίχνευσης γιὰ νὰ βεβαιωθείτε ὅτι τὸ FreeBSD ἀνίχνευσε ὅλες τὶς συσκευές ποὺ ἀναμένετε. Ἀν μιὰ συσκευή δὲν βρέθηκε, τότε δὲν θὰ τὴ δείτε στὴ λίστα. Μὲ τὴ βοήθεια ἐξειδικευμένου πυρήνα μπορεῖτε νὰ προσθέσετε υποστήριξη γιὰ συσκευές οἱ ὁποῖες δὲν περιλαμβάνονται στὸν πυρήνα GENERIC, ὅπως τὶς κάρτες ἤχου.

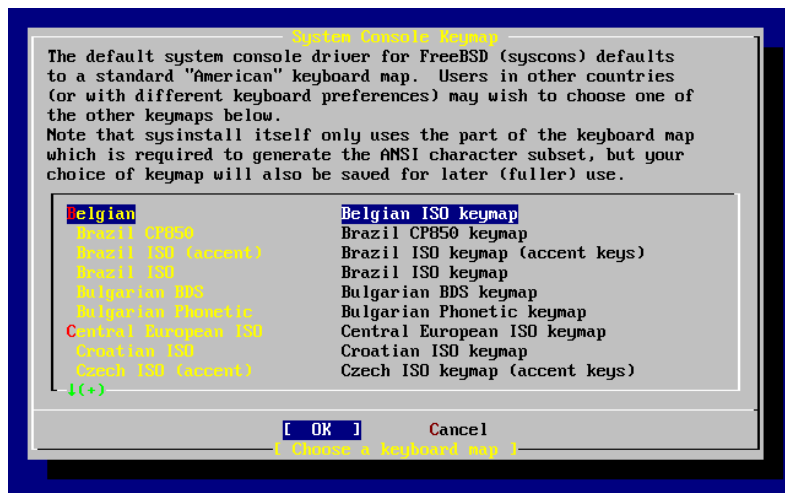
Μετὰ τὸ τέλος τῆς διαδικασίας ἀνίχνευσης συσκευῶν, θὰ δείτε τὸ **Ὁ÷Πιά 2-3**. Ὑποστηρίξτε τὰ βέλγια γιὰ νὰ ἐπιλέξετε περιοχὴ ἢ χώρα. Ἐπειτα πῆστε **Enter**, γιὰ νὰ ρυθμίσετε τὴ χώρα.

Ὁ÷Πιά 2-3. Ἐπιλέγοντας τὸ Μενὺ Χώρας

Αν επιλέξατε ως χώρα **United States**, θα χρησιμοποιηθεί η τυποποιημένη Αμερικανική διάταξη πληκτρολογίου. Αν επιλέξατε διαφορετική χώρα, θα εμφανιστεί το παρακάτω μενού. Χρησιμοποιήστε τα βελάκια για να επιλέξετε τη σωστή διάταξη πληκτρολογίου και πιάστε **Enter**.

Ό÷Πιά 2-4. Επιλογή Μενού Πληκτρολογίου

Μετ'α την επιλογή της χώρας, θα εμφανιστεί το βασικό μενού επιλογών του **sysinstall**.

2.5 Εισαγωγή στο Sysinstall

Το πρόγραμμα **sysinstall** είναι η εφαρμογή εγκατάστασης που παρέχεται από το FreeBSD Project. Βασίζεται σε περιβάλλον κειμένου και χωρίζεται σε μια σειρά από μενού και οθόνες που μπορείτε να χρησιμοποιήσετε για να ρυθμίσετε και να ελέγξετε την διαδικασία εγκατάστασης.

Το σύστημα μενού του **sysinstall** ελέγχεται με τα βελάκια, το **Enter**, το **Space** και άλλα πλήκτρα. Λεπτομερή περιγραφή των πλήκτρων αυτών και των λειτουργιών τους περιέχεται στις οδηγίες χρήσης του **sysinstall**.

Για να δείτε τις πληροφορίες αυτές, βεβαιωθείτε ότι είναι φωτισμένη η επιλογή **Usage** και ότι είναι επιλεγμένο το πλήκτρο **[Select]** όπως φαίνεται στο **Ό÷Πιά 2-5**, και πιάστε **Enter**.

Θα δείτε τις οδηγίες χρήσης του συστήματος μενού. Κατόπιν πιάστε **Enter** για να επιστρέψετε στο κύριο μενού (Main Menu).

Ὁρίκι 2-5. Επιλέγοντας Usage ἀπὸ τὸ Main Menu τοῦ SysInstall

2.5.1 Επιλέγοντας τὸ Μενού Documentation (Τεκμηρίωσης)

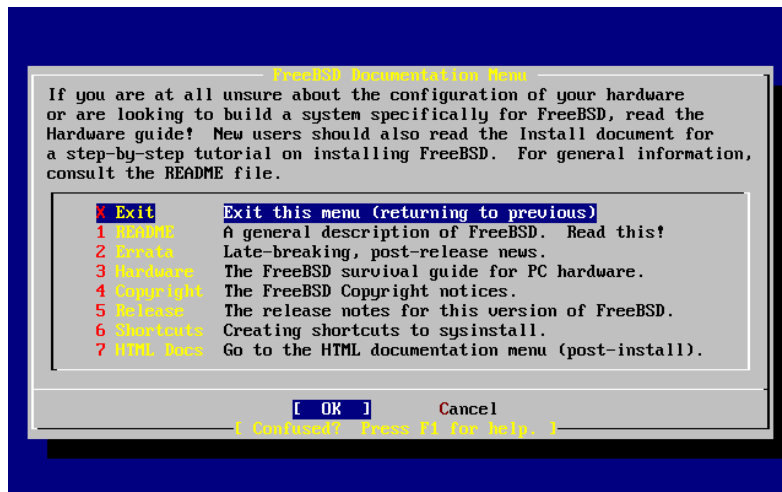
Απὸ τὸ Main Menu, ἐπιλέξετε Doc με τὰ βελ'ακια καὶ πιέστε Enter.

Ὁρίκι 2-6. Επιλέγοντας τὸ Μενού Documentation

Αυτό θα δείξει τὸ Μενού Documentation.

Ὁρίθια 2-7. Το Μενού Documentation του Sysinstall

Είναι σημαντικό να διαβάσετε την παρεχόμενη τεκμηρίωση.

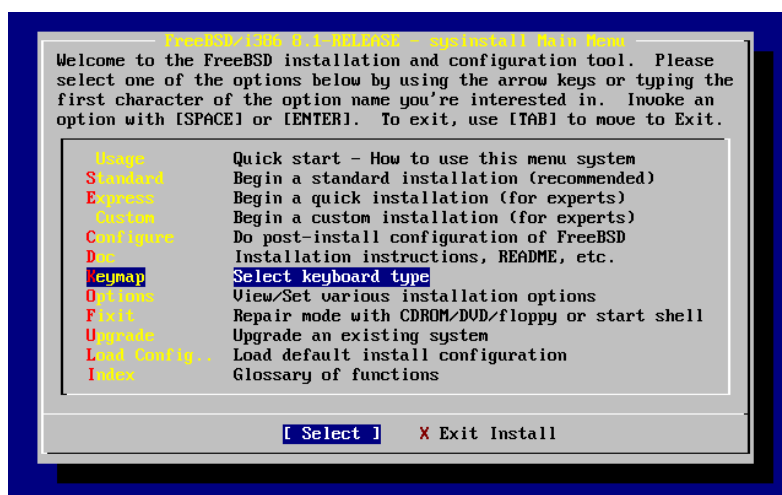
Για να δείτε ένα έγγραφο, επιλέξτε το με τα βελάκια και πιάστε **Enter**. Όταν τελειώσετε την αν'αγνωση ενός εγγράφου, πιάζοντας **Enter** θα επιστρέψετε στο μενού Documentation.

Για να επιστρέψετε στο Κυρίως Μενού Εγκατάστασης, επιλέξτε **Exit** με τα βελάκια και πιάστε **Enter**.

2.5.2 Επιλέγοντας το Μενού Keymap (Διάταξη Πληκτρολογίου)

Για να αλλάξετε τη διάταξη του πληκτρολογίου, χρησιμοποιήστε τα βελάκια για να επιλέξετε **Keymap** από το μενού και πιάστε **Enter**. Αυτό απαιτείται μόνο αν χρησιμοποιείτε διάταξη πληκτρολογίου που δεν είναι στ'ανταρ και επίσης για διατάξεις εκτός της Αγγλικής ΕΠΑ.

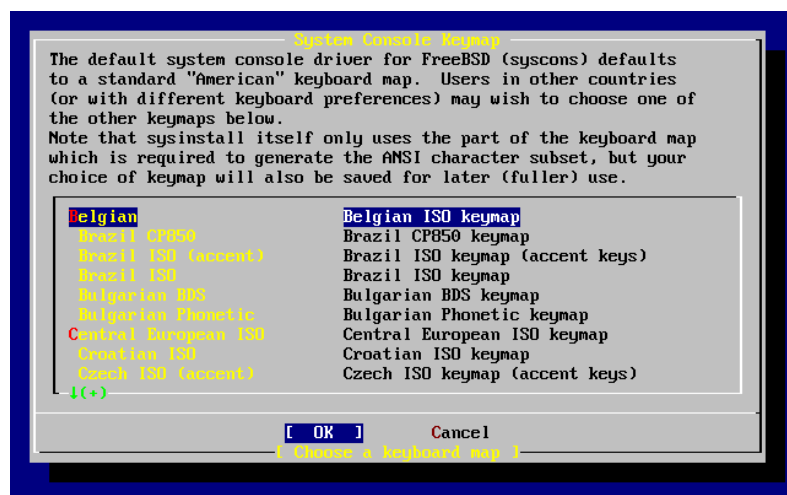
Ὁρίθια 2-8. Κύριο Μενού Εγκατάστασης (Sysinstall Main Menu)

Μπορείτε να επιλέξετε διαφορετική διάταξη πληκτρολογίου κάνοντας την αντίστοιχη επιλογή από το μενού χρησιμοποιώντας τα βελ'ακια, και πιέζοντας **Space**. Πιέζοντας ξαν'ά **Space** θα καταργήσετε την επιλογή. Όταν τελειώσετε, επιλέξτε [OK] με τα βελ'ακια και πιέστε **Enter**.

Στην παρακ'άτω απεικόνιση της οθόνης φαίνεται μόνο μέρος της λίστας. Αν επιλέξετε [Cancel] πιέζοντας το **Tab** θα χρησιμοποιήσετε την προεπιλεγμένη διάταξη πληκτρολογίου και θα επιστρέψετε στο Κύριο Μενού Εγκατάστασης.

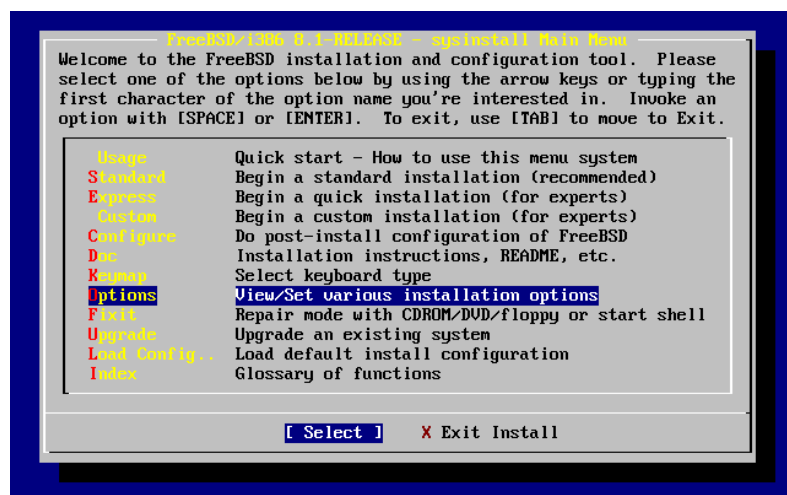
Ό-Πιά 2-9. Το Μενού Keymap του Sysinstall

2.5.3 Ε Οθόνη Installation Options (Επιλογών Εγκατάστασης)

Επιλέξτε Options και πιέστε **Enter**.

Ό-Πιά 2-10. Το Κύριο Μενού του Sysinstall

Όχι Πιά 2-11. Επιλογές του Sysinstall (Options)

```
Options Editor
Name      Value      Name      Value
-----
NFS Secure NO      Browser Exec /usr/local/bin/links
NFS Slow  NO      Media Type  <not yet set>
NFS TCP   NO      Media Timeout 300
NFS version 3 YES    Package Temp /var/tmp
Debugging NO     Newfs Args -b 16384 -f 2048
No Warnings NO    Fixit Console serial
Yes to All NO     Re-scan Devices <*>
DHCP      NO     Use Defaults [RESET!]
IPv6      NO
FTP username ftp
Editor    /usr/bin/ee
Extract Detail high
Release Name 8.1-RELEASE
Install Root /
Browser package links

Use SPACE to select/toggle an option, arrow keys to move,
? or F1 for more help. When you're done, type Q to Quit.

NFS server talks only on a secure port
```

Οι προεπιλεγμένες τιμές είναι συνήθως σωστές για τους περισσότερους χρήστες και δεν χρειάζεται να αλλάξουν. Το όνομα της έκδοσης (Release Name) αλλάζει αν'αλογα με την έκδοση που εγκαθίσταται.

Στο κάτω μέρος της οθόνης, εμφανίζεται με τονισμένο μπλε χρώμα η περιγραφή του επιλεγμένου αντικειμένου. Παρατηρήστε ότι μια από τις επιλογές είναι η **Use Defaults** η οποία επαναφέρει όλες τις τιμές στις αρχικές προεπιλεγμένες τους ρυθμίσεις.

Πιέστε το **F1** για να διαβάσετε την οθόνη βοήθειας σχετικά με τις διάφορες επιλογές.

Πιέζοντας το **Q** θα επιστρέψετε στο Κύριο Μενού Εγκατάστασης.

2.5.4 Ξεκινήστε μια Τυπική Εγκατάσταση (Standard Installation)

Η **Standard** εγκατάσταση είναι η επιλογή που συνιστάται για τους νέους χρήστες του UNIX ή του FreeBSD. Χρησιμοποιήστε τα βελ'ακια για να επιλέξετε **Standard** από το μενού, και πιέστε **Enter** για να ξεκινήσετε την εγκατάσταση.

Ὁρίθια 2-12. Εκκίνηση της Τυπικής Εγκατάστασης (Standard Installation)

2.6 Εκχώρηση Χώρου στο Δίσκο

Το πρώτο σας βήμα είναι να εκχωρήσετε χώρο δίσκου για το FreeBSD και να δημιουργήσετε μια ετικέτα (label) στο χώρο αυτό ώστε να μπορέσει να τον προετοιμάσει το **sysinstall**. Για το σκοπό αυτό πρέπει να γνωρίζετε τον τρόπο με τον οποίο περιμένει το FreeBSD να βρει τις πληροφορίες στο δίσκο.

2.6.1 Αρίθμηση των Δίσκων με β'αση το BIOS

Πριν εγκαταστήσετε και ρυθμίσετε το FreeBSD στο σύστημά σας, υπ'άρχει ένα σημαντικό θέμα το οποίο πρέπει να γνωρίζετε, ειδικά αν έχετε πολλούς σκληρούς δίσκους.

Σε ένα PC το οποίο χρησιμοποιεί λειτουργικό σύστημα το οποίο εξαρτάται από το BIOS, όπως είναι το MS-DOS ή τα Microsoft Windows, το BIOS είναι σε θέση να συμπεράνει τη σειρά προτεραιότητας των δίσκων και το λειτουργικό σύστημα απλώς συμβαδίζει με αυτή. Αυτό επιτρέπει στο χρήστη να εκκινήσει από ένα δίσκο διαφορετικό από αυτόν που συχνά καλούμε "primary master". Αυτό είναι ιδιαίτερα βολικό για κάποιους χρήστες που έχουν ανακαλύψει ότι ο ευκολότερος και φτηνότερος τρόπος να έχουν ένα αντίγραφο ασφαλείας του συστήματός τους, είναι να αγοράσουν ένα δεύτερο όμοιο σκληρό δίσκο, και να αντιγράψουν ανά τακτά διαστήματα τον πρώτο τους δίσκο στο δεύτερο χρησιμοποιώντας προγράμματα όπως το **Ghost®** ή το **XCOPY**. Έτσι, αν ο πρώτος δίσκος χαλάσει, ή δεχθεί επίθεση από ιό, ή παρουσιάσει πρόβλημα εξαιτίας κάποιου ελαττώματος του λειτουργικού συστήματος, ο χρήστης μπορεί εύκολα να επαναφέρει το σύστημα ρυθμίζοντας το BIOS να αντιστρέψει τη λογική σειρά των δίσκων. Είναι σαν να αντιμετωπίζουμε τη σειρά των καλωδίων στους δίσκους αλλά χωρίς να χρειάζεται να ανοίξουμε το κουτί.

Τα πιο ακριβά συστήματα με ελεγκτές **SCSI**, συχνά περιλαμβάνουν επεκτάσεις στο BIOS που επιτρέπουν την αλλαγή της αρίθμησης μέχρι επτά δίσκων **SCSI**, με παρόμοιο τρόπο.

Ένας χρήστης εξοικειωμένος με την παραπάνω δυνατότητα, μπορεί να βρεθεί προ εκπλήξεως όταν τα αποτελέσματα με το FreeBSD δεν είναι τα αναμενόμενα. Το FreeBSD δεν χρησιμοποιεί το BIOS και δεν γνωρίζει την "κάτ'α το BIOS λογική διάταξη των οδηγών". Αυτό μπορεί να οδηγήσει σε ιδιαίτερα

περίπλοκες καταστάσεις, ειδικά αν οι δίσκοι έχουν παρόμοια γεωμετρία και έχουν επίσης τα ίδια δεδομένα (είναι ο ένας κλώνος του άλλου).

Όταν χρησιμοποιείτε το FreeBSD επιστρέψτε την σειρά των οδηγιών στο BIOS στην φυσιολογική τους πριν εγκαταστήσετε το FreeBSD και αφήστε την έτσι. Αν πρέπει να εναλλάξετε τους δίσκους μεταξύ τους, κάντε το αλλά με το δύσκολο τρόπο: ανοίξτε το κουτί και αλλάξτε θέσεις στα jumpers (βραχυκυκλωτήρες) και στα καλώδια.

Μια Ιστορία από τα Αρχεία των Εξαιρετικών Περιπετειών του **Bill** και **Fred**:

Ο Bill διαλύει ένα παλιό μηχάνημα Wintel για να φτιάξει ένα ακόμα FreeBSD μηχανημα για το Fred. Ο Bill εγκαθιστᾷ ένα σκληρό δίσκο SCSI ως συσκευή με αριθμό μηδέν και εγκαθιστᾷ σε αυτή το FreeBSD.

Ο Fred ξεκινᾷ να χρησιμοποιεί το σύστημα, ἀλλᾷ μετᾷ από αρκετές μέρες παρατηρεί ότι ο παλιός SCSI δίσκος ἀναφέρει ἀρκετᾷ μη καταστροφικᾷ λᾷθη (soft errors) και ἀναφέρει το γεγονός αυτό στον Bill.

Μετᾷ από μερικές ἀκόμα μέρες, ο Bill ἀποφασίζει ότι ἔχει ἔρθει ἡ ὥρα να ἀντιμετωπίσει το πρόβλημα, και ἔτσι πᾷνει ἕνα ἀντίστοιχο SCSI δίσκο ἀπό το “ἀρχείο” στο πίσω δωμάτιο. Ἐνας ἀρχικός ἔλεγχος ἐπιφᾷνειας δείχνει ότι ο δίσκος λειτουργεί κανονικᾷ, και ἔτσι ο Bill εγκαθιστᾷ το δίσκο αυτό ως SCSI μονᾷδα τέσσερα και ἀντιγρᾷφει (μέσω image) πλήρως τα δεδομένα ἀπό το δίσκο μηδέν στο δίσκο τέσσερα. Τῶρα που ο νέος δίσκος ἔιναι ἐγκατεστημένος και λειτουργεί σωστᾷ, ο Bill ἀποφασίζει ότι ἔιναι καλή ιδέα να ἀρχίσει να τον χρησιμοποιεί, και ἔτσι βᾷζει σε ἐφαρμογή τη δυνατότητα του BIOS να ἀλλᾷζει την ἀρίθμηση των δίσκων ὥστε το σύστημα να ξεκινᾷ ἀπό το δίσκο τέσσερα. Το FreeBSD ξεκινᾷ και ἐκτελείται κανονικᾷ.

Ο Fred συνεχίζει τη δουλειᾷ του για ἀρκετές ἀκόμα μέρες, και σύντομα ο Bill και ο Fred ἀποφασίζουν ότι ἔχει ἔρθει ἡ ὥρα για μια ἀκόμα περιπέτεια — ὥρα να ἀναβαθμίσουν στην νέα ἐκδοση του FreeBSD. Ο Bill ἀφαιρεί το δίσκο μηδέν και ἦταν ἐλαφρῶς προβληματικός και τον ἀντικαθιστᾷ με ἕνα ἄλλο ὅμοιο δίσκο ἀπό το “ἀρχείο”. Ο Bill κατόπιν εγκαθιστᾷ τη νέα ἐκδοση του FreeBSD στον νέο δίσκο μηδέν χρησιμοποιώντας τις μαγικές Internet FTP δισκέτες του Fred. Εγκατάσταση γίνεται χωρίς προβλήματα.

Ο Fred χρησιμοποιεί την νέα ἐκδοση του FreeBSD για μερικές μέρες, και πιστοποιεί ότι ἔιναι ἀρκετᾷ καλή για χρήση στο τμήμα μηχανικής. Ἐχει ἔρθει ἡ ὥρα να ἀντιγρᾷφει ὅλη τη δουλειᾷ του ἀπό την παλιᾷ ἐκδοση. Ἐτσι ο Fred προσαρτεῖ το δίσκο με ἀριθμῶ τέσσερα (το τελευταῖο ἀντίγραφο της παλιᾷς ἐκδοσης του FreeBSD). Ο Fred ἀπογοητεύεται ὅταν ἀνακαλύπτει ότι δεν ὑπᾷρχει τίποτα ἀπό την πολύτιμη ἐργασία του στο δίσκο με ἀριθμῶ τέσσερα.

Που πᾷγαν τα δεδομένα;

Ὅταν ο Bill ἔκανε φωτογραφική ἀντιγραφή του ἀρχικοῦ SCSI δίσκου μηδέν στο SCSI δίσκο τέσσερα, ο δίσκος τέσσερα ἔγινε ο “νέος κλώνος”. Ὅταν ο Bill ἄλλαξε την ἀρίθμηση στο SCSI BIOS ὥστε να μπορέσει να ξεκινήσει ἀπό τη μονᾷδα SCSI τέσσερα, ἀπλῶς κορόιδευε τον εαυτό του. Το FreeBSD χρησιμοποιούσε ἀκόμα τη μονᾷδα SCSI μηδέν. Ἴσως αυτή ἡ ἀλλαγᾷ στο BIOS να προκαλέσει την μερική ἢ ὀλικᾷ φόρτωση του κώδικα Boot ἢ και του Loader ἀπό τον ἐπιλεγμένο ἀπό το BIOS δίσκο, ἀλλᾷ ὅταν ἀναλᾷβουν τα προγρᾷμματα ὁδήγησης του πυρήνα του FreeBSD ἡ ἀρίθμηση του BIOS θα ἀγνοηθεί, και το FreeBSD θα ἐπανέλθει στη φυσιολογική ἀρίθμηση των δίσκων. Στο παρᾷδειγμα μας, το σύστημα συνέχισε να λειτουργεί στον ἀρχικό SCSI δίσκο μηδέν, και ὅλα τα δεδομένα του Fred ἦταν ἐκεῖ, και ὄχι στον SCSI δίσκο τέσσερα. Το γεγονός ότι το σύστημα φαινόταν να λειτουργεί ἀπό το SCSI δίσκο τέσσερα ἦταν ἀπλῶς ἕνα κατασκευᾷσμα της ἀνθρώπινης προσδοκίας.

Εἴμαστε εὐτυχῆς να ἀνακοινῶσουμε ότι δεν χᾷθηκαν καθόλου δεδομένα κατᾷ την ἀνακᾷλυψη του φαينوμένου αυτού. Ο παλιός SCSI δίσκος μηδέν ἀνακτήθηκε ἀπό το σωρῶ, και ὅλη ἡ ἐργασία του Fred ἐπιστᾷρᾷφηκε σε αυτόν (και τῶρα ο Bill ξέρει ότι μπορεῖ να μετᾷρει ως το μηδέν).

Αν και στην ἱστορία αυτή χρησιμοποιήθηκαν ὁδηγοῖ SCSI, οι ἀρχῆς ἱσχύουν ἐξίσου και για ὁδηγοῖ IDE.

2.6.2 Δημιουργώντας Slices με Χρήση της FDisk

Όχι!Βυός: Καμιά αλλαγή που θα κάνετε σε αυτό το σημείο δεν θα γραφεί στο δίσκο. Αν νομίζετε ότι κάνετε κάποιο λάθος και θέλετε να ξεκινήσετε ξανά από την αρχή, μπορείτε να χρησιμοποιήσετε τα μενού για να βγείτε από το **sysinstall** και να δοκιμάσετε ξανά ή πιέστε το **U** για να χρησιμοποιήσετε την επιλογή **Undo**. Αν μπερδευτείτε και δεν μπορείτε να δείτε πως να βγείτε, μπορείτε πάντα απλώς να απενεργοποιήσετε τον υπολογιστή σας.

Αφού επιλέξετε να ξεκινήσετε μια τυπική εγκατάσταση (standard installation) στο **sysinstall** θα δείτε το παρακάτω μήνυμα:

Message

In the next menu, you will need to set up a DOS-style ("fdisk") partitioning scheme for your hard disk. If you simply wish to devote all disk space to FreeBSD (overwriting anything else that might be on the disk(s) selected) then use the (A)ll command to select the default partitioning scheme followed by a (Q)uit. If you wish to allocate only free space to FreeBSD, move to a partition marked "unused" and use the (C)reate command.

[OK]

[Press enter or space]

Πιέστε **Enter** σύμφωνα με τις οδηγίες. Θα δείτε τότε μια λίστα με όλους τους σκληρούς δίσκους που ανίχνευσε ο πυρήνας κατά τη διάρκεια της ανίχνευσης συσκευών. Το **Όχι!Βυός 2-13** δείχνει ένα παράδειγμα από ένα σύστημα με δύο δίσκους IDE. Έχουν τα ονόματα **ad0** και **ad2**.

Όχι!Βυός 2-13. Επιλέξτε Δίσκο για την **FDisk**

Ίσως να αναρωτιέστε γιατί δεν υπάρχει εδώ συσκευή με όνομα **ad1**. Τι είναι αυτό που λείπει;

Σκεφτείτε τι θα γινόταν αν είχατε δύο IDE δίσκους, ένα ως master στο πρώτο IDE ελεγκτή, και ένα ως master στο δεύτερο IDE ελεγκτή. Αν το FreeBSD τους αριθμούσε όπως τους έβρισκε, δηλ. ως **ad0** και **ad1** όλα θα λειτουργούσαν κανονικά.

Αν όμως προσθέτουμε μετ'ά ένα τρίτο δίσκο, ως συσκευή slave στον πρώτο IDE ελεγκτή, αυτή θα γινόταν πλέον ad1, και η προηγούμενη ad1 θα γινόταν ad2. Επειδή τα ονόματα των συσκευών (όπως ad1s1a) χρησιμοποιούνται για την εύρεση των συστημάτων αρχείων, μπορεί να ανακαλύπτατε ξαφνικά ότι κάποια από τα συστήματα αρχείων σας δεν εμφανίζονται κανονικά και πρέπει να αλλάξετε την ρύθμιση του FreeBSD σας.

Για να ξεπεραστεί το πρόβλημα αυτό, ο πυρήνας μπορεί να ρυθμιστεί να ονομάζει τους δίσκους IDE αν'αλογα με την θέση τους, και όχι με τη σειρά με την οποία ανιχνεύονται. Με τον τρόπο αυτό, ο master δίσκος στο δεύτερο IDE ελεγκτή θα είναι πάντα, ad2, ακόμα και αν δεν υπ'άρχει συσκευή ad0 ή ad1.

Ε ρύθμιση αυτή είναι και η προεπιλεγμένη για τον πυρήνα του FreeBSD, και για το λόγο αυτό η οθόνη δείχνει ad0 και ad2. Το μηχάνημα από το οποίο λήφθηκε η εικόνα είχε δίσκους master και στους δύο ελεγκτές IDE, ενώ δεν είχε κανένα δίσκο slave.

Πρέπει να επιλέξετε το δίσκο στον οποίο θα γίνει η εγκατάσταση του FreeBSD και να πιέσετε [OK]. Το **FDisk** θα ξεκινήσει, με οθόνη αντίστοιχη με αυτή που φαίνεται στο **Ό-Πιά 2-14**.

Ε οθόνη του **FDisk** είναι χωρισμένη σε τρία τμήματα.

Το πρώτο τμήμα, το οποίο καλύπτει τις δύο πρώτες γραμμές της οθόνης, δείχνει λεπτομέρειες για τον επιλεγμένο δίσκο, που περιλαμβάνουν το όνομα του στο FreeBSD, τη γεωμετρία του, και το συνολικό μέγεθος του.

Το δεύτερο τμήμα δείχνει τα slices τα οποία υπ'άρχουν στο δίσκο τη δεδομένη στιγμή, τα σημεία στα οποία ξεκινούν και τελειώνουν, πόσο μεγάλα είναι, την ονομασία που έχουν στο FreeBSD και την περιγραφή τους και τον τύπο τους. Το παράδειγμα αυτό δείχνει δύο μικρά αχρησιμοποίητα slices, τα οποία είναι παρενέργειες του τρόπου διάταξης των δίσκων στα PC. Δείχνει επίσης ένα μεγάλο FAT slice, το οποίο σίγουρα εμφανίζεται ως C: στα MS-DOS και Windows, καθώς και μια εκτεταμένη κατ'ατμηση η οποία μπορεί να περιέχει και άλλα γράμματα οδηγών για το MS-DOS ή τα Windows.

Το τρίτο τμήμα, δείχνει τις εντολές που είναι διαθέσιμες στην **FDisk**.

Ό-Πιά 2-14. Τυπικές Κατατμήσεις **fdisk** πριν την Επεξεργασία

```

Disk name:      ad0      FDISK Partition Editor
Disk Geometry:  16383 cyls/16 heads/63 sectors = 16514064 sectors (8063MB)

Offset      Size(ST)      End      Name  PType      Desc  Subtype  Flags
-----
0           63           62      -      6      unused     0
63          4193217       4193279  ad0s1   2      fat       14      >
4193280     1008           4194287  -      6      unused     0      >
4194288    12319776       16514063  ad0s2   4      extended  15      >

The following commands are supported (in upper or lower case):
A = Use Entire Disk      G = set Drive Geometry  C = Create Slice      F = 'DD' mode
D = Delete Slice        Z = Toggle Size Units  S = Set Bootable      I = Wizard m.
T = Change Type          U = Undo All Changes   Q = Finish

Use F1 or ? to get more help, arrow keys to select.
    
```

Το τι θα κάνετε τώρα εξαρτάται από το πως θέλετε να χωρίσετε το δίσκο σας.

Αν θέλετε το FreeBSD να χρησιμοποιήσει όλο το δίσκο σας (σβήνοντας έτσι όλα τα άλλα δεδομένα από αυτόν, όταν επιβεβαιώσετε αργότερα στην εγκατάσταση ότι θέλετε το **sysinstall** να προχωρήσει) μπορείτε απλώς να πιέσετε **A** το οποίο αντιστοιχεί με την επιλογή **Use Entire Disk** (Χρήση ολόκληρου του δίσκου). Οι υπάρχουσες κατατμήσεις θα διαγραφούν, και θα αντικατασταθούν με μια μικρή περιοχή μαρκαρισμένη ως **unused** (αχρησιμοποίητη) (ξανά, μια παρενέργεια των διατάξεων δίσκου στο PC) και με ένα μεγάλο **slice** για το FreeBSD. Αν το κάνετε αυτό, θα πρέπει να επιλέξετε με τα βελάνια το νέο FreeBSD slice και να το μαρκάρετε ως εκκινήσιμο (**bootable**) πιέζοντας το πλήκτρο **S**. Εοδόνη σας θα είναι αρκετά παρόμοια με την **Όπια 2-15**. Παρατηρήστε το **A** στην στήλη **Flags**, το οποίο δείχνει ότι το slice είναι **active** (ενεργό), και πρόκειται να γίνει εκκίνηση από αυτό.

Αν πρόκειται να διαγράψετε ένα υπάρχον slice για να δημιουργήσετε χώρο για το FreeBSD, θα πρέπει να επιλέξετε το slice με τα βελάνια, και να πιέσετε **D**. Μπορείτε κατόπιν να πιέσετε **C**, και θα ερωτηθείτε για το μέγεθος του slice που θέλετε να δημιουργήσετε. Ε προεπιλεγμένη τιμή στο δί'αλογο αντιπροσωπεύει το μέγιστο δυνατό slice που μπορείτε να δημιουργήσετε, το οποίο μπορεί να είναι το μέγιστο συνεχόμενο μπλοκ ελεύθερου χώρου ή το μέγεθος ολόκληρου του δίσκου.

Αν έχετε ήδη δημιουργήσει χώρο για το FreeBSD (ίσως με τη χρήση κάποιου εργαλείου όπως το **PartitionMagic**) μπορείτε να πιέσετε **C** για να δημιουργήσετε νέο slice. Θα ερωτηθείτε και πάλι για το μέγεθος του slice που θέλετε να δημιουργήσετε.

Όπια 2-15. Κατάτμηση **Fdisk** που Χρησιμοποιεί Ολόκληρο το Δίσκο

```

Disk name:      ad0
DISK Geometry: 16383 cyls/16 heads/63 sectors = 16514064 sectors (8063MB)
FDISK Partition Editor

Offset      Size(ST)      End      Name  PType      Desc  Subtype  Flags
-----
0           63           62      -      6      unused     0
63      16514001      16514063  ad0s1  3      freebsd    165     CA

The following commands are supported (in upper or lower case):

A = Use Entire Disk      G = set Drive Geometry  C = Create Slice      F = 'DD' mode
D = Delete Slice         Z = Toggle Size Units   S = Set Bootable      I = Wizard m.
T = Change Type          U = Undo All Changes    Q = Finish

Use F1 or ? to get more help, arrow keys to select.
    
```

Όταν τελειώσετε, πιέστε **Q**. Οι αλλαγές σας θα αποθηκευτούν στο **sysinstall**, αλλά δεν θα γραφτούν ακόμα στο δίσκο.

2.6.3 Εγκατάσταση Διαχειριστή Εκκίνησης (Boot Manager)

Έχετε τώρα την επιλογή να εγκαταστήσετε διαχειριστή εκκίνησης (boot manager). Σε γενικές γραμμές θα πρέπει να επιλέξετε να εγκαταστήσετε το διαχειριστή εκκίνησης του FreeBSD αν:

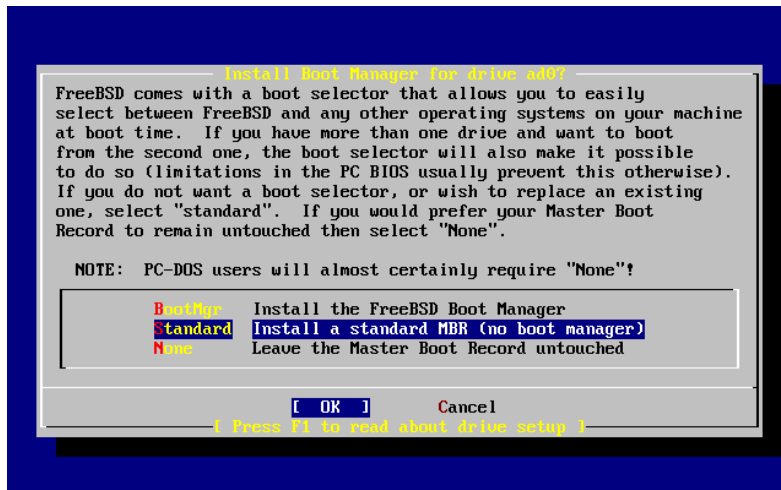
- Έχετε περισσότερους από ένα δίσκους, και έχετε επιλέξει να εγκαταστήσετε το FreeBSD σε δίσκο που δεν είναι ο πρώτος.

- Έχετε εγκαταστήσει το FreeBSD μαζί με ένα άλλο λειτουργικό σύστημα στον ίδιο δίσκο, και θέλετε να μπορείτε να επιλέγετε αν θα ξεκινήσετε το FreeBSD ή το άλλο λειτουργικό, όταν ξεκινάτε τον υπολογιστή σας.

Αν το FreeBSD πρόκειται να είναι το μοναδικό λειτουργικό σύστημα στον υπολογιστή σας, και είναι εγκατεστημένο στον πρώτο σκληρό δίσκο, τότε είναι επαρκής ο **Standard** διαχειριστής εκκίνησης. Επιλέξτε **None** αν πρόκειται να χρησιμοποιήσετε διαχειριστή εκκίνησης τρίτου κατασκευαστή, ο οποίος είναι ικανός να εκκινήσει το FreeBSD.

Κάντε την επιλογή σας και πιάστε **Enter**.

Όχι Πιά 2-16. Το μενού **Boot Manager** του Sysinstall

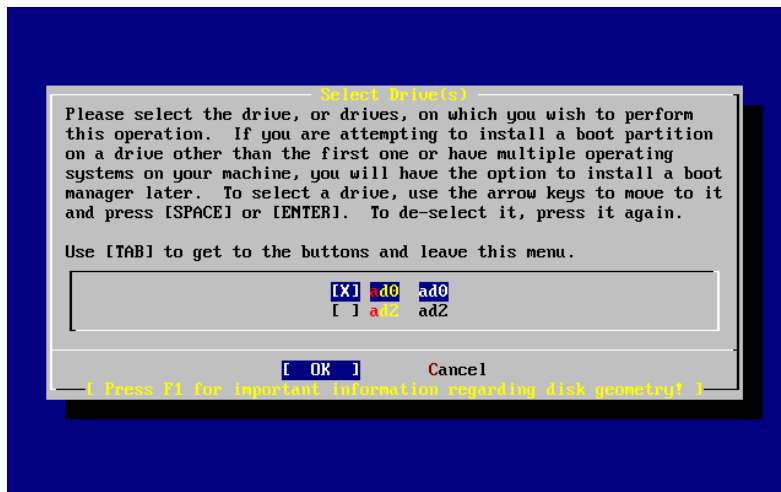
Ε οθόνη βοήθειας, στην οποία έχετε πρόσβαση πιέζοντας το **F1**, συζητ'ά τα προβλήματα τα οποία ενδεχομένως θα αντιμετωπίσετε όταν επιχειρήσετε να χρησιμοποιήσετε τον ίδιο δίσκο σε περισσότερα από ένα λειτουργικά συστήματα.

2.6.4 Δημιουργώντας **Slices** σε Ένα Άλλο Δίσκο

Αν υπάρχουν περισσότεροι από ένας δίσκοι, θα επιστρέψετε στην οθόνη επιλογής δίσκων (Select Driver) αμέσως μετ'ά την επιλογή του διαχειριστή εκκίνησης. Αν θέλετε να εγκαταστήσετε το FreeBSD σε περισσότερους από ένα δίσκους, μπορείτε εδώ να επιλέξετε ένα άλλο δίσκο και να επαναλάβετε την διαδικασία κατ'ατμησης με την χρήση του **FDisk**.

Όχι!ΐΐΐΐΐ: Αν εγκαθιστ'άτε το FreeBSD σε οποιοδήποτε δίσκο εκτός από τον πρώτο θα πρέπει να εγκαταστήσετε το διαχειριστή εκκίνησης του FreeBSD και στους δύο δίσκους.

Ὁρίθια 2-17. Ἐξόδος ἀπὸ τὴν Ἐπιλογή Δίσκων (Select Drive)

Το πλήκτρο **Tab** εναλλάσσει μεταξύ του τελευταίου επιλεγμένου δίσκου, του [OK], και του [Cancel].

Πιέστε μια φορά το **Tab** για να μεταφερθείτε στο [OK], πιέστε **Enter** για να συνεχίσετε την εγκατάσταση.

2.6.5 Δημιουργώντας Καταμήσεις (Partitions) με Ὑπόθεση τοῦ Disklabel

Πρέπει τώρα να δημιουργήσετε καταμήσεις μέσα σε κάθε slice που δημιουργήσατε. Θυμηθείτε ότι οι καταμήσεις χαρακτηρίζονται από γράμματα από a ως h, και ότι οι καταμήσεις b, c, και d έχουν τυποποιημένη σημασία την οποία πρέπει να ακολουθήσετε.

Κάποιες εφαρμογές μπορεί να ωφεληθούν από συγκεκριμένο τρόπο κατ'άτμησης, ειδικά αν πρόκειται να δημιουργήσετε καταμήσεις σε περισσότερους από ένα δίσκους. Ωστόσο, για αυτή την πρώτη σας εγκατάσταση του FreeBSD δεν χρειάζεται να είστε τόσο σχολαστικοί στην κατ'άτμηση του δίσκου σας. Είναι πιο σημαντικό να εγκαταστήσετε το FreeBSD και να μάθετε να το χρησιμοποιείτε.

Μπορείτε πάντα να επανεγκαταστήσετε το FreeBSD αλλάζοντας τον τρόπο κατ'άτμησης, όταν πλέον θα είστε πιο εξοικειωμένος με το λειτουργικό σύστημα.

Ο τρόπος αυτός χρησιμοποιεί τέσσερις καταμήσεις—μια για χώρο swap, και τρεις για συστήματα αρχείων.

Ὁρίθια 2-2. Διάταξη Καταμήσεων για τον Πρώτο Δίσκο

Κατ'άτμηση	Σύστημα	Μέγεθος	Περιγραφή
	Αρχείων		

Κατάτμηση	Σύστημα Αρχείων	Μέγεθος	Περιγραφή
a	/	1 GB	Πρόκειται για το root σύστημα αρχείων (root filesystem). Όλα τα άλλα συστήματα αρχείων προσαρτώνται σε κάποιο σημείο κάτω από αυτό. Το 1 GB θεωρείται μια φυσιολογική τιμή για αυτό το σύστημα αρχείων. Δεν πρόκειται να βάλετε ιδιαίτερα δεδομένα σε αυτό, καθώς μια συνηθισμένη εγκατάσταση FreeBSD θα βάλει εδώ περίπου 128 MB δεδομένων. Ο χώρος που απομένει προορίζεται για προσωρινά δεδομένα, και επίσης αφήνει χώρο επέκτασης στην περίπτωση που οι μελλοντικές εκδόσεις του FreeBSD απαιτούν περισσότερο χώρο στο /.
b	N/A	2-3 x RAM	Σε αυτή την κατάτμηση βρίσκεται ο χώρος swap του συστήματος. Ε επιλογή σωστού μεγέθους swap μπορεί να θεωρηθεί ένα είδος τέχνης. Ένας καλός γενικός κανόνας είναι ο χώρος αυτός να είναι δύο ως τρεις φορές το μέγεθος της διαθέσιμης φυσικής μνήμης (RAM). Επίσης θα πρέπει να έχετε τουλάχιστον 64 MB swap, έτσι αν έχετε λιγότερα από 32 MB RAM στον υπολογιστή σας, ορίστε το swap στα 64 MB. Αν έχετε περισσότερους από ένα δίσκους μπορείτε να ορίσετε χώρο swap σε κάθε δίσκο. Το FreeBSD θα χρησιμοποιεί τότε κάθε δίσκο για swap, το οποίο επιταχύνει τη διαδικασία. Στην περίπτωση αυτή, υπολογίστε το συνολικό μέγεθος του swap που χρειάζεστε (π.χ. 128 MB) και μοιράστε το με το πλήθος των δίσκων που έχετε (π.χ., δύο δίσκοι) για να βρείτε το μέγεθος του swap που θα δημιουργήσετε σε κάθε δίσκο, σε αυτό το παράδειγμα, 64 MB ανά δίσκο.
e	/var	512 ως 4096 MB	Ο κατάλογος /var περιέχει αρχεία τα οποία συνεχώς μεταβάλλονται, όπως αρχεία καταγραφής (log files) και άλλα αρχεία που έχουν να κάνουν με διαχειριστικές εργασίες. Πολλά από τα αρχεία αυτά διαβάζονται και γράφονται συνέχεια κατά την καθημερινή χρήση του FreeBSD. Ε τοποθέτηση των αρχείων αυτών σε χωριστό σύστημα αρχείων επιτρέπει στο FreeBSD να βελτιστοποιεί την πρόσβαση σε αυτά χωρίς να επηρεάζονται αρχεία σε άλλους καταλόγους που δεν έχουν παρόμοια συχνή πρόσβαση.
f	/usr	Υπόλοιπος Χώρος Δίσκου (τουλάχιστον 8 GB)	Όλα τα υπόλοιπα αρχεία σας θα είναι τυπικά αποθηκευμένα στο /usr και τους υποκαταλόγους του.

Παρατήρηση: Οι παραπάνω τιμές δίνονται μόνο ως υποδείγματα και προορίζονται για εγκαταστάσεις

από προχωρημένους χρήστες. Σας συνιστούμε να χρησιμοποιήσετε τη δυνατότητα αυτόματης κατ'ατμησης, η οποία αναφέρεται ως Auto Defaults στον επεξεργαστή κατατμήσεων του FreeBSD.

Αν πρόκειται να εγκαταστήσετε το FreeBSD σε περισσότερους από ένα δίσκους, θα πρέπει να δημιουργήσετε κατατμήσεις και στα άλλα slices που έχετε δημιουργήσει. Ο ευκολότερος τρόπος είναι να δημιουργήσετε δύο κατατμήσεις σε κάθε δίσκο, μια για το swap, και μια για ένα σύστημα αρχείων.

Πίνακας 2-3. Διάταξη Κατατμήσεων για τους Υπόλοιπους Δίσκους

Κατ'ατμηση	Σύστημα Αρχείων	Μέγεθος	Περιγραφή
b	N/A	Δείτε την περιγραφή	Όπως έχει ήδη συζητηθεί, μπορείτε να χωρίσετε το χώρο swap ανάμεσα σε πολλούς δίσκους. Αν και η κατ'ατμηση a είναι ελεύθερη, η σύμβαση επιβάλλει τη χρήση της κατ'ατμησης b για το χώρο swap.
e	/diskn	Υπόλοιπο Τμήμα του Δίσκου	Το υπόλοιπο κομμάτι του δίσκου καταλαμβάνεται από μια μεγάλη κατ'ατμηση. Μπορείτε εύκολα να την βάλετε στην κατ'ατμηση a αντί για την e. Ωστόσο, η σύμβαση ορίζει ότι η κατ'ατμηση a σε ένα slice δεσμεύεται για το σύστημα αρχείων root (/). Δεν είστε υποχρεωμένοι να ακολουθήσετε αυτή τη σύμβαση, αλλά το sysinstall την ακολουθεί, οπότε αν την ακολουθήσετε και εσείς η εγκατάσταση θα είναι πιο καθαρή. Μπορείτε να προσαρτήσετε αυτό το σύστημα αρχείων όπου θέλετε. Στο παράδειγμα μας, η προσαρτηση γίνεται στους καταλόγους /diskn, όπου το n είναι ένας αριθμός που αλλάζει για κάθε δίσκο. Αλλά μπορείτε, αν προτιμάτε, να ορίσετε δική σας διάταξη.

Έχοντας αποφασίσει την διάταξη των κατατμήσεων σας, μπορείτε τώρα να την δημιουργήσετε χρησιμοποιώντας το **sysinstall**. Θα δείτε το παρακάτω μήνυμα:

```

Message
Now, you need to create BSD partitions inside of the fdisk
partition(s) just created. If you have a reasonable amount of disk
space (1GB or more) and don't have any special requirements, simply
use the (A)uto command to allocate space automatically. If you have
more specific needs or just don't care for the layout chosen by
(A)uto, press F1 for more information on manual layout.
```

[OK]

[Press enter or space]

Πιέστε **Enter** για να ξεκινήσετε τον επεξεργαστή κατατμήσεων του FreeBSD, που ονομάζεται **Disklabel**.

Το **Ό: Πιά 2-18** δείχνει την οθόνη όταν ξεκινήσετε για πρώτη φορά το **Disklabel**. Ε οθόνη χωρίζεται σε τρία τμήματα.

Οι πρώτες γραμμές δείχνουν το όνομα του δίσκου στον οποίο δουλεύετε, και το slice που περιέχει τις κατατμήσεις που δημιουργείτε (στο σημείο αυτό το **Disklabel** τις ονομάζει Partition name αντί για το όνομα του slice). Ε οθόνη επίσης δείχνει την ποσότητα ελεύθερου χώρου μέσα στο slice, δηλ. το χώρο που έχει κρατηθεί μέσα στο slice αλλά δεν έχει αποδοθεί ακόμα σε κάποια κατ'ατμηση.

Το μέσο της οθόνης δείχνει τις κατατμήσεις που έχουν δημιουργηθεί, το όνομα του συστήματος αρχείων που περιέχει κάθε κατ'ατμηση, το μέγεθος τους, και κάποιες επιλογές που σχετίζονται με τη δημιουργία του συστήματος αρχείων.

Το κάτω μέρος της οθόνης δείχνει τα πλήκτρα που μπορείτε να χρησιμοποιήσετε στο **Disklabel**.

Ό: Πιά 2-18. Επεξεργαστής **Disklabel** του Sysinstall

Το **Disklabel** μπορεί να δημιουργήσει αυτόματα κατατμήσεις για εσ'ας, και να τους αποδώσει προεπιλεγμένες τιμές. Οι προεπιλεγμένες τιμές υπολογίζονται με την βοήθεια ενός ενσωματωμένου αλγορίθμου καθορισμού μεγεθών, ο οποίος αποφασίζει με βάση το μέγεθος του δίσκου. Δοκιμάστε το τώρα πιέζοντας το **A**. Θα δείτε μια οθόνη όμοια με αυτήν στο **Ό: Πιά 2-19**. Ανάλογα με το μέγεθος του δίσκου που χρησιμοποιείτε, οι προεπιλεγμένες τιμές μπορεί να είναι ή και να μην είναι κατ'αλληλες. Αυτό δεν έχει σημασία, γιατί δεν χρειάζεται να τις αποδεχθείτε.

Ό: Πιά 2-19: Ο προεπιλεγμένος τρόπος κατ'ατμησης αποδίδει στον κατ'αλογο /tmp την δική του κατ'ατμηση αντί να τον καθιστά μέρος της κατ'ατμησης /. Αυτό βοηθάει στην αποφυγή πλήρωσης της κατ'ατμησης / με προσωρινά αρχεία.

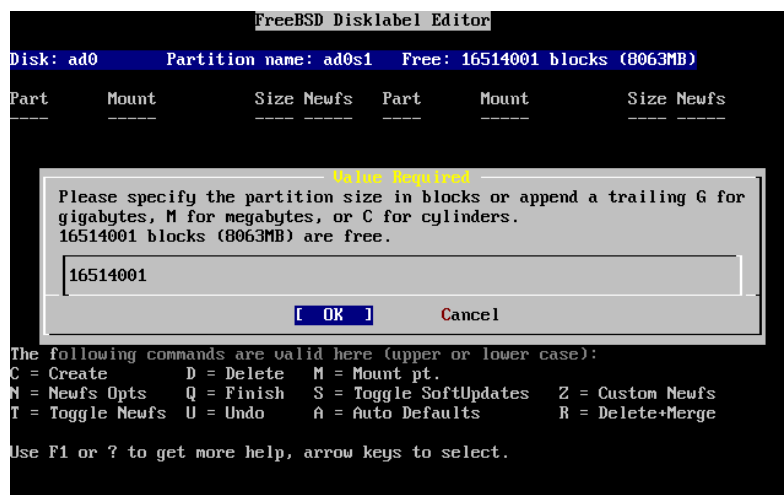
Ὁ-Πιά 2-19. Ο Επεξεργαστής Καταμήσεων Disklabel του Sysinstall με τις Αυτόματες Προεπιλογές

Αν επιλέξετε να μη χρησιμοποιήσετε τις προεπιλεγμένες καταμήσεις και θέλετε να τις αντικαταστήσετε με τις δικές σας, χρησιμοποιήστε τα βελ'ακια για να επιλέξετε την πρώτη κατ'ατμηση και πιέστε **D** για να τη σβήσετε. Επαναλάβετε για να σβήσετε όλες τις προτεινόμενες καταμήσεις.

Για να δημιουργήσετε την πρώτη κατ'ατμηση (a, (η οποία προσαρτ'εται ως / — root), βεβαιωθείτε ότι έχετε επιλέξει το σωστό slice στο πάνω μέρος της οθόνης, και πιέστε **C**. Θα εμφανιστεί ένα πλαίσιο διαλόγου για να εισ'αγετε το μέγεθος της νέας κατ'ατμησης (όπως φαίνεται στο **Ὁ-Πιά 2-20**). Μπορείτε να εισ'αγετε το μέγεθος ως τον αριθμό μπλοκ του δίσκου που θέλετε να χρησιμοποιήσετε ή ως αριθμό ακολουθούμενο από M για megabytes, G για gigabytes, ή C για κυλίνδρους.

Ὁ-Πιά 2-20. Ελεύθερος Χώρος για την Κατ'ατμηση Root

Το προεπιλεγμένο μέγεθος που φαίνεται θα δημιουργήσει μια κατ'ατμηση που καταλαμβάνει όλο τον υπόλοιπο ελεύθερο χώρο του slice. Αν χρησιμοποιείτε τα μεγέθη των καταμήσεων που περιγράψαμε

στο προηγούμενο παράδειγμα, σβήστε τον αριθμό που φαίνεται με το **Backspace**, και πληκτρολογήστε **512M**, όπως φαίνεται στο **Ό-Πιά 2-21**. Κατόπιν πιέστε [OK].

Ό-Πιά 2-21. Επεξεργασία Μεγέθους της Κατ'ατμησης **Root**

Έχοντας επιλέξει το μέγεθος της κατ'ατμησης, θα ερωτηθείτε κατόπιν για το αν η κατ'ατμηση θα περιέχει κάποιο σύστημα αρχείων, ή θα γίνει χώρος swap. Ο διάλογος αυτός φαίνεται στο **Ό-Πιά 2-22**. Ε πρώτη αυτή κατ'ατμηση θα περιέχει σύστημα αρχείων, για αυτό ελέγξτε ότι είναι επιλεγμένο το **FS** και πιέστε **Enter**.

Ό-Πιά 2-22. Επιλέξτε τον Τύπο της Κατ'ατμησης **Root**

Τέλος, επειδή δημιουργείτε σύστημα αρχείων, πρέπει να δηλώσετε στο **Disklabel** που θέλετε να γίνει η προσάρτηση του. Ο αντίστοιχος διάλογος φαίνεται στο **Ό-Πιά 2-23**. Το σημείο προσάρτησης της κατ'ατμησης root είναι το **/**, για αυτό γράψτε **/**, και πιέστε **Enter**.

Ὁ-Πιά 2-23. Επιλέξτε το Σημείο Προσάρτησης του **Root**

Ε οθόνη κατόπιν θα ανανεωθεί για να σας δείξει την κατ'ατμηση που μόλις δημιουργήσατε. Θα πρέπει να επαναλάβετε αυτή την διαδικασία για τις άλλες κατατμήσεις. Όταν δημιουργήσετε την κατ'ατμηση swap, δεν θα σας ζητηθεί να επιλέξετε σημείο προσάρτησης, καθώς οι κατατμήσεις swap δεν προσαρτώνται ποτέ. Όταν δημιουργήσετε την τελευταία κατ'ατμηση, την /usr, μπορείτε να αφήσετε το προτεινόμενο μέγεθος, για να χρησιμοποιήσετε όλο τον υπόλοιπο χώρο του slice.

Ε τελευταία οθόνη του FreeBSD Επεξεργαστή DiskLabel, θα δείχνει όμοια με την Ὁ-Πιά 2-24, αν και οι δικές σας τιμές θα είναι διαφορετικές. Πιέστε Q για τέλος.

Ὁ-Πιά 2-24. Ο Επεξεργαστής Disklabel του Sysinstall

2.7 Επιλέγοντας τι θα Εγκαταστήσετε

2.7.1 Επιλέξτε **Distribution Set** (Σετ Εγκατάστασης)

Ε απόφαση για το ποιο distribution set θα χρησιμοποιήσετε, εξαρτάται κατ'ά κύριο λόγο από το είδος χρήσης του μηχανήματος και τον διαθέσιμο χώρο στο δίσκο. Οι προκαθορισμένες επιλογές κυμαίνονται από την ελάχιστη δυνατή διαμόρφωση μέχρι την πλήρη. Όσοι είναι καινούριοι στο UNIX ή / και στο FreeBSD θα πρέπει σχεδόν σίγουρα να επιλέξουν μια από τις τυποποιημένες επιλογές. Ε διαμόρφωση εξειδικευμένου distribution set συνίσταται συνήθως στον πιο έμπειρο χρήστη.

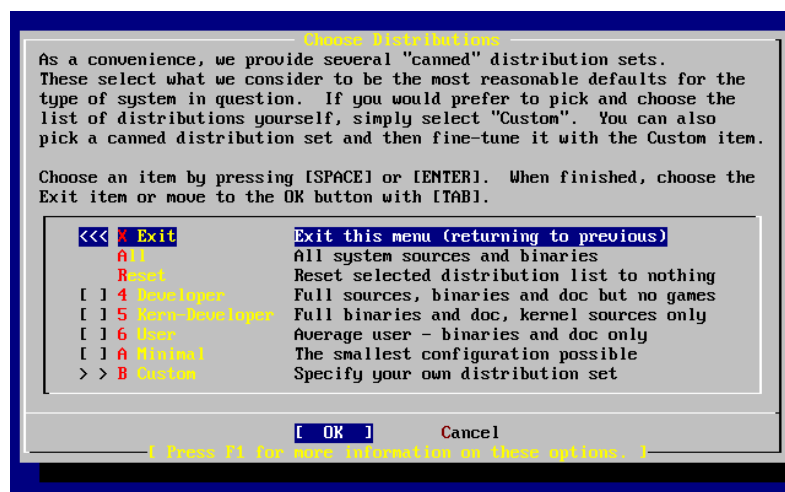
Πιέστε το **F1** για περισσότερες πληροφορίες για τις επιλογές κ'άθε distribution set καθώς και για τα περιεχόμενα τους. Όταν τελειώσετε με την αν'αγνωση της βοήθειας, με την πίεση του **Enter** θα επιστρέψετε στο μενού Select Distributions.

Αν επιθυμείτε γραφικό περιβάλλον εργασίας, θα πρέπει να ρυθμίσετε τον X server και να επιλέξετε ένα γραφικό περιβάλλον (desktop) μετ'α την εγκατάσταση του FreeBSD. Περισσότερες πληροφορίες σχετικά με την εγκατάσταση και ρύθμιση του X server μπορείτε να δείτε στο Εἰσαγωγή 6.

Αν αναμένετε ότι θα μεταγλωττίσετε δικό σας εξειδικευμένο πυρήνα, διαλέξτε κ'αποια από τις επιλογές που περιέχουν τον πηγαίο κώδικα. Για περισσότερες πληροφορίες σχετικά με το γιατί να μεταγλωττίσετε δικό σας πυρήνα ή για το πως γίνεται, δείτε το Εἰσαγωγή 9.

Προφανώς το πιο ευέλικτο σύστημα είναι αυτό που τα περιέχει όλα. Αν έχετε αρκετό χώρο στο δίσκο, επιλέξτε **All** όπως φαίνεται στο **Ό:Πιά 2-25** χρησιμοποιώντας τα βελάκια και πιέστε **Enter**. Αν σας προβληματίζει ο διαθέσιμος χώρος στο δίσκο, κ'αντε μια κατ'αλληλη επιλογή για την περίπτωση. Μην προβληματίζεστε ιδιαίτερα σχετικά με την τέλεια επιλογή, καθώς μπορείτε να εγκαταστήσετε πρόσθετα σετ και μετ'α το τέλος της βασικής εγκατάστασης.

Ό:Πιά 2-25. Επιλέξτε **Distributions** (Σετ Εγκατάστασης)

2.7.2 Εγκατάσταση της Συλλογής **Ports**

Μετ'α την επιλογή του επιθυμητού distribution set, θα έχετε την ευκαιρία να εγκαταστήσετε την

συλλογή ports του FreeBSD. Η συλλογή ports είναι μια εύκολη και βολική μέθοδος για να εγκαταστήσετε λογισμικό. Η συλλογή των ports δεν περιέχει τον πηγαίο κώδικα που απαιτείται για να μεταγλωττίσετε το λογισμικό. Απλ'α είναι μια συλλογή αρχείων που αυτοματοποιεί το κατέβασμα, τη μεταγλώττιση και την εγκατάσταση πακέτων λογισμικού τρίτου κατασκευαστή. Το Εἰσαγωγή 5 περιγράφει πως να χρησιμοποιήσετε την συλλογή των ports.

Το πρόγραμμα εγκατάστασης δεν ελέγχει αν υπ'άρχει αρκετός ελεύθερος χώρος. Κ'αντε την επιλογή αυτή μόνο αν υπ'άρχει αρκετός χώρος. Από την έκδοση του FreeBSD 9.1, η συλλογή ports του FreeBSD καταλαμβάνει περίπου 500 MB χώρο στο δίσκο. Μπορείτε με ασφάλεια να θεωρήσετε ότι ο χώρος αυτός θα είναι μεγαλύτερος για πιο καινούριες εκδόσεις του FreeBSD.

User Confirmation Requested

Would you like to install the FreeBSD ports collection?

This will give you ready access to over 24,000 ported software packages, at a cost of around 500 MB of disk space when "clean" and possibly much more than that if a lot of the distribution tarballs are loaded (unless you have the extra CDs from a FreeBSD CD/DVD distribution available and can mount it on /cdrom, in which case this is far less of a problem).

The Ports Collection is a very valuable resource and well worth having on your /usr partition, so it is advisable to say Yes to this option.

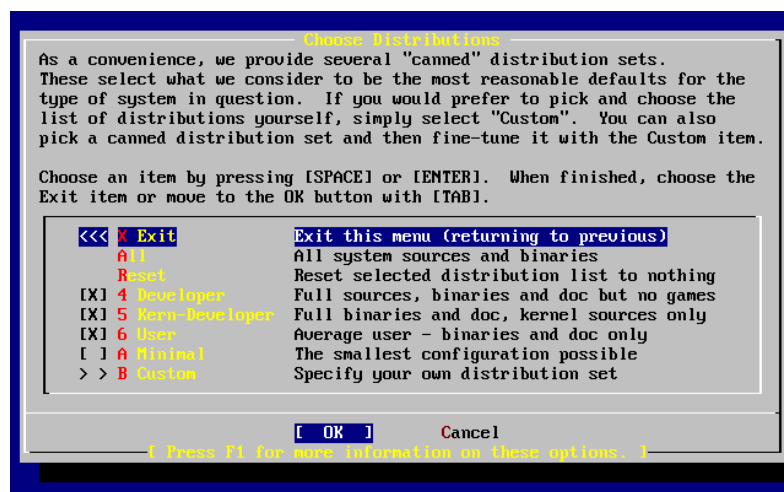
For more information on the Ports Collection & the latest ports, visit:

<http://www.FreeBSD.org/ports>

[Yes] No

Επιλέξτε [Yes] με τα βελ'ακια για να εγκαταστήσετε τη συλλογή των ports ή [No] για να την παραλείψετε. Πιέστε **Enter** για να συνεχίσετε. Θα εμφανιστεί ξαν'α το μενού Choose Distributions (επιλογής Σετ Εγκατάστασης).

Όχι Πιά 2-26. Επιβεβαίωση Distribution Set

Αν είστε ικανοποιημένοι από τις επιλογές σας, επιλέξτε **Exit** με τα βελάκια, επιβεβαιώστε ότι είναι φωτισμένη η επιλογή **[OK]** και πιέστε **Enter** για να συνεχίσετε.

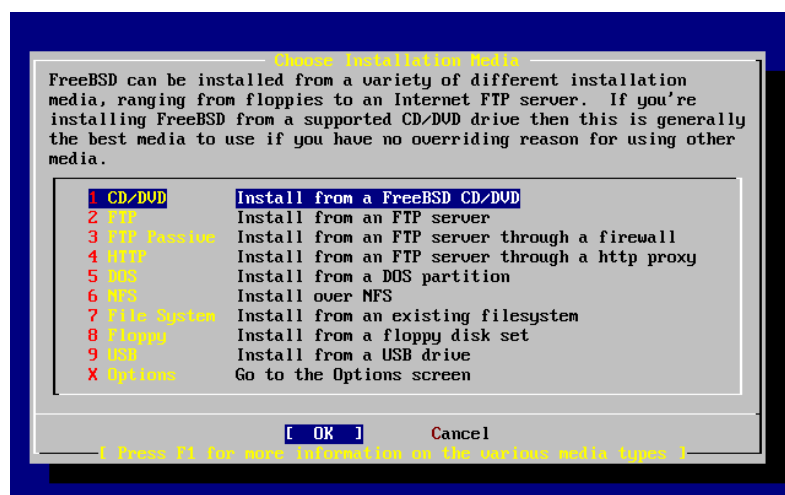
2.8 Επιλέγοντας το Μέσο Εγκατάστασης

Αν εγκαθιστάτε από CDROM ή DVD, χρησιμοποιήστε τα βελάκια για να φωτίσετε την επιλογή **Install from a FreeBSD CD/DVD**. Βεβαιωθείτε ότι είναι φωτισμένη η επιλογή **[OK]** και πιέστε **Enter** για να προχωρήσετε με την εγκατάσταση.

Για άλλες μεθόδους εγκατάστασης, κάντε την κατάλληλη επιλογή και ακολουθήστε τις οδηγίες.

Πιέστε το **F1** για να δείτε την ενσωματωμένη βοήθεια για τα μέσα εγκατάστασης. Πιέστε **Enter** για να επιστρέψετε στο μενού επιλογής μέσου εγκατάστασης.

Ό: Πιά 2-27. Επιλέξτε Μέσο Εγκατάστασης (Installation Media)

Τρόποι Εγκατάστασης μέσω FTP: Υπάρχουν τρεις μέθοδοι εγκατάστασης μέσω FTP για να επιλέξετε: ενεργό (Active) FTP, παθητικό (Passive) FTP, ή μέσω διακομιστή μεσολάβησης (proxy) HTTP.

Ενεργό FTP: Install from an FTP server

Με την επιλογή αυτή οι μεταφορές γίνονται μέσω "Ενεργού (Active)" FTP. Η επιλογή αυτή δεν θα λειτουργήσει μέσω firewalls αλλά συχνά λειτουργεί με παλιότερους διακομιστές FTP που δεν υποστηρίζουν παθητική μεταφορά. Αν η σύνδεση σας κολλήσει με παθητικό FTP (το οποίο είναι η προεπιλογή), δοκιμάστε το ενεργό!

Παθητικό FTP: Install from an FTP server through a firewall

Η επιλογή αυτή οδηγεί το **sysinstall** να χρησιμοποιήσει "Παθητική (Passive)" μεταφορά για όλες τις FTP λειτουργίες. Αυτό επιτρέπει στο χρήστη να περνάει μέσω firewalls τα οποία δεν επιτρέπουν εισερχόμενες συνδέσεις σε τυχαίες TCP πόρτες.

FTP μέσω HTTP μεσολάβησης: Install from an FTP server through a http proxy

Επιλογή αυτή οδηγεί το **sysinstall** στη χρήση HTTP πρωτοκόλλου (όπως οι φυλλομετρητές) για να συνδεθεί με ένα διακομιστή μεσολάβησης για όλες τις λειτουργίες του FTP. Ο διακομιστής μεσολάβησης αναλαμβάνει να μεταφράσει όλες τις εντολές και να τις στείλει στον διακομιστή FTP. Αυτό επιτρέπει στο χρήστη να περάσει μέσω **firewalls** που δεν επιτρέπουν καθόλου FTP, αλλά προσφέρουν λειτουργία διαμεσολάβησης μέσω HTTP. Στην περίπτωση αυτή πρέπει να ορίσετε εκτός από τον διακομιστή FTP, και το διακομιστή μεσολάβησης.

Για διακομιστή μεσολάβησης **FTP server**, πρέπει συνήθως να δώσετε το όνομα του διακομιστή με τον οποίο θέλετε στην πραγματικότητα να συνδεθείτε, ως μέρος του **username**, μετ'από το σύμβολο "@". Ο διακομιστής μεσολάβησης "μιμείται" τότε τον πραγματικό διακομιστή. Για παράδειγμα, υποθέστε ότι θέλετε να κάνετε εγκατάσταση από το `ftp.FreeBSD.org`, χρησιμοποιώντας FTP μεσολαβητή του `foo.example.com`, ο οποίος χρησιμοποιεί την πόρτα **1234**.

Στην περίπτωση αυτή, πηγαίνετε στο μενού επιλογών (**options**), θέτετε ως **FTP username** το `ftp@ftp.FreeBSD.org`, και ως κωδικό (**password**) την διεύθυνση **email** σας. Σαν μέσο εγκατάστασης (**installation media**) ορίζετε **FTP** (ή παθητικό **FTP** αν το υποστηρίζει ο μεσολαβητής) και το **URL** `ftp://foo.example.com:1234/pub/FreeBSD`.

Καθώς το `/pub/FreeBSD` από `ftp.FreeBSD.org` γίνεται ορατό μέσω του `foo.example.com`, μπορείτε να εγκαταστήσετε από εκείνο το μηχάνημα (το οποίο θα φέρει τα αρχεία από το `ftp.FreeBSD.org` όπως απαιτούνται από την εγκατάστασή σας).

2.9 Επιβεβαίωση της Εγκατάστασης

Εγκατάσταση μπορεί τώρα να προχωρήσει, εφόσον το επιθυμείτε. Αυτή είναι επίσης η τελευταία σας ευκαιρία να την ακυρώσετε εμποδίζοντας έτσι και τις αλλαγές που πρόκειται να γίνουν στο σκληρό σας δίσκο.

User Confirmation Requested

Last Chance! Are you SURE you want to continue the installation?

If you're running this on a disk with data you wish to save then WE STRONGLY ENCOURAGE YOU TO MAKE PROPER BACKUPS before proceeding!

We can take no responsibility for lost disk contents!

[Yes] No

Επιλέξτε [**Yes**] και πιέστε **Enter** για να προχωρήσετε.

Ο χρόνος εγκατάστασης διαφέρει αν'αλογα με το **distribution set** που έχετε επιλέξει, το μέσο εγκατάστασης, και την ταχύτητα του υπολογιστή σας. Θα δείτε μια σειρά από μηνύματα τα οποία δείχνουν την κατ'αस्ताση της εγκατάστασης.

Εγκατάσταση θα έχει ολοκληρωθεί όταν δείτε το ακόλουθο μήνυμα:

Message

Congratulations! You now have FreeBSD installed on your system.

We will now move on to the final configuration questions.
For any option you do not wish to configure, simply select No.

If you wish to re-enter this utility after the system is up, you may
do so by typing: /usr/sbin/sysinstall.

[OK]

[Press enter or space]

Πιέστε **Enter** για να προχωρήσετε με τις ρυθμίσεις μετ'ά την εγκατάσταση.

Αν επιλέξετε [No] και πιέσετε **Enter** θα ακυρώσετε την εγκατάσταση και δεν θα γίνει καμιά αλλαγή στο σύστημα σας. Θα εμφανιστεί το ακόλουθο μήνυμα:

Message

Installation complete with some errors. You may wish to scroll
through the debugging messages on VTY1 with the scroll-lock feature.
You can also choose "No" at the next prompt and go back into the
installation menus to retry whichever operations have failed.

[OK]

Το μήνυμα αυτό εμφανίζεται επειδή δεν έγινε καμιά εγκατάσταση. Πιέζοντας **Enter** θα επιστρέψετε στο Κυρίως Μενού Εγκατάστασης (Main Installation Menu) για να βγείτε από την εγκατάσταση.

2.10 Μετ'ά την Εγκατάσταση

Μετ'ά από μια επιτυχημένη εγκατάσταση, ακολουθεί η ρύθμιση διάφορων προαιρετικών επιλογών. Οι ρυθμίσεις μπορούν να γίνουν αν εισέλθετε ξαν'ά στο αντίστοιχο μενού (configuration options) πριν επανεκκινήσετε το νέο FreeBSD σύστημα σας ή μετ'ά την εγκατάσταση, χρησιμοποιώντας το sysinstall και επιλέγοντας **Configure**.

2.10.1 Ρύθμιση Συσκευών Δικτύου

Αν έχετε ρυθμίσει προηγουμένως το PPP για να κ'ανετε εγκατάσταση μέσω FTP, η οθόνη αυτή δεν θα εμφανιστεί, αλλ'ά μπορείτε να την ρυθμίσετε αργότερα με τον τρόπο που περιγράψαμε παραπάνω.

Για λεπτομερείς πληροφορίες σχετικά με Τοπικ'ά Δίκτυα (LAN) και για ρύθμιση του FreeBSD ως πύλη / δρομολογητή (gateway/router), ανατρέξτε στο κεφάλαιο **Advanced Networking**.

User Confirmation Requested

Would you like to configure any Ethernet or PPP network devices?

[Yes] No

Για να ρυθμίσετε μια συσκευή δικτύου, επιλέξτε [Yes] και πιέστε **Enter**. Διαφορετικ'ά, επιλέξτε [No] για να συνεχίσετε.

Όχι Πιά 2-28. Επιλέγοντας μια Συσκευή Ethernet

Επιλέξτε το interface που θα ρυθμίσετε με τα βελάκια, και πιάστε **Enter**.

```
User Confirmation Requested
Do you want to try IPv6 configuration of the interface?

Yes    [ No ]
```

Στο συγκεκριμένο ιδιωτικό τοπικό δίκτυο, το τρέχον Internet πρωτόκολλο (IPv4) ήταν αρκετό. Επιλέξαμε το [No] με τα βελάκια και πιάσαμε **Enter**.

Αν είστε συνδεδεμένοι σε ένα υπάρχον IPv6 δίκτυο με ένα διακομιστή RA, επιλέξτε [Yes] και πιάστε **Enter**. Θα χρειαστούν αρκετά δευτερόλεπτα για την ανίχνευση διακομιστών RA.

```
User Confirmation Requested
Do you want to try DHCP configuration of the interface?

Yes    [ No ]
```

Αν δεν χρειάζεστε DHCP (Πρωτόκολλο Δυναμικής Απόδοσης Ρυθμίσεων, Dynamic Host Configuration Protocol) επιλέξτε [No] με τα βελάκια και πιάστε **Enter**.

Αν επιλέξετε [Yes] θα εκτελεστεί η εφαρμογή **dhclient**, και αν είναι επιτυχής, θα γίνει αυτόματη ρύθμιση των παραμέτρων του δικτύου. Ανατρέξτε στο **Όχι Πιά 30.5** για περισσότερες πληροφορίες.

Ε ακόλουθη οθόνη Ρυθμίσεων Δικτύου δείχνει τη ρύθμιση μιας συσκευής Ethernet για ένα σύστημα το οποίο θα λειτουργεί ως πύλη για ένα Τοπικό Δίκτυο (LAN).

Ὁρίσµα 2-29. Ρύθµιση Παραµέτρων Συσκευῆς **ed0**

Network Configuration

Host: Domain:

IPv4 Gateway: Name server:

Configuration for Interface ed0

IPv4 Address: Netmask:

Extra options to ifconfig (usually empty):

Select this if you are happy with these settings

Χρησιμοποιήστε το **Tab** για να επιλέξετε αν΄αµεσα στα διάφορα πεδία και να συμπληρώσετε τις κατ΄αλληλες πληροφορίες.

Host (Όνοµα µηχανήµατος)

Το πλήρες όνοµα του µηχανήµατος, π.χ. `k6-2.example.com` σε αυτή την περίπτωση.

Domain (Τοµέας)

Το όνοµα του τοµέα στον οποίο βρίσκεται το µηχ΄ανηµα, όπως `example.com` σε αυτή την περίπτωση.

IPv4 Gateway (Πύλη)

Πρόκειται για την διεύθυνση IP στην οποία προωθούνται τα πακέτα τα οποία δεν προορίζονται για τοπικούς προορισµούς. Θα πρέπει να συμπληρώσετε το πεδίο αυτό αν ο υπολογιστής είναι κόµβος στο συγκεκριµένο δίκτυο. Αφήστε αυτό το πεδίο κενό αν ο υπολογιστής είναι η πύλη για το Internet στο συγκεκριµένο δίκτυο. Ε πύλη IPv4 είναι επίσης γνωστή ως προεπιλεγµένη πύλη ή προεπιλεγµένη διαδροµή (default gateway / default route).

Name server (Διακομιστής Ονοµ΄ατων)

Είναι η IP διεύθυνση του τοπικού σας διακομιστή DNS. Στο συγκεκριµένο ιδιωτικό τοπικό δίκτυο, δεν υπ΄αρχει διακομιστής DNS και έτσι χρησιμοποιήθηκε η IP διεύθυνση του διακομιστή DNS που δίνει ο παροχέας Internet (`208.163.10.2`).

IPv4 address (Διεύθυνση)

Ε IP διεύθυνση που θα χρησιμοποιηθεί σε αυτό το interface είναι `192.168.0.1`

Netmask (Μ΄ασκα Υποδικτύου)

Το µπλοκ διευθύνσεων που χρησιμοποιούνται σε αυτό το δίκτυο είναι `192.168.0.0 - 192.168.0.255` µε µ΄ασκα υποδικτύου (netmask) `255.255.255.0`.

Extra options to ifconfig (Επιπλέον επιλογές για την ifconfig)

Προσθέστε εδώ επιπλέον επιλογές για την ifconfig και το συγκεκριμένο interface. Στην συγκεκριμένη περίπτωση δεν υπ'αρχει καμία.

Χρησιμοποιήστε το **Tab** για να επιλέξετε [OK] όταν τελειώσετε, και πιάστε **Enter**.

User Confirmation Requested

Would you like to bring the ed0 interface up right now?

[Yes] No

Επιλέγοντας [Yes] και πιέζοντας **Enter** θα ενεργοποιήσετε το δίκτυο, έτοιμο προς χρήση στο μηχ'ανημά σας. Ωστόσο αυτό δεν επιτυγχ'ανει και πολλά κατ'α τη διάρκεια της εγκατάστασης, ούτως ή 'αλλως θα χρειαστεί να κ'ανετε επανεκκίνηση.

2.10.2 Ρύθμισης Πύλης (Gateway)

User Confirmation Requested

Do you want this machine to function as a network gateway?

[Yes] No

Αν το μηχ'ανημα πρόκειται να λειτουργεί ως πύλη για ένα τόπικο δίκτυο και να προωθεί πακέτα μεταξύ 'αλλων μηχανημάτων, επιλέξτε [Yes] και πιέστε **Enter**. Αν το μηχ'ανημα είναι ένας κόμβος του δικτύου, επιλέξτε [No] και πιέστε **Enter**.

2.10.3 Ρύθμιση Υπηρεσιών Internet (Internet Services)

User Confirmation Requested

Do you want to configure inetd and the network services that it provides?

Yes [No]

Αν επιλέξετε [No], κ'αποιες υπηρεσίες όπως το **telnetd** δεν θα ενεργοποιηθούν. Αυτό σημαίνει ότι απομακρυσμένοι χρήστες δεν θα μπορούν να χρησιμοποιήσουν το **telnet** για να εισέλθουν στο μηχ'ανημα. Οι τοπικοί χρήστες θα μπορούν ωστόσο να έχουν πρόσβαση σε απομακρυσμένα μηχανήματα μέσω του **telnet**.

Οι υπηρεσίες αυτές μπορούν να ενεργοποιηθούν μετ'α την εγκατάσταση με την επεξεργασία του αρχείου /etc/inetd.conf με τον προτιμώμενο σας επεξεργαστή κειμένου. Δείτε το **ΌιΒιά 30.2.1** για περισσότερες πληροφορίες.

Επιλέξτε [Yes] αν θέλετε να ρυθμίσετε τις υπηρεσίες αυτές κατ'α την εγκατάσταση. Θα ερωτηθείτε για μια ακόμα επιβεβαίωση:

User Confirmation Requested

The Internet Super Server (inetd) allows a number of simple Internet services to be enabled, including finger, ftp and telnetd. Enabling these services may increase risk of security problems by increasing the exposure of your system.

With this in mind, do you wish to enable inetd?

[Yes] No

Επιλέξτε [Yes] για να συνεχίσετε.

User Confirmation Requested

inetd(8) relies on its configuration file, /etc/inetd.conf, to determine which of its Internet services will be available. The default FreeBSD inetd.conf(5) leaves all services disabled by default, so they must be specifically enabled in the configuration file before they will function, even once inetd(8) is enabled. Note that services for IPv6 must be separately enabled from IPv4 services.

Select [Yes] now to invoke an editor on /etc/inetd.conf, or [No] to use the current settings.

[Yes] No

Επιλέγοντας [Yes] θα μπορείτε να προσθέσετε υπηρεσίες σβήνοντας το # από την αρχή μιας γραμμής.

Όχι Πιά 2-30. Επεξεργασία του `inetd.conf`

```

^i (escape) menu ^y search prompt ^k delete line ^p prev li ^g prev page
^o ascii code ^x search ^l undelete line ^n next li ^u next page
^u end of file ^a begin of line ^w delete word ^b back 1 char
^t top of text ^e end of line ^r restore word ^f forward 1 char
^c command ^d delete char ^j undelete char ^z next word
=====
# $FreeBSD: src/etc/inetd.conf,v 1.73.10.2.4.1 2010/06/14 02:09:06 kensmith Exp
#
# Internet server configuration database
#
# Define *both* IPv4 and IPv6 entries for dual-stack support.
# To disable a service, comment it out by prefixing the line with '#'.
# To enable a service, remove the '#' at the beginning of the line.
#
#ftp stream tcp nowait root /usr/libexec/ftpd ftpd -l
#ftp stream tcp6 nowait root /usr/libexec/ftpd ftpd -l
#ssh stream tcp nowait root /usr/sbin/sshd sshd -i -4
#ssh stream tcp6 nowait root /usr/sbin/sshd sshd -i -6
#telnet stream tcp nowait root /usr/libexec/telnetd telnetd
#telnet stream tcp6 nowait root /usr/libexec/telnetd telnetd
#shell stream tcp nowait root /usr/libexec/rshd rshd
#shell stream tcp6 nowait root /usr/libexec/rshd rshd
#login stream tcp nowait root /usr/libexec/rlogind rlogind
#login stream tcp6 nowait root /usr/libexec/rlogind rlogind
file "/etc/inetd.conf", 118 lines

```

Μετά την προσθήκη των επιθυμητών υπηρεσιών, και με την πίεση του **Esc** θα εμφανιστεί ένα μενού το οποίο σας επιτρέπει να βγείτε από το πρόγραμμα, αποθηκεύοντας και τις αλλαγές σας.

2.10.4 Ενεργοποίηση Εισόδου μέσω SSH

User Confirmation Requested

Would you like to enable SSH login?

Yes [No]

Αν επιλέξετε [Yes] θα ενεργοποιηθεί ο `sshd(8)`, ο δαίμονας του **OpenSSH**. Με τον τρόπο αυτό θα επιτρέψετε ασφαλή απομακρυσμένη πρόσβαση στο μηχάνημα σας. Για περισσότερες πληροφορίες σχετικά με το **OpenSSH** δείτε το **Οἰκία 15.11**.

2.10.5 Ανώνυμο FTP

```
User Confirmation Requested
Do you want to have anonymous FTP access to this machine?
```

```
Yes      [ No ]
```

2.10.5.1 Ἀρνηση Ανώνυμου FTP

Επιλέγοντας το προεπιλεγμένο [No] και πιέζοντας **Enter** θα επιτρέπεται μόνος στους χρήστες που έχουν λογαριασμούς με κωδικούς να έχουν FTP πρόσβαση στο μηχάνημα.

2.10.5.2 Επιτρέποντας το Ανώνυμο FTP

Οποιοσδήποτε μπορεί να έχει πρόσβαση στο μηχάνημα σας, αν επιλέξετε να επιτρέψετε τις ανώνυμες συνδέσεις FTP. Θα πρέπει να λάβετε υπόψη σας τις επιπλοκές ασφαλείας που θα επιφέρει μια τέτοια ρύθμιση. Για περισσότερες πληροφορίες σχετικά με την ασφάλεια, δείτε το **Εἰσαγωγή 15**.

Για να επιτρέψετε το ανώνυμο FTP, χρησιμοποιήστε τα βελάκια για να επιλέξετε [Yes] και να πιάσετε **Enter**. Θα χρειαστεί να επιβεβαιώσετε ξανά την επιλογή σας:

```
User Confirmation Requested
Anonymous FTP permits un-authenticated users to connect to the system
FTP server, if FTP service is enabled. Anonymous users are
restricted to a specific subset of the file system, and the default
configuration provides a drop-box incoming directory to which uploads
are permitted. You must separately enable both inetd(8), and enable
ftpd(8) in inetd.conf(5) for FTP services to be available. If you
did not do so earlier, you will have the opportunity to enable inetd(8)
again later.
```

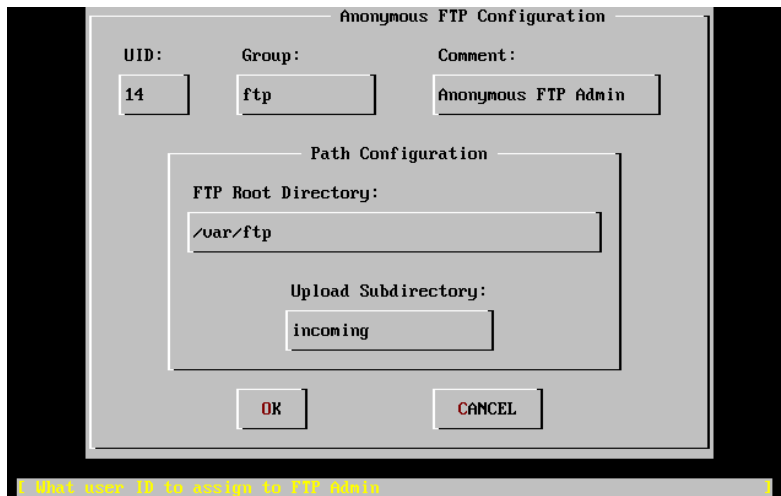
```
If you want the server to be read-only you should leave the upload
directory option empty and add the -r command-line option to ftpd(8)
in inetd.conf(5)
```

```
Do you wish to continue configuring anonymous FTP?
```

```
[ Yes ]      No
```

Το μήνυμα αυτό σας ειδοποιεί επίσης ότι η υπηρεσία FTP θα πρέπει επίσης να ενεργοποιηθεί στο `/etc/inetd.conf` σε περίπτωση που θέλετε να ενεργοποιηθούν οι ανώνυμες συνδέσεις FTP (δείτε το **Οἰκία 2.10.3**). Επιλέξτε [Yes] και πιάστε **Enter** για να συνεχίσετε. Θα δείτε την ακόλουθη οθόνη:

Όχι Πιά 2-31. Προεπιλεγμένες Ρυθμίσεις Ανώνυμου FTP

Χρησιμοποιήστε το **Tab** για να επιλέξετε και να συμπληρώσετε τα απαραίτητα πεδία πληροφοριών:

UID

Ο αναγνωριστικός αριθμός (user ID) που θέλετε να αποδώσετε στον ανώνυμο FTP χρήστη. Όλα τα αρχεία που θα ανεβαίνουν στον διακομιστή FTP θα ανήκουν σε αυτό το ID.

Group

Σε ποια ομάδα χρηστών (group) θέλετε να ανήκει ο ανώνυμος FTP χρήστης.

Comment

Κείμενο που περιέχει περιγραφή του χρήστη στο αρχείο `/etc/passwd`.

FTP Root Directory

Ε τοποθεσία που περιέχει τα αρχεία που είναι διαθέσιμα στο ανώνυμο FTP.

Upload Subdirectory

Ε τοποθεσία που θα ανεβαίνουν τα αρχεία από ανώνυμους FTP χρήστες.

Ο ριζικός (root) κατ'αλολος του FTP, από προεπιλογή, δημιουργείται στο `/var`. Αν δεν υπάρχει εκεί αρκετός χώρος για την αναμενόμενη χρήση του FTP, μπορείτε να χρησιμοποιήσετε τον κατ'αλολο `/usr` αλλάζοντας τον ριζικό κατ'αλολο (FTP Root Directory) σε `/usr/ftp`.

Όταν είστε ικανοποιημένος με τις τιμές, πιάστε **Enter** για να συνεχίσετε.

```
User Confirmation Requested
Create a welcome message file for anonymous FTP users?

[ Yes ]    No
```

Αν επιλέξετε **[Yes]** και πιάστε **Enter**, θα ξεκινήσει αυτόματα ένας επεξεργαστής κειμένου ώστε να μπορείτε να επεξεργαστείτε το μήνυμα.

Όχι 2-32. Επεξεργασία του Μηνύματος Καλοσωρίσματος (Welcome Message) του FTP

```

^[ (escape) menu ^y search prompt ^k delete line ^p prev line ^g prev page
^o ascii code ^x search ^l undelete line ^n next line ^u next page
^u end of file ^a begin of line ^w delete word ^b back char ^z next word
^t begin of file ^e end of line ^r restore word ^f forward char
^c command ^d delete char ^j undelete char ESC-Enter: exit
=====
Your welcome message here.
=====
file "/var/ftp/etc/ftpmotd", 1 lines, read only

```

Πρόκειται για τον επεξεργαστή κειμένου ee. Χρησιμοποιήστε τις οδηγίες για να αλλάξετε το μήνυμα ή αν θέλετε αλλάξτε το μήνυμα αργότερα, χρησιμοποιώντας ένα επεξεργαστή κειμένου της επιλογής σας. Δείτε το όνομα του αρχείου και τη θέση του στην τελευταία γραμμή της οθόνης του επεξεργαστή κειμένου.

Πιέζοντας **Esc** θα εμφανιστεί ένα αναδυόμενο μενού με προεπιλεγμένη την επιλογή **a) leave editor**. Πιέστε **Enter** για έξοδο και συνέχεια. Πιέστε ξανά **Enter** για να αποθηκεύσετε τυχόν αλλαγές που έχετε κάνει.

2.10.6 Ρύθμιση Συστήματος Αρχείων Δικτύου (Network File System)

Το Σύστημα Αρχείων Δικτύου (NFS) επιτρέπει το διαμοιρασμό αρχείων σε ένα δίκτυο. Ένα μηχάνημα μπορεί να ρυθμιστεί ως εξυπηρετητής, πελάτης ή και τα δύο. Ανατρέξτε στο **Όχι 30.3** για περισσότερες πληροφορίες.

2.10.6.1 Διακομιστής NFS

```

User Confirmation Requested
Do you want to configure this machine as an NFS server?

Yes      [ No ]

```

Αν δεν υπάρχει ανάγκη για εξυπηρετητή Συστήματος Αρχείων Δικτύου, επιλέξτε **[No]** και πιέστε **Enter**.

Αν επιλέξετε **[Yes]** θα εμφανιστεί ένα αναδυόμενο μήνυμα που σας πληροφορεί ότι πρέπει να δημιουργηθεί το αρχείο exports.

```

Message
Operating as an NFS server means that you must first configure an
/etc/exports file to indicate which hosts are allowed certain kinds of

```

access to your local filesystems.
Press [Enter] now to invoke an editor on /etc/exports
[OK]

Πιέστε **Enter** για να συνεχίσετε. Θα ανοίξει ένας επεξεργαστής κειμένου για να μπορέσετε να δημιουργήσετε και να επεξεργαστείτε το αρχείο exports.

Όχι Πιά 2-33. Επεξεργασία Αρχείου exports

```

^_ (escape) menu ^_y search prompt ^_k delete line ^_p prev li ^_g prev page
^_o ascii code ^_x search ^_l undelete line ^_n next li ^_u next page
^_u end of file ^_a begin of line ^_w delete word ^_b back 1 char
^_t begin of file ^_e end of line ^_r restore word ^_f forward 1 char
^_c command ^_d delete char ^_j undelete char ^_z next word
L: 1 C: 1 =====
#The following examples export /usr to 3 machines named after ducks,
#/usr/src and /usr/ports read-only to machines named after trouble makers
#/home and all directories under it to machines named after dead rock stars
#and, /a to a network of privileged machines allowed to write on it as root.
#/usr          huey louie dewie
#/usr/src /usr/obj -ro calvin hobbes
#/home -alldirs janice jimmy frank
#/a -maproot=0 -network 10.0.1.0 -mask 255.255.248.0
#
# You should replace these lines with your actual exported filesystems.
# Note that BSD's export syntax is 'host-centric' vs. Sun's 'FS-centric' one.

file "/etc/exports", 12 lines

```

Χρησιμοποιήστε τις οδηγίες για να προσθέσετε τα συστήματα αρχείων που θέλετε να διαμοιράσετε, τώρα ή αργότερα χρησιμοποιώντας ένα επεξεργαστή κειμένου της επιλογής σας. Σημειώστε το όνομα και την τοποθεσία του αρχείου όπως φαίνονται στο κάτω μέρος της οθόνης.

Πιέζοντας **Esc** θα εμφανιστεί ένα αναδυόμενο μενού με προεπιλεγμένη την επιλογή a) leave editor. Πιέστε **Enter** για έξοδο και συνέχεια.

2.10.6.2 Πελάτης NFS

Ο πελάτης NFS επιτρέπει στο μηχάνημα σας να έχει πρόσβαση σε εξυπηρετητές NFS.

```

User Confirmation Requested
Do you want to configure this machine as an NFS client?

Yes    [ No ]

```

Με τα βελόνια, επιλέξτε κατ'α βούληση [Yes] ή [No] και πιέστε **Enter**.

2.10.7 Ρυθμίσεις Κονσόλας (System Console Settings)

Υπάρχουν διάφορες διαθέσιμες επιλογές για τη ρύθμιση της κονσόλας του συστήματος.

```

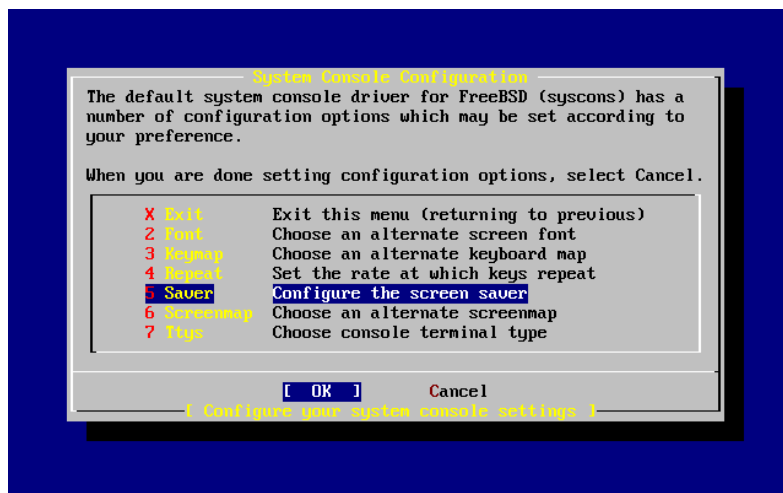
User Confirmation Requested
Would you like to customize your system console settings?

```

[Yes] No

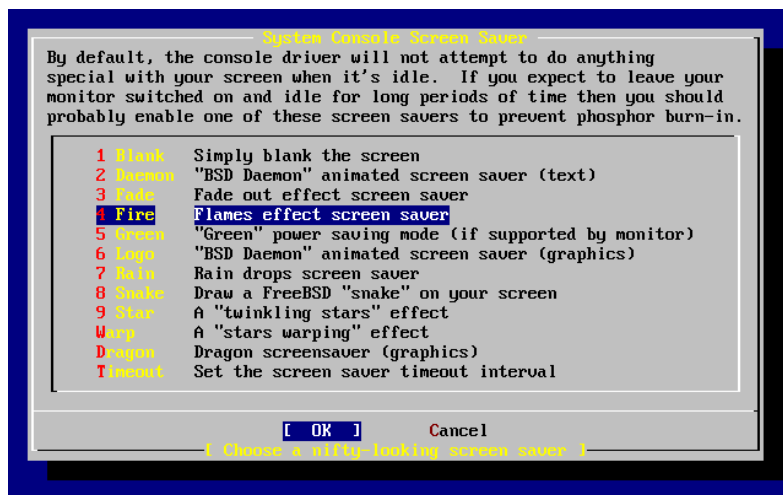
Για να δείτε και να ρυθμίσετε τις επιλογές, επιλέξτε [Yes] και πιάστε **Enter**.

Ό: Πιά 2-34. Επιλογές Ρύθμισης Κονσόλας Συστήματος

Μια συνηθισμένη επιλογή είναι η προστασία οθόνης (screen saver). Χρησιμοποιήστε τα βελάκια για να επιλέξετε **Saver** και πιάστε **Enter**.

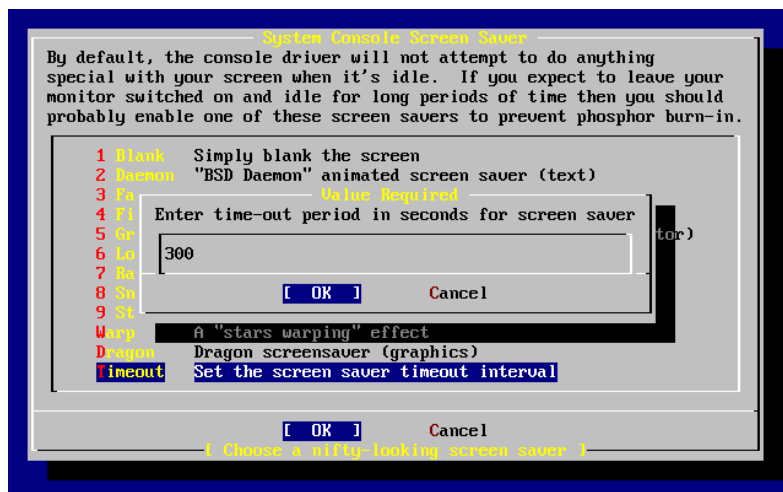
Ό: Πιά 2-35. Επιλογές Προστασίας Οθόνης

Επιλέξτε την επιθυμητή προστασία οθόνης με τα βελάκια, και πιάστε **Enter**. Θα ξαναδείτε το μενού Ρύθμισης Κονσόλας Συστήματος.

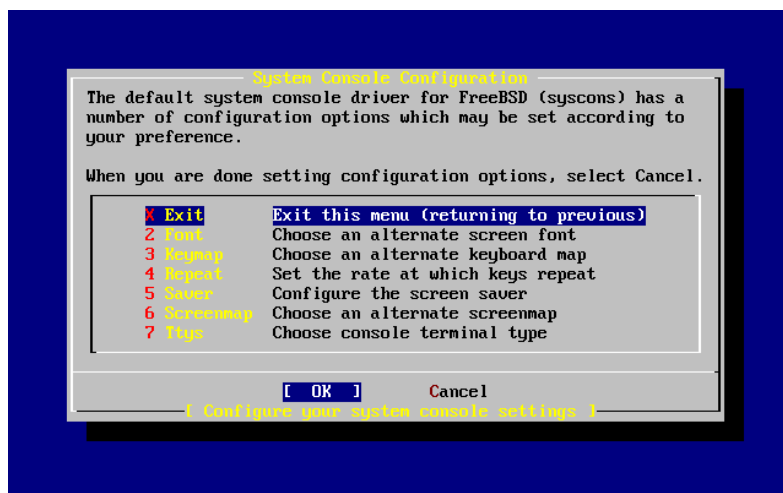
Το προεπιλεγμένο χρονικό διάστημα είναι 300 δευτερόλεπτα. Για να αλλάξετε το διάστημα, επιλέξτε ξανά **Saver** και από το μενού Screen Saver Options επιλέξτε **Timeout** με τα βελάκια, και πιάστε **Enter**. Θα εμφανιστεί ένα αναδυόμενο μενού:

Ὁρίσµα 2-36. Χρονικό ∆ιάστηµα Προστασίας Οθόνης

Αλλάξτε την τιμή, επιλέξτε [OK] και πιάστε **Enter** για να επιστρέψετε στο µενού Ρύθµισης Κουσόλας Συστήµατος.

Ὁρίσµα 2-37. Ἐξόδος ἀπὸ τις Ρυθμίσεις Κουσόλας Συστήµατος

Επιλέγοντας **Exit** και πιάζοντας **Enter** θα συνεχίσετε µε τις υπόλοιπες ρυθµίσεις που πρέπει να γίνουν µετὰ την εγκατάσταση.

2.10.8 Ρύθµιση Ζώνης Ὑρας (Time Zone)

Ε σωστή ρύθµιση της ζώνης ώρας, θα επιτρέψει στο µηχάνηµα σας να διορθώνει αυτόµατα την ώρα σύµφωνα µε τις τοπικές ρυθµίσεις, καθώς και να εκτελεί άλλες λειτουργίες που σχετίζονται µε τις ζώνες ώρας.

Το παράδειγμα που φαίνεται είναι για ένα μηχάνημα που βρίσκεται στις Ανατολικές Ενωμένες Πολιτείες. Οι επιλογές σας θα διαφέρουν ανάλογα με τη γεωγραφική σας θέση.

```
User Confirmation Requested
Would you like to set this machine's time zone now?
```

```
[ Yes ]   No
```

Επιλέξτε [Yes] και πιάστε **Enter** για να ρυθμίσετε τη ζώνη ώρας.

```
User Confirmation Requested
Is this machine's CMOS clock set to UTC? If it is set to local time
or you don't know, please choose NO here!
```

```
Yes      [ No ]
```

Επιλέξτε [Yes] ή [No] ανάλογα με το πως είναι ρυθμισμένο το ρολόι στο μηχάνημα σας και πιάστε **Enter**.

Όχι 2-38. Επιλογή της Περιοχής σας

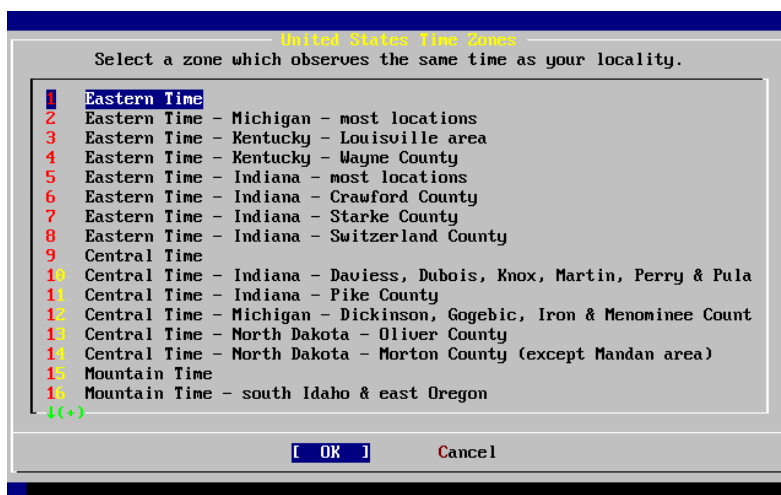
Επιλέξτε την κατάλληλη περιοχή (region) με τα βελάκια και πιάστε **Enter**.

Όχι Πιά 2-39. Επιλογή της Χώρας σας

Επιλέξτε την κατάλληλη χώρα χρησιμοποιώντας τα βελάκια και πιάστε **Enter**.

Όχι Πιά 2-40. Επιλογή Ζώνης Ωρας (Time Zone)

Επιλέξτε την κατάλληλη ζώνη ώρας με τα βελάκια και πιάστε **Enter**.

Confirmation

Does the abbreviation 'EDT' look reasonable?

[Yes] No

Επιβεβαιώστε ότι είναι σωστή η συντομογραφία για τη ζώνη ώρας που έχετε επιλέξει. Αν φαίνεται εντάξει, πιάστε **Enter** για να συνεχίσετε με τις υπόλοιπες ρυθμίσεις μετά την εγκατάσταση.

2.10.9 Συμβατότητα με το Linux (Linux Compatibility)

Όχι!Βυός: *Ενότητα αυτή ισχύει μόνο για την εγκατάσταση FreeBSD της σειράς 7.x. Αν εγκαταστήσετε FreeBSD 8.x η οθόνη αυτή δεν θα εμφανιστεί.*

```
User Confirmation Requested
Would you like to enable Linux binary compatibility?

[ Yes ]    No
```

Επιλέγοντας [Yes] και πιέζοντας **Enter** θα επιτρέψετε την εκτέλεση προγραμμάτων Linux στο FreeBSD. Εγκατάσταση θα προσθέσει όλα τα απαραίτητα πακέτα για τη συμβατότητα με εκτελέσιμα προγράμματα για Linux.

Αν κάνετε εγκατάσταση μέσω FTP, το μηχάνημα θα πρέπει να είναι συνδεδεμένο στο Internet. Μερικές φορές, μια τοποθεσία FTP δεν έχει όλες τις απαιτούμενες διανομές, όπως τη συμβατότητα με το Linux. Μπορείτε ωστόσο να την εγκαταστήσετε αργότερα, αν χρειάζεται.

2.10.10 Ρυθμίσεις Ποντικιού (Mouse Settings)

Επιλογή αυτή θα σας επιτρέψει να κάνετε αποκοπή και επικόλληση κειμένου στην κονσόλα και σε προγράμματα χρησιμοποιώντας ένα ποντίκι τριών πλήκτρων. Αν χρησιμοποιείτε ποντίκι δύο πλήκτρων, ανατρέξτε στη σελίδα βοήθειας, `moused(8)`, μετά την εγκατάσταση για να δείτε πως μπορείτε να εξομοιώσετε ποντίκι τριών πλήκτρων. Στο παράδειγμα αυτό φαίνεται η ρύθμιση ενός μη-USB ποντικιού (π.χ. PS/2 ή σειριακού - COM - ποντικιού):

```
User Confirmation Requested
Does this system have a non-USB mouse attached to it?

[ Yes ]    No
```

Επιλέξτε [Yes] για μη-USB ποντίκι, ή [No] για USB ποντίκι και πιάστε **Enter**.

Ὁρίθια 2-41. Επιλογή Πρωτοκόλλου Ποντικιού (Mouse Protocol Type)

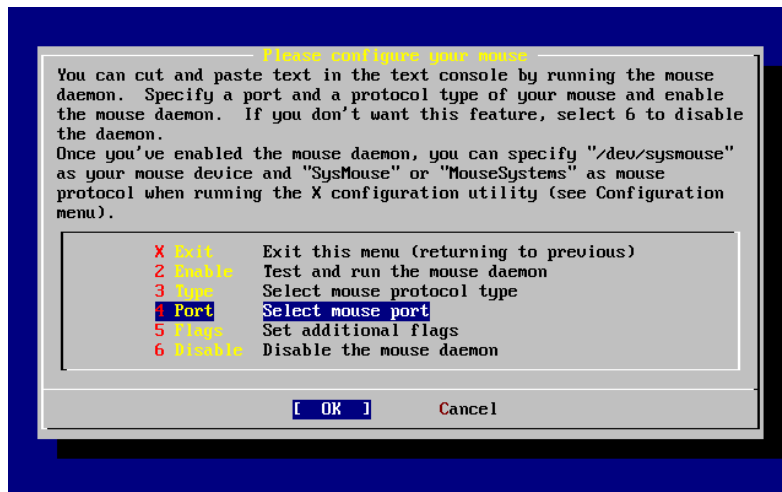
Χρησιμοποιήστε τα βελάκια για να επιλέξετε **Type** και πιάστε **Enter**.

Ὁρίθια 2-42. Επιλογή Πρωτοκόλλου Ποντικιού (Mouse Protocol)

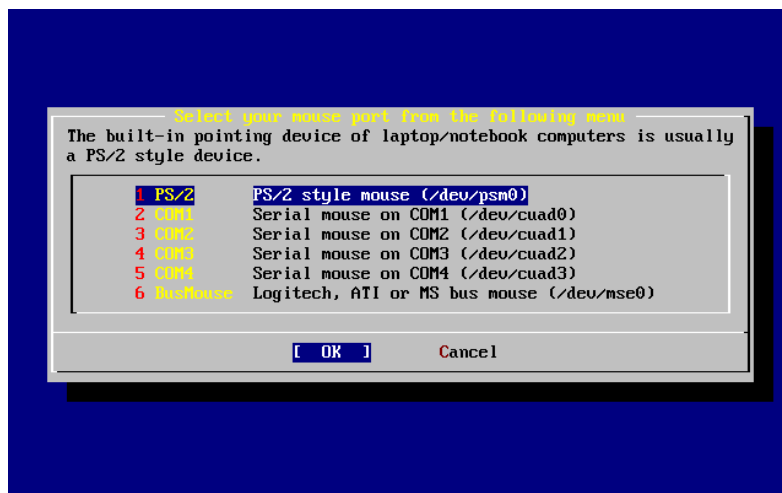
Το ποντίκι που χρησιμοποιείται σε αυτό το παράδειγμα, είναι τύπου PS/2, και έτσι είναι σωστή η προεπιλεγμένη ρύθμιση **Auto**. Για να αλλάξετε πρωτόκολλο, χρησιμοποιήστε τα βελάκια για να κάνετε κάποια άλλη επιλογή. Βεβαιωθείτε ότι είναι φωτισμένη η επιλογή **[OK]** και πιάστε **Enter** για έξοδο από αυτό το μενού.

Ὁρίθια 2-43. Ρύθμιση Πόρτας Ποντικιού (Mouse Port)

Χρησιμοποιήστε τα βελάκια για να επιλέξετε Port και πιέστε Enter.

Ὁρίθια 2-44. Ρύθμιση Πόρτας Ποντικιού (Mouse Port)

Το σύστημα αυτό είχε ποντίκι PS/2 και έτσι ήταν κατ'αλληλη η προεπιλεγμένη ρύθμιση PS/2. Για να αλλάξετε την πόρτα, χρησιμοποιήστε τα βελάκια και πιέστε Enter.

Ὁρίθια 2-45. Ενεργοποίηση του Δαίμονα Ποντικιού (Mouse Daemon)

Τέλος, χρησιμοποιήστε τα βελ'ακια για να επιλέξετε **Enable**, και πιάστε **Enter** για να ενεργοποιήσετε και να δοκιμάσετε τον δαίμονα του ποντικιού (mouse daemon).

Ὁρίθια 2-46. Έλεγχος του Δαίμονα Ποντικιού

Μετακινήστε το ποντίκι στην οθόνη και βεβαιωθείτε ότι ο δρομέας αντιδρά σωστά. Αν είναι εντάξει, επιλέξτε [Yes] και πιάστε **Enter**. Αν όχι, το ποντίκι δεν έχει ρυθμιστεί σωστά — επιλέξτε [No] και ξαναδοκιμάστε χρησιμοποιώντας διαφορετικές ρυθμίσεις.

Επιλέξτε **Exit** με τα βελ'ακια και πιάστε **Enter** για να επιστρέψετε, ώστε να συνεχίσετε με τις υπόλοιπες ρυθμίσεις μετ'α την εγκατάσταση.

2.10.11 Εγκατάσταση Πακέτων

Τα πακέτα είναι προμεταγλωττισμένα εκτελέσιμα, και αποτελούν ένα βολικό τρόπο για να

εγκαταστήσετε λογισμικό.

Θα σας δείξουμε την εγκατάσταση ενός πακέτου ως παράδειγμα. Μπορείτε επίσης να εγκαταστήσετε τώρα και όποια άλλα πρόσθετα πακέτα επιθυμείτε. Μετά την εγκατάσταση, μπορείτε να χρησιμοποιήσετε το sysinstall για να εγκαταστήσετε πρόσθετα πακέτα.

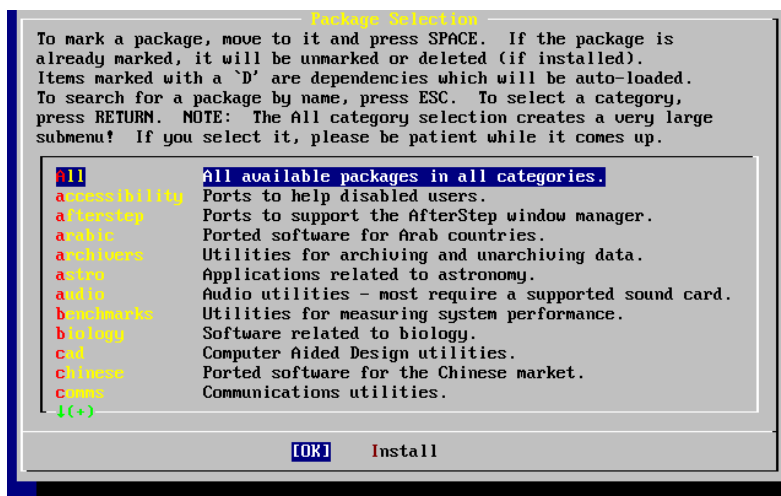
User Confirmation Requested

The FreeBSD package collection is a collection of hundreds of ready-to-run applications, from text editors to games to WEB servers and more. Would you like to browse the collection now?

[Yes] No

Επιλέγοντας [Yes] και πιέζοντας **Enter** θα δείτε τις οθόνες επιλογής πακέτων:

Όχι Πιά 2-47. Επιλογή Κατηγορίας Πακέτου

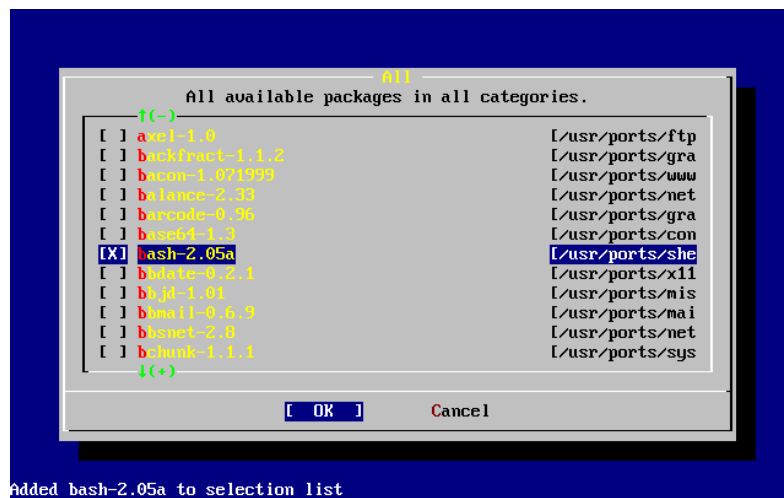

Μπορείτε κάθε δεδομένη στιγμή να εγκαταστήσετε μόνο τα πακέτα που είναι διαθέσιμα στο τρέχον μέσο εγκατάστασης.

Με την επιλογή All θα δείτε όλα τα διαθέσιμα πακέτα, ή μπορείτε να επιλέξετε συγκεκριμένη κατηγορία. Φωτίστε την επιλογή σας με τα βελάκια και πιάστε **Enter**.

Θα εμφανιστεί ένα μενού το οποίο δείχνει όλα διαθέσιμα πακέτα για την επιλογή που κ'άνατε:

Ὁρίθια 2-48. Επιλογή Πακέτων

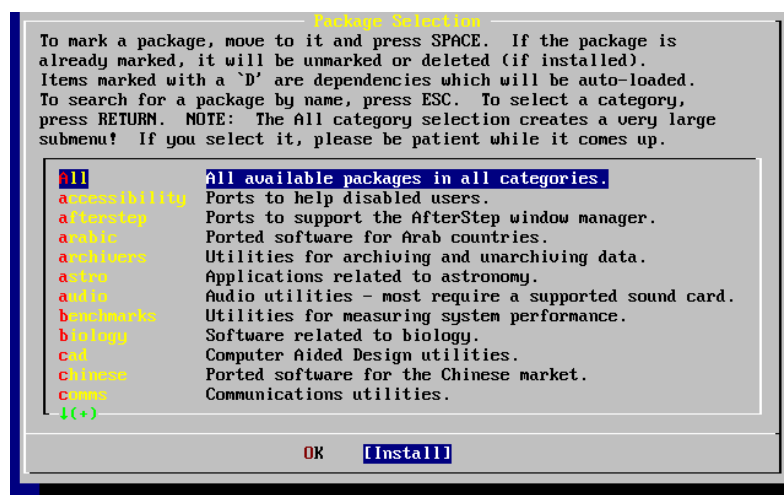
Το κέλυφος (shell) **bash** φαίνεται επιλεγμένο. Επιλέξτε όσα πακέτα επιθυμείτε, φωτίζοντας το πακέτο και πιέζοντας το πλήκτρο **Space**. Θα δείτε μια σύντομη περιγραφή για κ'άθε πακέτο στο κ'ατω αριστερό μέρος της οθόνης.

Ε πίεση του πλήκτρου **Tab** εναλλ'ασσει μεταξύ του τελευταίου επιλεγμένου πακέτου, του **[OK]**, και του **[Cancel]**.

Όταν έχετε τελειώσει με το μαρκ'αρισμα των πακέτων προς εγκατάσταση, πιάστε μια φορά **Tab** για να μετακινηθείτε στο **[OK]** και πιάστε **Enter** για να επιστρέψετε στο μενού Επιλογής Πακέτων (Package Selection).

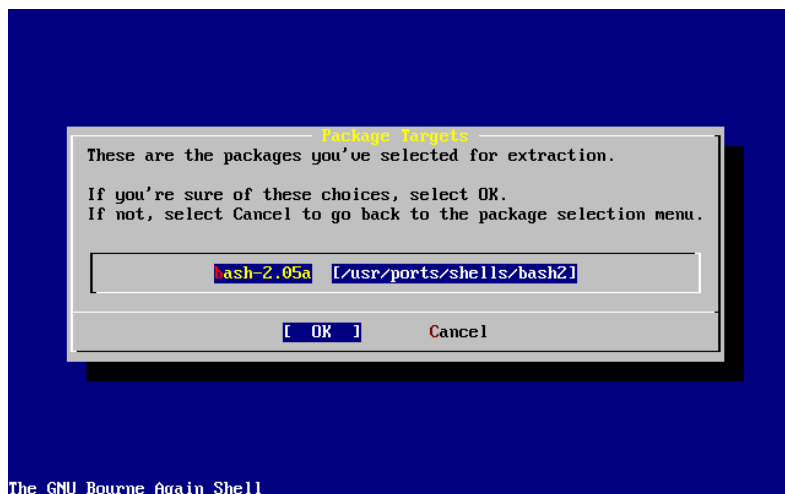
Το αριστερό και δεξί βελ'ακι εναλλ'ασσει επίσης μεταξύ του **[OK]** και του **[Cancel]**. Μπορείτε να χρησιμοποιήσετε αυτή τη μέθοδο για να επιλέξετε **[OK]** και πιάστε **Enter** για να επιστρέψετε στο μενού Επιλογής Πακέτων.

Ὁρίθια 2-49. Εγκατάσταση Πακέτων

Χρησιμοποιήστε το **Tab** και τα βελάκια για να επιλέξετε [**Install**] και πιάστε **Enter**. Θα χρειαστεί να επιβεβαιώσετε ότι θέλετε να εγκαταστήσετε τα πακέτα:

Όχι Πιά 2-50. Επιβεβαίωση Εγκατάστασης Πακέτων

Επιλέγοντας [**OK**] και πιάζοντας **Enter** θα ξεκινήσει η εγκατάσταση πακέτων. Θα βλέπετε μηνύματα της εγκατάστασης μέχρι την ολοκλήρωσή της. Σημειώστε τυχόν μηνύματα λάθους που εμφανίζονται.

Ε τελική ρύθμιση συνεχίζεται μετ'α την εγκατάσταση των πακέτων. Αν καταλήξετε να μην εγκαταστήσετε κανένα πακέτο, και επιθυμείτε να επιστρέψετε στην τελική ρύθμιση, επιλέξτε **Install** ούτως ή άλλως.

2.10.12 Προσθήκη Χρηστών / Ομάδων (Users/Groups)

Θα πρέπει να προσθέσετε τουλάχιστον ένα χρήστη κατ'α τη διάρκεια της εγκατάστασης, ώστε να μπορείτε να χρησιμοποιήσετε το σύστημα χωρίς να εισέρχεστε ως root. Ε root κατ'ατμηση είναι γενικ'α μικρή, και εκτελώντας εφαρμογές ως root μπορεί γρήγορα να γεμίσει. Παρακάτω φαίνεται και ένας πιο σοβαρός κίνδυνος:

```
User Confirmation Requested
Would you like to add any initial user accounts to the system? Adding
at least one account for yourself at this stage is suggested since
working as the "root" user is dangerous (it is easy to do things which
adversely affect the entire system).
```

```
[ Yes ]    No
```

Επιλέξτε [**Yes**] και πιάστε **Enter** για να συνεχίσετε με την προσθήκη ενός χρήστη.

Ὁρίσµα 2-51. Επιλογή Χρήστη

Επιλέξτε **User** µε τα βελάκια και πιάστε **Enter**.

Ὁρίσµα 2-52. Προσθήκη Πληροφοριῶν Χρήστη

Καθώς θα εισάγετε τα στοιχεία πιέζοντας το **Tab** θα εμφανίζονται οι παρακάτω περιγραφές στο κάτω μέρος της οθόνης για να σας βοηθήσουν στην εισαγωγή των απαιτούµενων πληροφοριών:

Login ID

Το όνομα χρήστη (login name) για το νέο χρήστη (υποχρεωτικό).

UID

Ο αναγνωριστικός αριθµός (numerical ID) για αυτό τον χρήστη (αφήστε τον κενό για αυτόµατη επιλογή).

Group

Το όνομα της ομάδας (group name) για αυτό το χρήστη (αφήστε τον κενό για αυτόματη επιλογή).

Password

Ο κωδικός (password) για αυτό το χρήστη (δώστε προσοχή στο πεδίο αυτό!).

Full name

Το πλήρες όνομα του χρήστη (σχόλιο).

Member groups

Οι υπόλοιπες ομάδες (groups) στις οποίες ανήκει αυτός ο χρήστης (έχει δηλ. τα δικαιώματά τους).

Home directory

Ο προσωπικός κατ'αλογος αρχείων (home directory) του χρήστη (αφήστε κενό για την προεπιλεγμένη επιλογή).

Login shell

Το προεπιλεγμένο κέλυφος (login shell) του χρήστη (αφήστε κενό για την προεπιλογή, π.χ. /bin/sh).

Το κέλυφος εισόδου αλλάχτηκε από /bin/sh σε /usr/local/bin/bash για να χρησιμοποιηθεί το κέλυφος **bash** το οποίο εγκαταστήσαμε προηγουμένως μέσω πακέτου. Μην προσπαθήσετε να χρησιμοποιήσετε κ'άποιο κέλυφος που δεν υπ'άρχει, διαφορετικ'ά δεν θα μπορείτε να κάνετε login. Το πλέον συνηθισμένο κέλυφος στον κόσμο του BSD είναι το C shell, το οποίο μπορείτε να γράψετε ως /bin/tcsh.

Ο χρήστης προστέθηκε επίσης στην ομάδα wheel για να έχει τη δυνατότητα να γίνει υπερχρήστης (superuser) με δικαιώματα root.

Όταν είστε ικανοποιημένος από τις επιλογές σας, πιάστε [OK] και θα εμφανιστεί ξανά το μενού User and Group Management:

Όπως Πιά 2-53. Έξοδος από την Διαχείριση Χρηστών και Ομάδων

Μπορείτε επίσης τη δεδομένη στιγμή να προσθέσετε ομάδες, αν υπάρχει συγκεκριμένη ανάγκη. Διαφορετικά, μπορείτε να επανέλθετε στη ρύθμιση αυτή μετά την εγκατάσταση, μέσω του sysinstall.

Όταν τελειώσετε με την προσθήκη χρηστών, επιλέξτε **Exit** με τα βελάκια και πιάστε **Enter** για να συνεχίσετε με την εγκατάσταση.

2.10.13 Ορισμός του Κωδικού για το Χρήστη root

Message

Now you must set the system manager's password.
This is the password you'll use to log in as "root".

[OK]

[Press enter to continue]

Πιέστε **Enter** για να ορίσετε τον κωδικό για το χρήστη root.

Θα πρέπει να πληκτρολογήσετε δύο φορές τον κωδικό σωστά. Δεν χρειάζεται να πούμε ότι πρέπει να έχετε τρόπο να βρείτε τον κωδικό αν τον ξεχάσετε. Παρατηρήστε ότι ο κωδικός δεν εμφανίζεται καθώς τον πληκτρολογείτε, ούτε και εμφανίζονται αστεράκια στη θέση του.

Changing local password for root.
New password :
Retype new password :

Ε εγκατάσταση θα συνεχιστεί μετά την επιτυχημένη εισαγωγή του κωδικού.

2.10.14 Έξοδος από την Εγκατάσταση

Αν χρειάζεται να ρυθμίσετε πρόσθετες δικτυακές υπηρεσίες, ή κάποια άλλη ρύθμιση, μπορείτε να το κάνετε τώρα ή μετά την εγκατάσταση με τη χρήση της εντολής sysinstall.

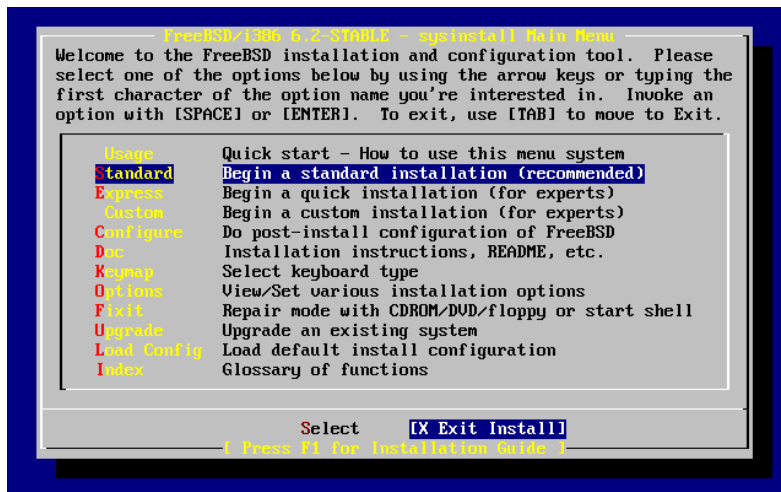
User Confirmation Requested

Visit the general configuration menu for a chance to set any last options?

Yes [No]

Επιλέξτε [**No**] με τα βελάκια και πιάστε **Enter** για να επιστρέψετε στο Κυρίως Μενού Εγκατάστασης (Main Installation Menu).

Οἰκία 2-54. Ἐξοδος ἀπὸ τὴν Εγκατάσταση

Επιλέξτε **[X Exit Install]** με τα βέλ'ακια και πιέστε **Enter**. Θα κληθείτε να επιβεβαιώσετε την έξοδο από την εγκατάσταση:

```
User Confirmation Requested
Are you sure you wish to exit? The system will reboot.

[ Yes ]   No
```

Επιλέξτε **[Yes]**. Αν είχατε ξεκινήσει από το CDROM, θα δείτε το παρακάτω μήνυμα για να σας υπενθυμίσει να αφαιρέσετε το CD:

```
Message
Be sure to remove the media from the drive.

[ OK ]
[ Press enter or space ]
```

Ο οδηγός CDROM θα παραμείνει κλειδωμένος μέχρι να αρχίσει η επανεκκίνηση του μηχανήματος. Κατόπιν ξεκλειδώνει και μπορείτε (γρήγορα) να βγάλετε το CD από τον οδηγό. Πιέστε **[OK]** για να επανεκκινήσετε το μηχ'άνημα.

Το σύστημα θα επανεκκινήσει, και προσέξτε για τυχόν μηνύματα λάθους που θα εμφανιστούν.

2.10.15 Ρύθμιση Πρόσθετων Υπηρεσιών Δικτύου

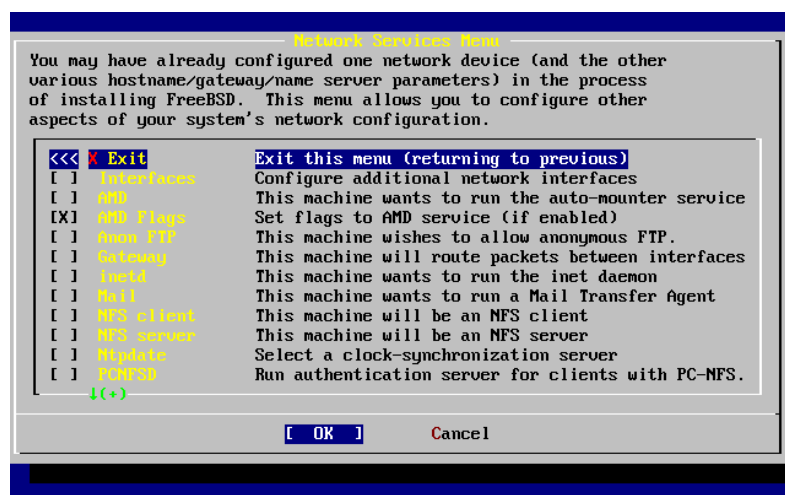
Συνεισφορά από τον Tom Rhodes.

Ε ρύθμιση υπηρεσιών δικτύου μπορεί να είναι μια δύσκολη διαδικασία για νέους χρήστες χωρίς εμπειρία στον αντίστοιχο τομέα. Ε δικτύωση, περιλαμβανομένου και του Internet, είναι κρίσιμη σε όλα τα μοντέρνα λειτουργικ'ά συστήματα, περιλαμβανομένου και του FreeBSD. Για το λόγο αυτό είναι χρήσιμο να έχετε κ'αποια κατανόηση των εκτεταμένων ικανοτήτων δικτύωσης του FreeBSD. Κ'ανοντας το αυτό κατ'α τη διάρκεια της εγκατάστασης επιβεβαιώνεται η δυνατότητα των χρηστών να κατανοήσουν τις διάφορες υπηρεσίες που τους παρέχονται.

Οι δικτυακές υπηρεσίες είναι προγράμματα που δέχονται είσοδο από οποιοδήποτε σημείο στο δίκτυο. Καταβάλλεται κ'άθε προσπάθεια για να είναι σίγουρο ότι τα προγράμματα αυτά δεν θα κάνουν οτιδήποτε "επιζήμιο". Δυστυχώς οι προγραμματιστές δεν είναι τέλειοι και κατ'ά καιρούς έχουν εμφανιστεί περιπτώσεις που σφάλματα σε δικτυακές υπηρεσίες έχουν γίνει αντικείμενα εκμετάλλευσης από εισβολείς για την εκτέλεση κακόβουλων πράξεων. Είναι σημαντικό να μην ενεργοποιήσετε καμ'ά δικτυακή υπηρεσία μέχρι να ανακαλύψετε ότι την χρειάζεστε. Μπορείτε πάντα να την ενεργοποιήσετε αργότερα, εκτελώντας ξαν'ά την εφαρμογή **sysinstall** ή χρησιμοποιώντας τις δυνατότητες που παρέχονται από το αρχείο `/etc/rc.conf`.

Με την επιλογή **Networking** θα δείτε ένα μενού παρόμοιο με το παρακάτω:

Ό:Πιά 2-55. Ρύθμιση Δικτύου **Upper-level** (Ανωτέρου Επιπέδου)

Ε πρώτη επιλογή, **Interfaces**, καλύφθηκε προηγουμένως στο Ό:Πιά 2.10.1, και μπορείτε με ασφάλεια να την αγνοήσετε.

Επιλέγοντας **AMD** προστίθεται υποστήριξη για το βοηθητικό πρόγραμμα αυτόματης προσάρτησης (automatic mount) **BSD**. Αυτό χρησιμοποιείται συνήθως σε συνδυασμό με το πρωτόκολλο **NFS** (δείτε παρακάτω) για την αυτόματη προσάρτηση απομακρυσμένων συστημάτων αρχείων. Δεν απαιτείται εδώ κ'άποια ιδιαίτερη ρύθμιση.

Αμέσως μετ'ά βρίσκεται η επιλογή **AMD Flags**. Όταν την επιλέξετε θα εμφανιστεί ένα αναδυόμενο μενού για να μπορέσετε να εισάγετε συγκεκριμένες παραμέτρους (flags) για την υπηρεσία **AMD**. Το μενού περιέχει ήδη ένα σύνολο από προεπιλογές:

```
-a /.amd_mnt -l syslog /host /etc/amd.map /net /etc/amd.map
```

Ε επιλογή **-a** θέτει το προεπιλεγμένο σημείο προσάρτησης (mount point) το οποίο εδώ καθορίζεται ως `/.amd_mnt`. Ε επιλογή **-l** καθορίζει το προεπιλεγμένο αρχείο καταγραφής log. Ωστόσο όταν χρησιμοποιείται το `syslogd` όλες οι εργασίες καταγραφής στέλνονται στον δαίμονα καταγραφής συστήματος (system log daemon). Ο κατ'αλογος `/host` χρησιμοποιείται για την προσάρτηση ενός διαμοιρασμένου συστήματος αρχείων από ένα απομακρυσμένο κόμβο, ενώ ο κατ'αλογος `/net` χρησιμοποιείται για την προσάρτηση ενός διαμοιρασμένου συστήματος αρχείων από μια **IP** διεύθυνση. Το αρχείο `/etc/amd.map` καθορίζει τις προεπιλεγμένες επιλογές για τις προσαρτήσεις μέσω του **AMD**.

Επιλογή **Anon FTP** επιτρέπει ανώνυμες συνδέσεις FTP. Επιλέξτε την για να κ'άνετε το μηχ'άνημα ανώνυμο εξυπηρετητή FTP. Θα πρέπει ωστόσο να αντιλαμβ'ανεστε τις επιπλοκές στην ασφάλεια που προκαλεί η επιλογή αυτή. Θα εμφανιστεί ένα ακόμα μενού για να σας εξηγήσει τις επιπλοκές ασφαλείας καθώς και τις ρυθμίσεις σε β'αθος.

Το μενού ρυθμίσεων **Gateway** θα ρυθμίσει το μηχ'άνημα σας να λειτουργεί ως πύλη όπως εξηγήσαμε προηγουμένως. Από εδώ επίσης μπορείτε να καταργήσετε την επιλογή **Gateway** αν την επιλέξατε κατ'α λ'αθος κατ'α τη διάρκεια της διαδικασίας εγκατάστασης.

Επιλογή **Inetd** μπορεί να χρησιμοποιηθεί για να ρυθμίσει ή να απενεργοποιήσει πλήρως το δαίμονα **inetd(8)** όπως εξηγήθηκε παραπάνω.

Επιλογή **Mail** χρησιμοποιείται για την ρύθμιση του προεπιλεγμένου MTA ή Αντιπροσώπου Μεταφοράς Ταχυδρομείου (Mail Transfer Agent) του συστήματος. Με την επιλογή αυτή θα εμφανιστεί το παρακ'ατω μενού:

Ό: Πιά 2-56. Επιλογή Προεπιλεγμένου MTA

Στο σημείο αυτό σας δίνεται η δυνατότητα να επιλέξετε ποιο MTA να εγκαταστήσετε και να ρυθμίσετε ως προεπιλεγμένο Το MTA δεν είναι τίποτα περισσότερο από τον διακομιστή ταχυδρομείου ο οποίος παραδίδει τα μηνύματα στους χρήστες του συστήματος ή το Internet.

Αν επιλέξετε **Sendmail** θα εγκαταστήσετε την δημοφιλή εφαρμογή διακομιστή **sendmail** η οποία είναι και η προεπιλεγμένη για το FreeBSD. Με την επιλογή **Sendmail local** θα ρυθμίσετε το **sendmail** να είναι το προεπιλεγμένο MTA, αλλά θα απενεργοποιηθεί η ικανότητα του να λαμβ'άνει email από το Internet. Οι άλλες επιλογές εδώ, **Postfix** και **Exim** δρουν παρόμοια με το **Sendmail**. Και οι δύο διανέμουν email. Ωστόσο κ'άποιοι χρήστες προτιμούν αυτές τις εναλλακτικές λύσεις MTA από το **sendmail**.

Μετ'α την επιλογή ενός MTA, ή αν αποφασίσετε να μην επιλέξετε ένα MTA, θα εμφανιστεί το μενού ρύθμισης δικτύου, με την επόμενη επιλογή που είναι **NFS client**.

Επιλογή **NFS client** θα ρυθμίσει το σύστημα σας να επικοινωνεί με ένα εξυπηρετητή μέσω NFS. Ένας εξυπηρετητής NFS καθιστ'α συστήματα αρχείων διαθέσιμα προς άλλα μηχανήματα μέσω του δικτύου, χρησιμοποιώντας το πρωτόκολλο NFS. Αν το μηχ'άνημα σας δεν διαθέτει σύνδεση τοπικού δικτύου, μπορείτε να αφήσετε την λειτουργία αυτή απενεργοποιημένη. Το σύστημα μπορεί να χρειαστεί

περισσότερες ρυθμίσεις αργότερα. Δείτε στο **Όχι 30.3** για περισσότερες πληροφορίες ρύθμισης του πελάτη και του διακομιστή.

Κάτω από την επιλογή αυτή υπ'άρχει η αντίστοιχη **NFS server** η οποία επιτρέπει να ρυθμίσετε το σύστημα σας ως εξυπηρετητή NFS. Προστίθενται με τον τρόπο αυτό οι απαραίτητες πληροφορίες για την εκκίνηση της υπηρεσίας RPC (remote procedure call). Το RPC χρησιμοποιείται για τον συντονισμό των συνδέσεων μεταξύ των κόμβων και των προγραμμάτων.

Στην επόμενη γραμμή βρίσκεται η επιλογή **Ntpdate** η οποία χειρίζεται τον συγχρονισμό ώρας. Όταν επιλεχθεί, εμφανίζεται ένα μενού όπως το παρακάτω:

Όχι 2-57. Ρύθμιση Ntpdate

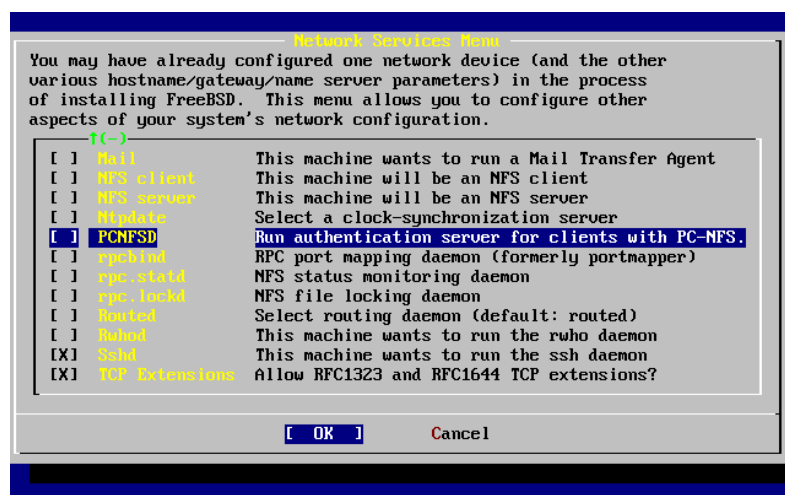

Από το μενού αυτό, επιλέξτε τον διακομιστή που είναι πλησιέστερος στην τοποθεσία σας. Επιλέγοντας τον πλησιέστερο, ο συγχρονισμός της ώρας θα είναι πιο ακριβής, καθώς ένας απομακρυσμένος διακομιστής θα έχει ενδεχομένως μεγαλύτερη καθυστέρηση στη σύνδεση.

Επόμενη επιλογή είναι το **PCNFSD**. Με αυτήν θα εγκατασταθεί το πακέτο `net/pcnfsd` από τη συλλογή Ports. Πρόκειται για ένα χρήσιμο βοηθητικό πρόγραμμα το οποίο παρέχει υπηρεσίες πιστοποίησης (authentication) για το NFS για συστήματα που δεν έχουν δυνατότητα να παρέχουν τις δικές τους, όπως το λειτουργικό σύστημα **MS-DOS** της Microsoft.

Τώρα θα πρέπει να μετακινηθείτε προς τα κάτω για να δείτε τις άλλες επιλογές:

Ὁρίθια 2-58. Ρύθμιση Δικτύου Lower-level (Κατώτερου Επιπέδου)

Τα προγράμματα `rpcbind(8)`, `rpc.statd(8)`, και `rpc.lockd(8)` χρησιμοποιούνται όλα για Remote Procedure Calls (RPC). Το πρόγραμμα `rpcbind` κατευθύνει την επικοινωνία μεταξύ εξυπηρετητών και πελατών NFS και απαιτείται για τη σωστή λειτουργία των εξυπηρετητών NFS. Ο δαίμονας **`rpc.statd`** αλληλεπιδρά με το δαίμονα **`rpc.statd`** άλλων μηχανημάτων για να παρέχει πληροφορίες κατάστασης. Η κατάσταση που λαμβάνεται, συνήθως φυλάσσεται στο αρχείο `/var/db/statd.status`. Η επόμενη επιλογή που εμφανίζεται είναι το **`rpc.lockd`**, το οποίο αν επιλεγεί θα παρέχει υπηρεσίες κλειδώματος αρχείων (file locking). Συνήθως χρησιμοποιείται μαζί με το **`rpc.statd`** για να παρακολουθεί ποια μηχανήματα ζητούν κλειδώματα και πόσο συχνά τα απαιτούν. Αν και οι δυο τελευταίες επιλογές είναι θαυμάσιες για εκσφαλμάτωση και αντιμετώπιση προβλημάτων, δεν απαιτούνται για τη σωστή λειτουργία των διακομιστών και πελατών NFS.

Καθώς προχωράμε τη λίστα προς τα κάτω, η επόμενη επιλογή είναι το **`Routed`**, που είναι ο δαίμονας δρομολόγησης. Το πρόγραμμα `routed(8)` διαχειρίζεται τους πίνακες δρομολόγησης του δικτύου, ανακαλύπτει δρομολογητές `multicast` και παρέχει, κατόπιν απαίτησης, αντίγραφο του πίνακα δρομολόγησης σε κάθε συνδεδεμένο στο δίκτυο κόμβο. Η χρήση του προορίζεται κυρίως για μηχανήματα τα οποία δρουν ως πύλη (gateway) σε ένα τοπικό δίκτυο. Όταν το επιλέξετε, θα εμφανιστεί ένα μενού το οποίο θα σας ζητήσει την προεπιλεγμένη τοποθεσία για το πρόγραμμα. Είναι ήδη καθορισμένη για σας, και μπορείτε να την επιλέξετε πιέζοντας το πλήκτρο **`Enter`**. Θα εμφανιστεί τότε ακόμα ένα μενού, που θα σας ζητήσει αυτή τη φορά τυχόν επιπλέον ρυθμίσεις (flags) που θέλετε να περάσετε στην εφαρμογή **`routed`**. Η προεπιλογή είναι το `-q` και πρέπει ήδη να φαίνεται στην οθόνη σας.

Στην επόμενη γραμμή βρίσκεται η επιλογή **`Rwhod`** η οποία, όταν επιλεγεί, θα ξεκινήσει τον δαίμονα `rwhod(8)` κατά την εκκίνηση του συστήματος. Η εντολή `rwhod` εκπέμπει περιοδικά μηνύματα του συστήματος στο δίκτυο, ή και τα συλλέγει όταν είναι σε κατάσταση "καταναλωτή (consumer)". Μπορείτε να βρείτε περισσότερες πληροφορίες στις σελίδες βοήθειας `ruptime(1)` και `rwho(1)`.

Η προτελευταία επιλογή στη λίστα είναι για το δαίμονα `sshd(8)`. Πρόκειται για τον εξυπηρετητή `secure shell` ή **`OpenSSH`** ο οποίος συνιστάται ιδιαίτερα σε σχέση με τους στάνταρ εξυπηρετητές `telnet` και `FTP`. Ο εξυπηρετητής `sshd` χρησιμοποιείται για την δημιουργία ασφαλούς σύνδεσης μεταξύ δύο μηχανημάτων, με τη χρήση κρυπτογραφημένων συνδέσεων.

Τέλος, υπάρχει η επιλογή **`TCP Extensions`**. Αυτή επιτρέπει την χρήση των Επεκτάσεων TCP που ορίζονται στα RFC 1323 και RFC 1644. Αν και σε πολλά μηχανήματα, η χρήση τους μπορεί να

επιταχύνει τις συνδέσεις, μπορεί επίσης να προκαλέσει και την κατ'αρρευση κ'αποιων από αυτές. Δεν συνίσταται για εξυπηρετητές, μπορεί όμως να είναι χρήσιμη σε ανεξάρτητα μηχανήματα.

Τώρα που έχετε ρυθμίσει τις δικτυακές υπηρεσίες, μπορείτε να μετακινηθείτε στο πρώτο στοιχείο της λίστας, το **Exit** και να συνεχίσετε με το επόμενο τμήμα ρυθμίσεων.

2.10.16 Εκκίνηση του FreeBSD

2.10.16.1 Εκκίνηση FreeBSD/i386

Αν όλα πήγαν καλ'ά, θα δείτε μηνύματα να κυλούν στην οθόνη σας μέχρι να φτάσετε στην προτροπή εισόδου (login prompt). Μπορείτε να δείτε το περιεχόμενο των μηνυμάτων με την πίεση του πλήκτρου **Scroll-Lock** και χρησιμοποιώντας τα πλήκτρα **PgUp** και **PgDn**. Πιέζοντας ξαν'ά το **Scroll-Lock** θα επανέλθετε στην προτροπή.

Μπορεί να μην καταφέρετε να δείτε όλα τα μηνύματα (λόγω περιορισμού της προσωρινής μνήμης buffer) αλλ'ά μπορείτε να τα δείτε μετ'ά την είσοδο σας, με τη χρήση της εντολής `dmesg` στη γραμμή εντολών.

Κ'αντε login με τη χρήση του ονόματος χρήστη και κωδικού που δημιουργήσατε κατ'ά την εγκατάσταση (στο παρ'αδειγμα μας, `rpratt`). Αποφεύγετε να εισέρχεστε ως `root` αν δεν είναι απαραίτητο.

Τυπικ'ά μηνύματα εκκίνησης (έχουν παραλειφθεί οι πληροφορίες έκδοσης):

Copyright (c) 1992-2002 The FreeBSD Project.

Copyright (c) 1979, 1980, 1983, 1986, 1988, 1989, 1991, 1992, 1993, 1994

The Regents of the University of California. All rights reserved.

```
Timecounter "i8254" frequency 1193182 Hz
CPU: AMD-K6(tm) 3D processor (300.68-MHz 586-class CPU)
  Origin = "AuthenticAMD" Id = 0x580 Stepping = 0
  Features=0x8001bf<FPU,VME,DE,PSE,TSC,MSR,MCE,CX8,MMX>
  AMD Features=0x80000800<SYSCALL,3DNow!>
real memory = 268435456 (262144K bytes)
config> di sn0
config> di lnc0
config> di le0
config> di ie0
config> di fe0
config> di cs0
config> di bt0
config> di aic0
config> di aha0
config> di adv0
config> q
avail memory = 256311296 (250304K bytes)
Preloaded elf kernel "kernel" at 0xc0491000.
Preloaded userconfig_script "/boot/kernel.conf" at 0xc049109c.
md0: Malloc disk
Using $PIR table, 4 entries at 0xc00fde60
npx0: <math processor> on motherboard
```

```
np0: INT 16 interface
pcib0: <Host to PCI bridge> on motherboard
pci0: <PCI bus> on pcib0
pcib1: <VIA 82C598MVP (Apollo MVP3) PCI-PCI (AGP) bridge> at device 1.0 on pci0
pci1: <PCI bus> on pcib1
pci1: <Matrox MGA G200 AGP graphics accelerator> at 0.0 irq 11
isab0: <VIA 82C586 PCI-ISA bridge> at device 7.0 on pci0
isa0: <ISA bus> on isab0
atapci0: <VIA 82C586 ATA33 controller> port 0xe000-0xe00f at device 7.1 on pci0
ata0: at 0x1f0 irq 14 on atapci0
ata1: at 0x170 irq 15 on atapci0
uhci0: <VIA 83C572 USB controller> port 0xe400-0xe41f irq 10 at device 7.2 on pci0
usb0: <VIA 83C572 USB controller> on uhci0
usb0: USB revision 1.0
uhub0: VIA UHCI root hub, class 9/0, rev 1.00/1.00, addr 1
uhub0: 2 ports with 2 removable, self powered
chip1: <VIA 82C586B ACPI interface> at device 7.3 on pci0
ed0: <NE2000 PCI Ethernet (RealTek 8029)> port 0xe800-0xe81f irq 9 at
device 10.0 on pci0
ed0: address 52:54:05:de:73:1b, type NE2000 (16 bit)
isa0: too many dependant configs (8)
isa0: unexpected small tag 14
fdc0: <NEC 72065B or clone> at port 0x3f0-0x3f5,0x3f7 irq 6 drq 2 on isa0
fdc0: FIFO enabled, 8 bytes threshold
fd0: <1440-KB 3.5" drive> on fdc0 drive 0
atkbd0: <keyboard controller (i8042)> at port 0x60-0x64 on isa0
atkbd0: <AT Keyboard> flags 0x1 irq 1 on atkbd0
kbd0 at atkbd0
psm0: <PS/2 Mouse> irq 12 on atkbd0
psm0: model Generic PS/2 mouse, device ID 0
vga0: <Generic ISA VGA> at port 0x3c0-0x3df iomem 0xa0000-0xbffff on isa0
sc0: <System console> at flags 0x1 on isa0
sc0: VGA <16 virtual consoles, flags=0x300>
sio0 at port 0x3f8-0x3ff irq 4 flags 0x10 on isa0
sio0: type 16550A
sio1 at port 0x2f8-0x2ff irq 3 on isa0
sio1: type 16550A
ppc0: <Parallel port> at port 0x378-0x37f irq 7 on isa0
ppc0: SMC-like chipset (ECP/EPP/PS2/NIBBLE) in COMPATIBLE mode
ppc0: FIFO with 16/16/15 bytes threshold
ppbus0: IEEE1284 device found /NIBBLE
Probing for PnP devices on ppbus0:
plip0: <PLIP network interface> on ppbus0
lpt0: <Printer> on ppbus0
lpt0: Interrupt-driven port
ppi0: <Parallel I/O> on ppbus0
ad0: 8063MB <IBM-DHEA-38451> [16383/16/63] at ata0-master using UDMA33
ad2: 8063MB <IBM-DHEA-38451> [16383/16/63] at ata1-master using UDMA33
acd0: CDROM <DELTA OTC-H101/ST3 F/W by OIPD> at ata0-slave using PIO4
Mounting root from ufs:/dev/ad0s1a
swapon: adding /dev/ad0s1b as swap device
Automatic boot in progress...
/dev/ad0s1a: FILESYSTEM CLEAN; SKIPPING CHECKS
```

```
/dev/ad0s1a: clean, 48752 free (552 frags, 6025 blocks, 0.9% fragmentation)
/dev/ad0s1f: FILESYSTEM CLEAN; SKIPPING CHECKS
/dev/ad0s1g: clean, 128997 free (21 frags, 16122 blocks, 0.0% fragmentation)
/dev/ad0s1g: FILESYSTEM CLEAN; SKIPPING CHECKS
/dev/ad0s1g: clean, 3036299 free (43175 frags, 374073 blocks, 1.3% fragmentation)
/dev/ad0s1e: filesystem CLEAN; SKIPPING CHECKS
/dev/ad0s1e: clean, 128193 free (17 frags, 16022 blocks, 0.0% fragmentation)
Doing initial network setup: hostname.
ed0: flags=8843<UP,BROADCAST,RUNNING,SIMPLEX,MULTICAST> mtu 1500
    inet 192.168.0.1 netmask 0xfffff00 broadcast 192.168.0.255
    inet6 fe80::5054::5ff::fede:731b%ed0 prefixlen 64 tentative scopeid 0x1
    ether 52:54:05:de:73:1b
lo0: flags=8049<UP,LOOPBACK,RUNNING,MULTICAST> mtu 16384
    inet6 fe80::1%lo0 prefixlen 64 scopeid 0x8
    inet6 ::1 prefixlen 128
    inet 127.0.0.1 netmask 0xff000000
Additional routing options: IP gateway=YES TCP keepalive=YES
routing daemons:.
additional daemons: syslogd.
Doing additional network setup:.
Starting final network daemons: creating ssh RSA host key
Generating public/private rsa1 key pair.
Your identification has been saved in /etc/ssh/ssh_host_key.
Your public key has been saved in /etc/ssh/ssh_host_key.pub.
The key fingerprint is:
cd:76:89:16:69:0e:d0:6e:f8:66:d0:07:26:3c:7e:2d root@k6-2.example.com
creating ssh DSA host key
Generating public/private dsa key pair.
Your identification has been saved in /etc/ssh/ssh_host_dsa_key.
Your public key has been saved in /etc/ssh/ssh_host_dsa_key.pub.
The key fingerprint is:
f9:a1:a9:47:c4:ad:f9:8d:52:b8:b8:ff:8c:ad:2d:e6 root@k6-2.example.com.
setting ELF ldconfig path: /usr/lib /usr/lib/compat /usr/X11R6/lib
/usr/local/lib
a.out ldconfig path: /usr/lib/aout /usr/lib/compat/aout /usr/X11R6/lib/aout
starting standard daemons: inetd cron sshd usbd sendmail.
Initial rc.i386 initialization:.
rc.i386 configuring syscons: blank_time screensaver moused.
Additional ABI support: linux.
Local package initialization:.
Additional TCP options:.
```

FreeBSD/i386 (k6-2.example.com)(ttyv0)

login: rpratt

Password:

Ε δημιουργία των κλειδιών RSA και DSA μπορεί να πάρει κάποιο χρόνο σε αργά μηχανήματα. Αυτό συμβαίνει μόνο στην πρώτη εκκίνηση ενός νέου συστήματος. Οι επόμενες εκκινήσεις θα είναι πιο γρήγορες.

Αν έχετε ρυθμίσει τον X server και έχετε επιλέξει γραφικό περιβάλλον εργασίας, μπορείτε να το ξεκινήσετε δίνοντας την εντολή startx στην γραμμή εντολών.

2.10.17 Τερματισμός του FreeBSD

Είναι πολύ σημαντικό να τερματίζετε σωστά το λειτουργικό σύστημα. Μην σβήνετε απλώς τον υπολογιστή από το διακόπτη ρεύματος. Πρώτα από όλα, γίνετε υπερχρήστης (superuser) χρησιμοποιώντας την εντολή `su` στη γραμμή εντολών και δίνοντας τον κωδικό του `root`. Αυτό μπορεί να γίνει μόνο αν ο χρήστης ανήκει στην ομάδα `wheel`. Διαφορετικά, κάντε κανονικά `login` σαν `root` και χρησιμοποιήστε την εντολή `shutdown -h now`.

The operating system has halted.
Please press any key to reboot.

Είναι ασφαλές να διακόψετε την τροφοδοσία αφού δώσετε την εντολή `shutdown` και δείτε το μήνυμα “Please press any key to reboot”. Αν πιέσετε οποιοδήποτε πλήκτρο αντί να διακόψετε την τροφοδοσία, το σύστημα θα επανεκκινήσει.

Μπορείτε επίσης να χρησιμοποιήσετε το συνδυασμό πλήκτρων **Ctrl+Alt+Del** για να επανεκκινήσετε το σύστημα, ωστόσο αυτό δεν συνίσταται κατ’α τη διάρκεια της κανονικής λειτουργίας.

2.11 Αντιμετώπιση Προβλημάτων

Το επόμενο τμήμα καλύπτει βασική αντιμετώπιση προβλημάτων κατ’α την εγκατάσταση, με βάση συνηθισμένα προβλήματα που έχουν αναφερθεί από χρήστες. Υπάρχουν επίσης μερικές ερωτήσεις και απαντήσεις για όσους ενδιαφέρονται να δημιουργήσουν σύστημα `dual-boot` του FreeBSD με το `MS-DOS`.

2.11.1 Τι να Κάνετε αν Κάτι Πάει Στραβά

Λόγω των διάφορων περιορισμών της αρχιτεκτονικής του `PC`, δεν είναι δυνατόν η ανίχνευση συσκευών να είναι 100% αξιόπιστη, ωστόσο υπάρχουν κάποια πράγματα που μπορείτε να κάνετε αν αποτύχει.

Ελέγξτε το έγγραφο Σημειώσεων Υλικού (Hardware Notes) (<http://www.FreeBSD.org/releases/index.html>) για την έκδοση του FreeBSD που έχετε, για να σιγουρευτείτε ότι το υλικό σας υποστηρίζεται.

Αν το υλικό σας υποστηρίζεται, αλλά πάλι αντιμετωπίζετε κολλήματα ή άλλα προβλήματα, θα χρειαστεί να δημιουργήσετε εξειδικευμένο πυρήνα. Θα μπορέσετε με τον τρόπο αυτό να προσθέσετε υποστήριξη για συσκευές που δεν υπάρχουν στο πυρήνα `GENERIC`. Ο πυρήνας στις δισκέτες εκκίνησης είναι ρυθμισμένος υποθέτοντας ότι οι περισσότερες συσκευές υλικού είναι στις εργοστασιακές τους ρυθμίσεις, όσο αφορά τα `IRQs`, τις διευθύνσεις `IO` και τα `DMA` κανάλια. Αν έχετε αλλάξει τις ρυθμίσεις αυτές στο σύστημα σας, θα χρειαστεί κατ’α πάσα πιθανότητα, να αλλάξετε το αρχείο ρυθμίσεων και να μεταγλωττίσετε ξανά τον πυρήνα για να οδηγήσετε το FreeBSD να τις βρει.

Είναι επίσης πιθανόν η ανίχνευση για μια συσκευή που δεν υπάρχει, να οδηγήσει σε αποτυχία μια μεταγενέστερη ανίχνευση για μια άλλη συσκευή. Στην περίπτωση αυτή, θα πρέπει να απενεργοποιηθεί η ανίχνευση για την συσκευή που δημιουργεί το πρόβλημα.

Όξινα βύος: Κάποια προβλήματα εγκατάστασης μπορεί να αποφευχθούν ή να εξαλειφθούν αν ανανεώσετε το `firmware` σε διάφορες συσκευές υλικού, και κατ’α κύριο λόγο της μητρικής. Το `firmware` της μητρικής αναφέρεται επίσης ως `BIOS` και οι περισσότεροι κατασκευαστές μητρικών ή υπολογιστών διαθέτουν δικτυακό τόπο στον οποίο μπορείτε να βρείτε πληροφορίες για αναβαθμίσεις ή ανανεώσεις.

Οι περισσότεροι κατασκευαστές δεν συνιστούν την αναβάθμιση του BIOS της μητρικής αν δε συντρέχει σοβαρός λόγος, καθώς η αναβάθμιση μπορεί να είναι μια κρίσιμη διαδικασία. Η διαδικασία αναβάθμισης μπορεί να πάει στραβά, και να προκληθεί μόνιμη ζημιά στο κύκλωμα του BIOS.

2.11.2 Χρησιμοποιώντας Συστήματα Αρχείων MS-DOS® και Windows

Τη δεδομένη στιγμή, το FreeBSD δεν υποστηρίζει συστήματα αρχείων που είναι συμπίεσμένα με την εφαρμογή **Double Space™**. Για το λόγο αυτό θα πρέπει να τα αποσυμπίεσετε ώστε το FreeBSD να έχει πρόσβαση στα δεδομένα. Αυτό μπορεί να γίνει εκτελώντας την εφαρμογή **Compression Agent** που βρίσκεται στο μενού **Start (Έναρξη) > Programs (Προγράμματα) > System Tools (Εργαλεία Συστήματος)**.

Το FreeBSD μπορεί να υποστηρίξει συστήματα αρχείων τύπου MS-DOS (ορισμένες φορές αναφέρονται και ως FAT). Εντολή `mount_msdosfs(8)` μπορεί να προσαρτήσει αυτά τα συστήματα αρχείων σε κάποιο ήδη υπάρχον κατάλογο, επιτρέποντας έτσι την πρόσβαση στα περιεχόμενά τους. Δεν συνηθίζεται να γίνεται άμεσα κλήση του προγράμματος `mount_msdosfs(8)`. Συνήθως, καλείται από το σύστημα μέσω μιας γραμμής στο αρχείο `/etc/fstab` ή με κλήση του βοηθητικού προγράμματος `mount(8)` με τις απαραίτητες παραμέτρους. Μια τυπική ρύθμιση στο αρχείο `/etc/fstab` είναι η παρακάτω:

```
/dev/ad0s1N /dos msdosfs rw 0 0
```

Όχι!Βυός: Για να δουλέψει το παραπάνω, ο κατάλογος `/dos` θα πρέπει να υπάρχει ήδη. Για λεπτομέρειες σχετικά με τη μορφή των καταχωρήσεων στο αρχείο `/etc/fstab`, δείτε τη σελίδα `manual fstab(5)`.

Παρακάτω φαίνεται μια τυπική κλήση στην `mount(8)` για την προσάρτηση ενός συστήματος αρχείων MS-DOS:

```
# mount -t msdosfs /dev/ad0s1 /mnt
```

Στο παράδειγμα αυτό, το σύστημα αρχείων του MS-DOS είναι στην πρώτη κατάσταση του σκληρού δίσκου. Ε δική σας περίπτωση μπορεί να είναι διαφορετική, ελέγξτε το αποτέλεσμα των εντολών `dmesg` και `mount`. Οι πληροφορίες από αυτές τις εντολές πρέπει να είναι αρκετές για να πάρετε μια ιδέα της διάταξης των κατατμήσεων.

Όχι!Βυός: Το FreeBSD ίσως να αριθμήσει τα `slices` του δίσκου (που στο MS-DOS καλούνται κατατμήσεις) διαφορετικά από άλλα λειτουργικά συστήματα. Ειδικότερα, τα εκτεταμένα (**extended**) διαμερίσματα MS-DOS παίρνουν συνήθως μεγαλύτερη αριθμηση από τα πρωτεύοντα διαμερίσματα του MS-DOS. Μπορείτε να χρησιμοποιήσετε το βοηθητικό πρόγραμμα `fdisk(8)` για να αναγνωρίσετε ποιες κατατμήσεις ανήκουν στο FreeBSD, και ποιες σε άλλα λειτουργικά συστήματα.

Μπορείτε επίσης να προσαρτήσετε NTFS κατατμήσεις με παρόμοιο τρόπο, με τη χρήση της εντολής `mount_ntfs(8)`.

2.11.3 Ερωτήσεις και Απαντήσεις Αντιμετώπισης Προβλημάτων

1. Το σύστημα μου κρεμάει κατ'ά την αναγνώριση υλικού στη διάρκεια της εκκίνησης ή συμπεριφέρεται περίεργα κατ'ά την διάρκεια της εγκατάστασης ή δεν ανιχνεύεται η μονάδα δισκέτας.

Στο FreeBSD γίνεται εκτεταμένη χρήση του ACPI (εφόσον ανιχνευθεί στην εκκίνηση) στις πλατφόρμες i386, amd64 και ia64 για διευκόλυνσης της ρύθμισης υλικού. Δυστυχώς υπ'άρχουν ακόμα κάποια προβλήματα τόσο στο πρόγραμμα οδήγησης του ACPI όσο και στα BIOS και τις μητρικές. Μπορείτε να απενεργοποιήσετε το ACPI, με την ρύθμιση `hint.acpi.0.disabled` στο τρίτο στάδιο του συστήματος εκκίνησης (boot loader):

```
set hint.acpi.0.disabled="1"
```

Ε ρύθμιση αυτή χάνεται σε κάθε επανεκκίνηση, και έτσι είναι απαραίτητο να προσθέσετε `hint.acpi.0.disabled="1"` στο αρχείο `/boot/loader.conf`. Περισσότερες πληροφορίες για τον boot loader μπορείτε να βρείτε στο [Οιβιά 13.1](#).

2. Κατ'άφερα να ξεκινήσω από το σκληρό δίσκο για πρώτη φορά μετ'ά την εγκατάσταση του FreeBSD, ο πυρήνας φορτώνει και ανιχνεύει το υλικό μου, αλλά σταματάει με μηνύματα όπως:

```
changing root device to ad1sla panic: cannot mount root
```

Τι είναι λ'άθος; Τι μπορώ να κάνω;

Τι είναι το μήνυμα `bios_drive:interface(unit,partition)kernel_name` που εμφανίζεται στη βοήθεια της εκκίνησης;

Υπάρχει από παλιά ένα πρόβλημα όταν ο σκληρός δίσκος από τον οποίο γίνεται η εκκίνηση δεν είναι ο πρώτος δίσκος του συστήματος. Το BIOS χρησιμοποιεί διαφορετικό σύστημα αρίθμησης από το FreeBSD και η εύρεση του σωστού αριθμού για κάθε συσκευή είναι δύσκολη.

Στην περίπτωση που ο δίσκος εκκίνησης δεν είναι ο πρώτος δίσκος του συστήματος, το FreeBSD μπορεί να χρειαστεί κάποια βοήθεια για να τον βρει. Υπάρχουν δύο συνηθισμένες περιπτώσεις, αλλά και στις δύο πρέπει να πείτε στο FreeBSD που θα βρει το ριζικό (root) σύστημα αρχείων. Αυτό γίνεται ορίζοντας τον αριθμό του δίσκου σύμφωνα με το BIOS, τον τύπο του δίσκου, και τον αριθμό του δίσκου στο FreeBSD αν'αλογα με τον τύπο του.

Ε πρώτη περίπτωση είναι αν έχετε δύο δίσκους IDE, καθένας ορισμένος ως master στο αντίστοιχο IDE κανάλι, και θέλετε να ξεκινήσετε το FreeBSD από το δεύτερο δίσκο. Το BIOS τους βλέπει ως δίσκους 0 και 1, ενώ το FreeBSD τους βλέπει ως `ad0` και `ad2`.

Το FreeBSD βρίσκεται στο δίσκο 1 του BIOS, τύπου `ad` ενώ στο FreeBSD φαίνεται ως δίσκος 2, άρα πρέπει να δώσετε:

```
1:ad(2,a)kernel
```

Σημειώστε ότι αν έχετε δίσκο slave στο πρωτεύον κανάλι, το παραπάνω δεν είναι απαραίτητο (και είναι ουσιαστικά λ'άθος).

Ε δεύτερη περίπτωση περιλαμβάνει την εκκίνηση από δίσκο SCSI, όταν έχετε επίσης ένα ή περισσότερους IDE δίσκους στο σύστημα. Στην περίπτωση αυτή ο αριθμός του δίσκου στο FreeBSD είναι χαμηλότερος από τον αντίστοιχο του BIOS. Αν έχετε δύο δίσκους IDE και το SCSI δίσκο, ο SCSI δίσκος φαίνεται στο BIOS ως δίσκος 2, τύπου da και αναγνωρίζεται στο FreeBSD ως δίσκος 0, θα γράφατε:

```
2:da(0,a)kernel
```

Για να πείτε στο FreeBSD ότι θέλετε να εκκινήσετε από τον δίσκο 2 του BIOS που είναι ο πρώτος SCSI δίσκος του συστήματος. Αν είχατε ένα μόνο IDE δίσκο, θα χρησιμοποιούσατε το 1: αντί για 2:.

Μόλις βρείτε τις σωστές τιμές, μπορείτε να βάλετε την εντολή, ακριβώς όπως θα τη γράφατε, στο αρχείο /boot.config χρησιμοποιώντας ένα συνηθισμένο επεξεργαστή κειμένου. Αν δεν ορίσετε διαφορετικά, το FreeBSD θα χρησιμοποιεί τα περιεχόμενα του αρχείου αυτού ως προεπιλογή στην προτροπή boot:.

3. Ξεκίνησα από το σκληρό δίσκο για πρώτη φορά μετά την εγκατάσταση του FreeBSD, αλλά ο Διαχειριστής Εκκίνησης (Boot Manager) τυπώνει απλώς F? κάθε φορά στο μενού εκκίνησης και δεν συνεχίζει περισσότερο.

Δεν ρυθμίσατε σωστά τη γεωμετρία του σκληρού δίσκου στον επεξεργαστή καταταμίσεων όταν εγκαταστήσατε το FreeBSD. Πηγαίνετε ξανά στον επεξεργαστή καταταμίσεων και ορίστε τη σωστή γεωμετρία του σκληρού σας δίσκου. Πρέπει να επανεγκαταστήσετε το FreeBSD από την αρχή, με τη σωστή γεωμετρία.

Αν δεν μπορείτε να βρείτε με κανένα τρόπο τη σωστή γεωμετρία για το μηχάνημα σας, δοκιμάστε τον ακόλουθο τρόπο: Δημιουργήστε μια μικρή κατ'ατμηση MS-DOS στην αρχή του δίσκου, και εγκαταστήστε το FreeBSD μετά από αυτό. Το πρόγραμμα εγκατάστασης θα δει την κατ'ατμηση του MS-DOS και θα προσπαθήσει να ανιχνεύσει από αυτήν την σωστή γεωμετρία, κάτι το οποίο συνήθως πετυχαίνει.

Δεν σας συνιστούμε να ακολουθήσετε το παρακάτω, αλλά το αφήσαμε εδώ απλώς ως αναφορά:

Αν φτιάχνετε ένα μηχάνημα desktop ή εξυπηρετητή για αποκλειστική χρήση από το FreeBSD και δεν σας ενδιαφέρει πιθανή (μελλοντική) συμβατότητα με MS-DOS, Linux ή άλλο λειτουργικό σύστημα, έχετε επίσης την επιλογή να χρησιμοποιήσετε ολόκληρο το δίσκο (πιέζοντας το A στον επεξεργαστή καταταμίσεων), και επιλέγοντας τη μη-σύνταξη επιλογή όπου το FreeBSD καταλαμβάνει ολόκληρο το δίσκο από τον πρώτο ως τον τελευταίο τομέα. Με τον τρόπο αυτό εξαλείφονται όλα τα προβλήματα που αναφέρονται στη γεωμετρία, αλλά υπάρχουν κάποιοι περιορισμοί, εκτός αν δεν πρόκειται ποτέ να χρησιμοποιήσετε οποιοδήποτε άλλο λειτουργικό εκτός από FreeBSD στο συγκεκριμένο δίσκο.

4. Το σύστημα ανιχνεύει την κάρτα δικτύου μου ed(4), αλλά παίρνω συνέχεια μηνύματα λ'αθους (device timeout).

Ε κάρτα σας είναι πιθανώς σε διαφορετικό IRQ από αυτό που έχει ορισθεί στο αρχείο /boot/device.hints Το πρόγραμμα οδήγησης ed(4), από προεπιλογή, δεν χρησιμοποιεί τις ρυθμίσεις που ενδεχομένως έχετε κάνει στην κάρτα μέσω του προγράμματος ρύθμισης που παρέχει ο κατασκευαστής ("soft configuration", τις τιμές που δώσατε μέσω EZSETUP στο MS-DOS). Ωστόσο θα τις χρησιμοποιήσει αν ορίσετε την τιμή -1 στα hints της συσκευής.

Είτε μετακινήστε το βραχυκυκλωτήρα (jumper) πάνω στην κάρτα ώστε να δώσετε χειροκίνητες (hard) ρυθμίσεις (αλλάζοντας και τις ρυθμίσεις του πυρήνα αν αυτό είναι απαραίτητο), ή αλλάξετε το IRQ

στην τιμή -1 ρυθμίζοντας το `hint hint.ed.0.irq="-1"`. Με τον τρόπο αυτό, ο πυρήνας θα χρησιμοποιήσει τις ρυθμίσεις που κάνατε μέσω του προγράμματος ρύθμισης.

Μια άλλη πιθανότητα είναι η κάρτα σας να χρησιμοποιεί το IRQ 9 το οποίο είναι κοινό με το IRQ 2 και αποτελεί συχνά πηγή προβλημάτων (ειδικά αν έχετε κάρτα γραφικών που χρησιμοποιεί το IRQ 2!). Προσπαθήστε, αν είναι δυνατόν, να αποφύγετε εντελώς τη χρήση των IRQ 2 ή 9.

5.

Όταν χρησιμοποιείται το **sysinstall** σε ένα τερματικό X11, η κίτρινη γραμματοσειρά πάνω στο ανοιχτό γκρι φόντο είναι δυσανάγνωστη. Υπάρχει τρόπος να βελτιωθεί η αντίθεση σε αυτή την εφαρμογή;

Αν έχετε ήδη εγκατεστημένο το X11, και τα προεπιλεγμένα χρώματα του **sysinstall** κάνουν το κείμενο δυσανάγνωστο στο `xterm(1)` ή το `rxvt(1)`, προσθέστε το παρακάτω στο `~/.Xdefaults` για να δημιουργήσετε ένα πιο σκούρο γκρι φόντο: `XTerm*color7:#c0c0c0`

2.12 Οδηγός Εγκατάστασης για Προχωρημένους

Συνεισφορά από τον Valentino Vaschetto. Ανανεώθηκε από τον Marc Fonvieille.

Το τμήμα αυτό περιγράφει πως να εγκαταστήσετε το FreeBSD σε ιδιαίτερα μηχανήματα ή / και με μη συνηθισμένους τρόπους.

2.12.1 Εγκαθιστώντας το FreeBSD σε ένα Σύστημα χωρίς Οθόνη ή Πληκτρολόγιο

Το είδος αυτό της εγκατάστασης ονομάζεται “headless install (ακέφαλη εγκατάσταση)”, επειδή το μηχάνημα στο οποίο εγκαθίσταται το FreeBSD είτε δεν έχει συνδεδεμένη οθόνη, είτε δεν έχει καν έξοδο VGA. Αν αναρωτιέστε πως είναι πιθανό κάτι τέτοιο, γίνεται με την χρήση σειριακής κονσόλας. Ε σειριακή κονσόλα βασικά χρησιμοποιεί ένα άλλο μηχάνημα το οποίο δρα ως κύρια οθόνη και πληκτρολόγιο για το σύστημα. Για το σκοπό αυτό, απλώς ακολουθήστε τα βήματα για την δημιουργία μιας USB μνήμης flash, όπως εξηγείται στο **Οἰκία 2.3.7** ή κατεβάστε το σωστό αρχείο ISO για την εγκατάσταση (δείτε το **Οἰκία 2.13.1**).

Έπειτα, για να μετατρέψετε το μέσο εγκατάστασης ώστε να ξεκινά σε σειριακή κονσόλα, ακολουθήστε τα επόμενα βήματα (αν πρόκειται να χρησιμοποιήσετε CDROM, μπορείτε να παραλείψετε το πρώτο βήμα):

1. Δημιουργία USB Μνήμης Flash για Σειριακή Κονσόλα

Αν πρόκειται να εκκινήσετε από το USB flash που μόλις φτιάξατε, το FreeBSD θα ξεκινάει στην κανονική κατ'αस्ताση εγκατάστασης. Θέλουμε το FreeBSD να ξεκινήσει σε σειριακή κονσόλα για την εγκατάστασή μας. Για να το κάνετε αυτό, θα πρέπει να προσαρτήσετε το USB flash στο FreeBSD σύστημα σας, χρησιμοποιώντας την εντολή `mount(8)`.

```
# mount /dev/da0a /mnt
```


Οἰκονομία: Προσαρμόστε κατ'αλληλα το όνομα της συσκευής και το σημείο προσάρτησης, αν'αλογα με το σύστημα σας.

Τώρα που έχετε προσαρτήσει τη μνήμη USB, θα πρέπει να τη ρυθμίσετε ώστε να εκκινεί στη σειριακή κονσόλα. Θα πρέπει να προσθέσετε μια γραμμή στο αρχείο `loader.conf` που περιέχεται στο σύστημα αρχείων της USB μνήμης, ώστε να ορίσετε τη σειριακή κονσόλα ως κονσόλα συστήματος:

```
# echo 'console="comconsole"' >> /mnt/boot/loader.conf
```

Τώρα που έχετε ρυθμίσει σωστά τη μνήμη USB, πρέπει να την αποπροσαρτήσετε, χρησιμοποιώντας την εντολή `umount(8)`:

```
# umount /mnt
```

Μπορείτε τώρα να αφαιρέσετε τη μνήμη USB. Συνεχίστε με τις παρακάτω οδηγίες, ξεκινώντας από το τρίτο βήμα.

2. Ενεργοποίηση της Σειριακής Κονσόλας μέσω του CD Εγκατάστασης

Αν επρόκειτο να εκκινήσετε από το CD που δημιουργήσατε από το ISO αρχείο που κατεβάσατε (δείτε το [Όβια 2.13.1](#)), το FreeBSD θα ξεκινούσε κανονικά και θα χρησιμοποιούσε τη συνήθη μέθοδο εγκατάστασης. Θέλουμε ωστόσο να ξεκινήσουμε σε κατ'ασταση σειριακής κονσόλας για την εγκατάσταση. Για να γίνει αυτό, θα πρέπει να εξάγουμε τα αρχεία που περιέχει το ISO, να αλλάξουμε κάποια από αυτά και να το αναδημιουργήσουμε πριν το γράψουμε σε κανονικό CD.

Στο FreeBSD σύστημα που έχετε αποθηκεύσει το αρχικό ISO, π.χ.

`FreeBSD-9.1-RELEASE-i386-disc1.iso` χρησιμοποιήστε την εντολή `tar(1)` για να κ'άνετε εξαγωγή των αρχείων που περιέχει:

```
# mkdir /path/to/headless-iso
```

```
# tar -C /path/to/headless-iso -pxvf FreeBSD-9.1-RELEASE-i386-disc1.iso
```

Θα πρέπει τώρα να αλλάξουμε το μέσο εγκατάστασης ώστε να ξεκιν'άει σε σειριακή κονσόλα. Θα πρέπει να προσθέσετε μια γραμμή στο αρχείο `loader.conf` που ανακτήσατε από το αρχείο ISO, ώστε να ενεργοποιήσετε την σειριακή κονσόλα ως κονσόλα συστήματος:

```
# echo 'console="comconsole"' >> /path/to/headless-iso/boot/loader.conf
```

Μπορούμε έπειτα να δημιουργήσουμε ένα νέο αρχείο ISO που να περιλαμβάνει τις τροποποιήσεις μας. Για το σκοπό αυτό θα χρησιμοποιήσουμε το εργαλείο `mkisofs(8)` το οποίο περιλαμβάνεται στο `port sysutils/cdrtools`:

```
# mkisofs -v -b boot/cdboot -no-emul-boot -r -J -V "Headless_install" \
-o Headless-FreeBSD-9.1-RELEASE-i386-disc1.iso /path/to/headless-iso
```

Μπορείτε τώρα να γράψετε το νέο αρχείο ISO σε CD, χρησιμοποιώντας την εφαρμογή εγγραφής που προτιμάτε.

3. Συνδέοντας Καλώδιο Τύπου Null-modem

Χρειάζεται τώρα να συνδέσετε ένα καλώδιο τύπου **null-modem** μεταξύ των δύο μηχανημάτων.

Απλώς συνδέστε το καλώδιο στις σειριακές πόρτες των δύο μηχανημάτων. Δεν πρόκειται να δουλέψει κανονικό σειριακό καλώδιο, χρειάζεται καλώδιο τύπου **null modem**, όπου κάποια από τα ζεύγη καλωδίων διασταυρώνονται εσωτερικά.

4. Εκκίνηση για την Εγκατάσταση

Έχει έρθει η ώρα να προχωρήσουμε στην εγκατάσταση. Συνδέστε τη USB μνήμη flash στο μηχάνημα που θέλετε να εγκαταστήσετε χωρίς οθόνη και πληκτρολόγιο και ενεργοποιήστε το. Αν πρόκειται να χρησιμοποιήσετε το CD που ετοιμάσατε, ενεργοποιήστε το μηχάνημα και τοποθετήστε το CD στον οδηγό CDROM.

5. Συνδεθείτε με το Headless Μηχάνημα

Θα πρέπει τώρα να συνδεθείτε με το μηχάνημα σας, χρησιμοποιώντας την `cu(1)`:

```
# cu -l /dev/cuau0
```

Στο FreeBSD 7.x χρησιμοποιήστε την παρακάτω εντολή:

```
# cu -l /dev/cuad0
```

Αυτό είναι! Μπορείτε τώρα να ελέγξετε το headless μηχάνημα μέσω της σύνδεσης `cu`. Μετά τη φόρτωση του πυρήνα, θα σας ζητηθεί να επιλέξετε το είδος του τερματικού που θα χρησιμοποιηθεί. Επιλέξτε την έγχρωμη κονσόλα (FreeBSD color console) και συνεχίστε με την εγκατάσταση σας.

2.13 Προετοιμάζοντας τα Δικία σας Μέσα Εγκατάστασης

Όξιδαύος: Για να αποφύγουμε την επαν'αληψη, λέγοντας "FreeBSD CD-ROM" στο τμήμα αυτό, εννοούμε ένα CD-ROM ή DVD του FreeBSD που έχετε αγοράσει ή δημιουργήσει μόνος σας.

Υπάρχουν κάποιες περιπτώσεις στις οποίες χρειάζεται να δημιουργήσετε τα δικία σας μέσα ή πηγές εγκατάστασης του FreeBSD. Μπορεί να είναι φυσικά μέσα, όπως για παράδειγμα μια ταινία, ή πηγές που μπορεί να χρησιμοποιήσει το `sysinstall` για να ανακτήσει τα αρχεία, όπως π.χ. μια τοπική τοποθεσία FTP, ή μια κατ'ατμηση MS-DOS

Για παράδειγμα:

- Έχετε πολλά μηχανήματα συνδεδεμένα στο τοπικό σας δίκτυο, και ένα μόνο CD-ROM του FreeBSD. Θέλετε να δημιουργήσετε μια τοπική τοποθεσία FTP χρησιμοποιώντας τα περιεχόμενα του FreeBSD CD-ROM, και έπειτα να ρυθμίσετε τα μηχανήματα σας να χρησιμοποιούν αυτό το FTP site αντί για να συνδέονται στο Internet.
- Έχετε ένα CD-ROM του FreeBSD αλλά το FreeBSD δεν αναγνωρίζει το οδηγό σας CD/DVD, ενώ το MS-DOS / Windows το αναγνωρίζει. Θέλετε να αντιγράψετε τα αρχεία του FreeBSD σε μια κατ'ατμηση MS-DOS στο ίδιο μηχάνημα και να εγκαταστήσετε το FreeBSD χρησιμοποιώντας αυτά τα αρχεία.
- Ο υπολογιστής που θέλετε να εγκαταστήσετε δεν έχει οδηγό CD/DVD ή κάρτα δικτύου, αλλά μπορείτε να συνδέσετε ένα σειριακό ή παράλληλο καλώδιο τύπου "Laplink" προς ένα υπολογιστή που διαθέτει.
- Θέλετε να δημιουργήσετε μια ταινία, που μπορεί να χρησιμοποιηθεί για την εγκατάσταση του FreeBSD.

2.13.1 Δημιουργώντας ένα CD-ROM Εγκατάστασης

Ως τμήμα κ'αθε έκδοσης, το FreeBSD project δημιουργεί δύο εικόνες CD-ROM ("ISO image"). Οι εικόνες αυτές μπορούν να γραφούν σε CD αν έχετε εγγραφέα CD-ROM, και ακολούθως να χρησιμοποιηθούν για την εγκατάσταση του FreeBSD. Αν έχετε εγγραφέα CD-ROM και γρήγορη σύνδεση στο Internet, αυτός είναι ο ευκολότερος τρόπος να εγκαταστήσετε το FreeBSD.

1. Κατεβάστε τα Σωστά ISO Images

Μπορείτε να κατεβάσετε τα ISO images για κ'αθε έκδοση από την τοποθεσία

<ftp://ftp.FreeBSD.org/pub/FreeBSD/ISO-IMAGES-arch/version> ή το πλησιέστερο σε σας mirror.

Υποκαταστήστε το arch και version όπως απαιτείται.

Ο κατ'αλογος θα περιέχει φυσιολογικά τα ακόλουθα images:

Ββίαέαδ 2-4. Ονοματολογία και Επεξηγήσεις των ISO Images για FreeBSD 7.x και 8.x

Όνομα Αρχείου	Περιεχόμενα
FreeBSD-version-RELEASE-arch-bootonly.iso	Αυτό το αρχείο ISO σας επιτρέπει να εκκινήσετε την εγκατάσταση μέσω CDROM, αλλά δεν περιέχει τη δυνατότητα να εγκαταστήσετε το FreeBSD μόνο μέσω του CD. Θα πρέπει να κ'άνετε εγκατάσταση μέσω δικτύου (π.χ. μέσω ενός εξυπηρετητή FTP) μετ'α την εκκίνηση από το CD.
FreeBSD-version-RELEASE-arch-dvd1.iso.gz	Αυτό το αρχείο ISO, μεγέθους DVD, περιέχει όλα τα απαιτούμενα αρχεία για την εγκατάσταση ενός βασικού συστήματος FreeBSD, καθώς και μια συλλογή από έτοιμα πακέτα και τεκμηρίωση. Υποστηρίζει επίσης εκκίνηση σε κατ'ασταση "livefs" η οποία είναι χρήσιμη σε περίπτωση που θέλετε να διορθώσετε προβλήματα κ'αποιας υπ'αρχουσας εγκατάστασης.
FreeBSD-version-RELEASE-arch-memstick.img	Μπορείτε να γρ'αψετε αυτή την εικόνα σε μια USB μνήμη flash και να τη χρησιμοποιήσετε για να εγκαταστήσετε FreeBSD σε μηχανήματα που υποστηρίζουν εκκίνηση από οδηγούς USB. Υποστηρίζεται επίσης εκκίνηση σε κατ'ασταση "livefs". Περιέχει τα πακέτα της τεκμηρίωσης, αλλά δεν περιέχει άλλα πακέτα προς εγκατάσταση. Το αρχείο αυτό δεν διατίθεται για FreeBSD 7.x.
FreeBSD-version-RELEASE-arch-disc1.iso	Το ISO αυτό περιέχει το βασικό σύστημα του FreeBSD και τα πακέτα της τεκμηρίωσης. Δεν περιέχει άλλα πακέτα προς εγκατάσταση.
FreeBSD-version-RELEASE-arch-disc2.iso	Αυτό το ISO περιέχει όσο πακέτα εφαρμογών μπορούν να χωρέσουν στο διαθέσιμο χώρο του. Δεν διατίθεται για FreeBSD 8.x.

Όνομα Αρχείου	Περιεχόμενα
FreeBSD-version-RELEASE-arch-disc3.iso	Ακόμα ένα ISO το οποίο περιέχει όσα πακέτα μπορούν να χωρέσουν στο διαθέσιμο χώρο του. Δεν διατίθεται για FreeBSD 8.0 και μεταγενέστερες εκδόσεις.
FreeBSD-version-RELEASE-arch-docs.iso	Η τεκμηρίωση του FreeBSD. Αυτό το ISO δεν διατίθεται για το FreeBSD 8.version.
FreeBSD-version-RELEASE-arch-livefs.iso	Αυτό το ISO παρέχει υποστήριξη για εκκίνηση σε κατάσταση “livefs” (για λειτουργίες αν’ακτησης) αλλά δεν υποστηρίζει εγκατάσταση του λειτουργικού από αυτό.

Όχι!βυός: Οι εκδόσεις του κλ’αδου 7.x πριν από το FreeBSD 7.3 και οι εκδόσεις του κλ’αδου 8.C πριν από το FreeBSD 8.0 χρησιμοποιούσαν διαφορετική ονοματολογία αρχείων. Το όνομα του αρχείου ISO σε αυτές τις εκδόσεις δεν ξεκινάει με FreeBSD-.

Θα πρέπει να κατεβ’ασετε είτε το bootonly ISO, είτε το disc1. Μην κατεβ’ασετε και τα δύο, καθώς το disc1 περιέχει τα πάντα που περιέχει και το bootonly.

Χρησιμοποιήστε το bootonly αν έχετε φθηνή και γρήγορη πρόσβαση στο Internet. Θα σας επιτρέψει να εγκαταστήσετε το FreeBSD και μπορείτε έπειτα να εγκαταστήσετε εφαρμογές τρίτων κατασκευαστών που χρειάζεστε, κατεβ’άζοντας τις μέσω του συστήματος πακέτων και ports (δείτε το Έκδοση 5).

Χρησιμοποιήστε το dvd1 αν θέλετε να εγκαταστήσετε μια έκδοση του FreeBSD και θέλετε ταυτόχρονα να έχετε στο ίδιο DVD και μια σεβαστή συλλογή από πακέτα τρίτου κατασκευαστή.

Τα πρόσθετα CD-ROM είναι χρήσιμα αλλά όχι απαραίτητα, ειδικά αν έχετε πρόσβαση υψηλής ταχύτητας στο Internet.

2. Γράψτε τα CD

Πρέπει κατόπιν να γρ’αψετε τις εικόνες (images) των CD σε άδεια CD. Αν το κ’ανετε αυτό σε άλλο FreeBSD σύστημα, δείτε το **Όχι!βυός 19.6** για περισσότερες πληροφορίες (ειδικότερα, **Όχι!βυός 19.6.3** και **Όχι!βυός 19.6.4**).

Αν πρόκειται να χρησιμοποιήσετε άλλο λειτουργικό για την εργασία αυτή, θα χρειαστεί να χρησιμοποιήσετε τις δυνατότητες που παρέχονται από τα αντίστοιχα προγράμματα εγγραφής CD του λειτουργικού αυτού. Τα images που παρέχονται είναι σε στ’ανταρ ISO μορφή και υποστηρίζονται απευθείας από πολλές εφαρμογές εγγραφής CD.

Όχι!βυός: Αν ενδιαφέρεστε να δημιουργήσετε μια εξειδικευμένη έκδοση του FreeBSD, δείτε το Release Engineering Article (http://www.FreeBSD.org/doc/el_GR.ISO8859-7/articles/releeng).

2.13.2 Δημιουργήστε μια Τοπική FTP Τοποθεσία με το CD-ROM του FreeBSD

Τα CD-ROM του FreeBSD έχουν την ίδια δομή με την τοποθεσία FTP. Για το λόγο αυτό είναι πολύ εύκολο να δημιουργήσετε μια τοπική τοποθεσία FTP που να μπορεί να χρησιμοποιηθεί από άλλα μηχανήματα του δικτύου σας κατ'α την εγκατάσταση του FreeBSD.

1. Στο FreeBSD μηχανήμα που θα φιλοξενήσει την FTP τοποθεσία, βεβαιωθείτε ότι το CD-ROM είναι μέσα στον οδηγό και έχει γίνει προσάρτηση του στον κατ'αλογο /cdrom.

```
# mount /cdrom
```

2. Δημιουργήστε ένα λογαριασμό για ανώνυμο FTP στο /etc/passwd. Για το σκοπό αυτό, επεξεργαστείτε το αρχείο /etc/passwd χρησιμοποιώντας το vipw(8) και προσθέτοντας την ακόλουθη γραμμή:

```
ftp:*:99:99::0:0:FTP:/cdrom:/nonexistent
```

3. Βεβαιωθείτε ότι είναι ενεργοποιημένη η υπηρεσία FTP στο /etc/inetd.conf.

Οποιοσδήποτε έχει τώρα δικτυακή σύνδεση με το μηχανήμα σας, μπορεί τώρα να επιλέξει ως μέσο εγκατάστασης το FTP και να γράψει **ftp://your machine** αφού επιλέξει "Other" στο μενού FTP sites κατ'α την διάρκεια της εγκατάστασης.

Όχι! Βλ. 2.13.2: Αν το μέσο εκκίνησης (συνήθως δισκέτες) για τους πλάτες FTP δεν είναι ακριβώς η ίδια έκδοση με αυτή που παρέχεται από το τοπικό FTP, η εφαρμογή **sysinstall** δεν θα σας επιτρέψει να ολοκληρώσετε την εγκατάσταση. Αν οι εκδόσεις δεν είναι όμοιες και επιθυμείτε να προσπεράσετε αυτό τον περιορισμό, θα πρέπει να πάτε στο μενού **Options** και να αλλάξετε το όνομα της διανομής (distribution name) σε any.

Προσοχή: Ε παραπάνω τακτική είναι κατ'αλληλη για ένα μηχανήμα που είναι στο τοπικό σας δίκτυο και προστατεύεται από firewall. Αν προσφέρετε υπηρεσίες FTP σε άλλα μηχανήματα στο Internet (και όχι στο τοπικό σας δίκτυο) θα εκθέσετε το μηχανήμα σας σε **crackers** και άλλους ανεπιθύμητους. Αν το κάνετε αυτό, σας συνιστούμε οπωσδήποτε να ακολουθήσετε σωστές τακτικές ασφαλείας.

2.13.3 Δημιουργώντας Δισκέτες Εγκατάστασης

Αν θα πρέπει να εγκαταστήσετε από δισκέτες (το οποίο σας συνιστούμε να μην κάνετε), είτε λόγω μη υποστηριζόμενου υλικού, είτε απλώς επειδή επιμένετε να κάνετε τα πράγματα με το δύσκολο τρόπο, θα πρέπει πρώτα να προετοιμάσετε κάποιες δισκέτες για την εγκατάσταση.

Κατ'α ελάχιστο, θα χρειαστείτε τόσες δισκέτες 1.44 MB όσες χρειάζονται για να κρατήσουν όλα τα αρχεία του καταλόγου base (base distribution). Αν προετοιμάζετε τις δισκέτες από το MS-DOS, θα πρέπει να τις διαμορφώσετε με την εντολή του MS-DOS **FORMAT**. Αν χρησιμοποιείτε Windows, χρησιμοποιήστε τον Explorer για να διαμορφώσετε τις δισκέτες (δεξί κλικ στον οδηγό A: και επιλέξτε "Format (Διαμόρφωση)").

Να μην εμπιστεύεστε τις προδιαμορφωμένες από το εργοστάσιο δισκέτες. Να τις διαμορφώσετε ξανά εσείς για να είστε σίγουρος. Πολλά προβλήματα που έχουν αναφερθεί από χρήστες στο παρελθόν

έχουν προκύψει από τη χρήση ακατάλληλα διαμορφωμένων μέσων, και για το λόγο αυτό το τονίζουμε ιδιαίτερα τώρα.

Αν δημιουργείτε τις δισκέτες σε άλλο μηχάνημα FreeBSD η διαμόρφωση δεν είναι άσχημη ιδέα, αν και δε χρειάζεται να δημιουργήσετε σύστημα αρχείων MS-DOS σε κάθε μια. Μπορείτε αντί για αυτό, να χρησιμοποιήσετε τις εντολές `bsdlabel` και `newfs` για να δημιουργήσετε σύστημα αρχείων UFS σε αυτές, όπως φαίνεται από την παρακάτω ακολουθία εντολών:

```
# fdformat -f 1440 fd0.1440
# bsdlabel -w fd0.1440 floppy3
# newfs -t 2 -u 18 -l 1 -i 65536 /dev/fd0
```

Μπορείτε έπειτα να τις προσαρτήσετε και να τις γράψετε σαν οποιοδήποτε άλλο σύστημα αρχείων.

Αφού διαμορφώσετε τις δισκέτες, θα πρέπει να γράψετε τα αρχεία σε αυτές. Τα αρχεία της εγκατάστασης είναι κομμένα σε τμήματα με κατάλληλο μέγεθος ώστε πέντε από αυτά να χωράνε σε μια συνηθισμένη δισκέτα 1.44 MB. Διατρέξτε όλες τις δισκέτες σας, γράφοντας σε κάθε μια όσα αρχεία χωράνε, μέχρι να γράψετε όλα τα *distribution sets* που επιθυμείτε με τον τρόπο αυτό. Κάθε *distribution set* θα πρέπει να αποθηκευτεί σε ένα υποκατάλογο της δισκέτας, π.χ.: `a:\base\base.aa`, `a:\base\base.ab`, κ.ο.κ.

Όξιάϊδέϊ: Το αρχείο `base.inf` πρέπει επίσης να βρίσκεται στην πρώτη δισκέτα του σετ `base` καθώς το πρόγραμμα εγκατάστασης το χρειάζεται για να γνωρίζει πόσα επιπλέον τμήματα αρχείων πρέπει να διαβάσει και να συνενώσει για το σχηματισμό της διανομής.

Όταν φτάσετε στην οθόνη **Media** κατά τη διαδικασία εγκατάστασης, επιλέξτε **Floppy** και θα ερωτηθείτε για τα υπόλοιπα.

2.13.4 Εγκατάσταση από Κατάτμηση MS-DOS

Για να προετοιμαστείτε για μια εγκατάσταση από κατάτμηση MS-DOS, αντιγράψτε τα αρχεία της διανομής σε ένα κατάλογο που θα ονομάσετε `freebsd` στο ριζικό κατάλογο της κατάτμησης. Για παράδειγμα, `c:\freebsd`. Η δομή των καταλόγων του CDROM ή της τοποθεσίας FTP θα πρέπει να αναπαραχθεί μερικώς μέσα σε αυτό τον κατάλογο, για το λόγο αυτό σας συνιστούμε να χρησιμοποιήσετε την εντολή `xcopy` αν κάνετε την αντιγραφή από CD. Για παράδειγμα, για να προετοιμάσετε μια ελάχιστη εγκατάσταση του FreeBSD:

```
C:\> md c:\freebsd
C:\> xcopy e:\bin c:\freebsd\bin\ /s
C:\> xcopy e:\manpages c:\freebsd\manpages\ /s
```

υποθέτοντας ότι ο διαθέσιμος ελεύθερος χώρος σας βρίσκεται στο `C:` και η μονάδα σας CDROM είναι στο `E:`.

Αν δεν έχετε οδηγό CDROM, μπορείτε να κατεβάσετε την διανομή από την τοποθεσία ftp.FreeBSD.org ([ftp://ftp.FreeBSD.org/pub/FreeBSD/releases/i386/9.1-RELEASE/](http://ftp.FreeBSD.org/pub/FreeBSD/releases/i386/9.1-RELEASE/)). Κάθε *distribution set* είναι στο δικό του κατάλογο. Για παράδειγμα το σετ `base` μπορεί να βρεθεί στον κατάλογο `9.1/base/` ([ftp://ftp.FreeBSD.org/pub/FreeBSD/releases/i386/9.1-RELEASE/base/](http://ftp.FreeBSD.org/pub/FreeBSD/releases/i386/9.1-RELEASE/base/)).

Για όσα distribution set θέλετε να εγκαταστήσετε από μια κατ'ατμηση MS-DOS (και για τα οποία έχετε διαθέσιμο ελεύθερο χώρο), εγκαταστήστε τα κάτω από το `c:\freebsd` — Το set BIN είναι το μόνο που απαιτείται για μια ελάχιστη εγκατάσταση.

2.13.5 Δημιουργώντας Ταινία Εγκατάστασης

Η εγκατάσταση από ταινία, είναι ίσως η ευκολότερη μέθοδος εκτός από την εγκατάσταση μέσω FTP ή CDROM. Το πρόγραμμα εγκατάστασης απλώς αναμένει τα αρχεία να έχουν γραφτεί στην ταινία με μορφή tar. Αφού επιλέξετε τα set εγκατάστασης που σας ενδιαφέρουν, απλώς κάντε τα tar στην ταινία:

```
# cd /freebsd/distdir
# tar cvf /dev/rwt0 dist1 ... dist2
```

Όταν κάνετε την εγκατάσταση, θα πρέπει να βεβαιωθείτε ότι έχετε αφήσει αρκετό ελεύθερο χώρο σε κάποιο προσωρινό κατ'αλολογο (τον οποίο θα μπορέσετε να επιλέξετε) για να χωρέσει τα πλήρη περιεχόμενα της ταινίας που έχετε δημιουργήσει. Εξαιτίας της φύσης της ταινίας, που δεν επιτρέπει τυχαία πρόσβαση, αυτή η μέθοδος εγκατάστασης χρειάζεται αρκετό προσωρινό χώρο αποθήκευσης.

Όχι!Βυός: Καθώς ξεκινάτε την εγκατάσταση, η ταινία πρέπει να είναι στον οδηγό πριν ξεκινήσετε από τη δισκέτα εκκίνησης. Διαφορετικά, μπορεί να αποτύχει η ανίχνευση της από τη διαδικασία εγκατάστασης.

2.13.6 Πριν Εγκαταστήσετε μέσω Δικτύου

Υπάρχουν τρεις διαθέσιμοι τύποι δικτυακής εγκατάστασης. Ethernet (τυποποιημένος ελεγκτής Ethernet), Σειριακής Θύρας (PPP), Παράλληλης Θύρας (PLIP (καλώδιο laplink)).

Για την γρηγορότερη δυνατή εγκατάσταση μέσω δικτύου, ένας ελεγκτής Ethernet είναι πάντα καλή επιλογή! Το FreeBSD υποστηρίζει τις περισσότερες κοινές κάρτες Ethernet. Μπορείτε να βρείτε ένα πίνακα των υποστηριζόμενων καρτών (και τις απαιτούμενες ρυθμίσεις τους) στις Σημειώσεις Υλικού (Hardware Notes) κάθε έκδοσης FreeBSD. Αν χρησιμοποιείτε κάποια από τις υποστηριζόμενες κάρτες Ethernet PCMCIA βεβαιωθείτε ότι την έχετε βάλει στην υποδοχή πριν ενεργοποιήσετε το φορητό υπολογιστή σας! Το FreeBSD δεν υποστηρίζει δυστυχώς αυτή τη στιγμή την επιτόπου εισαγωγή καρτών PCMCIA κατ'α τη διάρκεια της εγκατάστασης.

θα πρέπει επίσης να ξέρετε για το δίκτυο σας, τη διεύθυνση IP σας, την τιμή της μάσκας υποδικτύου (netmask) για τη κλάση του δικτύου σας, και το όνομα του μηχανήματος σας. Αν κάνετε εγκατάσταση μέσω σύνδεσης PPP και δεν έχετε στατική διεύθυνση, μην ανησυχείτε καθώς ο ISP σας μπορεί να σας δώσει διεύθυνση δυναμικά. Ο διαχειριστής του συστήματος σας, μπορεί να σας δώσει τις τιμές που πρέπει να χρησιμοποιήσετε για το δίκτυο σας. Αν πρόκειται να αναφερθείτε σε άλλα μηχανήματα με χρήση του ονόματος τους αντί για την διεύθυνση IP τους, θα χρειαστείτε επίσης ένα διακομιστή ονομάτων (DNS) και πιθανόν τη διεύθυνση μιας πύλης (gateway) (αν χρησιμοποιείτε PPP, πρόκειται για τη διεύθυνση IP του παροχέα σας) για να επικοινωνήσετε με αυτόν. Αν θέλετε να κάνετε FTP εγκατάσταση διαμέσου μεσολαβητή HTTP, θα πρέπει να ξέρετε επίσης τη διεύθυνση του μεσολαβητή (proxy). Αν δεν ξέρετε τις απαντήσεις σε όλες ή τις περισσότερες από αυτές τις απαντήσεις,

θα πρέπει πράγματι να μιλήσετε στο διαχειριστή του συστήματός σας ή τον ISP σας πριν επιχειρήσετε αυτό τον τύπο εγκατάστασης.

Αν χρησιμοποιείτε modem, τότε το PPP είναι σχεδόν σίγουρα η μόνη σας επιλογή. Βεβαιωθείτε ότι έχετε άμεσα διαθέσιμες τις πληροφορίες για τον παροχέα σας, καθώς θα τις χρειαστείτε σχετικώς νωρίς στη διαδικασία εγκατάστασης.

Αν χρησιμοποιείτε PAP ή CHAP για να συνδεθείτε με τον ISP σας (με άλλα λόγια, μπορείτε στα Windows να συνδεθείτε με τον ISP σας χωρίς να χρησιμοποιήσετε script), τότε το μόνο που θα χρειαστείτε είναι να γράψετε την εντολή dial στην προτροπή της εφαρμογής ppp. Διαφορετικώς, θα πρέπει να ξέρετε πως να καλέσετε τον ISP σας, χρησιμοποιώντας εντολές “AT commands” οι οποίες είναι συγκεκριμένες για το modem σας, καθώς το πρόγραμμα κλήσεων του PPP (dialer) παρέχει ένα πολύ απλό εξομοιωτή τερματικού. Ανατρέξτε στο user-ppp handbook και FAQ (http://www.FreeBSD.org/doc/el_GR.ISO8859-7/books/faq/ppp.html) για περισσότερες πληροφορίες. Αν έχετε προβλήματα, μπορείτε να κατευθύνετε την καταγραφή (logging) στην οθόνη με την εντολή `set log local`

Αν υπάρχει διαθέσιμη φυσική σύνδεση με άλλο μηχάνημα FreeBSD, μπορείτε επίσης να εγκαταστήσετε μέσω παράλληλου καλωδίου “laplink”. Ε ταχύτητα μετάδοσης δεδομένων μέσω της παράλληλης θύρας είναι αρκετά υψηλότερη συνήθως από ότι της σειριακής (μέχρι 50 kbytes/sec), με αποτέλεσμα γρηγορότερη εγκατάσταση.

2.13.6.1 Πριν Εγκαταστήσετε μέσω NFS

Ε εγκατάσταση μέσω NFS είναι αρκετά απλή. Απλώς αντιγράψτε τα αρχεία της διανομής του FreeBSD σε ένα εξυπηρετητή NFS και δείξτε προς αυτόν κατ’α την επιλογή μέσου NFS.

Αν ο εξυπηρετητής αυτός υποστηρίζει μόνο προνομιακή θύρα (“privileged port”) (αυτή είναι η τυπική ρύθμιση σε σταθμούς εργασίας της SUN), θα χρειαστεί να θέσετε την επιλογή NFS Secure στο μενού Options πριν μπορέσετε να προχωρήσετε με την εγκατάσταση.

Αν η κάρτα σας Ethernet είναι χαμηλής ποιότητας και υποφέρει από πολύ αργούς ρυθμούς μεταφοράς, ίσως θελήσετε να ενεργοποιήσετε και την επιλογή NFS Slow.

Για να λειτουργήσει η εγκατάσταση NFS, ο εξυπηρετητής θα πρέπει να υποστηρίζει προσαρτήσεις υποκαταλόγων (subdir mounts), για παράδειγμα, αν ο κατ’αλογος της διανομής σας FreeBSD 9.1 βρίσκεται στο: `ziggy: /usr/archive/stuff/FreeBSD`, τότε ο ziggy θα πρέπει να επιτρέπει την απευθείας προσάρτηση του `/usr/archive/stuff/FreeBSD`, και όχι μόνο του `/usr` ή του `/usr/archive/stuff`.

Στο αρχείο `/etc/exports` του FreeBSD, αυτό ελέγχεται από τις επιλογές `-alldirs`. Άλλοι εξυπηρετητές NFS μπορεί να ακολουθούν διαφορετικές συμβάσεις. Αν λαμβάνετε μηνύματα του τύπου `permission denied` από τον εξυπηρετητή, είναι πιθανόν να μην έχετε ρυθμίσει σωστά το παραπάνω.

Κεφάλαιο 3 Εγκατάσταση του FreeBSD 9.x και Μεταγενέστερων Εκδόσεων

Αναδιοργανώθηκε και τμήματα του ξαναγράφηκαν από τον Jim Mock. Ε βήμα προς βήμα εγκατάσταση sysinstall, οι εικόνες και η γενική αντιγραφή από Randy Pratt. Ανανεώθηκε για το bsdinstall από τον Gavin Atkinson έαé Warren Block.

3.1 Σύνοψη

Το FreeBSD έρχεται με ένα μη-γραφικό αλλά εύκολο στη χρήση πρόγραμμα εγκατάστασης. Από το FreeBSD 9.0-RELEASE και μετά, χρησιμοποιείται το πρόγραμμα **bsdinstall** ενώ οι προηγούμενες εκδόσεις χρησιμοποιούν το **sysinstall**. Το κεφάλαιο αυτό περιγράφει τη χρήση του **bsdinstall**. Ε χρήση του **sysinstall** περιγράφεται στο Κεφάλαιο 2.

Αφού διαβάσετε αυτό το κεφάλαιο, θα γνωρίζετε:

- Πως να δημιουργήσετε μέσα εγκατάστασης για το FreeBSD.
- Πως το FreeBSD υποδιαιρεί τους σκληρούς δίσκους και πως αναφέρεται σε αυτούς.
- Πως να εκκινήσετε το **bsdinstall**.
- Τις ερωτήσεις που θα σας κάνει το **bsdinstall**, τι σημαίνουν και πως να τις απαντήσετε.

Πριν διαβάσετε αυτό το κεφάλαιο θα πρέπει:

- Να διαβάσετε τη λίστα του υλικού που υποστηρίζεται από την έκδοση του FreeBSD που εγκαθιστάτε και να επαληθεύσετε ότι το υλικό του υπολογιστή σας υποστηρίζεται.

Όχι!Βιός: Σε γενικές γραμμές, αυτές οι οδηγίες εγκατάστασης αναφέρονται στην αρχιτεκτονική i386 ("PC συμβατή"). Όπου χρειάζεται, γίνεται αναφορά και σε άλλες αρχιτεκτονικές. Πιθανόν να υπάρχουν μικρές διαφορές στο πρόγραμμα εγκατάστασης σε σχέση με το παρόν κείμενο και για το λόγο αυτό σας συνιστούμε να το χρησιμοποιήσετε ως γενικό οδηγό παρ'ά σαν κυριολεκτικά ακριβείς οδηγίες.

3.2 Απαιτήσεις Υλικού

3.2.1 Ελάχιστες Απαιτήσεις Εγκατάστασης

Οι ελάχιστες απαιτήσεις για την εγκατάσταση του FreeBSD ποικίλουν ανάλογα με την έκδοση του λειτουργικού και την αρχιτεκτονική του υλικού που χρησιμοποιείται.

Στις επόμενες ενότητες θα σας παρουσιάσουμε μια σύνοψη αυτών των πληροφοριών. Ανάλογα με τη μέθοδο που θα χρησιμοποιήσετε για να εγκαταστήσετε το FreeBSD, μπορεί να χρειαστείτε ένα υποστηριζόμενο οδηγό CDROM και — σε κάποιες περιπτώσεις — μια κάρτα δικτύου. Τα θέματα αυτά καλύπτονται στο Κεφάλαιο 3.3.5.

3.2.1.1 FreeBSD/i386

Το FreeBSD/i386 απαιτεί 486 ή καλύτερο επεξεργαστή και τουλάχιστον 64 MB RAM. Για την ελάχιστη δυνατή εγκατάσταση απαιτείται 1.1 GB ελεύθερου χώρου στο σκληρό δίσκο.

Όχι!Βύθος: Σε περιπτώσεις παλιών μηχανημάτων, τις περισσότερες φορές, η απόδοση του συστήματος βελτιώνεται περισσότερο με αύξηση της μνήμης RAM και του ελεύθερου χώρου στο δίσκο, παρά με ένα ταχύτερο επεξεργαστή.

3.2.1.2 FreeBSD/amd64

Υπάρχουν δύο κλάσεις επεξεργαστών ικανές να εκτελέσουν το FreeBSD/amd64. Ε πρώτη είναι οι επεξεργαστές AMD64 που περιλαμβάνουν τους AMD Athlon64, AMD Athlon64-FX, AMD Opteron ή καλύτερους.

Ε δεύτερη κλάση επεξεργαστών που μπορούν να εκτελέσουν το FreeBSD/amd64 περιλαμβάνει όσους χρησιμοποιούν την αρχιτεκτονική Intel EM64T. Παραδείγματα των επεξεργαστών αυτών περιλαμβάνουν τις οικογένειες Intel Core 2 Duo, Quad, Extreme processor, τη σειρά επεξεργαστών Intel Xeon 3000, 5000 και 7000 καθώς και τους επεξεργαστές Intel Core i3, i5 και i7.

Αν το μηχάνημα σας είναι βασισμένο σε nVidia nForce3 Pro-150, θα πρέπει να χρησιμοποιήσετε την κατάλληλη επιλογή στο BIOS για να απενεργοποιήσετε το IO APIC. Αν η επιλογή αυτή δεν υπ'άρχει, θα πρέπει να απενεργοποιήσετε αντί αυτού το ACPI. Υπάρχουν προβλήματα στο Pro-150 για τα οποία μέχρι στιγμής δεν έχει βρεθεί λύση που να τα παρακάμπτει.

3.2.1.3 FreeBSD/powerpc Apple® Macintosh®

Υποστηρίζονται όλοι οι νέοι υπολογιστές Apple® Macintosh® που διαθέτουν ενσωματωμένες USB. Υποστηρίζεται επίσης η λειτουργία SMP σε μηχανήματα με πολλαπλούς επεξεργαστές.

Ένας 32-bit πυρήνας μπορεί να χρησιμοποιήσει μόνο τα πρώτα 2 GB RAM. Το FireWire® δεν υποστηρίζεται στα Μπλε και Λευκά PowerMac G3.

3.2.1.4 FreeBSD/sparc64

Μπορείτε να δείτε τα συστήματα που υποστηρίζονται από το FreeBSD/sparc64 στο FreeBSD/sparc64 (<http://www.freebsd.org/platforms/sparc.html>) Project.

Θα χρειαστείτε ένα δίσκο για αποκλειστική χρήση από το FreeBSD/sparc64. Τη δεδομένη στιγμή, δεν είναι δυνατόν το FreeBSD/sparc64 να μοιράζεται τον ίδιο δίσκο με ένα άλλο λειτουργικό σύστημα.

3.2.2 Υποστηριζόμενο Υλικό

Στις Σημειώσεις Υλικού (Hardware Notes) μπορείτε να βρείτε πληροφορίες για τις αρχιτεκτονικές και τις συσκευές που υποστηρίζονται από μια επίσημη έκδοση του FreeBSD. Το αρχείο αυτό ονομάζεται συνήθως `HARDWARE.TXT`, και βρίσκεται στον κεντρικό κατάλογο του μέσου εγκατάστασης. Μπορείτε

επίσης να βρείτε αντίγραφα αυτού του καταλόγου στη σελίδα Πληροφοριών Έκδοσης (<http://www.FreeBSD.org/releases/index.html>) στο δικτυακό τόπο του FreeBSD.

3.3 Εργασίες πριν την Εγκατάσταση

3.3.1 Κρατήστε Αντίγραφα Ασφαλείας των Δεδομένων σας

Κρατήστε αντίγραφα ασφαλείας όλων των σημαντικών δεδομένων του υπολογιστή στον οποίο θα κάνετε εγκατάσταση του FreeBSD. Ελέγξτε τη σωστή λειτουργία των αντιγράφων ασφαλείας πριν συνεχίσετε. Το πρόγραμμα εγκατάστασης του FreeBSD θα ζητήσει επιβεβαίωση πριν κάνει οποιαδήποτε αλλαγή στο δίσκο σας, αλλά από τη στιγμή που αυτή η διαδικασία ξεκινήσει, δεν υπάρχει δυνατότητα επιστροφής.

3.3.2 Αποφασίστε πού θα Εγκαταστήσετε το FreeBSD

Αν το FreeBSD πρόκειται να είναι το μοναδικό λειτουργικό σύστημα του υπολογιστή και σκοπεύετε να διαθέσετε σε αυτό ολόκληρο το χώρο του σκληρού σας δίσκου, μπορείτε να παραλείψετε το υπόλοιπο αυτής της ενότητας. Αν ωστόσο θέλετε να συνυπάρχει το FreeBSD με άλλα λειτουργικά συστήματα, είναι χρήσιμο να κατανοείτε γενικά τον τρόπο διάταξης των δεδομένων στο δίσκο.

3.3.2.1 Κατατμήσεις Δίσκων για τις Αρχιτεκτονικές FreeBSD/i386 και FreeBSD/amd64

Οι σκληροί δίσκοι μπορούν να χωριστούν σε διακριτά τμήματα. Τα τμήματα αυτά ονομάζονται κατατμήσεις (*partitions*).

Υπάρχουν δύο τρόποι για να χωριστεί ένας δίσκος σε κατατμήσεις. Ο παραδοσιακός τρόπος χρησιμοποιεί το Master Boot Record (Βασική Εγγραφή Εκκίνησης) ή MBR, ένα πίνακα κατατμήσεων ικανό να αποθηκεύσει ως τέσσερις πρωτεύουσες κατατμήσεις (*primary partitions*). (Για ιστορικούς λόγους, το FreeBSD ονομάζει τις πρωτεύουσες κατατμήσεις *slices* ή *φέτες*.) Το όριο των τεσσάρων κατατμήσεων είναι πολύ περιοριστικό για μεγάλους δίσκους, έτσι μια από αυτές τις κατατμήσεις μπορεί να μετατραπεί σε εκτεταμένη κατ'άτμηση (*extended partition*). Μέσα στην εκτεταμένη κατ'άτμηση μπορούν να δημιουργηθούν πολλαπλές λογικές κατατμήσεις (*logical partitions*). Αυτό ακούγεται κάπως παράξενο, και μάλλον είναι.

Ο Πίνακας Κατατμήσεων GUID (*GUID Partition Table*) ή GPT, αποτελεί μια νέα και απλούστερη μέθοδο κατ'άτμησης ενός δίσκου. Το GPT είναι πολύ πιο βολικό από τον παραδοσιακό πίνακα κατατμήσεων MBR. Οι συνήθεις υλοποιήσεις του GPT επιτρέπουν ως και 128 κατατμήσεις ανά δίσκο, εξαλείφοντας έτσι την ανάγκη για άβολες λύσεις όπως οι λογικές κατατμήσεις.

Προειδοποίηση: Κάποια παλιότερα λειτουργικά συστήματα όπως τα Windows XP δεν είναι συμβατά με το σύστημα κατατμήσεων GPT. Αν το FreeBSD πρόκειται να εγκατασταθεί σε ένα δίσκο από κοινού με ένα τέτοιο λειτουργικό, θα πρέπει να χρησιμοποιήσετε το σύστημα MBR.

Ο τυπικός φορτωτής εκκίνησης (*boot loader*) του FreeBSD χρειάζεται είτε μια πρωτεύουσα είτε μια GPT κατ'άτμηση. (Δείτε το Εἰσαγωγή 13 για περισσότερες πληροφορίες σχετικά με τη διαδικασία εκκίνησης)

του FreeBSD.) Αν όλες οι πρωτεύουσες ή GPT κατατμήσεις είναι ήδη σε χρήση, θα πρέπει να ελευθερώσετε μία για χρήση με το FreeBSD.

Ελάχιστη εγκατάσταση του FreeBSD καταλαμβάνει μόνο περίπου 1 GB χώρο στο δίσκο. Πρόκειται όμως για την απόλυτα ελάχιστη εγκατάσταση η οποία δεν αφήνει σχεδόν καθόλου ελεύθερο χώρο. Μια πιο ρεαλιστική ελάχιστη εγκατάσταση καταλαμβάνει περίπου 3 GB χωρίς γραφικό περιβάλλον και περίπου 5 GB με χρήση κάποιου γραφικού περιβάλλοντος. Ε εγκατάσταση λογισμικού τρίτων κατασκευαστών απαιτεί ακόμα περισσότερο χώρο στο δίσκο.

Υπάρχει πληθώρα ελεύθερων και εμπορικών εργαλείων αναδιανομής χώρου κατατμήσεων (http://en.wikipedia.org/wiki/List_of_disk_partitioning_software). Το GParted Live (<http://gparted.sourceforge.net/livecd.php>) είναι ένα δωρεάν Live CD το οποίο περιλαμβάνει τον επεξεργαστή κατατμήσεων GParted. Το GParted περιλαμβάνεται επίσης σε πολλές άλλες Live διανομές Linux.

Προειδοποίηση: Οι εφαρμογές που διαχειρίζονται κατατμήσεις σκληρών δίσκων μπορούν να καταστρέψουν τα δεδομένα σας. Πάρτε πλήρη αντίγραφα ασφαλείας και επιβεβαιώστε την ορθή λειτουργία τους πριν ξεκινήσετε την τροποποίηση των κατατμήσεων του δίσκου σας.

Ε αλλαγή μεγέθους κατατμήσεων των Microsoft Vista ενδέχεται να είναι δύσκολη. Είναι χρήσιμο να έχετε διαθέσιμο ένα DVD εγκατάστασης των Vista πριν ξεκινήσετε μια τέτοια διαδικασία.

Διάγραμμα 3-1. Χρησιμοποιώντας μια Υπάρχουσα Κατάτμηση

Ένας υπολογιστής Windows διαθέτει ένα μοναδικό δίσκο 40 GB ο οποίος έχει χωριστεί σε δύο κατατμήσεις των 20 GB. Στα Windows ονομάζονται C: και D:. Ε κατάτμηση C: περιέχει 10 GB δεδομένων, ενώ η κατάτμηση D: 5 GB.

Ε μετακίνηση των δεδομένων από τον D: στο C: ελευθερώνει τη δεύτερη κατάτμηση ώστε να μπορεί να χρησιμοποιηθεί από το FreeBSD.

Διάγραμμα 3-2. Συρρικνώνοντας μια Υπάρχουσα Κατάτμηση

Ένας υπολογιστής Windows έχει ένα μοναδικό σκληρό δίσκο 40 GB και μια μεγάλη κατάτμηση που τον καταλαμβάνει εξ' ολοκλήρου. Τα Windows δείχνουν αυτή την κατάτμηση των 40 GB ως ένα μοναδικό οδηγό C:. Τη δεδομένη στιγμή χρησιμοποιούνται 15 GB χώρου. Σκοπός είναι να καταλήξουμε με μια κατάτμηση των 20 GB για τα Windows και άλλα 20 GB για το FreeBSD.

Υπάρχουν δύο τρόποι για να γίνει αυτό.

1. Κρατήστε αντίγραφο των δεδομένων που έχετε δημιουργήσει στα Windows. Έπειτα επανεγκαταστήστε τα Windows δημιουργώντας μια κατάτμηση μεγέθους 20 GB κατ'α την διαδικασία εγκατάστασης.
2. Χρησιμοποιήστε κάποιο εργαλείο αλλαγής μεγέθους κατατμήσεων όπως το **GParted** για να συρρικνώσετε την κατάτμηση των Windows και να δημιουργήσετε μια νέα κατάτμηση για το FreeBSD στον ελεύθερο χώρο.

Η εγκατάσταση διαφορετικών λειτουργικών συστημάτων σε άλλες καταμήσεις, επιτρέπει την εκτέλεση ενός από αυτά σε μια δεδομένη χρονική στιγμή. Μια εναλλακτική μέθοδος που επιτρέπει την ταυτόχρονη εκτέλεση πολλών λειτουργικών περιγράφεται στο Εἰσαγωγή 23.

3.3.3 Συλλέξτε Πληροφορίες για το Δίκτυο

Κάποιες μέθοδοι εγκατάστασης του FreeBSD χρειάζονται μια σύνδεση δικτύου για να κατεβάσουν αρχεία. Για να συνδεθείτε με ένα δίκτυο Ethernet (ή μέσω καλωδιακού ή DSL modem με διεπαφή Ethernet), το πρόγραμμα εγκατάστασης θα σας ζητήσει πληροφορίες σχετικά με το δίκτυο σας.

Συχνά, γίνεται χρήση του DHCP ώστε οι ρυθμίσεις του δικτύου να γίνονται αυτόματα. Αν δεν διαθέτετε DHCP, θα πρέπει να βρείτε τις παρακάτω πληροφορίες από τον τοπικό σας διαχειριστή δικτύου ή τον παροχέα των υπηρεσιών σας:

Πληροφορίες Δικτύου

1. Διεύθυνση IP
2. Μάσκα Υποδικτύου
3. Διεύθυνση IP προεπιλεγμένου δρομολογητή
4. Όνομα τομέα για το τοπικό δίκτυο
5. Διευθύνσεις IP των διακομιστών DNS

3.3.4 Ελέγξτε για Παροράματα (Errata) στο FreeBSD

Αν και το FreeBSD Project πασχίζει για να εξασφαλίσει ότι κάθε νέα έκδοση του FreeBSD θα είναι όσο πιο σταθερή γίνεται, ορισμένες φορές στη διαδικασία αυτή εισέρχονται λάθη. Σε πολύ σπάνιες περιπτώσεις, τα λάθη αυτά επηρεάζουν τη διαδικασία εγκατάστασης. Καθώς τα προβλήματα αυτά γίνονται αντιληπτά και επιδιορθώνονται, σημειώνονται στα Παροράματα του FreeBSD (<http://www.FreeBSD.org/releases/9.0R/errata.html>) στη δικτυακή τοποθεσία του FreeBSD. Ελέγξτε τα παροράματα πριν ξεκινήσετε την εγκατάσταση, για να βεβαιωθείτε ότι δεν υπάρχουν προβλήματα που μπορούν να επηρεάσουν τη διαδικασία.

Μπορείτε να βρείτε πληροφορίες και παροράματα για όλες τις εκδόσεις στη σελίδα πληροφοριών έκδοσης (<http://www.FreeBSD.org/releases/index.html>) στην δικτυακή τοποθεσία του FreeBSD (<http://www.FreeBSD.org/index.html>).

3.3.5 Προετοιμάστε τα Μέσα Εγκατάστασης

Η εγκατάσταση του FreeBSD ξεκινάει με την εκκίνηση του υπολογιστή με τη χρήση ενός FreeBSD CD, DVD ή μνήμης USB. Το πρόγραμμα εγκατάστασης δεν μπορεί να εκτελεστεί μέσα από κάποιο άλλο λειτουργικό σύστημα.

Εκτός από τα τυποποιημένα μέσα εγκατάστασης που περιέχουν όλα τα απαραίτητα αρχεία εγκατάστασης του FreeBSD, διατίθεται επίσης και η εκδοχή *bootonly*. Αυτό το μέσο εγκατάστασης δεν περιέχει τα απαραίτητα αρχεία, αλλά τα κατεβάζει από το δίκτυο κατά τη διάρκεια της εγκατάστασης. Κατά συνέπεια, το συγκεκριμένο CD είναι αρκετά μικρότερο σε μέγεθος ενώ και το

απαιτούμενο εύρος ζώνης του δικτύου περιορίζεται καθώς κατεβαίνουν μόνο τα αρχεία που απαιτούνται.

Μπορείτε να βρείτε έτοιμα μέσα εγκατάστασης για το FreeBSD στην δικτυακή τοποθεσία του FreeBSD. (<http://www.FreeBSD.org/where.html#download>).

Όδηγός: Αν διαθέτετε ήδη ένα CDROM, DVD ή USB οδηγό εγκατάστασης FreeBSD, μπορείτε να παραλείψετε αυτή την ενότητα.

Τα CD και DVD αρχεία ISO του FreeBSD είναι εκκινήσιμα. Χρειάζεστε μόνο ένα από αυτά για την εγκατάσταση. Γράψτε το αρχείο ISO σε ένα CD ή DVD χρησιμοποιώντας τα αντίστοιχα προγράμματα εγγραφής που διαθέτει το τρέχον λειτουργικό σας σύστημα.

Για να δημιουργήσετε μια εκκινήσιμη μνήμη Flash (USB), ακολουθήστε τα παρακάτω βήματα:

1. Ανακτήστε το Αρχείο ISO για τη Μνήμη Flash

Για το FreeBSD 9.0-RELEASE και μεταγενέστερες εκδόσεις, μπορείτε να κατεβάσετε το αντίστοιχο αρχείο από τον κατάλογο ISO-IMAGES/ στην τοποθεσία

`ftp://ftp.FreeBSD.org/pub/FreeBSD/releases/arch/arch/ISO-IMAGES/version/FreeBSD-version-RELEASE`

Αντικαταστήστε το `arch` και το `version` με την αρχιτεκτονική και την έκδοση που θέλετε να

εγκαταστήσετε. Για παράδειγμα, το αρχείο για το FreeBSD/i386 9.0-RELEASE βρίσκεται στη θέση

`ftp://ftp.FreeBSD.org/pub/FreeBSD/releases/i386/i386/ISO-IMAGES/9.0/FreeBSD-9.0-RELEASE-i386-memstick.img`.

Όδηγός: Ο κατάλογος είναι διαφορετικός για το FreeBSD 8.x και προηγούμενες εκδόσεις. Για περισσότερες πληροφορίες, δείτε το Έκδοση 2.

Το αρχείο για τη μνήμη Flash έχει επέκταση `.img`. Ο κατάλογος ISO-IMAGES/ περιέχει πλήθος από διαφορετικά αρχεία. Θα πρέπει να κατεβάσετε το κατάλληλο ανάλογα με την έκδοση του FreeBSD και το υλικό του υπολογιστή που πρόκειται να χρησιμοποιηθεί.

Οδηγός: Πριν προχωρήσετε, αντιγράψτε τυχόν δεδομένα που έχετε ήδη στη μνήμη USB, καθώς η παρακάτω διαδικασία θα τα διαγράψει.

2. Γράψτε το Αρχείο στη Μνήμη USB

Εγγραφή του Αρχείου με Χρήση του **FreeBSD**

Προειδοποίηση: Το παρακάτω παράδειγμα δείχνει τη συσκευή `/dev/da0` ως τον προορισμό εγγραφής του αρχείου. Θα πρέπει να είστε πολύ προσεκτικοί και να βεβαιωθείτε για το όνομα της συσκευής που χρησιμοποιείτε, διαφορετικά ενδέχεται να διαγράψετε δεδομένα που χρειάζεστε.

1. Εγγραφή του Αρχείου με την `dd(1)`

Το αρχείο `.img` δεν είναι ένα συνηθισμένο αρχείο. Είναι ένα αρχείο εικόνας (*image*) με όλο το περιεχόμενο που χρειάζεται η μνήμη USB. Δεν μπορείτε να το αντιγράψετε ως ένα κανονικό αρχείο, θα χρειαστεί να το γράψετε απευθείας στη συσκευή προορισμού χρησιμοποιώντας την εντολή `dd(1)`:

```
# dd if=FreeBSD-9.0-RELEASE-i386-memstick.img of=/dev/da0 bs=64k
```

Εγγραφή του Αρχείου Μέσω Windows

Προειδοποίηση: Βεβαιωθείτε ότι χρησιμοποιείτε το σωστό όνομα οδηγού για την μνήμη USB, διαφορετικά μπορεί να προκληθεί απώλεια δεδομένων.

1. Ανάκτηση του Προγράμματος **Image Writer** για Windows

Το **Image Writer** για Windows είναι μια δωρεάν εφαρμογή που μπορεί να γράψει σωστά ένα αρχείο `image` σε μια μνήμη USB. Μπορείτε να το κατεβάσετε από την τοποθεσία <https://launchpad.net/win32-image-writer/> και να το αποσυμπιέσετε σε ένα φάκελο.

2. Εγγραφή του Αρχείου με το Image Writer

Κάντε διπλό κλικ στο εικονίδιο **Win32DiskImager** για να ξεκινήσετε το πρόγραμμα. Βεβαιωθείτε ότι το γράμμα του οδηγού που φαίνεται στην επιλογή `Device` αντιστοιχεί στη μνήμη USB. Κάντε κλικ στο εικονίδιο με το φάκελο και επιλέξτε το αρχείο εικόνας που θα γραφεί στη μνήμη USB. Κάντε κλικ στο [**Save**] για να αποδεχθείτε το όνομα του αρχείου εικόνας. Βεβαιωθείτε ότι οι παραπάνω ενέργειες είναι σωστές και ότι δεν υπάρχουν ανοικτά παράθυρα στο σύστημα σας που να απεικονίζουν φακέλους της μνήμης USB. Τέλος, κάντε κλικ στο [**Write**] για να γράψετε το αρχείο εικόνας στη μνήμη USB.

Σημείωση: Δεν υποστηρίζεται πλέον η εγκατάσταση από δισκέτες

Είστε πλέον έτοιμοι να ξεκινήσετε την εγκατάσταση του FreeBSD.

3.4 Ξεκινώντας την Εγκατάσταση

Προειδοποίηση: Από προεπιλογή, η εγκατάσταση δεν θα κάνει αλλαγές στους δίσκους σας μέχρι να δείτε το παρακάτω μήνυμα:

```
Your changes will now be written to disk. If you
have chosen to overwrite existing data, it will
be PERMANENTLY ERASED. Are you sure you want to
commit your changes?
```

Μπορείτε να εγκαταλείψετε την εγκατάσταση οποιαδήποτε στιγμή πριν από την παραπάνω προειδοποίηση, χωρίς να έχουν γίνει αλλαγές στα περιεχόμενα του δίσκου σας. Αν ανησυχείτε ότι

ενδεχομένως έχετε κάνει κάτι λάθος, μπορείτε απλά να σβήσετε τον υπολογιστή σας πριν από αυτό το σημείο και δεν θα γίνει καμιά ζημιά.

3.4.1 Εκκίνηση

3.4.1.1 Εκκίνηση στις Αρχιτεκτονικές i386 και amd64

1. Αν προετοιμάσατε μια “εκκινήσιμη” μνήμη USB όπως περιγράφεται στο **ΌιΒιά 3.3.5**, τοποθετήστε τη μνήμη στην υποδοχή του υπολογιστή σας πριν τον ενεργοποιήσετε.
Αν πρόκειται να εκκινήσετε από το CDROM, θα χρειαστεί να ενεργοποιήσετε τον υπολογιστή σας και να εισάγετε το CDROM όσο πιο γρήγορα γίνεται.
2. Ρυθμίστε το μηχάνημα σας να ξεκινάει είτε από το CDROM είτε από την USB, ανάλογα με το μέσο εγκατάστασης που πρόκειται να χρησιμοποιήσετε. Γενικά, αυτό επιτυγχάνεται αλλάζοντας τη σχετική ρύθμιση στο BIOS. Τα περισσότερα συστήματα επιτρέπουν επίσης την επιλογή μιας συσκευής εκκίνησης καθώς ξεκινούν, τυπικά με τα πλήκτρα **F10**, **F11**, **F12**, ή **Escape**.
3. Αν ο υπολογιστής σας ξεκινήσει όπως συνήθως και φορτώσει το ήδη υπάρχον λειτουργικό σύστημα, μπορεί να συμβαίνει κάτι από τα παρακάτω:
 1. Δεν τοποθετήσατε το CD ή DVD αρκετά νωρίς κατά την εκκίνηση. Αφήστε το μέσο στον οδηγό και δοκιμάστε να επανεκκινήσετε τον υπολογιστή σας.
 2. Οι αλλαγές ρυθμίσεων που κάνατε στο BIOS δεν λειτούργησαν σωστά. Θα πρέπει να ξαναδοκιμάσετε μέχρι να πετύχετε τις σωστές ρυθμίσεις.
 3. Το BIOS της μητρικής σας δεν υποστηρίζει εκκίνηση από το μέσο που έχετε επιλέξει. Μπορείτε να χρησιμοποιήσετε τον Plop Boot Manager (<http://www.plop.at/en/bootmanager.html>) για να εκκινήσετε παλιά μηχανήματα από CD ή USB.
4. Θα αρχίσει η εκκίνηση του FreeBSD. Αν ξεκινάτε από CDROM, θα δείτε μια οθόνη σαν την παρακάτω (έχουμε παραλείψει τις πληροφορίες έκδοσης):

```
Booting from CD-ROM...
645MB medium detected
CD Loader 1.2

Building the boot loader arguments
Looking up /BOOT/LOADER... Found
Relocating the loader and the BTX
Starting the BTX loader

BTX loader 1.00 BTX version is 1.02
Consoles: internal video/keyboard
BIOS CD is cd0
BIOS drive C: is disk0
BIOS drive D: is disk1
BIOS 636kB/261056kB available memory

FreeBSD/i386 bootstrap loader, Revision 1.1
```



```
Loading /boot/defaults/loader.conf
/boot/kernel/kernel text=0x64daa0 data=0xa4e80+0xa9e40 syms=[0x4+0x6cac0+0x4+0x88e9d]
\
```

5. Εμφανίζεται η οθόνη του φορτωτή εκκίνησης του FreeBSD:

Όχι Πιά 3-1. Μενού Φορτωτή Εκκίνησης του **FreeBSD**

Περιμένετε δέκα δευτερόλεπτα, ή πιέστε **Enter**.

3.4.1.2 Εκκίνηση στον **Macintosh PowerPC®**

Στα περισσότερα μηχανήματα, μπορείτε να κρατήσετε πιεσμένο το πλήκτρο **C** κατ'ά την εκκίνηση και θα ξεκινήσετε από το CD. Σε διαφορετική περίπτωση, κρατήστε πιεσμένα τα πλήκτρα

Command+Option+O+F, ή **Windows+Alt+O+F** αν χρησιμοποιείτε πληκτρολόγιο που δεν είναι Apple.

Στην προτροπή 0 > γράψτε:

```
boot cd:,\ppc\loader cd:0
```

Σε μηχανήματα Xserve χωρίς πληκτρολόγιο, δείτε την σελίδα τεχνικής υποστήριξης της Apple (<http://support.apple.com/kb/TA26930>) για πληροφορίες εκκίνησης στο Open Firmware.

3.4.1.3 Εκκίνηση στον **SPARC64**

Τα περισσότερα συστήματα **SPARC64** είναι ρυθμισμένα να εκκινούν αυτόματα από το σκληρό δίσκο.

Για να εγκαταστήσετε το FreeBSD, θα πρέπει να εκκινήσετε από το δίκτυο ή από ένα CDROM. Θα χρειαστεί να εισέλθετε στις ρυθμίσεις της PROM (OpenFirmware).

Για να γίνει αυτό, επανεκκινήστε το σύστημα και περιμένετε μέχρι να εμφανιστεί το μήνυμα εκκίνησης. Το ακριβές μήνυμα εξαρτάται από το μοντέλο, αλλά γενικά θα δείχνει όπως το παρακάτω:

```
Sun Blade 100 (UltraSPARC-IIe), Keyboard Present
Copyright 1998-2001 Sun Microsystems, Inc. All rights reserved.
OpenBoot 4.2, 128 MB memory installed, Serial #51090132.
Ethernet address 0:3:ba:b:92:d4, Host ID: 830b92d4.
```

Αν μετ'α από αυτό το σημείο το σύστημα σας συνεχίζει με εκκίνηση από το σκληρό δίσκο, θα πρέπει να πιέσετε **L1+A** ή **Stop+A** στο πληκτρολόγιο, ή να στείλετε σήμα BREAK μέσω της σειριακής κονσόλας (χρησιμοποιώντας π.χ. το ~# στο tip(1) ή cu(1)) για να βγείτε στην προτροπή της PROM η οποία μοιάζει με την παρακάτω:

```
ok      ❶
ok {0}  ❷
```

❶ Αυτή η προτροπή φαίνεται σε συστήματα με μόνο μία CPU.

❷ Αυτή η προτροπή φαίνεται σε συστήματα SMP. Το ψηφίο δείχνει τον αριθμό της ενεργής CPU.

Στο σημείο αυτό, τοποθετήστε το CDROM στον οδηγό και στην προτροπή της PROM γράψτε boot cdrom.

3.4.2 Επισκόπηση των Αποτελεσμάτων Ανίχνευσης Συσκευών

Οι τελευταίες εκατοντάδες γραμμές που πέρασαν από την οθόνη σας αποθηκεύονται και μπορείτε να τις ξαναδείτε.

Για να δείτε τα περιεχόμενα της προσωρινής μνήμης (buffer) πιέστε **Scroll Lock**. Με τον τρόπο αυτό ενεργοποιείται η κύλιση της οθόνης. Μπορείτε έπειτα να χρησιμοποιήσετε τα πλήκτρα με τα βελάκια ή τα **PageUp** και **PageDown** για να δείτε τα αποτελέσματα. Πιέστε ξανά το **Scroll Lock** για να σταματήσετε την κύλιση.

Κάντε το αυτό τώρα, για να ξαναδείτε το κείμενο που κύλησε εκτός οθόνης καθώς ο πυρήνας εκτελούσε την ανίχνευση συσκευών. Θα δείτε κείμενο αντίστοιχο με το **Ό:Πιά 3-2**, αν και θα υπάρχουν διαφορές ανάλογα με τις συσκευές που διαθέτει ο υπολογιστής σας.

Ό:Πιά 3-2. Τυπικά Αποτελέσματα Ανίχνευσης Συσκευών

Copyright (c) 1992-2011 The FreeBSD Project.

Copyright (c) 1979, 1980, 1983, 1986, 1988, 1989, 1991, 1992, 1993, 1994

The Regents of the University of California. All rights reserved.

FreeBSD is a registered trademark of The FreeBSD Foundation.

FreeBSD 9.0-RELEASE #0 r225473M: Sun Sep 11 16:07:30 BST 2011

root@psi:/usr/obj/usr/src/sys/GENERIC amd64

CPU: Intel(R) Core(TM)2 Duo CPU T9400 @ 2.53GHz (2527.05-MHz K8-class CPU)

Origin = "GenuineIntel" Id = 0x10676 Family = 6 Model = 17 Stepping = 6

Features=0xbfebfbff<FPU,VME,DE,PSE,TSC,MSR,PAE,MCE,CX8,APIC,SEP,MTRR,PGE,MCA,CMOV,PAT,PSE36,CLFL

Features2=0x8e3fd<SSE3,DTS64,MON,DS_CPL,VMX,SMX,EST,TM2,SSSE3,CX16,xTPR,PDCM,SSE4.1>

AMD Features=0x20100800<SYSCALL,NX,LM>

AMD Features2=0x1<LAHF>

TSC: P-state invariant, performance statistics

real memory = 3221225472 (3072 MB)

avail memory = 2926649344 (2791 MB)

Event timer "LAPIC" quality 400

ACPI APIC Table: <TOSHIB A0064 >

FreeBSD/SMP: Multiprocessor System Detected: 2 CPUs

FreeBSD/SMP: 1 package(s) x 2 core(s)

cpu0 (BSP): APIC ID: 0

```
cpul (AP): APIC ID: 1
ioapic0: Changing APIC ID to 1
ioapic0 <Version 2.0> irqs 0-23 on motherboard
kbd1 at kbdmux0
acpi0: <TOSHIB A0064> on motherboard
acpi0: Power Button (fixed)
acpi0: reservation of 0, a0000 (3) failed
acpi0: reservation of 100000, b6690000 (3) failed
Timecounter "ACPI-safe" frequency 3579545 Hz quality 850
acpi_timer0: <24-bit timer at 3.579545MHz> port 0xd808-0xd80b on acpi0
cpu0: <ACPI CPU> on acpi0
ACPI Warning: Incorrect checksum in table [ASF!] - 0xFE, should be 0x9A (20110527/tbutils-282)
cpul: <ACPI CPU> on acpi0
pcib0: <ACPI Host-PCI bridge> port 0xcf8-0xcff on acpi0
pci0: <ACPI PCI bus> on pcib0
vgapci0: <VGA-compatible display> port 0xcff8-0xcfff mem 0xff400000-0xff7fffff,0xe0000000-0xefffff
agp0: <Intel GM45 SVGA controller> on vgapci0
agp0: aperture size is 256M, detected 131068k stolen memory
vgapci1: <VGA-compatible display> mem 0xffc00000-0xffcfffff at device 2.1 on pci0
pci0: <simple comms> at device 3.0 (no driver attached)
em0: <Intel(R) PRO/1000 Network Connection 7.2.3> port 0xcf80-0xcf9f mem 0xff9c0000-0xff9dffff,0x
em0: Using an MSI interrupt
em0: Ethernet address: 00:1c:7e:6a:ca:b0
uhci0: <Intel 82801I (ICH9) USB controller> port 0xcf60-0xcf7f irq 16 at device 26.0 on pci0
usb0: <Intel 82801I (ICH9) USB controller> on uhci0
uhci1: <Intel 82801I (ICH9) USB controller> port 0xcf40-0xcf5f irq 21 at device 26.1 on pci0
usb1: <Intel 82801I (ICH9) USB controller> on uhci1
uhci2: <Intel 82801I (ICH9) USB controller> port 0xcf20-0xcf3f irq 19 at device 26.2 on pci0
usb2: <Intel 82801I (ICH9) USB controller> on uhci2
ehci0: <Intel 82801I (ICH9) USB 2.0 controller> mem 0xff9ff800-0xff9ffbff irq 19 at device 26.7 on
usb3: EHCI version 1.0
usb3: <Intel 82801I (ICH9) USB 2.0 controller> on ehci0
hdac0: <Intel 82801I High Definition Audio Controller> mem 0xff9f8000-0xff9fbfff irq 22 at device
pcib1: <ACPI PCI-PCI bridge> irq 17 at device 28.0 on pci0
pci1: <ACPI PCI bus> on pcib1
iwn0: <Intel(R) WiFi Link 5100> mem 0xff8fe000-0xff8fffff irq 16 at device 0.0 on pci1
pcib2: <ACPI PCI-PCI bridge> irq 16 at device 28.1 on pci0
pci2: <ACPI PCI bus> on pcib2
pcib3: <ACPI PCI-PCI bridge> irq 18 at device 28.2 on pci0
pci4: <ACPI PCI bus> on pcib3
pcib4: <ACPI PCI-PCI bridge> at device 30.0 on pci0
pci5: <ACPI PCI bus> on pcib4
cbb0: <RF5C476 PCI-CardBus Bridge> at device 11.0 on pci5
cardbus0: <CardBus bus> on cbb0
pccard0: <16-bit PCCard bus> on cbb0
isab0: <PCI-ISA bridge> at device 31.0 on pci0
isa0: <ISA bus> on isab0
ahci0: <Intel ICH9M AHCI SATA controller> port 0x8f58-0x8f5f,0x8f54-0x8f57,0x8f48-0x8f4f,0x8f44-0
ahci0: AHCI v1.20 with 4 3Gbps ports, Port Multiplier not supported
ahcich0: <AHCI channel> at channel 0 on ahci0
ahcich1: <AHCI channel> at channel 1 on ahci0
ahcich2: <AHCI channel> at channel 4 on ahci0
acpi_lid0: <Control Method Lid Switch> on acpi0
```

```
battery0: <ACPI Control Method Battery> on acpi0
acpi_button0: <Power Button> on acpi0
acpi_acad0: <AC Adapter> on acpi0
acpi_toshiba0: <Toshiba HCI Extras> on acpi0
acpi_tz0: <Thermal Zone> on acpi0
attimer0: <AT timer> port 0x40-0x43 irq 0 on acpi0
Timecounter "i8254" frequency 1193182 Hz quality 0
Event timer "i8254" frequency 1193182 Hz quality 100
atkbdc0: <Keyboard controller (i8042)> port 0x60,0x64 irq 1 on acpi0
atkbd0: <AT Keyboard> irq 1 on atkbdc0
kbd0 at atkbd0
atkbd0: [GIANT-LOCKED]
psm0: <PS/2 Mouse> irq 12 on atkbdc0
psm0: [GIANT-LOCKED]
psm0: model GlidePoint, device ID 0
atrtc0: <AT realtime clock> port 0x70-0x71 irq 8 on acpi0
Event timer "RTC" frequency 32768 Hz quality 0
hpet0: <High Precision Event Timer> iomem 0xfed00000-0xfed003ff on acpi0
Timecounter "HPET" frequency 14318180 Hz quality 950
Event timer "HPET" frequency 14318180 Hz quality 450
Event timer "HPET1" frequency 14318180 Hz quality 440
Event timer "HPET2" frequency 14318180 Hz quality 440
Event timer "HPET3" frequency 14318180 Hz quality 440
uart0: <16550 or compatible> port 0x3f8-0x3ff irq 4 flags 0x10 on acpi0
sc0: <System console> at flags 0x100 on isa0
sc0: VGA <16 virtual consoles, flags=0x300>
vga0: <Generic ISA VGA> at port 0x3c0-0x3df iomem 0xa0000-0xbffff on isa0
ppc0: cannot reserve I/O port range
est0: <Enhanced SpeedStep Frequency Control> on cpu0
p4tcc0: <CPU Frequency Thermal Control> on cpu0
est1: <Enhanced SpeedStep Frequency Control> on cpu1
p4tcc1: <CPU Frequency Thermal Control> on cpu1
Timecounters tick every 1.000 msec
hdac0: HDA Codec #0: Realtek ALC268
hdac0: HDA Codec #1: Lucent/Agere Systems (Unknown)
pcm0: <HDA Realtek ALC268 PCM #0 Analog> at cad 0 nid 1 on hdac0
pcm1: <HDA Realtek ALC268 PCM #1 Analog> at cad 0 nid 1 on hdac0
usb0: 12Mbps Full Speed USB v1.0
usb1: 12Mbps Full Speed USB v1.0
usb2: 12Mbps Full Speed USB v1.0
usb3: 480Mbps High Speed USB v2.0
ugen0.1: <Intel> at usb0
uhub0: <Intel UHCI root HUB, class 9/0, rev 1.00/1.00, addr 1> on usb0
ugen1.1: <Intel> at usb1
uhub1: <Intel UHCI root HUB, class 9/0, rev 1.00/1.00, addr 1> on usb1
ugen2.1: <Intel> at usb2
uhub2: <Intel UHCI root HUB, class 9/0, rev 1.00/1.00, addr 1> on usb2
ugen3.1: <Intel> at usb3
uhub3: <Intel EHCI root HUB, class 9/0, rev 2.00/1.00, addr 1> on usb3
uhub0: 2 ports with 2 removable, self powered
uhub1: 2 ports with 2 removable, self powered
uhub2: 2 ports with 2 removable, self powered
uhub3: 6 ports with 6 removable, self powered
```

```
ugen2.2: <vendor 0x0b97> at usb2
uhub8: <vendor 0x0b97 product 0x7761, class 9/0, rev 1.10/1.10, addr 2> on usb2
ugen1.2: <Microsoft> at usb1
ada0 at ahcich0 bus 0 scbus1 target 0 lun 0
ada0: <Hitachi HTS543225L9SA00 FBEOC43C> ATA-8 SATA 1.x device
ada0: 150.000MB/s transfers (SATA 1.x, UDMA6, PIO 8192bytes)
ada0: Command Queueing enabled
ada0: 238475MB (488397168 512 byte sectors: 16H 63S/T 16383C)
ada0: Previously was known as ad4
ums0: <Microsoft Microsoft 3-Button Mouse with IntelliEyeTM, class 0/0, rev 1.10/3.00, addr 2> on
SMP: AP CPU #1 Launched!
cd0 at ahcich1 bus 0 scbus2 target 0 lun 0
cd0: <TEAC DV-W28S-RT 7.0C> Removable CD-ROM SCSI-0 device
cd0: 150.000MB/s transfers (SATA 1.x, ums0: 3 buttons and [XYZ] coordinates ID=0
UDMA2, ATAPI 12bytes, PIO 8192bytes)
cd0: cd present [1 x 2048 byte records]
ugen0.2: <Microsoft> at usb0
ukbd0: <Microsoft Natural Ergonomic Keyboard 4000, class 0/0, rev 2.00/1.73, addr 2> on usb0
kbd2 at ukbd0
uhid0: <Microsoft Natural Ergonomic Keyboard 4000, class 0/0, rev 2.00/1.73, addr 2> on usb0
Trying to mount root from cd9660:/dev/iso9660/FREEBSD_INSTALL [ro]...
```

Ελέγξτε προσεκτικά τα αποτελέσματα της ανίχνευσης συσκευών για να βεβαιωθείτε ότι το FreeBSD βρήκε όλες τις συσκευές που αναμένατε. Αν κάποια συσκευή δεν βρέθηκε, δεν θα φαίνεται στην παραπάνω λίστα. Τα Αρθρώματα Πυρήνα σας επιτρέπουν να προσθέσετε υποστήριξη για συσκευές που δεν υπάρχουν στον πυρήνα GENERIC.

Μετά τη διαδικασία ανίχνευσης συσκευών θα δείτε το **Ό÷ Πιά 3-3**. Το μέσο εγκατάστασης μπορεί να χρησιμοποιηθεί με τρεις τρόπους: για να εγκαταστήσετε το FreeBSD, ως “live CD” ή απλά για να αποκτήσετε πρόσβαση σε ένα κέλυφος του FreeBSD. Χρησιμοποιήστε τα βελ'ακια για να κ'ανετε μια επιλογή και το **Enter** για να την επιβεβαιώσετε.

Ό÷ Πιά 3-3. Επιλογή Τρόπου Λειτουργίας Μέσου Εγκατάστασης

Επιλέξτε [Install] για να ξεκινήσετε το πρόγραμμα εγκατάστασης.

3.5 Εισαγωγή στο **bsdinstall**

Το **bsdinstall** είναι μια εφαρμογή εγκατάστασης για το FreeBSD που βασίζεται σε περιβάλλον κειμένου. Γράφτηκε από τον Nathan Whitehorn <nwhitehorn@FreeBSD.org> και χρησιμοποιήθηκε πρώτη φορά το 2011 στο FreeBSD 9.0.

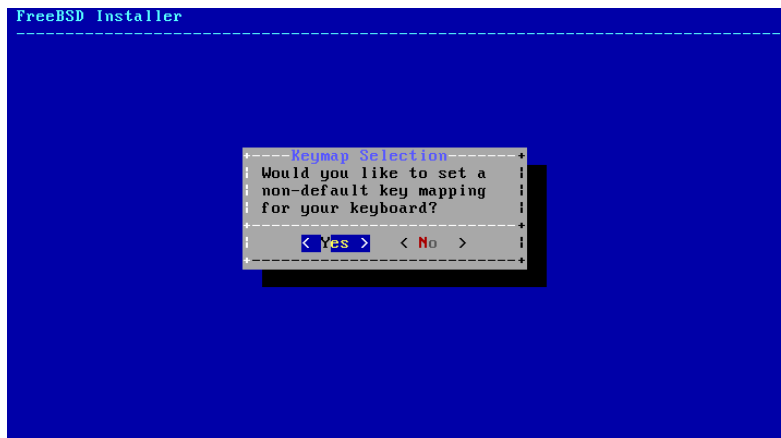
Όχι!Βύος: Ε εφαρμογή **pc-sysinstall** του Kris Moore <kmoore@FreeBSD.org> συμπεριλαμβάνεται με το PC-BSD (<http://pcbsd.org>) και μπορεί επίσης να χρησιμοποιηθεί για την εγκατάσταση του FreeBSD (http://wiki.pcbsd.org/index.php/Use_PC-BSD_Installer_to_Install_FreeBSD). Αν και μερικές φορές συγχέεται με το **bsdinstall** οι δύο αυτές εφαρμογές δεν σχετίζονται.

Το σύστημα μενού του **bsdinstall** ελέγχεται μέσω των πλήκτρων με τα βελ'ακια και τα πλήκτρα **Enter**, **Tab**, **Space** και μερικά ακόμα.

3.5.1 Επιλογές στο Μενού **Keymap**

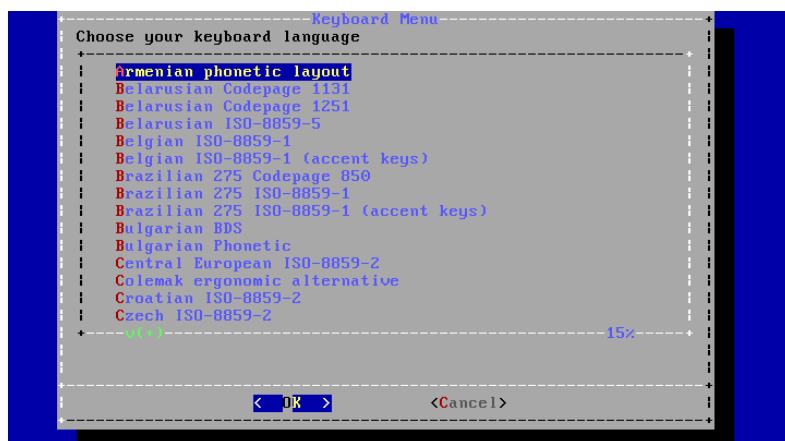
Αν'αλογα με το είδος της κονσόλας που χρησιμοποιείτε, το **bsdinstall** ίσως σας ρωτήσει αν επιθυμείτε να επιλέξετε μια διάταξη πληκτρολογίου διαφορετική από την προεπιλεγμένη.

Όχι!Πιά 3-4. Επιλογή Διάταξης Πληκτρολογίου

Αν επιλέξετε [YES] θα εμφανιστεί η οθόνη επιλογής που φαίνεται παρακάτω. Σε διαφορετική περίπτωση, η οθόνη αυτή δεν θα εμφανιστεί και θα χρησιμοποιηθεί η προεπιλεγμένη διάταξη πληκτρολογίου.

Όρισμα 3-5. Μενού Επιλογής Διάταξης Πληκτρολογίου

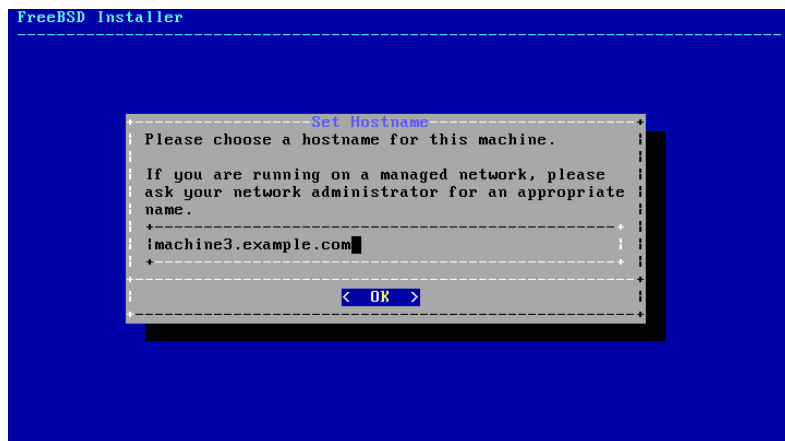
Επιλέξτε την διάταξη πληκτρολογίου που είναι πιο κοντά στο πληκτρολόγιο που διαθέτετε, χρησιμοποιώντας τα πάνω και κάτω βελάκια και επιβεβαιώνοντας με το **Enter**.

Όρισμα: Αν πιέσετε **Esc** θα χρησιμοποιηθεί η προεπιλεγμένη διάταξη. Αν η διάταξη του τρέχοντος πληκτρολογίου δεν είναι προφανής, μια ασφαλής επιλογή είναι το United States of America ISO-8859-1.

3.5.2 Καθορισμός Ονόματος Υπολογιστή (hostname)

Στο επόμενο βήμα, το **bsdinstall** θα σας ρωτήσει για το όνομα υπολογιστή (hostname) το οποίο θα δοθεί στο νέο σύστημα.

Όρισμα 3-6. Καθορισμός Ονόματος Υπολογιστή

Το όνομα που θα δώσετε πρέπει να περιλαμβάνει και τον τομέα (fully-qualified) όπως για παράδειγμα machine3.example.com

3.5.3 Επιλογή Στοιχείων Εγκατάστασης

Στο επόμενο βήμα, το **bsdinstall** θα σας καλέσει να επιλέξετε ποια προαιρετικὰ στοιχεία του λειτουργικού επιθυμείτε να εγκαταστήσετε.

Όπως Πιά 3-7. Επιλογή Στοιχείων Εγκατάστασης

Η επιλογή των στοιχείων εγκατάστασης εξαρτάται κυρίως από την χρήση που θα έχει το σύστημα και το διαθέσιμο ελεύθερο χώρο στο δίσκο. Ο πυρήνας και τα βασικὰ προγράμματα του FreeBSD (γνωστὰ και ως “base system” ή βασικό σύστημα) εγκαθίστανται υποχρεωτικὰ.

Ανάλογα με το είδος της εγκατάστασης, κάποια από τα παρακάτω στοιχεία μπορεί να μην εμφανιστούν.

Προαιρετικὰ Στοιχεία

- **doc** - Επιπρόσθετη τεκμηρίωση, κυρίως ιστορικής σημασίας. Η τεκμηρίωση που παρέχεται από την Ομάδα Τεκμηρίωσης του FreeBSD εγκαθίσταται χωριστὰ σε επόμενο στᾶδιο.
- **games** - Κάποια παραδοσιακὰ BSD παιχνίδια που περιλαμβάνουν τα **fortune**, **rot13** και ἄλλα.
- **lib32** - Βιβλιοθήκες συμβατότητας για εκτέλεση εφαρμογών 32-bit σε 64-bit εκδόσεις του FreeBSD.
- **ports** - Η Συλλογή των Ports του FreeBSD.

Η Συλλογή των Ports αποτελεί ένα εύκολο και βολικό τρόπο εγκατάστασης λογισμικού. Η Συλλογή των Ports δεν περιέχει τον πηγαίο κώδικα που απαιτείται για τη μεταγλώττιση του λογισμικού.

Πρόκειται στην πραγματικότητα για μια συλλογή αρχείων που αυτοματοποιεί τη μεταφόρτωση, μεταγλώττιση και εγκατάσταση λογισμικού τρίτων κατασκευαστών. Το Εἰσαγωγή 5 αναλύει τον τρόπο χρήσης της Συλλογῆς των Ports.

Προσοχή: Το πρόγραμμα εγκατάστασης δεν ελέγχει για να δει αν διαθέτετε αρκετό ελεύθερο χώρο στο δίσκο. Επιλέξτε αυτό το στοιχείο μόνο αν έχετε αρκετό χώρο. Από το FreeBSD 9.0 και μετὰ, η Συλλογή των Ports καταλαμβάνει περίπου 500 MB χώρο στο δίσκο. Μπορείτε με βεβαιότητα να θεωρήσετε ότι ο χώρος αυτός θα είναι ακόμα μεγαλύτερος στις νεώτερες εκδόσεις του FreeBSD.

- `src` - Ο Πηγαίος Κώδικας του Συστήματος.

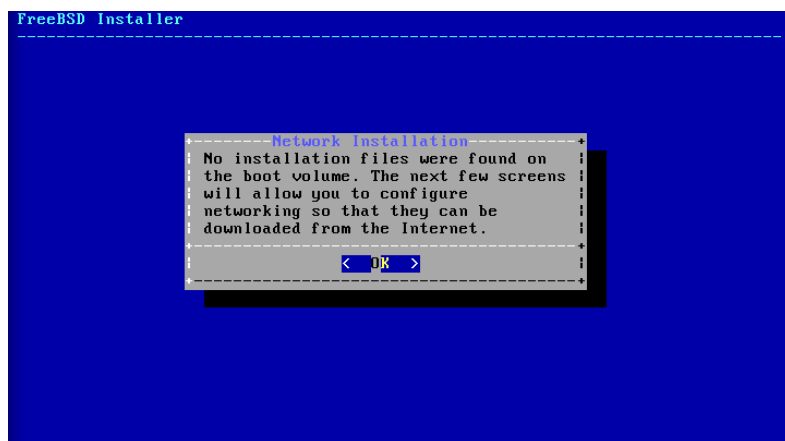
Το FreeBSD έρχεται με πλήρη πηγαίο κώδικα, τόσο για τον πυρήνα όσο και για τα βασικά προγράμματα. Αν και ο πηγαίος κώδικας δεν απαιτείται για την πλειονότητα των εφαρμογών, ίσως να τον χρειαστείτε για τη μεταγλώττιση συγκεκριμένων προγραμμάτων που παρέχονται ως πηγαίος κώδικας (π.χ. οδηγούς συσκευών ή αρθρώματα πυρήνα), ή για εργασίες αν'απτυξης του ίδιου του FreeBSD.

Το πλήρες δέντρο του πηγαίου κώδικα καταλαμβάνει 1 GB χώρου στο δίσκο, ενώ μια πλήρης μεταγλώττιση όλου του FreeBSD απαιτεί επιπλέον 5 GB χώρου.

3.6 Εγκατάσταση από το Δίκτυο

Το μέσο εγκατάστασης *bootonly* δεν διαθέτει αντίγραφα των αρχείων εγκατάστασης. Όταν χρησιμοποιείτε την μέθοδο *bootonly*, τα αρχεία μεταφορτώνονται από το δίκτυο κατ'α απαίτηση.

Όχι Πιά 3-8. Εγκατάσταση από το Δίκτυο

Μετά την ρύθμιση των παραμέτρων δικτύου όπως φαίνεται στο Όχι Πιά 3.9.2, γίνεται η επιλογή ενός mirror site. Τα mirror sites διαθέτουν αντίγραφα των αρχείων του FreeBSD. Επιλέξτε ένα mirror site το οποίο βρίσκεται όσο το δυνατόν πιο κοντά στην περιοχή σας. Με τον τρόπο αυτό, η μεταφόρτωση των αρχείων θα είναι ταχύτερη και θα μειωθεί ο χρόνος εγκατάστασης.

Όχι Πιά 3-9. Επιλογή Mirror

Η εγκατάσταση θα συνεχιστεί με τον ίδιο τρόπο όπως και αν τα αρχεία ήταν διαθέσιμα τοπικά.

3.7 Εκχώρηση Χώρου στο Δίσκο

Υπάρχουν τρεις τρόποι να εκχωρήσετε χώρο για το FreeBSD. Με τη μέθοδο *Guided* (καθοδηγούμενη), οι κατατμήσεις δημιουργούνται αυτόματα, ενώ με τη μέθοδο *Manual* (χειροκίνητη) οι προχωρημένοι χρήστες μπορούν να δημιουργήσουν προσαρμοσμένες κατατμήσεις. Τέλος, υπ'άρχει η επιλογή να εκκινήσετε ένα κέλυφος και να δημιουργήσετε τις κατατμήσεις με απευθείας χρήση προγραμμάτων της γραμμής εντολών όπως `gpart(8)`, `fdisk(8)`, και `bsdlabel(8)`.

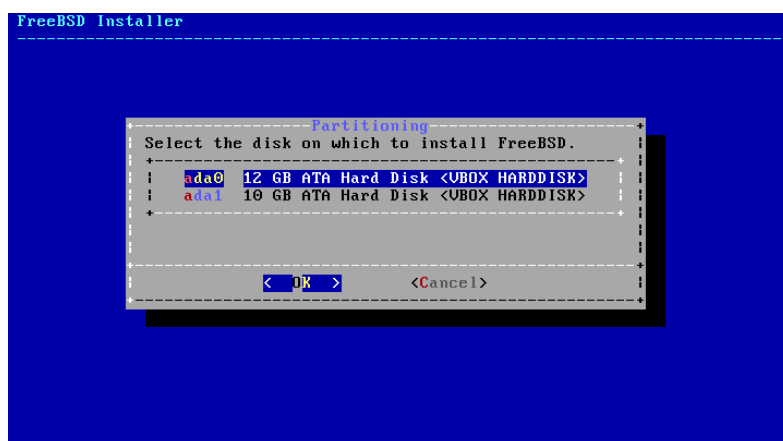
Όχι Πιά 3-10. Επιλογή Guided ή Manual Partitioning

3.7.1 Καθοδηγούμενη (Guided) Κατάτμηση

Αν έχετε συνδέσει πολλούς δίσκους, επιλέξτε αυτόν στον οποίο θα εγκαταστήσετε το FreeBSD.

Ὁ-Ριά 3-11. Επιλογή από Πολλαπλούς Δίσκους

Μπορείτε να εκχωρήσετε είτε ολόκληρο το δίσκο, είτε ένα μέρος του στο FreeBSD. Αν επιλέξετε [Entire Disk], θα δημιουργηθούν μια κατ'αλληλη δίαταξη κατατμήσεων ώστε να χρησιμοποιηθεί ολόκληρος ο δίσκος. Αν επιλέξετε [Partition], θα δημιουργηθεί μια δίαταξη που θα καταλαμβάνει τον ελεύθερο χώρο του δίσκου.

Ὁ-Ριά 3-12. Επιλογή Ολόκληρου Δίσκου ή Κατ'ατμησης

Ελέγξτε προσεκτικά τη δίαταξη των κατατμήσεων που δημιουργήθηκε. Αν βρείτε κάποιο λάθος, επιλέξτε [Revert] για να επαναφέρετε τις προηγούμενες κατατμήσεις ή [Auto] για να δημιουργήσετε τις κατατμήσεις που προτείνονται αυτόματα από το FreeBSD. Μπορείτε να δημιουργήσετε, να τροποποιήσετε και να διαγράψετε κατατμήσεις χειροκίνητα. Όταν οι κατατμήσεις είναι οι σωστές, επιλέξτε [Finish] για να συνεχίσετε με την εγκατάσταση.

Ὁ-Πιά 3-13. Επισκόπηση Κατατμήσεων

3.7.2 Χειροκίνητη Δημιουργία Κατατμήσεων

Επιλέγοντας χειροκίνητη δημιουργία κατατμήσεων, θα μεταφερθείτε απευθείας στον επεξεργαστή κατατμήσεων.

Ὁ-Πιά 3-14. Χειροκίνητη Δημιουργία Κατατμήσεων

Επιλέγοντας ένα οδηγό (ada0 στο παρ'αδειγμα μας) και το πλήκτρο [Create] θα δείτε ένα μενού για την επιλογή του σχήματος κατατμήσεων (partitioning scheme).

Ὁ-Πιά 3-15. Χειροκίνητη Δημιουργία Κατατμήσεων

Το σύστημα κατατμήσεων GPT είναι συνήθως το καταλληλότερο για τα περισσότερους PC-συμβατούς υπολογιστές. Παλαιότερα λειτουργικά συστήματα δεν είναι συμβατά με τη μέθοδο GPT και χρειάζονται κατατμήσεις τύπου MBR. Τα υπόλοιπα είδη κατατμήσεων χρησιμοποιούνται σε παλιά ή μη-συννηθισμένα συστήματα υπολογιστών.

Θβίαέαδ 3-1. Κατηγορίες Κατατμήσεων

Συντομογραφία	Περιγραφή
APM	Apple Partition Map, χρησιμοποιείται στο PowerPC® Macintosh. (http://support.apple.com/kb/TA21692)
BSD	Κατατμήσεις BSD χωρίς MBR, ορισμένες φορές καλούνται και "επικίνδυνα αφοσιωμένη κατ'άσταση". Δείτε το <code>bsdlabel(8)</code> .
GPT	Πίνακας Κατατμήσεων GUID. (http://en.wikipedia.org/wiki/GUID_Partition_Table)
MBR	Master Boot Record. (http://en.wikipedia.org/wiki/Master_boot_record)
PC98	Παραλλαγή του MBR που χρησιμοποιείται σε υπολογιστές NEC PC-98. (http://en.wikipedia.org/wiki/Pc9801)
VTOCB	Volume Table Of Contents, χρησιμοποιείται στα Sun SPARC64 και UltraSPARC.

Μετ'α τη δημιουργία του σχήματος κατατμήσεων, αν επιλέξετε ξαν'α [Create] θα δημιουργήσετε νέες κατατμήσεις.

Ὁρίθιο 3-16. *Χειροκίνητη Δημιουργία Κατατμήσεων*

Ε τυποποιημένη εγκατάσταση FreeBSD με χρήση GPT δημιουργεί τουλάχιστον τρεις κατατμήσεις:

Τυποποιημένες **FreeBSD GPT** Κατατμήσεις

- `freebsd-boot` - Ο κώδικας εκκίνησης του FreeBSD. Η κατ'ατμηση αυτή πρέπει να είναι η πρώτη στο δίσκο.
- `freebsd-ufs` - Σύστημα αρχείων FreeBSD UFS.
- `freebsd-zfs` - Σύστημα αρχείων FreeBSD ZFS. Δείτε Ὁρίθιο 21.2.
- `freebsd-swap` - Χώρος swap FreeBSD.

Μπορείτε να δημιουργήσετε πολλαπλά συστήματα αρχείων. Κάποιοι χρήστες προτιμούν τη δημιουργία των παραδοσιακών κατατμήσεων με χωριστά συστήματα αρχείων για τα `/`, `/var`, και `/usr`. Δείτε το Ὁρίθιο 3-3 για ένα παράδειγμα.

Δείτε το `gpart(8)` για πλήρη λίστα των διαθέσιμων τύπων κατατμήσεων GPT.

Μπορείτε να εισάγετε το μέγεθος με τη βοήθεια κοινών συντομεύσεων: *K* για kilobytes, *M* για megabytes, ή *G* για gigabytes.

Ὁδηγός: Ε καλύτερη απόδοση επιτυγχάνεται με ευθυγράμμιση των τομέων του δίσκου (**sector alignment**). Ε σωστή ευθυγράμμιση επιτυγχάνεται με τη δημιουργία κατατμήσεων με μεγέθη πολλαπλάσια των **4K bytes** σε οδηγούς που χρησιμοποιούν τομείς των **512 bytes** ή **4K-byte**. Σε γενικές γραμμές, η χρήση κατατμήσεων με μεγέθη που είναι άρτια πολλαπλάσια του **1M** ή **1G** είναι ο ευκολότερος τρόπος να επιβεβαιώσουμε ότι κάθε κατ'ατμηση ξεκινά σε ζυγό πολλαπλάσιο των **4K**. Μια εξαίρεση: την παρούσα στιγμή η κατ'ατμηση `freebsd-boot` δεν μπορεί να είναι μεγαλύτερη των **512K** λόγω περιορισμών του κώδικα εκκίνησης.

Σε κάθε κατ'ατμηση που περιέχει σύστημα αρχείων, χρειάζεται ένα σημείο προσάρτησης. Αν χρησιμοποιηθεί μόνο μια κατ'ατμηση UFS, το σημείο προσάρτησης θα είναι `/`.

Θα σας ζητηθεί επίσης μια ετικέτα (*label*). Ε ετικέτα είναι ένα όνομα το οποίο δίνεται σε μια κατ'ατμηση. Το όνομα ενός δίσκου ή οι αριθμοί που περιγράφουν τις κατατμήσεις μπορεί να αλλάξουν αν ο δίσκος συνδεθεί σε άλλη θύρα ή ελεγκτή, αλλά η ετικέτα του παραμένει σταθερή. Με χρήση της ετικέτας σε αρχεία όπως το `/etc/fstab` το σύστημα γίνεται πιο ανεκτικό σε αλλαγές του

υλικού. Οι ετικέτες GPT εμφανίζονται στον κατ'άλογο /dev/gpt/ όταν γίνεται η προσάρτηση της συσκευής. Σε άλλα είδη κατατμήσεων υπάρχουν διαφορετικές δυνατότητες όσο αφορά τις ετικέτες, οι οποίες εμφανίζονται σε διαφορετικούς υποκαταλόγους στο /dev/.

Οδηγίες: Χρησιμοποιήστε μοναδικές ετικέτες σε κάθε σύστημα αρχείων για να αποφύγετε συγκρούσεις που μπορεί να προκληθούν από όμοια ονόματα. Σε κάθε ετικέτα μπορείτε να συμπεριλάβετε μερικά γράμματα από το όνομα του υπολογιστή ή τη θέση του, ή ακόμα και τη χρήση του. Θα μπορούσατε για παράδειγμα να ονομάσετε τον κεντρικό κατ'άλογο "labroot" ή "rootfs-lab" σε ένα υπολογιστή που ανήκει σε ένα εργαστήριο.

Διάγραμμα 3-3. Δημιουργία Παραδοσιακών Κατατμήσεων στο Σύστημα Αρχείων

Αν επιθυμείτε να χρησιμοποιήσετε το παραδοσιακό σύστημα κατατμήσεων του FreeBSD όπου τα συστήματα αρχείων /, /var, /tmp και /usr βρίσκονται σε χωριστές κατατμήσεις, δημιουργήστε ένα πίνακα κατατμήσεων GPT και ορίστε τις κατατμήσεις με τον τρόπο που φαίνεται παρακάτω. Τα μεγέθη που φαίνονται είναι τυπικά για ένα σκληρό δίσκο χωρητικότητας 20G. Αν διαθέτετε περισσότερο χώρο, ίσως είναι χρήσιμο να μεγαλώσετε την κατ'ατμηση swap ή /var. Στο παράδειγμα μας, οι ετικέτες που χρησιμοποιούνται ξεκινούν με ex (από τη λέξη "example") αλλά καλό θα είναι να χρησιμοποιήσετε δικές σας μοναδικές ετικέτες όπως αναφέραμε παραπάνω.

Από προεπιλογή, το gptboot του FreeBSD αναμένει την πρώτη UFS κατ'ατμηση ως /.

Τύπος Κατ'ατμησης	Μέγεθος	Σημείο Προσάρτησης	Ετικέτα
freebsd-boot	512K		
freebsd-ufs	2G	/	exrootfs
freebsd-swap	4G		exswap
freebsd-ufs	2G	/var	exvarfs
freebsd-ufs	1G	/tmp	extmpfs
freebsd-ufs	αποδεχθείτε την προεπιλογή (υπόλοιπος χώρος του δίσκου)	/usr	exusrfs

Μετά τη δημιουργία των προσαρμοσμένων κατατμήσεων, επιλέξτε [Finish] για να συνεχίσετε με την εγκατάσταση.

3.8 Επιβεβαίωση της Εγκατάστασης

Σε αυτό το σημείο έχετε την τελευταία ευκαιρία να εγκαταλείψετε την εγκατάσταση χωρίς να γίνουν αλλαγές στο σκληρό δίσκο σας.

Ὁ-Πιά 3-17. Τελική Επιβεβαίωση

Επιλέξτε [**Commit**] και πιάστε **Enter** για να συνεχίσετε. Αν χρειάζεται να κάνετε αλλαγές, επιλέξτε [**Back**] για να επιστρέψετε στον επεξεργαστή κατατμήσεων. Με το πλήκτρο [**Revert & Exit**] μπορείτε να εγκαταλείψετε το πρόγραμμα εγκατάστασης χωρίς να γίνουν αλλαγές στο σκληρό σας δίσκο.

Ο χρόνος εγκατάστασης ποικίλει ανάλογα με τις διανομές και τα στοιχεία εγκατάστασης που έχετε επιλέξει, το μέσο εγκατάστασης και την ταχύτητα του υπολογιστή. Θα δείτε μια σειρά από μηνύματα σχετικά με την πρόοδο της διαδικασίας.

Αρχικά, το πρόγραμμα εγκατάστασης θα γράψει τις κατατμήσεις στο δίσκο και θα εκτελέσει κατάλληλες εντολές `newfs` για να δημιουργήσει τα ανάλογα συστήματα αρχείων.

Αν κάνετε εγκατάσταση μέσω δικτύου, το `bsdinstall` θα προχωρήσει μεταφορτώνοντας τα απαραίτητα αρχεία.

Ὁ-Πιά 3-18. Μεταφόρτωση Αρχείων Εγκατάστασης

Στη συνέχεια, θα γίνει έλεγχος ακεραιότητας των αρχείων εγκατάστασης για να επιβεβαιωθεί ότι δεν έχουν αλλοιωθεί κατά τη μεταφόρτωση ή κατά την ανάγνωση από το μέσο εγκατάστασης.

Ὁ-Πιά 3-19. Επαλήθευση Αρχείων Εγκατάστασης

Στο τελευταίο βήμα, τα επιβεβαιωμένα αρχεία εγκατάστασης θα εξαχθούν και θα γραφούν στο σκληρό δίσκο.

Ὁ-Πιά 3-20. Εξαγωγή Αρχείων Εγκατάστασης

Με το τέλος της εξαγωγής όλων των αρχείων εγκατάστασης, το **bsdinstall** θα εισέλθει στη διαδικασία ρυθμίσεων μετά την εγκατάσταση (δείτε Ὁ-Πιά 3.9).

3.9 Μετά την Εγκατάσταση

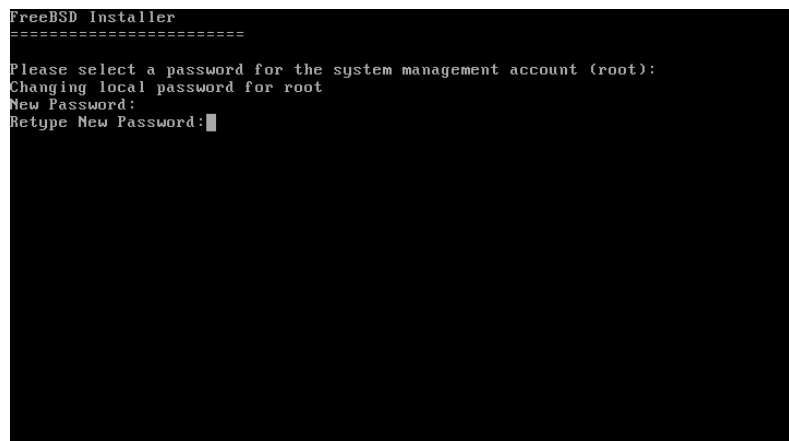
Μετά από μια επιτυχημένη εγκατάσταση του FreeBSD, ακολουθεί μια σειρά ρυθμίσεων. Μπορείτε να επαναλάβετε οποιαδήποτε ρύθμιση αν εισέλθετε στην αντίστοιχη επιλογή στο τελικό μενού πριν επανεκκινήσετε στο νέο-εγκατεστημένο σας FreeBSD σύστημα.

3.9.1 Ρύθμιση του Κωδικού του root

Θα πρέπει να ορίσετε ένα κωδικό πρόσβασης για το χρήστη root. Παρατηρήστε ότι δεν φαίνονται τα

γράμματα που πληκτρολογείτε καθώς εισάγετε τον κωδικό. Μετά την εισαγωγή του κωδικού, θα πρέπει να τον εισάγετε ακόμα μια φορά. Με τον τρόπο αυτό εξασφαλίζεται ότι δεν έχει γίνει κάποιο λάθος κατά την πληκτρολόγηση.

Όχι Πιά 3-21. Ρύθμιση του Κωδικού του root

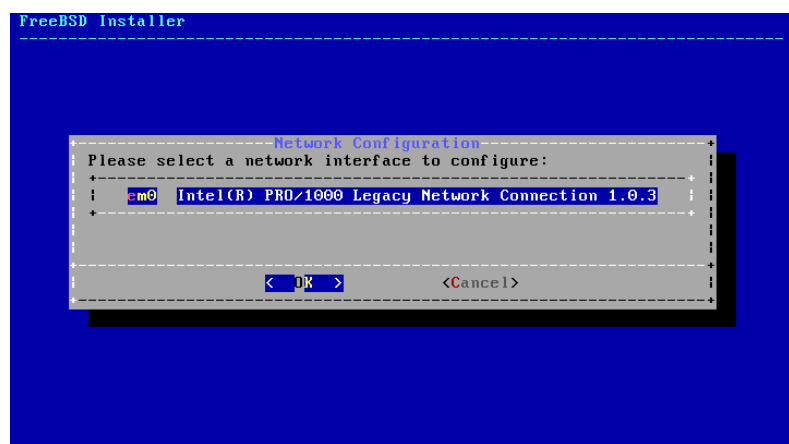
Η εγκατάσταση συνεχίζεται μετά την επιτυχή εισαγωγή του κωδικού.

3.9.2 Ρύθμιση Καρτών Δικτύου

Όχι Πιά 3-22: Η ρύθμιση του δικτύου παραλείπεται αν έχει ήδη πραγματοποιηθεί στα πλαίσια μιας εγκατάστασης *bootonly*.

Θα δείτε μια λίστα με όλες τις διεπαφές δικτύου που ανιχνεύθηκαν στον υπολογιστή σας. Επιλέξτε αυτή που επιθυμείτε να ρυθμίσετε.

Όχι Πιά 3-22. Επιλογή μιας Διεπαφής Δικτύου

3.9.2.1 Ρύθμιση Ασύρματης Κάρτας Δικτύου

Αν επιλέξετε να ρυθμίσετε μια ασύρματη διεπαφή δικτύου, θα πρέπει να ρυθμίσετε τις παραμέτρους αναγνώρισης και ασφάλειας για να συνδεθείτε στο δίκτυο.

Τα ασύρματα δίκτυα αναγνωρίζονται από το Αναγνωριστικό Υπηρεσίας ή Service Set Identifier (SSID). Το SSID είναι ένα σύντομο όνομα που αποδίδεται σε κάθε ασύρματο δίκτυο.

Τα περισσότερα ασύρματα δίκτυα κρυπτογραφούν τα δεδομένα που μεταδίδονται για να προστατεύσουν τις πληροφορίες από μη εξουσιοδοτημένη χρήση. Συνιστάται να χρησιμοποιήσετε κρυπτογράφηση WPA2. Παλαιότερες μέθοδοι κρυπτογράφησης όπως το WEP προσφέρουν ελάχιστη ασφάλεια.

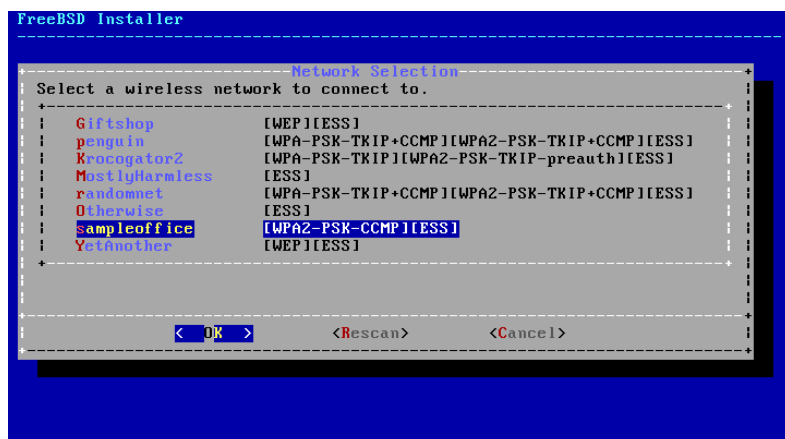
Το πρώτο βήμα για να συνδεθείτε σε ένα ασύρματο δίκτυο είναι να σαρώσετε για Σημεία Ασύρματης Πρόσβασης (Access Points).

Όχι Πιά 3-23. Σάρωση για Access Points

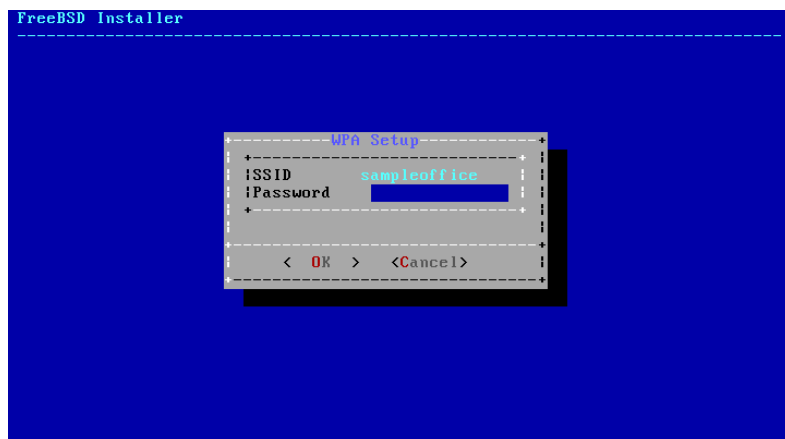
Τα SSIDs που θα βρείτε κατά τη διάρκεια της σάρωσης συνοδεύονται από τα είδη κρυπτογράφησης που διατίθενται για κάθε δίκτυο. Αν δεν βλέπετε το SSID που επιθυμείτε στη λίστα, επιλέξτε [Rescan] για να εκτελέσετε τη σάρωση ξανά. Αν εξακολουθείτε να μη βλέπετε το επιθυμητό δίκτυο, ελέγξτε την κεραία για τυχόν προβλήματα ή μετακινήστε τον υπολογιστή πιο κοντά στο σημείο πρόσβασης. Να εκτελείτε νέα σάρωση μετά από κάθε αλλαγή.

Όχι Πιά 3-24. Επιλογή Ασύρματου Δικτύου

Μετά την επιλογή του ασύρματου δικτύου, θα πρέπει να εισάγετε τις πληροφορίες που σχετίζονται με την κρυπτογράφηση. Σε δίκτυα WPA2 χρειάζεται να δώσετε μόνο ένα κωδικό πρόσβασης (γνωστό ως Pre-Shared Key ή PSK). Για λόγους ασφαλείας, οι χαρακτήρες που πληκτρολογείτε στο πεδίο εμφανίζονται ως αστερίσκοι.

Όχι Πιά 3-25. Ρύθμιση WPA2

Μετά την επιλογή του ασύρματου δικτύου και την εισαγωγή των πληροφοριών σύνδεσης, η εγκατάσταση συνεχίζεται με τη ρύθμιση των υπόλοιπων παραμέτρων του δικτύου.

3.9.2.2 Ρύθμιση Δικτύου IPv4

Επιλέξτε αν θα χρησιμοποιηθεί δικτύωση IPv4. Πρόκειται για το πιο συνηθισμένο είδος σύνδεσης.

Όχι Πιά 3-26. Επιλογή Δικτύωσης IPv4

Υπάρχουν δύο μέθοδοι ρύθμισης του IPv4. Μέσω του *DHCP* η ρύθμιση της διεπαφής γίνεται αυτόματα. Αυτή είναι και η συνιστώμενη μέθοδος. Ε ρύθμιση *Static* απαιτεί χειροκίνητη εισαγωγή πληροφοριών δικτύου.

Όχι! Βυός: Μη β' αλετε τυχαίες ρυθμίσεις δικτύου, καθώς δεν θα λειτουργήσουν. Θα πρέπει να λ' αβετε τις πληροφορίες που αναφέρονται στο Όχι Πιά 3.3.3 από τον διαχειριστή ή τον παροχέα του δικτύου σας.

3.9.2.2.1 Ρύθμιση Δικτύου IPv4 μέσω DHCP

Αν διαθέτετε εξυπηρετητή DHCP, επιλέξτε [Yes] για να ρυθμίσετε αυτόματα την διεπαφή δικτύου.

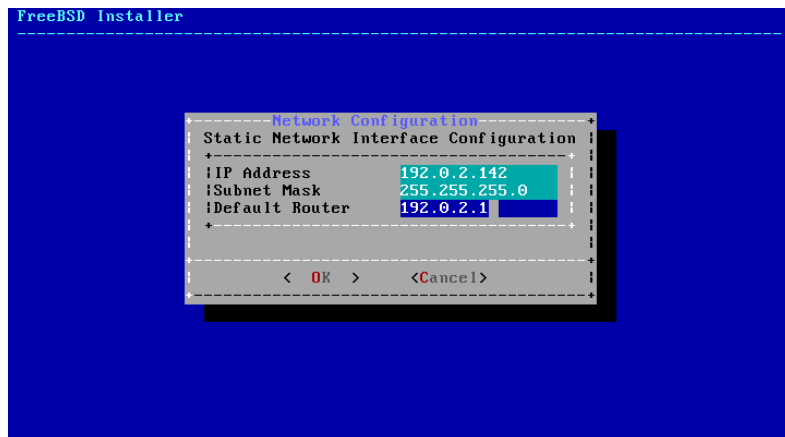
Όχι Πιά 3-27. Επιλέξτε Ρύθμιση IPv4 μέσω DHCP

3.9.2.2 Στατική Ρύθμιση Δικτύου IPv4

Ε στατική ρύθμιση της διεπαφής δικτύου, απαιτεί να εισάγετε κάποιες πληροφορίες σχετικά με το IPv4.

Όχι Πιά 3-28. Στατική Ρύθμιση IPv4

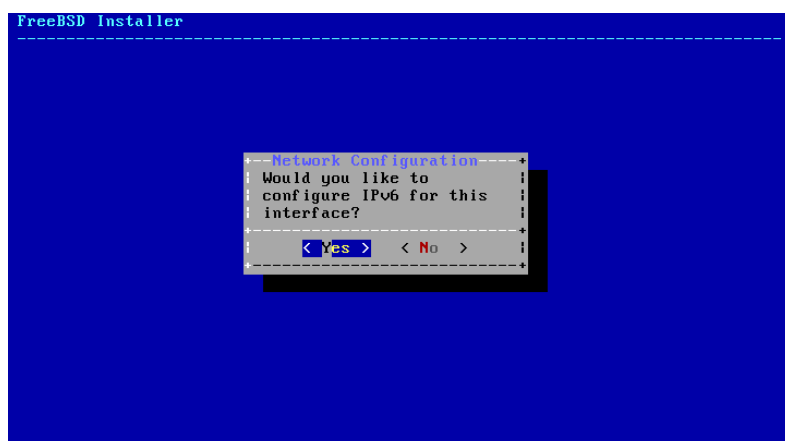

- IP Address - Ε διεύθυνση IP που θα εισάγετε χειροκίνητα σε αυτό τον υπολογιστή. Ε διεύθυνση αυτή πρέπει να είναι μοναδική και να μην χρησιμοποιείται από οποιοδήποτε άλλο μηχάνημα στο τοπικό σας δίκτυο.
- Subnet Mask - Ε μάσκα υποδικτύου που χρησιμοποιεί το τοπικό σας δίκτυο. Τυπικά αυτή είναι 255.255.255.0.
- Default Router - Ε διεύθυνση IP του προεπιλεγμένου δρομολογητή του δικτύου σας. Συνήθως είναι η διεύθυνση του δρομολογητή ή άλλου δικτυακού εξοπλισμού που συνδέει το τοπικό σας δίκτυο με το Internet. Θα τη δείτε επίσης να αναφέρετε ως default gateway (προεπιλεγμένη πύλη).

3.9.2.3 Ρύθμιση Δικτύου IPv6

Το IPv6 είναι μια νέα μέθοδος ρύθμισης δικτύου. Αν το δίκτυο σας διαθέτει IPv6 και επιθυμείτε να το ρυθμίσετε, πιάστε [Yes] για να το επιλέξετε.

Ὁρίθια 3-29. Επιλογή Δικτύωσης IPv6

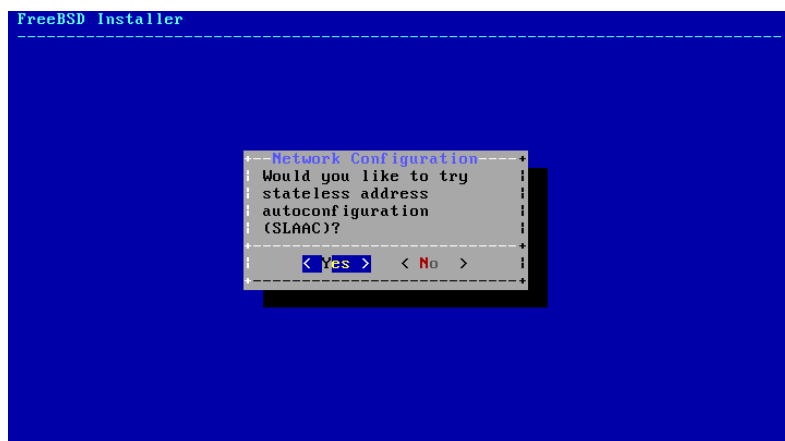

Το IPv6 διαθέτει επίσης δύο μεθόδους ρύθμισης. Το SLAAC , ή *StateLess Address AutoConfiguration*, ρυθμίζει αυτόματα τις παραμέτρους του δικτύου σας. Ε ρύθμιση *Static* απαιτεί να κάνετε τις αντίστοιχες ρυθμίσεις χειροκίνητα.

3.9.2.3.1 IPv6 Stateless Address Autoconfiguration

Το SLAAC επιτρέπει σε μια συσκευή ενός δικτύου IPv6 να ζητήσει πληροφορίες αυτόματης ρύθμισης από ένα τοπικό δρομολογητή. Δείτε το RFC4862 (<http://tools.ietf.org/html/rfc4862>) για περισσότερες πληροφορίες.

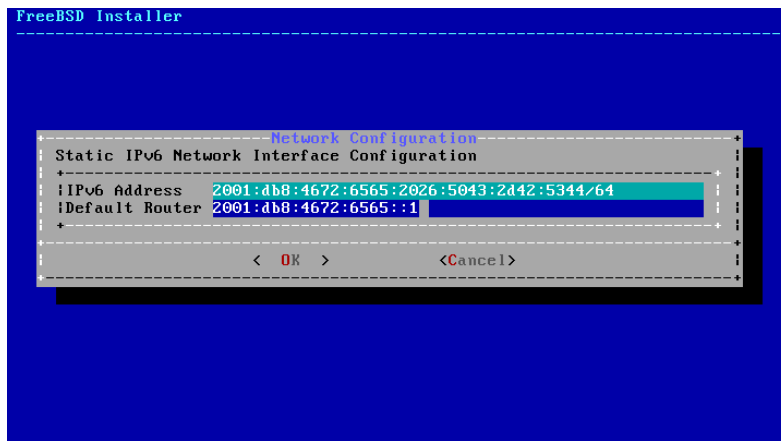
Ὁρίθια 3-30. Επιλέξτε Ρύθμιση IPv6 SLAAC

3.9.2.3.2 Στατική Ρύθμιση Δικτύου IPv6

Ε στατική ρύθμιση της διεπαφής δικτύου στο IPv6, απαιτεί την χειροκίνητη εισαγωγή κάποιων ρυθμίσεων.

Όχι Πιά 3-31. Στατική Ρύθμιση IPv6

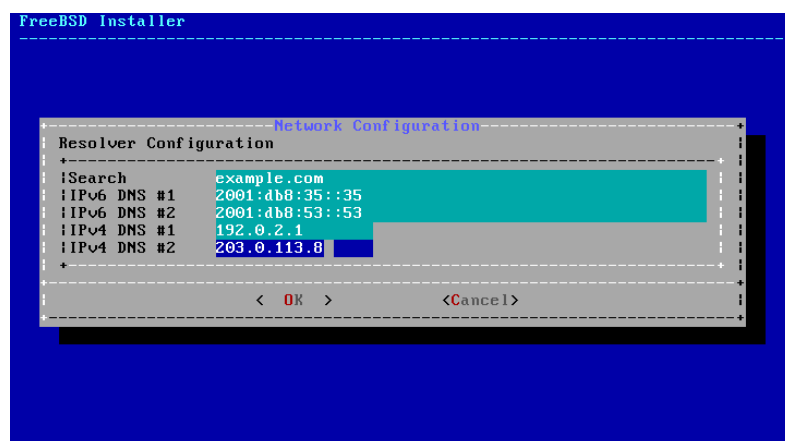

- IPv6 Address - Ε διεύθυνση IP που θα εισάγετε χειροκίνητα σε αυτό τον υπολογιστή. Ε διεύθυνση αυτή πρέπει να είναι μοναδική και να μην χρησιμοποιείται από κανένα άλλο μηχάνημα στο τοπικό σας δίκτυο.
- Default Router - Ε IPv6 διεύθυνση του προεπιλεγμένου δρομολογητή για το δίκτυο σας. Συνήθως είναι η διεύθυνση του δρομολογητή ή άλλου δικτυακού εξοπλισμού που συνδέει το τοπικό σας δίκτυο με το Internet. Θα τη δείτε επίσης να αναφέρεται ως default gateway (προεπιλεγμένη πύλη).

3.9.2.4 Ρύθμιση του DNS

Το Domain Name System (Σύστημα Ονομάτων Τομέα) ή DNS μετατρέπει ονόματα υπολογιστών σε διευθύνσεις δικτύου και το αντίθετο. Αν χρησιμοποιήσατε DHCP ή SLAAC για να ρυθμίσετε αυτόματα τη διεπαφή δικτύου, οι αντίστοιχες ρυθμίσεις πιθανόν να έχουν γίνει ήδη. Στην αντίθετη περίπτωση, βάλτε το όνομα τομέα του τοπικού δικτύου στο πεδίο Search. Τα πεδία DNS #1 και DNS #2 είναι οι διευθύνσεις IP των τοπικών εξυπηρετητών DNS. Χρειάζεται να εισάγετε τουλάχιστον ένα εξυπηρετητή DNS.

Ὁ-Πιά 3-32. Ρύθμιση DNS

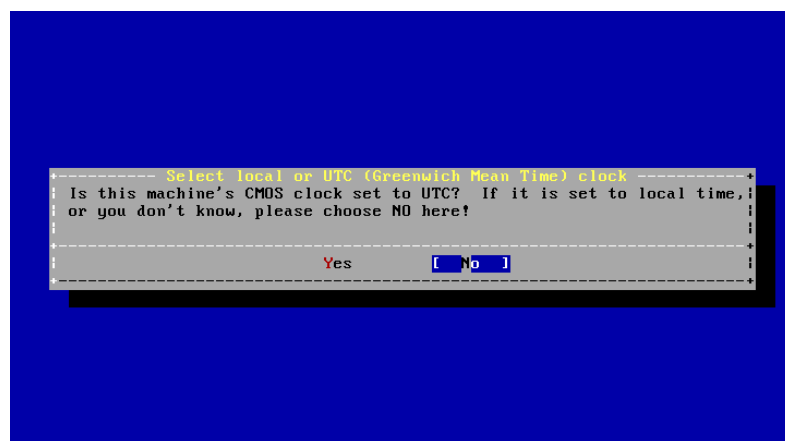

3.9.3 Ρύθμιση της Ζώνης Ώρας

Ε ρύθμιση της σωστής ζώνης ώρας στο μηχάνημα σας, εξασφαλίζει την αυτόματη αλλαγή της από χειμερινή σε εαρινή και το αντίστροφο. Επιτρέπει επίσης τη σωστή λειτουργία όλων των υπηρεσιών που σχετίζονται με την τήρηση χρόνου.

Το παρόδειγμα μας αναφέρεται σε ένα μηχάνημα που βρίσκεται στην Ανατολική ζώνη ώρας των Ενωμένων Πολιτειών. Ε δική σας επιλογή θα είναι διαφορετική αν'αλογα με τη γεωγραφική σας περιοχή.

Ὁ-Πιά 3-33. Επιλογή Τοπικού ή UTC Ρολογιού

Επιλέξτε [Yes] ή [No] αν'αλογα με το πως είναι ρυθμισμένο το ρολόι του μηχανήματος και πιάστε **Enter**. Αν δεν γνωρίζετε αν το σύστημα σας χρησιμοποιεί ώρα UTC ή τοπική, επιλέξτε [No] για να επιλέξετε την τοπική ώρα που είναι και η πιο συνηθισμένη.

Όχι Πιά 3-34. Επιλέξτε μια Περιοχή

Επιλέξτε την σωστή περιοχή χρησιμοποιώντας τα βελάκια και πιάστε **Enter**.

Όχι Πιά 3-35. Επιλογή Χώρας

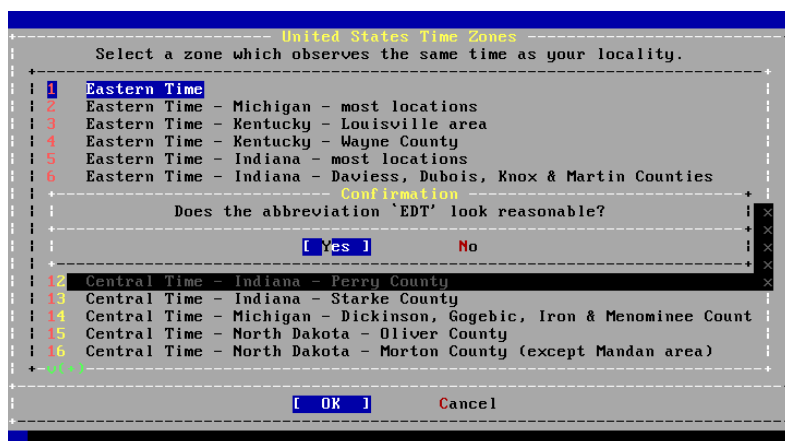
Επιλέξτε τη σωστή χώρα χρησιμοποιώντας τα βελάκια και πιάστε **Enter**.

Ὁρίθιο 3-36. Επιλογή Ζώνης Ὑρας

Επιλέξτε τη σωστή ζώνη ώρας χρησιμοποιώντας τα βελάκια και πιάστε **Enter**.

Ὁρίθιο 3-37. Επιβεβαίωση Ζώνης Ὑρας

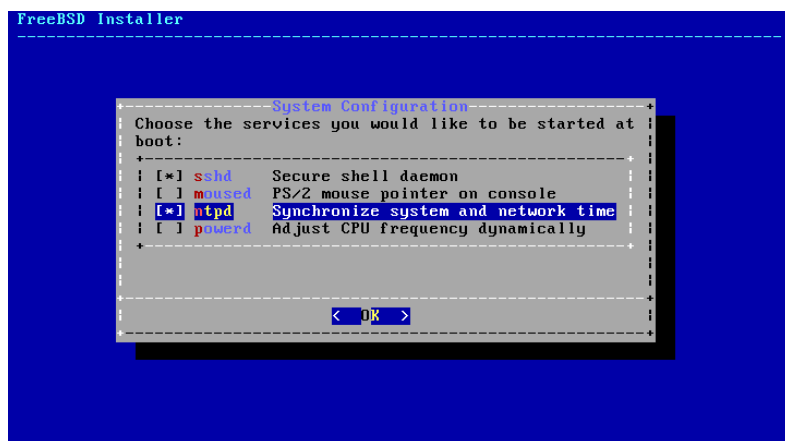

Επιβεβαιώστε ότι η συντομογραφία για την επιλεγμένη ζώνη ώρας είναι η σωστή. Έπειτα πιάστε **Enter** για να συνεχίσετε με τις υπόλοιπες ρυθμίσεις.

3.9.4 Επιλογή Υπηρεσιών που θα Ενεργοποιηθούν

Μπορείτε να επιλέξετε ποιες από τις πρόσθετες υπηρεσίες θα ενεργοποιηθούν στην εκκίνηση. Όλες οι παρακάτω υπηρεσίες είναι προαιρετικές.

Ὁ-Πιά 3-38. Επιλογή Πρόσθετων Υπηρεσιών προς Ενεργοποίηση

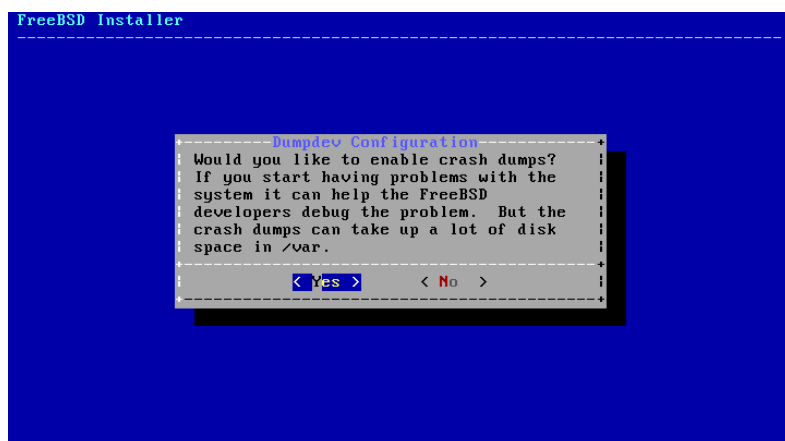
Πρόσθετες Υπηρεσίες

- `sshd` - Secure Shell (Ασφαλές Κέλυφος) (SSH) Ο δαίμονας για ασφαλή απομακρυσμένη πρόσβαση.
- `moused` - Παρέχει δυνατότητα χρήσης του ποντικιού από την κονσόλα του συστήματος.
- `ntpd` - Network Time Protocol, πρωτόκολλο για ρύθμιση της ώρας μέσω δικτύου (NTP). Ο δαίμονας χρησιμοποιείται για την αυτόματη ρύθμιση του ρολογιού.
- `powerd` - Βοηθητικό πρόγραμμα για έλεγχο ισχύος και διαχείριση ενέργειας.

3.9.5 Ενεργοποίηση Crash Dumps

Το `bsdinstall` θα σας ρωτήσει αν θέλετε να ενεργοποιήσετε τα `crash dumps` στο σύστημά σας. Ενεργοποίηση των `crash dumps` μπορεί να είναι πολύ χρήσιμη στον εντοπισμό προβλημάτων του συστήματος και για το λόγο αυτό συνιστούμε να τα ενεργοποιείτε όταν είναι δυνατόν. Επιλέξτε [Yes] για να τα ενεργοποιήσετε, ή [No] για να συνεχίσετε χωρίς `crash dumps`.

Ὁ-Πιά 3-39. Ενεργοποίηση Crash Dumps

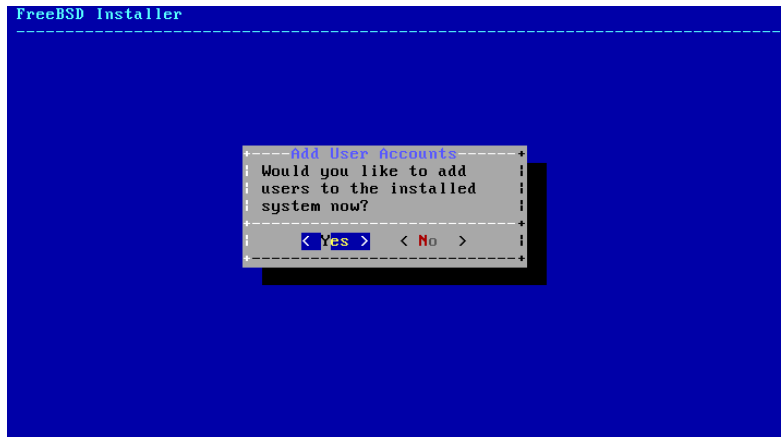

3.9.6 Προσθήκη Χρηστών

Ε προσθήκη τουλάχιστον ενός χρήστη κατ'α την εγκατάσταση, σας επιτρέπει να χρησιμοποιήσετε το σύστημα χωρίς να εισέλθετε ως root. Όταν εισέρχεστε ως root, δεν υπάρχουν πρακτικὰ όρια ή κάποιο είδος προστασίας σχετικά με το τι μπορείτε να κάνετε. Όταν εισέρχεστε ως κανονικός χρήστης, μπορείτε να χειριστείτε το σύστημα σας με περισσότερη ασφάλεια.

Επιλέξτε [Yes] για να προσθέσετε νέους χρήστες.

Ό: Πιά 3-40. Προσθήκη Λογαριασμών Χρηστών

Εισάγετε τις πληροφορίες για το χρήστη που θα προστεθεί.

Ό: Πιά 3-41. Εισαγωγή Πληροφοριών Χρήστη

Πληροφορίες Χρήστη

- Username - Το όνομα που θα χρησιμοποιεί ο χρήστης για να εισέλθει στο σύστημα. Τυπικὰ το πρώτο γράμμα του μικρού ονόματος σε συνδυασμό με το επίθετο.
- Full name - Το πλήρες όνομα του χρήστη.

- **uid** - **User ID**. Ο αναγνωριστικός αριθμός χρήστη. Συνήθως δεν συμπληρώνουμε αυτό το πεδίο, ώστε να επιλεγεί αυτόματα ένας αριθμός από το σύστημα.
- **Login group** - Ε ομάδα στην οποία ανήκει ο χρήστης. Συνήθως το αφήνουμε κενό ώστε να γίνει αποδεκτή η προεπιλεγμένη τιμή.
- **Invite user into other groups?** - Επιπρόσθετες ομάδες χρηστών στις οποίες θέλουμε να ανήκει ο χρήστης.
- **Login class** - Συνήθως δεν συμπληρώνουμε αυτό το πεδίο, ώστε να γίνει αποδεκτή η προεπιλεγμένη τιμή.
- **Shell** - Το κέλυφος που θα χρησιμοποιεί ο συγκεκριμένος χρήστης. Στο παρ'αδειγμα μας επιλέξαμε το **csh(1)**.
- **Home directory** - Ο προσωπικός κατ'αλογος του χρήστη. Ε προεπιλεγμένη τιμή είναι συνήθως η σωστή.
- **Home directory permissions** - Τα δικαιώματα στον κατ'αλογο του χρήστη. Τα προεπιλεγμένα είναι συνήθως σωστά.
- **Use password-based authentication?** - Η τυπική απάντηση είναι "yes".
- **Use an empty password?** - Ε τυπική απάντηση είναι "no".
- **Use a random password?** - Ε τυπική απάντηση είναι "no".
- **Enter password** - Ο κωδικός πρόσβασης για το συγκεκριμένο χρήστη. Δεν φαίνεται στην οθόνη καθώς τον πληκτρολογούμε.
- **Enter password again** - Ο κωδικός πρέπει να εισαχθεί άλλη μια φορά για επιβεβαίωση.
- **Lock out the account after creation?** - Ε τυπική απάντηση είναι "no".

Αφού εισάγετε όλες τις πληροφορίες, θα δείτε μια περίληψη τους και το σύστημα θα σας ρωτήσει για την ορθότητα τους. Αν κάνατε κάποιο λάθος κατ'α τη διάρκεια της εισαγωγής, γράψτε no και ξαναπροσπαθήστε. Αν όλα είναι σωστά, γράψτε yes για να δημιουργήσετε το νέο χρήστη.

Όριζα 3-42. Έξοδος από τη Διαχείριση Χρηστών και Ομάδων

```
Login group [asample]:
Login group is asample. Invite asample into other groups? [!]: wheel
Login class [default]:
Shell (sh csh tcsh nologin) [sh]: csh
Home directory [/home/asample]:
Home directory permissions (Leave empty for default):
Use password-based authentication? [yes]:
Use an empty password? (yes/no) [no]:
Use a random password? (yes/no) [no]:
Enter password:
Enter password again:
Lock out the account after creation? [no]:
Username   : asample
Password   : *****
Full Name  : Arthur Sample
Uid        : 1001
Class      :
Groups     : asample wheel
Home       : /home/asample
Home Mode  :
Shell      : /bin/csh
Locked     : no
OK? (yes/no): yes
adduser: INFO: Successfully added (asample) to the user database.
Add another user? (yes/no):
```

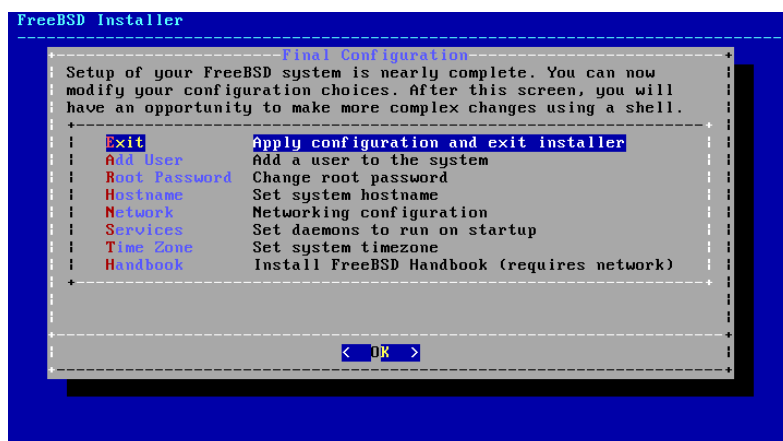
Αν θέλετε να προσθέσετε περισσότερους χρήστες, απαντήστε στην ερώτηση "Add another user?" με yes. Απαντήστε no για να τελειώσετε με την προσθήκη χρηστών και να συνεχίσετε την εγκατάσταση.

Για περισσότερες πληροφορίες σχετικά με την προσθήκη και διαχείριση χρηστών, δείτε το Εἰσαγωγή 14.

3.9.7 Τελικές Ρυθμίσεις

Μετά το τέλος της εγκατάστασης και των αρχικών ρυθμίσεων, έχετε μια τελευταία ευκαιρία να αλλάξετε τις ρυθμίσεις πριν την έξοδο από το πρόγραμμα εγκατάστασης.

Ὁρίθια 3-43. Τελικές Ρυθμίσεις

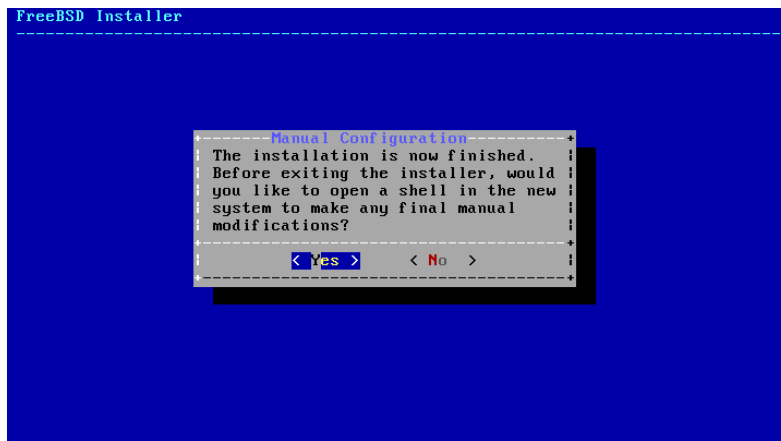
Χρησιμοποιήστε αυτό το μενού για να κάνετε οποιεσδήποτε αλλαγές ή πρόσθετες ρυθμίσεις θέλετε πριν την ολοκλήρωση της εγκατάστασης.

Επιλογές Τελικών Ρυθμίσεων

- Add User - Περιγράφεται στο Ὁρίθια 3.9.6.
- Root Password - Περιγράφεται στο Ὁρίθια 3.9.1.
- Hostname - Περιγράφεται στο Ὁρίθια 3.5.2.
- Network - Περιγράφεται στο Ὁρίθια 3.9.2.
- Services - Περιγράφεται στο Ὁρίθια 3.9.4.
- Time Zone - Περιγράφεται στο Ὁρίθια 3.9.3.
- Handbook - Μεταφόρτωση και εγκατάσταση του Εγχειριδίου του FreeBSD (το οποίο διαβάζετε αυτή τη στιγμή).

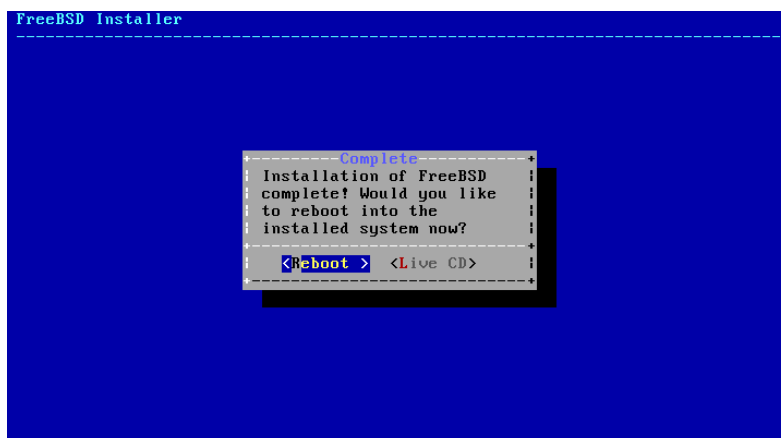
Με την ολοκλήρωση των τελικών ρυθμίσεων, επιλέξτε **Exit** για να κλείσετε την εγκατάσταση.

Ὁ-Πιά 3-44. *Χειροκίνητη Ρύθμιση*

Το **bsdinstall** θα σας ρωτήσει για τυχόν επιπλέον ρυθμίσεις που πρέπει να γίνουν πριν επανεκκινήσετε στο νέο σύστημα. Επιλέξτε [**Yes**] για να εκκινήσετε ένα κέλυφος στο νέο σύστημα ή [**No**] για να προχωρήσετε στο τελευταίο βήμα της εγκατάστασης.

Ὁ-Πιά 3-45. *Ολοκλήρωση της Εγκατάστασης*

Αν χρειάζεται να κάνετε περισσότερες ή ειδικές ρυθμίσεις, μπορείτε να επιλέξετε [**Live CD**]. Με την επιλογή αυτή, Θα ξεκινήσετε το μέσο εγκατάστασης σε κατ'ασταση Live CD.

Με την ολοκλήρωση της εγκατάστασης, επιλέξτε [**Reboot**] για να επανεκκινήσετε τον υπολογιστή σας και να ξεκινήσετε το νέο FreeBSD σύστημά σας. Μη ξεχάσετε να αφαιρέσετε το μέσο εγκατάστασης από τον οδηγό CD (ή την USB υποδοχή), διαφορετικά το σύστημα σας ίσως ξεκινήσει ξανά από αυτό.

3.9.8 Εκκίνηση και Τερματισμός του FreeBSD

3.9.8.1 FreeBSD/i386 Booting

Κατ'ά την εκκίνηση του FreeBSD εμφανίζονται πολλά πληροφοριακά μηνύματα. Φυσιολογικά, τα περισσότερα κυλούν εκτός της οθόνης. Μετ'ά το τέλος της εκκίνησης εμφανίζεται η προτροπή εισόδου στο σύστημα (login). Μπορείτε να δείτε τα μηνύματα που κύλησαν εκτός οθόνης πιέζοντας το πλήκτρο **Scroll-Lock** για να να ενεργοποιήσετε την προσωρινή μνήμη κύλισης. Χρησιμοποιήστε έπειτα τα πλήκτρα **PgUp**, **PgDn** και τα βελάκια για να δείτε τα παλιά μηνύματα. Πιέζοντας το **Scroll-Lock** ξανά, θα επιστρέψετε στην κανονική απεικόνιση.

Στην προτροπή login: γράψτε το όνομα που δημιουργήσατε κατ'ά την εγκατάσταση, στο παράδειγμα μας asample. Να αποφεύγετε να εισέρχεστε ως root όταν δεν είναι απαραίτητο.

Ε δυνατότητα προς τα πίσω κύλισης των μηνυμάτων που περιγράψαμε προηγουμένως είναι περιορισμένη, επομένως δεν θα μπορείτε με αυτό τον τρόπο να τα δείτε όλα. Μετ'ά την είσοδο σας στο σύστημα, μπορείτε να δείτε τα μηνύματα από τη γραμμή εντολών γράφοντας `dmesg | less` στην προτροπή. Πιέστε **q** για να επιστρέψετε στη γραμμή εντολών όταν τελειώσετε.

Τυπικά μηνύματα εκκίνησης (έχουν παραλειφθεί οι πληροφορίες έκδοσης):

Copyright (c) 1992-2011 The FreeBSD Project.

Copyright (c) 1979, 1980, 1983, 1986, 1988, 1989, 1991, 1992, 1993, 1994

The Regents of the University of California. All rights reserved.

FreeBSD is a registered trademark of The FreeBSD Foundation.

```

root@farrell.cse.buffalo.edu: /usr/obj/usr/src/sys/GENERIC amd64
CPU: Intel(R) Core(TM)2 Duo CPU      E8400  @ 3.00GHz (3007.77-MHz K8-class CPU)
  Origin = "GenuineIntel"  Id = 0x10676  Family = 6   Model = 17   Stepping = 6
  Features=0x783fbff<FPU,VME,DE,PSE,TSC,MSR,PAE,MCE,CX8,APIC,SEP,MTRR,PGE,MCA,CMOV,PAT,PSE36,MMX,
  Features2=0x209<SSE3,MON,SSSE3>
  AMD Features=0x20100800<SYSCALL,NX,LM>
  AMD Features2=0x1<LAHF>
real memory  = 536805376 (511 MB)
avail memory = 491819008 (469 MB)
Event timer "LAPIC" quality 400
ACPI APIC Table: <VBOX  VBOXAPIC>
ioapic0: Changing APIC ID to 1
ioapic0 <Version 1.1> irqs 0-23 on motherboard
kbd1 at kbdmux0
acpi0: <VBOX VBOXXSDT> on motherboard
acpi0: Power Button (fixed)
acpi0: Sleep Button (fixed)
Timecounter "ACPI-fast" frequency 3579545 Hz quality 900
acpi_timer0: <32-bit timer at 3.579545MHz> port 0x4008-0x400b on acpi0
cpu0: <ACPI CPU> on acpi0
pcib0: <ACPI Host-PCI bridge> port 0xcf8-0xcff on acpi0
pci0: <ACPI PCI bus> on pcib0
isab0: <PCI-ISA bridge> at device 1.0 on pci0
isa0: <ISA bus> on isab0
atapci0: <Intel PIIX4 UDMA33 controller> port 0x1f0-0x1f7,0x3f6,0x170-0x177,0x376,0xd000-0xd00f at
ata0: <ATA channel 0> on atapci0
ata1: <ATA channel 1> on atapci0

```

```
vgapci0: <VGA-compatible display> mem 0xe0000000-0xe0ffffff irq 18 at device 2.0 on pci0
em0: <Intel(R) PRO/1000 Legacy Network Connection 1.0.3> port 0xd010-0xd017 mem 0xf0000000-0xf001
em0: Ethernet address: 08:00:27:9f:e0:92
pci0: <base peripheral> at device 4.0 (no driver attached)
pcm0: <Intel ICH (82801AA)> port 0xd100-0xd1ff,0xd200-0xd23f irq 21 at device 5.0 on pci0
pcm0: <SigmaTel STAC9700/83/84 AC97 Codec>
ohci0: <OHCI (generic) USB controller> mem 0xf0804000-0xf0804fff irq 22 at device 6.0 on pci0
usb0: <OHCI (generic) USB controller> on ohci0
pci0: <bridge> at device 7.0 (no driver attached)
acpi_acad0: <AC Adapter> on acpi0
atkbdc0: <Keyboard controller (i8042)> port 0x60,0x64 irq 1 on acpi0
atkbd0: <AT Keyboard> irq 1 on atkbdc0
kbd0 at atkbd0
atkbd0: [GIANT-LOCKED]
psm0: <PS/2 Mouse> irq 12 on atkbdc0
psm0: [GIANT-LOCKED]
psm0: model IntelliMouse Explorer, device ID 4
attimer0: <AT timer> port 0x40-0x43,0x50-0x53 on acpi0
Timecounter "i8254" frequency 1193182 Hz quality 0
Event timer "i8254" frequency 1193182 Hz quality 100
sc0: <System console> at flags 0x100 on isa0
sc0: VGA <16 virtual consoles, flags=0x300>
vga0: <Generic ISA VGA> at port 0x3c0-0x3df iomem 0xa0000-0xbffff on isa0
atrtc0: <AT realtime clock> at port 0x70 irq 8 on isa0
Event timer "RTC" frequency 32768 Hz quality 0
ppc0: cannot reserve I/O port range
Timecounters tick every 10.000 msec
pcm0: measured ac97 link rate at 485193 Hz
em0: link state changed to UP
usb0: 12Mbps Full Speed USB v1.0
ugen0.1: <Apple> at usb0
uhub0: <Apple OHCI root HUB, class 9/0, rev 1.00/1.00, addr 1> on usb0
cd0 at ata1 bus 0 scbus1 target 0 lun 0
cd0: <VBOX CD-ROM 1.0> Removable CD-ROM SCSI-0 device
cd0: 33.300MB/s transfers (UDMA2, ATAPI 12bytes, PIO 65534bytes)
cd0: Attempt to query device size failed: NOT READY, Medium not present
ada0 at ata0 bus 0 scbus0 target 0 lun 0
ada0: <VBOX HARDDISK 1.0> ATA-6 device
ada0: 33.300MB/s transfers (UDMA2, PIO 65536bytes)
ada0: 12546MB (25694208 512 byte sectors: 16H 63S/T 16383C)
ada0: Previously was known as ad0
Timecounter "TSC" frequency 3007772192 Hz quality 800
Root mount waiting for: usb0
uhub0: 8 ports with 8 removable, self powered
Trying to mount root from ufs:/dev/ada0p2 [rw]...
Setting hostuuid: 1848d7bf-e6a4-4ed4-b782-bd3f1685d551.
Setting hostid: 0xa03479b2.
Entropy harvesting: interrupts ethernet point_to_point kickstart.
Starting file system checks:
/dev/ada0p2: FILE SYSTEM CLEAN; SKIPPING CHECKS
/dev/ada0p2: clean, 2620402 free (714 frags, 327461 blocks, 0.0% fragmentation)
Mounting local file systems:.
vboxquest0 port 0xd020-0xd03f mem 0xf0400000-0xf07ffffff,0xf0800000-0xf0803fff irq 20 at device 4.
```

```
vboxguest: loaded successfully
Setting hostname: machine3.example.com.
Starting Network: lo0 em0.
lo0: flags=8049<UP,LOOPBACK,RUNNING,MULTICAST> metric 0 mtu 16384
    options=3<RXCSUM,TXCSUM>
    inet6 ::1 prefixlen 128
    inet6 fe80::1%lo0 prefixlen 64 scopeid 0x3
    inet 127.0.0.1 netmask 0xff000000
    nd6 options=21<PERFORMNUD,AUTO_LINKLOCAL>
em0: flags=8843<UP,BROADCAST,RUNNING,SIMPLEX,MULTICAST> metric 0 mtu 1500
    options=9b<RXCSUM,TXCSUM,VLAN_MTU,VLAN_HWTAGGING,VLAN_HWCSUM>
    ether 08:00:27:9f:e0:92
    nd6 options=29<PERFORMNUD,IFDISABLED,AUTO_LINKLOCAL>
    media: Ethernet autoselect (1000baseT <full-duplex>)
    status: active

Starting devd.
Starting Network: usb0.
DHCPREQUEST on em0 to 255.255.255.255 port 67
DHCPACK from 10.0.2.2
bound to 192.168.1.142 -- renewal in 43200 seconds.
add net ::ffff:0.0.0.0: gateway ::1
add net ::0.0.0.0: gateway ::1
add net fe80::: gateway ::1
add net ff02::: gateway ::1
ELF ldconfig path: /lib /usr/lib /usr/lib/compat /usr/local/lib
32-bit compatibility ldconfig path: /usr/lib32
Creating and/or trimming log files.
Starting syslogd.
No core dumps found.
Clearing /tmp (X related).
Updating motd:.
Configuring syscons: blanktime.
Generating public/private rsa1 key pair.
Your identification has been saved in /etc/ssh/ssh_host_key.
Your public key has been saved in /etc/ssh/ssh_host_key.pub.
The key fingerprint is:
10:a0:f5:af:93:ae:a3:1a:b2:bb:3c:35:d9:5a:b3:f3 root@machine3.example.com
The key's randomart image is:
+--[RSA1 1024]-----+
|    o..              |
|    o . .            |
|    .  o             |
|        o            |
|    o  S             |
|    + + o            |
|o . + *             |
|o+ ..+ .            |
|==o..o+E            |
+-----+

Generating public/private dsa key pair.
Your identification has been saved in /etc/ssh/ssh_host_dsa_key.
Your public key has been saved in /etc/ssh/ssh_host_dsa_key.pub.
The key fingerprint is:
```

```
7e:1c:ce:dc:8a:3a:18:13:5b:34:b5:cf:d9:d1:47:b2 root@machine3.example.com
The key's randomart image is:
+--[ DSA 1024]-----+
|      . .      . . |
|      o .      . + |
|      . . .      E . |
|      . . o o . . |
|      + S = . |
|      + . = o |
|      + . * . |
|      . . o . |
|      .o. . |
+-----+
Starting sshd.
Starting cron.
Starting background file system checks in 60 seconds.

Thu Oct  6 19:15:31 MDT 2011

FreeBSD/amd64 (machine3.example.com) (ttyv0)
```

login:

*Η δημιουργία των κλειδιών RSA και DSA μπορεί να πάρει κάποιο χρόνο σε αργά μηχανήματα. Γίνεται όμως μόνο στην πρώτη εκκίνηση και μόνο αν έχει ρυθμιστεί το **sshd** για αυτόματη εκκίνηση. Οι επόμενες εκκινήσεις θα είναι ταχύτερες.*

Το FreeBSD δεν εγκαθιστά κάποιο γραφικό περιβάλλον από προεπιλογή, αλλά υπάρχουν αρκετά διαθέσιμα προς εγκατάσταση. Δείτε το Έκδο 6 για περισσότερες πληροφορίες.

3.9.9 Τερματισμός του FreeBSD

*Ο σωστός τερματισμός του FreeBSD εξασφαλίζει τα δεδομένα και το υλικό του υπολογιστή σας από ζημιά. Δεν πρέπει απλώς να διακόψετε την τροφοδοσία. Αν ο χρήστης σας είναι μέλος της ομάδας **wheel**, μπορείτε να γίνετε υπερχρήστης με την εντολή **su** και την εισαγωγή του κωδικού του **root**. Διαφορετικά, συνδεθείτε ως **root** και χρησιμοποιήστε την εντολή **shutdown -p now**. Το σύστημα θα τερματίσει με το σωστό τρόπο και θα διακοπεί και η παροχή ρεύματος.*

*Μπορείτε να χρησιμοποιήσετε το συνδυασμό πλήκτρων **Ctrl+Alt+Del** για να επανεκκινήσετε το σύστημα, αλλά αυτό δεν συνιστάται κατ'ά τη διάρκεια της κανονικής λειτουργίας.*

3.10 Αντιμετώπιση Προβλημάτων

Ε ενότητα που ακολουθεί καλύπτει την αντιμετώπιση βασικών προβλημάτων εγκατάστασης — για παράδειγμα κοινά προβλήματα που έχουν αναφερθεί από πολλούς χρήστες. Υπάρχουν επίσης κάποιες ερωτήσεις και απαντήσεις για όσους επιθυμούν να έχουν το FreeBSD ως dual boot με MS-DOS ή Windows.

3.10.1 Τὶ νὰ Κ'άνετε ἀν Κ'ατὶ Π'αὶ Στραβ'α

Λόγω τῶν δι'αφορῶν περιορισμῶν στὴν ἀρχιτεκτονικὴ τοῦ PC, δὲν εἶναι δυνατὸν ἡ ἀνίχνευση συσκευῶν νὰ εἶναι 100% ἀξιόπιστη. Ὑπ'άρχουν ὅμως κ'αποια πρ'αγμᾶτα ποὺ μπορεῖτε νὰ κ'άνετε ἀν ἡ ἀνίχνευση δὲν εἶναι ἐπιτυχής.

Ἐλέγξτε τὶς Σημειώσεις Ὑλικοῦ (<http://www.FreeBSD.org/releases/index.html>) γιὰ τὴν ἐκδοσὴ τοῦ FreeBSD ποὺ χρησιμοποιεῖτε, γιὰ νὰ βεβαιωθεῖτε ὅτι τὸ υλικὸ σας υποστηρίζεται.

Ἀν τὸ υλικὸ σας υποστηρίζεται καὶ ἐξακολουθεῖτε νὰ ἔχετε κολλήματα ἢ ἄλλα προβλήματα, θὰ πρέπει νὰ δημιουργήσετε ἓνα προσαρμοσμένο πυρήνα. Αὐτὸ θὰ σας ἐπιτρέψει νὰ προσθέσετε υποστήριξη γιὰ συσκευές οἱ ὁποῖες δὲν ὑπ'άρχουν στὸν πυρήνα GENERIC. Ὁ πυρήνας στὸ μέσο ἐγκατ'αστάσεως ἔχει δημιουργηθεῖ με τὴν ὑπόθεσιν ὅτι οἱ περισσότερες συσκευές βρίσκονται στὶς προεπιλεγμένες ρυθμίσεις τοὺς ὅσο ἀφορ'α τὰ IRQs, τὶς διευθύνσεις IO καὶ τὰ καν'άλια DMA. Ἀν ἔχετε ἀλλάξει αὐτὲς τὶς ρυθμίσεις ἴσως χρειαστεῖ νὰ ἀλλάξετε τὶς ρυθμίσεις τοῦ πυρήνα καὶ νὰ τὸν ἐπαναμεταγλωττίσετε γιὰ νὰ μπορέσει τὸ FreeBSD νὰ ἐντοπίσει τὶς συσκευές σας.

Εἶναι ἐπίσης πιθανὸ ἡ διαδικασία ἀνίχνευσης γιὰ μιὰ συσκευή ποὺ δὲν εἶναι ἐγκατεστημένη νὰ προκαλέσει πρόβλημα στὴν ἀνίχνευση μιᾶς ἄλλης ὑπαρκτῆς συσκευῆς. Στὴν περίπτωσιν αὐτή, θὰ πρέπει νὰ ἀφαιρέσετε τὴν ἀνίχνευση γιὰ τὴ συσκευή ποὺ δημιουργεῖ τὸ πρόβλημα.

Ὁξιάβυος: Κ'αποια προβλήματα ἐγκατ'αστάσεως μποροῦν νὰ ἀποφευχθοῦν ἢ νὰ μειωθοῦν με τὴν ἀναβ'αθμιση **firmware** δι'αφορῶν συσκευῶν υλικοῦ καὶ ἐιδικότερα τῆς μητρικῆς. Τὸ **firmware** τῆς μητρικῆς εἶναι συχν'α γνωστὸ με τὸν ὄρο **BIOS**. Οἱ περισσότεροι κατασκευαστὲς μητρικῶν διαθέτουν μιὰ δικτυακὴ τοποθεσίᾳ ἀπὸ ὅπου μπορεῖτε νὰ κατεβ'άσετε ἀναβαθμισμένες ἐκδόσεις καὶ ἀν'αλογες πληροφορίες.

Οἱ κατασκευαστὲς συνήθως συνιστοῦν νὰ μὴ ἀναβαθμίσετε τὸ **BIOS** τῆς μητρικῆς ἀν δὲν ὑπ'άρχει καλὸς λόγος, ὅπως γιὰ παρ'αδειγμᾶ μιὰ κρίσιμη ενημέρωση. Ἡ ενημέρωση ἐνδέχεται νὰ ἀποτύχει ἀφήνοντας τὸ **BIOS** σὲ μιὰ ἐνδι'αμηση κατ'ασταση καὶ τὸν υπολογιστὴ ἐκτὸς λειτουργίας.

3.10.2 Ἐρωτήσεις καὶ Ἀπαντήσεις στὴν Ἀντιμετώπιση Προβλημ'ατων

1. Τὸ σύστημα μου σταματ'α νὰ ἀνταποκρίνεται κατ'α τὴν ἀνίχνευση συσκευῶν στὴν ἐκκίνηση ἢ συμπεριφέρεται περίεργα κατ'α τὴν ἐγκατ'ασταση.

Τὸ FreeBSD κ'άνει ἐκτεταμένη χρῆσιν τῶν ὑπηρεσιῶν **ACPI** (ἐφόσον ὑπ'άρχει) στὶς ἀρχιτεκτονικὲς i386, amd64 καὶ ia64 ὥστε νὰ ρυθμίσει σωστ'α τὶς συσκευές κατ'α τὴν ἐκκίνηση. Δυστυχῶς ὑπ'άρχουν ἀκόμα κ'αποια προβλήματα τόσο στὸ **ACPI** ὅσο καὶ στὸ **BIOS firmware** ἀρκετῶν μητρικῶν. Μπορεῖτε νὰ ἀπενεργοποιήσετε τὸ **ACPI** θέτοντας `hint.acpi.0.disabled` στὸ τρίτο στ'αδιο τοῦ φορτωτῆ ἐκκίνησης:

```
set hint.acpi.0.disabled="1"
```

Καθὼς ἡ ρύθμιση αὐτὴ χ'άνεται σὲ κ'αθε ἐκκίνηση, εἶναι ἀπαραίτητο νὰ προσθέσετε τὴν οδηγίᾳ `hint.acpi.0.disabled="1"` στὸ ἀρχεῖο `/boot/loader.conf`. Μπορεῖτε νὰ βρεῖτε περισσότερες πληροφορίες γιὰ τὸ φορτωτὴ ἐκκίνησης στὸ **Ὁἰβιά 13.1**.

Κεφάλαιο 4 Βασικές Έννοιες στο UNIX®

Αναθεωρημένο από τον Chris Shumway.

4.1 Σύνοψη

Το ακόλουθο κεφάλαιο θα καλύψει τις βασικές εντολές και λειτουργίες του λειτουργικού συστήματος FreeBSD. Το μεγαλύτερο μέρος αυτής της ύλης σχετίζεται με όλα τα Λ.Σ. που είναι βασισμένα στο UNIX. Εάν η ύλη σας φαίνεται οικεία μπορείτε να διατρέξετε γρήγορα αυτό το κεφάλαιο. Εάν - αντιθέτως - είστε νέος στο FreeBSD τότε οπωσδήποτε θα πρέπει να διαβάσετε προσεκτικά ολόκληρο το κεφάλαιο.

Μετά την αν'αγνωση του κεφαλαίου, θα γνωρίζετε:

- Πως να χρησιμοποιείτε τις “εικονικές κονσόλες” του FreeBSD.
- Πως λειτουργούν οι άδειες αρχείων στο UNIX και θα καταλάβετε την χρήση των file flags στο FreeBSD.
- Την προεπιλεγμένη διάταξη του συστήματος αρχείων του FreeBSD.
- Την οργάνωση των δίσκων στο FreeBSD.
- Τι είναι και πώς λειτουργεί η προσάρτηση (mount) και αποπροσάρτηση (unmount) συστημάτων αρχείων.
- Τι είναι οι διεργασίες (processes), τα σήματα (signals) και οι δαίμονες (daemons).
- Τι είναι το κέλυφος (shell) και πως να αλλάζετε το προεπιλεγμένο περιβάλλον εργασίας.
- Πως να χρησιμοποιείτε βασικά προγράμματα επεξεργασίας κειμένου (editors).
- Τι είναι οι συσκευές (devices) και τα αρχεία συσκευής (device nodes).
- Ποια έκδοση εκτελέσιμων χρησιμοποιείται στο FreeBSD.
- Πως να διαβάσετε τις σελίδες βοήθειας (manual pages) για περισσότερες πληροφορίες.

4.2 Εικονικές Κονσόλες και Τερματικά

Μπορείτε να χειριστείτε το FreeBSD με διάφορους τρόπους. Ένας από αυτούς, είναι πληκτρολογώντας εντολές κειμένου σε ένα τερματικό. Με αυτό τον τρόπο έχετε στα χέρια σας ένα ευέλικτο και δυνατό λειτουργικό σύστημα UNIX. Αυτή η ενότητα περιγράφει τι είναι τα “τερματικά” και οι “κονσόλες” και πως μπορούν να χρησιμοποιηθούν στο FreeBSD.

4.2.1 Ε Κονσόλα

Εάν δεν έχετε ρυθμίσει το FreeBSD να ξεκινά αυτόματα κάποιο γραφικό περιβάλλον εργασίας, τότε αμέσως μετά την εκκίνηση του συστήματος και την ολοκλήρωση των σεναρίων εκκίνησης (startup scripts) θα εμφανιστεί η προτροπή σύνδεσης (login prompt). Θα δείτε κάτι παρόμοιο στην οθόνη σας:

```
Additional ABI support:.
```

```
Local package initialization:.  
Additional TCP options:.
```

```
Fri Sep 20 13:01:06 EEST 2002
```

```
FreeBSD/i386 (pc3.example.org) (ttyv0)
```

```
login:
```

Το μήνυμα μπορεί να είναι λίγο διαφορετικό στο σύστημα σας, αλλά δεν πρέπει να διαφέρει κατ'α πολύ. Θα εστιάσουμε την προσοχή μας στις τελευταίες δύο γραμμές. Ε προτελευταία γραμμή αναφέρει:

```
FreeBSD/i386 (pc3.example.org) (ttyv0)
```

Αυτή η γραμμή περιέχει μερικές πληροφορίες για το σύστημα που μόλις εκκινήσατε. Έχετε μπροστά σας μια κονσόλα “FreeBSD”, που τρέχει με επεξεργαστή αρχιτεκτονικής x86 της Intel ή άλλον συμβατό¹. Το όνομα αυτής της μηχανής (όλες οι μηχανές UNIX έχουν κάποιο όνομα) είναι pc3.example.org, και έχετε ανοικτό μπροστά σας το τερματικό ttyv0 — κονσόλα του συστήματος.

Ολοκληρώνοντας, η τελευταία γραμμή είναι πάντα:

```
login:
```

Σε αυτό το μέρος θα πρέπει να πληκτρολογήσετε το “όνομα χρήστη” (username) για να συνδεθείτε στο FreeBSD. Στην επόμενη ενότητα θα περιγράψουμε ακριβώς αυτήν την διαδικασία.

4.2.2 Εισαγωγή Χρήστη στο Σύστημα FreeBSD

Το FreeBSD είναι ένα σύστημα πολυχρηστικό (multiuser) και πολυεπεξεργαστικό (multiprocessing).

Αυτός είναι ο ακαδημαϊκός ορισμός που δίνεται συνήθως σε ένα σύστημα που μπορεί να χρησιμοποιείται από πολλούς διαφορετικούς ανθρώπους, ενώ ταυτόχρονα τρέχουν διαφορετικά προγράμματα στην ίδια μηχανή.

Κάθε σύστημα multiuser χρειάζεται κάποιους τρόπους ώστε να ξεχωρίζει κάθε “χρήστη” από τους υπολοίπους. Στο FreeBSD (όπως και σε όλα τα Λ.Σ. που βασίζονται στο UNIX), αυτό επιτυγχάνεται απαιτώντας κάθε χρήστη να “είναι συνδεδεμένος (log in)” πριν να μπορεί να τρέξει προγράμματα. Κάθε χρήστης έχει ξεχωριστό όνομα (το “όνομα χρήστη ή username”) και μία προσωπική δικλείδα ασφαλείας, (τον “κωδικό πρόσβασης ή password”). Αυτά θα ζητηθούν από το FreeBSD σε κάθε χρήστη πριν να του επιτραπεί να τρέξει οποιαδήποτε εφαρμογή.

Αμέσως μετά την ολοκλήρωση των διεργασιών εκκίνησης του FreeBSD και των σεναρίων εκκίνησης (startup scripts)², θα εμφανιστεί το σύμβολο της προτροπής (prompt) και θα σας ζητηθεί ένα έγκυρο όνομα χρήστη:

```
login:
```

Για παράδειγμα, ας υποθέσουμε πως το όνομα χρήστη σας είναι john. Πληκτρολογήστε john στην προτροπή και πατήστε **Enter**. Θα ακολουθήσει μια νέα προτροπή για να δώσετε τον “κωδικό πρόσβασης (password)”:

```
login: john
```


Password:

Πληκτρολογήστε τώρα τον κωδικό πρόσβασης του john, και πατήστε **Enter**. Ο κωδικός πρόσβασης δεν είναι ορατός! Δεν χρειάζεται να ανησυχείτε για αυτό. Είναι επαρκές να πούμε πως αυτό συμβαίνει για λόγους ασφαλείας.

Αν έχετε πληκτρολογήσει σωστά τον κωδικό πρόσβασης, τότε έχετε συνδεθεί στο FreeBSD και είστε έτοιμοι να δοκιμάσετε όλες τις διαθέσιμες εντολές UNIX.

Πρέπει να δείτε το MOTD ή αλλιώς το ημερήσιο μήνυμα και στη συνέχεια την προτροπή εντολής (ένα χαρακτήρα #, \$, ή %). Αυτό σημαίνει πως έχετε συνδεθεί επιτυχώς στο FreeBSD.

4.2.3 Πολλαπλές Κονσόλες

Η εκτέλεση εντολών UNIX σε μία μόνο κονσόλα μπορεί να είναι ικανοποιητική, αλλά το FreeBSD μπορεί να τρέχει ταυτόχρονα πολλά προγράμματα. Η ύπαρξη μίας μόνο κονσόλας για πληκτρολόγηση εντολών θα ήταν πραγματικώς ελλιπής για ένα Λ.Σ. όπως το FreeBSD που μπορεί να τρέχει ταυτόχρονα δεκάδες προγράμματα. Εδώ είναι που χρειάζονται οι “εικονικές κονσόλες”.

Το FreeBSD μπορεί να ρυθμιστεί κατ’άλληλα ώστε να παρουσιάζεται με διάφορες εικονικές κονσόλες. Η εναλλαγή από μία εικονική κονσόλα σε οποιαδήποτε άλλη μπορεί να γίνει πατώντας μερικά πλήκτρα στο πληκτρολόγιο. Εκάθε κονσόλα έχει το δικό της κανάλι εξόδου, και καθώς εναλλάσσετε εικονικές κονσόλες το FreeBSD αποθηκεύει και επαναφέρει προσεκτικώς το αντίστοιχο πληκτρολόγιο και οθόνη για κάθε κονσόλα σαν να υπήρχε πραγματική εναλλαγή.

Συνδυασμοί ειδικών πλήκτρων χρησιμοποιούνται από το FreeBSD για την εναλλαγή κονσολών³. Μπορείτε να χρησιμοποιήσετε **Alt-F1**, **Alt-F2**, έως **Alt-F8** για να μεταβείτε στις διάφορες εικονικές κονσόλες του FreeBSD.

Καθώς εναλλάσσετε από τη μία κονσόλα στην άλλη, το FreeBSD αποθηκεύει και επαναφέρει προσεκτικώς την αντίστοιχη οθόνη. Το αποτέλεσμα είναι ένα “οπτικό τρικ” σαν να είχαμε πολλαπλές “εικονικές” οθόνες και πληκτρολόγια που θα μπορούσαμε να χρησιμοποιήσουμε για να τρέχουμε εντολές στο FreeBSD. Τα προγράμματα που τρέχετε από μια κονσόλα δεν σταματούν να λειτουργούν όταν η κονσόλα δεν είναι ορατή. Συνεχίζουν να τρέχουν κι όταν βρίσκεστε σε διαφορετική κονσόλα.

4.2.4 Το Αρχείο /etc/ttys

Εξ’ ορισμού ρύθμιση του FreeBSD θα ξεκινήσει με οκτώ εικονικές κονσόλες. Δεν πρόκειται για μια πολύπλοκη ρύθμιση και μπορείτε εύκολα να την αλλάξετε ώστε να φορτώνονται περισσότερες ή λιγότερες εικονικές κονσόλες κατ’α την εκκίνηση. Το πλήθος και η παραμετροποίηση των εικονικών κονσολών ρυθμίζεται στο αρχείο /etc/ttys.

Μπορείτε να χρησιμοποιήσετε το αρχείο /etc/ttys για να ρυθμίσετε τις εικονικές κονσόλες στο FreeBSD. Κάθε γραμμή του αρχείου που δεν είναι σχόλιο (οι γραμμές που δεν ξεκινούν με τον χαρακτήρα #) περιέχουν ρυθμίσεις για ένα τερματικό ή για μια εικονική κονσόλα. Η προκαθορισμένη έκδοση του αρχείου, η οποία περιέχεται στην διανομή FreeBSD, περιέχει εννέα εικονικές κονσόλες, εκ των οποίων οι οκτώ είναι ενεργοποιημένες. Είναι στις γραμμές που ξεκινούν με ttyv:

# name	getty	type	status	comments
#				
ttyv0	"/usr/libexec/getty Pc"	cons25	on	secure


```
# Virtual terminals
ttyv1  "/usr/libexec/getty Pc"          cons25  on  secure
ttyv2  "/usr/libexec/getty Pc"          cons25  on  secure
ttyv3  "/usr/libexec/getty Pc"          cons25  on  secure
ttyv4  "/usr/libexec/getty Pc"          cons25  on  secure
ttyv5  "/usr/libexec/getty Pc"          cons25  on  secure
ttyv6  "/usr/libexec/getty Pc"          cons25  on  secure
ttyv7  "/usr/libexec/getty Pc"          cons25  on  secure
ttyv8  "/usr/X11R6/bin/xdm -nodaemon"  xterm   off  secure
```

Για μια λεπτομερή περιγραφή κ'άθε στήλης του αρχείου και όλων των ρυθμίσεων που μπορούν να εφαρμοστούν για τις εικονικές κονσόλες συμβουλευτείτε την σελίδα βοήθειας `ttys(5)`.

4.2.5 Κονσόλα σε Κατ'ασταση Ενός Χρήστη

Μπορείτε να βρείτε μια λεπτομερή περιγραφή για το τι είναι "κατ'ασταση ενός χρήστη" στην ενότητα **Οἰκία 13.6.2**. Αξίζει να αναφέρουμε πως υπ'αρχει ενεργή μόνο μία κονσόλα όταν τρέχετε το FreeBSD σε κατ'ασταση ενός χρήστη. Δεν υπ'άρχουν διαθέσιμες εικονικές κονσόλες. Στο αρχείο `/etc/ttys` μπορείτε να βρείτε τις ρυθμίσεις σε κατ'ασταση ενός χρήστη. Αναζητήστε την γραμμή που ξεκιν'α με `console`:

```
# name  getty                                type    status      comments
#
# If console is marked "insecure", then init will ask for the root password
# when going to single-user mode.
console none                                unknown off  secure
```

Όξιάβυός: Όπως αναφέρουν τα σχόλια π'ανω από το `console`, μπορείτε να επεξεργαστείτε αυτήν τη γραμμή και να αντικαταστήσετε την λέξη `secure` με `insecure`. Σε αυτή την περίπτωση κατ'α την εκκίνηση του FreeBSD σε κατ'ασταση ενός χρήστη, θα σας ζητηθεί ο κωδικός πρόσβασης του υπερχρήστη `root`.

Προσέχετε όταν κ'ανετε την μετατροπή σε `insecure`. Ε'αν τύχει να ξεχ'ασετε τον κωδικό πρόσβασης του `root`, η πρόσβαση σε κατ'ασταση λειτουργίας ενός χρήστη μπορεί να γίνει δύσβατη. Υπ'αρχει ακόμη τρόπος να κ'ανετε εκκίνηση, αλλ'α ίσως να είναι δύσκολο για κ'αποιον που δεν γνωρίζει πολλά για τις διεργασίες και τα προγράμματα εκκίνησης του FreeBSD.

4.2.6 Αλλ'άζοντας την Αν'αλυση (video mode) της Κονσόλας

Ε προεπιλεγμένη απεικόνιση της κονσόλας στο FreeBSD μπορεί να ρυθμιστεί σε αν'αλυση 1024x768, 1280x1024, ή σε οποιοδήποτε άλλο μέγεθος υποστηρίζεται από την κ'αρτα γραφικών και την οθόνη σας. Για να χρησιμοποιήσετε διαφορετική αν'αλυση, θα πρέπει πρώτα από όλα να επαναμεταγλωττίσετε τον πυρήνα σας, και να συμπεριλ'αβετε τις παρακ'ατω δύο επιλογές:

```
options VESA
options SC_PIXEL_MODE
```

Μετά τη μεταγλώττιση του πυρήνα με τις παραπάνω δύο επιλογές, μπορείτε να βρείτε ποιες αναλύσεις υποστηρίζονται από το υλικό σας, χρησιμοποιώντας το βοηθητικό πρόγραμμα `vidcontrol(1)`. Για να δείτε μια λίστα από τις υποστηριζόμενες αναλύσεις, δώστε την ακόλουθη εντολή:

```
# vidcontrol -i mode
```

Εξόδος της εντολής αυτής, είναι μια λίστα από αναλύσεις οθόνης που υποστηρίζονται από το υλικό σας. Μπορείτε έπειτα να επιλέξετε μια νέα ανάλυση, δίνοντας την ως όρισμα στην `vidcontrol(1)` σε μια κονσόλα που έχετε συνδεθεί ως `root`:

```
# vidcontrol MODE_279
```

Αν η νέα ανάλυση γίνει δεκτή, μπορείτε να την ορίσετε ως προεπιλεγμένη για κ'αθε εκκίνηση, με την κατ'αλληλη ρύθμιση στο αρχείο `/etc/rc.conf`:

```
allscreens_flags="MODE_279"
```

4.3 Άδειες (Permissions)

Το FreeBSD είναι απόγονος του BSD UNIX, και για αυτό το λόγο βασίζεται σε μερικές έννοιες κλειδιά του UNIX. Ε πρώτη και πιο σημαντική είναι πως το FreeBSD είναι ένα πολυχρηστικό (multiuser) λειτουργικό σύστημα. Το σύστημα μπορεί να εξυπηρετήσει πολλούς χρήστες που εργάζονται ταυτόχρονα και σε εντελώς ανεξάρτητες εφαρμογές. Το σύστημα είναι υπεύθυνο για τον σωστό διαμοιρασμό και τις αν'αγκες διαχείρισης συσκευών hardware, περιφερειακών, μνήμης, και την σωστή κατανομή των πόρων της CPU για κ'αθε χρήστη.

Επειδή το σύστημα έχει την ικανότητα να εξυπηρετεί πολλούς χρήστες, σε οτιδήποτε διαχειρίζεται, υπ'αρχει μια ομάδα αδειών που ορίζει ποιος μπορεί να διαβάσει, να γράψει και να εκτελέσει αυτούς τους πόρους. Οι άδειες αποθηκεύονται σε οκτ'αδες διαχωρισμένες σε τρία μέρη, ένα για τον ιδιοκτήτη του αρχείου, ένα για την ομάδα στην οποία ανήκει το αρχείο, και ένα μέρος για όλους τους άλλους. Στη συνέχεια παρουσιάζεται πίνακας με τις αντιστοιχίες μεταξύ των ομάδων αδειών και των αριθμητικών τους τιμών.

Τιμή	Άδεια	Εμφάνιση σε περιεχόμενα καταλόγων
0	Αν'αγνωση:όχι, Εγγραφή:όχι, Εκτέλεση:όχι	---
1	Αν'αγνωση:όχι, Εγγραφή:όχι, Εκτέλεση:ναι	--x
2	Αν'αγνωση:όχι, Εγγραφή:ναι, Εκτέλεση:όχι	-w-
3	Αν'αγνωση:όχι, Εγγραφή:ναι, Εκτέλεση:ναι	-wx
4	Αν'αγνωση:ναι, Εγγραφή:όχι, Εκτέλεση:όχι	r--
5	Αν'αγνωση:ναι, Εγγραφή:όχι, Εκτέλεση:ναι	r-x

Τιμή	Άδεια	Εμφάνιση σε περιεχόμενα καταλόγων
6	Αν'αγνωση:ναι, Εγγραφή:ναι, Εκτέλεση:όχι	rw-
7	Αν'αγνωση:ναι, Εγγραφή:ναι, Εκτέλεση:ναι	rwX

Μπορείτε να χρησιμοποιήσετε την εντολή `ls(1)` με πρόθεμα `-l` στην γραμμή εντολών για να δείτε τα περιεχόμενα καταλόγου και παρατηρήστε πως περιέχεται μια στήλη με τις άδειες των αρχείων για τον ιδιοκτήτη, την ομάδα, και για όλους τους άλλους. Για παράδειγμα, αν δώσουμε `ls -l` σε ένα τυχαίο κατ'αλολογο:

```
% ls -l
total 530
-rw-r--r-- 1 root wheel 512 Sep 5 12:31 myfile
-rw-r--r-- 1 root wheel 512 Sep 5 12:31 otherfile
-rw-r--r-- 1 root wheel 7680 Sep 5 12:31 email.txt
...
```

Ε πρώτη στήλη που παίρνουμε με την εντολή `ls -l` διαχωρίζεται ως εξής:

```
-rw-r--r--
```

Ο πρώτος χαρακτήρας (από τα αριστερά) μας ενημερώνει αν πρόκειται για ένα κανονικό αρχείο, κατ'αλολογο, ειδική συσκευή χαρακτήρων, υποδοχέα (socket), ή οποιαδήποτε άλλο αρχείο ψευδο-συσκευής. Στην περίπτωση μας, το `-` υποδηλώνει ένα κανονικό αρχείο. Οι ακόλουθοι τρεις χαρακτήρες, στο παράδειγμα μας, `rw-`, ορίζουν τις άδειες για τον ιδιοκτήτη του αρχείου. Οι τρεις επόμενοι χαρακτήρες, `r--`, ορίζουν τις άδειες για την ομάδα στην οποία ανήκει το αρχείο. Οι τελευταίοι τρεις χαρακτήρες, `r--`, ορίζουν τις άδειες για τον υπόλοιπο κόσμο. Ε πάλι σημαίνει πως η άδεια είναι απενεργοποιημένη. Στην περίπτωση του αρχείου μας, οι άδειες έχουν οριστεί ώστε ο ιδιοκτήτης να μπορεί να διαβάσει και να γράφει στο αρχείο, η ομάδα να μπορεί να διαβάσει το αρχείο, και ο υπόλοιπος κόσμος να μπορεί μόνο να διαβάσει το αρχείο. Σύμφωνα με τον παραπάνω πίνακα, οι άδειες για αυτό το αρχείο είναι 644, όπου καθένα από τα τρία ψηφία παρουσιάζει το αντίστοιχο μέρος αδειών του αρχείου.

Μέχρι εδώ είναι όλα καλά, αλλά όμως πως το σύστημα ελέγχει τις άδειες συσκευών; Το FreeBSD μεταχειρίζεται τις περισσότερες συσκευές σαν ένα αρχείο το οποίο τα προγράμματα μπορούν να ανοίξουν, να διαβάσουν και να γράψουν σε αυτό σαν να ήταν ένα οποιοδήποτε αρχείο. Αυτά τα ειδικά αρχεία συσκευών αποθηκεύονται στον κατ'αλολογο `/dev`.

Το σύστημα μεταχειρίζεται επίσης και τους καταλόγους ως αρχεία. Έχουν άδειες αν'αγνωσης, εγγραφής και εκτέλεσης. Το `bit` που ορίζει την εκτέλεση στους καταλόγους έχει ελαφρώς διαφορετικό νόημα από ότι στα αρχεία. Όταν ένας κατ'αλολογος έχει οριστεί εκτελέσιμος, σημαίνει πως είναι προσπελάσιμος, δηλαδή είναι επιτρεπτό να περάσουμε σε ένα υποκατ'αλολογο του (να κάνουμε "`cd`"). Αυτό επίσης σημαίνει πως επιτρέπεται η πρόσβαση σε όλα τα γνωστά (αυτό έχει να κάνει με τις άδειες των ίδιων των αρχείων) αρχεία.

Ειδικότερα, για να εμφανίζονται τα περιεχόμενα καταλόγου πρέπει να έχει τεθεί άδεια αν'αγνωσης (`read`) στον κατ'αλολογο, ενώ για να διαγραφεί ένα αρχείο του οποίου γνωρίζετε το όνομα είναι αναγκαίο να έχουν δοθεί οι άδειες εγγραφής (`write`) και εκτέλεσης (`execute`) στον κατ'αλολογο που περιέχει το αρχείο.

Υπάρχουν κι άλλα bit αδειών, αλλά χρησιμοποιούνται κυρίως σε ειδικές περιπτώσεις όπως σε setuid binaries και sticky directories. Αν θέλετε περισσότερες πληροφορίες για τις άδειες αρχείων και πως να τις ορίζετε, συμβουλευτείτε οπωσδήποτε την σελίδα manual chmod(1).

4.3.1 Συμβολικές Άδειες

Συνεισφορά του Tom Rhodes.

Οι συμβολικές άδειες, μερικές φορές αναφέρονται και ως συμβολικές εκφράσεις, χρησιμοποιούν χαρακτήρες στην θέση των οκτώ τιμών για να θέτουν άδειες σε αρχεία ή καταλόγους. Οι συμβολικές εκφράσεις χρησιμοποιούν την σύνταξη (ποιος) (ενέργεια) (άδειες), όπου είναι διαθέσιμες οι ακόλουθες τιμές:

Επιλογή	Γράμμα	Σημαίνει
(ποιος)	u	User (Χρήστης)
(ποιος)	g	Group owner (Ομάδα που ανήκει)
(ποιος)	o	Other (Υπόλοιποι χρήστες)
(ποιος)	a	All (όλοι, "world")
(ενέργεια)	+	Πρόσθεση αδειών
(ενέργεια)	-	Αφαίρεση αδειών
(ενέργεια)	=	Άμεσος ορισμός αδειών
(άδειες)	r	Read (Ανάγνωση)
(άδειες)	w	Write (Εγγραφή)
(άδειες)	x	Execute (Εκτέλεση)
(άδειες)	t	Sticky bit
(άδειες)	s	Set UID ή GID

Οι τιμές εισάγονται με την εντολή chmod(1) όπως πριν, αλλά με γράμματα. Για παράδειγμα, θα μπορούσατε να χρησιμοποιήσετε την ακόλουθη εντολή για να απαγορεύσετε σε άλλους χρήστες την πρόσβαση στο FILE:

```
% chmod go= FILE
```

Μπορούν να γίνουν πάνω από μία αλλαγές στις άδειες ενός αρχείου ταυτόχρονα διαχωρίζοντας τις αλλαγές με κόμμα. Για παράδειγμα, η ακόλουθη εντολή θα αφαιρέσει στην ομάδα και στον "υπόλοιπο κόσμο" την άδεια εγγραφής, και στη συνέχεια θα προσθέσει άδεια εκτέλεσης σε όλους.

```
% chmod go-w,a+x FILE
```

4.3.2 FreeBSD File Flags

Συνεισφορά του Tom Rhodes.

Πέρα από τις άδειες αρχείων που συζητήθηκαν πριν από λίγο, το FreeBSD υποστηρίζει την χρήση των "file flags." Αυτά τα flags προσθέτουν ένα επιπρόσθετο επίπεδο ασφαλείας και ελέγχου σε αρχεία, αλλά όχι σε καταλόγους.

Αυτά τα **flags** προσθέτουν ένα πρόσθετο επίπεδο ελέγχου σε αρχεία, διασφαλίζοντας μας πως σε κάποιες περιπτώσεις ακόμη κι ο **root** να μην μπορεί να διαγράψει ή να μετατρέψει αρχεία.

Ε μετατροπή των **file flags** γίνεται με την **chflags(1)**, χρησιμοποιώντας μια απλή διασύνδεση. Για παράδειγμα, για να ενεργοποιήσουμε το **flag** του συστήματος μη διαγραφής αρχείου στο αρχείο **file1**, δίνουμε την ακόλουθη εντολή:

```
# chflags sunlnk file1
```

Για να απενεργοποιήσουμε το **flag** του συστήματος μη διαγραφής αρχείου, απλ'α δίνουμε την προηγούμενη εντολή με **"no"** μπροστ'α από το **sunlnk**. Παρατηρήστε:

```
# chflags nosunlnk file1
```

Για να δείτε τα **flags** ενός αρχείου, χρησιμοποιήστε την εντολή **ls(1)** με το πρόθεμα **-lo**:

```
# ls -lo file1
```

Στην έξοδο θα πρέπει να δείτε κ'ατι παρόμοιο με το ακόλουθο:

```
-rw-r--r--  1 trhodes  trhodes  sunlnk 0 Mar  1 05:54 file1
```

Μερικά **flags** μπορούν να προστεθούν ή να αφαιρεθούν μόνο από τον χρήστη **root**. Στις υπόλοιπες περιπτώσεις, ο ιδιοκτήτης του αρχείου μπορεί να θέσει αυτ'α τα **flags**. Προτείνουμε στους διαχειριστές να διαβάσουν τις σελίδες βοήθειας **chflags(1)** και **chflags(2)** για περισσότερες πληροφορίες.

4.3.3 Οι Άδειες **setuid**, **setgid** και **sticky**

Συνεισφορά από τον *Tom Rhodes*.

Εκτός από τις άδειες που έχουμε συζητήσει ήδη, υπ'άρχουν τρεις ακόμα τις οποίες κ'αθε διαχειριστής πρέπει να γνωρίζει. Πρόκειται για τις άδειες **setuid**, **setgid** και **sticky**.

Οι παραπάνω είναι σημαντικές για κάποιες λειτουργίες στο UNIX, καθώς παρέχουν λειτουργίες που δεν είναι φυσιολογικά διαθέσιμες στους κοινούς χρήστες. Για να τις κατανοήσετε, θα πρέπει πρώτα να καταλάβετε την διαφορά μεταξύ του πραγματικού αναγνωριστικού χρήστη (**real user ID**) και του ενεργού αναγνωριστικού χρήστη (**effective user ID**).

Το πραγματικό **ID** του χρήστη, είναι το **UID** στο οποίο ανήκει, ή με το οποίο ξεκιν'α, μια διεργασία. Το ενεργό **UID**, είναι το αναγνωριστικό χρήστη το οποίο εκτελεί την διεργασία. Για παράδειγμα, το βοηθητικό πρόγραμμα **passwd(1)** εκτελείται με το πραγματικό **ID** του χρήστη που αλλ'άζει τον κωδικό του. Ωστόσο, για να μπορεί να διαχειριστεί την β'αση δεδομένων με τους κωδικούς του συστήματος, το πρόγραμμα αυτό χρησιμοποιεί ως ενεργό **ID** αυτό του χρήστη **root**. Με αυτό τον τρόπο, επιτρέπεται στους απλούς χρήστες να αλλ'άζουν τους κωδικούς τους χωρίς να παίρνουν το μήνυμα λ'αθους **Permission Denied** (απαγόρευση πρόσβασης).

ΌξιᾶΒυός: Ε επιλογή **nosuid** στην εντολή **mount(8)** θα προκαλέσει αποτυχία εκτέλεσης αυτών των εντολών, και μ'αλιστα χωρίς κ'αποιο μήνυμα λ'αθους. Με λίγα λόγια, η εκτέλεση τους θα αποτύχει, και ο χρήστης δεν θα ενημερωθεί για αυτό. Ε επιλογή αυτή δεν είναι επίσης απόλυτα ασφαλής, καθώς (σύμφωνα με τη σελίδα **manual mount(8)**) υπ'αρχει τρόπος να παρακαμφθεί μέσω κ'αποιου ενδ'αμεσου **nosuid** προγρ'αμματος (**wrapper**).

Μπορείτε να καθορίσετε την άδεια `setuid`, τοποθετώντας τον αριθμό τέσσερα (4) μπροστ'ά από το γενικό σετ των αδειών, όπως φαίνεται στο ακόλουθο παράδειγμα:

```
# chmod 4755 suidexample.sh
```

Οι άδειες στο αρχείο `suidexample.sh` θα φαίνονται τώρα όπως παρακ'άτω:

```
-rwsr-xr-x  1 trhodes  trhodes   63 Aug 29 06:36 suidexample.sh
```

Παρατηρήστε στο παράδειγμα, ότι το `s` είναι πλέον μέλος του συνόλου αδειών που έχουν καθοριστεί για τον ιδιοκτήτη του αρχείου, και έχει αντικαταστήσει την αντίστοιχη άδεια εκτέλεσης. Με τον τρόπο αυτό λειτουργούν προγράμματα που χρειάζονται αυξημένα δικαιώματα, όπως για παράδειγμα η εντολή `passwd`.

Για να παρατηρήσετε αυτή τη λειτουργία την ώρα που συμβαίνει, ανοίξτε δύο τερματικά. Στο πρώτο, ξεκινήστε την εντολή `passwd` ως κανονικός χρήστης. Καθώς η εντολή εκτελείται και περιμένει για την εισαγωγή του νέου κωδικού, ελέγξτε τον πίνακα διεργασιών και αναζητήστε τις πληροφορίες του χρήστη που εκτελεί την εντολή `passwd`.

Στο τερματικό A:

```
Changing local password for trhodes
Old Password:
```

Στο τερματικό B:

```
# ps aux | grep passwd
```

```
trhodes  5232  0.0  0.2  3420  1608   0  R+   2:10AM   0:00.00 grep passwd
root      5211  0.0  0.2  3620  1724   2  I+   2:09AM   0:00.01 passwd
```

Όπως είπαμε παραπάνω, η εντολή `passwd` εκτελείται από ένα κανονικό χρήστη, αλλά χρησιμοποιεί το ενεργό UID του χρήστη `root`.

Ε' άδεια `setgid` εκτελεί την ίδια λειτουργία όπως και η `setuid`, αλλά επιδρ'α στις άδειες της ομάδας (group). Όταν εκτελέσετε μια τέτοια εφαρμογή ή βοηθητικό πρόγραμμα, θα χρησιμοποιεί τις άδειες της ομάδας στην οποία ανήκει το αρχείο, και όχι του χρήστη που την ξεκίνησε.

Για να θέσετε την άδεια `setgid` σε ένα αρχείο, θα πρέπει να τοποθετήσετε τον αριθμό δύο (2) μπροστ'ά από το σύνολο αδειών, στην εντολή `chmod`. Δείτε το παρακ'άτω παράδειγμα:

```
# chmod 2755 sgidexample.sh
```

Όπως και πριν, θα παρατηρήσετε τη νέα άδεια `s`, αλλά αυτή τη φορά στο σετ των αδειών της ομάδας:

```
-rwxr-sr-x  1 trhodes  trhodes   44 Aug 31 01:49 sgidexample.sh
```

Όξιᾶβυός: Στα παραδείγματα μας, αν και το αρχείο είναι ένα εκτελέσιμο **script** για κέλυφος, δεν θα εκτελεστεί με διαφορετικό ενεργό ID (EUID). Αυτό συμβαίνει γιατί σε αυτ'α τα **scripts** δεν επιτρέπεται η πρόσβαση στις κλήσεις `setuid(2)` του συστήματος.

Οι δύο πρώτες ειδικές άδειες που αναφέραμε, οι `setuid` και `setgid`, ενδεχομένως να μειώσουν την ασφάλεια του συστήματος, αφού επιτρέπουν σε προγράμματα να εκτελούνται με αυξημένα δικαιώματα. Υπάρχει ωστόσο μια τρίτη ειδική άδεια, η οποία μπορεί να αυξήσει την ασφάλεια του συστήματος: το `sticky bit`.

Όταν θέσετε το `sticky bit` σε ένα κατ'άλογο, επιτρέπεται η διαγραφή ενός αρχείου μόνο από τον ιδιοκτήτη του. Ε'αδεια αυτή είναι χρήσιμη για να αποφεύγεται η διαγραφή ενός αρχείου από κοινόχρηστους καταλόγους, όπως για παράδειγμα ο `/tmp`, από κάποιον χρήστη που δεν είναι ο ιδιοκτήτης του. Για να θέσετε αυτή την άδεια, τοποθετήστε τον αριθμό ένα (1) στην αρχή του σετ αδειών:

```
# chmod 1777 /tmp
```

Μπορείτε τώρα να δείτε το αποτέλεσμα, χρησιμοποιώντας την εντολή `ls`:

```
# ls -al / | grep tmp
```

```
drwxrwxrwt 10 root wheel          512 Aug 31 01:49 tmp
```

Ε'αδεια `sticky bit` φαίνεται ως `t` στο τέλος του συνόλου των αδειών.

4.4 Δομή Καταλόγου

Η ιεραρχική δομή του FreeBSD είναι ένα βασικό στοιχείο που πρέπει να γνωρίζετε αν θέλετε να έχετε μια ολοκληρωμένη εικόνα του συστήματος. Ε' πιο σημαντική έννοια είναι αυτή του ριζικού (root) καταλόγου, `/`. Αυτός ο κατ'άλογος προσαρτάται (mount) πρώτος κατ'ά την εκκίνηση και περιέχει το βασικό σύστημα ικανό να ετοιμάσει το Λ.Σ. για λειτουργία multi-user. Ο root κατ'άλογος περιέχει επίσης σημεία προσάρτησης για άλλα συστήματα αρχείων που προσαρτώνται κατ'ά την μετ'άβαση σε κατ'ασταση λειτουργίας multi-user.

Σημείο προσάρτησης (mount point) είναι ένας κατ'άλογος στον οποίο μπορούν να αναπτυχθούν πρόσθετα συστήματα αρχείων σε ένα γονικό σύστημα αρχείων (συνήθως στο root σύστημα αρχείων). Αυτό περιγράφεται αναλυτικά στην ενότητα **Όϊβιά 4.5**. Στα στ'ανταρντ σημεία προσάρτησης περιλαμβάνονται: οι `/usr`, `/var`, `/tmp`, `/mnt`, και `/cdrom`. Αυτοί οι κατ'άλογοι συνήθως είναι καταχωρημένοι στο αρχείο `/etc/fstab`. Το `/etc/fstab` είναι ένας πίνακας αντιστοιχίας διαφόρων συστημάτων αρχείων και σημείων προσάρτησης για αναφορά στο σύστημα. Τα περισσότερα συστήματα που αναφέρονται στο `/etc/fstab` προσαρτώνται αυτόματα κατ'ά την εκκίνηση του συστήματος από το script `rc(8)` εκτός αν περιέχεται η επιλογή `noauto`. Λεπτομέρειες μπορείτε να βρείτε στο **Όϊβιά 4.6.1**.

Μια πλήρη περιγραφή της ιεραρχίας του συστήματος αρχείων είναι διαθέσιμη στο `hier(7)`. Ακολουθεί μια σύντομη ανασκόπηση με τους πιο συνήθεις καταλόγους.

Κατ'άλογος	Περιγραφή
<code>/</code>	Ριζικός (root) κατ'άλογος του συστήματος αρχείων.
<code>/bin/</code>	Χρήσιμα εργαλεία για περιβάλλον ενός ή πολλών χρηστών.

Κατ'άλογος

/boot/

/boot/defaults/

/dev/
/etc/

/etc/defaults/

/etc/mail/

/etc/namedb/
/etc/periodic/

/etc/ppp/
/mnt/

/proc/

/rescue/

/root/
/sbin/

/tmp/

/usr/

/usr/bin/

/usr/include/
/usr/lib/

Περιγραφή

Προγράμματα και αρχεία ρυθμίσεων που χρησιμοποιούνται κατ'ά την εκκίνηση του λειτουργικού συστήματος.
Προκαθορισμένα αρχεία ρυθμίσεων εκκίνησης, δείτε loader.conf(5).
Αρχεία συσκευών, δείτε intro(4).
Αρχεία ρυθμίσεων συστήματος και σεν'άρια εκκίνησης.
Προκαθορισμένα αρχεία ρυθμίσεων συστήματος, δείτε την rc(8).
Αρχεία ρυθμίσεων για πρ'ακτορες μεταφοράς ηλεκτρ. ταχυδρομείου (MTA) όπως το sendmail(8).
Αρχεία ρυθμίσεων named, δείτε named(8).
Σεν'άρια λειτουργιών που τρέχουν σε ημερήσια, εβδομαδιαία, και μηνιαία β'αση, cron(8); δείτε periodic(8).
Αρχεία ρυθμίσεων ppp, δείτε τις ppp(8).
Κενός κατ'άλογος που συνήθως χρησιμοποιείται από τους διαχειριστές συστημάτων ως προσωρινό σημείο προσάρτησης.
Σύστημα αρχείων διεργασιών, δείτε τις procfs(5), mount_procfs(8).
Προγράμματα με στατική σύνδεση (static link) για ασφαλή επαναφορά συστήματος, δείτε την rescue(8).
Προσωπικός κατ'άλογος του χρήστη root.
Προγράμματα συστήματος και χρήσιμα εργαλεία διαχείρισης για περιβάλλον ενός ή πολλαπλών χρηστών.
Προσωρινά αρχεία. Τα περιεχόμενα του /tmp συνήθως δεν διατηρούνται μετά από επανεκκίνηση του συστήματος. Στο /tmp συνήθως προσαρτ'εται ένα σύστημα αρχείων μνήμης. Αυτό μπορεί να επιτευχθεί αυτομάτως χρησιμοποιώντας τις σχετικές μεταβλητές tmpmfs του rc.conf(5) (ή με μια καταχώρηση στον /etc/fstab, δείτε την mdmfs(8)).
Περιέχονται σχεδόν όλα τα βοηθητικά προγράμματα και οι εφαρμογές χρηστών.
Κοινόχρηστα βοηθητικά προγράμματα, εργαλεία προγραμματισμού, και εφαρμογές.
Στ'ανταρ αρχεία συμπερίληψης C (include files).
Αρχεία βιβλιοθηκών.

Κατ'αλογος

/usr/libdata/

/usr/libexec/

/usr/local/

/usr/obj/

/usr/ports/

/usr/sbin/

/usr/share/

/usr/src/

/usr/X11R6/

/var/

/var/log/

/var/mail/

/var/spool/

/var/tmp/

Περιγραφή

Δί'αφορα αρχεία δεδομένων βοηθητικών προγραμμάτων.

Δαίμονες συστήματος & βοηθητικά προγράμματα συστήματος (εκτελούνται από άλλα προγράμματα).

Τοπικά εκτελέσιμα, βιβλιοθήκες, κτλ. Επίσης είναι και ο προκαθορισμένος προορισμός για προγράμματα που εγκαθίστανται από τα ports του FreeBSD. Μέσα στον /usr/local, χρησιμοποιείται γενικά η διάταξη του /usr που περιγράφεται στο hier(7). Εξαιρούνται οι κατ'αλογοι σελίδων βοήθειας man, που βρίσκεται άμεσα κάτω από τον /usr/local και όχι κάτω από τον /usr/local/share, καθώς και η τεκμηρίωση κάθε port που βρίσκεται στον share/doc/port .

Δέντρο προορισμού που εξαρτάται από την αρχιτεκτονική του μηχανήματος και παράγεται μεταγλωττίζοντας το δέντρο /usr/src.

Ε Συλλογή Ports του FreeBSD (προαιρετικό).

Δαίμονες συστήματος & βοηθητικά προγράμματα συστήματος (εκτελούνται από χρήστες).

Αρχεία ανεξάρτητα από την Αρχιτεκτονική του μηχανήματος.

Αρχεία BSD και/ή τοπικά αρχεία πηγαίου κώδικα.

Εκτελέσιμα, βιβλιοθήκες, κτλ. για την διανομή X11R6 (προαιρετικό).

Αρχεία αναφοράς (log) διαφόρων χρήσεων, temporary, transient, και spool. Μερικές φορές προσαρτάται στον /var ένα σύστημα αρχείων μνήμης. Αυτό μπορεί να επιτευχθεί αυτόματα χρησιμοποιώντας τις σχετικές μεταβλητές varmfs του rc.conf(5) (ή με μία καταχώρηση στο /etc/fstab, δείτε τις mdmfs(8)).

Δί'αφορα αρχεία συμβάντων του συστήματος.

Αρχεία γραμματοκιβωτίου (mailbox) χρηστών.

Δί'αφοροι κατ'αλογοι παροχέτευσης (spool) εκτυπωτών και ηλεκτρονικής αλληλογραφίας του συστήματος.

Προσωρινά (temporary) αρχεία. Τα αρχεία αυτά συνήθως διατηρούνται κατ'α την διάρκεια επανεκκίνησης του συστήματος, εκτός αν ο /var είναι ένα σύστημα αρχείων μνήμης.

Κατ'άλογος
/var/yp/

Περιγραφή
Απεικονίσεις (maps) NIS.

4.5 Οργάνωση Δίσκου

Ε μικρότερη μονάδα οργάνωσης που χρησιμοποιεί το FreeBSD για να βρει αρχεία είναι το όνομα αρχείου. Τα ονόματα αρχείων είναι ευαίσθητα στα κεφαλαία- μικρά, το οποίο σημαίνει ότι το `readme.txt` και το `README.TXT` είναι δύο διαφορετικά αρχεία. Το FreeBSD δεν χρησιμοποιεί την επέκταση `.txt` αρχείου για να προσδιορίσει αν ένα αρχείο είναι πρόγραμμα, ή έγγραφο, ή άλλος τύπος δεδομένων.

Τα αρχεία αποθηκεύονται σε καταλόγους. Ένας κατ'άλογος μπορεί να μην περιέχει αρχεία, ή μπορεί να περιέχει εκατοντάδες αρχεία. Ένας κατ'άλογος μπορεί επίσης να περιέχει άλλους καταλόγους, επιτρέποντας σας να κατασκευάσετε μια ιεραρχική δομή καταλόγων όπου κατ'άλογοι εσωκλείουν άλλους καταλόγους. Αυτό μας επιτρέπει να οργανώσουμε τα δεδομένα μας πολύ ευκολότερα.

Ε αναφορά σε αρχεία και καταλόγους γίνεται δίνοντας το όνομα αρχείου ή το όνομα καταλόγου, ακολουθεί μία αριστερόστροφη κ'αθητος, / και έπειτα οποιοδήποτε άλλο κατ'αλληλο όνομα καταλόγου. Ε'αν έχετε τον κατ'αλογο `foo`, ο οποίος περιέχει τον κατ'αλογο `bar`, ο οποίος περιέχει το αρχείο `readme.txt`, τότε το ολοκληρωμένο όνομα, διαδρομή (path) στο αρχείο είναι `foo/bar/readme.txt`.

Κατ'άλογοι και αρχεία αποθηκεύονται σε ένα σύστημα αρχείων. Κ'αθε σύστημα αρχείων περιέχει ένα κατ'αλογο στο ανώτερο επίπεδο, που ονομάζεται *root* (ριζικός) κατ'αλογος για το συγκεκριμένο σύστημα αρχείων. Ο *root* κατ'αλογος μπορεί να περιέχει άλλους καταλόγους.

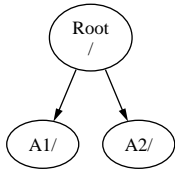
Αυτό πιθανώς είναι παρόμοιο με οποιοδήποτε άλλο λειτουργικό σύστημα έχετε χρησιμοποιήσει. Ωστόσο υπ'άρχουν μερικές διαφορές. Για παρ'άδειγμα, το MS-DOS χρησιμοποιεί \ για να διαχωρίζει ονόματα καταλόγων και αρχείων, ενώ το Mac OS® χρησιμοποιεί :.

Το FreeBSD δεν χρησιμοποιεί γράμματα οδηγών ή ονόματα οδηγών στη διαδρομή. Επομένως δεν θα πρέπει να γράφετε `c:/foo/bar/readme.txt` στο FreeBSD.

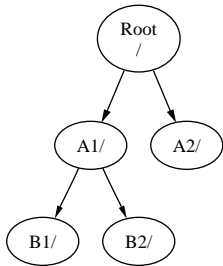
Αντιθέτως, ένα σύστημα αρχείων καθορίζεται ως *root* σύστημα αρχείων. Ο ριζικός κατ'αλογος του *root* συστήματος αρχείων αναφέρεται ως /. Κ'αθε άλλο σύστημα αρχείου προσαρτάται κ'ατω από το *root* σύστημα αρχείων Δεν έχει σημασία πόσους δίσκους έχετε στο FreeBSD σύστημα σας, κ'αθε κατ'αλογος εμφανίζεται να είναι μέρος του ίδιου δίσκου.

Ας υποθέσουμε πως έχετε τρία συστήματα αρχείων, τα ονομάζουμε A, B και C. Κ'αθε σύστημα αρχείου έχει έναν ριζικό κατ'αλογο, ο οποίος περιέχει δύο άλλους καταλόγους, που τους ονομάζουμε A1, A2 (και παρομοίως B1, B2 και C1, C2).

Ας θεωρήσουμε ότι το A είναι το *root* σύστημα αρχείων. Αν χρησιμοποιήσετε την εντολή `ls` για να δείτε τα περιεχόμενα αυτού του καταλόγου, θα δείτε δύο υποκαταλόγους, A1 και A2. Το δέντρο του καταλόγου μοιάζει σαν αυτό:

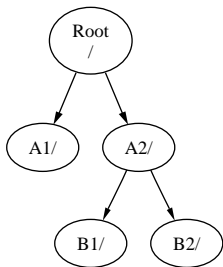

Κάθε σύστημα αρχείων πρέπει να προσαρτάται σε ένα κατ'άλογο διαφορετικού συστήματος αρχείων. Ας υποθέσουμε πως θέλετε να προσαρτήσετε το σύστημα αρχείου Β στον κατ'άλογο Α1. Ο ριζικός κατ'άλογος του Β αντικαθιστᾶ τον Α1, και οι κατ'άλογοι του Β εμφανίζονται αναλόγως:

Όλα τα αρχεία που περιέχονται στους καταλόγους Β1 και Β2 τα βρίσκουμε με τη διαδρομή /Α1/Β1 ή με /Α1/Β2 αντίστοιχα. Όλα τα αρχεία που βρίσκονταν στο /Α1 είναι προσωρινά κρυμμένα. Θα επανεμφανιστούν όταν ο Β θα αποπροσαρτηθεί από τον Α.

Αν ο Β είχε προσαρτηθεί στον Α2 τότε το διάγραμμα θα έδειχνε κ'άπως έτσι:

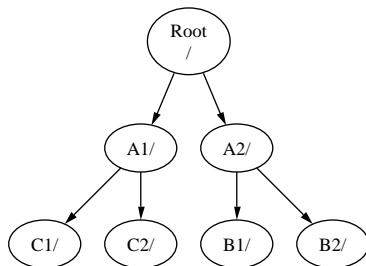

και οι διαδρομές θα ήταν /Α2/Β1 και /Α2/Β2 αντίστοιχα.

Τα συστήματα αρχείων μπορούν να προσαρτώνται στην κορυφή άλλων συστημάτων. Συνεχίζοντας το τελευταίο παράδειγμα, το σύστημα αρχείου C θα μπορούσε να προσαρτηθεί στην κορυφή του καταλόγου Β1 στο σύστημα αρχείου Β, οδηγώντας σε αυτήν την κατανομή:

Ἡ ἀκόμῃ το C θα μπορούσε νὰ προσαρτηθεῖ ἄμεσα στο σύστημα ἀρχείου A, κ'ἄνω ἀπὸ τον κατ'ἀλογο A1:

Ἀν γνωρίζετε το σύστημα MS-DOS, εἶναι παρόμοιο, ἀλλ'ἂν ἀκριβῶς το ἴδιο, με την ἐντολή join.

Αὐτὸ συνήθως δὲν εἶναι κ'ἄτι που πρέπει νὰ γνωρίζετε ἄμεσα. Τυπικ'ἂν, εσεῖς δημιουργεῖτε συστήματα ἀρχείων ὅταν ἐγκαθιστ'ᾶτε το FreeBSD καὶ αποφασίζετε το σημεῖο προσ'άρτησης αὐτῶν, καὶ ἐπειτὰ δὲν χρειάζεται νὰ τὰ ἀλλάξετε ἐκτὸς ἀν πρόκειται νὰ προσθέσετε ἓνα καινούργιο δίσκο.

Εἶναι ἀπόλυτα δυνατόν νὰ ἔχετε ἓνα μεγ'ἄλο root σύστημα ἀρχείων, καὶ νὰ μὴν χρειάζεται νὰ δημιουργήσετε ἄλλα. Με αὐτὴ την τακτικὴ ὑπ'ἄρχουν μερικ'ἂν μειονεκτήματα καὶ ἓνα πλεονέκτημα.

Προτερήματα Πολλαπλῶν Συστημ'ᾶτων Ἀρχείων

- Διαφορετικ'ἂν συστήματα ἀρχείων μποροῦν νὰ ἔχουν διαφορετικὲς ἐπιλογὲς προσ'άρτησης. Για παρ'ἄδειγμα, με προσεκτικὸ σχεδιασμό, το root σύστημα ἀρχείων μπορεῖ νὰ προσαρτηθεῖ μόνο για ἀν'ἀγνωση, ὥστε νὰ εἶναι ἀδύνατη ἡ διαγραφή ἢ ἡ μετατροπὴ κ'ἄποιου σημαντικοῦ ἀρχείου. Διαχωρίζοντας συστήματα ἀρχείων με δυνατότητα ἐγγραφῆς ἀπὸ τον χρήστη, ὅπως ο /home, ἐπιτρέπει ἐπίσης την προσ'άρτηση τους ως nosuid. Αὐτὴ ἡ ἐπιλογή περιορίζει την χρῆση ἐκτελέσιμων που εἶναι ἀποθηκευμένα στο σύστημα ἀρχείων, με ἐνεργοποιημένα τὰ bits suid/guid, βελτιώνοντας πιθανῶς την ἀσφάλεια.
- Ἀν'ἀλογα με το πως θα χρησιμοποιηθεῖ το σύστημα ἀρχείων, το FreeBSD ρυθμίζει με τον καλύτερο τρόπο την δι'ἄταξη των ἀρχείων στο σύστημα. Ἐπομένως ἓνα σύστημα που περιέχει πολλ'ἂν μικρ'ἂν ἀρχεῖα που μεταβάλλονται συχν'ἂν, θα ἔχει διαφορετικὴ δι'ἄταξη ἀπὸ ἓνα ἄλλο που περιέχει λιγότερα σε ἀριθμό, ἀλλ'ἂν πιο σγκώδη ἀρχεῖα. Ἐ'ἂν ἔχετε ἓνα μοναδικὸ σύστημα ἀρχείων, τότε χ'ἄνετε αὐτὴ την δυνατότητα.
- Τὰ συστήματα ἀρχείων του FreeBSD εἶναι πολὺ ἰσχυρ'ἂν. Ωστόσο, μια ἀδυναμία σε κ'ἄποιο σημαντικό σημεῖο μπορεῖ ἀκόμῃ νὰ οδηγήσει σε κατ'ἀρρευση της δομῆς του συστήματος ἀρχείων. Ο

διαχωρισμός των δεδομένων σας σε πολλαπλά συστήματα αρχείων κάνει πιο εύκολη μια πιθανή επαναφορά από backup, όταν αυτό είναι αναγκαίο.

Προτερήματα ενός Μονοκόμματος Συστήματος Αρχείου

- Τα συστήματα αρχείων είναι συγκεκριμένου σταθερού μεγέθους. Αν δημιουργήσετε ένα σύστημα αρχείων κατ'ά την εγκατάσταση του FreeBSD και του δώσετε ένα ορισμένο μέγεθος, μπορεί αργότερα να ανακαλύψετε πως χρειάζεστε να φτιάξετε μια μεγαλύτερη κατ'ατμηση. Αυτό δεν είναι εύκολα πραγματοποιήσιμο δίχως backup, αναδημιουργία του συστήματος αρχείου με το νέο μέγεθος, και επαναφορά των αποθηκευμένων δεδομένων.

Όχι!: Στο FreeBSD περιέχεται η εντολή `growfs(8)`, η οποία επιτρέπει να αυξήσουμε το μέγεθος ενός συστήματος αρχείων κατ'ά τη λειτουργία του, αφαιρώντας αυτόν τον περιορισμό.

Τα συστήματα αρχείων περιέχονται σε κατατμήσεις (partitions). Αυτό δεν έχει την ίδια έννοια με την κοινή χρήση του όρου κατ'ατμηση (όπως για παράδειγμα, η κατ'ατμηση του MS-DOS), λόγω της κληρονομιάς που φέρει το FreeBSD από το UNIX. Κάθε κατ'ατμηση αναγνωρίζεται από ένα λατινικό χαρακτήρα ξεκινώντας από a έως το h. Κάθε κατ'ατμηση μπορεί να περιέχει μόνο ένα σύστημα αρχείων, το οποίο σημαίνει πως η αναφορά στα συστήματα αρχείων γίνεται είτε από το τυπικό σημείο πρόσδεσης στην ιεραρχία του συστήματος αρχείων, είτε από το λατινικό χαρακτήρα της κατ'ατμησης.

Επίσης το FreeBSD χρησιμοποιεί μέρος από το δίσκο για χώρο swap. Ο χώρος Swap παρέχει στο FreeBSD εικονική μνήμη (virtual memory). Αυτό επιτρέπει στον υπολογιστή σας να συμπεριφέρεται σαν να είχε πολύ περισσότερη μνήμη από όσο πραγματικά έχει. Όταν το FreeBSD δεν έχει διαθέσιμη μνήμη μεταφέρει μερικά από τα δεδομένα που δεν χρησιμοποιούνται, την προκειμένη στιγμή, στον χώρο swap, και όταν τα χρειαστεί τα επαναφέρει (ενώ μεταφέρει κάποια άλλα δεδομένα στον χώρο swap).

Υπάρχουν κάποιες συμβάσεις σχετικά με τις κατατμήσεις

Κατ'ατμηση	Σύμβαση
a	Συνήθως περιλαμβάνει το root σύστημα αρχείων
b	Συνήθως περιλαμβάνει τον χώρο swap
c	Συνήθως ιδίου μεγέθους με την περιλαμβανόμενη φέτα (slice). Αυτό επιτρέπει σε βοηθητικά προγράμματα που πρέπει να δουλέψουν σε ολόκληρο το κομμάτι (για παράδειγμα, ένας ανιχνευτής κατεστραμμένων μπλοκ) να λειτουργούν στην c κατ'ατμηση. Κανονικά δεν θα πρέπει να δημιουργείτε σύστημα αρχείων σε αυτή την κατ'ατμηση.
d	Ε κατ'ατμηση d είχε στο παρελθόν μια ειδική αντιστοιχία, κάτι που δεν ισχύει πλέον σήμερα, επομένως η d μπορεί να χρησιμοποιείται σαν μια κανονική κατ'ατμηση.

Κάθε κατ'ατμηση που περιέχει ένα σύστημα αρχείων αποθηκεύεται στο FreeBSD σε μια τοποθεσία που ονομάζεται φέτα (slice). Ε φέτα είναι ένας όρος του FreeBSD για αυτό που κοινώς αποκαλείται κατ'ατμηση, και αυτό επίσης οφείλεται στην καταγωγή του FreeBSD από το UNIX. Οι φέτες αριθμούνται αρχίζοντας από το 1 έως το 4.

Ο αριθμός της φέτας ακολουθεί το όνομα συσκευής μετά το πρόθεμα s ξεκινώντας από το 1. Επομένως, “da0s1” είναι η πρώτη φέτα του πρώτου οδηγού SCSI. Μπορούν να υπάρχουν μέχρι τέσσερις φέτες σε κάθε δίσκο, αλλά μπορείτε να δημιουργήσετε λογικές φέτες μέσα σε κατ’αλληλου τύπου φυσικές φέτες. Σε αυτές τις εκτεταμένες φέτες η αρίθμηση ξεκινάει από το 5, επομένως “ad0s5” είναι η πρώτη εκτεταμένη φέτα στον πρώτο δίσκο IDE. Αυτές οι συσκευές χρησιμοποιούνται από συστήματα αρχείων που πρέπει να καταλαμβάνουν μια ολόκληρη φέτα.

Οι φέτες, οι “επικίνδυνα αφοσιωμένοι (dangerously dedicated)” φυσικοί οδηγοί καθώς και άλλοι οδηγοί, περιέχουν κατατμήσεις, οι οποίες παρουσιάζονται με λατινικούς χαρακτήρες από το a έως το h. Αυτός ο χαρακτήρας αναφέρεται στο όνομα συσκευής, επομένως “da0a” είναι η a κατ’ατμηση στον πρώτο οδηγό da, ο οποίος είναι “επικίνδυνα αφοσιωμένος”. Ε “ad1s3e” είναι η πέμπτη κατ’ατμηση στην τρίτη φέτα του δεύτερου οδηγού δίσκου IDE.

Ολοκληρώνοντας, κάθε δίσκος στο σύστημα είναι μονόδρομα ορισμένος. Κάθε όνομα δίσκου ξεκινά με ένα κωδικό που υποδεικνύει τον τύπο του δίσκου, και ένα νούμερο που υποδηλώνει ποιος δίσκος είναι. Αντίθετα με τις φέτες, οι δίσκοι αριθμούνται ξεκινώντας από το 0. Οι πιο συνήθεις κωδικοί που θα συναντήσετε αναφέρονται στην **Βιβλίο 4-1**.

Όταν γίνεται αναφορά σε μια κατ’ατμηση, το FreeBSD ζητά να δηλωθεί επιπλέον η ονομασία της φέτας και του δίσκου που περιέχει την κατ’ατμηση, ενώ στην περίπτωση που αναφέρεστε σε μια φέτα θα πρέπει να δηλώνετε το όνομα του δίσκου, s, τον αριθμό της φέτας, και τον χαρακτήρα της κατ’ατμησης. Παραδείγματα μπορείτε να βρείτε στην **Διάγραμμα 4-1**.

Ε **Διάγραμμα 4-2** παρουσιάζει ένα εννοιολογικό μοντέλο για τη δομή του δίσκου που θα σας βοηθήσει να καταλάβετε καλύτερα κάποια πράγματα.

Για να εγκαταστήσετε το FreeBSD πρέπει πρώτα να ρυθμίσετε τις φέτες του δίσκου, να δημιουργήσετε τις κατατμήσεις μέσα στις φέτες που θα χρησιμοποιήσετε για το FreeBSD, έπειτα να δημιουργήσετε ένα σύστημα αρχείων (ή χώρο swap) σε κάθε κατ’ατμηση, και τέλος να αποφασίσετε σε ποιο σημείο θα προσαρτηθεί το σύστημα αρχείων.

Βιβλίο 4-1. Κωδικοί Συσκευών Δίσκων

Κώδικας	Σημαίνει
ad	Δίσκος ATAPI (IDE)
da	Δίσκος SCSI άμεσης πρόσβασης
acd	ATAPI (IDE) CDROM
cd	SCSI CDROM
fd	Μονάδα Δισκέτας (Floppy)

Διάγραμμα 4-1. Υποδείγματα Ονομάτων Δίσκου, Φέτας, Κατ’ατμησης

Ονομασία	Σημαίνει
ad0s1a	Ε πρώτη κατ’ατμηση (a) στην πρώτη φέτα (s1) του πρώτου δίσκου IDE (ad0).
da1s2e	Ε πέμπτη κατ’ατμηση (e) στην δεύτερη φέτα (s2) του δεύτερου δίσκου SCSI (da1).

που είναι προσαρτημένος στο
χει δύο φέτες των 2 GB (κατατμήσεις
μερική φέτα μία εγκατάσταση
μερικές κατατμήσεις δεδομένων και μία

είων. Ε κατάτμηση α θα
αλογου /var, και η β για τη δομή

4.6 Προσάρτηση και Αποπροάρτηση Συστημάτων Αρχείων

Ένα σύστημα αρχείων αναπαριστάται καλύτερα σε μορφή δέντρου, με τις ρίζες του στο /. Οι κατάλογοι /dev, /usr, και άλλοι είναι κλαδιά του καταλόγου root, και μπορεί να έχουν με τη σειρά τους, τα δικά τους κλαδιά, όπως τον /usr/local, και ούτω καθεξής.

Υπάρχουν διάφοροι λόγοι για τους οποίους θα έπρεπε να τοποθετήσουμε κάποιους από αυτούς τους καταλόγους σε διαφορετικά συστήματα αρχείων. Ο κατάλογος /var περιέχει τους καταλόγους log/, spool/, και διάφορους άλλους τύπους προσωρινών αρχείων, και για το λόγο αυτό μπορεί να γεμίσει. Δεν θα ήταν καλή ιδέα να γεμίσει το root σύστημα αρχείων, επομένως ο διαχωρισμός του /var από τον / είναι συχνά επιθυμητός.

Ένας άλλος συνηθισμένος λόγος να έχουμε διάφορους καταλόγους σε διαφορετικά συστήματα αρχείων είναι όταν πρόκειται να φιλοξενηθούν σε διαφορετικούς φυσικούς δίσκους, ή είναι ξεχωριστοί εικονικοί δίσκοι, όπως συμβαίνει με το Δικτυακό Σύστημα Αρχείων (Network File System), και τους οδηγούς CDROM.

4.6.1 Το Αρχείο **fstab**

Κατ'α τη διεργασία εκκίνησης, τα συστήματα αρχείων που αναφέρονται στο `/etc/fstab` προσαρτώνται αυτόματα (εκτός αν αναφέρονται με την επιλογή `noauto`).

Το αρχείο `/etc/fstab` περιέχει μια σειρά από γραμμές με διάταξη όπως η ακόλουθη:

```
device          /mount-point fstype      options      dumpfreq      passno
```

device

Όνομα συσκευής (η οποία θα πρέπει να υπ'άρχει), όπως εξηγείται στην [Οἰκία 19.2](#).

mount-point

Κατ'αλογος (θα πρέπει να υπ'άρχει) στον οποίο προσαρτ'αται το σύστημα αρχείων.

fstype

Ο τύπος του συστήματος αρχείων που θα δοθεί στην `mount(8)`. Το προκαθορισμένο σύστημα αρχείων του FreeBSD είναι το `ufs`.

options

Το `rw` για συστήματα αρχείων αν'αγνωσης-εγγραφής (**read- write**), ή `ro` για συστήματα αρχείων μόνο αν'αγνωσης (**read-only**), συμπληρωμένο με όποια άλλη επιλογή μπορεί να χρει'αζεστε. Μία συνήθης επιλογή είναι η `noauto` για συστήματα αρχείων που δεν προσαρτώνται αυτόματα κατ'α τις διεργασίες εκκίνησης του συστήματος. Άλλες επιλογές αναφέρονται στην σελίδα βοήθειας `mount(8)`.

dumpfreq

Αυτό το πεδίο χρησιμοποιείται από το `dump(8)` για να ορίσει ποια συστήματα αρχείων χρει'αζονται **dumping**. Αν το πεδίο απουσι'αζει, τότε η προκαθορισμένη τιμή του είναι μηδέν.

passno

Αυτό ορίζει την σειρά με την οποία θα ελέγχονται τα συστήματα αρχείων. Συστήματα αρχείων που δεν επιθυμούμε να ελεγχθούν θα πρέπει να έχουν στο πεδίο `passno` τιμή μηδέν. Το `root` σύστημα αρχείων (το οποίο πρέπει να ελεγχθεί πριν από όλα τα άλλα) θα έχει στο πεδίο `passno` την τιμή ένα και όλα τα άλλα συστήματα αρχείων θα έχουν στο πεδίο `passno` τιμές μεγαλύτερες από ένα. Αν περισσότερα από ένα συστήματα αρχείων έχουν την ίδια τιμή `passno` τότε το `fsck(8)` θα επιχειρήσει να ελέγξει παρ'αλληλα τα συστήματα αρχείων, αν αυτό είναι εφικτό.

Συμβουλευτείτε την σελίδα βοήθειας `fstab(5)` για περισσότερες πληροφορίες για την μορφή του αρχείου `/etc/fstab` και για τις επιλογές που μπορεί να περιέχει.

4.6.2 Η Εντολή **mount**

Η εντολή `mount(8)` είναι αυτό ακριβώς που χρει'αζεστε για την προσ'αρτηση συστημάτων αρχείων.

Η βασική μορφή της είναι:

```
# mount device mountpoint
```


Υπάρχει πληθώρα επιλογών, όπως αναφέρεται στην σελίδα βοήθειας `mount(8)`, αλλά οι πιο συνηθισμένες είναι:

Επιλογές εντολής **mount**

-a

Προσάρτηση όλων των συστημάτων αρχείων που αναφέρονται στο `/etc/fstab`, εκτός αυτών που φέρουν την επιλογή “noauto”, εξαιρούνται μέσω της επιλογής -t, ή αυτών που ήδη έχουν προσαρτηθεί.

-d

Κάνει τα πάντα εκτός από την πραγματική προσάρτηση του συστήματος. Αυτή η επιλογή είναι χρήσιμη σε συνεργασία με το πρόθεμα -v για να προσδιοριστεί τι ακριβώς προσπαθεί να κάνει η `mount(8)` την συγκεκριμένη στιγμή.

-f

Αναγκάζει την προσάρτηση ενός μη-καθαρού συστήματος αρχείων (επικίνδυνο), ή εξαναγκάζει την ανάλυση πρόσβασης εγγραφής όταν υποβιβάζεται η προσάρτηση ενός συστήματος αρχείων ανίχνευσης-εγγραφής (read-write) σε μόνο-ανίχνευσης.

-r

Προσαρτά το σύστημα αρχείων σε κατάσταση μόνο-ανίχνευσης. Είναι ακριβώς το ίδιο με τη χρήση του προθέματος ro με την επιλογή -o.

-t *fstype*

Προσαρτά το υπάρχον σύστημα αρχείων, χρησιμοποιώντας τον τύπο συστήματος αρχείων που δίνεται, ή προσαρτά μόνο συστήματα αρχείων του συγκεκριμένου τύπου, εάν δοθεί μαζί με την επιλογή -a.

Το “ufs” είναι ο προεπιλεγμένος τύπος συστήματος αρχείων.

-u

Ανανεώνει τις επιλογές προσάρτησης στο σύστημα αρχείων.

-v

Συμπεριλαμβάνει αναλυτική αναφορά.

-w

Προσαρτά το σύστημα αρχείων για ανίχνευση-εγγραφή (read-write).

Η επιλογή -o δέχεται μία σειρά από επιλογές χωρισμένες με κόμμα, περιλαμβάνοντας τις ακόλουθες:

noexec

Δεν επιτρέπεται η λειτουργία εκτελέσιμων σε αυτό το σύστημα αρχείων. Αυτό είναι επίσης μια επιλογή ασφαλείας.

nosuid

Δεν λαμβάνονται υπ' όψιν setuid ή setgid flags στο σύστημα αρχείων.

4.6.3 Ε Εντολή umount

Ε εντολή umount(8) παίρνει, ως παράμετρο, ένα εκ των σημείων προσάρτησης, το όνομα μιας συσκευής, ή τις επιλογές -a ή -A.

Όλοι οι τύποι δέχονται την -f για να εξαναγκάσουν σε αποπροσάρτηση, και την -v για αναλυτική αναφορά. Σας προειδοποιούμε πως η επιλογή -f γενικά δεν είναι καλή ιδέα. Ε εξ' αναγκασμού αποπροσάρτηση μπορεί να οδηγήσει σε κατ'αρρευση του υπολογιστή ή να καταστρέψει δεδομένα στο σύστημα αρχείων.

Οι -a και -A χρησιμοποιούνται για να αποπροσαρτήσουν όλα τα προσαρτημένα συστήματα αρχείων, σύμφωνα και με τις επιλογές που δίνονται από το -t, αν υπ'άρχει. Το -A, ωστόσο, δεν θα επιχειρήσει να αποπροσαρτήσει το root σύστημα αρχείων.

4.7 Διεργασίες

Το FreeBSD είναι ένα λειτουργικό σύστημα multi-tasking. Αυτό σημαίνει πως κάθε στιγμή μπορούν να τρέχουν παραπάνω από ένα προγράμματα. Κάθε πρόγραμμα που τρέχει οποιαδήποτε στιγμή ονομάζεται διεργασία (process). Κάθε εντολή που τρέχετε ξεκινάει τουλάχιστον μία νέα διεργασία, και υπάρχουν κάποιες διεργασίες του συστήματος που τρέχουν συνέχεια για να κρατούν το σύστημα σε λειτουργία.

Κάθε διεργασία χαρακτηρίζεται από ένα μοναδικό αριθμό που ονομάζεται ID διεργασίας ή PID, και όπως ακριβώς συμβαίνει με τα αρχεία, κάθε διεργασία έχει έναν ιδιοκτήτη και ένα γκρουπ. Οι πληροφορίες του ιδιοκτήτη και του γκρουπ χρειάζονται για να προσδιορίζεται ποια αρχεία και συσκευές μπορεί να ανοίξει η συγκεκριμένη διεργασία, χρησιμοποιώντας τις άδειες αρχείων που συζητήσαμε νωρίτερα. Οι περισσότερες διεργασίες έχουν επίσης μία γονική διεργασία. Ε γονική διεργασία είναι εκείνη η διεργασία που τις ξεκίνησε. Για παράδειγμα, εάν πληκτρολογείτε εντολές στο κέλυφος, τότε το κέλυφος είναι μία διεργασία, και κάθε εντολή που τρέχετε είναι επίσης μία διεργασία. Επομένως κάθε διεργασία που τρέχετε με αυτόν τον τρόπο θα έχει γονική διεργασία το κέλυφος σας. Ε μόνη εξαίρεση είναι μία διεργασία που ονομάζεται init(8). Ε init είναι πάντα η πρώτη διεργασία, και επομένως το PID της είναι πάντα 1. Ε init ξεκινά αυτόματα από τον πυρήνα κατ'α την εκκίνηση του FreeBSD.

Δύο ιδιαίτερα χρήσιμες εντολές για να παρατηρείτε τις διεργασίες στο σύστημα, είναι οι ps(1) και top(1). Ε εντολή ps χρησιμοποιείται για την προβολή μιας στατικής λίστας των τρέχοντων διεργασιών, και μπορεί να εμφανίζει το PID τους, πόση μνήμη χρησιμοποιούν, την εντολή με την οποία ξεκίνησαν, και άλλες πληροφορίες. Ε εντολή top εμφανίζει όλες τις τρέχουσες διεργασίες, και ανανεώνει την οθόνη σας αν'α λίγα δευτερόλεπτα, επομένως μπορείτε να παρατηρείτε τι ακριβώς κάνει ο υπολογιστής σας τη δεδομένη στιγμή.

Ε ps, από προεπιλογή, εμφανίζει μόνο τις εντολές που τρέχουν και ανήκουν σε εσ'ας. Για παράδειγμα:

```
% ps
  PID  TT  STAT      TIME COMMAND
  298  p0  Ss      0:01.10 tcsh
```

```

7078  p0  S      2:40.88 xemacs mdoc.xsl (xemacs-21.1.14)
37393 p0  I      0:03.11 xemacs freebsd.dsl (xemacs-21.1.14)
48630 p0  S      2:50.89 /usr/local/lib/netscape-linux/navigator-linux-4.77.bi
48730 p0  IW     0:00.00 (dns helper) (navigator-linux-)
72210 p0  R+     0:00.00 ps
   390 p1  Is     0:01.14 tcsh
  7059 p2  Is+    1:36.18 /usr/local/bin/mutt -y
  6688 p3  IWs     0:00.00 tcsh
10735 p4  IWs     0:00.00 tcsh
20256 p5  IWs     0:00.00 tcsh
   262 v0  IWs     0:00.00 -tcsh (tcsh)
   270 v0  IW+    0:00.00 /bin/sh /usr/X11R6/bin/startx -- -bpp 16
   280 v0  IW+    0:00.00 xinit /home/nik/.xinitrc -- -bpp 16
   284 v0  IW     0:00.00 /bin/sh /home/nik/.xinitrc
   285 v0  S      0:38.45 /usr/X11R6/bin/sawfish

```

Όπως μπορείτε να δείτε σε αυτό το παράδειγμα, η έξοδος από την `ps` προβάλλεται σε στήλες. PID είναι το PID της διεργασίας όπως αναφέραμε νωρίτερα. Τα PID διανέμονται από 1, έως 99999, και όταν υπερβούν το 99999 ξεκινούν από την αρχή (ένα PID δεν μπορεί να αποδοθεί ξανά αν είναι ήδη σε χρήση). Ε στήλη TT δείχνει το τερματικό (tty) του προγράμματος που εκτελείται, και μπορεί να αγνοηθεί αυτή τη στιγμή δίχως πρόβλημα. Ε STAT υποδεικνύει την κατάσταση του προγράμματος, και πάλι μπορεί να αγνοηθεί. Ε TIME είναι η χρονική διάρκεια που το πρόγραμμα απασχολεί την CPU, αυτό συνήθως δεν είναι ο χρόνος εκτέλεσης αφού τα περισσότερα προγράμματα καθυστερούν με άλλες εργασίες πριν απασχολήσουν την CPU. Ε τελευταία στήλη, η COMMAND είναι η γραμμή εντολής που δόθηκε για να τρέξει το πρόγραμμα.

Ε `ps(1)` υποστηρίζει διάφορες επιλογές για να αλλάξει την γκάμα των πληροφοριών που εμφανίζονται. Μία από τις πιο χρήσιμες επιλογές είναι η `auxww`. Ε `a` εμφανίζει πληροφορίες για όλες τις τρέχουσες διεργασίες, όχι μόνο τις δικές σας. Ε `u` εμφανίζει το όνομα χρήστη του ιδιοκτήτη της διεργασίας, όπως και τη χρήση της μνήμης. Ε `x` εμφανίζει πληροφορίες σχετικώς με τις διεργασίες των δαιμόνων και η `ww` αναγκάζει την `ps(1)` να εμφανίσει ολόκληρη την εντολή γραμμής για κάθε διεργασία, αφού συνήθως εμφανίζεται κομμένη λόγω του μήκους της που δεν χωρά να εμφανιστεί στην οθόνη.

Ε έξοδος της `top(1)` είναι παρόμοια. Ένα δείγμα εργασίας της μοιάζει σαν αυτή:

```

% top
last pid: 72257; load averages:  0.13,  0.09,  0.03    up 0+13:38:33  22:39:10
47 processes:  1 running, 46 sleeping
CPU states: 12.6% user,  0.0% nice,  7.8% system,  0.0% interrupt, 79.7% idle
Mem: 36M Active, 5256K Inact, 13M Wired, 6312K Cache, 15M Buf, 408K Free
Swap: 256M Total, 38M Used, 217M Free, 15% Inuse

```

PID	USERNAME	PRI	NICE	SIZE	RES	STATE	TIME	WCPU	CPU	COMMAND
72257	nik	28	0	1960K	1044K	RUN	0:00	14.86%	1.42%	top
7078	nik	2	0	15280K	10960K	select	2:54	0.88%	0.88%	xemacs-21.1.14
281	nik	2	0	18636K	7112K	select	5:36	0.73%	0.73%	XF86_SVGA
296	nik	2	0	3240K	1644K	select	0:12	0.05%	0.05%	xterm
48630	nik	2	0	29816K	9148K	select	3:18	0.00%	0.00%	navigator-linu
175	root	2	0	924K	252K	select	1:41	0.00%	0.00%	syslogd
7059	nik	2	0	7260K	4644K	poll	1:38	0.00%	0.00%	mutt
...										

Ε έξοδος είναι χωρισμένη σε δύο τομείς. Ε κεφαλίδα (οι πέντε πρώτες γραμμές) εμφανίζουν το PID της τελευταίας διεργασίας που έτρεξε, την μέση τιμή φορτίου (είναι μια μέτρηση που δείχνει πόσο απασχολημένο είναι το σύστημα), ο χρόνος λειτουργίας (uptime) του συστήματος (από την τελευταία επανεκκίνηση) και την τρέχουσα ώρα. Τα άλλα στοιχεία στην κεφαλίδα σχετίζονται με το νούμερο των διεργασιών που τρέχουν (47 σε αυτή τη περίπτωση), πόση μνήμη και χώρο swap κατέχουν και πόσο χρόνο ξοδεύει το σύστημα σε διάφορες καταστάσεις λειτουργίας της CPU.

Πιο κάτω ακολουθεί μια σειρά από στήλες, που περιέχουν παρόμοιες πληροφορίες με την έξοδο της ps. Όπως και νωρίτερα μπορείτε να δείτε το PID, το όνομα χρήστη, το ποσοστό χρήσης της CPU, και την εντολή με την οποία ξεκίνησε η διεργασία. Ε top(1) από προεπιλογή, εμφανίζει επίσης το ποσοστό μνήμης που χρησιμοποιείται από τη διεργασία. Αυτή χωρίζεται σε δύο στήλες. Ε μία είναι για το συνολικό μέγεθος μνήμης που χρειάστηκε η εφαρμογή, ενώ η άλλη για το μέγεθος της μνήμης που καταναλώνει την παρούσα στιγμή. Σε αυτό το παράδειγμα μπορείτε να δείτε ότι ο Netscape® χρειάστηκε σχεδόν 30 MB RAM, αλλά την παρούσα στιγμή χρησιμοποιεί μόνο 9 MB.

Ε top(1) αυτόματα ανανεώνει το περιεχόμενο της κάθε δύο δευτερόλεπτα. Αυτό μπορεί να ρυθμιστεί με την επιλογή s.

4.8 Δαίμονες, Σήματα, και Τερματισμός Διεργασιών

Όταν χρησιμοποιείτε ένα κειμενογράφο, είναι εύκολο να τον ελέγχετε, να φορτώνετε αρχεία, και οτιδήποτε άλλο. Αυτό συμβαίνει διότι ο κειμενογράφος παρέχει αυτές τις δυνατότητες, και επίσης επειδή είναι προσαρτημένος σε ένα τερματικό. Μερικά προγράμματα δεν είναι σχεδιασμένα να δουλεύουν με συνεχείς χειρισμούς από τον χρήστη, και επομένως αποσυνδέονται από το τερματικό με την πρώτη ευκαιρία. Για παράδειγμα, ένας εξυπηρετητής web ξοδεύει όλο του το χρόνο στο να απαντά σε αιτήματα web, επομένως δεν χρειάζεται καμιά εισαγωγή δεδομένων από τον χρήστη. Άλλο παραπλήσιο παράδειγμα εφαρμογής, είναι τα προγράμματα μεταφοράς μηνυμάτων ηλεκτρονικής αλληλογραφίας από μια τοποθεσία σε μίαν άλλη.

Ονομάζουμε αυτά τα προγράμματα δαίμονες (daemons). Οι δαίμονες ήταν χαρακτήρες της Ελληνικής μυθολογίας (ούτε καλοί - ούτε κακοί), ήταν απλά μικρά συνοδευτικά πνεύματα που έκαναν χρήσιμα πράγματα για την ανθρωπότητα, όπως ακριβώς και οι διακομιστές web και εξυπηρετητές ηλεκτρονικής αλληλογραφίας σήμερα κάνουν χρήσιμα πράγματα. Αυτός είναι και ο λόγος για τον οποίο η μασκότ του BSD είναι εδώ και πολύ καιρό ο χαρούμενος δαίμονας με π'άνινα σπορ παπούτσια και την τρίαινα.

Ε ονομασία των προγραμμάτων που τρέχουν σαν δαίμονες συμβατικά τελειώνει με "d". Το BIND είναι το Berkeley Internet Name Domain, αλλά το πραγματικό πρόγραμμα που τρέχει ονομάζεται named, το πρόγραμμα του εξυπηρετητή web Apache λέγεται httpd, ο δαίμονας ελέγχου των εκτυπωτών γραμμής είναι ο lpd και ούτω καθεξής. Αυτή είναι απλά μια σύμβαση, όχι απόλυτος κανόνας, για παράδειγμα, ο κύριος δαίμονας ηλεκτρονικής αλληλογραφίας για την εφαρμογή Sendmail ονομάζεται sendmail, και όχι maild, όπως θα ήταν αναμενόμενο.

Μερικές φορές θα χρειαστεί να επικοινωνείτε με τη διεργασία ενός δαίμονα. Ένας τρόπος για να γίνει αυτό είναι στέλνοντας (όπως και σε κάθε εκτελέσιμη διεργασία) σήματα (signals). Υπάρχουν διάφορα σήματα που μπορείτε να στείλετε — μερικά από αυτά έχουν μια συγκεκριμένη σημασία, ενώ άλλα ερμηνεύονται μέσα από την εφαρμογή, και επομένως για να ξέρουμε πως ερμηνεύονται τα σήματα θα πρέπει να διαβάσουμε την τεκμηρίωση της εφαρμογής. Μπορείτε να στείλετε σήμα σε μια διεργασία μόνο αν σας ανήκει. Αν στείλετε σήμα σε μια διεργασία που ανήκει σε κάποιον άλλο με

`kill(1)` ή `kill(2)`, δεν θα σας επιτραπεί. Ε μοναδική εξαίρεση σε αυτό, είναι ο χρήστης `root`, που μπορεί να στέλνει σήματα στις διεργασίες οποιουδήποτε άλλου χρήστη του συστήματος.

Το FreeBSD στέλνει επίσης σήματα σε εφαρμογές σε μερικές περιπτώσεις. Αν μία εφαρμογή είναι γραμμένη άσχημα, και προσπαθεί να προσπελάσει μνήμη που δεν της ανήκει, το FreeBSD στέλνει στη διεργασία το σήμα *Segmentation Violation* (`SIGSEGV`). Αν μια εφαρμογή χρησιμοποιήσει το σύστημα ειδοποίησης `alarm(3)` για να ειδοποιηθεί μετά την πάροδο μιας χρονικής περιόδου τότε το FreeBSD θα στείλει το *Alarm signal* (`SIGALRM`), και ούτω καθ'εξής.

Δύο σήματα μπορούν να χρησιμοποιηθούν για να σταματήσουν μία διαδικασία, το `SIGTERM` και το `SIGKILL`. Το `SIGTERM` είναι ο σωστός τρόπος για να σταματήσουμε μια διαδικασία. Ε διεργασία αντιλαμβάνεται το σήμα, εκτελεί το σταμάτημα κλείνοντας όλα τα αρχεία αναφοράς (*log files*), που πιθανώς να είναι ανοιχτά, και γενικώς τελειώνει οτιδήποτε κάνει την συγκεκριμένη χρονική στιγμή πριν σταματήσει. Σε μερικές περιπτώσεις η διεργασία μπορεί να αγνοήσει το `SIGTERM` εάν βρίσκεται στα μισά κάποιας εργασίας που δεν μπορεί να διακοπεί.

Το σήμα `SIGKILL` δεν μπορεί να αγνοηθεί από μία διεργασία. Είναι σαν να λέει στη διεργασία, “Δεν με ενδιαφέρει τι κάνεις, σταμάτα τώρα αμέσως”. Αν στείλετε το σήμα `SIGKILL` σε μια διαδικασία τότε το FreeBSD θα σταματήσει την διαδικασία άμεσα ⁴.

Άλλα σήματα που πιθανώς να θέλετε να χρησιμοποιήσετε είναι τα `SIGHUP`, `SIGUSR1`, και `SIGUSR2`. Αυτά είναι σήματα γενικής χρήσης, και όταν αποστέλλονται κάνουν διαφορετικά πράγματα ανάλογα με την εφαρμογή.

Ας υποθέσουμε πως αλλάξατε το αρχείο ρύθμισης του εξυπηρετητή διαδικτύου σας, και πως θα θέλατε να πείτε στον εξυπηρετητή να ξαναδιαβάσει τις ρυθμίσεις. Θα μπορούσατε να σταματήσετε και να επανεκκινήσετε το `httpd`, αλλά αυτό θα οδηγούσε σε μια χρονική περίοδο όπου ο εξυπηρετητής θα έμενε εκτός λειτουργίας, κάτι το οποίο μπορεί να είναι ανεπιθύμητο. Οι περισσότεροι δαίμονες είναι σχεδιασμένοι να απαντούν σε σήματα `SIGHUP` για την εκ νέου αν'αγνωση του αρχείου ρύθμισης τους. Επομένως, αντί να σταματήσουμε και να επανεκκινήσουμε το `httpd` θα μπορούσαμε να του στείλουμε το σήμα `SIGHUP`. Επειδή δεν υπάρχει συγκεκριμένος τρόπος στην απ'αντηση αυτών των σημμάτων, και διαφορετικοί δαίμονες έχουν διαφορετική συμπεριφορά, πρέπει να διαβάσετε πρώτα την τεκμηρίωση για τον συγκεκριμένο δαίμονα.

Τα σήματα στέλνονται χρησιμοποιώντας την εντολή `kill(1)`, όπως υποδεικνύει το ακόλουθο παράδειγμα.

Στέλνοντας Σήμα σε μία Διεργασία

Αυτό το παράδειγμα δείχνει πως να στείλετε σήμα στην `inetd(8)`. Το αρχείο ρύθμισης της `inetd` είναι το `/etc/inetd.conf`, και η `inetd` θα ξανα-διαβάσει αυτό το αρχείο ρύθμισης όταν θα σταλεί το σήμα `SIGHUP`.

1. Βρείτε το `PID` της διεργασίας, της οποίας επιθυμείτε να στείλετε το σήμα. Ενεργήστε χρησιμοποιώντας τις εντολές `ps(1)` και `grep(1)`. Ε εντολή `grep(1)` χρησιμοποιείται για να ψάξει στην έξοδο μιας εντολής, για τους αλφαριθμητικούς χαρακτήρες που έχετε ορίσει. Ε εντολή εκτελείται από έναν απλό χρήστη, ενώ η `inetd(8)` εκτελείται από τον `root`, επομένως θα πρέπει να προσθέσετε την επιλογή `ax` στην `ps(1)`.

```
% ps -ax | grep inetd
198  ??  IwS    0:00.00 inetd -wW
```

Επομένως το PID της `inetd(8)` είναι το 198. Σε μερικές περιπτώσεις μπορεί να εμφανίζεται στην έξοδο η εντολή `grep inetd`. Αυτό οφείλεται στον τρόπο με τον οποίο η `ps(1)` ψάχνει την λίστα των ενεργών διεργασιών.

2. Χρησιμοποιήστε την `kill(1)` για να στείλετε το σήμα. Επειδή η `inetd(8)` τρέχει από τον `root` θα πρέπει πρώτα να χρησιμοποιήσετε `su(1)` για να γίνετε πρώτα `root`.

```
% su
Password:
# /bin/kill -s HUP 198
```

Όπως και με τις περισσότερες εντολές στο UNIX, η `kill(1)` δεν θα τυπώσει τίποτε στην έξοδο αν η εντολή είχε επιτυχία. Εάν στείλετε ένα σήμα σε μια διεργασία που δεν σας ανήκει θα δείτε `kill: PID: Operation not permitted`. Αν πληκτρολογήσετε λ'άθος το PID τότε ή θα στείλετε το σήμα σε λ'άθος διεργασία, κάτι που μπορεί να είναι άσχημο, ή, αν είστε τυχερός, θα έχετε στείλει το σήμα σε ένα PID που δεν χρησιμοποιείται τη συγκεκριμένη στιγμή, και θα δείτε `kill: PID: No such process`.

Γιατί να χρησιμοποιήσετε την εντολή `/bin/kill`; Πολλά κελύφη παρέχουν την εντολή `kill` ως ενσωματωμένη εντολή. Αυτό σημαίνει πως το κέλυφος θα στείλει το σήμα άμεσα, αντί να τρέξει το `/bin/kill`. Αυτό μπορεί να είναι πολύ χρήσιμο, αλλά διαφορετικά κελύφη έχουν διαφορετική σύνταξη για τον καθορισμό το όνομα του σήματος που πρέπει να αποσταλεί. Αντί λοιπόν να πρέπει να μάθουμε όλες τις περιπτώσεις, είναι ευκολότερο απλ'ά να χρησιμοποιούμε την εντολή `/bin/kill` ... άμεσα.

Ε αποστολή άλλων σημάτων μοιάζει πάρα πολύ, απλ'ά αντικαταστήστε το `TERM` ή το `KILL` στη γραμμή εντολών με κάποιο άλλο.

Όχι!: Ε φόρτωση τυχαίων διεργασιών στο σύστημα μπορεί να είναι κακή ιδέα. Ιδιαίτερα, η `init(8)`, με PID 1, είναι πολύ ειδική. Ε εκτέλεση της εντολής `/bin/kill -s KILL 1` είναι ένας γρήγορος τρόπος να σβήσετε το σύστημά σας. Πάντα να ελέγχετε δύο φορές τις παραμέτρους που χρησιμοποιείτε με την `kill(1)` πριν πιέσετε **Return**.

4.9 Κελύφη

Στο FreeBSD ένα μεγάλο μέρος της καθημερινής εργασίας γίνεται σε ένα περιβάλλον γραμμής εντολών ονόματι κέλυφος (`shell`). Ε κύρια δουλειά του κελύφους είναι να παίρνει εντολές από το κανάλι εισόδου και να τις εκτελεί. Μερικά κελύφη έχουν ενσωματωμένες λειτουργίες ώστε να βοηθούν στις καθημερινές προγραμματισμένες εργασίες όπως διαχείριση αρχείων, `file globbing`, επεξεργασία γραμμής εντολών, μακροεντολές, και μεταβλητές περιβάλλοντος. Το FreeBSD διατίθεται με διάφορα κελύφη, όπως το `sh`, το `Bourne Shell` και το `tcsh`, το βελτιωμένο C-shell. Διάφορα άλλα κελύφη είναι διαθέσιμα από την Συλλογή των Ports του FreeBSD, όπως τα `zsh` και `bash`.

Ποιο κέλυφος να χρησιμοποιήσετε; Είναι πραγματικά θέμα γούστου. Εάν είστε προγραμματιστής σε γλώσσα C θα αισθανθείτε περισσότερο οικείος με τα κελύφη τύπου C, όπως το `tcsh`. Εάν έρχεστε από το Linux ή είστε νέος σε περιβάλλον γραμμής εντολών UNIX μπορείτε να δοκιμάσετε το `bash`. Ε ουσία

είναι πως κ'άθε κέλυφος έχει μοναδικές ιδιότητες που μπορεί να συνεργαστούν με το περιβάλλον εργασίας της προτίμησης σας, και επομένως είναι επιλογή σας ποιο κέλυφος να χρησιμοποιήσετε.

Μια κοινή ιδιότητα όλων των κελυφών είναι η αυτόματη συμπλήρωση ονομάτων αρχείων. Αφού έχετε πληκτρολογήσει τα πρώτα γράμματα μιας εντολής ή ενός ονόματος αρχείου αν πιέσετε το πλήκτρο **Tab** στο πληκτρολόγιο, τότε το κέλυφος αυτόματα θα ολοκληρώσει το υπόλοιπο της εντολής ή του ονόματος αρχείου. Ας δώσουμε ένα παράδειγμα. Ας υποθέσουμε πως έχετε δύο αρχεία `foobar` και `foo.bar`. Αν θέλετε να σβήσετε το `foo.bar` θα πρέπει να πληκτρολογήσετε `rm fo[Tab].[Tab]`.

Το κέλυφος θα τυπώσει αυτόματα `rm foo[BEEP].bar`.

Το `[BEEP]` είναι το κουδούνι της κονσόλας, το οποίο μας πληροφορεί πως δεν ήταν δυνατόν να ολοκληρώσει το όνομα του αρχείου διότι υπάρχουν περισσότερα από ένα ονόματα αρχείων που ταιριάζουν. Όπως το `foobar` και το `foo.bar` ξεκινούν με `fo`, και το κέλυφος κατ'άφευε να συμπληρώσει ως το `foo`. Αν πληκτρολογήσετε επιπλέον `.`, και μετ'ά π'άλι **Tab**, το κέλυφος θα καταφέρει να συμπληρώσει το υπόλοιπο του ονόματος αρχείου για σας.

Άλλο ιδιαίτερο χαρακτηριστικό του κελύφους είναι η χρήση των μεταβλητών περιβάλλοντος. Οι μεταβλητές περιβάλλοντος είναι ένα ζεύγος μεταβλητών/κλειδιών αποθηκευμένα στον περιβάλλοντα χώρο του κελύφους. Αυτός ο χώρος μπορεί να διαβαστεί από οποιοδήποτε πρόγραμμα που καλείται από το κέλυφος, και έτσι περιέχει πλήθος ρυθμίσεων προγραμμάτων. Ακολουθεί μία λίστα με συνήθεις μεταβλητές περιβάλλοντος και τη σημασία τους:

Μεταβλητή	Περιγραφή
USER	Όνομα του τρέχοντα χρήστη.
PATH	Λίστα καταλόγων για την αναζήτηση εκτελέσιμων χωρισμένη με άνω-κ'άτω τελείες.
DISPLAY	Όνομα δικτύου της οθόνης X11 που είναι διαθέσιμη για σύνδεση, αν υπάρχει.
SHELL	Το ενεργό κέλυφος.
TERM	Το όνομα του τύπου του τερματικού χρήστη. Ορίζει τις δυνατότητες του τερματικού.
TERMCAP	Εγγραφή στη βάση δεδομένων κωδικών escape για διάφορες λειτουργίες τερματικών.
OSTYPE	Ο τύπος του λειτουργικού συστήματος π.χ., FreeBSD.
MACHTYPE	Ε αρχιτεκτονική CPU στην οποία δουλεύει το σύστημα.
EDITOR	Ο προεπιλεγμένος κειμενογράφος του χρήστη.
PAGER	Το προεπιλεγμένο πρόγραμμα σελιδοποίησης του χρήστη.
MANPATH	Λίστα καταλόγων για την αναζήτηση των σελίδων βοήθειας (man pages) χωρισμένη με άνω-κ'άτω τελείες.

Ο ορισμός μιας μεταβλητής περιβάλλοντος διαφέρει κ'άπως από κέλυφος σε κέλυφος. Για παράδειγμα στα κελύφη τύπου-C, όπως τα `tcsh` και `csh`, θα πρέπει να χρησιμοποιήσετε την `setenv` για να ορίσετε μεταβλητές περιβάλλοντος. Σε κελύφη Bourne όπως τα `sh` και `bash`, θα πρέπει να χρησιμοποιείτε την

`export` για να θέσετε τις τρέχουσες μεταβλητές περιβάλλοντος. Για παράδειγμα, για να ορίσετε ή να μετατρέψετε την μεταβλητή περιβάλλοντος `EDITOR`, σε `csch` ή `tcsh` θα πρέπει να δώσετε μια εντολή που να θέτει τη μεταβλητή `EDITOR` στο `/usr/local/bin/emacs`:

```
% setenv EDITOR /usr/local/bin/emacs
```

Για κελύφη Bourne:

```
% export EDITOR="/usr/local/bin/emacs"
```

Μπορείτε επίσης στα περισσότερα κελύφη να αναπτύσσετε τις μεταβλητές περιβάλλοντος τοποθετώντας μπροστά τους τον χαρακτήρα `$`. Για παράδειγμα, η `echo $TERM` θα τυπώσει την τιμή που έχουμε θέσει στην μεταβλητή, διότι το κέλυφος αναπτύσσει την `$TERM` και περνά την τιμή της στην `echo`.

Τα κελύφη χρησιμοποιούν μερικούς ειδικούς χαρακτήρες, που ονομάζονται *meta-χαρακτήρες* για εμφανίσεις ιδιαίτερων δεδομένων. Ο πιο κοινός εξ' αυτών είναι ο χαρακτήρας `*`, ο οποίος αντιπροσωπεύει οποιοδήποτε αλφαριθμητικό χαρακτήρα σε ένα όνομα αρχείου. Αυτοί οι ειδικοί *meta-χαρακτήρες* μπορούν να χρησιμοποιηθούν για να κάνουν *filename globbing*. Για παράδειγμα, αν πληκτρολογήσετε `echo *` είναι σχεδόν το ίδιο με το να δώσετε `ls` διότι το κέλυφος παίρνει όλα τα αρχεία που ταιριάζουν με `*` και τα προωθεί στην γραμμή εντολών για την `echo`.

Για να εμποδίσετε το κέλυφος να επεξεργαστεί αυτούς τους ειδικούς χαρακτήρες, μπορείτε να χρησιμοποιήσετε το σύμβολο διαφυγής (*escape*) τοποθετώντας μπροστά τους μια δεξιόστροφη κ'αθετο (`\`). Ε `echo $TERM` τυπώνει τον τύπο του τερματικού σας, ενώ η `echo \ $TERM` τυπώνει απλ'α `$TERM`.

4.9.1 Αλλάζοντας το Κέλυφος σας

Ο ευκολότερος τρόπος για να αλλάξετε το κέλυφος σας είναι να χρησιμοποιήσετε την εντολή `chsh`. Τρέχοντας την `chsh` θα οδηγηθείτε στον κειμενογράφο που έχετε θέσει στην μεταβλητή περιβάλλοντος `EDITOR`, ενώ αν δεν έχετε θέσει, θα οδηγηθείτε στο `vi`. Αλλάξτε κατ'αλληλα τη γραμμή "Shell:"

Μπορείτε επίσης να δώσετε στην `chsh` την επιλογή `-s`, αυτή θα θέσει το κέλυφος για σας, δίχως να χρειαστεί να χρησιμοποιήσετε τον κειμενογράφο. Για παράδειγμα, αν θέλετε να αλλάξετε το κέλυφος σας σε `bash`, η ακόλουθη εντολή είναι ακριβώς αυτό που χρειάζεστε:

```
% chsh -s /usr/local/bin/bash
```

Όχι! Βύθος: Το κέλυφος στο οποίο επιθυμείτε να μεταβείτε πρέπει να είναι καταχωρημένο στο αρχείο `/etc/shells`. Αν έχετε εγκαταστήσει ένα κέλυφος από τη συλλογή των **ports**, τότε αυτό θα πρέπει να έχει ήδη γίνει. Αν εγκαταστήσατε το κέλυφος μόνοι σας, τότε θα πρέπει να εκτελέσετε τη διαδικασία που ακολουθεί.

Αν για παράδειγμα, εγκαταστήσατε το `bash` μόνοι σας και το τοποθετήσατε στον `/usr/local/bin`, τότε θα πρέπει να δώσετε:

```
# echo "/usr/local/bin/bash" >> /etc/shells
```

Και μετ'α ξανατρέξτε την `chsh`.

4.10 Κειμενογράφοι

Αρκετές ρυθμίσεις στο FreeBSD γίνονται με επεξεργασία αρχείων κειμένου. Για αυτό το λόγο, θα ήταν καλή ιδέα να εξοικειωθείτε με ένα κειμενογράφο. Αρκετοί περιέχονται στο βασικό σύστημα του FreeBSD και πολλοί περισσότεροι είναι διαθέσιμοι στην Συλλογή των Ports (Ports Collection).

Ο ευκολότερος και απλούστερος κειμενογράφος για να μάθετε ονομάζεται **ee**, που σημαίνει easy editor (εύκολος κειμενογράφος). Για να ξεκινήσετε τον **ee**, πρέπει να πληκτρολογήσετε στην γραμμή εντολών `ee filename` όπου `filename` είναι το όνομα του αρχείου που θέλετε να επεξεργαστείτε. Για παράδειγμα, για να επεξεργαστείτε το `/etc/rc.conf`, πληκτρολογείτε `ee /etc/rc.conf`. Μόλις εισέλθετε στο **ee**, όλες οι εντολές για να χειριστείτε τις λειτουργίες του κειμενογράφου αναφέρονται στο πάνω μέρος της οθόνης. Ο χαρακτήρας καπέλο `^` σημαίνει το πλήκτρο **Ctrl**, επομένως `^e` σημαίνει πως πρέπει να πληκτρολογήσετε τον συνδυασμό πλήκτρων **Ctrl+e**. Για να βγείτε από το **ee**, πιέζετε το πλήκτρο **Esc**, και επιλέγετε `leave editor`. Ο κειμενογράφος θα σας προτρέψει να σώσετε τυχόν αλλαγές, αν έχετε επεξεργαστεί το αρχείο.

Το FreeBSD παρέχεται επίσης με πιο εξελιγμένους κειμενογράφους όπως το ενσωματωμένο στο βασικό σύστημα **vi**. Το **Emacs** και το **vim**, είναι μέρος της Συλλογής των Ports του FreeBSD (`editors/emacs` και `editors/vim`). Αυτοί οι κειμενογράφοι προσφέρουν πολλές περισσότερες λειτουργίες και δυνατότητες, με κόστος αυξημένη πολυπλοκότητα και δυσκολία εκμάθησης. Ωστόσο αν σχεδιάζετε να επεξεργαστείτε αρκετά κείμενα, η εκμάθηση ενός ισχυρού κειμενογράφου όπως το **vim** ή το **Emacs** θα σας γλυτώσει πολύ περισσότερο χρόνο επεξεργασίας στην πορεία.

Πολλές εφαρμογές που χρειάζεται να αλλάξουν κάποιο αρχείο ή απαιτούν από το χρήστη να πληκτρολογήσει κάποιο κείμενο, θα ανοίξουν αυτόματα κάποιο κειμενογράφο. Για να αλλάξετε τον προεπιλεγμένο κειμενογράφο, θα πρέπει να θέσετε κατ'αλληλη τιμή στην μεταβλητή περιβάλλοντος `EDITOR`. Δείτε την ενότητα Κελύφη για περισσότερες λεπτομέρειες.

4.11 Συσκευές και Αρχεία συσκευών

Συσκευή είναι ένας όρος που αναφέρεται σε σχέση με λειτουργίες **hardware** ενός συστήματος, περιλαμβάνοντας δίσκους, εκτυπωτές, κάρτες γραφικών και πληκτρολόγια. Κατά την εκκίνηση του FreeBSD οι περισσότερες πληροφορίες που αναγράφονται στην οθόνη είναι συσκευές που αναγνωρίζονται από το σύστημα. Μπορείτε να ξαναδείτε τα μηνύματα εκκίνησης, διαβάζοντας το `/var/run/dmesg.boot`.

Για παράδειγμα, `acd0` είναι ο πρώτος οδηγός IDE CDROM, ενώ το `kbd0` αντιπροσωπεύει το πληκτρολόγιο.

Στις περισσότερες από αυτές τις συσκευές σε ένα λειτουργικό σύστημα UNIX η πρόσβαση πρέπει να γίνεται διαμέσου ειδικών αρχείων που ονομάζονται αρχεία συσκευών, και είναι τοποθετημένα στον κατάλογο `/dev`.

4.11.1 Δημιουργώντας Αρχεία Συσκευών

Όταν προσθέτετε μια νέα συσκευή στο σύστημα σας, ή μεταγλωττίζετε πηγαίο κώδικα για υποστήριξη νέων οδηγών, πρέπει να δημιουργούνται νέα αρχεία συσκευών.

4.11.1.1 DEVFS (DEvIce File System)

Το σύστημα αρχείων συσκευών ή, DEVFS, παρέχει πρόσβαση στο χώρο ονομάτων συσκευών του πυρήνα (device namespace) στο global σύστημα αρχείων του συστήματος. Αντί να δημιουργείτε και να μετατρέπετε αρχεία συσκευών, το DEVFS συντηρεί για σας αυτό το ιδιαίτερο σύστημα αρχείων.

Δείτε την σελίδα βοήθειας `devfs(5)` για περισσότερες πληροφορίες.

4.12 Τύποι Εκτελέσιμων

Για να καταλάβετε γιατί το FreeBSD χρησιμοποιεί τον τύπο `elf(5)` θα πρέπει πρώτα να γνωρίζετε μερικά πράγματα για τους τρεις “κυρίαρχους” τύπους εκτελέσιμων για το UNIX

- `a.out(5)`

Ο παλαιότερος και πιο “κλασσικός” τύπος αντικειμένων του UNIX. Χρησιμοποιεί μια μικρή και συμπαγή κεφαλίδα με ένα μαγικό νούμερο στην αρχή που συχνά χρησιμοποιείται για να χαρακτηρίζει τον τύπο (δείτε για περισσότερες πληροφορίες την `a.out(5)`). Περιέχει τρία φορτωμένα τμήματα: `.text`, `.data` και `.bss` και επιπλέον ένα πίνακα συμβόλων και ένα πίνακα αλφαριθμητικών χαρακτήρων.

- COFF

Ο τύπος αντικειμένου SVR3. Η κεφαλίδα τώρα αποτελείται από ένα πίνακα τομών, ώστε να μπορούμε να έχουμε κάτι παραπάνω από απλά `.text`, `.data` και `.bss`.

- `elf(5)`

Ο διάδοχος του COFF, περιλαμβάνει πολλαπλά τμήματα και δέχεται τιμές 32 ή 64 bit. Το βασικό μειονέκτημα: Ο ELF σχεδιάστηκε με την προϋπόθεση πως θα υπήρχε μόνο ένα ABI για κάθε αρχιτεκτονική συστήματος. Αυτή η υπόθεση είναι όμως εσφαλμένη τώρα, αφού ακόμη και στον εμπορικό κόσμο του SYSV (όπου υπάρχουν τουλάχιστον τρία ABI: SRV4, Solaris, SCO) δεν ισχύει.

Το FreeBSD προσπαθεί να ξεπεράσει αυτό το πρόβλημα παρέχοντας ένα βοηθητικό πρόγραμμα με το οποίο μπορούμε να ενσωματώσουμε (branding) σε ένα εκτελέσιμο ELF τις πληροφορίες για το ABI που είναι συμβατό με αυτό. Δείτε την σελίδα `manual` του `brandelf(1)` για περισσότερες πληροφορίες.

Το FreeBSD προέρχεται από τον “κλασσικό” χώρο και μέχρι την αρχή της σειράς 3.X, χρησιμοποιούσε τον τύπο `a.out(5)`, μια τεχνολογία δοκιμασμένη και αποδεδειγμένη σε πολλές γενιές εκδόσεων του BSD. Αν και η μεταγλώττιση και εκτέλεση εγγενών εκτελέσιμων (και πυρήνων) τύπου ELF ήταν δυνατή στα FreeBSD συστήματα ήδη από πολύ καιρό πριν, το FreeBSD αρχικά αντιστάθηκε στην “ώθηση” για καθιέρωση του ELF ως προκαθορισμένου τύπου. Γιατί; Όταν ο κόσμος του Λίνουξ έκανε την οδυνηρή μετάβαση προς το ELF, δεν ήταν τόσο για να ξεφύγει από τον τύπο εκτελέσιμων `a.out` όσο για να αντιμετωπίσει το δύσκαμπτο δικό τους μηχανισμό κοινόχρηστων βιβλιοθηκών, ο οποίος βασιζόταν σε `jump-tables` και προκαλούσε μεγάλη δυσχέρεια στην κατασκευή τους, τόσο στους προγραμματιστές όσο και στους μεταπωλητές. Από τη στιγμή που τα διαθέσιμα εργαλεία του ELF προσέφεραν λύση στο πρόβλημα των κοινών βιβλιοθηκών και έγινε γενικώς αποδεκτό πως ήταν “ο δρόμος προς τα εμπρός”, έγινε αποδεκτό το αναγκαίο κόστος της μεταφοράς και επιτεύχθηκε η μετακίνηση. Ο μηχανισμός κοινόχρηστων βιβλιοθηκών του FreeBSD βασίζεται σε μεγάλο βαθμό στον αντίστοιχο μηχανισμό του SunOS™ της Sun και είναι πολύ εύκολος στη χρήση.

Τότε, γιατί υπάρχουν τόσοι διαφορετικοί τύποι;

Πίσω στο σκοτεινό παρελθόν, υπήρχε απλό hardware. Αυτό το απλό hardware υποστήριζε ένα απλό, μικρό σύστημα. Το a.out ήταν απόλυτα κατ'άλληλο για την αναπαράσταση εκτελέσιμων σε αυτό το απλό σύστημα (ένα PDP-11). Όταν ο κόσμος άρχισε να μεταφέρει το UNIX από αυτό το απλό σύστημα, διατηρήθηκε ο τύπος a.out γιατί ήταν ικανοποιητικός για τα πρώτα ports του UNIX σε αρχιτεκτονικές όπως η Motorola 68k, VAXen, κτλ.

Μετέπειτα κάποιος λαμπρός μηχανικός hardware αποφάσισε πως αφού μπορούσε να εξαναγκάσει το λογισμικό να κάνει τόσα πρόχειρα κόλπα, θα μπορούσε επίσης να παραλείψει μερικές πύλες από το σχεδιασμό ώστε να επιτρέψει στον πυρήνα της CPU να τρέχει γρηγορότερα. Αν και διασκευάστηκε ώστε να δουλεύει με αυτό το νέο είδος hardware (γνωστό σήμερα ως RISC), ο τύπος a.out ήταν τελικά ακατ'άλληλος για αυτό, και έτσι σχεδιάστηκαν πολλοί νέοι τύποι για να επιτευχθεί καλύτερη απόδοση από το hardware από ότι ήταν δυνατόν με τον απλό και περιοριστικό τύπο a.out.

Εφευρέθηκαν διάφοροι τύποι όπως οι COFF, ECOFF, και μερικοί άλλοι λιγότερο γνωστοί, και ερευνήθηκαν οι περιορισμοί τους ώσπου τα πράγματα σταθεροποιήθηκαν στο ELF.

Επιπλέον, το μέγεθος των προγραμμάτων γινόταν όλο και μεγαλύτερο και οι δίσκοι (και η φυσική μνήμη) ήταν ακόμη σχετικά μικροί και κάπως έτσι γεννήθηκε η ιδέα της κοινής βιβλιοθήκης. Το σύστημα VM έγινε επίσης περισσότερο περίπλοκο. Κάθε μία από τις βελτιώσεις γινόταν με βάση τον τύπο a.out, που όμως γινόταν όλο και πιο δύσχρηστος με κάθε νέα προσθήκη. Επιπρόσθετα, ο κόσμος ήθελε να φορτώνει τμήματα δυναμικά ενώ το σύστημα ήταν σε φάση εκτέλεσης, ή να εξαλείφει μέρη προγραμμάτων αφού είχε εκτελεστεί ο κώδικας αρχικοποίησης (init) ώστε να εξοικονομηθεί φυσική μνήμη και χώρος swap. Οι γλώσσες προγραμματισμού γινότουσαν ακόμα πιο περίπλοκες και ο κόσμος ήθελε αυτόματη φόρτωση και εκτέλεση κώδικα πριν την κλήση της main. Έγιναν πρόχειρες διορθώσεις (hacks) στον τύπο a.out ώστε να συμβαδίζει με όλες αυτές τις αλλαγές, και πράγματι, για μια περίοδο έδειχνε να λειτουργεί. Με τον καιρό όμως, φάνηκε ότι ο τύπος a.out δεν θα μπορούσε να αντεπεξέλθει σε όλα αυτά τα προβλήματα, αφού θα έπρεπε να αναπτύσσεται συνεχώς και με περίπλοκο τρόπο. Αν και το ELF έλυne πολλά από αυτά τα προβλήματα, η μετάβαση σε αυτό ενός συστήματος που βασικά λειτουργούσε, θα οδηγούσε σε οδυνηρές καταστάσεις. Έτσι ο τύπος ELF έπρεπε να περιμένει μέχρι τη στιγμή όπου η παραμονή στο a.out θα δημιουργούσε περισσότερα προβλήματα από ότι η μετάβαση στο ELF.

Ωστόσο, όσο ο καιρός περνούσε, και τα εργαλεία μεταγλώττισης από τα οποία προέρχονται τα αντίστοιχα εργαλεία του FreeBSD (ειδικότερα ο assembler και ο loader), αναπτύχθηκαν παράλληλα σε δύο δέντρα. Το δέντρο του FreeBSD πρόσθεσε κοινές βιβλιοθήκες και διόρθωσε κάποια σφάλματα. Ε ομάδα του GNU που είχε αρχικά γράψει αυτά τα προγράμματα, τα έγραψε ξανά και πρόσθεσε ευκολότερη υποστήριξη για κατασκευή cross compilers, την ενσωμάτωση διαφορετικών τύπων κατ'αβούληση, κλπ. Αν και πολλοί ζητούσαν να κατασκευαστούν cross compilers για FreeBSD, ήταν άτυχοι, αφού ο παλιός πηγαίος κώδικας του FreeBSD για τα as και ld τα έκανε ακατ'άλληλα. Ε νέα αλυσίδα εργαλείων του GNU (binutils) υποστηρίζει cross compiling, ELF, κοινές βιβλιοθήκες, προεκτάσεις C++, κτλ. Επιπλέον, πολλοί τρίτοι κατασκευαστές προσφέρουν εκτελέσιμα ELF, και είναι πολύ καλό να μπορούν να εκτελεστούν στο FreeBSD.

Ο ELF είναι πιο εκφραστικός από τον a.out και περισσότερο επεκτάσιμος στο βασικό σύστημα. Τα εργαλεία ELF είναι ευκολότερα στην συντήρηση και προσφέρουν υποστήριξη για cross compilers, κάτι που είναι πολύ σημαντικό για μερικούς ανθρώπους. Μπορεί ο ELF να είναι λίγο πιο αργός από τον a.out, αλλά η διαφορά δεν είναι αισθητή. Υπάρχουν επίσης πολλές άλλες διαφορές μεταξύ τους, σε λεπτομέρειες όπως τον τρόπο που αντιστοιχίζουν σελίδες, που χειρίζονται τον κώδικα init, κλπ. Καμιά από αυτές δεν είναι πολύ σημαντική, αλλά ωστόσο δεν παύουν να είναι διαφορές. Με τον καιρό η υποστήριξη για το a.out θα απομακρυνθεί από τον πυρήνα GENERIC, και τελικά θα αφαιρεθεί

εντελώς από τον πυρήνα όταν εκλείψει ολοκληρωτικὰ η ἀνάγκη εκτέλεσης παλαιῶν προγραμμάτων τύπου a.out.

4.13 Για Περισσότερες Πληροφορίες

4.13.1 Σελίδες Βοηθείας

Επιο κατανοητὴ τεκμηρίωση στο FreeBSD προσφέρεται με τη μορφή των σελίδων βοηθείας (manual pages). Σχεδόν για κ᾽αθε πρόγραμμα του συστήματος δίνεται μια σύντομη ἀναφορά που ἐξηγεί τις βασικὲς λειτουργίες και δι᾽αφορα ἄλλα θέματα. Αυτές οι σελίδες προβ᾽αλλονται με την ἐντολή man. Ε χρήση της ἐντολῆς man εἶναι ἀπλή:

```
% man command
```

ὅπου command εἶναι το ὄνομα της ἐντολῆς για την οποία ἐπιθυμείτε να μάθετε περισσότερες πληροφορίες. Για παρ᾽αδειγμα, για να μάθετε περισσότερα για την ἐντολή ls πληκτρολογήστε:

```
% man ls
```

Το online manual χωρίζεται σε τέσσερις ἀριθμημένες ἐνότητες:

1. Εντολές χρήστη.
2. Κλήσεις συστήματος και ἀριθμοὶ σφαλμάτων.
3. Συναρτήσεις των βιβλιοθηκῶν της C.
4. Οδηγοὶ συσκευῶν.
5. Τύποι ἀρχείων.
6. Παιχνίδια και ἄλλες ἐφαρμογές διασκέδασης.
7. Δι᾽αφορες πληροφορίες.
8. Συντήρηση συστήματος και ἐντολές λειτουργίας.
9. Ἀνάπτυξη πυρήνα.

Σε μερικὲς περιπτώσεις, το ἴδιο θέμα μπορεί να ἐμφανίζεται σε περισσότερες ἐνότητες των σελίδων βοηθείας. Για παρ᾽αδειγμα, ὑπ᾽ἀρχει η ἐντολή χρήστη chmod και η κλήση συστήματος chmod(). Σε αὐτὴ τη περίπτωση, μπορείτε να πείτε στην ἐντολή man ποια ἀκριβῶς θέλετε ἐπιλέγοντας την ἐνότητα:

```
% man 1 chmod
```

Με αὐτόν τον τρόπο θα ἐμφανιστεῖ η σελίδα βοηθείας για την ἐντολή χρήστη chmod. Οι ἀναφορές σε μια ἐιδικὴ ἐνότητα των σελίδων βοηθείας τοποθετοῦνται παραδοσιακᾶ μέσα σε παρένθεση στην τυπωμένη τεκμηρίωση, ἐπομένως το chmod(1) ἀναφέρεται στην ἐντολή χρήστη chmod και το chmod(2) ἀναφέρεται στην κλήση συστήματος.

Αὐτό εἶναι χρήσιμο ὅταν γνωρίζουμε το ὄνομα της ἐντολῆς και ἀπλ᾽α ἐπιθυμούμε να μάθουμε πως να την χρησιμοποιήσουμε, ἀλλ᾽α τι γίνεται αν δεν γνωρίζουμε το ὄνομα της; Μπορείτε να χρησιμοποιήσετε το man για να ἀναζητήσετε λέξεις κλειδιᾶ ἀπὸ τις περιγραφές των ἐντολῶν χρησιμοποιώντας την ἐπιλογή -k:

```
% man -k mail
```

Με την εντολή αυτή θα εμφανιστεί μία λίστα από εντολές που περιέχουν την λέξη κλειδί “mail” στην περιγραφή τους. Αυτό είναι αντίστοιχο με το να χρησιμοποιήσετε την εντολή apropos.

Επομένως, βλέπετε όλες αυτές τις γουστόζικες εντολές στον /usr/bin αλλά δεν έχετε την παραμικρή ιδέα του τι πραγματικά κάνουν; Απλ’α πληκτρολογήστε:

```
% cd /usr/bin
% man -f *
```

ή

```
% cd /usr/bin
% whatis *
```

το οποίο κάνει ακριβώς το ίδιο πράγμα.

4.13.2 GNU Info Files

Το FreeBSD περιλαμβάνει πολλές εφαρμογές και βοηθητικά προγράμματα που έχουν δημιουργηθεί από την Free Software Foundation (FSF). Πέρα από τις σελίδες βοήθειας, τα προγράμματα αυτά παρέχονται με τεκμηρίωση μορφής **hypertext** σε αρχεία που ονομάζονται **info** και τα οποία μπορείτε να προβ’αλλετε με την εντολή **info** ή, αν έχετε εγκαταστήσει το **emacs**, μέσω της κατ’αστασης λειτουργίας **info mode** του **emacs**.

Για να χρησιμοποιήσετε την εντολή **info(1)**, απλ’α πληκτρολογήστε:

```
% info
```

Για μια σύντομη εισαγωγή, πληκτρολογήστε **h**. Για μια γρήγορη αναφορά εντολής, πληκτρολογήστε **?**.

Όχι αέροβόα

1. Αυτό ακριβώς σημαίνει το **i386**. Ακόμη και αν δεν χρησιμοποιείτε επεξεργαστή Intel 386 CPU στο FreeBSD σύστημά σας, θα εμφανίζεται το **i386**. Αυτή είναι η “αρχιτεκτονική”, κατασκευής του επεξεργαστή και όχι το μοντέλο του επεξεργαστή.
2. Τα σενάρια εκκίνησης (**startup scripts**) είναι προγράμματα που τρέχουν αυτόματα κατ’α την εκκίνηση του FreeBSD. Ε κύρια λειτουργία τους είναι να βοηθούν στην σωστή λειτουργία όλων των συστατικών του συστήματος, και να ξεκινούν όλες τις υπηρεσίες που έχετε ρυθμίσει να τρέχουν στο παρασκήνιο.
3. Για όλες τις τεχνικές λεπτομέρειες και ακριβείς περιγραφές των οδηγών (**drivers**) που χρησιμοποιούνται στο FreeBSD για κονσόλες και πληκτρολόγια μπορείτε να βρείτε στις σελίδες **syscons(4)**, **atkbd(4)**, **vidcontrol(1)** και **kbdcontrol(1)** των σελίδων βοήθειας (**manual pages**). Δεν θα συνεχίσουμε περαιτέρω, αλλά ο ενδιαφερόμενος αναγνώστης μπορεί να συμβουλευτείται πάντα τις σελίδες βοήθειας για περισσότερο λεπτομερή και ολοκληρωμένη επεξήγηση των λειτουργιών.
4. Αυτό δεν είναι απόλυτα αληθές — Υπάρχουν μερικά πράγματα που δεν μπορούν να διακοπούν. Για παράδειγμα, εάν η διεργασία προσπαθεί να διαβάσει ένα αρχείο από άλλον υπολογιστή στο

δίκτυο και ξαφνικά αυτός ο άλλος υπολογιστής διακόψει για κάποιο λόγο (λόγω κλεισίματος του pc ή λόγω βλάβης στο δίκτυο), τότε η διεργασία ονομάζεται μη “διακόψιμη”. Πιθανώς η διεργασία να κάνει time out, συνήθως μετά από δύο λεπτά. Μόλις συμβεί αυτό, θα τερματιστεί άμεσα.

Κεφάλαιο 5 Εγκατάσταση Εφαρμογών: Πακέτα και Ports

5.1 Σύνοψη

Το FreeBSD συνοδεύεται από μία πλούσια συλλογή από προγράμματα σαν μέρος του βασικού συστήματος. Όμως, λίγα μπορεί να κάνει κάποιος πριν βρεθεί στην ανάγκη να εγκαταστήσει μια πρόσθετη εφαρμογή για να υλοποιήσει μια πραγματική εργασία. Το FreeBSD παρέχει δυο συμπληρωματικές τεχνολογίες για να εγκαταστήσετε πρόσθετες εφαρμογές στο σύστημα σας: τη Συλλογή των Ports (Ports Collection, για εγκατάσταση από τον πηγαίο κώδικα), και τα πακέτα (packages, για εγκατάσταση από προ-μεταγλωττισμένα εκτελέσιμα πακέτα). Κάθε μία από τις δυο μεθόδους μπορεί να χρησιμοποιηθεί για να εγκαταστήσετε τις νεότερες εκδόσεις από τις αγαπημένες σας εφαρμογές, από τοπικά αποθηκευτικά μέσα ή απευθείας από το δίκτυο.

Αφού διαβάσετε αυτό το κεφάλαιο, θα ξέρετε:

- Πως να εγκαθιστάτε προ-μεταγλωττισμένα πακέτα λογισμικού.
- Πως να μεταγλωττίζετε πρόσθετο λογισμικό από τον πηγαίο κώδικα χρησιμοποιώντας την Συλλογή των Ports.
- Πως να κάνετε απεγκατάσταση εγκαταστημένων πακέτων ή ports.
- Πως να αλλάζετε τις προκαθορισμένες ρυθμίσεις που χρησιμοποιεί η Συλλογή των Ports.
- Πως να βρίσκετε τα κατάλληλα πακέτα λογισμικού.
- Πως να αναβαθμίζετε τις εφαρμογές σας.

5.2 Επισκόπηση της εγκατάστασης λογισμικού

Αν έχετε χρησιμοποιήσει ένα UNIX σύστημα στο παρελθόν, θα γνωρίζετε ότι η συνηθισμένη διαδικασία για την εγκατάσταση πρόσθετου λογισμικού είναι περίπου η παρακάτω:

1. “Κατέβασμα” του λογισμικού, που μπορεί να διανέμεται σε μορφή πηγαίου κώδικα, ή σαν εκτελέσιμο.
2. Αποσυμπίεση του λογισμικού από την μορφή της διανομής του (συνήθως ένα tarball συμπιεσμένο με το `compress(1)`, `gzip(1)`, ή `bzip2(1)`).
3. Εντοπισμός της τεκμηρίωσης (πιθανώς ένα αρχείο `INSTALL` ή `README` ή μερικά αρχεία μέσα σε ένα υποκατάλογο `doc/`) και ανάγνωσή τους για το πως θα εγκατασταθεί το λογισμικό.
4. Αν το λογισμικό διανέμεται με τη μορφή πηγαίου κώδικα, μεταγλώττιση του. Αυτό μπορεί να περιλαμβάνει την επεξεργασία ενός `Makefile`, ή την εκτέλεση ενός `configure script`, και άλλες εργασίες.
5. Δοκιμή και εγκατάσταση του λογισμικού.

Και αυτό μόνο αν όλα πάνε καλά. Αν εγκαθιστάτε ένα λογισμικό που δεν έχει μεταφερθεί στο FreeBSD ίσως να πρέπει να τροποποιήσετε τον πηγαίο κώδικα για να δουλέψει σωστά.

Αν το θέλετε, μπορείτε να συνεχίσετε να εγκαθιστάτε λογισμικό με τον “παραδοσιακό” τρόπο στο FreeBSD. Όμως, το FreeBSD παρέχει δυο τεχνολογίες που μπορούν να σας γλιτώσουν από πολύ κόπο: τα πακέτα και τα ports. Την στιγμή που γράφτηκε αυτό το κείμενο, διατίθονταν με αυτόν τον τρόπο πάνω από 24,000 πρόσθετες εφαρμογές.

Για οποιαδήποτε εφαρμογή, το αντίστοιχο FreeBSD πακέτο της είναι ένα μοναδικό αρχείο που πρέπει εσείς να “κατεβάσετε”. Το πακέτο περιέχει προ-μεταγλωττισμένα αντίγραφα από όλες τις εντολές της εφαρμογής, όπως επίσης και αρχεία παραμετροποίησης ή τεκμηρίωσης. Ένα τέτοιο πακέτο σε μορφή αρχείου, μπορείτε να το χειριστείτε με τις εντολές διαχείρισής πακέτων του FreeBSD, όπως οι `pkg_add(1)`, `pkg_delete(1)`, `pkg_info(1)`, και πάει λέγοντας. Εγκατάσταση μιας νέας εφαρμογής μπορεί να γίνει με μία μόνο εντολή.

Ένα FreeBSD port για μία εφαρμογή είναι μια συλλογή από αρχεία σχεδιασμένα για να αυτοματοποιήσουν την διαδικασία μεταγλώττισης της εφαρμογής από τον πηγαίο κώδικα.

Θυμηθείτε ότι υπάρχουν μερικά βήματα που θα πρέπει λογικά να κάνετε αν μεταγλωττίσετε ένα πρόγραμμα μόνος σας (“κατέβασμα”, αποσυμπίεση, προσαρμογή (patching), μεταγλώττιση, εγκατάσταση). Τα αρχεία που αποτελούν ένα port περιέχουν όλες τις απαραίτητες πληροφορίες για να επιτρέψουν στο σύστημα να κάνει όλα αυτά για εσάς. Εσείς εκτελείτε μερικές απλές εντολές, και ο πηγαίος κώδικας για την εφαρμογή αυτόματα “κατεβαίνει”, αποσυμπίεζεται, προσαρμόζεται, μεταγλωττίζεται, και εγκαθίσταται για εσάς.

Στην πραγματικότητα, το σύστημα ports μπορεί επίσης να χρησιμοποιηθεί για να δημιουργηθούν πακέτα που μπορείτε αργότερα να διαχειριστείτε με την `pkg_add` και τις άλλες εντολές διαχείρισής πακέτων που θα αναφερθούν σε λίγο.

Τόσο τα πακέτα, όσο και τα ports κατανοούν τις εξαρτήσεις (dependencies). Ας υποθέσουμε ότι θέλετε να εγκαταστήσετε μία εφαρμογή που εξαρτάται από μία συγκεκριμένη βιβλιοθήκη για να λειτουργήσει. Τόσο η εφαρμογή, όσο και η βιβλιοθήκη διατίθενται ως πακέτα και ports του FreeBSD. Αν χρησιμοποιήσετε την εντολή `pkg_add` ή το σύστημα των ports για να εγκαταστήσετε την εφαρμογή, αμφότερα θα παρατηρήσουν ότι η βιβλιοθήκη δεν είναι εγκατεστημένη, και αυτόματα θα την εγκαταστήσουν πριν από το πρόγραμμα.

Έχοντας αναφέρει ότι οι δύο τεχνολογίες είναι αρκετά όμοιες, ίσως να αναρωτιέστε γιατί το FreeBSD προσφέρει και τις δύο. Τα πακέτα και τα ports αμφότερα έχουν τα δικά τους πλεονεκτήματα, και το τι θα χρησιμοποιήσετε εξαρτάται από την δική σας προτίμηση.

Πλεονεκτήματα των Πακέτων

- Ένα συμπίεσμένο tarball πακέτου είναι συνήθως μικρότερο από το συμπίεσμένο tarball που περιέχει τον πηγαίο κώδικα για την εφαρμογή.
- Τα πακέτα δεν χρειάζονται μεταγλώττιση. Για μεγάλες εφαρμογές, όπως είναι ο **Mozilla**, το **KDE**, ή το **GNOME** αυτό μπορεί να είναι σημαντικό, ιδιαίτερα αν βρίσκεστε σε ένα αργό μηχάνημα.
- Τα πακέτα δεν απαιτούν να κατανοήσετε την διαδικασία που σχετίζεται με την μεταγλώττιση λογισμικού στο FreeBSD.

Πλεονεκτήματα των Ports

- Τα πακέτα συνήθως είναι μεταγλωττισμένα με συντηρητικές επιλογές, επειδή πρέπει να λειτουργούν στον μέγιστο αριθμό συστημάτων. Με εγκατάσταση από το port, μπορείτε να ρυθμίσετε τις

επιλογές μεταγλώττισης (για παράδειγμα) να δημιουργήσουν εκτελέσιμο κώδικα που να εκμεταλλεύεται τις ικανότητες ενός Pentium 4 ή Athlon επεξεργαστή.

- Μερικές εφαρμογές έχουν επιλογές μεταγλώττισης που σχετίζονται με το τι μπορούν να κάνουν και τι όχι. Για παράδειγμα, ο **Apache** μπορεί να μεταγλωττιστεί με ένα ευρύ φάσμα από επιλογές. Μεταγλωττίζοντας τον από το **port**, δεν είναι ανάγκη να δεχτείτε τις προεπιλεγμένες επιλογές, μπορείτε να κάνετε τις δικές σας.

Σε μερικές περιπτώσεις, μπορεί να υπάρχουν πολλαπλά πακέτα για την ίδια εφαρμογή, με διαφορετικές ρυθμίσεις. Για παράδειγμα, το **Ghostscript** διατίθεται ως ένα πακέτο **ghostscript** και ένα πακέτο **ghostscript-nox11**, αναλόγως αν θα εγκαταστήσετε ή όχι έναν **X11 server**. Αυτού του τύπου οι ρυθμίσεις είναι δυνατές με τα πακέτα, αλλά γρήγορα γίνονται αδύνατες αν μία εφαρμογή έχει περισσότερες από μία ή δύο διαφορετικές ρυθμίσεις μεταγλώττισης.

- Οι συνθήκες των αδειών διανομής από μερικές διανομές λογισμικού, απαγορεύουν την διανομή εκτελέσιμου κώδικα. Πρέπει να διανεμηθούν με την μορφή πηγαίου κώδικα.
- Μερικά άτομα δεν εμπιστεύονται τα έτοιμα εκτελέσιμα. Τουλάχιστον με τον πηγαίο κώδικα, μπορείτε (θεωρητικά) να τον διαβάσετε και να ψάξετε για πιθανά προβλήματα μόνος σας.
- Αν έχετε τοπικά, δικά σας **patches**, θα χρειαστείτε τον πηγαίο κώδικα για να τα εφαρμόσετε.
- Μερικά άτομα γουστάρουν να έχουν τον πηγαίο κώδικα, ώστε να τον διαβάσουν αν βαρεθούνε, να τον αλλάξουν (**hack**), να δανειστούν από αυτόν (αν βέβαια το επιτρέπει η άδεια), κ.λ.π.

Για να είστε ενήμερος για τα ανανεωμένα **ports**, εγγραφείτε στην ηλεκτρονική λίστα των **FreeBSD ports** (<http://lists.FreeBSD.org/mailman/listinfo/freebsd-ports>) και στην ηλεκτρονική λίστα αναφορών προβλημάτων των **FreeBSD ports** (<http://lists.FreeBSD.org/mailman/listinfo/freebsd-ports-bugs>).

Θηϊάέϊϊδϊβζός: Πριν εγκαταστήσετε οποιοδήποτε εφαρμογή, πρέπει να ελέγχετε το <http://vuxml.freebsd.org/> για θέματα ασφαλείας που σχετίζονται με την εφαρμογή σας.

Μπορείτε επίσης να εγκαταστήσετε το **ports-mgmt/portaudit** το οποίο αυτόματα θα ελέγχει όλες τις εγκαταστημένες εφαρμογές για γνωστά τρωτά σημεία. Έλεγχος επίσης θα πραγματοποιείται πριν τη μεταγλώττιση οποιουδήποτε **port**. Στο ενδιάμεσο, μπορείτε να χρησιμοποιείτε την εντολή **portaudit -F -a** αφότου έχετε πρώτα εγκαταστήσει μερικά πακέτα.

Το υπόλοιπο αυτού του κεφαλαίου εξηγεί πως να χρησιμοποιήσετε τα πακέτα και τα **ports** για να εγκαταστήσετε και να διαχειριστείτε πρόσθετο λογισμικό στο **FreeBSD**.

5.3 Βρίσκοντας την Εφαρμογή σας

Πριν εγκαταστήσετε οποιαδήποτε εφαρμογή πρέπει να γνωρίζετε τι θέλετε να κάνει, και πως ονομάζεται η εφαρμογή.

Ε λίστα των διαθέσιμων εφαρμογών στο **FreeBSD** μεγαλώνει συνεχώς. Ευτυχώς, υπάρχουν πολλοί τρόποι να βρείτε αυτό που θέλετε:

- Στη δικτυακή τοποθεσία του **FreeBSD** θα βρείτε μια λίστα από όλες τις διαθέσιμες εφαρμογές, στο <http://www.FreeBSD.org/ports/> (<http://www.FreeBSD.org/ports/index.html>). Ε λίστα αυτή ανανεώνεται συχνά, ενώ υπάρχει και δυνατότητα αναζήτησης. Τα **ports** είναι χωρισμένα σε κατηγορίες, και

μπορείτε να αναζητήσετε μία εφαρμογή είτε με το όνομα (αν το ξέρετε), ή να δείτε όλες τις εφαρμογές που είναι διαθέσιμες σε μια κατηγορία.

•

Ο Dan Langille διατηρεί το FreshPorts, στο <http://www.FreshPorts.org/>. Το FreshPorts καταγράφει τις αλλαγές των εφαρμογών στο δέντρο των ports καθώς συμβαίνουν, επιτρέποντάς σας να “παρακολουθείτε” ένα ή περισσότερα ports, και μπορεί να σας στείλει email όταν αυτά ανανεώνονται.

•

Αν δεν γνωρίζετε το όνομα της εφαρμογής που θέλετε, δοκιμάστε να χρησιμοποιήσετε ένα site σαν το Freecode(<http://www.freecode.com/>) για να βρείτε μία εφαρμογή, και μετ’ά μπορείτε να ελέγξετε ξαν’ά το site του FreeBSD για να δείτε αν η εφαρμογή έχει γίνει port.

- Αν ξέρετε το ακριβές όνομα του port, και θέλετε μόνο να βρείτε σε ποια κατηγορία είναι, μπορείτε να χρησιμοποιήσετε την εντολή `whereis(1)`. Απλ’ά γράψτε `whereis` αρχείο, όπου αρχείο είναι το πρόγραμμα που θέλετε να εγκαταστήσετε. Αν αυτό βρίσκεται στο σύστημα σας, η εντολή θα σας πει που είναι, όπως παρακ’άτω:

```
# whereis lsof
lsof: /usr/ports/sysutils/lsof
```

Αυτό μας λέει ότι το lsof (ένα εργαλείο συστήματος) μπορεί να βρεθεί στον κατ’αλογο `/usr/ports/sysutils/lsof`.

- Επιπρόσθετα, μπορείτε να χρησιμοποιήσετε μια απλή εντολή `echo(1)` για να εντοπίσετε την τοποθεσία κάποιου προγράμματος μέσα στα ports. Για παράδειγμα:

```
# echo /usr/ports/*/*lsof*
/usr/ports/sysutils/lsof
```

Σημειώστε ότι το παραπάνω θα δείξει επίσης και οποιαδήποτε αρχεία έχουν κατέβει στον κατ’αλογο `/usr/ports/distfiles` εφόσον ταιριάζουν στην αναζήτηση.

- Ακόμη ένας τρόπος να βρείτε ένα συγκεκριμένο port, είναι χρησιμοποιώντας τον εσωτερικό μηχανισμό αναζήτησης της Συλλογής των Ports. Για να χρησιμοποιήσετε αυτό τον τρόπο αναζήτησης, Θα χρειαστεί να βρίσκεστε στον κατ’αλογο `/usr/ports`. Όταν βρεθείτε σε αυτόν τον κατ’αλογο, εκτελέστε το `make search name=όνομα--προγράμματος` όπου `όνομα--προγράμματος` είναι το όνομα του προγράμματος που θέλετε να βρείτε. Για παράδειγμα, αν αναζητ’άτε το lsof:

```
# cd /usr/ports
# make search name=lsof
Port:    lsof-4.56.4
Path:    /usr/ports/sysutils/lsof
Info:    Lists information about open files (similar to fstat(1))
Maint:   obrien@FreeBSD.org
Index:   sysutils
B-deps:
R-deps:
```

Το τμήμα της εξόδου που πρέπει να προσέξετε ιδιαίτερα είναι η γραμμή “Path:”, αφού αυτή σας λέει που να βρείτε το port. Οι υπόλοιπες πληροφορίες που παρέχονται δεν χρειάζονται για να εγκατασταθεί το port, για αυτό δεν θα αναλυθούν εδώ.

Για πιο λεπτομερή αναζήτηση μπορείτε να χρησιμοποιήσετε επίσης `make search key=φρ’αση` όπου φρ’αση είναι κάποιο κείμενο προς αναζήτηση. Αυτό αναζητ’ά ονόματα port, σχόλια, περιγραφές και

εξαρτήσεις, και μπορεί να χρησιμοποιηθεί για να βρεθούν ports που σχετίζονται με ένα συγκεκριμένο θέμα, εάν δεν γνωρίζετε το όνομα του προγράμματος που αναζητάτε.

Σε όλες τις παραπάνω περιπτώσεις, η φράση προς αναζήτηση είναι case-insensitive (δεν λαμβάνει υπόψη τις διαφορές κεφαλαίων-μικρών). Ε αναζήτηση για το “LSOF”, θα δώσει τα ίδια αποτελέσματα με την αναζήτηση για το “lsof”.

5.4 Χρησιμοποιώντας το Σύστημα των Πακέτων

Συνεισφορά του *Chem Lee*.

Υπάρχουν διάφορα εργαλεία με τα οποία μπορείτε να διαχειριστείτε τα πακέτα στο FreeBSD:

- Σε ένα σύστημα που βρίσκεται ήδη σε λειτουργία, μπορείτε να εκτελέσετε το **sysinstall** για να εγκαταστήσετε, να διαγράψετε, και να δείτε τις εγκατεστημένες και τις διαθέσιμες εφαρμογές. Για περισσότερες πληροφορίες, δείτε το **Οἰκία 2.10.11**.
- Τα διάφορα εργαλεία διαχείρισης μέσω της γραμμής εντολών, που αποτελούν και το αντικείμενο συζήτησης αυτής της ενότητας.

5.4.1 Εγκαθιστώντας ένα Πακέτο

Μπορείτε να χρησιμοποιήσετε το εργαλείο **pkg_add(1)** για να εγκαταστήσετε ένα πακέτο λογισμικού του FreeBSD από ένα τοπικά αποθηκευμένο αρχείο ή από έναν διακομιστή στο δίκτυο.

Δἰᾶλεξή 5-1. “Κατέβασμα” ενός πακέτου χειροκίνητα και εγκατάσταση του τοπικά

```
# ftp -a ftp2.FreeBSD.org
Connected to ftp2.FreeBSD.org.
220 ftp2.FreeBSD.org FTP server (Version 6.00LS) ready.
331 Guest login ok, send your email address as password.
230-
230-      This machine is in Vienna, VA, USA, hosted by Verio.
230-      Questions? E-mail freebsd@vienna.verio.net.
230-
230-
230 Guest login ok, access restrictions apply.
Remote system type is UNIX.
Using binary mode to transfer files.
ftp> cd /pub/FreeBSD/ports/packages/sysutils/
250 CWD command successful.
ftp> get lsof-4.56.4.tgz
local: lsof-4.56.4.tgz remote: lsof-4.56.4.tgz
200 PORT command successful.
150 Opening BINARY mode data connection for 'lsof-4.56.4.tgz' (92375 bytes).
100% |*****| 92375      00:00 ETA
226 Transfer complete.
92375 bytes received in 5.60 seconds (16.11 KB/s)
ftp> exit
# pkg_add lsof-4.56.4.tgz
```

Εάν δεν έχετε μία τοπική πηγή πακέτων (όπως είναι ένα FreeBSD CD-ROM set) τότε ίσως είναι ευκολότερο να χρησιμοποιήσετε την επιλογή `-r` για το `pkg_add(1)`. Αυτή θα κάνει το εργαλείο να καθορίσει αυτόματα τη σωστή μορφή και έκδοση και έπειτα να ανακτήσει και να εγκαταστήσει το πακέτο από ένα FTP site.

```
# pkg_add -r lsof
```

Το παραπάνω παράδειγμα θα “κατεβάσει” και θα εγκαταστήσει το σωστό πακέτο χωρίς περαιτέρω επέμβαση του χρήστη. Αν δεν θέλετε να χρησιμοποιήσετε το κύριο site διανομής πακέτων, μπορείτε να χρησιμοποιήσετε κάποιο mirror. Για το σκοπό αυτό, θα πρέπει να ρυθμίσετε σωστά την τιμή της `PACKAGESITE`, ώστε να παρακάμψετε τις προεπιλεγμένες ρυθμίσεις. Το `pkg_add(1)` χρησιμοποιεί το `fetch(3)` για να “κατεβάσει” τα αρχεία, και αυτό με τη σειρά του χρησιμοποιεί διάφορες μεταβλητές περιβάλλοντος, περιλαμβανομένων των `FTP_PASSIVE_MODE`, `FTP_PROXY`, και `FTP_PASSWORD`. Ίσως χρειαστεί να ρυθμίσετε μία ή περισσότερες από αυτές αν βρίσκεστε πίσω από ένα firewall, ή ίσως να χρειαστεί να χρησιμοποιήσετε έναν FTP/HTTP proxy. Δείτε το `fetch(3)` για την πλήρη λίστα των μεταβλητών. Προσέξτε ότι στο παραπάνω παράδειγμα χρησιμοποιείται το `lsof` αντί του `lsof-4.56.4`. Όταν γίνεται απομακρυσμένη λήψη, πρέπει να αφαιρεθεί ο αριθμός έκδοσης του πακέτου. Το `pkg_add(1)` θα “κατεβάσει” αυτόματα την τελευταία έκδοση της εφαρμογής.

Όχι! Βύθος: Το `pkg_add(1)` θα “κατεβάσει” την τελευταία έκδοση της εφαρμογής αν χρησιμοποιείτε FreeBSD-CURRENT ή FreeBSD-STABLE. Αν τρέχετε μια -RELEASE έκδοση, θα “κατεβάσει” την έκδοση του πακέτου που έχει μεταγλωττιστεί με την έκδοση σας. Είναι δυνατό να το αλλάξετε αυτό, αλλάζοντας την `PACKAGESITE`. Για παράδειγμα, αν τρέχετε ένα σύστημα FreeBSD 8.1-RELEASE, το `pkg_add(1)`, από προεπιλογή, θα προσπαθήσει να “κατεβάσει” πακέτα από το `ftp://ftp.freebsd.org/pub/FreeBSD/ports/i386/packages-8.1-release/Latest/`. Αν θέλετε να αναγκάσετε το `pkg_add(1)` να “κατεβάσει” πακέτα του FreeBSD 8-STABLE, θέστε την `PACKAGESITE` ως `ftp://ftp.freebsd.org/pub/FreeBSD/ports/i386/packages-8-stable/Latest/`.

Τα αρχεία των πακέτων διανέμονται σε μορφές `.tgz` και `.tbz`. Μπορείτε να τα βρείτε στο `ftp://ftp.FreeBSD.org/pub/FreeBSD/ports/packages/`, ή στα CD-ROM της διανομής του FreeBSD. Κάθε CD στο FreeBSD 4-CD set (και στο PowerPak, κλπ.) περιέχει πακέτα στον κατάλογο `/packages`. Ε κατηγοριοποίηση των πακέτων ακολουθεί την δομή του δέντρου `/usr/ports`. Κάθε κατηγορία έχει το δικό της κατάλογο, και κάθε πακέτο μπορεί να βρεθεί στον κατάλογο `All`.

Ε δομή των καταλόγων του συστήματος πακέτων ταιριάζει με την αντίστοιχη των `ports`. Τα δύο συστήματα συνεργάζονται μεταξύ τους για να δημιουργήσουν το συνολικό σύστημα πακέτων/`ports`.

5.4.2 Διαχείριση των Πακέτων

Το `pkg_info(1)` είναι ένα εργαλείο που παραθέτει και περιγράφει τα διάφορα πακέτα που είναι εγκαταστημένα.

```
# pkg_info
cvsup-16.1          A general network file distribution system optimized for CV
docbook-1.2        Meta-port for the different versions of the DocBook DTD
...
```

Το `pkg_version(1)` είναι ένα εργαλείο που συνοψίζει τις εκδόσεις όλων των εγκαταστημένων πακέτων. Συγκρίνει την έκδοση κάθε πακέτου, με την τρέχουσα έκδοση που βρίσκεται στο δέντρο των `ports`.

```
# pkg_version
cvsup                =
docbook              =
...
```

Τα σύμβολα στην δεύτερη στήλη δηλώνουν την σχετική ηλικία μεταξύ των εγκατεστημένων εκδόσεων και των εκδόσεων που είναι διαθέσιμες στο τοπικό δέντρο των ports.

Σύμβολο	Σημασία
=	Ε έκδοση του εγκατεστημένου πακέτου ταιριάζει με αυτή που είναι διαθέσιμη στο τοπικό δέντρο των ports.
<	Ε εγκατεστημένη έκδοση είναι παλαιότερη από αυτή που είναι διαθέσιμη στο δέντρο των ports.
>	Ε εγκατεστημένη έκδοση είναι νεότερη από αυτή που είναι διαθέσιμη στο τοπικό δέντρο των ports. (Το τοπικό δέντρο των ports είναι πιθανότατα απαρχαιωμένο.)
?	Το εγκατεστημένο πακέτο δεν βρίσκεται στα περιεχόμενα των ports. (Αυτό μπορεί να συμβεί, για παράδειγμα, αν ένα εγκατεστημένο port έχει αφαιρεθεί από την Συλλογή των Ports, ή έχει μετονομαστεί.)
*	Υπάρχουν πολλαπλές εκδόσεις του πακέτου.
!	Το εγκατεστημένο πακέτο υπάρχει στο index, αλλά για κάποιο λόγο το pkg_version δεν κατ'άφερε να συγκρίνει την έκδοση του εγκατεστημένου πακέτου με την αντίστοιχη καταχώρηση στο index.

5.4.3 Αφαιρώντας ένα Πακέτο

Για να αφαιρέσετε ένα εγκατεστημένο πακέτο λογισμικού, χρησιμοποιήστε το εργαλείο `pkg_delete(1)`.

```
# pkg_delete xchat-1.7.1
```

Σημειώστε ότι το `pkg_delete(1)` απαιτεί το πλήρες όνομα και αριθμό έκδοσης του πακέτου. Ε παραπάνω εντολή δεν θα λειτουργήσει αν δώσετε απλώς `xchat` αντί για `xchat-1.7.1`. Είναι ωστόσο εύκολο να χρησιμοποιήσετε την `pkg_version(1)` για να βρείτε την έκδοση του εγκατεστημένου πακέτου. Αντί για αυτό, μπορείτε επίσης να χρησιμοποιήσετε ένα μπαλαντέρ:

```
# pkg_delete xchat\*
```

Στην περίπτωση αυτή, θα διαγραφούν όλα τα πακέτα που τα ονόματά τους αρχίζουν με `xchat`.

5.4.4 Δι'αφορα

Όλες οι πληροφορίες για τα πακέτα είναι αποθηκευμένες στον κατ'άλογο `/var/db/pkg`. Στα αρχεία αυτού του καταλόγου, θα βρείτε τη περιγραφή κάθε πακέτου, καθώς και τη λίστα των αρχείων που εγκαθιστά.

5.5 Χρησιμοποιώντας την Συλλογή των Ports

Τα παρακάτω τμήματα δίνουν βασικές οδηγίες χρήσης της Συλλογής των Ports για εγκατάσταση ή διαγραφή προγραμμάτων στο σύστημά σας. Μπορείτε να βρείτε λεπτομερή περιγραφή των διαθέσιμων επιλογών του `make` και των μεταβλητών περιβάλλοντος στο `ports(7)`.

5.5.1 Ανακτώντας την Συλλογή των Ports

Πριν μπορέσετε να εγκαταστήσετε προγράμματα μέσω των `ports`, πρέπει πρώτα να ανακτήσετε την Συλλογή των Ports. Πρόκειται ουσιαστικά για μια συλλογή από `Makefiles`, `patches`, και αρχεία περιγραφής που τοποθετούνται στο `/usr/ports`.

Όταν εγκαταστήσατε το FreeBSD σύστημά σας, το `sysinstall` σας ρώτησε αν θέλατε να εγκαταστήσετε την Συλλογή των Ports. Αν επιλέξατε όχι, μπορείτε να ακολουθήσετε αυτές τις οδηγίες για να ανακτήσετε την Συλλογή των Ports:

Μέθοδος CVSup

Αυτή είναι μια γρήγορη μέθοδος για να ανακτήσετε και να διατηρήσετε ένα ανανεωμένο αντίγραφο της Συλλογής των Ports, χρησιμοποιώντας το πρωτόκολλο **CVSup**. Αν θέλετε να μάθετε περισσότερα για το **CVSup**, δείτε το *Χρησιμοποιώντας το CVSup*.

Όχιἄβυός: Ε υλοποίηση του **CVSup** που περιλαμβἄνεται σε ένα σύστημα FreeBSD, ονομάζεται **csup**.

Σιγουρευθείτε ότι το `/usr/ports` είναι ἄδειο πριν εκτελέσετε το **csup** για πρώτη φορά! Εἴαν ἔχετε ἤδη ανακτήσει τη Συλλογή των Ports μέσω κάποιας ἄλλης πηγἄς, το **csup** δεν θα διαγράψει `patches` που ἔχουν αφαιρεθεί στο μεταξύ.

1. Εκτελέστε το `csup`:

```
# csup -L 2 -h cvsup.FreeBSD.org /usr/share/examples/cvsup/ports-supfile
```

Αλλάξτε το `cvsup.FreeBSD.org` με έναν κοντινό σας διακομιστή **CVSup**. Δείτε το **CVSup Mirrors** (Ὁϊβιά A.6.7) για την πλήρη λίστα των mirror sites.

Όχιἄβυός: Αν θέλετε, μπορείτε να χρησιμοποιήσετε το δικό σας `ports-supfile`, ὥστε να αποφύγετε (για παράδειγμα) να δηλώσετε τον διακομιστή **CVSup** στην γραμμή εντολών.

1. Σε αυτή την περίπτωση, ως `root`, αντιγράψτε το `/usr/share/examples/cvsup/ports-supfile` σε μία νέα τοποθεσία, ὅπως το `/root` ή τον δικό σας `home` κατ'άλογο.
2. Τροποποιήστε το `ports-supfile`.

3. Αλλάξτε το `CHANGE_THIS.FreeBSD.org` με έναν κοντινό σας διακομιστή **CVSup**. Δείτε το **CVSup Mirrors (Ὁἰβιά A.6.7)** για την πλήρη λίστα των mirror sites.

4. Εκτελέστε τώρα το `csup`, με τον ακόλουθο τρόπο:

```
# csup -L 2 /root/ports-supfile
```

2. Εκτελώντας την εντολή `csup(1)` αργότερα, θα “κατεβάσει” και θα εφαρμόσει όλες τις πρόσφατες αλλαγές στην Συλλογή των Ports, εκτός από το να επανα-μεταγλωττίσει τα ports για το σύστημα σας.

Μέθοδος Portsnap

Το **Portsnap** είναι ένα εναλλακτικό σύστημα για την διανομή της Συλλογής των Ports. Παρακαλώ ελέγξτε το *Χρησιμοποιώντας το Portsnap για μία λεπτομερή περιγραφή όλων των χαρακτηριστικών της εφαρμογής.*

1. “Κατεβάστε” ένα συμπιεσμένο snapshot της Συλλογής των Ports `/var/db/portsnap`. Αν θέλετε, μπορείτε να αποσυνδεθείτε από το Διαδίκτυο μετά από αυτό το βήμα.

```
# portsnap fetch
```

2. Αν εκτελείτε το **Portsnap** για πρώτη φορά, κ’αντε εξαγωγή του snapshot μέσα στο `/usr/ports`:

```
# portsnap extract
```

Ε’αν ήδη έχετε ένα γεμ’ατο `/usr/ports` και απλώς το ανανεώνετε, εκτελέστε την ακόλουθη εντολή:

```
# portsnap update
```

Μέθοδος Sysinstall

Αυτή η μέθοδος χρησιμοποιεί το **sysinstall** για την εγκατάσταση της Συλλογής των Ports από το μέσο εγκατάστασης. Σημειώστε ότι με αυτό τον τρόπο θα εγκαταστήσετε το παλαιό αντίγραφο της Συλλογής των Ports, που αντιστοιχεί στην ημερομηνία της έκδοσης του FreeBSD που χρησιμοποιείτε. Ε’αν έχετε πρόσβαση στο Διαδίκτυο, πρέπει πάντα να χρησιμοποιείτε μία από τις μεθόδους που αναφέρθηκαν πιο πάνω.

1. Ως root, εκτελέστε το `sysinstall` όπως φαίνεται παρακάτω:

```
# sysinstall
```

2. Επιλέξτε το **Configure**, και πιάστε **Enter**.
3. Επιλέξτε το **Distributions**, και πιάστε **Enter**.
4. Μετακινηθείτε στο **ports**, και πιάστε **Space**.
5. Μετακινηθείτε στο **Exit**, και πιάστε **Enter**.
6. Επιλέξτε το μέσο εγκατάστασης της επιθυμίας σας, όπως CDROM, FTP, και π’αι λέγοντας.
7. Μετακινηθείτε στο **Exit** και πιάστε **Enter**.
8. Πιάστε **X** για να βγείτε από το **sysinstall**.

5.5.2 Εγκαθιστώντας Ports

Το πρώτο πράγμα που πρέπει να διευκρινιστεί σχετικά με την Συλλογή των Ports είναι η έννοια του όρου “skeleton (σκελετός)”. Με λίγα λόγια, ένα port skeleton είναι η ελάχιστη συλλογή αρχείων που καθοδηγούν ένα σύστημα FreeBSD ώστε να μεταγλωττίσει και να εγκαταστήσει σωστά ένα πρόγραμμα. Κάθε port skeleton περιέχει:

- Ένα Makefile. Το Makefile περιέχει διάφορες δηλώσεις που ορίζουν πως πρέπει να μεταγλωττιστεί η εφαρμογή και που πρέπει να εγκατασταθεί στο σύστημά σας.
- Ένα αρχείο distinfo. Αυτό το αρχείο περιέχει πληροφορίες για τα αρχεία που πρέπει να “κατέβουν” για την μεταγλώττιση του port, και τα checksums τους (χρησιμοποιώντας το sha256(1)), για να επιβεβαιωθεί ότι τα αρχεία δεν έχουν αλλοιωθεί κατά την διάρκεια της μεταφοράς τους.
- Έναν κατάλογο files. Αυτός ο κατάλογος περιέχει τα patches που επιτρέπουν στο πρόγραμμα να μεταγλωττιστεί και εγκατασταθεί στο FreeBSD σύστημά σας. Τα patches είναι μικρά αρχεία που ορίζουν αλλαγές σε συγκεκριμένα αρχεία. Είναι σε μορφή κοινού κειμένου, και βασικά λένε “Αφαίρεσε την γραμμή 10” ή “Μετέτρεψε τη γραμμή 26 σε αυτό ...”. Τα patches είναι επίσης γνωστά ως “diffs” επειδή δημιουργούνται με το πρόγραμμα diff(1).

Αυτός ο κατάλογος μπορεί να περιέχει και άλλα αρχεία που χρησιμοποιούνται για να μεταγλωττιστεί το port.

- Ένα αρχείο pkg-descr. Αυτό είναι μία πιο λεπτομερής, συχνά πολλών γραμμών, περιγραφή του προγράμματος.
- Ένα αρχείο pkg-plist. Αυτό περιέχει μια λίστα όλων των αρχείων που θα εγκατασταθούν από το port. Επίσης καθοδηγεί το σύστημα των ports τι αρχεία να αφαιρέσει κατά την απεγκατάσταση.

Μερικά ports έχουν και άλλα αρχεία, όπως το pkg-message. Το σύστημα των ports χρησιμοποιεί αυτά τα αρχεία για να χειριστεί ειδικές περιστάσεις. Αν θέλετε περισσότερες λεπτομέρειες για αυτά τα αρχεία, και τα ports γενικότερα, δείτε το FreeBSD Porter's Handbook (http://www.FreeBSD.org/doc/el_GR.ISO8859-7/books/porters-handbook/index.html).

Το port περιέχει οδηγίες για το πως να μεταγλωττιστεί ο πηγαίος κώδικας, αλλά δεν περιέχει τον πηγαίο κώδικα. Μπορείτε να προμηθευτείτε τον πηγαίο κώδικα από ένα CD-ROM ή από το Διαδίκτυο. Ο πηγαίος κώδικας διανέμεται με οποιοδήποτε τρόπο επιθυμεί ο δημιουργός του. Συχνά είναι ένα tarred και gzipped αρχείο, αλλά μπορεί να είναι συμπιεσμένος με κάποιο άλλο εργαλείο ή να είναι ακόμα και ασυμπίεστος. Ο πηγαίος κώδικας του προγράμματος, σε οποιαδήποτε μορφή κι αν διατίθεται, λέγεται “distfile”. Οι δύο μέθοδοι για να εγκαταστήσετε ένα FreeBSD port περιγράφονται παρακάτω.

Όχι!Βυός: Πρέπει να συνδεθείτε ως root για να εγκαταστήσετε ports.

Θνη!Βυός: Πριν εγκαταστήσετε οποιαδήποτε port, πρέπει να σιγουρευτείτε ότι έχετε μία αναμενόμενη Συλλογή των Ports, και πρέπει να ελέγξετε το <http://vuxml.freebsd.org/> για θέματα ασφαλείας σχετικά με το port που ενδιαφέρεστε.

Αν θέλετε να ελέγχετε αυτόματα για τυχόν προβλήματα ασφαλείας πριν από κάθε εγκατάσταση νέας εφαρμογής, μπορείτε να χρησιμοποιήσετε το portaudit. Θα βρείτε αυτό το εργαλείο στην Συλλογή των Ports (ports-mgmt/portaudit). Είναι καλή ιδέα να εκτελέσετε το portaudit -F πριν εγκαταστήσετε ένα νέο port, για να ανακτήσετε την τρέχουσα β'αση δεδομένων προβλημάτων ασφαλείας. Αντίστοιχος έλεγχος και ανανέωση της β'ασης δεδομένων εκτελείται επίσης αυτόματα κατά τον καθημερινό έλεγχο

ασφαλείας του συστήματος. Για περισσότερες πληροφορίες διαβάστε τις σελίδες `manual portaudit(1)` και `periodic(8)`.

Ε Συλλογή των Ports προϋποθέτει ότι έχετε λειτουργική σύνδεση με το Διαδίκτυο. Εάν δεν έχετε, θα χρειαστεί να βάλετε μόνος σας ένα αντίγραφο του `distfile` μέσα στο `/usr/ports/distfiles`.

Αρχικώς, μετακινηθείτε στον κατάλογο του port που θέλετε να εγκαταστήσετε:

```
# cd /usr/ports/sysutils/lsof
```

Μόλις βρεθείτε στον κατάλογο `lsof`, θα δείτε τον port skeleton. Το επόμενο βήμα είναι να μεταγλωττίσετε, ή να “κτίσετε (build)”, το port. Αυτό γίνεται απλώς πληκτρολογώντας `make` στην γραμμή εντολών. Όταν το κάνετε, θα δείτε κάτι όπως αυτό:

```
# make
>> lsof_4.57D.freebsd.tar.gz doesn't seem to exist in /usr/ports/distfiles/.
>> Attempting to fetch from ftp://lsof.itap.purdue.edu/pub/tools/unix/lsof/.
==> Extracting for lsof-4.57
...
[extraction output snipped]
...
>> Checksum OK for lsof_4.57D.freebsd.tar.gz.
==> Patching for lsof-4.57
==> Applying FreeBSD patches for lsof-4.57
==> Configuring for lsof-4.57
...
[configure output snipped]
...
==> Building for lsof-4.57
...
[compilation output snipped]
...
#
```

Προσέξτε ότι μόλις η μεταγλώττιση ολοκληρωθεί θα επιστρέψετε στην γραμμή εντολών. Το επόμενο βήμα είναι να εγκαταστήσετε το port. Για να το εγκαταστήσετε, χρειάζεται απλώς να προσθέσετε μια λέξη στην εντολή `make`, και αυτή η λέξη είναι `install`:

```
# make install
==> Installing for lsof-4.57
...
[installation output snipped]
...
==> Generating temporary packing list
==> Compressing manual pages for lsof-4.57
==> Registering installation for lsof-4.57
==> SECURITY NOTE:
      This port has installed the following binaries which execute with
      increased privileges.
#
```

Μόλις επιστρέψετε στην γραμμή εντολών, θα πρέπει να μπορείτε να εκτελέσετε την εφαρμογή που μόλις εγκαταστήσατε. Θα δείτε μια προειδοποίηση ασφαλείας, επειδή το lsof είναι ένα πρόγραμμα που τρέχει με αυξημένα προνόμια. Κατ'α την μεταγλώττιση και εγκατάσταση των ports, θα πρέπει να προσέχετε οποιαδήποτε προειδοποίηση εμφανιστεί.

Μια καλή ιδέα, είναι να διαγράψετε τον υποκατάλογο που περιέχει όλα τα προσωρινά αρχεία που χρησιμοποιήθηκαν κατ'α την μεταγλώττιση. Όχι μόνο καταναλώνουν πολύτιμο χώρο, αλλά μπορεί να προκαλέσουν προβλήματα αργότερα όταν θα θελήσετε να εγκαταστήσετε μια νεότερη έκδοση του port.

```
# make clean
==> Cleaning for lsof-4.57
#
```

Όξιάβυός: Μπορείτε να γλιτώσετε δύο πρόσθετα βήματα απλώς εκτελώντας `make install clean` αντί για `make`, `make install` και `make clean` ως τρία ξεχωριστά βήματα.

Όξιάβυός: Μερικά κελύφη κρατ'ανε μια λίστα από τις εντολές που βρίσκονται διαθέσιμες στους καταλόγους που αναφέρονται στην μεταβλητή περιβάλλοντος PATH, για να επιταχύνουν τις αναζητήσεις για τα εκτελέσιμα αρχεία αυτών των εντολών. Αν χρησιμοποιείτε ένα από αυτά τα κελύφη, θα πρέπει να χρησιμοποιήσετε την εντολή `rehash` μετ'α την εγκατάσταση ενός port, πριν μπορέσετε να χρησιμοποιήσετε τις νέες εντολές. Αυτή η εντολή λειτουργεί σε κελύφη όπως το `tcsh`. Χρησιμοποιήστε την εντολή `hash -r` για κελύφη όπως το `sh`. Δείτε την τεκμηρίωση του κελύφους σας για περισσότερες πληροφορίες.

Μερικά προϊόντα τρίτων κατασκευαστών σε DVD-ROM, όπως το FreeBSD Toolkit από το FreeBSD Mall (<http://www.freebsdmall.com/>), περιέχουν `distfiles`. Αυτά μπορούν να χρησιμοποιηθούν με την Συλλογή των Ports. Προσαρτήστε το DVD-ROM στο `/cdrom`. Αν χρησιμοποιείτε κάποιο διαφορετικό σημείο προσάρτησης, ρυθμίστε την μεταβλητή `CD_MOUNTPTS` του `make`. Τα αναγκαία `distfiles` θα χρησιμοποιηθούν αυτόματα αν υπ'άρχουν στο δισκί.ακι.

Όξιάβυός: Πρέπει να γνωρίζετε ότι οι άδειες μερικών ports δεν επιτρέπουν την διανομή τους σε CD-ROM. Αυτό μπορεί να οφείλεται π.χ. στο ότι πρέπει να συμπληρώσετε μια φόρμα εγγραφής πριν “κατεβάσετε” την εφαρμογή, ή στο ότι δεν επιτρέπεται η επαναδιανομή, ή σε κάποιο άλλο λόγο. Εάν θέλετε να εγκαταστήσετε ένα port που δεν περιλαμβάνεται στο CD-ROM, θα χρειαστεί να είστε συνδεδεμένος στο Διαδίκτυο για να το επιτύχετε.

Το σύστημα των ports χρησιμοποιεί το `fetch(3)` για να “κατεβάσει” τα αρχεία. Το `fetch(3)` χρησιμοποιεί διάφορες μεταβλητές περιβάλλοντος, περιλαμβανομένων των `FTP_PASSIVE_MODE`, `FTP_PROXY`, και `FTP_PASSWORD`. Ίσως χρειαστεί να ρυθμίσετε μία ή περισσότερες αν βρίσκεστε πίσω από ένα firewall, ή ίσως να χρειαστεί να χρησιμοποιήσετε έναν FTP/HTTP proxy. Δείτε το `fetch(3)` για μια πλήρη λίστα των μεταβλητών αυτών.

Για χρήστες που δεν μπορούν να είναι συνδεδεμένοι όλη την ώρα, διατίθεται η επιλογή `make fetch`. Απλώς εκτελέστε την εντολή στον κατ'αλογο (`/usr/ports`) και τα απαραίτητα αρχεία θα “κατέβουν” για εσ'ας. Η εντολή αυτή θα λειτουργήσει και σε υποκαταλόγους, όπως για παράδειγμα:

`/usr/ports/net`. Προσέξτε ότι αν ένα **port** εξαρτάται από βιβλιοθήκες ή άλλα **ports**, η εντολή αυτή δεν θα ανακτήσει τα **distfiles** τους. Αντικαταστήστε το `fetch` με το `fetch-recursive` αν θέλετε μαζί με το **port** να ανακτήσετε και όλες τις εξαρτήσεις του.

Όξιθύος: Μπορείτε να μεταγλωττίσετε όλα τα **ports** σε μία κατηγορία ή ακόμα και σε όλες, εκτελώντας το `make` στον αρχικό κατ'άλογο, όπως με την προαναφερθείσα `make fetch` μέθοδο. Αυτό όμως είναι επικίνδυνο, γιατί μερικά **ports** δεν μπορούν να συνυπάρχουν. Σε άλλες περιπτώσεις, μερικά **ports** μπορεί να εγκαταστήσουν δυο διαφορετικά αρχεία με το με το ίδιο όνομα.

Σε μερικές σπάνιες περιπτώσεις, οι χρήστες μπορεί να χρειάζεται να ανακτήσουν τα **tarballs** από ένα **site** διαφορετικό από τα **MASTER_SITES** (η τοποθεσία από όπου “κατεβαίνουν” τα αρχεία). Μπορείτε να αλλάξετε την επιλογή **MASTER_SITES** με την ακόλουθη εντολή:

```
# cd /usr/ports/directory
# make MASTER_SITE_OVERRIDE= \
ftp://ftp.FreeBSD.org/pub/FreeBSD/ports/distfiles/ fetch
```

Σε αυτό το παράδειγμα αλλάξαμε την επιλογή **MASTER_SITES** σε `ftp.FreeBSD.org/pub/FreeBSD/ports/distfiles/`.

Όξιθύος: Μερικά **ports** επιτρέπουν (ή απαιτούν) να δώσετε επιλογές μεταγλώττισης που μπορούν να ενεργοποιήσουν/απενεργοποιήσουν τμήματα της εφαρμογής που είναι αχρείαστα, συγκεκριμένες επιλογές ασφαλείας, και άλλες τροποποιήσεις. Κοινά παραδείγματα τέτοιων **ports** είναι τα `www/firefox`, `security/gpgme`, και το `mail/sylpheed-claws`. Όταν υπ'άρχουν διαθέσιμες τέτοιες επιλογές, θα εμφανιστεί στην οθόνη σας σχετικό μήνυμα.

5.5.2.1 Παρακάμπτοντας τους Προεπιλεγμένους Καταλόγους των Ports

Μερικές φορές είναι χρήσιμο (ή επιτακτικό) να χρησιμοποιήσετε ένα διαφορετικό κατ'άλογο εργασίας και εγκατάστασης. Οι μεταβλητές **WRKDIRPREFIX** και **PREFIX** μπορούν να παρακάμψουν τους προεπιλεγμένους καταλόγους. Για παράδειγμα, η εντολή:

```
# make WRKDIRPREFIX=/usr/home/example/ports install
```

θα μεταγλωττίσει το **port** στο `/usr/home/example/ports` και θα εγκαταστήσει τα πάντα στο `/usr/local`, ενώ η εντολή:

```
# make PREFIX=/usr/home/example/local install
```

θα μεταγλωττίσει το **port** στο `/usr/ports` και θα το εγκαταστήσει στο `/usr/home/example/local`.

Και φυσικά η εντολή:

```
# make WRKDIRPREFIX=../ports PREFIX=../local install
```

θα συνδυάσει και τα δυο (είναι πολύ μεγάλη για να την δείξουμε εδώ, αλλά πρέπει να πήρατε την γενική ιδέα).

Εναλλακτικά, αυτές οι μεταβλητές μπορούν να ρυθμιστούν ως μέρος του περιβάλλοντος σας. Διαβάστε την σελίδα **manual** για το κέλυφος σας, για να βρείτε τις σχετικές οδηγίες.

5.5.2.2 Αντιμετωπίζοντας το **imake**

Μερικά ports που χρησιμοποιούν το **imake** (μέρος του **X Window System**) δεν συνεργάζονται σωστά με το **PREFIX**, και επιμένουν να εγκατασταθούν στο **/usr/X11R6**. Όμοια, μερικά Perl ports αγνοούν το **PREFIX** και εγκαθίστανται στο δέντρο Perl. Το να κάνετε αυτά τα ports να σέβονται το **PREFIX** είναι μία δύσκολη ή αδύνατη δουλειά.

5.5.2.3 Επαναρύθμιση Επιλογών Ports

Όταν μεταγλωττίζετε κάποια ports, μπορεί να εμφανιστεί στην οθόνη σας ένα μενού επιλογών (βασισμένο σε **ncurses**) το οποίο να σας επιτρέπει να αλλάξετε διάφορες επιλογές μεταγλώττισης. Δεν είναι σπάνιο κάποιοι χρήστες να θέλουν να επισκεφτούν ξανά αυτό το μενού, για να προσθέσουν, να αφαιρέσουν ή να αλλάξουν κάποιες επιλογές, μετά την μεταγλώττιση του port. Μια επιλογή είναι να μετακινηθείτε στον κατ'άλογο του port και να γράψετε **make config**, με το οποίο θα εμφανιστεί ξανά το μενού με τις προηγούμενες ρυθμίσεις σας ήδη επιλεγμένες. Μια άλλη δυνατότητα, είναι να χρησιμοποιήσετε την εντολή **make showconfig**, με την οποία θα δείτε όλες τις επιλεγμένες ρυθμίσεις του port. Τέλος, μια ακόμα επιλογή είναι να εκτελέσετε την εντολή **make rmconfig** η οποία θα αφαιρέσει όλες τις αποθηκευμένες επιλογές και θα σας επιτρέψει να ξεκινήσετε ξανά από την αρχή. Όλες αυτές οι επιλογές, και ακόμα περισσότερες, εξηγούνται στη σελίδα **manual** του ports(7).

5.5.3 Αφαιρώντας Εγκατεστημένα Ports

Τώρα που γνωρίζετε πως να εγκαθιστάτε ports, πιθανώς θα αναρωτιέστε πως αφαιρούνται, στην περίπτωση που εγκαταστήσατε ένα και αργότερα αποφασίσατε ότι εγκαταστήσατε το λάθος port. Θα αφαιρέσουμε το προηγούμενο παράδειγμα (που ήταν το **lsof** για όσους δεν το πρόσεξαν). Τα ports αφαιρούνται όπως και τα πακέτα (το αναλύσαμε στην ενότητα *Χρησιμοποιώντας το Σύστημα των Πακέτων*), χρησιμοποιώντας την εντολή **pkg_delete(1)**:

```
# pkg_delete lsof-4.57
```

5.5.4 Αναβαθμίζοντας τα Ports

Αρχικά, δείτε τα παρωχημένα ports για τα οποία υπάρχουν διαθέσιμες νεότερες εκδόσεις στην Συλλογή των Ports, με την εντολή **pkg_version(1)**:

```
# pkg_version -v
```

5.5.4.1 **/usr/ports/UPDATING**

Μόλις ανανεώσετε την Συλλογή των Ports, πρέπει να ελέγξετε το αρχείο **/usr/ports/UPDATING**, πριν επιχειρήσετε την αναβάθμιση ενός port. Αυτό το αρχείο περιγράφει διάφορα πιθανά προβλήματα, καθώς και ενδεχόμενα πρόσθετα βήματα που πρέπει να εκτελέσετε όταν ανανεώνετε ένα port.

Παραδείγματα των παραπάνω, είναι η αλλαγή μορφής κάποιων αρχείων, αλλαγή στην τοποθεσία των αρχείων ρυθμίσεων, ή άλλες ασυμβατότητες με παλαιότερες εκδόσεις.

Αν το **UPDATING** αναιρεί κάτι που διαβάσατε εδώ, θεωρήστε ότι ισχύει το **UPDATING**.

5.5.4.2 Αναβαθμίζοντας Ports με το Portupgrade

Το εργαλείο **portupgrade** είναι σχεδιασμένο για να αναβαθμίζει εύκολα εγκατεστημένα ports. Διατίθεται από το `ports-mgmt/portupgrade` port. Εγκαταστήστε το όπως κάθε port, χρησιμοποιώντας την εντολή `make install clean`:

```
# cd /usr/ports/ports-mgmt/portupgrade
# make install clean
```

Εντολή `pkgdb -F` θα διαβάσει και θα διορθώσει όλες τις ασυνέπειες που ίσως υπάρχουν στη λίστα των εγκατεστημένων ports. Είναι καλή ιδέα είναι να την εκτελείτε συχνά, ενδεχομένως πριν από κάθε αναβάθμιση.

Όταν εκτελείτε το `portupgrade -a`, το **portupgrade** θα αρχίσει να αναβαθμίζει όλα τα παρωχημένα ports που είναι εγκατεστημένα στο σύστημα σας. Χρησιμοποιήστε την επιλογή `-i` αν θέλετε να σας ρωτά για επιβεβαίωση για κάθε ξεχωριστή αναβάθμιση.

```
# portupgrade -ai
```

Αν θέλετε να αναβαθμίσετε μόνο μία συγκεκριμένη εφαρμογή, και όχι όλα τα διαθέσιμα ports, χρησιμοποιήστε το `portupgrade pkgname`. Συμπεριλάβετε την επιλογή `-R` αν το **portupgrade** πρέπει πρώτα να αναβαθμίσει όλα τα ports που απαιτούνται για την συγκεκριμένη εφαρμογή.

```
# portupgrade -R firefox
```

Για να χρησιμοποιήσετε πακέτα αντί για ports στην εγκατάσταση, δώστε την επιλογή `-P`. Με αυτή την επιλογή το **portupgrade** αναζητά τους τοπικούς καταλόγους που ορίζονται στο `PKG_PATH`, ή ανακτά τα πακέτα από απομακρυσμένα sites εάν δεν βρεθούν τοπικά. Αν τα πακέτα δεν μπορούν να ανακτηθούν με τους παραπάνω τρόπους, το **portupgrade** θα χρησιμοποιήσει τα ports. Για να αποφύγετε εντελώς την χρήση των ports, καθορίστε την επιλογή `-PP`.

```
# portupgrade -PR gnome2
```

Για να ανακτήσετε απλώς τα distfiles (ή τα πακέτα, αν έχετε ορίσει την επιλογή `-P`) χωρίς να μεταγλωττίσετε ή να εγκαταστήσετε τίποτα, χρησιμοποιήστε το `-F`. Για περισσότερες πληροφορίες, δείτε το `portupgrade(1)`.

5.5.4.3 Αναβαθμίζοντας Ports με το Portmanager

Το **Portmanager** είναι ένα ακόμα εργαλείο για εύκολη αναβάθμιση εγκατεστημένων ports. Διατίθεται από το `ports-mgmt/portmanager` port:

```
# cd /usr/ports/ports-mgmt/portmanager
# make install clean
```

Όλα τα εγκατεστημένα ports μπορούν να αναβαθμιστούν χρησιμοποιώντας αυτή την απλή εντολή:

```
# portmanager -u
```

Μπορείτε να προσθέσετε την επιλογή `-ui` στην παραπάνω εντολή (`portmanager -u -ui`) για να ερωτηθείτε να επιβεβαιώσετε κάθε βήμα που θα εκτελέσει το **Portmanager**. Το **Portmanager** μπορεί επίσης να χρησιμοποιηθεί για να εγκαταστήσετε νέα ports στο σύστημα. Σε αντίθεση με την εντολή

`make install clean`, το **Portmanager** θα αναβαθμίσει όλες τις εξαρτήσεις πριν την μεταγλώττιση και εγκατάσταση του επιλεγμένου port.

```
# portmanager x11/gnome2
```

Αν υπάρχουν προβλήματα που σχετίζονται με τις εξαρτήσεις ενός επιλεγμένου port, μπορείτε να χρησιμοποιήσετε το **Portmanager** για να τις επανα-μεταγλωττίσει όλες με την σωστή σειρά. Μόλις τελειώσει με τις εξαρτήσεις, θα επανα-μεταγλωττίσει και το προβληματικό port.

```
# portmanager graphics/gimp -f
```

Για περισσότερες πληροφορίες δείτε τη σελίδα `manual portmanager(1)`.

5.5.4.4 Αναβαθμίζοντας τα Ports μέσω του Portmaster

Το **Portmaster** είναι ένα ακόμα εργαλείο για την αναβάθμιση των εγκατεστημένων ports. Το **Portmaster** σχεδιάστηκε ώστε να χρησιμοποιεί τα εργαλεία που παρέχει το “βασικό” σύστημα (δεν εξαρτάται από άλλα ports) και χρησιμοποιεί τις πληροφορίες του `/var/db/pkg` για να καθορίσει ποια ports θα αναβαθμίσει. Είναι διαθέσιμο μέσω του port `ports-mgmt/portmaster`:

```
# cd /usr/ports/ports-mgmt/portmaster
# make install clean
```

Το **Portmaster** ομαδοποιεί τα ports σε τέσσερις κατηγορίες:

- Root ports (δεν εξαρτώνται από άλλα, και ούτε άλλα εξαρτώνται από αυτά)
- Trunk ports (δεν εξαρτώνται από άλλα, ωστόσο κάποια πακέτα εξαρτώνται από αυτά)
- Branch ports (έχουν εξαρτήσεις και προς τις δύο κατευθύνσεις)
- Leaf ports (εξαρτώνται από άλλα, αλλά όχι το αντίθετο)

Μπορείτε να δείτε μια λίστα όλων των εγκατεστημένων ports και να ψάξετε για ενημερωμένες εκδόσεις, χρησιμοποιώντας την επιλογή `-L`:

```
# portmaster -L
====>>> Root ports (No dependencies, not depended on)
====>>> ispell-3.2.06_18
====>>> screen-4.0.3
          ====>>> New version available: screen-4.0.3_1
====>>> tcpflow-0.21_1
====>>> 7 root ports
...
====>>> Branch ports (Have dependencies, are depended on)
====>>> apache-2.2.3
          ====>>> New version available: apache-2.2.8
...
====>>> Leaf ports (Have dependencies, not depended on)
====>>> automake-1.9.6_2
====>>> bash-3.1.17
          ====>>> New version available: bash-3.2.33
...
====>>> 32 leaf ports
```

```
====>> 137 total installed ports
====>> 83 have new versions available
```

Μπορείτε να αναβαθμίσετε όλα τα εγκατεστημένα ports με την παρακάτω απλή εντολή:

```
# portmaster -a
```

Όξιάβυός: Από προεπιλογή, το **Portmaster** θα δημιουργήσει αντίγραφο ασφαλείας του εγκατεστημένου πακέτου πριν το διαγράψει. Αν η εγκατάσταση της νέας έκδοσης είναι επιτυχής, το **Portmaster** θα σβήσει το αντίγραφο αυτό. Αν χρησιμοποιήσετε την επιλογή **-b**, το **Portmaster** δεν θα σβήσει αυτόματα το αντίγραφο. Αν χρησιμοποιήσετε την επιλογή **-i**, θα θέσετε το **Portmaster** σε διαδραστική λειτουργία, όπου θα σας ζητήσει επιβεβαίωση πριν την αναβάθμιση κάθε port.

Αν αντιμετωπίσετε λάθη κατά τη διαδικασία της αναβάθμισης, μπορείτε να χρησιμοποιήσετε την επιλογή **-f** για να αναβαθμίσετε και να μεταγλωττίσετε ξανά όλα τα ports:

```
# portmaster -af
```

Μπορείτε επίσης να χρησιμοποιήσετε το **Portmaster** για να εγκαταστήσετε νέα ports στο σύστημα σας, αναβαθμίζοντας και όλες τις εξαρτήσεις τους πριν τη μεταγλώττιση και εγκατάστασή τους:

```
# portmaster shells/bash
```

Παρακαλούμε δείτε τη σελίδα **manual** του **portmaster(8)** για περισσότερες πληροφορίες.

5.5.5 Ports και Αποθηκευτικός Χώρος

Ε Συλλογή των Ports καταναλώνει διαθέσιμο χώρο στο δίσκο με την πάροδο του χρόνου. Μετά την μεταγλώττιση και εγκατάσταση λογισμικού από τα ports, πρέπει πάντα να θυμάστε να καθαρίζετε τους προσωρινούς καταλόγους **work** χρησιμοποιώντας την εντολή **make clean**. Μπορείτε να καθαρίσετε όλη την Συλλογή των Ports με την ακόλουθη εντολή:

```
# portsclean -C
```

Με την πάροδο του χρόνου, θα συσσωρευτούν πολλά αρχεία διανομής πηγαίου κώδικα στον κατάλογο **distfiles**. Μπορείτε να τα αφαιρέσετε χειροκίνητα, ή μπορείτε να χρησιμοποιήσετε την ακόλουθη εντολή για να διαγράψετε όλα τα **distfiles** που δεν σχετίζονται πλέον με κανένα port:

```
# portsclean -D
```

Ή για να αφαιρέσετε όλα τα **distfiles** που δεν σχετίζονται με κανένα port που βρίσκεται εγκατεστημένο στο σύστημα σας:

```
# portsclean -DD
```

Όξιάβυός: Το εργαλείο **portsclean** εγκαθίσταται ως μέρος του **portupgrade**.

Μην ξεχνάτε να αφαιρείτε τα εγκατεστημένα ports όταν δεν τα χρειάζεστε πλέον. Ένα καλό εργαλείο για να αυτοματοποιηθεί αυτή η εργασία, είναι το port ports-mgmt/pkg_cutleaves.

5.6 Ενέργειες μετ'α την Εγκατάσταση

Μετ'α την εγκατάσταση μιας νέας εφαρμογής, λογικά θα θέλετε να διαβάσετε ότι τεκμηρίωση υπάρχει, να τροποποιήσετε τα αρχεία ρυθμίσεων που χρειάζεται, να βεβαιωθείτε ότι η εφαρμογή ξεκινάει κατ'α την εκκίνηση (αν είναι daemon), κ.λ.π.

Τα ακριβή βήματα που θα χρειαστούν για να ρυθμίσετε κ'αθε εφαρμογή, θα είναι προφανώς διαφορετικά. Όμως, αν μόλις εγκαταστήσατε μια νέα εφαρμογή και αναρωτιέστε “Τώρα τι;” οι παρακάτω συμβουλές μπορεί να σας βοηθήσουν:

- Χρησιμοποιήστε το `pkg_info(1)` για να δείτε τι αρχεία εγκαταστήθηκαν, και που. Για παράδειγμα, αν μόλις εγκαταστήσατε το `FooPackage version 1.0.0`, τότε η εντολή:

```
# pkg_info -L foopackage-1.0.0 | less
```

θα σας δείξει όλα τα αρχεία που εγκαταστήθηκαν από αυτό το πακέτο. Προσέξτε τα αρχεία στον κατάλογο `man/`, που θα είναι σελίδες `manual`, τους καταλόγους `etc/`, όπου θα είναι τα αρχεία ρυθμίσεων, και το `doc/`, όπου θα βρίσκεται πιο περιεκτική τεκμηρίωση.

Αν δεν είστε σίγουρος ποια έκδοση της εφαρμογής εγκαταστήσατε, μια εντολή όπως αυτή:

```
# pkg_info | grep -i foopackage
```

θα βρει όλα τα εγκατεστημένα πακέτα που έχουν το `foopackage` στο όνομα του πακέτου. Αντικαταστήστε το `foopackage` στην γραμμή εντολών με το πακέτο που αναζητάτε.

- Μόλις δείτε που βρίσκονται τα `manual pages` της εφαρμογής, δείτε τα με την `man(1)`. Όμοια, δείτε τα παραδείγματα των αρχείων ρύθμισης, και όποια άλλη πρόσθετη τεκμηρίωση διατίθεται.
- Αν υπάρχει `web site` για την εφαρμογή, ελέγξτε το για πρόσθετη τεκμηρίωση, συχνές ερωτήσεις (FAQ), και άλλα. Αν δεν είστε σίγουρος για την διεύθυνσή του `web site`, ίσως το βρείτε στην έξοδο της εντολής:

```
# pkg_info foopackage-1.0.0
```

Αν υπάρχει γραμμή `www:`, θα πρέπει να έχει το URL για το `web site` της εφαρμογής.

- Ports που πρέπει να ξεκινούν κατ'α την εκκίνηση (όπως διακομιστές Internet) συνήθως εγκαθιστούν ένα script στο `/usr/local/etc/rc.d`. Πρέπει να ελέγξετε το script για την ορθότητα του και να το τροποποιήσετε ή να το μετονομάσετε αν χρειάζεται. Δείτε το Εκκινώντας Υπηρεσίες για περισσότερες πληροφορίες.

5.7 Αντιμετωπίζοντας Καλασμένα Ports

Αν έρθετε αντιμέτωπος με ένα port το οποίο δεν λειτουργεί, υπάρχουν κάποια πράγματα που μπορείτε να κάνετε:

1. Δείτε αν εκκρεμεί κάποια διόρθωση για το port στο Problem Report database (<http://www.FreeBSD.org/support.html#gnats>). Εάν ναι, μπορείτε να χρησιμοποιήσετε τη προτεινόμενη διόρθωση.
2. Ζητήστε βοήθεια από τον συντηρητή του port. Πληκτρολογήστε `make maintainer` ή διαβάστε το `Makefile` για να βρείτε την διεύθυνση email του συντηρητή. Στο μήνυμά σας, θυμηθείτε να συμπεριλάβετε το όνομα και την έκδοση του port (στείλτε τη γραμμή `$FreeBSD:` από το `Makefile`) καθώς και την έξοδο του σφάλματος.

Όχι!Βυός: Μερικά ports δεν συντηρούνται από κάποιο συγκεκριμένο άτομο, αλλά από κάποια mailing list (http://www.FreeBSD.org/doc/el_GR.ISO8859-7/articles/mailling-list-faq/article.html). Πολλές, αν όχι όλες, από αυτές τις διευθύνσεις έχουν την μορφή `<freebsd-listname@FreeBSD.org>`. Παρακαλούμε να το έχετε υπόψη σας κατ'ά τη διατύπωση των ερωτήσεών σας.

Συγκεκριμένα, τα ports που φαίνονται ότι συντηρούνται από το `<ports@FreeBSD.org>`, δεν συντηρούνται από κανέναν στην πραγματικότητα. Διορθώσεις και υποστήριξη, αν υπ'άρχουν, έρχονται γενικά από την κοινότητα που συμμετέχει στην συγκεκριμένη mailing list. Χρειάζόμαστε πάντοτε περισσότερους εθελοντές!

Αν δεν λάβετε απάντηση, μπορείτε να χρησιμοποιήσετε το `send-pr(1)` για να στείλετε μια αναφορά σφάλματος (δείτε το Γράφοντας Αναφορές Σφάλματος για το FreeBSD (http://www.FreeBSD.org/doc/el_GR.ISO8859-7/articles/problem-reports/article.html)).

3. Διορθώστε το! Το Porter's Handbook (http://www.FreeBSD.org/doc/el_GR.ISO8859-7/books/porters-handbook/index.html) περιέχει λεπτομερείς πληροφορίες για την υποδομή των "Ports" ώστε να μπορείτε να διορθώσετε το περιστασιακό προβληματικό port ή ακόμα και να δημιουργήσετε ένα δικό σας port!
4. Ανακτήστε το πακέτο από ένα κοντινό σας FTP site. Ε "κύρια" συλλογή πακέτων βρίσκεται στο `ftp.FreeBSD.org`, στον κατάλογο πακέτων (`ftp://ftp.FreeBSD.org/pub/FreeBSD/ports/packages/`). Πριν τη χρησιμοποιήσετε, ελέγξτε πρώτα το τοπικό σας mirror. Τα πακέτα είναι πιο σίγουρο ότι θα λειτουργήσουν, από το να προσπαθείτε να μεταγλωττίσετε τον πηγαίο κώδικα, και η διαδικασία τελειώνει πιο γρήγορα. Χρησιμοποιήστε το πρόγραμμα `pkg_add(1)` για να εγκαταστήσετε το πακέτο στο σύστημά σας.

Εἰσαγωγή 6 Το Σύστημα X Window

Ανανεώθηκε για τον X11 server του X.Org από τον Ken Tom ἔἰς Marc Fonvieille.

6.1 Σύνοψη

Το FreeBSD χρησιμοποιεί το X11 για να παρέχει στους χρήστες ἓνα ισχυρό γραφικό περιβάλλον εργασίας. Το περιβάλλον X11 εἶναι μῖα υλοποίηση ανοικτοῦ κώδικα του συστήματος X Window που υλοποιεῖται στο **Xorg** (καθώς και σε ἄλλο λογισμικό που δεν περιγράφεται ἐδῶ). Ἐπροεπιλεγμένη και επίσημη διανομή του X11 εἶναι το **Xorg**, ο X11 server που ἀναπτύχθηκε ἀπὸ το X.Org Foundation με ἄδεια χρήσης ἀρκετὰ ὅμοια με αὐτή που χρησιμοποιεῖται ἀπὸ το FreeBSD. Ὑπάρχουν ἐπίσης διαθέσιμοι ἐμπορικοί X servers για το FreeBSD.

Για περισσότερες πληροφορίες που σχετίζονται με τις κάρτες γραφικῶν που υποστηρίζονται ἀπὸ το περιβάλλον X11, δείτε την δικτυακή τοποθεσία Xorg (<http://www.x.org/>).

Αφὺ διαβάσετε αὐτὸ το κεφάλαιο, θα ξέρετε:

- Τα διάφορα τμήματα του συστήματος X Window, και πως συνεργάζονται μεταξύ τους.
- Πως να εγκαταστήσετε και να ρυθμίσετε το περιβάλλον X11.
- Πως να εγκαταστήσετε και να ρυθμίσετε διαφορετικούς διαχειριστές παραθύρων (window managers).
- Πως να χρησιμοποιήσετε TrueType® γραμματοσειρές στο X11.
- Πως να ρυθμίσετε το σύστημα σας για σύνδεση (login) μέσω γραφικοῦ περιβάλλοντος (**XDM**).

Πριν διαβάσετε αὐτὸ το κεφάλαιο, θα πρέπει:

- Να ξέρετε πως να εγκαταστήσετε πρόσθετο λογισμικό τρίτου κατασκευαστή (Εἰσαγωγή 5).

6.2 Κατανόηση του περιβάλλοντος X11

Ἐ χρήση του περιβάλλοντος X11 για πρώτη φορὰ μπορεί να προκαλέσει μῖα μικρή ταραχή σε ὅποιον ἔχει συνηθίσει σε ἄλλα γραφικὰ περιβάλλοντα, ὅπως τα Microsoft Windows ἢ το Mac OS.

Γενικὰ, δεν εἶναι ἀπαραίτητο να καταλαβαίνετε με κἄθε λεπτομέρεια των διαφόρων τμημάτων του X11 και πῶς ἀλληλεπιδροῦν μεταξύ τους. Κἄποιες βασικές γνώσεις ὅμως, εἶναι χρήσιμες και βοηθοῦν στο να ἐκμεταλλευτεῖτε καλύτερα τις δυνατότητες του X11.

6.2.1 Γιατί λέγεται **X11** το περιβάλλον εργασίας;

Το X δεν εἶναι το πρώτο περιβάλλον εργασίας που γράφτηκε για συστήματα UNIX, ἀλλ᾽ εἶναι σήμερα το πιο δημοφιλές. Ἐ ἀρχική ομᾶδα ἀνάπτυξης του X εἶχε δουλέψει σε ἓνα ἄλλο σύστημα πριν γράψει το X. Το ὄνομα του παλιότερου συστήματος ἦταν “W” (ἀπὸ την Ἀγγλική λέξη “window”). Το γράμμα X ἦταν ἀπλ᾽α το ἐπόμενο γράμμα στο Λατινικό ἀλφάβητο.

Μπορείτε να αναφέρεσθε στο X με τὰ ονόματα “X”, “X Window System”, “X11”, καθώς και με μερικούς ἄλλους ὀρους. Προσοχή ὅμως: κ’άποιοι ἄνθρωποι θεωροῦν προσβλητικό τὸν ὄρο “X Windows”. Για περισσότερες πληροφορίες σχετικὰ με αὐτό, δείτε τὴ σελίδα manual X(7).

6.2.2 Τὸ Μοντέλο Πελάτη/Διακομιστῆ τῶν X11

Τὸ περιβάλλον X11 ἔχει σχεδιαστεί ἀπὸ τὴν ἀρχὴ ἔτσι ὥστε νὰ ἔχει ἐγγενὴ δικτυακὴ υποστήριξη, με βάση ἓνα μοντέλο “πελάτη-διακομιστῆ”.

Στὸ μοντέλο λειτουργίας τοῦ X11, ὁ “διακομιστὴς X” ἐκτελεῖται στὸν υπολογιστὴ στὸν ὁποῖο ἔχει συνδεθεῖ τὸ πληκτρολόγιο, ἡ οθόνη καὶ τὸ ποντίκι. Ὁ διακομιστὴς X εἶναι υπεύθυνος γιὰ τὴ διαχείριση τῆς οθόνης, τῆς εἰσόδου ἀπὸ τὸ πληκτρολόγιο, τὸ ποντίκι, καὶ ἄλλες συσκευές εἰσόδου ἢ ἐξόδου (για παρ’αδειγμα, μιὰ “ταμπλέτα” μπορεῖ νὰ χρησιμοποιεῖται ὡς συσκευὴ εἰσόδου καὶ ἓνας video-προβολέας ὡς ἐναλλακτικὴ συσκευὴ ἐξόδου). Κ’ἄθε ἐφαρμογὴ X (π.χ. τὸ **XTerm** ἢ τὸ **Netscape**) εἶναι ἓνας “πελάτης”. Ἐνας πελάτης στέλνει μηνύματα στὸν διακομιστὴ ὅπως “Παρακαλῶ σχεδιάσε ἓνα παρ’αθυρο σὲ αὐτές τὶς συντεταγμένες”, καὶ ὁ διακομιστὴς στέλνει πίσω μηνύματα ὅπως “Ὁ χρήστης μόλις πῆγε στὸ πλήκτρο OK”.

Σε ἓνα σπίτι ἢ ἓνα μικρὸ γραφεῖο, ὁ διακομιστὴς καὶ οἱ πελάτες X συχνὰ ἐκτελοῦνται στὸν ἴδιο υπολογιστὴ. Ὅμως, εἶναι ἀπόλυτα ἐφικτὸ νὰ ἐκτελεῖται ὁ διακομιστὴς X σὲ ἓναν λιγότερο ἰσχυρὸ ἐπιτραπέζιο υπολογιστὴ, καὶ νὰ ἐκτελοῦνται οἱ ἐφαρμογές X (οἱ πελάτες) σὲ ἓνα, ἄς πούμε, ἰσχυρὸ καὶ ἀκριβὸ μηχανήμα που ἐξυπηρετεῖ τὸ γραφεῖο. Σὲ αὐτὸ τὸ σενάριο ἡ ἐπικοινωνία μεταξὺ τῶν πελατῶν X καὶ τοῦ διακομιστῆ γίνεται μέσω δικτύου.

Αὐτὸ προκαλεῖ σύγχυση σὲ ὁρισμένους, ἐπειδὴ ἡ ορολογία τοῦ X εἶναι ἀκριβῶς ἀντίθετη ἀπὸ ὅτι περιμέναν. Οἱ χρήστες συνήθως περιμένουν ὁ “διακομιστὴς X” νὰ εἶναι ἓνα μεγάλο ἰσχυρὸ μηχανήμα σὲ ἓνα δωμάτιο καὶ ὁ “πελάτης X” νὰ εἶναι τὸ μηχανήμα τοῦ γραφείου τους.

Εἶναι σημαντικό νὰ θυμᾶστε ὅτι ὁ διακομιστὴς X εἶναι τὸ μηχανήμα με τὴν οθόνη καὶ τὸ πληκτρολόγιο, καὶ οἱ πελάτες X εἶναι τὰ προγράμματα που ἐμφανίζουν τὰ παρ’αθυρα.

Δεν ὑπ’ἄρχει τίποτα στὸ πρωτόκολλο που νὰ ἀναγκάσει τὰ μηχανήματα τῶν πελατῶν καὶ τοῦ διακομιστῆ νὰ ἐκτελοῦνται στὸ ἴδιο λειτουργικὸ σύστημα, ἢ ἀκόμη νὰ ἐκτελοῦνται στὸν ἴδιο τύπο υπολογιστῆ. Εἶναι ἀπόλυτα ἐφικτὸ νὰ ἐκτελεῖται ἓνας διακομιστὴς X στὰ Microsoft Windows ἢ στὸ Mac OS τῆς Apple, καὶ ὑπ’ἄρχουν διαθέσιμες δι’ἄφορες ἐλεύθερες καὶ ἐμπορικὲς ἐφαρμογές που κ’ἀνουν ἀκριβῶς αὐτό.

6.2.3 Ὁ Διαχειριστὴς Παραθύρων

Ἡ φιλοσοφία σχεδιασμοῦ τοῦ X μοιάζει πολὺ με τὴν φιλοσοφία σχεδιασμοῦ τοῦ UNIX, “ἐργαλεῖα, ὄχι πολιτικὴ”. Αὐτὸ σημαίνει ὅτι τὸ X δεν προσπαθεῖ νὰ υπαγορεύσει πῶς θὰ υλοποιηθεῖ μιὰ ἐργασία. Αντίθετα, παρέχονται ἐργαλεῖα στὸν χρήστη, καὶ εἶναι δική του ἐυθύνη νὰ αποφασίσει πῶς θὰ τὰ χρησιμοποιήσει.

Αὐτὴ ἡ φιλοσοφία ἐπεκτείνεται στὸ ὅτι τὸ X δεν υπαγορεύει πῶς πρέπει νὰ ἐμφανίζονται τὰ παρ’αθυρα στὴν οθόνη, πῶς θὰ μετακινηθοῦν με τὸ ποντίκι, τι συνδυασμοὶ πλήκτρων πρέπει νὰ χρησιμοποιηθοῦν γιὰ νὰ μετακινηθοῦμε μεταξὺ τῶν παραθύρων (π.χ., **Alt+Tab**, στὴν περίπτωση τῶν Microsoft Windows), πῶς πρέπει νὰ μοιάζουν οἱ μπάρες τίτλων σὲ κ’ἄθε παρ’αθυρο, ἂν θὰ ἔχουν ἢ ὄχι πλήκτρα κλεισίματος πάνω τους, κ.ο.κ.

Αντίθετα, το X αναθέτει αυτήν την ευθύνη σε μία εφαρμογή που ονομάζεται “Διαχειριστής Παραθύρων”. Υπάρχουν πάρα πολλοί διαχειριστές παραθύρων διαθέσιμοι για το περιβάλλον X. Ορισμένοι από αυτούς είναι οι: **AfterStep**, **Blackbox**, **ctwm**, **Enlightenment**, **fvwm**, **Sawfish**, **twm**, **Window Maker**, και πολλοί άλλοι. Κ’αθε ένας από αυτούς τους διαχειριστές παραθύρων έχει διαφορετική αίσθηση και εμφάνιση. Μερικοί από αυτούς υποστηρίζουν “εικονικές επιφάνειες εργασίας”, μερικοί επιτρέπουν προσαρμοσμένους συνδυασμούς πλήκτρων για την διαχείριση της επιφάνειας εργασίας, μερικοί έχουν ένα πλήκτρο “Start” ή κ’ατι παρόμοιο, μερικοί υποστηρίζουν “θέματα” (themes), επιτρέποντας την ολοκληρωτική αλλαγή εμφάνισης με την εφαρμογή ενός νέου θέματος. Οι διαχειριστές παραθύρων που έχουμε αναφέρει ως τώρα, και πολλοί άλλοι, είναι διαθέσιμοι στην κατηγορία `x11-wm` της Συλλογής των Ports.

Επιπλέον, τα δύο πιο δημοφιλή ολοκληρωμένα περιβάλλοντα εργασίας, το **KDE** και το **GNOME**, έχουν τον δικό τους διαχειριστή παραθύρων που είναι ενσωματωμένος με το υπόλοιπο περιβάλλον εργασίας.

Κ’αθε διαχειριστής παραθύρων έχει επίσης και διαφορετικό μηχανισμό ρύθμισης: μερικοί ρυθμίζονται συμπληρώνοντας με χειροκίνητο τρόπο ένα αρχείο ρυθμίσεων, άλλοι διαθέτουν γραφικά εργαλεία για τις περισσότερες ρυθμίσεις. Υπ’αρχει ακόμα κι ένας (**Sawfish**) που έχει αρχείο ρυθμίσεων γραμμένο σε μια διάλεκτο της γλώσσας Lisp.

Πολιτική Εστίασης: Άλλο ένα θέμα για το οποίο είναι υπεύθυνος ο διαχειριστής παραθύρων είναι η “πολιτική εστίασης” του ποντικιού. Κ’αθε σύστημα παραθύρων χρειάζεται κ’αποιο τρόπο επιλογής του παραθύρου που θα δέχεται αυτ’α που πληκτρολογούνται, και θα πρέπει να φαίνεται κ’απως ότι αυτό το παράθυρο είναι ενεργό.

Μία γνωστή πολιτική εστίασης λέγεται “click-to-focus”. Αυτό το μοντέλο χρησιμοποιείται στα **Microsoft Windows**, όπου ένα παράθυρο γίνεται ενεργό αν δεχτεί ένα πάτημα του ποντικιού.

Το X δεν υποστηρίζει καμία συγκεκριμένη πολιτική εστίασης. Αντίθετα, ο διαχειριστής παραθύρων ελέγχει ποίο παράθυρο έχει εστιαστεί κ’αθε στιγμή. Διαφορετικοί διαχειριστές παραθύρων υποστηρίζουν διαφορετικές μεθόδους εστίασης. Όλοι τους υποστηρίζουν την μέθοδο **click to focus**, και οι περισσότεροι από αυτούς υποστηρίζουν και αρκετές άλλες.

Οι πιο δημοφιλείς μέθοδοι εστίασης είναι:

focus-follows-mouse

Το παράθυρο που βρίσκεται κ’ατω από τον δείκτη του ποντικιού είναι το παράθυρο που έχει την εστίαση. Το ενεργό παράθυρο δεν είναι απαραίτητο να είναι αυτό που βρίσκεται πάνω από όλα τα άλλα. Ε εστίαση αλλάζει με την στόχευση ενός άλλου παραθύρου, χωρίς να είναι απαραίτητο το κλικ πάνω του.

sloppy-focus

Αυτή η πολιτική είναι μια μικρή επέκταση του **focus-follows-mouse**. Με την πολιτική εστίασης **focus-follows-mouse**, αν το ποντίκι βρεθεί πάνω από το αρχικό (root) παράθυρο (ή το παρασκήνιο) δεν υπ’αρχει εστίαση σε κανένα παράθυρο, και ότι πληκτρολογείται απλώς χ’ανεται. Με τη **sloppy-focus**, η εστίαση αλλάζει μόνο αν ο δείκτης βρεθεί πάνω από ένα νέο παράθυρο, και όχι όταν φεύγει από το τρέχον παράθυρο.

click-to-focus

Το ενεργό παράθυρο επιλέγεται με κλικ του ποντικιού. Το παράθυρο τότε “ανασηκώνεται”, και εμφανίζεται μπροστ’α από όλα τα άλλα παράθυρα. Ότι πληκτρολογηθεί θα οδηγηθεί σε αυτό το παράθυρο, ακόμα και αν ο δείκτης μετακινηθεί σε άλλο παράθυρο.

Πολλοί διαχειριστές παραθύρων υποστηρίζουν ακόμα πιο εξωτικές πολιτικές εστίασης, καθώς και παραλλαγές των παραπάνω. Συμβουλευθείτε την τεκμηρίωση του εκάστοτε διαχειριστή παραθύρων για περισσότερες λεπτομέρειες.

6.2.4 Γραφικὰ Στοιχεία Διεπαφῆς (Widgets)

Ε προσέγγιση του X να διαθέτει εργαλεία και όχι να υπαγορεύει τον τρόπο χρήσης τους, διευρύνεται και στα γραφικὰ στοιχεία διεπαφῆς (widgets) που φαίνονται στην οθόνη σε κάθε εφαρμογή.

Τα “widgets” είναι ένας όρος για όλα τα αντικείμενα στο περιβάλλον του χρήστη που μπορεί κάποιος να κάνει κλικ ή να τα χειριστεί με κάποιον τρόπο: πλήκτρα, πλαίσια επιλογῆς, πλήκτρα εναλλαγῆς, εικονίδια, λίστες, και ἄλλα. Τα Microsoft Windows τα ονομάζουν “controls (χειριστήρια)”.

Τα Microsoft Windows και το Mac OS της Apple έχουν και τα δύο πολύ αυστηρή πολιτική γραφικῶν στοιχείων διεπαφῆς. Οι προγραμματιστές εφαρμογῶν πρέπει υποτίθεται να εξασφαλίσουν ότι οι εφαρμογές τους θα ἔχουν κοινή αίσθηση και εμφάνιση (look and feel). Στο X, δεν θεωρήθηκε απαραίτητο να γίνει επιβολή ενός συγκεκριμένου στυλ γραφικῶν, ή να τεθούν κάποια υποχρεωτικὰ γραφικὰ στοιχεία διεπαφῆς.

Σαν αποτέλεσμα, μην περιμένετε τις εφαρμογές για X να ἔχουν κοινή εμφάνιση. Υπάρχουν διάφορες δημοφιλείς συλλογές γραφικῶν στοιχείων διεπαφῆς και παραλλαγές τους, συμπεριλαμβανομένης και της αυθεντικής Athena συλλογῆς γραφικῶν στοιχείων διεπαφῆς του MIT, Motif® (παραλλαγή της οποίας είναι και η συλλογή γραφικῶν στοιχείων διεπαφῆς των Microsoft Windows, με λοξές γωνίες και τρεις διαβαθμίσεις του γκρι), το OpenLook, και ἄλλα.

Οι περισσότερες νέες X εφαρμογές σήμερα χρησιμοποιούν μια συλλογή γραφικῶν στοιχείων διεπαφῆς με μοντέρνα εμφάνιση, είτε το Qt, που χρησιμοποιείται από το KDE, είτε το GTK+, που χρησιμοποιείται από το GNOME. Από αυτή την ἄποψη, υπ᾽άρχει κάποια σύγκλιση στην εμφάνιση του UNIX desktop, το οποίο οπωσδήποτε κάνει τα πράγματα ευκολότερα για τον νέο χρήστη.

6.3 Εγκατάσταση του X11

Το Xorg είναι η προεπιλεγμένη υλοποίηση X11 για το FreeBSD. Το Xorg είναι ο διακομιστής C της υλοποίησης X Window System του X.Org Foundation, και είναι ανοικτού κώδικα. Ο Xorg είναι βασισμένος στον κώδικα του XFree86 4.4RC2 και του X11R6.6. Η έκδοση του Xorg που διατίθεται από την Συλλογή των Ports του FreeBSD είναι η 7.7.

Για να μεταγλωττίσετε και να εγκαταστήσετε το Xorg από την Συλλογή των Ports:

```
# cd /usr/ports/x11/xorg
# make install clean
```

Όχιἄβυός: Για να μεταγλωττίσετε ολόκληρο το Xorg σιγουρευθείτε ότι ἔχετε το λιγότερο 4 GB ελεύθερο χώρο διαθέσιμο.

Εναλλακτικὰ, το X11 μπορεί να εγκατασταθεῖ ἄμεσα ἀπὸ πακέτα. Ὑπάρχουν διαθέσιμα ἑτοιμα πακέτα του C11 για χρήση με το εργαλεῖο `pkg_add(1)`. Αν χρησιμοποιήσετε τη δυνατότητα του `pkg_add(1)` για λήψη μέσω δικτύου, δεν θα πρέπει στην γραμμὴ εντολῶν να δώσετε τον αριθμὸ ἐκδοσης (version number) του πακέτου. Το `pkg_add(1)` θα “κατεβᾶσει” αυτόματα την τελευταία ἐκδοση της εφαρμογῆς.

Ἐτσι, για να γίνεῖ η λήψη και η εγκατᾶσταση του **Xorg**, απλῶς εκτελέστε:

```
# pkg_add -r xorg
```

Ὁρίσθεις: Τα παραπάνω παραδείγματα θα εγκαταστήσουν ολόκληρη την διανομὴ X11 που περιλαμβάνει διακομιστῆς, πελᾶτες, γραμματοσειρές κλπ. Διατίθενται ἐπίσης ξεχωριστὰ, τμηματικὰ πακέτα και `ports` για το X11.

Για να εγκαταστήσετε την ελάχιστη δυνατὴ διανομὴ X11, μπορείτε εναλλακτικὰ να χρησιμοποιήσετε το `port x11/xorg-minimal`.

Το υπόλοιπο του κεφαλαίου θα σας ἐξηγήσει πως ρυθμίζεται το X11, και πως να στήσετε ἓνα παραγωγικὸ desktop περιβάλλον.

6.4 Ρύθμιση του X11

Συνεισφορὰ του Christopher Shumway.

6.4.1 Πριν ξεκινήσετε

Στις περισσότερες περιπτώσεις, το C11 ρυθμίζεται αυτόματα. Αν το σύστημα σας εἶναι παλιὸ ἢ διαθέτει ἐξεζητημένα εξαρτήματα, θα εἶναι χρήσιμο να μαζέψετε κᾶποιες ἐπιπλέον πληροφορίες σχετικὰ με το υλικὸ σας πριν ξεκινήσετε τη ρύθμιση.

- Συχνότητες λειτουργίας της οθόνης σας
- Chipset της κᾶρτας γραφικῶν
- Μνήμη της κᾶρτας γραφικῶν

Ἡ ἀνάλυση της οθόνης και ο ρυθμὸς ἀνανέωσης προσδιορίζονται ἀπὸ τις ὀριζόντιες και κατακόρυφες συχνότητες συγχρονισμού της οθόνης. Σχεδὸν ὅλες οι οθόνες υποστηρίζουν αυτόματα ἀνίχνευση αὐτῶν των τιμῶν. Κᾶποια μοντέλα δεν παρέχουν αὐτῆς τις τιμές τις οποίες θα πρέπει να βρεῖτε στο ἐγχειρίδιο της οθόνης ἢ στην ιστοσελίδα του κατασκευαστή.

Το chipset (ολοκληρωμένο κύκλωμα) της κᾶρτας γραφικῶν ἀνιχνεύεται ἐπίσης αυτόματα και χρησιμοποιεῖται για να ἐπιλεγεί το κατ᾽ἀλληλο πρόγραμμα οδήγησης. Εἶναι ωστόσο χρήσιμο να γνωρίζετε το μοντέλο για την περίπτωση που η αυτόματα ἀνίχνευση δεν εἶναι ἐπιτυχής.

Ἡ μνήμη της κᾶρτας γραφικῶν καθορίζει την ἀνάλυση και το βᾶθος χρώματος στο οποίο μπορεί να δουλέψει το σύστημα.

6.4.2 Ρύθμιση του X11

Το **Xorg** χρησιμοποιεί το HAL για την αυτόματη ανίχνευση του πληκτρολογίου και του ποντικιού. Τα ports sysutils/hal και devel/dbus εγκαθίστανται ως εξαρτήσεις του x11/xorg, αλλά θα πρέπει να ενεργοποιηθούν με τις ακόλουθες εγγραφές στο /etc/rc.conf:

```
hald_enable="YES"
dbus_enable="YES"
```

Θα πρέπει να ξεκινήσετε τις υπηρεσίες αυτές (είτε χειροκίνητα, είτε κάνοντας επανεκκίνηση) πριν συνεχίσετε με τη ρύθμιση ή την χρήση του **Xorg**.

Το **Xorg** μπορεί συχνά να λειτουργήσει χωρίς καμία επιπλέον ρύθμιση, γράφοντας απλώς στη γραμμή εντολών:

```
% startx
```

Σε κάποιες περιπτώσεις, η αυτόματη ρύθμιση μπορεί να μη λειτουργήσει σωστά, ή να μη ρυθμίσει τις συσκευές ακριβώς όπως επιθυμείτε. Στις περιπτώσεις αυτές, θα χρειαστεί να κάνετε χειροκίνητες ρυθμίσεις.

Όξιὰβύος: Κάποια γραφικά περιβάλλοντα, όπως το **GNOME** το **KDE** ή το **XFCE**, διαθέτουν εργαλεία που επιτρέπουν στο χρήστη να ρυθμίσει με εύκολο τρόπο διάφορες παραμέτρους της οθόνης, όπως η ανάλυση. Αν η προεπιλεγμένη ρύθμιση δεν είναι αποδεκτή, και σκοπεύετε να εγκαταστήσετε κάποιο από αυτά τα περιβάλλοντα, μπορείτε να συνεχίσετε με την εγκατάστασή του, και να ολοκληρώσετε τις ρυθμίσεις σας χρησιμοποιώντας το κατάλληλο γραφικό εργαλείο.

Το πρώτο βήμα είναι η δημιουργία ενός αρχικού αρχείου ρυθμίσεων. Ως root, απλώς εκτελέστε:

```
# Xorg -configure
```

Αυτό θα δημιουργήσει ένα πρότυπο αρχείο ρυθμίσεων του X11 στον κατάλογο /root με το όνομα xorg.conf.new (είτε χρησιμοποιήσετε το su(1) είτε συνδεθείτε απευθείας, η μεταβλητή καταλόγου \$HOME αλλάζει δείχνοντας τον κατάλογο του root). Το X11 θα προσπαθήσει να ανιχνεύσει το υποσύστημα γραφικών του συστήματος και να δημιουργήσει ένα αρχείο ρυθμίσεων που θα φορτώνει τους σωστούς οδηγούς συσκευών για το υλικό που ανιχνεύθηκε στο σύστημα σας.

Το επόμενο βήμα είναι ο έλεγχος των υπ'αρχόντων ρυθμίσεων για να επιβεβαιώσετε ότι το **Xorg** λειτουργεί με το υποσύστημα γραφικών του συστήματος σας. Πληκτρολογήστε:

```
# Xorg -config xorg.conf.new -retro
```

Εάν εμφανιστεί ένα μαύρο και γκρι πλέγμα και ένας δείκτης ποντικιού με μορφή X, η ρύθμιση ήταν επιτυχής. Για να τερματίσετε τη δοκιμή, μεταβείτε στην εικονική κονσόλα από την οποία την ξεκινήσατε, πιέζοντας **Ctrl+Alt+Fn (F1 για την πρώτη εικονική κονσόλα)** και πιάστε **Ctrl+C**.

Όξιὰβύος: Μπορείτε επίσης να χρησιμοποιήσετε τον συνδυασμό πλήκτρων **Ctrl+Alt+Backspace** για τον τερματισμό του προγράμματος. Για να τον ενεργοποιήσετε, δώστε την παρακάτω εντολή σε κάποιο τερματικό του X:

```
% setxkbmap -option terminate:ctrl_alt_bksp
```


Εναλλακτικᾶ, δημιουργήστε ένα αρχείο ρυθμίσεων πληκτρολογίου για το **hald** με την ονομασία `x11-input.fdi` και αποθηκεύστε το στον κατ'άλογο `/usr/local/etc/hal/fdi/policy`. Το αρχείο αυτό θα πρέπει να περιέχει τις παρακάτω γραμμές:

```
<?xml version="1.0" encoding="iso-8859-1"?>
<deviceinfo version="0.2">
  <device>
    <match key="info.capabilities" contains="input.keyboard">
      <merge key="input.x11_options.XkbOptions" type="string">terminate:ctrl_alt_bksp</merge>
    </match>
  </device>
</deviceinfo>
```

Θα χρειαστεί να επανεκκινήσετε το μηχάνημα σας για να εξαναγκάσετε το **hald** να διαβάσει αυτό το αρχείο.

Θα πρέπει επίσης να προσθέσετε την παρακάτω γραμμή στο αρχείο `xorg.conf.new`, στην ενότητα `ServerLayout` ή `ServerFlags`:

```
Option "DontZap" "off"
```

Αν το ποντίκι δεν λειτουργεί, θα χρειαστεί να το ρυθμίσετε πριν συνεχίσετε. Δείτε το **Όϊβιά 2.10.10** στο κεφάλαιο εγκατάστασης του **FreeBSD**. Επιπρόσθετα, στις πρόσφατες εκδόσεις του **Xorg**, οι ενότητες `InputDevice` στο `xorg.conf` αγνοούνται καθώς γίνεται χρήση των συσκευών που ανιχνεύθηκαν αυτόματα. Για να επαναφέρετε την παλιά συμπεριφορά, προσθέστε την παρακάτω γραμμή στην ενότητα `ServerLayout` ή `ServerFlags` του αρχείου ρυθμίσεων:

```
Option "AutoAddDevices" "false"
```

Θα μπορείτε έπειτα να ρυθμίσετε τις συσκευές εισόδου όπως στις προηγούμενες εκδόσεις του **Xorg**, χρησιμοποιώντας και όποιες άλλες επιλογές χρειάζεστε (π.χ. εναλλαγή πληκτρολογίου).

Όξιᾶβύος: Όπως εξηγήσαμε και προηγουμένως, ο δαίμονας **hald** αναλαμβάνει να ανιχνεύσει αυτόματα το πληκτρολόγιο σας. Υπ'αρχαι περίπτωση να μην γίνει σωστή ανίχνευση του μοντέλου ή της διάταξης, ωστόσο κάποια γραφικᾶ περιβάλλοντα όπως το **GNOME** το **KDE** και το **Xfce** παρέχουν τα δικά τους εργαλεία για τη ρύθμιση του. Μπορείτε όμως να ρυθμίσετε τις ιδιότητες του πληκτρολογίου και απευθείας, είτε μέσω του βοηθητικού προγράμματος `setxkbmap(1)` είτε με την προσθήκη ενός κανόνα στο **hald**.

Για παράδειγμα, αν κάποιος θέλει να χρησιμοποιήσει ένα πληκτρολόγιο 102 πλήκτρων με γαλλική διάταξη, θα πρέπει να δημιουργήσει ένα αρχείο ρυθμίσεων για το **hald** με το όνομα `x11-input.fdi` και να το αποθηκεύσει στον κατ'άλογο `/usr/local/etc/hal/fdi/policy`. Το αρχείο αυτό θα περιέχει τις παρακάτω γραμμές:

```
<?xml version="1.0" encoding="iso-8859-1"?>
<deviceinfo version="0.2">
  <device>
    <match key="info.capabilities" contains="input.keyboard">
      <merge key="input.x11_options.XkbModel" type="string">pc102</merge>
      <merge key="input.x11_options.XkbLayout" type="string">fr</merge>
    </match>
  </device>
</deviceinfo>
```


Αν το αρχείο αυτό υπ'άρχει ήδη, απλώς αντιγράψτε τις παραπάνω γραμμές μέσα στο υπ'άρχον περιεχόμενο.

Θα πρέπει να επανεκκινήσετε το μηχάνημα σας για να εξαναγκάσετε το **hald** να διαβάσει το αρχείο.

Μπορείτε επίσης να κάνετε την ίδια ρύθμιση μέσα από ένα τερματικό στα *C* ή ακόμα και από ένα *script*, εκτελώντας την παρακάτω εντολή:

```
% setxkbmap -model pc102 -layout fr
```

Μπορείτε να βρείτε τις διαθέσιμες επιλογές πληκτρολογίων και διατάξεων στο αρχείο `/usr/local/share/X11/xkb/rules/base.lst`.

Έπειτα, προσαρμόστε το αρχείο ρυθμίσεων `xorg.conf.new` στις προτιμήσεις σας. Ανοίξτε το με έναν συντ'ακτη κειμένου όπως ο `emacs(1)` ή ο `ee(1)`. Αν η οθόνη σας είναι παλιό ή εξεζητημένο μοντέλο και δεν υποστηρίζει αυτόματη ανίχνευση των συχνοτήτων λειτουργίας της, μπορείτε να τις καταχωρίσετε χειροκίνητα στο `xorg.conf.new` στην ενότητα "Monitor":

```
Section "Monitor"
    Identifier      "Monitor0"
    VendorName      "Monitor Vendor"
    ModelName       "Monitor Model"
    HorizSync       30-107
    VertRefresh     48-120
EndSection
```

Οι περισσότερες οθόνες υποστηρίζουν αυτόματη ανίχνευση των συχνοτήτων λειτουργίας, καθιστώντας έτσι αχρείαστη τη χειροκίνητη καταχώριση αυτών των τιμών. Για τις λίγες περιπτώσεις που δε υποστηρίζεται η αυτόματη ανίχνευση, συνίσταται να χρησιμοποιήσετε τις τιμές που δίνει ο κατασκευαστής για να αποφύγετε πιθανές βλάβες στο υλικό σας.

Το X επιτρέπει τη χρήση των δυνατοτήτων **DPMS (Energy Star)** σε οθόνες που υποστηρίζουν την αντίστοιχη λειτουργία. Το πρόγραμμα `xset(1)` ελέγχει τους χρόνους και μπορεί να επιβάλλει τις καταστάσεις `standby`, `suspend`, ή `off`. Αν θέλετε να ενεργοποιήσετε τις δυνατότητες **DPMS** της οθόνης σας, πρέπει να προσθέσετε την ακόλουθη γραμμή στο **Section monitor**:

```
Option      "DPMS"
```

Όσο το αρχείο ρυθμίσεων `xorg.conf.new` είναι ακόμα ανοικτό σε έναν συντ'ακτη κειμένου, επιλέξτε την ανάλυση και το βάθος χρωμάτων που επιθυμείτε. Αυτό καθορίζεται στο **Section "Screen"**:

```
Section "Screen"
    Identifier "Screen0"
    Device     "Card0"
    Monitor    "Monitor0"
    DefaultDepth 24
    SubSection "Display"
        Viewport 0 0
        Depth    24
        Modes    "1024x768"
    EndSubSection
EndSection
```

Ε μεταβλητή `DefaultDepth` ορίζει το προεπιλεγμένο β'αθος χρώματος που θα χρησιμοποιηθεί. Μπορείτε να την παρακ'αμψετε με τον διακόπτη `-depth` στη γραμμή εντολών του `Xorg(1)`. Ε επιλογή `Modes` ορίζει την αν'αλυση με την οποία θα λειτουργεί η οθόνη σε ένα συγκεκριμένο β'αθος χρωμάτων. Προσέξτε ότι υποστηρίζονται μόνο κανονικές καταστ'ασεις **VESA**, όπως ορίζονται από το υποσύστημα γραφικών του συστήματος. Στο παραπ'ανω παρ'αδειγμα, το καθορισμένο β'αθος χρωμάτων είναι εικοσιτέσσερα bits αν'α pixel. Σε αυτό το β'αθος χρωμάτων, η αποδεκτή αν'αλυση είναι 1024C768 pixels.

Τέλος, αποθηκεύστε το αρχείο ρυθμίσεων και ελέγξτε το με την μέθοδο ελέγχου που εξηγήσαμε παραπ'ανω.

ΌγιαΒυός: Ένα από τα εργαλεία που μπορεί να σας βοηθήσουν κατ'α την διαδικασία επίλυσης προβλημάτων, είναι τα αρχεία **X11 log**, που περιέχουν πληροφορίες για κ'αθε συσκευή που επικοινωνεί με τον διακομιστή **X11**. Τα αρχεία **Xorg log** ονομ'αζονται με την μορφή `/var/log/Xorg.0.log`. Το ακριβές όνομα ενός log μπορεί να είναι `Xorg.0.log` έως `Xorg.8.log` και π'αει λέγοντας.

Αν όλα είναι καλ'α, το αρχείο ρυθμίσεων πρέπει να τοποθετηθεί σε μια κοινή τοποθεσία ώστε να εντοπίζεται από το `Xorg(1)`. Αυτή συνήθως είναι η `/etc/X11/xorg.conf` ή `/usr/local/etc/X11/xorg.conf`.

```
# cp xorg.conf.new /etc/X11/xorg.conf
```

Ε διαδικασία ρύθμισης του **X11** έχει τώρα ολοκληρωθεί. Το **Xorg** μπορείτε να το ξεκινήσετε με το βοηθητικό πρόγραμμα `startx(1)`. Ο διακομιστής **X11** μπορεί επίσης να εκκινήσει με τη βοήθεια του `xdm(1)`.

6.4.3 Εξειδικευμένα Θέματα Ρυθμίσεων

6.4.3.1 Ρυθμίσεις για τα Intel® i810 Graphics Chipsets

Για να χρησιμοποιήσετε κ'αρτα βασισμένη στα Intel i810 integrated chipsets, απαιτείται το `agpgart`, η διεπαφή προγραμματισμού των **X11** για το AGP. Δείτε την σελίδα `manual` του προγράμματος οδήγησης `agp(4)` για περισσότερες πληροφορίες.

Με αυτό τον τρόπο, η ρύθμιση του υλικού σας θα μπορεί να γίνει όπως και σε κ'αθε 'αλλη κ'αρτα γραφικών. Προσοχή, σε συστήματα χωρίς ενσωματωμένο τον οδηγό `agp(4)`, ο οδηγός δεν θα φορτωθεί με την εντολή `kldload(8)`. Ο οδηγός αυτός πρέπει να βρίσκεται στον πυρήνα κατ'α την εκκίνηση, είτε στατικά μεταγλωττισμένος, είτε με χρήση του `/boot/loader.conf`.

6.4.3.2 Προσθέτοντας μια Widescreen Επίπεδη Οθόνη

Αυτό το τμήμα προϋποθέτει μερικές γνώσεις εξειδικευμένων ρυθμίσεων. Αν οι προσπάθειες με τα συνήθη εργαλεία ρυθμίσεων δεν καταλήξουν σε μια ρύθμιση που να λειτουργεί, υπ'αρχουν αρκετές πληροφορίες στα αρχεία `log` που μπορούν να σας βοηθήσουν. Ωστόσο, είναι απαραίτητη η χρήση ενός συντ'ακτη κειμένου.

Οι τρέχουσες αναλύσεις `widescreen` (**WSXGA**, **WSXGA+**, **WUXGA**, **WXGA**, **WXGA+**, κ.α.) υποστηρίζουν `formats` και `aspect ratios` (αναλογίες) 16:10 και 16:9 που μπορεί να δημιουργήσουν προβλήματα.

Παραδείγματα μερικών κοινών αναλύσεων για αναλογία 16:10 είναι τα:

- 2560x1600
- 1920x1200
- 1680x1050
- 1440x900
- 1280x800

Κάποια στιγμή, η ρύθμιση θα γίνεται πολύ απλᾶ προσθέτοντας την ανάλυση ως ένα πιθανό mode στο Section "Screen" ὅπως εδῶ:

```
Section "Screen"
Identifier "Screen0"
Device      "Card0"
Monitor     "Monitor0"
DefaultDepth 24
SubSection "Display"
    Viewport 0 0
    Depth     24
    Modes      "1680x1050"
EndSubSection
EndSection
```

Το **Xorg** είναι αρκετᾶ έξυπνο ὥστε να ανακτήσει τις πληροφορίες της ανάλυσης της widescreen οθόνης μέσω των πληροφοριῶν I2C/DDC, γνωρίζοντας ἔτσι τι μπορεί να χειριστεί η οθόνη ὅσο ἀφορᾷ τις συχνότητες και τις αναλύσεις.

Αν αυτές οι ModeLines δεν υπάρχουν στους οδηγούς, μπορεί να χρειαστεί να τις δώσετε εσείς στο **Xorg**. Χρησιμοποιώντας το /var/log/Xorg.0.log μπορείτε να ανακτήσετε ἀρκετές πληροφορίες ὥστε να δημιουργήσετε μόνοι σας ένα ModeLine που να λειτουργεί. Απλῶς ἀναζητήστε πληροφορίες που θα μοιάζουν με αὐτό:

```
(II) MGA(0): Supported additional Video Mode:
(II) MGA(0): clock: 146.2 MHz   Image Size:  433 x 271 mm
(II) MGA(0): h_active: 1680   h_sync: 1784   h_sync_end 1960 h_blank_end 2240 h_border: 0
(II) MGA(0): v_active: 1050   v_sync: 1053   v_sync_end 1059 v_blanking: 1089 v_border: 0
(II) MGA(0): Ranges: V min: 48   V max: 85 Hz, H min: 30   H max: 94 kHz, PixClock max 170 MHz
```

Αυτές ονομάζονται πληροφορίες **EDID**. Ε δημιουργία ενός ModeLine ἀπὸ αυτές, γίνεται βᾶζοντας ἀπλῶς τους ἀριθμούς στη σωστή σειρά:

ModeLine <name> <clock> <4 horiz. timings> <4 vert. timings>

Τελικᾶ, το ModeLine στο Section "Monitor" στο παράδειγμα μας θα μοιάζει με αὐτό:

```
Section "Monitor"
Identifier      "Monitor1"
VendorName     "Bigname"
ModelName      "BestModel"
ModeLine       "1680x1050" 146.2 1680 1784 1960 2240 1050 1053 1059 1089
Option         "DPMS"
EndSection
```

Τώρα που έχετε τελειώσει με αυτά τα απλά βήματα, το X θα πρέπει να λειτουργήσει στη νέα widescreen οθόνη σας.

6.5 Χρήση Γραμματοσειρών στο X11

Συνεισφορά του Murray Stokely.

6.5.1 Γραμματοσειρές τύπου Type1

Οι προκαθορισμένες γραμματοσειρές που συνοδεύουν το X11 δεν είναι ιδανικές για εφαρμογές επιτραπέζιας τυπογραφίας. Οι μεγάλες γραμματοσειρές παρουσίασης φαίνονται οδοντωτές και ερασιτεχνικές, και οι μικρές γραμματοσειρές στο **Netscape** είναι σχεδόν ακατάληπτες. Ευτυχώς όμως, υπάρχουν διαθέσιμες αρκετές, υψηλής ποιότητας γραμματοσειρές Type1 (PostScript®) που μπορούν να χρησιμοποιηθούν άμεσα από το X11. Για παράδειγμα, η συλλογή γραμματοσειρών URW (x11-fonts/urwfonts) περιέχει εκδόσεις υψηλής ποιότητας των συνηθισμένων type1 γραμματοσειρών (Times Roman®, Helvetica®, Palatino® και άλλες). Ε συλλογή Freefonts (x11-fonts/freefonts) περιέχει πολλές περισσότερες γραμματοσειρές, αλλά οι περισσότερες από αυτές είναι για λογισμικό γραφικών όπως το **Gimp**, και δεν είναι κατάλληλες για γραμματοσειρές οθόνης. Ακόμη, το X11 μπορεί με ελάχιστο κόπο να ρυθμιστεί ώστε να χρησιμοποιεί TrueType γραμματοσειρές. Για περισσότερες λεπτομέρειες, δείτε την σελίδα manual X(7) ή το τμήμα σχετικά με τις γραμματοσειρές TrueType.

Για να εγκαταστήσετε τις παραπάνω συλλογές γραμματοσειρών Type1 από την Συλλογή των Ports, εκτελέστε τις παρακάτω εντολές:

```
# cd /usr/ports/x11-fonts/urwfonts
# make install clean
```

Με παρόμοιο τρόπο μπορείτε να εγκαταστήσετε και την freefont ή άλλες συλλογές. Για να ανιχνεύσει ο X server αυτές τις γραμματοσειρές, προσθέστε την κατάλληλη γραμμή στο αρχείο ρυθμίσεων του (/etc/X11/xorg.conf):

```
FontPath "/usr/local/lib/X11/fonts/URW/"
```

Εναλλακτικώς, εκτελέστε στην γραμμή εντολών μιας συνόδου X:

```
% xset fp+ /usr/local/lib/X11/fonts/URW
% xset fp rehash
```

Αυτό θα λειτουργήσει, αλλά όταν τερματίσει η σύνοδος X, οι ρυθμίσεις θα χαθούν, εκτός αν προστεθούν στο αρχείο εκκίνησης (το ~/.xinitrc για μία συνηθισμένη σύνοδο μέσω startx, ή το ~/.xsession αν συνδέεστε μέσω ενός γραφικού διαχειριστή σύνδεσης όπως ο **XDM**). Ένας ακόμη τρόπος είναι να χρησιμοποιήσετε το αρχείο /usr/local/etc/fonts/local.conf: δείτε το τμήμα anti-aliasing (εξομάλυνσης).

6.5.2 Γραμματοσειρές TrueType®

Το **Xorg** έχει ενσωματωμένη υποστήριξη απεικόνισης γραμματοσειρών TrueType. Υπάρχουν δύο διαφορετικὰ **modules** (αρθρώματα) που μπορούν να ενεργοποιήσουν αυτήν την λειτουργία. Σε αυτό το παρ'άδειγμα χρησιμοποιείται το **freetype module** επειδή είναι πιο συνεργάσιμο με τα ἄλλα **back-ends** απεικόνισης γραμματοσειρών. Για να ενεργοποιήσετε το **freetype module**, απλῶς προσθέστε την παρακάτω γραμμή στο τμήμα "Module" του αρχείου `/etc/X11/xorg.conf`.

```
Load "freetype"
```

Τώρα, δημιουργήστε έναν κατ'άλογο για τις γραμματοσειρές TrueType (για παρ'άδειγμα, `/usr/local/lib/X11/fonts/TrueType`) και αντιγράψτε όλες τις γραμματοσειρές TrueType σε αυτόν. Προσέξτε ότι οι γραμματοσειρές TrueType δεν μπορούν να είναι από ένα σύστημα Macintosh πρέπει να είναι σε μορφή UNIX/MS-DOS/Windows για να λειτουργούν στο X11. Μόλις αντιγραφούν τα αρχεία στον κατ'άλογο, χρησιμοποιήστε το **ttmkfdir** για να δημιουργήσετε το αρχείο `fonts.dir`, ώστε ο **X font renderer** να γνωρίζει την ύπαρξη των νέων αυτών αρχείων. Το **ttmkfdir** διατίθεται από την Συλλογή των Ports του FreeBSD ως `x11-fonts/ttmkfdi`.

```
# cd /usr/local/lib/X11/fonts/TrueType
# ttmkfdi -o fonts.dir
```

Τώρα, προσθέστε τον κατ'άλογο TrueType στη διαδρομή των `fonts`. Αυτό γίνεται με τον ίδιο τρόπο που περιγράψαμε παραπάνω στις **Type1** γραμματοσειρές, χρησιμοποιώντας το

```
% xset fp+ /usr/local/lib/X11/fonts/TrueType
% xset fp rehash
```

ή απλᾶ προσθέστε μια γραμμή `FontPath` στο αρχείο `xorg.conf`.

Αυτό ήταν. Τώρα ο **Netscape**, το **Gimp**, το **StarOffice™**, και όλες οι ἄλλες εφαρμογές X πρέπει να αναγνωρίζουν τις εγκαταστημένες TrueType γραμματοσειρές. Πολύ μικρές γραμματοσειρές (όπως αυτές που φαίνονται στο κείμενο μιας ιστοσελίδας σε υψηλή ανάλυση) και πολύ μεγάλες γραμματοσειρές (στο **StarOffice**) θα φαίνονται τώρα πολύ καλύτερα.

6.5.3 Anti-Aliased Γραμματοσειρές

Ανανεώθηκε από τον *Joe Marcus Clarke*.

Όλες οι γραμματοσειρές X11 που βρίσκονται στο `/usr/local/lib/X11/fonts/` και το `~/.fonts/` είναι αυτόματα διαθέσιμες για **anti-aliasing** σε εφαρμογές **Xft-aware**, συμπεριλαμβανομένων του **KDE**, **GNOME** και **Firefox**.

Για να ελέγξετε ποιες γραμματοσειρές είναι **anti-aliased**, ή να ρυθμίσετε τις ιδιότητες του **anti-aliasing**, δημιουργήστε (ή τροποποιήστε, αν ήδη υπ'άρχει) το αρχείο `/usr/local/etc/fonts/local.conf`. Μέσω αυτού του αρχείου μπορούν να ρυθμιστούν αρκετά εξειδικευμένα χαρακτηριστικὰ του συστήματος γραμματοσειρών **Xft**. Αυτό το τμήμα περιγράφει μόνο μερικές απλές δυνατότητες. Για περισσότερες λεπτομέρειες, δείτε το `fonts-conf(5)`.

Το αρχείο αυτό πρέπει να είναι μορφής **XML**. Δώστε μεγάλη προσοχή στα πεζά / κεφαλαία, και σιγουρευθείτε ότι όλα τα **tags** έχουν κλείσει σωστά. Το αρχείο ξεκινά με την συνηθισμένη επικεφαλίδα **XML** και ένα ορισμό **DOCTYPE**, και έπειτα ακολουθεί το `<fontconfig>` tag:

```
<?xml version="1.0"?>
<!DOCTYPE fontconfig SYSTEM "fonts.dtd">
<fontconfig>
```

Όπως είπαμε προηγουμένως, όλες οι γραμματοσειρές στο `/usr/local/lib/X11/fonts/` όπως και στο `~/.fonts/` διατίθενται ήδη σε Xft-aware εφαρμογές. Αν θέλετε να προσθέσετε και άλλους καταλόγους εκτός από αυτούς τους δύο, προσθέστε μια γραμμή παρόμοια με αυτή που ακολουθεί στο `/usr/local/etc/fonts/local.conf`:

```
<dir>/path/to/my/fonts</dir>
```

Αφού προσθέσετε νέες γραμματοσειρές, και ειδικότερα νέους καταλόγους γραμματοσειρών, πρέπει να εκτελέσετε την ακόλουθη εντολή για να αναδημιουργήσετε την **cache** γραμματοσειρών:

```
# fc-cache -f
```

Το **anti-aliasing** κάνει τα άκρα ελαφρώς συγκεχυμένα, κάνοντας έτσι τα πολύ μικρά γράμματα πιο αναγνώσιμα, και αφαιρεί τις “κλίμακες” (σκαλοπάτια) από τα μεγάλα γράμματα, αλλά μπορεί να προκαλέσει ενοχλήσεις στα μάτια αν χρησιμοποιηθεί σε κανονικά μεγέθη. Για να εξαιρέσετε από το **anti-aliasing** μεγέθη γραμματοσειρών μικρότερα από 14 point, προσθέστε αυτές τις γραμμές:

```
<match target="font">
  <test name="size" compare="less">
    <double>14</double>
  </test>
  <edit name="antialias" mode="assign">
    <bool>>false</bool>
  </edit>
</match>
<match target="font">
  <test name="pixelsize" compare="less" qual="any">
    <double>14</double>
  </test>
  <edit mode="assign" name="antialias">
    <bool>>false</bool>
  </edit>
</match>
```

Το **spacing** (διαστήματα) σε μερικές **monospaced** γραμματοσειρές μπορεί επίσης να είναι ακατάλληλο όταν χρησιμοποιείται **anti-aliasing**. Αυτό φαίνεται να αποτελεί ιδιαίτερο πρόβλημα με το **KDE**. Μια διόρθωση για αυτό, είναι να επιβάλλετε στο **spacing** την τιμή 100 για αυτές τις γραμματοσειρές. Προσθέστε τις ακόλουθες γραμμές:

```
<match target="pattern" name="family">
  <test qual="any" name="family">
    <string>fixed</string>
  </test>
  <edit name="family" mode="assign">
    <string>mono</string>
  </edit>
</match>
<match target="pattern" name="family">
  <test qual="any" name="family">
```

```
<string>console</string>
</test>
<edit name="family" mode="assign">
  <string>mono</string>
</edit>
</match>
```

(αυτό μετονομάζει τα άλλα κοινά ονόματα των fixed γραμματοσειρών ως "mono"), και έπειτα προσθέστε:

```
<match target="pattern" name="family">
  <test qual="any" name="family">
    <string>mono</string>
  </test>
  <edit name="spacing" mode="assign">
    <int>100</int>
  </edit>
</match>
```

Συγκεκριμένες γραμματοσειρές, όπως οι Helvetica, μπορεί να εμφανίζουν πρόβλημα όταν είναι anti-aliased. Το πρόβλημα συχνά εκδηλώνεται ως μία γραμματοσειρά κομμένη κάθετα στην μέση. Στην χειρότερη περίπτωση, μπορεί να κάνει κάποιες εφαρμογές να καταρρεύσουν. Για να το αποφύγετε αυτό, μπορείτε να προσθέσετε το ακόλουθο στο local.conf:

```
<match target="pattern" name="family">
  <test qual="any" name="family">
    <string>Helvetica</string>
  </test>
  <edit name="family" mode="assign">
    <string>sans-serif</string>
  </edit>
</match>
```

Μόλις τελειώσετε την μετατροπή του local.conf σιγουρευθείτε ότι κλείσατε το αρχείο με το </fontconfig> tag. Αν δεν το κάνετε, οι αλλαγές σας θα αγνοηθούν.

Τέλος, οι χρήστες μπορούν να προσθέσουν τις δικές τους ρυθμίσεις μέσω των προσωπικών τους αρχείων .fonts.conf. Για να γίνει αυτό, κάθε χρήστης πρέπει απλώς να δημιουργήσει ένα ~/.fonts.conf. Αυτό το αρχείο πρέπει να είναι επίσης XML μορφής.

Κάτι τελευταίο: σε μία LCD οθόνη, μπορεί να είναι επιθυμητός ο δειγματισμός sub-pixel. Ο δειγματισμός χειρίζεται χωριστά τα (οριζόντια διαχωρισμένα) κόκκινα, πράσινα και μπλε στοιχεία ώστε να βελτιώσει την οριζόντια ανάλυση. Τα αποτελέσματα μπορεί να είναι δραματικά καλύτερα. Για να τον ενεργοποιήσετε, προσθέστε την παρακάτω γραμμή κάπου στο αρχείο local.conf:

```
<match target="font">
  <test qual="all" name="rgba">
    <const>unknown</const>
  </test>
  <edit name="rgba" mode="assign">
    <const>rgb</const>
  </edit>
</match>
```

Όξιᾶβυός: Αν' αλογα με τον τύπο της οθόνης, το rgb μπορεί να χρειαστεί να αλλ' αξει σε bgr, vrgb ή vbgr: πειραματιστείτε και δείτε ποίο λειτουργεί καλύτερα.

6.6 Ο X Display Manager

Συνεισφορά του Seth Kingsley.

6.6.1 Εισαγωγή

Ο X Display Manager (**XDM**) είναι ένα προαιρετικό μέρος του συστήματος X Windows που χρησιμοποιείται για διαχείριση συνδέσεων (logins). Αυτό είναι χρήσιμο σε πολλές περιπτώσεις, όπως σε απλ' α "X Terminals", σε desktop μηχανήματα, καθώς και σε διακομιστές μεγ' αλων δικτύων. Αφού το σύστημα X Windows είναι ανεξ' αρτητο πρωτοκόλλων και δικτύων, υπ' αρχει μεγ' αλο εύρος πιθανών ρυθμίσεων για την λειτουργία X πελατών και διακομιστών σε διαφορετικ' α μηχανήματα συνδεδεμένα σε ένα δίκτυο. Ο **XDM** παρέχει ένα γραφικό περιβ' αλλον για την επιλογή του διακομιστή με τον οποίο θα γίνει η σύνδεση, και για την είσοδο πληροφοριών πιστοποίησης όπως του ονόματος χρήστη και του κωδικού πρόσβασης.

Σκεφθείτε τον **XDM** ως μια εφαρμογή που παρέχει τις ίδιες δυνατότητες στον χρήστη με το εργαλείο `getty(8)` (δείτε το **Όιβιά 27.3.2** για λεπτομέρειες). Το **XDM** εκτελεί συνδέσεις (logins) στον διακομιστή και έπειτα εκτελεί ένα διαχειριστή συνεδρίας (session manager, συνήθως έναν X διαχειριστή παραθύρων, window manager) για λογαριασμό του χρήστη. Ο **XDM** έπειτα περιμένει να τερματίσει αυτό το πρόγραμμα, που σηματοδοτεί ότι ο χρήστης τελείωσε και πρέπει να αποσυνδεθεί. Σε αυτό το σημείο, ο **XDM** μπορεί να εμφανίσει ξαν' α την οθόνη εισόδου (login) και την οθόνη επιλογής γραφικής σύνδεσης ώστε να συνδεθεί ένας ' αλλος χρήστης.

6.6.2 Χρήση του XDM

Για να ξεκινήσετε να χρησιμοποιείτε το **XDM**, εγκαταστήστε το `port x11/xdm` (δεν εγκαθίσταται από προεπιλογή στις πρόσφατες εκδόσεις του **Xorg**). Μπορείτε έπειτα να βρείτε τον δαίμονα **XDM** στο `/usr/local/bin/xdm`. Αυτό το πρόγραμμα μπορεί να εκτελεστεί οποιαδήποτε στιγμή ως `root` και θα ξεκινήσει να διαχειρίζεται την οθόνη του X στο τοπικό μηχ' ανημα. Αν ο **XDM** πρέπει να εκτελείται κ' αθε φορ' α που εκκινείται το μηχ' ανημα, ένας βολικός τρόπος είναι η προσθήκη μιας γραμμής στο `/etc/ttys`. Για περισσότερες πληροφορίες σχετικ' α με την μορφή και την χρήση αυτού του αρχείου, δείτε το **Όιβιά 27.3.2.1**. Υπ' αρχει μία γραμμή στο αρχικό `/etc/ttys` αρχείο για την εκτέλεση του **XDM** σε ένα εικονικό τερματικό:

```
tttyv8    "/usr/local/bin/xdm -nodaemon"  xterm    off secure
```

Αρχικ' α αυτή η λειτουργία είναι απενεργοποιημένη — για να την ενεργοποιήσετε αλλ' αστε το πεδίο 5 από `off` σε `on` και επαννεκίνηστε το `init(8)` χρησιμοποιώντας τις οδηγίες του **Όιβιά 27.3.2.2**. Το πρώτο

πεδίο, το όνομα του τερματικού που θα διαχειρίζεται το πρόγραμμα, είναι το `ttyn8`. Αυτό σημαίνει ότι ο **XDM** θα εκτελείται στο 9ο εικονικό τερματικό.

6.6.3 Ρύθμιση του XDM

Ο κατάλογος ρυθμίσεων του **XDM** βρίσκεται στο `/usr/local/lib/X11/xdm`. Σε αυτόν τον κατάλογο υπάρχουν πολλά αρχεία που χρησιμοποιούνται για να αλλάξουν την συμπεριφορά και εμφάνιση του **XDM**. Τυπικά, θα βρείτε τα παρακάτω αρχεία:

Αρχείο	Περιγραφή
<code>Xaccess</code>	Κανόνες πιστοποίησης πελατών.
<code>Xresources</code>	Προκαθορισμένες τιμές X resource.
<code>Xservers</code>	Λίστα απομακρυσμένων και τοπικών οθονών (C displays) στις οποίες θα γίνεται διαχείριση.
<code>Xsession</code>	Προεπιλεγμένο script συνόδων για logins.
<code>Xsetup_*</code>	Script για την εκτέλεση εντολών πριν την εμφάνιση του περιβάλλοντος σύνδεσης (login screen).
<code>xdm-config</code>	Ρυθμίσεις για όλες τις απεικονίσεις (displays) που εκτελούνται σε αυτό το μηχάνημα.
<code>xdm-errors</code>	Λάθη που δημιουργούνται από το πρόγραμμα.
<code>xdm-pid</code>	Το ID της διεργασίας του τρέχοντος XDM.

Επίσης σε αυτόν τον κατάλογο υπάρχουν μερικά scripts και προγράμματα που χρησιμοποιούνται για να ρυθμίσουν την επιφάνεια εργασίας όταν εκτελείται το **XDM**. Θα περιγράψουμε περιληπτικά το σκοπό καθενός από αυτά τα αρχεία. Ε ακριβής σύνταξη και χρήση όλων αυτών των αρχείων περιγράφεται στο `xdm(1)`.

Ε προκαθορισμένη ρύθμιση είναι ένα απλό ορθογώνιο παράθυρο σύνδεσης με το όνομα του μηχανήματος να φαίνεται στην κορυφή με μεγάλα γράμματα και τις προτροπές “Login:” και “Password:” από κάτω. Αυτό είναι ένα καλό σημείο εκκίνησης για να αλλάξετε την εμφάνιση του **XDM**.

6.6.3.1 Xaccess

Το πρωτόκολλο για σύνδεση με απεικονίσεις που ελέγχονται από το **XDM** ονομάζεται X Display Manager Connection Protocol (XDMCP). Το αρχείο αυτό είναι ένα σύνολο κανόνων για τον έλεγχο των συνδέσεων XDMCP από απομακρυσμένα μηχανήματα. Αγνοείται, εκτός και αν το `xdm-config` έχει ρυθμιστεί ώστε να δέχεται εισερχόμενες συνδέσεις. Ε προεπιλογή είναι να μην επιτρέπεται σε κανένα πελάτη να συνδεθεί.

6.6.3.2 Xresources

Πρόκειται για το αρχείο προκαθορισμένων τιμών για τις εφαρμογές εμφάνισης του παράθυρου σύνδεσης (login) και επιλογή απεικόνισης (display chooser). Μέσα από αυτό μπορεί να τροποποιηθεί η

εμφάνιση του προγράμματος login. Η μορφή του είναι ίδια με το αρχείο app-defaults που περιγράφεται στην τεκμηρίωση του X11.

6.6.3.3 Xservers

Αυτή είναι μια λίστα των απομακρυσμένων σταθμών που πρέπει να εμφανίζονται ως επιλογές στο πρόγραμμα (chooser).

6.6.3.4 Xsession

Αυτό είναι το προκαθορισμένο session script που εκτελεί το **XDM** μετά τη σύνδεση κάποιου χρήστη. Κανονικά, κάθε χρήστης θα έχει ένα τροποποιημένο, δικό του, session script στο ~/.xsession που θα παρακάμπτει αυτό το script.

6.6.3.5 Xsetup_*

Τα αρχεία αυτά εκτελούνται αυτόματα πριν την εμφάνιση των παραθύρων επιλογής ή σύνδεσης. Υπάρχει ένα script για κάθε display που χρησιμοποιείται, που ονομάζεται Xsetup_ με το νούμερο του display στο τέλος (για παράδειγμα Xsetup_0). Κανονικά αυτά τα scripts θα εκτελούν ένα ή δυο προγράμματα στο παρασκήνιο όπως π.χ. το xconsole.

6.6.3.6 xdm-config

Το αρχείο αυτό περιέχει ρυθμίσεις στην μορφή των app-defaults, που εφαρμόζονται σε κάθε display που διαχειρίζεται η συγκεκριμένη εγκατάσταση.

6.6.3.7 xdm-errors

Το αρχείο αυτό περιέχει την έξοδο των διακομιστών X που προσπαθεί να εκτελέσει το **XDM**. Αν ένα display που προσπαθεί να εκκινήσει ο **XDM** κολλήσει για κάποιο λόγο, καλό είναι να αναζητήσετε εδώ τυχόν μηνύματα σφαλμάτων. Τα μηνύματα αυτά καταγράφονται και στα αρχεία χρηστών ~/.xsession-errors.

6.6.4 Διατηρώντας έναν Διακομιστή Απομακρυσμένων Συνδέσεων

Για να συνδέονται και άλλοι πελάτες στον διακομιστή οθόνης, τροποποιήστε τους κανόνες ελέγχου πρόσβασης, και ενεργοποιήστε τις εισερχόμενες συνδέσεις. Τα παραπάνω είναι, από προεπιλογή ρυθμισμένα σε συντηρητικές τιμές. Για να κάνετε το **XDM** να δέχεται συνδέσεις, αρχικά μετατρέψτε σε σχόλιο την παρακάτω γραμμή στο αρχείο xdm-config:

```
! SECURITY: do not listen for XDMCP or Chooser requests
! Comment out this line if you want to manage X terminals with xdm
DisplayManager.requestPort: 0
```

και μετά επανεκκινήστε τον **XDM**. Να έχετε υπόψιν σας ότι τα σχόλια στα αρχεία app-defaults ξεκινούν με τον χαρακτήρα "!", και όχι τον συνήθη "#". Μπορεί να επιθυμείτε πιο αυστηρούς κανόνες

ελέγχου πρόσβασης. Δείτε τα παραδείγματα στο `xaccess`, και συμβουλευθείτε τη σελίδα `manual` του `xdm(1)`.

6.6.5 Αντικαταστάτες του XDM

Υπάρχουν αρκετοί αντικαταστάτες για το πρόγραμμα **XDM**. Ένας από αυτούς, ο **KDM** (έρχεται με το **KDE**) αναλύεται αργότερα σε αυτό το κεφάλαιο. Ο **KDM display manager** προσφέρει πολλά προτερήματα στα γραφικά και διακοσμητικά στοιχεία, όπως επίσης και την δυνατότητα να επιλέγουν οι χρήστες τον επιθυμητό διαχειριστή παραθύρων την στιγμή της σύνδεσης.

6.7 Γραφικά Περιβάλλοντα

Συνεισφορά του *Valentino Vaschetto*.

Αυτό το τμήμα περιγράφει μερικά γραφικά περιβάλλοντα που διατίθενται για το X στο FreeBSD. Ε έννοια “γραφικό περιβάλλον” μπορεί να σημαίνει οτιδήποτε, από έναν απλό διαχειριστή παραθύρων μέχρι ένα ολοκληρωμένο πακέτο desktop εφαρμογών, όπως το **KDE** ή το **GNOME**.

6.7.1 GNOME

6.7.1.1 Σχετικά με το GNOME

Το **GNOME** είναι ένα φιλικό προς τον χρήστη γραφικό περιβάλλον που επιτρέπει στους χρήστες να χρησιμοποιούν και να ρυθμίζουν εύκολα τους υπολογιστές τους. Το **GNOME** διαθέτει ένα panel (για την εκκίνηση εφαρμογών και την προβολή κατ’άστασης), επιφάνεια εργασίας (όπου εμφανίζονται δεδομένα και εφαρμογές), ένα πλήθος από διαδεδομένα εργαλεία και εφαρμογές, καθώς και ένα σύνολο τυποποιήσεων που επιτρέπει στις εφαρμογές να συνεργάζονται μεταξύ τους και να δείχνουν ένα συνεπές περιβάλλον εργασίας. Οι χρήστες άλλων λειτουργικών συστημάτων ή περιβάλλοντων θα αισθάνονται σαν στο σπίτι τους χρησιμοποιώντας το πανίσχυρο γραφικό περιβάλλον που παρέχει το **GNOME**. Περισσότερες πληροφορίες σχετικά με το **GNOME** στο FreeBSD μπορούν να βρεθούν στο διαδικτυακό τόπο του FreeBSD GNOME Project (<http://www.FreeBSD.org/gnome>). Ε τοποθεσία περιέχει επίσης και αναλυτικά FAQs σχετικά με την εγκατάσταση, την ρύθμιση, και την διαχείριση του **GNOME**.

6.7.1.2 Εγκατάσταση του GNOME

Το **GNOME** μπορεί να εγκατασταθεί εύκολα από πακέτα ή από την Συλλογή των Ports:

Για να εγκαταστήσετε το έτοιμο πακέτο του **GNOME** από το δίκτυο, απλώς πληκτρολογήστε:

```
# pkg_add -r gnome2
```

Για να μεταγλωττίσετε το **GNOME** από τον πηγαίο κώδικα, χρησιμοποιήστε την Συλλογή των Ports:

```
# cd /usr/ports/x11/gnome2
# make install clean
```

Το **GNOME** χρειάζεται το σύστημα αρχείων `/proc` για να λειτουργήσει σωστά. Προσθέστε τη γραμμή

```
proc          /proc          procfs  rw  0  0
```

στο αρχείο `/etc/fstab` για να γίνεται αυτόματα προσάρτηση του `procfs(5)` κατ'α την εκκίνηση του συστήματος.

Μόλις εγκατασταθεί το **GNOME**, θα πρέπει να ρυθμιστεί ο διακομιστής X ώστε να εκκινεί το **GNOME** αντί για τον προκαθορισμένο διαχειριστή παραθύρων.

Ο ευκολότερος τρόπος για να εκκινήσετε το **GNOME** είναι με το **GDM**, τον GNOME Display Manager. Το **GDM** εγκαθίσταται ως μέρος του **GNOME**, αλλά είναι ανενεργό αρχικά. Μπορεί να ενεργοποιηθεί με την προσθήκη της γραμμής

```
gdm_enable="YES"
```

στο αρχείο `/etc/rc.conf`.

Μόλις κ'άνετε επανεκκίνηση, το **GDM** θα ξεκινήσει αυτόματα.

Επιπρόσθετα, είναι χρήσιμο να ξεκινούν όλες οι υπηρεσίες τις οποίες απαιτεί το **GNOME** ταυτόχρονα με την εκκίνηση του **GDM**. Για να γίνεται αυτό προσθέστε τη γραμμή

```
gnome_enable="YES"
```

στο αρχείο `/etc/rc.conf`.

Το **GNOME** μπορεί επίσης να ξεκινήσει από την γραμμή εντολών ρυθμίζοντας κατ'αλληλα το αρχείο `.xinitrc`. Αν υπ'αρχει ήδη το αρχείο `.xinitrc`, απλώς αντικαταστήστε την γραμμή που εκκινεί τον τρέχοντα διαχειριστή παραθύρων με μία που να εκκινεί το `/usr/local/bin/gnome-session`. Αν δεν θέλετε να κ'άνετε περισσότερες ρυθμίσεις στο αρχείο, χρειάζεται απλ'α να γράψετε:

```
% echo "/usr/local/bin/gnome-session" > ~/.xinitrc
```

Επειτα, πληκτρολογήστε `startx`, και θα ξεκινήσει το γραφικό περιβάλλον του **GNOME**

Όχι! Βύθος: Αν χρησιμοποιείτε κ'αποιο παλαιότερο display manager, όπως το **XDM**, το παραπάνω δεν θα λειτουργήσει. Στην περίπτωση αυτή, δημιουργήστε ένα εκτελέσιμο αρχείο `.xsession` το οποίο να περιέχει την ίδια εντολή. Τροποποιήστε το αρχείο `.xsession` και αντικαταστήστε την εντολή του τρέχοντος διαχειριστή παραθύρων με το `/usr/local/bin/gnome-session`:

```
% echo "#!/bin/sh" > ~/.xsession
```

```
% echo "/usr/local/bin/gnome-session" >> ~/.xsession
```

```
% chmod +x ~/.xsession
```

Άλλη μια επιλογή είναι να ρυθμιστεί ο display manager ώστε να επιτρέπει την επιλογή του διαχειριστή παραθύρων κατ'α την σύνδεση. Το τμήμα Λεπτομέρειες KDE εξηγεί πως μπορεί να γίνει αυτό μέσω του **KDM**, του display manager του KDE.

6.7.2 KDE

6.7.2.1 Σχετικά με το KDE

Το **KDE** είναι ένα σύγχρονο, εύκολο στη χρήση, γραφικό περιβάλλον. Μερικά πράγματα που προσφέρει το **KDE** στον χρήστη είναι:

- Ένα όμορφο σύγχρονο περιβάλλον
- Ένα περιβάλλον με πλήρη δικτυακή διαφάνεια
- Ένα ενσωματωμένο σύστημα βοήθειας που επιτρέπει εύκολη, συνεπή πρόσβαση στην βοήθεια για την χρήση του **KDE** και των εφαρμογών του
- Συνεπής εμφάνιση και συμπεριφορά όλων των εφαρμογών του **KDE**
- Τυποποιημένα menu και γραμμές εργαλείων (toolbars), συνδυασμοί πλήκτρων, χρωματικοί συνδυασμοί, κλπ.
- Διεθνείς ρυθμίσεις: το **KDE** διατίθεται σε περισσότερες από 55 γλώσσες
- Κεντρικό και συνεπές σύστημα ρυθμίσεων βασισμένο σε διαλόγους
- Μεγάλο αριθμό χρήσιμων εφαρμογών, σχεδιασμένων ειδικά για το **KDE**

Το **KDE** συνοδεύεται από έναν περιηγητή (browser) που ονομάζεται **Konqueror**, και ανταγωνίζεται σοβαρά τους άλλους περιηγητές των συστημάτων UNIX. Περισσότερες πληροφορίες για το **KDE** μπορείτε να βρείτε στο KDE website (<http://www.kde.org/>). Για πληροφορίες σχετικές με το FreeBSD και το **KDE**, συμβουλευθείτε τον διαδικτυακό τόπο του KDE/FreeBSD (<http://freebsd.kde.org/>).

Υπάρχουν διαθέσιμες δύο εκδόσεις του **KDE** για το FreeBSD. Η Έκδοση 3, κυκλοφορεί αρκετό καιρό και είναι ακόμα διαθέσιμη στη Συλλογή των Ports αν και δεν συντηρείται πλέον και παρουσιάζει προβλήματα. Η έκδοση 4 ανανεώνεται συνεχώς και είναι η προεπιλογή των χρηστών του **KDE**. Οι δύο αυτές εκδόσεις μπορούν κάλιστα να συνυπάρχουν στον ίδιο υπολογιστή.

6.7.2.2 Εγκατάσταση του KDE

Όπως και με το **GNOME** ή κάθε άλλο γραφικό περιβάλλον, το λογισμικό μπορεί να εγκατασταθεί εύκολα μέσω πακέτων ή από την Συλλογή των Ports:

Για να εγκαταστήσετε το **KDE 3** μέσω πακέτων από το δίκτυο, απλώς πληκτρολογήστε:

```
# pkg_add -r kde
```

Για να εγκαταστήσετε το **KDE 4** μέσω πακέτων από το δίκτυο, απλώς πληκτρολογήστε:

```
# pkg_add -r kde4
```

Το pkg_add(1) θα ανακτήσει αυτόματα την τελευταία έκδοση της εφαρμογής.

Για να μεταγλωττίσετε το **KDE 3** από τον πηγαίο κώδικα, χρησιμοποιήστε τη Συλλογή των Ports:

```
# cd /usr/ports/x11/kde3
# make install clean
```

Για να μεταγλωττίσετε το **KDE 4** από τον πηγαίο κώδικα, χρησιμοποιήστε τη Συλλογή των Ports:

```
# cd /usr/ports/x11/kde4
# make install clean
```

Αφού εγκατασταθεί το **KDE**, θα πρέπει να ρυθμιστεί ο διακομιστής X ώστε να το εκκινεί αντί για τον προκαθορισμένο διαχειριστή παραθύρων. Αυτό γίνεται με την αλλαγή του αρχείου `.xinitrc`:

Για το **KDE 3**:

```
% echo "exec startkde" > ~/.xinitrc
```

Για το **KDE 4**:

```
% echo "exec /usr/local/kde4/bin/startkde" > ~/.xinitrc
```

Τώρα, όποτε το X Window System εκκινείται μέσω του `startx`, το γραφικό περιβάλλον θα είναι το **KDE**.

Αν χρησιμοποιείτε κάποιο display manager όπως το **XDM**, η ρύθμιση είναι λίγο διαφορετική. Θα πρέπει αντί για το `.xinitrc` να τροποποιήσετε το `.xsession`. Οδηγίες για το **KDM** δίνονται αργότερα στο κεφάλαιο αυτό.

6.7.3 Περισσότερες Λεπτομέρειες για το KDE

Τώρα που το **KDE** έχει εγκατασταθεί στο σύστημα, μπορείτε να ανακαλύψετε τις περισσότερες λειτουργίες μέσω των σελίδων βοήθειας ή δοκιμάζοντας μενού και επιλογές. Οι χρήστες των Windows ή του Mac® θα αισθάνονται σαν στο σπίτι τους.

Ε καλύτερη βοήθεια για το **KDE** είναι η on-line τεκμηρίωση. Το **KDE** συνοδεύεται από τον δικό του περιηγητή, τον **Konqueror**, πολλές χρήσιμες εφαρμογές, και αναλυτική τεκμηρίωση. Το υπόλοιπο αυτής της ενότητας συζητᾶ τεχνικᾶ θέματα που είναι δύσκολο να ανακαλυφθούν με δοκιμές.

6.7.3.1 Ο KDE Display Manager

Ο διαχειριστής ενός πολυχρηστικού συστήματος θέλει ενδεχομένως η σύνδεση των χρηστών να γίνεται μέσω γραφικού περιβάλλοντος. Όπως περιγράψαμε πρίν, μπορεί να χρησιμοποιηθεί το **XDM**. Όμως, το **KDE** περιέχει μια εναλλακτική επιλογή, το **KDM**, το οποίο έχει σχεδιαστεί να είναι ποίο ελκυστικό και παρέχει περισσότερες επιλογές κατ'ά τη σύνδεση. Συγκεκριμένα, οι χρήστες μπορούν εύκολα να επιλέξουν (μέσω μενού) ποίο γραφικό περιβάλλον (**KDE**, **GNOME**, ή κάποιο ἄλλο) θα εκτελεστεί μετ'ά την σύνδεση τους.

Για να ενεργοποιήσετε το **KDM**, θα πρέπει να επεξεργαστείτε κάποια αρχεία, τα οποία είναι διαφορετικᾶ ἀνᾱλογα με την έκδοση του **KDE** που θα χρησιμοποιήσετε.

Για το **KDE 3**, θα πρέπει να τροποποιήσετε την εγγραφή για το `ttyn8` στο `/etc/ttys`, όπως φαίνεται παρακᾱτω:

```
ttyn8 "/usr/local/bin/kdm -nodaemon" xterm on secure
```

Για το **KDE 4**, θα πρέπει να προσαρτήσετε το `procfs(5)` και να προσθέσετε την παρακᾱτω γραμμή στο `/etc/rc.conf`:

```
kdm4_enable="YES"
```

6.7.4 Xfce

6.7.4.1 Σχετικά με το Xfce

Το **Xfce** είναι ένα γραφικό περιβάλλον που στηρίζεται στην βιβλιοθήκη **GTK+** που χρησιμοποιείται και από το **GNOME**, αλλά είναι πολύ πιο ελαφρύ και προορίζεται για όσους θέλουν ένα απλό, αποτελεσματικό γραφικό περιβάλλον που είναι εύκολο να χρησιμοποιηθεί και να ρυθμιστεί. Οπτικά, μοιάζει πολύ με το **CDE**, που συναντάται σε εμπορικά συστήματα **UNIX**. Μερικά από τα χαρακτηριστικά του **Xfce** είναι:

- Ένα απλό, εύκολο στην χρήση γραφικό περιβάλλον
- Πλήρως παραμετροποιήσιμο με το ποντίκι, με **drag and drop**, κλπ.
- Κεντρικό **panel** παρόμοιο με του **CDE**, με μενού, μικρο-εφαρμογές και πλήκτρα εκκίνησης εφαρμογών
- Ολοκληρωμένος διαχειριστής παραθύρων, διαχειριστής αρχείων, διαχειριστής ήχου, συμβατότητα με το **GNOME**, και άλλα
- Δυνατότητα χρήσης θεμάτων (**themes**, αφού χρησιμοποιεί το **GTK+**)
- Γρήγορο, ελαφρύ και αποτελεσματικό: ιδανικό για παλαιότερα/πιο αργά μηχανήματα ή μηχανήματα με λίγη μνήμη

Περισσότερες πληροφορίες για το **Xfce** μπορείτε να βρείτε στη δικτυακή τοποθεσία του **Xfce** (<http://www.xfce.org/>).

6.7.4.2 Εγκατάσταση του Xfce

Υπάρχει (την ώρα που γράφονται αυτές οι γραμμές) έτοιμο πακέτο για το **Xfce**. Για να το εγκαταστήσετε, απλώς πληκτρολογήστε:

```
# pkg_add -r xfce4
```

Εναλλακτικά, για να το μεταγλωττίσετε από τον πηγαίο κώδικα, χρησιμοποιήστε την Συλλογή των Ports:

```
# cd /usr/ports/x11-wm/xfce4
# make install clean
```

Τώρα, πείτε στον διακομιστή **X** να εκκινήσει το **Xfce** την επόμενη φορά που θα γίνει εκκίνηση του γραφικού περιβάλλοντος. Απλώς πληκτρολογήστε το παρακάτω:

```
% echo "/usr/local/bin/startxfce4" > ~/.xinitrc
```

Την επόμενη φορά που θα εκκινήσετε το **C**, θα εμφανιστεί το **Xfce**. Όπως και προηγουμένως, αν χρησιμοποιείτε κάποιο **display manager** όπως το **XDM**, δημιουργήστε ένα αρχείο **.xsession**, όπως περιγράφεται στην παράγραφο του **GNOME**, αλλά με την εντολή **/usr/local/bin/startxfce4**, ή ρυθμίστε τον **display manager** να επιτρέπει την επιλογή γραφικού περιβάλλοντος, όπως περιγράφεται στην παράγραφο σχετικά με το **kdm**.

II. Βασικές Εργασίες

Τώρα που έχουμε καλύψει πλέον τα βασικά θέματα, αυτό το τμήμα του Εγχειριδίου του FreeBSD περιγράφει τις πιο βασικές εργασίες και τα πιο δημοφιλή χαρακτηριστικά του FreeBSD. Τα κεφάλαια αυτού του τμήματος:

- Παρουσιάζουν τις πιο δημοφιλείς και χρήσιμες εφαρμογές και περιβάλλοντα εργασίας: φυλλομετρητές (browsers), γραφικά περιβάλλοντα εργασίας, εργαλεία προβολής διαφόρων μορφών αρχείων, κλπ.
- Παρουσιάζουν ορισμένα από τα εργαλεία πολυμέσων (multimedia) που είναι διαθέσιμα για το FreeBSD
- Εξηγούν τη διαδικασία μεταγλώττισης και εγκατάστασης ενός προσαρμοσμένου πυρήνα για το FreeBSD, έτσι ώστε να ενεργοποιηθούν έξτρα χαρακτηριστικά για το σύστημά σας.
- Περιγράφουν σε βάθος το σύστημα εκτυπώσεων, τόσο για εκτυπωτές που είναι απευθείας συνδεδεμένοι με το σταθμό εργασίας σας, όσο και για δικτυακούς εκτυπωτές.
- Περιγράφουν πώς μπορείτε να τρέξετε εφαρμογές Linux στο FreeBSD σύστημά σας.

Μερικά από αυτά τα κεφάλαια απαιτούν να έχετε μελετήσει πιο πριν κάποιο άλλο κεφάλαιο. Όπου είναι απαραίτητο κάτι τέτοιο, αναφέρεται στη σύνοψη του κάθε κεφαλαίου.

Εἰσαγωγή 7 Desktop Εφαρμογές

Συνεισφορά του *Christophe Juniet*.

7.1 Σύνοψη

Το FreeBSD μπορεί να εκτελέσει μια ευρεία γκάμα desktop εφαρμογών, όπως φυλλομετρητές (browsers) και επεξεργαστές κειμένων. Οι περισσότερες από αυτές είναι διαθέσιμες ως πακέτα (packages) ή μπορούν να εγκατασταθούν αυτόματα από την Συλλογή των Ports. Πολλοί νέοι χρήστες αναμένουν να βρουν τέτοιου είδους εφαρμογές στο desktop τους. Το κεφάλαιο αυτό θα σας δείξει πως να εγκαταστήσετε χωρίς κόπο τις πιο δημοφιλείς desktop εφαρμογές, είτε από πακέτα είτε από τη Συλλογή των Ports.

Σημειώστε ότι όταν εγκαθιστάτε προγράμματα από τη Συλλογή των Ports, γίνεται μεταγλώττιση από τον πηγαίο κώδικα. Αυτό μπορεί να χρειαστεί πολύ χρόνο, καθώς εξαρτάται από το πρόγραμμα το οποίο μεταγλωττίζετε και την υπολογιστική ισχύ του μηχανήματός σας. Αν το χρονικό διάστημα το οποίο χρειάζεται η μεταγλώττιση είναι απαγορευτικά μεγάλο, μπορείτε να εγκαταστήσετε τα περισσότερα προγράμματα της Συλλογής των Ports από προ-μεταγλωττισμένα πακέτα.

Καθώς το FreeBSD διαθέτει συμβατότητα με εκτελέσιμα προγράμματα για Linux, πολλές εφαρμογές που αναπτύχθηκαν αρχικά για το Linux είναι διαθέσιμες για το desktop σας. Σας συνιστούμε θερμά να διαβάσετε το Εἰσαγωγή 11 πριν εγκαταστήσετε οποιαδήποτε από τις εφαρμογές Linux. Πολλά από τα ports που χρησιμοποιούν τη συμβατότητα με Linux έχουν ονόματα που ξεκινούν με “linux-”. Θυμηθείτε το όταν ψάχνετε για κάποιο συγκεκριμένο port, για παράδειγμα με την `whereis(1)`. Στο κείμενο που ακολουθεί θεωρείται ότι έχετε ενεργοποιήσει την συμβατότητα με εκτελέσιμα προγράμματα Linux πριν εγκαταστήσετε οποιαδήποτε από τις εφαρμογές του Linux.

Οι κατηγορίες που καλύπτονται από αυτό το κεφάλαιο είναι οι εξής:

- Φυλλομετρητές (όπως **Firefox**, **Opera**, **Konqueror Chromium**)
- Εφαρμογές γραφείου (όπως **KOffice**, **AbiWord**, **The GIMP**, **OpenOffice.org**, **LibreOffice**)
- Προγράμματα προβολής εγγράφων (όπως **Acrobat Reader®**, **gv**, **Xpdf**, **GQview**)
- Εργατοοικονομικές εφαρμογές (όπως **GnuCash**, **Gnumeric**, **Abacus**)

Πριν διαβάσετε αυτό το κεφάλαιο θα πρέπει:

- Να ξέρετε πως να εγκαταστήσετε πρόσθετο λογισμικό τρίτου κατασκευαστή (Εἰσαγωγή 5).
- Να ξέρετε πως να εγκαταστήσετε πρόσθετο λογισμικό Linux (Εἰσαγωγή 11).

Για πληροφορίες σχετικά με την εγκατάσταση πολυμεσικού περιβάλλοντος διαβάστε το Εἰσαγωγή 8. Αν θέλετε να ρυθμίσετε και να χρησιμοποιήσετε κάποια υπηρεσία ηλεκτρονικού ταχυδρομείου δείτε το Εἰσαγωγή 29.

7.2 Φυλλομετρητές (Browsers)

Το FreeBSD δεν έχει προεγκατεστημένο κάποιο συγκεκριμένο φυλλομετρητή. Στον κατάλογο [www](http://www.FreeBSD.org/ports/www.html) (<http://www.FreeBSD.org/ports/www.html>) της συλλογής Ports μπορείτε να βρείτε αρκετούς φυλλομετρητές,

έτοιμους για εγκατάσταση. Αν δεν έχετε χρόνο για να μεταγλωττίσετε ότι χρειάζεστε (ίσως χρειαστείτε αρκετή ώρα), πολλοί από αυτούς είναι διαθέσιμοι και ως έτοιμα πακέτα.

Τα **KDE** και **GNOME**, ως πλήρη περιβάλλοντα εργασίας, παρέχουν τους δικούς τους φυλλομετρητές HTML. Δείτε το **Οἰκία 6.7** για περισσότερες πληροφορίες σχετικά με την εγκατάστασή τους.

Αν ενδιαφέρεστε για ελαφρείς (από άποψη κατανάλωσης πόρων) φυλλομετρητές, δείτε τις ακόλουθες εφαρμογές στη συλλογή των **Ports**: www/dillo2, www/links, ή www/w3m.

Το τμήμα αυτό καλύπτει τις παρακάτω εφαρμογές:

Όνομα Εφαρμογής	Απαιτούμενοι Πόροι	Εγκατάσταση από Ports	Βασικές Εξαρτήσεις
Firefox	μεσαία	βαρία	Gtk+
Opera	λίγοι (ελαφριά)	ελαφριά	Υπάρχουν διαθέσιμες εκδόσεις για FreeBSD και Linux . Ε έκδοση για Linux εξαρτάται από την δυαδική συμβατότητα με Linux (Linux Binary Compatibility) και το linux-openmotif .
Konqueror	μεσαία	βαρία	Βιβλιοθήκες KDE
Chromium	μεσαία	μεσαία	Gtk+

7.2.1 Firefox

Ο **Firefox** είναι ένας μοντέρνος, ελεύθερος, ανοιχτός και σταθερός φυλλομετρητής, ο οποίος είναι πλήρως προσαρμοσμένος για χρήση στο **FreeBSD**. Διαθέτει μηχανή απεικόνισης η οποία εναρμονίζεται πλήρως με τις τυποποιήσεις της **HTML**, και δυνατότητες όπως εμφάνιση πολλαπλών σελίδων σε **tabs**, μπλοκάρισμα αναδυόμενων παραθύρων (**popups**), πρόσθετα προγράμματα, βελτιωμένη ασφάλεια και πολλά ακόμα. Ο **Firefox** βασίζεται στον αρχικό πηγαίο κώδικα του **Mozilla**.

Εγκαταστήστε το πακέτο γράφοντας:

```
# pkg_add -r firefox
```

Ε παραπάνω εντολή θα εγκαταστήσει την τελευταία σταθερή έκδοση του **Firefox**. Αν θέλετε να εγκαταστήσετε την παλιά έκδοση εκτεταμένης υποστήριξης (**Extended Support Release, ESR**), πληκτρολογήστε:

```
# pkg_add -r firefox-esr
```

Μπορείτε επίσης να χρησιμοποιήσετε την Συλλογή των **Ports** αν προτιμάτε να μεταγλωττίσετε από τον πηγαίο κώδικα:

```
# cd /usr/ports/www/firefox
# make install clean
```

Για τον **Firefox ESR**, αντικαταστήστε στην παραπάνω εντολή τη λέξη **firefox** με **firefox-esr**.

7.2.2 Ο Firefox και το Πρόσθετο (plugin) της Java™

Όχιἁβῶός: Σε αυτό το τμήμα και τα δύο επόμενα, θεωρούμε ότι έχετε ήδη εγκαταστήσει τον **Firefox**.

Εγκαταστήστε το **OpenJDK 6** από τη Συλλογή των Ports, πληκτρολογώντας:

```
# cd /usr/ports/java/openjdk6
# make install clean
```

Εγκαταστήστε έπειτα το port java/icedtea-web:

```
# cd /usr/ports/java/icedtea-web
# make install clean
```

Βεβαιωθείτε ότι δεν αλλάξατε τις προεπιλεγμένες επιλογές στις οθόνες ρυθμίσεων και των δύο ports.

Ξεκινήστε το φυλλομετρητή σας, γράψτε `about:plugins` στη γραμμή διευθύνσεων και πιέστε **Enter**. Θα δείτε μια σελίδα με όλα τα εγκατεστημένα πρόσθετα. Στη σελίδα αυτή θα πρέπει να δείτε και την καταχώριση για το πρόσθετο της **Java™**.

Αν ο φυλλομετρητής δεν καταφέρει να εντοπίσει το πρόσθετο, κ'άθε χρήστης θα χρειαστεί να εκτελέσει την παρακάτω εντολή και να επανεκκινήσει το φυλλομετρητή του:

```
% ln -s /usr/local/lib/IcedTeaPlugin.so \
    $HOME/.mozilla/plugins/
```

7.2.3 Ο Firefox και το Adobe® Flash™ Plugin

Το Adobe® Flash™ plugin δεν διατίθεται για το FreeBSD. Ωστόσο, υπ'άρχει ένα επίπεδο εξομίσωσης (software layer, wrapper) για την εκτέλεση του αντίστοιχου plugin του Linux. Το wrapper αυτό υποστηρίζει επίσης και τα plugins για τον Adobe Acrobat®, το RealPlayer και άλλα.

Εκτελέστε τα παρακάτω βήματα, ανάλογα με την έκδοση του FreeBSD που χρησιμοποιείτε:

1. Για το FreeBSD 7.x

Εγκαταστήστε το port `www/nspluginwrapper`. Το port αυτό απαιτεί το `emulators/linux_base-fc4` το οποίο είναι μεγάλο.

Το επόμενο βήμα είναι η εγκατάσταση του port `www/linux-flashplugin9`. Θα εγκατασταθεί η έκδοση Flash 9.x η οποία γνωρίζουμε ότι δουλεύει σωστά στο FreeBSD 7.x.

Όχιἁβῶός: Σε εκδόσεις του FreeBSD παλαιότερες από την 7.1-RELEASE, θα πρέπει να εγκαταστήσετε το πακέτο `www/linux-flashplugin7` και να παραλείψετε το βήμα σχετικ'ά με το `linprocfs(5)` που φαίνεται παρακάτω.

2. Για το FreeBSD 8.x ή Νεώτερη Έκδοση

Εγκαταστήστε το port `www/nspluginwrapper`. Το port αυτό απαιτεί το `emulators/linux_base-f10` το οποίο είναι μεγάλο.

Το επόμενο βήμα είναι η εγκατάσταση του Flash 11.X από το port `www/linux-f10-flashplugin11`.

Για να λειτουργήσει σωστά αυτή η έκδοση, θα χρειαστεί να δημιουργήσετε τον συμβολικό σύνδεσμο που φαίνεται παρακάτω:

```
# ln -s /usr/local/lib/npapi/linux-f10-flashplugin/libflashplayer.so \
    /usr/local/lib/browser_plugins/
```

Θα χρειαστεί να δημιουργήσετε χειροκίνητα τον κατάλογο `/usr/local/lib/browser_plugins` αν δεν υπάρχει στο σύστημά σας.

Μετά την εγκατάσταση του σωστού (σύμφωνα με την έκδοση του FreeBSD) Flash port, ο κάθε χρήστης θα πρέπει να ολοκληρώσει την προσωπική του εγκατάσταση του plugin εκτελώντας την παρακάτω εντολή του nspluginwrapper:

```
% nspluginwrapper -v -a -i
```

Μετά την εγκατάσταση του plugin, ξεκινήστε το φυλλομετρητή σας, γράψτε `about:plugins` στη γραμμή διευθύνσεων και πιάστε **Enter**. Θα πρέπει να δείτε μια λίστα με όλα τα τρέχοντα διαθέσιμα plugins.

7.2.4 Ο Firefox και το Swfdec Flash Plugin

Το Swfdec είναι μια βιβλιοθήκη για αποκωδικοποίηση και αναπαραγωγή σκηνών Flash. Το Swfdec-Mozilla είναι ένα plugin για τους φυλλομετρητές **Firefox** το οποίο χρησιμοποιεί αυτή τη βιβλιοθήκη για την αναπαραγωγή αρχείων SWF. Είναι ακόμα στο στάδιο της ανάπτυξης.

Αν δεν μπορείτε ή δεν θέλετε να το μεταγλωττίσετε, απλώς εγκαταστήστε το πακέτο από το δίκτυο:

```
# pkg_add -r swfdec-plugin
```

Αν το πακέτο δεν είναι διαθέσιμο, μπορείτε να το μεταγλωττίσετε και να το εγκαταστήσετε από τη Συλλογή των Ports:

```
# cd /usr/ports/www/swfdec-plugin
# make install clean
```

Μετά την εγκατάσταση, επανεκκινήστε το φυλλομετρητή σας για να ενεργοποιηθεί το plugin.

7.2.5 Opera

Ο **Opera** είναι ένας φυλλομετρητής με πλήρεις δυνατότητες και συμβατός με τα πρότυπα. Έρχεται επίσης με ενσωματωμένο πρόγραμμα ανάγνωσης ταχυδρομείου (mail) και ειδήσεων (news), πρόγραμμα για IRC, αναγνώστη για RSS/Atom και πολλά ακόμα. Παρόλα αυτά, ο **Opera** είναι μια σχετικά ελαφριά και πολύ γρήγορη εφαρμογή. Έρχεται σε δύο τύπους: μια “εγγενής” έκδοση για το FreeBSD και μια έκδοση που εκτελείται μέσω της συμβατότητας με το Linux.

Για να χρησιμοποιήσετε την FreeBSD έκδοση του **Opera**, εγκαταστήστε το πακέτο:

```
# pkg_add -r opera
```

Ορισμένες τοποθεσίες FTP δεν διαθέτουν όλα τα πακέτα, αλλά μπορείτε να έχετε το ίδιο αποτέλεσμα μέσω της συλλογής των Ports, γράφοντας:

```
# cd /usr/ports/www/opera
# make install clean
```

Για να εγκαταστήσετε την Linux έκδοση του **Opera**, αντικαταστήστε με `linux-opera` το `opera` στα παραπάνω παραδείγματα.

Το πρόσθετο Adobe Flash δεν είναι διαθέσιμο για το FreeBSD. Διατίθεται ωστόσο μια έκδοση κατ'άλληλη για το Linux. Για να την χρησιμοποιήσετε θα πρέπει αρχικά να εγκαταστήσετε το port `www/linux-f10-flashplugin11` και έπειτα το port `www/opera-linuxplugins`:

```
# cd /usr/ports/www/linux-f11-flashplugin10
# make install clean
# cd /usr/ports/www/opera-linuxplugins
# make install clean
```

Μπορείτε να ελέγξετε εύκολα την ύπαρξη του **plugin**: ξεκινήστε τον φυλλομετρητή σας, γράψτε `opera:plugins` στη γραμμή διευθύνσεων και πιάστε **Enter**. Θα πρέπει να δείτε μια λίστα με όλα τα διαθέσιμα πρόσθετα.

Για να προσθέσετε το πρόσθετο της **Java**, ακολουθήστε τις αντίστοιχες οδηγίες για τον Firefox.

7.2.6 Konqueror

Ο **Konqueror** είναι κομμάτι του **KDE** αλλά μπορεί να χρησιμοποιηθεί και έξω από το **KDE** με την εγκατάσταση του `x11/kdebase3`. Ο **Konqueror** είναι πολύ περισσότερο από ένας απλός φυλλομετρητής, είναι επίσης διαχειριστής αρχείων και πρόγραμμα προβολής αρχείων πολυμέσων.

Ο **Konqueror** διατίθεται επίσης με ένα σετ από **plugins**, στο `misc/konq-plugins`.

Ο **Konqueror** υποστηρίζει τόσο το WebKit όσο και το δικό του KHTML. Το WebKit χρησιμοποιείται από πολλούς σύγχρονους φυλλομετρητές, συμπεριλαμβανομένου και του Chromium. Για να χρησιμοποιήσετε το WebKit με τον **Konqueror** στο FreeBSD:

```
# cd /usr/ports/www/kwebkitpart
# make install clean
```

Μετά την εγκατάσταση, στον **Konqueror** κάντε κλικ στο “Settings”, “Configure Konqueror” και τέλος στο “Change KHTML to WebKit”.

Ο **Konqueror** υποστηρίζει επίσης **Flash** και οι σχετικές οδηγίες (How To) είναι διαθέσιμες στο <http://freebsd.kde.org/howtos/konqueror-flash.php>.

7.2.7 Chromium

Ο **Chromium** είναι μια εφαρμογή browser ανοικτού κώδικα που στοχεύει στη βελτίωση της εμπειρίας του χρήστη παρέχοντας ένα φυλλομετρητή ο οποίος είναι ασφαλέστερος, ταχύτερος και πιο σταθερός. Ο **Chromium** παρέχει δυνατότητα εμφάνισης σελίδων σε καρτέλες, αποκλεισμό αναδυόμενων παραθύρων (popup blocker), πρόσθετα (extensions) και πολλά ακόμα. Ο **Chromium** είναι το έργο ανοικτού κώδικα στο οποίο βασίζεται ο φυλλομετρητής Google Chrome.

Ο **Chromium** μπορεί να εγκατασταθεί από πακέτο, με την εντολή:

```
# pkg_add -r chromium
```

Εναλλακτικὰ, μπορείτε να μεταγλωττίσετε τον **Chromium** χρησιμοποιώντας τη Συλλογή των Ports:

```
# cd /usr/ports/www/chromium
# make install clean
```

Όχι!Βυός: Ο **Chromium** εγκαθίσταται ως /usr/local/bin/chrome και όχι ως /usr/local/bin/chromium.

7.2.8 Ο Chromium και το Πρόσθετο της Java

Όχι!Βυός: Στην ενότητα αυτή θεωρούμε ότι έχετε ήδη εγκαταστήσει τον **Chromium**.

Εγκαταστήστε το **OpenJDK 6** μέσω της Συλλογής των Ports, γράφοντας:

```
# cd /usr/ports/java/openjdk6
# make install clean
```

Έπειτα, εγκαταστήστε το java/icedtea-web από τη Συλλογή των Ports:

```
# cd /usr/ports/java/icedtea-web
# make install clean
```

Ξεκινήστε τον **Chromium** και πληκτρολογήστε about:plugins στη γραμμή διευθύνσεων. Θα πρέπει να δείτε το IcedTea-Web να εμφανίζεται ως ένα από τα πρόσθετα.

Αν το πρόσθετο δεν εμφανίζεται στον **Chromium**, εκτελέστε τις παρακάτω εντολές και επανεκκινήστε το φυλλομετρητή σας:

```
# mkdir -p /usr/local/share/chromium/plugins
# ln -s /usr/local/lib/IcedTeaPlugin.so \
    /usr/local/share/chromium/plugins/
```

7.2.9 Ο Chromium και το Πρόσθετο Adobe Flash

Όχι!Βυός: Στην ενότητα αυτή θεωρούμε ότι έχετε ήδη εγκαταστήσει τον **Chromium**.

Για τη ρύθμιση του **Chromium** για χρήση με το πρόσθετο Adobe Flash, χρησιμοποιήστε τις οδηγίες για τον Firefox. Στον προηγούμενο σύνδεσμο θα βρείτε πλήρεις οδηγίες για την εγκατάσταση του Adobe Flash στο FreeBSD. Δεν απαιτούνται επιπλέον βήματα, καθώς ο **Chromium** μπορεί να χρησιμοποιήσει κάποια πρόσθετα από άλλους φυλλομετρητές.

7.3 Εφαρμογές Γραφείου

Όσο αφορά τις εφαρμογές γραφείου, οι νέοι χρήστες συχνά αναζητούν μια καλή σουίτα εφαρμογών ή ένα φιλικό επεξεργαστή κειμένου. Αν και κάποια γραφικά περιβάλλοντα όπως το **KDE** παρέχουν τη δική τους σουίτα εφαρμογών γραφείου, δεν υπάρχει ωστόσο προεπιλεγμένη εφαρμογή. Το **FreeBSD** παρέχει ότι χρειάζεστε, άσχετα από το περιβάλλον εργασίας σας.

Το τμήμα αυτό καλύπτει τις παρακάτω εφαρμογές:

Όνομα Εφαρμογής	Απαιτούμενοι Πόροι	Εγκατάσταση από Ports	Βασικές Εξαρτήσεις
KOffice	λίγοι (ελαφριά)	βαριά	KDE
AbiWord	λίγοι (ελαφριά)	ελαφριά	Gtk+ ή GNOME
The Gimp	λίγοι (ελαφριά)	βαριά	Gtk+
OpenOffice.org	πολλοί (βαριά)	εξαιρετικά βαριά	JDK™ , Mozilla
LibreOffice	σχετικά βαριά	τεράστια	Gtk+ ή KDE/ GNOME ή JDK

7.3.1 KOffice

Ε κοινότητα του **KDE** εξοπλίζει το γραφικό της περιβάλλον με μια σουίτα εφαρμογών γραφείου που μπορεί να χρησιμοποιηθεί και έξω από το **KDE**. Περιλαμβάνει τα τέσσερα βασικά προγράμματα που μπορείτε επίσης να βρείτε και σε άλλες σουίτες γραφείου. Το **KWord** είναι ο επεξεργαστής κειμένου, το **KSpread** είναι το πρόγραμμα υπολογιστικών φύλλων, το **KPresenter** διαχειρίζεται τις παρουσιάσεις, ενώ το **Kontour** σας επιτρέπει να δημιουργήσετε έγγραφα με γραφικά.

Πριν εγκαταστήσετε το τελευταίο **KOffice**, βεβαιωθείτε ότι έχετε ανανεωμένη έκδοση του **KDE**.

Για να εγκαταστήσετε το **KOffice** για το **KDE4** ως πακέτο, δώστε την ακόλουθη εντολή:

```
# pkg_add -r koffice-kde4
```

Αν το πακέτο δεν είναι διαθέσιμο, μπορείτε να χρησιμοποιήσετε την Συλλογή των Ports. Για παράδειγμα, για να εγκαταστήσετε το **KOffice** για το **KDE4**, πληκτρολογήστε:

```
# cd /usr/ports/editors/koffice-kde4
# make install clean
```

7.3.2 AbiWord

Το **AbiWord** είναι ένα ελεύθερο πρόγραμμα επεξεργασίας κειμένου, όμοιο στην αίσθηση και την εμφάνιση με το **Microsoft Word**. Είναι κατ'άλληλο για την πληκτρολόγηση άρθρων, γραμμών, αναφορών, υπενθυμίσεων κ.ο.κ. Είναι πολύ γρήγορο, έχει αρκετές δυνατότητες και είναι ιδιαίτερα φιλικό στο χρήστη.

Το **AbiWord** μπορεί να εισάγει ή να εξάγει αρχεία διάφορων μορφών, περιλαμβανομένων και κάποιων κλειστών όπως το **.doc** της **Microsoft**.

Το **AbiWord** είναι διαθέσιμο ως πακέτο. Μπορείτε να το εγκαταστήσετε γράφοντας:

```
# pkg_add -r abiword
```

Αν το πακέτο δεν είναι διαθέσιμο για κάποιο λόγο, μπορείτε να το μεταγλωττίσετε από την Συλλογή των Ports. Σε αυτή την περίπτωση πιθανώς να εγκαταστήσετε νεώτερη έκδοση σε σχέση με το έτοιμο πακέτο. Μπορείτε να το κάνετε ως εξής:

```
# cd /usr/ports/editors/abiword
# make install clean
```

7.3.3 Το GIMP

Το **The GIMP** είναι ένα ιδιαίτερα εξελιγμένο πρόγραμμα διαχείρισης γραφικών για δημιουργία εικόνων ή επεξεργασία φωτογραφιών. Μπορεί να χρησιμοποιηθεί ως απλό πρόγραμμα ζωγραφικής ή σαν σουίτα επεξεργασίας και διόρθωσης φωτογραφιών. Περιέχει μεγάλο αριθμό από plugins ενώ διαθέτει και scripting interface. Το **The GIMP** μπορεί να διαβάσει και να γράψει μεγάλο φάσμα αρχείων εικόνας. Περιλαμβάνει επίσης διεπαφές διασύνδεσης με σαρωτές και tablets.

Μπορείτε να εγκαταστήσετε το πακέτο δίνοντας την εντολή:

```
# pkg_add -r gimp
```

Αν η τοποθεσία FTP που χρησιμοποιείτε δεν διαθέτει αυτό το πακέτο, μπορείτε να χρησιμοποιήσετε την Συλλογή των Ports. Ο κατ'αλογος graphics (<http://www.FreeBSD.org/ports/graphics.html>) της Συλλογής των Ports περιέχει επίσης και το **The Gimp Manual** (εγχειρίδιο χρήσης). Δείτε παρακάτω πως να το εγκαταστήσετε:

```
# cd /usr/ports/graphics/gimp
# make install clean
# cd /usr/ports/graphics/gimp-manual-pdf
# make install clean
```

Όχι! Βούρκα: Ο κατ'αλογος graphics (<http://www.FreeBSD.org/ports/graphics.html>) της συλλογής των Ports έχει επίσης την υπό εξέλιξη έκδοση της εφαρμογής **The GIMP** στο graphics/gimp-devel. Μπορείτε να βρείτε την HTML έκδοση του εγχειριδίου, **The Gimp Manual** στο graphics/gimp-manual-html.

7.3.4 OpenOffice.org

Το **OpenOffice.org** περιέχει όλες τις απαραίτητες εφαρμογές σε μια πλήρη σουίτα εφαρμογών γραφείου: επεξεργαστή κειμένου, υπολογιστικό φύλλο, χειριστή παρουσιάσεων και πρόγραμμα σχεδίασης. Το περιβάλλον εργασίας του είναι πολύ όμοιο με άλλες σουίτες γραφείου, και μπορεί να χρησιμοποιήσει διάφορους δημοφιλείς τύπους αρχείων. Είναι διαθέσιμο σε πολλές διαφορετικές γλώσσες, τόσο ως προς το περιβάλλον εργασίας όσο και ως προς τα λεξικά και τον ορθογραφικό έλεγχο.

Ο επεξεργαστής κειμένου του **OpenOffice.org** χρησιμοποιεί εγγενώς μορφή αρχείου XML για αυξημένη φορητότητα και ευελιξία. Το πρόγραμμα υπολογιστικών φύλλων διαθέτει γλώσσα μακροεντολών και μπορεί να διασυνδεθεί με εξωτερικές βάσεις δεδομένων. Το **OpenOffice.org** είναι σταθερή εφαρμογή και εκτελείται εγγενώς στα Windows, το Solaris™, το Linux, το FreeBSD, καθώς και στο Mac OS X.

Περαιτέρω πληροφορίες για το **OpenOffice.org** μπορείτε να βρείτε στη δικτυακή τοποθεσία του OpenOffice.org (<http://www.openoffice.org/>). Για πληροφορίες σχετικά με την έκδοση για FreeBSD, καθώς

και για απευθείας κατέβασμα πακέτων, χρησιμοποιήστε την δικτυακή τοποθεσία FreeBSD OpenOffice.org Porting Team (<http://porting.openoffice.org/freebsd/>).

Για να εγκαταστήσετε το **OpenOffice.org**, γράψτε:

```
# pkg_add -r openoffice.org
```

Όχι!Βύθος: Αν χρησιμοποιείτε -RELEASE έκδοση του FreeBSD, το παραπάνω πρέπει να δουλέψει. Διαφορετικά, θα πρέπει να δείτε την δικτυακή τοποθεσία του FreeBSD OpenOffice.org Porting Team για να κατεβάσετε και να εγκαταστήσετε το αντίστοιχο πακέτο χρησιμοποιώντας την `pkg_add(1)`. Τόσο η τρέχουσα όσο και η υπό εξέλιξη έκδοση είναι διαθέσιμες για κατέβασμα από την παραπάνω τοποθεσία.

Από τη στιγμή που το πακέτο εγκατασταθεί, πρέπει να γράψετε απλώς την παρακάτω εντολή για να εκτελέσετε το **OpenOffice.org**:

```
% openoffice.org
```

Όχι!Βύθος: Κατ'α την πρώτη εκκίνηση, θα σας γίνουν διάφορες ερωτήσεις και θα δημιουργηθεί ένας κατ'αλογος με όνομα `.openoffice.org` μέσα στον προσωπικό σας κατ'αλογο.

Αν τα πακέτα του **OpenOffice.org** δεν είναι διαθέσιμα, έχετε πάντα την επιλογή να μεταγλωττίσετε το αντίστοιχο port. Ωστόσο, να έχετε υπόψη σας ότι αυτό απαιτεί αρκετό χώρο στο δίσκο και θα χρειαστεί και πάρα πολύ χρόνο για να ολοκληρωθεί.

```
# cd /usr/ports/editors/openoffice.org-3
# make install clean
```

Όχι!Βύθος: Αν θέλετε να δημιουργήσετε μια έκδοση με τις δικές σας τοπικές ρυθμίσεις, αντικαταστήστε την προηγούμενη γραμμή εντολών με την επόμενη:

```
# make LOCALIZED_LANG=your_language install clean
```

Πρέπει να αντικαταστήσετε το `your_language` με το σωστό ISO κωδικό για τη γλώσσα σας. Ε' λίστα με τους υποστηριζόμενους κωδικούς γλωσσών είναι διαθέσιμη στο αρχείο `files/Makefile.localized`, το οποίο βρίσκεται στον κατ'αλογο του port.

Μόλις γίνει αυτό, μπορείτε να ξεκινήσετε την εφαρμογή **OpenOffice.org** δίνοντας την εντολή:

```
% openoffice.org
```

7.3.5 LibreOffice

Το **LibreOffice** είναι μια ελεύθερη σουίτα εφαρμογών γραφείου η οποία αναπτύσσεται από το The Document Foundation (<http://www.documentfoundation.org/>). Είναι συμβατή με τις άλλες γνωστές σουίτες γραφείου και διατίθεται για τις περισσότερες πλατφόρμες. Πρόκειται για fork της γνωστής εφαρμογής

OpenOffice.org η οποία περιλαμβάνει όλα τα απαραίτητα μιας σουίτας γραφείου: επεξεργαστή κειμένου, υπολογιστικό φύλλο, πρόγραμμα παρουσιάσεων, πρόγραμμα σχεδίασης και ένα εργαλείο για δημιουργία και επεξεργασία μαθηματικών τύπων. Διατίθεται σε πλήθος γλωσσών — η διεθνής υποστήριξη επεκτείνεται μάλιστα τόσο στο περιβάλλον όσο και στα επιπλέον προγράμματα ελέγχου ορθογραφίας και λεξικών.

Ο επεξεργαστής κειμένου του **OpenOffice** χρησιμοποιεί εγγενώς μορφή αρχείου XML το οποίο εξασφαλίζει αυξημένη φορητότητα και ευελιξία. Το υπολογιστικό φύλλο διαθέτει μια γλώσσα μακροεντολών και μπορεί να διασυνδεθεί με εξωτερικές βάσεις δεδομένων. Το **LibreOffice** είναι ήδη σταθερό και διατίθεται σε εκδόσεις για Windows, Linux, FreeBSD και Mac OS X. Για περισσότερες πληροφορίες σχετικά με το **LibreOffice** επισκεφθείτε την δικτυακή τοποθεσία του (<http://www.libreoffice.org/>).

Για να εγκαταστήσετε το **LibreOffice** από έτοιμο πακέτο, γράψτε:

```
# pkg_add -r libreoffice
```

Όχι!Βύθος: Το παραπάνω θα λειτουργήσει αν τρέχετε κάποιο επίσημο -RELEASE του FreeBSD.

Μετά την εγκατάσταση του πακέτου, πληκτρολογήστε το παρακάτω για να εκτελέσετε το **LibreOffice**:

```
% libreoffice
```

Όχι!Βύθος: Κατά την πρώτη εκκίνηση, θα σας γίνουν κάποιες ερωτήσεις και θα δημιουργηθεί ένας κατάλογος .libreoffice μέσα στον προσωπικό σας κατάλογο.

Αν δεν υπάρχουν διαθέσιμα πακέτα για το **LibreOffice**, έχετε επίσης την επιλογή να το μεταγλωττίσετε από το αντίστοιχο port. Θα πρέπει ωστόσο να γνωρίζετε ότι απαιτείται αρκετός χώρος στο δίσκο και αρκετός χρόνος για τη μεταγλώττιση.

```
# cd /usr/ports/editors/libreoffice
# make install clean
```

Όχι!Βύθος: Αν θέλετε να δημιουργήσετε μια έκδοση με υποστήριξη κάποιας συγκεκριμένης γλώσσας, αντικαταστήστε την προηγούμενη εντολή με:

```
# make LOCALIZED_LANG=your_language install clean
```

Θα πρέπει να αντικαταστήσετε το your_language με το σωστό ISO κωδικό της γλώσσας που επιθυμείτε να χρησιμοποιήσετε. Για να βρείτε τον κωδικό, δείτε το αρχείο Makefile του port και ειδικότερα την ενότητα pre-fetch.

Μπορείτε έπειτα να εκτελέσετε το **LibreOffice** χρησιμοποιώντας την παρακάτω εντολή:

```
% libreoffice
```

7.4 Προγράμματα Προβολής Εγγράφων

Πρόσφατα έχουν γίνει αρκετά δημοφιλείς κάποιες νέες μορφές αρχείων. Τα προγράμματα προβολής που απαιτούνται για τα αρχεία αυτά ίσως να μην είναι διαθέσιμα στο βασικό σύστημα. Στο τμήμα αυτό θα δούμε πως μπορείτε να τα εγκαταστήσετε.

Το τμήμα αυτό καλύπτει τις εφαρμογές:

Όνομα Εφαρμογής	Απαιτούμενοι Πόροι	Εγκατάσταση από Ports	Βασικές Εξαρτήσεις
Acrobat Reader	λίγοι (ελαφριά)	ελαφριά	Δυναμική συμβατότητα με Linux (Linux Binary Compatibility)
gv	λίγοι (ελαφριά)	ελαφριά	Xaw3d
Xpdf	λίγοι (ελαφριά)	ελαφριά	FreeType
GQview	λίγοι (ελαφριά)	ελαφριά	Gtk+ ή GNOME

7.4.1 Acrobat Reader®

Πολλά έγγραφα διανέμονται πλέον ως αρχεία PDF το οποίο σημαίνει “Portable Document Format” (Φορητή Μορφή Εγγράφου). Ένα από τα συνιστώμενα προγράμματα προβολής για αυτό τον τύπο αρχείων είναι το **Acrobat Reader**, το οποίο η Adobe διαθέτει για Linux. Καθώς το FreeBSD μπορεί να χρησιμοποιήσει εκτελέσιμα του Linux, η εφαρμογή είναι επίσης διαθέσιμη για το FreeBSD.

Για να εγκαταστήσετε το **Acrobat Reader 8** από τη Συλλογή των Ports, γράψτε:

```
# cd /usr/ports/print/acroread8
# make install clean
```

Δεν υπάρχει διαθέσιμο πακέτο, λόγω περιορισμών στην άδεια χρήσης.

7.4.2 gv

Το **gv** είναι ένα πρόγραμμα προβολής εγγράφων για αρχεία PostScript και PDF. Είναι αρχικά βασισμένο στην εφαρμογή **ghostview** αλλά έχει καλύτερη εμφάνιση χάρη στη βιβλιοθήκη **Xaw3d**. Είναι γρήγορο, και το interface του είναι ξεκάθαρο. Το **gv** έχει πολλές δυνατότητες, όπως προσανατολισμό και μέγεθος χαρτιού, εμφάνιση υπό κλίμακα και βελτίωση εμφάνισης γραμματοσειρών (antialias). Σχεδόν κάθε λειτουργία του μπορεί να εκτελεστεί τόσο από το πληκτρολόγιο όσο και από το ποντίκι.

Για να εγκαταστήσετε το **gv** ως πακέτο, γράψτε:

```
# pkg_add -r gv
```

Αν το πακέτο δεν είναι διαθέσιμο, μπορείτε να χρησιμοποιήσετε την Συλλογή των Ports:

```
# cd /usr/ports/print/gv
# make install clean
```

7.4.3 Xpdf

Αν θέλετε ένα μικρό πρόγραμμα προβολής αρχείων PDF για το FreeBSD, το **Xpdf** είναι ελαφρύ και αποδοτικό. Απαιτεί ελάχιστους πόρους και είναι ιδιαίτερα σταθερό. Χρησιμοποιεί τις βασικές γραμματοσειρές των X και δεν απαιτεί χρήση του **Motif** ή άλλης εργαλειοθήκης των C.

Για να εγκαταστήσετε το **Xpdf** ως πακέτο, δώστε την εντολή:

```
# pkg_add -r xpdf
```

Αν το πακέτο δεν είναι διαθέσιμο ή προτιμάτε να χρησιμοποιήσετε την Συλλογή των Ports, γράψτε:

```
# cd /usr/ports/graphics/xpdf
# make install clean
```

Μόλις ολοκληρωθεί η εγκατάσταση, μπορείτε να ξεκινήσετε το **Xpdf** και να χρησιμοποιήσετε το δεξί πλήκτρο του ποντικιού για να ενεργοποιήσετε το μενού.

7.4.4 GQview

Το **GQview** είναι ένας διαχειριστής εικόνων. Μπορείτε να δείτε ένα αρχείο με ένα απλό κλικ, να ξεκινήσετε ένα εξωτερικό πρόγραμμα επεξεργασίας, να δείτε προεπισκόπηση σε μορφή thumbnail και πολλά άλλα. Διαθέτει επίσης προβολή παρουσίας και κάποιες βασικές λειτουργίες αρχείων. Μπορείτε να διαχειριστείτε συλλογές εικόνων και να βρείτε με εύκολο τρόπο τις διπλές. Το **GQview** μπορεί να χρησιμοποιηθεί για προβολή σε πλήρη οθόνη και υποστηρίζει τοπικές / διεθνείς ρυθμίσεις.

Αν θέλετε να εγκαταστήσετε το **GQview** ως πακέτο, γράψτε:

```
# pkg_add -r gqview
```

Αν το πακέτο δεν είναι διαθέσιμο, ή προτιμάτε να χρησιμοποιήσετε την Συλλογή των Ports, γράψτε:

```
# cd /usr/ports/graphics/gqview
# make install clean
```

7.5 Χρηματοοικονομικές Εφαρμογές

Αν, για οποιοδήποτε λόγο, θέλετε να διαχειρίζεστε τα χρηματοοικονομικά σας μέσω του FreeBSD desktop σας, υπάρχουν κάποιες ισχυρές και εύκολες στη χρήση εφαρμογές, έτοιμες προς εγκατάσταση. Ορισμένες από αυτές είναι συμβατές με διαδεδομένες μορφές αρχείων, όπως αυτές που χρησιμοποιούνται στα έγγραφα του **Quicken®** ή του **Excel**.

Το τμήμα αυτό καλύπτει τις εφαρμογές:

Όνομα Εφαρμογής	Απαιτούμενοι Πόροι	Εγκατάσταση Από Ports	Βασικές Εξαρτήσεις
GnuCash	λίγοι (ελαφριά)	βαριά	GNOME
Gnumeric	λίγοι (ελαφριά)	βαριά	GNOME
Abacus	λίγοι (ελαφριά)	ελαφριά	Tcl/Tk

Όνομα Εφαρμογής	Απαιτούμενοι Πόροι	Εγκατάσταση Από	Βασικές Εξαρτήσεις
KMyMoney	λίγοι (ελαφριά)	βαριά	KDE

7.5.1 GnuCash

Το **GnuCash** είναι μέρος της προσπάθειας του **GNOME** να παρέχει φιλικές εφαρμογές στους τελικούς χρήστες. Με το **GnuCash**, μπορείτε να κρατάτε λογαριασμό των εσόδων και εξόδων σας, των τραπεζικών σας λογαριασμών και των μετοχών σας. Διαθέτει περιβάλλον εργασίας το οποίο είναι εύκολο στη χρήση χωρίς να χρειάζεται ιδιαίτερη εκμύθηση, αλλά είναι ταυτόχρονα και πολύ επαγγελματικό.

Το **GnuCash** παρέχει έξυπνο σύστημα καταχώρησης, ιεραρχικό σύστημα λογαριασμών, πολλά πλήκτρα συντομεύσεων πληκτρολογίου, καθώς και μεθόδους αυτόματης συμπλήρωσης. Μπορεί να διαχωρίσει μια συναλλαγή σε πολλά λεπτομερή τμήματα. Το **GnuCash** μπορεί να εισάγει και να συγχωνεύσει αρχεία QIF του **Quicken**. Μπορεί επίσης να χειριστεί τις περισσότερες διεθνείς μορφές ημερομηνιών και νομισματικών μονάδων.

Για να εγκαταστήσετε το **GnuCash** στο σύστημα σας, γράψτε:

```
# pkg_add -r gnucash
```

Αν το πακέτο δεν είναι διαθέσιμο, μπορείτε να χρησιμοποιήσετε την Συλλογή των Ports:

```
# cd /usr/ports/finance/gnucash
# make install clean
```

7.5.2 Gnumeric

Το **Gnumeric** είναι ένα υπολογιστικό φύλλο και αποτελεί μέρος του περιβάλλοντος εργασίας **GNOME**. Διαθέτει βολική αυτόματη “πρόβλεψη” της εισόδου του χρήστη σύμφωνα με τη μορφή του κελιού καθώς και σύστημα αυτόματης συμπλήρωσης (autofill) για διάφορες ακολουθίες. Μπορεί να εισάγει αρχεία διάφορων δημοφιλών μορφών, όπως αυτά που χρησιμοποιούνται στο **Excel**, το **Lotus 1-2-3**, ή το **Quattro Pro**. Το **Gnumeric** υποστηρίζει γραφήματα μέσω του προγράμματος γραφικών math/guppi. Έχει μεγάλο αριθμό ενσωματωμένων συναρτήσεων και επιτρέπει όλες τις συνήθεις μορφές κελιών, όπως αριθμούς, νομισματικές μονάδες, ημερομηνίες, ώρες και πολλές ακόμα.

Για να εγκαταστήσετε το **Gnumeric** ως πακέτο, γράψτε:

```
# pkg_add -r gnumeric
```

Αν το πακέτο δεν είναι διαθέσιμο, μπορείτε να χρησιμοποιήσετε την Συλλογή των Ports, γράφοντας:

```
# cd /usr/ports/math/gnumeric
# make install clean
```

7.5.3 Abacus

Το **Abacus** είναι ένα μικρό και εύκολο στη χρήση υπολογιστικό φύλλο. Περιλαμβάνει πολλές ενσωματωμένες συναρτήσεις οι οποίες είναι χρήσιμες σε διάφορα πεδία, όπως η στατιστική, τα χρηματοοικονομικά και τα μαθηματικά. Μπορεί να εισάγει και να εξάγει αρχεία του **Excel**. Το **Abacus** μπορεί να παράγει έξοδο μορφής PostScript.

Για να εγκαταστήσετε το **Abacus** ως πακέτο, γράψτε:

```
# pkg_add -r abacus
```

Αν το πακέτο δεν είναι διαθέσιμο, μπορείτε να χρησιμοποιήσετε την Συλλογή των Ports, γράφοντας:

```
# cd /usr/ports/deskutils/abacus
# make install clean
```

7.5.4 KMyMoney

Το **KMyMoney** είναι μια εφαρμογή διαχείρισης των προσωπικών σας οικονομικών, φτιαγμένη για το περιβάλλον **KDE**. Το **KMyMoney** στοχεύει να παρέχει και να ενσωματώσει όλες τις λειτουργίες που διατίθενται σε αντίστοιχες εμπορικές εφαρμογές. Το **KMyMoney** μπορεί να εισάγει αρχεία του προτύπου QIF (Quicken Interchange Format), να τηρεί καταγραφή των επενδύσεων σας, να χειρίζεται πολλαπλές νομισματικές μονάδες και να παρέχει πλήθος αναφορών. Μέσα από ξεχωριστό plugin, παρέχεται επίσης η δυνατότητα εισαγωγής αρχείων OFX.

Για να εγκαταστήσετε το **KMyMoney** ως πακέτο, εκτελέστε την εντολή:

```
# pkg_add -r kmymoney2
```

Αν το πακέτο δεν είναι διαθέσιμο, μπορείτε να χρησιμοποιήσετε την Συλλογή των Ports, όπως φαίνεται παρακάτω:

```
# cd /usr/ports/finance/kmymoney2
# make install clean
```

7.6 Περίληψη

Αν και το FreeBSD είναι δημοφιλές στους παροχείς Internet (ISPs) για την απόδοση και τη σταθερότητα του, είναι επίσης έτοιμο και για καθημερινή χρήση ως desktop. Με αρκετές χιλιάδες εφαρμογές διαθέσιμες ως πακέτα (<http://www.FreeBSD.org/applications.html>) ή ports (<http://www.FreeBSD.org/ports/index.html>), μπορείτε να δημιουργήσετε το τέλειο desktop που καλύπτει όλες τις ανάγκες σας.

Παρακάτω, φαίνεται μια γρήγορη περίληψη όλων των desktop εφαρμογών που παρουσιάστηκαν σε αυτό το κεφάλαιο:

Όνομα Εφαρμογής	Όνομα Πακέτου	Όνομα Port
Opera	opera	www/opera

Όνομα Εφαρμογής	Όνομα Πακέτου	Όνομα Port
Firefox	firefox	www/firefox
Chromium	chromium	www/chromium
KOffice	koffice-kde4	editors/koffice-kde4
AbiWord	abiword	editors/abiword
The GIMP	gimp	graphics/gimp
OpenOffice.org	openoffice	editors/openoffice.org-3
LibreOffice	libreoffice	editors/libreoffice
Acrobat Reader	acroread	print/acroread8
gv	gv	print/gv
Xpdf	xpdf	graphics/xpdf
GQview	gqview	graphics/gqview
GnuCash	gnucash	finance/gnucash
Gnumeric	gnumeric	math/gnumeric
Abacus	abacus	deskutils/abacus
KMyMoney	kmymoney2	finance/kmymoney2

Εἰσὶν 8 Πολυμέσα

Επεξεργασία από τον Ross Lippert.

8.1 Σύνοψη

Το FreeBSD υποστηρίζει μεγάλη ποικιλία από κάρτες ήχου, επιτρέποντας σας έτσι να απολαύσετε υψηλής πιστότητας ήχο από τον υπολογιστή σας. Περιλαμβάνεται η δυνατότητα να εγγράψετε και να αναπαράγετε ήχο MPEG Audio Layer 3 (MP3), WAV, και Ogg Vorbis καθώς και πολλά άλλα formats. Το FreeBSD Ports Collection επίσης περιέχει εφαρμογές που σας επιτρέπουν να επεξεργαστείτε τον ηχογραφημένο σας ήχο, να προσθέσετε ηχητικὰ εφέ, και να ελέγξετε συσκευές MIDI.

Με λίγο πειραματισμό, το FreeBSD μπορεί να υποστηρίξει αναπαραγωγή αρχείων video και DVD. Ο αριθμός των εφαρμογών που κωδικοποιούν, μετατρέπουν, και αναπαράγουν διάφορους τύπους video είναι πιο περιορισμένος από τον αριθμό των εφαρμογών ήχου. Για παράδειγμα, όταν γράφηκε αυτό το κείμενο, δεν υπήρχε καμὶα καλή εφαρμογή επανακωδικοποίησης στη συλλογή των Ports του FreeBSD, που θα μπορούσε να χρησιμοποιηθεί για μετατροπή μεταξύ formats, όπως το audio/sox. Παρ' όλα αυτά, το τοπίο σε αυτό τον τομέα, και όσο αφορά το λογισμικό, αλλάζει ραγδαία.

Το κεφάλαιο αυτό θα περιγράψει τα απαραίτητα βήματα για τη ρύθμιση της κάρτας ήχου σας. Ε ρύθμιση και εγκατάσταση του X11 (Εἰσὶν 6) έχει ήδη φροντίσει για τα πιθανὰ προβλήματα υλικού της κάρτας γραφικών σας, αν και μπορεί να χρειάζεται να εφαρμόσετε κάποιες ακόμα μικρο-ρυθμίσεις για καλύτερη αναπαραγωγή.

Αφού διαβάσετε αυτό το κεφάλαιο, θα ξέρετε:

- Πως να ρυθμίσετε το σύστημα σας ώστε να αναγνωρίζεται η κάρτα ήχου σας.
- Μεθόδους για να ελέγξετε τη λειτουργία της κάρτας σας.
- Πως να επιλύσετε προβλήματα σχετικὰ με τις ρυθμίσεις ήχου.
- Πως να αναπαράγετε και να κωδικοποιήσετε MP3 και άλλους τύπους αρχείων ήχου.
- Πως υποστηρίζεται το video από τον X server.
- Κάποια ports αναπαραγωγής/κωδικοποίησης video που δίνουν καλὰ αποτελέσματα.
- Πως να αναπαράγετε DVD, και αρχεία .mpg και .avi.
- Πως να κάνετε rip το περιεχόμενο CD και DVD σε αρχεία.
- Πως να ρυθμίσετε μια κάρτα τηλεόρασης.
- Πως να ρυθμίσετε ένα σαρωτὴ εικόνων.

Πριν διαβάσετε αυτό το κεφάλαιο, θα πρέπει:

- Να ξέρετε πως θα ρυθμίσετε και θα εγκαταστήσετε νέο πυρήνα (Εἰσὶν 9).

Θῆταἰδὶς: Αν προσπαθήσετε να προσαρτήσετε μουσικὰ CD με την εντολή mount(8) θα προκληθεί κατ' ἐλάχιστον σφάλμα, ή στη χειρότερη περίπτωση **kernel panic**. Τέτοια μέσα έχουν εξειδικευμένες κωδικοποιήσεις που διαφέρουν από το συνηθισμένο σύστημα αρχείων ISO.

8.2 Ρύθμιση της Κάρτας Ἡχου

Συνεισφορά από τον Moses Moore. Βελτιώθηκε από τον Marc Fonvieille.

8.2.1 Ρυθμίζοντας το Σύστημα

Πριν ξεκινήσετε, θα πρέπει να ξέρετε το μοντέλο της κάρτας που έχετε, το ολοκληρωμένο κύκλωμα που χρησιμοποιεί, καθώς και αν είναι PCI ή ISA. Το FreeBSD υποστηρίζει μεγάλη ποικιλία καρτών ήχου, τόσο PCI όσο και ISA. Ελέγξτε τις υποστηριζόμενες συσκευές ήχου στις Σημειώσεις Υλικού (<http://www.FreeBSD.org/releases/9.1R/hardware.html>) για να δείτε αν η κάρτα σας υποστηρίζεται. Στις Σημειώσεις Υλικού αναφέρεται επίσης ποιο πρόγραμμα οδήγησης υποστηρίζει την κάρτα σας.

Για να χρησιμοποιήσετε την συσκευή ήχου που διαθέτετε, θα πρέπει να φορτώσετε τον κατ'αλληλο οδηγό συσκευής. Αυτό μπορεί να επιτευχθεί με δύο τρόπους. Ο ευκολότερος είναι απλώς να φορτώσετε ένα module (άρθρωμα) για την κάρτα ήχου στον πυρήνα, χρησιμοποιώντας την εντολή `kldload(8)`, με τη βοήθεια της γραμμής εντολών:

```
# kldload snd_emul0k1
```

ή προσθέτοντας την κατ'αλληλη γραμμή στο αρχείο `/boot/loader.conf` όπως παρακάτω:

```
snd_emul0k1_load="YES"
```

Τα παραπάνω παραδείγματα είναι για μια κάρτα ήχου Creative SoundBlaster® Live!. Υπάρχουν διαθέσιμα και άλλα modules για κάρτες ήχου και μπορείτε να τα δείτε στο αρχείο `/boot/defaults/loader.conf`. Αν δεν είστε σίγουρος για το πρόγραμμα οδήγησης που πρέπει να χρησιμοποιήσετε, μπορείτε να προσπαθήσετε να φορτώσετε το module `snd_driver`:

```
# kldload snd_driver
```

Πρόκειται για ένα μετα-πρόγραμμα οδήγησης, το οποίο φορτώνει με μιας όλα τα κοινά προγράμματα οδήγησης για κάρτες ήχου. Με τον τρόπο αυτό μπορείτε να επιταχύνετε την ανίχνευση για το σωστό οδηγό. Μπορείτε επίσης να φορτώσετε όλα τα προγράμματα οδήγησης μέσω του αρχείου `/boot/loader.conf`.

Αν επιθυμείτε να βρείτε το επιλεγμένο πρόγραμμα οδήγησης της κάρτας σας μετά τη φόρτωση του `snd_driver`, μπορείτε να ελέγξετε το αρχείο `/dev/sndstat` με την βοήθεια της εντολής `cat /dev/sndstat`.

Μια δεύτερη μέθοδος είναι να μεταγλωττίσετε την υποστήριξη της κάρτας ήχου σας, στατικά, απευθείας στον πυρήνα. Το παρακάτω τμήμα παρέχει τις πληροφορίες που χρειάζεστε για να προσθέσετε υποστήριξη για το υλικό σας με αυτό τον τρόπο. Για περισσότερες πληροφορίες σχετικά με την μεταγλώττιση του πυρήνα, δείτε το Εἰσαγωγή 9.

8.2.1.1 Δημιουργώντας Προσαρμοσμένο Πυρήνα με Υποστήριξη Ἡχου

Αρχικά, πρέπει να προσθέσετε το γενικό πρόγραμμα οδήγησης ήχου (audio framework driver) `sound(4)` στον πυρήνα σας. Θα χρειαστεί να προσθέσετε την ακόλουθη γραμμή στο αρχείο ρυθμίσεων του πυρήνα:

```
device sound
```

Ἐπειτα, θα πρέπει να προσθέσετε υποστήριξη για την κάρτα ήχου σας. Πρέπει να γνωρίζετε από πριν ποιο πρόγραμμα οδήγησης την υποστηρίζει. Ελέγξτε τη λίστα των υποστηριζόμενων καρτών στις Σημειώσεις Υλικού (<http://www.FreeBSD.org/releases/9.1R/hardware.html>), για να καθορίσετε το σωστό οδηγό για την δική σας. Για παράδειγμα, ή Creative SoundBlaster Live!, υποστηρίζεται από τον οδηγό `snd_emu10k1(4)`. Για να προσθέσετε υποστήριξη για αυτή την κάρτα, χρησιμοποιήστε την ακόλουθη γραμμή:

```
device snd_emu10k1
```

Βεβαιωθείτε ότι διαβάσατε την σελίδα του `manual` για το πρόγραμμα οδήγησης, ώστε να χρησιμοποιήσετε τη σωστή σύνταξη. Ε ακριβής σύνταξη για κάθε υποστηριζόμενη κάρτα ήχου στο αρχείο ρυθμίσεων πυρήνα, μπορεί να βρεθεί επίσης στο αρχείο `/usr/src/sys/conf/NOTES`.

Για κάρτα ήχου τύπου ISA που δεν είναι Plug'N'Play μπορεί να χρειαστεί να δώσετε στον πυρήνα πληροφορίες σχετικώς με τις ρυθμίσεις της (όπως το IRQ, θύρα I/O κλπ), όπως γίνεται τυπικά σε αυτές τις περιπτώσεις. Αυτό μπορεί να γίνει μέσω του αρχείου `/boot/device.hints`. Κατά τη διαδικασία της εκκίνησης, ο `loader(8)` θα διαβάσει το αρχείο και θα μεταβιβάσει τις ρυθμίσεις στον πυρήνα. Για παράδειγμα, μια παλιά Creative SoundBlaster 16 ISA μη-PnP κάρτα χρησιμοποιεί το πρόγραμμα οδήγησης `snd_sbc(4)` σε συνδυασμό με το `snd_sb16`. Για την κάρτα αυτή πρέπει να προστεθούν οι παρακάτω γραμμές στο αρχείο ρυθμίσεων πυρήνα:

```
device snd_sbc
device snd_sb16
```

και οι παρακάτω γραμμές στο αρχείο `/boot/device.hints`:

```
hint.sbc.0.at="isa"
hint.sbc.0.port="0x220"
hint.sbc.0.irq="5"
hint.sbc.0.drq="1"
hint.sbc.0.flags="0x15"
```

Στην περίπτωση αυτή, η κάρτα χρησιμοποιεί τη θύρα I/O 0x220 και το IRQ 5.

Ε σύνταξη που χρησιμοποιείται στο αρχείο `/boot/device.hints` εξηγείται στη σελίδα `manual` του `sound(4)` καθώς και στη σελίδα `manual` του αντίστοιχου προγράμματος οδήγησης.

Οι ρυθμίσεις που φαίνονται παραπάνω είναι οι προεπιλεγμένες. Σε ορισμένες περιπτώσεις, μπορεί να χρειαστεί να αλλάξετε το IRQ ή άλλες ρυθμίσεις ώστε να ταιριάζουν με τις ρυθμίσεις της κάρτας σας. Δείτε τη σελίδα `manual` της `snd_sbc(4)` για περισσότερες πληροφορίες σχετικώς με την κάρτα αυτή.

8.2.2 Δοκιμάζοντας την Κάρτα Ήχου

Αφού κάνετε επανεκκίνηση με τον νέο πυρήνα (ή αφού φορτώσετε το απαραίτητο `module`), Θα πρέπει να δείτε μηνύματα σχετικώς με την κάρτα ήχου στην προσωρινή μνήμη (`buffer`) καταγραφής του συστήματος (`dmesg(8)`) αντίστοιχα με τα παρακάτω:

```
pcm0: <Intel ICH3 (82801CA)> port 0xdc80-0xdcbf,0xd800-0xd8ff irq 5 at device 31.5 on pci0
pcm0: [GIANT-LOCKED]
pcm0: <Cirrus Logic CS4205 AC97 Codec>
```

Ἡ κατάσταση της κάρτας ήχου μπορεί να ελεγχθεί μέσω του αρχείου /dev/sndstat:

```
# cat /dev/sndstat
FreeBSD Audio Driver (newpcm)
Installed devices:
pcm0: <Intel ICH3 (82801CA)> at io 0xd800, 0xdc80 irq 5 bufsz 16384
kld snd_ich (1p/2r/0v channels duplex default)
```

Τα μηνύματα στο σύστημά σας μπορεί να είναι διαφορετικά. Αν δεν δείτε συσκευές τύπου pcm, επιστρέψτε και ελέγξτε τα βήματα που κ'άνατε προηγουμένως. Κοιτάξτε το αρχείο ρυθμίσεων πυρήνα και βεβαιωθείτε ότι έχετε επιλέξει το σωστό πρόγραμμα οδήγησης. Για συνήθη προβλήματα και την αντιμετώπισή τους, δείτε το τμήμα **Οἰκία 8.2.2.1**.

Αν όλα π'ανε καλ'α, η κάρτα ήχου σας θα λειτουργεί. Αν ο οδηγός CD ή DVD που διαθέτετε είναι συνδεδεμένος με την κάρτα ήχου μέσω της αναλογικής του εξόδου, μπορείτε να β'άλετε ένα μουσικό CD και να το αναπαρ'άγετε με το πρόγραμμα `cdcontrol(1)`:

```
% cdcontrol -f /dev/acd0 play 1
```

Άλλες εφαρμογές, όπως το `audio/workman` παρέχουν φιλικότερο περιβάλλον εργασίας. Ίσως θέλετε να εγκαταστήσετε μια εφαρμογή όπως το `audio/mpg123` για να αναπαρ'άγετε αρχεία ήχου MP3.

Ένας 'αλλος γρήγορος τρόπος για να ελέγξετε την κάρτα ήχου σας, είναι να στείλετε δεδομένα στην συσκευή /dev/dsp, όπως παρακ'άτω:

```
% cat filename > /dev/dsp
```

όπου το `filename` μπορεί να είναι οποιοδήποτε αρχείο. Ε παραπ'άνω εντολή θα πρέπει να παρ'άγει κ'αποιο ήχο (θόρυβο) επιβεβαιώνοντας τη σωστή λειτουργία της κάρτας ήχου.

Όξιαβύος: Τα αρχεία συσκευών /dev/dsp* δημιουργούνται αυτόματα όταν χρει'άζεται. Δεν υπ'άρχουν αν δεν χρησιμοποιούνται και δεν θα εμφανιστούν στην έξοδο της `ls(1)`

Ἡ ένταση ήχου της κάρτας μπορεί να αλλ'άξει μέσω της εντολής `mixer(8)`. Περισσότερες πληροφορίες μπορείτε να βρείτε στην σελίδα του `manual` της `mixer(8)`.

8.2.2.1 Συνηθισμένα Προβλήματα

Πρόβλημα	Λύση
sb_dspwr(XX) timed out bad irq XX	Δεν είναι σωστ'α ρυθμισμένη η θύρα I/O. Το IRQ δεν είναι σωστ'α ρυθμισμένο. Βεβαιωθείτε ότι το IRQ που έχετε δηλώσει είναι το ίδιο με αυτό που έχει ρυθμιστεί στην κάρτα.
xxx: gus pcm not attached, out of memory	Δεν υπ'άρχει αρκετή διαθέσιμη μνήμη για να γίνει χρήση της συσκευής.

Πρόβλημα

xxx: can't open /dev/dsp!

Λύση

Ελέγξτε με την βοήθεια της εντολής `fstat | grep dsp` αν κάποια άλλη εφαρμογή απασχολεί τη συγκεκριμένη συσκευή. Συνήθεις ύποπτοι είναι η εφαρμογή **esound** καθώς και το σύστημα υποστήριξης ήχου του περιβάλλοντος **KDE**.

Ένα ακόμα πρόβλημα δημιουργείται από ορισμένες σύγχρονες κάρτες γραφικών οι οποίες περιέχουν μια δική τους συσκευή ήχου για χρήση μέσω συνδέσεων **HDMI** ή αντίστοιχων. Σε ορισμένες περιπτώσεις, είναι πιθανόν αυτή η συσκευή να εντοπισθεί πριν την κανονική κάρτα ήχου με αποτέλεσμα να πάρει τη θέση της προεπιλεγμένης συσκευής ήχου. Για να ελέγξετε αν συμβαίνει αυτό, εκτελέστε την εντολή **dmesg** και ψάξτε για τη λέξη `pcm`. Εξόδος θα μοιάζει με την παρακάτω:

```
...
hdac0: HDA Driver Revision: 20100226_0142
hdac1: HDA Driver Revision: 20100226_0142
hdac0: HDA Codec #0: NVidia (Unknown)
hdac0: HDA Codec #1: NVidia (Unknown)
hdac0: HDA Codec #2: NVidia (Unknown)
hdac0: HDA Codec #3: NVidia (Unknown)
pcm0: <HDA NVidia (Unknown) PCM #0 DisplayPort> at cad 0 nid 1 on hdac0
pcm1: <HDA NVidia (Unknown) PCM #0 DisplayPort> at cad 1 nid 1 on hdac0
pcm2: <HDA NVidia (Unknown) PCM #0 DisplayPort> at cad 2 nid 1 on hdac0
pcm3: <HDA NVidia (Unknown) PCM #0 DisplayPort> at cad 3 nid 1 on hdac0
hdac1: HDA Codec #2: Realtek ALC889
pcm4: <HDA Realtek ALC889 PCM #0 Analog> at cad 2 nid 1 on hdac1
pcm5: <HDA Realtek ALC889 PCM #1 Analog> at cad 2 nid 1 on hdac1
pcm6: <HDA Realtek ALC889 PCM #2 Digital> at cad 2 nid 1 on hdac1
pcm7: <HDA Realtek ALC889 PCM #3 Digital> at cad 2 nid 1 on hdac1
...
```

Στο παράδειγμα μας, η κάρτα γραφικών (NVidia) εντοπίστηκε πριν την κανονική κάρτα ήχου (Realtek ALC889). Για να χρησιμοποιήσετε την πραγματική κάρτα ήχου ως την προεπιλεγμένη συσκευή ήχου, αλλάξτε το `hw.snd.default_unit` όπως φαίνεται παρακάτω:

```
# sysctl hw.snd.default_unit=n
```

Το `n` είναι ο αριθμός της συσκευής που θα χρησιμοποιηθεί, στο παράδειγμα μας το 4. Προσθέστε την παρακάτω γραμμή στο `/etc/sysctl.conf` για να γίνει μόνιμη αυτή η αλλαγή:

```
hw.snd.default_unit=4
```

8.2.3 Χρησιμοποιώντας Πολλαπλές Πηγές Ήχου

Συνεισφορά από τον *Munish Chopra*.

Είναι πολλές φορές επιθυμητό να έχουμε πολλαπλές πηγές ήχου που να αναπαράγονται ταυτόχρονα, όπως όταν για παράδειγμα το **esound** ή το **artsd** δεν επιτρέπουν κοινή χρήση της συσκευής ήχου σε κάποια συγκεκριμένη εφαρμογή.

Το FreeBSD επιτρέπει αυτή τη λειτουργία μέσω των Εικονικών Καναλιών Ήχου (Virtual Sound Channels), τα οποία μπορούν να ενεργοποιηθούν μέσω των δυνατοτήτων που παρέχονται από το sysctl(8). Τα Εικονικά Κανάλια σας επιτρέπουν να πολυπλέξετε τους ήχους που αναπαράγει η κάρτα σας, αναμιγνύοντας τον ήχο στον πυρήνα.

Για να ρυθμίσετε το πλήθος των εικονικών καναλιών, υπάρχουν τρεις ρυθμίσεις sysctl που μπορούν να γίνουν αν είστε ο χρήστης root, όπως φαίνεται παρακάτω:

```
# sysctl dev.pcm.0.play.vchans=4
# sysctl dev.pcm.0.rec.vchans=4
# sysctl hw.snd.maxautovchans=4
```

Το παραπάνω παράδειγμα παραχωρεί τέσσερα εικονικά κανάλια, τα οποία άνετα επαρκούν για καθημερινή χρήση. Οι τιμές dev.pcm.0.play.vchans=4 και dev.pcm.0.rec.vchans=4 αναφέρονται στον αριθμό των εικονικών καναλιών που διαθέτει η συσκευή pcm0 για αναπαραγωγή και εγγραφή, και μπορούν να ρυθμιστούν μετ'ά την προσαρμογή της συσκευής. Ε μεταβλητή hw.snd.maxautovchans είναι ο αριθμός των εικονικών καναλιών που παραχωρούνται σε μια νέα συσκευή ήχου όταν αυτή προσαρτάται μέσω της εντολής kldload(8). Καθώς το module pcm μπορεί να φορτωθεί ανεξάρτητα από τα προγράμματα οδήγησης του υλικού, το hw.snd.maxautovchans μπορεί να αποθηκεύσει το μέγιστο πλήθος των εικονικών καναλιών που θα παραχωρηθούν σε όσες συσκευές ήχου προσαρτηθούν αργότερα. Δείτε τη σελίδα manual pcm(4) για περισσότερες λεπτομέρειες.

Όχι!Βυός: Δεν μπορείτε να αλλάξετε τον αριθμό των εικονικών καναλιών μιας συσκευής όσο αυτή είναι σε χρήση. Πρώτα κλείστε όλα προγράμματα χρησιμοποιούν τη συσκευή, όπως προγράμματα αναπαραγωγής μουσικής ή δαίμονες ήχου.

Ε σωστή συσκευή pcm αποδίδεται αυτόματα και διάφανα σε κάθε πρόγραμμα που ζητά να χρησιμοποιήσει το /dev/dsp0.

8.2.4 Ρυθμίζοντας Προεπιλεγμένες Τιμές για τα Κανάλια του Μίκτη

Συνεισφορά από τον Josef El-Rayes.

Οι προεπιλεγμένες τιμές για τα διάφορα κανάλια του μίκτη, είναι ενσωματωμένες στον πηγαίο κώδικα του προγράμματος οδήγησης pcm(4). Υπάρχουν πολλές διαφορετικές εφαρμογές και δαίμονες που σας επιτρέπουν να αλλάξετε τιμές στο μίκτη, απομνημονεύοντας τις μεταξύ διαδοχικών κλήσεων, αλλά ή λύση αυτή δεν είναι και η καλύτερη. Είναι δυνατόν να ορίσετε προεπιλεγμένες τιμές μίξης σε επίπεδο προγράμματος οδήγησης. Αυτό μπορεί να επιτευχθεί με την ρύθμιση κατ'αλληλων τιμών στο αρχείο /boot/device.hints, π.χ.:

```
hint.pcm.0.vol="50"
```

Το παραπάνω ρυθμίζει την ένταση του ήχου στην προεπιλεγμένη τιμή 50, όταν φορτωθεί το module pcm(4).

8.3 Ἦχος MP3

Συνεισφορά από τον *Chern Lee*.

Τα αρχεία ήχου MP3 (MPEG Layer 3 Audio) επιτυγχάνουν ποιότητα ήχου πολύ κοντὰ στο μουσικό CD, και είναι καλό να έχετε δυνατότητα αναπαραγωγής τους στο FreeBSD σύστημά σας.

8.3.1 Προγράμματα Αναπαραγωγής MP3

Το πιο δημοφιλές, με μεγάλη διαφορά, πρόγραμμα αναπαραγωγής MP3 για το C11, είναι η εφαρμογή **XMMS** (X Multimedia System). Μπορείτε να χρησιμοποιήσετε τα skins του **Winamp** με το **XMMS** καθώς το γραφικό του περιβάλλον είναι σχεδόν όμοιο με το **Winamp** της Nullsoft. Το **XMMS** έχει επίσης ενσωματωμένη δυνατότητα χρήσης plug-ins.

Το **XMMS** μπορεί να εγκατασταθεί από το port multimedia/xmms ή από πακέτο.

Το περιβάλλον του **XMMS** το καθιστά εύκολο στη χρήση, καθώς διαθέτει λίστα αναπαραγωγής (playlist), γραφικό ισοσταθμιστή και άλλες λειτουργίες. Όσοι είναι εξοικειωμένοι με το **Winamp** θα βρουν το **XMMS** απλό στη χρήση του.

Το port audio/mpg123 είναι ένα εναλλακτικό πρόγραμμα αναπαραγωγής MP3 μέσω της γραμμής εντολών.

Το **mpg123** μπορεί να εκτελεστεί καθορίζοντας τη συσκευή ήχου και το αρχείο MP3 στη γραμμή εντολών. Θεωρώντας ότι η συσκευή ήχου είναι το /dev/dsp1.0 και θέλετε να αναπαράγετε το αρχείο Foobar-GreatestHits.mp3, θα χρησιμοποιήσετε την παρακάτω εντολή:

```
# mpg123 -a /dev/dsp1.0 Foobar-GreatestHits.mp3
High Performance MPEG 1.0/2.0/2.5 Audio Player for Layer 1, 2 and 3.
Version 0.59r (1999/Jun/15). Written and copyrights by Michael Hipp.
Uses code from various people. See 'README' for more!
THIS SOFTWARE COMES WITH ABSOLUTELY NO WARRANTY! USE AT YOUR OWN RISK!
```

```
Playing MPEG stream from Foobar-GreatestHits.mp3 ...
MPEG 1.0 layer III, 128 kbit/s, 44100 Hz joint-stereo
```

8.3.2 Αποθήκευση (Rip) Αρχείων από Μουσικά CD

Πριν κωδικοποιήσετε ένα ολόκληρο CD ή ένα κομμάτι από CD σε αρχείο MP3, θα πρέπει να αντιγράψετε τα μουσικά δεδομένα από το CD στο σκληρό σας δίσκο. Αυτό γίνεται γράφοντας τα δεδομένα τύπου CDDA (CD Digital Audio) σε αρχεία WAV.

Το εργαλείο cdda2wav, το οποίο ανήκει στη συλλογή εργαλείων sysutils/cdrtools μπορεί να χρησιμοποιηθεί τόσο για την ανάκτηση των δεδομένων ήχου από μουσικά CD, όσο και πληροφοριών που σχετίζονται με αυτά.

Έχοντας το μουσικό CD στον οδηγό, μπορείτε να χρησιμοποιήσετε την ακόλουθη εντολή (ως root) για να αποθηκεύσετε ένα ολόκληρο CD σε χωριστά (ανά κομμάτι) αρχεία WAV:

```
# cdda2wav -D 0,1,0 -B
```

Το **cdda2wav** υποστηρίζει οδηγούς CDROM τύπου ATAPI (IDE). Για να διαβάσετε δεδομένα από μια συσκευή IDE, χρησιμοποιήστε το όνομα συσκευής αντί για τον αριθμό μονάδας SCSI. Για παράδειγμα, για να αποθηκεύσετε το κομμάτι 7 από ένα οδηγό IDE:

```
# cdda2wav -D /dev/acd0 -t 7
```

Το `-D 0,1,0` δείχνει τη συσκευή SCSI 0,1,0, που αντιστοιχεί στην έξοδο της εντολής `cdrecord -scanbus`.

Για να διαβάσετε μεμονωμένα κομμάτια, χρησιμοποιήστε την επιλογή `-t` όπως φαίνεται παρακάτω:

```
# cdda2wav -D 0,1,0 -t 7
```

Το παράδειγμα αυτό διαβάσει το κομμάτι επτά του μουσικού CD. Για να διαβάσετε μια σειρά από κομμάτια, για παράδειγμα από το ένα ως το επτά, καθορίστε μια περιοχή:

```
# cdda2wav -D 0,1,0 -t 1+7
```

Μπορείτε επίσης να χρησιμοποιήσετε το βοηθητικό πρόγραμμα `dd(1)` για να διαβάσετε μουσικά κομμάτια από οδηγούς ATAPI. Διαβάστε το **Όϊνιά 19.6.5** για περισσότερες πληροφορίες σχετικά με αυτή τη δυνατότητα.

8.3.3 Κωδικοποιώντας MP3

Στις μέρες μας, το προτιμώμενο πρόγραμμα κωδικοποίησης είναι το **Lame**. Μπορείτε να το βρείτε στη συλλογή των ports, στο `audio/lame`.

Χρησιμοποιώντας τα αρχεία WAV που έχετε αποθηκεύσει, μπορείτε να μετατρέψετε το αρχείο `audio01.wav` σε `audio01.mp3` με την εντολή:

```
# lame -h -b 128 \
--tt "Foo Song Title" \
--ta "FooBar Artist" \
--tl "FooBar Album" \
--ty "2001" \
--tc "Ripped and encoded by Foo" \
--tg "Genre" \
audio01.wav audio01.mp3
```

Τα 128 kbits είναι η τυπικά χρησιμοποιούμενη ποιότητα για αρχεία MP3. Ωστόσο, πολλοί προτιμούν μεγαλύτερη ποιότητα όπως 160 ή 192. Όσο μεγαλύτερος είναι ο ρυθμός δεδομένων (bitrate), τόσο περισσότερο χώρο αποθήκευσης θα χρειάζεται το αρχείο MP3 που θα προκύψει, ωστόσο και η ποιότητα θα είναι υψηλότερη. Ε επιλογή `-h` ενεργοποιεί τη δυνατότητα “υψηλότερης ποιότητας αλλά ελαφρύτερη κωδικοποίησης”. Οι επιλογές που ξεκινούν με `--t` δείχνουν ετικέτες (tags) ID3, οι οποίες συνήθως περιέχουν πληροφορίες σχετικές με το τραγούδι και οι οποίες μπορούν να ενσωματωθούν μέσα σε αρχεία MP3. Μπορείτε να βρείτε περισσότερες επιλογές σχετικά με την κωδικοποίηση, αν συμβουλευτείτε τη σελίδα **manual** του προγράμματος **lame**.

8.3.4 Αποκωδικοποιώντας MP3

Για να μπορέσετε να γράψετε μουσικό CD από αρχεία MP3, θα πρέπει να τα μετατρέψετε ξαν'ά σε μορφή ασυμπίεστου αρχείου WAV. Τόσο το **XMMS** όσο και το **mpg123** υποστηρίζουν εξαγωγή αρχείου MP3 σε ασυμπίεστη μορφή αρχείου.

Γράφοντας στο Δίσκο μέσω του **XMMS**:

1. Ξεκινήστε το **XMMS**.
2. Κάντε δεξί κλικ στο παράθυρο της εφαρμογής για να ανοίξετε το μενού του **XMMS**.
3. Επιλέξτε Preferences από τα Options.
4. Αλλάξτε το Output Plugin σε "Disk Writer Plugin".
5. Πιέστε Configure.
6. Γράψτε (ή επιλέξτε browse) ένα κατάλογο για να αποθηκεύσετε τα αποσυμπίεσμένα αρχεία.
7. Φορτώστε το αρχείο MP3 στο **XMMS** όπως συνήθως, με την ένταση στο 100% και τις ρυθμίσεις EQ ανενεργές.
8. Πιέστε το Play. Το **XMMS** θα φαίνεται ότι αναπαράγει το MP3, αλλά δεν θα ακούγεται κανείς ήχος. Στην πραγματικότητα αναπαράγει το MP3 σε αρχείο.
9. Όταν τελειώσετε, βεβαιωθείτε ότι επαναφέρατε τη ρύθμιση του προεπιλεγμένου Output Plugin στην προηγούμενη επιλογή της, για να μπορέσετε να ακούσετε ξαν'ά αρχεία MP3.

Γράφοντας στην έξοδο μέσω του **mpg123**:

1. Εκτελέστε `mpg123 -s audio01.mp3 > audio01.pcm`

Το **XMMS** γράφει αρχεία σε μορφή WAV, ενώ το **mpg123** μετατρέπει το MP3 σε μη-επεξεργασμένα (raw) δεδομένα ήχου PCM. Και οι δύο αυτές μορφές μπορούν να χρησιμοποιηθούν με την εφαρμογή **cdrecord** για τη δημιουργία μουσικών CD. Για την εφαρμογή **burncd(8)** θα πρέπει να χρησιμοποιήσετε δεδομένα PCM. Αν χρησιμοποιήσετε αρχεία WAV θα παρατηρήσετε ένα μικρό ήχο (tick) στην αρχή κ'άθε κομματιού. Ο ήχος αυτός προέρχεται από την επικεφαλίδα (header) του αρχείου WAV. Μπορείτε να αφαιρέσετε την επικεφαλίδα με τη βοήθεια του προγράμματος **SoX** (μπορείτε να το εγκαταστήσετε από το port audio/sox ή το αντίστοιχο πακέτο):

```
% sox -t wav -r 44100 -s -w -c 2 track.wav track.raw
```

Διαβάστε το **Οἶδιό 19.6** για περισσότερες πληροφορίες σχετικά με τη χρήση CD εγγραφής στο FreeBSD

8.4 Αναπαραγωγή Video

Συνεισφορά από τον Ross Lippert.

Ἡ αναπαραγωγή video είναι μια καινούρια και ραγδαία αναπτυσσόμενη περιοχή εφαρμογών. Θα χρειαστεί να δείξετε υπομονή. Δεν πρόκειται να λειτουργήσουν όλα τόσο ομαλ'ά όπως στον ήχο.

Πριν ξεκινήσετε, θα πρέπει να γνωρίζετε το μοντέλο της κ'αρτας γραφικών που έχετε καθώς και το ολοκληρωμένο κύκλωμα που χρησιμοποιεί. Αν και το **Xorg** υποστηρίζει μεγάλη γκάμα από κ'αρτες

γραφικῶν, αὐτές που παρέχουν καλή ἀπόδοση εἶναι λιγότερες. Για νὰ πᾶρετε μιὰ λίστα των ἐκτεταμένων δυνατοτήτων που υποστηρίζονται ἀπὸ τὴν κάρτα σας, χρησιμοποιοῦστε τὴν ἐντολὴ `xdpinfo(1)` τὴν ὥρα που ἐκτελοῦνται τὰ X11.

Εἶναι γενικῶς καλὴ ιδέα νὰ ἔχετε ἕνα μικρὸ ἀρχεῖο MPEG το οποίο μπορεῖ νὰ χρησιμοποιηθεῖ γιὰ δοκιμὲς διαφορετικῶν ἐπιλογῶν καὶ προγραμμάτων ἀναπαραγωγῆς. Κᾶποια προγράμματα ἀναπαραγωγῆς DVD ἀναζητοῦν ἀπὸ προεπιλογή τὸ δίσκο DVD στὴ συσκευὴ `/dev/dvd`. Σε ορισμένα το ὄνομα τῆς συσκευῆς εἶναι ἐνσωματωμένο στὸν κώδικα το προγράμματος. Για τὸ λόγο αὐτό, ἴσως εἶναι χρήσιμο νὰ φτιάξετε συμβολικὲς συνδέσεις πρὸς τὶς πραγματικὲς συσκευές:

```
# ln -sf /dev/acd0 /dev/dvd
# ln -sf /dev/acd0 /dev/rdvd
```

Σημειώστε ὅτι λόγω τῆς φύσης το συστήματος `devfs(5)`, αὐτοῦ το εἶδους οἱ συνδέσεις δὲν παραμένουν μετὰ τὴν ἐπανεκκίνηση το συστήματος σας. Για νὰ δημιουργοῦνται οἱ συμβολικὲς συνδέσεις αὐτόματα σὲ κᾶθε ἐκκίνηση το συστήματος σας, προσθέστε τὶς ἀκόλουθες γραμμὲς στὸ ἀρχεῖο `/etc/devfs.conf`:

```
link acd0 dvd
link acd0 rdvd
```

Επιπρόσθετα, ἡ ἀποκωδικοποίηση DVD, ἡ οποία χρειάζεται κλήση ἐιδικῶν λειτουργιῶν το DVD-ROM, ἀπαιτεῖ καὶ ἄδεια ἐγγραφῆς (write permission) στὶς συσκευὲς DVD.

Γιὰ τὴ βελτίωση τῆς λειτουργίας τῆς κοινόχρηστης μνήμης το συστήματος X11, συνίσταται νὰ αὐξήσετε τὶς τιμὲς κᾶποιων μεταβλητῶν `sysctl(8)`:

```
kern.ipc.shmmax=67108864
kern.ipc.shmall=32768
```

8.4.1 Προσδιορισμὸς Δυνατοτήτων Κάρτας Γραφικῶν

Υπάρχουν αρκετοὶ διαφορετικοὶ τρόποι γιὰ τὴν ἀπεικόνιση video στὸ X11. Το τι θὰ δουλέψει τελικῶς, ἐξαρτᾶται σὲ μεγάλο βαθμὸ ἀπὸ τὸ υλικὸ σας. Κᾶθε μέθοδος που περιγράφουμε παρακᾶτω θὰ δώσει διαφορετικὴ ποιότητα σὲ διαφορετικὸ υλικό. Ἐπίσης, ἡ ἀναπαραγωγή video στὸ X11 εἶναι ἕνα θέμα στὸ οποίο πρόσφατα δίνεται μεγάλη σημασία, καὶ πιθανόν θὰ ὑπάρχουν ἀρκετές βελτιώσεις σὲ κᾶθε νέα ἐκδοση το **Xorg**.

Κατ'ἀλογος κοινῶν διεπαφῶν video:

1. X11: Συνηθισμένη ἐξόδος το X11 με χρήση κοινόχρηστης μνήμης.
2. XVideo: μιὰ επέκταση τῆς διεπαφῆς X11 που υποστηρίζει ἀναπαραγωγή video σὲ οποιαδήποτε σχεδίασιμη ἐπιφάνεια το X11.
3. SDL: Simple Directmedia Layer.
4. DGA: Direct Graphics Access.
5. SVGAlib: Επίπεδο γραφικῶν χαμηλοῦ ἐπιπέδου γιὰ κονσόλα.

8.4.1.1 XVideo

Το **Xorg** διαθέτει μια επέκταση που ονομάζεται *XVideo* (γνωστή και ως *Xvideo*, *Xv*, *xv*) και το οποίο επιτρέπει την απευθείας απεικόνιση **video** σε σχεδιάσιμα αντικείμενα μέσω ειδικής επιτάχυνσης. Επέκταση αυτή παρέχει αναπαραγωγή πολύ καλής ποιότητας, ακόμα και σε μηχανήματα χαμηλών προδιαγραφών.

Για να δείτε αν χρησιμοποιείται η επέκταση, χρησιμοποιήστε την εντολή `xvinfo`:

```
% xvinfo
```

Το *XVideo* υποστηρίζεται από την κάρτα σας αν το αποτέλεσμα δείχνει όπως παρακάτω:

```
X-Video Extension version 2.2
screen #0
  Adaptor #0: "Savage Streams Engine"
    number of ports: 1
    port base: 43
    operations supported: PutImage
    supported visuals:
      depth 16, visualID 0x22
      depth 16, visualID 0x23
    number of attributes: 5
      "XV_COLORKEY" (range 0 to 16777215)
        client settable attribute
        client gettable attribute (current value is 2110)
      "XV_BRIGHTNESS" (range -128 to 127)
        client settable attribute
        client gettable attribute (current value is 0)
      "XV_CONTRAST" (range 0 to 255)
        client settable attribute
        client gettable attribute (current value is 128)
      "XV_SATURATION" (range 0 to 255)
        client settable attribute
        client gettable attribute (current value is 128)
      "XV_HUE" (range -180 to 180)
        client settable attribute
        client gettable attribute (current value is 0)
    maximum XvImage size: 1024 x 1024
    Number of image formats: 7
      id: 0x32595559 (YUY2)
        guid: 59555932-0000-0010-8000-00aa00389b71
        bits per pixel: 16
        number of planes: 1
        type: YUV (packed)
      id: 0x32315659 (YV12)
        guid: 59563132-0000-0010-8000-00aa00389b71
        bits per pixel: 12
        number of planes: 3
        type: YUV (planar)
      id: 0x30323449 (I420)
        guid: 49343230-0000-0010-8000-00aa00389b71
        bits per pixel: 12
        number of planes: 3
```

```

    type: YUV (planar)
id: 0x36315652 (RV16)
    guid: 52563135-0000-0000-0000-000000000000
    bits per pixel: 16
    number of planes: 1
    type: RGB (packed)
    depth: 0
    red, green, blue masks: 0x1f, 0x3e0, 0x7c00
id: 0x35315652 (RV15)
    guid: 52563136-0000-0000-0000-000000000000
    bits per pixel: 16
    number of planes: 1
    type: RGB (packed)
    depth: 0
    red, green, blue masks: 0x1f, 0x7e0, 0xf800
id: 0x31313259 (Y211)
    guid: 59323131-0000-0010-8000-00aa00389b71
    bits per pixel: 6
    number of planes: 3
    type: YUV (packed)
id: 0x0
    guid: 00000000-0000-0000-0000-000000000000
    bits per pixel: 0
    number of planes: 0
    type: RGB (packed)
    depth: 1
    red, green, blue masks: 0x0, 0x0, 0x0

```

Παρατηρήστε επίσης ότι τα formats που εμφανίζονται (YUV2, YUV12, κ.λ.π.) δεν διατίθενται σε όλες τις εκδόσεις του XVideo, και η απουσία τους μπορεί να επηρεάσει κάποια προγράμματα αναπαραγωγής.

Αν το αποτέλεσμα δείχνει κάπως έτσι:

```

X-Video Extension version 2.2
screen #0
no adaptors present

```

Τότε πιθανώς το XVideo δεν υποστηρίζεται από την κάρτα σας.

Αν το XVideo δεν υποστηρίζεται από την κάρτα σας, αυτό σημαίνει απλώς ότι θα είναι πιο δύσκολο ο υπολογιστής σας να ανταποκριθεί στις υπολογιστικές απαιτήσεις της απεικόνισης video. Ωστόσο, ανάλογα με την κάρτα γραφικών και τον επεξεργαστή σας, είναι ακόμα πιθανόν να έχετε ικανοποιητική αναπαραγωγή. Ίσως πρέπει να διαβάσετε μεθόδους για τη βελτίωση της απόδοσης, στα προχωρημένα θέματα, [Όχι 8.4.3](#).

8.4.1.2 Το Επίπεδο Simple Directmedia Layer

Το Simple Directmedia Layer, SDL, προορίζονταν να γίνει ένα επίπεδο συμβατότητας μεταξύ των Microsoft Windows, BeOS, και του UNIX, επιτρέποντας ανύπτυξη εφαρμογών ήχου και εικόνας, κατ'αλληλές για κάθε μια από αυτές τις πλατφόρμες (cross-platform). Το επίπεδο SDL παρέχει χαμηλού επιπέδου πρόσβαση στο υλικό, και σε ορισμένες περιπτώσεις μπορεί να είναι πιο αποδοτικό από την διεπαφή X11.

Το SDL μπορεί να βρεθεί στο `devel/sdl12`.

8.4.1.3 Το Επίπεδο Direct Graphics Access

Το Direct Graphics Access είναι μια επέκταση του X11 που επιτρέπει σε ένα πρόγραμμα να προσπεράσει τον X server και να αλλάξει απευθείας τα περιεχόμενα του framebuffer (μνήμης γραφικών). Δεδομένου ότι βασίζεται σε διαχείριση μνήμης χαμηλού επιπέδου, τα προγράμματα που το χρησιμοποιούν πρέπει να εκτελούνται ως root.

Η επέκταση DGA μπορεί να ελεγχθεί και να μετρηθεί ως προς την απόδοση της με το πρόγραμμα `dga(1)`. Όταν εκτελείται η εντολή `dga`, αλλάζει τα χρώματα της οθόνης σε κάθε πίεση ενός πλήκτρου. Για να ακυρώσετε την εκτέλεση, πιέστε **q**.

8.4.2 Πακέτα και Ports που Σχετίζονται με Video

Το τμήμα αυτό περιγράφει το λογισμικό που διατίθεται στη συλλογή των ports του FreeBSD και το οποίο μπορεί να χρησιμοποιηθεί για αναπαραγωγή video. Ο τομέας της αναπαραγωγής video είναι ιδιαίτερα ενεργός όσο αφορά την ανάπτυξη λογισμικού, και έτσι οι δυνατότητες των εφαρμογών πιθανώς να αποκλίνουν κάπως από αυτές που περιγράφονται εδώ.

Είναι αρχικά σημαντικό να γνωρίζετε ότι αρκετές από τις εφαρμογές video που εκτελούνται στο FreeBSD αναπτύχθηκαν αρχικά ως εφαρμογές Linux. Πολλές από αυτές τις εφαρμογές είναι ακόμα ποιότητας beta. Κάποια από τα προβλήματα που μπορεί να συναντήσετε στις εφαρμογές video του FreeBSD περιλαμβάνουν:

1. Μια εφαρμογή δεν μπορεί να αναπαράγει ένα αρχείο που δημιουργήθηκε από κάποια άλλη.
2. Μια εφαρμογή δεν μπορεί να αναπαράγει ένα αρχείο που δημιούργησε η ίδια.
3. Η ίδια εφαρμογή, σε δυο διαφορετικά μηχανήματα, και αφού έχει μεταγλωττιστεί σε κάθε μηχανήμα ειδικά για αυτό, αναπαράγει το ίδιο αρχείο με διαφορετικό τρόπο.
4. Κάποιο φαινομενικά απλό φίλτρο, όπως αυτό της αλλαγής μεγέθους εικόνας (rescaling), έχει ως αποτέλεσμα την δημιουργία κακής ποιότητας video (τεχνουργημάτων) εξαιτίας προβληματικής ρουτίνας μεγέθυνσης
5. Κάποια εφαρμογή τερματίζεται απότομα συχνά.
6. Δεν εγκαθίσταται η τεκμηρίωση του προγράμματος κατά την εγκατάσταση του port, ενώ μπορεί να βρεθεί είτε στο δικτυακό τόπο του προγράμματος είτε στον κατάλογο `work` του port.

Πολλές από τις εφαρμογές αυτές μπορεί επίσης να παρουσιάσουν συμπτώματα “Linux-ισμού”. Μπορεί δηλ. να εμφανίζουν προβλήματα που οφείλονται στον τρόπο με τον οποίο υλοποιούνται κάποιες στάνταρ βιβλιοθήκες στις διανομές του Linux, ή ίσως οι συγγραφείς να έχουν θεωρήσει ως δεδομένες κάποιες δυνατότητες του πυρήνα όπως υπάρχουν στο Linux. Τα προβλήματα αυτά δεν είναι σίγουρο ότι ανακαλύπτονται και διορθώνονται πάντα από τους συντηρητές του port, το οποίο μπορεί να οδηγήσει σε προβλήματα όπως τα παρακάτω:

1. Χρήση του αρχείου `/proc/cpuinfo` για την ανίχνευση των δυνατοτήτων του επεξεργαστή.

2. Κακή χρήση των **threads** (νημάτων) το οποίο οδηγεί το πρόγραμμα σε κόλλημα αντί για κανονικό τερματισμό στο τέλος της εκτέλεσης.
3. Χρήση λογισμικού που δεν υπ'άρχει ακόμα στη συλλογή των **ports** του FreeBSD σε συνδυασμό με την εφαρμογή.

Μέχρι στιγμής οι συγγραφείς των εφαρμογών αυτών έχουν αποδειχθεί συνεργάσιμοι με τους συντηρητές των **ports**, ώστε να ελαχιστοποιηθούν οι επεμβάσεις που χρειάζονται για την μετατροπή (**porting**) των εφαρμογών.

8.4.2.1 MPlayer

Ο **MPlayer** είναι μια εφαρμογή αναπαραγωγής **video** που αναπτύχθηκε πρόσφατα και εξελίσσεται ταχύτατα. Οι στόχοι της ομάδας ανάπτυξης του **MPlayer** είναι η ταχύτητα και η ευελιξία στο **Linux** και στα άλλα **Unix**. Ε δημιουργία του ξεκίνησε όταν ο αρχηγός της ομάδας ανάπτυξης κουράστηκε να αντιμετωπίζει τα προβλήματα αναπαραγωγής των μέχρι τότε διαθέσιμων προγραμμάτων. Κάποιοι υποστηρίζουν ότι το γραφικό περιβάλλον θυσίστηκε για να δημιουργηθεί μια ομοιόμορφη σχεδίαση. Ωστόσο, μόλις συνηθίσετε τις επιλογές που δίνονται από τη γραμμή εντολών και τα αντίστοιχα πλήκτρα, θα μπορέσετε να τον χρησιμοποιήσετε αρκετά καλά.

8.4.2.1.1 Μεταγλώττιση του MPlayer

Ο **MPlayer** βρίσκεται στο **multimedia/mplayer**. Ο **MPlayer** κάνει πλήθος ελέγχων του υλικού κατά τη διαδικασία της μεταγλώττισης, φτιάχνοντας έτσι ένα εκτελέσιμο το οποίο δεν έχει φορητότητα από ένα σύστημα σε ένα άλλο. Για το σκοπό αυτό, είναι σημαντικό να τον εγκαταστήσετε από τα **ports** και όχι από έτοιμο πακέτο. Επιπρόσθετα, μπορείτε να καθορίσετε πλήθος επιλογών στην γραμμή εντολών του **make** όπως περιγράφεται στο **Makefile** και κατά την έναρξη της διαδικασίας μεταγλώττισης:

```
# cd /usr/ports/multimedia/mplayer
# make
N - O - T - E
```

Take a careful look into the Makefile in order to learn how to tune mplayer towards you personal preferences! For example, make WITH_GTK1 builds MPlayer with GTK1-GUI support. If you want to use the GUI, you can either install /usr/ports/multimedia/mplayer-skins or download official skin collections from <http://www.mplayerhq.hu/homepage/dload.html>

Οι προεπιλεγμένες επιλογές μάλλον είναι κατ'αλληλες για τους περισσότερους χρήστες. Αν ωστόσο χρειάζεστε τον αποκωδικοποιητή **XviD**, θα πρέπει να καθορίσετε την επιλογή **WITH_XVID** στην γραμμή εντολών. Μπορείτε επίσης να ορίσετε την προεπιλεγμένη συσκευή **DVD** χρησιμοποιώντας την επιλογή **WITH_DVD_DEVICE**, διαφορετικά θα χρησιμοποιηθεί η προεπιλεγμένη συσκευή **/dev/acd0**.

Όταν γράφονταν αυτό το κείμενο, το **port** του **MPlayer** δημιουργούσε επίσης την τεκμηρίωση του προγράμματος και δύο εκτελέσιμα, τον **mplayer**, και τον **mencoder**, το οποίο είναι ένα εργαλείο για επανακωδικοποίηση **video**.

Η HTML τεκμηρίωση του **MPlayer** είναι ιδιαίτερα πληροφοριακή. Αν ο αναγνώστης βρει ότι οι πληροφορίες αυτού του κεφαλαίου όσο αφορά το υλικό και τις διεπαφές video είναι ελλιπείς, η τεκμηρίωση του **MPlayer** αποτελεί ένα ιδιαίτερα αναλυτικό συμπλήρωμα. Θα πρέπει σίγουρα να διαθέσετε χρόνο για να διαβάσετε την τεκμηρίωση του **MPlayer** αν αναζητήσετε πληροφορίες σχετικά με την υποστήριξη video στο UNIX.

8.4.2.1.2 Χρησιμοποιώντας τον MPlayer

Κάθε χρήστης του **MPlayer** πρέπει να δημιουργήσει ένα υποκατάλογο `.mplayer` μέσα στον προσωπικό του κατάλογο. Για να δημιουργήσετε τον απαραίτητο υποκατάλογο, μπορείτε να γράψετε το παρακάτω:

```
% cd /usr/ports/multimedia/mplayer
% make install-user
```

Οι επιλογές της γραμμής εντολών του `mplayer` περιγράφονται στη σελίδα του `manual`. Για ακόμα περισσότερες λεπτομέρειες, υπάρχει τεκμηρίωση σε μορφή HTML. Στο τμήμα αυτό θα περιγράψουμε μερικές μόνο κοινές χρήσεις.

Για να αναπαράγετε ένα αρχείο, όπως το `testfile.avi`, μέσω ενός από τα αρκετά video interfaces χρησιμοποιήστε την επιλογή `-vo`:

```
% mplayer -vo xv testfile.avi

% mplayer -vo sdl testfile.avi

% mplayer -vo x11 testfile.avi

# mplayer -vo dga testfile.avi

# mplayer -vo 'sdl:dga' testfile.avi
```

Αξίζει τον κόπο να δοκιμάσετε όλες αυτές τις επιλογές, καθώς η απόδοση τους εξαρτάται από πολλούς παράγοντες και διαφοροποιείται αρκετά ανάλογα με το υλικό του υπολογιστή σας.

Για αναπαραγωγή από DVD, αντικαταστήστε το `testfile.avi` με `dvd://N` `-dvd-device DEVICE` όπου το `N` είναι ο αριθμός του τίτλου (title number) που επιθυμείτε να αναπαράγετε και `DEVICE` είναι το όνομα συσκευής του DVD-ROM. Για παράδειγμα, για να αναπαράγετε τον τίτλο 3 από τη συσκευή `/dev/dvd`:

```
# mplayer -vo xv dvd://3 -dvd-device /dev/dvd
```

Όχι! Βύθος: Ε προεπιλεγμένη συσκευή DVD μπορεί να καθοριστεί κατά τη διάρκεια της μεταγλώττισης του **MPlayer** port μέσω της επιλογής `WITH_DVD_DEVICE`. Από προεπιλογή, η συσκευή αυτή είναι η `/dev/acd0`. Μπορείτε να βρείτε περισσότερες πληροφορίες στο αρχείο `Makefile` του port.

Για τα πλήκτρα που χρησιμοποιούνται για παύση, διακοπή, μετακίνηση κλπ. κατά τη διάρκεια της αναπαραγωγής, συμβουλευτείτε την βοήθεια που μπορείτε να δείτε εκτελώντας `mplayer -h` ή διαβάστε τη σελίδα του `manual`.

Επιπρόσθετα, σημαντικές επιλογές αναπαραγωγής είναι: `-fs` `-zoom` το οποίο ενεργοποιεί απεικόνιση σε πλήρη οθόνη και το `-framedrop` το οποίο βοηθάει στην αύξηση της απόδοσης.

Για να μείνει το μέγεθος της γραμμής εντολών το δυνατόν μικρό, ο χρήστης μπορεί να δημιουργήσει ένα αρχείο `.mplayer/config` και να ορίσει εκεί τις προεπιλεγμένες επιλογές:

```
vo=xv
fs=yes
zoom=yes
```

Τέλος, ο `mplayer` μπορεί να χρησιμοποιηθεί για την εξαγωγή (rip) ενός τίτλου DVD σε ένα αρχείο `.vob` file. Για την εξαγωγή του δεύτερου τίτλου από ένα DVD, γράψτε:

```
# mplayer -dumpstream -dumpfile out.vob dvd://2 -dvd-device /dev/dvd
```

Το αρχείο εξόδου, `out.vob`, θα είναι τύπου MPEG και μπορείτε να το μεταχειριστείτε μέσω άλλων πακέτων video που περιγράφονται σε αυτό το τμήμα.

8.4.2.1.3 mencoder

Πριν χρησιμοποιήσετε το `mencoder` είναι καλή ιδέα να εξοικειωθείτε με τις επιλογές που αναφέρονται στην τεκμηρίωση HTML. Υπάρχει σελίδα `manual`, αλλά δεν είναι πολύ χρήσιμη χωρίς την HTML τεκμηρίωση. Υπάρχουν πάρα πολλοί τρόποι για να βελτιώσετε την ποιότητα, να μειώσετε το ρυθμό δεδομένων (bitrate) να αλλάξετε μορφή αρχείου, και κάποια από αυτά τα κόλπα μπορεί να κάνουν τη διαφορά μεταξύ καλής και κακής απόδοσης. Εδώ θα δείτε μερικά παραδείγματα για να ξεκινήσετε. Πρώτα μια απλή αντιγραφή:

```
% mencoder input.avi -oac copy -ovc copy -o output.avi
```

Λανθασμένοι συνδυασμοί στη γραμμή εντολών, μπορεί να δώσουν αρχεία εξόδου τα οποία δεν μπορεί να αναπαράγει ούτε ο ίδιος ο `mplayer`. Έτσι, αν απλώς θέλετε να κάνετε rip ένα αρχείο, μείνετε στην επιλογή `-dumpfile` του `mplayer`.

Για να μετατρέψετε το `input.avi` σε codec MPEG4 με ήχο MPEG3 (απαιτείται το `audio/lame`):

```
% mencoder input.avi -oac mp3lame -lameopts br=192 \
-oac lavc -lavcopts vcodec=mpeg4:vhq -o output.avi
```

Με τον τρόπο αυτό παράγεται έξοδος που μπορεί να αναπαράχθει από τον `mplayer` και το `xine`.

Μπορείτε να αντικαταστήσετε το `input.avi` με την επιλογή `dvd://1 -dvd-device /dev/dvd` και να το εκτελέσετε ως `root` για να επανακωδικοποιήσετε απευθείας ένα τίτλο DVD. Μια και πιθανώς δεν θα μείνετε ικανοποιημένος με το αποτέλεσμα από την πρώτη φορά, σας συνιστούμε να κατεβάσετε τον τίτλο σε ένα αρχείο και να δουλέψετε σε αυτό.

8.4.2.2 Το Πρόγραμμα Αναπαραγωγής xine

Το `xine` είναι ένα project με ευρύ σκοπό, το οποίο προορίζεται όχι μόνο να γίνει ένα πρόγραμμα όλα σε ένα όσο αφορά το video, αλλά επίσης στο να παράγει μια επαναχρησιμοποιήσιμη βασική βιβλιοθήκη και ένα αρθρωτό εκτελέσιμο το οποίο μπορεί να επεκταθεί με πρόσθετα (plugins). Μπορείτε να το εγκαταστήσετε τόσο από πακέτο, όσο και από το `port, multimedia/xine`.

Το **xine** είναι ακόμα κ'άπως χοντροκομμένο, αλλά σίγουρα έχει ξεκινήσει καλ'ά. Στην πράξη, το xine χρειάζεται είτε γρήγορο επεξεργαστή και κ'άρτα γραφικών, ή υποστήριξη της επέκτασης XVideo. Το γραφικό περιβάλλον είναι χρησιμοποιήσιμο, αλλά κ'άπως αδέξια φτιαγμένο.

Την ώρα που γράφονταν αυτές οι γραμμές δεν διανέμονταν **module** μαζί με την εφαρμογή **xine**, ικανό να αναπαράγει DVD με CSS κωδικοποίηση. Υπάρχουν εκδόσεις από τρίτους κατασκευαστές οι οποίες έχουν ενσωματωμένο το παραπάνω **module** αλλά καμ'ά από αυτές δεν βρίσκεται στην συλλογή των ports του FreeBSD.

Σε σύγκριση με τον **MPlayer**, το **xine** κ'άνει περισσότερα για το χρήστη, αλλά την ίδια στιγμή, δεν επιτρέπει τόσο λεπτομερειακό έλεγχο. Το **xine** αποδίδει καλύτερα σε λειτουργία XVideo.

Από προεπιλογή, το **xine** θα ξεκινήσει σε γραφικό περιβάλλον (GUI). Μπορείτε να χρησιμοποιήσετε το μενού για να ανοίξετε ένα συγκεκριμένο αρχείο:

```
% xine
```

Εναλλακτικ'ά, μπορείτε να το καλέσετε να αναπαράγει ένα αρχείο απευθείας από την γραμμή εντολών, χωρίς τη χρήση του GUI:

```
% xine -g -p mymovie.avi
```

8.4.2.3 Τα Βοηθητικ'ά Προγράμματα **transcode**

Η εφαρμογή **transcode** δεν είναι πρόγραμμα αναπαραγωγής, αλλά μια σουίτα εργαλείων για επανακωδικοποίηση αρχείων video και ήχου. Με την εφαρμογή **transcode**, έχετε την δυνατότητα να αναμιξέτε αρχεία video, να επισκευάσετε χαλασμένα αρχεία, χρησιμοποιώντας εργαλεία της γραμμής εντολών τα οποία χειρίζονται δεδομένα από τα κανάλια stdin/stdout.

Μεγάλο πλήθος εφαρμογών μπορούν να καθοριστούν κατ'ά τη διάρκεια της μεταγλώττισης του port multimedia/transcode και συνιστούμε την ακόλουθη γραμμή εντολών για τη μεταγλώττιση του **transcode**:

```
# make WITH_OPTIMIZED_FLAGS=yes WITH_LIBA52=yes WITH_LAME=yes WITH_OGG=yes \
WITH_MJPEG=yes -DWITH_XVID=yes
```

Οι προτεινόμενες επιλογές είναι κατ'αλληλες για τους περισσότερους χρήστες.

Για να σας δείξουμε τις ικανότητες του transcode, δείτε ένα παράδειγμα μετατροπής αρχείου DivX σε PAL MPEG-1 (PAL VCD):

```
% transcode -i input.avi -V --export_prof vcd-pal -o output_vcd
% mplex -f 1 -o output_vcd.mpg output_vcd.m1v output_vcd.mpa
```

Το αρχείο MPEG που προκύπτει, το output_vcd.mpg, μπορεί να αναπαραχθεί από τον **MPlayer**. Μπορείτε επίσης να γράψετε το αρχείο σε ένα CD-R για να δημιουργήσετε ένα Video CD, και στην περίπτωση αυτή θα χρειαστεί να εγκαταστήσετε τα προγράμματα multimedia/vcdimager και sysutils/cdrdao.

Υπάρχει σελίδα manual για το transcode, αλλά πρέπει επίσης να συμβουλευτείτε το transcode wiki (<http://www.transcoding.org/cgi-bin/transcode>) για περισσότερες πληροφορίες και παραδείγματα.

8.4.3 Επιπλέον Δι΄αβασμα

Υπάρχει ραγδαία εξέλιξη στα διαθέσιμα πακέτα video για το FreeBSD. Είναι αρκετὰ πιθανό ότι στο ἄμεσο μέλλον πολλὰ από τα προβλήματα που αναφέρονται εδώ θα έχουν επιλυθεί. Στο ενδι΄αμεσο δι΄αστημα, όσοι ενδιαφέρονται να χρησιμοποιήσουν τις δυνατότητες A/V του FreeBSD στο ἑπόμενο θα πρέπει να συνδυάσουν γνώσεις από δι΄αφορα FAQ και tutorials και να χρησιμοποιήσουν αρκετές διαφορετικές εφαρμογές. Το τμήμα αυτό υπ΄αρχει ακριβώς για να δείξει στον αναγνώστη που μπορεί να βρει τέτοιες πρόσθετες πληροφορίες.

Ε Τεκμηρίωση του Mplayer (<http://www.mplayerhq.hu/DOCS/>) είναι αρκετὰ πληροφοριακή όσο αφορὰ το τεχνικό επίπεδο. Αν έχετε σκοπό να αποκτήσετε υψηλό ποσοστό εμπειρίας σε σχέση με το video στο UNIX, θα πρέπει οπωσδήποτε να την συμβουλευτείτε. Ε λίστα αλληλογραφίας του **MPlayer** είναι εχθρική σε όποιον δεν έχει κ΄ανει τον κόπο να διαβ΄ασει την τεκμηρίωση, έτσι αν σκοπεύετε να κ΄ανετε αναφορές σφαλμάτων, βεβαιωθείτε ότι την έχετε διαβ΄ασει.

Το xine HOWTO (http://dvd.sourceforge.net/xine-howto/en_GB/html/howto.html) περιέχει ένα κεφάλαιο σχετικά με την βελτίωση της απόδοσης, το οποίο είναι κοινό για όλα τα προγράμματα αναπαραγωγής.

Τέλος, υπ΄αρχουν κ΄αποιες ἄλλες πολλὰ υποσχόμενες εφαρμογές που ίσως επιθυμείτε να δοκιμάσετε:

- Το Avifile (<http://avifile.sourceforge.net/>) το οποίο είναι επίσης port, multimedia/avifile.
- Το Ogle (<http://www.dtek.chalmers.se/groups/dvd/>) το οποίο είναι επίσης port, multimedia/ogle.
- Το Xtheater (<http://xtheater.sourceforge.net/>)
- Το multimedia/dvdauthor, το οποίο είναι εφαρμογή DVD authoring ανοικτού κώδικα.

8.5 Ρύθμιση Κ΄αρτας Τηλεόρασης

Αρχική συνεισφορά από τον Josef El-Rayes. Βελτιώθηκε και προσαρμόστηκε από τον Marc Fonvieille.

8.5.1 Εισαγωγή

Οι κ΄αρτες τηλεόρασης σας επιτρέπουν να βλέπετε τηλεόραση, κανονική ή καλωδιακή, στον υπολογιστή σας. Οι περισσότερες από αυτές δέχονται επίσης σήμα σύνθετου (composite) video, μέσω εισόδου RCA ή S-video, και κ΄αποιες από αυτές διαθέτουν και ραδιοφωνικό δέκτη FM.

Το FreeBSD παρέχει υποστήριξη για κ΄αρτες TV τύπου PCI που χρησιμοποιούν τα ολοκληρωμένα κυκλώματα σύλληψης video, Brooktree Bt848/849/878/879 ή Conexant CN-878/Fusion 878a με το πρόγραμμα οδήγησης bktr(4). Θα πρέπει επίσης να βεβαιωθείτε ότι η κ΄αρτα έρχεται με δέκτη που υποστηρίζεται. Συμβουλευτείτε τη σελίδα manual του bktr(4) για να δείτε τη λίστα των υποστηριζόμενων δεκτών.

8.5.2 Εγκαθιστώντας το Πρόγραμμα Οδήγησης

Για να χρησιμοποιήσετε την κ΄αρτα θα πρέπει να φορτώσετε το πρόγραμμα οδήγησης bktr(4), προσθέτοντας την ακόλουθη γραμμή στο αρχείο /boot/loader.conf:

```
bktr_load="YES"
```

Εναλλακτικώς, μπορείτε να προσθέσετε στατική υποστήριξη για την κάρτα στο πυρήνα σας, και για το σκοπό αυτό προσθέστε τις ακόλουθες γραμμές στο αρχείο ρυθμίσεων του πυρήνα:

```
device bktr
device iicbus
device iicbb
device smbus
```

Οι επιπρόσθετοι οδηγοί συσκευών είναι απαραίτητοι, επειδή τα εξαρτήματα της κάρτας επικοινωνούν μεταξύ τους διαμέσου ενός διαύλου I2C. Αφού κάνετε τις απαραίτητες αλλαγές στο αρχείο, μεταγλωττίστε και εγκαταστήστε το νέο πυρήνα.

Μόλις τελειώσετε με αυτή τη διαδικασία, θα πρέπει να επανεκκινήσετε το σύστημά σας. Κατ'άτη διάρκεια της εκκίνησης, θα πρέπει να δείτε κάποια μηνύματα από την κάρτα σας, όπως τα παρακάτω:

```
bktr0: <BrookTree 848A> mem 0xd7000000-0xd7000fff irq 10 at device 10.0 on pci0
iicbb0: <I2C bit-banging driver> on bti2c0
iicbus0: <Philips I2C bus> on iicbb0 master-only
iicbus1: <Philips I2C bus> on iicbb0 master-only
smbus0: <System Management Bus> on bti2c0
bktr0: Pinnacle/Miro TV, Philips SECAM tuner.
```

Φυσικώς, τα μηνύματα αυτά θα διαφέρουν ανάλογα με το υλικό σας. Ωστόσο θα πρέπει να ελέγξετε ότι ανιχνεύθηκε σωστά ο δέκτης. Είναι δυνατόν να αλλάξετε κάποιες από τις παραμέτρους που ανιχνεύθηκαν χρησιμοποιώντας MIBs του sysctl(8) καθώς και επιλογές στο αρχείο ρυθμίσεων πυρήνα. Για παράδειγμα, να θέλετε να επιβάλετε ο δέκτης να είναι τύπου Philips SECAM, θα πρέπει να προσθέσετε την ακόλουθη γραμμή στο αρχείο ρυθμίσεων του πυρήνα σας:

```
options OVERRIDE_TUNER=6
```

ή μπορείτε να χρησιμοποιήσετε απευθείας το sysctl(8):

```
# sysctl hw.bt848.tuner=6
```

Δείτε τη σελίδα manual του bktr(4) καθώς και το αρχείο /usr/src/sys/conf/NOTES για περισσότερες λεπτομέρειες σχετικά με τις διαθέσιμες επιλογές.

8.5.3 Χρήσιμες Εφαρμογές

Για να χρησιμοποιήσετε την κάρτα τηλεόρασης, θα πρέπει να εγκαταστήσετε μια από τις παρακάτω εφαρμογές:

- Το multimedia/fxtv παρέχει δυνατότητα να δείτε τηλεόραση σε παράθυρο, καθώς και την δυνατότητα σύλληψης εικόνας / ήχου / video.
- Το multimedia/xawtv είναι επίσης εφαρμογή τηλεόρασης, με δυνατότητες όμοιες με το fxtv.
- Το misc/alevt αποκωδικοποιεί και απεικονίζει Videotext/Teletext.

- Το `audio/xmradio` είναι μια εφαρμογή για να χρησιμοποιήσετε το δέκτη FM που είναι ενσωματωμένος σε κάποιες κάρτες τηλεόρασης.
- Το `audio/wmtune` είναι μια βολική **desktop** εφαρμογή για ραδιοφωνικούς δέκτες.

Μπορείτε να βρείτε περισσότερες εφαρμογές στη συλλογή των Ports του FreeBSD.

8.5.4 Αντιμετώπιση Προβλημάτων

Αν αντιμετωπίσετε κάποιο πρόβλημα με την κάρτα τηλεόρασης, θα πρέπει πρώτα να ελέγξετε αν το ολοκληρωμένο σύλληψης video καθώς και ο δέκτης υποστηρίζονται από το πρόγραμμα οδήγησης `bktr(4)` και αν έχετε χρησιμοποιήσει τις σωστές ρυθμίσεις στις επιλογές σας. Για επιπλέον υποστήριξη καθώς και διάφορες ερωτήσεις σχετικά με την κάρτα σας, ίσως θέλετε να επικοινωνήσετε με τη λίστα `freebsd-multimedia` (<http://lists.FreeBSD.org/mailman/listinfo/freebsd-multimedia>) και να διαβάσετε τις παλιότερες δημοσιεύσεις από τα αρχεία της λίστας.

8.6 MythTV

Το MythTV είναι ένα πρόγραμμα τύπου PVR (Προσωπικός καταγραφέας video).

Στον κόσμο του Linux το MythTV είναι ένα γνωστό πρόγραμμα με πολλές εξαρτήσεις οι οποίες δυσκολεύουν την εγκατάστασή του. Το port του FreeBSD απλοποιεί το μεγαλύτερο μέρος της διαδικασίας αλλά ορισμένα τμήματα του πρέπει να εγκατασταθούν χειροκίνητα. Ε ενόψει αυτή περιέχει οδηγίες που θα σας βοηθήσουν να ρυθμίσετε το MythTV.

8.6.1 Υλικό

Το MythTV έχει σχεδιαστεί να χρησιμοποιεί το V4L για την πρόσβαση σε συσκευές video όπως κωδικοποιητές (encoders) και δέκτες. Τη δεδομένη στιγμή, το MythTV λειτουργεί καλύτερα με κάρτες DVB-S/C/T με διασύνδεση USB που υποστηρίζονται από το `multimedia/webcamd` καθώς το **webcamd** παρέχει μια εφαρμογή χρήστη για το V4L. Οποιαδήποτε κάρτα DVB που υποστηρίζεται από το **webcamd** θα πρέπει φυσιολογικά να λειτουργεί με το MythTV. Μπορείτε ωστόσο να βρείτε εδώ (<http://wiki.freebsd.org/WebcamCompat>) μια λίστα με δοκιμασμένες κάρτες. Για κάρτες τις Hauppauge μπορείτε να βρείτε προγράμματα οδήγησης στα πακέτα `multimedia/pvr250` και `multimedia/pvrxxx`, αλλά να έχετε υπόψη σας ότι χρησιμοποιούν μια μη-τυποποιημένη διεπαφή η οποία δεν λειτουργεί με εκδόσεις του MythTV μεταγενέστερες της 0.23.

Το HTPC (<http://wiki.freebsd.org/HTPC>) περιέχει μια λίστα όλων των διαθέσιμων προγραμμάτων οδήγησης DVB.

8.6.2 Εξαρτήσεις

Καθώς το MythTV είναι ευέλικτο και αρθρωτό, επιτρέπει στο χρήστη να έχει το frontend και το backend σε διαφορετικά μηχανήματα.

Για το frontend, απαιτείται το `multimedia/mythtv-backend` και ο εξυπηρετητής X του οποίου μπορείτε να βρείτε στο `x11/xcorg`. Ιδανικά, ο υπολογιστής που θα εκτελεί το frontend θα πρέπει επίσης να έχει

μια κάρτα γραφικῶν ἡ οποία νὰ υποστηρίξει XvMC καὶ προαιρετικῶς ἓνα τηλεχειριστήριο συμβατό με LIRC.

Για τὸ backend, χρειάζεται τὸ multimedia/mythtv ὅπως καὶ μιὰ βάση δεδομένων MySQL™ καὶ προαιρετικῶς ἓνας δέκτης καὶ ἀποθηκευτικὸς χώρος γιὰ εγγράφους. Τὸ πακέτο γιὰ τὴν MySQL θὰ πρέπει νὰ εγκατασταθεῖ αὐτόματα ὡς ἐξάρτηση κατ'ὰ τὴν εγκατάσταση τοῦ multimedia/mythtv.

8.6.3 Εγκατάσταση MythTV

Για νὰ εγκαταστήσετε τὸ MythTV, χρησιμοποιήστε τὰ παρακάτω βήματα. Ἀρχικῶς εγκαταστήστε τὸ MythTV ἀπὸ τὴν Συλλογὴ τῶν Ports τοῦ FreeBSD:

```
# cd /usr/ports/multimedia/mythtv
# make install
```

Εγκαταστήστε τὴν βάση δεδομένων τοῦ MythTV:

```
# mysql -uroot -p < /usr/local/share/mythtv/database/mc.sql
```

Ρυθμίστε τὸ backend:

```
# mythtv-setup
```

Ξεκινήστε τὸ backend:

```
# echo 'mythbackend_enable="YES"' >> /etc/rc.conf
# /usr/local/etc/rc.d/mythbackend start
```

8.7 Σαρωτές Εικόνων

Γράφηκε ἀπὸ τὸν Marc Fonvieille.

8.7.1 Εισαγωγή

Στὸ FreeBSD ἡ πρόσβαση σὲ σαρωτές παρέχεται ἀπὸ τὸ **SANE** (Scanner Access Now Easy) API τὸ ὁποῖο διατίθεται μέσα ἀπὸ τὴν συλλογὴ τῶν Ports τοῦ FreeBSD. Τὸ **SANE** χρησιμοποιεῖ ἐπίσης κ'αποιοὺς οδηγούς συσκευῶν τοῦ FreeBSD γιὰ νὰ ἀποκτήσῃ πρόσβαση στὸ υλικὸ τοῦ σαρωτή.

Τὸ FreeBSD υποστηρίζει σαρωτές SCSI καὶ USB. Βεβαιωθείτε ὅτι ὁ σαρωτὴς σας υποστηρίζεται ἀπὸ τὸ **SANE** πρὶν ξεκινήσετε ὁποιαδήποτε εγκατάσταση καὶ ρύθμιση. Τὸ **SANE** διαθέτει μιὰ λίστα υποστηριζόμενων συσκευῶν (<http://www.sane-project.org/sane-supported-devices.html>) ἡ ὁποία παρέχει πληροφορίες γιὰ τὴν υποστήριξη κ'ἄθε σαρωτὴ καὶ τὴν ἐξέλιξη τῆς. Σὲ συστήματα πρὶν τὸ FreeBSD 8.X θὰ βρεῖτε ἐπίσης τὴν λίστα τῶν υποστηριζόμενων USB σαρωτῶν στὴ σελίδα manual τοῦ usscanner(4).

8.7.2 Ρύθμιση τοῦ Πυρήνα

Ὅπως εἶπαμε παραπάνω, υποστηρίζονται σαρωτές τόσο SCSI ὅσο καὶ USB. Ἀν'ἀλογα με τὸ τρόπο διασύνδεσης τοῦ σαρωτὴ σας, θὰ χρειαστεῖτε διαφορετικὸς οδηγὸς συσκευῶν.

8.7.2.1 Διασύνδεση USB

Ο πυρήνας **GENERIC**, από προεπιλογή, περιέχει τους οδηγούς συσκευών που απαιτούνται για την υποστήριξη σαρωτών **USB**. Αν αποφασίσετε να χρησιμοποιήσετε εξειδικευμένο πυρήνα, βεβαιωθείτε ότι έχετε τις ακόλουθες γραμμές στο αρχείο ρυθμίσεων σας:

```
device usb
device uhci
device ohci
device ehci
```

Σε συστήματα πριν το **FreeBSD 8.X**, θα χρειαστείτε επίσης την παρακάτω γραμμή:

```
device usscanner
```

Σε αυτές τις εκδόσεις του **FreeBSD**, η υποστήριξη των σαρωτών **USB** γίνεται μέσω της συσκευής **uscanner(4)**. Από το **FreeBSD 8.0** και μετά, η υποστήριξη αυτή παρέχεται απευθείας από τη βιβλιοθήκη **libusb(3)**.

Αφού επανεκκινήσετε με το σωστό πυρήνα, συνδέστε το **USB** σαρωτή σας. Θα πρέπει να δείτε μια γραμμή σχετική με την ανίχνευση του σαρωτή στην προσωρινή μνήμη μηνυμάτων του συστήματος (**dmesg(8)**):

```
ugen0.2: <EPSON> at usb0
```

ή σε ένα σύστημα **FreeBSD 7.X**:

```
uscanner0: EPSON EPSON Scanner, rev 1.10/3.02, addr 2
```

Τα μηνύματα αυτά δείχνουν ότι ο σαρωτής μας χρησιμοποιεί την συσκευή **/dev/ugen0.2** ή την συσκευή **/dev/uscanner0** ανάλογα με την έκδοση του **FreeBSD** που χρησιμοποιείται. Στο παράδειγμα μας, χρησιμοποιήσαμε ένα σαρωτή **EPSON Perfection® 1650 USB**.

8.7.2.2 Διασύνδεση Τύπου SCSI

Αν ο σαρωτής σας έρχεται με διασύνδεση τύπου **SCSI**, είναι σημαντικό να γνωρίζετε τι κάρτα ελεγκτή **SCSI** θα χρησιμοποιήσετε. Ανάλογα με το ολοκληρωμένο κύκλωμα της κάρτας **SCSI** που χρησιμοποιείται, θα πρέπει να ρυθμίσετε κατ'άλληλα το αρχείο ρυθμίσεων πυρήνα. Ο πυρήνας **GENERIC** υποστηρίζει τους πιο κοινούς ελεγκτές **SCSI**. Βεβαιωθείτε ότι διαβάσατε το αρχείο **NOTES** και προσθέστε τη σωστή γραμμή στο αρχείο ρυθμίσεων πυρήνα. Εκτός από το πρόγραμμα οδήγησης του ελεγκτή **SCSI**, θα πρέπει ακόμα να έχετε τις ακόλουθες γραμμές στο αρχείο ρυθμίσεων του πυρήνα σας:

```
device scbus
device pass
```

Μόλις μεταγλωττίσετε και εγκαταστήσετε τον πυρήνα, θα μπορείτε να δείτε τις συσκευές στην προσωρινή μνήμη μηνυμάτων συστήματος, κατ'αρκεία της εκκίνησης:

```
pass2 at aic0 bus 0 target 2 lun 0
pass2: <AGFA SNAPSCAN 600 1.10> Fixed Scanner SCSI-2 device
pass2: 3.300MB/s transfers
```

Ἀν ὁ σαρωτής σας δὲν ἦταν ενεργοποιημένος κατ'α τὴν ἐκκίνηση τοῦ συστήματος σας, εἶναι ἀκόμα δυνατὸν νὰ ἐξαναγκάσετε τὸν ἐντοπισμὸ τοῦ, ἐκτελώντας ἀνίχνευση τοῦ διαύλου SCSI με τὴν βοήθεια τῆς ἐντολῆς `camcontrol(8)`:

```
# camcontrol rescan all
Re-scan of bus 0 was successful
Re-scan of bus 1 was successful
Re-scan of bus 2 was successful
Re-scan of bus 3 was successful
```

Ὁ σαρωτής θα ἐμφανιστεῖ τότε στὴ λίστα τῶν συσκευῶν SCSI:

```
# camcontrol devlist
<IBM DDRS-34560 S97B>          at scbus0 target 5 lun 0 (pass0,da0)
<IBM DDRS-34560 S97B>          at scbus0 target 6 lun 0 (pass1,da1)
<AGFA SNAPSCAN 600 1.10>      at scbus1 target 2 lun 0 (pass3)
<PHILIPS CDD3610 CD-R/RW 1.00> at scbus2 target 0 lun 0 (pass2,cd0)
```

Περὶσσότερες πληροφορίες σχετικὰ με τὶς συσκευές SCSI εἶναι διαθέσιμες στὶς σελίδες `manual scsi(4)` καὶ `camcontrol(8)`.

8.7.3 Ρύθμιση τοῦ SANE

Τὸ σύστημα **SANE** χωρίζεται σὲ δύο κομμάτια: στὸ **backend** (`graphics/sane-backends`) καὶ στὸ **frontend** (`graphics/sane-frontends`). Τὸ **backend** παρέχει πρόσβαση στὸν ἴδιο τοῦ σαρωτή. Στὴ λίστα υποστηριζόμενων συσκευῶν (<http://www.sane-project.org/sane-supported-devices.html>) τοῦ **SANE** μπορεῖτε νὰ βρεῖτε ποῖο **backend** υποστηρίζει τὸν σαρωτή σας. Εἶναι υποχρεωτικὸ νὰ βρεῖτε τὸ σωστὸ **backend** γιὰ νὰ μπορέσετε νὰ χρησιμοποιήσετε τὸν σαρωτή σας. Τὸ τμήμα τοῦ **frontend** παρέχει τὸ γραφικὸ περιβάλλον ἐργασίας γιὰ τὴν σάρωση (**xscanimage**).

Τὸ πρῶτο βήμα εἶναι νὰ ἐγκαταστήσετε τὸ `port` ἢ τὸ πακέτο `graphics/sane-backends`. Μετ'α χρησιμοποιήστε τὴν ἐντολὴ `sane-find-scanner` γιὰ νὰ ἐλέγξετε τὴν ἀνίχνευση τοῦ σαρωτή σας ἀπὸ τὸ σύστημα **SANE**:

```
# sane-find-scanner -q
found SCSI scanner "AGFA SNAPSCAN 600 1.10" at /dev/pass3
```

Ἡ ἐξόδος θα σας δείξει τὸ εἶδος σύνδεσης τοῦ σαρωτή καθὼς καὶ τὸ ὄνομα συσκευῆς ποῦ χρησιμοποιεῖται γιὰ τὴν σύνδεση με τὸ σύστημα σας. Τὸ ὄνομα τοῦ κατασκευαστῆ καὶ τοῦ μοντέλου ἴσως νὰ μὴν ἐμφανιστοῦν, ἀλλ'αὐτὸ δὲν εἶναι σημαντικὸ.

Ὁγιὰβυός: Ορισμένοι USB σαρωτές ἀπαιτοῦν τὴ φόρτωση **firmware**. Ἡ διαδικασία ἐξηγεῖται στὴ σελίδα `manual backend`. Θα πρέπει ἐπίσης νὰ διαβάσετε τὶς σελίδες `manual sane-find-scanner(1)` καὶ `sane(7)`.

Πρέπει τώρα νὰ ἐλέγξουμε ἀν ὁ σαρωτής θα ἀναγνωριστεῖ ἀπὸ τὸ **frontend** πρόγραμμα σάρωσης. Ἀπὸ προεπιλογή, τὸ **SANE backend** ἐρχεται με ἓν ἐργαλεῖο γραμμῆς ἐντολῶν, τὸ `scanimage(1)`. Ἡ ἐντολὴ αὐτὴ σας ἐπιτρέπει τὴν ἀπαρίθμηση τῶν συσκευῶν καὶ τὴν σάρωση εικόνας ἀπὸ τὴ γραμμὴ ἐντολῶν. Ἡ ἐπιλογή `-L` χρησιμοποιεῖται γιὰ τὴν ἀπαρίθμηση τῶν συσκευῶν σάρωσης:

```
# scanimage -L
device 'snapscan:/dev/pass3' is a AGFA SNAPSCAN 600 flatbed scanner
```

Ἡ γιὰ παρ'αδειγμὰ με τὸν σαρωτὴ που χρησιμοποιοῦσαμε στὸ **Ὁἰβιά 8.7.2.1**:

```
# scanimage -L
device 'epson2:libusb:/dev/usb:/dev/ugen0.2' is a Epson GT-8200 flatbed scanner
```

Ἐ παραπάνω ἔξοδος προέρχεται ἀπὸ ἓν σύστημα FreeBSD 8.X καὶ ἡ γραμμὴ
'epson2:libusb:/dev/usb:/dev/ugen0.2' μας πληροφορεῖ γιὰ τὸ ὄνομα τοῦ backend (epson2) καὶ τὸ
ὄνομα τῆς συσκευῆς (/dev/ugen0.2) που χρησιμοποιεῖ ὁ σαρωτὴς μας.

Ὁξιάβυος: Ἀν δὲν δεῖτε ἔξοδο, ἢ δεῖτε ἓν μήνυμα ὅτι δὲν ἀνιχνεύθηκε σαρωτὴς, σημαίνει ὅτι τὸ
scanimage(1) δὲν μπόρεσε νὰ ἀναγνωρίσει τὸ σαρωτὴ. Ἀν συμβεῖ αὐτό, θὰ χρειαστεῖ νὰ ἐπεξεργαστεῖτε τὸ
ἀρχεῖο ρυθμίσεων τοῦ backend καὶ νὰ ὀρίσετε τὸ σαρωτὴ που θὰ χρησιμοποιηθεῖ. Ὁ κατ'ἀλογος
/usr/local/etc/sane.d/ περιέχει ὅλα τὰ ἀρχεῖα ρυθμίσεων τοῦ backend. Τὸ πρόβλημα ἀναγνώρισης
ἐμφανίζεται σὲ ὀρισμένα μοντέλα USB σαρωτῶν.

Γιὰ παρ'αδειγμὰ, με τὸ σαρωτὴ USB που χρησιμοποιεῖται στὸ **Ὁἰβιά 8.7.2.1**, ἡ ἐντολὴ sane-find-scanner
δίνει τὶς ἀκόλουθες πληροφορίες:

```
# sane-find-scanner -q
found USB scanner (UNKNOWN vendor and product) at device /dev/usb/lp0
```

Ὁ σαρωτὴς βρέθηκε, χρησιμοποιεῖ διασύνδεση USB καὶ τὸ ὄνομα συσκευῆς τοῦ εἶναι /dev/usb/lp0.
Τώρα πρέπει νὰ δοῦμε ἀν ἀναγνωρίζεται καὶ σωστ'ά:

```
# scanimage -L
```

No scanners were identified. If you were expecting something different,
check that the scanner is plugged in, turned on and detected by the
sane-find-scanner tool (if appropriate). Please read the documentation
which came with this software (README, FAQ, manpages).

Ἀφοῦ ὁ σαρωτὴς δὲν ἀναγνωρίστηκε, θὰ χρειαστεῖ νὰ ἐπεξεργαστοῦμε τὸ ἀρχεῖο
/usr/local/etc/sane.d/epson2.conf. Τὸ μοντέλο σαρωτὴ που χρησιμοποιήθηκε ἦταν τὸ EPSON
Perfection 1650, ἔτσι ξέρουμε ὅτι ὁ σαρωτὴς θὰ χρησιμοποιεῖ τὸ backend epson2. Βεβαιωθείτε ὅτι
διαβάσατε τὰ βοηθητικὰ σχόλια στὰ ἀρχεῖα ρυθμίσεων τοῦ backend. Εἶναι ἀρκετ'ἀπλὸ νὰ ἀλλάξετε
γραμμές: Μετατρέψτε σὲ σχόλια ὅσες γραμμές δείχνουν λ'ἀθος τύπο διασύνδεσης γιὰ τὸ σαρωτὴ σας
(στὴν περίπτωσή μας θὰ μετατρέψουμε σὲ σχόλια ὅλες τὶς γραμμές που ξεκιν'ἀνε με τὴ λέξη scsi καθὼς ὁ
σαρωτὴς μας χρησιμοποιεῖ διασύνδεση USB), καὶ προσθέστε στὸ τέλος τοῦ ἀρχείου μιὰ γραμμὴ που νὰ
ὀρίζει τὸ εἶδος διασύνδεσης καὶ τὸ ὄνομα συσκευῆς που χρησιμοποιεῖτε. Στὴν περίπτωσή μας προσθέσαμε
τὴν ἀκόλουθη γραμμὴ:

```
usb /dev/usb/lp0
```

Σας παρακαλοῦμε νὰ βεβαιωθείτε ὅτι διαβάσατε τὰ σχόλια που παρέχονται στὸ ἀρχεῖο ρυθμίσεων τοῦ
backend καθὼς καὶ στὶς ἀντίστοιχες σελίδες manual γιὰ περισσότερες λεπτομέρειες καθὼς καὶ γιὰ τὴ
σύνταξη που πρέπει νὰ χρησιμοποιήσετε. Μποροῦμε τώρα νὰ ἐπιβεβαιώσουμε ὅτι ὁ σαρωτὴς
ἀναγνωρίζεται:

```
# scanimage -L
device 'epson:/dev/usb/lp0' is a Epson GT-8200 flatbed scanner
```


Ο USB σαρωτής μας αναγνωρίστηκε. Δεν είναι σημαντικό ότι η μάρκα και το μοντέλο δεν ταιριάζουν ακριβώς με το δικό μας. Το βασικό σημείο είναι το πεδίο ``epson: /dev/usb/lpr0'`, το οποίο δείχνει το σωστό backend και όνομα συσκευής.

Μόλις η εντολή `scanimage -L` μπορέσει να δει το σαρωτή, η ρύθμιση έχει ολοκληρωθεί. Ε συσκευή είναι έτοιμη να χρησιμοποιηθεί.

Αν και η `scanimage(1)` μας επιτρέπει να σαρώσουμε εικόνα από τη γραμμή εντολών, είναι προτιμότερο να χρησιμοποιήσουμε κάποιο πρόγραμμα σε γραφικό περιβάλλον για την εργασία αυτή. Το **SANE** μας προσφέρει ένα απλό αλλά αποδοτικό γραφικό περιβάλλον: το **xscanimage** (`graphics/sane-frontends`).

Το **Xsane** (`graphics/xsane`) είναι επίσης ένα δημοφιλές frontend πρόγραμμα σάρωσης. Το frontend αυτό προσφέρει προχωρημένες δυνατότητες, όπως διαφορετικούς τρόπους σάρωσης (φωτοτυπία, fax, κλπ) διόρθωση χρωμάτων, πολλαπλή σάρωση κ.α. Και οι δύο αυτές εφαρμογές διατίθενται επίσης σαν πρόσθετο (plugin) πρόγραμμα για χρήση με το **GIMP**.

8.7.4 Δίνοντας σε Άλλους Χρήστες Πρόσβαση στο Σαρωτή σας

Όλες οι παραπάνω λειτουργίες έγιναν με τα προνόμια του χρήστη `root`. Μπορεί ωστόσο, να θέλετε να δώσετε πρόσβαση στο σαρωτή σας και σε άλλους χρήστες. Ο χρήστης χρειάζεται άδεια ανάγνωσης και εγγραφής στο αρχείο συσκευής που χρησιμοποιείται από το σαρωτή. Σαν παράδειγμα, ο σαρωτής μας χρησιμοποιεί το αρχείο συσκευής `/dev/ugen0.2` το οποίο στην πραγματικότητα είναι ένας συμβολικός δεσμός προς το πραγματικό αρχείο συσκευής, το `/dev/usb/lpr0.2.0` (μπορείτε να το επιβεβαιώσετε εύκολα με μια ματιά στον κατάλογο `/dev`). Τόσο ο συμβολικός δεσμός όσο και το αρχείο συσκευής ανήκουν στις ομάδες `wheel` και `operator`. Αν προσθέσουμε το χρήστη `joe` σε αυτές τις ομάδες, θα μπορεί να χρησιμοποιήσει το σαρωτή. Για λόγους ασφαλείας όμως θα πρέπει να είμαστε ιδιαίτερα προσεκτικοί όταν προσθέτουμε ένα χρήστη σε μια ομάδα, ειδικά αν πρόκειται για την `wheel`. Μια καλύτερη λύση θα ήταν να δημιουργήσουμε μια ομάδα ειδικά για τη χρήση των συσκευών USB, και να επιτρέψουμε πρόσβαση στον σαρωτή στα μέλη της ομάδας αυτής.

Για παράδειγμα, θα χρησιμοποιήσουμε μια ομάδα με το όνομα `usb`. Το πρώτο βήμα είναι η δημιουργία αυτής της ομάδας με τη βοήθεια της εντολής `pw(8)`:

```
# pw groupadd usb
```

Θα πρέπει έπειτα να αλλάξουμε τα δικαιώματα του συμβολικού δεσμού `/dev/ugen0.2` και του αρχείου συσκευής `/dev/ugen0.2.0` ώστε να είναι προσβάσιμα από την ομάδα `usb` με δυνατότητα εγγραφής (δικαιώματα 0660 ή 0664). Από προεπιλογή, μόνο ο ιδιοκτήτης αυτών των αρχείων (ο `root`) έχει τα απαραίτητα δικαιώματα εγγραφής. Όλα τα παραπάνω μπορούν να γίνουν με τις παρακάτω γραμμές στο αρχείο `/etc/devfs.rules`:

```
[system=5]
add path ugen0.2 mode 660 group usb
add path usb/0.2.0 mode 0660 group usb
```

Οι χρήστες του FreeBSD 7.X θα χρειαστούν τις παρακάτω γραμμές, με το σωστό αρχείο συσκευής (τις περισσότερες φορές θα είναι το `/dev/usb/lpr0`):

```
[system=5]
```



```
add path usscanner0 mode 0660 group usb
```

Έπειτα, προσθέστε την ακόλουθη γραμμή στο αρχείο `/etc/rc.conf` και επανεκκινήστε το μηχάνημα:

```
devfs_system_ruleset="system"
```

Περισσότερες πληροφορίες σχετικά με αυτές τις γραμμές, μπορείτε να βρείτε στη σελίδα `manual` του `devfs(8)`.

Έπειτα από τα παραπάνω βήματα, για να δώσετε πρόσβαση στο USB σαρωτή σε κάποιον χρήστη, αρκεί να προσθέσετε το λογαριασμό του στην ομάδα `usb`:

```
# pw groupmod usb -m joe
```

Για περισσότερες λεπτομέρειες, διαβάστε τη σελίδα `manual` του `pw(8)`.

Εἰσαγωγή 9 Ρυθμίζοντας τον Πυρήνα του FreeBSD

Ανανεώθηκε και αναδομήθηκε από τον *Jim Mock*. Αρχική συνεισφορά από τον *Jake Hamby*.

9.1 Σύνοψη

Ο πυρήνας είναι η καρδιά του λειτουργικού συστήματος FreeBSD. Είναι υπεύθυνος για τη διαχείριση της μνήμης, την επιβολή των ρυθμίσεων ασφαλείας, τη δικτύωση, την πρόσβαση στο δίσκο, και πολλά άλλα. Ένα συνεχώς αυξανόμενο μέρος του FreeBSD μπορεί να ρυθμιστεί δυναμικά, αλλά υπάρχουν ακόμα περιπτώσεις οι οποίες απαιτούν ρυθμίσεις και μεταγλώττιση του πυρήνα του FreeBSD με προσαρμοσμένες παραμέτρους.

Αφού διαβάσετε αυτό το κεφάλαιο, θα ξέρετε:

- Για ποιους λόγους μπορεί να χρειαστεί να φτιάξετε ένα προσαρμοσμένο πυρήνα.
- Πως να γράψετε ένα αρχείο ρυθμίσεων πυρήνα, ή να αλλάξετε ένα υπάρχον αρχείο ρυθμίσεων.
- Πως να χρησιμοποιήσετε το αρχείο ρυθμίσεων του πυρήνα για να φτιάξετε και να μεταγλωττίσετε ένα νέο πυρήνα.
- Πως να εγκαταστήσετε το νέο πυρήνα.
- Πως να επιλύσετε τυχόν προβλήματα με το νέο πυρήνα.

Όλες οι εντολές που εμφανίζονται σε αυτό το κεφάλαιο ως παραδείγματα πρέπει να εκτελεστούν ως `root` για να είναι επιτυχείς.

9.2 Γιατί να Φτιάξετε Προσαρμοσμένο Πυρήνα;

Κατ'α παράδοση, το FreeBSD είχε αυτό που αποκαλούμε “μονολιθικό” πυρήνα. Αυτό σημαίνει ότι ο πυρήνας ήταν ένα μεγάλο πρόγραμμα, υποστήριζε ένα σταθερό αριθμό συσκευών, και αν θέλατε να αλλάξετε τη συμπεριφορά του, θα έπρεπε να μεταγλωττίσετε καινούριο και να επανεκκινήσετε τον υπολογιστή σας με αυτόν.

Σήμερα, το FreeBSD κινείται ταχύτατα προς ένα μοντέλο όπου οι περισσότερες λειτουργίες του πυρήνα περιέχονται σε **modules** (αρθρώματα) τα οποία μπορούν να φορτωθούν και να αποφορτωθούν κατ'απαίτηση, δυναμικά στον πυρήνα. Αυτό επιτρέπει στον πυρήνα να προσαρμόζεται σε υλικό το οποίο ενεργοποιείται τη δεδομένη στιγμή (όπως για παράδειγμα όταν εισέρχεται μια κάρτα **PCMCIA** σε ένα φορητό υπολογιστή). Επίσης επιτρέπει στον πυρήνα να επεκτείνει δυναμικά τη λειτουργικότητά του, προσθέτοντας χαρακτηριστικά τα οποία δεν ήταν απαραίτητα όταν είχε μεταγλωττιστεί αρχικά. Αυτού του είδους ο πυρήνας είναι γνωστός ως **modular** (αρθρωτός).

Παρ' όλα αυτά, είναι ακόμα απαραίτητο να γίνουν κάποιες στατικές ρυθμίσεις στον πυρήνα. Σε ορισμένες περιπτώσεις, αυτό συμβαίνει επειδή η συγκεκριμένη λειτουργία είναι τόσο στενά συνδεδεμένη με τον πυρήνα ώστε δεν μπορεί να φορτωθεί δυναμικά. Σε άλλες, συμβαίνει επειδή απλά κανείς δεν έχει ακόμα ασχοληθεί να γράψει ένα δυναμικό **module** που να παρέχει αυτή τη λειτουργικότητα.

Ἡ δημιουργία προσαρμοσμένου πυρήνα είναι από τις πλέον σημαντικές τελετουργίες κ'άθε προχωρημένου χρήστη του BSD. Ἡ διαδικασία αυτή, αν και χρονοβόρα, θα αποβεί ιδιαίτερα ωφέλιμη για το FreeBSD σύστημα σας. Σε αντίθεση με τον πυρήνα GENERIC, ο οποίος πρέπει να υποστηρίξει μεγάλο εύρος συσκευών, ένας προσαρμοσμένος πυρήνας περιέχει υποστήριξη μόνο για το υλικό του δικού σας υπολογιστή. Ἐτσι έχετε κ'άποια οφέλη, όπως:

- Ταχύτερη εκκίνηση. Καθώς ο πυρήνας θα ανιχνεύει μόνο το υλικό που έχετε στο σύστημα σας, ο χρόνος που χρειάζεται για την εκκίνηση του συστήματός σας θα μειωθεί δραματικά.
- Καμνιότερη κατανάλωση μνήμης. Ἐνας προσαρμοσμένος πυρήνας, συχνά χρησιμοποιεί λιγότερη μνήμη από τον πυρήνα GENERIC, αφού απουσιάζουν από αυτόν συσκευές και χαρακτηριστικά που δεν χρησιμοποιούνται. Αυτό είναι σημαντικό, καθώς ο πυρήνας βρίσκεται πάντα φορτωμένος στη φυσική μνήμη, μειώνοντας έτσι τη μνήμη που είναι διαθέσιμη για εφαρμογές. Για το λόγο αυτό, ο προσαρμοσμένος πυρήνας είναι ιδιαίτερα χρήσιμος σε συστήματα με μικρό μέγεθος φυσικής μνήμης (RAM).
- Επιπρόσθετη υποστήριξη συσκευών. Ο προσαρμοσμένος πυρήνας σας επιτρέπει να προσθέσετε υποστήριξη για συσκευές οι οποίες δεν υπάρχουν στον GENERIC πυρήνα, όπως για παράδειγμα για κάρτες ήχου.

9.3 Ανακαλύπτοντας τις Συσκευές του Συστήματός σας

Γράφηκε από τον Tom Rhodes.

Πριν ξεκινήσετε με τη ρύθμιση του πυρήνα σας, θα ήταν σκόπιμο να κ'άνετε μια απογραφή υλικού του υπολογιστή σας. Σε περιπτώσεις που το FreeBSD δεν είναι το βασικό σας λειτουργικό σύστημα, μπορείτε εύκολα να δημιουργήσετε αυτή τη λίστα, εξετάζοντας τις ρυθμίσεις του τρέχοντος λειτουργικού συστήματος. Για παράδειγμα, η Διαχείριση Συσκευών (**Device Manager**) της Microsoft δείχνει συνήθως σημαντικές πληροφορίες σχετικά με τις εγκατεστημένες συσκευές. Μπορείτε να βρείτε την Διαχείριση Συσκευών στον πίνακα ελέγχου.

Όξιαβύος: Μερικές εκδόσεις των Microsoft Windows διαθέτουν ένα εικονίδιο με τίτλο Σύστημα (**System**). Από την οθόνη που εμφανίζεται μπορείτε να επιλέξετε την Διαχείριση Συσκευών.

Αν δεν υπάρχει άλλο λειτουργικό σύστημα στον υπολογιστή, ο διαχειριστής θα πρέπει να βρει αυτές τις πληροφορίες χειροκίνητα. Μια μέθοδος είναι με τη χρήση του βοηθητικού προγράμματος `dmesg(8)` και της εντολής `man(1)`. Τα περισσότερα προγράμματα οδήγησης του FreeBSD διαθέτουν σελίδα `manual`, η οποία δείχνει το υποστηριζόμενο υλικό. Κατά τη διάρκεια της εκκίνησης, εμφανίζεται μια λίστα με τις συσκευές που ανιχνεύθηκαν. Για παράδειγμα, οι παρακάτω γραμμές δείχνουν ότι το πρόγραμμα οδήγησης `psm` εντόπισε ένα ποντίκι:

```
psm0: <PS/2 Mouse> irq 12 on atkbd0
psm0: [GIANT-LOCKED]
psm0: [ITHREAD]
psm0: model Generic PS/2 mouse, device ID 0
```

Αυτό το πρόγραμμα οδήγησης θα πρέπει να περιληφθεί στο αρχείο ρυθμίσεων του προσαρμοσμένου πυρήνα σας, ή να φορτωθεί δυναμικά μέσω του `loader.conf(5)`.

Σε ορισμένες περιπτώσεις, η έξοδος της `dmesg` μπορεί να δείχνει μόνο τα μηνύματα του συστήματος και όχι τα αποτελέσματα της ανίχνευσης συσκευών. Στις περιπτώσεις αυτές, μπορείτε να δείτε την επιθυμητή έξοδο στα περιεχόμενα του αρχείου `/var/run/dmesg.boot`.

Μια άλλη μέθοδος για την ανίχνευση του υλικού, είναι μέσω του βοηθητικού προγράμματος `pciconf(8)`, το οποίο παρέχει πιο αναλυτική περιγραφή. Για παράδειγμα:

```
ath0@pci0:3:0:0:      class=0x020000 card=0x058a1014 chip=0x1014168c rev=0x01 hdr=0x00
vendor      = 'Atheros Communications Inc.'
device      = 'AR5212 Atheros AR5212 802.11abg wireless'
class       = network
subclass    = ethernet
```

Ε παραπάνω έξοδος, που λήφθηκε μέσω της εντολής `pciconf -lv`, δείχνει ότι το πρόγραμμα οδήγησης `ath` εντόπισε μια συσκευή ασύρματου **Ethernet**. Μπορείτε να δείτε την αντίστοιχη σελίδα `manual` του προγράμματος `ath(4)`, χρησιμοποιώντας την εντολή `man ath`.

Μπορείτε επίσης να πάρετε χρήσιμες πληροφορίες από την εντολή `man(1)`, αν δώσετε την επιλογή `-k`. Στο παραπάνω παράδειγμα, δίνοντας:

```
# man -k Atheros
```

Θα δείτε μια λίστα από σελίδες `manual` που περιέχουν τη συγκεκριμένη λέξη:

```
ath(4)           - Atheros IEEE 802.11 wireless network driver
ath_hal(4)       - Atheros Hardware Access Layer (HAL)
```

Έχοντας διαθέσιμη την απογραφή υλικού του υπολογιστή σας, η διαδικασία δημιουργίας προσαρμοσμένου πυρήνα σίγουρα φαίνεται λιγότερο αποθαρρυντική.

9.4 Προγράμματα Οδήγησης, Υποσυστήματα και Αρθρώματα (modules)

Πριν δημιουργήσετε ένα προσαρμοσμένο πυρήνα, θα πρέπει πρώτα να σκεφτείτε για ποιους λόγους τον χρειάζεστε. Σε πολλές περιπτώσεις, η υποστήριξη κάποιας συγκεκριμένης συσκευής μπορεί να επιτευχθεί με την χρήση κάποιου αρθρώματος (module).

Τα αρθρώματα του πυρήνα βρίσκονται στον κατάλογο `/boot/kernel/` και μπορούν να φορτωθούν δυναμικά στον πυρήνα που εκτελείται τη δεδομένη στιγμή, με τη χρήση της εντολής `kldload(8)`. Τα περισσότερα, αν και όχι όλα, τα προγράμματα οδήγησης στον πυρήνα, διατίθενται και σε μορφή αρθρώματος· έχουν επίσης τη δική του σελίδα βοήθειας το καθένα. Για παράδειγμα, στην προηγούμενη ενότητα, είδαμε το πρόγραμμα οδήγησης ασύρματου **Ethernet** `ath`. Ε σελίδα βοήθειας για αυτή τη συσκευή αναφέρει:

Alternatively, to load the driver as a module at boot time, place the following line in `loader.conf(5)`:

```
if_ath_load="YES"
```

Όπως αναφέρεται στις οδηγίες, αν βάλετε την γραμμή `if_ath_load="YES"` στο αρχείο `/boot/loader.conf`, το άρθρωμα θα φορτωθεί δυναμικά κατά την εκκίνηση του συστήματος σας.

Σε μερικές περιπτώσεις ωστόσο, δεν υπάρχει ἄρθρωμα που να σχετίζεται με κάποιο πρόγραμμα οδήγησης. Αυτό ισχύει περισσότερο για κάποια ιδιαίτερα υποσυστήματα και πολύ σημαντικὰ προγράμματα οδήγησης. Για παράδειγμα, το πρόγραμμα οδήγησης του συστήματος αρχείων `fast file system` (FFS) απαιτείται να είναι ενσωματωμένο στον πυρήνα. Το ίδιο συμβαίνει και με την υποστήριξη δικτύου (INET). Δυστυχώς, ο μόνος τρόπος για να δείτε αν ένα πρόγραμμα οδήγησης πρέπει να είναι υποχρεωτικὰ ενσωματωμένο στον πυρήνα, είναι να ελέγξετε αν υπάρχει το αντίστοιχο ἄρθρωμα.

Προσοχή: Είναι αρκετὰ εύκολο να αφαιρέσετε την υποστήριξη για κάποια συσκευή ή ἄλλη επιλογή, και να καταλήξετε με ένα πυρήνα που δεν μπορεί να ξεκινήσει. Για παράδειγμα, αν βγάλετε το πρόγραμμα οδήγησης `ata(4)` από το αρχείο ρυθμίσεων του πυρήνα σας, αν το σύστημα σας χρησιμοποιεί δίσκους ATA δεν θα μπορεί να ξεκινήσει. Στην περίπτωση αυτή θα πρέπει να βγάλετε την αντίστοιχη γραμμή στο αρχείο `loader.conf` για να φορτώσετε το σχετικὸ ἄρθρωμα. Αν δεν είστε σίγουροι, ελέγξτε για την ύπαρξη του αρθρώματος και απλῶς αφήστε την υποστήριξη ενσωματωμένη στον πυρήνα.

9.5 Δημιουργία και Εγκατάσταση Προσαρμοσμένου Πυρήνα

Προσοχή: Πρέπει να έχετε εγκαταστήσει ὅλο τον πηγαίο κώδικα του FreeBSD για να μεταγλωττίσετε τον πυρήνα.

Αρχικὰ, θα κάνουμε μια γρήγορη παρουσίαση του καταλόγου στον οποίο γίνεται η μεταγλώττιση του πυρήνα. Ὅλοι οι κατ'άλογοι που θα αναφέρουμε βρίσκονται κ'αὐτὸν κατ'άλογο `/usr/src/sys` ο οποίος είναι επίσης προσβάσιμος μέσω της διαδρομῆς `/sys`. Υπάρχει ἐδὼ ένας αριθμὸς υποκαταλόγων ο οποίος αντιπροσωπεύει διαφορετικὰ τμήματα του πυρήνα, ἀλλὰ οι πλέον σημαντικοί για το σκοπὸ μας είναι οι `arch/conf`, ὅπου θα επεξεργαστείτε τις ρυθμίσεις για τον προσαρμοσμένο πυρήνα σας, και ο `compile`, που είναι ο χώρος εργασίας στον οποίο θα γίνει η μεταγλώττιση του. Ο `arch` αντιπροσωπεύει ἓνα ἀπὸ τὰ `i386`, `amd64`, `ia64`, `powerpc`, `sparc64`, ἢ `pc98` (ένας εναλλακτικὸς τύπος PC, διαδομένος στην Ιαπωνία). Οτιδήποτε βρίσκεται μέσα στον συγκεκριμένο κατ'άλογο μιας αρχιτεκτονικῆς, σχετίζεται μόνο με την αρχιτεκτονικὴ αὐτή. Το υπόλοιπο του κώδικα, είναι ανεξάρτητο ἀπὸ την αρχιτεκτονικὴ και κοινὸ σε κ'αὐτὸν πλατφόρμα ὅπου θα μπορούσε να μεταγλωττιστῇ το FreeBSD. Παρατηρήστε τη λογικὴ οργάνωση της δομῆς των καταλόγων, ὅπου κ'αὐτὸν υποστηριζόμενη συσκευή, σύστημα αρχείων και επιλογή βρίσκεται στο δικὸ της κατ'άλογο.

Στα παραδείγματα αὐτοῦ του κεφαλαίου υποθέτουμε ὅτι χρησιμοποιεῖτε την αρχιτεκτονικὴ `i386`. Αν χρησιμοποιεῖτε διαφορετικὴ αρχιτεκτονικὴ, θα χρειαστῇ να ἀλλάξετε τὰ ονόματα των καταλόγων και διαδρομῶν ὥστε να συμβαδίζουν με αὐτή.

Προσοχή: Αν δεν υπάρχει ο κατ'άλογος `/usr/src/` στο σύστημα σας (ή αν είναι ἄδειος), τότε δεν έχετε εγκαταστήσει τον πηγαίο κώδικα. Ο ευκολότερος τρόπος για να εγκαταστήσετε τον πῆλῃρη πηγαίο κώδικα, είναι να μέσω του `csup(1)` ὅπως περιγράφεται στο **Κεφάλαιο 25.6**. Θα πρέπει ἐπίσης να δημιουργήσετε ἓνα συμβολικὸ δεσμὸ προς τον κατ'άλογο `/usr/src/sys/`:

```
# ln -s /usr/src/sys /sys
```

Έπειτα, μετακινηθείτε στον κατ'άλογο `arch/conf` και αντιγράψτε το αρχείο ρυθμίσεων `GENERIC` στο όνομα το οποίο θέλετε να δώσετε στο νέο σας πυρήνα. Για παράδειγμα:

```
# cd /usr/src/sys/i386/conf
# cp GENERIC MYKERNEL
```

Κατ'α παράδοση, το όνομα αυτό γράφεται εξ' ολοκλήρου με κεφαλαία γράμματα και αν έχετε πολλά μηχανήματα FreeBSD με διαφορετικό υλικό, είναι καλή ιδέα να του δώσετε το όνομα του μηχανήματος. Για το παράδειγμα μας, θα το αποκαλούμε `MYKERNEL`.

Όδηγός: Δεν είναι γενικά καλή ιδέα να αποθηκεύσετε το αρχείο ρυθμίσεων σας απευθείας στον κατ'άλογο `/usr/src`. Αν αντιμετωπίσετε προβλήματα, ίσως μπειτε στον πειρασμό να διαγράψετε απλώς τον κατ'άλογο `/usr/src` και να ξεκινήσετε από την αρχή. Συνήθως λίγα δευτερόλεπτα μετ'α από αυτό θα συνειδητοποιήσετε ότι έχετε επίσης διαγράψει το αρχείο ρυθμίσεων του πυρήνα σας. Επίσης, μην επεξεργάζεστε απευθείας το αρχείο `GENERIC`, καθώς μπορεί οι αλλαγές σας να χαθούν την επόμενη φορά που θα ανανεώσετε τον πηγαίο σας κώδικα.

Καλό θα είναι να αποθηκεύσετε το αρχείο ρυθμίσεων σε άλλο κατ'άλογο και να δημιουργήσετε ένα συμβολικό δεσμό προς το αρχείο, στον κατ'άλογο `i386`.

Για παράδειγμα:

```
# cd /usr/src/sys/i386/conf
# mkdir /root/kernels
# cp GENERIC /root/kernels/MYKERNEL
# ln -s /root/kernels/MYKERNEL
```

Τώρα, τροποποιήστε το αρχείο `MYKERNEL` με τον επεξεργαστή κειμένου που προτιμάτε. Αν ξεκινάτε μόλις τώρα, πιθανόν ο μόνος διαθέσιμος επεξεργαστής κειμένου να είναι το **vi**, ο οποίος είναι αρκετά πολύπλοκος για να τον εξηγήσουμε εδώ, αλλά καλύπτεται αρκετά καλά από πλήθος βιβλίων στην βιβλιογραφία. Ωστόσο, το FreeBSD διαθέτει επίσης ένα ευκολότερο επεξεργαστή κειμένου, τον **ee** ο οποίος είναι η κατ'άλληλη επιλογή αν είστε αρχάριος. Αλλάξτε κατ'α βούληση τα σχόλια στην αρχή του αρχείου ρυθμίσεων ώστε να αντανakλούν τις αλλαγές που έχετε κάνει και οι οποίες το διαχωρίζουν από το `GENERIC`.

Αν έχετε δημιουργήσει πυρήνα στο **SunOS** ή σε κάποιο άλλο λειτουργικό σύστημα τύπου **BSD**, το μεγαλύτερο μέρος αυτού του αρχείου θα σας φανεί γνωστό. Από την άλλη, αν έρχεστε από κάποιο άλλο λειτουργικό, όπως το **DOS** το αρχείο ρυθμίσεων `GENERIC` ίσως να σας είναι δύσκολο στην κατανόηση, για το λόγο αυτό ακολουθήστε αργά και προσεκτικά τις περιγραφές του τμήματος *Αρχείο Ρυθμίσεων*.

Όδηγός: Αν συγχρονίσετε τον πηγαίο κώδικα με τις τελευταίες αλλαγές του **FreeBSD project**, να διαβάσετε το αρχείο `/usr/src/UPDATING` πριν προχωρήσετε σε οποιοδήποτε βήμα αναβάθμισης. Το αρχείο αυτό περιγράφει πιθανά σημαντικά προβλήματα ή περιοχές που χρειάζονται ιδιαίτερη προσοχή όσο αφορά τον ανανεωμένο πηγαίο κώδικα. Το αρχείο `/usr/src/UPDATING` ταιριάζει πάντα με την έκδοση του πηγαίου κώδικα του **FreeBSD** που έχετε, και είναι για αυτό το λόγο πιο ενημερωμένο σε σχέση με ότι διαβάσετε στο παρόν βιβλίο.

Θα πρέπει τώρα να μεταγλωττίσετε τον πηγαίο κώδικα του πυρήνα.

Μεταγλώττιση του Πυρήνα

Όχι!Βυός: *Χρειάζεται να έχετε εγκαταστήσει όλο τον πηγαίο κώδικα του FreeBSD για να μεταγλωττίσετε τον πυρήνα.*

1. Μετακινηθείτε στον κατ'άλογο `/usr/src`:

```
# cd /usr/src
```

2. Μεταγλωττίστε τον πυρήνα:

```
# make buildkernel KERNCONF=MYKERNEL
```

3. Εγκαταστήστε το νέο πυρήνα:

```
# make installkernel KERNCONF=MYKERNEL
```

Οδυάσεις: Από προεπιλογή, όταν δημιουργείτε ένα προσαρμοσμένο πυρήνα, δημιουργούνται επίσης και όλα τα **modules** (αρθρώματα) πυρήνα. Αν θέλετε να κάνετε πιο γρήγορη ανανέωση του πυρήνα ή να δημιουργήσετε μόνο συγκεκριμένα **modules**, θα πρέπει να τροποποιήσετε το αρχείο `/etc/make.conf` πριν ξεκινήσετε τη δημιουργία του πυρήνα:

```
MODULES_OVERRIDE = linux acpi sound/sound sound/driver/dsl ntfs
```

Στη μεταβλητή αυτή δίνετε μια λίστα των **modules** που θέλετε να δημιουργηθούν, αντί να δημιουργηθούν όλα.

```
WITHOUT_MODULES = linux acpi sound ntfs
```

Στη μεταβλητή αυτή δίνετε μια λίστα βασικών (top level) **modules** που θέλετε να παραλείψετε κατ'α τη διαδικασία δημιουργίας. Για άλλες μεταβλητές που ίσως είναι χρήσιμες στη διαδικασία δημιουργίας πυρήνα, δείτε τη σελίδα **manual** του `make.conf(5)`.

Ο νέος πυρήνας θα αντιγραφεί στον κατ'άλογο `/boot/kernel` με το όνομα `/boot/kernel/kernel` ενώ ο παλιός πυρήνας θα μετακινηθεί στο `/boot/kernel.old/kernel`. Τερματίστε τώρα το σύστημα σας και επανεκκινήστε για να χρησιμοποιήσετε το νέο πυρήνα. Αν κάτι πάει στραβά, υπάρχουν κάποιες πληροφορίες για Αντιμετώπιση Προβλημάτων που ίσως σας φανούν χρήσιμες, στο τέλος αυτού του κεφαλαίου. Βεβαιωθείτε ότι διαβάσατε το τμήμα που εξηγεί πως να επαναφέρετε το σύστημα σας σε περίπτωση που ο νέος πυρήνας δεν εκκινεί.

Όχι!Βυός: Άλλα αρχεία που σχετίζονται με τη διαδικασία εκκίνησης, όπως ο `loader(8)` και οι ρυθμίσεις του, βρίσκονται στον κατ'άλογο `/boot`. Εξειδικευμένα **modules** ή **modules** τρίτων κατασκευαστών μπορούν να τοποθετηθούν στον κατ'άλογο `/boot/kernel`, αν και οι χρήστες θα πρέπει να γνωρίζουν ότι είναι σημαντικό τα **modules** να είναι σε συγχρονισμό με τον πυρήνα. **Modules** τα οποία δεν προορίζονται για εκτέλεση με τον τρέχοντα πυρήνα, μπορούν να προκαλέσουν αστάθεια ή εσφαλμένη λειτουργία του συστήματός σας.

9.6 Το Αρχείο Ρυθμίσεων

Ανανεώθηκε για το FreeBSD Joel Dahl.

Ε γενική μορφή ενός αρχείου ρυθμίσεων πυρήνα, είναι αρκετά απλή. Κάθε γραμμή περιέχει μια λέξη-κλειδί και ένα ή περισσότερα ορίσματα. Για λόγους απλότητας, οι περισσότερες γραμμές περιέχουν μόνο ένα όρισμα. Οτιδήποτε βρίσκεται μετά το σύμβολο # θεωρείται σχόλιο και αγνοείται. Στα επόμενα τμήματα θα βρείτε περιγραφή για τις λέξεις-κλειδιά, με τη σειρά που εμφανίζονται στο αρχείο ρυθμίσεων GENERIC. Για εξαντλητική λίστα των παραμέτρων και συσκευών που εξαρτώνται από την αρχιτεκτονική, δείτε το αρχείο NOTES το οποίο βρίσκεται στον ίδιο κατάλογο με το αρχείο GENERIC. Για επιλογές και ρυθμίσεις που είναι ανεξάρτητες από την αρχιτεκτονική, δείτε το αρχείο /usr/src/sys/conf/NOTES.

Μπορείτε να χρησιμοποιήσετε την οδηγία include στα αρχεία ρυθμίσεων. Η οδηγία αυτή επιτρέπει την λογική συμπερίληψη ενός άλλου αρχείου ρυθμίσεων μέσα στο τρέχον, κάνοντας πιο εύκολη τη συντήρηση του όταν οι αλλαγές που χρειάζονται είναι λίγες σε σχέση με το αρχικό αρχείο. Για παράδειγμα, αν χρειάζεστε ένα πυρήνα GENERIC με λίγες μόνο παραπάνω επιλογές ή προγράμματα οδήγησης, μπορείτε να δημιουργήσετε ένα μικρό αρχείο διαφορών σε σχέση με τον GENERIC:

```
include GENERIC
ident MYKERNEL

options      IPFIREWALL
options      DUMMYNET
options      IPFIREWALL_DEFAULT_TO_ACCEPT
options      IPDIVERT
```

Πολλοί διαχειριστές βρίσκουν ότι αυτό το μοντέλο προσφέρει σημαντικά πλεονεκτήματα σε σχέση με τον παραδοσιακό τρόπο συγγραφής αρχείων ρυθμίσεων από το μηδέν: το τοπικό αρχείο ρυθμίσεων περιέχει μόνο τις διαφορές από ένα πυρήνα GENERIC. Καθώς γίνονται αναβαθμίσεις στο σύστημα, τα νέα χαρακτηριστικά και δυνατότητες που προστίθενται στον GENERIC θα προστεθούν και στον προσαρμοσμένο πυρήνα, εκτός αν το αποτρέψετε χρησιμοποιώντας το nooptions ή το nodevice. Το υπόλοιπο αυτού του κεφαλαίου, εξηγεί το περιεχόμενο ενός τυπικού αρχείου ρυθμίσεων και το ρόλο που έχουν οι διάφορες επιλογές και τα προγράμματα οδήγησης που εμφανίζονται σε αυτό.

Όχιάβυσος: Για να δημιουργήσετε ένα αρχείο το οποίο να περιέχει όλες τις διαθέσιμες επιλογές, όπως γίνεται συνήθως για δοκιμές, εκτελέστε την ακόλουθη εντολή ως root:

```
# cd /usr/src/sys/i386/conf && make LINT
```

Το παρακάτω είναι ένα παράδειγμα του αρχείου ρυθμίσεων GENERIC με επιπρόσθετα διευκρινιστικά σχόλια όπου είναι απαραίτητο. Το παράδειγμα θα πρέπει να ταιριάζει αρκετά καλά με το αντίγραφο του αρχείου που έχετε στο /usr/src/sys/i386/conf/GENERIC.

```
machine      i386
```

Πρόκειται για την αρχιτεκτονική του μηχανήματος. Πρέπει να είναι amd64, i386, ia64, pc98, powerpc, ή sparc64.

```
cpu          I486_CPU
```



```
cpu          I586_CPU
cpu          I686_CPU
```

Ε παραπάνω επιλογή καθορίζει τον τύπο της CPU που έχετε στο σύστημα σας. Μπορεί να έχετε παραπάνω από μια τέτοιες γραμμές (αν για παράδειγμα δεν είστε σίγουρος αν θα πρέπει να χρησιμοποιήσετε I586_CPU ή I686_CPU), αλλά για ένα προσαρμοσμένο πυρήνα είναι καλύτερα να καθορίσετε μόνο τη CPU που έχετε. Αν δεν είστε σίγουρος για τον τύπο της CPU μπορείτε να ελέγξετε το αρχείο `/var/run/dmesg.boot` για να δείτε τα μηνύματα εκκίνησης του συστήματός σας.

```
ident        GENERIC
```

Αυτό είναι το αναγνωριστικό όνομα του πυρήνα. Θα πρέπει να το αλλάξετε στο όνομα που δώσατε στον πυρήνα σας, π.χ. MYKERNEL αν έχετε ακολουθήσει τις οδηγίες από το προηγούμενο μας παράδειγμα. Ε τιμή που θα βάλετε στο αλφαριθμητικό `ident` θα εκτυπώνεται όταν εκκινείτε με τον συγκεκριμένο πυρήνα, και έτσι είναι χρήσιμο να δώσετε στο νέο πυρήνα ένα διαφορετικό όνομα αν θέλετε να το ξεχωρίζετε από το συνηθισμένο πυρήνα σας (αν π.χ. θέλετε να φτιάξετε ένα πειραματικό πυρήνα).

```
#To statically compile in device wiring instead of /boot/device.hints
#hints          "GENERIC.hints"          # Default places to look for devices.
```

Το αρχείο `device.hints(5)` χρησιμοποιείται για τον καθορισμό επιλογών που σχετίζονται με τους οδηγούς συσκευών. Ε προεπιλεγμένη θέση την οποία ελέγχει ο `loader(8)` κατ'α την εκκίνηση είναι το `/boot/device.hints`. Χρησιμοποιώντας την επιλογή `hints` μπορείτε να ενσωματώσετε στατικά τις οδηγίες αυτές μέσα στον πυρήνα. Στην περίπτωση αυτή δεν υπ'άρχει λόγος να δημιουργήσετε το αρχείο `device.hints` στον κατάλογο `/boot`.

```
makeoptions    DEBUG=-g          # Build kernel with gdb(1) debug symbols
```

Ε φυσιολογική διαδικασία δημιουργίας του FreeBSD περιλαμβάνει πληροφορίες εκσφαλμάτωσης (debugging) όταν ο πυρήνας δημιουργείται με την επιλογή `-g`, επιτρέποντας έτσι την χρήση τους όταν δοθούν στο `gcc(1)`.

```
options        SCHED_ULE          # ULE scheduler
```

Ο προεπιλεγμένος scheduler του FreeBSD. Κρατήστε την επιλογή αυτή.

```
options        PREEMPTION          # Enable kernel thread preemption
```

Επιτρέπει σε νήματα του πυρήνα να προσπεραστούν από άλλα, υψηλότερης προτεραιότητας. Βοηθάει στην αύξηση απόκρισης του συστήματος και επιτρέπει σε νήματα διακοπών (interrupts) να εκτελεστούν πιο γρήγορα, αντί να μένουν σε αναμονή.

```
options        INET                # InterNETworking
```

Υποστήριξη δικτύου. Αφήστε την επιλογή αυτή ενεργοποιημένη, ακόμα και αν δεν σκοπεύετε να συνδεθείτε σε κάποιο δίκτυο. Τα περισσότερα προγράμματα χρειάζονται έστω και την εσωτερική (loopback) δικτύωση (τη δυνατότητα δηλ. να κάνουν συνδέσεις δικτύου μέσα στο ίδιο σας το μηχάνημα), καθιστώντας την επιλογή αυτή ουσιαστικά υποχρεωτική.

```
options        INET6                # IPv6 communications protocols
```

Ε επιλογή αυτή ενεργοποιεί τα πρωτόκολλα επικοινωνίας IPv6.

```
options          FFS                # Berkeley Fast Filesystem
```

Πρόκειται για το βασικό σύστημα αρχείων του σκληρού δίσκου. Αφήστε την επιλογή αυτή ενεργοποιημένη, αν ξεκινάτε από το σκληρό δίσκο.

```
options          SOFTUPDATES        # Enable FFS Soft Updates support
```

Ε επιλογή αυτή ενεργοποιεί τα Soft Updates στον πυρήνα, το οποίο βοηθάει την επιτάχυνση της εγγραφής στους δίσκους. Ακόμα και αν η λειτουργία αυτή παρέχεται από τον πυρήνα, θα πρέπει επίσης να ενεργοποιηθεί για συγκεκριμένους δίσκους. Δείτε την έξοδο της εντολής `mount(8)` για να δείτε αν είναι ενεργοποιημένα τα Soft Updates στους δίσκους του συστήματός σας. Αν δεν δείτε την επιλογή `soft-updates` θα χρειαστεί να την ενεργοποιήσετε με την εντολή `tunefs(8)` (για υπ'αρχοντα συστήματα αρχείων) ή `newfs(8)` (για νέα συστήματα αρχείων).

```
options          UFS_ACL            # Support for access control lists
```

Με την επιλογή αυτή, ενεργοποιείται η υποστήριξη του πυρήνα για λίστες ελέγχου πρόσβασης (access control lists). Τα ACLs εξαρτιούνται από τη χρήση εκτεταμένων ιδιοτήτων και από το σύστημα αρχείων UFS2, και περιγράφονται με λεπτομέρεια στο **Όχι 15.12**. Τα ACLs είναι ενεργοποιημένα από προεπιλογή, και δεν θα πρέπει να τα απενεργοποιήσετε από τον πυρήνα αν έχουν χρησιμοποιηθεί στο παρελθόν σε κάποιο σύστημα αρχείων, καθώς αυτό θα τα αφαιρέσει από τα αρχεία, αλλάζοντας έτσι τον τρόπο προστασίας τους με απρόβλεπτους τρόπους.

```
options          UFS_DIRHASH        # Improve performance on big directories
```

Με την επιλογή αυτή, περιλαμβάνονται λειτουργίες που αυξάνουν την ταχύτητα πρόσβασης του δίσκου σε μεγάλους καταλόγους, με κόστος τη χρήση επιπρόσθετης μνήμης. Φυσιολογικά, θα θέλετε να κρατήσετε την επιλογή αυτή σε ένα μεγάλο εξυπηρετητή ή σταθμό εργασίας, και να την αφαιρέσετε όταν χρησιμοποιείτε το FreeBSD σε ένα μικρό σύστημα όπου η μνήμη είναι περιορισμένη και η ταχύτητα πρόσβασης στο δίσκο είναι λιγότερο σημαντική, όπως για παράδειγμα σε ένα firewall.

```
options          MD_ROOT            # MD is a potential root device
```

Με την επιλογή αυτή ενεργοποιείται η υποστήριξη χρήσης ενός εικονικού δίσκου στη μνήμη RAM (ramdrive) για χρήση ως συσκευή root.

```
options          NFSCLIENT         # Network Filesystem Client
```

```
options          NFSSERVER          # Network Filesystem Server
```

```
options          NFS_ROOT           # NFS usable as /, requires NFSCLIENT
```

Το δικτυακό σύστημα αρχείων. Αν δεν έχετε σκοπό να προσαρτήσετε συστήματα αρχείων από άλλο εξυπηρετητή αρχείων UNIX μέσω TCP/IP, μπορείτε να μετατρέψετε αυτές τις γραμμές σε σχόλια.

```
options          MSDOSFS            # MSDOS Filesystem
```

Το σύστημα αρχείων του MS-DOS. Αν δεν σκοπεύετε να προσαρτήσετε δίσκο DOS κατ'ά την εκκίνηση, μπορείτε με ασφάλεια να μετατρέψετε την επιλογή αυτή σε σχόλιο. Ε υποστήριξη θα φορτωθεί αυτόματα την πρώτη φορά που θα προσαρτήσετε κατ'ατμηση DOS όπως περιγράψαμε παραπάνω. Επίσης, το εξαιρετικό πρόγραμμα `emulators/mttools` σας επιτρέπει να έχετε πρόσβαση σε δισκέτες

DOS χωρίς να χρειάζεται να τις προσαρτήσετε και να αποπροσαρτήσετε (και επίσης δεν απαιτεί τη χρήση του MSDOSFS).

```
options          CD9660          # ISO 9660 Filesystem
```

Το σύστημα αρχείων ISO 9660 για CDROM. Μετατρέψτε το σε σχόλιο αν δεν έχετε οδηγό CDROM ή αν σ'ανία προσαρτ'ατε CD δεδομένων (καθώς θα φορτωθεί δυναμικ'α την πρώτη φορά που θα προσαρτήσετε τέτοιο CD). Τα μουσικ'α CD δεν χρειάζονται αυτό το σύστημα αρχείων.

```
options          PROCFS          # Process filesystem (requires PSEUDOSFS)
```

Αυτό το σύστημα αρχείων περιέχει τις διεργασίες του συστήματος. Πρόκειται για ένα "εικονικό" σύστημα αρχείων το οποίο προσαρτ'αται στον κατ'αλογο /proc και επιτρέπει σε προγράμματα όπως το ps(1) να δίνουν περισσότερες πληροφορίες για τις διεργασίες που εκτελούνται. Ε χρήση του PROCFS δεν απαιτείται στις περισσότερες περιπτώσεις, καθώς τα περισσότερα εργαλεία παρακολούθησης και εκσφαλμάτωσης έχουν προσαρμοστεί να εκτελούνται χωρίς το PROCFS. Στις νέες εγκαταστάσεις, αυτό το σύστημα αρχείων δεν προσαρτ'αται από προεπιλογή.

```
options          PSEUDOSFS       # Pseudo-filesystem framework
```

Πυρήνες που χρησιμοποιούν το PROCFS πρέπει επίσης να παρέχουν υποστήριξη για το PSEUDOSFS.

```
options          GEOM_PART_GPT   # GUID Partition Tables.
```

Προσθέτει υποστήριξη για Πίνακα Κατατμήσεων GUID (http://en.wikipedia.org/wiki/GUID_Partition_Table). Το GPT δίνει δυνατότητα ύπαρξης μεγάλου αριθμού κατατμήσεων στο δίσκο, μέχρι 128 με τις τυπικές ρυθμίσεις.

```
options          COMPAT_43       # Compatible with BSD 4.3 [KEEP THIS!]
```

Συμβατότητα με το 4.3BSD. Αφήστε την επιλογή αυτή ενεργή: κ'αποια προγράμματα θα συμπεριφέρονται παρ'αξενά αν την απενεργοποιήσετε.

```
options          COMPAT_FREEBSD4 # Compatible with FreeBSD4
```

Ε επιλογή αυτή απαιτείται για την υποστήριξη εφαρμογών που έχουν μεταγλωττιστεί σε παλιότερες εκδόσεις του FreeBSD και οι οποίες χρησιμοποιούν παλιές διεπαφές και κλήσεις συστήματος. Συνίσταται να υπ'αρχει αυτή η επιλογή σε όλα τα συστήματα i386 τα οποία εκτελούν παλιότερες εφαρμογές. Αρχιτεκτονικές όπως η ia64 και η SPARC64 που 'αρχισαν να υποστηρίζονται από την έκδοση 5.C και μετ'α δεν χρειάζονται αυτή την επιλογή.

```
options          COMPAT_FREEBSD5 # Compatible with FreeBSD5
```

Ε επιλογή αυτή απαιτείται στο για την υποστήριξη εφαρμογών που έχουν μεταγλωττιστεί στο FreeBSD 5.X και χρησιμοποιούν τις αντίστοιχες κλήσεις αυτού του συστήματος.

```
options          COMPAT_FREEBSD6 # Compatible with FreeBSD6
```

Ε επιλογή αυτή απαιτείται στο για την υποστήριξη εφαρμογών που έχουν μεταγλωττιστεί στο FreeBSD 6.X και χρησιμοποιούν τις αντίστοιχες κλήσεις αυτού του συστήματος.

```
options          COMPAT_FREEBSD7 # Compatible with FreeBSD75
```

Επιλογή αυτή απαιτείται στο για την υποστήριξη εφαρμογών που έχουν μεταγλωττιστεί στο FreeBSD 7.X και χρησιμοποιούν τις αντίστοιχες κλήσεις αυτού του συστήματος.

```
options          SCSI_DELAY=5000    # Delay (in ms) before probing SCSI
```

Με την επιλογή αυτή ο πυρήνας περιμένει 5 δευτερόλεπτα πριν ανιχνεύσει κ'άθε συσκευή SCSI στο σύστημα σας. Αν έχετε μόνο IDE δίσκους μπορείτε να την αγνοήσετε, διαφορετικά μπορείτε να δοκιμάσετε να μειώσετε τον αριθμό αυτό, για να επιταχύνετε την εκκίνηση. Φυσικά, αν το κάνετε αυτό και ανακαλύψετε ότι το FreeBSD έχει πρόβλημα στην αναγνώριση των συσκευών σας, θα πρέπει να την ανεβάσετε ξανά.

```
options          KTRACE              # ktrace(1) support
```

Επιλογή αυτή ενεργοποιεί το tracing των διεργασιών του πυρήνα, το οποίο είναι χρήσιμο στην εκσφαλμάτωση.

```
options          SYSVSHM             # SYSV-style shared memory
```

Επιλογή αυτή ενεργοποιεί την κοινόχρηστη μνήμη σύμφωνα με το πρότυπο του System V. Επλέον κοινή χρήση της, είναι η επέκταση XSHM στα C η οποία χρησιμοποιείται αυτόματα από πολλές βαριές εφαρμογές γραφικών για καλύτερη ταχύτητα. Αν χρησιμοποιείτε C, σίγουρα θέλετε να περιλάβετε αυτή την επιλογή.

```
options          SYSVMSG             # SYSV-style message queues
```

Υποστήριξη για μηνύματα του System V. Επιλογή αυτή προσθέτει μόνο μερικές εκατοντάδες bytes στον πυρήνα.

```
options          SYSVSEM             # SYSV-style semaphores
```

Υποστήριξη σηματοφορέων του System V. Χρησιμοποιείται λιγότερο συχνά, αλλά προσθέτει μόνο μερικές εκατοντάδες bytes στον πυρήνα.

Όχι!Βύθος: Επιλογή -p της εντολής ipcs(1) θα σας δείξει ποιες διεργασίες χρησιμοποιούν κ'άθε μια από αυτές τις λειτουργίες του System V.

```
options          _KPOSIX_PRIORITY_SCHEDULING # POSIX P1003_1B real-time extensions
```

Επεκτάσεις πραγματικού χρόνου (Real-time) που προστέθηκαν στο POSIX® το 1993. Χρησιμοποιείται από κ'αποιες εφαρμογές στη συλλογή των ports (όπως το **StarOffice**).

```
options          KBD_INSTALL_CDEV    # install a CDEV entry in /dev
```

Επιλογή αυτή είναι απαραίτητη για τη δημιουργία του αρχείου συσκευής πληκτρολογίου στον κατάλογο /dev.

```
options          ADAPTIVE_GIANT      # Giant mutex is adaptive.
```

Το Giant είναι το όνομα ενός συστήματος αμοιβαίου αποκλεισμού (sleep mutex) το οποίο προστατεύει ένα μεγάλο αριθμό πόρων του πυρήνα. Στις μέρες μας, αυτό θεωρείται ανεπίτρεπτο από πλευράς απόδοσης και αντικαθίσταται με κλειδώματα τα οποία προστατεύουν συγκεκριμένους πόρους. Ε

επιλογή `ADAPTIVE_GIANT` επιτρέπει στο **Giant** να συμπεριληφθεί στο σετ των **mutexes** που μπορούν να εκτελεστούν επιλεκτικῶς. Ἐτσι, αν ένα νήμα θέλει να κλειδώσει το **Giant mutex**, ἀλλ᾽αὐτό εἶναι ἤδη κλειδωμένο ἀπὸ ένα νήμα σε μια ἄλλη CPU, το πρώτο νήμα θα συνεχίσει να εκτελείται, και θα περιμένει για την απελευθέρωση του κλειδώματος. Φυσιολογικῶς, το νήμα θα ἐπέστρεφε στην κατ᾽ασταση ὕπνου (*sleep*) και θα περίμενε για την ἐπόμενη ευκαιρία ἐκτέλεσης του. Αν δεν εἴστε σίγουρος, ἀφήστε αὐτή την ἐπιλογή ἐνεργή.

Ὁξιάβυθος: Σημειώστε ὅτι ἀπὸ το **FreeBSD 8.0-RELEASE** και τις ἐπόμενες ἐκδόσεις, ὅλα τα **mutexes** ἔχουν ἀπὸ προεπιλογή τὴ δυνατότητα προσαρμογῆς, ἐκτὸς αν ἔχει ἐπίτηδες γίνει διαφορετικὴ ρύθμιση, χρησιμοποιώντας την ἐπιλογή `NO_ADAPTIVE_MUTEXES` κατ᾽αὐτὴν μεταγλώττιση. Το **Giant** ἔχει ἐπίσης δυνατότητα προσαρμογῆς πλέον, και ἔτσι ἡ ἐπιλογή `ADAPTIVE_GIANT` ἔχει ἀφαιρεθεῖ ἀπὸ το ἀρχεῖο ρυθμίσεων πυρήνα.

```
device          apic                # I/O APIC
```

Ἡ συσκευή **apic** ἐπιτρέπει τὴ χρήση τοῦ I/O APIC για τὴν παρ᾽αδοση των **interrupts** (διακοπών). Ἡ συσκευή **apic** μπορεί να χρησιμοποιηθεῖ τόσο σε πυρήνες για ἓνα ἐπεξεργαστὴ (UP) ὅσο και για πολλαπλούς (SMP), ἀλλ᾽αὐτὴν ἐνδεχόμενα εἶναι ἀπαραίτητη. Προσθέστε τὴν ἐπιλογή `options SMP` για να ἔχετε υποστήριξη πολλαπλῶν ἐπεξεργαστῶν.

Ὁξιάβυθος: Ἡ συσκευή **apic** ὑπ᾽ἀρχει μόνο στην ἀρχιτεκτονικὴ **i386**, ἡ γραμμὴ αὐτὴ δεν θα πρέπει να χρησιμοποιηθεῖ σε ἄλλες ἀρχιτεκτονικὲς.

```
device          eisa
```

Θα πρέπει να συμπεριλᾶβετε τὴν ἐπιλογή αὐτὴ αν ἔχετε μητρικὴ με δίαυλο τύπου **EISA**. Ἐνεργοποιεῖται ἔτσι ἡ αὐτόματη ἀνίχνευση και ρύθμιση ὅλων των συσκευῶν στο δίαυλο **EISA**.

```
device          pci
```

Θα πρέπει να συμπεριλᾶβετε αὐτὴ τὴν ἐπιλογή αν ἔχετε μητρικὴ με δίαυλο **PCI**. Ἐνεργοποιεῖται ἔτσι ἡ αὐτόματη ἀνίχνευση των καρτῶν **PCI** και ἡ ἐπικοινωνία μεταξύ των διαύλων **PCI** και **ISA**.

```
# Floppy drives
```

```
device          fdc
```

Πρόκειται για τὸν ἐλεγκτὴ μόν᾽αδας δισκέτας.

```
# ATA and ATAPI devices
```

```
device          ata
```

Αὐτὸς ὁ οδηγὸς υποστηρίζει ὅλες τις συσκευές τύπου **ATA** και **ATAPI**. Χρειάζεστε μόνο μια καταχώρηση `device ata` για να ἀνιχνεύσει ὁ πυρήνας ὅλες τις συσκευές **ATA/ATAPI** τύπου **PCI** στα σύγχρονα μηχανήματα.

```
device          atadisk                # ATA disk drives
```

Ἡ ἐπιλογή αὐτὴ ἀπαιτεῖται μαζί με τὸ `device ata` για τὴν υποστήριξη δίσκων **ATA**.

```
device          ataraid          # ATA RAID drives
```

Επιλογή αυτή απαιτείται μαζί με το device ata για την υποστήριξη δίσκων ATA RAID.

```
device          atapicd          # ATAPI CDROM drives
```

Επιλογή αυτή απαιτείται μαζί με το device ata για την υποστήριξη οδηγών ATAPI CDROM.

```
device          atapifd          # ATAPI floppy drives
```

Επιλογή αυτή απαιτείται μαζί με το device ata για την υποστήριξη οδηγών δισκέτας ATAPI.

```
device          atapist          # ATAPI tape drives
```

Επιλογή αυτή απαιτείται μαζί με το device ata για την υποστήριξη μον'αδων ταινίας ATAPI.

```
options         ATA_STATIC_ID    # Static device numbering
```

Με την επιλογή αυτή, ο αριθμός του ελεγκτή γίνεται στατικός. Χωρίς αυτή, οι αριθμοί συσκευών αποδίδονται δυναμικά.

SCSI Controllers

```
device          ahb              # EISA AHA1742 family
```

```
device          ahc              # AHA2940 and onboard AIC7xxx devices
```

```
options         AHC_REG_PRETTY_PRINT # Print register bitfields in debug
                                     # output. Adds ~128k to driver.
```

```
device          ahd              # AHA39320/29320 and onboard AIC79xx devices
```

```
options         AHD_REG_PRETTY_PRINT # Print register bitfields in debug
                                     # output. Adds ~215k to driver.
```

```
device          amd              # AMD 53C974 (Teckram DC-390(T))
```

```
device          isp              # Qlogic family
```

```
#device         ispfw            # Firmware for QLogic HBAs- normally a module
```

```
device          mpt              # LSI-Logic MPT-Fusion
```

```
#device         ncr              # NCR/Symbios Logic
```

```
device          sym              # NCR/Symbios Logic (newer chipsets + those of 'ncr')
```

```
device          trm              # Tekram DC395U/UW/F DC315U adapters
```

```
device          adv              # Advansys SCSI adapters
```

```
device          adw              # Advansys wide SCSI adapters
```

```
device          aha              # Adaptec 154x SCSI adapters
```

```
device          aic              # Adaptec 15[012]x SCSI adapters, AIC-6[23]60.
```

```
device          bt               # Buslogic/Mylex MultiMaster SCSI adapters
```

```
device          ncv              # NCR 53C500
```

```
device          nsp              # Workbit Ninja SCSI-3
```

```
device          stg              # TMC 18C30/18C50
```

*Ελεγκτές SCSI. Μπορείτε να μετατρέψετε σε σχόλιο οποιονδήποτε δεν έχετε στο σύστημα σας. Αν το σύστημα σας έχει μόνο συσκευές IDE, μπορείτε να αφαιρέσετε όλες τις γραμμές. Οι γραμμές τύπου *_REG_PRETTY_PRINT χρησιμοποιούνται για να δίνουν περισσότερες διαγνωστικές πληροφορίες για τους αντίστοιχους οδηγούς.*

SCSI peripherals

```
device          scbus            # SCSI bus (required for SCSI)
```

```
device      ch      # SCSI media changers
device      da      # Direct Access (disks)
device      sa      # Sequential Access (tape etc)
device      cd      # CD
device      pass    # Passthrough device (direct SCSI access)
device      ses     # SCSI Environmental Services (and SAF-TE)
```

Περιφερειακὰ SCSI. Μπορείτε και πάλι να μετατρέψετε σε σχόλιο όσες συσκευές δεν έχετε, ή αν έχετε μόνο συσκευές IDE, μπορείτε να αφαιρέσετε εντελώς αυτές τις γραμμές.

Όξιαβυός: Ο οδηγός USB umass(4) και κ'άποιοι ἄλλοι οδηγοί χρησιμοποιούν το υποσύστημα SCSI αν και δεν είναι πραγματικές SCSI συσκευές. Για το λόγο αυτό, σιγουρευτείτε ότι δεν αφαιρέσατε την υποστήριξη SCSI αν περιλαμβάνονται τέτοιοι οδηγοί στο αρχείο ρύθμισης του πυρήνα σας.

```
# RAID controllers interfaced to the SCSI subsystem
device      amr      # AMI MegaRAID
device      arcmsr   # Areca SATA II RAID
device      asr      # DPT SmartRAID V, VI and Adaptec SCSI RAID
device      ciass    # Compaq Smart RAID 5*
device      dpt      # DPT Smartcache III, IV - See NOTES for options
device      hptmv    # Highpoint RocketRAID 182x
device      hptrr    # Highpoint RocketRAID 17xx, 22xx, 23xx, 25xx
device      iir      # Intel Integrated RAID
device      ips      # IBM (Adaptec) ServeRAID
device      mly      # Mylex AcceleRAID/eXtremeRAID
device      twa      # 3ware 9000 series PATA/SATA RAID

# RAID controllers
device      aac      # Adaptec FSA RAID
device      aacp     # SCSI passthrough for aac (requires CAM)
device      ida      # Compaq Smart RAID
device      mfi      # LSI MegaRAID SAS
device      mlx      # Mylex DAC960 family
device      pst      # Promise Supertrak SX6000
device      twe      # 3ware ATA RAID
```

Υποστηριζόμενοι ελεγκτές RAID. Αν δεν έχετε κανένα από αυτούς, μπορείτε να τους μετατρέψετε σε σχόλια ή να τους αφαιρέσετε εντελώς.

```
# atkbd0 controls both the keyboard and the PS/2 mouse
device      atkbd    # AT keyboard controller
```

Ο ελεγκτής πληκτρολογίου (atkbd) παρέχει υπηρεσίες I/O για πληκτρολόγιο τύπου AT και συσκευές κατ'αδείξης (ποντίκια) τύπου PS/2. Ο ελεγκτής απαιτείται για τη λειτουργία του οδηγού πληκτρολογίου (atkbd) και του οδηγού συσκευής κατ'αδείξης PS/2 (psm).

```
device      atkbd    # AT keyboard
```

Ο οδηγός atkbd, μαζί με τον ελεγκτή atkbd, παρέχει πρόσβαση σε πληκτρολόγιο τύπου AT 84 ή εκτεταμένου AT το οποίο συνδέεται στον ελεγκτή πληκτρολογίου.


```
device      psm          # PS/2 mouse
```

Χρησιμοποιήστε αυτή τη συσκευή αν το ποντίκι σας συνδέεται στην θύρα PS/2.

```
device      kbdmux       # keyboard multiplexer
```

Βασική υποστήριξη πολυπλεξίας πληκτρολογίων. Αν δε σκοπεύετε να χρησιμοποιήσετε περισσότερα από ένα πληκτρολόγια στο σύστημα σας, μπορείτε με ασφάλεια να αφαιρέσετε αυτή τη γραμμή.

```
device      vga          # VGA video card driver
```

Το πρόγραμμα οδήγησης της κάρτας γραφικών.

```
device      splash       # Splash screen and screen saver support
```

Γραφική οθόνη (splash) κατ'α την εκκίνηση! Ε συσκευή αυτή χρησιμοποιείται επίσης από τα προγράμματα προφύλαξης οθόνης (κουνσόλας).

```
# syscons is the default console driver, resembling an SCO console
device      sc
```

Ο οδηγός `sc` είναι ο προεπιλεγμένος οδηγός κουνσόλας και προσομοιώνει κουνσόλα τύπου **SCO**. Καθώς τα περισσότερα προγράμματα πλήρους οθόνης αποκτούν πρόσβαση στην κουνσόλα μέσω κάποιας βιβλιοθήκης β'ασης δεδομένων τερματικών όπως το `termcap`, δεν θα πρέπει να έχει σημασία αν χρησιμοποιήσετε αυτόν τον οδηγό ή τον `vt` ο οποίος είναι συμβατός με κουνσόλα `VT220`. Μετά την είσοδο σας στο σύστημα, θέστε την μεταβλητή `TERM` στην τιμή `scoansi` αν κάποια προγράμματα πλήρους οθόνης έχουν πρόβλημα όταν χρησιμοποιείται αυτή η κουνσόλα.

```
# Enable this for the pcvt (VT220 compatible) console driver
#device      vt
#options     XSERVER      # support for X server on a vt console
#options     FAT_CURSOR   # start with block cursor
```

Πρόκειται για ένα οδηγό κουνσόλας συμβατό με **VT220**, και με προς τα πίσω συμβατότητα με **VT100/102**. Λειτουργεί καλ'α σε κάποιους φορητούς υπολογιστές που έχουν ασυμβατότητα υλικού με τον `sc`. Μετά την είσοδο σας στο σύστημα, θέστε την μεταβλητή `TERM` σε `vt100` ή `vt220`. Ο οδηγός μπορεί επίσης να αποδειχθεί χρήσιμος όταν συνδέεστε σε μεγάλο αριθμό από διαφορετικ'α μηχανήματα μέσω δικτύου, όπου δεν υπ'άρχουν καταχωρήσεις για τη συσκευή `sc` στο `termcap` ή `terminfo` — το `vt100` θα πρέπει να είναι διαθέσιμο πρακτικ'α σε κάθε πλατφόρμα.

```
device      agp
```

Συμπεριλάβετε τη συσκευή αυτή αν έχετε **AGP** κάρτα στο σύστημα σας. Θα ενεργοποιήσετε με αυτό τον τρόπο την υποστήριξη για **AGP** και **AGP GART** για μητρικές που υποστηρίζουν αυτές τις λειτουργίες.

```
# Power management support (see NOTES for more options)
#device      apm
```

Υποστήριξη **Advanced Power Management** (προχωρημένης διαχείρισης ισχύος). Χρήσιμο για φορητά, αν και η επιλογή αυτή, από προεπιλογή, είναι ανενεργή στον πυρήνα **GENERIC**.

```
# Add suspend/resume support for the i8254.
```



```
device          pmtimer
```

Πρόγραμμα οδήγησης μετρητή χρόνου (Timer) για συμβάντα που σχετίζονται με διαχείριση ενέργειας όπως το APM και το ACPI.

```
# PCCARD (PCMCIA) support
# PCMCIA and cardbus bridge support
device          cbb          # cardbus (yenta) bridge
device          pccard       # PC Card (16-bit) bus
device          cardbus      # CardBus (32-bit) bus
```

Υποστήριξη PCMCIA. Την χρειάζεστε αν χρησιμοποιείτε φορητό υπολογιστή.

```
# Serial (COM) ports
device          sio          # 8250, 16[45]50 based serial ports
```

Πρόκειται για τις σειριακές θύρες οι οποίες είναι γνωστές στον κόσμο του MS-DOS/Windows ως θύρες COM.

Όχι!Βυός: Αν έχετε εσωτερικό μόντεμ στη θύρα COM4 και έχετε και σειριακή θύρα COM2, θα πρέπει να αλλάξετε το IRQ του μόντεμ στο 2 (για περιέργους τεχνικούς λόγους, IRQ2 = IRQ 9) για να μπορέσετε να το χρησιμοποιήσετε από το FreeBSD. Αν έχετε κάρτα πολλαπλών σειριακών εξόδων, ελέγξτε τη σελίδα manual του sio(4) για περισσότερες πληροφορίες σχετικά με τις σωστές τιμές που πρέπει να προσθέσετε στο /boot/device.hints. Κάποιες κάρτες γραφικών (ειδικά αυτές που βασίζονται σε ολοκληρωμένα S3) χρησιμοποιούν διευθύνσεις IO μορφής 0x*2e8, και καθώς πολλές φτηνές σειριακές κάρτες δεν αποκωδικοποιούν πλήρως τη 16 bit περιοχή διευθύνσεων, συγκρούονται με τις κάρτες αυτές, καθιστώντας έτσι πρακτικά άχρηστη τη θύρα COM4.

Κάθε σειριακή πόρτα χρειάζεται να έχει μια μοναδική IRQ (εκτός αν χρησιμοποιείτε κάρτα πολλαπλών σειριακών που υποστηρίζει κοινή χρήση interrupts), και έτσι δεν μπορούν να χρησιμοποιηθούν τα προεπιλεγμένα interrupts για την COM3 και την COM4.

```
# Parallel port
device          ppc
```

Πρόκειται για την παράλληλη θύρα στο δίαυλο ISA.

```
device          ppbus      # Parallel port bus (required)
```

Παρέχει υποστήριξη για το δίαυλο της παράλληλης θύρας.

```
device          lpt        # Printer
```

Παρέχει υποστήριξη για εκτυπωτές παράλληλης θύρας.

Όχι!Βυός: Χρειάζεστε και τα τρία παραπάνω για να ενεργοποιήσετε την υποστήριξη εκτυπωτή παράλληλης θύρας.

```
device          plip       # TCP/IP over parallel
```

Πρόκειται για το πρόγραμμα οδήγησης δικτύου μέσω παράλληλης θύρας.

```
device      ppi          # Parallel port interface device
```

Πρόγραμμα I/O γενικής χρήσης (“geek port”) + IEEE1284 I/O.

```
#device      vpo          # Requires scbus and da
```

Χρησιμοποιείται για μονάδα δισκέτας Iomega Zip. Απαιτεί υποστήριξη από τους οδηγούς scbus και da. Ε καλύτερη απόδοση επιτυγχάνεται με θύρα σε κατάσταση λειτουργίας EPP 1.9.

```
#device      puc
```

Ενεργοποιήστε αυτή τη συσκευή αν έχετε μια “χαζή” σειριακή ή παράλληλη PCI κάρτα η οποία υποστηρίζεται από το πρόγραμμα οδήγησης puc(4) (glue driver).

```
# PCI Ethernet NICs.
```

```
device      de          # DEC/Intel DC21x4x ("Tulip")
device      em          # Intel PRO/1000 adapter Gigabit Ethernet Card
device      ixgb        # Intel PRO/10GbE Ethernet Card
device      txp          # 3Com 3cR990 ("Typhoon")
device      vx          # 3Com 3c590, 3c595 ("Vortex")
```

Διάφορα προγράμματα οδήγησης για PCI κάρτες δικτύου. Μετατρέψτε σε σχόλιο ή αφαιρέστε τελείως όσες δεν υπάρχουν στο σύστημα σας.

```
# PCI Ethernet NICs that use the common MII bus controller code.
# NOTE: Be sure to keep the 'device miibus' line in order to use these NICs!
device      miibus      # MII bus support
```

Ε υποστήριξη διαύλου MII απαιτείται για κάποιες κάρτες δικτύου Ethernet PCI 10/100, ειδικά για αυτές που χρησιμοποιούν πομποδέκτη συμβατό με MII ή έχουν διεπαφή ελέγχου που λειτουργεί παρόμοια με τον MII. Προσθέτοντας device miibus στο αρχείο ρύθμισης του πυρήνα, θα έχετε υποστήριξη για το γενικό API του miibus και για όλους τους οδηγούς PHY, συμπεριλαμβανομένου και ενός γενικού για PHYs που δεν υποστηρίζονται από κάποιο συγκεκριμένο οδηγό.

```
device      bce          # Broadcom BCM5706/BCM5708 Gigabit Ethernet
device      bfe          # Broadcom BCM440x 10/100 Ethernet
device      bge          # Broadcom BCM570xx Gigabit Ethernet
device      dc          # DEC/Intel 21143 and various workalikes
device      fxp          # Intel EtherExpress PRO/100B (82557, 82558)
device      lge          # Level 1 LXT1001 gigabit ethernet
device      msk          # Marvell/SysKonnect Yukon II Gigabit Ethernet
device      nge          # NatSemi DP83820 gigabit ethernet
device      nve          # nVidia nForce MCP on-board Ethernet Networking
device      pcn          # AMD Am79C97x PCI 10/100 (precedence over 'lnc')
device      re          # RealTek 8139C+/8169/8169S/8110S
device      rl          # RealTek 8129/8139
device      sf          # Adaptec AIC-6915 ("Starfire")
device      sis          # Silicon Integrated Systems SiS 900/SiS 7016
device      sk          # SysKonnect SK-984x & SK-982x gigabit Ethernet
device      ste          # Sundance ST201 (D-Link DFE-550TX)
device      stge         # Sundance/Tamarack TC9021 gigabit Ethernet
device      ti          # Alteon Networks Tigon I/II gigabit Ethernet
device      tl          # Texas Instruments ThunderLAN
```

```
device      tx      # SMC EtherPower II (83c170 "EPIC")
device      vge     # VIA VT612x gigabit ethernet
device      vr      # VIA Rhine, Rhine II
device      wb      # Winbond W89C840F
device      xl      # 3Com 3c90x ("Boomerang", "Cyclone")
```

Προγράμματα οδήγησης που χρησιμοποιούν τον κώδικα του διαύλου ελέγχου MII.

```
# ISA Ethernet NICs. pccard NICs included.
device      cs      # Crystal Semiconductor CS89x0 NIC
# 'device ed' requires 'device miibus'
device      ed      # NE[12]000, SMC Ultra, 3c503, DS8390 cards
device      ex      # Intel EtherExpress Pro/10 and Pro/10+
device      ep      # Etherlink III based cards
device      fe      # Fujitsu MB8696x based cards
device      ie      # EtherExpress 8/16, 3C507, StarLAN 10 etc.
device      lnc     # NE2100, NE32-VL Lance Ethernet cards
device      sn      # SMC's 9000 series of Ethernet chips
device      xe      # Xircom pccard Ethernet
```

```
# ISA devices that use the old ISA shims
#device      le
```

Προγράμματα οδήγησης καρτών Ethernet τύπου ISA. Δείτε το αρχείο `/usr/src/sys/i386/conf/NOTES` για λεπτομέρειες σχετικά με το ποιες κάρτες υποστηρίζονται από ποιον οδηγό.

```
# Wireless NIC cards
device      wlan      # 802.11 support
```

Γενική υποστήριξη του 802.11. Ε γραμμή αυτή απαιτείται για ασύρματη δικτύωση.

```
device      wlan_wep  # 802.11 WEP support
device      wlan_ccmp # 802.11 CCMP support
device      wlan_tkip # 802.11 TKIP support
```

Υποστήριξη κρυπτογράφησης για συσκευές 802.11. Οι γραμμές αυτές χρειάζονται αν σκοπεύετε να χρησιμοποιήσετε κρυπτογράφηση και πρωτόκολλα ασφαλείας 802.11i.

```
device      an      # Aironet 4500/4800 802.11 wireless NICs.
device      ath      # Atheros pci/cardbus NIC's
device      ath_hal   # Atheros HAL (Hardware Access Layer)
device      ath_rate_sample # SampleRate tx rate control for ath
device      awi      # BayStack 660 and others
device      ral      # Ralink Technology RT2500 wireless NICs.
device      wi      # WaveLAN/Intersil/Symbol 802.11 wireless NICs.
#device     wl      # Older non 802.11 Wavelan wireless NIC.
```

Υποστήριξη για διάφορες ασύρματες κάρτες.

```
# Pseudo devices
device      loop      # Network loopback
```

Πρόκειται για τη γενική συσκευή εσωτερικού δικτύου (loopback) του TCP/IP. Ε σύνδεση μέσω telnet ή FTP στο localhost (γνωστό επίσης και ως 127.0.0.1) πραγματοποιείται μέσω αυτής της συσκευής. Ε ύπαρξη αυτής της συσκευής είναι υποχρεωτική.

```
device    random          # Entropy device
```

Κρυπτογραφικά ασφαλής γεννήτρια τυχαίων αριθμών.

```
device    ether           # Ethernet support
```

Ε γραμμή ether απαιτείται μόνο αν έχετε κάρτα δικτύου Ethernet. Περιέχει γενικό κώδικα για το πρωτόκολλο Ethernet.

```
device    sl              # Kernel SLIP
```

Ε γραμμή sl παρέχει υποστήριξη SLIP. Ε υποστήριξη αυτή έχει σχεδόν ολοκληρωτικά ξεπεραστεί από το PPP, το οποίο είναι ευκολότερο στη ρύθμιση, υποστηρίζει καλύτερα τις συνδέσεις μέσω μόντεμ, και παρέχει καλύτερες δυνατότητες.

```
device    ppp             # Kernel PPP
```

Ε γραμμή αυτή είναι για υποστήριξη PPP μέσω του πυρήνα για επιλογικές (dial-up) συνδέσεις. Υπάρχει επίσης μια έκδοση PPP η οποία υλοποιείται ως εφαρμογή χρήστη (userland), χρησιμοποιεί το tun και προσφέρει περισσότερη ευελιξία και λειτουργίες όπως κλήση κατ'απαίτηση (demand dialing).

```
device    tun             # Packet tunnel.
```

Ε συσκευή αυτή χρησιμοποιείται από το πρόγραμμα PPP χρήστη (userland). Δείτε το τμήμα PPP αυτού του βιβλίου για περισσότερες πληροφορίες.

```
device    pty             # Pseudo-ttys (telnet etc)
```

Πρόκειται για συσκευή “ψευδό-τερματικού” ή προσομοίωσης θύρας login. Χρησιμοποιείται για εισερχόμενες συνδέσεις telnet και rlogin, από το **xterm**, και από κάποιες άλλες εφαρμογές όπως το **Emacs**.

```
device    md              # Memory “disks”
```

Ψευδό-συσκευές δίσκου με χρήση μνήμης (ramdrives).

```
device    gif             # IPv6 and IPv4 tunneling
```

Ε συσκευή αυτή υλοποιεί IPv6 σε IPv4 tunneling, IPv4 σε IPv6 tunneling, IPv4 σε IPv4 tunneling, και IPv6 σε IPv6 tunneling. Ε συσκευή gif “αυτό-κλωνοποιείται”, και δημιουργεί τα αντίστοιχα αρχεία συσκευών όπως απαιτούνται.

```
device    faith           # IPv6-to-IPv4 relaying (translation)
```

Αυτή η ψεύδο-συσκευή συλλαμβάνει πακέτα που στέλνονται προς αυτήν και τα ανακατευθύνει προς το δαίμονα μετ'αφράσης του IPv4/IPv6.

```
# The 'bpf' device enables the Berkeley Packet Filter.
```

```
# Be aware of the administrative consequences of enabling this!
```

```
# Note that 'bpf' is required for DHCP.
device    bpf                # Berkeley packet filter
```

Πρόκειται για το φίλτρο πακέτων **Berkeley**. Αυτή η ψεύδο-συσσκευή επιτρέπει σε κάρτες δικτύου να λειτουργούν σε κατάσταση **promiscuous** (πλήρους ακρόασης), συλλαμβάνοντας με αυτό τον τρόπο κάθε πακέτο ενός δικτύου (π.χ. **Ethernet**). Τα πακέτα αυτά μπορεί να αποθηκεύονται στο δίσκο ή να εξετράζονται με τη βοήθεια του προγράμματος **tcpdump(1)**.

Όξιόβυός: Η συσκευή **bpf(4)** χρησιμοποιείται επίσης από το **dhclient(8)** για την αν'ακτηση της διεύθυνσης IP της προεπιλεγμένης πόλης κ.ο.κ. Αν χρησιμοποιείτε **DHCP**, αφήστε αυτή την επιλογή ενεργοποιημένη.

```
# USB support
device    uhci                # UHCI PCI->USB interface
device    ohci                # OHCI PCI->USB interface
device    ehci                # EHCI PCI->USB interface (USB 2.0)
device    usb                 # USB Bus (required)
#device   udbp                # USB Double Bulk Pipe devices
device    ugen                # Generic
device    uhid                # "Human Interface Devices"
device    ukbd                # Keyboard
device    ulpt                # Printer
device    umass               # Disks/Mass storage - Requires scbus and da
device    ums                 # Mouse
device    ural                # Ralink Technology RT2500USB wireless NICs
device    urio                # Diamond Rio 500 MP3 player
device    uscanner            # Scanners
# USB Ethernet, requires mii
device    aue                 # ADMtek USB Ethernet
device    axe                 # ASIX Electronics USB Ethernet
device    cdce                # Generic USB over Ethernet
device    cue                 # CATC USB Ethernet
device    kue                 # Kawasaki LSI USB Ethernet
device    rue                 # RealTek RTL8150 USB Ethernet
```

Υποστήριξη για διάφορες συσκευές USB.

```
# FireWire support
device    firewire            # FireWire bus code
device    sbp                 # SCSI over FireWire (Requires scbus and da)
device    fwe                 # Ethernet over FireWire (non-standard!)
```

Υποστήριξη για διάφορες συσκευές Firewire.

Για περισσότερες πληροφορίες και επιπλέον συσκευές που υποστηρίζονται από το FreeBSD, δείτε το αρχείο `/usr/src/sys/i386/conf/NOTES`.

9.6.1 Λειτουργία με Μεγάλη Ποσότητα Μνήμης (PAE)

Μηχανήματα με μεγάλη ποσότητα μνήμης, χρειάζονται πρόσβαση σε μνήμη που υπερβαίνει το όριο των 4 gigabytes των Εικονικών Διευθύνσεων Χρήστη+Πυρήνα (User+Kernel Virtual Address, KVA).

Εξαιτίας αυτού του περιορισμού, η Intel πρόσθεσε υποστήριξη για 36bit φυσικών διευθύνσεων, από τον επεξεργαστή Pentium Pro και μετά.

Ε δυνατότητα Επέκτασης Φυσικών Διευθύνσεων, (Physical Address Extension, PAE) των Intel Pentium Pro και μεταγενέστερων CPU, επιτρέπει χρήση μνήμης ως 64 gigabytes. Το FreeBSD παρέχει υποστήριξη για τη δυνατότητα αυτή μέσω της ρύθμισης πυρήνα PAE, η οποία διατίθεται για όλες τις τρέχουσες σταθερές εκδόσεις του FreeBSD. Λόγω περιορισμών στην αρχιτεκτονική του συστήματος μνήμης της Intel, δεν γίνεται διάκριση για τη μνήμη που βρίσκεται πάνω ή κάτω από τα 4 gigabytes. Ε μνήμη που εκχωρείται πάνω από τα 4 gigabytes, απλώς προστίθεται στο μέγεθος της διαθέσιμης μνήμης.

Για να ενεργοποιήσετε την υποστήριξη PAE στον πυρήνα, απλώς προσθέστε την ακόλουθη γραμμή στο αρχείο των ρυθμίσεων σας:

```
options          PAE
```

Όχι βέβαια: Ε υποστήριξη PAE στο FreeBSD είναι διαθέσιμη μόνο για επεξεργαστές αρχιτεκτονικής Intel IA-32. Θα πρέπει επίσης να σημειώσουμε ότι η υποστήριξη PAE στο FreeBSD δεν έχει δοκιμαστεί εκτεταμένα, και θα πρέπει να θεωρείται ποιότητας beta σε σχέση με τα άλλα σταθερά χαρακτηριστικά του FreeBSD.

Ε υποστήριξη PAE στο FreeBSD υπόκειται σε κάποιους περιορισμούς:

- Μια διαδικασία δεν έχει πρόσβαση σε περισσότερα από 4 gigabytes χώρου VM.
- Οδηγοί συσκευών που δεν χρησιμοποιούν τη διεπαφή bus_dma(9) ίσως προκαλέσουν καταστροφή δεδομένων σε ένα PAE πυρήνα και για το λόγο αυτό δεν συνιστάται η χρήση τους. Στο FreeBSD παρέχεται ένα αρχείο ρυθμίσεων PAE στο οποίο έχουν εξαιρεθεί όλα τα προγράμματα οδήγησης που είναι γνωστό ότι δεν δουλεύουν σε πυρήνα τύπου PAE.
- Κάποιες μεταβλητές συστήματος (system tunables) εξακριβώνουν τη χρήση της μνήμης, βλέποντας το ποσό της διαθέσιμης φυσικής μνήμης. Αυτές οι μεταβλητές μπορεί να χρησιμοποιήσουν αδικαιολόγητα μεγάλη ποσότητα μνήμης, λόγω της φύσης του συστήματος PAE. Ένα τέτοιο παράδειγμα είναι η ρύθμιση sysctl kern.maxvnodes η οποία ελέγχει το μέγιστο αριθμό vnodes που επιτρέπονται στον πυρήνα. Είναι σκόπιμο να ρυθμίσετε αυτή και άλλες παρόμοιες παραμέτρους σε λογικές τιμές.
- Ίσως χρειαστεί να ρυθμίσετε τις εικονικές διευθύνσεις του πυρήνα (KVA) ή να μειώσετε την ποσότητα κάποιου συγκεκριμένου πόρου που έχει μεγάλη χρήση (δείτε παραπάνω) για να αποφύγετε την εξάντληση του KVA. Μπορείτε να αυξήσετε το μέγεθος του KVA μέσω της επιλογής KVA_PAGES.

Για λόγους σταθερότητας και απόδοσης, σας συμβουλεύουμε να διαβάσετε τη σελίδα manual tuning(7). Επίσης η σελίδα pae(4) περιέχει ενημερωμένες πληροφορίες σχετικά με την υποστήριξη PAE στο FreeBSD.

9.7 Αν Κάτι Πάει Λάθος

Υπάρχουν τέσσερις κατηγορίες προβλημάτων που μπορούν να παρουσιαστούν όταν δημιουργείτε ένα προσαρμοσμένο πυρήνα:

Αποτυχία της εντολής config:

Αν η εντολή `config(8)` αποτυγχάνει όταν της δίνετε την περιγραφή του πυρήνα σας, έχετε κατ'απ'ασα πιθανότητα, κάνει κάποιο απλό λάθος. Ευτυχώς, η `config(8)` θα σας δείξει τον αριθμό γραμμής στον οποίο συνάντησε το πρόβλημα, και έτσι θα μπορέσετε εύκολα να το εντοπίσετε. Για παράδειγμα, αν δείτε:

```
config: line 17: syntax error
```

Βεβαιωθείτε ότι η λέξη-κλειδί στη γραμμή αυτή είναι σωστή, συγκρίνοντας τη με την αντίστοιχη στο αρχείο `GENERIC` ή σε άλλο αρχείο αναφοράς.

Αποτυχία της εντολής make:

Αν αποτυγχάνει η εντολή `make`, συνήθως αυτό σημαίνει κάποιο λάθος στο αρχείο ρυθμίσεων το οποίο δεν είναι αρκετά σοβαρό για να το καταλάβει η `config(8)`. Κοιτάξτε ξανά το αρχείο ρυθμίσεων σας και αν ακόμα δεν μπορείτε να εντοπίσετε το πρόβλημα, στείλτε το μαζί με το αρχείο με `mail` στην ηλεκτρονική λίστα γενικών ερωτήσεων του FreeBSD (<http://lists.FreeBSD.org/mailman/listinfo/freebsd-questions>) και θα εντοπιστεί πολύ γρήγορα.

Ο πυρήνας δεν εκκινεί:

Αν ο νέος σας πυρήνας δεν εκκινεί ή αποτυγχάνει να αναγνωρίσει τις συσκευές σας, μην πανικοβ'αλλεστε! Ευτυχώς, το FreeBSD έχει ένα εξαιρετικό μηχανισμό για να επανέλθετε από μη-συμβατούς πυρήνες. Απλώς επιλέξτε τον πυρήνα από τον οποίο θέλετε να ξεκινήσετε μέσω του συστήματος εκκίνησης (boot loader) του FreeBSD. Έχετε πρόσβαση σε αυτό, την ώρα που εμφανίζεται το μενού επιλογών εκκίνησης. Επιλέξτε "Escape to a loader prompt", αριθμός έξι. Στην προτροπή που εμφανίζεται, γράψτε την εντολή `boot kernel.old` ή το όνομα αρχείου ενός άλλου πυρήνα που ξεκινάει κανονικά. Όταν φτιάχνετε ένα νέο πυρήνα, είναι πάντα καλή ιδέα να έχετε πρόχειρο ένα πυρήνα που ξέρετε ότι δουλεύει.

Αφού εκκινήσετε με ένα καλό πυρήνα, μπορείτε να ελέγξετε το αρχείο ρυθμίσεων σας από την αρχή, και να προσπαθήσετε ξανά. Μια χρήσιμη πηγή πληροφοριών είναι το αρχείο `/var/log/messages` το οποίο μεταξύ άλλων καταγράφει όλα τα μηνύματα του πυρήνα από κάθε επιτυχημένη εκκίνηση. Επίσης η εντολή `dmesg(8)` θα σας δείξει όλα τα μηνύματα του πυρήνα της τρέχουσας εκκίνησης.

Όσι'αυτός: Αν έχετε πρόβλημα στη δημιουργία πυρήνα, βεβαιωθείτε ότι έχετε κρατήσει ένα πυρήνα `GENERIC`, ή κάποιο άλλο που γνωρίζετε ότι λειτουργεί, χρησιμοποιώντας ένα διαφορετικό όνομα ώστε να μη διαγραφεί στην επόμενη μεταγλώττιση. Δεν μπορείτε να βασιστείτε στον πυρήνα `kernel.old`, γιατί κάθε φορά που εγκαθιστάτε νέο πυρήνα, το `kernel.old` αντικαθίσταται με τον τελευταίο εγκατεστημένο πυρήνα, ο οποίος μπορεί να μην λειτουργεί. Επίσης, όσο το δυνατόν πιο σύντομα, μετακινήστε τον πυρήνα που λειτουργεί στην σωστή θέση, `/boot/kernel`, διαφορετικά εντολές όπως η `ps(1)` ίσως να μη λειτουργούν σωστά. Για να το κάνετε αυτό, απλώς μετονομάστε τον κατάλογο που περιέχει τον καλό πυρήνα, π.χ:

```
# mv /boot/kernel /boot/kernel.bad
# mv /boot/kernel.good /boot/kernel
```

Ο νέος πυρήνας λειτουργεί, αλλά η `ps(1)` δεν λειτουργεί πλέον:

Αν εγκαταστήσετε πυρήνα διαφορετικής έκδοσης από αυτόν με τον οποίο έχουν φτιαχτεί τα εργαλεία συστήματος, για παράδειγμα εάν βάλετε ένα πυρήνα της σειράς `-CURRENT` σε ένα

σύστημα **-RELEASE**, πολλές από τις εντολές που σχετίζονται με την κατάσταση του συστήματος όπως ή `ps(1)` και η `vmstat(8)` δεν θα λειτουργούν πλέον. Θα πρέπει να μεταγλωττίσετε και να εγκαταστήσετε όλο το βασικό σύστημα (**world**) χρησιμοποιώντας ίδια έκδοση του πηγαίου κώδικα με αυτή του πυρήνα σας. Αυτός είναι και ένας λόγος για τον οποίο δεν είναι συνήθως καλή ιδέα να χρησιμοποιείτε διαφορετική έκδοση πυρήνα από το υπόλοιπο του λειτουργικού συστήματος.

Εἰσαγωγή 10 Εκτυπώσεις

Συνεισφορά από τον Sean Kelly. Αναδομήθηκε και ανανεώθηκε από τον Jim Mock.

10.1 Σύνοψη

Μπορείτε να χρησιμοποιήσετε το FreeBSD για να κάνετε εκτυπώσεις σε διάφορους τύπους εκτυπωτών, από τον παλαιότερο κρουστικό ως τον πιο σύγχρονο laser εκτυπωτή, καθώς και οποιασδήποτε άλλης τεχνολογίας ανάμεσά τους, και να δημιουργήσετε εκτυπώσεις υψηλής ποιότητας με τις εφαρμογές που εκτελείτε.

Το FreeBSD μπορεί επίσης να ρυθμιστεί ώστε να λειτουργεί ως εξυπηρετητής εκτυπώσεων δικτύου. Με αυτή τη δυνατότητα το FreeBSD μπορεί να λαμβάνει εργασίες εκτύπωσης από διάφορους άλλους υπολογιστές, συμπεριλαμβανομένων υπολογιστών FreeBSD, Windows και Mac OS. Το FreeBSD μπορεί να εξασφαλίζει ότι μόνο μια εργασία θα τυπώνεται κάθε χρονική στιγμή και μπορεί να τηρεί στατιστικά για τους χρήστες και τα μηχανήματα που θα κάνουν τις περισσότερες εκτυπώσεις, να παράγει σελίδες “banner” που να δείχνουν σε ποιόν ανήκει η κάθε εκτύπωση, και πολλά άλλα.

Αφού διαβάσετε αυτό το κεφάλαιο θα ξέρετε:

- Πως να ρυθμίσετε την ουρά εκτυπώσεων (print spooler) του FreeBSD.
- Πως να εγκαθιστάτε φίλτρα εκτύπωσης, να χειρίζεστε ειδικές εργασίες εκτύπωσης (π.χ. τη μετατροπή εισερχόμενων κειμένων σε μορφές εκτύπωσης που είναι κατανοητές από τους εκτυπωτές σας).
- Πως να ενεργοποιήσετε σελίδες τύπου κεφαλίδας ή banner στις εκτυπώσεις σας.
- Πως να εκτυπώνετε σε εκτυπωτές που είναι συνδεδεμένοι σε άλλους υπολογιστές.
- Πως να εκτυπώνετε σε εκτυπωτές που είναι συνδεδεμένοι απευθείας στο δίκτυο.
- Πως να ελέγχετε τους περιορισμούς εκτύπωσης, συμπεριλαμβανομένων των περιορισμών μεγέθους των εργασιών εκτύπωσης, και πως να παρεμποδίζετε την δυνατότητα εκτύπωσης σε συγκεκριμένους χρήστες.
- Πως να κρατήσετε στατιστικά για τον εκτυπωτή, και καταγραφή για τη χρήση του εκτυπωτή από κάθε χρήστη.
- Πως να αντιμετωπίσετε προβλήματα στις εκτυπώσεις.

Πριν διαβάσετε αυτό το κεφάλαιο, θα πρέπει:

- Να γνωρίζετε πως να ρυθμίσετε και να εγκαταστήσετε ένα νέο πυρήνα (Εἰσαγωγή 9).

10.2 Εισαγωγή

Για να χρησιμοποιήσετε εκτυπωτές στο FreeBSD, θα χρειαστεί να ρυθμίσετε τη λειτουργία τους με το σύστημα παροχέτευσης (spooling) εκτυπωτών γραμμής του Berkeley, γνωστό επίσης και ως σύστημα παροχέτευσης LPD, ή απλά LPD. Αυτό είναι το προκαθορισμένο σύστημα ελέγχου εκτυπωτών στο FreeBSD. Το κεφάλαιο αυτό είναι μια εισαγωγή στο LPD και θα σας καθοδηγήσει στις ρυθμίσεις του.

Εἴαν σας εἶναι οικεῖο το **LPD** ἢ κ'άποιο ἄλλο σύστημα παροχέτευσης εκτυπωτῶν, τότε μπορεῖτε νὰ μεταπηδήσετε στὴν ενότητα *Βασικὴ Ἐγκατ'άσταση*.

Το **LPD** μπορεῖ νὰ ἐλέγχει ἐξ' ολοκληρῶν ὅλες τὶς λειτουργίες τῶν εκτυπωτῶν ενός υπολογιστῆ. Εἶναι κυρίως υπεύθυνο γιὰ ἕνα πλήθος λειτουργιών:

- Ελέγχει τὴν πρόσβαση σὲ ἀπευθείας συνδεμένους εκτυπωτὲς καὶ εκτυπωτὲς προσαρτημένους σὲ ἄλλους κόμβους στὸ δίκτυο.
-
- Επιτρέπει σὲ χρήστες νὰ στέλνουν ἀρχεῖα πρὸς εκτύπωση. Οἱ ἀποστολὲς αὐτὲς εἶναι γνωστὲς ὡς *εργασίες (jobs)*.
- Διατηρεῖ οὐρ'α ἀναμονῆς (*queue*) γιὰ κ'άθε εκτυπωτῆ, ὥστε νὰ προλαμβ'άνει τὴν ταυτόχρονη πρόσβαση ἀπὸ πολλοὺς χρήστες.
- Μπορεῖ νὰ εκτυπῶναι σελίδες κεφαλίδας (γνωστὲς ἐπίσης ὡς *banner* ἢ σελίδες *burst*) ὥστε οἱ χρήστες νὰ μποροῦν εύκολα νὰ ξεχωρίσουν τὶς ἐργασίες τους μέσα στὴν στοίβα εκτυπώσεων.
- Φροντίζει γιὰ τὴν ορθότητα τῶν παραμέτρων ἐπικοινωνίας τῶν εκτυπωτῶν ποὺ εἶναι συνδεδεμένοι σὲ σειριακὲς θύρες.
- Μπορεῖ μέσω τοῦ δικτύου νὰ στείλει ἐργασίες σὲ σύστημα παροχέτευσης **LPD** διαφορετικοῦ υπολογιστῆ.
- Μπορεῖ νὰ ἐκτελέσει δι'άφορα φίλτρα γιὰ νὰ προσαρμόσει ἐργασίες ὥστε νὰ εἶναι δυνατὴ ἡ εκτύπωση τους σὲ εκτυπωτὲς ποὺ χρησιμοποιοῦν διαφορετικὲς γλώσσες ἢ ἔχουν διαφορετικὲς δυνατότητες.
- Μπορεῖ νὰ κ'άνει καταμέτρηση χρήσης τοῦ εκτυπωτῆ.

Μέσω τοῦ ἀρχείου ρύθμισης (*/etc/printcap*), καὶ με τὴ βοήθεια ἐιδικῶν προγραμμάτων φίλτρων, μπορεῖτε νὰ ενεργοποιήσετε τὸ σύστημα **LPD** νὰ κ'άνει ὅλες ἢ κ'άποιες ἀπὸ τὶς παραπάνω ἐργασίες σὲ μὴ μεγάλη γκ'άμα συσκευῶν εκτύπωσης.

10.2.1 Γιατί θα πρέπει νὰ χρησιμοποιεῖτε τὸν **Spooler**

Ἀν εἴστε ὁ μοναδικὸς χρήστης τοῦ συστήματος, θὰ ἀναρωτιέστε γιατί θὰ ἔπρεπε νὰ ενδιαφερθεῖτε γιὰ τὸν spooler ἀφοῦ δὲν χρει'άζεστε ἐλεγχὸ πρόσβασης, σελίδες κεφαλίδας, ἢ ἀναφορὲς εκτύπωσης. Ἀν καὶ μπορεῖτε νὰ ενεργοποιήσετε τὴν ἄμεση πρόσβαση στὸν εκτυπωτῆ, εἶναι καλύτερα νὰ χρησιμοποιεῖτε τὸν spooler γιὰ τοὺς παρακ'άτω λόγους:

- τὸ **LPD** εκτυπῶναι τὶς ἐργασίες στὸ παρασκήνιο, δὲν χρει'άζεται νὰ περιμένετε νὰ ἀντιγραφοῦν τὰ δεδομένα στὸν εκτυπωτῆ.
-
- Τὸ **LPD** μπορεῖ ἄνετα νὰ ἐκτελεῖ μὴ ἐργασία εκτύπωσης διαμέσου φίλτρων καὶ νὰ προσθέτει κεφαλίδες ἡμερομηνίας/ώρας ἢ νὰ μετατρέπει κ'άποιο ἐιδικὸ τύπο ἀρχείου (ὅπως ἕνα ἀρχεῖο **TeX DVI**) σὲ ἕνα τύπο κατανοητὸ ἀπὸ τὸν εκτυπωτῆ σας. Αὐτὲς οἱ διαδικασίες δὲν χρει'άζεται νὰ γίνονται χειροκίνητα.
- Πολλ'ὰ ἀπὸ τὰ ἐλεύθερα καὶ ἐμπορικ'ὰ διαθέσιμα προγράμματα ποὺ παρέχουν διευκολύνσεις στὴν εκτύπωση, συνήθως ἐπιζητοῦν νὰ ἐπικοινωνήσουν με τὸν spooler τοῦ συστήματος σας. Ρυθμίζοντας

το σύστημα παροχέτευσης, θα μπορείτε ευκολότερα να υποστηρίξετε λογισμικό τρίτων, που μπορεί ήδη να έχετε ή που πρόκειται να εγκαταστήσετε στο μέλλον.

10.3 Βασική Εγκατάσταση

Προειδοποίηση: Από το FreeBSD 8.0 και μετά, τα αρχεία συσκευών για τις σειριακές θύρες μετονομάστηκαν από `/dev/ttydn` σε `/dev/ttywn`. Οι χρήστες του FreeBSD 7.X θα πρέπει να προσαρμόσουν την τεκμηρίωση που ακολουθεί με βάση αυτές τις αλλαγές.

Για να χρησιμοποιήσετε εκτυπωτές με το σύστημα παροχέτευσης **LPD**, θα πρέπει να εγκαταστήσετε τόσο το **hardware** του εκτυπωτή σας όσο και το λογισμικό **LPD**. Αυτό το έγγραφο περιγράφει την εγκατάσταση σε δύο στάδια:

- Δείτε την ενότητα *Βασικές Ρυθμίσεις Εκτυπωτών* για να μάθετε πως γίνεται η σύνδεση εκτυπωτών, με ποιο τρόπο επικοινωνεί το **LPD** με τους εκτυπωτές, και πως να εκτυπώνετε απλά αρχεία κειμένου.
- Δείτε την ενότητα *Ρυθμίσεις Εκτυπωτών για Προχωρημένους* για να μάθετε πως να εκτυπώνετε αρχεία ειδικής μορφής διαφόρων τύπων, πως να εκτυπώνετε σελίδες κεφαλίδας, πως να εκτυπώνετε σε ένα δίκτυο, πως να ελέγχετε την πρόσβαση στους εκτυπωτές, και πως να χρησιμοποιείτε την καταγραφή εκτυπώσεων.

10.3.1 Βασικές Ρυθμίσεις Εκτυπωτών

Αυτή η ενότητα περιγράφει πως να ρυθμίσετε το **hardware** του εκτυπωτή και το λογισμικό **LPD**. Παρέχει βασικές γνώσεις για τα εξής θέματα:

- *Ενότητα Ρυθμίσεις Hardware* υποδεικνύει πως να συνδέσετε τον εκτυπωτή σε μια θύρα του υπολογιστή σας.
- *Ενότητα Ρυθμίσεις Λογισμικού* υποδεικνύει πως να εγκαταστήσετε το αρχείο ρύθμισης του συστήματος παροχέτευσης **LPD**: το αρχείο `/etc/printcap`.

Αν προσπαθείτε να εγκαταστήσετε έναν εκτυπωτή που δέχεται δεδομένα μέσω πρωτοκόλλου δικτύου και όχι μέσω διασύνδεσης τοπικής θύρας, τότε δείτε την ενότητα *Εκτυπωτές Με Συνδέσεις Δικτύου*.

Αν και αυτή η ενότητα ονομάζεται “Βασικές Ρυθμίσεις Εκτυπωτών”, στην πραγματικότητα είναι αρκετά περίπλοκη. Το δυσκολότερο στάδιο στην εγκατάσταση είναι η επιτυχής λειτουργία στην επικοινωνία του εκτυπωτή με τον υπολογιστή σας και το σύστημα παροχέτευσης **LPD**. Οι επιλογές για προχωρημένους, όπως οι σελίδες κεφαλίδας και αναφορές είναι σχετικά εύκολες να επιτευχθούν, μετά την επιτυχή ρύθμιση της βασικής λειτουργίας εκτύπωσης.

10.3.1.1 Ρυθμίσεις Hardware

Αυτή η ενότητα εξηγεί τους διάφορους τρόπους σύνδεσης του εκτυπωτή με τον υπολογιστή σας. Περιγράφει τους διάφορους τύπους θυρών και καλωδίων, και τις ρυθμίσεις που πρέπει να κάνετε στον πυρήνα για να ενεργοποιήσετε την επικοινωνία μεταξύ FreeBSD και εκτυπωτή.

Ἀν ἡδὴ ἔχετε καταφέρει νὰ συνδέσετε τὸν ἐκτυπωτὴ σας καὶ ἔχετε ἐκτυπώσει ἐπιτυχῶς σὲ ἄλλο λειτουργικὸ σύστημα, τότε μπορεῖτε νὰ μεταβεῖτε κατευθεῖαν στὴν ἐνότητα *Ρυθμίσεις Λογισμικοῦ*.

10.3.1.1.1 Θύρες καὶ Καλώδια

Οἱ ἐκτυπωτές που διατίθενται σήμερὰ γιὰ χρῆση με *E/Υ* παρέχονται με μίᾳ ἢ περισσότερες ἐκ τῶν ἀκολουθῶν τριῶν διασυνδέσεων:

- Οἱ Σειριακές διασυνδέσεις, γνωστὲς καὶ ὡς **RS-232** ἢ θύρες **COM**, χρησιμοποιοῦν τὴν σειριακὴ θύρα τοῦ υπολογιστὴ σας γιὰ νὰ στείλουν δεδομένα στὸν ἐκτυπωτὴ. Οἱ σειριακές διασυνδέσεις εἶναι συνήθεις στὴν βιομηχανία κατασκευῆς *E/Υ* καὶ τὰ καλώδια εἶναι ἐκτενῶς διαδεδομένα καὶ ἐπίσης εὐκόλα νὰ κατασκευαστοῦν. Οἱ σειριακές διασυνδέσεις μερικές φορές χρειάζονται ειδικὰ καλώδια καὶ μπορεῖ νὰ σας ζητηθοῦν πολὺπλοκες ἐπικοινωνιακές ρυθμίσεις. Οἱ περισσότερες σειριακές θύρες τῶν *E/Υ* ἔχουν μέγιστη ταχύτητα μετ'ἀδοσης 115200 bps, κ'ἀνοντας δύσκολη τὴν ἐργασία ἐκτύπωσης γραφικῶν μεγάλων διαστάσεων.

•

Οἱ Παράλληλες διασυνδέσεις χρησιμοποιοῦν τὴν παράλληλη θύρα τοῦ υπολογιστὴ σας γιὰ νὰ στέλνουν δεδομένα στὸν ἐκτυπωτὴ. Οἱ παράλληλες διασυνδέσεις εἶναι διαδεδομένες στὸ ἐμπόριο καὶ εἶναι γρηγορότερες ἀπὸ τὶς σειριακές **RS-232**. Τὰ καλώδια διατίθενται ἐτοιμα, ἀλλ'αὖ ἐπὶ εἶναι δυσκολότερο νὰ κατασκευαστοῦν χειρωνακτικῶς. Με τὶς παράλληλες διασυνδέσεις δὲν προβλέπονται ἐπιλογές ρύθμισης ἐπικοινωνίας, κ'ἀνοντας τὴν ρύθμιση τοὺς ἐξαιρετικῶς ἀπλή.

Οἱ παράλληλες διασυνδέσεις εἶναι γνωστὲς καὶ ὡς διασυνδέσεις “**Centronics**”, ὀνομασία προερχόμενη ἀπὸ τὸν τύπο τοῦ ἀκροδέκτη τοῦ ἐκτυπωτὴ.

•

Οἱ διασυνδέσεις **USB**, συντομογραφία ἀπὸ τὸ **Universal Serial Bus**, δουλεύουν σὲ ἀκόμη μεγαλύτερες ταχύτητες ἀπὸ τὴν παράλληλη καὶ τὴν **RS-232** σειριακὴ διασύνδεση. Τὰ καλώδια τοὺς εἶναι ἀπλ'α καὶ φτην'α. Ἡ **USB** εἶναι ἀνώτερη ἀπὸ τὴν Σειριακὴ **RS-232** καὶ ἀπὸ τὴν Παράλληλη στὴν ἐκτύπωση, ἀλλ'αὖ δυστυχῶς δὲν υποστηρίζεται καλ'α ἀπὸ τὰ συστήματα **UNIX**. Ἕνας τρόπος γιὰ νὰ ἀποφύγετε αὐτὸ τὸ πρόβλημα εἶναι νὰ ἀγορ'ασετε ἐκτυπωτὴ που φέρει διασύνδεση **USB** καὶ Παράλληλη, ὅπως συμβαίνει με πολλοὺς ἐκτυπωτές.

Γενικ'α, οἱ Παράλληλες διασυνδέσεις προσφέρουν συνήθως μίᾳς κατεύθυνσης ἐπικοινωνία (ἀπὸ τὸν υπολογιστὴ στὸν ἐκτυπωτὴ) ἐνῷ ἡ σειριακὴ καὶ ἡ **USB** δίνουν ἀμφίδρομη. Στὸ **FreeBSD** οἱ πιο πρόσφατες παράλληλες θύρες (**EPP** καὶ **ECP**) καταφέρνουν ἀμφίδρομη ἐπικοινωνία με τοὺς ἐκτυπωτές, ὅταν χρησιμοποιοῦνται καλώδια που συμμορφώνονται με τὸ πρότυπο **IEEE-1284**.

Ἡ ἀμφίδρομη ἐπικοινωνία με ἐκτυπωτές διαμέσου παράλληλης θύρας μπορεῖ νὰ ἐπιτευχθεῖ γενικ'α με δύο τρόπους. Ὁ πρῶτος τρόπος χρησιμοποιεῖ ἕνα προσαρμοσμένο πρόγραμμα οδήγησης ἐκτυπωτὴ, ὥστε νὰ μπορεῖ τὸ **FreeBSD** νὰ συνομιλεῖ στὴν γλῶσσα τοῦ ἐκτυπωτὴ. Αὐτὸ εἶναι σύνηθες με ἐκτυπωτές **inkjet** καὶ μπορεῖ ἐπίσης νὰ χρησιμοποιηθεῖ γιὰ ἀναφορές διαθέσιμης ποσότητας μελανιοῦ καὶ γιὰ ἄλλες πληροφορίες λειτουργίας. Ἡ δεύτερη μέθοδος χρησιμοποιεῖται ὅταν ὁ ἐκτυπωτὴς ἔχει δυνατότητα υποστήριξης **PostScript**.

Οἱ ἐργασίες **PostScript** εἶναι στὴν πραγματικότητα προγράμματα που ἀποστέλλονται στὸν ἐκτυπωτὴ, δὲν εἶναι ἀπαραίτητο νὰ παρ'άγουν ἐκτυπώσεις, ἐνῷ μποροῦν νὰ ἐπιστρέψουν τὸ ἀποτέλεσμα τοὺς ἀπευθεῖας στὸν υπολογιστὴ. Τὸ **PostScript** χρησιμοποιεῖ ἀμφίδρομη ἐπικοινωνία γιὰ νὰ ενημερώσει τὸν υπολογιστὴ γιὰ τυχόν προβλήματα, ὅπως σφάλματα στὸ πρόγραμμα **PostScript** ἢ μπλοκ'αρισμα τροφοδοσίας χαρτιοῦ. Οἱ χρήστες σας, θὰ σας εἶναι ἐυγνώμονες γιὰ αὐτὲς τὶς πληροφορίες. Ἐπιπλέον, ὁ

καλύτερος τρόπος για να κ'άνετε σωστή καταμέτρηση με ένα αμφίδρομο εκτυπωτή PostScript είναι: να ρωτήσετε τον εκτυπωτή για την συνολική καταμέτρηση των σελίδων του (πόσες σελίδες εκτύπωσε σε όλη τη διάρκεια ζωής του), μετ'α να αποστείλετε την εργασία του χρήστη, και έπειτα να ξαναρωτήσετε για την καταμέτρηση των σελίδων του. Αφαιρέστε τις δύο τιμές και θα γνωρίζετε πόσες σελίδες να χρεώσετε στον χρήστη.

10.3.1.1.2 Παράλληλες Θύρες

Για να συνδέσετε έναν εκτυπωτή σε παράλληλη θύρα, συνδέστε το καλώδιο Centronics μεταξύ εκτυπωτή και υπολογιστή. Οι οδηγίες που συνοδεύουν τον εκτυπωτή και τον υπολογιστή θα σας καθοδηγήσουν να ολοκληρώσετε την σύνδεση.

Θυμηθείτε ποια παράλληλη θύρα χρησιμοποιείτε στον υπολογιστή. Ε πρώτη παράλληλη θύρα στο FreeBSD είναι η `ppc0`, η δεύτερη είναι η `ppc1`, και ούτω καθεξής. Το όνομα συσκευής του εκτυπωτή χρησιμοποιεί την ίδια αρίθμηση: `/dev/lpt0` για τον εκτυπωτή στην πρώτη παράλληλη θύρα κ.τ.λ.

10.3.1.1.3 Σειριακές Θύρες

Για να συνδέσετε έναν εκτυπωτή χρησιμοποιώντας σειριακή διασύνδεση, συνδέστε το κατάλληλο σειριακό καλώδιο μεταξύ εκτυπωτή και υπολογιστή. Οι οδηγίες που συνοδεύουν τον εκτυπωτή και τον υπολογιστή σας, θα σας καθοδηγήσουν να ολοκληρώσετε την σύνδεση.

Αν δεν είστε σίγουροι ποιο είναι το "κατάλληλο σειριακό καλώδιο", μπορείτε να δοκιμάσετε μία από τις ακόλουθες εναλλακτικές:

- Ένα καλώδιο *modem* ενώνει κ'άθε `pin` του ακροδέκτη από τη μια πλευρά του καλωδίου κατευθείαν με το αντίστοιχο `pin` του ακροδέκτη στο άλλο άκρο. Αυτός ο τύπος καλωδίου είναι γνωστός και ως καλώδιο "DTE-to-DCE".

•

Ένα καλώδιο *null-modem* ενώνει κατευθείαν μερικά `pins`, ανταλλάσσει μερικά άλλα (για παράδειγμα, τα `pins` αποστολής και λήψης), ενώ βραχυκυκλώνει μερικά άλλα, εσωτερικά, στο προστατευτικό κάλυμμα κ'άθε ακροδέκτη. Αυτός ο τύπος καλωδίου είναι γνωστός και ως καλώδιο "DTE-to-DTE".

- Ένα καλώδιο σειριακού εκτυπωτή, που απαιτείται από κ'αποious λιγότερο συνηθισμένους εκτυπωτές, είναι σαν το καλώδιο *null-modem*, αλλά στέλνει ισοδύναμα σήματα και στα δύο άκρα αντί να τα βραχυκυκλώνει εσωτερικά.

Θα πρέπει επίσης να ρυθμίσετε τις παραμέτρους επικοινωνίας του εκτυπωτή, συνήθως από τον μπροστινό πίνακα ελέγχου ή από τους DIP διακόπτες του. Επιλέξτε την μέγιστη τιμή `bps` (bits per second = bits αν'α δευτερόλεπτο, αναφέρεται και ως ρυθμός `baud`) που υποστηρίζουν ο υπολογιστής και ο εκτυπωτής σας. Επιλέξτε 7 ή 8 data bits, none, even, ή odd parity, και 1 ή 2 stop bits. Επίσης επιλέξτε ένα πρωτόκολλο ελέγχου ροής: είτε none, ή XON/XOFF (αναφέρεται και ως έλεγχος ροής "in-band" ή "software"). Να θυμάστε αυτές τις ρυθμίσεις, για το σ'άδιο ρύθμισης λογισμικού που ακολουθεί.

10.3.1.2 Ρυθμίσεις Λογισμικού

Αυτή η ενότητα περιγράφει τις αναγκαίες ρυθμίσεις που πρέπει να γίνουν στο λογισμικό για να μπορείτε να εκτυπώνετε με το σύστημα παροχέτευσης εκτυπωτών **LPD** στο FreeBSD.

Μια γενική άποψη των ενεργειών που πρέπει να ακολουθήσετε είναι:

1. Ρυθμίστε τον πυρήνα σας, αν είναι αναγκαίο, για την θύρα που χρησιμοποιείτε για τον εκτυπωτή σας. Οι απαραίτητες ρυθμίσεις περιγράφονται στην ενότητα *Ρυθμίσεις Πυρήνα*.
2. Ρυθμίστε την κατάσταση επικοινωνίας για την παράλληλη θύρα, αν πρόκειται να την χρησιμοποιήσετε. Ε ενότητα *Ρυθμίσεις Κατάστασης Επικοινωνίας για την Παράλληλη Θύρα* περιέχει λεπτομέρειες.
3. Ελέγξτε αν το λειτουργικό σύστημα μπορεί να στείλει δεδομένα στον εκτυπωτή. Ε ενότητα *Έλεγχος Επικοινωνίας του Εκτυπωτή* παρέχει μερικές συμβουλές για το πως θα μπορούσε να γίνει ο έλεγχος.
4. Ρυθμίστε το **LPD** για τον εκτυπωτή σας, τροποποιώντας το αρχείο `/etc/printcap`. Θα βρείτε οδηγίες για αυτές τις ρυθμίσεις σε επόμενο τμήμα αυτού του κεφαλαίου.

10.3.1.2.1 Ρυθμίσεις Πυρήνα

Ο πυρήνας του λειτουργικού συστήματος έχει μεταγλωττιστεί έτσι ώστε να δουλεύει με ένα συγκεκριμένο σύνολο συσκευών. Ε σειριακή και η παράλληλη διασύνδεση του εκτυπωτή είναι μέρος αυτού του συνόλου. Επομένως, ίσως να είναι αναγκαίο να προσθέσετε υποστήριξη για κάποια πρόσθετη σειριακή ή παράλληλη θύρα, αν δεν είναι ήδη ρυθμισμένη στον πυρήνα σας.

Για να ελέγξετε αν ο πυρήνας σας μπορεί να υποστηρίξει μια σειριακή διασύνδεση, πληκτρολογήστε:

```
# grep sioN /var/run/dmesg.boot
```

Όπου *N* είναι ο αριθμός της σειριακής θύρας, ξεκινώντας από το μηδέν. Αν δείτε στην έξοδο του τερματικού σας κάτι παρόμοιο με:

```
sio2 at port 0x3e8-0x3ef irq 5 on isa
sio2: type 16550A
```

τότε ο πυρήνας υποστηρίζει αυτή τη θύρα.

Για να ελέγξετε αν ο πυρήνας σας υποστηρίζει παράλληλες διασυνδέσεις, πληκτρολογήστε:

```
# grep ppcN /var/run/dmesg.boot
```

Όπου *N* είναι ο αριθμός της παράλληλης θύρας, ξεκινώντας από το μηδέν. Αν δείτε στην έξοδο του τερματικού σας κάτι παρόμοιο με:

```
ppc0: <Parallel port> at port 0x378-0x37f irq 7 on isa0
ppc0: SMC-like chipset (ECP/EPP/PS2/NIBBLE) in COMPATIBLE mode
ppc0: FIFO with 16/16/8 bytes threshold
```

τότε ο πυρήνας υποστηρίζει αυτή τη θύρα.

Για να μπορεί το λειτουργικό σύστημα να αναγνωρίζει και να χρησιμοποιεί την θύρα (παράλληλη ή σειριακή) για τον εκτυπωτή σας, ίσως χρειαστεί να επαναπροσαρμόσετε τον πυρήνα σας.

Για την υποστήριξη σειριακής θύρας, δείτε την ενότητα στις ρυθμίσεις του πυρήνα. Για την υποστήριξη παράλληλης θύρας, δείτε την ίδια ενότητα και την ενότητα που ακολουθεί.

10.3.1.3 Ρυθμίσεις Κατάστασης Επικοινωνίας για την Παράλληλη Θύρα

Όταν χρησιμοποιείτε την παράλληλη διασύνδεση, μπορείτε να επιλέξετε αν η επικοινωνία του FreeBSD με τον εκτυπωτή θα είναι τύπου interrupt-driven ή polled. Ο γενικός οδηγός συσκευής του εκτυπωτή (lpt(4)) στο FreeBSD χρησιμοποιεί το σύστημα ppbus(4), το οποίο ελέγχει την θύρα του chipset με τον οδηγό ppc(4).

- Η μέθοδος interrupt-driven είναι προεπιλεγμένη στον πυρήνα GENERIC. Με αυτή τη μέθοδο, το λειτουργικό σύστημα χρησιμοποιεί ένα σήμα IRQ για να προσδιορίσει αν ο εκτυπωτής είναι έτοιμος για δεδομένα.
- Η μέθοδος polled οδηγεί το λειτουργικό σύστημα να ζητά κατά επανάλληψη από τον εκτυπωτή αν είναι έτοιμος για πρόσθετα δεδομένα. Όταν απαντήσει θετικά, ο πυρήνας στέλνει πρόσθετα δεδομένα.

Η μέθοδος interrupt-driven είναι συνήθως κ'άπως γρηγορότερη αλλά χρησιμοποιεί μια πολύτιμη γραμμή IRQ. Έχει παρατηρηθεί πως κ'άποιοι σύγχρονοι εκτυπωτές HP δε δουλεύουν σωστά σε κατάσταση interrupt, πιθανώς λόγω κ'άποιων (όχι απόλυτα εξακριβωμένων) προβλημάτων συγχρονισμού. Αυτοί οι εκτυπωτές χρειάζονται την μέθοδο polled. Θα πρέπει να χρησιμοποιείτε την αποτελεσματικότερη κατάσταση λειτουργίας. Κ'άποιοι εκτυπωτές δουλεύουν και στις δυο καταστάσεις, αλλά είναι οδυνηρό αργοί στην κατάσταση λειτουργίας interrupt.

Μπορείτε να ρυθμίσετε την κατάσταση επικοινωνίας με δύο τρόπους: ρυθμίζοντας τον πυρήνα ή χρησιμοποιώντας το πρόγραμμα lptcontrol(8).

Για να θέσετε την κατάσταση επικοινωνίας ρυθμίζοντας τον πυρήνα:

1. Επεξεργαστείτε το αρχείο ρύθμισης του πυρήνα. Δείτε την καταχώριση ppc0. Αν εγκαθιστάτε την δεύτερη παράλληλη θύρα, τότε χρησιμοποιείτε ppc1. Για την τρίτη θύρα ppc2 και ούτω καθεξής.

- Αν επιθυμείτε κατάσταση λειτουργίας interrupt-driven, επεξεργαστείτε την ακόλουθη γραμμή:

```
hint.ppc.0.irq="N"
```

στο αρχείο /boot/device.hints και αντικαταστήστε το N με τον σωστό αριθμό IRQ. Το αρχείο ρύθμισης του πυρήνα πρέπει επίσης να περιέχει τον οδηγό ppc(4):

```
device ppc
```

- Αν επιθυμείτε κατάσταση λειτουργίας polled, διαγράψτε από το αρχείο /boot/device.hints, την ακόλουθη γραμμή:

```
hint.ppc.0.irq="N"
```

Σε μερικές περιπτώσεις, το παραπάνω δεν είναι αρκετό για να θέσετε την θύρα σε κατάσταση polled. Τις περισσότερες φορές το πρόβλημα προέρχεται από τον οδηγό acpi(4), ο οποίος έχει την ευχέρεια να εξετάζει και να προσαρτά συσκευές, και επομένως, να ελέγχει τον τρόπο πρόσβασης στην θύρα του εκτυπωτή. Θα πρέπει να ελέγξετε τις ρυθμίσεις του acpi(4) για να διορθώσετε αυτό το πρόβλημα.

2. Αποθηκεύστε το αρχείο. Ρυθμίστε, μεταγλωττίστε, και εγκαταστήστε τον πυρήνα, και έπειτα κ'αντε επανεκκίνηση. Για περισσότερες λεπτομέρειες, δείτε τις ρυθμίσεις του πυρήνα.

Για να θέσετε την κατ'ασταση επικοινωνίας με το `lptcontrol(8)`:

1. Πληκτρολογήστε:

```
# lptcontrol -i -d /dev/lptN
```

για να θέσετε την κατ'ασταση λειτουργίας `interrupt-driven` για το `lptN`.

2. Πληκτρολογήστε:

```
# lptcontrol -p -d /dev/lptN
```

για να θέσετε την κατ'ασταση λειτουργίας `polled` για το `lptN`.

Θα μπορούσατε να καταχωρίσετε αυτές τις εντολές στο δικό σας αρχείο `/etc/rc.local`. Έτσι θα εκτελούνται αυτόματα κατ'α την εκκίνηση του συστήματος σας. Για περισσότερες πληροφορίες δείτε το `lptcontrol(8)`.

10.3.1.4 Έλεγχος Επικοινωνίας του Εκτυπωτή

Πριν συνεχίσουμε να ρυθμίζουμε το σύστημα παροχέτευσης, θα πρέπει να βεβαιωθείτε ότι το λειτουργικό σύστημα μπορεί να στείλει επιτυχώς δεδομένα στον εκτυπωτή σας. Είναι ευκολότερο να κ'ανουμε ξεχωριστ'α την αποσφαλμάτωση επικοινωνίας του εκτυπωτή και την αποσφαλμάτωση του συστήματος παροχέτευσης.

Θα ελέγξουμε τον εκτυπωτή στέλνοντας μερικ'α δεδομένα κειμένου. Για εκείνους τους εκτυπωτές που μπορούν να εκτυπώνουν άμεσα τους χαρακτήρες που έχουν αποσταλεί, το πρόγραμμα `lpptest(1)` είναι τέλειο: Παρ'αγει όλους τους εκτυπώσιμους χαρακτήρες (96) ASCII σε 96 γραμμές.

Για εκτυπωτές **PostScript** (ή που βασίζονται σε άλλη γλώσσα), θα χρειαστεί να κ'ανουμε ένα πιο πολύπλοκο τεστ. Ένα μικρό πρόγραμμα **PostScript**, όπως αυτό που ακολουθεί, επαρκεί:

```
%!PS
100 100 moveto 300 300 lineto stroke
310 310 moveto /Helvetica findfont 12 scalefont setfont
(Is this thing working?) show
showpage
```

Ο παραπάνω κώδικας **PostScript** μπορεί να τοποθετηθεί σε ένα αρχείο και να χρησιμοποιηθεί όπως υποδεικνύουν τα παραδείγματα στις ακόλουθες ενότητες.

ΌξιᾶΒυός: Όταν αυτό το έγγραφο αναφέρεται σε μια γλώσσα εκτυπωτή, εννοείται μια γλώσσα όπως η **PostScript**, αλλ'α όχι η **PCL** της **Hewlett Packard** — η **PCL** είναι μια γλώσσα ευρείας λειτουργικότητας η οποία επιτρέπει την αν'αμιξη απλού κειμένου με ακολουθίες διαφυγής. Ε **PostScript** δεν μπορεί να εκτυπώσει άμεσα απλό κείμενο, και αυτός είναι ακριβώς ο τύπος της γλώσσας εκτυπωτή που θα πρέπει να διευθετήσουμε κατ'αλληλα.

10.3.1.4.1 Ἐλεγχος Παράλληλου Εκτυπωτή

Αυτή η ενότητα υποδεικνύει πως να ελέγξετε αν το FreeBSD μπορεί να επικοινωνήσει με έναν εκτυπωτή συνδεδεμένο σε παράλληλη θύρα.

Για να ελέγξετε έναν εκτυπωτή σε παράλληλη θύρα:

1. Γίνετε root με su(1).
2. Στείλτε δεδομένα στον εκτυπωτή.

- Αν ο εκτυπωτής μπορεί να εκτυπώσει απλό κείμενο, τότε χρησιμοποιήστε το lp(1).

Πληκτρολογήστε:

```
# lp test > /dev/lptN
```

Όπου N είναι ο αριθμός της παράλληλης θύρας, ξεκινώντας από το μηδέν.

- Εάν ο εκτυπωτής καταλαβαίνει PostScript ή κάποια άλλη γλώσσα εκτυπωτών, τότε στείλτε ένα μικρό πρόγραμμα στον εκτυπωτή. Πληκτρολογήστε:

```
# cat > /dev/lptN
```

Επειτα πληκτρολογήστε το πρόγραμμα μία προς μία γραμμή, προσεκτικά, γιατί δεν μπορείτε να επεξεργαστείτε μια γραμμή αόφτου έχετε πιάσει το πλήκτρο RETURN ή ENTER. Αφού τελειώσετε με την καταχώριση του προγράμματος, πιάστε CONTROL+D, ή άλλο πλήκτρο τερματισμού αρχείου.

Εναλλακτικά, μπορείτε να τοποθετήσετε το πρόγραμμα σε ένα αρχείο και να πληκτρολογήσετε:

```
# cat file > /dev/lptN
```

Όπου file είναι το όνομα του αρχείου που περιέχει το πρόγραμμα που θέλετε να στείλετε στον εκτυπωτή.

Θα δείτε κάτι να εκτυπώνεται. Μην ανησυχείτε αν το κείμενο δεν φαίνεται σωστό. Θα το διορθώσουμε αργότερα.

10.3.1.4.2 Ἐλεγχος Σειριακού Εκτυπωτή

Αυτή η ενότητα υποδεικνύει πως να ελέγξετε αν το FreeBSD μπορεί να επικοινωνήσει με έναν εκτυπωτή συνδεδεμένο σε σειριακή θύρα.

Για να ελέγξετε έναν εκτυπωτή σε σειριακή θύρα:

1. Γίνετε root με su(1).
2. Επεξεργαστείτε το αρχείο /etc/remote. Προσθέστε την ακόλουθη καταχώριση:

```
printer:dv=/dev/port:br#bps-rate:pa=parity
```

Όπου port είναι η καταχώριση συσκευής για την σειριακή πόρτα (ttyu0, ttyu1, κτλ.), bps-rate είναι η ταχύτητα bits-per-second επικοινωνίας με τον εκτυπωτή, και parity η ισοτιμία που απαιτείται από τον εκτυπωτή (even, odd, none, ή zero).

Παρακάτω φαίνεται ένα υπόδειγμα καταχώρισης, για έναν εκτυπωτή συνδεδεμένο μέσω σειριακής γραμμής στην τρίτη σειριακή θύρα με ταχύτητα 19200 bps και χωρίς parity:

```
printer:dv=/dev/ttyu2:br#19200:pa=none
```

3. Συνδεθείτε στον εκτυπωτή με `tip(1)`. Πληκτρολογήστε:

```
# tip printer
```

Αν αυτό το στ'άδιο δεν δουλεύει, επεξεργαστείτε π'άλι το αρχείο `/etc/remote` και προσπαθήστε το χρησιμοποιώντας `/dev/cuaan` αντί για `/dev/ttyun`.

4. Στείλτε δεδομένα στον εκτυπωτή.

- Αν ο εκτυπωτής μπορεί να εκτυπώσει απλό κείμενο, χρησιμοποιήστε `lp(1)`. Γράψτε:

```
% $lp test
```

- Εάν ο εκτυπωτής καταλαβαίνει PostScript ή κάποια άλλη γλώσσα εκτυπωτών, τότε στείλτε ένα μικρό πρόγραμμα στον εκτυπωτή. Πληκτρολογήστε το πρόγραμμα, μία προς μία γραμμή, πολύ προσεκτικά, καθώς ο εκτυπωτής μπορεί να ερμηνεύει διαφορετικά την χρήση χαρακτήρων όπως το `backspace` ή άλλων που παράγονται από διάφορα πλήκτρα επεξεργασίας. Μπορεί επίσης να χρειαστεί να πληκτρολογήσετε κάποιο ειδικό πλήκτρο τερματισμού αρχείου για τον εκτυπωτή ώστε να γνωρίζει πότε ολοκληρώνεται το πρόγραμμα. Για εκτυπωτές PostScript, πιάστε `CONTROL+D`.

Εναλλακτικά, μπορείτε να τοποθετήσετε το πρόγραμμα σε ένα αρχείο και να πληκτρολογήσετε:

```
% >file
```

Όπου `file` είναι το όνομα του αρχείου που περιέχει το πρόγραμμα. Αφού το `tip(1)` στείλει το αρχείο, πιάστε το κατ'άλληλο πλήκτρο τερματισμού αρχείου, αν απαιτείται.

Θα δείτε κάτι να εκτυπώνεται. Μην ανησυχείτε αν το κείμενο δεν φαίνεται σωστό. Θα το διορθώσουμε αργότερα.

10.3.1.5 Ενεργοποίηση του **Spooler**: το Αρχείο `/etc/printcap`

Σε αυτό το σημείο, ο εκτυπωτής σας θα πρέπει να είναι συνδεδεμένος, ο πυρήνας σας ρυθμισμένος να επικοινωνεί μαζί του (αν χρειάζεται), και έχετε πετύχει να στείλετε κάποια δοκιμαστικά δεδομένα στον εκτυπωτή. Είστε τώρα έτοιμοι να ρυθμίσετε το **LPD** για να ελέγχετε την πρόσβαση στον εκτυπωτή σας.

Μπορείτε να ρυθμίσετε το **LPD** με επεξεργασία του αρχείου `/etc/printcap`. Το σύστημα παροχέτευσης **LPD** διαβάζει αυτό το αρχείο κάθε φορά που χρησιμοποιείται ο spooler, επομένως πιθανές αναβαθμίσεις του μπαίνουν άμεσα σε εφαρμογή.

Είναι εύκολο να κατανοήσετε την μορφή του αρχείου `printcap(5)`. Χρησιμοποιήστε τον κειμενογράφο που προτιμάτε για να κάνετε αλλαγές στο `/etc/printcap`. Η μορφή του είναι παρόμοια με άλλα αρχεία περιγραφής δυνατοτήτων, όπως τα `/usr/share/misc/termcap` και `/etc/remote`. Δείτε την `cgetent(3)` για λεπτομερείς πληροφορίες σχετικά με την μορφή του αρχείου.

Η πιο απλή ρύθμιση του spooler αποτελείται από τα ακόλουθα βήματα:

1. Επιλέξτε ένα όνομα (και λίγα βολικά παρωνύμια) για τον εκτυπωτή, και τοποθετήστε τα στο αρχείο `/etc/printcap`. Δείτε την ενότητα *Ονοματοδότηση Εκτυπωτή* για περισσότερες πληροφορίες σχετικά με την ονομασία των εκτυπωτών.
- 2.

Απενεργοποιήστε τις σελίδες κεφαλίδας (είναι ενεργές από προεπιλογή) εισάγοντας την ικανότητα sh. Για περισσότερες πληροφορίες δείτε την ενότητα Παρεμπόδιση Σελίδων Κεφαλίδας.

3. Δημιουργήστε ένα κατ'άλογο παροχέτευσης, και καθορίστε την τοποθεσία του με την ικανότητα sd. Για περισσότερες πληροφορίες δείτε την ενότητα Δημιουργία Καταλόγου Παροχέτευσης.
4. Καθορίστε την κατ'άλληλη καταχώριση /dev για τον εκτυπωτή, και σημειώστε τη στο /etc/printcap με την ικανότητα lp. Για περισσότερες πληροφορίες, δείτε την ενότητα Αναγνώριση της Συσκευής Εκτύπωσης. Επίσης, αν ο εκτυπωτής είναι σε σειριακή θύρα, εγκαταστήστε τις παραμέτρους επικοινωνίας με την ικανότητα ms# η οποία αναλύεται στην ενότητα Ρυθμίσεις Παραμέτρων Επικοινωνίας του Spooler.
5. Εγκαταστήστε φίλτρα εισόδου απλού κειμένου. Δείτε την ενότητα Εγκατάσταση Φίλτρου Κειμένου για περισσότερες πληροφορίες.
6. Ελέγξτε την εγκατάσταση εκτυπώνοντας οτιδήποτε με την εντολή lpr(1). Περισσότερες πληροφορίες είναι διαθέσιμες στις ενότητες Δοκιμή του Spooler και Εντοπισμός Βλαβών.

Όγιᾶβὺος: Εκτυπωτές που βασίζονται σε γλώσσες εκτύπωσης, όπως οι εκτυπωτές PostScript, δεν μπορούν να εκτυπώσουν άμεσα απλό κείμενο. Ο απλός τρόπος ρύθμισης που δείξαμε παραπάνω και που θα περιγρᾶψουμε εκτενέστερα στις επόμενες ενότητες, προϋποθέτει πως αν ρυθμίζετε έναν τέτοιο εκτυπωτή θα μπορείτε να εκτυπώσετε μόνον αρχεία γραμμένα στη γλώσσα του.

Οι χρήστες συνήθως νομίζουν πως μπορούν να εκτυπώσουν απλό κείμενο σε όλους τους εκτυπωτές που είναι εγκατεστημένοι στο σύστημα τους. Τα προγράμματα που χρησιμοποιούν το **LPD** για να εκτυπώσουν, κ'άνουν ακριβώς την ίδια υπόθεση. Αν προσπαθείτε να εγκαταστήσετε έναν τέτοιο εκτυπωτή και θέλετε να μπορείτε να τυπώνετε εργασίες στην γλώσσα του εκτυπωτή αλλά και σε απλό κείμενο, σας συνιστούμε να προσθέσετε ένα επιπλέον βήμα στην διαδικασία εγκατάστασης που περιγρᾶψαμε παραπάνω: Εγκαταστήστε ένα πρόγραμμα αυτόματης μετατροπής από απλό κείμενο σε PostScript (ή σε ἄλλη γλώσσα εκτυπωτή). Ε ενότητα Συμβατότητα Εργασιών Απλού Κειμένου σε εκτυπωτές PostScript εξηγεί πως να ενεργήσετε.

10.3.1.5.1 Ονοματοδότηση Εκτυπωτή

Το πρώτο (εύκολο) βήμα είναι να επιλέξετε όνομα για τον εκτυπωτή σας. Δεν έχει σημασία αν θα προτιμήσετε ένα λειτουργικό ή κ'άποιο εξωτικό όνομα αφού μπορείτε επίσης να προσθέσετε και μερικᾶ παρωνύμια (aliases) για τον ίδιο εκτυπωτή.

Τουλάχιστον ένας από τους εκτυπωτές που αναφέρονται στο /etc/printcap θα πρέπει να έχει το παρωνύμιο lp. Αυτή είναι η ονομασία του προεπιλεγμένου εκτυπωτή. Εάν οι χρήστες δεν έχουν την μεταβλητή περιβάλλοντος PRINTER και δεν αναφέρουν κ'άποιο όνομα εκτυπωτή στην γραμμή εντολών με οποιαδήποτε εντολή **LPD**, τότε ο lp θα είναι ο προεπιλεγμένος εκτυπωτής για τις εκτυπώσεις τους.

Επίσης, είναι κοινή πρακτική το τελευταίο alias του εκτυπωτή να είναι μια πλήρης περιγραφή του εκτυπωτή, που να περιλαμβάνει τον κατασκευαστή και το μοντέλο.

Αφού επιλέξετε μια ονομασία και μερικᾶ συνήθη παρωνύμια, καταχωρίστε τα στο αρχείο /etc/printcap. Το όνομα του εκτυπωτή θα πρέπει να αναφέρεται πρώτο στο αριστερό ἄκρο. Διαχωρίστε κ'αθε παρωνύμιο με μια κ'αθετη μπᾶρα και τοποθετήστε μια ἄνω-κ'άτω τελεία μετᾶ το τελευταίο παρωνύμιο.

Στο ακόλουθο παράδειγμα, ξεκινάμε με ένα εντελώς βασικό `/etc/printcap` που ορίζει δύο εκτυπωτές (έναν εκτυπωτή γραμμής **Diablo 630** και έναν εκτυπωτή **PostScript laser Panasonic KX-P4455**):

```
#
# /etc/printcap for host rose
#
rattan|line|diablo|lp|Diablo 630 Line Printer:

bamboo|ps|PS|S|panasonic|Panasonic KX-P4455 PostScript v51.4:
```

Σε αυτό το παράδειγμα, ο πρώτος εκτυπωτής ονομάζεται `rattan` και έχει ως παρωνύμια τα `line`, `diablo`, `lp`, και `Diablo 630 Line Printer`. Από τη στιγμή που έχει το παρωνύμιο `lp`, είναι και ο προεπιλεγμένος εκτυπωτής. Ο δεύτερος ονομάζεται `bamboo`, και έχει ως παρωνύμια τα `ps`, `PS`, `S`, `panasonic`, και `Panasonic KX-P4455 PostScript v51.4`.

10.3.1.5.2 Παρεμπόδιση Σελίδων Κεφαλίδας

Το σύστημα παροχέτευσης **LPD**, από προεπιλογή, εκτυπώνει μια σελίδα κεφαλίδας για κάθε εργασία. Εσείς, ως χρήστης, περιλαμβάνει το όνομα χρήστη που αιτήθηκε την εργασία, τον υπολογιστή από τον οποίον προήλθε η εργασία, και το όνομα της εργασίας, με μεγάλους όμορφους χαρακτήρες. Δυστυχώς αυτό το πρόσθετο κείμενο ακολουθεί την διαδικασία αποσφαλμάτωσης της εγκατάστασης ενός απλού εκτυπωτή, επομένως θα παρεμποδίσουμε τις σελίδες κεφαλίδας.

Για την παρεμπόδιση των σελίδων κεφαλίδας, προσθέστε την ικανότητα `sh` στην καταχώριση για τον εκτυπωτή στο αρχείο `/etc/printcap`. Εδώ βλέπετε ένα παράδειγμα του `/etc/printcap` με προσθήκη της `sh`:

```
#
# /etc/printcap for host rose - no header pages anywhere
#
rattan|line|diablo|lp|Diablo 630 Line Printer:\
    :sh:

bamboo|ps|PS|S|panasonic|Panasonic KX-P4455 PostScript v51.4:\
    :sh:
```

Παρατηρήστε πως χειριστήκαμε σωστά τη μορφή: η πρώτη γραμμή ξεκινά στην αριστερή στήλη, και οι ακόλουθες γραμμές είναι στοιχισμένες (*indented*). Κάθε γραμμή καταχώρισης (εκτός από την τελευταία) τελειώνει με μια αριστερόστροφη κ'αθετο.

10.3.1.5.3 Δημιουργία Καταλόγου Παροχέτευσης

Το επόμενο βήμα στον απλό τρόπο εγκατάστασης είναι η δημιουργία ενός καταλόγου παροχέτευσης (*spool*), όπου θα φιλοξενοούνται οι εργασίες εκτύπωσης έως ότου να εκτυπωθούν και όπου επίσης φυλάσσονται και κάποια άλλα βοηθητικά αρχεία του συστήματος εκτύπωσης.

Λόγω της μεταβαλλόμενης φύσης των καταλόγων παροχέτευσης, συνηθίζεται να τοποθετούνται κάτω από τον κατάλογο `/var/spool`. Δεν είναι αναγκαίο να παίρνετε αντίγραφα ασφαλείας των καταλόγων παροχέτευσης. Επαναδημιουργία τους είναι τόσο απλή όσο να τρέξουμε την εντολή `mkdir(1)`.

Εἶναι ἐπίσης συνηθισμένο νὰ ονομάζεται ὁ κατ'άλογος με τὸ ἴδιο ὄνομα με τὸν ἐκτυπωτή, ὅπως φαίνεται παρακ'άτω:

```
# mkdir /var/spool/printer-name
```

Ὡστόσο, ἀν ἔχετε ἀρκετοὺς ἐκτυπωτές στο δίκτυο, ἴσως ἐπιθυμεῖτε νὰ τοποθετήσετε τοὺς καταλόγους παροχέτευσης κ'άτω ἀπὸ ἓνα μοναδικὸ κατ'άλογο που θὰ χρησιμοποιεῖται ἀποκλειστικ'ὰ γιὰ ἐκτυπώσεις με τὸ **LPD**. Θὰ κ'άνουμε ἀκριβῶς αὐτὸ γιὰ τὰ παραδείγματα μας με τοὺς ἐκτυπωτές rattan καὶ bamboo:

```
# mkdir /var/spool/lpd
# mkdir /var/spool/lpd/rattan
# mkdir /var/spool/lpd/bamboo
```

Ὁξιάβυός: Εἴαν οἱ ἐργασίες τῶν χρηστῶν περιέχουν προσωπικ'ὰ δεδομένα, μπορεῖ νὰ θέλετε νὰ προστατέψετε τὸν κατ'άλογο παροχέτευσης με κ'άποιο τρόπο, ὥστε νὰ μὴν εἶναι δημόσια προσβ'ασίμος. Οἱ κατ'άλογοι παροχέτευσης θὰ πρέπει νὰ ἀνήκουν καὶ νὰ εἶναι ἀναγνώσιμοι, ἐγγρ'άψιμοι καὶ με δυνατότητα ἀναζήτησης ἀπὸ τὸν χρήστη **daemon** καὶ ἀπὸ τὴν ομ'άδα **daemon**, ἀπὸ κανέναν ἄλλο. Γιὰ τοὺς ἐκτυπωτές τοῦ παραδείγματος:

```
# chown daemon:daemon /var/spool/lpd/rattan
# chown daemon:daemon /var/spool/lpd/bamboo
# chmod 770 /var/spool/lpd/rattan
# chmod 770 /var/spool/lpd/bamboo
```

Τέλος, πρέπει νὰ ἐνημερώσετε τὸ **LPD** γιὰ αὐτοὺς τοὺς καταλόγους χρησιμοποιώντας τὸ ἀρχεῖο `/etc/printcap`. Προσδιορίστε τὴν διαδρομὴ τοῦ καταλόγου παροχέτευσης με τὴν ικανότητα **sd**:

```
#
# /etc/printcap for host rose - added spooling directories
#
rattan|line|diablo|lp|Diablo 630 Line Printer:\
    :sh:sd=/var/spool/lpd/rattan:

bamboo|ps|PS|S|panasonic|Panasonic KX-P4455 PostScript v51.4:\
    :sh:sd=/var/spool/lpd/bamboo:
```

Σημειώστε πως τὸ ὄνομα τοῦ ἐκτυπωτῆ ξεκιν'ὰ στὴν πρώτη στήλη, ἐνῶ ὅλες οἱ ἄλλες καταχωρίσεις που περιγρ'άφουν τὸν ἐκτυπωτῆ θὰ πρέπει νὰ εἶναι στοιχισμένες καὶ κ'άθε τέλος γραμμῆς νὰ φέρει χαρακτήρα διαφυγῆς με ἀριστερόστροφη κ'άθετο.

Εἴαν δὲν προσδιορίσετε τὸν κατ'άλογο παροχέτευσης μέσω τοῦ **sd**, τότε τὸ σύστημα παροχέτευσης θὰ χρησιμοποιήσῃ τὸν προεπιλεγμένο `/var/spool/lpd`.

10.3.1.5.4 Ἀναγνώριση τῆς Συσκευῆς Ἐκτύπωσης

Στὴν ἐνότητα **Ρυθμίσεις Hardware** ἀναγνώρισαμε τὴ θύρα, καὶ κατ'ὰ συνέπεια τὴν καταχώριση τοῦ καταλόγου `/dev` που θὰ χρησιμοποιήσῃ τὸ **FreeBSD** γιὰ νὰ ἐπικοινωνήσῃ με τὸν ἐκτυπωτῆ. Τώρα, θὰ δώσουμε στο **LPD** αὐτὴ τὴν πληροφορία. Ὄταν τὸ σύστημα παροχέτευσης ἔχει μιὰ ἐργασία νὰ

εκτυπώσει, θα ανοίξει αυτή την ειδική συσκευή για λογαριασμό του προγράμματος φίλτρου (που είναι υπεύθυνο για το πέρασμα των δεδομένων στον εκτυπωτή).

Προσδιορίστε την διαδρομή της καταχώρισης /dev στο αρχείο /etc/printcap χρησιμοποιώντας την ικανότητα lp.

Στο τρέχον παράδειγμα μας, ας υποθέσουμε ότι ο rattan είναι στην πρώτη παράλληλη θύρα, και ο bamboo είναι στην έκτη σειριακή πόρτα. Οι νέες καταχωρίσεις στο /etc/printcap θα είναι:

```
#
# /etc/printcap for host rose - identified what devices to use
#
rattan|line|diablo|lp|Diablo 630 Line Printer:\
    :sh:sd=/var/spool/lpd/rattan:\
    :lp=/dev/lpt0:

bamboo|ps|PS|S|panasonic|Panasonic KX-P4455 PostScript v5l.4:\
    :sh:sd=/var/spool/lpd/bamboo:\
    :lp=/dev/ttyu5:
```

Αν δεν καθορίσετε σε κάποιον εκτυπωτή την ικανότητα lp στο αρχείο /etc/printcap, το **LPD** χρησιμοποιεί από προεπιλογή το /dev/lp. Το /dev/lp δεν υπ'άρχει την δεδομένη στιγμή στο FreeBSD.

Εάν ο εκτυπωτής που εγκαθιστάτε είναι συνδεδεμένος σε παράλληλη θύρα, διαβάστε απευθείας την ενότητα με τίτλο Εγκατάσταση Φίλτρου Κειμένου. Διαφορετικά, ακολουθήστε προσεκτικά τις οδηγίες που ακολουθούν στην επόμενη ενότητα.

10.3.1.5.5 Ρυθμίσεις Παραμέτρων Επικοινωνίας του Spooler

Για εκτυπωτές σε σειριακή πόρτα, το **LPD** μπορεί να ρυθμίσει την ταχύτητα σε bps, το parity, και άλλες παραμέτρους σειριακής επικοινωνίας για λογαριασμό του προγράμματος φίλτρου που στέλνει δεδομένα στον εκτυπωτή. Αυτό είναι πλεονέκτημα γιατί:

- Σας επιτρέπει να δοκιμάσετε διάφορες παραμέτρους επικοινωνίας προσθέτοντας τις απλά με επεξεργασία του αρχείου /etc/printcap. Δεν χρειάζεται να επαναμεταγλωττίσετε το πρόγραμμα φίλτρου.
- Επιτρέπει στο σύστημα παροχέτευσης να χρησιμοποιεί το ίδιο πρόγραμμα για πολλούς εκτυπωτές, οι οποίοι μπορεί να έχουν διαφορετικές σειριακές ρυθμίσεις επικοινωνίας.

Οι ακόλουθες ικανότητες του /etc/printcap ελέγχουν τις παραμέτρους σειριακής επικοινωνίας των συσκευών που αναφέρονται στην ικανότητα lp:

br#bps-rate

Ορίζει την ταχύτητα επικοινωνίας της συσκευής σε bps-rate, όπου το bps-rate μπορεί να είναι 50, 75, 110, 134, 150, 200, 300, 600, 1200, 1800, 2400, 4800, 9600, 19200, 38400, 57600, ή 115200 bits-per-second.

ms#stty-mode

Ορίζει τις επιλογές της συσκευής τερματικού μετά το άνοιγμα της συσκευής. Ε stty(1) εξηγεί τις διαθέσιμες επιλογές.

Ὄταν το **LPD** ανοίγει την συσκευή που ορίζεται από την ικανότητα `lp`, υιοθετεί τα χαρακτηριστικὰ της συσκευῆς με ικανότητα `ms#`. Ἐχουν ιδιαίτερο ενδιαφέρον οι καταστάσεις λειτουργίας `parenb`, `parodd`, `cs5`, `cs6`, `cs7`, `cs8`, `cstopb`, `crtsets`, και `ixon`, που εξηγούνται στην σελίδα βοήθειας `stty(1)`.

Ας προσθέσουμε στο παρ'αδειγμα μας έναν εκτυπωτή στην ἑκτη σειριακή θύρα. Θα θέσουμε την ταχύτητα `bps` σε 38400. Για την κατ'αस्ताση λειτουργίας θα θέσουμε, `no parity` με `-parenb`, χαρακτήρες 8-bit με `cs8`, `no modem control` με `cllocal` και ἑλεγχο ροῆς μέσω `hardware` με `crtsets`:

```
bamboo|ps|PS|S|panasonic|Panasonic KX-P4455 PostScript v51.4:\
:sh:sd=/var/spool/lpd/bamboo:\
:lp=/dev/ttyu5:ms#-parenb cs8 cllocal crtsets:
```

10.3.1.5.6 Εγκατ'αस्ताση Φίλτρου Κειμένου

Τώρα είμαστε έτοιμοι να πούμε στο **LPD** ποιο φίλτρο κειμένου να χρησιμοποιήσει για να στείλει εργασίες στον εκτυπωτή. Το φίλτρο κειμένου, γνωστό και ως φίλτρο εισόδου, είναι ένα πρόγραμμα που εκτελεί το **LPD** όταν υπ'αρχει εργασία προς εκτύπωση. Ὄταν το **LPD** εκτελεί το φίλτρο κειμένου για κ'αποιον εκτυπωτή, θέτει την `standard input` του φίλτρου στην εργασία εκτύπωσης, και την `standard output` στην συσκευή του εκτυπωτή που ορίζεται με την ικανότητα `lp`. Το φίλτρο αναμένεται να αναγνώσει την εργασία από την `standard input`, να εκτελέσει όλες τις απαραίτητες μεταγλωττίσεις για τον εκτυπωτή, και να γράψει το αποτέλεσμα στην `standard output`, το οποίο και θα εκτυπωθεί. Για περισσότερες πληροφορίες για τα φίλτρα κειμένου, δείτε την ενότητα Φίλτρα.

Για την απλή εγκατ'αस्ताση των εκτυπωτών μας, το φίλτρο κειμένου μπορεί να είναι ένα μικρό `shell script` που απλ'α θα εκτελεί την εντολή `/bin/cat` για να στέλνει εργασίες στον εκτυπωτή. Το **FreeBSD** έρχεται με 'αλλο ένα φίλτρο, το `lpf` που χειρίζεται δυνατότητες `backspacing` και υπογράφμισης για εκτυπωτές που ίσως να μην χειρίζονται σωστ'α αυτές τις λειτουργίες. Και φυσικ'α, μπορείτε να χρησιμοποιήσετε οποιοδήποτε 'αλλο πρόγραμμα φίλτρου επιθυμείτε. Το φίλτρο `lpf` περιγρ'αφεται λεπτομερώς στην ενότητα `lpf`: ένα Φίλτρο Κειμένου.

Θα ξεκινήσουμε δημιουργώντας το `shell script` `/usr/local/libexec/if-simple` σαν ένα απλό φίλτρο κειμένου. Τοποθετήστε το ακόλουθο κείμενο στο αρχείο χρησιμοποιώντας τον κειμενογρ'αφο που προτιμάτε:

```
#!/bin/sh
#
# if-simple - Simple text input filter for lpd
# Installed in /usr/local/libexec/if-simple
#
# Simply copies stdin to stdout. Ignores all filter arguments.

/bin/cat && exit 0
exit 2
```

Κ'αυτε το αρχείο εκτελέσιμο:

```
# chmod 555 /usr/local/libexec/if-simple
```

Και ενημερώστε το **LPD** να το χρησιμοποιήσει, ορίζοντας το με την ικανότητα `if` στο αρχείο `/etc/printcap`. Θα το προσθέσουμε στους δύο εκτυπωτές από το προηγούμενο παρ'αδειγμα στο `/etc/printcap`:


```
#
# /etc/printcap for host rose - added text filter
#
rattan|line|diablo|lp|Diablo 630 Line Printer:\
    :sh:sd=/var/spool/lpd/rattan:\
    :lp=/dev/lpt0:\
    :if=/usr/local/libexec/if-simple:

bamboo|ps|PS|S|panasonic|Panasonic KX-P4455 PostScript v51.4:\
    :sh:sd=/var/spool/lpd/bamboo:\
    :lp=/dev/ttyu5:ms#-parenb cs8 clocal crtscts:\
    :if=/usr/local/libexec/if-simple:
```

Όχι! Βλ. 10.3.1.5.7: Μπορείτε να βρείτε ένα αντίγραφο του script if-simple στον κατ'αλολογο /usr/share/examples/printing.

10.3.1.5.7 Ενεργοποίηση του **LPD**

Το lpd(8) εκτελείται από το /etc/rc, και ελέγχεται από την μεταβλητή lpd_enable. Ε μεταβλητή αυτή έχει προεπιλεγμένη τιμή NO. Αν δεν το έχετε κάνει ακόμα, προσθέστε την ακόλουθη γραμμή:

```
lpd_enable="YES"
```

στο αρχείο /etc/rc.conf, και επανεκκινήστε το σύστημά σας, ή απλώς εκτελέστε το lpd(8).

```
# lpd
```

10.3.1.5.8 Δοκιμή του **Spooler**

Φτάσαμε στο τέλος της απλής εγκατάστασης του **LPD**. Θα αφήσουμε για αργότερα τα συγχαρητήρια, αφού ακόμη θα πρέπει να ελέγξουμε την εγκατάσταση και να διορθώσουμε οποιοδήποτε πρόβλημα έχει προκύψει. Για να ελέγξετε την εγκατάσταση προσπαθήστε να εκτυπώσετε κάτι. Για να εκτυπώσετε με το σύστημα **LPD**, χρησιμοποιήστε την εντολή lpr(1), η οποία αποστέλλει μία εργασία προς εκτύπωση.

Μπορείτε να συνδυάσετε την lpr(1) με το πρόγραμμα lptest(1), για το οποίο κάναμε μια εισαγωγή στην ενότητα Έλεγχος Επικοινωνίας του Εκτυπωτή, για τον έλεγχο κειμένου.

Για τον έλεγχο μιας απλής εγκατάστασης **LPD**:

Πληκτρολογήστε:

```
# lptest 20 5 | lpr -Pprinter-name
```

Όπου printer-name είναι το όνομα ενός εκτυπωτή (ή το alias) που αναφέρεται στο /etc/printcap. Για να ελέγξετε τον προεπιλεγμένο εκτυπωτή, πληκτρολογήστε lpr(1) χωρίς το πρόθεμα -P. Αν ο εκτυπωτής σας χρησιμοποιεί PostScript, πρέπει να στείλετε ένα πρόγραμμα PostScript, αντί να χρησιμοποιήσετε το lptest(1). Για να τα καταφέρετε, τοποθετήστε το πρόγραμμα σε ένα αρχείο και πληκτρολογήστε lpr file.

Σε έναν εκτυπωτή PostScript, η εκτύπωση θα είναι το αποτέλεσμα του προγράμματος που στείλατε. Αν χρησιμοποιείτε το `lptest(1)`, τότε το αποτέλεσμα θα μοιάζει με το ακόλουθο:

```
! "$%&' ( ) * + , - . / 0 1 2 3 4
"$%&' ( ) * + , - . / 0 1 2 3 4 5
#$%&' ( ) * + , - . / 0 1 2 3 4 5 6
$%&' ( ) * + , - . / 0 1 2 3 4 5 6 7
%&' ( ) * + , - . / 0 1 2 3 4 5 6 7 8
```

Για περαιτέρω έλεγχο του εκτυπωτή, δοκιμάστε να κατεβάσετε μεγαλύτερα προγράμματα (για εκτυπωτές που χρησιμοποιούν γλώσσα προγραμματισμού) ή τρέξτε το `lptest(1)` με διαφορετικά προθέματα. Για παράδειγμα, η εντολή `lptest 80 60` θα παράγει 60 γραμμές των 80 χαρακτήρων η καθεμία.

Αν ο εκτυπωτής δεν δουλεύει, δείτε την ενότητα *Εντοπισμός Βλαβών*.

10.4 Ρυθμίσεις Εκτυπωτών για Προχωρημένους

Δηλώσεις: Από το FreeBSD 8.0 και μετά, τα αρχεία συσκευών για τις σειριακές θύρες μετονομάστηκαν από `/dev/ttydn` σε `/dev/ttywn`. Οι χρήστες του FreeBSD 7.X θα πρέπει να προσαρμόσουν την τεκμηρίωση που ακολουθεί με βάση αυτές τις αλλαγές.

Αυτή η ενότητα περιγράφει φίλτρα για την εκτύπωση ειδικής μορφής αρχείων, σελίδων κεφαλίδας, για εκτυπώσεις μέσω δικτύου, καθώς και για τον έλεγχο πρόσβασης και την καταμέτρηση χρήσης των εκτυπωτών.

10.4.1 Φίλτρα

Αν και το **LPD** μπορεί να χειριστεί πρωτόκολλα δικτύων, λίστες αναμονής, έλεγχο πρόσβασης, και άλλες παραμέτρους των εκτυπώσεων, το κύριο μέρος της πραγματικής εργασίας γίνεται με τα φίλτρα. Τα φίλτρα είναι προγράμματα που επικοινωνούν με τον εκτυπωτή και χειρίζονται τις εξαρτήσεις της συσκευής και άλλες ειδικές απαιτήσεις της. Στην απλή εγκατάσταση εκτυπωτή, εγκαταστήσαμε ένα φίλτρο απλού κειμένου ιδιαίτερα απλής μορφής, που θα πρέπει να δουλεύει με τους περισσότερους εκτυπωτές (ενότητα *Εγκατάσταση Φίλτρου Κειμένου*).

Ωστόσο, για να μπορέσετε να εκμεταλλευτείτε τις δυνατότητες μετατροπών μορφής, ελέγχου πρόσβασης και καταμέτρησης, και τυχόν ειδικές δυνατότητες του εκτυπωτή σας, θα πρέπει να καταλάβετε πως δουλεύουν τα φίλτρα. Σε τελική ανάλυση, θα είναι ευθύνη των φίλτρων να χειρίζονται όλες αυτές τις παραμέτρους. Τα κακά νέα είναι πως τις περισσότερες φορές θα πρέπει να παρέχετε εσείς οι ίδιοι τα φίλτρα σας. Τα καλά νέα είναι πως γενικώς υπάρχουν αρκετά διαθέσιμα, και αν δεν υπάρχουν, είναι σχετικά εύκολο να τα γράψετε.

Επίσης, το FreeBSD διατίθεται με ένα φίλτρο, το `/usr/libexec/lpr/lprf`, που δουλεύει με πολλούς εκτυπωτές που μπορούν να εκτυπώσουν απλό κείμενο. (Χειρίζεται `backspacing` και `tabs` στο αρχείο, και κάνει καταμέτρηση, αλλά τίποτα περισσότερο.) Υπάρχουν, επίσης, διάφορα άλλα φίλτρα και συστατικά τους στην Συλλογή των Ports του FreeBSD.

Σε αυτή την ενότητα θα βρείτε :

- *Ε ενότητα Πως δουλεύουν τα Φίλτρα, προσπαθεί να δώσει μια γενική ἄποψη για τις αρμοδιότητες των φίλτρων στις διεργασίες εκτύπωσης. Θα πρέπει να διαβάσετε αυτή την ενότητα για να μπορείτε να καταλάβετε τι “πραγματικῶς” συμβαίνει όταν το **LPD** χρησιμοποιεί φίλτρα. Αυτές οι γνώσεις θα σας βοηθήσουν να προλαμβάνετε και να αποσφαλματώνετε προβλήματα που μπορούν να συμβούν καθώς εγκαθιστῶνται ὅλο και περισσότερα φίλτρα σε κᾀθε εκτυπωτῆ σας.*
- *Το **LPD** αναμένει πως κᾀθε εκτυπωτῆς είναι ικανός, ἀπὸ προεπιλογή, να εκτυπώσει ἀπλὸ κείμενο. Αυτό ὅμως είναι πρόβλημα για εκτυπωτῆς **PostScript** (ἢ ἄλλους που βασίζονται σε γλώσσες προγραμματισμοῦ) οι οποίοι δεν μπορούν να εκτυπώσουν ἄμεσα ἀπλὸ κείμενο. Ε ενότητα Συμβατότητα Εργασιῶν Απλοῦ Κειμένου σε εκτυπωτῆς **PostScript** σας ἐξηγεί τι θα πρέπει να κᾀνετε για να ξεπεράσετε αυτό το πρόβλημα. Θα πρέπει να διαβάσετε αυτή την ενότητα αν ἔχετε εκτυπωτῆ **PostScript**.*
- *Το **PostScript** είναι δημοφιλῆς μορφή ἐξόδου για πολλᾶ προγράμματα. Μερικοὶ ἄνθρωποι προτιμοῦν και να γράφουν κατευθείαν σε κώδικα **PostScript**. Δυστυχῶς, οι εκτυπωτῆς **PostScript** ἔχουν μεγᾶλο κόστος. Ε ενότητα Προσομοίωση **PostScript** για εκτυπωτῆς που δεν το υποστηρίζουν ἐξηγεί λεπτομερῶς πως να μετατρέψετε ἓνα φίλτρο κειμένου για εκτυπωτῆς ὥστε να λαμβάνει και να τυπώνει δεδομένα **PostScript** σε εκτυπωτῆς που δεν είναι **PostScript**. Θα πρέπει να διαβάσετε αυτήν την ενότητα αν εἴστε κᾀτοχος εκτυπωτῆ που δεν υποστηρίζει **PostScript**.*
- *Ε ενότητα Φίλτρα Μετατροπῆς περιγράφει μια αυτοματοποιημένη διαδικασία για την μετατροπῆ ἀρχείων ειδικῆς μορφῆς, ὅπως δεδομένα γραφικῶν ἢ στοιχειοθεσίας, σε μια μορφή κατανοητῆ ἀπὸ τον εκτυπωτῆ σας. Μετᾶ την ἀνᾶγνωση αὐτῆς της ἐνότητας, θα πρέπει να εἴστε σε θέση να ρυθμίσετε τους εκτυπωτῆς σας με τέτοιο τρόπο ὥστε πληκτρολογώντας `lpr -t` οι χρήστες σας να μπορούν να εκτυπώσουν δεδομένα **troff**, ἢ με `lpr -d` δεδομένα **T_EX DVI**, ἢ με `lpr -v` να εκτυπώνουν εἰκόνες δεδομένων ῥάστερ, και οὕτω καθεξῆς. Σας συμβουλεύουμε να διαβάσετε αυτή την ενότητα.*
- *Ε ενότητα Φίλτρα Εξόδου περιγράφει ἓνα χαρακτηριστικό του **LPD** που δεν χρησιμοποιείται συχνᾶ: τα φίλτρα ἐξόδου. Μπορείτε να προσπεράσετε αὐτῆ την ενότητα, ἐκτὸς αν τυπώνετε σελίδες κεφαλίδας (δείτε τις Σελίδες Κεφαλίδας).*
- *Ε ενότητα **lpf**: ἓνα Φίλτρο Κειμένου περιγράφει το `lpf`, ἓνα πραγματικῶς πλήρες, αν και ἀπλὸ, φίλτρο κειμένου για εκτυπωτῆς γραμμῆς (και εκτυπωτῆς **laser** που μπορούν να λειτουργήσουν και ως εκτυπωτῆς γραμμῆς) που περιέχεται στο **FreeBSD**. Αν χρειᾶζεστε ἓνα γρήγορο τρόπο για να κᾀνετε την καταμέτρηση σελίδων να δουλεύει σε ἀπλὸ κείμενο, ἢ αν ἔχετε κᾀποιον εκτυπωτῆ που βγᾶζει καπνούς όταν βλέπει χαρακτηῆρες **backspace**, θα πρέπει ὁποσδήποτε να ἐξετᾶσετε την περίπτωση του `lpf`.*

Ὁγιᾶβυός: Μπορείτε να βρείτε ἀντίγραφο των διᾶφορων **scripts** που ἀναφέρονται παρακᾶτω, στον κατᾶλογο `/usr/share/examples/printing`.

10.4.1.1 Πως Δουλεύουν τα Φίλτρα

Ὅπως ἀναφέραμε προηγουμένως, φίλτρο είναι ἓνα ἐκτελέσιμο πρόγραμμα που ἐνεργοποιείται ἀπὸ το **LPD** για να χειρίζεται το τμήμα της ἐπικοινωνίας με τον εκτυπωτῆ που ἐξαρτᾶται ἀπὸ τον τύπο της ἰδίας της συσκευῆς.

Ὄταν το **LPD** θέλει να εκτυπώσει ένα αρχείο μιας εργασίας, ξεκινά το πρόγραμμα του φίλτρου. Θέτει ως **standard input** του φίλτρου το αρχείο που πρέπει να εκτυπωθεί, ως **standard output** τον ίδιο τον εκτυπωτή και ως **standard error** το αρχείο αναφοράς σφαλμάτων (αναφέρεται στην ικανότητα **lf** του **/etc/printcap**, ή από προεπιλογή το **/dev/console**).

Το φίλτρο που θα ξεκινήσει το **LPD** καθώς και οι παράμετροι του φίλτρου, εξαρτώνται από το τι έχετε δηλώσει στο αρχείο **/etc/printcap** και από το τι παραμέτρους έχει καθορίσει ο ίδιος ο χρήστης για την εργασία με την γραμμή εντολής **lpr(1)**. Για παράδειγμα, αν ο χρήστης πληκτρολογήσει **lpr -t**, το **LPD** θα ξεκινήσει το φίλτρο **troff**, που υποδηλώνεται με την ικανότητα **tf** για τον εκτυπωτή προορισμού. Αν ο χρήστης επιθυμεί να εκτυπώσει απλό κείμενο, θα ξεκινήσει το φίλτρο **if** (αυτό πράγματι ισχύει τις περισσότερες φορές: δείτε τα Φίλτρα Εξόδου για λεπτομέρειες).

Υπάρχουν τρεις τύποι φίλτρων που μπορείτε να προσδιορίσετε στο **/etc/printcap**:

- Το φίλτρο κειμένου, επωνομαζόμενο και ως φίλτρο εισόδου στην τεκμηρίωση του **LPD**, χειρίζεται εκτυπώσεις κανονικού κειμένου. Θεωρήστε το ως το προεπιλεγμένο φίλτρο. Το **LPD** αναμένει πως όλοι οι εκτυπωτές, από προεπιλογή, είναι σε θέση να εκτυπώσουν απλό κείμενο, και είναι δουλειά του φίλτρου κειμένου να βεβαιωθεί ότι τα **backspaces**, τα **tabs**, και όλοι οι άλλοι ειδικοί χαρακτήρες δεν πρόκειται να προβληματίσουν τον εκτυπωτή. Εάν βρίσκεστε σε ένα περιβάλλον όπου θα πρέπει να καταμετρήσετε την χρήση των εκτυπωτών, το φίλτρο κειμένου θα πρέπει επίσης να καταμετρήσει τις εκτυπωμένες σελίδες, συνήθως μετρώντας τον αριθμό των εκτυπωμένων γραμμών και συγκρίνοντας τον με τον αριθμό των γραμμών που υποστηρίζει ο εκτυπωτής ανά σελίδα. Το φίλτρο κειμένου ξεκινά με την ακόλουθη λίστα παραμέτρων:

filter-name [-c] -wwidth -llength -iindent -n login -h host acct-file

όπου

-c

εμφανίζεται αν η εργασία έχει αποσταλεί με **lpr -l**

width

είναι η τιμή από την ικανότητα **pw** (πλάτος σελίδας - **page width**) όπως προσδιορίζεται στο **/etc/printcap**, με προεπιλεγμένη τιμή το 132

length

είναι η τιμή από την ικανότητα **pl** (μήκος σελίδας - **page length**), με προεπιλεγμένη τιμή το 66

indent

είναι το μέγεθος της εσοχής (**indentation**) από το **lpr -i**, με προεπιλεγμένη τιμή 0

login

είναι το καταγεγραμμένο όνομα χρήστη που εκτυπώνει το αρχείο

host

είναι το όνομα του υπολογιστή από τον οποίο στάλθηκε η εργασία

`acct-file`

είναι το όνομα του αρχείου καταμέτρησης από την ικανότητα `af`.

•

Ένα φίλτρο μετατροπής μετατρέπει ένα αρχείο ειδικής μορφής σε ένα τύπο αρχείου κατ'άλληλο για εκτύπωση από τον συγκεκριμένο εκτυπωτή. Για παράδειγμα, τα δεδομένα στοιχειοθεσίας **ditroff** δεν μπορούν να εκτυπωθούν κατευθείαν, αλλά μπορείτε να εγκαταστήσετε ένα φίλτρο μετατροπής αρχείων **ditroff**, ώστε να μετατρέψετε τα δεδομένα **ditroff** σε μια μορφή που ο εκτυπωτής να μπορεί να αφομοιώσει και να τυπώσει. Θα μάθετε περισσότερα στην ενότητα Φίλτρα Μετατροπής. Τα φίλτρα μετατροπής επίσης χρειάζονται για να κάνετε αρίθμηση/καταμέτρηση, αν χρειάζεστε καταμέτρηση των εκτυπώσεων σας. Τα φίλτρα μετατροπής ξεκινούν με τις ακόλουθες παραμέτρους:

`filter-name -xpixel-width -ypixel-height -n login -h host acct-file`

όπου `pixel-width` είναι η τιμή από την ικανότητα `px` (προεπιλεγμένη τιμή 0) και `pixel-height` είναι η τιμή από την ικανότητα `py` (προεπιλεγμένη τιμή 0).

- Το φίλτρο εξόδου χρησιμοποιείται μόνον αν δεν υπ'άρχει φίλτρο κειμένου, ή αν είναι ενεργοποιημένες οι σελίδες κεφαλίδας. Διαβάστε τη σχετική ενότητα Φίλτρα Εξόδου, αν και από την εμπειρία μας μπορούμε να σας πούμε ότι χρησιμοποιούνται σπάνια. Υπάρχουν μόνο δύο παράμετροι για τα φίλτρα εξόδου:

`filter-name -wwidth -llength`

οι οποίες είναι πανομοιότυπες με τις παραμέτρους `-w` και `-l` των φίλτρων κειμένου.

Τα φίλτρα θα πρέπει επίσης να τερματίζουν με κάποια από τις ακόλουθες καταστάσεις εξόδου:

exit 0

Αν το φίλτρο τύπωσε επιτυχώς το αρχείο.

exit 1

Αν το φίλτρο απέτυχε να τυπώσει το αρχείο, αλλά θέλει το **LPD** να προσπαθήσει να εκτυπώσει το αρχείο ξανά. Το **LPD** θα ξεκινήσει ξανά το φίλτρο αν γίνει έξοδος με αυτή την κατάσταση.

exit 2

Αν το φίλτρο απέτυχε να εκτυπώσει το αρχείο και δεν θέλει το **LPD** να προσπαθήσει ξανά. Το **LPD** θα απορρίψει το αρχείο.

Το φίλτρο κειμένου που έρχεται με την κανονική έκδοση του FreeBSD, `/usr/libexec/lpr/lprf`, εκμεταλλεύεται τις παραμέτρους πλάτους και μήκους σελίδας για να προσδιορίσει πότε να αποστείλει το **form feed** και πως να κάνει καταμέτρηση. Χρησιμοποιεί τις παραμέτρους για `login`, `host`, και αρχείου καταμέτρησης για να δημιουργήσει τις σχετικές εγγραφές καταμέτρησης.

Αν είστε στη διαδικασία επιλογής φίλτρων, ελέγξτε αν είναι συμβατά με το **LPD**. Αν είναι συμβατά, τότε πρέπει να υποστηρίζουν την λίστα παραμέτρων που περιγράψαμε προηγουμένως. Αν σχεδιάζετε να γράψετε τα δικά σας φίλτρα γενικής χρήσης, τότε πρέπει να τα κάνετε να υποστηρίζουν την ίδια λίστα παραμέτρων και κωδικών εξόδου.

10.4.1.2 Συμβατότητα Εργασιών Απλού Κειμένου σε Εκτυπωτές PostScript®

Αν είστε ο μοναδικός χρήστης του Ε/Υ σας και του εκτυπωτή PostScript (ή άλλης γλώσσας εκτυπωτών), και είστε σίγουροι πως δεν πρόκειται να στείλετε ποτέ εκτυπώσεις απλού κειμένου στον εκτυπωτή σας και πως δεν θα χρησιμοποιήσετε τις υπηρεσίες των διαφόρων προγραμμάτων σας που θα θελήσουν να στείλουν απλό κείμενο στον εκτυπωτή σας, τότε δεν χρειάζεται να ασχοληθείτε καθόλου με αυτή την ενότητα.

Αλλά, αν επιθυμείτε να στείλετε τόσο εργασίες PostScript όσο και απλού κειμένου στον εκτυπωτή σας, τότε σας προτρέπουμε να προσθέσετε κάποιες ρυθμίσεις στην εγκατάσταση σας. Για να γίνει αυτό, θα πρέπει το φίλτρο κειμένου να ανιχνεύει αν η τρέχουσα εργασία είναι απλό κείμενο ή PostScript. Όλες οι εργασίες PostScript πρέπει να ξεκινούν με %! (αν ο εκτυπωτής σας χρησιμοποιεί άλλη γλώσσα, συμβουλευθείτε την τεκμηρίωση του). Αν είναι αυτοί οι πρώτοι δύο χαρακτήρες, τότε έχουμε PostScript, και η υπόλοιπη εργασία μπορεί να σταλεί απευθείας στον εκτυπωτή. Αν δεν είναι αυτοί οι πρώτοι δύο χαρακτήρες, τότε το φίλτρο θα μετατρέψει το κείμενο σε PostScript και θα τυπώσει το αποτέλεσμα.

Πως γίνεται αυτό;

Αν είστε κάτοχος σειριακού εκτυπωτή, ένας καλός τρόπος για να γίνει αυτό εφικτό είναι να εγκαταστήσετε το lprps. Το lprps είναι ένα φίλτρο εκτύπωσης PostScript που επικοινωνεί αμφίδρομα με τον εκτυπωτή. Ενημερώνει το αρχείο κατ'άστασης του εκτυπωτή με αναλυτικές πληροφορίες, ώστε οι χρήστες και οι διαχειριστές να μπορούν να δουν επακριβώς ποια είναι η κατ'άσταση του εκτυπωτή (όπως χαμηλή στ'αθμη toner ή πρόβλημα χαρτιού). Ακόμη πιο σημαντικό είναι πως περιέχει το πρόγραμμα psif που ανιχνεύει αν η εισερχόμενη εργασία είναι απλού κειμένου και καλεί το textps (ένα άλλο πρόγραμμα που περιέχεται στο lprps) να το μετατρέψει σε PostScript. Τέλος χρησιμοποιείται το lprps για να αποστείλει την εργασία στον εκτυπωτή.

Το lprps είναι μέρος της Συλλογής των Ports του FreeBSD (δείτε Ε Συλλογή των Ports). Φυσικά, μπορείτε να το κατεβάσετε, να το μεταγλωττίσετε και να το εγκαταστήσετε μόνοι σας. Μετά την εγκατάσταση του lprps, απλ'α προσδιορίστε τη διαδρομή προς το πρόγραμμα psif που είναι μέρος του lprps. Αν εγκαταστήσατε το lprps από την Συλλογή των Ports, τότε για τον σειριακό σας εκτυπωτή PostScript χρησιμοποιήστε την ακόλουθη καταχώριση στο αρχείο /etc/printcap:

```
:if=/usr/local/libexec/psif:
```

Θα πρέπει επίσης να καθορίσετε την ικανότητα xw η οποία ορίζει ότι το **LPD** θα χειρίζεται τον εκτυπωτή σε κατ'άσταση αν'αγνώσης και εγγραφής.

Αν έχετε παράλληλο εκτυπωτή PostScript (και για το λόγο αυτό δεν μπορείτε να χρησιμοποιήσετε αμφίδρομη επικοινωνία με τον εκτυπωτή, όπως απαιτείται από το lprps), μπορείτε να χρησιμοποιήσετε το ακόλουθο shell script ως φίλτρο κειμένου:

```
#!/bin/sh
#
# psif - Print PostScript or plain text on a PostScript printer
# Script version; NOT the version that comes with lprps
# Installed in /usr/local/libexec/psif
#

IFS="" read -r first_line
first_two_chars=`expr "$first_line" : '\(..\)`

if [ "$first_two_chars" = "%!" ]; then
```

```
#
# PostScript job, print it.
#
echo "$first_line" && cat && printf "\004" && exit 0
exit 2
else
#
# Plain text, convert it, then print it.
#
( echo "$first_line"; cat ) | /usr/local/bin/texttps && printf "\004" && exit 0
exit 2
fi
```

Στο παραπάνω script, το texttps είναι ένα πρόγραμμα που εγκαταστήσαμε ξεχωριστά για να μετατρέπουμε απλό κείμενο σε PostScript. Μπορείτε να χρησιμοποιείτε οποιοδήποτε πρόγραμμα μετατροπής από κείμενο-σε-PostScript. Ε Συλλογή των Ports (δείτε Ε Συλλογή των Ports) περιέχει επίσης ένα πλήρες πρόγραμμα μετατροπής από κείμενο σε PostScript, το a2ps που ίσως επιθυμείτε να διερευνήσετε.

10.4.1.3 Προσομοίωση PostScript για Εκτυπωτές που δεν το Υποστηρίζουν

Το PostScript είναι το *de facto* πρότυπο για στοιχειοθεσία και εκτύπωση υψηλής ποιότητας. Ωστόσο, το PostScript είναι κ'άπως δαπανηρό πρότυπο. Ευτυχώς, η Aladdin Enterprises παρέχει ένα παρεμφερές ελεύθερο PostScript που ονομάζεται **Ghostscript** και δουλεύει άψογα στο FreeBSD. Το Ghostscript διαβάζει τα περισσότερα αρχεία PostScript και μπορεί να αποδώσει τις σελίδες τους σε μεγάλη γκάμα συσκευών, συμπεριλαμβανοντας πολλούς τύπους εκτυπωτών που δεν υποστηρίζουν PostScript. Εγκαθιστώντας το **Ghostscript** και χρησιμοποιώντας ένα ειδικό φίλτρο κειμένου για τον εκτυπωτή σας, μπορείτε να κ'άνετε τον κοινό εκτυπωτή σας να λειτουργεί σαν ένας πραγματικός εκτυπωτής PostScript.

Το **Ghostscript** βρίσκεται στην Συλλογή των Ports του FreeBSD, και μάλιστα σε πολλές εκδόσεις. Ε πιο διαδεδομένη είναι το print/ghostscript-gpl.

Για να κ'άνετε προσομοίωση PostScript, πρέπει το φίλτρο κειμένου να ανιχνεύσει αν εκτυπώνετε αρχείο PostScript. Ε'αν όχι, τότε το φίλτρο θα περάσει το αρχείο κατευθείαν στον εκτυπωτή. Διαφορετικά, θα χρησιμοποιήσει το **Ghostscript** για να μετατρέψει αρχικά το αρχείο σε ένα τύπο που θα καταλαβαίνει ο εκτυπωτής.

Ιδού ένα παράδειγμα: το ακόλουθο script είναι ένα φίλτρο κειμένου για εκτυπωτές Hewlett Packard DeskJet 500. Για άλλους εκτυπωτές, αντικαταστήστε το όρισμα -sDEVICE στην εντολή gs (**Ghostscript**). (Πληκτρολογήστε gs -h για να δείτε την λίστα συσκευών που υποστηρίζει η τρέχουσα εγκατάσταση του **Ghostscript**.)

```
#!/bin/sh
#
# ifhp - Print Ghostscript-simulated PostScript on a DeskJet 500
# Installed in /usr/local/libexec/ifhp
#
# Treat LF as CR+LF (to avoid the "staircase effect" on HP/PCL
# printers):
#
```

```
printf "\033&k2G" || exit 2

#
# Read first two characters of the file
#
IFS="" read -r first_line
first_two_chars=`expr "$first_line" : '\(..\)'`

if [ "$first_two_chars" = "%!" ]; then
    #
    # It is PostScript; use Ghostscript to scan-convert and print it.
    #
    /usr/local/bin/gs -dSAFER -dNOPAUSE -q -sDEVICE=djet500 \
        -sOutputFile=- - && exit 0
else
    #
    # Plain text or HP/PCL, so just print it directly; print a form feed
    # at the end to eject the last page.
    #
    echo "$first_line" && cat && printf "\033&l0H" &&
exit 0
fi

exit 2
```

Τέλος, χρειάζεται να ενημερώσετε το **LPD** για το φίλτρο με την ικανότητα `if`:

```
:if=/usr/local/libexec/ifhp:
```

Αυτό είναι όλο. Μπορείτε να πληκτρολογήσετε `lpr plain.text` και `lpr whatever.ps` και τα δύο θα εκτυπωθούν επιτυχώς.

10.4.1.4 Φίλτρα Μετατροπής

Το επόμενο βήμα μετ'ά την ολοκλήρωση της απλής εγκατάστασης που περιγράψαμε στις Βασικές Ρυθμίσεις Εκτυπωτών, είναι συνήθως η εγκατάσταση φίλτρων μετατροπής για τους τύπους αρχείων που προτιμάτε (εκτός από απλό κείμενο ASCII).

10.4.1.4.1 Γιατί να εγκαταστήσετε Φίλτρα Μετατροπής;

Τα φίλτρα μετατροπής κάνουν την εκτύπωση διαφόρων τύπων αρχείων εύκολη υπόθεση. Για παρ'αδειγμα, ας υποθέσουμε ότι έχουμε να κάνουμε αρκετή εργασία με το σύστημα στοιχειοθεσίας **TeX**, και ότι έχουμε εκτυπωτή **PostScript**. Κ'αθε φορά που δημιουργούμε ένα αρχείο **DVI** με το **TeX**, δεν μπορούμε να εκτυπώσουμε κατευθείαν έως ότου να μετατρέψουμε το αρχείο **DVI** σε **PostScript**. Ε ακολουθία εντολών που πρέπει να ακολουθήσουμε είναι:

```
% dvips seaweed-analysis.dvi
% lpr seaweed-analysis.ps
```


Με την χρήση ενός φίλτρου μετατροπής για αρχεία **DVI**, μπορούμε να αποφύγουμε την μετατροπή που πρέπει να κάνουμε κάθε φορά χειροκίνητα, καλώντας το **LPD** να κάνει τη δουλειά για μας. Τώρα, κάθε φορά που έχουμε ένα αρχείο **DVI**, για να το τυπώσουμε χρειάζεται μόνο ένα βήμα:

```
% lpr -d seaweed-analysis.dvi
```

Έχουμε αναθέσει στο **LPD** να κάνει τη μετατροπή του αρχείου **DVI** προσθέτοντας του την επιλογή **-d**. Ενότητα Επιλογές Μορφοποίησης και Μετατροπής περιέχει τους πίνακες επιλογής μετατροπών.

Για κάθε επιλογή μετατροπής που θέλετε να υποστηρίξετε από ένα εκτυπωτή, πρέπει να εγκαταστήσετε ένα φίλτρο μετατροπής και να ορίσετε την διαδρομή του στο αρχείο `/etc/printcap`. Ένα φίλτρο μετατροπής είναι σαν το φίλτρο κειμένου στην απλή εγκατάσταση εκτυπωτή (δείτε την ενότητα Εγκατάσταση Φίλτρου Κειμένου) με μόνη διαφορά πως αντί το φίλτρο να εκτυπώνει απλό κείμενο, μετατρέπει το αρχείο σε μια διαφορετική μορφή ώστε να είναι κατανοητό από τον εκτυπωτή.

10.4.1.4.2 Ποιο Φίλτρο Μετατροπής θα Πρέπει να Εγκαταστήσω;

Θα πρέπει να εγκαθιστάτε τα φίλτρα μετατροπής που νομίζετε πως θα χρησιμοποιήσετε. Αν εκτυπώνετε αρκετά δεδομένα **DVI**, τότε είναι λογικό να συμπεριλάβετε ένα φίλτρο μετατροπής **DVI**. Αν εκτυπώνετε συχνά δεδομένα **troff**, θα θέλετε να εγκαταστήσετε ένα φίλτρο **troff**.

Ο ακόλουθος πίνακας συνοψίζει τα φίλτρα με τα οποία συνεργάζεται το **LPD**, τις καταχωρίσεις της αντίστοιχης ικανότητας στο αρχείο `/etc/printcap`, και πως να τις καλέσετε μέσω της εντολής **lpr**:

Τύπος αρχείου	Ικανότητα <code>/etc/printcap</code>	Παράμετρος εντολής lpr
cifplot	cf	-c
DVI	df	-d
plot	gf	-g
ditroff	nf	-n
FORTTRAN text	rf	-f
troff	tf	-t
raster	vf	-v
plain text	if	none, -p, or -l

Στο παράδειγμα μας, αν χρησιμοποιήσουμε **lpr -d** σημαίνει ότι ο εκτυπωτής χρειάζεται την ικανότητα **df** στην καταχώριση του στο `/etc/printcap`.

Αν και κάποιοι μπορεί να ισχυριστούν το αντίθετο, μερικοί τύποι αρχείων όπως είναι τα κείμενα και γραφικά **FORTTRAN** είναι ξεπερασμένα. Μπορείτε να δώσετε νέα πνοή σε αρχεία αυτού του τύπου (ή και οποιασδήποτε άλλης μορφής εξόδου), εγκαθιστώντας προσαρμοσμένα φίλτρα. Για παράδειγμα, ως υποθέσουμε ότι θα θέλατε να εκτυπώσετε κατευθείαν αρχεία **Printerleaf** (αρχεία προερχόμενα από το πρόγραμμα επιτραπέζιας τυπογραφίας **Interleaf**), αλλά δεν θα εκτυπώσετε ποτέ διαγράμματα (plots). Θα μπορούσατε να εγκαταστήσετε ένα φίλτρο μετατροπής αρχείων **Printerleaf** υπό την ικανότητα **gf** και να εκπαιδεύσετε τους χρήστες σας ότι η εντολή **lpr -g** σημαίνει “τύπωσε αρχεία **Printerleaf**.”

10.4.1.4.3 Εγκατάσταση Φίλτρων Μετατροπών

Από τη στιγμή που τα φίλτρα μετατροπής είναι προγράμματα που δεν ανήκουν στο βασικό σύστημα

εγκατάστασης του **FreeBSD**, είναι πιο σωστό να εγκατασταθούν στον κατ'άλογο `/usr/local`. Ένας συνήθης προορισμός των προγραμμάτων αυτών είναι ο κατ'άλογος `/usr/local/libexec`, μια που πρόκειται για εξειδικευμένα προγράμματα που εκτελούνται μόνο από το **LPD**. Οι απλοί χρήστες δεν θα χρειαστεί ποτέ να τα εκτελέσουν.

Για να ενεργοποιήσετε ένα φίλτρο μετατροπής, προσδιορίστε τη διαδρομή του στο αρχείο `/etc/printcap`, αλλάζοντας την κατ'άλληλη ικανότητα στον εκτυπωτή που επιθυμείτε να το χρησιμοποιήσετε.

Στο παρ'αδειγμα μας, θα προσθέσουμε το φίλτρο μετατροπής **DVI** στην καταχώριση μας για τον εκτυπωτή με το όνομα `bamboo`. Ακολουθεί, λοιπόν, το παρ'αδειγμα για το αρχείο `/etc/printcap`, με την νέα ικανότητα `df` για τον εκτυπωτή `bamboo`:

```
#
# /etc/printcap for host rose - added df filter for bamboo
#
rattan|line|diablo|lp|Diablo 630 Line Printer:\
    :sh:sd=/var/spool/lpd/rattan:\
    :lp=/dev/lpt0:\
    :if=/usr/local/libexec/if-simple:

bamboo|ps|PS|S|panasonic|Panasonic KX-P4455 PostScript v51.4:\
    :sh:sd=/var/spool/lpd/bamboo:\
    :lp=/dev/ttyu5:ms#-parenb cs8 clocal crtscts:rw:\
    :if=/usr/local/libexec/psif:\
    :df=/usr/local/libexec/psdf:
```

Το φίλτρο **DVI** είναι ένα `shell script` που ονομάζεται `/usr/local/libexec/psdf`, το οποίο και παραθέτουμε παρακάτω:

```
#!/bin/sh
#
# psdf - DVI to PostScript printer filter
# Installed in /usr/local/libexec/psdf
#
# Invoked by lpd when user runs lpr -d
#
exec /usr/local/bin/dvips -f | /usr/local/libexec/lprps "$@"
```

Αυτό το `script` τρέχει το `dvips` σε κατ'άσταση φίλτρου (με την παράμετρο `-f`) στην `standard input`, από όπου και λαμβάνει την εργασία προς εκτύπωση. Αυτό ξεκινά το φίλτρο εκτύπωσης **PostScript** `lprps` (δείτε την ενότητα *Συμβατότητα Εργασιών Απλού Κειμένου σε εκτυπωτές PostScript*) δίνοντας του και τις παραμέτρους που πέρασε το **LPD** στο παραπάνω `script`. Το `lprps` θα χρησιμοποιήσει αυτές τις παραμέτρους για την καταμέτρηση των εκτυπωμένων σελίδων.

10.4.1.4.4 Ακόμα μερικά Παραδείγματα Φίλτρων Μετατροπής

Από τη στιγμή που δεν υπάρχει αυτοματοποιημένη μέθοδος για την εγκατάσταση των φίλτρων μετατροπής,ας μας επιτραπεί να παρέχουμε μερικά ακόμη παραδείγματα. Μπορείτε να τα χρησιμοποιήσετε σαν οδηγό για την δημιουργία των δικών σας φίλτρων. Αν νομίζετε πως είναι κατ'άλληλα για την περίπτωση σας μπορείτε να τα χρησιμοποιήσετε και κατευθείαν.

Αυτό το παράδειγμα script είναι ένα φίλτρο μετατροπής ράστερ (αρχείου GIF για την ακρίβεια) για έναν εκτυπωτή Hewlett Packard LaserJet III-Si:

```
#!/bin/sh
#
# hpvf - Convert GIF files into HP/PCL, then print
# Installed in /usr/local/libexec/hpvf

PATH=/usr/X11R6/bin:$PATH; export PATH
giftopnm | pmtopgm | pgmtopbm | pbmtolj -resolution 300 \
    && exit 0 \
    || exit 2
```

Δουλεύει ως εξής: μετατρέπει το αρχείο GIF σε ένα γενικό φορητό τύπο **anymap**, εν συνεχεία το μετατρέπει σε ένα φορητό τύπο **graymap**, έπειτα σε ένα φορητό τύπο **bitmap**, και τέλος το μετατρέπει σε δεδομένα συμβατά με **PCL** για τον **LaserJet**.

Εδώ είναι το αρχείο `/etc/printcap` με μια καταχώριση για έναν εκτυπωτή που χρησιμοποιεί το παραπάνω φίλτρο:

```
#
# /etc/printcap for host orchid
#
teak|hp|laserjet|Hewlett Packard LaserJet 3Si:\
    :lp=/dev/lpt0:sh:sd=/var/spool/lpd/teak:mx#0:\
    :if=/usr/local/libexec/hpif:\
    :vf=/usr/local/libexec/hpvf:
```

Το ακόλουθο script είναι ένα φίλτρο μετατροπής δεδομένων **troff** από το σύστημα στοιχειοθεσίας **groff** για τον εκτυπωτή **PostScript** με όνομα **bamboo**:

```
#!/bin/sh
#
# pstf - Convert groff's troff data into PS, then print.
# Installed in /usr/local/libexec/pstf
#
exec grops | /usr/local/libexec/lprps "$@"
```

Το παραπάνω script χρησιμοποιεί πάλι το **lprps** για να χειριστεί την επικοινωνία με τον εκτυπωτή. Αν ο εκτυπωτής ήταν σε παράλληλη πόρτα τότε θα είχαμε, αντιθέτως, χρησιμοποιήσει το ακόλουθο script:

```
#!/bin/sh
#
# pstf - Convert groff's troff data into PS, then print.
# Installed in /usr/local/libexec/pstf
#
exec grops
```

Εδώ είναι η καταχώριση που χρειάζεται να προσθέσουμε στο `/etc/printcap` για να ενεργοποιήσουμε το φίλτρο:

```
:tf=/usr/local/libexec/pstf:
```

Εδώ είναι ένα παράδειγμα που μας επιτρέπει να εκτυπώσουμε παλαιό κώδικα της FORTRAN. Είναι ένα φίλτρο κειμένου για FORTRAN για οποιονδήποτε εκτυπωτή μπορεί να εκτυπώσει κατευθείαν απλό κείμενο. Θα το εγκαταστήσουμε για έναν εκτυπωτή που ονομάζεται teak:

```
#!/bin/sh
#
# hprf - FORTRAN text filter for LaserJet 3si:
# Installed in /usr/local/libexec/hprf
#

printf "\033&k2G" && fpr && printf "\033&l0H" &&
exit 0
exit 2
```

Και θα προσθέσουμε αυτή τη γραμμή στο /etc/printcap για να ενεργοποιήσουμε το φίλτρο για τον εκτυπωτή teak:

```
:rf=/usr/local/libexec/hprf:
```

Και ένα τελευταίο κ'άπως περίπλοκο παράδειγμα: Θα προσθέσουμε ένα φίλτρο DVI στον εκτυπωτή LaserJet teak που αναφέραμε προηγούμενα. Καταρχήν το εύκολο μέρος: αναβαθμίζουμε το /etc/printcap με την τοποθεσία όπου βρίσκεται το φίλτρο DVI:

```
:df=/usr/local/libexec/hpdf:
```

Τώρα, το δύσκολο μέρος: η κατασκευή του φίλτρου. Θα χρειαστούμε ένα πρόγραμμα μετατροπής από DVI-σε-LaserJet/PCL. Στην Συλλογή των Ports του FreeBSD (δείτε Συλλογή των Ports) υπ'άρχει ένα τέτοιο πρόγραμμα: Το όνομα του πακέτου είναι dvi2xx. Εγκατάσταση του πακέτου, μας παρέχει ακριβώς το πρόγραμμα που χρειαζόμαστε, το dvilj2p, το οποίο μετατρέπει τον κώδικα DVI σε κώδικα συμβατό με LaserJet IIp, LaserJet III, και LaserJet 2000.

Το dvilj2p κ'άνει το φίλτρο hpdf αρκετά περίπλοκο από τη στιγμή που το dvilj2p δε μπορεί να διαβάσει από το standard input. Χρειάζεται να δουλέψει με κ'αποιο όνομα αρχείου. Ακόμη χειρότερα, το όνομα του αρχείου πρέπει να τελειώνει σε .dvi κι επομένως η χρήση του /dev/fd/0 ως standard input είναι προβληματική. Θα μπορούσαμε να αντιμετωπίσουμε το πρόβλημα δημιουργώντας (συμβολικούς) δεσμούς με κ'αποιο προσωρινό όνομα αρχείου (που να τελειώνει σε .dvi) για το /dev/fd/0, και με αυτό τον τρόπο να εξαναγκάσουμε το dvilj2p να διαβάσει από το standard input.

Ακόμη ένα πρόβλημα που προκύπτει είναι το γεγονός πως δεν μπορούμε να χρησιμοποιήσουμε το /tmp για τον προσωρινό δεσμό. Οι συμβολικοί δεσμοί ανήκουν στον χρήστη και στην ομάδα bin, ενώ το φίλτρο τρέχει σαν χρήστης daemon. Επίσης στον κατ'αλολο /tmp είναι ενεργό το sticky bit. Το φίλτρο μπορεί να δημιουργήσει το δεσμό, αλλά δεν θα είναι ικανό να τον εξαλείψει και να τον αφαιρέσει από τη στιγμή που αυτός θα ανήκει σε διαφορετικό χρήστη.

Αντίθετα, το φίλτρο θα φτιάξει το συμβολικό link στον τρέχοντα κατ'αλολο, που είναι ο κατ'αλολος παροχέτευσης (spooling) (και που προσδιορίζεται από την ικανότητα sd στο /etc/printcap). Αυτό είναι το τέλειο μέρος για να δουλεύουν τα φίλτρα, ειδικά λόγω του ότι (μερικές φορές) υπ'άρχει περισσότερος ελεύθερος χώρος στο δίσκο στον κατ'αλολο παροχέτευσης (spool) από ότι στο /tmp.

Και τελικά, ιδού το φίλτρο:

```
#!/bin/sh
#
```

```
# hpdf - Print DVI data on HP/PCL printer
# Installed in /usr/local/libexec/hpdf

PATH=/usr/local/bin:$PATH; export PATH

#
# Define a function to clean up our temporary files. These exist
# in the current directory, which will be the spooling directory
# for the printer.
#
cleanup() {
    rm -f hpdf$$dvi
}

#
# Define a function to handle fatal errors: print the given message
# and exit 2. Exiting with 2 tells LPD to do not try to reprint the
# job.
#
fatal() {
    echo "$@" 1>&2
    cleanup
    exit 2
}

#
# If user removes the job, LPD will send SIGINT, so trap SIGINT
# (and a few other signals) to clean up after ourselves.
#
trap cleanup 1 2 15

#
# Make sure we are not colliding with any existing files.
#
cleanup

#
# Link the DVI input file to standard input (the file to print).
#
ln -s /dev/fd/0 hpdf$$dvi || fatal "Cannot symlink /dev/fd/0"

#
# Make LF = CR+LF
#
printf "\033&k2G" || fatal "Cannot initialize printer"

#
# Convert and print. Return value from dvi2p does not seem to be
# reliable, so we ignore it.
#
dvi2p -M1 -q -e- dfhp$$dvi

#
```

```
# Clean up and exit
#
cleanup
exit 0
```

10.4.1.4.5 Αυτοματοποιημένες Μετατροπές: Μία Εναλλακτική στα Φίλτρα Μετατροπής

Όλα τα φίλτρα μετατροπής μπορεί να πληρούν το περιβάλλον εκτυπώσεων σας, αλλά υποχρεώνουν τον χρήστη να προσδιορίζει (στην γραμμή εντολών του `lpr(1)`) ποιό από αυτά θα χρησιμοποιηθεί. Αν οι χρήστες σας δεν είναι ιδιαίτερα εξοικειωμένοι με τους `E/Y`, το να πρέπει να αναφέρουν κάθε φορά ένα φίλτρο πιθανώς να είναι ενοχλητικό. Είναι ακόμα χειρότερο ωστόσο να γίνει λανθασμένη επιλογή φίλτρου, το οποίο θα εκτελεστεί σε ακατάλληλο για αυτό τύπο αρχείου, και θα προκαλέσει την σπατάλη εκατοντάδων σελίδων χαρτιού.

Αντί να εγκαταστήσετε οποιοδήποτε φίλτρο μετατροπής, μπορεί να θέλετε να δοκιμάσετε να έχετε ένα φίλτρο κειμένου (αφού είναι το προεπιλεγμένο φίλτρο) που να ανιχνεύει τον τύπο του αρχείου που έχει ζητηθεί να εκτυπωθεί και να εκτελεί αυτόματα το κατάλληλο φίλτρο μετατροπής. Εργαλεία σαν το `file` μπορούν να σας βοηθήσουν. Μπορεί να είναι δύσκολο να προσδιοριστούν οι διαφορές μεταξύ κάποιων τύπων αρχείων—αλλά, φυσικά, μπορείτε πάντα να παρέχετε φίλτρα μετατροπής ειδικά για αυτές τις περιπτώσεις.

Ε Συλλογή των Ports του FreeBSD έχει ένα φίλτρο κειμένου που εκτελεί αυτόματες μετατροπές και ονομάζεται `apsfilter`. Μπορεί να ανιχνεύει απλό κείμενο, `PostScript`, `DVI` και σχεδόν οποιοδήποτε τύπο αρχείου, να εκτελεί την κατάλληλη μετατροπή, και να εκτυπώνει.

10.4.1.5 Φίλτρα Εξόδου

Το σύστημα παροχέτευσης **LPD** υποστηρίζει έναν ακόμη τύπο φίλτρου που ίσως να μην έχετε εξερευνήσει ακόμα: το φίλτρο εξόδου. Το φίλτρο εξόδου προορίζεται μόνο για εκτύπωση απλού κειμένου, όπως το φίλτρο κειμένου, αλλά με πολλές απλοποιήσεις. Εάν χρησιμοποιείτε φίλτρο εξόδου αλλά όχι φίλτρο κειμένου, τότε:

- Το **LPD** ξεκινά ένα φίλτρο εξόδου μόνο μια φορά για όλη την εργασία, αντί ένα χωριστό για κάθε αρχείο της εργασίας.
- Το **LPD** δεν φροντίζει να αναγνωρίσει την αρχή ή το τέλος των αρχείων μέσα στην ίδια την εργασία όταν χρησιμοποιείται το φίλτρο εξόδου.
- Το **LPD** δεν περνάει στο φίλτρο τα δεδομένα εισόδου του χρήστη ή το όνομα του μηχανήματος, επομένως δεν προορίζεται για καταμέτρηση εκτυπωμένων σελίδων. Το φίλτρο εξόδου δέχεται μόνος τις παραμέτρους:

```
filter-name -wwidth -llength
```

Όπου το `width` είναι από την ικανότητα `pw` και το `length` είναι από την ικανότητα `pl` για τον συγκεκριμένο εκτυπωτή.

Μην παρασύρεστε από την απλότητα του φίλτρου εξόδου. Αν επιθυμείτε κάθε αρχείο μιας εργασίας να ξεκινά σε μια νέα σελίδα, το φίλτρο εξόδου δεν κάνει για σας. Χρησιμοποιήστε ένα φίλτρο κειμένου (γνωστό και ως φίλτρο εισόδου). Δείτε την ενότητα *Εγκατάσταση Φίλτρου Κειμένου*.

Επιπλέον, ένα φίλτρο εξόδου είναι στην πραγματικότητα πιο περίπλοκο αφού πρέπει να εξετάζει την ροή των byte που αποστέλλεται προς αυτό για ειδικούς χαρακτήρες flag και πρέπει να στέλνει σήματα στον εαυτό του για λογαριασμό του **LPD**.

Ωστόσο, ένα φίλτρο εξόδου είναι αναγκαίο αν θέλετε σελίδες κεφαλίδας και χρειάζεται να στέλνετε ακολουθίες διαφυγής ή άλλες ακολουθίες αρχικοποίησης προκειμένου να τις εκτυπώσετε. (Αλλά είναι επίσης μ'αταιο αν θέλετε να χρεώνετε σελίδες κεφαλίδας στον λογαριασμό του αντίστοιχου χρήστη, από τη στιγμή που το **LPD** δεν στέλνει καμιά πληροφορία για τον χρήστη ή τον υπολογιστή στο φίλτρο εξόδου.)

Το **LPD** επιτρέπει την συνύπαρξη ενός φίλτρου εξόδου και άλλων φίλτρων (κειμένου ή διαφορετικού τύπου) στον ίδιο εκτυπωτή. Σε αυτές τις περιπτώσεις, το **LPD** θα ξεκινά το φίλτρο εξόδου μόνο για την εκτύπωση της σελίδας κεφαλίδας (δείτε την ενότητα Σελίδες Κεφαλίδας). Το **LPD** θα αναμένει το φίλτρο εξόδου να σταματήσει από μόνο του όταν του στείλει δύο bytes: ένα ASCII 031 ακολουθούμενο από ένα ASCII 001. Όταν ένα φίλτρο εξόδου βλέπει αυτά τα δύο bytes (031, 001), θα πρέπει να σταματά στέλνοντας σήμα SIGSTOP στον εαυτό του. Όταν το **LPD** ολοκληρώσει την εκτέλεση και των υπολοίπων φίλτρων, θα επανεκκινήσει το φίλτρο εξόδου στέλνοντας του το σήμα SIGCONT.

Αν υπ'άρχει φίλτρο εξόδου, αλλά δεν υπ'άρχει φίλτρο κειμένου και το **LPD** δουλεύει σε εργασία απλού κειμένου, το **LPD** χρησιμοποιεί το φίλτρο εξόδου για την εκτέλεση της εργασίας. Όπως αναφέραμε και παραπάνω, το φίλτρο εξόδου θα εκτυπώσει κ'άθε αρχείο εργασίας στη σειρά, δίχως δυνατότητα παρεμβολής κενής σελίδας ή άλλων ρυθμίσεων στην τροφοδοσία χαρτιού, και πιθανώς αυτό να μην είναι επιθυμητό. Σχεδόν σε όλες τις περιπτώσεις, θα χρειαστείτε ένα φίλτρο κειμένου.

Το πρόγραμμα lpf, που αναφέραμε νωρίτερα σαν φίλτρο κειμένου, μπορεί να τρέξει και σαν φίλτρο εξόδου. Αν χρειάζεστε ένα γρήγορο φίλτρο εξόδου αλλά δεν θέλετε να γράψετε τον κώδικα ανίχνευσης των byte και τον κώδικα αποστολής σημμάτων, δοκιμάστε το lpf. Μπορείτε επίσης να χρησιμοποιήσετε το lpf μέσα από ένα shell script το οποίο θα χειρίζεται τους κωδικούς αρχικοποίησης που ίσως να χρειάζεται ο εκτυπωτής.

10.4.1.6 lpf: ένα Φίλτρο Κειμένου

Το πρόγραμμα /usr/libexec/lpr/lpf που παρέχεται με τη διανομή εκτελέσιμων του FreeBSD είναι ένα φίλτρο κειμένου (φίλτρο εισόδου) που μπορεί να παραγραφοποιεί την έξοδο (εργασίες που έχουν σταλεί με lpr -i), να επιτρέπει την διέλευση literal χαρακτήρων (εργασίες που έχουν σταλεί με lpr -l), να ρυθμίζει την θέση εκτύπωσης με τη χρήση χαρακτήρων backspace και tab στην εργασία, και να κάνει καταμέτρηση των εκτυπωμένων σελίδων. Επίσης μπορεί να ενεργεί και σαν φίλτρο εξόδου.

Το lpf είναι κατ'αλληλο για διάφορα περιβάλλοντα εκτύπωσης. Αν και δεν έχει δυνατότητα αποστολής ακολουθιών αρχικοποίησης στον εκτυπωτή, είναι εύκολο να γράψετε ένα shell script για να κάνετε την απαραίτητη αρχικοποίηση και να εκτελέσετε έπειτα το lpf.

Για να κάνει σωστά καταμέτρηση σελίδων, το lpf χρειάζεται κατ'αλληλες τιμές για τις ικανότητες pw και pl στο αρχείο /etc/printcap. Χρησιμοποιεί αυτές τις τιμές για να προσδιορίσει πόσο κείμενο μπορεί να χωρέσει σε μία σελίδα και από πόσες σελίδες αποτελείται η εργασία του χρήστη. Για περισσότερες πληροφορίες σχετικά με την καταμέτρηση σελίδων, συμβουλευτείτε την Καταμέτρηση Χρήσης Εκτυπωτών.

10.4.2 Σελίδες Κεφαλίδας

Αν έχετε αρκετούς χρήστες, και όλοι τους χρησιμοποιούν διάφορους εκτυπωτές, τότε πιθανώς να θεωρείτε τις σελίδες κεφαλίδας ως αναγκαίο κακό.

Οι σελίδες κεφαλίδας, γνωστές επίσης και ως *banner* ή σελίδες *burst* αναγνωρίζουν σε ποιον ανήκουν οι εργασίες μετά την εκτύπωση τους. Συνήθως τυπώνονται με μεγάλα, έντονα γράμματα, και ίσως με διακοσμητικά περιγράμματα, ώστε σε μια στοίβα εκτυπώσεων να ξεχωρίζουν από τα πραγματικά έγγραφα εργασιών των χρηστών. Επιτρέπουν έτσι στους χρήστες να βρίσκουν γρήγορα τις εργασίες τους. Το προφανές μειονέκτημα σε μια σελίδα κεφαλίδας είναι πως πρόκειται να εκτυπωθεί μια ακόμα σελίδα για κάθε μία εργασία. Ε εφήμερη χρησιμότητα τους διαρκεί λίγα λεπτά, και ο προορισμός τους είναι ο κ'άδος αχρήστων/ανακύκλωσης. (Παρατηρήστε πως οι σελίδες κεφαλίδας είναι αν'α εργασία, και όχι αν'α αρχείο σε μια εργασία, επομένως το αχρηστευμένο χαρτί ίσως να μην είναι τόσο πολύ).

Το σύστημα **LPD** μπορεί να παρέχει αυτόματα σελίδες κεφαλίδας για τις εκτυπώσεις σας, αν ο εκτυπωτής σας μπορεί να εκτυπώσει άμεσα απλό κείμενο. Αν έχετε εκτυπωτή PostScript, θα χρειαστείτε ένα εξωτερικό πρόγραμμα για να δημιουργήσετε την σελίδα κεφαλίδας. Δείτε το Σελίδες Κεφαλίδας σε Εκτυπωτές PostScript.

10.4.2.1 Ενεργοποίηση Σελίδων Κεφαλίδας

Στην ενότητα Βασικές Ρυθμίσεις Εκτυπωτών, απενεργοποιήσαμε τις σελίδες κεφαλίδας με την καταχώριση `sh` (σημαίνει "suppress header") στο αρχείο `/etc/printcap`. Για να ενεργοποιήσετε τις σελίδες κεφαλίδας για κ'αποιον εκτυπωτή, απλ'α αφαιρέστε την ικανότητα `sh`.

Ακούγεται εύκολο, δεν νομίζετε;

Έτσι είναι. Ίσως χρειαστεί να παρέχετε ένα φίλτρο εξόδου για να στείλετε εντολές αρχικοποίησης στον εκτυπωτή. Εδώ είναι ένα παράδειγμα φίλτρου εξόδου για εκτυπωτές συμβατούς με τον τύπο PCL της Hewlett Packard:

```
#!/bin/sh
#
# hpoj - Output filter for Hewlett Packard PCL-compatible printers
# Installed in /usr/local/libexec/hpoj

printf "\033&k2G" || exit 2
exec /usr/libexec/lpr/lpf
```

Προσδιορίστε την διαδρομή προς το φίλτρο εξόδου στην ικανότητα `of`. Δείτε την ενότητα Φίλτρα Εξόδου για περισσότερες πληροφορίες.

Εδώ είναι ένα παράδειγμα αρχείου `/etc/printcap` για τον εκτυπωτή `teak` από το προηγούμενο παράδειγμα. Ενεργοποιήσαμε τις σελίδες κεφαλίδας και προσθέσαμε το παραπάνω φίλτρο εξόδου:

```
#
# /etc/printcap for host orchid
#
teak|hp|laserjet|Hewlett Packard LaserJet 3Si:\
:lp=/dev/lpt0:sd=/var/spool/lpd/teak:mx#0:\
:if=/usr/local/libexec/hpif:\
:vf=/usr/local/libexec/hpvf:\
:of=/usr/local/libexec/hpoj:
```

Τώρα, όταν οι χρήστες εκτυπώνουν εργασίες στον teak, θα παίρνουν και μία σελίδα κεφαλίδας αν'α εργασία. Αν οι χρήστες θέλουν να ξοδεύουν χρόνο ψ'αχνοντας για τις εκτυπώσεις τους, μπορούν να παρεμποδίσουν τις σελίδες κεφαλίδας αποστέλλοντας τις εργασίες τους με lpr -h. Δείτε την ενότητα Επιλογές Σελίδων Κεφαλίδας για περισσότερες επιλογές του lpr(1).

Όξιᾶβύος: Το LPD στέλνει το χαρακτήρα αλλαγῆς σελίδας (form feed) αμέσως μετ'α τη σελίδα κεφαλίδας. Αν ο εκτυπωτῆς σας χρησιμοποιεί διαφορετικὸ χαρακτήρα ἢ ακολουθία χαρακτήρων για την αλλαγή σελίδας, προσδιορίστε τα με την ικανότητα ff στο αρχείο /etc/printcap.

10.4.2.2 Ἐλεγχος Σελίδων Κεφαλίδας

Μετ'α την ενεργοποίηση των σελίδων κεφαλίδας, το LPD θα παρ'αγει μία επιμήκη κεφαλίδα, μία ολόκληρη σελίδα με μεγάλα γρ'άμματα που προσδιορίζει τον χρήστη, τον υπολογιστή (host), και την εργασία. Εδώ είναι ένα παρ'αδειγμα (η kelly εκτύπωσε την εργασία με ὄνομα "outline" από τον υπολογιστῆ rose):

```

k          ll          ll
k          l           l
k          l           l
k  k      eeee       l   l   y   y
k  k      e   e      l   l   y   y
k k      eeeeeee     l   l   y   y
kk k      e          l   l   y   y
k  k      e   e      l   l   y   yy
k  k      eeee       ll    ll   yyy y
                                y
                                y   y
                                yyyy

                                ll
                                l    i
                                t    l
                                t    l
oooo   u   u   ttttt   l    ii   n nnn   eeee
o   o   u   u   t      l    i    nn   n   e   e
o   o   u   u   t      l    i    n   n   eeeee
o   o   u   uu   t  t   l    i    n   n   e   e
oooo   uuu u   tt      ll    iii   n   n   eeee

r rrr      oooo      ssss      eeee
```



```

rr   r   o   o   s   s   e   e
r     o   o   ss   eeeeeee
r     o   o   ss   e
r     o   o   s   s   e   e
r     oooo   ssss   eeee

```

Job: outline

Date: Sun Sep 17 11:04:58 1995

Το **LPD** προσθέτει μια εντολή αλλαγής σελίδας (form feed) μετ'α από αυτό το κείμενο έτσι ώστε η εργασία να ξεκινήσει σε νέα σελίδα (εκτός αν έχετε προσδιορίσει την ικανότητα sf (suppress form feeds) για τον εκτυπωτή στο αρχείο /etc/printcap).

Αν προτιμάτε, το **LPD** μπορεί να φτιάξει μια μικρότερου μήκους κεφαλίδα. Προσδιορίστε sb (short banner) στο αρχείο /etc/printcap. Η σελίδα κεφαλίδας θα μοιάζει σαν αυτή:

rose:kelly Job: outline Date: Sun Sep 17 11:07:51 1995

Το **LPD** τυπώνει (από προεπιλογή) πρώτα την σελίδα κεφαλίδας, και μετ'α την εργασία. Για να αντιστρέψετε την σειρά, χρησιμοποιήστε την ικανότητα hl (header last) στο αρχείο /etc/printcap.

10.4.2.3 Καταμέτρηση με Σελίδες Κεφαλίδας

Η χρήση των προεγκατεστημένων σελίδων κεφαλίδας του **LPD** ουσιαστικά υποχρεώνουν την τήρηση του παρακάτω κανόνα όταν κάνουμε καταμέτρηση χρήσης του εκτυπωτή: Οι σελίδες κεφαλίδας πρέπει να διατίθενται ελεύθερα (δίχως χρέωση).

Γιατί;

Διότι το φίλτρο εξόδου είναι το μοναδικό εξωτερικό πρόγραμμα που έχει τον έλεγχο στην εκτύπωση της κεφαλίδας και θα μπορούσε να κάνει καταμέτρηση, αλλά ωστόσο δεν παρέχει καμία πληροφορία για τον χρήστη ή τον υπολογιστή ή κάποιο άλλο αρχείο καταμέτρησης, επομένως δεν γνωρίζει σε ποιόν να αποδώσει την χρήση του εκτυπωτή. Δεν αρκεί απλ'α να "προσθέσετε μία ακόμη σελίδα στην καταμέτρηση" τροποποιώντας το φίλτρο κειμένου ή οποιοδήποτε άλλο φίλτρο μετατροπής (το οποίο διαθέτει τις πληροφορίες χρήστη και υπολογιστή), από τη στιγμή που οι χρήστες έχουν την δυνατότητα να παρεμποδίσουν τις σελίδες κεφαλίδας με lpr -h. Θα μπορούσαν π'αλι να χρεωθούν για σελίδες κεφαλίδας που δεν εκτύπωσαν. Βασικά, η lpr -h θα είναι η προτιμώμενη επιλογή σε ένα περιβάλλον που οι χρήστες έχουν οικολογική συνείδηση, αλλά δεν μπορείτε πραγματικά να παροτρύνετε οποιονδήποτε να τη χρησιμοποιήσει.

Δεν είναι αρκετό απλ'α κάθε φίλτρο σας να δημιουργεί τη δικιά του σελίδα κεφαλίδας (έτσι ώστε να μπορεί να χρεώνει με αυτό τον τρόπο). Αν οι χρήστες επιθυμούν την επιλογή παρεμπόδισης των σελίδων κεφαλίδας με lpr -h, θα συνεχίσουν να τις παραλαμβάνουν - και να χρεώνονται για αυτές - αφού το **LPD** δεν έχει δυνατότητα να περάσει σε οποιοδήποτε φίλτρο την επιλογή -h.

Επομένως, ποιες επιλογές έχετε;

Μπορείτε:

- Να αποδεχθείτε την υπόδειξη του **LPD** και να παρέχετε τις σελίδες κεφαλίδας ελεύθερα.
- Να εγκαταστήσετε εναλλακτικές λύσεις αντί του **LPD**, όπως το **LPRng**. Ε ενόητα: Εναλλακτικές Λύσεις για τον Στ' ανταρ **Spooler** δίνει περισσότερες πληροφορίες για άλλες εφαρμογές παροχέτευσης που μπορείτε να χρησιμοποιήσετε αντί για το **LPD**.
- Να γράψετε ένα έξυπνο φίλτρο εξόδου. Υπό κανονικές συνθήκες, ένα "φίλτρο εξόδου" δεν κάνει τίποτε παραπ' άνω από την αρχικοποίηση ενός εκτυπωτή ή μερικές απλές μετατροπές χαρακτήρων. Είναι κατ' αλληλο για σελίδες κεφαλίδας και για εργασίες απλού κειμένου (όταν δεν υπ' αρχει φίλτρο (εισόδου) κειμένου). Αλλά αν υπ' αρχει φίλτρο κειμένου για εργασίες απλού κειμένου, τότε το **LPD** θα ενεργοποιεί το φίλτρο εξόδου μόνο για τις σελίδες κεφαλίδας. Και το φίλτρο εξόδου μπορεί να αναλύει το κείμενο της σελίδας κεφαλίδας που δημιουργεί το **LPD** για να προσδιορίζει τον χρήστη και τον υπολογιστή, ώστε να χρεώνει τις σελίδες κεφαλίδας. Το μόνο επιπλέον πρόβλημα με αυτή τη μέθοδο είναι πως το φίλτρο εξόδου εξακολουθεί να μη γνωρίζει ποιό αρχείο καταμέτρησης να χρησιμοποιήσει (δεν του έχει δοθεί το όνομα του αρχείου από την ικανότητα `ae`), αλλά αν το όνομα του αρχείου σας είναι γνωστό, μπορείτε να το ενσωματώσετε απευθείας στον κώδικα του φίλτρου εξόδου. Για να διευκολύνετε την διαδικασία αν' αλυσης, χρησιμοποιήστε την ικανότητα `sh` (`short header`) στο `/etc/printcap`. Ίσως π' αλι όλα αυτ' α να είναι υπερβολικ' α κοπιαστικ' α, ενώ είναι σίγουρο πως οι χρήστες θα εκτιμήσουν τον γενναιόδωρο διαχειριστή συστήματος που επιτρέπει ελεύθερα τις σελίδες κεφαλίδας.

10.4.2.4 Σελίδες Κεφαλίδας σε Εκτυπωτές PostScript

Όπως περιγράψαμε παραπ' άνω, το **LPD** μπορεί να δημιουργήσει μία σελίδα κεφαλίδας απλού κειμένου, κατ' αλληλη για πολλούς εκτυπωτές. Οι εκτυπωτές PostScript, φυσικ' α, δεν μπορούν να τυπώσουν κατευθείαν απλό κείμενο, επομένως αυτή η δυνατότητα του **LPD** για τις σελίδες κεφαλίδας είναι άχρηστη σε αυτή την περίπτωση.

Ένας προφανής τρόπος να παρέχονται σελίδες κεφαλίδας είναι να δημιουργούνται από κ' αθε φίλτρο μετατροπής και το φίλτρο κειμένου. Τα φίλτρα θα πρέπει να δέχονται ως παραμέτρους το όνομα του χρήστη και του υπολογιστή ώστε να δημιουργούν την κατ' αλληλη σελίδα κεφαλίδας. Το μειονέκτημα αυτής της μεθόδου είναι πως οι χρήστες θα εκτυπώνουν π' αντα σελίδα κεφαλίδας, ακόμη κι αν αποστέλλουν την εργασία τους με `lpr -h`.

Επιτρέψτε μας να εξερευνήσουμε αυτή τη μέθοδο. Το ακόλουθο script δέχεται τρεις παραμέτρους (το όνομα χρήστη - `login name`, το όνομα του υπολογιστή - `host name`, και το όνομα εργασίας) και δημιουργεί μία απλή σελίδα κεφαλίδας PostScript:

```
#!/bin/sh
#
# make-ps-header - make a PostScript header page on stdout
# Installed in /usr/local/libexec/make-ps-header
#
#
# These are PostScript units (72 to the inch). Modify for A4 or
# whatever size paper you are using:
#
page_width=612
```

```

page_height=792
border=72

#
# Check arguments
#
if [ $# -ne 3 ]; then
    echo "Usage: `basename $0` <user> <host> <job>" 1>&2
    exit 1
fi

#
# Save these, mostly for readability in the PostScript, below.
#
user=$1
host=$2
job=$3
date=`date`

#
# Send the PostScript code to stdout.
#
exec cat <<EOF
%!PS

%
% Make sure we do not interfere with user's job that will follow
%
save

%
% Make a thick, unpleasant border around the edge of the paper.
%
$border $border moveto
$page_width $border 2 mul sub 0 rlineto
0 $page_height $border 2 mul sub rlineto
currentscreen 3 -1 roll pop 100 3 1 roll setscreen
$border 2 mul $page_width sub 0 rlineto closepath
0.8 setgray 10 setlinewidth stroke 0 setgray

%
% Display user's login name, nice and large and prominent
%
/Helvetica-Bold findfont 64 scalefont setfont
$page_width ($user) stringwidth pop sub 2 div $page_height 200 sub moveto
($user) show

%
% Now show the boring particulars
%
/Helvetica findfont 14 scalefont setfont
/y 200 def
[ (Job:) (Host:) (Date:) ] {

```

```

200 y moveto show /y y 18 sub def }
forall

/Helvetica-Bold findfont 14 scalefont setfont
/y 200 def
[ ($job) ($host) ($date) ] {
    270 y moveto show /y y 18 sub def
} forall

%
% That is it
%
restore
showpage
EOF

```

Τώρα, καθένα από τα φίλτρα μετατροπής και το φίλτρο κειμένου μπορούν να καλέσουν το script, πρώτα για να δημιουργήσουν τη σελίδα κεφαλίδας, και έπειτα για να εκτυπώσουν την εργασία του χρήστη. Ακολουθεί το φίλτρο μετατροπής DVI που δείξαμε νωρίτερα, ειδικά διαμορφωμένο για να φτιάξουμε μια σελίδα κεφαλίδας:

```

#!/bin/sh
#
# psdf - DVI to PostScript printer filter
# Installed in /usr/local/libexec/psdf
#
# Invoked by lpd when user runs lpr -d
#

orig_args="$@"

fail() {
    echo "$@" 1>&2
    exit 2
}

while getopts "x:y:n:h:" option; do
    case $option in
        x|y) ;; # Ignore
        n)   login=$OPTARG ;;
        h)   host=$OPTARG ;;
        *)   echo "LPD started `basename $0` wrong." 1>&2
              exit 2
              ;;
    esac
done

[ "$login" ] || fail "No login name"
[ "$host" ] || fail "No host name"

( /usr/local/libexec/make-ps-header $login $host "DVI File"
  /usr/local/bin/dvips -f ) | eval /usr/local/libexec/lprps $orig_args

```

Παρατηρήστε πως το φίλτρο πρέπει να αναλύσει την λίστα παραμέτρων για να προσδιορίσει το όνομα χρήστη και υπολογιστή. Η μέθοδος ανάλυσης είναι παρόμοια και για τα υπόλοιπα φίλτρα μετατροπής. Το φίλτρο κειμένου παίρνει ένα ελαφρώς διαφορετικό σετ παραμέτρων, (δείτε την ενότητα Πως δουλεύουν τα Φίλτρα).

Όπως αναφέραμε προηγούμενα, ο παραπάνω σχεδιασμός, αν και πραγματικώς απλός, απενεργοποιεί την επιλογή “παρεμπόδισης σελίδων κεφαλίδας” (την επιλογή -h) του `lpr`. Αν οι χρήστες επιθυμούν να σώσουν ένα δέντρο (ή λίγα χρήματα, αν χρεώνετε τις σελίδες κεφαλίδας), δεν θα υπ’αρχει τρόπος για να γίνει αυτό, από τη στιγμή που κάθε εκτύπωση μέσω των φίλτρων θα συνοδεύεται και από μια σελίδα κεφαλίδας για κάθε εργασία.

Για να επιτρέψετε στους χρήστες να απενεργοποιούν τις σελίδες κεφαλίδας αν’α εργασία, θα πρέπει να χρησιμοποιήσετε το τέχνασμα που παρουσιάσαμε στην ενότητα Καταμέτρηση με Σελίδες Κεφαλίδας: δηλαδή να γράψετε ένα φίλτρο εξόδου που να αναλύει την σελίδα κεφαλίδας που δημιουργείται από το **LPD** και να κατασκευάζει μια **PostScript** έκδοση. Αν ο χρήστης στείλει μια εργασία με `lpr -h`, τότε ούτε το **LPD**, ούτε το φίλτρο εξόδου θα φτιάξουν σελίδα κεφαλίδας. Σε όλες τις άλλες περιπτώσεις, το φίλτρο εξόδου θα διαβάζει το κείμενο από το **LPD** και θα στέλνει τον κατ’αλληλο κώδικα **PostScript** στον εκτυπωτή ώστε να εκτυπώνεται η σελίδα κεφαλίδας.

Αν έχετε εκτυπωτή **PostScript** με σειριακή σύνδεση, μπορείτε να κάνετε χρήση της `lprps`, η οποία συνοδεύεται από ένα φίλτρο εξόδου, το `psxf`, το οποίο κάνει τα παραπάνω. Σημειώστε πως το `psxf` δεν χρεώνει για τις σελίδες κεφαλίδας.

10.4.3 Εκτυπώσεις μέσω Δικτύου

Το **FreeBSD** υποστηρίζει τις εκτυπώσεις μέσω δικτύου: μπορεί να στείλει εργασίες σε απομακρυσμένους εκτυπωτές. Η έννοια της δικτυακής εκτύπωσης αναφέρεται γενικώς σε δύο διαφορετικά πράγματα:

- Πρόσβαση σε εκτυπωτή συνδεδεμένο σε απομακρυσμένο υπολογιστή (host). Εγκαθιστάτε έναν εκτυπωτή με συμβατική σειριακή ή παράλληλη σύνδεση σε ένα υπολογιστή. Έπειτα, ρυθμίζετε το **LPD** για να ενεργοποιηθεί η πρόσβαση στον εκτυπωτή από άλλους υπολογιστές του δικτύου. Η ενότητα Εκτυπωτές Εγκατεστημένοι σε Απομακρυσμένους Υπολογιστές εξηγεί τις απαραίτητες ενέργειες.
- Πρόσβαση σε εκτυπωτή συνδεδεμένο κατευθείαν στο δίκτυο. Εκτός (ή αντί) της συμβατικής σειριακής ή παράλληλης θύρας, ο εκτυπωτής πρέπει να έχει επιπρόσθετα μια δικτυακή διασύνδεση. Ένας τέτοιος εκτυπωτής δουλεύει ως εξής:
 - Μπορεί να καταλαβαίνει το πρωτόκολλο **LPD** και να δημιουργεί ουρά αναμονής για τις εργασίες που προέρχονται από απομακρυσμένους υπολογιστές. Σε αυτή την περίπτωση, ενεργεί σαν ένας κανονικός υπολογιστής που εκτελεί το **LPD**. Ακολουθήστε την ίδια διαδικασία με την ενότητα Εκτυπωτές Εγκατεστημένοι σε Απομακρυσμένους Υπολογιστές για να εγκαταστήσετε αυτόν τον εκτυπωτή.
 - Μπορεί να υποστηρίζει σύνδεση δικτυακής ροής δεδομένων (data stream). Σε αυτή την περίπτωση, “συνδέετε” τον εκτυπωτή σε έναν υπολογιστή συνδεδεμένο στο δίκτυο, ο οποίος θα είναι υπεύθυνος για την παροχέτευση των εργασιών και την αποστολή τους στον εκτυπωτή. Η ενότητα Εκτυπωτές Με Συνδέσεις Δικτύου δίνει μερικές συμβουλές για την εγκατάσταση εκτυπωτών αυτού του τύπου.

10.4.3.1 Ἐκτυπωτές Ἐγκατεστημένοι σε Απομακρυσμένους Ὑπολογιστές

Το σύστημα παροχέτευσης **LPD** ἔχει ενσωματωμένη υποστήριξη για την αποστολή εργασιών σε ἄλλους υπολογιστές που εκτελούν το **LPD** (ή που είναι συμβατοί με το **LPD**). Αυτό το χαρακτηριστικό σας επιτρέπει να εγκαταστήσετε έναν εκτυπωτή σε ένα υπολογιστή και να ἔχετε πρόσβαση σε αυτόν από ἄλλους. Επίσης δουλεύει και με εκτυπωτές που ἔχουν δικτυακές διασυνδέσεις που καταλαμβάνουν το πρωτόκολλο **LPD**.

Για να ενεργοποιήσετε αυτόν τον τύπο απομακρυσμένης εκτύπωσης, εγκαταστήστε πρώτα έναν εκτυπωτή σε ένα υπολογιστή, τον υπολογιστή εκτύπωσης (*printer host*), χρησιμοποιώντας την απλή εγκατάσταση εκτυπωτή που περιγράφεται στην ενότητα *Βασικές Ρυθμίσεις Εκτυπωτών*. Κάντε όσες προχωρημένες ρυθμίσεις χρειάζεστε όπως αναφέρεται στις

Ρυθμίσεις Εκτυπωτών για Προχωρημένους. Ελέγξτε τον εκτυπωτή και δείτε αν δουλεύει με τα χαρακτηριστικά του **LPD** που ἔχετε ενεργοποιήσει. Επίσης βεβαιωθείτε πως ο τοπικός υπολογιστής (*local host*) είναι εξουσιοδοτημένος να χρησιμοποιεί τις υπηρεσίες του **LPD** στον απομακρυσμένο υπολογιστή (*remote host*) (δείτε *Παρεμπόδιση Εργασιών από Απομακρυσμένους Ὑπολογιστές*).

Εάν χρησιμοποιείτε εκτυπωτή με δικτυακή διασύνδεση που είναι συμβατός με το **LPD**, τότε ο ο υπολογιστής εκτύπωσης (*printer host*) είναι ο εν λόγω εκτυπωτής, και το όνομα του εκτυπωτή είναι το όνομα που ἔχετε ορίσει για τον εκτυπωτή. Δείτε την τεκμηρίωση που συνοδεύει τον εκτυπωτή σας και/ή την κάρτα δικτύου του.

ᾠδὸὔεἰ: Αν χρησιμοποιείτε *Hewlett Packard Laserjet* με όνομα εκτυπωτή *text* θα γίνονται αυτόματα οι μετατροπές από **LF** σε **CRLF**, επομένως δεν χρειάζεται να τρέξετε το **script** *hpif*.

Επομένως, στους υπόλοιπους υπολογιστές όπου επιθυμείτε να ἔχετε πρόσβαση στον εκτυπωτή, απλ᾽α κάντε μια καταχώριση στο αρχείο */etc/printcap* με τα ακόλουθα στοιχεία:

1. Ονομάστε την καταχώριση όπως επιθυμείτε: Για δική σας ευκολία πιθανώς να θέλετε να χρησιμοποιήσετε το ίδιο όνομα και τα ίδια παρωνύμια με αὐτ᾽α του υπολογιστή εκτύπωσης.
2. Αφήστε την ικανότητα *lp* κενή, για την ακρίβεια (*:lp=*).
3. Δημιουργήστε ένα κατ'άλογο *spooling* και προσδιορίστε την τοποθεσία του με την ικανότητα *sd*. Το **LPD** θα αποθηκεύει εδῶ τις εργασίες πριν την αποστολή τους στον υπολογιστή εκτύπωσης.
4. Τοποθετήστε το όνομα του υπολογιστή εκτύπωσης στην ικανότητα *rm*.
5. Τοποθετήστε το όνομα του εκτυπωτή στην ικανότητα *rp*, στον υπολογιστή εκτύπωσης.

Αυτό είναι ὅλο. Δεν χρειάζεται να δημιουργήσετε λίστα φίλτρων μετατροπής, διαστάσεις σελίδας, ή οτιδήποτε ἄλλο στο αρχείο */etc/printcap*.

Εδῶ είναι ένα παράδειγμα. Ο υπολογιστής *rose* ἔχει δύο εκτυπωτές, τον *bamboo* και τον *rattan*. Θέλουμε να ενεργοποιήσουμε τις εκτυπώσεις σε αυτούς τους εκτυπωτές για τους χρήστες του απομακρυσμένου υπολογιστή *orchid*. Εδῶ είναι το αρχείο */etc/printcap* του υπολογιστή *orchid* (δείτε πιο πίσω στην ενότητα *Ενεργοποίηση Σελίδων Κεφαλίδας*). Ἢδη ἔχει μια καταχώριση για τον εκτυπωτή *teak*. Εδῶ προσθέσαμε τις απαραίτητες καταχωρίσεις για τους δύο εκτυπωτές του υπολογιστή *rose*:

```
#
# /etc/printcap for host orchid - added (remote) printers on rose
#
```

```
#
# teak is local; it is connected directly to orchid:
#
teak|hp|laserjet|Hewlett Packard LaserJet 3Si:\
      :lp=/dev/lpt0:sd=/var/spool/lpd/teak:mx#0:\
      :if=/usr/local/libexec/lfhp:\
      :vf=/usr/local/libexec/vfhp:\
      :of=/usr/local/libexec/ofhp:

#
# rattan is connected to rose; send jobs for rattan to rose:
#
rattan|line|diablo|lp|Diablo 630 Line Printer:\
      :lp=:rm=rose:rp=rattan:sd=/var/spool/lpd/rattan:

#
# bamboo is connected to rose as well:
#
bamboo|ps|PS|S|panasonic|Panasonic KX-P4455 PostScript v51.4:\
      :lp=:rm=rose:rp=bamboo:sd=/var/spool/lpd/bamboo:
```

Το μόνο που απομένει είναι να δημιουργήσουμε τους καταλόγους spooling στον κόμβο orchid:

```
# mkdir -p /var/spool/lpd/rattan /var/spool/lpd/bamboo
# chmod 770 /var/spool/lpd/rattan /var/spool/lpd/bamboo
# chown daemon:daemon /var/spool/lpd/rattan /var/spool/lpd/bamboo
```

Τώρα, οι χρήστες του orchid μπορούν να εκτυπώνουν στον rattan και στον bamboo. Αν, για παράδειγμα, ένας χρήστης του orchid πληκτρολογήσει:

```
% lpr -P bamboo -d sushi-review.dvi
```

το σύστημα LPD στον orchid θα αντιγράψει την εργασία στον κατ'άλογο spooling /var/spool/lpd/bamboo και θα σημειώσει πως πρόκειται για εργασία DVI. Μόλις ο υπολογιστής rose έχει διαθέσιμο χώρο στον κατ'άλογο spooling του bamboo, τα δύο LPDs θα μεταφέρουν το αρχείο στον rose. Το αρχείο θα μπει σε ουρά αναμονής στον υπολογιστή rose έως ότου εκτυπωθεί. Θα μετατραπεί από DVI σε PostScript (αφού ο bamboo είναι εκτυπωτής PostScript) στον υπολογιστή rose.

10.4.3.2 Εκτυπωτές με Συνδέσεις Δικτύου

Συχνά, όταν αγοράζετε κάρτα δικτύου για εκτυπωτή, έχετε τη δυνατότητα επιλογής δύο εκδόσεων: η μία είναι προσομοίωση του spooler (η πιο ακριβή έκδοση) ενώ η άλλη απλώς σας επιτρέπει να στέλνετε δεδομένα μέσω αυτής σαν να χρησιμοποιούσατε μια σειριακή ή παράλληλη θύρα (η φτηνή έκδοση). Αυτή η ενότητα περιγράφει πως να χρησιμοποιείτε την φτηνή έκδοση. Για την πιο ακριβή έκδοση μπορείτε να βρείτε περισσότερες πληροφορίες στην προηγούμενη ενότητα
Εκτυπωτές Εγκατεστημένοι σε Απομακρυσμένους Υπολογιστές.

Ε μορφή του αρχείου /etc/printcap σας επιτρέπει να ορίσετε τη διασύνδεση - σειριακή ή παράλληλη - που θα χρησιμοποιήσετε, και (αν χρησιμοποιείτε σειριακή διασύνδεση) τον ρυθμό baud, πιθανούς ελέγχους ροής, καθυστερήσεις για tabs, μετατροπές για χαρακτήρες νέας γραμμής, και άλλα. Αλλά

δεν υπ'άρχει τρόπος να ορίσετε μια σύνδεση σε εκτυπωτή που ακούει σε θύρα TCP/IP ή άλλο τύπο δικτύου.

Για να στείλετε δεδομένα σε ένα δικτυακό εκτυπωτή, χρειάζεται να αναπτύξετε προγράμματα επικοινωνίας που να καλούνται από φίλτρα κειμένου και φίλτρα μετατροπής. Εδώ έχουμε ένα τέτοιο παράδειγμα: το script netprint παίρνει όλα τα δεδομένα από το standard input και τα στέλνει σε έναν εκτυπωτή συνδεδεμένο στο δίκτυο. Ορίζουμε στο netprint το όνομα του εκτυπωτή ως πρώτη παράμετρο, και τον αριθμό θύρας στην οποία συνδέεται ως δεύτερη. Σημειώστε πως αυτός ο τρόπος υποστηρίζει μόνο επικοινωνία μιας κατεύθυνσης (από το FreeBSD στον εκτυπωτή). Πολλοί δικτυακοί εκτυπωτές υποστηρίζουν αμφίδρομη επικοινωνία, και είναι πολύ πιθανό να επιθυμείτε να εκμεταλλευτείτε τα προτερήματά τους (για να ελέγχετε την κατ'άσταση του εκτυπωτή, για καταμέτρηση εκτυπώσεων, κλπ.).

```
#!/usr/bin/perl
#
# netprint - Text filter for printer attached to network
# Installed in /usr/local/libexec/netprint
#
$#ARGV eq 1 || die "Usage: $0 <printer-hostname> <port-number>";

$printer_host = $ARGV[0];
$printer_port = $ARGV[1];

require 'sys/socket.ph';

($ignore, $ignore, $protocol) = getprotobyname('tcp');
($ignore, $ignore, $ignore, $ignore, $address)
    = gethostbyname($printer_host);

$sockaddr = pack('S n a4 x8', &AF_INET, $printer_port, $address);

socket(PRINTER, &PF_INET, &SOCK_STREAM, $protocol)
    || die "Can't create TCP/IP stream socket: $!";
connect(PRINTER, $sockaddr) || die "Can't contact $printer_host: $!";
while (<STDIN>) { print PRINTER; }
exit 0;
```

Μπορείτε να χρησιμοποιήσετε αυτό το script σε διάφορα φίλτρα. Ας υποθέσουμε πως έχουμε έναν εκτυπωτή γραμμής Diablo 750-N συνδεδεμένο στο δίκτυο. Ο εκτυπωτής δέχεται δεδομένα προς εκτύπωση στην θύρα 5100. Το όνομα του εκτυπωτή στο δίκτυο είναι scrivener. Εδώ είναι το φίλτρο κειμένου για τον εκτυπωτή:

```
#!/bin/sh
#
# diablo-if-net - Text filter for Diablo printer 'scrivener' listening
# on port 5100. Installed in /usr/local/libexec/diablo-if-net
#
exec /usr/libexec/lpr/lpf "$@" | /usr/local/libexec/netprint scrivener 5100
```


10.4.4 Ἐλεγχος Πρόσβασης και Περιορισμοί στη Χρήση των Εκτυπωτών

Αυτή η ενότητα δίνει πληροφορίες για τον έλεγχο πρόσβασης και τον περιορισμό χρήσης των εκτυπωτών. Το σύστημα **LPD** σας επιτρέπει να ελέγχετε ποιός μπορεί να έχει πρόσβαση σε κ'άθε εκτυπωτή, τόσο τοπικ'ά όσο και απομακρυσμένα, και επίσης αν μπορούν οι χρήστες να εκτυπώνουν πολλαπλ'ά αντίγραφα, πόσο μεγάλες μπορούν να είναι οι εργασίες τους, και πόσο μεγάλες μπορούν να γίνουν οι ουρές αναμονής (print queues).

10.4.4.1 Περιορισμός Εκτύπωσης Πολλαπλών Αντιγρ'αφων

Το σύστημα **LPD** διευκολύνει τους χρήστες να εκτυπώσουν πολλαπλ'ά αντίγραφα ενός αρχείου. Οι χρήστες μπορούν να εκτυπώνουν εργασίες με `lpr -#5` (για παρ'άδειγμα) και να παίρνουν πέντε αντίγραφα κ'άθε αρχείου της εργασίας εκτύπωσης. Το αν αυτό είναι καλό, εξαρτ'αται από εσ'ας.

Αν πιστεύετε πως τα πολλαπλ'ά αντίγραφα δημιουργούν 'ασκοπη καταπόνηση των εκτυπωτών σας, μπορείτε να απενεργοποιήσετε την επιλογή `-#` στο `lpr(1)` προσθέτοντας την ικανότητα `sc` στο αρχείο `/etc/printcap`. Όταν οι χρήστες αποστέλλουν εργασίες με την επιλογή `-#`, θα βλέπουν:

```
lpr: multiple copies are not allowed
```

Σημειώστε πως αν έχετε ρυθμίσει πρόσβαση σε έναν εκτυπωτή απομακρυσμένα (δείτε την ενότητα *Εκτυπωτές Εγκατεστημένοι σε Απομακρυσμένους Υπολογιστές*), θα χρειαστεί να προσθέσετε την ικανότητα `sc` σε όλα τα απομακρυσμένα αρχεία `/etc/printcap`, διαφορετικ'ά οι χρήστες θα έχουν ακόμη την δυνατότητα να αποστέλλουν εργασίες πολλαπλών αντιγρ'αφων χρησιμοποιώντας διαφορετικό κόμβο.

Εδώ είναι ένα παρ'άδειγμα. Αυτό είναι το αρχείο `/etc/printcap` για τον κόμβο `rose`. Ο εκτυπωτής `rattan` είναι δυνατό μηχ'ανημα και επιτρέπει την εκτύπωση πολλαπλών αντιγρ'αφων, αλλ'ά ο εκτυπωτής `laser bamboo` είναι πιο ευαίσθητο, επομένως θα απενεργοποιήσουμε τη δυνατότητα πολλαπλών αντιγρ'αφων προσθέτοντας την ικανότητα `sc`:

```
#
# /etc/printcap for host rose - restrict multiple copies on bamboo
#
rattan|line|diablo|lp|Diablo 630 Line Printer:\
    :sh:sd=/var/spool/lpd/rattan:\
    :lp=/dev/lpt0:\
    :if=/usr/local/libexec/if-simple:

bamboo|ps|PS|S|panasonic|Panasonic KX-P4455 PostScript v51.4:\
    :sh:sd=/var/spool/lpd/bamboo:sc:\
    :lp=/dev/ttyu5:ms#-parenb cs8 clocal crtscts:rw:\
    :if=/usr/local/libexec/psif:\
    :df=/usr/local/libexec/psdf:
```

Τώρα, θα χρειαστεί να προσθέσουμε επίσης την ικανότητα `sc` στο αρχείο `/etc/printcap` του κόμβου `orchid` (και ενώ βρισκόμαστε σε αυτό, επιτρέψτε μας να απενεργοποιήσουμε τα πολλαπλ'ά αντίγραφα για τον εκτυπωτή `teak`):

```
#
# /etc/printcap for host orchid - no multiple copies for local
# printer teak or remote printer bamboo
teak|hp|laserjet|Hewlett Packard LaserJet 3Si:\
```

```
:lp=/dev/lpt0:sd=/var/spool/lpd/teak:mx#0:sc:\
:if=/usr/local/libexec/ifhp:\
:vf=/usr/local/libexec/vfhp:\
:of=/usr/local/libexec/ofhp:

rattan|line|diablo|lp|Diablo 630 Line Printer:\
:lp=:rm=rose:rp=rattan:sd=/var/spool/lpd/rattan:

bamboo|ps|PS|S|panasonic|Panasonic KX-P4455 PostScript v51.4:\
:lp=:rm=rose:rp=bamboo:sd=/var/spool/lpd/bamboo:sc:
```

Χρησιμοποιώντας την ικανότητα `sc`, προλαμβάνουμε την χρήση των εντολών `lpr -#`, αλλά δεν έχουμε ακόμη την δυνατότητα να παρεμποδίσουμε τους χρήστες να τρέξουν την εντολή `lpr(1)` πολλές φορές, ή να αποστείλουν το ίδιο αρχείο πολλές φορές σε μία μοναδική εργασία, όπως εδώ:

```
% lpr forsale.sign forsale.sign forsale.sign forsale.sign forsale.sign
```

Υπάρχουν πολλοί τρόποι πρόληψης αυτών των ενεργειών (συμπεριλαμβανοντας και την περίπτωση να το αγνοήσετε) που είστε ελεύθεροι να εξερευνήσετε.

10.4.4.2 Περιορίζοντας την Πρόσβαση σε Εκτυπωτές

Μπορείτε να ελέγχετε ποιός μπορεί να εκτυπώνει σε ποιόν εκτυπωτή χρησιμοποιώντας τους μηχανισμούς ομάδων (groups) του UNIX και την ικανότητα `rg` στο `/etc/printcap`. Απλ'α τοποθετήστε τους χρήστες που θέλετε να έχουν πρόσβαση σε κάποιον εκτυπωτή σε μια συγκεκριμένη ομάδα (χρηστών), και δηλώστε αυτή την ομάδα στην ικανότητα `rg`.

Όλοι οι χρήστες που δεν ανήκουν στην ομάδα (συμπεριλαμβανομένου και του `root`) θα δέχονται το ακόλουθο μήνυμα: `lpr: Not a member of the restricted group` όταν προσπαθούν να εκτυπώσουν στον ελεγχόμενο εκτυπωτή.

Όπως και με την ικανότητα `sc` (περιορισμού πολλαπλών αντιγράφων), θα χρειαστεί να προσδιορίσετε την `rg` στους απομακρυσμένους κόμβους που θα έχουν πρόσβαση στους εκτυπωτές σας, αν νομίζετε πως αυτό είναι σωστό (δείτε την ενότητα

Εκτυπωτές Εγκατεστημένοι σε Απομακρυσμένους Υπολογιστές).

Για παράδειγμα, θα αφήσουμε για όλους ελεύθερη την πρόσβαση στον εκτυπωτή `rattan`, αλλά μόνο οι χρήστες της ομάδας `artists` θα μπορούν να χρησιμοποιήσουν τον `bamboo`. Εδώ είναι το γνωστό μας `/etc/printcap` για τον κόμβο `rose`:

```
#
# /etc/printcap for host rose - restricted group for bamboo
#
rattan|line|diablo|lp|Diablo 630 Line Printer:\
:sh:sd=/var/spool/lpd/rattan:\
:lp=/dev/lpt0:\
:if=/usr/local/libexec/if-simple:

bamboo|ps|PS|S|panasonic|Panasonic KX-P4455 PostScript v51.4:\
:sh:sd=/var/spool/lpd/bamboo:sc:rg=artists:\
:lp=/dev/ttyu5:ms#-parenb cs8 clocal crtscts:rw:\
:if=/usr/local/libexec/psif:\
```

```
:df=/usr/local/libexec/psdf:
```

Επιτρέψτε μας να μην αλλάξουμε το αρχείο /etc/printcap από το άλλο παράδειγμα (για τον υπολογιστή orchid). Φυσικά, οποιοσδήποτε χρήστης του orchid μπορεί να εκτυπώσει στον bamboo. Ίσως όμως να επιτρέπουμε μόνον σε συγκεκριμένους χρήστες την πρόσβαση στον υπολογιστή orchid, και θέλουμε αυτοί οι χρήστες να έχουν πρόσβαση στον εκτυπωτή. Ή ίσως πάλι, και όχι.

Όξιὰβύος: Επιτρέπεται μόνο μια περιορισμένη ομάδα αν'α εκτυπωτή.

10.4.4.3 Ἐλεγχος Μεγέθους των Απεσταλμένων Εργασιών

Αν πολλοί χρήστες έχουν πρόσβαση στους εκτυπωτές σας, πιθανώς να χρειάζεται να θέσετε ένα ανώτατο όριο στο επιτρεπόμενο μέγεθος αρχείων που μπορούν να αποστείλουν οι χρήστες για εκτύπωση. Ακόμα και αν υπ'άρχει αρκετός χώρος στο σύστημα αρχείων που φιλοξενεί τους καταλόγους spool, θα πρέπει ωστόσο να βεβαιωθείτε ότι επαρκεί για τις εργασίες όλων των χρηστών.

Το **LPD** σας επιτρέπει να οριοθετήσετε το μέγιστο αριθμό bytes που περιέχει μια εργασία, με την ικανότητα mx. Ε μόν'αδα μέτρησης είναι σε BUFSIZ blocks, τα οποία είναι 1024 bytes. Αν θέσετε μηδέν σε αυτή την ικανότητα, δεν θα υπ'άρχουν όρια στο μέγεθος των αρχείων. Ωστόσο, αν δεν έχει οριστεί η ικανότητα mx, τότε θα χρησιμοποιείται η προεπιλεγμένη τιμή των 1000 blocks.

Όξιὰβύος: Το όριο εφαρμόζεται στα αρχεία μιας εργασίας, και όχι στο συνολικό μέγεθος της εργασίας.

Το **LPD** δεν θα απορρίψει ένα αρχείο που ξεπερνά το όριο μεγέθους που έχετε θέσει. Αντιθέτως, θα το τοποθετήσει στην ουρά αναμονής με μέγεθος ίσο με το μέγιστο επιτρεπτό, το οποίο και θα εκτυπώσει τελικά. Το υπόλοιπο αρχείο απορρίπτεται. Αν αυτός είναι σωστός ή λανθασμένος τρόπος αντιμετώπισης για την υπέρβαση του ορίου, είναι θέμα προς συζήτηση.

Ας οριοθετήσουμε στο παράδειγμα μας τους εκτυπωτές rattan και bamboo. Επειδή τα αρχεία PostScript των artists τείνουν προς μεγάλη μεγέθη, θα θέσουμε ένα όριο πέντε megabytes. Δεν θα θέσουμε όρια για τον εκτυπωτή γραμμής απλού κειμένου:

```
#
# /etc/printcap for host rose
#

#
# No limit on job size:
#
rattan|line|diablo|lp|Diablo 630 Line Printer:\
    :sh:mx#0:sd=/var/spool/lpd/rattan:\
    :lp=/dev/lpt0:\
    :if=/usr/local/libexec/if-simple:

#
# Limit of five megabytes:
#
bamboo|ps|PS|S|panasonic|Panasonic KX-P4455 PostScript v51.4:\
```

```
:sh:sd=/var/spool/lpd/bamboo:sc:rg=artists:mx#5000:\
:lp=/dev/ttyu5:ms#-parenb cs8 clocal crtscts:rw:\
:if=/usr/local/libexec/psif:\
:df=/usr/local/libexec/psdf:
```

Και πάλι, τα όρια εφαρμόζονται μόνο για τους τοπικούς χρήστες. Αν έχετε ενεργοποιήσει απομακρυσμένη πρόσβαση για τους εκτυπωτές σας, τα όρια αυτά δεν ισχύουν για τους απομακρυσμένους χρήστες. Θα χρειαστεί να προσδιορίσετε με την ικανότητα `mx` και τα απομακρυσμένα αρχεία `/etc/printcap`. Δείτε την ενότητα *Εκτυπωτές Εγκατεστημένοι σε Απομακρυσμένους Υπολογιστές* για περισσότερες πληροφορίες σχετικά με τις εκτυπώσεις από απομακρυσμένους υπολογιστές.

Υπάρχει και άλλος εξειδικευμένος τρόπος περιορισμού του μεγέθους εργασιών για απομακρυσμένους εκτυπωτές. Δείτε την ενότητα *Περιορισμός Εργασιών από Απομακρυσμένους Υπολογιστές*.

10.4.4.4 Περιορισμός Εργασιών από Απομακρυσμένους Υπολογιστές

Το σύστημα παροχέτευσης **LPD** παρέχει διάφορους τρόπους περιορισμού των εργασιών από απομακρυσμένους υπολογιστές:

Παρεμπόδιση υπολογιστών

Μπορείτε να ελέγχετε από ποιους απομακρυσμένους υπολογιστές θα δέχεται αιτήσεις εκτύπωσης το τοπικό **LPD**, χρησιμοποιώντας τα αρχεία `/etc/hosts.equiv` και `/etc/hosts.lpd`. Το **LPD** ελέγχει να δει αν η εισερχόμενη αίτηση προέρχεται από έναν υπολογιστή που αναφέρεται σε κάποιο από τα δύο αρχεία. Αν όχι, το **LPD** απορρίπτει την αίτηση.

Ε μορφή αυτών των αρχείων είναι απλή: ένα όνομα υπολογιστή ανά γραμμή. Παρατηρήστε πως το αρχείο `/etc/hosts.equiv` χρησιμοποιείται και από το πρωτόκολλο `ruserok(3)`, και επηρεάζει προγράμματα όπως το `rsh(1)` και το `rcp(1)`, επομένως να είστε προσεκτικοί.

Για παράδειγμα, εδώ είναι το αρχείο `/etc/hosts.lpd` στον υπολογιστή `rose`:

```
orchid
violet
madrigal.fishbaum.de
```

Αυτό σημαίνει πως ο `rose` δέχεται αιτήσεις από τους υπολογιστές `orchid`, `violet`, και `madrigal.fishbaum.de`. Αν κάποιος άλλος υπολογιστής προσπαθήσει να αποκτήσει πρόσβαση στο **LPD** του `rose`, η εργασία θα απορριφθεί.

Περιορισμοί στο Μέγεθος

Μπορείτε να ελέγχετε πόσος ελεύθερος χώρος πρέπει να απομένει στο σύστημα αρχείων όπου βρίσκεται ο κατάλογος `spool`. Δημιουργήστε ένα αρχείο με όνομα `minfree` στον κατάλογο `spool` για τον τοπικό εκτυπωτή. Εισάγετε σε αυτό το αρχείο έναν αριθμό που αντιπροσωπεύει πόσα **blocks** δίσκου (512 bytes) ελεύθερου χώρου πρέπει να υπάρχουν για να είναι δεκτή μια απομακρυσμένη εργασία.

Αυτό σας επιτρέπει να είστε βέβαιοι πως οι απομακρυσμένοι χρήστες δεν θα γεμίσουν το σύστημα αρχείων σας. Μπορείτε επίσης να το χρησιμοποιήσετε για να δώσετε μερική προτεραιότητα στους τοπικούς χρήστες: οι τοπικοί χρήστες θα μπορούν να στέλνουν εργασίες στην ουρά αναμονής

ακόμη και όταν ο ελεύθερος χώρος του δίσκου έχει πέσει κ'άτω από τον αριθμό που αναφέρεται στο αρχείο minfree.

Για παράδειγμα, ας προσθέσουμε ένα αρχείο minfree για τον εκτυπωτή bamboo. Εξετάζουμε το /etc/printcap για να βρούμε τον κατ'άλογο spool για αυτόν τον εκτυπωτή. Εδώ είναι η καταχώριση για τον bamboo:

```
bamboo|ps|PS|S|panasonic|Panasonic KX-P4455 PostScript v51.4:\
:sh:sd=/var/spool/lpd/bamboo:sc:rg=artists:mx#5000:\
:lp=/dev/tty5:ms#-parenb cs8 clocal crtscts:rw:mx#5000:\
:if=/usr/local/libexec/psif:\
:df=/usr/local/libexec/psdf:
```

Ο κατ'άλογος spool καθορίζεται στην ικανότητα sd. Θα θέσουμε τρία megabytes (ισοδυναμεί με 6144 disk blocks) ως το μέγεθος του ελεύθερου χώρου που πρέπει να υπ'άρχει στο σύστημα αρχείων, ώστε το **LPD** να δέχεται απομακρυσμένες εργασίες:

```
# echo 6144 > /var/spool/lpd/bamboo/minfree
```

Περιορισμοί χρηστών

Μπορείτε να ελέγχετε ποιός απομακρυσμένος χρήστης μπορεί να εκτυπώνει στους τοπικούς εκτυπωτές ορίζοντας την ικανότητα rs στο /etc/printcap. Όταν εμφανίζεται η rs σε μια καταχώριση κ'αποίου τοπικ'ά συνδεδεμένου εκτυπωτή, το **LPD** θα δεχθεί εργασίες από απομακρυσμένους υπολογιστές αν ο χρήστης που αποστέλλει την εργασία έχει λογαριασμό στον τοπικό υπολογιστή και με το ίδιο όνομα χρήστη. Διαφορετικ'ά, το **LPD** θα απορρίψει την εργασία.

Αυτή η ικανότητα είναι ιδιαίτερα χρήσιμη σε περιβάλλοντα όπου υπ'άρχουν (για παράδειγμα) διαφορετικ'ά επιχειρησιακ'ά τμήματα που μοιράζονται το δίκτυο, και κ'άποιοι χρήστες πρέπει να υπερβαίνουν τα σύνορα του τμήματος. Δημιουργώντας λογαριασμούς στα συστήματά σας, θα μπορούν να χρησιμοποιούν τους εκτυπωτές σας από το δικό τους τμήμα της επιχείρησης. Αν επιθυμείτε να τους επιτρέπετε να χρησιμοποιούν μόνο τους εκτυπωτές και όχι τα μηχανήματά σας, τότε μπορείτε να δημιουργήσετε λογαριασμούς "token", δίχως προσωπικούς καταλόγους και με κέλυφος που δεν μπορεί να χρησιμοποιηθεί, όπως το /usr/bin/false.

10.4.5 Καταμέτρηση Χρήσης Εκτυπωτών

Αποφασίσατε ότι χρειάζεται να χρεώνετε για τις εκτυπώσεις σας. Και γιατί όχι; Το χαρτί και το μελ'ανι κοστίζουν χρήματα. Και επιπλέον υπ'άρχει κόστος συντήρησης — οι εκτυπωτές αποτελούνται από κινητ'ά μέρη και έχουν την τ'άση να χαλ'ανε. Έχετε εξετάσει τους εκτυπωτές σας, τον τρόπο που χρησιμοποιούνται, και το κόστος συντήρησης και έχετε υπολογίσει μια χρέωση αν'α σελίδα (ή αν'α μέτρο, αν'α πόδι, ή 'άλλη μον'αδα μέτρησης). Το θέμα είναι τώρα πως μπορείτε πραγματικ'ά να ξεκινήσετε να καταμετράτε τις εκτυπώσεις σας.

Τα 'ασχημα νέα είναι πως το σύστημα παροχέτευσης του **LPD** δεν παρέχει πολύ βοήθεια σε αυτόν τον τομέα. Ε καταμέτρηση εξαρτ'αται σε μεγ'αλο βαθμό από τον τύπο του εκτυπωτή που χρησιμοποιείτε, τους τύπους αρχείων που εκτυπώνετε, και τις δικές σας απαιτήσεις για την χρέωση των εκτυπώσεων.

Για την καταμέτρηση, θα πρέπει να μετατρέψετε το φίλτρο κειμένου (για τη χρέωση εργασιών απλού κειμένου) του εκτυπωτή και τα φίλτρα μετατροπής (για τη χρέωση όλων των 'αλλων τύπων αρχείων) ώστε να μετρούν σελίδες ή να ζητούν να μάθουν από τον εκτυπωτή τον αριθμό των εκτυπωμένων

σελίδων. Δεν θα σας βοηθήσει ιδιαίτερα η χρήση φίλτρου εξόδου, από τη στιγμή που δεν μπορεί να κάνει καταμέτρηση. Δείτε την ενότητα Φίλτρα.

Γενικά, υπάρχουν δύο τρόποι για να κάνετε καταμέτρηση:

- *Ε Περιοδική καταμέτρηση είναι ο πιο συνηθισμένος τρόπος, πιθανώς γιατί είναι ο ευκολότερος. Κάθε φορά που κάποιος εκτυπώνει μια εργασία, το φίλτρο δημιουργεί ένα αρχείο καταγραφής όπου αναφέρει τον χρήστη, τον υπολογιστή, και τον αριθμό των σελίδων. Κάθε μήνα, εξάμηνο, χρόνο, ή άλλη χρονική περίοδο της αρεσκείας σας, συλλέγετε τα αρχεία καταγραφής για τους διάφορους εκτυπωτές, λογαριάζετε τις σελίδες που αναλογούν στους χρήστες, και χρεώνετε αναλόγως. Έπειτα σβήνετε τα στοιχεία από τα αρχεία καταγραφής, ξεκινώντας από καθαρή κατάσταση για την επόμενη περίοδο.*
- *Ε Καταμέτρηση κατ'ά τη χρήση είναι λιγότερο γνωστή, ίσως επειδή είναι πιο δύσκολος τρόπος. Σε αυτή τη μέθοδο τα φίλτρα χρεώνουν τους χρήστες για τις εκτυπώσεις τους αμέσως μόλις αυτές πραγματοποιηθούν. Όπως και με την καταγραφή χρήσης δίσκου (disk quotas), η καταμέτρηση είναι άμεση. Μπορείτε να προλάβετε την χρήση εκτυπωτών από χρήστες που έχουν χτυπήσει κόκκινο, και μπορείτε να παρέχετε στους χρήστες ένα τρόπο για να ελέγχουν και να ρυθμίζουν τον "όγκο εκτυπώσεων (print quotas)." Αλλά αυτή η μέθοδος προϋποθέτει λίγο κώδικα βάσεων δεδομένων για την καταγραφή χρηστών και των εν λόγω μεγεθών.*

Το σύστημα παροχέτευσης **LPD** υποστηρίζει εύκολα και τις δύο μεθόδους: από τη στιγμή που πρέπει εσείς να παρέχετε τα φίλτρα (τις περισσότερες φορές), θα πρέπει επίσης να παρέχετε και τον κώδικα καταμέτρησης. Αλλά υπ'άρχει και ένα καλό σε αυτή την υπόθεση: έχετε απεριόριστη ευελιξία στις μεθόδους καταμέτρησης. Για παράδειγμα, μπορείτε να επιλέξετε περιοδική ή κατ'ά τη χρήση καταμέτρηση. Μπορείτε να επιλέξετε τις πληροφορίες που θα καταγράφονται: ονόματα χρηστών, ονόματα υπολογιστών, τύπους εργασιών, τυπωμένες σελίδες, τετραγωνικά μέτρα χαρτιού που χρησιμοποιήθηκε, πόσος χρόνος χρειάστηκε για να γίνει η εκτύπωση, και πολλά ακόμα. Και όλα αυτά γίνονται μετατρέποντας τα φίλτρα για να αποθηκεύουν αυτές τις πληροφορίες.

10.4.5.1 Γρήγορη και Πρόχειρη Καταμέτρηση Εκτυπώσεων

Το **FreeBSD** διατίθεται με δύο προγράμματα που μπορούν να παρέχουν άμεσα απλή περιοδική καταμέτρηση. Είναι το φίλτρο κειμένου **lpf**, που περιγράφεται στην ενότητα **lpf**: ένα Φίλτρο Κειμένου, και το **pac(8)**, ένα πρόγραμμα που συλλέγει και αθροίζει καταχωρίσεις από αρχεία καταμετρήσεων.

Όπως αναφέραμε στην ενότητα των φίλτρων (Φίλτρα), το **LPD** ξεκινά τα φίλτρα κειμένου και μετατροπής περνώντας στην γραμμή εντολών του φίλτρου και το όνομα του αρχείου καταγραφής. Τα φίλτρα μπορούν να χρησιμοποιήσουν αυτή την παράμετρο για να ξέρουν που να γράφουν τις καταχωρίσεις καταμέτρησης. Το όνομα του αρχείου καταμέτρησης φαίνεται στην ικανότητα **af** στο **/etc/printcap**, και αν δεν ορίζεται η πλήρης διαδρομή του, χρησιμοποιείται η σχετική διαδρομή ως προς τον κατάλογο **spool**.

Το **LPD** ξεκινά το **lpf** με παραμέτρους πλάτους και μήκους σελίδας (από τις ικανότητες **pw** και **pl**). Το **lpf** χρησιμοποιεί αυτές τις παραμέτρους για να προσδιορίσει την ποσότητα χαρτιού που χρησιμοποιήθηκε. Μετά την αποστολή του αρχείου στον εκτυπωτή, γράφει μια καταχώριση καταμέτρησης στο αρχείο καταγραφής. Οι καταχωρίσεις μοιάζουν με τις παρακάτω:

```
2.00 rose:andy
3.00 rose:kelly
```

```
3.00 orchid:mary
5.00 orchid:mary
2.00 orchid:zhang
```

Θα πρέπει να χρησιμοποιείτε ξεχωριστό αρχείο καταγραφής για κ'άθε εκτυπωτή, αφού το `lp` δεν έχει ενσωματωμένη δυνατότητα κλειδώματος αρχείου (**file locking**), και δύο `lp` μπορούν να καταστρέψουν το ένα την καταχώριση του άλλου αν πρόκειται να γράψουν ταυτόχρονα στο ίδιο αρχείο. Ένας εύκολος τρόπος για να βεβαιώσετε την μοναδικότητα αρχείου καταγραφής αν'α εκτυπωτή είναι να χρησιμοποιήσετε την ικανότητα `af=acct` στο `/etc/printcap`. Έτσι, κ'άθε αρχείο καταγραφής θα βρίσκεται στον κατ'αλογο `spool` του αντίστοιχου εκτυπωτή, σε ένα αρχείο με όνομα `acct`.

Όταν είστε έτοιμοι να χρεώσετε τους χρήστες για τις εκτυπώσεις, εκτελέστε το πρόγραμμα `pac(8)`. Απλ'α μεταβείτε στον κατ'αλογο `spool` για τον εκτυπωτή που κ'ανετε καταμέτρηση και πληκτρολογήστε `pac`. Θα εμφανιστεί ένας απολογισμός με χρεώσεις σε δολ'αρια, όπως βλέπετε στη συνέχεια:

Login	pages/feet	runs	price
orchid:kelly	5.00	1	\$ 0.10
orchid:mary	31.00	3	\$ 0.62
orchid:zhang	9.00	1	\$ 0.18
rose:andy	2.00	1	\$ 0.04
rose:kelly	177.00	104	\$ 3.54
rose:mary	87.00	32	\$ 1.74
rose:root	26.00	12	\$ 0.52
total	337.00	154	\$ 6.74

Παρακ'ατω είναι οι παρ'αμετροι που δέχεται το `pac(8)`:

`-Pprinter`

Για ποιό `printer` να κ'ανει απολογισμό. Αυτή η επιλογή δουλεύει μόνο αν υπ'αρχει η πλήρης διαδρομή στην ικανότητα `af` στο `/etc/printcap`.

`-c`

Ταξινομεί το αποτέλεσμα αν'α κόστος αντί της αλφαβητικής ταξινόμησης των χρηστών.

`-m`

Αγνοεί το όνομα του υπολογιστή στα αρχεία καταγραφής. Με αυτή την επιλογή, ο χρήστης `smith` στον υπολογιστή `alpha` είναι ο ίδιος χρήστης με τον `smith` στον υπολογιστή `gamma`. Χωρίς την επιλογή αυτή, είναι διαφορετικοί χρήστες.

`-pprice`

Υπολογίζει τις χρεώσεις με `price` (τιμή) σε δολ'αρια αν'α σελίδα ή αν'α πόντι αντί για την τιμή από την ικανότητα `pc` στο `/etc/printcap`, ή αλλιώς δύο σεντς (από προεπιλογή). Μπορείτε να ορίσετε ως `price` μια τιμή με δεκαδικά ψηφία (**floating point**).

`-r`

Αντιστρέφει την σειρά ταξινόμησης.

-s

Δημιουργεί ένα αρχείο απολογισμού των καταμετρήσεων και καθαρίζει τα περιεχόμενα των αρχείων καταγραφής.

name ...

Τυπώνει πληροφορίες αναφοράς μόνο για τα συγκεκριμένα name (ονόματα) χρηστών.

Στον προεπιλεγμένο απολογισμό που παράγει το `pac(8)`, βλέπετε των αριθμό των τυπωμένων σελίδων ανά χρήστη από τους διάφορους υπολογιστές. Αν, στο χώρο σας, ο υπολογιστής δεν έχει σημασία (γιατί οι χρήστες μπορούν να χρησιμοποιήσουν οποιονδήποτε θέλουν), εκτελέστε την εντολή `pac -m`, για να δημιουργήσετε τον ακόλουθο απολογισμό:

Login	pages/feet	runs	price
andy	2.00	1	\$ 0.04
kelly	182.00	105	\$ 3.64
mary	118.00	35	\$ 2.36
root	26.00	12	\$ 0.52
zhang	9.00	1	\$ 0.18
total	337.00	154	\$ 6.74

Για τον ορισμό ποσοστού χρέωσης σε δολάρια, το `pac(8)` χρησιμοποιεί την ικανότητα `pc` στο αρχείο `/etc/printcap` (προεπιλεγμένη τιμή 200, ή 2 σεντς ανά σελίδα). Προσδιορίστε σε αυτήν την ικανότητα, σε εκατοστία του σεντ, την τιμή ανά σελίδα ή ανά πόδι που θέλετε να χρεώνετε για τις εκτυπώσεις. Μπορείτε να προσπεράσετε αυτή την τιμή όταν τρέχετε το `pac(8)` με την επιλογή `-p`. Η μονάδα μέτρησης για την επιλογή `-p` είναι σε δολάρια, όχι σε εκατοστία του σεντ. Για παράδειγμα,

`pac -p1.50`

ορίζει κόστος κάθε σελίδας ένα δολάριο και πενήντα σεντς. Μπορείτε πραγματικά να έχετε πολλά έσοδα χρησιμοποιώντας αυτές τις χρεώσεις.

Τέλος, εκτελώντας `pac -s` θα αποθηκεύσετε τις πληροφορίες του απολογισμού σε ένα αρχείο καταγραφής απολογισμού, που θα έχει το ίδιο όνομα με το αρχείο καταγραφής του εκτυπωτή, αλλά με κατ'αληξή `_sum`. Έπειτα καθαρίζεται το αρχείο καταγραφής. Όταν εκτελέσετε πάλι το `pac(8)`, θα ξαναδιαβάσει το αρχείο απολογισμού, για να πάρει τα αρχικά σύνολα, και θα προσθέσει τις πληροφορίες από το κανονικό αρχείο καταγραφής.

10.4.5.2 Πως Μπορείτε να Μετρήσετε τις Τυπωμένες Σελίδες;

Για να μετρήσετε τις τυπωμένες σελίδες με έστω στοιχειώδη λεπτομέρεια, θα πρέπει να προσδιορίσετε πόσο χαρτί χρειάζεται μια εργασία. Αυτό είναι το ουσιαστικότερο πρόβλημα στην καταμέτρηση εκτυπώσεων.

Για εργασίες απλού κειμένου, το πρόβλημα δεν είναι δύσκολο να λυθεί: Μετράτε πόσες γραμμές υπάρχουν σε μια εργασία και τις συγκρίνετε με πόσες γραμμές μπορεί να τυπώσει ο εκτυπωτής σας σε μια σελίδα. Μην ξεχάσετε να συμπεριλάβετε τα `backspaces` που προκαλούν υπερτύπωση, ή επιμήκης λογικές γραμμές που αναδιπλώνονται σε περισσότερες από μία φυσικές γραμμές.

Το φίλτρο κειμένου `lpf` (που παρουσιάσαμε στο `lpf`: ένα Φίλτρο Κειμένου) λαμβάνει υπόψιν του αὐτὰ τα στοιχεία όταν κάνει καταμέτρηση. Αν γράφετε κάποιο φίλτρο κειμένου που χρειάζεται να κάνει καταμέτρηση, ίσως να θέλετε να ελέγξετε τον πηγαίο κώδικα του `lpf`.

Πως χειρίζεστε όμως τους υπόλοιπους τύπους αρχείων;

Για τις μετατροπές από `DVI-σε-LaserJet` ή από `DVI-σε-PostScript`, μπορείτε να κάνετε το φίλτρο σας να αναλύει την έξοδο του `dvilj` ή του `dvips` και να ελέγχει πόσες σελίδες δημιουργήθηκαν από τη μετατροπή. Ίσως μπορέσετε να κάνετε κάτι παρόμοιο και με διαφορετικούς τύπους αρχείων και προγράμματα μετατροπής

Ωστόσο, όλες αυτές οι μέθοδοι έχουν το μειονέκτημα πως ο εκτυπωτής πιθανώς στην πραγματικότητα να μην εκτυπώσει όλες τις σελίδες. Για παράδειγμα, θα μπορούσε να μπλοκαριστεί το χαρτί, ή να τελειώσει το τόνερ, ή ακόμη να συμβεί και έκρηξη —ενώ ο χρήστης θα συνεχίσει να χρεώνεται.

Τι θα μπορούσατε να κάνετε;

Υπάρχει μόνο ένας σίγουρος τρόπος για να κάνετε καταμέτρηση ακριβείας. Να πάρετε έναν εκτυπωτή που να μπορεί να σας πει πόσο χαρτί χρησιμοποιεί, και να τον συνδέσετε μέσω σειριακής θύρας ή μέσω δικτύου. Σχεδόν όλοι οι εκτυπωτές `PostScript` υποστηρίζουν αυτή την δυνατότητα. Θα βρείτε και άλλους τύπους και κατασκευαστές που κάνουν επίσης το ίδιο (για παράδειγμα, οι `laser` εκτυπωτές δικτύου της `Imagen`). Μετατρέψτε τα φίλτρα για αυτούς τους εκτυπωτές ώστε να καταγράφουν τις τυπωμένες σελίδες μετά την ολοκλήρωση της εκάστοτε εργασίας εκτύπωσης, και ρυθμίστε τους να κρατούν αρχεία καταγραφής με μόνο αυτή την πληροφορία. Δεν χρειάζεται καταμέτρηση γραμμών ούτε αναφορά σφαλμάτων.

Φυσικά, πάντα έχετε τη δυνατότητα να φανείτε γενναιόδωρος και να παρέχετε τις εκτυπώσεις σας δωρεάν.

10.5 Χρήση Εκτυπωτών

Αυτή η ενότητα περιγράφει πως να χρησιμοποιείτε τους εκτυπωτές που έχετε εγκαταστήσει στο `FreeBSD`. Οι βασικές εντολές για τον τελικό χρήστη είναι οι ακόλουθες:

`lpr(1)`

Εκτύπωση εργασιών

`lpq(1)`

Έλεγχος ουράς αναμονής (`print queue`) του εκτυπωτή

`lprm(1)`

Διαγραφή εργασιών από την ουρά αναμονής

Υπάρχει επίσης μια εντολή για τους διαχειριστές, η `lpc(8)`, που περιγράφεται στην ενότητα *Διαχείριση Εκτυπωτών*, και χρησιμοποιείται για να ελέγχει τους εκτυπωτές και τις ουρές αναμονής.

Και οι τρεις εντολές `lpr(1)`, `lprm(1)`, και `lpq(1)` δέχονται την επιλογή `-P printer-name` με την οποία καθορίζεται σε ποιον εκτυπωτή ή ουρά αναμονής θα ενεργήσουν, όπως αναφέρεται στο αρχείο `/etc/printcap`. Αυτό σας επιτρέπει να αποστείλετε, να διαγράψετε, και να ελέγξετε εργασίες σε

διάφορους εκτυπωτές. Αν δεν χρησιμοποιείτε την επιλογή `-P`, τότε οι εντολές χρησιμοποιούν τον εκτυπωτή που αναφέρεται στη μεταβλητή περιβάλλοντος `PRINTER`. Τέλος, αν δεν έχετε θέσει μια μεταβλητή περιβάλλοντος `PRINTER`, οι εντολές εκτελούνται με τον προεπιλεγμένο εκτυπωτή που ονομάζεται `lp`.

Από δω και στο εξής, με την ορολογία προεπιλεγμένος εκτυπωτής θα εννοούμε τον εκτυπωτή που αναφέρεται στην μεταβλητή περιβάλλοντος `PRINTER`, ή αν δεν υπάρχει, τον εκτυπωτή με το όνομα `lp`.

10.5.1 Εκτύπωση Εργασιών

Για να εκτυπώσετε αρχεία, πληκτρολογήστε:

```
% lpr filename ...
```

Θα εκτυπωθούν όλα τα αναφερόμενα αρχεία στον προεπιλεγμένο εκτυπωτή. Αν δεν αναφέρετε αρχεία, το `lpr(1)` διαβάζει δεδομένα από το `standard input`. Για παράδειγμα, αυτή η εντολή θα εκτυπώσει μερικά σημαντικά αρχεία του συστήματος:

```
% lpr /etc/host.conf /etc/hosts.equiv
```

Για να επιλέξετε ένα συγκεκριμένο εκτυπωτή, πληκτρολογήστε:

```
% lpr -P printer-name filename ...
```

Στο παράδειγμα μας θα εκτυπωθεί μια μεγάλη λίστα αρχείων του τρέχοντος καταλόγου στον εκτυπωτή που ονομάζεται `rattan`:

```
% ls -l | lpr -P rattan
```

Αφού δεν αναφέρονται ονόματα αρχείων στην εντολή `lpr(1)`, το `lpr` διαβάζει τα δεδομένα που θα εκτυπώσει από το `standard input`, τα οποία είναι η έξοδος της εντολής `ls -l`.

Η εντολή `lpr(1)` μπορεί να δεχθεί ένα μεγάλο αριθμό επιλογών για να ελέγχει την μορφοποίηση, να μετατρέπει αρχεία, να δημιουργεί πολλαπλά αντίγραφα, κ.λ.π. Για περισσότερες πληροφορίες, δείτε την ενότητα *Επιλογές Εκτύπωσης*.

10.5.2 Έλεγχος Εργασιών

Όταν εκτυπώνετε με το `lpr(1)`, τα δεδομένα που θέλετε να εκτυπώσετε τοποθετούνται σε ένα πακέτο (`package`) που ονομάζεται “εργασία εκτύπωσης (`print job`)”, η οποία αποστέλλεται στο σύστημα παροχέτευσης **LPD**. Κάθε εκτυπωτής έχει μια ουρά αναμονής εργασιών, και η εργασία σας αναμένει μαζί με άλλες δικές σας και άλλων χρηστών. Ο εκτυπωτής τις εκτυπώνει με την σειρά άφιξης στην ουρά αναμονής.

Για να εμφανίσετε την ουρά αναμονής για τον προεπιλεγμένο εκτυπωτή, πληκτρολογήστε `lpq(1)`. Για κάποιον συγκεκριμένο εκτυπωτή, χρησιμοποιήστε την επιλογή `-P`. Για παράδειγμα, η εντολή:

```
% lpq -P bamboo
```

εμφανίζει την ουρά αναμονής για τον εκτυπωτή με το όνομα `bamboo`. Ακολουθεί ένα παράδειγμα εξόδου της εντολής `lpq`:

```
bamboo is ready and printing
Rank  Owner   Job  Files                                Total Size
active kelly   9    /etc/host.conf, /etc/hosts.equiv    88 bytes
2nd    kelly   10    (standard input)                    1635 bytes
3rd    mary    11    ...                                  78519 bytes
```

Εμφανίζονται τρεις εργασίες στη λίστα αναμονής για τον bamboo. Στην πρώτη εργασία, που έχει σταλεί από τον χρήστη kelly, έχει αποδοθεί ο “αριθμός εργασίας (job number)” 9. Κάθε εργασία ενός εκτυπωτή χαρακτηρίζεται από ένα μοναδικό τέτοιο αριθμό. Τις περισσότερες φορές μπορείτε να τον αγνοήσετε, αλλά θα τον χρειαστείτε αν θέλετε να διαγράψετε κάποια εργασία. Δείτε την ενότητα *Διαγραφή Εργασιών* για περισσότερες πληροφορίες.

Ε εργασία με το νούμερο εννέα αποτελείται από δύο αρχεία. Τα πολλαπλά αρχεία που δόθηκαν στη γραμμή εντολών του lpr(1) θεωρούνται μέρος μίας μόνο εργασίας. Αυτή είναι και η τρέχουσα ενεργή εργασία (παρατηρήστε τη λέξη active της στήλης “Rank”), που σημαίνει πως η εργασία εκτυπώνεται αυτή τη στιγμή. Ε δεύτερη εργασία αποτελείται από δεδομένα που έχουν περάσει στην standard input της εντολής lpr(1). Ε τρίτη εργασία προέρχεται από τον χρήστη mary, και πρόκειται για μια πολύ σγκώδη εργασία. Το όνομα διαδρομής του αρχείου που πρόκειται να εκτυπωθεί είναι πολύ μεγάλο για να χωρέσει στη στήλη, και για αυτό η εντολή lpq(1) απλά το συμβολίζει με τρεις τελείες.

Ε πρώτη γραμμή της εξόδου από την lpq(1) είναι επίσης πολύ χρήσιμη: μας ενημερώνει για το τι κάνει την παρούσα στιγμή ο εκτυπωτής (ή τουλάχιστον για το τι πιστεύει το LPD πως κάνει ο εκτυπωτής αυτή τη στιγμή).

Ε εντολή lpq(1) επίσης υποστηρίζει την επιλογή -l για να δημιουργήσει μια μεγάλη, λεπτομερή λίστα. Ακολουθεί ένα παράδειγμα του lpq -l:

```
waiting for bamboo to become ready (offline ?)
kelly: 1st                                     [job 009rose]
        /etc/host.conf                         73 bytes
        /etc/hosts.equiv                      15 bytes

kelly: 2nd                                     [job 010rose]
        (standard input)                      1635 bytes

mary: 3rd                                     [job 011rose]
        /home/orchid/mary/research/venus/alpha-regio/mapping 78519 bytes
```

10.5.3 Αφαίρεση Εργασιών

Αν αλλάξετε γνώμη για μια εργασία που είχατε αποστείλει προς εκτύπωση, μπορείτε να την αφαιρέσετε από την λίστα αναμονής με την εντολή lprm(1). Μπορείτε ακόμη να χρησιμοποιήσετε την lprm(1) για να αφαιρέσετε μια ενεργή εργασία, αλλά πιθανόν κάποιο μέρος της να εκτυπωθεί έτσι και αλλιώς.

Για να αφαιρέσετε μια εργασία από τον προεπιλεγμένο εκτυπωτή, χρησιμοποιήστε πρώτα την lpq(1) για να βρείτε τον αριθμό της. Έπειτα πληκτρολογήστε:

```
% lprm job-number
```

Για να αφαιρέσετε μια εργασία από κάποιον συγκεκριμένο εκτυπωτή, προσθέστε την επιλογή -P. Ε ακόλουθη εντολή αφαιρεί την εργασία με αριθμό 10 από την ουρά αναμονής για τον εκτυπωτή bamboo:

```
% lprm -P bamboo 10
```

Ἡ ἐντολή `lprm(1)` ἔχει μερικές συντομεύσεις:

`lprm -`

Ἀφαιρεί όλες τις εργασίες (για τον προεπιλεγμένο εκτυπωτή) που ανήκουν σε εσάς.

`lprm user`

Ἀφαιρεί όλες τις εργασίες (για τον προεπιλεγμένο εκτυπωτή) που ανήκουν στον χρήστη (`user`). Ο υπερχρήστης (`superuser`) μπορεί να αφαιρέσει εργασίες άλλων χρηστών, εσείς μπορείτε να αφαιρέσετε μόνο τις δικές σας.

`lprm`

Ἡ ἐντολή `lprm(1)` χωρίς αριθμό εργασίας, όνομα χρήστη, ή - που εμφανίζεται στην γραμμή ἐντολών, αφαιρεί την τρέχουσα ενεργή εργασία στον προεπιλεγμένο εκτυπωτή, αν ανήκει σε σας. Ο υπερχρήστης (`superuser`) μπορεί να αφαιρέσει οποιαδήποτε ενεργή εργασία.

Για να δουλέψετε σε κάποιον συγκεκριμένο εκτυπωτή αντί του προεπιλεγμένου, απλά χρησιμοποιήστε την επιλογή `-P` με τις παραπάνω συντομεύσεις. Για παράδειγμα, η ακόλουθη ἐντολή αφαιρεί όλες τις εργασίες του τρέχοντος χρήστη από την ουρά αναμονής του εκτυπωτή `rattan`:

```
% lprm -P rattan -
```

Όξιαβύος: Αν εργάζεστε σε περιβάλλον δικτύου, η `lprm(1)` θα σας επιτρέψει να αφαιρέσετε εργασίες μόνο από τον υπολογιστή που τις έχετε στείλει, ανεξάρτητα αν ο εκτυπωτής είναι προσβάσιμος και από άλλους υπολογιστές. Ἡ ακόλουθη ἐντολή επιδεικνύει ακριβώς αυτό το χαρακτηριστικό:

```
% lpr -P rattan myfile
% rlogin orchid
% lpq -P rattan
Rank   Owner      Job  Files          Total Size
active seeyan    12   ...          49123 bytes
2nd    kelly      13   myfile         12 bytes
% lprm -P rattan 13
rose: Permission denied
% logout
% lprm -P rattan 13
dfA013rose dequeued
cfA013rose dequeued
```

10.5.4 Πέρα από το Απλό Κείμενο: Περισσότερες Επιλογές Εκτύπωσης

Ἡ ἐντολή `lpr(1)` υποστηρίζει μια γκάμα επιλογών για τον έλεγχο μορφοποίησης κειμένου, μετατροπής γραφικών και άλλων μορφών αρχείων, παραγωγής πολλαπλών αντιγράφων, χειρισμού εργασιών, και άλλα. Οι επιλογές αυτές περιγράφονται στην παρούσα ενότητα.

10.5.4.1 Επιλογές Μορφοποίησης και Μετατροπής

Οι ακόλουθες επιλογές της `lpr(1)` ελέγχουν την μορφοποίηση των αρχείων της εργασίας εκτύπωσης. Χρησιμοποιήστε τις αν η εργασία σας δεν περιέχει απλό κείμενο ή αν επιθυμείτε να μορφοποιησετε απλό κείμενο διαμέσου του εργαλείου `pr(1)`.

Για παράδειγμα, η ακόλουθη εντολή τυπώνει ένα αρχείο DVI (από το σύστημα στοιχειοθεσίας \TeX) με όνομα `fish-report.dvi` στον εκτυπωτή με όνομα `bamboo`:

```
% lpr -P bamboo -d fish-report.dvi
```

Αυτές οι επιλογές εφαρμόζονται σε κάθε αρχείο της εργασίας, και έτσι δεν μπορείτε να αναμίξετε (ας πούμε) αρχεία DVI και `ditroff` μαζί στην ίδια εργασία. Απλώς στείλτε τα αρχεία σαν διαφορετικές εργασίες, χρησιμοποιώντας διαφορετικές επιλογές μετατροπής για κάθε εργασία.

Όξιαβύος: Όλες αυτές οι επιλογές εκτός της `-p` και της `-t` απαιτούν εγκατεστημένα φίλτρα μετατροπής για τον εκτυπωτή προορισμού. Για παράδειγμα, η επιλογή `-d` απαιτεί το φίλτρο μετατροπής DVI. Ενότητα Φίλτρα Μετατροπής δίνει περισσότερες λεπτομέρειες.

`-c`

Εκτυπώνει αρχεία `cifplot`.

`-d`

Εκτυπώνει αρχεία DVI.

`-f`

Εκτυπώνει αρχεία κειμένου FORTRAN.

`-g`

Εκτυπώνει δεδομένα σχεδίασης (`plot`).

`-i number`

Εκτυπώνει την έξοδο με εσοχή `number` στηλών. Αν παραλείψετε το `number`, η εσοχή θα είναι 8 στήλες. Αυτή η επιλογή δουλεύει μόνο με ορισμένα φίλτρα μετατροπής.

Όξιαβύος: Μην τοποθετείτε κενό διάστημα μεταξύ του `-i` και του αριθμού.

`-l`

Εκτυπώνει δεδομένα κειμένου κατ'α γράμμα (`literal`), συμπεριλαμβανοντας και τους χαρακτήρες ελέγχου.

`-n`

Εκτυπώνει δεδομένα `ditroff` (δεδομένα `troff` ανεξάρτητα από τη συσκευή).

-p

Μορφοποιεί το απλό κείμενο με την **pr(1)** πριν να το εκτυπώσει. Δείτε την **pr(1)** για περισσότερες πληροφορίες.

-T title

Χρησιμοποιεί το **title** στην κεφαλίδα του **pr(1)** αντί για το όνομα αρχείου. Αυτή η επιλογή επιδρά μόνο όταν χρησιμοποιείται με την επιλογή -p

-t

Εκτυπώνει δεδομένα **troff**.

-v

Εκτυπώνει δεδομένα ράστερ.

Εδώ είναι ένα παράδειγμα: αυτή η εντολή εκτυπώνει μια κομψά μορφοποιημένη έκδοση της σελίδας βοήθειας **ls(1)** στον προεπιλεγμένο εκτυπωτή:

```
% zcat /usr/share/man/man1/ls.1.gz | troff -t -man | lpr -t
```

Η εντολή **zcat(1)** αποσυμπίεζει τον πηγαίο κώδικα της σελίδας βοήθειας **ls(1)** και τον περνάει στην εντολή **troff(1)**, η οποία τον μορφοποιεί και δημιουργεί στην έξοδο της δεδομένα GNU **troff**, τα αποστέλλει στην **lpr(1)**, η οποία με τη σειρά της αποστέλλει την εργασία στο **LPD**. Επειδή χρησιμοποιήσαμε την επιλογή -t στο **lpr(1)**, ο spooler, κατ'α τη διάρκεια της εκτύπωσης, θα μετατρέψει την έξοδο GNU **troff** σε ένα τύπο δεδομένων κατανοητό από τον προεπιλεγμένο εκτυπωτή.

10.5.4.2 Επιλογές Χειρισμού Εργασιών

Οι ακόλουθες επιλογές του **lpr(1)** οδηγούν το **LPD** να χειριστεί τις εργασίες με ειδικό τρόπο:

-# copies

Δημιουργεί έναν αριθμό **copies** (αντιγράφων) για κάθε αρχείο της εργασίας αντί για ένα μόνο αντίγραφο. Ο διαχειριστής μπορεί να απενεργοποιήσει αυτή την επιλογή για να μειώσει την καταπόνηση των εκτυπωτών και να ενθαρρύνει την χρήση φωτοτυπικών μηχανημάτων. Δείτε την ενότητα Περιορισμός Εκτύπωσης Πολλαπλών Αντιγράφων.

Σε αυτό το παράδειγμα, εκτυπώνουμε στον προεπιλεγμένο εκτυπωτή τρία αντίγραφα του **parser.c** και τρία αντίγραφα του **parser.h**:

```
% lpr -#3 parser.c parser.h
```

-m

Αποστολή **mail** μετά την ολοκλήρωση εκτύπωσης της εργασίας. Με αυτή την επιλογή, το σύστημα **LPD** στέλνει **mail** στο λογαριασμό σας μόλις ολοκληρωθεί ο χειρισμός εκτύπωσης της εργασίας σας. Στο μήνυμά του, θα σας ενημερώσει αν η εργασία ολοκληρώθηκε επιτυχώς ή αν παρουσιάστηκε σφάλμα και (συχνά) ποιό ήταν το σφάλμα.

-s

Δεν αντιγράφει τα αρχεία στον κατ'άλογο spool, αλλά αντί για αυτό, δημιουργεί συμβολικές συντομεύσεις (symbolic links) προς αυτά.

Αν εκτυπώνετε μια μεγάλη εργασία, ίσως θέλετε να χρησιμοποιήσετε αυτή την επιλογή. Θα σας γλυτώσει χώρο στον κατ'άλογο spool (ίσως η εργασία σας να υπερβαίνει τον ελεύθερο χώρο του συστήματος αρχείων που περιέχει τον κατ'άλογο spool). Επίσης θα κερδίσετε χρόνο αφού το **LPD** δεν θα χρειαστεί να αντιγράψει όλη την εργασία σας στον κατ'άλογο spool.

Αυτό, ωστόσο, έχει και ένα μειονέκτημα: από τη στιγμή που το **LPD** θα κάνει αναφορά κατευθείαν στο πρωτότυπο αρχείο, δεν θα έχετε δυνατότητα να μετατρέψετε ή να διαγράψετε το αρχείο έως ότου εκτυπωθεί.

Όχι!Βύθος: Αν εκτυπώνετε σε ένα απομακρυσμένο εκτυπωτή, το **LPD** πιθανώς θα χρειαστεί τελικά να αντιγράψει τα αρχεία από τον τοπικό υπολογιστή στον απομακρυσμένο, επομένως η επιλογή -s σε αυτή την περίπτωση εξοικονομεί χώρο στον τοπικό κατ'άλογο spool, αλλά όχι στον απομακρυσμένο. Εξακολουθεί ωστόσο να είναι ιδιαίτερα χρήσιμη.

-t

Απομακρύνει τα αρχεία της εργασίας μετά την αντιγραφή τους στον κατ'άλογο spool, ή μετά την εκτύπωση τους με την επιλογή -s. Να είστε προσεκτικοί με αυτή την επιλογή!

10.5.4.3 Επιλογές Σελίδων Κεφαλίδας

Αυτές οι επιλογές του **lpr(1)** ρυθμίζουν το κείμενο που κανονικά εμφανίζεται στην σελίδα κεφαλίδας της εργασίας. Αν οι σελίδες κεφαλίδας παρεμποδίζονται για τον συγκεκριμένο εκτυπωτή, αυτές οι επιλογές δεν έχουν καμία επίδραση. Δείτε την ενότητα Σελίδες Κεφαλίδας για πληροφορίες σχετικά με τις ρυθμίσεις των σελίδων κεφαλίδας.

-C text

Αντικαθιστά το όνομα υπολογιστή στη σελίδα κεφαλίδας με text. Το όνομα υπολογιστή που εμφανίζεται είναι, από προεπιλογή, το όνομα του υπολογιστή από τον οποίο έγινε η αποστολή της εργασίας.

-J text

Αντικαθιστά το όνομα εργασίας στη σελίδα κεφαλίδας με text. Το όνομα εργασίας που εμφανίζεται από προεπιλογή, είναι το όνομα του πρώτου αρχείου της εργασίας, ή stdin αν η εκτύπωση γίνεται από το standard input.

-h

Δεν εκτυπώνει σελίδα κεφαλίδας.

Όχι!Βύθος: Ανάλογα με τις ρυθμίσεις, αυτή η επιλογή ίσως να μην έχει επίδραση λόγω του τρόπου με τον οποίο δημιουργούνται οι σελίδες κεφαλίδας. Για περισσότερες λεπτομέρειες, δείτε την ενότητα Σελίδες Κεφαλίδας.

10.5.5 Διαχείριση Ἐκτυπωτῶν

Ὡς διαχειριστής, χρειάστηκε νὰ εγκαταστήσετε, νὰ ρυθμίσετε καὶ νὰ δοκιμάσετε τοὺς ἐκτυπωτές σας. Ὑποστηρίζοντας τὴν ἐντολὴ `lpc(8)`, μπορεῖτε νὰ ἐπικοινωνήσετε με τοὺς ἐκτυπωτές σας με ἀκόμη περισσότερους τρόπους. Με τὴν `lpc(8)`, μπορεῖτε:

- Νὰ ἐκκινεῖτε καὶ νὰ σταματᾶτε τοὺς ἐκτυπωτές
- Νὰ ἐνεργοποιεῖτε καὶ νὰ ἀπενεργοποιεῖτε τὶς ουρές ἀναμονῆς
- Νὰ ἀνακατατάσσετε τὴν σειρὰ ἐργασιῶν σὲ κ' ἄθε ουρὰ ἀναμονῆς.

Κατ' ἀρχὴν, μία σημείωση σχετικὰ με τὴν ορολογία: ἂν ἓνας ἐκτυπωτὴς εἶναι σταματημένος (*stopped*), δὲν θὰ ἐκτυπώσει τίποτε ἀπὸ τὴν ουρὰ ἀναμονῆς ἐργασιῶν. Οἱ χρήστες μποροῦν ἀκόμη νὰ στέλνουν ἐργασίες, οἱ ὁποῖες μπαίνουν στὴν ουρὰ ἀναμονῆς ἕως ὅτου ὁ ἐκτυπωτὴς ξεκινήσει ἢ καθαριστεῖ ἡ ουρὰ ἀναμονῆς.

Ἄν ἔχει ἀπενεργοποιηθεῖ ἡ ουρὰ ἀναμονῆς, κανεὶς χρήστης (εκτὸς τοῦ `root`) δὲν μπορεῖ νὰ ἀποστείλει ἐργασίες στὸν ἐκτυπωτὴ. Μία ἐνεργὴ ουρὰ ἀναμονῆς ἐπιτρέπει νὰ ἀποσταλοῦν ἐργασίες στὸν ἐκτυπωτὴ. Ἐνας ἐκτυπωτὴς μπορεῖ νὰ ξεκινήσει με ουρὰ ἀναμονῆς ἀπενεργοποιημένη, καὶ σὲ αὐτὴ τὴν περίπτωση θὰ συνεχίσει νὰ ἐκτυπώνει τὶς ἐργασίες τῆς ουρᾶς ἕως ὅτου αὐτὴ ἀδειάσει.

Γενικὰ, πρέπει νὰ ἔχετε προνόμια `root` γιὰ νὰ χρησιμοποιήσετε τὴν ἐντολὴ `lpc(8)`. Οἱ κανονικοὶ χρήστες μποροῦν νὰ χρησιμοποιοῦν τὴν ἐντολὴ `lpc(8)` μόνο γιὰ νὰ βλέπουν τὴν κατ' ἀσταση τοῦ ἐκτυπωτῆ καὶ νὰ ἐπανεκκινοῦν τὸν ἐκτυπωτὴ σὲ περίπτωση μπλοκαρίσματος.

Παρακ' ἄνω θὰ βρεῖτε μιὰ λίστα ἐντολῶν τοῦ `lpc(8)`. Οἱ περισσότερες ἀπὸ τὶς ἐντολὲς παίρνουν ὡς παρ' ἀμετρο τὸ `printer-name` γιὰ τὴ ρύθμιση τοῦ συγκεκριμένου ἐκτυπωτῆ. Μπορεῖτε νὰ χρησιμοποιεῖτε `all` στὴ θέση τοῦ `printer-name` γιὰ νὰ ἀναφερθεῖτε σὲ ὅλους τοὺς ἐκτυπωτές ποὺ εἶναι καταχωρισμένοι στὸ `/etc/printcap`.

`abort printer-name`

Διαγράφει τὴν τρέχουσα ἐργασία καὶ σταματᾶ τὸν ἐκτυπωτὴ. Οἱ χρήστες μποροῦν ἀκόμη νὰ ἀποστέλνουν ἐργασίες ἂν ἡ ουρὰ ἀναμονῆς εἶναι ἀκόμη ἐνεργή.

`clean printer-name`

Διαγράφει τὰ παλιὰ ἀρχεῖα ἀπὸ τὸν κατ' ἄλογο `spool` τοῦ ἐκτυπωτῆ. Σὲ κ' ἄποιες περιπτώσεις, τὰ ἀρχεῖα ἀπὸ τὰ ὁποῖα ἀποτελεῖται κ' ἄποια ἐργασία δὲν ἀφαιροῦνται κανονικὰ ἀπὸ τὸ **LPD**, εἰδικὰ ἂν ὑπῆρξαν σφ' ἄλματα κατ' ἀ τὴν ἐκτύπωση ἢ κ' ἄποιες ἐνέργειες ἀπὸ τὸν διαχειριστὴ. Αὐτὴ ἡ ἐντολὴ βρίσκει ἀρχεῖα ποὺ δὲν ἀνήκουν στὸν κατ' ἄλογο `spool` καὶ τὰ ἀφαιρεῖ.

`disable printer-name`

Ἀπενεργοποιεῖ τὴν ουρὰ ἀναμονῆς γιὰ νῆες ἐργασίες. Ἄν ὁ ἐκτυπωτὴς δουλεύει, θὰ συνεχίσει νὰ ἐκτυπώνει τὶς ἐναπομείναντες ἐργασίες στὴν ουρὰ ἀναμονῆς. Ὁ `superuser (root)` μπορεῖ πάντα νὰ στέλνει ἐργασίες, ἀκόμη καὶ σὲ ἀπενεργοποιημένη σειρὰ ἀναμονῆς.

Αυτή η εντολή είναι χρήσιμη, όταν ελέγχετε ένα νέο εκτυπωτή ή όταν εγκαθιστᾶτε ένα φίλτρο: απενεργοποιήστε την ουρᾶ αναμονῆς και στείλτε εργασίες σαν root. Οι υπόλοιποι χρήστες δεν θα ἔχουν δυνατότητα να αποστείλουν εργασίες ἔως ὅτου ολοκληρώσετε τους ελέγχους σας και επανενεργοποιήσετε την ουρᾶ αναμονῆς με την εντολή enable.

`down printer-name message`

Οδηγεί τον εκτυπωτή σε "κατέβασμα" (down). Είναι ισοδύναμο με το disable ακολουθούμενο από ένα stop. Το message (μῆνυμα) εμφανίζεται όταν κ᾽αποιος χρήστης ελέγχει την σειρᾶ αναμονῆς με lpq(1) ή την κατ᾽ασταση του εκτυπωτή με lpc status.

`enable printer-name`

Ενεργοποίηση της ουρᾶς αναμονῆς του εκτυπωτή. Οι χρήστες μπορούν να αποστείλουν εργασίες ἀλλ᾽α ο εκτυπωτής δεν θα τυπώσει ἔως ὅτου ξεκινήσει.

`help command-name`

Τυπώνει σελίδες βοήθειας για την εντολή command-name. Δίχως το command-name, εκτυπώνει μια περίληψη όλων των διαθέσιμων εντολών.

`restart printer-name`

Ξεκινᾶ τον εκτυπωτή. Οι κανονικοί χρήστες μπορούν να χρησιμοποιήσουν αυτή την εντολή μόνο σε κ᾽αποια ειδική περίπτωση που το LPD δεν αποκρίνεται, ἀλλ᾽α δεν μπορούν να ξεκινήσουν ένα εκτυπωτή που ἔχει σταματήσει ἐξαιτίας των εντολών stop ή down. Ἡ εντολή restart είναι ισοδύναμη με την abort ακολουθούμενη ἀπὸ τη start.

`start printer-name`

Ξεκινᾶ τον εκτυπωτή. Ο εκτυπωτής θα τυπώσει εργασίες ἀπὸ την ουρᾶ αναμονῆς του.

`stop printer-name`

Σταματᾶει τον εκτυπωτή. Ο εκτυπωτής θα ολοκληρώσει την τρέχουσα εργασία του και δεν θα τυπώσει καμία ἄλλη εργασία ἀπὸ την ουρᾶ αναμονῆς του. Ἀκόμη και αν ο εκτυπωτής είναι σταματημένος, οι χρήστες μπορούν ἀκόμη να στέλνουν εργασίες αν είναι ενεργοποιημένη η ουρᾶ αναμονῆς.

`topq printer-name job-or-username`

Ανακατ᾽αταξη της ουρᾶς αναμονῆς για τον printer-name. Τοποθετούνται πρώτες οι εργασίες με αριθμὸ αναφορᾶς job ή αυτές που ανήκουν στο χρήστη username. Για αυτή την εντολή, δεν μπορείτε να χρησιμοποιήσετε all στην θέση του printer-name.

`up printer-name`

Οδηγεί τον εκτυπωτή σε "ανέβασμα" (up). Το αντίθετο της εντολῆς down. Ισοδυναμεί με την start ακολουθούμενη ἀπὸ την εντολή enable.

Το lpq(8) δέχεται τις παραπάνω εντολές στην γραμμὴ εντολών. Αν δεν εισᾶγετε καμία εντολή, το lpq(8) μπαίνει σε κατ᾽ασταση αλληλεπίδρασης (interactive), ὅπου μπορείτε να πληκτρολογείτε εντολές μέχρι να δώσετε exit, quit, ή end-of-file.

10.6 Εναλλακτικές Λύσεις για τον Στ'ανταρ Spooler

Αν έχετε μελετήσει πιστ'α όλο το κεφ'αλαιο μέχρι εδώ, θα έχετε μάθει σχεδόν τα π'αντα σχετικ'α με το σύστημα παροχέτευσης **LPD** που διατίθεται με το FreeBSD. Θα έχετε κατανοήσει και πολλές από τις ελλείψεις του, που φυσικ'α γεννούν το ερώτημα: “Ποια άλλα συστήματα παροχέτευσης (που να λειτουργούν στο FreeBSD) υπ'άρχουν διαθέσιμα;”

LPRng

Το **LPRng**, το οποίο σκόπιμα σημαίνει “LPR: the Next Generation (η Επόμενη Γενιά)” είναι μια από την αρχή υλοποίηση του **PLP**. Ο Patrick Powell και ο Justin Mason (κύριος συντηρητής του **PLP**) συνεργάστηκαν για να φτιάξουν το **LPRng**. Ε κύρια τοποθεσία του **LPRng** είναι η <http://www.lprng.org/>.

CUPS

Το **CUPS**, ή αλλιώς Common UNIX Printing System, παρέχει μια φορητή πλατφόρμα εκτυπώσεων για λειτουργικ'α συστήματα βασισμένα στο UNIX. Αναπτύχθηκε από την Easy Software Products για να προωθήσει μια στ'ανταρ λύση εκτυπώσεων για όλους τους χρήστες και κατασκευαστές UNIX.

Το **CUPS** χρησιμοποιεί το πρωτόκολλο Internet Printing Protocol (IPP) ως βάση του για τη διαχείριση εργασιών εκτύπωσης και ουρών αναμονής. Υποστηρίζονται επίσης, αλλά με μειωμένη λειτουργικότητα, τα πρωτόκολλα Line Printer Daemon (LPD), Server Message Block (SMB), και AppSocket (γνωστό ως JetDirect). Το **CUPS** προσθέτει δυνατότητες ανίχνευσης δικτυακών εκτυπωτών, ενώ μέσω των επιλογών PostScript Printer Description (PPD) γίνεται εφικτή η υποστήριξη σύγχρονων εκτυπωτών στον κόσμο του UNIX.

Ε κύρια τοποθεσία του **CUPS** είναι η <http://www.cups.org/>.

HPLIP

Το **HPLIP**, ή Σύστημα Απεικόνισης και Εκτύπωσης της HP για Linux, είναι μια σουίτα εφαρμογών για συσκευές της HP, που υποστηρίζει λειτουργίες όπως η εκτύπωση, η σ'άρωση και η αποστολή / λήψη φαξ. Ε σουίτα αυτή χρησιμοποιεί το **CUPS** ως backend για κ'αποιες από τις λειτουργίες εκτύπωσης που παρέχει.

Ε κύρια δικτυακή τοποθεσία της εφαρμογής **HPLIP** είναι <http://hplipopensource.com/hplip-web/index.html>.

10.7 Εντοπισμός Βλαβών

Μετ'α την εκτέλεση του απλού τεστ με το `lpctest(1)`, αντί της κανονικής εκτύπωσης, μπορεί να έχετε λάβει ως αποτέλεσμα μία από τις ακόλουθες καταστ'ασεις:

Ο εκτυπωτής καθυστέρησε να ξεκινήσει ή δεν εκτύπωσε ολόκληρη τη σελίδα.

Ο εκτυπωτής τύπωσε το τεστ, αλλά δεν ξεκίνησε αμέσως. Ίσως χρειάστηκε να πιέσετε το πλήκτρο **PRINT REMAINING** ή το **FORM FEED** του εκτυπωτή σας για να εμφανιστεί το επιθυμητό αποτέλεσμα.

Εάν είναι όντως αυτή η περίπτωση σας, ο εκτυπωτής πιθανώς να ήταν σε αναμονή για να εξακριβώσει αν υπήρχαν πρόσθετα δεδομένα στην εργασία εκτύπωσης πριν ξεκινήσει να εκτυπώνει οτιδήποτε. Για να διορθώσετε το πρόβλημα, μπορείτε να θέσετε το φίλτρο κειμένου να στέλνει ένα χαρακτήρα **FORM FEED** (ή άλλο κατ'αλληλο) στον εκτυπωτή. Αυτό συνήθως είναι αρκετό για να μπορείτε να εκτυπώνετε κατευθείαν οποιοδήποτε κείμενο απομένει σε αναμονή στην εσωτερική μνήμη (**buffer**) του εκτυπωτή. Είναι επίσης χρήσιμο να ρυθμίσετε τις εκτυπώσεις σας ώστε να τελειώνουν με γεμάτη την τελευταία σελίδα, ώστε η επόμενη εργασία να μην αρχίζει από τα μισά του προηγούμενου φύλλου.

Ε ακόλουθη τροποποίηση στο **shell script** `/usr/local/libexec/if-simple` εκτυπώνει ένα **form feed** μετά την αποστολή της εργασίας στον εκτυπωτή:

```
#!/bin/sh
#
# if-simple - Simple text input filter for lpd
# Installed in /usr/local/libexec/if-simple
#
# Simply copies stdin to stdout. Ignores all filter arguments.
# Writes a form feed character (\f) after printing job.

/bin/cat && printf "\f" && exit 0
exit 2
```

Ε εκτύπωση παρουσιάζει “φαινόμενο σκάλας (staircase effect).”

Στην εκτύπωση σας φαίνεται το ακόλουθο:

```
! "$%&'()*+,-./01234
      "$%&'()*+,-./012345
            "$%&'()*+,-./0123456
```

Γίνετε ένα ακόμα θύμα του φαινομένου σκάλας, που προκλήθηκε από αντιφατικές ερμηνείες των χαρακτήρων με τους οποίους δηλώνεται η τροφοδοσία νέας γραμμής. Τα λειτουργικά συστήματα τύπου **UNIX** χρησιμοποιούν έναν μόνο χαρακτήρα **ASCII** με κωδικό 10, τον **line feed** (τροφοδοσία γραμμής, **LF**). Το **MS-DOS**, το **OS/2**, και διάφορα άλλα, χρησιμοποιούν ένα ζεύγος χαρακτήρων **ASCII** κωδικού 10 και **ASCII** κωδικού 13 (τον **carriage return** ή αλλιώς **CR**). Πολλοί εκτυπωτές χρησιμοποιούν την σύμβαση του **MS-DOS** για την αλλαγή γραμμής.

Όταν εκτυπώνετε με το **FreeBSD**, το κείμενο σας απλώς χρησιμοποιεί τον χαρακτήρα τροφοδοσίας γραμμής (**line feed**). Ο εκτυπωτής, μόλις αντιληφθεί τον χαρακτήρα **line feed**, προωθεί το χαρτί κατ'α μία γραμμή, αλλά κρατάει την ίδια θέση οριζόντια καθώς καλείται να εκτυπώσει τον επόμενο χαρακτήρα. Σε αυτό το σημείο χρησιμοποιείται το **CR** (**carriage return**): μετακινεί δηλαδή την θέση εργασίας για τον επόμενο χαρακτήρα που πρόκειται να εκτυπωθεί στο αριστερό άκρο του χαρτιού.

Το **FreeBSD** επιθυμεί ο εκτυπωτής να μπορεί να ενεργεί ως εξής:

Όταν ο εκτυπωτής λαμβάνει CR	Να εκτυπώνει CR
Όταν ο εκτυπωτής λαμβάνει LF	Να εκτυπώνει CR + LF

Υπάρχουν διάφοροι τρόποι για να επιτευχθεί αυτό:

- Χρησιμοποιήστε τα πλήκτρα ρύθμισης του εκτυπωτή ή τον πίνακα ελέγχου για να αλλάξετε τον τρόπο με τον οποίο ερμηνεύει αυτούς τους χαρακτήρες ο εκτυπωτής σας. Συμβουλευτείτε το εγχειρίδιο χρήσης του για να δείτε πως μπορεί να γίνει αυτό.

Όξιαβύος: Αν έχετε και άλλα λειτουργικά στο σύστημα σας εκτός από το FreeBSD, πιθανόν να χρειαστεί, όταν τα χρησιμοποιείτε, να επαναρυθμίσετε τον εκτυπωτή σας ώστε να ερμηνεύει διαφορετικά τους χαρακτήρες CR και LF. Στην περίπτωση αυτή, ίσως είναι καλύτερο να προτιμήσετε κάποια από τις λύσεις που ακολουθούν.

- Ο οδηγός (driver) της σειριακής γραμμής του FreeBSD μπορεί να μετατρέπει αυτόματα από LF σε CR+LF. Φυσικά, αυτό δουλεύει μόνο σε σειριακές θύρες. Για να ενεργοποιήσετε αυτή την λειτουργία, χρησιμοποιήστε την ικανότητα ms# και ορίστε την κατ'άσταση λειτουργίας onlcr στο αρχείο /etc/printcap για τον εκτυπωτή.
- Στείλτε ένα κωδικό διαφυγής (escape code) στον εκτυπωτή ώστε να χειρίζεται προσωρινά τους χαρακτήρες LF με διαφορετικό τρόπο. Συμβουλευτείτε το εγχειρίδιο χρήσης του εκτυπωτή σας για τους κώδικες διαφυγής που υποστηρίζονται. Όταν ανακαλύψετε τον κατ'άλληλο, μετατρέψτε το φίλτρο κειμένου ώστε να στέλνει πρώτα τον κωδικό, και έπειτα την εργασία στον εκτυπωτή.

Εδώ είναι ένα παράδειγμα φίλτρου κειμένου για εκτυπωτές που καταλαβαίνουν τους κωδικούς διαφυγής PCL της Hewlett-Packard. Αυτό το φίλτρο κάνει τον εκτυπωτή να χειρίζεται τους χαρακτήρες LF ως LF και CR. Έπειτα αποστέλλει την εργασία, στέλνοντας στο τέλος της ένα χαρακτήρα αλλαγής σελίδας (form feed) ώστε να γίνει σωστή εξαγωγή της τελευταίας σελίδας. Το φίλτρο αυτό θα πρέπει να δουλεύει με σχεδόν όλους τους εκτυπωτές της Hewlett Packard.

```
#!/bin/sh
#
# hpif - Simple text input filter for lpd for HP-PCL based printers
# Installed in /usr/local/libexec/hpif
#
# Simply copies stdin to stdout. Ignores all filter arguments.
# Tells printer to treat LF as CR+LF. Ejects the page when done.

printf "\033&k2G" && cat && printf "\033&l0H" && exit 0
exit 2
```

Εδώ είναι ένα παράδειγμα για το /etc/printcap ενός υπολογιστή με όνομα orchid. Έχει ένα μόνο εκτυπωτή στην πρώτη παράλληλη θύρα του, ένα Hewlett Packard LaserJet 3Si με όνομα teak. Χρησιμοποιεί το παραπάνω script ως φίλτρο κειμένου:

```
#
# /etc/printcap for host orchid
#
teak|hp|laserjet|Hewlett Packard LaserJet 3Si:\
    :lp=/dev/lpt0:sh:sd=/var/spool/lpd/teak:mx#0:\
    :if=/usr/local/libexec/hpif:
```

Ἐκτυπώνεται ἡ μία γραμμὴ πᾶνω στὴν ἄλλη.

Ὁ εκτυπωτής δεν προωθεί καθόλου τὸ χαρτί καὶ ὅλες οἱ γραμμὲς κειμένου τυπώνονται ἡ μία πᾶνω ἀπὸ τὴν ἄλλη, σὲ μία γραμμὴ.

Αὐτὸ τὸ πρόβλημα εἶναι τὸ “αντίστροφο” τοῦ φαινόμενου σκᾶλας, ποὺ περιγράψαμε προηγουμένως, καὶ εἶναι πολὺ σπάνιο. Σὲ κᾶποιο σημεῖο, οἱ χαρακτήρες LF ποὺ χρησιμοποιεῖ τὸ FreeBSD γιὰ νὰ τερματίσει τὴν γραμμὴ, ἐρμηνεύονται ὡς χαρακτήρες CR οἱ ὁποῖοι ἐπιστρέφουν τὴν κεφαλὴ στο ἀριστερὸ ἄκρο τοῦ χαρτιοῦ, ἀλλ’ ἀ δίχως νὰ προωθήσουν τὸ χαρτί μία γραμμὴ πρὸς τὰ κᾶτω.

Χρησιμοποιήστε τοὺς διακόπτες ρυθμίσεων τοῦ εκτυπωτῆ ἢ τοῦ πίνακα ἐλέγχου γιὰ νὰ θέσετε τὶς ἀκόλουθες ἐπιλογές γιὰ τὰ LF καὶ CR characters:

Ὁ εκτυπωτής λαμβάνει	Ὁ εκτυπωτής τυπώνει
CR	CR
LF	CR + LF

Ὁ εκτυπωτής δεν εκτυπώνει (χᾶνει) κᾶποιους χαρακτήρες.

Ὁ εκτυπωτής, ἐνὼ εἶναι σὲ λειτουργία ἐκτύπωσης, δεν εκτυπώνει κᾶποιους χαρακτήρες σὲ ὅλες τὶς γραμμὲς. Τὸ πρόβλημα πιθανῶς νὰ γίνεταῖ ἐντονότερο καθὼς ἡ ἐκτύπωση ἐξελίσσεται, χᾶνοντας ἀκόμη περισσότερους χαρακτήρες.

Τὸ πρόβλημα εἶναι πὼς ὁ εκτυπωτής, καθὼς εκτυπώνει, δεν προλαβαίνει νὰ ἀκολουθήσει τὴν ταχύτητα με τὴν ὁποία ὁ υπολογιστής στέλνει δεδομένα μέσω τῆς σειριακῆς διασύνδεσης (αὐτὸ τὸ πρόβλημα δεν πρέπει κανονικᾶ νὰ συμβαίνει σὲ εκτυπωτὲς συνδεδεμένους σὲ παρ᾽ ἀλλήλες θύρες). Ὑπάρχουν δύο τρόποι γιὰ νὰ ξεπεραστεῖ αὐτὸ τὸ πρόβλημα:

- Ἐάν ὁ εκτυπωτής υποστηρίζει ἐλεγχὸ ροῆς XON/XOFF, ρυθμίστε τὸ FreeBSD νὰ τὸν χρησιμοποιήσῃ ορίζοντας τὴν κατ᾽ ἀσταση λειτουργίας ixon με τὴν ικανότητα ms#.
- Ἐάν ὁ εκτυπωτής υποστηρίζει ἐλεγχὸ ροῆς τύπου Request to Send / Clear to Send (hardware handshake, γνωστὸ καὶ με τὴν ονομασίᾳ RTS/CTS), πρέπει νὰ ὀριστεῖ ἡ κατ᾽ ἀσταση λειτουργίας crtscts στὴν ικανότητα ms#. Βεβαιωθείτε πὼς τὸ καλώδιο ποὺ συνδέει τὸν εκτυπωτὴ με τὸν υπολογιστὴ εἶναι σωστᾶ φτιαγμένο γιὰ χρῆση αὐτοῦ τοῦ ἐλέγχου ροῆς.

Ὁ εκτυπωτής τυπώνει σκουπίδια.

Ὁ εκτυπωτής τύπωσε κᾶτι ποὺ ἀποκαλούμε τυχαία σκουπίδια, ἐννῶντας οτιδήποτε ἐκτὸς τοῦ ἐπιθυμητοῦ κειμένου.

Αὐτὸ εἶναι συνήθως ἓνα ἀκόμα σύμπτωμα λαθασμένων παραμέτρων σειριακῆς ἐπικοινωνίας με τὸν εκτυπωτὴ. Ἐλέγξτε ξανᾶ τὴν τιμὴ bps rate στὴν ικανότητα br, καὶ τὴν ρύθμιση parity στὴν ικανότητα ms#. Βεβαιωθείτε πὼς ὁ εκτυπωτής χρησιμοποιεῖ τὶς ἴδιες ρυθμίσεις ποὺ ἔχουν καθοριστεῖ στο ἀρχεῖο /etc/printcap.

Δεν συνέβη τίποτε, ὁ εκτυπωτής δεν ξεκίνησε καν.

Ἀν δεν συνέβη τίποτε, τὸ πρόβλημα πιθανόν νὰ οφείλεται στο FreeBSD καὶ ὄχι στο hardware. Προσθέστε τὴν ικανότητα ἀρχείου καταγραφῆς (log file, lf) στο ἀρχεῖο /etc/printcap, στὴν

καταχώριση του εκτυπωτή που έχει το πρόβλημα. Για παράδειγμα, εδώ είναι η καταχώριση για τον rattan, με την ικανότητα lf:

```
rattan|line|diablo|lp|Diablo 630 Line Printer:\
:sh:sd=/var/spool/lpd/rattan:\
:lp=/dev/lpt0:\
:if=/usr/local/libexec/if-simple:\
:lf=/var/log/rattan.log
```

Ἐπειτα, προσπαθήστε να ξαναεκτυπώσετε. Ελέγξτε το αρχείο καταγραφής (log) (στο παράδειγμα μας, /var/log/rattan.log) για να βρείτε πιθανές αναφορές σφαλμάτων. Με βάση τα μηνύματα που βλέπετε, προσπαθήστε να διορθώσετε το πρόβλημα.

Αν δεν καθορίσετε την ικανότητα lf, το **LPD** χρησιμοποιεί από προεπιλογή το /dev/console.

Εἰσαγωγή 11 Συμβατότητα με Εκτελέσιμα του Linux

Αναδομήθηκε και μέρη του ανανεώθηκαν από τον *Jim Mock*. Αρχική συνεισφορά από τον *Brian N. Handy* έαέ *Rich Murphey*.

11.1 Σύνοψη

Το FreeBSD παρέχει binary συμβατότητα (εκτελέσιμων) με αρκετά άλλα λειτουργικά τύπου UNIX, συμπεριλαμβανομένου και του Linux. Σε αυτό το σημείο, μπορεί να αναρωτιέστε γιατί ακριβώς χρειάζεται το FreeBSD να μπορεί να τρέξει εκτελέσιμα Linux; Η απάντηση σε αυτή την ερώτηση είναι αρκετά απλή. Πολλές εταιρίες και προγραμματιστές αναπτύσσουν εφαρμογές μόνο για Linux, μια και είναι πολύ “της μόδας” στο κόσμο των υπολογιστών. Αυτό αναγκάζει εμάς τους υπόλοιπους, που χρησιμοποιούμε το FreeBSD, να πιέζουμε τις ίδιες αυτές εταιρίες και προγραμματιστές να δημιουργήσουν κανονικές εκδόσεις των εφαρμογών τους για FreeBSD. Το πρόβλημα είναι, ότι οι περισσότερες από αυτές τις εταιρίες δεν αντιλαμβάνονται πραγματικά πόσοι περισσότεροι άνθρωποι θα χρησιμοποιούσαν το προϊόν τους αν είχαν εκδόσεις και για FreeBSD, και οι περισσότερες συνεχίζουν να αναπτύσσουν μόνο για Linux. Άρα τι μπορεί να κάνει ένας χρήστης του FreeBSD; Εδώ έρχεται να βοηθήσει η binary συμβατότητα του FreeBSD με το Linux.

Εν συντομία, η συμβατότητα επιτρέπει στους χρήστες του FreeBSD να εκτελέσουν περίπου το 90% όλων των Linux εφαρμογών χωρίς μετατροπές. Αυτό περιλαμβάνει εφαρμογές όπως το **StarOffice**, την Linux έκδοση του **Netscape**, **Adobe Acrobat**, **RealPlayer®**, **Oracle**, **WordPerfect®**, **Doom**, **Quake**, και περισσότερα. Έχει επίσης αναφερθεί ότι σε κάποιες περιπτώσεις, τα εκτελέσιμα του Linux έχουν καλύτερη απόδοση στο FreeBSD από ότι στο Linux.

Υπάρχουν ωστόσο κάποια συγκεκριμένα για το Linux στοιχεία του λειτουργικού που δεν υποστηρίζονται στο FreeBSD. Τα εκτελέσιμα του Linux δεν θα δουλέψουν στο FreeBSD αν χρησιμοποιούν πολλές εξειδικευμένες κλήσεις i386, όπως για παράδειγμα την ενεργοποίηση της εικονικής καΐστασης 8086.

Αφού διαβάσετε αυτό το κεφάλαιο, θα ξέρετε:

- Πως να ενεργοποιήσετε την συμβατότητα εκτελέσιμων με το Linux στο σύστημα σας.
- Πως να εγκαταστήσετε πρόσθετες κοινόχρηστες βιβλιοθήκες του Linux.
- Πως να εγκαταστήσετε εφαρμογές του Linux στο FreeBSD.
- Τις λεπτομέρειες της υλοποίησης της συμβατότητας με το Linux στο FreeBSD.

Πριν διαβάσετε αυτό το κεφάλαιο, θα πρέπει:

- Να γνωρίζετε πως θα εγκαταστήσετε πρόσθετο λογισμικό τρίτου κατασκευαστή (Εἰσαγωγή 5).

11.2 Εγκατάσταση

Η συμβατότητα με εκτελέσιμα του Linux δεν είναι ενεργή ἐξ ἀρχῆς. Ο ευκολότερος τρόπος για να ενεργοποιήσετε αυτή τη λειτουργία είναι να φορτώσετε το KLD (ἄρθρωμα) linux (“Kernel Loadable object”). Μπορείτε να φορτώσετε αυτό το ἄρθρωμα στον πυρήνα δίνοντας τη παρακάτω εντολή ως root:

```
# kldload linux
```

Αν θέλετε να ἔχετε πάντα ενεργοποιημένη τη συμβατότητα με Linux, τότε θα χρειαστεί να προσθέσετε τη παρακάτω γραμμή στο /etc/rc.conf:

```
linux_enable="YES"
```

Η εντολή kldstat(8) μπορεί να χρησιμοποιηθεί για να ελεγχθεί αν το KLD είναι φορτωμένο:

```
% kldstat
Id Refs Address      Size      Name
  1     2 0xc0100000 16bdb8    kernel
  7     1 0xc24db000 d000      linux.ko
```

Αν για κάποιο λόγο δεν θέλετε ή δε μπορείτε να φορτώσετε το KLD, τότε μπορείτε να συνδέσετε στατικά την υποστήριξη εκτελέσιμων του Linux στον πυρήνα με το να προσθέσετε την επιλογή options COMPAT_LINUX στο αρχείων ρυθμίσεων του πυρήνα. Στη συνέχεια μπορείτε να εγκαταστήσετε τον νέο πυρήνα όπως περιγράφεται στο Εἰσαγωγή 9.

11.2.1 Εγκατάσταση των Linux Runtime Libraries

Αυτό μπορεί να γίνει με δύο τρόπους. Εἴτε με τη χρήση του linux_base-fc4 port, ή με χειροκίνητη εγκατάστασή τους.

11.2.1.1 Εγκατάσταση μέσω του linux_base Port

Αυτός είναι κατ’α γενική ομολογία ο ευκολότερος τρόπος για την εγκατάσταση των runtime libraries. Είναι η ίδια διαδικασία εγκατάστασης που ακολουθείται και για οποιοδήποτε ἄλλο port από τη Συλλογή των Ports. Απλὰ κ’αντε το παρακάτω:

```
# cd /usr/ports/emulators/linux_base-f10
# make install distclean
```

Όχιἄλλως: Αν χρησιμοποιείτε κάποια ἑκδοση του FreeBSD πριν την 8.0, θα πρέπει να εγκαταστήσετε το port emulators/linux_base-fc4 αντί για το emulators/linux_base-f10.

Θα πρέπει τώρα να ἔχετε κανονική συμβατότητα με εκτελέσιμα του Linux. Μερικά προγράμματα παραπονιούνται ότι οι βιβλιοθήκες συστήματος (system libraries) δεν είναι στη τελευταία τους ἑκδοση. Γενικά ὅμως, αυτό δεν αποτελεί κανένα πρόβλημα.

Ὁδηγός: Μπορούν να υπάρχουν πολλές εκδόσεις του `emulators/linux_base`, που να αντιστοιχούν στις διαφορετικές εκδόσεις των διανομών Linux. Θα πρέπει να κάνετε εγκατάσταση των `ports` που προαπαιτούνται από τις εφαρμογές Linux τις οποίες θέλετε να εγκαταστήσετε.

11.2.1.2 Χειροκίνητη εγκατάσταση των Libraries

Αν δεν έχετε εγκαταστήσει την συλλογή των “ports”, μπορείτε να εγκαταστήσετε τις βιβλιοθήκες χειροκίνητα. Θα χρειαστείτε τα Linux shared libraries τα οποία απαιτεί το πρόγραμμα. Επίσης, θα χρειαστεί να δημιουργήσετε και έναν κατ’άλογο “shadow root”, `/compat/linux`, για τις βιβλιοθήκες Linux που θα υπάρχουν στο FreeBSD. Οποιαδήποτε κοινές βιβλιοθήκες (shared libraries) οι οποίες χρησιμοποιούνται από εφαρμογές Linux και εκτελούνται στο FreeBSD θα κοιτ’άξουν πρώτα σε αυτόν τον κατ’άλογο. Επομένως, αν μια εφαρμογή Linux φορτώσει για παράδειγμα το `/lib/libc.so`, το FreeBSD θα προσπαθήσει να φορτώσει πρώτα το `/compat/linux/lib/libc.so`, και αν αυτό δεν υπ’άρχει, τότε θα προσπαθήσει να φορτώσει το `/lib/libc.so`. Τα shared libraries θα πρέπει να εγκατασταθούν στο shadow tree `/compat/linux/lib` αντί για τις τοποθεσίες που αναφέρει το `ld.so` στο Linux.

Γενικ’ά, τουλάχιστον στις πρώτες σας εγκαταστάσεις εφαρμογών Linux, θα χρειαστεί να ψάξετε για τις κοινές βιβλιοθήκες από τα αντίστοιχα εκτελέσιμα. Μετ’ά από κάποιο διάστημα θα έχετε ένα ικανοποιητικό αριθμό Linux shared libraries στο σύστημά σας και πλέον δε θα χρειάζεται επιπλέον εργασία πέρα από την εγκατάσταση της εφαρμογής.

11.2.1.3 Εγκατάσταση Πρόσθετων Shared Libraries

Και τι γίνεται στη περίπτωση που έχετε εγκαταστήσει το `linux_base port` και οι εφαρμογές σας ακόμη παραπονιούνται για shared libraries που λείπουν; Πώς μπορείτε να ξέρετε ποια shared libraries χρειάζεται κάποια εφαρμογή, και που μπορείτε να τα βρείτε; Βασικ’ά, υπ’άρχουν 2 επιλογές (για να ακολουθήσετε τις παρακάτω οδηγίες θα πρέπει να είστε `root` στο σύστημά σας).

Αν έχετε πρόσβαση σε κάποιο μηχ’άνημα Linux, ρίξτε μια ματι’ά στα shared libraries που χρειάζεται μια εφαρμογή, και αντιγράψτε τα στο FreeBSD. Δείτε το παρακάτω παράδειγμα:

Ας υποθέσουμε ότι κατεβάσατε μέσω FTP το εκτελέσιμο του **Doom** για το Linux, και το β’άλατε στο Linux σύστημα στο οποίο έχετε πρόσβαση. Μπορείτε στη συνέχεια να ελέγξετε ποια shared libraries χρειάζεται η εφαρμογή με την εντολή `ldd linuxdoom`, όπως:

```
% ldd linuxdoom
libXt.so.3 (DLL Jump 3.1) => /usr/X11/lib/libXt.so.3.1.0
libX11.so.3 (DLL Jump 3.1) => /usr/X11/lib/libX11.so.3.1.0
libc.so.4 (DLL Jump 4.5pl26) => /lib/libc.so.4.6.29
```

Θα χρειαστεί να πάρετε όλα τα αρχεία από τη τελευταία στήλη, και να τα αντιγράψετε στον κατ’άλογο `/compat/linux`, και να δημιουργήσετε προς αυτ’ά τους αντίστοιχους συμβολικούς δεσμούς (symbolic links) με τα ονόματα της πρώτης στήλης. Αυτό σημαίνει ότι πρακτικ’ά, θα έχετε αυτ’ά τα αρχεία στο σύστημα σας:

```
/compat/linux/usr/X11/lib/libXt.so.3.1.0
/compat/linux/usr/X11/lib/libXt.so.3 -> libXt.so.3.1.0
/compat/linux/usr/X11/lib/libX11.so.3.1.0
```

```
/compat/linux/usr/X11/lib/libX11.so.3 -> libX11.so.3.1.0
/compat/linux/lib/libc.so.4.6.29
/compat/linux/lib/libc.so.4 -> libc.so.4.6.29
```

Όξιόβυός: Σημειώστε ότι αν έχετε ήδη κάποιο **Linux shared library** που ο αριθμός έκδοσης είναι ο ίδιος με αυτόν της πρώτης στήλης του ldd, δε θα χρειαστεί να αντιγράψετε το αρχείο όπως αυτό ονομάζεται στη τελευταία στήλη, τα υπάρχοντα αρχεία θα πρέπει να κάνουν τη δουλειά τους. Σας συμβουλεύουμε όμως να αντιγράψετε το **shared library** αν είναι κάποια νεότερη έκδοση. Μπορείτε να διαγράψετε τα παλιά αρχεία, αρκεί όμως να ανανεώσετε τους συμβολικούς δεσμούς ώστε να οδηγούν στα νέα αρχεία. Επομένως, αν έχετε τις παρακάτω βιβλιοθήκες στο σύστημά σας:

```
/compat/linux/lib/libc.so.4.6.27
/compat/linux/lib/libc.so.4 -> libc.so.4.6.27
```

και βρείτε μια εφαρμογή η οποία ζητάει μια νεότερη έκδοση μέσω του ldd:

```
libc.so.4 (DLL Jump 4.5p126) -> libc.so.4.6.29
```

Αν η διαφορά της έκδοσης στο τελευταία ψηφίο είναι μόνο μίας ή δύο εκδόσεων, τότε μην σας απασχολεί η αντιγραφή του /lib/libc.so.4.6.29, γιατί το πρόγραμμα θα πρέπει να τρέχει κανονικά και με τη λίγο παλαιότερη έκδοση. Παρ' όλα αυτά, αν θέλετε, μπορείτε να αντικαταστήσετε το libc.so και έτσι θα έχετε το παρακάτω:

```
/compat/linux/lib/libc.so.4.6.29
/compat/linux/lib/libc.so.4 -> libc.so.4.6.29
```

Όξιόβυός: Ο μηχανισμός των συμβολικών συνδέσμων χρειάζεται μόνο για τις εφαρμογές του Linux. Ο runtime linker του FreeBSD κοιτάει μόνος του για τις πιο πρόσφατες εκδόσεις των βιβλιοθηκών και έτσι δε χρειάζεται να σας απασχολεί.

11.2.2 Εγκατάσταση των Linux ELF Binaries

Τα ELF binaries χρειάζονται μερικές φορές ένα ακόμα βήμα, το “branding”. Αν προσπαθήσετε να τρέξετε ένα εκτελέσιμο ELF χωρίς branding, τότε θα σας εμφανιστεί το παρακάτω σφάλμα:

```
% ./my-linux-elf-binary
ELF binary type not known
Abort
```

Για να βοηθήσετε τον πυρήνα του FreeBSD να ξεχωρίσει ένα ELF του FreeBSD από ένα του Linux, χρησιμοποιήστε την εντολή brandelf(1).

```
% brandelf -t Linux my-linux-elf-binary
```

Το GNU toolchain, ομάδα πρόγραμμα GNU, τοποθετεί πλέον αυτόματα τα κατ'άλληλα χαρακτηριστικά στα εκτελέσιμα ELF, επομένως το παραπάνω βήμα θα χρειάζεται όλο και λιγότερο στο μέλλον.

11.2.3 Εγκατάσταση μιας Τυχαίας Linux RPM Εφαρμογής

Το FreeBSD διαθέτει την δική του β' βάση δεδομένων για τα πακέτα, η οποία χρησιμοποιείται για όλα τα ports (και για αυτ'α που προέρχονται από το Linux). Για το λόγο αυτό, η β' βάση δεδομένων Linux RPM δεν χρησιμοποιείται (δεν υποστηρίζεται).

Αν ωστόσο χρειάζεται να εγκαταστήσετε μια οποιαδήποτε εφαρμογή του Linux που βασίζεται σε πακέτο RPM, μπορείτε να το επιτύχετε με τον παρακάτω τρόπο:

```
# cd /compat/linux
# rpm2cpio -q < /path/to/linux.archive.rpm | cpio -id
```

Χρησιμοποιήστε την `brandelf(1)` για να τυποποιήσετε κατ'αλληλα τα εκτελέσιμα (όχι τις βιβλιοθήκες!) ως εφαρμογές Linux. Δεν θα μπορείτε να απεγκαταστήσετε τις εφαρμογές με καθαρό τρόπο, αλλ'α θα μπορείτε να κάνετε τις δοκιμές που επιθυμείτε.

11.2.4 Ρύθμιση του Hostname Resolver

Αν το DNS δε δουλεύει ή αν σας εμφανίζεται το παρακάτω σφάλμα:

```
resolv+: "bind" is an invalid keyword resolv+:
"hosts" is an invalid keyword
```

Θα χρειαστεί να ρυθμίσετε το `/compat/linux/etc/host.conf` ώστε να περιέχει:

```
order hosts, bind
multi on
```

Επειρά εδώ δηλώνει ότι αρχικά ελέγχεται το αρχείο `/etc/hosts` και στη συνέχεια ο DNS server. Όταν το `/compat/linux/etc/host.conf` δεν είναι διαθέσιμο, οι εφαρμογές Linux χρησιμοποιούν το `/etc/host.conf` του FreeBSD και παραπονιούνται ότι η σύνταξη του αρχείου δεν είναι σωστή. Θα πρέπει να αφαιρέσετε την αναφορά στο `bind` αν δεν έχετε ρυθμίσει ένα name server μέσω του `/etc/resolv.conf`.

11.3 Εγκαθιστώντας το Mathematica®

Ανανεώθηκε για το Mathematica 5.X από τον Boris Hollas.

Το κείμενο αυτό περιγράφει τη διαδικασία εγκατάστασης της έκδοσης Linux του Mathematica 5.X σε ένα σύστημα FreeBSD.

Μπορείτε να αγοράσετε την κανονική ή μαθητική έκδοση του Mathematica για Linux, απευθείας από τη Wolfram στο <http://www.wolfram.com/>.

11.3.1 Το Πρόγραμμα Εγκατάστασης του Mathematica

Αρχικά, θα πρέπει να πείτε στο FreeBSD ότι τα εκτελέσιμα για Linux του Mathematica κάνουν χρήση του Linux ABI. Ο ευκολότερος τρόπος για να το κάνετε αυτό είναι να ορίσετε τον τύπο του ELF ως Linux σε όλες τις εφαρμογές που δεν είναι ήδη branded, κάνοντας χρήση της εντολής:

```
# sysctl kern.fallback_elf_brand=3
```

Αυτό θα κάνει το FreeBSD να υποθέσει ότι τα εκτελέσιμα ELF που δεν είναι branded, κάνουν χρήση του Linux ABI και έτσι θα μπορείτε να τρέξετε το πρόγραμμα της εγκατάστασης απευθείας από το CDROM.

Τώρα, αντιγράψτε το αρχείο MathInstaller στον σκληρό σας δίσκο:

```
# mount /cdrom
# cp /cdrom/Unix/Installers/Linux/MathInstaller /localdir/
```

Ανοίξτε το αρχείο και αντικαταστήστε το /bin/sh στη πρώτη γραμμή με το /compat/linux/bin/sh. Αυτό θα σιγουρέψει ότι το πρόγραμμα εγκατάστασης θα τρέχει με την έκδοση sh(1) για Linux. Στη συνέχεια, αντικαταστήστε όλες τις εγγραφές Linux) με FreeBSD) χρησιμοποιώντας έναν συντάκτη κειμένου ή με το παρακάτω script στην επόμενη ενότητα. Αυτό θα πει στο πρόγραμμα εγκατάστασης του **Mathematica**, το οποίο τρέχει την εντολή `uname -s` για να διαπιστώσει το λειτουργικό σύστημα, να αντιμετωπίσει το FreeBSD σαν ένα λειτουργικό παρεμφερές με το Linux. Ε εκτέλεση του MathInstaller θα ξεκινήσει τώρα την εγκατάσταση του **Mathematica**.

11.3.2 Τροποποιώντας τα Εκτελέσιμα του Mathematica

Τα shell scripts τα οποία δημιουργεί το **Mathematica** κατά τη διαδικασία της εγκατάστασης πρέπει να τροποποιηθούν πριν χρησιμοποιηθούν. Αν επιλέξετε το /usr/local/bin ως τον κατάλογο για τα εκτελέσιμα του **Mathematica**, θα βρείτε εκεί συμβολικούς δεσμούς (symlinks) προς τα αρχεία math, mathematica, Mathematica, και MathKernel. Σε κάθε περίπτωση από τις παραπάνω, αντικαταστήστε τις εγγραφές Linux) με FreeBSD) με κάποιον συντάκτη κειμένου ή με το παρακάτω shell script:

```
#!/bin/sh
cd /usr/local/bin
for i in math mathematica Mathematica MathKernel
do sed 's/Linux)/FreeBSD)/g' $i > $i.tmp
sed 's/\/bin\/sh/\/compat\/linux\/bin\/sh/g' $i.tmp > $i
rm $i.tmp
chmod a+x $i
done
```

11.3.3 Αποκτώντας Κωδικό για το Mathematica

Όταν εκκινήσετε το **Mathematica** για πρώτη φορά, θα ερωτηθείτε για έναν κωδικό. Αν δεν έχετε κάποιον κωδικό σε αυτό το στάδιο, τρέξτε το πρόγραμμα mathinfo που βρίσκεται στον κατάλογο εγκατάστασης για να σας δοθεί το “machine ID”. Το “machine ID” είναι εξ’ ολοκλήρου βασισμένο στη διεύθυνση MAC της κάρτας δικτύου που έχετε. Αυτό σημαίνει ότι δεν μπορείτε να τρέξετε το **Mathematica** σε άλλους υπολογιστές.

Όταν εγγραφείτε στη Wolfram, με e-mail, τηλέφωνο ή fax, θα χρειαστεί να δώσετε το “machine ID” και θα σας απαντήσουν με έναν αντίστοιχο κωδικό που θα αποτελείται από μια σειρά αριθμών.

11.3.4 Τρέχοντας το **Mathematica Frontend** μέσω Δικτύου

Το **Mathematica** κάνει χρήση κ'αποικων ειδικών γραμματοσειρών για να εμφανίσει χαρακτήρες οι οποίοι δεν υπ'άρχουν στα συνηθισμένα σετ (ολοκληρώματα, αθροίσματα, Ελληνικά γράμματα, κλπ). Το πρωτόκολλο X απαιτεί αυτές οι γραμματοσειρές να υπ'άρχουν στο τοπικό σύστημα. Αυτό σημαίνει ότι θα χρειαστεί να αντιγράψετε τις γραμματοσειρές αυτές από το CDROM ή από από κ'αποικων άλλον υπολογιστή που έχει το **Mathematica**. Συνήθως αυτές οι γραμματοσειρές μπορούν να βρεθούν μέσα στο κατ'αλογο /cdrom/Unix/Files/SystemFiles/Fonts του CDROM, ή στον κατ'αλογο /usr/local/mathematica/SystemFiles/Fonts στον τοπικό σκληρό δίσκο. Οι πραγματικές γραμματοσειρές βρίσκονται σε υποκαταλόγους όπως Type1 και X. Υπάρχουν αρκετοί τρόποι να τις χρησιμοποιήσετε, οι οποίοι περιγράφονται στη συνέχεια.

Ο πρώτος τρόπος είναι να τις αντιγράψετε μέσα σε έναν υπ'άρχοντα κατ'αλογο στο /usr/X11R6/lib/X11/fonts. Θα χρειαστεί όμως να τροποποιήσετε το αρχείο fonts.dir, ώστε να προσθέσετε τα ονόματα των γραμματοσειρών μέσα σε αυτό, και να αλλάξετε τον αριθμό των γραμματοσειρών στη πρώτη γραμμή. Εναλλακτικ'α, είναι συνήθως αρκετό να εκτελέσετε απλώς την εντολή mkfontdir(1) μέσα στον κατ'αλογο που έχετε αντιγράψει τις γραμματοσειρές.

Ο δεύτερος τρόπος είναι να αντιγράψετε τους παραπάνω καταλόγους μέσα στο /usr/X11R6/lib/X11/fonts:

```
# cd /usr/X11R6/lib/X11/fonts
# mkdir X
# mkdir MathType1
# cd /cdrom/Unix/Files/SystemFiles/Fonts
# cp X/* /usr/X11R6/lib/X11/fonts/X
# cp Type1/* /usr/X11R6/lib/X11/fonts/MathType1
# cd /usr/X11R6/lib/X11/fonts/X
# mkfontdir
# cd ../MathType1
# mkfontdir
```

Τώρα προσθέστε τους νέους καταλόγους με τις γραμματοσειρές στο font path:

```
# xset fp+ /usr/X11R6/lib/X11/fonts/X
# xset fp+ /usr/X11R6/lib/X11/fonts/MathType1
# xset fp rehash
```

Αν χρησιμοποιείτε το **Xorg**, μπορείτε να φορτώνετε τις γραμματοσειρές αυτές αυτόματα, προσθέτοντας τους νέους καταλόγους στο αρχείο xorg.conf.

Αν δεν έχετε ήδη έναν κατ'αλογο με το όνομα /usr/X11R6/lib/X11/fonts/Type1, μπορείτε να αλλάξετε το όνομα του MathType1 από το παραπάνω παράδειγμα σε Type1.

11.4 Εγκαθιστώντας το **Maple™**

Συνεισφορά του Aaron Kaplan. Ευχαριστίες στον Robert Getschmann.

Το **Maple™** είναι μία εμπορική εφαρμογή μαθηματικών παρόμοια με το **Mathematica**. Θα πρέπει να αγοράσετε το λογισμικό από το <http://www.maplesoft.com/> και στη συνέχεια να κάνετε αίτηση για μια

ἄδεια χρήσης. Για να εγκαταστήσετε το λογισμικό στο FreeBSD, ακολουθήστε τα παρακάτω απλά βήματα.

1. Εκτελέστε το INSTALL shell script από το μέσο εγκατάστασης που έχετε. Επιλέξτε “RedHat” όταν ερωτηθείτε από το πρόγραμμα εγκατάστασης. Ο τυπικός κατάλογος είναι ο /usr/local/maple.
2. Αν δεν έχετε αγοράσει ακόμη κάποια ἄδεια για το **Maple**, αγοράστε μία από το Maple Waterloo Software (<http://register.maplesoft.com/>) και αντιγράψτε το αρχείο που θα σας δοθεί στο /usr/local/maple/license/license.dat.
3. Εγκαταστήστε το **FLEXlm** license manager εκτελώντας το INSTALL_LIC shell script το οποίο παρέχεται μαζί με το **Maple**. Δώστε το βασικό όνομα του υπολογιστή σας το οποίο απαιτείται από τον εξυπηρετητή διαχείρισης των αδειών (license server).
4. Χρησιμοποιήστε το παρακάτω patch στο αρχείο /usr/local/maple/bin/maple.system.type:

```
----- snip -----
*** maple.system.type.orig      Sun Jul  8 16:35:33 2001
--- maple.system.type      Sun Jul  8 16:35:51 2001
*****
*** 72,77 ****
--- 72,78 ----
        # the IBM RS/6000 AIX case
        MAPLE_BIN="bin.IBM_RISC_UNIX"
        ;;
+   "FreeBSD" |\
    "Linux")
        # the Linux/x86 case
        # We have two Linux implementations, one for Red Hat and
----- snip end of patch -----
```

Σημειώστε ότι μετὰ το "FreeBSD" | \ δεν πρέπει να εμφανίζεται ἄλλο κενό διάστημα.

Το patch αυτό οδηγεί το **Maple** να αναγνωρίσει το “FreeBSD” σαν ένα σύστημα Linux. Το bin/maple shell script καλεί το bin/maple.system.type shell script, το οποίο με τη σειρά του καλεί την εντολή `uname -a` προκειμένου να εντοπιστεί το όνομα του λειτουργικού συστήματος. Αναλόγως με το ποιο λειτουργικό βρεθεί, θα χρησιμοποιηθούν και τα αντίστοιχα εκτελέσιμα αρχεία.

5. Εκκινήστε τον license server.

Ένας βολικός τρόπος για να εκκινήσετε `tolmgrd` είναι το ακόλουθο script που βρίσκεται στο /usr/local/etc/rc.d/lmgrd.sh:

```
----- snip -----

#! /bin/sh
PATH=/usr/local/sbin:/usr/local/bin:/sbin:/bin:/usr/sbin:/usr/bin:/usr/X11R6/bin
PATH=${PATH}:/usr/local/maple/bin:/usr/local/maple/FLEXlm/UNIX/LINUX
export PATH

LICENSE_FILE=/usr/local/maple/license/license.dat
LOG=/var/log/lmgrd.log

case "$1" in
start)
    lmgrd -c ${LICENSE_FILE} 2>> ${LOG} 1>&2
```

```

    echo -n " lmgrd"
    ;;
stop)
    lmgrd -c ${LICENSE_FILE} -x lmdown 2>> ${LOG} 1>&2
    ;;
*)
    echo "Usage: `basename $0` {start|stop}" 1>&2
    exit 64
    ;;
esac

exit 0
----- snip -----

```

6. Δοκιμή του **Maple**:

```

% cd /usr/local/maple/bin
% ./xmaple

```

Σε αυτό το σημείο θα πρέπει να είναι όλα έτοιμα και να μην έχετε κανένα πρόβλημα. Μην ξεχάσετε όμως να στείλετε ένα e-mail στη Maplesoft και να τους πείτε ότι θέλετε μια έκδοση που να υποστηρίζεται επίσημα στο FreeBSD.

11.4.1 Συνηθισμένα Προβλήματα

- Ίσως δυσκολευτείτε με την λειτουργία του **FLEXlm** license manager. Επιπλέον τεκμηρίωση μπορείτε να βρείτε στο <http://www.globetrotter.com/>.
- Το lmgrd είναι γνωστό ότι θέλει το αρχείο της άδειας να έχει συγκεκριμένη μορφή αλλιώς η εκτέλεση του θα αποτύχει. Ένα σωστό αρχείο άδειας χρήσης πρέπει είναι σε γενικές γραμμές όπως το παρακάτω:

```

# =====
# License File for UNIX Installations ("Pointer File")
# =====
SERVER chillig ANY
#USE_SERVER
VENDOR maplelmg

FEATURE Maple maplelmg 2000.0831 permanent 1 XXXXXXXXXXXX \
    PLATFORMS=i86_r ISSUER="Waterloo Maple Inc." \
    ISSUED=11-may-2000 NOTICE=" Technische Universitat Wien" \
    SN=XXXXXXXXXX

```

Όχιάβυός: Ο σειριακός αριθμός και το κλειδί φαίνονται εδώ με 'X'. Το chillig είναι το όνομα του συστήματος.

Μπορείτε να τροποποιήσετε το αρχείο της άδειας χρήσης, αρκεί να μην αλλάξετε την γραμμή "FEATURE" (η οποία προστατεύεται από το κλειδί της άδειας).

11.5 Εγκαθιστώντας το MATLAB®

Συνεισφορά του Dan Pelleg.

Το κείμενο αυτό περιγράφει τη διαδικασία εγκατάστασης της Linux έκδοσης του **MATLAB® 6.5** σε ένα σύστημα FreeBSD. Δουλεύει αρκετά καλὰ, με εξαίρεση το **Java Virtual Machine™** (δείτε στο ὉἰἸιά 11.5.3).

Ἡ Linux έκδοση του **MATLAB** μπορεί να αγοραστεί απευθείας από την εταιρεία The MathWorks στο <http://www.mathworks.com>. Σιγουρευτείτε ότι πήρατε και το αρχείο που περιέχει την ἄδεια χρήσης ή οδηγίες για το πώς να το δημιουργήσετε. Μια και θα επικοινωνήσετε με την εταιρεία, πείτε τους ότι θα θέλατε να υπ᾽αρχει επίσης υποστήριξη για το FreeBSD.

11.5.1 Εγκατάσταση του MATLAB

Για να εγκαταστήσετε το **MATLAB**, κ᾽άντε τὰ παρακ᾽άτω:

1. Εισάγετε το CD και προσαρτήστε το στο σύστημα σας. Συνδεθείτε ως χρήστης root, όπως συνιστᾶ το script της εγκατάστασης. Για να ξεκινήσετε το script της εγκατάστασης δώστε την εντολή:

```
# /compat/linux/bin/sh /cdrom/install
```

Ὁδῶääείς: Το πρόγραμμα της εγκατάστασης είναι σε γραφικό περιβάλλον. Αν λαμβᾶνετε σφ᾽άλματα σχετικᾶ με την οθόνη, δώστε την εντολή: `setenv HOME ~USER`, όπου `USER` είναι ο χρήστης από όπου δώσατε την εντολή `su(1)`.

2. Όταν ερωτηθείτε για τον κατάλογο του **MATLAB**, δώστε: `/compat/linux/usr/local/matlab`.

Ὁδῶääείς: Για ευκολότερη διαδικασία εγκατάστασης, ορίστε το παρακ᾽άτω: `set MATLAB=/compat/linux/usr/local/matlab` στη γραμμή εντολών του κελύφους σας.

3. Τροποποιήσετε το αρχείο της ἄδειας (license file) σύμφωνα με τις οδηγίες που λᾶβατε με την ἄδεια του **MATLAB**.

Ὁδῶääείς: Μπορείτε να ετοιμᾶσετε εκ των προτέρων το αρχείο αυτό και να το αντιγράψετε στο `$MATLAB/license.dat`, πριν καν σας πει το πρόγραμμα εγκατάστασης να το τροποποιήσετε.

4. Ολοκλήρωση της Εγκατάστασης

Σε αυτό το σημείο, η εγκατάσταση του **MATLAB** έχει ολοκληρωθεί. Τα επόμενα βήματα χρειᾶζονται για να μπορέσετε να το δουλέψετε σωστᾶ με το FreeBSD.

11.5.2 Εκκίνηση του License Manager

1. Δημιουργία συμβολικών συνδέσμων για τα scripts του license manager:

```
# ln -s $MATLAB/etc/lmboot /usr/local/etc/lmboot_TMW
# ln -s $MATLAB/etc/lmdown /usr/local/etc/lmdown_TMW
```

2. Δημιουργήστε το αρχείο εκκίνησης /usr/local/etc/rc.d/flexlm.sh. Το παράδειγμα παρακάτω είναι μια τροποποιημένη έκδοση του \$MATLAB/etc/rc.lm.glnx86. Οι αλλαγές είναι στις τοποθεσίες των αρχείων, και στην εκκίνηση του license manager στο περιβάλλον εξομίωσης Linux του FreeBSD.

```
#!/bin/sh
case "$1" in
    start)
        if [ -f /usr/local/etc/lmboot_TMW ]; then
            /compat/linux/bin/sh /usr/local/etc/lmboot_TMW -u username && echo 'MATLAB_lmgrd'
        fi
        ;;
    stop)
        if [ -f /usr/local/etc/lmdown_TMW ]; then
            /compat/linux/bin/sh /usr/local/etc/lmdown_TMW > /dev/null 2>&1
        fi
        ;;
    *)
        echo "Usage: $0 {start|stop}"
        exit 1
        ;;
esac

exit 0
```

Όσιόσιόσιόσιό: Το αρχείο πρέπει να είναι εκτελέσιμο:

```
# chmod +x /usr/local/etc/rc.d/flexlm.sh
```

Πρέπει επίσης να αντικαταστήσετε το παραπάνω username με ένα υπαρκτό όνομα χρήστη του συστήματός σας (και να μην είναι ο root).

3. Εκκινήστε τον license manager με την εντολή:

```
# /usr/local/etc/rc.d/flexlm.sh start
```

11.5.3 Σύνδεση με το Περιβάλλον του Java Runtime Environment

Αλλάξτε τον σύνδεσμο του Java Runtime Environment (JRE) σε έναν ο οποίος θα δουλεύει στο FreeBSD:

```
# cd $MATLAB/sys/java/jre/glnx86/
# unlink jre; ln -s ./jre1.1.8 ./jre
```

11.5.4 Δημιουργήστε το **Script** Εκκίνησης του **MATLAB**

1. Τοποθετήστε το παρακάτω script στο /usr/local/bin/matlab:

```
#!/bin/sh
/compat/linux/bin/sh /compat/linux/usr/local/matlab/bin/matlab "$@"
```

2. Στη συνέχεια δώστε την εντολή `chmod +x /usr/local/bin/matlab`.

Όδηγός: Ανάλογα με την έκδοση του `emulators/linux_base`, που έχετε, μπορεί να εμφανιστούν μερικά σφάλματα όταν τρέξετε το script. Για να το αποφύγετε αυτό, τροποποιήστε το αρχείο `/compat/linux/usr/local/matlab/bin/matlab`, και αλλάξτε τη γραμμή που λέει:

```
if [ `expr "$lscommand" : '.*->.*'` -ne 0 ]; then
```

(στην έκδοση 13.0.1 βρίσκεται στη γραμμή 410) σε αυτή τη γραμμή:

```
if test -L $newbase; then
```

11.5.5 Δημιουργία **Script** Τερματισμού του **MATLAB**

Τα επόμενα βήματα χρειάζονται για να λύσετε ένα πρόβλημα που υπάρχει με τον τερματισμό του MATLAB.

1. Δημιουργήστε το αρχείο `$MATLAB/toolbox/local/finish.m`, και μέσα σε αυτό προσθέστε μόνο τη γραμμή:

```
! $MATLAB/bin/finish.sh
```

Όδηγός: Το `$MATLAB` γράψτε το ακριβώς όπως το βλέπετε.

Όδηγός: Στον ίδιο κατάλογο, θα βρείτε τα αρχεία `finishsav.m` και `finishdlg.m`, τα οποία θα σας δίνουν τη δυνατότητα να σώσετε την εργασία σας πριν κλείσετε το πρόγραμμα. Αν πρόκειται να χρησιμοποιήσετε κάποιο από αυτά, προσθέστε του την παραπάνω γραμμή αμέσως μετά την εντολή `save`.

2. Δημιουργήστε το αρχείο `$MATLAB/bin/finish.sh`, το οποίο θα περιέχει τα παρακάτω:

```
#!/compat/linux/bin/sh
(sleep 5; killall -1 matlab_helper) &
exit 0
```

3. Κάντε το αρχείο εκτελέσιμο:

```
# chmod +x $MATLAB/bin/finish.sh
```

11.5.6 Χρησιμοποιώντας το **MATLAB**

Σε αυτό το σημείο θα πρέπει να είστε έτοιμοι να δώσετε την εντολή `matlab` και να αρχίσετε να χρησιμοποιείτε την εφαρμογή.

11.6 Εγκατάσταση της **Oracle®**

Συνεισφορά του *Marcel Moolenaar*.

11.6.1 Εισαγωγή

Το κείμενο αυτό περιγράφει τη διαδικασία εγκατάστασης των **Oracle 8.0.5** και **Oracle 8.0.5.1 Enterprise Edition** για Linux σε ένα σύστημα FreeBSD.

11.6.2 Εγκατάσταση του Περιβάλλοντος **Linux**

Σιγουρευτείτε ότι έχετε εγκαταστήσει τα `emulators/linux_base` και `devel/linux_devtools` από τη συλλογή των Ports. Αν αντιμετωπίζετε δυσκολίες με τα παραπάνω, ίσως χρειαστεί να τα εγκαταστήσετε από πακέτα ή από παλιότερες εκδόσεις της συλλογής των Ports.

Αν θέλετε να τρέξετε τον `intelligent agent`, θα χρειαστεί να εγκαταστήσετε και το πακέτο `Red Hat Tcl: tcl-8.0.3-20.i386.rpm`. Ε εντολή για την εγκατάσταση μέσω του επίσημου **RPM** port (`archivers/rpm`) είναι:

```
# rpm -i --ignoreos --root /compat/linux --dbpath /var/lib/rpm package
```

Ε εγκατάσταση του `package` θα πρέπει να γίνει ομαλά και χωρίς προβλήματα.

11.6.3 Ρυθμίζοντας το Περιβάλλον για την **Oracle**

Πριν την εγκατάσταση της **Oracle**, θα πρέπει να ρυθμίσετε σωστά το περιβάλλον του συστήματός σας. Το παρακάτω κείμενο περιγράφει τι ακριβώς πρέπει να κάνετε για να εκτελέσετε την **Oracle** για Linux στο FreeBSD, και δεν περιγράφει ότι υπ'άρχει ήδη στον οδηγό εγκατάστασης της **Oracle**.

11.6.3.1 Ρύθμιση του Πυρήνα

Όπως περιγράφει ο οδηγός εγκατάστασης της **Oracle**, θα πρέπει να ορίσετε τις τιμές της `shared memory` στο μέγιστο. Μην χρησιμοποιήσετε το `SHMMAX` στο FreeBSD. Το `SHMMAX` υπολογίζεται απλώς από το `SHMMAXPGS` και το `PGSIZE`. Επομένως καθορίστε το `SHMMAXPGS`. Όλες οι άλλες επιλογές μπορούν να οριστούν όπως περιγράφεται στον οδηγό. Για παράδειγμα:

```
options SHMMAXPGS=10000
options SHMMNI=100
options SHMSEG=10
options SEMMNS=200
options SEMMNI=70
options SEMMSL=61
```

Ορίστε τις τιμές των επιλογών ἔτσι ὥστε να ταιριάζουν στη χρήση της **Oracle** που θέλετε να κ'ανετε.

Επίσης, επιβεβαιώστε ὅτι ἔχετε ενεργοποιήσει τις παρακάτω επιλογές στις ρυθμίσεις του πυρήνα:

```
options SYSVSHM #SysV shared memory
options SYSVSEM #SysV semaphores
options SYSVMSG #SysV interprocess communication
```

11.6.3.2 Ὁ Χρήστης Oracle

Δημιουργήστε ἕνα χρήστη συστήματος με ὄνομα oracle, με τον ἴδιο τρόπο που θα δημιουργούσατε και οποιονδήποτε ἄλλον χρήστη. Το μόνο ιδιαίτερο χαρακτηριστικό του χρήστη oracle είναι ὅτι χρειάζεται να του δώσετε ἕνα κέλυφος Linux. Προσθέστε το /compat/linux/bin/bash στο /etc/shells και ορίστε το κέλυφος του χρήστη oracle σε /compat/linux/bin/bash.

11.6.3.3 Το Περιβάλλον

Εκτός των συνηθισμένων μεταβλητῶν της **Oracle**, ὅπως οι ORACLE_HOME και ORACLE_SID θα πρέπει να ορίσετε και τις ακόλουθες μεταβλητές περιβάλλοντος:

Μεταβλητή	Τιμή
LD_LIBRARY_PATH	\$ORACLE_HOME/lib
CLASSPATH	\$ORACLE_HOME/jdbc/lib/classes111.zip
PATH	/compat/linux/bin /compat/linux/sbin /compat/linux/usr/bin /compat/linux/usr/sbin /bin /sbin /usr/bin /usr/sbin /usr/local/bin \$ORACLE_HOME/bin

Σας συνιστούμε να ορίσετε ὅλες τις μεταβλητές περιβάλλοντος στο αρχείο .profile. Ἐνα ολοκληρωμένο παρ'αδειγμα είναι το παρακάτω:

```
ORACLE_BASE=/oracle; export ORACLE_BASE
ORACLE_HOME=/oracle; export ORACLE_HOME
LD_LIBRARY_PATH=$ORACLE_HOME/lib
export LD_LIBRARY_PATH
ORACLE_SID=ORCL; export ORACLE_SID
ORACLE_TERM=386x; export ORACLE_TERM
CLASSPATH=$ORACLE_HOME/jdbc/lib/classes111.zip
export CLASSPATH
PATH=/compat/linux/bin:/compat/linux/sbin:/compat/linux/usr/bin
PATH=$PATH:/compat/linux/usr/sbin:/bin:/sbin:/usr/bin:/usr/sbin
PATH=$PATH:/usr/local/bin:$ORACLE_HOME/bin
export PATH
```

11.6.4 Ἐγκατάσταση της Oracle

Λόγω μια μικρῆς ἑλλειψης στον εξομοιωτή του Linux, θα χρειαστεί να δημιουργήσετε ἕναν κατ'αλoγο με το ὄνομα .oracle μέσα στο /var/tmp, πριν ξεκινήσετε το πρόγραμμα εγκατάστασης. Ὁ

κατ'άλογος αυτός θα πρέπει να ανήκει στον χρήστη oracle. Θα πρέπει τώρα να πραγματοποιήσετε την εγκατάσταση της **Oracle** δίχως κανένα πρόβλημα. Αν αντιμετωπίζετε όμως ακόμη προβλήματα, ελέγξτε την έκδοση της **Oracle** που έχετε ή/και τις ρυθμίσεις σας! Αφότου έχετε πραγματοποιήσει την εγκατάσταση της **Oracle**, εφαρμόστε τα patches που περιγράφονται στις δύο παρακάτω ενότητες.

Ένα συχνό πρόβλημα είναι ότι δεν γίνεται σωστή εγκατάσταση του προσαρμογέα του πρωτοκόλλου TCP. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα να μην μπορείτε να ξεκινήσετε τους TCP listeners. Οι ακόλουθες οδηγίες θα σας βοηθήσουν να λύσετε αυτό το πρόβλημα.:

```
# cd $ORACLE_HOME/network/lib
# make -f ins_network.mk ntcontab.o
# cd $ORACLE_HOME/lib
# ar r libnetwork.a ntcontab.o
# cd $ORACLE_HOME/network/lib
# make -f ins_network.mk install
```

Μην ξεχάσετε να τρέξετε ξανά το root.sh

11.6.4.1 Διόρθωση του root.sh

Όταν εγκαθιστάτε την **Oracle**, κάποιες ενέργειες, οι οποίες χρειάζονται να γίνουν ως root, καταγράφονται σε ένα shell script που λέγεται root.sh. Το script αυτό δημιουργείται στον κατ'άλογο orainst. Εφαρμόστε το παρακάτω patch στο root.sh, για να μπορέσει να βρει και να χρησιμοποιήσει το chown. Εναλλακτικᾶ, τρέξτε το script μέσα από ένα κέλυφος Linux.

```
*** orainst/root.sh.orig Tue Oct 6 21:57:33 1998
--- orainst/root.sh Mon Dec 28 15:58:53 1998
*****
*** 31,37 ****
# This is the default value for CHOWN
# It will be redefined later in this script for those ports
# which have it conditionally defined in ss_install.h
! CHOWN=/bin/chown
#
# Define variables to be used in this script
--- 31,37 ----
# This is the default value for CHOWN
# It will be redefined later in this script for those ports
# which have it conditionally defined in ss_install.h
! CHOWN=/usr/sbin/chown
#
# Define variables to be used in this script
```

Όταν δεν κάνετε χρήση του CD για την εγκατάσταση, μπορείτε να περάσετε το patch για το root.sh, στην πηγή εγκατάστασης. Το αρχείο ονομάζεται rthd.sh και βρίσκεται στον κατ'άλογο orainst.

11.6.4.2 Διόρθωση του genclntsh

Το script genclntsh χρησιμοποιείται για να δημιουργήσει μια shared client library. Τρέξτε το παρακάτω patch για να σβήσετε το καθορισμένο PATH:

```
*** bin/genclntsh.orig Wed Sep 30 07:37:19 1998
```

```
--- bin/genclntsh Tue Dec 22 15:36:49 1998
*****
*** 32,38 ***
#
# Explicit path to ensure that we're using the correct commands
#PATH=/usr/bin:/usr/ccs/bin export PATH
! PATH=/usr/local/bin:/bin:/usr/bin:/usr/X11R6/bin export PATH
#
# each product MUST provide a $PRODUCT/admin/shrept.lst
--- 32,38 ----
#
# Explicit path to ensure that we're using the correct commands
#PATH=/usr/bin:/usr/ccs/bin export PATH
! #PATH=/usr/local/bin:/bin:/usr/bin:/usr/X11R6/bin export PATH
#
# each product MUST provide a $PRODUCT/admin/shrept.lst
```

11.6.5 Εκτέλεση της Oracle

Αφού έχετε ακολουθήσει αυτές τις οδηγίες, θα πρέπει να μπορείτε να εκτελέσετε την **Oracle** σαν να βρισκόσασταν σε ένα σύστημα Linux.

11.7 Προχωρημένα Θέματα

Αν έχετε την απορία πως λειτουργεί η συμβατότητα με εφαρμογές Linux, τότε θα πρέπει να διαβάσετε τη παρακάτω ενότητα. Τα περισσότερα από όσα έχουν γραφτεί είναι βασισμένα στην ηλεκτρονική λίστα γενικών συζητήσεων του FreeBSD (<http://lists.FreeBSD.org/mailman/listinfo/freebsd-chat>) και έχουν γραφτεί από τον Terry Lambert <tlambert@primenet.com> (Message ID: <199906020108.SAA07001@usr09.primenet.com>).

11.7.1 Πως Λειτουργεί;

Το FreeBSD περιέχει ένα επίπεδο αφάιρεσης (abstraction) που ονομάζεται “execution class loader”. Αυτό βασίζεται στο `execve(2)`.

Αυτό που συμβαίνει είναι ότι το FreeBSD έχει μια λίστα φορτωτών (loaders), αντί για ένα που να καταφεύγει σε περίπτωση αποτυχίας στο `#!` για να τρέξει κάποιος shell interpreter ή shell script.

Ιστορικά, ο μόνος φορτωτής στη πλατφόρμα του UNIX έλεγε τον μαγικό αριθμό (γενικά τα πρώτα 4 ή 8 bytes του αρχείου) για να δει αν είναι κάποιος εκτελέσιμος / εφαρμογή γνωστό στο σύστημα, και στην περίπτωση αυτή να καλέσει τον αντίστοιχο φορτωτή.

Αν το αρχείο δεν ήταν εκτελέσιμο με βάση τον τύπο του συστήματος, η κλήση στο `execve(2)` επέστρεφε κάποιον σφάλμα, και το shell προσπαθούσε να εκτελέσει το αρχείο σαν shell script.

Ε γενική ιδέα ήταν “αν δεν είναι εκτελέσιμος, προσπάθησε να το τρέξεις ως shell script με βάση το τρέχον shell”.

Αργότερα, βρέθηκε ένας έξυπνος τρόπος ώστε το `sh(1)` να ελέγχει τους πρώτους δύο χαρακτήρες, και αν ήταν `: \n`, τότε καλούσε το shell `csh(1)` (πιστεύουμε πως η λύση αυτή βρέθηκε αρχικᾶ από τη SCO).

Αυτό που κᾶνει τώρα το FreeBSD είναι να διατρέχει τη λίστα με όλους τους φορτωτές, με ένα γενικό φορτωτή `#!` ο οποίος αναγνωρίζει ως διερμηνέα (interpreter) τους χαρακτήρες από το επόμενο κενό μετᾶ το `!` και μέχρι το τέλος, ενώ αν δεν αναγνωριστῆ κᾶποιος, χρησιμοποιεῖται ως ἔσχατη λύση το `/bin/sh`.

Για την υποστήριξη του Linux ABI, το FreeBSD βλέπει τον μαγικό αριθμό του ELF binary (δε αναγνωρίζει τη διαφορᾶ ανᾶμεσα σε FreeBSD, Solaris, Linux, ἢ κᾶποιο ἄλλο λειτουργικό σύστημα το οποίο χρησιμοποιεῖ αρχεῖα τύπου ELF).

Ο φορτωτῆς ELF κοιτᾶει για ἕνα ειδικό brand, το οποίο εῖναι μια ενότητα σχολίων μέσα στο ELF image, και το οποίο δεν υπᾶρχει σε ELF binaries για SVR4/Solaris

Για να λειτουργήσουν τα εκτελέσιμα του Linux, θα πρέπει να γίνουν branded (μαρκαριστούν) ως Linux μέσω της `brandelf(1)`:

```
# brandelf -t Linux file
```

Όταν γίνει αυτό, ο φορτωτῆς ELF θα βλέπει το Linux brand πᾶνω στο αρχεῖο.

Όταν ο φορτωτῆς ELF δει το Linux brand, θα αντικαταστήσει ἕναν δείκτη μέσα στη δομή `proc`. Όλες οι κλήσεις του συστήματος ταξινομούνται μέσα από αυτόν τον δείκτη (σε ἕνα παραδοσιακό σύστημα UNIX, ο δείκτης θα ἦταν ο πίνακας `sysent[]`, που περιέχει τις κλήσεις του συστήματος (system calls)). Επιπλέον, η διεργασία σημειώνεται για ειδική μεταχείριση του trap vector και ἄλλες (μικρές) διορθώσεις, τις οποίες χειρίζεται το ἄρθρωμα πυρήνα της συμβατότητας Linux.

Το system call vector του Linux περιέχει, μεταξύ ἄλλων, μια λίστα με τα δεδομένα του `sysent[]` των οποίων οι διευθύνσεις βρίσκονται μέσα στο ἄρθρωμα του πυρήνα.

Όταν γίνεται μια κλήση συστήματος από μια εφαρμογή Linux, ο κώδικας (trap code) τροποποιεῖ τον δείκτη της μέσω της δομῆς που ἔχει εγγραφῆ στο `proc`, και ἀλλάζει την διεύθυνση ώστε να δείχνει στο σημείο εισόδου της συνᾶρτησης του Linux, και ὄχι του FreeBSD.

Επίσης, το σύστημα συμβατότητας με Linux μπορεί και προσαρμόζει δυναμικᾶ τις τοποθεσίες ἀναζήτησης. Ουσιαστικᾶ αυτό κᾶνει και η ἐπιλογή union κατᾶ την προσᾶρτηση ενός συστήματος αρχείων (δεν εννοοῦμε ἐδῶ το σύστημα αρχείων unionfs!). Αρχικᾶ, γίνεται ἀπόπειρα να βρεθῇ το αρχεῖο στον κατᾶλογο `/compat/linux/original-path`, και μόνο αν αυτό ἀποτύχει, θα γίνει ἀναζήτηση στον κατᾶλογο `/original-path`. Με τον τρόπο αυτό σιγουρεύουμε ὅτι τα εκτελέσιμα που χρειᾶζονται ἄλλα εκτελέσιμα θα τρέξουν (για παρᾶδειγμα, το σύνολο εργαλείων του Linux μπορεί να εκτελεστῇ μέσω της υποστήριξης του Linux ABI). Επίσης σημαίνει ὅτι τα εκτελέσιμα του Linux μπορούν να φορτώσουν και να εκτελέσουν αρχεῖα του FreeBSD αν δεν μπορούν να ἐντοπίσουν τα ἀντίστοιχα αρχεῖα στο Linux. Μπορείτε ἐπίσης να τοποθετήσετε μια ἐντολή `uname(1)` μέσα στο `/compat/linux` προκειμένου τα αρχεῖα του Linux να μη μπορούν να ἀναγνωρίσουν ὅτι δεν χρησιμοποιούνται πραγματικᾶ σε Linux.

Ουσιαστικᾶ, υπᾶρχει ἕνας πυρήνας Linux μέσα στον πυρήνα του FreeBSD. Οι διάφορες λειτουργίες οι οποίες υλοποιούν ὅλες τις υπηρεσίες που παρέχονται από τον πυρήνα εῖναι ίδιες τόσο στον πίνακα κλήσεων συστήματος του FreeBSD ὅσο και στον ἀντίστοιχο του Linux: λειτουργίες του συστήματος αρχείων, εικονικῆ μνήμη, διαχείριση σημάτων, System V IPC κλπ. Ἐ μόνη διαφορᾶ εῖναι ὅτι το εκτελέσιμα του FreeBSD κᾶνουν χρήση των συναρτήσεων glue του FreeBSD, ενώ τα εκτελέσιμα του Linux, κᾶνουν χρήση των συναρτήσεων glue του Linux (πολλᾶ από τα παλιᾶ λειτουργικᾶ εῖχαν τις δικές τους συναρτήσεις glue: οι διευθύνσεις των συναρτήσεων βρίσκονταν στο στατικό πίνακα

`sysent[]`, αντί να διευκρινίζονται μέσω ενός δυναμικού δείκτη στη δομή προς της διεργασίας που πραγματοποιεί την κλήση).

Ποιο είναι όμως το εγγενές FreeBSD ABI; Δεν έχει και πολύ σημασία. Ε μόνη βασική διαφορά είναι (κ'ατι το οποίο μπορεί εύκολα να αλλάξει σε μελλοντικές εκδόσεις, και πολύ πιθανόν να αλλάξει) ότι οι συναρτήσεις `glue` του FreeBSD είναι στατικά συνδεδεμένες στο πυρήνα, ενώ οι αντίστοιχες του Linux μπορούν είτε να είναι συνδεδεμένες στατικά, είτε να είναι προσβάσιμες μέσω ενός αρθρώματος πυρήνα.

Είναι αυτό όμως πραγματική εξομοίωση; Όχι. Είναι μια υλοποίηση του ABI, όχι εξομοίωση. Δεν υπάρχει καμία εξομοίωση (ή προσομοίωση, για να προλάβουμε την επόμενη σας ερώτηση).

Τότε γιατί μερικές φορές μιλάμε για “εξομοίωση Linux”; Για να δυσκολευτεί η προώθηση του FreeBSD! Ε αρχική υλοποίηση έγινε την εποχή όπου δεν υπήρχε άλλη λέξη που να μπορούσε να περιγράψει το τι ακριβώς γινόταν. Το να λέγαμε ότι το FreeBSD έτρεχε εκτελέσιμα Linux δεν θα ήταν αλήθεια, μια και χρειαζόταν να ενσωματωθεί κάποιος κώδικας στον πυρήνα, ή να φορτωθεί κάποιο άρθρωμα. Χρειαζόταν κάποια λέξη που να περιγράφει τι φορτωνόταν—έτσι προέκυψε ο “εξομοιωτής Linux”.

III. Διαχείριση Συστήματος

Τα κεφάλαια του FreeBSD Handbook που ακολουθούν αναφέρονται σε θέματα που έχουν σχέση με τη διαχείριση του συστήματος. Κάθε κεφάλαιο ξεκινά περιγράφοντας τι θα μάθετε διαβάζοντας το συγκεκριμένο κεφάλαιο, καθώς και τι προαπαιτούμενα έχει το κεφάλαιο αυτό: τι πρέπει να έχετε ήδη διαβάσει και κατανοήσει πριν ασχοληθείτε με αυτό το κεφάλαιο.

Αυτά τα κεφάλαια έχουν σχεδιαστεί περισσότερο ως οδηγός αναφοράς παρά ως εισαγωγικό κείμενο. Γι αυτό είναι πιο χρήσιμα ως οδηγοί στους οποίους μπορείτε να ανατρέξετε όταν χρειάζεστε κάποια πληροφορία για το FreeBSD. Δε χρειάζεται να τα διαβάσετε με κάποια συγκεκριμένη σειρά, ούτε χρειάζεται να τα έχετε διαβάσει όλα πριν αρχίσετε να ασχολείστε με το FreeBSD.

Κεφάλαιο 12 Ρύθμιση και Βελτιστοποίηση

Γράφτηκε από τον Chern Lee. Βασίστηκε σε tutorial γραμμένο από τον Mike Smith. Βασισμένο επίσης στο tuning(7) που γράφτηκε από τον Matt Dillon.

12.1 Σύνοψη

Ένα από τα σημαντικότερα χαρακτηριστικά του FreeBSD είναι η δυνατότητα ρύθμισης του συστήματος. Με τις σωστές ρυθμίσεις συστήματος είναι εύκολο να αποφευχθούν πολλά προβλήματα κατά τη διάρκεια μελλοντικών αναβαθμίσεων. Το κεφάλαιο αυτό θα εξηγήσει μεγάλο μέρος της διαδικασίας ρύθμισης του FreeBSD, συμπεριλαμβανομένων και κάποιων παραμέτρων που μπορούν να ρυθμιστούν για την βελτιστοποίηση της απόδοσης του συστήματος.

Αφού διαβάσετε αυτό το κεφάλαιο, θα ξέρετε:

- Πως να δουλέψετε αποδοτικά με συστήματα αρχείων και κατατμήσεις swap.
- Τα βασικά των συστημάτων ρύθμισης και εκκίνησης rc.conf και /usr/local/etc/rc.d.
- Πως να ρυθμίσετε και να δοκιμάσετε μια κάρτα δικτύου.
- Πως να ρυθμίσετε virtual hosts στις δικτυακές σας συσκευές.
- Πως να χρησιμοποιήσετε τα διάφορα αρχεία ρυθμίσεων στον κατάλογο /etc.
- Πως να βελτιστοποιήσετε το FreeBSD χρησιμοποιώντας μεταβλητές sysctl.
- Πως να βελτιστοποιήσετε την απόδοση του δίσκου και να αλλάξετε τους περιορισμούς του πυρήνα.

Πριν διαβάσετε αυτό το κεφάλαιο, θα πρέπει:

- Να κατανοείτε βασικές έννοιες του UNIX και του FreeBSD (Κεφάλαιο 4).
- Να είστε εξοικειωμένοι με τα βασικά της ρύθμισης και της μεταγλώττισης του πυρήνα (Κεφάλαιο 9).

12.2 Αρχική Ρύθμιση

12.2.1 Διάταξη Κατατμήσεων

12.2.1.1 Βασικές Κατατμήσεις

Όταν δημιουργείτε συστήματα αρχείων με το bsdlabel(8) ή το sysinstall(8), θυμηθείτε ότι οι σκληροί δίσκοι μεταφέρουν δεδομένα γρηγορότερα από τα εξωτερικά μέρη τους στα εσωτερικά. Έτσι μικρότερα και περισσότερο προσβάσιμα συστήματα αρχείων πρέπει να είναι πλησιέστερα στο εξωτερικό του δίσκου, ενώ μεγαλύτερες κατατμήσεις όπως το /usr πρέπει να τοποθετούνται πιο κοντά στο εσωτερικό του δίσκου. Είναι καλή ιδέα να δημιουργείτε κατατμήσεις με παρόμοια σειρά με αυτήν: root, swap, /var, /usr.

Το μέγεθος του /var αντανακλά την επιδιωκόμενη χρήση του μηχανήματος. Το /var χρησιμοποιείται για την αποθήκευση των γραμματοκιβωτίων, των αρχείων καταγραφής και του spooler του εκτυπωτή.

Τα γραμματοκιβώτια και τα αρχεία καταγραφής μπορούν να μεγαλώσουν σε απροσδόκητα μεγέθη ανάλογα με τον αριθμό των χρηστών του συστήματος και το χρονικό διάστημα που κρατούνται τα αρχεία καταγραφής. Σπάνια χρειάζεται το `/var/tmp` να έχει πάνω από ένα gigabyte χώρο, αλλά καλό είναι να έχετε κατ'α νου ότι πρέπει να είναι αρκετά μεγάλο για να κρατάει τα πακέτα που θέλετε να εγκαταστήσετε.

Η κατ'ατμηση `/usr` περιέχει τα περισσότερα αρχεία που απαιτούνται για την υποστήριξη του συστήματος, τη συλλογή των `ports(7)` (προτείνεται) και τον πηγαίο κώδικα (προαιρετικό). Και τα δύο αυτά είναι προαιρετικά κατά την εγκατάσταση. Τουλάχιστον 2 gigabytes προτείνονται για αυτή την κατ'ατμηση.

Όταν επιλέγετε μέγεθος για τις κατατμήσεις, να έχετε υπόψιν σας τις απαιτήσεις σε χώρο. Μπορεί να είναι λίγο πρόβλημα το να μένετε χωρίς χώρο σε μια κατ'ατμηση ενώ χρησιμοποιείτε ελάχιστα μια άλλη.

Όχι βήμα: Μερικές φορές η επιλογή `Auto-defaults` του καταμητή του `sysinstall(8)` μπορεί να επιλέξει πολύ μικρό μέγεθος για τις κατατμήσεις `/var` και `/`. Προσπαθείστε να επιλέξετε έξυπνα και γενναιόδωρα μεγέθη για τις κατατμήσεις σας.

12.2.1.2 Swap Κατ'ατμηση

Ένας εμπειρικός κανόνας για να επιλέξετε μέγεθος για την κατ'ατμηση `swap` είναι: πρέπει να είναι περίπου διπλή από το μέγεθος της μνήμης (RAM) του συστήματος. Για παράδειγμα, αν το μηχάνημα έχει 128 megabytes μνήμης, η κατ'ατμηση `swap` πρέπει να είναι 256 megabytes. Συστήματα με λιγότερη μνήμη μπορούν να αποδίδουν καλύτερα με περισσότερο `swap`. Λιγότερο από 256 megabytes `swap` δεν προτείνεται και πρέπει να εξεταστεί η επέκταση της μνήμης. Οι αλγόριθμοι `VM paging` του πυρήνα είναι έτσι φτιαγμένοι ώστε να αποδίδουν καλύτερα όταν η κατ'ατμηση `swap` είναι τουλάχιστον δύο φορές το μέγεθος της κεντρικής μνήμης. Αν ρυθμίσετε πολύ μικρό `swap`, μπορεί να έχουν μειωμένη απόδοση οι αλγόριθμοι σάρωσης σελίδων του υποσυστήματος `VM` και μπορεί αργότερα να δημιουργηθούν προβλήματα αν προστεθεί περισσότερη φυσική μνήμη.

Σε μεγαλύτερα συστήματα με πολλαπλούς `SCSI` δίσκους (ή πολλαπλούς `IDE` δίσκους σε διαφορετικούς ελεγκτές), είναι προτιμότερο το `swap` να είναι ρυθμισμένο σε κάθε δίσκο (μέχρι τέσσερις δίσκους). Οι ξεχωριστές κατατμήσεις `swap` καλό είναι να έχουν περίπου το ίδιο μέγεθος. Ο πυρήνας μπορεί να χειριστεί αυθαίρετα μεγέθη `swap`, αλλά οι εσωτερικές δομές δεδομένων ρυθμίζονται με βάση το μέγεθος της μεγαλύτερης κατ'ατμησης `swap`. Κρατώντας την κατ'ατμηση `swap` σχεδόν στο ίδιο μέγεθος θα επιτρέψει στον πυρήνα να βελτιστοποιήσει την χρήση του `swap`, μοιράζοντας πιο καλά το φόρτο σε κάθε δίσκο. Δεν πειράζει να έχετε μεγάλο μέγεθος `swap`, ακόμα και αν δε χρησιμοποιείται αρκετά. Μπορεί να είναι ευκολότερη η ανάκαμψη από ένα εκτός ελέγχου πρόγραμμα προτού χρειαστεί να επανεκκινήσετε το σύστημα.

12.2.1.3 Γιατί να φτιάξετε κατατμήσεις;

Αρκετοί χρήστες νομίζουν ότι μία μεγάλη κατ'ατμηση θα είναι εντάξει, αλλά υπ'άρχουν αρκετοί λόγοι γιατί αυτό είναι κακή ιδέα. Καταρχήν, κάθε κατ'ατμηση έχει διαφορετικά λειτουργικά χαρακτηριστικά, οπότε ξεχωρίζοντας τις κατατμήσεις επιτρέπουμε στο σύστημα αρχείων να

εναρμονίζεται ανάλογα. Για παράδειγμα, οι `root` και `/usr` κατατμήσεις είναι κυρίως για ανάγνωση, χωρίς πολλές εγγραφές. Αντίθετα, γίνονται πολλές αναγνώσεις και εγγραφές στις `/var` και `/var/tmp`.

Κάνοντας σωστή κατ'ατμηση σε ένα σύστημα, ο κατακερματισμός που συμβαίνει σε μικρότερες και περισσότερο εγγράψιμες κατατμήσεις δεν θα διαρρεύσει στις κατατμήσεις που διαβάζονται πιο συχνά από ότι γράφονται. Κρατώντας τις περισσότερο εγγράψιμες κατατμήσεις πιο κοντά στην άκρη του δίσκου, θα αυξηθεί η I/O απόδοση στις κατατμήσεις όπου και χρειάζεται πιο συχνά. Τώρα ενώ η απόδοση I/O χρειάζεται στις μεγαλύτερες κατατμήσεις, αλλάζοντας αυτές πιο κοντά στην άκρη του δίσκου δεν θα οδηγήσει σε σημαντική αύξηση της απόδοσης όσο το να μετακινήσετε την `/var` στην άκρη. Τέλος, υπάρχει και θέμα ασφάλειας. Μία μικρή, προσεγμένη `root` κατ'ατμηση η οποία είναι διαβάζεται πιο συχνά από ότι γράφεται έχει μεγαλύτερη πιθανότητα να επιζήσει ενός άσχημου χτυπήματος.

12.3 Κύρια Ρύθμιση

Η κύρια τοποθεσία των πληροφοριών για την ρύθμιση του συστήματος βρίσκεται μέσα στο `/etc/rc.conf`. Αυτό το αρχείο περιέχει ένα ευρύ φάσμα ρυθμίσεων, κυρίως χρησιμοποιούμενες στην εκκίνηση του συστήματος για την ρύθμιση του συστήματος. Το όνομα του απευθείας συνεπάγεται αυτό; είναι ρυθμίσεις για τα αρχεία `rc*`.

Ένας διαχειριστής πρέπει να δημιουργήσει εγγραφές μέσα στο αρχείο `rc.conf` ώστε να αντικαταστήσει τις προεπιλεγμένες ρυθμίσεις από το αρχείο `/etc/defaults/rc.conf`. Το αρχείο προεπιλογών δεν πρέπει να αντιγραφεί αυτολεξεί στο `/etc` - αυτό περιέχει προεπιλεγμένες τιμές, όχι παραδείγματα. Όλες οι αλλαγές που αφορούν το σύστημα πρέπει να γίνουν στο αρχείο `rc.conf` αποκλειστικά.

Ένας αριθμός στρατηγικών μπορεί να εφαρμοστεί σε ένα σύνολο εφαρμογών για να ξεχωρίσουμε ρυθμίσεις του ευρύ συνόλου από τις ρυθμίσεις επικεντρωμένες για ένα σύστημα για να κρατήσουμε τον φόρτο διαχείρισης χαμηλά. Ε προτεινόμενη προσέγγιση είναι να τοποθετούμε τις ρυθμίσεις ευρύ συνόλου σε ένα διαφορετικό αρχείο, όπως το `/etc/rc.conf.site`, και τότε να συμπεριλάβουμε το αρχείο αυτό στο `/etc/rc.conf`, το οποίο θα περιέχει πληροφορίες επικεντρωμένες για ένα σύστημα.

Μίας και το `rc.conf` διαβάζεται από το `sh(1)` είναι εύκολο να το επιτύχουμε αυτό. Για παράδειγμα:

- `rc.conf`:

```
. /etc/rc.conf.site
hostname="node15.example.com"
network_interfaces="fxp0 lo0"
ifconfig_fxp0="inet 10.1.1.1"
```

- `rc.conf.site`:

```
defaultrouter="10.1.1.254"
saver="daemon"
blanktime="100"
```

Το αρχείο `rc.conf.site` μπορεί έπειτα να διανεμηθεί σε κάθε σύστημα χρησιμοποιώντας το `rsync` ή κάποιο παρόμοιο πρόγραμμα, ενώ το αρχείο `rc.conf` παραμένει μοναδικό.

Αναβαθμίζοντας το σύστημα χρησιμοποιώντας `sysinstall(8)` ή `make world` δεν θα αντικαταστήσει το αρχείο `rc.conf`, έτσι οι ρυθμίσεις δεν θα χαθούν.

12.4 Ρύθμιση Εφαρμογών

Τυπικά, οι εγκατεστημένες εφαρμογές έχουν τα δικά τους αρχεία ρυθμίσεων, με το δικό τους τρόπο σύνταξης, κτλπ. Είναι σημαντικό αυτό τα αρχεία να κρατούνται ξεχωριστά από το βασικό σύστημα, έτσι ώστε να είναι εύκολα εντοπίσιμα και διαχειρίσιμα από τα εργαλεία διαχείρισης πακέτων.

Τυπικά, αυτά τα αρχεία είναι εγκατεστημένα στο `/usr/local/etc`. Σε αυτή την περίπτωση όταν μία εφαρμογή έχει μεγάλο αριθμό αρχείων ρυθμίσεων, ένας υποκατάλογος δημιουργείται για να τα αποθηκεύσει.

Κανονικά, όταν ένα `port` ή ένα `package` εγκαθιστάτε, παραδείγματα αρχείων ρυθμίσεων εγκαθιστούνται επίσης. Αυτά είναι συνήθως αναγνωρίσιμα από την `.default` κατάληξη τους. Αν δεν υπάρχουν αρχεία ρυθμίσεων για την εφαρμογή, τότε θα δημιουργηθούν κάνοντας αντιγραφή τα `.default` αρχεία.

Για παράδειγμα, έχετε υπόψη σας τα περιεχόμενα του καταλόγου `/usr/local/etc/apache`:

```
-rw-r--r--  1 root  wheel   2184 May 20  1998 access.conf
-rw-r--r--  1 root  wheel   2184 May 20  1998 access.conf.default
-rw-r--r--  1 root  wheel   9555 May 20  1998 httpd.conf
-rw-r--r--  1 root  wheel   9555 May 20  1998 httpd.conf.default
-rw-r--r--  1 root  wheel  12205 May 20  1998 magic
-rw-r--r--  1 root  wheel  12205 May 20  1998 magic.default
-rw-r--r--  1 root  wheel   2700 May 20  1998 mime.types
-rw-r--r--  1 root  wheel   2700 May 20  1998 mime.types.default
-rw-r--r--  1 root  wheel   7980 May 20  1998 srm.conf
-rw-r--r--  1 root  wheel   7933 May 20  1998 srm.conf.default
```

Τα μεγέθη των αρχείων δείχνουν ότι μόνο το αρχείο `srm.conf` έχει αλλάξει. Μία μετέπειτα αναβάθμιση του `port` της εφαρμογής **Apache** δεν θα αντικαταστήσει το αλλαγμένο αρχείο.

12.5 Εκκινώντας Υπηρεσίες

Contributed by Tom Rhodes.

Πολλοί χρήστες επιλέγουν να εγκαταστήσουν λογισμικό από τρίτους κατασκευαστές στο FreeBSD από την συλλογή των `Ports`. Σε πολλές από αυτές τις περιπτώσεις μπορεί να είναι απαραίτητο να ρυθμίσουν το λογισμικό με τέτοιο τρόπο ώστε να μπορεί να επιτραπεί η εκκίνηση του κατά την εκκίνηση του συστήματος. Υπηρεσίες, όπως το `mail/postfix` ή το `www/apache13` είναι μόνο δύο από τα πολλά πακέτα λογισμικού που μπορεί να χρειάζονται να εκκινηθούν κατά την εκκίνηση του συστήματος. Το μέρος αυτό θα εξηγήσει τις διαθέσιμες διαδικασίες για την εκκίνηση λογισμικού προερχόμενο από τρίτους κατασκευαστές.

Στο FreeBSD, οι περισσότερες περιεχόμενες υπηρεσίες, όπως το `cron(8)`, είναι εκκινήσιμες μέσα από τα σενάρια εκκίνησης του συστήματος. Τα σενάρια αυτά μπορεί να διαφέρουν ανάλογα το FreeBSD ή

την έκδοση του κατασκευαστή; ωστόσο, η πιο σημαντική πτυχή που πρέπει να εξεταστεί είναι ότι οι ρυθμίσεις εκκίνησης τους μπορούν να χειριστούν μέσα από ένα απλό σενάριο εκκίνησης.

Πριν την έλευση του `rc.d`, οι εφαρμογές μπορούσαν να τοποθετήσουν ένα απλό σενάριο εκκίνησης μέσα στον κατάλογο `/usr/local/etc/rc.d` ο οποίος μπορούσε να διαβαστεί από τα σενάρια εκκίνησης του συστήματος. Αυτά τα σενάρια μπορούσαν να εκτελεστούν κατά τα μετέπειτα στάδια εκκίνησης του συστήματος.

Ενώ πολλοί ιδιώτες ξόδευαν χρόνο προσπαθώντας να συνχωνεύσουν το παλιό στυλ ρυθμίσεων με το νέο στυλ, παραμένει γεγονός ότι μερικά προγράμματα ακόμα απαιτούν ένα σενάριο να τοποθετηθεί μέσα στον προαναφερθέντα κατάλογο. Οι λεπτές διαφορές ανάμεσα στα σενάρια εξαρτώνται από το αν ή όχι ο `rc.d` χρησιμοποιείται. Προγενέστερα του FreeBSD 5.1 το παλιό στυλ ρυθμίσεων χρησιμοποιούνταν και σχεδόν σε όλες τις περιπτώσεις ένα νέου στυλ σενάριο θα είναι συμβατό.

Ενώ κάθε σενάριο πρέπει να τηρεί ορισμένες ελάχιστες απαιτήσεις, τις περισσότερες φορές αυτές οι απαιτήσεις είναι ανεξάρτητες της έκδοσης του FreeBSD. Κάθε σενάριο πρέπει να έχει μια `.sh` επέκταση προσαρτημένη στο τέλος του και κάθε σενάριο πρέπει να είναι εκτελέσιμο από το σύστημα. Το δεύτερο μπορεί να επιτευχθεί χρησιμοποιώντας την `chmod` εντολή και ρυθμίζοντας την άδεια 755. Εκεί πρέπει να υπάρχει, τουλάχιστον, μια επιλογή `start` και μία επιλογή `stop` για την εφαρμογή.

Το πιο απλό σενάριο εκκίνησης πιθανότατα να μοιάζει με το παρακάτω:

```
#!/bin/sh
echo -n ' utility'

case "$1" in
start)
    /usr/local/bin/utility
    ;;
stop)
    kill -9 `cat /var/run/utility.pid`
    ;;
*)
    echo "Usage: `basename $0` {start|stop}" >&2
    exit 64
    ;;
esac

exit 0
```

Το σενάριο αυτό παρέχει μια `stop` και μια `start` επιλογή για την εφαρμογή όπου στο παράδειγμα εδώ αναφέρεται σαν `utility`.

Μπορεί να εκκινηθεί χειρωνακτικά κάνοντας:

```
# /usr/local/etc/rc.d/utility.sh start
```

Παρόλο που δεν απαιτούν όλες οι εφαρμογές να προστεθεί μία εγγραφή στο `rc.conf`, σχεδόν καθημερινά και ένα νέο `port` θα τροποποιήτε για να δέχεται αυτή την ρύθμιση. Ελέγξτε την τελική έξοδο της εγκατάστασης για περισσότερες πληροφορίες πάνω στην συγκεκριμένη εφαρμογή. Μερικές εφαρμογές από τρίτους κατασκευαστές παρέχουν σενάρια εκκίνησης τα οποία επιτρέπουν στην εφαρμογή να χρησιμοποιηθεί με το `rc.d`, παρόλα αυτά, αυτό θα συζητηθεί στο επόμενο μέρος.

12.5.1 Εκτεταμένη Ρύθμιση Εφαρμογών

Πλέον το FreeBSD περιέχει το `rc.d`, η ρύθμιση της εκκίνησης των εφαρμογών έχει γίνει ευκολότερη, και πιο πλούσια σε χαρακτηριστικά. Χρησιμοποιώντας λέξεις κλειδιά μέσα στον κατάλογο `rc.d`, οι εφαρμογές μπορούν πλέον να εκκινούν έπειτα από συγκεκριμένες υπηρεσίες για παράδειγμα την DNS, μπορεί να επιτραπεί η εισαγωγή επιπλέον παραμέτρων μέσα από το `rc.conf` στην θέση των ήδη υπ'άρχοντων παραμέτρων από τα σενάρια εκκινήσης, κτλπ. Ένα βασικό σενάριο μπορεί να μοιάζει με το ακόλουθο:

```
#!/bin/sh
#
# PROVIDE: utility
# REQUIRE: DAEMON
# KEYWORD: shutdown

. /etc/rc.subr

name=utility
rcvar=utility_enable

command="/usr/local/sbin/utility"

load_rc_config $name

#
# DO NOT CHANGE THESE DEFAULT VALUES HERE
# SET THEM IN THE /etc/rc.conf FILE
#
utility_enable=${utility_enable-"NO"}
pidfile=${utility_pidfile-"/var/run/utility.pid"}

run_rc_command "$1"
```

Το σενάριο αυτό θα εξασφαλίσει ότι το πρόγραμμα **utility** θα εκκινηθεί μετ'άπο την `daemon` υπηρεσία. Θα εξασφαλίσει επιπλέον έναν τρόπο για την ρύθμιση και τον εντοπισμό του **PID**, ή του αρχείου του **ID** της διεργασίας.

Ε εφαρμογή μπορεί πλέον να έχει την παρακάτω γραμμή τοποθετημένη στο `/etc/rc.conf`:

```
utility_enable="YES"
```

Ο νέος αυτός τρόπος επιτρέπει επιπλέον τον ευκολότερο χειρισμό των παραμέτρων της γραμμής εντολών, σε συνδυασμό με τις προυπάρχουσες λειτουργίες παρεχόμενες από το `/etc/rc.subr`, τη συμβατότητα με το βοηθητικό πρόγραμμα `rcorder(8)` και επιπλέον την ευκολότερη ρύθμιση μέσω του `rc.conf` αρχείου.

12.5.2 Χρησιμοποιώντας Υπηρεσίες Για Την Εκκίνηση Υπηρεσιών

Άλλες υπηρεσίες, όπως ο δαίμονας του εξυπηρετή `POP3`, `IMAP`, κτλπ. μπορούν να εκκινηθούν χρησιμοποιώντας το `inetd(8)`. Αυτό απαιτεί την εγκατάσταση του βοηθητικού προγράμματος υπηρεσιών από την `Ports` συλλογή και μια γραμμή ρυθμίσεων προσαρτημένη στο αρχείο

/etc/inetd.conf, ἢ ἀποχαρακτηρίζοντας μια ἀπο τις ἤδη ὑπάρχουσες γραμμές ρυθμίσεων. Δουλεύοντας με το **inetd** και τις ρυθμίσεις του περιγράφεται ἀναλυτικὰ στο μέρος **inetd**.

Σε πολλές περιπτώσεις, εἶναι εὐλόγο νὰ χρησιμοποιεῖτε ο δαίμονας **cron(8)** για την ἐκκίνηση των υπηρεσιῶν του συστήματος. Ἐ προσέγγιση αὐτή ἔχει ἓναν ἀριθμὸ πλεονεκτημῶν γιατί το **cron** τρέχει τις διεργασίες σαν ιδιοκτήτης του **crontab** ἀρχείου. Αὐτὸ ἐπιτρέπει στους κανονικοὺς χρήστες νὰ ἐκκινοῦν και νὰ διαχειρίζονται μερικές ἐφαρμογές.

Το βοηθητικὸ πρόγραμμα **cron** παρέχει ἓνα μοναδικὸ χαρακτηριστικὸ, το **@reboot**, το οποίο μπορεί νὰ χρησιμοποιηθεῖ στην θέση του χρονικοῦ ορισμοῦ. Αὐτὸ θα κ᾿άνει την ἐργασία νὰ τρέξει ὅταν το **cron(8)** ἐκκινηθεῖ, συνήθως κατὰ την ἐκκίνηση του συστήματος.

12.6 Ρυθμίζοντας Τὸ Πρόγραμμα **cron**

Contributed by Tom Rhodes.

Ἐνα ἀπο τα πιο χρήσιμα βοηθητικὰ προγράμματα στο **FreeBSD** εἶναι το **cron(8)**. Τὸ πρόγραμμα **cron** τρέχει στο παρασκήνιο και συνεχῶς ἐλέγχει το ἀρχεῖο **/etc/crontab**. Τὸ **cron** ἐλέγχει ἐπίσης τον κατ᾿ἀλογο **/var/cron/tabs**, ἀναζητώντας καινούργια ἀρχεῖα **crontab**. Τὰ ἀρχεῖα **crontab** ἔχουν ἀποθηκευμένες πληροφορίες για συγκεκριμένες διαδικασίες τις οποίες το **cron** πρέπει νὰ ἐκτελέσει σε συγκεκριμένο χρόνο.

Τὸ **cron** χρησιμοποιεῖ δύο διαφορετικοὺς τύπους ἀρχείων ρυθμίσεων, το **crontab** του συστήματος και το **crontab** των χρηστῶν. Ἐ μόνη διαφορὰ ἀν᾿μετα στους δύο αὐτοὺς τύπους εἶναι το ἕκτο πεδίο. Στὸ **crontab** του συστήματος, το ἕκτο πεδίο εἶναι το ὄνομα του χρήστη με του οποίου θα ἐκτελεστεῖ ἡ ἐντολή. Αὐτὸ δίνει την δυνατότητα στο **crontab** του συστήματος νὰ ἐκτελεῖ ἐντολές σαν οποιοδήποτε χρήστης. Στὸ **crontab** των χρηστῶν, το ἕκτο πεδίο εἶναι ἡ ἐντολή που πρέπει νὰ ἐκτελεστεῖ, και ὅλες οἱ ἐντολές ἐκτελοῦνται στο ὄνομα του χρήστη που δημιούργησε το **crontab**; αὐτὸ εἶναι ἓνα σημαντικὸ χαρακτηριστικὸ ἀσφαλείας.

Ὁξιάβυός: Τὰ **crontabs** των χρηστῶν ἐπιτρέπουν σε μεμονωμένους χρήστες νὰ προγραμματίσουν ἐργασίες χωρὶς την ἀν᾿ἀγκη **root** δικαιωμῶν. Οἱ ἐντολές μέσα στο **crontab** ἐνὸς χρήστη τρέχουν με τὰ δικαιώματα του χρήστη του οποίου ἀνήκει το **crontab**.

Ὁ χρήστης **root** μπορεί νὰ ἔχει ἓνα **crontab** χρήστη ἀκριβῶς ὅπως κ᾿ἀθε χρήστης. Αὐτὸ εἶναι διαφορετικὸ ἀπο το **/etc/crontab** (τὸ **crontab** του συστήματος). Λόγο του **crontab** του συστήματος, δὲν ὑπ᾿ἀρχει συνήθως καμία ἀν᾿ἀγκη για την δημιουργία ἐνὸς ξεχωριστοῦ **crontab** για τον χρήστη **root**.

Ἀς ρίξουμε μια ματιά στο ἀρχεῖο **/etc/crontab** (τὸ **crontab** του συστήματος):

```
# /etc/crontab - root's crontab for FreeBSD
#
# $FreeBSD: src/etc/crontab,v 1.32 2002/11/22 16:13:39 tom Exp $
# ❶
#
SHELL=/bin/sh
PATH=/etc:/bin:/sbin:/usr/bin:/usr/sbin ❷
HOME=/var/log
#
```



```
#
#minute      hour      mday      month      wday      who      command ❸
#
#
*/5          *          *          *          *          root      /usr/libexec/atrun ❹
```

- ❶ Όπως στα περισσότερα αρχεία ρυθμίσεων στο FreeBSD, ο χαρακτήρας # παριστάνει ένα σχόλιο. Ένα σχόλιο μπορεί να τοποθετηθεί μέσα στο αρχείο σαν υπευθύμηση για το τι πραγματοποιεί και γιατί μία ενέργεια. Τα σχόλια δεν μπορούν να είναι στην ίδια γραμμή με μία εντολή γιατί αλλιώς θα ερμηνευτούν σαν κομμάτι της εντολής; πρέπει να είναι σε μία νέα γραμμή. Οι κενές γραμμές αγνοούνται.
- ❷ Καταρχήν, πρέπει να καθοριστεί το περιβάλλον. Ο χαρακτήρας ίσον (=) χρησιμοποιείται για να καθορίσει τις ρυθμίσεις του περιβάλλοντος, όπως σε αυτό το παράδειγμα που χρησιμοποιούνται οι μεταβλητές SHELL, PATH, και HOME. Αν η γραμμή του κελυφους παραμεληθεί, το cron θα χρησιμοποιήσει την προεπιλεγμένη, οι οποίες είναι η sh. Αν η μεταβλητή PATH παραμεληθεί, δεν θα χρησιμοποιηθεί προεπιλεγμένη και η τοποθεσίες των αρχείων θα πρέπει να καθοριστούν με ακρίβεια. Αν η HOME παραμεληθεί, το cron θα χρησιμοποιήσει τον κεντρικό κατάλογο των εκάστοτε χρηστών.
- ❸ Η γραμμή αυτή καθορίζει συνολικά επτά πεδία. Τα πεδία αυτά είναι τα minute, hour, mday, month, wday, who, και command. Αυτά είναι από μόνα τους επεξηγηματικά. Το πεδίο minute είναι ο χρόνος σε λεπτά του οποίου η εντολή θα εκτελεστεί. Το πεδίο hour είναι παρόμοιο με το πεδίο minute, απλά είναι σε ώρες. Το πεδίο mday καθορίζει την ημέρα του μήνα. Το πεδίο month είναι παρόμοιο με το πεδίο hour και το πεδίο minute, υποδεικνύοντας τον μήνα. Το πεδίο wday καθορίζει την ημέρα της εβδομάδας. Όλα αυτά τα πεδία πρέπει να έχουν αριθμητικές τιμές, και να ακολουθούν το είκοσι-τετράωρο ρολόι. Το πεδίο who είναι ιδιαίτερο, και υπ'άρχει μόνο μέσα στο αρχείο /etc/crontab. Το πεδίο αυτό καθορίζει σαν ποιός χρήστης θα τρέξει την εντολή. Όταν ένας χρήστης εγκαθιστά το crontab αρχείο του, δεν θα έχει το πεδίο αυτό διαθέσιμο. Τέλος, θα ακολουθήσει η επιλογή command. Αυτό είναι το τελευταίο πεδίο, έτσι και λογικά υποδεικνύει την εντολή που θα εκτελεστεί.
- ❹ Η τελευταία αυτή γραμμή θα καθορίσει τα μεγέθη που συζητήθηκαν παραπάνω. Προσέξτε εδώ ότι έχουμε έναν ορισμό */5, ακολουθούμενο από αρκετούς χαρακτήρες *. Οι χαρακτήρες * σημαίνουν “πρώτο-τελευταίο”, και μπορούν να ερμηνευθούν σαν κάθε φορά. Έτσι, κρίνοντας από αυτή την γραμμή, είναι προφανές ότι η εντολή atrun επικαλείται από τον χρήστη root κάθε πέντε λεπτά ανεξάρτητα από την ημέρα και τον μήνα. Για περισσότερες πληροφορίες σχετικά με την εντολή atrun, κοιτάξτε την σελίδα βοήθειας atrun(8).

Οι εντολές μπορούν να έχουν απεριόριστο αριθμό παραμέτρων, ωστόσο, οι εντολές με εκτεταμένο αριθμό γραμμών πρέπει να διασπαστούν με τον χαρακτήρα συνέχειας αντίθετης καθέτου “\”.

Αυτές είναι οι βασικές ρυθμίσεις για κάθε αρχείο crontab, ωστόσο υπ'άρχει και κάτι διαφορετικό. Το πεδίο έξι, όπου και καθορίζουμε το όνομα χρήστη, υπ'άρχει μόνο στο αρχείο του συστήματος /etc/crontab. Το πεδίο αυτό πρέπει να παραλειφθεί για κάθε crontab αρχείο χρήστη.

12.6.1 Εγκαθιστώντας Ένα Crontab

Οξιάϊδέϊ: Δεν θα πρέπει να χρησιμοποιήσετε την διαδικασία που περιγράφεται εδώ για την διόρθωση/εγκατάσταση του crontab του συστήματος. Απλά χρησιμοποιήστε τον αγαπημένο σας

κειμενογράφος: το cron θα εντοπίσει ότι το αρχείο έχει τροποποιηθεί και θα αρχίσει άμεσα να χρησιμοποιεί την ανανεωμένη έκδοση του. Δείτε αυτή την εγγραφή του FAQ (http://www.FreeBSD.org/doc/el_GR.ISO8859-7/books/faq/admin.html#ROOT-NOT-FOUND-CRON-ERRORS) για περισσότερες πληροφορίες.

Για να εγκαταστήσετε ένα νέο crontab χρήστη, πρώτα χρησιμοποιήστε τον αγαπημένο σας κειμενογράφο για να δημιουργήσετε ένα αρχείο με το απαιτούμενο τύπο, και τότε χρησιμοποιήστε το crontab. Ε πιο κοινή χρήση του είναι:

```
% crontab crontab-file
```

Στο παράδειγμα αυτό, το αρχείο crontab-file είναι το όνομα του αρχείου crontab που είχε δημιουργηθεί προηγουμένως.

Υπάρχει επίσης μία επιλογή για να απαριθμήσετε τα εγκατεστημένα αρχεία crontab: απλά εισάγετε την επιλογή -l στην εντολή crontab και ελέγξτε το αποτέλεσμα.

Για τους χρήστες που θέλουν να αρχίσουν το crontab αρχείο τους από την αρχή, χωρίς την χρήση προτύπου, μπορούν να χρησιμοποιήσουν την εντολή crontab -e. Αυτή η εντολή θα ξεκινήσει τον κειμενογράφο με ένα κενό αρχείο. Όταν το αρχείο αποθηκευθεί, θα εγκατασταθεί αυτόματα από την εντολή crontab.

Αν αργότερα θέλετε να διαγράψετε το crontab αρχείο χρήστη τελείως, χρησιμοποιήστε την εντολή crontab μαζί με την επιλογή -r.

12.7 Χρησιμοποιώντας Το Σύστημα rc Στο FreeBSD

Contributed by Tom Rhodes.

Το 2002 το FreeBSD ενσωμάτωσε το σύστημα rc.d του NetBSD για την εκκίνηση του συστήματος. Οι χρήστες θα πρέπει να έχουν αντιληφθεί τα αρχεία που βρίσκονται στον κατάλογο /etc/rc.d. Πολλά από αυτά τα αρχεία είναι για τις βασικές υπηρεσίες και μπορούν να ελεγχθούν με τις επιλογές start, stop, και restart. Για παράδειγμα, το sshd(8) μπορεί να ελεγχθεί χρησιμοποιώντας την εξής εντολή:

```
# /etc/rc.d/sshd restart
```

Ε διαδικασία αυτή είναι παρόμοια και για τις υπόλοιπες υπηρεσίες. Φυσικά, οι υπηρεσίες αυτές είναι συνήθως αυτόματα εκκινήσιμες κατά την εκκίνηση του συστήματος όπως και καθορίζεται στο rc.conf(5). Για παράδειγμα, ενεργοποιώντας τον δαίμονα Network Address Translation στην εκκίνηση είναι τόσο απλό όσο κάνοντας προσθήκη της ακόλουθης γραμμής στο /etc/rc.conf:

```
natd_enable="YES"
```

Αν η επιλογή natd_enable="NO" είναι ήδη παρούσα, τότε απλά αλλάζετε την επιλογή NO σε YES. Τα σενάρια rc θα φορτώσουν αυτόματα οποιαδήποτε εξαρτώμενη υπηρεσία κατά την διάρκεια της επόμενης εκκίνησης, όπως και περιγράφεται παρακάτω.

Μιας και το σύστημα rc.d είναι κυρίως για την εκκίνηση και τον τερματισμό υπηρεσιών κατά την εκκίνηση και τον τερματισμό του συστήματος αντίστοιχα, οι προκαθορισμένες επιλογές start, stop και restart θα πραγματοποιήσουν τις αντίστοιχες ενέργειες αν η κατάλληλες μεταβλητές είναι

καθορισμένες στο `/etc/rc.conf`. Για παράδειγμα η παραπάνω εντολή `sshd restart` θα δουλέψει μόνο αν η μεταβλητή `sshd_enable` έχει τεθεί σε `YES` μέσα στο `/etc/rc.conf`. Για να εκτελέσετε τις επιλογές `start`, `stop` ή `restart` μιας υπηρεσίας ανεξάρτητα από τις ρυθμίσεις της στο `/etc/rc.conf`, η εντολή πρέπει να έχει χαρακτηριστεί με “one”. Για παράδειγμα για την επανεκκίνηση του `sshd` ανεξάρτητα από τις τρέχουσες ρυθμίσεις στο `/etc/rc.conf`, εκτελείτε την ακόλουθη εντολή:

```
# /etc/rc.d/sshd onerestart
```

Είναι εύκολο να ελέγξετε αν η υπηρεσία είναι ενεργοποιημένη στο `/etc/rc.conf` τρέχοντας το κατ’αλληλο σενάριο `rc.d` με την παράμετρο `rcvar`. Κατ’α συνέπεια, ένας διαχειριστής μπορεί να ελέγξει αν το `sshd` είναι όντως ενεργοποιημένο στο `/etc/rc.conf` εκτελώντας:

```
# /etc/rc.d/sshd rcvar
# sshd
$sshd_enable=YES
```

Όχι! Βύθος: Ε δεύτερη γραμμή (`# sshd`) είναι η έξοδος της εντολής `sshd`, και όχι η κονσόλα του χρήστη `root`.

Για να ελέγξετε αν μια υπηρεσία τρέχει, η επιλογή `status` είναι διαθέσιμη. Για παράδειγμα για να επιβεβαιώσετε ότι η υπηρεσία `sshd` τρέχει:

```
# /etc/rc.d/sshd status sshd is
    running as pid 433.
```

Σε πολλές περιπτώσεις είναι δυνατόν το `reload` μίας υπηρεσίας. Αυτό θα στείλει ένα σήμα στην υπηρεσία, επιβ’αλλοντας της να ξαναφορτώσει τα αρχεία ρυθμίσεων της. Στην πραγματικότητα αυτό σημαίνει ότι θα στείλει ένα σήμα `SIGHUP` στην υπηρεσία. Ε υποστήριξη για αυτό το χαρακτηριστικό δεν παρέχεται σε κ’αθε υπηρεσία.

Το σύστημα `rc.d` δεν χρησιμοποιείτε μόνο για τις υπηρεσίες δικτύου, αλλ’α επίσης συμβ’αλει και κατα την εκκίνηση του συστήματος. Για παράδειγμα, σκεφτείτε το αρχείο `bgfsck`. Όταν ένα σενάριο εκτελείτε, θα εκτυπώνει το ακόλουθο μήνυμα:

```
Starting background file system checks in 60 seconds.
```

Επομένως το αρχείο αυτό χρησιμοποιείτε στο παρασκήνιο για τον έλεγχο του συστήματος αρχείων, ο οποίος και συμβαίνει κατά στην εκκίνηση του συστήματος.

Πολλές υπηρεσίες εξαρτώνται από άλλες υπηρεσίες για να τα καταφέρουν να λειτουργήσουν σωστ’α. Για παράδειγμα, η υπηρεσία `NIS` και άλλες βασισμένες στο `RPC` υπηρεσίες θα αποτύχουν να εκκινηθούν αν η υπηρεσία `rpcbind` (`portmapper`) δεν έχει ήδη εκκινηθεί. Για να λύθει το πρόβλημα αυτό, υπάρχουν πληροφορίες για τις εξαρτήσεις και άλλα μετα-δεδομένα μέσα στα σχόλια στην αρχή κ’αθε σεναρίου. Το πρόγραμμα `rcorder(8)` χρησιμοποιείτε για την αν’αλυση των σχολίων αυτών κατ’α την εκκίνηση του συστήματος για να καθορίσει με ποι’α σειρά θα πρέπει να εκκινηθούν οι υπηρεσίες ώστε να εκπληρωθούν οι εξαρτήσεις. Οι επόμενες προτ’ασεις μπορούν να περιληφθούν μέσα σε κ’αθε αρχείο εκκίνησης:

- `PROVIDE`: Καθόριζει την υπηρεσία που παρέχει το αρχείο αυτό.

- **REQUIRE:** Απαριθμεί τις υπηρεσίες που απαιτούνται για την την υπηρεσία αυτή. Το αρχείο αυτό θα εκτελεστεί μετ'άπο την καθορισμένη υπηρεσία.
- **BEFORE:** Απαριθμεί τις υπηρεσίες οι οποίες εξαρτώνται απο την υπηρεσία αυτή. Το αρχείο αυτό θα εκτελεστεί πριν τις καθορισμένες υπηρεσίες.

Χρησιμοποιώντας την μέθοδο αυτή, οι διαχειριστές μπορούν εύκολα να ελέγξουν τις υπηρεσίες του συστήματος χωρίς τα δυσνόητα “runlevels” όπως σε μερικ'ά' άλλα λειτουργικ'ά συστήματα UNIX.

Επιπλέον πληροφορίες για το σύστημα rc.d μπορούν να βρεθούν στις σελίδες βοήθειας rc(8) και rc.subr(8). Αν ενδιαφέρεστε για την εγγραφή δικών σας σεναρίων rc.d ή για την βελτίωση των ήδη υπ'άρχοντων, θα βρείτε τον σύνδεσμο αυτόν

(http://www.FreeBSD.org/doc/el_GR.ISO8859-7/articles/rc-scripting) αρκετ'ά χρήσιμο.

12.8 Ρυθμίζοντας Τις Κ'αρτες Δικτύου

Contributed by Marc Fonvieille.

Την σήμερον εποχή δεν μπορούμε να σκεφτούμε έναν υπολογιστή χωρίς να σκεφτούμε και μία σύνδεση δικτύου. Προσθέτοντας και ρυθμίζοντας μια κ'αρτα δικτύου είναι μία συνηθισμένη εργασία για έναν οποιοδήποτε διαχειριστή του FreeBSD.

12.8.1 Εντοπίζοντας Τον Σωστό Οδηγό

Πριν αρχίσετε, θα πρέπει να γνωρίζετε το μοντέλο της κ'αρτας που έχετε, ποιό chip χρησιμοποιεί, και αν είναι PCI ή ISA κ'αρτα. Το FreeBSD υποστηρίζει ένα μεγ'αλο εύρος καρτών PCI και ISA. Ελέγξτε την Λίστα Συμβατότητας Υλικού για την έκδοση σας για να δείτε αν η κ'αρτα σας υποστηρίζεται.

Εφόσον είστε πλέον σίγουρος ότι η κ'αρτα σας υποστηρίζεται, θα χρειαστεί να καθορίσετε τον κατ'άλληλο οδηγό για την κ'αρτα σας. Το αρχείο /usr/src/sys/conf/NOTES και το αρχείο /usr/src/sys/arch/conf/NOTES θα σας δώσουν μια λίστα με κ'αρτες δικτύου και μερικές πληροφορίες για τα υποστηριζόμενα chipsets και τις υποστηριζόμενες κ'αρτες. Αν έχετε αμφιβολίες για το ποιός οδηγός είναι ο σωστός, διαβάστε την σελίδα βοήθειας του οδηγού. Ε σελίδα βοήθειας θα σας δώσει περισσότερες πληροφορίες σχετικ'ά με το υποστηριζόμενο υλικό και ακόμα και για τα πιθαν'ά προβλήματα που μπορεί να προκύψουν.

Αν έχετε μια συνηθισμένη κ'αρτα, κατα π'άσα πιθανότητα δεν θα χρειαστεί να ψ'άξετε πολύ για τον οδηγό. Οι οδηγοί για τις συνηθισμένες κ'αρτες δικτύου υπ'άρχουν στον πυρήνα GENERIC, έτσι ώστε και θα εμφανιστεί κατά την δι'αρκεια της εκκίνησης, για παρ'αδειγμα:

```
dc0: <82c169 PNIC 10/100BaseTX> port 0xa000-0xa0ff mem 0xd3800000-0xd38000ff irq 15 at device 11.0 on pci0
dc0: Ethernet address: 00:a0:cc:da:da:da
miibus0: <MII bus> on dc0
ukphy0: <Generic IEEE 802.3u media interface> on miibus0
ukphy0: 10baseT, 10baseT-FDX, 100baseTX, 100baseTX-FDX, auto
dc1: <82c169 PNIC 10/100BaseTX> port 0x9800-0x98ff mem 0xd3000000-0xd30000ff irq 11 at device 12.0 on pci0
dc1: Ethernet address: 00:a0:cc:da:da:db
miibus1: <MII bus> on dc1
ukphy1: <Generic IEEE 802.3u media interface> on miibus1
ukphy1: 10baseT, 10baseT-FDX, 100baseTX, 100baseTX-FDX, auto
```

Στο παράδειγμα αυτό, βλέπουμε ότι δύο κάρτες που χρησιμοποιούν τον οδηγό `dc(4)` έχουν εντοπιστεί στο σύστημα.

Αν ο οδηγός της NIC σας δεν είναι παρόν στον `GENERIC`, θα πρέπει να φορτώσετε τον κατ'άλληλο οδηγό για να χρησιμοποιήσετε την NIC σας. Αυτό μπορεί να επιτευχθεί με έναν από τους δύο αυτούς τρόπους:

- Ο πιο εύκολο τρόπος είναι απλώς να φορτώσετε ένα άρθρωμα του πυρήνα για την κάρτα δικτύου σας με το `kldload(8)`, ή αυτόματα κατά την εκκίνηση προσθέτοντας την κατ'άλληλη γραμμή στο αρχείο `/boot/loader.conf`. Δεν είναι όλοι οι οδηγοί NIC διαθέσιμοι σαν αρθρώματα, χαρακτηριστικά παραδείγματα είναι τα αρθρώματα για συσκευές ISA.
- Εναλλακτικά, μπορείτε να μεταγλώττισετε στατικά την υποστήριξη για την κάρτα σας στον πυρήνα. Ελέγξτε το αρχείο `/usr/src/sys/conf/NOTES`, το `/usr/src/sys/arch/conf/NOTES` και την σελίδα βοήθειας του οδηγού για να μάθετε τι πρέπει να προσθέσετε στο αρχείο ρυθμίσεων του πυρήνα. Για περισσότερες πληροφορίες για το πως να μεταγλωττίσετε τον πυρήνα, παρακαλώ διαβάστε το [Κεφάλαιο 9](#). Αν η κάρτα σας εντοπιστεί κατά την εκκίνηση από τον πυρήνα (`GENERIC`) δεν χρειάζεται να μεταγλώττισετε έναν νέο πυρήνα.

12.8.1.1 Χρησιμοποιώντας Οδηγούς Windows Με Το NDIS

Δυστυχώς, υπάρχουν ακόμα πολλοί κατασκευαστές που δεν παρέχουν τεχνικές προδιαγραφές για τους οδηγούς τους στην κοινότητα του ανοικτού λογισμικού γιατί αντιμετωπίζουν τέτοιες πληροφορίες σαν μυστικά του εμπορίου. Συνεπώς, οι υπεύθυνοι για την ανάπτυξη του FreeBSD και άλλων λειτουργικών συστημάτων μένουν με δύο επιλογές: να αναπτύξουν οδηγούς με την μακρά και επίπονη διαδικασία της αντίστροφης μηχανικής ή να χρησιμοποιήσουν ήδη υπάρχοντες οδηγούς σε δυαδική μορφή διαθέσιμους για την πλατφόρμα Microsoft Windows. Οι περισσότεροι υπεύθυνοι για την ανάπτυξη, μεταξύ τους και αυτοί που εμπλέκονται με το FreeBSD, έχουν επιλέξει την δεύτερη προσέγγιση.

Έναρξη την προσφορά του Bill Paul (wpaul), μίας και από το FreeBSD 5.3-RELEASE υπάρχει "γηγενής" υποστήριξη για το Network Driver Interface Specification (NDIS). Το έργο FreeBSD NDISulator (διαφορετικά γνωστό σας Project Evil) παίρνει έναν οδηγό Windows σε δυαδική μορφή και στην ουσία τον εξαπατά ώστε να νομίζει ότι τρέχει σε Windows. Λόγω του ότι ο οδηγός `ndis(4)` χρησιμοποιεί μία Windows δυαδική μορφή, μπορεί να χρησιμοποιηθεί μόνο σε `i386` και `amd64` συστήματα.

Όχι! Βύθος: Ο οδηγός `ndis(4)` είναι σχεδιασμένος ώστε να υποστηρίζει κυρίως συσκευές PCI, CardBus και PCMCIA, οι συσκευές USB δεν υποστηρίζονται ακόμα.

Για να χρησιμοποιήσετε τον NDISulator, θα χρειαστείτε τρία πράγματα:

1. Τον πηγαίο κώδικα του πυρήνα
2. Την Windows XP δυαδική μορφή του οδηγού (.SYS επέκταση)
3. Το Windows XP αρχείο ρυθμίσεων του οδηγού (.INF επέκταση)

Εντοπίστε τα αρχεία αυτά για την κάρτα σας. Γενικά, αυτά μπορούν να βρεθούν στα παρεχόμενα CDs ή στους ιστότοπους των κατασκευαστών. Στα ακόλουθα παραδείγματα, θα χρησιμοποιήσουμε τα αρχεία `W32DRIVER.SYS` και `W32DRIVER.INF`.

Οἰκισμός: Δεν μπορείτε να χρησιμοποιήσετε οδηγούς Windows/i386 σε συστήματα FreeBSD/amd64, θα πρέπει να βρείτε οδηγούς Windows/amd64 για να δουλέψουν σωστά.

Το επόμενο βήμα είναι να μεταγλωττίσετε τον δυαδικό οδηγό μέσα σε ένα φορτώσιμο άρθρωμα του πυρήνα. Για να το επιτύχετε αυτό, θα πρέπει σαν root, να χρησιμοποιήσετε το `ndisgen(8)`:

```
# ndisgen /path/to/W32DRIVER.INF /path/to/W32DRIVER.SYS
```

Το βοηθητικό πρόγραμμα `ndisgen(8)` είναι διαδραστικό και θα σας ενημερώσει για οποιαδήποτε επιπλέον πληροφορία μπορεί να χρειαστεί; θα παράγει ένα άρθρωμα του πυρήνα στον τρέχοντα κατάλογο και μπορεί να φορτωθεί ως εξής:

```
# kldload ./W32DRIVER.ko
```

Επιπλέον του παραχθέντος αρθρώματος, θα πρέπει να φορτώσετε τα αρθρώματα `ndis.ko` και `if_ndis.ko`. Αυτό θα πρέπει να γίνει αυτόματα όταν φορτώνετε οποιαδήποτε εξαρτάται από το `ndis(4)`. Αν θέλετε να το κάνετε χειρωνακτικά, θα πρέπει να χρησιμοποιήσετε τις ακόλουθες εντολές:

```
# kldload ndis
# kldload if_ndis
```

Η πρώτη εντολή φορτώνει τον οδηγό NDIS miniport wrapper, ενώ η δεύτερη φορτώνει την πραγματική κάρτα δικτύου.

Τώρα, ελέγξτε το `dmesg(8)` για να δείτε αν υπάρχουν σφάλματα κατά την φόρτωση. Αν όλα πήγαν καλά, θα πρέπει να δείτε μια παρόμοια έξοδο με την επόμενη:

```
ndis0: <Wireless-G PCI Adapter> mem 0xf4100000-0xf4101fff irq 3 at device 8.0 on pci1
ndis0: NDIS API version: 5.0
ndis0: Ethernet address: 0a:b1:2c:d3:4e:f5
ndis0: 11b rates: 1Mbps 2Mbps 5.5Mbps 11Mbps
ndis0: 11g rates: 6Mbps 9Mbps 12Mbps 18Mbps 36Mbps 48Mbps 54Mbps
```

Απο εδώ και πέρα μπορείτε να χειριστείτε την συσκευή `ndis0` σαν μια οποιαδήποτε κάρτα δικτύου (π.χ., `dc0`).

Μπορείτε να ρυθμίσετε το σύστημα να φορτώνει τα NDIS αρθρώματα κατά την εκκίνηση με τον ίδιο τρόπο με τα όπως με οποιαδήποτε άλλα αρθρώματα. Πρώτα, αντιγράψτε το παραχθείσα άρθρωμα, `W32DRIVER.ko`, στον κατάλογο `/boot/modules`. Τότε, προσθέστε την ακόλουθη γραμμή στο `/boot/loader.conf`:

```
W32DRIVER_load="YES"
```

12.8.2 Ρυθμίζοντας Την Κάρτα Δικτύου

Μόλις ο κατάλληλος οδηγός φορτωθεί για την κάρτα δικτύου, χρειάζεται να ρυθμιστεί. Όπως πολλά άλλα πράγματα, η κάρτα δικτύου είχε ρυθμιστεί κατά την στιγμή της εγκατάστασης με το `sysinstall`.

Για να εμφανίσετε τις κάρτες δικτύου που έχετε στο σύστημα σας, πληκτρολογήστε την ακόλουθη εντολή:

```
% ifconfig
dc0: flags=8843<UP,BROADCAST,RUNNING,SIMPLEX,MULTICAST> mtu 1500
    inet 192.168.1.3 netmask 0xfffff00 broadcast 192.168.1.255
    ether 00:a0:cc:da:da:da
    media: Ethernet autoselect (100baseTX <full-duplex>)
    status: active
dc1: flags=8843<UP,BROADCAST,RUNNING,SIMPLEX,MULTICAST> mtu 1500
    inet 10.0.0.1 netmask 0xfffff00 broadcast 10.0.0.255
    ether 00:a0:cc:da:da:db
    media: Ethernet 10baseT/UTP
    status: no carrier
lp0: flags=8810<POINTOPOINT,SIMPLEX,MULTICAST> mtu 1500
lo0: flags=8049<UP,LOOPBACK,RUNNING,MULTICAST> mtu 16384
    inet 127.0.0.1 netmask 0xff000000
tun0: flags=8010<POINTOPOINT,MULTICAST> mtu 1500
```

Όγιᾶβύος: Παλαιότερες εκδόσεις του FreeBSD μπορεί να χρειάζονται την παράμετρο -a ακολουθούμενη στην ifconfig(8), για περισσότερες λεπτομέρειες σχετικᾶ με την σωστή σύνταξη του ifconfig(8), παρακαλώ ανατρέξτε στην σελίδα βοήθειας. Σημειώστε επίσης ὅτι οι εγγραφές που αφορούν το IPv6 (inet6 κτλ.) έχουν παραμεληθεί σε αυτό το παράδειγμα.

Σε αυτό το παράδειγμα, οι ακόλουθες συσκευές έχουν εμφανιστεί:

- dc0: Ε πρώτη Ethernet κάρτα δικτύου
- dc1: Ε δεύτερη Ethernet κάρτα δικτύου
- lp0: Ε παράλληλη πόρτα
- lo0: Ε συσκευή loopback
- tun0: Ε συσκευή tunnel χρησιμοποιούμενη απο το πρόγραμμα ppp

Το FreeBSD χρησιμοποιεί τα ονόματα των οδηγών με την σειρά κατά την οποία εντοπίστηκαν οι αντίστοιχες κάρτες κατά την εκκίνηση. Για παράδειγμα η συσκευή sis2 θα είναι η τρίτη κάρτα δικτύου που χρησιμοποιεί τον οδηγό sis(4).

Στο παράδειγμα αυτό, η συσκευή dc0 είναι πάνω και τρέχει. Οι λέξεις κλειδιά είναι:

1. UP σημαίνει ὅτι η κάρτα είναι ρυθμισμένη και έτοιμη.
2. Ε κάρτα έχει μία Internet διεύθυνση (inet) ρυθμισμένη (σε αυτή την περίπτωση 192.168.1.3).
3. Έχει μία έγκυρη μάσκα υποδικτύου (netmask; 0xfffff00 είναι το ίδιο με το 255.255.255.0).
4. Έχει μία έγκυρη broadcast διεύθυνση (σε αυτή την περίπτωση, 192.168.1.255).
5. Ε διεύθυνση MAC της κάρτας (ether) είναι 00:a0:cc:da:da:da
6. Ε επιλογή του φυσικού μέσου είναι σε κατ'αस्ताση autoselection (media: Ethernet autoselect (100baseTX <full-duplex>)). Παρατηρούμε ὅτι η dc1 έχει ρυθμιστεί να τρέχει σαν 10baseT/UTP

μέσο. Για περισσότερες πληροφορίες για τους τύπους των μέσων ενός οδηγού, παρακαλώ ανατρέξτε στην σελίδα βοήθειας.

7. Η κατάσταση της σύνδεσης (status) είναι active, δηλ. έχει εντοπιστεί σήμα μεταφοράς. Στην dc1, παρατηρούμε status: no carrier. Αυτό είναι λογικό αφού το καλώδιο Ethernet δεν έχει συνδεθεί με την κάρτα.

Αν το ifconfig(8) εμφανίζει κ'ατι παρόμοιο με αυτό:

```
dc0: flags=8843<BROADCAST,SIMPLEX,MULTICAST> mtu 1500
    ether 00:a0:cc:da:da:da
```

σημαίνει ότι η κάρτα δεν έχει ρυθμιστεί.

Για να ρυθμίσετε την κάρτα σας, θα χρειαστείτε προνόμια root. Η ρύθμιση της κάρτας δικτύου μπορεί να γίνει από την γραμμή εντολών με το ifconfig(8) αλλά θα πρέπει να το επαναλάβετε σε κάθε επανεκκίνηση του συστήματος. Το αρχείο /etc/rc.conf είναι εκεί όπου πρέπει να προσθέσετε τις ρυθμίσεις της κάρτας δικτύου.

Ανοίξτε το αρχείο /etc/rc.conf με τον αγαπημένο σας κειμενογράφο. Θα χρειαστεί να προσθέσετε μία γραμμή για κάθε κάρτα δικτύου που υπ'άρχει στο σύστημα σας, για παράδειγμα στην περίπτωση μας, θα πρέπει να προσθέσετε τι εξής γραμμές:

```
ifconfig_dc0="inet 192.168.1.3 netmask 255.255.255.0"
ifconfig_dc1="inet 10.0.0.1 netmask 255.255.255.0 media 10baseT/UTP"
```

Θα πρέπει να αντικαταστήσετε το dc0, dc1, και ούτω κ'αθε εξής, με τις σωστές συσκευές των καρτών σας, και τις σωστές διευθύνσεις. Θα πρέπει να διαβάσετε την σελίδα βοήθειας του οδηγού και του ifconfig(8) για περισσότερες λεπτομέρειες σχετικά με τις επιτρεπόμενες παραμέτρους και επίσης την σελίδα βοήθειας του rc.conf(5) για περισσότερες λεπτομέρειες σχετικά με την σύνταξη του /etc/rc.conf.

Αν ρυθμίσατε το δίκτυο σας κατά την εγκατάσταση, μερικές γραμμές σχετικές με την/τις κάρτα/κάρτες δικτύου θα υπ'άρχουν ήδη. Ελέγξτε διπλά το /etc/rc.conf προτού προσθέσετε επιπλέον γραμμές.

Θα πρέπει επίσης να διορθώσετε το αρχείο /etc/hosts ώστε να προσθέσετε τα ονόματα και τις IP διευθύνσεις από τα διάφορα μηχανήματα στο LAN σας, αν δεν είναι ήδη ρυθμισμένα. Για περισσότερες πληροφορίες ανατρέξτε στην σελίδα βοήθειας του hosts(5) και του /usr/share/examples/etc/hosts.

12.8.3 Δοκιμές Και Επίλυση Προβλημάτων

Μόλις κ'άνετε τις βασικές αλλαγές στο /etc/rc.conf, θα πρέπει να επανεκκινήσετε το σύστημα σας. Αυτό θα επιτρέψει σε πιθανές αλλαγές στις κάρτες να εφαρμοστούν, και να επιβεβαιώσετε ότι το σύστημα επανεκκινεί χωρίς κανένα λάθος στις ρυθμίσεις.

Μόλις το σύστημα επανεκκινηθεί, θα πρέπει να δοκιμάσετε τις κάρτες δικτύου.

12.8.3.1 Δοκιμάζοντας Μια Ethernet Κάρτα

Για να επιβεβαιώσετε ότι η Ethernet κάρτα λειτουργεί σωστά, θα πρέπει να κ'άνετε δύο πράγματα. Πρώτα, κ'άντε ping την κάρτα την ίδια, και μετά κ'άντε ping ένα άλλο μηχάνημα στο LAN.

Πρώτα δοκιμάστε στην τοπική κάρτα:


```
% ping -c5 192.168.1.3
PING 192.168.1.3 (192.168.1.3): 56 data bytes
64 bytes from 192.168.1.3: icmp_seq=0 ttl=64 time=0.082 ms
64 bytes from 192.168.1.3: icmp_seq=1 ttl=64 time=0.074 ms
64 bytes from 192.168.1.3: icmp_seq=2 ttl=64 time=0.076 ms
64 bytes from 192.168.1.3: icmp_seq=3 ttl=64 time=0.108 ms
64 bytes from 192.168.1.3: icmp_seq=4 ttl=64 time=0.076 ms

--- 192.168.1.3 ping statistics ---
5 packets transmitted, 5 packets received, 0% packet loss
round-trip min/avg/max/stddev = 0.074/0.083/0.108/0.013 ms
```

Τώρα δοκιμάστε σε ένα άλλο μηχάνημα στο LAN:

```
% ping -c5 192.168.1.2
PING 192.168.1.2 (192.168.1.2): 56 data bytes
64 bytes from 192.168.1.2: icmp_seq=0 ttl=64 time=0.726 ms
64 bytes from 192.168.1.2: icmp_seq=1 ttl=64 time=0.766 ms
64 bytes from 192.168.1.2: icmp_seq=2 ttl=64 time=0.700 ms
64 bytes from 192.168.1.2: icmp_seq=3 ttl=64 time=0.747 ms
64 bytes from 192.168.1.2: icmp_seq=4 ttl=64 time=0.704 ms

--- 192.168.1.2 ping statistics ---
5 packets transmitted, 5 packets received, 0% packet loss
round-trip min/avg/max/stddev = 0.700/0.729/0.766/0.025 ms
```

Μπορείτε να χρησιμοποιήσετε και το όνομα το μηχανήματος αντί της διεύθυνσης 192.168.1.2 αν έχετε ρυθμίσει το αρχείο /etc/hosts.

12.8.3.2 Επίλυση Προβλημάτων

Ε επίλυση προβλημάτων υλικού και λογισμικού είναι πάντοτε επίπονη, ένας πόνος ο οποίος μπορεί να ανακουφιστεί ελέγχοντας μερικά απλά πράγματα πρώτα. Είναι το καλώδιο του δικτύου συνδεδεμένο; Έχετε ρυθμίσει σωστά τις υπηρεσίες δικτύου; Έχετε ρυθμίσει σωστά το πύρινο τείχος; Έχει πράγματι το FreeBSD υποστήριξη για αυτή την κάρτα δικτύου; Πρέπει πάντα να ελέγχετε τις σημειώσεις του υλικού πριν στείλε μία αναφορά για ένα πρόβλημα. Αναβαθμίστε την έκδοση του FreeBSD στην τελευταία ΣΤΑΘΕΡΕ έκδοση. Ελέγξτε τα αρχεία των λιστών μηνυμάτων, ή ψάξτε στο Internet.

Αν η κάρτα δουλεύει, αλλά με χαμηλή απόδοση, θα αξίζει να διαβάσετε την σελίδα βοήθειας tuning(7). Μπορείτε επίσης να ελέγξετε οι αν λανθασμένες ρυθμίσεις του δικτύου προκαλούν τις αργές συνδέσεις.

Μερικοί χρήστες αντιμετωπίζουν ένα ή δύο μηνύματα device timeout, τα οποία είναι φυσιολογικά για μερικές κάρτες. Αν συνεχιστούν, ή γίνουν ενοχλητικά, θα πρέπει να ελέγξετε μήπως και κάποιες συσκευές παρεμποδίζουν η μία την άλλη. Ελέγξτε διπλά τις συνδέσεις των καλωδίων. Ίσως θα πρέπει να αποκτήσετε μία άλλη κάρτα.

Μερικές φορές, οι χρήστες παρατηρούν μερικά μηνύματα λάθους watchdog timeout. Το πρώτο πράγμα που πρέπει να κάνετε είναι να ελέγξετε το καλώδιο του δικτύου. Αρκέτες κάρτες χρειάζονται μία θέση PCI που να υποστηρίζει Bus Mastering. Σε μερικές παλιές μητρικές κάρτες, μόνο

μία θέση PCI το υποστήριζε (συνήθως η θέση 0). Ελέγξτε την κάρτα δικτύου και την τεκμηρίωση της μητρικής κάρτας για να διαπιστώσετε αν εκεί είναι το πρόβλημα.

Το μήνυμα `No route to host` εμφανίζεται αν το σύστημα αδυνατεί να δρομολογήσει τα πακέτα στον προορισμό τους. Αυτό συμβαίνει αν δεν έχει καθοριστεί προεπιλεγμένη διεύθυνση δρομολόγησης, ή αν ένα καλώδιο έχει ξεσυνδεθεί. Ελέγξτε την έξοδο της εντολής `netstat -tn` και σιγουρευτείτε ότι η διεύθυνση δρομολόγησης είναι έγκυρη. Αν δεν έχει καθοριστεί, διαβάστε το Εἰσαγωγή 32 για περισσότερες πληροφορίες.

Το μήνυμα λ'αθους `ping: sendto: Permission denied` συμβαίνει κυρίως λόγω κ'αποιας λ'αθος ρύθμισης στο πυρίνο τείχος. Αν το `ipfw` είναι ενεργοποιημένο στον πυρήνα αλλά δεν έχουν καθοριστεί κανόνες, τότε η προεπιλεγμένη πολιτική είναι η απαγόρευση όλης της κίνησης, ακόμα και των αιτημάτων `ping`! Διαβάστε το Εἰσαγωγή 31 για περισσότερες πληροφορίες.

Μερικές φορές η απόδοση της κάρτας μπορεί να είναι φτωχή, ή κ'ατω του μέσου όρου. Σε αυτές τις περιπτώσεις το καλύτερο είναι να ρυθμίσετε την κατ'ασταση του μέσου απο `autoselect` στην κατ'αλληλη κατ'ασταση. Ενώ συνήθως αυτό φαίνεται να δουλεύει στα περισσότερα υλικά, μπορεί να μην λύσει το πρόβλημα στον καθέναν. Και π'αλι, ελέγξτε όλες τις ρυθμίσεις του δικτύου, και ξαναδιαβάστε π'αλι την σελίδα βοήθειας `tuning(7)`.

12.9 Εικονικά Hosts

Μία αρκετά συνηθισμένη χρήση του FreeBSD είναι η εικονική φιλοξενία ιστοχώρων, όπου και ένας εξυπηρετητής εμφανίζεται στο δίκτυο σαν περισσότερο απο ένας. Αυτό επιτυγχ'ανεται αναθέτοντας πολλαπλές δικτυακές διευθύνσεις σε μία και μόνο συσκευή.

Μία κάρτα δικτύου έχει μία "πραγματική" διεύθυνση, και απεριόριστο αριθμό "εικονικών" διευθύνσεων. Οι εικονικές αυτές διευθύνσεις προσθέτονται με την μορφή εγγραφών στο αρχείο `/etc/rc.conf`.

Μία εγγραφή εικονικής διεύθυνσης για την κάρτα δικτύου `fxp0` μοι'αζει ως εξής:

```
ifconfig_fxp0_alias0="inet xxx.xxx.xxx.xxx netmask xxx.xxx.xxx.xxx"
```

Σημειώστε ότι οι εγγραφές αυτές πρέπει να ξεκινούν με `alias0` και να συνεχίζουν πρὸς τα π'ανω σε σειρά, (για παράδειγμα, `_alias1`, `_alias2`, και ούτω κ'αθε εξής). Ε διαδικασία ρύθμισης θα σταματήσει στον πρώτο αριθμό που λείπει.

Ο υπολογισμός της μ'ασκας δικτύου είναι σημαντικός, αλλά ευτυχώς και εύκολος. Για κ'αθε κάρτα, πρέπει να υπ'αρχει μία διεύθυνση η οποία αντιπροσωπεύει σωστ'α την μ'ασκα του δικτύου.

Οποιαδήποτε 'αλλη διεύθυνση που συμπίπτει στο ίδιο δίκτυο πρέπει να έχει μ'ασκα δικτύου `1s` (εκφρασμένη είτε σαν `255.255.255.255` είτε σαν `0xffffffff`).

Για παράδειγμα, εξετ'αστε την περίπτωση όπου η κάρτα δικτύου `fxp0` είναι συνδεδεμένη σε δύο δίκτυα, το δίκτυο `10.1.1.0` με μ'ασκα δικτύου `255.255.255.0` και το δίκτυο `202.0.75.16` με μ'ασκα δικτύου `255.255.255.240`. Θέλουμε το σύστημα να π'αρει τις διευθύνσεις από `10.1.1.1` μέχρι `10.1.1.5` και τις `202.0.75.17` μέχρι `202.0.75.20`. Όπως σημειώθηκε παραπάνω, μόνο η πρώτες διευθύνσεις (στην περίπτωση αυτή, η `10.0.1.1` και η `202.0.75.17`) πρέπει να έχουν πραγματικές μ'ασκες δικτύου. Όλες οι υπόλοιπες, από (`10.1.1.2` μέχρι `10.1.1.5` και `202.0.75.18` μέχρι `202.0.75.20`) πρέπει να ρυθμιστούν με μ'ασκα δικτύου `255.255.255.255`.

Ε ακόλουθες εγγραφές στο αρχείο `/etc/rc.conf` θα ρυθμίσουν την κάρτα όπως πρέπει για το παρ'αδειγμα:

```
ifconfig_fxp0="inet 10.1.1.1 netmask 255.255.255.0"
ifconfig_fxp0_alias0="inet 10.1.1.2 netmask 255.255.255.255"
ifconfig_fxp0_alias1="inet 10.1.1.3 netmask 255.255.255.255"
ifconfig_fxp0_alias2="inet 10.1.1.4 netmask 255.255.255.255"
ifconfig_fxp0_alias3="inet 10.1.1.5 netmask 255.255.255.255"
ifconfig_fxp0_alias4="inet 202.0.75.17 netmask 255.255.255.240"
ifconfig_fxp0_alias5="inet 202.0.75.18 netmask 255.255.255.255"
ifconfig_fxp0_alias6="inet 202.0.75.19 netmask 255.255.255.255"
ifconfig_fxp0_alias7="inet 202.0.75.20 netmask 255.255.255.255"
```

12.10 Αρχεία Ρυθμίσεων

12.10.1 Ο κατ'αλoγoς `/etc`

Τα αρχεία ρυθμίσεων αποθηκεύονται σε καταλόγους. Μερικοί απο αυτούς είναι:

<code>/etc</code>	Γενικές ρυθμίσεις του συστήματος, data here is system-specific.
<code>/etc/defaults</code>	Default versions of system configuration files.
<code>/etc/mail</code>	Extra sendmail(8) configuration, other MTA configuration files.
<code>/etc/ppp</code>	Configuration for both user- and kernel-ppp programs.
<code>/etc/namedb</code>	Default location for named(8) data. Normally <code>named.conf</code> and zone files are stored here.
<code>/usr/local/etc</code>	Configuration files for installed applications. May contain per-application subdirectories.
<code>/usr/local/etc/rc.d</code>	Start/stop scripts for installed applications.
<code>/var/db</code>	Automatically generated system-specific database files, such as the package database, the locate database, and so on

12.10.2 Hostnames

12.10.2.1 `/etc/resolv.conf`

`/etc/resolv.conf` dictates how FreeBSD's resolver accesses the Internet Domain Name System (DNS).

The most common entries to `resolv.conf` are:

<code>nameserver</code>	The IP address of a name server the resolver should query. The servers are queried in the order listed with a maximum of three.
<code>search</code>	Search list for hostname lookup. This is normally determined by the domain of the local hostname.
<code>domain</code>	The local domain name.

A typical `resolv.conf`:

```
search example.com
nameserver 147.11.1.11
nameserver 147.11.100.30
```

Όχι!Βύθος: Only one of the `search` and `domain` options should be used.

If you are using DHCP, `dhclient(8)` usually rewrites `resolv.conf` with information received from the DHCP server.

12.10.2.2 `/etc/hosts`

`/etc/hosts` is a simple text database reminiscent of the old Internet. It works in conjunction with DNS and NIS providing name to IP address mappings. Local computers connected via a LAN can be placed in here for simplistic naming purposes instead of setting up a `named(8)` server. Additionally, `/etc/hosts` can be used to provide a local record of Internet names, reducing the need to query externally for commonly accessed names.

```
# $FreeBSD$
#
# Host Database
# This file should contain the addresses and aliases
# for local hosts that share this file.
# In the presence of the domain name service or NIS, this file may
# not be consulted at all; see /etc/nsswitch.conf for the resolution order.
#
#
::1                localhost localhost.my.domain myname.my.domain
127.0.0.1          localhost localhost.my.domain myname.my.domain

#
# Imaginary network.
#10.0.0.2          myname.my.domain myname
#10.0.0.3          myfriend.my.domain myfriend
#
# According to RFC 1918, you can use the following IP networks for
# private nets which will never be connected to the Internet:
#
#      10.0.0.0      -   10.255.255.255
#      172.16.0.0    -   172.31.255.255
#      192.168.0.0   -   192.168.255.255
#
# In case you want to be able to connect to the Internet, you need
# real official assigned numbers. PLEASE PLEASE PLEASE do not try
# to invent your own network numbers but instead get one from your
# network provider (if any) or from the Internet Registry (ftp to
# rs.internic.net, directory '/templates').
#
```

`/etc/hosts` takes on the simple format of:

```
[Internet address] [official hostname] [alias1] [alias2] ...
```

For example:

```
10.0.0.1 myRealHostname.example.com myRealHostname foobar1 foobar2
```

Consult `hosts(5)` for more information.

12.10.3 Log File Configuration

12.10.3.1 `syslog.conf`

`syslog.conf` is the configuration file for the `syslogd(8)` program. It indicates which types of `syslog` messages are logged to particular log files.

```
# $FreeBSD$
#
#      Spaces ARE valid field separators in this file. However,
#      other *nix-like systems still insist on using tabs as field
#      separators. If you are sharing this file between systems, you
#      may want to use only tabs as field separators here.
#      Consult the syslog.conf(5) manual page.
*.err;kern.debug;auth.notice;mail.crit      /dev/console
*.notice;kern.debug;lpr.info;mail.crit;news.err /var/log/messages
security.*                                   /var/log/security
mail.info                                    /var/log/maillog
lpr.info                                     /var/log/lpd-errs
cron.*                                       /var/log/cron
*.err                                         root
*.notice;news.err                           root
*.alert                                       root
*.emerg                                       *
# uncomment this to log all writes to /dev/console to /var/log/console.log
#console.info                               /var/log/console.log
# uncomment this to enable logging of all log messages to /var/log/all.log
#*. *                                         /var/log/all.log
# uncomment this to enable logging to a remote log host named loghost
#*. *                                         @loghost
# uncomment these if you're running inn
# news.crit                                  /var/log/news/news.crit
# news.err                                   /var/log/news/news.err
# news.notice                               /var/log/news/news.notice
!startslip
*. *                                         /var/log/slip.log
!ppp
*. *                                         /var/log/ppp.log
```

Consult the `syslog.conf(5)` manual page for more information.

12.10.3.2 newsyslog.conf

newsyslog.conf is the configuration file for newsyslog(8), a program that is normally scheduled to run by cron(8). newsyslog(8) determines when log files require archiving or rearranging. logfile is moved to logfile.0, logfile.0 is moved to logfile.1, and so on. Alternatively, the log files may be archived in gzip(1) format causing them to be named: logfile.0.gz, logfile.1.gz, and so on.

newsyslog.conf indicates which log files are to be managed, how many are to be kept, and when they are to be touched. Log files can be rearranged and/or archived when they have either reached a certain size, or at a certain periodic time/date.

```
# configuration file for newsyslog
# $FreeBSD$
#
# filename          [owner:group]    mode count size when [ZB] [/pid_file] [sig_num]
/var/log/cron                600  3    100  *    Z
/var/log/amd.log             644  7    100  *    Z
/var/log/kerberos.log        644  7    100  *    Z
/var/log/lpd-errs            644  7    100  *    Z
/var/log/maillog             644  7    *    @T00 Z
/var/log/sendmail.st         644 10    *    168  B
/var/log/messages            644  5    100  *    Z
/var/log/all.log             600  7    *    @T00 Z
/var/log/slip.log            600  3    100  *    Z
/var/log/ppp.log             600  3    100  *    Z
/var/log/security            600 10    100  *    Z
/var/log/wtmp                644  3    *    @01T05 B
/var/log/daily.log           640  7    *    @T00 Z
/var/log/weekly.log          640  5    1    $W6D0 Z
/var/log/monthly.log         640 12    *    $M1D0 Z
/var/log/console.log         640  5    100  *    Z
```

Consult the newsyslog(8) manual page for more information.

12.10.4 sysctl.conf

sysctl.conf looks much like rc.conf. Values are set in a variable=value form. The specified values are set after the system goes into multi-user mode. Not all variables are settable in this mode.

To turn off logging of fatal signal exits and prevent users from seeing processes started from other users, the following tunables can be set in sysctl.conf:

```
# Do not log fatal signal exits (e.g. sig 11)
kern.logsigexit=0

# Prevent users from seeing information about processes that
# are being run under another UID.
security.bsd.see_other_uids=0
```

12.11 Tuning with sysctl

sysctl(8) is an interface that allows you to make changes to a running FreeBSD system. This includes many advanced options of the TCP/IP stack and virtual memory system that can dramatically improve performance for an experienced system administrator. Over five hundred system variables can be read and set using sysctl(8).

At its core, sysctl(8) serves two functions: to read and to modify system settings.

To view all readable variables:

```
% sysctl -a
```

To read a particular variable, for example, `kern.maxproc`:

```
% sysctl kern.maxproc
kern.maxproc: 1044
```

To set a particular variable, use the intuitive *variable=value* syntax:

```
# sysctl kern.maxfiles=5000
kern.maxfiles: 2088 -> 5000
```

Settings of sysctl variables are usually either strings, numbers, or booleans (a boolean being 1 for yes or a 0 for no).

If you want to set automatically some variables each time the machine boots, add them to the `/etc/sysctl.conf` file. For more information see the `sysctl.conf(5)` manual page and the [ÖîΠιά 12.10.4](#).

12.11.1 sysctl(8) Read-only

Contributed by Tom Rhodes.

In some cases it may be desirable to modify read-only sysctl(8) values. While this is sometimes unavoidable, it can only be done on (re)boot.

For instance on some laptop models the `cardbus(4)` device will not probe memory ranges, and fail with errors which look similar to:

```
cbb0: Could not map register memory
device_probe_and_attach: cbb0 attach returned 12
```

Cases like the one above usually require the modification of some default sysctl(8) settings which are set read only. To overcome these situations a user can put sysctl(8) “OIDs” in their local `/boot/loader.conf`. Default settings are located in the `/boot/defaults/loader.conf` file.

Fixing the problem mentioned above would require a user to set `hw.pci.allow_unsupported_io_range=1` in the aforementioned file. Now `cardbus(4)` will work properly.

12.12 Tuning Disks

12.12.1 Sysctl Variables

12.12.1.1 `vfs.vmiodirenable`

The `vfs.vmiodirenable` sysctl variable may be set to either 0 (off) or 1 (on); it is 1 by default. This variable controls how directories are cached by the system. Most directories are small, using just a single fragment (typically 1 K) in the file system and less (typically 512 bytes) in the buffer cache. With this variable turned off (to 0), the buffer cache will only cache a fixed number of directories even if you have a huge amount of memory. When turned on (to 1), this sysctl allows the buffer cache to use the VM Page Cache to cache the directories, making all the memory available for caching directories. However, the minimum in-core memory used to cache a directory is the physical page size (typically 4 K) rather than 512 bytes. We recommend keeping this option on if you are running any services which manipulate large numbers of files. Such services can include web caches, large mail systems, and news systems. Keeping this option on will generally not reduce performance even with the wasted memory but you should experiment to find out.

12.12.1.2 `vfs.write_behind`

The `vfs.write_behind` sysctl variable defaults to 1 (on). This tells the file system to issue media writes as full clusters are collected, which typically occurs when writing large sequential files. The idea is to avoid saturating the buffer cache with dirty buffers when it would not benefit I/O performance. However, this may stall processes and under certain circumstances you may wish to turn it off.

12.12.1.3 `vfs.hirunningspace`

The `vfs.hirunningspace` sysctl variable determines how much outstanding write I/O may be queued to disk controllers system-wide at any given instance. The default is usually sufficient but on machines with lots of disks you may want to bump it up to four or five *megabytes*. Note that setting too high a value (exceeding the buffer cache's write threshold) can lead to extremely bad clustering performance. Do not set this value arbitrarily high! Higher write values may add latency to reads occurring at the same time.

There are various other buffer-cache and VM page cache related sysctls. We do not recommend modifying these values, the VM system does an extremely good job of automatically tuning itself.

12.12.1.4 `vm.swap_idle_enabled`

The `vm.swap_idle_enabled` sysctl variable is useful in large multi-user systems where you have lots of users entering and leaving the system and lots of idle processes. Such systems tend to generate a great deal of continuous pressure on free memory reserves. Turning this feature on and tweaking the swapout hysteresis (in idle seconds) via `vm.swap_idle_threshold1` and `vm.swap_idle_threshold2` allows you to depress the priority of memory pages associated with idle processes more quickly than the normal pageout algorithm. This gives a helping hand to the pageout daemon. Do not turn this option on unless you need it, because the tradeoff you are making is essentially pre-page memory sooner rather than later; thus eating more swap and disk bandwidth. In a small system this option will have a determinable effect but in a large system that is already doing moderate paging this option allows the VM system to stage whole processes into and out of memory easily.

12.12.1.5 `hw.ata.wc`

FreeBSD 4.3 flirted with turning off IDE write caching. This reduced write bandwidth to IDE disks but was considered necessary due to serious data consistency issues introduced by hard drive vendors. The problem is that IDE drives lie about when a write completes. With IDE write caching turned on, IDE hard drives not only write data to disk out of order, but will sometimes delay writing some blocks indefinitely when under heavy disk loads. A crash or power failure may cause serious file system corruption. FreeBSD's default was changed to be safe. Unfortunately, the result was such a huge performance loss that we changed write caching back to on by default after the release. You should check the default on your system by observing the `hw.ata.wc` sysctl variable. If IDE write caching is turned off, you can turn it back on by setting the kernel variable back to 1. This must be done from the boot loader at boot time. Attempting to do it after the kernel boots will have no effect.

For more information, please see `ata(4)`.

12.12.1.6 `SCSI_DELAY` (`kern.cam.scsi_delay`)

The `SCSI_DELAY` kernel config may be used to reduce system boot times. The defaults are fairly high and can be responsible for 15 seconds of delay in the boot process. Reducing it to 5 seconds usually works (especially with modern drives). Newer versions of FreeBSD (5.0 and higher) should use the `kern.cam.scsi_delay` boot time tunable. The tunable, and kernel config option accept values in terms of *milliseconds* and *not seconds*.

12.12.2 Soft Updates

The `tunefs(8)` program can be used to fine-tune a file system. This program has many different options, but for now we are only concerned with toggling Soft Updates on and off, which is done by:

```
# tunefs -n enable /filesystem
# tunefs -n disable /filesystem
```

A filesystem cannot be modified with `tunefs(8)` while it is mounted. A good time to enable Soft Updates is before any partitions have been mounted, in single-user mode.

Soft Updates drastically improves meta-data performance, mainly file creation and deletion, through the use of a memory cache. We recommend to use Soft Updates on all of your file systems. There are two downsides to Soft Updates that you should be aware of: First, Soft Updates guarantees filesystem consistency in the case of a crash but could very easily be several seconds (even a minute!) behind updating the physical disk. If your system crashes you may lose more work than otherwise. Secondly, Soft Updates delays the freeing of filesystem blocks. If you have a filesystem (such as the root filesystem) which is almost full, performing a major update, such as `make installworld`, can cause the filesystem to run out of space and the update to fail.

12.12.2.1 More Details about Soft Updates

There are two traditional approaches to writing a file systems meta-data back to disk. (Meta-data updates are updates to non-content data like inodes or directories.)

Historically, the default behavior was to write out meta-data updates synchronously. If a directory had been changed, the system waited until the change was actually written to disk. The file data buffers (file contents) were passed through the buffer cache and backed up to disk later on asynchronously. The advantage of this implementation is that it operates safely. If there is a failure during an update, the meta-data are always in a consistent state. A file is either

created completely or not at all. If the data blocks of a file did not find their way out of the buffer cache onto the disk by the time of the crash, `fsck(8)` is able to recognize this and repair the filesystem by setting the file length to 0. Additionally, the implementation is clear and simple. The disadvantage is that meta-data changes are slow. An `rm -r`, for instance, touches all the files in a directory sequentially, but each directory change (deletion of a file) will be written synchronously to the disk. This includes updates to the directory itself, to the inode table, and possibly to indirect blocks allocated by the file. Similar considerations apply for unrolling large hierarchies (`tar -x`).

The second case is asynchronous meta-data updates. This is the default for Linux/ext2fs and `mount -o async` for *BSD ufs. All meta-data updates are simply being passed through the buffer cache too, that is, they will be intermixed with the updates of the file content data. The advantage of this implementation is there is no need to wait until each meta-data update has been written to disk, so all operations which cause huge amounts of meta-data updates work much faster than in the synchronous case. Also, the implementation is still clear and simple, so there is a low risk for bugs creeping into the code. The disadvantage is that there is no guarantee at all for a consistent state of the filesystem. If there is a failure during an operation that updated large amounts of meta-data (like a power failure, or someone pressing the reset button), the filesystem will be left in an unpredictable state. There is no opportunity to examine the state of the filesystem when the system comes up again; the data blocks of a file could already have been written to the disk while the updates of the inode table or the associated directory were not. It is actually impossible to implement a `fsck` which is able to clean up the resulting chaos (because the necessary information is not available on the disk). If the filesystem has been damaged beyond repair, the only choice is to use `newfs(8)` on it and restore it from backup.

The usual solution for this problem was to implement *dirty region logging*, which is also referred to as *journaling*, although that term is not used consistently and is occasionally applied to other forms of transaction logging as well. Meta-data updates are still written synchronously, but only into a small region of the disk. Later on they will be moved to their proper location. Because the logging area is a small, contiguous region on the disk, there are no long distances for the disk heads to move, even during heavy operations, so these operations are quicker than synchronous updates. Additionally the complexity of the implementation is fairly limited, so the risk of bugs being present is low. A disadvantage is that all meta-data are written twice (once into the logging region and once to the proper location) so for normal work, a performance “pessimization” might result. On the other hand, in case of a crash, all pending meta-data operations can be quickly either rolled-back or completed from the logging area after the system comes up again, resulting in a fast filesystem startup.

Kirk McKusick, the developer of Berkeley FFS, solved this problem with Soft Updates: all pending meta-data updates are kept in memory and written out to disk in a sorted sequence (“ordered meta-data updates”). This has the effect that, in case of heavy meta-data operations, later updates to an item “catch” the earlier ones if the earlier ones are still in memory and have not already been written to disk. So all operations on, say, a directory are generally performed in memory before the update is written to disk (the data blocks are sorted according to their position so that they will not be on the disk ahead of their meta-data). If the system crashes, this causes an implicit “log rewind”: all operations which did not find their way to the disk appear as if they had never happened. A consistent filesystem state is maintained that appears to be the one of 30 to 60 seconds earlier. The algorithm used guarantees that all resources in use are marked as such in their appropriate bitmaps: blocks and inodes. After a crash, the only resource allocation error that occurs is that resources are marked as “used” which are actually “free”. `fsck(8)` recognizes this situation, and frees the resources that are no longer used. It is safe to ignore the dirty state of the filesystem after a crash by forcibly mounting it with `mount -f`. In order to free resources that may be unused, `fsck(8)` needs to be run at a later time. This is the idea behind the *background fsck*: at system startup time, only a *snapshot* of the filesystem is recorded. The `fsck` can be run later on. All file systems can then be mounted “dirty”, so the system startup proceeds in multiuser mode. Then, background `fscks` will be scheduled for all file systems where this is required, to free resources that may be unused. (File systems that do not use Soft Updates still need the usual foreground `fsck` though.)

The advantage is that meta-data operations are nearly as fast as asynchronous updates (i.e. faster than with *logging*, which has to write the meta-data twice). The disadvantages are the complexity of the code (implying a higher risk for bugs in an area that is highly sensitive regarding loss of user data), and a higher memory consumption. Additionally there are some idiosyncrasies one has to get used to. After a crash, the state of the filesystem appears to be somewhat “older”. In situations where the standard synchronous approach would have caused some zero-length files to remain after the `fsck`, these files do not exist at all with a Soft Updates filesystem because neither the meta-data nor the file contents have ever been written to disk. Disk space is not released until the updates have been written to disk, which may take place some time after running `rm`. This may cause problems when installing large amounts of data on a filesystem that does not have enough free space to hold all the files twice.

12.13 Tuning Kernel Limits

12.13.1 File/Process Limits

12.13.1.1 `kern.maxfiles`

`kern.maxfiles` can be raised or lowered based upon your system requirements. This variable indicates the maximum number of file descriptors on your system. When the file descriptor table is full, `file: table is full` will show up repeatedly in the system message buffer, which can be viewed with the `dmesg` command.

Each open file, socket, or fifo uses one file descriptor. A large-scale production server may easily require many thousands of file descriptors, depending on the kind and number of services running concurrently.

In older FreeBSD releases, the default value of `kern.maxfiles` is derived from the `maxusers` option in your kernel configuration file. `kern.maxfiles` grows proportionally to the value of `maxusers`. When compiling a custom kernel, it is a good idea to set this kernel configuration option according to the uses of your system. From this number, the kernel is given most of its pre-defined limits. Even though a production machine may not actually have 256 users connected at once, the resources needed may be similar to a high-scale web server.

As of FreeBSD 4.5, `kern.maxusers` is automatically sized at boot based on the amount of memory available in the system, and may be determined at run-time by inspecting the value of the read-only `kern.maxusers` sysctl. Some sites will require larger or smaller values of `kern.maxusers` and may set it as a loader tunable; values of 64, 128, and 256 are not uncommon. We do not recommend going above 256 unless you need a huge number of file descriptors; many of the tunable values set to their defaults by `kern.maxusers` may be individually overridden at boot-time or run-time in `/boot/loader.conf` (see the `loader.conf(5)` man page or the `/boot/defaults/loader.conf` file for some hints) or as described elsewhere in this document. Systems older than FreeBSD 4.4 must set this value via the kernel `config(8)` option `maxusers` instead.

In older releases, the system will auto-tune `maxusers` for you if you explicitly set it to 0¹. When setting this option, you will want to set `maxusers` to at least 4, especially if you are using the X Window System or compiling software. The reason is that the most important table set by `maxusers` is the maximum number of processes, which is set to $20 + 16 * \text{maxusers}$, so if you set `maxusers` to 1, then you can only have 36 simultaneous processes, including the 18 or so that the system starts up at boot time and the 15 or so you will probably create when you start the X Window System. Even a simple task like reading a manual page will start up nine processes to filter, decompress, and view it. Setting `maxusers` to 64 will allow you to have up to 1044 simultaneous processes, which should be enough for nearly all uses. If, however, you see the dreaded `proc table full` error when trying to start another program, or are

running a server with a large number of simultaneous users (like `ftp.FreeBSD.org`), you can always increase the number and rebuild.

Όχι!: `maxusers` does *not* limit the number of users which can log into your machine. It simply sets various table sizes to reasonable values considering the maximum number of users you will likely have on your system and how many processes each of them will be running. One keyword which *does* limit the number of simultaneous remote logins and X terminal windows is `pseudo-device pty 16`. With FreeBSD 5.X, you do not have to worry about this number since the `pty(4)` driver is “auto-cloning”; you simply use the line `device pty` in your configuration file.

12.13.1.2 `kern.ipc.somaxconn`

The `kern.ipc.somaxconn` `sysctl` variable limits the size of the listen queue for accepting new TCP connections. The default value of 128 is typically too low for robust handling of new connections in a heavily loaded web server environment. For such environments, it is recommended to increase this value to 1024 or higher. The service daemon may itself limit the listen queue size (e.g. `sendmail(8)`, or **Apache**) but will often have a directive in its configuration file to adjust the queue size. Large listen queues also do a better job of avoiding Denial of Service (DoS) attacks.

12.13.2 Network Limits

The `NMBCLUSTERS` kernel configuration option dictates the amount of network Mbufs available to the system. A heavily-trafficked server with a low number of Mbufs will hinder FreeBSD’s ability. Each cluster represents approximately 2 K of memory, so a value of 1024 represents 2 megabytes of kernel memory reserved for network buffers. A simple calculation can be done to figure out how many are needed. If you have a web server which maxes out at 1000 simultaneous connections, and each connection eats a 16 K receive and 16 K send buffer, you need approximately 32 MB worth of network buffers to cover the web server. A good rule of thumb is to multiply by 2, so $2 \times 32 \text{ MB} / 2 \text{ KB} = 64 \text{ MB} / 2 \text{ KB} = 32768$. We recommend values between 4096 and 32768 for machines with greater amounts of memory. Under no circumstances should you specify an arbitrarily high value for this parameter as it could lead to a boot time crash. The `-m` option to `netstat(1)` may be used to observe network cluster use.

`kern.ipc.nmbclusters` loader tunable should be used to tune this at boot time. Only older versions of FreeBSD will require you to use the `NMBCLUSTERS` kernel `config(8)` option.

For busy servers that make extensive use of the `sendfile(2)` system call, it may be necessary to increase the number of `sendfile(2)` buffers via the `NSFBUFS` kernel configuration option or by setting its value in `/boot/loader.conf` (see `loader(8)` for details). A common indicator that this parameter needs to be adjusted is when processes are seen in the `sfbufo` state. The `sysctl` variable `kern.ipc.nsfbufs` is a read-only glimpse at the kernel configured variable. This parameter nominally scales with `kern.maxusers`, however it may be necessary to tune accordingly.

Όχι!: Even though a socket has been marked as non-blocking, calling `sendfile(2)` on the non-blocking socket may result in the `sendfile(2)` call blocking until enough `struct sf_buf`’s are made available.

12.13.2.1 `net.inet.ip.portrange.*`

The `net.inet.ip.portrange.*` sysctl variables control the port number ranges automatically bound to TCP and UDP sockets. There are three ranges: a low range, a default range, and a high range. Most network programs use the default range which is controlled by the `net.inet.ip.portrange.first` and `net.inet.ip.portrange.last`, which default to 1024 and 5000, respectively. Bound port ranges are used for outgoing connections, and it is possible to run the system out of ports under certain circumstances. This most commonly occurs when you are running a heavily loaded web proxy. The port range is not an issue when running servers which handle mainly incoming connections, such as a normal web server, or has a limited number of outgoing connections, such as a mail relay. For situations where you may run yourself out of ports, it is recommended to increase `net.inet.ip.portrange.last` modestly. A value of 10000, 20000 or 30000 may be reasonable. You should also consider firewall effects when changing the port range. Some firewalls may block large ranges of ports (usually low-numbered ports) and expect systems to use higher ranges of ports for outgoing connections — for this reason it is not recommended that `net.inet.ip.portrange.first` be lowered.

12.13.2.2 TCP Bandwidth Delay Product

The TCP Bandwidth Delay Product Limiting is similar to TCP/Vegas in NetBSD. It can be enabled by setting `net.inet.tcp.inflight.enable` sysctl variable to 1. The system will attempt to calculate the bandwidth delay product for each connection and limit the amount of data queued to the network to just the amount required to maintain optimum throughput.

This feature is useful if you are serving data over modems, Gigabit Ethernet, or even high speed WAN links (or any other link with a high bandwidth delay product), especially if you are also using window scaling or have configured a large send window. If you enable this option, you should also be sure to set `net.inet.tcp.inflight.debug` to 0 (disable debugging), and for production use setting `net.inet.tcp.inflight.min` to at least 6144 may be beneficial. However, note that setting high minimums may effectively disable bandwidth limiting depending on the link. The limiting feature reduces the amount of data built up in intermediate route and switch packet queues as well as reduces the amount of data built up in the local host's interface queue. With fewer packets queued up, interactive connections, especially over slow modems, will also be able to operate with lower *Round Trip Times*. However, note that this feature only effects data transmission (uploading / server side). It has no effect on data reception (downloading).

Adjusting `net.inet.tcp.inflight.stab` is *not* recommended. This parameter defaults to 20, representing 2 maximal packets added to the bandwidth delay product window calculation. The additional window is required to stabilize the algorithm and improve responsiveness to changing conditions, but it can also result in higher ping times over slow links (though still much lower than you would get without the inflight algorithm). In such cases, you may wish to try reducing this parameter to 15, 10, or 5; and may also have to reduce `net.inet.tcp.inflight.min` (for example, to 3500) to get the desired effect. Reducing these parameters should be done as a last resort only.

12.13.3 Virtual Memory

12.13.3.1 `kern.maxvnodes`

A vnode is the internal representation of a file or directory. So increasing the number of vnodes available to the operating system cuts down on disk I/O. Normally this is handled by the operating system and does not need to be changed. In some cases where disk I/O is a bottleneck and the system is running out of vnodes, this setting will need to be increased. The amount of inactive and free RAM will need to be taken into account.

To see the current number of vnodes in use:

```
# sysctl vfs.numvnodes
vfs.numvnodes: 91349
```

To see the maximum vnodes:

```
# sysctl kern.maxvnodes
kern.maxvnodes: 100000
```

If the current vnode usage is near the maximum, increasing `kern.maxvnodes` by a value of 1,000 is probably a good idea. Keep an eye on the number of `vfs.numvnodes`. If it climbs up to the maximum again, `kern.maxvnodes` will need to be increased further. A shift in your memory usage as reported by `top(1)` should be visible. More memory should be active.

12.14 Adding Swap Space

No matter how well you plan, sometimes a system does not run as you expect. If you find you need more swap space, it is simple enough to add. You have three ways to increase swap space: adding a new hard drive, enabling swap over NFS, and creating a swap file on an existing partition.

For information on how to encrypt swap space, what options for this task exist and why it should be done, please refer to [Οἰκία 19.17](#) of the Handbook.

12.14.1 Swap on a New Hard Drive

The best way to add swap, of course, is to use this as an excuse to add another hard drive. You can always use another hard drive, after all. If you can do this, go reread the discussion of swap space in [Οἰκία 12.2](#) of the Handbook for some suggestions on how to best arrange your swap.

12.14.2 Swapping over NFS

Swapping over NFS is only recommended if you do not have a local hard disk to swap to; NFS swapping will be limited by the available network bandwidth and puts an additional burden on the NFS server.

12.14.3 Swapfiles

You can create a file of a specified size to use as a swap file. In our example here we will use a 64MB file called `/usr/swap0`. You can use any name you want, of course.

Διάγραμμα 12-1. Creating a Swapfile on FreeBSD

1. Be certain that your kernel configuration includes the memory disk driver (`md(4)`). It is default in `GENERIC` kernel.

```
device    md      # Memory "disks"
```


2. Create a swapfile (/usr/swap0):

```
# dd if=/dev/zero of=/usr/swap0 bs=1024k count=64
```
3. Set proper permissions on (/usr/swap0):

```
# chmod 0600 /usr/swap0
```
4. Enable the swap file in /etc/rc.conf:

```
swapfile="/usr/swap0" # Set to name of swapfile if aux swapfile desired.
```
5. Reboot the machine or to enable the swap file immediately, type:

```
# mdconfig -a -t vnode -f /usr/swap0 -u 0 && swapon /dev/md0
```

12.15 Power and Resource Management

Written by Hiten Pandya & Tom Rhodes.

It is important to utilize hardware resources in an efficient manner. Before ACPI was introduced, it was difficult and inflexible for operating systems to manage the power usage and thermal properties of a system. The hardware was managed by the BIOS and thus the user had less control and visibility into the power management settings. Some limited configurability was available via *Advanced Power Management (APM)*. Power and resource management is one of the key components of a modern operating system. For example, you may want an operating system to monitor system limits (and possibly alert you) in case your system temperature increased unexpectedly.

In this section of the FreeBSD Handbook, we will provide comprehensive information about ACPI. References will be provided for further reading at the end.

12.15.1 What Is ACPI?

Advanced Configuration and Power Interface (ACPI) is a standard written by an alliance of vendors to provide a standard interface for hardware resources and power management (hence the name). It is a key element in *Operating System-directed configuration and Power Management*, i.e.: it provides more control and flexibility to the operating system (OS). Modern systems “stretched” the limits of the current Plug and Play interfaces prior to the introduction of ACPI. ACPI is the direct successor to APM (Advanced Power Management).

12.15.2 Shortcomings of Advanced Power Management (APM)

The *Advanced Power Management (APM)* facility controls the power usage of a system based on its activity. The APM BIOS is supplied by the (system) vendor and it is specific to the hardware platform. An APM driver in the OS mediates access to the *APM Software Interface*, which allows management of power levels. APM should still be used for systems manufactured at or before the year 2000.

There are four major problems in APM. Firstly, power management is done by the (vendor-specific) BIOS, and the OS does not have any knowledge of it. One example of this, is when the user sets idle-time values for a hard drive in the APM BIOS, that when exceeded, it (BIOS) would spin down the hard drive, without the consent of the OS. Secondly, the APM logic is embedded in the BIOS, and it operates outside the scope of the OS. This means users can only fix problems in their APM BIOS by flashing a new one into the ROM; which is a very dangerous procedure with the potential to leave the system in an unrecoverable state if it fails. Thirdly, APM is a vendor-specific

technology, which means that there is a lot of parity (duplication of efforts) and bugs found in one vendor's BIOS, may not be solved in others. Last but not the least, the APM BIOS did not have enough room to implement a sophisticated power policy, or one that can adapt very well to the purpose of the machine.

Plug and Play BIOS (PNPBIOS) was unreliable in many situations. PNPBIOS is 16-bit technology, so the OS has to use 16-bit emulation in order to “interface” with PNPBIOS methods.

The FreeBSD APM driver is documented in the `apm(4)` manual page.

12.15.3 Configuring ACPI

The `acpi.ko` driver is loaded by default at start up by the loader(8) and should *not* be compiled into the kernel. The reasoning behind this is that modules are easier to work with, say if switching to another `acpi.ko` without doing a kernel rebuild. This has the advantage of making testing easier. Another reason is that starting ACPI after a system has been brought up often doesn't work well. If you are experiencing problems, you can disable ACPI altogether. This driver should not and can not be unloaded because the system bus uses it for various hardware interactions. ACPI can be disabled by setting `hint.acpi.0.disabled="1"` in `/boot/loader.conf` or at the loader(8) prompt.

Όχι!Βύθος: ACPI and APM cannot coexist and should be used separately. The last one to load will terminate if the driver notices the other running.

ACPI can be used to put the system into a sleep mode with `acpiconf(8)`, the `-s` flag, and a 1–5 option. Most users will only need 1 or 3 (suspend to RAM). Option 5 will do a soft-off which is the same action as:

```
# halt -p
```

Other options are available via `sysctl(8)`. Check out the `acpi(4)` and `acpiconf(8)` manual pages for more information.

12.16 Using and Debugging FreeBSD ACPI

Written by Nate Lawson. With contributions from Peter Schultz & Tom Rhodes.

ACPI is a fundamentally new way of discovering devices, managing power usage, and providing standardized access to various hardware previously managed by the BIOS. Progress is being made toward ACPI working on all systems, but bugs in some motherboards' *ACPI Machine Language* (AML) bytecode, incompleteness in FreeBSD's kernel subsystems, and bugs in the Intel ACPI-CA interpreter continue to appear.

This document is intended to help you assist the FreeBSD ACPI maintainers in identifying the root cause of problems you observe and debugging and developing a solution. Thanks for reading this and we hope we can solve your system's problems.

12.16.1 Submitting Debugging Information

Όχι!Βύθος: Before submitting a problem, be sure you are running the latest BIOS version and, if available, embedded controller firmware version.

For those of you that want to submit a problem right away, please send the following information to freebsd-acpi@FreeBSD.org (<mailto:freebsd-acpi@FreeBSD.org>):

- Description of the buggy behavior, including system type and model and anything that causes the bug to appear. Also, please note as accurately as possible when the bug began occurring if it is new for you.
- The `dmesg(8)` output after `boot -v`, including any error messages generated by you exercising the bug.
- The `dmesg(8)` output from `boot -v` with ACPI disabled, if disabling it helps fix the problem.
- Output from `sysctl hw.acpi`. This is also a good way of figuring out what features your system offers.
- URL where your *ACPI Source Language* (ASL) can be found. Do *not* send the ASL directly to the list as it can be very large. Generate a copy of your ASL by running this command:

```
# acpidump -dt > name-system.asl
```

(Substitute your login name for *name* and manufacturer/model for *system*. Example: `njl-FooCo6000.asl`)

Most of the developers watch the ηλεκτρονική λίστα της έκδοσης FreeBSD-CURRENT (<http://lists.FreeBSD.org/mailman/listinfo/freebsd-current>) but please submit problems to `freebsd-acpi` (<http://lists.FreeBSD.org/mailman/listinfo/freebsd-acpi>) to be sure it is seen. Please be patient, all of us have full-time jobs elsewhere. If your bug is not immediately apparent, we will probably ask you to submit a PR via `send-pr(1)`. When entering a PR, please include the same information as requested above. This will help us track the problem and resolve it. Do not send a PR without emailing `freebsd-acpi` (<http://lists.FreeBSD.org/mailman/listinfo/freebsd-acpi>) first as we use PRs as reminders of existing problems, not a reporting mechanism. It is likely that your problem has been reported by someone before.

12.16.2 Background

ACPI is present in all modern computers that conform to the ia32 (x86), ia64 (Itanium), and amd64 (AMD) architectures. The full standard has many features including CPU performance management, power planes control, thermal zones, various battery systems, embedded controllers, and bus enumeration. Most systems implement less than the full standard. For instance, a desktop system usually only implements the bus enumeration parts while a laptop might have cooling and battery management support as well. Laptops also have suspend and resume, with their own associated complexity.

An ACPI-compliant system has various components. The BIOS and chipset vendors provide various fixed tables (e.g., FADT) in memory that specify things like the APIC map (used for SMP), config registers, and simple configuration values. Additionally, a table of bytecode (the *Differentiated System Description Table* DSDT) is provided that specifies a tree-like name space of devices and methods.

The ACPI driver must parse the fixed tables, implement an interpreter for the bytecode, and modify device drivers and the kernel to accept information from the ACPI subsystem. For FreeBSD, Intel has provided an interpreter (ACPI-CA) that is shared with Linux and NetBSD. The path to the ACPI-CA source code is `src/sys/contrib/dev/acpica`. The glue code that allows ACPI-CA to work on FreeBSD is in `src/sys/dev/acpica/Osd`. Finally, drivers that implement various ACPI devices are found in `src/sys/dev/acpica`.

12.16.3 Common Problems

For ACPI to work correctly, all the parts have to work correctly. Here are some common problems, in order of frequency of appearance, and some possible workarounds or fixes.

12.16.3.1 Mouse Issues

In some cases, resuming from a suspend operation will cause the mouse to fail. A known work around is to add `hint.psm.0.flags="0x3000"` to the `/boot/loader.conf` file. If this does not work then please consider sending a bug report as described above.

12.16.3.2 Suspend/Resume

ACPI has three suspend to RAM (STR) states, S1-S3, and one suspend to disk state (STD), called S4. S5 is “soft off” and is the normal state your system is in when plugged in but not powered up. S4 can actually be implemented two separate ways. S4BIOS is a BIOS-assisted suspend to disk. S4OS is implemented entirely by the operating system.

Start by checking `sysctl hw.acpi` for the suspend-related items. Here are the results for a Thinkpad:

```
hw.acpi.supported_sleep_state: S3 S4 S5
hw.acpi.s4bios: 0
```

This means that we can use `acpicconf -s` to test S3, S4OS, and S5. If `s4bios` was one (1), we would have S4BIOS support instead of S4 OS.

When testing suspend/resume, start with S1, if supported. This state is most likely to work since it does not require much driver support. No one has implemented S2 but if you have it, it is similar to S1. The next thing to try is S3. This is the deepest STR state and requires a lot of driver support to properly reinitialize your hardware. If you have problems resuming, feel free to email the `freebsd-acpi` (<http://lists.FreeBSD.org/mailman/listinfo/freebsd-acpi>) list but do not expect the problem to be resolved since there are a lot of drivers/hardware that need more testing and work.

To help isolate the problem, remove as many drivers from your kernel as possible. If it works, you can narrow down which driver is the problem by loading drivers until it fails again. Typically binary drivers like `nvidia.ko`, X11 display drivers, and USB will have the most problems while Ethernet interfaces usually work fine. If you can properly load/unload the drivers, you can automate this by putting the appropriate commands in `/etc/rc.suspend` and `/etc/rc.resume`. There is a commented-out example for unloading and loading a driver. Try setting `hw.acpi.reset_video` to zero (0) if your display is messed up after resume. Try setting longer or shorter values for `hw.acpi.sleep_delay` to see if that helps.

Another thing to try is load a recent Linux distribution with ACPI support and test their suspend/resume support on the same hardware. If it works on Linux, it is likely a FreeBSD driver problem and narrowing down which driver causes the problems will help us fix the problem. Note that the ACPI maintainers do not usually maintain other drivers (e.g sound, ATA, etc.) so any work done on tracking down a driver problem should probably eventually be posted to the `freebsd-current` (<http://lists.FreeBSD.org/mailman/listinfo/freebsd-current>) list and mailed to the driver maintainer. If you are feeling adventurous, go ahead and start putting some debugging `printf(3)`s in a problematic driver to track down where in its resume function it hangs.

Finally, try disabling ACPI and enabling APM instead. If suspend/resume works with APM, you may be better off sticking with APM, especially on older hardware (pre-2000). It took vendors a while to get ACPI support correct and older hardware is more likely to have BIOS problems with ACPI.

12.16.3.3 System Hangs (temporary or permanent)

Most system hangs are a result of lost interrupts or an interrupt storm. Chipsets have a lot of problems based on how the BIOS configures interrupts before boot, correctness of the APIC (MADT) table, and routing of the *System Control Interrupt* (SCI).

Interrupt storms can be distinguished from lost interrupts by checking the output of `vmstat -i` and looking at the line that has `acpi0`. If the counter is increasing at more than a couple per second, you have an interrupt storm. If the system appears hung, try breaking to DDB (**CTRL+ALT+ESC** on console) and type `show interrupts`.

Your best hope when dealing with interrupt problems is to try disabling APIC support with `hint.apic.0.disabled="1"` in `loader.conf`.

12.16.3.4 Panics

Panics are relatively rare for ACPI and are the top priority to be fixed. The first step is to isolate the steps to reproduce the panic (if possible) and get a backtrace. Follow the advice for enabling `options DDB` and setting up a serial console (see [Εἰσαγωγή 27.6.5.3](#)) or setting up a dump(8) partition. You can get a backtrace in DDB with `tr`. If you have to handwrite the backtrace, be sure to at least get the lowest five (5) and top five (5) lines in the trace.

Then, try to isolate the problem by booting with ACPI disabled. If that works, you can isolate the ACPI subsystem by using various values of `debug.acpi.disable`. See the `acpi(4)` manual page for some examples.

12.16.3.5 System Powers Up After Suspend or Shutdown

First, try setting `hw.acpi.disable_on_poweroff="0"` in `loader.conf(5)`. This keeps ACPI from disabling various events during the shutdown process. Some systems need this value set to 1 (the default) for the same reason. This usually fixes the problem of a system powering up spontaneously after a suspend or poweroff.

12.16.3.6 Other Problems

If you have other problems with ACPI (working with a docking station, devices not detected, etc.), please email a description to the mailing list as well; however, some of these issues may be related to unfinished parts of the ACPI subsystem so they might take a while to be implemented. Please be patient and prepared to test patches we may send you.

12.16.4 ASL, `acpidump`, and IASL

The most common problem is the BIOS vendors providing incorrect (or outright buggy!) bytecode. This is usually manifested by kernel console messages like this:

```
ACPI-1287: *** Error: Method execution failed [\\_SB_.PCI0.LPC0.FIGD._STA] \\
(Node 0xc3f6d160), AE_NOT_FOUND
```

Often, you can resolve these problems by updating your BIOS to the latest revision. Most console messages are harmless but if you have other problems like battery status not working, they are a good place to start looking for problems in the AML. The bytecode, known as AML, is compiled from a source language called ASL. The AML is found in the table known as the DSDT. To get a copy of your ASL, use `acpidump(8)`. You should use both the `-t`

(show contents of the fixed tables) and `-d` (disassemble AML to ASL) options. See the **Submitting Debugging Information** section for an example syntax.

The simplest first check you can do is to recompile your ASL to check for errors. Warnings can usually be ignored but errors are bugs that will usually prevent ACPI from working correctly. To recompile your ASL, issue the following command:

```
# iasl your.asl
```

12.16.5 Fixing Your ASL

In the long run, our goal is for almost everyone to have ACPI work without any user intervention. At this point, however, we are still developing workarounds for common mistakes made by the BIOS vendors. The Microsoft interpreter (`acpi.sys` and `acpiec.sys`) does not strictly check for adherence to the standard, and thus many BIOS vendors who only test ACPI under Windows never fix their ASL. We hope to continue to identify and document exactly what non-standard behavior is allowed by Microsoft's interpreter and replicate it so FreeBSD can work without forcing users to fix the ASL. As a workaround and to help us identify behavior, you can fix the ASL manually. If this works for you, please send a `diff(1)` of the old and new ASL so we can possibly work around the buggy behavior in ACPI-CA and thus make your fix unnecessary.

Here is a list of common error messages, their cause, and how to fix them:

12.16.5.1 _OS dependencies

Some AML assumes the world consists of various Windows versions. You can tell FreeBSD to claim it is any OS to see if this fixes problems you may have. An easy way to override this is to set `hw.acpi.osname="Windows 2001"` in `/boot/loader.conf` or other similar strings you find in the ASL.

12.16.5.2 Missing Return statements

Some methods do not explicitly return a value as the standard requires. While ACPI-CA does not handle this, FreeBSD has a workaround that allows it to return the value implicitly. You can also add explicit Return statements where required if you know what value should be returned. To force `iasl` to compile the ASL, use the `-f` flag.

12.16.5.3 Overriding the Default AML

After you customize your `.asl`, you will want to compile it, run:

```
# iasl your.asl
```

You can add the `-f` flag to force creation of the AML, even if there are errors during compilation. Remember that some errors (e.g., missing Return statements) are automatically worked around by the interpreter.

`DSDT.aml` is the default output filename for `iasl`. You can load this instead of your BIOS's buggy copy (which is still present in flash memory) by editing `/boot/loader.conf` as follows:

```
acpi_dsdt_load="YES"
acpi_dsdt_name="/boot/DSDT.aml"
```

Be sure to copy your `DSDT.aml` to the `/boot` directory.

12.16.6 Getting Debugging Output From ACPI

The ACPI driver has a very flexible debugging facility. It allows you to specify a set of subsystems as well as the level of verbosity. The subsystems you wish to debug are specified as “layers” and are broken down into ACPI-CA components (ACPI_ALL_COMPONENTS) and ACPI hardware support (ACPI_ALL_DRIVERS). The verbosity of debugging output is specified as the “level” and ranges from ACPI_LV_ERROR (just report errors) to ACPI_LV_VERBOSE (everything). The “level” is a bitmask so multiple options can be set at once, separated by spaces. In practice, you will want to use a serial console to log the output if it is so long it flushes the console message buffer. A full list of the individual layers and levels is found in the `acpi(4)` manual page.

Debugging output is not enabled by default. To enable it, add options `ACPI_DEBUG` to your kernel configuration file if ACPI is compiled into the kernel. You can add `ACPI_DEBUG=1` to your `/etc/make.conf` to enable it globally. If it is a module, you can recompile just your `acpi.ko` module as follows:

```
# cd /sys/modules/acpi/acpi
&& make clean &&
make ACPI_DEBUG=1
```

Install `acpi.ko` in `/boot/kernel` and add your desired level and layer to `loader.conf`. This example enables debug messages for all ACPI-CA components and all ACPI hardware drivers (CPU, LID, etc.). It will only output error messages, the least verbose level.

```
debug.acpi.layer="ACPI_ALL_COMPONENTS ACPI_ALL_DRIVERS"
debug.acpi.level="ACPI_LV_ERROR"
```

If the information you want is triggered by a specific event (say, a suspend and then resume), you can leave out changes to `loader.conf` and instead use `sysctl` to specify the layer and level after booting and preparing your system for the specific event. The `sysctls` are named the same as the tunables in `loader.conf`.

12.16.7 References

More information about ACPI may be found in the following locations:

- The ηλεκτρονική λίστα για ACPI του FreeBSD (<http://lists.FreeBSD.org/mailman/listinfo/freebsd-acpi>)
- The ACPI Mailing List Archives <http://lists.freebsd.org/pipermail/freebsd-acpi/>
- The old ACPI Mailing List Archives <http://home.jp.FreeBSD.org/mail-list/acpi-jp/>
- The ACPI 2.0 Specification <http://acpi.info/spec.htm>
- FreeBSD Manual pages: `acpi(4)`, `acpi_thermal(4)`, `acpidump(8)`, `iasl(8)`, `acpidb(8)`
- DSDT debugging resource (http://www.cpqlinux.com/acpi-howto.html#fix_broken_dsdtd). (Uses Compaq as an example but generally useful.)

Όχιαέρόαέο

1. The auto-tuning algorithm sets `maxusers` equal to the amount of memory in the system, with a minimum of 32, and a maximum of 384.

Κεφάλαιο 13 Η Διαδικασία Εκκίνησης του FreeBSD

13.1 Σύνοψη

Η διαδικασία της εκκίνησης ενός υπολογιστή και φόρτωσης του λειτουργικού συστήματος αναφέρεται ως “διαδικασία bootstrap”, ή απλώς “booting”. Η διαδικασία εκκίνησης του FreeBSD μπορεί να προσαρμοστεί πολύ εύκολα στις απαιτήσεις σας, επιτρέποντας σ’ας να επιλέξετε είτε διαφορετικά λειτουργικά συστήματα που είναι εγκατεστημένα στον ίδιο υπολογιστή, ή ακόμα και διαφορετικές εκδόσεις του ίδιου λειτουργικού συστήματός ή του εγκατεστημένου πυρήνα.

Το κεφάλαιο αυτό περιγράφει λεπτομερώς τις επιλογές ρυθμίσεων που μπορείτε να κάνετε και πως να φέρετε στα μέτρα σας τη διαδικασία εκκίνησης του FreeBSD. Η διαδικασία εκκίνησης περιλαμβάνει οτιδήποτε συμβαίνει από την εκκίνηση του πυρήνα του FreeBSD, την ανίχνευση των συσκευών, μέχρι και την εκκίνηση της `init(8)`. Η εκκίνηση της `init(8)` σηματοδοτείται από την αλλαγή χρώματος του κειμένου από φωτεινό λευκό σε γκρι.

Αφού διαβάσετε αυτό το κεφάλαιο, θα ξέρετε:

- Ποια είναι τα τμήματα του συστήματος εκκίνησης του FreeBSD, και πως αλληλεπιδρούν μεταξύ τους.
- Τις επιλογές που μπορείτε να δώσετε στα τμήματα της εκκίνησης του FreeBSD για να ελέγξετε τη διαδικασία εκκίνησης.
- Τα βασικά του `device.hints(5)`.

Μόνο για υπολογιστές αρχιτεκτονικής x86: Το κεφάλαιο αυτό περιγράφει τη διαδικασία εκκίνησης του FreeBSD μόνο σε συστήματα αρχιτεκτονικής Intel x86.

13.2 Το Πρόβλημα της Εκκίνησης

Η ενεργοποίηση ενός υπολογιστή και η εκκίνηση του λειτουργικού συστήματος, μας φέρνει αντιμέτωπους με ένα ενδιαφέρον δίλημμα. Εξ’ ορισμού, ο υπολογιστής δεν ξέρει να κάνει τίποτα μέχρι την εκκίνηση του λειτουργικού συστήματος. Αυτό περιλαμβάνει και την εκτέλεση προγραμμάτων από το δίσκο. Έτσι, αν ο υπολογιστής δεν μπορεί να εκτελέσει προγράμματα από το δίσκο χωρίς το λειτουργικό σύστημα, αλλά και τα προγράμματα του λειτουργικού συστήματος είναι επίσης στο δίσκο, πως είναι δυνατή η εκκίνηση του λειτουργικού;

Το πρόβλημα μοιάζει με αυτό στο βιβλίο *Οι Περιπέτειες του Βαρόνου Μινχάουζεν*. Ένας χαρακτήρας έχει πέσει σε ένα πηγάδι, και βγαίνει πίνοντας και τραβώντας τα κορδόνια του (bootstraps). Στις πρώτες μέρες των υπολογιστών, χρησιμοποιούνταν ο όρος *bootstrap* για το μηχανισμό φόρτωσης του λειτουργικού συστήματος, το οποίο συντομεύτηκε σε “booting”.

Στην αρχιτεκτονική x86, το Βασικό Σύστημα Εισόδου Εξόδου (BIOS) είναι υπεύθυνο για τη φόρτωση του λειτουργικού συστήματος. Για να το επιτύχει αυτό, το BIOS ανιχνεύει το σκληρό δίσκο για την

Κεντρική Εγγραφή Εκκίνησης (Master Boot Record, MBR), η οποία πρέπει να βρίσκεται σε συγκεκριμένο σημείο στο δίσκο. Το BIOS γνωρίζει αρκετά για να φορτώσει και να εκτελέσει το MBR, και υποθέτει ότι το MBR μπορεί κατόπιν να εκτελέσει την υπόλοιπη διαδικασία φόρτωσης του λειτουργικού συστήματος, ενδεχομένως και με τη βοήθεια του BIOS.

*Ο κώδικας μέσα στο MBR συνήθως αναφέρεται ως διαχειριστής εκκίνησης (boot manager), ειδικά όταν αλληλεπιδρά με το χρήστη. Στην περίπτωση αυτή, ο διαχειριστής εκκίνησης έχει συνήθως περισσότερο κώδικα στην πρώτη τροχιά (track) του δίσκου ή μέσα σε κάποιο σύστημα αρχείων του λειτουργικού. (Μερικές φορές ο διαχειριστής εκκίνησης αποκαλείται και φορτωτής εκκίνησης (boot loader), αλλά στο FreeBSD ο όρος αυτός χρησιμοποιείται σε μεταγενέστερο στάδιο της εκκίνησης.) Στους δημοφιλείς διαχειριστές εκκίνησης περιλαμβάνονται το **boot0** (γνωστό και ως **Boot Easy**, ο στάνταρ διαχειριστής εκκίνησης του FreeBSD), το **Grub**, το **GAG**, και το **LILO**. (Μόνο το **boot0** χωράει μέσα στο MBR.)*

Αν έχετε εγκατεστημένο ένα μόνο λειτουργικό σύστημα στους δίσκους σας, το τυποποιημένο MBR για PC είναι επαρκές. Αυτό το MBR ψάχνει για το πρώτο εκκινήσιμο (ή ενεργό) διαμέρισμα (slice) στο δίσκο, και εκτελεί τον κώδικα που υπάρχει σε αυτό για να φορτώσει το υπόλοιπο του λειτουργικού συστήματος. Ένα MBR αυτού του τύπου, είναι αυτό που εγκαθίσταται από προεπιλογή με την fdisk(8). Βασίζεται στο /boot/mbx.

Αν έχετε εγκαταστήσει πολλαπλά λειτουργικά συστήματα στους δίσκους σας, μπορείτε να εγκαταστήσετε διαφορετικό διαχειριστή εκκίνησης, κάποιον που να μπορεί να δείξει μια λίστα των διαφορετικών συστημάτων και να σας επιτρέψει να διαλέξετε ποιο να ξεκινήσει. Στο επόμενο τμήμα θα συζητήσουμε για δύο από αυτούς τους διαχειριστές εκκίνησης.

Το υπόλοιπο του συστήματος εκκίνησης του FreeBSD είναι χωρισμένο σε τρία στάδια. Το πρώτο στάδιο εκτελείται από το MBR, το οποίο γνωρίζει απλώς ότι απαιτείται για να φέρει τον υπολογιστή σε μια συγκεκριμένη κατάσταση και να εκτελέσει το δεύτερο στάδιο. Το δεύτερο στάδιο μπορεί να κάνει λίγα περισσότερα πράγματα πριν την εκτέλεση του τρίτου σταδίου. Το τρίτο στάδιο ολοκληρώνει τη διαδικασία φόρτωσης του λειτουργικού συστήματος. Η εργασία γίνεται σε τρία στάδια, γιατί το πρότυπο του PC επιβάλλει περιορισμούς στο μέγεθος των προγραμμάτων που μπορούν να εκτελεστούν στα στάδια ένα και δύο. Η συνένωση αυτή των εργασιών επιτρέπει στο FreeBSD να παρέχει ένα πιο ευέλικτο σύστημα φόρτωσης.

Έπειτα ξεκινάει ο πυρήνας και αρχίζει την ανίχνευση και αρχικοποίηση των συσκευών ώστε να μπορούν να χρησιμοποιηθούν. Μετά την ολοκλήρωση της διαδικασίας εκκίνησης του πυρήνα, ο έλεγχος περνάει στη διαδικασία χρήστη init(8), η οποία και επιβεβαιώνει ότι οι δίσκοι είναι σε λειτουργική (χωρίς λάθη) κατάσταση. Η init(8) ξεκινάει έπειτα την ρύθμιση πόρων (επίπεδο χρήστη), με την οποία προσαρτώνται τα συστήματα αρχείων, ρυθμίζονται οι κάρτες δικτύου για επικοινωνία με το δίκτυο, και γενικά εκκινούν όλες οι διαδικασίες που εκτελούνται τυπικά κατά την εκκίνηση ενός FreeBSD συστήματος.

13.3 Ο Διαχειριστής Εκκίνησης και τα Στάδια Εκκίνησης

13.3.1 Ο Διαχειριστής Εκκίνησης (boot manager)

*Ο κώδικας στο MBR ή διαχειριστής εκκίνησης αναφέρεται μερικές φορές και ως στάδιο μηδέν (stage zero) της διαδικασίας εκκίνησης. Το τμήμα αυτό περιγράφει δύο από τους διαχειριστές εκκίνησης που αναφέραμε προηγουμένως: Το **boot0** και το **LILO**.*

Ο Διαχειριστής Εκκίνησης **boot0**: Το MBR που εγκαθίσταται από το πρόγραμμα εγκατάστασης του FreeBSD ή το boot0cfg(8), βασίζεται από προεπιλογή στο /boot/boot0. (Το πρόγραμμα **boot0** είναι πολύ απλό, καθώς ο κώδικας στο MBR μπορεί να έχει μέγεθος ως 446 bytes, εξαιτίας του πίνακα καταταμίσεων (slice table) και του αναγνωριστικού 0x55AA που βρίσκεται στο τέλος του MBR.) Αν έχετε εγκαταστήσει το **boot0** και πολλαπλά λειτουργικά συστήματα στους σκληρούς δίσκους σας, θα δείτε κατ'ά την εκκίνηση, μια οθόνη παρόμοια με την παρακάτω:

Διάγραμμα 13-1. boot0 Screenshot

```
F1 DOS
F2 FreeBSD
F3 Linux
F4 ??
F5 Drive 1
```

Default: F2

Άλλα λειτουργικά συστήματα, και ειδικότερα τα Windows, είναι γνωστό ότι γράφουν το δικό τους MBR πάνω σε κάποιο ήδη υπάρχον. Αν σας συμβεί αυτό, ή αν θέλετε να αντικαταστήσετε το υπάρχον MBR σας με αυτό του FreeBSD, χρησιμοποιήστε την ακόλουθη εντολή:

```
# fdisk -B -b /boot/boot0 device
```

όπου device είναι η συσκευή από την οποία γίνεται εκκίνηση, όπως π.χ. το ad0 για τον πρώτο δίσκο IDE, το ad2 για τον πρώτο IDE δίσκο στο δευτερεύοντα ελεγκτή, το da0 για τον πρώτο SCSI δίσκο κ.ο.κ. Αν πάλι θέλετε προσαρμοσμένη ρύθμιση του MBR, χρησιμοποιήστε το boot0cfg(8).

Ο Διαχειριστής Εκκίνησης **LILO**. Για να εγκαταστήσετε αυτό το διαχειριστή εκκίνησης ώστε να μπορεί να εκκινεί το FreeBSD, εγκαταστήστε πρώτα το Linux και προσθέστε την ακόλουθη καταχώρηση στο υπάρχον αρχείο ρυθμίσεων /etc/lilo.conf:

```
other=/dev/hdXY
table=/dev/hdX
loader=/boot/chain.b
label=FreeBSD
```

Στο παραπάνω, καθορίστε το πρωτεύον διαμέρισμα και το δίσκο του FreeBSD αντικαθιστώντας το X με το γράμμα δίσκου και το Y με τον αριθμό του πρωτεύοντος διαμερίσματος, χρησιμοποιώντας όμως την ονοματολογία του Linux. Αν χρησιμοποιείτε οδηγό SCSI θα χρειαστεί να αλλάξετε το /dev/hd σε κάτι αντίστοιχο με /dev/sd. Ε γραμμή loader=/boot/chain.b μπορεί να παραλειφθεί αν έχετε και τα δύο λειτουργικά συστήματα στον ίδιο δίσκο. Εκτελέστε τώρα την εντολή /sbin/lilo -v για να καταχωρήσετε τις νέες αλλαγές σας στο σύστημα. Μπορείτε να τις επιβεβαιώσετε ελέγχοντας τα μηνύματα που θα εμφανιστούν στην οθόνη σας.

13.3.2 Το Στ'αδιο Ένα, /boot/boot1, και το Στ'αδιο Δύο, /boot/boot2

Ουσιαστικά, το πρώτο και δεύτερο στ'αδιο είναι τμήματα του ίδιου προγράμματος, στην ίδια περιοχή του δίσκου. Λόγω περιορισμών χώρου έχουν χωριστεί σε δύο, αλλά εγκαθίστανται πάντα μαζί. Αντιγράφονται από το συνδυασμένο αρχείο /boot/boot από το πρόγραμμα εγκατάστασης ή το bsdlable (δείτε παρακάτω).

Βρίσκονται έξω από συστήματα αρχείων, στην πρώτη τροχιά (track) του slice εκκίνησης, ξεκινώντας από τον πρώτο τομέα. Είναι το σημείο όπου το `boot0`, ή οποιοσδήποτε άλλος διαχειριστής εκκίνησης, αναμένει να βρει πρόγραμμα προς εκτέλεση με το οποίο θα συνεχιστεί η διαδικασία εκκίνησης. Ο αριθμός των τομέων που χρησιμοποιούνται μπορεί να βρεθεί εύκολα από το μέγεθος του αρχείου `/boot/boot`.

Το `boot1` είναι πολύ απλό, μια και μπορεί να είναι μόνο 512 bytes σε μέγεθος, και γνωρίζει όσα χρειάζεται για το `bsdlabel` του FreeBSD, το οποίο αποθηκεύει πληροφορίες σχετικά με το slice, ώστε να βρει και να εκτελέσει το `boot2`.

Το `boot2` είναι ελαφρύτερο πολύπλοκο και κατανοεί επαρκώς το σύστημα αρχείων του FreeBSD ώστε να μπορεί να βρει αρχεία σε αυτό, και μπορεί επίσης να παρέχει μια απλή διεπαφή με το χρήστη ώστε να μπορεί να γίνει η επιλογή του πυρήνα ή του προγράμματος φόρτωσης που θα εκτελεστεί.

Το `boot2` συνήθως εκτελεί τον `loader` (φορτωτής εκκίνησης) ο οποίος είναι εξαιρετικά πιο πολύπλοκος, αλλά παρέχει ένα ωραίο και εύκολο τρόπο ρύθμισης της εκκίνησης. Παλιότερα το `boot2` αναλάμβανε να φορτώσει απευθείας τον πυρήνα.

Διάγραμμα 13-2. Εικόνα από το `boot2`

```
>> FreeBSD/i386 BOOT
Default: 0:ad(0,a)/boot/loader
boot:
```

Αν χρειαστεί ποτέ να αντικαταστήσετε τα εγκατεστημένα `boot1` και `boot2` χρησιμοποιήστε το `bsdlabel(8)`:

```
# bsdlabel -B diskslice
```

όπου το `diskslice` είναι ο δίσκος και το slice από το οποίο γίνεται η εκκίνηση, όπως π.χ. `ad0s1` για το πρώτο slice στον πρώτο IDE δίσκο.

Επικίνδυνα Αφοσιωμένη Κατάσταση (Dangerously Dedicated Mode): Αν χρησιμοποιήσετε μόνο το όνομα του δίσκου, όπως π.χ. `ad0`, στην εντολή `bsdlabel(8)` θα δημιουργήσετε ένα επικίνδυνα αφοσιωμένο δίσκο, χωρίς slices. Είναι σχεδόν σίγουρο ότι δεν θέλετε να το κάνετε αυτό, γι' αυτό σιγουρευτείτε ότι ελέγξατε την εντολή `bsdlabel(8)` πριν πιάσετε **Return**.

13.3.3 Στ'άδιο Τρία, `/boot/loader`

Ο `loader`, ή φορτωτής εκκίνησης, είναι το τελικό στ'άδιο του συστήματος εκκίνησης τριών σταδίων, και βρίσκεται στο σύστημα αρχείων, συνήθως ως `/boot/loader`.

Προορισμός του `loader` είναι να παρέχει μια μέθοδο ρύθμισης φιλική προς το χρήστη, και χρησιμοποιεί ένα εύκολο σύνολο εντολών, το οποίο υποστηρίζεται από ένα ισχυρό μεταφραστή εντολών με ένα πολύπλοκο σύνολο εντολών.

13.3.3.1 Ροή του Προγράμματος Loader

Κατά την αρχικοποίηση, ο `loader` θα ανιχνεύσει την κονσόλα και τους δίσκους και θα καθορίσει από ποιο δίσκο γίνεται η εκκίνηση. Θα ρυθμίσει κατάλληλα τις αντίστοιχες μεταβλητές και θα ξεκινήσει

ένα πρόγραμμα μετ'ἀφρασης εντολῶν (interpreter) στο οποίο μπορεί ο χρήστης να δίνει εντολές, είτε απευθείας, είτε μέσω κ'αποίου script.

Ο loader κατόπιν θα διαβάσει το αρχείο /boot/loader.rc, το οποίο με τη σειρά του διαβάζει, από προεπιλογή, το /boot/defaults/loader.conf. Μέσα από το αρχείο αυτό τίθενται λογικές προεπιλεγμένες τιμές για κ'αποιες μεταβλητές. Ἐπειτα, διαβάζεται το αρχείο /boot/loader.conf για τυχόν τοπικές αλλαγές στις μεταβλητές αυτές. Κατόπιν το loader.rc χρησιμοποιεί αυτές τις μεταβλητές, φορτώνοντας τα αρθρώματα (modules) και τον πυρήνα που έχει επιλεγεί.

Τελικ'α, ο loader, περιμένει 10 δευτερόλεπτα (προεπιλεγμένο χρονικό διάστημα) για την πίεση κ'αποίου πλήκτρου, και αν δεν υπ'άρξει παρέμβαση από τον χρήστη, ξεκιν'αει τον πυρήνα. Αν γίνει παρέμβαση, εμφανίζεται στον χρήστη μια προτροπή η οποία κατανοεί το εύκολο σύνολο εντολῶν που αναφέραμε προηγουμένως, και όπου ο χρήστης μπορεί να ρυθμίσει μεταβλητές, να αποφορτώσει όλα τα αρθρώματα, να φορτώσει αρθρώματα και τελικ'α να προβεί σε εκκίνηση ή επανεκκίνηση.

13.3.3.2 Εντολές Ενσωματωμένες στο Loader

Παρακ'ατω θα δείτε τις πιο συχν'α χρησιμοποιούμενες εντολές του loader. Για περισσότερες λεπτομέρειες σχετικά με όλες τις διαθέσιμες εντολές, παρακαλούμε να δείτε το loader(8).

autoboot seconds

Προχωρ'α στην εκκίνηση του πυρήνα, αν δεν υπ'άρξει παρέμβαση από το χρήστη μέσα στο καθορισμένο χρονικό διάστημα που δίνεται σε δευτερόλεπτα. Απεικονίζει αντίστροφη μέτρηση, και ο προεπιλεγμένος χρόνος είναι τα 10 δευτερόλεπτα.

boot [-options] [kernelname]

Προχωρ'αει άμεσα στην εκκίνηση του πυρήνα, χρησιμοποιώντας όποιες τυχόν επιλογές έχουν δοθεί και το όνομα του πυρήνα που θα εκτελεστεί αν έχει επίσης δοθεί. Για να δώσετε διαφορετικό όνομα πυρήνα στην γραμμή εντολής, θα πρέπει πρώτα να χρησιμοποιήσετε την εντολή unload. Διαφορετικ'α, θα χρησιμοποιηθεί ο πυρήνας που έχει φορτωθεί ήδη.

boot-conf

Διατρέπει την αυτόματη ρύθμιση των αρθρωμάτων (module) που βασίζεται σε μεταβλητές, με τον ίδιο τρόπο που γίνεται και σε κανονική εκκίνηση. Αυτό έχει νόημα μόνο αν χρησιμοποιήσετε πρώτα το unload και αλλάξετε κ'αποιες μεταβλητές, συνήθως το kernel.

help [topic]

Δείχνει μηνύματα βοήθειας, τα οποία διαβάζονται από το /boot/loader.help. Αν το topic (θέμα) που δόθηκε είναι η λέξη index, θα δείτε μια λίστα με τα διαθέσιμα θέματα βοήθειας.

include filename ...

Επεξεργ'άζεται το αρχείο με το όνομα αρχείου που δόθηκε (filename). Γίνεται αν'αγνωση και γραμμή προς γραμμή μετ'ἀφραση του αρχείου. Ἐ εντολή include σταματ'αει άμεσα αν εντοπιστεί κ'αποιο λάθος.

load [-t *type*] *filename*

Φορτώνει τον πυρήνα, το άρθρωμα πυρήνα ή ένα αρχείο του τύπου που καθορίστηκε, με βάση το όνομα αρχείου που δόθηκε. Αν μετά το όνομα αρχείου υπάρχουν παράμετροι, περιλαμβάνονται ως παράμετροι στο αρχείο που φορτώνεται.

ls [-l] [*path*]

Δείχνει ένα κατάλογο των αρχείων της διαδρομής που δόθηκε, ή αν δεν καθορίστηκε διαδρομή, του ριζικού καταλόγου. Αν δοθεί και η επιλογή -l θα εμφανίζονται επίσης και τα μεγέθη των αρχείων.

lsdev [-v]

Εμφανίζει όλες τις συσκευές από τις οποίες είναι δυνατή η φόρτωση αρθρωμάτων. Αν δοθεί με την επιλογή -v, εμφανίζονται περισσότερες λεπτομέρειες.

lsmod [-v]

Εμφανίζει τα αρθρώματα που έχουν φορτωθεί. Αν δοθεί η επιλογή -v, εμφανίζονται περισσότερες λεπτομέρειες.

more *filename*

Εμφανίζει το αρχείο που καθορίζεται, με παύσεις κάθε LINES αριθμό γραμμών.

reboot

Επανεκκινεί άμεσα το σύστημα.

set *variable*

set *variable=value*

Καθορίζει μεταβλητές περιβάλλοντος για τον loader.

unload

Αποφορτώνει όλα τα αρθρώματα.

13.3.3.3 Παραδείγματα για τον Loader

Εδώ θα βρείτε μερικά πρακτικά παραδείγματα σχετικά με την χρήση του loader:

- Για να ξεκινήσετε το συνηθισμένο πυρήνα σας, αλλά σε κατάσταση ενός χρήστη:

```
boot -s
```

- Για να αποφορτώσετε το συνηθισμένο πυρήνα σας και να φορτώσετε τον παλιό σας (ή κάποιο άλλο):

```
unload
```

```
load kernel.old
```

Μπορείτε να χρησιμοποιήσετε το όνομα `kernel.GENERIC` για να αναφερθείτε στον αρχικό (generic) πυρήνα ο οποίος υπάρχει στο CD της εγκατάστασης, ή το `kernel.old` για να αναφερθείτε στον πυρήνα που είχατε εγκατεστημένο πριν (για παράδειγμα, τον παλιό σας πυρήνα αν κάνατε πρόσφατα ρύθμιση και εγκατάσταση νέου δικού σας προσαρμοσμένου πυρήνα).

Οξιάβυός: *Χρησιμοποιήστε το παρακάτω για να φορτώσετε τα συνηθισμένα σας αρθρώματα σε κάποιο άλλο πυρήνα:*

```
unload
set kernel="kernel.old"
boot-conf
```

- Για να φορτώσετε ένα script ρύθμισης πυρήνα (ένα αυτοματοποιημένο πρόγραμμα το οποίο εκτελεί τις λειτουργίες που κανονικά θα κάνατε μέσω κάποιου προγράμματος ρύθμισης πυρήνα κατ'α την εκκίνηση):

```
load -t userconfig_script /boot/kernel.conf
```

13.3.3.4 Γραφική Οθόνη Εκκίνησης

Συνεισφορά από τον *Joseph J. Barbish*.

Ε γραφική οθόνη εκκίνησης (splash screen) δημιουργεί ένα πιο ευχάριστο περιβάλλον σε σχέση με την απλή απεικόνιση των μηνυμάτων εκκίνησης σε μορφή κειμένου. Ε γραφική οθόνη εκκίνησης εμφανίζεται ως ότου το σύστημα φτάσει στην προτροπή εισόδου (login), είτε στην κονσόλα, είτε στο γραφικό περιβάλλον.

Το FreeBSD διαθέτει δύο βασικά περιβάλλοντα. Το πρώτο είναι το προεπιλεγμένο περιβάλλον κειμένου γραμμής εντολών (κονσόλα). Μετά το τέλος της εκκίνησης, εμφανίζεται στην κονσόλα μια προτροπή εισόδου. Το δεύτερο, είναι το γραφικό περιβάλλον που παρέχεται από το σύστημα C11. Μετά την εγκατάσταση του X11 και ενός από τους γραφικούς διαχειριστές παραθύρων ή desktop, όπως είναι τα **GNOME**, **KDE** ή **XFce**, μπορείτε να ξεκινήσετε το γραφικό περιβάλλον με την εντολή `startx`.

Μερικοί χρήστες προτιμούν να συνδέονται στο σύστημα μέσω γραφικής οθόνης εισόδου, αντί να χρησιμοποιούν την προτροπή εισόδου της κονσόλας. Ε δυνατότητα αυτή παρέχεται από διαχειριστές οθόνης, όπως ο **XDM** για το Xorg, ο **gdm** για το **GNOME** και ο **kdm** για το **KDE** (καθώς και άλλους που διατίθενται στη Συλλογή των Ports). Μετά από μια επιτυχημένη είσοδο, παρουσιάζεται άμεσα στο χρήστη το γραφικό περιβάλλον της επιλογής του.

Στο περιβάλλον της γραμμής εντολών, η γραφική οθόνη εκκίνησης θα αποκρύψει όλα τα μηνύματα ανίχνευσης των συσκευών και υπηρεσιών, μέχρι την εμφάνιση της προτροπής εισόδου. Με απευθείας εκκίνηση σε περιβάλλον X11, η εμπειρία εκκίνησης θα είναι ακόμα πιο καθαρή, και θα μοιάζει περισσότερο με την αντίστοιχη σε ένα περιβάλλον Microsoft Windows ή άλλου μη-UNIX συστήματος.

13.3.3.4.1 Λειτουργία της Γραφικής Οθόνης Εκκίνησης

Ε γραφική οθόνη εκκίνησης υποστηρίζει εικόνες `bitmap` (.bmp), `ZSoft PCX` (.pcx) ή `TheDraw` (.bin) 256 χρωμάτων. Επιπρόσθετα, οι εικόνες που χρησιμοποιούνται πρέπει να έχουν ανάλυση 320x200 ή μικρότερη για να λειτουργήσουν σε τυπικούς προσαρμογείς οθόνης VGA.

Για να χρησιμοποιήσετε μεγαλύτερες εικόνες, μέχρι την μέγιστη ανάλυση των 1024x768 pixels, ενεργοποιήστε την υποστήριξη **VESA** που περιλαμβάνεται στο FreeBSD. Μπορείτε να την ενεργοποιήσετε φορτώνοντας το άρθρωμα **VESA** κατ'α την εκκίνηση του συστήματος, η προσθέτοντας την επιλογή **VESA** στο αρχείο ρυθμίσεων του πυρήνα, και δημιουργώντας ένα νέο προσαρμοσμένο πυρήνα (Εἰσαγωγή 9). Ε υποστήριξη **VESA** δίνει στους χρήστες την δυνατότητα να χρησιμοποιήσουν μια εικόνα που να καλύπτει όλη την οθόνη.

Μπορείτε νὰ δείτε τὰ κανονικὰ μηνύματα ἐκκίνησης ὅσο ἐμφανίζεται ἡ γραφικὴ οθόνη ἐκκίνησης, πιέζοντας ἀπλῶς οποιοδήποτε πλήκτρο.

Ἡ οθόνη ἐκκίνησης γίνεται ἐπίσης ἡ προεπιλεγμένη προφύλαξη οθόνης, ὅσο τὸ σύστημα λειτουργεῖ σὲ περιβάλλον κονσόλας. Μετὰ ἀπὸ κ' ἄποιο χρονικὸ διάστημα ἀδράνειας, ἡ οθόνη ἀλλάζει, ἀπεικονίζοντας τὴν εἰκόνα ποὺ χρησιμοποιοῦνταν στὴν ἐκκίνηση, με κυκλικὴ ἐναλλαγὴ τῆς φωτεινότητος ἀπὸ πολὺ φωτεινὴ ὡς πολὺ σκοτεινὴ. Μπορείτε νὰ ἀλλάξετε αὐτὴ τὴν προεπιλεγμένη προφύλαξη οθόνης, προσθέτοντας μιὰ γραμμὴ `saver=` στο ἀρχεῖο `/etc/rc.conf`. ΓΙΑ τὴν ἐπιλογὴ `saver=`, ὑπάρχουν ἀρκετὲς ἐνσωματωμένες προφυλάξεις οθόνης γιὰ νὰ ἐπιλέξετε. Μπορείτε νὰ δείτε τὴν πλήρη λίστα στὴ σελίδα `manual` τοῦ `splash(4)`. Ἡ προεπιλεγμένη προφύλαξη οθόνης ονομάζεται “warp”. Σημειώστε ὅτι ἡ προφύλαξη οθόνης ποὺ καθορίζεται στο ἀρχεῖο `/etc/rc.conf` μέσω τῆς ἐπιλογῆς `saver=` ἔχει ἐπίδραση μόνο στὶς εἰκονικὲς κονσόλες. Δὲν ἐπηρεάζει καθόλου τὸ γραφικὸ περιβάλλον X11.

Κ' ἄποια μηνύματα ἐκκίνησης ἐξακολουθοῦν νὰ ἐμφανίζονται, ἀκόμα καὶ μετὰ τὴν ἐφαρμογὴ τῆς γραφικῆς οθόνης ἐκκίνησης. Τὰ μηνύματα αὐτὰ περιλαμβάνουν τὸ μενού ἐπιλογῶν ἐκκίνησης καὶ τὴν ἀντίστροφη μέτρηση χρόνου ποὺ τὸ συνοδεύει.

Μπορείτε νὰ κατεβάσετε ὑποδείγματα εἰκόνων γιὰ χρῆση στὴν ἐκκίνηση, ἀπὸ τὴ συλλογὴ εἰκόνων στὴν τοποθεσία <http://artwork.freebsdgr.org> (<http://artwork.freebsdgr.org/node/3>). Ἀν ἐγκαταστήσετε τὸ Port `sysutils/bsd-splash-changer`, θὰ ἔχετε τυχαία ἐναλλαγὴ εἰκόνων (ποὺ θὰ ἐπιλέγονται ἀπὸ μιὰ ἐτοιμὴ συλλογὴ) σὲ κ' ἄθε ἐκκίνηση τοῦ συστήματος.

13.3.3.4.2 Ἐνεργοποίηση τῆς Γραφικῆς Οθόνης Ἐκκίνησης

Τὸ ἀρχεῖο ποὺ θὰ χρησιμοποιηθεῖ γιὰ τὴν γραφικὴ οθόνη ἐκκίνησης (τύπου `.bmp`, `.pcx` ἢ `.bin`) θὰ πρέπει νὰ τοποθετηθεῖ στὴν ριζικὴ (`root`) κατ' ἀτμηση, γιὰ παρ' ἀδειγμὰ στὸν κατ' ἀλογο `/boot/`.

ΓΙΑ τὴν προεπιλεγμένη ἀν' ἀλυση οθόνης (320x200 ἢ μικρότερη, 256 χρώματα), ἐπεξεργαστεῖτε τὸ ἀρχεῖο `/boot/loader.conf` ὥστε νὰ περιέχει τὰ παρακάτω:

```
splash_bmp_load="YES"
bitmap_load="YES"
bitmap_name="/boot/splash.bmp"
```

ΓΙΑ μεγαλύτερες ἀναλύσεις, μέχρι τὴν μέγιστη 1024x768, ἐπεξεργαστεῖτε τὸ ἀρχεῖο `/boot/loader.conf` ὥστε νὰ περιέχει τὸ παρακάτω:

```
vesa_load="YES"
splash_bmp_load="YES"
bitmap_load="YES"
bitmap_name="/boot/splash.bmp"
```

Τὸ παραπάνω ὑποθέτει ὅτι θὰ χρησιμοποιήσετε τὸ ἀρχεῖο `/boot/splash.bmp` γιὰ τὴν γραφικὴ οθόνη ἐκκίνησης. Ἀν θέλετε νὰ χρησιμοποιήσετε εἰκόνα τύπου `PCX`, χρησιμοποιήστε τὶς παρακάτω ἐπιλογές, καθὼς καὶ τὴν ἐπιλογὴ `vesa_load="YES"`, ἀν' ἀλογα με τὴν ἀν' ἀλυση:

```
splash_pcx_load="YES"
bitmap_load="YES"
bitmap_name="/boot/splash.pcx"
```

Στην ἔκδοση 8.3, μιὰ ἀκόμα ἐπιλογή εἶναι ἡ χρήση `ascii art` σὲ μορφή `The Draw` (https://en.wikipedia.org/wiki/The_Draw).

```
splash_txt="YES"
bitmap_load="YES"
bitmap_name="/boot/splash.bin"
```

Το ὄνομα ἀρχείου δὲν εἶναι ἀπαραίτητο νὰ εἶναι “`splash`” ὅπως φαίνεται στο παραπᾶνω παρᾶδειγμα. Μπορεῖ νὰ εἶναι οτιδήποτε, ἀρκεῖ νὰ πρόκειται γιὰ ἀρχεῖο τῶν τύπων ποὺ ἀναφέραμε παραπᾶνω, γιὰ παρᾶδειγμα `splash_640x400.bmp` ἢ `blue_wave.pcx`.

Παρακᾶτω φαίνονται μερικές ἀκόμα ἐνδιαφέρουσες ἐπιλογές ποὺ μπορεῖτε νὰ χρησιμοποιήσετε στο `/boot/loader.conf`:

```
beastie_disable="YES"
```

Ἡ ἐπιλογή αὐτὴ καταργεῖ τὴν ἐμφάνιση τοῦ μενοῦ ἐπιλογῶν ἐκκίνησης. Παραμένει ὡστόσο ἡ ἀντίστροφη μέτρηση με τὴν προτροπὴ εἰσαγωγῆς ἐπιλογῶν ἐκκίνησης. Ἀκόμα καὶ ὅταν δὲν ἐμφανίζεται τὸ μενοῦ ἐπιλογῶν, ἀν ὁ χρήστης κᾶνει μιὰ ἐπιλογή στὴ διᾶρκεια τοῦ προεπιλεγμένου χρόνου ἀναμονῆς, ἡ ἐπιλογή αὐτὴ θὰ ἰσχύσει γιὰ τὴν ἐκκίνηση.

```
loader_logo="beastie"
```

Ἡ ἐπιλογή αὐτὴ ἀλλάζει τὸ κείμενο “`FreeBSD`” ποὺ ἐμφανίζεται στο δεξιὸ μέρος τοῦ μενοῦ ἐπιλογῶν ἐκκίνησης, με ἓνα ἐγχρωμο λογότυπο τοῦ `beastie`, ὅπως ἐμφανιζόταν στὶς παλαιότερες ἐκδόσεις.

Γιὰ περισσότερες πληροφορίες, παρακαλοῦμε ἀνατρέξτε στὶς σελίδες `manual splash(4)`, `loader.conf(5)` καὶ `vga(4)`.

13.4 Ἀλληλεπίδραση με τὸν Πυρήνα κατ᾽ τὴν Ἐκκίνηση

Ἀπὸ τὴ στιγμή ποὺ ὁ πυρήνας φορτωθεῖ, εἴτε μέσω τοῦ `loader` (ὅπως συνήθως) εἴτε μέσω τοῦ `boot2` (παρακᾶμπτοντας τὸν `loader`), ἐξετάζει τὶς παραμέτρους ἐκκίνησης (`boot flags`), ἀν ὑπάρχουν, καὶ προσαρμόζει ἀνᾶλογα τὴν συμπεριφορὰ τοῦ.

13.4.1 Παρᾶμετροι Ἐκκίνησης Πυρήνα (Boot Flags)

Παρακᾶτω θὰ βρεῖτε τὶς πιο συνηθισμένες παραμέτρους ἐκκίνησης:

–a

κατ᾽ τὴ διᾶρκεια τῆς ἐκκίνησης, θὰ γίνῃ ἐρώτηση γιὰ τὴν συσκευὴ ἀπὸ τὴν ὁποία θὰ γίνῃ ἡ προσᾶρτηση τοῦ ριζικοῦ (`root`) συστήματος ἀρχείων.

–C

ἐκκίνηση ἀπὸ τὸ `CDROM`.

-c

εκτέλεση του UserConfig, του προγράμματος ρύθμισης πυρήνα κατ'α την εκκίνηση.

-s

εκκίνηση σε κατ'ασταση λειτουργίας ενός χρήστη (single user).

-v

εμφάνιση περισσότερων πληροφοριών κατ'α τη διάρκεια εκκίνησης του πυρήνα.

Όχι!Βύθος: Υπάρχουν και άλλες παράμετροι εκκίνησης, διαβάστε τη σελίδα **boot(8)** για περισσότερες πληροφορίες σχετικά με αυτές.

13.5 Device Hints

Συνεισφορά από τον Tom Rhodes.

Κατ'α τη διάρκεια της αρχικής εκκίνησης του συστήματος, το πρόγραμμα του boot loader(8) διαβάζει το αρχείο device.hints(5). Το αρχείο αυτό περιέχει πληροφορίες εκκίνησης για τον πυρήνα, γνωστές ως μεταβλητές, οι οποίες μερικές φορές αναφέρονται επίσης και ως “device hints”. Αυτά τα “device hints” χρησιμοποιούνται από προγράμματα οδήγησης συσκευών για ρύθμιση των αντίστοιχων συσκευών.

Μπορούμε επίσης να ορίσουμε Device hints στην προτροπή του Σταδίου 3 του boot loader. Οι μεταβλητές μπορούν να οριστούν με χρήση της εντολής set, και να αφαιρεθούν με την unset. Μπορούμε επίσης να τις εμφανίσουμε με την εντολή show. Ακόμα, μπορούμε εδώ να παρακ'αμφουμε και να αλλ'αξουμε την τιμή μεταβλητών που έχουν οριστεί στο αρχείο /boot/device.hints. Τα Device hints που ορίζουμε στο boot loader δεν παραμένουν μόνιμα και δεν θα ισχύσουν στην επόμενη εκκίνηση.

Μετ'α την εκκίνηση του συστήματος, μπορεί να χρησιμοποιηθεί η εντολή kenv(1) για να εμφανιστούν οι τιμές όλων των μεταβλητών.

Το συντακτικό του αρχείου /boot/device.hints είναι μια μεταβλητή αν'α γραμμή, και χρησιμοποιείται το τυποποιημένο “#” για γραμμές που δηλώνονται ως σχόλια. Οι γραμμές δημιουργούνται όπως φαίνεται παρακ'ατω:

```
hint.driver.unit.keyword="value"
```

Ε σύνταξη για το Στ'αδιο 3 του boot loader είναι:

```
set hint.driver.unit.keyword=value
```

όπου driver είναι το όνομα του οδηγού συσκευής, unit είναι ο αριθμός μον'αδας της συσκευής, και keyword είναι η λέξη-κλειδί για το συγκεκριμένο hint. Ε λέξη-κλειδί μπορεί να αποτελείται από τις ακόλουθες επιλογές:

- at: καθορίζει το δίαυλο (bus) στον οποίο προσαρτ'αται η συσκευή.
- port: καθορίζει την αρχική διεύθυνση της θύρας I/O που θα χρησιμοποιηθεί.

- `irq`: καθορίζει τον αριθμό της αίτησης διακοπής (interrupt request) που θα χρησιμοποιηθεί.
- `drq`: καθορίζει τον αριθμό του καναλιού DMA.
- `maddr`: καθορίζει τη φυσική διεύθυνση μνήμης που καταλαμβάνεται από τη συσκευή.
- `flags`: ορίζει διάφορα bits παραμέτρων για την συσκευή.
- `disabled`: Αν οριστεί σε τιμή 1, η συσκευή απενεργοποιείται.

Οι οδηγοί συσκευών μπορεί να δέχονται (ή να απαιτούν) περισσότερα hints τα οποία δεν φαίνονται εδώ, και σας συνιστούμε να δείτε την αντίστοιχη σελίδα `manual` του κάθε οδηγού. Για περισσότερες πληροφορίες συμβουλευθείτε επίσης τις σελίδες `manual` των `device.hints(5)`, `kenv(1)`, `loader.conf(5)`, και `loader(8)`.

13.6 Init: Αρχικοποίηση Ελέγχου Διαδικασιών

Μόλις ολοκληρωθεί η εκκίνηση του πυρήνα, ο έλεγχος μεταφέρεται στην διαδικασία χρήστη `init(8)`, η οποία βρίσκεται στο αρχείο `/sbin/init`, ή στη διαδρομή που καθορίζεται στην μεταβλητή `init_path` του `loader`.

13.6.1 Ακολουθία Αυτόματης Επανεκκίνησης

Η ακολουθία αυτόματης επανεκκίνησης εξασφαλίζει ότι τα συστήματα αρχείων είναι σε κανονική, σταθερή κατάσταση. Αν δεν είναι, και η `fsck(8)` δεν μπορεί να διορθώσει τα προβλήματα, τότε η `init(8)` θα μεταφέρει το σύστημα σε κατάσταση λειτουργίας ενός χρήστη ώστε να μπορέσει άμεσα ο διαχειριστής συστήματος να επιληφθεί των προβλημάτων αυτών.

13.6.2 Κατάσταση Λειτουργίας Ενός Χρήστη

Μπορείτε να εισέλθετε στην κατάσταση αυτή μέσω της ακολουθίας αυτόματης επανεκκίνησης, ή μέσω της επιλογής `-s` κατ'ά την εκκίνηση ή ακόμα και θέτοντας τη μεταβλητή `boot_single` στον `loader`.

Μπορείτε επίσης να εισέλθετε σε αυτή εκτελώντας την εντολή `shutdown(8)` χωρίς την επιλογή επανεκκίνησης (`-r`) ή τερματισμού (`-h`), ενώ είστε σε κατάσταση λειτουργίας πολλών χρηστών (`multi-user`).

Αν η κονσόλα του συστήματος έχει τεθεί ως `insecure` (ανασφαλής) στο `/etc/ttys`, το σύστημα θα ζητήσει τον κωδικό του `root` πριν εισέλθει σε κατάσταση λειτουργίας ενός χρήστη.

Παράδειγμα 13-3. Ανασφαλής Κονσόλα στο `/etc/ttys`

```
# name  getty                                type    status      comments
#
# If console is marked "insecure", then init will ask for the root password
# when going to single-user mode.
console none                                unknown off insecure
```

Όχι! Βύθος: Μια `insecure` (ανασφαλής) κονσόλα σημαίνει ότι δεν θεωρείτε ασφαλή την κονσόλα όσο αφορά τη φυσική της πρόσβαση και θέλετε να είστε βέβαιος ότι μόνο όποιος γνωρίζει τον κωδικό του

root θα μπορεῖ νὰ χρησιμοποιήσῃ τὴ λειτουργία ἐνὸς χρήστη. Ἡ ἐπιλογή αὐτὴ δὲν σημαίνει ὅτι θέλετε ἡ κονσόλα σας νὰ λειτουργεῖ χωρὶς ἀσφάλεια. Ἀν θέλετε ἀσφάλεια, θα πρέπει νὰ ἐπιλέξετε insecure, ὄχι secure.

13.6.3 Κατ'ἄσταση Λειτουργία Πολλαπλῶν Χρηστῶν (multi-user)

Ἀν ἡ init(8) δὲν βρεῖ προβλήματα στὰ συστήματα ἀρχείων σας, ἢ μὲν ὁ χρήστης τερματίζει τὴν κατ'ἄσταση λειτουργία ἐνὸς χρήστη, τὸ σύστημα εἰσέρχεται σὲ λειτουργία πολλαπλῶν χρηστῶν, ὅπου καὶ ξεκινᾷ πλέον ἡ ρύθμιση πόρων (resources) τοῦ συστήματος.

13.6.3.1 Ρύθμιση Πόρων (rc)

Τὸ σύστημα ρύθμισης πόρων, διαβάζει τὶς προεπιλεγμένες ἐπιλογές ἀπὸ τὸ /etc/defaults/rc.conf, καὶ ἐπιλογές γιὰ τὸ συγκεκριμένο μηχάνημα ἀπὸ τὸ /etc/rc.conf, καὶ προχωρεῖ στὴν προσάρτηση τῶν συστημάτων ἀρχείων ποὺ ἀναγράφονται στὸ /etc/fstab, ξεκινᾷ τὶς υπηρεσίες δικτύου, ἐκκινεῖ διάφορους δαίμονες, καὶ τέλος ἐκτελεῖ τὰ scripts ἐκκίνησης τῶν τοπικῶν ἐγκατεστημένων πακέτων (εφαρμογῶν).

Ἡ σελίδα manual rc(8) παρέχει μιὰ καλὴ ἀναφορὰ στὸ σύστημα ρύθμισης πόρων, καθὼς ἐξετάζει τὰ ἴδια τὰ scripts ἐκκίνησης.

13.7 Ἀκολουθία Τερματισμοῦ

Κατ'ἄ τον ἐλεγχόμενο τερματισμό, μέσω τῆς shutdown(8), ἡ init(8) θα ἀποπειραθεῖ νὰ ἐκτελέσῃ τὸ script /etc/rc.shutdown, καὶ ἀκολούθως θα στείλῃ σὲ ὅλες τὶς διεργασίες τὸ σήμα TERM, καὶ τέλος τὸ σήμα KILL σὲ ὅποια διεργασία δὲν τερματίζει σὲ εὐλόγο χρονικὸ διάστημα.

Γιὰ νὰ γίνῃ καὶ διακοπὴ τῆς τροφοδοσίας σὲ ἓνα σύστημα FreeBSD με ἀρχιτεκτονικὴ ποὺ υποστηρίζει διαχείριση ἐνέργειας, ἀπλῶς χρησιμοποιήστε τὴν ἐντολὴ shutdown -p now γιὰ ἀπενεργοποίηση μετὰ τὸν τερματισμό. Γιὰ νὰ κ'ἀνετε ἀπλῶς ἐπανεκκίνηση σὲ ἓνα σύστημα FreeBSD χρησιμοποιήστε τὴν ἐντολὴ shutdown -r now. Θα πρέπει νὰ εἴστε root ἢ μέλος τῆς οἰκίας operator γιὰ νὰ ἐκτελέσετε τὴν shutdown(8). Μπορεῖτε ἐπίσης νὰ χρησιμοποιήσετε τὶς ἐντολές halt(8) καὶ reboot(8), κοιτᾷτε τὶς ἀντίστοιχες σελίδες manual καθὼς καὶ τὴ σελίδα manual τῆς shutdown(8) γιὰ περισσότερες πληροφορίες.

Ὁξιάβυδος: Ἡ διαχείριση ἐνέργειας ἀπαιτεῖ τὴν υποστήριξη τοῦ acpi(4), εἴτε στὸν πυρήνα, εἴτε φορτωμένην ὡς ἄρθρωμα (module).

Κεφάλαιο 14 Χρήστες και Βασική Διαχείριση Λογαριασμών

Συνεισφορά από τον Neil Blakey-Milner.

14.1 Σύνοψη

Το FreeBSD επιτρέπει σε πολλούς χρήστες να χρησιμοποιούν τον υπολογιστή την ίδια στιγμή. Προφανώς, μόνο ένας από αυτούς τους χρήστες μπορεί να κ'αθεται μπροστά από την οθόνη και το πληκτρολόγιο κ'αθε δεδομένη στιγμή¹, αλλά οποιοσδήποτε αριθμός χρηστών μπορούν να εισέλθουν μέσω του δικτύου για να φέρουν σε πέρας τις εργασίες τους. Για να χρησιμοποιήσει το σύστημα, κ'αθε χρήστης πρέπει να έχει ένα λογαριασμό.

Αφού διαβάσετε αυτό το κεφάλαιο, θα ξέρετε:

- Τις διαφορές ανάμεσα στα διάφορα είδη λογαριασμών χρηστών σε ένα σύστημα FreeBSD.
- Πως να προσθέσετε λογαριασμούς χρηστών.
- Πως να διαγράψετε λογαριασμούς χρηστών.
- Πως να αλλάξετε τις λεπτομέρειες ενός λογαριασμού, όπως το πλήρες όνομα του χρήστη, ή το προτιμώμενο κέλυφος (shell).
- Πως να θέσετε όρια ανά λογαριασμό, για να ελέγχετε πόρους όπως η μνήμη και ο χρόνος της CPU, που μπορούν να έχουν στην διάθεση τους συγκεκριμένοι λογαριασμοί ή ομάδες λογαριασμών.
- Πως να χρησιμοποιήσετε ομάδες για να κ'ανετε ευκολότερη τη διαχείριση των λογαριασμών.

Πριν διαβάσετε αυτό το κεφάλαιο, θα πρέπει:

- Να κατανοείτε τις βασικές έννοιες του UNIX και του FreeBSD (Κεφάλαιο 4).

14.2 Εισαγωγή

Ε πρόσβαση στο σύστημα επιτυγχ'ανεται μέσω λογαριασμών, όλες οι διεργασίες εκτελούνται από χρήστες, έτσι η διαχείριση χρηστών και λογαριασμών είναι μεγάλης σημασίας στα FreeBSD συστήματα.

Κ'αθε λογαριασμός σε ένα σύστημα FreeBSD έχει συγκεκριμένες πληροφορίες που σχετίζονται με αυτόν ώστε να αναγνωρίζεται από το σύστημα.

Όνομα χρήστη

Το όνομα χρήστη είναι αυτό που θα γραφεί στην προτροπή login:. Τα ονόματα χρηστών πρέπει να είναι μοναδικά για τον υπολογιστή, δεν μπορείτε να έχετε δύο χρήστες με το ίδιο όνομα χρήστη. Ψάχνει ένας αριθμός κανόνων για την δημιουργία έγκυρων ονομάτων χρηστών, που τεκμηριώνονται στο passwd(5). Συνήθως θα χρησιμοποιείτε ονόματα χρηστών που περιέχουν οκτώ ή λιγότερους όλους μικρούς χαρακτήρες.

Κωδικός

Κάθε λογαριασμός ἔχει ἓνα κωδικό που σχετίζεται με αὐτόν. Ο κωδικός μπορεί νὰ εἶναι κενός, ὁπότε καὶ δὲν θὰ απαιτείται γιὰ πρόσβαση στο σύστημα. Αὐτό κατ'ἄκανόνα εἶναι μιὰ πολὺ κακὴ ιδέα, καὶ κάθε λογαριασμός θὰ πρέπει νὰ ἔχει ἓνα κωδικό.

User ID (UID)

Το UID εἶναι ἓνας ἀριθμός, κατ'ἄκανόνα ἀπὸ 0 ἕως 65535², που χρησιμοποιεῖται γιὰ τὴν μοναδικὴ ἀναγνώριση τοῦ χρήστη στο σύστημα. Ἐσωτερικῶς, τὸ FreeBSD χρησιμοποιεῖ τὸ UID γιὰ νὰ ἀναγνωρίσει χρήστες—οποιοσδήποτε ἐντολὲς τοῦ FreeBSD που σὰς ἐπιτρέπουν νὰ ὀρίσετε ἓνα ὄνομα χρήστη θὰ τὸ μετατρέψουν στο UID πρὶν τὸ χρησιμοποιήσουν. Αὐτό σημαίνει ὅτι μπορείτε νὰ ἔχετε πολλοὺς λογαριασμοὺς με διαφορετικὰ ὀνόματα χρήστη ἀλλὰ τὸ ἴδιο UID. Ὅσο ἀφορᾷ τὸ FreeBSD, αὐτοὶ οἱ λογαριασμοὶ εἶναι ἓνας χρήστης. Εἶναι ἀπὸλυτον νὰ χρειαστεῖ ποτὲ νὰ κάνετε κάτι τέτοιο.

Group ID (GID)

Το GID εἶναι ἓνας ἀριθμός, κατ'ἄκανόνα ἀπὸ 0 ἕως 65535², που χρησιμοποιεῖται γιὰ τὴν μοναδικὴ ἀναγνώριση τῆς πρωτεύοντος ομίλου που ἀνήκει ὁ χρήστης. Οἱ ομίλοι εἶναι ἓνας μηχανισμός γιὰ τὸν ἐλεγχὸ τῆς πρόσβασης σὲ πόρους που στηρίζεται στο GID ἐνὸς χρήστη, παρ'ἃ στο UID. Αὐτό μπορεί νὰ μειώσῃ σημαντικῶς τὸ μέγεθος κάποιων ἀρχείων διευθέτησης. Ἐνας χρήστης μπορεί ἐπίσης νὰ ἀνήκει σὲ περισσότερες τῆς μίας ομίλους.

Κλάσεις σύνδεσης

Οἱ κλάσεις σύνδεσης (login classes) εἶναι μιὰ επέκταση στον μηχανισμό των ομίλων που παρέχουν πρόσθετη ευελιξία ὅταν προσαρμόζουμε τὸ σύστημα σὲ διαφορετικοὺς χρήστες.

Χρόνος ἀλλαγῆς κωδικοῦ

Ἐξ' ὀρισμοῦ τὸ FreeBSD δὲν ἐπιβάλλει στοὺς χρήστες νὰ ἀλλάζουν περιοδικῶς τὸν κωδικό τους. Μπορεῖτε νὰ τὸ ἐπιβάλετε αὐτό σὲ μιὰ ἀν'ἄνδρα β'ἄση, ἀναγκάζοντας κάποιους ἢ ὅλους τοὺς χρήστες νὰ ἀλλάζουν τὸν κωδικό τους ἀφοῦ ἔχει περᾶσει ἓνα συγκεκριμένο χρονικὸ διάστημα.

Χρόνος λήξης λογαριασμῶν

Ἐξ' ὀρισμοῦ στο FreeBSD δὲν λήγουν λογαριασμοί. Ἀν δημιουργήσετε λογαριασμοὺς που γνωρίζετε ὅτι ἔχουν περιορισμένη διάρκεια ζωῆς, γιὰ παρ'ἀδειγμα, σὲ ἓνα σχολεῖο ὅπου ἔχετε λογαριασμοὺς γιὰ τοὺς μαθητὲς, τότε μπορείτε νὰ ὀρίσετε πότε λήγει ὁ λογαριασμός. Ἀφοῦ ὁ χρόνος λήξης ἔχει περᾶσει, ὁ λογαριασμός δὲν μπορεί νὰ χρησιμοποιηθεῖ γιὰ τὴν σύνδεση στο σύστημα, ἀν καὶ οἱ φάκελοι τοῦ λογαριασμοῦ καὶ τὰ ἀρχεῖα θὰ παραμείνουν.

Πραγματικὸ ὄνομα χρήστη

Τὸ ὄνομα χρήστη ἀναγνωρίζει μοναδικῶς τὸν λογαριασμό στο FreeBSD, ἀλλὰ δὲν ἀντιπροσωπεύει ἀπαραίτητα τὸ πραγματικὸ ὄνομα τοῦ χρήστη. Αὐτὴ ἡ πληροφορία μπορεί νὰ συσχετιστεῖ με τὸν λογαριασμό.

Προσωπικὸς κατ'ἄλογος

Ὁ προσωπικὸς κατ'ἄλογος δείχνει τὴν πλήρη διαδρομὴ πρὸς ἓνα κατ'ἄλογο τοῦ συστήματος. Αὐτός εἶναι καὶ ὁ ἀρχικὸς κατ'ἄλογος τοῦ χρήστη, καὶ ἑκάστη φορὰ που συνδέεται στο σύστημα. Μιὰ

κοινὴ σύμβαση εἶναι νὰ μπαίνουν οἱ προσωπικοὶ κατ' ἄλογοι χρηστῶν στο `/home/username` ἢ στο `/usr/home/username`. Ο χρήστης θὰ ἀποθηκεύει τὰ προσωπικὰ του ἀρχεῖα καὶ τοὺς καταλόγους ποὺ δημιουργεῖ, μέσα στον προσωπικὸ του κατ' ἄλογο.

Κέλυφος χρήστη

Το κέλυφος παρέχει το ἐξ' ὀρισμοῦ περιβάλλον ποὺ οἱ χρήστες χρησιμοποιοῦν γιὰ νὰ ἀλληλεπιδροῦν με τὸ σύστημα. Ὑπάρχουν πολλὰ διαφορετικὰ εἶδη κελυφῶν, καὶ οἱ ἐμπειροὶ χρήστες θὰ ἔχουν τὶς δικές τους προτιμήσεις, οἱ οποίες μπορεῖ νὰ ἀντικατοπτρίζονται στὶς ρυθμίσεις τῶν λογαριασμῶν τους.

Ὑπάρχουν τρεῖς κύριοι τύποι λογαριασμῶν: ὁ υπερχρήστης (**superuser**), οἱ χρήστες συστήματος, καὶ οἱ λογαριασμοὶ χρηστῶν. Ο λογαριασμὸς υπερχρήστη, συνήθως ὀνομάζεται **root**, χρησιμοποιεῖται γιὰ τὴ διαχείριση τοῦ συστήματος χωρὶς περιορισμούς στὰ προνόμια. Οἱ χρήστες συστήματος τρέχουν υπηρεσίες. Τέλος, οἱ λογαριασμοὶ χρηστῶν χρησιμοποιοῦνται ἀπὸ πραγματικοὺς ἀνθρώπους, ποὺ συνδέονται, διαβάζουν **mail**, καὶ οὕτω καθεξῆς.

14.3 Ο Λογαριασμὸς Ὑπερχρήστη

Ο λογαριασμὸς υπερχρήστη, συνήθως καλεῖται **root**, εἶναι προρυθμισμένος γιὰ νὰ διευκολύνεται ἡ διαχείριση τοῦ συστήματος, καὶ δὲν θὰ πρέπει νὰ χρησιμοποιεῖται γιὰ καθημερινές ἐργασίες ὅπως ἀποστολὴ καὶ λήψη **mail**, γενικὴ ἐξερεύνηση τοῦ συστήματος, ἢ προγραμματισμὸς.

Αὐτὸ διότι ὁ υπερχρήστης, σὲ ἀντίθεση με τοὺς κανονικοὺς λογαριασμοὺς χρηστῶν, μπορεῖ νὰ λειτουργεῖ χωρὶς ὅρια, καὶ κακομεταχείριση τοῦ λογαριασμοῦ αὐτοῦ μπορεῖ νὰ ἔχει ὡς συνέπεια θεαματικὲς καταστροφές. Οἱ λογαριασμοὶ χρηστῶν δὲν μποροῦν νὰ καταστρέψουν τὸ σύστημα ἀπὸ λ' ἄθος, ἐπὶ εἶναι γενικὰ καλύτερα νὰ χρησιμοποιεῖτε κανονικοὺς λογαριασμοὺς χρηστῶν ὅποτε εἶναι δυνατόν, ἐκτὸς ἐὰν ἐιδικότερα χρειάζεστε τὰ ἐπιπλέον προνόμια.

Θὰ πρέπει πάντα νὰ ἐλέγχετε δύο καὶ τρεῖς φορές τὶς ἐντολές ποὺ δίνετε σαν υπερχρήστης, ἀφοῦ ἓνα ἐπιπλέον κενὸ ἢ ἓνας χαρακτήρας ποὺ λείπει, μπορεῖ νὰ σημαίνει ἀνεπανόρθωτη ἀπώλεια δεδομένων.

Ἐτσι, τὸ πρῶτο πράγμα ποὺ θὰ πρέπει νὰ κάνετε ἀφοῦ διαβάσετε αὐτὸ τὸ κεφάλαιο, εἶναι νὰ δημιουργήσετε ἓνα λογαριασμὸ χρήστη, χωρὶς προνόμια, γιὰ τὸν εαυτὸ σας γιὰ γενικὴ χρῆση ἀν δὲν τὸ ἔχετε κάνει ἤδη. Αὐτὸ ἰσχύει ἐξίσου ἐὰν τρέχετε ἓνα πολυ-χρηστικὸ ἢ μονο-χρηστικὸ μηχάνημα. Ἀργότερα σὲ αὐτὸ τὸ κεφάλαιο, θὰ συζητήσουμε πὼς νὰ δημιουργεῖτε πρόσθετους λογαριασμούς, καὶ πὼς νὰ ἀλλάζετε μεταξύ τοῦ κανονικοῦ χρήστη καὶ τοῦ υπερχρήστη.

14.4 Λογαριασμοὶ Συστήματος

Οἱ χρήστες συστήματος εἶναι αὐτοὶ ποὺ χρησιμοποιοῦνται γιὰ νὰ τρέχουν υπηρεσίες ὅπως τὸ **DNS**, **mail**, **web servers**, καὶ οὕτω καθεξῆς. Ο λόγος γιὰ αὐτὸ εἶναι ἡ ἀσφάλεια: ἀν ὅλες οἱ υπηρεσίες ἐτρέχαν με δικαιώματα υπερχρήστη, θὰ λειτουργοῦσαν χωρὶς περιορισμούς.

Παραδείγματα ἀπὸ χρήστες συστήματος εἶναι οἱ **daemon**, **operator**, **bind** (γιὰ τὸ **Domain Name Service**), **news**, καὶ **www**.

Ο **nobody** εἶναι ὁ γενικὸς, χωρὶς προνόμια, χρήστης συστήματος. Ὡστόσο, εἶναι σημαντικό νὰ ἔχετε κατ' ἄνω ὅτι ὅσο περισσότερες υπηρεσίες χρησιμοποιοῦν τὸν **nobody**, τόσο περισσότερα ἀρχεῖα καὶ

διεργασίες θα συσχετιστούν με αυτόν, και έτσι τόσο περισσότερο προνομιούχος γίνεται αυτός ο χρήστης.

14.5 Λογαριασμοί Χρηστών

Οι λογαριασμοί χρηστών είναι το πρωταρχικό μέσο πρόσβασης για πραγματικούς ανθρώπους στο σύστημα, και μέσω αυτών απομονώνεται ο κάθε χρήστης και το περιβάλλον εργασίας του, αποτρέποντας έτσι πιθανή καταστροφή του συστήματος ή άλλων χρηστών, και επιτρέποντας σε κάθε ένα να προσαρμόζει το δικό του περιβάλλον χωρίς να επηρεάζει τους άλλους.

Κάθε άτομο που έχει πρόσβαση στο σύστημά σας θα πρέπει να έχει ένα μοναδικό λογαριασμό χρήστη. Αυτό σας επιτρέπει να βρείτε ποιος κάνει τι, αποτρέπει ανθρώπους από το να πειράζουν τις ρυθμίσεις ο ένας του άλλου, ή να διαβάσει ο ένας τα mail του άλλου, και ούτω καθεξής.

Κάθε χρήστης μπορεί να στήσει το δικό του περιβάλλον ώστε να προσαρμόσει την χρήση του συστήματος, χρησιμοποιώντας εναλλακτικά κελύφη, συντ'ακτες, συνδυασμούς πλήκτρων και γλώσσας.

14.6 Τροποποιώντας Λογαριασμούς

Υπάρχει μια ποικιλία από διαφορετικές εντολές διαθέσιμες στο περιβάλλον UNIX για να χειριστείτε λογαριασμούς χρηστών. Οι πιο κοινές εντολές συνοψίζονται παρακάτω, ακολουθούμενες από λεπτομερή παραδείγματα της χρήσης τους.

Εντολή	Περιγραφή
<code>adduser(8)</code>	Ε προτεινόμενη εφαρμογή γραμμής εντολών για την προσθήκη νέων χρηστών.
<code>rmuser(8)</code>	Ε προτεινόμενη εφαρμογή γραμμής εντολών για την διαγραφή χρηστών.
<code>chpass(1)</code>	Ένα ευέλικτο εργαλείο για την αλλαγή πληροφοριών της β'ασης δεδομένων των χρηστών.
<code>passwd(1)</code>	Το απλό εργαλείο γραμμής εντολών για την αλλαγή των κωδικών των χρηστών.
<code>pw(8)</code>	Ένα δυνατό και ευέλικτο εργαλείο για την αλλαγή όλων των ρυθμίσεων των λογαριασμών των χρηστών.

14.6.1 `adduser`

Το `adduser(8)` είναι ένα απλό πρόγραμμα για να προσθέτετε νέους χρήστες. Δημιουργεί εγγραφές στα αρχεία συστήματος `passwd` και `group`. Δημιουργεί επίσης έναν προσωπικό κατάλογο για τον νέο χρήστη, αντιγράφει εκεί τα εξ' ορισμού αρχεία ρυθμίσεων ("dotfiles") από το `/usr/share/skel`, και μπορεί προαιρετικά να στείλει ένα μήνυμα καλωσορίσματος στον νέο χρήστη.

Διάγραμμα 14-1. Προσθέτοντας Ένα Χρήστη στο FreeBSD

```
# adduser
```

```
Username: jru
Full name: J. Random User
Uid (Leave empty for default):
Login group [jru]:
Login group is jru. Invite jru into other groups? []: wheel
Login class [default]:
Shell (sh csh tcsh zsh nologin) [sh]: zsh
Home directory [/home/jru]:
Home directory permissions (Leave empty for default):
Use password-based authentication? [yes]:
Use an empty password? (yes/no) [no]:
Use a random password? (yes/no) [no]:
Enter password:
Enter password again:
Lock out the account after creation? [no]:
Username      : jru
Password      : ****
Full Name     : J. Random User
Uid           : 1001
Class         :
Groups        : jru wheel
Home          : /home/jru
Shell         : /usr/local/bin/zsh
Locked        : no
OK? (yes/no): yes
adduser: INFO: Successfully added (jru) to the user database.
Add another user? (yes/no): no
Goodbye!
#
```

Όχι! Βυός: Ο κωδικός που πληκτρολογείτε δεν φαίνεται, ούτε εμφανίζονται αστερίσκοι. Φροντίστε να μην γρ'άψετε λ'άθος τον κωδικό.

14.6.2 rmuser

Μπορείτε να χρησιμοποιήσετε το **rmuser(8)** για να διαγράψετε εντελώς έναν χρήστη από το σύστημα. Ε **rmuser(8)** εκτελεί τα παρακάτω βήματα:

1. Διαγράφει την εγγραφή **crontab(1)** του χρήστη (αν υπ'αρχει).
2. Διαγράφει όποια εργασία **at(1)** ανήκει στον χρήστη.
3. Τερματίζει όλες τις διεργασίες που ανήκουν στον χρήστη.
4. Διαγράφει τον χρήστη από το τοπικό αρχείο κωδικών του συστήματος.
5. Διαγράφει τον προσωπικό κατ'αλολο του χρήστη (αν ανήκει στον χρήστη).
6. Διαγράφει τα εισερχόμενα αρχεία **mail** που ανήκουν στον χρήστη από το **/var/mail**.

7. Διαγράφει όλα τα αρχεία που ανήκουν στον χρήστη από τις προσωρινές περιοχές αποθήκευσης όπως το /tmp.
8. Τέλος, διαγράφει το όνομα χρήστη από όλες τις ομάδες στις οποίες ανήκει στο /etc/group.

Όχι!Βυός: Αν κατ'ά τη διαγραφή του χρήστη, υπ'άρχει ομάδα με το όνομα του η οποία δεν περιέχει άλλα μέλη, η ομάδα αυτή διαγράφεται, Ε συμπεριφορά αυτή είναι συμπληρωματική με την αντίστοιχη της **adduser(8)**, που δημιουργεί ομάδα με το όνομα του χρήστη κατ'ά τη δημιουργία του λογαριασμού.

Το **rmuser(8)** δεν μπορεί να χρησιμοποιηθεί για την διαγραφή των λογαριασμών υπερχρήστη, αφού αυτό είναι σχεδόν πάντα μια ένδειξη μαζικής καταστροφής.

Εξ' ορισμού, χρησιμοποιείται μια διαδραστική λειτουργία, που προσπαθεί να επιβεβαιώσει ότι σίγουρα γνωρίζετε τι πρόκειται να κάνετε.

Διάγραμμα 14-2. **rmuser** Διαδραστική Διαγραφή Λογαριασμού

```
# rmuser jru
Matching password entry:
jru*:1001:1001::0:0:J. Random User:/home/jru:/usr/local/bin/zsh
Is this the entry you wish to remove? y
Remove user's home directory (/home/jru)? y
Updating password file, updating databases, done.
Updating group file: trusted (removing group jru -- personal group is empty) done.
Removing user's incoming mail file /var/mail/jru: done.
Removing files belonging to jru from /tmp: done.
Removing files belonging to jru from /var/tmp: done.
Removing files belonging to jru from /var/tmp/vi.recover: done.
#
```

14.6.3 **chpass**

Το **chpass(1)** αλλάζει πληροφορίες της β'ασης δεδομένων του χρήστη όπως κωδικούς, κελύφη, και προσωπικές πληροφορίες.

Μόνο διαχειριστές του συστήματος, όπως ο υπερχρήστης, μπορεί να αλλάξει τις πληροφορίες άλλων χρηστών καθώς και τους κωδικούς με το **chpass(1)**.

Όταν δεν δίνονται επιλογές, εκτός από ένα προαιρετικό όνομα χρήστη, το **chpass(1)** εμφανίζει έναν συντ'ακτη που περιέχει τις πληροφορίες του χρήστη. Όταν ο χρήστης βγει από τον συντ'ακτη, η β'αση δεδομένων χρηστών ενημερώνεται με τις νέες πληροφορίες.

Όχι!Βυός: Κατ'ά την έξοδο από τον συντ'ακτη, αν δεν είστε ο υπερχρήστης, θα ερωτηθείτε για τον κωδικό σας.

Διάγραμμα 14-3. Διαδραστική **chpass** από τον Υπερχρήστη

```
#Changing user database information for jru.  
Login: jru  
Password: *  
Uid [#]: 1001  
Gid [# or name]: 1001  
Change [month day year]:  
Expire [month day year]:  
Class:  
Home directory: /home/jru  
Shell: /usr/local/bin/zsh  
Full Name: J. Random User  
Office Location:  
Office Phone:  
Home Phone:  
Other information:
```

Ο κανονικός χρήστης μπορεί να αλλάξει μόνο ένα μικρό υποσύνολο από αυτές τις πληροφορίες, και μόνο για τον εαυτό του.

Διάγραμμα 14-4. Διαδραστική **chpass** από Κανονικό Χρήστη

```
#Changing user database information for jru.  
Shell: /usr/local/bin/zsh  
Full Name: J. Random User  
Office Location:  
Office Phone:  
Home Phone:  
Other information:
```

Όχι! Βύθος: Οι **chfn(1)** και **chsh(1)** είναι απλ'α σύνδεσμοι στην **chpass(1)**, όπως είναι και οι **ypchpass(1)**, **ypchfn(1)**, και **ypchsh(1)**. Ε υποστήριξη **NIS** είναι αυτόματα, έτσι δεν είναι απαραίτητο να καθορίσετε το **yp** πριν την εντολή. Αν αυτό σας μπερδεύει, μην ανησυχείτε, το **NIS** θα καλυφθεί στο Εἰσαγωγή 30.

14.6.4 **passwd**

Το **passwd(1)** είναι ο συνηθής τρόπος να αλλάξετε το δικό σας κωδικό σαν χρήστης, ή τον κωδικό άλλου χρήστη σαν υπερχρήστης.

Όχι! Βύθος: Για να αποτραπούν τυχαίες ή μη εξουσιοδοτημένες αλλαγές, θα σας ζητηθεί ο παλιός κωδικός πριν ορίσετε νέο.

Διάγραμμα 14-5. Αλλάζοντας τον Κωδικό σας

```
% passwd
Changing local password for jru.
Old password:
New password:
Retype new password:
passwd: updating the database...
passwd: done
```

Διάγραμμα 14-6. Αλλάζοντας τον Κωδικό ἄλλου Χρήστη ως Υπερχρήστης

```
# passwd jru
Changing local password for jru.
New password:
Retype new password:
passwd: updating the database...
passwd: done
```

Όχι! Βύθος: Όσο για τις `chpass(1)`, `yppasswd(1)` είναι απλ᾽α σύνδεσμοι στην `passwd(1)`, ἔτσι το NIS λειτουργεί με οποιαδήποτε εντολή.

14.6.5 pw

Η `pw(8)` είναι μια λειτουργία της γραμμής εντολών για δημιουργία, διαγραφή, αλλαγή, και εμφάνιση χρηστών και ομάδων. Λειτουργεί ως `front end` για τα αρχεία χρηστών και ομάδων του συστήματος. Η `pw(8)` έχει ένα πολύ δυνατό σύνολο επιλογών γραμμής εντολών που την καθιστούν κατ'άλληλη για χρήση σε δέσμες εντολών (`scripts`) κελυφών, ἀλλ᾽α στους νέους χρήστες ίσως φανεί περισσότερο περίπλοκη από ότι οι ἄλλες εντολές που παρουσιάζονται εδώ.

14.7 Περιορίζοντας Χρήστες

Αν έχετε χρήστες, ίσως έχετε σκεφτεί να περιορίσετε την δυνατότητα χρήσης του συστήματος από αυτούς. Το FreeBSD παρέχει στο διαχειριστή αρκετούς τρόπους για να περιορίσει τους πόρους του συστήματος που μπορεί να χρησιμοποιήσει ένα άτομο. Αυτ᾽α τα όρια χωρίζονται σε δύο τμήματα: μερίδια δίσκου (`disk quotas`), και ἄλλα όρια πόρων.

Τα μερίδια δίσκου περιορίζουν την χρήση των δίσκων στους χρήστες, και παρέχουν έναν τρόπο γρήγορου ελέγχου αυτής της χρήσης χωρίς να υπολογίζονται από την αρχή κ᾽αθε φορά. Τα μερίδια συζητούνται στο **Όιθιά 19.15**.

Τα ἄλλα όρια πόρων περιλαμβάνουν τρόπους για περιορισμό χρήσης της CPU, της μνήμης, και ἄλλων πόρων που μπορεί να καταναλώσει ένα χρήστης. Τα όρια αυτ᾽α καθορίζονται χρησιμοποιώντας κλ᾽ασεις σύνδεσης και συζητούνται εδώ.

Οι κλᾶσεις σύνδεσης καθορίζονται στο `/etc/login.conf`. Οι ακριβείς έννοιες είναι πέρα από τον σκοπό αυτού του τμήματος, ἀλλᾶ περιγράφονται με λεπτομέρεια στην σελίδα `login.conf(5)` του `manual`. Είναι αρκετό να πούμε ότι κᾶθε χρήστης ανήκει σε μία κλᾶση σύνδεσης (την `default` ἐξ᾽ ορισμού), και ότι κᾶθε κλᾶση σύνδεσης ἔχει ἓνα σύνολο ἀπὸ δυνατότητες σύνδεσης που σχετίζονται με αυτήν. Μια δυνατότητα σύνδεσης καθορίζεται ἀπὸ ἓνα ζεύγος `name=value`, ὅπου `name` είναι ἓνα γνωστὸ ἀναγνωριστικὸ και `value` είναι μια ἐπιλεγμένη τιμὴ που θα χρησιμοποιηθεῖ σύμφωνα με τὸ ὄνομα. Το στήσιμο κλᾶσεων σύνδεσης και δυνατοτήτων είναι μια μᾶλλον ἀπλή διαδικασία και περιγράφεται ἐπίσης στο `login.conf(5)`.

Ὁγίαβυός: Το σύστημα συνήθως δεν διαβᾶζει ἀπευθείας τὸ ἀρχεῖο ρυθμίσεων στο `/etc/login.conf`, ἀλλᾶ τὸ ἀρχεῖο βᾶσης δεδομένων `/etc/login.conf.db` τὸ ὁποῖο παρέχει γρηγορότερες ἀναζητήσεις. Για να δημιουργήσουμε τὸ `/etc/login.conf.db` ἀπὸ τὸ `/etc/login.conf`, ἐκτελούμε τὴν παρακᾶτω ἐντολή:

```
# cap_mkdb /etc/login.conf
```

Τὰ ὅρια πόρων είναι διαφορετικᾶ ἀπὸ τις ἀπλές δυνατότητες σύνδεσης για δύο λόγους. Πρῶτα, για κᾶθε ὅριο, ὑπᾶρχει ἓνα μεταβλητὸ (τρέχον) και ἓνα μόνιμο ὅριο. Ἐνα μεταβλητὸ ὅριο μπορεί να ἀλλᾶξει ἀπὸ τὸν χρήστη ἢ τὴν ἐφαρμογή, ἀλλᾶ δεν μπορεί να είναι ὑψηλότερο ἀπὸ τὸ μόνιμο ὅριο. Το τελευταῖο μπορεί να ἐλαττωθεῖ ἀπὸ τὸν χρήστη, ἀλλᾶ ποτέ να ἀυξηθεῖ. Δεύτερον, τὰ περισσότερα ὅρια πόρων ἐφαρμόζονται ἀν᾽ ἓνα συγκεκριμένο χρήστη, ὄχι στὸν χρήστη συνολικᾶ. Σημειώστε, ὅμως, ὅτι αὐτές οι διαφορές είναι υποχρεωτικές ἀπὸ τὸν συγκεκριμένο χειρισμὸ των ὁρίων, ὄχι ἀπὸ τὴν υλοποίηση τὸν πλαισίου των δυνατοτήτων σύνδεσης (δηλαδή, δεν είναι ὄντως μια ἐιδική περίπτωση των δυνατοτήτων σύνδεσης).

Και ἐτσι, χωρίς πρόσθετη φασαρία, παρακᾶτω είναι τὰ πιο συχνᾶ χρησιμοποιούμενα ὅρια πόρων (τὰ ὑπόλοιπα, μαζί με ὅλες τις ἄλλες δυνατότητες σύνδεσης, μπορείτε να τὰ βρεῖτε στο `login.conf(5)`).

`coredumpsize`

Τὸ ὅριο στο μέγεθος ἐνὸς ἀρχείου `core` που δημιουργεῖται ἀπὸ ἓνα πρόγραμμα, είναι για προφανεῖς λόγους, ἐξαρτώμενο ἀπὸ ἄλλα ὅρια τῆς χρήσης τὸν δίσκου (π.χ., `filesize`, ἢ μερίδια δίσκου). Παρ᾽ ὅλα αὐτᾶ, χρησιμοποιεῖται συχνᾶ σαν μία λιγότερο ἀυστηρὴ μέθοδο ἐλέγχου τῆς κατανᾶλωσης χώρου τὸν δίσκου: ἀφού οι χρήστες δεν δημιουργοῦν ἀρχεῖα `core` ἀπὸ μόνοι τους, και συχνᾶ δεν τὰ διαγράφουν, ὀρίζοντας τὸ `coredumpsize` μπορεί να τους γλυτώσει ἀπὸ πρόωρο τέλος ἀποθηκευτικοῦ χώρου, ἀν για παρᾶδειγμα καταρρεύσει ἓνα μεγᾶλο πρόγραμμα (ὅπως π.χ. τὸ **emacs**).

`cputime`

Αὐτὸ είναι τὸ μέγιστο ποσὸ χρόνου τῆς **CPU** που μπορεί να καταναλώσει ἓνας χρήστης ἢ μια διεργασία. Διεργασίες που υπερβαίνουν αὐτὸ τὸ ὅριο θα τερματιστοῦν ἀπὸ τὸν πυρήνα.

Ὁγίαβυός: Αὐτὸ είναι ἓνα ὅριο στὸν χρόνο τῆς **CPU** που καταναλώνεται, ὄχι στὸ ποσοστὸ τῆς **CPU** ὅπως ἐμφανίζεται σε κᾶποια πεδία ἀπὸ τις `top(1)` και `ps(1)`. Ὁριο στο ποσοστὸ, μέχρι τὴ στιγμή που γρᾶφονται αὐτές οι γραμμές, δεν είναι δυνατό, και μᾶλλον θα είναι ἄχρηστο: ἓνας μεταγλωττιστής—πιθανότατα μια ἐγκυρη ἐργασία— μπορεί εύκολα να χρησιμοποιήσει σχεδὸν τὸ 100% μιας **CPU** για κᾶποιο χρόνο.

filesize

Αυτό είναι το μέγιστο μέγεθος ενός αρχείου που μπορεί να κατέχει ένας χρήστης. Σε αντίθεση με τα μερίδια δίσκου, αυτό το όριο επιβάλλεται σε κ'αθε αρχείο χωριστ'α, όχι στο σύνολο όλων των αρχείων που κατέχει ένας χρήστης.

maxproc

Αυτό είναι ο μέγιστος αριθμός διεργασιών που μπορεί να εκτελεί ένας χρήστης. Περιλαμβάνει με τον ίδιο τρόπο διεργασίες τόσο παρασκηνίου όσο και προσκηνίου. Για προφανείς λόγους, δεν μπορεί να είναι μεγαλύτερος από το όριο του συστήματος που ορίζεται από το kern.maxproc sysctl(8). Επίσης σημειώστε ότι θέτοντας πολύ μικρή τιμή, μπορεί να παρεμποδίσετε την παραγωγικότητα ενός χρήστη: είναι συχν'α χρήσιμο να συνδέεται κ'αποιος πολλαπλές φορές ή να εκτελεί διοχετεύσεις (pipelines). Κ'αποιες εργασίες, όπως η μεταγλώττιση ενός μεγ'αλου προγρ'αμματος, δημιουργούν επίσης πολλές διεργασίες (π.χ. make(1), cc(1), και 'αλλοι ενδι'αμεσοι προεπεξεργαστές).

memorylocked

Αυτό είναι το μέγιστο ποσό μνήμης που μπορεί να ζητήσει μια διεργασία να κλειδωθεί στην κύρια μνήμη (π.χ., βλέπε mlock(2)). Κ'αποια κρίσιμα προγρ'αμματα του συστήματος, όπως το amd(8), κλειδώνουν στην κύρια μνήμη έτσι ώστε στην περίπτωση που αντιμετατεθούν, δεν συνεισφέρουν στην επιβ'αρυνση του συστήματος σε περίπτωση προβλήματος.

memoryuse

Αυτό είναι το μέγιστο μέγεθος μνήμης που μπορεί μια διεργασία να καταναλώσει σε κ'αθε χρονική στιγμή. Περιλαμβάνει συνολικ'α την κύρια μνήμη και την χρήση της αντιμετ'αθεσης (swap). Δεν πρόκειται για κ'αποιο συνολικό όριο για τον περιορισμό της καταν'αλωσης της μνήμης, αλλά είναι μια καλή αρχή.

openfiles

Αυτός είναι ο μέγιστος αριθμός αρχείων που μπορεί να έχει ανοικτ'α μια διεργασία. Στο FreeBSD, τα αρχεία επίσης χρησιμοποιούνται για να απεικονίσουν υποδοχές (sockets) και καν'αλια IPC. Προσέξτε λοιπόν να μην θέσετε αυτό το όριο πολύ χαμηλ'α. Το συνολικό όριο του συστήματος καθορίζεται από το kern.maxfiles sysctl(8).

sbsize

Αυτό είναι το ὄριο της μνήμης δικτύου, και ἄρα των `mbufs`, που μπορεί να καταναλώσει ἕνας χρήστης. Ξεκίνησε ως ἀπάντηση σε μια παλιὰ `DoS` ἐπίθεση η οποία δημιουργοῦσε πολλὰ `sockets`, ἀλλὰ μπορεί να χρησιμοποιηθεῖ γενικῶς για τον περιορισμό των επικοινωνιῶν δικτύου.

`stacksize`

Αυτό είναι το μέγιστο ὄριο που μπορεί να μεγαλώσει η στοίβα μιας διεργασίας. Από μόνο του δεν είναι αρκετό για να περιοριστεί το μέγεθος μνήμης που μπορεί να χρησιμοποιήσει ἕνα πρόγραμμα. Συνεπῶς, πρέπει να χρησιμοποιεῖται σε συνδυασμό με ἄλλα ὅρια.

Υπάρχουν μερικῶς ἀκόμα πρῶταγματα που πρέπει να θυμᾶστε ὅταν θέτετε ὅρια σε πόρους. Παρακάτω είναι μερικές γενικές συμβουλές, προτάσεις, και διᾶφορα σχόλια.

- Οι διεργασίες που ξεκινούν στην ἐκκίνηση του συστήματος ἀπὸ το `/etc/passwd` ἐκχωροῦνται στην κλᾶση σύνδεσης `daemon`.
- Ἀν και το `/etc/login.conf` που ἐρχεται με το σύστημα είναι μια καλὴ πηγὴ λογικῶν τιμῶν για τα περισσότερα ὅρια, μόνο εσείς, ο διαχειριστής, μπορεί να ξέρετε τι είναι κατ᾽ἀλληλο για το σύστημα σας. Θέτοντας ἕνα ὄριο πολὺ ψηλὰ μπορεί να διευκολύνετε την κατ᾽ἀχρηση του συστήματος σας, ἐνῶ θέτοντας το πολὺ χαμηλὰ μπορεί να περιορίσετε την παραγωγικότητα.
- Στους χρήστες του `X Window System (X11)` θα πρέπει μᾶλλον να παραχωρηθοῦν περισσότεροι πόροι ἀπὸ ὅτι σε ἄλλους χρήστες. Το `X11` ἀπὸ μόνο του καταναλώνει πολλοὺς πόρους, ἀλλὰ ἐπίσης ἐνθαρρύνει τους χρήστες να τρέχουν περισσότερα προγράμματα ταυτόχρονα.
- Θυμηθεῖτε ὅτι πολλὰ ὅρια ἐφαρμόζονται σε κᾶθε διεργασία χωριστῶς, ὄχι στον χρήστη συνολικῶς. Για παράδειγμα, θέτοντας `openfiles` σε 50 σημαίνει ὅτι κᾶθε διεργασία που ἐκτελεῖ ο χρήστης μπορεί να ἀνοίξει ἕως 50 ἀρχεῖα. Ἐτσι, ο συνολικὸς ἀριθμὸς ἀρχείων που μπορεί να ἀνοίξει ο χρήστης είναι η τιμὴ του `openfiles` πολλαπλασιαζόμενη με την τιμὴ του `maxproc`. Αυτό ἐπίσης ἰσχύει για την κατανάλωση μνήμης.

Για περισσότερες πληροφορίες στα ὅρια πόρων και τις κλᾶσεις σύνδεσης και των δυνατοτήτων γενικῶς, παρακαλοῦμε συμβουλευτεῖτε τις σχετικές σελίδες του ἐγχειριδίου: `cap_mkdb(1)`, `getrlimit(2)`, `login.conf(5)`.

14.8 Ομάδες

Μία ομάδα είναι ἀπλῶς μία λίστα χρηστῶν. Οι ομάδες ἀναγνωρίζονται ἀπὸ το ὄνομά τους και το `GID (Group ID)`. Στο `FreeBSD` (και στα περισσότερα ἄλλα ὅμοια `UNIX` συστήματα), οι δύο παράγοντες που ο πυρήνας χρησιμοποιεῖ για να ἀποφασίσει ἀν μία διεργασία ἐπιτρέπεται να κᾶνει κᾶτι είναι το `ID` του χρήστη της και η λίστα με τις ομάδες που ἀνήκει. Σε ἀντίθεση με το `ID` του χρήστη, μια διεργασία ἔχει μια λίστα με τις ομάδες που σχετίζονται με αὐτήν. Μπορεῖ να ἀκούσετε κᾶποια πρῶταγματα να ἀναφέρονται στο “`group ID`” ενός χρήστη ἢ μιας διεργασίας. Τις περισσότερες φορές, αὐτὸ σημαίνει ἀπλῶς την πρώτη ομάδα της λίστας.

Ἡ ἀντιστοίχιση του ονόματος της ομάδας στο `ID` της ομάδας βρίσκεται στο `/etc/group`. Αὐτὸ είναι ἕνα ἀρχεῖο ἀπλού κειμένου με τέσσερα πεδία χωρισμένα με κόμματα. Το πρώτο πεδίο είναι το ὄνομα της ομάδας, το δεύτερο είναι ο κρυπτογραφημένος κωδικός, το τρίτο το `ID` της ομάδας, και το τέταρτο η λίστα των μελῶν, χωρισμένη με κόμματα. Μπορεῖτε να την ἐπεξεργαστεῖτε ἄφοβα με το χέρι

(θεωρώντας, φυσικά, ότι δεν κάνετε συντακτικά λάθη!). Για μια πιο ολοκληρωμένη περιγραφή της σύνταξης, δείτε την σελίδα `manual group(5)`.

Αν δεν θέλετε να επεξεργαστείτε το `/etc/group` με το χέρι, μπορείτε να χρησιμοποιήσετε την `pw(8)` εντολή για να προσθέσετε και να επεξεργαστείτε ομάδες. Για παράδειγμα, για να προσθέσετε μια ομάδα που λέγεται `teamtwo` και μετά να επιβεβαιώσετε ότι υπάρχει, μπορείτε να χρησιμοποιήσετε:

Διάγραμμα 14-7. Προσθέτοντας μια Ομάδα Χρησιμοποιώντας το `pw(8)`

```
# pw groupadd teamtwo
# pw groupshow teamtwo
teamtwo:*:1100:
```

Ο αριθμός 1100 παραπάνω είναι το ID της ομάδας `teamtwo`. Αυτή την στιγμή, η `teamtwo` δεν έχει μέλη, και γι' αυτό είναι μάλλον άχρηστη. Ας το αλλάξουμε αυτό προσκαλώντας τον `jru` στην ομάδα `teamtwo`.

Διάγραμμα 14-8. Καθορισμός της Λίστας Μελών μιας Ομάδας με Χρήση του `pw(8)`

```
# pw groupmod teamtwo -M jru
# pw groupshow teamtwo
teamtwo:*:1100:jru
```

Επαμέτρος στην επιλογή `-M` είναι μια λίστα χρηστών που πρόκειται να γίνουν μέλη της ομάδας, χωρισμένη με κόμματα. Από τα προηγούμενα τμήματα, γνωρίζουμε ότι και το αρχείο κωδικών (password file) περιέχει επίσης μια ομάδα για κάθε χρήστη. Ο χρήστης εισάγεται αυτόματα (από το σύστημα) ως μέλος της ομάδας αυτής. Ο χρήστης δεν θα εμφανίζεται ως μέλος της αρχικής αυτής ομάδας όταν χρησιμοποιείται η επιλογή `groupshow` με την `pw(8)`, αλλά θα εμφανίζεται όταν η πληροφορία αναζητείται μέσω της `id(1)` ή παρόμοιου εργαλείου. Με άλλα λόγια, η `pw(8)` χειρίζεται μόνο το αρχείο `/etc/group`, και δεν θα προσπαθήσει ποτέ να διαβάσει πρόσθετα δεδομένα από το `/etc/passwd`.

Διάγραμμα 14-9. Προσθήκη Νέου Μέλους στην Ομάδα με Χρήση της `pw(8)`

```
# pw groupmod teamtwo -m db
# pw groupshow teamtwo
teamtwo:*:1100:jru,db
```

Επαμέτρος στην επιλογή `-m` είναι μια λίστα χρηστών (χωρισμένη με κόμματα) που πρόκειται να προστεθούν στα υπάρχοντα μέλη της ομάδας. Σε αντίθεση με το προηγούμενο παράδειγμα, οι χρήστες αυτοί προστίθενται στην ομάδα, και δεν αντικαθιστούν τους χρήστες που ήδη ανήκουν σε αυτή.

Διάγραμμα 14-10. Χρησιμοποιώντας την `id(1)` για Προσδιορισμό Μελών μιας Ομάδας

```
% id jru
uid=1001(jru) gid=1001(jru) groups=1001(jru), 1100(teamtwo)
```

Όπως μπορείτε να δείτε, ο `jru` είναι μέλος των ομάδων `jru` και `teamtwo`.

Για περισσότερες πληροφορίες σχετικά με την pw(8), δείτε την σελίδα **manual**, και για περισσότερες πληροφορίες σχετικά με την μορφοποίηση του `/etc/group`, συμβουλευτείτε την σελίδα **manual group(5)**.

Όχι αερόαέο

1. Εκτός φυσικά αν συνδέσουμε πολλαπλά τερματικά, αλλά θα μιλήσουμε για αυτό στο Έκδοση 27.
2. Είναι δυνατόν να χρησιμοποιήσετε UID/GIDs όσο μέγιστα όσο το 4294967295, αλλά τέτοια IDs μπορεί να προκαλέσουν σοβαρά προβλήματα με λογισμικό που κάνει υποθέσεις σχετικά με τις τιμές των IDs.

Κεφάλαιο 15 Ασφάλεια

Το μεγαλύτερο μέρος αυτού του κεφαλαίου προέρχεται από την σελίδα του *manual* της *security*(7) από τον *Matthew Dillon*.

15.1 Σύνοψη

Το κεφάλαιο αυτό παρέχει μια βασική εισαγωγή στις έννοιες της ασφάλειας συστήματος, κ'αποious γενικ'α καλούς κανόνες, και ορισμένα προχωρημένα θέματα σχετικ'α με το FreeBSD. Αρκετ'α από τα θέματα που καλύπτονται εδώ, μπορούν να εφαρμοστούν το ίδιο καλ'α τόσο στο ίδιο το σύστημα, όσο και για ασφάλεια μέσω Internet. Το Internet δεν είναι πλέον ένα "φιλικό" μέρος στο οποίο καθένας θέλει να είναι ο ευγενικός σας γείτονας. Ε αν'αγκη ασφάλισης του συστήματος σας είναι επιτακτική για να προστατέψετε τα δεδομένα σας, την πνευματική σας ιδιοκτησία, το χρόνο σας, και πολλ'α περισσότερα από τα χέρια των χ'ακερς και των ομοίων τους.

Το FreeBSD παρέχει μια σειρά από βοηθητικ'α προγράμματα και μηχανισμούς για να εξασφαλίσει την ακεραιότητα και την ασφάλεια του συστήματος σας και του δικτύου.

Αφού διαβάσετε αυτό το κεφάλαιο, θα ξέρετε:

- Βασικές έννοιες για την ασφάλεια, σε σχέση με το FreeBSD.
- Στοιχεία σχετικ'α με τους διάφορους μηχανισμούς κρυπτογράφησης που είναι διαθέσιμοι στο FreeBSD, όπως το DES και το MD5.
- Πως να ρυθμίσετε το σύστημα σας για κωδικούς μιας χρήσης.
- Πως να ρυθμίσετε TCP Wrappers για χρήση με την *inetd*.
- Πως να ρυθμίσετε τον **KerberosIV** σε FreeBSD εκδόσεις πριν τη 5.0.
- Πως να ρυθμίσετε τον **Kerberos5** στο FreeBSD.
- Πως να ρυθμίσετε το IPsec και να δημιουργήσετε ένα VPN μεταξύ μηχανημάτων FreeBSD/Windows.
- Πως να ρυθμίσετε και να χρησιμοποιήσετε την κατ'α FreeBSD υλοποίηση SSH του **OpenSSH**
- Τι είναι τα ACLs στο σύστημα αρχείων και πως να τα χρησιμοποιήσετε.
- Πως να χρησιμοποιήσετε το βοηθητικό πρόγραμμα **Portaudit** για να ελέγξετε λογισμικό τρίτου κατασκευαστή που έχει εγκατασταθεί μέσω της συλλογής Ports.
- Πως να χρησιμοποιήσετε τις δημοσιεύσεις security advisories του FreeBSD.
- Θα έχετε μια ιδέα για το τι είναι το Process Accounting και πως να το ενεργοποιήσετε στο FreeBSD.

Πριν διαβάσετε αυτό το κεφάλαιο, θα πρέπει:

- Να κατανοείτε βασικές έννοιες του FreeBSD και του Internet.

Πρόσθετα θέματα σχετικ'α με την ασφάλεια καλύπτονται σε ολόκληρο το βιβλίο. Για παράδειγμα, ο Υποχρεωτικός Έλεγχος Πρόσβασης συζητείται στο *Εκδόσεις 15* και τα Internet Firewalls συζητούνται στο *Εκδόσεις 31*.

15.2 Introduction

Security is a function that begins and ends with the system administrator. While all BSD UNIX multi-user systems have some inherent security, the job of building and maintaining additional security mechanisms to keep those users “honest” is probably one of the single largest undertakings of the sysadmin. Machines are only as secure as you make them, and security concerns are ever competing with the human necessity for convenience. UNIX systems, in general, are capable of running a huge number of simultaneous processes and many of these processes operate as servers — meaning that external entities can connect and talk to them. As yesterday’s mini-computers and mainframes become today’s desktops, and as computers become networked and inter-networked, security becomes an even bigger issue.

System security also pertains to dealing with various forms of attack, including attacks that attempt to crash, or otherwise make a system unusable, but do not attempt to compromise the `root` account (“break root”). Security concerns can be split up into several categories:

1. Denial of service attacks.
2. User account compromises.
3. Root compromise through accessible servers.
4. Root compromise via user accounts.
5. Backdoor creation.

A denial of service attack is an action that deprives the machine of needed resources. Typically, DoS attacks are brute-force mechanisms that attempt to crash or otherwise make a machine unusable by overwhelming its servers or network stack. Some DoS attacks try to take advantage of bugs in the networking stack to crash a machine with a single packet. The latter can only be fixed by applying a bug fix to the kernel. Attacks on servers can often be fixed by properly specifying options to limit the load the servers incur on the system under adverse conditions. Brute-force network attacks are harder to deal with. A spoofed-packet attack, for example, is nearly impossible to stop, short of cutting your system off from the Internet. It may not be able to take your machine down, but it can saturate your Internet connection.

A user account compromise is even more common than a DoS attack. Many sysadmins still run standard **telnetd**, **rlogind**, **rshd**, and **ftpd** servers on their machines. These servers, by default, do not operate over encrypted connections. The result is that if you have any moderate-sized user base, one or more of your users logging into your system from a remote location (which is the most common and convenient way to login to a system) will have his or her password sniffed. The attentive system admin will analyze his remote access logs looking for suspicious source addresses even for successful logins.

One must always assume that once an attacker has access to a user account, the attacker can break `root`. However, the reality is that in a well secured and maintained system, access to a user account does not necessarily give the attacker access to `root`. The distinction is important because without access to `root` the attacker cannot generally hide his tracks and may, at best, be able to do nothing more than mess with the user’s files, or crash the machine. User account compromises are very common because users tend not to take the precautions that sysadmins take.

System administrators must keep in mind that there are potentially many ways to break `root` on a machine. The attacker may know the `root` password, the attacker may find a bug in a root-run server and be able to break `root` over a network connection to that server, or the attacker may know of a bug in a `suid-root` program that allows the attacker to break `root` once he has broken into a user’s account. If an attacker has found a way to break `root` on a machine, the attacker may not have a need to install a backdoor. Many of the `root` holes found and closed to date involve a considerable amount of work by the attacker to cleanup after himself, so most attackers install backdoors. A backdoor provides the attacker with a way to easily regain `root` access to the system, but it also gives the smart

system administrator a convenient way to detect the intrusion. Making it impossible for an attacker to install a backdoor may actually be detrimental to your security, because it will not close off the hole the attacker found to break in the first place.

Security remedies should always be implemented with a multi-layered “onion peel” approach and can be categorized as follows:

1. Securing `root` and staff accounts.
2. Securing `root`-run servers and `suid/sgid` binaries.
3. Securing user accounts.
4. Securing the password file.
5. Securing the kernel core, raw devices, and file systems.
6. Quick detection of inappropriate changes made to the system.
7. Paranoia.

The next section of this chapter will cover the above bullet items in greater depth.

15.3 Securing FreeBSD

Command vs. Protocol: Throughout this document, we will use **bold** text to refer to an application, and a `monospaced` font to refer to specific commands. Protocols will use a normal font. This typographical distinction is useful for instances such as `ssh`, since it is a protocol as well as command.

The sections that follow will cover the methods of securing your FreeBSD system that were mentioned in the last section of this chapter.

15.3.1 Securing the `root` Account and Staff Accounts

First off, do not bother securing staff accounts if you have not secured the `root` account. Most systems have a password assigned to the `root` account. The first thing you do is assume that the password is *always* compromised. This does not mean that you should remove the password. The password is almost always necessary for console access to the machine. What it does mean is that you should not make it possible to use the password outside of the console or possibly even with the `su(1)` command. For example, make sure that your `ptys` are specified as being insecure in the `/etc/ttys` file so that direct `root` logins via `telnet` or `rlogin` are disallowed. If using other login services such as **sshd**, make sure that direct `root` logins are disabled there as well. You can do this by editing your `/etc/ssh/sshd_config` file, and making sure that `PermitRootLogin` is set to `NO`. Consider every access method — services such as FTP often fall through the cracks. Direct `root` logins should only be allowed via the system console.

Of course, as a sysadmin you have to be able to get to `root`, so we open up a few holes. But we make sure these holes require additional password verification to operate. One way to make `root` accessible is to add appropriate staff accounts to the `wheel` group (in `/etc/group`). The staff members placed in the `wheel` group are allowed to `su` to `root`. You should never give staff members native `wheel` access by putting them in the `wheel` group in their password entry. Staff accounts should be placed in a `staff` group, and then added to the `wheel` group via the

`/etc/group` file. Only those staff members who actually need to have `root` access should be placed in the `wheel` group. It is also possible, when using an authentication method such as Kerberos, to use Kerberos' `.k5login` file in the `root` account to allow a `ksu(1)` to `root` without having to place anyone at all in the `wheel` group. This may be the better solution since the `wheel` mechanism still allows an intruder to break `root` if the intruder has gotten hold of your password file and can break into a staff account. While having the `wheel` mechanism is better than having nothing at all, it is not necessarily the safest option.

An indirect way to secure staff accounts, and ultimately `root` access is to use an alternative login access method and do what is known as “starring” out the encrypted password for the staff accounts. Using the `vipw(8)` command, one can replace each instance of an encrypted password with a single “*” character. This command will update the `/etc/master.passwd` file and user/password database to disable password-authenticated logins.

A staff account entry such as:

```
foobar:R9DT/Fa1/LV9U:1000:1000::0:0:Foo Bar:/home/foobar:/usr/local/bin/tcsh
```

Should be changed to this:

```
foobar:*:1000:1000::0:0:Foo Bar:/home/foobar:/usr/local/bin/tcsh
```

This change will prevent normal logins from occurring, since the encrypted password will never match “*”. With this done, staff members must use another mechanism to authenticate themselves such as `kerberos(1)` or `ssh(1)` using a public/private key pair. When using something like Kerberos, one generally must secure the machines which run the Kerberos servers and your desktop workstation. When using a public/private key pair with `ssh`, one must generally secure the machine used to login *from* (typically one's workstation). An additional layer of protection can be added to the key pair by password protecting the key pair when creating it with `ssh-keygen(1)`. Being able to “star” out the passwords for staff accounts also guarantees that staff members can only login through secure access methods that you have set up. This forces all staff members to use secure, encrypted connections for all of their sessions, which closes an important hole used by many intruders: sniffing the network from an unrelated, less secure machine.

The more indirect security mechanisms also assume that you are logging in from a more restrictive server to a less restrictive server. For example, if your main box is running all sorts of servers, your workstation should not be running any. In order for your workstation to be reasonably secure you should run as few servers as possible, up to and including no servers at all, and you should run a password-protected screen blanker. Of course, given physical access to a workstation an attacker can break any sort of security you put on it. This is definitely a problem that you should consider, but you should also consider the fact that the vast majority of break-ins occur remotely, over a network, from people who do not have physical access to your workstation or servers.

Using something like Kerberos also gives you the ability to disable or change the password for a staff account in one place, and have it immediately affect all the machines on which the staff member may have an account. If a staff member's account gets compromised, the ability to instantly change his password on all machines should not be underrated. With discrete passwords, changing a password on N machines can be a mess. You can also impose re-passwording restrictions with Kerberos: not only can a Kerberos ticket be made to timeout after a while, but the Kerberos system can require that the user choose a new password after a certain period of time (say, once a month).

15.3.2 Securing Root-run Servers and SUID/SGID Binaries

The prudent sysadmin only runs the servers he needs to, no more, no less. Be aware that third party servers are often the most bug-prone. For example, running an old version of **imapd** or **popper** is like giving a universal `root` ticket out to the entire world. Never run a server that you have not checked out carefully. Many servers do not need to be run as `root`. For example, the **ntalk**, **comsat**, and **finger** daemons can be run in special user *sandboxes*. A sandbox

is not perfect, unless you go through a large amount of trouble, but the onion approach to security still stands: If someone is able to break in through a server running in a sandbox, they still have to break out of the sandbox. The more layers the attacker must break through, the lower the likelihood of his success. Root holes have historically been found in virtually every server ever run as `root`, including basic system servers. If you are running a machine through which people only login via `sshd` and never login via `telnetd` or `rshd` or `rlogind`, then turn off those services!

FreeBSD now defaults to running `ntalkd`, `comsat`, and `finger` in a sandbox. Another program which may be a candidate for running in a sandbox is `named(8)`. `/etc/defaults/rc.conf` includes the arguments necessary to run `named` in a sandbox in a commented-out form. Depending on whether you are installing a new system or upgrading an existing system, the special user accounts used by these sandboxes may not be installed. The prudent sysadmin would research and implement sandboxes for servers whenever possible.

There are a number of other servers that typically do not run in sandboxes: `sendmail`, `popper`, `imapd`, `ftpd`, and others. There are alternatives to some of these, but installing them may require more work than you are willing to perform (the convenience factor strikes again). You may have to run these servers as `root` and rely on other mechanisms to detect break-ins that might occur through them.

The other big potential `root` holes in a system are the `suid-root` and `sgid` binaries installed on the system. Most of these binaries, such as `rlogin`, reside in `/bin`, `/sbin`, `/usr/bin`, or `/usr/sbin`. While nothing is 100% safe, the system-default `suid` and `sgid` binaries can be considered reasonably safe. Still, `root` holes are occasionally found in these binaries. A `root` hole was found in `xlib` in 1998 that made `xterm` (which is typically `suid`) vulnerable. It is better to be safe than sorry and the prudent sysadmin will restrict `suid` binaries, that only staff should run, to a special group that only staff can access, and get rid of (`chmod 000`) any `suid` binaries that nobody uses. A server with no display generally does not need an `xterm` binary. `Sgid` binaries can be almost as dangerous. If an intruder can break an `sgid-kmem` binary, the intruder might be able to read `/dev/kmem` and thus read the encrypted password file, potentially compromising any passworded account. Alternatively an intruder who breaks group `kmem` can monitor keystrokes sent through `ptys`, including `ptys` used by users who login through secure methods. An intruder that breaks the `tty` group can write to almost any user's `tty`. If a user is running a terminal program or emulator with a keyboard-simulation feature, the intruder can potentially generate a data stream that causes the user's terminal to echo a command, which is then run as that user.

15.3.3 Securing User Accounts

User accounts are usually the most difficult to secure. While you can impose draconian access restrictions on your staff and “star” out their passwords, you may not be able to do so with any general user accounts you might have. If you do have sufficient control, then you may win out and be able to secure the user accounts properly. If not, you simply have to be more vigilant in your monitoring of those accounts. Use of `ssh` and Kerberos for user accounts is more problematic, due to the extra administration and technical support required, but still a very good solution compared to a encrypted password file.

15.3.4 Securing the Password File

The only sure fire way is to star out as many passwords as you can and use `ssh` or Kerberos for access to those accounts. Even though the encrypted password file (`/etc/spwd.db`) can only be read by `root`, it may be possible for an intruder to obtain read access to that file even if the attacker cannot obtain `root-write` access.

Your security scripts should always check for and report changes to the password file (see the Checking file integrity section below).

15.3.5 Securing the Kernel Core, Raw Devices, and File systems

If an attacker breaks `root` he can do just about anything, but there are certain conveniences. For example, most modern kernels have a packet sniffing device driver built in. Under FreeBSD it is called the `bpf` device. An intruder will commonly attempt to run a packet sniffer on a compromised machine. You do not need to give the intruder the capability and most systems do not have the need for the `bpf` device compiled in.

But even if you turn off the `bpf` device, you still have `/dev/mem` and `/dev/kmem` to worry about. For that matter, the intruder can still write to raw disk devices. Also, there is another kernel feature called the module loader, `kldload(8)`. An enterprising intruder can use a KLD module to install his own `bpf` device, or other sniffing device, on a running kernel. To avoid these problems you have to run the kernel at a higher secure level, at least `securelevel 1`. The `securelevel` can be set with a `sysctl` on the `kern.securelevel` variable. Once you have set the `securelevel` to 1, write access to raw devices will be denied and special `chflags` flags, such as `schg`, will be enforced. You must also ensure that the `schg` flag is set on critical startup binaries, directories, and script files — everything that gets run up to the point where the `securelevel` is set. This might be overdoing it, and upgrading the system is much more difficult when you operate at a higher secure level. You may compromise and run the system at a higher secure level but not set the `schg` flag for every system file and directory under the sun. Another possibility is to simply mount `/` and `/usr` read-only. It should be noted that being too draconian in what you attempt to protect may prevent the all-important detection of an intrusion.

15.3.6 Checking File Integrity: Binaries, Configuration Files, Etc.

When it comes right down to it, you can only protect your core system configuration and control files so much before the convenience factor rears its ugly head. For example, using `chflags` to set the `schg` bit on most of the files in `/` and `/usr` is probably counterproductive, because while it may protect the files, it also closes a detection window. The last layer of your security onion is perhaps the most important — detection. The rest of your security is pretty much useless (or, worse, presents you with a false sense of security) if you cannot detect potential intrusions. Half the job of the onion is to slow down the attacker, rather than stop him, in order to be able to catch him in the act.

The best way to detect an intrusion is to look for modified, missing, or unexpected files. The best way to look for modified files is from another (often centralized) limited-access system. Writing your security scripts on the extra-secure limited-access system makes them mostly invisible to potential attackers, and this is important. In order to take maximum advantage you generally have to give the limited-access box significant access to the other machines in the business, usually either by doing a read-only NFS export of the other machines to the limited-access box, or by setting up `ssh` key-pairs to allow the limited-access box to `ssh` to the other machines. Except for its network traffic, NFS is the least visible method — allowing you to monitor the file systems on each client box virtually undetected. If your limited-access server is connected to the client boxes through a switch, the NFS method is often the better choice. If your limited-access server is connected to the client boxes through a hub, or through several layers of routing, the NFS method may be too insecure (network-wise) and using `ssh` may be the better choice even with the audit-trail tracks that `ssh` lays.

Once you have given a limited-access box at least read access to the client systems it is supposed to monitor, you must write scripts to do the actual monitoring. Given an NFS mount, you can write scripts out of simple system utilities such as `find(1)` and `md5(1)`. It is best to physically `md5` the client-box files at least once a day, and to test control files such as those found in `/etc` and `/usr/local/etc` even more often. When mismatches are found, relative to the base `md5` information the limited-access machine knows is valid, it should scream at a `sysadmin` to go check it out. A good security script will also check for inappropriate `suid` binaries and for new or deleted files on system partitions such as `/` and `/usr`.

When using `ssh` rather than `NFS`, writing the security script is much more difficult. You essentially have to `scp` the scripts to the client box in order to run them, making them visible, and for safety you also need to `scp` the binaries (such as `find`) that those scripts use. The `ssh` client on the client box may already be compromised. All in all, using `ssh` may be necessary when running over insecure links, but it is also a lot harder to deal with.

A good security script will also check for changes to user and staff members access configuration files: `.rhosts`, `.shosts`, `.ssh/authorized_keys` and so forth, files that might fall outside the purview of the MD5 check.

If you have a huge amount of user disk space, it may take too long to run through every file on those partitions. In this case, setting mount flags to disallow `suid` binaries and devices on those partitions is a good idea. The `nosuid` and `nosuid` options (see `mount(8)`) are what you want to look into. You should probably scan them anyway, at least once a week, since the object of this layer is to detect a break-in attempt, whether or not the attempt succeeds.

Process accounting (see `accton(8)`) is a relatively low-overhead feature of the operating system which might help as a post-break-in evaluation mechanism. It is especially useful in tracking down how an intruder has actually broken into a system, assuming the file is still intact after the break-in has occurred.

Finally, security scripts should process the log files, and the logs themselves should be generated in as secure a manner as possible — remote `syslog` can be very useful. An intruder will try to cover his tracks, and log files are critical to the `sysadmin` trying to track down the time and method of the initial break-in. One way to keep a permanent record of the log files is to run the system console to a serial port and collect the information to a secure machine monitoring the consoles.

15.3.7 Paranoia

A little paranoia never hurts. As a rule, a `sysadmin` can add any number of security features, as long as they do not affect convenience, and can add security features that *do* affect convenience with some added thought. Even more importantly, a security administrator should mix it up a bit — if you use recommendations such as those given by this document verbatim, you give away your methodologies to the prospective attacker who also has access to this document.

15.3.8 Denial of Service Attacks

This section covers Denial of Service attacks. A DoS attack is typically a packet attack. While there is not much you can do about modern spoofed packet attacks that saturate your network, you can generally limit the damage by ensuring that the attacks cannot take down your servers by:

1. Limiting server forks.
2. Limiting springboard attacks (ICMP response attacks, ping broadcast, etc.).
3. Overloading the Kernel Route Cache.

A common DoS attack scenario is attacking a forking server and making it spawning so many child processes that the host system eventually runs out of memory, file descriptors, etc. and then grinds to a halt. `inetd` (see `inetd(8)`) has several options to limit this sort of attack. It should be noted that while it is possible to prevent a machine from going down, it is not generally possible to prevent a service from being disrupted by the attack. Read the `inetd` manual page carefully and pay specific attention to the `-c`, `-C`, and `-R` options. Note that spoofed-IP attacks will circumvent the `-C` option to `inetd`, so typically a combination of options must be used. Some standalone servers have self-fork-limitation parameters.

Sendmail has its `-OMaxDaemonChildren` option, which tends to work much better than trying to use **Sendmail**'s load limiting options due to the load lag. You should specify a `MaxDaemonChildren` parameter, when you start **sendmail**; high enough to handle your expected load, but not so high that the computer cannot handle that number of **Sendmail** instances without falling on its face. It is also prudent to run **Sendmail** in queued mode (`-ODeliveryMode=queued`) and to run the daemon (`sendmail -bd`) separate from the queue-runs (`sendmail -q15m`). If you still want real-time delivery you can run the queue at a much lower interval, such as `-q1m`, but be sure to specify a reasonable `MaxDaemonChildren` option for *that* **Sendmail** to prevent cascade failures.

Syslogd can be attacked directly and it is strongly recommended that you use the `-s` option whenever possible, and the `-a` option otherwise.

You should also be fairly careful with connect-back services such as **TCP Wrapper**'s reverse-identd, which can be attacked directly. You generally do not want to use the reverse-ident feature of **TCP Wrapper** for this reason.

It is a very good idea to protect internal services from external access by firewalling them off at your border routers. The idea here is to prevent saturation attacks from outside your LAN, not so much to protect internal services from network-based root compromise. Always configure an exclusive firewall, i.e., “firewall everything *except* ports A, B, C, D, and M-Z”. This way you can firewall off all of your low ports except for certain specific services such as **named** (if you are primary for a zone), **ntalkd**, **sendmail**, and other Internet-accessible services. If you try to configure the firewall the other way — as an inclusive or permissive firewall, there is a good chance that you will forget to “close” a couple of services, or that you will add a new internal service and forget to update the firewall. You can still open up the high-numbered port range on the firewall, to allow permissive-like operation, without compromising your low ports. Also take note that FreeBSD allows you to control the range of port numbers used for dynamic binding, via the various `net.inet.ip.portrange` sysctl's (`sysctl -a | fgrep portrange`), which can also ease the complexity of your firewall's configuration. For example, you might use a normal first/last range of 4000 to 5000, and a hiport range of 49152 to 65535, then block off everything under 4000 in your firewall (except for certain specific Internet-accessible ports, of course).

Another common DoS attack is called a springboard attack — to attack a server in a manner that causes the server to generate responses which overloads the server, the local network, or some other machine. The most common attack of this nature is the *ICMP ping broadcast attack*. The attacker spoofs ping packets sent to your LAN's broadcast address with the source IP address set to the actual machine they wish to attack. If your border routers are not configured to stomp on ping packets to broadcast addresses, your LAN winds up generating sufficient responses to the spoofed source address to saturate the victim, especially when the attacker uses the same trick on several dozen broadcast addresses over several dozen different networks at once. Broadcast attacks of over a hundred and twenty megabits have been measured. A second common springboard attack is against the ICMP error reporting system. By constructing packets that generate ICMP error responses, an attacker can saturate a server's incoming network and cause the server to saturate its outgoing network with ICMP responses. This type of attack can also crash the server by running it out of memory, especially if the server cannot drain the ICMP responses it generates fast enough. Use the `sysctl` variable `net.inet.icmp.icmplim` to limit these attacks. The last major class of springboard attacks is related to certain internal **inetd** services such as the udp echo service. An attacker simply spoofs a UDP packet with the source address being server A's echo port, and the destination address being server B's echo port, where server A and B are both on your LAN. The two servers then bounce this one packet back and forth between each other. The attacker can overload both servers and their LANs simply by injecting a few packets in this manner. Similar problems exist with the internal **chargen** port. A competent sysadmin will turn off all of these **inetd**-internal test services.

Spoofed packet attacks may also be used to overload the kernel route cache. Refer to the `net.inet.ip.rtxpire`, `rtminexpire`, and `rtmaxcache` `sysctl` parameters. A spoofed packet attack that uses a random source IP will cause the kernel to generate a temporary cached route in the route table, viewable with `netstat -rna | fgrep w3`. These routes typically timeout in 1600 seconds or so. If the kernel detects that the cached route table has gotten too big it will dynamically reduce the `rtxpire` but will never decrease it to less than `rtminexpire`. There are two

problems:

1. The kernel does not react quickly enough when a lightly loaded server is suddenly attacked.
2. The `rtminexpire` is not low enough for the kernel to survive a sustained attack.

If your servers are connected to the Internet via a T3 or better, it may be prudent to manually override both `rtexpire` and `rtminexpire` via `sysctl(8)`. Never set either parameter to zero (unless you want to crash the machine). Setting both parameters to 2 seconds should be sufficient to protect the route table from attack.

15.3.9 Access Issues with Kerberos and SSH

There are a few issues with both Kerberos and `ssh` that need to be addressed if you intend to use them. Kerberos 5 is an excellent authentication protocol, but there are bugs in the kerberized **telnet** and **rlogin** applications that make them unsuitable for dealing with binary streams. Also, by default Kerberos does not encrypt a session unless you use the `-x` option. **ssh** encrypts everything by default.

Ssh works quite well in every respect except that it forwards encryption keys by default. What this means is that if you have a secure workstation holding keys that give you access to the rest of the system, and you `ssh` to an insecure machine, your keys are usable. The actual keys themselves are not exposed, but `ssh` installs a forwarding port for the duration of your login, and if an attacker has broken `root` on the insecure machine he can utilize that port to use your keys to gain access to any other machine that your keys unlock.

We recommend that you use `ssh` in combination with Kerberos whenever possible for staff logins. **Ssh** can be compiled with Kerberos support. This reduces your reliance on potentially exposed `ssh` keys while at the same time protecting passwords via Kerberos. Ssh keys should only be used for automated tasks from secure machines (something that Kerberos is unsuited to do). We also recommend that you either turn off key-forwarding in the `ssh` configuration, or that you make use of the `from=IP/DOMAIN` option that `ssh` allows in its `authorized_keys` file to make the key only usable to entities logging in from specific machines.

15.4 DES, MD5, and Crypt

Parts rewritten and updated by Bill Swingle.

Every user on a UNIX system has a password associated with their account. It seems obvious that these passwords need to be known only to the user and the actual operating system. In order to keep these passwords secret, they are encrypted with what is known as a “one-way hash”, that is, they can only be easily encrypted but not decrypted. In other words, what we told you a moment ago was obvious is not even true: the operating system itself does not *really* know the password. It only knows the *encrypted* form of the password. The only way to get the “plain-text” password is by a brute force search of the space of possible passwords.

Unfortunately the only secure way to encrypt passwords when UNIX came into being was based on DES, the Data Encryption Standard. This was not such a problem for users resident in the US, but since the source code for DES could not be exported outside the US, FreeBSD had to find a way to both comply with US law and retain compatibility with all the other UNIX variants that still used DES.

The solution was to divide up the encryption libraries so that US users could install the DES libraries and use DES but international users still had an encryption method that could be exported abroad. This is how FreeBSD came to

use MD5 as its default encryption method. MD5 is believed to be more secure than DES, so installing DES is offered primarily for compatibility reasons.

15.4.1 Recognizing Your Crypt Mechanism

Currently the library supports DES, MD5 and Blowfish hash functions. By default FreeBSD uses MD5 to encrypt passwords.

It is pretty easy to identify which encryption method FreeBSD is set up to use. Examining the encrypted passwords in the `/etc/master.passwd` file is one way. Passwords encrypted with the MD5 hash are longer than those encrypted with the DES hash and also begin with the characters `1`. Passwords starting with `$2a$` are encrypted with the Blowfish hash function. DES password strings do not have any particular identifying characteristics, but they are shorter than MD5 passwords, and are coded in a 64-character alphabet which does not include the `$` character, so a relatively short string which does not begin with a dollar sign is very likely a DES password.

The password format used for new passwords is controlled by the `passwd_format` login capability in `/etc/login.conf`, which takes values of `des`, `md5` or `blf`. See the `login.conf(5)` manual page for more information about login capabilities.

15.5 One-time Passwords

By default, FreeBSD includes support for OPIE (One-time Passwords In Everything), which uses the MD5 hash by default.

There are three different sorts of passwords which we will discuss below. The first is your usual UNIX style or Kerberos password; we will call this a “UNIX password”. The second sort is the one-time password which is generated by the OPIE `opiekey(1)` program and accepted by the `opiepasswd(1)` program and the login prompt; we will call this a “one-time password”. The final sort of password is the secret password which you give to the `opiekey` program (and sometimes the `opiepasswd` programs) which it uses to generate one-time passwords; we will call it a “secret password” or just unqualified “password”.

The secret password does not have anything to do with your UNIX password; they can be the same but this is not recommended. OPIE secret passwords are not limited to 8 characters like old UNIX passwords¹, they can be as long as you like. Passwords of six or seven word long phrases are fairly common. For the most part, the OPIE system operates completely independently of the UNIX password system.

Besides the password, there are two other pieces of data that are important to OPIE. One is what is known as the “seed” or “key”, consisting of two letters and five digits. The other is what is called the “iteration count”, a number between 1 and 100. OPIE creates the one-time password by concatenating the seed and the secret password, then applying the MD5 hash as many times as specified by the iteration count and turning the result into six short English words. These six English words are your one-time password. The authentication system (primarily PAM) keeps track of the last one-time password used, and the user is authenticated if the hash of the user-provided password is equal to the previous password. Because a one-way hash is used it is impossible to generate future one-time passwords if a successfully used password is captured; the iteration count is decremented after each successful login to keep the user and the login program in sync. When the iteration count gets down to 1, OPIE must be reinitialized.

There are a few programs involved in each system which we will discuss below. The `opiekey` program accepts an iteration count, a seed, and a secret password, and generates a one-time password or a consecutive list of one-time passwords. The `opiepasswd` program is used to initialize OPIE, and to change passwords, iteration counts, or seeds; it takes either a secret passphrase, or an iteration count, seed, and a one-time password. The `opieinfo` program will

examine the relevant credentials files (/etc/opekeys) and print out the invoking user's current iteration count and seed.

There are four different sorts of operations we will cover. The first is using `opepasswd` over a secure connection to set up one-time-passwords for the first time, or to change your password or seed. The second operation is using `opepasswd` over an insecure connection, in conjunction with `opekey` over a secure connection, to do the same. The third is using `opekey` to log in over an insecure connection. The fourth is using `opekey` to generate a number of keys which can be written down or printed out to carry with you when going to some location without secure connections to anywhere.

15.5.1 Secure Connection Initialization

To initialize OPIE for the first time, execute the `opepasswd` command:

```
% opepasswd -c
[grimreaper] ~ $ opepasswd -f -c
Adding unfurl:
Only use this method from the console; NEVER from remote. If you are using
telnet, xterm, or a dial-in, type ^C now or exit with no password.
Then run opepasswd without the -c parameter.
Using MD5 to compute responses.
Enter new secret pass phrase:
Again new secret pass phrase:
ID unfurl OTP key is 499 to4268
MOS MALL GOAT ARM AVID COED
```

At the `Enter new secret pass phrase:` or `Enter secret password:` prompts, you should enter a password or phrase. Remember, this is not the password that you will use to login with, this is used to generate your one-time login keys. The "ID" line gives the parameters of your particular instance: your login name, the iteration count, and seed. When logging in the system will remember these parameters and present them back to you so you do not have to remember them. The last line gives the particular one-time password which corresponds to those parameters and your secret password; if you were to re-login immediately, this one-time password is the one you would use.

15.5.2 Insecure Connection Initialization

To initialize or change your secret password over an insecure connection, you will need to already have a secure connection to some place where you can run `opekey`; this might be in the form of a shell prompt on a machine you trust. You will also need to make up an iteration count (100 is probably a good value), and you may make up your own seed or use a randomly-generated one. Over on the insecure connection (to the machine you are initializing), use `opepasswd`:

```
% opepasswd

Updating unfurl:
You need the response from an OTP generator.
Old secret pass phrase:
    otp-md5 498 to4268 ext
    Response: GAME GAG WELT OUT DOWN CHAT
New secret pass phrase:
    otp-md5 499 to4269
```

```
Response: LINE PAP MILK NELL BUOY TROY
```

```
ID mark OTP key is 499 gr4269
LINE PAP MILK NELL BUOY TROY
```

To accept the default seed press **Return**. Then before entering an access password, move over to your secure connection and give it the same parameters:

```
% opiekey 498 to4268
Using the MD5 algorithm to compute response.
Reminder: Don't use opiekey from telnet or dial-in sessions.
Enter secret pass phrase:
GAME GAG WELT OUT DOWN CHAT
```

Now switch back over to the insecure connection, and copy the one-time password generated over to the relevant program.

15.5.3 Generating a Single One-time Password

Once you have initialized OPIE and login, you will be presented with a prompt like this:

```
% telnet example.com
Trying 10.0.0.1...
Connected to example.com
Escape character is '^]'.

FreeBSD/i386 (example.com) (tttya)

login: <username>
otp-md5 498 gr4269 ext
Password:
```

As a side note, the OPIE prompts have a useful feature (not shown here): if you press **Return** at the password prompt, the prompter will turn echo on, so you can see what you are typing. This can be extremely useful if you are attempting to type in a password by hand, such as from a printout.

At this point you need to generate your one-time password to answer this login prompt. This must be done on a trusted system that you can run `opiekey` on. (There are versions of these for DOS, Windows and Mac OS as well.) They need the iteration count and the seed as command line options. You can cut-and-paste these right from the login prompt on the machine that you are logging in to.

On the trusted system:

```
% opiekey 498 to4268
Using the MD5 algorithm to compute response.
Reminder: Don't use opiekey from telnet or dial-in sessions.
Enter secret pass phrase:
GAME GAG WELT OUT DOWN CHAT
```

Now that you have your one-time password you can continue logging in.

15.5.4 Generating Multiple One-time Passwords

Sometimes you have to go places where you do not have access to a trusted machine or secure connection. In this case, it is possible to use the `opiekey` command to generate a number of one-time passwords beforehand to be printed out and taken with you. For example:

```
% opiekey -n 5 30 zz99999
Using the MD5 algorithm to compute response.
Reminder: Don't use opiekey from telnet or dial-in sessions.
Enter secret pass phrase: <secret password>
26: JOAN BORE FOSS DES NAY QUIT
27: LATE BIAS SLAY FOLK MUCH TRIG
28: SALT TIN ANTI LOON NEAL USE
29: RIO ODIN GO BYE FURY TIC
30: GREW JIVE SAN GIRD BOIL PHI
```

The `-n 5` requests five keys in sequence, the `30` specifies what the last iteration number should be. Note that these are printed out in *reverse* order of eventual use. If you are really paranoid, you might want to write the results down by hand; otherwise you can cut-and-paste into `lpr`. Note that each line shows both the iteration count and the one-time password; you may still find it handy to scratch off passwords as you use them.

15.5.5 Restricting Use of UNIX Passwords

OPIE can restrict the use of UNIX passwords based on the IP address of a login session. The relevant file is `/etc/opieaccess`, which is present by default. Please check `opieaccess(5)` for more information on this file and which security considerations you should be aware of when using it.

Here is a sample `opieaccess` file:

```
permit 192.168.0.0 255.255.0.0
```

This line allows users whose IP source address (which is vulnerable to spoofing) matches the specified value and mask, to use UNIX passwords at any time.

If no rules in `opieaccess` are matched, the default is to deny non-OPIE logins.

15.6 TCP Wrappers

Written by: Tom Rhodes.

Anyone familiar with `inetd(8)` has probably heard of TCP Wrappers at some point. But few individuals seem to fully comprehend its usefulness in a network environment. It seems that everyone wants to install a firewall to handle network connections. While a firewall has a wide variety of uses, there are some things that a firewall not handle such as sending text back to the connection originator. The TCP software does this and much more. In the next few sections many of the TCP Wrappers features will be discussed, and, when applicable, example configuration lines will be provided.

The TCP Wrappers software extends the abilities of `inetd` to provide support for every server daemon under its control. Using this method it is possible to provide logging support, return messages to connections, permit a daemon

to only accept internal connections, etc. While some of these features can be provided by implementing a firewall, this will add not only an extra layer of protection but go beyond the amount of control a firewall can provide.

The added functionality of TCP Wrappers should not be considered a replacement for a good firewall. TCP Wrappers can be used in conjunction with a firewall or other security enhancements though and it can serve nicely as an extra layer of protection for the system.

Since this is an extension to the configuration of `inetd`, the reader is expected have read the `inetd` configuration section.

Όχι!Βυός: While programs run by `inetd(8)` are not exactly “daemons”, they have traditionally been called daemons. This is the term we will use in this section too.

15.6.1 Initial Configuration

The only requirement of using TCP Wrappers in FreeBSD is to ensure the `inetd` server is started from `rc.conf` with the `-ww` option; this is the default setting. Of course, proper configuration of `/etc/hosts.allow` is also expected, but `syslogd(8)` will throw messages in the system logs in these cases.

Όχι!Βυός: Unlike other implementations of TCP Wrappers, the use of `hosts.deny` has been deprecated. All configuration options should be placed in `/etc/hosts.allow`.

In the simplest configuration, daemon connection policies are set to either be permitted or blocked depending on the options in `/etc/hosts.allow`. The default configuration in FreeBSD is to allow a connection to every daemon started with `inetd`. Changing this will be discussed only after the basic configuration is covered.

Basic configuration usually takes the form of `daemon : address : action`. Where `daemon` is the daemon name which `inetd` started. The `address` can be a valid hostname, an IP address or an IPv6 address enclosed in brackets (`[]`). The action field can be either `allow` or `deny` to grant or deny access appropriately. Keep in mind that configuration works off a first rule match semantic, meaning that the configuration file is scanned in ascending order for a matching rule. When a match is found the rule is applied and the search process will halt.

Several other options exist but they will be explained in a later section. A simple configuration line may easily be constructed from that information alone. For example, to allow POP3 connections via the `mail/qpopper` daemon, the following lines should be appended to `hosts.allow`:

```
# This line is required for POP3 connections:
qpopper : ALL : allow
```

After adding this line, `inetd` will need restarted. This can be accomplished by use of the `kill(1)` command, or with the `restart` parameter with `/etc/rc.d/inetd`.

15.6.2 Advanced Configuration

TCP Wrappers has advanced options too; they will allow for more control over the way connections are handled. In some cases it may be a good idea to return a comment to certain hosts or daemon connections. In other cases, perhaps a log file should be recorded or an email sent to the administrator. Other situations may require the use of a service

for local connections only. This is all possible through the use of configuration options known as wildcards, expansion characters and external command execution. The next two sections are written to cover these situations.

15.6.2.1 External Commands

Suppose that a situation occurs where a connection should be denied yet a reason should be sent to the individual who attempted to establish that connection. How could it be done? That action can be made possible by using the `twist` option. When a connection attempt is made, `twist` will be called to execute a shell command or script. An example already exists in the `hosts.allow` file:

```
# The rest of the daemons are protected.
ALL : ALL \
    : severity auth.info \
    : twist /bin/echo "You are not welcome to use %d from %h."
```

This example shows that the message, “You are not allowed to use daemon from hostname.” will be returned for any daemon not previously configured in the access file. This is extremely useful for sending a reply back to the connection initiator right after the established connection is dropped. Note that any message returned *must* be wrapped in quote " characters; there are no exceptions to this rule.

Προειδοποίηση: It may be possible to launch a denial of service attack on the server if an attacker, or group of attackers could flood these daemons with connection requests.

Another possibility is to use the `spawn` option in these cases. Like `twist`, the `spawn` implicitly denies the connection and may be used to run external shell commands or scripts. Unlike `twist`, `spawn` will not send a reply back to the individual who established the connection. For an example, consider the following configuration line:

```
# We do not allow connections from example.com:
ALL : .example.com \
    : spawn (/bin/echo %a from %h attempted to access %d >> \
    /var/log/connections.log) \
    : deny
```

This will deny all connection attempts from the `*.example.com` domain; simultaneously logging the hostname, IP address and the daemon which they attempted to access in the `/var/log/connections.log` file.

Aside from the already explained substitution characters above, e.g. `%a`, a few others exist. See the `hosts_access(5)` manual page for the complete list.

15.6.2.2 Wildcard Options

Thus far the `ALL` example has been used continuously throughout the examples. Other options exist which could extend the functionality a bit further. For instance, `ALL` may be used to match every instance of either a daemon, domain or an IP address. Another wildcard available is `PARANOID` which may be used to match any host which provides an IP address that may be forged. In other words, `paranoid` may be used to define an action to be taken whenever a connection is made from an IP address that differs from its hostname. The following example may shed some more light on this discussion:

```
# Block possibly spoofed requests to sendmail:
```

```
sendmail : PARANOID : deny
```

In that example all connection requests to `sendmail` which have an IP address that varies from its hostname will be denied.

Προσοχή: Using the `PARANOID` may severely cripple servers if the client or server has a broken DNS setup. Administrator discretion is advised.

To learn more about wildcards and their associated functionality, see the `hosts_access(5)` manual page.

Before any of the specific configuration lines above will work, the first configuration line should be commented out in `hosts.allow`. This was noted at the beginning of this section.

15.7 KerberosIV

Contributed by Mark Murray. Based on a contribution by Mark Dapoz.

Kerberos is a network add-on system/protocol that allows users to authenticate themselves through the services of a secure server. Services such as remote login, remote copy, secure inter-system file copying and other high-risk tasks are made considerably safer and more controllable.

The following instructions can be used as a guide on how to set up Kerberos as distributed for FreeBSD. However, you should refer to the relevant manual pages for a complete description.

15.7.1 Installing KerberosIV

Kerberos is an optional component of FreeBSD. The easiest way to install this software is by selecting the `krb4` or `krb5` distribution in **sysinstall** during the initial installation of FreeBSD. This will install the “eBones” (KerberosIV) or “Heimdal” (Kerberos5) implementation of Kerberos. These implementations are included because they are developed outside the USA/Canada and were thus available to system owners outside those countries during the era of restrictive export controls on cryptographic code from the USA.

Alternatively, the MIT implementation of Kerberos is available from the Ports Collection as `security/krb5`.

15.7.2 Creating the Initial Database

This is done on the Kerberos server only. First make sure that you do not have any old Kerberos databases around. You should change to the directory `/etc/kerberosIV` and check that only the following files are present:

```
# cd /etc/kerberosIV
# ls
README          krb.conf        krb.realms
```

If any additional files (such as `principal.*` or `master_key`) exist, then use the `kdb_destroy` command to destroy the old Kerberos database, or if Kerberos is not running, simply delete the extra files.

You should now edit the `krb.conf` and `krb.realms` files to define your Kerberos realm. In this case the realm will be `EXAMPLE.COM` and the server is `grunt.example.com`. We edit or create the `krb.conf` file:

```
# cat krb.conf
EXAMPLE.COM
EXAMPLE.COM grunt.example.com admin server
CS.BERKELEY.EDU okeeffe.berkeley.edu
ATHENA.MIT.EDU kerberos.mit.edu
ATHENA.MIT.EDU kerberos-1.mit.edu
ATHENA.MIT.EDU kerberos-2.mit.edu
ATHENA.MIT.EDU kerberos-3.mit.edu
LCS.MIT.EDU kerberos.lcs.mit.edu
TELECOM.MIT.EDU bitsy.mit.edu
ARC.NASA.GOV trident.arc.nasa.gov
```

In this case, the other realms do not need to be there. They are here as an example of how a machine may be made aware of multiple realms. You may wish to not include them for simplicity.

The first line names the realm in which this system works. The other lines contain realm/host entries. The first item on a line is a realm, and the second is a host in that realm that is acting as a “key distribution center”. The words `admin server` following a host’s name means that host also provides an administrative database server. For further explanation of these terms, please consult the Kerberos manual pages.

Now we have to add `grunt.example.com` to the `EXAMPLE.COM` realm and also add an entry to put all hosts in the `.example.com` domain in the `EXAMPLE.COM` realm. The `krb.realms` file would be updated as follows:

```
# cat krb.realms
grunt.example.com EXAMPLE.COM
.example.com EXAMPLE.COM
.berkeley.edu CS.BERKELEY.EDU
.MIT.EDU ATHENA.MIT.EDU
.mit.edu ATHENA.MIT.EDU
```

Again, the other realms do not need to be there. They are here as an example of how a machine may be made aware of multiple realms. You may wish to remove them to simplify things.

The first line puts the *specific* system into the named realm. The rest of the lines show how to default systems of a particular subdomain to a named realm.

Now we are ready to create the database. This only needs to run on the Kerberos server (or Key Distribution Center). Issue the `kdb_init` command to do this:

```
# kdb_init
Realm name [default ATHENA.MIT.EDU ]: EXAMPLE.COM
You will be prompted for the database Master Password.
It is important that you NOT FORGET this password.
```

Enter Kerberos master key:

Now we have to save the key so that servers on the local machine can pick it up. Use the `kstash` command to do this:

```
# kstash
```

Enter Kerberos master key:

Current Kerberos master key version is 1.

Master key entered. BEWARE!

This saves the encrypted master password in /etc/kerberosIV/master_key.

15.7.3 Making It All Run

Two principals need to be added to the database for *each* system that will be secured with Kerberos. Their names are **passwd** and **rcmd**. These two principals are made for each system, with the instance being the name of the individual system.

These daemons, **passwd** and **rcmd** allow other systems to change Kerberos passwords and run commands like **rcp(1)**, **rlogin(1)** and **rsh(1)**.

Now let us add these entries:

```
# kdb_edit
Opening database...

Enter Kerberos master key:

Current Kerberos master key version is 1.

Master key entered.  BEWARE!
Previous or default values are in [brackets] ,
enter return to leave the same, or new value.

Principal name: passwd
Instance: grunt

<Not found>, Create [y] ? y

Principal: passwd, Instance: grunt, kdc_key_ver: 1
New Password:          <---- enter RANDOM here
Verifying password

New Password: <---- enter RANDOM here

Random password [y] ? y

Principal's new key version = 1
Expiration date (enter yyyy-mm-dd) [ 2000-01-01 ] ?
Max ticket lifetime (*5 minutes) [ 255 ] ?
Attributes [ 0 ] ?
Edit O.K.
Principal name: rcmd
Instance: grunt

<Not found>, Create [y] ?

Principal: rcmd, Instance: grunt, kdc_key_ver: 1
New Password:          <---- enter RANDOM here
```



```
Verifying password

New Password:          <---- enter RANDOM here

Random password [y] ?

Principal's new key version = 1
Expiration date (enter yyyy-mm-dd) [ 2000-01-01 ] ?
Max ticket lifetime (*5 minutes) [ 255 ] ?
Attributes [ 0 ] ?
Edit O.K.
Principal name:        <---- null entry here will cause an exit
```

15.7.4 Creating the Server File

We now have to extract all the instances which define the services on each machine. For this we use the `ext_srvtab` command. This will create a file which must be copied or moved *by secure means* to each Kerberos client's `/etc` directory. This file must be present on each server and client, and is crucial to the operation of Kerberos.

```
# ext_srvtab grunt
Enter Kerberos master key:

Current Kerberos master key version is 1.

Master key entered. BEWARE!
Generating 'grunt-new-srvtab'....
```

Now, this command only generates a temporary file which must be renamed to `srvtab` so that all the servers can pick it up. Use the `mv(1)` command to move it into place on the original system:

```
# mv grunt-new-srvtab srvtab
```

If the file is for a client system, and the network is not deemed safe, then copy the `client-new-srvtab` to removable media and transport it by secure physical means. Be sure to rename it to `srvtab` in the client's `/etc` directory, and make sure it is mode 600:

```
# mv grumble-new-srvtab srvtab
# chmod 600 srvtab
```

15.7.5 Populating the Database

We now have to add some user entries into the database. First let us create an entry for the user `jane`. Use the `kdb_edit` command to do this:

```
# kdb_edit
Opening database...

Enter Kerberos master key:

Current Kerberos master key version is 1.
```

```

Master key entered.  BEWARE!
Previous or default values are in [brackets] ,
enter return to leave the same, or new value.

Principal name:  jane
Instance:

<Not found>, Create [y] ?  y

Principal: jane, Instance: , kdc_key_ver: 1
New Password:          <---- enter a secure password here
Verifying password

New Password:          <---- re-enter the password here
Principal's new key version = 1
Expiration date (enter yyyy-mm-dd) [ 2000-01-01 ] ?
Max ticket lifetime (*5 minutes) [ 255 ] ?
Attributes [ 0 ] ?
Edit O.K.
Principal name:          <---- null entry here will cause an exit

```

15.7.6 Testing It All Out

First we have to start the Kerberos daemons. Note that if you have correctly edited your `/etc/rc.conf` then this will happen automatically when you reboot. This is only necessary on the Kerberos server. Kerberos clients will automatically get what they need from the `/etc/kerberosIV` directory.

```

# kerberos &
Kerberos server starting
Sleep forever on error
Log file is /var/log/kerberos.log
Current Kerberos master key version is 1.

Master key entered.  BEWARE!

Current Kerberos master key version is 1
Local realm: EXAMPLE.COM
# kadmind -n &
KADM Server KADM0.0A initializing
Please do not use 'kill -9' to kill this job, use a
regular kill instead

Current Kerberos master key version is 1.

Master key entered.  BEWARE!

```

Now we can try using the `kinit` command to get a ticket for the ID `jane` that we created above:

```

% kinit jane
MIT Project Athena (grunt.example.com)
Kerberos Initialization for "jane"

```

Password:

Try listing the tokens using `klist` to see if we really have them:

```
% klist
Ticket file:      /tmp/tkt245
Principal:        jane@EXAMPLE.COM

    Issued            Expires            Principal
Apr 30 11:23:22  Apr 30 19:23:22  krbtgt.EXAMPLE.COM@EXAMPLE.COM
```

Now try changing the password using `passwd(1)` to check if the **kpasswd** daemon can get authorization to the Kerberos database:

```
% passwd
realm EXAMPLE.COM
Old password for jane:
New Password for jane:
Verifying password
New Password for jane:
Password changed.
```

15.7.7 Adding `su` Privileges

Kerberos allows us to give *each* user who needs `root` privileges their own *separate* `su(1)` password. We could now add an ID which is authorized to `su(1)` to `root`. This is controlled by having an instance of `root` associated with a principal. Using `kdb_edit` we can create the entry `jane.root` in the Kerberos database:

```
# kdb_edit
Opening database...

Enter Kerberos master key:

Current Kerberos master key version is 1.

Master key entered.  BEWARE!
Previous or default values are in [brackets] ,
enter return to leave the same, or new value.

Principal name: jane
Instance: root

<Not found>, Create [y] ? y

Principal: jane, Instance: root, kdc_key_ver: 1
New Password:          <---- enter a SECURE password here
Verifying password

New Password:          <---- re-enter the password here

Principal's new key version = 1
Expiration date (enter yyyy-mm-dd) [ 2000-01-01 ] ?
```

```
Max ticket lifetime (*5 minutes) [ 255 ] ? 12 <--- Keep this short!
Attributes [ 0 ] ?
Edit O.K.
Principal name: <----- null entry here will cause an exit
```

Now try getting tokens for it to make sure it works:

```
# kinit jane.root
MIT Project Athena (grunt.example.com)
Kerberos Initialization for "jane.root"
Password:
```

Now we need to add the user to root's .klogin file:

```
# cat /root/.klogin
jane.root@EXAMPLE.COM
```

Now try doing the su(1):

```
% su
Password:
```

and take a look at what tokens we have:

```
# klist
Ticket file: /tmp/tkt_root_245
Principal: jane.root@EXAMPLE.COM

    Issued                Expires                Principal
May  2 20:43:12  May  3 04:43:12  krbtgt.EXAMPLE.COM@EXAMPLE.COM
```

15.7.8 Using Other Commands

In an earlier example, we created a principal called jane with an instance root. This was based on a user with the same name as the principal, and this is a Kerberos default; that a <principal>.<instance> of the form <username>.root will allow that <username> to su(1) to root if the necessary entries are in the .klogin file in root's home directory:

```
# cat /root/.klogin
jane.root@EXAMPLE.COM
```

Likewise, if a user has in their own home directory lines of the form:

```
% cat ~/.klogin
jane@EXAMPLE.COM
jack@EXAMPLE.COM
```

This allows anyone in the EXAMPLE.COM realm who has authenticated themselves as jane or jack (via kinit, see above) to access to jane's account or files on this system (grunt) via rlogin(1), rsh(1) or rcp(1).

For example, jane now logs into another system using Kerberos:

```
% kinit
```

```
MIT Project Athena (grunt.example.com)
Password:
% rlogin grunt
Last login: Mon May  1 21:14:47 from grumble
Copyright (c) 1980, 1983, 1986, 1988, 1990, 1991, 1993, 1994
    The Regents of the University of California.  All rights reserved.

FreeBSD BUILT-19950429 (GR386) #0: Sat Apr 29 17:50:09 SAT 1995
```

Or jack logs into jane's account on the same machine (jane having set up the .klogin file as above, and the person in charge of Kerberos having set up principal *jack* with a null instance):

```
% kinit
% rlogin grunt -l jane
MIT Project Athena (grunt.example.com)
Password:
Last login: Mon May  1 21:16:55 from grumble
Copyright (c) 1980, 1983, 1986, 1988, 1990, 1991, 1993, 1994
    The Regents of the University of California.  All rights reserved.

FreeBSD BUILT-19950429 (GR386) #0: Sat Apr 29 17:50:09 SAT 1995
```

15.8 Kerberos5

Contributed by Tillman Hodgson. Based on a contribution by Mark Murray.

Every FreeBSD release beyond FreeBSD-5.1 includes support only for **Kerberos5**. Hence **Kerberos5** is the only version included, and its configuration is similar in many aspects to that of **KerberosIV**. The following information only applies to **Kerberos5** in post FreeBSD-5.0 releases. Users who wish to use the **KerberosIV** package may install the `security/krb4` port.

Kerberos is a network add-on system/protocol that allows users to authenticate themselves through the services of a secure server. Services such as remote login, remote copy, secure inter-system file copying and other high-risk tasks are made considerably safer and more controllable.

Kerberos can be described as an identity-verifying proxy system. It can also be described as a trusted third-party authentication system. **Kerberos** provides only one function — the secure authentication of users on the network. It does not provide authorization functions (what users are allowed to do) or auditing functions (what those users did). After a client and server have used **Kerberos** to prove their identity, they can also encrypt all of their communications to assure privacy and data integrity as they go about their business.

Therefore it is highly recommended that **Kerberos** be used with other security methods which provide authorization and audit services.

The following instructions can be used as a guide on how to set up **Kerberos** as distributed for FreeBSD. However, you should refer to the relevant manual pages for a complete description.

For purposes of demonstrating a **Kerberos** installation, the various name spaces will be handled as follows:

- The DNS domain (“zone”) will be `example.org`.
- The **Kerberos** realm will be `EXAMPLE.ORG`.

Όχι!Βούλο: Please use real domain names when setting up **Kerberos** even if you intend to run it internally. This avoids DNS problems and assures inter-operation with other **Kerberos** realms.

15.8.1 History

Kerberos was created by MIT as a solution to network security problems. The **Kerberos** protocol uses strong cryptography so that a client can prove its identity to a server (and vice versa) across an insecure network connection.

Kerberos is both the name of a network authentication protocol and an adjective to describe programs that implement the program (**Kerberos** telnet, for example). The current version of the protocol is version 5, described in RFC 1510.

Several free implementations of this protocol are available, covering a wide range of operating systems. The Massachusetts Institute of Technology (MIT), where **Kerberos** was originally developed, continues to develop their **Kerberos** package. It is commonly used in the US as a cryptography product, as such it has historically been affected by US export regulations. The MIT **Kerberos** is available as a port (*security/krb5*). Heimdal **Kerberos** is another version 5 implementation, and was explicitly developed outside of the US to avoid export regulations (and is thus often included in non-commercial UNIX variants). The Heimdal **Kerberos** distribution is available as a port (*security/heimdal*), and a minimal installation of it is included in the base FreeBSD install.

In order to reach the widest audience, these instructions assume the use of the Heimdal distribution included in FreeBSD.

15.8.2 Setting up a Heimdal KDC

The Key Distribution Center (KDC) is the centralized authentication service that **Kerberos** provides — it is the computer that issues **Kerberos** tickets. The KDC is considered “trusted” by all other computers in the **Kerberos** realm, and thus has heightened security concerns.

Note that while running the **Kerberos** server requires very few computing resources, a dedicated machine acting only as a KDC is recommended for security reasons.

To begin setting up a KDC, ensure that your */etc/rc.conf* file contains the correct settings to act as a KDC (you may need to adjust paths to reflect your own system):

```
kerberos5_server_enable="YES"
kadmind5_server_enable="YES"
```

Next we will set up your **Kerberos** config file, */etc/krb5.conf*:

```
[libdefaults]
    default_realm = EXAMPLE.ORG
[realms]
    EXAMPLE.ORG = {
        kdc = kerberos.example.org
        admin_server = kerberos.example.org
    }
[domain_realm]
    .example.org = EXAMPLE.ORG
```

Note that this `/etc/krb5.conf` file implies that your KDC will have the fully-qualified hostname of `kerberos.example.org`. You will need to add a CNAME (alias) entry to your zone file to accomplish this if your KDC has a different hostname.

Όχιἄβῡός: For large networks with a properly configured BIND DNS server, the above example could be trimmed to:

```
[libdefaults]
    default_realm = EXAMPLE.ORG
```

With the following lines being appended to the `example.org` zonefile:

```
_kerberos._udp      IN  SRV      01 00 88 kerberos.example.org.
_kerberos._tcp      IN  SRV      01 00 88 kerberos.example.org.
_kpasswd._udp       IN  SRV      01 00 464 kerberos.example.org.
_kerberos-adm._tcp  IN  SRV      01 00 749 kerberos.example.org.
_kerberos           IN  TXT       EXAMPLE.ORG
```

Όχιἄβῡός: For clients to be able to find the **Kerberos** services, you *must* have either a fully configured `/etc/krb5.conf` or a minimally configured `/etc/krb5.conf` *and* a properly configured DNS server.

Next we will create the **Kerberos** database. This database contains the keys of all principals encrypted with a master password. You are not required to remember this password, it will be stored in a file (`/var/heimdal/m-key`). To create the master key, run `kstash` and enter a password.

Once the master key has been created, you can initialize the database using the `kadmin` program with the `-l` option (standing for “local”). This option instructs `kadmin` to modify the database files directly rather than going through the `kadmind` network service. This handles the chicken-and-egg problem of trying to connect to the database before it is created. Once you have the `kadmin` prompt, use the `init` command to create your realms initial database.

Lastly, while still in `kadmin`, create your first principal using the `add` command. Stick to the defaults options for the principal for now, you can always change them later with the `modify` command. Note that you can use the `?` command at any prompt to see the available options.

A sample database creation session is shown below:

```
# kstash
Master key: xxxxxxxx
Verifying password - Master key: xxxxxxxx

# kadmin -l
kadmin> init EXAMPLE.ORG
Realm max ticket life [unlimited]:
kadmin> add tillman
Max ticket life [unlimited]:
Max renewable life [unlimited]:
Attributes []:
Password: xxxxxxxx
Verifying password - Password: xxxxxxxx
```

Now it is time to start up the KDC services. Run `/etc/rc.d/kerberos start` and `/etc/rc.d/kadmind start` to bring up the services. Note that you will not have any kerberized daemons running at this point but you should be able to confirm that the KDC is functioning by obtaining and listing a ticket for the principal (user) that you just created from the command-line of the KDC itself:

```
% kinit tillman
tillman@EXAMPLE.ORG's Password:

% klist
Credentials cache: FILE:/tmp/krb5cc_500
Principal: tillman@EXAMPLE.ORG

    Issued                Expires               Principal
Aug 27 15:37:58  Aug 28 01:37:58  krbtgt/EXAMPLE.ORG@EXAMPLE.ORG
```

The ticket can then be revoked when you have finished:

```
% k5destroy
```

15.8.3 Kerberos enabling a server with Heimdal services

First, we need a copy of the **Kerberos** configuration file, `/etc/krb5.conf`. To do so, simply copy it over to the client computer from the KDC in a secure fashion (using network utilities, such as `scp(1)`, or physically via a floppy disk).

Next you need a `/etc/krb5.keytab` file. This is the major difference between a server providing **Kerberos** enabled daemons and a workstation — the server must have a `keytab` file. This file contains the server's host key, which allows it and the KDC to verify each others identity. It must be transmitted to the server in a secure fashion, as the security of the server can be broken if the key is made public. This explicitly means that transferring it via a clear text channel, such as FTP, is a very bad idea.

Typically, you transfer the `keytab` to the server using the `kadmin` program. This is handy because you also need to create the host principal (the KDC end of the `krb5.keytab`) using `kadmin`.

Note that you must have already obtained a ticket and that this ticket must be allowed to use the `kadmin` interface in the `kadmind.acl`. See the section titled “Remote administration” in the Heimdal info pages (`info heimdal`) for details on designing access control lists. If you do not want to enable remote `kadmin` access, you can simply securely connect to the KDC (via local console, `ssh(1)` or **Kerberos** `telnet(1)`) and perform administration locally using `kadmin -l`.

After installing the `/etc/krb5.conf` file, you can use `kadmin` from the **Kerberos** server. The `add --random-key` command will let you add the server's host principal, and the `ext` command will allow you to extract the server's host principal to its own `keytab`. For example:

```
# kadmin
kadmin> add --random-key host/myserver.example.org
Max ticket life [unlimited]:
Max renewable life [unlimited]:
Attributes []:
kadmin> ext host/myserver.example.org
kadmin> exit
```


Note that the `ext` command (short for “extract”) stores the extracted key in `/etc/krb5.keytab` by default.

If you do not have `kadmin` running on the KDC (possibly for security reasons) and thus do not have access to `kadmin` remotely, you can add the host principal (`host/myserver.EXAMPLE.ORG`) directly on the KDC and then extract it to a temporary file (to avoid over-writing the `/etc/krb5.keytab` on the KDC) using something like this:

```
# kadmin
kadmin> ext --keytab=/tmp/example.keytab host/myserver.example.org
kadmin> exit
```

You can then securely copy the keytab to the server computer (using `scp` or a floppy, for example). Be sure to specify a non-default keytab name to avoid over-writing the keytab on the KDC.

At this point your server can communicate with the KDC (due to its `krb5.conf` file) and it can prove its own identity (due to the `krb5.keytab` file). It is now ready for you to enable some **Kerberos** services. For this example we will enable the `telnet` service by putting a line like this into your `/etc/inetd.conf` and then restarting the `inetd(8)` service with `/etc/rc.d/inetd restart`:

```
telnet      stream  tcp      nowait  root    /usr/libexec/telnetd  telnetd -a user
```

The critical bit is that the `-a` (for authentication) type is set to `user`. Consult the `telnetd(8)` manual page for more details.

15.8.4 Kerberos enabling a client with Heimdal

Setting up a client computer is almost trivially easy. As far as **Kerberos** configuration goes, you only need the **Kerberos** configuration file, located at `/etc/krb5.conf`. Simply securely copy it over to the client computer from the KDC.

Test your client computer by attempting to use `kinit`, `klist`, and `kdestroy` from the client to obtain, show, and then delete a ticket for the principal you created above. You should also be able to use **Kerberos** applications to connect to **Kerberos** enabled servers, though if that does not work and obtaining a ticket does the problem is likely with the server and not with the client or the KDC.

When testing an application like `telnet`, try using a packet sniffer (such as `tcpdump(1)`) to confirm that your password is not sent in the clear. Try using `telnet` with the `-x` option, which encrypts the entire data stream (similar to `ssh`).

Various non-core **Kerberos** client applications are also installed by default. This is where the “minimal” nature of the base Heimdal installation is felt: `telnet` is the only **Kerberos** enabled service.

The Heimdal port adds some of the missing client applications: **Kerberos** enabled versions of `ftp`, `rsh`, `rcp`, `rlogin`, and a few other less common programs. The MIT port also contains a full suite of **Kerberos** client applications.

15.8.5 User configuration files: `.k5login` and `.k5users`

Users within a realm typically have their **Kerberos** principal (such as `tillman@EXAMPLE.ORG`) mapped to a local user account (such as a local account named `tillman`). Client applications such as `telnet` usually do not require a user name or a principal.

Occasionally, however, you want to grant access to a local user account to someone who does not have a matching **Kerberos** principal. For example, `tillman@EXAMPLE.ORG` may need access to the local user account `webdevelopers`. Other principals may also need access to that local account.

The `.k5login` and `.k5users` files, placed in a user's home directory, can be used similar to a powerful combination of `.hosts` and `.rhosts`, solving this problem. For example, if a `.k5login` with the following contents:

```
tillman@example.org
jdoe@example.org
```

Were to be placed into the home directory of the local user `webdevelopers` then both principals listed would have access to that account without requiring a shared password.

Reading the manual pages for these commands is recommended. Note that the `ksu` manual page covers `.k5users`.

15.8.6 Kerberos Tips, Tricks, and Troubleshooting

- When using either the Heimdal or MIT **Kerberos** ports ensure that your `PATH` environment variable lists the **Kerberos** versions of the client applications before the system versions.
- Do all the computers in your realm have synchronized time settings? If not, authentication may fail. [ÖîÐíá 30.10](#) describes how to synchronize clocks using NTP.
- MIT and Heimdal inter-operate nicely. Except for `kadmin`, the protocol for which is not standardized.
- If you change your hostname, you also need to change your `host/` principal and update your keytab. This also applies to special keytab entries like the `www/` principal used for Apache's `www/mod_auth_kerb`.
- All hosts in your realm must be resolvable (both forwards and reverse) in DNS (or `/etc/hosts` as a minimum). CNAMEs will work, but the A and PTR records must be correct and in place. The error message is not very intuitive: `Kerberos5 refuses authentication because Read req failed: Key table entry not found`.
- Some operating systems that may be acting as clients to your KDC do not set the permissions for `ksu` to be `setuid root`. This means that `ksu` does not work, which is a good security idea but annoying. This is not a KDC error.
- With MIT **Kerberos**, if you want to allow a principal to have a ticket life longer than the default ten hours, you must use `modify_principal` in `kadmin` to change the `maxlife` of both the principal in question and the `krbtgt` principal. Then the principal can use the `-l` option with `kinit` to request a ticket with a longer lifetime.
-

Öçíāßüóç: If you run a packet sniffer on your KDC to add in troubleshooting and then run `kinit` from a workstation, you will notice that your TGT is sent immediately upon running `kinit` — even before you type your password! The explanation is that the **Kerberos** server freely transmits a TGT (Ticket Granting Ticket) to any unauthorized request; however, every TGT is encrypted in a key derived from the user's password. Therefore, when a user types their password it is not being sent to the KDC, it is being used to decrypt the TGT that `kinit` already obtained. If the decryption process results in a valid ticket with a valid time stamp, the user has valid **Kerberos** credentials. These credentials include a session key for establishing secure communications with the **Kerberos** server in the future, as well as the actual ticket-granting ticket, which is actually encrypted with the **Kerberos** server's own key. This second layer of encryption is unknown to the user, but it is what allows the **Kerberos** server to verify the authenticity of each TGT.

- If you want to use long ticket lifetimes (a week, for example) and you are using **OpenSSH** to connect to the machine where your ticket is stored, make sure that **Kerberos** TicketCleanup is set to no in your `sshd_config` or else your tickets will be deleted when you log out.
- Remember that host principals can have a longer ticket lifetime as well. If your user principal has a lifetime of a week but the host you are connecting to has a lifetime of nine hours, you will have an expired host principal in your cache and the ticket cache will not work as expected.
- When setting up a `krb5.dict` file to prevent specific bad passwords from being used (the manual page for `kadmind` covers this briefly), remember that it only applies to principals that have a password policy assigned to them. The `krb5.dict` files format is simple: one string per line. Creating a symbolic link to `/usr/share/dict/words` might be useful.

15.8.7 Differences with the MIT port

The major difference between the MIT and Heimdal installs relates to the `kadmin` program which has a different (but equivalent) set of commands and uses a different protocol. This has a large implications if your KDC is MIT as you will not be able to use the Heimdal `kadmin` program to administer your KDC remotely (or vice versa, for that matter).

The client applications may also take slightly different command line options to accomplish the same tasks. Following the instructions on the MIT **Kerberos** web site (<http://web.mit.edu/Kerberos/www/>) is recommended. Be careful of path issues: the MIT port installs into `/usr/local/` by default, and the “normal” system applications may be run instead of MIT if your `PATH` environment variable lists the system directories first.

Όχι!Βυόζ: With the MIT `security/krb5` port that is provided by FreeBSD, be sure to read the `/usr/local/share/doc/krb5/README.FreeBSD` file installed by the port if you want to understand why logins via `telnetd` and `klogind` behave somewhat oddly. Most importantly, correcting the “incorrect permissions on cache file” behavior requires that the `login.krb5` binary be used for authentication so that it can properly change ownership for the forwarded credentials.

The `rc.conf` must also be modified to contain the following configuration:

```
kerberos5_server="/usr/local/sbin/krb5kdc"
kadmind5_server="/usr/local/sbin/kadmind"
kerberos5_server_enable="YES"
kadmind5_server_enable="YES"
```

This is done because the applications for MIT kerberos installs binaries in the `/usr/local` hierarchy.

15.8.8 Mitigating limitations found in Kerberos

15.8.8.1 Kerberos is an all-or-nothing approach

Every service enabled on the network must be modified to work with **Kerberos** (or be otherwise secured against network attacks) or else the users credentials could be stolen and re-used. An example of this would be **Kerberos** enabling all remote shells (via `rsh` and `telnet`, for example) but not converting the POP3 mail server which sends passwords in plain text.

15.8.8.2 Kerberos is intended for single-user workstations

In a multi-user environment, **Kerberos** is less secure. This is because it stores the tickets in the `/tmp` directory, which is readable by all users. If a user is sharing a computer with several other people simultaneously (i.e. multi-user), it is possible that the user's tickets can be stolen (copied) by another user.

This can be overcome with the `-c filename` command-line option or (preferably) the `KRB5CCNAME` environment variable, but this is rarely done. In principal, storing the ticket in the users home directory and using simple file permissions can mitigate this problem.

15.8.8.3 The KDC is a single point of failure

By design, the KDC must be as secure as the master password database is contained on it. The KDC should have absolutely no other services running on it and should be physically secured. The danger is high because **Kerberos** stores all passwords encrypted with the same key (the “master” key), which in turn is stored as a file on the KDC.

As a side note, a compromised master key is not quite as bad as one might normally fear. The master key is only used to encrypt the **Kerberos** database and as a seed for the random number generator. As long as access to your KDC is secure, an attacker cannot do much with the master key.

Additionally, if the KDC is unavailable (perhaps due to a denial of service attack or network problems) the network services are unusable as authentication can not be performed, a recipe for a denial-of-service attack. This can be alleviated with multiple KDCs (a single master and one or more slaves) and with careful implementation of secondary or fall-back authentication (PAM is excellent for this).

15.8.8.4 Kerberos Shortcomings

Kerberos allows users, hosts and services to authenticate between themselves. It does not have a mechanism to authenticate the KDC to the users, hosts or services. This means that a trojanned `kinit` (for example) could record all user names and passwords. Something like `security/tripwire` or other file system integrity checking tools can alleviate this.

15.8.9 Resources and further information

- The **Kerberos** FAQ (<http://www.faqs.org/faqs/Kerberos-faq/general/preamble.html>)
- Designing an Authentication System: a Dialog in Four Scenes (<http://web.mit.edu/Kerberos/www/dialogue.html>)

- RFC 1510, The **Kerberos** Network Authentication Service (V5) (<http://www.ietf.org/rfc/rfc1510.txt?number=1510>)
- MIT **Kerberos** home page (<http://web.mit.edu/Kerberos/www/>)
- Heimdal **Kerberos** home page (<http://www.pdc.kth.se/heimdal/>)

15.9 OpenSSL

Written by: Tom Rhodes.

One feature that many users overlook is the **OpenSSL** toolkit included in FreeBSD. **OpenSSL** provides an encryption transport layer on top of the normal communications layer; thus allowing it to be intertwined with many network applications and services.

Some uses of **OpenSSL** may include encrypted authentication of mail clients, web based transactions such as credit card payments and more. Many ports such as `www/apache13-ssl`, and `mail/sylpheed-claws` will offer compilation support for building with **OpenSSL**.

Όχι!Βùόç: In most cases the Ports Collection will attempt to build the `security/openssl` port unless the `WITH_OPENSSL_BASE` make variable is explicitly set to “yes”.

The version of **OpenSSL** included in FreeBSD supports Secure Sockets Layer v2/v3 (SSLv2/SSLv3), Transport Layer Security v1 (TLSv1) network security protocols and can be used as a general cryptographic library.

Όχι!Βùόç: While **OpenSSL** supports the IDEA algorithm, it is disabled by default due to United States patents. To use it, the license should be reviewed and, if the restrictions are acceptable, the `MAKE_IDEA` variable must be set in `make.conf`.

One of the most common uses of **OpenSSL** is to provide certificates for use with software applications. These certificates ensure that the credentials of the company or individual are valid and not fraudulent. If the certificate in question has not been verified by one of the several “Certificate Authorities”, or CAs, a warning is usually produced. A Certificate Authority is a company, such as VeriSign (<http://www.verisign.com>), which will sign certificates in order to validate credentials of individuals or companies. This process has a cost associated with it and is definitely not a requirement for using certificates; however, it can put some of the more paranoid users at ease.

15.9.1 Generating Certificates

To generate a certificate, the following command is available:

```
# openssl req -new -nodes -out req.pem -keyout cert.pem
Generating a 1024 bit RSA private key
.....+++++
.....+++++
writing new private key to 'cert.pem'
-----
You are about to be asked to enter information that will be incorporated
```

into your certificate request.

What you are about to enter is what is called a Distinguished Name or a DN.

There are quite a few fields but you can leave some blank

For some fields there will be a default value,

If you enter '.', the field will be left blank.

Country Name (2 letter code) [AU]:*US*

State or Province Name (full name) [Some-State]:*PA*

Locality Name (eg, city) []:*Pittsburgh*

Organization Name (eg, company) [Internet Widgits Pty Ltd]:*My Company*

Organizational Unit Name (eg, section) []:*Systems Administrator*

Common Name (eg, YOUR name) []:*localhost.example.org*

Email Address []:*trhodes@FreeBSD.org*

Please enter the following 'extra' attributes

to be sent with your certificate request

A challenge password []:*SOME PASSWORD*

An optional company name []:*Another Name*

Notice the response directly after the "Common Name" prompt shows a domain name. This prompt requires a server name to be entered for verification purposes; placing anything but a domain name would yield a useless certificate.

Other options, for instance expire time, alternate encryption algorithms, etc. are available. A complete list may be obtained by viewing the openssl(1) manual page.

Two files should now exist in the directory in which the aforementioned command was issued. The certificate request, `req.pem`, may be sent to a certificate authority who will validate the credentials that you entered, sign the request and return the certificate to you. The second file created will be named `cert.pem` and is the private key for the certificate and should be protected at all costs; if this falls in the hands of others it can be used to impersonate you (or your server).

In cases where a signature from a CA is not required, a self signed certificate can be created. First, generate the RSA key:

```
# openssl dsaparam -rand -genkey -out myRSA.key 1024
```

Next, generate the CA key:

```
# openssl gendsa -des3 -out myca.key myRSA.key
```

Use this key to create the certificate:

```
# openssl req -new -x509 -days 365 -key myca.key -out new.crt
```

Two new files should appear in the directory: a certificate authority signature file, `myca.key` and the certificate itself, `new.crt`. These should be placed in a directory, preferably under `/etc`, which is readable only by `root`.

Permissions of 0700 should be fine for this and they can be set with the `chmod` utility.

15.9.2 Using Certificates, an Example

So what can these files do? A good use would be to encrypt connections to the **Sendmail** MTA. This would dissolve the use of clear text authentication for users who send mail via the local MTA.

Προσοχή: This is not the best use in the world as some MUAs will present the user with an error if they have not installed the certificate locally. Refer to the documentation included with the software for more information on certificate installation.

The following lines should be placed inside the local `.mc` file:

```
dnl SSL Options
define('confCACERT_PATH', '/etc/certs')dnl
define('confCACERT', '/etc/certs/new.crt')dnl
define('confSERVER_CERT', '/etc/certs/new.crt')dnl
define('confSERVER_KEY', '/etc/certs/myca.key')dnl
define('confTLS_SRV_OPTIONS', 'V')dnl
```

Where `/etc/certs/` is the directory to be used for storing the certificate and key files locally. The last few requirements are a rebuild of the local `.cf` file. This is easily achieved by typing `make install` within the `/etc/mail` directory. Follow that up with `make restart` which should start the **Sendmail** daemon.

If all went well there will be no error messages in the `/var/log/maillog` file and **Sendmail** will show up in the process list.

For a simple test, simply connect to the mail server using the `telnet(1)` utility:

```
# telnet example.com 25
Trying 192.0.34.166...
Connected to example.com.
Escape character is '^]'.
220 example.com ESMTP Sendmail 8.12.10/8.12.10; Tue, 31 Aug 2004 03:41:22 -0400 (EDT)
ehlo example.com
250-example.com Hello example.com [192.0.34.166], pleased to meet you
250-ENHANCEDSTATUSCODES
250-PIPELINING
250-8BITMIME
250-SIZE
250-DSN
250-ETRN
250-AUTH LOGIN PLAIN
250-STARTTLS
250-DELIVERBY
250 HELP
quit
221 2.0.0 example.com closing connection
Connection closed by foreign host.
```

If the “STARTTLS” line appears in the output then everything is working correctly.

15.10 VPN over IPsec

Written by Nik Clayton.

Creating a VPN between two networks, separated by the Internet, using FreeBSD gateways.

15.10.1 Understanding IPsec

Written by Hiten M. Pandya.

This section will guide you through the process of setting up IPsec, and to use it in an environment which consists of FreeBSD and **Microsoft Windows 2000/XP** machines, to make them communicate securely. In order to set up IPsec, it is necessary that you are familiar with the concepts of building a custom kernel (see Παράρτημα 9).

IPsec is a protocol which sits on top of the Internet Protocol (IP) layer. It allows two or more hosts to communicate in a secure manner (hence the name). The FreeBSD IPsec “network stack” is based on the KAME (<http://www.kame.net/>) implementation, which has support for both protocol families, IPv4 and IPv6.

Όψιμαβύος: FreeBSD contains a “hardware accelerated” IPsec stack, known as “Fast IPsec”, that was obtained from OpenBSD. It employs cryptographic hardware (whenever possible) via the `crypto(4)` subsystem to optimize the performance of IPsec. This subsystem is new, and does not support all the features that are available in the KAME version of IPsec. However, in order to enable hardware-accelerated IPsec, the following kernel option has to be added to your kernel configuration file:

```
options          FAST_IPSEC    # new IPsec (cannot define w/ IPSEC)
```

Note, that it is not currently possible to use the “Fast IPsec” subsystem in lieu of the KAME implementation of IPsec. Consult the `fast_ipsec(4)` manual page for more information.

Όψιμαβύος: To let firewalls properly track state for `gif(4)` tunnels too, you have to enable the `IPSEC_FILTERGIF` in your kernel configuration:

```
options    IPSEC_FILTERGIF    #filter ipsec packets from a tunnel
```

IPsec consists of two sub-protocols:

- *Encapsulated Security Payload (ESP)*, protects the IP packet data from third party interference, by encrypting the contents using symmetric cryptography algorithms (like Blowfish, 3DES).
- *Authentication Header (AH)*, protects the IP packet header from third party interference and spoofing, by computing a cryptographic checksum and hashing the IP packet header fields with a secure hashing function. This is then followed by an additional header that contains the hash, to allow the information in the packet to be authenticated.

ESP and AH can either be used together or separately, depending on the environment.

IPsec can either be used to directly encrypt the traffic between two hosts (known as *Transport Mode*); or to build “virtual tunnels” between two subnets, which could be used for secure communication between two corporate networks (known as *Tunnel Mode*). The latter is more commonly known as a *Virtual Private Network (VPN)*. The `ipsec(4)` manual page should be consulted for detailed information on the IPsec subsystem in FreeBSD.

To add IPsec support to your kernel, add the following options to your kernel configuration file:

```
options    IPSEC          #IP security
options    IPSEC_ESP      #IP security (crypto; define w/ IPSEC)
```


If IPsec debugging support is desired, the following kernel option should also be added:

```
options    IPSEC_DEBUG    #debug for IP security
```

15.10.2 The Problem

There is no standard for what constitutes a VPN. VPNs can be implemented using a number of different technologies, each of which have their own strengths and weaknesses. This section presents a scenario, and the strategies used for implementing a VPN for this scenario.

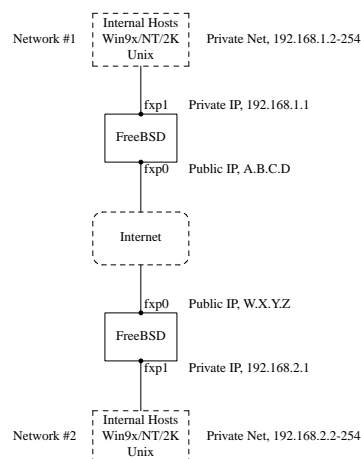
15.10.3 The Scenario: Two networks, connected to the Internet, to behave as one

The premise is as follows:

- You have at least two sites
- Both sites are using IP internally
- Both sites are connected to the Internet, through a gateway that is running FreeBSD.
- The gateway on each network has at least one public IP address.
- The internal addresses of the two networks can be public or private IP addresses, it does not matter. You can be running NAT on the gateway machine if necessary.
- The internal IP addresses of the two networks *do not collide*. While I expect it is theoretically possible to use a combination of VPN technology and NAT to get this to work, I expect it to be a configuration nightmare.

If you find that you are trying to connect two networks, both of which, internally, use the same private IP address range (e.g. both of them use 192.168.1.x), then one of the networks will have to be renumbered.

The network topology might look something like this:

Notice the two public IP addresses. I will use the letters to refer to them in the rest of this article. Anywhere you see those letters in this article, replace them with your own public IP addresses. Note also that internally, the two

gateway machines have .1 IP addresses, and that the two networks have different private IP addresses (192.168.1.x and 192.168.2.x respectively). All the machines on the private networks have been configured to use the .1 machine as their default gateway.

The intention is that, from a network point of view, each network should view the machines on the other network as though they were directly attached the same router -- albeit a slightly slow router with an occasional tendency to drop packets.

This means that (for example), machine 192.168.1.20 should be able to run

```
ping 192.168.2.34
```

and have it work, transparently. Windows machines should be able to see the machines on the other network, browse file shares, and so on, in exactly the same way that they can browse machines on the local network.

And the whole thing has to be secure. This means that traffic between the two networks has to be encrypted.

Creating a VPN between these two networks is a multi-step process. The stages are as follows:

1. Create a “virtual” network link between the two networks, across the Internet. Test it, using tools like ping(8), to make sure it works.
2. Apply security policies to ensure that traffic between the two networks is transparently encrypted and decrypted as necessary. Test this, using tools like tcpdump(1), to ensure that traffic is encrypted.
3. Configure additional software on the FreeBSD gateways, to allow Windows machines to see one another across the VPN.

15.10.3.1 Step 1: Creating and testing a “virtual” network link

Suppose that you were logged in to the gateway machine on network #1 (with public IP address A.B.C.D, private IP address 192.168.1.1), and you ran `ping 192.168.2.1`, which is the private address of the machine with IP address W.X.Y.Z. What needs to happen in order for this to work?

1. The gateway machine needs to know how to reach 192.168.2.1. In other words, it needs to have a route to 192.168.2.1.
2. Private IP addresses, such as those in the 192.168.x range are not supposed to appear on the Internet at large. Instead, each packet you send to 192.168.2.1 will need to be wrapped up inside another packet. This packet will need to appear to be from A.B.C.D, and it will have to be sent to W.X.Y.Z. This process is called *encapsulation*.
3. Once this packet arrives at W.X.Y.Z it will need to “unencapsulated”, and delivered to 192.168.2.1.

You can think of this as requiring a “tunnel” between the two networks. The two “tunnel mouths” are the IP addresses A.B.C.D and W.X.Y.Z, and the tunnel must be told the addresses of the private IP addresses that will be allowed to pass through it. The tunnel is used to transfer traffic with private IP addresses across the public Internet.

This tunnel is created by using the generic interface, or `gif` devices on FreeBSD. As you can imagine, the `gif` interface on each gateway host must be configured with four IP addresses; two for the public IP addresses, and two for the private IP addresses.

Support for the `gif` device must be compiled in to the FreeBSD kernel on both machines. You can do this by adding the line:

```
device gif
```

to the kernel configuration files on both machines, and then compile, install, and reboot as normal.

Configuring the tunnel is a two step process. First the tunnel must be told what the outside (or public) IP addresses are, using `ifconfig(8)`. Then the private IP addresses must be configured using `ifconfig(8)`.

On the gateway machine on network #1 you would run the following commands to configure the tunnel.

```
# ifconfig gif0 create
# ifconfig gif0 tunnel A.B.C.D W.X.Y.Z
# ifconfig gif0 inet 192.168.1.1 192.168.2.1 netmask 0xffffffff
```

On the other gateway machine you run the same commands, but with the order of the IP addresses reversed.

```
# ifconfig gif0 create
# ifconfig gif0 tunnel W.X.Y.Z A.B.C.D
# ifconfig gif0 inet 192.168.2.1 192.168.1.1 netmask 0xffffffff
```

You can then run:

```
ifconfig gif0
```

to see the configuration. For example, on the network #1 gateway, you would see this:

```
# ifconfig gif0
gif0: flags=8051<UP,POINTOPOINT,RUNNING,MULTICAST> mtu 1280
    tunnel inet A.B.C.D --> W.X.Y.Z
    inet 192.168.1.1 --> 192.168.2.1 netmask 0xffffffff
```

As you can see, a tunnel has been created between the physical addresses A.B.C.D and W.X.Y.Z, and the traffic allowed through the tunnel is that between 192.168.1.1 and 192.168.2.1.

This will also have added an entry to the routing table on both machines, which you can examine with the command `netstat -rn`. This output is from the gateway host on network #1.

```
# netstat -rn
Routing tables

Internet:
Destination      Gateway          Flags    Refs      Use    Netif    Expire
...
192.168.2.1       192.168.1.1     UH        0          0      gif0
...
```

As the “Flags” value indicates, this is a host route, which means that each gateway knows how to reach the other gateway, but they do not know how to reach the rest of their respective networks. That problem will be fixed shortly.

It is likely that you are running a firewall on both machines. This will need to be circumvented for your VPN traffic. You might want to allow all traffic between both networks, or you might want to include firewall rules that protect both ends of the VPN from one another.

It greatly simplifies testing if you configure the firewall to allow all traffic through the VPN. You can always tighten things up later. If you are using ipfw(8) on the gateway machines then a command like

```
ipfw add 1 allow ip from any to any via gif0
```

will allow all traffic between the two end points of the VPN, without affecting your other firewall rules. Obviously you will need to run this command on both gateway hosts.

This is sufficient to allow each gateway machine to ping the other. On 192.168.1.1, you should be able to run

```
ping 192.168.2.1
```

and get a response, and you should be able to do the same thing on the other gateway machine.

However, you will not be able to reach internal machines on either network yet. This is because of the routing -- although the gateway machines know how to reach one another, they do not know how to reach the network behind each one.

To solve this problem you must add a static route on each gateway machine. The command to do this on the first gateway would be:

```
route add 192.168.2.0 192.168.2.1 netmask 0xffffffff
```

This says “In order to reach the hosts on the network 192.168.2.0, send the packets to the host 192.168.2.1”. You will need to run a similar command on the other gateway, but with the 192.168.1.x addresses instead.

IP traffic from hosts on one network will now be able to reach hosts on the other network.

That has now created two thirds of a VPN between the two networks, in as much as it is “virtual” and it is a “network”. It is not private yet. You can test this using ping(8) and tcpdump(1). Log in to the gateway host and run

```
tcpdump dst host 192.168.2.1
```

In another log in session on the same host run

```
ping 192.168.2.1
```

You will see output that looks something like this:

```
16:10:24.018080 192.168.1.1 > 192.168.2.1: icmp: echo request
16:10:24.018109 192.168.1.1 > 192.168.2.1: icmp: echo reply
16:10:25.018814 192.168.1.1 > 192.168.2.1: icmp: echo request
16:10:25.018847 192.168.1.1 > 192.168.2.1: icmp: echo reply
16:10:26.028896 192.168.1.1 > 192.168.2.1: icmp: echo request
16:10:26.029112 192.168.1.1 > 192.168.2.1: icmp: echo reply
```

As you can see, the ICMP messages are going back and forth unencrypted. If you had used the -s parameter to tcpdump(1) to grab more bytes of data from the packets you would see more information.

Obviously this is unacceptable. The next section will discuss securing the link between the two networks so that all traffic is automatically encrypted.

Summary:

- Configure both kernels with “device gif”.
- Edit `/etc/rc.conf` on gateway host #1 and add the following lines (replacing IP addresses as necessary).

```
gif_interfaces="gif0"
gifconfig_gif0="A.B.C.D W.X.Y.Z"
ifconfig_gif0="inet 192.168.1.1 192.168.2.1 netmask 0xffffffff"
static_routes="vpn"
route_vpn="192.168.2.0 192.168.2.1 netmask 0xfffff00"
```

- Edit your firewall script (`/etc/rc.firewall`, or similar) on both hosts, and add
`ipfw add 1 allow ip from any to any via gif0`
- Make similar changes to `/etc/rc.conf` on gateway host #2, reversing the order of IP addresses.

15.10.3.2 Step 2: Securing the link

To secure the link we will be using IPsec. IPsec provides a mechanism for two hosts to agree on an encryption key, and to then use this key in order to encrypt data between the two hosts.

There are two areas of configuration to be considered here.

1. There must be a mechanism for two hosts to agree on the encryption mechanism to use. Once two hosts have agreed on this mechanism there is said to be a “security association” between them.
2. There must be a mechanism for specifying which traffic should be encrypted. Obviously, you do not want to encrypt all your outgoing traffic -- you only want to encrypt the traffic that is part of the VPN. The rules that you put in place to determine what traffic will be encrypted are called “security policies”.

Security associations and security policies are both maintained by the kernel, and can be modified by userland programs. However, before you can do this you must configure the kernel to support IPsec and the Encapsulated Security Payload (ESP) protocol. This is done by configuring a kernel with:

```
options IPSEC
options IPSEC_ESP
```

and recompiling, reinstalling, and rebooting. As before you will need to do this to the kernels on both of the gateway hosts.

You have two choices when it comes to setting up security associations. You can configure them by hand between two hosts, which entails choosing the encryption algorithm, encryption keys, and so forth, or you can use daemons that implement the Internet Key Exchange protocol (IKE) to do this for you.

I recommend the latter. Apart from anything else, it is easier to set up.

Editing and displaying security policies is carried out using `setkey(8)`. By analogy, `setkey` is to the kernel’s security policy tables as `route(8)` is to the kernel’s routing tables. `setkey` can also display the current security associations, and to continue the analogy further, is akin to `netstat -r` in that respect.

There are a number of choices for daemons to manage security associations with FreeBSD. This article will describe how to use one of these, `racoon` — which is available from `security/ipsec-tools` in the FreeBSD Ports collection.

The **raco**on software must be run on both gateway hosts. On each host it is configured with the IP address of the other end of the VPN, and a secret key (which you choose, and must be the same on both gateways).

The two daemons then contact one another, confirm that they are who they say they are (by using the secret key that you configured). The daemons then generate a new secret key, and use this to encrypt the traffic over the VPN. They periodically change this secret, so that even if an attacker were to crack one of the keys (which is as theoretically close to unfeasible as it gets) it will not do them much good -- by the time they have cracked the key the two daemons have chosen another one.

The configuration file for racoon is stored in `${PREFIX}/etc/raco`on. You should find a configuration file there, which should not need to be changed too much. The other component of racoon's configuration, which you will need to change, is the "pre-shared key".

The default racoon configuration expects to find this in the file `${PREFIX}/etc/raco`on/psk.txt. It is important to note that the pre-shared key is *not* the key that will be used to encrypt your traffic across the VPN link, it is simply a token that allows the key management daemons to trust one another.

psk.txt contains a line for each remote site you are dealing with. In this example, where there are two sites, each psk.txt file will contain one line (because each end of the VPN is only dealing with one other end).

On gateway host #1 this line should look like this:

```
W.X.Y.Z          secret
```

That is, the *public* IP address of the remote end, whitespace, and a text string that provides the secret. Obviously, you should not use "secret" as your key -- the normal rules for choosing a password apply.

On gateway host #2 the line would look like this

```
A.B.C.D          secret
```

That is, the public IP address of the remote end, and the same secret key. psk.txt must be mode 0600 (i.e., only read/write to root) before racoon will run.

You must run racoon on both gateway machines. You will also need to add some firewall rules to allow the IKE traffic, which is carried over UDP to the ISAKMP (Internet Security Association Key Management Protocol) port. Again, this should be fairly early in your firewall ruleset.

```
ipfw add 1 allow udp from A.B.C.D to W.X.Y.Z isakmp
ipfw add 1 allow udp from W.X.Y.Z to A.B.C.D isakmp
```

Once racoon is running you can try pinging one gateway host from the other. The connection is still not encrypted, but racoon will then set up the security associations between the two hosts -- this might take a moment, and you may see this as a short delay before the ping commands start responding.

Once the security association has been set up you can view it using setkey(8). Run

```
setkey -D
```

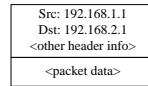
on either host to view the security association information.

That's one half of the problem. The other half is setting your security policies.

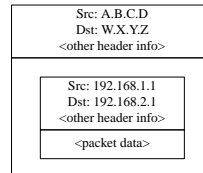
To create a sensible security policy, let's review what's been set up so far. This discussions hold for both ends of the link.

Each IP packet that you send out has a header that contains data about the packet. The header includes the IP addresses of both the source and destination. As we already know, private IP addresses, such as the 192.168.x.y range are not supposed to appear on the public Internet. Instead, they must first be encapsulated inside another packet. This packet must have the public source and destination IP addresses substituted for the private addresses.

So if your outgoing packet started looking like this:

Then it will be encapsulated inside another packet, looking something like this:

This encapsulation is carried out by the `gif` device. As you can see, the packet now has real IP addresses on the outside, and our original packet has been wrapped up as data inside the packet that will be put out on the Internet.

Obviously, we want all traffic between the VPNs to be encrypted. You might try putting this in to words, as:

“If a packet leaves from A.B.C.D, and it is destined for W.X.Y.Z, then encrypt it, using the necessary security associations.”

“If a packet arrives from W.X.Y.Z, and it is destined for A.B.C.D, then decrypt it, using the necessary security associations.”

That’s close, but not quite right. If you did this, all traffic to and from W.X.Y.Z, even traffic that was not part of the VPN, would be encrypted. That’s not quite what you want. The correct policy is as follows

“If a packet leaves from A.B.C.D, and that packet is encapsulating another packet, and it is destined for W.X.Y.Z, then encrypt it, using the necessary security associations.”

“If a packet arrives from W.X.Y.Z, and that packet is encapsulating another packet, and it is destined for A.B.C.D, then decrypt it, using the necessary security associations.”

A subtle change, but a necessary one.

Security policies are also set using `setkey(8)`. `setkey(8)` features a configuration language for defining the policy. You can either enter configuration instructions via `stdin`, or you can use the `-f` option to specify a filename that contains configuration instructions.

The configuration on gateway host #1 (which has the public IP address A.B.C.D) to force all outbound traffic to W.X.Y.Z to be encrypted is:

```
spdadd A.B.C.D/32 W.X.Y.Z/32 ipencap -P out ipsec esp/tunnel/A.B.C.D-W.X.Y.Z/require;
```

Put these commands in a file (e.g. `/etc/ipsec.conf`) and then run

```
# setkey -f /etc/ipsec.conf
```

`spdadd` tells `setkey(8)` that we want to add a rule to the secure policy database. The rest of this line specifies which packets will match this policy. A.B.C.D/32 and W.X.Y.Z/32 are the IP addresses and netmasks that identify the

network or hosts that this policy will apply to. In this case, we want it to apply to traffic between these two hosts. `ipencap` tells the kernel that this policy should only apply to packets that encapsulate other packets. `-P out` says that this policy applies to outgoing packets, and `ipsec` says that the packet will be secured.

The second line specifies how this packet will be encrypted. `esp` is the protocol that will be used, while `tunnel` indicates that the packet will be further encapsulated in an IPsec packet. The repeated use of `A.B.C.D` and `W.X.Y.Z` is used to select the security association to use, and the final `require` mandates that packets must be encrypted if they match this rule.

This rule only matches outgoing packets. You will need a similar rule to match incoming packets.

```
spdadd W.X.Y.Z/32 A.B.C.D/32 ipencap -P in ipsec esp/tunnel/W.X.Y.Z-A.B.C.D/require;
```

Note the `in` instead of `out` in this case, and the necessary reversal of the IP addresses.

The other gateway host (which has the public IP address `W.X.Y.Z`) will need similar rules.

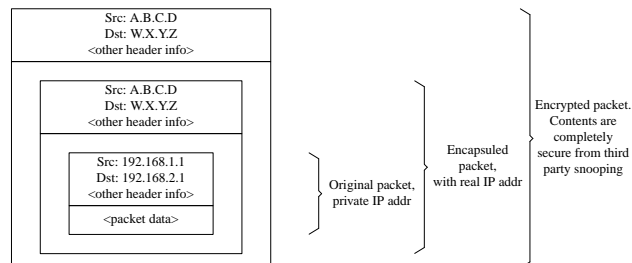
```
spdadd W.X.Y.Z/32 A.B.C.D/32 ipencap -P out ipsec esp/tunnel/W.X.Y.Z-A.B.C.D/require;
spdadd A.B.C.D/32 W.X.Y.Z/32 ipencap -P in ipsec esp/tunnel/A.B.C.D-W.X.Y.Z/require;
```

Finally, you need to add firewall rules to allow ESP and IPENCAP packets back and forth. These rules will need to be added to both hosts.

```
ipfw add 1 allow esp from A.B.C.D to W.X.Y.Z
ipfw add 1 allow esp from W.X.Y.Z to A.B.C.D
ipfw add 1 allow ipencap from A.B.C.D to W.X.Y.Z
ipfw add 1 allow ipencap from W.X.Y.Z to A.B.C.D
```

Because the rules are symmetric you can use the same rules on each gateway host.

Outgoing packets will now look something like this:

When they are received by the far end of the VPN they will first be decrypted (using the security associations that have been negotiated by `racoon`). Then they will enter the `gif` interface, which will unwrap the second layer, until you are left with the innermost packet, which can then travel in to the inner network.

You can check the security using the same `ping(8)` test from earlier. First, log in to the `A.B.C.D` gateway machine, and run:

```
tcpdump dst host 192.168.2.1
```

In another log in session on the same host run

```
ping 192.168.2.1
```


This time you should see output like the following:

```
XXX tcpdump output
```

Now, as you can see, tcpdump(1) shows the ESP packets. If you try to examine them with the `-s` option you will see (apparently) gibberish, because of the encryption.

Congratulations. You have just set up a VPN between two remote sites.

Summary

- Configure both kernels with:

```
options IPSEC
options IPSEC_ESP
```

- Install `security/ipsec-tools`. Edit `${PREFIX}/etc/racoon/psk.txt` on both gateway hosts, adding an entry for the remote host's IP address and a secret key that they both know. Make sure this file is mode 0600.
- Add the following lines to `/etc/rc.conf` on each host:

```
ipsec_enable="YES"
ipsec_file="/etc/ipsec.conf"
```

- Create an `/etc/ipsec.conf` on each host that contains the necessary `spdadd` lines. On gateway host #1 this would be:

```
spdadd A.B.C.D/32 W.X.Y.Z/32 ipencap -P out ipsec
      esp/tunnel/A.B.C.D-W.X.Y.Z/require;
spdadd W.X.Y.Z/32 A.B.C.D/32 ipencap -P in ipsec
      esp/tunnel/W.X.Y.Z-A.B.C.D/require;
```

On gateway host #2 this would be:

```
spdadd W.X.Y.Z/32 A.B.C.D/32 ipencap -P out ipsec
      esp/tunnel/W.X.Y.Z-A.B.C.D/require;
spdadd A.B.C.D/32 W.X.Y.Z/32 ipencap -P in ipsec
      esp/tunnel/A.B.C.D-W.X.Y.Z/require;
```

- Add firewall rules to allow IKE, ESP, and IPENCAP traffic to both hosts:

```
ipfw add 1 allow udp from A.B.C.D to W.X.Y.Z isakmp
ipfw add 1 allow udp from W.X.Y.Z to A.B.C.D isakmp
ipfw add 1 allow esp from A.B.C.D to W.X.Y.Z
ipfw add 1 allow esp from W.X.Y.Z to A.B.C.D
ipfw add 1 allow ipencap from A.B.C.D to W.X.Y.Z
ipfw add 1 allow ipencap from W.X.Y.Z to A.B.C.D
```

The previous two steps should suffice to get the VPN up and running. Machines on each network will be able to refer to one another using IP addresses, and all traffic across the link will be automatically and securely encrypted.

15.11 OpenSSH

Contributed by Chern Lee.

OpenSSH is a set of network connectivity tools used to access remote machines securely. It can be used as a direct replacement for `rlogin`, `rsh`, `rcp`, and `telnet`. Additionally, TCP/IP connections can be tunneled/forwarded securely through SSH. **OpenSSH** encrypts all traffic to effectively eliminate eavesdropping, connection hijacking, and other network-level attacks.

OpenSSH is maintained by the OpenBSD project, and is based upon SSH v1.2.12 with all the recent bug fixes and updates. It is compatible with both SSH protocols 1 and 2.

15.11.1 Advantages of Using OpenSSH

Normally, when using `telnet(1)` or `rlogin(1)`, data is sent over the network in a clear, un-encrypted form. Network sniffers anywhere in between the client and server can steal your user/password information or data transferred in your session. **OpenSSH** offers a variety of authentication and encryption methods to prevent this from happening.

15.11.2 Enabling sshd

The **sshd** is an option presented during a Standard install of FreeBSD. To see if **sshd** is enabled, check the `rc.conf` file for:

```
sshd_enable="YES"
```

This will load `sshd(8)`, the daemon program for **OpenSSH**, the next time your system initializes. Alternatively, it is possible to use `/etc/rc.d/sshd rc(8)` script to start **OpenSSH**:

```
/etc/rc.d/sshd start
```

15.11.3 SSH Client

The `ssh(1)` utility works similarly to `rlogin(1)`.

```
# ssh user@example.com
Host key not found from the list of known hosts.
Are you sure you want to continue connecting (yes/no)? yes
Host 'example.com' added to the list of known hosts.
user@example.com's password: *****
```

The login will continue just as it would have if a session was created using `rlogin` or `telnet`. SSH utilizes a key fingerprint system for verifying the authenticity of the server when the client connects. The user is prompted to enter `yes` only when connecting for the first time. Future attempts to login are all verified against the saved fingerprint key. The SSH client will alert you if the saved fingerprint differs from the received fingerprint on future login attempts. The fingerprints are saved in `~/.ssh/known_hosts`, or `~/.ssh/known_hosts2` for SSH v2 fingerprints.

By default, recent versions of the **OpenSSH** servers only accept SSH v2 connections. The client will use version 2 if possible and will fall back to version 1. The client can also be forced to use one or the other by passing it the `-1` or `-2` for version 1 or version 2, respectively. The version 1 compatibility is maintained in the client for backwards compatibility with older versions.

15.11.4 Secure Copy

The `scp(1)` command works similarly to `rcp(1)`; it copies a file to or from a remote machine, except in a secure fashion.

```
# scp user@example.com:/COPYRIGHT COPYRIGHT
user@example.com's password: *****
COPYRIGHT          100% | ***** | 4735
00:00
#
```

Since the fingerprint was already saved for this host in the previous example, it is verified when using `scp(1)` here.

The arguments passed to `scp(1)` are similar to `cp(1)`, with the file or files in the first argument, and the destination in the second. Since the file is fetched over the network, through SSH, one or more of the file arguments takes on the form `user@host:<path_to_remote_file>`.

15.11.5 Configuration

The system-wide configuration files for both the **OpenSSH** daemon and client reside within the `/etc/ssh` directory.

`ssh_config` configures the client settings, while `sshd_config` configures the daemon.

Additionally, the `sshd_program` (`/usr/sbin/sshd` by default), and `sshd_flags` `rc.conf` options can provide more levels of configuration.

15.11.6 ssh-keygen

Instead of using passwords, `ssh-keygen(1)` can be used to generate DSA or RSA keys to authenticate a user:

```
% ssh-keygen -t dsa
Generating public/private dsa key pair.
Enter file in which to save the key (/home/user/.ssh/id_dsa):
Created directory '/home/user/.ssh'.
Enter passphrase (empty for no passphrase):
Enter same passphrase again:
Your identification has been saved in /home/user/.ssh/id_dsa.
Your public key has been saved in /home/user/.ssh/id_dsa.pub.
The key fingerprint is:
bb:48:db:f2:93:57:80:b6:aa:bc:f5:d5:ba:8f:79:17 user@host.example.com
```

`ssh-keygen(1)` will create a public and private key pair for use in authentication. The private key is stored in `~/.ssh/id_dsa` or `~/.ssh/id_rsa`, whereas the public key is stored in `~/.ssh/id_dsa.pub` or `~/.ssh/id_rsa.pub`, respectively for DSA and RSA key types. The public key must be placed in `~/.ssh/authorized_keys` of the remote machine in order for the setup to work. Similarly, RSA version 1 public keys should be placed in `~/.ssh/authorized_keys`.

This will allow connection to the remote machine based upon SSH keys instead of passwords.

If a passphrase is used in `ssh-keygen(1)`, the user will be prompted for a password each time in order to use the private key. `ssh-agent(1)` can alleviate the strain of repeatedly entering long passphrases, and is explored in the [Section 15.11.7](#) section below.

Προσοχή: The various options and files can be different according to the **OpenSSH** version you have on your system; to avoid problems you should consult the `ssh-keygen(1)` manual page.

15.11.7 ssh-agent and ssh-add

The `ssh-agent(1)` and `ssh-add(1)` utilities provide methods for **SSH** keys to be loaded into memory for use, without needing to type the passphrase each time.

The `ssh-agent(1)` utility will handle the authentication using the private key(s) that are loaded into it. `ssh-agent(1)` should be used to launch another application. At the most basic level, it could spawn a shell or at a more advanced level, a window manager.

To use `ssh-agent(1)` in a shell, first it will need to be spawned with a shell as an argument. Secondly, the identity needs to be added by running `ssh-add(1)` and providing it the passphrase for the private key. Once these steps have been completed the user will be able to `ssh(1)` to any host that has the corresponding public key installed. For example:

```
% ssh-agent csh
% ssh-add
Enter passphrase for /home/user/.ssh/id_dsa:
Identity added: /home/user/.ssh/id_dsa (/home/user/.ssh/id_dsa)
%
```

To use `ssh-agent(1)` in X11, a call to `ssh-agent(1)` will need to be placed in `~/.xinitrc`. This will provide the `ssh-agent(1)` services to all programs launched in X11. An example `~/.xinitrc` file might look like this:

```
exec ssh-agent startxfce4
```

This would launch `ssh-agent(1)`, which would in turn launch **XFCE**, every time X11 starts. Then once that is done and X11 has been restarted so that the changes can take effect, simply run `ssh-add(1)` to load all of your **SSH** keys.

15.11.8 SSH Tunneling

OpenSSH has the ability to create a tunnel to encapsulate another protocol in an encrypted session.

The following command tells `ssh(1)` to create a tunnel for **telnet**:

```
% ssh -2 -N -f -L 5023:localhost:23 user@foo.example.com
%
```

The `ssh` command is used with the following options:

-2

Forces `ssh` to use version 2 of the protocol. (Do not use if you are working with older **SSH** servers)

-N

Indicates no command, or tunnel only. If omitted, `ssh` would initiate a normal session.

-f

Forces ssh to run in the background.

-L

Indicates a local tunnel in *localport:remotehost:remoteport* fashion.

user@foo.example.com

The remote SSH server.

An SSH tunnel works by creating a listen socket on localhost on the specified port. It then forwards any connection received on the local host/port via the SSH connection to the specified remote host and port.

In the example, port 5023 on localhost is being forwarded to port 23 on localhost of the remote machine. Since 23 is **telnet**, this would create a secure **telnet** session through an SSH tunnel.

This can be used to wrap any number of insecure TCP protocols such as SMTP, POP3, FTP, etc.

Διάγραμμα 15-1. Using SSH to Create a Secure Tunnel for SMTP

```
% ssh -2 -N -f -L 5025:localhost:25 user@mailserver.example.com
user@mailserver.example.com's password: *****
% telnet localhost 5025
Trying 127.0.0.1...
Connected to localhost.
Escape character is '^]'.
220 mailserver.example.com ESMTP
```

This can be used in conjunction with an ssh-keygen(1) and additional user accounts to create a more seamless/hassle-free SSH tunneling environment. Keys can be used in place of typing a password, and the tunnels can be run as a separate user.

15.11.8.1 Practical SSH Tunneling Examples

15.11.8.1.1 Secure Access of a POP3 Server

At work, there is an SSH server that accepts connections from the outside. On the same office network resides a mail server running a POP3 server. The network, or network path between your home and office may or may not be completely trustable. Because of this, you need to check your e-mail in a secure manner. The solution is to create an SSH connection to your office's SSH server, and tunnel through to the mail server.

```
% ssh -2 -N -f -L 2110:mail.example.com:110 user@ssh-server.example.com
user@ssh-server.example.com's password: *****
```

When the tunnel is up and running, you can point your mail client to send POP3 requests to localhost port 2110. A connection here will be forwarded securely across the tunnel to mail.example.com.

15.11.8.1.2 Bypassing a Draconian Firewall

Some network administrators impose extremely draconian firewall rules, filtering not only incoming connections, but outgoing connections. You may be only given access to contact remote machines on ports 22 and 80 for SSH and web surfing.

You may wish to access another (perhaps non-work related) service, such as an Ogg Vorbis server to stream music. If this Ogg Vorbis server is streaming on some other port than 22 or 80, you will not be able to access it.

The solution is to create an SSH connection to a machine outside of your network's firewall, and use it to tunnel to the Ogg Vorbis server.

```
% ssh -2 -N -f -L 8888:music.example.com:8000 user@unfirewalled-system.example.org
user@unfirewalled-system.example.org's password: *****
```

Your streaming client can now be pointed to localhost port 8888, which will be forwarded over to music.example.com port 8000, successfully evading the firewall.

15.11.9 The `AllowUsers` Users Option

It is often a good idea to limit which users can log in and from where. The `AllowUsers` option is a good way to accomplish this. For example, to only allow the `root` user to log in from 192.168.1.32, something like this would be appropriate in the `/etc/ssh/sshd_config` file:

```
AllowUsers root@192.168.1.32
```

To allow the user `admin` to log in from anywhere, just list the username by itself:

```
AllowUsers admin
```

Multiple users should be listed on the same line, like so:

```
AllowUsers root@192.168.1.32 admin
```

Όχι!Βùόç: It is important that you list each user that needs to log in to this machine; otherwise they will be locked out.

After making changes to `/etc/ssh/sshd_config` you must tell `sshd(8)` to reload its config files, by running:

```
# /etc/rc.d/sshd reload
```

15.11.10 Further Reading

OpenSSH (<http://www.openssh.com/>)

`ssh(1)` `scp(1)` `ssh-keygen(1)` `ssh-agent(1)` `ssh-add(1)` `ssh_config(5)`

`sshd(8)` `sftp-server(8)` `sshd_config(5)`

15.12 File System Access Control Lists

Contributed by Tom Rhodes.

In conjunction with file system enhancements like snapshots, FreeBSD 5.0 and later offers the security of File System Access Control Lists (ACLs).

Access Control Lists extend the standard UNIX permission model in a highly compatible (POSIX.1e) way. This feature permits an administrator to make use of and take advantage of a more sophisticated security model.

To enable ACL support for UFS file systems, the following:

```
options UFS_ACL
```

must be compiled into the kernel. If this option has not been compiled in, a warning message will be displayed when attempting to mount a file system supporting ACLs. This option is included in the `GENERIC` kernel. ACLs rely on extended attributes being enabled on the file system. Extended attributes are natively supported in the next generation UNIX file system, UFS2.

Όχι!Βύθος: A higher level of administrative overhead is required to configure extended attributes on UFS1 than on UFS2. The performance of extended attributes on UFS2 is also substantially higher. As a result, UFS2 is generally recommended in preference to UFS1 for use with access control lists.

ACLs are enabled by the mount-time administrative flag, `acls`, which may be added to `/etc/fstab`. The mount-time flag can also be automatically set in a persistent manner using `tunefs(8)` to modify a superblock ACLs flag in the file system header. In general, it is preferred to use the superblock flag for several reasons:

- The mount-time ACLs flag cannot be changed by a remount (`mount(8) -u`), only by means of a complete `umount(8)` and fresh `mount(8)`. This means that ACLs cannot be enabled on the root file system after boot. It also means that you cannot change the disposition of a file system once it is in use.
- Setting the superblock flag will cause the file system to always be mounted with ACLs enabled even if there is not an `fstab` entry or if the devices re-order. This prevents accidental mounting of the file system without ACLs enabled, which can result in ACLs being improperly enforced, and hence security problems.

Όχι!Βύθος: We may change the ACLs behavior to allow the flag to be enabled without a complete fresh `mount(8)`, but we consider it desirable to discourage accidental mounting without ACLs enabled, because you can shoot your feet quite nastily if you enable ACLs, then disable them, then re-enable them without flushing the extended attributes. In general, once you have enabled ACLs on a file system, they should not be disabled, as the resulting file protections may not be compatible with those intended by the users of the system, and re-enabling ACLs may re-attach the previous ACLs to files that have since had their permissions changed, resulting in other unpredictable behavior.

File systems with ACLs enabled will show a + (plus) sign in their permission settings when viewed. For example:

```
drwx----- 2 robert  robert  512 Dec 27 11:54 private
drwxrwx---+ 2 robert  robert  512 Dec 23 10:57 directory1
drwxrwx---+ 2 robert  robert  512 Dec 22 10:20 directory2
drwxrwx---+ 2 robert  robert  512 Dec 27 11:57 directory3
drwxr-xr-x  2 robert  robert  512 Nov 10 11:54 public_html
```

Here we see that the `directory1`, `directory2`, and `directory3` directories are all taking advantage of ACLs. The `public_html` directory is not.

15.12.1 Making Use of ACLs

The file system ACLs can be viewed by the `getfacl(1)` utility. For instance, to view the ACL settings on the `test` file, one would use the command:

```
% getfacl test
#file:test
#owner:1001
#group:1001
user::rw-
group::r--
other::r--
```

To change the ACL settings on this file, invoke the `setfacl(1)` utility. Observe:

```
% setfacl -k test
```

The `-k` flag will remove all of the currently defined ACLs from a file or file system. The more preferable method would be to use `-b` as it leaves the basic fields required for ACLs to work.

```
% setfacl -m u:trhodes:rw,group:web:r--,o:--- test
```

In the aforementioned command, the `-m` option was used to modify the default ACL entries. Since there were no pre-defined entries, as they were removed by the previous command, this will restore the default options and assign the options listed. Take care to notice that if you add a user or group which does not exist on the system, an `Invalid argument` error will be printed to `stdout`.

15.13 Monitoring Third Party Security Issues

Contributed by Tom Rhodes.

In recent years, the security world has made many improvements to how vulnerability assessment is handled. The threat of system intrusion increases as third party utilities are installed and configured for virtually any operating system available today.

Vulnerability assessment is a key factor in security, and while FreeBSD releases advisories for the base system, doing so for every third party utility is beyond the FreeBSD Project's capability. There is a way to mitigate third party vulnerabilities and warn administrators of known security issues. A FreeBSD add on utility known as **Portaudit** exists solely for this purpose.

The `ports-mgmt/portaudit` port polls a database, updated and maintained by the FreeBSD Security Team and ports developers, for known security issues.

To begin using **Portaudit**, one must install it from the Ports Collection:

```
# cd /usr/ports/ports-mgmt/portaudit && make install clean
```


During the install process, the configuration files for `periodic(8)` will be updated, permitting **Portaudit** output in the daily security runs. Ensure the daily security run emails, which are sent to `root`'s email account, are being read. No more configuration will be required here.

After installation, an administrator can update the database and view known vulnerabilities in installed packages by invoking the following command:

```
# portaudit -Fda
```

Όχι!Βύθος: The database will automatically be updated during the `periodic(8)` run; thus, the previous command is completely optional. It is only required for the following examples.

To audit the third party utilities installed as part of the Ports Collection at anytime, an administrator need only run the following command:

```
# portaudit -a
```

Portaudit will produce something like this for vulnerable packages:

```
Affected package: cups-base-1.1.22.0_1
Type of problem: cups-base -- HPGL buffer overflow vulnerability.
Reference: <http://www.FreeBSD.org/ports/portaudit/40a3bca2-6809-11d9-a9e7-0001020eed82.html>
```

```
1 problem(s) in your installed packages found.
```

```
You are advised to update or deinstall the affected package(s) immediately.
```

By pointing a web browser to the URL shown, an administrator may obtain more information about the vulnerability in question. This will include versions affected, by FreeBSD Port version, along with other web sites which may contain security advisories.

In short, **Portaudit** is a powerful utility and extremely useful when coupled with the **Portupgrade** port.

15.14 FreeBSD Security Advisories

Contributed by Tom Rhodes.

Like many production quality operating systems, FreeBSD publishes “Security Advisories”. These advisories are usually mailed to the security lists and noted in the Errata only after the appropriate releases have been patched. This section will work to explain what an advisory is, how to understand it, and what measures to take in order to patch a system.

15.14.1 What does an advisory look like?

The FreeBSD security advisories look similar to the one below, taken from the `freebsd-security-notifications` (<http://lists.FreeBSD.org/mailman/listinfo/freebsd-security-notifications>) mailing list.

```
=====
FreeBSD-SA-XX:XX.UTIL                               Security Advisory
```

The FreeBSD Project

Topic: denial of service due to some problem^❶

Category: core^❷

Module: sys^❸

Announced: 2003-09-23^❹

Credits: Person@EMAIL-ADDRESS^❺

Affects: All releases of FreeBSD^❻
FreeBSD 4-STABLE prior to the correction date

Corrected: 2003-09-23 16:42:59 UTC (RELENG_4, 4.9-PRERELEASE)
2003-09-23 20:08:42 UTC (RELENG_5_1, 5.1-RELEASE-p6)
2003-09-23 20:07:06 UTC (RELENG_5_0, 5.0-RELEASE-p15)
2003-09-23 16:44:58 UTC (RELENG_4_8, 4.8-RELEASE-p8)
2003-09-23 16:47:34 UTC (RELENG_4_7, 4.7-RELEASE-p18)
2003-09-23 16:49:46 UTC (RELENG_4_6, 4.6-RELEASE-p21)
2003-09-23 16:51:24 UTC (RELENG_4_5, 4.5-RELEASE-p33)
2003-09-23 16:52:45 UTC (RELENG_4_4, 4.4-RELEASE-p43)
2003-09-23 16:54:39 UTC (RELENG_4_3, 4.3-RELEASE-p39)^❼

CVE Name: CVE-XXXX-XXXX^❽

For general information regarding FreeBSD Security Advisories, including descriptions of the fields above, security branches, and the following sections, please visit <http://www.FreeBSD.org/security/>.

I. Background^❾

II. Problem Description^❿

III. Impact^⓫

IV. Workaround^⓬

V. Solution^⓭

VI. Correction details^⓮

VII. References^⓯

- ❶ The Topic field indicates exactly what the problem is. It is basically an introduction to the current security advisory and notes the utility with the vulnerability.
- ❷ The Category refers to the affected part of the system which may be one of core, contrib, or ports. The core category means that the vulnerability affects a core component of the FreeBSD operating system. The contrib category means that the vulnerability affects software contributed to the FreeBSD Project, such as

sendmail. Finally the `ports` category indicates that the vulnerability affects add on software available as part of the Ports Collection.

- ③ The `Module` field refers to the component location, for instance `sys`. In this example, we see that the module, `sys`, is affected; therefore, this vulnerability affects a component used within the kernel.
- ④ The `Announced` field reflects the date said security advisory was published, or announced to the world. This means that the security team has verified that the problem does exist and that a patch has been committed to the FreeBSD source code repository.
- ⑤ The `Credits` field gives credit to the individual or organization who noticed the vulnerability and reported it.
- ⑥ The `Affects` field explains which releases of FreeBSD are affected by this vulnerability. For the kernel, a quick look over the output from `ident` on the affected files will help in determining the revision. For ports, the version number is listed after the port name in `/var/db/pkg`. If the system does not sync with the FreeBSD CVS repository and rebuild daily, chances are that it is affected.
- ⑦ The `Corrected` field indicates the date, time, time offset, and release that was corrected.
- ⑧ Reserved for the identification information used to look up vulnerabilities in the Common Vulnerabilities Database system.
- ⑨ The `Background` field gives information on exactly what the affected utility is. Most of the time this is why the utility exists in FreeBSD, what it is used for, and a bit of information on how the utility came to be.
- (10) The `Problem Description` field explains the security hole in depth. This can include information on flawed code, or even how the utility could be maliciously used to open a security hole.
- (11) The `Impact` field describes what type of impact the problem could have on a system. For example, this could be anything from a denial of service attack, to extra privileges available to users, or even giving the attacker superuser access.
- (12) The `Workaround` field offers a feasible workaround to system administrators who may be incapable of upgrading the system. This may be due to time constraints, network availability, or a slew of other reasons. Regardless, security should not be taken lightly, and an affected system should either be patched or the security hole workaround should be implemented.
- (13) The `Solution` field offers instructions on patching the affected system. This is a step by step tested and verified method for getting a system patched and working securely.
- (14) The `Correction Details` field displays the CVS branch or release name with the periods changed to underscore characters. It also shows the revision number of the affected files within each branch.
- (15) The `References` field usually offers sources of other information. This can include web URLs, books, mailing lists, and newsgroups.

15.15 Process Accounting

Contributed by Tom Rhodes.

Process accounting is a security method in which an administrator may keep track of system resources used, their allocation among users, provide for system monitoring, and minimally track a user's commands.

This indeed has its own positive and negative points. One of the positives is that an intrusion may be narrowed down to the point of entry. A negative is the amount of logs generated by process accounting, and the disk space they may require. This section will walk an administrator through the basics of process accounting.

15.15.1 Enable and Utilizing Process Accounting

Before making use of process accounting, it must be enabled. To do this, execute the following commands:

```
# touch /var/account/acct
# accton /var/account/acct
# echo 'accounting_enable="YES"' >> /etc/rc.conf
```

Once enabled, accounting will begin to track CPU stats, commands, etc. All accounting logs are in a non-human readable format and may be viewed using the `sa(8)` utility. If issued without any options, `sa` will print information relating to the number of per user calls, the total elapsed time in minutes, total CPU and user time in minutes, average number of I/O operations, etc.

To view information about commands being issued, one would use the `lastcomm(1)` utility. The `lastcomm` may be used to print out commands issued by users on specific `tty(5)`, for example:

```
# lastcomm ls
trhodes ttty1
```

Would print out all known usage of the `ls` by `trhodes` on the `ttty1` terminal.

Many other useful options exist and are explained in the `lastcomm(1)`, `acct(5)` and `sa(8)` manual pages.

Όχι εἰσβολή

1. Under FreeBSD the standard login password may be up to 128 characters in length.

Εἰσὶν 16 Jails

Συνεισφορά από τον Matteo Riondato.

16.1 Σύνοψη

Το κεφάλαιο αυτό εξηγεί τι είναι τα jails (φυλακές) του FreeBSD και πως χρησιμοποιούνται. Τα jails, που αναφέρονται ορισμένες φορές σαν μια ενισχυμένη εναλλακτική λύση για περιβάλλοντα chroot, είναι ένα ισχυρό εργαλείο για διαχειριστές συστημάτων, αλλά η βασική τους χρήση μπορεί επίσης να είναι χρήσιμη σε προχωρημένους χρήστες.

Αφού διαβάσετε αυτό το κεφάλαιο, θα ξέρετε:

- Τι είναι ένα jail και τι σκοπό μπορεί να εξυπηρετήσει σε εγκαταστάσεις FreeBSD.
- Πως να φτιάξετε, να εκκινήσετε, και να σταματήσετε ένα jail.
- Τα βασικά της διαχείρισης ενός jail, τόσο μέσα, όσο και έξω από αυτό.

Άλλες πηγές χρήσιμων πληροφοριών σχετικά με τα jails είναι:

- Εσέλιδα manual του jail(8). Περιέχει πλήρη αναφορά του βοηθητικού προγράμματος jail — του διαχειριστικού εργαλείου που μπορεί να χρησιμοποιηθεί στο FreeBSD για την εκκίνηση, διακοπή, και έλεγχο των jails.
- Οι λίστες ταχυδρομείου και τα αρχεία τους. Τα αρχεία από την ηλεκτρονική λίστα γενικών ερωτήσεων του FreeBSD (<http://lists.FreeBSD.org/mailman/listinfo/freebsd-questions>) και άλλες λίστες που εξυπηρετούνται από τον εξυπηρετητή για ηλεκτρονικές λίστες του FreeBSD (<http://lists.FreeBSD.org/mailman/listinfo>) περιέχουν πλήρη οδηγό για τα jails. Είναι πάντοτε ενδιαφέρον να ψάχνετε τα αρχεία ή να δημοσιεύετε νέες ερωτήσεις στη λίστα freebsd-questions (<http://lists.FreeBSD.org/mailman/listinfo/freebsd-questions>).

16.2 Όροι των Jails

Για να κατανοήσετε καλύτερα το πως οι εσωτερικές λειτουργίες του FreeBSD σχετίζονται με τα jails και πως αυτές αλληλεπιδρούν με τα υπόλοιπα μέρη του FreeBSD, θα χρησιμοποιήσουμε εκτενώς τους παρακάτω όρους:

chroot(8) (εντολή)

Ένα βοηθητικό πρόγραμμα, το οποίο χρησιμοποιεί την κλήση συστήματος chroot(2) του FreeBSD για να αλλάξει τον γονικό κατάλογο (root directory) μιας διεργασίας και όλων των άλλων διεργασιών που εξαρτώνται από αυτή.

chroot(2) (περιβάλλον)

Το περιβάλλον μιας διεργασίας που τρέχει μέσα σε ένα “chroot”. Αυτό περιλαμβάνει πόρους όπως το τμήμα του συστήματος αρχείων που είναι ορατό, τα ID του χρήστη και της ομάδας που είναι διαθέσιμα, καθώς και τις διεπαφές δικτύου (network interfaces), τους μηχανισμούς IPC κλπ.

jail(8) (εντολή)

Το πρόγραμμα που σας επιτρέπει να διαχειρίζεστε το σύστημα σας και να ξεκινάτε διεργασίες σε περιβάλλον jail.

host (σύστημα (system), διεργασία (process), χρήστης (user), κλπ.)

Το φυσικό σύστημα που φιλοξενεί και ελέγχει ένα περιβάλλον jail. Το host system έχει πρόσβαση σε όλο το διαθέσιμο υλικό, και μπορεί να ελέγξει διεργασίες τόσο μέσα όσο και έξω από το περιβάλλον του jail. Μία από τις σημαντικότερες διαφορές μεταξύ του host system και του jail είναι ότι οι περιορισμοί που εφαρμόζονται στις διεργασίες του χρήστη root μέσα στο περιβάλλον jail, δεν ισχύουν για τις διεργασίες στο host system.

hosted (σύστημα (system), διεργασία (process), χρήστης (user), κλπ.)

Μια διεργασία, ένας χρήστης ή κάποια άλλη οντότητα, του οποίου η πρόσβαση στους πόρους του συστήματος περιορίζεται μέσα από ένα jail.

16.3 Εισαγωγή

Μια και η διαχείριση ενός συστήματος μπορεί να είναι δύσκολη και περίπλοκη, αναπτύχθηκαν αρκετά εργαλεία τα οποία μπορούν να κάνουν τη ζωή ενός διαχειριστή πολύ πιο εύκολη. Τα εργαλεία αυτά προσφέρουν κάποιες πρόσθετες δυνατότητες όσο αφορά τον τρόπο εγκατάστασης, ρύθμισης και συντήρησης ενός συστήματος. Μία από τις εργασίες που αναμένεται να εκτελέσει κάθε διαχειριστής συστήματος, είναι να ρυθμίσει σωστά την ασφάλεια του συστήματος, προκειμένου να προσφέρει τις υπηρεσίες για τις οποίες έχει προγραμματιστεί, χωρίς να επιτρέπει συμβιβασμούς στην ασφάλεια.

Ένα από τα εργαλεία που μπορούν να ενισχύσουν την ασφάλεια ενός συστήματος FreeBSD είναι τα jails. Τα Jails πρωτοεμφανίστηκαν στο FreeBSD 4.X από τον Poul-Henning Kamp <phk@FreeBSD.org>, αλλά βελτιώθηκαν πολύ περισσότερο στην έκδοση FreeBSD 5.X, προκειμένου να προσφέρουν περισσότερες δυνατότητες και να είναι περισσότερο εύλινκτα. Εξάπλωσή τους συνεχίζεται ακόμη, με βελτιώσεις στους τομείς της ευχρηστίας, της απόδοσης, της αξιοπιστίας και της ασφάλειας που πρέπει να παρέχουν.

16.3.1 Τι Είναι Ένα Jail

Τα λειτουργικά συστήματα τύπου BSD, παρείχαν το chroot(2) από την εποχή του 4.2BSD. Η εντολή chroot(8) μπορεί να χρησιμοποιηθεί για να αλλάξει τον γονικό κατάλογο μιας ομάδας διεργασιών, δημιουργώντας ένα ασφαλές περιβάλλον, ξεχωριστό από το υπόλοιπο σύστημα. Όσες διεργασίες δημιουργούνται σε έναν τέτοιο περιβάλλον, δεν έχουν πρόσβαση σε αρχεία και πόρους έξω από αυτό. Για αυτό το λόγο, αν μια υπηρεσία τρέχει μέσα σε ένα τέτοιο περιβάλλον, και κάποιος εισβολέας καταφέρει να διεισδύσει σε αυτή, δε θα του επιτραπεί η πρόσβαση στο υπόλοιπο σύστημα. Η εντολή chroot(8) είναι πολύ καλή για απλές εργασίες οι οποίες δε χρειάζονται να είναι πολύ εύλινκτες ή να διαθέτουν πολύπλοκα και προηγμένα χαρακτηριστικά. Ωστόσο, από την αρχή της ιδέας του chroot, βρέθηκαν αρκετοί τρόποι για να μπορέσει κάποιος να ξεφύγει από το περιβάλλον αυτό. Παρ' όλο που έχουν διορθωθεί πολλά σφάλματα στις πρόσφατες εκδόσεις του πυρήνα του FreeBSD, ήταν ξεκάθαρο ότι η chroot(2) δεν ήταν η ιδανική λύση για την ασφάλιση υπηρεσιών. Ἐπρεπε να υλοποιηθεί ένα νέο υποσύστημα.

Αυτός είναι ένας από τους κύριους λόγους για την ανάπτυξη των jails.

Τα jails βελτίωσαν με διάφορους τρόπους την ιδέα του παραδοσιακού περιβάλλοντος του chroot(2). Στο τυπικό περιβάλλον του chroot(2), οι διεργασίες περιορίζονται μόνος ως προς το μέρος του συστήματος αρχείων όπου μπορούν να έχουν πρόσβαση. Οι υπόλοιποι πόροι του συστήματος (όπως οι χρήστες, οι τρέχοντες διεργασίες, το υποσύστημα δικτύωσης) είναι κοινόχρηστοι μεταξύ των διεργασιών του περιβάλλοντος chroot και των διεργασιών του host system. Τα jails επεκτείνουν αυτό το μοντέλο, με την εικονικοποίηση όχι μόνο της πρόσβασης στο σύστημα αρχείων, αλλά επίσης των χρηστών, του υποσυστήματος δικτύωσης του πυρήνα του FreeBSD και μερικών ακόμη πραγμάτων. Περισσότερα για τις διαθέσιμες εντολές που μπορούν να χρησιμοποιηθούν για τη ρύθμιση και τον έλεγχο ενός περιβάλλοντος jail μπορείτε να βρείτε στο **Όβια 16.5**.

Το Jail έχει τέσσερα κύρια στοιχεία:

- Έναν κατ'άλογο με δική του δομή — το αρχικό σημείο στο οποίο εισέρχεται ένα jail. Από τη στιγμή που μια διεργασία βρίσκεται μέσα σε ένα jail, δεν επιτρέπεται να βγει έξω από τον κατ'άλογο αυτό. Τα προβλήματα που ταλαιπωρούσαν τον σχεδιασμό του chroot(2) δεν επηρεάζουν τα jails του FreeBSD.
- Ένα hostname (όνομα συστήματος) — το hostname το οποίο θα χρησιμοποιηθεί μέσα στο jail. Τα jails χρησιμοποιούνται κυρίως για την εξυπηρέτηση δικτυακών υπηρεσιών, επομένως η ύπαρξη ενός χαρακτηριστικού hostname που να περιγράφει ταυτόχρονα και τη χρήση του, μπορεί να βοηθήσει αρκετά τον διαχειριστή συστήματος.
- Μια διεύθυνση IP — αυτή η διεύθυνση αντιστοιχεί σε ένα jail και δεν μπορεί να αλλάξει κατ'α τη διάρκεια της ζωής του. Ε διεύθυνση IP ενός jail είναι συνήθως μία διεύθυνση τύπου alias για μια ήδη υπάρχουσα διεπαφή δικτύου (network interface), αλλά κ'άτι τέτοιο δεν είναι απαραίτητο.
- Μία εντολή — η διαδρομή προς ένα εκτελέσιμο το οποίο θα εκτελείται μέσα στο jail. Ε διαδρομή αυτή είναι σχετική ως προς τον γονικό κατ'άλογο του περιβάλλοντος του jail, και μπορεί να διαφέρει πολύ από jail σε jail ανάλογα με το συγκεκριμένο περιβάλλον.

Εκτός αυτών, τα jails μπορούν να έχουν τις δικές τους ομάδες χρηστών και τον δικό τους χρήστη root. Φυσικά, ο έλεγχος που έχει ο χρήστης root του jail, περιορίζεται μέσα στο περιβάλλον του jail, και από την οπτική γωνία του host system, ο χρήστης αυτός δεν είναι παντοδύναμος. Επιπλέον, ο χρήστης root του jail, δεν μπορεί να εκτελέσει κρίσιμες εργασίες στο σύστημα έξω από το περιβάλλον του jail(8). Περισσότερες πληροφορίες σχετικά με τις δυνατότητες και τους περιορισμούς του root θα βρείτε στο **Όβια 16.5**.

16.4 Δημιουργώντας και Ελέγχοντας Jails

Μερικοί διαχειριστές συστημάτων κατηγοριοποιούν τα jails σε δύο ενότητες: τα “complete (πλήρη)” jails, τα οποία μιμούνται ένα πραγματικό σύστημα FreeBSD, και τα “service” jails, τα οποία χρησιμοποιούνται για μια εφαρμογή ή υπηρεσία, που πιθανόν εκτελείται με ειδικά προνόμια. Αυτός είναι ένας νοητικός διαχωρισμός και δεν επιδρά στη διαδικασία δημιουργίας ενός jail. Ε σελίδα manual του jail(8) περιέχει κατατοπιστικές πληροφορίες για τη διαδικασία δημιουργίας ενός jail:

```
# setenv D /here/is/the/jail
# mkdir -p $D ❶
# cd /usr/src
```

```
# make buildworld ❷
# make installworld DESTDIR=$D ❸
# make distribution DESTDIR=$D ❹
# mount -t devfs devfs $D/dev ❺
```

- ❶ Ο καλύτερος τρόπος για να ξεκινήσετε είναι με την επιλογή μιας θέσης (διαδρομής) για το jail σας. Εκεί θα βρίσκονται αποθηκευμένα τα αρχεία του jail όσο αφορά το σύστημα σας. Μια καλή ιδέα είναι το /usr/jail/jailname, όπου jailname το hostname με το οποίο θα αναγνωρίζεται το jail. Το σύστημα αρχείων /usr/ έχει συνήθως αρκετό χώρο για το σύστημα αρχείων του jail, το οποίο, για ένα “complete” jail είναι ουσιαστικά ένας κλώνος κάθε αρχείου του βασικού συστήματος μια προεπιλεγμένης εγκατάστασης του FreeBSD.
- ❷ Το βήμα αυτό δεν απαιτείται αν έχετε μεταγλωττίσει στο παρελθόν το βασικό σύστημα χρησιμοποιώντας την εντολή make world ή make buildworld. Μπορείτε απλώς να εγκαταστήσετε το υπάρχον σύστημα σας στο νέο jail.
- ❸ Ε εντολή αυτή θα εμπλουτίσει τον κατάλογο που επιλέξατε για το jail με όλα τα απαραίτητα αρχεία, βιβλιοθήκες, σελίδες βοήθειας κλπ.
- ❹ Το distribution target του make εγκαθιστά όλα τα αρχεία ρυθμίσεων που απαιτούνται. Με απλά λόγια, εγκαθιστά κάθε αρχείο από το /usr/src/etc/ στον κατάλογο /etc του περιβάλλοντος jail: \$D/etc/.
- ❺ Δε χρειάζεται να προσαρτήσετε το devfs(8) στο περιβάλλον του jail. Από την άλλη όμως, όλες, ή σχεδόν όλες οι εφαρμογές χρειάζονται πρόσβαση σε τουλάχιστον μία συσκευή, αναλόγως με τον σκοπό της εφαρμογής. Είναι πολύ σημαντικό να ελέγχεται η πρόσβαση στις συσκευές μέσα σε ένα jail, καθώς λανθασμένες ρυθμίσεις μπορεί να επιτρέψουν σε κάποιον εισβολέα να κάνει “ασχημα παιχνίδια” μέσα στο jail. Ο έλεγχος του devfs(8) γίνεται μέσω ενός συνόλου κανόνων οι οποίοι περιγράφονται στις σελίδες manual του devfs(8) και του devfs.conf(5).

Από την στιγμή που έχει εγκατασταθεί ένα jail, μπορεί να εκκινηθεί με τη χρήση της εντολής jail(8). Ε jail(8) δέχεται τέσσερις υποχρεωτικές παραμέτρους οι οποίες περιγράφονται στο **Οἰπιά 16.3.1**. Μπορείτε να δώσετε και άλλες παραμέτρους, π.χ., για να εκτελέσετε μια διεργασία στο περιβάλλον του jail με τις άδειες ενός συγκεκριμένου χρήστη. Ε παράμετρος command εξαρτάται από τον τύπο του jail. Για ένα εικονικό σύστημα, το /etc/rc είναι μια καλή επιλογή, μια και στην ουσία θα κλωνοποιήσει την διαδικασία εκκίνησης ενός πραγματικού συστήματος FreeBSD. Για ένα service jail, η παράμετρος εξαρτάται από την υπηρεσία ή την εφαρμογή που θα τρέχει μέσα στο jail.

Τα jails συνήθως ξεκινούν κατά την εκκίνηση και ο μηχανισμός rc του FreeBSD παρέχει έναν εύκολο τρόπο για να γίνει κάτι τέτοιο.

1. Ε λίστα με τα jails που θέλετε να ξεκινάνε κατά την εκκίνηση θα πρέπει να προστεθούν στο αρχείο rc.conf(5):

```
jail_enable="YES"    # Set to NO to disable starting of any jails
jail_list="www"      # Space separated list of names of jails
```

Όσιὰβυός: Το όνομα που έχει κάθε jail στη λίστα jail_list επιτρέπεται να περιέχει μόνο αλφαριθμητικούς χαρακτήρες.

2. Για κάθε jail που υπάρχει στο jail_list, θα πρέπει να προστεθεί μια ομάδα από ρυθμίσεις στο rc.conf(5), οι οποίες θα το περιγράφουν:

```
jail_www_rootdir="/usr/jail/www"      # jail's root directory
jail_www_hostname="www.example.org"   # jail's hostname
jail_www_ip="192.168.0.10"           # jail's IP address
jail_www_devfs_enable="YES"           # mount devfs in the jail
jail_www_devfs_ruleset="www_ruleset" # devfs ruleset to apply to jail
```

Ε προεπιλεγμένη εκκίνηση του jail μέσω του rc.conf(5), θα ξεκινήσει το script του jail /etc/rc, το οποίο υποθέτει ότι το jail είναι ένα ολοκληρωμένο εικονικό σύστημα. Για service jails, η προεπιλεγμένη εκκίνηση πρέπει να αλλάξει, ορίζοντας κατ'αλληλα την επιλογή jail_jailname_exec_start.

Όγιαβύος: Για πλήρη λίστα των διαθέσιμων επιλογών, δείτε το rc.conf(5).

Το script /etc/rc.d/jail μπορεί να χρησιμοποιηθεί για να ξεκινήσει ή να σταματήσει κάποιο jail χειροκίνητα. Πρέπει όμως να υπάρχει η αντίστοιχη καταχώρηση στο rc.conf:

```
# /etc/rc.d/jail start www
# /etc/rc.d/jail stop www
```

Για την ώρα δεν υπάρχει κάποιος απόλυτα σωστός τρόπος για να τερματίσετε κάποιο jail(8). Αυτό συμβαίνει, διότι οι εντολές που χρησιμοποιούνται συνήθως για να τερματίσουν με ασφάλεια ένα σύστημα, δεν μπορούν να χρησιμοποιηθούν μέσα στο περιβάλλον ενός jail. Ο καλύτερος τρόπος για να τερματίσετε ένα jail είναι με την εκτέλεση της ακόλουθης εντολής μέσα από το ίδιο το jail ή με χρήση του βοηθητικού προγράμματος jexec(8) έξω από αυτό:

```
# sh /etc/rc.shutdown
```

Περαιτέρω πληροφορίες σχετικά με αυτή τη διαδικασία μπορείτε να βρείτε στη σελίδα βοήθειας του jail(8)

16.5 Λεπτομερής Ρύθμιση και Διαχείριση

Υπάρχουν αρκετές επιλογές που μπορούν να εφαρμοστούν σε ένα jail, καθώς και διάφοροι τρόποι για να συνδυαστεί ένα σύστημα FreeBSD με jails προκειμένου να παράγουν εφαρμογές υψηλότερου επιπέδου. Ε ενόψει αυτή παρουσιάζει:

- Μερικές από τις διαθέσιμες επιλογές για την ρύθμιση της συμπεριφοράς και των περιορισμών ασφαλείας που υλοποιούνται από την εγκατάσταση ενός jail.
- Μερικές εφαρμογές υψηλού επιπέδου για τη διαχείριση jails, οι οποίες είναι διαθέσιμες μέσω της συλλογής των Ports του FreeBSD και μπορούν να χρησιμοποιηθούν στην υλοποίηση ολοκληρωμένων λύσεων με τη χρήση jails.

16.5.1 Εργαλεία Συστήματος του FreeBSD για τη Ρύθμιση Jails

Λεπτομερής ρύθμιση ενός jail γίνεται κατ'α κύριο λόγο μέσω των μεταβλητών του sysctl(8). Υπάρχει ένα ειδικό subtree του sysctl το οποίο αποτελεί τη βάση για την οργάνωση όλων των σχετικών επιλογών: πρόκειται για την ιεραρχία επιλογών πυρήνα security.jail.*. Παρακάτω θα βρείτε μια λίστα με τα κύρια sysctl που σχετίζονται με κάποιο jail καθώς και τις προεπιλεγμένες τιμές τους. Τα ονόματα μάλλον εξηγούν από μόνα τους την αντίστοιχη λειτουργία, αλλά για περισσότερες πληροφορίες μπορείτε να δείτε τις σελίδες βοήθειας των jail(8) και sysctl(8).

- security.jail.set_hostname_allowed: 1
- security.jail.socket_unixiproute_only: 1
- security.jail.sysvipc_allowed: 0
- security.jail.enforce_statfs: 2
- security.jail.allow_raw_sockets: 0
- security.jail.chflags_allowed: 0
- security.jail.jailed: 0

Οι μεταβλητές αυτές μπορούν να χρησιμοποιηθούν από τον διαχειριστή του host system προκειμένου να προσθέσει ή να αφαιρέσει περιορισμούς οι οποίοι υπάρχουν αρχικά στον χρήστη root. Υπάρχουν όμως και κάποιοι περιορισμοί οι οποίοι δεν μπορούν να αφαιρεθούν. Ο χρήστης root δεν επιτρέπεται να προσαρτά ή να απο-προσαρτά συστήματα αρχείων μέσα από ένα jail(8). Ο root μέσα σε ένα jail δεν επιτρέπεται να φορτώσει ή να αποφορτώσει τους κανόνες (rulesets) του devfs(8), το firewall, και διάφορες άλλες εργασίες διαχείρισης οι οποίες χρειάζονται τροποποίηση των δεδομένων του πυρήνα, όπως για παράδειγμα ο ορισμός του securelevel του πυρήνα.

Το βασικό σύστημα του FreeBSD περιέχει τα βασικά εργαλεία για τη προβολή πληροφοριών σχετικά με τα ενεργά jails, και επίσης για την αν'αθεση συγκεκριμένων εντολών διαχείρισης σε κάποιο jail. Οι εντολές jls(8) και jexec(8) αποτελούν μέρος του βασικού συστήματος του FreeBSD, και μπορούν να χρησιμοποιηθούν για να τις παρακάτω απλές εργασίες:

- Προβολή λίστας των ενεργών jails και των αντίστοιχων χαρακτηριστικών τους - jail identifier (JID), διεύθυνση IP, hostname και path.
- Προσκόλληση σε κάποιο ενεργό jail, από το host system, και εκτέλεση κάποιας εντολής μέσα στο jail ή εκτέλεση εργασιών διαχείρισης μέσα στο jail. Κ'ατι τέτοιο είναι ιδιαίτερα χρήσιμο όταν ο χρήστης root επιθυμεί να τερματίσει με ασφάλεια κάποιο jail. Μπορεί επίσης να χρησιμοποιηθεί η εντολή jexec(8) για την εκτέλεση κάποιου shell μέσα στο jail προκειμένου να εκτελεστούν εργασίες διαχείρισης, για παράδειγμα:

```
# jexec 1 tcsh
```

16.5.2 Εργαλεία Διαχείρισης Υψηλού Επιπέδου στη Συλλογή Ports του FreeBSD

Αν'αμεσα στις διάφορες εφαρμογές τρίτων κατασκευαστών για τη διαχείριση των jails, ένα από τα πιο ολοκληρωμένα και χρήσιμα πακέτα είναι το sysutils/jailutils. Αποτελεί ένα σύνολο μικρών εφαρμογών οι οποίες συνεισφέρουν στη διαχείριση του jail(8). Για περισσότερες πληροφορίες, δείτε στον δικτυακό του τόπο.

16.6 Εφαρμογή των Jails

16.6.1 Service Jails

Συνεισφορά του *Daniel Gerzo*.

Ενότητα αυτή είναι βασισμένη στην ιδέα που παρουσιάστηκε αρχικά από τον Simon L. Nielsen <simon@FreeBSD.org> στο <http://simon.nitro.dk/service-jails.html>, καθώς και σε ένα ανανεωμένο άρθρο του Ken Tom <locals@gmail.com>. Στην ενότητα αυτή θα σας δείξουμε πως να στήσετε ένα σύστημα FreeBSD το οποίο να διαθέτει ένα επιπλέον επίπεδο ασφάλειας, με τη χρήση του jail(8). Υποθέτουμε ότι το σύστημα τρέχει τουλάχιστον RELENG_6_0 και ότι έχετε κατανοήσει όλες τις προηγούμενες πληροφορίες του κεφαλαίου.

16.6.1.1 Σχεδιασμός

Ένα από τα σημαντικότερα προβλήματα με τα jails είναι η διαχείριση της διαδικασίας αναβαθμίσεων. Αυτό τείνει να είναι πρόβλημα διότι το κάθε jail πρέπει να δημιουργηθεί από την αρχή σε κάθε αναβάθμιση. Συνήθως δεν είναι πρόβλημα αν έχετε ένα μόνο jail, μια και πρόκειται για σχετικά απλή διαδικασία, αλλά γίνεται κουραστική και χρονοβόρα αν έχετε πολλά jails.

Διδακτική σημείωση: Οι παρακάτω ρυθμίσεις προϋποθέτουν εμπειρία με το FreeBSD και τη χρήση των διάφορων χαρακτηριστικών του. Εάν τα παρακάτω βήματα σας φαίνονται πολύ περίπλοκα, είναι καλύτερα να ρίξετε μια ματιά σε κάτι πιο απλό όπως το sysutils/ezjail, το οποίο παρέχει έναν ευκολότερο τρόπο διαχείρισης των jails του FreeBSD και δεν είναι τόσο εξειδικευμένο όσο οι παρακάτω ρυθμίσεις.

Η ιδέα αυτή έχει παρουσιαστεί για να λύσει τέτοιου είδους προβλήματα, με την βοήθεια της κοινής χρήσης όσο το δυνατόν περισσότερων αρχείων μεταξύ των jails, με έναν ασφαλή όμως τρόπο — χρησιμοποιώντας προσαρτήσεις τύπου mount_nullfs(8) και μόνο για ανάγνωση (read only) έτσι ώστε η αναβάθμιση να είναι ευκολότερη, και η χρήση μεμονωμένων jails για κάθε υπηρεσία να καθίσταται επιθυμητή. Επιπλέον, παρέχει έναν απλό τρόπο για να προσθέσετε και να αφαιρέσετε jails όπως επίσης και να τα αναβαθμίσετε.

Όχι αβυσσός: Παραδείγματα υπηρεσιών τέτοιου τύπου: ένας HTTP server, ένας DNS server, ένας SMTP server, κλπ.

Οι στόχοι των παρακάτω ρυθμίσεων είναι:

- Δημιουργία απλών και κατανοητών jails. Αυτό σημαίνει ότι δεν θα τρέξουμε ένα πλήρες installworld σε κάθε jail.
- Εύκολη προσθήκη και διαγραφή jails.
- Εύκολη αναβάθμιση υπάρχοντων jails.
- Δυνατότητα δημιουργίας προσαρμοσμένου τμήματος του FreeBSD.
- Όσο περισσότερη ασφάλεια είναι δυνατόν, με ελαχιστοποίηση της πιθανότητας κακόβουλης χρήσης.

- Εξοικονόμηση χώρου και inodes.

Όπως έχουμε ήδη πει, ο σχεδιασμός αυτός εξαρτάται ιδιαίτερα από την ύπαρξη ενός αρχικού **template** στο οποίο δεν επιτρέπεται η εγγραφή δεδομένων (γνωστό ως **nullfs**) και το οποίο πρέπει να έχει προσαρτηθεί σε κάθε jail, όπως επίσης και στην ύπαρξη για κάθε jail μιας συσκευής που να επιτρέπει τόσο την αν'αγνωση όσο και την εγγραφή. Μια τέτοια συσκευή μπορεί να είναι κάποιος ξεχωριστός φυσικός δίσκος, μια κατ'ατμηση, ή κάποια συσκευή vnode md(4). Στο παρακάτω παράδειγμα, θα χρησιμοποιήσουμε προσαρτήσεις τύπου **nullfs** στις οποίες θα επιτρέπεται εγγραφή και αν'αγνωση.

Ε δομή του συστήματος αρχείων περιγράφεται στην παρακάτω λίστα:

- Κάθε jail θα προσαρτάται κάτω από τον κατ'αλολο /home/j.
- Το /home/j/mroot είναι το **template** για το κάθε jail και η κατ'ατμηση μόνο αν'αγνωσης για όλα τα jails.
- Θα δημιουργηθεί ένας κενός κατ'αλολος για κάθε jail κάτω από τον κατ'αλολο /home/j.
- Κάθε jail θα έχει έναν κατ'αλολο /s, ο οποίος θα είναι σύνδεσμος προς το εγγράψιμο μέρος του συστήματος.
- Κάθε jail θα έχει το δικό εγγράψιμο μέρος το οποίο θα βασίζεται στο /home/j/skel.
- Κάθε jailspace (το εγγράψιμο μέρος κάθε jail) θα πρέπει να δημιουργηθεί στον κατ'αλολο /home/js.

Όχι!Βύθος: Όλα αυτά προϋποθέτουν ότι τα jails βρίσκονται κάτω από τον κατ'αλολο /home. Αυτό βέβαια μπορεί να αλλάξει σε οτιδήποτε εσείς θέλετε, αλλά θα επηρεάσει όλα τα παρακάτω παραδείγματα.

16.6.1.2 Δημιουργώντας το Template

Ενότητα αυτή θα περιγράψει τα βήματα που χρειάζονται προκειμένου να δημιουργήσετε το πρωταρχικό **template** το οποίο θα περιέχει το τμήμα των jails που είναι μόνο για αν'αγνωση.

Είναι πάντοτε καλή ιδέα να αναβαθμίζετε το FreeBSD στη τελευταία έκδοση -RELEASE. Για το σκοπό αυτό, διαβάστε το αντίστοιχο κεφάλαιο

(http://www.FreeBSD.org/doc/el_GR.ISO8859-7/books/handbook/makeworld.html) στο Εγχειρίδιο. Στη περίπτωση που η αναβάθμιση δεν είναι εφικτή, θα χρειαστείτε **buildworld** για να μπορέσετε να συνεχίσετε. Επιπλέον θα χρειαστείτε το πακέτο **sysutils/cpdup**. Θα χρησιμοποιήσουμε το βοηθητικό πρόγραμμα **portsnap(8)** για να κατεβάσουμε τη συλλογή των Ports. Για τους νεο-εισερχόμενους, συνίσταται η αν'αγνωση του κεφαλαίου για το **Portsnap**

(http://www.FreeBSD.org/doc/el_GR.ISO8859-7/books/handbook/portsnap.html) στο Εγχειρίδιο του FreeBSD.

1. Αρχικά, δημιουργήστε μια δομή καταλόγων για το σύστημα αρχείων το οποίο θα είναι μόνο για αν'αγνωση, και το οποίο θα περιέχει τα εκτελέσιμα (binaries) του FreeBSD για τα jails. Στη συνέχεια πηγαίνετε στον κατ'αλολο όπου βρίσκονται τα αρχεία πηγαίου κώδικα (source tree) του FreeBSD και εγκαταστήστε τα αντίστοιχα αρχεία στο jail **template**:

```
# mkdir /home/j /home/j/mroot
# cd /usr/src
# make installworld DESTDIR=/home/j/mroot
```

2. Επόμενο βήμα είναι να προετοιμάσετε τη συλλογή των Ports του FreeBSD για τα jails όπως επίσης και ένα FreeBSD source tree, το οποίο θα χρειαστεί για το **mergemaster**:

```
# cd /home/j/mroot
# mkdir usr/ports
# portsnap -p /home/j/mroot/usr/ports fetch extract
# cpdup /usr/src /home/j/mroot/usr/src
```

3. Δημιουργήστε το σκελετό για το τμήμα του συστήματος όπου προορίζεται για αν'αγνωση και εγγραφή:

```
# mkdir /home/j/skel /home/j/skel/home /home/j/skel/usr-X11R6 /home/j/skel/distfiles
# mv etc /home/j/skel
# mv usr/local /home/j/skel/usr-local
# mv tmp /home/j/skel
# mv var /home/j/skel
# mv root /home/j/skel
```

4. Χρησιμοποιήστε το **mergemaster** για να εγκαταστήσετε τα αρχεία ρυθμίσεων που λείπουν. Στη συνέχεια διαγράψτε όλους τους έξτρα καταλόγους που δημιουργεί το **mergemaster**:

```
# mergemaster -t /home/j/skel/var/tmp/temproot -D /home/j/skel -i
# cd /home/j/skel
# rm -R bin boot lib libexec mnt proc rescue sbin sys usr dev
```

5. Τώρα, δημιουργήστε συνδέσμους από το σύστημα αρχείων στο οποίο επιτρέπεται η εγγραφή, προς το σύστημα αρχείων που είναι μόνο για αν'αγνωση. Βεβαιωθείτε ότι οι σύνδεσμοι έχουν δημιουργηθεί στις σωστές θέσεις `s/`. Ε ύπαρξη πραγματικών καταλόγων ή η δημιουργία καταλόγων σε λ'αθος θέσεις θα οδηγήσουν την εγκατάσταση σε αποτυχία.

```
# cd /home/j/mroot
# mkdir s
# ln -s s/etc etc
# ln -s s/home home
# ln -s s/root root
# ln -s ../s/usr-local usr/local
# ln -s ../s/usr-X11R6 usr/X11R6
# ln -s ../../s/distfiles usr/ports/distfiles
# ln -s s/tmp tmp
# ln -s s/var var
```

6. Σαν τελευταίο βήμα, δημιουργήστε ένα γενικό αρχείο `/home/j/skel/etc/make.conf` με τα παρακάτω δεδομένα:

```
WRKDIRPREFIX?= /s/portbuild
```

Έχοντας ορίσει το `WRKDIRPREFIX` με αυτόν τον τρόπο, θα μπορείτε να μεταγλωττίσετε ports του FreeBSD μέσα σε κ'αθε jail. Θυμηθείτε ότι ο κατ'αλογος των ports είναι μέρος του συστήματος αρχείων που έχει προσαρτηθεί μόνο για αν'αγνωση. Ε προσαρμοσμένη διαδρομή για το `WRKDIRPREFIX` επιτρέπει την μεταγλώττιση των ports στο εγγράψιμο μέρος του κ'αθε jail.

16.6.1.3 Δημιουργώντας Jails

Τώρα που έχουμε ένα ολοκληρωμένο FreeBSD jail template, μπορούμε να εγκαταστήσουμε και να ρυθμίσουμε τα jails στο `/etc/rc.conf`. Το παράδειγμα αυτό δείχνει τη δημιουργία τριών jails: "NS", "MAIL" και "WWW".

1. Εισάγετε τις παρακάτω γραμμές στο αρχείο `/etc/fstab`, ώστε το μόνο για αν'αγνωση template για τα jails και ο εγγράψιμος χώρος να είναι διαθέσιμα στα αντίστοιχα jails:

```
/home/j/mroot    /home/j/ns      nullfs  ro  0    0
/home/j/mroot    /home/j/mail    nullfs  ro  0    0
/home/j/mroot    /home/j/www     nullfs  ro  0    0
/home/js/ns      /home/j/ns/s    nullfs  rw  0    0
/home/js/mail    /home/j/mail/s  nullfs  rw  0    0
/home/js/www     /home/j/www/s   nullfs  rw  0    0
```

Όζιἄβῡός: Οι κατατμήσεις που είναι σημειωμένες με 0 pass number δεν ελέγχονται κατ'α την εκκίνηση από το **fsck(8)**, ενώ για τις κατατμήσεις με 0 dump number, η **dump(8)** δεν θα δημιουργεί αντίγραφα ασφαλείας. Προφανώς, δεν θέλουμε το **fsck** να ελέγχει τις προσαρτήσεις τύπου **nullfs**, ούτε και το **dump** να κρατ'α αντίγραφα από τα μόνο για αν'αγνωση **nullfs** συστήματα αρχείων των jails. Αυτός είναι και ο λόγος που β'αλαμε "0 0" στις δύο τελευταίες στήλες κ'αθε εγγραφής του `fstab`.

2. Ρυθμίστε τα jails στο `/etc/rc.conf`:

```
jail_enable="YES"
jail_set_hostname_allow="NO"
jail_list="ns mail www"
jail_ns_hostname="ns.example.org"
jail_ns_ip="192.168.3.17"
jail_ns_rootdir="/home/j/ns"
jail_ns_devfs_enable="YES"
jail_mail_hostname="mail.example.org"
jail_mail_ip="192.168.3.18"
jail_mail_rootdir="/home/j/mail"
jail_mail_devfs_enable="YES"
jail_www_hostname="www.example.org"
jail_www_ip="62.123.43.14"
jail_www_rootdir="/home/j/www"
jail_www_devfs_enable="YES"
```

Θῡἰἄἔἰἰἰός: Ο λόγος για τον οποίο θέτουμε τη μεταβλητή `jail_name_rootdir` να δείχνει στο `/usr/home` αντί για το `/home` είναι ὅτι η φυσική διαδρομή για τον κατ'αλογο `/home` σε μια τυπική εγκατ'ασταση του **FreeBSD** είναι το `/usr/home`. Ε μεταβλητή `jail_name_rootdir` δεν δεν πρέπει να δείχνει προς διαδρομή που περιλαμβ'ανει συμβολικό δεσμό, διαφορετικ'α τα jails θα αρνηθούν να ξεκινήσουν. Χρησιμοποιήστε το βοηθητικό πρόγραμμα **realpath(1)** για να προσδιορίσετε την τιμή που θα πρέπει να λ'αβει αυτή η μεταβλητή. Δείτε το **FreeBSD-SA-07:01.jail Security Advisory** για περισσότερες πληροφορίες.

3. Δημιουργήστε τα απαραίτητα σημεία προσαρτήσεων για το σύστημα αρχείων μόνο αν'αγνωσης του κ'αθε jail:

```
# mkdir /home/j/ns /home/j/mail /home/j/www
```

4. Εγκαταστήστε το εγγράψιμο template μέσα στο κ'αθε jail. Προσέξτε εδώ τη χρήση του `sysutils/cpdup`, το οποίο επιβεβαιώνει ὅτι δημιουργείται το σωστό αντίγραφο του κ'αθε καταλόγου:

```
# mkdir /home/js
```

```
# cpdup /home/j/skel /home/js/ns
# cpdup /home/j/skel /home/js/mail
# cpdup /home/j/skel /home/js/www
```

5. Σε αυτή τη φάση, τα jails έχουν δημιουργηθεί και είναι έτοιμα να ξεκινήσουν. Προσαρτήστε το σωστό σύστημα αρχείων για το κάθε jail, και στη συνέχεια εκκινήστε τα, χρησιμοποιώντας το script /etc/rc.d/jail:

```
# mount -a
# /etc/rc.d/jail start
```

Τα jails θα πρέπει τώρα να εκτελούνται κανονικά. Για να ελέγξετε αν έχουν ξεκινήσει σωστά, χρησιμοποιείτε την εντολή jls(8). Θα πρέπει να δείτε κάτι αντίστοιχο με το παρακάτω:

```
# jls
```

JID	IP Address	Hostname	Path
3	192.168.3.17	ns.example.org	/home/j/ns
2	192.168.3.18	mail.example.org	/home/j/mail
1	62.123.43.14	www.example.org	/home/j/www

Σε αυτό το σημείο, θα πρέπει να μπορείτε να συνδεθείτε σε κάθε jail, να προσθέσετε νέους χρήστες ή να ρυθμίσετε υπηρεσίες. Ε στήλη JID δηλώνει το χαρακτηριστικό αναγνωριστικό αριθμό κάθε ενεργού jail. Χρησιμοποιήστε την παρακάτω εντολή προκειμένου να εκτελέσετε εργασίες διαχείρισης του jail, με JID 3:

```
# jexec 3 tcsh
```

16.6.1.4 Αναβάθμιση

Κάποια στιγμή, θα χρειαστεί να αναβαθμίσετε το σύστημά σας σε μια νέα έκδοση του FreeBSD, είτε για λόγους ασφάλειας, είτε γιατί υπάρχουν νέες δυνατότητες στην νεώτερη έκδοση οι οποίες είναι χρήσιμες για τα jails που ήδη έχετε. Ο τρόπος που χρησιμοποιήσαμε για την δημιουργία των jails, επιτρέπει την εύκολη αναβάθμιση τους. Επιπλέον, ελαχιστοποιεί το χρόνο διακοπής της λειτουργίας τους, μια και θα χρειαστεί να τα σταματήσετε μόνο κατά τα λίγα τελευταία λεπτά. Επίσης, παρέχει έναν τρόπο να επιστρέψετε σε παλαιότερες εκδόσεις εάν προκύψουν οποιαδήποτε σφάλματα.

1. Το πρώτο βήμα είναι να αναβαθμίσετε το σύστημα στο οποίο φιλοξενούνται τα jails, με το συνήθη τρόπο. Στη συνέχεια δημιουργήστε ένα νέο προσωρινό template κατ'αλογο, μόνο για αν'αγνωση, στο /home/j/mroot2.

```
# mkdir /home/j/mroot2
# cd /usr/src
# make installworld DESTDIR=/home/j/mroot2
# cd /home/j/mroot2
# cpdup /usr/src usr/src
# mkdir s
```

Το installworld δημιουργεί μερικούς καταλόγους που δε χρειάζονται, και θα πρέπει να διαγραφούν:

```
# chflags -R 0 var
# rm -R etc var root usr/local tmp
```

2. Δημιουργήστε ξαν'α τους συνδέσμους για το σύστημα αρχείων αν'αγνωσης - εγγραφής:

```
# ln -s s/etc etc
# ln -s s/root root
# ln -s s/home home
# ln -s ../usr-local usr/local
# ln -s ../usr-X11R6 usr/X11R6
# ln -s s/tmp tmp
# ln -s s/var var
```

3. Τώρα είναι η σωστή στιγμή για να σταματήσετε τα jails:

```
# /etc/rc.d/jail stop
```

4. Αποπροσαρτήστε τα αρχικ'α συστήματα αρχείων:

```
# umount /home/j/ns/s
# umount /home/j/ns
# umount /home/j/mail/s
# umount /home/j/mail
# umount /home/j/www/s
# umount /home/j/www
```

Όγιᾱβυός: Τα συστήματα αρχείων αν'αγνωσης - εγγραφής είναι προσαρτημένα στο σύστημα αρχείων μόνο αν'αγνωσης (/s) και πρέπει να είναι τα πρώτα που θα αποπροσαρτηθούν.

5. Μετακινήστε τον παλιό μόνο για αν'αγνωση κατ'άλογο, και αντικαταστήστε τον με τον καινούργιο. Ο παλιός θα παραμείνει ως αντίγραφο ασφαλείας του παλιού συστήματος σε περίπτωση προβλήματος. Ο τρόπος ονομασίας που ακολουθήσαμε εδώ αντιστοιχεί στη χρονική στιγμή δημιουργίας του νέου συστήματος αρχείων μόνο αν'αγνωσης. Μετακινήστε την αρχική συλλογή των Ports του FreeBSD στο νέο σύστημα, αρχείων προκειμένου να εξοικονομήσετε χώρο και inodes:

```
# cd /home/j
# mv mroot mroot.20060601
# mv mroot2 mroot
# mv mroot.20060601/usr/ports mroot/usr
```

6. Σε αυτό το σημείο το μόνο για αν'αγνωση template είναι έτοιμο, οπότε το μόνο που απομένει είναι να προσαρτήσετε ξαν'α τα συστήματα αρχείων και να ξεκινήσετε τα jails:

```
# mount -a
# /etc/rc.d/jail start
```

Χρησιμοποιείτε την εντολή jls(8) για να ελέγξετε ε'αν τα jails ξεκίνησαν σωστ'α. Μην ξεχάσετε να εκτελέσετε το mergemaster για το κ'αθε jail. Θα χρειαστεί να αναβαθμίσετε τόσο τα αρχεία ρυθμίσεων, όσο και τα rc.d scripts.

Κεφάλαιο 17 Υποχρεωτικός Έλεγχος Πρόσβασης

Γράφτηκε από τον Tom Rhodes.

17.1 Σύνοψη

Το FreeBSD 5.X εισήγαγε νέες επεκτάσεις ασφαλείας από το TrustedBSD project, που βασίζονται στο προσχέδιο POSIX.1e. Δύο από τους πιο σημαντικούς νέους μηχανισμούς ασφαλείας, είναι οι Λίστες Ελέγχου Πρόσβασης (Access Control Lists, ACLs) στο σύστημα αρχείων και ο Υποχρεωτικός Έλεγχος Πρόσβασης (Mandatory Access Control, MAC). Ο Υποχρεωτικός Έλεγχος Πρόσβασης δίνει την δυνατότητα φόρτωσης αρθρωμάτων (modules) ελέγχου τα οποία υλοποιούν νέες πολιτικές ασφαλείας. Μερικά παρέχουν προστασία σε ένα στενό υποσύνολο του συστήματος, ενδυναμώνοντας την ασφάλεια μιας συγκεκριμένης υπηρεσίας. Άλλα παρέχουν συνοπτική ασφάλεια προς όλες τις υπηρεσίες και το σύστημα. Ο έλεγχος ονομάζεται υποχρεωτικός από το γεγονός ότι η επιβολή γίνεται από τους διαχειριστές και το σύστημα, και δεν αφήνεται στη διακριτική ευχέρεια των χρηστών όπως γίνεται με το διακριτικό έλεγχο πρόσβασης (Discretionary Access Control, DAC, τις τυποποιημένες άδειες αρχείων και IPC του System V στο FreeBSD).

Το κεφάλαιο αυτό εστιάζει στο πλαίσιο του Υποχρεωτικού Ελέγχου Πρόσβασης (MAC Framework), και σε ένα σύνολο πρόσθετων αρθρωμάτων για πολιτικές ασφαλείας, που ενεργοποιούν διάφορους μηχανισμούς ασφαλείας.

Αφού διαβάσετε αυτό το κεφάλαιο, θα ξέρετε:

- Τι MAC αρθρώματα πολιτικών ασφαλείας περιλαμβάνονται αυτή τη στιγμή στο FreeBSD και τους σχετικούς μηχανισμούς τους.
- Τι υλοποιούν τα MAC αρθρώματα πολιτικών ασφαλείας καθώς και τη διαφορά μεταξύ μια χαρακτηρισμένης (labeled) και μη χαρακτηρισμένης (non-labeled) πολιτικής.
- Πως να ρυθμίσετε αποδοτικά ένα σύστημα για χρήση του πλαισίου λειτουργιών MAC.
- Πως να ρυθμίσετε τα διαφορετικά αρθρώματα πολιτικών ασφαλείας τα οποία περιλαμβάνονται στο πλαίσιο λειτουργιών MAC.
- Πως να υλοποιήσετε ένα πιο ασφαλές περιβάλλον, χρησιμοποιώντας το πλαίσιο λειτουργιών MAC και τα παραδείγματα που φαίνονται.
- Πως να ελέγξετε τη ρύθμιση του MAC για να εξασφαλίσετε ότι έχει γίνει σωστή υλοποίηση του πλαισίου λειτουργιών.

Πριν διαβάσετε αυτό το κεφάλαιο, θα πρέπει:

- Να κατανοείτε τις βασικές έννοιες του UNIX και του FreeBSD. (Κεφάλαιο 4).
- Να είστε εξοικειωμένος με τις βασικές έννοιες της ρύθμισης και μεταγλώττισης του πυρήνα (Κεφάλαιο 9).
- Να έχετε κάποια εξοικείωση με την ασφάλεια και πως αυτή σχετίζεται με το FreeBSD (Κεφάλαιο 15).

Πηληγάδα: Ε κακή χρήση των πληροφοριών που παρέχονται εδώ μπορεί να προκαλέσει απώλεια πρόσβασης στο σύστημα, εκνευρισμό στους χρήστες ή αδυναμία πρόσβασης στις υπηρεσίες που

παρέχονται ἀπὸ τὸ C11. Ἀκόμα πιο σημαντικό είναι ὅτι δὲν πρέπει νὰ βασίζεστε στὸ MAC γιὰ τὴν πλήρη ἀσφάλιση ἐνὸς συστήματος. Τὸ πλαίσιο λειτουργιών MAC παρέχει ἀπλῶς ἐπιπλέον ὑποστήριξη σὲ μιὰ ὑπάρχουσα πολιτικὴ ἀσφαλείας. Ὡρὶς σωστὲς πρακτικὲς καὶ τακτικὸς ἐλέγχους ἀσφαλείας, τὸ σύστημα δὲν θὰ εἶναι ποτὲ ἀπόλυτα ἀσφαλές.

Θὰ πρέπει ἐπίσης νὰ σημειωθεῖ ὅτι τὰ παραδείγματα ποὺ περιέχονται σὲ αὐτὸ τὸ κεφάλαιο εἶναι ἀκριβῶς καὶ μόνο αὐτὰ: παραδείγματα. Δὲν συνίσταται νὰ χρησιμοποιηθοῦν ἀκριβῶς αὐτὲς οἱ ρυθμίσεις σὲ ἓνα σύστημα παραγωγῆς. Ἡ υλοποίηση τῶν δι' ἁφορῶν ἀρθρωμῶν πολιτικῶν ἀσφαλείας ἀπαιτεῖ ἀρκετὴ σκέψη καὶ δοκιμὲς. Ἀν δὲν κατανοεῖτε τὴν ἀκριβή λειτουργία τους, μπορεῖ νὰ βρεθεῖτε στὴ θέση νὰ ἐλέγχετε ξανὰ ὁλόκληρο τὸ σύστημα καὶ νὰ ἀλλάξετε ρυθμίσεις σὲ πολλὰ ἀρχεῖα καὶ καταλόγους.

17.1.1 Τὶ δὲν Περιλαμβάνεται στὸ Κεφάλαιο

Τὸ κεφάλαιο αὐτὸ καλύπτει μιὰ ἐυρεία περιοχὴ προβλημάτων ἀσφαλείας ποὺ σχετίζονται μὲ τὸ πλαίσιο λειτουργιών MAC. Δὲν θὰ καλυφθεῖ ἡ ἀν' ἀπτυξη νέων ἀρθρωμῶν πολιτικῶν ἀσφαλείας MAC. Ἕνας ἀριθμὸς ἀπὸ ἀρθρώματα ποὺ περιλαμβάνονται στὸ πλαίσιο MAC, ἔχουν ἐιδικὰ χαρακτηριστικὰ ποὺ παρέχονται τόσο γιὰ δοκιμὲς ὅσο καὶ γιὰ ἀν' ἀπτυξη νέων ἀρθρωμῶν. Αὐτὰ περιλαμβάνουν τὰ `mac_test(4)`, `mac_stub(4)` καὶ `mac_none(4)`. Γιὰ περισσότερες πληροφορίες σχετικὰ μὲ αὐτὰ τὰ ἀρθρώματα καὶ τους δι' ἁφορους μηχανισμούς ποὺ παρέχουν, παρακαλοῦμε ἀνατρέξετε στὶς ἀντίστοιχες σελίδες `manual`.

17.2 Key Terms in this Chapter

Before reading this chapter, a few key terms must be explained. This will hopefully clear up any confusion that may occur and avoid the abrupt introduction of new terms and information.

- *compartment*: A compartment is a set of programs and data to be partitioned or separated, where users are given explicit access to specific components of a system. Also, a compartment represents a grouping, such as a work group, department, project, or topic. Using compartments, it is possible to implement a need-to-know security policy.
- *high water mark*: A high water mark policy is one which permits the raising of security levels for the purpose of accessing higher level information. In most cases, the original level is restored after the process is complete. Currently, the FreeBSD MAC framework does not have a policy for this, but the definition is included for completeness.
- *integrity*: Integrity, as a key concept, is the level of trust which can be placed on data. As the integrity of the data is elevated, so does the ability to trust that data.
- *label*: A label is a security attribute which can be applied to files, directories, or other items in the system. It could be considered a confidentiality stamp; when a label is placed on a file it describes the security properties for that specific file and will only permit access by files, users, resources, etc. with a similar security setting. The meaning and interpretation of label values depends on the policy configuration: while some policies might treat a label as representing the integrity or secrecy of an object, other policies might use labels to hold rules for access.
- *level*: The increased or decreased setting of a security attribute. As the level increases, its security is considered to elevate as well.

- *low water mark*: A low water mark policy is one which permits lowering of the security levels for the purpose of accessing information which is less secure. In most cases, the original security level of the user is restored after the process is complete. The only security policy module in FreeBSD to use this is `mac_lomac(4)`.
- *multilabel*: The `multilabel` property is a file system option which can be set in single user mode using the `tunefs(8)` utility, during the boot operation using the `fstab(5)` file, or during the creation of a new file system. This option will permit an administrator to apply different MAC labels on different objects. This option only applies to security policy modules which support labeling.
- *object*: An object or system object is an entity through which information flows under the direction of a *subject*. This includes directories, files, fields, screens, keyboards, memory, magnetic storage, printers or any other data storage/moving device. Basically, an object is a data container or a system resource; access to an *object* effectively means access to the data.
- *policy*: A collection of rules which defines how objectives are to be achieved. A *policy* usually documents how certain items are to be handled. This chapter will consider the term *policy* in this context as a *security policy*; i.e. a collection of rules which will control the flow of data and information and define whom will have access to that data and information.
- *sensitivity*: Usually used when discussing MLS. A sensitivity level is a term used to describe how important or secret the data should be. As the sensitivity level increases, so does the importance of the secrecy, or confidentiality of the data.
- *single label*: A single label is when the entire file system uses one label to enforce access control over the flow of data. When a file system has this set, which is any time when the `multilabel` option is not set, all files will conform to the same label setting.
- *subject*: a subject is any active entity that causes information to flow between *objects*; e.g. a user, user processor, system process, etc. On FreeBSD, this is almost always a thread acting in a process on behalf of a user.

17.3 Explanation of MAC

With all of these new terms in mind, consider how the MAC framework augments the security of the system as a whole. The various security policy modules provided by the MAC framework could be used to protect the network and file systems, block users from accessing certain ports and sockets, and more. Perhaps the best use of the policy modules is to blend them together, by loading several security policy modules at a time for a multi-layered security environment. In a multi-layered security environment, multiple policy modules are in effect to keep security in check. This is different to a hardening policy, which typically hardens elements of a system that is used only for specific purposes. The only downside is administrative overhead in cases of multiple file system labels, setting network access control user by user, etc.

These downsides are minimal when compared to the lasting effect of the framework; for instance, the ability to pick and choose which policies are required for a specific configuration keeps performance overhead down. The reduction of support for unneeded policies can increase the overall performance of the system as well as offer flexibility of choice. A good implementation would consider the overall security requirements and effectively implement the various security policy modules offered by the framework.

Thus a system utilizing MAC features should at least guarantee that a user will not be permitted to change security attributes at will; all user utilities, programs and scripts must work within the constraints of the access rules provided by the selected security policy modules; and that total control of the MAC access rules are in the hands of the system administrator.

It is the sole duty of the system administrator to carefully select the correct security policy modules. Some environments may need to limit access control over the network; in these cases, the `mac_portacl(4)`, `mac_ifoff(4)` and even `mac_biba(4)` policy modules might make good starting points. In other cases, strict confidentiality of file system objects might be required. Policy modules such as `mac_bsdxextended(4)` and `mac_mls(4)` exist for this purpose.

Policy decisions could be made based on network configuration. Perhaps only certain users should be permitted access to facilities provided by `ssh(1)` to access the network or the Internet. The `mac_portacl(4)` would be the policy module of choice for these situations. But what should be done in the case of file systems? Should all access to certain directories be severed from other groups or specific users? Or should we limit user or utility access to specific files by setting certain objects as classified?

In the file system case, access to objects might be considered confidential to some users, but not to others. For an example, a large development team might be broken off into smaller groups of individuals. Developers in project A might not be permitted to access objects written by developers in project B. Yet they might need to access objects created by developers in project C; that is quite a situation indeed. Using the different security policy modules provided by the MAC framework; users could be divided into these groups and then given access to the appropriate areas without fear of information leakage.

Thus, each security policy module has a unique way of dealing with the overall security of a system. Module selection should be based on a well thought out security policy. In many cases, the overall policy may need to be revised and reimplemented on the system. Understanding the different security policy modules offered by the MAC framework will help administrators choose the best policies for their situations.

The default FreeBSD kernel does not include the option for the MAC framework; thus the following kernel option must be added before trying any of the examples or information in this chapter:

```
options MAC
```

And the kernel will require a rebuild and a reinstall.

Προσοχή: While the various manual pages for MAC policy modules state that they may be built into the kernel, it is possible to lock the system out of the network and more. Implementing MAC is much like implementing a firewall, care must be taken to prevent being completely locked out of the system. The ability to revert back to a previous configuration should be considered while the implementation of MAC remotely should be done with extreme caution.

17.4 Understanding MAC Labels

A MAC label is a security attribute which may be applied to subjects and objects throughout the system.

When setting a label, the user must be able to comprehend what it is, exactly, that is being done. The attributes available on an object depend on the policy module loaded, and that policy modules interpret their attributes in different ways. If improperly configured due to lack of comprehension, or the inability to understand the implications, the result will be the unexpected and perhaps, undesired, behavior of the system.

The security label on an object is used as a part of a security access control decision by a policy. With some policies, the label by itself contains all information necessary to make a decision; in other models, the labels may be processed as part of a larger rule set, etc.

For instance, setting the label of `biba/low` on a file will represent a label maintained by the Biba security policy module, with a value of “low”.

A few policy modules which support the labeling feature in FreeBSD offer three specific predefined labels. These are the low, high, and equal labels. Although they enforce access control in a different manner with each policy module, you can be sure that the low label will be the lowest setting, the equal label will set the subject or object to be disabled or unaffected, and the high label will enforce the highest setting available in the Biba and MLS policy modules.

Within single label file system environments, only one label may be used on objects. This will enforce one set of access permissions across the entire system and in many environments may be all that is required. There are a few cases where multiple labels may be set on objects or subjects in the file system. For those cases, the `multilabel` option may be passed to `tunefs(8)`.

In the case of Biba and MLS, a numeric label may be set to indicate the precise level of hierarchical control. This numeric level is used to partition or sort information into different groups of say, classification only permitting access to that group or a higher group level.

In most cases the administrator will only be setting up a single label to use throughout the file system.

Hey wait, this is similar to DAC! I thought MAC gave control strictly to the administrator. That statement still holds true, to some extent as `root` is the one in control and who configures the policies so that users are placed in the appropriate categories/access levels. Alas, many policy modules can restrict the `root` user as well. Basic control over objects will then be released to the group, but `root` may revoke or modify the settings at any time. This is the hierarchical/clearance model covered by policies such as Biba and MLS.

17.4.1 Label Configuration

Virtually all aspects of label policy module configuration will be performed using the base system utilities. These commands provide a simple interface for object or subject configuration or the manipulation and verification of the configuration.

All configuration may be done by use of the `setfmac(8)` and `setpmac(8)` utilities. The `setfmac` command is used to set MAC labels on system objects while the `setpmac` command is used to set the labels on system subjects. Observe:

```
# setfmac biba/high test
```

If no errors occurred with the command above, a prompt will be returned. The only time these commands are not quiescent is when an error occurred; similarly to the `chmod(1)` and `chown(8)` commands. In some cases this error may be a `Permission denied` and is usually obtained when the label is being set or modified on an object which is restricted.¹ The system administrator may use the following commands to overcome this:

```
# setfmac biba/high test
Permission denied
# setpmac biba/low setfmac biba/high test
# getfmac test
test: biba/high
```

As we see above, `setpmac` can be used to override the policy module’s settings by assigning a different label to the invoked process. The `getpmac` utility is usually used with currently running processes, such as **sendmail**: although it takes a process ID in place of a command the logic is extremely similar. If users attempt to manipulate a file not in their access, subject to the rules of the loaded policy modules, the `Operation not permitted` error will be displayed by the `mac_set_link` function.

17.4.1.1 Common Label Types

For the `mac_biba(4)`, `mac_mls(4)` and `mac_lomac(4)` policy modules, the ability to assign simple labels is provided. These take the form of high, equal and low, what follows is a brief description of what these labels provide:

- The `low` label is considered the lowest label setting an object or subject may have. Setting this on objects or subjects will block their access to objects or subjects marked high.
- The `equal` label should only be placed on objects considered to be exempt from the policy.
- The `high` label grants an object or subject the highest possible setting.

With respect to each policy module, each of those settings will instantiate a different information flow directive. Reading the proper manual pages will further explain the traits of these generic label configurations.

17.4.1.1.1 Advanced Label Configuration

Numeric grade labels are used for `comparison:compartment+compartment`; thus the following:

```
biba/10:2+3+6(5:2+3-20:2+3+4+5+6)
```

May be interpreted as:

“Biba Policy Label”/“Grade 10” : “Compartments 2, 3 and 6”: (“grade 5 ...”)

In this example, the first grade would be considered the “effective grade” with “effective compartments”, the second grade is the low grade and the last one is the high grade. In most configurations these settings will not be used; indeed, they offered for more advanced configurations.

When applied to system objects, they will only have a current grade/compartments as opposed to system subjects as they reflect the range of available rights in the system, and network interfaces, where they are used for access control.

The grade and compartments in a subject and object pair are used to construct a relationship referred to as “dominance”, in which a subject dominates an object, the object dominates the subject, neither dominates the other, or both dominate each other. The “both dominate” case occurs when the two labels are equal. Due to the information flow nature of Biba, you have rights to a set of compartments, “need to know”, that might correspond to projects, but objects also have a set of compartments. Users may have to subset their rights using `su` or `setpmac` in order to access objects in a compartment from which they are not restricted.

17.4.1.2 Users and Label Settings

Users themselves are required to have labels so that their files and processes may properly interact with the security policy defined on the system. This is configured through the `login.conf` file by use of login classes. Every policy module that uses labels will implement the user class setting.

An example entry containing every policy module setting is displayed below:

```
default:\
:copyright=/etc/COPYRIGHT:\
:welcome=/etc/motd:\
:setenv=MAIL=/var/mail/$,BLOCKSIZE=K:\
:path=~:/bin:/sbin:/bin:/usr/sbin:/usr/bin:/usr/local/sbin:/usr/local/bin:\
:manpath=/usr/share/man /usr/local/man:\
:nologin=/usr/sbin/nologin:\
```

```
:cputime=1h30m:\
:datasize=8M:\
:vmemoryuse=100M:\
:stacksize=2M:\
:memorylocked=4M:\
:memoryuse=8M:\
:filesize=8M:\
:coredumpsize=8M:\
:openfiles=24:\
:maxproc=32:\
:priority=0:\
:requirehome:\
:passwordtime=91d:\
:umask=022:\
:ignoretime@:\
:label=partition/13,mls/5,biba/10(5-15),lomac/10[2]:
```

The `label` option is used to set the user class default label which will be enforced by MAC. Users will never be permitted to modify this value, thus it can be considered not optional in the user case. In a real configuration, however, the administrator will never wish to enable every policy module. It is recommended that the rest of this chapter be reviewed before any of this configuration is implemented.

Όχι άβυσος: Users may change their label after the initial login; however, this change is subject constraints of the policy. The example above tells the Biba policy that a process's minimum integrity is 5, its maximum is 15, but the default effective label is 10. The process will run at 10 until it chooses to change label, perhaps due to the user using the `setpmac` command, which will be constrained by Biba to the range set at login.

In all cases, after a change to `login.conf`, the login class capability database must be rebuilt using `cap_mkdb` and this will be reflected throughout every forthcoming example or discussion.

It is useful to note that many sites may have a particularly large number of users requiring several different user classes. In depth planning is required as this may get extremely difficult to manage.

Future versions of FreeBSD will include a new way to deal with mapping users to labels; however, this will not be available until some time after FreeBSD 5.3.

17.4.1.3 Network Interfaces and Label Settings

Labels may also be set on network interfaces to help control the flow of data across the network. In all cases they function in the same way the policies function with respect to objects. Users at high settings in `biba`, for example, will not be permitted to access network interfaces with a label of low.

The `maclabel` may be passed to `ifconfig` when setting the MAC label on network interfaces. For example:

```
# ifconfig bge0 maclabel biba/equal
```

will set the MAC label of `biba/equal` on the `bge(4)` interface. When using a setting similar to `biba/high(low-high)` the entire label should be quoted; otherwise an error will be returned.

Each policy module which supports labeling has a tunable which may be used to disable the MAC label on network interfaces. Setting the label to `equal` will have a similar effect. Review the output from `sysctl`, the policy manual pages, or even the information found later in this chapter for those tunables.

17.4.2 Singlelabel or Multilabel?

By default the system will use the `singlelabel` option. But what does this mean to the administrator? There are several differences which, in their own right, offer pros and cons to the flexibility in the systems security model.

The `singlelabel` only permits for one label, for instance `biba/high` to be used for each subject or object. It provides for lower administration overhead but decreases the flexibility of policies which support labeling. Many administrators may want to use the `multilabel` option in their security policy.

The `multilabel` option will permit each subject or object to have its own independent MAC label in place of the standard `singlelabel` option which will allow only one label throughout the partition. The `multilabel` and `singlelabel` options are only required for the policies which implement the labeling feature, including the Biba, Lomac, MLS and SEBSD policies.

In many cases, the `multilabel` may not need to be set at all. Consider the following situation and security model:

- FreeBSD web-server using the MAC framework and a mix of the various policies.
- This machine only requires one label, `biba/high`, for everything in the system. Here the file system would not require the `multilabel` option as a single label will always be in effect.
- But, this machine will be a web server and should have the web server run at `biba/low` to prevent write up capabilities. The Biba policy and how it works will be discussed later, so if the previous comment was difficult to interpret just continue reading and return. The server could use a separate partition set at `biba/low` for most if not all of its runtime state. Much is lacking from this example, for instance the restrictions on data, configuration and user settings; however, this is just a quick example to prove the aforementioned point.

If any of the non-labeling policies are to be used, then the `multilabel` option would never be required. These include the `seeotheruids`, `portacl` and `partition` policies.

It should also be noted that using `multilabel` with a partition and establishing a security model based on `multilabel` functionality could open the doors for higher administrative overhead as everything in the file system would have a label. This includes directories, files, and even device nodes.

The following command will set `multilabel` on the file systems to have multiple labels. This may only be done in single user mode:

```
# tuneefs -l enable /
```

This is not a requirement for the swap file system.

Όχι!Βύθος: Some users have experienced problems with setting the `multilabel` flag on the root partition. If this is the case, please review the **Όχι!Βιά 17.16** of this chapter.

17.5 Planning the Security Configuration

Whenever a new technology is implemented, a planning phase is always a good idea. During the planning stages, an administrator should in general look at the “big picture”, trying to keep in view at least the following:

- The implementation requirements;
- The implementation goals;

For MAC installations, these include:

- How to classify information and resources available on the target systems.
- What sorts of information or resources to restrict access to along with the type of restrictions that should be applied.
- Which MAC module or modules will be required to achieve this goal.

It is always possible to reconfigure and change the system resources and security settings, it is quite often very inconvenient to search through the system and fix existing files and user accounts. Planning helps to ensure a trouble-free and efficient trusted system implementation. A trial run of the trusted system, including the configuration, is often vital and definitely beneficial *before* a MAC implementation is used on production systems. The idea of just letting loose on a system with MAC is like setting up for failure.

Different environments may have explicit needs and requirements. Establishing an in depth and complete security profile will decrease the need of changes once the system goes live. As such, the future sections will cover the different modules available to administrators; describe their use and configuration; and in some cases provide insight on what situations they would be most suitable for. For instance, a web server might roll out the `mac_biba(4)` and `mac_bsdxextended(4)` policies. In other cases, a machine with very few local users, the `mac_partition(4)` might be a good choice.

17.6 Module Configuration

Every module included with the MAC framework may be either compiled into the kernel as noted above or loaded as a run-time kernel module. The recommended method is to add the module name to the `/boot/loader.conf` file so that it will load during the initial boot operation.

The following sections will discuss the various MAC modules and cover their features. Implementing them into a specific environment will also be a consideration of this chapter. Some modules support the use of labeling, which is controlling access by enforcing a label such as “this is allowed and this is not”. A label configuration file may control how files may be accessed, network communication can be exchanged, and more. The previous section showed how the `multilabel` flag could be set on file systems to enable per-file or per-partition access control.

A single label configuration would enforce only one label across the system, that is why the `tunefs` option is called `multilabel`.

17.6.1 The MAC seeotheruids Module

Module name: `mac_seeotheruids.ko`

Kernel configuration line: `options MAC_SEEOTHERUIDS`

Boot option: `mac_seeotheruids_load="YES"`

The `mac_seeotheruids(4)` module mimics and extends the `security.bsd.see_other_uids` and `security.bsd.see_other_gids` `sysctl` tunables. This option does not require any labels to be set before configuration and can operate transparently with the other modules.

After loading the module, the following `sysctl` tunables may be used to control the features:

- `security.mac.seeotheruids.enabled` will enable the module's features and use the default settings. These default settings will deny users the ability to view processes and sockets owned by other users.
- `security.mac.seeotheruids.specificgid_enabled` will allow a certain group to be exempt from this policy. To exempt specific groups from this policy, use the `security.mac.seeotheruids.specificgid=xxx` `sysctl` tunable. In the above example, the `xxx` should be replaced with the numeric group ID to be exempted.
- `security.mac.seeotheruids.primarygroup_enabled` is used to exempt specific primary groups from this policy. When using this tunable, the `security.mac.seeotheruids.specificgid_enabled` may not be set.

17.7 The MAC `bsdextended` Module

Module name: `mac_bsdextended.ko`

Kernel configuration line: `options MAC_BSDEXTENDED`

Boot option: `mac_bsdextended_load="YES"`

The `mac_bsdextended(4)` module enforces the file system firewall. This module's policy provides an extension to the standard file system permissions model, permitting an administrator to create a firewall-like ruleset to protect files, utilities, and directories in the file system hierarchy. When access to a file system object is attempted, the list of rules is iterated until either a matching rule is located or the end is reached. This behavior may be changed by the use of a `sysctl(8)` parameter, `security.mac.bsdextended.firstmatch_enabled`. Similar to other firewall modules in FreeBSD, a file containing access control rules can be created and read by the system at boot time using an `rc.conf(5)` variable.

The rule list may be entered using a utility, `ugidfw(8)`, that has a syntax similar to that of `ipfw(8)`. More tools can be written by using the functions in the `libugidfw(3)` library.

Extreme caution should be taken when working with this module; incorrect use could block access to certain parts of the file system.

17.7.1 Examples

After the `mac_bsdextended(4)` module has been loaded, the following command may be used to list the current rule configuration:

```
# ugidfw list
0 slots, 0 rules
```

As expected, there are no rules defined. This means that everything is still completely accessible. To create a rule which will block all access by users but leave `root` unaffected, simply run the following command:

```
# ugidfw add subject not uid root new object not uid root mode n
```

Όχι!Βύθος: In releases prior to FreeBSD 5.3, the `add` parameter did not exist. In those cases the `set` should be used instead. See below for a command example.

This is a very bad idea as it will block all users from issuing even the most simple commands, such as `ls`. A more patriotic list of rules might be:

```
# ugidfw set 2 subject uid user1 object uid user2 mode n
# ugidfw set 3 subject uid user1 object gid user2 mode n
```

This will block any and all access, including directory listings, to `user2`'s home directory from the username `user1`.

In place of `user1`, the `not uid user2` could be passed. This will enforce the same access restrictions above for all users in place of just one user.

Όχι!Βύθος: The `root` user will be unaffected by these changes.

This should provide a general idea of how the `mac_bsdextended(4)` module may be used to help fortify a file system. For more information, see the `mac_bsdextended(4)` and the `ugidfw(8)` manual pages.

17.8 The MAC ifoff Module

Module name: `mac_ifoff.ko`

Kernel configuration line: `options MAC_IFOFF`

Boot option: `mac_ifoff_load="YES"`

The `mac_ifoff(4)` module exists solely to disable network interfaces on the fly and keep network interfaces from being brought up during the initial system boot. It does not require any labels to be set up on the system, nor does it have a dependency on other MAC modules.

Most of the control is done through the `sysctl` tunables listed below.

- `security.mac.ifoff.lo_enabled` will enable/disable all traffic on the loopback (`lo(4)`) interface.
- `security.mac.ifoff.bpfrecv_enabled` will enable/disable all traffic on the Berkeley Packet Filter interface (`bpf(4)`)
- `security.mac.ifoff.other_enabled` will enable/disable traffic on all other interfaces.

One of the most common uses of `mac_ifoff(4)` is network monitoring in an environment where network traffic should not be permitted during the boot sequence. Another suggested use would be to write a script which uses `security/aide` to automatically block network traffic if it finds new or altered files in protected directories.

17.9 The MAC portacl Module

Module name: `mac_portacl.ko`

Kernel configuration line: `MAC_PORTACL`

Boot option: `mac_portacl_load="YES"`

The `mac_portacl(4)` module is used to limit binding to local TCP and UDP ports using a variety of `sysctl` variables. In essence `mac_portacl(4)` makes it possible to allow non-root users to bind to specified privileged ports, i.e. ports fewer than 1024.

Once loaded, this module will enable the MAC policy on all sockets. The following tunables are available:

- `security.mac.portacl.enabled` will enable/disable the policy completely.²
- `security.mac.portacl.port_high` will set the highest port number that `mac_portacl(4)` will enable protection for.
- `security.mac.portacl.suser_exempt` will, when set to a non-zero value, exempt the root user from this policy.
- `security.mac.portacl.rules` will specify the actual `mac_portacl` policy; see below.

The actual `mac_portacl` policy, as specified in the `security.mac.portacl.rules` `sysctl`, is a text string of the form: `rule[, rule, ...]` with as many rules as needed. Each rule is of the form: `idtype:id:protocol:port`. The `idtype` parameter can be `uid` or `gid` and used to interpret the `id` parameter as either a user id or group id, respectively. The `protocol` parameter is used to determine if the rule should apply to TCP or UDP by setting the parameter to `tcp` or `udp`. The final `port` parameter is the port number to allow the specified user or group to bind to.

Όχι!Βùόç: Since the ruleset is interpreted directly by the kernel only numeric values can be used for the user ID, group ID, and port parameters. I.e. user, group, and port service names cannot be used.

By default, on UNIX-like systems, ports fewer than 1024 can only be used by/bound to privileged processes, i.e. those run as root. For `mac_portacl(4)` to allow non-privileged processes to bind to ports below 1024 this standard UNIX restriction has to be disabled. This can be accomplished by setting the `sysctl(8)` variables `net.inet.ip.portrange.reservedlow` and `net.inet.ip.portrange.reservedhigh` to zero.

See the examples below or review the `mac_portacl(4)` manual page for further information.

17.9.1 Examples

The following examples should illuminate the above discussion a little better:

```
# sysctl security.mac.portacl.port_high=1023
# sysctl net.inet.ip.portrange.reservedlow=0 net.inet.ip.portrange.reservedhigh=0
```

First we set `mac_portacl(4)` to cover the standard privileged ports and disable the normal UNIX bind restrictions.

```
# sysctl security.mac.portacl.suser_exempt=1
```

The root user should not be crippled by this policy, thus set the `security.mac.portacl.suser_exempt` to a non-zero value. The `mac_portacl(4)` module has now been set up to behave the same way UNIX-like systems behave by default.

```
# sysctl security.mac.portacl.rules=uid:80:tcp:80
```

Allow the user with UID 80 (normally the `www` user) to bind to port 80. This can be used to allow the `www` user to run a web server without ever having `root` privilege.

```
# sysctl security.mac.portacl.rules=uid:1001:tcp:110,uid:1001:tcp:995
```

Permit the user with the UID of 1001 to bind to the TCP ports 110 (“pop3”) and 995 (“pop3s”). This will permit this user to start a server that accepts connections on ports 110 and 995.

17.10 The MAC partition Module

Module name: `mac_partition.ko`

Kernel configuration line: `options MAC_PARTITION`

Boot option: `mac_partition_load="YES"`

The `mac_partition(4)` policy will drop processes into specific “partitions” based on their MAC label. Think of it as a special type of `jail(8)`, though that is hardly a worthy comparison.

This is one module that should be added to the `loader.conf(5)` file so that it loads and enables the policy during the boot process.

Most configuration for this policy is done using the `setpmac(8)` utility which will be explained below. The following `sysctl` tunable is available for this policy:

- `security.mac.partition.enabled` will enable the enforcement of MAC process partitions.

When this policy is enabled, users will only be permitted to see their processes, and any others within their partition, but will not be permitted to work with utilities outside the scope of this partition. For instance, a user in the `insecure` class above will not be permitted to access the `top` command as well as many other commands that must spawn a process.

To set or drop utilities into a partition label, use the `setpmac` utility:

```
# setpmac partition/13 top
```

This will add the `top` command to the label set on users in the `insecure` class. Note that all processes spawned by users in the `insecure` class will stay in the `partition/13` label.

17.10.1 Examples

The following command will show you the partition label and the process list:

```
# ps Zax
```

This next command will allow the viewing of another user’s process partition label and that user’s currently running processes:

```
# ps -ZU trhodes
```

Όχι!Βούλο: Users can see processes in `root`’s label unless the `mac_seeotheruids(4)` policy is loaded.

A really crafty implementation could have all of the services disabled in `/etc/rc.conf` and started by a script that starts them with the proper labeling set.

Όχι!Βύθος: The following policies support integer settings in place of the three default labels offered. These options, including their limitations, are further explained in the module manual pages.

17.11 The MAC Multi-Level Security Module

Module name: `mac_mls.ko`

Kernel configuration line: `options MAC_MLS`

Boot option: `mac_mls_load="YES"`

The `mac_mls(4)` policy controls access between subjects and objects in the system by enforcing a strict information flow policy.

In MLS environments, a “clearance” level is set in each subject or objects label, along with compartments. Since these clearance or sensibility levels can reach numbers greater than six thousand; it would be a daunting task for any system administrator to thoroughly configure each subject or object. Thankfully, three “instant” labels are already included in this policy.

These labels are `mls/low`, `mls/equal` and `mls/high`. Since these labels are described in depth in the manual page, they will only get a brief description here:

- The `mls/low` label contains a low configuration which permits it to be dominated by all other objects. Anything labeled with `mls/low` will have a low clearance level and not be permitted to access information of a higher level. In addition, this label will prevent objects of a higher clearance level from writing or passing information on to them.
- The `mls/equal` label should be placed on objects considered to be exempt from the policy.
- The `mls/high` label is the highest level of clearance possible. Objects assigned this label will hold dominance over all other objects in the system; however, they will not permit the leaking of information to objects of a lower class.

MLS provides for:

- A hierarchical security level with a set of non hierarchical categories;
- Fixed rules: no read up, no write down (a subject can have read access to objects on its own level or below, but not above. Similarly, a subject can have write access to objects on its own level or above but not beneath.);
- Secrecy (preventing inappropriate disclosure of data);
- Basis for the design of systems that concurrently handle data at multiple sensitivity levels (without leaking information between secret and confidential).

The following `sysctl` tunables are available for the configuration of special services and interfaces:

- `security.mac.mls.enabled` is used to enable/disable the MLS policy.
- `security.mac.mls.ptys_equal` will label all `pty(4)` devices as `mls/equal` during creation.
- `security.mac.mls.revocation_enabled` is used to revoke access to objects after their label changes to a label of a lower grade.
- `security.mac.mls.max_compartments` is used to set the maximum number of compartment levels with objects; basically the maximum compartment number allowed on a system.

To manipulate the MLS labels, the `setfmac(8)` command has been provided. To assign a label to an object, issue the following command:

```
# setfmac mls/5 test
```

To get the MLS label for the file `test` issue the following command:

```
# getfmac test
```

This is a summary of the MLS policy's features. Another approach is to create a master policy file in `/etc` which specifies the MLS policy information and to feed that file into the `setfmac` command. This method will be explained after all policies are covered.

17.11.1 Planning Mandatory Sensitivity

With the Multi-Level Security Policy Module, an administrator plans for controlling the flow of sensitive information. By default, with its block read up block write down nature, the system defaults everything to a low state. Everything is accessible and an administrator slowly changes this during the configuration stage; augmenting the confidentiality of the information.

Beyond the three basic label options above, an administrator may group users and groups as required to block the information flow between them. It might be easier to look at the information in clearance levels familiarized with words, for instance classifications such as Confidential, Secret, and Top Secret. Some administrators might just create different groups based on project levels. Regardless of classification method, a well thought out plan must exist before implementing such a restrictive policy.

Some example situations for this security policy module could be an e-commerce web server, a file server holding critical company information, and financial institution environments. The most unlikely place would be a personal workstation with only two or three users.

17.12 The MAC Biba Module

Module name: `mac_biba.ko`

Kernel configuration line: `options MAC_BIBA`

Boot option: `mac_biba_load="YES"`

The `mac_biba(4)` module loads the MAC Biba policy. This policy works much like that of the MLS policy with the exception that the rules for information flow are slightly reversed. This is said to prevent the downward flow of sensitive information whereas the MLS policy prevents the upward flow of sensitive information; thus, much of this section can apply to both policies.

In Biba environments, an “integrity” label is set on each subject or object. These labels are made up of hierarchal grades, and non-hierarchal components. As an object’s or subject’s grade ascends, so does its integrity.

Supported labels are `biba/low`, `biba/equal`, and `biba/high`; as explained below:

- The `biba/low` label is considered the lowest integrity an object or subject may have. Setting this on objects or subjects will block their write access to objects or subjects marked high. They still have read access though.
- The `biba/equal` label should only be placed on objects considered to be exempt from the policy.
- The `biba/high` label will permit writing to objects set at a lower label, but not permit reading that object. It is recommended that this label be placed on objects that affect the integrity of the entire system.

Biba provides for:

- Hierarchical integrity level with a set of non hierarchical integrity categories;
- Fixed rules: no write up, no read down (opposite of MLS). A subject can have write access to objects on its own level or below, but not above. Similarly, a subject can have read access to objects on its own level or above, but not below;
- Integrity (preventing inappropriate modification of data);
- Integrity levels (instead of MLS sensitivity levels).

The following `sysctl` tunables can be used to manipulate the Biba policy.

- `security.mac.biba.enabled` may be used to enable/disable enforcement of the Biba policy on the target machine.
- `security.mac.biba.ptys_equal` may be used to disable the Biba policy on `pty(4)` devices.
- `security.mac.biba.revocation_enabled` will force the revocation of access to objects if the label is changed to dominate the subject.

To access the Biba policy setting on system objects, use the `setfmac` and `getfmac` commands:

```
# setfmac biba/low test
# getfmac test
test: biba/low
```

17.12.1 Planning Mandatory Integrity

Integrity, different from sensitivity, guarantees that the information will never be manipulated by untrusted parties. This includes information passed between subjects, objects, and both. It ensures that users will only be able to modify and in some cases even access information they explicitly need to.

The `mac_biba(4)` security policy module permits an administrator to address which files and programs a user or users may see and invoke while assuring that the programs and files are free from threats and trusted by the system for that user, or group of users.

During the initial planning phase, an administrator must be prepared to partition users into grades, levels, and areas. Users will be blocked access not only to data but programs and utilities both before and after they start. The system will default to a high label once this policy module is enabled, and it is up to the administrator to configure the different grades and levels for users. Instead of using clearance levels as described above, a good planning method could include topics. For instance, only allow developers modification access to the source code repository, source

code compiler, and other development utilities. While other users would be grouped into other categories such as testers, designers, or just ordinary users and would only be permitted read access.

With its natural security control, a lower integrity subject is unable to write to a higher integrity subject; a higher integrity subject cannot observe or read a lower integrity object. Setting a label at the lowest possible grade could make it inaccessible to subjects. Some prospective environments for this security policy module would include a constrained web server, development and test machine, and source code repository. A less useful implementation would be a personal workstation, a machine used as a router, or a network firewall.

17.13 The MAC LOMAC Module

Module name: `mac_lomac.ko`

Kernel configuration line: `options MAC_LOMAC`

Boot option: `mac_lomac_load="YES"`

Unlike the MAC Biba policy, the `mac_lomac(4)` policy permits access to lower integrity objects only after decreasing the integrity level to not disrupt any integrity rules.

The MAC version of the Low-watermark integrity policy, not to be confused with the older `lomac(4)` implementation, works almost identically to Biba, but with the exception of using floating labels to support subject demotion via an auxiliary grade compartment. This secondary compartment takes the form of `[auxgrade]`. When assigning a `lomac` policy with an auxiliary grade, it should look a little bit like: `lomac/10[2]` where the number two (2) is the auxiliary grade.

The MAC LOMAC policy relies on the ubiquitous labeling of all system objects with integrity labels, permitting subjects to read from low integrity objects and then downgrading the label on the subject to prevent future writes to high integrity objects. This is the `[auxgrade]` option discussed above, thus the policy may provide for greater compatibility and require less initial configuration than Biba.

17.13.1 Examples

Like the Biba and MLS policies; the `setfmac` and `setpmac` utilities may be used to place labels on system objects:

```
# setfmac /usr/home/trhodes lomac/high[low]
# getfmac /usr/home/trhodes lomac/high[low]
```

Notice the auxiliary grade here is `low`, this is a feature provided only by the MAC LOMAC policy.

17.14 Nagios in a MAC Jail

The following demonstration will implement a secure environment using various MAC modules with properly configured policies. This is only a test and should not be considered the complete answer to everyone's security woes. Just implementing a policy and ignoring it never works and could be disastrous in a production environment.

Before beginning this process, the `multilabel` option must be set on each file system as stated at the beginning of this chapter. Not doing so will result in errors. While at it, ensure that the `net-mgmt/nagios-plugins`, `net-mgmt/nagios`, and `www/apache13` ports are all installed, configured, and working correctly.

17.14.1 Create an insecure User Class

Begin the procedure by adding the following user class to the `/etc/login.conf` file:

```
insecure:\
:copyright=/etc/COPYRIGHT:\
:welcome=/etc/motd:\
:setenv=MAIL=/var/mail/$,BLOCKSIZE=K:\
:path=~/bin:/sbin:/bin:/usr/sbin:/usr/bin:/usr/local/sbin:/usr/local/bin
:manpath=/usr/share/man /usr/local/man:\
:nologin=/usr/sbin/nologin:\
:cputime=1h30m:\
:datasize=8M:\
:vmemoryuse=100M:\
:stacksize=2M:\
:memorylocked=4M:\
:memoryuse=8M:\
:filesize=8M:\
:coredumpsize=8M:\
:openfiles=24:\
:maxproc=32:\
:priority=0:\
:requirehome:\
:passwordtime=91d:\
:umask=022:\
:ignoretime@:\
:label=biba/10(10-10):
```

And adding the following line to the default user class:

```
:label=biba/high:
```

Once this is completed, the following command must be issued to rebuild the database:

```
# cap_mkdb /etc/login.conf
```

17.14.2 Boot Configuration

Do not reboot yet, just add the following lines to `/boot/loader.conf` so the required modules will load during system initialization:

```
mac_biba_load="YES"
mac_seeotheruids_load="YES"
```

17.14.3 Configure Users

Set the `root` user to the default class using:

```
# pw usermod root -L default
```

All user accounts that are not `root` or system users will now require a login class. The login class is required otherwise users will be refused access to common commands such as `vi(1)`. The following `sh` script should do the trick:

```
# for x in `awk -F: '($3 >= 1001) && ($3 != 65534) { print $1 }' \
    /etc/passwd`; do pw usermod $x -L default; done;
```

Drop the `nagios` and `www` users into the insecure class:

```
# pw usermod nagios -L insecure

# pw usermod www -L insecure
```

17.14.4 Create the Contexts File

A contexts file should now be created; the following example file should be placed in `/etc/policy.contexts`.

```
# This is the default BIBA policy for this system.

# System:
/var/run                biba/equal
/var/run/*              biba/equal

/dev                    biba/equal
/dev/*                  biba/equal

/var                    biba/equal
/var/spool              biba/equal
/var/spool/*            biba/equal

/var/log                biba/equal
/var/log/*              biba/equal

/tmp                    biba/equal
/tmp/*                  biba/equal
/var/tmp                biba/equal
/var/tmp/*              biba/equal

/var/spool/mqueue       biba/equal
/var/spool/clientmqueue biba/equal

# For Nagios:
/usr/local/etc/nagios
/usr/local/etc/nagios/*  biba/10

/var/spool/nagios        biba/10
/var/spool/nagios/*      biba/10

# For apache
/usr/local/etc/apache    biba/10
/usr/local/etc/apache/*  biba/10
```

This policy will enforce security by setting restrictions on the flow of information. In this specific configuration, users, `root` and others, should never be allowed to access **Nagios**. Configuration files and processes that are a part of **Nagios** will be completely self contained or jailed.

This file may now be read into our system by issuing the following command:

```
# setfsmac -ef /etc/policy.contexts /
# setfsmac -ef /etc/policy.contexts /
```

Όχι!Βύθος: The above file system layout may be different depending on environment; however, it must be run on every single file system.

The `/etc/mac.conf` file requires the following modifications in the main section:

```
default_labels file ?biba
default_labels ifnet ?biba
default_labels process ?biba
default_labels socket ?biba
```

17.14.5 Enable Networking

Add the following line to `/boot/loader.conf`:

```
security.mac.biba.trust_all_interfaces=1
```

And the following to the network card configuration stored in `rc.conf`. If the primary Internet configuration is done via DHCP, this may need to be configured manually after every system boot:

```
maclabel biba/equal
```

17.14.6 Testing the Configuration

Ensure that the web server and **Nagios** will not be started on system initialization, and reboot. Ensure the `root` user cannot access any of the files in the **Nagios** configuration directory. If `root` can issue an `ls(1)` command on `/var/spool/nagios`, then something is wrong. Otherwise a “permission denied” error should be returned.

If all seems well, **Nagios**, **Apache**, and **Sendmail** can now be started in a way fitting of the security policy. The following commands will make this happen:

```
# cd /etc/mail && make stop && \
setpmac biba/equal make start && setpmac biba/10\10\10\10 apachectl start && \
setpmac biba/10\10\10\10 /usr/local/etc/rc.d/nagios.sh forcestart
```

Double check to ensure that everything is working properly. If not, check the log files or error messages. Use the `sysctl(8)` utility to disable the `mac_biba(4)` security policy module enforcement and try starting everything again, like normal.

Όχι!Βύος: The `root` user can change the security enforcement and edit the configuration files without fear. The following command will permit the degradation of the security policy to a lower grade for a newly spawned shell:

```
# setpmac biba/10 csh
```

To block this from happening, force the user into a range via `login.conf(5)`. If `setpmac(8)` attempts to run a command outside of the compartment's range, an error will be returned and the command will not be executed. In this case, setting root to `biba/high(high-high)`.

17.15 User Lock Down

This example considers a relatively small, fewer than fifty users, storage system. Users would have login capabilities, and be permitted to not only store data but access resources as well.

For this scenario, the `mac_bsdextended(4)` mixed with `mac_seeotheruids(4)` could co-exist and block access not only to system objects but to hide user processes as well.

Begin by adding the following lines to `/boot/loader.conf`:

```
mac_seeotheruids_enabled="YES"
```

The `mac_bsdextended(4)` security policy module may be activated through the use of the following `rc.conf` variable:

```
ugidfw_enable="YES"
```

Default rules stored in `/etc/rc.bsdextended` will be loaded at system initialization; however, the default entries may need modification. Since this machine is expected only to service users, everything may be left commented out except the last two. These will force the loading of user owned system objects by default.

Add the required users to this machine and reboot. For testing purposes, try logging in as a different user across two consoles. Run the `ps aux` command to see if processes of other users are visible. Try to run `ls(1)` on another users home directory, it should fail.

Do not try to test with the `root` user unless the specific `sysctls` have been modified to block super user access.

Όχι!Βύος: When a new user is added, their `mac_bsdextended(4)` rule will not be in the ruleset list. To update the ruleset quickly, simply unload the security policy module and reload it again using the `kldunload(8)` and `kldload(8)` utilities.

17.16 Troubleshooting the MAC Framework

During the development stage, a few users reported problems with normal configuration. Some of these problems are listed below:

17.16.1 The `multilabel` option cannot be enabled on `/`

The `multilabel` flag does not stay enabled on my root (`/`) partition!

It seems that one out of every fifty users has this problem, indeed, we had this problem during our initial configuration. Further observation of this so called “bug” has lead me to believe that it is a result of either incorrect documentation or misinterpretation of the documentation. Regardless of why it happened, the following steps may be taken to resolve it:

1. Edit `/etc/fstab` and set the root partition at `ro` for read-only.
2. Reboot into single user mode.
3. Run `tunefs -l enable` on `/`.
4. Reboot the system into normal mode.
5. Run `mount -urw /` and change the `ro` back to `rw` in `/etc/fstab` and reboot the system again.
6. Double-check the output from the `mount` to ensure that `multilabel` has been properly set on the root file system.

17.16.2 Cannot start a X11 server after MAC

After establishing a secure environment with MAC, I am no longer able to start X!

This could be caused by the MAC `partition` policy or by a mislabeling in one of the MAC labeling policies. To debug, try the following:

1. Check the error message; if the user is in the `insecure` class, the `partition` policy may be the culprit. Try setting the user’s class back to the `default` class and rebuild the database with the `cap_mkdb` command. If this does not alleviate the problem, go to step two.
2. Double-check the label policies. Ensure that the policies are set correctly for the user in question, the X11 application, and the `/dev` entries.
3. If neither of these resolve the problem, send the error message and a description of your environment to the TrustedBSD discussion lists located at the TrustedBSD (<http://www.TrustedBSD.org>) website or to the ηλεκτρονική λίστα γενικών ερωτήσεων του FreeBSD (<http://lists.FreeBSD.org/mailman/listinfo/freebsd-questions>) mailing list.

17.16.3 Error: `_secure_path(3)` cannot stat `.login_conf`

When I attempt to switch from the `root` to another user in the system, the error message `_secure_path: unable to state .login_conf`.

This message is usually shown when the user has a higher label setting than that of the user whom they are attempting to become. For instance a user on the system, `joe`, has a default label of `biba/low`. The `root` user, who has a label of `biba/high`, cannot view `joe`’s home directory. This will happen regardless if `root` has used the `su` command to become `joe`, or not. In this scenario, the Biba integrity model will not permit `root` to view objects set at a lower integrity level.

17.16.4 The `root` username is broken!

In normal or even single user mode, the `root` is not recognized. The `whoami` command returns 0 (zero) and `su` returns `who are you?`. What could be going on?

This can happen if a labeling policy has been disabled, either by a `sysctl(8)` or the policy module was unloaded. If the policy is being disabled or has been temporarily disabled, then the login capabilities database needs to be reconfigured with the `label` option being removed. Double check the `login.conf` file to ensure that all `label` options have been removed and rebuild the database with the `cap_mkdb` command.

This may also happen if a policy restricts access to the `master.passwd` file or database. Usually caused by an administrator altering the file under a label which conflicts with the general policy being used by the system. In these cases, the user information would be read by the system and access would be blocked as the file has inherited the new label. Disable the policy via a `sysctl(8)` and everything should return to normal.

Όχι! Επρόκειτο

1. Other conditions may produce different failures. For instance, the file may not be owned by the user attempting to relabel the object, the object may not exist or may be read only. A mandatory policy will not allow the process to relabel the file, maybe because of a property of the file, a property of the process, or a property of the proposed new label value. For example: a user running at low integrity tries to change the label of a high integrity file. Or perhaps a user running at low integrity tries to change the label of a low integrity file to a high integrity label.
2. Due to a bug the `security.mac.portacl.enabled` `sysctl` variable will not work on FreeBSD 5.2.1 or previous releases.

Εἰσαγωγή 18 Έλεγχος Συμβάντων Ασφαλείας

Γράφτηκε από τον Tom Rhodes εἰς Robert Watson.

18.1 Σύνοψη

Οι εκδόσεις του FreeBSD από την 6.2-RELEASE και μετ'α περιλαμβάνουν υποστήριξη για λεπτομερή έλεγχο συμβάντων ασφαλείας. Ο έλεγχος συμβάντων επιτρέπει αξιόπιστη, λεπτομερή και παραμετροποιήσιμη καταγραφή πλήθους συμβάντων σχετικών με την ασφάλεια, συμπεριλαμβανομένων των logins, των αλλαγών ρυθμίσεων, καθώς και της πρόσβασης σε αρχεία και στο δίκτυο. Οι καταγραφές αυτές είναι πολύτιμες για απευθείας παρακολούθηση του συστήματος, ανίχνευση εισβολών, καθώς και για ανάλυση μετ'α από κάποια επίθεση. Το FreeBSD υλοποιεί τη μορφή αρχείων και το BSM API όπως έχουν δημοσιευτεί από την Sun, και επιτρέπει διαλειτουργικότητα με τις υλοποιήσεις ελέγχου τόσο του Solaris της Sun όσο του Mac OS της Apple.

Το κεφάλαιο αυτό εστιάζει στην εγκατάσταση και ρύθμιση του Ελέγχου Συμβάντων. Εξηγεί τις πολιτικές ελέγχου, και παρέχει ένα παράδειγμα ρυθμίσεων ελέγχου.

Αφού διαβάσετε αυτό το κεφάλαιο, θα ξέρετε:

- Τι είναι ο έλεγχος συμβάντων και πως λειτουργεί.
- Πως να ρυθμίσετε τον έλεγχο συμβάντων στο FreeBSD για χρήστες και προγράμματα (processes).
- Πως να αναλύσετε τα ίχνη του ελέγχου χρησιμοποιώντας τα εργαλεία μείωσης όγκου δεδομένων και ανάλυσης.

Πριν διαβάσετε αυτό το κεφάλαιο, θα πρέπει:

- Να κατανοείτε τις βασικές έννοιες του UNIX και του FreeBSD (Εἰσαγωγή 4).
- Να είστε εξοικειωμένος με τις βασικές έννοιες της ρύθμισης και μεταγλώττισης του πυρήνα. (Εἰσαγωγή 9).
- Να έχετε κάποια εξοικείωση με την ασφάλεια και πως αυτή σχετίζεται με το FreeBSD (Εἰσαγωγή 15).

Προειδοποίηση: Οι λειτουργίες ελέγχου στο FreeBSD 6.2 είναι σε πειραματικό στάδιο και η εγκατάστασή τους σε μηχανήματα παραγωγής θα πρέπει να γίνεται μόνο αφού ληφθούν σοβαρά υπόψη οι κίνδυνοι από την εγκατάσταση πειραματικού λογισμικού. Οι γνωστοί αυτή τη στιγμή τρέχοντες περιορισμοί περιλαμβάνουν την αδυναμία ελέγχου όλων των συμβάντων που σχετίζονται με την ασφάλεια. Επίσης κάποιοι μηχανισμοί εισόδου (logins), όπως οι γραφικοί (X11-βασισμένοι) display managers, καθώς και ορισμένες υπηρεσίες τρίτων κατασκευαστών δεν είναι σωστά ρυθμισμένες για τον έλεγχο εισόδου χρηστών.

Προειδοποίηση: Ο έλεγχος συμβάντων ασφαλείας μπορεί να δημιουργήσει πολύ λεπτομερείς καταγραφές της δραστηριότητας του συστήματος: σε ένα σύστημα με υψηλό φόρτο, τα αρχεία καταγραφής μπορεί να γίνουν πολύ μεγάλα, αν έχουν ρυθμιστεί για λεπτομερή καταγραφή, και να ξεπεράσουν τα αρκετά gigabytes την εβδομάδα σε κάποιες περιπτώσεις. Οι διαχειριστές θα πρέπει να λαμβάνουν υπόψη τους τις πιθανές απαιτήσεις σε χώρο δίσκου σε περίπτωση ρυθμίσεων λεπτομερούς καταγραφής. Για

παράδειγμα, ίσως είναι θεμιτό να αφιερωθεί ένα σύστημα αρχείων στο `/var/audit` ώστε τα υπόλοιπα συστήματα αρχείων να μην επηρεαστούν αν ο χώρος αυτός εξαντληθεί.

18.2 Key Terms in this Chapter

Before reading this chapter, a few key audit-related terms must be explained:

- *event*: An auditable event is any event that can be logged using the audit subsystem. Examples of security-relevant events include the creation of a file, the building of a network connection, or a user logging in. Events are either “attributable”, meaning that they can be traced to an authenticated user, or “non-attributable” if they cannot be. Examples of non-attributable events are any events that occur before authentication in the login process, such as bad password attempts.
- *class*: Event classes are named sets of related events, and are used in selection expressions. Commonly used classes of events include “file creation” (fc), “exec” (ex) and “login_logout” (lo).
- *record*: A record is an audit log entry describing a security event. Records contain a record event type, information on the subject (user) performing the action, date and time information, information on any objects or arguments, and a success or failure condition.
- *trail*: An audit trail, or log file, consists of a series of audit records describing security events. Typically, trails are in roughly chronological order with respect to the time events completed. Only authorized processes are allowed to commit records to the audit trail.
- *selection expression*: A selection expression is a string containing a list of prefixes and audit event class names used to match events.
- *preselection*: The process by which the system identifies which events are of interest to the administrator in order to avoid generating audit records describing events that are not of interest. The preselection configuration uses a series of selection expressions to identify which classes of events to audit for which users, as well as global settings that apply to both authenticated and unauthenticated processes.
- *reduction*: The process by which records from existing audit trails are selected for preservation, printing, or analysis. Likewise, the process by which undesired audit records are removed from the audit trail. Using reduction, administrators can implement policies for the preservation of audit data. For example, detailed audit trails might be kept for one month, but after that, trails might be reduced in order to preserve only login information for archival purposes.

18.3 Installing Audit Support

User space support for Event Auditing is installed as part of the base FreeBSD operating system as of 6.2-RELEASE. However, Event Auditing support must be explicitly compiled into the kernel by adding the following lines to the kernel configuration file:

```
options AUDIT
```

Rebuild and reinstall the kernel via the normal process explained in Εἰσαγωγή 9.

Once the kernel is built, installed, and the system has been rebooted, enable the audit daemon by adding the following line to rc.conf(5):

```
auditd_enable="YES"
```

Audit support must then be started by a reboot, or by manually starting the audit daemon:

```
/etc/rc.d/auditd start
```

18.4 Audit Configuration

All configuration files for security audit are found in `/etc/security`. The following files must be present before the audit daemon is started:

- `audit_class` - Contains the definitions of the audit classes.
- `audit_control` - Controls aspects of the audit subsystem, such as default audit classes, minimum disk space to leave on the audit log volume, maximum audit trail size, etc.
- `audit_event` - Textual names and descriptions of system audit events, as well as a list of which classes each event in in.
- `audit_user` - User-specific audit requirements, which are combined with the global defaults at login.
- `audit_warn` - A customizable shell script used by auditd to generate warning messages in exceptional situations, such as when space for audit records is running low or when the audit trail file has been rotated.

Προειδοποίηση: Audit configuration files should be edited and maintained carefully, as errors in configuration may result in improper logging of events.

18.4.1 Event Selection Expressions

Selection expressions are used in a number of places in the audit configuration to determine which events should be audited. Expressions contain a list of event classes to match, each with a prefix indicating whether matching records should be accepted or ignored, and optionally to indicate if the entry is intended to match successful or failed operations. Selection expressions are evaluated from left to right, and two expressions are combined by appending one onto the other.

The following list contains the default audit event classes present in `audit_class`:

- `all` - `all` - Match all event classes.
- `ad` - `administrative` - Administrative actions performed on the system as a whole.
- `ap` - `application` - Application defined action.
- `cl` - `file_close` - Audit calls to the `close` system call.
- `ex` - `exec` - Audit program execution. Auditing of command line arguments and environmental variables is controlled via `audit_control(5)` using the `argv` and `envv` parameters to the `policy` setting.
- `fa` - `file_attr_acc` - Audit the access of object attributes such as `stat(1)`, `pathconf(2)` and similar events.

- `fc` - `file_creation` - Audit events where a file is created as a result.
- `fd` - `file_deletion` - Audit events where file deletion occurs.
- `fm` - `file_attr_mod` - Audit events where file attribute modification occurs, such as `chown(8)`, `chflags(1)`, `flock(2)`, etc.
- `fr` - `file_read` - Audit events in which data is read, files are opened for reading, etc.
- `fw` - `file_write` - Audit events in which data is written, files are written or modified, etc.
- `io` - `ioctl` - Audit use of the `ioctl(2)` system call.
- `ip` - `ipc` - Audit various forms of Inter-Process Communication, including POSIX pipes and System V IPC operations.
- `lo` - `login_logout` - Audit `login(1)` and `logout(1)` events occurring on the system.
- `na` - `non_attrib` - Audit non-attributable events.
- `no` - `no_class` - Match no audit events.
- `nt` - `network` - Audit events related to network actions, such as `connect(2)` and `accept(2)`.
- `ot` - `other` - Audit miscellaneous events.
- `pc` - `process` - Audit process operations, such as `exec(3)` and `exit(3)`.

These audit event classes may be customized by modifying the `audit_class` and `audit_event` configuration files.

Each audit class in the list is combined with a prefix indicating whether successful/failed operations are matched, and whether the entry is adding or removing matching for the class and type.

- `(none)` Audit both successful and failed instances of the event.
- `+` Audit successful events in this class.
- `-` Audit failed events in this class.
- `^` Audit neither successful nor failed events in this class.
- `^+` Don't audit successful events in this class.
- `^-` Don't audit failed events in this class.

The following example selection string selects both successful and failed login/logout events, but only successful execution events:

```
lo,+ex
```

18.4.2 Configuration Files

In most cases, administrators will need to modify only two files when configuring the audit system:

`audit_control` and `audit_user`. The first controls system-wide audit properties and policies; the second may be used to fine-tune auditing by user.

18.4.2.1 The `audit_control` File

The `audit_control` file specifies a number of defaults for the audit subsystem. Viewing the contents of this file, we see the following:

```
dir:/var/audit
flags:lo
minfree:20
naflags:lo
policy:cnt
filesz:0
```

The `dir` option is used to set one or more directories where audit logs will be stored. If more than one directory entry appears, they will be used in order as they fill. It is common to configure audit so that audit logs are stored on a dedicated file system, in order to prevent interference between the audit subsystem and other subsystems if the file system fills.

The `flags` field sets the system-wide default preselection mask for attributable events. In the example above, successful and failed login and logout events are audited for all users.

The `minfree` option defines the minimum percentage of free space for the file system where the audit trail is stored. When this threshold is exceeded, a warning will be generated. The above example sets the minimum free space to twenty percent.

The `naflags` option specifies audit classes to be audited for non-attributed events, such as the login process and system daemons.

The `policy` option specifies a comma-separated list of policy flags controlling various aspects of audit behavior. The default `cnt` flag indicates that the system should continue running despite an auditing failure (this flag is highly recommended). Another commonly used flag is `argv`, which causes command line arguments to the `execve(2)` system call to audited as part of command execution.

The `filesz` option specifies the maximum size in bytes to allow an audit trail file to grow to before automatically terminating and rotating the trail file. The default, 0, disables automatic log rotation. If the requested file size is non-zero and below the minimum 512k, it will be ignored and a log message will be generated.

18.4.2.2 The `audit_user` File

The `audit_user` file permits the administrator to specify further audit requirements for specific users. Each line configures auditing for a user via two fields: the first is the `alwaysaudit` field, which specifies a set of events that should always be audited for the user, and the second is the `neveraudit` field, which specifies a set of events that should never be audited for the user.

The following example `audit_user` file audits login/logout events and successful command execution for the `root` user, and audits file creation and successful command execution for the `www` user. If used with the example `audit_control` file above, the `lo` entry for `root` is redundant, and login/logout events will also be audited for the `www` user.

```
root:lo,+ex:no
www:fc,+ex:no
```

18.5 Administering the Audit Subsystem

18.5.1 Viewing Audit Trails

Audit trails are stored in the BSM binary format, so tools must be used to modify or convert to text. The `praudit` command convert trail files to a simple text format; the `auditreduce` command may be used to reduce the audit trail file for analysis, archiving, or printing purposes. `auditreduce` supports a variety of selection parameters, including event type, event class, user, date or time of the event, and the file path or object acted on.

For example, the `praudit` utility will dump the entire contents of a specified audit log in plain text:

```
# praudit /var/audit/AUDITFILE
```

Where `AUDITFILE` is the audit log to dump.

Audit trails consist of a series of audit records made up of tokens, which `praudit` prints sequentially one per line. Each token is of a specific type, such as `header` holding an audit record header, or `path` holding a file path from a name lookup. The following is an example of an `execve` event:

```
header,133,10,execve(2),0,Mon Sep 25 15:58:03 2006, + 384 msec
exec arg,finger,doug
path,/usr/bin/finger
attribute,555,root,wheel,90,24918,104944
subject,robert,root,wheel,root,wheel,38439,38032,42086,128.232.9.100
return,success,0
trailer,133
```

This audit represents a successful `execve` call, in which the command `finger doug` has been run. The arguments token contains both the processed command line presented by the shell to the kernel. The path token holds the path to the executable as looked up by the kernel. The attribute token describes the binary, and in particular, includes the file mode which can be used to determine if the application was `setuid`. The subject token describes the subject process, and stores in sequence the audit user ID, effective user ID and group ID, real user ID and group ID, process ID, session ID, port ID, and login address. Notice that the audit user ID and real user ID differ: the user `robert` has switched to the `root` account before running this command, but it is audited using the original authenticated user. Finally, the return token indicates the successful execution, and the trailer concludes the record.

18.5.2 Reducing Audit Trails

Since audit logs may be very large, an administrator will likely want to select a subset of records for using, such as records associated with a specific user:

```
# auditreduce -u trhodes /var/audit/AUDITFILE | praudit
```

This will select all audit records produced for the user `trhodes` stored in the `AUDITFILE` file.

18.5.3 Delegating Audit Review Rights

Members of the `audit` group are given permission to read audit trails in `/var/audit`; by default, this group is empty, so only the `root` user may read audit trails. Users may be added to the `audit` group in order to delegate audit

review rights to the user. As the ability to track audit log contents provides significant insight into the behavior of users and processes, it is recommended that the delegation of audit review rights be performed with caution.

18.5.4 Live Monitoring Using Audit Pipes

Audit pipes are cloning pseudo-devices in the device file system which allow applications to tap the live audit record stream. This is primarily of interest to authors of intrusion detection and system monitoring applications. However, for the administrator the audit pipe device is a convenient way to allow live monitoring without running into problems with audit trail file ownership or log rotation interrupting the event stream. To track the live audit event stream, use the following command line

```
# praudit /dev/auditpipe
```

By default, audit pipe device nodes are accessible only to the `root` user. To make them accessible to the members of the `audit` group, add a `devfs` rule to `devfs.rules`:

```
add path 'auditpipe*' mode 0440 group audit
```

See `devfs.rules(5)` for more information on configuring the `devfs` file system.

Προειδοποίηση: It is easy to produce audit event feedback cycles, in which the viewing of each audit event results in the generation of more audit events. For example, if all network I/O is audited, and `praudit` is run from an SSH session, then a continuous stream of audit events will be generated at a high rate, as each event being printed will generate another event. It is advisable to run `praudit` on an audit pipe device from sessions without fine-grained I/O auditing in order to avoid this happening.

18.5.5 Rotating Audit Trail Files

Audit trails are written to only by the kernel, and managed only by the audit daemon, **auditd**. Administrators should not attempt to use `newsyslog.conf(5)` or other tools to directly rotate audit logs. Instead, the `audit` management tool may be used to shut down auditing, reconfigure the audit system, and perform log rotation. The following command causes the audit daemon to create a new audit log and signal the kernel to switch to using the new log. The old log will be terminated and renamed, at which point it may then be manipulated by the administrator.

```
# audit -n
```

Προειδοποίηση: If the **auditd** daemon is not currently running, this command will fail and an error message will be produced.

Adding the following line to `/etc/crontab` will force the rotation every twelve hours from `cron(8)`:

```
0 * /12 * * * root /usr/sbin/audit -n
```

The change will take effect once you have saved the new `/etc/crontab`.

Automatic rotation of the audit trail file based on file size is possible via the `filesz` option in `audit_control(5)`, and is described in the configuration files section of this chapter.

18.5.6 Compressing Audit Trails

As audit trail files can become very large, it is often desirable to compress or otherwise archive trails once they have been closed by the audit daemon. The `audit_warn` script can be used to perform customized operations for a variety of audit-related events, including the clean termination of audit trails when they are rotated. For example, the following may be added to the `audit_warn` script to compress audit trails on close:

```
#
# Compress audit trail files on close.
#
if [ "$1" = closefile ]; then
    gzip -9 $2
fi
```

Other archiving activities might include copying trail files to a centralized server, deleting old trail files, or reducing the audit trail to remove unneeded records. The script will be run only when audit trail files are cleanly terminated, so will not be run on trails left unterminated following an improper shutdown.

Κεφάλαιο 19 Αποθηκευτικά Μέσα

19.1 Σύνοψη

Το κεφάλαιο αυτό καλύπτει την χρήση των δίσκων στο FreeBSD. Περιλαμβάνει δίσκους που υποστηρίζονται από μνήμη, δίσκους συνδεδεμένους απευθείας στο δίκτυο, τις τυπικές συσκευές αποθήκευσης SCSI/IDE, καθώς και συσκευές που χρησιμοποιούν διεπαφή USB.

Αφού διαβάσετε αυτό το κεφάλαιο, θα ξέρετε:

- Την ορολογία που χρησιμοποιεί το FreeBSD για να περιγράψει την οργάνωση των δεδομένων στο φυσικό μέσο του δίσκου (partitions - κατατμήσεις - και slices).
- Πως να προσθέσετε νέους σκληρούς δίσκους στο σύστημα σας.
- Πως να ρυθμίσετε το FreeBSD να χρησιμοποιεί συσκευές αποθήκευσης USB.
- Πως να ρυθμίσετε εικονικά συστήματα αρχείων, όπως δίσκους που αποθηκεύονται σε μνήμη RAM.
- Πως να χρησιμοποιήσετε quotas για να περιορίσετε τη χρήση χώρου στο δίσκο.
- Πως να κρυπτογραφήσετε δίσκους για να τους ασφαλίσετε από επιθέσεις.
- Πως να δημιουργήσετε και να γράψετε CD και DVD στο FreeBSD.
- Τα διάφορα διαθέσιμα μέσα αποθήκευσης για αντίγραφα ασφαλείας.
- Πως να χρησιμοποιήσετε προγράμματα λήψης αντιγράφων ασφαλείας στο FreeBSD.
- Πως να πάρετε αντίγραφα ασφαλείας σε δισκέττες.
- Τι είναι οι εικόνες (snapshots) σε ένα σύστημα αρχείων και πως να τις χρησιμοποιήσετε αποδοτικά.

Πριν διαβάσετε αυτό το κεφάλαιο, θα πρέπει:

- Να ξέρετε πως θα ρυθμίσετε και θα εγκαταστήσετε ένα νέο πυρήνα του FreeBSD (Κεφάλαιο 9).

19.2 Device Names

The following is a list of physical storage devices supported in FreeBSD, and the device names associated with them.

Πίνακας 19-1. Physical Disk Naming Conventions

Drive type	Drive device name
IDE hard drives	ad
IDE CDROM drives	acd
SCSI hard drives and USB Mass storage devices	da
SCSI CDROM drives	cd
Assorted non-standard CDROM drives	mcd for Mitsumi CD-ROM and scd for Sony CD-ROM devices
Floppy drives	fd

Drive type	Drive device name
SCSI tape drives	<code>sa</code>
IDE tape drives	<code>ast</code>
Flash drives	<code>fla</code> for DiskOnChip® Flash device
RAID drives	<code>aacd</code> for Adaptec® AdvancedRAID, <code>mlx</code> and <code>mlx</code> for Mylex®, <code>amr</code> for AMI MegaRAID®, <code>ida</code> for Compaq Smart RAID, <code>tw</code> for 3ware® RAID.

19.3 Adding Disks

Originally contributed by David O'Brien.

Lets say we want to add a new SCSI disk to a machine that currently only has a single drive. First turn off the computer and install the drive in the computer following the instructions of the computer, controller, and drive manufacturer. Due to the wide variations of procedures to do this, the details are beyond the scope of this document.

Login as user `root`. After you have installed the drive, inspect `/var/run/dmesg.boot` to ensure the new disk was found. Continuing with our example, the newly added drive will be `da1` and we want to mount it on `/1` (if you are adding an IDE drive, the device name will be `ad1`).

FreeBSD runs on IBM-PC compatible computers, therefore it must take into account the PC BIOS partitions. These are different from the traditional BSD partitions. A PC disk has up to four BIOS partition entries. If the disk is going to be truly dedicated to FreeBSD, you can use the *dedicated* mode. Otherwise, FreeBSD will have to live within one of the PC BIOS partitions. FreeBSD calls the PC BIOS partitions *slices* so as not to confuse them with traditional BSD partitions. You may also use slices on a disk that is dedicated to FreeBSD, but used in a computer that also has another operating system installed. This is a good way to avoid confusing the `fdisk` utility of other, non-FreeBSD operating systems.

In the slice case the drive will be added as `/dev/dals1e`. This is read as: SCSI disk, unit number 1 (second SCSI disk), slice 1 (PC BIOS partition 1), and `e` BSD partition. In the dedicated case, the drive will be added simply as `/dev/dale`.

Due to the use of 32-bit integers to store the number of sectors, `bsdlab(8)` is limited to $2^{32}-1$ sectors per disk or 2TB in most cases. The `fdisk(8)` format allows a starting sector of no more than $2^{32}-1$ and a length of no more than $2^{32}-1$, limiting partitions to 2TB and disks to 4TB in most cases. The `sunlabel(8)` format is limited to $2^{32}-1$ sectors per partition and 8 partitions for a total of 16TB. For larger disks, `gpt(8)` partitions may be used.

19.3.1 Using sysinstall(8)

1. Navigating Sysinstall

You may use `sysinstall` to partition and label a new disk using its easy to use menus. Either login as user `root` or use the `su` command. Run `sysinstall` and enter the Configure menu. Within the FreeBSD Configuration Menu, scroll down and select the `Fdisk` option.

2. fdisk Partition Editor

Once inside **fdisk**, typing **A** will use the entire disk for FreeBSD. When asked if you want to “remain cooperative with any future possible operating systems”, answer **YES**. Write the changes to the disk using **w**.

Now exit the FDISK editor by typing **q**. Next you will be asked about the “Master Boot Record”. Since you are adding a disk to an already running system, choose **None**.

3. Disk Label Editor

Next, you need to exit **sysinstall** and start it again. Follow the directions above, although this time choose the **Label** option. This will enter the **Disk Label Editor**. This is where you will create the traditional BSD partitions. A disk can have up to eight partitions, labeled **a-h**. A few of the partition labels have special uses. The **a** partition is used for the root partition (**/**). Thus only your system disk (e.g, the disk you boot from) should have an **a** partition. The **b** partition is used for swap partitions, and you may have many disks with swap partitions. The **c** partition addresses the entire disk in dedicated mode, or the entire FreeBSD slice in slice mode. The other partitions are for general use.

sysinstall’s Label editor favors the **e** partition for non-root, non-swap partitions. Within the Label editor, create a single file system by typing **c**. When prompted if this will be a FS (file system) or swap, choose **FS** and type in a mount point (e.g, **/mnt**). When adding a disk in post-install mode, **sysinstall** will not create entries in **/etc/fstab** for you, so the mount point you specify is not important.

You are now ready to write the new label to the disk and create a file system on it. Do this by typing **w**. Ignore any errors from **sysinstall** that it could not mount the new partition. Exit the Label Editor and **sysinstall** completely.

4. Finish

The last step is to edit **/etc/fstab** to add an entry for your new disk.

19.3.2 Using Command Line Utilities

19.3.2.1 Using Slices

This setup will allow your disk to work correctly with other operating systems that might be installed on your computer and will not confuse other operating systems’ **fdisk** utilities. It is recommended to use this method for new disk installs. Only use dedicated mode if you have a good reason to do so!

```
# dd if=/dev/zero of=/dev/dal bs=1k count=1
# fdisk -BI dal #Initialize your new disk
# bsdlabeled -B -w -r dals1 auto #Label it.
# bsdlabeled -e dals1 # Edit the bsdlabeled just created and add any partitions.
# mkdir -p /1
# newfs /dev/dals1e # Repeat this for every partition you created.
# mount /dev/dals1e /1 # Mount the partition(s)
# vi /etc/fstab # Add the appropriate entry/entries to your /etc/fstab.
```

If you have an IDE disk, substitute **ad** for **da**.

19.3.2.2 Dedicated

If you will not be sharing the new drive with another operating system, you may use the dedicated mode. Remember this mode can confuse Microsoft operating systems; however, no damage will be done by them. IBM’s OS/2 however, will “appropriate” any partition it finds which it does not understand.

```
# dd if=/dev/zero of=/dev/dal bs=1k count=1
# bsdlabeled -Brw dal auto
```

```
# bsdlable -e da1                # create the 'e' partition
# newfs -d0 /dev/da1
# mkdir -p /1
# vi /etc/fstab                  # add an entry for /dev/da1
# mount /1
```

An alternate method is:

```
# dd if=/dev/zero of=/dev/da1 count=2
# bsdlable /dev/da1 | bsdlable -BrR da1 /dev/stdin
# newfs /dev/da1
# mkdir -p /1
# vi /etc/fstab                  # add an entry for /dev/da1
# mount /1
```

19.4 RAID

19.4.1 Software RAID

19.4.1.1 Concatenated Disk Driver (CCD) Configuration

Original work by Christopher Shumway. Revised by Jim Brown.

When choosing a mass storage solution the most important factors to consider are speed, reliability, and cost. It is rare to have all three in balance; normally a fast, reliable mass storage device is expensive, and to cut back on cost either speed or reliability must be sacrificed.

In designing the system described below, cost was chosen as the most important factor, followed by speed, then reliability. Data transfer speed for this system is ultimately constrained by the network. And while reliability is very important, the CCD drive described below serves online data that is already fully backed up on CD-R's and can easily be replaced.

Defining your own requirements is the first step in choosing a mass storage solution. If your requirements prefer speed or reliability over cost, your solution will differ from the system described in this section.

19.4.1.1.1 Installing the Hardware

In addition to the IDE system disk, three Western Digital 30GB, 5400 RPM IDE disks form the core of the CCD disk described below providing approximately 90GB of online storage. Ideally, each IDE disk would have its own IDE controller and cable, but to minimize cost, additional IDE controllers were not used. Instead the disks were configured with jumpers so that each IDE controller has one master, and one slave.

Upon reboot, the system BIOS was configured to automatically detect the disks attached. More importantly, FreeBSD detected them on reboot:

```
ad0: 19574MB <WDC WD205BA> [39770/16/63] at ata0-master UDMA33
ad1: 29333MB <WDC WD307AA> [59598/16/63] at ata0-slave UDMA33
ad2: 29333MB <WDC WD307AA> [59598/16/63] at ata1-master UDMA33
ad3: 29333MB <WDC WD307AA> [59598/16/63] at ata1-slave UDMA33
```

Οἰκισμός: If FreeBSD does not detect all the disks, ensure that you have jumpered them correctly. Most IDE drives also have a “Cable Select” jumper. This is *not* the jumper for the master/slave relationship. Consult the drive documentation for help in identifying the correct jumper.

Next, consider how to attach them as part of the file system. You should research both vinum(8) (Εἰσαγωγή 22) and ccd(4). In this particular configuration, ccd(4) was chosen.

19.4.1.1.2 Setting Up the CCD

The ccd(4) driver allows you to take several identical disks and concatenate them into one logical file system. In order to use ccd(4), you need a kernel with ccd(4) support built in. Add this line to your kernel configuration file, rebuild, and reinstall the kernel:

```
device    ccd
```

The ccd(4) support can also be loaded as a kernel loadable module.

To set up ccd(4), you must first use bsdlabeled(8) to label the disks:

```
bsdlabeled -r -w ad1 auto
bsdlabeled -r -w ad2 auto
bsdlabeled -r -w ad3 auto
```

This creates a bsdlabeled for ad1c, ad2c and ad3c that spans the entire disk.

The next step is to change the disk label type. You can use bsdlabeled(8) to edit the disks:

```
bsdlabeled -e ad1
bsdlabeled -e ad2
bsdlabeled -e ad3
```

This opens up the current disk label on each disk with the editor specified by the EDITOR environment variable, typically vi(1).

An unmodified disk label will look something like this:

```
8 partitions:
#          size      offset      fstype    [fsize bsize bps/cpg]
  c: 60074784         0      unused         0      0      0  # (Cyl.    0 - 59597)
```

Add a new e partition for ccd(4) to use. This can usually be copied from the c partition, but the fstype *must* be **4.2BSD**. The disk label should now look something like this:

```
8 partitions:
#          size      offset      fstype    [fsize bsize bps/cpg]
  c: 60074784         0      unused         0      0      0  # (Cyl.    0 - 59597)
  e: 60074784         0      4.2BSD         0      0      0  # (Cyl.    0 - 59597)
```

19.4.1.1.3 Building the File System

Now that you have all the disks labeled, you must build the ccd(4). To do that, use ccdconfig(8), with options similar to the following:

```
ccdconfig ccd0 32 0 /dev/ad1e /dev/ad2e /dev/ad3e
```

The use and meaning of each option is shown below:

- ❶ The first argument is the device to configure, in this case, /dev/ccd0c. The /dev/ portion is optional.
- ❷ The interleave for the file system. The interleave defines the size of a stripe in disk blocks, each normally 512 bytes. So, an interleave of 32 would be 16,384 bytes.
- ❸ Flags for ccdconfig(8). If you want to enable drive mirroring, you can specify a flag here. This configuration does not provide mirroring for ccd(4), so it is set at 0 (zero).
- ❹ The final arguments to ccdconfig(8) are the devices to place into the array. Use the complete pathname for each device.

After running ccdconfig(8) the ccd(4) is configured. A file system can be installed. Refer to newfs(8) for options, or simply run:

```
newfs /dev/ccd0c
```

19.4.1.1.4 Making it All Automatic

Generally, you will want to mount the ccd(4) upon each reboot. To do this, you must configure it first. Write out your current configuration to /etc/ccd.conf using the following command:

```
ccdconfig -g > /etc/ccd.conf
```

During reboot, the script /etc/rc runs ccdconfig -C if /etc/ccd.conf exists. This automatically configures the ccd(4) so it can be mounted.

Όχι!Βύθος: If you are booting into single user mode, before you can mount(8) the ccd(4), you need to issue the following command to configure the array:

```
ccdconfig -C
```

To automatically mount the ccd(4), place an entry for the ccd(4) in /etc/fstab so it will be mounted at boot time:

```
/dev/ccd0c          /media             ufs                rw                 2                 2
```

19.4.1.2 The Vinum Volume Manager

The Vinum Volume Manager is a block device driver which implements virtual disk drives. It isolates disk hardware from the block device interface and maps data in ways which result in an increase in flexibility, performance and reliability compared to the traditional slice view of disk storage. vinum(8) implements the RAID-0, RAID-1 and RAID-5 models, both individually and in combination.

See Εἰσαγωγή 22 for more information about vinum(8).

19.4.2 Hardware RAID

FreeBSD also supports a variety of hardware RAID controllers. These devices control a RAID subsystem without the need for FreeBSD specific software to manage the array.

Using an on-card BIOS, the card controls most of the disk operations itself. The following is a brief setup description using a Promise IDE RAID controller. When this card is installed and the system is started up, it displays a prompt requesting information. Follow the instructions to enter the card's setup screen. From here, you have the ability to combine all the attached drives. After doing so, the disk(s) will look like a single drive to FreeBSD. Other RAID levels can be set up accordingly.

19.4.3 Rebuilding ATA RAID1 Arrays

FreeBSD allows you to hot-replace a failed disk in an array. This requires that you catch it before you reboot.

You will probably see something like the following in `/var/log/messages` or in the `dmesg(8)` output:

```
ad6 on monster1 suffered a hard error.
ad6: READ command timeout tag=0 serv=0 - resetting
ad6: trying fallback to PIO mode
ata3: resetting devices .. done
ad6: hard error reading fsbn 1116119 of 0-7 (ad6 bn 1116119; cn 1107 tn 4 sn 11)\\
status=59 error=40
ar0: WARNING - mirror lost
```

Using `atacontrol(8)`, check for further information:

```
# atacontrol list
ATA channel 0:
    Master:      no device present
    Slave:      acd0 <HL-DT-ST CD-ROM GCR-8520B/1.00> ATA/ATAPI rev 0

ATA channel 1:
    Master:      no device present
    Slave:      no device present

ATA channel 2:
    Master:      ad4 <MAXTOR 6L080J4/A93.0500> ATA/ATAPI rev 5
    Slave:      no device present

ATA channel 3:
    Master:      ad6 <MAXTOR 6L080J4/A93.0500> ATA/ATAPI rev 5
    Slave:      no device present

# atacontrol status ar0
ar0: ATA RAID1 subdisks: ad4 ad6 status: DEGRADED
```

1. You will first need to detach the ata channel with the failed disk so you can safely remove it:

- ```
atacontrol detach ata3
```
2. Replace the disk.
  3. Reattach the ata channel:
 

```
atacontrol attach ata3
Master: ad6 <MAXTOR 6L080J4/A93.0500> ATA/ATAPI rev 5
Slave: no device present
```
  4. Add the new disk to the array as a spare:
 

```
atacontrol addspare ar0 ad6
```
  5. Rebuild the array:
 

```
atacontrol rebuild ar0
```
  6. It is possible to check on the progress by issuing the following command:
 

```
dmesg | tail -10
[output removed]
ad6: removed from configuration
ad6: deleted from ar0 disk1
ad6: inserted into ar0 disk1 as spare

atacontrol status ar0
ar0: ATA RAID1 subdisks: ad4 ad6 status: REBUILDING 0% completed
```
  7. Wait until this operation completes.

## 19.5 USB Storage Devices

*Contributed by Marc Fonvieille.*

A lot of external storage solutions, nowadays, use the Universal Serial Bus (USB): hard drives, USB thumbdrives, CD-R burners, etc. FreeBSD provides support for these devices.

### 19.5.1 Configuration

The USB mass storage devices driver, `umass(4)`, provides the support for USB storage devices. If you use the `GENERIC` kernel, you do not have to change anything in your configuration. If you use a custom kernel, be sure that the following lines are present in your kernel configuration file:

```
device scbus
device da
device pass
device uhci
device ohci
device usb
device umass
```

The `umass(4)` driver uses the SCSI subsystem to access to the USB storage devices, your USB device will be seen as a SCSI device by the system. Depending on the USB chipset on your motherboard, you only need either `device`

uhci or device ohci, however having both in the kernel configuration file is harmless. Do not forget to compile and install the new kernel if you added any lines.

Όχι!Βύθος: If your USB device is a CD-R or DVD burner, the SCSI CD-ROM driver, cd(4), must be added to the kernel via the line:

```
device cd
```

Since the burner is seen as a SCSI drive, the driver atapicam(4) should not be used in the kernel configuration.

Support for USB 2.0 controllers is provided on FreeBSD; however, you must add:

```
device ehci
```

to your configuration file for USB 2.0 support. Note uhci(4) and ohci(4) drivers are still needed if you want USB 1.X support.

19.5.2 Testing the Configuration

The configuration is ready to be tested: plug in your USB device, and in the system message buffer (dmesg(8)), the drive should appear as something like:

```
umass0: USB Solid state disk, rev 1.10/1.00, addr 2
GEOM: create disk da0 dp=0xc2d74850
da0 at umass-sim0 bus 0 target 0 lun 0
da0: <Generic Traveling Disk 1.11> Removable Direct Access SCSI-2 device
da0: 1.000MB/s transfers
da0: 126MB (258048 512 byte sectors: 64H 32S/T 126C)
```

Of course, the brand, the device node (da0) and other details can differ according to your configuration.

Since the USB device is seen as a SCSI one, the camcontrol command can be used to list the USB storage devices attached to the system:

```
camcontrol devlist
<Generic Traveling Disk 1.11> at scbus0 target 0 lun 0 (da0,pass0)
```

If the drive comes with a file system, you should be able to mount it. The [ΌτιΠιά 19.3](#) will help you to format and create partitions on the USB drive if needed.

To make this device mountable as a normal user, certain steps have to be taken. First, the devices that are created when a USB storage device is connected need to be accessible by the user. A solution is to make all users of these devices a member of the operator group. This is done with pw(8). Second, when the devices are created, the operator group should be able to read and write them. This is accomplished by adding these lines to /etc/devfs.rules:

```
[localrules=1]
add path 'da*' mode 0660 group operator
```


Όχι!Βύθος: If there already are SCSI disks in the system, it must be done a bit different. E.g., if the system already contains disks `da0` through `da2` attached to the system, change the second line as follows:

```
add path 'da[3-9]*' mode 0660 group operator
```

This will exclude the already existing disks from belonging to the `operator` group.

You also have to enable your `devfs.rules(5)` ruleset in your `/etc/rc.conf` file:

```
devfs_system_ruleset="localrules"
```

Next, the kernel has to be configured to allow regular users to mount file systems. The easiest way is to add the following line to `/etc/sysctl.conf`:

```
vfs.usermount=1
```

Note that this only takes effect after the next reboot. Alternatively, one can also use `sysctl(8)` to set this variable.

The final step is to create a directory where the file system is to be mounted. This directory needs to be owned by the user that is to mount the file system. One way to do that is for `root` to create a subdirectory owned by that user as `/mnt/$USER` (replace `$USER` by the login name of the actual user):

```
mkdir /mnt/$USER
chown $USER:$USER /mnt/$USER
```

Suppose a USB thumbdrive is plugged in, and a device `/dev/da0s1` appears. Since these devices usually come preformatted with a FAT file system, one can mount them like this:

```
% mount_msdosfs -m 644 -M 755 /dev/da0s1 /mnt/$USER
```

If you unplug the device (the disk must be unmounted before), you should see, in the system message buffer, something like the following:

```
umass0: at uhub0 port 1 (addr 2) disconnected
(da0:umass-sim0:0:0:0): lost device
(da0:umass-sim0:0:0:0): removing device entry
GEOM: destroy disk da0 dp=0xc2d74850
umass0: detached
```

19.5.3 Further Reading

Beside the Adding Disks and Mounting and Unmounting File Systems sections, reading various manual pages may be also useful: `umass(4)`, `camcontrol(8)`, and `usbdevs(8)`.

19.6 Creating and Using Optical Media (CDs)

Contributed by Mike Meyer.

19.6.1 Introduction

CDs have a number of features that differentiate them from conventional disks. Initially, they were not writable by the user. They are designed so that they can be read continuously without delays to move the head between tracks. They are also much easier to transport between systems than similarly sized media were at the time.

CDs do have tracks, but this refers to a section of data to be read continuously and not a physical property of the disk. To produce a CD on FreeBSD, you prepare the data files that are going to make up the tracks on the CD, then write the tracks to the CD.

The ISO 9660 file system was designed to deal with these differences. It unfortunately codifies file system limits that were common then. Fortunately, it provides an extension mechanism that allows properly written CDs to exceed those limits while still working with systems that do not support those extensions.

The `sysutils/cdrtools` port includes `mkisofs(8)`, a program that you can use to produce a data file containing an ISO 9660 file system. It has options that support various extensions, and is described below.

Which tool to use to burn the CD depends on whether your CD burner is ATAPI or something else. ATAPI CD burners use the `burncd` program that is part of the base system. SCSI and USB CD burners should use `cdrecord` from the `sysutils/cdrtools` port. It is also possible to use `cdrecord` and other tools for SCSI drives on ATAPI hardware with the ATAPI/CAM module.

If you want CD burning software with a graphical user interface, you may wish to take a look at either **X-CD-Roast** or **K3b**. These tools are available as packages or from the `sysutils/xcdroast` and `sysutils/k3b` ports.

X-CD-Roast and **K3b** require the ATAPI/CAM module with ATAPI hardware.

19.6.2 mkisofs

The `mkisofs(8)` program, which is part of the `sysutils/cdrtools` port, produces an ISO 9660 file system that is an image of a directory tree in the UNIX file system name space. The simplest usage is:

```
mkisofs -o imagefile.iso /path/to/tree
```

This command will create an `imagefile.iso` containing an ISO 9660 file system that is a copy of the tree at `/path/to/tree`. In the process, it will map the file names to names that fit the limitations of the standard ISO 9660 file system, and will exclude files that have names uncharacteristic of ISO file systems.

A number of options are available to overcome those restrictions. In particular, `-R` enables the Rock Ridge extensions common to UNIX systems, `-J` enables Joliet extensions used by Microsoft systems, and `-hfs` can be used to create HFS file systems used by Mac OS.

For CDs that are going to be used only on FreeBSD systems, `-U` can be used to disable all filename restrictions. When used with `-R`, it produces a file system image that is identical to the FreeBSD tree you started from, though it may violate the ISO 9660 standard in a number of ways.

The last option of general use is `-b`. This is used to specify the location of the boot image for use in producing an “El Torito” bootable CD. This option takes an argument which is the path to a boot image from the top of the tree being written to the CD. By default, `mkisofs(8)` creates an ISO image in the so-called “floppy disk emulation” mode, and thus expects the boot image to be exactly 1200, 1440 or 2880 KB in size. Some boot loaders, like the one used by the

FreeBSD distribution disks, do not use emulation mode; in this case, the `-no-emul-boot` option should be used. So, if `/tmp/myboot` holds a bootable FreeBSD system with the boot image in `/tmp/myboot/boot/cdboot`, you could produce the image of an ISO 9660 file system in `/tmp/bootable.iso` like so:

```
mkisofs -R -no-emul-boot -b boot/cdboot -o /tmp/bootable.iso /tmp/myboot
```

Having done that, if you have `md` configured in your kernel, you can mount the file system with:

```
mdconfig -a -t vnode -f /tmp/bootable.iso -u 0
mount -t cd9660 /dev/md0 /mnt
```

At which point you can verify that `/mnt` and `/tmp/myboot` are identical.

There are many other options you can use with `mkisofs(8)` to fine-tune its behavior. In particular: modifications to an ISO 9660 layout and the creation of Joliet and HFS discs. See the `mkisofs(8)` manual page for details.

19.6.3 burncd

If you have an ATAPI CD burner, you can use the `burncd` command to burn an ISO image onto a CD. `burncd` is part of the base system, installed as `/usr/sbin/burncd`. Usage is very simple, as it has few options:

```
burncd -f cddevice data imagefile.iso fixate
```

Will burn a copy of `imagefile.iso` on `cddevice`. The default device is `/dev/acd0`. See `burncd(8)` for options to set the write speed, eject the CD after burning, and write audio data.

19.6.4 cdrecord

If you do not have an ATAPI CD burner, you will have to use `cdrecord` to burn your CDs. `cdrecord` is not part of the base system; you must install it from either the port at `sysutils/cdrtools` or the appropriate package. Changes to the base system can cause binary versions of this program to fail, possibly resulting in a “coaster”. You should therefore either upgrade the port when you upgrade your system, or if you are tracking `-STABLE`, upgrade the port when a new version becomes available.

While `cdrecord` has many options, basic usage is even simpler than `burncd`. Burning an ISO 9660 image is done with:

```
cdrecord dev=device imagefile.iso
```

The tricky part of using `cdrecord` is finding the `dev` to use. To find the proper setting, use the `-scanbus` flag of `cdrecord`, which might produce results like this:

```
cdrecord -scanbus
```

```
Cdrecord-Clone 2.01 (i386-unknown-freebsd7.0) Copyright (C) 1995-2004 Jörg Schilling
Using libscg version 'schily-0.1'
scsibus0:
```

```
 0,0,0 0) 'SEAGATE ' 'ST39236LW ' '0004' Disk
 0,1,0 1) 'SEAGATE ' 'ST39173W ' '5958' Disk
 0,2,0 2) *
 0,3,0 3) 'iomega ' 'jaz 1GB ' 'J.86' Removable Disk
 0,4,0 4) 'NEC ' 'CD-ROM DRIVE:466' '1.26' Removable CD-ROM
```

```

0,5,0 5) *
0,6,0 6) *
0,7,0 7) *
scsibus1:
 1,0,0 100) *
 1,1,0 101) *
 1,2,0 102) *
 1,3,0 103) *
 1,4,0 104) *
 1,5,0 105) 'YAMAHA' 'CRW4260' '1.0q' Removable CD-ROM
 1,6,0 106) 'ARTEC' 'AM12S' '1.06' Scanner
 1,7,0 107) *

```

This lists the appropriate dev value for the devices on the list. Locate your CD burner, and use the three numbers separated by commas as the value for dev. In this case, the CRW device is 1,5,0, so the appropriate input would be dev=1,5,0. There are easier ways to specify this value; see `cdrecord(1)` for details. That is also the place to look for information on writing audio tracks, controlling the speed, and other things.

19.6.5 Duplicating Audio CDs

You can duplicate an audio CD by extracting the audio data from the CD to a series of files, and then writing these files to a blank CD. The process is slightly different for ATAPI and SCSI drives.

SCSI Drives

1. Use `cdda2wav` to extract the audio.

```
% cdda2wav -v255 -D2,0 -B -Owav
```
2. Use `cdrecord` to write the .wav files.

```
% cdrecord -v dev=2,0 -dao -useinfo *.wav
```

Make sure that 2,0 is set appropriately, as described in Παρά 19.6.4.

ATAPI Drives

1. The ATAPI CD driver makes each track available as `/dev/acd0t $nn$` , where d is the drive number, and nn is the track number written with two decimal digits, prefixed with zero as needed. So the first track on the first disk is `/dev/acd0t01`, the second is `/dev/acd0t02`, the third is `/dev/acd0t03`, and so on.

Make sure the appropriate files exist in `/dev`. If the entries are missing, force the system to retaste the media:

```
dd if=/dev/acd0 of=/dev/null count=1
```

2. Extract each track using `dd(1)`. You must also use a specific block size when extracting the files.

```
dd if=/dev/acd0t01 of=track1.cdr bs=2352
dd if=/dev/acd0t02 of=track2.cdr bs=2352
...
```

3. Burn the extracted files to disk using `burncd`. You must specify that these are audio files, and that `burncd` should fixate the disk when finished.

```
burncd -f /dev/acd0 audio track1.cdr track2.cdr ... fixate
```

19.6.6 Duplicating Data CDs

You can copy a data CD to a image file that is functionally equivalent to the image file created with `mkisofs(8)`, and you can use it to duplicate any data CD. The example given here assumes that your CDROM device is `acd0`. Substitute your correct CDROM device.

```
dd if=/dev/acd0 of=file.iso bs=2048
```

Now that you have an image, you can burn it to CD as described above.

19.6.7 Using Data CDs

Now that you have created a standard data CDROM, you probably want to mount it and read the data on it. By default, `mount(8)` assumes that a file system is of type `ufs`. If you try something like:

```
mount /dev/cd0 /mnt
```

you will get a complaint about `Incorrect super block`, and no mount. The CDROM is not a `ufs` file system, so attempts to mount it as such will fail. You just need to tell `mount(8)` that the file system is of type `ISO9660`, and everything will work. You do this by specifying the `-t cd9660` option `mount(8)`. For example, if you want to mount the CDROM device, `/dev/cd0`, under `/mnt`, you would execute:

```
mount -t cd9660 /dev/cd0 /mnt
```

Note that your device name (`/dev/cd0` in this example) could be different, depending on the interface your CDROM uses. Also, the `-t cd9660` option just executes `mount_cd9660(8)`. The above example could be shortened to:

```
mount_cd9660 /dev/cd0 /mnt
```

You can generally use data CDROMs from any vendor in this way. Disks with certain ISO 9660 extensions might behave oddly, however. For example, Joliet disks store all filenames in two-byte Unicode characters. The FreeBSD kernel does not speak Unicode, but the FreeBSD CD9660 driver is able to convert Unicode characters on the fly. If some non-English characters show up as question marks you will need to specify the local charset you use with the `-C` option. For more information, consult the `mount_cd9660(8)` manual page.

Όχι!Βύθος: To be able to do this character conversion with the help of the `-C` option, the kernel will require the `cd9660_iconv.ko` module to be loaded. This can be done either by adding this line to `loader.conf`:

```
cd9660_iconv_load="YES"
```

and then rebooting the machine, or by directly loading the module with `kldload(8)`.

Occasionally, you might get `Device not configured` when trying to mount a CDROM. This usually means that the CDROM drive thinks that there is no disk in the tray, or that the drive is not visible on the bus. It can take a couple of seconds for a CDROM drive to realize that it has been fed, so be patient.

Sometimes, a SCSI CDROM may be missed because it did not have enough time to answer the bus reset. If you have a SCSI CDROM please add the following option to your kernel configuration and rebuild your kernel.

```
options SCSI_DELAY=15000
```

This tells your SCSI bus to pause 15 seconds during boot, to give your CDROM drive every possible chance to answer the bus reset.

19.6.8 Burning Raw Data CDs

You can choose to burn a file directly to CD, without creating an ISO 9660 file system. Some people do this for backup purposes. This runs more quickly than burning a standard CD:

```
burncd -f /dev/acd1 -s 12 data archive.tar.gz fixate
```

In order to retrieve the data burned to such a CD, you must read data from the raw device node:

```
tar xzvf /dev/acd1
```

You cannot mount this disk as you would a normal CDROM. Such a CDROM cannot be read under any operating system except FreeBSD. If you want to be able to mount the CD, or share data with another operating system, you must use mkisofs(8) as described above.

19.6.9 Using the ATAPI/CAM Driver

Contributed by Marc Fonvieille.

This driver allows ATAPI devices (CD-ROM, CD-RW, DVD drives etc...) to be accessed through the SCSI subsystem, and so allows the use of applications like sysutils/cdrdao or cdrecord(1).

To use this driver, you will need to add the following line to the `/boot/loader.conf` file:

```
atapicam_load="YES"
```

then, reboot your machine.

Όχι!Βύθος: If you prefer to statically compile the atapicam(4) support in your kernel, you will have to add this line to your kernel configuration file:

```
device atapicam
```

You also need the following lines in your kernel configuration file:

```
device ata
device scbus
device cd
device pass
```

which should already be present. Then rebuild, install your new kernel, and reboot your machine.

During the boot process, your burner should show up, like so:

```
acd0: CD-RW <MATSHITA CD-RW/DVD-ROM UJDA740> at ata1-master PIO4
cd0 at ata1 bus 0 target 0 lun 0
cd0: <MATSHITA CDRW/DVD UJDA740 1.00> Removable CD-ROM SCSI-0 device
cd0: 16.000MB/s transfers
```

```
cd0: Attempt to query device size failed: NOT READY, Medium not present - tray closed
```

The drive could now be accessed via the `/dev/cd0` device name, for example to mount a CD-ROM on `/mnt`, just type the following:

```
mount -t cd9660 /dev/cd0 /mnt
```

As root, you can run the following command to get the SCSI address of the burner:

```
camcontrol devlist
<MATSHITA CDRW/DVD UJDA740 1.00> at scbus1 target 0 lun 0 (pass0,cd0)
```

So `1,0,0` will be the SCSI address to use with `cdrecord(1)` and other SCSI application.

For more information about ATAPI/CAM and SCSI system, refer to the `atapicam(4)` and `cam(4)` manual pages.

19.7 Creating and Using Optical Media (DVDs)

Contributed by Marc Fonvieille. With inputs from Andy Polyakov.

19.7.1 Introduction

Compared to the CD, the DVD is the next generation of optical media storage technology. The DVD can hold more data than any CD and is nowadays the standard for video publishing.

Five physical recordable formats can be defined for what we will call a recordable DVD:

- DVD-R: This was the first DVD recordable format available. The DVD-R standard is defined by the DVD Forum (<http://www.dvdforum.com/forum.shtml>). This format is write once.
- DVD-RW: This is the rewritable version of the DVD-R standard. A DVD-RW can be rewritten about 1000 times.
- DVD-RAM: This is also a rewritable format supported by the DVD Forum. A DVD-RAM can be seen as a removable hard drive. However, this media is not compatible with most DVD-ROM drives and DVD-Video players; only a few DVD writers support the DVD-RAM format. Read the [ΌιΠιά 19.7.9](#) for more information on DVD-RAM use.
- DVD+RW: This is a rewritable format defined by the DVD+RW Alliance (<http://www.dvdrw.com/>). A DVD+RW can be rewritten about 1000 times.
- DVD+R: This format is the write once variation of the DVD+RW format.

A single layer recordable DVD can hold up to 4,700,000,000 bytes which is actually 4.38 GB or 4485 MB (1 kilobyte is 1024 bytes).

ΌγιᾶΒυός: A distinction must be made between the physical media and the application. For example, a DVD-Video is a specific file layout that can be written on any recordable DVD physical media: DVD-R, DVD+R, DVD-RW etc. Before choosing the type of media, you must be sure that both the burner and the DVD-Video player (a standalone player or a DVD-ROM drive on a computer) are compatible with the media under consideration.

19.7.2 Configuration

The program `growisofs(1)` will be used to perform DVD recording. This command is part of the **dvd+rw-tools** utilities (`sysutils/dvd+rw-tools`). The **dvd+rw-tools** support all DVD media types.

These tools use the SCSI subsystem to access to the devices, therefore the ATAPI/CAM support must be added to your kernel. If your burner uses the USB interface this addition is useless, and you should read the [Ότιπιά 19.5](#) for more details on USB devices configuration.

You also have to enable DMA access for ATAPI devices, this can be done in adding the following line to the `/boot/loader.conf` file:

```
hw.ata.atapi_dma="1"
```

Before attempting to use the **dvd+rw-tools** you should consult the `dvd+rw-tools`' hardware compatibility notes (<http://fy.chalmers.se/~appro/linux/DVD+RW/hcn.html>) for any information related to your DVD burner.

Ότιπιά 19.5: If you want a graphical user interface, you should have a look to **K3b** (`sysutils/k3b`) which provides a user friendly interface to `growisofs(1)` and many other burning tools.

19.7.3 Burning Data DVDs

The `growisofs(1)` command is a frontend to `mkisofs(8)`, it will invoke `mkisofs(8)` to create the file system layout and will perform the write on the DVD. This means you do not need to create an image of the data before the burning process.

To burn onto a DVD+R or a DVD-R the data from the `/path/to/data` directory, use the following command:

```
growisofs -dvd-compat -Z /dev/cd0 -J -R /path/to/data
```

The options `-J -R` are passed to `mkisofs(8)` for the file system creation (in this case: an ISO 9660 file system with Joliet and Rock Ridge extensions), consult the `mkisofs(8)` manual page for more details.

The option `-Z` is used for the initial session recording in any case: multiple sessions or not. The DVD device, `/dev/cd0`, must be changed according to your configuration. The `-dvd-compat` parameter will close the disk, the recording will be unappendable. In return this should provide better media compatibility with DVD-ROM drives.

It is also possible to burn a pre-mastered image, for example to burn the image `imagefile.iso`, we will run:

```
growisofs -dvd-compat -Z /dev/cd0=imagefile.iso
```

The write speed should be detected and automatically set according to the media and the drive being used. If you want to force the write speed, use the `-speed=` parameter. For more information, read the `growisofs(1)` manual page.

19.7.4 Burning a DVD-Video

A DVD-Video is a specific file layout based on ISO 9660 and the micro-UDF (M-UDF) specifications. The DVD-Video also presents a specific data structure hierarchy, it is the reason why you need a particular program such as `multimedia/dvdauthor` to author the DVD.

If you already have an image of the DVD-Video file system, just burn it in the same way as for any image, see the previous section for an example. If you have made the DVD authoring and the result is in, for example, the directory `/path/to/video`, the following command should be used to burn the DVD-Video:

```
growisofs -Z /dev/cd0 -dvd-video /path/to/video
```

The `-dvd-video` option will be passed down to `mkisofs(8)` and will instruct it to create a DVD-Video file system layout. Beside this, the `-dvd-video` option implies `-dvd-compatible growisofs(1)` option.

19.7.5 Using a DVD+RW

Unlike CD-RW, a virgin DVD+RW needs to be formatted before first use. The `growisofs(1)` program will take care of it automatically whenever appropriate, which is the *recommended* way. However you can use the `dvd+rw-format` command to format the DVD+RW:

```
dvd+rw-format /dev/cd0
```

You need to perform this operation just once, keep in mind that only virgin DVD+RW medias need to be formatted. Then you can burn the DVD+RW in the way seen in previous sections.

If you want to burn new data (burn a totally new file system not append some data) onto a DVD+RW, you do not need to blank it, you just have to write over the previous recording (in performing a new initial session), like this:

```
growisofs -Z /dev/cd0 -J -R /path/to/newdata
```

DVD+RW format offers the possibility to easily append data to a previous recording. The operation consists in merging a new session to the existing one, it is not multisession writing, `growisofs(1)` will *grow* the ISO 9660 file system present on the media.

For example, if we want to append data to our previous DVD+RW, we have to use the following:

```
growisofs -M /dev/cd0 -J -R /path/to/nextdata
```

The same `mkisofs(8)` options we used to burn the initial session should be used during next writes.

Όχι!Βλυσή: You may want to use the `-dvd-compatible` option if you want better media compatibility with DVD-ROM drives. In the DVD+RW case, this will not prevent you from adding data.

If for any reason you really want to blank the media, do the following:

```
growisofs -Z /dev/cd0=/dev/zero
```

19.7.6 Using a DVD-RW

A DVD-RW accepts two disc formats: the incremental sequential one and the restricted overwrite. By default DVD-RW discs are in sequential format.

A virgin DVD-RW can be directly written without the need of a formatting operation, however a non-virgin DVD-RW in sequential format needs to be blanked before to be able to write a new initial session.

To blank a DVD-RW in sequential mode, run:

```
dvd+rw-format -blank=full /dev/cd0
```

Όχι!Βυόξ: A full blanking (`-blank=full`) will take about one hour on a 1x media. A fast blanking can be performed using the `-blank` option if the DVD-RW will be recorded in Disk-At-Once (DAO) mode. To burn the DVD-RW in DAO mode, use the command:

```
growisofs -use-the-force-luke=dao -Z /dev/cd0=imagefile.iso
```

The `-use-the-force-luke=dao` option should not be required since `growisofs(1)` attempts to detect minimally (fast blanked) media and engage DAO write.

In fact one should use restricted overwrite mode with any DVD-RW, this format is more flexible than the default incremental sequential one.

To write data on a sequential DVD-RW, use the same instructions as for the other DVD formats:

```
growisofs -Z /dev/cd0 -J -R /path/to/data
```

If you want to append some data to your previous recording, you will have to use the `growisofs(1)` `-M` option.

However, if you perform data addition on a DVD-RW in incremental sequential mode, a new session will be created on the disc and the result will be a multi-session disc.

A DVD-RW in restricted overwrite format does not need to be blanked before a new initial session, you just have to overwrite the disc with the `-Z` option, this is similar to the DVD+RW case. It is also possible to grow an existing ISO 9660 file system written on the disc in a same way as for a DVD+RW with the `-M` option. The result will be a one-session DVD.

To put a DVD-RW in the restricted overwrite format, the following command must be used:

```
dvd+rw-format /dev/cd0
```

To change back to the sequential format use:

```
dvd+rw-format -blank=full /dev/cd0
```

19.7.7 Multisession

Very few DVD-ROM drives support multisession DVDs, they will most of time, hopefully, only read the first session. DVD+R, DVD-R and DVD-RW in sequential format can accept multiple sessions, the notion of multiple sessions does not exist for the DVD+RW and the DVD-RW restricted overwrite formats.

Using the following command after an initial (non-closed) session on a DVD+R, DVD-R, or DVD-RW in sequential format, will add a new session to the disc:

```
growisofs -M /dev/cd0 -J -R /path/to/nextdata
```

Using this command line with a DVD+RW or a DVD-RW in restricted overwrite mode, will append data in merging the new session to the existing one. The result will be a single-session disc. This is the way used to add data after an initial write on these medias.

Όχιἁβῶς: Some space on the media is used between each session for end and start of sessions. Therefore, one should add sessions with large amount of data to optimize media space. The number of sessions is limited to 154 for a DVD+R, about 2000 for a DVD-R, and 127 for a DVD+R Double Layer.

19.7.8 For More Information

To obtain more information about a DVD, the `dvd+rw-mediainfo /dev/cd0` command can be ran with the disc in the drive.

More information about the **dvd+rw-tools** can be found in the `growisofs(1)` manual page, on the dvd+rw-tools web site (<http://fy.chalmers.se/~appro/linux/DVD+RW/>) and in the cdwrite mailing list (<http://lists.debian.org/cdwrite/>) archives.

Όχιἁβῶς: The `dvd+rw-mediainfo` output of the resulting recording or the media with issues is mandatory for any problem report. Without this output, it will be quite impossible to help you.

19.7.9 Using a DVD-RAM

19.7.9.1 Configuration

DVD-RAM writers come with either SCSI or ATAPI interface. DMA access for ATAPI devices has to be enabled, this can be done by adding the following line to the `/boot/loader.conf` file:

```
hw.ata.atapi_dma="1"
```

19.7.9.2 Preparing the Medium

As previously mentioned in the chapter introduction, a DVD-RAM can be seen as a removable hard drive. As any other hard drive the DVD-RAM must be “prepared” before the first use. In the example, the whole disk space will be used with a standard UFS2 file system:

```
dd if=/dev/zero of=/dev/acd0 count=2
bsdlabel -Bw acd0
newfs /dev/acd0
```

The DVD device, `acd0`, must be changed according to the configuration.

19.7.9.3 Using the Medium

Once the previous operations have been performed on the DVD-RAM, it can be mounted as a normal hard drive:

```
mount /dev/acd0 /mnt
```

After this the DVD-RAM will be both readable and writeable.

19.8 Creating and Using Floppy Disks

Original work by Julio Merino. Rewritten by Martin Karlsson.

Storing data on floppy disks is sometimes useful, for example when one does not have any other removable storage media or when one needs to transfer small amounts of data to another computer.

This section will explain how to use floppy disks in FreeBSD. It will primarily cover formatting and usage of 3.5inch DOS floppies, but the concepts are similar for other floppy disk formats.

19.8.1 Formatting Floppies

19.8.1.1 The Device

Floppy disks are accessed through entries in `/dev`, just like other devices. To access the raw floppy disk, simply use `/dev/fdN`.

19.8.1.2 Formatting

A floppy disk needs to be low-level formatted before it can be used. This is usually done by the vendor, but formatting is a good way to check media integrity. Although it is possible to force larger (or smaller) disk sizes, 1440kB is what most floppy disks are designed for.

To low-level format the floppy disk you need to use `fdformat(1)`. This utility expects the device name as an argument. Make note of any error messages, as these can help determine if the disk is good or bad.

19.8.1.2.1 Formatting Floppy Disks

Use the `/dev/fdN` devices to format the floppy. Insert a new 3.5inch floppy disk in your drive and issue:

```
/usr/sbin/fdformat -f 1440 /dev/fd0
```

19.8.2 The Disk Label

After low-level formatting the disk, you will need to place a disk label on it. This disk label will be destroyed later, but it is needed by the system to determine the size of the disk and its geometry later.

The new disk label will take over the whole disk, and will contain all the proper information about the geometry of the floppy. The geometry values for the disk label are listed in `/etc/disktab`.

You can run now `bsdlabel(8)` like so:

```
/sbin/bsdlabel -B -r -w /dev/fd0 fd1440
```

19.8.3 The File System

Now the floppy is ready to be high-level formatted. This will place a new file system on it, which will let FreeBSD read and write to the disk. After creating the new file system, the disk label is destroyed, so if you want to reformat the disk, you will have to recreate the disk label.

The floppy's file system can be either UFS or FAT. FAT is generally a better choice for floppies.

To put a new file system on the floppy, issue:

```
/sbin/newfs_msdos /dev/fd0
```

The disk is now ready for use.

19.8.4 Using the Floppy

To use the floppy, mount it with `mount_msdofs(8)`. One can also use `emulators/mttools` from the ports collection.

19.9 Creating and Using Data Tapes

The major tape media are the 4mm, 8mm, QIC, mini-cartridge and DLT.

19.9.1 4mm (DDS: Digital Data Storage)

4mm tapes are replacing QIC as the workstation backup media of choice. This trend accelerated greatly when Conner purchased Archive, a leading manufacturer of QIC drives, and then stopped production of QIC drives. 4mm drives are small and quiet but do not have the reputation for reliability that is enjoyed by 8mm drives. The cartridges are less expensive and smaller (3 x 2 x 0.5 inches, 76 x 51 x 12 mm) than 8mm cartridges. 4mm, like 8mm, has comparatively short head life for the same reason, both use helical scan.

Data throughput on these drives starts ~150 kB/s, peaking at ~500 kB/s. Data capacity starts at 1.3 GB and ends at 2.0 GB. Hardware compression, available with most of these drives, approximately doubles the capacity. Multi-drive tape library units can have 6 drives in a single cabinet with automatic tape changing. Library capacities reach 240 GB.

The DDS-3 standard now supports tape capacities up to 12 GB (or 24 GB compressed).

4mm drives, like 8mm drives, use helical-scan. All the benefits and drawbacks of helical-scan apply to both 4mm and 8mm drives.

Tapes should be retired from use after 2,000 passes or 100 full backups.

19.9.2 8mm (Exabyte)

8mm tapes are the most common SCSI tape drives; they are the best choice of exchanging tapes. Nearly every site has an Exabyte 2 GB 8mm tape drive. 8mm drives are reliable, convenient and quiet. Cartridges are inexpensive and small (4.8 x 3.3 x 0.6 inches; 122 x 84 x 15 mm). One downside of 8mm tape is relatively short head and tape life due to the high rate of relative motion of the tape across the heads.

Data throughput ranges from ~250 kB/s to ~500 kB/s. Data sizes start at 300 MB and go up to 7 GB. Hardware compression, available with most of these drives, approximately doubles the capacity. These drives are available as single units or multi-drive tape libraries with 6 drives and 120 tapes in a single cabinet. Tapes are changed automatically by the unit. Library capacities reach 840+ GB.

The Exabyte “Mammoth” model supports 12 GB on one tape (24 GB with compression) and costs approximately twice as much as conventional tape drives.

Data is recorded onto the tape using helical-scan, the heads are positioned at an angle to the media (approximately 6 degrees). The tape wraps around 270 degrees of the spool that holds the heads. The spool spins while the tape slides over the spool. The result is a high density of data and closely packed tracks that angle across the tape from one edge to the other.

19.9.3 QIC

QIC-150 tapes and drives are, perhaps, the most common tape drive and media around. QIC tape drives are the least expensive “serious” backup drives. The downside is the cost of media. QIC tapes are expensive compared to 8mm or 4mm tapes, up to 5 times the price per GB data storage. But, if your needs can be satisfied with a half-dozen tapes, QIC may be the correct choice. QIC is the *most* common tape drive. Every site has a QIC drive of some density or another. Therein lies the rub, QIC has a large number of densities on physically similar (sometimes identical) tapes. QIC drives are not quiet. These drives audibly seek before they begin to record data and are clearly audible whenever reading, writing or seeking. QIC tapes measure 6 x 4 x 0.7 inches (152 x 102 x 17 mm).

Data throughput ranges from ~150 kB/s to ~500 kB/s. Data capacity ranges from 40 MB to 15 GB. Hardware compression is available on many of the newer QIC drives. QIC drives are less frequently installed; they are being supplanted by DAT drives.

Data is recorded onto the tape in tracks. The tracks run along the long axis of the tape media from one end to the other. The number of tracks, and therefore the width of a track, varies with the tape’s capacity. Most if not all newer drives provide backward-compatibility at least for reading (but often also for writing). QIC has a good reputation regarding the safety of the data (the mechanics are simpler and more robust than for helical scan drives).

Tapes should be retired from use after 5,000 backups.

19.9.4 DLT

DLT has the fastest data transfer rate of all the drive types listed here. The 1/2" (12.5mm) tape is contained in a single spool cartridge (4 x 4 x 1 inches; 100 x 100 x 25 mm). The cartridge has a swinging gate along one entire side of the cartridge. The drive mechanism opens this gate to extract the tape leader. The tape leader has an oval hole in it which the drive uses to “hook” the tape. The take-up spool is located inside the tape drive. All the other tape cartridges listed here (9 track tapes are the only exception) have both the supply and take-up spools located inside the tape cartridge itself.

Data throughput is approximately 1.5 MB/s, three times the throughput of 4mm, 8mm, or QIC tape drives. Data capacities range from 10 GB to 20 GB for a single drive. Drives are available in both multi-tape changers and multi-tape, multi-drive tape libraries containing from 5 to 900 tapes over 1 to 20 drives, providing from 50 GB to 9 TB of storage.

With compression, DLT Type IV format supports up to 70 GB capacity.

Data is recorded onto the tape in tracks parallel to the direction of travel (just like QIC tapes). Two tracks are written at once. Read/write head lifetimes are relatively long; once the tape stops moving, there is no relative motion between the heads and the tape.

19.9.5 AIT

AIT is a new format from Sony, and can hold up to 50 GB (with compression) per tape. The tapes contain memory chips which retain an index of the tape's contents. This index can be rapidly read by the tape drive to determine the position of files on the tape, instead of the several minutes that would be required for other tapes. Software such as **SAMS:Alexandria** can operate forty or more AIT tape libraries, communicating directly with the tape's memory chip to display the contents on screen, determine what files were backed up to which tape, locate the correct tape, load it, and restore the data from the tape.

Libraries like this cost in the region of \$20,000, pricing them a little out of the hobbyist market.

19.9.6 Using a New Tape for the First Time

The first time that you try to read or write a new, completely blank tape, the operation will fail. The console messages should be similar to:

```
sa0(ncr1:4:0): NOT READY asc:4,1
sa0(ncr1:4:0): Logical unit is in process of becoming ready
```

The tape does not contain an Identifier Block (block number 0). All QIC tape drives since the adoption of QIC-525 standard write an Identifier Block to the tape. There are two solutions:

- `mt fsf 1` causes the tape drive to write an Identifier Block to the tape.
- Use the front panel button to eject the tape.

Re-insert the tape and dump data to the tape.

dump will report DUMP: End of tape detected and the console will show: `HARDWARE FAILURE info:280 asc:80,96`.

rewind the tape using: `mt rewind`.

Subsequent tape operations are successful.

19.10 Backups to Floppies

19.10.1 Can I Use Floppies for Backing Up My Data?

Floppy disks are not really a suitable media for making backups as:

- The media is unreliable, especially over long periods of time.
- Backing up and restoring is very slow.

- They have a very limited capacity (the days of backing up an entire hard disk onto a dozen or so floppies has long since passed).

However, if you have no other method of backing up your data then floppy disks are better than no backup at all.

If you do have to use floppy disks then ensure that you use good quality ones. Floppies that have been lying around the office for a couple of years are a bad choice. Ideally use new ones from a reputable manufacturer.

19.10.2 So How Do I Backup My Data to Floppies?

The best way to backup to floppy disk is to use tar(1) with the -M (multi volume) option, which allows backups to span multiple floppies.

To backup all the files in the current directory and sub-directory use this (as root):

```
tar Mcvf /dev/fd0 *
```

When the first floppy is full tar(1) will prompt you to insert the next volume (because tar(1) is media independent it refers to volumes; in this context it means floppy disk).

Prepare volume #2 for /dev/fd0 and hit return:

This is repeated (with the volume number incrementing) until all the specified files have been archived.

19.10.3 Can I Compress My Backups?

Unfortunately, tar(1) will not allow the -z option to be used for multi-volume archives. You could, of course, gzip(1) all the files, tar(1) them to the floppies, then gunzip(1) the files again!

19.10.4 How Do I Restore My Backups?

To restore the entire archive use:

```
tar Mxvf /dev/fd0
```

There are two ways that you can use to restore only specific files. First, you can start with the first floppy and use:

```
tar Mxvf /dev/fd0 filename
```

The utility tar(1) will prompt you to insert subsequent floppies until it finds the required file.

Alternatively, if you know which floppy the file is on then you can simply insert that floppy and use the same command as above. Note that if the first file on the floppy is a continuation from the previous one then tar(1) will warn you that it cannot restore it, even if you have not asked it to!

19.11 Backup Strategies

Original work by Lowell Gilbert.

The first requirement in devising a backup plan is to make sure that all of the following problems are covered:

- Disk failure
- Accidental file deletion
- Random file corruption
- Complete machine destruction (e.g. fire), including destruction of any on-site backups.

It is perfectly possible that some systems will be best served by having each of these problems covered by a completely different technique. Except for strictly personal systems with very low-value data, it is unlikely that one technique would cover all of them.

Some of the techniques in the toolbox are:

- Archives of the whole system, backed up onto permanent media offsite. This actually provides protection against all of the possible problems listed above, but is slow and inconvenient to restore from. You can keep copies of the backups onsite and/or online, but there will still be inconveniences in restoring files, especially for non-privileged users.
- Filesystem snapshots. This is really only helpful in the accidental file deletion scenario, but it can be *very* helpful in that case, and is quick and easy to deal with.
- Copies of whole filesystems and/or disks (e.g. periodic `rsync(1)` of the whole machine). This is generally most useful in networks with unique requirements. For general protection against disk failure, it is usually inferior to RAID. For restoring accidentally deleted files, it can be comparable to UFS snapshots, but that depends on your preferences.
- RAID. Minimizes or avoids downtime when a disk fails. At the expense of having to deal with disk failures more often (because you have more disks), albeit at a much lower urgency.
- Checking fingerprints of files. The `mtree(8)` utility is very useful for this. Although it is not a backup technique, it helps guarantee that you will notice when you need to resort to your backups. This is particularly important for offline backups, and should be checked periodically.

It is quite easy to come up with even more techniques, many of them variations on the ones listed above. Specialized requirements will usually lead to specialized techniques (for example, backing up a live database usually requires a method particular to the database software as an intermediate step). The important thing is to know what dangers you want to protect against, and how you will handle each.

19.12 Backup Basics

The three major backup programs are `dump(8)`, `tar(1)`, and `cpio(1)`.

19.12.1 Dump and Restore

The traditional UNIX backup programs are `dump` and `restore`. They operate on the drive as a collection of disk blocks, below the abstractions of files, links and directories that are created by the file systems. `dump` backs up an

entire file system on a device. It is unable to backup only part of a file system or a directory tree that spans more than one file system. `dump` does not write files and directories to tape, but rather writes the raw data blocks that comprise files and directories.

Όχι!Βυόϑ: If you use `dump` on your root directory, you would not back up `/home`, `/usr` or many other directories since these are typically mount points for other file systems or symbolic links into those file systems.

`dump` has quirks that remain from its early days in Version 6 of AT&T UNIX (circa 1975). The default parameters are suitable for 9-track tapes (6250 bpi), not the high-density media available today (up to 62,182 fpi). These defaults must be overridden on the command line to utilize the capacity of current tape drives.

It is also possible to backup data across the network to a tape drive attached to another computer with `rdump` and `rrestore`. Both programs rely upon `rcmd(3)` and `ruserok(3)` to access the remote tape drive. Therefore, the user performing the backup must be listed in the `.rhosts` file on the remote computer. The arguments to `rdump` and `rrestore` must be suitable to use on the remote computer. When `rdumping` from a FreeBSD computer to an Exabyte tape drive connected to a Sun called `komodo`, use:

```
/sbin/rdump 0dsbfu 54000 13000 126 komodo:/dev/nsa8 /dev/da0a 2>&1
```

Beware: there are security implications to allowing `.rhosts` authentication. Evaluate your situation carefully.

It is also possible to use `dump` and `restore` in a more secure fashion over `ssh`.

Δἰῆλῶσῖ 19-1. Using `dump` over `ssh`

```
/sbin/dump -0uan -f - /usr | gzip -2 | ssh -c blowfish \
 targetuser@targetmachine.example.com dd of=/mybigfiles/dump-usr-10.gz
```

Or using `dump`'s built-in method, setting the environment variable `RSH`:

Δἰῆλῶσῖ 19-2. Using `dump` over `ssh` with `RSH` set

```
RSH=/usr/bin/ssh /sbin/dump -0uan -f targetuser@targetmachine.example.com:/dev/sa0 /usr
```

19.12.2 `tar`

`tar(1)` also dates back to Version 6 of AT&T UNIX (circa 1975). `tar` operates in cooperation with the file system; it writes files and directories to tape. `tar` does not support the full range of options that are available from `cpio(1)`, but it does not require the unusual command pipeline that `cpio` uses.

On FreeBSD 5.3 and later, both GNU `tar` and the default `bsdtar` are available. The GNU version can be invoked with `gtar`. It supports remote devices using the same syntax as `rdump`. To `tar` to an Exabyte tape drive connected to a Sun called `komodo`, use:

```
/usr/bin/gtar cf komodo:/dev/nsa8 . 2>&1
```

The same could be accomplished with `bsdtar` by using a pipeline and `rsh` to send the data to a remote tape drive.

```
tar cf - . | rsh hostname dd of=tape-device obs=20b
```

If you are worried about the security of backing up over a network you should use the `ssh` command instead of `rsh`.

19.12.3 `cpio`

`cpio(1)` is the original UNIX file interchange tape program for magnetic media. `cpio` has options (among many others) to perform byte-swapping, write a number of different archive formats, and pipe the data to other programs. This last feature makes `cpio` an excellent choice for installation media. `cpio` does not know how to walk the directory tree and a list of files must be provided through `stdin`.

`cpio` does not support backups across the network. You can use a pipeline and `rsh` to send the data to a remote tape drive.

```
for f in directory_list; do
find $f >> backup.list
done
cpio -v -o --format=newc < backup.list | ssh user@host "cat > backup_device"
```

Where `directory_list` is the list of directories you want to back up, `user@host` is the user/hostname combination that will be performing the backups, and `backup_device` is where the backups should be written to (e.g., `/dev/nsa0`).

19.12.4 `pax`

`pax(1)` is IEEE/POSIX's answer to `tar` and `cpio`. Over the years the various versions of `tar` and `cpio` have gotten slightly incompatible. So rather than fight it out to fully standardize them, POSIX created a new archive utility. `pax` attempts to read and write many of the various `cpio` and `tar` formats, plus new formats of its own. Its command set more resembles `cpio` than `tar`.

19.12.5 **Amanda**

Amanda (Advanced Maryland Network Disk Archiver) is a client/server backup system, rather than a single program. An **Amanda** server will backup to a single tape drive any number of computers that have **Amanda** clients and a network connection to the **Amanda** server. A common problem at sites with a number of large disks is that the length of time required to backup to data directly to tape exceeds the amount of time available for the task. **Amanda** solves this problem. **Amanda** can use a "holding disk" to backup several file systems at the same time. **Amanda** creates "archive sets": a group of tapes used over a period of time to create full backups of all the file systems listed in **Amanda**'s configuration file. The "archive set" also contains nightly incremental (or differential) backups of all the file systems. Restoring a damaged file system requires the most recent full backup and the incremental backups.

The configuration file provides fine control of backups and the network traffic that **Amanda** generates. **Amanda** will use any of the above backup programs to write the data to tape. **Amanda** is available as either a port or a package, it is not installed by default.

19.12.6 Do Nothing

"Do nothing" is not a computer program, but it is the most widely used backup strategy. There are no initial costs. There is no backup schedule to follow. Just say no. If something happens to your data, grin and bear it!

If your time and your data is worth little to nothing, then “Do nothing” is the most suitable backup program for your computer. But beware, UNIX is a useful tool, you may find that within six months you have a collection of files that are valuable to you.

“Do nothing” is the correct backup method for `/usr/obj` and other directory trees that can be exactly recreated by your computer. An example is the files that comprise the HTML or PostScript version of this Handbook. These document formats have been created from SGML input files. Creating backups of the HTML or PostScript files is not necessary. The SGML files are backed up regularly.

19.12.7 Which Backup Program Is Best?

`dump(8)` *Period*. Elizabeth D. Zwicky torture tested all the backup programs discussed here. The clear choice for preserving all your data and all the peculiarities of UNIX file systems is `dump`. Elizabeth created file systems containing a large variety of unusual conditions (and some not so unusual ones) and tested each program by doing a backup and restore of those file systems. The peculiarities included: files with holes, files with holes and a block of nulls, files with funny characters in their names, unreadable and unwritable files, devices, files that change size during the backup, files that are created/deleted during the backup and more. She presented the results at LISA V in Oct. 1991. See torture-testing Backup and Archive Programs (<http://berdmann.dyndns.org/zwicky/testdump.doc.html>).

19.12.8 Emergency Restore Procedure

19.12.8.1 Before the Disaster

There are only four steps that you need to perform in preparation for any disaster that may occur.

First, print the `bsdlabeled` from each of your disks (e.g. `bsdlabeled da0 | lpr`), your file system table (`/etc/fstab`) and all boot messages, two copies of each.

Second, determine that the boot and fix-it floppies (`boot.flp` and `fixit.flp`) have all your devices. The easiest way to check is to reboot your machine with the boot floppy in the floppy drive and check the boot messages. If all your devices are listed and functional, skip on to step three.

Otherwise, you have to create two custom bootable floppies which have a kernel that can mount all of your disks and access your tape drive. These floppies must contain: `fdisk`, `bsdlabeled`, `newfs`, `mount`, and whichever backup program you use. These programs must be statically linked. If you use `dump`, the floppy must contain `restore`.

Third, create backup tapes regularly. Any changes that you make after your last backup may be irretrievably lost. Write-protect the backup tapes.

Fourth, test the floppies (either `boot.flp` and `fixit.flp` or the two custom bootable floppies you made in step two.) and backup tapes. Make notes of the procedure. Store these notes with the bootable floppy, the printouts and the backup tapes. You will be so distraught when restoring that the notes may prevent you from destroying your backup tapes (How? In place of `tar xvf /dev/sa0`, you might accidentally type `tar cvf /dev/sa0` and over-write your backup tape).

For an added measure of security, make bootable floppies and two backup tapes each time. Store one of each at a remote location. A remote location is NOT the basement of the same office building. A number of firms in the World Trade Center learned this lesson the hard way. A remote location should be physically separated from your computers and disk drives by a significant distance.

Διάγραμμα 19-3. A Script for Creating a Bootable Floppy

```
#!/bin/sh
#
create a restore floppy
#
format the floppy
#
PATH=/bin:/sbin:/usr/sbin:/usr/bin

fdformat -q fd0
if [$? -ne 0]
then
 echo "Bad floppy, please use a new one"
 exit 1
fi

place boot blocks on the floppy
#
bsdlabel -w -B /dev/fd0c fd1440

#
newfs the one and only partition
#
newfs -t 2 -u 18 -l 1 -c 40 -i 5120 -m 5 -o space /dev/fd0a

#
mount the new floppy
#
mount /dev/fd0a /mnt

#
create required directories
#
mkdir /mnt/dev
mkdir /mnt/bin
mkdir /mnt/sbin
mkdir /mnt/etc
mkdir /mnt/root
mkdir /mnt/mnt # for the root partition
mkdir /mnt/tmp
mkdir /mnt/var

#
populate the directories
#
if [! -x /sys/compile/MINI/kernel]
then
 cat <<< EOM
The MINI kernel does not exist, please create one.
Here is an example config file:
#
MINI -- A kernel to get FreeBSD onto a disk.
```

```
#
machine "i386"
cpu "I486_CPU"
ident MINI
maxusers 5

options INET # needed for _tcp _icmpstat _ipstat
 # _udpstat _tcpstat _udb
options FFS #Berkeley Fast File System
options FAT_CURSOR #block cursor in syscons or pccons
options SCSI_DELAY=15 #Be pessimistic about Joe SCSI device
options NCONS=2 #1 virtual consoles
options USERCONFIG #Allow user configuration with -c XXX

config kernel root on da0 swap on da0 and da1 dumps on da0

device isa0
device pci0

device fdc0 at isa? port "IO_FD1" bio irq 6 drq 2 vector fdintr
device fd0 at fdc0 drive 0

device ncr0

device scbus0

device sc0 at isa? port "IO_KBD" tty irq 1 vector scintr
device npx0 at isa? port "IO_NPX" irq 13 vector npxintr

device da0
device da1
device da2

device sa0

pseudo-device loop # required by INET
pseudo-device gzip # Exec gzipped a.out's
EOM
 exit 1
fi

cp -f /sys/compile/MINI/kernel /mnt

gzip -c -best /sbin/init > /mnt/sbin/init
gzip -c -best /sbin/fsck > /mnt/sbin/fsck
gzip -c -best /sbin/mount > /mnt/sbin/mount
gzip -c -best /sbin/halt > /mnt/sbin/halt
gzip -c -best /sbin/restore > /mnt/sbin/restore

gzip -c -best /bin/sh > /mnt/bin/sh
gzip -c -best /bin/sync > /mnt/bin/sync

cp /root/.profile /mnt/root
```

```

cp -f /dev/MAKEDEV /mnt/dev
chmod 755 /mnt/dev/MAKEDEV

chmod 500 /mnt/sbin/init
chmod 555 /mnt/sbin/fsck /mnt/sbin/mount /mnt/sbin/halt
chmod 555 /mnt/bin/sh /mnt/bin/sync
chmod 6555 /mnt/sbin/restore

#
create the devices nodes
#
cd /mnt/dev
./MAKEDEV std
./MAKEDEV da0
./MAKEDEV da1
./MAKEDEV da2
./MAKEDEV sa0
./MAKEDEV pty0
cd /

#
create minimum file system table
#
cat > /mnt/etc/fstab &&&EOM
/dev/fd0a / ufs rw 1 1
EOM

#
create minimum passwd file
#
cat > /mnt/etc/passwd &&&EOM
root::0:0:Charlie &::/root:/bin/sh
EOM

cat > /mnt/etc/master.passwd &&&EOM
root::0:0::0:0:Charlie &::/root:/bin/sh
EOM

chmod 600 /mnt/etc/master.passwd
chmod 644 /mnt/etc/passwd
/usr/sbin/pwd_mkdb -d/mnt/etc /mnt/etc/master.passwd

#
umount the floppy and inform the user
#
/sbin/umount /mnt
echo "The floppy has been unmounted and is now ready."

```

19.12.8.2 After the Disaster

The key question is: did your hardware survive? You have been doing regular backups so there is no need to worry about the software.

If the hardware has been damaged, the parts should be replaced before attempting to use the computer.

If your hardware is okay, check your floppies. If you are using a custom boot floppy, boot single-user (type `-s` at the `boot:` prompt). Skip the following paragraph.

If you are using the `boot.flp` and `fixit.flp` floppies, keep reading. Insert the `boot.flp` floppy in the first floppy drive and boot the computer. The original install menu will be displayed on the screen. Select the `Fixit--Repair` mode with `CDROM` or `floppy` option. Insert the `fixit.flp` when prompted. `restore` and the other programs that you need are located in `/mnt2/rescue` (`/mnt2/stand` for FreeBSD versions older than 5.2).

Recover each file system separately.

Try to mount (e.g. `mount /dev/da0a /mnt`) the root partition of your first disk. If the `bsdlabel` was damaged, use `bsdlabel` to re-partition and label the disk to match the label that you printed and saved. Use `newfs` to re-create the file systems. Re-mount the root partition of the floppy read-write (`mount -u -o rw /mnt`). Use your backup program and backup tapes to recover the data for this file system (e.g. `restore vrf /dev/sa0`). Unmount the file system (e.g. `umount /mnt`). Repeat for each file system that was damaged.

Once your system is running, backup your data onto new tapes. Whatever caused the crash or data loss may strike again. Another hour spent now may save you from further distress later.

19.13 Network, Memory, and File-Backed File Systems

Reorganized and enhanced by Marc Fonvieille.

Aside from the disks you physically insert into your computer: floppies, CDs, hard drives, and so forth; other forms of disks are understood by FreeBSD - the *virtual disks*.

These include network file systems such as the Network File System and Coda, memory-based file systems and file-backed file systems.

According to the FreeBSD version you run, you will have to use different tools for creation and use of file-backed and memory-based file systems.

Όχι!Βύθος: Use `devfs(5)` to allocate device nodes transparently for the user.

19.13.1 File-Backed File System

The utility `mdconfig(8)` is used to configure and enable memory disks, `md(4)`, under FreeBSD. To use `mdconfig(8)`, you have to load `md(4)` module or to add the support in your kernel configuration file:

```
device md
```


The `mdconfig(8)` command supports three kinds of memory backed virtual disks: memory disks allocated with `mmap(2)`, memory disks using a file or swap space as backing. One possible use is the mounting of floppy or CD images kept in files.

To mount an existing file system image:

Διάγραμμα 19-4. Using `mdconfig` to Mount an Existing File System Image

```
mdconfig -a -t vnode -f diskimage -u 0
mount /dev/md0 /mnt
```

To create a new file system image with `mdconfig(8)`:

Διάγραμμα 19-5. Creating a New File-Backed Disk with `mdconfig`

```
dd if=/dev/zero of=newimage bs=1k count=5k
5120+0 records in
5120+0 records out
mdconfig -a -t vnode -f newimage -u 0
bsdlabeled -w md0 auto
newfs md0a
/dev/md0a: 5.0MB (10224 sectors) block size 16384, fragment size 2048
 using 4 cylinder groups of 1.25MB, 80 blks, 192 inodes.
super-block backups (for fsck -b #) at:
 160, 2720, 5280, 7840
mount /dev/md0a /mnt
df /mnt
Filesystem 1K-blocks Used Avail Capacity Mounted on
/dev/md0a 4710 4 4330 0% /mnt
```

If you do not specify the unit number with the `-u` option, `mdconfig(8)` will use the `md(4)` automatic allocation to select an unused device. The name of the allocated unit will be output on stdout like `md4`. For more details about `mdconfig(8)`, please refer to the manual page.

The utility `mdconfig(8)` is very useful, however it asks many command lines to create a file-backed file system. FreeBSD also comes with a tool called `mdmfs(8)`, this program configures a `md(4)` disk using `mdconfig(8)`, puts a UFS file system on it using `newfs(8)`, and mounts it using `mount(8)`. For example, if you want to create and mount the same file system image as above, simply type the following:

Διάγραμμα 19-6. Configure and Mount a File-Backed Disk with `mdmfs`

```
dd if=/dev/zero of=newimage bs=1k count=5k
5120+0 records in
5120+0 records out
mdmfs -F newimage -s 5m md0 /mnt
df /mnt
Filesystem 1K-blocks Used Avail Capacity Mounted on
/dev/md0 4718 4 4338 0% /mnt
```

If you use the option `md` without unit number, `mdmfs(8)` will use `md(4)` auto-unit feature to automatically select an unused device. For more details about `mdmfs(8)`, please refer to the manual page.

19.13.2 Memory-Based File System

For a memory-based file system the “swap backing” should normally be used. Using swap backing does not mean that the memory disk will be swapped out to disk by default, but merely that the memory disk will be allocated from a memory pool which can be swapped out to disk if needed. It is also possible to create memory-based disk which are malloc(9) backed, but using malloc backed memory disks, especially large ones, can result in a system panic if the kernel runs out of memory.

Διάγραμμα 19-7. Creating a New Memory-Based Disk with `mdconfig`

```
mdconfig -a -t swap -s 5m -u 1
newfs -U md1
/dev/md1: 5.0MB (10240 sectors) block size 16384, fragment size 2048
 using 4 cylinder groups of 1.27MB, 81 blks, 192 inodes.
 with soft updates
super-block backups (for fsck -b #) at:
 160, 2752, 5344, 7936
mount /dev/md1 /mnt
df /mnt
Filesystem 1K-blocks Used Avail Capacity Mounted on
/dev/md1 4718 4 4338 0% /mnt
```

Διάγραμμα 19-8. Creating a New Memory-Based Disk with `mdmfs`

```
mdmfs -s 5m md2 /mnt
df /mnt
Filesystem 1K-blocks Used Avail Capacity Mounted on
/dev/md2 4846 2 4458 0% /mnt
```

19.13.3 Detaching a Memory Disk from the System

When a memory-based or file-based file system is not used, you should release all resources to the system. The first thing to do is to unmount the file system, then use `mdconfig(8)` to detach the disk from the system and release the resources.

For example to detach and free all resources used by `/dev/md4`:

```
mdconfig -d -u 4
```

It is possible to list information about configured `md(4)` devices in using the command `mdconfig -l`.

19.14 File System Snapshots

Contributed by Tom Rhodes.

FreeBSD offers a feature in conjunction with Soft Updates: File system snapshots.

Snapshots allow a user to create images of specified file systems, and treat them as a file. Snapshot files must be created in the file system that the action is performed on, and a user may create no more than 20 snapshots per file

system. Active snapshots are recorded in the superblock so they are persistent across unmount and remount operations along with system reboots. When a snapshot is no longer required, it can be removed with the standard `rm(1)` command. Snapshots may be removed in any order, however all the used space may not be acquired because another snapshot will possibly claim some of the released blocks.

The un-alterable snapshot file flag is set by `mksnap_ffs(8)` after initial creation of a snapshot file. The `unlink(1)` command makes an exception for snapshot files since it allows them to be removed.

Snapshots are created with the `mount(8)` command. To place a snapshot of `/var` in the file `/var/snapshot/snap` use the following command:

```
mount -u -o snapshot /var/snapshot/snap /var
```

Alternatively, you can use `mksnap_ffs(8)` to create a snapshot:

```
mksnap_ffs /var /var/snapshot/snap
```

One can find snapshot files on a file system (e.g. `/var`) by using the `find(1)` command:

```
find /var -flags snapshot
```

Once a snapshot has been created, it has several uses:

- Some administrators will use a snapshot file for backup purposes, because the snapshot can be transfered to CDs or tape.
- The file system integrity checker, `fsck(8)`, may be run on the snapshot. Assuming that the file system was clean when it was mounted, you should always get a clean (and unchanging) result. This is essentially what the background `fsck(8)` process does.
- Run the `dump(8)` utility on the snapshot. A dump will be returned that is consistent with the file system and the timestamp of the snapshot. `dump(8)` can also take a snapshot, create a dump image and then remove the snapshot in one command using the `-L` flag.
- `mount(8)` the snapshot as a frozen image of the file system. To `mount(8)` the snapshot `/var/snapshot/snap` run:

```
mdconfig -a -t vnode -f /var/snapshot/snap -u 4
mount -r /dev/md4 /mnt
```

You can now walk the hierarchy of your frozen `/var` file system mounted at `/mnt`. Everything will initially be in the same state it was during the snapshot creation time. The only exception is that any earlier snapshots will appear as zero length files. When the use of a snapshot has delimited, it can be unmounted with:

```
umount /mnt
mdconfig -d -u 4
```

For more information about `softupdates` and file system snapshots, including technical papers, you can visit Marshall Kirk McKusick's website at <http://www.mckusick.com/>.

19.15 File System Quotas

Quotas are an optional feature of the operating system that allow you to limit the amount of disk space and/or the number of files a user or members of a group may allocate on a per-file system basis. This is used most often on

timesharing systems where it is desirable to limit the amount of resources any one user or group of users may allocate. This will prevent one user or group of users from consuming all of the available disk space.

19.15.1 Configuring Your System to Enable Disk Quotas

Before attempting to use disk quotas, it is necessary to make sure that quotas are configured in your kernel. This is done by adding the following line to your kernel configuration file:

```
options QUOTA
```

The stock `GENERIC` kernel does not have this enabled by default, so you will have to configure, build and install a custom kernel in order to use disk quotas. Please refer to Εἰσαγωγή 9 for more information on kernel configuration.

Next you will need to enable disk quotas in `/etc/rc.conf`. This is done by adding the line:

```
enable_quotas="YES"
```

For finer control over your quota startup, there is an additional configuration variable available. Normally on bootup, the quota integrity of each file system is checked by the `quotacheck(8)` program. The `quotacheck(8)` facility insures that the data in the quota database properly reflects the data on the file system. This is a very time consuming process that will significantly affect the time your system takes to boot. If you would like to skip this step, a variable in `/etc/rc.conf` is made available for the purpose:

```
check_quotas="NO"
```

Finally you will need to edit `/etc/fstab` to enable disk quotas on a per-file system basis. This is where you can either enable user or group quotas or both for all of your file systems.

To enable per-user quotas on a file system, add the `userquota` option to the options field in the `/etc/fstab` entry for the file system you want to enable quotas on. For example:

```
/dev/dals2g /home ufs rw,userquota 1 2
```

Similarly, to enable group quotas, use the `groupquota` option instead of `userquota`. To enable both user and group quotas, change the entry as follows:

```
/dev/dals2g /home ufs rw,userquota,groupquota 1 2
```

By default, the quota files are stored in the root directory of the file system with the names `quota.user` and `quota.group` for user and group quotas respectively. See `fstab(5)` for more information. Even though the `fstab(5)` manual page says that you can specify an alternate location for the quota files, this is not recommended because the various quota utilities do not seem to handle this properly.

At this point you should reboot your system with your new kernel. `/etc/rc` will automatically run the appropriate commands to create the initial quota files for all of the quotas you enabled in `/etc/fstab`, so there is no need to manually create any zero length quota files.

In the normal course of operations you should not be required to run the `quotacheck(8)`, `quotaon(8)`, or `quotaoff(8)` commands manually. However, you may want to read their manual pages just to be familiar with their operation.

19.15.2 Setting Quota Limits

Once you have configured your system to enable quotas, verify that they really are enabled. An easy way to do this is to run:

```
quota -v
```

You should see a one line summary of disk usage and current quota limits for each file system that quotas are enabled on.

You are now ready to start assigning quota limits with the `edquota(8)` command.

You have several options on how to enforce limits on the amount of disk space a user or group may allocate, and how many files they may create. You may limit allocations based on disk space (block quotas) or number of files (inode quotas) or a combination of both. Each of these limits are further broken down into two categories: hard and soft limits.

A hard limit may not be exceeded. Once a user reaches his hard limit he may not make any further allocations on the file system in question. For example, if the user has a hard limit of 500 kbytes on a file system and is currently using 490 kbytes, the user can only allocate an additional 10 kbytes. Attempting to allocate an additional 11 kbytes will fail.

Soft limits, on the other hand, can be exceeded for a limited amount of time. This period of time is known as the grace period, which is one week by default. If a user stays over his or her soft limit longer than the grace period, the soft limit will turn into a hard limit and no further allocations will be allowed. When the user drops back below the soft limit, the grace period will be reset.

The following is an example of what you might see when you run the `edquota(8)` command. When the `edquota(8)` command is invoked, you are placed into the editor specified by the `EDITOR` environment variable, or in the `vi` editor if the `EDITOR` variable is not set, to allow you to edit the quota limits.

```
edquota -u test
```

```
Quotas for user test:
```

```
/usr: kbytes in use: 65, limits (soft = 50, hard = 75)
 inodes in use: 7, limits (soft = 50, hard = 60)
/usr/var: kbytes in use: 0, limits (soft = 50, hard = 75)
 inodes in use: 0, limits (soft = 50, hard = 60)
```

You will normally see two lines for each file system that has quotas enabled. One line for the block limits, and one line for inode limits. Simply change the value you want updated to modify the quota limit. For example, to raise this user's block limit from a soft limit of 50 and a hard limit of 75 to a soft limit of 500 and a hard limit of 600, change:

```
/usr: kbytes in use: 65, limits (soft = 50, hard = 75)
```

to:

```
/usr: kbytes in use: 65, limits (soft = 500, hard = 600)
```

The new quota limits will be in place when you exit the editor.

Sometimes it is desirable to set quota limits on a range of UIDs. This can be done by use of the `-p` option on the `edquota(8)` command. First, assign the desired quota limit to a user, and then run `edquota -p protouser startuid-enduid`. For example, if user `test` has the desired quota limits, the following command can be used to duplicate those quota limits for UIDs 10,000 through 19,999:

```
edquota -p test 10000-19999
```

For more information see edquota(8) manual page.

19.15.3 Checking Quota Limits and Disk Usage

You can use either the quota(1) or the repquota(8) commands to check quota limits and disk usage. The quota(1) command can be used to check individual user or group quotas and disk usage. A user may only examine his own quota, and the quota of a group he is a member of. Only the super-user may view all user and group quotas. The repquota(8) command can be used to get a summary of all quotas and disk usage for file systems with quotas enabled.

The following is some sample output from the quota -v command for a user that has quota limits on two file systems.

```
Disk quotas for user test (uid 1002):
 Filesystem usage quota limit grace files quota limit grace
 /usr 65* 50 75 5days 7 50 60
 /usr/var 0 50 75 0 50 60
```

On the /usr file system in the above example, this user is currently 15 kbytes over the soft limit of 50 kbytes and has 5 days of the grace period left. Note the asterisk * which indicates that the user is currently over his quota limit.

Normally file systems that the user is not using any disk space on will not show up in the output from the quota(1) command, even if he has a quota limit assigned for that file system. The -v option will display those file systems, such as the /usr/var file system in the above example.

19.15.4 Quotas over NFS

Quotas are enforced by the quota subsystem on the NFS server. The rpc.rquotad(8) daemon makes quota information available to the quota(1) command on NFS clients, allowing users on those machines to see their quota statistics.

Enable rpc.rquotad in /etc/inetd.conf like so:

```
rquotad/1 dgram rpc/udp wait root /usr/libexec/rpc.rquotad rpc.rquotad
```

Now restart inetd:

```
kill -HUP `cat /var/run/inetd.pid`
```

19.16 Encrypting Disk Partitions

Contributed by Lucky Green.

FreeBSD offers excellent online protections against unauthorized data access. File permissions and Mandatory Access Control (MAC) (see Εἰσαγωγή 17) help prevent unauthorized third-parties from accessing data while the operating system is active and the computer is powered up. However, the permissions enforced by the operating system are irrelevant if an attacker has physical access to a computer and can simply move the computer's hard drive to another system to copy and analyze the sensitive data.

Regardless of how an attacker may have come into possession of a hard drive or powered-down computer, both **GEOM Based Disk Encryption (gbde)** and `geli` cryptographic subsystems in FreeBSD are able to protect the data on the computer's file systems against even highly-motivated attackers with significant resources. Unlike cumbersome encryption methods that encrypt only individual files, `gbde` and `geli` transparently encrypt entire file systems. No cleartext ever touches the hard drive's platter.

19.16.1 Disk Encryption with gbde

1. Become root

Configuring **gbde** requires super-user privileges.

```
% su -
Password:
```

2. Add `gbde(4)` Support to the Kernel Configuration File

Add the following line to the kernel configuration file:

```
options GEOM_BDE
```

Rebuild the kernel as described in Εἰσαγωγή 9.

Reboot into the new kernel.

3. An alternative to recompiling the kernel is to use `kldload` to load `gbde(4)`:

```
kldload geom_bde
```

19.16.1.1 Preparing the Encrypted Hard Drive

The following example assumes that you are adding a new hard drive to your system that will hold a single encrypted partition. This partition will be mounted as `/private`. **gbde** can also be used to encrypt `/home` and `/var/mail`, but this requires more complex instructions which exceed the scope of this introduction.

1. Add the New Hard Drive

Install the new drive to the system as explained in Οἰκία 19.3. For the purposes of this example, a new hard drive partition has been added as `/dev/ad4s1c`. The `/dev/ad0s1*` devices represent existing standard FreeBSD partitions on the example system.

```
ls /dev/ad*
/dev/ad0 /dev/ad0s1b /dev/ad0s1e /dev/ad4s1
/dev/ad0s1 /dev/ad0s1c /dev/ad0s1f /dev/ad4s1c
/dev/ad0s1a /dev/ad0s1d /dev/ad4
```

2. Create a Directory to Hold `gbde` Lock Files

```
mkdir /etc/gbde
```

The **gbde** lock file contains information that **gbde** requires to access encrypted partitions. Without access to the lock file, **gbde** will not be able to decrypt the data contained in the encrypted partition without significant manual intervention which is not supported by the software. Each encrypted partition uses a separate lock file.

3. Initialize the `gbde` Partition

A **gbde** partition must be initialized before it can be used. This initialization needs to be performed only once:

```
gbde init /dev/ad4s1c -i -L /etc/gbde/ad4s1c
```

gbde(8) will open your editor, permitting you to set various configuration options in a template. For use with UFS1 or UFS2, set the sector_size to 2048:

```
$FreeBSD: src/sbin/gbde/template.txt,v 1.1 2002/10/20 11:16:13 phk Exp $
#
Sector size is the smallest unit of data which can be read or written.
Making it too small decreases performance and decreases available space.
Making it too large may prevent filesystems from working. 512 is the
minimum and always safe. For UFS, use the fragment size
#
sector_size = 2048
[...]
```

gbde(8) will ask you twice to type the passphrase that should be used to secure the data. The passphrase must be the same both times. **gbde**'s ability to protect your data depends entirely on the quality of the passphrase that you choose.¹

The `gbde init` command creates a lock file for your **gbde** partition that in this example is stored as `/etc/gbde/ad4s1c`.

Προειδοποίηση: **gbde** lock files *must* be backed up together with the contents of any encrypted partitions. While deleting a lock file alone cannot prevent a determined attacker from decrypting a **gbde** partition, without the lock file, the legitimate owner will be unable to access the data on the encrypted partition without a significant amount of work that is totally unsupported by gbde(8) and its designer.

4. Attach the Encrypted Partition to the Kernel

```
gbde attach /dev/ad4s1c -l /etc/gbde/ad4s1c
```

You will be asked to provide the passphrase that you selected during the initialization of the encrypted partition. The new encrypted device will show up in `/dev` as `/dev/device_name.bde`:

```
ls /dev/ad*
/dev/ad0 /dev/ad0s1b /dev/ad0s1e /dev/ad4s1
/dev/ad0s1 /dev/ad0s1c /dev/ad0s1f /dev/ad4s1c
/dev/ad0s1a /dev/ad0s1d /dev/ad4 /dev/ad4s1c.bde
```

5. Create a File System on the Encrypted Device

Once the encrypted device has been attached to the kernel, you can create a file system on the device. To create a file system on the encrypted device, use `newfs(8)`. Since it is much faster to initialize a new UFS2 file system than it is to initialize the old UFS1 file system, using `newfs(8)` with the `-O2` option is recommended.

```
newfs -U -O2 /dev/ad4s1c.bde
```

Σημείωση: The `newfs(8)` command must be performed on an attached **gbde** partition which is identified by a `*.bde` extension to the device name.

6. Mount the Encrypted Partition

Create a mount point for the encrypted file system.

```
mkdir /private
```


Mount the encrypted file system.

```
mount /dev/ad4s1c.bde /private
```

7. Verify That the Encrypted File System is Available

The encrypted file system should now be visible to `df(1)` and be available for use.

```
% df -H
Filesystem Size Used Avail Capacity Mounted on
/dev/ad0s1a 1037M 72M 883M 8% /
/devfs 1.0K 1.0K 0B 100% /dev
/dev/ad0s1f 8.1G 55K 7.5G 0% /home
/dev/ad0s1e 1037M 1.1M 953M 0% /tmp
/dev/ad0s1d 6.1G 1.9G 3.7G 35% /usr
/dev/ad4s1c.bde 150G 4.1K 138G 0% /private
```

19.16.1.2 Mounting Existing Encrypted File Systems

After each boot, any encrypted file systems must be re-attached to the kernel, checked for errors, and mounted, before the file systems can be used. The required commands must be executed as user `root`.

1. Attach the gbde Partition to the Kernel

```
gbde attach /dev/ad4s1c -l /etc/gbde/ad4s1c
```

You will be asked to provide the passphrase that you selected during initialization of the encrypted **gbde** partition.

2. Check the File System for Errors

Since encrypted file systems cannot yet be listed in `/etc/fstab` for automatic mounting, the file systems must be checked for errors by running `fsck(8)` manually before mounting.

```
fsck -p -t ffs /dev/ad4s1c.bde
```

3. Mount the Encrypted File System

```
mount /dev/ad4s1c.bde /private
```

The encrypted file system is now available for use.

19.16.1.2.1 Automatically Mounting Encrypted Partitions

It is possible to create a script to automatically attach, check, and mount an encrypted partition, but for security reasons the script should not contain the `gbde(8)` password. Instead, it is recommended that such scripts be run manually while providing the password via the console or `ssh(1)`.

As an alternative, an `rc.d` script is provided. Arguments for this script can be passed via `rc.conf(5)`, for example:

```
gbde_autoattach_all="YES"
gbde_devices="ad4s1c"
```

This will require that the **gbde** passphrase be entered at boot time. After typing the correct passphrase, the **gbde** encrypted partition will be mounted automatically. This can be very useful when using **gbde** on notebooks.

19.16.1.3 Cryptographic Protections Employed by gbde

gbde(8) encrypts the sector payload using 128-bit AES in CBC mode. Each sector on the disk is encrypted with a different AES key. For more information on **gbde**'s cryptographic design, including how the sector keys are derived from the user-supplied passphrase, see gbde(4).

19.16.1.4 Compatibility Issues

sysinstall(8) is incompatible with **gbde**-encrypted devices. All *.bde devices must be detached from the kernel before starting sysinstall(8) or it will crash during its initial probing for devices. To detach the encrypted device used in our example, use the following command:

```
gbde detach /dev/ad4s1c
```

Also note that, as vinum(4) does not use the geom(4) subsystem, you cannot use **gbde** with **vinum** volumes.

19.16.2 Disk Encryption with geli

Contributed by Daniel Gerzo.

A new cryptographic GEOM class is available as of FreeBSD 6.0 - **geli**. It is currently being developed by Pawel Jakub Dawidek <pjd@FreeBSD.org>. Geli is different to gbde; it offers different features and uses a different scheme for doing cryptographic work.

The most important features of geli(8) are:

- Utilizes the crypto(9) framework — when cryptographic hardware is available, geli will use it automatically.
- Supports multiple cryptographic algorithms (currently AES, Blowfish, and 3DES).
- Allows the root partition to be encrypted. The passphrase used to access the encrypted root partition will be requested during the system boot.
- Allows the use of two independent keys (e.g. a “key” and a “company key”).
- geli is fast - performs simple sector-to-sector encryption.
- Allows backup and restore of Master Keys. When a user has to destroy his keys, it will be possible to get access to the data again by restoring keys from the backup.
- Allows to attach a disk with a random, one-time key — useful for swap partitions and temporary file systems.

More geli features can be found in the geli(8) manual page.

The next steps will describe how to enable support for geli in the FreeBSD kernel and will explain how to create a new geli encryption provider. At the end it will be demonstrated how to create an encrypted swap partition using features provided by geli.

In order to use geli, you must be running FreeBSD 6.0-RELEASE or later. Super-user privileges will be required since modifications to the kernel are necessary.

1. Adding geli Support to the Kernel Configuration File

Add the following lines to the kernel configuration file:

```
options GEOM_ELI
device crypto
```

Rebuild the kernel as described in Εἰσαγωγή 9.

Alternatively, the `geli` module can be loaded at boot time. Add the following line to the `/boot/loader.conf`:

```
geom_eli_load="YES"
```

`geli(8)` should now be supported by the kernel.

2. Generating the Master Key

The following example will describe how to generate a key file, which will be used as part of the Master Key for the encrypted provider mounted under `/private`. The key file will provide some random data used to encrypt the Master Key. The Master Key will be protected by a passphrase as well. Provider's sector size will be 4kB big. Furthermore, the discussion will describe how to attach the `geli` provider, create a file system on it, how to mount it, how to work with it, and finally how to detach it.

It is recommended to use a bigger sector size (like 4kB) for better performance.

The Master Key will be protected with a passphrase and the data source for key file will be `/dev/random`. The sector size of `/dev/da2.eli`, which we call provider, will be 4kB.

```
dd if=/dev/random of=/root/da2.key bs=64 count=1
geli init -s 4096 -K /root/da2.key /dev/da2
Enter new passphrase:
Reenter new passphrase:
```

It is not mandatory that both a passphrase and a key file are used; either method of securing the Master Key can be used in isolation.

If key file is given as `"-"`, standard input will be used. This example shows how more than one key file can be used.

```
cat keyfile1 keyfile2 keyfile3 | geli init -K - /dev/da2
```

3. Attaching the Provider with the generated Key

```
geli attach -k /root/da2.key /dev/da2
Enter passphrase:
```

The new plaintext device will be named `/dev/da2.eli`.

```
ls /dev/da2*
/dev/da2 /dev/da2.eli
```

4. Creating the new File System

```
dd if=/dev/random of=/dev/da2.eli bs=1m
newfs /dev/da2.eli
mount /dev/da2.eli /private
```

The encrypted file system should be visible to `df(1)` and be available for use now.

```
df -H
```

Filesystem	Size	Used	Avail	Capacity	Mounted on
/dev/ad0s1a	248M	89M	139M	38%	/
/devfs	1.0K	1.0K	0B	100%	/dev
/dev/ad0s1f	7.7G	2.3G	4.9G	32%	/usr
/dev/ad0s1d	989M	1.5M	909M	0%	/tmp
/dev/ad0s1e	3.9G	1.3G	2.3G	35%	/var

```
/dev/da2.eli 150G 4.1K 138G 0% /private
```

5. Unmounting and Detaching the Provider

Once the work on the encrypted partition is done, and the `/private` partition is no longer needed, it is prudent to consider unmounting and detaching the `geli` encrypted partition from the kernel.

```
umount /private
geli detach da2.eli
```

More information about the use of `geli(8)` can be found in the manual page.

19.16.2.1 Using the `geli rc.d` Script

`geli` comes with a `rc.d` script which can be used to simplify the usage of `geli`. An example of configuring `geli` through `rc.conf(5)` follows:

```
geli_devices="da2"
geli_da2_flags="-p -k /root/da2.key"
```

This will configure `/dev/da2` as a `geli` provider of which the Master Key file is located in `/root/da2.key`, and `geli` will not use a passphrase when attaching the provider (note that this can only be used if `-P` was given during the `geli` init phase). The system will detach the `geli` provider from the kernel before the system shuts down.

More information about configuring `rc.d` is provided in the `rc.d` section of the Handbook.

19.17 Encrypting Swap Space

Written by Christian Brueffer.

Swap encryption in FreeBSD is easy to configure and has been available since FreeBSD 5.3-RELEASE. Depending on which version of FreeBSD is being used, different options are available and configuration can vary slightly. From FreeBSD 6.0-RELEASE onwards, the `gbde(8)` or `geli(8)` encryption systems can be used for swap encryption. With earlier versions, only `gbde(8)` is available. Both systems use the `encswap rc.d` script.

The previous section, Encrypting Disk Partitions, includes a short discussion on the different encryption systems.

19.17.1 Why should Swap be Encrypted?

Like the encryption of disk partitions, encryption of swap space is done to protect sensitive information. Imagine an application that e.g. deals with passwords. As long as these passwords stay in physical memory, all is well. However, if the operating system starts swapping out memory pages to free space for other applications, the passwords may be written to the disk platters unencrypted and easy to retrieve for an adversary. Encrypting swap space can be a solution for this scenario.

19.17.2 Preparation

Όχι!Βύθος: For the remainder of this section, `ad0s1b` will be the swap partition.

Up to this point the swap has been unencrypted. It is possible that there are already passwords or other sensitive data on the disk platters in cleartext. To rectify this, the data on the swap partition should be overwritten with random garbage:

```
dd if=/dev/random of=/dev/ad0s1b bs=1m
```

19.17.3 Swap Encryption with gbde(8)

If FreeBSD 6.0-RELEASE or newer is being used, the `.bde` suffix should be added to the device in the respective `/etc/fstab` swap line:

# Device	Mountpoint	FStype	Options	Dump	Pass#
/dev/ad0s1b.bde	none	swap	sw	0	0

For systems prior to FreeBSD 6.0-RELEASE, the following line in `/etc/rc.conf` is also needed:

```
gbde_swap_enable="YES"
```

19.17.4 Swap Encryption with geli(8)

Alternatively, the procedure for using `geli(8)` for swap encryption is similar to that of using `gbde(8)`. The `.eli` suffix should be added to the device in the respective `/etc/fstab` swap line:

# Device	Mountpoint	FStype	Options	Dump	Pass#
/dev/ad0s1b.eli	none	swap	sw	0	0

`geli(8)` uses the AES algorithm with a key length of 256 bit by default.

Optionally, these defaults can be altered using the `geli_swap_flags` option in `/etc/rc.conf`. The following line tells the `encswap rc.d` script to create `geli(8)` swap partitions using the Blowfish algorithm with a key length of 128 bit, a sectorsize of 4 kilobytes and the “detach on last close” option set:

```
geli_swap_flags="-a blowfish -l 128 -s 4096 -d"
```

Please refer to the description of the `onetime` command in the `geli(8)` manual page for a list of possible options.

19.17.5 Verifying that it Works

Once the system has been rebooted, proper operation of the encrypted swap can be verified using the `swapinfo` command.

If `gbde(8)` is being used:

```
% swapinfo
Device 1K-blocks Used Avail Capacity
/dev/ad0s1b.bde 542720 0 542720 0%
```

If geli(8) is being used:

```
% swapinfo
Device 1K-blocks Used Avail Capacity
/dev/ad0s1b.eli 542720 0 542720 0%
```

Όχι επόαέο

1. For tips on how to select a secure passphrase that is easy to remember, see the Diceware Passphrase (<http://world.std.com/~reinhold/diceware.html>) website.

Εἰσὶν 20 GEOM: Διαχείριση Συστοιχιῶν Δίσκων

Γράφτηκε ἀπὸ τὸν *Tom Rhodes*.

20.1 Σύνοψη

Τὸ κεφάλαιο αὐτὸ καλύπτει τὴν χρῆση τῶν δίσκων κ'αὗ ἀπὸ τὸ πλαίσιο λειτουργιῶν GEOM στὸ FreeBSD. Περιλαμβάνει τὰ κυριότερα προγράμματα ἐλέγχου RAID τῶν ὁποίων οἱ ρυθμίσεις βασίζονται στὸ πλαίσιο GEOM. Τὸ κεφάλαιο αὐτὸ δὲν ἀναλύει σὲ β'αθος τὸν τρόπο με τὸν ὁποῖο τὸ GEOM χειρίζεται ἢ ἐλέγχει λειτουργίες Εἰσόδου / Εξόδου (IO), τὸ ὑποσύστημα πὺν βρίσκεται κ'αὗ ἀπὸ αὐτό, ἢ τὸν κώδικα τοῦ. Οἱ πληροφορίες αὐτές παρέχονται ἀπὸ τὴν σελίδα *manual* τοῦ *geom(4)* καθὼς καὶ ἀπὸ τὶς ἀναφορές πὺν περιέχει σὲ ἄλλες σχετικές σελίδες. Ἐπίσης τὸ κεφάλαιο αὐτὸ δὲν ἀποτελεῖ καθοριστικὸ ὁδηγὸ γιὰ ὅλες τὶς ρυθμίσεις τοῦ RAID. Θὰ συζητηθοῦν μόνο οἱ καταστ'άσεις λειτουργίας τοῦ RAID πὺν ὑποστηρίζονται ἀπὸ τὸ GEOM.

Ἀφὺ διαβάσετε αὐτὸ τὸ κεφάλαιο, θὰ ξέρετε:

- Τὸ εἶδος τῆς ὑποστήριξης RAID πὺν εἶναι διαθέσιμο μέσω τοῦ GEOM.
- Πὺς νὰ χρησιμοποιήσετε τὰ βασικ'ὰ βοηθητικ'ὰ προγράμματα γιὰ τὴν ρύθμιση, συντήρηση καὶ διαχείριση τῶν διαφόρων ἐπιπέδων RAID.
- Πὺς νὰ δημιουργήσετε *mirror* ἢ *stripe*, νὰ κρυπτογραφήσετε, καὶ νὰ συνδέσετε δίσκους με τὸ GEOM, μέσω μίας ἀπομακρυσμένης σύνδεσης.
- Πὺς νὰ ἀντιμετωπίσετε προβλήματα δίσκων πὺν χρησιμοποιοῦν τὸ πλαίσιο λειτουργιῶν GEOM.

Πρὶν διαβάσετε αὐτὸ τὸ κεφάλαιο, θὰ πρέπει:

- Νὰ κατανοεῖτε πὺς μεταχειρίζεται τὸ FreeBSD τὶς συσκευές δίσκων (Εἰσὶν 19).
- Νὰ γνωρίζετε πὺς θὰ ρυθμίσετε καὶ θὰ ἐγκαταστήσετε ἕνα νέο πυρήνα στὸ FreeBSD (Εἰσὶν 9).

20.2 Εἰσαγωγή στὸ GEOM

Τὸ GEOM ἐπιτρέπει τὴν πρόσβαση καὶ τὸν ἐλεγχὸ σὲ κ'άσεις — ὅπως τὴν Κεντρικὴ Ἐγγραφή Ἐκκίνησης (Master Boot Record), τὰ BSD labels, κ.α. — μέσω τῆς χρήσης παροχέων, ἢ μέσω ἐιδικῶν ἀρχείων στὸν κατ'άλογο /dev. Τὸ GEOM ὑποστηρίζει διάφορες διατ'άξεις RAID καὶ παρέχει διάφανη πρόσβαση στὸ λειτουργικὸ σύστημα καὶ τὰ βοηθητικ'ὰ τοῦ προγράμματα.

20.3 RAID0 - Striping

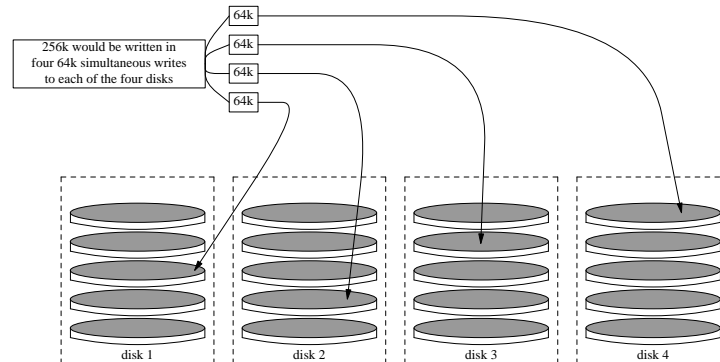
Γράφηκε ἀπὸ τοὺς *Tom Rhodes* ἔἰ Murray Stokely.

Τὸ *striping* εἶναι μίἰ μέθοδος πὺν συνδυ'άζει διαφορετικούς φυσικούς δίσκους σὲ ἕνα μοναδικὸ λογικὸ τόμο. Σὲ πολλὲς περιπτώσεις, αὐτὸ γίνεται με τὴν βοήθεια ἐξειδικευμένου υλικοῦ (ἐλεγκτῶν). Τὸ

υποσύστημα δίσκων GEOM παρέχει υποστήριξη μέσω λογισμικού για τη διάταξη RAID0, η οποία είναι γνωστή και ως striping.

Σε ένα σύστημα RAID0, τα δεδομένα χωρίζονται σε blocks τα οποία γράφονται τμηματικά σε όλους τους δίσκους που αποτελούν τη συστοιχία. Αντί να χρειάζεται να περιμένετε το σύστημα να γράψει 256k δεδομένων σε ένα δίσκο, ένα σύστημα RAID0 μπορεί να γράψει ταυτόχρονα 64k σε καθένα από τους τέσσερις δίσκους μιας συστοιχίας, προσφέροντας έτσι εξαιρετική απόδοση εισόδου/εξόδου (I/O). Ε απόδοση αυτή μπορεί να αυξηθεί περισσότερο, με τη χρήση πολλαπλών ελεγκτών δίσκων.

Κάθε δίσκος σε ένα stripe RAID0 πρέπει να είναι του ίδιου μεγέθους, καθώς οι αιτήσεις I/O μοιράζονται όσο αφορά την ανάγνωση και εγγραφή, σε πολλούς παράλληλους δίσκους.

Δημιουργία Stripe από μη-Διαμορφωμένους ATA Δίσκους

1. Φορτώστε το άρθρωμα `geom_stripe.ko`:

```
kldload geom_stripe
```
2. Εξασφαλίστε ότι υπάρχει κατ'άλληλο σημείο προσάρτησης. Αν ο τόμος πρόκειται να γίνει κατ'ατμηση `root`, προσαρτήστε τον προσωρινά σε κάποιο άλλο σημείο προσάρτησης, όπως το `/mnt`:

```
mkdir /mnt
```
3. Καθορίστε τα ονόματα των συσκευών για τους δίσκους που πρόκειται να γίνουν stripe, και δημιουργήστε τη νέα συσκευή stripe. Για παράδειγμα, για να δημιουργήσετε ένα stripe από δύο χρησιμοποιήσιμους και χωρίς κατατμήσεις δίσκους ATA, όπως π.χ. τους `/dev/ad2` και `/dev/ad3`:

```
gstripe label -v st0 /dev/ad2 /dev/ad3
```

Metadata value stored on /dev/ad2.
Metadata value stored on /dev/ad3.
Done.
4. Γράψτε ένα τυποποιημένο label (πίνακα κατατμήσεων) στο νέο τόμο, και εγκαταστήστε τον προεπιλεγμένο κώδικα εκκίνησης (bootstrap):

```
bsdlabel -wB /dev/stripe/st0
```
5. Ε διαδικασία αυτή θα δημιουργήσει τη συσκευή `st0`, καθώς και δύο ακόμα συσκευές στον κατ'άλογο `/dev/stripe`. Οι συσκευές αυτές θα ονομάζονται `st0a` και `st0c`. Στο σημείο αυτό, μπορείτε πλέον να δημιουργήσετε σύστημα αρχείων στη συσκευή `st0a` χρησιμοποιώντας το βοηθητικό πρόγραμμα `newfs`:

```
newfs -U /dev/stripe/st0a
```


Θα δείτε μια μεγάλη σειρά αριθμῶν να περνᾷ γρήγορα ἀπὸ την οθόνη σας, και μετὰ ἀπὸ λίγα δευτερόλεπτα η διαδικασία θα ἔχει ολοκληρωθεῖ. Ο τόμος θα ἔχει δημιουργηθεῖ και θα εἶναι ἑτοιμος για προσάρτηση.

Για να προσαρτήσετε χειροκίνητα το stripe που δημιουργήσατε:

```
mount /dev/stripe/st0a /mnt
```

Για να γίνεται αυτόματα η προσάρτηση αὐτοῦ του συστήματος ἀρχείων κατὰ την διαδικασία ἐκκίνησης, τοποθετήστε τις πληροφορίες του τόμου στο ἀρχεῖο `/etc/fstab`. Για το σκοπὸ αὐτό, δημιουργοῦμε ἓνα μόνιμο σημεῖο προσάρτησης, το stripe:

```
mkdir /stripe
echo "/dev/stripe/st0a /stripe ufs rw 2 2" \
 >> /etc/fstab
```

Το ἄρθρωμα `geom_stripe.ko` θα πρέπει να φορτῶνεται αυτόματα κατὰ την ἐκκίνηση του συστήματος. Ἐκτελέστε την παρακάτω ἐντολή, για να προσθέσετε την κατ'ἀλληλὴ ρύθμιση στο `/boot/loader.conf`:

```
echo 'geom_stripe_load="YES"' >> /boot/loader.conf
```

20.4 RAID1 - Mirroring

Το mirroring (καθρεφτισμός) εἶναι μια τεχνολογία που χρησιμοποιεῖται ἀπὸ πολλές εταιρίες και οικιακοὺς χρήστες για να ἀσφαλίσουν τα δεδομένα τους χωρίς διακοπές. Σε μια δι'ἀταξη mirror, ο δίσκος B εἶναι ἀπλῶς ἓνα πλήρες ἀντίγραφο του δίσκου A. Ἢ μπορεί οἱ δίσκοι Γ+Δ να εἶναι ἀντίγραφα των δίσκων A+B. Ἀσχετα με την ἀκριβή δι'ἀταξη των δίσκων, το σημαντικό εἶναι ὅτι οἱ πληροφορίες ἐνὸς δίσκου ἢ μιας κατ'ἀτμησης ἀντιγράφονται σε ἄλλους. Οἱ πληροφορίες αὐτές μπορεί ἀργότερα να ἀποκατασταθοῦν με εύκολο τρόπο, ἢ να ἀντιγραφοῦν χωρίς να προκληθεῖ διακοπή στις υπηρεσίες του μηχανήματος ἢ στην πρόσβαση των δεδομένων. Μποροῦν ἀκόμα και να μεταφερθοῦν και να φυλαχθοῦν σε ἄλλο, ἀσφαλές μέρος.

Για να ξεκινήσετε, βεβαιωθείτε ὅτι το σύστημα σας ἔχει δύο σκληροὺς δίσκους ἰδίου μεγέθους. Στα παραδείγματα μας θεωροῦμε ὅτι οἱ δίσκοι εἶναι τύπου SCSI (ἀπευθείας πρόσβασης, da(4)).

20.4.1 Mirroring στους Βασικούς Δίσκους

Υποθέτοντας ὅτι το FreeBSD ἔχει εγκατασταθεῖ στον πρῶτο δίσκο da0, θα πρέπει να ρυθμίσετε το `gmirror(8)` να ἀποθηκεύσει ἐκεῖ τα βασικὰ δεδομένα του.

Πριν δημιουργήσετε το mirror, ενεργοποιήστε την δυνατότητα ἐμφάνισης περισσότερων λεπτομερειῶν (που μπορεί να σας βοηθήσουν σε περίπτωση προβλήματος) και ἐπιτρέψτε την ἀπευθείας πρόσβαση στη συσκευή δίσκου. Για το σκοπὸ αὐτό θέστε τη μεταβλητὴ `kern.geom.debugflags` του `sysctl(8)` στην παρακάτω τιμή:

```
sysctl kern.geom.debugflags=17
```

Μπορείτε τώρα να δημιουργήσετε το **mirror**. Ξεκινήστε τη διαδικασία αποθηκεύοντας τα μετα-δεδομένα (meta-data) στον βασικό δίσκο, δημιουργώντας ουσιαστικά τη συσκευή `/dev/mirror/gm`. Χρησιμοποιήστε την παρακάτω εντολή:

Προειδοποίηση: Η δημιουργία **mirror** στο δίσκο εκκίνησης μπορεί να έχει ως αποτέλεσμα την απώλεια δεδομένων, αν ο τελευταίος τομέας του δίσκου έχει ήδη χρησιμοποιηθεί. Είναι πιθανότητα αυτή είναι πολύ μικρότερη αν το **mirror** δημιουργηθεί αμέσως μετά από μια νέα εγκατάσταση του **FreeBSD**. Η παρακάτω διαδικασία είναι επίσης ασύμβατη με τις προεπιλεγμένες ρυθμίσεις εγκατάστασης του **FreeBSD 9.x** στις οποίες χρησιμοποιείται το σύστημα καταταμίσεων **GPT**. Το **GEOM** καταστρέφει τα μεταδεδομένα του **GPT**, και θα προκαλέσει απώλεια δεδομένων και πιθανή αδυναμία εκκίνησης του συστήματος.

```
gmirror label -vb round-robin gm0 /dev/da0
```

Το σύστημα θα ανταποκριθεί με το παρακάτω μήνυμα:

```
Metadata value stored on /dev/da0.
Done.
```

Αρχειοποιήστε το **GEOM**. Η παρακάτω εντολή θα φορτώσει το άρθρωμα `/boot/kernel/geom_mirror.ko` στον πυρήνα:

```
gmirror load
```

Προειδοποίηση: Με την επιτυχή εκτέλεση αυτής της εντολής, δημιουργείται η συσκευή `gm0` μέσα στον κατάλογο `/dev/mirror`.

Ενεργοποιήστε το φόρτωμα του αρθρώματος `geom_mirror.ko` κατά την εκκίνηση του συστήματος:

```
echo 'geom_mirror_load="YES"' >> /boot/loader.conf
```

Επεξεργαστείτε το αρχείο `/etc/fstab`, αντικαθιστώντας τις αναφορές στις παλιές συσκευές `da0` με τις αντίστοιχες καινούριες `gm0` που αντιπροσωπεύουν το **mirror**.

Προειδοποίηση: Αν χρησιμοποιείτε το `vi(1)`, μπορείτε να ακολουθήσετε τα παρακάτω βήματα για να ολοκληρώσετε εύκολα αυτή τη διαδικασία:

```
vi /etc/fstab
```

Στο `vi(1)`, κρατήστε αντίγραφο ασφαλείας του τρέχοντος αρχείου `fstab` πληκτρολογώντας `:w /etc/fstab.bak`. Έπειτα αντικαταστήστε όλες τις αναφορές στις παλιές συσκευές `da0` με τις νέες `gm0` γράφοντας `:%s/da/mirror/gm/g`.

Το `fstab` που θα προκύψει, θα μοιάζει με το παρακάτω. Δεν έχει σημασία αν οι δίσκοι ήταν αρχικά **SCSI** ή **ATA**, η συσκευή **RAID** θα έχει πάντα το όνομα `gm`.

# Device	Mountpoint	FStype	Options	Dump	Pass#
/dev/mirror/gm0slb	none	swap	sw	0	0
/dev/mirror/gm0sla	/	ufs	rw	1	1

```
/dev/mirror/gm0s1d /usr ufs rw 0 0
/dev/mirror/gm0s1f /home ufs rw 2 2
#/dev/mirror/gm0s2d /store ufs rw 2 2
/dev/mirror/gm0s1e /var ufs rw 2 2
/dev/acd0 /cdrom cd9660 ro,noauto 0 0
```

Επανεκκινήστε το σύστημα:

```
shutdown -r now
```

Κατ'α την εκκίνηση του συστήματος, θα πρέπει πλέον να χρησιμοποιείται η συσκευή gm0 αντί για την da0. Μετ'α το τέλος της εκκίνησης, μπορείτε να ελέγξετε ότι όλα λειτουργούν σωστ'α, εξετ'άζοντας την έξοδο της εντολής mount:

```
mount
Filesystem 1K-blocks Used Avail Capacity Mounted on
/dev/mirror/gm0s1a 1012974 224604 707334 24% /
devfs 1 1 0 100% /dev
/dev/mirror/gm0s1f 45970182 28596 42263972 0% /home
/dev/mirror/gm0s1d 6090094 1348356 4254532 24% /usr
/dev/mirror/gm0s1e 3045006 2241420 559986 80% /var
devfs 1 1 0 100% /var/named/dev
```

Ε έξοδος φαίνεται σωστή, όπως αναμενόταν. Τελικ'α, για να ξεκινήσει ο συγχρονισμός, εισ'αγετε και την συσκευή da1 στο mirror, χρησιμοποιώντας την ακόλουθη εντολή:

```
gmirror insert gm0 /dev/da1
```

Κατ'α τη διάρκεια του συγχρονισμού του mirror, μπορείτε να δείτε την πρόοδο της διαδικασίας με την παρακ'ατω εντολή:

```
gmirror status
```

Μετ'α το τέλος της δόμησης του mirror, και αφού έχουν συγχρονιστεί όλα τα δεδομένα, η έξοδος της παραπ'ανω εντολής θα μοι'αζει με την ακόλουθη:

```
 Name Status Components
mirror/gm0 COMPLETE da0
 da1
```

Αν υπ'αρχουν προβλήματα, ή αν το mirror βρίσκεται ακόμα στη διαδικασία συγχρονισμού, το παρ'αδειγμα θα δείχνει DEGRADED αντί για COMPLETE.

20.4.2 Αντιμετώπιση Προβλημ'ατων

20.4.2.1 Το σύστημα αρνείται να ξεκινήσει

Αν το σύστημα σας σταματ'αι σε μια προτροπή που μοι'αζει με την παρακ'ατω:

```
ffs_mountroot: can't find rootvp
Root mount failed: 6
mountroot>
```

Επανεκκινήστε το σύστημα σας μέσω του διακόπτη τροφοδοσίας ή του πλήκτρου **reset**. Στο μενού εκκίνησης, επιλέξτε το (6). Με τον τρόπο αυτό θα βρεθείτε στην προτροπή του loader(8). Φορτώστε χειροκίνητα το ἄρθρωμα στον πυρήνα:

```
OK? load geom_mirror
OK? boot
```

Αν το παραπάνω λειτουργήσει, τότε για κ'άποιο λόγο το ἄρθρωμα δεν φορτώθηκε σωστ'ά. Ελέγξτε αν είναι σωστή η σχετική καταχώριση στο αρχείο `/boot/loader.conf`. Αν το πρόβλημα παραμένει, προσθέστε τη γραμμή:

```
options GEOM_MIRROR
```

στο αρχείο ρυθμίσεων του πυρήνα σας, αναδημιουργήστε και επανεγκαταστήστε τον πυρήνα σας. Το πρόβλημα σας θα πρέπει να διορθωθεί.

20.4.3 Επαναφορ'α Μετ'α από Αποτυχία Δίσκου

Το εκπληκτικό με το **mirroring** είναι ότι όταν ένας σκληρός δίσκος χαλάσει, μπορείτε να τον αντικαταστήσετε χωρίς να χ'άσετε καθόλου δεδομένα.

Υποθέτοντας ότι χρησιμοποιούμε τις ρυθμίσεις **RAID1** που δείξαμε προηγουμένως, ας θεωρήσουμε ότι χ'άλασε ο δίσκος `da1` και πρέπει να αντικατασταθεί. Για να τον αντικαταστήσετε, βρείτε ποιος δίσκος είναι και απενεργοποιήστε το σύστημα. Στο σημείο αυτό, μπορείτε πλέον να ανταλλάξετε το δίσκο με ένα νέο και να ενεργοποιήσετε ξαν'ά το σύστημα. Μετ'α την επανενεργοποίηση του συστήματος, μπορείτε να χρησιμοποιήσετε τις παρακάτω εντολές για να θέσετε σε λειτουργία το νέο δίσκο:

```
gmirror forget gm0
gmirror insert gm0 /dev/da1
```

Χρησιμοποιήστε την εντολή `gmirror status` για να παρακολουθείτε τη διαδικασία του συγχρονισμού. Είναι στα αλήθεια τόσο απλό.

20.5 RAID3 - Striping σε Επίπεδο Byte με Αφοσιωμένο Parity

Γρ'άφηκε από Mark Gladman εἰάε Daniel Gerzo. Βασισμένο στην τεκμηρίωση των Tom Rhodes εἰάε Murray Stokely.

Το **RAID3** είναι μια μέθοδος που συνδυ'αζει αρκετούς διαφορετικούς σκληρούς δίσκους σε ένα τόμο με ένα δίσκο αφοσιωμένο στην ισοτιμία (**parity**). Σε ένα σύστημα **RAID3**, τα δεδομένα χωρίζονται σε ένα αριθμό από bytes που εγγρ'αφονται σε όλους τους δίσκους της συστοιχίας εκτός από ένα που χρησιμοποιείται αποκλειστικ'ά ως δίσκος ισοτιμίας. Αυτό σημαίνει ότι για να διαβ'ασουμε 1024KB από μια υλοποίηση του **RAID3** θα πρέπει να προσπελ'ασουμε όλους τους δίσκους της συστοιχίας. Ε απόδοση αυξ'ανεται με τη χρήση χωριστών ελεγκτών σκληρών δίσκων. Ε συστοιχία **RAID3** προσφέρει ανοχή σε βλ'αβη ενός δίσκου ενός παρέχει χωρητικότητα 1 - 1/n φορές τη χωρητικότητα όλων των δίσκων της συστοιχίας, όπου n είναι το πλήθος των δίσκων που την απαρτίζουν. Αυτού του είδους οι

συστοιχίες είναι κατ'άλληλες για αποθήκευση μεγάλων αρχείων, για παράδειγμα αρχείων πολυμέσων.

Χρειάζονται τουλάχιστον 3 φυσικοί σκληροί δίσκοι για τη δημιουργία μια συστοιχίας RAID3. Κάθε δίσκος θα πρέπει να είναι το ίδιο μέγεθος καθώς οι αιτήσεις I/O (εισόδου/εξόδου) εναλλάσσονται ώστε να γίνεται εγγραφή και αν'αγνωση σε πολλαπλούς δίσκους παράλληλα. Επίσης, εξαιτίας της φύσης του RAID3, ο αριθμός των δίσκων πρέπει να είναι 3, 5, 9, 17 κλπ. ($2^n + 1$).

20.5.1 Δημιουργία Συστοιχίας RAID3

Στο FreeBSD, η υποστήριξη για RAID3 υλοποιείται μέσω της κλάσης `graid3(8)` του GEOM. Ε δημιουργία μιας συστοιχίας RAID3 στο FreeBSD απαιτεί τα παρακάτω βήματα.

Όσιᾶβυός: Αν και είναι θεωρητικᾶ δυνατό να φτιάξετε μια εκκινήσιμη συστοιχία RAID3 στο FreeBSD, δεν συνίσταται καθώς πρόκειται για ασυνήθιστη λειτουργία.

1. Αρχικᾶ, φορτώστε το `geom_raid3.ko` ᾶρθρωμα του πυρήνα μέσω της ακόλουθης εντολής:

```
graid3 load
```

Εναλλακτικᾶ, είναι δυνατόν να φορτώσετε το ᾶρθρωμα χειροκίνητα:

```
kldload geom_raid3.ko
```

2. Εξασφαλίστε ότι υπᾶρχει κατ'άλληλο σημείο προσᾶρτησης, ᾦ δημιουργήστε ένα καινούριο:

```
mkdir /multimedia
```

3. Προσδιορίστε τα ονόματα συσκευῶν των δίσκων που θα προστεθούν στη συστοιχία και δημιουργήστε τη νέα συσκευή RAID3. Στο παράδειγμα μας χρησιμοποιούμε τρεις οδηγούς ATA οι οποίοι δεν περιέχουν κατατμήσεις: `ada1` και `ada2` για τα δεδομένα και `ada3` για το parity.

```
graid3 label -v gr0 /dev/ada1 /dev/ada2 /dev/ada3
Metadata value stored on /dev/ada1
Metadata value stored on /dev/ada2
Metadata value stored on /dev/ada3
Done.
```

4. Δημιουργήστε κατατμήσεις στη νέα συσκευή `gr0` και διαμορφώστε την με σύστημα αρχείων UFS:

```
gpart create -s GPT /dev/raid3/gr0
gpart add -t freebsd-ufs /dev/raid3/gr0
newfs -j /dev/raid3/gr0p1
```

Θα δείτε μεγᾶλο πλήθος αριθμῶν να περνᾶει από την οθόνη σας και μετᾶ από λίγο η διαδικασία θα ολοκληρωθεί. Ο τόμος ᾦχει πλέον δημιουργηθεί και είναι ἑτοιμος να προσαρτηθεί.

5. Το τελευταίο βήμα είναι η προσᾶρτηση του συστήματος αρχείων:

```
mount /dev/raid3/gr0p1 /multimedia
```

Ε συστοιχία RAID3 είναι τώρα ἑτοιμη προς χρήση.

Θα χρειαστεί να κᾶνετε επιπλέον ρυθμίσεις ὥστε η συστοιχία να είναι ᾶμεσα διαθέσιμη μετᾶ από κᾶθε εκκίνηση του υπολογιστᾦ σας.

1. Το ἄρθρωμα `geom_raid3.ko` θα πρέπει να φορτώνεται πριν την προσάρτηση της συστοιχίας. Για να φορτώνεται αυτόματα κατ'α την εκκίνηση του συστήματος, προσθέστε την παρακάτω γραμμή στο `/boot/loader.conf`:

```
geom_raid3_load="YES"
```
2. Θα πρέπει να προσθέσετε τις παρακάτω πληροφορίες σχετικὰ με τον τόμο στο αρχείο `/etc/fstab` ὥστε η προσάρτηση του συστήματος αρχείων της συστοιχίας να γίνεται αυτόματα κατ'α τη διαδικασία εκκίνησης του συστήματος:

```
/dev/raid3/gr0p1 /multimedia ufs rw 2 2
```

20.6 Δικτυακές Συσκευές μέσω GEOM Gate

Το GEOM υποστηρίζει απομακρυσμένη χρήση συσκευών, ὅπως οι σκληροὶ δίσκοι, τὰ CD-ROM, τὰ αρχεῖα κ.λ.π. χρησιμοποιώντας τὰ βοηθητικὰ προγράμματα πύλης (gate). Ἡ λειτουργία εἶναι παρόμοια με τὸ NFS.

Για να ξεκινήσετε, πρέπει να δημιουργήσετε ἕνα αρχεῖο `exports`. Το αρχεῖο αὐτὸ καθορίζει ποιος επιτρέπεται να ἀποκτήσει πρόσβαση στους κοινόχρηστους πόρους και τι επιπέδου θα εἶναι αὐτή η πρόσβαση. Για παράδειγμα, για να διαμοιράσετε τὴν τέταρτη κατ'ατμηση (slice) του πρώτου δίσκου SCSI, εἶναι ἀρκετὸ να δημιουργήσετε τὸ παρακάτω αρχεῖο `/etc/gg.exports`:

```
192.168.1.0/24 RW /dev/da0s4d
```

Τὸ παραπάνω θα ἐπιτρέψει σε ὅλους τοὺς υπολογιστὲς τοῦ ιδιωτικοῦ σας δικτύου, να ἔχουν πρόσβαση μέσω δικτύου στο σύστημα αρχείων τῆς κατ'ατμησης `da0s4d`.

Για να διαμοιράσετε αὐτὴ τὴ συσκευή, βεβαιωθείτε ὅτι δεν εἶναι προσαρτημένη τὴ δεδομένη στιγμή, και ξεκινήστε τὸ δαίμονα εξυπηρετητῆ `ggated(8)`:

```
ggated
```

Για να προσαρτήσετε τὴν συσκευή στο μὴχ'ανημα πελ'ατη, χρησιμοποιήστε τις ἀκόλουθες ἐντολές:

```
ggatec create -o rw 192.168.1.1 /dev/da0s4d
ggate0
mount /dev/ggate0 /mnt
```

Απὸ ἐδὼ και στο ἐξῆς, μπορείτε να ἔχετε πρόσβαση στὴ συσκευή μέσω τοῦ σημείου προσάρτησης `/mnt`.

Ὁξιάβυος: Πρέπει να τονιστεῖ ὅτι ἡ διαδικασία θα ἀποτύχει αν ἡ συσκευή εἶναι τὴ δεδομένη στιγμή προσαρτημένη, εἴτε στὸν εξυπηρετητῆ, εἴτε σε οποιοδήποτε ἄλλο υπολογιστῆ στο δίκτυο.

Ὅταν δεν χρειάζεστε πλέον τὴ συσκευή, μπορείτε να τὴν ἀποπροσαρτήσετε με ἀσφ'αλεια, χρησιμοποιώντας τὴν ἐντολή `umount(8)`, ὅπως γίνεται και με οποιαδήποτε ἄλλη συσκευή δίσκου.

20.7 Δημιουργώντας Ετικέτες (Labels) στις Συσκευές Δίσκων

Κατ'ά τη διάρκεια της αρχικοποίησης, στην εκκίνηση του συστήματος, ο πυρήνας του FreeBSD θα δημιουργήσει τα απαραίτητα αρχεία για κάθε συσκευή που ανιχνεύει. Αυτή η μέθοδος ανίχνευσης συσκευών, μπορεί να δημιουργήσει προβλήματα. Για παράδειγμα, τι θα γίνει αν προσθέσουμε ένα νέο δίσκο USB; Είναι αρκετά πιθανό μια συσκευή μνήμης flash να πάρει το όνομα da0 και η αρχική da0 να μετακινηθεί στο da1. Αυτό θα προκαλέσει προβλήματα στην προσάρτηση των συστημάτων αρχείων, αν υπάρχουν οι αντίστοιχες καταχωρίσεις τους στο /etc/fstab, και μπορεί ακόμα και να παρεμποδίσει την κανονική εκκίνηση του συστήματος.

Μια λύση είναι να ρυθμίσετε τις συσκευές SCSI με τέτοιο τρόπο, ώστε η αρίθμηση τους να είναι συνεχόμενη. Έτσι, κάθε φορά που προσθέτετε μια νέα συσκευή στον ελεγκτή SCSI θα είστε σίγουρος ότι θα λάβει αριθμό που δεν έχει χρησιμοποιηθεί. Αλλά τι γίνεται με τις συσκευές USB που μπορεί να αντικαταστήσουν τον κύριο SCSI δίσκο; Αυτό μπορεί πράγματι να συμβεί, καθώς οι συσκευές USB ανιχνεύονται κατ'ά βάση πριν από τον ελεγκτή SCSI. Μια λύση είναι να βάζετε τις συσκευές αυτές μόνο μετ'ά την εκκίνηση του συστήματος. Μια άλλη μέθοδος είναι να χρησιμοποιείτε μόνο μια συσκευή τύπου ATA και να μην καταχωρείτε ποτέ τους δίσκους SCSI στο /etc/fstab.

Υπάρχει ωστόσο καλύτερη λύση. Χρησιμοποιώντας το βοηθητικό πρόγραμμα glabel, ένας διαχειριστής ή χρήστης, μπορεί να αποδώσει ετικέτες στις συσκευές δίσκων και να τις χρησιμοποιήσει στο /etc/fstab, αντί για τα συμβατικά ονόματα συσκευών. Επειδή η glabel αποθηκεύει την ετικέτα στον τελευταίο τομέα του κάθε παροχέα (συσκευής δίσκου), η ετικέτα διατηρείται και μετ'ά από την επανεκκίνηση του συστήματος. Χρησιμοποιώντας αυτή την ετικέτα ως όνομα συσκευής, θα μπορείτε να προσαρτήσετε πάντα το σύστημα αρχείων, άσχετα με το πραγματικό όνομα συσκευής που έχει αποδοθεί στο δίσκο.

Όξιαβύος: Δεν χρειάζεται φυσικά να τονίσουμε ότι αυτή η ετικέτα θα πρέπει να είναι μόνιμη. Το βοηθητικό πρόγραμμα glabel μπορεί να δημιουργήσει τόσο μόνιμες όσο και προσωρινές ετικέτες. Μόνο οι μόνιμες ετικέτες διατηρούνται ανέπαφες μετ'ά από μια επανεκκίνηση. Δείτε τη σελίδα manual της glabel(8) για περισσότερες πληροφορίες σχετικά με τα είδη των ετικετών.

20.7.1 Είδη Ετικετών και Παραδείγματα

Υπάρχουν δύο τύποι ετικετών, η γενική ετικέτα και η ετικέτα συστήματος αρχείων. Οι ετικέτες μπορεί να είναι προσωρινές ή μόνιμες. Οι μόνιμες ετικέτες μπορούν να δημιουργηθούν με τις εντολές tuneufs(8) ή newfs(8). Στην περίπτωση αυτή, θα δημιουργηθούν σε ένα υποκατάλογο του /dev. Για παράδειγμα, οι ετικέτες συσκευών με σύστημα αρχείων UFS2, θα δημιουργηθούν στον κατάλογο /dev/ufs. Μόνιμες ετικέτες μπορούν επίσης να δημιουργηθούν με χρήση της εντολής glabel label. Οι ετικέτες αυτές δεν εξαρτώνται από το σύστημα αρχείων, και δημιουργούνται στον κατάλογο /dev/label.

Οι ετικέτες προσωρινού τύπου, χάνονται σε κάθε επανεκκίνηση του συστήματος. Οι ετικέτες αυτές δημιουργούνται στον κατάλογο /dev/label και είναι τέλειες για πειραματισμούς. Μπορείτε να δημιουργήσετε προσωρινές ετικέτες με την εντολή glabel create. Για περισσότερες πληροφορίες, διαβάστε τη σελίδα manual της glabel(8).

Για να δημιουργήσετε μια μόνιμη ετικέτα για ένα σύστημα αρχείων UFS2, χωρίς να καταστρέψετε τα δεδομένα που περιέχει, χρησιμοποιήστε την ακόλουθη εντολή:

```
tuneufs -L home /dev/da3
```


Προειδοποίηση: Αν το σύστημα αρχείων είναι γεμῖατο, η παραπάνω εντολή μπορεί να προκαλέσει καταστροφή δεδομένων. Ωστόσο, αν το σύστημα αρχείων είναι γεμῖατο, στόχος σας θα πρέπει να είναι να διαγράψετε τα αρχεία που δεν χρησιμοποιούνται, και ὄχι να προσθέτετε ετικέτες.

Θα πρέπει τώρα να υπ᾽άρχει μια ετικέτα στον κατ᾽άλογο `/dev/ufs` η οποία μπορεί να προστεθεί στο `/etc/fstab`:

```
/dev/ufs/home /home ufs rw 2 2
```

Οἱδοκίμηση: Το σύστημα αρχείων δεν πρέπει να είναι προσαρτημένο καθώς εκτελείτε την εντολή `tunefs`.

Μπορείτε τώρα να προσαρτήσετε το σύστημα αρχείων με το συνήθη τρόπο:

```
mount /home
```

Από εδώ και πέρα, και ὅσο το ἄρθρωμα `geom_label.ko` φορτώνεται στον πυρήνα μέσω του `/boot/loader.conf` ή εφόσον ἔχετε β᾽αλει την επιλογή `GEOM_LABEL` στον πυρήνα σας, ἀκόμα και αν το ὄνομα της συσκευῆς ἀλλάξει, δεν θα ἔχει καμὶά δυσμενὴ επίδραση στο σύστημα σας.

Μπορείτε ἐπίσης να δημιουργήσετε συστήματα αρχείων με προεπιλεγμένη ετικέτα, χρησιμοποιώντας την επιλογή `-L` στην εντολή `newfs`. Δείτε την σελίδα `manual` του `newfs(8)` για περισσότερες πληροφορίες.

Μπορείτε να χρησιμοποιήσετε την παρακάτω εντολή για να καταστρέψετε μια ετικέτα:

```
glabel destroy home
```

Το ἐπόμενο παράδειγμα δείχνει πως μπορούν να δοθούν ετικέτες στις κατατμήσεις του δίσκου ἐκκίνησης.

Εἰσαγωγή 20-1. Δημιουργία Ετικετῶν στις Κατατμήσεις του Δίσκου Εκκίνησης

Δημιουργώντας μόνιμες ετικέτες στις κατατμήσεις του δίσκου ἐκκίνησης, το σύστημα σας θα συνεχίσει να ἐκκινεῖ κανονικῶς ἀκόμα και αν μεταφέρετε το δίσκο σε ἄλλο ἐλεγκτὴ ή ἀκόμα και σε διαφορετικὸ σύστημα. Στο παράδειγμα μας, θεωρούμε ὅτι χρησιμοποιεῖται ἓνας δίσκος ATA, ο οποίος ἀναγνωρίζεται ἀπὸ το σύστημα ως `ad0`. Θεωρούμε ἐπίσης ὅτι χρησιμοποιεῖται η συνηθισμένη δι᾽αταξη κατατμήσεων του `FreeBSD`, που περιλαμβάνει τις κατατμήσεις `/`, `/var`, `/usr` και `/tmp` ὅπως ἐπίσης και μια κατ᾽ατμηση `swap`.

Επανεκκινήστε το σύστημα, και ὅταν ἐμφανιστεῖ η προτροπή του `loader(8)`, πιέστε το **4** για να πραγματοποιηθεῖ ἐκκίνηση σε κατ᾽ασταση ενός χρήστη. Ἐπειτα, δώστε τις ἀκόλουθες εντολές:

```
glabel label rootfs /dev/ad0s1a
GEOM_LABEL: Label for provider /dev/ad0s1a is label/rootfs
glabel label var /dev/ad0s1d
GEOM_LABEL: Label for provider /dev/ad0s1d is label/var
glabel label usr /dev/ad0s1f
GEOM_LABEL: Label for provider /dev/ad0s1f is label/usr
glabel label tmp /dev/ad0s1e
GEOM_LABEL: Label for provider /dev/ad0s1e is label/tmp
glabel label swap /dev/ad0s1b
```



```
GEOM_LABEL: Label for provider /dev/ad0s1b is label/swap
exit
```

Ἡ ἐκκίνηση θα συνεχιστεῖ κανονικῶς καὶ τὸ σύστημα θα ἐλθεῖ σὲ κατ'ἀσταση πολλὰ πλὴν χρηστῶν (multi-user). Μετ'ὰ τὸ τέλος τῆς ἐκκίνησης, ἐπεξεργαστεῖτε τὸ ἀρχεῖο /etc/fstab καὶ ἀλλάξτε τὰ συμβατικῶς ὀνόματα συσκευῶν μὲ τὶς ἀντίστοιχες ἐτικέτες. Τὸ τελικὸ ἀρχεῖο /etc/fstab θα μοιάζει μὲ τὸ παρακάτω:

# Device	Mountpoint	FStype	Options	Dump	Pass#
/dev/label/swap	none	swap	sw	0	0
/dev/label/rootfs	/	ufs	rw	1	1
/dev/label/tmp	/tmp	ufs	rw	2	2
/dev/label/usr	/usr	ufs	rw	2	2
/dev/label/var	/var	ufs	rw	2	2

Μπορεῖτε τώρα νὰ ἐπανεκκινήσετε τὸ σύστημα. Ἀν ὅλα πῆγαν καλῶς, ἡ ἐκκίνηση θα εἶναι κανονικὴ, καὶ ἡ ἐντολὴ mount θα δείξει:

```
mount
/dev/label/rootfs on / (ufs, local)
devfs on /dev (devfs, local)
/dev/label/tmp on /tmp (ufs, local, soft-updates)
/dev/label/usr on /usr (ufs, local, soft-updates)
/dev/label/var on /var (ufs, local, soft-updates)
```

Ξεκινώντας ἀπὸ τὸ FreeBSD 7.2, τὸ glabel(8) υποστηρίζει ἓν νέο εἶδος ἐτικέτας γιὰ συστήματα ἀρχείων UFS, ποὺ βασίζεται σὲ ἓν μοναδιαῖο ἀναγνωριστικὸ τους, τὸ ufsid. Οἱ ἐτικέτες αὐτές βρίσκονται στὸν κατ'ἀλογο /dev/ufsid, δημιουργοῦνται αὐτόματα κατ'ἀ τὴν ἐκκίνηση τοῦ συστήματος καὶ εἶναι δυνατόν νὰ χρησιμοποιηθοῦν γιὰ τὴν προσῆρτηση κατατμήσεων μέσω τοῦ /etc/fstab. Μπορεῖτε νὰ χρησιμοποιήσετε τὴν ἐντολὴ glabel status γιὰ νὰ λῆβετε μιὰ λίστα τῶν συστημάτων ἀρχείων μὲ τὶς ἀντίστοιχες ufsid ἐτικέτες τους:

```
% glabel status
 Name Status Components
ufsid/486b6fc38d330916 N/A ad4s1d
ufsid/486b6fc16926168e N/A ad4s1f
```

Στὸ παραπάνω παράδειγμα, τὸ ad4s1d ἀντιπροσωπεύει τὸ σύστημα ἀρχείων /var, ἐνῶ τὸ ad4s1f ἀντιπροσωπεύει τὸ σύστημα ἀρχείων /usr. Χρησιμοποιώντας τὶς τιμές ufsid ποὺ φαίνονται, ἡ προσῆρτηση αὐτῶν τῶν κατατμήσεων μπορεῖ νὰ γίνῃ μὲ τὶς παρακάτω καταχωρίσεις στὸ /etc/fstab:

/dev/ufsid/486b6fc38d330916	/var	ufs	rw	2	2
/dev/ufsid/486b6fc16926168e	/usr	ufs	rw	2	2

Οποιαδήποτε κατ'ἀτμηση διαθέτει ἀναγνωριστικὸ ufsid μπορεῖ νὰ προσαρτηθεῖ μὲ τὸν ἴδιο τρόπο, χωρὶς νὰ ὑπάρχει πλέον ἀνάγκη νὰ δημιουργηθεῖ μόνιμη ἐτικέτα χειροκίνητα. Ἡ προσῆρτηση μέσω ἐτικέτας ufsid, παρέχει τὸ πλεονέκτημα τῆς ἀνεξαρτησίας ἀπὸ τὸ ὄνομα συσκευῆς, τὸ ὁποῖο παρέχουν καὶ οἱ μόνιμες ἐτικέτες.

20.8 UFS Journaling Μέσω GEOM

Στην έκδοση 7.0 του FreeBSD υλοποιείται για πρώτη φορά η νέα (και από πολλούς αναμενόμενη) δυνατότητα για χρήση ημερολογίου (journal) στο σύστημα αρχείων. Ε υλοποίηση παρέχεται μέσω του υποσυστήματος GEOM και μπορεί να ρυθμιστεί εύκολα μέσω του βοηθητικού προγράμματος `gjournal(8)`.

Τι είναι το journaling; Το journaling αποθηκεύει σε ένα αρχείο καταγραφής (log, ημερολόγιο, ή απλώς journal) τις συναλλαγές του συστήματος αρχείων. Παράδειγμα συναλλαγής είναι οι αλλαγές που απαιτούνται για μια πλήρη διαδικασία εγγραφής στο δίσκο. Έτσι, στο log αποθηκεύονται οι αλλαγές στα μετα-δεδομένα (meta-data) και στα ίδια τα αρχεία, πριν γίνει η τελική (κανονική) αποθήκευσή τους στο δίσκο. Το αρχείο καταγραφής μπορεί αργότερα να ξαναχρησιμοποιηθεί ώστε η συναλλαγή να γίνει από την αρχή, εξασφαλίζοντας με αυτό τον τρόπο ότι το σύστημα αρχείων θα παραμείνει σε σταθερή κατάσταση.

Πρόκειται ουσιαστικά για μια ακόμα μέθοδο προφύλαξης από απώλεια δεδομένων και ασυνέπειες στο σύστημα αρχείων. Σε αντίθεση με τα Soft Updates τα οποία εντοπίζουν και υποχρεώνουν την άμεση εγγραφή των μετα-δεδομένων, και των στιγμιοτύπων (Snapshots) τα οποία είναι εικόνες του συστήματος αρχείων σε μια δεδομένη στιγμή, το log αποθηκεύεται σε χώρο που έχει εκχωρηθεί ειδικά για αυτό το σκοπό, και σε μερικές περιπτώσεις μπορεί να αποθηκεύεται σε εντελώς διαφορετικό δίσκο.

Σε αντίθεση με υλοποιήσεις journaling σε άλλα συστήματα αρχείων, η μέθοδος `gjournal` βασίζεται σε blocks, και δεν υλοποιείται ως μέρος του συστήματος αρχείων, αλλά μόνο ως επέκταση του GEOM.

Για ενεργοποίηση της υποστήριξης `gjournal`, θα πρέπει να υπ'άρχει η παρακάτω επιλογή στον πυρήνα του FreeBSD. Ε επιλογή αυτή υπ'άρχει από προεπιλογή στην έκδοση 7.0 και όλες τις νεότερες εκδόσεις του FreeBSD.

```
options UFS_GJOURNAL
```

Αν χρειάζεται να προσαρτώνται τόμοι με journaling κατά την εκκίνηση, θα πρέπει επίσης να φορτώνεται αυτόματα και το άρθρωμα πυρήνα `geom_journal.ko`. Για το σκοπό αυτό, προσθέστε την παρακάτω γραμμή στο αρχείο `/boot/loader.conf`:

```
geom_journal_load="YES"
```

Εναλλακτικά, η λειτουργία αυτή μπορεί να ενσωματωθεί σε ένα προσαρμοσμένο πυρήνα, με την προσθήκη της παρακάτω γραμμής στο αντίστοιχο αρχείο ρυθμίσεων:

```
options GEOM_JOURNAL
```

Ε δημιουργία journal σε ένα ελεύθερο σύστημα αρχείων, μπορεί τώρα να γίνει με τα ακόλουθα βήματα, θεωρώντας ότι η συσκευή `da4` είναι ένας νέος δίσκος SCSI:

```
gjournal load
gjournal label /dev/da4
```

Στο σημείο αυτό θα υπ'άρχει μια συσκευή `/dev/da4` καθώς και μια συσκευή `/dev/da4.journal`. Στη συσκευή αυτή μπορείτε τώρα να δημιουργήσετε σύστημα αρχείων:

```
newfs -O 2 -J /dev/da4.journal
```

Ε παραπάνω εντολή θα δημιουργήσει ένα σύστημα αρχείων UFS2 στη συσκευή `/dev/da4.journal`, η οποία έχει ήδη υποστήριξη για journaling.

Μπορείτε να χρησιμοποιήσετε την εντολή `mount` για να προσαρτήσετε την συσκευή στο επιθυμητό σημείο προσάρτησης, ὅπως φαίνεται παρακάτω:

```
mount /dev/da4.journal /mnt
```

Όξιάβυός: Στην περίπτωση αρκετῶν `slice`, θα δημιουργηθεῖ ἓνα `journal` για κ'άθε επιμέρους `slice`. Για παρ'άδειγμα, αν υπ'άρχουν τὰ `slices` `ad4s1` και `ad4s2` τότε το `gjournal` θα δημιουργήσῃ τις συσκευές `ad4s1.journal` και `ad4s2.journal`.

Για καλύτερη απόδοση, ἴσως εἶναι επιθυμητή ἡ τήρηση του `journal` σε διαφορετικό δίσκο. Για τις περιπτώσεις αυτές, ο παροχέας ημερολογίου (ἡ συσκευή δίσκου που θα περιέχει το `journal`) πρέπει να δίνεται ως παρ'άμετρος στην εντολή, αμέσως μετ'ὰ τῆς συσκευῆ δίσκου στην οποία θα ενεργοποιηθεῖ το `journaling`. Μπορείτε ἐπίσης να ενεργοποιήσετε το `journaling` σε υπ'άρχοντα συστήματα αρχείων χρησιμοποιώντας την εντολή `tunefs`. Ωστόσο, θα πρέπει να κρατήσετε αντίγραφο ασφαλείας των αρχείων σας, πριν επιχειρήσετε να κ'άνετε αλλαγές σε ἓνα υπ'άρχον σύστημα αρχείων. Στις περισσότερες περιπτώσεις, ἡ `tunefs` θα αποτύχει αν δεν μπορέσει να δημιουργήσῃ το `journal`, ἀλλ'αυτό δεν σας προστατεύει ἀπὸ ἀπώλεια δεδομένων που μπορεί να προέλθῃ ἀπὸ κακή χρήση τῆς `tunefs`.

Εἶναι ἐπίσης δυνατόν να χρησιμοποιηθεῖ `journaling` στον δίσκο ἐκκίνησης ἐνὸς συστήματος FreeBSD. Διαβάστε το ἄρθρο Ὑλοποίηση του UFS Journaling σε ἓνα Desktop Ὑπολογιστή (http://www.FreeBSD.org/doc/el_GR.ISO8859-7/articles/gjournal-desktop) για λεπτομερεῖς οδηγίες.

Εἰσαγωγή 21 Υποστήριξη Συστημάτων Αρχείων

Γράφηκε από τον Tom Rhodes.

21.1 Σύνοψη

Τα συστήματα αρχείων αποτελούν αναπόσπαστο τμήμα κάθε λειτουργικού συστήματος. Επιτρέπουν στους χρήστες να δημιουργούν και να αποθηκεύουν αρχεία, παρέχουν πρόσβαση σε δεδομένα, και φυσικά αξιοποιούν τους σκληρούς δίσκους. Διαφορετικά λειτουργικά συστήματα χρησιμοποιούν συνήθως διαφορετικά εγγενή συστήματα αρχείων. Το σύστημα αρχείων του FreeBSD είναι το Fast File System ή FFS, το οποίο προήλθε από το αρχικό σύστημα αρχείων του Unix™, γνωστό επίσης και ως UFS. Αυτό είναι και το εγγενές σύστημα αρχείων του FreeBSD, το οποίο χρησιμοποιείται στους σκληρούς δίσκους και προσφέρει πρόσβαση στα δεδομένα.

Το FreeBSD προσφέρει επίσης πληθώρα διαφορετικών συστημάτων αρχείων, ώστε να παρέχει τοπική πρόσβαση σε δεδομένα που έχουν δημιουργηθεί από άλλα λειτουργικά συστήματα, π.χ. δεδομένα που βρίσκονται σε τοπικά USB αποθηκευτικά μέσα, οδηγούς flash, και σκληρούς δίσκους. Υπάρχει επίσης υποστήριξη για άλλα, μη-εγγενή συστήματα αρχείων, όπως το Extended File System (EXT) του Linux καθώς και το σύστημα Z File System (ZFS) της Sun.

Το FreeBSD παρέχει διαφορετικό επίπεδο υποστήριξης για κάθε σύστημα αρχείων. Για ορισμένα θα χρειαστεί να φορτωθεί κάποιο άρθρωμα στον πυρήνα, ενώ για άλλα θα πρέπει να εγκατασταθούν κάποια εργαλεία. Το κεφάλαιο αυτό έχει σχεδιαστεί να βοηθήσει τους χρήστες του FreeBSD να αποκτήσουν πρόσβαση σε άλλα συστήματα αρχείων στο σύστημα τους, ξεκινώντας από το Z File System της Sun.

Αφού διαβάσετε αυτό το κεφάλαιο, θα γνωρίζετε:

- Τη διαφορά μεταξύ των εγγενών και των υποστηριζόμενων συστημάτων αρχείων.
- Ποια συστήματα αρχείων υποστηρίζονται από το FreeBSD.
- Πως να ενεργοποιήσετε, να ρυθμίσετε, να αποκτήσετε πρόσβαση και να χρησιμοποιήσετε μη-εγγενή συστήματα αρχείων.

Πριν διαβάσετε αυτό το κεφάλαιο, θα πρέπει:

- Να κατανοείτε βασικές έννοιες του UNIX και του FreeBSD (Εἰσαγωγή 4).
- Να είστε εξοικειωμένος με τις βασικές διαδικασίες ρύθμισης και εγκατάστασης προσαρμοσμένου πυρήνα (Εἰσαγωγή 9).
- Να αισθάνεστε άνετα με την εγκατάσταση εφαρμογών τρίτου κατασκευαστή στο FreeBSD (Εἰσαγωγή 5).
- Να είστε εξοικειωμένος με τους δίσκους, τα μέσα αποθήκευσης, και τα αντίστοιχα ονόματα συσκευών στο FreeBSD (Εἰσαγωγή 19).

21.2 Το Σύστημα Αρχείων Z (ZFS)

Το σύστημα αρχείων Z, αναπτύχθηκε από την Sun, και είναι μια νέα τεχνολογία που σχεδιάστηκε για να παρέχει αποθήκευση μέσω της μεθόδου pool. Αυτό σημαίνει ότι όλος ο ελεύθερος χώρος διατίθεται ως απόθεμα, και διανέμεται δυναμικά σε κάθε σύστημα αρχείων ανάλογα με τις ανάγκες αποθήκευσης δεδομένων. Έχει επίσης σχεδιαστεί για τη μέγιστη ακεραιότητα δεδομένων και υποστηρίζει στιγμιότυπα (snapshots) δεδομένων, πολλαπλά αντίγραφα και αθροίσματα ελέγχου δεδομένων (checksums). Έχει ακόμα προστεθεί ένα νέο μοντέλο για τη διατήρηση αντιγράφων των δεδομένων, γνωστό ως RAID-Z. Το μοντέλο RAID-Z είναι παρόμοιο με το RAID5 αλλά είναι σχεδιασμένο να παρέχει προστασία των δεδομένων κατά την εγγραφή τους.

21.2.1 Βελτιστοποίηση του ZFS

Το υποσύστημα ZFS χρησιμοποιεί αρκετούς πόρους του συστήματος. Βελτιστοποιώντας τις ρυθμίσεις του συστήματος σας, θα επιτύχετε τη μέγιστη απόδοση στην καθημερινή χρήση. Καθώς το ZFS είναι ακόμα σε πειραματικό στάδιο στο FreeBSD, αυτό ίσως αλλάξει μελλοντικά. Ωστόσο, για την ώρα, συνιστάται να ακολουθήσετε τα παρακάτω βήματα:

21.2.1.1 Μνήμη

Το συνολικό μέγεθος μνήμης του συστήματος πρέπει να είναι τουλάχιστον ένα gigabyte, ενώ το συνιστώμενο μέγεθος είναι δύο gigabytes ή και περισσότερο. Σε όλα τα παραδείγματα που φαίνονται εδώ, το σύστημα έχει ένα gigabyte μνήμης και έχουμε επίσης βελτιστοποιήσει τις ρυθμίσεις του.

Ορισμένοι χρήστες φαίνεται να τα καταφέρνουν και με λιγότερο από ένα gigabyte μνήμης, αλλά με τέτοιους περιορισμούς φυσικής μνήμης, είναι αρκετά πιθανό να δημιουργηθεί panic κάτω από βαρύ φορτίο εργασίας, εξαιτίας εξάντλησης της.

21.2.1.2 Ρύθμιση του Πυρήνα

Συνιστάται να αφαιρέσετε τα προγράμματα οδήγησης και τις επιλογές που δεν χρησιμοποιείτε από το αρχείο ρυθμίσεων του πυρήνα. Καθώς οι περισσότεροι οδηγοί συσκευών διατίθενται επίσης και σε μορφή αρθρωμάτων, μπορείτε να τους φορτώσετε χρησιμοποιώντας το αρχείο /boot/loader.conf.

Οι χρήστες της αρχιτεκτονικής i386 θα πρέπει να προσθέσουν την παρακάτω επιλογή στο αρχείο ρυθμίσεων του πυρήνα τους, να τον επαναμεταγλωττίσουν και να επανεκκινήσουν το σύστημα τους:

```
options KVA_PAGES=512
```

Επιλογή αυτή θα διευρύνει την περιοχή διευθύνσεων του πυρήνα, επιτρέποντας έτσι την αύξηση τιμής της ρυθμιστικής μεταβλητής vm.kvm_size πέρα από το τρέχον όριο του 1 GB (2 GB για πυρήνες PAE). Για να βρείτε την καταλληλότερη τιμή για αυτή την επιλογή, διαιρέστε το επιθυμητό μέγεθος της περιοχής διευθύνσεων με το τέσσερα (4). Στην περίπτωση αυτή, έχουμε 512 για μέγεθος 2 GB.

21.2.1.3 Ρυθμίσεις στις Μεταβλητές του Loader

Θα πρέπει να αυξηθεί η περιοχή διευθύνσεων kmem σε όλες τις αρχιτεκτονικές του FreeBSD. Στο δοκιμαστικό μας σύστημα, με ένα gigabyte φυσικής μνήμης, είχαμε επιτυχημένο αποτέλεσμα

χρησιμοποιώντας τις ακόλουθες επιλογές στο αρχείο `/boot/loader.conf` και επανεκκινώντας το σύστημα μας:

```
vm.kmem_size="330M"
vm.kmem_size_max="330M"
vfs.zfs.arc_max="40M"
vfs.zfs.vdev.cache.size="5M"
```

Για αναλυτικότερες ρυθμίσεις σχετικά με την βελτιστοποίηση του ZFS, δείτε το <http://wiki.freebsd.org/ZFSTuningGuide>.

21.2.2 Χρησιμοποιώντας το ZFS

Υπάρχει ένας μηχανισμός εκκίνησης που επιτρέπει στο FreeBSD να προσαρτήσει ZFS pools κατ'α τη διάρκεια της εκκίνησης του συστήματος. Για να τον ρυθμίσετε, εκτελέστε τις ακόλουθες εντολές:

```
echo 'zfs_enable="YES"' >> /etc/rc.conf
/etc/rc.d/zfs start
```

Το υπόλοιπο αυτού του κειμένου υποθέτει ότι έχετε διαθέσιμους τρεις SCSI δίσκους, και ότι τα ονόματα συσκευών τους είναι `da0`, `da1` και `da2`. Όσοι διαθέτουν δίσκους IDE θα πρέπει να χρησιμοποιήσουν συσκευές του τύπου `ad` αντί για τις αντίστοιχες SCSI.

21.2.2.1 Pool με Ένα Μόνο Δίσκο

Για την δημιουργία ενός ZFS pool με ένα μόνο δίσκο (χωρίς δυνατότητα ανοχής σφαλμάτων), χρησιμοποιήστε την εντολή `zpool`:

```
zpool create example /dev/da0
```

Για να δείτε το νέο pool, εξετέστε την έξοδο της εντολής `df`:

```
df
Filesystem 1K-blocks Used Avail Capacity Mounted on
/dev/ad0s1a 2026030 235230 1628718 13% /
devfs 1 1 0 100% /dev
/dev/ad0s1d 54098308 1032846 48737598 2% /usr
example 17547136 0 17547136 0% /example
```

Η έξοδος αυτή δείχνει καθαρά ότι το `example` pool όχι μόνο έχει δημιουργηθεί, αλλά έχει επίσης προσαρτηθεί κιόλας. Είναι επίσης διαθέσιμο ως κανονικό σύστημα αρχείων, μπορείτε να δημιουργήσετε αρχεία σε αυτό, και άλλοι χρήστες μπορούν επίσης να το δουν, όπως φαίνεται στο παρακάτω παράδειγμα:

```
cd /example
ls
touch testfile
ls -al
total 4
drwxr-xr-x 2 root wheel 3 Aug 29 23:15 .
drwxr-xr-x 21 root wheel 512 Aug 29 23:12 ..
```

```
-rw-r--r-- 1 root wheel 0 Aug 29 23:15 testfile
```

Δυστυχώς αυτό το pool δεν χρησιμοποιεί κάποιο από τα πλεονεκτήματα του ZFS. Δημιουργήστε ένα σύστημα αρχείων σε αυτό το pool και ενεργοποιήστε σε αυτό τη συμπίεση:

```
zfs create example/compressed
zfs set compression=gzip example/compressed
```

Το σύστημα αρχείων example/compressed είναι πλέον ένα συμπιεσμένο ZFS σύστημα. Δοκιμάστε να αντιγράψετε μερικά μεγάλα αρχεία σε αυτό, απευθείας στον κατάλογο /example/compressed.

Μπορείτε τώρα να απενεργοποιήσετε τη συμπίεση γράφοντας:

```
zfs set compression=off example/compressed
```

Για να αποπροσαρτήσετε το σύστημα αρχείων, εκτελέστε την ακόλουθη εντολή και επαληθεύστε το αποτέλεσμα μέσω του βοηθητικού προγράμματος df:

```
zfs umount example/compressed
df
```

Filesystem	1K-blocks	Used	Avail	Capacity	Mounted on
/dev/ad0s1a	2026030	235232	1628716	13%	/
devfs	1	1	0	100%	/dev
/dev/ad0s1d	54098308	1032864	48737580	2%	/usr
example	17547008	0	17547008	0%	/example

Προσαρτήστε ξανά το σύστημα αρχείων, ώστε να είναι και πάλι προσβάσιμο, και επαληθεύστε το χρησιμοποιώντας όπως και πριν, την εντολή df:

```
zfs mount example/compressed
df
```

Filesystem	1K-blocks	Used	Avail	Capacity	Mounted on
/dev/ad0s1a	2026030	235234	1628714	13%	/
devfs	1	1	0	100%	/dev
/dev/ad0s1d	54098308	1032864	48737580	2%	/usr
example	17547008	0	17547008	0%	/example
example/compressed	17547008	0	17547008	0%	/example/compressed

Μπορείτε επίσης να δείτε το pool και το σύστημα αρχείων εξετάζοντας την έξοδο της εντολής mount:

```
mount
/dev/ad0s1a on / (ufs, local)
devfs on /dev (devfs, local)
/dev/ad0s1d on /usr (ufs, local, soft-updates)
example on /example (zfs, local)
example/data on /example/data (zfs, local)
example/compressed on /example/compressed (zfs, local)
```

Όπως παρατηρούμε, το σύστημα αρχείων ZFS μπορεί να χρησιμοποιηθεί ως κοινό σύστημα αρχείων μετά τη δημιουργία του. Ωστόσο, διαθέτει πολλές ακόμα λειτουργίες. Στο παρακάτω παράδειγμα δημιουργούμε ένα νέο σύστημα αρχείων, το data. θα αποθηκεύσουμε σημαντικά δεδομένα σε αυτό, και έτσι το ρυθμίζουμε ώστε να κρατάει δύο αντίγραφα από κάθε μπλοκ δεδομένων:

```
zfs create example/data
```

```
zfs set copies=2 example/data
```

Μπορούμε τώρα να δούμε τα δεδομένα και την κατανομή χώρου δίνοντας ξανά την εντολή `df`:

```
df
Filesystem 1K-blocks Used Avail Capacity Mounted on
/dev/ad0s1a 2026030 235234 1628714 13% /
devfs 1 1 0 100% /dev
/dev/ad0s1d 54098308 1032864 48737580 2% /usr
example 17547008 0 17547008 0% /example
example/compressed 17547008 0 17547008 0% /example/compressed
example/data 17547008 0 17547008 0% /example/data
```

Παρατηρήστε ότι κάθε σύστημα αρχείων στο `pool` δείχνει το ίδιο μέγεθος διαθέσιμου χώρου. Αυτός είναι και ο λόγος που χρησιμοποιούμε την εντολή `df` σε όλα τα παραδείγματα, για να δείξουμε ότι τα συστήματα αρχείων χρησιμοποιούν μόνο το χώρο που χρειάζονται και ότι όλα μοιράζονται τον ίδιο χώρο (το κοινόχρηστο απόθεμα — `pool`). Στο σύστημα αρχείων **ZFS** έννοιες όπως οι τόμοι (`volumes`) και οι κατατμήσεις (`partitions`) δεν έχουν νόημα. Αντίθετα, πολλά συστήματα αρχείων μοιράζονται τον ίδιο χώρο, το `pool`. Μπορείτε να καταργήσετε το σύστημα αρχείων και κατόπιν το ίδιο το `pool` όταν δεν τα χρειάζεστε πλέον:

```
zfs destroy example/compressed
zfs destroy example/data
zpool destroy example
```

Οι σκληροί δίσκοι με τον καιρό χαλάνε, είναι αναπόφευκτο. Όταν ένας δίσκος χαλάσει, τα δεδομένα του χάνονται. Μια μέθοδος για να αποφύγουμε την απώλεια δεδομένων εξαιτίας ενός χαλασμένου δίσκου είναι να δημιουργήσουμε μια συστοιχία **RAID**. Τα `pools` του **ZFS** έχουν σχεδιαστεί ώστε να υποστηρίζουν αυτό το χαρακτηριστικό. Ε λειτουργία αυτή αναλύεται στην επόμενη ενότητα.

21.2.2.2 ZFS RAID-Z

Όπως αναφέραμε προηγουμένως, η ενότητα αυτή προϋποθέτει ότι χρησιμοποιούμε τρεις συσκευές **SCSI** με ονόματα συσκευών `da0`, `da1` και `da2`. Για να δημιουργήσουμε ένα `pool` τύπου **RAID-Z**, εκτελούμε την ακόλουθη εντολή:

```
zpool create storage raidz da0 da1 da2
```

Όξιβαθύς: Ε Sun συνιστά να χρησιμοποιούνται από τρεις ως εννιά συσκευές σε συστοιχίες τύπου **RAID-Z**. Αν χρειάζεται να δημιουργήσετε ένα `pool` με περισσότερους από δέκα δίσκους, είναι προτιμότερο να το χωρίσετε σε ομάδες από μικρότερα **RAID-Z pools**. Αν διαθέτετε μόνο δύο δίσκους αλλά χρειάζεστε την δυνατότητα ανοχής σφαλμάτων, ίσως είναι καλύτερο να χρησιμοποιήσετε ένα **ZFS mirror**. Δείτε τη σελίδα `manual` του `zpool(8)` για περισσότερες λεπτομέρειες.

Θα δημιουργηθεί το `storage zpool`. Μπορείτε να επαληθεύσετε το αποτέλεσμα χρησιμοποιώντας, όπως και προηγουμένως, τις εντολές `mount(8)` και `df(1)`. Θα μπορούσαμε να χρησιμοποιήσουμε περισσότερους δίσκους, προσθέτοντας τα ονόματα συσκευών τους στο τέλος της παραπάνω λίστας. Δημιουργήστε ένα νέο σύστημα αρχείων στο `pool`, το οποίο θα ονομάζεται `home` και όπου θα αποθηκεύονται τελικά τα αρχεία των χρηστών:


```
zfs create storage/home
```

Μπορούμε τώρα να ενεργοποιήσουμε την συμπίεση και να κρατάμε επιπλέον αντίγραφα των καταλόγων και των δεδομένων των χρηστών. Όπως και προηγουμένως, μπορούμε να το επιτύχουμε χρησιμοποιώντας τις παρακάτω εντολές:

```
zfs set copies=2 storage/home
zfs set compression=gzip storage/home
```

Για να γίνει αυτός ο νέος κατ'άλογος των χρηστών, αντιγράψτε τα δεδομένα τους σε αυτόν και δημιουργήστε τους κατ'αλληλους συμβολικούς δεσμούς:

```
cp -rp /home/* /storage/home
rm -rf /home /usr/home
ln -s /storage/home /home
ln -s /storage/home /usr/home
```

Τα δεδομένα των χρηστών θα αποθηκεύονται τώρα στο νέο σύστημα αρχείων /storage/home. Για να το επαληθεύσετε, δημιουργήστε ένα νέο χρήστη και εισέλθετε στο σύστημα με το νέο λογαριασμό.

Δοκιμάστε να δημιουργήσετε ένα στιγμιότυπο (snapshot) στο οποίο θα μπορείτε να επανέλθετε αργότερα:

```
zfs snapshot storage/home@08-30-08
```

Σημειώστε ότι η επιλογή δημιουργίας στιγμιότυπου λειτουργεί μόνο σε πραγματικό σύστημα αρχείων, και όχι σε κάποιο μεμονωμένο κατ'άλογο ή αρχείο. Ο χαρακτήρας @ χρησιμοποιείται ως διαχωριστικό μεταξύ του συστήματος αρχείων και του ονόματος τόμου. Αν καταστραφεί ο κατ'άλογος δεδομένων κάποιου χρήστη αποκαταστήστε τον με την εντολή:

```
zfs rollback storage/home@08-30-08
```

Για να δείτε μια λίστα των διαθέσιμων στιγμιότυπων, εκτελέστε την εντολή `ls` στον κατ'άλογο `.zfs/snapshot` του συστήματος αρχείων. Για παράδειγμα, για να δείτε το στιγμιότυπο που δημιουργήσαμε προηγουμένως, εκτελέστε την παρακάτω εντολή:

```
ls /storage/home/.zfs/snapshot
```

Είναι δυνατόν να γράψετε κάποιο script που να δημιουργεί μηνιαία στιγμιότυπα των δεδομένων των χρηστών. Ωστόσο, με την πάροδο του χρόνου, τα στιγμιότυπα θα καταναλώσουν μεγάλο ποσοστό του χώρου στο δίσκο. Μπορείτε να διαγράψετε το προηγούμενο στιγμιότυπο χρησιμοποιώντας την παρακάτω εντολή:

```
zfs destroy storage/home@08-30-08
```

Δεν υπάρχει λόγος, μετά από όλες αυτές τις δοκιμές, να κρατήσουμε το /storage/home στην παρούσα κατάσταση του. Μετατρέψτε το στο πραγματικό σύστημα αρχείων /home:

```
zfs set mountpoint=/home storage/home
```

Χρησιμοποιώντας τις εντολές `df` και `mount` θα δούμε ότι το σύστημα χειρίζεται πλέον αυτό το σύστημα αρχείων ως το πραγματικό /home:

```
mount
/dev/ad0s1a on / (ufs, local)
devfs on /dev (devfs, local)
/dev/ad0s1d on /usr (ufs, local, soft-updates)
storage on /storage (zfs, local)
storage/home on /home (zfs, local)

df
Filesystem 1K-blocks Used Avail Capacity Mounted on
/dev/ad0s1a 2026030 235240 1628708 13% /
devfs 1 1 0 100% /dev
/dev/ad0s1d 54098308 1032826 48737618 2% /usr
storage 26320512 0 26320512 0% /storage
storage/home 26320512 0 26320512 0% /home
```

Εδώ ολοκληρώνεται η ρύθμιση του RAID-Z. Για να δέχεστε αναφορές κατ'αστασης σχετικά με τα συστήματα αρχείων κατ'α τη νυκτερινή εκτέλεση του periodic(8), δώστε την παρακάτω εντολή:

```
echo 'daily_status_zfs_enable="YES"' >> /etc/periodic.conf
```

21.2.2.3 Ανάκτηση του RAID-Z

Κάθε λογισμικό RAID έχει μια μέθοδο για επίβλεψη της κατ'αστασης του, και το ZFS δεν αποτελεί εξαίρεση. Μπορείτε να δείτε την κατ'ασταση των συσκευών του RAID-Z χρησιμοποιώντας την ακόλουθη εντολή:

```
zpool status -x
```

Αν όλα τα pools είναι σε υγιή κατ'ασταση, θα πάρετε το ακόλουθο μήνυμα:

```
all pools are healthy
```

Αν υπ'αρχει κάποιο πρόβλημα, π.χ. κάποιος δίσκος έχει βγει εκτός λειτουργίας, θα δείτε την περιγραφή της κατ'αστασης σε ένα μήνυμα όπως το παρακάτω:

```
pool: storage
state: DEGRADED
status: One or more devices has been taken offline by the administrator.
 Sufficient replicas exist for the pool to continue functioning in a
 degraded state.
action: Online the device using 'zpool online' or replace the device with
 'zpool replace'.
scrub: none requested
config:
```

NAME	STATE	READ	WRITE	CKSUM
storage	DEGRADED	0	0	0
raidz1	DEGRADED	0	0	0
da0	ONLINE	0	0	0
da1	OFFLINE	0	0	0
da2	ONLINE	0	0	0

```
errors: No known data errors
```

Το παραπάνω δείχνει ότι η συσκευή τέθηκε εκτός λειτουργίας από τον διαχειριστή. Αυτό είναι αλήθεια για το συγκεκριμένο παράδειγμα. Για να τεθεί ο δίσκος εκτός, χρησιμοποιήθηκε η παρακάτω εντολή:

```
zpool offline storage da1
```

Μπορούμε τώρα να αντικαταστήσουμε το δίσκο da1 μετά την απενεργοποίηση του συστήματος. Όταν το σύστημα επανέλθει σε λειτουργία, μπορούμε να χρησιμοποιήσουμε την ακόλουθη εντολή για να ενημερώσουμε το σύστημα για την αντικατάσταση του δίσκου:

```
zpool replace storage da1
```

Από εδώ, μπορούμε να ελέγξουμε ξανά την κατάσταση, αυτή τη φορά χωρίς την επιλογή -x:

```
zpool status storage
pool: storage
state: ONLINE
scrub: resilver completed with 0 errors on Sat Aug 30 19:44:11 2008
config:
```

NAME	STATE	READ	WRITE	CKSUM
storage	ONLINE	0	0	0
raidz1	ONLINE	0	0	0
da0	ONLINE	0	0	0
da1	ONLINE	0	0	0
da2	ONLINE	0	0	0

```
errors: No known data errors
```

Όπως φαίνεται στο παράδειγμα, τα πάντα φαίνεται να λειτουργούν φυσιολογικά.

21.2.2.4 Επαλήθευση Δεδομένων

Όπως αναφέραμε προηγουμένως, το ZFS χρησιμοποιεί checksums (αθροίσματα ελέγχου) για να επαληθεύσει την ακεραιότητα των αποθηκευμένων δεδομένων. Τα αθροίσματα ελέγχου ενεργοποιούνται αυτόματα κατά την δημιουργία των συστημάτων αρχείων, και μπορούν να απενεργοποιηθούν μέσω της επόμενης εντολής:

```
zfs set checksum=off storage/home
```

Αυτό δεν είναι γενικά καλή ιδέα, καθώς τα checksums καταλαμβάνουν ελάχιστο αποθηκευτικό χώρο, και είναι πολύ πιο χρήσιμο να τα έχουμε ενεργοποιημένα. Επίσης δεν φαίνεται να προκαλούν κάποια σημαντική καθυστέρηση ή επιβάρυνση. Με τα checksums ενεργοποιημένα, μπορούμε να ζητήσουμε από το ZFS να ελέγξει την ακεραιότητα των δεδομένων χρησιμοποιώντας τα για επαλήθευση. Η διαδικασία αυτή είναι γνωστή ως “scrubbing.” Για να ελέγξετε την ακεραιότητα δεδομένων του pool storage, χρησιμοποιήστε την παρακάτω εντολή:

```
zpool scrub storage
```

Η διαδικασία αυτή μπορεί να πάρει αρκετή ώρα, ανάλογα με την ποσότητα των αποθηκευμένων δεδομένων. Επίσης χρησιμοποιεί πάρα πολύ το δίσκο (I/O), τόσο ώστε σε κάθε δεδομένη στιγμή μπορεί

να εκτελείται μόνο μια τέτοια διαδικασία. Μετά την ολοκλήρωση του scrub, θα ανανεωθεί και η αναφορά κατ'άστασης, την οποία μπορείτε να δείτε ζητώντας την με την παρακάτω εντολή:

```
zpool status storage
pool: storage
state: ONLINE
scrub: scrub completed with 0 errors on Sat Aug 30 19:57:37 2008
config:
```

NAME	STATE	READ	WRITE	CKSUM
storage	ONLINE	0	0	0
raidz1	ONLINE	0	0	0
da0	ONLINE	0	0	0
da1	ONLINE	0	0	0
da2	ONLINE	0	0	0

```
errors: No known data errors
```

Στο παρ'αδειγμα μας εμφανίζεται και η χρονική στιγμή που ολοκληρώθηκε η εντολή scrub. Ε δυνατότητα αυτή μας εξασφαλίζει ακεραιότητα δεδομένων σε μεγάλο β'αθος χρόνου.

Υπάρχουν πολλές ακόμα επιλογές για το σύστημα αρχείων Z. Δείτε τις σελίδες manual zfs(8) και zpool(8).

21.2.2.5 ZFS Quotas

Το ZFS υποστηρίζει διαφορετικούς τύπους quota: το refquota, το γενικό quota, το quota χρήστη και το quota ομάδας. Στην ενότητα αυτή θα εξηγήσουμε τις βασικές έννοιες κ'αθε τύπου και θα δώσουμε κ'αποιες οδηγίες χρήσης.

Τα quotas χρησιμοποιούνται για να περιορίσουν το χώρο στο δίσκο που μπορεί να καταναλωθεί από ένα dataset και τους απογόνους του (descendants) του καθώς και για να θέσουν περιορισμούς στο χώρο που μπορεί να καταλάβει ένα στιγμιότυπο (snapshot). Σε όρους χρήστη, τα quotas είναι χρήσιμα για τον περιορισμό του χώρου δίσκου που μπορεί να έχει στη διάθεση του κ'αποιος χρήστης.

ΌξιᾶΒυός: Δεν μπορείτε να ορίσετε quotas σε τόμους (volumes) καθώς αυτό ουσιαστικ'α γίνεται ήδη από την ιδιότητα volsize.

Το refquota, refquota=size, περιορίζει το χώρο που μπορεί να καταναλώσει ένα dataset θέτοντας ένα απόλυτο όριο χώρου (hard limit). Ωστόσο, αυτό το απόλυτο όριο δεν περιλαμβάνει το χώρο που χρησιμοποιείται από τους απογόνους του dataset όπως τα συστήματα αρχείων ή τα στιγμιότυπα.

Για να επιβ'αλετε γενικό quota 10 GB για το storage/home/bob, χρησιμοποιήστε την παρακάτω εντολή:

```
zfs set quota=10G storage/home/bob
```

Τα quotas χρήστη περιορίζουν την ποσότητα χώρου που μπορεί να χρησιμοποιήσει ένας συγκεκριμένος χρήστης. Ε γενική μορφή είναι userquota@user=size, και το όνομα του χρήστη πρέπει να δίνεται σε μια από τις παρακάτω μορφές:

- Μορφή συμβατή με το POSIX, για παράδειγμα joe.
- Μορφή συμβατή με το αριθμητικό αναγνωριστικό (ID) του POSIX, για παράδειγμα 789.
- Μορφή ονόματος SID, για παράδειγμα joe.bloggs@example.com.
- Μορφή αριθμητικού αναγνωριστικού (ID) SID, για παράδειγμα S-1-123-456-789.

Για παράδειγμα, για να επιβάλετε quota 50 GB για ένα χρήστη με όνομα joe, χρησιμοποιήστε την παρακάτω εντολή:

```
zfs set userquota@joe=50G
```

Για να αφαιρέσετε το quota ή να βεβαιωθείτε ότι δεν έχει τεθεί, χρησιμοποιήστε την εντολή:

```
zfs set userquota@joe=none
```

Οι ιδιότητες των quota χρηστών δεν απεικονίζονται μέσω της εντολής `zfs get all`. Οι χρήστες εκτός του root μπορούν να δουν μόνο τα δικά τους quotas εκτός αν τους έχει αποδοθεί το προνόμιο `userquota`. Οι χρήστες με αυτό το προνόμιο μπορούν να δουν και να ρυθμίσουν το quota οποιουδήποτε χρήστη.

Το quota ομάδας περιορίζει το διαθέσιμο χώρο που μπορεί να χρησιμοποιηθεί από μια συγκεκριμένη ομάδα χρηστών. Ε γενική μορφή είναι `groupquota@group=size`.

Για να θέσετε quota για την ομάδα χρηστών `firstgroup` τα 50 GB, χρησιμοποιήστε την παρακάτω εντολή:

```
zfs set groupquota@firstgroup=50G
```

Για να αφαιρέσετε το quota ή να βεβαιωθείτε ότι δεν έχει τεθεί, χρησιμοποιήστε την εντολή:

```
zfs set groupquota@firstgroup=none
```

Όπως και με την ιδιότητα `quota` χρηστών, οι χρήστες εκτός του root μπορούν να δουν μόνο τα quota που σχετίζονται με τις ομάδες στις οποίες ανήκουν. Ωστόσο, ο χρήστης root και κάθε χρήστης στον οποίο έχει δοθεί το προνόμιο `groupquota` μπορεί να δει και να ρυθμίσει τα quota για όλες τις ομάδες.

Ε υπο-εντολή `zfs userspace` απεικονίζει την ποσότητα χώρου που καταναλώνει κάθε χρήστης στο συγκεκριμένο σύστημα αρχείων ή στιγμιότυπο καθώς και το καθορισμένο quota. Ε υπο-εντολή `zfs groupspace` εκτελεί ακριβώς το ίδιο για ομάδες χρηστών. Για περισσότερες πληροφορίες σχετικώς με τις επιλογές εκτέλεσης ή απεικόνισης αυτών των εντολών, δείτε το `zfs(1)`.

Για να δείτε το quota για το `storage/home/bob`, αν έχετε τα σωστά προνόμια ή είστε ο root, χρησιμοποιήστε την παρακάτω εντολή:

```
zfs get quota storage/home/bob
```

21.2.2.6 Κρατήσεις Χώρου (reservations) στο ZFS

Το ZFS υποστηρίζει δύο τύπους κρατήσεων χώρου. Σε αυτή την ενότητα θα εξηγήσουμε τις βασικές έννοιες κάθε τύπο και θα δώσουμε κάποια οδηγίες χρήσης.

Ε ιδιότητα `reservation` μας επιτρέπει να διαφυλάξουμε κάποιο εγγυημένο ελάχιστο ποσό χώρου για ένα dataset και τους απογόνους του. Αυτό σημαίνει ότι αν τεθεί κράτηση χώρου 10 GB στο

storage/home/bob και ο διαθέσιμος χώρος του δίσκου καταστεί ελάχιστος, θα διαφυλαχθούν τουλάχιστον 10 GB χώρου για αυτό το dataset. Η ιδιότητα reservation θέτει ή δείχνει την ελάχιστη ποσότητα χώρου που έχει κρατηθεί για ένα dataset χωρίς τους απογόνους του (π.χ. τα στιγμιότυπα). Για παράδειγμα, για να πάρετε ένα στιγμιότυπο του storage/home/bob θα πρέπει να έχετε επαρκή χώρο εκτός της ποσότητας reservation για να εκτελέσετε επιτυχώς τη λειτουργία. Οι απόγονοι του κυρίου dataset δεν προσμετρώνται από την ιδιότητα reservation και δεν καταπατούν τον ελεύθερο χώρο του.

Οι κρατήσεις κ᾽αθε τύπου είναι χρήσιμες σε πολλές περιπτώσεις, για παράδειγμα στο σχεδιασμό και δοκιμή καταλληλότητας της κατανομής χώρου σε ένα νέο σύστημα ή την εξασφάλιση διαθεσιμότητας αρκετού ελεύθερου χώρου σε ένα σύστημα για λειτουργίες αν᾽ακτησης δεδομένων (recovery).

Η γενική μορφή της ιδιότητας reservation είναι reservation=size. Για να θέσετε κ᾽ατηση 10 GB στο storage/home/bob χρησιμοποιήστε την παρακ᾽ατω εντολή:

```
zfs set reservation=10G storage/home/bob
```

Για να αφαιρέσετε ένα reservation ή να βεβαιωθείτε ότι δεν έχει τεθεί, εκτελέστε την εντολή:

```
zfs set reservation=none storage/home/bob
```

Μπορείτε να εφαρμόσετε την ίδια βασική αρχή και για να θέσετε την ιδιότητα reservation, χρησιμοποιώντας τη γενική μορφή reservation=size.

Για να ελέγξετε αν υπ᾽άρχουν reservations ή reservations στο storage/home/bob, εκτελέστε μια από τις παρακ᾽ατω εντολές:

```
zfs get reservation storage/home/bob
zfs get reservation storage/home/bob
```

21.3 Συστήματα Αρχείων Linux®

Αυτή η ενότητα περιγ᾽ραφει κ᾽αποια από τα συστήματα αρχείων του Linux που υποστηρίζονται από το FreeBSD.

21.3.1 Ext2FS

Η υλοποίηση του συστήματος αρχείων ext2fs(5) στον πυρήνα, γ᾽ράφηκε από τον Godmar Back και το πρόγραμμα οδήγησης εμφανίστηκε για πρώτη φο᾽ρά στο FreeBSD 2.2. Στο FreeBSD 8 και στις προηγούμενες εκδόσεις, ο κώδικας ήταν υπό την ᾽αδεια GNU Public License, ωστόσο στο FreeBSD 9 ο κώδικας γ᾽ράφηκε ξαν᾽α και είναι πλέον υπό την ᾽αδεια BSD.

Το πρόγραμμα οδήγησης ext2fs(5) επιτρέπει στον πυρήνα του FreeBSD τόσο να διαβ᾽άζει όσο και να γ᾽ράφει σε συστήματα αρχείων ext2.

Αρχικ᾽α, φορτώστε το ᾽αρθρωμα στον πυρήνα:

```
kldload ext2fs
```

Για να προσαρτήσετε έπειτα ένα τόμο ext2fs(5) που βρίσκεται στο /dev/ad1s1:

```
mount -t ext2fs /dev/ad1s1 /mnt
```

21.3.2 XFS

Το σύστημα αρχείων *X*, XFS γράφτηκε αρχικά από την SGI για το λειτουργικό IRIX και μεταφέρθηκε στο Linux. Ο πηγαίος κώδικας είναι διαθέσιμος υπό την άδεια GNU Public License. Δείτε αυτή τη σελίδα (<http://oss.sgi.com/projects/xfs>) για περισσότερες πληροφορίες. Ε μεταφορά στο FreeBSD ξεκίνησε από τους Russel Cattelan, Alexander Kabaev <kan@FreeBSD.org> και Craig Rodrigues <rodrigc@FreeBSD.org>.

Για να φορτώσετε το XFS ως άρθρωμα στον πυρήνα:

```
kldload xfs
```

Το πρόγραμμα οδήγησης xfs(5) επιτρέπει στον πυρήνα του FreeBSD να έχει πρόσβαση σε συστήματα αρχείων XFS. Ωστόσο, τη δεδομένη στιγμή, επιτρέπει πρόσβαση μόνο για αν'αγνωση. Ε εγγραφή δεν είναι δυνατή.

Για να προσαρτήσετε ένα τόμο xfs(5) που βρίσκεται στο /dev/ad1s1, εκτελέστε την παρακάτω εντολή:

```
mount -t xfs /dev/ad1s1 /mnt
```

Καλό είναι επίσης να γνωρίζετε ότι το port sysutils/xfsprogs περιέχει το βοηθητικό πρόγραμμα mkfs.xfs το οποίο επιτρέπει τη δημιουργία συστημάτων αρχείων XFS. Το port επίσης παρέχει προγράμματα για έλεγχο και επισκευή αυτών των συστημάτων αρχείων.

Μπορείτε να χρησιμοποιήσετε την παράμετρο -p στην εντολή mkfs.xfs για να δημιουργήσετε ένα σύστημα αρχείων xfs(5) το οποίο να περιέχει αρχεία και άλλα μετα-δεδομένα. Με αυτό τον τρόπο μπορείτε να δημιουργήσετε ένα σύστημα αρχείων μόνο αν'αγνωσης για δοκιμή με το FreeBSD.

21.3.3 ReiserFS

Το σύστημα αρχείων Reiser, ReiserFS, μεταφέρθηκε στο FreeBSD από τον Jean-Sébastien Pédron <dumbbell@FreeBSD.org> και είναι υπό την άδεια GNU Public License.

Το πρόγραμμα οδήγησης για το ReiserFS επιτρέπει στον πυρήνα του FreeBSD να έχει πρόσβαση αν'αγνωσης στα αντίστοιχα συστήματα αρχείων αλλά τη δεδομένη στιγμή δεν επιτρέπει εγγραφή δεδομένων.

Φορτώστε αρχικά το άρθρωμα του πυρήνα:

```
kldload reiserfs
```

Για να προσαρτήσετε ένα τόμο ReiserFS από το /dev/ad1s1:

```
mount -t reiserfs /dev/ad1s1 /mnt
```

Εἰσὶν 22 Ὁ Διαχειριστὴς Τόμων Vinum

Αρχικὴ συνεισφορὰ τοῦ Greg Lehey.

22.1 Σύνοψη

Οτιδήποτε δίσκους καὶ ἀν ἔχετε, πάντα ὑπάρχουν πιθανὰ προβλήματα:

- Μπορεῖ νὰ εἶναι πολὺ μικροί.
- Μπορεῖ νὰ εἶναι πολὺ αργοί.
- Μπορεῖ νὰ μὴν εἶναι ἀρκετὰ αξιόπιστοι.

Για τὰ προβλήματα αὐτὰ, ἔχουν προταθεῖ καὶ υλοποιηθεῖ διάφορες λύσεις. Ἕνας συχνὰ χρησιμοποιούμενος τρόπος προστασίας, εἶναι με τὴν χρῆση πολλαπλῶν καὶ ορισμένες φορές περιττῶν (redundant) δίσκων. Ἐκτός ἀπὸ τὴν υποστήριξη ποὺ παρέχεται γιὰ συσκευές (κάρτες καὶ ἐλεγκτές) hardware RAID, τὸ βασικὸ σύστημα τοῦ FreeBSD περιλαμβάνει τὸ διαχειριστὴ τόμων (volume manager) Vinum, ἓνα πρόγραμμα οδήγησης τύπου μπλοκ τοῦ οποίου υλοποιεῖ εικονικοὺς δίσκους. Τὸ Vinum ἀποκαλεῖται καὶ Διαχειριστὴς Τόμων, καὶ εἶναι ἓνας οδηγὸς εικονικῶν δίσκων ποὺ ἀντιμετωπίζει τὰ παραπάνω τρία προβλήματα. Τὸ Vinum παρέχει καλύτερη ευελιξία, ἀπόδοση καὶ αξιοπιστία σὲ σχέση με τὰ παραδοσιακὰ συστήματα ἀποθήκευσης, καὶ υλοποιεῖ τὰ μοντέλα RAID-0, RAID-1 καὶ RAID-5, τόσο μεμονωμένα, ὅσο καὶ σὲ συνδυασμὸ μεταξύ τους.

Τὸ κεφάλαιο αὐτὸ παρέχει μιὰ ἐπισκόπηση τῶν πιθανῶν προβλημάτων τῶν παραδοσιακῶν συστημάτων ἀποθήκευσης, καὶ μιὰ εἰσαγωγή στο Διαχειριστὴ Τόμων Vinum.

Ὁξιάβυος: Ξεκινώντας ἀπὸ τὸ FreeBSD 5 καὶ μετὰ, τὸ Vinum ξαναγράφηκε ὥστε νὰ ἐνσωματωθεῖ στὴν ἀρχιτεκτονικὴ GEOM (Εἰσὶν 20), διατηρώντας ὡστόσο τὶς ἀρχικὲς ιδέες, ὁρολογία, καὶ τὴ μορφή τῶν μετα-δεδομένων (metadata) ποὺ ἀποθηκεύονται στὸν δίσκο. Ἡ νέα αὐτὴ ἐκδοχὴ ὀνομάζεται gvinum (ἀπὸ τὸ GEOM vinum). Τὸ ἀκόλουθο κείμενο ἀναφέρεται συνήθως στο Vinum ὡς ἀφηρημένη ἔννοια, ἄσχετα με τὶς λεπτομέρειες τῆς υλοποίησης. Ὅλες οἱ ἐντολές θὰ πρέπει τώρα νὰ καλοῦνται με τὴ χρῆση τῆς gvinum, τὸ ἄρθρωμα πυρήνα (kernel module) ἔχει μετονομαστεῖ σὲ geom_vinum.ko ἀπὸ vinum.ko, καὶ ὅλα τὰ ἀρχεῖα συσκευῶν βρίσκονται στὸν κατ'ἀλογο /dev/gvinum ἀντὶ γιὰ /dev/vinum. Ἀπὸ τὸ FreeBSD 6 καὶ μετὰ, ἡ παλιὰ υλοποίησις τοῦ Vinum δὲν περιλαμβάνεται πλέον στὸ βασικὸ σύστημα.

22.2 Οἱ Δίσκοι Εἶναι Πολὺ Μικροί

Οἱ δίσκοι γίνονται ὁλοένα καὶ μεγαλύτεροι, ἀλλὰ με τὸν ἴδιο ρυθμὸ ἀυξάνονται ἐπίσης καὶ οἱ ἀπαιτήσεις μας σὲ ἀποθηκευτικὸ χώρο. Πολλές φορές θὰ βρεθεῖτε σὲ θέση νὰ χρειάζεστε ἓνα σύστημα ἀρχείων μεγαλύτερο ἀπὸ τοὺς δίσκους ποὺ ἔχετε διαθέσιμους. Σίγουρα τὸ πρόβλημα αὐτὸ δὲν εἶναι τόσο ἐντονο ὅσο πρὶν δέκα χρόνια, ἀλλὰ ἐξακολουθεῖ νὰ ὑπάρχει. Μερικὰ συστήματα ἐπιλύουν αὐτὸ τὸ πρόβλημα, δημιουργώντας μιὰ εἰκονικὴ συσκευὴ ποὺ ἀποθηκεύει τὰ δεδομένα σὲ ἓνα ἀριθμὸ διακριτῶν δίσκων.

22.3 Καθυστερήσεις Πρόσβασης

Στα μοντέρνα συστήματα, ὑπάρχει συχνά ἀνάγκη πρόσβασης δεδομένων ἀπὸ πολλές διεργασίες ταυτόχρονα. Για παρ'ἀδειγμα, μεγάλοι ἐξυπηρετητές FTP ἢ HTTP μπορεῖ νὰ ἔχουν ἀν'ὰ π'ᾶσα στιγμή χιλιάδες ταυτόχρονες ἐξωτερικὲς συνδέσεις καὶ νὰ διαθέτουν πολλαπλὲς διεπαφές 100 Mbit/s οἱ οποίες ξεπερνᾶνε κατ'ὰ πολὺ τὶς δυνατότητες μεταφορᾶς δεδομένων τῶν περισσότερων σκληρῶν δίσκων.

Τὰ τρέχοντα μοντέλα σκληρῶν δίσκων μποροῦν νὰ μεταφέρουν δεδομένα σειριακᾶ με ταχύτητα μέχρι καὶ 70 MB/s, ἀλλὰ ἡ τιμὴ αὐτὴ ἔχει μικρὴ σημασία σὲ ἕνα περιβάλλον ὅπου πολλές ἀνεξάρτητες διεργασίες χρειάζονται πρόσβαση στὸν ἴδιο δίσκο. Σὲ τέτοιες περιπτώσεις, κ'ἄθε διεργασία μπορεῖ νὰ ἐπιτύχει μόνον ἕνα μικρὸ ποσοστὸ τῆς μέγιστης αὐτῆς ἀπόδοσης. Εἶναι πιο ἐνδιαφέρον νὰ δούμε τὸ πρόβλημα ἀπὸ τὴν πλευρὰ τοῦ υποσυστήματος δίσκων: ὁ σημαντικὸς παρ'ἄγοντας εἶναι ὁ φόρτος στὸν ὁποῖο υποβάλλεται τὸ υποσύστημα κατ'ὰ τὴν διάρκεια μιᾶς μεταφορᾶς. Με ἄλλα λόγια, ὁ χρόνος ποὺ παραμένουν ἀπασχολημένοι οἱ δίσκοι ἐξαιτίας τῆς μεταφορᾶς.

Σε κ'ἄθε μεταφορᾶ δεδομένων, ὁ δίσκος θὰ πρέπει πρῶτα νὰ τοποθετήσῃ τὶς κεφαλές στὸ σωστὸ σημεῖο, νὰ περιμένῃ νὰ περάσῃ ὁ πρῶτος τομέας κ'ἄνω ἀπὸ τὴν κεφαλὴ ἀν'ἀγνωσης, καὶ ἔπειτα νὰ ἐκτελέσῃ τὴ μεταφορᾶ. Οἱ ἐνέργειες αὐτὲς μποροῦν νὰ θεωρηθοῦν ατομικές: δὲν ἔχει νόημα νὰ προσπαθήσουμε νὰ τὶς διακόψουμε.

Ἀς θεωρήσουμε μιὰ τυπικὴ μεταφορᾶ περίπου 10 kB. Ἐτρέχουσα γενιὰ δίσκων υψηλῆς ἀπόδοσης μπορεῖ νὰ τοποθετήσῃ τὶς κεφαλές στὴ σωστὴ θέση σὲ περίπου 3.5 ms. Οἱ πιο γρήγοροι δίσκοι ἔχουν ταχύτητα περιστροφῆς 15.000 στροφές τὸ λεπτό, ἔτσι ὁ μέσος χρόνος καθυστέρησης περιστροφῆς (μισή περιστροφή) εἶναι 2 ms. Με 70 MB/s, ἡ μεταφορᾶ αὐτὴ καθ' αὐτὴ θὰ χρειαστεῖ περίπου 150 μs, σχεδὸν τίποτα σὲ σχέση με τὸ χρόνο ποὺ χρειάζεται γιὰ τὴν τοποθέτηση τῆς κεφαλῆς στὸ σωστὸ σημεῖο. Στὴν περίπτωση αὐτὴ, ὁ πραγματικὸς ρυθμὸς μεταφορᾶς πέφτει σὲ λίγο περισσότερο ἀπὸ ἕνα 1 MB/s καὶ εἶναι ἐμφανές ὅτι ἐξαρτᾶται σὲ μεγάλῳ βαθμῷ ἀπὸ τὸ μέγεθος τῶν δεδομένων ποὺ μεταφέρονται.

Ἐ παραδοσιακὴ καὶ προφανὴς λύση σὲ αὐτὸ τὸ πρόβλημα, εἶναι νὰ προσθέσουμε “περισσότερους δίσκους”: ἀντὶ νὰ χρησιμοποιήσουμε ἕνα μεγάλο δίσκο, νὰ βάλουμε πολλοὺς μικρότερους με τὸν ἴδιο τελικὸ ἀποθηκευτικὸ χώρο. Κ'ἄθε δίσκος ἔχει δυνατότητα νὰ μετακινεῖ τὶς κεφαλές καὶ νὰ μεταφέρει δεδομένα ἀνεξάρτητα ἀπὸ τοὺς ἄλλους, ἔτσι ἡ πραγματικὴ διαμεταγωγή αὐξάνει ἀναλογικᾶ με τὸ πλῆθος τῶν δίσκων ποὺ χρησιμοποιοῦνται.

Ἐ πραγματικὴ αὐξηση τῆς διαμεταγωγῆς εἶναι φυσικᾶ μικρότερη ἀπὸ τὸ πλῆθος τῶν δίσκων ποὺ χρησιμοποιοῦνται: ἀν καὶ κ'ἄθε δίσκος εἶναι ικανὸς νὰ μεταφέρει δεδομένα παρ'ἄλληλα με τοὺς ἄλλους, δὲν ὑπάρχει τρόπος νὰ ἐξασφαλίσουμε ὅτι οἱ αιτήσεις μεταφορᾶς κατανέμονται ὁμοιόμορφα σὲ ὅλους τοὺς δίσκους. Εἶναι ἀναπόφευκτο ὅτι τὸ φορτίο σὲ ἕνα δίσκο θὰ εἶναι μεγαλύτερο ἀπὸ τὸ φορτίο σὲ κ'ἄποιο ἄλλο.

Ἐ ὁμοιομορφία κατανομῆς τοῦ φορτίου στους δίσκους, ἐξαρτᾶται σὲ μεγάλῳ βαθμῷ ἀπὸ τὸν τρόπο ποὺ ἔχουν μοιραστεῖ τὰ δεδομένα σὲ αὐτοὺς. Στὴν παρακ'ἄνω συζήτηση, εἶναι βολικὸ νὰ σκεφτόμαστε τὸν ἀποθηκευτικὸ χώρο ἐνὸς δίσκου ὡς ἕνα μεγάλῳ ἀριθμὸ ἀπὸ τομεῖς στους ὁποίους ἔχουμε πρόσβαση με β'ᾶση ἕνα ἀριθμὸ, ἀκριβῶς ὅπως οἱ σελίδες σὲ ἕνα βιβλίο. Ἐ πιο προφανὴς μέθοδος εἶναι νὰ χωρίσουμε τὸν εἰκονικὸ δίσκο σὲ ομ'ᾶδες ἀπὸ συνεχόμενους τομεῖς, ὅπου καθεμία ἔχει τὸ μέγεθος τοῦ πραγματικοῦ ἀνεξάρτητου φυσικοῦ δίσκου, καὶ νὰ τὶς ἀποθηκεύσουμε με αὐτὸ τὸν τρόπο, περίπου ὡς νὰ παίρναμε ἕνα μεγάλῳ βιβλίο καὶ νὰ τὸ χωρίζαμε σὲ μικρότερους τόμους. Ἐ μέθοδος αὐτὴ ονομάζεται συνένωση (concatenation) καὶ ἔχει τὸ πλεονέκτημα ὅτι δὲν ἀπαιτεῖ τὰ μεγέθη τῶν δίσκων νὰ ἔχουν κ'ἄποια σχέση μεταξύ τους. Λειτουργεῖ πολὺ καλᾶ ὅταν ἡ πρόσβαση στὸν εἰκονικὸ δίσκο εἶναι ὁμοιόμορφα κατανεμημένη σὲ ὅλη τὴν περιοχὴ διευθύνσεων του. Ὅταν ἡ πρόσβαση συγκεντρώνεται σὲ μιὰ μικρότερη περιοχὴ, ἡ βελτίωση εἶναι μικρότερη. Τὸ Ὁ÷Ριά 22-1 δείχνει τὴν ἀκολουθία με τὴν ὁποία γίνεται ἡ κατανομή τῶν θέσεων ἀποθήκευσης ὅταν χρησιμοποιεῖται ἡ συνένωση.

Ὁ÷Πιά 22-1. Οργάνωση Συνένωσης

Disk 1	Disk 2	Disk 3	Disk 4
0	6	10	12
1	7	11	13
2	8		14
3	9		15
4			16
5			17

Ένας εναλλακτικός τρόπος αποθήκευσης, είναι να χωριστεί η περιοχή διευθύνσεων σε μικρότερα τμήματα ίσου μεγέθους τα οποία να αποθηκεύονται σειριακά σε διαφορετικές συσκευές. Για παράδειγμα, οι πρώτοι 256 τομείς μπορεί να είναι αποθηκευμένοι στον πρώτο δίσκο, οι επόμενοι 256 στον επόμενο δίσκο, κ.ο.κ. Μετά την χρήση και του τελευταίου δίσκου, η διαδικασία επαναλαμβάνεται μέχρι να γεμίσουν όλοι οι δίσκοι. Αυτή η μέθοδος ονομάζεται *striping* ή RAID-0.¹ Το *striping* απαιτεί κάπως περισσότερη προσπάθεια για τον εντοπισμό των δεδομένων και μπορεί να προκαλέσει μεγαλύτερο φορτίο I/O όταν μια μεταφορά κατανέμεται σε πολλούς δίσκους, αλλά από την άλλη επιτυγχάνει μεγαλύτερο σταθερό φορτίο σε κάθε δίσκο. Το Ὁ÷Πιά 22-2 δείχνει τη σειρά με την οποία χρησιμοποιούνται οι μονάδες αποθήκευσης σε μια οργάνωση τύπου *stripe*.

Ὁ÷Πιά 22-2. Striped Organization

Disk 1	Disk 2	Disk 3	Disk 4
0	1	2	3
4	5	6	7
8	9	10	11
12	13	14	15
16	17	18	19
20	21	22	23

22.4 Ακεραιότητα Δεδομένων

Το τελευταίο πρόβλημα με την τρέχουσα τεχνολογία δίσκων, είναι η αναξιπιστία τους. Αν και τα τελευταία χρόνια η αξιοπιστία των δίσκων έχει αυξηθεί σημαντικά, εξακολουθούν να είναι το εξάρτημα με το μεγαλύτερο ρυθμό αποτυχίας στους εξυπηρετητές. Όταν αποτύχει ένας δίσκος, τα αποτελέσματα μπορεί να είναι καταστροφικά: η αντικατάσταση ενός χαλασμένου δίσκου και η αντιγραφή των δεδομένων στο νέο μπορεί να διαρκέσει μέρες.

Ο παραδοσιακός τρόπος αντιμετώπισης αυτού του προβλήματος είναι το *mirroring* (καθρεπτισμός), η διατήρηση δηλαδή δύο αντιγράφων των δεδομένων σε διαφορετικούς δίσκους. Με την εφεύρεση των

δι' αφορῶν επιπέδων RAID, ἡ τεχνικὴ αὐτὴ ἐγένεε ἐπίσης γνωστὴ με τὴν ονομασίᾳ RAID επιπέδου 1 ἢ απλῶς RAID-1. Κ' αθε εγγραφὴ στὸν τόμο γίνεταε καε στὸς δύο δίσκους. Ε ἀν' ἀγνωση μπορεῖ νὰ γίνεε ἀπὸ οποιοδὴποτε δίσκο, ἐτσε ἀν ἕνας ἀπὸ τοὺς δύο ἀποτύχει, τὰ δεδομένα εξακολουθοῦν νὰ εἶναι διαθέσιμα στὸν ἄλλο.

Το mirroring ἔχει δύο προβλήματα:

- Τὸ κόστος. Απαιτεῖ διπλ' ασιο κόστος ἀπὸ οποιοδὴποτε λύση δὲν προσφέρει αὐτὴ τὴ λειτουργία.
- Τὴ μείωση τῆς ἀπόδοσης. Οε εγγραφές πρέπει νὰ γίνονται καε στὸς δύο δίσκους, καταναλώνοντας ἐτσε τὸ διπλ' ασιο εὔρος ζώνης σε σχέση με ἕνα τόμο ποὺ δὲν χρησιμοποιεῖ mirror. Ε ἀν' ἀγνωση δὲν υποφέρει ἀπὸ τὸ ἰδίο πρόβλημα. Μ' αλιστα φαίνεται νὰ εἶναι καε γρηγορότερη.

Μεα εναλλακτικὴ λύση εἶναι τὸ parity (ισοτιμία), τὸ οποῖο υλοποιεῖται στὰ επίπεδα 2, 3, 4 καε 5 τοῦ RAID. Απὸ τὰ επίπεδα αὐτ' α, τὸ RAID-5 εἶναι τὸ πιο ενδιαφέρων. Ὁ τρόπος ποὺ υλοποιεῖται στὸ Vinum, εἶναι μεα παραλλαγή τῆς οργ' ανωσης δεδομένων ποὺ χρησιμοποιεῖται στὸ stripe, με τὴ διαφορ' α ὅτε ἕνα μπλοκ ἀπὸ κ' αθε stripe χρησιμοποιεῖται γιὰ νὰ ἀποθηκεύεε τὴν ἰσοτιμία ἐνός ἄλλου μπλοκ. Στὸ Vinum, μεα συστοιχία RAID-5, εἶναι παρόμοια με μεα συστοιχία stripe, ἐκτός ἀπὸ τὸ γεγονός ὅτε υλοποιεῖ RAID-5 καθὼς κ' αθε stripe περιέχει καε μπλοκ ἰσοτιμίας. Ε τοποθεσία τοῦ μπλοκ ἰσοτιμίας, ἀλλ' αζει ἀπὸ τὸ ἕνα stripe στὸ ἐπόμενο, κ' ατε ποὺ απαιτεῖται ἀπὸ τὸ RAID-5. Οε ἀριθμοί στὰ μπλοκ δεδομένων ἀναφέρονται στὴ σχετικὴ ἀρίθμηση τοὺς.

Ὁ ÷ Πιὰ 22-3. RAID-5 Organization

Disk 1	Disk 2	Disk 3	Disk 4
0	1	2	Parity
3	4	Parity	5
6	Parity	7	8
Parity	9	10	11
12	13	14	Parity
15	16	Parity	17

Σε σύγκριση με τὸ mirror, τὸ RAID-5 ἔχει τὸ πλεονέκτημα νὰ απαιτεῖ σημαντικ' α λιγότερο χῶρο ἀποθήκευσης. Ε ταχύτητα ἀν' ἀγνωσης εἶναι ἴδια με τὸ stripe, ἀλλ' α ἡ εγγραφὴ εἶναι σημαντικ' α πιο αργή, περίπου τὸ 25% τῆς ἀπόδοσης κατ' α τὴν ἀν' ἀγνωση. Αν ἕνας δίσκος χαλ' ασει, ἡ συστοιχία εξακολουθεῖ νὰ λειτουργεῖ σε ἐλαττωμένη (degraded) κατ' ασταση: ἡ ἀν' ἀγνωση ἀπὸ τοὺς δίσκους ποὺ λειτουργοῦν κανονικ' α συνεχίζεται ἀπροβλημ' ατιστα, ἀλλ' α ἡ ἀν' ἀγνωση δεδομένων ποὺ βρίσκονται στὸν προβληματικὸ δίσκο πρέπει νὰ ἐπαναὑπολογιστεῖ με β' αση τὰ ἀντίστοιχα μπλοκ ἰσοτιμίας ποὺ βρίσκονται σε ὅλους τοὺς ἄλλους δίσκους.

22.5 Αντικείμενα τοῦ Vinum

Γιὰ τὴν ἀντιμετώπιση τῶν παραπ' ανω προβλημ' ατων, τὸ Vinum υλοποιεῖ μεα ἱεραρχία ἀντικειμένων τεσσ' αρων επιπέδων:

- Το πλέον ορατὸ αντικείμενο εἶναι ὁ εἰκονικὸς δίσκος, ὁ ὁποῖος καλεῖται καὶ τόμος (*volume*). Οἱ τόμοι ἔχουν οὐσιαστικῶς τὶς ἴδιες ιδιότητες με ἕνα δίσκο τοῦ UNIX, ἀν καὶ ὑπάρχουν κ'αποῖες μικρὲς διαφορὲς. Δὲν ὑπάρχουν περιορισμοὶ ὅσο ἀφορᾷ τὸ μέγεθος τους.
- Οἱ τόμοι ἀποτελοῦνται ἀπὸ *plex*, καὶ κ'ἄθε ἕνα ἀπὸ αὐτὰ ἀντιπροσωπεύει τὸ συνολικὸ χωρὸ διευθύνσεων ἑνὸς τόμου. Αὐτὸ τὸ ἐπίπεδο στὴν ἱεραρχία παρέχει τὴ δυνατότητα *redundancy*. Μπορεῖτε νὰ σκεφτεῖτε τὰ *plex* ὡς μεμονωμένους δίσκους σὲ μιὰ συστοιχία *mirror*, ὅπου κ'ἄθε ἕνα περιέχει τὰ ἴδια δεδομένα.
- Καθὼς τὸ Vinum ὑπάρχει μέσα στο πλαίσιο λειτουργιῶν τοῦ UNIX ποὺ χρησιμοποιεῖται γιὰ τὴν ἀποθήκευση σὲ δίσκους, θὰ μπορούσε νὰ χρησιμοποιήσῃ τὶς κατατμήσεις τοῦ UNIX ὡς τὸ δομικὸ στοιχείο γιὰ τὴ δημιουργία τῶν *plex*. Στὴν πραγματικότητα, ἡ λογικὴ αὐτὴ ἀποδεικνύεται ἰδιαίτερα περιοριστικὴ: οἱ δίσκοι στο UNIX μποροῦν νὰ ἔχουν περιορισμένον ἀριθμὸ κατατμήσεων. Αντίθετα, τὸ Vinum υποδιαίρει μιὰ μόνον κατ'ἀτμηση τοῦ UNIX (τοῦ οδηγό) σὲ συνεχόμενες περιοχὲς ποὺ καλοῦνται υποδίσκοι (*subdisks*). Οἱ υποδίσκοι χρησιμοποιοῦνται ὡς τὰ δομικὰ στοιχεῖα γιὰ τὰ *plex*.
- Οἱ υποδίσκοι βρίσκονται σὲ οδηγούς Vinum, ποὺ τὴ δεδομένη στιγμή εἶναι κατατμήσεις τοῦ UNIX. Οἱ οδηγοὶ τοῦ Vinum μποροῦν νὰ περιέχουν οἰοδήποτε ἀριθμὸ ἀπὸ υποδίσκους. Μὲ ἐξαίρεση μιὰ μικρὴ περιοχὴ στὴν ἀρχὴ τοῦ δίσκου (ἡ ὁποία χρησιμοποιεῖται γιὰ τὴν ἀποθήκευση δεδομένων ρύθμισης καὶ κατ'ἀστασης) ὅλος ὁ υπόλοιπος οδηγὸς εἶναι διαθέσιμος γιὰ ἀποθήκευση δεδομένων.

Οἱ παρακ'ἄτω ἐνότητες περιγρᾶφουν τὸν τρόπο με τὸν ὁποῖο αὐτὰ τὰ αντικείμενα παρέχουν τὴν λειτουργικότητα ποὺ ἀπαιτεῖται ἀπὸ τὸ Vinum.

22.5.1 Μέγεθος Τόμου

Τὰ *plex* μποροῦν νὰ περιλαμβάνουν πολλὰ πλὺς υποδίσκους, ποὺ κατανέμονται σὲ ὅλους τοὺς οδηγούς τοῦ Vinum. Σαν ἀποτέλεσμα, τὸ μέγεθος ἑνὸς συγκεκριμένου δίσκου δὲν περιορίζει τὸ μέγεθος οὔτε τοῦ *plex*, οὔτε τοῦ τόμου.

22.5.2 Πλεον'αζουσα (Redundant) Αποθήκευση Δεδομένων

Τὸ Vinum υλοποιεῖ τὸ *mirroring* προσαρτώντας πολλὰ πλ'α *plex* σὲ ἕνα τόμο. Κ'ἄθε *plex* εἶναι μιὰ ἀναπαρ'ασταση τῶν δεδομένων ἑνὸς τόμου. Ἐνας τόμος μπορεῖ νὰ περιέχει μετὰξὺ ἑνὸς καὶ οκτῶ *plex*.

Ἀν καὶ ἕνα *plex* ἀντιπροσωπεύει τὰ πλήρη δεδομένα ἑνὸς τόμου, εἶναι πιθανόν κ'αποῖα μέρη τῆς ἀναπαρ'αστασης νὰ λείπουν ἀπὸ τὸ φυσικὸ μέσο, εἴτε ἐπειδὴ ἔχει σχεδιαστεῖ με αὐτὸ τὸν τρόπο (ἀν δὲν ἔχει οριστεῖ ὑποδίσκος γιὰ κ'αποῖα τμήματα τοῦ *plex*) ἢ ἀπὸ πρόβλημα (ὡς ἀποτέλεσμα τῆς ἀποτυχίας κ'αποῖου δίσκου). Ὅσο ὑπάρχει τοῦ λ'αχιστον ἕνα *plex* ποὺ μπορεῖ νὰ παρέχει τὰ δεδομένα γιὰ τὴν πλήρη περιοχὴ διευθύνσεων τοῦ τόμου, ὁ τόμος εἶναι πλήρως λειτουργικὸς.

22.5.3 Θέματα Απὸδοσης

Τὸ Vinum υλοποιεῖ τόσο συνένωση ὅσο καὶ *striping* σὲ ἐπίπεδο *plex*:

- Ἐνα *plex* συνένωσης (*concatenated*) χρησιμοποιεῖ τὴν περιοχὴ διευθύνσεων κ'ἄθε υποδίσκου με τὴν σειρά.

- Ἐνὰ *striped plex* γράφει τὰ δεδομένα σὲ λωρίδες (*stripes*) που κατανέμονται σὲ κ'ἄθε υποδίσκο. Ὅλοι οἱ υποδίσκοι πρέπει νὰ ἔχουν τὸ ἴδιο μέγεθος καὶ πρέπει νὰ ὑπ'άρχουν τουλάχιστον δύο υποδίσκοι, γιὰ νὰ ξεχωρίζουν σὲ σχέση με τὸ **plex** συνένωσης.

22.5.4 Εἶδη Οργάνωσης Plex

Ἡ ἐκδοση τοῦ Vinum που παρέχεται με τὸ FreeBSD 9.1 υλοποιεῖ δύο εἶδη **plex**:

- Τὰ **plex** συνένωσης προσφέρουν τὴ μεγαλύτερη ευελιξία: μποροῦν νὰ περιέχουν οποιοδήποτε ἀριθμὸ υποδίσκων, καὶ οἱ υποδίσκοι αὐτοὶ μπορεῖ νὰ εἶναι διαφορετικοῦ μεγέθους. Τὸ **plex** μπορεῖ νὰ επεκταθεῖ προσθέτοντας περισσότερους υποδίσκους. Ἐρεῖζονται λιγότερο χρόνος CPU σὲ σχέση με τὰ *stripes*, ἀν καὶ ἡ διαφορὰ στὴ χρῆση τῆς CPU δὲν εἶναι μετρήσιμη. Ἀπὸ τὴν ἄλλη μεριὰ, εἶναι πιο ἐπιρρεπὴ σὲ μη-ισορροπημένη λειτουργία, ὅπου ἓνας δίσκος εἶναι πολὺ ενεργὸς καὶ οἱ ὑπόλοιποι ἀδρανοῦν.
- Τὸ μεγαλύτερο πλεονέκτημα τῶν *stripes* (RAID-0), εἶναι ὅτι ἔχουν πιο ἰσορροπημένη λειτουργία: ἐπιλέγοντας τὸ σωστὸ μέγεθος λωρίδας (περίπου 256 kB), μπορεῖτε νὰ ἐξισορροπήσετε τὸ φορτίο σὲ κ'ἄθε δίσκο τοῦ **plex**. Τὰ μειονεκτήματα αὐτῆς τῆς μεθόδου εἶναι (ελαφρῶ) πιο πολὺπλοκος κώδικας καὶ περιορισμοὶ στοὺς υποδίσκους: πρέπει ὅλοι νὰ εἶναι τὸ ἴδιο μέγεθος καὶ ἡ επέκταση ἐνὸς **plex** με προσθήκη περισσότερων δίσκων εἶναι τόσο πολὺπλοκη που τὴ δεδομένη στιγμή τὸ Vinum δὲν τὴν υλοποιεῖ. Τὸ Vinum ἐπίσης ἐπιβάλλει ἓνα ἀκόμα ἀπλοϊκὸ περιορισμὸ: ἓνα **plex** τύπου *stripe* πρέπει νὰ διαθέτει υποχρεωτικῶς δύο τουλάχιστον υποδίσκους, διαφορετικῶς εἶναι ἀδύνατο νὰ τὸ ξεχωρίσουμε ἀπὸ ἓνα **plex** συνένωσης.

Ὁ Ὁβιάᾱδ 22-1 δείχνει περιληπτικῶς τὰ πλεονεκτήματα καὶ μειονεκτήματα κ'ἄθε εἶδους οργάνωσης **plex**.

Ὁβιάᾱδ 22-1. Εἶδη Οργάνωσης Vinum Plex

Τύπος plex	Ελάχιστο πλῆθος υποδίσκων	Δυνατότητα προσθήκης υποδίσκων	Οἱ υποδίσκοι πρέπει νὰ εἶναι ἴδιου μεγέθους	Εφαρμογή
συνένωσης (concatenated)	1	ναὶ	ὄχι	Αποθήκευση μεγάλου ὄγκου δεδομένων με μέγιστη ευελιξία στὸν τρόπο κατανομῆς καὶ μέτρια ἀπόδοση.
striped	2	ὄχι	ναὶ	Υψηλὴ ἀπόδοση σὲ συνδυασμὸ με πολὺ καλὲς ταχύτητες σὲ καταστῆσεις πολλαπλῆς πρόσβασης.

22.6 Μερικὰ Παραδείγματα

Το **Vinum** διατηρεῖ μια β'άση δεδομένων με τις ρυθμίσεις του η οποία περιγράφει τα αντικείμενα τα οποία γνωρίζει ένα συγκεκριμένο σύστημα. Αρχικ'α, ο χρήστης δημιουργεῖ αυτή τη β'άση δεδομένων από ένα ἢ περισσότερα αρχεῖα ρυθμίσεων, με την βοήθεια του προγράμματος **gvinum(8)**. Το **vinum** αποθηκεύει ένα αντίγραφο της β'άσης δεδομένων σε κ'αθε **slice** του δίσκου (που το **Vinum** αποκαλεῖ συσκευή) που βρίσκεται υπό τον ἑλεγκο του. Ε β'άση δεδομένων αναανεώνεται σε κ'αθε ἀλλαγὴ κατ'άστασης, ὥστε ὅλα τα αντικείμενα του **Vinum** νὰ επανέρχονται στη σωστή κατ'άσταση μετ'α από μια επανεκκίνηση.

22.6.1 Το Αρχεῖο Ρυθμίσεων

Το αρχεῖο ρυθμίσεων περιγράφει τα μεμονωμένα αντικείμενα του **Vinum**. Ο ορισμός για ἑνα ἀπλό τόμο μπορεί νὰ μοι'αζει με τον παρακ'ατω:

```
drive a device /dev/da3h
volume myvol
plex org concat
sd length 512m drive a
```

Αυτό το αρχεῖο περιγράφει τέσσερα αντικείμενα του **Vinum**:

- Ε γραμμὴ **drive** περιγράφει μια κατ'άτμηση δίσκου (οδηγού) και τη θέση της σε σχέση με το φυσικό δίσκο. Δίνεται σε αυτή το συμβολικό ὄνομα **a**. Αυτός ο διαχωρισμός των συμβολικών από τα πραγματικ'α ὄνόματα συσκευών, μας επιτρέπει νὰ μεταφέρουμε δίσκους από μια θέση σε μια ἄλλη χωρίς νὰ προκληθεῖ σύγχυση.
- Ε γραμμὴ **volume** περιγράφει ἑνα τόμο. Το μόνο απαιτούμενο χαρακτηριστικό ἐδῶ εἶναι το ὄνομα, στην περίπτωση μας **myvol**.
- Ε γραμμὴ **plex** ὀρίζει ἑνα **plex**. Ε μόνη ἀπαραίτητη παρ'αμετρος εἶναι το εἶδος της οργ'ανωσης, στη συγκεκριμένη περίπτωση το **concat**. Δεν εἶναι ἀπαραίτητο νὰ δοθεῖ ὄνομα: το σύστημα παρ'αγει αὐτόματα ἑνα ὄνομα χρησιμοποιώντας το ὄνομα του τόμου και την κατ'ἀληξη **.px**, ὅπου το **x** εἶναι ο ἀριθμός του **plex** στον τόμο. Ἐτσι, αυτό το **plex** θα καλεῖται **myvol.p0**.
- Ε γραμμὴ **sd** περιγράφει ἑνα υποδίσκο. Οι ἐλ'αχιστες απαιτούμενες προδιαγραφές εἶναι το ὄνομα ενός δίσκου στον ὁποῖο θα αποθηκευτεῖ, και το μήκος του υποδίσκου. Ὅπως συμβαίνει και με τα **plex**, δεν απαιτεῖται ὄνομα: το σύστημα ἀποδίδει ὄνόματα αὐτόματα, χρησιμοποιώντας ως σημεῖο ἐκκίνησης το ὄνομα του **plex** και προσθέτοντας την κατ'ἀληξη **.sx**, ὅπου το **x** εἶναι ο ἀριθμός του υποδίσκου στο **plex**. Ἐτσι, το **Vinum** δίνει σε αὐτόν τον υποδίσκο το ὄνομα **myvol.p0.s0**.

Μετ'α την ἐπεξεργασία αὐτοῦ του αρχείου, το **gvinum(8)** παρ'αγει την ἀκόλουθη ἐξοδο:

```
gvinum -> create config1
Configuration summary
Drives: 1 (4 configured)
Volumes: 1 (4 configured)
Plexes: 1 (8 configured)
Subdisks: 1 (16 configured)

D a State: up Device /dev/da3h Avail: 2061/2573 MB (80%)

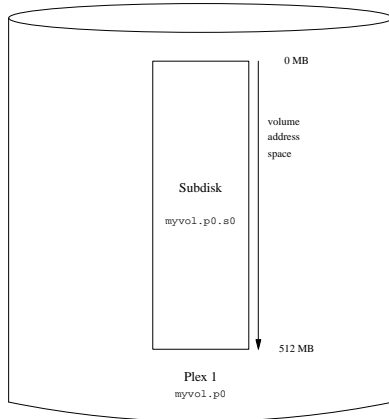
V myvol State: up Plexes: 1 Size: 512 MB

P myvol.p0 C State: up Subdisks: 1 Size: 512 MB
```

```
S myvol.p0.s0 State: up PO: 0 B Size: 512 MB
```

Ε παραπάνω έξοδος χρησιμοποιεί τη μορφή συντομευμένης λίστας του `gvinum(8)`. Ε γραφική απεικόνιση φαίνεται στο **Ό-Πιά 22-4**.

Ό-Πιά 22-4. Ένας Απλός Τόμος Vinum

Στο σχήμα αυτό (καθώς και σε αυτ'ά που ακολουθούν) υπ'άρχει η αναπαράσταση ενός τόμου που περιέχει τα **plex**, τα οποία με τη σειρά τους περιέχουν τους υποδίσκους. Σε αυτό το απλουστευμένο παράδειγμα, ο τόμος περιέχει ένα **plex** και το **plex** περιέχει ένα υποδίσκο.

Ο τόμος αυτός δεν έχει κάποιο συγκεκριμένο πλεονέκτημα σε σχέση με μια συμβατική κατ'άτμηση δίσκου. Περιέχει ένα μόνο **plex**, άρα δεν έχει κάποια ικανότητα ανοχής σφαλμάτων. Το **plex** περιέχει επίσης ένα υποδίσκο, και έτσι δεν υπ'άρχει διαφορά στην κατανομή χώρου σε σχέση με μια συμβατική κατ'άτμηση. Στις επόμενες ενότητες θα δείξουμε διαφορετικές και πιο ενδιαφέρουσες μεθόδους ρύθμισης.

22.6.2 Αυξημένη Αξιοπιστία: Mirroring

Ε αξιοπιστία ενός τόμου μπορεί να αυξηθεί μέσω του **mirroring** (καθρεπτισμού). Όταν σχεδιάζετε ένα τόμο στον οποίο θα γίνει **mirroring**, είναι σημαντικό να εξασφαλίσετε ότι οι υποδίσκοι σε κάθε **plex** είναι σε διαφορετικούς οδηγούς, ώστε η αποτυχία ενός δίσκου να μην προκαλέσει παύση λειτουργίας και στα δύο **plex**. Το παρακάτω παράδειγμα δείχνει πως μπορεί να γίνει **mirroring** ενός τόμου:

```
drive b device /dev/da4h
volume mirror
plex org concat
 sd length 512m drive a
 plex org concat
 sd length 512m drive b
```

Στο παράδειγμα αυτό, δεν ήταν απαραίτητο να καθοριστεί ξανά ο οδηγός *a*, καθώς το **Vinum** διαθέτει ήδη τις αντίστοιχες καταχωρίσεις στη βάση δεδομένων με τις ρυθμίσεις του. Μετά την επεξεργασία των παραπάνω ορισμών, η ρύθμιση μοιάζει με την παρακάτω:

```

Drives: 2 (4 configured)
Volumes: 2 (4 configured)
Plexes: 3 (8 configured)
Subdisks: 3 (16 configured)

D a State: up Device /dev/da3h Avail: 1549/2573 MB (60%)
D b State: up Device /dev/da4h Avail: 2061/2573 MB (80%)

V myvol State: up Plexes: 1 Size: 512 MB
V mirror State: up Plexes: 2 Size: 512 MB

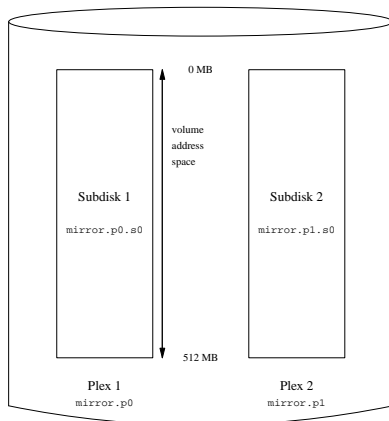
P myvol.p0 C State: up Subdisks: 1 Size: 512 MB
P mirror.p0 C State: up Subdisks: 1 Size: 512 MB
P mirror.pl C State: initializing Subdisks: 1 Size: 512 MB

S myvol.p0.s0 State: up PO: 0 B Size: 512 MB
S mirror.p0.s0 State: up PO: 0 B Size: 512 MB
S mirror.pl.s0 State: empty PO: 0 B Size: 512 MB

```

Το **Όχι** 22-5 αναπαριστά αυτή τη δομή γραφικά.

Όχι 22-5. Ένας Mirrored Τόμος Vinum

Στο παράδειγμα αυτό, κάθε **plex** περιέχει την πλήρη περιοχή διευθύνσεων, μεγέθους 512 MB. Όπως και στο προηγούμενο παράδειγμα, κάθε **plex** περιέχει ένα μοναδικό υποδίσκο.

22.6.3 Βελτιστοποιώντας την Απόδοση

Ο mirrored τόμος του προηγούμενου παραδείγματος παρουσιάζει μεγαλύτερη ανοχή σφαλμάτων σε σχέση με ένα τόμο που δεν χρησιμοποιεί **mirror**, αλλά η απόδοση του είναι μικρότερη: κάθε εγγραφή στον τόμο πρέπει να γίνεται και στους δύο δίσκους, χρησιμοποιώντας έτσι μεγαλύτερο ποσοστό του

διαθέσιμου εύρους ζώνης. Οι απαιτήσεις που ενδεχομένως έχουμε για απόδοση, απαιτούν διαφορετική προσέγγιση: αντί να χρησιμοποιήσουμε mirror, μπορούμε να δημιουργήσουμε λωρίδες αποθήκευσης (stripes) σε όσο το δυνατόν περισσότερους δίσκους. Ε παρακ'άτω ρύθμιση δείχνει ένα τόμο στον οποίο το plex έχει γίνει stripe σε τέσσερις δίσκους:

```
drive c device /dev/da5h
drive d device /dev/da6h
volume stripe
plex org striped 512k
 sd length 128m drive a
 sd length 128m drive b
 sd length 128m drive c
 sd length 128m drive d
```

Όπως και προηγουμένως, δεν χρειάζεται να ορίσουμε ξαν'ά τους δίσκους που είναι ήδη γνωστοί στο Vinum. Μετ'ά την επεξεργασία του παραπ'ανω ορισμού, η ρύθμιση θα μοι'αζει με την παρακ'άτω:

```
Drives: 4 (4 configured)
Volumes: 3 (4 configured)
Plexes: 4 (8 configured)
Subdisks: 7 (16 configured)
```

D a	State: up	Device /dev/da3h	Avail: 1421/2573 MB (55%)
D b	State: up	Device /dev/da4h	Avail: 1933/2573 MB (75%)
D c	State: up	Device /dev/da5h	Avail: 2445/2573 MB (95%)
D d	State: up	Device /dev/da6h	Avail: 2445/2573 MB (95%)

V myvol	State: up	Plexes: 1	Size: 512 MB
V mirror	State: up	Plexes: 2	Size: 512 MB
V striped	State: up	Plexes: 1	Size: 512 MB

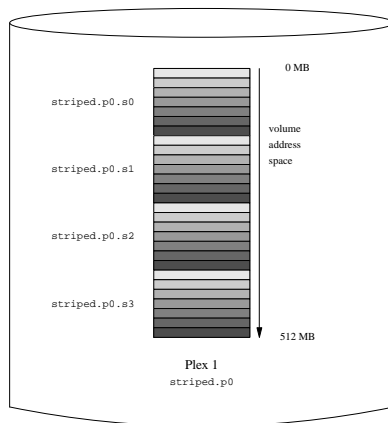

P myvol.p0	C State: up	Subdisks: 1	Size: 512 MB
P mirror.p0	C State: up	Subdisks: 1	Size: 512 MB
P mirror.p1	C State: initializing	Subdisks: 1	Size: 512 MB
P striped.p1	State: up	Subdisks: 1	Size: 512 MB

S myvol.p0.s0	State: up	PO: 0	B Size: 512 MB
S mirror.p0.s0	State: up	PO: 0	B Size: 512 MB
S mirror.p1.s0	State: empty	PO: 0	B Size: 512 MB
S striped.p0.s0	State: up	PO: 0	B Size: 128 MB
S striped.p0.s1	State: up	PO: 512 kB	Size: 128 MB
S striped.p0.s2	State: up	PO: 1024 kB	Size: 128 MB
S striped.p0.s3	State: up	PO: 1536 kB	Size: 128 MB

Ὁ Διά 22-6. Ἐνας Striped Τόμος Vinum

Αυτός ο τόμος αναπαρίσταται γραφικῶς στο **Ὁ Διά 22-6**. Ε απόχρωση της λωρίδας αντιπροσωπεύει τη θέση της μέσα στην περιοχή διευθύνσεων του **plex**: οι ανοιχτόχρωμες λωρίδες είναι οι πρώτες, οι σκουρόχρωμες είναι οι τελευταίες.

22.6.4 Αξιοπιστία και Απόδοση

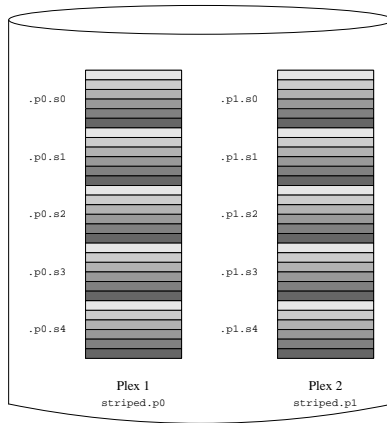
Με το κατ'άλληλο υλικό, είναι δυνατόν να δημιουργηθούν τόμοι οι οποίοι να παρουσιάζουν τόσο μεγάλη ανοχή σε σφάλματα, όσο και αυξημένη απόδοση σε σχέση με τις τυποποιημένες κατατμήσεις του UNIX. Ένα τυπικό αρχείο ρυθμίσεων θα μοιάζει με το παρακάτω:

```
volume raid10
plex org striped 512k
 sd length 102480k drive a
 sd length 102480k drive b
 sd length 102480k drive c
 sd length 102480k drive d
 sd length 102480k drive e
plex org striped 512k
 sd length 102480k drive c
 sd length 102480k drive d
 sd length 102480k drive e
 sd length 102480k drive a
 sd length 102480k drive b
```

Οι υποδίσκοι του δεύτερου **plex** έχουν μετατεθεί κατ'α δύο οδηγούς σε σχέση με αυτούς του πρώτου **plex**: αυτό εξασφαλίζει ότι οι εγγραφές δεν γίνονται στους ίδιους υποδίσκους, ακόμα και αν μια μεταφορᾶ χρησιμοποιεί και τους δύο δίσκους.

Το **Ὁ Διά 22-7** αναπαριστᾶ γραφικῶς τη δομή αυτού του τόμου.

Όπως Διά 22-7. Ένας Mirrored και Striped Τόμος του Vinum

22.7 Ονομασία Αντικειμένων

Όπως περιγράψαμε παραπάνω, το Vinum αποδίδει προεπιλεγμένα ονόματα σε plex και υποδίσκους, αν και υπ'άρχει η δυνατότητα να τα παρακάμψετε. Αυτό ωστόσο δεν συνίσταται: η εμπειρία που έχουμε από το διαχειριστή τόμων VERITAS (ο οποίος επιτρέπει ελεύθερη απόδοση ονομάτων στα αντικείμενα) έχει δείξει ότι αυτού του είδους η ευελιξία δεν προσφέρει σημαντικά πλεονεκτήματα, και μπορεί να προκαλέσει σύγχυση.

Τα ονόματα μπορεί να περιέχουν οποιοδήποτε μη-κενό χαρακτήρα, αλλά συνίσταται να περιοριστείτε στη χρήση γραμμάτων, αριθμών και της κάτω παύλας. Τα ονόματα των τόμων, των plex και των υποδίσκων μπορεί να είναι μέχρι 64 χαρακτήρες, ενώ τα ονόματα των δίσκων μπορεί να είναι μέχρι 32 χαρακτήρες.

Τα αρχεία συσκευών του Vinum δημιουργούνται στον κατ'άλογο `/dev/gvinum`. Με τις ρυθμίσεις που φαίνονται παραπάνω, το Vinum θα δημιουργήσει τα παρακάτω αρχεία συσκευών:

- Καταχωρίσεις συσκευών για κάθε τόμο. Αυτές είναι και οι κύριες συσκευές που χρησιμοποιεί το Vinum. Με τις ρυθμίσεις που δείξαμε παραπάνω, θα έχουμε τις συσκευές: `/dev/gvinum/myvol`, `/dev/gvinum/mirror`, `/dev/gvinum/striped`, `/dev/gvinum/raid5` και `/dev/gvinum/raid10`.
- Όλοι οι τόμοι διαθέτουν απευθείας καταχωρίσεις στον κατ'άλογο `/dev/gvinum/`.
- Οι κατ'άλογοι `/dev/gvinum/plex` και `/dev/gvinum/sd`, που περιέχουν τα αρχεία συσκευών για κάθε plex και υποδίσκο αντίστοιχα.

Για παράδειγμα, θεωρήστε το παρακάτω αρχείο ρυθμίσεων:

```
drive drive1 device /dev/sd1h
drive drive2 device /dev/sd2h
```

```
drive drive3 device /dev/sd3h
drive drive4 device /dev/sd4h
volume s64 setupstate
plex org striped 64k
sd length 100m drive drive1
sd length 100m drive drive2
sd length 100m drive drive3
sd length 100m drive drive4
```

Μετά την επεξεργασία αυτού του αρχείου, το `gvinum(8)` θα δημιουργήσει την ακόλουθη δομή στον κατάλογο `/dev/gvinum`:

```
drwxr-xr-x 2 root wheel 512 Apr 13 16:46 plex
crwxr-xr-- 1 root wheel 91, 2 Apr 13 16:46 s64
drwxr-xr-x 2 root wheel 512 Apr 13 16:46 sd

/dev/vinum/plex:
total 0
crwxr-xr-- 1 root wheel 25, 0x10000002 Apr 13 16:46 s64.p0

/dev/vinum/sd:
total 0
crwxr-xr-- 1 root wheel 91, 0x20000002 Apr 13 16:46 s64.p0.s0
crwxr-xr-- 1 root wheel 91, 0x20100002 Apr 13 16:46 s64.p0.s1
crwxr-xr-- 1 root wheel 91, 0x20200002 Apr 13 16:46 s64.p0.s2
crwxr-xr-- 1 root wheel 91, 0x20300002 Apr 13 16:46 s64.p0.s3
```

Αν και συνίσταται να μην δίνονται συγκεκριμένα ονόματα στα **plex** και τους υποδίσκους, θα πρέπει να δοθούν ονόματα στους δίσκους του **Vinum**. Με τον τρόπο αυτό, ο δίσκος αναγνωρίζεται αυτόματα ακόμα και αν αλλάξει θέση. Τα ονόματα των δίσκων μπορεί να έχουν μέγεθος μέχρι 32 χαρακτήρες.

22.7.1 Δημιουργία Συστημάτων Αρχείων

Οι τόμοι δείχνουν όμοιοι με τους δίσκους όσο αφορά το σύστημα, με μια εξαίρεση. Αντίθετα με τους δίσκους του **UNIX**, το **Vinum** δεν δημιουργεί κατατμήσεις στους τόμους, και έτσι απουσιάζει από αυτούς ο αντίστοιχος πίνακας κατατμήσεων. Αυτό απαιτεί την τροποποίηση κ'άποιων βοηθητικών προγραμμάτων και ειδικότερα του `newfs(8)`, το οποίο στις προηγούμενες υλοποιήσεις του προσπαθούσε να ερμηνεύσει το τελευταίο γράμμα ενός τόμου **Vinum** ως αναγνωριστικό της κατ'ατμησης. Για παράδειγμα, ένας κανονικός δίσκος μπορεί να έχει το όνομα `/dev/ad0a` ή `/dev/da2h`. Τα ονόματα αυτά αντιπροσωπεύουν την πρώτη κατ'ατμηση (a) στον πρώτο δίσκο IDE (ad) και την όγδοη κατ'ατμηση (h) στον τρίτο (2) SCSI δίσκο (da) αντίστοιχα. Σε αντίθεση, ένας τόμος του **Vinum** μπορεί να ονομάζεται `/dev/gvinum/concat`, το οποίο δεν έχει καμιά σχέση με όνομα κατ'ατμησης.

Για να δημιουργήσετε ένα σύστημα αρχείων σε αυτό τον τόμο, χρησιμοποιήστε την `newfs(8)`:

```
newfs /dev/gvinum/concat
```

22.8 Ρύθμιση του Vinum

Το Vinum δεν υπ'άρχει στον πυρήνα GENERIC. Είναι δυνατόν να δημιουργήσετε προσαρμοσμένο πυρήνα που να το περιέχει, ἀλλ'ὰ δεν συνίσταται. Ὁ συνηθισμένος τρόπος να ξεκινήσετε το Vinum, εἶναι να το φορτώσετε ως ἄρθρωμα στον πυρήνα (kld). Δεν χρειάζεται καν να χρησιμοποιήσετε την `kldload(8)` για το Vinum: όταν ξεκινήσετε το `gvinum(8)`, θα γίνει έλεγχος για να διαπιστωθεί αν το ἄρθρωμα εἶναι φορτωμένο, και αν δεν εἶναι θα φορτωθεί αυτόματα.

22.8.1 Εκκίνηση

Το Vinum αποθηκεύει τις πληροφορίες για τις ρυθμίσεις του στα slices των δίσκων, ουσιαστικῶς με τον ἴδιο τρόπο που τις αποθηκεύει και στα αρχεῖα ρυθμίσεων. Ὄταν το Vinum διαβάζει τη β'αση δεδομένων των ρυθμίσεων, μπορεί να αναγνωρίσει ἓνα ἀριθμὸ λέξεων που δεν επιτρέπεται να εμφανιστούν στα αρχεῖα ρυθμίσεων. Για παρ'αδειγμα, οι ρυθμίσεις για κ'αποιο δίσκο μπορεί να περιέχουν το παρακ'άτω κείμενο:

```
volume myvol state up
volume bigraid state down
plex name myvol.p0 state up org concat vol myvol
plex name myvol.p1 state up org concat vol myvol
plex name myvol.p2 state init org striped 512b vol myvol
plex name bigraid.p0 state initializing org raid5 512b vol bigraid
sd name myvol.p0.s0 drive a plex myvol.p0 state up len 1048576b driveoffset 265b plexoffset 0b
sd name myvol.p0.s1 drive b plex myvol.p0 state up len 1048576b driveoffset 265b plexoffset 1048576b
sd name myvol.p1.s0 drive c plex myvol.p1 state up len 1048576b driveoffset 265b plexoffset 0b
sd name myvol.p1.s1 drive d plex myvol.p1 state up len 1048576b driveoffset 265b plexoffset 1048576b
sd name myvol.p2.s0 drive a plex myvol.p2 state init len 524288b driveoffset 1048841b plexoffset 0b
sd name myvol.p2.s1 drive b plex myvol.p2 state init len 524288b driveoffset 1048841b plexoffset 524288b
sd name myvol.p2.s2 drive c plex myvol.p2 state init len 524288b driveoffset 1048841b plexoffset 1048576b
sd name myvol.p2.s3 drive d plex myvol.p2 state init len 524288b driveoffset 1048841b plexoffset 1572864b
sd name bigraid.p0.s0 drive a plex bigraid.p0 state initializing len 4194304b driveoff set 1573129b plexoffset 0b
sd name bigraid.p0.s1 drive b plex bigraid.p0 state initializing len 4194304b driveoff set 1573129b plexoffset 4194304b
sd name bigraid.p0.s2 drive c plex bigraid.p0 state initializing len 4194304b driveoff set 1573129b plexoffset 8388608b
sd name bigraid.p0.s3 drive d plex bigraid.p0 state initializing len 4194304b driveoff set 1573129b plexoffset 12582912b
sd name bigraid.p0.s4 drive e plex bigraid.p0 state initializing len 4194304b driveoff set 1573129b plexoffset 16777216b
```

Οι προφανείς διαφορές ἐδῶ, εἶναι η παρουσία συγκεκριμένων θέσεων και ονομ'ατων (και τα δύο εἶναι επιτρεπ'τα, ἀλλ'ὰ γενικῶς δεν συνίσταται η χρήση τους) και οι πληροφορίες κατ'αστασης (που δεν εἶναι διαθέσιμες στο χρήστη). Το Vinum δεν αποθηκεύει πληροφορίες σχετικές με τους δίσκους στις ρυθμίσεις του: απλῶς ἀνιχνεύει ὅλους τους δίσκους για καταμήσεις που περιέχουν ετικέτα Vinum. Αυτό επιτρέπει στο Vinum να αναγνωρίσει τους δίσκους σωστ'α, ἀκόμα και αν τους έχει δοθεί διαφορετικὸ UNIX ἀναγνωριστικὸ (ID).

22.8.1.1 Αυτόματη Εκκίνηση

Το Gvinum ξεκιν'αει π'αντοτε αυτόματα μετ'α την φόρτωση του ἀρθρώματος μέσω του `loader.conf(5)`. Για να φορτώσετε το ἄρθρωμα του Gvinum κατ'α την εκκίνηση, προσθέστε τη γραμμὴ `geom_vinum_load="YES"` στο ἀρχεῖο `/boot/loader.conf`.

Ὄταν ξεκιν'ατε το Vinum με την ἐντολή `gvinum start`, το Vinum διαβάζει τη β'αση δεδομένων ρυθμίσεων ἀπὸ ἓναν δίσκο που βρίσκεται ὑπὸ τον έλεγχο του. Κ'άτω ἀπὸ φυσιολογικές συνθήκες, κ'αθε δίσκος περιέχει ἓνα ὅμοιο ἀντίγραφο της β'ασης, ἐτσι δεν έχει σημασία ἀπὸ ποιο δίσκο θα γίνει η ἀν'αγνωση. Ὡστόσο, μετ'α ἀπὸ κ'αποιο ἀδότομο τερματισμὸ λειτουργίας, το Vinum θα πρέπει να καθορίσει ποιος δίσκος έχει το πιο πρόσφατο ἀντίγραφο και να διαβ'ασει ἀπὸ ἐκεῖ τις ρυθμίσεις. Μετ'α θα διορθώσει (αν χρειάζεται) τις ρυθμίσεις και στους ὑπόλοιπους δίσκους.

22.9 Ὑπόθεση τοῦ Vinum στο Ῥιζικό Σύστημα Ἀρχείων

Σε ἓνα μηχανήμα στο οποίο ἔχει γίνει πλήρες mirror στα συστήματα αρχείων με τὴ χρήση τοῦ Vinum, εἶναι συνήθως επιθυμητό νὰ γίνει mirror καὶ στο ριζικό (root) σύστημα αρχείων. Ἡ ρύθμιση αὐτὴ δὲν εἶναι τόσο ἀπλὴ ὅσο σε ἓνα οἰοιοδήποτε σύστημα αρχείων, ἐπειδὴ:

- Το ριζικό σύστημα αρχείων πρέπει νὰ εἶναι διαθέσιμο ἀπὸ πολὺ νωρὶς κατ'ὰ τὴ διαδικασία ἐκκίνησης, ἔτσι εἶναι ἀπαραίτητο οἱ υποδομὲς τοῦ Vinum νὰ εἶναι ἐπίσης διαθέσιμες τὴν ἴδια στιγμή.
- Ὁ τόμος που περιέχει τὸ ριζικό σύστημα αρχείων περιέχει ἐπίσης καὶ τὸν κώδικα ἐκκίνησης (bootstrap) καὶ τὸν πυρήνα, οἱ ὁποῖοι θὰ πρέπει νὰ εἶναι προσβάσιμοι ἀπὸ βασικὰ προγράμματα τοῦ συστήματος (π.χ. τὸ BIOS σε μηχανήματα τύπου PC), τὰ ὁποῖα δὲν γνωρίζουν καὶ δὲν μποροῦν νὰ μάθουν τὶς λεπτομέρειες υλοποίησης τοῦ Vinum.

Στις ἐπόμενες ἐνότητες, ὁ ὅρος “ριζικός τόμος” χρησιμοποιεῖται γενικῶς γιὰ νὰ περιγράψῃ τὸν τόμο τοῦ Vinum που περιέχει τὸ ριζικό σύστημα αρχείων. Εἶναι γενικῶς καλὴ ἰδέα νὰ χρησιμοποιεῖται τὸ ὄνομα “root” γιὰ αὐτὸν τὸν τόμο, ἀλλὰ αὐτὸ δὲν ἀποτελεῖ τεχνικὴ ἀπαιτήση. Ὅλα τὰ παραδείγματα ἐντολῶν στις παρακ'ατω ἐνότητες χρησιμοποιοῦν τὴν παραπάνω παραδοχὴ.

22.9.1 Ἐκκίνηση τοῦ Vinum Ἀρκετ'ὰ Νωρὶς γιὰ τὸ Ῥιζικό Σύστημα Ἀρχείων

Αὐτὸ μπορεῖ νὰ ἐπιτευχθεῖ με διάφορους τρόπους:

- Το Vinum πρέπει νὰ εἶναι διαθέσιμο στο πυρήνα κατ'ὰ τὴν ἐκκίνηση. Γιὰ τὸ λόγο αὐτό, ἡ μέθοδος αὐτόματης ἐκκίνησης που περιγράψαμε στο **Ἰδιό 22.8.1.1** δὲν μπορεῖ νὰ χρησιμοποιηθεῖ σε αὐτὴ τὴν περίπτωση καὶ ἡ παράμετρος start_vinum δὲν θὰ πρέπει νὰ τεθεῖ ὅταν χρησιμοποιεῖται ἡ παρακ'ατω διάταξη. Μία πιθανὴ ἐπιλογή εἶναι νὰ μεταγλωττίσετε στατικῶς τὸ Vinum στον πυρήνα ὥστε νὰ εἶναι διαθέσιμο πάντα, ἀλλὰ αὐτὸ συνήθως δὲν εἶναι επιθυμητό. Ὑπάρχει μὴ ἀκόμα διαθέσιμη ἐπιλογή, νὰ ὀρίσετε νὰ φορτῶνεται τὸ ἄρθρωμα τοῦ πυρήνα μέσω τοῦ /boot/loader (**Ἰδιό 13.3.3**) πρὶν τὴν ἐκκίνηση τοῦ ἴδιου τοῦ πυρήνα. Αὐτὸ μπορεῖ νὰ ἐπιτευχθεῖ με τὴ γραμμὴ:
- ```
geom_vinum_load="YES"
```
- στο ἀρχεῖο /boot/loader.conf.
- Στο Gvinum, ὅλη ἡ διαδικασία ἐκκίνησης γίνεται αὐτόματα μετ'ὰ τὴν φόρτωση τοῦ ἀρθρώματος πυρήνα, ἔτσι ἡ διαδικασία που περιγράψαμε παραπάνω εἶναι καὶ ἡ μόνη που ἀπαιτεῖται.

22.9.2 Δημιουργία Ῥιζικοῦ Τόμου Vinum με Δυνατότητα Πρόσβασης ἀπὸ τὸν Κώδικα Ἐκκίνησης (Bootstrap).

Καθὼς ὁ τρέχοντας κώδικας ἐκκίνησης τοῦ FreeBSD ἔχει μέγεθος μόνο 7.5 KB, καὶ εἶναι ἤδη ἐπιφορτισμένος με τὴν ἀν'αγνώση αρχείων (ὅπως τὸ /boot/loader) ἀπὸ τὸ σύστημα αρχείων UFS, εἶναι πρακτικῶς ἀδύνατο νὰ γνωρίζῃ καὶ τὶς ἀπαιτούμενες ἐσωτερικὲς δομὲς τοῦ Vinum ὥστε νὰ μπορεῖ νὰ ἐρμηνεύσῃ τὶς ἀντίστοιχες πληροφορίες ρύθμισης καὶ νὰ μάθῃ τὶς λεπτομέρειες τοῦ τόμου ἐκκίνησης. Γιὰ τὸ λόγο αὐτό, χρειάζεται νὰ χρησιμοποιήσουμε κάποια τεχνάσματα ὥστε νὰ δώσουμε στον κώδικα ἐκκίνησης τὴν ψευδαίσθηση ὑπαρξὸς μίας κανονικῆς κατ'ἀτμησης “a” που νὰ περιέχει τὸ ριζικό σύστημα αρχείων.

Γιὰ νὰ καταστῇ αὐτὸ δυνατό, θὰ πρέπει νὰ πληροῦνται ταυτόχρονα ὅλες οἱ παρακ'ατω προϋποθέσεις ὅσο ἀφορᾷ τὸν τόμο ἐκκίνησης:

- Ὁ τόμος ἐκκίνησης δὲν θα πρέπει νὰ εἶναι **stripe** ἢ **RAID-5**.
- Ὁ τόμος ἐκκίνησης δὲν θα πρέπει νὰ περιέχει περισσότερους ἀπὸ ἓνα συνενωμένους υποδίσκους ἀν'ὰ **plex**.

Σημειώστε ὅτι εἶναι συνήθως ἐπιθυμητὸ καὶ δυνατὸ νὰ ὑπάρχουν πολλαπλὰ **plex**, καθένα ἀπὸ τα οποία νὰ εἶναι ἀντίγραφο τοῦ ριζικοῦ συστήματος ἀρχείων. Ἡ διαδικασία ἐκκίνησης θα χρησιμοποιήσῃ ὡστόσο μόνον ἓνα ἀπὸ αὐτὰ τὰ ἀντίγραφα γιὰ νὰ βρεῖ τὸν κώδικα ἐκκίνησης καὶ ὅλα τὰ ἀρχεῖα, μέχρι νὰ γίνῃ τελικὰ ἡ προσάρτηση τοῦ ριζικοῦ συστήματος ἀρχείων ἀπὸ τὸν ἴδιο τοῦ πυρήνα. Κ'ἄθε μοναδικὸς υποδίσκος μέσα σὲ αὐτὰ τὰ **plex**, θα χρειαστεῖ νὰ διαθέτῃ τὴ δική του ψευτο-κατ'ἀτμηση "**a**" ὥστε ἡ συσκευὴ νὰ εἶναι ἐκκινήσιμη. Δὲν εἶναι ἀπαραίτητο κ'ἄθε μιὰ ἀπὸ αὐτὲς τὶς ψευτο-κατατμήσεις νὰ βρίσκεται στὴν ἴδια θέση μέσα στὴν συσκευή, σὲ σχέση με ἄλλες συσκευές ποὺ περιέχουν **plex** με ριζικὸ σύστημα ἀρχείων. Εἶναι ὅμως γενικὰ καλὴ ιδέα νὰ δημιουργήσετε τοὺς τόμους τοῦ **Vinum** με τέτοιο τρόπο, ὥστε οἱ συσκευές **mirror** ποὺ προκύπτουν νὰ εἶναι συμμετρικὲς γιὰ νὰ ἀποφύγετε τὴ σύγχυση.

Γιὰ νὰ δημιουργηθοῦν αὐτὲς οἱ τύποι "**a**" κατατμήσεις γιὰ κ'ἄθε συσκευὴ ποὺ θα περιέχει τμήματα τοῦ ριζικοῦ τόμου, θα πρέπει νὰ γίνουν τὰ ἀκόλουθα:

1. Θα πρέπει νὰ ἐξετάσετε τὴ θέση (τὴν ἀπόσταση ἀπὸ τὴν ἀρχὴ τῆς συσκευῆς) καὶ τὸ μέγεθος τῆς συσκευῆς υποδίσκου ἡ οποία θα εἶναι μέρος τοῦ ριζικοῦ τόμου, χρησιμοποιώντας τὴν ἐντολή:

```
# gvinum 1 -rv root
```

Σημειώστε ὅτι στὸ **Vinum** οἱ θέσεις καὶ τὰ μεγέθη μετροῦνται σὲ **bytes**. Θα πρέπει νὰ διαιρέσετε αὐτοὺς τοὺς ἀριθμούς με τὸ 512 γιὰ νὰ βρεῖτε τοὺς ἀριθμούς μπλοκ ποὺ θα χρησιμοποιήσετε στὴν ἐντολὴ **bsdlabel**.

2. Ἐκτελέστε τὴν ἐντολή:

```
# bsdlabel -e devname
```

γιὰ κ'ἄθε συσκευὴ ποὺ συμμετέχει στὸ ριζικὸ τόμο. Τὸ **devname** θα πρέπει νὰ εἶναι εἴτε τὸ ὄνομα τοῦ δίσκου (γιὰ παράδειγμα **da0**) γιὰ δίσκους χωρὶς **slices** (χωρὶς δηλ. κατατμήσεις **fdisk**), ἢ τὸ ὄνομα τοῦ **slice** (γιὰ παράδειγμα, **ad0s1**).

Ἀν ὑπάρχει ἤδη μιὰ κατ'ἀτμηση "**a**" στὴ συσκευή (ποὺ πιθανῶς περιέχει τὸ ριζικὸ σύστημα ἀρχείων ποὺ ἦταν σὲ χρῆση πρὶν χρησιμοποιηθεῖ τὸ **Vinum**), θα πρέπει νὰ μετονομαστεῖ σὲ κ'ἄτι ἄλλο ὥστε νὰ ἐξακολουθεῖ νὰ εἶναι προσβάσιμο (σὲ περίπτωση ἀν'ἀγκης), ἀλλ'ὰ δὲν θα χρησιμοποιεῖται πλέον ἀπὸ προεπιλογή γιὰ τὴν ἐκκίνηση τοῦ συστήματος. Σημειώστε ὅτι οἱ ἐνεργὲς κατατμήσεις (ὅπως γιὰ παράδειγμα ἓνα ριζικὸ σύστημα ἀρχείων τοῦ οποίου εἶναι ἤδη προσαρτημένο) δὲν μποροῦν νὰ μετονομαστοῦν. Θα πρέπει νὰ ἐκτελέσετε τὴν ἐντολὴ χρησιμοποιώντας τὴν ἐπιλογή "**Fixit**" τοῦ **CD** ἐγκατ'ἀστασης, ἢ νὰ ἀκολουθήσετε μιὰ διαδικασία δύο βημάτων (σὲ περίπτωση ποὺ ἔχετε **mirror**) ξεκινώντας ἀπὸ τὸν ἓνα δίσκο καὶ μετονομάζοντας τὸν ἄλλο.

Ἐπειτα θα πρέπει νὰ προσθέσετε τὴν ἀπόσταση (**offset**, ἀν ὑπάρχει) τῆς κατ'ἀτμησης **Vinum** αὐτῆς τῆς συσκευῆς, με τὴν ἀπόσταση τοῦ υποδίσκου τοῦ ἀντίστοιχου ριζικοῦ τόμου τῆς συσκευῆς. Ἡ τιμὴ ποὺ θα προκύψῃ θα εἶναι ἡ ἀπόσταση ("**offset**") γιὰ τὴ νέα κατ'ἀτμηση "**a**". Μπορεῖτε νὰ π'ἀρετε αὐτούσια τὴν τιμὴ "**size**" γιὰ αὐτὴ τὴν κατ'ἀτμηση ἀπὸ τὸν υπολογισμὸ ποὺ κ'ἄνατε παραπάνω. Τὸ "**fstype**" θα πρέπει νὰ εἶναι **4.2BSD**. Οἱ τιμές των "**fsize**", "**bsize**", καὶ "**cpg**" θα πρέπει νὰ ἐπιλεχθοῦν με τέτοιο τρόπο ὥστε νὰ ταιριάζουν με τὸ πραγματικὸ σύστημα ἀρχείων, ἀν καὶ δὲν ἔχουν σημασίαν στὴ συγκεκριμένη περίπτωση.

Με αυτό τον τρόπο, θα δημιουργηθεί μια νέα κατ'ατμηση "a" η οποία επικαλύπτει την κατ'ατμηση του Vinum σε αυτή τη συσκευή. Σημειώστε ότι η εντολή `bsdlabel` θα επιτρέψει αυτή την επικάλυψη μόνο αν η κατ'ατμηση του Vinum έχει επισημανθεί κατ'αλληλα με `fstype "vinum"`.

3. Αυτό είναι όλο! Υπάρχει πλέον μια ψευτο-κατ'ατμηση "a" σε κάθε συσκευή η οποία έχει αντίγραφο του ριζικού τόμου. Συνίσταται να επαληθεύσετε ξανά το αποτέλεσμα, χρησιμοποιώντας μια εντολή όπως την παρακάτω:

```
# fsck -n /dev/devnamea
```

Θα πρέπει να θυμάστε ότι οι θέσεις των αρχείων που περιέχουν πληροφορίες ελέγχου πρέπει να είναι σχετικές ως προς το ριζικό σύστημα αρχείων που βρίσκεται στο τόμο του Vinum, και ο οποίος (κατ'α την δημιουργία καινούριου ριζικού τόμου Vinum) μπορεί να μην ταιριάζει με το ριζικό σύστημα αρχείων που είναι ενεργό τη δεδομένη στιγμή. Θα πρέπει ιδιαίτερα να φροντίσετε τα αρχεία `/etc/fstab` και `/boot/loader.conf`.

Στην επόμενη επανεκκίνηση, ο κώδικας εκκίνησης θα πρέπει να εντοπίσει τις κατ'αλληλες πληροφορίες ελέγχου από το νέο (Vinum) ριζικό σύστημα αρχείων και να δρᾷ κατ'αλληλα. Στο τέλος της διαδικασίας αρχικοποίησης του πυρήνα, και μετ'α την αναγγελία όλων των συσκευών, το μήνυμα το οποίο δείχνει την επιτυχή λειτουργία του εγχειρήματος μοιάζει με το παρακάτω:

```
Mounting root from ufs:/dev/gvinum/root
```

22.9.3 Παράδειγμα Ρύθμισης Ριζικού Τόμου με Vinum

Μετ'α την ρύθμιση του ριζικού τόμου με το Vinum, η έξοδος της εντολής `gvinum l -rv root` θα μοιάζει με την παρακάτω:

```
...
Subdisk root.p0.s0:
    Size:          125829120 bytes (120 MB)
    State: up
    Plex root.p0 at offset 0 (0 B)
    Drive disk0 (/dev/da0h) at offset 135680 (132 kB)

Subdisk root.p1.s0:
    Size:          125829120 bytes (120 MB)
    State: up
    Plex root.p1 at offset 0 (0 B)
    Drive disk1 (/dev/dal1h) at offset 135680 (132 kB)
```

Οι τιμές που θα πρέπει να σημειώσετε είναι το 135680 για την απόσταση (offset σε σχέση με την κατ'ατμηση `/dev/da0h`). Αυτό μεταφράζεται σε 265 block των 512 byte για την εντολή `bsdlabel`. Παρόμοια, το μέγεθος του ριζικού τόμου είναι 245760 μπλοκ των 512 byte. Το `/dev/dal1h`, το οποίο περιέχει το δεύτερο αντίγραφο του ριζικού τόμου, έχει συμμετρική ρύθμιση.

Το `bsdlabel` για αυτές τις συσκευές θα μοιάζει με το παρακάτω:

```
...
8 partitions:
#          size      offset      fstype    [fsize bsize bps/cpg]
```



```

a: 245760      281      4.2BSD      2048 16384      0      # (Cyl.      0*- 15*)
c: 71771688      0      unused      0      0      # (Cyl.      0 - 4467*)
h: 71771672      16      vinum      # (Cyl.      0*- 4467*)

```

Μπορείτε να παρατηρήσετε ότι η παράμετρος "size" για την ψευτο-κατάτμηση "a" ταιριάζει με την τιμή που δείξαμε παραπάνω, ενώ η τιμή της παραμέτρου "offset" είναι το άθροισμα της απόστασης ανάμεσα στην κατάτμηση Vinum "h" και της απόστασης αυτής της κατάτμησης μέσα στη συσκευή (ή το slice). Πρόκειται για μια τυπική ρύθμιση που είναι απαραίτητη για να αποφευχθούν τα προβλήματα που περιγράφηκαν στο **Ὅϊβιά 22.9.4.3**. Μπορείτε επίσης να δείτε ότι ολόκληρη η κατάτμηση "a" περιέχεται αυτούσια μέσα στην "h" η οποία και περιέχει όλες τις πληροφορίες Vinum της συσκευής.

Σημειώστε ότι στο παραπάνω παράδειγμα η συσκευή χρησιμοποιείται εξ' ολοκλήρου από το Vinum, και δεν υπ'άρχει κάποιο κατ'αλοιπο ριζικής κατάτμησης από παλιότερη χρήση. Αυτό συμβαίνει επειδή πρόκειται για δίσκο που χρησιμοποιήθηκε από την αρχή ως μέρος ενός συστήματος Vinum.

22.9.4 Αντιμετώπιση Προβλημάτων

Σε περίπτωση προβλήματος, θα χρειαστείτε κάποια μέθοδο αντιμετώπισης. Ε παρακάτω λίστα περιέχει μερικά από τα πιο συνηθισμένα προβλήματα και τις λύσεις τους.

22.9.4.1 Ὁ Κώδικας Εκκίνησης Φορτώνεται, Αλλά το Σύστημα δεν Εκκινεί

Αν για οποιοδήποτε λόγο το σύστημα δεν συνεχίζει την εκκίνηση, θα πρέπει να διακόψετε την εκκίνηση μέσα στο χρονικό διάστημα των 10 δευτερολέπτων που εμφανίζεται ο φορτωτής εκκίνησης, πιέζοντας το πλήκτρο **space**. Μπορείτε να εξετάσετε τις τιμές των μεταβλητών του φορτωτή (όπως η `vinum.autostart`), χρησιμοποιώντας την εντολή `show`, και να τις αλλάξετε με τις εντολές `set` ή `unset`.

Αν το μοναδικό πρόβλημα ήταν η απουσία του αρθρώματος Vinum στη λίστα της αυτόματης φόρτωσης, αρκεί να δώσετε την εντολή `load geom_vinum`.

Όταν είστε έτοιμος, η εκκίνηση μπορεί να συνεχιστεί με την εντολή `boot -as`. Οι επιλογές `-as` θα οδηγήσουν τον πυρήνα να ρωτήσει για το ριζικό σύστημα αρχείων που πρόκειται να προσαρτηθεί (`-a`), και η διαδικασία εκκίνησης θα σταματήσει σε κατ'ασταση ενός χρήστη (`single user`, λόγω της επιλογής `-s`), όπου η προσάρτηση του ριζικού συστήματος είναι μόνο για ανάγνωση. Με τον τρόπο αυτό, ακόμα και αν έχει προσαρτηθεί μόνο ένα `plex` ενός τόμου που αποτελείται από πολλά, δεν υπ'άρχει κίνδυνος να δημιουργηθεί ασυνέπεια δεδομένων μεταξύ των `plex`.

Στην προτροπή που εμφανίζεται για το ριζικό σύστημα αρχείων που πρόκειται να προσαρτηθεί, μπορείτε να εισάγετε οποιαδήποτε συσκευή περιέχει ένα έγκυρο ριζικό σύστημα αρχείων. Αν το `/etc/fstab` έχει ρυθμιστεί σωστά, η προεπιλογή θα είναι κάτι σαν `ufs:/dev/gvinum/root`. Μια τυπική εναλλακτική τοποθεσία θα μπορούσε να είναι το `ufs:da0d`, μια υποθετική κατάτμηση που περιέχει το παλιό (πριν το Vinum) ριζικό σύστημα αρχείων. Αν πρόκειται να χρησιμοποιήσετε μια από τις τύπου "a" ψευτο-κατατμήσεις που είναι στην πραγματικότητα υποδίσκοι της ριζικής συσκευής του Vinum, θα πρέπει να είστε προσεκτικός, γιατί αν χρησιμοποιείτε `mirror` θα γίνει προσάρτηση μόνο του ενός τμήματος της συσκευής. Αν πρόκειται να προσαρτησετε αυτή τη συσκευή αργότερα με δυνατότητα εγγραφής-ανάγνωσης, είναι απαραίτητο να αφαιρέσετε τα υπόλοιπα `plex` του ριζικού τόμου του Vinum, καθώς αυτά θα περιέχουν δεδομένα που δεν είναι σε συγχρονισμό με την κατάτμηση που έχετε ήδη προσαρτήσει.

22.9.4.2 Φορτώνει Μόνο ο Βασικὸς Κώδικας Εκκίνησης

Ἀν ἡ φόρτωση τοῦ `/boot/loader` δὲν εἶναι ἐπιτυχής, ἀλλὰ ὁ βασικὸς κώδικας ἐκκίνησης (primary bootstrap) φορτώνεται (κ' ἂν ποὺ μπορεῖτε νὰ διαπιστώσετε ἐλέγχοντας ἀν ἐμφανίζεται μιὰ παύλα στὴν π' ἄνω ἀριστερή γωνία τῆς οθόνης κατ' ἄ το ἀρχικὸ στ' ἀδιο ἐκκίνησης), μπορεῖτε νὰ προσπαθήσετε νὰ διακόψετε τὴ βασικὴ ἐκκίνηση σὲ αὐτὸ το σημεῖο χρησιμοποιώντας το πλήκτρο **space**. Μὲ αὐτὸ τὸν τρόπο, ἡ ἐκκίνηση θὰ σταματήσει στο στ' ἀδιο δύο (δεῖτε το **ᾠδία 13.3.2**). Μπορεῖτε ἐδῶ νὰ προσπαθήσετε νὰ ἐκκινήσετε ἀπὸ μιὰ ἐναλλακτικὴ κατ' ἀτμηση, π.χ. τὴν κατ' ἀτμηση ποὺ περιεῖχε το ριζικὸ σύστημα ἀρχείων ποὺ μετακινήσατε ἀπὸ το "a" ὅταν ξεκινήσατε νὰ χρησιμοποιεῖτε το **Vinum**.

22.9.4.3 Δὲν Γίνεται Καμὶ Ἄ Εκκίνηση, ὁ Κώδικας Εκκίνησης Προκαλεῖ Panic

Αὐτὸ μπορεῖ νὰ συμβεῖ ἀν ὁ κώδικας ἐκκίνησης καταστραφεί ἀπὸ τὴν ἐγκατ' ἀσταση τοῦ **Vinum**. Δυστυχῶς, το **Vinum** τὴν τρέχουσα στιγμὴ ἀφήνει μόνον 4 KB ἐλεύθερα στὴν ἀρχὴ τῆς κατ' ἀτμησης τοῦ πρὶν ἀρχίσει νὰ γρ' ἀφεί τις πληροφορίες τῆς ἐπικεφαλίδας τοῦ. Ὡστόσο τὰ στ' ἀδια ἓνα καὶ δύο καθὼς καὶ το **bsdlabel** ποὺ ἐνσωματώνεται ἀν' ἀμεσα τοὺς, χρειάζονται 8 KB. Ἐτσι, ἀν μιὰ κατ' ἀτμηση **Vinum** ξεκίναγε στὴν θέση 0 μέσα σὲ ἓνα slice ἢ δίσκο ποὺ προορίζονταν γιὰ ἐκκίνηση, ἡ ἐγκατ' ἀσταση τοῦ **Vinum** θὰ κατέστρεφε τὸν κώδικα ἐκκίνησης.

Μὲ τὸν ἴδιο τρόπο, ἀν ἡ παραπ' ἄνω κατ' ἀσταση ἐπιδιορθωθεῖ γιὰ παρ' ἀδειγμα ξεκινώντας ἀπὸ ἓνα CD "Fixit" καὶ ἐπανεγκαθιστώντας τὸν κώδικα ἐκκίνησης μὲ τὴ βοήθεια τῆς ἐντολῆς `bsdlabel -b` (ὅπως περιγρ' ἀφεται στο **ᾠδία 13.3.2**), ὁ κώδικας ἐκκίνησης θὰ καταστρέψει τὴν ἐπικεφαλίδα τοῦ **Vinum**, το ὁποῖο δὲν θὰ μπορεῖ πλέον νὰ ἐντοπίσει τοὺς δίσκους τοῦ. Ἀν καὶ το παραπ' ἄνω δὲν καταστρέφει τὰ δεδομένα ρυθμίσεων ἢ τὰ πραγματικὰ δεδομένα ποὺ ὑπ' ἀρχουν στοὺς τόμους (καὶ ἡ ἀν' ἀκτηση τοὺς εἶναι δυνατὴ ἀν δώσετε ξαν' ἀ ἀκριβῶς τις ἴδιες ρυθμίσεις στο **Vinum** μὲ τις ἀρχικὲς σας), ἡ κατ' ἀσταση διορθώνεται ἀρκετ' ἀ δύσκολα. Θὰ πρέπει νὰ μετακινήσετε ολόκληρὴ τὴν κατ' ἀτμηση τοῦ **Vinum** τοῦλάχιστον κατ' ἀ 4 KB ὥστε νὰ μὴν ὑπ' ἀρχει σύγκρουση μεταξύ τῆς ἐπικεφαλίδας τοῦ **Vinum** καὶ τοῦ κώδικα ἐκκίνησης.

Ὁξὶἀέρόἀέὸ

1. Τὸ RAID σημαίνει *Redundant Array of Inexpensive Disks* καὶ παρέχει δι' ἀφορες μορφές ἀνοχής σὲ σφ' ἀλματα, ἀν καὶ στὴν παραπ' ἄνω χρῆση ὁ ὅρος εἶναι κ' ἄπως παραπλανητικὸς: τὸ RAID-0 δὲν παρέχει καμὶ ἄ τέτοια προστασία δεδομένων.

Εἰκονικοποίηση 23

Συνεισφορά από τον Murray Stokely.

23.1 Σύνοψη

Το λογισμικό εικονικοποίησης επιτρέπει σε πολλαπλά λειτουργικά συστήματα να εκτελούνται ταυτόχρονα στον ίδιο υπολογιστή. Σε υπολογιστές PC το λογισμικό αυτό τυπικά χρησιμοποιεί ένα λειτουργικό ως ξενιστή (host) στο οποίο και εκτελείται, και το οποίο υποστηρίζει ένα οποιοδήποτε αριθμό από φιλοξενούμενα (guest) λειτουργικά.

Αφού διαβάσετε αυτό το κεφάλαιο, θα ξέρετε:

- Τη διαφορά μεταξύ ενός ξενιστή (host) και ενός φιλοξενούμενου (guest) λειτουργικού.
- Πως να εγκαταστήσετε το FreeBSD σε ένα Apple Macintosh υπολογιστή που βασίζεται σε Intel αρχιτεκτονική.
- Πώς να εγκαταστήσετε το FreeBSD κάτω από Microsoft Windows με το **Virtual PC**.
- Πως να βελτιστοποιήσετε ένα FreeBSD σύστημα για την καλύτερη απόδοση σε περιβάλλον εικονικού μηχανήματος.

Πριν διαβάσετε αυτό το κεφάλαιο, θα πρέπει:

- Να έχετε κατανοήσει τις βασικές έννοιες του UNIX και του FreeBSD (Εἰσὶ 4).
- Να γνωρίζετε πως θα εγκαταστήσετε το FreeBSD (Εἰσὶ 2).
- Να γνωρίζετε πως θα ρυθμίσετε τη σύνδεση σας στο δίκτυο (Εἰσὶ 32).
- Να γνωρίζετε πως να εγκαταστήσετε πρόσθετο λογισμικό τρίτου κατασκευαστή (Εἰσὶ 5).

23.2 Το FreeBSD ως φιλοξενούμενο λειτουργικό

23.2.1 Το Parallels σε MacOS

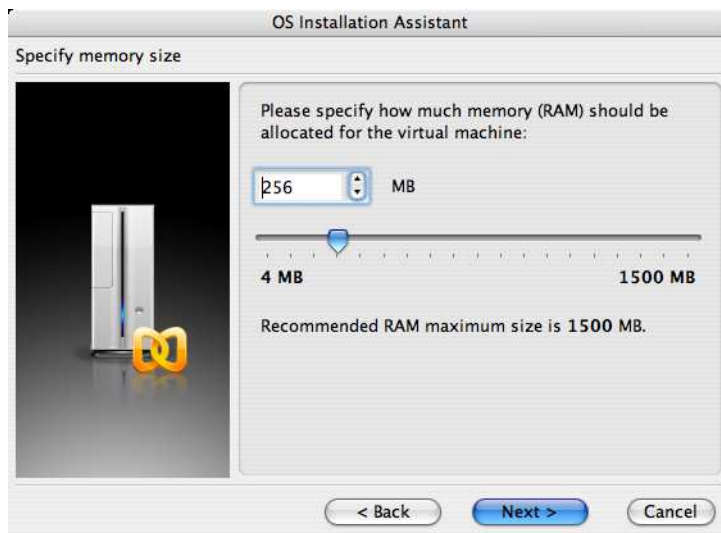
Το **Parallels Desktop** για Mac είναι ένα εμπορικό λογισμικό το οποίον είναι διαθέσιμο για υπολογιστές Apple Mac με επεξεργαστή Intel και λειτουργικό Mac OS 10.4.6 ή νεότερο. Το FreeBSD παρέχει πλήρη υποστήριξη ως φιλοξενούμενο λειτουργικό. Όταν το **Parallels** έχει εγκατασταθεί στο Mac OS X, ο χρήστης πρέπει να ρυθμίσει ένα εικονικό σύστημα και στη συνέχεια να εγκαταστήσει το φιλοξενούμενο λειτουργικό σύστημα που επιθυμεί.

23.2.1.1 Εγκαθιστώντας το FreeBSD στο Parallels/Mac OS® X

Το πρώτο βήμα για την εγκατάσταση του FreeBSD στο Mac OS X/Parallels είναι να δημιουργήσετε ένα νέο εικονικό σύστημα για το FreeBSD. Όταν ερωτηθείτε, επιλέξτε το FreeBSD σαν το φιλοξενούμενο λειτουργικό (Guest OS) .

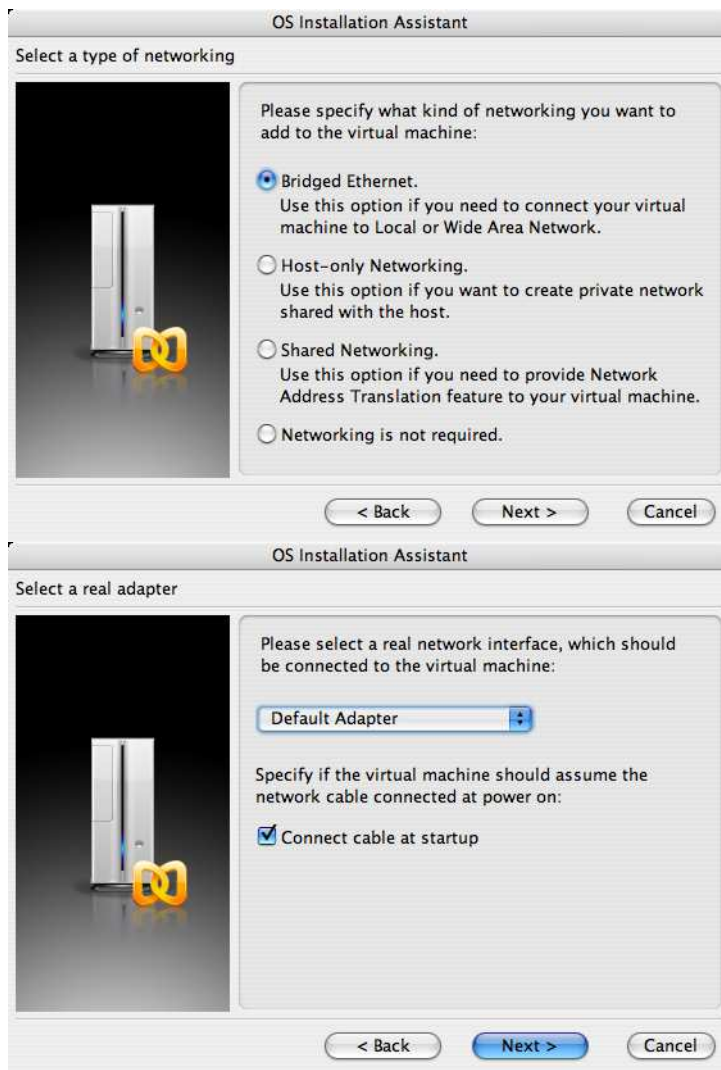

Ορίστε ένα λογικό μέγεθος δίσκου και μνήμης που να ανταποκρίνεται στα σχέδια που έχετε για την εικονικοποίηση του FreeBSD. 4GB δίσκος και 512MB μνήμης δουλεύουν μια χαρά για τους περισσότερους χρήστες του FreeBSD μέσα από το **Parallels**:

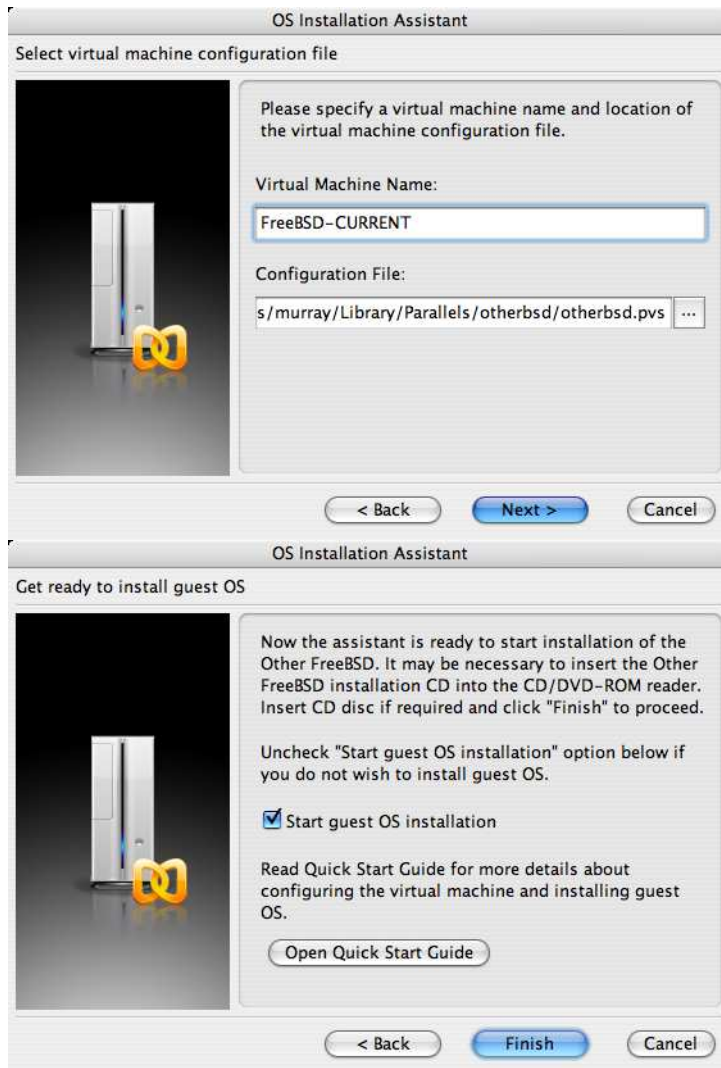

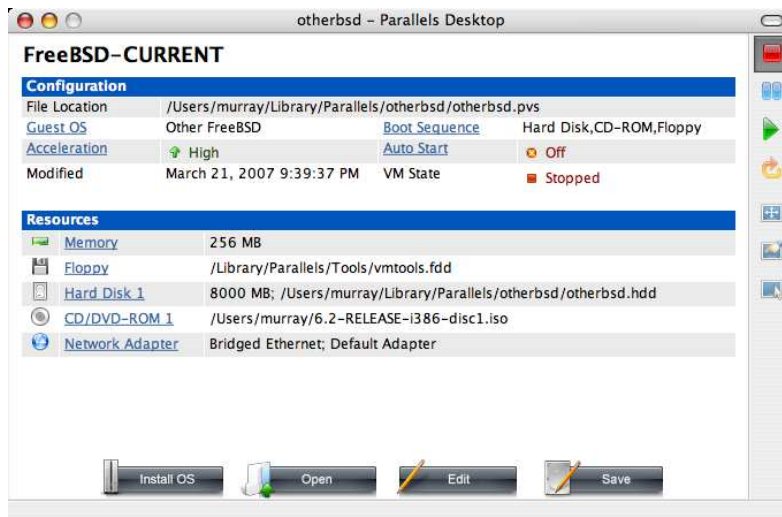
Επιλέξτε τον τύπο δικτύωσης και τον προσαρμογέα δικτύου:

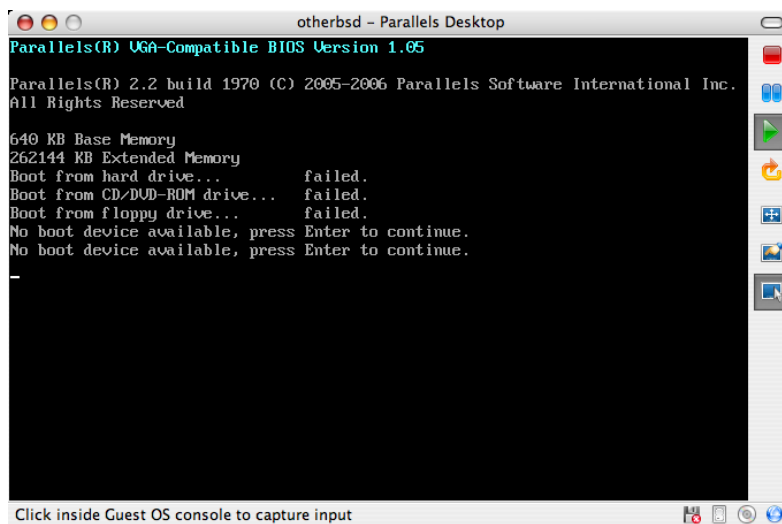
Αποθήκευση και τέλος των ρυθμίσεων:

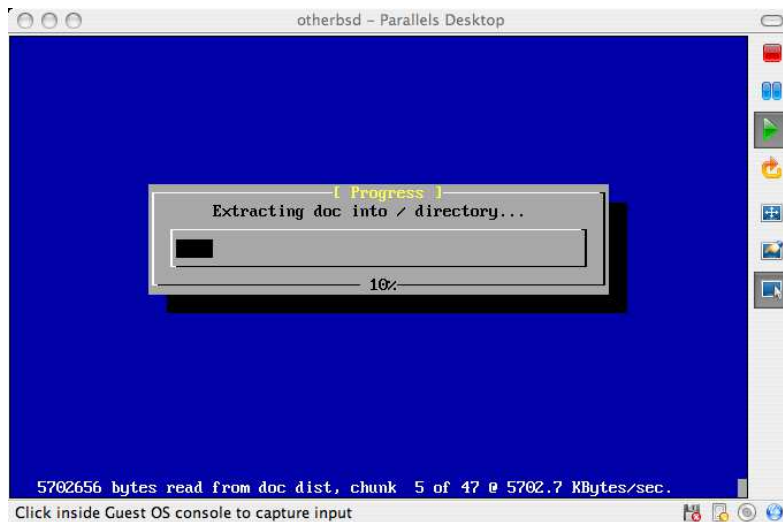
Όταν το εικονικό σύστημα έχει δημιουργηθεί, θα χρειαστεί να εγκαταστήσετε το ίδιο το FreeBSD. Ο καλύτερος τρόπος για να γίνει η εγκατάσταση είναι με το επίσημο FreeBSD CD-ROM ή με κάποιο αρχείο ISO, κατεβασμένο από τον επίσημο FTP τόπο. Όταν έχετε το κατ'αλληλο ISO στο σκληρό σας, ή το CD-ROM στον οδηγό CD, ενεργοποιήστε με το ποντίκι το εικονίδιο του CD στο κάτω δεξί μέρος της οθόνης του **Parallels**. Με αυτόν τον τρόπο θα μπορείτε να ορίσετε την πηγή της εγκατάστασης. Μπορείτε να ορίσετε το CDROM ή κάποιο διαθέσιμο ISO αρχείο.

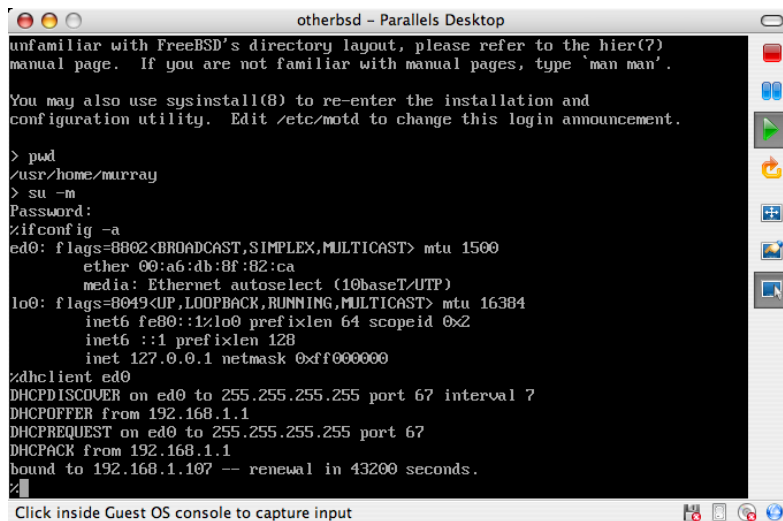
Όταν έχετε αντιστοιχήσει τη πηγή εγκατάστασης, επανεκκινήστε το εικονικό σύστημα πατώντας απλ'α το κουμπί της επανεκκίνησης (reboot) του **Parallels**. Το **Parallels** θα ξεκινήσει με ένα ειδικό BIOS το οποίο πρώτα ελέγχει εάν υπάρχει διαθέσιμο κάποιο CD-ROM, όπως κάνει και ένα φυσιολογικό BIOS.

Σε αυτή τη περίπτωση θα βρει το μέσο εγκατάστασης του FreeBSD και θα ξεκινήσει το **sysinstall** όπως περιγράφεται στο Ἐἰσαγωγή 2. Μπορείτε να εγκαταστήσετε το X11, αλλά μη δοκιμάσετε να ρυθμίσετε αυτή τη στιγμή.

Όταν τελειώσετε με την εγκατάσταση, κάντε μια επανεκκίνηση στο φρέσκο εικονικό FreeBSD.

23.2.1.2 Ρυθμίζοντας το FreeBSD στο Mac OS X/Parallels

Αφού έχει εγκατασταθεί επιτυχώς το FreeBSD στο Mac OS X με το **Parallels**, υπάρχουν μερικά βήματα ακόμη που μπορούν να σας βοηθήσουν να ρυθμίσετε το εικονικό σας σύστημα.

1. Μεταβλητές του Boot Loader

Το πιο σημαντικό βήμα είναι να μειώσετε το μέγεθος του `kern.hz` προκειμένου να αξιοποιήσετε τη CPU μέσα από το **Parallels**. Αυτό μπορεί να γίνει με το να προσθέσετε την ακόλουθη γραμμή στο `/boot/loader.conf`:

```
kern.hz=100
```

Χωρίς αυτή τη ρύθμιση, ένα αδρανές FreeBSD στο **Parallels** θα καταναλώνει το 15% της CPU ενός μονοπύρηνου iMac®. Μετά από την αλλαγή, η κατανάλωση θα πέσει κοντά στο 5%.

2. Δημιουργία Νέου Αρχείου Ρυθμίσεων του Πυρήνα

Μπορείτε να αφαιρέσετε όλες τους οδηγούς για SCSI, FireWire, και USB συσκευές. Το **Parallels** παρέχει ένα εικονικό προσαρμογέα δικτύου ο οποίος χρησιμοποιείται από τον οδηγό ed(4), οπότε όλοι οι οδηγοί για δικτυακές συσκευές εκτός των ed(4) και miibus(4) μπορούν να αφαιρεθούν από τον πυρήνα.

3. Ρύθμιση Δικτύου

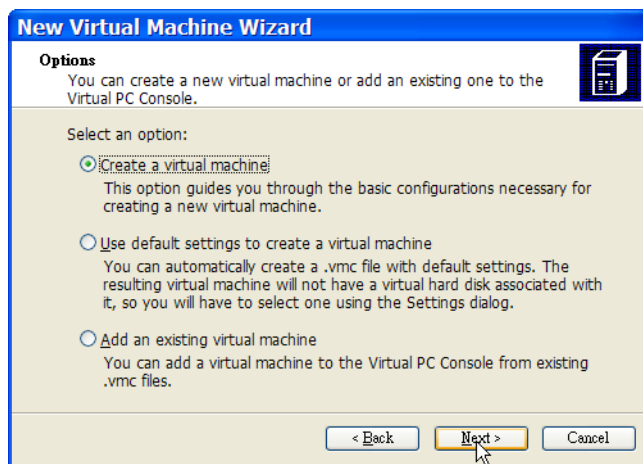
Ε πιο απλή ρύθμιση δικτύου κ'ανει χρήση του DHCP για να συνδεθεί το εικονικό σας σύστημα στο ίδιο τοπικό δίκτυο με τον Mac. Αυτό μπορεί εύκολα να γίνει με το να προσθέσετε τη γραμμή `ifconfig_ed0="DHCP"` στο `/etc/rc.conf`. Πολυπλοκότερες ρυθμίσεις δικτύου περιγράφονται στο κεφάλαιο Εἰσαγωγή 32.

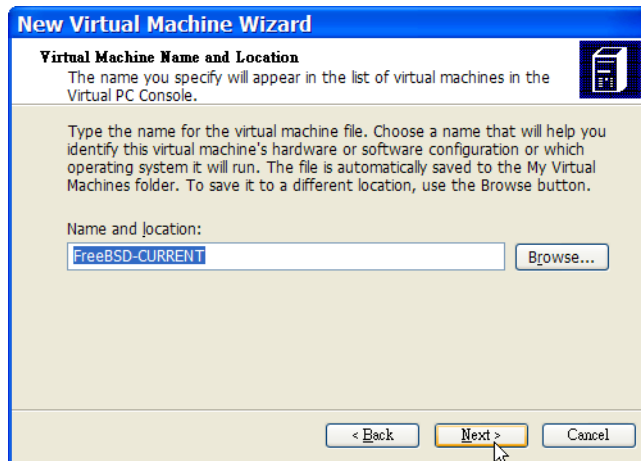
23.2.2 Το Virtual PC στα Windows

Το **Virtual PC** για Windows είναι ένα προϊόν της Microsoft που διατίθεται για δωρεάν κατέβασμα. Δείτε τις απαιτήσεις συστήματος (<http://www.microsoft.com/windows/downloads/virtualpc/sysreq.mspx>). Μετά την εγκατάσταση του **Virtual PC** στα Microsoft Windows, ο χρήστης πρέπει να ρυθμίσει ένα εικονικό μηχανήμα και να εγκαταστήσει το φιλοξενούμενο λειτουργικό που επιθυμεί.

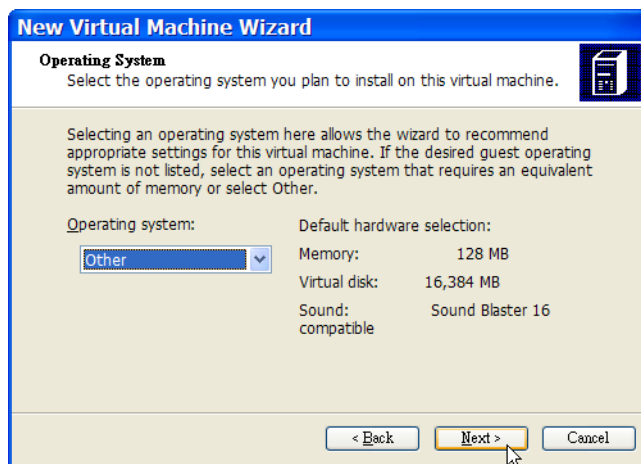
23.2.2.1 Εγκατάσταση του FreeBSD στο Virtual PC/Microsoft® Windows

Το πρώτο βήμα στην εγκατάσταση του FreeBSD στα Microsoft Windows με χρήση του **Virtual PC**, είναι η δημιουργία ενός νέου εικονικού μηχανήματος για την εγκατάσταση του. Επιλέξτε **Create a virtual machine** όταν ερωτηθείτε:

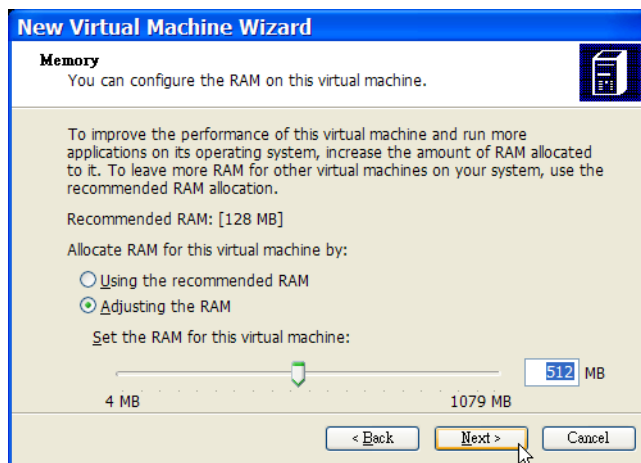

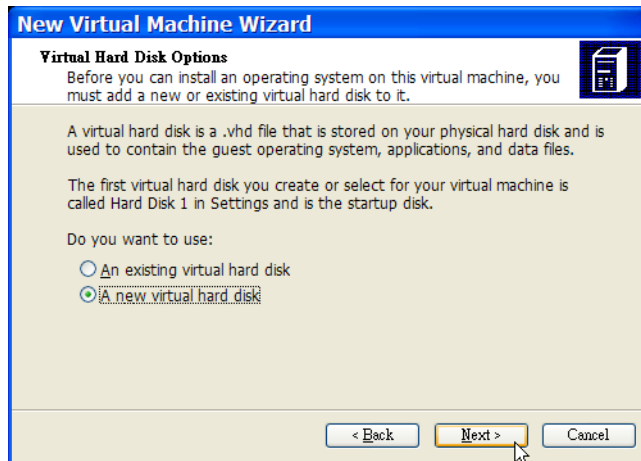

Στην ερώτηση Operating System επιλέξτε Other:

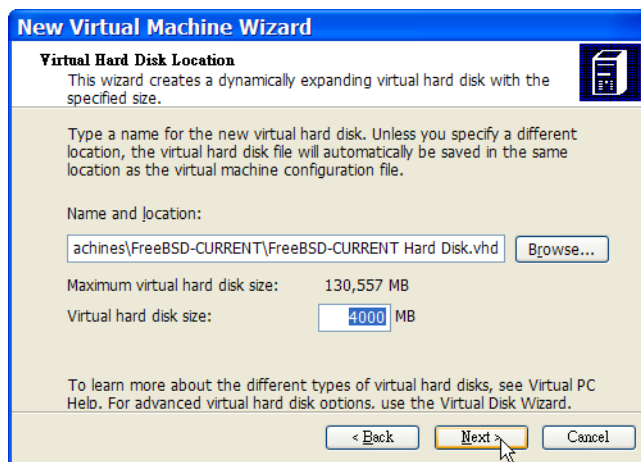

Επιλέξτε έπειτα κατ'αλληλο μέγεθος για το σκληρό δίσκο και τη μνήμη RAM του εικονικού μηχανήματος, αν'αλογα με τη χρήση που σκοπεύετε να κάνετε. Στις περισσότερες περιπτώσεις, τα 4GB δίσκου και 512MB RAM είναι αρκετά για χρήση του FreeBSD στο **Virtual PC**:

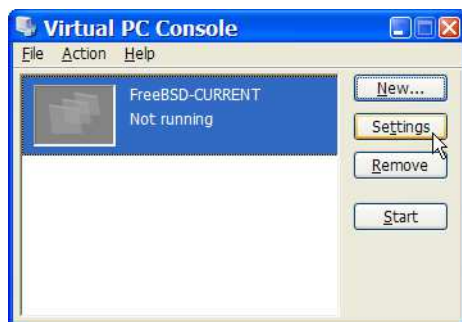

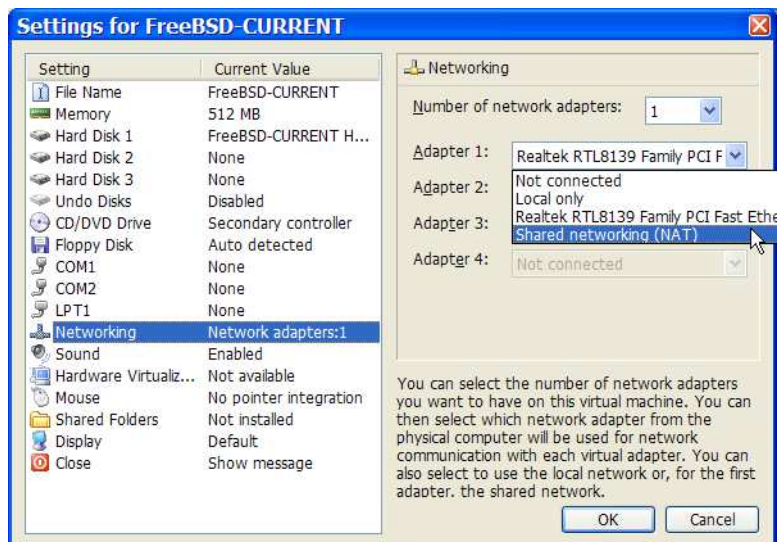

Ολοκληρώστε αποθηκεύοντας τις ρυθμίσεις:

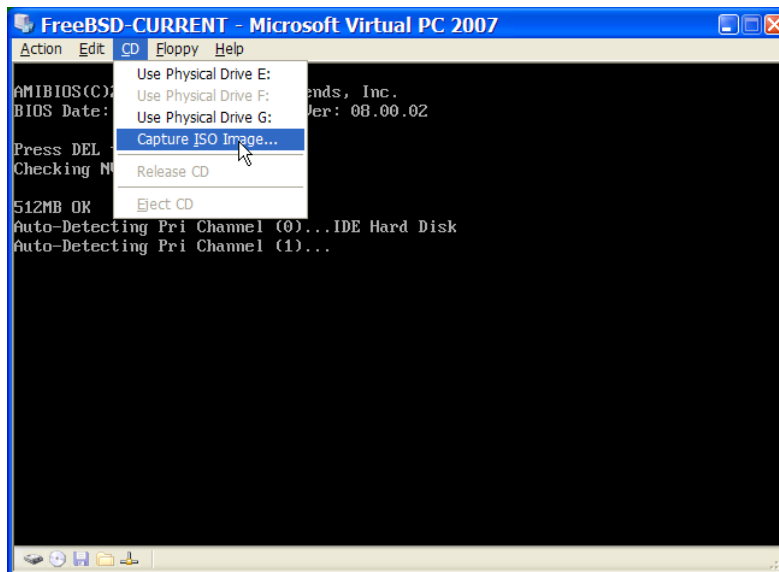
Επιλέξτε την εικονική μηχανή FreeBSD που δημιουργήσατε και κάντε κλικ στο **Settings**. Ρυθμίστε έπειτα το είδος και την διεπαφή (interface) του δικτύου:

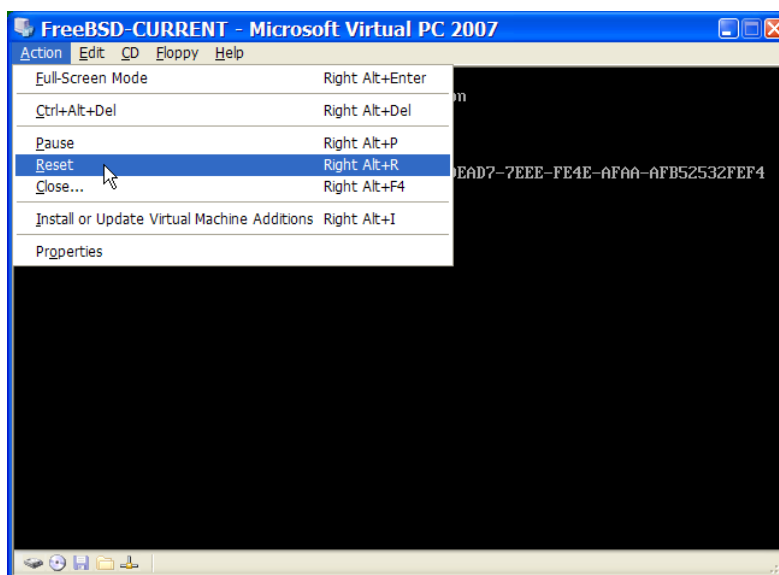

Αφού δημιουργήσετε την εικονική μηχανή σας για το FreeBSD, θα πρέπει να εγκαταστήσετε το λειτουργικό σε αυτήν. Ο καλύτερος τρόπος είναι να χρησιμοποιήσετε ένα από τα επίσημα CDROM του FreeBSD ή να κατεβάσετε κάποιο αρχείο ISO από την επίσημη τοποθεσία FTP. Έχοντας το κατ'αλληλο αρχείο ISO στο τοπικό σας σύστημα αρχείων των Windows (ή το αντίστοιχο CDROM στον οδηγό), κάντε διπλό κλικ στο εικονίδιο της εικονικής μηχανής FreeBSD για να την εκκινήσετε. Έπειτα κάντε κλικ στο CD και επιλέξτε **Capture ISO Image...** στο παράθυρο του **Virtual PC**. Θα εμφανιστεί ένα παράθυρο που θα σας επιτρέψει να συσχετίσετε τον εικονικό οδηγό CDROM με ένα αρχείο ISO ή και με τον πραγματικό σας οδηγό.

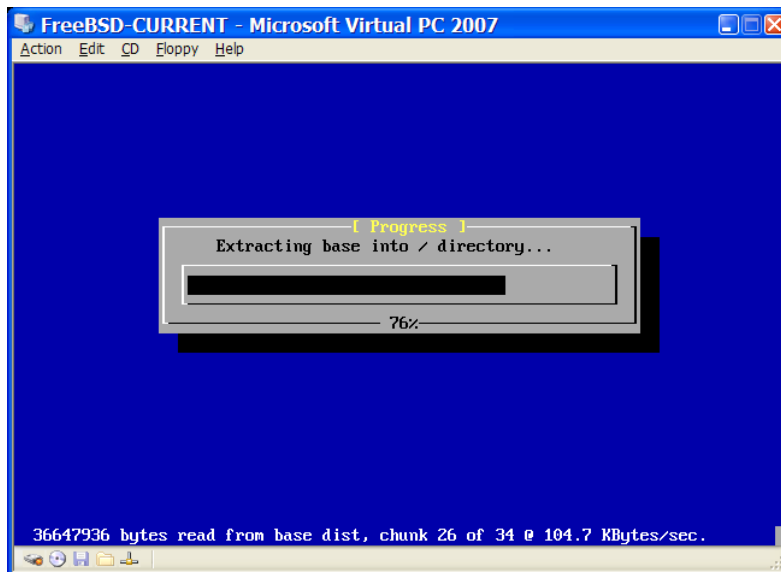

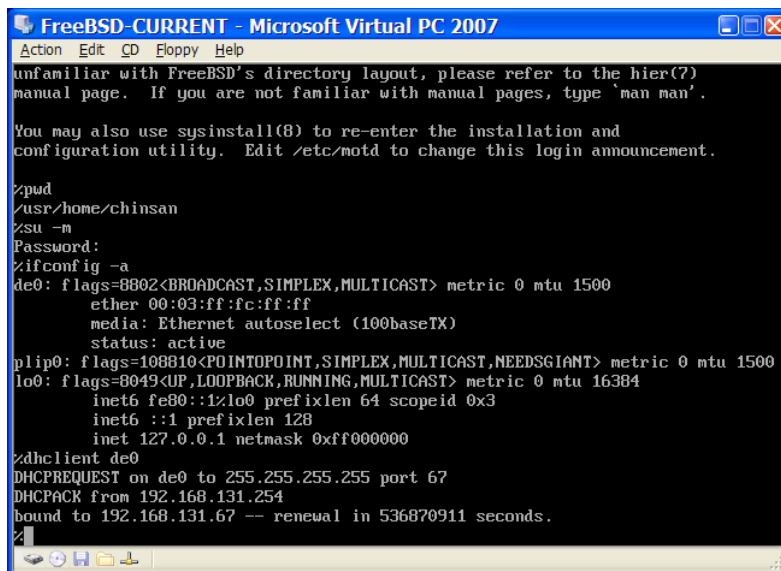
Μόλις δημιουργήσετε τη συσχέτιση με την πηγή που θα χρησιμοποιήσετε ως CDROM, επανεκκινήστε το εικονικό σας FreeBSD μηχάνημα, επιλέγοντας **Reset** από το μενού **Action**. Το **Virtual PC** εκκινεί με ένα ειδικό BIOS το οποίο ελέγχει πρώτα αν υπ'άρχει CDROM στον οδηγό, όπως ακριβώς συμβαίνει και με ένα φυσιολογικό BIOS.

Στη δική μας περίπτωση, θα ανιχνεύσει το μέσο εγκατάστασης του FreeBSD και θα ξεκινήσει η συνηθισμένη διαδικασία εγκατάστασης μέσω του **sysinstall**, όπως περιγράφεται στο Έαοΰεάέι 2. Μπορείτε να προχωρήσετε με την εγκατάσταση, αλλά μη προσπαθήσετε να ρυθμίσετε το γραφικό σύστημα X11 τη δεδομένη στιγμή.

Όταν τελειώσετε την εγκατάσταση, μη ξεχάσετε να βγάλετε το CDROM από τον οδηγό (ή να καταργήσετε την αντίστοιχη συσχέτιση με το αρχείο ISO). Μπορείτε έπειτα να επανεκκινήσετε στη νέα σας εγκατάσταση του FreeBSD.

23.2.2.2 Ρύθμιση του FreeBSD στο Virtual PC σε Microsoft Windows

Μετά την επιτυχή εγκατάσταση του FreeBSD στα Microsoft Windows μέσω του **Virtual PC**, θα πρέπει να εκτελέσετε μια σειρά από ρυθμίσεις για να βελτιστοποιήσετε την λειτουργία του συστήματος σε περιβάλλον εικονικής μηχανής.

1. Θέστε Τιμές στις Μεταβλητές του Φορτωτή Εκκίνησης

Ε πιο σημαντική ρύθμιση είναι να μειώσετε την τιμή της μεταβλητής `kern.hz` για να μειώσετε τη χρήση της CPU στο FreeBSD όταν το χρησιμοποιείτε στο εικονικό περιβάλλον του **Virtual PC**. Αυτό

μπορεί να επιτευχθεί προσθέτοντας την παρακάτω γραμμή στο αρχείο `/boot/loader.conf`:

```
kern.hz=100
```

Χωρίς αυτή τη ρύθμιση, μια εικονική μηχανή FreeBSD στο **Virtual PC**, όταν εκτελείται χωρίς φορτίο, θα χρησιμοποιεί περίπου το 40% του επεξεργαστή σε ένα μηχάνημα με μία CPU. Μετά από την αλλαγή αυτή, η χρήση θα είναι κοντά στο 3%.

2. Δημιουργήστε Ένα Νέο Αρχείο Ρυθμίσεων Πυρήνα

Μπορείτε να αφαιρέσετε όλα τα προγράμματα οδήγησης για συσκευές SCSI, Firewire και USB. Το **Virtual PC** παρέχει μια εικονική κάρτα δικτύου η οποία υποστηρίζεται από το πρόγραμμα οδήγησης `de(4)`, άρα μπορείτε να αφαιρέσετε όλες τις άλλες κάρτες δικτύου από τον πυρήνα, εκτός από το `de(4)` και το `miibus(4)`.

3. Ρύθμιση Δικτύου

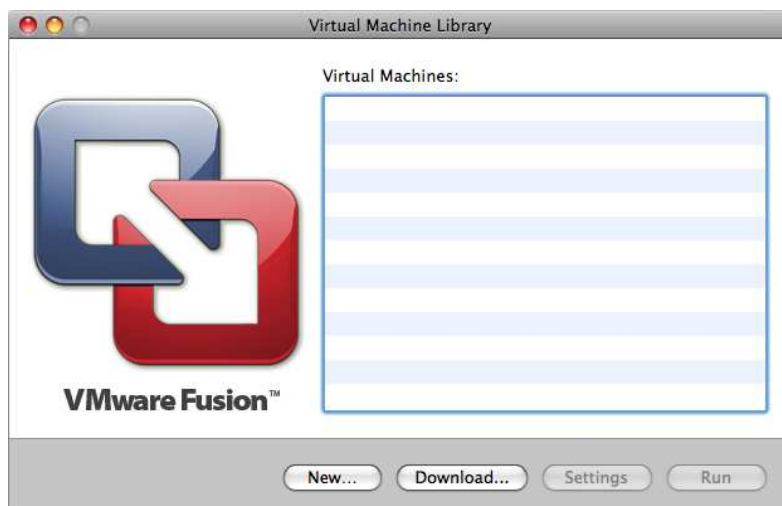
Ε πιο απλή ρύθμιση δικτύου περιλαμβάνει τη χρήση του πρωτοκόλλου DHCP για να συνδέσετε το εικονικό μηχάνημα σας στο ίδιο τοπικό δίκτυο με το μηχάνημα ξενιστή. Αυτό επιτυγχάνεται προσθέτοντας τη γραμμή `ifconfig_de0="DHCP"` στο `/etc/rc.conf`. Μπορείτε να βρείτε πιο προχωρημένες ρυθμίσεις δικτύου στο [Έκδοση 32](#).

23.2.3 Το VMware σε MacOS

Το **VMware Fusion** για Mac είναι ένα εμπορικό πρόγραμμα. Υπάρχει διαθέσιμο για υπολογιστές Apple Mac αρχιτεκτονικής Intel που τρέχουν Mac OS 10.4.9 ή κάποια πιο πρόσφατη έκδοση. Το FreeBSD υποστηρίζεται πλήρως ως φιλοξενούμενο (guest) λειτουργικό. Μόλις ολοκληρωθεί η εγκατάσταση του **VMware Fusion** στο Mac OS X, πρέπει να ρυθμίσετε μια εικονική μηχανή και να εγκαταστήσετε το φιλοξενούμενο λειτουργικό σύστημα.

23.2.3.1 Εγκατάσταση του FreeBSD στο VMware/Mac OS X

Αρχικά ξεκινήστε το VMware Fusion, και θα φορτώσει η Συλλογή Εικονικών Μηχανών. Επιλέξτε "New" για να δημιουργήσετε μια νέα εικονική μηχανή:

Θα δείτε να φορτώνει το New Virtual Machine Assistant, το βοηθητικό πρόγραμμα δημιουργίας μιας νέας εικονικής μηχανής. Επιλέξτε Continue για να συνεχίσετε:

Στην επιλογή λειτουργικού συστήματος διαλέξτε **Other** και ως έκδοση λειτουργικού συστήματος διαλέξτε **FreeBSD 64-bit** (αν'αλογα με το αν θέλετε υποστήριξη για 64-bit εφαρμογές ή όχι):

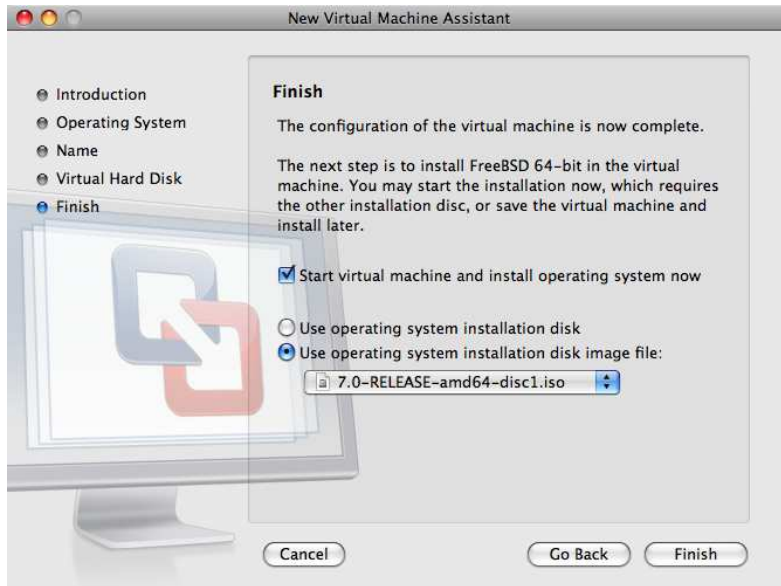
Δώστε ένα όνομα για το VM Image και ρυθμίστε τον κατ'αλολο στον οποίο θέλετε να αποθηκευθεί:

Ρυθμίστε το μέγεθος του Εικονικού Δίσκου για την εικονική μηχανή:

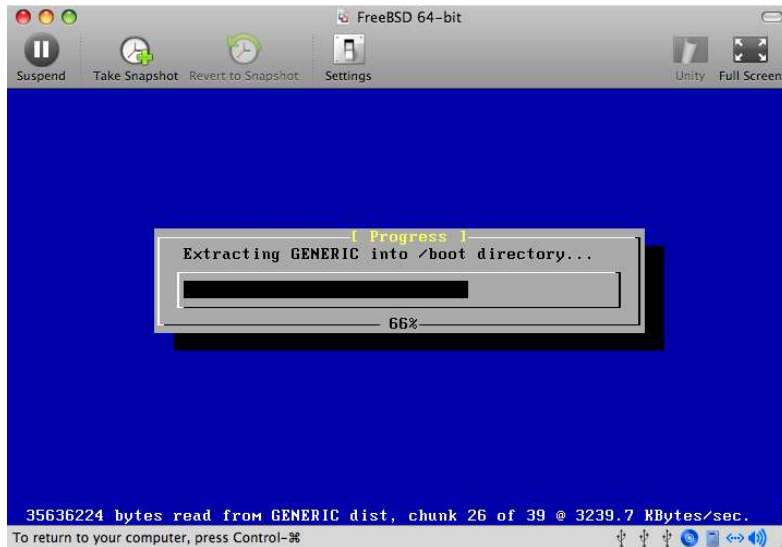
Επιλέξτε μια μέθοδο εγκατάστασης για την εικονική μηχανή: είτε από ένα ISO image είτε από το CD-ROM:

Μόλις επιλέξετε Finish, η εικονική μηχανή θα ξεκινήσει τη διαδικασία εκκίνησης (boot):

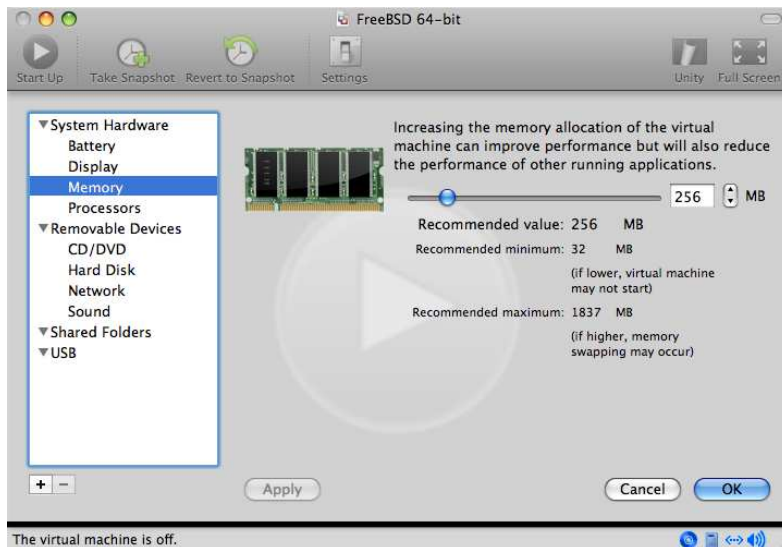

Εγκαταστήστε το FreeBSD όπως θα κ'άνατε και σε οποιοδήποτε άλλο υπολογιστή, ή ακολουθώντας τις οδηγίες από το Έαοΰέάεί 2:

Μόλις ολοκληρωθεί η εγκατάσταση, μπορείτε να αλλάξετε τις ρυθμίσεις της εικονικής μηχανής, όπως π.χ. το μέγεθος μνήμης που θα χρησιμοποιεί:

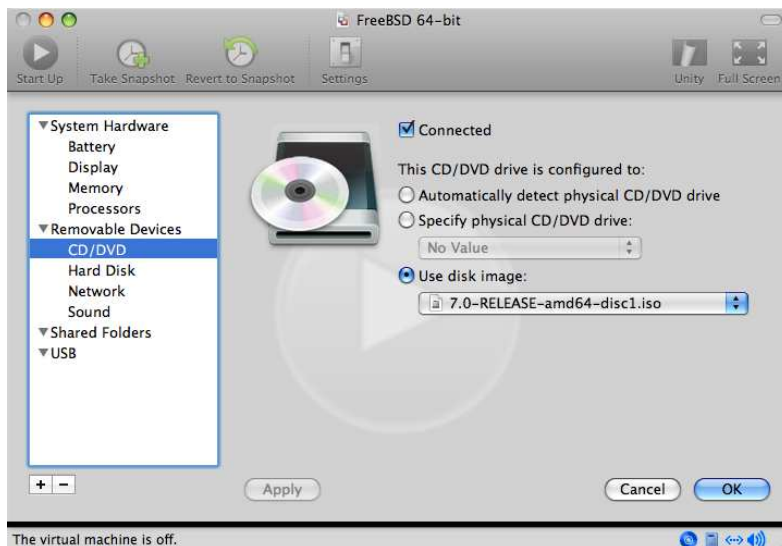
Όχι! Βύθος: Οι ρυθμίσεις υλικού μιας εικονικής μηχανής δε μπορούν να αλλάξουν όσο τρέχει αυτή η εικονική μηχανή.

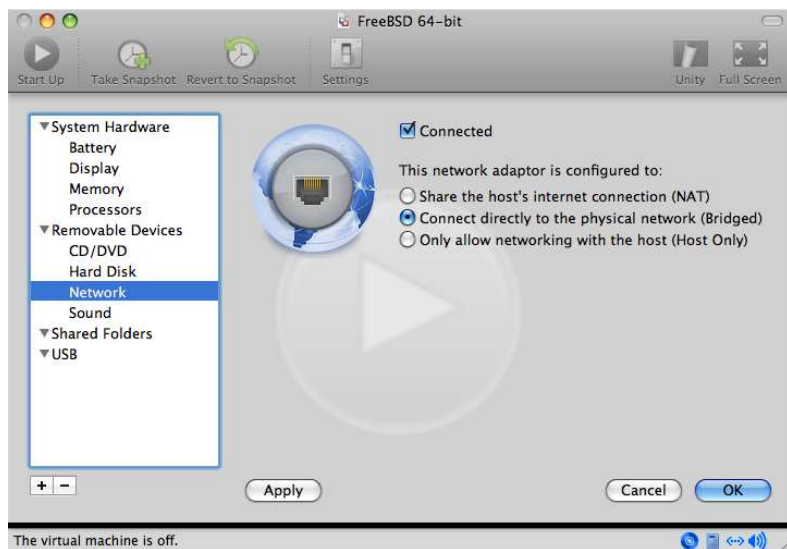
Μπορείτε, ακόμη, να ρυθμίσετε τον αριθμό των επεξεργαστών τους οποίους επιτρέπεται να χρησιμοποιήσει αυτή η εικονική μηχανή:

Ίσως έχει νόημα, επίσης, να αλλάξετε το αρχείο ή τη συσκευή που φαίνεται ως CD-ROM μέσα στην εικονική μηχανή. Συνήθως μπορείτε να αποσυνδέσετε το CD-ROM ή το ISO image από την εικονική μηχανή, αφού δε χρειάζεται πλέον όταν έχει ολοκληρωθεί η εγκατάσταση του FreeBSD:

Μια από τις τελευταίες ρυθμίσεις είναι η σύνδεση της εικονικής μηχανής με το δίκτυο. Για να μπορείτε να συνδεθείτε στην ΕΜ από άλλα μηχανήματα (εκτός του ξενιστή), ενεργοποιήστε την επιλογή **Connect directly to the physical network (Bridged)**. Αλλιώς, για να μπορεί η ΕΜ να συνδεθεί στο δίκτυο μέσω του ξενιστή, αλλά να μη μπορούν άλλα μηχανήματα να συνδεθούν σε αυτή, ενεργοποιήστε την επιλογή **Share the host's internet connection (NAT)**.

Μόλις τελειώσετε με αυτές τις ρυθμίσεις, μπορείτε να εκκινήσετε τη νέα εικονική μηχανή με το φρεσκο-εγκατεστημένο FreeBSD σας.

23.2.3.2 Ρυθμίσεις του FreeBSD μέσα στο Mac OS X/VMware

Αφού τελειώσετε με την εγκατάσταση του FreeBSD σε μια εικονική μηχανή **VMware** μέσα σε **Mac OS X**, πρέπει να κάνετε κάποιες ρυθμίσεις για να βελτιωθεί η απόδοση του FreeBSD ως φιλοξενούμενου συστήματος.

1. Ρυθμίσεις Μεταβλητών του Boot Loader

Επιο σημαντική ρύθμιση είναι να μειώσετε την τιμή της μεταβλητής `kern.hz`, για να μειωθεί κάπως η χρήση του επεξεργαστή από το FreeBSD καθώς τρέχει μέσα στο **VMware**. Προσθέστε, λοιπόν, την παρακάτω γραμμή στο αρχείο `/boot/loader.conf`:

```
kern.hz=100
```

Χωρίς αυτή τη ρύθμιση ένα φιλοξενούμενο FreeBSD που τρέχει μέσα σε **VMware** μπορεί να χρησιμοποιεί μέχρι και 15% του επεξεργαστή ενός iMac. Μετά από αυτή τη ρύθμιση η χρήση του επεξεργαστή μπορεί να είναι μικρότερη από 5%.

2. Δημιουργήστε Ένα Νέο Αρχείο Ρυθμίσεων Πυρήνα

Μπορείτε να αφαιρέσετε όλες τις συσκευές FireWire και USB. Το **VMware** παρέχει μια εικονική κάρτα δικτύου, η οποία είναι συμβατή με τον οδηγό `em(4)`, οπότε μπορείτε να αφαιρέσετε όλες τις υπόλοιπες κάρτες δικτύου από τον πυρήνα σας.

3. Ρυθμίστε το Δίκτυο

Ο πιο εύκολος τρόπος να ρυθμίσετε το δίκτυο της εικονικής μηχανής είναι να συνδεθείτε μέσω **DHCP** με το τοπικό δίκτυο, χρησιμοποιώντας τη διεύθυνση **MAC** του ξενιστή. Αυτό μπορεί να γίνει προσθέτοντας τη γραμμή `ifconfig_em0="DHCP"` στο αρχείο `/etc/rc.conf`. Για περισσότερες πληροφορίες και πιο προχωρημένες ρυθμίσεις δικτύου, δείτε το [Εἰσαγωγή 32](#).

23.2.4 VirtualBox™ Guest Additions σε FreeBSD Guest

Τα πρόσθετα προγράμματα για το φιλοξενούμενο λειτουργικό (guest additions) του **VirtualBox™** παρέχουν υποστήριξη για τα παρακάτω:

- Κοινή χρήση προχείρου (clipboard)
- Έξυπνη χρήση δείκτη ποντικιού
- Συγχρονισμός ώρας με τον ξενιστή (host)
- Αναπροσαρμογή μεγέθους παραθύρου
- Κατάσταση απρόσκοπτης λειτουργίας (seamless mode)

Όροι: Οι παρακάτω εντολές εκτελούνται στο φιλοξενούμενο FreeBSD λειτουργικό.

Αρχικά, εγκαταστήστε το πακέτο `emulators/virtualbox-ose-additions` στο φιλοξενούμενο FreeBSD λειτουργικό.

```
# cd /usr/ports/emulators/virtualbox-ose-additions && make install clean
```

Προσθέστε τις παρακάτω γραμμές στο `/etc/rc.conf`:

```
vboxguest_enable="YES"
vboxservice_enable="YES"
```

Αν πρόκειται να χρησιμοποιήσετε το `ntpd(8)` ή το `ntpd(8)`, θα πρέπει να απενεργοποιήσετε το συγχρονισμό ώρας με τον ξενιστή:

```
vboxservice_flags="--disable-timesync"
```

Το πρόγραμμα οδήγησης `vboxvideo_drv` φυσιολογικά θα αναγνωριστεί αυτόματα όταν εκτελέσετε το `xorg -configure`. Αν αυτό δεν συμβεί, τροποποιήστε το `xorg.conf` για την κάρτα γραφικών του **VirtualBox**:

```
Section "Device"
    ### Available Driver options are:-
    ### Values: <i>: integer, <f>: float, <bool>: "True"/"False",
    ### <string>: "String", <freq>: "<f> Hz/kHz/MHz"
    ### [arg]: arg optional
    Identifier "Card0"
    Driver "vboxvideo"
    VendorName "InnoTek Systemberatung GmbH"
    BoardName "VirtualBox Graphics Adapter"
    BusID "PCI:0:2:0"
EndSection
```

Για να χρησιμοποιήσετε το `vboxmouse_drv`, χρησιμοποιήστε την παρακάτω ενότητα για το ποντίκι στο `xorg.conf`:

```
Section "InputDevice"
    Identifier "Mouse0"
```

```
Driver "vboxmouse"
EndSection
```

*Οι χρήστες του HAL θα πρέπει να δημιουργήσουν το αρχείο
/usr/local/etc/hal/fdi/policy/90-vboxguest.fdi ή να το αντιγράψουν από το
/usr/local/share/hal/fdi/policy/10osvender/90-vboxguest.fdi:*

```
<?xml version="1.0" encoding="utf-8"?>
<!--
# Sun VirtualBox
# Hal driver description for the vboxmouse driver
# $Id: chapter.xml,v 1.16 2011-12-09 19:53:53 manolis Exp $

Copyright (C) 2008-2009 Sun Microsystems, Inc.

This file is part of VirtualBox Open Source Edition (OSE, as
available from http://www.virtualbox.org. This file is free software;
you can redistribute it and/or modify it under the terms of the GNU
General Public License (GPL) as published by the Free Software
Foundation, in version 2 as it comes in the "COPYING" file of the
VirtualBox OSE distribution. VirtualBox OSE is distributed in the
hope that it will be useful, but WITHOUT ANY WARRANTY of any kind.

Please contact Sun Microsystems, Inc., 4150 Network Circle, Santa
Clara, CA 95054 USA or visit http://www.sun.com if you need
additional information or have any questions.

-->
<deviceinfo version="0.2">
  <device>
    <match key="info.subsystem" string="pci">
      <match key="info.product" string="VirtualBox guest Service">
        <append key="info.capabilities" type="strlist">input</append>
        <append key="info.capabilities" type="strlist">input.mouse</append>
        <merge key="input.xll_driver" type="string">vboxmouse</merge>
        <merge key="input.device" type="string">/dev/vboxguest</merge>
      </match>
    </match>
  </device>
</deviceinfo>
```

23.3 Το FreeBSD ως Ξενιστής (Host)

Για αρκετά χρόνια, κανένα από τα πακέτα εικονικοποίησης δεν υποστήριζε επίσημα το FreeBSD ως ξενιστή. Κάποιοι χρήστες χρησιμοποιούσαν παλιές και κατ'ά β'αση εγκαταλελειμμένες εκδόσεις του **VMware** (όπως το `emulators/vmware3`), οι οποίες χρησιμοποιούσαν την συμβατότητα εκτέλεσης προγραμμάτων Linux. Λίγο μετά την επίσημη κυκλοφορία του **FreeBSD 7.2**, έγινε διαθέσιμη στη Συλλογή των Ports η εφαρμογή **VirtualBox** της Sun. Ε εφαρμογή αυτή εκτελείται ως εγγενές πρόγραμμα του FreeBSD.

Το **VirtualBox** είναι ένα πλήρες πακέτο εικονικοποίησης το οποίο βρίσκεται σε διαρκή ανάπτυξη. Είναι διαθέσιμο για τα περισσότερα λειτουργικά συστήματα, συμπεριλαμβανομένων των Windows, Mac OS, Linux και FreeBSD. Έχει τη δυνατότητα να εκτελεί το ίδιο καλὰ τόσο λειτουργικά τύπου Windows όσο και UNIX. Διανέμεται ως λογισμικό ανοικτού κώδικα αλλά περιέχει κ'άποια εξαρτήματα κλειστού κώδικα που διατίθενται ως χωριστό πακέτο επέκτασης. Μπορείτε να βρείτε περισσότερες πληροφορίες στη σελίδα "Downloads" στο wiki του **VirtualBox**, <http://www.virtualbox.org/wiki/Downloads>. Τη δεδομένη στιγμή οι επεκτάσεις αυτές δεν διατίθενται για το FreeBSD.

23.3.1 Εγκατάσταση του VirtualBox

Το **VirtualBox** είναι διαθέσιμο ως FreeBSD port στο `emulators/virtualbox-ose`. Καθώς το **VirtualBox** βρίσκεται υπό συνεχή και πολύ ενεργή ανάπτυξη, βεβαιωθείτε ότι έχετε ανανεώσει το δέντρο των ports πριν ξεκινήσετε την εγκατάσταση του. Χρησιμοποιήστε τις παρακάτω εντολές για να το εγκαταστήσετε:

```
# cd /usr/ports/emulators/virtualbox-ose
# make install clean
```

Μια χρήσιμη επιλογή που εμφανίζεται στο διάλογο ρυθμίσεων, αφορά την εγκατάσταση των προγραμμάτων GuestAdditions. Τα προγράμματα αυτά παρέχουν μια σειρά από χρήσιμες λειτουργίες στα φιλοξενούμενα λειτουργικά, όπως η διάφανη λειτουργία του δείκτη ποντικιού (επιτρέπει στο ποντίκι να κινείται ελεύθερα μεταξύ του ξενιστή και του φιλοξενούμενου λειτουργικού, χωρίς να απαιτείται η χρήση κ'αποίου ειδικού πλήκτρου για εναλλαγή) καθώς και ταχύτερη γραφική απεικόνιση, ειδικά σε λειτουργικά Windows. Μπορείτε να βρείτε τα guest additions στο μενού **Devices**, όταν ολοκληρώσετε την εγκατάσταση του φιλοξενούμενου λειτουργικού.

Πριν χρησιμοποιήσετε το **VirtualBox** για πρώτη φορά, θα πρέπει να αλλάξετε κ'άποιες ρυθμίσεις. Το port εγκαθιστά ένα άρθρωμα πυρήνα στον κατάλογο `/boot/modules` το οποίο θα πρέπει να φορτώσετε στον πυρήνα που εκτελείται:

```
# kldload vboxdrv
```

Για να φορτώνεται το άρθρωμα αυτόματα σε κ'άθε επανεκκίνηση του συστήματος, προσθέστε την παρακάτω γραμμή στο αρχείο `/boot/loader.conf`:

```
vboxdrv_load="YES"
```

Για να χρησιμοποιήσετε τα αρθρώματα πυρήνα που επιτρέπουν τη λειτουργία του δικτύου σε κατάσταση γέφυρας (bridged) ή host-only, προσθέστε την παρακάτω γραμμή στο `/etc/rc.conf` και επανεκκινήστε τον υπολογιστή σας:

```
vboxnet_enable="YES"
```

Κατά τη διάρκεια της εγκατάστασης του **VirtualBox**, δημιουργείται αυτόματα η ομάδα χρηστών `vboxusers`. Όλοι οι χρήστες που χρειάζονται πρόσβαση στο **VirtualBox**, θα πρέπει να ανήκουν σε αυτή την ομάδα. Μπορείτε να χρησιμοποιήσετε την εντολή `pw` για να προσθέσετε νέα μέλη στην ομάδα:

```
# pw groupmod vboxusers -m yourusername
```

Τα προεπιλεγμένα δικαιώματα για τη συσκευή `/dev/vboxnetctl` είναι αρκετά περιοριστικά και πρέπει να αλλάξουν για να λειτουργήσει το δίκτυο σε κατάσταση γέφυρας.

Για να δοκιμάσετε τις νέες ρυθμίσεις προσωρινά:

```
# chown root:vboxusers /dev/vboxnetctl
# chmod 0660 /dev/vboxnetctl
```

Για να αλλάξετε τα δικαιώματα μόνιμα, προσθέστε τις παρακάτω γραμμές στο `/etc/devfs.conf`:

```
own      vboxnetctl root:vboxusers
perm     vboxnetctl 0660
```

Για να εκτελέσετε το **VirtualBox**, μπορείτε απλώς να επιλέξετε την καταχώριση **Sun VirtualBox** από το μενού του γραφικού σας περιβάλλοντος, ή να πληκτρολογήσετε το παρακάτω σε ένα τερματικό:

```
% VirtualBox
```

Για περισσότερες πληροφορίες σχετικά με τη ρύθμιση και χρήση του **VirtualBox**, παρακαλούμε επισκεφθείτε την επίσημη δικτυακή τοποθεσία στο <http://www.virtualbox.org>. Καθώς το FreeBSD port είναι πολύ πρόσφατο, η εξέλιξη του είναι συνεχής. Για τις τελευταίες πληροφορίες καθώς και για οδηγίες αντιμετώπισης τυχόν προβλημάτων, παρακαλούμε δείτε τη σχετική σελίδα στο wiki του FreeBSD, στην τοποθεσία <http://wiki.FreeBSD.org/VirtualBox>.

23.3.2 Υποστήριξη USB στο VirtualBox

Όροι: Για τα βήματα αυτά απαιτείται το **VirtualBox 4.0.0** ή μεταγενέστερο.

Για να μπορείτε να διαβάσετε και να γράψετε σε συσκευές USB, θα πρέπει ο λογαριασμός σας να ανήκει στην ομάδα `operators`:

```
# pw groupmod operator -m jerry
```

Προσθέστε έπειτα τις παρακάτω γραμμές στο αρχείο `/etc/devfs.rules` (δημιουργήστε το αν δεν υπάρχει ήδη):

```
[system=10]
add path 'usb/*' mode 0660 group operator
```

Για να φορτώσετε τους νέους κανόνες, προσθέστε την παρακάτω γραμμή στο `/etc/rc.conf`:

```
devfs_system_ruleset="system"
```

Έπειτα επανεκκινήστε το `devfs`:

```
# /etc/rc.d/devfs restart
```

Μπορείτε τώρα να ενεργοποιήσετε το USB στο φιλοξενούμενο λειτουργικό. Θα πρέπει να μπορείτε να δείτε τις συσκευές USB στις προτιμήσεις του **VirtualBox**.

23.3.3 Πρόσβαση στο DVD/CD του Ξενιστή

θα πρέπει να φορτώσετε το ἄρθρωμα πυρήνα `atapicam` προσθέτοντας την παρακάτω γραμμή στο `/boot/loader.conf`:

```
atapicam_load="YES"
```

Θα πρέπει να εκτελείται το `HAL` για να λειτουργήσει σωστ'ά το DVD/CD στο **VirtualBox**. Ενεργοποιήστε το στο `/etc/rc.conf` και ξεκινήστε το (αν δεν εκτελείται ήδη):

```
hald_enable="YES"
```

```
# /usr/local/etc/rc.d/hald start
```

Για να μπορούν οι χρήστες να έχουν πρόσβαση στις λειτουργίες CD/DVD του **VirtualBox**, χρειάζονται πρόσβαση στις συσκευές `/dev/xpt0`, `/dev/cdN` και `/dev/passN`. Προσθέστε τις παρακάτω γραμμές στο `/etc/devfs.conf`:

```
perm cd0 0600
perm xpt0 0660
perm pass0 0660
```

Εἰσὶ 24 Τοπικές Ρυθμίσεις - Χρήση και ρύθμιση I18N/L10N

Συνεισφορά του Andrey Chernov. Γράφηκε ξαν'α από τον Michael C. Wu.

24.1 Σύνοψη

Το FreeBSD είναι ένα ιδιαίτερα αποκεντρωμένο έργο με χρήστες και εθελοντές σε ολόκληρο τον κόσμο. Στο κεφάλαιο αυτό συζητούνται οι δυνατότητες τοπικών και διεθνών ρυθμίσεων του FreeBSD, οι οποίες επιτρέπουν σε χρήστες γλωσσών εκτός της Αγγλικής να εκτελέσουν πραγματική εργασία. Υπάρχουν πολλοί παράγοντες στην υλοποίηση του πλαισίου i18n, τόσο σε επίπεδο συστήματος, όσο και εφαρμογών, και για το λόγο αυτό, όπου χρειάζεται, παραπέμπουμε τον αναγνώστη σε πιο συγκεκριμένες πηγές τεκμηρίωσης.

Αφού διαβάσετε αυτό το κεφάλαιο, θα ξέρετε:

- Πως κωδικοποιούνται οι γλώσσες και οι τοπικές ρυθμίσεις στα σύγχρονα λειτουργικά συστήματα.
- Πως να β'αλετε τοπικές ρυθμίσεις στο κέλυφος σας (login shell).
- Πως να ρυθμίσετε την κονσόλα για γλώσσες εκτός της Αγγλικής.
- Πως να χρησιμοποιήσετε αποτελεσματικ'α το σύστημα X Windows με διαφορετικές γλώσσες.
- Που να βρείτε περισσότερες πληροφορίες για τη συγγραφή εφαρμογών συμβατών με το πρότυπο i18n.

Πριν διαβάσετε αυτό το κεφάλαιο, θα πρέπει:

- Να γνωρίζετε πως να εγκαταστήσετε πρόσθετο λογισμικό τρίτου κατασκευαστή (Εἰσὶ 5).

24.2 Βασικές Γνώσεις

24.2.1 Τι Είναι το I18N/L10N;

Οι ομάδες ανάπτυξης λογισμικού δημιούργησαν τον όρο I18N, ως συντόμευση της λέξης “internationalization” (διεθνοποίηση), μετρώντας απλώς τα γράμματα της λέξης αν'αμεσα στο πρώτο και το τελευταίο. Ο όρος L10N έχει προκύψει με τον ίδιο τρόπο, αυτή τη φορά από τη λέξη “localization” (τοπικοποίηση, ή απλώς τοπικές ρυθμίσεις). Συνδυάζοντας μεταξύ τους τις μεθόδους, τα πρωτόκολλα, και τις εφαρμογές που συμβαδίζουν με τα I18N/L10N, οι χρήστες μπορούν να χρησιμοποιήσουν τις γλώσσες της επιλογής τους.

Οι εφαρμογές I18N προγραμματίζονται με τη βοήθεια εργαλείων (kits) και βιβλιοθηκών. Επιτρέπεται έτσι στους προγραμματιστές να γράψουν ένα απλό αρχείο και να μεταφράσουν τα μενού και τα κείμενα που απεικονίζει η εφαρμογή, σε κάθε γλώσσα που απαιτείται. Συνιστούμε ένθερμα στους προγραμματιστές να ακολουθούν την παραπάνω σύμβαση.

24.2.2 Γιατί Πρέπει νὰ Ὑποστηρίξω τὰ I18N/L10N;

Τὰ I18N/L10N χρησιμοποιοῦνται κ' ἄθε φορ' ἂν ἐπιθυμεῖτε νὰ δεῖτε, νὰ εἰσάγετε, ἢ νὰ ἐπεξεργαστεῖτε δεδομένα σὲ γλώσσες ἐκτὸς τῆς Ἀγγλικῆς.

24.2.3 Ποιες Γλώσσες Ὑποστηρίζονται στὸ I18N;

Τὸ I18N καὶ τὸ L10N δὲν εἶναι εἰδικά φτιαγμένα γιὰ τὸ FreeBSD. Τὴν δεδομένη στιγμή, ὑποστηρίζονται οἱ περισσότερες γνωστὲς γλώσσες, συμπεριλαμβανομένων τῶν: Κινεζικῶν, Γερμανικῶν, Γαλλικῶν, Κορεατικῶν, Γαλλικῶν, Ρωσικῶν, Βιετναμέζικων, κ.α.

24.3 Ὑπόθεση τῶν Τοπικῶν Ρυθμίσεων

Τὸ I18N εἶναι στὴν πραγματικότητα μιὰ σύμβαση, καὶ δὲν ἔχει δημιουργηθεῖ ἀποκλειστικῶς γιὰ τὸ FreeBSD. Ἐπιθυμοῦμε τὴ βοήθεια σας ὥστε τὸ FreeBSD νὰ ἀκολουθεῖ αὐτὴ τὴ σύμβαση.

Οἱ τοπικὲς ρυθμίσεις βασίζονται σὲ τρεῖς βασικοὺς ὅρους: Κωδικὸ Γλώσσας, Κωδικὸ Ὑπόθεσης καὶ Κωδικοποίηση. Τὰ οὐδόμενα τῶν τοπικῶν ρυθμίσεων προκύπτουν ἀπὸ τοὺς παραπάνω ὅρους, μὲ τὸν τρόπο ποὺ περιγρᾶφεται παρακάτω:

ΚωδικὸςΓλώσσας_ΚωδικὸςὙπόθεσης . Κωδικοποίηση

24.3.1 Κωδικοὶ Γλωσσῶν καὶ Ὑποθέσεων

Γιὰ νὰ χρησιμοποιηθοῦν οἱ τοπικὲς ρυθμίσεις γιὰ μιὰ συγκεκριμένη γλώσσα σὲ ἓνα σύστημα FreeBSD (ἢ σὲ ἄλλο σύστημα τύπου UNIX ποὺ ὑποστηρίζει τὸ πρότυπο I18N), ὁ χρήστης θὰ πρέπει νὰ βρεῖ τοὺς κωδικούς τῆς συγκεκριμένης χώρας καὶ γλώσσας (οἱ κωδικοὶ χωρῶν καθοδηγοῦν τὶς ἐφαρμογὲς σχετικῶς μὲ τὴ διάλεκτο τῆς γλώσσας ποὺ πρέπει νὰ χρησιμοποιηθεῖ). Προγράμματα ὅπως φυλλομετρητὲς, ἐξυπηρετητὲς ιστοσελίδων, ἐξυπηρετητὲς SMTP/POP κλπ. παίρνουν ἐπίσης κ' ἄποιες ἀποφάσεις ποὺ ἐξαρτῶνται ἀπὸ τοὺς κωδικούς αὐτοὺς. Παρακάτω φαίνονται μερικὰ παραδείγματα γλωσσῶν/χωρῶν:

Κωδικὸς Γλώσσας/Ὑπόθεσης	Περιγραφή
en_US	Ἀγγλικά - Ἐνωμένες Πολιτεῖες
ru_RU	Ρώσικα - Ρωσία
zh_TW	Παραδοσιακὰ Κινέζικα - Ταϊβάν

24.3.2 Κωδικοποιήσεις

Κ' ἄποιες γλώσσες χρησιμοποιοῦν κωδικοποιήσεις ποὺ δὲν εἶναι ASCII, ἀλλ' ἂν περιέχουν χαρακτήρες 8-bit, wide, ἢ multibyte (δεῖτε τὴ σελίδα manual multibyte(3) γιὰ περισσότερες πληροφορίες). Οἱ πιο καινούριες ἐφαρμογὲς συνήθως ἀναγνωρίζουν τοὺς χαρακτήρες 8-bit. Ἀνάλογα μὲ τὴν υλοποίηση, οἱ χρήστες μπορεῖ νὰ χρειάζεται νὰ μεταγλωττίσουν μιὰ ἐφαρμογὴ μὲ ὑποστήριξη χαρακτήρων wide ἢ multibyte, ἢ νὰ προσαρμόσουν τὶς ρυθμίσεις τοῦ προγράμματος. Γιὰ νὰ ἔχετε τὴν ικανότητα νὰ εἰσάγετε καὶ νὰ ἐπεξεργάζεστε χαρακτήρες multibyte, ἡ Συλλογὴ τῶν Ports τοῦ FreeBSD

(<http://www.FreeBSD.org/ports/index.html>) διαθέτει προγράμματα γιὰ κάθε γλῶσσα. Δείτε τὴν τεκμηρίωση γιὰ τὸ I18N στὸ ἀντίστοιχο Port τοῦ FreeBSD.

Εἰδικότερα, ὁ χρήστης χρειάζεται νὰ διαβάσει τὴν τεκμηρίωση τῆς ἐφαρμογῆς, γιὰ νὰ ἀποφασίσει πῶς πρέπει νὰ τὴν ρυθμίσει σωστὰ ἢ πῶς νὰ περᾶσει τὶς σωστὲς τιμές στὸ `configure`, τὸ `Makefile` ἢ τὸν μεταγλωττιστή.

Θα πρέπει νὰ ἔχετε κατ' ἄνω κάποια πράγματα:

- Σετ χαρακτήρων ποὺ ἐξαρτῶνται ἀπὸ τὴν γλῶσσα (single C chars character set, δείτε τὴν `multibyte(3)`), π.χ. ISO8859-1, ISO8859-15, KOI8-R, CP437.
- Κωδικοποιήσεις Wide ἢ `multibyte`, π.χ. EUC, Big5.

Μπορεῖτε νὰ δείτε τὴν ἐνεργὴ λίστα τῶν σετ χαρακτήρων στὸ Μητρώο IANA (<http://www.iana.org/assignments/character-sets>).

Ὁρίσματος: Τὸ FreeBSD χρησιμοποιοῦν γιὰ τὶς τοπικὲς ρυθμίσεις κωδικοποιήσεις συμβατές με τὸ X11.

24.3.3 Ἐφαρμογές I18N

Στὸ σύστημα πακέτων καὶ ports τοῦ FreeBSD, οἱ ἐφαρμογές ποὺ σχετίζονται με τὸ I18N ἔχουν στὸ ὄνομα τοὺς τὴν λέξη I18N ὥστε νὰ ἀναγνωρίζονται εὐκόλα. Ὡστόσο, μπορεῖ νὰ μὴν υποστηρίζουν πάντοτε τὴν γλῶσσα ποὺ χρειάζεστε.

24.3.4 Τοπικές Ρυθμίσεις

Εἶναι συνήθως ἀρκετὸ νὰ γίνῃ `export` ἡ τιμὴ με τὴν ονομασία τῆς ἐπιθυμητῆς τοπικῆς ρύθμισης, μέσω τῆς μεταβλητῆς περιβάλλοντος `LANG` στὸ κέλυφος εἰσόδου. Αὐτὸ μπορεῖ νὰ γίνῃ στὸ ἀρχεῖο `~/.login_conf` τοῦ χρήστη, ἢ στὸ ἀρχεῖο ἐκκίνησης τοῦ κελύφους τοῦ χρήστη (`~/.profile`, `~/.bashrc`, `~/.cshrc`). Δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ θέσετε καὶ τὶς ὑπόλοιπες μεταβλητὲς τῶν τοπικῶν ρυθμίσεων, ὅπως οἱ `LC_CTYPE`, `LC_CTIME`. Γιὰ περισσότερες πληροφορίες, διαβάστε τὴν τεκμηρίωση τοῦ FreeBSD ποὺ σχετίζεται με τὴν υποστήριξη τῆς ἐπιθυμητῆς γλῶσσας.

Θα πρέπει νὰ θέσετε τὶς δύο παρακάτω μεταβλητὲς περιβάλλοντος, στὰ ἀρχεῖα ρυθμίσεων:

- Τὴν `LANG` γιὰ λειτουργίες ποὺ ἀνήκουν στὴν οἰκογένεια POSIX `setlocale(3)`
-

Τὴν `MM_CHARSET` γιὰ τὸ σύνολο χαρακτήρων MIME τῶν ἐφαρμογῶν.

Τὸ παραπάνω περιλαμβάνει τὴν ρύθμιση τοῦ κελύφους χρήστη, τὴν ρύθμιση γιὰ μὴν συγκεκριμένη ἐφαρμογὴ, καὶ τὴν ρύθμιση γιὰ τὰ X11.

24.3.4.1 Μέθοδοι Ἀλλαγῆς Τοπικῶν Ρυθμίσεων

Υπάρχουν δύο μέθοδοι γιὰ τὴν ἀλλαγὴ τῶν τοπικῶν ρυθμίσεων, τὶς οποίες καὶ περιγράφουμε παρακάτω. Ἡ πρώτη (τὴν ὁποία καὶ συνιστοῦμε) υλοποιεῖται θέτοντας τιμές στὶς μεταβλητὲς

περιβάλλοντος στο **login class**, και η δεύτερη αλλάζοντας τις τιμές των μεταβλητών περιβάλλοντος στο αρχείο εκκίνησης του κελύφους του χρήστη.

24.3.4.1.1 Μέθοδος Ἐλάσεων Εισόδου (Login Class)

Ἡ μέθοδος αυτή επιτρέπει να γίνει η ρύθμιση των μεταβλητών περιβάλλοντος μια φορά για κάθε κελύφος, αντί να χρειάζεται να τεθούν συγκεκριμένες τιμές στο αρχείο εκκίνησης του καθενός χωριστά. Οι Ρυθμίσεις σε Επίπεδο Ἐρήστη μπορούν να γίνουν από τον ίδιο το χρήστη, ενώ οι Ρυθμίσεις σε Επίπεδο Διαχειριστή απαιτούν προνόμια υπερχρήστη.

24.3.4.1.1.1 Ρυθμίσεις σε Επίπεδο Ἐρήστη

Το παρακάτω απλό παράδειγμα, δείχνει ένα αρχείο `.login_conf` στον κατάλογο κάποιου χρήστη στο οποίο και οι δύο μεταβλητές έχουν τεθεί για κωδικοποίηση **Latin-1**:

```
me:\
    :charset=ISO-8859-1:\
    :lang=de_DE.ISO8859-1:
```

Παρακάτω βλέπετε ένα `.login_conf` στο οποίο οι μεταβλητές έχουν τεθεί για Παραδοσιακά Κινέζικα σε κωδικοποίηση **BIG-5**. Παρατηρήστε ότι έχουμε θέσει πολύ περισσότερες μεταβλητές, καθώς κάποιες εφαρμογές δεν σέβονται σωστά τις μεταβλητές για Κινέζικα, Γιαπωνέζικα και Κορέατικα.

```
#Users who do not wish to use monetary units or time formats
#of Taiwan can manually change each variable
me:\
```

```
    :lang=zh_TW.Big5:\
    :setenv=LC_ALL=zh_TW.Big5:\
    :setenv=LC_COLLATE=zh_TW.Big5:\
    :setenv=LC_CTYPE=zh_TW.Big5:\
    :setenv=LC_MESSAGES=zh_TW.Big5:\
    :setenv=LC_MONETARY=zh_TW.Big5:\
    :setenv=LC_NUMERIC=zh_TW.Big5:\
    :setenv=LC_TIME=zh_TW.Big5:\
    :charset=big5:\
    :xmodifiers="@im=gcin": #Set gcin as the XIM Input Server
```

Για περισσότερες πληροφορίες, δείτε τις Ρυθμίσεις σε Επίπεδο Διαχειριστή και την `login.conf(5)`.

24.3.4.1.1.2 Ρυθμίσεις σε Επίπεδο Διαχειριστή

Βεβαιωθείτε ότι έχει οριστεί η σωστή γλώσσα στην κλάση του χρήστη, στο αρχείο `/etc/login.conf`. Στο αρχείο αυτό θα πρέπει να υπάρχουν οι παρακάτω ρυθμίσεις:

```
language_name|Account Type Description:\
    :charset=MIME_charset:\
    :lang=locale_name:\
    :tc=default:
```

Με βάση το προηγούμενο παράδειγμα μας που χρησιμοποιήσαμε **Latin-1**, το αρχείο θα μοιάζει με το παρακάτω:

```
german|German Users Accounts:\
      :charset=ISO-8859-1:\
      :lang=de_DE.ISO8859-1:\
      :tc=default:
```

Πριν κάνετε αλλαγές στις Κλάσεις Εισόδου (Login Classes) των χρηστών, εκτελέστε την παρακάτω εντολή:

```
# cap_mkdb /etc/login.conf
```

ώστε να ενεργοποιηθούν στο σύστημα οι αλλαγές που κάνατε στο /etc/login.conf.

Αλλαγή Κλάσεων Εισόδου μέσω της **vipw(8)**

Χρησιμοποιήστε την **vipw** για να προσθέσετε νέους χρήστες, και κάντε την καταχώριση να μοιάζει με την παρακάτω:

```
user:password:1111:11:language:0:0:User Name:/home/user:/bin/sh
```

Αλλαγή Κλάσεων Εισόδου μέσω της **adduser(8)**

Χρησιμοποιήστε την **adduser** για να προσθέσετε νέους χρήστες, και έπειτα ακολουθήστε τις παρακάτω οδηγίες:

- Θέστε το `defaultclass = language` στο `/etc/adduser.conf`. Να έχετε υπόψη σας ότι σε αυτή την περίπτωση, θα πρέπει να ορίσετε μια κλάση `default` για όλους τους χρήστες άλλων γλωσσών.
- Μια εναλλακτική λύση, είναι να απαντάτε κάθε φορά στην ερώτηση

```
Enter login class: default []:
```

 που εμφανίζεται από την **adduser(8)**.
- Ακόμα μια εναλλακτική λύση, είναι να χρησιμοποιήσετε το παρακάτω σε κάθε χρήστη που θέλετε να προσθέσετε και ο οποίος χρησιμοποιεί διαφορετική γλώσσα:

```
# adduser -class language
```

Αλλαγή Κλάσεων Εισόδου μέσω της **pw(8)**

Αν χρησιμοποιείτε την **pw(8)** για να προσθέσετε νέους χρήστες, καλέστε την με τον παρακάτω τρόπο:

```
# pw useradd user_name -L language
```

24.3.4.1.2 Μέθοδος Αρχείων Εκκίνησης Κελύφους

Όξιόθυος: Ε μέθοδος αυτή δεν συνίσταται, καθώς απαιτεί διαφορετικές ρυθμίσεις για κάθε διαφορετικό πρόγραμμα κελύφους που χρησιμοποιείται. Προτιμήστε καλύτερα την μέθοδο των Κλάσεων Εισόδου.

Για να προσθέσετε τις τοπικές ρυθμίσεις και το σετ χαρακτήρων **MIME**, ρυθμίστε απλώς τις δύο μεταβλητές περιβάλλοντος που φαίνονται παρακάτω στο αρχείο `/etc/profile` ή/και στο `/etc/csh.login`. Θα χρησιμοποιήσουμε τα Γερμανικά ως γλώσσα για το παρακάτω παράδειγμα:

Στο `/etc/profile`:

```
LANG=de_DE.ISO8859-1; export LANG
MM_CHARSET=ISO-8859-1; export MM_CHARSET
```

Ή στο `/etc/csh.login`:

```
setenv LANG de_DE.ISO8859-1
setenv MM_CHARSET ISO-8859-1
```

Εναλλακτικώς, μπορείτε να προσθέσετε τις παραπάνω οδηγίες στο `/usr/share/skel/dot.profile` (αντίστοιχα με τις οδηγίες για το `/etc/profile` που είδαμε παραπάνω), ή στο `/usr/share/skel/dot.login` (αντίστοιχα με τις οδηγίες για το `/etc/csh.login` που είδαμε επίσης παραπάνω).

Για το X11:

Στο `$HOME/.xinitrc`:

```
LANG=de_DE.ISO8859-1; export LANG
```

Ή:

```
setenv LANG de_DE.ISO8859-1
```

Ανάλογα με το κέλυφος που χρησιμοποιείτε (δείτε παραπάνω).

24.3.5 Ρυθμίσεις για την Κονσόλα

Για όλα τα **single C** σετ χαρακτήρων, μπορείτε να θέσετε τις γραμματοσειρές της κονσόλας στο `/etc/rc.conf` για την επιθυμητή γλώσσα, γράφοντας:

```
font8x16=font_name
font8x14=font_name
font8x8=font_name
```

Το `font_name` εδώ προκύπτει από το αντίστοιχο αρχείο του καταλόγου `/usr/share/syscons/fonts`, αφαιρώντας την κατ'αληξή `.fnt`.

Αν χρειάζεται, χρησιμοποιήστε την κατ'αλληλη αντιστοίχιση πληκτρολογίου (**keymap**) και οθόνης για το σετ χαρακτήρων **single C** που χρησιμοποιείτε, μέσω του `sysinstall`. Μόλις εκτελέσετε το **sysinstall**, επιλέξτε το **Configure**, και έπειτα το **Console**. Εναλλακτικώς, μπορείτε να προσθέσετε το παρακάτω στο `/etc/rc.conf`:

```
scrnmap=screenmap_name
keymap=keymap_name
keychange="fkey_number sequence"
```

Στην περίπτωση αυτή, το `screenmap_name` προέρχεται από ένα αρχείο του καταλόγου `/usr/share/syscons/scrnmaps`, χωρίς την κατ'αληξή `.scm`. Ε αντιστοίχιση οθόνης μαζί με την

αντίστοιχη γραμματοσειρά, χρησιμοποιείται συνήθως για την επέκταση του 8ου bit στο 9ο, για κάρτες VGA που χρησιμοποιούν μήτρα χαρακτήρων με 8 στήλες.

Αν έχετε ενεργοποιημένο τον δαίμονα **moused** στο αρχείο `/etc/rc.conf`:

```
moused_enable="YES"
```

καλό θα είναι να εξετάσετε τις πληροφορίες σχετικώς με τον δρομέα του ποντικιού που εμφανίζονται στην παρακάτω παράγραφο.

Ο προεπιλεγμένος δρομέας του ποντικιού που χρησιμοποιείται από το πρόγραμμα οδήγησης `syscons(4)`, καταλαμβάνει τις θέσεις `0xd0-0xd3` του συνόλου χαρακτήρων. Αν αυτή η περιοχή χαρακτήρων δεν είναι διαθέσιμη στη γλώσσα που χρησιμοποιείτε, θα πρέπει να μετακινήσετε την περιοχή του δρομέα έξω από αυτήν. Για να γίνει αυτό στο FreeBSD, προσθέστε την ακόλουθη γραμμή στο `/etc/rc.conf`:

```
mousechar_start=3
```

Το `keymap_name` προέρχεται από ένα αρχείο του καταλόγου `/usr/share/syscons/keymaps`, χωρίς την κατάληξη `.kbd`. Αν δεν είστε σίγουρος για την αντιστοίχιση πληκτρολογίου που χρειάζεται να χρησιμοποιήσετε, μπορείτε να χρησιμοποιήσετε το `kbdmap(1)` για να κάνετε δοκιμές σε διάφορες αντιστοιχίσεις, χωρίς να χρειάζεται να κάνετε επανεκκίνηση.

Ε λειτουργία `keychange` χρησιμοποιείται συνήθως για τον προγραμματισμό των πλήκτρων λειτουργιών (function keys), ώστε να ταιριάζουν με τον επιλεγμένο τύπο τερματικού, καθώς οι ακολουθίες των πλήκτρων λειτουργιών δεν μπορούν να καθοριστούν στις αντιστοιχίσεις πληκτρολογίου.

Βεβαιωθείτε επίσης ότι έχετε ρυθμίσει το σωστό τύπου τερματικού στο `/etc/ttys` για όλες τις καταχωρίσεις `ttyn*`. Τη δεδομένη στιγμή, οι προκαθορισμένες αντιστοιχίες είναι:

Σετ Χαρακτήρων	Τύπος Τερματικού
ISO8859-1 ή ISO8859-15	cons25l1
ISO8859-2	cons25l2
ISO8859-7	cons25l7
KOI8-R	cons25r
KOI8-U	cons25u
CP437 (προεπιλεγμένο VGA)	cons25
US-ASCII	cons25w

Για γλώσσες με χαρακτήρες wide ή multibyte, χρησιμοποιήστε το σωστό FreeBSD port στον κατάλογο `/usr/ports/language`. Μερικές θύρες εμφανίζονται ως κονσόλα, ενώ το σύστημα τις βλέπει ως σειριακά `vty`, και έτσι πρέπει να παρακρατήσετε αρκετά `vty`, τόσο για το X11 όσο και για την ψευδο-σειριακή κονσόλα. Παρακάτω θα βρείτε μια μερικώς ενημερωμένη λίστα για χρήση άλλων γλωσσών στην κονσόλα:

Γλώσσα	Τοποθεσία
Παραδοσιακά Κινέζικα (BIG-5)	chinese/big5con
Γιαπωνέζικα	japanese/kon2-16dot ή japanese/mule-freewnn

Γλῶσσα
Κορεάτικα

Τοποθεσία
korean/han

24.3.6 Ρύθμιση τοῦ X11

Ἀν καὶ τὸ X11 δὲν εἶναι μέρος τοῦ FreeBSD Project, θὰ δώσουμε ἐδῶ κ'ἀποικίες χρήσιμες πληροφορίες γιὰ ὅσους τὸ χρησιμοποιοῦν στὸ FreeBSD. Γιὰ περισσότερες πληροφορίες, δεῖτε τὴν δικτυακὴ τοποθεσίαν τοῦ Xorg (<http://www.x.org/>), ἢ τοῦ ἐξυπηρετητῆ X11 ποὺ πρόκειται νὰ χρησιμοποιήσετε.

Στὸ ἀρχεῖο `~/Xresources`, μπορεῖτε ἐπιπρόσθετα νὰ ἀλλάξετε καὶ ἄλλες ρυθμίσεις ποὺ σχετίζονται μὲ τὸ I18N (π.χ. γραμματοσειρές, μενού, κ.λ.π.).

24.3.6.1 Ἀπεικόνιση Γραμματοσειρῶν

Ἐγκαταστήστε τὸν ἐξυπηρετητῆ **Xorg** (`x11-servers/xorg-server`) καὶ ἐπεὶτα ἐγκαταστήστε τὶς γραμματοσειρές **TrueType** γιὰ τὴν ἐπιθυμητὴ γλῶσσα. Μὲ τὶς σωστὲς τοπικὲς ρυθμίσεις, θὰ μπορεῖτε νὰ δεῖτε τὴν ἐπιλεγμένη γλῶσσα στὰ μενού καὶ τὰ μηνύματα τοῦ γραφικοῦ περιβάλλοντος.

24.3.6.2 Εἰσαγωγή μὴ-Ἀγγλικῶν Χαρακτήρων

Ἡ μέθοδος εἰσόδου X11 (XIM, X11 Input Method), εἶναι ἓνα νέο πρότυπο γιὰ ὅλους τοὺς πελάτες X11. Ὅλες οἱ ἐφαρμογές τοῦ X11 θὰ πρέπει νὰ γράφονται ὡς πελάτες τοῦ XIM, καὶ νὰ λαμβάνουν εἰσοδὸ ἀπὸ ἐξυπηρετητὲς εἰσόδου XIM. Ὑπάρχουν διαθέσιμοι δι'ἀφοροὶ ἐξυπηρετητὲς XIM, γιὰ διαφορετικὲς γλώσσες.

24.3.7 Ρύθμιση Ἐκτυπωτῆ

Κ'ἀποικία σετ χαρακτήρων **single C** εἶναι συνήθως ἐνσωματωμένα στὸ ἴδιο τὸ υλικὸ τῶν ἐκτυπωτῶν. Τὰ σετ χαρακτήρων τύπου **wide** ἢ **multibyte** ἀπαιτοῦν ἐιδικὲς ρυθμίσεις, καὶ συνιστοῦμε νὰ χρησιμοποιήσετε τὸ **apsfilter**. Μπορεῖτε ἐπίσης νὰ μετατρέψετε τὸ ἐγγράφο σας σὲ **PostScript** ἢ **PDF**, χρησιμοποιώντας ἐργαλεῖα ἐιδικ'ἀφτιαγμένα γιὰ τὴ συγκεκριμένη γλῶσσα.

24.3.8 Πυρήνας καὶ Συστήματα Ἀρχείων

Τὸ σύστημα ἀρχείων **FFS** (**fast filesystem**) τοῦ **FreeBSD** μπορεῖ νὰ διαχειριστεῖ οὐδόματα ἀρχείων ποὺ ἀνήκουν σὲ σετ **single C** (εἶναι **8-bit clean**, δεῖτε καὶ τὸ **multibyte(3)**), ἀλλ'ἀ δὲν ἀποθηκεύει τὸ σετ χαρακτήρων ποὺ χρησιμοποιεῖται. Μὲ ἄλλα λόγια, εἶναι **8-bit** ἀλλ'ἀ δὲν γνωρίζει τίποτα γιὰ τὴν κωδικοποίησιν τῶν χαρακτήρων. Ἐπίσημα, τὸ **FFS** δὲν υποστηρίζει ἀκόμα σετ χαρακτήρων **wide** ἢ **multibyte**. Ὑπάρχουν ὥστόσο κ'ἀποικία ἀνεξάρτητα **patches** γιὰ τὸ **FFS** ποὺ υποστηρίζουν αὐτὲς τὶς δυνατότητες. Πρόκειται μόνο γιὰ προσωρινὲς καὶ μὴ μεταφέριμες λύσεις ἢ **hacks**, καὶ ἔχουμε ἀποφασίσει νὰ μὴν τὰ περιλάβουμε στὸ κεντρικὸ δέντρο πηγαίου κώδικα. Δεῖτε τὶς ἱστοσελίδες τῶν ἀντίστοιχων γλωσσῶν γιὰ περισσότερες πληροφορίες καὶ γιὰ νὰ ἀνακτήσετε τὰ ἀπαραίτητα ἀρχεῖα.

Τὸ σύστημα ἀρχείων **MS-DOS** στὸ **FreeBSD** ἔχει τὴν δυνατότητα νὰ ρυθμιστεῖ ὥστε νὰ μετατρέπει μεταξὺ τῶν σετ χαρακτήρων **Unicode**, τοῦ **MS-DOS**, καὶ τοῦ σετ χαρακτήρων ποὺ ἔχει ἐπιλεγεί γιὰ τὸ σύστημα ἀρχείων τοῦ **FreeBSD**. Γιὰ περισσότερες λεπτομέρειες, δεῖτε τὴν σελίδα **manual mount_msdosfs(8)**.

24.4 Μεταγλώττιση Προγραμμῶτων I18N

Πολλῶ ports του FreeBSD διαθέτουν υποστήριξη I18N. Σε μερικῶ από αὐτῶ, το -I18N εἶναι μέρος του ονόματος τους. Τα προγράμματα αὐτῶ, και πολλῶ περισσότερα, ἔχουν ενσωματωμένη υποστήριξη για I18N και δεν χρειῶζονται ἄλλες ειδικές ρυθμίσεις.

Ωστόσο, σε κῶποιες εφαρμογές ὅπως η **MySQL**, θα πρέπει να ρυθμιστεί το Makefile με το επιθυμητό σετ χαρακτήρων. Αὐτό συνήθως γίνεται περιώντας μια τιμή στο **configure** στον πηγαῖο κώδικα, ἢ ἀλλάζοντας το ἴδιο το Makefile.

24.5 Τοπικές Ρυθμίσεις για Συγκεκριμένες Γλώσσες

24.5.1 Ρώσικη Γλώσσα (Κωδικοποίηση KOI8-R)

Αρχική συνεισφορά του Andrey Chernov.

Για περισσότερες πληροφορίες σχετικῶ με την κωδικοποίηση KOI8-R, δείτε τις Αναφορές Σχετικῶ με το Σετ Χαρακτήρων KOI8-R (Ρωσικό Σύνολο Χαρακτήρων) (<http://koi8.pp.ru/>).

24.5.1.1 Τοπικές Ρυθμίσεις

Τοποθετήστε τις ἀκόλουθες γραμμές στο ἀρχείο σας ~/.login_conf:

```
me:My Account:\
    :charset=KOI8-R:\
    :lang=ru_RU.KOI8-R:
```

Για παραδείγματα που σχετίζονται με τις Τοπικές Ρυθμίσεις, δείτε προηγούμενες ενότητες σε αὐτό το κεφάλαιο.

24.5.1.2 Ρύθμιση Κονσόλας

- Προσθέστε την ἀκόλουθη γραμμή στο ἀρχείο /etc/rc.conf:

```
mousechar_start=3
```

- Ἐρησιμοποιήστε επίσης τις παρακῶτω ρυθμίσεις στο /etc/rc.conf:

```
keymap="ru.koi8-r"
scrnmap="koi8-r2cp866"
font8x16="cp866b-8x16"
font8x14="cp866-8x14"
font8x8="cp866-8x8"
```

- Για κῶθε καταχώριση ttyn* στο ἀρχείο /etc/ttys, χρησιμοποιήστε το cons25r ως τύπο τερματικού.

Για παραδείγματα που σχετίζονται με την ρύθμιση της κονσόλας, δείτε προηγούμενες ενότητες αὐτοῦ του κεφαλαίου.

24.5.1.3 Ρύθμιση Ἐκτυπωτή

Καθώς οι περισσότεροι εκτυπωτές που διαθέτουν Ρωσικούς χαρακτήρες ἔχουν ενσωματωμένη την κωδικοσελίδα CP866, θα χρειαστείτε ειδικό φίλτρο εξόδου για να μετατρέψετε από το KOI8-R στο CP866. Το φίλτρο αυτό εγκαθίσταται από προεπιλογή στο /usr/libexec/lpr/ru/koi2alt. Ε καταχώριση για ένα Ρώσικο εκτυπωτή στο /etc/printcap θα μοιάζει με την παρακάτω:

```
lp|Russian local line printer:\
    :sh:of=/usr/libexec/lpr/ru/koi2alt:\
    :lp=/dev/lpt0:sd=/var/spool/output/lpd:lf=/var/log/lpd-errs:
```

Δείτε το printcap(5) για πιο λεπτομερή περιγραφή.

24.5.1.4 Σύστημα Αρχείων MS-DOS και Ρώσικα Ονόματα Αρχείων

Το παρακάτω υπόδειγμα καταχώρισης στο fstab(5) ενεργοποιεί την υποστήριξη για Ρώσικα ονόματα αρχείων σε προσαρτημένα συστήματα αρχείων τύπου MS-DOS:

```
/dev/ad0s2      /dos/c  msdos   rw,-Wkoi2dos,-Lru_RU.KOI8-R 0 0
```

Ε επιλογή -L επιλέγει τις τοπικές ρυθμίσεις που θα χρησιμοποιηθούν, και η -w ορίζει τον πίνακα μετατροπής χαρακτήρων. Για να χρησιμοποιήσετε την επιλογή -w βεβαιωθείτε ότι ἔχετε προσαρτήσει την κατ'ατμηση /usr πριν την κατ'ατμηση MS-DOS, καθώς οι πίνακες μετατροπής βρίσκονται στο /usr/libdata/msdosfs. Για περισσότερες πληροφορίες, δείτε τη σελίδα manual του mount_msdosfs(8).

24.5.1.5 Ρύθμιση X11

1. Εκτελέστε πρώτα τις γενικές τοπικές ρυθμίσεις που ἔχουμε ἤδη περιγράψει.
2. Αν χρησιμοποιείτε τον εξυπηρετητή **Xorg**, εγκαταστήστε το πακέτο x11-fonts/xorg-fonts-cyrillic.

Ελέγξτε την ενότητα "Files" στο αρχείο /etc/X11/xorg.conf. Θα πρέπει να προσθέσετε την παρακάτω γραμμή πριν από οποιαδήποτε ἄλλη καταχώριση FontPath:

```
FontPath      "/usr/local/lib/X11/fonts/cyrillic"
```

Όγιάβυός: Δείτε στην Συλλογή των Ports για περισσότερες κυριλλικές γραμματοσειρές.

3. Για την ενεργοποίηση του Ρωσικού πληκτρολογίου, προσθέστε τις παρακάτω γραμμές στην ενότητα "Keyboard" του αρχείου xorg.conf:

```
Option "XkbLayout"      "us,ru"
Option "XkbOptions"     "grp:toggle"
```

Βεβαιωθείτε επίσης ότι η γραμμή XkbDisable είναι ανενεργή (μαρκαρισμένη ως σχόλιο).

Αν χρησιμοποιήσετε το grp:toggle η εναλλαγή RUS/LAT θα γίνεται με το Δεξιό **Alt**, ενώ αν θέσετε grp:ctrl_shift_toggle, η εναλλαγή θα γίνεται με το **Ctrl+Shift**. Για grp:caps_toggle, η εναλλαγή RUS/LAT θα γίνεται με το **CapsLock**. Ε κανονική λειτουργία του **CapsLock** εξακολουθεί

να είναι διαθέσιμη μέσω του συνδυασμοῦ πλήκτρων **Shift+CapsLock** (μόνο σε κατ'άσταση LAT). Το `grp: caps_toggle` για κάποιο ἄγνωστο λόγο, δεν λειτουργεῖ στο **Xorg**.

Αν το πληκτρολόγιο σας διαθέτει πλήκτρα “Windows”, και ἔχετε παρατηρήσει ότι κάποια ἀπὸ τα μη-αλφαριθμητικὰ πλήκτρα ἔχουν λ'άθος ἀντιστοίχιση ὅταν εἰστε σε κατ'άσταση **RUS**, προσθέστε την παρακ'άτω γραμμή στο ἀρχεῖο `xorg.conf`:

```
Option "XkbVariant" " ",winkeys"
```

Όξιαβύος: Το Ρώσικο ΧΚΒ πληκτρολόγιο ἴσως δεν λειτουργεῖ με ἐφαρμογές που δεν ἔχουν φτιαχτεί για τις ἀντίστοιχες τοπικές ρυθμίσεις.

Όξιαβύος: Οι ἐφαρμογές που τηροῦν τις ἐλάχιστες προδιαγραφές τοπικῶν ρυθμίσεων, θα πρέπει να καλοῦν ἀπὸ νωρίς τη συν'άρτηση `XtSetLanguageProc (NULL, NULL, NULL)`; μέσα στον κώδικα τους.

Δείτε το **KOI8-R** για το σύστημα **X Window** (<http://koi8.pp.ru/xwin.html>) για περισσότερες οδηγίες σχετικὰ με την δημιουργία ἐφαρμογῶν **X11** που να χρησιμοποιοῦν τοπικές ρυθμίσεις.

24.5.2 Τοπικές Ρυθμίσεις για Παραδοσιακὰ Κινέζικα Ταϊβ'αν

Το **FreeBSD-Taiwan Project** ἔχει δημιουργήσει ένα **HOWTO** για τα Κινέζικα στο **FreeBSD**, το οποίο μπορεῖτε να βρείτε στη διεύθυνση <http://netlab.cse.yzu.edu.tw/~statue/freebsd/zh-tut/>, χρησιμοποιώντας πολλὰ Κινέζικα ports. Ο τρέχων συντ'ακτης του Κινέζικου **FreeBSD** **Howto** είναι ο **Shen Chuan-Hsing** <statue@freebsd.sinica.edu.tw>.

Ο **Chuan-Hsing Shen** <statue@freebsd.sinica.edu.tw> ἔχει δημιουργήσει την Κινέζικη Συλλογή **FreeBSD (CFC)** (<http://netlab.cse.yzu.edu.tw/~statue/cfc/>) χρησιμοποιώντας την κωδικοποίηση **zh-L10N-tut** του **FreeBSD-Ταϊβ'αν**. Τα πακέτα και τα scripts διατίθενται στη διεύθυνση <ftp://freebsd.csie.nctu.edu.tw/pub/taiwan/CFC/>.

24.5.3 Τοπικές Ρυθμίσεις για την Γερμανική Γλώσσα (για Ὅλες τις Γλώσσες που Βασίζονται στο **ISO 8859-1**)

Ο **Slaven Rezac** <eserte@cs.tu-berlin.de> ἔχει γράψει ένα οδηγό για την χρήση των **umlauts** σε ένα μηχ'ανημα **FreeBSD**. Ο οδηγός είναι γραμμένος στα Γερμανικὰ και διατίθεται στην τοποθεσία <http://user.cs.tu-berlin.de/~eserte/FreeBSD/doc/umlauts/umlauts.html>.

24.5.4 Τοπικές Ρυθμίσεις για την Ελληνική Γλώσσα

Ο **Nikos Kokkalis** <nickkokkalis@gmail.com> ἔχει γράψει ένα πλήρες ἄρθρο για την υποστήριξη της Ελληνικῆς γλώσσας στο **FreeBSD**. Το ἄρθρο αὐτό διατίθεται ως μέρος της επίσημης Ελληνικῆς τεκμηρίωσης του **FreeBSD**, στην τοποθεσία

http://www.freebsd.org/doc/el_GR.ISO8859-7/articles/greek-language-support/index.html
(http://www.FreeBSD.org/doc/el_GR.ISO8859-7/articles/greek-language-support/index.html).

24.5.5 Τοπικές Ρυθμίσεις Για Γιαπωνέζικα καὶ Κορεάτικα

Για Γιαπωνέζικα, δείτε στὴν τοποθεσία <http://www.jp.FreeBSD.org/>, ἐνῶ γιὰ Κορεάτικα, δείτε στὴν τοποθεσία <http://www.kr.FreeBSD.org/>.

24.5.6 Τεκμηρίωση τοῦ **FreeBSD** σὲ Γλώσσες Ἐκτὸς τῆς Ἀγγλικῆς

Κάποιοι ἐθελοντές τοῦ FreeBSD ἔχουν μεταφράσει τμήματα τῆς τεκμηρίωσης τοῦ σὲ ἄλλες γλώσσες. Οἱ μεταφράσεις αὐτές διατίθενται μέσω συνδέσμων στὴν κύρια δικτυακὴ τοποθεσία τοῦ FreeBSD (<http://www.FreeBSD.org/index.html>) ἢ στὸν κατάλογο `/usr/share/doc`.

Εἰσαγωγή 25 Ενημέρωση και Αναβάθμιση του FreeBSD

Αναδομήθηκε, αναδιοργανώθηκε, και τμήματα του ανανεώθηκαν από τον *Jim Mock*. Αρχική συνεισφορά από τους *Jordan Hubbard, Poul-Henning Kamp, John Polstra, έάέ Nik Clayton*.

25.1 Σύνοψη

Το FreeBSD βρίσκεται υπό συνεχή εξέλιξη μεταξύ των επίσημων εκδόσεων του. Μερικοί άνθρωποι προτιμούν να χρησιμοποιούν τις επίσημες εκδόσεις, ενώ άλλοι προτιμούν να κρατούν το σύστημα τους ενημερωμένο με τις τελευταίες εξελίξεις. Ωστόσο, ακόμα και οι επίσημες εκδόσεις ενημερώνονται συχνά με διορθώσεις κρίσιμων σφαλμάτων και ασφαλείας. Όποια έκδοση και να χρησιμοποιήσετε, το FreeBSD παρέχει όλα τα απαραίτητα εργαλεία για να κρατήσετε το σύστημα σας ενημερωμένο, και επίσης σας επιτρέπει να αναβαθμιστείτε εύκολα σε κάποια επόμενη έκδοση. Το κεφάλαιο αυτό θα σας βοηθήσει να αποφασίσετε αν θέλετε να παρακολουθείτε το σύστημα ανάπτυξης, ή αν θα προτιμήσετε να παραμείνετε σε μια από τις παγιωμένες εκδόσεις. Θα παρουσιάσουμε επίσης τα βασικά εργαλεία που απαιτούνται για την ενημέρωση και αναβάθμιση του συστήματος.

Αφού διαβάσετε αυτό το κεφάλαιο, θα ξέρετε:

- Ποια βοηθητικά προγράμματα μπορείτε να χρησιμοποιήσετε για να ενημερώσετε το σύστημα και την Συλλογή των Ports.
- Πως να διατηρείτε το σύστημα σας ενημερωμένο με τα προγράμματα **freebsd-update** **CVSup**, **CVS**, ή **CTM**.
- Πως να συγκρίνετε την κατάσταση ενός εγκατεστημένου συστήματος, με αναφορά ένα γνωστό και εγγυημένο σωστό σύστημα.
- Πως να διατηρήσετε την τεκμηρίωση σας ενημερωμένη μέσω του **CVSup** ή των ports της τεκμηρίωσης .
- Τη διαφορά μεταξύ των δύο κλάδων που βρίσκονται σε εξέλιξη: του FreeBSD-STABLE και του FreeBSD-CURRENT.
- Πως να ξαναφτιάξετε και να επανεγκαταστήσετε ολόκληρο το βασικό σύστημα με την `make buildworld` (κλπ).

Πριν διαβάσετε αυτό το κεφάλαιο, θα πρέπει:

- Να ρυθμίσετε σωστά τη σύνδεση σας στο δίκτυο (Εἰσαγωγή 32).
- Να γνωρίζετε πως να εγκαταστήσετε πρόσθετο λογισμικό τρίτου κατασκευαστή (Εἰσαγωγή 5).

Όχι!Βυός: Στο κεφάλαιο αυτό γίνεται συχνά χρήση της εντολής `cvsup` για την αν'ακτηση ή ενημέρωση των αρχείων πηγαίου κώδικα του FreeBSD. Για να την χρησιμοποιήσετε, θα πρέπει να εγκαταστήσετε ένα πακέτο ή port όπως το `net/cvsup` (αν δεν θέλετε να εγκαταστήσετε γραφικό πρόγραμμα `cvsup`, μπορείτε να εγκαταστήσετε το port `net/cvsup-without-gui`). Μπορείτε να αντικαταστήσετε αυτή την εντολή με την `csup(1)` η οποία ανήκει στο βασικό σύστημα.

25.2 Ενημερώνοντας το FreeBSD

Γράφηκε ἀπὸ τὸν *Tom Rhodes*. Βασίστηκε σὲ σημειώσεις ποὺ παρείχε ὁ *Colin Percival*.

Ἡ ἐφαρμογὴ ἐνημερώσεων ἀσφαλείας ἀποτελεῖ ἓνα σημαντικὸ τμῆμα τῆς συντήρησης λογισμικοῦ, ἐιδικά ὅταν πρόκειται γιὰ τὸ λειτουργικὸ σύστημα. Γιά μεγάλο διάστημα, ἡ διαδικασία αὐτὴ δὲν ἦταν εὐκόλῃ στὸ FreeBSD. Ἐπρεπε νὰ ἐφαρμοστοῦν patches στὸν πηγαῖο κώδικα, νὰ γίνῃ μεταγλώττιση τοῦ ἀπὸ τὴν ἀρχή, καὶ νὰ ἐγκατασταθοῦν ξανὰ τὰ νέα ἐκτελέσιμα.

Αὐτὸ δὲν εἶναι πλέον ἀναγκαῖο, καθὼς τὸ FreeBSD διαθέτει τῶρα ἓνα βοηθητικὸ πρόγραμμα, τὸ `freebsd-update`. Τὸ πρόγραμμα παρέχει δύο διαφορετικὲς λειτουργίες. Ἡ πρώτη εἶναι ἡ δυνατότητα δυαδικῆς (binary) ἐνημέρωσης τοῦ βασικοῦ συστήματος μετὰ τὰς τελευταῖες διορθώσεις ἀσφάλειας καὶ λαθῶν, χωρὶς νὰ χρειάζεται ξανὰ μεταγλώττιση καὶ ἐγκατάσταση. Ἡ δευτέρη εἶναι ἡ δυνατότητα ἀναβ' αὐτοῦ τοῦ συστήματος σὲ μιὰ νέα μικρὴ ἢ μεγάλῃ ἐπίσημῃ ἐκδόσει (release).

Ὁρίσματος: Δυαδικὲς διορθώσεις λαθῶν καὶ ἀσφάλειας, διατίθενται γιὰ ὅλες τὰς ἀρχιτεκτονικὰς καὶ ἐκδόσεις ποὺ υποστηρίζονται ἀπὸ τὴν οἰκία ἀσφάλειας. Πρὶν προχωρήσετε στὴν ἀναβ' αὐτοῦ σὲ μιὰ νέα ἐκδόσει, θὰ πρέπει νὰ διαβάσετε τὰς σχετικὰς με αὐτὴν ἀνακοινώσεις, καθὼς μπορεῖ νὰ περιέχουν σημαντικὰς πληροφορίες. Μπορεῖτε νὰ δεῖτε τὰς ἀνακοινώσεις ἐκδόσεων στὴν παρακάτω τοποθεσία: <http://www.FreeBSD.org/releases/>.

Ἀν ὑπάρχει κάποιο crontab ποὺ χρησιμοποιοῖ τὰς δυνατότητες τοῦ `freebsd-update`, θὰ πρέπει νὰ ἀπενεργοποιηθεῖ πρὶν ξεκινήσῃ ἡ παρακάτω διαδικασία. Μπορεῖτε νὰ ἐγκαταστήσετε τὴν τελευταία ἐκδόσει τοῦ `freebsd-update` κατεβάζοντας τὸ συμπιεσμένο πακέτο ἀπὸ τὸ παραπάνω URL καὶ ἐκτελώντας τὰς παρακάτω ἐντολὰς:

```
# gunzip -c freebsd-update-upgrade.tgz | tar xvf -
# mv freebsd-update.sh /usr/sbin/freebsd-update
# mv freebsd-update.conf /etc
```

Δὲν ἀπαιτεῖται νὰ κατεβάσετε τὴν τελευταία ἐκδόσει, ἀν χρησιμοποιοῦτε κάποια ἀπὸ τὰς τρέχουσες ἐκδόσεις τοῦ FreeBSD.

25.2.1 Τὸ Ἀρχεῖο Ρυθμίσεων

Κάποιοι χρήστες ἴσως θέλουν νὰ ἀλλάξουν τὸ προεπιλεγμένο ἀρχεῖο ρυθμίσεων `/etc/freebsd-update.conf`, ὥστε νὰ ἔχουν καλύτερο ἐλεγχὸ τῆς διαδικασίας. Οἱ ἐπιλογές εἶναι γενικά ἀρκετά καλὰ τεκμηριωμένες, ἀλλὰ οἱ παρακάτω ἴσως νὰ χρειάζονται κάποιες ἐπιπλέον ἐπεξηγήσεις:

```
# Components of the base system which should be kept updated.
Components src world kernel
```

Αὐτὴ ἡ παράμετρος ἐλέγχει ποια τμήματα τοῦ FreeBSD θὰ διατηροῦνται ἐνημερωμένα. Ἡ προεπιλογή εἶναι νὰ ἐνημερώνεται ὁ πηγαῖος κώδικας, ὅλο τὸ βασικὸ σύστημα, καὶ ὁ πυρήνας. Τὰ τμήματα εἶναι τὰ ἴδια ποὺ διατίθενται καὶ κατ' αὐτὴν τὴν ἐγκατάστασι, γιὰ παράδειγμα ἀν βάλετε τὴν ἐπιλογὴ `world/games` θὰ ἐγκαθίστανται ἐνημερώσεις γιὰ τὰ παιχνίδια. Ἀν βάλετε `src/bin` θὰ ἐπιτρέψετε τὴν ἐνημέρωσι τοῦ πηγαίου κώδικα τοῦ καταλόγου `src/bin`.

Ε καλύτερη επιλογή είναι να αφήσετε εδώ την προεπιλεγμένη τιμή, καθώς αν την αλλάξετε ώστε να περιέχει συγκεκριμένα μόνο τμήματα, θα αναγκαστείτε να αναφέρετε χωριστ'α μέσα στο αρχείο ρυθμίσεων κ'αθε τμήμα που θέλετε να ενημερώνεται. Αυτό ίσως έχει καταστροφικ'α αποτελέσματα, καθώς είναι πιθανό ο πηγαίος κώδικας και τα εκτελέσιμα προγρ'αμματα να μην είναι πλέον σε συγχρονισμό μεταξύ τους.

```
# Paths which start with anything matching an entry in an IgnorePaths
# statement will be ignored.
IgnorePaths
```

Προσθέστε διαδρομές σε καταλόγους, όπως /bin ή /sbin για να αφήσετε απείραχτους τους συγκεκριμένους καταλόγους κατ'α την διαδικασία ενημέρωσης. Ε επιλογή αυτή μπορεί να χρησιμοποιηθεί για να αποτρέψει το freebsd-update να γρ'αψει π'ανω σε πιθανόν δικές σας τοπικές αλλαγές.

```
# Paths which start with anything matching an entry in an UpdateIfUnmodified
# statement will only be updated if the contents of the file have not been
# modified by the user (unless changes are merged; see below).
UpdateIfUnmodified /etc/ /var/ /root/ /.cshrc /.profile
```

Ε επιλογή αυτή θα ενημερώσει τα αρχεία ρυθμίσεων στους καταλόγους που καθορίζονται, μόνο αν αυτ'α δεν έχουν μεταβληθεί από το χρήστη. Αν υπ'άρχουν τοπικές αλλαγές, δεν θα γίνει ενημέρωση. Υπ'αρχει μια ακόμα επιλογή, η KeepModifiedMetadata, η οποία οδηγεί το freebsd-update να αποθηκεύσει τις αλλαγές μεταξύ των δύο εκδόσεων κατ'α τη διάρκεια της συγχώνευσης (merge).

```
# When upgrading to a new FreeBSD release, files which match MergeChanges
# will have any local changes merged into the version from the new release.
MergeChanges /etc/ /var/named/etc/
```

*Πρόκειται για τη λίστα των καταλόγων που περιέχουν αρχεία ρυθμίσεων, και στα οποία το freebsd-update θα επιχειρεί την διαδικασία συγχώνευσης αλλαγών. Ε διαδικασία συγχώνευσης γίνεται με μια σειρ'α από patches τύπου diff(1) παρόμοια με το mergemaster(8) αλλά με λιγότερες επιλογές. Οι συγχωνεύσεις είτε γίνονται δεκτές, είτε προκαλούν το 'ανοιγμα κ'αποιου συντ'ακτη κειμένου, διαφορετικ'α η εκτέλεση του freebsd-update ακυρώνεται. Αν δεν είστε σίγουρος, κρατήστε αντίγραφο ασφαλείας του καταλόγου /etc και απλώς δεχθείτε τις αλλαγές. Δείτε το **Όϊβιά 25.7.11.1** για περισσότερες πληροφορίες σχετικ'α με την ευτολή mergemaster.*

```
# Directory in which to store downloaded updates and temporary
# files used by FreeBSD Update.
# WorkDir /var/db/freebsd-update
```

Στον κατ'αλογο αυτό φυλ'ασσονται όλα τα patches και τα προσωριν'α αρχεία. Σε περιπτώσεις όπου ο χρήστης εκτελεί αναβ'αθμιση σε μια νεότερη έκδοση του FreeBSD, θα πρέπει να διαθέτει τουλ'αχιστον ένα gigabyte ελεύθερου χώρου.

```
# When upgrading between releases, should the list of Components be
# read strictly (StrictComponents yes) or merely as a list of components
# which *might* be installed of which FreeBSD Update should figure out
# which actually are installed and upgrade those (StrictComponents no)?
# StrictComponents no
```

Αν θέσετε την παραπάνω επιλογή στο yes, το `freebsd-update` θα υποθέσει ότι η λίστα `Components` είναι πλήρης και δεν θα επιχειρήσει να προχωρήσει σε αλλαγές εκτός λίστας. Ουσιαστικά, το `freebsd-update` θα προσπαθήσει να ενημερώσει κ'άθε αρχείο που ανήκει στη λίστα `Components`.

25.2.2 Patches Σχετικά με την Ασφάλεια

Τα patches που σχετίζονται με την ασφάλεια, αποθηκεύονται σε ένα απομακρυσμένο μηχάνημα και μπορούν να μεταφορτωθούν και να εγκατασταθούν με την ακόλουθη εντολή:

```
# freebsd-update fetch
# freebsd-update install
```

Αν με την παραπάνω εντολή εγκατασταθούν ενημερώσεις στον πυρήνα, θα χρειαστεί να επανεκκινήσετε το σύστημα. Αν όλα πάνε καλά, το σύστημα θα είναι πλέον ενημερωμένο και μπορείτε να εκτελείτε το `freebsd-update` αυτόματα με την βοήθεια του `cron(8)`. Μια απλή καταχώριση στο αρχείο `/etc/crontab` είναι επαρκής για αυτό το σκοπό:

```
@daily                                root    freebsd-update cron
```

Ε παραπάνω καταχώριση ορίζει ότι το `freebsd-update` θα εκτελείται μια φορά την ημέρα. Με τον τρόπο αυτό, και όταν η εκτέλεση είναι μέσω της επιλογής `cron`, το `freebsd-update` απλώς θα ελέγχει για ενημερώσεις. Αν υπάρχουν, η εφαρμογή θα τις κατεβάσει, αλλά δεν θα τις εγκαθιστά. Θα στέλνει όμως ένα email στο χρήστη `root` ώστε να τις εγκαταστήσει χειροκίνητα.

Αν οτιδήποτε πάει στραβά, το `freebsd-update` έχει την ικανότητα να επιστρέφει στην προηγούμενη σταθερή κατάσταση, αναιρώντας το τελευταίο σετ αλλαγών με την ακόλουθη εντολή:

```
# freebsd-update rollback
```

Με την ολοκλήρωση της εντολής, θα πρέπει να επανεκκινήσετε το σύστημα αν έχουν γίνει αλλαγές στον πυρήνα ή σε κάποιο από τα αρθρώματα του. Αυτό θα επιτρέψει στο FreeBSD να φορτώσει τα νέα εκτελέσιμα στη μνήμη.

Το βοηθητικό πρόγραμμα `freebsd-update` μπορεί να ενημερώσει αυτόματα μόνο τον πυρήνα `GENERIC`. Αν χρησιμοποιείται προσαρμοσμένος πυρήνας, θα πρέπει να μεταγλωττιστεί ξανά, όταν το `freebsd-update` τελειώσει με την εγκατάσταση των υπόλοιπων ενημερώσεων. Ωστόσο, το `freebsd-update` θα ανιχνεύσει και θα ενημερώσει τον πυρήνα `GENERIC` στο `/boot/GENERIC` (αν υπ'αρχει), ακόμα και αν δεν είναι ο ενεργός πυρήνας του συστήματος (αυτός που εκτελείται τη συγκεκριμένη στιγμή).

Όχι!Βυός: Είναι γενικά καλή ιδέα να έχετε πάντα ένα αντίγραφο του πυρήνα `GENERIC` στον κατάλογο `/boot/GENERIC`. Θα σας βοηθήσει στην διάγνωση διάφορων προβλημάτων, καθώς και στην αναβάθμιση σε επόμενες εκδόσεις του FreeBSD, μέσω του `freebsd-update`. Ε διαδικασία αυτή περιγράφεται στο [Όχι!Βυός 25.2.3](#).

Αν δεν έχουν γίνει αλλαγές στις προεπιλεγμένες ρυθμίσεις στο αρχείο `/etc/freebsd-update.conf`, το `freebsd-update` θα εγκαταστήσει τα ανανεωμένα αρχεία πηγαίου κώδικα μαζί με τις υπόλοιπες ενημερώσεις. Μπορείτε έπειτα να προχωρήσετε στη μεταγλώττιση και εγκατάσταση νέου προσαρμοσμένου πυρήνα, με το συνηθισμένο τρόπο.

Όχι! Βύθος: Οι ενημερώσεις που διανέμονται μέσω του `freebsd-update` δεν περιλαμβάνουν πάντοτε αλλαγές στον πυρήνα. Δεν είναι απαραίτητο να επαναμεταγλωττίσετε τον προσαρμοσμένο πυρήνα σας, αν η εκτέλεση του `freebsd-update install` δεν επέφερε αλλαγές στα αρχεία πηγαίου κώδικα του πυρήνα. Ωστόσο, το `freebsd-update` ενημερώνει πάντοτε το αρχείο `/usr/src/sys/conf/newvers.sh`. Το αρχείο αυτό περιέχει το τρέχον επίπεδο ενημερώσεων (**patch level**) το οποίο και αναφέρεται ως αριθμός `-p` από εντολές όπως η `uname -r`. Μεταγλωττίζοντας ξανά τον προσαρμοσμένο πυρήνα σας (ακόμα και αν δεν υπάρχουν άλλες αλλαγές) θα δώσετε τη δυνατότητα στην `uname(1)` να αναφέρει με ακρίβεια το επίπεδο ενημερώσεων. Αυτό μπορεί να είναι ιδιαίτερα χρήσιμο όταν συντηρείτε πολλαπλά συστήματα, καθώς σας επιτρέπει να αξιολογήσετε με μια ματιά τι ενημερώσεις έχουν εγκατασταθεί στο καθένα.

25.2.3 Αναβαθμίσεις σε Μικρές και Μεγάλες Εκδόσεις

Η διαδικασία αυτή θα απομακρύνει τα παλιά αρχεία αντικειμενικού κώδικα (**object files**) καθώς και τις παλιές βιβλιοθήκες, κάνοντας τις περισσότερες εφαρμογές τρίτων κατασκευαστών να μη λειτουργούν. Σας συνιστούμε είτε να απεγκαταστήσετε όλα τα εγκατεστημένα **ports** και να τα εγκαταστήσετε ξανά, ή να τα αναβαθμίσετε αργότερα, χρησιμοποιώντας το βοηθητικό πρόγραμμα `ports-mgmt/portupgdate`. Οι περισσότεροι χρήστες θα θέλουν να κάνουν μια δοκιμαστική μεταγλώττιση χρησιμοποιώντας την ακόλουθη εντολή:

```
# portupgdate -af
```

Με αυτό τον τρόπο εξασφαλίζεται ότι τα πάντα θα επανεγκατασταθούν σωστά. Σημειώστε ότι αν θέσετε την μεταβλητή περιβάλλοντος `BATCH` στην τιμή `yes`, όλες οι πιθανές ερωτήσεις που θα εμφανιστούν κατά τη διαδικασία, θα απαντηθούν αυτόματα με `yes`. Έτσι δεν υπάρχει πλέον ανάγκη για παρέμβαση του χρήστη κατά τη διάρκεια της διαδικασίας μεταγλώττισης.

Αν χρησιμοποιείται προσαρμοσμένος πυρήνας, η διαδικασία αναβάθμισης είναι ελαφρώς πιο πολύπλοκη. Θα χρειαστείτε ένα αντίγραφο του πυρήνα **GENERIC** στον κατάλογο `/boot/GENERIC`. Αν δεν υπάρχει ήδη ο πυρήνας **GENERIC** στο σύστημα σας, μπορείτε να τον ανακτήσετε χρησιμοποιώντας μια από τις παρακάτω μεθόδους:

- Αν έχετε μεταγλωττίσει προσαρμοσμένο πυρήνα μόνο μια φορά, ο πυρήνας στον κατάλογο `/boot/kernel.old` είναι στην πραγματικότητα ο **GENERIC**. Απλώς μετονομάστε τον κατάλογο σε `/boot/GENERIC`.
- Αν έχετε φυσική πρόσβαση στο μηχάνημα, μπορείτε να εγκαταστήσετε ένα αντίγραφο του πυρήνα **GENERIC** από το **CD-ROM** της εγκατάστασης. Τοποθετήστε το **CD-ROM** στον οδηγό και χρησιμοποιήστε τις παρακάτω εντολές:

```
# mount /cdrom
# cd /cdrom/x.y-RELEASE/kernels
# ./install.sh GENERIC
```

Αντικαταστήστε το `x.y-RELEASE` με τους πραγματικούς αριθμούς της έκδοσης που χρησιμοποιείτε. Ο πυρήνας **GENERIC** θα εγκατασταθεί από προεπιλογή στον κατάλογο `/boot/GENERIC`.

- Αν δεν έχετε κάποια από τις παραπάνω επιλογές, μπορείτε να μεταγλωττίσετε και να εγκαταστήσετε τον πυρήνα **GENERIC** μέσω του πηγαίου κώδικα:

```
# cd /usr/src/
# env DESTDIR=/boot/GENERIC make kernel
```

```
# mv /boot/GENERIC/boot/kernel/* /boot/GENERIC
# rm -rf /boot/GENERIC/boot
```

Για νὰ ἀναγνωριστῇ αὐτός ὁ πυρήνας ὡς GENERIC ἀπὸ τὸ freebsd-update, δεῖν θὰ πρέπει νὰ ἔχουν γίνῃ αλλαγές στο ἀρχεῖο ρυθμίσεων τοῦ GENERIC. Συνίσταται ἐπίσης ἡ μεταγλώττιση νὰ γίνῃ χωρὶς ἄλλες ἐξειδικευμένες ρυθμίσεις (κατ'ἀ προτίμησιν μὲ κενὸ τὸ /etc/make.conf).

Δεν χρειάζεται τὴ δεδομένη στιγμή νὰ ἐπανεκκινήσετε μὲ τὸν πυρήνα GENERIC.

Εἶναι δυνατὸς οἱ ἀναβαθμίσεις τόσο σὲ μικρές ὅσο καὶ σὲ μεγάλες ἐκδόσεις, δίδοντας στὴν ἐντολὴ freebsd-update τὸν ἐπιθυμητὸ ἀριθμὸ ἐκδόσεως. Για παρ'ἀδειγμα, ἡ ἀκόλουθη ἐντολὴ θὰ ἀναβαθμίσει τὸ σύστημα σὲ FreeBSD 8.1:

```
# freebsd-update -r 8.1-RELEASE upgrade
```

Μετ'ἀ τὴ λήψην τῆς ἐντολῆς, τὸ freebsd-update θὰ ἀξιολογήσῃ τὴν κατ'ἀστασιν τοῦ συστήματος καὶ τοῦ ἀρχείου ρυθμίσεων τοῦ, σὲ μιὰ ἀπόπειρα νὰ μαζέψῃ τὶς ἀπαραίτητες πληροφορίες γιὰ τὴν ἀναβάθμισιν τοῦ συστήματος. Οἱ πληροφορίες ποὺ ἀνιχνεύθηκαὶν θὰ ἐμφανιστοῦν στὴν οθόνη μὲ τὴ μορφή μιᾶς λίστας ἐγκατεστημένων προγραμμάτων. Για παρ'ἀδειγμα:

```
Looking up update.FreeBSD.org mirrors... 1 mirrors found.
Fetching metadata signature for 8.0-RELEASE from update1.FreeBSD.org... done.
Fetching metadata index... done.
Inspecting system... done.
```

```
The following components of FreeBSD seem to be installed:
kernel/smp src/base src/bin src/contrib src/crypto src/etc src/games
src/gnu src/include src/krb5 src/lib src/libexec src/release src/rescue
src/sbin src/secure src/share src/sys src/tools src/ubin src/usbin
world/base world/info world/lib32 world/manpages
```

```
The following components of FreeBSD do not seem to be installed:
kernel/generic world/catpages world/dict world/doc world/games
world/proflibs
```

```
Does this look reasonable (y/n)? y
```

Στὸ σημεῖο αὐτό, τὸ freebsd-update θὰ κατεβ'ἀσει ὅλα τὰ ἀρχεῖα ποὺ ἀπαιτοῦνται γιὰ τὴν ἀναβάθμισιν. Σὲ μερικές περιπτώσεις, ὁ χρήστης θὰ κληθεῖ νὰ ἀπαντήσῃ σὲ ἐρωτήσεις σχετικὰ μὲ τὸ τι θὰ ἐγκατασταθῇ ἢ πὺς πρέπει νὰ προχωρήσῃ ἡ διαδικασία.

Ὅταν χρησιμοποιεῖται προσαρμοσμένος πυρήνας, τὸ παραπάνω βῆμα θὰ προκαλέσῃ τὴν ἐμφάνισιν τῆς παρακ'ἀτω προειδοποίησης:

```
WARNING: This system is running a "MYKERNEL" kernel, which is not a
kernel configuration distributed as part of FreeBSD 8.0-RELEASE.
This kernel will not be updated: you MUST update the kernel manually
before running "/usr/sbin/freebsd-update install"
```

Μπορεῖτε νὰ ἀγνοήσετε αὐτὴ τὴν προειδοποίηση. Θὰ χρησιμοποιήσουμε τὸν ἐνημερωμένο πυρήνα GENERIC ὡς ἐνδιάμεσο βῆμα στὴ διαδικασία ἀναβάθμισης.

Αφ'ὅς μεταφορτωθοῦν ὅλα τὰ patches στο τοπικὸ σύστημα, θὰ γίνῃ καὶ ἡ ἐφαρμογὴ τους. Ἡ διαδικασία αὐτὴ ἴσως π'ἀρει λίγον χρόνον, ἀν'ἀλογα μὲ τὴν ταχύτητα καὶ τὸ φορτίο τοῦ μηχανήματος. Ἐπειτα θὰ

γίνει η συγχώνευση των αρχείων ρυθμίσεων. Αυτό το μέρος της διαδικασίας απαιτεί παρέμβαση του χρήστη, καθώς σε κάποια αρχεία θα χρειαστεί η συγχώνευση να γίνει χειροκίνητα με τη βοήθεια κάποιου συντ'ακτη κειμένου. Ο χρήστης θα ενημερώνεται για το αποτέλεσμα κάθε επιτυχημένης συγχώνευσης καθώς εξελίσσεται η διαδικασία. Σε περίπτωση αποτυχημένης συγχώνευσης (ή αγνόησης της), η διαδικασία αναβάθμισης θα διακοπεί. Ενδεχομένως να θέλετε να κρατήσετε αντίγραφο ασφαλείας του καταλόγου /etc και να συγχωνεύσετε αργότερα (χειροκίνητα) κάποια σημαντικά αρχεία, όπως το master.passwd ή το group.

Όχι!Βλ. 2.2.2: Στο σημείο αυτό δεν έχει γίνει ακόμα καμιά αλλαγή στο σύστημα, καθώς όλη η διαδικασία της αναβάθμισης και συγχώνευσης γίνεται σε διαφορετικό κατ'αλσο. Όταν εφαρμοστούν επιτυχώς όλα τα patches και ολοκληρωθεί με επιτυχία η διαδικασία της συγχώνευσης όλων των αρχείων ρύθμισης, ο χρήστης θα πρέπει να επιβεβαιώσει την τελική εγκατ'ασταση.

Με το τέλος αυτής τη διαδικασίας, η αναβάθμιση μπορεί να οριστικοποιηθεί στο δίσκο, με τη χρήση της ακόλουθης εντολής:

```
# freebsd-update install
```

Στην πρώτη φάση, θα αλλαχθεί ο πυρήνας και τα σχετικά αρθρώματα. Στο σημείο αυτό, θα πρέπει να γίνει επανεκκίνηση του μηχανήματος. Σε μηχ'ανημα με προσαρμοσμένο πυρήνα, χρησιμοποιήστε την εντολή nextboot(8) ώστε να θέσετε τον πυρήνα για την επόμενη εκκίνηση στον /boot/GENERIC (ο οποίος έχει ήδη αναβαθμιστεί):

```
# nextboot -k GENERIC
```

Δηλ. 2.2.2.2: Πριν επανεκκινήσετε με τον πυρήνα GENERIC, βεβαιωθείτε ότι περιέχει όλα τα προγράμματα οδήγησης που απαιτούνται για την επιτυχή εκκίνηση του συστήματος σας (και τη λειτουργία του δικτύου, αν αναβαθμίζετε κάποιο απομακρυσμένο μηχ'ανημα). Ειδικότερα, αν ο προηγούμενος προσαρμοσμένος πυρήνας περιείχε λειτουργίες που συνήθως παρέχονται από αρθρώματα (modules), βεβαιωθείτε ότι φροντίσατε να φορτωθούν προσωρινά στον πυρήνα GENERIC χρησιμοποιώντας τις δυνατότητες του αρχείου /boot/loader.conf. Ίσως επίσης να θέλετε να απενεργοποιήσετε υπηρεσίες, προσαρτήσεις δίσκων και δικτύου κ.λ.π. που δεν είναι απαραίτητες, μέχρι την ολοκλήρωση της διαδικασίας αναβάθμισης.

Μπορείτε να χρησιμοποιήσετε την ακόλουθη εντολή για να επανεκκινήσετε το μηχ'ανημα με τον νέο πυρήνα:

```
# shutdown -r now
```

Μόλις το σύστημα επανέλθει σε λειτουργία, θα πρέπει να εκτελέσετε ξαν'α το freebsd-update. Ε προηγούμενη λειτουργία έχει αποθηκευθεί, και έτσι το freebsd-update δεν θα ξεκινήσει από την αρχή, αλλά θα απομακρύνει όλες τις παλιές κοινόχρηστες βιβλιοθήκες και τα αρχεία αντικειμενικού κώδικα. Για να συνεχίσετε σε αυτό το στ'αδιο, δώστε την ακόλουθη εντολή:

```
# freebsd-update install
```


Όξιἀβύος: Αν'αλογα με το αν υπήρξαν αλλαγές στους αριθμούς εκδόσεων των βιβλιοθηκών, ίσως να υπάρχουν μόνο δύο φάσεις εγκατάστασης αντί για τρεις.

Όλο το λογισμικό τρίτου κατασκευαστή θα πρέπει τώρα να μεταγλωττιστεί και να επανεγκατασταθεί από την αρχή. Αυτό απαιτείται καθώς το εγκατεστημένο λογισμικό ίσως εξαρτάται από βιβλιοθήκες οι οποίες αφαιρέθηκαν κατ'α τη διαδικασία της αναβάθμισης. Μπορείτε να χρησιμοποιήσετε την εντολή `ports-mgmt/portupggrade` για να αυτοματοποιήσετε αυτή τη διαδικασία. Για να ξεκινήσετε, δώστε τις παρακάτω εντολές:

```
# portupggrade -f ruby
# rm /var/db/pkg/pkgdb.db
# portupggrade -f ruby18-bdb
# rm /var/db/pkg/pkgdb.db /usr/ports/INDEX-*.db
# portupggrade -af
```

Μόλις ολοκληρωθεί το παραπάνω, ολοκληρώστε τη διαδικασία αναβάθμισης με μια τελευταία κλήση της εντολής `freebsd-update`. Δώστε την παρακάτω εντολή για να ολοκληρώσετε οτιδήποτε έχει απομείνει στη διαδικασία αναβάθμισης:

```
# freebsd-update install
```

Αν χρησιμοποιούσατε προσωρινά τον πυρήνα `GENERIC`, αυτή είναι η κατ'αλληλη στιγμή για να μεταγλωττίσετε και να εγκαταστήσετε νέο προσαρμοσμένο πυρήνα, με το συνήθη τρόπο.

Επανεκκινήστε το μηχάνημα σας στην νέα έκδοση του FreeBSD. Ε διαδικασία έχει ολοκληρωθεί.

25.2.4 Σύγκριση Κατάστασης του Συστήματος

Το βοηθητικό πρόγραμμα `freebsd-update` μπορεί να χρησιμοποιηθεί για να ελέγξετε την κατάσταση της εγκατεστημένης έκδοσης του FreeBSD σε σχέση με μια γνωστή και σωστή εγκατάσταση. Ε επιλογή αυτή συγκρίνει και αξιολογεί την τρέχουσα έκδοση των προγραμμάτων συστήματος, των βιβλιοθηκών και των αρχείων ρύθμισης. Για να ξεκινήσετε τη σύγκριση, δώστε την ακόλουθη εντολή:

```
# freebsd-update IDS >> outfile.ids
```

Θηϊἀέϊδϊβός: Αν και το όνομα της εντολής είναι IDS, δεν θα πρέπει σε καμία περίπτωση να θεωρηθεί υποκατάστατο ενός συστήματος ανίχνευσης εισβολέα (*intrusion detection system*) όπως είναι για παράδειγμα το `security/snort`. Καθώς το `freebsd-update` αποθηκεύει τα δεδομένα του στο δίσκο, υπ'αρχει πάντα η πιθανότητα να έχει γίνει αλλοίωση τους. Αν και η πιθανότητα αυτή μπορεί να μειωθεί χρησιμοποιώντας τη ρύθμιση `kern.securelevel` και αποθηκεύοντας τα δεδομένα της εντολής `freebsd-update` σε ένα σύστημα αρχείων μόνο για αν'αγνωση, μια ακόμα καλύτερη λύση θα ήταν να συγκρίνετε το σύστημα με κάποιο δίσκο που θεωρείτε σίγουρα ασφαλή. Μπορείτε να χρησιμοποιήσετε ένα δίσκο DVD ή ένα εξωτερικό δίσκο USB που φυλάσσετε σε ασφαλή τοποθεσία.

Θα γίνει τώρα μια επιθεώρηση του συστήματος και θα εκτυπωθεί μια λίστα από αρχεία και τιμές `hash` του τύπου `sha256(1)`, τόσο για το εγκατεστημένο όσο και για το γνωστό σύστημα. Επειδή πρόκειται για μεγάλη λίστα, την ανακατευθύνουμε στο αρχείο `outfile.ids`. Στην οθόνη το κείμενο θα κυλούσε πολύ γρήγορα, και σύντομα θα γέμιζε την προσωρινή μνήμη απεικόνισης της κονσόλας.

Οἱ γραμμὲς αὐτὲς ἔχουν γενικ' α μεγ' αλο μῆκος, ἀλλ' α εἶναι εὐκόλο νὰ ἐπεξεργαστοῦμε τὴν ἐξόδο. Για παρ' αδειγμα, για νὰ δείτε μια λίστα όλων των ἀρχείων που διαφέρουν ἀπὸ αὐτ' α τῆς ἐπίσημης ἐκδόσης, δώστε τὴν ἀκόλουθη ἐντολή:

```
# cat outfile.ids | awk '{ print $1 }' | more
/etc/master.passwd
/etc/motd
/etc/passwd
/etc/pf.conf
```

Τὰ παραπ' ανω εἶναι μόνο ἓνα μέρος τῆς ἐξόδου, ὑπ' αρχουν ἀκόμα πολλ' α διαφορετικ' α ἀρχεῖα. Κ' αποια ἀπὸ αὐτ' α τὰ ἀρχεῖα εἶναι φυσιολογικὸ νὰ ἔχουν τροποποιηθεῖ. Για παρ' αδειγμα, τὸ /etc/passwd ἔχει τροποποιηθεῖ, καθὼς ἔχουν προστεθεῖ χρήστες στο σύστημα. Σε μερικὲς περιπτώσεις, μπορεῖ νὰ ὑπ' αρχουν καὶ ἄλλα ἀρχεῖα, ὅπως π.χ. ἀρθρώματα πυρήνα τὰ ὁποῖα διαφέρουν ἀφ' οὗ ἔχουν ἐνημερωθεῖ μέσω τῆς freebsd-update. Για νὰ ἐξαιρέσετε συγκεκριμένα ἀρχεῖα ἢ καταλόγους, προσθέστε τὰ στὴν ἐπιλογή IDIgnorePaths στο ἀρχεῖο ρυθμίσεων /etc/freebsd-update.conf.

Ἐκτὸς ἀπὸ τὴν χρήση που ἀναφέραμε προηγουμένως, τὸ σύστημα αὐτὸ μπορεῖ νὰ χρησιμοποιηθεῖ καὶ ὡς τμήμα μιας λεπτομεροῦς διαδικασίας ἀναβ' αθμισης.

25.3 Portsnap: Ἐνα Ἐργαλεῖο Ἑνημέρωσης τῆς Συλλογῆς των Ports

Γρ' αφηκε ἀπὸ τὸν Tom Rhodes. Βασισμένο σε σημειώσεις που παρείχε ὁ Colin Percival.

Τὸ βασικὸ σύστημα τοῦ FreeBSD περιλαμβ' ανει ἐπίσης ἓνα βοηθητικὸ πρόγραμμα για τὴν ἐνημέρωση τῆς Συλλογῆς των Ports. Πρόκειται για τὸ portsnap(8). Ὄταν τὸ ἐκτελέσετε, θὰ συνδεθεῖ σε ἓνα ἀπομακρυσμένο διακομιστῆ, θὰ ἐπαληθεύσει τὸ κλειδί τοῦ πηγαιῖου κώδικα, καὶ θὰ κατεβ' ασει ἓνα νέο ἀντίγραφο τῆς Συλλογῆς των Ports. Τὸ κλειδί χρησιμοποιεῖται για νὰ ἐπαληθεύσει τὴν ἀκεραιότητα όλων των ἀρχείων που μεταφορτώνονται, ἐξασφαλίζοντας ὅτι δὲν ἔχουν ἀλλοιωθεῖ κατ' α τὴν μεταφορ' α. Για νὰ κατεβ' ασετε τὰ τελευταῖα ἀρχεῖα τῆς Συλλογῆς των Ports, ἐκτελέστε τὴν ἀκόλουθη ἐντολή:

```
# portsnap fetch
Looking up portsnap.FreeBSD.org mirrors... 9 mirrors found.
Fetching snapshot tag from geodns-1.FreeBSD.org... done.
Fetching snapshot metadata... done.
Updating from Tue May 22 02:12:15 CEST 2012 to Wed May 23 16:28:31 CEST 2012.
Fetching 3 metadata patches.. done.
Applying metadata patches... done.
Fetching 3 metadata files... done.
Fetching 90 patches.....10....20....30....40....50....60....70....80....90. done.
Applying patches... done.
Fetching 133 new ports or files... done.
```

Τὸ παραπ' ανω παρ' αδειγμα δείχνει ὅτι τὸ portsnap(8) βρήκε καὶ ἐπαλήθευσε ἀρκετ' α patches τὰ ὁποῖα πρέπει νὰ ἐφαρμοστοῦν στο ὑπ' αρχον δέντρο των ports. Αὐτὸ δείχνει ἐπίσης ὅτι τὸ πρόγραμμα ἔχει ἐκτελεστεί κατ' α τὸ παρελθόν. Ἀν αὐτὴ ἦταν ἡ πρώτη φορ' α που ἐκτελούνταν, θὰ γίνονταν ἀπλῶς κατέβασμα τῆς συλλογῆς.

Όταν το `portsnap(8)` εκτελέσει επιτυχώς τη λειτουργία `fetch`, η Συλλογή των Ports και τα αντίστοιχα `patches` έχουν αποθηκευθεί στο τοπικό σύστημα και έχει γίνει η επαλήθευσή τους. Την πρώτη φορά που θα εκτελέσετε το `portsnap`, θα πρέπει να χρησιμοποιήσετε το `extract` για να εγκαταστήσετε τα ενημερωμένα αρχεία:

```
# portsnap extract
/usr/ports/.cvsignore
/usr/ports/CHANGES
/usr/ports/COPYRIGHT
/usr/ports/GIDS
/usr/ports/KNOBS
/usr/ports/LEGAL
/usr/ports/MOVED
/usr/ports/Makefile
/usr/ports/Mk/bsd.apache.mk
/usr/ports/Mk/bsd.autotools.mk
/usr/ports/Mk/bsd.cmake.mk
...
```

Αν έχετε ήδη εγκατεστημένη την Συλλογή των Ports, χρησιμοποιήστε την εντολή `portsnap update` για να την ενημερώσετε:

```
# portsnap update
```

Η διαδικασία έχει πλέον ολοκληρωθεί, και μπορείτε να εγκαταστήσετε ή να αναβαθμίσετε εφαρμογές χρησιμοποιώντας την ενημερωμένη Συλλογή των Ports.

Μπορείτε να εκτελέσετε τις διαδικασίες `fetch` και `extract` ή `update` διαδοχικά, όπως φαίνεται στο παρακάτω παράδειγμα:

```
# portsnap fetch update
```

Η παραπάνω εντολή θα κατεβάσει την τελευταία έκδοση της Συλλογής των Ports και θα ενημερώσει τα τοπικά αρχεία σας στον κατάλογο `/usr/ports`.

25.4 Ενημερώνοντας την Τεκμηρίωση

Εκτός από το βασικό σύστημα και την Συλλογή των Ports, η τεκμηρίωση αποτελεί επίσης βασικό τμήμα ενός συστήματος FreeBSD. Αν και πάντα μπορείτε να βρείτε την πιο πρόσφατη τεκμηρίωση στην δικτυακή τοποθεσία του FreeBSD (<http://www.freebsd.org/doc/>), ορισμένοι χρήστες ίσως έχουν αργή ή μη σταθερή σύνδεση με το Διαδίκτυο. Ευτυχώς υπάρχουν αρκετοί τρόποι για να ενημερώσετε την τεκμηρίωση η οποία παρέχεται με κάθε επίσημη έκδοση, διατηρώντας το δικό σας τοπικό αντίγραφο της πιο πρόσφατης τεκμηρίωσης του FreeBSD.

25.4.1 Χρησιμοποιώντας το CVSup για την Ενημέρωση της Τεκμηρίωσης

Ο πηγαίος κώδικας και το εγκατεστημένο αντίγραφο της τεκμηρίωσης του FreeBSD, μπορούν να ενημερωθούν με την βοήθεια του **CVSup**, χρησιμοποιώντας ένα μηχανισμό παρόμοιο με αυτόν που χρησιμοποιείται στο βασικό σύστημα (δείτε το **Όϊβιά 25.7**). Ενότητα αυτή περιγράφει:

- Πως να εγκαταστήσετε τα εργαλεία που απαιτούνται για την τεκμηρίωση, με τα οποία μπορείτε να δημιουργήσετε την τεκμηρίωση του FreeBSD ξεκινώντας από τον πηγαίο της κώδικα.
- Πως να κατεβάσετε ένα αντίγραφο του πηγαίου κώδικα της τεκμηρίωσης στον κατάλογο `/usr/doc` χρησιμοποιώντας το **CVSup**.
- Πως να αναδημιουργήσετε την τεκμηρίωση του FreeBSD από τον πηγαίο της κώδικα, και να την εγκαταστήσετε στον κατάλογο `/usr/share/doc/`.

25.4.2 Εγκαθιστώντας το **CVSup** και τη Σειρά Εργαλείων της Τεκμηρίωσης

Ε αναδημιουργία της τεκμηρίωσης του FreeBSD από τον πηγαίο κώδικα, απαιτεί μια σχετικά μεγάλη συλλογή εργαλείων. Τα εργαλεία αυτά δεν είναι μέρος του βασικού συστήματος του FreeBSD, καθώς χρειάζονται αρκετό χώρο στο δίσκο και δεν είναι χρήσιμα σε όλους τους χρήστες. Είναι χρήσιμα μόνο στους χρήστες που ασχολούνται με τη συγγραφή νέας τεκμηρίωσης για το FreeBSD, ή που ενημερώνουν συχνά την τοπική τους τεκμηρίωση μέσω του πηγαίου κώδικα.

Όλα τα απαιτούμενα εργαλεία διατίθενται μέσω της Συλλογής των Ports. Το `textproc/docproj` είναι το κύριο port το οποίο έχει αναπτυχθεί από την Ομάδα Τεκμηρίωσης του FreeBSD, για να βοηθήσει στην αρχική εγκατάσταση και τις μελλοντικές αναβαθμίσεις αυτών των εργαλείων.

Όξιθύος: Αν δεν απαιτείται η δημιουργία τεκμηρίωσης σε μορφές PostScript ή PDF, μπορείτε να εγκαταστήσετε το port `textproc/docproj-nojadetex`. Αυτή η έκδοση των εργαλείων περιέχει τα πάντα εκτός από την μηχανή στοιχειοθεσίας **teTeX**. Το **teTeX** είναι μια αρκετά μεγάλη συλλογή εργαλείων, και δεν έχει νόημα να το εγκαταστήσετε αν δεν σας είναι απαραίτητη η παραγωγή της τεκμηρίωσης σε μορφή PDF.

Για περισσότερες πληροφορίες σχετικά με την εγκατάσταση και χρήση του **CVSup**, δείτε την ενότητα *Χρησιμοποιώντας το CVSup*.

25.4.3 Ενημερώνοντας τον Πηγαίο Κώδικα της Τεκμηρίωσης

Το βοηθητικό πρόγραμμα **CVSup** μπορεί να κατεβάσει ένα καθαρό αντίγραφο του πηγαίου κώδικα της τεκμηρίωσης, χρησιμοποιώντας το `/usr/share/examples/cvsup/doc-supfile` ως πρότυπο αρχείο ρυθμίσεων. Ο προεπιλεγμένος υπολογιστής ενημερώσεων στο παραπάνω αρχείο είναι ρυθμισμένος σε πλασματική τιμή. Ωστόσο, η `cvsup(1)` δέχεται όνομα υπολογιστή μέσω της γραμμής εντολών, έτσι μπορείτε να ανακτήσετε τον πηγαίο κώδικα της τεκμηρίωσης μέσω κάποιου εξυπηρετητή **CVSup** γράφοντας:

```
# cvsup -h cvsup.FreeBSD.org -g -I 2 /usr/share/examples/cvsup/doc-supfile
```

Αλλάξτε το `cvsup.FreeBSD.org` με τον κοντινότερο σας εξυπηρετητή **CVSup**. Δείτε το *Οιθιά A.6.7* για μια πλήρη λίστα των mirror sites.

Το αρχικό κατέβασμα του πηγαίου κώδικα της τεκμηρίωσης μπορεί να διαρκέσει αρκετή ώρα. Αφήστε το να εκτελείται μέχρι να ολοκληρωθεί.

Μπορείτε να συνεχίσετε να ενημερώνετε τον πηγαίο κώδικα της τεκμηρίωσης χρησιμοποιώντας την ίδια εντολή. Το βοηθητικό πρόγραμμα **CVSup** κατεβάζει και αντιγράφει μόνο τις ενημερώσεις σε

σχέση με την τελευταία εκτέλεση του, έτσι κάθε εκτέλεση του **CVSup** μετά την πρώτη θα πρέπει να είναι αρκετά γρήγορη.

Μετά την αρχική αν'ακτηση του πηγαίου κώδικα, ένας εναλλακτικός τρόπος ενημέρωσης της τεκμηρίωσης είναι μέσω του αρχείου `Makefile` στον κατ'άλογο `/usr/doc`. Θέτοντας τις μεταβλητές `SUP_UPDATE`, `SUPHOST` και `DOCSUPFILE` στο αρχείο `/etc/make.conf`, μπορείτε να εκτελέσετε:

```
# cd /usr/doc
# make update
```

Τυπικές τιμές για τις παραπάνω επιλογές του `make(1)` στο αρχείο `/etc/make.conf` είναι:

```
SUP_UPDATE= yes
SUPHOST?= cvsup.freebsd.org
DOCSUPFILE?= /usr/share/examples/cvsup/doc-supfile
```

Όξιαβυός: Αν θέσετε τις τιμές των `SUPHOST` και `DOCSUPFILE` σε `?`, θα μπορείτε να ορίσετε άλλες τιμές για αυτές στη γραμμή εντολής του `make`. Αυτός είναι και ο συνιστώμενος τρόπος να προσθέσετε επιλογές στο `make.conf`, ώστε να αποφεύγετε να τροποποιείτε συνέχεια το αρχείο κάθε φορά που θέλετε να δοκιμάσετε μια νέα τιμή σε μια επιλογή.

25.4.4 Προσαρμογή Επιλογών στον Πηγαίο Κώδικα της Τεκμηρίωσης

Το σύστημα ενημέρωσης και μεταγλώττισης της τεκμηρίωσης του FreeBSD, υποστηρίζει μερικές επιλογές που διευκολύνουν τη διαδικασία ενημέρωσης ενός μόνο μέρους της τεκμηρίωσης, ή την μεταγλώττιση της τεκμηρίωσης κάποιων συγκεκριμένων μεταφράσεων. Αν θέλετε οι επιλογές αυτές να ισχύουν μόνιμα, μπορείτε να τις ορίσετε μέσα στο αρχείο `/etc/make.conf`, διαφορετικά μπορείτε να τις ορίζετε κάθε φορά στη γραμμή εντολής της `make(1)`.

Κάποιες από τις επιλογές αυτές φαίνονται παρακάτω:

DOC_LANG

Λίστα των γλωσσών και κωδικοποιήσεων που θα μεταγλωττιστούν και θα εγκατασταθούν, π.χ. `en_US.ISO8859-1` αν είναι επιθυμητή μόνο η Αγγλική τεκμηρίωση.

FORMATS

Ε μορφή (ή μια λίστα από μορφές) στην οποία θα παραχθεί η μεταγλωττισμένη τεκμηρίωση. Τη δεδομένη στιγμή υποστηρίζονται οι μορφές `html`, `html-split`, `txt`, `ps`, `pdf` και `rtf`.

SUPHOST

Το όνομα του εξυπηρετητή **CVSup** που θα χρησιμοποιηθεί κατ'ά την ενημέρωση.

DOCDIR

Ο κατ'άλογος στον οποίο θα εγκατασταθεί η τεκμηρίωση. Από προεπιλογή είναι ο `/usr/share/doc`.

Για περισσότερες πληροφορίες σχετικά με τις μεταβλητές του `make` που υποστηρίζονται ως επιλογές συστήματος στο FreeBSD, δείτε την σελίδα `manual` του `make.conf(5)`.

Για περισσότερες πληροφορίες και μεταβλητές `make` που υποστηρίζονται από το σύστημα μεταγλώττισης της τεκμηρίωσης του FreeBSD, παρακαλούμε δείτε τις Οδηγίες της Ομάδας Τεκμηρίωσης του FreeBSD για Νέους Συγγραφείς (http://www.FreeBSD.org/doc/en_US.ISO8859-1/books/fdp-primer).

25.4.5 Εγκατάσταση της Τεκμηρίωσης του FreeBSD από τον Πηγαίο Κώδικα

Έχοντας ενημερώσει το τοπικό αντίγραφο του πηγαίου κώδικα της τεκμηρίωσης στον κατάλογο `/usr/doc`, είμαστε έτοιμοι για την ενημέρωση της εγκατεστημένης τεκμηρίωσης.

Μπορείτε να προχωρήσετε σε πλήρη ενημέρωση όλων των γλωσσών που ορίζονται στην επιλογή `DOC_LANG` του `Makefile`, γράφοντας:

```
# cd /usr/doc
# make install clean
```

Αν έχετε ρυθμίσει το `make.conf` με τις σωστές τιμές για τις επιλογές `DOCSUPFILE`, `SUPHOST` και `SUP_UPDATE`, μπορείτε να συνδυάσετε τα βήματα ενημέρωσης και εγκατάστασης του πηγαίου κώδικα σε ένα, γράφοντας:

```
# cd /usr/doc
# make update install clean
```

Αν επιθυμείτε την ενημέρωση μιας μόνο συγκεκριμένης γλώσσας, μπορείτε να καλέσετε την `make(1)` σε ένα συγκεκριμένο υποκατάλογο του `/usr/doc`, π.χ.:

```
# cd /usr/doc/en_US.ISO8859-1
# make update install clean
```

Μπορείτε να καθορίσετε τη μορφή της τεκμηρίωσης που θα εγκατασταθεί, ρυθμίζοντας τη μεταβλητή `FORMATS` του `make`, π.χ.:

```
# cd /usr/doc
# make FORMATS='html html-split' install clean
```

25.4.6 Χρησιμοποιώντας τα Ports της Τεκμηρίωσης

Βασισμένο σε εργασία του Marc Fonvieille.

Στην προηγούμενη ενότητα, παρουσιάσαμε μια μέθοδο για την ενημέρωση της τεκμηρίωσης του FreeBSD μέσω του πηγαίου κώδικα. Ωστόσο, οι ενημερώσεις που βασίζονται στον πηγαίο κώδικα μπορεί να μην είναι δυνατές ή πρακτικές για κάθε σύστημα FreeBSD. Η διαδικασία μεταγλώττισης του πηγαίου κώδικα της τεκμηρίωσης απαιτεί σχετικώς μεγάλο αριθμό εργαλείων και βοηθητικών προγραμμάτων, γνωστά ως εργαλεία τεκμηρίωσης. Απαιτεί επίσης και μια σχετική εξοικείωση με το **CVS** και τη διαδικασία ανάκτησης των αρχείων από αυτό, καθώς και μια σειρά από βήματα για τη μεταγλώττιση του κώδικα. Στην ενότητα αυτή περιγράφουμε ένα εναλλακτικό τρόπο ενημέρωσης της τεκμηρίωσης που εγκαθίσταται μαζί με το FreeBSD. Η μέθοδος αυτή χρησιμοποιεί την Συλλογή των Ports και δίνει τις παρακάτω δυνατότητες:

- Κατέβασμα και εγκατάσταση προ-μεταγλωττισμένων στιγμιότυπων της τεκμηρίωσης, χωρίς να απαιτείται καμιά τοπική μεταγλώττιση (εξαλείφοντας έτσι και την ανάγκη εγκατάστασης όλων των εργαλείων τεκμηρίωσης).
- Κατέβασμα του πηγαίου κώδικα της τεκμηρίωσης και μεταγλώττιση του μέσω των δυνατοτήτων που παρέχουν τα εργαλεία των ports (απλοποιώντας με αυτό τον τρόπο τη χειροκίνητη διαδικασία αν'ακτησης και μεταγλώττισης).

Αυτές οι δύο μέθοδοι ενημέρωσης της τεκμηρίωσης του FreeBSD υποστηρίζονται από μια σειρά από ports τεκμηρίωσης τα οποία ενημερώνονται κάθε μήνα από την Ομάδα Αρχιτεκτονικής της Τεκμηρίωσης <doceng@FreeBSD.org>. Στη Συλλογή των Ports, θα τα βρείτε κάτω από την κατηγορία docs (<http://www.freshports.org/docs/>).

25.4.6.1 Μεταγλώττιση και Εγκατάσταση των Ports της Τεκμηρίωσης

Τα ports της τεκμηρίωσης χρησιμοποιούν τις δυνατότητες μεταγλώττισης που παρέχει το σύστημα των ports ώστε να διευκολύνουν τη διαδικασία δημιουργίας της τεκμηρίωσης. Με αυτό τον τρόπο η αν'ακτηση του πηγαίου κώδικα της τεκμηρίωσης γίνεται αυτόματα με την εκτέλεση της `make(1)` και τις κατάλληλες ρυθμίσεις στο περιβάλλον. Η εγκατάσταση και απεγκατάσταση της τεκμηρίωσης είναι το ίδιο εύκολη με την εγκατάσταση οποιουδήποτε άλλου port ή πακέτου στο FreeBSD.

Οξιάβυθος: Σε περίπτωση τοπικής μεταγλώττισης των ports της τεκμηρίωσης, απαιτείται και η εγκατάσταση των εργαλείων τεκμηρίωσης. Τα εργαλεία αυτά ωστόσο θα εγκατασταθούν αυτόματα.

Η οργάνωση των ports τεκμηρίωσης φαίνεται παρακάτω:

- Υπάρχει ένα κεντρικό “master port”, το `misc/freebsd-doc-en` το οποίο διαθέτει τα απαραίτητα αρχεία και αποτελεί την βάση όλων των άλλων ports τεκμηρίωσης. Από προεπιλογή, το port αυτό μεταγλωττίζει μόνο την Αγγλική τεκμηρίωση.
- Υπάρχει ένα port “όλα σε ένα”, το `misc/freebsd-doc-all` το οποίο μεταγλωττίζει και εγκαθιστά όλη την τεκμηρίωση σε όλες τις διαθέσιμες γλώσσες.
- Τέλος, υπάρχει ένα “εξαρτώμενο port” για κάθε μετάφραση, π.χ.: `misc/freebsd-doc-el` για την Ελληνική τεκμηρίωση. Όλα αυτά τα ports εξαρτώνται από το master port και εγκαθιστούν την τεκμηρίωση που έχει μεταφραστεί στην αντίστοιχη γλώσσα.

Για να εγκαταστήσετε ένα port τεκμηρίωσης από τον πηγαίο κώδικα, εκτελέστε τις παρακάτω εντολές (ως root):

```
# cd /usr/ports/misc/freebsd-doc-en
# make install clean
```

Το παραπάνω θα μεταγλωττίσει και θα εγκαταστήσει την Αγγλική τεκμηρίωση σε μορφή τμηματικών HTML κειμένων (όπως χρησιμοποιούνται και στο <http://www.FreeBSD.org>), στον κατάλογο `/usr/local/share/doc/freebsd`.

25.4.6.1.1 Συνηθισμένες Επιλογές και Παράμετροι Μεταγλώττισης

Μπορείτε να χρησιμοποιήσετε αρκετές επιλογές για την τροποποίηση της προεπιλεγμένης συμπεριφοράς των ports τεκμηρίωσης. Παρακάτω δείχνουμε μερικές μόνο από αυτές:

WITH_HTML

Ἐπιτρέπει τὴ δημιουργία τῆς τεκμηρίωσης σὲ μορφή HTML. Θὰ δημιουργηθεῖ ἓνα ἀρχεῖο HTML γιὰ κ' ἄθε κείμενο. Ἐ μορφοποιημένη τεκμηρίωση θὰ ἀποθηκευθεῖ, ἀν' ἀλογα με τὴν περίπτωση, σὲ ἓνα ἀρχεῖο με ὄνομα article.html ἢ book.html. Θὰ γίνῃ ἐπίσης καὶ ἀποθήκευση τῶν ἀντίστοιχων εἰκόνων.

WITH_PDF

Ἐπιτρέπει τὴ δημιουργία ἐγγράφου σὲ μορφή Adobe Portable Document Format (PDF) γιὰ χρήση με τοῦ Adobe Acrobat Reader, το **Ghostscript**, ἢ ἄλλα προγράμματα προβολῆς ἐγγράφων PDF. Ἐ μορφοποιημένη τεκμηρίωση θὰ ἀποθηκευθεῖ, ἀν' ἀλογα με τὴν περίπτωση, σὲ ἓνα ἀρχεῖο article.pdf ἢ book.pdf.

DOCBASE

Πρόκειται γιὰ τὴν θέση στὴν ὁποία θὰ ἐγκατασταθεῖ ἡ τεκμηρίωση. Ἀπὸ προεπιλογή, εἶναι ὁ κατ' ἀλογος /usr/local/share/doc/freebsd.

Ὁξιάβυος: Παρατηρήστε ὅτι ὁ προεπιλεγμένος κατ' ἀλογος διαφέρει ἀπὸ αὐτόν που χρησιμοποιεῖται στὴ μέθοδο **CVSup**. Αὐτὸ συμβαίνει ἐπειδὴ γίνετα ἐγκατ' ἀσταση port, τὰ ὁποία ἀπὸ προεπιλογή χρησιμοποιοῦν τὸν κατ' ἀλογο /usr/local. Μπορεῖτε νὰ παρακ' ἀμψετε αὐτὴ τὴν προεπιλογή, ἀλλ' ἀξοντας τὴν τιμὴ τῆς μεταβλητῆς PREFIX.

Παρακ' ἄτω θὰ βρεῖτε ἓνα σύντομο παρ' ἀδειγμα σχετικὸ με τὴ χρήση τῶν μεταβλητῶν γιὰ τὴν ἐγκατ' ἀσταση τῆς Ἀγγλικῆς τεκμηρίωσης σὲ μορφή PDF:

```
# cd /usr/ports/misc/freebsd-doc-en
# make -DWITH_PDF DOCBASE=share/doc/freebsd/en install clean
```

25.4.6.2 Ὁρήση Ἐτοιμῶν Πακέτων Τεκμηρίωσης

Ἐ μεταγλώττιση τῶν ports τεκμηρίωσης ἀπὸ τὸν πηγαῖο κώδικα (ὅπως εἶδαμε στὴν προηγούμενη ἐνότητα), ἀπαιτεῖ τοπικὴ ἐγκατ' ἀσταση τῶν ἀντίστοιχων ἐργαλείων τεκμηρίωσης καὶ ἐπ' ἀρκεία χώρου στὸ δίσκο γιὰ τὴν διαδικασία. Ὄταν δὲν διατίθενται οἱ ἀπαραίτητοι πόροι γιὰ τὴν ἐγκατ' ἀσταση τῶν ἐργαλείων τεκμηρίωσης (ἢ ἐπειδὴ ἡ μεταγλώττιση ἀπὸ τὰ ports θὰ χρησιμοποιοῦσε πολὺ χώρο), ἡ ἐγκατ' ἀσταση μπορεῖ νὰ γίνῃ μέσω ἐτοιμῶν πακέτων τεκμηρίωσης.

Ἡ Ὁμάδα Ἀρχιτεκτονικῆς τῆς Τεκμηρίωσης <doceng@FreeBSD.org> προετοιμ' ἀζει μηνιαία στιγμιότυπα πακέτων τεκμηρίωσης τοῦ FreeBSD. Τὰ ἐτοιμα αὐτ' ἀ πακέτα μποροῦν νὰ χρησιμοποιηθοῦν με τὴν βοήθεια ὁποιουδήποτε ἐργαλείου διαχείρισης πακέτων που διατίθεται με τὸ FreeBSD, ὅπως γιὰ παρ' ἀδειγμα τὰ pkg_add(1), pkg_delete(1) κ.λ.π.

Ὁξιάβυος: Ὄταν χρησιμοποιεῖτε ἐτοιμα πακέτα, ἡ ἐγκατ' ἀσταση τῆς τεκμηρίωσης τῆς ἐπιλεγμένης γλώσσας θὰ γίνετα σὲ ὅλες τὶς διαθέσιμες μορφές.

Για παρ'αδειγμα, η παρακ'ατω εντολή θα εγκαταστήσει την τελευταία έκδοση του έτοιμου πακέτου της Ελληνικής τεκμηρίωσης:

```
# pkg_add -r el-freebsd-doc
```

Όξιάβυός: Τα πακέτα χρησιμοποιούν τη μορφή lang-freebsd-doc στο όνομα τους, η οποία διαφέρει από την αντίστοιχη μορφή του port. Το lang είναι η σύντομη μορφή της γλώσσας, π.χ. el για Ελληνικ'α ή zh_cn για Απλοποιημένα Κινέζικα.

25.4.6.3 Ενημερώνοντας τα Ports της Τεκμηρίωσης

Για να ενημερώσετε ένα ήδη εγκατεστημένο port τεκμηρίωσης, μπορείτε να χρησιμοποιήσετε οποιοδήποτε εργαλείο αναβ'αθμισης ports. Για παρ'αδειγμα, η παρακ'ατω εντολή ενημερώνει την εγκατεστημένη Ελληνική τεκμηρίωση μέσω του εργαλείου ports-mgmt/portupggrade με τη χρήση μόνο έτοιμων πακέτων:

```
# portupggrade -PP el-freebsd-doc
```

25.5 Παρακολούθηση Ενός Κλ'αδου Αν'απτυξης

Υπ'αρχουν δύο κλ'αδοι αν'απτυξης στο FreeBSD, το FreeBSD-CURRENT και το FreeBSD-STABLE. Στην ενότητα αυτή, θα εξηγήσουμε κ'αποια πρ'αγματα σχετικ'α με αυτούς τους κλ'αδους, και θα περιγρ'αψουμε πως μπορείτε να διατηρήσετε το σύστημά σας ενημερωμένο σε κ'αποιον από αυτούς. Θα μιλήσουμε αρχικ'α για το FreeBSD-CURRENT και έπειτα για το FreeBSD-STABLE.

25.5.1 Παρακολουθώντας το FreeBSD-CURRENT

Καθώς διαβ'αζετε αυτό το κείμενο, να έχετε υπόψιν σας ότι το FreeBSD-CURRENT είναι πρ'αγματι η “κόψη του ξυραφιού” στην αν'απτυξη του FreeBSD. Οι χρήστες του FreeBSD-CURRENT αναμένεται να έχουν αυξημένες τεχνικές γνώσεις, και να είναι ικανοί να επιλύουν δύσκολα προβλήματα του συστήματός τους, χωρίς βοήθεια. Αν είστε καινούριος στο FreeBSD, μ'αλλον θα πρέπει να το ξανασκεφτείτε πριν το εγκαταστήσετε.

25.5.1.1 Τι Είναι το FreeBSD-CURRENT;

Το FreeBSD-CURRENT αποτελείται από τον πλέον πρόσφατο λειτουργικό πηγαίο κώδικα του FreeBSD. Περιλαμβάνει αλλαγές που βρίσκονται σε εξέλιξη, πειραματικές αλλαγές, και μηχανισμούς μετ'αβασης οι οποίοι δεν είναι σίγουρο ότι θα περιλαμβ'ανονται στην επόμενη επίσημη έκδοση του λογισμικού. Αν και πολλά μέλη της ομάδας αν'απτυξης του FreeBSD μεταγλωττίζουν καθημεριν'α τον πηγαίο κώδικα του FreeBSD-CURRENT, υπ'αρχουν χρονικές περίοδοι που η μεταγλώττιση του είναι αδύνατη. Τα προβλήματα αυτ'α γενικ'α επιλύονται όσο πιο γρήγορα γίνεται, αλλ'α το αν το FreeBSD-CURRENT θα σας φέρει την καταστροφή ή κ'αποιο πολυπόθητο χαρακτηριστικό, είναι περισσότερο θέμα της χρονικής στιγμής που θα επιλέξετε να ανακτήσετε τον πηγαίο κώδικα!

25.5.1.2 Ποιος *Crei*άζεται το **FreeBSD-CURRENT**;

Το **FreeBSD-CURRENT** διατίθεται και ενδιαφέρει κυρίως τις παρακάτω τρεις ομάδες:

1. Μέλη της κοινότητας του **FreeBSD** που δουλεύουν ενεργά σε κάποιο τμήμα του πηγαίου κώδικα, και για τους οποίους η παρακολούθηση του **FreeBSD-CURRENT** είναι απόλυτα απαραίτητη.
2. Μέλη της κοινότητας του **FreeBSD** που είναι ενεργοί *testers* και είναι πρόθυμοι να αναλώσουν το χρόνο τους για να λύσουν προβλήματα, ώστε να εξασφαλίσουν ότι το **FreeBSD-CURRENT** θα παραμείνει όσο το δυνατόν πιο σωστό. Συνήθως, τα μέλη αυτά κάνουν προτάσεις για τοπικές αλλαγές και για την γενική κατεύθυνση του **FreeBSD**, και στέλνουν *patches* για την πραγματοποίησή τους.
3. Αυτοί που απλώς θέλουν να βλέπουν τις τελευταίες ενημερώσεις, ή να χρησιμοποιούν τον τελευταίο πηγαίο κώδικα ως αναφορά (π.χ. για μελέτη και όχι για εκτέλεση). Μέλη αυτής της ομάδας μπορεί επίσης περιστασιακά να συνεισφέρουν σχόλια ή κώδικα.

25.5.1.3 Τι Δεν Είναι το **FreeBSD-CURRENT**;

1. Δεν είναι ένας γρήγορος τρόπος να πάρετε κώδικα ο οποίος δεν έχει κυκλοφορήσει ακόμα σε κάποια έκδοση, με την ελπίδα ότι περιέχει κάποια νέα εκπληκτική δυνατότητα και θέλετε να είστε ο πρώτος που τη χρησιμοποιεί. Αν είστε πράγματι ο πρώτος που την χρησιμοποιεί, θα είστε επίσης και ο πρώτος που θα συναντήσετε τα νέα προβλήματα και *bugs*.
2. Δεν είναι ένας γρήγορος τρόπος για να ανακτήσετε διορθώσεις προβλημάτων. Κάθε νέα έκδοση του **FreeBSD-CURRENT** μπορεί να εισάγει τόσα νέα *bugs* όσα και αυτά που διορθώνει.
3. Το **FreeBSD-CURRENT** δεν αποτελεί “επίσημα υποστηριζόμενο” κώδικα. Αν και καταβάλλουμε κάθε δυνατή προσπάθεια να βοηθήσουμε όσους ανήκουν “πραγματικά” σε κάποια από τις τρεις ομάδες που αναφέραμε, ωστόσο δεν έχουμε το χρόνο να παρέχουμε τεχνική υποστήριξη. Αυτό δεν συμβαίνει επειδή είμαστε κακοήθεις και δύσκολοι και δεν θέλουμε να βοηθήσουμε τους ανθρώπους (δεν θα είχαμε καν δημιουργήσει το **FreeBSD** αν σκεφτόμασταν έτσι). Πολύ απλά, δεν μπορούμε να απαντάμε εκατοντάδες μηνύματα την ημέρα και ταυτόχρονα να δουλεύουμε στο **FreeBSD**! Αν δώσετε σε οποιοδήποτε μέλος της ομάδας ανάπτυξης την επιλογή να απαντήσει σε πολλές ερωτήσεις σχετικά με πειραματικό κώδικα ή να δουλεύει για τη βελτίωση του **FreeBSD**, θα επιλέξει σίγουρα το δεύτερο.

25.5.1.4 Χρησιμοποιώντας το **FreeBSD-CURRENT**

1. Γραφτείτε στις λίστες *freebsd-current* (<http://lists.FreeBSD.org/mailman/listinfo/freebsd-current>) και *svn-src-head* (<http://lists.FreeBSD.org/mailman/listinfo/svn-src-head>). Δεν είναι απλώς καλή ιδέα, είναι βασικό να το κάνετε. Αν δεν είστε γραμμένος στη λίστα *freebsd-current* (<http://lists.FreeBSD.org/mailman/listinfo/freebsd-current>), δεν θα βλέπετε τα σχόλια σχετικά με την τρέχουσα κατάσταση του συστήματος από όσους το χρησιμοποιούν, και έτσι πιθανώς θα καταλήξετε να αντιμετωπίζετε πολλά προβλήματα που άλλοι έχουν ήδη ανακαλύψει και λύσει. Ακόμα πιο σημαντικό είναι ότι θα χάνετε σημαντικές ανακοινώσεις, οι οποίες μπορεί να είναι κρίσιμες για την διατήρηση του συστήματος σας σε υγιή κατάσταση.

Επίσης `svn-src-head` (<http://lists.FreeBSD.org/mailman/listinfo/svn-src-head>) θα σας επιτρέψει να βλέπετε τις καταχωρήσεις στο `commit log` για κάθε αλλαγή που γίνεται, καθώς και πληροφορίες για πιθανές παρενέργειες που μπορεί να έχει.

Για να γραφτείτε σε αυτές, ή σε οποιεσδήποτε από τις υπάρχουσες λίστες, επισκεφθείτε την τοποθεσία <http://lists.FreeBSD.org/mailman/listinfo> και επιλέξτε τη λίστα στην οποία θέλετε να γίνετε συνδρομητής. Οδηγίες για την υπόλοιπη διαδικασία θα βρείτε επιτόπου. Αν σας ενδιαφέρει να παρακολουθείτε τις αλλαγές σε όλο το δέντρο πηγαίου κώδικα, σας συνιστούμε να εγγραφείτε στη λίστα `svn-src-all` (<http://lists.FreeBSD.org/mailman/listinfo/svn-src-all>).

2. Ανακτήστε τον πηγαίο κώδικα από ένα **mirror site** του FreeBSD. Αυτό μπορεί να γίνει με δύο τρόπους:

- a. Χρησιμοποιήστε το πρόγραμμα **cvsup** σε συνδυασμό με το `supfile` με την ονομασία `standard-supfile` το οποίο θα βρείτε στον κατάλογο `/usr/share/examples/cvsup`. Αυτή είναι και η πλέον συνιστώμενη μέθοδος, καθώς σας επιτρέπει να ανακτήσετε όλη τη συλλογή με μια κίνηση, και στις επόμενες ανανεώσεις θα παίρνετε μόνο τις αλλαγές. Πολλοί χρήστες εκτελούν το `cvsup` μέσω του `cron` ώστε να κρατάνε τον πηγαίο κώδικα του συστήματός τους πάντα ανανεωμένο αυτόματα. Θα πρέπει να προσαρμόσετε το υπόδειγμα του `supfile` που δίνουμε παραπάνω, και να ρυθμίσετε το **cvsup** για το περιβάλλον σας.

Όχι! Βυός: Το υπόδειγμα του αρχείου `standard-supfile` προορίζεται για χρήση με κάποιο συγκεκριμένο κλάδο ασφάλειας (**security branch**) του FreeBSD, και όχι με το **FreeBSD-CURRENT**. Θα πρέπει να επεξεργαστείτε το αρχείο και να αντικαταστήσετε την παρακάτω γραμμή:

```
*default release=cvs tag=RELENG_X_Y
```

με την ακόλουθη:

```
*default release=cvs tag=.
```

Για περισσότερες πληροφορίες σχετικά με τα **tags** που μπορείτε να χρησιμοποιήσετε, παρακαλούμε διαβάστε στο Εγχειρίδιο την ενότητα **Ετικέτες (Tags)** για το CVS.

- b.

Χρησιμοποιήστε την υπηρεσία **CTM**. Αν έχετε πολύ κακή συνδεσιμότητα (υψηλό κόστος σύνδεσης ή πρόσβαση μόνο μέσω email) το **CTM** αποτελεί για σας μια εναλλακτική λύση. Μπορεί ωστόσο να σας δημιουργήσει διάφορα προβλήματα και να καταλήξετε με χαλασμένα αρχεία. Για το λόγο αυτό, το **CTM** χρησιμοποιείται σπάνια, κάτι το οποίο αυξάνει ακόμα περισσότερο την πιθανότητα να μη δουλεύει σωστά για μεγάλα χρονικά διαστήματα. Σας συνιστούμε να χρησιμοποιήσετε το **CVSup** αν διαθέτετε modem 9600 bps ή ταχύτερο.

3. Αν σκοπεύετε να ανακτήσετε τον πηγαίο κώδικα για κανονική χρήση (εκτέλεση) και όχι απλώς για να τον δείτε, τότε ανακτήστε ολόκληρο το **FreeBSD-CURRENT** και όχι κάποια επιλεγμένα τμήματα. Σε διαφορετική περίπτωση, είναι αρκετά πιθανό να συναντήσετε προβλήματα, καθώς πολλά κομμάτια του κώδικα εξαρτώνται από ανανεώσεις σε άλλα, και δεν μπορούν να μεταγλωττιστούν αυτόνομα.

Πριν μεταγλωττίσετε το **FreeBSD-CURRENT**, διαβάστε προσεκτικά το `Makefile` στον κατάλογο `/usr/src`. Θα πρέπει να μεταγλωττίσετε τον πυρήνα και όλο το βασικό σύστημα (**world**) την

πρώτη φορά, ως μέρος της διαδικασίας αναβάθμισης. Διαβάζοντας την ηλεκτρονική λίστα της έκδοσης FreeBSD-CURRENT (<http://lists.FreeBSD.org/mailman/listinfo/freebsd-current>) και το `/usr/src/UPDATING` θα είστε ενημερωμένοι για νέες διαδικασίες όσο αφορά την εκκίνηση στο νέο σας σύστημα. Οι διαδικασίες αυτές είναι συχνά απαραίτητες όσο πλησιάζουμε σε μια νέα επίσημη έκδοση.

4. Γίνετε ενεργό μέλος! Αν χρησιμοποιείτε το FreeBSD-CURRENT, θέλουμε να ξέρουμε τη γνώμη σας για αυτό, ειδικά αν έχετε προτάσεις για βελτιώσεις ή διορθώσεις λαθών. Προτάσεις που συνοδεύονται και από κώδικα γίνονται δεκτές με ενθουσιασμό!

25.5.2 Χρησιμοποιώντας το FreeBSD-STABLE

25.5.2.1 Τι Είναι το FreeBSD-STABLE;

Το FreeBSD-STABLE είναι ένας κλάδος ανάπτυξης από τον οποίο προκύπτουν οι “μεγάλες” (major) εκδόσεις. Οι αλλαγές εισάγονται σε αυτό τον κλάδο με διαφορετικό ρυθμό, και με τη γενική παραδοχή ότι έχουν πρώτα περάσει από το FreeBSD-CURRENT για δοκιμή. Ωστόσο, δεν πάύει να είναι ένας κλάδος ανάπτυξης, και αυτό σημαίνει ότι ο κώδικας του FreeBSD-STABLE μπορεί μια δεδομένη χρονική στιγμή να είναι ακατάλληλος για συγκεκριμένες εφαρμογές. Πρόκειται για μια ακόμα γραμμή ανάπτυξης για τους προγραμματιστές, και δεν είναι απαραίτητα κατ’αλληλη για τους τελικούς χρήστες.

25.5.2.2 Ποιος Χρειάζεται το FreeBSD-STABLE;

Αν σας ενδιαφέρει να παρακολουθείτε ή να συμβάλλετε στην ανάπτυξη του FreeBSD, και ειδικά όσο αφορά την επόμενη επίσημη έκδοση του από τον ίδιο κλάδο (point release), είναι καλή ιδέα να παρακολουθείτε το FreeBSD-STABLE.

Αν και είναι αλήθεια ότι οι διορθώσεις ασφάλειας γίνονται και στον κλάδο FreeBSD-STABLE, ωστόσο δεν χρειάζεται να παρακολουθείτε το FreeBSD-STABLE μόνο για αυτό το λόγο. Κάθε αναφορά προβλήματος ασφάλειας του FreeBSD εξηγεί πως να διορθώσετε το πρόβλημα για κάθε επίσημη έκδοση η οποία επηρεάζεται από αυτό¹, και η παρακολούθηση ενός κλάδου ανάπτυξης μόνο για λόγους ασφαλείας, πιθανόν να φέρει επίσης και άλλες ανεπιθύμητες αλλαγές μαζί της.

Αν και καταβάλλουμε κάθε δυνατή προσπάθεια ώστε να εξασφαλίσουμε ότι ο κλάδος FreeBSD-STABLE μπορεί να μεταγλωττιστεί και να εκτελεστεί σε κάθε δεδομένη χρονική στιγμή, δεν μπορούμε ωστόσο να το εγγυηθούμε. Επιπρόσθετα, αν και ο κώδικας αναπτύσσεται στο FreeBSD-CURRENT πριν περάσει στο FreeBSD-STABLE, ο κόσμος που εκτελεί το FreeBSD-STABLE είναι περισσότερος, και έτσι είναι αναπόφευκτο να ανακαλύπτονται πιο πολλά σφάλματα και ακραίες περιπτώσεις στο FreeBSD-STABLE τα οποία δεν έχουν γίνει εμφανή στο FreeBSD-CURRENT.

Για τους λόγους αυτούς, δεν συνιστούμε να παρακολουθείτε τυφλά το FreeBSD-STABLE, και ειδικότερα είναι σημαντικό να μην αναβαθμίζετε σε αυτό εξυπηρετητές σε περιβάλλοντα παραγωγής, χωρίς να έχετε πρώτα ελέγξει αναλυτικά τον κώδικα στο δικό σας περιβάλλον ανάπτυξης.

Αν δεν διαθέτετε τους πόρους για να το κάνετε αυτό, σας συνιστούμε να χρησιμοποιείτε την τελευταία επίσημη έκδοση του FreeBSD, και να αναβαθμίζετε από τη μια έκδοση στην επόμενη μέσω του μηχανισμού δυαδικών ενημερώσεων.

25.5.2.3 Χρησιμοποιώντας το FreeBSD-STABLE

1. Γραφτείτε συνδρομητής στη λίστα freebsd-stable

(<http://lists.FreeBSD.org/mailman/listinfo/freebsd-stable>). Θα είστε έτσι ενημερωμένοι για εξαρτήσεις μεταγλώττισης που ίσως εμφανιστούν στο FreeBSD-STABLE, ή για άλλα προβλήματα που χρήζουν ειδικής προσοχής. Στη λίστα αυτή θα βρίσκετε επίσης ανακοινώσεις από μέλη της ομάδας ανάπτυξης, όταν πρόκειται να συμπεριληφθεί κάποια αμφιλεγόμενη ανανέωση ή διόρθωση, δίνοντας έτσι στους χρήστες την ευκαιρία να εκφέρουν γνώμη σχετικά με τα προβλήματα που θα προκαλέσει η προτεινόμενη αλλαγή.

Θα πρέπει να εγγραφείτε στην κατάλληλη λίστα **SVN** ανάλογα με τον κλάδο που παρακολουθείτε. Για παράδειγμα, αν παρακολουθείτε τον κλάδο 7-STABLE, η κατάλληλη λίστα είναι η svn-src-stable-7 (<http://lists.FreeBSD.org/mailman/listinfo/svn-src-stable-7>). Αυτό θα σας επιτρέψει να βλέπετε τις καταχωρήσεις στο commit log για κάθε αλλαγή που γίνεται, καθώς και πληροφορίες για πιθανές παρενέργειες που μπορεί να έχει.

Για να γραφτείτε σε αυτές, ή σε οποιοδήποτε από τις υπάρχουσες λίστες, επισκεφθείτε την τοποθεσία <http://lists.FreeBSD.org/mailman/listinfo> και επιλέξτε τη λίστα στην οποία θέλετε να γίνετε συνδρομητής. Οδηγίες για την υπόλοιπη διαδικασία θα βρείτε επιτόπου. Αν σας ενδιαφέρει να παρακολουθείτε τις αλλαγές σε όλο το δέντρο πηγαίου κώδικα, σας συνιστούμε να εγγραφείτε στη λίστα svn-src-all (<http://lists.FreeBSD.org/mailman/listinfo/svn-src-all>).

2. Αν πρόκειται να εγκαταστήσετε ένα νέο σύστημα με σκοπό να εκτελείτε τα μηνιαία snapshot του FreeBSD-STABLE, παρακαλούμε να ελέγξετε την τοποθεσία Snapshots (<http://www.FreeBSD.org/snapshots/>) για περισσότερες πληροφορίες. Εναλλακτικά, είναι δυνατόν να εγκαταστήσετε το πιο πρόσφατο FreeBSD-STABLE από κάποιο mirror site ακολουθώντας τις παρακάτω οδηγίες ώστε να αναβαθμίσετε το σύστημα σας στην πλέον πρόσφατη έκδοση πηγαίου κώδικα του FreeBSD-STABLE.

Αν διαθέτετε ήδη κάποια προηγούμενη έκδοση του FreeBSD και επιθυμείτε να αναβαθμιστείτε μέσω του πηγαίου κώδικα, μπορείτε εύκολα να χρησιμοποιήσετε κάποιο mirror site του FreeBSD. Υπάρχουν δύο τρόποι για να γίνει αυτό:

a. Χρησιμοποιήστε το πρόγραμμα **cvsup** σε συνδυασμό με το **supfile** με την ονομασία **stable-supfile** το οποίο θα βρείτε στον κατάλογο `/usr/share/examples/cvsup`. Αυτή είναι και η πλέον συνιστώμενη μέθοδος, καθώς σας επιτρέπει να ανακτήσετε όλη τη συλλογή με μια κίνηση, και στις επόμενες ανανεώσεις θα παίρνετε μόνο τις αλλαγές. Πολλοί χρήστες εκτελούν το **cvsup** μέσω του **cron** ώστε να κρατάνε τον πηγαίο κώδικα του συστήματος τους πάντα ανανεωμένο αυτόματα. Θα πρέπει να προσαρμόσετε το υπόδειγμα του **supfile** που δίνουμε παραπάνω, και να ρυθμίσετε το **cvsup** για το περιβάλλον σας.

b.

Χρησιμοποιήστε την υπηρεσία **CTM**. Αν δεν έχετε γρήγορη και φτηνή σύνδεση με το Internet, αυτή είναι η συνιστώμενη μέθοδος.

3. Ουσιαστικά, αν χρειάζεστε γρήγορη και κατ'απαίτηση πρόσβαση στον πηγαίο κώδικα, και το εύρος ζώνης της σύνδεσης δεν αποτελεί πρόβλημα, χρησιμοποιήστε το **cvsup** ή το **ftp**.

Διαφορετικά, χρησιμοποιήστε το **CTM**.

4.

Πριν μεταγλωττίσετε το FreeBSD-STABLE, διαβ'άστε προσεκτικ'ά το Makefile στον κατ'άλογο /usr/src. Θα πρέπει να μεταγλωττίσετε τον πυρήνα και όλο το βασικό σύστημα (world) την πρώτη φορ'ά, ως μέρος της διαδικασίας αναβ'αθμισης. Διαβ'άζοντας την ηλεκτρονική λίστα του FreeBSD-STABLE (<http://lists.FreeBSD.org/mailman/listinfo/freebsd-stable>) και το /usr/src/UPDATING θα είστε ενημερωμένοι για νέες διαδικασίες όσο αφορ'ά την εκκίνηση στο νέο σας σύστημα. Οι διαδικασίες αυτές είναι συχν'ά απαραίτητες όσο πλησί'αζουμε σε μια νέα επίσημη έκδοση.

25.6 Συγχρονίζοντας τον Πηγαίο σας Κώδικα

Υπάρχουν διάφοροι τρόποι να χρησιμοποιήσετε μια σύνδεση Internet (ή email) για να ενημερώνετε οποιοδήποτε τμήμα πηγαίου κώδικα του FreeBSD Project σας ενδιαφέρει, ή και όλα αν το επιθυμείτε. Οι βασικές υπηρεσίες που προσφέρουμε είναι το **Ανώνυμο CVS**, το **CVSup**, και το **CTM**.

Θνῖταῖδιῖβςος: Αν και είναι δυνατόν να ενημερώσετε μόνο κ'άποια τμήματα του δέντρου πηγαίου κώδικα, η μόνη διαδικασία ενημέρωσης που υποστηρίζεται αφορ'α την ενημέρωση ολόκληρου του δέντρου. Μετ'α την ενημέρωση, θα πρέπει να μεταγλωττίσετε ξαν'α τόσο το **userland** (δηλ. τα προγράμματα που εκτελούνται στην περιοχή χρήστη, όπως αυτ'α που βρίσκονται στους καταλόγους /bin και /sbin) όσο και τον πηγαίο κώδικα του πυρήνα. Αν ενημερώσετε μόνο ένα τμήμα του πηγαίου κώδικα, μόνο τον πυρήνα ή μόνο το **userland**, θα αντιμετωπίσετε προβλήματα. Τα προβλήματα αυτ'α μπορεί να κυμαίνονται από σφ'αλματα μεταγλώττισης μέχρι **kernel panic** και καταστροφή δεδομένων.

Το Ανώνυμο **CVS** και το **CVSup** χρησιμοποιούν τη μέθοδο *pull* για την ενημέρωση του πηγαίου κώδικα. Στην περίπτωση του **CVSup**, ο χρήστης (η κ'αποιο script που εκτελείται μέσω cron) εκτελεί το πρόγραμμα `cvsup` το οποίο αλληλεπιδρ'α με ένα αντίστοιχο εξυπηρετητή `cvsupd` ώστε να ενημερώσει τα σχετικ'α αρχεία. Οι ενημερώσεις που λαμβ'ανετε είναι π'αντοτε οι τελευταίες διαθέσιμες, και θα τις λ'αβετε μόνο όταν τις ζητήσετε. Μπορείτε εύκολα να περιορίσετε τις ενημερώσεις σε συγκεκριμένα αρχεία ή καταλόγους τα οποία σας ενδιαφέρουν. Οι ενημερώσεις δημιουργούνται δυναμικ'α από τον εξυπηρετητή, αν'αλογα με το τι έχετε εγκατεστημένο και τι επιθυμείτε να λ'αβετε. Το Ανώνυμο **CVS** είναι κ'απως πιο απλοϊκό από το **CVSup**, δεδομένου ότι είναι απλώς μια επέκταση του **CVS** που επιτρέπει την αν'ακτηση αλλαγών απευθείας από κ'αποιο απομακρυσμένο **CVS repository**. Το **CVSup** είναι αρκετ'α πιο αποτελεσματικό σε αυτόν το τομέα, αλλ'α το Ανώνυμο **CVS** είναι απλούστερο στη χρήση.

Από την Άλλη μεριά, το **CTM** δεν συγκρίνει Άμεσα τον πηγαίο κώδικα που έχετε με αυτόν που υπΆρχει στον κεντρικό εξυπηρετητή ώστε να ανακτήσει μόνο τις αλλαγές. Αντίθετα, στο κεντρικό μηχΆνημα **CTM**, εκτελείται αρκετές φορές την ημέρα ένα script. Το script αυτό αναγνωρίζει τις αλλαγές στα αρχεία σε σχέση με την προηγούμενη εκτέλεση του, και έπειτα πακετΆρει και συμπιέζει τις αλλαγές με τρόπο κατΆλληλο για αποστολή μέσω email (μόνο εκτυπώσιμοι ASCII χαρακτήρες). Σε κΆθε τέτοιο πακέτο αλλαγών αντιστοιχίζεται ένας μοναδιαίος αριθμός ακολουθίας (sequence number) που το αναγνωρίζει. ΜετΆ τη λήψη τους, μπορείτε να δώσετε αυτΆ τα αρχεία διαφορών του **CTM** ("CTM deltas") στο βοηθητικό πρόγραμμα `ctm_rmail(1)` το οποίο αυτόματα θα τα αποκωδικοποιήσει, θα τα επαληθεύσει, και θα εφαρμόσει τις αλλαγές στο αντίγραφο πηγαίου κώδικα του χρήστη. Η διαδικασία αυτή είναι πολύ πιο αποδοτική από το **CVSup**, και επιβαρύνει λιγότερο τους εξυπηρετητές μας, καθώς είναι μια διαδικασία τύπου *push* αντί για *pull*.

Υπάρχουν φυσικὰ κάποια σημεία που υστερεῖ. Αν από λ'αθος διαγράψετε κάποια τμήματα του πηγαίου σας κώδικα, το **CVSup** θα ανιχνεύσει και θα διορθώσει αυτόματα τη βλάβη για σας. Το **CTM** δεν θα το κάνει αυτό, και αν σβήσετε κάποιο τμήμα του δέντρου σας (και δεν έχετε αντίγραφο ασφαλείας) θα πρέπει να ξεκινήσετε από την αρχή (από το πιο πρόσφατο CVS "base delta") και να το ξανακτίσετε από την αρχή με το **CTM**. Με το Ανώνυμο **CVS**, μπορείτε απλώς να διαγράψετε τα προβληματικὰ αρχεία και να συγχρονίσετε ξανὰ τον πηγαίο σας κώδικα.

25.7 Μεταγλωττίζοντας το Βασικό Σύστημα ("world")

Έχοντας συγχρονίσει το τοπικό σας δέντρο πηγαίου κώδικα σε κάποια συγκεκριμένη έκδοση του FreeBSD (FreeBSD-STABLE, FreeBSD-CURRENT, κ.ο.κ.), μπορείτε έπειτα να το χρησιμοποιήσετε για να μεταγλωττίσετε το σύστημα σας από την αρχή.

Δημιουργήστε **Ένα Αντίγραφο Ασφαλείας**: Δεν μπορούμε παρ'ά να τονίσουμε πόσο σημαντικό είναι να δημιουργήσετε ένα αντίγραφο ασφαλείας του συστήματός σας πριν ξεκινήσετε αυτή τη διαδικασία. Αν και η μεταγλώττιση του βασικού συστήματος είναι (όσο τουλάχιστον ακολουθείτε αυτές τις οδηγίες) μια σχετικὰ απλή διαδικασία, αναμφίβολα θα υπ'άρξουν και περιπτώσεις που λ'αθη δικ'ά σας, ή άλλων (στο δέντρο πηγαίου κώδικα), θα σας οδηγήσουν σε ένα σύστημα που δεν θα μπορεί να εκκινήσει.

Βεβαιωθείτε ότι έχετε ενημερωμένο αντίγραφο ασφαλείας. Καλό θα είναι να έχετε επίσης πρόχειρη μια δισκέτα **fixit** ή ένα **CD** εκκίνησης. Ίσως να μην χρειαστεί ποτέ να τα χρησιμοποιήσετε, αλλ'α καλύτερα να είστε ασφαλὴς παρ'ά να το μετανοιώνετε αργότερα!

Γίνετε Συνδρομητὴς στη Σωστή Λίστα Ελ. Ταχυδρομείου: Από τη φύση τους, οι κλ'αδοι **FreeBSD-STABLE** και **FreeBSD-CURRENT** βρίσκονται σε συνεχή ἀνάπτυξη. Ὅσοι συνεισφέρουν στο **FreeBSD** είναι απλώς ἄνθρωποι, και περιστάσιακ'ά λ'αθη απλώς συμβαίνουν.

Ορισμένες φορές τα λ'αθη αὐτ'ά είναι μ'άλλον ακίνδυνα, και το μόνο που κάνουν είναι να εμφανίζουν μερικές διαγνωστικές προειδοποιήσεις στο σύστημα σας. Ἡ μπορεί η αλλαγή να είναι καταστροφική, και να οδηγήσει το σύστημα σας σε αδυναμία εκκίνησης ή ακόμα και να καταστρέψει τα συστήματα αρχείων σας (ή και ακόμα χειρότερες συνέπειες).

Αν συμβούν τέτοια προβλήματα, σύντομα θα εμφανιστεί ένα μήνυμα τύπου "heads up" στις σχετικές λίστες ταχυδρομείου, το οποίο θα εξηγεί το πρόβλημα και ποια συστήματα επηρεάζει. Όταν το πρόβλημα λυθεί, θα γίνει μια αντίστοιχη "all clear" ανακοίνωση.

Αν προσπαθείτε να ακολουθήσετε το **FreeBSD-STABLE** ή το **FreeBSD-CURRENT**, και δεν διαβ'άζετε τις αντίστοιχες λίστες **freebsd-stable** (<http://lists.FreeBSD.org/mailman/listinfo/freebsd-stable>) και **freebsd-current** (<http://lists.FreeBSD.org/mailman/listinfo/freebsd-current>), ψάχνετε για μπελ'αδες.

Μην Χρησιμοποιήσετε την εντολή **make world**: Μεγάλο μέρος της παλαιότερης τεκμηρίωσης, συνιστ'ά τη χρήση της εντολής **make world**. Αν την χρησιμοποιήσετε, θα παραλειφθούν ορισμένα σημαντικὰ βήματα της διαδικασίας. Χρησιμοποιήστε τη μόνο αν είστε ἀπόλυτα σίγουροι για αὐτό που κάνετε. Για τις περισσότερες περιπτώσεις, η εντολή **make world** είναι λανθασμένη, και αντί για αὐτή θα πρέπει να ακολουθήσετε τη διαδικασία που περιγράφουμε παρακάτω.

25.7.1 Ο Κανονικός Τρόπος να Ενημερώσετε το Σύστημα σας

Πριν ενημερώσετε το σύστημα σας, θα πρέπει να ελέγξετε το `/usr/src/UPDATING` για τυχόν βήματα που θα πρέπει να εκτελέσετε πριν την εκκίνηση της μεταγλώττισης. Τα βήματα αυτά εξαρτώνται από την έκδοση του πηγαίου κώδικα που πρόκειται να χρησιμοποιήσετε. Έπειτα, ακολουθήστε τη διαδικασία που περιγράφεται στις επόμενες παραγράφους.

Η διαδικασία αναβάθμισης η οποία περιγράφεται εδώ βασίζεται στην υπόθεση ότι έχετε ήδη εγκαταστήσει μια παλιότερη έκδοση του FreeBSD, με μια παλιά έκδοση του μεταγλωττιστή, ένα παλιό πυρήνα, παλιά “εργαλεία χρήστη” και αρχεία ρυθμίσεων. Εργαλεία χρήστη θεωρούνται τα βασικά εκτελέσιμα, οι βιβλιοθήκες και τα αρχεία προγραμματισμού. Ο μεταγλωττιστής είναι κι αυτός μέρος των “εργαλείων χρήστη” στο FreeBSD, αλλά χρειάζεται ειδική μεταχείριση κατ’α τη διαδικασία αναβάθμισης.

Υποθέτουμε, επίσης, ότι έχετε ήδη κατεβάσει μια ενημερωμένη έκδοση από τον πηγαίο κώδικα του συστήματος. Αν ο πηγαίος κώδικας στο συγκεκριμένο σύστημα είναι από παλιότερη έκδοση, δείτε το **Όχι 25.6** για λεπτομερείς οδηγίες σχετικά με το πως να συγχρονίσετε τον πηγαίο κώδικα σε μια νεότερη έκδοση.

Η αναβάθμιση του FreeBSD από τον πηγαίο κώδικά του φαίνεται να είναι πολύ απλή διαδικασία. Στην πραγματικότητα, έχει κάποιες ιδιαιτερότητες. Με τα χρόνια, καθώς οι εξαρτήσεις μεταξύ των βημάτων της αναβάθμισης ανακαλύπτονται ή αναλύονται καλύτερα, οι προγραμματιστές του FreeBSD αλλάζουν σιγά-σιγά αυτή τη διαδικασία. Οι παρακάτω παράγραφοι περιγράφουν τη λογική με την οποία έχει σχεδιασθεί η προτεινόμενη διαδικασία αναβάθμισης.

Μια επιτυχής διαδικασία αναβάθμισης πρέπει να καλύψει τουλάχιστον τις δύο πιο βασικές ιδιαιτερότητες μιας αναβάθμισης από πηγαίο κώδικα:

- Ο παλιός μεταγλωττιστής συστήματος μπορεί να είναι ακατάλληλος για μεταγλώττιση του νέου πυρήνα. (Και οι μεταγλωττιστές έχουν ορισμένες φορές προβλήματα, όπως κάθε άλλο λογισμικό.) Οπότε ο νέος πυρήνας πρέπει να μεταγλωττιστεί με το νέο μεταγλωττιστή. Πιο συγκεκριμένα, ο νέος μεταγλωττιστής πρέπει να αναβαθμιστεί πριν από το νέο πυρήνα. Αυτό δε σημαίνει βέβαια ότι αυτός ο νέος μεταγλωττιστής πρέπει να εγκατασταθεί πριν μεταγλωττιστεί ο νέος πυρήνας.
- Τα νέα εργαλεία χρήστη από το βασικό σύστημα του FreeBSD μπορεί να εξαρτώνται από τον τρόπο λειτουργίας του νέου πυρήνα. Οπότε ο νέος πυρήνας πρέπει να εγκατασταθεί πριν από το νέο βασικό σύστημα.

Αυτά τα δύο σημεία είναι οι βασικοί λόγοι για τους οποίους προτείνονται τα κεντρικά βήματα μιας αναβάθμισης, τα βήματα `buildworld`, `buildkernel`, `installkernel`, και `installworld`. Στις επόμενες παραγράφους θα περιγράψουμε πιο αναλυτικά αυτά τα βήματα. Υπάρχουν κι άλλοι λόγοι όμως για τους οποίους χρειάζεται προσοχή όταν κάνετε μια τέτοια αναβάθμιση. Μερικοί από αυτούς είναι οι εξής:

- Τα παλιά εργαλεία του βασικού συστήματος μπορεί να μην τρέχουν σωστά με το νέο πυρήνα. Γι αυτό πρέπει να εγκατασταθεί το ενημερωμένο βασικό σύστημα αμέσως μετά την εγκατάσταση του νέου πυρήνα.
- Μερικές φορές χρειάζονται αλλαγές στα αρχεία ρυθμίσεων πριν εγκατασταθεί το νέο βασικό σύστημα. Άλλες φορές η εγκατάσταση όλων των αρχείων ρυθμίσεων μπορεί να δημιουργήσει προβλήματα στην εγκατάσταση. Γι αυτό έχουμε χωρίσει την ενημέρωση των αρχείων ρυθμίσεων σε δύο ξεχωριστά βήματα.

- Στὴν πλειοψηφίᾳ τῶν περιπτώσεων ἡ διαδικασία εγκατάστασης αντικαθιστᾶ ἢ προσθέτει ἀρχεῖα τοῦ συστήματος· δὲ σβήνει κανένα ὑπ' ἄρχον ἀρχεῖο. Σὲ μερικές περιπτώσεις αὐτὸ μπορεῖ νὰ δημιουργήσῃ προβλήματα. Ὄταν ὑπ' ἀρχῇ τέτοια περίπτωση, ἡ διαδικασία εγκατάστασης τυπῶναι ενημερωτικὰ μηνύματα γιὰ τὰ ἀρχεῖα τὰ ὁποῖα πρέπει νὰ σβηστοῦν χειροκίνητα. Αὐτὸ τὸ βήμα μπορεῖ νὰ αὐτοματοποιηθῇ στο μέλλον.

ἔχοντας ὅλες αὐτὲς τὶς ἰδιαιτερότητες μιᾶς ἀναβ' αὐθιμίας ἀπὸ πηγαῖο κώδικα, καταλήξαμε στὴν παρακ' ἄνω διαδικασία ἀναβ' αὐθιμίας. Ὀρισμένες φορές μπορεῖ νὰ χρειάζεται νὰ προσθέσετε κ' ἄποια βήματα σὲ αὐτὴ τὴν διαδικασία. Τὰ βασικὰ βήματα ὁμως παραμένουν τὰ ἴδια, κὶ εἶναι τὰ εξῆς:

1. `make buildworld`

Αὐτὸ τὸ βήμα μεταγλωττίζει πρῶτα μιᾶς ενημερωμένη ἐκδοσὴ τοῦ ἰδίου τοῦ μεταγλωττιστῆ συστήματος καὶ μερικῶν ἀπαραίτητων ἐργαλείων. Ὑστερα, χρησιμοποιώντας τὸ νέο μεταγλωττιστῆ, προετοιμᾷ μιᾶς νέα ἐκδοσὴ ὅλου τοῦ βασικοῦ συστήματος τοῦ FreeBSD. Τὰ ενημερωμένα ἐκτελέσιμα, βιβλιοθήκες καὶ ἀρχεῖα προγραμματισμοῦ καταλήγουν στὸν κατ' ἄλογο `/usr/obj`.

2. `make buildkernel`

Σὲ ἀντίθεση με παλιότερες διαδικασίες ἀναβ' αὐθιμίας (οἱ ὁποῖες καλοῦσαν χειροκίνητα τὸ `config(8)` καὶ τὸ `make(1)`) αὐτὸ τὸ βήμα μεταγλωττίζει τὸν πυρήνα τοῦ FreeBSD χρησιμοποιώντας τὸν ενημερωμένο μεταγλωττιστῆ συστήματος ἀπὸ τὸν κατ' ἄλογο `/usr/obj`. Αὐτὸ σας προστατεύει ἀπὸ προβλήματα ἀσυμβατότητας μεταξύ τοῦ μεταγλωττιστῆ καὶ τοῦ πυρήνα.

3. `make installkernel`

Εγκατάστασὴ τοῦ νέου πυρήνα καὶ τῶν ἀρθρωμάτων τοῦ στο δίσκο τοῦ συστήματος. Ἐτσι μπορεῖ πλέον τὸ σύστημα νὰ ξεκινήσῃ με τὸ νέο, ενημερωμένο πυρήνα.

4. Ἐκκίνηση σὲ λειτουργία `single user`.

Ἡ λειτουργία `single user` ἐλαχιστοποιεῖ τὴν πιθανότητα νὰ ἔχετε προβλήματα ἐπειδὴ ἀναβαθμίσατε κ' ἄποιο πρόγραμμα ποὺ τρέχει ἤδη. Εἶναι ἐπίσης πιο ἀσφαλές, ἀφοῦ δε χρειάζεται νὰ τρέξετε τὶς ἐφαρμογές τοῦ παλίου βασικοῦ συστήματος με τὸ νέο πυρήνα.

5. `mergemaster -p`

Αὐτὸ τὸ βήμα ενημερώνει τὰ ἀπολύτως βασικὰ ἀρχεῖα ρυθμίσεων τοῦ FreeBSD, γιὰ νὰ μπορέσετε νὰ εγκαταστήσετε σωστὰ τὸ νέο βασικὸ σύστημα. Ενημερώνει, γιὰ παρ' ἀδειγμὰ, τὴ β' ἄσῃ χρηστῶν καὶ ὁμ' ἄδων χρηστῶν τοῦ FreeBSD. Κ' ἄθε φορ' ἄ που προστίθεται ἓνας νέος χρήστης συστήματος ἢ μιᾶς νέα ὁμ' ἄδα χρηστῶν, τὸ βήμα `installworld` τῆς ἀναβ' αὐθιμίας θεωρεῖ ὅτι ἔχετε ἤδη ρυθμίσει τοὺς νέους χρήστες ἢ τὶς νέες ὁμ' ἄδες. Αὐτὸ ἀκριβῶς κ' ἄνει σὲ αὐτὸ τὸ σημεῖο τὸ ἐργαλεῖο `mergemaster(8)`.

6. `make installworld`

Τὸ ἐπόμενο βήμα εἶναι νὰ εγκαταστήσετε τὸ ενημερωμένο βασικὸ σύστημα ἀπὸ τὸν κατ' ἄλογο `/usr/obj`. Μετ' ἄ ἀπὸ αὐτὸ ἔχετε πλέον ἓν νέο πυρήνα καὶ ἓν ενημερωμένο βασικὸ σύστημα, τὸ ὁποῖο ταιριάζει με τὸν νέο πυρήνα.

7. `mergemaster`

Ἐν ἄ ἀπὸ τὰ τελευταῖα βήματα εἶναι ἡ ἀναβ' αὐθιμὴ τῶν ἀρχείων ρυθμίσεων τοῦ συστήματος. Τὸ ἐργαλεῖο `mergemaster(8)` μπορεῖ νὰ σας βοηθήσῃ σὲ αὐτὸ τὸ βήμα, ἀφοῦ ενημερώνει τὰ ἀρχεῖα ρυθμίσεων κρατῶντας καὶ ὁποιοσδήποτε τοπικὲς ἀλλαγές ἔχετε κ' ἄνει στο σύστημά σας.

8. Επανεκκινήστε τὸ σύστημα.

Μία τελευταία επανεκκίνηση τοῦ συστήματος σας εξασφαλίζει ὅτι τὸ σύστημα ξεκιν'αει με τὸ νέο πυρήνα, τὸ ενημερωμένο βασικὸ σύστημα καὶ τὰ καινούρια ἀρχεῖα ρυθμίσεων.

Ἀν ἡ αναβ'αθμιση ποὺ κ'άνετε εἶναι ἀπὸ μίαν ἐκδοσὴ τοῦ FreeBSD σὲ μίαν πιο καινούρια ἐκδοσὴ τοῦ ἰδίου κλ'αδου ἀν'απτυξης, π.χ. ἀπὸ 7.0 σὲ 7.1, τότε μερικ'ὰ ἀπὸ τὰ βήματα αὐτῆς τοῦ διαδικασίας μπορεῖ νὰ μὴ χρει'άζονται ἀφοῦ εἶναι λιγότερο πιθανὸ νὰ συναντήσετε ἀσυμβατότητες μετὰξὺ τοῦ μεταγλωττιστῆ τοῦ συστήματος, τοῦ πυρήνα, τοῦ βασικοῦ συστήματος καὶ τῶν ἀρχείων ρυθμίσεων. Ἐν ἀναβ'αθμιση σὲ τέτοιες περιπτώσεις, μετὰξὺ δύο minor ἐκδόσεων τοῦ FreeBSD, ἴσως μπορεῖ νὰ γίνῃ καὶ μετὰ τὴν παλιότερη διαδικασίαν: τρέχοντας `make world` καὶ ὕστερα μεταγλωττίζοντας καὶ στήνοντας ἕνα νέο πυρήνα.

Ὅταν ὅμως αναβαθμίσετε τὸ FreeBSD μετὰξὺ major ἐκδόσεων, καλότερα νὰ χρησιμοποιήσετε τὴν διαδικασίαν ποὺ περιγρ'άφουμε ἐδῶ. Ἀλλιῶς μπορεῖ νὰ ἀντιμετωπίσετε προβλήματα εἴτε κατ'ὰ τὴν διάρκεια τοῦ αναβ'αθμισης ἢ ἀφοῦ ἔχει πλέον ολοκληρωθεῖ.

Κ'άποιες ἀπὸ τὶς αναβαθμίσεις (π.χ. ἀπὸ μίαν ἐκδοσὴ 4.x σὲ 5.0) μπορεῖ νὰ ἀπαιτοῦν μερικ'ὰ χειροκίνητα βήματα (ὅπως τὸ νὰ μετακινήσετε ἢ νὰ σβήσετε συγκεκριμένα ἀρχεῖα πρὶν τὸ βῆμα `installworld`). Πρὶν ἀπὸ κ'άθε αναβ'αθμιση διαβ'άστε προσεκτικ'ὰ τὶς οδηγίες στο ἀρχεῖο `/usr/src/UPDATING`· εἰδικ'ὰ τὶς οδηγίες στο τέλος τοῦ ἀρχείου, οἱ ὁποῖες περιγρ'άφουν ἀναλυτικ'ὰ τὴν προτεινόμενη διαδικασίαν ἀναβ'αθμισης.

Αὐτὴ ἡ διαδικασίαν ἀναβ'αθμισης ἐξελίσσεται καὶ διορθώνεται καθὼς οἱ προγραμματιστὲς τοῦ FreeBSD ἀνακαλύπτουν καινούριες ἐξαρτήσεις μετὰξὺ τῶν συστατικῶν τοῦ συστήματος ἢ κ'άνουν διορθώσεις γιὰ νὰ ἀποφύγουν ἀσυμβατότητες μετὰξὺ τῶν διαφορετικῶν υποσυστημάτων. Ἐλπίζουμε ὅτι τὰ κεντρικ'ὰ βήματα τοῦ διαδικασίας ποὺ περιγρ'άφεται ἐδῶ δε θὰ ἀλλ'άξουν πολὺ γιὰ ἀρκετὸ καιρὸ πλέον.

Ἀνακεφαλαιώνοντας ὅλα τὰ βήματα τὰ ὁποῖα περιγρ'άψαμε παραπάνω, ἡ προτεινόμενη διαδικασίαν ἀναβ'αθμισης τοῦ FreeBSD ἀπὸ τὸν πηγαῖο κώδικα τοῦ συστήματος εἶναι:

```
# cd /usr/src
# make buildworld
# make buildkernel
# make installkernel
# shutdown -r now
```

Ὁξιάβυος: Ὑπ'άρχουν κ'άποιες μ'ἄλλον σπάνιες περιπτώσεις, ποὺ ἀπαιτεῖται μίαν ἐπιπλέον ἐκτέλεση τοῦ `mergemaster -p` πρὶν τὸ βῆμα `buildworld`. Οἱ περιπτώσεις αὐτὲς περιγρ'άφονται στο `UPDATING`. Σὲ γενικὲς γραμμὲς πάντως, μπορεῖτε με ἀσφάλεια νὰ παραλείψετε αὐτὸ τὸ βῆμα, ἀν δὲν ἀναβαθμίζετε τὸ σύστημα σας μετὰξὺ πολλαπλῶν ἐκδόσεων τοῦ FreeBSD.

Μετ'ὰ τὴν ἐπιτυχή ολοκλήρωση τοῦ `installkernel`, θὰ πρέπει νὰ επανεκκινήσετε σὲ κατ'ἀσταση ἐνὸς χρήστη (π.χ. χρησιμοποιώντας τὴν ἐντολή `boot -s` στὴν προτροπὴ τοῦ φορτωτῆ ἐκκίνησης). Ἐπειτα ἐκτελέστε:

```
# mount -u /
# mount -a -t ufs
# adjkerntz -i
# mergemaster -p
# cd /usr/src
```



```
# make installworld
# mergemaster
# reboot
```

Διαβάστε τις Επιπλέον Εξηγήσεις: Η διαδικασία που περιγράψαμε παραπάνω είναι μια απλή περίληψη για να σας βοηθήσει να ξεκινήσετε. Θα πρέπει ωστόσο να διαβάσετε τις παρακάτω ενότητες για να κατανοήσετε πλήρως κάθε βήμα, ειδικά αν θέλετε να χρησιμοποιήσετε δικό σας προσαρμοσμένο πυρήνα.

25.7.2 Διαβάστε το `/usr/src/UPDATING`

Πριν κάνετε οτιδήποτε άλλο, διαβάστε το `/usr/src/UPDATING` (ή το αντίστοιχο αρχείο, αν έχετε αποθηκεύσει τον πηγαίο κώδικα σε άλλο κατάλογο). Το αρχείο αυτό περιέχει σημαντικές πληροφορίες σχετικά με προβλήματα που μπορεί να συναντήσετε ή ίσως να καθορίζει τη σειρά με την οποία πρέπει να εκτελεστούν κάποιες εντολές. Αν το αρχείο `UPDATING` έρχεται σε σύγκρουση με κάτι που διαβάσατε εδώ, προτεραιότητα έχει το αρχείο `UPDATING`.

Όχι!: Η ανίχνευση του αρχείου `UPDATING` δεν είναι αποδεκτό υποκατάστατο της συνδρομής στη σωστή λίστα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου, όπως περιγράψαμε προηγουμένως. Οι δύο απαιτήσεις είναι συμπληρωματικές, δεν αλληλοαναιρούνται.

25.7.3 Ελέγξτε το `/etc/make.conf`

Εξετάστε τα αρχεία `/usr/share/examples/etc/make.conf` και `/etc/make.conf`. Το πρώτο περιέχει κάποιες προεπιλεγμένες μεταβλητές (`defines`), οι περισσότερες από τις οποίες είναι ως σχόλια. Για να τα χρησιμοποιήσετε όταν μεταγλωττίζετε το σύστημα σας, προσθέστε τα στο `/etc/make.conf`. Να έχετε υπόψη σας, πως οτιδήποτε προσθέτετε στο αρχείο `/etc/make.conf` χρησιμοποιείτε επίσης κάθε φορά που εκτελείτε την εντολή `make`, έτσι είναι γενικά καλή ιδέα να βάζετε τιμές που είναι λογικές για το σύστημα σας.

Ένας τυπικός χρήστης θα θέλει πιθανώς να αντιγράψει τις γραμμές `CFLAGS` και `NO_PROFILE` από το αρχείο `/usr/share/examples/etc/make.conf` στο `/etc/make.conf` αφαιρώντας ταυτόχρονα και το σύμβολο του σχολίου.

Εξετάστε και τις άλλες μεταβλητές (`COPTFLAGS`, `NOPORTDOCS` κ.ο.κ.) και αποφασίστε αν σχετίζονται με το επιθυμητό για σας αποτέλεσμα.

25.7.4 Ενημερώστε τα Αρχεία στο `/etc`

Ο κατάλογος `/etc` περιέχει μεγάλο μέρος των πληροφοριών ρύθμισης του συστήματός σας, όπως επίσης και `scripts` που εκτελούνται κατά την εκκίνηση του συστήματος. Μερικά από τα `scripts` αυτά αλλάζουν από έκδοση σε έκδοση του FreeBSD.

Ορισμένα από τα αρχεία ρυθμίσεων χρησιμοποιούνται επίσης κατά την καθημερινή χρήση του συστήματος. Το `/etc/group` είναι ένα από αυτά.

Έχουν υπ'άρξει περιπτώσεις στο παρελθόν, όπου το `make installworld` ανέμενε από πριν την ύπαρξη συγκεκριμένων ονομάτων χρηστών (usernames) ή ομάδων (groups). Κατά τη διαδικασία της αναβάθμισης ήταν αρκετά πιθανό αυτοί οι χρήστες ή ομάδες να μην υπήρχαν. Αυτό δημιουργούσε προβλήματα στην διαδικασία. Σε κάποιες περιπτώσεις, το `make buildworld` θα ελέγξει αν υπάρχουν αυτοί οι χρήστες ή ομάδες.

Μια τέτοια περίπτωση παρουσιάστηκε όταν προστέθηκε ο χρήστης `smmsp`. Ε διαδικασία αναβάθμισης αποτύγχανε σε πολλούς χρήστες, τη στιγμή που το `mtree(8)` προσπαθούσε να δημιουργήσει τον κατάλογο `/var/spool/clientmqueue`.

Ε λύση είναι να εκτελέσετε το `mergemaster(8)` σε κατάσταση προ-εγκατάστασης, δίνοντας την επιλογή `-p`. Αυτή θα συγκρίνει μόνο τα αρχεία που είναι απαραίτητα για την επιτυχία εκτέλεσης του `buildworld` ή του `installworld`.

```
# cd /usr/src/usr.sbin/mergemaster
# ./mergemaster.sh -p
```

Οδηγίες: Αν αισθάνεστε ιδιαίτερα παρανοϊκός, μπορείτε να ελέγξετε το σύστημα σας για να δείτε ποια αρχεία ανήκουν στην ομάδα που μετονομάζετε ή διαγράφετε:

```
# find / -group GID -print
```

Ε παραπάνω εντολή θα σας δείξει όλα τα αρχεία τα οποία ανήκουν στην ομάδα `GID` (μπορείτε να δώσετε όνομα ή αριθμητικό αναγνωριστικό της ομάδας).

25.7.5 Μεταβείτε σε Κατάσταση Ενός Χρήστη

Ίσως προτιμάτε να μεταγλωττίσετε το σύστημα σε κατάσταση ενός χρήστη. Εκτός από το προφανές πλεονέκτημα της ελαφρά μεγαλύτερης ταχύτητας, η επανεγκατάσταση του συστήματος θα επηρεάσει πολλά σημαντικά αρχεία του συστήματος, όλα τα εκτελέσιμα αρχεία του βασικού συστήματος, τις βιβλιοθήκες, τα αρχεία `include` κ.α. Αν τα αλλάξετε αυτά σε ένα σύστημα που βρίσκεται σε κανονική λειτουργία (και ειδικά αν υπ'άρχουν ενεργοί χρήστες την δεδομένη στιγμή), ψάχνετε για μπελάδες.

Μια άλλη μέθοδος είναι να μεταγλωττίσετε το σύστημα σε κατάσταση κανονικής λειτουργίας, αλλά να μεταβείτε σε κατάσταση ενός χρήστη για την εγκατάσταση. Αν θέλετε να το κάνετε με αυτό τον τρόπο, απλώς μην εκτελέσετε τα ακόλουθα βήματα μέχρι το τέλος της μεταγλώττισης. Μπορείτε να αναβάλλετε τη μετάβαση σε κατάσταση ενός χρήστη μέχρι να είστε έτοιμοι για το `installkernel` ή `installworld`.

Ως υπερχρήστης μπορείτε να εκτελέσετε:

```
# shutdown now
```

σε ένα σύστημα σε κανονική λειτουργία για να μεταβείτε σε κατάσταση ενός χρήστη.

Εναλλακτικά, επανεκκινήστε το σύστημα και στην προτροπή του φορτωτή εκκίνησης, επιλέξτε "single user". Το σύστημα θα ξεκινήσει σε κατάσταση ενός χρήστη. Στην προτροπή της γραμμής εντολών θα πρέπει να γράψετε:

```
# fsck -p
# mount -u /
# mount -a -t ufs
# swapon -a
```

Θα γίνει έλεγχος στα συστήματα αρχείων, και προσάρτηση του / με δυνατότητα αν'αγνωσης/εγγραφής. Έπειτα θα προσαρτηθούν όλα τα άλλα συστήματα αρχείων UFS τα οποία αναφέρονται στο /etc/fstab, και θα ενεργοποιηθεί το swap.

Όχι!Βυός: Αν το CMOS ρολόι του υπολογιστή σας είναι ρυθμισμένο σε τοπική ώρα και όχι σε GMT (αυτό είναι αλήθεια αν η έξοδος της εντολής `date(1)` δεν δείχνει σωστή ημερομηνία και ώρα), ίσως χρειαστεί να εκτελέσετε επίσης την παρακάτω εντολή:

```
# adjkerntz -i
```

Με αυτό τον τρόπο θα βεβαιωθείτε ότι οι τοπικές σας ρυθμίσεις ώρας έχουν ρυθμιστεί σωστά. Διαφορετικά, μπορεί να συναντήσετε προβλήματα αργότερα.

25.7.6 Διαγράψτε το /usr/obj

Καθώς γίνεται η επαναμεταγλώττιση, τμήματα του συστήματος τοποθετούνται από προεπιλογή σε υποκαταλόγους του /usr/obj. Οι υποκατάλογοι αυτοί αντιγράφουν τη δομή που ακολουθείται στο /usr/src.

Μπορείτε να επιταχύνετε τη διαδικασία του `make buildworld` και επίσης να γλυτώσετε από κάποια πιθανά προβλήματα, αν διαγράψετε και αυτό τον κατάλογο.

Κάποια αρχεία σε υποκαταλόγους του /usr/obj μπορεί να έχουν χαρακτηριστεί ως `immutable` μέσω του αντίστοιχου `flag` (για περισσότερες λεπτομέρειες δείτε το `chflags(1)`). Πριν διαγράψετε αυτά τα αρχεία, θα πρέπει πρώτα να καταργήσετε αυτό το `flag`.

```
# cd /usr/obj
# chflags -R noschg *
# rm -rf *
```

25.7.7 Επαναμεταγλωττίστε το Βασικό Σύστημα

25.7.7.1 Αποθηκεύστε την Έξοδο

Καθώς εκτελείται η `make(1)`, είναι καλή ιδέα η έξοδος της να αποθηκεύεται σε κάποιο άλλο αρχείο. Αν κάτι πάει στραβά, θα έχετε ένα αντίγραφο του μηνύματος λάθους. Αν και αυτό ίσως δεν σας βοηθήσει να βρείτε τι πήγε στραβά, μπορεί να διευκολύνει άλλους αν στείλετε το μήνυμά σας σε μια από τις λίστες ηλεκτρονικού ταχυδρομείου του FreeBSD.

Ο ευκολότερος τρόπος για να γίνει αυτό, είναι χρησιμοποιώντας την εντολή `script(1)` με μια παράμετρο που να καθορίζει το όνομα του αρχείου στο οποίο θα αποθηκευτεί η έξοδος. Θα πρέπει να το εκτελέσετε αμέσως πριν ξεκινήσετε την μεταγλώττιση του βασικού συστήματος, και να γράψετε `exit` μόλις η διαδικασία ολοκληρωθεί.

```
# script /var/tmp/mw.out
Script started, output file is /var/tmp/mw.out
# make TARGET
... μεταγλώττιση, μεταγλώττιση, μεταγλώττιση ...
# exit
Script done, ...
```

Αν αποφασίσετε να αποθηκεύσετε την έξοδο, μη χρησιμοποιήσετε για αυτό το σκοπό τον κατ'αλολο /tmp. Τα περιεχόμενα αυτού του καταλόγου πιθανώς να διαγραφούν την επόμενη φορά που θα εκκινήσετε το σύστημα σας. Ένας καλύτερος κατ'αλολος για την αποθήκευση του είναι ο /var/tmp (όπως στο προηγούμενο παρ'αδειγμα) ή ο προσωπικός κατ'αλολος του root.

25.7.7.2 Μεταγλωττίστε το Βασικό Σύστημα

Θα πρέπει να βρίσκεστε στον κατ'αλολο /usr/src:

```
# cd /usr/src
```

(εκτός αν φυσικά έχετε αποθηκεύσει τον πηγαίο κώδικα σε κάποιο άλλο κατ'αλολο, οπότε απλώς μετακινηθείτε σε αυτόν).

Για να επαναμεταγλωττίσετε το βασικό σύστημα, χρησιμοποιήστε την εντολή make(1). Ε εντολή αυτή διαβ'αζει τις σχετικές οδηγίες από το αρχείο Makefile, το οποίο περιγρ'αφει με ποιο τρόπο πρέπει να μεταγλωττιστούν τα προγρ'αμματα από τα οποία αποτελείται το FreeBSD, τη σειρά με την οποία πρέπει να γίνει η μεταγλώττιση κ.ο.κ.

Ε γενική μορφή της εντολής που θα πληκτρολογήσετε είναι η παρακ'ατω:

```
# make -x -DVARIAΒLE target
```

Στο παρ'αδειγμα αυτό, το -x αντιπροσωπεύει μια επιλογή που θέλετε να δώσετε στην make(1). Δείτε την σελίδα manual του make(1) για παραδείγματα δυνατών επιλογών.

Ε επιλογή -DVARIAΒLE περν'αει μια μεταβλητή στο Makefile. Ε συμπεριφορά του Makefile ελέγχεται από τέτοιου είδους μεταβλητές. Πρόκειται για τις ίδιες μεταβλητές που καθορίζονται και στο /etc/make.conf, και αυτός είναι ένας ακόμα τρόπος καθορισμού τους.

```
# make -DNO_PROFILE target
```

Το παραπ'ανω δείχνει ένα επιπλέον τρόπο να καθορίσετε ότι δεν θέλετε να μεταγλωττιστούν οι βιβλιοθήκες με πληροφορίες profiling, και αντιστοιχεί με την παρακ'ατω γραμμή στο /etc/make.conf:

```
NO_PROFILE= true # Avoid compiling profiled libraries
```

Το target δηλώνει στο make(1) τι θέλετε να κ'ανετε. Σε κ'αθε Makefile ορίζεται ένας αριθμός διαφορετικών "targets", και η επιλογή που θα κ'ανετε, καθορίζει τι ακριβώς θα γίνει.

Κ'αποια από τα targets που καθορίζονται στο Makefile, δεν προορίζονται για άμεση εκτέλεση από το χρήστη. Αντί για αυτό, χρησιμοποιούνται από τη διαδικασία μεταγλώττισης για να μοιραστεί ο αριθμός των βημ'ατων που απαιτούνται για τη μεταγλώττιση του συστήματος, σε ένα αριθμό υπο-βημ'ατων.

Στις περισσότερες περιπτώσεις δεν θα χρειαστεί να δώσετε καμία παράμετρο στο `make(1)`, και έτσι η εντολή σας θα μοιάζει με την παρακάτω:

```
# make target
```

Ὅπου το `target` θα εἶναι μια ἀπὸ τις πολλές ἐπιλογές μεταγλώττισης. Το πρῶτο `target` θα πρέπει πάντα να εἶναι το `buildworld`.

Ὅπως ἐννοεῖται καὶ ἀπὸ το ὄνομα, το `buildworld` μεταγλωττίζει ἕνα πλήρες δέντρο μέσα στον κατ'άλογο `/usr/obj`, ἐνῶ το `installworld`, εγκαθιστᾷ αὐτὸ το δέντρο στο τρέχον μηχανήμα.

Ἡ ὑπαρξη διαφορετικῶν ἐπιλογῶν, εἶναι χρήσιμη για δύο λόγους. Πρῶτα ἀπὸ ὅλα, σας ἐπιτρέπει να ἐκτελέσετε τη διαδικασία μεταγλώττισης με ἀσφάλεια, γνωρίζοντας ὅτι δεν πρόκειται να ἐπηρεαστεῖ κανένα τμήμα του τρέχοντος συστήματος σας. Ἡ διαδικασία μεταγλώττισης εἶναι “self hosted”, ἀπομονωμένη ἀπὸ την υπόλοιπη λειτουργία του μηχανήματος. Μπορείτε ἐτσι να ἐκτελέσετε το `buildworld` σε ἕνα μηχανήμα που βρίσκεται σε κανονική λειτουργία (πολλαπλῶν χρηστῶν) χωρίς να ὑπάρχει φόβος παρενεργειῶν. Ὡστόσο, συνίσταται να ἐκτελέσετε το `installworld` σε κατ'ἀσταση λειτουργίας ἐνὸς χρήστη.

Ὁ δεύτερος λόγος εἶναι ὅτι σας ἐπιτρέπει να χρησιμοποιήσετε προσαρτήσεις NFS για να ἀναβαθμίσετε πολλὰ μηχανήματα του δικτύου σας. Ἀν ἔχετε τρία μηχανήματα, τα Α, Β καὶ Γ τα οποία θέλετε να ἀναβαθμίσετε, ἐκτελέστε το `make buildworld` καὶ το `make installworld` στο μηχανήμα Α. Το Β καὶ το Γ μπορούν να προσαρτήσουν τον κατ'άλογο `/usr/src` καὶ τον `/usr/obj` ἀπὸ τον Α μέσω NFS, καὶ ἐπειτα μπορείτε να ἐκτελέσετε το `make installworld` για να εγκαταστήσετε το ἑτοιμὸ πλέον σύστημα στον Β καὶ Γ.

Ἀν καὶ ὑπάρχει ἀκόμα το `target world`, δεν συνίσταται πλέον ἡ χρήση του.

Εκτελέστε την εντολή:

```
# make buildworld
```

Μπορείτε να καθορίσετε την ἐπιλογή -j στην `make` ὥστε να ἐκτελεστεί σε πολλαπλές διεργασίες. Αὐτὸ εἶναι περισσότερο χρήσιμο σε μηχανήματα με πολλούς ἐπεξεργαστές, ὡστόσο καθὼς το μεγαλύτερο μέρος της διαδικασίας μεταγλώττισης καθυστερεῖ ἐξαιτίας του σκληροῦ δίσκου (IO bound) καὶ ὄχι της CPU, μπορεί να σας φανεῖ χρήσιμο ἀκόμα καὶ σε μηχανήματα με ἕνα ἐπεξεργαστή.

Σε ἕνα τυπικὸ μηχανήμα με μια CPU, θα μπορούσατε να δώσετε:

```
# make -j4 buildworld
```

Με την παραπάνω εντολή, το `make(1)` θα χρησιμοποιεῖ μέχρι 4 διεργασίες κ'αθε χρονική στιγμή. Ἀπὸ την ἐμπειρία που ἔχουμε καὶ ἀπὸ ὅτι ἀναφέρουν οἱ χρήστες στις λίστες, φαίνεται ὅτι ἡ ρύθμιση αὐτή δίνει γενικᾶ την καλύτερη ἀπόδοση.

Ἀν ἔχετε μηχανήμα με πολλούς ἐπεξεργαστές, καὶ χρησιμοποιεῖτε πυρήνα με δυνατότητα SMP, δοκιμάστε τιμές μεταξύ του 6 καὶ του 10 για να δείτε ποια ἐπιταχύνει καλύτερα το ἀποτέλεσμα.

25.7.7.3 Χρόνος Μεταγλώττισης

Ὁ χρόνος που απαιτεῖται για την μεταγλώττιση ἐπηρεάζεται ἀπὸ πολλούς παράγοντες. Ὡστόσο, σε σύγχρονα μηχανήματα ἡ διαδικασία δεν κρατᾷ συνήθως παραπάνω ἀπὸ μία ἢ δύο ὥρες, ὅταν γίνεται μεταγλώττιση του δέντρου FreeBSD-STABLE, καὶ μάλιστα χωρίς να χρειάζεται να γίνουν

ειδικές ρυθμίσεις ή κόλπα. Το δέντρο FreeBSD-CURRENT χρειάζεται γενικά λίγο περισσότερο χρόνο για να μεταγλωττιστεί.

25.7.8 Μεταγλωττίστε και Εγκαταστήστε Νέο Πυρήνα

Για να εκμεταλλευθείτε πλήρως το νέο σας σύστημα, θα πρέπει να επαναμεταγλωττίσετε τον πυρήνα. Αυτό είναι πρακτικά αναγκαίο, καθώς κάποιες δομές στη μνήμη πιθανώς να έχουν αλλάξει, και έτσι προγράμματα όπως τα `ps(1)` και `top(1)` δεν θα λειτουργούν σωστά μέχρι να συγχρονίσετε τον πυρήνα με την έκδοση πηγαίου κώδικα του βασικού συστήματος.

Ο απλούστερος και πλέον ασφαλής τρόπος, είναι να μεταγλωττίσετε και να εγκαταστήσετε ένα πυρήνα βασισμένο στον GENERIC. Αν και ο GENERIC μπορεί να μην περιέχει όλες τις απαραίτητες συσκευές για το σύστημα σας, θα πρέπει να περιέχει ότι χρειάζεται ώστε να ξεκινήσετε ξανά το σύστημα σας σε κατάσταση λειτουργίας ενός χρήστη. Αυτό είναι ένα καλό τεστ σωστής λειτουργίας του συστήματος. Μετά την εκκίνηση με τον GENERIC, και αφού επαληθεύσετε τη σωστή λειτουργία του συστήματος, μπορείτε να μεταγλωττίσετε ένα νέο πυρήνα βασισμένο στο δικό σας προσαρμοσμένο αρχείο ρυθμίσεων.

Στο FreeBSD είναι σημαντικό να εκτελέσετε το `build world` πριν μεταγλωττίσετε νέο πυρήνα.

Όχι!Βυός: Αν θέλετε να μεταγλωττίσετε νέο πυρήνα, και έχετε ήδη ένα αρχείο με προσαρμοσμένες ρυθμίσεις, χρησιμοποιήστε απλώς την επιλογή `KERNCONF=MYKERNEL` με τον τρόπο που φαίνεται παρακάτω:

```
# cd /usr/src
# make buildkernel KERNCONF=MYKERNEL
# make installkernel KERNCONF=MYKERNEL
```

Σημειώστε ότι αν έχετε ανεβάσει την τιμή του `kern.securelevel` πάνω από το 1, και έχετε θέσει το `flag noschg` ή κάποιο αντίστοιχο στο εκτελέσιμο αρχείο του πυρήνα, μάλλον θα χρειαστεί να μεταβείτε σε κατάσταση λειτουργίας ενός χρήστη για να χρησιμοποιήσετε το `installkernel`. Διαφορετικά, μπορείτε να εκτελέσετε και τις δύο αυτές εντολές από την κανονική κατάσταση λειτουργίας (πολλών χρηστών) χωρίς να δημιουργηθούν προβλήματα. Δείτε τη σελίδα `manual` του `init(8)` για λεπτομέρειες σχετικά με τη ρύθμιση `kern.securelevel` και τη σελίδα του `chflags(1)` για λεπτομέρειες σχετικά με τα διάφορα `flags` που χρησιμοποιούνται σε αρχεία.

25.7.9 Επανεκκινήστε σε Κατάσταση Λειτουργίας Ενός Χρήστη

Θα πρέπει να επανεκκινήσετε σε κατάσταση λειτουργίας ενός χρήστη για να επαληθεύσετε τη λειτουργία του νέου πυρήνα. Για το σκοπό αυτό, χρησιμοποιήστε τις οδηγίες που είδαμε στο [Όϊβιά 25.7.5](#).

25.7.10 Εγκαταστήστε τα Νέα Εκτελέσιμα του Συστήματος

Θα πρέπει τώρα να χρησιμοποιήσετε το `installworld` για να εγκαταστήσετε τα νέα εκτελέσιμα του συστήματος.

Εκτελέστε τις παρακ' αὐτῶ ἐντολές:

```
# cd /usr/src
# make installworld
```

Ὁξιάβυος: Ἀν ἔχετε καθορίσει μεταβλητές στη γραμμὴ ἐντολῶν τοῦ make buildworld θὰ πρέπει νὰ καθορίσετε τις ἴδιες μεταβλητές καὶ στην γραμμὴ ἐντολῶν τοῦ make installworld. Αὐτό δὲν εἶναι ἀπαραίτητα ἀλήθεια γιὰ ἄλλες ἐπιλογές. Γιὰ παρ' αὐδεῖγμα, ἡ ἐπιλογή -j δὲν πρέπει ποτὲ νὰ χρησιμοποιεῖτε με τὸ installworld.

Γιὰ παρ' αὐδεῖγμα ἀν ἐκτελέσετε:

```
# make -DNO_PROFILE buildworld
```

Θὰ πρέπει νὰ ἐγκαταστήσετε τὸ ἀποτέλεσμα χρησιμοποιώντας:

```
# make -DNO_PROFILE installworld
```

διαφορετικ' αὐτὸ make(1) θὰ προσπαθήσει νὰ ἐγκαταστήσει βιβλιοθήκες με profiling, τις οποίες ὅμως δὲν μεταγλωττίσατε κατ' αὐτὴν τὴν δ' ἀρκεῖα τῆς φ' αὐτοῦ make buildworld.

25.7.11 Ἡμερώστε Ὅσα Ἀρχεῖα δὲν Ἡμερώθηκαν ἀπὸ τὸ make installworld

Ἡ ἐπαναμεταγλώττιση τοῦ βασικοῦ συστήματος δὲν θὰ Ἡμερώσει ὁρισμένους καταλόγους (ειδικότερα τοὺς /etc, /var καὶ /usr) με τὰ νέα ἢ ἀλλαγμένα ἀρχεῖα ρυθμίσεων.

Ὁ ἀπλούστερος τρόπος γιὰ νὰ Ἡμερώσετε τὰ ἀρχεῖα αὐτ' αὐτὰ εἶναι νὰ χρησιμοποιήσετε τὸ mergemaster(8), ἀν καὶ μπορεῖτε νὰ τὸ κ' ἀνετε καὶ χειροκίνητα ἀν προτιμ' αὐτε. Ἄσχετα ἀπὸ τὸν τρόπο ποὺ θὰ προτιμήσετε, βεβαιωθείτε ὅτι ἔχετε π' ἀρει ἀντίγραφο ἀσφαλείας τοῦ /etc σὲ περίπτωσι ποὺ κ' αὐτὶ π' αὐε στραβ' αὐ.

25.7.11.1 mergemaster

Συνεισφορ' αὐ τοῦ Tom Rhodes.

Τὸ βοηθητικὸ πρόγραμμα mergemaster(8) εἶναι ἓνα Bourne script τὸ ὁποῖο θὰ σας βοηθήσει νὰ καθορίσετε τις διαφορές μετὰξὺ τῶν ἐγκατεστημένων στο /etc ἀρχείων ρυθμίσεων, καὶ τῶν ἀντίστοιχων στο δέντρο πηγαίου κώδικα στο /usr/src/etc. Αὐτὴ εἶναι καὶ ἡ συνιστώμενη λύσις γιὰ νὰ Ἡμερώσετε τὰ ἀρχεῖα ρυθμίσεων τοῦ συστήματος με τυχόν ἀλλαγές ποὺ ἔχουν γίνεῖ στὸν νέο πηγαῖο κώδικα.

Γιὰ νὰ ξεκινήσετε, ἀπλῶς γρ' αὐψτε mergemaster στην προτροπὴ τῆς γραμμῆς ἐντολῶν καὶ παρακολουθήστε τὴν καθὼς λειτουργεῖ. Τὸ mergemaster θὰ δημιουργήσῃ ἓνα προσωρινὸ περιβ' αὐλλον root, ἀπὸ τὸ / καὶ κ' αὐτω, καὶ θὰ τὸ γεμίσει με δι' αὐφορα ἀρχεῖα ρυθμίσεων τοῦ συστήματος. Ἐπειτα θὰ γίνεῖ σύγκρισις αὐτῶν τῶν ἀρχείων με τὰ ἀντίστοιχα ποὺ βρίσκονται ἤδη ἐγκατεστημένα στο σύστημα σας. Στὸ σημεῖο αὐτό, θὰ σας δείξει τὰ ἀρχεῖα ποὺ διαφέρουν με μορφή diff(1), ὅπου οἱ γραμμές ποὺ ἔχουν τροποποιηθεῖ ἢ εἶναι νέες θὰ φαίνονται με ἓνα +, ἐνὼ με τὸ - θὰ φαίνονται οἱ γραμμές ποὺ εἴτε ἀφαιροῦνται ἐντελῶς ἢ ποὺ ἀντικαθίστανται ἀπὸ μιὰ νέα γραμμὴ. Δείτε τὴ σελίδα manual τοῦ diff(1) γιὰ περισσότερες πληροφορίες σχετικ' αὐ με τὴ σύνταξι τοῦ diff(1) καὶ γιὰ τὸν τρόπο με τὸν ὁποῖο φαίνονται οἱ διαφορές μετὰξὺ τῶν ἀρχείων.

Το `mergemaster(8)` θα σας δείξει ἔπειτα κ'άθε αρχείο που παρουσι'αζει διαφορές, και στο σημείο αυτό θα ἔχετε την δυνατότητα είτε να διαγράψετε το νέο αρχείο (το οποίο αναφέρεται ως προσωρινό αρχείο), είτε να εγκαταστήσετε το προσωρινό αρχείο χωρίς να κ'ανετε σε αυτό καμιά αλλαγή, είτε να συγχωνεύσετε τις αλλαγές των δύο αρχείων, ή τέλος να ξαναδείτε τις διαφορές μέσω της `diff(1)`.

Αν επιλέξετε να διαγράψετε το προσωρινό αρχείο, το `mergemaster(8)` θα καταλ'αβει ότι επιθυμείτε να διατηρήσετε το τρέχον αρχείο σας χωρίς αλλαγές, και να διαγράψετε τη νέα έκδοση. Ε επιλογή αυτή γενικ'ά δεν συνίσταται, εκτός αν δεν βλέπετε κανένα λόγο να αλλ'αξετε το τρέχον αρχείο. Μπορείτε να δείτε βοήθεια οποιαδήποτε στιγμή κατ'α τη διάρκεια της διαδικασίας, πληκτρολογώντας ? στην προτροπή του `mergemaster(8)`. Αν αποφασίσετε να παραλείψετε κ'αποιο αρχείο, αυτό θα εμφανιστεί ξαν'α μετ'α το τέλος όλων των 'αλλων αρχείων.

Αν επιλέξετε να εγκαταστήσετε το προσωρινό αρχείο χωρίς αλλαγές, αυτό θα αντικαταστήσει το ήδη εγκατεστημένο σας αρχείο. Αυτή είναι και η καλύτερη επιλογή για τα αρχεία τα οποία δεν ἔχετε αλλ'αξει εσείς χειροκίνητα.

Αν επιλέξετε να συγχωνεύσετε τα δύο αρχεία, θα εμφανιστεί ένας επεξεργαστής κειμένου με τα περιεχόμενα και των δύο αρχείων. Μπορείτε τώρα να τα συγχωνεύσετε παρατηρώντας ταυτόχρονα και τα δύο αρχεία δίπλα-δίπλα, και επιλέγοντας τμήματα και από τα δύο για να δημιουργήσετε την τελική έκδοση. Κατ'α τη σύγκριση αυτή, μπορείτε να χρησιμοποιήσετε το πλήκτρο **I** για να επιλέξετε τα περιεχόμενα που φαίνονται στην αριστερή πλευρ'α, ή το **r** για τα αντίστοιχα περιεχόμενα στη δεξι'α. Το τελικό αποτέλεσμα θα είναι ένα αρχείο που θα αποτελείται από τμήματα και των δύο αρχείων, και το οποίο μπορείτε να εγκαταστήσετε. Ε επιλογή αυτή χρησιμοποιείται συνήθως για αρχεία των οποίων το περιεχόμενο ἔχει μεταβληθεί από το χρήστη.

Αν επιλέξετε να δείτε ξαν'α τις διαφορές μέσω της `diff(1)`, αυτές θα εμφανιστούν ακριβώς όπως ἔγινε και πριν σας ρωτήσσει το `mergemaster(8)` να επιλέξετε τι θέλετε να κ'ανετε με το αρχείο.

Μόλις ολοκληρωθεί η λειτουργία του `mergemaster(8)` στα αρχεία συστήματος, θα σας ρωτήσσει για 'αλλες επιλογές. Το `mergemaster(8)` ίσως σας ρωτήσσει αν θέλετε να αναδημιουργήσετε το αρχείο των κωδικών (password file), και θα τελειώσει δίνοντας σας την επιλογή να διαγράψετε τυχόν προσωριν'α αρχεία που δημιουργήθηκαν κατ'α την διαδικασία.

25.7.11.2 Χειροκίνητη Ενημέρωση

Αν επιθυμείτε να κ'ανετε την ενημέρωση χειροκίνητα, δεν μπορείτε απλώς να αντιγράψετε τα αρχεία από τον κατ'αλογο `/usr/src/etc` στον `/etc` και να περιμένετε ότι το σύστημα σας θα λειτουργήσσει σωστ'α. Κ'αποια από αυτ'α τα αρχεία θα πρέπει να "εγκατασταθούν" πρώτα. Αυτό συμβαίνει επειδή ο κατ'αλογος `/usr/src/etc` δεν είναι κανονικό αντίγραφο του `/etc`. Επιπρόσθετα, υπ'αρχουν αρχεία τα οποία πρέπει να βρίσκονται στον κατ'αλογο `/etc`, αλλ'α δεν υπ'αρχουν στον `/usr/src/etc`.

Αν χρησιμοποιείτε το `mergemaster(8)` (όπως και συνίσταται), μπορείτε να διαβ'ασετε κατευθείαν την επόμενη ενότητα.

Ο απλούστερος τρόπος να το κ'ανετε αυτό χειροκίνητα, είναι να εγκαταστήσετε τα αρχεία σε ένα νέο κατ'αλογο, και ἔπειτα να τα εξετ'ασετε ένα-ένα ψ'αχνοντας για τις αλλαγές.

Κρατήστε Ένα Αντίγραφο Ασφαλείας του Καταλόγου /etc: Αν και θεωρητικ'α, τίποτα δεν πρόκειται να πειρ'αξει αυτό τον κατ'αλογο αυτόματα, είναι π'αντα καλύτερα να είμαστε σίγουροι. Για το λόγο αυτό, αντιγράψτε τον υπ'αρχοντα κατ'αλογο `/etc` σε κ'αποιο ασφαλές μέρος. Χρησιμοποιήστε μια εντολή όπως η παρακ'ατω:


```
# cp -Rp /etc /etc.old
```

Ἡ ἐπιλογή `-R` πραγματοποιεῖ ἀναδρομικὴ ἀντιγραφὴ, ἐνῶ ἡ `-p` διατηρεῖ τὰ δικαιώματα, τὴν ιδιοκτησίαν, τὶς ἡμερομηνίες τῶν ἀρχείων, κ.ο.κ.

Θα πρέπει νὰ δημιουργήσετε μιὰ ψευτο-δομὴ καταλόγων γιὰ νὰ εγκαταστήσετε τὸ νέο κατ' ἄλογο `/etc` καὶ ἄλλα ἀρχεῖα. Μιὰ λογικὴ ἐπιλογή εἶναι ὁ κατ' ἄλογος `/var/tmp/root`, καὶ κ' ἄνω ἀπὸ αὐτόν, θα πρέπει ἐπίσης νὰ δημιουργήσετε καὶ μιὰ ολόκληρη σειρὰ ἀπὸ τοὺς υποκαταλόγους ποὺ απαιτοῦνται.

```
# mkdir /var/tmp/root
# cd /usr/src/etc
# make DESTDIR=/var/tmp/root distrib-dirs distribution
```

Οἱ παραπάνω ἐντολές θα δημιουργήσουν τὴν απαιτούμενη δομὴ καταλόγων καὶ θα εγκαταστήσουν τὰ ἀρχεῖα. Μεγάλον μέρος τῶν υποκαταλόγων ποὺ ἔχουν δημιουργηθεῖ κ' ἄνω ἀπὸ τὸν `/var/tmp/root` εἶναι ἄδειοι, καὶ πρέπει νὰ διαγραφοῦν. Ὁ ἀπλούστερος τρόπος γιὰ νὰ γίνῃ αὐτό, φαίνεται παρακάτω:

```
# cd /var/tmp/root
# find -d . -type d | xargs rmdir 2>/dev/null
```

Αὐτό θα διαγράψῃ ὅλους τοὺς ἄδειους υποκαταλόγους. (Ἡ ἐξόδος σφάλματος ἀνακατευθύνεται στὸ `/dev/null` ὥστε νὰ μὴν εμφανίζονται στὴν οθόνη προειδοποιήσεις γιὰ καταλόγους ποὺ δὲν εἶναι ἄδειοι.)

Τώρα, ὁ `/var/tmp/root` περιέχει ὅλα τὰ ἀρχεῖα ποὺ θα πρέπει νὰ τοποθετηθοῦν σὲ κατ' ἀλλήλες θέσεις κ' ἄνω ἀπὸ τὸν `/`. Θα πρέπει τώρα νὰ διατρέξετε καθένα ἀπὸ αὐτὰ τὰ ἀρχεῖα, καὶ νὰ καθορίσετε πὼς καθένα ἀπὸ αὐτὰ διαφέρει ἀπὸ τὸ ἀντίστοιχο ὑπ' ἀρχον (ἐγκατεστημένο) ἀρχεῖο.

Σημειώστε ὅτι κ' ἄποια ἀπὸ τὰ ἀρχεῖα τὰ ὁποῖα ἔχουν εγκατασταθεῖ στὸν `/var/tmp/root` ἔχουν μιὰ ἀρχικὴ “.”. Τὴ στιγμὴ ποὺ γράφονται αὐτές οἱ γραμμές, τὰ μόνον ἀρχεῖα στὰ ὁποῖα συμβαίνει αὐτό εἶναι τὰ ἀρχεῖα ἐκκίνησης τοῦ κελύφους στὸν κατ' ἄλογο `/var/tmp/root/` καὶ `/var/tmp/root/root/`, ἀν καὶ μπορεῖ νὰ ὑπ' ἀρχουν καὶ ἄλλα (ἀν' ἄλογα μὲ τὸ πότε διαβ' ἄζετε τὸ κείμενο). Βεβαιωθείτε ὅτι χρησιμοποιεῖτε τὴν ἐντολὴ `ls -a` γιὰ νὰ τὰ δεῖτε ὅλα.

Ὁ ἀπλούστερος τρόπος γιὰ νὰ συγκρίνετε δύο ἀρχεῖα, εἶναι νὰ χρησιμοποιήσετε τὴν ἐντολὴ `diff(1)`:

```
# diff /etc/shells /var/tmp/root/etc/shells
```

Ἡ παραπάνω ἐντολὴ θα σὰς δείξῃ τὶς διαφορές μετὰξὺ τοῦ ἀρχείου `/etc/shells` καὶ τοῦ νέου ἀρχείου `/var/tmp/root/etc/shells`. Χρησιμοποιήστε τὶς διαφορές αὐτές γιὰ νὰ αποφασίσετε ἀν θα πρέπει νὰ συγχωνεύσετε τὶς ἀλλαγές ποὺ ἔχετε κ' ἀναι, ἢ ἀπλῶς νὰ ἀντιγράψετε τὸ παλιὸ σὰς ἀρχεῖο π' ἄνω ἀπὸ τὸ νέο.

Προσθέστε τὴν Ἡμερομηνία στὸ Ὄνομα τοῦ Νέου **Root** Καταλόγου, (`/var/tmp/root`) ὥστε νὰ Μπορεῖτε Εὐκόλῃ νὰ Συγκρίνετε Διαφορετικὲς Ἐκδόσεις Μεταξὺ τους: Ἀν μεταγλωττίσετε συχνά τὸ βασικὸ σύστημα, θα πρέπει ἐπίσης νὰ ενημερώνετε συχνά τὸν κατ' ἄλογο `/etc`, τὸ ὁποῖο μπορεῖ νὰ εἶναι ἐνοχλητικόν.

Μπορεῖτε νὰ ἐπιταχύνετε αὐτὴ τὴ διαδικασία, τηρώντας ἕνα ἀντίγραφο τοῦ τελευταίου σετ ἀλλαγμένων ἀρχείων τὰ ὁποῖα συγχωνεύσατε στὸν κατ' ἄλογο `/etc`. Ἡ παρακάτω διαδικασία θα σὰς δώσει μιὰ ιδέα γιὰ τὸ πὼς μπορεῖ νὰ γίνῃ αὐτό:

1. Μεταγλωττίστε το βασικό σύστημα όπως κάνετε συνήθως. Όταν θέλετε να ενημερώσετε τον `/etc` και τους άλλους καταλόγους, δώστε στον κατ'άλογο προορισμού ένα όνομα βασισμένο στην τρέχουσα ημερομηνία. Αν το κάνετε αυτό στις 14 Φεβρουαρίου 1998, θα γράφατε κάτι σαν το παρακάτω:

```
# mkdir /var/tmp/root-19980214
# cd /usr/src/etc
# make DESTDIR=/var/tmp/root-19980214 \
    distrib-dirs distribution
```

2. Συγχωνεύστε τις αλλαγές από αυτό τον κατ'άλογο, με τον τρόπο που περιγράψαμε παραπάνω.

Μην διαγράψετε τον κατ'άλογο `/var/tmp/root-19980214` όταν τελειώσετε με την παραπάνω διαδικασία.

3. Όταν κατεβάσετε την τελευταία έκδοση του πηγαίου κώδικα και τον μεταγλωττίσετε ξανά, ακολουθήστε το βήμα 1. Αυτό θα σας δώσει ένα κατ'άλογο που μπορεί να ονομάζεται `/var/tmp/root-19980221` (αν ανάμεσα στις δύο μεταγλωττίσεις παρεμβάλλεται διάστημα μιας εβδομάδας).
4. Μπορείτε τώρα να δείτε τις διαφορές που υπάρχουν ανάμεσα στις δύο εβδομάδες, χρησιμοποιώντας την εντολή `diff(1)` σε αναδρομική λειτουργία για να δημιουργήσετε τις διαφορές μεταξύ των δύο καταλόγων:

```
# cd /var/tmp
# diff -r root-19980214 root-19980221
```

Τυπικά, αυτό το σετ αλλαγών θα είναι πολύ μικρότερο από αυτό μεταξύ του `/var/tmp/root-19980221/etc` και του `/etc`. Καθώς αυτό το σετ αλλαγών είναι μικρότερο, είναι και πιο εύκολο να εφαρμόσετε αυτές τις αλλαγές στον κατ'άλογο `/etc`.

5. Μπορείτε τώρα να διαγράψετε τον παλιότερο από τους δύο καταλόγους `/var/tmp/root-*`:

```
# rm -rf /var/tmp/root-19980214
```

6. Επαναλάβετε αυτή τη διαδικασία κάθε φορά που θέλετε να συγχωνεύσετε τις αλλαγές στον κατ'άλογο `/etc`.

Μπορείτε επίσης να χρησιμοποιήσετε την εντολή `date(1)` για να αυτοματοποιήσετε την δημιουργία των ονομάτων καταλόγων:

```
# mkdir /var/tmp/root-`date +%Y%m%d`
```

25.7.12 Επανεκκίνηση

Η διαδικασία έχει πλέον ολοκληρωθεί. Αφού επαληθεύσετε ότι όλα βρίσκονται στις σωστές θέσεις, μπορείτε να επανεκκινήσετε το σύστημα. Μια απλή εντολή `shutdown(8)` είναι επαρκής:

```
# shutdown -r now
```

25.7.13 Ολοκλήρωση

Έχετε πλέον αναβαθμίσει το FreeBSD σύστημα σας. Συγχαρητήρια.

Αν τα πρ'αγματα δεν πήγαν εντελώς σωστ'α, είναι εύκολο να μεταγλωττίσετε ξαν'α οποιοδήποτε τμήμα του συστήματος. Για παρ'αδειγμα, αν διαγρ'αψετε κατ'α λ'αθος το /etc/magic ως μέρος μιας αναβ'αθμισης ή συγχώνευσης του /etc, η εντολή file(1) θα σταματήσει να λειτουργεί. Στην περίπτωση αυτή, η διόρθωση είναι να εκτελέσετε:

```
# cd /usr/src/usr.bin/file
# make all install
```

25.7.14 Ερωτήσεις

1. Πρέπει να μεταγλωττίσω ξαν'α ολόκληρο το βασικό σύστημα σε κ'αθε αλλαγή;

Δεν υπ'αρχει εύκολη απ'αντηση σε αυτό το ερώτημα, καθώς εξαρτ'αται από τη φύση της αλλαγής. Για παρ'αδειγμα, αν εκτελέσετε το **CVSup**, και δείτε ότι ενημερώθηκαν τα παρακ'ατω αρχεία:

```
src/games/cribbage/instr.c
src/games/sail/pl_main.c
src/release/sysinstall/config.c
src/release/sysinstall/media.c
src/share/mk/bsd.port.mk
```

Το πιθανότερο είναι ότι δεν χρει'αζεται να μεταγλωττίσετε ξαν'α όλο το βασικό σύστημα. Μπορείτε απλώς να μεταβείτε στους σχετικούς υποκαταλόγους και να εκτελέσετε το `make all install`, και θα έχετε τελειώσει. Αν όμως υπ'αρχει κ'αποια σημαντική αλλαγή, για παρ'αδειγμα το `src/lib/libc/stdlib`, θα πρέπει είτε να επαναμεταγλωττίσετε το βασικό σύστημα, ή τουλ'αχιστον αυτ'α τα κομμ'ατια τα οποία είναι στατικ'α συνδεδεμένα (όπως και οτιδήποτε 'αλλο έχετε προσθέσει εσείς και το οποίο είναι στατικ'α συνδεδεμένο).

Τελικ'α, η απόφαση είναι δική σας. Μπορεί να είστε ικανοποιημένος αν μεταγλωττίζετε το βασικό σύστημα κ'αθε δύο βδομ'αδες, αφήνοντας τις αλλαγές να συγκεντρωθούν στη δι'αρκεια αυτού του διαστήματος. Ή μπορεί να θέλετε να μεταγλωττίσετε μόνο τις αλλαγές, αν έχετε την πεποίθηση ότι μπορείτε να εντοπίσετε όλες τις εξαρτήσεις τους.

Και φυσικ'α, όλα αυτ'α εξαρτώνται από το πόσο συχν'α θέλετε να ενημερώνετε το σύστημα σας, και από το αν ακολουθείτε το FreeBSD-STABLE ή το FreeBSD-CURRENT.

2. Ε μεταγλώττιση μου απέτυχε με πλήθος μηνυμ'ατων signal 11 (ή λ'αθη με 'αλλα σήματα). Τι έχει συμβεί;

Αυτό συνήθως δείχνει προβλήματα υλικού. Ε διαδικασία μεταγλώττισης του βασικού συστήματος είναι ένας αποτελεσματικός τρόπος να δοκιμ'ασετε το υλικό σας στα όρια του, και συχν'α θα δείξει προβλήματα που σχετίζονται με τη μνήμη. Το πιο σύνηθες σύμπτωμα, είναι η απότομη διακοπή της μεταγλώττισης, με τον μεταγλωττιστή να φαίνεται ότι έχει λ'αβει κ'αποιο μυστηριώδες σήμα.

Ένα σίγουρο σημ'αδι για το παραπ'ανω, είναι να επανεκκινήσετε τη διαδικασία, και αυτή να σταματήσει σε διαφορετικό σημείο.

Στην περίπτωση αυτή, δεν υπ'αρχουν και πολλ'α που μπορείτε να κ'ανετε, εκτός από το να αρχίσετε να αλλ'αζετε εξαρτήματα στο μηχ'ανημα σας μέχρι να βρείτε αυτό που είναι υπαίτιο.

3. Μπορώ να διαγράψω το /usr/obj όταν τελειώσω;

Ε σύντομη απάντηση είναι ναι.

Το /usr/obj περιέχει όλα τα αντικειμενικά αρχεία που παράγονται κατά τη διάρκεια της μεταγλώττισης. Συνήθως, ένα από τα πρώτα βήματα στην διαδικασία make buildworld είναι η διαγραφή αυτού του καταλόγου και η αναδημιουργία του. Στην περίπτωση αυτή, το να κρατήσετε τον κατάλογο /usr/obj αφού έχετε τελειώσει, δεν έχει και πολύ νόημα, ενώ αν τον σβήσετε θα κερδίσετε ένα μεγάλο κομμάτι ελεύθερου χώρου (την παρούσα στιγμή περίπου 2 GB).

Όμως, αν ξέρετε τι κάνετε, μπορείτε να οδηγήσετε το make buildworld να παραλείψει αυτό το βήμα. Αυτό θα επιταχύνει ιδιαίτερα τις νέες μεταγλώττισεις, καθώς τα περισσότερα τμήματα του πηγαιού κώδικα δεν θα χρειάζονται ξανά μεταγλώττιση. Το μειονέκτημα είναι ότι ορισμένες φορές εμφανίζονται προβλήματα που έχουν σχέση με όχι και τόσο εμφανείς εξαρτήσεις, και μπορεί να οδηγήσουν σε μυστηριώδη αποτυχία της μεταγλώττισης. Τέτοια προβλήματα συχνά δημιουργούν “θόρυβο” στις λίστες του FreeBSD, όταν κάποιος χρήστης παραπονιέται ότι η μεταγλώττιση του αποτυγχάνει, χωρίς να αντιλαμβανεται ότι αυτό οφείλεται στην προσπάθεια του να συντομεύσει την διαδικασία.

4. Μπορώ να συνεχίσω μια μεταγλώττιση που διέκοψα;

Αυτό εξαρτάται από το πόσο έχετε προχωρήσει στη διαδικασία μέχρι τη στιγμή που βρήκατε το πρόβλημα.

Σε γενικές γραμμές (και αυτός δεν είναι κανόνας που ισχύει πάντα), η διεργασία του make buildworld μεταγλωττίζει νέα αντίγραφα βασικών εργαλείων (όπως τα gcc(1), και make(1)) καθώς και των βιβλιοθηκών συστήματος. Έπειτα εγκαθιστώνται αυτά τα εργαλεία και οι βιβλιοθήκες. Τα νέα εργαλεία και βιβλιοθήκες χρησιμοποιούνται έπειτα για να επαναμεταγλωττίσουν τους εαυτούς τους, και εγκαθίστανται ξανά. Ολόκληρο το σύστημα (το οποίο τώρα περιλαμβάνει και τα συνηθισμένα προγράμματα χρήστη όπως το ls(1) ή το grep(1)) επαναμεταγλωττίζεται χρησιμοποιώντας τα νέα αρχεία του συστήματος.

Αν βρίσκεστε στο τελευταίο στάδιο, το οποίο θα το γνωρίζετε κοιτάζοντας την έξοδο που έχετε αποθηκεύσει, είναι σχετικά ασφαλές να κάνετε:

```
... fix the problem ...
# cd /usr/src
# make -DNO_CLEAN all
```

Με τον τρόπο αυτό δεν θα αναιρέσετε την εργασία που έχει γίνει από το προηγούμενο make buildworld.

Αν δείτε το μήνυμα:

```
-----
Building everything..
-----
```

στην έξοδο της εντολής make buildworld, τότε είναι μάλλον ασφαλές να προχωρήσετε με αυτό τον τρόπο.

Αν δεν δείτε αυτό το μήνυμα, ή αν δεν είστε σίγουρος, τότε είναι καλύτερα να κάνετε πλήρη μεταγλώττιση παρά να μετανιώνετε αργότερα.

5. Πως μπορώ να επιταχύνω τη μεταγλώττιση του βασικού συστήματος;

- Εκτελέστε την σε κατάσταση ενός χρήστη.
- Βάλτε τους καταλόγους `/usr/src` και `/usr/obj` σε διαφορετικά συστήματα αρχείων τα οποία βρίσκονται και σε διαφορετικούς φυσικούς δίσκους. Αν είναι δυνατόν, βάλτε αυτούς τους δίσκους σε χωριστούς ελεγκτές.
- Ακόμα καλύτερα, μοιράστε αυτά τα συστήματα αρχείων σε πολλαπλούς δίσκους, χρησιμοποιώντας το πρόγραμμα οδήγησης `ccd(4)` (concatenated disk driver, οδήγησης συνενωμένων δίσκων).
- Απενεργοποιήστε το `profiling` (θέστε την μεταβλητή `"NO_PROFILE=true"` στο `/etc/make.conf`). Είναι σχεδόν σίγουρο ότι δεν το χρειάζεστε.
- Στο αρχείο `/etc/make.conf`, θέστε το `CFLAGS` σε κάτι όπως `-O -pipe`. Η βελτιστοποίηση `-O2` χρειάζεται αρκετά περισσότερο χρόνο, και η διαφορά απόδοσης μεταξύ `-O` και `-O2` είναι συνήθως αμελητέα. Το `-pipe` επιτρέπει στον μεταγλωττιστή να χρησιμοποιήσει `pipes` για επικοινωνία αντί για προσωρινά αρχεία. Αυτό καταναλώνει περισσότερη μνήμη, αλλά χρησιμοποιεί λιγότερο το σκληρό δίσκο.
- Χρησιμοποιήστε την επιλογή `-jn` στο `make(1)` ώστε να εκτελούνται παράλληλα πολλαπλές διεργασίες μεταγλώττισης. Αυτό συνήθως βοηθάει ακόμα και σε περίπτωση που έχετε μηχάνημα με ένα επεξεργαστή.
- Μπορείτε να προσαρτήσετε (ή να επαναπροσαρτήσετε) το σύστημα αρχείων στο οποίο είναι αποθηκευμένο το `/usr/src` με την επιλογή `noatime`. Αυτό αποτρέπει την καταγραφή ημερομηνίας / ώρας πρόσβασης στο σύστημα αρχείων. Κατά πάσα πιθανότητα, δεν χρειάζεστε αυτή την πληροφορία έτσι και αλλιώς.

```
# mount -u -o noatime /usr/src
```

Προειδοποίηση: Το παράδειγμα προϋποθέτει ότι έχετε το `/usr/src` στο δικό του σύστημα αρχείων. Αν αυτό δεν συμβαίνει (αν είναι μέρος του `/usr` για παράδειγμα) θα χρειαστεί να χρησιμοποιήσετε αυτό το σημείο προσάρτησης, και όχι το `/usr/src`.

- Μπορείτε να προσαρτήσετε (ή να επαναπροσαρτήσετε) το σύστημα αρχείων που περιέχει το `/usr/obj` με την επιλογή `async`. Με τον τρόπο αυτό, οι εγγραφές στο δίσκο θα γίνονται ασύγχρονα. Με άλλα λόγια, οι εγγραφές φαίνεται ότι ολοκληρώνονται άμεσα, ενώ η πραγματική εγγραφή στο δίσκο γίνεται λίγα δευτερόλεπτα αργότερα. Αυτό επιτρέπει την ομαδοποίηση των εγγραφών, το οποίο μπορεί να προσφέρει δραματική βελτίωση απόδοσης.

Προειδοποίηση: Να έχετε υπόψιν σας ότι αυτή η επιλογή μπορεί να κάνει το σύστημα αρχείων σας πολύ πιο ευαίσθητο. Με την επιλογή αυτή, υπ'άρχει αυξημένη πιθανότητα το σύστημα αρχείων να βρεθεί σε μη επισκευάσιμη κατάσταση αν υπ'άρξει διακοπή ρεύματος.

Αν το σύστημα αρχείων περιέχει μόνο το `/usr/obj`, το παραπάνω δεν είναι πρόβλημα. Αν ωστόσο έχετε και άλλα πολύτιμα δεδομένα στο ίδιο σύστημα αρχείων, σιγουρευτείτε ότι έχετε ενημερωμένα αντίγραφα ασφαλείας πριν ενεργοποιήσετε αυτή την επιλογή.

```
# mount -u -o async /usr/obj
```

Προειδοποίηση: Όπως και προηγουμένως, αν το `/usr/obj` δεν είναι σύστημα αρχείων από μόνο του, αντικαταστήστε το στο παράδειγμα με το όνομα του πραγματικού σημείου προσάρτησης.

6. Τι να κάνω αν κάτι πάει στραβά;

Σιγουρευτείτε ότι το περιβάλλον σας δεν έχει υπολείμματα από προηγούμενες μεταγλωττίσεις. Αυτό είναι αρκετά απλό.

```
# chflags -R noschg /usr/obj/usr
# rm -rf /usr/obj/usr
# cd /usr/src
# make cleandir
# make cleandir
```

Ναι, θα πρέπει να εκτελέσετε το `make cleandir` δύο φορές.

Επανεκκινήστε έπειτα όλη τη διαδικασία, ξεκινώντας με το `make buildworld`.

Αν έχετε ακόμα προβλήματα, στείλτε το μήνυμα λ'αθους και την έξοδο του `uname -a` στην ηλεκτρονική λίστα γενικών ερωτήσεων του FreeBSD (<http://lists.FreeBSD.org/mailman/listinfo/freebsd-questions>). Να είστε προετοιμασμένοι να απαντήσετε επιπλέον ερωτήσεις σχετικά με την εγκατάσταση σας!

25.8 Διαγραφή Παρωχημένων Αρχείων, Καταλόγων και Βιβλιοθηκών

Βασισμένο σε σημειώσεις που παρείχε ο Anton Shterenlikht.

Κατά την συνεχή ανάπτυξη του FreeBSD είναι φυσιολογικό κάποια αρχεία κατά καιρούς να χαρακτηρίζονται ως παρωχημένα. Αυτό μπορεί να συμβεί αν οι λειτουργίες που παρείχαν υλοποιούνται πλέον διαφορετικά, αν ο αριθμός έκδοσης της βιβλιοθήκης έχει αλλάξει ή ακόμα και αν έχει διαγραφεί οριστικά από το σύστημα. Στα αρχεία αυτά περιλαμβάνονται επίσης βιβλιοθήκες κατ'αλογιοι που πρέπει να διαγραφούν όταν γίνεται αναβάθμιση του συστήματος. Το όφελος για το χρήστη είναι ότι το σύστημα του δεν γεμίζει από παλιά αρχεία τα οποία καταλαμβάνουν άχρηστο χώρο στο μέσο αποθήκευσης και στο backup. Επιπρόσθετα, αν κάποια παλιά βιβλιοθήκη είχε προβλήματα σταθερότητας ή ασφάλειας θα πρέπει να την αναβαθμίσετε για να κρατήσετε το σύστημα σας σταθερό και ασφαλές. Τα αρχεία, οι κατ'αλογιοι και οι βιβλιοθήκες που θεωρούνται παρωχημένες φαίνονται στο `/usr/src/ObsoleteFiles.inc`. Οι παρακάτω οδηγίες θα σας βοηθήσουν να διαγράψετε αυτά τα αρχεία κατά τη διαδικασία αναβάθμισης του συστήματος.

Υποθέτουμε ότι χρησιμοποιείτε τα βήματα που περιγράφονται στο **Οἰκία 25.7.1**. Μετά την επιτυχή εκτέλεση της εντολής `make installworld` και του `mergemaster` που ακολουθεί, θα πρέπει να ελέγξετε για παρωχημένα αρχεία και βιβλιοθήκες όπως φαίνεται παρακάτω:

```
# cd /usr/src
# make check-old
```

Αν βρεθούν παρωχημένα αρχεία, μπορείτε να τα διαγράψετε με τις παρακάτω εντολές:

```
# make delete-old
```

Οἰκία: Δείτε το `/usr/src/Makefile` για περισσότερες ενδιαφέρουσες επιλογές της `make`.

Για κάθε αρχείο που θα διαγραφεί, θα σας ζητηθεί να επιβεβαιώσετε την ενέργεια. Μπορείτε να παραλείψετε την ερώτηση και να αφήσετε το σύστημα να διαγράψει αυτά τα αρχεία αυτόματα χρησιμοποιώντας την μεταβλητή του `make` `BATCH_DELETE_OLD_FILES` με τον τρόπο που φαίνεται παρακάτω:

```
# make -DBATCH_DELETE_OLD_FILES delete-old
```

Προειδοποίηση: Η διαγραφή παρωχημένων αρχείων, θα προκαλέσει δυσλειτουργία των εφαρμογών που εξακολουθούν να βασίζονται σε αυτά. Αυτό συμβαίνει ιδιαίτερα σε παλιές βιβλιοθήκες. Στις περισσότερες περιπτώσεις, θα πρέπει να επαναμεταγλωττίσετε τα προγράμματα, **ports** ή βιβλιοθήκες που χρησιμοποιούσαν την παλιά βιβλιοθήκη πριν εκτελέσετε την εντολή `make delete-old-libs`.

Μπορείτε να βρείτε προγράμματα που ελέγχουν τις εξαρτήσεις των κοινόχρηστων βιβλιοθηκών στη Συλλογή των Ports, στο `sysutils/libchk` ή `sysutils/bsdadminscripts`.

Οι παρωχημένες κοινόχρηστες βιβλιοθήκες μπορούν να δημιουργήσουν προβλήματα λόγω συγκρούσεων με νεώτερες εκδόσεις. Σε αυτές τις περιπτώσεις, θα δείτε μηνύματα όπως τα παρακάτω:

```
/usr/bin/ld: warning libz.so.4, needed by /usr/local/lib/libtiff.so, may conflict with libz.so.5
/usr/bin/ld: warning: librpcsvc.so.4, needed by /usr/local/lib/libXext.so may conflict with librpcsvc.so.4
```

Για να επιλύσετε τέτοιου είδους προβλήματα, βρείτε ποιο port εγκατέστησε την βιβλιοθήκη:

```
# pkg_info -W /usr/local/lib/libtiff.so
/usr/local/lib/libtiff.so was installed by package tiff-3.9.4
# pkg_info -W /usr/local/lib/libXext.so
/usr/local/lib/libXext.so was installed by package libXext-1.1.1,1
```

Έπειτα, απεγκαταστήστε, επαναμεταγλωττίστε και επανεγκαταστήστε το port. Για να αυτοματοποιήσετε αυτή τη διαδικασία μπορείτε να χρησιμοποιήσετε τα βοηθητικά προγράμματα `ports-mgmt/portmaster` και `ports-mgmt/portupgrade`. Αφού βεβαιωθείτε ότι οι παλιές βιβλιοθήκες δεν χρησιμοποιούνται πλέον από κανένα πρόγραμμα, μπορείτε να τις διαγράψετε με την παρακάτω εντολή:

```
# make delete-old-libs
```


25.9 Διαδικασία για Πολλαπλ'α Μηχανήματα

Συνεισφορ'α του Mike Meyer.

Αν έχετε πολλαπλ'α μηχανήματα στα οποία πρόκειται να χρησιμοποιήσετε το ίδιο δέντρο πηγαίου κώδικα, είναι σπατ'αλη πόρων (δίσκου, δικτύου και επεξεργαστή) να επαναλαμβ'ανετε σε όλα τη διαδικασία αν'ακτησης και μεταγλώττισης. Ε λύση είναι να ορίσετε ένα μηχ'ανημα να εκτελεί το μεγαλύτερο μέρος της εργασίας, ενώ τα υπόλοιπα θα μπορούν να την ανακτούν μέσω NFS. Στην ενότητα αυτή θα παρουσι'ασουμε ένα τρόπο με τον οποίο μπορεί να γίνει αυτό.

25.9.1 Προκαταρκτικ'α

Πρώτα από όλα, αναγνωρίστε το σετ των μηχανημ'ατων στα οποία σκοπεύετε να χρησιμοποιήσετε τα ίδια εκτελέσιμα. Θα ονομ'ασουμε αυτή την ομ'αδα σετ μεταγλώττισης. Κ'αθε μηχ'ανημα μπορεί να έχει δικό του προσαρμοσμένο πυρήνα, αλλ'α θα έχουν όλα τα ίδια εκτελέσιμα userland. Από το σετ αυτό, επιλέξτε ένα μηχ'ανημα το οποίο θα γίνει το μηχ'ανημα μεταγλώττισης. Θα είναι το μηχ'ανημα στο οποίο θα μεταγλωττίζεται το βασικό σύστημα και ο πυρήνας. Το ιδανικό είναι να επιλέξετε ένα γρήγορο μηχ'ανημα, στο οποίο να υπ'αρχει αρκετός ελεύθερος χρόνος στον επεξεργαστή για να εκτελεί τα `make buildworld` και `make buildkernel`. Θα πρέπει επίσης να επιλέξετε ένα μηχ'ανημα δοκιμών στο οποίο θα δοκιμ'άζετε τις ενημερώσεις λογισμικού πριν τις μεταφέρετε στην παραγωγή. Μπορεί να είναι και το ίδιο το μηχ'ανημα μεταγλώττισης, αλλ'α αυτό δεν είναι απαραίτητο.

Όλα τα μηχανήματα στο σετ μεταγλώττισης χρει'άζεται να προσαρτήσουν το `/usr/obj` και το `/usr/src` από το ίδιο μηχ'ανημα, και στο ίδιο σημείο προσ'αρτησης. Το ιδανικό είναι αυτ'α τα δύο συστήματα αρχείων να βρίσκονται σε διαφορετικό φυσικό δίσκο στο μηχ'ανημα μεταγλώττισης, αλλ'α μπορείτε να τα προσαρτήσετε μέσω NFS ακόμα και σε αυτό το μηχ'ανημα. Αν έχετε πολλαπλ'α σετ μεταγλώττισης, το `/usr/src` θα πρέπει να βρίσκεται σε ένα από τα μηχανήματα μεταγλώττισης, και να προσαρτ'αται στα υπόλοιπα μέσω NFS.

Τέλος, βεβαιωθείτε ότι τα αρχεία `/etc/make.conf` και `/etc/src.conf` σε όλα τα μηχανήματα του σετ μεταγλώττισης, είναι ίδια με τα αντίστοιχα στο μηχ'ανημα μεταγλώττισης. Αυτό σημαίνει ότι το μηχ'ανημα μεταγλώττισης θα πρέπει να μεταγλωττίζει όλα τα τμήματα του βασικού συστήματος τα οποία θα εγκατασταθούν σε κ'αθε μηχ'ανημα του σετ. Επίσης, σε κ'αθε μηχ'ανημα στο σετ μεταγλώττισης θα πρέπει να οριστεί το όνομα του δικού του προσαρμοσμένου πυρήνα μέσω της μεταβλητής `KERNCONF` στο `/etc/make.conf`, ενώ και το μηχ'ανημα μεταγλώττισης θα πρέπει να έχει μια λίστα όλων των 'αλλων στο `KERNCONF`, ξεκινώντας από το δικό του. Το μηχ'ανημα μεταγλώττισης, θα πρέπει να έχει τα αρχεία ρύθμισης του πυρήνα όλων των 'αλλων μηχανημ'ατων στον κατ'αλογο `/usr/src/sys/arch/conf` αν πρόκειται να μεταγλωττίζει τους πυρήνες τους.

25.9.2 Το Βασικό Σύστημα

Έχοντας πραγματοποιήσει όλα τα παραπ'ανω, είστε έτοιμος να μεταγλωττίσετε τα π'αντα.

Μεταγλωττίστε τον πυρήνα και το βασικό σύστημα όπως περιγρ'αψαμε στο [ÖiPiá 25.7.7.2](#)

χρησιμοποιώντας το μηχ'ανημα μεταγλώττισης, αλλ'α μην εγκαταστήσετε τίποτα. Μετ'α το τέλος της μεταγλώττισης, χρησιμοποιήστε το μηχ'ανημα δοκιμών και εγκαταστήστε τον πυρήνα που μόλις δημιουργήσατε. Αν το μηχ'ανημα αυτό προσαρτ'α το `/usr/src` και το `/usr/obj` μέσω NFS, όταν το επανεκκινήσετε σε κατ'ασταση ενός χρήστη, θα χρειαστεί να ενεργοποιήσετε το δίκτυο και να τα προσαρτήσετε. Ο ευκολότερος τρόπος για αυτό, είναι να εκκινήσετε σε κατ'ασταση πολλαπλών χρηστών και έπειτα να εκτελέσετε `shutdown now` για να μεταβείτε σε κατ'ασταση ενός χρήστη. Μόλις

γίνει αυτό, μπορείτε να εγκαταστήσετε τον νέο πυρήνα και το βασικό σύστημα, και να εκτελέσετε το `mergeMASTER` όπως θα κάνατε συνήθως. Όταν τελειώσετε, επανεκκινήστε αυτό το μηχάνημα στην κανονική λειτουργία πολλοπλών χρηστών.

Όταν βεβαιωθείτε ότι όλα λειτουργούν σωστά στο μηχάνημα δοκιμών, χρησιμοποιήστε την ίδια διαδικασία για να εγκαταστήσετε το νέο λογισμικό σε κάθε ένα από τα υπόλοιπα μηχανήματα του σετ μεταγλώττισης.

25.9.3 Ports

Μπορείτε να χρησιμοποιήσετε τις ίδιες ιδέες και για το δέντρο των `ports`. Το πρώτο κρίσιμο βήμα είναι να προσαρτήσετε το `/usr/ports` από το ίδιο μηχάνημα, σε όλα τα μηχανήματα του σετ μεταγλώττισης. Μπορείτε έπειτα να ρυθμίσετε το `/etc/make.conf` ώστε να διαμοιράζονται τα `distfiles`. Θα πρέπει να θέσετε το `DISTDIR` σε ένα κοινόχρηστο κατάλογο, στον οποίο θα δώσετε δικαιώματα εγγραφής σε οποιοδήποτε χρήστη έχετε δηλώσει ως `root` στο NFS. Σε κάθε μηχάνημα θα πρέπει επίσης να οριστεί η μεταβλητή `WRKDIRPREFIX` ώστε να δείχνει σε ένα τοπικό κατάλογο. Τέλος, αν σκοπεύετε να μεταγλωττίζετε και να διανέμετε έτοιμα πακέτα, θα πρέπει να θέσετε την μεταβλητή `PACKAGES` σε ένα κατάλογο, όπως κάνατε και με την `DISTDIR`.

Όχι αέρος

1. Αυτό βέβαια δεν είναι απόλυτα αληθινό. Δεν μπορούμε να συνεχίσουμε να υποστηρίζουμε τις παλιές εκδόσεις του FreeBSD για πάντα, αν και τις υποστηρίζουμε για πολλά χρόνια. Για πλήρη περιγραφή της τρέχουσας πολιτικής όσο αφορά την ασφάλεια των παλιών εκδόσεων του FreeBSD, δείτε <http://www.FreeBSD.org/security/>.

Εἰσὶν 26 DTrace

Γράφηκε ἀπὸ τὸν Tom Rhodes.

26.1 Σύνοψη

Τὸ DTrace, γνωστὸ ἐπίσης ὡς Dynamic Tracing, εἶναι ἓνα ἐργαλεῖο τὸ ὁποῖο ἀναπτύχθηκε ἀπὸ τὴν Sun γιὰ τὸν ἐντοπισμὸ προβλημάτων ἀπόδοσης σὲ συστήματα πὺν πρόκειται νὰ χρησιμοποιηθοῦν ἢ χρησιμοποιοῦνται ἤδη στὴν παραγωγὴ. Δὲν πρόκειται γιὰ ἐργαλεῖο ἀποσφαλμάτωσης, ἀλλὰ γιὰ ἐργαλεῖο ἀνάλυσης πραγματικοῦ χρόνου, μετὸ ὁποῖο μποροῦν νὰ ἐντοπιστοῦν προβλήματα ἀπόδοσης καὶ ἄλλες καταστάσεις.

Τὸ DTrace εἶναι ἓνα θαυμάσιο ἐργαλεῖο profiling καὶ διαθέτει ἐντυπωσιακὸ πλῆθος χαρακτηριστικῶν γιὰ τὴν διὰγνωση προβλημάτων τοῦ συστήματος. Μπορεῖ ἐπίσης νὰ χρησιμοποιηθεῖ γιὰ νὰ ἐκτελέσει ἀπὸ πρὶν ἑτοιμα scripts, μετὰ ὁποῖα μπορεῖτε νὰ ἐκμεταλλευθεῖτε καλύτερα τὶς δυνατότητες τοῦ. Οἱ χρήστες μποροῦν ἀκόμα νὰ γράψουν καὶ τὰ δικά τους βοηθητικὰ προγράμματα, χρησιμοποιώντας τὴν Γλῶσσα D πὺν παρέχει τὸ DTrace, καὶ νὰ προσαρμόσουν μετὰ αὐτὸ τὸν τρόπο τὸ profiling στὶς δικές τους ἀνάγκες.

Αφὺ διαβάσετε αὐτὸ τὸ κεφάλαιο, θὰ γνωρίζετε:

- Τὶ εἶναι τὸ DTrace καὶ τὶς δυνατότητες παρέχει.
- Τὶς διαφορὲς υλοποιήσεις μετὰξὺ τοῦ DTrace τοῦ Solaris καὶ τοῦ FreeBSD.
- Πὺς νὰ ἐνεργοποιήσετε καὶ νὰ χρησιμοποιήσετε τὸ DTrace στὸ FreeBSD.

Πρὶν διαβάσετε αὐτὸ τὸ κεφάλαιο, θὰ πρέπει:

- Νὰ κατανοεῖτε βασικὲς ἐννοιες τοῦ UNIX καὶ τοῦ FreeBSD (Εἰσὶν 4).
- Νὰ εἴστε ἐξοικειωμένος μετὰ τὶς βασικὲς διαδικασίες ρύθμισης καὶ μεταγλώττισης προσαρμοσμένου πυρήνα (Εἰσὶν 9).
- Νὰ εἴστε ἐξοικειωμένος μετὰ τὴν ἀσφάλεια καὶ τὸν τρόπο πὺν αὐτὴ σχετίζεται μετὰ τὸ FreeBSD (Εἰσὶν 15).
- Νὰ κατανοεῖτε πὺς μπορεῖτε νὰ ἀνακτήσετε τὸν πηγαῖο κώδικα τοῦ FreeBSD καὶ νὰ τὸν χρησιμοποιήσετε ὥστε νὰ ἐπαναμεταγλωττίσετε τὸ σύστημα σας (Εἰσὶν 25).

Δηλώσεις: Τὴ δεδομένη στιγμή, τὸ DTrace θεωρεῖται ὅτι εἶναι σὲ πειραματικὸ στάδιο. Ορισμένες ἐπιλογὲς μπορεῖ νὰ υπολείπονται σὲ λειτουργικότητα, καὶ κ'αποια τμήματα ἴσως νὰ μὴ λειτουργοῦν καθόλου. Μετὰ τὴν ἄροδο τοῦ χρόνου, οἱ παραπάνω δυνατότητες θὰ θεωρηθοῦν ἑτοιμες γιὰ χρῆση σὲ μηχανήματα παραγωγῆς, καὶ ἡ παρούσα τεκμηρίωση θὰ ἀνανεωθεί ὥστε νὰ ἀντιπροσωπεύει αὐτὴ τὴν κατάσταση.

26.2 Διαφορές στην Υλοποίηση

Αν και το DTrace στο FreeBSD είναι αρκετά όμοιο με αυτό του Solaris, υπάρχουν κάποιες διαφορές που θα πρέπει να τις εξηγήσουμε πριν συνεχίσουμε. Ε μεγαλύτερη διαφορά που θα παρατηρήσουν οι χρήστες, είναι ότι στο FreeBSD το DTrace πρέπει να ενεργοποιηθεί χειροκίνητα. Υπάρχουν διάφορες επιλογές και αρθρώματα για τον πυρήνα που πρέπει να ενεργοποιηθούν ώστε το DTrace να λειτουργεί σωστά. Θα εξηγήσουμε αργότερα αυτές τις ρυθμίσεις.

Ε επιλογή DDB_CTF του πυρήνα χρησιμοποιείται για να ενεργοποιήσει την υποστήριξη φορτώματος των δεδομένων CTF από τον πυρήνα και τα αρθρώματα του. Το CTF είναι το Compact C Type format του Solaris, το οποίο ενθυλακώνει μια ελαττωμένη μορφή πληροφοριών αποσφαλμάτωσης (debugging), όμοια με το DWARF και τα stabs. Αυτά τα δεδομένα CTF προστίθενται στα εκτελέσιμα μέσω των εργαλείων ctfcconvert και ctfcmerge. Το βοηθητικό πρόγραμμα ctfcconvert ερμηνεύει τα τμήματα των DWARF ELF που περιέχουν πληροφορίες debug (δημιουργούνται από το μεταγλωττιστή), και το ctfcmerge συγχωνεύει τα τμήματα CTF και ELF από τα αντικείμενα σε άλλα εκτελέσιμα ή κοινόχρηστες βιβλιοθήκες. Περισσότερες πληροφορίες για την ενεργοποίηση των παραπάνω στη μεταγλώττιση του πυρήνα και του συστήματος του FreeBSD, θα δούμε παρακάτω.

Στο FreeBSD κάποιος παροχείς είναι διαφορετικοί σε σχέση με το Solaris. Ο πιο αξιοσημείωτος είναι ο παροχέας dtmalloc ο οποίος επιτρέπει το tracing του malloc() ανάλογα με τον τύπο του, στον πυρήνα του FreeBSD.

Μόνο ο root μπορεί να χρησιμοποιήσει το DTrace στο FreeBSD. Αυτό σχετίζεται με διαφορές στην ασφάλεια, καθώς το Solaris διαθέτει κάποιους ελέγχους ασφάλειας χαμηλού επιπέδου, οι οποίοι δεν υπάρχουν ακόμα στο FreeBSD. Για το λόγο αυτό, η χρήση της συσκευής /dev/dtrace/dtrace απαγορεύεται αυστηρά για όλους τους χρήστες εκτός από τον root.

Τέλος, το λογισμικό DTrace βρίσκεται υπό την άδεια CDDL της Sun. Μπορείτε να διαβάσετε το κείμενο της άδειας Common Development and Distribution License στο FreeBSD, στο αρχείο /usr/src/cddl/contrib/opensolaris/OPENSOLARIS.LICENSE ή να το διαβάσετε online στη διεύθυνση <http://www.opensolaris.org/os/licensing>.

Ε άδεια ουσιαστικά σημαίνει ότι ένας πυρήνας FreeBSD με τις επιλογές του DTrace, εξακολουθεί να βρίσκεται υπό την άδεια BSD. Ωστόσο το CDDL εμπλέκεται τη στιγμή που γίνεται διανομή των αρθρωμάτων σε δυαδική μορφή, ή τη στιγμή που φορτώνονται.

26.3 Ενεργοποίηση της Υποστήριξης DTrace

Για να ενεργοποιήσετε την υποστήριξη για το DTrace, προσθέστε τις ακόλουθες γραμμές στο αρχείο ρυθμίσεων του πυρήνα:

```
options          KDTRACE_HOOKS
options          DDB_CTF
```

Όχι!Βύθος: Οι χρήστες της αρχιτεκτονικής AMD64 θα θέλουν να προσθέσουν την ακόλουθη γραμμή στο αρχείο ρυθμίσεων του πυρήνα τους:

```
options          KDTRACE_FRAME
```

Ε επιλογή αυτή παρέχει υποστήριξη για τη λειτουργία FBT. Το DTrace μπορεί να λειτουργήσει και χωρίς αυτήν. Ωστόσο, θα παρέχει περιορισμένη υποστήριξη για function boundary tracing.

Όλος ο πηγαίος κώδικας θα πρέπει να μεταγλωττιστεί ξανά με τις επιλογές CTF. Για να γίνει αυτό, μεταγλωττίστε ξανά το FreeBSD χρησιμοποιώντας:

```
# cd /usr/src

# make WITH_CTF=1 kernel
```

Θα χρειαστεί να επανεκκινήσετε το σύστημα.

Μετά την επανεκκίνηση, και με τον νέο πυρήνα φορτωμένο πλέον στη μνήμη, θα πρέπει να προσθέσετε υποστήριξη για το κέλυφος Korn. Αυτό απαιτείται, καθώς τα εργαλεία DTrace περιλαμβάνουν διάφορα βοηθητικά προγράμματα τα οποία είναι γραμμένα σε ksh. Εγκαταστήστε το port shells/ksh93. Μπορείτε επίσης να εκτελέσετε αυτά τα εργαλεία και μέσω του shells/pdksh ή του shells/mksh.

Τέλος, ανακτήστε την τρέχουσα σειρά εργαλείων DTrace. Ε τελευταία έκδοση διατίθεται στην τοποθεσία <http://www.opensolaris.org/os/community/dtrace/dtracetoolkit/>. Διατίθεται και πρόγραμμα εγκατάστασης, το οποίο δεν είναι ωστόσο απαραίτητο να εκτελέσετε προκειμένου να χρησιμοποιήσετε τα εργαλεία.

26.4 Χρησιμοποιώντας το DTrace

Πριν χρησιμοποιήσετε τις λειτουργίες του DTrace, θα πρέπει να υπ'αρχει η αντίστοιχη συσκευή. Για να φορτώσετε τη συσκευή, θα πρέπει να δώσετε την παρακάτω εντολή:

```
# kldload dtraceall
```

Θα πρέπει να έχετε πλέον υποστήριξη DTrace. Για να δείτε όλα τα probes, θα πρέπει να εκτελέσετε ως διαχειριστής την παρακάτω εντολή:

```
# dtrace -l | more
```

Όλη η έξοδος περνάει μέσω του βοηθητικού προγράμματος more, διαφορετικά γρήγορα θα υπερχειλίσει την προσωρινή μνήμη της οθόνης. Στο σημείο αυτό, θα πρέπει να θεωρηθεί ότι το DTrace λειτουργεί. Είναι πλέον ώρα να εξετάσουμε αυτή τη σειρά εργαλείων.

Ε σειρά των εργαλείων είναι μια συλλογή από έτοιμα scripts που εκτελούνται με το DTrace ώστε να συλλέξουν πληροφορίες σχετικά με το σύστημα. Υπάρχουν scripts που ελέγχουν για ανοικτά αρχεία, τη μνήμη, τη χρήση της CPU και πολλά ακόμα. Κάντε εξαγωγή των scripts με την ακόλουθη εντολή:

```
# gunzip -c DTraceToolkit* | tar xvf -
```

Μετακινηθείτε στον κατάλογο που τα αποσυμπιέσατε με την εντολή cd και αλλάξτε τα δικαιώματα εκτέλεσης σε όλα τα αρχεία, όπως στα αρχεία με τα μικρά γράμματα, σε 755.

Θα χρειαστεί να γίνουν αλλαγές στο περιεχόμενο σε όλα τα scripts. Όσα περιέχουν το /usr/bin/ksh θα πρέπει να αλλαχθούν σε /usr/local/bin/ksh, τα άλλα που περιέχουν το /usr/bin/sh θα πρέπει να αλλαχθούν σε /bin/sh, και τέλος αυτά που περιέχουν το /usr/bin/perl θα πρέπει να αλλαχθούν σε /usr/local/bin/perl.

Οἰαίδη: Στο σημείο αυτό είναι σημαντικό να υπενθυμίσουμε στον αναγνώστη ότι η υποστήριξη DTrace στο FreeBSD είναι ατελής και πειραματική. Πολλὰ από αὐτὰ τὰ **scripts** δεν θα λειτουργήσουν, καθώς είναι είτε πολύ προσανατολισμένα στο Solaris, ή χρησιμοποιούν **probes** τα οποία δεν υποστηρίζονται τη δεδομένη στιγμή.

Τη στιγμή που γράφονται αυτές οι γραμμές, μόνο δύο **scripts** από τη σειρά εργαλείων του DTrace υποστηρίζονται πλήρως στο FreeBSD: το **hotkernel** και το **procsys**. Αὐτὰ τὰ δύο θα εξερευνήσουμε στα επόμενα τμήματα αυτής της ενότητας.

Το **hotkernel** έχει σχεδιαστεί να αναγνωρίζει ποια συνάρτηση καταναλώνει το μεγαλύτερο χρόνο στον πυρήνα. Εκτελώντας το υπό κανονικές συνθήκες, θα δείτε έξοδο παρόμοια με την παρακάτω:

```
# ./hotkernel
Sampling... Hit Ctrl-C to end.
```

Ο διαχειριστής του συστήματος θα πρέπει να χρησιμοποιήσει το συνδυασμό πλήκτρων **Ctrl+C** για να σταματήσει τη διεργασία. Με τον τερματισμό του, το **script** θα απεικονίσει μια σειρά από συναρτήσεις του πυρήνα και πληροφορίες σχετικά με το χρόνο τους, ταξινομώντας τις σε αύξουσα σειρά ανάλογα με το χρόνο:

kernel`_thread_lock_flags	2	0.0%
0xc1097063	2	0.0%
kernel`sched_userret	2	0.0%
kernel`kern_select	2	0.0%
kernel`generic_copyin	3	0.0%
kernel`_mtx_assert	3	0.0%
kernel`vm_fault	3	0.0%
kernel`sopoll_generic	3	0.0%
kernel`fixup_filename	4	0.0%
kernel`_isitmyx	4	0.0%
kernel`find_instance	4	0.0%
kernel`_mtx_unlock_flags	5	0.0%
kernel`syscall	5	0.0%
kernel`DELAY	5	0.0%
0xc108a253	6	0.0%
kernel`witness_lock	7	0.0%
kernel`read_aux_data_no_wait	7	0.0%
kernel`Xint0x80_syscall	7	0.0%
kernel`witness_checkorder	7	0.0%
kernel`sse2_pagezero	8	0.0%
kernel`strcmp	9	0.0%
kernel`spinlock_exit	10	0.0%
kernel`_mtx_lock_flags	11	0.0%
kernel`witness_unlock	15	0.0%
kernel`sched_idletd	137	0.3%
0xc10981a5	42139	99.3%

Το **script** αυτό λειτουργεί επίσης με αρθρώματα του πυρήνα. Για να χρησιμοποιήσετε αυτό το χαρακτηριστικό, εκτελέστε το με την επιλογή **-m**:

```
# ./hotkernel -m
Sampling... Hit Ctrl-C to end.
```

^C		
MODULE	COUNT	PCNT
0xc107882e	1	0.0%
0xc10e6aa4	1	0.0%
0xc1076983	1	0.0%
0xc109708a	1	0.0%
0xc1075a5d	1	0.0%
0xc1077325	1	0.0%
0xc108a245	1	0.0%
0xc107730d	1	0.0%
0xc1097063	2	0.0%
0xc108a253	73	0.0%
kernel	874	0.4%
0xc10981a5	213781	99.6%

Το `procsystime` script συλλαμβάνει και τυπώνει τον χρόνο των κλήσεων συστήματος για μια συγκεκριμένη διεργασία μέσω του `PID` ή του ονόματος της. Στο παρακάτω παράδειγμα έχουμε ξεκινήσει μια νέα διεργασία του `/bin/csh`. Εκτελέσαμε το `procsystime` και το αφήσαμε στην αναμονή καθώς γράφαμε μερικές εντολές στο `csh` που είχαμε ανοίξει. Αυτά είναι τα αποτελέσματα της δοκιμής μας:

```
# ./procsystime -n csh
Tracing... Hit Ctrl-C to end...
^C
```

Elapsed Times for processes csh,

SYSCALL	TIME (ns)
getpid	6131
sigreturn	8121
close	19127
fcntl	19959
dup	26955
setpgid	28070
stat	31899
setitimer	40938
wait4	62717
sigaction	67372
sigprocmask	119091
gettimeofday	183710
write	263242
execve	492547
ioctl	770073
vfork	3258923
sigsuspend	6985124
read	3988049784

Όπως φαίνεται, η κλήση του συστήματος για ανάγνωση (`read()`) είναι αυτή που καταναλώνει τον περισσότερο χρόνο σε νανοδευτερόλεπτα, ενώ το λιγότερο τον καταναλώνει η κλήση συστήματος `getpid()`.

26.5 Η Γλώσσα D

Η σειρά εργαλείων DTrace, περιλαμβάνει αρκετά scripts γραμμένα στην ειδική γλώσσα του DTrace. Η γλώσσα αυτή ονομάζεται “η γλώσσα D” στην τεκμηρίωση της Sun, και είναι αρκετά όμοια με τη C++. Αναλυτική περιγραφή αυτής της γλώσσας είναι πέρα από τους σκοπούς αυτού του κειμένου. Υπάρχει ενεργή συζήτηση σχετικά με αυτή, στη διεύθυνση <http://wikis.sun.com/display/DTrace/Documentation>.

IV. ΔΙΚΤΥΑΚΕΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΕΣ

Το FreeBSD είναι ένα από τα πιο ευρέως διαδεδομένα λειτουργικά συστήματα για υψηλής απόδοσης δικτυακές εφαρμογές και εξυπηρετητές. Τα κεφάλαια σε αυτό το τμήμα περιγράφουν:

- Τις επικοινωνίες με σειραϊκή σύνδεση (serial)
- Τα πρωτόκολλα PPP και PPP πάνω από Ethernet
- Την Ηλεκτρονική Αλληλογραφία
- Την Εγκατάσταση Δικτυακών Υπηρεσιών
- Τη Ρύθμιση και Λειτουργία των Firewalls
- Άλλα Προχωρημένα Θέματα Δικτύων

Αυτά τα κεφάλαια έχουν σχεδιαστεί περισσότερο ως οδηγός αναφοράς παρά ως εισαγωγικό κείμενο. Γι αυτό είναι πιο χρήσιμα ως οδηγοί στους οποίους μπορείτε να ανατρέξετε όταν χρειάζεστε κάποια πληροφορία για το FreeBSD. Δε χρειάζεται να τα διαβάσετε με κάποια συγκεκριμένη σειρά, ούτε χρειάζεται να τα έχετε διαβάσει όλα πριν αρχίσετε να ασχολείστε με το FreeBSD.

Εἰσαγωγή 27 Σειριακές Επικοινωνίες

27.1 Σύνοψη

Το UNIX π'αντοτε υποστήριζε σειριακές επικοινωνίες. Για την ακρίβεια, τα πρώτα UNIX μηχανήματα βασίζονταν σε σειριακές γραμμές για την είσοδο και έξοδο στο χρήστη. Τα πράγματα ωστόσο έχουν αλλάξει πολύ από τις μέρες που το συνηθισμένο “τερματικό” αποτελούνταν από ένα σειριακό εκτυπωτή 10 χαρακτήρων το δευτερόλεπτο και ένα πληκτρολόγιο. Το κεφάλαιο αυτό θα καλύψει κάποιους από τους τρόπους σειριακής επικοινωνίας που χρησιμοποιούνται από το FreeBSD.

Αφού διαβάσετε αυτό το κεφάλαιο, θα ξέρετε:

- Πως να συνδέσετε τερματικ'ά στο FreeBSD σύστημα σας.
- Πως να χρησιμοποιήσετε ένα modem για να συνδεθείτε σε απομακρυσμένα συστήματα.
- Πως να επιτρέψετε σε απομακρυσμένους χρήστες να συνδεθούν στο σύστημα σας μέσω modem.
- Πως να εκκινήσετε το σύστημα σας μέσω σειριακής κονσόλας.

Πριν διαβάσετε αυτό το κεφάλαιο, θα πρέπει:

- Να ξέρετε πως θα ρυθμίσετε και θα εγκαταστήσετε ένα νέο πυρήνα (Εἰσαγωγή 9).
- Να κατανοείτε τις άδειες και διεργασίες του UNIX (Εἰσαγωγή 4).
- Να έχετε πρόσβαση στο τεχνικό εγχειρίδιο του υλικού σας (modem ή κ'άρτα πολλαπλών σειριακών θυρών) που θέλετε να χρησιμοποιήσετε στο FreeBSD.

27.2 Εισαγωγή

Προειδοποίηση: Από το FreeBSD 8.0 και μετ'ά, τα αρχεία συσκευών των σειριακών θυρών μετονομάστηκαν από `/dev/cuaadn` σε `/dev/cuaun` και από `/dev/ttyadn` σε `/dev/ttyun`. Οι χρήστες του FreeBSD 7.X θα πρέπει να προσαρμόσουν την παρακ'άτω τεκμηρίωση σύμφωνα με τις παραπάνω αλλαγές.

27.2.1 Ορολογία

bps

Bits Αν'α Δευτερόλεπτο — ο ρυθμός μετ'αδοσης των δεδομένων

DTE

Data Terminal Equipment, Τερματικός Εξοπλισμός Δεδομένων — για παρ'αδειγμα, ο υπολογιστής σας

DCE

Data Communications Equipment, Εξοπλισμός Επικοινωνίας Δεδομένων — το modem σας

RS-232

Πρότυπο της EIA για το υλικό που χρησιμοποιείται στις σειριακές επικοινωνίες

Όταν αναφερόμαστε στο ρυθμό μετ'αδοσης δεδομένων επικοινωνίας, δεν χρησιμοποιούμε π'αντοτε τον όρο "baud". Το baud αναφέρεται στον αριθμό των μεταβάσεων του ηλεκτρικού σήματος στη μονάδα του χρόνου, ενώ κανονικά πρέπει να χρησιμοποιείται το "bps" (bits αν'α δευτερόλεπτο) που είναι ο σωστός όρος (η τουλάχιστον δεν φαίνεται να ενοχλεί πολύ τους σχολαστικούς).

27.2.2 Θύρες και Καλώδια

Για να συνδέσετε ένα modem ή τερματικό στο FreeBSD σύστημα σας, θα χρειαστείτε μια σειριακή θύρα στον υπολογιστή σας, και το κατ'άλληλο καλώδιο για να συνδέσετε τη σειριακή συσκευή σας. Αν είστε ήδη εξοικειωμένος με το υλικό σας και το καλώδιο που απαιτείται, μπορείτε με ασφάλεια να παραλείψετε αυτή την ενότητα.

27.2.2.1 Καλώδια

Υπάρχουν αρκετοί διαφορετικοί τύποι σειριακών καλωδίων. Οι δύο πιο κοινοί τύποι για τους σκοπούς μας, είναι τα καλώδια τύπου null-modem και τα τυποποιημένα καλώδια RS-232 (γνωστ'α και ως "ευθείες"). Ε τεκμηρίωση του υλικού σας θα πρέπει να περιγράφει τον τύπο του καλωδίου που απαιτείται.

27.2.2.1.1 Καλώδια Τύπου Null-modem

Ένα καλώδιο τύπου null-modem, μεταφέρει απευθείας κ'αποια σήματα όπως η "Γείωση Σήματος (SG)", αλλά αντιστρέφει τις συνδέσεις σε κ'αποια άλλα. Για παράδειγμα, ο ακροδέκτης "Μετ'αδοσης Δεδομένων" (γνωστός και ως TD) της μιας πλευράς, συνδέεται με τον ακροδέκτη "Λήψης Δεδομένων" (γνωστός και ως RD) της άλλης.

Μπορείτε επίσης να φτιάξετε το δικό σας καλώδιο τύπου null-modem (π.χ. για λόγους ποιότητας) για χρήση με τερματικά. Ο παρακάτω πίνακας δείχνει τα σήματα του RS-232 και τους αριθμούς των ακροδεκτών σε ένα συνδέτη DB-25. Σημειώστε επίσης ότι το πρότυπο ορίζει απευθείας σύνδεση των ακροδεκτών 1 της κ'αθε άκρης. Πρόκειται για τον ακροδέκτη της Προστατευτικής Γείωσης, αλλά συχνά η σύνδεση του παραλείπεται. Μερικά τερματικά λειτουργούν κανονικά χρησιμοποιώντας μόνο τους ακροδέκτες 2, 3 και 7, ενώ κ'αποιοι άλλα απαιτούν διαφορετικές ρυθμίσεις σε σχέση με τα παραδείγματα που φαίνονται παρακάτω.

Ββίαέδ 27-1. Καλώδιο Null-Modem DB-25 σε DB-25

Σήμα	Ακροδέκτης #		Ακροδέκτης #	Σήμα
SG	7	συνδέεται στο	7	SG
TD	2	συνδέεται στο	3	RD

Σήμα	Ακροδέκτης #		Ακροδέκτης #	Σήμα
RD	3	συνδέεται στο	2	TD
RTS	4	συνδέεται στο	5	CTS
CTS	5	συνδέεται στο	4	RTS
DTR	20	συνδέεται στο	6	DSR
DTR	20	συνδέεται στο	8	DCD
DSR	6	συνδέεται στο	20	DTR
DCD	8	συνδέεται στο	20	DTR

Παρακ'ατω φαίνονται δύο διατάξεις που είναι πιο κοινές στις μέρες μας.

Θβίαέαο 27-2. Καλώδιο Null-Modem DB-9 σε DB-9

Σήμα	Ακροδέκτης #		Ακροδέκτης #	Σήμα
RD	2	συνδέεται στο	3	TD
TD	3	συνδέεται στο	2	RD
DTR	4	συνδέεται στο	6	DSR
DTR	4	συνδέεται στο	1	DCD
SG	5	συνδέεται στο	5	SG
DSR	6	συνδέεται στο	4	DTR
DCD	1	συνδέεται στο	4	DTR
RTS	7	συνδέεται στο	8	CTS
CTS	8	συνδέεται στο	7	RTS

Θβίαέαο 27-3. Καλώδιο Null-Modem DB-9 σε DB-25

Σήμα	Ακροδέκτης #		Ακροδέκτης #	Σήμα
RD	2	συνδέεται στο	2	TD
TD	3	συνδέεται στο	3	RD
DTR	4	συνδέεται στο	6	DSR
DTR	4	συνδέεται στο	8	DCD
SG	5	συνδέεται στο	7	SG
DSR	6	συνδέεται στο	20	DTR
DCD	1	συνδέεται στο	20	DTR
RTS	7	συνδέεται στο	5	CTS
CTS	8	συνδέεται στο	4	RTS

Όγιãβυός: Όταν ένας ακροδέκτης σε μια 'ακρη χρειάζεται να συνδεθεί με δύο ακροδέκτες στην 'αλλη, συνήθως ενώνουμε τους ακροδέκτες μεταξύ τους στη μια 'ακρη με ένα μικρό καλώδιο, και χρησιμοποιούμε ένα μακρύτερο καλώδιο για την ένωση με την 'αλλη 'ακρη.

Ε παραπάνω διάταξη φαίνεται να είναι η πιο διαδεδομένη. Σε μια παραλλαγή (που εξηγείται στο

βιβλίο Το RS-232 με Απλ'α Βήματα), το SG συνδέεται στο SG, το TD συνδέεται στο RD, τα RTS και CTS συνδέονται στο DCD, το DTR συνδέεται στο DSR, και αντίστροφα.

27.2.2.1.2 Τυποποιημένα Καλώδια RS-232C

Ένα τυποποιημένο σειριακό καλώδιο RS-232C, μεταφέρει όλα τα σήματα απευθείας από τη μια άκρη στην άλλη, χωρίς καμιά αλλαγή στους ακροδέκτες. Αυτό απλ'α σημαίνει ότι ο ακροδέκτης “Μετ'αδοσης Δεδομένων (TD)” της μιας άκρης, συνδέεται στον ακροδέκτη “Μετ'αδοσης Δεδομένων (TD)” της άλλης άκρης. Αυτό είναι και το είδος του καλωδίου που θα χρησιμοποιήσετε για να συνδέσετε ένα modem στο FreeBSD σύστημα σας, και είναι επίσης κατ'αλληλο για ορισμένα τερματικά.

27.2.2.2 Θύρες

Οι σειριακές θύρες είναι οι συσκευές που μεταφέρουν τα δεδομένα μεταξύ του FreeBSD συστήματος και του τερματικού. Ε ενότητα αυτή περιγράφει τα είδη των θυρών που υπ'αρχουν, και πως τα χειρίζεται το FreeBSD.

27.2.2.2.1 Είδη Θυρών

Υπ'αρχουν δι'αφορα είδη σειριακών θυρών. Πριν αγοράσετε ή κατασκευάσετε κ'αποιο καλώδιο, θα πρέπει να βεβαιωθείτε ότι ταιριάζει με τη θύρα του τερματικού και του FreeBSD συστήματος σας.

Τα περισσότερα τερματικά διαθέτουν θύρες DB-25. Οι προσωπικοί υπολογιστές, συμπεριλαμβανομένων και αυτών που εκτελούν FreeBSD, μπορεί να έχουν θύρες τύπου DB-25 ή DB-9. Αν διαθέτετε κ'αρτα πολλαπλών σειριακών θυρών στον υπολογιστή σας, μπορεί να διαθέτει θύρες τύπου RJ-12 ή RJ-45.

Δείτε την τεκμηρίωση που συνοδεύει το υλικό σας, για τις τεχνικές προδιαγραφές της θύρας που χρησιμοποιεί. Συνήθως μπορείτε να βγ'αλετε συμπέρασμα αν απλώς κοιτ'αξετε την υποδοχή.

27.2.2.2.2 Ονόματα Θυρών

Στο FreeBSD, έχετε πρόσβαση σε κ'αθε σειριακή θύρα μέσω μιας καταχώρισης στον κατ'αλογο /dev. Υπ'αρχουν δύο διαφορετικά είδη καταχωρίσεων:

- Οι θύρες που μπορούν να χρησιμοποιηθούν για είσοδο στο σύστημα, ονομάζονται /dev/ttyuN όπου το N είναι ο αριθμός της θύρας (η αρίθμηση ξεκιν'αει από το μηδέν). Γενικ'α, οι θύρες αυτές προορίζονται για σύνδεση με τερματικά. Οι θύρες εισόδου απαιτούν να είναι ενεργό το σήμα ανίχνευσης φέροντος (DCD) στη σειριακή γραμμή, προκειμένου να λειτουργήσουν σωστά.
- Οι θύρες κλήσης ή εξόδου, ονομάζονται /dev/cuaN. Οι θύρες αυτές δεν χρησιμοποιούνται συνήθως για τερματικά, αλλ'α για modems. Μπορείτε να χρησιμοποιήσετε αυτή τη θύρα για κ'αποιο τερματικό που δεν υποστηρίζει το σήμα ανίχνευσης φέροντος.

Αν έχετε συνδέσει ένα τερματικό στην πρώτη σειριακή θύρα (που στο MS-DOS αναφέρεται ως COM1), θα πρέπει να χρησιμοποιήσετε την συσκευή /dev/ttyu0 για να αναφερθείτε στο τερματικό. Αν το τερματικό είναι στη δεύτερη σειριακή θύρα (που είναι επίσης γνωστή ως COM2) χρησιμοποιήστε τη συσκευή /dev/ttyu1, κ.ο.κ.

27.2.3 Ρύθμιση του Πυρήνα

Το FreeBSD από προεπιλογή υποστηρίζει τέσσερις σειριακές θύρες. Στον κόσμο του MS-DOS οι θύρες αυτές είναι γνωστές ως: COM1, COM2, COM3, και COM4. Το FreeBSD αυτή τη στιγμή υποστηρίζει “κουτές” σειριακές κάρτες πολλαπλών θυρών, όπως τις BocaBoard 1008 και 2016, όπως και πιο ευφύης κάρτες, όπως αυτές που κατασκευάζονται από την Digiboard και την Stallion Technologies. Ο προεπιλεγμένος πυρήνας ωστόσο, εκτελεί ανίχνευση μόνο για τις τυπικές σειριακές (COM) θύρες.

Για να δείτε αν ο πυρήνας σας αναγνωρίζει οποιαδήποτε από τις σειριακές θύρες, παρατηρήστε τα μηνύματα κατ’α τη διάρκεια εκκίνησης του συστήματος, ή χρησιμοποιήστε την εντολή `/sbin/dmesg` για να ξαναδείτε τα μηνύματα του πυρήνα κατ’α τη διάρκεια της εκκίνησης. Πιο συγκεκριμένα, αναζητήστε τα μηνύματα που ξεκινούν με τους χαρακτηρισ sio.

Όδύαάέις: Για να δείτε μόνο τα μηνύματα που περιέχουν τη λέξη sio, χρησιμοποιήστε την εντολή:

```
# /sbin/dmesg | grep 'sio'
```

Για παράδειγμα, σε ένα σύστημα με τέσσερις σειριακές θύρες, τα μηνύματα του πυρήνα που σχετίζονται με αυτές φαίνονται παρακάτω:

```
sio0 at 0x3f8-0x3ff irq 4 on isa
sio0: type 16550A
sio1 at 0x2f8-0x2ff irq 3 on isa
sio1: type 16550A
sio2 at 0x3e8-0x3ef irq 5 on isa
sio2: type 16550A
sio3 at 0x2e8-0x2ef irq 9 on isa
sio3: type 16550A
```

Αν ο πυρήνας σας δεν αναγνωρίζει όλες τις σειριακές σας θύρες, πιθανόν να χρειαστεί να τον ρυθμίσετε χρησιμοποιώντας το αρχείο `/boot/device.hints`. Μπορείτε επίσης να μετατρέψετε σε σχόλιο (ή και να διαγράψετε τελείως) γραμμές που αναφέρονται σε συσκευές που δεν υπάρχουν στο σύστημα σας.

Παρακαλούμε ανατρέξτε στη σελίδα `manual` του `sio(4)` για περισσότερες πληροφορίες σχετικ’α με τις σειριακές θύρες και τις ρυθμίσεις των καρτών πολλαπλών σειριακών θυρών. Αν χρησιμοποιείτε αρχείο ρυθμίσεων που προέρχεται από κάποια παλαιότερη έκδοση του FreeBSD, θα πρέπει να είστε ιδιαίτερα προσεκτικοί, καθώς κάποιες από τις επιλογές των συσκευών και η σύνταξη τους έχουν αλλάξει στις νεότερες εκδόσεις.

Όγιαβύός: Το port `IO_COM1` υποκαθιστ’α το port `0x3f8`, `IO_COM2` είναι το `0x2f8`, `IO_COM3` είναι το `0x3e8`, και το `IO_COM4` είναι το `0x2e8`. Αυτές είναι και οι πιο κοινές ρυθμίσεις για τις παραπάνω θύρες. Οι γραμμές `interrupt 4`, `3`, `5` και `9` είναι οι πλέον συνηθισμένες στις σειριακές θύρες. Σημειώστε επίσης ότι οι συνηθισμένες σειριακές θύρες δεν μπορούν να μοιράζονται το ίδιο `interrupt` με κάποια άλλη συσκευή σε υπολογιστές που διαθέτουν δίαυλο τύπου ISA (οι κάρτες πολλαπλών θυρών διαθέτουν ειδικά κυκλώματα που επιτρέπουν σε όλα τα `16550A` που χρησιμοποιεί η κάρτα να λειτουργούν χρησιμοποιώντας μόνο μία ή δύο γραμμές `interrupt`).

27.2.4 Εἰδικά Ἀρχεῖα Συσκευῶν

Ἡ πρόσβαση στις περισσότερες συσκευές του πυρήνα, επιτυγχάνεται μέσω “ειδικῶν αρχείων συσκευῶν”, τα οποία βρίσκονται στον κατ’ἀλογο `/dev/`. Στις συσκευές `sio` ἡ πρόσβαση επιτυγχάνεται μέσω των αρχείων `/dev/ttyu` (για συσκευές εισόδου, **dial-in**) καὶ `/dev/cua` (για συσκευές ἐξόδου, **call-out**). Το FreeBSD παρέχει ἐπίσης συσκευές ἀρχικοποίησης (`/dev/ttyu.init` καὶ `/dev/cua.init`) καὶ συσκευές κλειδώματος (`/dev/ttyu.lock` καὶ `/dev/cua.lock`). Οι συσκευές ἀρχικοποίησης χρησιμοποιούνται για τὴν ρύθμιση των ἀρχικῶν παραμέτρων ἐπικοινωνίας στη θύρα, κ’ἀθε φορά που ἀνοίγει. Τέτοιες παρ’ἀμετροὶ εἶναι π.χ. το `crtsets` για τα **modems** που χρησιμοποιοῦν σηματοδότηση **RTS/CTS** για ἐλέγχο ροῆς. Οι συσκευές κλειδώματος χρησιμοποιοῦνται για νὰ κλειδώνουν κ’ἀποιες ρυθμίσεις στις θύρες, ὥστε νὰ μὴν μποροῦν νὰ ἀλλαχθοῦν ἀπὸ ἄλλους χρήστες ἢ προγρ’άμματα. Για πληροφορίες σχετικές με τις ρυθμίσεις τερματικῶν, τὴν ἀρχικοποίηση καὶ τα κλειδώματα συσκευῶν, καὶ τὴν ρύθμιση παραμέτρων στα τερματικά, δείτε ἀντίστοιχα τις σελίδες `manual termios(4)`, `sio(4)`, καὶ `stty(1)`.

27.2.5 Ρυθμίσεις Σειριακῶν Θυρῶν

Ἡ συσκευή `ttu` (ἢ `cua`) εἶναι ἡ κανονικὴ συσκευή που μπορεῖτε νὰ χρησιμοποιήσετε στις ἐφαρμογές σας. Ὄταν μὴν ἀνοίξει μὴν συσκευή, χρησιμοποιοῦνται κ’ἀποιες προεπιλεγμένες ρυθμίσεις **I/O** για το τερματικό. Μπορεῖτε νὰ δείτε αὐτές τις ρυθμίσεις με τὴν ἐντολή:

```
# stty -a -f /dev/ttyu1
```

Ἀν ἀλλάξετε τις ρυθμίσεις σε αὐτὴ τὴν συσκευή, αὐτές θα παραμείνουν μέχρι το κλείσιμο τῆς συσκευῆς. Ὄταν ἀνοιχθεῖ ξαν’ἀ, θα ἔχει ἐπανέλθει στις προεπιλεγμένες ρυθμίσεις. Για νὰ ἀλλάξετε τις προεπιλεγμένες ρυθμίσεις, μπορεῖτε νὰ ἀνοίξετε καὶ νὰ ἀλλάξετε τις ρυθμίσεις τῆς συσκευῆς “ἀρχικῆς κατ’ἀστασης”. Για παρ’ἀδειγμα, για νὰ ἐνεργοποιήσετε τὴν λειτουργία **CLOCAL**, νὰ ορίσετε ἐπικοινωνία **8bit** καὶ ἐλέγχο ροῆς μέσω **XON/XOFF** για τὴν συσκευή `ttu5`, γρ’ἀψτε:

```
# stty -f /dev/ttyu5.init clocal cs8 ixon ixoff
```

Ἡ ἀρχικοποίηση των σειριακῶν συσκευῶν για ὅλο το σύστημα, ἐλέγχεται ἀπὸ το ἀρχεῖο `/etc/rc.d/serial`. Το ἀρχεῖο αὐτὸ ἐπηρεάζει τις προεπιλεγμένες ρυθμίσεις των σειριακῶν συσκευῶν.

Για νὰ ἀποτρέψετε τὴν ἀλλαγὴ συγκεκριμένων ρυθμίσεων ἀπὸ κ’ἀποια ἐφαρμογὴ, ἀλλάξτε τις ρυθμίσεις τῆς συσκευῆς “κλειδώματος”. Για παρ’ἀδειγμα, για νὰ κλειδώσετε τὴν ταχύτητα τῆς συσκευῆς `ttu5` στα **57600 bps**, γρ’ἀψτε:

```
# stty -f /dev/ttyu5.lock 57600
```

Τώρα, μὴν ἐφαρμογὴ που ἀνοίγει τὴν θύρα `ttu5` καὶ ἐπιχειρεῖ νὰ ἀλλάξει τὴν ταχύτητα τῆς θύρας, θα ἀναγκαστεῖ νὰ παραμείνει στα **57600 bps**.

Φυσικά, θα πρέπει νὰ ρυθμίσετε τις συσκευές ἀρχικοποίησης καὶ κλειδώματος, ὥστε νὰ εἶναι ἐγγρ’ἀψιμες μόνο ἀπὸ τον λογαριασμό του `root`.

27.3 Τερματικά

Συνεισφορά του Sean Kelly.

Προεισδοκία: Από το FreeBSD 8.0 και μετά, τα αρχεία συσκευών των σειριακών θυρών μετονομάστηκαν από `/dev/cua0n` σε `/dev/cua0` και από `/dev/tty0n` σε `/dev/tty0`. Οι χρήστες του FreeBSD 7.X θα πρέπει να προσαρμόσουν την παρακάτω τεκμηρίωση σύμφωνα με τις παραπάνω αλλαγές.

Τα τερματικά παρέχουν μια βολική και χαμηλού κόστους μέθοδο πρόσβασης στο FreeBSD σύστημα σας, όταν δεν βρίσκεστε μπροστά στην κονσόλα ή σε κάποιο συνδεδεμένο δίκτυο. Ε ενότητα αυτή περιγράφει πως να χρησιμοποιήσετε τερματικά στο FreeBSD.

27.3.1 Χρήσεις και Είδη Τερματικών

Τα αρχικά συστήματα UNIX δεν είχαν κονσόλες. Αντίθετα, οι χρήστες εισέρχονταν στο σύστημα και εκτελούσαν τα προγράμματα τους μέσω τερματικών που συνδέονταν στις σειριακές θύρες του υπολογιστή. Αυτό μοιάζει αρκετά με τη χρήση modem και λογισμικού εξομίωσης τερματικού για σύνδεση σε ένα απομακρυσμένο σύστημα. Με τον τρόπο αυτό μπορείτε βέβαια να εκτελέσετε εργασίες μόνο σε περιβάλλον κειμένου.

Τα σημερινά PC διαθέτουν κονσόλες ικανές να απεικονίσουν γραφικά πολύ υψηλής ποιότητας, αλλά η ικανότητα σύνδεσης στο μηχάνημα μέσω σειριακής θύρας, υπ'αρχει ακόμα σχεδόν σε όλα τα σημερινά συστήματα τύπου UNIX. Το FreeBSD δεν αποτελεί εξαίρεση. Συνδέοντας ένα τερματικό σε μια χρησιμοποιήσιμη σειριακή θύρα, μπορείτε να εισέλθετε στο σύστημα και να εκτελέσετε οποιοδήποτε πρόγραμμα κειμένου το οποίο θα μπορούσατε φυσιολογικά να εκτελέσετε στην κονσόλα ή σε ένα παράθυρο `xterm` του συστήματος X Window.

Για χρήση σε επιχειρήσεις, είναι δυνατόν να συνδέσετε πολλά τερματικά σε ένα FreeBSD σύστημα και να τα τοποθετήσετε στις θέσεις εργασίας των υπαλλήλων. Ένας οικιακός χρήστης μπορεί να χρησιμοποιήσει κάποιο παλιό υπολογιστή (π.χ. ένα παλιό IBM PC ή Macintosh) ως τερματικό ενός πολύ ισχυρότερου υπολογιστή που εκτελεί FreeBSD. Με τον τρόπο αυτό, μπορείτε να μετατρέψετε αυτό που κανονικά θα ήταν σύστημα ενός χρήστη, σε ένα πανίσχυρο σύστημα πολλών χρηστών.

Στο FreeBSD υπάρχουν τρία είδη τερματικών:

- Κουτά Τερματικά
- PC που λειτουργούν ως τερματικά
- Τερματικά X

Οι παρακάτω υποενότητες περιγράφουν καθένα από αυτούς τους τύπους.

27.3.1.1 Κουτά Τερματικά

Τα κουτά τερματικά είναι εξειδικευμένες συσκευές που επιτρέπουν τη σύνδεση σε υπολογιστές μέσω σειριακών γραμμών. Αποκαλούνται “κουτά” ακριβώς επειδή η μόνη υπολογιστική ισχύ που έχουν είναι για απεικόνιση, αποστολή, και λήψη κειμένου. Δεν μπορείτε να εκτελέσετε προγράμματα σε αυτά. Όλη η ισχύς τους προέρχεται από τον υπολογιστή που θα τα συνδέσετε, και μέσω αυτού μπορείτε να εκτελέσετε συντάκτες κειμένου, μεταγλωττιστές, προγράμματα email, παιχνίδια κ.ο.κ.

Υπάρχουν εκατοντάδες είδη κουτών τερματικών από αρκετούς κατασκευαστές, όπως το VT-100 της Digital Equipment Corporation και το WY-75 της Wyse. Σχεδόν οποιοσδήποτε τύπος μπορεί να λειτουργήσει με το FreeBSD. Μερικά τερματικά υψηλού κόστους μπορούν επίσης να απεικονίσουν και γραφικά, αλλά αυτή τη δυνατότητα μπορούν να την εκμεταλλευθούν σχετικά λίγα πακέτα λογισμικού.

Τα κουτά τερματικά είναι δημοφιλή σε περιβάλλοντα εργασίας όπου οι εργαζόμενοι δεν χρειάζονται πρόσβαση σε γραφικές εφαρμογές, όπως αυτές που παρέχονται από το σύστημα X Window.

27.3.1.2 PC που Λειτουργούν ως Τερματικά

Αν ένα κουτό τερματικό έχει ακριβώς την ισχύ που χρειάζεται για να δείχνει, να στέλνει, και να λαμβάνει κείμενο, τότε και κάθε υπολογιστής που σας περισσεύει μπορεί να λειτουργήσει σαν κουτό τερματικό. Το μόνο που χρειάζεστε είναι το σωστό καλώδιο και κάποιο πρόγραμμα εξομίωσης τερματικού το οποίο θα εκτελείτε στον υπολογιστή αυτό.

Ε παραπάνω διάταξη είναι δημοφιλής για οικιακή χρήση. Αν για παράδειγμα κάποιος δουλεύει στην κονσόλα του συστήματός σας, μπορείτε να εκτελέσετε την εργασία σας (με την προϋπόθεσή ότι είναι μόνο κείμενο) την ίδια στιγμή, χρησιμοποιώντας ένα λιγότερο ισχυρό σύστημα το οποίο συνδέεται στο FreeBSD σας ως τερματικό.

Υπάρχουν δύο τουλάχιστον βοηθητικά προγράμματα στο βασικό σύστημα του FreeBSD που μπορούν να χρησιμοποιηθούν για να δουλέψετε μέσω σειριακής σύνδεσης: το `cu(1)` και το `tip(1)`.

Για να συνδεθείτε από ένα άλλο μηχάνημα που εκτελεί FreeBSD στη σειριακή σύνδεση ενός άλλου συστήματος, μπορείτε να χρησιμοποιήσετε την παρακάτω εντολή:

```
# cu -l serial-port-device
```

Όπου το “serial-port-device” είναι το όνομα του αρχείου συσκευής που αντιπροσωπεύει μια σειριακή θύρα στο σύστημά σας. Αυτά τα αρχεία συσκευών καλούνται `/dev/cuaN`.

Το “N” στο όνομα της συσκευής, αντιπροσωπεύει τον αριθμό της σειριακής θύρας.

Όχι! Βύθος: Σημειώστε ότι η αρίθμηση των συσκευών στο FreeBSD ξεκινά από το μηδέν, και όχι από το ένα (όπως συμβαίνει για παράδειγμα στα συστήματα που σχετίζονται με το MS-DOS). Αυτό πρακτικά σημαίνει ότι η θύρα που στο MS-DOS καλείται COM1 θα είναι συνήθως η `/dev/cua0` στο FreeBSD.

Όχι! Βύθος: Κάποιοι χρήστες προτιμούν να χρησιμοποιούν άλλα προγράμματα που διατίθενται μέσω της Συλλογής των Ports. Τα Ports περιλαμβάνουν αρκετά βοηθητικά προγράμματα με λειτουργίες παρόμοιες με το `cu(1)` και το `tip(1)`, για παράδειγμα το `comms/minicom`.

27.3.1.3 Τερματικά X

Τα τερματικά X είναι τα πιο εξελεγμένα είδη τερματικών που υπάρχουν. Αντί να συνδέονται σε σειριακή θύρα, συνήθως συνδέονται μέσω δικτύου, π.χ. Ethernet. Αντί να περιορίζονται μόνο σε εφαρμογές κειμένου, μπορούν να απεικονίσουν οποιαδήποτε εφαρμογή των X.

Αναφέραμε τα τερματικά **X** μόνο για λόγους πληρότητας αυτής της ενότητας. Στο κεφάλαιο αυτό ωστόσο, δεν καλύπτεται η εγκατάσταση, ρύθμιση, και χρήση των τερματικών **X**.

27.3.2 Ρύθμιση

Ενότητα αυτή περιγράφει τι χρειάζεται να ρυθμίσετε στο **FreeBSD** σύστημα σας για να είναι δυνατή η είσοδος σε αυτό μέσω τερματικού. Προϋποθέτει ότι έχετε ήδη ρυθμίσει τον πυρήνα σας να υποστηρίζει τη σειριακή θύρα στην οποία είναι συνδεδεμένη το τερματικό—και ότι το έχετε ήδη συνδέσει.

Στο Εἰσαγωγή 13 είδαμε ότι η διεργασία **init** είναι υπεύθυνη για τον έλεγχο των άλλων διεργασιών, και για την αρχικοποίηση κατ’α την εκκίνηση του συστήματος. Μια από τις εργασίες που εκτελεί η **init** είναι να διαβάσει το αρχείο **/etc/ttys** και να ξεκινά μια διεργασία **getty** σε κάθε διαθέσιμο τερματικό. Η διεργασία **getty** αναλαμβάνει να διαβάσει το όνομα χρήστη και να ξεκινήσει το πρόγραμμα **login**.

Για να ρυθμιστούν τα τερματικά στο **FreeBSD** σύστημα σας, θα πρέπει να εκτελέσετε τα ακόλουθα βήματα ως **root**:

1. Προσθέστε μια γραμμή στο **/etc/ttys** με το όνομα της συσκευής όπως φαίνεται στον κατ’α λογο **/dev**, αν δεν υπ’αρχει ήδη.
2. Καθορίστε ότι θα εκτελείται η **/usr/libexec/getty** στην θύρα, και επιλέξτε τον κατ’αλληλο τύπο **getty** από το αρχείο **/etc/gettytab**.
3. Καθορίστε τον προεπιλεγμένο τύπο τερματικού.
4. Ενεργοποιήστε τη θύρα θέτοντας την αντίστοιχη επιλογή στο “on”.
5. Επιλέξτε αν η θύρα θα είναι ασφαλής με την επιλογή “secure”.
6. Εξαναγκάστε την **init** να διαβάσει ξανά το αρχείο **/etc/ttys**.

Ως προαιρετικό βήμα, μπορείτε να δημιουργήσετε ένα προσαρμοσμένο τύπο **getty** για να τον χρησιμοποιήσετε στο βήμα 2, στην καταχώριση του **/etc/gettytab**. Στο κεφάλαιο αυτό δεν θα σας εξηγήσουμε πως γίνεται αυτό. Σας προτρέπουμε να διαβάσετε τις σελίδες **manual** του **gettytab(5)** και **getty(8)** για περισσότερες πληροφορίες.

27.3.2.1 Προσθέτοντας μια Καταχώριση στο **/etc/ttys**

Το αρχείο **/etc/ttys** περιέχει μια λίστα όλων των θυρών του **FreeBSD** συστήματος σας στις οποίες θέλετε να επιτρέπεται η είσοδος στο σύστημα. Για παράδειγμα, υπ’αρχει μια καταχώριση σε αυτό το αρχείο για την πρώτη εικονική κονσόλα **ttyn0**. Μέσω αυτής της καταχώρισης, μπορείτε να εισέλθετε στο σύστημα από την κονσόλα. Το αρχείο αυτό περιέχει επίσης καταχωρίσεις για άλλες εικονικές κονσόλες, σειριακές θύρες και ψευδο-τερματικά. Για κάποιο τερματικό που είναι συνδεδεμένο απευθείας σε μια σειριακή θύρα, γράψτε απλώς την καταχώριση της σειριακής συσκευής όπως φαίνεται στον κατ’α λογο **/dev**, χωρίς να γράψετε και τον κατ’α λογο **/dev** (για παράδειγμα, η συσκευή **/dev/ttyn0** θα καταχωρισθεί ως **ttyn0**).

Η προεπιλεγμένη εγκατάσταση του **FreeBSD** περιέχει ένα αρχείο **/etc/ttys** το οποίο υποστηρίζει τις πρώτες τέσσερις σειριακές θύρες: **ttyn0** ως και **ttyn3**. Αν συνδέσετε τερματικό σε κάποια από αυτές τις θύρες, δεν χρειάζεται να προσθέσετε άλλη καταχώριση.

Διάγραμμα 27-1. Προσθήκη Καταχωρίσεων για τα Τερματικά στο `/etc/ttys`

Ας υποθέσουμε ότι θέλουμε να συνδέσουμε δύο τερματικά στο σύστημα: ένα Wyse-50 και ένα παλιό IBM PC 286 στο οποίο εκτελούμε την εφαρμογή **Procomm** με την οποία εξομοιώνεται ένα τερματικό τύπου VT-100. Συνδέουμε το Wyse στη δεύτερη σειριακή θύρα και το 286 στην έκτη σειριακή θύρα (η οποία βρίσκεται σε μια κάρτα πολλαπλών θυρών). Οι αντίστοιχες καταχωρίσεις στο αρχείο `/etc/ttys` θα μοιάζουν με τις παρακάτω:

```
ttyul1 "/usr/libexec/getty std.38400" wy50 on insecure
ttyu5 "/usr/libexec/getty std.19200" vt100 on insecure
```

- ❶ Το πρώτο πεδίο, είναι συνήθως το όνομα του ειδικού αρχείου τερματικού όπως φαίνεται στον κατάλογο `/dev`.
- ❷ Το δεύτερο πεδίο, είναι η εντολή που θα εκτελεστεί για αυτή τη γραμμή, η οποία είναι συνήθως η `getty(8)`. Η `getty` αρχικοποιεί και ανοίγει τη γραμμή, ρυθμίζει την ταχύτητα, εμφανίζει την προτροπή για εισαγωγή ονόματος χρήστη, και εκτελεί το πρόγραμμα `login(1)`.

Το πρόγραμμα `getty` δέχεται μια (προαιρετική) παράμετρο στη γραμμή εντολής του, τον τύπο του `getty`. Ο τύπος του `getty` καθορίζει τα χαρακτηριστικά της γραμμής του τερματικού, όπως π.χ. το ρυθμό μετάδοσης σε bps και την ισοτιμία (parity). Το πρόγραμμα `getty` διαβάζει αυτά τα χαρακτηριστικά από το αρχείο `/etc/gettytab`.

Το αρχείο `/etc/gettytab` περιέχει πολλές καταχωρίσεις για γραμμές τερματικών, τόσο παλιές όσο και καινούριες. Στις περισσότερες από αυτές τις περιπτώσεις, οι καταχωρίσεις που ξεκινούν με το κείμενο `std`, θα λειτουργήσουν για απευθείας συνδεδεμένα τερματικά. Αυτές οι καταχωρίσεις αγνοούν την ισοτιμία. Υπάρχει μια καταχώριση `std` για κάθε ρυθμό μετάδοσης, από 110 ως 115200. Φυσικά, μπορείτε να προσθέσετε τις δικές σας καταχωρίσεις σε αυτό το αρχείο. Η σελίδα `manual` του `gettytab(5)` περιέχει περισσότερες πληροφορίες.

Όταν ρυθμίζετε τον τύπο της `getty` στο αρχείο `/etc/ttys`, βεβαιωθείτε ότι ταιριάζουν οι αντίστοιχες ρυθμίσεις επικοινωνιών στο τερματικό σας.

Στο παράδειγμα μας, το Wyse-50 δεν χρησιμοποιεί ισοτιμία και συνδέεται στα 38400 bps. Το 286 PC δεν χρησιμοποιεί ισοτιμία, και συνδέεται στα 19200 bps.

- ❸ Το τρίτο πεδίο είναι ο τύπος του τερματικού που συνδέεται συνήθως σε αυτή τη γραμμή `tty`. Για θύρες επιλογικών συνδέσεων (dial-up), η τιμή αυτού του πεδίου συχνά θα είναι `unknown` ή `dialup`, καθώς οι χρήστες θα μπορούν να πραγματοποιήσουν σύνδεση με οποιοδήποτε λογισμικό ή τερματικό. Για άμεσα συνδεδεμένα τερματικά, ο τύπος τερματικού δεν αλλάζει, έτσι μπορείτε να βάλετε ένα πραγματικό τύπο τερματικού σε αυτό το πεδίο, τον οποίο θα βρείτε στη βάση δεδομένων του `termcap(5)`.

Για παράδειγμα, το Wyse-50 χρησιμοποιεί τον πραγματικό τύπο τερματικού του, ενώ το 286 PC που εκτελεί το **Procomm**, έχει ρυθμιστεί να εξομοιώνει τερματικό τύπου VT-100.

- ❹ Το τέταρτο πεδίο καθορίζει αν η θύρα θα είναι ενεργή. Τοποθετώντας εδώ τη λέξη `on`, η `init` θα ξεκινήσει το πρόγραμμα που αναφέρεται στο δεύτερο πεδίο, την `getty`. Αν βάλετε `off` σε αυτό το πεδίο, δεν θα εκτελεστεί η `getty`, και έτσι δεν θα γίνει είσοδος στο σύστημα από τη συγκεκριμένη θύρα.
- ❺ Το τελευταίο πεδίο χρησιμοποιείται για να καθορίσει αν η θύρα είναι ασφαλής. Αν χαρακτηρίσετε μια θύρα ως ασφαλή, σημαίνει ότι την εμπιστεύεστε αρκετά ώστε να επιτρέπετε την είσοδο του `root` μέσω αυτής (ή οποιουδήποτε λογαριασμού με ID 0). Δεν επιτρέπεται η είσοδος του `root` σε μια

θύρα που έχει χαρακτηριστεί μη-ασφαλής. Σε μη-ασφαλείς θύρες, οι χρήστες πρέπει να εισέρχονται χρησιμοποιώντας ένα συνηθισμένο λογαριασμό χρήστη, και να χρησιμοποιούν την εντολή `su(1)` ή άλλο αντίστοιχο μηχανισμό για να αποκτήσουν προνόμια υπερχρήστη.

Σας συνιστούμε ανεπιφύλακτα να χρησιμοποιήσετε τη ρύθμιση “insecure”, ακόμα και για τερματικά που βρίσκονται σε κλειδωμένα δωμάτια. Είναι αρκετά εύκολο να εισέλθετε ως κανονικός χρήστης και να χρησιμοποιήσετε την εντολή `su` αν χρειάζεστε προνόμια υπερχρήστη.

27.3.2.2 Εξαναγκάστε την `init` να Ξαναδιαβάσει το `/etc/ttys`

Έχοντας κάνει τις απαραίτητες αλλαγές στο αρχείο `/etc/ttys`, θα πρέπει να στείλετε σήμα `SIGHUP` (hangup) στην διεργασία `init` για να την αναγκάσετε να διαβάσει ξανά το αρχείο ρυθμίσεων της. Για παράδειγμα:

```
# kill -HUP 1
```

Όξιόβυός: Η `init` είναι πάντοτε η πρώτη διεργασία που εκτελείται σε ένα σύστημα, και έτσι θα έχει πάντοτε τον αριθμό διεργασίας (PID) 1.

Αν όλες οι ρυθμίσεις είναι σωστές, τα καλώδια είναι στη θέση τους, και τα τερματικά είναι ενεργά, θα εκτελεστεί η `getty` σε κάθε τερματικό, και στο σημείο αυτό θα δείτε την προτροπή εισόδου (login) στις οθόνες των τερματικών σας.

27.3.3 Αντιμετώπιση Προβλημάτων Σύνδεσης

Ακόμα και αν δώσετε μεγάλη προσοχή στις λεπτομέρειες, πάντα μπορεί να πάει κάτι στραβά όταν ρυθμίζετε ένα τερματικό. Εδώ θα βρείτε μια λίστα από συμπτώματα και συνιστώμενες διορθώσεις.

27.3.3.1 Δεν Εμφανίζεται Προτροπή Εισόδου (login)

Βεβαιωθείτε ότι το τερματικό είναι συνδεδεμένο στο ηλεκτρικό δίκτυο και ενεργοποιημένο. Αν είναι προσωπικός υπολογιστής που ενεργεί ως τερματικό, βεβαιωθείτε ότι εκτελεί λογισμικό εξομοίωσης τερματικού στην σωστή σειριακή θύρα.

Βεβαιωθείτε ότι το καλώδιο είναι καλώς συνδεδεμένο τόσο στο τερματικό, όσο και στον υπολογιστή που εκτελεί FreeBSD. Βεβαιωθείτε ότι είναι το σωστό είδος καλωδίου.

Βεβαιωθείτε ότι το τερματικό και το FreeBSD συμφωνούν όσο αφορά τις ρυθμίσεις της ταχύτητας μετάδοσης και ισοτιμίας. Ελέγξτε τη φωτεινότητα και την αντίθεση της οθόνης του τερματικού, και αυξήστε τις αν χρειάζεται. Αν πρόκειται για τερματικό με εκτυπωτή (χωρίς οθόνη), βεβαιωθείτε ότι διαθέτει επάρκεια χαρτιού και μελανιού.

Βεβαιωθείτε ότι εκτελείται η διαδικασία `getty` που εξυπηρετεί το τερματικό. Για να δείτε μια λίστα με τις ενεργές διαδικασίες `getty`, χρησιμοποιήστε την εντολή `ps`:

```
# ps -axww|grep getty
```

Θα πρέπει να δείτε μια καταχώριση για το τερματικό σας. Για παράδειγμα, η ακόλουθη οθόνη δείχνει ότι η διεργασία `getty` εκτελείται στη δεύτερη σειριακή θύρα `ttu1` και χρησιμοποιεί την καταχώριση `std.38400` στο αρχείο `/etc/gettytab`:

```
22189 dl Is+ 0:00.03 /usr/libexec/getty std.38400 ttu1
```

Αν δεν εκτελείται καμιά διεργασία `getty`, βεβαιωθείτε ότι έχετε ενεργοποιήσει τη θύρα στο `/etc/ttys`. Επίσης θυμηθείτε να εκτελέσετε την εντολή `kill -HUP 1` μετά την τροποποίηση του αρχείου `ttys`.

Αν εκτελείται η διεργασία `getty` αλλά το τερματικό εξακολουθεί να μη δείχνει προτροπή εισόδου, ή αν δείχνει προτροπή αλλά δεν σας επιτρέπει να γράψετε, ίσως το τερματικό σας ή το καλώδιο να μην επιτρέπουν συνεννόηση μέσω υλικού (**hardware handshake**). Δοκιμάστε να αλλάξετε την καταχώριση στο αρχείο `/etc/ttys` από `std.38400` σε `3wire.38400` (θυμηθείτε να εκτελέσετε την εντολή `kill -HUP 1` μετά την τροποποίηση του `/etc/ttys`). Η καταχώριση `3wire` είναι αντίστοιχη με την `std`, αλλά αγνοεί το **hardware handshaking**. Μπορεί επίσης να χρειαστεί να μειώσετε το ρυθμό σηματοδότησης (**baud**) και να ενεργοποιήσετε τον έλεγχο ροής μέσω λογισμικού όταν χρησιμοποιείτε το `3wire`, προκειμένου να αποφύγετε υπερχείλιση της προσωρινής μνήμης (**buffer overflow**).

27.3.3.2 Αν Βλέπετε Σκουπίδια Αντί για Προτροπή Εισόδου

Βεβαιωθείτε ότι το τερματικό και το **FreeBSD** συμφωνούν στο ρυθμό **bps** και στις ρυθμίσεις ισοτιμίας. Ελέγξτε τις διεργασίες `getty` για να βεβαιωθείτε ότι εκτελείτε το σωστό τύπο `getty`. Αν αυτό δεν συμβαίνει, επεξεργαστείτε το αρχείο `/etc/ttys` και εκτελέστε την εντολή `kill -HUP 1`.

27.3.3.3 Οι Χαρακτήρες Εμφανίζονται Διπλοί, το Password Εμφανίζεται κατ'α την Πληκτρολόγηση

Αλλάξτε τη ρύθμιση του τερματικού (ή του προγράμματος εξομοίωσης τερματικού) από “**half duplex**” ή “**local echo**” σε “**full duplex**”.

27.4 Υπηρεσία Εισόδου μέσω Επιλογικής Σύνδεσης (**dial-in**)

Συνεισφορά του *Guy Helmer*. Προσθήκες από τον *Sean Kelly*.

Δηλώσεις: Από το **FreeBSD 8.0** και μετά, τα αρχεία συσκευών των σειριακών θυρών μετονομάστηκαν από `/dev/cua0n` σε `/dev/cua0wn` και από `/dev/tty0n` σε `/dev/tty0wn`. Οι χρήστες του **FreeBSD 7.X** θα πρέπει να προσαρμόσουν την παρακάτω τεκμηρίωση σύμφωνα με τις παραπάνω αλλαγές.

Η ρύθμιση του **FreeBSD** συστήματος σας για είσοδο μέσω επιλογικής σύνδεσης, είναι αρκετά όμοια με τη σύνδεση τερματικών, εκτός από το γεγονός ότι χρησιμοποιούνται **modems** αντί για τερματικά.

27.4.1 Εξωτερικά και Εσωτερικά Modems

Τα εξωτερικά modems είναι μάλλον πιο βολικά για επιλογικές κλήσεις, καθώς οι περισσότερες ρυθμίσεις τους μπορούν να αποθηκευθούν μόνιμα στη μνήμη RAM που διαθέτουν. Τα εξωτερικά modems διαθέτουν συνήθως φωτεινές ενδείξεις που δείχνουν την κατάσταση σημαντικών σημμάτων του RS-232. Ίσως τα φωτάκια που αναβοσβήνουν να εντυπωσιάσουν τους επισκέπτες, αλλά είναι επίσης χρήσιμα για να φαίνεται πότε το modem λειτουργεί σωστά.

Τα εσωτερικά modems συνήθως δεν διαθέτουν αυτή τη μνήμη RAM, και έτσι οι ρυθμίσεις τους περιορίζονται μόνο στην αλλαγή θέσης σε κάποιους διακόπτες ρυθμίσεων (DIP switches). Αν το εσωτερικό σας modem διαθέτει φωτεινές ενδείξεις, μάλλον θα είναι δύσκολο να τις δείτε όταν το κάλυμμα του συστήματός σας είναι στη θέση του.

27.4.1.1 Modems και Καλώδια

Αν χρησιμοποιείτε εξωτερικό modem, θα χρειαστείτε φυσικά το σωστό καλώδιο. Συνήθως επαρκεί το τυποποιημένο καλώδιο RS-232C, εφόσον διαθέτει συνδέσεις για όλα τα συνηθισμένα σήματα:

Βιβλίο 27-4. Ονομασίες Σημάτων

Ακρωνύμια	Ονόματα
RD	Λήψη Δεδομένων (Received Data)
TD	Αποστολή Δεδομένων (Transmitted Data)
DTR	Τερματικό Δεδομένων σε Ετοιμότητα (Data Terminal Ready)
DSR	Σύνολο Δεδομένων σε Ετοιμότητα (Data Set Ready)
DCD	Ανίχνευση Φέροντος Σήματος (Data Carrier Detect). Ανίχνευση σύνδεσης της γραμμής RS-232C
SG	Γείωση Σήματος (Signal Ground)
RTS	Αίτηση Αποστολής (Request to Send)
CTS	Ετοιμότητα για Αποστολή (Clear to Send)

Το FreeBSD χρειάζεται τα σήματα RTS και CTS για έλεγχο ροής σε ταχύτητες πάνω από 2400 bps, το σήμα CD για να ανιχνεύει πότε έχει απαντηθεί μια κλήση ή πότε η γραμμή έχει κλείσει, και το σήμα DTR για να επαναφέρει το modem στην αρχική του κατάσταση μετά τη λήξη μιας σύνδεσης. Μερικά καλώδια δεν διαθέτουν όλα τα απαραίτητα σήματα, έτσι αν έχετε προβλήματα με τον τερματισμό της συνεδρίας εισόδου με το κλείσιμο της γραμμής, πιθανόν να ευθύνεται το καλώδιο που χρησιμοποιείτε.

Όπως και άλλα λειτουργικά συστήματα τύπου UNIX, το FreeBSD χρησιμοποιεί τα σήματα του υλικού για να αντιληφθεί πότε έχει απαντηθεί μια κλήση, καθώς και για τον τερματισμό της και την επαναφορά του modem στην αρχική του κατάσταση μετά το τέλος της. Το FreeBSD αποφεύγει να στέλνει εντολές στο modem ή να παρακολουθεί αναφορές κατάστασης από αυτό. Αν είστε εξοικειωμένος με συνδέσεις modems σε BBS (Bulletin Board Systems) που βασίζονται σε PC, αυτό μπορεί να σας φανεί άβολο.

27.4.2 Κυκλώματα Σειριακῆς Διασύνδεσης

Το FreeBSD υποστηρίζει τα κυκλώματα επικοινωνιών που βασίζονται στα NS8250, NS16450, NS16550, και NS16550A και EIA RS-232C (CCITT V.24). Οι συσκευές 8250 και 16450 ἔχουν ἐνδὶάμεση μνήμη (buffer) μεγέθους ἐνός χαρακτήρα. Ἡ συσκευή 16550 διαθέτει ἐνδὶάμεση μνήμη 16 χαρακτήρων, ἡ οποία ἐπιτρέπει τὴν καλύτερη ἀπόδοση τῆς. (Λόγω προβλημάτων στὴ σχεδίαση τοῦ 16550, δὲν εἶναι δυνατὴ ἡ χρῆση αὐτῆς τῆς μνήμης, ἀν εἶναι δυνατόν χρησιμοποιήστε τὰ 16550A). Καθὼς οἱ συσκευές που διαθέτουν ἐνδὶάμεση μνήμη ἐνός χαρακτήρα ἀπαιτοῦν περισσότερη ἐργασία ἀπὸ τὸ λειτουργικὸ σύστημα σὲ σχέση με αὐτές που διαθέτουν 16 χαρακτήρες, συνίστανται ἰδιαίτερα οἱ συσκευές που βασίζονται στὸ 16550A. Ἀν τὸ σύστημα σας ἔχει πολλές ἐνεργές σειριακές πόρτες, ἢ πρόκειται νὰ λειτουργήσει κ' ἄνω ἀπὸ βαρὺ φόρτο, οἱ κ' ἄρτες που βασίζονται στὸ 16550A εἶναι καλύτερες, καθὼς παρέχουν ἐπικοινωνία με μικρότερο ρυθμὸ σφαλμάτων.

27.4.3 Γρήγορη Ἐπισκόπηση

Ὅπως καὶ με τὰ τερματικά, ἡ init ἐκτελεῖ μιὰ διεργασία getty γιὰ κ' ἄθε σειριακὴ θύρα που ἔχει ρυθμιστὴ γιὰ εἰσερχόμενες ἐπιλογικὲς συνδέσεις. Γιὰ παρ' ἀδείγμα, ἀν ἔχετε συνδέσει ἓνα modem στὴ θύρα /etc/ttyu0, ἡ ἐντολὴ `ps ax` θὰ δείξει κ' ἄτι σαν τὸ παρακ' ἄνω:

```
4850 ?? I      0:00.09 /usr/libexec/getty V19200 ttyu0
```

Ὅταν κ' ἄποιος χρῆστης καλέσει στὴ γραμμὴ αὐτὴ καὶ τὸ modem συνδεθεῖ, ἐνεργοποιεῖται ἀπὸ τὸ modem ἡ γραμμὴ CD. Ὁ πυρήνας παρατηρεῖ ὅτι ἔχει ἀνιχνευθεῖ φέρον σῆμα, καὶ ολοκληρώνει τὴ διαδικασία ἀνοίγματος τῆς θύρας ἀπὸ τὸ modem. Τὸ getty στέλνει μιὰ προτροπὴ login: στὴν ἀπὸ πρὶν καθορισμένη ἀρχικὴ ταχύτητα τῆς θύρας. Τὸ getty παρακολουθεῖ γιὰ νὰ δει ἀν λαμβάνονται ἔγκυροι χαρακτήρες, καὶ στὴν τυπικὴ ρύθμιση, ἀν ἀνακαλύψει ὅτι λαμβ' ἀνει σκουπίδια (πιθανῶς λόγω διαφορ' ἀς στὴν ταχύτητα σύνδεσης τοῦ modem σὲ σχέση με τὴν ταχύτητα τοῦ getty), προσπαθεῖ νὰ ρυθμίσει τὴν ταχύτητα τῆς γραμμῆς μέχρι νὰ λ' ἀβει φυσιολογικοὺς χαρακτήρες.

Ἀφ' οὗ ὁ χρῆστης εἰσ' ἀγει τὸν κωδικό του, τὸ getty ἐκτελεῖ τὸ /usr/bin/login, τὸ οποίο καὶ ολοκληρώνει τὴ διαδικασία εἰσόδου, ζητώντας ἀπὸ τὸν χρῆστη τὸν κωδικό του, καὶ ξεκινώντας ἔπειτα τὸ κέλυφος του.

27.4.4 Ἀρχεῖα Ρυθμίσεων

Υπ' ἀρχουν τρία ἀρχεῖα ρυθμίσεων συστήματος στὸν κατ' ἄλογο /etc, τὰ οποία πιθανῶς θὰ χρειαστεῖ νὰ ἐπεξεργαστεῖτε γιὰ νὰ ἐπιτρέψετε τὴν εἴσοδο μέσω ἐπιλογικῆς σύνδεσης στὸ FreeBSD σύστημα σας. Τὸ πρῶτο ἀρχεῖο εἶναι τὸ /etc/gettytab, τὸ οποίο περιέχει πληροφορίες ρύθμισης γιὰ τὸν δαίμονα /usr/libexec/getty. Τὸ δεύτερο ἀρχεῖο εἶναι τὸ /etc/ttys τὸ οποίο περιέχει πληροφορίες που γνωστοποιοῦν στὴν /sbin/init σὲ ποιες συσκευές tty θὰ πρέπει νὰ ἐκτελοῦνται διεργασίες getty. Τέλος, μπορεῖτε νὰ β' ἀλετε ἐντολές ἀρχικοποίησης τῆς θύρας στὸ script /etc/rc.d/serial.

Υπ' ἀρχουν δύο “σχολές” ὅσο ἀφορ' ἀ τὴ χρῆση modems γιὰ εἴσοδο σὲ ἓνα σύστημα UNIX. Ἡ πρῶτη, προτιμ' ἀ νὰ ρυθμίζει τὰ modems καὶ τὰ συστήματα με τέτοιο τρόπο, ὥστε ἄσχετα με τι ταχύτητα συνδέεται ὁ ἀπομακρυσμένος χρῆστης, ἡ τοπικὴ σύνδεση υπολογιστῆ — modem μέσω τοῦ RS-232C νὰ ἔχει π' ἄντα τὴν ἴδια κλειδωμένη ταχύτητα. Τὸ ὄφελος μιᾶς τέτοιας ρύθμισης εἶναι ὅτι ὁ ἀπομακρυσμένος χρῆστης βλέπει π' ἄντα ἄμεσα τὴν προτροπὴ εἰσόδου. Τὸ μειονέκτημα, εἶναι ὅτι τὸ σύστημα δὲν γνωρίζει τὴν πραγματικὴ ταχύτητα σύνδεσης τοῦ χρῆστη, καὶ ἔτσι προογ' ἄμματα

πλήρους οθόνης όπως το **Emacs**, δεν γνωρίζουν πως να ρυθμίσουν την ταχύτητα ανανέωσης της οθόνης τους ώστε να αντιμετωπίσουν καλύτερα τις αργές συνδέσεις.

Εἴ ἄλλη σχολή ρυθμίζει τη διεπαφή **RS-232** του **modem** να ἀλλάζει ταχύτητα, ὥστε να ἀκολουθεῖ την ταχύτητα σύνδεσης του ἀπομακρυσμένου χρήστη. Για παράδειγμα, συνδέσεις τύπου **V.32bis** (14.4 Kbps) στο **modem**, μπορεί να το κάνουν να μεταβάλλει την ταχύτητα σύνδεσης στο **RS-232** σε 19.2 Kbps, ἐνῶ συνδέσεις ταχύτητας 2400 bps θα μεταβάλλουν ἀντίστοιχα την ταχύτητα της διεπαφῆς σε 2400 bps. Ἐπειδὴ ἡ **getty** δεν ἀναγνωρίζει με κ᾽ ἄποιο τρόπο την ταχύτητα σύνδεσης που ἀναφέρει το **modem**, δίνει την πρώτη προτροπή **login**: στην ἀρχικᾶ ρυθμισμένη ταχύτητα, και ἐξετάζει τους χαρακτήρες που λαμβάνει ως ἀπάντηση. Ἀν ὁ χρήστης δει σκουπίδια, θεωρεῖται ὅτι γνωρίζει ὅτι πρέπει να πιέσει το **Enter** μέχρι να π᾽ αὐρει μια προτροπή που μπορεί να ἀναγνωρίσει. Ἀν οἱ ρυθμοὶ δεδομένων δεν ταιριάζουν, ἡ **getty** βλέπει στιδῆποτε γράφει ὁ χρήστης ως “σκουπίδια”, και ἔτσι δοκιμᾷ την ἐπόμενη ταχύτητα και στέλνει ξανᾶ την προτροπή **login**:. Ἡ διαδικασία μπορεί να ἐπαναληφθεῖ ὅσες φορές χρειάζεται, ἀλλ᾽ ὁ συνήθως χρειάζονται μόνο μια-δύο προσπάθειες μέχρι ὁ χρήστης να λᾷ κανονικὴ προτροπή. Προφανῶς αὐτὴ ἡ ἀκολουθία εἰσόδου δεν εἶναι τόσο καθαρὴ ὥπως ἡ προηγούμενη μέθοδος “κλειδωμένης ταχύτητας”, ἀλλ᾽ ὁ κ᾽ ἄποιος χρήστης που βρίσκεται σε γραμμὴ χαμηλῆς ταχύτητας, μᾶλλον θα λᾷ καλὴτερη ἀπόκριση σε ἐφαρμογές πλήρους οθόνης.

Σε αὐτὴ την ἐνότητα θα προσπαθήσουμε να σας δώσουμε πληροφορίες και για τους δύο τύπους ρυθμίσεων, ἀλλ᾽ ὁ θεωρούμε καλύτερο το εἶδος σύνδεσης ὅπου ἡ ταχύτητα υπολογιστῆ — **modem** ἀκολουθεῖ την ταχύτητα της σύνδεσης.

27.4.4.1 /etc/gettytab

Το **/etc/gettytab** εἶναι ἓνα ἀρχεῖο τύπου **termcap(5)** με πληροφορίες ρύθμισης για την **getty(8)**. Παρακαλοῦμε δειτε τὴ σελίδα **manual gettytab(5)** για πιο πλήρεις πληροφορίες σχετικᾶ με τὴ μορφή του ἀρχείου και τὴν λίστα με τὶς δυνατότητες του.

27.4.4.1.1 Ρύθμιση για Κλειδωμένη Ταχύτητα

Ἀν πρόκειται να κλειδώσετε τὴν ἐπικοινωνία του **modem** σας σε μια συγκεκριμένη ταχύτητα, κατ᾽ ἅπανα πιθανότητα δεν θα χρειαστεῖ να κάνετε ἀλλαγές στο **/etc/gettytab**.

27.4.4.1.2 Ρύθμιση για Μεταβλητὴ Ταχύτητα

θα χρειαστεῖ να προσθέσετε μια καταχώριση στο **/etc/gettytab** για να δώσετε πληροφορίες στην **getty** σχετικᾶ με τὶς ταχύτητες που ἐπιθυμεῖτε να χρησιμοποιήσετε στο **modem** σας. Ἀν ἔχετε ἓνα **modem** 2400 bps, μπορείτε πιθανόν να χρησιμοποιήσετε τὴν καταχώριση **D2400**.

```
#
# Fast dialup terminals, 2400/1200/300 rotary (can start either way)
#
D2400|d2400|Fast-Dial-2400:\
      :nx=D1200:tc=2400-baud:
3|D1200|Fast-Dial-1200:\
      :nx=D300:tc=1200-baud:
5|D300|Fast-Dial-300:\
      :nx=D2400:tc=300-baud:
```

Αν έχετε modem υψηλότερης ταχύτητας, πιθανόν να χρειαστεί να προσθέσετε μια καταχώριση στο /etc/gettytab. Παρακάτω φαίνεται μια καταχώριση που μπορεί να χρησιμοποιηθεί για modem 14.4 Kbps με μέγιστη ταχύτητα σειριακής θύρας 19.2 Kbps:

```
#
# Additions for a V.32bis Modem
#
um|V300|High Speed Modem at 300,8-bit:\
    :nx=V19200:tc=std.300:
un|V1200|High Speed Modem at 1200,8-bit:\
    :nx=V300:tc=std.1200:
uo|V2400|High Speed Modem at 2400,8-bit:\
    :nx=V1200:tc=std.2400:
up|V9600|High Speed Modem at 9600,8-bit:\
    :nx=V2400:tc=std.9600:
uq|V19200|High Speed Modem at 19200,8-bit:\
    :nx=V9600:tc=std.19200:
```

Αυτό θα έχει ως αποτέλεσμα συνδέσεις 8bit χωρίς ισοτιμία.

Το παραπάνω παράδειγμα, ξεκινά το ρυθμό επικοινωνίας στα 19.2 Kbps (για μια σύνδεση V.32bis), και έπειτα δοκιμάζει κυκλικά στα 9600 bps (για V.32), 2400 bps, 1200 bps, 300 bps, και πίσω στα 19.2 Kbps. Αυτή η κυκλική εναλλαγή ρυθμού επιτυγχάνεται με την ικανότητα nx= (“next table”). Κάθε μια από τις γραμμές χρησιμοποιεί μια καταχώριση tc= (“table continuation”) για να βρει τις υπόλοιπες “τυποποιημένες” ρυθμίσεις για κάποιο συγκεκριμένο ρυθμό μετάδοσης δεδομένων.

Αν έχετε modem 28.8 Kbps ή/και θέλετε να επωφεληθείτε από την συμπίεση ενός modem 14.4 Kbps, θα πρέπει να χρησιμοποιήσετε ρυθμό επικοινωνίας μεγαλύτερο από 19.2 Kbps. Παρακάτω φαίνεται ένα παράδειγμα μια καταχώρισης στο gettytab που ξεκινάει από τα 57.6 Kbps:

```
#
# Additions for a V.32bis or V.34 Modem
# Starting at 57.6 Kbps
#
vm|VH300|Very High Speed Modem at 300,8-bit:\
    :nx=VH57600:tc=std.300:
vn|VH1200|Very High Speed Modem at 1200,8-bit:\
    :nx=VH300:tc=std.1200:
vo|VH2400|Very High Speed Modem at 2400,8-bit:\
    :nx=VH1200:tc=std.2400:
vp|VH9600|Very High Speed Modem at 9600,8-bit:\
    :nx=VH2400:tc=std.9600:
vq|VH57600|Very High Speed Modem at 57600,8-bit:\
    :nx=VH9600:tc=std.57600:
```

Αν έχετε αργό επεξεργαστή ή μεγάλο φορτίο, και το σύστημά σας δεν διαθέτει σειριακές θύρες που να βασίζονται στο 16550Α, ίσως λάβετε λάθη στο “silo” στα 57.6 Kbps.

27.4.4.2 /etc/ttys

Έχουμε ήδη καλύψει τη ρύθμιση του αρχείου /etc/ttys στο [Διάγραμμα 27-1](#). Η ρύθμιση για modems είναι παρόμοια, αλλά πρέπει να δώσουμε διαφορετικό όρισμα στην getty και να καθορίσουμε διαφορετικό τύπο τερματικού. Η γενική μορφή τόσο για κλειδωμένη όσο και για μεταβλητή ταχύτητα είναι η παρακάτω:

```
ttyu0 "/usr/libexec/getty xxx" dialup on
```

Το πρώτο πεδίο στην παραπάνω γραμμή είναι το ειδικό αρχείο συσκευής για αυτή την καταχώριση — το ttyu0 αντιστοιχεί στο αρχείο /dev/ttyu0 το οποίο και θα παρακολουθεί η getty. Το δεύτερο πεδίο, "/usr/libexec/getty xxx" (το xxx θα έχει την αρχική τιμή ικανότητας του gettytab), είναι η διεργασία που θα εκτελέσει η init στη συσκευή. Το τρίτο πεδίο, dialup, είναι ο προεπιλεγμένος τύπος τερματικού. Ε τέταρτη παράμετρος, on, δείχνει στην init ότι η γραμμή είναι σε λειτουργική κατάσταση. Μπορεί να υπάρχει και μια πέμπτη παράμετρος, η secure, αλλά θα πρέπει να χρησιμοποιείται μόνο για τερματικά στα οποία η φυσική πρόσβαση είναι ασφαλής (όπως είναι η κονσόλα του συστήματος).

Ο προεπιλεγμένος τύπος τερματικού (dialup στο παραπάνω παράδειγμα) μπορεί να αλλάξει ανάλογα με τις προτιμήσεις σας. Το dialup είναι ο παραδοσιακός τύπος τερματικού για επιλογικές γραμμές. Οι χρήστες μπορούν έτσι να προσαρμόζουν τα scripts σύνδεσης τους ώστε να αναγνωρίζουν το dialup και να ρυθμίζουν αυτόματα τον τύπο τερματικού. Ωστόσο, είναι μάλλον ευκολότερο να καθορίσετε το vt102 ως τον προεπιλεγμένο τύπο τερματικού, καθώς οι χρήστες χρησιμοποιούν συνήθως εξομοίωση VT102 στα απομακρυσμένα τους συστήματα.

Αφού κάνετε τις αλλαγές στο /etc/ttys, μπορείτε να στείλετε στη διεργασία init ένα σήμα HUP για να ξαναδιαβάσει το αρχείο. Μπορείτε να χρησιμοποιήσετε την παρακάτω εντολή για αυτό το σκοπό:

```
# kill -HUP 1
```

Αν αυτή είναι η πρώτη φορά που ρυθμίζετε το σύστημα σας, ίσως θέλετε να περιμένετε μέχρι να ολοκληρώσετε πλήρως τη σύνδεση και ρύθμιση του modem σας πριν στείλετε σήμα στην init.

27.4.4.2.1 Ρύθμιση για Κλειδωμένη Ταχύτητα

Για λειτουργία σε κλειδωμένη ταχύτητα, θα πρέπει η καταχώριση σας στο ttys να παρέχει στην getty μια καταχώριση σταθερής ταχύτητας. Για ένα modem με ταχύτητα θύρας κλειδωμένη στα 19.2 Kbps, η καταχώριση ttys θα μοιάζει με την παρακάτω:

```
ttyu0 "/usr/libexec/getty std.19200" dialup on
```

Αν το modem σας είναι κλειδωμένο σε διαφορετικό ρυθμό δεδομένων, αντικαταστήστε με την κατάλληλη τιμή το std.19200 στην καταχώριση std.speed. Βεβαιωθείτε ότι χρησιμοποιείτε ένα έγκυρο τύπο, όπως ορίζεται στο /etc/gettytab.

27.4.4.2.2 Ρύθμιση για Μεταβλητή Ταχύτητα

Σε μια τέτοια ρύθμιση, η καταχώριση σας για το ttys θα πρέπει να αναφέρεται στην αρχική "auto-baud" (sic) καταχώριση του /etc/gettytab. Για παράδειγμα, αν προσθέσατε την παραπάνω συνιστώμενη καταχώριση για modem με μεταβλητή ταχύτητας σειριακής, και με αρχική ταχύτητα τα

19.2 Kbps (την καταχώριση `gettytab` που περιέχει ως σημείο εκκίνησης το V19200), η καταχώριση σας στο `ttys` θα μοιάζει με την παρακάτω:

```
ttyu0    "/usr/libexec/getty V19200"    dialup on
```

27.4.4.3 /etc/rc.d/serial

Τα modems υψηλής ταχύτητας, όπως τα V.32, V.32bis και V.34, απαιτούν έλεγχο ροής μέσω υλικού (RTS/CTS). Μπορείτε να προσθέσετε εντολές `stty` στο `/etc/rc.d/serial` για να θέσετε στον πυρήνα του FreeBSD την κατάλληλη παράμετρο έλεγχου ροής μέσω υλικού των θυρών modem.

Για παράδειγμα, για να θέσετε την επιλογή `termios` στην τιμή `crtsets` στις συσκευές αρχικοποίησης της δεύτερης σειριακής θύρας (COM2) για επιλογικές κλήσεις εισόδου και εξόδου, θα πρέπει να προσθέσετε τις παρακάτω γραμμές στο αρχείο `/etc/rc.d/serial`:

```
# Serial port initial configuration
stty -f /dev/ttyul.init crtsets
stty -f /dev/cuau1.init crtsets
```

27.4.5 Ρυθμίσεις Μνήμης

Αν έχετε ένα modem στο οποίο μπορείτε να αποθηκεύσετε τις παραμέτρους μόνιμα στην μη-πτητική RAM που διαθέτει, θα πρέπει να χρησιμοποιήσετε ένα πρόγραμμα τερματικού (όπως το **Telix** μέσω του MS-DOS ή του `tip` στο FreeBSD) για να ρυθμίσετε τις παραμέτρους. Συνδεθείτε στο modem χρησιμοποιώντας την ίδια αρχική ταχύτητα επικοινωνίας με αυτή που έχετε δηλώσει ως αρχική ταχύτητα στην `getty`, και ρυθμίστε τις παραμέτρους στη μνήμη του ώστε να ταιριάζουν με τις παρακάτω απαιτήσεις:

- Το σήμα CD θα είναι ενεργό όταν το modem είναι συνδεδεμένο
- Το σήμα DTR θα είναι ενεργό κατ'α τη λειτουργία. Απενεργοποίηση του DTR κλείνει τη γραμμή και επαναφέρει το modem στην αρχική του κατάσταση.
- Το CTS θα χρησιμοποιείται για έλεγχο ροής μεταδιδόμενων δεδομένων
- Ο έλεγχος ροής XON/XOFF θα είναι ανενεργός
- Το RTS θα χρησιμοποιείται για έλεγχο ροής ληφθέντων δεδομένων
- Ήσυχη λειτουργία (Quiet mode, χωρίς αποστολή κωδικών αποτελεσμάτων)
- Δεν θα γίνεται echo των εντολών

Θα πρέπει να διαβάσετε την τεκμηρίωση του modem σας για να βρείτε τις εντολές που πρέπει να αποστείλετε. Ίσως επίσης χρειαστεί να αλλάξετε τη θέση κάποιων ρυθμιστικών διακοπών (dip switches).

Για παράδειγμα, για να ρυθμίσετε τις παραπάνω παραμέτρους σε ένα εξωτερικό modem U.S. Robotics® Sportster® 14,400, θα έπρεπε να στείλετε τις παρακάτω εντολές στο modem:

```
ATZ
```

AT&C1&D2&H1&I0&R2&W

Μπορείτε με την ευκαιρία να ρυθμίσετε και άλλους παραμέτρους του modem, όπως για το αν θα χρησιμοποιείται το πρωτόκολλο V.42bis ή συμπίεση MNP5.

Το εξωτερικό modem U.S. Robotics Sportster 14,400 διαθέτει επίσης και κάποιους ρυθμιστικούς διακόπτες που πρέπει να ρυθμιστούν. Για άλλα modem, ίσως μπορείτε να χρησιμοποιήσετε αυτές τις ρυθμίσεις ως αναφορά:

- Διακόπτης 1: Άνω Θέση — Κανονική λειτουργία DTR
- Διακόπτης 2: N/A (Κωδικός Αποτελέσματος ως Κείμενο/Κωδικός Αποτελέσματος ως Αριθμός)
- Διακόπτης 3: Άνω θέση — Χωρίς Κωδικό Αποτελέσματος
- Διακόπτης 4: Κάτω θέση — Χωρίς echo και offline εντολές
- Διακόπτης 5: Άνω θέση — Αυτόματη Απάντηση
- Διακόπτης 6: Άνω θέση — Φυσιολογική Ανίχνευση Φέροντος Σήματος
- Διακόπτης 7: Άνω θέση — Φόρτωση Προεπιλογών από NVRAM (μη-πτητική μνήμη)
- Διακόπτης 8: N/A (Έξυπνος/Κουτός Τρόπος Λειτουργίας)

Θα πρέπει να απενεργοποιήσετε ή να απομονώσετε τους κωδικούς αποτελεσμάτων στο modem, για να αποφύγετε προβλήματα που μπορούν να δημιουργηθούν αν η getty από λάθος στείλει προτροπή login: στο modem ενώ αυτό βρίσκεται σε κατάσταση εντολών. Στην περίπτωση αυτή, το modem μπορεί να αναπαράγει ξανά την εντολή (echo) ή να στείλει κάποιο κωδικό αποτελέσματος. Αυτό μπορεί να έχει ως αποτέλεσμα μια μακρόχρονη και χαζή συνομιλία μεταξύ του modem και της getty.

27.4.5.1 Ρυθμίσεις για Κλειδωμένη Ταχύτητα

Για λειτουργία σε κλειδωμένη ταχύτητα, θα χρειαστεί να ρυθμίσετε το modem να διατηρεί σταθερή ταχύτητα υπολογιστή — modem, άσχετα με την ταχύτητα επικοινωνίας της επιλογικής σύνδεσης. Σε ένα εξωτερικό modem U.S. Robotics Sportster 14,400, οι εντολές αυτές θα κλειδώσουν την επικοινωνία υπολογιστή — modem στην ίδια ταχύτητα που έγινε η λήψη των εντολών:

ATZ
AT&B1&W

27.4.5.2 Ρυθμίσεις για Μεταβλητή Ταχύτητα

Για λειτουργία σε μεταβλητή ταχύτητα, θα χρειαστεί να ρυθμίσετε το modem σας να προσαρμόζει την ταχύτητα της σειριακής θύρας του ώστε να ταιριάζει με αυτή της εισερχόμενης κλήσης. Σε ένα εξωτερικό modem U.S. Robotics Sportster 14,400, οι εντολές αυτές θα κλειδώσουν την ταχύτητα μεταφοράς δεδομένων με διόρθωση λαθών του modem στην ταχύτητα που χρησιμοποιήθηκε για την αποστολή των εντολών, αλλά θα επιτρέψουν στην ταχύτητα της σειριακής θύρας να μεταβάλλεται για συνδέσεις που δεν έχουν διόρθωση λαθών:

ATZ
AT&B2&W

27.4.5.3 Ἐλεγχος τῶν Ρυθμίσεων τοῦ Modem

Τὰ περισσότερα modem υψηλῆς ταχύτητας, παρέχουν εντολὲς με τὶς οποίες μπορεῖτε νὰ παρακολουθήσετε τὶς τρέχουσες παραμέτρους λειτουργίας τους με σχετικὰ κατανοητὸ τρόπο. Στὸ εξωτερικὸ modem U.S. Robotics Sportster 14,400, ἡ εντολὴ AT15 δείχνει τὶς ρυθμίσεις ποὺ εἶναι αποθηκευμένες στὴ μη-πτητικὴ RAM τοῦ modem. ΓΙΑ νὰ δείτε τὶς πραγματικὲς παραμέτρους λειτουργίας τοῦ modem (ὅπως αὐτὲς ἐπηρεάζονται ἀπὸ τὶς θέσεις τῶν ρυθμιστικῶν διακοπτῶν του), χρησιμοποιήστε τὶς εντολὲς ATZ καὶ μετὰ AT14.

Ἀν διαθέτετε modem ἄλλης εταιρίας, ἐλέγξτε τὶς οδηγίες χρήσης τοῦ γιὰ νὰ δείτε πὼς μπορεῖτε νὰ ἐλέγξετε με σιγουριὰ τὶς παραμέτρους ρύθμισης τοῦ.

27.4.6 Ἀντιμετώπιση Προβλημάτων

Παρακάτω θὰ βρεῖτε μερικὰ βήματα ποὺ μπορεῖτε νὰ ἀκολουθήσετε γιὰ νὰ ἐλέγξετε τὴ λειτουργία τοῦ modem στὸ σύστημά σας.

27.4.6.1 Ἐλέγχοντας τὸ Σύστημα σας

Συνδέστε τὸ modem στὸ FreeBSD σύστημα σας, ἐκκινήστε το, καὶ ἂν τὸ modem σας διαθέτει φωτεινὲς ἐνδείξεις κατ'ἀστασης, παρακολουθήστε τὶς γιὰ νὰ δείτε ἂν ἐνεργοποιεῖται ἡ ἐνδειξη DTR ὅταν ἐμφανίζεται ἡ προτροπὴ login: στὴν κονσόλα τοῦ συστήματος. Ἀν ἡ ἐνδειξη αὐτὴ εἶναι ἐνεργή, σημαίνει ὅτι τὸ FreeBSD ἔχει ξεκινήσει μιὰ διεργασία getty στὴν ἀντίστοιχη θύρα ἐπικοινωνιῶν καὶ ἀναμένει τὸ modem νὰ ἀπαντήσῃ μιὰ κλήση.

Ἀν δὲν ἐνεργοποιεῖται ἡ ἐνδειξη DTR, εἰσέλθετε στὸ σύστημα μέσω τῆς κονσόλας, καὶ δώστε τὴν εντολὴ `ps ax` γιὰ νὰ δείτε ἂν τὸ FreeBSD προσπαθεῖ νὰ ἐκτελέσῃ διεργασία getty στὴ σωστὴ θύρα. Ἀν'ἀμεσα στὶς διεργασίες, θὰ δείτε γραμμὲς ὅπως τὶς παρακάτω:

```
114 ?? I      0:00.10 /usr/libexec/getty V19200 ttyu0
115 ?? I      0:00.10 /usr/libexec/getty V19200 ttyu1
```

Ἀν δείτε κ'ἀτι διαφορετικὸ, ὅπως τὸ παρακάτω:

```
114 d0 I      0:00.10 /usr/libexec/getty V19200 ttyu0
```

καὶ τὸ modem δὲν ἔχει ἀπαντήσῃ ἀκόμα καμία κλήση, σημαίνει ὅτι ἡ getty ἔχει ολοκληρώσει τὸ ἄνοιγμα τῆς σειριακῆς θύρας. Αὐτὸ πιθανόν σημαίνει ὅτι ὑπάρχει πρόβλημα με τὴν καλωδίωση, ἢ ὅτι τὸ modem δὲν εἶναι σωστὰ ρυθμισμένο, καθὼς ἡ getty δὲν θὰ πρέπει νὰ μπορεῖ νὰ ἀνοίξῃ τὴ θύρα πρὶν ἐνεργοποιηθεῖ τὸ σήμα CD (carrier detect, ἀνίχνευσης φέροντος) ἀπὸ τὸ modem.

Ἀν δὲν βλέπετε κ'ἀποιες διεργασίες getty νὰ περιμένουν νὰ ἀνοίξουν τὴν ἐπιθυμητὴ θύρα ttyu*, ἐλέγξτε ξανὰ τὶς καταχωρίσεις σας στὸ /etc/ttys γιὰ τυχόν λάθη. Ἐλέγξτε ἐπίσης τὸ ἀρχεῖο καταγραφῆς /var/log/messages γιὰ νὰ δείτε ἂν ὑπάρχουν κ'ἀποια μηνύματα ἀπὸ τὴν init ἢ τὴν getty σχετικὰ με τὰ προβλήματα. Ἀν ὑπάρχουν μηνύματα, ἐλέγξτε ξανὰ τὰ ἀρχεῖα ρυθμίσεων /etc/ttys καὶ /etc/gettytab, ὅπως καὶ τὰ ἐιδικὰ ἀρχεῖα συσκευῶν /dev/ttyu* γιὰ πιθανὰ λάθη, ἐλλιπεῖς καταχωρίσεις, ἢ μη-ὑπαρξὴ τῶν ἐιδικῶν ἀρχείων συσκευῶν.

27.4.6.2 Προσπαθήστε να Εκτελέσετε Σύνδεση Εισόδου

Δοκιμάστε να εισέλθετε στο σύστημα σας μέσω απομακρυσμένης σύνδεσης. Βεβαιωθείτε ότι χρησιμοποιείτε 8 bits, 1 stop bit και επικοινωνία χωρίς ισοτιμία στο απομακρυσμένο σύστημα. Αν δε λάβετε άμεσα την προτροπή εισόδου, ή αν λαμβάνετε σκουπίδια, δοκιμάστε να πιέσετε **Enter** με ρυθμό περίπου μια φορά το δευτερόλεπτο. Αν ακόμα δεν λαμβάνετε την προτροπή login:, δοκιμάστε μετ'ά από λίγο να στείλετε ένα BREAK. Αν κάνετε κλήση από ένα modem υψηλής ταχύτητας, δοκιμάστε ξαν'ά, αφού κλειδώσετε την ταχύτητα επικοινωνίας υπολογιστή — modem από το οποίο καλείτε (μέσω π.χ. της AT&B1 σε ένα U.S. Robotics Sportster modem).

Αν δεν μπορείτε ακόμα να λάβετε προτροπή login:, ελέγξτε ξαν'ά και ξαν'ά το αρχείο /etc/gettytab.

- Το όνομα της αρχικής ικανότητας που καθορίζεται στο αρχείο /etc/ttys για τη γραμμή πρέπει να ταιριάζει με το όνομα της ικανότητας στο /etc/gettytab
- Κάθε καταχώριση nx= ταιριάζει με το όνομα μιας αντίστοιχης ικανότητας στο gettytab
- Κάθε καταχώριση tc= ταιριάζει με το όνομα μιας αντίστοιχης ικανότητας στο gettytab

Αν κάνετε κλήση αλλ'ά το modem στο FreeBSD σύστημα δεν απαντ'άει, βεβαιωθείτε ότι το modem είναι ρυθμισμένο να απαντ'άει την τηλεφωνική γραμμή όταν ενεργοποιείται το σήμα DTR. Αν το modem φαίνεται να είναι ρυθμισμένο σωστ'ά, επαληθεύστε ότι η γραμμή DTR είναι ενεργή ελέγχοντας τις φωτεινές ενδείξεις του modem (αν υπ'άρχουν).

Αν έχετε ελέγξει τα πάντα πολλές φορές, και ακόμα δεν φαίνεται να βρίσκετε τη λύση, κάντε ένα δί'αλειμμα και προσπαθήστε ξαν'ά αργότερα. Αν ακόμα δεν λειτουργεί, ίσως είναι καλή ιδέα να στείλετε ένα μήνυμα στην ηλεκτρονική λίστα γενικών ερωτήσεων του FreeBSD (<http://lists.FreeBSD.org/mailman/listinfo/freebsd-questions>) περιγρ'άφοντας το πρόβλημα σας και το modem σας, και οι καλοί άνθρωποι που παρακολουθούν την λίστα θα προσπαθήσουν να σας βοηθήσουν.

27.5 Υπηρεσία Επιλογικής Σύνδεσης

Θηϊάέϊδιβςός: Από το FreeBSD 8.0 και μετ'ά, τα αρχεία συσκευών των σειριακών θυρών μετονομάστηκαν από /dev/cuaadn σε /dev/cuaauN. Οι χρήστες του FreeBSD 7.X θα πρέπει να προσαρμόσουν την παρακ'άτω τεκμηρίωση σύμφωνα με τις παραπάνω αλλαγές.

Παρακ'άτω θα βρείτε κάποιες συμβουλές για να μπορέσετε να συνδέσετε τον υπολογιστή σας μέσω modem σε κάποιο άλλο υπολογιστή. Με τον τρόπο αυτό, μπορείτε να δημιουργήσετε σύνδεση τερματικού προς ένα απομακρυσμένο υπολογιστή.

Ε υπηρεσία αυτή χρησιμεύει επίσης για να συνδεθείτε σε μια BBS.

Αυτό το είδος σύνδεσης μπορεί να φανεί εξαιρετικ'ά χρήσιμο για να πάρετε κάποιον αρχείο από το Internet αν έχετε πρόβλημα σύνδεσης μέσω PPP. Αν θέλετε να πάρετε κά'ατι μέσω FTP και δεν μπορείτε να συνδεθείτε μέσω PPP, συνδεθείτε μέσω τερματικού σε ένα άλλο υπολογιστή, και κατεβ'άστε σε αυτόν το αρχείο μέσω FTP. Έπειτα, χρησιμοποιήστε το πρωτόκολλο zmodem για να το μεταφέρετε στον υπολογιστή σας.

27.5.1 Το τύπου **Hayes Modem** μου δεν Υποστηρίζεται, Τι Μπορώ να Κάνω;

Στην πραγματικότητα, η σελίδα `manual` της `tip` δεν είναι ενημερωμένη. Υπάρχει ήδη κατ'αλληλο γενικό πρόγραμμα κλήσης για `modems` της Hayes. Απλώς χρησιμοποιήστε την καταχώριση `at=hayes` στο αρχείο `/etc/remote`.

Το πρόγραμμα οδήγησης Hayes δεν είναι αρκετά έξυπνο ώστε να αναγνωρίζει κάποια από τα προχωρημένα χαρακτηριστικά των νεώτερων `modems`. Μπορεί να μπερδεύει από μηνύματα όπως τα `BUSY`, `NO DIALTONE`, ή `CONNECT 115200`. Θα πρέπει να απενεργοποιήσετε αυτά τα μηνύματα όταν χρησιμοποιείται την `tip` (στέλνοντας την εντολή `ATX0&W`).

Επίσης, το μέγιστο χρονικό διάστημα το οποίο περιμένει η `tip` είναι 60 δευτερόλεπτα. Το `modem` σας θα πρέπει να έχει μικρότερο χρονικό περιθώριο, αλλιώς η `tip` θα νομίζει ότι υπ'άρχει πρόβλημα επικοινωνίας. Δοκιμάστε την εντολή `ATS7=45&W`.

27.5.2 Πως Υποτίθεται Ότι θα Στείλω Αυτές τις AT Εντολές;

Δημιουργήστε αυτό που ονομάζεται "απευθείας" καταχώριση στο αρχείο `/etc/remote`. Για παράδειγμα, αν το `modem` σας είναι συνδεδεμένο στην πρώτη σειριακή θύρα, `/dev/cuau0`, προσθέστε την ακόλουθη γραμμή:

```
cuau0:dv=/dev/cuau0:br#19200:pa=none
```

Στην ικανότητα `br`, χρησιμοποιήστε τον υψηλότερο ρυθμό `bps` που υποστηρίζει το `modem` σας. Έπειτα, πληκτρολογήστε `tip cuau0` και θα συνδεθείτε με το `modem` σας

Ή χρησιμοποιήστε την `cu` ως `root`, δίνοντας την ακόλουθη εντολή:

```
# cu -lline -sspeed
```

Το `line` είναι η σειριακή θύρα (π.χ. `/dev/cuau0`) και το `speed` είναι η ταχύτητα (π.χ. 57600). Όταν τελειώσετε με τις εντολές AT, γράψτε `~`. για να τερματίσετε τη σύνδεση.

27.5.3 Το Σύμβολο @ της Ικανότητας pn Δεν Λειτουργεί!

Το σύμβολο @ της ικανότητας τηλεφωνικού αριθμού (`pn`, `phone number`) οδηγεί την `tip` να διαβάσει το αρχείο `/etc/phones` για ένα τηλεφωνικό αριθμό. Αλλά το σύμβολο @ είναι επίσης ένας ειδικός χαρακτήρας σε αρχεία ικανοτήτων όπως το `/etc/remote`. Θα πρέπει να χρησιμοποιήσετε την αν'αποδη κ'αθετο για να δηλώσετε ότι δεν επιθυμείτε να έχει επίδραση ειδικού χαρακτήρα:

```
pn=\@
```

27.5.4 Πως Μπορώ να Καλέσω Ένα Τηλεφωνικό Αριθμό Από την Γραμμή Εντολών;

Βάλτε μια "γενική" καταχώριση στο αρχείο `/etc/remote`. Για παράδειγμα:

```
tip115200|Dial any phone number at 115200 bps:\
:dv=/dev/cuau0:br#115200:at=hayes:pa=none:du:
tip57600|Dial any phone number at 57600 bps:\
:dv=/dev/cuau0:br#57600:at=hayes:pa=none:du:
```

Ἐπειτα μπορείτε να δίνετε εντολές όπως:

```
# tip -115200 5551234
```

Αν προτιμάτε την cu αντί για την tip, χρησιμοποιήστε μια γενική καταχώριση για την cu:

```
cu115200|Use cu to dial any number at 115200bps:\
      :dv=/dev/cuau1:br#57600:at=hayes:pa=none:du:
```

και πληκτρολογήστε:

```
# cu 5551234 -s 115200
```

27.5.5 Πρέπει να Πληκτρολογήω το Ρυθμό bps Κ'αθε Φορ'α που το Κ'ανω Αυτό;

Θα πρέπει να προσθέσετε μια καταχώριση tip1200 ή cu1200, αλλά μπορείτε να β'αλετε την δική σας επιθυμητή τιμή στην ικανότητα br. Ε εντολή tip θεωρεί ότι τα 1200 bps είναι μια καλή προεπιλογή, και για το λόγο αυτό ψ'αχνει να βρει μια καταχώριση tip1200. Δεν χρει'άζεται ωστόσο να χρησιμοποιήσετε ταχύτητα 1200 bps.

27.5.6 Ἐχω Πρόσβαση σε Ἐνα Αριθμό Υπολογιστῶν Μέσω Ἐνός Εξυπηρετητῆ Τερματικῶν

Αντί να περιμένετε μέχρι να συνδεθείτε και να πληκτρολογήετε CONNECT host κ'αθε φορ'α, χρησιμοποιήστε την ικανότητα cm του tip. Για παρ'αδειγμα, δείτε τις παρακ'ατω καταχωρίσεις στο /etc/remote:

```
pain|pain.deep13.com|Forrester's machine:\
      :cm=CONNECT pain\n:tc=deep13:
muffin|muffin.deep13.com|Frank's machine:\
      :cm=CONNECT muffin\n:tc=deep13:
deep13:Gizmonics Institute terminal server:\
      :dv=/dev/cuau2:br#38400:at=hayes:du:pa=none:pn=5551234:
```

Το παραπάνω, θα σας επιτρέψει να γρ'αφετε tip pain ή tip muffin για να συνδέεστε στους υπολογιστές pain ή muffin, και tip deep13 για να συνδέεστε στον εξυπηρετητή τερματικῶν.

27.5.7 Μπορεί η Tip να Δοκιμ'ασει Περισσότερες Από Μια Γραμμές για Κ'αθε Σύνδεση;

Αυτό το πρόβλημα συνήθως εμφανίζεται σε ένα πανεπιστήμιο που έχει αρκετές γραμμές για modem, αλλά και χιλιάδες φοιτητές που προσπαθούν να τις χρησιμοποιήσουν.

Δημιουργήστε μια καταχώριση για το πανεπιστήμιο σας στο /etc/remote και χρησιμοποιήστε το @ στην ικανότητα pn:

```
big-university:\
      :pn=\@:tc=dialout
dialout:\
```


:dv=/dev/cuau3:br#9600:at=courier:du:pa=none:

Ἐπειτα, δημιουργήστε μια λίστα με τους αριθμούς τηλεφώνων του πανεπιστημίου στο /etc/phones:

```
big-university 5551111
big-university 5551112
big-university 5551113
big-university 5551114
```

Ε tip θα δοκιμάσει κ'άθε μία, με τη σειρά που εμφανίζονται, και θα σταματήσει. Αν θέλετε να συνεχίζει την προσπάθεια, εκτελέστε την tip μέσα σε ένα βρόγχο while.

27.5.8 Γιατί Πρέπει να Πιέσω **Ctrl+P** Δύο Φορές για να Στείλω το Συνδυασμό **Ctrl+P** Μια Φορά;

Ο συνδυασμός πλήκτρων **Ctrl+P** αποτελεί τον προεπιλεγμένο χαρακτήρα “εξαναγκασμού (force)”, και χρησιμοποιείται για να καταλάβει η tip ότι ο επόμενος χαρακτήρας θα πρέπει να χρησιμοποιηθεί όπως είναι. Μπορείτε να θέσετε τον χαρακτήρα εξαναγκασμού σε οποιοδήποτε άλλο χαρακτήρα, χρησιμοποιώντας την ακολουθία διαφυγής ~s, η οποία σημαίνει “ρύθμισε μια μεταβλητή”.

Πληκτρολογήστε ~sforce=single-char και συνεχίστε με ένα χαρακτήρα νέας γραμμής. Το single-char είναι οποιοσδήποτε μονός χαρακτήρας. Αν αφήσετε κενό το single-char, ο χαρακτήρας εξαναγκασμού θα είναι ο nul, τον οποίο μπορείτε να πληκτρολογήσετε χρησιμοποιώντας το συνδυασμό πλήκτρων **Ctrl+2** ή **Ctrl+Space**. Μια αρκετά καλή τιμή για το single-char είναι το **Shift+Ctrl+6**, που χρησιμοποιείται μόνο σε κ'άποιους εξυπηρετητές τερματικών.

Μπορείτε να ορίσετε το χαρακτήρα εξαναγκασμού σε όποιον εσείς επιθυμείτε, με την ακόλουθη καταχώριση στο αρχείο \$HOME/.tiprc:

```
force=single-char
```

27.5.9 Ξαφνικ'ά Ότι Γράφω Εμφανίζεται με Κεφαλαία Γράμματα!!

Μ'άλλον έχετε πιέσει **Ctrl+A**, που είναι ο “χαρακτήρας ανύψωσης” της tip, και είναι σχεδιασμένος ειδικ'ά για όσους έχουν πρόβλημα με το πλήκτρο **CAPS LOCK**. Χρησιμοποιήστε την εντολή ~s που δείξαμε παραπάνω, για να θέσετε μια λογική τιμή στη μεταβλητή raisechar. Στην πραγματικότητα, μπορείτε να θέσετε την ίδια τιμή με τον χαρακτήρα εξαναγκασμού, αν δεν σκοπεύετε ποτέ να χρησιμοποιήσετε κ'άποια από αυτές τις δυνατότητες.

Παρακάτω φαίνεται ένα υπόδειγμα αρχείου .tiprc, το οποίο είναι τέλειο για χρήστες του **Emacs** που χρειάζεται να πληκτρολογούν συχνά **Ctrl+2** και **Ctrl+A**:

```
force=^^
raisechar=^^
```

Ο χαρακτήρας ^^ είναι ο **Shift+Ctrl+6**.

27.5.10 Πως Μπορώ να Μεταφέρω Αρχεία με την **tip**;

Αν επικοινωνείτε με άλλο UNIX σύστημα, μπορείτε να στείλετε και να λάβετε αρχεία με τις εντολές `~p` (put) και `~t` (take). Οι εντολές αυτές εκτελούν τις `cat` και `echo` στο απομακρυσμένο σύστημα για να λαμβάνουν και να στέλνουν αρχεία. Ε σύνταξη τους είναι:

`~p τοπικό-αρχείο [απομακρυσμένο-αρχείο]`

`~t απομακρυσμένο-αρχείο [τοπικό-αρχείο]`

Οι παραπάνω εντολές δεν διαθέτουν έλεγχο λαθών. Θα είναι καλύτερο να χρησιμοποιήσετε κάποιο άλλο πρωτόκολλο, όπως το `zmodem`.

27.5.11 Πως Μπορώ να Εκτελέσω το **zmodem** με την **tip**;

Για να λάβετε αρχεία, ξεκινήστε το πρόγραμμα αποστολής στον απομακρυσμένο υπολογιστή. Έπειτα πληκτρολογήστε `~C rz` για να ξεκινήσετε την τοπική λήψη.

Για να στείλετε αρχεία, ξεκινήστε το πρόγραμμα λήψης στον απομακρυσμένο υπολογιστή. Έπειτα πληκτρολογήστε `~C sz files` για να στείλετε τα αρχεία στο απομακρυσμένο σύστημα.

27.6 Ρύθμιση της Σειριακής Κονσόλας

Συνεισφορά του Kazutaka YOKOTA. Βασισμένο σε ένα κείμενο του Bill Paul.

Δηλώσεις: Από το FreeBSD 8.0 και μετά, τα αρχεία συσκευών των σειριακών θυρών μετονομάστηκαν από `/dev/ttydN` σε `/dev/ttyuN`. Οι χρήστες του FreeBSD 7.X θα πρέπει να προσαρμόσουν την παρακάτω τεκμηρίωση σύμφωνα με τις παραπάνω αλλαγές.

27.6.1 Εισαγωγή

Το FreeBSD έχει την ικανότητα να εκκινήσει σε ένα σύστημα το οποίο ως κονσόλα διαθέτει ένα “κουτό” τερματικό συνδεδεμένο σε μια σειριακή θύρα. Αυτή η ρύθμιση είναι χρήσιμη σε δύο κατηγορίες ανθρώπων: διαχειριστές συστημάτων που επιθυμούν να εγκαταστήσουν FreeBSD σε μηχανήματα τα οποία δεν διαθέτουν πληκτρολόγιο ή οθόνη, και προγραμματιστές που επιθυμούν να εκσφαλματώνουν τον πυρήνα ή οδηγούς συσκευών.

Όπως περιγράφεται στο Εἰσαγωγή 13, το FreeBSD χρησιμοποιεί σύστημα εκκίνησης τριών σταδίων. Τα πρώτα δύο στάδια είναι στον κώδικα του `boot block`, ο οποίος αποθηκεύεται στην αρχή της κατ’ατμησης (slice) του δίσκου εκκίνησης του FreeBSD. Το `boot block` κατόπιν φορτώνει και εκτελεί τον φορτωτή εκκίνησης (`/boot/loader`) ως κώδικα του τρίτου σταδίου.

Για να ενεργοποιήσετε την σειριακή κονσόλα, θα πρέπει να ρυθμίσετε τον κώδικα του `boot block`, το φορτωτή εκκίνησης, και τον πυρήνα.

27.6.2 Ρύθμιση Σειριακής Κονσόλας (Σύντομη Έκδοση)

Ε ενόχτητα αυτή υποθέτει ότι σκοπεύετε να χρησιμοποιήσετε τις προεπιλεγμένες ρυθμίσεις, και θέλετε απλώς μια γρήγορη επισκόπηση της διαδικασίας ρύθμισης της σειριακής κονσόλας.

1. Συνδέστε το σειριακό καλώδιο στην COM1 και στο τερματικό.
2. Για να δείτε όλα τα μηνύματα εκκίνησης στην σειριακή κονσόλα, δώστε την παρακάτω εντολή ως υπερχρήστης:

```
# echo 'console=comconsole' >> /boot/loader.conf
```
3. Επεξεργαστείτε το /etc/ttys και αλλάξτε το off σε on και το dialup σε vt100 για την καταχώριση ttyu0. Διαφορετικᾶ, δεν θα χρειᾶζεται κωδικός πρόσβασης για τη σύνδεση μέσω της σειριακής κονσόλας, το οποίο αποτελεί πιθανό κενό ασφάλειας.
4. Επανεκκινήστε το σύστημα για να δείτε αν ἰσχυσαν οι αλλαγές.

Αν χρειᾶζεστε διαφορετικές ρυθμίσεις, θα βρείτε λεπτομέρειες για την ρύθμιση στο **Οἰβιά 27.6.3**.

27.6.3 Ρύθμιση Σειριακής Κονσόλας

1. Προετοιμάστε ἓνα σειριακό καλώδιο.

Θα χρειαστείτε ἢ ἓνα καλώδιο τύπου null-modem, ἢ ἓνα τυποποιημένο σειριακό καλώδιο και ἓνα προσαρμογέα null-modem. Δείτε το **Οἰβιά 27.2.2** για λεπτομέρειες σχετικᾶ με τα εἶδη των σειριακῶν καλωδίων.

2. Αποσυνδέστε το πληκτρολόγιο σας.

Τα περισσότερα PC ψᾶχνουν για το πληκτρολόγιο κατ᾽α την διάρκεια των διαγνωστικῶν εκκίνησης (POST, Power On Self Test), και θα αναφέρουν σφάλμα αν το πληκτρολόγιο δεν ἔιναι συνδεδεμένο. Μερικᾶ μηχανήματα παραπονιούνται ηχηρᾶ για την ἔλλειψη πληκτρολογίου, και δεν συνεχίζουν την εκκίνηση μέχρι να το συνδέσετε.

Αν ο υπολογιστῆς σας παραπονιέται για το λ᾽αθος, αλλά ξεκινᾶ ἔτσι και αλλιῶς, δεν χρειᾶζεται να κ᾽ανετε τίποτα ιδιαίτερο για αυτό. (Μερικᾶ μηχανήματα με BIOS της Phoenix, ἔνε απλῶς Keyboard Failed και συνεχίζουν την εκκίνηση κανονικᾶ.)

Αν ο υπολογιστῆς σας αρνείται να εκκινήσει χωρίς πληκτρολόγιο, θα πρέπει να ρυθμίσετε το BIOS ὥστε να αγνοεί το λ᾽αθος (αν γίνεται). Συμβουλευτείτε το εγχειρίδιο της μητρικῆς σας για λεπτομέρειες σχετικᾶ με αυτή τη διαδικασία.

Οἰβιά: Ρυθμίστε το πληκτρολόγιο σε "Not installed" στο BIOS. Ε ρύθμιση αυτή απλῶς αποτρέπει το BIOS από το να ανιχνεύει το πληκτρολόγιο στην εκκίνηση, και δεν πρόκειται να σας εμποδίσει να το χρησιμοποιήσετε κανονικᾶ. Μπορείτε να αφήσετε το πληκτρολόγιο συνδεδεμένο ακόμα και όταν ἔχετε ενεργοποιήσει τη ρύθμιση "Not installed". Αν δεν υπ᾽άρχει η παραπάνω ρύθμιση στο BIOS, ψᾶξτε για την επιλογή "Halt on Error". Αλλάξτε τη σε "All but Keyboard" ἢ ακόμα και σε "No Errors", και θα ἔχετε το ἴδιο αποτέλεσμα.

Ὁρίσματος: Ἀν το σύστημα σας διαθέτει ποντίκι τύπου PS/2®, πιθανόν να πρέπει να το αποσυνδέσετε και αυτό. Τα ποντίκια τύπου PS/2 έχουν κάποια κυκλώματα κοινά με το πληκτρολόγιο, γεγονός που μπορεί να προκαλέσει σύγχυση στο πρόγραμμα ανίχνευσης του πληκτρολογίου. Κάποια συστήματα, όπως το Gateway 2000 Pentium 90 MHz με AMI BIOS, συμπεριφέρονται με αυτό τον τρόπο. Σε γενικές γραμμές, αυτό δεν είναι πρόβλημα καθώς το ποντίκι έτσι και αλλιώς δεν είναι χρήσιμο χωρίς το πληκτρολόγιο.

3. Συνδέστε ένα κουτό τερματικό στην COM1 (sio0).

Αν δεν έχετε κουτό τερματικό, μπορείτε να συνδέσετε ένα παλιό PC/XT με ένα πρόγραμμα για modem, ή να χρησιμοποιήσετε τη σειριακή θύρα σε ένα άλλο μηχάνημα UNIX. Αν δεν έχετε σειριακή θύρα COM1 (sio0), αγοράστε μια. Τη δεδομένη στιγμή δεν υπάρχει τρόπος να επιλέξετε άλλη θύρα εκτός από την COM1, χωρίς να επαναμεταγλωττίσετε τα boot blocks. Αν χρησιμοποιείτε ήδη την COM1 για κάποια άλλη συσκευή, θα πρέπει να την αφαιρέσετε προσωρινά, και να εγκαταστήσετε νέο boot block και πυρήνα, μόλις συνδεθείτε στο FreeBSD. (Υποθέτουμε ότι η COM1 θα είναι έτσι και αλλιώς διαθέσιμη σε ένα εξυπηρετητή αρχείων/υπολογισμών/τερματικών. Αν πραγματικά χρειάζεστε την COM1 για κάτι άλλο (και δεν μπορείτε αυτό το κάτι άλλο να το μετακινήσετε στην COM2 (sio1)), μάλλον δεν θα έπρεπε να ασχοληθείτε καθόλου με όλο αυτό το θέμα).

4. Βεβαιωθείτε ότι το αρχείο ρυθμίσεων του πυρήνα σας έχει τις κατάλληλες επιλογές (flags) για την COM1 (sio0).

Οι σχετικές επιλογές είναι:

0x10

Ενεργοποιεί την υποστήριξη κονσόλας για αυτή τη θύρα. Αν δεν τεθεί αυτή η επιλογή, τα υπόλοιπα flags για την κονσόλα δεν λαμβάνονται υπόψη. Τη δεδομένη στιγμή, η υποστήριξη κονσόλας μπορεί να είναι ενεργοποιημένη μόνο σε μια θύρα. Ε πρώτη που καθορίζεται στο αρχείο ρυθμίσεων, είναι και αυτή που θα προτιμηθεί. Από μόνη της, η επιλογή αυτή δεν θα ενεργοποιήσει την κονσόλα στη συγκεκριμένη σειριακή θύρα. Θα πρέπει να θέσετε το παρακάτω flag ή να χρησιμοποιήσετε την επιλογή -h που περιγράφεται παρακάτω, μαζί με αυτό το flag.

0x20

Εξαναγκάζει τη συγκεκριμένη θύρα να γίνει η κονσόλα (εκτός αν υπάρχει άλλη κονσόλα υψηλότερης προτεραιότητας) άσχετα με την επιλογή -h που περιγράφεται παρακάτω. Θα πρέπει να χρησιμοποιήσετε το flag 0x20 μαζί με το flag 0x10.

0x40

Παρακρατεί τη συγκεκριμένη θύρα (σε συνδυασμό με την 0x10) κάνοντας την μη διαθέσιμη για κανονική πρόσβαση. Δεν θα πρέπει να θέσετε αυτή την επιλογή στη σειριακή θύρα που σκοπεύετε να χρησιμοποιήσετε ως σειριακή κονσόλα. Ε μόνη χρήση αυτού του flag, είναι να καθορίσετε ότι η θύρα θα χρησιμοποιηθεί για απομακρυσμένη εκσφαλμάτωση του πυρήνα (kernel debugging). Δείτε Το Βιβλίο του Προγραμματιστή (http://www.FreeBSD.org/doc/el_GR.ISO8859-7/books/developers-handbook/index.html) για περισσότερες λεπτομέρειες σχετικά με την απομακρυσμένη εκσφαλμάτωση.

Παράδειγμα:

device sio0 flags 0x10

Δείτε τη σελίδα `manual sio(4)` για περισσότερες λεπτομέρειες.

Αν δεν έχουν καθοριστεί `flags`, θα πρέπει να εκτελέσετε το `UserConfig` (σε διαφορετική κονσόλα) ή να επαναμεταγλωττίσετε τον πυρήνα.

5. Δημιουργήστε το αρχείο `boot.config` στον ριζικό κατάλογο της κατ'ατμησης α του δίσκου εκκίνησης.

Το αρχείο αυτό θα κατευθύνει τον κώδικα του `boot block` σχετικά με το πως θέλετε να εκκινήσει το σύστημα. Για να ενεργοποιήσετε την σειριακή κονσόλα, θα χρειαστείτε μία ή περισσότερες από τις παρακάτω επιλογές—αν θέλετε να προσδιορίσετε πολλαπλές επιλογές, θα πρέπει να τις περιλάβετε όλες στην ίδια γραμμή.

-h

Εναλλάσσει μεταξύ της εσωτερικής και της σειριακής κονσόλας. Για παράδειγμα, αν ξεκινήσετε από την εσωτερική κονσόλα (οθόνη), μπορείτε να χρησιμοποιήσετε την επιλογή `-h` για να κατευθύνετε το φορτωτή εκκίνησης και τον πυρήνα να χρησιμοποιήσουν τη σειριακή θύρα ως συσκευή κονσόλας. Εναλλακτικά, αν εκκινήσετε μέσω της σειριακής θύρας, μπορείτε να χρησιμοποιήσετε την επιλογή `-h` για να κατευθύνετε το φορτωτή εκκίνησης και τον πυρήνα να χρησιμοποιήσουν την κανονική κονσόλα αντί για τη σειριακή.

-D

Εναλλάσσει μεταξύ της απλής και της διπλής κονσόλας. Στην ρύθμιση απλής κονσόλας, θα χρησιμοποιηθεί είτε η εσωτερική κονσόλα (απεικόνιση σε οθόνη) είτε η σειριακή θύρα, ανάλογα με το πως έχει τεθεί η επιλογή `-h` που εξετάσαμε παραπάνω. Σε περίπτωση διπλής κονσόλας, θα ενεργοποιηθούν ταυτόχρονα τόσο η εσωτερική όσο και η σειριακή κονσόλα, άσχετα από τη ρύθμιση της επιλογής `-h`. Σημειώστε ωστόσο ότι η ρύθμιση διπλής κονσόλας μπορεί να ενεργοποιηθεί μόνο κατ'α την εκκίνηση, όσο εκτελείται το `boot block`. Μόλις δοθεί ο έλεγχος στο φορτωτή εκκίνησης, η μοναδική κονσόλα που παραμένει είναι αυτή που καθορίζεται από την επιλογή `-h`.

-P

Ενεργοποιεί την ανίχνευση πληκτρολογίου του `boot block`. Αν δεν βρεθεί πληκτρολόγιο, ενεργοποιούνται αυτόματα οι επιλογές `-D` και `-h`.

Όρια: Λόγω περιορισμών χώρου στην τρέχουσα έκδοση των `boot blocks`, η επιλογή `-P` μπορεί να ανιχνεύσει μόνο εκτεταμένα (`extended`) πληκτρολόγια. Πληκτρολόγια με λιγότερα από 101 πλήκτρα (και χωρίς τα πλήκτρα **F11** και **F12**) ίσως να μην ανιχνευθούν. Εξαιτίας αυτού του περιορισμού, είναι πιθανό να μην ανιχνευθούν και κάποια πληκτρολόγια φορητών υπολογιστών. Αν συμβαίνει αυτό στο σύστημα σας, θα πρέπει να σταματήσετε να χρησιμοποιείτε την επιλογή `-P`. Δυστυχώς, δεν υπάρχει κάποιος τρόπος να παρακάμψετε αυτό το πρόβλημα.

Χρησιμοποιήστε είτε την επιλογή `-P` για να επιλέξετε την κονσόλα αυτόματα, ή την επιλογή `-h` για να ενεργοποιήσετε τη σειριακή κονσόλα.

Μπορείτε επίσης να περιλάβετε και άλλες επιλογές που περιγράφονται στη σελίδα **manual** του **boot(8)**.

Όλες οι επιλογές εκκίνησης, εκτός της **-P**, θα περάσουν στο φορτωτή εκκίνησης (**/boot/loader**). Ο φορτωτής εκκίνησης θα καθορίσει αν η κονσόλα θα δημιουργηθεί στην οθόνη ή στη σειριακή θύρα, αφού εξετ'άσει μόνο την επιλογή **-h**. Αυτό σημαίνει ότι αν καθορίσετε την επιλογή **-D** αλλά όχι την επιλογή **-h** στο **/boot.config**, θα μπορείτε να χρησιμοποιήσετε την σειριακή θύρα ως κονσόλα μόνο κατ'ά την εκτέλεση του **boot block**. Ο φορτωτής εκκίνησης όμως θα χρησιμοποιήσει την εσωτερική κονσόλα (οθόνη).

6. Εκκινήστε το μηχ'ανημα.

Όταν ξεκινήσετε το **FreeBSD** μηχ'ανημα, τα **boot blocks** θα δείξουν τα περιεχόμενα του **/boot.config** στην κονσόλα. Για παράδειγμα:

```
/boot.config: -P
Keyboard: no
```

Ε δεύτερη γραμμή θα εμφανιστεί μόνο αν β'άλετε την επιλογή **-P** στο **/boot.config**, και δείχνει αν υπ'άρχει ή όχι συνδεδεμένο πληκτρολόγιο. Τα μηνύματα αυτ'α κατευθύνονται στην σειριακή ή στην εσωτερική κονσόλα, ή ακόμα και στις δύο, αν'αλογα με την επιλογή που έχει γίνει στο **/boot.config**.

Επιλογές	Το μήνυμα εμφανίζεται στην
καμία	εσωτερική κονσόλα
-h	σειριακή κονσόλα
-D	εσωτερική και σειριακή κονσόλα
-Dh	σειριακή και εσωτερική κονσόλα
-P , πληκτρολόγιο συνδεδεμένο	εσωτερική κονσόλα
-P , χωρίς πληκτρολόγιο	σειριακή κονσόλα

Μετ'α τα παραπάνω μηνύματα, θα υπ'άρξει μια μικρή παύση πριν τα **boot blocks** συνεχίσουν φορτώνοντας το φορτωτή εκκίνησης, και πριν εμφανιστούν περισσότερα μηνύματα στην κονσόλα. Υπό κανονικές συνθήκες, δεν χρει'άζεται να διακόψετε τα **boot blocks**, αλλά ίσως θέλετε να το κ'άνετε αυτό για να βεβαιωθείτε ότι όλα είναι ρυθμισμένα σωστ'α.

Πιέστε οποιοδήποτε πλήκτρο εκτός από το **Enter** στην κονσόλα για να διακόψετε τη διαδικασία εκκίνησης. Τα **boot blocks** θα σας ρωτήσουν για περισσότερες πληροφορίες. Θα πρέπει να δείτε κ'ατι όπως το παρακ'ατω:

```
>> FreeBSD/i386 BOOT
Default: 0:ad(0,a)/boot/loader
boot:
```

Επαληθεύστε ότι το παραπάνω μήνυμα εμφανίζεται είτε στη σειριακή κονσόλα, ή στην εσωτερική κονσόλα ή και στις δύο, αν'αλογα με τις επιλογές που έχετε β'άλει στο αρχείο **/boot.config**. Αν το μήνυμα εμφανίζεται στην σωστή κονσόλα, πιέστε **Enter** για να συνεχίσετε με τη διαδικασία εκκίνησης.

Αν επιθυμείτε σειριακή κονσόλα, αλλά δεν βλέπετε την προτροπή σε αυτήν, υπ'άρχει κ'αποιο λ'αθος στις ρυθμίσεις. Στο μεταξύ, γρ'άψτε **-h** και πιέστε **Enter** ή **Return** (αν γίνεται) για να πείτε στο **boot block** (και έπειτα στο φορτωτή εκκίνησης και τον πυρήνα) να επιλέξει τη σειριακή θύρα για την κονσόλα. Μόλις το σύστημα ξεκινήσει, κοιτ'άστε ξαν'α τις ρυθμίσεις για να βρείτε που

είναι το λ'αθος.

Μετ'α τη φόρτωση του φορτωτή εκκίνησης, βρίσκεστε στο τρίτο στ'αδιο της διαδικασίας εκκίνησης και έχετε ακόμα τη δυνατότητα να επιλέξετε μεταξύ της εσωτερικής και σειριακής κονσόλας, θέτοντας τις κατ'αλληλες μεταβλητές περιβάλλοντος στο φορτωτή εκκίνησης. Δείτε το Ὀϊβιά 27.6.6.

27.6.4 Περίληψη

Εδώ θα βρείτε μια περίληψη των δι'αφορων επιλογών που παρουσιάστηκαν σε αυτή την ενότητα, και την κονσόλα που επιλέχθηκε τελικ'α.

27.6.4.1 1η Περίπτωση: Έχετε θέσει το **Flag 0x10** για τη Θύρα **sio0**

device sio0 flags 0x10

Επιλογές στο /boot.config	Κονσόλα κατ'α τη δι'αρκεια των boot blocks	Κονσόλα κατ'α τη δι'αρκεια του φορτωτή εκκίνησης	Κονσόλα στον πυρήνα
καμία	εσωτερική	εσωτερική	εσωτερική
-h	σειριακή	σειριακή	σειριακή
-D	σειριακή και εσωτερική	εσωτερική	εσωτερική
-Dh	σειριακή και εσωτερική	σειριακή	σειριακή
-P, πληκτρολόγιο συνδεδεμένο	εσωτερική	εσωτερική	εσωτερική
-P, χωρίς πληκτρολόγιο	σειριακή και εσωτερική	σειριακή	σειριακή

27.6.4.2 2η Περίπτωση: Έχετε θέσει το **Flag 0x30** για την Θύρα **sio0**

device sio0 flags 0x30

Επιλογές στο /boot.config	Κονσόλα κατ'α τη δι'αρκεια των boot blocks	Κονσόλα κατ'α τη δι'αρκεια του φορτωτή εκκίνησης	Κονσόλα στον πυρήνα
καμία	εσωτερική	εσωτερική	σειριακή
-h	σειριακή	σειριακή	σειριακή
-D	σειριακή και εσωτερική	εσωτερική	σειριακή
-Dh	σειριακή και εσωτερική	σειριακή	σειριακή
-P, πληκτρολόγιο συνδεδεμένο	εσωτερική	εσωτερική	σειριακή
-P, χωρίς πληκτρολόγιο	σειριακή και εσωτερική	σειριακή	σειριακή

27.6.5 Συμβουλές για την Σειριακή Κονσόλα

27.6.5.1 Ρύθμιση Μεγαλύτερης Ταχύτητας για τη Σειριακή Θύρα

Οι προεπιλεγμένες ρυθμίσεις της σειριακής θύρας είναι: 9600 baud, 8 bits, χωρίς ισοτιμία (parity), 1 stop bit. Αν θέλετε να αλλάξετε την προεπιλεγμένη ταχύτητα της κονσόλας, έχετε τις παρακάτω επιλογές:

- Επαναμεταγλωττίστε τα boot blocks θέτοντας τη μεταβλητή `BOOT_COMCONSOLE_SPEED` για να ορίσετε την νέα ταχύτητα κονσόλας. Δείτε το **Όβιθά 27.6.5.2** για λεπτομερείς οδηγίες σχετικά με τη μεταγλώττιση και εγκατάσταση νέων boot blocks.

Αν η ενεργοποίηση της σειριακής κονσόλας δεν γίνεται μέσω της επιλογής `-h`, ή αν η σειριακή κονσόλα που χρησιμοποιείται από τον πυρήνα είναι διαφορετική από αυτή που χρησιμοποιείται από τα boot blocks, θα πρέπει επίσης να προσθέσετε την παρακάτω επιλογή στο αρχείο ρυθμίσεων του πυρήνα, και να μεταγλωττίσετε ένα νέο πυρήνα:

```
options CONSPEED=19200
```

- Στις επιλογές εκκίνησης του πυρήνα, χρησιμοποιήστε το `-S`. Μπορείτε επίσης να προσθέσετε την επιλογή `-S` στο `/boot.config`. Ε σελίδα **manual boot(8)** περιέχει μια λίστα των υποστηριζόμενων επιλογών, και περιγράφει πως να τις προσθέσετε στο αρχείο `/boot.config`.
- Ενεργοποιήστε την επιλογή `comconsole_speed` στο αρχείο `/boot/loader.conf`.

Για να λειτουργήσει αυτή η επιλογή, θα πρέπει επίσης να θέσετε τιμές για τις επιλογές `console`, `boot_serial`, και `boot_multicons` στο ίδιο αρχείο, το `/boot/loader.conf`. Παρακάτω φαίνεται ένα παράδειγμα χρήσης του `comconsole_speed` για αλλαγή ταχύτητας της σειριακής κονσόλας:

```
boot_multicons="YES"
boot_serial="YES"
comconsole_speed="115200"
console="comconsole,vidconsole"
```

27.6.5.2 Χρησιμοποιώντας Σειριακή Θύρα Εκτός της `sio0` για την Κονσόλα.

Θα πρέπει να επαναμεταγλωττίσετε κάποια προγράμματα για να χρησιμοποιήσετε ως κονσόλα μια σειριακή θύρα εκτός της `sio0`. Αν για οποιοδήποτε λόγο θέλετε να χρησιμοποιήσετε άλλη σειριακή θύρα, θα πρέπει να επαναμεταγλωττίσετε τα boot blocks, το φορτωτή εκκίνησης και τον πυρήνα, με τον τρόπο που φαίνεται παρακάτω.

- Ανακτήστε τον πηγαίο κώδικα του πυρήνα. (Δείτε το **Εἰσαγωγή 25**)
- Επεξεργαστείτε το αρχείο `/etc/make.conf` και θέστε την επιλογή `BOOT_COMCONSOLE_PORT` στη διεύθυνση της θύρας που θέλετε να χρησιμοποιήσετε (`0x3F8`, `0x2F8`, `0x3E8` or `0x2E8`). Μπορείτε να χρησιμοποιήσετε μόνο τις θύρες `sio0` ως `sio3` (`COM1` ως `COM4`). Κάρτες πολλαπλών θυρών, δεν πρόκειται να λειτουργήσουν. Δεν χρειάζεται να ρυθμίσετε την τιμή του `interrupt`.
- Δημιουργήστε ένα αρχείο ρύθμισης προσαρμοσμένου πυρήνα, και προσθέστε τα κατάλληλα flags για τη σειριακή θύρα που επιθυμείτε να χρησιμοποιήσετε. Για παράδειγμα, αν θέλετε η `sio1` (`COM2`) να γίνει η κονσόλα:

```
device sio1 flags 0x10
```

ή


```
device siol flags 0x30
```

Δεν θα πρέπει να θέσετε `flags` κουνσόλας για τις άλλες σειριακές θύρες.

4. Μεταγλωττίστε και εγκαταστήστε ξαν'ά τα `boot blocks` και τον φορτωτή εκκίνησης:

```
# cd /sys/boot
# make clean
# make
# make install
```

5. Επαναμεταγλωττίστε και εγκαταστήστε τον πυρήνα.

6. Γράψτε τα `boot blocks` στον δίσκο εκκίνησης χρησιμοποιώντας την `bsdlabeled(8)` και εκκινήστε με το νέο πυρήνα.

27.6.5.3 Είσοδος στον DDB Debugger Μέσω της Σειριακής Γραμμής

Αν θέλετε να εισέλθετε στον `debugger` του πυρήνα από την σειριακή κουνσόλα (κ'ατι που είναι χρήσιμο για να εκτελέσετε διαγνωστικά από απομακρυσμένη τοποθεσία, αλλά επίσης και επικίνδυνο αν στείλετε κατ'ά λ'αθος `BREAK` μέσω της σειριακής θύρας!) θα πρέπει να περιλάβετε την παρακάτω επιλογή στον πυρήνα σας:

```
options BREAK_TO_DEBUGGER
options DDB
```

27.6.5.4 Προτροπή Εισόδου στην Σειριακή Κουνσόλα

Αν και αυτό δεν είναι απαραίτητο, ίσως να θέλετε να έχετε προτροπή εισόδου (`login`) μέσω της σειριακής γραμμής, τώρα που μπορείτε πλέον να δείτε τα μηνύματα εκκίνησης και να εισέλθετε στο `debugger` του πυρήνα μέσω της σειριακής κουνσόλας. Η διαδικασία περιγράφεται παρακάτω.

Με κ'αποιο συντ'ακτη κειμένου, ανοίξτε το αρχείο `/etc/ttys` και βρείτε τις γραμμές:

```
ttvu0 "/usr/libexec/getty std.9600" unknown off secure
ttvu1 "/usr/libexec/getty std.9600" unknown off secure
ttvu2 "/usr/libexec/getty std.9600" unknown off secure
ttvu3 "/usr/libexec/getty std.9600" unknown off secure
```

Οι καταχωρίσεις από `ttvu0` ως `ttvu3` αντιστοιχούν στις `COM1` ως `COM4`. Αλλάξτε το `off` σε `on` για την θύρα που επιθυμείτε. Αν έχετε αλλάξει την ταχύτητα της σειριακής θύρας, θα χρειαστεί να αλλάξετε το `std.9600` ώστε να ταιριάζει με την τρέχουσα ρύθμιση, π.χ. `std.19200`.

Μ'αλλον θα θέλετε να αλλάξετε και τον τύπο του τερματικού, από `unknown` στον πραγματικό τύπου του σειριακού σας τερματικού.

Αφού αλλάξετε τις ρυθμίσεις, θα πρέπει να εκτελέσετε την εντολή `kill -HUP 1` ώστε να ενεργοποιηθούν.

27.6.6 Αλλαγή Κουσόλας μέσω του Φορτωτή Εκκίνησης

Σε προηγούμενες ενότητες, περιγράψαμε πως να ρυθμίσετε την σειριακή κουσόλα αλλάζοντας τις ρυθμίσεις του **boot block**. Στην ενότητα αυτή, δείχνουμε πως μπορείτε να καθορίσετε την κουσόλα δίνοντας κ'άποιες εντολές και μεταβλητές περιβάλλοντος στον φορτωτή εκκίνησης. Καθώς ο φορτωτής εκκίνησης καλείται από το τρίτο σ'αδιο της διαδικασίας εκκίνησης, και μετ'ά το **boot block**, οι ρυθμίσεις του φορτωτή εκκίνησης υπερισχύουν σε σχέση με αυτές του **boot block**.

27.6.6.1 Ρύθμιση της Σειριακής Κουσόλας

Μπορείτε εύκολα να καθορίσετε ότι θα χρησιμοποιηθεί η σειριακή κουσόλα στον φορτωτή εκκίνησης και στον πυρήνα που θα φορτωθεί, γράφοντας απλώς μια γραμμή στο `/boot/loader.conf`:

```
console="comconsole"
```

Ε ρύθμιση αυτή θα ενεργοποιηθεί, 'ασχετα με το **boot block** που συζητήσαμε στην προηγούμενη ενότητα. Είναι καλύτερα η γραμμή αυτή να είναι η πρώτη στο αρχείο `/boot/loader.conf`, ώστε να βλέπετε τα αρχικ'α μηνύματα εκκίνησης στη σειριακή κουσόλα.

Με τον ίδιο τρόπο, μπορείτε να καθορίσετε την εσωτερική κουσόλα ως:

```
console="vidconsole"
```

Αν δεν καθορίσετε τη μεταβλητή περιβάλλοντος `console`, ο φορτωτής εκκίνησης (και έπειτα ο πυρήνας) θα χρησιμοποιήσουν οποιαδήποτε κουσόλα έχετε καθορίσει στο **boot block** με την επιλογή `-h`.

Μπορείτε να καθορίσετε την κουσόλα στο `/boot/loader.conf.local` ή στο `/boot/loader.conf`.

Δείτε το `loader.conf(5)` για περισσότερες πληροφορίες.

Όξιαβύος: Τη δεδομένη στιγμή, ο φορτωτής εκκίνησης δεν έχει επιλογή αντίστοιχη με την `-p` του **boot block**, και δεν υπ'άρχει κ'άποιος τρόπος να γίνει αυτόματη επιλογή μεταξύ εσωτερικής και σειριακής κουσόλας αν'αλογα με την παρουσία πληκτρολογίου.

27.6.6.2 Χρήση Σειριακής Θύρας Εκτός της **sis0** για την Κουσόλα

Θα πρέπει να επαναμεταγλωττίσετε το φορτωτή εκκίνησης ώστε να χρησιμοποιήσει μια σειριακή θύρα διαφορετική από την `sis0` για τη σειριακή κουσόλα. Ακολουθήστε τη διαδικασία που περιγράφεται στο **Όξιαβύα** 27.6.5.2.

27.6.7 Πιθανές Παγίδες

Ε γενική ιδέα είναι να επιτρέπεται σε όσους το επιθυμούν, να δημιουργήσουν εξειδικευμένους εξυπηρετητές που δεν απαιτούν κ'άρτες γραφικών και πληκτρολόγια. Δυστυχώς, αν και τα περισσότερα συστήματα θα σας επιτρέψουν να εκκινήσετε χωρίς πληκτρολόγιο, σε πολύ λίγα θα μπορέσετε να εκκινήσετε χωρίς κ'άρτα γραφικών. Τα μηχανήματα με **BIOS** της **AMI** μπορούν να ρυθμιστούν με αυτό τον τρόπο, αλλάζοντας την επιλογή "graphics adapter" στις ρυθμίσεις του **CMOS** σε "Not installed."

Τα περισσότερα μηχανήματα ωστόσο δεν υποστηρίζουν αυτή την επιλογή, και θα αρνηθούν να εκκινήσουν αν δεν βάλετε μια κάρτα γραφικών. Στα μηχανήματα αυτά θα πρέπει να αφήσετε μια στοιχειώδη (ακόμα και μονόχρωμη) κάρτα γραφικών, αν και δεν είναι απαραίτητο να συνδέσετε και οθόνη. Μπορείτε επίσης να δοκιμάσετε να εγκαταστήσετε BIOS της AMI.

Εἰσαγωγή 28 PPP και SLIP

Αναδομήθηκε, αναδιοργανώθηκε, και ανανεώθηκε από τον *Jim Mock*.

28.1 Σύνοψη

Το FreeBSD διαθέτει πλήθος τρόπων για τη σύνδεση ενός υπολογιστή με ένα άλλο. Για να επιτύχετε σύνδεση μέσω modem στο Internet ή σε ένα άλλο δίκτυο, ή για να επιτρέψετε σε άλλους να συνδεθούν μέσω του συστήματός σας, απαιτείται η χρήση PPP ή SLIP. Το κεφάλαιο αυτό περιγράφει λεπτομερώς τον τρόπο ρύθμισης των παραπάνω υπηρεσιών για χρήση μέσω modem.

Αφού διαβάσετε αυτό το κεφάλαιο, θα ξέρετε:

- Πως να ρυθμίσετε το PPP χρήστη (User PPP).
- Πως να ρυθμίσετε το PPP πυρήνα (Kernel PPP, μόνο για FreeBSD 7.X).
- Πως να ρυθμίσετε το PPPoE (PPP μέσω Ethernet).
- Πως να ρυθμίσετε το PPPoA (PPP μέσω ATM).
- Πως να ρυθμίσετε ένα πλάτη και εξυπηρετητή SLIP (μόνο για FreeBSD 7.X).

Πριν διαβάσετε αυτό το κεφάλαιο, θα πρέπει:

- Να είστε εξοικειωμένος με τη βασική ορολογία των δικτύων.
- Να κατανοείτε τις βασικές έννοιες και το σκοπό των επιλογικών συνδέσεων και του PPP και/ή SLIP.

Μπορεί να αναρωτιέστε ποια είναι η βασική διαφορά μεταξύ του PPP χρήστη και του PPP πυρήνα. Επάντηση είναι απλή: το PPP χρήστη επεξεργάζεται τα δεδομένα εισόδου και εξόδου μέσω προγραμμάτων χρήστη (userland) αντί διαμέσου του πυρήνα του λειτουργικού. Αυτό προκαλεί κάποιες επιβαρύνσεις λόγω της αντιγραφής δεδομένων μεταξύ του πυρήνα και της εφαρμογής χρήστη, αλλά επιτρέπει κατ'απολύτως πιο πλούσια (από άποψη δυνατοτήτων) υλοποίηση του PPP πρωτοκόλλου. Το PPP χρήστη χρησιμοποιεί τη συσκευή tun για την επικοινωνία με τον έξω κόσμο, ενώ το PPP πυρήνα χρησιμοποιεί την συσκευή ppp.

Όχι! Βλ. 28.1: Σε όλο το κεφάλαιο, το PPP χρήστη θα αναφέρεται απλ'α ως **ppp** εκτός και αν χρειάζεται να γίνει διάκριση σε σχέση με άλλο λογισμικό PPP όπως το **pppd** (μόνο για το FreeBSD 7.X). Εκτός αν αναφέρεται διαφορετικά, όλες οι εντολές που εξηγούνται στο κεφάλαιο αυτό θα πρέπει να εκτελούνται ως root.

28.2 Χρησιμοποιώντας το PPP Χρήστη

Ενημερώθηκε και βελτιώθηκε από τον *Tom Rhodes*. Αρχική συνεισφορά του *Brian Somers*. Με τη βοήθεια των *Nik Clayton*, *Dirk Frömberg*, εἰς *Peter Childs*.

Προεισαγωγή: Από το FreeBSD 8.0 και μετά, τα ονόματα συσκευών για τις σειριακές θύρες

μετονομάστηκαν από /dev/cuadn σε /dev/cuaun και από /dev/ttydn σε /dev/ttyun. Οι χρήστες του FreeBSD 7.X θα χρειαστεί να προσαρμόσουν τις παρακάτω οδηγίες σύμφωνα με αυτές τις αλλαγές.

28.2.1 PPP *Χρήστη*

28.2.1.1 Προϋποθέσεις

Το κείμενο αυτό προϋποθέτει ότι έχετε τα παρακάτω:

- Λογαριασμό σε κάποιο Παροχέα Υπηρεσιών Internet (ISP) στον οποίο συνδέεστε χρησιμοποιώντας PPP.
- Ένα modem ή άλλη συσκευή συνδεδεμένη στο σύστημά σας, και ρυθμισμένη σωστά ώστε να σας επιτρέπει να συνδεθείτε στον ISP σας.
- Τους αριθμούς κλήσης για τον ISP σας.

Το όνομα χρήστη (login) και τον κωδικό σας (password). Είτε κανονικό όνομα και κωδικό (τύπου UNIX) ή ένα ζεύγος ονόματος / κωδικού τύπου PAP ή CHAP.

Τις IP διευθύνσεις ενός ή περισσότερων διακομιστών ονομάτων (DNS). Φυσιολογικά, ο ISP σας θα σας δώσει δύο τέτοιες διευθύνσεις. Αν δεν έχετε τουλάχιστον μία, μπορείτε να ενεργοποιήσετε την εντολή `enable dns` στο `ppp.conf` και το `ppp` θα ρυθμίσει τους διακομιστές ονομάτων για σας. Το χαρακτηριστικό αυτό εξαρτάται από την υποστήριξη της διαπραγμάτευσης DNS από τον ISP σας.

Ο ISP σας ενδεχομένως να σας δώσει και τις παρακάτω πληροφορίες, αλλά δεν είναι εντελώς απαραίτητες:

- Τη διεύθυνση IP για την πύλη (gateway) του ISP σας. Ε πύλη είναι το μηχάνημα μέσω του οποίου συνδέεστε, και θα αποτελέσει την προεπιλεγμένη διαδρομή (default route) για το μηχάνημα σας. Αν δεν έχετε αυτή την πληροφορία, θα χρησιμοποιηθεί μια εικονική, και όταν συνδεθείτε θα λάβετε την κανονική διεύθυνση από τον διακομιστή PPP του ISP σας.

Αυτή η διεύθυνση IP αναφέρεται ως `HISADDR` από το `ppp`.

- Τη μάσκα δικτύου (netmask) που πρέπει να χρησιμοποιήσετε. Αν ο ISP σας δε σας την παρέχει, μπορείτε με ασφάλεια να χρησιμοποιήσετε την τιμή 255.255.255.255.

Αν ο ISP σας παρέχει στατική διεύθυνση και όνομα υπολογιστή (hostname) μπορείτε να χρησιμοποιήσετε αυτά. Διαφορετικά, θα αφήσουμε τον απομακρυσμένο υπολογιστή να δώσει όποια διεύθυνση IP θεωρεί κατ'αλληλη.

Αν σας λείπουν κάποιες από τις απαιτούμενες πληροφορίες, επικοινωνήστε με τον ISP σας.

Όξινα βύζος: Σε ολόκληρη την παρούσα ενότητα, πολλά από τα παραδείγματα που δείχνουν τα περιεχόμενα των αρχείων ρυθμίσεων, είναι αριθμημένα ανά γραμμή. Οι αριθμοί αυτοί εξυπηρετούν στην παρουσίαση και τη συζήτηση του κάθε παραδείγματος, και δεν πρέπει να γραφούν μέσα στο πραγματικό

αρχείο. Είναι επίσης σημαντικό να τηρείτε η σωστή στοίχιση σε κ'αθε αρχείο, με τη χρήση στηλοθετών (tabs) καὶ κενών διαστημάτων.

28.2.1.2 Αυτόματη Ρύθμιση PPP

Τόσο το `ppp` όσο καὶ το `pppd` (η υλοποίηση του PPP σε επίπεδο πυρήνα, μόνο στο FreeBSD 7.X) χρησιμοποιούν τα αρχεία ρυθμίσεων στον κατ'αλολο `/etc/ppp`. Μπορείτε να βρείτε παραδείγματα για το `ppp` χρήστη στον κατ'αλολο `/usr/share/examples/ppp/`.

Η ρύθμιση του `ppp` απαιτεί την τροποποίηση ενός αριθμού από αρχεία, αν'αλολο με τις απαιτήσεις σας. Το τι θα β'αλετε σε αυτ'α, εξαρτ'αται σε ένα ποσοστό από το αν ο ISP σας αποδίδει στατικές διευθύνσεις IP (δηλ. σας παρέχει μια διεύθυνση IP η οποία δεν αλλ'αζει) ή δυναμικές (δηλ. η IP διεύθυνση σας αλλ'αζει κ'αθε φορ'α που συνδέεστε στον ISP σας).

28.2.1.2.1 PPP καὶ Στατικές Διευθύνσεις IP

Θα χρειαστεί να τροποποιήσετε το αρχείο ρυθμίσεων `/etc/ppp/ppp.conf`. Θα πρέπει να μοι'αζει με αυτό που φαίνεται παρακ'ατω:

Όξιᾶβυός: Οι γραμμές που τελειώνουν με : ξεκινούν στην πρώτη στήλη (αρχή της γραμμής) — όλες οι 'αλλες γραμμές θα πρέπει να στοιχισθούν με τον τρόπο που φαίνεται, με τη χρήση κενών ή στηλοθετών.

```
1      default:
2          set log Phase Chat LCP IPCP CCP tun command
3          ident user-ppp VERSION (built COMPILATIONDATE)
4          set device /dev/cuau0
5          set speed 115200
6          set dial "ABORT BUSY ABORT NO\\sCARRIER TIMEOUT 5 \
7                  \"\" AT OK-AT-OK ATDT0 OK \\dATDT\\T TIMEOUT 40 CONNECT"
8          set timeout 180
9          enable dns
10
11     provider:
12         set phone "(123) 456 7890"
13         set authname foo
14         set authkey bar
15         set login "TIMEOUT 10 \"\" \"\" gin:--gin: \\U word: \\P col: ppp"
16         set timeout 300
17         set ifaddr x.x.x.x y.y.y.y 255.255.255.255 0.0.0.0
18         add default HISADDR
```

Γραμμή 1:

Αναγνωρίζει την προεπιλεγμένη καταχώριση. Οι εντολές σε αυτή την καταχώριση εκτελούνται αυτόματα, όταν εκτελείται το `ppp`.

Γραμμή 2:

Ενεργοποιεῖ τὴν καταγραφὴν (logging) τῶν παραμέτρων. Ὄταν οἱ ρυθμίσεις ποὺ ἔχουν γίνῃν λειτουργοῦν ικανοποιητικῶς, ἡ γραμμὴ αὐτὴ θὰ πρέπει νὰ μικρύνῃ στὴν παρακάτω:

set log phase tun

για νὰ ἀποφευχθοῦν μεγᾶλα μεγέθη στὰ ἀρχεῖα καταγραφῆς.

Γραμμή 3:

Λέει στὸ PPP πὼς νὰ ἀναφέρει πληροφορίες γιὰ τὸν ἑαυτὸ τοῦ στὴν ἄλλῃ μερίᾳ τῆς σύνδεσης. Ἡ διαδικασία αὐτὴ γίνεταί ἀν τὸ PPP ἔχει πρόβλημα στὴν διαπραγματεύση καὶ ολοκλήρωση τῆς σύνδεσης, παρέχοντας με αὐτὸ τὸν τρόπο πληροφορίες στὸν ἀπομακρυσμένο διαχειριστή. Οἱ πληροφορίες αὐτές μπορεῖ νὰ εἶναι χρήσιμες στὴν ἐπίλυση τοῦ προβλήματος.

Γραμμή 4:

Αναγνωρίζει τὴ συσκευὴ στὴν ὁποία εἶναι συνδεδεμένο τὸ modem. Ἡ συσκευὴ COM1 εἶναι ἡ /dev/cuau0 καὶ ἡ COM2 εἶναι ἡ /dev/cuau1.

Γραμμή 5:

Καθορίζει τὴν ταχύτητα με τὴν ὁποία ἐπιθυμεῖτε νὰ συνδεθεῖτε. Ἀν δὲν λειτουργεῖ ἡ τιμὴ 115200 (ἡ ὁποία πρέπει νὰ λειτουργεῖ με κᾶθε σχετικῶς σύγχρονο modem), δοκιμάστε με 38400.

Γραμμές 6 & 7:

Τὸ ἀλφαριθμητικὸ ποὺ θὰ χρησιμοποιηθεῖ γιὰ τὴν κλήση. Τὸ PPP χρήστη χρησιμοποιεῖ σύνταξη expect-send παρόμοια με αὐτὴ ποὺ χρησιμοποιεῖ τὸ πρόγραμμα chat(8). Δεῖτε τὴ σελίδα manual γιὰ πληροφορίες σχετικῶς με τὶς δυνατότητες αὐτῆς τῆς γλώσσας.

Σημειώστε ὅτι αὐτὴ ἡ ἐντολὴ συνεχίζει στὴν ἐπόμενη γραμμὴ γιὰ λόγους ἀναγνωσιμότητας. Αὐτὸ μπορεῖ νὰ γίνῃ σὲ κᾶθε ἐντολῇ τοῦ ppp.conf, ἐφόσον τὸ \ εἶναι ὁ τελευταῖος χαρακτήρας τῆς γραμμῆς.

Γραμμή 8:

Καθορίζει τὸ χρόνο τερματισμοῦ λόγω ἀδράνειας τῆς σύνδεσης. Τὰ 180 δευτερόλεπτα εἶναι ἡ προεπιλεγμένη τιμὴ, ἔτσι ἡ γραμμὴ αὐτὴ εἶναι ἐδῶ καθαρῶς διακοσμητικὴ.

Γραμμή 9:

Λέει στὸ PPP νὰ ρωτήσῃ τὴν ἄλλῃ πλευρᾶ γιὰ νὰ ἐπιβεβαιώσῃ τὶς τοπικὲς ρυθμίσεις τοῦ resolver. Ἀν ἐκτελεῖτε τοπικὸ διακομιστὴ ὀνομάτων (DNS), θὰ πρέπει νὰ μετατρέψετε αὐτὴ τὴ γραμμὴ σὲ σχόλιο ἢ νὰ τὴν ἀφαιρέσετε.

Γραμμή 10:

Κενὴ γραμμὴ ὥστε ἡ ἀν᾿ ἀγνώση τοῦ ἀρχείου νὰ εἶναι πιο εὐκόλη. Οἱ κενὲς γραμμὲς ἀγνοοῦνται ἀπὸ τὸ PPP.

Γραμμή 11:

Αναγνωρίζει τὴν καταχώριση ἐνὸς παροχέα με τὸ ὄνομα "provider". Μπορεῖτε ἐδῶ νὰ χρησιμοποιήσετε τὸ ὄνομα τοῦ ISP σας, ὥστε ἀργότερα νὰ ξεκινᾶτε τὴ σύνδεση σας με τὴν

επιλογή load ISP.

Γραμμή 12:

Θέτει τον αριθμό κλήσης για αυτό τον παροχέα. Μπορείτε να καθορίσετε πολλαπλούς αριθμούς κλήσης χρησιμοποιώντας άνω-κάτω τελεία (:) ή τον χαρακτήρα (|) ως διαχωριστικό. Ε διαφορά μεταξύ των δύο διαχωριστικών περιγράφεται στο ppp(8). Περιληπτικά, αν θέλετε να δοκιμάζονται κυκλικά όλοι οι αριθμοί, χρησιμοποιήστε την άνω-κάτω τελεία. Αν θέλετε να γίνεται πάντοτε απόπειρα κλήσης του πρώτου αριθμού και οι υπόλοιποι να δοκιμάζονται μόνο αν ο πρώτος αποτύχει, χρησιμοποιήστε το χαρακτήρα παροχέτευσης. Να γράφετε πάντοτε όλο το σύνολο των τηλεφωνικών αριθμών με τον τρόπο που φαίνεται.

Αν ο αριθμός τηλεφώνου περιέχει κενά, θα πρέπει να τον περικλείσετε σε εισαγωγικά ("). Ε παράλειψη τους, αν και είναι απλό σφάλμα, μπορεί να προκαλέσει προβλήματα που δεν μπορούν να εντοπιστούν εύκολα.

Γραμμές 13 & 14:

Αναγνωρίζει το όνομα χρήστη και τον κωδικό του. Όταν συνδέεστε χρησιμοποιώντας προτροπή τύπου UNIX, οι τιμές αυτές αναφέρονται από την εντολή set login χρησιμοποιώντας τις μεταβλητές U και P. Όταν συνδέεστε με χρήση PAP ή CHAP, οι τιμές αυτές χρησιμοποιούνται την ώρα της πιστοποίησης ταυτότητας του χρήστη.

Γραμμή 15:

Αν χρησιμοποιείτε PPP ή CHAP, δεν θα υπάρχει στο σημείο αυτό προτροπή εισόδου (login), και θα πρέπει να μετατρέψετε τη γραμμή αυτή σε σχόλιο ή να την αφαιρέσετε. Δείτε την Πιστοποίηση PAP και CHAP για περισσότερες λεπτομέρειες.

Το αλφαριθμητικό εισόδου χρησιμοποιεί σύνταξη παρόμοια με το chat(8), όπως συμβαίνει και με το αλφαριθμητικό κλήσης. Στο παράδειγμα μας, το αλφαριθμητικό χρησιμοποιείται για μια υπηρεσία στην οποία η συνεδρία εισόδου μοιάζει με την παρακάτω:

```
J. Random Provider
login: foo
password: bar
protocol: ppp
```

Θα χρειαστεί να αλλάξετε αυτό το script ανάλογα με τις ανάγκες σας. Όταν γράφετε αυτό το script την πρώτη φορά, βεβαιωθείτε ότι έχετε ενεργοποιήσει το αρχείο καταγραφής για το "chat" ώστε να μπορείτε να προσδιορίσετε αν η διαδικασία αναγνώρισης προχωράει σωστά.

Γραμμή 16:

Θέτει το χρόνο αδράνειας (σε δευτερόλεπτα) για τη σύνδεση. Εδώ, η σύνδεση θα κλείσει αυτόματα αν δεν υπάρχει κίνηση για 300 δευτερόλεπτα. Αν δεν θέλετε να γίνεται ποτέ τερματισμός της σύνδεσης λόγω αδράνειας, θέστε αυτή τη τιμή σε μηδέν, ή χρησιμοποιήστε την επιλογή -ddial στη γραμμή εντολής.

Γραμμή 17:

Θέτει τὴν διεύθυνση τῆς διεπαφῆς. Τὸ ἀλφαριθμητικὸ $x.x.x.x$ θὰ πρέπει νὰ ἀντικατασταθῇ μετὰ τὴν διεύθυνση IP ποὺ σὰς ἔχει ἀποδοθῇ ἀπὸ τὸν παροχέα σὰς. Τὸ ἀλφαριθμητικὸ $y.y.y.y$ θὰ πρέπει νὰ ἀντικατασταθῇ μετὰ τὴν διεύθυνση IP ποὺ ἔχει καθορίσῃ ὁ ISP σὰς ὡς πύλη (gateway, τὸ μηχᾶνημα στὸ ὁποῖο συνδέεστε). Ἀν ὁ ISP σὰς δὲν σὰς ἔχει δώσει διεύθυνση πύλης, χρησιμοποιοῦστε τὴν 10.0.0.2/0. Ἀν πρέπει νὰ χρησιμοποιοῦστε μιὰ IP διεύθυνση ποὺ ἔχετε “μαντέψει”, βεβαιωθείτε ὅτι ἔχετε δημιουργήσει μιὰ καταχώριση στὸ /etc/ppp/ppp.linkup σύμφωνα μετὰ τὶς οδηγίες γιὰ τὸ PPP καὶ Δυναμικὲς IP Διευθύνσεις. Ἀν παραλείψετε αὐτὴ τὴ γραμμὴ, τὸ ppp δὲν θὰ μπορῇ νὰ ἐκτελεσθῇ σὲ κατ’αὐτοματὴν κατάσταση -auto.

Γραμμὴ 18:

Προσθέστε μιὰ προεπιλεγμένη διαδρομὴ (default route) πρὸς τὸ μηχᾶνημα πύλης (gateway) τοῦ ISP σὰς. Ἡ ἐιδικὴ λέξη HISADDR ἀντικαθίσταται μετὰ τὴν διεύθυνση πύλης ποὺ καθορίζεται στὴ γραμμὴ 17. Εἶναι σημαντικό ὅτι ἡ γραμμὴ αὕτη νὰ ἐμφανίζεται μετὰ τὴν γραμμὴ 17, διαφορετικῶς τὸ HISADDR δὲν θὰ ἔχει ἀκόμα λ’αβελ ἀρχικὴ τιμὴ.

Ἀν δὲν ἐπιθυμεῖτε νὰ ἐκτελέσετε τὸ ppp σὲ κατ’αὐτοματὴν κατάσταση, θὰ πρέπει νὰ μετακινήσετε αὐτὴ τὴ γραμμὴ στὸ ἀρχεῖο ppp.linkup.

Δὲν εἶναι ἀπαραίτητο νὰ προσθέσετε καταχώριση στὸ ἀρχεῖο ppp.linkup ὅταν ἔχετε στατικὴ διεύθυνση IP καὶ ἐκτελεῖτε τὸ ppp σὲ κατ’αὐτοματὴν κατάσταση. Στὴν περίπτωσιν αὕτη, οἱ καταχωρίσεις σὰς στὸν πίνακα δρομολόγησιν εἶναι σωστὲς πρὶν καὶ συνδεθῆτε. Ἴσως ὥστόσο νὰ θέλετε νὰ δημιουργήσετε μιὰ καταχώριση γιὰ νὰ ἐκτελέσετε κ’αποια προγράμματα μετὰ τὴν ἀποκατ’αὐτοματὴν τῆς σύνδεσιν. Θὰ τὸ ἐξηγήσουμε αὐτὸ ἀργότερα σὲ ἓνα παρ’αδειγμὰ μετὰ τὸ sendmail.

Μπορεῖτε νὰ βρεῖτε παραδείγματα ἀρχείων ρυθμίσεων στὸν κατ’αὐτοματὴν ὁδὸ usr/share/examples/ppp/.

28.2.1.2.2 PPP καὶ Δυναμικὲς Διευθύνσεις IP

Ἀν ὁ παροχέας σὰς δὲν δίνει στατικὲς διευθύνσεις, τὸ ppp μπορῇ νὰ ρυθμισθῇ νὰ διαπραγματεύεται τὴν τοπικὴ καὶ τὴν ἀπομακρυσμένην διεύθυνση. Αὐτὸ γίνεται “μαντεύοντας” μιὰ διεύθυνση IP, καὶ ἐπιτρέποντας στὸ ppp νὰ τὴν θέσῃ ἔπειτα σωστῶς, χρησιμοποιοῦντας τὸ πρωτόκολλο IPCP (IP Configuration Protocol) μετὰ τὴν σύνδεσιν. Τὸ ἀρχεῖο ρυθμίσεων ppp.conf εἶναι τὸ ἴδιον ὅπως καὶ στὸ PPP καὶ Στατικὲς Διευθύνσεις IP, μετὰ τὴν παρακάτω μόνον ἀλλαγὴ:

```
17      set ifaddr 10.0.0.1/0 10.0.0.2/0 255.255.255.255 0.0.0.0
```

Ὅπως καὶ προηγουμένως, δὲν πρέπει νὰ περιλ’αβετε τὸν ἀριθμὸ γραμμῆς. Αἰταιεῖται ἐσοχὴ ἐνὸς τοῦλάχιστον κενοῦ διαστήματος.

Γραμμὴ 17:

Ὁ ἀριθμὸς μετὰ τὸ χαρακτήρα / εἶναι τὸ πλῆθος τῶν bits τῆς διεύθυνσιν γιὰ τὸ ὁποῖο θὰ ἐπιμεῖναι τὸ ppp. Ἴσως θέλετε νὰ χρησιμοποιοῦστε ἀριθμοὺς IP πρὶν κατ’αλλήλους γιὰ τὴν περίστασιν, ἀλλ’α τὸ παρ’αδειγμὰ ποὺ δίνουμε παραπ’άνω θὰ λειτουργήσῃ π’άντα.

Τὸ τελευταῖο ὄρισμα (τὸ 0.0.0.0) λείπει στὸ PPP νὰ ἀρχίσῃ τὶς διαπραγματεύσεις μετὰ τὴν διεύθυνση 0.0.0.0 ἀντὶ γιὰ τὴν 10.0.0.1. Αὐτὸ εἶναι ἀπαραίτητο σὲ ὁρισμένους ISP. Μὴ χρησιμοποιοῦστε τὸ 0.0.0.0 ὡς πρῶτο ὄρισμα στὴν set ifaddr, καθὼς θὰ ἐμποδίσῃ τὴν PPP νὰ ρυθμίσει τὴν ἀρχικὴ διαδρομὴ στὴν κατ’αὐτοματὴν κατάσταση -auto.

Ἄν δὲν χρησιμοποιεῖτε τὴν ἐπιλογὴ `-auto`, θὰ χρειαστεῖ νὰ δημιουργήσετε μιὰ καταχώριση στο ἀρχεῖο `/etc/ppp/ppp.linkup`. Τὸ ἀρχεῖο `ppp.linkup` χρησιμοποιεῖται μετὰ τὴν ἀποκατάσταση τῆς σύνδεσης. Στὸ σημεῖο αὐτό, τὸ `ppp` θὰ ἔχει ἤδη ἀποδώσει διεύθυνση στὴν διεπαφὴ καὶ θὰ εἶναι πλέον δυνατόν νὰ προσθέσετε τὶς καταχωρίσεις στὸν πίνακα δρομολόγησης:

```
1 provider:
2 add default HISADDR
```

Γραμμὴ 1:

Με τὴν ἀποκατάσταση τῆς σύνδεσης, τὸ `ppp` θὰ ψάξει γιὰ μιὰ καταχώριση στο `ppp.linkup` σύμφωνα με τοὺς παρακάτω κανόνες: Ἀρχικὰ θὰ προσπαθήσῃ νὰ ταιριάζῃ τὴν πρώτη ἐτικέτα ποὺ ἔχει χρησιμοποιηθεῖ στο ἀρχεῖο `ppp.conf`. Ἄν αὐτὸ ἀποτύχει, θὰ ψάξει γιὰ μιὰ καταχώριση γιὰ τὴν διεύθυνση IP τῆς πύλης. Ἡ καταχώριση αὐτὴ εἶναι μιὰ ἐτικέτα μορφῆς IP διεύθυνσης, με τέσσερις οκτᾶδες. Ἄν δὲν ἔχει ἀκόμα βρεθεῖ ἡ σωστὴ καταχώριση, θὰ γίνῃ ἀνίχνευση γιὰ τὴν καταχώριση `MYADDR`.

Γραμμὴ 2:

Ἡ γραμμὴ αὐτὴ λείει στο `ppp` νὰ προσθέσῃ μιὰ προεπιλεγμένη διαδρομὴ ἣ ποῖα νὰ δείχνει στο `HISADDR`. Τὸ `HISADDR` θὰ ἀντικατασταθεῖ με τὴ διεύθυνση IP τῆς πύλης ὅπως αὐτὴ ἀποδόθηκε μέσω τοῦ πρωτοκόλλου `IPCP`.

Δείτε τὴν καταχώριση `pppdemand` στὰ ἀρχεῖα `/usr/share/examples/ppp/ppp.conf.sample` καὶ `/usr/share/examples/ppp/ppp.linkup.sample` γιὰ ἓνα πιο λεπτομερές παρ᾽αδειγμα.

28.2.1.2.3 Λήψη Εισερχόμενων Κλήσεων

Ὅταν ρυθμίζετε τὸ **ppp** νὰ λαμβάνει εἰσερχόμενες κλήσεις σὲ ἓνα μηχάνημα ποὺ συνδέεται σὲ ἓνα τοπικὸ δίκτυο (LAN), θὰ πρέπει νὰ αποφασίσετε ἂν θέλετε νὰ προωθοῦνται πακέτα πρὸς αὐτό. Ἄν ναι, θὰ πρέπει νὰ ἀποδώσετε στο μηχάνημα μιὰ διεύθυνση IP ἣ ποῖα νὰ ἀνήκει στο ἴδιο υποδίκτυο με τὸ LAN, καὶ νὰ χρησιμοποιήσετε τὴν ἐντολὴ `enable proxy` στο ἀρχεῖο `/etc/ppp/ppp.conf`. Θὰ πρέπει ἐπίσης νὰ ἐπιβεβαιώσετε ὅτι τὸ ἀρχεῖο `/etc/rc.conf` περιέχει τὰ παρακάτω:

```
gateway_enable="YES"
```

28.2.1.2.4 Ποιὸ `getty`;

Ἡ ἐνότητα Ὑπηρεσία Εἰσόδου μέσω Ἐπιλογικῆς Σύνδεσης (`dial in`) παρέχει μιὰ καλὴ περιγραφὴ σχετικὰ με τὴν ἐνεργοποίησιν ὑπηρεσιῶν ἐπιλογικῶν κλήσεων χρησιμοποιώντας τὴν `getty(8)`.

Μιὰ ἐναλλακτικὴ στὴν `getty` εἶναι ἡ `mgetty` (<http://mgetty.greenie.net/>) (ἀπὸ τὸ πακέτο `comms/mgetty+sendfax`), μιὰ πιο ἐξυπνὴ ἐκδοσὴ τῆς `getty`, ἣ ποῖα ἔχει σχεδιαστεῖ γιὰ νὰ λαμβάνει ὑπόψιν τὶς ἐπιλογικὲς γραμμές.

Τὰ πλεονεκτήματα τῆς `mgetty` εἶναι ὅτι ἐπικοινωνεῖ ἐνεργᾶ με τὰ `modem`, τὸ ποῖο σημαίνει ὅτι ἂν ἡ θύρα εἶναι ἀπενεργοποιημένη στο `/etc/ttys`, τὸ `modem` σας δὲν θὰ ἀπαντήσῃ στὴν κλήσιν.

Μεταγενέστερες ἐκδόσεις τῆς `mgetty` (ἀπὸ τὴν 0.99beta καὶ μετὰ) ὑποστηρίζουν ἐπίσης αὐτόματα ἀνίχνευση PPP streams, ἐπιτρέποντας στοὺς πελάτες σας πρόσβαση στον ἐξυπηρετητὴ χωρὶς χρῆσιν `scripts`.

Διαβάστε την ενότητα **Mgetty και AutoPPP** για περισσότερες πληροφορίες σχετικά με την **mgetty**.

28.2.1.2.5 Άδειες για το **PPP**

Φυσιολογικά, η εκτέλεση της εντολής **ppp** πρέπει να γίνεται ως χρήστης **root**. Αν ωστόσο θέλετε να επιτρέψετε την εκτέλεση του **ppp** σε κατάσταση εξυπηρετητή ως κανονικός χρήστης (με τον τρόπο που περιγράφεται παρακάτω) θα πρέπει να δώσετε σε αυτό το χρήστη τα κατάλληλα δικαιώματα για να εκτελεί το **ppp**, προσθέτοντας τον στην ομάδα **network** στο αρχείο **/etc/group**.

Θα πρέπει επίσης να τους δώσετε πρόσβαση σε ένα ή περισσότερα τμήματα του αρχείου ρυθμίσεων, χρησιμοποιώντας την εντολή **allow**:

```
allow users fred mary
```

Αν χρησιμοποιήσετε την επιλογή αυτή στο τμήμα **default**, θα δώσετε σε αυτούς τους χρήστες πρόσβαση σε όλες τις ρυθμίσεις.

28.2.1.2.6 Κελύφη **PPP** για Χρήστες με Δυναμικά **IP**

Δημιουργήστε ένα αρχείο με το όνομα **/etc/ppp/ppp-shell** το οποίο να περιέχει τα παρακάτω:

```
#!/bin/sh
IDENT='echo $0 | sed -e 's/^\.*-\(.*\)$/\1/'`
CALLEDAS="$IDENT"
TTY='tty'

if [ x$IDENT = xdialup ]; then
    IDENT='basename $TTY'
fi

echo "PPP for $CALLEDAS on $TTY"
echo "Starting PPP for $IDENT"

exec /usr/sbin/ppp -direct $IDENT
```

Το script αυτό θα πρέπει να γίνει εκτελέσιμο. Δημιουργήστε τώρα ένα συμβολικό δεσμό που να ονομάζεται **ppp-dialup** χρησιμοποιώντας τις παρακάτω εντολές:

```
# ln -s ppp-shell /etc/ppp/ppp-dialup
```

Θα πρέπει να χρησιμοποιήσετε αυτό το script ως το κέλυφος για όλους τους **dialup** χρήστες. Εδώ φαίνεται ένα παράδειγμα του **/etc/passwd** για ένα χρήστη **dialup** με όνομα **pchilds** (θυμηθείτε ότι δεν πρέπει να τροποποιείτε άμεσα το αρχείο των κωδικών, αλλά μέσω της εντολής **vipw(8)**).

```
pchilds:*:1011:300:Peter Childs PPP:/home/ppp:/etc/ppp/ppp-dialup
```

Δημιουργήστε ένα κατάλογο **/home/ppp** προσβάσιμο για ανάγνωση από όλους, ο οποίος θα περιέχει τα παρακάτω κενά αρχεία:

```
-r--r--r-- 1 root wheel 0 May 27 02:23 .hushlogin
-r--r--r-- 1 root wheel 0 May 27 02:22 .rhosts
```

τα οποία εμποδίζουν την εμφάνιση του μηνύματος από το αρχείο `/etc/motd`.

28.2.1.2.7 Κελύφη PPP για Χρήστες με Στατικό IP

Δημιουργήστε το αρχείο `ppp-shell` όπως φαίνεται παραπάνω, και για κάθε λογαριασμό με στατικό IP, δημιουργήστε ένα συμβολικό δεσμό προς το `ppp-shell`.

Για παράδειγμα, αν έχετε τρεις πελάτες `dialup`, τους `fred`, `sam`, και `mary`, στους οποίους εκτελείτε δρομολόγηση /24 CIDR, θα πρέπει να γράψετε τα παρακάτω:

```
# ln -s /etc/ppp/ppp-shell /etc/ppp/ppp-fred
# ln -s /etc/ppp/ppp-shell /etc/ppp/ppp-sam
# ln -s /etc/ppp/ppp-shell /etc/ppp/ppp-mary
```

Για κάθε λογαριασμό χρήστη `dialup`, θα πρέπει να ρυθμιστεί το κέλυφος στο συμβολικό δεσμό που δημιουργήθηκε παραπάνω (για παράδειγμα ο συμβολικός δεσμός για το κέλυφος του χρήστη `mary` θα πρέπει να είναι ο `/etc/ppp/ppp-mary`).

28.2.1.2.8 Ρύθμιση του `ppp.conf` για Χρήστες με Δυναμικό IP

Το αρχείο `/etc/ppp/ppp.conf` θα πρέπει να περιέχει κάτι αντίστοιχο με το παρακάτω:

```
default:
    set debug phase lcp chat
    set timeout 0

ttyu0:
    set ifaddr 203.14.100.1 203.14.100.20 255.255.255.255
    enable proxy

ttyu1:
    set ifaddr 203.14.100.1 203.14.100.21 255.255.255.255
    enable proxy
```

Όξιζβύος: Ε στοίχιση είναι σημαντική.

Για κάθε συνεδρία, φορτώνεται η ενότητα `default`. Για κάθε γραμμή `dialup` που ενεργοποιείται στο `/etc/ttys`, θα πρέπει να δημιουργήσετε μια καταχώριση όμοια με αυτή που φαίνεται παραπάνω για το `ttyu0`. Κάθε γραμμή θα πρέπει να παίρνει μια μοναδική διεύθυνση IP από το απόθεμα των IP διευθύνσεων που προορίζονται για τους δυναμικούς χρήστες.

28.2.1.2.9 Ρύθμιση του `ppp.conf` για Χρήστες με Στατικό IP

Εκτός από τα περιεχόμενα του υποδείγματος `/usr/share/examples/ppp/ppp.conf` θα πρέπει να προσθέσετε μια ενότητα για καθένα από τους χρήστες `dialup` στους οποίους έχει αποδοθεί στατικό IP. Θα συνεχίσουμε με το παράδειγμα μας με τους χρήστες `fred`, `sam`, και `mary`.

`fred:`

```
set ifaddr 203.14.100.1 203.14.101.1 255.255.255.255

sam:
set ifaddr 203.14.100.1 203.14.102.1 255.255.255.255

mary:
set ifaddr 203.14.100.1 203.14.103.1 255.255.255.255
```

Το αρχείο `/etc/ppp/ppp.linkup` θα πρέπει επίσης να περιέχει πληροφορίες δρομολόγησης για κ'άθε χρήστη με στατικό IP (αν απαιτείται). Ε παρακ'άτω γραμμή θα προσθέσει μια διαδρομή προς τη διεύθυνση δικτύου 203.14.101.0/24 μέσω της σύνδεσης `ppp` του πελ'ατη.

```
fred:
add 203.14.101.0 netmask 255.255.255.0 HISADDR

sam:
add 203.14.102.0 netmask 255.255.255.0 HISADDR

mary:
add 203.14.103.0 netmask 255.255.255.0 HISADDR
```

28.2.1.2.10 mgetty και AutoPPP

Το `port comms/mgetty+sendfax`, έρχεται με προεπιλεγμένη την επιλογή `AUTO_PPP`, επιτρέποντας έτσι στην `mgetty` να ανιχνεύει την φ'αση `LCP` των συνδέσεων `PPP` και να εκτελεί αυτόματα ένα κέλυφος `ppp`. Ωστόσο, καθώς με αυτό τον τρόπο δεν ενεργοποιείται η προεπιλεγμένη ακολουθία ονόματος χρήστη και κωδικού, είναι απαραίτητο να γίνει πιστοποίηση των χρηστών με τη χρήση `PAP` ή `CHAP`.

Ε ενόητα αυτή προϋποθέτει ότι ο χρήστης έχει ρυθμίσει, μεταγλωττίσει και εγκαταστήσει με επιτυχία το `port comms/mgetty+sendfax` στο σύστημα του.

Βεβαιωθείτε ότι το αρχείο σας `/usr/local/etc/mgetty+sendfax/login.config` περιέχει τα παρακ'άτω:

```
/AutoPPP/ - - /etc/ppp/ppp-pap-dialup
```

Αυτό θα πει στην `mgetty` να εκτελέσει το script `ppp-pap-dialup` για τις `PPP` συνδέσεις που ανιχνεύθηκαν.

Δημιουργήστε ένα αρχείο με το όνομα `/etc/ppp/ppp-pap-dialup` το οποίο θα περιέχει τα ακόλουθα (το αρχείο θα πρέπει να είναι εκτελέσιμο):

```
#!/bin/sh
exec /usr/sbin/ppp -direct pap$IDENT
```

Για κ'άθε γραμμή `dialup` που είναι ενεργοποιημένη στο `/etc/ttys`, δημιουργήστε μια αντίστοιχη καταχώριση στο αρχείο `/etc/ppp/ppp.conf`. Ε καταχώριση αυτή μπορεί να συνυπ'αρχει χωρίς πρόβλημα με αυτές που ορίσαμε παραπ'ανω.

```
pap:
enable pap
set ifaddr 203.14.100.1 203.14.100.20-203.14.100.40
enable proxy
```

Κάθε χρήστης που εισέρχεται με αυτό τον τρόπο, θα πρέπει να διαθέτει όνομα χρήστη/κωδικό στο αρχείο `/etc/ppp/ppp.secret`. Εναλλακτικᾶ, μπορείτε να προσθέσετε την παρακάτω επιλογή ὥστε να γίνεται πιστοποίηση των χρηστών μέσω PAP με βᾶση τα στοιχεία του αρχείου `/etc/passwd`.

```
enable passwdauth
```

Αν θέλετε να αποδώσετε στατικό IP σε κάποιους χρήστες, μπορείτε να καθορίσετε την διεύθυνση ως τρίτο όρισμα στο αρχείο `/etc/ppp/ppp.secret`. Για παραδείγματα, δείτε το αρχείο `/usr/share/examples/ppp/ppp.secret.sample`.

28.2.1.2.11 Επεκτάσεις MS

Είναι δυνατόν να ρυθμίσετε το PPP ὥστε να παρέχει διευθύνσεις DNS και NetBIOS κατ᾽ απαίτηση.

Για να ενεργοποιήσετε αυτές τις επεκτάσεις με την έκδοση 1.x του PPP, θα πρέπει να προσθέσετε τις παρακάτω γραμμές στο σχετικό τμήμα του `/etc/ppp/ppp.conf`.

```
enable msextr
set ns 203.14.100.1 203.14.100.2
set nbns 203.14.100.5
```

Για το PPP από την έκδοση 2 και πάνω:

```
accept dns
set dns 203.14.100.1 203.14.100.2
set nbns 203.14.100.5
```

Το παραπάνω θα ενημερώσει τους πελάτες για τον κύριο και δευτερεύοντα εξυπηρετητή DNS, και για τον εξυπηρετητή ονομάτων NetBIOS.

Από την έκδοση 2 και πάνω, αν παραλειφθεί η γραμμή `set dns`, το PPP θα χρησιμοποιήσει τις γραμμές που θα βρει στο `/etc/resolv.conf`.

28.2.1.2.12 Πιστοποίηση PAP και CHAP

Κάποιοι ISP ρυθμίζουν τα συστήματά τους με τέτοιο τρόπο, ὥστε το κομμάτι της σύνδεσης που ασχολείται με την πιστοποίηση του χρήστη να γίνεται μέσω των μηχανισμών PAP ή CHAP. Αν συμβαίνει αυτό στη δική σας περίπτωση, ο ISP σας δεν θα σας στείλει προτροπή login όταν συνδεθείτε, αλλά θα αρχίσει απευθείας τη μετάδοση PPP.

Το PAP είναι λιγότερο ασφαλές από το CHAP, αλλά η ασφάλεια εδώ δεν είναι τόσο σπουδαίο θέμα, καθώς οι κωδικοί (αν και στέλνονται ως κανονικό κείμενο) μεταδίδονται μόνο μέσω σειριακής γραμμής. Έτσι δεν υπάρχει πραγματική δυνατότητα των crackers να “κρυφάκούσουν”.

Χρησιμοποιώντας ως αναφορά τις ενότητες PPP και Στατικές Διευθύνσεις IP ή PPP και Δυναμικές Διευθύνσεις IP, θα πρέπει να γίνουν οι παρακάτω αλλαγές:

```
13      set authname MyUserName
14      set authkey MyPassword
15      set login
```

Γραμμή 13:

Ε γραμμή αυτή καθορίζει το όνομα χρήστη για τα PAP/CHAP. Θα χρειαστεί να εισάγετε την σωστή τιμή για το MyUserName.

Γραμμή 14:

Ε γραμμή αυτή καθορίζει τον κωδικό για τα PAP/CHAP. Θα χρειαστεί να εισάγετε την σωστή τιμή για το MyPassword. Ίσως θέλετε να προσθέσετε μια ακόμα γραμμή, όπως την παρακάτω:

```
16      accept PAP
```

ή

```
16      accept CHAP
```

για να είναι φανερή η πρόθεση σας, ωστόσο τόσο το PAP όσο και το CHAP γίνονται δεκτά από προεπιλογή.

Γραμμή 15:

Ο ISP σας δεν θα απαιτεί φυσιολογικά να εισέλθετε στον εξυπηρετητή αν χρησιμοποιείτε PAP ή CHAP. Για το λόγο αυτό, θα πρέπει να απενεργοποιήσετε το αλφαριθμητικό “set login”.

28.2.1.2.13 Αλλάζοντας Άμεσα τις Ρυθμίσεις του ppp

Είναι δυνατόν να επικοινωνήσετε με το πρόγραμμα ppp καθώς εκτελείται στον παρασκήνιο, αλλά μόνο αν έχετε ρυθμίσει μια κατ’άλληλη διαγνωστική θύρα για αυτό το σκοπό. Για να το κάνετε αυτό, προσθέστε την παρακάτω γραμμή στις ρυθμίσεις σας:

```
set server /var/run/ppp-tun%d DiagnosticPassword 0177
```

Αυτό οδηγεί το PPP να “ακούει” στο καθορισμένο UNIX socket του τομέα, και να ρωτάει τους πελάτες για τον κωδικό που έχει καθοριστεί πριν επιτρέψει την πρόσβαση. Το %d στο όνομα, αντικαθίσταται με τον αριθμό της συσκευής tun που χρησιμοποιείται.

Από τη στιγμή που ρυθμίζεται το socket, το πρόγραμμα pppctl(8) μπορεί να χρησιμοποιηθεί σε scripts με τα οποία επιθυμείτε να διαχειριστείτε το πρόγραμμα ppp το οποίο εκτελείται ήδη.

28.2.1.3 Χρησιμοποιώντας τη Δυνατότητα Μετάφρασης Διευθύνσεων (NAT) του PPP

Το PPP έχει την ικανότητα να χρησιμοποιήσει δικό του εσωτερικό NAT, χωρίς να απαιτούνται οι ικανότητες ανακατεύθυνσης του πυρήνα. Μπορείτε να ενεργοποιήσετε αυτή τη λειτουργία με την ακόλουθη γραμμή στο /etc/ppp/ppp.conf:

```
nat enable yes
```

Εναλλακτικά, το NAT του PPP μπορεί να ενεργοποιηθεί με την επιλογή -nat στην γραμμή εντολών. Μπορείτε ακόμα να βάλετε την επιλογή ppp_nat στο αρχείο /etc/rc.conf. Ε επιλογή αυτή είναι ενεργοποιημένη από προεπιλογή.

Ἀν χρησιμοποιήσετε αὐτὸ τὸ χαρακτηριστικὸ, μᾶλλον θὰ βρεῖτε χρήσιμες καὶ τὶς παρακάτω ἐπιλογές γιὰ τὸ `/etc/ppp/ppp.conf`, μετὰ τὶς ὁποῖες ἐνεργοποιεῖται ἡ προώθηση εἰσερχόμενων συνδέσεων:

```
nat port tcp 10.0.0.2:ftp ftp
nat port tcp 10.0.0.2:http http
```

ἢ ἂν δὲν ἐμπιστεύεστε καθόλου τὸ ἐξωτερικὸ δίκτυο:

```
nat deny_incoming yes
```

28.2.1.4 Τελικὲς Ρυθμίσεις Συστήματος

ἔχετε πλέον ρυθμίσει τὸ `ppp`, ἀλλ' ἀνὰ ὑπάρχουν μερικὰ ἀκόμα πράγματα ποὺ πρέπει νὰ κ'ἀνετε πρὶν νὰ εἶναι ἐτοιμὸ γιὰ λειτουργία. Ὅλα περιλαμβάνουν τὴν ἐπεξεργασία τοῦ ἀρχείου `/etc/rc.conf`.

Ξεκινώντας ἀπὸ τὴν ἀρχὴ τοῦ ἀρχείου αὐτοῦ, βεβαιωθείτε ὅτι εἶναι ὀρισμένη ἡ γραμμὴ `hostname=`, π.χ.:

```
hostname="foo.example.com"
```

Ἀν ὁ ISP σας παρέχει στατικὴ IP διεύθυνση καὶ ὄνομα, εἶναι μᾶλλον καλὺτερο νὰ χρησιμοποιήσετε αὐτὸ τὸ ὄνομα ὡς ὄνομα γιὰ τὸ μηχάνημα σας.

Ψάξτε γιὰ τὴ μεταβλητὴ `network_interfaces`. Ἀν θέλετε νὰ ρυθμίσετε τὸ σύστημα σας νὰ καλεῖ τὸν ISP σας κατ' ἀπαίτηση, βεβαιωθείτε ὅτι ὑπάρχει στὴ λίστα ἡ συσκευὴ `tun0`, διαφορετικὰ ἀφαιρέστε τὴν.

```
network_interfaces="lo0 tun0"
ifconfig_tun0=
```

Ὁρίσθεις: Ἡ μεταβλητὴ `ifconfig_tun0` θὰ πρέπει νὰ εἶναι ἄδεια, καὶ θὰ πρέπει νὰ δημιουργηθεῖ ἓνα ἀρχεῖο μετὰ ὄνομα `/etc/start_if.tun0`. Τὸ ἀρχεῖο αὐτὸ θὰ πρέπει νὰ περιέχει τὴν παρακάτω γραμμὴν:

```
ppp -auto mysystem
```

Τὸ **script** αὐτὸ ἐκτελεῖται κατ' ἀρχὴν ὅταν ρυθμιστῇ τὸ δίκτυο, ξεκινώντας ἔτσι τὸ δαίμονα `ppp` σὲ κατ' ἀσταση αὐτόματης λειτουργίας. Ἀν διαθέτετε ἕνα τοπικὸ δίκτυο (LAN) γιὰ τὸ ὁποῖο τὸ μηχάνημα αὐτὸ ἔχει τὸ ρόλο τῆς πύλης, ἴσως νὰ θέλετε ἐπίσης νὰ χρησιμοποιήσετε τὴν ἐπιλογὴ `-alias`. Δείτε τὴ σελίδα **manual** γιὰ περισσότερες λεπτομέρειες.

Βεβαιωθείτε ὅτι ἡ μεταβλητὴ γιὰ τὸ πρόγραμμα `router` ἔχει τεθεῖ στο `NO` μέσω τῆς ἐπόμενης γραμμῆς στο `/etc/rc.conf`:

```
router_enable="NO"
```

Εἶναι σημαντικό νὰ μὴν ξεκινήσει ὁ δαίμονας `routed`, ὁ ὁποῖος συνήθως διαγράφει τὶς προεπιλεγμένες τιμές τοῦ πίνακα δρομολόγησης ποὺ δημιουργοῦνται ἀπὸ τὸ `ppp`.

Εἶναι μᾶλλον καλὴ ἰδέα νὰ ἐξασφαλίσετε ὅτι ἡ γραμμὴ `sendmail_flags` δὲν περιλαμβάνει τὴν ἐπιλογὴ `-q`, διαφορετικὰ τὸ `sendmail` θὰ προσπαθεῖ κ'ἀθε τόσο νὰ κ'ἀνει ἀναζήτησιν τοῦ δικτύου, με

πιθανό αποτέλεσμα το μηχάνημα σας να εκτελεί τηλεφωνική σύνδεση (dial out). Μπορείτε να δοκιμάσετε:

```
sendmail_flags="-bd"
```

Το μειονέκτημα του παραπάνω, είναι ότι πρέπει να εξαναγκάσετε το sendmail να επανεξετάσει την ουρά των μηνυμάτων, κάθε φορά που αποκαθίσταται η σύνδεση ppp, γράφοντας:

```
# /usr/sbin/sendmail -q
```

Ίσως θέλετε να χρησιμοποιήσετε την εντολή !bg στο ppp.linkup για να γίνεται το παραπάνω αυτόματα:

```
1 provider:
2 delete ALL
3 add 0 0 HISADDR
4 !bg sendmail -bd -q30m
```

Αν αυτό δεν σας αρέσει, είναι δυνατόν να ρυθμίσετε ένα “dfilter” το οποίο να αποκόπτει την κίνηση SMTP. Δείτε τα υποδείγματα για περισσότερες λεπτομέρειες.

Το μόνο που μένει είναι να επανεκκινήσετε το μηχάνημα. Μετά την επανεκκίνηση, μπορείτε είτε να γράψετε:

```
# ppp
```

και έπειτα dial provider για να ξεκινήσετε τη συνεδρία PPP, ή αν θέλετε το ppp να αποκαθιστά τις συνεδρίες αυτόματα κάθε φορά που υπάρχει κίνηση προς το εξωτερικό δίκτυο (και δεν έχετε δημιουργήσει το script start_if.tun0) μπορείτε να γράψετε:

```
# ppp -auto provider
```

28.2.1.5 Περίληψη

Για να ανακεφαλαιώσουμε, τα παρακάτω βήματα είναι απαραίτητα όταν εγκαθιστάτε το ppp για πρώτη φορά:

Από τη μεριά του μηχανήματος-πελάτη:

1. Βεβαιωθείτε ότι περιλαμβάνεται στον πυρήνα σας η συσκευή tun.
2. Βεβαιωθείτε ότι υπάρχει το αρχείο της συσκευής tunN στον κατάλογο /dev.
3. Δημιουργήστε μια καταχώριση στο αρχείο /etc/ppp/ppp.conf. Το παράδειγμα για το pmdemand θα πρέπει να είναι επαρκές για τους περισσότερους ISPs.
4. Αν έχετε δυναμική διεύθυνση IP, δημιουργήστε μια καταχώριση στο /etc/ppp/ppp.linkup.
5. Ενημερώστε το αρχείο /etc/rc.conf.
6. Δημιουργήστε το script start_if.tun0 αν χρειάζεστε κλήση κατ'απαίτηση.

Από τη μεριά του εξυπηρετητή:

1. Βεβαιωθείτε ὅτι περιλαμβάνεται στὸν πυρήνα σας ἡ συσκευή tun.
2. Βεβαιωθείτε ὅτι ὑπάρχει τὸ ἀρχεῖο τῆς συσκευῆς tunN στὸν κατ'άλογο /dev.
3. Δημιουργήστε μιὰ καταχώριση στὸ /etc/passwd (χρησιμοποιώντας τὸ πρόγραμμα vipw(8)).
4. Δημιουργήστε ἓνα ἀρχεῖο profile στὸν προσωπικὸ κατ'άλογο τοῦ χρήστη, τὸ ὁποῖο νὰ ἐκτελεῖ τὴν ἐντολὴ `ppp -direct direct-server` ἢ κάποια ἀντίστοιχη.
5. Δημιουργήστε μιὰ καταχώριση στὸ /etc/ppp/ppp.conf. Τὸ παράδειγμα γιὰ τὸ direct-server θα πρέπει νὰ εἶναι ἐπαρκές.
6. Δημιουργήστε μιὰ καταχώριση στὸ /etc/ppp/ppp.linkup.
7. Ενημερώστε τὸ ἀρχεῖο /etc/rc.conf.

28.3 Χρησιμοποιώντας τὸ PPP τοῦ Πυρήνα

Κάποια τμήματα προέρχονται ἀπὸ ἀρχικὴ συνεισφορὰ τῶν Gennady B. Sorokopud ἑᾶς Robert Huff.

Πῶς νὰ ἐκτελεσθῇ: Ἡ ἐνότητα αὕτη εἶναι ἐγκυρὴ καὶ μπορεῖ νὰ ἐφαρμοστεῖ μόνον σὲ συστήματα FreeBSD 7.X.

28.3.1 Ρυθμίζοντας τὸ PPP τοῦ Πυρήνα

Πρὶν ξεκινήσετε νὰ ρυθμίζετε τὸ PPP στὸ μηχάνημα σας, βεβαιωθείτε ὅτι τὸ `pppd` βρίσκεται στὸν κατ'άλογο /usr/sbin καὶ ὅτι ὑπάρχει ὁ κατ'άλογος /etc/ppp.

Τὸ `pppd` ἔχει δύο καταστάσεις λειτουργίας:

1. Ὡς πελάτης (“client”) — ὅταν θέλετε νὰ συνδέσετε τὸ μηχάνημα σας με τὸν ἔξω κόσμον μέσω σειριακῆς σύνδεσης σύνδεσης ἢ γραμμῆς modem.
- 2.

Ὡς ἐξυπηρετητὴς (“server”) — τὸ μηχάνημα σας εἶναι συνδεδεμένο στὸ δίκτυο καὶ χρησιμοποιεῖται γιὰ νὰ συνδέσει ἄλλους υπολογιστές, χρησιμοποιώντας τὸ PPP.

Καὶ στὶς δύο περιπτώσεις θα χρειαστεῖ νὰ δημιουργήσετε ἓνα ἀρχεῖο ἐπιλογῶν (/etc/ppp/options ἢ ~/ .ppprc) ἀν στὸ μηχάνημα σας ὑπάρχουν περισσότεροι ἀπὸ ἓνας χρήστες ποὺ χρησιμοποιοῦν τὸ PPP).

Θα χρειαστεῖτε ἐπίσης καὶ κάποιο λογισμικὸ γιὰ χρῆση με modem καὶ σειριακὲς συνδέσεις (κατ'ἀ προτίμηση τὸ `comms/kermit`), ὥστε νὰ μπορεῖτε νὰ καλέσετε καὶ νὰ ἀποκαταστήσετε τὴν σύνδεση με τὸν ἀπομακρυσμένο ἐξυπηρετητὴ.

28.3.2 Χρησιμοποιώντας το **pppd** ως Πελάτης

Βασισμένο σε πληροφορίες που παρείχε ο Trev Roydhouse.

Μπορείτε να χρησιμοποιήσετε το `/etc/ppp/options` που φαίνεται παρακάτω, για να συνδεθείτε σε μια γραμμή PPP ενός εξυπηρετητή τερματικών (terminal server) της Cisco.

```
crtcts      # enable hardware flow control
modem       # modem control line
noipdefault # remote PPP server must supply your IP address
            # if the remote host does not send your IP during IPCP
            # negotiation, remove this option
passive     # wait for LCP packets
domain ppp.foo.com      # put your domain name here

:remote_ip   # put the IP of remote PPP host here
            # it will be used to route packets via PPP link
            # if you didn't specified the noipdefault option
            # change this line to local_ip:remote_ip

defaultroute # put this if you want that PPP server will be your
            # default router
```

Για να συνδεθείτε:

1. Καλέστε τον απομακρυσμένο εξυπηρετητή χρησιμοποιώντας το **Kermit** (ή κάποιο άλλο πρόγραμμα για modem) και εισάγετε το όνομα χρήστη και τον κωδικό σας (ή ότι άλλο χρειάζεται για να ενεργοποιήσετε το PPP στον απομακρυσμένο υπολογιστή).
2. Βγείτε από το **Kermit** (χωρίς να κλείσετε τη γραμμή).
3. Πληκτρολογήστε τα παρακάτω:

```
# /usr/sbin/pppd /dev/tty01 19200
```

Βεβαιωθείτε ότι χρησιμοποιείτε το σωστό όνομα συσκευής και την κατ'αλληλη ταχύτητα.

Ο υπολογιστής σας είναι τώρα συνδεδεμένος μέσω PPP. Αν η σύνδεση αποτύχει, μπορείτε να χρησιμοποιήσετε την επιλογή `debug` στο αρχείο `/etc/ppp/options` και να ελέγξετε τα μηνύματα στην κονσόλα για να ανιχνεύσετε το πρόβλημα.

Το παρακάτω script `/etc/ppp/pppup` αυτοματοποιεί και τα 3 στάδια:

```
#!/bin/sh
pgrep -l pppd
pid=`pgrep pppd`
if [ "X${pid}" != "X" ] ; then
    echo 'killing pppd, PID=' ${pid}
    kill ${pid}
fi
pgrep -l kermit
pid=`pgrep kermit`
if [ "X${pid}" != "X" ] ; then
    echo 'killing kermit, PID=' ${pid}
    kill -9 ${pid}
fi
```

```
ifconfig ppp0 down
ifconfig ppp0 delete
```

```
kermit -y /etc/ppp/kermit.dial
pppd /dev/tty01 19200
```

Το ἀρχεῖο /etc/ppp/kermit.dial εἶναι ἓνα script γιὰ τὸ **Kermit** τὸ ὁποῖο κ'ἀναι τὴν κλήση καὶ τὴν πιστοποίηση τοῦ χρήστη στὸν ἀπομακρυσμένο υπολογιστὴ (στὸ τέλος αὐτοῦ τοῦ ἐγγράφου, θὰ βρεῖτε ἓνα παρ'ἀδειγμα γιὰ ἓνα τέτοιο script).

Χρησιμοποιήστε τὸ παρακ'ατῶ script /etc/ppp/pppdown γιὰ νὰ ἀποσυνδέσετε τὴν γραμμὴ PPP:

```
#!/bin/sh
pid=`pgrep pppd`
if [ X${pid} != "X" ] ; then
    echo 'killing pppd, PID=' ${pid}
    kill -TERM ${pid}
fi

pgrep -l kermit
pid=`pgrep kermit`
if [ "X${pid}" != "X" ] ; then
    echo 'killing kermit, PID=' ${pid}
    kill -9 ${pid}
fi

/sbin/ifconfig ppp0 down
/sbin/ifconfig ppp0 delete
kermit -y /etc/ppp/kermit.hup
/etc/ppp/ppptest
```

Ελέγξτε ἀν ἐκτελεῖται ἀκόμα τὸ pppd, ἐκτελώντας τὸ /usr/etc/ppp/ppptest, τὸ ὁποῖο θὰ μοι'αζει με τὸ παρακ'ατῶ:

```
#!/bin/sh
pid=`pgrep pppd`
if [ X${pid} != "X" ] ; then
    echo 'pppd running: PID=' ${pid-NONE}
else
    echo 'No pppd running.'
fi
set -x
netstat -n -I ppp0
ifconfig ppp0
```

Γιὰ νὰ κλείσετε τὴν γραμμὴ, ἐκτελέστε τὸ /etc/ppp/kermit.hup, τὸ ὁποῖο θὰ πρέπει νὰ περιέχει:

```
set line /dev/tty01      ; put your modem device here
set speed 19200
set file type binary
set file names literal
set win 8
set rec pack 1024
```

```
set send pack 1024
set block 3
set term bytesize 8
set command bytesize 8
set flow none

pau 1
out +++
inp 5 OK
out ATH0\13
echo \13
exit
```

Μια εναλλακτική μέθοδος που χρησιμοποιεί το chat αντί για το kermit:

Τα παρακάτω δύο αρχεία επαρκούν για τη δημιουργία μιας σύνδεσης pppd.

/etc/ppp/options:

/dev/cuad1 115200

```
crtcts          # enable hardware flow control
modem           # modem control line
connect "/usr/bin/chat -f /etc/ppp/login.chat.script"
noipdefault     # remote PPP serve must supply your IP address
                # if the remote host doesn't send your IP during
                # IPCP negotiation, remove this option
passive         # wait for LCP packets
domain your.domain # put your domain name here

:              # put the IP of remote PPP host here
              # it will be used to route packets via PPP link
              # if you didn't specified the noipdefault option
              # change this line to local_ip:remote_ip

defaultroute    # put this if you want that PPP server will be
                # your default router
```

/etc/ppp/login.chat.script:

Όχι!Βυός: Το παρακάτω θα πρέπει να γραφεί σε μια μόνο γραμμή.

```
ABORT BUSY ABORT 'NO CARRIER' "" AT OK ATDTphone.number
CONNECT "" TIMEOUT 10 ogin:-\r-ogin: login-id
TIMEOUT 5 sword: password
```

Μόλις τροποποιήσετε και εγκαταστήσετε σωστά τα παραπάνω αρχεία, το μόνο που χρειάζεται να κάνετε είναι να εκτελέσετε την εντολή pppd, με τον τρόπο που φαίνεται παρακάτω:

```
# pppd
```

28.3.3 Χρησιμοποιώντας το **pppd** ὡς Εξυπηρετητὴ

Τὸ `/etc/ppp/options` θὰ πρέπει νὰ περιέχει κ'ἄτι ἀντίστοιχο μὲ τὸ παρακ'ἄτω:

```
crtscts                # Hardware flow control
netmask 255.255.255.0  # netmask (not required)
192.114.208.20:192.114.208.165 # IP's of local and remote hosts
                                # local ip must be different from one
                                # you assigned to the Ethernet (or other)
                                # interface on your machine.
                                # remote IP is IP address that will be
                                # assigned to the remote machine

domain ppp.foo.com      # your domain
passive                 # wait for LCP
modem                   # modem line
```

Τὸ script `/etc/ppp/pppserv` ποὺ φαίνεται παρακ'ἄτω, θὰ πει στὸ **pppd** νὰ λειτουργήσῃ ὡς ἐξυπηρετητὴς:

```
#!/bin/sh
pgrep -l pppd
pid=`pgrep pppd`
if [ "X${pid}" != "X" ] ; then
    echo 'killing pppd, PID=' ${pid}
    kill ${pid}
fi
pgrep -l kermi
pid=`pgrep kermi`
if [ "X${pid}" != "X" ] ; then
    echo 'killing kermi, PID=' ${pid}
    kill -9 ${pid}
fi

# reset ppp interface
ifconfig ppp0 down
ifconfig ppp0 delete

# enable autoanswer mode
kermi -y /etc/ppp/kermi.ans

# run ppp
pppd /dev/tty01 19200
```

Χρησιμοποιήστε τὸ παρακ'ἄτω script `/etc/ppp/pppservdown` γιὰ νὰ σταματήσετε τὸν ἐξυπηρετητὴ:

```
#!/bin/sh
pgrep -l pppd
pid=`pgrep pppd`
if [ "X${pid}" != "X" ] ; then
    echo 'killing pppd, PID=' ${pid}
    kill ${pid}
fi
pgrep -l kermi
pid=`pgrep kermi`
```

```
if [ "X${pid}" != "X" ] ; then
    echo 'killing kermi, PID=' ${pid}
    kill -9 ${pid}
fi
ifconfig ppp0 down
ifconfig ppp0 delete

kermi -y /etc/ppp/kermi.noans
```

Το παρακάτω script για το **Kermi** (/etc/ppp/kermi.ans) μπορεί να ενεργοποιεί και να απενεργοποιεί την λειτουργία αυτόματης απάντησης στο modem σας.

```
set line /dev/tty01
set speed 19200
set file type binary
set file names literal
set win 8
set rec pack 1024
set send pack 1024
set block 3
set term bytesize 8
set command bytesize 8
set flow none

pau 1
out +++
inp 5 OK
out ATH0\13
inp 5 OK
echo \13
out ATS0=1\13 ; change this to out ATS0=0\13 if you want to disable
                ; autoanswer mode

inp 5 OK
echo \13
exit
```

Στον απομακρυσμένο υπολογιστή, χρησιμοποιείται το script /etc/ppp/kermi.dial για κλήση και πιστοποίηση του χρήστη. Θα πρέπει να το τροποποιήσετε σύμφωνα με τις ανάγκες σας. Βάλτε το όνομα χρήστη και τον κωδικό σας σε αυτό το script. Θα χρειαστεί επίσης να αλλάξετε την γραμμή για την είσοδο (input) ανάλογα με τις απαντήσεις που δίνει το modem σας και ο απομακρυσμένος υπολογιστής.

```
;
; put the com line attached to the modem here:
;
set line /dev/tty01
;
; put the modem speed here:
;
set speed 19200
set file type binary ; full 8 bit file xfer
set file names literal
set win 8
```

```

set rec pack 1024
set send pack 1024
set block 3
set term bytesize 8
set command bytesize 8
set flow none
set modem hayes
set dial hangup off
set carrier auto           ; Then SET CARRIER if necessary,
set dial display on        ; Then SET DIAL if necessary,
set input echo on
set input timeout proceed
set input case ignore
def \%x 0                   ; login prompt counter
goto slhup

:slcmd                      ; put the modem in command mode
echo Put the modem in command mode.
clear                      ; Clear unread characters from input buffer
pause 1
output +++                 ; hayes escape sequence
input 1 OK\13\10           ; wait for OK
if success goto slhup
output \13
pause 1
output at\13
input 1 OK\13\10
if fail goto slcmd         ; if modem doesn't answer OK, try again

:slhup                      ; hang up the phone
clear                      ; Clear unread characters from input buffer
pause 1
echo Hanging up the phone.
output ath0\13             ; hayes command for on hook
input 2 OK\13\10
if fail goto slcmd         ; if no OK answer, put modem in command mode

:sldial                     ; dial the number
pause 1
echo Dialing.
output atdt9,550311\13\10   ; put phone number here
assign \%x 0               ; zero the time counter

:look
clear                      ; Clear unread characters from input buffer
increment \%x              ; Count the seconds
input 1 {CONNECT }
if success goto sllogin
reinput 1 {NO CARRIER\13\10}
if success goto sldial
reinput 1 {NO DIALTONE\13\10}
if success goto slnodial
reinput 1 {\255}

```

```

if success goto slhup
reinput 1 {\127}
if success goto slhup
if < \%x 60 goto look
else goto slhup

:sllogin                                ; login
assign \%x 0                            ; zero the time counter
pause 1
echo Looking for login prompt.

:slloop
increment \%x                            ; Count the seconds
clear                                    ; Clear unread characters from input buffer
output \13
;
; put your expected login prompt here:
;
input 1 {Username: }
if success goto sluid
reinput 1 {\255}
if success goto slhup
reinput 1 {\127}
if success goto slhup
if < \%x 10 goto slloop                  ; try 10 times to get a login prompt
else goto slhup                         ; hang up and start again if 10 failures

:sluid
;
; put your userid here:
;
output ppp-login\13
input 1 {Password: }
;
; put your password here:
;
output ppp-password\13
input 1 {Entering SLIP mode.}
echo
quit

:slnodial
echo \7No dialtone. Check the telephone line!\7
exit 1

; local variables:
; mode: csh
; comment-start: ";" "
; comment-start-skip: ";" "
; end:

```


28.4 Αντιμετώπιση Προβλημάτων σε Συνδέσεις PPP

Συνεισφορά του Tom Rhodes.

Διάρθρωση: Από το FreeBSD 8.0 και μετά, το πρόγραμμα οδήγησης `sio(4)` αντικαταστάθηκε από το `uart(4)`. Τα ονόματα συσκευών των σειριακών θυρών έχουν αλλάξει από `/dev/cua0` σε `/dev/cua0` και από `/dev/tty0` σε `/dev/tty0`. Οι χρήστες του FreeBSD 7.X θα πρέπει να προσαρμόσουν τις παρακάτω οδηγίες σύμφωνα με αυτές τις αλλαγές.

Ενότητα αυτή καλύπτει μερικά από τα προβλήματα που μπορεί να παρουσιαστούν όταν γίνεται χρήση του PPP μέσω σύνδεσης modem. Για παράδειγμα, θα πρέπει να ξέρετε με ακρίβεια τα μηνύματα εισόδου που θα εμφανίσει το σύστημα το οποίο καλείτε. Μερικοί ISP δίνουν την προτροπή `ssword`, ενώ άλλοι δίνουν την `password`. Αν δεν έχετε γράψει σωστά το script για το ppp, η απόπειρα εισόδου θα αποτύχει. Ο πιο συνηθισμένος τρόπος να εκσφαλματώσετε μια σύνδεση ppp, είναι να συνδεθείτε χειροκίνητα. Οι πληροφορίες που εμφανίζονται παρακάτω, θα σας οδηγήσουν βήμα προς βήμα στη χειροκίνητη αποκατάσταση της σύνδεσης.

28.4.1 Ελέγξτε τα Αρχεία Συσκευών

Αν χρησιμοποιείτε προσαρμοσμένο πυρήνα, βεβαιωθείτε ότι έχετε περιλάβει την παρακάτω γραμμή στο αρχείο ρυθμίσεων του πυρήνα σας:

```
device    uart
```

Αν χρησιμοποιείτε τον πυρήνα GENERIC, δεν χρειάζεται να κάνετε κάποια αλλαγή, καθώς η συσκευή `uart` περιλαμβάνεται ήδη σε αυτόν. Απλώς ελέγξτε τα μηνύματα της `dmesg` για την συσκευή modem, χρησιμοποιώντας την παρακάτω εντολή:

```
# dmesg | grep uart
```

Θα πρέπει να δείτε κάποια έξοδο σχετική με τις συσκευές `uart`. Πρόκειται για τις θύρες COM που χρειαζόμαστε. Αν το modem σας λειτουργεί ως τυποποιημένη σειριακή θύρα, θα πρέπει να το δείτε να αναφέρεται ως `uart1`, ή `COM2`. Αν συμβαίνει αυτό, δεν χρειάζεται να επαναμεταγλωττίσετε τον πυρήνα σας. Αν η σειριακή θύρα που αντιστοιχεί στο modem σας είναι η `uart1` ή `COM2` στο DOS, η αντίστοιχη συσκευή modem θα είναι η `/dev/cua1`.

28.4.2 Χειροκίνητη Σύνδεση

Ε χειροκίνητη σύνδεση στο Internet με χρήση της ppp, είναι ένας γρήγορος και εύκολος τρόπος να εντοπίσετε τυχόν προβλήματα σύνδεσης, ή απλώς να πάρετε πληροφορίες σχετικά με το πως ο ISP σας αντιμετωπίζει τις συνδέσεις πελατών ppp. Θα ξεκινήσουμε την εφαρμογή PPP από την γραμμή εντολών. Σημειώστε ότι σε όλα μας τα παραδείγματα, θα χρησιμοποιούμε το `example` ως το όνομα του υπολογιστή που εκτελεί το PPP. Μπορείτε να ξεκινήσετε το ppp, γράφοντας απλώς ppp:

```
# ppp
```

Έχουμε τώρα ξεκινήσει το ppp.

```
ppp ON example> set device /dev/cuaul
```

Θέτουμε τὴ συσκευὴ modem. Στὸ παρ'αδειγμὰ μας, εἶναι ἡ cuaul.

```
ppp ON example> set speed 115200
```

Θέτουμε τὴν ταχύτητα σύνδεσης, σὲ αὐτὴ τὴν περίπτωσηὴ χρησιμοποιοῦμε 115,200 kbps.

```
ppp ON example> enable dns
```

Λέμε στὸ ppp νὰ ρυθμίσει τὸν resolver καὶ προσθέτουμε τὶς κατ'ἀλληλὲς γραμμὲς γιὰ τὸ διακομιστὴ ὀνομάτων στὸ /etc/resolv.conf. Ἀν τὸ ppp δὲν μπορεῖ νὰ καθορίσει τὸ ὄνομα τοῦ διακομιστῆ, μποροῦμε νὰ τὸ καθορίσουμε μὲ χειροκίνητο τρόπο ἀργότερα.

```
ppp ON example> term
```

Ἀλλάζουμε σὲ κατ'ἀσταση “terminal” ὥστε νὰ μποροῦμε νὰ ἐλέγξουμε τὸ modem χειροκίνητα.

```
deflink: Entering terminal mode on /dev/cuaul
type '~h' for help
```

```
at
```

```
OK
```

```
atdt123456789
```

Χρησιμοποιοῦμε τὸ at γιὰ νὰ ἀρchiκοποιήσουμε τὸ modem, καὶ ἔπειτα χρησιμοποιοῦμε τὸ atdt καὶ τὸν ἀριθμὸ τοῦ ISP γιὰ νὰ ξεκινήσουμε τὴ διαδικασία τῆς κλήσης.

```
CONNECT
```

Εἰς ἔχουμε ἐπιβεβαίωση τῆς σύνδεσης. Ἀν ἔχουμε προβλήματα σύνδεσης τὰ ὁποῖα δὲν σχετίζονται μὲ τὸ υλικὸ μας, ἐδὼ εἶναι τὸ σημεῖο πού πρέπει νὰ προσπαθήσουμε νὰ τὰ ἐπιλύσουμε.

```
ISP Login:myusername
```

Ἡ προτροπὴ αὕτὴ εἶναι γιὰ νὰ δώσουμε τὸ ὄνομα χρήστη. Χρησιμοποιήστε τὸ ὄνομα χρήστη πού σας ἔχει δοθεῖ ἀπὸ τὸν ISP σας.

```
ISP Pass:mypassword
```

Ἡ προτροπὴ αὕτὴ εἶναι γιὰ τὸν κωδικὸ πρόσβασης. Ἀπαντήστε μὲ τὸν κωδικὸ πού σας ἔχει δοθεῖ ἀπὸ τὸν ISP σας. Ὁ κωδικὸς αὗτός δὲν θὰ ἐμφανιστεῖ στὴν οθόνη σας, ὅπως ἀκριβῶς συμβαίνει καὶ μὲ τὸν κωδικὸ σας ὅταν τὸν γράφετε στὴν προτροπὴ εἰσόδου τοῦ FreeBSD συστήματος σας.

```
Shell or PPP:ppp
```

Ἀν'ἀλογα μὲ τὸν ISP σας, μπορεῖ νὰ μὴν δείτε καὶ καθόλου τὴν παραπάνω προτροπὴ. Στὴν παραπάνω περίπτωσηὴ μας ρωτᾷ ἐὰν ἐπιθυμοῦμε νὰ ἐκτελέσουμε κ'ἀποιο κέλυφος (shell) στὸ μηχάνημα τοῦ παροχέα, ἢ ἐὰν θέλουμε νὰ ἐκκινήσουμε τὸ ppp. Στὸ παρ'αδειγμὰ μας ἐπιλέξαμε νὰ χρησιμοποιήσουμε ppp καθὼς θέλουμε νὰ συνδεθούμε στὸ Internet.

```
Ppp ON example>
```

Παρατηρήστε ὅτι στο παρ'αδειγμα το πρώτο p εἶναι κεφαλαίο. Αυτό δείχνει ὅτι ἔχουμε συνδεθεῖ ἐπιτυχῶς με τον ISP.

PPP ON example>

ἔχουμε πιστοποιηθεῖ με ἐπιτυχία ἀπὸ τον ISP μας, καὶ περιμένουμε νὰ μας ἀποδοθεῖ διεύθυνση IP.

PPP ON example>

ἔχει πλέον καθοριστεῖ διεύθυνση IP, καὶ ἔχουμε ολοκληρώσει τὴ σύνδεση με ἐπιτυχία.

PPP ON example>add default HISADDR

Εἰς προσθέτουμε τὴν προεπιλεγμένη διαδρομὴ (default route). Τὸ βήμα αὐτὸ εἶναι ἀπαραίτητο πρὶν μπόρουμε νὰ ἐπικοινωνήσουμε με τὸν ἐξω κόσμος, καθὼς τὴ δεδομένη στιγμή ἡ μόνη σύνδεση πού ἔχουμε εἶναι με ἓνα υπολογιστὴ ἀπὸ τὴν ἄλλη μερίᾳ τῆς γραμμῆς. Ἀν τὸ παραπάνω ἀποτύχει ἐπειδὴ ὑπάρχουν ἤδη καθορισμένες διαδρομές, μπορεῖτε νὰ βάλετε ἓνα θαυμαστικό ! μπροστὰ ἀπὸ τὸ add. Ἐναλλακτικὰ, μπορεῖτε νὰ κάνετε αὐτὴ τὴ ρύθμιση πρὶν ἐπιχειρήσετε τὴ σύνδεση, καὶ θὰ γίνει αὐτόματα διαπραγμάτευση τῆς νέας διαδρομῆς.

Ἀν ὅλα πῆγαν καλὰ, θὰ πρέπει τώρα νὰ ἔχετε ἐνεργὴ σύνδεση με τὸ Internet, τὴν ὁποία μπορεῖτε νὰ μετακινήσετε στο παρασκήνιο χρησιμοποιώντας τὸ συνδυασμὸ πλήκτρων **CTRL+z**. Ἀν παρατηρήσετε τὸ PPP νὰ γίνεταί ξανά ppp, ἡ σύνδεση ἔχει διακοπεί. Με τὸν τρόπο αὐτὸ μπορεῖτε νὰ παρακολουθεῖτε τὴν κατ'ἀσταση τῆς σύνδεσής σας. Τὰ κεφαλαία P δείχνουν ὅτι ὑπάρχει σύνδεση με τὸν ISP ἐνῶ τὰ μικρὰ p δείχνουν ὅτι γιὰ κ'ἀποιο λόγο ἡ σύνδεση ἔχει χαθεῖ. Τὸ ppp ἔχει μόνο αὐτὲς τὶς δύο καταστάσεις.

28.4.2.1 Ἀντιμετώπιση Προβλημάτων

Ἀν ἔχετε ἀπευθείας γραμμὴ καὶ δὲν φαίνεται νὰ μπορεῖτε νὰ ἀποκαταστήσετε τὴ σύνδεση, ἀπενεργοποιήστε τὸν ἐλεγχὸ ροῆς μέσω υλικοῦ (CTS/RTS) χρησιμοποιώντας τὴν ἐπιλογὴ `set ctsrts off`. Τὸ παραπάνω συμβαίνει συνήθως ἂν εἴστε συνδεδεμένος σὲ κ'ἀποιο ἐξυπηρετητὴ τερματικῶν με δυνατότητα PPP, ὅπου τὸ PPP σταματᾷ νὰ ἀποκρίνεται ὅταν προσπαθεῖ νὰ γράψει δεδομένα στὴ σύνδεσή σας. Στὴν περίπτωσιν αὐτή, συνήθως περιμένει γιὰ κ'ἀποιο σήμα CTS (Clear To Send) τὸ ὁποῖο δὲν ἐρχεται ποτέ. Ἀν ὥστόσο χρησιμοποιήσετε αὐτὴ τὴν ἐπιλογὴ, θὰ πρέπει ἐπίσης νὰ χρησιμοποιήσετε καὶ τὴν ἐπιλογὴ `set accmap` ἡ ὁποία ἐνδεχομένως ἀπαιτεῖται γιὰ νὰ ἀπομονωθεῖ τὸ υλικὸ πού ἐξαρτᾷ ἀπὸ τὴ μετ'ἀδοση συγκεκριμένων χαρακτήρων ἀπὸ τὴν μίᾳ ἄκρῃ στὴν ἄλλη, συνήθως μέσω τοῦ XON/XOFF. Δείτε τὴ σελίδα `manual` τοῦ ppp(8) γιὰ περισσότερες πληροφορίες σχετικὰ με αὐτὴ τὴν ἐπιλογὴ καὶ πὼς μπορεῖτε νὰ τὴν χρησιμοποιήσετε.

Ἀν διαθέτετε ἓνα παλαιότερο modem, ἴσως χρειαστεῖ νὰ χρησιμοποιήσετε τὴν ἐπιλογὴ `set parity even`. Ἡ προεπιλεγμένη ρύθμιση εἶναι νὰ μὴν ὑπάρχει ἰσοτιμία (parity none), ἀλλὰ σὲ παλιὰ modems (καὶ σὲ κ'ἀποιοὺς ISP) χρησιμοποιεῖται γιὰ ἐλεγχὸ λαθῶν (ἡ χρῆση τῆς προκαλεῖ ὥστόσο μεγάλῃ ἀύξηση στὴ μετακίνηση δεδομένων). Ἰσως χρειαστεῖτε αὐτὴ τὴν ἐπιλογὴ, ἂν ὁ ISP σας εἶναι ἡ CompuServe.

Τὸ PPP ἴσως νὰ μὴν ἐπανεέλθῃ στὴν κατ'ἀσταση ἐντολῶν, τὸ ὁποῖο εἶναι συνήθως σφάλμα διαπραγμάτευσης, καθὼς ὁ ISP περιμένει ἀπὸ τὴ δική σας μερίᾳ νὰ ξεκινήσει τὴ διαπραγμάτευση. Στὸ σημεῖο αὐτὸ, ἡ χρῆση τῆς ἐντολῆς `~p` θὰ ἐξαναγκάσει τὸ ppp νὰ ἀρχίσει νὰ στέλνει τὶς πληροφορίες σχετικὰ με τὴ ρύθμιση.

Ἀν δὲν πᾶρετε ποτέ προτροπή εισόδου, το πιθανότερο εἶναι νὰ πρέπει νὰ χρησιμοποιήσετε πιστοποίηση PAP ἢ CHAP ἀντὶ γιὰ τὴν τύπου UNIX πιστοποίηση που περιγρᾶψαμε στο παραπάνω παρ᾽αδειγμα. Γιὰ νὰ χρησιμοποιήσετε PAP ἢ CHAP ἀπλῶς προσθέστε τὶς παρακ᾽άτω ἐπιλογές στὴν ἐφαρμογή **PPP** πρὶν βρεθεῖτε σὲ κατ᾽ἀσταση τερματικού:

```
ppp ON example> set authname myusername
```

Θὰ πρέπει νὰ αντικαταστήσετε τὸ myusername με τὸ ὄνομα χρήστη που σας ἔχει δοθεῖ ἀπὸ τὸν ISP σας.

```
ppp ON example> set authkey mypassword
```

Θὰ πρέπει νὰ αντικαταστήσετε τὸ mypassword με τὸν κωδικὸ χρήστη που σας ἔχει δοθεῖ ἀπὸ τὸν ISP σας.

Ἀν συνδέεστε κανονικᾶ, ἀλλ᾽ὰ δὲν φαίνεται νὰ μπορεῖτε νὰ ἐπικοινωνήσετε με καμὶᾶ διεύθυνση, προσπαθήστε νὰ χρησιμοποιήσετε τὴν ἐντολή ping(8) με μιὰ διεύθυνση IP γιὰ νὰ δείτε ἀν θὰ λ᾽αβετε ἀπάντηση. Ἀν βλέπετε ἀπώλεια πακέτων 100%, τὸ πιο πιθανὸ εἶναι ὅτι δὲν ἔχετε καθορίσει κ᾽αποια προεπιλεγμένη διαδρομή. Ελέγξτε ξανᾶ ὅτι ἔχετε ρυθμίσει τὴν ἐπιλογή add default HISADDR κατ᾽ὰ τὴ δι᾽άρκεια τῆς σύνδεσης. Ἀν μπορεῖτε νὰ ἐπικοινωνήσετε με μιὰ ἀπομακρυσμένη διεύθυνση IP, τὸ πιθανότερο εἶναι ὅτι δὲν ἔχετε β᾽άλει τὴ διεύθυνση κ᾽αποίου διακομιστῆ ὀνομάτων στο ἀρχεῖο /etc/resolv.conf. Τὸ ἀρχεῖο αὐτὸ θὰ πρέπει νὰ μοι᾽άζει με τὸ παρακ᾽άτω:

```
domain example.com
nameserver x.x.x.x
nameserver y.y.y.y
```

Ὅπου τὰ x.x.x.x καὶ y.y.y.y θὰ πρέπει νὰ αντικατασταθοῦν με τὶς διευθύνσεις IP τῶν διακομιστῶν DNS τοῦ ISP σας. Ἐνδεχομένως οἱ πληροφορίες αὐτές νὰ σας ἔχουν δοθεῖ κατ᾽ὰ τὴν ἐγγραφή σας στὴν υπηρεσία. Ἀν ὄχι, θὰ μπορέσετε νὰ τὶς βρεῖτε εὐκόλα με ἓνα τηλεφώνημα στον ISP σας.

Μπορεῖτε ἐπίσης νὰ ἐνεργοποιήσετε τὴν καταγραφή συμβ᾽αντων γιὰ τὴν **PPP** σύνδεση σας, μέσω τοῦ syslog(3). Ἀπλῶς προσθέστε:

```
!ppp
*. *      /var/log/ppp.log
```

στο /etc/syslog.conf. Τὶς περισσότερες φορές, αὐτὴ ἡ λειτουργία ὑπ᾽ἀρχει ἤδη.

28.5 Χρησιμοποιώντας PPP μέσω Ethernet (PPPoE)

Συνεισφορᾶ (ἀπὸ <http://node.to/freebsd/how-tos/how-to-freebsd-pppoe.html>) τοῦ Jim Mock.

Ἐ ἐνότητα αὐτὴ περιγρᾶφει πὼς νὰ ρυθμίσετε μιὰ σύνδεση PPP μέσω Ethernet (PPPoE).

28.5.1 Ρύθμιση τοῦ Πυρήνα

Δὲν ἀπαιτεῖται πλέον ἐιδικὴ ρύθμιση τοῦ πυρήνα γιὰ τὴ λειτουργία PPPoE. Ἀν ὁ πυρήνας σας δὲν περιλαμβάνει τὴν ἀπαραίτητη ὑποστήριξη netgraph, τὸ **ppp** θὰ τὴν φορτώσει αὐτόματα ὡς ἄρθρωμα.

28.5.2 Ρύθμιση του **ppp.conf**

Παρακάτω φαίνεται ένα υπόδειγμα αρχείου **ppp.conf**:

```
default:
    set log Phase tun command # you can add more detailed logging if you wish
    set ifaddr 10.0.0.1/0 10.0.0.2/0

name_of_service_provider:
    set device PPPoE:x11 # replace x11 with your Ethernet device
    set authname YOURLOGINNAME
    set authkey YOURPASSWORD
    set dial
    set login
    add default HISADDR
```

28.5.3 Εκτέλεση του **ppp**

Ως χρήστης **root**, μπορείτε να εκτελέσετε:

```
# ppp -ddial name_of_service_provider
```

28.5.4 Εκκίνηση του **ppp** κατ'α την Εκκίνηση

Προσθέστε τις παρακάτω γραμμές στο αρχείο **/etc/rc.conf**:

```
ppp_enable="YES"
ppp_mode="ddial"
ppp_nat="YES" # if you want to enable nat for your local network, otherwise NO
ppp_profile="name_of_service_provider"
```

28.5.5 Χρήση μιας Ετικέτας Υπηρεσίας **PPPoE**

Μερικές φορές θα χρειαστεί να χρησιμοποιήσετε μια ετικέτα υπηρεσίας (**service tag**) για την αποκατάσταση της σύνδεσής σας. Οι ετικέτες υπηρεσιών χρησιμοποιούνται για τον διαχωρισμό μεταξύ διαφορετικών εξυπηρετητών **PPPoE** που βρίσκονται στο ίδιο δίκτυο.

Ε τεκμηρίωση που σας έχει δώσει ο **ISP** σας, θα πρέπει να έχει τις απαιτούμενες πληροφορίες για την ετικέτα υπηρεσίας που χρειάζεστε. Αν δεν μπορείτε να την βρείτε, ρωτήστε την εξυπηρέτηση πελατών του **ISP** σας.

Ως τελευταία λύση, θα μπορούσατε να δοκιμάσετε την μέθοδο που συνίσταται στο πρόγραμμα **Roaring Penguin PPPoE** (<http://www.roaringpenguin.com/pppoe/>) το οποίο μπορείτε να βρείτε στην Συλλογή των **Ports**. Να έχετε υπόψη σας, ότι αυτό μπορεί να αποπρογραμματίσει και να αχρηστεύσει το **modem** σας, έτσι σκεφτείτε το καλ'α πριν το κάνετε. Απλώς εγκαταστήστε το πρόγραμμα που δίνει ο παροχέας σας μαζί με το **modem**. Έπειτα, εισέλθετε στο μενού **System** του προγράμματος. Εκεί θα πρέπει να είναι το όνομα του προφίλ σας. Συνήθως γράφει **ISP**.

Το ὄνομα του προφίλ (ετικέτα υπηρεσίας) θα χρησιμοποιηθεῖ στην καταχώριση για την ρύθμιση του PPPoE στο ἀρχεῖο `ppp.conf`, ὡς τὸ τμήμα που δηλώνει τὸν παροχέα στην ἐντολὴ `set device` (δείτε τὴ σελίδα `manual` του `ppp(8)` για πλήρεις λεπτομέρειες). θα δείχνει ὅπως τὸ παρακάτω:

```
set device PPPoE:x11:ISP
```

Μην ξεχάσετε νὰ ἀλλάξετε τὸ `x11` με τὴ σωστὴ συσκευὴ που ἀντιστοιχεῖ στην κάρτα Ethernet που χρησιμοποιεῖτε.

Μην ξεχάσετε νὰ ἀλλάξετε τὸ `ISP` με τὸ προφίλ που βρήκατε παραπάνω.

Για περισσότερες πληροφορίες, δείτε:

- Φθηνότερες Εὐρυζωνικὲς Συνδέσεις μέσω FreeBSD σὲ Γραμμὴ DSL (<http://renaud.waldura.com/doc/freebsd/pppoe/>) ἀπὸ τὸν Renaud Waldura.

28.5.6 Τὸ PPPoE σὲ Modem 3Com® HomeConnect® ADSL Dual Link

Αὐτὸ τὸ modem δὲν ἀκολουθεῖ τὸ RFC 2516 (<http://www.faqs.org/rfcs/rfc2516.html>) (Μία μέθοδος για μετ'άδοση PPP μέσω Ethernet (PPPoE), γραμμένο ἀπὸ τοὺς L. Mamakos, K. Lidl, J. Evarts, D. Carrel, D. Simone, καὶ R. Wheeler). Ἀντίθετα, χρησιμοποιεῖ διαφορετικοὺς τύπους κωδικῶν πακέτων για τὰ πλαίσια Ethernet. Παρακαλοῦμε νὰ ἐκφράσετε τὰ παράπονα σας στην 3Com (<http://www.3com.com/>) ἀν νομίζετε ὅτι θα πρέπει νὰ συμμορφωθεῖ με τὶς προδιαγραφές του PPPoE.

Για νὰ μπορεῖ τὸ FreeBSD νὰ ἐπικοινωνεῖ με αὐτὴ τὴ συσκευὴ, θα πρέπει νὰ τεθεῖ ἓνα κατ'ἀλλήλο `sysctl`. Αὐτὸ μπορεῖ νὰ γίνεταὶ αὐτόματα κατ'ἀ τὴν ἐκκίνηση, με τὴν ἐνημέρωση του ἀρχείου `/etc/sysctl.conf`:

```
net.graph.nonstandard_pppoe=1
```

ἢ μπορεῖ νὰ γίνετ'ἀμεσα με τὴν ἐντολὴ:

```
# sysctl net.graph.nonstandard_pppoe=1
```

Δυστυχῶς, ἐπειδὴ πρόκειται για μιὰ ρύθμιση που ἐπηρεάζει ολόκληρο τὸ σύστημα, δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ἐπικοινωνεῖτε αὐτόχρονα με ἓνα κανονικὸ πέλ'ατῃ ἢ ἐξυπηρετητὴ PPPoE καὶ με ἓνα ADSL modem 3Com HomeConnect®.

28.6 Χρησιμοποιώντας PPP μέσω ATM (PPPoA)

Ἡ ἐνότητα που ἀκολουθεῖ, περιγράφει πὺς νὰ ρυθμίσετε τὸ PPP για λειτουργία μέσω ATM (PPPoA). Τὸ PPPoA εἶναι μιὰ δημοφιλὴς ἐπιλογή στους παροχείς υπηρεσιῶν DSL στην Εὐρώπη.

28.6.1 Χρησιμοποιώντας PPPoA με τὸ Alcatel SpeedTouch™ USB

Ἡ υποστήριξη PPPoA για αὐτὴ τὴ συσκευὴ, παρέχεται ὡς port στο FreeBSD, καθὼς τὸ firmware τῆς συσκευῆ διανέμεται ὑπὸ τὴν ἄδεια Alcatel's license agreement (http://www.speedtouchdsl.com/disclaimer_lx.htm) καὶ δὲν μπορεῖ νὰ διανεμηθεῖ ἐλεύθερα με τὸ βασικὸ σύστημα του FreeBSD.

Για νὰ εγκαταστήσετε τὸ λογισμικὸ, ἀπλᾶ χρησιμοποιοῦστε τὴν Συλλογὴ τῶν **Ports**. Εγκαταστήστε τὸ `port net/ppp` καὶ ἀκολουθήστε τὶς οδηγίες που περιλαμβάνονται σὲ αὐτό.

Ὅπως πολλές συσκευές USB, τὸ Alcatel SpeedTouch™ χρειάζεται νὰ κατεβάσει τὸ **firmware** του ἀπὸ τὸν υπολογιστὴ στοῦ οποίου εἶναι συνδεδεμένο, προκειμένου νὰ λειτουργήσῃ σωστᾶ. Ἡ διαδικασία αὐτὴ μπορεῖ νὰ αὐτοματοποιηθεῖ στο **FreeBSD**, ὥστε ἡ μεταφορὰ νὰ γίνεταί κ' ἄθε φορὰ που συνδέεταί ἡ συσκευή στη θύρα USB. Μπορεῖτε νὰ προσθέσετε τὶς παρακ' ἄτω πληροφορίες στο ἀρχεῖο `/etc/usbd.conf` γιὰ νὰ ἐνεργοποιήσετε τὴν αὐτόματη μεταφορὰ τοῦ **firmware**. Θὰ πρέπει νὰ ἐπεξεργαστεῖτε αὐτὸ τὸ ἀρχεῖο ὡς χρήστης `root`.

```
device "Alcatel SpeedTouch USB"
    devname "ugen[0-9] +"
    vendor 0x06b9
    product 0x4061
    attach "/usr/local/sbin/modem_run -f /usr/local/libdata/mgmt.o"
```

Για νὰ ἐνεργοποιήσετε τὸ **usbd**, τὸ δαίμονα USB, προσθέστε τὴν παρακ' ἄτω γραμμὴ στο ἀρχεῖο `/etc/rc.conf`:

```
usbd_enable="YES"
```

Μπορεῖ ἐπίσης νὰ ρυθμίσετε τὸ **ppp** ὥστε νὰ ἐκτελεῖ αὐτόματα κλήση κατ' ἄτην ἐκκίνηση τοῦ συστήματος. Για νὰ γίνῃ αὐτό, προσθέστε τὶς παρακ' ἄτω γραμμές στο `/etc/rc.conf`. Θὰ πρέπει καὶ π' ἄλι νὰ ἐκτελέσετε τὴν διαδικασία αὐτὴ ὡς `root`.

```
ppp_enable="YES"
ppp_mode="ddial"
ppp_profile="adsl"
```

Για νὰ λειτουργήσῃ σωστᾶ τὸ παραπ' ἄνω, θὰ πρέπει νὰ ἔχετε χρησιμοποιοῦσῃ τὸ ὑπόδειγμα τοῦ ἀρχείου `ppp.conf` τοῦ οποίου παρέχεται με τὸ `port net/ppp`.

28.6.2 Χρησιμοποιώντας τὸ **mpd**

Μπορεῖτε νὰ χρησιμοποιοῦσετε τὸ **mpd** γιὰ νὰ συνδεθεῖτε σὲ ἕνα πλῆθος υπηρεσιῶν, καὶ ἐιδικότερα υπηρεσίες **PPTP**. Μπορεῖτε νὰ βρεῖτε τὸ **mpd** στὴν Συλλογὴ τῶν **Ports**, στο `net/mpd`. Πολλὰ **ADSL modem** απαιτοῦν τὴ δημιουργία ἐνός **PPTP** τούνελ μεταξύ τοῦ **modem** καὶ τοῦ υπολογιστὴ. Ἕνα τέτοιο **modem** εἶναι τὸ Alcatel SpeedTouch Home.

Πρῶτα πρέπει νὰ εγκαταστήσετε τὸ **port**, καὶ μετ' ἄ μπορεῖτε νὰ ρυθμίσετε τὸ **mpd** ὥστε νὰ καλύπτει τὶς απαιτήσεις σας καὶ τὶς ρυθμίσεις τοῦ παροχέα σας. Τὸ **port** εγκαθιστᾶ κ' ἄποια παραδείγματα ἀρχείων ρυθμίσεων στὸν κατ' ἄλογο `PREFIX/etc/mpd/`. Τὰ ἀρχεῖα αὐτὰ περιέχουν ἀρκετὰ καλὴ τεκμηρίωση τῶν ρυθμίσεων. Σημειώστε ἐδῶ, ὅτι τὸ `PREFIX` εἶναι ὁ κατ' ἄλογος στὸν οποίον εγκαθίστανται τὰ **ports**, καὶ ἀπὸ προεπιλογή εἶναι ὁ `/usr/local/`. Μετ' ἄ τὴν εγκατάσταση τοῦ **port**, θὰ βρεῖτε ἕνα πλῆρη οδηγὸ γιὰ τὴ ρύθμιση τοῦ **mpd** σὲ μορφή **HTML**. Ἡ τεκμηρίωση εγκαθίσταται στὸν κατ' ἄλογο `PREFIX/share/doc/mpd/`. Παρακ' ἄτω φαίνεται ἕνα ὑπόδειγμα ρυθμίσεων γιὰ σύνδεση σὲ μιὰ υπηρεσία **ADSL** μέσω τοῦ **mpd**. Οἱ ρυθμίσεις χωρίζονται σὲ δύο ἀρχεῖα, πρῶτα δείχνουμε τὸ `mpd.conf`:

Ὁξιάβυδος: Τὸ παρακ' ἄτω ὑπόδειγμα `mpd.conf` λειτουργεῖ μόνον με τὴν ἐκδοση 4.X τοῦ **mpd**.

```
default:
    load adsl

adsl:
    new -i ng0 adsl adsl
    set bundle authname username ❶
    set bundle password password ❷
    set bundle disable multilink

    set link no pap acfcomp protocomp
    set link disable chap
    set link accept chap
    set link keep-alive 30 10

    set ipcp no vjcomp
    set ipcp ranges 0.0.0.0/0 0.0.0.0/0

    set iface route default
    set iface disable on-demand
    set iface enable proxy-arp
    set iface idle 0

    open
```

❶ Το όνομα χρήστη με το οποίο γίνεται η πιστοποίηση στον ISP σας.

❷ Ο κωδικός με τον οποίο γίνεται η πιστοποίηση στον ISP σας.

Το αρχείο `mpd.links` περιέχει πληροφορίες σχετικά με τη σύνδεση ή τις συνδέσεις που θα πραγματοποιηθούν. Για παράδειγμα, το `mpd.links` που συνοδεύει το παραπάνω παράδειγμα, φαίνεται παρακάτω:

```
adsl:
    set link type pptp
    set pptp mode active
    set pptp enable originate outcall
    set pptp self 10.0.0.1 ❶
    set pptp peer 10.0.0.138 ❷
```

❶ Ε διεύθυνση IP του FreeBSD υπολογιστή σας, στον οποίο θα χρησιμοποιήσετε το **mpd**.

❷ Ε διεύθυνση IP του ADSL modem σας. Για το Alcatel SpeedTouch Home, η διεύθυνση αυτή είναι από προεπιλογή η 10.0.0.138.

Είναι δυνατόν να αρχικοποιήσετε τη σύνδεση εύκολα, δίνοντας την παρακάτω εντολή ως root:

```
# mpd -b adsl
```

Μπορείτε να δείτε την κατάσταση της σύνδεσης με την παρακάτω εντολή:

```
% ifconfig ng0
ng0: flags=88d1<UP,POINTOPOINT,RUNNING,NOARP,SIMPLEX,MULTICAST> mtu 1500
    inet 216.136.204.117 --> 204.152.186.171 netmask 0xffffffff
```


Το **mpd** αποτελεί τον συνιστώμενο τρόπο σύνδεσης του FreeBSD με μια υπηρεσία ADSL.

28.6.3 Χρησιμοποιώντας το **pptpclient**

Μπορείτε επίσης να χρησιμοποιήσετε το FreeBSD για να συνδεθείτε σε άλλες υπηρεσίες PPPoA χρησιμοποιώντας το `net/pptpclient`.

Για να χρησιμοποιήσετε το `net/pptpclient` για να συνδεθείτε σε μια υπηρεσία DSL, εγκαταστήστε το `port` ή το πακέτο, και επεξεργαστείτε το αρχείο `/etc/ppp/ppp.conf`. Θα χρειαστεί να είστε `root` για να κάνετε και τις δύο παραπάνω διαδικασίες. Παρακάτω φαίνεται ένα παράδειγμα μιας ενότητας του `ppp.conf`. Για περισσότερες πληροφορίες σχετικά με τις επιλογές του `ppp.conf`, δείτε τη σελίδα `manual` του **ppp**, `ppp(8)`.

```
adsl:
set log phase chat lcp ipcp ccp tun command
set timeout 0
enable dns
set authname username ❶
set authkey password ❷
set ifaddr 0 0
add default HISADDR
```

❶ Το όνομα χρήστη για τον λογαριασμό σας στον παροχέα DSL.

❷ Ο κωδικός για τον λογαριασμό σας.

Προσοχή: Καθώς θα πρέπει να γράψετε τον κωδικό σας μορφή απλού κειμένου στο αρχείο `ppp.conf`, θα πρέπει να βεβαιωθείτε ότι κανένας άλλος δεν θα μπορεί να διαβάσει τα περιεχόμενα αυτού του αρχείου. Με τις παρακάτω εντολές, μπορείτε να εξασφαλίσετε ότι το αρχείο θα μπορεί να διαβαστεί μόνο μέσα από το λογαριασμό του `root`. Δείτε τις σελίδες `manual` των `chmod(1)` και `chown(8)` για περισσότερες πληροφορίες.

```
# chown root:wheel /etc/ppp/ppp.conf
# chmod 600 /etc/ppp/ppp.conf
```

Αυτό θα ανοίξει ένα τούνελ για μια συνεδρία PPP με τον DSL δρομολογητή σας. Τα DSL modem τύπου ethernet έχουν μια προκαθορισμένη διεύθυνση IP στο τοπικό σας δίκτυο, στην οποία μπορείτε να συνδεθείτε. Στην περίπτωση του Alcatel SpeedTouch Home, η διεύθυνση αυτή είναι 10.0.0.138. Ε τεκμηρίωση που διαθέτει ο δρομολογητής σας, θα αναφέρει ποια διεύθυνση χρησιμοποιεί η συσκευή σας. Για να ανοίξετε το τούνελ και να ξεκινήσετε μια συνεδρία PPP, εκτελέστε την ακόλουθη εντολή:

```
# pptp address adsl
```

Σημείωση: Είναι καλή ιδέα να προσθέσετε ένα "&" στο τέλος της προηγούμενης εντολής, διαφορετικά το **pptp** δεν θα σας επιστρέψει τον έλεγχο (προτροπή) του τερματικού σας.

Θα δημιουργηθεί μια συσκευή tun (εικονικό τούνελ) για την αλληλεπίδραση μεταξύ των διεργασιών **pptp** και **ppp**. Μόλις επιστρέψει η προτροπή στο τερματικό σας, ή το **pptp** επιβεβαιώσει τη σύνδεση, μπορείτε να εξετ'ασετε το τούνελ με τον τρόπο που φαίνεται παρακάτω:

```
% ifconfig tun0
tun0: flags=8051<UP,POINTOPOINT,RUNNING,MULTICAST> mtu 1500
    inet 216.136.204.21 --> 204.152.186.171 netmask 0xffffffff00
    Opened by PID 918
```

Αν δεν μπορείτε να συνδεθείτε, ελέγξτε τις ρυθμίσεις του δρομολογητή σας, οι οποίες συνήθως είναι προσβάσιμες μέσω **telnet** ή μέσω κάποιου φυλλομετρητή. Αν ακόμα δεν μπορείτε να συνδεθείτε, θα πρέπει να εξετ'ασετε την έξοδο της εντολής **pptp** και τα περιεχόμενα του αρχείου καταγραφής του **ppp**, `/var/log/ppp.log` για πιθανά στοιχεία.

28.7 Χρησιμοποιώντας το SLIP

Αρχική συνεισφορά του Satoshi Asami. Με τη βοήθεια των Guy Helmer έαé Piero Serini.

Δηλώσεις: Ε ενότητα αυτή εφαρμόζεται και είναι έγκυρη μόνο σε συστήματα FreeBSD 7.X.

28.7.1 Ρυθμίζοντας ένα Πελάτη SLIP

Παρακάτω παρουσιάζουμε ένα τρόπο να ρυθμίσετε ένα μηχ'ανημα FreeBSD ως πελάτη SLIP σε ένα δίκτυο με στατικές διευθύνσεις. Για μηχανήματα τα οποία λαμβάνουν όνομα δυναμικά (η διεύθυνση τους αλλάζει κάθε φορά που συνδέονται), πιθανόν να χρειαστεί να κάνετε πιο πολύπλοκες ρυθμίσεις.

Αρχικά, θα πρέπει να καθορίσετε σε ποια σειριακή θύρα είναι συνδεδεμένο το modem σας. Αρκετοί χρήστες δημιουργούν ένα συμβολικό δεσμό π.χ. `/dev/modem`, το οποίο δείχνει στην πραγματική συσκευή `/dev/cua0n`. Αυτό σας επιτρέπει να συνεχίσετε να χρησιμοποιείτε το ίδιο όνομα συσκευής, ακόμα και αν μετακινήσετε το modem σε διαφορετική θύρα. Είναι μάλλον άβολο να πρέπει να αλλάξετε πλήθος αρχείων στο `/etc` καθώς και τα αρχεία `.kermitrc` σε όλο το σύστημα!

Όχιαβύος: Το `/dev/cua0` είναι η COM1, το `/dev/cua1` είναι η COM2, κ.ο.κ.

Βεβαιωθείτε ότι το αρχείο ρυθμίσεων του πυρήνα σας περιέχει τα παρακάτω:

```
device    sl
```

Το παραπάνω περιλαμβάνεται στον πυρήνα GENERIC, και αν δεν το έχετε διαγράψει, δεν θα έχετε πρόβλημα.

28.7.1.1 Ρυθμίσεις που θα Χρειαστεί να Κάνετε Μόνο μια Φορὰ

1. Προσθέστε το μηχάνημα σας, την πύλη (gateway) και τους διακομιστές ονομάτων (nameservers) στο αρχείο `/etc/hosts`. Στο παράδειγμα μας, το αρχείο αυτό μοιάζει με το παρακάτω:

```
127.0.0.1          localhost loghost
136.152.64.181     water.CS.Example.EDU water.CS water
136.152.64.1       inr-3.CS.Example.EDU inr-3 slip-gateway
128.32.136.9       ns1.Example.EDU ns1
128.32.136.12      ns2.Example.EDU ns2
```

2. Βεβαιωθείτε ότι η ενότητα `files` βρίσκεται πριν το `dns` στην ενότητα `hosts` του αρχείου `/etc/nsswitch.conf`. Αν δεν υπάρχουν αυτές οι παράμετροι, μπορεί να εμφανιστούν παράξενα συμπτώματα.

3. Τροποποιήστε το αρχείο `/etc/rc.conf`.

1. Ορίστε το όνομα του υπολογιστή σας, τροποποιώντας τη γραμμή που γράφει:

```
hostname="myname.my.domain"
```

Θα πρέπει εδώ να τοποθετήσετε το πλήρες όνομα του υπολογιστή σας.

- 2.

Ορίστε τον προεπιλεγμένο δρομολογητή, αλλάζοντας τη γραμμή:

```
defaultrouter="NO"
```

σε:

```
defaultrouter="slip-gateway"
```

4. Δημιουργήστε ένα αρχείο `/etc/resolv.conf` το οποίο θα περιέχει:

```
domain CS.Example.EDU
nameserver 128.32.136.9
nameserver 128.32.136.12
```

Όπως μπορείτε να δείτε, το παραπάνω ορίζει τους διακομιστές DNS. Φυσικά, τα πραγματικά ονόματα και οι διευθύνσεις των τομέων εξαρτώνται από το περιβάλλον σας.

5. Ρυθμίστε κωδικό πρόσβασης για τους χρήστες `root` και `toor` (καθώς και για όσους άλλους λογαριασμούς δεν έχουν κωδικό).
6. Επανεκκινήστε το μηχάνημα σας, και βεβαιωθείτε ότι έχει τεθεί σωστά το όνομα υπολογιστή.

28.7.1.2 Δημιουργώντας μια Σύνδεση SLIP

1. Μετά την κλήση, γράψτε την εντολή `slip` στην προτροπή, γράψτε το όνομα του μηχανήματος σας και τον κωδικό. Το τι ακριβώς χρειάζεται να γράψετε, εξαρτάται από το περιβάλλον σας. Αν χρησιμοποιείτε το **Kermit**, μπορείτε να χρησιμοποιήσετε ένα script όπως το ακόλουθο:

```
# kermit setup
set modem hayes
set line /dev/modem
set speed 115200
set parity none
```

```
set flow rts/cts
set terminal bytesize 8
set file type binary
# The next macro will dial up and login
define slip dial 643-9600, input 10 =>, if failure stop, -
output slip\x0d, input 10 Username:, if failure stop, -
output silvia\x0d, input 10 Password:, if failure stop, -
output ***\x0d, echo \x0aCONNECTED\x0a
```

Φυσικῶς, θὰ πρέπει νὰ ἀλλάξετε τὸ ὄνομα χρήστη καὶ τὸν κωδικὸ ὥστε νὰ ταιριάζουν μετὰ τὰ δικά σας. Μετὰ ἀπὸ αὐτὸ, μπορεῖτε ἀπλῶς νὰ πληκτρολογήσετε `slip` στὴν προτροπὴ σύνδεσης τοῦ **Kermit**.

Ὁξιάβυδος: Ἡ ὑπαρξὴ τοῦ κωδικοῦ σας σὲ μορφή ἀπλοῦ κειμένου σὲ οποιοδήποτε σημεῖο ἐνὸς συστήματος ἀρχαίων, εἶναι γενικῶς κακὴ ιδέα. Προχωρήστε μετὰ δική σας εὐθύνη.

2. Αφήστε τὸ **Kermit** ἐκεῖ (μπορεῖτε νὰ το στείλετε στο παρασκήνιο χρησιμοποιώντας τὰ πλήκτρα **Ctrl-z**) καὶ ὡς `root`, γράψτε:

```
# slattach -h -c -s 115200 /dev/modem
```

Ἀν μπορεῖτε νὰ κάνετε `ping` σὲ υπολογιστὲς στὴν ἄλλη μερίᾳ τοῦ δρομολογητῆ, εἰστε συνδεδεμένοι! Ἀν αὐτὸ δὲν δουλεύει, δοκιμάστε τὴν ἐπιλογὴ `-a` ἀντὶ γιὰ τὴν `-c` ὡς ὄρισμα στὴν `slattach`.

28.7.1.3 Πῶς νὰ Τερματίσετε τὴν Σύνδεση

Κάντε τὰ ἀκόλουθα:

```
# kill -INT `cat /var/run/slattach.modem.pid`
```

γιὰ νὰ τερματίσετε τὸ `slattach`. Θυμηθεῖτε ὅτι πρέπει νὰ εἰστε `root` γιὰ νὰ ἐκτελέσετε τὸ παραπάνω. Ἐπειτὰ ἐπανελθετε στο `kermit` (ἐκτελώντας τὴν `fg` ἂν τὸ εἶχατε στείλει στο παρασκήνιο) καὶ τερματίστε τὸ (πιέζοντας **q**).

Ἡ σελίδα `manual` τοῦ `slattach(8)` ἀναφέρει ὅτι μπορεῖτε νὰ χρησιμοποιήσετε τὴν ἐντολὴ `ifconfig sl0 down` γιὰ νὰ διακόψετε τὴ σύνδεση, ἀλλὰ αὐτὸ δὲν φαίνεται νὰ ἔχει κανένα ἀποτέλεσμα. (Τὸ `ifconfig sl0` ἀναφέρει τὸ ἴδιο πρῶγμα.)

Μερικὲς φορές, τὸ `modem` σας μπορεῖ νὰ ἀρνηθεῖ νὰ κλείσει τὴ γραμμὴ. Στις περιπτώσεις αὐτές, ξεκινήστε ξανὰ τὸ `kermit` καὶ τερματίστε τὸ ξανὰ. Τὴ δεύτερη φορὰ συνήθως πετυχαίνει.

28.7.1.4 Ἀντιμετώπιση Προβλημάτων

Ἀν τὸ παραπάνω δὲν λειτουργήσει, ρωτήστε στὴ λίστα `freebsd-net` (<http://lists.FreeBSD.org/mailman/listinfo/freebsd-net>). Μερικὰ ἀπὸ τὰ συνηθισμένα προβλήματα τὰ ὁποῖα ἔχουμε μέχρι στιγμῆς ἀντιμετωπίζει:

- Νὰ μὴν ἔχει χρησιμοποιηθεῖ ἡ ἐπιλογὴ `-c` ἢ `-a` στὴν `slattach` (Αὐτὸ κανονικῶς δὲν εἶναι κρίσιμο σφάλμα, ἀλλὰ μερικοὶ χρήστες ἀνέφεραν ὅτι αὐτὸ ἔλυσε τὰ προβλήματα τους.)
- Ὁρμὴ τοῦ `sl0` ἀντὶ γιὰ `sl0` (ἡ διαφορὰ μπορεῖ νὰ εἶναι πολὺ μικρὴ σὲ μερικὲς γραμματοσειρές).

- Δοκιμάστε τὴν ἐντολὴ `ifconfig sl0` γιὰ νὰ δείτε τὴν κατ'ἀσταση τῆς διεπαφῆς. Γιὰ παρ'ἀδειγμα, μπορεῖ νὰ δείτε τὸ παρακ'ατω:

```
# ifconfig sl0
sl0: flags=10<POINTOPOINT>
    inet 136.152.64.181 --> 136.152.64.1 netmask ffffffff00
```

- Ἀν ἡ ἐντολὴ `ping(8)` δίνει μηνύματα `no route to host`, ἴσως ὑπ'ἀρχεὶ πρόβλημα με τὸν πίνακα δρομολόγησής σας. Μπορεῖτε νὰ χρησιμοποιήσετε τὴν ἐντολὴ `netstat -r` γιὰ νὰ δείτε τὴν τρέχουσα δρομολόγηση:

```
# netstat -r
Routing tables

Destination      Gateway          Flags          Refs          Use  IfaceMTU      Rtt      Netmasks:

(root node)

(root node)

Route Tree for Protocol Family inet:
(root node) =>
default          inr-3.Example.EDU  UG              8      224515  sl0 -          -
localhost.Exampl localhost.Example.  UH              5       42127  lo0 -          0.438
inr-3.Example.ED water.CS.Example.E UH              1           0  sl0 -          -
water.CS.Example localhost.Example. UGH            34 47641234  lo0 -          0.438
(root node)
```

Τὰ παραπάνω παραδείγματα εἶναι ἀπὸ ἓνα σχετικ'ἀ απασχολημένο σύστημα. Οἱ ἀριθμοὶ θὰ διαφέρουν στο σύστημα σας, ἀν'ἀλογα με τὴ δραστηριότητα τοῦ δικτύου.

28.7.2 Ρυθμίζοντας ἓνα Εξυπηρετητὴ SLIP

Τὸ κείμενο αὐτὸ παρέχει κ'ἀποιες ὑποδείξεις γιὰ τὴ ρύθμιση ἐνὸς FreeBSD συστήματος ὡς ἐξυπηρετητὴ SLIP. Τυπικ'ἀ αὐτὸ σημαίνει ὅτι τὸ σύστημα σας θὰ ρυθμιστεῖ νὰ ξεκιν'ἀ αὐτόματα τὶς συνδέσεις μετ'ἀ τὴν εἴσοδο ἀπομακρυσμένων πελατῶν SLIP.

28.7.2.1 Προϋποθέσεις

Ἡ ἐνότητα αὐτὴ εἶναι ἰδιαίτερα τεχνικῆς φύσεως, καὶ γιὰ τὸ λόγο αὐτὸ ἀπαιτεῖται νὰ ἔχετε τὶς ἀντίστοιχες γνώσεις γιὰ νὰ τὴν κατανοήσετε. Ὑποθέτουμε ὅτι ἔχετε μιὰ ἐξοικείωση με τὸ πρωτόκολλο TCP/IP καὶ ἐιδικότερα με τὴ διευθυνσιοδότηση κόμβων, τὶς μ'ἀσκες δικτύων, τὰ υποδίκτυα, τὴ δρομολόγηση καὶ τὰ πρωτόκολλα δρομολόγησής ὅπως τὸ RIP. Ἡ ρύθμιση τῶν υπηρεσιῶν SLIP σὲ ἓνα ἐξυπηρετητὴ ἐπιλογικῶν συνδέσεων ἀπαιτεῖ γνώση αὐτῶν τῶν ἐννοιῶν, καὶ ἀν δὲν εἴστε ἐξοικειωμένος με αὐτές, σας παρακαλοῦμε νὰ διαβ'ἀσετε εἴτε τὸ *TCP/IP Network Administration* τοῦ Craig Hunt (ἐκδόσεις O'Reilly & Associates, Inc, Αριθμὸς ISBN 0-937175-82-X) ἢ κ'ἀποιο ἀπὸ τὰ βιβλία τοῦ Douglas Comer σχετικ'ἀ με τὸ πρωτόκολλο TCP/IP.

Ἐπιπλέον, ὑποθέτουμε ὅτι ἤδη ἔχετε ρυθμίσει τὸ modem σας καὶ ἔχετε τροποποιήσει τὰ κατ'ἀλληλα ἀρχεῖα ρυθμίσεων τοῦ συστήματος ὥστε νὰ ἐπιτρέπεται ἡ εἴσοδος στο σύστημα μέσω τῶν modem. Ἀν δὲν ἔχετε ἀκόμα προετοιμ'ἀσει τὸ σύστημα γιὰ αὐτὸ, παρακαλοῦμε δείτε τὸ Ὁἰβιά 27.4 γιὰ λεπτομέρειες σχετικ'ἀ με τὴ ρύθμιση τῶν ἐπιλογικῶν συνδέσεων. Ἐνδεχομένως νὰ θέλετε ἐπίσης νὰ δείτε τὶς σελίδες *manual* τῆς `sio(4)` γιὰ πληροφορίες σχετικ'ἀ με τὸ πρόγραμμα οδήγησής τῆς σειριακῆς θύρας, τὰ `tty(5)`,

gettytab(5), getty(8), καὶ init(8) γιὰ πληροφορίες ποὺ σχετίζονται μετὰ τὴν ρύθμιση τοῦ συστήματος ὥστε νὰ δέχεται εἰσοδοὺ χρηστῶν μέσω modem, καὶ ἴσως καὶ τὴν stty(1) γιὰ πληροφορίες σχετικὰ μετὰ τὶς παραμέτρους σειριακῶν θυρῶν (ὅπως τὴν clocal γιὰ σειριακὴ διεπαφὴ ποὺ εἶναι ἀπευθείας συνδεδεμένης).

28.7.2.2 Γρήγορη Ἐπισκόπηση

Τυπικῶς, ἓνας ἐξυπηρετητὴς SLIP ποὺ χρησιμοποιοῦν FreeBSD λειτουργεῖ μετὰ τὸν ἐξῆς τρόπο: ἓνας χρήστης SLIP καλεῖ τὸν ἐξυπηρετητὴ SLIP, καὶ εἰσέρχεται στοῦ συστήματος μέσω ἐνὸς ἐιδικοῦ ἀναγνωριστικοῦ εἰσόδου γιὰ τὸ SLIP. Τὸ κέλυφος τοῦ χρήστη εἶναι τὸ /usr/sbin/sliplogin. Τὸ πρόγραμμα sliplogin διαβάζει τὸ ἀρχεῖο /etc/sliphome/slip.hosts γιὰ νὰ βρεῖ μιὰ γραμμὴ ποὺ νὰ ταιριάζει μετὰ τὸν χρήστη, καὶ ἀν ὑπάρχει, συνδέει τὴν σειριακὴ γραμμὴ σὲ μιὰ διαθέσιμη διεπαφὴ SLIP καὶ ἐπείτα ἐκτελεῖ τὸ script τοῦ κελύφους /etc/sliphome/slip.login γιὰ νὰ ρυθμίσει τὴ διεπαφὴ SLIP.

28.7.2.2.1 Ἕνα Παράδειγμα Εἰσόδου σὲ Ἐξυπηρετητὴ SLIP

Γιὰ παράδειγμα, γιὰ ἓνα χρήστη SLIP μετὰ ID Shelmerg, ἡ ἀντίστοιχη καταχώριση στοῦ /etc/master.passwd θὰ ἐμοιάζε μετὰ τὴν παρακάτω:

```
Shelmerg:password:1964:89::0:0:Guy Helmer - SLIP:/usr/users/Shelmerg:/usr/sbin/sliplogin
```

Ὅταν εἰσέλθει ὁ Shelmerg, τὸ sliplogin θὰ ψάξει τὸ /etc/sliphome/slip.hosts γιὰ μιὰ γραμμὴ μετὰ ID χρήστη ποὺ νὰ ταιριάζει. Γιὰ παράδειγμα, μπορεῖ νὰ ὑπάρχει μιὰ γραμμὴ στοῦ /etc/sliphome/slip.hosts ποὺ νὰ γράφει:

```
Shelmerg      dc-slip sl-helmer      0xffffffff00      autocomp
```

Τὸ sliplogin θὰ βρεῖ τὴ γραμμὴ αὐτή, θὰ συνδέσει τὴ σειριακὴ γραμμὴ στὴν ἐπόμενη διαθέσιμη διεπαφὴ SLIP, καὶ ἐπείτα θὰ ἐκτελέσει τὸ /etc/sliphome/slip.login ὅπως φαίνεται παρακάτω:

```
/etc/sliphome/slip.login 0 19200 Shelmerg dc-slip sl-helmer 0xffffffff00 autocomp
```

Ἀν ὅλα πᾶνε καλῶς, τὸ /etc/sliphome/slip.login θὰ ἐκτελέσει μιὰ ἐντολὴ ifconfig γιὰ τὴ διεπαφὴ SLIP στὴν ὁποία ἔχει συνδεθεῖ τὸ sliplogin (ἡ διεπαφὴ 0 στοῦ παραπάνω παράδειγμα, ἡ πρώτη παράμετρος τῆς λίστας ποὺ δίνεται στοῦ slip.login) ὥστε νὰ ρυθμιστοῦν ἡ τοπικὴ διεύθυνση IP (dc-slip), ἡ ἀπομακρυσμένη διεύθυνση IP (sl-helmer), ἡ μᾶσκα δικτύου γιὰ τὴ διεπαφὴ SLIP (0xffffffff00), καὶ ὁποιοδήποτε πρόσθετες ἐπιλογές (autocomp). Ἀν κάτι πάει στραβῶς, θὰ μπορέσετε νὰ τὸ ἐντοπίσετε ἀπὸ τὰ ἀρχεῖα καταγραφῆς τῆς sliplogin. Ἡ sliplogin καταγράφει τὰ μηνύματα χρησιμοποιώντας τὸ δαίμονα **syslogd** ὁποῖος συνήθως χρησιμοποιεῖ τὸ ἀρχεῖο /var/log/messages (δεῖτε τὶς σελίδες βοήθειας γιὰ τὰ syslogd(8) καὶ syslog.conf(5) καὶ ἐνδεχομένως ἐλέγξτε τὸ /etc/syslog.conf γιὰ νὰ δεῖτε τὴν τοποθεσίαν καὶ τὸ ἀρχεῖο ποὺ χρησιμοποιεῖ τὸ **syslogd** γιὰ τὴν καταγραφὴ).

28.7.2.3 Ρύθμιση τοῦ Πυρήνα

Ὁ προεπιλεγμένος πυρήνας τοῦ FreeBSD (ὁ GENERIC) διαθέτει ἐνσωματωμένη υποστήριξη SLIP (sl(4)). Στὴν περίπτωσιν ποὺ θέλετε νὰ δημιουργήσετε προσαρμοσμένο πυρήνα, προσθέστε τὴν παρακάτω γραμμὴ στοῦ ἀρχείου ρυθμίσεων τοῦ πυρήνα σας:

```
device sl
```

Το FreeBSD, από προεπιλογή, δεν προωθεί πακέτα. Αν θέλετε ο εξυπηρετητής σας να ενεργεί ως δρομολογητής, θα πρέπει να επεξεργαστείτε το αρχείο `/etc/rc.conf` και να αλλάξετε τη ρύθμιση της μεταβλητής `gateway_enable` σε `YES`. Με τον τρόπο αυτό, θα είναι σίγουρο ότι η επιλογή της δρομολόγησης θα διατηρηθεί μετ'ά από μια επανεκκίνηση.

Θα πρέπει έπειτα να επανεκκινήσετε για να ενεργοποιηθούν οι νέες ρυθμίσεις.

Για να εφαρμόσετε αυτές τις ρυθμίσεις άμεσα, μπορείτε να εκτελέσετε την παρακάτω εντολή ως `root`:

```
# /etc/rc.d/routing start
```

Παρακαλούμε δείτε το [Εἰσαγωγή 9](#) για περισσότερες πληροφορίες σχετικά με την ρύθμιση του πυρήνα του FreeBSD.

28.7.2.4 Ρύθμιση του Sliplogin

Όπως αναφέρθηκε και πριν, υπάρχουν τρία αρχεία στον κατάλογο `/etc/sliphome` τα οποία χρησιμοποιούνται στη ρύθμιση του `/usr/sbin/sliplogin` (δείτε και τη σελίδα `manual` του `sliplogin(8)`): το `slip.hosts`, το οποίο ορίζει τους χρήστες SLIP και τις αντίστοιχες IP διευθύνσεις τους, το `slip.login` το οποίο συνήθως ρυθμίζει απλ'ά την διεπαφή SLIP, και προαιρετικ'ά το `slip.logout`, το οποίο αναιρεί τις αλλαγές του `slip.login` όταν τερματίσει η σειριακή σύνδεση.

28.7.2.4.1 Ρύθμιση του slip.hosts

Το `/etc/sliphome/slip.hosts` περιέχει γραμμές με τέσσερα πεδία που χωρίζονται μεταξύ τους με κεν'ά διαστήματα:

- Το αναγνωριστικό εισόδου του χρήστη SLIP
- Την τοπική διεύθυνση (τοπική ως προς τον εξυπηρετητή SLIP) της διασύνδεσης SLIP
- Την απομακρυσμένη διεύθυνση της διασύνδεσης SLIP
- Τη μάσκα του δικτύου

Ε τοπική και η απομακρυσμένη διεύθυνση, μπορεί να είναι ονόματα υπολογιστών (τα οποία να μετατρέπονται σε διευθύνσεις IP μέσω του `/etc/hosts` ή μέσω του DNS, αν'αλογα με τις καταχωρίσεις που υπάρχουν στο αρχείο `/etc/nsswitch.conf`), και η μάσκα δικτύου μπορεί να είναι ένα όνομα το οποίο να μπορεί να διευκρινιστεί μέσω αναζήτησης στο `/etc/networks`. Σε ένα δοκιμαστικό σύστημα, το `/etc/sliphome/slip.hosts` μοιάζει με το παρακάτω:

```
#
# login local-addr      remote-addr      mask          opt1      opt2
#                               (normal,compress,noicmp)
#
Shelmerg dc-slip        sl-helmerg      0xfffffc00    autocomp
```

Στο τέλος της γραμμής, βρίσκονται μια ή περισσότερες από τις παρακάτω επιλογές:

- `normal` — χωρίς συμπίεση των επικεφαλίδων

- `compress` — με συμπίεση των επικεφαλίδων
- `autocomp` — με συμπίεση των επικεφαλίδων, αν επιτρέπεται από τον απομακρυσμένο υπολογιστή
- `noicmp` — απενεργοποίηση των πακέτων ICMP (με τον τρόπο αυτό τα πακέτα “ping” θα απορρίπτονται αντί να καταναλώνουν το εύρος ζώνης της σύνδεσής σας)

Οι επιλογές που έχετε για τις τοπικές και απομακρυσμένες διευθύνσεις των SLIP συνδέσεων σας, εξαρτώνται από το αν πρόκειται να αφιερώσετε ένα υποδίκτυο TCP/IP ή αν πρόκειται να χρησιμοποιήσετε “proxy ARP” στο SLIP εξυπηρετητή σας (δεν είναι “πραγματικό” proxy ARP, αλλά στην ενότητα αυτή περιγράφεται με αυτό τον όρο). Αν δεν είστε σίγουρος ποια μέθοδο να επιλέξετε ή πως να αποδίδετε διευθύνσεις IP, παρακαλούμε ανατρέξτε στα βιβλία του TCP/IP που αναφέρονται στις Προϋποθέσεις SLIP (Ὁρίθια 28.7.2.1) ή/και συμβουλευθείτε το διαχειριστή δικτύου σας.

Αν πρόκειται να χρησιμοποιήσετε ξεχωριστό υποδίκτυο για τους SLIP πελάτες σας, θα χρειαστεί να διαθέσετε τον αριθμό υποδικτύου από την διεύθυνση IP που σας έχει αποδοθεί και να αποδώσετε στους πελάτες SLIP διευθύνσεις που ανήκουν σε αυτό το υποδίκτυο. Ἐπειτα, θα χρειαστεί μάλλον να καθορίσετε μια στατική διαδρομή στο υποδίκτυο SLIP μέσω του εξυπηρετητή SLIP στον κοντινότερο σας δρομολογητή IP.

Διαφορετικᾶ, αν χρησιμοποιήσετε τη μέθοδο “proxy ARP”, θα χρειαστεί να αποδίδετε στους SLIP πελάτες σας διευθύνσεις IP που ανήκουν στο υποδίκτυο Ethernet στο οποίο ανήκει ο εξυπηρετητής SLIP, και θα χρειαστεί επίσης να ρυθμίσετε τα `scripts /etc/sliphome/slip.login` και `/etc/sliphome/slip.logout` να χρησιμοποιούν το `arp(8)` για να χειρίζονται τις καταχωρίσεις “proxy ARP” στον πίνακα ARP του εξυπηρετητή SLIP.

28.7.2.4.2 Ρύθμιση του `slip.login`

Ἐνα τυπικὸ `/etc/sliphome/slip.login` μοιάζει με το παρακάτω:

```
#!/bin/sh -
#
#      @(#)slip.login  5.1 (Berkeley) 7/1/90

#
# generic login file for a slip line.  sliplogin invokes this with
# the parameters:
#      1      2      3      4      5      6      7-n
#  slipunit  ttyspeed loginname local-addr remote-addr mask opt-args
#
/sbin/ifconfig sl$1 inet $4 $5 netmask $6
```

Το αρχείο `slip.login` εκτελεί απλῶς το `ifconfig` για την κατ’άλληλη διεπαφή SLIP, με τις τοπικές και απομακρυσμένες διευθύνσεις και τη μάσκα δικτύου της διεπαφής αυτής.

Αν έχετε αποφασίσει να χρησιμοποιήσετε την μέθοδο “proxy ARP” (αντί να χρησιμοποιήσετε διαφορετικὸ υποδίκτυο για τους πελάτες SLIP), το αρχείο `/etc/sliphome/slip.login` θα μοιάζει με το παρακάτω:

```
#!/bin/sh -
#
#      @(#)slip.login  5.1 (Berkeley) 7/1/90
```



```
#
# generic login file for a slip line.  sliplogin invokes this with
# the parameters:
#      1      2      3      4      5      6      7-n
#  slipunit ttyspeed loginname local-addr remote-addr mask opt-args
#
/sbin/ifconfig sl$1 inet $4 $5 netmask $6
# Answer ARP requests for the SLIP client with our Ethernet addr
/usr/sbin/arp -s $5 00:11:22:33:44:55 pub
```

Ἐπρόσθετη γραμμή σε αὐτὸ το `slip.login`, ἡ `arp -s $5 00:11:22:33:44:55 pub`, δημιουργεῖ μιὰ καταχώριση ARP στον πίνακα ARP του εξυπηρετητῆ SLIP. Αὐτὴ ἡ καταχώριση ARP κ’ἀναι τον εξυπηρετητῆ SLIP νὰ ἀπαντ’ὰ μετὴν διεύθυνση Ethernet MAC ὅταν κ’ἀποιοις ἄλλοις κόμβοις IP στο Ethernet ἐπιθυμῇ νὰ ἐπικοινωνήσῃ μετὴν διεύθυνση IP του πελ’ατῆ SLIP.

Ὅταν χρησιμοποιοῦτε το παραπ’άνω παρ’ἀδειγμα, βεβαιωθεῖτε ὅτι ἔχετε ἀντικαταστήσῃ τὴν διεύθυνση MAC του Ethernet (00:11:22:33:44:55) μετὴν ἀντίστοιχη τῆς δικῆς σας κ’αρτας Ethernet, διαφορετικ’ὰ το “proxy ARP” σίγουρα δὲν θὰ λειτουργήσῃ! Μπορεῖτε νὰ ἀνακαλύψετε τὴ διεύθυνση MAC του δικοῦ σας εξυπηρετητῆ SLIP κοιτ’άζοντας τὰ ἀποτελέσματα τῆς ἐντολῆς `netstat -i`. Ἐ δεύτερη γραμμὴ τῆς ἐξόδου θὰ μοι’άζει μετὴν παρακ’άτω:

```
ed0    1500    <Link>0.2.c1.28.5f.4a          191923          0    129457          0    116
```

Αὐτὸ δείχνει ὅτι στο συγκεκριμένο σύστημα ἡ διεύθυνση MAC του Ethernet εἶναι 00:02:c1:28:5f:4a. Οἱ τελείες στὴν διεύθυνση που δείχνει ἡ `netstat -i` πρέπει νὰ ἀντικατασταθοῦν με ἄνω-κ’άτω τελείες, καὶ κ’ἀθε μονὸ δεκαεξαδικὸ ψηφίον πρέπει νὰ μετατραπῇ σε διπλὸ προσθέτοντας ἀπὸ μπροστ’ὰ ἓνα μηδενικόν. Ἐ διεύθυνση μετατρέπεται με αὐτὸ τον τρόπο σε μιὰ μορφή που μπορεῖ νὰ χρησιμοποιήσῃ ἡ `arp(8)`. Δεῖτε τὴ σελίδα `manual` τῆς `arp(8)` γιὰ περισσότερες πληροφορίες σχετικ’ὰ με τὴ χρῆση τῆς ἐντολῆς αὐτῆς.

Ὁξιάβυος: Ὅταν δημιουργεῖτε το `/etc/sliphome/slip.login` καὶ το `/etc/sliphome/slip.logout`, θὰ πρέπει νὰ θέσετε το `bit` “ἐκτέλεσης” (π.χ. `chmod 755 /etc/sliphome/slip.login /etc/sliphome/slip.logout`), διαφορετικ’ὰ ἡ `sliplogin` δὲν θὰ μπορεῖ νὰ τὰ ἐκτελέσει.

28.7.2.4.3 Ρύθμιση του `slip.logout`

Το `/etc/sliphome/slip.logout` δὲν εἶναι ἀπόλυτα ἀπαραίτητο (εκτός αν πρόκειται νὰ υλοποιήσετε “proxy ARP”), ἀλλ’ὰ αν σκοπεύετε νὰ το δημιουργήσετε, μπορεῖτε νὰ χρησιμοποιήσετε ως ὑπόδειγμα το παρακ’άτω ἀπλὸ παρ’ἀδειγμα:

```
#!/bin/sh -
#
#      slip.logout
#
#
# logout file for a slip line.  sliplogin invokes this with
# the parameters:
#      1      2      3      4      5      6      7-n
#  slipunit ttyspeed loginname local-addr remote-addr mask opt-args
```

```
#
/sbin/ifconfig sl$1 down
```

Αν χρησιμοποιείτε “proxy ARP”, θα θέλετε το /etc/sliphome/slip.logout να διαγράφει την καταχώριση ARP του πελάτη SLIP:

```
#!/bin/sh -
#
#      @(#)slip.logout

#
# logout file for a slip line.  sliplogin invokes this with
# the parameters:
#      1      2      3      4      5      6      7-n
#  slipunit ttyspeed loginname local-addr remote-addr mask opt-args
#
/sbin/ifconfig sl$1 down
# Quit answering ARP requests for the SLIP client
/usr/sbin/arp -d $5
```

E arp -d \$5 διαγράφει την καταχώριση ARP που προστέθηκε με την εκτέλεση του slip.login του “proxy ARP”, κατ’α την είσοδο του πελάτη SLIP.

Πρέπει να το επαναλάβουμε άλλη μια φορά: Βεβαιωθείτε ότι το /etc/sliphome/slip.logout έχει οριστεί ως εκτελέσιμο μετ’α την δημιουργία του (π.χ., chmod 755 /etc/sliphome/slip.logout).

28.7.2.5 Παράγοντες που Πρέπει να Λάβετε Υπόψη σας στη Δρομολόγηση

Αν δεν χρησιμοποιείτε την μέθοδο “proxy ARP” για να δρομολογείτε πακέτα μεταξύ των πελατών SLIP και του υπόλοιπου δικτύου σας (και ενδεχομένως και του Internet), θα πρέπει μάλλον να προσθέσετε στατικές διαδρομές προς τον πλησιέστερο σας προεπιλεγμένο δρομολογητή για να δρομολογείτε το υποδίκτυο των SLIP πελατών σας διαμέσου του εξυπηρετητή SLIP.

28.7.2.5.1 Στατικές Διαδρομές

E προσθήκη στατικών διαδρομών προς τους πλησιέστερους σας προεπιλεγμένους δρομολογητές, μπορεί να είναι προβληματική (ή και αδύνατη αν δεν έχετε τα κατ’αλληλα δικαιώματα πρόσβασης). Αν η εταιρία σας διαθέτει δίκτυο με πολλαπλούς δρομολογητές, κάποια μοντέλα (π.χ. από την Cisco και την Proteon), εκτός ότι πρέπει να ρυθμιστούν με την στατική διαδρομή προς το υποδίκτυο SLIP, πρέπει επίσης να ρυθμιστούν με τις στατικές διαδρομές που θα αναφέρουν στους άλλους δρομολογητές. Θα χρειαστεί να πειραματιστείτε και να δοκιμάσετε διάφορες ρυθμίσεις για να δουλέψει η δρομολόγηση μέσω στατικών διαδρομών.

Εἰσὶ 29 Ἡλεκτρονικὸ Ταχυδρομεῖο

Αρχικὴ συνεισφορὰ ἀπὸ τοῦ Bill Lloyd. Γράφτηκε ξανὰ ἀπὸ τοῦ Jim Mock.

29.1 Σύνοψη

Το “ἡλεκτρονικὸ ταχυδρομεῖο”, ευρύτερα γνωστὸ ὡς email, εἶναι στὶς μέρες μας μιὰ ἀπὸ τὶς πλέον διαδεδομένες μορφές ἐπικοινωνίας. Τὸ κεφάλαιο αὐτὸ παρέχει μιὰ βασικὴ εἰσαγωγὴ στὴ λειτουργία ἐνὸς διακομιστῆ email στὸ FreeBSD, καθὼς καὶ μιὰ εἰσαγωγὴ στὴ διαδικασία ἀποστολῆς καὶ λήψης email στὸ FreeBSD. Ὡστόσο ἡ ἀναφορὰ αὐτὴ δὲν πρέπει νὰ θεωρηθεῖ πλήρης, καθὼς ὑπάρχουν ἀκόμα ἀρκετοὶ παράγοντες ποὺ πρέπει νὰ ληφθοῦν ὑπόψιν καὶ ἔχουν ἐδῶ παραλειφθεῖ. ΓΙΑ ΠΙΟ ΠΛΗΡΗ ἀνάλυση τοῦ θέματος, ὁ ἀναγνώστης παραπέμπεται στὰ πολλὰ ἐξαιρετικὰ βιβλία ποὺ ἀναφέρονται στὸ Δᾶν Ὑῆς B.

Αφὺ διαβάσετε αὐτὸ τὸ κεφάλαιο, θὰ ξέρετε:

- Τὸ λογισμικὸ ποὺ χρησιμοποιεῖται στὴν ἀποστολὴ καὶ λήψη ἡλεκτρονικοῦ ταχυδρομεῖου.
- Που βρίσκονται τὰ βασικὰ ἀρχεῖα ρυθμίσεων τοῦ **sendmail** στὸ FreeBSD.
- Τὴ διαφορὰ μεταξύ ἀπομακρυσμένων καὶ τοπικῶν θυρίδων ταχυδρομεῖου (mailboxes).
- Πὼς νὰ ἐμποδίσετε ἀνεπιθύμητους spammers ἀπὸ τὸ νὰ χρησιμοποιήσουν τὸν δικὸ σας ἐξυπηρετητὴ email ὡς ἀναμεταδότη.
- Πὼς νὰ ἐγκαταστήσετε καὶ νὰ ρυθμίσετε ἓνα ἐναλλακτικὸ Ἀντιπρόσωπο Μεταφορᾶς Ταχυδρομεῖου (Mail Transfer Agent) στὸ σύστημά σας, ἀντικαθιστώντας ἐπὶ τὸ **sendmail**.
- Πὼς νὰ ἀντιμετωπίσετε συνηθισμένα προβλήματα στὸν διακομιστὴ ταχυδρομεῖου.
- Πὼς νὰ χρησιμοποιήσετε τὸ SMTP μὲ τὸ UUCP.
- Πὼς νὰ ρυθμίσετε τὸ σύστημα σας μόνον γιὰ ἀποστολὴ email.
- Πὼς νὰ χρησιμοποιήσετε τὸ email μέσω ἐπιλογικῆς (dialup) σύνδεσης.
- Πὼς νὰ ρυθμίσετε πιστοποίηση αὐθεντικότητας στὸ SMTP γιὰ πρόσθετη ἀσφάλεια.
- Πὼς νὰ ἐγκαταστήσετε καὶ νὰ χρησιμοποιήσετε μιὰ ἐφαρμογὴ ἀποστολῆς καὶ λήψης email γιὰ χρήστες, ὅπως τὸ **mutt**.
- Πὼς νὰ κατεβάσετε τὸ email σας ἀπὸ ἓνα ἀπομακρυσμένο διακομιστὴ POP ἢ IMAP.
- Πὼς νὰ ἐφαρμόσετε φίλτρα καὶ κανόνες στὴν εἰσερχόμενη ἀλληλογραφία σας, μὲ αὐτόματο τρόπο.

Πρὶν διαβάσετε αὐτὸ τὸ κεφάλαιο, θὰ πρέπει:

- Νὰ ρυθμίσετε σωστὰ τὴ σύνδεση τοῦ δικτύου σας (Εἰσὶ 32).
- Νὰ ρυθμίσετε σωστὰ τὶς πληροφορίες DNS γιὰ τὸν διακομιστὴ ἀλληλογραφίας σας (Εἰσὶ 30).
- Νὰ γνωρίζετε πὼς νὰ ἐγκαταστήσετε πρόσθετο λογισμικὸ τρίτου κατασκευαστῆ (Εἰσὶ 5).

29.2 Χρησιμοποιώντας το Ηλεκτρονικό Ταχυδρομείο

Σε κάθε ανταλλαγή ηλεκτρονικού ταχυδρομείου, συνεργάζονται πέντε βασικά τμήματα: Το πρόγραμμα χρήστη, ο δαίμονας του εξυπηρετητή, το DNS, μια απομακρυσμένη ή τοπική θυρίδα ταχυδρομείου (mailbox) και φυσικά ο υπολογιστής που διαχειρίζεται το email (mailhost).

29.2.1 Το Πρόγραμμα Χρήστη

Η κατηγορία αυτή περιλαμβάνει προγράμματα όπως τα **mutt**, **alpine**, **elm**, και **mail**, καθώς και προγράμματα που διαθέτουν GUI όπως είναι τα **balsa**, **xfmail** (για να δώσουμε μερικά παραδείγματα) και κάποια πιο “εξελιγμένα” όπως είναι οι φυλλομετρητές για το WWW. Τα προγράμματα αυτά, απλώς μεταβιβάζουν τις συναλλαγές ταχυδρομείου στον τοπικό “mailhost”, είτε καλώντας κάποιον από τους δαίμονες του εξυπηρετητή που είναι διαθέσιμοι, ή παραδίδοντας τις απευθείας μέσω TCP.

29.2.2 Δαίμονας Εξυπηρετητή Mailhost

Το FreeBSD έρχεται με το **sendmail** εγκατεστημένο από προεπιλογή, αλλά υποστηρίζει επίσης και μεγάλο αριθμό από άλλους δαίμονες ταχυδρομείου, περιλαμβανομένων και των:

- **exim**
- **postfix**
- **qmail**

Ο δαίμονας έχει συνήθως δύο λειτουργίες—είναι υπεύθυνος για τη λήψη εισερχόμενου mail, όπως επίσης και την παράδοση του εξερχόμενου mail. Όμως, δεν είναι υπεύθυνος για τη συλλογή του mail με τη χρήση πρωτοκόλλων όπως τα POP ή IMAP για την αν’αγνώση του ταχυδρομείου σας, ούτε επιτρέπει τη σύνδεση στις τοπικές θυρίδες τύπου mbox ή Maildir. Πιθανόν να χρειαστείτε κάποιο επιπρόσθετο δαίμονα για αυτό το σκοπό.

Προειδοποίηση: Παλιότερες εκδόσεις του **sendmail** έχουν κάποια σοβαρά προβλήματα ασφαλείας, μέσω των οποίων μπορεί κάποιος εισβολέας να αποκτήσει τοπική ή απομακρυσμένη πρόσβαση στο μηχάνημα σας. Για να αποφύγετε προβλήματα τέτοιου είδους, βεβαιωθείτε ότι χρησιμοποιείτε κάποια πρόσφατη έκδοση. Εναλλακτικά, μπορείτε να εγκαταστήσετε κάποιο άλλο MTA από την Συλλογή των Ports του FreeBSD.

29.2.3 Email και DNS

Το Σύστημα Ονομασίας Περιοχών (DNS) και ο δαίμονας του, ο **named**, έχουν σημαντικό ρόλο στην παράδοση του email. Για την παράδοση του email από το ένα site σε ένα άλλο, ο δαίμονας του εξυπηρετητή θα ψάξει για το απομακρυσμένο site στο DNS, για να καθορίσει ποιος υπολογιστής λαμβάνει το email για το συγκεκριμένο προορισμό. Η διαδικασία αυτή συμβαίνει επίσης όταν ο δικός σας εξυπηρετητής λαμβάνει email από κάποιο απομακρυσμένο υπολογιστή.

Το DNS είναι υπεύθυνο για την αντιστοίχιση ονομάτων υπολογιστών σε διευθύνσεις IP, όπως και για την αποθήκευση πληροφοριών που σχετίζονται με την παράδοση ηλεκτρονικού ταχυδρομείου, όπως οι

εγγραφές **MX**. Η εγγραφή **MX** (Mail Exchanger) αναγνωρίζει ποιος υπολογιστής (ή υπολογιστές) θα είναι υπεύθυνος για τη λήψη ταχυδρομείου ενός συγκεκριμένου τομέα (domain). Αν δεν έχετε εγγραφή **MX** για τον υπολογιστή ή τον τομέα σας, το email θα παραδίδεται απευθείας στον υπολογιστή σας, με την προϋπόθεσή ότι έχετε εγγραφή τύπου **A** που να δείχνει στον υπολογιστή σας ή στην **IP** διεύθυνση του.

Μπορείτε να δείτε τις εγγραφές **MX** για οποιοδήποτε τομέα, χρησιμοποιώντας την εντολή **host(1)**, όπως φαίνεται στο παρακάτω παράδειγμα:

```
% host -t mx FreeBSD.org
FreeBSD.org mail is handled (pri=10) by mx1.FreeBSD.org
```

29.2.4 Λαμβάνοντας Mail

Ο mailhost είναι υπεύθυνος για την λήψη mail που προορίζεται για τον τομέα σας. Θα συλλέξει όλο το mail που έρχεται προς τον τομέα, και θα το αποθηκεύσει είτε στο mbox (την προεπιλεγμένη μέθοδο για αποθήκευση mail) ή σε μορφή Maildir, ανάλογα με τις ρυθμίσεις που έχετε κάνει. Από τη στιγμή που το mail έχει αποθηκευθεί, μπορείτε είτε να το διαβάσετε τοπικά, χρησιμοποιώντας εφαρμογές όπως το mail(1) ή το mutt, ή να το δείτε μέσω απομακρυσμένης σύνδεσης, χρησιμοποιώντας κάποιο πρωτόκολλο όπως το POP ή το IMAP. Αυτό σημαίνει ότι αν επιθυμείτε να διαβάσετε το mail σας μόνο τοπικά, δεν χρειάζεται να εγκαταστήσετε εξυπηρετητή POP ή IMAP.

29.2.4.1 Πρόσβαση σε Απομακρυσμένες Θυρίδες μέσω POP και IMAP

Για να έχετε απομακρυσμένη πρόσβαση στις θυρίδες ταχυδρομείου, είναι απαραίτητο να έχετε πρόσβαση σε ένα εξυπηρετητή POP ή IMAP. Τα πρωτόκολλα αυτά, επιτρέπουν στους χρήστες να συνδέονται στις θυρίδες τους από απόσταση, με μεγάλη ευκολία. Και τα δύο πρωτόκολλα (POP και IMAP) επιτρέπουν στους χρήστες απομακρυσμένη πρόσβαση στις θυρίδες τους, αλλά το IMAP προσφέρει αρκετά πλεονεκτήματα, ορισμένα από τα οποία φαίνονται παρακάτω:

- Το IMAP μπορεί να αποθηκεύσει μηνύματα σε ένα απομακρυσμένο εξυπηρετητή, όπως επίσης και να τα ανακτήσει.
- Το IMAP υποστηρίζει ταυτόχρονες ενημερώσεις.
- Το IMAP μπορεί να φανεί εξαιρετικά χρήσιμο σε συνδέσεις χαμηλής ταχύτητας, καθώς επιτρέπει στους χρήστες να κατεβάσουν τη δομή των μηνυμάτων, χωρίς να κατεβάσουν το περιεχόμενό τους. Μπορεί επίσης να εκτελέσει εργασίες όπως εύρεση μηνυμάτων απευθείας στον εξυπηρετητή, ελαχιστοποιώντας με αυτό τον τρόπο τη μεταφορά δεδομένων μεταξύ των πελατών και των εξυπηρετητών.

Για να εγκαταστήσετε ένα εξυπηρετητή POP ή IMAP θα πρέπει να ακολουθήσετε τα επόμενα βήματα:

1. Επιλέξτε ένα εξυπηρετητή IMAP ή POP που να εξυπηρετεί τις ανάγκες σας. Οι παρακάτω εξυπηρετητές POP και IMAP είναι αρκετά διαδεδομένοι και αποτελούν καλά παραδείγματα:
 - qpopper
 - teapop
 - imap-uw
 - courier-imap

- **dovecot**

2. Εγκαταστήστε το δαίμονα POP ή IMAP της επιλογής σας, από την Συλλογή των Ports.
3. Αν χρειάζεται, τροποποιήστε το αρχείο `/etc/inetd.conf` για να φορτώσετε τον εξυπηρετητή POP ή IMAP.

Προσοχή: Θα πρέπει να σημειώσουμε ότι τόσο το POP όσο και το IMAP μεταδίδουν πληροφορίες όπως το όνομα χρήστη και τον κωδικό σε μορφή απλού κειμένου. Αυτό σημαίνει ότι αν θέλετε να ασφαλίσετε τη μετάδοση πληροφοριών μέσω αυτών των πρωτοκόλλων, θα πρέπει να περάσετε αυτές τις συνδέσεις μέσω του `ssh(1)` (tunneling) ή να χρησιμοποιήσετε **SSL**. Η διαδικασία tunneling περιγράφεται με λεπτομέρεια στο **Όβιιά 15.11.8** και το **SSL** στο **Όβιιά 15.9**.

29.2.4.2 Πρόσβαση σε Τοπικές Θυρίδες Ταχυδρομείου

Μπορείτε να έχετε τοπική πρόσβαση στις θυρίδες ταχυδρομείου χρησιμοποιώντας απευθείας κάποιον πρόγραμμα αποστολής/λήψης (MUA) στον εξυπηρετητή που είναι αποθηκευμένες. Κατάλληλες εφαρμογές για αυτό το σκοπό είναι π.χ. το **mutt** ή το **mail(1)**.

29.2.5 Ο Εξυπηρετητής Mail

Εξυπηρετητής mail θεωρείται ο υπολογιστής ο οποίος είναι υπεύθυνος για την παράδοση και λήψη mail για τον υπολογιστή σας, και ενδεχομένως για το δίκτυο σας.

29.3 Ρύθμιση του **sendmail**

Συνεισφορά του Christopher Shumway.

Το **sendmail(8)** είναι ο προεπιλεγμένος Αντιπρόσωπος Μεταφοράς Ταχυδρομείου (Mail Transfer Agent, MTA) στο FreeBSD. Δουλεία του είναι να δέχεται το email από τους Αντιπροσώπους Email Χρήστη (Mail User Agents, MUA) και να το παραδίδει στο κατάλληλο mailer που ορίζεται στο αρχείο ρυθμίσεων του. Το **sendmail** μπορεί επίσης να δεχθεί συνδέσεις δικτύου και να παραδώσει το mail σε τοπικές θυρίδες ή και σε κάποιο άλλο πρόγραμμα.

Το **sendmail** χρησιμοποιεί τα ακόλουθα αρχεία ρυθμίσεων:

Όνομα Αρχείου	Λειτουργία
<code>/etc/mail/access</code>	Ε βάση δεδομένων πρόσβασης του sendmail .
<code>/etc/mail/aliases</code>	Παρωνύμια (aliases) για τις θυρίδες (Mailboxes)
<code>/etc/mail/local-host-names</code>	Λίστα των υπολογιστών για τους οποίους το sendmail δέχεται mail
<code>/etc/mail/mailer.conf</code>	Ρυθμίσεις του προγράμματος mailer
<code>/etc/mail/mailertable</code>	Πίνακας παραδόσεων του mailer
<code>/etc/mail/sendmail.cf</code>	Το κεντρικό αρχείο ρυθμίσεων του sendmail

Όνομα Αρχείου

/etc/mail/virtusertable

Λειτουργία

Πίνακας εικονικών χρηστών και περιοχών (domains)

29.3.1 /etc/mail/access

Η β'αση δεδομένων πρόσβασης καθορίζει ποιοι υπολογιστές ή διευθύνσεις IP έχουν πρόσβαση στον τοπικό εξυπηρετητή mail και τι είδους πρόσβαση έχουν. Η καταχώρηση ενός υπολογιστή μπορεί να έχει τις επιλογές OK, REJECT, RELAY ή απλ'α να μεταβιβάζει τον έλεγχο στη ρουτίνα διαχείρισης λαθών του **sendmail** με κ'αποιο συγκεκριμένο σφ'αλμα. Οι υπολογιστές που είναι καταχωρημένοι με την επιλογή OK, η οποία είναι και η προεπιλεγμένη, επιτρέπεται να στείλουν email σε αυτό τον υπολογιστή, εφόσον ο τελικός προορισμός του μηνύματος είναι το τοπικό μηχ'ανημα. Οι υπολογιστές που είναι καταχωρημένοι με την επιλογή REJECT απορρίπτονται για οποιαδήποτε επικοινωνία έχει να κ'ανει με μετ'αδοση mail. Οι υπολογιστές που είναι καταχωρημένοι με την επιλογή RELAY, έχουν τη δυνατότητα να στείλουν mail προς οποιαδήποτε κατεύθυνση μέσω του συγκεκριμένου εξυπηρετητή.

Διάγραμμα 29-1. Ρύθμιση της Β'ασης Δεδομένων Πρόσβασης του **sendmail**

cyberspammer.com	550 We do not accept mail from spammers
FREE.STEALTH.MAILER@	550 We do not accept mail from spammers
another.source.of.spam	REJECT
okay.cyberspammer.com	OK
128.32	RELAY

Σε αυτό το παρ'αδειγμα έχουμε πέντε καταχωρήσεις. Οι διευθύνσεις που φαίνονται στην αριστερή πλευρ'α του πίνακα, επηρε'αζονται από τη ενέργεια που φαίνεται στη δεξι'α πλευρ'α. Τα πρώτα δύο παραδείγματα, επιστρέφουν ένα κωδικό σφ'αλματος στη ρουτίνα διαχείρισης λαθών του **sendmail**. Το μήνυμα εκτυπώνεται στον απομακρυσμένο υπολογιστή, όταν το mail που λαμβ'ανεται ανήκει σε κ'αποια από τις κατηγορίες της αριστερής πλευρ'ας του πίνακα. Η επόμενη καταχώρηση απορρίπτει την παραλαβή mail από ένα συγκεκριμένο υπολογιστή στο Internet, τον another.source.of.spam. Η επόμενη καταχώρηση κ'ανει δεκτές τις συνδέσεις mail από τον υπολογιστή okay.cyberspammer.com, το όνομα του οποίου προσδιορίζεται ακριβέστερα σε σχέση με τη γραμμή cyberspammer.com που είδαμε παραπ'ανω. Γραμμές που καθορίζουν ονόματα με μεγαλύτερη ακρίβεια, έχουν προτεραιότητα σε σχέση με πιο ανακριβείς. Η τελευταία καταχώρηση επιτρέπει την αναμετ'αδοση (relaying) ηλεκτρονικού ταχυδρομείου από υπολογιστές με διευθύνσεις IP που ξεκιν'ανε με 128.32. Οι υπολογιστές αυτοί, μπορούν να στείλουν mail μέσω του συγκεκριμένου εξυπηρετητή, το οποίο να κατευθύνεται σε 'αλλους εξυπηρετητές ταχυδρομείου.

Σε περίπτωση ανανέωσης αυτού του αρχείου, θα πρέπει να εκτελέσετε την εντολή make στον κατ'αλογο /etc/mail/ για να ανανεώσετε τη β'αση δεδομένων.

29.3.2 /etc/mail/aliases

Η β'αση δεδομένων των παρωνυμίων (aliases), περιέχει μια λίστα από εικονικές θυρίδες ταχυδρομείου που επεκτείνονται σε 'αλλους χρήστες, αρχεία ή και 'αλλα παρωνύμια. Μερικ'α παραδείγματα χρήσης του /etc/mail/aliases φαίνονται παρακ'ατω:

Διάγραμμα 29-2. Παρωνύμια Mail

```
root: localuser
ftp-bugs: joe,eric,paul
bit.bucket: /dev/null
procmail: "|/usr/local/bin/procmail"
```

Η μορφή του αρχείου είναι απλή. Το όνομα της θυρίδας βρίσκεται στην αριστερή πλευρά της άνω-κάτω τελείας, και επεκτείνεται στον προορισμό που βρίσκεται στη δεξιά πλευρά. Το πρώτο παράδειγμα, ορίζει ότι η θυρίδα του χρήστη root θα είναι στην πραγματικότητα η θυρίδα localuser. Για την θυρίδα αυτή, γίνεται ξανά αναζήτηση στη βάση δεδομένων των παρωνυμίων. Αν δεν βρεθεί άλλο όνομα που να ταιριάζει, το μήνυμα θα παραδοθεί στον τοπικό χρήστη localuser. Το επόμενο παράδειγμα δείχνει μια λίστα ταχυδρομείου. Τα μηνύματα που απευθύνονται στη θυρίδα ftp-bugs, κατευθύνονται σε τρεις τοπικές θυρίδες, τις joe, eric και paul. Σημειώστε ότι είναι δυνατόν να καθοριστεί μια απομακρυσμένη θυρίδα χρησιμοποιώντας τη μορφή <user@example.com>. Το επόμενο παράδειγμα, δείχνει πως μπορεί να γίνει εγγραφή του mail σε ένα αρχείο, στη συγκεκριμένη περίπτωση το /dev/null. Το τελευταίο παράδειγμα, δείχνει πως γίνεται η αποστολή mail προς ένα πρόγραμμα. Στο παράδειγμα αυτό, το μήνυμα γράφεται στην τυποποιημένη είσοδο (standard input) του προγράμματος /usr/local/bin/procmail χρησιμοποιώντας ένα UNIX pipe.

Κάθε φορά που γίνεται ενημέρωση αυτού του αρχείου, θα πρέπει να εκτελείτε την εντολή make στον κατάλογο /etc/mail/, ώστε να ενημερωθεί η βάση δεδομένων.

29.3.3 /etc/mail/local-host-names

Πρόκειται για μια λίστα από ονόματα υπολογιστών, την οποία το sendmail(8) θα δέχεται ως ονόματα για το τοπικό μηχάνημα. Τοποθετήστε σε αυτήν τα ονόματα των υπολογιστών ή των τομέων για τους οποίους θέλετε το sendmail να λαμβάνει mail. Για παράδειγμα, αν ο συγκεκριμένος εξυπηρετητής mail πρόκειται να λαμβάνει mail για τον τομέα example.com και για τον υπολογιστή mail.example.com, το αρχείο local-host-names θα μοιάζει με το παρακάτω:

```
example.com
mail.example.com
```

Κάθε φορά που ενημερώνεται αυτό το αρχείο, θα πρέπει να γίνεται επανεκκίνηση του sendmail(8) για να διαβάσει τις αλλαγές.

29.3.4 /etc/mail/sendmail.cf

Το sendmail.cf είναι το κεντρικό αρχείο ρυθμίσεων του sendmail. Το αρχείο αυτό ρυθμίζει τη συνολική συμπεριφορά του sendmail, που περιλαμβάνει μεταξύ άλλων την επανεγγραφή διευθύνσεων και την αποστολή μηνυμάτων απόρριψης προς απομακρυσμένους εξυπηρετητές mail. Καθώς το αρχείο αυτό περιέχει τόσο διαφορετικές ρυθμίσεις, είναι φυσικό να είναι αρκετά πολύπλοκο και οι λεπτομέρειες του είναι έξω από το σκοπό αυτής της ενότητας. Ευτυχώς, αυτό το αρχείο σπάνια χρειάζεται να αλλάχθει σε τυπικούς εξυπηρετητές mail.

Το βασικό αρχείο ρυθμίσεων του sendmail μπορεί να παραχθεί με τη βοήθεια μακροεντολών τύπου m4(1) που καθορίζουν τη συμπεριφορά και τα χαρακτηριστικά του sendmail. Για περισσότερες πληροφορίες, παρακαλούμε διαβάστε το /usr/src/contrib/sendmail/cf/README.

Για να ισχύσουν οι αλλαγές που κάνετε σε αυτό το αρχείο, θα πρέπει να επανεκκινήσετε το **sendmail**.

29.3.5 /etc/mail/virtusertable

Το αρχείο `virtusertable` αντιστοιχεί διευθύνσεις **mail** εικονικών τομέων σε πραγματικές θυρίδες ταχυδρομείου. Οι θυρίδες αυτές μπορεί να είναι τοπικές, απομακρυσμένες, παρωνύμια που έχουν οριστεί στο `/etc/mail/aliases`, ή αρχεία.

Διάγραμμα 29-3. Παράδειγμα Αντιστοίχισης Mail Εικονικού Τομέα

<code>root@example.com</code>	<code>root</code>
<code>postmaster@example.com</code>	<code>postmaster@noc.example.net</code>
<code>@example.com</code>	<code>joe</code>

Στο παραπάνω παράδειγμα, έχουμε μια αντιστοίχιση για τον τομέα `example.com`. Επεξεργασία αυτού του αρχείου γίνεται από πάνω προς τα κάτω, και σταματάει στην εύρεση του πρώτου ονόματος που ταιριάζει. Επρώτη γραμμή του παραδείγματος, αντιστοιχεί το `<root@example.com>` στην τοπική θυρίδα `root`. Επόμενη καταχώρηση αντιστοιχεί το `<postmaster@example.com>` στη θυρίδα `postmaster` στον υπολογιστή `noc.example.net`. Τέλος, αν δεν βρεθεί καμία αντιστοίχιση για τον τομέα `example.com`, θα εφαρμοστεί η τελευταία αντιστοίχιση, η οποία ταιριάζει με οποιοδήποτε **mail** σταλθεί προς τον τομέα `example.com`. Στην περίπτωση αυτή, το μήνυμα θα παραδοθεί στην τοπική θυρίδα `joe`.

29.4 Αλλάζοντας τον Αντιπρόσωπο Μεταφοράς Ταχυδρομείου (MTA)

Γράφηκε από τον Andrew Boothman. Οι πληροφορίες που προέρχονται από e-mails έχουν γραφεί από τον Gregory Neil Shapiro.

Όπως έχουμε ήδη αναφέρει, το FreeBSD έρχεται με το **sendmail** προεγκατεστημένο ως Αντιπρόσωπο Μεταφοράς Ταχυδρομείου (Mail Transfer Agent, MTA). Το πρόγραμμα αυτό είναι από προεπιλογή υπεύθυνο για την εισερχόμενη και εξερχόμενη αλληλογραφία.

Υπάρχει ωστόσο πληθώρα λόγων για τους οποίους κάποιοι διαχειριστές επιλέγουν να αλλάξουν το MTA του συστήματος τους. Οι λόγοι αυτοί κυμαίνονται από το ότι απλά θέλουν να δοκιμάσουν κάποιο άλλο MTA, ως και το ότι χρειάζονται κάποιο ιδιαίτερο χαρακτηριστικό ή δυνατότητα που υπάρχει σε κάποιο άλλο mailer. Ευτυχώς, το FreeBSD κάνει εύκολη την αλλαγή του αντιπροσώπου.

29.4.1 Εγκαταστήστε Νέο MTA

Υπάρχουν αρκετοί MTA για να επιλέξετε. Ένα καλό σημείο εκκίνησης είναι η Συλλογή των Ports του FreeBSD όπου και θα μπορείτε να βρείτε αρκετούς. Φυσικά είστε ελεύθερος να επιλέξετε όποιο MTA θέλετε από οπουδήποτε, όσο τουλάχιστον μπορείτε να το κάνετε να εκτελείτε στο FreeBSD.

Ξεκινήστε εγκαθιστώντας το νέο σας MTA. Μετά την εγκατάσταση, θα έχετε την ευκαιρία να αποφασίσετε αν πραγματικά καλύπτει τις ανάγκες σας, καθώς και να ολοκληρώσετε τις ρυθμίσεις του πριν μεταφέρετε τη διαχείριση **mail** του συστήματος από το **sendmail** στο νέο σας πρόγραμμα. Κατά την εγκατάσταση, βεβαιωθείτε ότι το νέο σας λογισμικό δεν θα προσπαθήσει να εγκατασταθεί

πάνω στα υπάρχοντα εκτελέσιμα του συστήματος, όπως το `/usr/bin/sendmail`. Διαφορετικά, θα έχετε ουσιαστικά βάλει το νέο σας λογισμικό **mail** σε χρήση, πριν προλάβετε καλ'α-καλ'α να το ρυθμίσετε.

Παρακαλούμε να διαβάσετε την τεκμηρίωση του **MTA** που επιλέξατε, για πληροφορίες σχετικά με τη ρύθμιση του.

29.4.2 Απενεργοποιήστε το **sendmail**

Προειδοποίηση: Αν απενεργοποιήσετε τη δυνατότητα αποστολής (εξερχόμενα) του **sendmail**, είναι σημαντικό να την αντικαταστήσετε με ένα εναλλακτικό σύστημα παράδοσης **mail**. Αν επιλέξετε να μην κάνετε το παραπάνω, τα μηνύματα του συστήματος, όπως αυτά που παράγονται από το **periodic(8)**, δεν θα μπορούν να παραδοθούν μέσω **email**, όπως είναι το αναμενόμενο. Πολλά τμήματα του συστήματος σας αναμένουν ότι υπάρχει σε λειτουργία ένα σύστημα συμβατό με το **sendmail**. Αν οι εφαρμογές συνεχίζουν να χρησιμοποιούν τα εκτελέσιμα του **sendmail** προσπαθώντας να στείλουν **email** μετ'α την απενεργοποίησή του, το **mail** πιθανώς θα βρεθεί σε μια ανενεργή ουρά του **sendmail** και δεν θα παραδοθεί ποτέ.

Για να απενεργοποιήσετε εντελώς το **sendmail**, συμπεριλαμβανομένης και της υπηρεσίας εξερχόμενων μηνυμάτων, χρησιμοποιήστε:

```
sendmail_enable="NO"
sendmail_submit_enable="NO"
sendmail_outbound_enable="NO"
sendmail_msp_queue_enable="NO"
```

στο `/etc/rc.conf`.

Αν θέλετε να απενεργοποιήσετε μόνο την υπηρεσία εισερχομένων του **sendmail** θα πρέπει να θέσετε:

```
sendmail_enable="NO"
```

στο `/etc/rc.conf`. Περισσότερες πληροφορίες για τις επιλογές εκκίνησης του **sendmail**, διατίθενται από την αντίστοιχη σελίδα **manual, rc.sendmail(8)**.

29.4.3 Εκκίνηση του Νέου σας **MTA** κατ'α την Εκκίνηση

Το νέο σας **MTA** θα ξεκινάει κατ'α την εκκίνηση, αν προσθέσετε μια κατ'αλληλη γραμμή στο αρχείο `/etc/rc.conf`. Δείτε το παρακάτω παράδειγμα για το **postfix**:

```
# echo 'postfix_enable="YES"' >> /etc/rc.conf
```

Το **MTA** θα ξεκινάει πλέον κατ'α την εκκίνηση.

29.4.4 Αντικαθιστώντας το **sendmail** από Προεπιλεγμένο **Mailer** Συστήματος

Το **sendmail** είναι τόσο γνωστό ως σ'αυταρ λογισμικό στα συστήματα UNIX, ώστε πολλά άλλα προγράμματα θεωρούν ότι είναι ήδη εγκατεστημένο και ρυθμισμένο. Για το λόγο αυτό, πολλά

εναλλακτικά MTA παρέχουν δικές τους συμβατές υλοποιήσεις του **sendmail**. Οι υλοποιήσεις αυτές παρέχουν παρόμοιο σύνολο εντολών, και μπορούν έτσι να χρησιμοποιηθούν ώστε να αντικαταστήσουν “απευθείας” το **sendmail**.

Για το λόγο αυτό, αν χρησιμοποιείτε κάποιο εναλλακτικό **mailer**, θα θέλετε να εξασφαλίσετε ότι ἄλλα προγράμματα που προσπαθούν να εκτελέσουν τα τυπικά εκτελέσιμα του **sendmail** όπως το `/usr/bin/sendmail`, θα εκτελέσουν στην πραγματικότητα τον επιλεγμένο σας **mailer**. Ευτυχώς, το **FreeBSD** παρέχει ένα σύστημα που καλείτε **mailwrapper(8)** και το οποίο αναλαμβάνει αυτή τη δουλειά για σας.

Όταν το **sendmail** λειτουργεί όπως έχει εγκατασταθεί αρχικά, θα βρείτε κάτι όπως το παρακάτω στο `/etc/mail/mailer.conf`:

```
sendmail      /usr/libexec/sendmail/sendmail
send-mail     /usr/libexec/sendmail/sendmail
mailq         /usr/libexec/sendmail/sendmail
newaliases   /usr/libexec/sendmail/sendmail
hoststat      /usr/libexec/sendmail/sendmail
purgestat     /usr/libexec/sendmail/sendmail
```

Αυτό σημαίνει ότι όταν εκτελείται κάποια από αυτές τις συνηθισμένες εντολές (όπως το ίδιο το **sendmail**), το σύστημα στην πραγματικότητα εκτελεί ένα αντίγραφο του **mailwrapper** που ονομάζεται **sendmail**, και το οποίο ελέγχει το **mailer.conf** και εκτελεί το `/usr/libexec/sendmail/sendmail` αντί αυτού. Το σύστημα αυτό διευκολύνει ιδιαίτερα την αλλαγή των εκτελέσιμων που εκτελούνται στην πραγματικότητα όταν γίνεται κλήση των προεπιλεγμένων λειτουργιών του **sendmail**.

Έτσι, αν θέλετε να εκτελείται το `/usr/local/supermailer/bin/sendmail-compatible` αντί για το **sendmail**, θα μπορούσατε να αλλάξετε το `/etc/mail/mailer.conf` ώστε να γράφει:

```
sendmail      /usr/local/supermailer/bin/sendmail-compatible
send-mail     /usr/local/supermailer/bin/sendmail-compatible
mailq         /usr/local/supermailer/bin/mailq-compatible
newaliases    /usr/local/supermailer/bin/newaliases-compatible
hoststat      /usr/local/supermailer/bin/hoststat-compatible
purgestat     /usr/local/supermailer/bin/purgestat-compatible
```

29.4.5 Ολοκληρώνοντας

Μόλις έχετε ρυθμίσει τα πάντα όπως επιθυμείτε, μπορείτε είτε να κάνετε **kill** τις διεργασίες του **sendmail** που δεν χρειάζεστε πλέον και να εκκινήσετε τις αντίστοιχες του νέου σας λογισμικού, ή απλώς να κάνετε επανεκκίνηση. Ε επανεκκίνηση θα σας δώσει επίσης την ευκαιρία να βεβαιωθείτε ότι το σύστημα σας έχει ρυθμιστεί σωστά, ώστε το νέο σας MTA να ξεκινάει αυτόματα σε κάθε εκκίνηση.

29.5 Αντιμετώπιση Προβλημάτων

1. Γιατί πρέπει να χρησιμοποιώ το πλήρες όνομα (FQDN) για υπολογιστές που βρίσκονται στον τομέα μου;

Το πιο πιθανό είναι να διαπιστώσετε ότι ο υπολογιστής βρίσκεται στην πραγματικότητα σε διαφορετικό τομέα. Για παράδειγμα, αν βρίσκεστε στο `foo.bar.edu` και θέλετε να επικοινωνήσετε με ένα υπολογιστή με το όνομα `mumble` στον τομέα `bar.edu`, θα πρέπει να αναφερθείτε σε αυτόν με το πλήρες του όνομα, `mumble.bar.edu`, αντί για απλώς `mumble`.

Παραδοσιακά, αυτό επιτρεπόταν από τους DNS resolvers του BIND. Ωστόσο, η τρέχουσα έκδοση του BIND που περιλαμβάνεται στο FreeBSD, δεν παρέχει πλέον συντομεύσεις για μη-πλήρη ονόματα τομέων, εκτός για τον τομέα στον οποίο βρίσκεστε. Έτσι, ένας υπολογιστής με μη-πλήρες όνομα `mumble` θα πρέπει να βρεθεί ως `mumble.foo.bar.edu`, ή θα γίνει αναζήτηση για αυτόν στο ριζικό τομέα.

Εσυμπεριφορά αυτή είναι διαφορετική από την προηγούμενη, όπου η αναζήτηση συνεχιζόταν και στο `mumble.bar.edu`, και το `mumble.edu`. Ρίξτε μια ματιά στο RFC 1535 για το λόγο που το παραπάνω θεωρείτε κακή πρακτική, ή ακόμα και κενό ασφαλείας.

Ένας τρόπος για να παρακάμψετε το πρόβλημα είναι να προσθέσετε τη γραμμή:

```
search foo.bar.edu bar.edu
```

αντί για την προηγούμενη:

```
domain foo.bar.edu
```

στο αρχείο `/etc/resolv.conf`. Βεβαιωθείτε ωστόσο ότι η σειρά αναζήτησης δεν πηγαίνει πέρα από το “όριο μεταξύ τοπικής και δημόσιας διαχείρισης”, όπως το αποκαλεί το RFC 1535.

2.

Το **sendmail** δίνει το μήνυμα `mail loops back to myself` (το mail επιστρέφει στον εαυτό μου)

Εάν απάντηση σε αυτό, υπ’άρχει στο FAQ του **sendmail** όπως φαίνεται παρακάτω:

Λαμβάνω αυτά τα μηνύματα λάθους:

```
553 MX list for domain.net points back to relay.domain.net
554 <user@domain.net>... Local configuration error
```

Πως μπορώ να λύσω το πρόβλημα;

Έχετε ζητήσει το mail προς ένα τομέα (π.χ. το `domain.net`) να προωθείται προς ένα συγκεκριμένο υπολογιστή (στην περίπτωση αυτή το `relay.domain.net`) χρησιμοποιώντας μια εγγραφή MX, αλλά το μηχάνημα αναμετάδοσης (relay) δεν αναγνωρίζει τον εαυτό του ως `domain.net`. Προσθέστε το `domain.net` στο `/etc/mail/local-host-names` [είναι γνωστό ως `/etc/sendmail.cw` πριν την έκδοση 8.10] (αν χρησιμοποιείτε το `FEATURE(use_cw_file)`), διαφορετικά προσθέστε το `"Cw domain.net"` στο `/etc/mail/sendmail.cf`.

Μπορείτε να βρείτε το FAQ του **sendmail** στη διεύθυνση <http://www.sendmail.org/faq/>, και συνίσταται να το διαβάσετε αν θέλετε να “πειράξετε” τις ρυθμίσεις του mail σας.

3.

Πως μπορώ να εκτελέσω εξυπηρετητή mail σε υπολογιστή που συνδέεται μέσω επιλογικής σύνδεσης PPP;

Θέλετε να συνδέσετε ένα FreeBSD μηχάνημα σε ένα τοπικό δίκτυο (LAN) στο Internet. Το FreeBSD μηχάνημα θα γίνει πύλη ταχυδρομείου για το LAN. Η σύνδεση PPP δεν είναι αποκλειστική.

Υπάρχουν τουλάχιστον δύο τρόποι για να το κάνετε αυτό. Ο ένας είναι με τη χρήση UUCP.

Ένας άλλος τρόπος είναι να βάλετε ένα εξυπηρετητή Internet ο οποίος έχει συνεχή σύνδεση, να σας παρέχει υπηρεσία δευτερεύοντος MX για τον τομέα σας. Για παράδειγμα, αν ο τομέας της εταιρίας σας είναι example.com και ο παροχέας σας Internet έχει ορίσει το example.net να παρέχει υπηρεσίες δευτερεύοντος MX για τον τομέα σας:

example.com.	MX	10	example.com.
	MX	20	example.net.

Μόνο ένας υπολογιστής μπορεί να καθοριστεί ως τελικός παραλήπτης (προσθέστε το Cw example.com στο αρχείο /etc/mail/sendmail.cf στο example.com).

Όταν το μηχάνημα που στέλνει μέσω του sendmail προσπαθεί να παραδώσει το mail θα προσπαθήσει να συνδεθεί στο δικό σας (example.com) μέσω της σύνδεσης modem. Το πιο πιθανό είναι ότι δεν θα τα καταφέρει, γιατί δεν θα είστε συνδεδεμένος εκείνη τη στιγμή. Το **sendmail** θα το παραδώσει αυτόματα στην υπηρεσία δευτερεύοντος MX, π.χ. τον παροχέα σας Internet (example.net). Το δευτερεύον MX θα προσπαθεί περιοδικά να συνδεθεί στο μηχάνημα σας και να παραδώσει το mail στον κύριο εξυπηρετητή MX (example.com).

Μπορείτε να χρησιμοποιήσετε κάτι όπως το παρακάτω ως script εισόδου:

```
#!/bin/sh
# Put me in /usr/local/bin/pppmyisp
( sleep 60 ; /usr/sbin/sendmail -q ) &
/usr/sbin/ppp -direct pppmyisp
```

Αν πρόκειται να χρησιμοποιήσετε χωριστό script για την είσοδο κάποιου χρήστη, μπορείτε να χρησιμοποιήσετε αντί για το παραπάνω το `sendmail -qRexample.com` στο script. Αυτό θα εξαναγκάσει την άμεση επεξεργασία όλου του mail στην ουρά για το example.com.

Πιο λεπτομερής περιγραφή της κατάστασης φαίνεται παρακάτω:

Μήνυμα από την ηλεκτρονική λίστα του FreeBSD για τους παροχείς υπηρεσιών Internet (<http://lists.FreeBSD.org/mailman/listinfo/freebsd-isp>).

- > παρέχουμε δευτερεύον MX για ένα πελάτη. Ο πελάτης συνδέεται στις
- > υπηρεσίες μας αρκετές φορές τη μέρα αυτόματα, για να λαμβάνει τα email του
- > στο πρωτεύον του MX (Δεν καλούμε την τοποθεσία του όταν λαμβάνουμε email
- > για τον τομέα του). Το sendmail μας στέλνει το mailqueue κάθε 30 λεπτά.
- > Τη δεδομένη στιγμή θα πρέπει να μείνει συνδεδεμένος για 30 λεπτά,
- > για να είναι βέβαιος ότι όλο το email του θα έχει

```
> παραδοθεί στον πρωτεύοντα MX.
>
> Ὑπάρχει κάποια εντολή που να εξαναγκάσει το sendmail να στείλει
> όλα τα mails άμεσα; Ο χρήστης φυσικά δεν έχει δικαιώματα
> root στο μηχάνημα μας.
```

Στην ενότητα "privacy flags" του sendmail.cf, υπάρχει ένας ορισμός `Orgoaway,restrictqrun`

Αφαιρέστε το `restrictqrun` για να επιτρέψετε σε μη-root χρήστες να ξεκινήσουν την επεξεργασία της ουράς. Μπορεί επίσης να θέλετε να αναδιατάξετε τα MX. Είμαστε το 1ο MX για αυτού του είδους τους πελάτες, και έχουμε ορίσει:

```
# If we are the best MX for a host, try directly instead of generating
# local config error.
OwTrue
```

Με τον τρόπο αυτό, ένα απομακρυσμένο site θα παραδίδει απευθείας σε σας, χωρίς να προσπαθεί τη σύνδεση με το χρήστη. Έπειτα τα στέλνετε στον πελάτη σας. Αυτό λειτουργεί μόνο για "μηχανήματα", και έτσι χρειάζεται να βγάλετε τον πελάτη σας να ονομάσει το μηχάνημα του mail "customer.com" και επίσης "hostname.customer.com" στο DNS. Απλώς προσθέστε μια εγγραφή τύπου A στο DNS για το "customer.com".

4. Γιατί λαμβάνω συνέχεια μηνύματα λάθους Relaying Denied όταν στέλνω mail από άλλους υπολογιστές;

Στις προεπιλεγμένες εγκαταστάσεις του FreeBSD, το **sendmail** είναι ρυθμισμένο να στέλνει mail μόνο από τον υπολογιστή στον οποίο εκτελείται. Για παράδειγμα, αν υπάρχει διαθέσιμος διακομιστής POP, οι χρήστες θα μπορούν να ελέγχουν το mail τους από το σχολείο, το γραφείο, ή άλλη απομακρυσμένη τοποθεσία, αλλά θα εξακολουθούν να μην μπορούν να στείλουν προς εξωτερικές διευθύνσεις. Τυπικά, λίγο μετά από μια απόπειρα αποστολής, θα σταλεί ένα email από τον **MAILER-DAEMON** με το μήνυμα λάθους 5.7 Relaying Denied.

Υπάρχουν διάφοροι τρόποι για να ξεπεράσετε το πρόβλημα. Ο πλέον απλός είναι να βγάλετε τη διεύθυνση του ISP σας σε ένα αρχείο `relay-domains`, `/etc/mail/relay-domains`. Ένας γρήγορος τρόπος για να το κάνετε αυτό είναι:

```
# echo "your.isp.example.com" > /etc/mail/relay-domains
```

Αφού δημιουργήσετε ή επεξεργαστείτε αυτό το αρχείο, θα πρέπει να επανεκκινήσετε το **sendmail**. Αυτό δουλεύει μια χαρά αν είστε διαχειριστής εξυπηρετητή και δεν επιθυμείτε να στέλνετε mail τοπικά, ή αν θέλετε να χρησιμοποιήσετε ένα σύστημα τύπου `point` και `click` σε ένα άλλο μηχάνημα ή ακόμα και σε άλλο ISP. Είναι επίσης πολύ χρήσιμο αν έχετε ρυθμίσει μόνο ένα ή δύο λογαριασμούς mail. Αν θέλετε να προσθέσετε μεγαλύτερο αριθμό διευθύνσεων, μπορείτε να ανοίξετε αυτό το αρχείο με τον επιθυμητό συντάκτη κειμένου, και να προσθέσετε όλους τους τομείς, ένα σε κάθε γραμμή:

```
your.isp.example.com
other.isp.example.net
```

users-isp.example.org
www.example.org

Τώρα, οποιαδήποτε αποστολή mail από το σύστημα σας από οποιοδήποτε υπολογιστή αυτής της λίστας (με την προϋπόθεσή ο χρήστης να έχει λογαριασμό στο σύστημα σας), θα είναι επιτυχής. Πρόκειται για ένα πολύ καλό τρόπο να επιτρέψετε στους χρήστες να στέλνουν mail από το σύστημα σας μέσω απομακρυσμένης σύνδεσης, χωρίς να επιτρέπετε σε άλλους να στέλνουν SPAM μέσω του συστήματός σας.

29.6 Προχωρημένα Θέματα

Ε ακόλουθη ενότητα καλύπτει πιο προχωρημένα θέματα, όπως τη ρύθμιση του mail και ρυθμίσεις για ένα ολόκληρο τομέα.

29.6.1 Βασικές Ρυθμίσεις

Χωρίς να χρειαστεί να κ'ανετε καμ'ια ρύθμιση, θα μπορείτε να στείλετε mail προς εξωτερικούς υπολογιστές, αρκεί να έχετε ρυθμίσει το /etc/resolv.conf ή να εκτελείτε το δικό σας εξυπηρετητή DNS. Αν θέλετε να παραλαμβ'ανετε mail για τον υπολογιστή σας στο δικό σας sendmail MTA, υπ'άρχουν δύο μέθοδοι:

- Μπορείτε να έχετε δικό σας τομέα και δικό σας εξυπηρετητή DNS για τον τομέα σας. Για παρ'αδειγμα, FreeBSD.org
- Να παραλαμβ'ανετε mail απευθείας στο μηχ'ανημα σας. Αυτό γίνεται αν το mail παραδίδεται απευθείας στον υπολογιστή σας, χρησιμοποιώντας τον όνομα του (πρέπει να βρίσκεται στο DNS). Για παρ'αδειγμα, example.FreeBSD.org.

Όποια επιλογή από τις παραπ'ανω και να κ'ανετε, για να είναι δυνατή η παραλαβή mail απευθείας στον υπολογιστή σας, θα πρέπει να έχετε μόνιμη στατική διεύθυνση IP (όχι δυναμική, όπως είναι οι περισσότερες επιλογικές συνδέσεις PPP). Αν βρίσκεστε πίσω από κ'αποιο firewall, θα πρέπει να επιτρέπει τη διακίνηση SMTP προς εσ'ας. Αν θέλετε να λαμβ'ανετε mail απευθείας στον υπολογιστή σας, θα πρέπει να εξασφαλίσετε ένα από τα παρακ'ατω:

- Να βεβαιωθείτε ότι η εγγραφή MX (με το χαμηλότερο αριθμό) στο DNS σας, δείχνει προς τη διεύθυνση IP του μηχανήματος σας.
- Να βεβαιωθείτε ότι δεν υπ'αρχει καμ'ια εγγραφή MX στο DNS για τον υπολογιστή σας.

Όποιο από τα παραπ'ανω και αν κ'ανετε, θα μπορείτε να λαμβ'ανετε mail απευθείας στον υπολογιστή σας.

Δοκιμ'αστε αυτό:

```
# hostname
example.FreeBSD.org
# host example.FreeBSD.org
example.FreeBSD.org has address 204.216.27.XX
```


Ἀν βλέπετε τὸ παραπάνω, τὸ **mail** ποὺ κατευθύνεται ἀπευθείας στὸ `<yourlogin@example.FreeBSD.org>` θὰ πρέπει νὰ λαμβάνεται χωρὶς προβλήματα (θεωρώντας ὅτι τὸ **sendmail** ἐκτελεῖτε σωστᾶ στὸν υπολογιστὴ `example.FreeBSD.org`).

Ἀν ἀντὶ γιὰ αὐτὸ δεῖτε κ᾽αὶ σαν τὸ παρακάτω:

```
# host example.FreeBSD.org
example.FreeBSD.org has address 204.216.27.XX
example.FreeBSD.org mail is handled (pri=10) by hub.FreeBSD.org
```

Ὅλο τὸ **mail** ποὺ κατευθύνεται πρὸς τὸν υπολογιστὴ σας (`example.FreeBSD.org`) θὰ καταλήξει νὰ συλλέγεται στὸ `hub` με τὸ ἴδιο ὄνομα χρήστη, ἀντὶ νὰ σταλεῖ ἀπευθείας στὸ μηχᾶνημά σας.

Τὶς παραπάνω πληροφορίες, τὶς χειρίζεται ὁ δικὸς σας ἐξυπηρετητὴς DNS. Ἡ ἐγγραφή DNS ποὺ περιέχει τὶς πληροφορίες δρομολόγησης γιὰ τὸ **mail**, εἶναι ἡ **Mail eXchange**. Ἀν δὲν ὑπ᾽άρχει ἐγγραφή **MX**, τὸ **mail** θὰ παραδίδεται ἀπευθείας στὸν υπολογιστὴ μέσω τῆς **IP** διεύθυνσης του.

Ἡ καταχώριση **MX** γιὰ τὸν `freefall.FreeBSD.org` ἐμοιάζει κ᾽αὖτις με τὴν παρακάτω:

```
freefall      MX    30    mail.crl.net
freefall      MX    40    agora.rdrop.com
freefall      MX    10    freefall.FreeBSD.org
freefall      MX    20    who.cdrom.com
```

Ὅπως μπορεῖτε νὰ δεῖτε, ὁ `freefall` εἶχε πολλές καταχωρήσεις **MX**. Ἡ καταχώριση με τὸν μικρότερο ἀριθμὸ, εἶναι ὁ υπολογιστὴς ποὺ λαμβάνει τὸ **mail** ἀπευθείας, ἀν εἶναι διαθέσιμος. Ἀν γιὰ κ᾽αὖτις λόγους δὲν εἶναι προσβάσιμος, οἱ ἄλλοι (ποὺ ὀρισμένες φορές καλοῦνται “**backup MXes**”) δέχονται τὰ μηνύματα προσωρινᾶ καὶ τὰ μεταβιβάζουν σὲ κ᾽αὖτις υπολογιστὴ με χαμηλότερη ἀρίθμηση, μὲν γίνεαι διαθέσιμος. Τελικᾶ τὰ μηνύματα καταλήγουν στὸν υπολογιστὴ με τὸ μικρότερο ἀριθμὸ.

Οἱ ἐναλλακτικὲς τοποθεσίαι **MX**, θὰ πρέπει νὰ χρησιμοποιοῦν διαφορετικὲς γραμμὲς γιὰ τὴ σύνδεση τοὺς με τὸ **Internet**. Αὐτὴ εἶναι ἡ καλύτερη λύση. Ὁ παροχέας σας ἢ κ᾽αὖτις ἄλλο φιλικὸ **site**, δὲν θὰ ἔχουν κανένα πρόβλημα νὰ σας παρέχουν αὐτὴ τὴν υπηρεσίαι.

29.6.2 Mail γιὰ τὸν Τομέαι Σας

Γιὰ νὰ δημιουργήσετε ἕνα “**mailhost**” (δηλ. ἕνα ἐξυπηρετητὴ **mail**) θὰ πρέπει οἱοιοδήποτε **mail** στέλνεται πρὸς κ᾽αὖτις σταθμὸ ἐργασίας, νὰ λαμβάνεται σὲ αὐτόν. Βασικᾶ θὰ θέλετε νὰ “**διεκδικεῖτε**” οἱοιοδήποτε **mail** ποὺ κατευθύνεται πρὸς οἱοιοδήποτε ὄνομα μηχανήματος τοῦ τομέαι σας (στὴν περίπτωση μας τὸ `*.FreeBSD.org`) καὶ νὰ τὸ ἀνακατευθύνετε πρὸς τὸν ἐξυπηρετητὴ **mail**, ὥστε οἱ χρήστες σας νὰ μποροῦν νὰ λ᾽αβουν τὸ **mail** τοὺς ἀπὸ τὸν κεντρικὸ ἐξυπηρετητὴ.

Γιὰ ευκολία, θὰ πρέπει νὰ ἔχετε ἕνα λογαριασμὸ χρήστη με τὸ ἴδιο ὄνομα χρήστη καὶ στὰ δύο μηχανήματα. Χρησιμοποιήστε γιὰ τὸ σκοπὸ αὐτὸ τὴν ἐντολή `adduser(8)`.

Ὁ **mailhost** ποὺ θὰ χρησιμοποιήσετε, πρέπει νὰ εἶναι τὸ καθορισμένο μηχᾶνημα γιὰ τὴν ἀνταλλαγὴ μηνυμάτων γιὰ κ᾽αὖτε σταθμὸ ἐργασίας τοῦ δικτύου. Αὐτὸ γίνεται στὶς ρυθμίσεις DNS με τὸν ἀκόλουθο τρόπο:

```
example.FreeBSD.org      A      204.216.27.XX      ; Workstation
                        MX    10    hub.FreeBSD.org      ; Mailhost
```


Με τον τρόπο αυτό, το mail που κατευθύνεται προς κάποιο σταθμό εργασίας θα ανακατευθυνθεί προς το mailhost, ἄσχετα με το που δείχνει η εγγραφή τύπου A. Το mail στέλνεται προς τον υπολογιστή MX.

Δεν μπορείτε να κάνετε το παραπάνω, αν δεν εκτελείτε το δικό σας εξυπηρετητή DNS. Αν αυτό δεν συμβαίνει, και δεν μπορείτε να το αλλάξετε, συνεννοηθείτε με τον παροχέα σας (ISP) ή με όποιον σας παρέχει υπηρεσίες DNS.

Αν παρέχετε υπηρεσίες εικονικού ταχυδρομείου, οι παρακάτω πληροφορίες θα σας φανούν χρήσιμες. Για το παράδειγμα μας, θα υποθέσουμε ότι έχετε ένα πελάτη με το δικό του τομέα, στην περίπτωση μιας το customer1.org, και θέλετε όλο το mail για το customer1.org να στέλνεται στο δικό σας mailhost, mail.myhost.com. Ε καταχώριση σας στο DNS θα μοιάζει με την παρακάτω:

```
customer1.org      MX      10      mail.myhost.com
```

Σημειώστε ότι δεν χρειάζεστε εγγραφή τύπου A για το customer1.org αν θέλετε απλώς να χειρίζεστε email για αυτό τον τομέα.

Όχι!Βυός: Να έχετε υπόψη σας ότι δεν θα μπορείτε να κάνετε ping το customer1.org αν δεν υπάρχει για αυτό εγγραφή τύπου A.

Το τελευταίο πράγμα που πρέπει να κάνετε, είναι να ορίσετε στο **sendmail** που εκτελείται στο δικό σας mailhost, για ποιους τομείς ή / και μηχανήματα θα δέχεται mail. Υπάρχουν μερικοί διαφορετικοί τρόποι για να γίνει αυτό. Μπορείτε να χρησιμοποιήσετε έναν από τους παρακάτω:

- Προσθέστε τα μηχανήματα στο αρχείο /etc/mail/local-host-names αν χρησιμοποιείτε τη δυνατότητα FEATURE(use_cw_file). Αν χρησιμοποιείτε κάποια έκδοση του **sendmail** πριν την 8.10, το αρχείο είναι το /etc/sendmail.cw.
- Προσθέστε μια γραμμή Cwyour.host.com στο αρχείο σας /etc/sendmail.cf ή στο αρχείο /etc/mail/sendmail.cf αν χρησιμοποιείτε την έκδοση 8.10 του **sendmail** ή κάποια μεταγενέστερη.

29.7 SMTP με UUCP

Ε προεπιλεγμένη ρύθμιση του **sendmail** που έρχεται με το FreeBSD, προορίζεται για δικτυακές τοποθεσίες που είναι απευθείας συνδεδεμένες στο Internet. Σε περιπτώσεις που είναι επιθυμητή η ανταλλαγή email μέσω UUCP, θα πρέπει να χρησιμοποιηθεί διαφορετικό αρχείο ρυθμίσεων για το **sendmail**.

Ε χειροκίνητη ρύθμιση του αρχείου /etc/mail/sendmail.cf ανήκει στα προχωρημένα θέματα. Ε έκδοση 8 του **sendmail** παράγει αρχεία ρυθμίσεων μέσω του προεπεξεργαστή m4(1), όπου οι ρυθμίσεις γίνονται σε ένα ανώτερο επίπεδο αφαίρεσης. Μπορείτε να βρείτε τα αρχεία ρύθμισης του m4(1) στον κατάλογο /usr/share/sendmail/cf. Διαβάστε το README στον κατάλογο cf για μια βασική εισαγωγή στις ρυθμίσεις του m4(1).

Ο καλύτερος τρόπος για την παράδοση mail μέσω του UUCP, είναι με την χρήση της δυνατότητας mailertable. Παράγεται με αυτό τον τρόπο μια βάση δεδομένων που μπορεί να χρησιμοποιήσει το **sendmail** για να πάρει αποφάσεις σχετικώς με την δρομολόγηση.

Θα πρέπει αρχικᾶ να δημιουργήσετε το αρχείο `.mc`. Θα βρείτε μερικᾶ παραδείγματα στον κατ'άλογο `/usr/share/sendmail/cf/cf`. Υποθέτοντας ότι έχετε ονομάσει το αρχείο σας `foo.mc`, το μόνο που χρειάζεται να κάνετε για να το μετατρέψετε σε ένα έγκυρο αρχείο `sendmail.cf` είναι:

```
# cd /etc/mail
# make foo.cf
# cp foo.cf /etc/mail/sendmail.cf
```

Ένα τυπικό αρχείο `.mc` θα δείχνει όπως το παρακάτω:

```
VERSIONID('Your version number') OSTYPE(bsd4.4)

FEATURE(accept_unresolvable_domains)
FEATURE(nocanonify)
FEATURE(mailertable, 'hash -o /etc/mail/mailertable')

define('UUCP_RELAY', your.uucp.relay)
define('UUCP_MAX_SIZE', 200000)
define('confDONT_PROBE_INTERFACES')

MAILER(local)
MAILER(smtp)
MAILER(uucp)

Cw    your.alias.host.name
Cw    youruucpnodename.UUCP
```

Οι γραμμές που περιέχουν τις δυνατότητες `accept_unresolvable_domains`, `nocanonify`, and `confDONT_PROBE_INTERFACES` θα αποτρέψουν τη χρήση του DNS κατ'ά την παράδοση του mail. Ε οδηγία `UUCP_RELAY` απαιτείται για την υποστήριξη παράδοσης μέσω του UUCP. Απλώς τοποθετήστε εκεί ένα όνομα μηχανήματος στο Internet που να μπορεί να χειριστεί διευθύνσεις ψευδο-τομέων .UUCP. Το πιο πιθανό είναι να βᾶτε εκεί τον αναμεταδότη (relay) για mail που παρέχει ο ISP σας.

Έχοντας κάνει το παραπάνω, θα χρειαστείτε ένα αρχείο `/etc/mail/mailertable`. Αν έχετε μόνο μια σύνδεση με τον έξω κόσμο που χρησιμοποιείται για όλα σας τα mail, το παρακάτω αρχείο είναι επαρκές:

```
#
# makemap hash /etc/mail/mailertable.db < /etc/mail/mailertable
.
    uucp-dom:your.uucp.relay
```

Ένα πιο πολύπλοκο παράδειγμα θα μοιάζει με το παρακάτω:

```
#
# makemap hash /etc/mail/mailertable.db < /etc/mail/mailertable
#
horus.interface-business.de    uucp-dom:horus
.interface-business.de        uucp-dom:if-bus
interface-business.de          uucp-dom:if-bus
.heep.sax.de                   smtp8:%l
horus.UUCP                     uucp-dom:horus
if-bus.UUCP                    uucp-dom:if-bus
.                               uucp-dom:
```

Οι τρεις πρώτες γραμμές χειρίζονται ειδικές περιπτώσεις, όπου το **mail** που απευθύνεται σε κάποιον τομέα δεν θα πρέπει να σταλθεί στην προεπιλεγμένη διαδρομή, αλλά αντίθετα σε κάποιον γειτονικό **UUCP** προκειμένου να “συντομευθεί” το μονοπάτι παράδοσης. Επόμενη γραμμή χειρίζεται το **mail** προς τον τοπικό τομέα **Ethernet**, όπου είναι δυνατή η παράδοση μέσω **SMTP**. Τέλος, οι γειτονικοί **UUCP** αναφέρονται με γραφή ψευδο-τομέων **UUCP** ώστε να επιτρέπεται σε κάποιον **uucp-neighbor !recipient** να παρακάνψει τους προεπιλεγμένους κανόνες. Ε τελευταία γραμμή είναι πάντα μια μοναδική τελεία, η οποία ταιριάζει με οτιδήποτε άλλο, με παράδοση **UUCP** σε ένα γειτονικό **UUCP** ο οποίος ενεργεί ως γενική πύλη **mail** προς τον υπόλοιπο κόσμο. Όλα τα ονόματα υπολογιστών που βρίσκονται μετά το **uucp-dom**: θα πρέπει να είναι έγκυροι **UUCP** γείτονες, όπως μπορείτε να βεβαιώσετε χρησιμοποιώντας το **uname**.

Σας υπενθυμίζουμε ότι αυτό το αρχείο πρέπει να μετατραπεί σε μια βάση δεδομένων **DBM** πριν χρησιμοποιηθεί. Μπορείτε να βάλετε τη γραμμή εντολών που απαιτείται για να επιτευχθεί αυτό ως σχόλιο στην αρχή του αρχείου **mailertable**. Πρέπει πάντοτε να εκτελείτε αυτή την εντολή κάθε φορά που αλλάζετε το αρχείο **mailertable**.

Μια τελευταία υπόδειξη: αν δεν είστε βέβαιοι για το αν θα λειτουργήσει κάποια συγκεκριμένη δρομολόγηση **mail**, θυμηθείτε την επιλογή **-bt** του **sendmail**. Αυτή ξεκινάει το **sendmail** σε κατάσταση δοκιμής διευθύνσεων. Γράψτε **3,0**, ακολουθούμενο από τη διεύθυνση που θέλετε να ελέγξετε για δρομολόγηση **mail**. Ε τελευταία γραμμή θα σας πει τον εσωτερικό αντιπρόσωπο **mail** που χρησιμοποιήθηκε, τη διεύθυνση προορισμού με την οποία κλήθηκε, καθώς και την (πιθανώς μεταφρασμένη) διεύθυνση. Μπορείτε να βγείτε από αυτή την κατάσταση, πληκτρολογώντας **Ctrl+D**.

```
% sendmail -bt
ADDRESS TEST MODE (ruleset 3 NOT automatically invoked)
Enter <ruleset> <address>
> 3,0 foo@example.com
canonify          input: foo @ example . com
...
parse             returns: $# uucp-dom $@ your.uucp.relay $: foo < @ example . com . >
> ^D
```

29.8 Ρύθμιση Εξυπηρετητή Μόνο για Αποστολή

Συνεισφορά από τον *Bill Moran*.

Υπάρχουν πολλές περιπτώσεις, που μπορεί να θέλετε μόνο να στέλνετε **mail** μέσω κάποιου αναμεταδότη. Μερικά παραδείγματα:

- Ο υπολογιστής σας χρησιμοποιείται ως **desktop**, αλλά θέλετε να χρησιμοποιήσετε προγράμματα όπως το **send-pr(1)**. Για να γίνει αυτό θα πρέπει να χρησιμοποιήσετε τον αναμεταδότη **mail** που παρέχει ο **ISP** σας.
- Ο υπολογιστής σας είναι ένας εξυπηρετητής που δεν χειρίζεται το **mail** τοπικά, αλλά χρειάζεται να το δώσει εξ' ολοκλήρου σε κάποιον αναμεταδότη για επεξεργασία.

Οποιοδήποτε σχεδόν **MTA** είναι ικανό να καλύψει τον παραπάνω ρόλο. Δυστυχώς, μπορεί να είναι πολύ δύσκολο να ρυθμίσετε σωστά ένα πλήρες **MTA** ώστε απλώς να στέλνει το **mail** προς αναμετάδοση. Προγράμματα όπως το **sendmail** και το **postfix** είναι υπερβολικά μεγάλα για αυτή τη δουλειά.

Επιπρόσθετα, αν χρησιμοποιείτε κάποια συνηθισμένη υπηρεσία πρόσβασης στο Internet, η συμφωνία με την εταιρία παροχής μπορεί να σας απαγορεύει να εκτελείτε το δικό σας “εξυπηρετητή mail”.

Ο ευκολότερος τρόπος για να εκπληρώσετε αυτές τις αν'αγκες είναι να εγκαταστήσετε το port mail/ssmtp Εκτελέστε τις ακόλουθες εντολές ως root:

```
# cd /usr/ports/mail/ssmtp
# make install replace clean
```

Μετά την εγκατάσταση, το mail/ssmtp μπορεί να ρυθμιστεί με ένα αρχείο τεσσ'αρων μόνλι γραμμών, το οποίο βρίσκεται στο /usr/local/etc/ssmtp/ssmtp.conf:

```
root=yourrealemail@example.com
mailhub=mail.example.com
rewriteDomain=example.com
hostname=_HOSTNAME_
```

Βεβαιωθείτε ότι χρησιμοποιείτε την πραγματική διεύθυνση email για τον root. Β'αλτε τον αναμεταδότη mail του ISP σας στη θέση mail.example.com (μερικοί ISP του ονομάζουν “εξυπηρετητή εξερχόμενου ταχυδρομείου” ή “εξυπηρετητή SMTP”).

Βεβαιωθείτε ότι έχετε απενεργοποιήσει πλήρως το **sendmail**, ακόμα και την υπηρεσία εξερχόμενων μηνυμάτων. Δείτε το **ΌιΠιά 29.4.2** για λεπτομέρειες.

Υπάρχουν κάποιες ακόμα διαθέσιμες επιλογές στο mail/ssmtp. Δείτε το παράδειγμα του αρχείου ρυθμίσεων στο /usr/local/etc/ssmtp ή τη σελίδα manual του **ssmtp** για περισσότερα παραδείγματα και πληροφορίες.

Ρυθμίζοντας το **ssmtp** με αυτό τον τρόπο, θα είναι δυνατή η σωστή λειτουργία οποιουδήποτε λογισμικού στον υπολογιστή σας που χρειάζεται να στείλει mail. Επίσης δεν παραβιάζεται με αυτό τον τρόπο η άδεια χρήσης του ISP σας και δεν μπορεί ο υπολογιστής σας να παραβιαστεί και να χρησιμοποιηθεί για την αποστολή ανεπιθύμητων μηνυμάτων (spam).

29.9 Χρησιμοποιώντας το Mail Μέσω Επιλογικής (Dialup) Σύνδεσης

Αν έχετε στατική διεύθυνση IP, δεν θα χρειαστεί να αλλάξετε καμ'α από τις προεπιλογές. Ρυθμίστε το όνομα του υπολογιστή σας ώστε να ταιριάζει με αυτό που σας έχει οριστεί για το Internet, και το **sendmail** θα κάνει τα υπόλοιπα.

Αν λαμβάνετε δυναμική IP και χρησιμοποιείτε επιλογική PPP σύνδεση με το Internet, πιθανόν διαθέτετε μια θυρίδα ταχυδρομείου (mailbox) στον εξυπηρετητή mail του παροχέα σας. Ας υποθέσουμε ότι ο τομέας του ISP σας είναι example.net, και ότι το όνομα χρήστη σας είναι user, το μηχ'ανημα σας λέγεται bsd.home, και ο ISP σας, σας έχει πει ότι μπορείτε να χρησιμοποιήσετε το relay.example.net ως αναμεταδότη για το mail.

Για να μπορέσετε να λ'αβετε mail από τη θυρίδα σας, θα χρειαστείτε κάποιον αντιπρόσωπο αν'αληψης (retrieval agent). Το βοηθητικό πρόγραμμα **fetchmail** είναι μια καλή επιλογή, καθώς υποστηρίζει πολλά διαφορετικ'α πρωτόκολλα. Το πρόγραμμα αυτό είναι διαθέσιμο ως πακέτο ή από την Συλλογή των Ports (mail/fetchmail). Συνήθως, ο ISP σας θα παρέχει την υπηρεσία POP. Αν χρησιμοποιείτε PPP χρήστη, μπορείτε να κατεβ'ασετε αυτόματα το mail σας μετ'α την αποκατάσταση της σύνδεσης σας, χρησιμοποιώντας την ακόλουθη καταχώριση στο /etc/ppp/ppp.linkup:

```
MYADDR:
!bg su user -c fetchmail
```

Αν χρησιμοποιείτε το **sendmail** (όπως φαίνεται παρακάτω) για να παραδώσετε mail σε μη-τοπικούς λογαριασμούς, πιθανόν να θέλετε το **sendmail** να επεξεργάζεται την ουρά του mail αμέσως μετά την αποκατάσταση της σύνδεσης. Για να το κάνετε αυτό, βάλτε την παρακάτω εντολή αμέσως μετά την εντολή fetchmail στο αρχείο /etc/ppp/ppp.linkup:

```
!bg su user -c "sendmail -q"
```

Ας υποθέσουμε ότι υπάρχει ένας λογαριασμός για τον user στον bsd.home. Στον προσωπικό κατάλογο του user στο bsd.home, δημιουργήστε ένα αρχείο .fetchmailrc:

```
poll example.net protocol pop3 fetchall pass MySecret
```

Το αρχείο αυτό δεν θα πρέπει να είναι αναγνώσιμο από κανένα, εκτός από τον user, καθώς περιέχει τον κωδικό MySecret.

Για να μπορείτε να στείλετε mail με τη σωστή επικεφαλίδα from:, θα πρέπει να ρυθμίσετε το **sendmail** να χρησιμοποιεί το <user@example.net> αντί για το <user@bsd.home>. Ίσως επίσης να θέλετε να ρυθμίσετε το **sendmail** να στέλνει όλο το mail μέσω του relay.example.net, ώστε η μετάδοση του mail να είναι ταχύτερη.

Το ακόλουθο αρχείο .mc θα πρέπει να είναι επαρκές:

```
VERSIONID('bsd.home.mc version 1.0')
OSTYPE(bsd4.4)dnl
FEATURE(nouucp)dnl
MAILER(local)dnl
MAILER(smtp)dnl
Cwlocalhost
Cwbsd.home
MASQUERADE_AS('example.net')dnl
FEATURE(allmasquerade)dnl
FEATURE(masquerade_envelope)dnl
FEATURE(nocanonify)dnl
FEATURE(nodns)dnl
define('SMART_HOST', 'relay.example.net')
Dmbsd.home
define('confDOMAIN_NAME', 'bsd.home')dnl
define('confDELIVERY_MODE', 'deferred')dnl
```

Διαβάστε την προηγούμενη ενότητα για λεπτομέρειες σχετικά με την μετατροπή αυτού του αρχείου .mc σε ένα αρχείο sendmail.cf. Επίσης, μη ξεχάσετε να επανεκκινήσετε το **sendmail** μετά την ενημέρωση του sendmail.cf.

29.10 Πιστοποίηση Αυθεντικότητας στο SMTP

Γράφτηκε από τον James Gorham.

Η χρήση SMTP με πιστοποίηση αυθεντικότητας στον εξυπηρετητή ταχυδρομείου σας, μπορεί να σας προσφέρει μια σειρά από οφέλη. Μπορεί να προσθέσει ένα ακόμα επίπεδο ασφάλειας στο **sendmail**, ενώ

έχει και το πλεονέκτημα ότι δίνει τη δυνατότητα στους χρήστες φορητών υπολογιστών (που συχνά συνδέονται μέσω διαφορετικών δικτύων) να χρησιμοποιούν τον ίδιο εξυπηρετητή ταχυδρομείου χωρίς την ανάγκη επαναρύθμισης κάθε φορά του προγράμματος αποστολής / λήψης ταχυδρομείου.

1. Εγκαταστήστε το `security/cyrus-sasl2` από τη Συλλογή των Ports. Το port αυτό υποστηρίζει μια σειρά από επιλογές που μπορείτε να θέσετε κατ'α την μεταγλώττιση. Για να μπορέσετε να χρησιμοποιήσετε την μέθοδο αυθεντικοποίησης στο SMTP που συζητήσαμε εδώ, βεβαιωθείτε ότι είναι ενεργοποιημένη η επιλογή LOGIN.

2. Μετά την εγκατάσταση του `security/cyrus-sasl2`, τροποποιήστε το αρχείο `/usr/local/lib/sasl2/Sendmail.conf` (ή δημιουργήστε το αν δεν υπ'άρχει) και προσθέστε την παρακάτω γραμμή:

```
pwcheck_method: saslauthd
```

3. Εγκαταστήστε έπειτα το `security/cyrus-sasl2-saslauthd`, και προσθέστε στο `/etc/rc.conf` την ακόλουθη γραμμή:

```
saslauthd_enable="YES"
```

Τέλος, ξεκινήστε το δαίμονα `saslauthd`:

```
# /usr/local/etc/rc.d/saslauthd start
```

Ο δαίμονας αυτός δρα ως ενδιάμεσος για το **sendmail** ώστε να γίνεται πιστοποίηση αυθεντικότητας μέσω της β'ασης δεδομένων κωδικών `passwd` του FreeBSD συστήματός σας. Με αυτό τον τρόπο απαλλάσσετε από την ανάγκη δημιουργίας νέου σετ από ονόματα χρηστών και κωδικούς για κάθε χρήστη που χρειάζεται να χρησιμοποιήσει πιστοποίηση στο SMTP.

Χρησιμοποιείται το ίδιο όνομα και κωδικός, τόσο για είσοδο στο σύστημα, όσο και για το mail.

4. Επεξεργαστείτε τώρα το `/etc/make.conf` και προσθέστε τις ακόλουθες γραμμές:

```
SENDMAIL_CFLAGS=-I/usr/local/include/sasl -DSASL
```

```
SENDMAIL_LDFLAGS=-L/usr/local/lib
```

```
SENDMAIL_LDADD=-lsasl2
```

Οι γραμμές αυτές, παρέχουν στο **sendmail** τις κατ'αλληλες ρυθμίσεις ώστε να συνδεθεί σωστά με το `cyrus-sasl2` κατ'α τη διάρκεια της μεταγλώττισης. Βεβαιωθείτε ότι είναι εγκατεστημένο το πακέτο `cyrus-sasl2` πριν ξεκινήσετε την επαναμεταγλώττιση του **sendmail**.

5. Επαναμεταγλωττίστε το **sendmail** εκτελώντας τις παρακάτω εντολές:

```
# cd /usr/src/lib/libsmutil
```

```
# make cleandir && make obj && make
```

```
# cd /usr/src/lib/libsm
```

```
# make cleandir && make obj && make
```

```
# cd /usr/src/usr.sbin/sendmail
```

```
# make cleandir && make obj && make && make install
```

Η μεταγλώττιση του **sendmail** δεν πρέπει να παρουσιάσει προβλήματα, αν το `/usr/src` δεν έχει αλλάξει σε μεγάλο βαθμό και εφόσον υπ'άρχουν οι κοινόχρηστες βιβλιοθήκες που απαιτούνται.

6. Μετά την μεταγλώττιση και επανεγκατάσταση του **sendmail**, επεξεργαστείτε το αρχείο `/etc/mail/freebsd.mc` (ή όποιο αρχείο χρησιμοποιείτε ως `.mc`. Πολλοί διαχειριστές επιλέγουν να χρησιμοποιήσουν την έξοδο της εντολής `hostname(1)` ως όνομα για το αρχείο `.mc` για να εξασφαλίσουν ότι είναι μοναδικό). Προσθέστε σε αυτό τις ακόλουθες γραμμές:

```
dnl set SASL options
```

```
TRUST_AUTH_MECH( 'GSSAPI DIGEST-MD5 CRAM-MD5 LOGIN' )dn1
define( 'confAUTH_MECHANISMS' , 'GSSAPI DIGEST-MD5 CRAM-MD5 LOGIN' )dn1
```

Οι επιλογές αυτές ρυθμίζουν τις διαφορετικές μεθόδους που έχει στη διάθεση του το **sendmail**, προκειμένου να πιστοποιήσει τους χρήστες. Αν θέλετε να χρησιμοποιήσετε κάποια μέθοδο διαφορετική από το **pwcheck**, δείτε την τεκμηρίωση που περιλαμβάνεται.

7. Τέλος, εκτελέστε **make(1)** ενώ βρίσκεστε στον κατ'αλολο /etc/mail. Με τον τρόπο αυτό, θα χρησιμοποιηθεί το νέο σας .mc αρχείο και θα δημιουργηθεί ένα αρχείο .cf με όνομα freebsd.cf (ή οτιδήποτε όνομα είχατε δώσει στο αρχείο .mc). Χρησιμοποιήστε έπειτα την εντολή **make install restart**, η οποία θα αντιγράψει το αρχείο στο **sendmail.cf**, και θα επανεκκινήσει σωστά το **sendmail**. Για περισσότερες λεπτομέρειες σχετικά με αυτή τη διαδικασία, θα πρέπει να διαβάσετε το αρχείο /etc/mail/Makefile.

Αν όλα πήγαν καλ'α, θα πρέπει να μπορείτε να δώσετε τα στοιχεία εισόδου σας στο πρόγραμμα που χρησιμοποιείτε για αποστολή και λήψη **mail**, και να στείλετε ένα δοκιμαστικό μήνυμα. Για να διερευνήσετε περισσότερο τη λειτουργία, θέστε την επιλογή **LogLevel** του **sendmail** στο 13 και παρακολουθήστε το /var/log/maillog για τυχόν λ'αθη.

Για περισσότερες πληροφορίες, παρακαλούμε να δείτε τη σελίδα του **sendmail** που αφορά την πιστοποίηση αυθεντικότητας στο SMTP (<http://www.sendmail.org/~ca/email/auth.html>).

29.11 Προγράμματα Ταχυδρομείου για τον Χρήστη

Συνεισφορά του Marc Silver.

Ένα πρόγραμμα Αντιπροσώπου Ταχυδρομείου Χρήστη (Mail User Agent, MUA), είναι μια εφαρμογή που χρησιμοποιείται για την αποστολή και λήψη email. Επιπλέον, καθώς το email “εξελίσσεται” και γίνεται πιο πολύπλοκο, τα MUA γίνονται όλο και ισχυρότερα όσο αφορά τον τρόπο που αλληλεπιδρούν με το email. Αυτό δίνει στους χρήστες περισσότερες λειτουργίες και ευελιξία. Το FreeBSD περιέχει υποστήριξη για μεγάλο αριθμό από προγράμματα ταχυδρομείου, και όλα μπορούν να εγκατασταθούν πολύ εύκολα μέσω της Συλλογής των Ports του FreeBSD. Οι χρήστες μπορούν να επιλέξουν μεταξύ γραφικών προγραμμάτων, όπως το **evolution** ή το **balsa**, και προγράμματα κουνσόλας όπως τα **mutt**, **alpine** ή **mail**, ή ακόμα και τις διεπαφές web που προσφέρονται από μερικούς μεγάλους οργανισμούς.

29.11.1 mail

Το **mail(1)** είναι το προεπιλεγμένο πρόγραμμα ταχυδρομείου (MUA) in FreeBSD. Πρόκειται για ένα MUA κουνσόλας, το οποίο προσφέρει όλες τις βασικές λειτουργίες που απαιτούνται για την αποστολή και λήψη email σε μορφή κειμένου, αν και έχει περιορισμένες δυνατότητες όσο αφορά συνημμένα αρχεία και υποστηρίζει μόνο τοπικές θυρίδες.

Αν και το **mail** δεν υποστηρίζει εγγενώς τη λήψη email μέσω διακομιστών POP ή IMAP, είναι ωστόσο δυνατόν να κατεβάσετε τα email σε μια τοπική θυρίδα (mbox) χρησιμοποιώντας κάποια εφαρμογή όπως το **fetchmail**, το οποίο θα συζητήσουμε αργότερα σε αυτό το κεφάλαιο (Όϊβιά 29.12).

Για την αποστολή και λήψη email, εκτελέστε την εντολή **mail**:

```
% mail
```


Τα περιεχόμενα της θυρίδας του χρήστη στον κατ'αλολο /var/mail θα διαβαστούν αυτόματα από το πρόγραμμα mail. Αν η θυρίδα ταχυδρομείου είναι άδεια, το πρόγραμμα τερματίζεται με το μήνυμα ότι δεν βρέθηκε αλληλογραφία. Μετ'α την αν'αγνωση της θυρίδας, ξεκιν'α η διεπαφή της εφαρμογής και εμφανίζεται μια λίστα με μηνύματα. Τα μηνύματα αριθμούνται αυτόματα, όπως φαίνεται στο παρακ'ατω παρ'αδειγμα:

```
Mail version 8.1 6/6/93.  Type ? for help.
"/var/mail/marcs": 3 messages 3 new
>N  1 root@localhost      Mon Mar  8 14:05  14/510  "test"
   N  2 root@localhost      Mon Mar  8 14:05  14/509  "user account"
   N  3 root@localhost      Mon Mar  8 14:05  14/509  "sample"
```

Τα μηνύματα μπορούν πλέον να διαβαστούν με την εντολή **t** της εντολής mail, ακολουθούμενη με τον αριθμό του mail που θέλετε να εμφανιστεί. Στο παρ'αδειγμα αυτό θα διαβ'ασουμε το πρώτο μήνυμα:

```
& t 1
Message 1:
From root@localhost  Mon Mar  8 14:05:52 2004
X-Original-To: marcs@localhost
Delivered-To: marcs@localhost
To: marcs@localhost
Subject: test
Date: Mon,  8 Mar 2004 14:05:52 +0200 (SAST)
From: root@localhost (Charlie Root)
```

This is a test message, please reply if you receive it.

Όπως φαίνεται στο παραπ'ανω παρ'αδειγμα, η χρήση του πλήκτρου **t** θα προκαλέσει την εμφ'ανιση του μηνύματος με πλήρεις επικεφαλίδες. Για να δείτε ξαν'α τη λίστα με τα μηνύματα, χρησιμοποιήστε το πλήκτρο **h**.

Αν το mail απαιτεί απ'αντηση, μπορείτε να χρησιμοποιήσετε την εντολή mail χρησιμοποιώντας τις ενσωματωμένες εντολές **R** ή **r**. Το πλήκτρο **R** οδηγεί το mail να απαντήσσει μόνο στον αποστολέα του μηνύματος, ενώ το **r** απαντ'αει όχι μόνο στον αποστολέα, αλλ'α σε όλους τους παραλήπτες του μηνύματος. Μπορείτε επίσης να προσθέσετε μετ'α από τις εντολές αυτές, τον αριθμό του μηνύματος στο οποίο θέλετε να απαντήσετε. Αφού το κ'ανετε αυτό, θα πρέπει να γρ'αψετε την απ'αντηση σας και να σημειώσετε το τέλος της γρ'αφοντας μια μόνο . σε μια νέα γραμμή. Μπορείτε να δείτε ένα παρ'αδειγμα παρακ'ατω:

```
& R 1
To: root@localhost
Subject: Re: test
```

Thank you, I did get your email.

.

EOT

Για να στείλετε νέο mail, θα πρέπει να χρησιμοποιήσετε το πλήκτρο **m**, ακολουθούμενο από την διεύθυνση του παραλήπτη. Μπορείτε να δώσετε πολλούς παραλήπτες, χωρίζοντας μεταξύ τους τις διευθύνσεις με ,. Μπορείτε έπειτα να β'αλετε το θέμα του μηνύματος και να συνεχίσετε με το περιεχόμενο. Το τέλος του μηνύματος καθορίζεται γρ'αφοντας μια μοναδική . σε μια νέα γραμμή.


```
& mail root@localhost
Subject: I mastered mail
```

Now I can send and receive email using mail ... :)

```
.
EOT
```

Όσο βρίσκεστε μέσα στην εντολή `mail`, μπορείτε να χρησιμοποιήσετε το πλήκτρο `?` για την εμφάνιση βοήθειας οποιαδήποτε στιγμή. Μπορείτε επίσης να συμβουλευτείτε την σελίδα `manual` του `mail(1)` για περισσότερες πληροφορίες σχετικά με την εντολή `mail`.

Όξιὰβὺός: Όπως αναφέραμε προηγουμένως, η εντολή `mail(1)` δεν σχεδιάστηκε αρχικά για να χειρίζεται συνημμένα, και για το λόγο αυτό οι δυνατότητες τις στο συγκεκριμένο θέμα είναι μικρές. Νεώτερα MUA, όπως το `mutt`, χειρίζονται τα συνημμένα με πολύ πιο έξυπνο τρόπο. Αλλά αν παρ' όλα αυτά επιθυμείτε να χρησιμοποιήσετε την εντολή `mail`, μάλλον θα σας φανεί χρήσιμο το `port converters/npack`.

29.11.2 mutt

Το `mutt` είναι ένα μικρό, αλλά πολύ ισχυρό πρόγραμμα αποστολής και λήψης `mail`, με εξαιρετικά χαρακτηριστικά τα οποία περιλαμβάνουν:

- Την ικανότητα να δείχνει μηνύματα με την μορφή συζητήσεων
- Υποστήριξη PGP για ψηφιακή υπογραφή και κρυπτογράφηση email
- Υποστήριξη MIME
- Υποστήριξη Maildir
- Εξαιρετικές δυνατότητες παραμετροποίησης

Όλες αυτές οι δυνατότητες, κάνουν το `mutt` ένα από τα πιο εξελιγμένα διαθέσιμα προγράμματα ταχυδρομείου. Δείτε την τοποθεσία <http://www.mutt.org> για περισσότερες πληροφορίες σχετικά με το `mutt`.

Μπορείτε να εγκαταστήσετε τη σταθερή έκδοση του `mutt` μέσω του `port mail/mutt`, ενώ και η τρέχουσα υπό εξέλιξη έκδοση είναι διαθέσιμη μέσω του `port mail/mutt-devel`. Μετά την εγκατάσταση του `port`, μπορείτε να εκτελέσετε το `mutt`, με την ακόλουθη εντολή:

```
% mutt
```

Το `mutt` θα διαβάσει αυτόματα τα περιεχόμενα της θυρίδας ταχυδρομείου χρήστη στον κατ'αλογο `/var/mail`, και θα δείξει τα περιεχόμενα του αν αυτό είναι εφικτό. Αν δεν υπάρχουν `mails` στη θυρίδα του χρήστη, το `mutt` θα εισέλθει σε κατάσταση αναμονής εντολών. Το παρακάτω παράδειγμα, δείχνει το `mutt` να απεικονίζει μια λίστα μηνυμάτων:

```
q:Quit d:Del u:Undel s:Save m:Mail r:Reply g:Group ?:Help
1 N Mar 09 Super-User ( 1) test
2 N Mar 09 Super-User ( 1) user account
3 N Mar 09 Super-User ( 1) sample

--Mutt: /var/mail/marcs [Msgs:3 New:3 1.6K]--(date/date)----- (all)---
```

Για να διαβάσετε ένα email, επιλέξτε το χρησιμοποιώντας τα βελ'ακια, και πιάστε **Enter**. Μπορείτε να δείτε ένα παράδειγμα απεικόνισης mail από το **mutt** παρακάτω:

```
i:Exit -:PrevPg <Space>:NextPg u:View Attachm. d:Del r:Reply j:Next ?:Help
X-Original-To: marcs@localhost
Delivered-To: marcs@localhost
To: marcs@localhost
Subject: test
Date: Tue, 9 Mar 2004 10:28:36 +0200 (SAST)
From: Super-User <root@localhost>

This is a test message, please reply if you receive it.

--N - 1/1: Super-User test -- (all)
```

Όπως και το mail(1), το **mutt**, σας επιτρέπει να απαντήσετε τόσο στον αποστολέα του μηνύματος, όσο και σε όλους τους παραλήπτες. Για να απαντήσετε μόνο στον αποστολέα του email, χρησιμοποιήστε το πλήκτρο **r**. Για να απαντήσετε στην ομάδα χρηστών η οποία περιλαμβάνει τόσο τον αρχικό αποστολέα, όσο και τους υπόλοιπους παραλήπτες του μηνύματος, χρησιμοποιήστε το πλήκτρο **g**.

Όχι!Βυός: Το **mutt** χρησιμοποιεί το vi(1) ως συντ'ακτη κειμένου για δημιουργία και απ'αντηση σε email. Ε ρύθμιση αυτή μπορεί να αλλαχθεί από το χρήστη δημιουργώντας ή τροποποιώντας το αρχείο .muttrc στον προσωπικό του κατ'αλογο, και θέτοντας τη μεταβλητή editor, ή αλλ'άζοντας την μεταβλητή περιβάλλοντος EDITOR. Δείτε την τοποθεσία <http://www.mutt.org/> για περισσότερες πληροφορίες σχετικ'α με τη ρύθμιση του **mutt**.

Για να συντ'αξετε ένα νέο μήνυμα, πιάστε το πλήκτρο **m**. Αφού γρ'αψετε το κατ'αλληλο θέμα, το **mutt** θα ξεκινήσει το vi(1) επιτρέποντας σας να γρ'αψετε το mail. Μόλις ολοκληρώσετε, αποθηκεύστε και τερματίστε το vi και το **mutt** θα συνεχίσει, δείχνοντας σας μια οθόνη περίληψης του mail το οποίο

πρόκειται να σταλεί. Για να στείλετε το mail, πιάστε το πλήκτρο **y**. Μπορείτε να δείτε παρακάτω ένα παράδειγμα της οθόνης περίληψης:

```
y:Send q:Abort t:To c:CC s:Subj a:Attach file d:Descrip ?:Help
From: Marc Silver <marcs@localhost>
To: Super-User <root@localhost>
Cc:
Bcc:
Subject: Re: test
Reply-To:
Fcc:
Security: Clear

-- Attachments
- I 1 /tmp/mutt-bsd-c0hobscQ [text/plain, 7bit, us-ascii, 1.1K]

-- Mutt: Compose [Approx. msg size: 1.1K Atts: 1]
```

Το **mutt** περιέχει επίσης εκτεταμένη βοήθεια, στην οποία μπορείτε να έχετε πρόσβαση σχεδόν από κάθε σημείο του μενού, πιάζοντας το πλήκτρο **?**. Η γραμμή στην κορυφή της οθόνης δείχνει επίσης τις συντομεύσεις πληκτρολογίου, όπου υπάρχουν.

29.11.3 alpine

Το **alpine** απευθύνεται κυρίως στον αρχάριο χρήστη, αλλά περιλαμβάνει επίσης κάποια προχωρημένα χαρακτηριστικά.

Προειδοποίηση: Το **alpine** έχει ιστορικό προβλημάτων ασφαλείας. Στο παρελθόν, ανακαλύφθηκαν προβλήματα που επέτρεπαν σε απομακρυσμένους εισβολείς να εκτελέσουν το δικό τους κώδικα στο τοπικό σύστημα, στέλνοντας απλώς ένα ειδικά διαμορφωμένο email. Όλα αυτά τα γνωστά προβλήματα έχουν πλέον διορθωθεί, αλλά ο κώδικας του **alpine** είναι γραμμένος με ιδιαίτερα ανασφαλή τρόπο, και ο Υπεύθυνος Ασφάλειας του **FreeBSD**, πιστεύει ότι είναι αρκετά πιθανόν να υπάρχουν και άλλα κενά ασφαλείας που δεν έχουν ανακαλυφθεί ακόμα. Εγκαταστήστε το **alpine** με δική σας ευθύνη.

Η τρέχουσα έκδοση του **alpine** μπορεί να εγκατασταθεί χρησιμοποιώντας το port mail/alpine. Μετά την εγκατάσταση του port το **alpine** μπορεί να ξεκινήσει χρησιμοποιώντας την παρακάτω εντολή:

```
% alpine
```

Την πρώτη φορά που θα εκτελέσετε το **alpine** θα σας δείξει μια αρχική σελίδα χαιρετισμού, με μια σύντομη εισαγωγή, καθώς και μια αίτηση από την ομάδα ανάπτυξης του **alpine** να τους στείλετε ένα ανώνυμο mail το οποίο θα τους βοηθήσει να έχουν μια ιδέα για το πόσοι χρήστες χρησιμοποιούν το λογισμικό. Για να στείλετε αυτό το ανώνυμο μήνυμα, πιάστε **Enter**, ή εναλλακτικά πιάστε **E** για να κλείσετε την οθόνη χαιρετισμού χωρίς να στείλετε το ανώνυμο μήνυμα. Ένα παράδειγμα της σελίδας χαιρετισμού φαίνεται παρακάτω:

```

PINE 4.58  GREETING TEXT  No Messages

<<<This message will appear only once>>>

Welcome to Pine ... a Program for Internet News and Email

We hope you will explore Pine's many capabilities. From the Main Menu,
select Setup/Config to see many of the options available to you. Also
note that all screens have context-sensitive help text available.

SPECIAL REQUEST: This software is made available world-wide as a public
service of the University of Washington in Seattle. In order to justify
continuing development, it is helpful to have an idea of how many people
are using Pine. Are you willing to be counted as a Pine user? Pressing
Return will send an anonymous (meaning, your real email address will not
be revealed) message to the Pine development team at the University of
Washington for purposes of tallying.

Pine is a trademark of the University of Washington.

[ALL of greeting text]
? Help      [B] Exit this greeting  [H] PrevPage  [Z] Print
[Ret] [Be Counted!]  [Spc] NextPage

```

Θα εμφανιστεί κατόπιν το κύριο μενού, στο οποίο μπορείτε να μετακινηθείτε εύκολα χρησιμοποιώντας τα βελάκια. Αυτό το κύριο μενού παρέχει πλήκτρα συντόμευσης για δημιουργία νέων mail, για ανίχνευση στους καταλόγους mail, και ακόμα για διαχείριση καταχωρήσεων στο βιβλίο διευθύνσεων. Κ'άτω από το κύριο μενού, εμφανίζονται συντομεύσεις πληκτρολογίου σχετικές με την εργασία που γίνεται τη συγκεκριμένη στιγμή.

Ο προεπιλεγμένος κατ'αλογος που ανοίγει το **alpine** είναι το inbox. Για να δείτε το ευρετήριο των μηνυμάτων, πιέστε το **I**, ή επιλέξτε το MESSAGE INDEX όπως φαίνεται παρακάτω:

```

PINE 4.58  MAIN MENU  Folder: INBOX  3 Messages

?  HELP          - Get help using Pine
C  COMPOSE MESSAGE - Compose and send a message
I  MESSAGE INDEX  - View messages in current folder
L  FOLDER LIST    - Select a folder to view
A  ADDRESS BOOK   - Update address book
S  SETUP          - Configure Pine Options
Q  QUIT          - Leave the Pine program

Copyright 1989-2003. PINE is a trademark of the University of Washington.

? Help      [B] PrevCmd      [H] RelNotes
[0] OTHER CMDS [S] [Index]  [J] NextCmd      [X] KBlock

```

Το ευρετήριο μηνυμάτων δείχνει μηνύματα από τον τρέχοντα κατ'αλογο, και μπορείτε να μετακινηθείτε σε αυτό με τα βελάκια. Μπορείτε να διαβάσετε το επιλεγμένο μήνυμα, πιέζοντας το πλήκτρο **Enter**.

```

PINE 4.58  MESSAGE INDEX                               Folder: INBOX  Message 1 of 3 ANS
A  1 Mar  9 Super-User                                (471) test
A  2 Mar  9 Super-User                                (479) user account
A  3 Mar  9 Super-User                                (473) sample

? Help  < FldrList  P PrevMsg  - PrevPage  D Delete  R Reply
0 OTHER CMDS > [ViewMsg] N NextMsg  Spc NextPage  U Undelete  F Forward

```

Στην εικόνα που φαίνεται παρακάτω, το **alpine** απεικονίζει ένα υπόδειγμα μηνύματος. Στο κάτω μέρος της οθόνης φαίνονται σχετικές συντομεύσεις πληκτρολογίου. Ένα παράδειγμα τέτοιας συντομεύσης, είναι το πλήκτρο **r** το οποίο λέει στο MUA να δημιουργήσει απάντηση προς το τρέχον μήνυμα που απεικονίζεται.

```

PINE 4.58  MESSAGE TEXT                               Folder: INBOX  Message 1 of 3 ALL ANS
Date: Tue,  9 Mar 2004 10:28:36 +0200 (SAST)
From: Super-User <root@localhost>
To: marcs@localhost
Subject: test

This is a test message, please reply if you receive it.

[ALL of message]
? Help  < MsgIndex  P PrevMsg  - PrevPage  D Delete  R Reply
0 OTHER CMDS > ViewAttch N NextMsg  Spc NextPage  U Undelete  F Forward

```

Ε απάντηση σε ένα mail μέσω του **alpine** γίνεται με τη χρήση του συντάρκτη κειμένου **pico**, ο οποίος εγκαθίσταται από προεπιλογή μαζί με το **alpine**. Το **pico** διευκολύνει τη μετακίνηση μέσα στο μήνυμα, και είναι κάπως πιο εύκολο για τους αρχάριους χρήστες σε σχέση με το vi(1) ή το mail(1). Μόλις ολοκληρώσετε την απάντηση, μπορείτε να στείλετε το μήνυμα πιέζοντας τα πλήκτρα **Ctrl+X**. Το **alpine** θα σας ζητήσει να το επιβεβαιώσετε.

Μπορείτε να προσαρμόσετε το **alpine** με τη χρήση της επιλογής **SETUP** από το κύριο μενού. Συμβουλευθείτε την τοποθεσία <http://www.washington.edu/alpine/> για περισσότερες πληροφορίες.

29.12 Χρησιμοποιώντας το **fetchmail**

Συνεισφορά από τον *Marc Silver*.

Το **fetchmail** είναι ένας πλήρης πελάτης για IMAP και POP, ο οποίος επιτρέπει στους χρήστες να κατεβάζουν αυτόματα mail από απομακρυσμένους εξυπηρετητές IMAP και POP και να το αποθηκεύουν σε τοπικές θυρίδες, από όπου μπορεί έπειτα να υπ'άρχει πιο εύκολη πρόσβαση. Το **fetchmail** μπορεί να εγκατασταθεί χρησιμοποιώντας το port mail/fetchmail και παρέχει διάφορα χαρακτηριστικά, μερικά από τα οποία περιλαμβάνουν:

- Υποστήριξη των πρωτοκόλλων POP3, APOP, KPOP, IMAP, ETRN και ODMR.
- Δυνατότητα προώθησης email μέσω SMTP, το οποίο επιτρέπει τη φυσιολογική λειτουργία του φιλτραρίσματος, της προώθησης, και των παρωνυμίων (aliases).
- Μπορεί να λειτουργήσει σε κατ'ασταση δαίμονα, ώστε να ελέγχει περιοδικά για νέα μηνύματα.
- Μπορεί να ανακτά πολλαπλές θυρίδες και να τις προωθεί, ανάλογα με τις ρυθμίσεις του, σε διαφορετικούς τοπικούς χρήστες.

Αν και είναι έξω από τους σκοπούς αυτού του κειμένου να εξηγήσει όλες τις δυνατότητες του **fetchmail**, θα αναφερθούμε σε κάποιες βασικές λειτουργίες. Το **fetchmail** χρησιμοποιεί ένα αρχείο ρυθμίσεων γνωστό ως `.fetchmailrc`, για να λειτουργήσει σωστά. Το αρχείο αυτό περιέχει τις πληροφορίες του εξυπηρετητή αλλά και τα στοιχεία εισόδου του χρήστη. Λόγω των ευαίσθητων πληροφοριών του αρχείου αυτού, σας συμβουλεύουμε να χρησιμοποιήσετε την παρακάτω εντολή ώστε η αν'αγνωση του να επιτρέπεται μόνο από τον ιδιοκτήτη του:

```
% chmod 600 .fetchmailrc
```

Το `.fetchmailrc` που φαίνεται παρακάτω είναι ένα παράδειγμα με το οποίο μπορείτε να κατεβάσετε τη θυρίδα ενός χρήστη μέσω του πρωτοκόλλου POP. Κατευθύνει το **fetchmail** να συνδεθεί στο

example.com χρησιμοποιώντας ὄνομα χρήστη joesoap καὶ κωδικὸν XXX. Τὸ παρ'αδειγμὰ υποθέτει ὅτι ὁ χρήστης joesoap εἶναι ἐπίσης καὶ χρήστης τοῦ τοπικοῦ συστήματος.

```
poll example.com protocol pop3 username "joesoap" password "XXX"
```

Τὸ ἐπόμενο παρ'αδειγμὰ, δείχνει σύνδεση σε πολλαπλοὺς POP καὶ IMAP ἐξυπηρετητές, καὶ ἀνακατευθύνει σε διαφορετικοὺς τοπικοὺς χρήστες ὅπου εἶναι ἀπαραίτητο:

```
poll example.com proto pop3:
user "joesoap", with password "XXX", is "jsoap" here;
user "andrea", with password "XXXX";
poll example2.net proto imap:
user "john", with password "XXXXX", is "myth" here;
```

Τὸ βοηθητικὸ πρόγραμμα **fetchmail** μπορεῖ νὰ λειτουργήσῃ σε κατ'ἀσταση δαίμονα, ἀν τὸ ἐκτελέσετε μετὰ τὴν ἐπιλογὴ -d, ἀκολουθοῦμενη ἀπὸ ἓνα διάστημα (σε δευτερόλεπτα) τὸ ὁποῖο θὰ χρησιμοποιηθεῖ γιὰ νὰ ἐρωτῶνται οἱ ἐξυπηρετητές ποὺ εἶναι καταχωρημένοι στὸ ἀρχεῖο .fetchmailrc. Τὸ παρακάτω παρ'αδειγμὰ ὁδηγεῖ τὸ **fetchmail** νὰ ἀνιχνεύει γιὰ νέο mail κ'ἀθε 600 δευτερόλεπτα:

```
% fetchmail -d 600
```

Μπορεῖτε νὰ βρεῖτε περισσότερες πληροφορίες γιὰ τὸ **fetchmail** στὴν τοποθεσίᾳ <http://fetchmail.berlios.de/>.

29.13 Χρησιμοποιώντας τὸ procmail

Συνεισφορὰ ἀπὸ τὸν Marc Silver.

Τὸ βοηθητικὸ πρόγραμμα **procmail** εἶναι μιὰ ἀπίστευτα ἰσχυρὴ ἐφαρμογὴ ποὺ μπορεῖ νὰ χρησιμοποιηθεῖ γιὰ τὸ φιλτράρισμα τοῦ εἰσερχόμενου mail. Ἐπιτρέπει στοὺς χρήστες νὰ ὀρίζουν “κανόνες” οἱ ὁποῖοι μπορεῖ νὰ ταιριάζουν σε εἰσερχόμενα mail καὶ νὰ ἐκτελοῦν διάφορες λειτουργίες, ἢ νὰ ἀνακατευθύνουν τὸ mail σε ἐναλλακτικὰς θυρίδες ἢ / καὶ διευθύνσεις ταχυδρομείου. Τὸ **procmail** μπορεῖ νὰ ἐγκατασταθεῖ χρησιμοποιώντας τὸ port mail/procmail. Μετ'ἀ τὴν ἐγκατ'ἀσταση τοῦ, μπορεῖ νὰ ἐνσωματωθεῖ σχεδὸν σε ὁποιοδήποτε MTA. Συμβουλευθεῖτε τὴν τεκμηρίωση τοῦ MTA ποὺ χρησιμοποιεῖτε γιὰ περισσότερες πληροφορίες. Ἐναλλακτικῶς, μπορεῖτε νὰ ἐνσωματώσετε τὸ **procmail** προσθέτοντας τὴν ἀκόλουθη γραμμὴ σε ἓνα ἀρχεῖο .forward στὸν κατ'ἀλογο τοῦ χρήστη, χρησιμοποιώντας τὴν δυνατότητες τοῦ **procmail**:

```
"|exec /usr/local/bin/procmail || exit 75"
```

Στὴν παρακάτω ἐνότητα, θὰ δείξουμε μερικοὺς ἀπὸ τοὺς βασικοὺς κανόνες τοῦ **procmail**, καθὼς καὶ σύντομες περιγραφές τῆς λειτουργίας τοῦ. Πρέπει νὰ τοποθετήσετε αὐτοὺς (καὶ ἄλλους) κανόνες σε ἓνα ἀρχεῖο .procmailrc, τὸ ὁποῖο θὰ πρέπει νὰ βρίσκεται μέσα στὸν κατ'ἀλογο τοῦ χρήστη:

Μπορεῖτε νὰ βρεῖτε τοὺς περισσότερους ἀπὸ αὐτοὺς τοὺς κανόνες, στὴ σελίδα manual τοῦ procmailex(5).

Πρώτῃση ὅλου τοῦ email τῆς διεύθυνσης <user@example.com> πρὸς τὴν ἐξωτερικὴ διεύθυνση <goodmail@example2.com>:

```
:0
* ^From.*user@example.com
! goodmail@example2.com
```

Πρώτωση όλων των email που είναι μικρότερα από 1000 bytes προς μια εξωτερική διεύθυνση email
<goodmail@example2.com>:

```
:0
* < 1000
! goodmail@example2.com
```

Αποστολή όλων του mail που στ'αλθηκε προς το <alternate@example.com> σε μια θυρίδα που καλείται
alternate:

```
:0
* ^TOalternate@example.com
alternate
```

Αποστολή όλων του mail με θέμα "Spam" προς το /dev/null:

```
:0
^Subject:.*Spam
/dev/null
```

Μια χρήσιμη λύση που ξεχωρίζει τα email από τις λίστες ταχυδρομείου FreeBSD.org και τοποθετεί το
κάθε μήνυμα σε διαφορετική θυρίδα:

```
:0
* ^Sender:.owner-freebsd-\[ ^@\]+@FreeBSD.ORG
{
    LISTNAME=${MATCH}
    :0
    * LISTNAME??^\[ ^@\]+
    FreeBSD-${MATCH}
}
```


Εἰσαγωγή 30 Εξυπηρετητές Δικτύου

Αναδιοργανώθηκε από τον Murray Stokely.

30.1 Σύνοψη

Το κεφάλαιο αυτό καλύπτει ορισμένες από τις πιο συχνά χρησιμοποιούμενες δικτυακές υπηρεσίες των συστημάτων UNIX. Θα παρουσιάσουμε την εγκατάσταση, ρύθμιση, έλεγχο και συντήρηση πολλών διαφορετικών τύπων δικτυακών υπηρεσιών. Σε όλο το κεφάλαιο, για τη δική σας διευκόλυνση, υπάρχουν παραδείγματα διαφόρων αρχείων ρυθμίσεων.

Αφού διαβάσετε αυτό το κεφάλαιο, θα ξέρετε:

- Πως να διαχειρίζεστε την υπηρεσία **inetd**.
- Πως να ρυθμίσετε ένα δικτυακό σύστημα αρχείων.
- Πως να ρυθμίσετε ένα εξυπηρετητή δικτυακών πληροφοριών για το διαμοιρασμό λογαριασμών χρηστών.
- Πως να χρησιμοποιήσετε το **DHCP** για την αυτόματη ρύθμιση των παραμέτρων του δικτύου.
- Πως να ρυθμίσετε ένα εξυπηρετητή ονομασίας περιοχών (DNS).
- Πως να ρυθμίσετε τον εξυπηρετητή ιστοσελίδων **Apache**.
- Πως να ρυθμίσετε ένα εξυπηρετητή μεταφοράς αρχείων (FTP).
- Πως να ρυθμίσετε ένα εξυπηρετητή αρχείων και εκτυπωτών για πελάτες Windows με χρήση της εφαρμογής **Samba**.
- Πως να συγχρονίσετε την ημερομηνία και την ώρα, και να ρυθμίσετε ένα εξυπηρετητή ώρας με τη βοήθεια του NTP πρωτοκόλλου.

Πριν διαβάσετε αυτό κεφάλαιο, θα πρέπει:

- Να κατανοείτε τις βασικές έννοιες των αρχείων `script /etc/rc`.
- Να είστε εξοικειωμένοι με τη βασική ορολογία των δικτύων.
- Να γνωρίζετε πως να εγκαταστήσετε πρόσθετο λογισμικό τρίτου κατασκευαστή (Εἰσαγωγή 5).

30.2 The inetd “Super-Server”

Contributed by Chern Lee. Updated for FreeBSD 6.1-RELEASE by The FreeBSD Documentation Project.

30.2.1 Overview

inetd(8) is sometimes referred to as the “Internet Super-Server” because it manages connections for several services. When a connection is received by **inetd**, it determines which program the connection is destined for, spawns the particular process and delegates the socket to it (the program is invoked with the service socket as its standard input,

output and error descriptors). Running **inetd** for servers that are not heavily used can reduce the overall system load, when compared to running each daemon individually in stand-alone mode.

Primarily, **inetd** is used to spawn other daemons, but several trivial protocols are handled directly, such as **chargen**, **auth**, and **daytime**.

This section will cover the basics in configuring **inetd** through its command-line options and its configuration file, `/etc/inetd.conf`.

30.2.2 Settings

inetd is initialized through the `rc(8)` system. The `inetd_enable` option is set to `NO` by default, but may be turned on by **sysinstall** during installation, depending on the configuration chosen by the user. Placing:

```
inetd_enable="YES"
```

or

```
inetd_enable="NO"
```

into `/etc/rc.conf` will enable or disable **inetd** starting at boot time. The command:

```
/etc/rc.d/inetd rcvar
```

can be run to display the current effective setting.

Additionally, different command-line options can be passed to **inetd** via the `inetd_flags` option.

30.2.3 Command-Line Options

Like most server daemons, **inetd** has a number of options that it can be passed in order to modify its behaviour. The full list of options reads:

```
inetd [-d] [-l] [-w] [-W] [-c maximum] [-C rate] [-a address | hostname] [-p filename]
[-R rate] [-s maximum] [configuration file]
```

Options can be passed to **inetd** using the `inetd_flags` option in `/etc/rc.conf`. By default, `inetd_flags` is set to `-wW -C 60`, which turns on TCP wrapping for **inetd**'s services, and prevents any single IP address from requesting any service more than 60 times in any given minute.

Novice users may be pleased to note that these parameters usually do not need to be modified, although we mention the rate-limiting options below as they be useful should you find that you are receiving an excessive amount of connections. A full list of options can be found in the `inetd(8)` manual.

-c maximum

Specify the default maximum number of simultaneous invocations of each service; the default is unlimited. May be overridden on a per-service basis with the `max-child` parameter.

-C rate

Specify the default maximum number of times a service can be invoked from a single IP address in one minute; the default is unlimited. May be overridden on a per-service basis with the `max-connections-per-ip-per-minute` parameter.

-R rate

Specify the maximum number of times a service can be invoked in one minute; the default is 256. A rate of 0 allows an unlimited number of invocations.

-s maximum

Specify the maximum number of times a service can be invoked from a single IP address at any one time; the default is unlimited. May be overridden on a per-service basis with the `max-child-per-ip` parameter.

30.2.4 inetd.conf

Configuration of **inetd** is done via the file `/etc/inetd.conf`.

When a modification is made to `/etc/inetd.conf`, **inetd** can be forced to re-read its configuration file by running the command:

Διάγραμμα 30-1. Reloading the inetd configuration file

```
# /etc/rc.d/inetd reload
```

Each line of the configuration file specifies an individual daemon. Comments in the file are preceded by a “#”. The format of each entry in `/etc/inetd.conf` is as follows:

```
service-name
socket-type
protocol
{wait|nowait}[/max-child[/max-connections-per-ip-per-minute[/max-child-per-ip]]]
user[:group[/login-class]]
server-program
server-program-arguments
```

An example entry for the `ftpd(8)` daemon using IPv4 might read:

```
ftp      stream  tcp      nowait  root    /usr/libexec/ftpd      ftpd -l
```

service-name

This is the service name of the particular daemon. It must correspond to a service listed in `/etc/services`. This determines which port **inetd** must listen to. If a new service is being created, it must be placed in `/etc/services` first.

socket-type

Either `stream`, `dgram`, `raw`, or `seqpacket`. `stream` must be used for connection-based, TCP daemons, while `dgram` is used for daemons utilizing the UDP transport protocol.

protocol

One of the following:

Protocol	Explanation
tcp, tcp4	TCP IPv4
udp, udp4	UDP IPv4
tcp6	TCP IPv6
udp6	UDP IPv6
tcp46	Both TCP IPv4 and v6
udp46	Both UDP IPv4 and v6

{wait|nowait}[/max-child[/max-connections-per-ip-per-minute[/max-child-per-ip]]]

wait|nowait indicates whether the daemon invoked from **inetd** is able to handle its own socket or not. dgram socket types must use the wait option, while stream socket daemons, which are usually multi-threaded, should use nowait. wait usually hands off multiple sockets to a single daemon, while nowait spawns a child daemon for each new socket.

The maximum number of child daemons **inetd** may spawn can be set using the max-child option. If a limit of ten instances of a particular daemon is needed, a /10 would be placed after nowait. Specifying /0 allows an unlimited number of children

In addition to max-child, two other options which limit the maximum connections from a single place to a particular daemon can be enabled. max-connections-per-ip-per-minute limits the number of connections from any particular IP address per minutes, e.g. a value of ten would limit any particular IP address connecting to a particular service to ten attempts per minute. max-child-per-ip limits the number of children that can be started on behalf on any single IP address at any moment. These options are useful to prevent intentional or unintentional excessive resource consumption and Denial of Service (DoS) attacks to a machine.

In this field, either of wait or nowait is mandatory. max-child, max-connections-per-ip-per-minute and max-child-per-ip are optional.

A stream-type multi-threaded daemon without any max-child, max-connections-per-ip-per-minute or max-child-per-ip limits would simply be: nowait.

The same daemon with a maximum limit of ten daemons would read: nowait/10.

The same setup with a limit of twenty connections per IP address per minute and a maximum total limit of ten child daemons would read: nowait/10/20.

These options are utilized by the default settings of the fingerd(8) daemon, as seen here:

```
finger stream tcp      nowait/3/10 nobody /usr/libexec/fingerd fingerd -s
```

Finally, an example of this field with a maximum of 100 children in total, with a maximum of 5 for any one IP address would read: nowait/100/0/5.

user

This is the username that the particular daemon should run as. Most commonly, daemons run as the root user. For security purposes, it is common to find some servers running as the daemon user, or the least privileged nobody user.

`server-program`

The full path of the daemon to be executed when a connection is received. If the daemon is a service provided by **inetd** internally, then `internal` should be used.

`server-program-arguments`

This works in conjunction with `server-program` by specifying the arguments, starting with `argv[0]`, passed to the daemon on invocation. If `mydaemon -d` is the command line, `mydaemon -d` would be the value of `server-program-arguments`. Again, if the daemon is an internal service, use `internal` here.

30.2.5 Security

Depending on the choices made at install time, many of **inetd**'s services may be enabled by default. If there is no apparent need for a particular daemon, consider disabling it. Place a “#” in front of the daemon in question in `/etc/inetd.conf`, and then reload the **inetd** configuration. Some daemons, such as **fingerd**, may not be desired at all because they provide information that may be useful to an attacker.

Some daemons are not security-conscious and have long, or non-existent, timeouts for connection attempts. This allows an attacker to slowly send connections to a particular daemon, thus saturating available resources. It may be a good idea to place `max-connections-per-ip-per-minute`, `max-child` or `max-child-per-ip` limitations on certain daemons if you find that you have too many connections.

By default, TCP wrapping is turned on. Consult the `hosts_access(5)` manual page for more information on placing TCP restrictions on various **inetd** invoked daemons.

30.2.6 Miscellaneous

daytime, **time**, **echo**, **discard**, **chargen**, and **auth** are all internally provided services of **inetd**.

The **auth** service provides identity network services, and is configurable to a certain degree, whilst the others are simply on or off.

Consult the `inetd(8)` manual page for more in-depth information.

30.3 Network File System (NFS)

Reorganized and enhanced by Tom Rhodes. Written by Bill Swingle.

Among the many different file systems that FreeBSD supports is the Network File System, also known as NFS. NFS allows a system to share directories and files with others over a network. By using NFS, users and programs can access files on remote systems almost as if they were local files.

Some of the most notable benefits that NFS can provide are:

- Local workstations use less disk space because commonly used data can be stored on a single machine and still remain accessible to others over the network.
- There is no need for users to have separate home directories on every network machine. Home directories could be set up on the NFS server and made available throughout the network.

- Storage devices such as floppy disks, CDROM drives, and Zip® drives can be used by other machines on the network. This may reduce the number of removable media drives throughout the network.

30.3.1 How NFS Works

NFS consists of at least two main parts: a server and one or more clients. The client remotely accesses the data that is stored on the server machine. In order for this to function properly a few processes have to be configured and running.

The server has to be running the following daemons:

Daemon	Description
nfsd	The NFS daemon which services requests from the NFS clients.
mountd	The NFS mount daemon which carries out the requests that nfsd(8) passes on to it.
rpcbind	This daemon allows NFS clients to discover which port the NFS server is using.

The client can also run a daemon, known as **nfsiod**. The **nfsiod** daemon services the requests from the NFS server. This is optional, and improves performance, but is not required for normal and correct operation. See the nfsiod(8) manual page for more information.

30.3.2 Configuring NFS

NFS configuration is a relatively straightforward process. The processes that need to be running can all start at boot time with a few modifications to your `/etc/rc.conf` file.

On the NFS server, make sure that the following options are configured in the `/etc/rc.conf` file:

```
rpcbind_enable="YES"
nfs_server_enable="YES"
mountd_flags="-r"
```

mountd runs automatically whenever the NFS server is enabled.

On the client, make sure this option is present in `/etc/rc.conf`:

```
nfs_client_enable="YES"
```

The `/etc/exports` file specifies which file systems NFS should export (sometimes referred to as “share”). Each line in `/etc/exports` specifies a file system to be exported and which machines have access to that file system. Along with what machines have access to that file system, access options may also be specified. There are many such options that can be used in this file but only a few will be mentioned here. You can easily discover other options by reading over the exports(5) manual page.

Here are a few example `/etc/exports` entries:

The following examples give an idea of how to export file systems, although the settings may be different depending on your environment and network configuration. For instance, to export the `/cdrom` directory to three example machines that have the same domain name as the server (hence the lack of a domain name for each) or have entries in your `/etc/hosts` file. The `-ro` flag makes the exported file system read-only. With this flag, the remote system will not be able to write any changes to the exported file system.

```
/cdrom -ro host1 host2 host3
```

The following line exports `/home` to three hosts by IP address. This is a useful setup if you have a private network without a DNS server configured. Optionally the `/etc/hosts` file could be configured for internal hostnames; please review `hosts(5)` for more information. The `-alldirs` flag allows the subdirectories to be mount points. In other words, it will not mount the subdirectories but permit the client to mount only the directories that are required or needed.

```
/home -alldirs 10.0.0.2 10.0.0.3 10.0.0.4
```

The following line exports `/a` so that two clients from different domains may access the file system. The `-maproot=root` flag allows the `root` user on the remote system to write data on the exported file system as `root`. If the `-maproot=root` flag is not specified, then even if a user has `root` access on the remote system, he will not be able to modify files on the exported file system.

```
/a -maproot=root host.example.com box.example.org
```

In order for a client to access an exported file system, the client must have permission to do so. Make sure the client is listed in your `/etc/exports` file.

In `/etc/exports`, each line represents the export information for one file system to one host. A remote host can only be specified once per file system, and may only have one default entry. For example, assume that `/usr` is a single file system. The following `/etc/exports` would be invalid:

```
# Invalid when /usr is one file system
/usr/src client
/usr/ports client
```

One file system, `/usr`, has two lines specifying exports to the same host, `client`. The correct format for this situation is:

```
/usr/src /usr/ports client
```

The properties of one file system exported to a given host must all occur on one line. Lines without a client specified are treated as a single host. This limits how you can export file systems, but for most people this is not an issue.

The following is an example of a valid export list, where `/usr` and `/exports` are local file systems:

```
# Export src and ports to client01 and client02, but only
# client01 has root privileges on it
/usr/src /usr/ports -maproot=root client01
/usr/src /usr/ports client02
# The client machines have root and can mount anywhere
# on /exports. Anyone in the world can mount /exports/obj read-only
/exports -alldirs -maproot=root client01 client02
/exports/obj -ro
```

The **mountd** daemon must be forced to recheck the `/etc/exports` file whenever it has been modified, so the changes can take effect. This can be accomplished either by sending a HUP signal to the running daemon:

```
# kill -HUP `cat /var/run/mountd.pid`
```

or by invoking the `mountd rc(8)` script with the appropriate parameter:

```
# /etc/rc.d/mountd onereload
```

Please refer to [Παράρτημα 12.7](#) for more information about using rc scripts.

Alternatively, a reboot will make FreeBSD set everything up properly. A reboot is not necessary though. Executing the following commands as `root` should start everything up.

On the NFS server:

```
# rpcbind
# nfsd -u -t -n 4
# mountd -r
```

On the NFS client:

```
# nfsiod -n 4
```

Now everything should be ready to actually mount a remote file system. In these examples the server's name will be `server` and the client's name will be `client`. If you only want to temporarily mount a remote file system or would rather test the configuration, just execute a command like this as `root` on the client:

```
# mount server:/home /mnt
```

This will mount the `/home` directory on the server at `/mnt` on the client. If everything is set up correctly you should be able to enter `/mnt` on the client and see all the files that are on the server.

If you want to automatically mount a remote file system each time the computer boots, add the file system to the `/etc/fstab` file. Here is an example:

```
server:/home    /mnt    nfs     rw      0        0
```

The `fstab(5)` manual page lists all the available options.

30.3.3 Locking

Some applications (e.g. **mutt**) require file locking to operate correctly. In the case of NFS, **rpc.lockd** can be used for file locking. To enable it, add the following to the `/etc/rc.conf` file on both client and server (it is assumed that the NFS client and server are configured already):

```
rpc_lockd_enable="YES"
rpc_statd_enable="YES"
```

Start the application by using:

```
# /etc/rc.d/nfslocking start
```

If real locking between the NFS clients and NFS server is not required, it is possible to let the NFS client do locking locally by passing `-L` to `mount_nfs(8)`. Refer to the `mount_nfs(8)` manual page for further details.

30.3.4 Practical Uses

NFS has many practical uses. Some of the more common ones are listed below:

- Set several machines to share a CDROM or other media among them. This is cheaper and often a more convenient method to install software on multiple machines.
- On large networks, it might be more convenient to configure a central NFS server in which to store all the user home directories. These home directories can then be exported to the network so that users would always have the same home directory, regardless of which workstation they log in to.
- Several machines could have a common `/usr/ports/distfiles` directory. That way, when you need to install a port on several machines, you can quickly access the source without downloading it on each machine.

30.3.5 Automatic Mounts with amd

Contributed by Wylie Stilwell. Rewritten by Chern Lee.

amd(8) (the automatic mounter daemon) automatically mounts a remote file system whenever a file or directory within that file system is accessed. Filesystems that are inactive for a period of time will also be automatically unmounted by **amd**. Using **amd** provides a simple alternative to permanent mounts, as permanent mounts are usually listed in `/etc/fstab`.

amd operates by attaching itself as an NFS server to the `/host` and `/net` directories. When a file is accessed within one of these directories, **amd** looks up the corresponding remote mount and automatically mounts it. `/net` is used to mount an exported file system from an IP address, while `/host` is used to mount an export from a remote hostname.

An access to a file within `/host/foobar/usr` would tell **amd** to attempt to mount the `/usr` export on the host `foobar`.

Διάγραμμα 30-2. Mounting an Export with amd

You can view the available mounts of a remote host with the `showmount` command. For example, to view the mounts of a host named `foobar`, you can use:

```
% showmount -e foobar
Exports list on foobar:
/usr                10.10.10.0
/a                 10.10.10.0
% cd /host/foobar/usr
```

As seen in the example, the `showmount` shows `/usr` as an export. When changing directories to `/host/foobar/usr`, **amd** attempts to resolve the hostname `foobar` and automatically mount the desired export.

amd can be started by the startup scripts by placing the following lines in `/etc/rc.conf`:

```
amd_enable="YES"
```

Additionally, custom flags can be passed to **amd** from the `amd_flags` option. By default, `amd_flags` is set to:

```
amd_flags="-a /.amd_mnt -l syslog /host /etc/amd.map /net /etc/amd.map"
```

The `/etc/amd.map` file defines the default options that exports are mounted with. The `/etc/amd.conf` file defines some of the more advanced features of **amd**.

Consult the `amd(8)` and `amd.conf(5)` manual pages for more information.

30.3.6 Problems Integrating with Other Systems

Contributed by John Lind.

Certain Ethernet adapters for ISA PC systems have limitations which can lead to serious network problems, particularly with NFS. This difficulty is not specific to FreeBSD, but FreeBSD systems are affected by it.

The problem nearly always occurs when (FreeBSD) PC systems are networked with high-performance workstations, such as those made by Silicon Graphics, Inc., and Sun Microsystems, Inc. The NFS mount will work fine, and some operations may succeed, but suddenly the server will seem to become unresponsive to the client, even though requests to and from other systems continue to be processed. This happens to the client system, whether the client is the FreeBSD system or the workstation. On many systems, there is no way to shut down the client gracefully once this problem has manifested itself. The only solution is often to reset the client, because the NFS situation cannot be resolved.

Though the “correct” solution is to get a higher performance and capacity Ethernet adapter for the FreeBSD system, there is a simple workaround that will allow satisfactory operation. If the FreeBSD system is the *server*, include the option `-w=1024` on the mount from the client. If the FreeBSD system is the *client*, then mount the NFS file system with the option `-r=1024`. These options may be specified using the fourth field of the `fstab` entry on the client for automatic mounts, or by using the `-o` parameter of the `mount(8)` command for manual mounts.

It should be noted that there is a different problem, sometimes mistaken for this one, when the NFS servers and clients are on different networks. If that is the case, make *certain* that your routers are routing the necessary UDP information, or you will not get anywhere, no matter what else you are doing.

In the following examples, `fastws` is the host (interface) name of a high-performance workstation, and `freebox` is the host (interface) name of a FreeBSD system with a lower-performance Ethernet adapter. Also, `/sharedfs` will be the exported NFS file system (see `exports(5)`), and `/project` will be the mount point on the client for the exported file system. In all cases, note that additional options, such as `hard` or `soft` and `bg` may be desirable in your application.

Examples for the FreeBSD system (`freebox`) as the client in `/etc/fstab` on `freebox`:

```
fastws:/sharedfs /project nfs rw,-r=1024 0 0
```

As a manual mount command on `freebox`:

```
# mount -t nfs -o -r=1024 fastws:/sharedfs /project
```

Examples for the FreeBSD system as the server in `/etc/fstab` on `fastws`:

```
freebox:/sharedfs /project nfs rw,-w=1024 0 0
```

As a manual mount command on `fastws`:

```
# mount -t nfs -o -w=1024 freebox:/sharedfs /project
```

Nearly any 16-bit Ethernet adapter will allow operation without the above restrictions on the read or write size.

For anyone who cares, here is what happens when the failure occurs, which also explains why it is unrecoverable. NFS typically works with a “block” size of 8 K (though it may do fragments of smaller sizes). Since the maximum Ethernet packet is around 1500 bytes, the NFS “block” gets split into multiple Ethernet packets, even though it is still a single unit to the upper-level code, and must be received, assembled, and *acknowledged* as a unit. The high-performance workstations can pump out the packets which comprise the NFS unit one right after the other, just as close together as the standard allows. On the smaller, lower capacity cards, the later packets overrun the earlier

packets of the same unit before they can be transferred to the host and the unit as a whole cannot be reconstructed or acknowledged. As a result, the workstation will time out and try again, but it will try again with the entire 8 K unit, and the process will be repeated, ad infinitum.

By keeping the unit size below the Ethernet packet size limitation, we ensure that any complete Ethernet packet received can be acknowledged individually, avoiding the deadlock situation.

Overruns may still occur when a high-performance workstations is slamming data out to a PC system, but with the better cards, such overruns are not guaranteed on NFS “units”. When an overrun occurs, the units affected will be retransmitted, and there will be a fair chance that they will be received, assembled, and acknowledged.

30.4 Network Information System (NIS/YP)

Written by Bill Swingle. Enhanced by Eric Ogren & Udo Erdelhoff.

30.4.1 What Is It?

NIS, which stands for Network Information Services, was developed by Sun Microsystems to centralize administration of UNIX (originally SunOS) systems. It has now essentially become an industry standard; all major UNIX like systems (Solaris, HP-UX, AIX®, Linux, NetBSD, OpenBSD, FreeBSD, etc) support NIS.

NIS was formerly known as Yellow Pages, but because of trademark issues, Sun changed the name. The old term (and yp) is still often seen and used.

It is a RPC-based client/server system that allows a group of machines within an NIS domain to share a common set of configuration files. This permits a system administrator to set up NIS client systems with only minimal configuration data and add, remove or modify configuration data from a single location.

It is similar to the Windows NT® domain system; although the internal implementation of the two are not at all similar, the basic functionality can be compared.

30.4.2 Terms/Processes You Should Know

There are several terms and several important user processes that you will come across when attempting to implement NIS on FreeBSD, whether you are trying to create an NIS server or act as an NIS client:

Term	Description
NIS domainname	An NIS master server and all of its clients (including its slave servers) have a NIS domainname. Similar to an Windows NT domain name, the NIS domainname does not have anything to do with DNS.
rpcbind	Must be running in order to enable RPC (Remote Procedure Call, a network protocol used by NIS). If rpcbind is not running, it will be impossible to run an NIS server, or to act as an NIS client.
ypbind	“Binds” an NIS client to its NIS server. It will take the NIS domainname from the system, and using RPC, connect to the server. ypbind is the core of client-server communication in an NIS environment; if ypbind dies on a client machine, it will not be able to access the NIS server.

Term	Description
ypserv	Should only be running on NIS servers; this is the NIS server process itself. If <code>ypserv(8)</code> dies, then the server will no longer be able to respond to NIS requests (hopefully, there is a slave server to take over for it). There are some implementations of NIS (but not the FreeBSD one), that do not try to reconnect to another server if the server it used before dies. Often, the only thing that helps in this case is to restart the server process (or even the whole server) or the ypbind process on the client.
rpc.yppasswdd	Another process that should only be running on NIS master servers; this is a daemon that will allow NIS clients to change their NIS passwords. If this daemon is not running, users will have to login to the NIS master server and change their passwords there.

30.4.3 How Does It Work?

There are three types of hosts in an NIS environment: master servers, slave servers, and clients. Servers act as a central repository for host configuration information. Master servers hold the authoritative copy of this information, while slave servers mirror this information for redundancy. Clients rely on the servers to provide this information to them.

Information in many files can be shared in this manner. The `master.passwd`, `group`, and `hosts` files are commonly shared via NIS. Whenever a process on a client needs information that would normally be found in these files locally, it makes a query to the NIS server that it is bound to instead.

30.4.3.1 Machine Types

- A *NIS master server*. This server, analogous to a Windows NT primary domain controller, maintains the files used by all of the NIS clients. The `passwd`, `group`, and other various files used by the NIS clients live on the master server.

Όχι!Βλὺς: It is possible for one machine to be an NIS master server for more than one NIS domain. However, this will not be covered in this introduction, which assumes a relatively small-scale NIS environment.

•

NIS slave servers. Similar to the Windows NT backup domain controllers, NIS slave servers maintain copies of the NIS master's data files. NIS slave servers provide the redundancy, which is needed in important environments. They also help to balance the load of the master server: NIS Clients always attach to the NIS server whose response they get first, and this includes slave-server-replies.

•

NIS clients. NIS clients, like most Windows NT workstations, authenticate against the NIS server (or the Windows NT domain controller in the Windows NT workstations case) to log on.

30.4.4 Using NIS/YP

This section will deal with setting up a sample NIS environment.

30.4.4.1 Planning

Let us assume that you are the administrator of a small university lab. This lab, which consists of 15 FreeBSD machines, currently has no centralized point of administration; each machine has its own `/etc/passwd` and `/etc/master.passwd`. These files are kept in sync with each other only through manual intervention; currently, when you add a user to the lab, you must run `adduser` on all 15 machines. Clearly, this has to change, so you have decided to convert the lab to use NIS, using two of the machines as servers.

Therefore, the configuration of the lab now looks something like:

Machine name	IP address	Machine role
ellington	10.0.0.2	NIS master
coltrane	10.0.0.3	NIS slave
basie	10.0.0.4	Faculty workstation
bird	10.0.0.5	Client machine
cli[1-11]	10.0.0.[6-17]	Other client machines

If you are setting up a NIS scheme for the first time, it is a good idea to think through how you want to go about it. No matter what the size of your network, there are a few decisions that need to be made.

30.4.4.1.1 Choosing a NIS Domain Name

This might not be the “domainname” that you are used to. It is more accurately called the “NIS domainname”. When a client broadcasts its requests for info, it includes the name of the NIS domain that it is part of. This is how multiple servers on one network can tell which server should answer which request. Think of the NIS domainname as the name for a group of hosts that are related in some way.

Some organizations choose to use their Internet domainname for their NIS domainname. This is not recommended as it can cause confusion when trying to debug network problems. The NIS domainname should be unique within your network and it is helpful if it describes the group of machines it represents. For example, the Art department at Acme Inc. might be in the “acme-art” NIS domain. For this example, assume you have chosen the name `test-domain`.

However, some operating systems (notably SunOS) use their NIS domain name as their Internet domain name. If one or more machines on your network have this restriction, you *must* use the Internet domain name as your NIS domain name.

30.4.4.1.2 Physical Server Requirements

There are several things to keep in mind when choosing a machine to use as a NIS server. One of the unfortunate things about NIS is the level of dependency the clients have on the server. If a client cannot contact the server for its NIS domain, very often the machine becomes unusable. The lack of user and group information causes most systems to temporarily freeze up. With this in mind you should make sure to choose a machine that will not be prone to being rebooted regularly, or one that might be used for development. The NIS server should ideally be a stand alone machine whose sole purpose in life is to be an NIS server. If you have a network that is not very heavily used, it is acceptable to put the NIS server on a machine running other services, just keep in mind that if the NIS server becomes unavailable, it will affect *all* of your NIS clients adversely.

30.4.4.2 NIS Servers

The canonical copies of all NIS information are stored on a single machine called the NIS master server. The databases used to store the information are called NIS maps. In FreeBSD, these maps are stored in `/var/yp/[domainname]` where `[domainname]` is the name of the NIS domain being served. A single NIS server can support several domains at once, therefore it is possible to have several such directories, one for each supported domain. Each domain will have its own independent set of maps.

NIS master and slave servers handle all NIS requests with the `ypserv` daemon. `ypserv` is responsible for receiving incoming requests from NIS clients, translating the requested domain and map name to a path to the corresponding database file and transmitting data from the database back to the client.

30.4.4.2.1 Setting Up a NIS Master Server

Setting up a master NIS server can be relatively straight forward, depending on your needs. FreeBSD comes with support for NIS out-of-the-box. All you need is to add the following lines to `/etc/rc.conf`, and FreeBSD will do the rest for you.

1.

```
nisdomainname="test-domain"
```

This line will set the NIS domainname to `test-domain` upon network setup (e.g. after reboot).

2.

```
nis_server_enable="YES"
```

This will tell FreeBSD to start up the NIS server processes when the networking is next brought up.

3.

```
nis_yppasswdd_enable="YES"
```

This will enable the `rpc.yppasswdd` daemon which, as mentioned above, will allow users to change their NIS password from a client machine.

Όχι!Βύο: Depending on your NIS setup, you may need to add further entries. See the section about NIS servers that are also NIS clients, below, for details.

Now, all you have to do is to run the command `/etc/netstart` as superuser. It will set up everything for you, using the values you defined in `/etc/rc.conf`.

30.4.4.2.2 Initializing the NIS Maps

The *NIS maps* are database files, that are kept in the `/var/yp` directory. They are generated from configuration files in the `/etc` directory of the NIS master, with one exception: the `/etc/master.passwd` file. This is for a good reason, you do not want to propagate passwords to your `root` and other administrative accounts to all the servers in the NIS domain. Therefore, before we initialize the NIS maps, you should:

```
# cp /etc/master.passwd /var/yp/master.passwd
# cd /var/yp
# vi master.passwd
```

You should remove all entries regarding system accounts (bin, tty, kmem, games, etc), as well as any accounts that you do not want to be propagated to the NIS clients (for example root and any other UID 0 (superuser) accounts).

Όχι!: Make sure the `/var/yp/master.passwd` is neither group nor world readable (mode 600)! Use the `chmod` command, if appropriate.

When you have finished, it is time to initialize the NIS maps! FreeBSD includes a script named `ypinit` to do this for you (see its manual page for more information). Note that this script is available on most UNIX Operating Systems, but not on all. On Digital UNIX/Compaq Tru64 UNIX it is called `ypsetup`. Because we are generating maps for an NIS master, we are going to pass the `-m` option to `ypinit`. To generate the NIS maps, assuming you already performed the steps above, run:

```
ellington# ypinit -m test-domain
Server Type: MASTER Domain: test-domain
Creating an YP server will require that you answer a few questions.
Questions will all be asked at the beginning of the procedure.
Do you want this procedure to quit on non-fatal errors? [y/n: n] n
Ok, please remember to go back and redo manually whatever fails.
If you don't, something might not work.
At this point, we have to construct a list of this domains YP servers.
rod.darktech.org is already known as master server.
Please continue to add any slave servers, one per line. When you are
done with the list, type a <control D>.
master server   : ellington
next host to add: coltrane
next host to add: ^D
The current list of NIS servers looks like this:
ellington
coltrane
Is this correct? [y/n: y] y
```

[..output from map generation..]

NIS Map update completed.
ellington has been setup as an YP master server without any errors.

`ypinit` should have created `/var/yp/Makefile` from `/var/yp/Makefile.dist`. When created, this file assumes that you are operating in a single server NIS environment with only FreeBSD machines. Since `test-domain` has a slave server as well, you must edit `/var/yp/Makefile`:

```
ellington# vi /var/yp/Makefile
```

You should comment out the line that says

```
NOPUSH = "True"
```

(if it is not commented out already).

30.4.4.2.3 Setting up a NIS Slave Server

Setting up an NIS slave server is even more simple than setting up the master. Log on to the slave server and edit the file `/etc/rc.conf` as you did before. The only difference is that we now must use the `-s` option when running `ypinit`. The `-s` option requires the name of the NIS master be passed to it as well, so our command line looks like:

```
coltrane# ypinit -s ellington test-domain
```

```
Server Type: SLAVE Domain: test-domain Master: ellington
```

Creating an YP server will require that you answer a few questions. Questions will all be asked at the beginning of the procedure.

```
Do you want this procedure to quit on non-fatal errors? [y/n: n]  n
```

```
Ok, please remember to go back and redo manually whatever fails.
If you don't, something might not work.
There will be no further questions. The remainder of the procedure
should take a few minutes, to copy the databases from ellington.
Transferring netgroup...
ypxfr: Exiting: Map successfully transferred
Transferring netgroup.byuser...
ypxfr: Exiting: Map successfully transferred
Transferring netgroup.byhost...
ypxfr: Exiting: Map successfully transferred
Transferring master.passwd.byuid...
ypxfr: Exiting: Map successfully transferred
Transferring passwd.byuid...
ypxfr: Exiting: Map successfully transferred
Transferring passwd.byname...
ypxfr: Exiting: Map successfully transferred
Transferring group.bygid...
ypxfr: Exiting: Map successfully transferred
Transferring group.byname...
ypxfr: Exiting: Map successfully transferred
Transferring services.byname...
ypxfr: Exiting: Map successfully transferred
Transferring rpc.bynumber...
ypxfr: Exiting: Map successfully transferred
Transferring rpc.byname...
ypxfr: Exiting: Map successfully transferred
Transferring protocols.byname...
ypxfr: Exiting: Map successfully transferred
Transferring master.passwd.byname...
ypxfr: Exiting: Map successfully transferred
Transferring networks.byname...
ypxfr: Exiting: Map successfully transferred
Transferring networks.byaddr...
ypxfr: Exiting: Map successfully transferred
Transferring netid.byname...
ypxfr: Exiting: Map successfully transferred
Transferring hosts.byaddr...
ypxfr: Exiting: Map successfully transferred
```



```
Transferring protocols.bynumber...
ypxfr: Exiting: Map successfully transferred
Transferring ypservers...
ypxfr: Exiting: Map successfully transferred
Transferring hosts.byname...
ypxfr: Exiting: Map successfully transferred
```

```
coltrane has been setup as an YP slave server without any errors.
Don't forget to update map ypservers on ellington.
```

You should now have a directory called `/var/yp/test-domain`. Copies of the NIS master server's maps should be in this directory. You will need to make sure that these stay updated. The following `/etc/crontab` entries on your slave servers should do the job:

```

20      *      *      *      *      root    /usr/libexec/ypxfr passwd.byname
21      *      *      *      *      root    /usr/libexec/ypxfr passwd.byuid

```

These two lines force the slave to sync its maps with the maps on the master server. Although these entries are not mandatory, since the master server attempts to ensure any changes to its NIS maps are communicated to its slaves and because password information is vital to systems depending on the server, it is a good idea to force the updates. This is more important on busy networks where map updates might not always complete.

Now, run the command `/etc/netstart` on the slave server as well, which again starts the NIS server.

30.4.4.3 NIS Clients

An NIS client establishes what is called a binding to a particular NIS server using the `ybind` daemon. `ybind` checks the system's default domain (as set by the `domainname` command), and begins broadcasting RPC requests on the local network. These requests specify the name of the domain for which `ybind` is attempting to establish a binding. If a server that has been configured to serve the requested domain receives one of the broadcasts, it will respond to `ybind`, which will record the server's address. If there are several servers available (a master and several slaves, for example), `ybind` will use the address of the first one to respond. From that point on, the client system will direct all of its NIS requests to that server. `ybind` will occasionally “ping” the server to make sure it is still up and running. If it fails to receive a reply to one of its pings within a reasonable amount of time, `ybind` will mark the domain as unbound and begin broadcasting again in the hopes of locating another server.

30.4.4.3.1 Setting Up a NIS Client

Setting up a FreeBSD machine to be a NIS client is fairly straightforward.

1. Edit the file `/etc/rc.conf` and add the following lines in order to set the NIS domainname and start `yppbind` upon network startup:

```
nisdomainname="test-domain"
nis_client_enable="YES"
```

2. To import all possible password entries from the NIS server, remove all user accounts from your `/etc/master.passwd` file and use `vipw` to add the following line to the end of the file:

$$+ \begin{array}{ccccccccc} : & : & : & : & : & : & : & : & : \\ : & : & : & : & : & : & : & : & : \end{array}$$

Όχι!Βύθος: This line will afford anyone with a valid account in the NIS server's password maps an account. There are many ways to configure your NIS client by changing this line. See the `netgroups` section below for more information. For more detailed reading see O'Reilly's book on `Managing NFS and NIS`.

Όχι!Βύθος: You should keep at least one local account (i.e. not imported via NIS) in your `/etc/master.passwd` and this account should also be a member of the group `wheel`. If there is something wrong with NIS, this account can be used to log in remotely, become `root`, and fix things.

3. To import all possible group entries from the NIS server, add this line to your `/etc/group` file:

```
+ : * : :
```

After completing these steps, you should be able to run `ypcat passwd` and see the NIS server's `passwd` map.

30.4.5 NIS Security

In general, any remote user can issue an RPC to `ypserv(8)` and retrieve the contents of your NIS maps, provided the remote user knows your domainname. To prevent such unauthorized transactions, `ypserv(8)` supports a feature called “`securenets`” which can be used to restrict access to a given set of hosts. At startup, `ypserv(8)` will attempt to load the `securenets` information from a file called `/var/yp/securenets`.

Όχι!Βύθος: This path varies depending on the path specified with the `-p` option. This file contains entries that consist of a network specification and a network mask separated by white space. Lines starting with “`#`” are considered to be comments. A sample `securenets` file might look like this:

```
# allow connections from local host -- mandatory
127.0.0.1      255.255.255.255
# allow connections from any host
# on the 192.168.128.0 network
192.168.128.0 255.255.255.0
# allow connections from any host
# between 10.0.0.0 to 10.0.15.255
# this includes the machines in the testlab
10.0.0.0       255.255.240.0
```

If `ypserv(8)` receives a request from an address that matches one of these rules, it will process the request normally. If the address fails to match a rule, the request will be ignored and a warning message will be logged. If the `/var/yp/securenets` file does not exist, `ypserv` will allow connections from any host.

The `ypserv` program also has support for Wietse Venema's **TCP Wrapper** package. This allows the administrator to use the **TCP Wrapper** configuration files for access control instead of `/var/yp/securenets`.

Όχι!Βύθος: While both of these access control mechanisms provide some security, they, like the privileged port test, are vulnerable to “IP spoofing” attacks. All NIS-related traffic should be blocked at your firewall.

Servers using `/var/yp/securenets` may fail to serve legitimate NIS clients with archaic TCP/IP implementations. Some of these implementations set all host bits to zero when doing broadcasts and/or fail to observe the subnet mask when calculating the broadcast address. While some of these problems can be fixed by changing the client configuration, other problems may force the retirement of the client systems in question or the abandonment of `/var/yp/securenets`.

Using `/var/yp/securenets` on a server with such an archaic implementation of TCP/IP is a really bad idea and will lead to loss of NIS functionality for large parts of your network.

The use of the **TCP Wrapper** package increases the latency of your NIS server. The additional delay may be long enough to cause timeouts in client programs, especially in busy networks or with slow NIS servers. If one or more of your client systems suffers from these symptoms, you should convert the client systems in question into NIS slave servers and force them to bind to themselves.

30.4.6 Barring Some Users from Logging On

In our lab, there is a machine `basie` that is supposed to be a faculty only workstation. We do not want to take this machine out of the NIS domain, yet the `passwd` file on the master NIS server contains accounts for both faculty and students. What can we do?

There is a way to bar specific users from logging on to a machine, even if they are present in the NIS database. To do this, all you must do is add `-username` to the end of the `/etc/master.passwd` file on the client machine, where `username` is the username of the user you wish to bar from logging in. This should preferably be done using `vipw`, since `vipw` will sanity check your changes to `/etc/master.passwd`, as well as automatically rebuild the password database when you finish editing. For example, if we wanted to bar user `bill` from logging on to `basie` we would:

```
basie# vipw
[add -bill to the end, exit]
vipw: rebuilding the database...
vipw: done

basie# cat /etc/master.passwd

root:[password]:0:0:0:0:The super-user:/root:/bin/csh
toor:[password]:0:0:0:0:The other super-user:/root:/bin/sh
daemon:*:1:1:0:0:Owner of many system processes:/root:/sbin/nologin
operator:*:2:5:0:0:System &:/sbin/nologin
bin:*:3:7:0:0:Binaries Commands and Source,,:/sbin/nologin
tty:*:4:65533:0:0:Tty Sandbox:/sbin/nologin
kmem:*:5:65533:0:0:KMem Sandbox:/sbin/nologin
games:*:7:13:0:0:Games pseudo-user:/usr/games:/sbin/nologin
news:*:8:8:0:0:News Subsystem:/sbin/nologin
man:*:9:9:0:0:Mister Man Pages:/usr/share/man:/sbin/nologin
bind:*:53:53:0:0:Bind Sandbox:/sbin/nologin
uucp:*:66:66:0:0:UUCP pseudo-user:/var/spool/uucppublic:/usr/libexec/uucp/uucico
xten:*:67:67:0:0:X-10 daemon:/usr/local/xten:/sbin/nologin
pop:*:68:6:0:0:Post Office Owner:/nonexistent:/sbin/nologin
nobody:*:65534:65534:0:0:Unprivileged user:/nonexistent:/sbin/nologin
+:::
-bill
```

basie#

30.4.7 Using Netgroups

Contributed by Udo Erdelhoff.

The method shown in the previous section works reasonably well if you need special rules for a very small number of users and/or machines. On larger networks, you *will* forget to bar some users from logging onto sensitive machines, or you may even have to modify each machine separately, thus losing the main benefit of NIS: *centralized* administration.

The NIS developers' solution for this problem is called *netgroups*. Their purpose and semantics can be compared to the normal groups used by UNIX file systems. The main differences are the lack of a numeric ID and the ability to define a netgroup by including both user accounts and other netgroups.

Netgroups were developed to handle large, complex networks with hundreds of users and machines. On one hand, this is a Good Thing if you are forced to deal with such a situation. On the other hand, this complexity makes it almost impossible to explain netgroups with really simple examples. The example used in the remainder of this section demonstrates this problem.

Let us assume that your successful introduction of NIS in your laboratory caught your superiors' interest. Your next job is to extend your NIS domain to cover some of the other machines on campus. The two tables contain the names of the new users and new machines as well as brief descriptions of them.

User Name(s)	Description
alpha, beta	Normal employees of the IT department
charlie, delta	The new apprentices of the IT department
echo, foxtrott, golf, ...	Ordinary employees
able, baker, ...	The current interns

Machine Name(s)	Description
war, death, famine, pollution	Your most important servers. Only the IT employees are allowed to log onto these machines.
pride, greed, envy, wrath, lust, sloth	Less important servers. All members of the IT department are allowed to login onto these machines.
one, two, three, four, ...	Ordinary workstations. Only the <i>real</i> employees are allowed to use these machines.
trashcan	A very old machine without any critical data. Even the intern is allowed to use this box.

If you tried to implement these restrictions by separately blocking each user, you would have to add one *-user* line to each system's *passwd* for each user who is not allowed to login onto that system. If you forget just one entry, you could be in trouble. It may be feasible to do this correctly during the initial setup, however you *will* eventually forget to add the lines for new users during day-to-day operations. After all, Murphy was an optimist.

Handling this situation with netgroups offers several advantages. Each user need not be handled separately; you assign a user to one or more netgroups and allow or forbid logins for all members of the netgroup. If you add a new machine, you will only have to define login restrictions for netgroups. If a new user is added, you will only have to

add the user to one or more netgroups. Those changes are independent of each other: no more “for each combination of user and machine do...” If your NIS setup is planned carefully, you will only have to modify exactly one central configuration file to grant or deny access to machines.

The first step is the initialization of the NIS map netgroup. FreeBSD’s ypinit(8) does not create this map by default, but its NIS implementation will support it once it has been created. To create an empty map, simply type

```
ellington# vi /var/yp/netgroup
```

and start adding content. For our example, we need at least four netgroups: IT employees, IT apprentices, normal employees and interns.

```
IT_EMP    ( ,alpha,test-domain)    ( ,beta,test-domain)
IT_APP    ( ,charlie,test-domain)  ( ,delta,test-domain)
USERS     ( ,echo,test-domain)     ( ,foxtrott,test-domain) \
          ( ,golf,test-domain)
INTERNS   ( ,able,test-domain)     ( ,baker,test-domain)
```

IT_EMP, IT_APP etc. are the names of the netgroups. Each bracketed group adds one or more user accounts to it. The three fields inside a group are:

1. The name of the host(s) where the following items are valid. If you do not specify a hostname, the entry is valid on all hosts. If you do specify a hostname, you will enter a realm of darkness, horror and utter confusion.
2. The name of the account that belongs to this netgroup.
3. The NIS domain for the account. You can import accounts from other NIS domains into your netgroup if you are one of the unlucky fellows with more than one NIS domain.

Each of these fields can contain wildcards. See netgroup(5) for details.

Όχι!Βούλο: Netgroup names longer than 8 characters should not be used, especially if you have machines running other operating systems within your NIS domain. The names are case sensitive; using capital letters for your netgroup names is an easy way to distinguish between user, machine and netgroup names.

Some NIS clients (other than FreeBSD) cannot handle netgroups with a large number of entries. For example, some older versions of SunOS start to cause trouble if a netgroup contains more than 15 *entries*. You can circumvent this limit by creating several sub-netgroups with 15 users or less and a real netgroup that consists of the sub-netgroups:

```
BIGGRP1   ( ,joe1,domain) ( ,joe2,domain) ( ,joe3,domain) [...]
BIGGRP2   ( ,joe16,domain) ( ,joe17,domain) [...]
BIGGRP3   ( ,joe31,domain) ( ,joe32,domain)
BIGGROUP  BIGGRP1 BIGGRP2 BIGGRP3
```

You can repeat this process if you need more than 225 users within a single netgroup.

Activating and distributing your new NIS map is easy:

```
ellington# cd /var/yp
ellington# make
```

This will generate the three NIS maps netgroup, netgroup.byhost and netgroup.byuser. Use ypcat(1) to check if your new NIS maps are available:

```
ellington% ypcat -k netgroup
ellington% ypcat -k netgroup.byhost
ellington% ypcat -k netgroup.byuser
```

The output of the first command should resemble the contents of `/var/yp/netgroup`. The second command will not produce output if you have not specified host-specific netgroups. The third command can be used to get the list of netgroups for a user.

The client setup is quite simple. To configure the server `war`, you only have to start `vipw(8)` and replace the line

```
+:::~:::
```

with

```
+@IT_EMP:::~:::
```

Now, only the data for the users defined in the netgroup `IT_EMP` is imported into `war`'s password database and only these users are allowed to login.

Unfortunately, this limitation also applies to the `~` function of the shell and all routines converting between user names and numerical user IDs. In other words, `cd ~user` will not work, `ls -l` will show the numerical ID instead of the username and `find . -user joe -print` will fail with `No such user`. To fix this, you will have to import all user entries *without allowing them to login onto your servers*.

This can be achieved by adding another line to `/etc/master.passwd`. This line should contain:

```
+:::~:::/sbin/nologin, meaning "Import all entries but replace the shell with /sbin/nologin in the
imported entries". You can replace any field in the passwd entry by placing a default value in your
/etc/master.passwd.
```

Προσοχή: Make sure that the line `+:::~:::/sbin/nologin` is placed *after* `+@IT_EMP:::~:::`. Otherwise, all user accounts imported from NIS will have `/sbin/nologin` as their login shell.

After this change, you will only have to change one NIS map if a new employee joins the IT department. You could use a similar approach for the less important servers by replacing the old `+:::~:::` in their local version of `/etc/master.passwd` with something like this:

```
+@IT_EMP:::~:::
+@IT_APP:::~:::
+:::~:::/sbin/nologin
```

The corresponding lines for the normal workstations could be:

```
+@IT_EMP:::~:::
+@USERS:::~:::
+:::~:::/sbin/nologin
```

And everything would be fine until there is a policy change a few weeks later: The IT department starts hiring interns. The IT interns are allowed to use the normal workstations and the less important servers; and the IT apprentices are allowed to login onto the main servers. You add a new netgroup `IT_INTERN`, add the new IT interns to this netgroup and start to change the configuration on each and every machine... As the old saying goes: "Errors in centralized planning lead to global mess".

NIS' ability to create netgroups from other netgroups can be used to prevent situations like these. One possibility is the creation of role-based netgroups. For example, you could create a netgroup called BIGSRV to define the login restrictions for the important servers, another netgroup called SMALLSRV for the less important servers and a third netgroup called USERBOX for the normal workstations. Each of these netgroups contains the netgroups that are allowed to login onto these machines. The new entries for your NIS map netgroup should look like this:

```
BIGSRV    IT_EMP  IT_APP
SMALLSRV  IT_EMP  IT_APP  ITINTERN
USERBOX   IT_EMP  ITINTERN  USERS
```

This method of defining login restrictions works reasonably well if you can define groups of machines with identical restrictions. Unfortunately, this is the exception and not the rule. Most of the time, you will need the ability to define login restrictions on a per-machine basis.

Machine-specific netgroup definitions are the other possibility to deal with the policy change outlined above. In this scenario, the `/etc/master.passwd` of each box contains two lines starting with “+”. The first of them adds a netgroup with the accounts allowed to login onto this machine, the second one adds all other accounts with `/sbin/nologin` as shell. It is a good idea to use the “ALL-CAPS” version of the machine name as the name of the netgroup. In other words, the lines should look like this:

```
+@BOXNAME:::::::::
+:::::::::/sbin/nologin
```

Once you have completed this task for all your machines, you will not have to modify the local versions of `/etc/master.passwd` ever again. All further changes can be handled by modifying the NIS map. Here is an example of a possible netgroup map for this scenario with some additional goodies:

```
# Define groups of users first
IT_EMP    (,alpha,test-domain)    (,beta,test-domain)
IT_APP    (,charlie,test-domain)   (,delta,test-domain)
DEPT1     (,echo,test-domain)      (,foxtrott,test-domain)
DEPT2     (,golf,test-domain)      (,hotel,test-domain)
DEPT3     (,india,test-domain)     (,juliet,test-domain)
ITINTERN  (,kilo,test-domain)      (,lima,test-domain)
D_INTERNS (,able,test-domain)      (,baker,test-domain)
#
# Now, define some groups based on roles
USERS     DEPT1  DEPT2  DEPT3
BIGSRV    IT_EMP IT_APP
SMALLSRV  IT_EMP IT_APP  ITINTERN
USERBOX   IT_EMP ITINTERN  USERS
#
# And a groups for a special tasks
# Allow echo and golf to access our anti-virus-machine
SECURITY  IT_EMP (,echo,test-domain) (,golf,test-domain)
#
# machine-based netgroups
# Our main servers
WAR       BIGSRV
FAMINE    BIGSRV
# User india needs access to this server
POLLUTION BIGSRV (,india,test-domain)
#
```

```
# This one is really important and needs more access restrictions
DEATH      IT_EMP
#
# The anti-virus-machine mentioned above
ONE        SECURITY
#
# Restrict a machine to a single user
TWO        (,hotel,test-domain)
# [...more groups to follow]
```

If you are using some kind of database to manage your user accounts, you should be able to create the first part of the map with your database's report tools. This way, new users will automatically have access to the boxes.

One last word of caution: It may not always be advisable to use machine-based netgroups. If you are deploying a couple of dozen or even hundreds of identical machines for student labs, you should use role-based netgroups instead of machine-based netgroups to keep the size of the NIS map within reasonable limits.

30.4.8 Important Things to Remember

There are still a couple of things that you will need to do differently now that you are in an NIS environment.

- Every time you wish to add a user to the lab, you must add it to the master NIS server *only*, and *you must remember to rebuild the NIS maps*. If you forget to do this, the new user will not be able to login anywhere except on the NIS master. For example, if we needed to add a new user `jsmith` to the lab, we would:

```
# pw useradd jsmith
# cd /var/yp
# make test-domain
```

You could also run `adduser jsmith` instead of `pw useradd jsmith`.

- *Keep the administration accounts out of the NIS maps*. You do not want to be propagating administrative accounts and passwords to machines that will have users that should not have access to those accounts.
- *Keep the NIS master and slave secure, and minimize their downtime*. If somebody either hacks or simply turns off these machines, they have effectively rendered many people without the ability to login to the lab.

This is the chief weakness of any centralized administration system. If you do not protect your NIS servers, you will have a lot of angry users!

30.4.9 NIS v1 Compatibility

FreeBSD's **ypserv** has some support for serving NIS v1 clients. FreeBSD's NIS implementation only uses the NIS v2 protocol, however other implementations include support for the v1 protocol for backwards compatibility with older systems. The **ypbind** daemons supplied with these systems will try to establish a binding to an NIS v1 server even though they may never actually need it (and they may persist in broadcasting in search of one even after they receive a response from a v2 server). Note that while support for normal client calls is provided, this version of **ypserv** does not handle v1 map transfer requests; consequently, it cannot be used as a master or slave in conjunction with older NIS servers that only support the v1 protocol. Fortunately, there probably are not any such servers still in use today.

30.4.10 NIS Servers That Are Also NIS Clients

Care must be taken when running **ypserv** in a multi-server domain where the server machines are also NIS clients. It is generally a good idea to force the servers to bind to themselves rather than allowing them to broadcast bind requests and possibly become bound to each other. Strange failure modes can result if one server goes down and others are dependent upon it. Eventually all the clients will time out and attempt to bind to other servers, but the delay involved can be considerable and the failure mode is still present since the servers might bind to each other all over again.

You can force a host to bind to a particular server by running **ypbind** with the **-S** flag. If you do not want to do this manually each time you reboot your NIS server, you can add the following lines to your **/etc/rc.conf**:

```
nis_client_enable="YES" # run client stuff as well
nis_client_flags="-S NIS domain,server"
```

See **ypbind(8)** for further information.

30.4.11 Password Formats

One of the most common issues that people run into when trying to implement NIS is password format compatibility. If your NIS server is using DES encrypted passwords, it will only support clients that are also using DES. For example, if you have Solaris NIS clients in your network, then you will almost certainly need to use DES encrypted passwords.

To check which format your servers and clients are using, look at **/etc/login.conf**. If the host is configured to use DES encrypted passwords, then the **default** class will contain an entry like this:

```
default:\
    :passwd_format=des:\
    :copyright=/etc/COPYRIGHT:\
    [Further entries elided]
```

Other possible values for the **passwd_format** capability include **blf** and **md5** (for Blowfish and MD5 encrypted passwords, respectively).

If you have made changes to **/etc/login.conf**, you will also need to rebuild the login capability database, which is achieved by running the following command as **root**:

```
# cap_mkdb /etc/login.conf
```

Όχι!Βυόç: The format of passwords already in **/etc/master.passwd** will not be updated until a user changes his password for the first time *after* the login capability database is rebuilt.

Next, in order to ensure that passwords are encrypted with the format that you have chosen, you should also check that the **crypt_default** in **/etc/auth.conf** gives precedence to your chosen password format. To do this, place the format that you have chosen first in the list. For example, when using DES encrypted passwords, the entry would be:

```
crypt_default    =    des blf md5
```

Having followed the above steps on each of the FreeBSD based NIS servers and clients, you can be sure that they all agree on which password format is used within your network. If you have trouble authenticating on an NIS client, this is a pretty good place to start looking for possible problems. Remember: if you want to deploy an NIS server for a heterogenous network, you will probably have to use DES on all systems because it is the lowest common standard.

30.5 Automatic Network Configuration (DHCP)

Written by Greg Sutter.

30.5.1 What Is DHCP?

DHCP, the Dynamic Host Configuration Protocol, describes the means by which a system can connect to a network and obtain the necessary information for communication upon that network. FreeBSD versions prior to 6.0 use the ISC (Internet Software Consortium) DHCP client (`dhclient(8)`) implementation. Later versions use the OpenBSD `dhclient` taken from OpenBSD 3.7. All information here regarding `dhclient` is for use with either of the ISC or OpenBSD DHCP clients. The DHCP server is the one included in the ISC distribution.

30.5.2 What This Section Covers

This section describes both the client-side components of the ISC and OpenBSD DHCP client and server-side components of the ISC DHCP system. The client-side program, `dhclient`, comes integrated within FreeBSD, and the server-side portion is available from the `net/isc-dhcp3-server` port. The `dhclient(8)`, `dhcp-options(5)`, and `dhclient.conf(5)` manual pages, in addition to the references below, are useful resources.

30.5.3 How It Works

When `dhclient`, the DHCP client, is executed on the client machine, it begins broadcasting requests for configuration information. By default, these requests are on UDP port 68. The server replies on UDP 67, giving the client an IP address and other relevant network information such as netmask, router, and DNS servers. All of this information comes in the form of a DHCP “lease” and is only valid for a certain time (configured by the DHCP server maintainer). In this manner, stale IP addresses for clients no longer connected to the network can be automatically reclaimed.

DHCP clients can obtain a great deal of information from the server. An exhaustive list may be found in `dhcp-options(5)`.

30.5.4 FreeBSD Integration

FreeBSD fully integrates the ISC or OpenBSD DHCP client, `dhclient` (according to the FreeBSD version you run). DHCP client support is provided within both the installer and the base system, obviating the need for detailed knowledge of network configurations on any network that runs a DHCP server. `dhclient` has been included in all FreeBSD distributions since 3.2.

DHCP is supported by **sysinstall**. When configuring a network interface within **sysinstall**, the second question asked is: “Do you want to try DHCP configuration of the interface?”. Answering affirmatively will execute `dhclient`, and if successful, will fill in the network configuration information automatically.

There are two things you must do to have your system use DHCP upon startup:

- Make sure that the `bpf` device is compiled into your kernel. To do this, add `device bpf` to your kernel configuration file, and rebuild the kernel. For more information about building kernels, see Εἰσαγωγή 9.

The `bpf` device is already part of the `GENERIC` kernel that is supplied with FreeBSD, so if you do not have a custom kernel, you should not need to create one in order to get DHCP working.

Όχιάρησις: For those who are particularly security conscious, you should be warned that `bpf` is also the device that allows packet sniffers to work correctly (although they still have to be run as `root`). `bpf` is required to use DHCP, but if you are very sensitive about security, you probably should not add `bpf` to your kernel in the expectation that at some point in the future you will be using DHCP.

- Edit your `/etc/rc.conf` to include the following:

```
ifconfig_fxp0="DHCP"
```

Όχιάρησις: Be sure to replace `fxp0` with the designation for the interface that you wish to dynamically configure, as described in Όἰκία 12.8.

If you are using a different location for `dhclient`, or if you wish to pass additional flags to `dhclient`, also include the following (editing as necessary):

```
dhcp_program="/sbin/dhclient"
dhcp_flags=""
```

The DHCP server, **dhcpcd**, is included as part of the `net/isc-dhcp3-server` port in the ports collection. This port contains the ISC DHCP server and documentation.

30.5.5 Files

- `/etc/dhclient.conf`

`dhclient` requires a configuration file, `/etc/dhclient.conf`. Typically the file contains only comments, the defaults being reasonably sane. This configuration file is described by the `dhclient.conf(5)` manual page.

- `/sbin/dhclient`

`dhclient` is statically linked and resides in `/sbin`. The `dhclient(8)` manual page gives more information about `dhclient`.

- `/sbin/dhclient-script`

`dhclient-script` is the FreeBSD-specific DHCP client configuration script. It is described in `dhclient-script(8)`, but should not need any user modification to function properly.

- `/var/db/dhclient.leases`

The DHCP client keeps a database of valid leases in this file, which is written as a log. `dhclient.leases(5)` gives a slightly longer description.

30.5.6 Further Reading

The DHCP protocol is fully described in RFC 2131 (<http://www.freesoft.org/CIE/RFC/2131/>). An informational resource has also been set up at <http://www.dhcp.org/>.

30.5.7 Installing and Configuring a DHCP Server

30.5.7.1 What This Section Covers

This section provides information on how to configure a FreeBSD system to act as a DHCP server using the ISC (Internet Software Consortium) implementation of the DHCP server.

The server is not provided as part of FreeBSD, and so you will need to install the `net/isc-dhcp3-server` port to provide this service. See Εἰσαγωγή 5 for more information on using the Ports Collection.

30.5.7.2 DHCP Server Installation

In order to configure your FreeBSD system as a DHCP server, you will need to ensure that the `bpf(4)` device is compiled into your kernel. To do this, add `device bpf` to your kernel configuration file, and rebuild the kernel. For more information about building kernels, see Εἰσαγωγή 9.

The `bpf` device is already part of the `GENERIC` kernel that is supplied with FreeBSD, so you do not need to create a custom kernel in order to get DHCP working.

Όχι!Βύθος: Those who are particularly security conscious should note that `bpf` is also the device that allows packet sniffers to work correctly (although such programs still need privileged access). `bpf` is required to use DHCP, but if you are very sensitive about security, you probably should not include `bpf` in your kernel purely because you expect to use DHCP at some point in the future.

The next thing that you will need to do is edit the sample `dhcpd.conf` which was installed by the `net/isc-dhcp3-server` port. By default, this will be `/usr/local/etc/dhcpd.conf.sample`, and you should copy this to `/usr/local/etc/dhcpd.conf` before proceeding to make changes.

30.5.7.3 Configuring the DHCP Server

`dhcpd.conf` is comprised of declarations regarding subnets and hosts, and is perhaps most easily explained using an example :

```
option domain-name "example.com";❶
option domain-name-servers 192.168.4.100;❷
option subnet-mask 255.255.255.0;❸
```

```
default-lease-time 3600;❹
max-lease-time 86400;❺
ddns-update-style none;❻

subnet 192.168.4.0 netmask 255.255.255.0 {
    range 192.168.4.129 192.168.4.254;❼
    option routers 192.168.4.1;❸
}

host mailhost {
    hardware ethernet 02:03:04:05:06:07;❾
    fixed-address mailhost.example.com;❿
}
```

- ❶ This option specifies the domain that will be provided to clients as the default search domain. See `resolv.conf`(5) for more information on what this means.
- ❷ This option specifies a comma separated list of DNS servers that the client should use.
- ❸ The netmask that will be provided to clients.
- ❹ A client may request a specific length of time that a lease will be valid. Otherwise the server will assign a lease with this expiry value (in seconds).
- ❺ This is the maximum length of time that the server will lease for. Should a client request a longer lease, a lease will be issued, although it will only be valid for `max-lease-time` seconds.
- ❻ This option specifies whether the DHCP server should attempt to update DNS when a lease is accepted or released. In the ISC implementation, this option is *required*.
- ❼ This denotes which IP addresses should be used in the pool reserved for allocating to clients. IP addresses between, and including, the ones stated are handed out to clients.
- ❸ Declares the default gateway that will be provided to clients.
- ❾ The hardware MAC address of a host (so that the DHCP server can recognize a host when it makes a request).
- ❿ Specifies that the host should always be given the same IP address. Note that using a hostname is correct here, since the DHCP server will resolve the hostname itself before returning the lease information.

Once you have finished writing your `dhcpd.conf`, you should enable the DHCP server in `/etc/rc.conf`, i.e. by adding:

```
dhcpd_enable="YES"
dhcpd_ifaces="dc0"
```

Replace the `dc0` interface name with the interface (or interfaces, separated by whitespace) that your DHCP server should listen on for DHCP client requests.

Then, you can proceed to start the server by issuing the following command:

```
# /usr/local/etc/rc.d/isc-dhcpd.sh start
```

Should you need to make changes to the configuration of your server in the future, it is important to note that sending a `SIGHUP` signal to **dhcpd** does *not* result in the configuration being reloaded, as it does with most daemons. You will need to send a `SIGTERM` signal to stop the process, and then restart it using the command above.

30.5.7.4 Files

- `/usr/local/sbin/dhcpd`

dhcpd is statically linked and resides in `/usr/local/sbin`. The `dhcpd(8)` manual page installed with the port gives more information about **dhcpd**.

- `/usr/local/etc/dhcpd.conf`

dhcpd requires a configuration file, `/usr/local/etc/dhcpd.conf` before it will start providing service to clients. This file needs to contain all the information that should be provided to clients that are being serviced, along with information regarding the operation of the server. This configuration file is described by the `dhcpd.conf(5)` manual page installed by the port.

- `/var/db/dhcpd.leases`

The DHCP server keeps a database of leases it has issued in this file, which is written as a log. The manual page `dhcpd.leases(5)`, installed by the port gives a slightly longer description.

- `/usr/local/sbin/dhcrelay`

dhcrelay is used in advanced environments where one DHCP server forwards a request from a client to another DHCP server on a separate network. If you require this functionality, then install the `net/isc-dhcp3-relay` port. The `dhcrelay(8)` manual page provided with the port contains more detail.

30.6 Domain Name System (DNS)

Contributed by Chern Lee, Tom Rhodes, έέέ Daniel Gerzo.

30.6.1 Overview

FreeBSD utilizes, by default, a version of BIND (Berkeley Internet Name Domain), which is the most common implementation of the DNS protocol. DNS is the protocol through which names are mapped to IP addresses, and vice versa. For example, a query for `www.FreeBSD.org` will receive a reply with the IP address of The FreeBSD Project's web server, whereas, a query for `ftp.FreeBSD.org` will return the IP address of the corresponding FTP machine. Likewise, the opposite can happen. A query for an IP address can resolve its hostname. It is not necessary to run a name server to perform DNS lookups on a system.

FreeBSD currently comes with BIND9 DNS server software by default. Our installation provides enhanced security features, a new file system layout and automated `chroot(8)` configuration.

DNS is coordinated across the Internet through a somewhat complex system of authoritative root, Top Level Domain (TLD), and other smaller-scale name servers which host and cache individual domain information.

Currently, BIND is maintained by the Internet Software Consortium <http://www.isc.org/>.

30.6.2 Terminology

To understand this document, some terms related to DNS must be understood.

Term	Definition
Forward DNS	Mapping of hostnames to IP addresses.
Origin	Refers to the domain covered in a particular zone file.
named , BIND, name server	Common names for the BIND name server package within FreeBSD.
Resolver	A system process through which a machine queries a name server for zone information.
Reverse DNS	The opposite of forward DNS; mapping of IP addresses to hostnames.
Root zone	The beginning of the Internet zone hierarchy. All zones fall under the root zone, similar to how all files in a file system fall under the root directory.
Zone	An individual domain, subdomain, or portion of the DNS administered by the same authority.

Examples of zones:

- `.` is the root zone.
- `org.` is a Top Level Domain (TLD) under the root zone.
- `example.org.` is a zone under the `org.` TLD.
- `1.168.192.in-addr.arpa` is a zone referencing all IP addresses which fall under the `192.168.1.*` IP space.

As one can see, the more specific part of a hostname appears to its left. For example, `example.org.` is more specific than `org.`, as `org.` is more specific than the root zone. The layout of each part of a hostname is much like a file system: the `/dev` directory falls within the root, and so on.

30.6.3 Reasons to Run a Name Server

Name servers usually come in two forms: an authoritative name server, and a caching name server.

An authoritative name server is needed when:

- One wants to serve DNS information to the world, replying authoritatively to queries.
- A domain, such as `example.org`, is registered and IP addresses need to be assigned to hostnames under it.
- An IP address block requires reverse DNS entries (IP to hostname).
- A backup or second name server, called a slave, will reply to queries.

A caching name server is needed when:

- A local DNS server may cache and respond more quickly than querying an outside name server.

When one queries for `www.FreeBSD.org`, the resolver usually queries the uplink ISP's name server, and retrieves the reply. With a local, caching DNS server, the query only has to be made once to the outside world by the caching DNS server. Every additional query will not have to look to the outside of the local network, since the information is cached locally.

30.6.4 How It Works

In FreeBSD, the BIND daemon is called **named** for obvious reasons.

File	Description
<code>named(8)</code>	The BIND daemon.
<code>rndc(8)</code>	Name server control utility.
<code>/etc/namedb</code>	Directory where BIND zone information resides.
<code>/etc/namedb/named.conf</code>	Configuration file of the daemon.

Depending on how a given zone is configured on the server, the files related to that zone can be found in the `master`, `slave`, or `dynamic` subdirectories of the `/etc/namedb` directory. These files contain the DNS information that will be given out by the name server in response to queries.

30.6.5 Starting BIND

Since BIND is installed by default, configuring it all is relatively simple.

The default **named** configuration is that of a basic resolving name server, ran in a `chroot(8)` environment. To start the server one time with this configuration, use the following command:

```
# /etc/rc.d/named forcestart
```

To ensure the **named** daemon is started at boot each time, put the following line into the `/etc/rc.conf`:

```
named_enable="YES"
```

There are obviously many configuration options for `/etc/namedb/named.conf` that are beyond the scope of this document. However, if you are interested in the startup options for **named** on FreeBSD, take a look at the `named_*` flags in `/etc/defaults/rc.conf` and consult the `rc.conf(5)` manual page. The [ÖîΠιά 12.7](#) section is also a good read.

30.6.6 Configuration Files

Configuration files for **named** currently reside in `/etc/namedb` directory and will need modification before use, unless all that is needed is a simple resolver. This is where most of the configuration will be performed.

30.6.6.1 Using `make-localhost`

To configure a master zone for the localhost visit the `/etc/namedb` directory and run the following command:

```
# sh make-localhost
```

If all went well, a new file should exist in the `master` subdirectory. The filenames should be `localhost.rev` for the local domain name and `localhost-v6.rev` for IPv6 configurations. As the default configuration file, required information will be present in the `named.conf` file.

30.6.6.2 /etc/namedb/named.conf

```
// $FreeBSD$
//
// Refer to the named.conf(5) and named(8) man pages, and the documentation
// in /usr/share/doc/bind9 for more details.
//
// If you are going to set up an authoritative server, make sure you
// understand the hairy details of how DNS works. Even with
// simple mistakes, you can break connectivity for affected parties,
// or cause huge amounts of useless Internet traffic.

options {
    directory      "/etc/namedb";
    pid-file       "/var/run/named/pid";
    dump-file      "/var/dump/named_dump.db";
    statistics-file "/var/stats/named.stats";

// If named is being used only as a local resolver, this is a safe default.
// For named to be accessible to the network, comment this option, specify
// the proper IP address, or delete this option.
    listen-on      { 127.0.0.1; };

// If you have IPv6 enabled on this system, uncomment this option for
// use as a local resolver. To give access to the network, specify
// an IPv6 address, or the keyword "any".
//    listen-on-v6 { ::1; };

// In addition to the "forwarders" clause, you can force your name
// server to never initiate queries of its own, but always ask its
// forwarders only, by enabling the following line:
//
//    forward only;

// If you've got a DNS server around at your upstream provider, enter
// its IP address here, and enable the line below. This will make you
// benefit from its cache, thus reduce overall DNS traffic in the Internet.
/*
    forwarders {
        127.0.0.1;
    };
*/
```

Just as the comment says, to benefit from an uplink's cache, `forwarders` can be enabled here. Under normal circumstances, a name server will recursively query the Internet looking at certain name servers until it finds the answer it is looking for. Having this enabled will have it query the uplink's name server (or name server provided) first, taking advantage of its cache. If the uplink name server in question is a heavily trafficked, fast name server, enabling this may be worthwhile.

Προσοχή: 127.0.0.1 will *not* work here. Change this IP address to a name server at your uplink.


```
};
*/

/* An example dynamic zone
key "exampleorgkey" {
    algorithm hmac-md5;
    secret "sf87HJqjkqh8ac87a0211a==";
};
zone "example.org" {
    type master;
    allow-update {
        key "exampleorgkey";
    };
    file "dynamic/example.org";
};
*/

/* Examples of forward and reverse slave zones
zone "example.com" {
    type slave;
    file "slave/example.com";
    masters {
        192.168.1.1;
    };
};
zone "1.168.192.in-addr.arpa" {
    type slave;
    file "slave/1.168.192.in-addr.arpa";
    masters {
        192.168.1.1;
    };
};
*/
```

In `named.conf`, these are examples of slave entries for a forward and reverse zone.

For each new zone served, a new zone entry must be added to `named.conf`.

For example, the simplest zone entry for `example.org` can look like:

```
zone "example.org" {
    type master;
    file "master/example.org";
};
```

The zone is a master, as indicated by the `type` statement, holding its zone information in `/etc/namedb/master/example.org` indicated by the `file` statement.

```
zone "example.org" {
    type slave;
    file "slave/example.org";
};
```

In the slave case, the zone information is transferred from the master name server for the particular zone, and saved in the file specified. If and when the master server dies or is unreachable, the slave name server will have the transferred zone information and will be able to serve it.

30.6.6.3 Zone Files

An example master zone file for `example.org` (existing within `/etc/namedb/master/example.org`) is as follows:

```
$TTL 3600          ; 1 hour
example.org.      IN      SOA      ns1.example.org. admin.example.org. (
                                2006051501      ; Serial
                                10800           ; Refresh
                                3600            ; Retry
                                604800          ; Expire
                                86400           ; Minimum TTL
                                )

; DNS Servers
                                IN      NS      ns1.example.org.
                                IN      NS      ns2.example.org.

; MX Records
                                IN      MX 10   mx.example.org.
                                IN      MX 20   mail.example.org.

                                IN      A       192.168.1.1

; Machine Names
localhost        IN      A       127.0.0.1
ns1               IN      A       192.168.1.2
ns2              IN      A       192.168.1.3
mx               IN      A       192.168.1.4
mail             IN      A       192.168.1.5

; Aliases
www              IN      CNAME    @
```

Note that every hostname ending in a “.” is an exact hostname, whereas everything without a trailing “.” is referenced to the origin. For example, `www` is translated into `www.origin`. In our fictitious zone file, our origin is `example.org.`, so `www` would translate to `www.example.org.`

The format of a zone file follows:

```
recordname      IN recordtype  value
```

The most commonly used DNS records:

SOA

start of zone authority

NS

an authoritative name server

A

a host address

CNAME

the canonical name for an alias

MX

mail exchanger

PTR

a domain name pointer (used in reverse DNS)

```
example.org. IN SOA ns1.example.org. admin.example.org. (
                        2006051501      ; Serial
                        10800            ; Refresh after 3 hours
                        3600             ; Retry after 1 hour
                        604800           ; Expire after 1 week
                        86400 )          ; Minimum TTL of 1 day
```

example.org.

the domain name, also the origin for this zone file.

ns1.example.org.

the primary/authoritative name server for this zone.

admin.example.org.

the responsible person for this zone, email address with “@” replaced. (<admin@example.org> becomes admin.example.org)

2006051501

the serial number of the file. This must be incremented each time the zone file is modified. Nowadays, many admins prefer a `yyyymmddrr` format for the serial number. 2006051501 would mean last modified 05/15/2006, the latter 01 being the first time the zone file has been modified this day. The serial number is important as it alerts slave name servers for a zone when it is updated.

```
IN NS          ns1.example.org.
```

This is an NS entry. Every name server that is going to reply authoritatively for the zone must have one of these entries.

```
localhost      IN      A      127.0.0.1
ns1             IN      A      192.168.1.2
ns2            IN      A      192.168.1.3
mx             IN      A      192.168.1.4
```

```
mail                IN      A      192.168.1.5
```

The A record indicates machine names. As seen above, `ns1.example.org` would resolve to `192.168.1.2`.

```
                IN      A      192.168.1.1
```

This line assigns IP address `192.168.1.1` to the current origin, in this case `example.org`.

```
www                IN CNAME      @
```

The canonical name record is usually used for giving aliases to a machine. In the example, `www` is aliased to the “master” machine which name equals to domain name `example.org` (`192.168.1.1`). CNAMEs can be used to provide alias hostnames, or round robin one hostname among multiple machines.

```
                IN MX    10      mail.example.org.
```

The MX record indicates which mail servers are responsible for handling incoming mail for the zone. `mail.example.org` is the hostname of the mail server, and 10 being the priority of that mail server.

One can have several mail servers, with priorities of 10, 20 and so on. A mail server attempting to deliver to `example.org` would first try the highest priority MX (the record with the lowest priority number), then the second highest, etc, until the mail can be properly delivered.

For in-addr.arpa zone files (reverse DNS), the same format is used, except with PTR entries instead of A or CNAME.

```
$TTL 3600
```

```
1.168.192.in-addr.arpa. IN SOA ns1.example.org. admin.example.org. (
                                2006051501      ; Serial
                                10800            ; Refresh
                                3600             ; Retry
                                604800           ; Expire
                                3600 )           ; Minimum
```

```
                IN      NS      ns1.example.org.
                IN      NS      ns2.example.org.
```

```
1                IN      PTR      example.org.
2                IN      PTR      ns1.example.org.
3                IN      PTR      ns2.example.org.
4                IN      PTR      mx.example.org.
5                IN      PTR      mail.example.org.
```

This file gives the proper IP address to hostname mappings of our above fictitious domain.

30.6.7 Caching Name Server

A caching name server is a name server that is not authoritative for any zones. It simply asks queries of its own, and remembers them for later use. To set one up, just configure the name server as usual, omitting any inclusions of zones.

30.6.8 Security

Although BIND is the most common implementation of DNS, there is always the issue of security. Possible and exploitable security holes are sometimes found.

While FreeBSD automatically drops **named** into a chroot(8) environment; there are several other security mechanisms in place which could help to lure off possible DNS service attacks.

It is always good idea to read CERT (<http://www.cert.org/>)'s security advisories and to subscribe to the ηλεκτρονική λίστα Ανακοινώσεων για Θέματα Ασφάλειας του FreeBSD (<http://lists.FreeBSD.org/mailman/listinfo/freebsd-security-notifications>) to stay up to date with the current Internet and FreeBSD security issues.

Όδηγός: If a problem arises, keeping sources up to date and having a fresh build of **named** would not hurt.

30.6.9 Further Reading

BIND/**named** manual pages: rndc(8) named(8) named.conf(5)

- Official ISC BIND Page (<http://www.isc.org/products/BIND/>)
- Official ISC BIND Forum (<http://www.isc.org/sw/guild/bf/>)
- BIND FAQ (<http://www.nominum.com/getOpenSourceResource.php?id=6>)
- O'Reilly DNS and BIND 5th Edition (<http://www.oreilly.com/catalog/dns5/>)
- RFC1034 - Domain Names - Concepts and Facilities (<ftp://ftp.isi.edu/in-notes/rfc1034.txt>)
- RFC1035 - Domain Names - Implementation and Specification (<ftp://ftp.isi.edu/in-notes/rfc1035.txt>)

30.7 Ο εξυπηρετητής HTTP Apache

Συνεισφορά του Μετ'αφράση Murray Stokely έάέ Βαγγέλης Τυπ'αλδος.

30.7.1 Σύνοψη

Το FreeBSD χρησιμοποιείται για να φιλοξενεί παγκοσμίως ιστοσελίδες μεγ'αλης επισκεψιμότητας. Οι περισσότεροι διακομιστές web στο διαδίκτυο χρησιμοποιούν τον εξυπηρετητή **HTTP Apache**. Τα πακέτα λογισμικού του **Apache** θα πρέπει να περιέχονται στο μέσο εγκατατάστασης του FreeBSD που χρησιμοποιείτε. Αν δεν εγκαταστήσατε τον **Apache** κατ'ά την διάρκεια της εγκατάστασης του FreeBSD, τότε μπορείτε να τον εγκαταστήσετε από το πακέτο `www/apache13` ή από το πακέτο `www/apache20`.

Αφού ολοκληρώσετε επιτυχώς την εγκατάσταση του **Apache**, θα πρέπει να κάνετε τις απαραίτητες ρυθμίσεις.

Όξιάβυός: Αυτή η ενότητα καλύπτει την έκδοση εξυπηρετητών **Apache HTTP 1.3.X**, μιας που αυτή η έκδοση είναι η πιο διαδεδομένη για το FreeBSD. Ο **Apache 2.X** παρορσι'άζει πολλές νέες τεχνολογίες αλλά

αυτές δεν περιγράφονται σε αυτή την ενότητα. Περισσότερες πληροφορίες για τον **Apache 2.X**, μπορείτε να δείτε στην σελίδα <http://httpd.apache.org/>.

30.7.2 Ρυθμίσεις

Στο FreeBSD το σημαντικότερο αρχείο ρυθμίσεων του Εξυπηρετητή **HTTP Apache** είναι το `/usr/local/etc/apache/httpd.conf`. Είναι ένα τυπικό UNIX ρυθμιστικό αρχείο κειμένου, με γραμμές σχολίων που ξεκινούν με τον χαρακτήρα `#`. Σκοπός μας εδώ δεν είναι μια ολοκληρωμένη περιγραφή όλων των πιθανών επιλογών, επομένως θα περιγράψουμε μόνο τις πιο δημοφιλείς επιλογές ρυθμίσεις (configuration directives).

`ServerRoot "/usr/local"`

Εδώ περιγράφεται ο προεπιλεγμένος ιεραρχικά κατ'άλογος εγκατάστασης για τον **Apache**. Τα εκτελέσιμα αρχεία είναι αποθηκευμένα στους υποκαταλόγους `bin` και `sbin` του καταλόγου `"ServerRoot"` και τα αρχεία ρυθμίσεων αποθηκεύονται στον κατ'άλογο `etc/apache`.

`ServerAdmin you@your.address`

Η ηλεκτρονική διεύθυνση στην οποία θα πρέπει να αποστέλλονται αναφορές προβλημάτων σχετικά με τον εξυπηρετητή. Αυτή η διεύθυνση εμφανίζεται σε κάποιες σελίδες που δημιουργούνται από τον εξυπηρετητή, όπως οι σελίδες σφαλμάτων.

`ServerName www.example.com`

Το `ServerName` σας επιτρέπει να θέσετε ένα όνομα κόμβου (hostname) για τον εξυπηρετητή σας, το οποίο αποστέλλεται πίσω στους clients αν είναι διαφορετικό από εκείνο που έχετε ήδη ρυθμίσει στον κόμβο σας (εδώ μπορείτε, για παράδειγμα, να χρησιμοποιήσετε `www` αντί του πραγματικού ονόματος του κόμβου).

`DocumentRoot "/usr/local/www/data"`

`DocumentRoot`: Είναι ο κατ'άλογος από τον οποίο θα προσφέρονται τα έγγραφα σας. Προεπιλεγμένα, όλα τα αιτήματα θα εξυπηρετούνται από αυτό τον κατ'άλογο, αλλά μπορούν επίσης να χρησιμοποιηθούν συμβολικοί δεσμοί (symbolic link) ή παρωνύμια (aliases) που θα στοχεύουν σε άλλες τοποθεσίες.

Πριν κάνετε οποιαδήποτε αλλαγή, είναι καλό να δημιουργείτε αντίγραφα ασφαλείας (backup) του αρχείου ρυθμίσεων του **Apache**. Μόλις κρίνετε πως είστε ικανοποιημένος με τις αρχικές ρυθμίσεις μπορείτε να ξεκινήσετε με την εκτέλεση του **Apache**.

30.7.3 Εκτέλεση του Apache

Ο **Apache** δεν τρέχει διαμέσου του υπερ-διακομιστή **inetd** όπως κάνουν πολλοί άλλοι δικτυακοί εξυπηρετητές. Είναι ρυθμισμένος να τρέχει αυτόνομα για να εξυπηρετεί καλύτερα τις αιτήσεις HTTP των πελατών του, δηλαδή των προγραμμάτων πλοήγησης (browsers). Ε εγκατάσταση του **Apache** από τα FreeBSD Ports περιέχει ένα βοηθητικό shell script για την εκκίνηση, το σταμάτημα και την επανεκκίνηση του εξυπηρετητή. Για να ξεκινήσετε τον **Apache** για πρώτη φορά, απλώς τρέξτε:


```
# /usr/local/sbin/apachectl start
```

Μπορείτε οποιαδήποτε στιγμή να σταματήσετε τον εξυπηρετητή, πληκτρολογώντας:

```
# /usr/local/sbin/apachectl stop
```

Μετά από αλλαγές που πιθανώς να κάνετε για οποιονδήποτε λόγο στο αρχείο ρυθμίσεων, θα χρειαστεί να επανεκκινήσετε τον εξυπηρετητή:

```
# /usr/local/sbin/apachectl restart
```

Για να επανεκκινήσετε τον **Apache** δίχως να διακόψετε τις τρέχουσες συνδέσεις, τρέξτε:

```
# /usr/local/sbin/apachectl graceful
```

Περισσότερες πληροφορίες θα βρείτε στη σελίδα βοήθειας του apachectl(8).

Για να ξεκινάει ο **Apache** αυτόματα κατ'ά τη διάρκεια εκκίνησης του συστήματος, προσθέστε την ακόλουθη γραμμή στο /etc/rc.conf:

```
apache_enable="YES"
```

Αν επιθυμείτε να παρέχονται κατ'ά την εκκίνηση του συστήματος πρόσθετες επιλογές στην γραμμή εντολών για το πρόγραμμα **Apache** httpd μπορείτε να τις δηλώσετε με μια πρόσθετη γραμμή στο rc.conf:

```
apache_flags=""
```

Τώρα που έχει ξεκινήσει ο εξυπηρετής web, μπορείτε να δείτε την ιστοσελίδα σας στοχεύοντας το πρόγραμμα πλοήγησης στο http://localhost/. Ε προκαθορισμένη σελίδα που εμφανίζεται είναι η /usr/local/www/data/index.html.

30.7.4 Virtual Hosting

Ο **Apache** υποστηρίζει δύο διαφορετικούς τύπους Virtual Hosting. Το Ονομαστικό virtual hosting χρησιμοποιεί τους HTTP/1.1 headers για να καθορίσει τον κόμβο. Αυτό επιτρέπει την κοινή χρήση της ίδιας IP για πολλά και διαφορετικά domains.

Για να ρυθμίσετε τον **Apache** να χρησιμοποιεί το Ονομαστικό Virtual Hosting εισάγετε μια καταχώριση στο httpd.conf σαν την ακόλουθη:

```
NameVirtualHost *
```

Αν ο διακομιστής web ονομάζεται www.domain.tld και επιθυμείτε να εγκαταστήσετε ένα virtual domain για το www.someotherdomain.tld τότε θα πρέπει να προσθέσετε τις ακόλουθες καταχωρήσεις στο httpd.conf:

```
<VirtualHost *>
ServerName www.domain.tld
DocumentRoot /www/domain.tld
</VirtualHost>
```

```
<VirtualHost *>
```

```
ServerName www.someotherdomain.tld
DocumentRoot /www/someotherdomain.tld
</VirtualHost>
```

Αντικαταστήστε τις παραπάνω διευθύνσεις με εκείνες που επιθυμείτε να χρησιμοποιήσετε και την κατάλληλη διαδρομή προς τα έγγραφά σας.

Για περισσότερες πληροφορίες σχετικά με τις ρυθμίσεις για τα virtual host, σας προτείνουμε να συμβουλευτείτε την επίσημη τεκμηρίωση του **Apache** στο <http://httpd.apache.org/docs/vhosts/>.

30.7.5 Apache Modules

Υπάρχουν πολλοί και διάφοροι διαθέσιμοι τύποι αρθρωμάτων (modules) για τον **Apache**, τα οποία επεκτείνουν κι εμπλουτίζουν τις λειτουργίες του βασικού εξυπηρετητή. Ε Συλλογή των Ports του FreeBSD παρέχει έναν εύκολο τρόπο για να εγκαταστήσετε τον **Apache** και μερικاً από τα πιο δημοφιλή αρθρώματα.

30.7.5.1 mod_ssl

Το άρθρωμα **mod_ssl** χρησιμοποιεί την βιβλιοθήκη OpenSSL για να παρέχει ισχυρή κρυπτογράφηση διαμέσου των πρωτοκόλων Secure Sockets Layer (SSL v2/v3) και Transport Layer Security (TLS v1). Το άρθρωμα παρέχει όλα τα απαραίτητα συστατικά για να μπορεί να αιτείται υπογεγραμμένα πιστοποιητικά από έμπιστους εξουσιοδοτημένους φορείς πιστοποίησης έτσι ώστε να μπορείτε να τρέχετε έναν ασφαλή εξυπηρετητή web στο FreeBSD.

Εάν δεν έχετε εγκαταστήσει ακόμη τον **Apache**, μπορείτε να εγκαταστήσετε την έκδοση του **Apache 1.3.X** που περιλαμβάνει το **mod_ssl** από την port `www/apache13-modssl`. Το SSL είναι επίσης διαθέσιμο για τον **Apache 2.X** στην port `www/apache20`, όπου το SSL είναι ενεργοποιημένο από προεπιλογή.

30.7.5.2 Δυναμικές Ιστοσελίδες με Perl & PHP

Την τελευταία δεκαετία, πολλές επιχειρήσεις στρέψανε τις δραστηριότητες τους προς το Ίντερνετ με σκοπό να βελτιώσουν τα έσοδά τους και για μεγαλύτερη προβολή. Αυτό με τη σειρά του δημιούργησε την ανάγκη για διαδραστικό διαδικτυακό περιεχόμενο. Ενώ κάποιες εταιρείες, όπως η Microsoft, παρουσίασαν λύσεις ενσωματωμένες στα ιδιόκτητα προϊόντα τους, η κοινότητα ανοιχτού λογισμικού έλαβε το μήνυμα. Στις σύγχρονες επιλογές για διαδικτυακές σελίδες δυναμικού περιεχομένου περιλαμβάνονται τα Django, Ruby on Rails, **mod_perl** και **mod_php**. **mod_perl & mod_php**.

30.7.5.2.1 mod_perl

Το γεγονός συνύπαρξης **Apache/Perl** φέρνει κοντά τη μεγάλη δύναμη της γλώσσας προγραμματισμού Perl και τον εξυπηρετητή **HTTP Apache**. Με το άρθρωμα **mod_perl** έχετε τη δυνατότητα να γράψετε επεκτάσεις για τον **Apache** εξ' ολοκλήρου σε Perl. Επιπλέον, ο διατηρήσιμος μεταγλωττιστής που είναι ενσωματωμένος στον εξυπηρετητή σας επιτρέπει να αποφύγετε την χρήση ενός εξωτερικού μεταγλωττιστή Perl και να επιβαρυνθείτε από το χρόνο εκκίνησης του.

Το **mod_perl** διατίθεται με διάφορους τρόπους. Για να χρησιμοποιήσετε το **mod_perl** να θυμάστε ότι το **mod_perl 1.0** δουλεύει μόνο με τον **Apache 1.3** και το **mod_perl 2.0** δουλεύει μόνο με τον **Apache 2**. Το **mod_perl 1.0** είναι διαθέσιμο στο port `www/mod_perl` ενώ μια στατικά μεταγλωττισμένη

έκδοση είναι διαθέσιμη στο `www/apache13-modperl`. Το **mod_perl** 2.0 διατίθεται στο `port www/mod_perl2`.

30.7.5.2.2 *mod_php*

Συγγραφή από τον *Tom Rhodes*.

Το PHP, γνωστό και ως “PHP: Hypertext Preprocessor” είναι μια script γλώσσα προγραμματισμού γενικής χρήσης αλλά ιδιαίτερα κατ’αλληλη για ανάπτυξη λογισμικού Web. Ε σύνταξή της προέρχεται από τις C, Java και Perl και έχει την δυνατότητα να ενσωματώνεται σε κώδικα HTML, με σκοπό να επιτρέπει στους προγραμματιστές web να γράφουν γρήγορα δυναμικές ιστοσελίδες.

Ο **Apache** υποστηρίζει το PHP5. Μπορείτε να ξεκινήσετε εγκαθιστώντας το πακέτο `lang/php5`.

Αν το πακέτο `lang/php5` εγκαθίσταται για πρώτη φορά, αυτόματα θα σας εμφανιστούν όλες οι δυνατές επιλογές **OPTIONS**. Αν κάποιο μενού δεν εμφανίζεται, π.χ. επειδή το πακέτο `lang/php5` είχε εγκατασταθεί στο παρελθόν, μπορείτε πάντα να ρυθμίσετε από την αρχή το πακέτο, τρέχοντας στον κατάλογο του `port`:

```
# make config
```

Στις επιλογές εγκατάστασης, διαλέξτε την επιλογή **APACHE** ώστε να συμπεριληφθεί και το άρθρωμα **mod_php** για τον εξυπηρετητή **Apache**.

Όξιάβυός: Μερικές τοποθεσίες χρησιμοποιούν ακόμη το PHP4 για διάφορους λόγους (π.χ. θέματα συμβατότητας ή επειδή έχουν ήδη εγκατεστημένες εφαρμογές που το απαιτούν). Αν είναι ανάγκη να χρησιμοποιήσετε το **mod_php4** αντί του **mod_php5**, τότε χρησιμοποιείστε το `port lang/php4`. Το `port lang/php4` υποστηρίζει πολλές από τις ρυθμίσεις και τις επιλογές εγκατάστασης του `port lang/php5`.

Με αυτό τον τρόπο θα εγκατασταθούν και θα ρυθμιστούν τα απαιτούμενα αρθρώματα ώστε να υποστηρίξουν δυναμικές εφαρμογές **PHP**. Για επιβεβαίωση ελέγξτε πως έχουν προστεθεί στις αντίστοιχες ενότητες του `/usr/local/etc/apache/httpd.conf` τα ακόλουθα::

```
LoadModule php5_module          libexec/apache/libphp5.so

AddModule mod_php5.c
    <IfModule mod_php5.c>
        DirectoryIndex index.php index.html
    </IfModule>
    <IfModule mod_php5.c>
        AddType application/x-httpd-php .php
        AddType application/x-httpd-php-source .phps
    </IfModule>
```

Αφού ολοκληρώσετε τον έλεγχο, για να φορτωθεί το άρθρωμα **PHP** χρειάζεται μια απλή κλήση με την εντολή `apachectl` για μια κανονική (*graceful*) επανεκκίνηση:

```
# apachectl graceful
```

Για μελλοντικές αναβαθμίσεις του **PHP**, δεν απαιτείται η εντολή `make config`. Οι επιλεγμένες **OPTIONS** αποθηκεύονται αυτόματα από το μηχανισμό εγκατάστασης των **Ports** του **FreeBSD**.

Ε σύνθεση του PHP στο FreeBSD, είναι εξαιρετικά στοιχειακή, και ο βασικός κορμός που έχει εγκατασταθεί είναι πολύ περιορισμένος. Είναι πολύ εύκολο όμως να προσθέσουμε επεκτάσεις χρησιμοποιώντας το port lang/php5-extensions. Αυτό το port παρέχει μενού επιλογών για την εγκατάσταση των επεκτάσιμων συστατικών του PHP. Εναλλακτικά, μπορείτε να εγκαταστήσετε καθεμία επέκταση ξεχωριστά χρησιμοποιώντας το κατάλληλο port.

Για παράδειγμα, για να προσθέσετε στο PHP5, τη δυνατότητα υποστήριξης για βάσεις δεδομένων **MySQL** απλώς εγκαταστήστε το port databases/php5-mysql.

Μετά την εγκατάσταση ενός νέου αρθρώματος ή κάποιας άλλης επέκτασης, ο εξυπηρετητής **Apache** θα πρέπει να επαναφορτωθεί για να ενεργοποιηθούν οι νέες ρυθμίσεις:

```
# apachectl graceful
```

30.8 Πρωτόκολλο Μεταφοράς Αρχείων (FTP)

Συνεισφορά του Murray Stokely.

30.8.1 Σύνοψη

Το Πρωτόκολλο Μεταφοράς Αρχείων (File Transfer Protocol - FTP) παρέχει στους χρήστες έναν εύκολο τρόπο για να μεταφέρουν τα αρχεία τους από και προς έναν εξυπηρετητή FTP. Το βασικό σύστημα του FreeBSD περιλαμβάνει ένα εξυπηρετητή FTP, το **ftpd**. Αυτό καθιστά την εγκατάσταση και την διαχείριση του εξυπηρετητή FTP πολύ εύκολη υπόθεση.

30.8.2 Ρυθμίσεις

Το πιο σημαντικό βήμα στις ρυθμίσεις είναι να αποφασίσετε σε ποιούς λογαριασμούς θα επιτραπεί η πρόσβαση στον εξυπηρετητή FTP. Ένα συνηθισμένο σύστημα FreeBSD δημιουργεί μερικούς λογαριασμούς συστήματος για διάφορους δαίμονες, αλλά δεν πρέπει να επιτρέπεται η πρόσβαση στο σύστημα με αυτούς τους λογαριασμούς. Το αρχείο `/etc/ftpusers` περιέχει μια λίστα από χρήστες για τους οποίους απορρίπτεται η πρόσβαση μέσω FTP. Προεπιλεγμένα, περιέχονται οι προαναφερθέντες λογαριασμοί του συστήματος, αλλά μπορείτε επίσης να προσθέσετε συγκεκριμένους χρήστες που δε θα πρέπει να έχουν πρόσβαση μέσω FTP.

Μπορείτε αν θέλετε να περιορίσετε την πρόσβαση σε κάποιους χρήστες, δίχως όμως να τους εμποδίσετε πλήρως. Αυτό μπορεί να συμβεί με τις ρυθμίσεις του αρχείου `/etc/ftphroot`. Αυτό το αρχείο περιέχει λίστες χρηστών και ομάδων περιορισμένης πρόσβασης FTP. Ε σελίδα βοήθειας `ftphroot(5)` περιέχει όλες τις απαραίτητες λεπτομέρειες, επομένως δε θα χρειαστεί να μπούμε σε λεπτομέρειες εδώ.

Αν επιθυμείτε να ενεργοποιήσετε ανώνυμη πρόσβαση FTP στον εξυπηρετητή σας, θα πρέπει να δημιουργήσετε, στο FreeBSD σύστημα σας, ένα χρήστη με όνομα `ftp`. Οι ανώνυμοι χρήστες θα μπορούν να εισέρχονται στον εξυπηρετητή FTP με το γενικό όνομα χρήστη `ftp` ή με `anonymous` και με οποιαδήποτε κωδικό πρόσβασης (συνηθίζεται να ζητείται η διεύθυνση email του χρήστη ως κωδικός πρόσβασης). Ο εξυπηρετητής FTP θα καλέσει το `chroot(2)` μόλις εισέλθει ο ανώνυμος χρήστης, για να του

περιορίσει την πρόσβαση, επιτρέποντας του μόνο τον αρχικό κατ'άλογο (home directory) του χρήστη ftp.

Υπάρχουν δύο αρχεία κειμένου για τον ορισμό μηνυμάτων καλωσορίσματος που θα εμφανίζονται στους πελάτες FTP. Το περιεχόμενο του αρχείου /etc/ftpwelcome εμφανίζεται στους χρήστες πριν φτάσουν στην προτροπή εισόδου. Μετά από μια πετυχημένη είσοδο στο σύστημα, εμφανίζεται το περιεχόμενο του αρχείου /etc/ftpmotd. Παρατηρήστε πως η διαδρομή σε αυτό το αρχείο είναι σχετική με το περιβάλλον πρόσβασης, επομένως για τους ανώνυμους χρήστες θα εμφανίζεται το περιεχόμενο του αρχείου ~ftp/etc/ftpmotd.

Αφού ρυθμίσετε κατ'αλληλα τον εξυπηρετητή FTP, θα πρέπει να τον ενεργοποιήσετε στο αρχείο /etc/inetd.conf. Το μόνο που χρειάζεται να κάνετε είναι να αφαιρέσετε το σύμβολο σχολιασμού “#” μπροστά από την υπ'άρχουσα γραμμή **ftpd** :

```
ftp      stream  tcp      nowait  root    /usr/libexec/ftpd      ftpd -l
```

Όπως εξηγήσαμε στο **Κεφάλαιο 30-1**, η διεργασία **inetd** θα πρέπει να ξαναφορτώνεται αν έχουν γίνει αλλαγές στο αρχείο ρυθμίσεων της.

Τώρα μπορείτε να δώσετε τα στοιχεία του λογαριασμού σας για να εισέλθετε στον εξυπηρετητή FTP.

```
% ftp localhost
```

30.8.3 Συντήρηση

Ο δαίμονας **ftpd** χρησιμοποιεί το **syslog(3)** για την δημιουργία μηνυμάτων αναφοράς. Προεπιλεγμένα, ο δαίμονας των log του συστήματος θα εναποθέτει τις σχετικές με το **FTP** αναφορές στο αρχείο /var/log/xferlog. Ε τοποθεσία του αρχείου αναφοράς μπορεί να τροποποιηθεί αλλάζοντας την ακόλουθη γραμμή στο /etc/syslog.conf:

```
ftp.info      /var/log/xferlog
```

Πρέπει να είστε ενήμεροι για τα προβλήματα που μπορούν να παρουσιαστούν σχετικά με τη λειτουργία ενός ανώνυμου εξυπηρετητή FTP. Ειδικότερα, θα πρέπει να σκεφτείτε σοβαρά αν όντως επιθυμείτε να έχουν δυνατότητα να ανεβάζουν αρχεία οι ανώνυμοι χρήστες σας. Αν αφήσετε οποιονδήποτε ανώνυμο χρήστη να ανεβάσει αρχεία, μπορεί ξαφνικά να ανακαλύψετε πως ο εξυπηρετητής σας FTP χρησιμοποιείται για διακίνηση πειρατικού εμπορικού λογισμικού ή για άλλο, ακόμα χειρότερο, παράνομο υλικό. Εάν όντως χρειάζεται οι χρήστες να έχουν άδεια προσθήκης αρχείων, τότε θα πρέπει να ρυθμίσετε τις άδειες έτσι ώστε τα αρχεία αυτά να μην είναι ορατά από άλλους ανώνυμους χρήστες, έως ότου να πάρουν την ασφαλή έγκριση σας.

30.9 File and Print Services for Microsoft Windows clients (Samba)

Contributed by Murray Stokely.

30.9.1 Overview

Samba is a popular open source software package that provides file and print services for Microsoft Windows

clients. Such clients can connect to and use FreeBSD filesystem as if it was a local disk drive, or FreeBSD printers as if they were local printers.

Samba software packages should be included on your FreeBSD installation media. If you did not install **Samba** when you first installed FreeBSD, then you can install it from the `net/samba3` port or package.

30.9.2 Configuration

A default **Samba** configuration file is installed as `/usr/local/etc/smb.conf.default`. This file must be copied to `/usr/local/etc/smb.conf` and customized before **Samba** can be used.

The `smb.conf` file contains runtime configuration information for **Samba**, such as definitions of the printers and “file system shares” that you would like to share with Windows clients. The **Samba** package includes a web based tool called **swat** which provides a simple way of configuring the `smb.conf` file.

30.9.2.1 Using the Samba Web Administration Tool (SWAT)

The Samba Web Administration Tool (SWAT) runs as a daemon from **inetd**. Therefore, the following line in `/etc/inetd.conf` should be uncommented before **swat** can be used to configure **Samba**:

```
swat    stream  tcp      nowait/400    root    /usr/local/sbin/swat
```

As explained in [Εἰσαγωγή 30-1](#), the **inetd** must be reloaded after this configuration file is changed.

Once **swat** has been enabled in `inetd.conf`, you can use a browser to connect to `http://localhost:901`. You will first have to log on with the system `root` account.

Once you have successfully logged on to the main **Samba** configuration page, you can browse the system documentation, or begin by clicking on the **Globals** tab. The **Globals** section corresponds to the variables that are set in the `[global]` section of `/usr/local/etc/smb.conf`.

30.9.2.2 Global Settings

Whether you are using **swat** or editing `/usr/local/etc/smb.conf` directly, the first directives you are likely to encounter when configuring **Samba** are:

```
workgroup
```

NT Domain-Name or Workgroup-Name for the computers that will be accessing this server.

```
netbios name
```

This sets the NetBIOS name by which a **Samba** server is known. By default it is the same as the first component of the host’s DNS name.

```
server string
```

This sets the string that will be displayed with the `net view` command and some other networking tools that seek to display descriptive text about the server.

30.9.2.3 Security Settings

Two of the most important settings in `/usr/local/etc/smb.conf` are the security model chosen, and the backend password format for client users. The following directives control these options:

`security`

The two most common options here are `security = share` and `security = user`. If your clients use usernames that are the same as their usernames on your FreeBSD machine then you will want to use user level security. This is the default security policy and it requires clients to first log on before they can access shared resources.

In share level security, client do not need to log onto the server with a valid username and password before attempting to connect to a shared resource. This was the default security model for older versions of **Samba**.

`passwd backend`

Samba has several different backend authentication models. You can authenticate clients with LDAP, NIS+, a SQL database, or a modified password file. The default authentication method is `smbpasswd`, and that is all that will be covered here.

Assuming that the default `smbpasswd` backend is used, the `/usr/local/private/smbpasswd` file must be created to allow **Samba** to authenticate clients. If you would like to give your UNIX user accounts access from Windows clients, use the following command:

```
# smbpasswd -a username
```

Please see the Official Samba HOWTO (<http://www.samba.org/samba/docs/man/Samba-HOWTO-Collection/>) for additional information about configuration options. With the basics outlined here, you should have everything you need to start running **Samba**.

30.9.3 Starting Samba

The `net/samba3` port adds a new startup script, which can be used to control **Samba**. To enable this script, so that it can be used for example to start, stop or restart **Samba**, add the following line to the `/etc/rc.conf` file:

```
samba_enable="YES"
```

Όχι!Βύθος: This will also configure **Samba** to automatically start at system boot time.

It is possible then to start **Samba** at any time by typing:

```
# /usr/local/etc/rc.d/samba start
Starting SAMBA: removing stale tdb's :
Starting nmbd.
Starting smbd.
```

Please refer to **Όχι!Βύθος** 12.7 for more information about using rc scripts.

Samba actually consists of three separate daemons. You should see that both the **nmbd** and **smbd** daemons are started by the `samba.sh` script. If you enabled winbind name resolution services in `smb.conf`, then you will also see that the **winbindd** daemon is started.

You can stop **Samba** at any time by typing :

```
# /usr/local/etc/rc.d/samba.sh stop
```

Samba is a complex software suite with functionality that allows broad integration with Microsoft Windows networks. For more information about functionality beyond the basic installation described here, please see <http://www.samba.org>.

30.10 Συγχρονισμός Ρολογιού Συστήματος με NTP

Συνεισφορά του Tom Hukins.

30.10.1 Σύνοψη

Με το πέρασμα του χρόνου, το ρολόι συστήματος ενός υπολογιστή έχει την τ'άση να αποσυγχρονίζεται. Το Πρωτόκολλο Χρονισμού Δικτύων (Network Time Protocol ή NTP) παρέχει ένα τρόπο για να εξασφαλίσετε την ακρίβεια του clock σας.

Πολλές διαδικτυακές υπηρεσίες βασίζονται ή ωφελούνται σε μεγ'αλο βαθμό από την ακρίβεια του ρολογιού συστήματος ενός υπολογιστή. Για παρ'αδειγμα, ένας εξυπηρετητής web μπορεί να δεχθεί αιτήσεις για αποστολή ενός αρχείου όταν το αρχείο αυτό έχει τροποποιηθεί μέχρι κ'αποια συγκεκριμένη ώρα. Σε ένα περιβ'αλλον τοπικού δικτύου, είναι θεμελιώδης αρχή οι υπολογιστές που θα διαμοιραστούν αρχεία από τον ίδιο διακομιστή αρχείων να έχουν συγχρονισμένα ρολόγια, έτσι ώστε τα χρονικ'α χαρακτηριστικ'α του αρχείου να συμφωνούν. Επίσης διεργασίες όπως η `cron(8)` βασίζονται σε ένα ακριβές ρολόι ώστε να μπορούν να τρέχουν εντολές στους προκαθορισμένους χρόνους.

Το FreeBSD διατίθεται με τον εξυπηρετητή NTP `ntpd(8)`, ο οποίος μπορεί να χρησιμοποιηθεί για να συγχρονίζει το ρολόι συστήματος του υπολογιστή σας, εξετ'άζοντας 'αλλους εξυπηρετητές NTP ή να παρέχει ο ίδιος υπηρεσίες συγχρονισμού σε 'αλλα μηχανήματα.

30.10.2 Επιλογή των Κατ'αλληλων Εξυπηρετητών NTP

Για να συγχρονίσετε το ρολόι συστήματος του υπολογιστή σας θα πρέπει να βρείτε έναν ή περισσότερους διαθέσιμους NTP εξυπηρετητές για να χρησιμοποιήσετε. Ο διαχειριστής δικτύου ή ο ISP σας μπορεί να έχουν εγκαταστήσει κ'αποιον εξυπηρετητή NTP για αυτό το σκοπό — ελέγξτε την τεκμηρίωση τους να δείτε αν υπ'αρχει τέτοια περίπτωση. Επιπλέον, υπ'αρχει μία online λίστα εξυπηρετητών δημόσιας πρόσβασης (<http://ntp.isc.org/bin/view/Servers/WebHome>), που μπορείτε να χρησιμοποιήσετε για να βρείτε έναν κοντινό εξυπηρετητή NTP. Όποιον εξυπηρετητή κι αν επιλέξετε, ενημερωθείτε για την πολιτική χρήσης του και ζητήστε 'αδεια να τον χρησιμοποιήσετε αν χρει'άζεται τέτοια 'αδεια.

Είναι καλή ιδέα να επιλέξετε πολλούς εξυπηρετητές NTP, οι οποίοι να μην συνδέονται μεταξύ τους, στην περίπτωση που κ'αποιοι από τους εξυπηρετητές που χρησιμοποιείτε γίνει απρόσιτος ή το ρολόι

του είναι ανακριβές. Ο εξυπηρετητής `ntpd(8)` του FreeBSD χειρίζεται έξυπνα τις απαντήσεις που λαμβάνει από τους υπόλοιπους εξυπηρετητές — ευνοεί τους πιο αξιόπιστους και δείχνει μικρότερη προτίμηση στους λιγότερο αξιόπιστους εξυπηρετητές.

30.10.3 Ρυθμίστε Το Μηχάνημα Σας

30.10.3.1 Βασικές Ρυθμίσεις

Αν επιθυμείτε να συγχρονίζεται το `clock` σας μόνο κατ'ά την εκκίνηση λειτουργίας του μηχανήματος, τότε μπορείτε να χρησιμοποιήσετε το `ntpdate(8)`. Αυτός ο τρόπος συγχρονισμού είναι κατ'άλληλος για μηχανήματα `desktop` τα οποία κάνουν επανακκίνηση αν'α τακτ'α χρονικ'α διαστήματα και μόνο σε ειδικές περιπτώσεις έχουν αν'αγκη συγχρονισμού. Αντιθέτως, τα υπόλοιπα μηχανήματα θα πρέπει να τρέχουν την διεργασία `ntpd(8)`.

Είναι καλή πρακτική τα μηχανήματα που τρέχουν `ntpd(8)` να χρησιμοποιούν και το `ntpdate(8)` κατ'α τη δι'αρκεια εκκίνησης τους. Το `ntpd(8)` μεταβ'αλλει το `clock` βαθμιαία, ενώ το `ntpdate(8)` ρυθμίζει άμεσα το `clock` ανεξ'αρτητα από το πόσο μεγ'αλη είναι η χρονική διαφορά μεταξύ πραγματικής και τρέχουσας ώρας του `clock` του μηχανήματος.

Για να ενεργοποιήσετε το `ntpdate(8)` κατ'α την εκκίνηση, προσθέστε `ntpdate_enable="YES"` στο `/etc/rc.conf`. Θα πρέπει να προσδιορίσετε στο `ntpdate_flags` όλους τους διακομιστές με τους οποίους επιθυμείτε να συγχρονίζετε και όλα τα `flag` που θέλετε να συνοδεύουν το `ntpdate(8)`.

30.10.3.2 Γενικές Ρυθμίσεις

Οι ρυθμίσεις του NTP βρίσκονται στο αρχείο `/etc/ntp.conf` και είναι στη μορφή που περιγρ'αφεται στο `ntp.conf(5)`. Ακολουθεί ένα απλό παρ'αδειγμα:

```
server ntplocal.example.com prefer
server timeserver.example.org
server ntp2a.example.net

driftfile /var/db/ntp.drift
```

Ε επιλογή `server` προσδιορίζει ποιοι εξυπηρετητές θα χρησιμοποιηθούν, παραθέτοντας έναν σε κ'αθε γραμμή. Αν ένας εξυπηρετητής φέρει το πρόθεμα `prefer`, όπως συμβαίνει με τον `ntplocal.example.com`, τότε αυτός ο εξυπηρετητής είναι ο προτιμώμενος. Θα απορριφθεί η απ'αντηση από τον προτιμώμενο εξυπηρετητή σε περίπτωση που διαφέρει σημαντικ'α από όλους τους άλλους εξυπηρετητές. Σε περίπτωση που δεν υπ'αρχει μεγ'αλη απόκλιση θα χρησιμοποιηθεί δίχως να ληφθούν υπόψιν οι άλλες απαντήσεις. Το πρόθεμα `prefer` συνήθως χρησιμοποιείται με εξυπηρετητές NTP ακριβείας, όπως αυτοί που φέρουν ειδικούς μηχανισμούς παρακολούθησης χρονισμού.

Ε επιλογή `driftfile` προσδιορίζει ποιό αρχείο χρησιμοποιείται για να διατηρεί τη συχνότητα διόρθωσης του `clock` του συστήματος. Το πρόγραμμα `ntpd(8)` χρησιμοποιεί αυτόματα αυτή τη τιμή για να αντισταθμίζει τις φυσικές αποκλίσεις του `clock`, επιτρέποντας του να διατηρεί μια λογική ρύθμιση, ακόμη κι αν του απαγορευτεί για κ'αποιο χρονικό διάστημα η πρόσβαση προς όλες τις εξωτερικές πηγές συγχρονισμού.

Η επιλογή `driftfile` προσδιορίζει ποῦ ἀρχεῖο χρησιμοποιεῖται γιὰ νὰ ἀποθηκεύει πληροφορίες σχετικὰ μετὰ τὰς προηγούμενες ἀπαντήσεις ἀπὸ τοὺς ἐξυπηρετητὲς NTP. Αὐτὸ τὸ ἀρχεῖο περιέχει ἐσωτερικὲς πληροφορίες τοῦ NTP. Δὲν θὰ ἔπρεπε νὰ τροποποιεῖτε ἀπὸ καμμία ἄλλη διεργασία.

30.10.3.3 Ἐλεγχος Πρόσβασης στὸν Εξυπηρετητὴ Σας

Προεπιλεγμένα, ὁ ἐξυπηρετητὴς σας NTP θὰ εἶναι προσβάσιμος ἀπὸ ὅλους τοὺς κόμβους στὸ διαδίκτυο. Ἡ επιλογή `restrict` στὸ `/etc/ntp.conf` σας ἐπιτρέπει νὰ ἐλέγχετε ποια μηχανήματα θὰ μποροῦν νὰ ἔχουν πρόσβαση στὸν ἐξυπηρετητὴ σας.

Ἀν ἐπιθυμεῖτε νὰ ἀπορρίψετε τὴν πρόσβαση πρὸς τοὺς ἐξυπηρετητὴς σας NTP γιὰ ὅλα τὰ μηχανήματα, προσθέστε τὴν ἀκόλουθη γραμμὴ στὸ `/etc/ntp.conf`:

```
restrict default ignore
```

Ἀν θέλετε μόνο νὰ ἐπιτρέψετε τὸν συγχρονισμό τοῦ ἐξυπηρετητὴ σας μετὰ μηχανήματα ἐντὸς τοῦ δικτύου σας, ἀλλὰ δίχως δυνατότητα ρύθμισης τοῦ ἐξυπηρετητὴ ἢ νὰ γίνουν ομοιόβαθμα μετὰ ἄδεια συγχρονισμού, τότε ἀντιθέτως προσθέστε:

```
restrict 192.168.1.0 mask 255.255.255.0 nomodify notrap
```

ὅπου 192.168.1.0 εἶναι ἡ διεύθυνση IP τοῦ δικτύου καὶ 255.255.255.0 εἶναι ἡ μάσκα τοῦ δικτύου σας.

Τὸ `/etc/ntp.conf` μπορεῖ νὰ περιέχει πολλαπλὲς ἐπιλογὲς `restrict`. Γιὰ περισσότερες πληροφορίες, δεῖτε τὴν υποενότητα Ὑποστήριξη Ἐλέγχου Πρόσβασης (Access Control Support), υποενότητα τοῦ `ntp.conf(5)`.

30.10.4 Ἐκτέλεση τοῦ NTP Εξυπηρετητὴ Σας

Γιὰ νὰ βεβαιωθεῖτε πὼς ὁ ἐξυπηρετητὴς NTP θὰ ξεκινᾷ κατ'ἄ τὴν διάρκεια ἐκκίνησης τοῦ συστήματος, προσθέστε τὴ γραμμὴ `ntpd_enable="YES"` στὸ `/etc/rc.conf`. Γιὰ νὰ ξεκινήσετε τοὺς ἐξυπηρετητὴς δίχως νὰ ἐπανεκκινήσετε τὸ μηχανήμα σας, τρέξτε `ntpd(8)` προσδιορίζοντας κ'ἄθε ἐπιπρόσθετη παρ'ἄμετρο ἀπὸ τὰ `ntpd_flags` στὸ `/etc/rc.conf`. Γιὰ παρ'ἄδειγμα:

```
# ntpd -p /var/run/ntpd.pid
```

30.10.5 Ὑπὸ τὴν ὄψιν τοῦ ntpd με Προσωρινὴ Σύνδεση στὸ Ἰντερνετ

Τὸ πρόγραμμα `ntpd(8)` δὲν χρειάζεται μιὰ μόνιμη σύνδεση στὸ Ἰντερνετ γιὰ νὰ δουλέψει σωστῶς. Ἀν ἔχετε μιὰ προσωρινὴ σύνδεση ποὺ εἶναι ρυθμισμένη νὰ κ'ἄνει κλήσεις μέσω τηλεφώνου (**dial out on demand**), εἶναι καλὸ νὰ μὴν εἶναι ἡ κίνηση δεδομένων τοῦ NTP τὸ αἶτιο τῆς κλήσης ἢ αὐτὴ ποὺ θὰ κρατᾷ ἐνεργὴ τὴν σύνδεση. Ἀν χρησιμοποιεῖτε PPP χρήστη, μπορεῖτε νὰ χρησιμοποιήσετε φίλτρα στὸς κώδικες παραπομπῆς τοῦ `/etc/ppp/ppp.conf`, ὅπως γιὰ παρ'ἄδειγμα:

```
set filter dial 0 deny udp src eq 123
# Prevent NTP traffic from initiating dial out
set filter dial 1 permit 0 0
```

```
set filter alive 0 deny udp src eq 123
# Prevent incoming NTP traffic from keeping the connection open
set filter alive 1 deny udp dst eq 123
# Prevent outgoing NTP traffic from keeping the connection open
set filter alive 2 permit 0/0 0/0
```

Για περισσότερες λεπτομέρειες δείτε το PACKET FILTERING στην ενότητα `ppp(8)` και τα παραδείγματα στο `/usr/share/examples/ppp/`.

Όχι! : Σημείωση: Μερικοί ISP μπλοκάρουν την χρήση θύρας με χαμηλό αριθμό, εμποδίζοντας στο NTP να δουλεύει αφού οι απαντήσεις δεν φτάνουν ποτέ στο μηχάνημα σας.

30.10.6 Περαιτέρω Πληροφορίες

Ε τεκμηρίωση για τους εξυπηρετητές NTP διατίθεται και σε φόρμα HTML στο `/usr/share/doc/ntp/`.

Εἰσαγωγή 31 Firewalls

Συνεισφορά του Joseph J. Barbish. Μετατράπηκε σε SGML και ανανεώθηκε από τον Brad Davis.

31.1 Σύνοψη

Το firewall (τείχος προστασίας) καθιστᾷ δυνατό το φιλτράρισμα της εισερχόμενης και εξερχόμενης κίνησης που διέρχεται από το σύστημα σας. Ἐνα firewall μπορεί να χρησιμοποιεί ένα ή περισσότερα σετ “κανόνων” για να επιθεωρεί τα πακέτα κατ’α την είσοδο ή έξοδο τους από μια δικτυακή σύνδεση, και να τα επιτρέπει ή να τα απορρίπτει. Οι κανόνες του firewall μπορούν να ελέγχουν ένα ή περισσότερα χαρακτηριστικὰ των πακέτων, συμπεριλαμβανομένων μεταξύ ἄλλων και του τύπου του πρωτοκόλλου, καθώς και την διεύθυνση ή/και θύρα (port) της αφετηρίας ή του προορισμού.

Τα firewalls μπορούν να ενισχύσουν σημαντικὰ την ασφάλεια ενός κόμβου ή ενός δικτύου. Μπορούν να χρησιμοποιηθούν για μία ή περισσότερες από τις ακόλουθες λειτουργίες:

- Να προστατεύουν και να απομονώνουν τις εφαρμογές, τις υπηρεσίες και τα μηχανήματα του εσωτερικού σας δικτύου από ανεπιθύμητη κίνηση που προέρχεται από το Internet.
- Να περιορίζουν ή να αποκλείουν την πρόσβαση μηχανημάτων του εσωτερικού δικτύου σε υπηρεσίες του Internet.
- Να υποστηρίζουν μετ’άφραση δικτυακών διευθύνσεων (NAT), η οποία επιτρέπει στο εσωτερικό σας δίκτυο να χρησιμοποιεί ιδιωτικές IP διευθύνσεις και να μοιράζεται μία μοναδική σύνδεση με το Internet (είτε μέσω μίας μοναδικής δημόσιας IP διεύθυνσης, είτε μέσω ενός πλήθους δημοσίων διευθύνσεων που ανατίθενται αυτόματα).

Αφού διαβάσετε αυτό το κεφάλαιο, θα ξέρετε:

- Πως να δημιουργήσετε σωστούς κανόνες φιλτραρίσματος πακέτων.
- Τους διάφορους τύπους firewall που υπ’άρχουν στο FreeBSD και τις διαφορές τους.
- Πως να ρυθμίσετε και να χρησιμοποιήσετε το PF firewall του OpenBSD.
- Πως να ρυθμίσετε και να χρησιμοποιήσετε το IPFILTER.
- Πως να ρυθμίσετε και να χρησιμοποιήσετε το IPFW.

Πριν διαβάσετε αυτό το κεφάλαιο, θα πρέπει:

- Να κατανοείτε βασικές αρχές του FreeBSD και του Internet.

31.2 Βασικές Έννοιες των Firewalls

Υπάρχουν δύο βασικοί τρόποι για τη δημιουργία κανόνων σε ένα firewall: ο “inclusive” και ο “exclusive”. Ἐνα exclusive firewall επιτρέπει τη διέλευση όλης της κίνησης, εκτός από αυτή που ταιριάζει με τους κανόνες του. Ἐνα inclusive firewall κ’ανει το αντίθετο. Επιτρέπει μόνο τη διέλευση της κίνησης που ταιριάζει με τους κανόνες του, και αποκλείει οτιδήποτε ἄλλο.

Τα *inclusive firewalls* προσφέρουν πολύ καλύτερο έλεγχο της εξερχόμενης κίνησης και για το λόγο αυτό είναι καλύτερα για συστήματα που προσφέρουν υπηρεσίες στο δημόσιο Internet. Ελέγχουν επίσης και τα πακέτα που προέρχονται από το δημόσιο Internet με προορισμό το ιδιωτικό σας δίκτυο. Από προεπιλογή, όλη η κίνηση που δεν ταιριάζει με τους κανόνες απορρίπτεται και καταγράφεται. Τα *inclusive firewalls* είναι γενικώς ασφαλέστερα από τα *exclusive*, καθώς μειώνουν σημαντικά την πιθανότητα διέλευσης ανεπιθύμητης κίνησης μέσα από αυτά.

Όχι!Βυός: Εκτός και αν αναφέρεται διαφορετικά, όλα τα παραδείγματα ρυθμίσεων και κανόνων που φαίνονται σε αυτό το κεφάλαιο, δημιουργούν *inclusive firewalls*.

Ε ασφάλεια μπορεί να γίνει ακόμα ισχυρότερη με τη χρήση ενός “stateful firewall”. Αυτός ο τύπος firewall αποθηκεύει την κατάσταση των συνδέσεων που μεταφέρουν δεδομένα μέσα από αυτό, και επιτρέπει μόνο την κίνηση που είτε ταιριάζει με μια από τις υπάρχουσες συνδέσεις, ή που ξεκινά μια νέα σύνδεση. Το μειονέκτημα ενός stateful firewall είναι ότι μπορεί να είναι εύαλωτο σε επιθέσεις Denial of Service (Άρνησης Υπηρεσίας, DoS) αν δεχθεί ταυτόχρονα πολλές αιτήσεις για άνοιγμα νέων συνδέσεων σε μικρό χρονικό διάστημα. Με τα περισσότερα firewalls, είναι δυνατόν να γίνει συνδυασμός και των δύο συμπεριφορών (τόσο stateful όσο και μη-stateful) ώστε να δημιουργηθεί το βέλτιστο firewall για την συγκεκριμένη χρήση.

31.3 Προγράμματα Firewall

Το FreeBSD έχει τρία διαφορετικά προγράμματα firewall ενσωματωμένα στο βασικό σύστημα. Είναι τα: *IPFILTER* (γνωστό επίσης και ως *IPF*), το *IPFW* (γνωστό επίσης και ως *IPFW*), και το *PacketFilter* του *OpenBSD* (γνωστό επίσης και ως *PF*). Το FreeBSD ενσωματώνει επίσης δύο προγράμματα για διαμόρφωση κυκλοφορίας (traffic shaping, έλεγχος του διαθέσιμου εύρους ζώνης): το *altq(4)* και το *dummynet(4)*. Το *Dummynet* είναι κατ’α παράδοση στενά συνδεδεμένο με το *IPFW*, και το *ALTQ* με το *PF*. Ε διαμόρφωση κυκλοφορίας για το *IPFILTER* μπορεί τη δεδομένη στιγμή να γίνει με το *IPFILTER* για το NAT και το φιλτράρισμα και με το *IPFW* σε συνδυασμό με το *dummynet(4)* ή χρησιμοποιώντας το *PF* σε συνδυασμό με το *ALTQ*. Τόσο το *IPFW* όσο και το *PF* χρησιμοποιούν κανόνες για να ελέγξουν την κίνηση των πακέτων από και προς το σύστημά σας, αν και διαθέτουν διαφορετικούς τρόπους για να το επιτύχουν, και οι κανόνες τους χρησιμοποιούν διαφορετική σύνταξη.

Ο λόγος για τον οποίο το FreeBSD διαθέτει πολλαπλά firewall, είναι ότι διαφορετικοί άνθρωποι έχουν διαφορετικές ανάγκες και προτιμήσεις. Δεν υπάρχει ένα και μοναδικό firewall που να είναι το καλύτερο.

Ο συγγραφέας προτιμά το *IPFILTER*, καθώς οι κανόνες τύπου stateful που διαθέτει είναι λιγότερο πολύπλοκοι όταν χρησιμοποιούνται σε ένα περιβάλλον NAT, ενώ διαθέτει και ενσωματωμένο ftp proxy το οποίο τους απλοποιεί ακόμα περισσότερο, επιτρέποντας ασφαλή σύνδεση σε εξωτερικούς εξυπηρετητές FTP.

Καθώς όλα τα firewall βασίζονται στην επιθεώρηση τιμών ελέγχου των πακέτων, ο διαχειριστής που πρόκειται να δημιουργήσει τους κανόνες πρέπει να κατανοεί τον τρόπο λειτουργίας του TCP/IP, το ρόλο των διαφόρων τιμών στα πεδία ελέγχου των πακέτων και πως χρησιμοποιούνται στην ανταλλαγή πληροφοριών σε μια συνηθισμένη συνεδρία. Για περισσότερες λεπτομέρειες, διαβάστε το <http://www.ippriemer.com/overview.cfm>.

31.4 Το Packet Filter (PF) και το ALTQ του OpenBSD

Αναθεωρήθηκε και ενημερώθηκε από τον John Ferrell.

Τον Ιούλιο του 2003, η εφαρμογή firewall του OpenBSD (γνωστή ως PF) μεταφέρθηκε στο FreeBSD και έγινε διαθέσιμη στην Συλλογή των Ports. Το FreeBSD 5.3 που κυκλοφόρησε το 2004, ήταν η πρώτη επίσημη έκδοση η οποία περιείχε το PF ως τμήμα του βασικού πλέον συστήματος. Το PF είναι ένα ολοκληρωμένο firewall, με πλήθος χαρακτηριστικών, το οποίο επίσης διαθέτει προαιρετικὰ υποστήριξη για το ALTQ (Alternate Queuing). Το ALTQ προσφέρει υπηρεσίες Διασφάλισης Ποιότητας (Quality of Service, QoS).

Το OpenBSD Project κ'άνει εξαιρετική δουλειά στη συντήρηση του PF FAQ (<http://www.openbsd.org/faq/pf/>). Για το λόγο αυτό, η παρούσα ενότητα του Εγχειριδίου εστιάζει κυρίως στις ιδιαιτερότητες του PF όσο αφορά το FreeBSD, ενώ παρέχει και μερικές γενικές πληροφορίες σχετικὰ με τη χρήση του. Για πιο λεπτομερείς πληροφορίες σχετικὰ με τη χρήση του PF, παρακαλούμε διαβάστε το PF FAQ (<http://www.openbsd.org/faq/pf/>).

Περισσότερες πληροφορίες σχετικὰ με το PF στο FreeBSD μπορείτε να βρείτε στο <http://pf4freebsd.love2party.net/>.

31.4.1 Χρησιμοποιώντας τα Αρθρώματα Πυρήνα για το PF

Για να φορτώσετε το άρθρωμα πυρήνα για το PF, προσθέστε την παρακάτω γραμμή στο `/etc/rc.conf`:

```
pf_enable="YES"
```

Εκτελέστε έπειτα το script εκκίνησης για να φορτώσετε το άρθρωμα:

```
# /etc/rc.d/pf start
```

Σημειώστε ότι το άρθρωμα PF δεν πρόκειται να φορτωθεί αν δεν βρει το καθορισμένο αρχείο κανόνων. Το προεπιλεγμένο αρχείο είναι το `/etc/pf.conf`. Αν το αρχείο κανόνων βρίσκεται σε κάποια άλλη τοποθεσία, μπορείτε να την καθορίσετε προσθέτοντας μια γραμμή όπως την παρακάτω στο `/etc/rc.conf`:

```
pf_rules="/path/to/pf.conf"
```

Μπορείτε να βρείτε ένα παράδειγμα του αρχείου `pf.conf` στον κατάλογο `/usr/share/examples/pf`

Το άρθρωμα PF μπορεί επίσης να φορτωθεί χειροκίνητα από την γραμμή εντολών:

```
# kldload pf.ko
```

Ε υποστήριξης καταγραφής του PF παρέχεται από το άρθρωμα `pflog.ko` και μπορείτε να την φορτώσετε προσθέτοντας την παρακάτω γραμμή στο `/etc/rc.conf`:

```
pflog_enable="YES"
```

Εκτελέστε έπειτα το script εκκίνησης για να φορτώσετε το άρθρωμα:

```
# /etc/rc.d/pflog start
```

Αν χρειάζεστε κάποιο από τα προχωρημένα χαρακτηριστικά του PF, θα πρέπει να μεταγλωττίσετε την υποστήριξη για το PF απευθείας μέσα στον πυρήνα.

31.4.2 Επιλογές του PF για τον Πυρήνα

Αν και δεν είναι απαραίτητο να μεταγλωττίσετε την υποστήριξη PF μέσα στον πυρήνα του FreeBSD, ίσως να θέλετε να χρησιμοποιήσετε ένα από τα προχωρημένα χαρακτηριστικά του PF το οποίο δεν περιλαμβάνεται στο άρθρωμα του πυρήνα: το `pfsync(4)`. Πρόκειται για μια ψευδο-συσκευή η οποία αποκαλύπτει συγκεκριμένες αλλαγές στον πίνακα καταστάσεων που χρησιμοποιείται από το PF. Μπορεί να συνδυαστεί με το `carp(4)` για να δημιουργηθούν με το PF firewalls με δυνατότητα αυτόματης αλλαγής σε περίπτωση αποτυχίας (failover). Περισσότερες πληροφορίες σχετικά με το CARP μπορείτε να βρείτε στο [Όχι 32.12 του Εγχειριδίου](#).

Μπορείτε να δείτε όλες τις επιλογές πυρήνα για το PF στο αρχείο `/usr/src/sys/conf/NOTES`. Οι επιλογές φαίνονται επίσης παρακάτω:

```
device pf
device pflog
device pfsync
```

Η επιλογή `device pf` ενεργοποιεί την υποστήριξη για το firewall “Packet Filter” (`pf(4)`).

Η επιλογή `device pflog` ενεργοποιεί την προαιρετική ψευδο-δικτυακή συσκευή `pflog(4)` που μπορεί να χρησιμοποιηθεί για την καταγραφή της κίνησης σε ένα `bpf(4)` descriptor. Ο δαίμονας `pflogd(8)` μπορεί να αποθηκεύσει την καταγραφή αυτή στο σκληρό δίσκο.

Η επιλογή `device pfsync` ενεργοποιεί την προαιρετική ψευδο-δικτυακή συσκευή `pfsync(4)` η οποία χρησιμοποιείται για να ανιχνεύει “αλλαγές κατάστασης”.

31.4.3 Επιλογές στο `rc.conf`

Το PF και το `pflog(4)` μπορούν να ρυθμιστούν κατ’ά την εκκίνηση με τις παρακάτω καταχωρίσεις στο `rc.conf(5)`:

```
pf_enable="YES"           # Enable PF (load module if required)
pf_rules="/etc/pf.conf"   # rules definition file for pf
pf_flags=""               # additional flags for pfctl startup
pflog_enable="YES"        # start pflogd(8)
pflog_logfile="/var/log/pflog" # where pflogd should store the logfile
pflog_flags=""            # additional flags for pflogd startup
```

Αν πίσω από αυτό το firewall υπ’αρχει κάποιο τοπικό δίκτυο (LAN) προς το οποίο επιθυμείτε να προωθήσετε πακέτα, ή αν θέλετε να χρησιμοποιήσετε NAT, θα χρειαστείτε επίσης και την παρακάτω επιλογή:

```
gateway_enable="YES"      # Enable as LAN gateway
```

31.4.4 Δημιουργία Κανόνων Φιλτραρίσματος

Το PF διαβάζει τις ρυθμίσεις του από το `pf.conf(5)` (η προεπιλεγμένη τοποθεσία είναι στο `/etc/pf.conf`) και τροποποιεί, απορρίπτει ή αποδέχεται πακέτα σύμφωνα με τους κανόνες και τους ορισμούς που περιέχονται σε αυτό. Εγκατάσταση του FreeBSD περιλαμβάνει αρκετά υποδείγματα αρχείων ρύθμισης, στην τοποθεσία `/usr/share/examples/pf/`. Παρακαλούμε να διαβάσετε το PF FAQ (<http://www.openbsd.org/faq/pf/>) για πλήρη ανάλυση των κανόνων του PF.

Προειδοποίηση: Καθώς διαβάζετε το PF FAQ (<http://www.openbsd.org/faq/pf/>), να έχετε υπόψη σας ότι διαφορετικές εκδόσεις του FreeBSD περιέχουν διαφορετικές εκδόσεις του PF. Τη δεδομένη στιγμή, το FreeBSD 8.x και οι προηγούμενες εκδόσεις χρησιμοποιούν την ίδια έκδοση του PF που χρησιμοποιεί και το OpenBSD 4.1. Το FreeBSD 9.x και νεώτερες εκδόσεις χρησιμοποιούν την ίδια έκδοση του PF με το OpenBSD 4.5.

Η ηλεκτρονική λίστα του FreeBSD για το packet filter firewall (<http://lists.FreeBSD.org/mailman/listinfo/freebsd-pf>) είναι ένα καλό μέρος για να κάνετε ερωτήσεις σχετικές με τη ρύθμιση και τη λειτουργία του PF firewall. Μη ξεχάσετε να ελέγξετε τα αρχεία της λίστας πριν ξεκινήσετε τις ερωτήσεις!

31.4.5 Δουλεύοντας με το PF

Χρησιμοποιήστε το `pfctl(8)` για να ελέγξετε το PF. Παρακάτω θα βρείτε κάποιες χρήσιμες εντολές (βεβαιωθείτε ότι έχετε διαβάσει τη σελίδα `manual` του `pfctl(8)` για να δείτε όλες τις διαθέσιμες επιλογές):

Εντολή	Σκοπός
<code>pfctl -e</code>	Ενεργοποίηση του PF
<code>pfctl -d</code>	Απενεργοποίηση του PF
<code>pfctl -F all -f /etc/pf.conf</code>	Διαγραφή όλων των κανόνων (nat, filter, state, table, κ.λπ.) και εκ νέου ανάλυση από το αρχείο <code>/etc/pf.conf</code>
<code>pfctl -s [rules nat state]</code>	Εκτύπωση αναφοράς σχετικά με τους κανόνες του φίλτρου, του NAT, ή του πίνακα κατάστασης
<code>pfctl -vnf /etc/pf.conf</code>	Ελέγχει το <code>/etc/pf.conf</code> για λάθη, αλλά δεν φορτώνει τους κανόνες

31.4.6 Ενεργοποίηση του ALTQ

Το ALTQ διατίθεται μόνο αν μεταγλωττίσετε απευθείας την υποστήριξη του μέσα στον πυρήνα του FreeBSD. Το ALTQ δεν υποστηρίζεται από όλα τα προγράμματα οδήγησης καρτών δικτύου. Παρακαλούμε δείτε τη σελίδα `manual` του `altq(4)` για τη λίστα των οδηγιών που υποστηρίζονται στην έκδοση του FreeBSD που διαθέτετε.

Οι παρακάτω επιλογές του πυρήνα ενεργοποιούν το ALTQ και παρέχουν επιπρόσθετες λειτουργίες:

```
options      ALTQ
options      ALTQ_CBQ      # Class Bases Queuing (CBQ)
```



```
options      ALTQ_RED      # Random Early Detection (RED)
options      ALTQ_RIO      # RED In/Out
options      ALTQ_HFSC     # Hierarchical Packet Scheduler (HFSC)
options      ALTQ_PRIQ     # Priority Queuing (PRIQ)
options      ALTQ_NOPCC    # Required for SMP build
```

Ε γραμμή options ALTQ ενεργοποιεί το πλαίσιο λειτουργιών ALTQ.

Ε γραμμή options ALTQ_CBQ ενεργοποιεί το *Class Based Queuing* (CBQ). Το CBQ σας επιτρέπει να χωρίσετε το εύρος ζώνης μιας σύνδεσης σε διαφορετικές κλ'ασεις ή ουρές, ώστε να δίνονται προτεραιότητες στην κίνηση ανάλογα με τους κανόνες του φίλτρου.

Ε γραμμή options ALTQ_RED ενεργοποιεί το *Random Early Detection* (RED). Το RED χρησιμοποιείται για να αποφευχθεί η συμφόρηση του δικτύου. Για το σκοπό αυτό, το RED μετράει το μήκος της ουράς και το συγκρίνει με το μέγιστο και ελάχιστο όριο της. Αν η ουρά είναι πάνω από το μέγιστο, όλα τα νέα πακέτα θα απορρίπτονται. Σύμφωνα και με το όνομα του, το RED απορρίπτει πακέτα από διάφορες συνδέσεις με τυχαίο τρόπο.

Ε γραμμή options ALTQ_RIO ενεργοποιεί το *Random Early Detection In and Out*.

Ε γραμμή options ALTQ_HFSC ενεργοποιεί το *Hierarchical Fair Service Curve Packet Scheduler*. Για περισσότερες πληροφορίες σχετικά με το HFSC δείτε: <http://www-2.cs.cmu.edu/~h Zhang/HFSC/main.html>.

Ε γραμμή options ALTQ_PRIQ ενεργοποιεί το *Priority Queuing* (PRIQ). Το PRIQ πάντοτε περνάει πρώτα την κίνηση με τη μεγαλύτερη προτεραιότητα.

Ε γραμμή options ALTQ_NOPCC ενεργοποιεί την υποστήριξη SMP για το ALTQ. Ε επιλογή αυτή απαιτείται σε συστήματα SMP.

31.5 Το IPFILTER (IPF) Firewall

Ο συγγραφέας του IPFILTER είναι ο Darren Reed. Το IPFILTER δεν εξαρτάται από το λειτουργικό σύστημα: είναι μια εφαρμογή ανοικτού κώδικα που έχει μεταφερθεί στο FreeBSD, το NetBSD, το OpenBSD, το SunOS, το HP/UX και το Solaris. Το IPFILTER είναι υπό διαρκή και ενεργή ανάπτυξη και συντήρηση, και κυκλοφορούν τακτικά οι νέες εκδόσεις του.

Το IPFILTER είναι ένα firewall και μηχανισμός NAT που λειτουργεί στον πυρήνα και μπορεί να ελέγχεται και να παρακολουθείται από προγράμματα χρήστη. Οι κανόνες του firewall μπορούν να τίθενται σε ισχύ ή να διαγράφονται μέσω του βοηθητικού προγράμματος ipf(8). Οι κανόνες για το NAT μπορούν να τίθενται σε ισχύ ή να διαγράφονται μέσω του βοηθητικού προγράμματος ipnat(1). Το βοηθητικό πρόγραμμα ipfstat(8) μπορεί να εκτυπώσει στατιστικά εκτέλεσης για το τμήμα του IPFILTER που εκτελείται στον πυρήνα. Το πρόγραμμα ipmon(8) μπορεί να καταγράφει τις ενέργειες του IPFILTER στο αρχείο καταγραφής συμβάντων του συστήματος.

Το IPF γράφηκε αρχικά χρησιμοποιώντας μια λογική επεξεργασίας κανόνων του τύπου “ο τελευταίος κανόνας που ταιριάζει, είναι και ο νικητής” και χρησιμοποιούσε μόνο κανόνες τύπου stateless. Με την πάροδο του χρόνου, το IPF βελτιώθηκε για να περιλαμβάνει την επιλογή “quick” και την επιλογή “keep state” για stateful κανόνες. Οι επιλογές αυτές εκσυγχρόνισαν δραματικά τη λογική επεξεργασίας των κανόνων. Ε επίσημη τεκμηρίωση του IPF καλύπτει μόνο τις παλιές παραμέτρους ρύθμισης και επεξεργασίας των κανόνων. Οι σύγχρονες λειτουργίες καλύπτονται μόνο ως πρόσθετες επιλογές, και έτσι δεν τονίζονται αρκετά τα πλεονεκτήματά τους στη δημιουργία ενός πολύ καλύτερου και ασφαλέστερου firewall.

Οι οδηγίες που περιέχονται σε αυτή την ενότητα, βασίζονται στη χρήση κανόνων που περιέχουν την επιλογή “quick” καθώς και την stateful επιλογή “keep state”. Αυτό είναι και το βασικό πλαίσιο λειτουργιών για την δημιουργία του σετ κανόνων ενός inclusive firewall.

Για λεπτομέρειες σχετικᾶ με τον παλιότερο τρόπο επεξεργασίας των κανόνων, δείτε: http://www.obfuscation.org/ipf/ipf-howto.html#TOC_1 και <http://coombs.anu.edu.au/~avalon/ip-filter.html>.

Μπορείτε να δείτε το IPF FAQ στην τοποθεσία <http://www.phildev.net/ipf/index.html>.

Μπορείτε να βρείτε τις παλαιότερες δημοσιεύσεις τις λίστας ταχυδρομείου του IPFILTER στο <http://marc.theaimsgroup.com/?l=ipfilter>. Παρέχεται δυνατότητα αναζήτησης.

31.5.1 Ενεργοποιώντας το IPF

Το IPF περιλαμβάνεται στη βασική εγκατάσταση του FreeBSD ως ἄρθρωμα το οποίο μπορεί να φορτωθεί χωριστᾶ. Το σύστημα θα φορτώσει δυναμικᾶ το ἄρθρωμα του IPF αν υπ᾽άρχει η καταχώριση `ipfilter_enable="YES"` στο αρχείο `/etc/rc.conf`. Το ἄρθρωμα έχει δημιουργηθεί με ενεργοποιημένη την δυνατότητα καταγραφῆς και με την επιλογή `default pass all`. Για να αλλάξετε αυτή την προεπιλογή σε `block all`, μπορείτε απλῶς να προσθέσετε τον κανόνα απόρριψης (`block all`) στο τέλος των κανόνων σας. Δεν χρειάζεται να μεταγλωττίσετε την επιλογή IPF στο πυρήνα του FreeBSD για το σκοπό αυτό.

31.5.2 Επιλογές για τον Πυρήνα

Δεν είναι υποχρεωτικό να μεταγλωττίσετε τις παρακᾶτω επιλογές στον πυρήνα του FreeBSD για να ενεργοποιήσετε το IPF. Επαρουσίαση τους εδώ είναι καθαρᾶ ενημερωτική. Αν μεταγλωττίσετε το IPF απευθείας στον πυρήνα, δεν θα χρησιμοποιηθεί ποτέ το αντίστοιχο ἄρθρωμα.

Στο αρχείο `/usr/src/sys/conf/NOTES` θα βρείτε παραδείγματα καταχωρίσεων IPF για το αρχείο ρύθμισης του πυρήνα. Οι επιλογές αυτές φαίνονται επίσης παρακᾶτω:

```
options IPFILTER
options IPFILTER_LOG
options IPFILTER_DEFAULT_BLOCK
```

Ε επιλογή `options IPFILTER` ενεργοποιεί την υποστήριξη για το “IPFILTER” firewall.

Ε επιλογή `options IPFILTER_LOG` ενεργοποιεί την υποστήριξη καταγραφῆς του IPF, η οποία γράφει στην ψευδο-συσκευή καταγραφῆς πακέτων `ipl` για κᾶθε κανόνα που περιλαμβάνει την επιλογή `log`.

Ε επιλογή `options IPFILTER_DEFAULT_BLOCK` αλλάζει την προεπιλεγμένη συμπεριφορᾶ, ὥστε κᾶθε πακέτο που δεν ταιριάζει με κᾶποιο κανόνα `pass` του firewall, να απορρίπτεται αυτόματα.

Οι παραπάνω επιλογές θα ενεργοποιηθούν μόνο αφού μεταγλωττίσετε και εγκαταστήσετε ένα προσαρμοσμένο πυρήνα που να τις περιλαμβάνει.

31.5.3 Διαθέσιμες Επιλογές για το `rc.conf`

Χρειάζεστε τις παρακᾶτω καταχωρίσεις στο `/etc/rc.conf` για να ενεργοποιήσετε το IPF κατ᾽α την εκκίνηση του υπολογιστή:

```
ipfilter_enable="YES"                # Start ipf firewall
```

```
ipfilter_rules="/etc/ipf.rules"    # loads rules definition text file
ipmon_enable="YES"                # Start IP monitor log
ipmon_flags="-Ds"                 # D = start as daemon
                                   # s = log to syslog
                                   # v = log tcp window, ack, seq
                                   # n = map IP & port to names
```

Αν πίσω από αυτό το firewall υπ'άρχει κ'άποιο LAN που χρησιμοποιεί δεσμευμένες ιδιωτικές διευθύνσεις, θα χρειαστεί να προσθέσετε τις παρακάτω καταχωρίσεις για να ενεργοποιήσετε τη λειτουργία NAT:

```
gateway_enable="YES"              # Enable as LAN gateway
ipnat_enable="YES"                # Start ipnat function
ipnat_rules="/etc/ipnat.rules"    # rules definition file for ipnat
```

31.5.4 IPF

Η εντολή `ipf(8)` χρησιμοποιείται για να φορτώσει το αρχείο των κανόνων. Φυσιολογικά, θα δημιουργήσετε ένα αρχείο με τους δικούς σας προσαρμοσμένους κανόνες και θα αντικαταστήσετε με αυτό εξ'ολοκλήρου τους εσωματωμένους κανόνες του firewall:

```
# ipf -Fa -f /etc/ipf.rules
```

Η επιλογή `-Fa` αδειάζει τους κανόνες από τους εσωτερικούς πίνακες του firewall.

Η επιλογή `-f` καθορίζει το αρχείο των κανόνων που θα φορτωθεί.

Αυτό σας δίνει την δυνατότητα να αλλάξετε το αρχείο κανόνων σας, να εκτελέσετε την εντολή `IPF` που αναφέραμε παραπάνω, και να ανανεώσετε με αυτό τον τρόπο τους κανόνες στο firewall που εκτελείται ήδη με καινούργιους, χωρίς να χρειαστεί να επανεκκινήσετε το σύστημα σας. Η μέθοδος αυτή είναι πολύ βολική για να δοκιμάσετε νέους κανόνες, καθώς μπορεί να επαναληφθεί όσες φορές θέλετε.

Δείτε τη σελίδα `manual` του `ipf(8)` για λεπτομέρειες σχετικά με τις υπόλοιπες επιλογές που μπορείτε να χρησιμοποιήσετε με την εντολή αυτή.

Η εντολή `ipf(8)` αναμένει ένα απλό αρχείο κειμένου ως αρχείο κανόνων. Δεν θα δεχθεί αρχείο κανόνων γραμμένο ως script με συμβολικές αντικαταστάσεις.

Υπ'άρχει ωστόσο τρόπος να γράψετε κανόνες `IPF` που να χρησιμοποιούν την ισχύ των συμβολικών αντικαταστάσεων. Για περισσότερες πληροφορίες, δείτε το **Όϊβιά 31.5.9**.

31.5.5 IPFSTAT

Η προεπιλεγμένη συμπεριφορά του `ipfstat(8)` είναι να ανακτά και να απεικονίζει το σύνολο των στατιστικών που συγκεντρώθηκαν ως αποτέλεσμα της εφαρμογής των κανόνων του χρήστη στα πακέτα που εισέρχονται και εξέρχονται από το firewall, από τη στιγμή της τελευταίας του εκκίνησης ή από τον τελευταίο τους μηδενισμό μέσω της εντολής `ipf -z`.

Δείτε τη σελίδα `manual ipfstat(8)` για λεπτομέρειες.

Η προεπιλεγμένη έξοδος της εντολής `ipfstat(8)` θα μοιάζει με την παρακάτω:

```
input packets: blocked 99286 passed 1255609 nomatch 14686 counted 0
output packets: blocked 4200 passed 1284345 nomatch 14687 counted 0
input packets logged: blocked 99286 passed 0
output packets logged: blocked 0 passed 0
packets logged: input 0 output 0
log failures: input 3898 output 0
fragment state(in): kept 0 lost 0
fragment state(out): kept 0 lost 0
packet state(in): kept 169364 lost 0
packet state(out): kept 431395 lost 0
ICMP replies: 0 TCP RSTs sent: 0
Result cache hits(in): 1215208 (out): 1098963
IN Pullups succeeded: 2 failed: 0
OUT Pullups succeeded: 0 failed: 0
Fastroute successes: 0 failures: 0
TCP cksum fails(in): 0 (out): 0
Packet log flags set: (0)
```

Όταν χρησιμοποιηθεί η επιλογή `-i` για τα εισερχόμενα ή η επιλογή `-o` για τα εξερχόμενα πακέτα, η εντολή θα ανακτήσει και θα απεικονίσει την αντίστοιχη λίστα κανόνων που είναι εγκατεστημένη και χρησιμοποιείται από τον πυρήνα τη δεδομένη στιγμή.

Η εντολή `ipfstat -in` δείχνει ένα αριθμημένο πίνακα κανόνων για εισερχόμενα πακέτα.

Η εντολή `ipfstat -on` δείχνει ένα αριθμημένο πίνακα κανόνων για εξερχόμενα πακέτα.

Η έξοδος θα μοιάζει με την παρακάτω:

```
@1 pass out on xl0 from any to any
@2 block out on dc0 from any to any
@3 pass out quick on dc0 proto tcp/udp from any to any keep state
```

Η εντολή `ipfstat -ih` δείχνει τον πίνακα κανόνων για τα εισερχόμενα πακέτα, τοποθετώντας μπροστά από τον κάθε κανόνα ένα αριθμό που δείχνει πόσες φορές έχει χρησιμοποιηθεί.

Η εντολή `ipfstat -oh` δείχνει τον πίνακα κανόνων για τα εξερχόμενα πακέτα, τοποθετώντας μπροστά από τον κάθε κανόνα ένα αριθμό που δείχνει πόσες φορές έχει χρησιμοποιηθεί.

Η έξοδος θα μοιάζει με την παρακάτω:

```
2451423 pass out on xl0 from any to any
354727 block out on dc0 from any to any
430918 pass out quick on dc0 proto tcp/udp from any to any keep state
```

Μια από τις πιο σημαντικές λειτουργίες της εντολής `ipfstat` είναι η επιλογή `-t` η οποία απεικονίζει τον πίνακα καταστάσεων, με τρόπο όμοιο με αυτό που χρησιμοποιεί η εντολή `top(1)` για να δείξει τον πίνακα διεργασιών που εκτελούνται στο FreeBSD. Όταν το firewall σας δέχεται επίθεση, η λειτουργία αυτή σας δίνει την δυνατότητα να αναγνωρίσετε και να εστιάσετε στα ίδια τα πακέτα που την αποτελούν. Οι προαιρετικές υπο-επιλογές σας δίνουν την δυνατότητα να επιλέξετε το IP αφετηρίας ή προορισμού, την θύρα, ή το πρωτόκολλο το οποίο θέλετε να παρακολουθήσετε σε πραγματικό χρόνο. Δείτε τη σελίδα `manual` του `ipfstat(8)` για περισσότερες λεπτομέρειες.

31.5.6 IPMON

Για να λειτουργήσει σωστά η εντολή `ipmon`, θα πρέπει να ενεργοποιηθεί η επιλογή `IPFILTER_LOG` στον πυρήνα. Η εντολή αυτή διαθέτει δύο διαφορετικούς τρόπους λειτουργίας. Ο προεπιλεγμένος κανονικός τρόπος λειτουργίας ενεργοποιείται όταν η εντολή χρησιμοποιείται χωρίς την επιλογή `-D`.

Η εντολή μπορεί να χρησιμοποιηθεί σε λειτουργία δαίμονα όταν επιθυμείτε να έχετε ένα συνεχόμενο αρχείο καταγραφής ώστε να μπορείτε να εξετάσετε τις προηγούμενες εγγραφές. Αυτός είναι και ο τρόπος με τον οποίο έχει ρυθμιστεί να συνεργάζεται το FreeBSD με το IPFILTER. Το FreeBSD έχει ενσωματωμένη δυνατότητα εναλλαγής αρχείων καταγραφής. Για αυτό το λόγο, είναι καλύτερο η καταγραφή να γίνεται μέσω του `syslogd(8)` παρά σε ένα συνηθισμένο αρχείο. Από προεπιλογή, η ρύθμιση `ipmon_flags` στο αρχείο `rc.conf` χρησιμοποιεί τις επιλογές `-Ds`:

```
ipmon_flags="-Ds" # D = start as daemon
                  # s = log to syslog
                  # v = log tcp window, ack, seq
                  # n = map IP & port to names
```

Τα πλεονεκτήματα της καταγραφής είναι προφανή. Παρέχει την δυνατότητα επισκόπησης πληροφοριών όπως τα πακέτα που απορρίφθηκαν, τις διευθύνσεις από τις οποίες λήφθηκαν, και τον προορισμό τους. Έχετε έτσι ένα σημαντικό πλεονέκτημα όταν προσπαθείτε να αναγνωρίσετε ένα εισβολέα.

Ακόμα και όταν ενεργοποιήσετε την δυνατότητα καταγραφής, το IPF δεν θα καταγράψει τίποτα αν δεν έχει γίνει η αντίστοιχη ρύθμιση στους κανόνες. Ο διαχειριστής του firewall αποφασίζει για ποιους κανόνες του σετ θέλει να ενεργοποιήσει την καταγραφή, και προσθέτει σε αυτούς την λέξη `log`. Φυσιολογικά, η καταγραφή ενεργοποιείται μόνο σε κανόνες που απορρίπτουν πακέτα.

Είναι πολύ συνηθισμένο να περιλαμβανεται ένας κανόνας στο τέλος του συνόλου, που να απορρίπτει από προεπιλογή όλα τα πακέτα που φτάνουν μέχρι εκεί (`default deny`). Με τον τρόπο αυτό μπορείτε να δείτε όλα τα πακέτα που δεν ταίριαξαν με κανένα κανόνα του σετ.

31.5.7 Καταγραφή του IPMON

Το **syslogd** χρησιμοποιεί τη δική του ειδική μέθοδο για το διαχωρισμό των δεδομένων καταγραφής. Διαθέτει ειδικές ομαδοποιήσεις που ονομάζονται “facility” και “level”. Όταν το IPMON χρησιμοποιείται με την επιλογή `-Ds`, χρησιμοποιεί από προεπιλογή το `local0` ως όνομα “facility”. Αν το επιθυμείτε, μπορείτε να χρησιμοποιήσετε τα παρακάτω επίπεδα για περαιτέρω διαχωρισμό των δεδομένων καταγραφής:

```
LOG_INFO - packets logged using the "log" keyword as the action rather than pass or block.
LOG_NOTICE - packets logged which are also passed
LOG_WARNING - packets logged which are also blocked
LOG_ERR - packets which have been logged and which can be considered short
```

Για να ρυθμίσετε το IPFILTER να καταγράφει όλα τα δεδομένα στο `/var/log/ipfilter.log`, θα χρειαστεί να δημιουργήσετε από πριν το αρχείο. Αυτό μπορεί να γίνει με την παρακάτω εντολή:

```
# touch /var/log/ipfilter.log
```

Η λειτουργία του `syslogd(8)` μπορεί να ρυθμιστεί με καταχωρίσεις στο αρχείο `/etc/syslog.conf`. Το αρχείο `syslog.conf` προσφέρει σημαντική ευελιξία στον τρόπο με τον οποίο το **syslog** αντιμετωπίζει τα μηνύματα συστήματος που προέρχονται από εφαρμογές όπως το IPF.

Προσθέστε την παρακάτω καταχώριση στο αρχείο `/etc/syslog.conf`:

```
local0.* /var/log/ipfilter.log
```

Το `local0.*` σημαίνει ότι θα γίνεται καταγραφή όλων των μηνυμάτων αυτού του τύπου στην τοποθεσία που έχει οριστεί.

Για να ενεργοποιήσετε τις αλλαγές στο `/etc/syslog.conf` θα πρέπει να επανεκκινήσετε το `syslogd(8)` ή να αναγκάσετε το `syslogd(8)` να ξαναδιαβάσει το `/etc/syslog.conf`, εκτελώντας την εντολή `/etc/rc.d/syslogd reload`

Μην ξεχάσετε να τροποποιήσετε το `/etc/newsyslog.conf` ώστε να εναλλάσσει το αρχείο καταγραφής που δημιουργήσατε παραπάνω.

31.5.8 Η Μορφή των Μηνυμάτων Καταγραφής

Τα μηνύματα που παράγονται από την `ipmon` αποτελούνται από πεδία δεδομένων που χωρίζονται από λευκό διάστημα. Τα πεδία που είναι κοινά σε όλα τα μηνύματα, είναι τα παρακάτω:

1. Η ημερομηνία παραλαβής του πακέτου
2. Η ώρα παραλαβής του πακέτου. Έχει την μορφή `HH:MM:SS.F`, η οποία υποδηλώνει ώρες, λεπτά, δευτερόλεπτα και κλάσματα δευτερολέπτου (τα οποία μπορεί να είναι πολλά δεκαδικά ψηφία).
3. Το όνομα της διεπαφής στην οποία έγινε η επεξεργασία του πακέτου π.χ. `dc0`.
4. Ο αριθμός ομάδας και ο αύξων αριθμός του κανόνα, π.χ. `@0:17`.

Μπορείτε να δείτε τα παρακάτω με την εντολή `ipfstat -in`:

1. Το είδος της ενέργειας: **p** αν το πακέτο πέρασε, **b** αν το πακέτο απορρίφθηκε, **S** για σύντομο πακέτο, **n** αν δεν ταίριαξε με κανένα κανόνα, **L** για κανόνα με καταγραφή. Ε σειρά προτεραιότητας στην απεικόνιση των παραπάνω, είναι **S**, **p**, **b**, **n**, **L**. Το κεφαλαίο **P** ή το **B** σημαίνουν ότι η καταγραφή του πακέτου έγινε λόγω κάποιας γενικής ρύθμισης καταγραφής και όχι εξαιτίας κάποιου κανόνα.
2. Οι διευθύνσεις. Πρόκειται στην πραγματικότητα για τρία πεδία: τη διεύθυνση και τη θύρα αφετηρίας (χωρίζονται με κόμμα), το σύμβολο `->` και την διεύθυνση και θύρα προορισμού, π.χ. `209.53.17.22,80 -> 198.73.220.17,1722`.
3. Το `PR` ακολουθούμενο από το όνομα ή τον αριθμό του πρωτοκόλλου, π.χ. `PR tcp`.
4. Το `len` ακολουθούμενο από το μήκος της επικεφαλίδας και το συνολικό μήκος του πακέτου, π.χ. `len 20 40`.

Αν πρόκειται για πακέτο **TCP**, θα υπ'άρχει ένα επιπλέον πεδίο το οποίο θα ξεκινάει με μια παύλα και θα ακολουθείται από γράμματα τα οποία αντιστοιχούν στις επιλογές (flags) που έχουν τεθεί. Δείτε τη σελίδα `manual ipf(5)` για τη λίστα των γραμμών και των αντίστοιχων flags.

Αν πρόκειται για πακέτο **ICMP**, θα υπ'άρχουν δύο πεδία στο τέλος, το πρώτο θα είναι πάντα "**ICMP**" και το επόμενο θα είναι ο τύπος του μηνύματος και του υπό-μηνύματος **ICMP**, χωρισμένα με μια κάθετο, π.χ. `ICMP 3/3` για ένα μήνυμα μη προσβάσιμης θύρας (`port unreachable`).

31.5.9 Δημιουργία Script Κανόνων με Συμβολική Υποκατάσταση

Ορισμένοι έμπειροι χρήστες του IPF δημιουργούν ένα αρχείο κανόνων το οποίο μπορεί να εκτελεστεί ως script με δυνατότητα συμβολικής υποκατάστασης. Το βασικό όφελος του παραπάνω, είναι ότι χρειάζεται να αλλάξετε μόνο την τιμή που σχετίζεται με το συμβολικό όνομα και όταν το script εκτελεστεί, η τιμή θα υποκατασταθεί σε όλους τους κανόνες που περιέχουν το όνομα αυτό. Καθώς πρόκειται για script, μπορείτε να χρησιμοποιήσετε συμβολική υποκατάσταση για να κωδικοποιήσετε συχνά χρησιμοποιούμενες τιμές και να τις υποκαθιστάτε σε πολλαπλούς κανόνες. Αυτό φαίνεται και στο παράδειγμα που ακολουθεί.

Ε σύνταξη του script που χρησιμοποιείται εδώ, είναι συμβατή με τα κελύφη sh(1), csh(1), και tcsh(1).

Τα πεδία στα οποία γίνεται συμβολική υποκατάσταση προσημειώνονται με το σήμα του δολαρίου: \$.

Τα συμβολικά πεδία δεν έχουν την προσημείωση με το \$.

Ε τιμή που θα χρησιμοποιηθεί στο συμβολικό πεδίο, θα πρέπει να εσωκλείεται σε διπλά εισαγωγικά (").

Ξεκινήστε το αρχείο των κανόνων σας με κάτι αντίστοιχο με το παρακάτω:

```
##### Start of IPF rules script #####

oif="dc0"           # name of the outbound interface
odns="192.0.2.11"   # ISP's DNS server IP address
myip="192.0.2.7"    # my static IP address from ISP
ks="keep state"
fks="flags S keep state"

# You can choose between building /etc/ipf.rules file
# from this script or running this script "as is".
#
# Uncomment only one line and comment out another.
#
# 1) This can be used for building /etc/ipf.rules:
#cat > /etc/ipf.rules << EOF
#
# 2) This can be used to run script "as is":
/sbin/ipf -Fa -f - << EOF

# Allow out access to my ISP's Domain name server.
pass out quick on $oif proto tcp from any to $odns port = 53 $fks
pass out quick on $oif proto udp from any to $odns port = 53 $ks

# Allow out non-secure standard www function
pass out quick on $oif proto tcp from $myip to any port = 80 $fks

# Allow out secure www function https over TLS SSL
pass out quick on $oif proto tcp from $myip to any port = 443 $fks
EOF
##### End of IPF rules script #####
```

Αυτό είναι όλο. Στο παραπάνω παράδειγμα δεν είναι σημαντικοί οι κανόνες, αλλά ο τρόπος με τον οποίο λειτουργούν και παίρνουν τιμές τα πεδία υποκατάστασης. Αν το παραπάνω παράδειγμα

βρίσκονται σε ένα αρχείο με το όνομα `/etc/ipf.rules.script`, θα μπορούσατε να επαναφορτώσετε αυτούς τους κανόνες με την παρακάτω εντολή:

```
# sh /etc/ipf.rules.script
```

Υπάρχει ένα πρόβλημα όταν χρησιμοποιούνται αρχεία κανόνων με ενσωματωμένους συμβολισμούς: Το IPF δεν καταλαβαίνει τη συμβολική υποκατάσταση, και δεν μπορεί να διαβάσει αυτά τα scripts άμεσα.

Ένα τέτοιο script μπορεί να χρησιμοποιηθεί με ένα από τους δύο παρακάτω τρόπους:

- Αφαιρέστε το σχόλιο από τη γραμμή που ξεκινάει με `cat`, και μετατρέψτε σε σχόλιο τη γραμμή που ξεκινάει με `/sbin/ipf`. Τοποθετήστε το `ipfilter_enable="YES"` στο αρχείο `/etc/rc.conf` όπως συνήθως, και εκτελέστε το script μια φορά μετά από κάθε αλλαγή για να δημιουργήσετε ή να ενημερώσετε το `/etc/ipf.rules`.
- Απενεργοποιήστε το IPFILTER στα scripts εκκίνησης του συστήματος, προσθέτοντας την καταχώριση `ipfilter_enable="NO"` (πρόκειται για την προεπιλεγμένη τιμή) στο αρχείο `/etc/rc.conf`.

Προσθέστε ένα script όπως το παρακάτω στον κατάλογο εκκίνησης `/usr/local/etc/rc.d/`. Το script θα πρέπει να έχει ένα προφανές όνομα, όπως `ipf.loadrules.sh`. Η επέκταση `.sh` είναι υποχρεωτική.

```
#!/bin/sh
sh /etc/ipf.rules.script
```

Οι άδειες σε αυτό το αρχείο, θα πρέπει να επιτρέπουν ανύγνωση, εγγραφή και εκτέλεση για τον χρήστη `root`.

```
# chmod 700 /usr/local/etc/rc.d/ipf.loadrules.sh
```

Οι κανόνες του IPF θα φορτώνονται πλέον κατ'ά την εκκίνηση του συστήματος σας.

31.5.10 Το Σύνολο Κανόνων του IPF

Ως “σύνολο κανόνων” στο IPF, ορίζουμε μια ομάδα κανόνων που έχουν γραφεί για να επιτρέπουν ή να απορρίπτουν πακέτα ανάλογα με τις τιμές που περιέχονται σε αυτά. Η διπλής κατεύθυνσης ανταλλαγή πακέτων μεταξύ υπολογιστών αποτελεί μια συνεδρία. Το σύνολο κανόνων του firewall επεξεργάζεται τόσο τα πακέτα που έρχονται από το Internet, όσο και τα πακέτα που παράγονται από το σύστημα ως απάντηση σε αυτά. Κάθε υπηρεσία TCP/IP (π.χ. telnet, www, mail, κ.λπ.) καθορίζεται από το πρωτόκολλο και την προνομιακή (privileged) θύρα που χρησιμοποιεί για να δέχεται αιτήματα εξυπηρέτησης. Τα πακέτα που προορίζονται για μια συγκεκριμένη υπηρεσία, ξεκινούν από τη διεύθυνση αφετηρίας χρησιμοποιώντας μια μη-προνομιακή θύρα και καταλήγουν στη συγκεκριμένη θύρα υπηρεσίας στον προορισμό. Όλες οι παραπάνω παράμετροι (θύρες και διευθύνσεις) μπορούν να χρησιμοποιηθούν ως κριτήρια επιλογής για την δημιουργία κανόνων που επιτρέπουν ή εμποδίζουν την πρόσβαση σε υπηρεσίες.

Το IPF γράφτηκε αρχικά χρησιμοποιώντας μια λογική επεξεργασίας κανόνων του τύπου “ο τελευταίος κανόνας που ταιριάζει, είναι ο νικητής” και χρησιμοποιούσε μόνο κανόνες stateless. Με την πάροδο του χρόνου, το IPF ενισχύθηκε με την επιλογή “quick” και με δυνατότητα αποθήκευσης κατάστασης μέσω της επιλογής “keep state”. Με τον τρόπο αυτό, εκσυγχρονίστηκε δραματικά η λογική επεξεργασίας των κανόνων.

Οι οδηγίες που περιέχονται σε αυτή την ενότητα βασίζονται στη χρήση κανόνων που περιέχουν την επιλογή “quick” και την επιλογή “keep state” για τη διατήρηση της κατ’αστάσης. Αυτές είναι και οι βασικές λειτουργίες για την κωδικοποίηση του συνόλου κανόνων ενός inclusive firewall.

Διδακτική σημείωση: Όταν δουλεύετε με τους κανόνες του firewall, θα πρέπει να είστε πολύ προσεκτικοί. Αν β’αλετε λανθασμένες ρυθμίσεις, μπορεί να κλειδωθεί έξω από τον εξυπηρετητή σας. Για να είστε ασφαλείς, είναι προτιμότερο να κάνετε τις αρχικές σας ρυθμίσεις από την τοπική κονσόλα, παρά μέσω απομακρυσμένης σύνδεσης (π.χ. μέσω ssh).

31.5.11 Συντακτικό Κανόνων

Το συντακτικό των κανόνων που παρουσιάζουμε εδώ, έχει απλοποιηθεί ώστε να απεικονίζει τη σύγχρονη stateful υλοποίηση και τη λογική του τύπου “ο πρώτος κανόνας που ταιριάζει είναι και ο νικητής”. Για την περιγραφή του παλιότερου τρόπου λειτουργίας, διαβάστε τη σελίδα manual του ipf(8).

Ο χαρακτήρας # χρησιμοποιείται για να επισημάνει την αρχή ενός σχολίου, και μπορεί να εμφανίζεται στο τέλος μιας γραμμής κανόνα ή στη δική του γραμμή. Οι κενές γραμμές αγνοούνται.

Οι κανόνες περιέχουν λέξεις-κλειδιά. Οι λέξεις αυτές θα πρέπει να κωδικοποιηθούν με συγκεκριμένη σειρά από τα αριστερά προς τα δεξιά της γραμμής. Οι λέξεις-κλειδιά φαίνονται παρακάτω με έντονα γράμματα. Μερικές λέξεις έχουν υπο-επιλογές οι οποίες μπορεί να είναι επίσης λέξεις-κλειδιά και να περιλαμβάνουν επίσης περισσότερες υπο-επιλογές. Κ’αθε μια από τις επικεφαλίδες στο παράδειγμα που φαίνεται παρακάτω έχει μια κεφαλίδα με έντονα γράμματα η οποία επεξηγεί το περιεχόμενο της.

```
ACTION IN-OUT OPTIONS SELECTION STATEFUL PROTO SRC_ADDR,DST_ADDR OBJECT PORT_NUM
TCP_FLAG STATEFUL
```

ACTION = block | pass

IN-OUT = in | out

OPTIONS = log | quick | on interface-name

SELECTION = proto value | source/destination IP | port = number | flags flag-value

PROTO = tcp/udp | udp | tcp | icmp

SRC_ADD,DST_ADDR = all | from object to object

OBJECT = IP address | any

PORT_NUM = port number

TCP_FLAG = S

STATEFUL = keep state

31.5.11.1 ACTION

Ε ενέργεια (action) δείχνει τι πρέπει να γίνει με το πακέτο αν ταιριάζει με τον κανόνα του φίλτρου. Κ’αθε κανόνας πρέπει να διαθέτει μια ενέργεια. Οι ενέργειες που αναγνωρίζονται, φαίνονται παρακάτω:

Το block δείχνει ότι το πακέτο θα πρέπει να απορριφθεί αν ταιριάζει με τις παραμέτρους επιλογής του κανόνα.

Το pass δείχνει ότι το πακέτο θα πρέπει να εξέλθει από το firewall, αν ταιριάζει με τις παραμέτρους επιλογής του κανόνα.

31.5.11.2 IN-OUT

Κάθε κανόνας του φίλτρου πρέπει υποχρεωτικά να διευκρινίζει με σαφήνεια αν αναφέρεται στην είσοδο ή την έξοδο πακέτων. Επόμενη λέξη-κλειδί πρέπει να είναι in ή out και αν δεν υπάρχει, ο κανόνας θα αποτύχει κατ'ά το συντακτικό έλεγχο.

Το in σημαίνει ότι ο κανόνας θα εφαρμοστεί σε ένα εισερχόμενο πακέτο το οποίο μόλις λήφθηκε στη διεπαφή που συνδέεται με το Διαδίκτυο.

Το out σημαίνει ότι ο κανόνας θα εφαρμοστεί σε ένα πακέτο που προορίζεται για έξοδο μέσω της διεπαφής που συνδέεται με το Διαδίκτυο.

31.5.11.3 OPTIONS

Όχι!Βύθος: Οι παρακάτω επιλογές πρέπει να χρησιμοποιηθούν με τη σειρά που φαίνονται εδώ.

Το log δείχνει ότι η επικεφαλίδα του πακέτου θα γραφεί στο αρχείο καταγραφής του ip1 (όπως περιγράφεται στην ενότητα LOGGING που ακολουθεί) αν οι παράμετροι της επιλογής ταιριάζουν με το πακέτο.

Το quick δείχνει ότι αν οι παράμετροι της επιλογής ταιριάζουν με το πακέτο, ο συγκεκριμένος κανόνας θα είναι και ο τελευταίος κανόνας που θα ελεγχθεί. Ε επιλογή αυτή είναι υποχρεωτική για τη σύγχρονη λογική επεξεργασίας πακέτων.

Το on δείχνει το όνομα της διεπαφής που θα ενσωματωθεί στις παραμέτρους επιλογής. Τα ονόματα των διεπαφών φαίνονται όταν εκτελείται η εντολή ifconfig(8). Χρησιμοποιώντας την επιλογή αυτή, ο κανόνας θα ελεγχθεί μόνο αν το πακέτο διέρχεται μέσω της συγκεκριμένης διεπαφής και προς τη συγκεκριμένη κατεύθυνση (εισερχόμενα/εξερχόμενα). Ε επιλογή αυτή είναι υποχρεωτική για την σύγχρονη λογική επεξεργασίας των κανόνων.

Όταν γίνεται καταγραφή ενός πακέτου, οι επικεφαλίδες γράφονται στην ψευδο-συσσκευή καταγραφής πακέτων IPL. Μετά την εντολή log, μπορούν να χρησιμοποιηθούν οι παρακάτω παράμετροι (με τη σειρά που φαίνονται):

Το body δείχνει ότι θα γίνει καταγραφή των πρώτων 128 bytes των περιεχομένων του πακέτου, που βρίσκονται αμέσως μετά την επικεφαλίδα.

Ε επιλογή first συνίσταται να χρησιμοποιηθεί αν η επιλογή log χρησιμοποιείται σε συνδυασμό με την keep state. Με τον τρόπο αυτό γίνεται καταγραφή μόνο του πρώτου πακέτου (με το οποίο ξεκίνησε η επικοινωνία), και όχι όλων των υπολοίπων τα οποία ταιριάζουν με την πληροφορία "keep state".

31.5.11.4 SELECTION

Οι λέξεις κλειδιά που περιγράφονται σε αυτή την ενότητα, χρησιμοποιούνται για να περιγράψουν ποιες ιδιότητες του πακέτου θα διερευνηθούν για να καθοριστεί αν ταιριάζει ή όχι με τους κανόνες. Μια λέξη-κλειδί ορίζει το κεντρικό θέμα και ακολουθείται από άλλες λέξεις που ορίζουν τις ακριβείς επιλογές. Πρέπει πάντοτε να επιλέγεται μια από αυτές τις λέξεις. Παρέχονται οι παρακάτω ιδιότητες γενικής χρήσης οι οποίες πρέπει να χρησιμοποιηθούν με αυτή τη σειρά:

31.5.11.5 PROTO

Το proto είναι η βασική λέξη, και πρέπει να γράφεται μαζί με κάποια αντίστοιχη τιμή για περαιτέρω επιλογή. Ε τιμή επιτρέπει το ταίριασμα με ένα συγκεκριμένο πρωτόκολλο. Είναι υποχρεωτικό να χρησιμοποιηθεί για να λειτουργεί η σύγχρονη λογική επεξεργασίας των κανόνων.

Τα ονόματα πρωτοκόλλων που αναγνωρίζονται και μπορούν να χρησιμοποιηθούν, είναι τα tcp/udp | udp | tcp | icmp ή οποιαδήποτε άλλα εμφανίζονται στο /etc/protocols. Μπορείτε να χρησιμοποιήσετε το ειδικό όνομα tcp/udp το οποίο ταιριάζει είτε με πακέτο TCP είτε με UDP. Ειδική αυτή ονομασία προστέθηκε ώστε να αποφεύγονται διπλοί, αλλά κατ'α τα άλλα όμοιοι, κανόνες.

31.5.11.6 SRC_ADDR/DST_ADDR

Ε λέξη all είναι ουσιαστικά συνώνυμη με την φράση “from any to any” χωρίς να υπάρχουν άλλες παράμετροι για το ταίριασμα.

Όταν χρησιμοποιείται το from src to dst, οι λέξεις from και to δηλώνουν διευθύνσεις IP που θα χρησιμοποιηθούν για το ταίριασμα. Οι κανόνες πρέπει να καθορίζουν τις παραμέτρους τόσο της αφετηρίας όσο και του προορισμού. Ε λέξη any έχει την ειδική ιδιότητα να ταιριάζει με οποιαδήποτε διεύθυνση IP. Παραδείγματα χρήσης: from any to any ή from 0.0.0.0/0 to any ή from any to 0.0.0.0/0 ή from 0.0.0.0 to any ή from any to 0.0.0.0.

Δεν υπάρχει τρόπος να περιγραφούν περιοχές IP διευθύνσεων που δεν μπορούν να εκφραστούν εύκολα με τη μορφή αριθμών χωρισμένων με τελείες / μάσκας υποδικτύου. Μπορείτε να χρησιμοποιήσετε το βοηθητικό πρόγραμμα net-mgmt/ipcalc για διευκόλυνση σας στους υπολογισμούς. Δείτε την δικτυακή τοποθεσία του προγράμματος για περισσότερες πληροφορίες: <http://jodies.de/ipcalc>.

31.5.11.7 PORT

Το ταίριασμα με κάποια συγκεκριμένη θύρα αφετηρίας ή/και προορισμού (αν υπάρχει) εφαρμόζεται μόνο σε πακέτα TCP και UDP. Κατ'α την δημιουργία συγκρίσεων με θύρες, μπορείτε είτε να χρησιμοποιήσετε τον αριθμό της θύρας, είτε το όνομα της αντίστοιχης υπηρεσίας από το αρχείο /etc/services. Όταν η θύρα εμφανίζεται ως τμήμα του αντικειμένου from, το ταίριασμα θα γίνει με την θύρα της αφετηρίας. Όταν εμφανίζεται ως τμήμα του αντικειμένου to, το ταίριασμα θα γίνει με τη θύρα προορισμού. Για να λειτουργεί η σύγχρονη λογική ταιριάσματος κανόνων, θα πρέπει οπωσδήποτε να υπάρχει η επιλογή θύρας στο αντικείμενο to. Παράδειγμα χρήσης: from any to any port = 80

Οι συγκρίσεις που αναφέρονται σε μια μόνο θύρα, μπορούν να γίνουν με πολλούς διαφορετικούς τρόπους, χρησιμοποιώντας διαφορετικούς τελεστές σύγκρισης. Είναι επίσης δυνατόν να καθοριστούν ολόκληρες περιοχές από θύρες.

port "=" | "!=" | "<" | ">" | "<=" | ">=" | "eq" | "ne" | "lt" | "gt" | "le" | "ge".

Για να καθορίσετε περιοχές θυρών, χρησιμοποιήστε port "<>" | "><"

Προειδοποίηση: Μετά τις παραμέτρους για το ταίριασμα της αφετηρίας και του προορισμού, οι παρακάτω δύο παράμετροι είναι υποχρεωτικές για να λειτουργεί η σύγχρονη λογική επεξεργασίας των κανόνων.

31.5.11.8 TCP_FLAG

Τα flags είναι ενεργά μόνο στο φίλτράρισμα του πρωτοκόλλου TCP. Το κάθε γράμμα αντιπροσωπεύει ένα πιθανό flag το για το οποίο γίνεται ανίχνευση στην επικεφαλίδα του πακέτου TCP.

Ε σύγχρονη λογική επεξεργασίας των κανόνων, χρησιμοποιεί την παράμετρο flags S για την αναγνώριση της έναρξης μια συνεδρίας tcp.

31.5.11.9 STATEFUL

Σε ένα κανόνα που επιτρέπει (pass) το πέρασμα των πακέτων, η επιλογή keep state δείχνει ότι θα πρέπει να ενεργοποιείται η λειτουργία stateful filtering όταν το πακέτο ταιριάζει με τα κριτήρια επιλογής.

Όχι! Ε επιλογή αυτή είναι υποχρεωτική για τη λειτουργία της σύγχρονης λογικής επεξεργασίας κανόνων.

31.5.12 Φιλτράρισμα με Διατήρηση της Κατάστασης (stateful)

Το stateful φίλτράρισμα, αντιμετωπίζει την κίνηση του δικτύου ως μιας διπλής κατεύθυνσης ανταλλαγή πακέτων τα οποία δημιουργούν μια συνεδρία. Όταν ενεργοποιηθεί, η διατήρηση της κατάστασης (keep-state) δημιουργεί δυναμικά εσωτερικούς κανόνες για κάθε πακέτο το οποίο ανταλλάσσεται κατά τη διάρκεια αυτής της συνεδρίας. Έχει επίσης τη δυνατότητα να διερευνήσει αν ακολουθούνται οι έγκυροι κανόνες ανταλλαγής μηνυμάτων μεταξύ του αποστολέα και του παραλήπτη. Οποιαδήποτε πακέτα δεν ταιριάζουν με το πρότυπο αυτής της επικοινωνίας, απορρίπτονται ως ψεύτικα.

Ε διατήρηση της κατάστασης επιτρέπει επίσης να περάσουν τα πακέτα ICMP που σχετίζονται με μια συνεδρία TCP ή UDP. Έτσι, αν ληφθούν πακέτα ICMP τύπου 3 code 4 ως απάντηση κατά τη διάρκεια της επίσκεψης σας σε μια ιστοσελίδα, (η οποία επιτρέπεται από τον αντίστοιχο κανόνα εξερχομένων), θα τους επιτραπεί η είσοδος. Οποιοδήποτε πακέτο για το οποίο το IPF είναι σίγουρο ότι πρόκειται για τμήμα μιας ενεργής συνεδρίας, θα περάσει ακόμα και αν είναι διαφορετικό πρωτόκολλο.

Αυτό που συμβαίνει είναι το παρακάτω:

Τα πακέτα που προορίζονται να εξέλθουν μέσω της διεπαφής που συνδέεται στο Internet, ελέγχονται αρχικά σύμφωνα με το δυναμικό πίνακα καταστάσεων. Αν το πακέτο ταιριάζει με το επόμενο που αναμένεται σε μια ενεργή συνεδρία, εξέρχεται από το firewall και ταυτόχρονα ενημερώνεται η κατάσταση της συγκεκριμένης συνεδρίας στον παραπάνω δυναμικό πίνακα. Τα υπόλοιπα πακέτα

(που δεν ταιριάζουν με κάποια συνεδρία σε εξέλιξη) ελέγχονται σύμφωνα με το σύνολο κανόνων για τα εξερχόμενα πακέτα.

Τα πακέτα που έρχονται από τη διεπαφή που είναι συνδεδεμένη με το Internet, ελέγχονται αρχικά μέσω του δυναμικού πίνακα καταστάσεων. Αν το πακέτο ταιριάζει με το επόμενο που αναμένεται σε μια ενεργή συνεδρία, εξέρχεται από το firewall και ταυτόχρονα ενημερώνεται η κατάσταση της συγκεκριμένης συνεδρίας στον παραπάνω πίνακα. Τα υπόλοιπα πακέτα (που δεν ταιριάζουν με κάποια συνεδρία σε εξέλιξη) ελέγχονται σύμφωνα με το σύνολο κανόνων για τα εισερχόμενα πακέτα. Όταν η επικοινωνία ολοκληρωθεί, διαγράφεται από τον δυναμικό πίνακα καταστάσεων.

Το stateful φίλτράρισμα επιτρέπει να εστιάσουμε την προσοχή μας στην αποδοχή ή απόρριψη των νέων συνδέσεων. Αν επιτραπεί μια νέα συνεδρία, όλα τα υπόλοιπα πακέτα της θα επιτρέπονται αυτόματα, ενώ τυχόν ψεύτικα πακέτα θα απορρίπτονται επίσης αυτόματα. Το stateful φίλτράρισμα διαθέτει μια σειρά από προχωρημένες ικανότητες διερεύνησης των πακέτων, με δυνατότητα να αμύνεται σε πολλές διαφορετικές μεθόδους που χρησιμοποιούν οι επιτιθέμενοι.

31.5.13 Παράδειγμα Συνόλου Κανόνων για ένα Inclusive Firewall

Το παρακάτω σύνολο κανόνων δίνεται ως παράδειγμα για να φτιάξετε ένα ιδιαίτερα ασφαλές inclusive firewall. Ένα inclusive firewall επιτρέπει το πέρασμα μόνο των υπηρεσιών που ταιριάζουν με τους κανόνες που έχει για αποδοχή πακέτων, και απορρίπτει όλα τα υπόλοιπα. Τα firewalls που προστατεύουν άλλα μηχανήματα (τα οποία καλούνται και “network firewalls”) θα πρέπει να διαθέτουν τουλάχιστον δύο διεπαφές. Ένα διεπαφή συνδέεται με το τοπικό δίκτυο (LAN) το οποίο θεωρείται έμπιστο, και η άλλη με το δημόσιο Internet. Εναλλακτικά, ένα firewall μπορεί να προστατεύει μόνο το σύστημα στο οποίο εκτελείται—αυτό καλείται “host based firewall” και είναι κατ’άλληλο ιδιαίτερα για εξυπηρετητές που λειτουργούν σε μη έμπιστα δίκτυα.

Όλα τα συστήματα τύπου UNIX, συμπεριλαμβανομένου και του FreeBSD, έχουν σχεδιαστεί να χρησιμοποιούν την διεπαφή 100 και την IP διεύθυνση 127.0.0.1 για εσωτερική επικοινωνία μέσα στο ίδιο το λειτουργικό σύστημα. Το firewall πρέπει να περιέχει κανόνες που να επιτρέπουν την ελεύθερη και χωρίς περιορισμούς κίνηση των ειδικών αυτών εσωτερικών πακέτων.

Οι κανόνες που εξουσιοδοτούν την πρόσβαση προς το Internet, ορίζονται στην διεπαφή του δικτύου που συνδέεται σε αυτό. Οι κανόνες αυτοί ελέγχουν τόσο την εισερχόμενη όσο και την εξερχόμενη κίνηση στο Internet. Η διεπαφή αυτή μπορεί να είναι η tun0 που χρησιμοποιείται στο PPP χρήστη, ή ακόμα και η κάρτα δικτύου που συνδέεται σε ένα DSL router ή modem.

Σε περίπτωση που μια ή περισσότερες κάρτες δικτύου συνδέονται σε εσωτερικά ιδιωτικά δίκτυα πίσω από το firewall, θα πρέπει να υπάρχουν οι αντίστοιχοι κανόνες που να επιτρέπουν την ελεύθερη διακίνηση των πακέτων ανάμεσα στις διεπαφές αυτές ή/και στο Internet.

Οι κανόνες πρέπει να οργανώνονται σε τρεις κύριες ενότητες: αρχικά όλες οι διεπαφές στις οποίες επιτρέπεται η ελεύθερη διακίνηση δεδομένων, έπειτα η διεπαφή από την οποία εξέρχονται τα πακέτα προς το δημόσιο δίκτυο (Internet) και τέλος η διεπαφή από την οποία λαμβάνονται πακέτα από το Internet.

Σε κάθε μια από τις ενότητες των διεπαφών που συνδέονται στο Internet, πρέπει να τοποθετούνται πρώτοι οι κανόνες που ταιριάζουν συχνότερα με την αντίστοιχη κίνηση. Ο τελευταίος κανόνας της ενότητας θα πρέπει να απορρίπτει και να καταγράφει όλα τα πακέτα της συγκεκριμένης διεπαφής/κατεύθυνσης.

Ε ενότητα των Εξερχομένων (Outbound) στο ακόλουθο σύνολο κανόνων, περιέχει μόνο κανόνες τύπου pass οι οποίοι επιτρέπουν (μέσω κατ'αλληλων τιμών στις παραμέτρους τους) σε συγκεκριμένες υπηρεσίες να αποκτήσουν πρόσβαση στο Internet. Όλοι οι κανόνες διαθέτουν τις επιλογές quick, on, proto, port και keep state. Οι κανόνες proto tcp περιλαμβάνουν την επιλογή flag ώστε να αναγνωρίζουν την αίτηση έναρξης της συνεδρίας και να ενεργοποιούν τη λειτουργία διατήρησης της κατ'αστάσης (stateful).

Στην ενότητα των εισερχόμενων πακέτων (Inbound) που φαίνεται παρακάτω, πρώτοι εμφανίζονται οι κανόνες που χρησιμοποιούνται για την απόρριψη των ανεπιθύμητων πακέτων. Αυτό γίνεται για δύο διαφορετικούς λόγους. Ο πρώτος είναι ότι τα κακόβουλα πακέτα μπορεί εν μέρει να ταιριάζουν με κάποια χαρακτηριστικά της έγκυρης κίνησης. Τα πακέτα αυτά θα πρέπει να απορριφθούν, αντί να γίνουν δεκτά από κάποιο επόμενο κανόνα allow. Ο δεύτερος είναι ότι μπορείτε να απορρίψετε συγκεκριμένα πακέτα τα οποία γνωρίζετε ότι δεν είναι έγκυρα, αλλά σας είναι αδιάφορη η καταγραφή τους. Με τον τρόπο αυτό εμποδίζεται η λήψη και καταγραφή τους από τον τελευταίο κανόνα. Ο τελευταίος κανόνας τυπικά απορρίπτει και καταγράφει όλα τα πακέτα που έφτασαν μέχρι αυτόν. Ο κανόνας αυτός χρησιμοποιείται για την παροχή νομικών αποδείξεων σε περίπτωση που κινήσετε δικαστική διαδικασία κατ'ατόμων που προέβησαν σε επιθέσεις στο σύστημα σας.

Θα πρέπει επίσης να εξασφαλίσετε ότι το σύστημα σας δεν θα δώσει καμιά απάντηση σε κανένα από τα ανεπιθύμητα πακέτα. Τα πακέτα αυτά θα πρέπει να απορριφθούν και να εξαφανιστούν. Με τον τρόπο αυτό, ο επιτιθέμενος δεν έχει καμιά γνώση αν τα πακέτα του έφτασαν μέχρι το σύστημα σας. Όσο λιγότερα μπορούν να μάθουν οι επιτιθέμενοι σχετικά με το σύστημα σας, τόσο περισσότερο χρόνο θα χρειαστεί να επενδύσουν για να καταφέρουν να σας βλάψουν στα αλήθεια. Οι κανόνες με την επιλογή log first καταγράφουν το συμβάν μόνο την πρώτη φορά που ενεργοποιούνται. Ε επιλογή αυτή περιλαμβάνεται στον κανόνα nmap OS fingerprint στο παράδειγμα που φαίνεται παρακάτω. Το βοηθητικό πρόγραμμα security/nmap χρησιμοποιείται συχνά από κακόβουλα άτομα, που προσπαθούν με αυτό τον τρόπο να αναγνωρίσουν το λειτουργικό σύστημα του μηχανήματος σας.

Κάθε φορά που υπ'άρχει καταγραφή από κάποιο κανόνα με την επιλογή log first, θα πρέπει να εκτελέσετε την εντολή ipfstat -hio για να δείτε πόσες φορές έχει ενεργοποιηθεί αυτός ο κανόνας συνολικά. Έτσι θα ξέρετε αν π.χ. σας κάνουν επίθεση υπερχείλισης (flood).

Δείτε το αρχείο /etc/services για να βρείτε αριθμούς θυρών που δεν αναγνωρίζετε. Μπορείτε επίσης να επισκεφθείτε την τοποθεσία <http://www.securitystats.com/tools/portsearch.php> και να κάνετε αναζήτηση για τη συγκεκριμένη θύρα, ώστε να δείτε ποια υπηρεσία εξυπηρετεί.

Δείτε την επόμενη τοποθεσία για τις θύρες που χρησιμοποιούνται συνήθως από κακόβουλα προγράμματα (trojans): <http://www.simovits.com/trojans/trojans.html>.

Το παρακάτω σύνολο κανόνων είναι αρκετά πλήρες και πολύ ασφαλές. Δημιουργεί firewall τύπου inclusive, και έχει δοκιμαστεί σε πραγματικές συνθήκες λειτουργίας. Μπορεί να εξυπηρετήσει το ίδιο καλά και το δικό σας σύστημα. Απλώς μετατρέψτε σε σχόλιο τους κανόνες για τις υπηρεσίες που δεν θέλετε να ενεργοποιήσετε.

Για να αποφύγετε την καταγραφή ανεπιθύμητων μηνυμάτων, απλώς προσθέστε ένα αντίστοιχο κανόνα απόρριψης (block) στην ενότητα των εισερχόμενων (inbound).

Θα πρέπει να αλλάξετε το όνομα της διεπαφής dc0 του παραδείγματος, με το πραγματικό όνομα της κάρτας δικτύου που συνδέει το σύστημα σας με το Internet. Για όσους χρησιμοποιούν το PPP χρήστη, το όνομα θα είναι tun0.

Προσθέστε τις ακόλουθες καταχωρίσεις στο αρχείο /etc/ipf.rules:

```
#####
# No restrictions on Inside LAN Interface for private network
# Not needed unless you have LAN
#####

#pass out quick on xl0 all
#pass in quick on xl0 all

#####
# No restrictions on Loopback Interface
#####
pass in quick on lo0 all
pass out quick on lo0 all

#####
# Interface facing Public Internet (Outbound Section)
# Match session start requests originating from behind the
# firewall on the private network
# or from this gateway server destined for the public Internet.
#####

# Allow out access to my ISP's Domain name server.
# xxx must be the IP address of your ISP's DNS.
# Dup these lines if your ISP has more than one DNS server
# Get the IP addresses from /etc/resolv.conf file
pass out quick on dc0 proto tcp from any to xxx port = 53 flags S keep state
pass out quick on dc0 proto udp from any to xxx port = 53 keep state

# Allow out access to my ISP's DHCP server for cable or DSL networks.
# This rule is not needed for 'user ppp' type connection to the
# public Internet, so you can delete this whole group.
# Use the following rule and check log for IP address.
# Then put IP address in commented out rule & delete first rule
pass out log quick on dc0 proto udp from any to any port = 67 keep state
#pass out quick on dc0 proto udp from any to z.z.z.z port = 67 keep state

# Allow out non-secure standard www function
pass out quick on dc0 proto tcp from any to any port = 80 flags S keep state

# Allow out secure www function https over TLS SSL
pass out quick on dc0 proto tcp from any to any port = 443 flags S keep state

# Allow out send & get email function
pass out quick on dc0 proto tcp from any to any port = 110 flags S keep state
pass out quick on dc0 proto tcp from any to any port = 25 flags S keep state

# Allow out Time
pass out quick on dc0 proto tcp from any to any port = 37 flags S keep state

# Allow out nntp news
pass out quick on dc0 proto tcp from any to any port = 119 flags S keep state
```



```
# Allow out gateway & LAN users' non-secure FTP ( both passive & active modes)
# This function uses the IPNAT built in FTP proxy function coded in
# the nat rules file to make this single rule function correctly.
# If you want to use the pkg_add command to install application packages
# on your gateway system you need this rule.
pass out quick on dc0 proto tcp from any to any port = 21 flags S keep state

# Allow out ssh/sftp/scp (telnet/rlogin/FTP replacements)
# This function is using SSH (secure shell)
pass out quick on dc0 proto tcp from any to any port = 22 flags S keep state

# Allow out insecure Telnet
pass out quick on dc0 proto tcp from any to any port = 23 flags S keep state

# Allow out FreeBSD CVSup function
pass out quick on dc0 proto tcp from any to any port = 5999 flags S keep state

# Allow out ping to public Internet
pass out quick on dc0 proto icmp from any to any icmp-type 8 keep state

# Allow out whois from LAN to public Internet
pass out quick on dc0 proto tcp from any to any port = 43 flags S keep state

# Block and log only the first occurrence of everything
# else that's trying to get out.
# This rule implements the default block
block out log first quick on dc0 all

#####
# Interface facing Public Internet (Inbound Section)
# Match packets originating from the public Internet
# destined for this gateway server or the private network.
#####

# Block all inbound traffic from non-routable or reserved address spaces
block in quick on dc0 from 192.168.0.0/16 to any      #RFC 1918 private IP
block in quick on dc0 from 172.16.0.0/12 to any      #RFC 1918 private IP
block in quick on dc0 from 10.0.0.0/8 to any         #RFC 1918 private IP
block in quick on dc0 from 127.0.0.0/8 to any        #loopback
block in quick on dc0 from 0.0.0.0/8 to any          #loopback
block in quick on dc0 from 169.254.0.0/16 to any     #DHCP auto-config
block in quick on dc0 from 192.0.2.0/24 to any       #reserved for docs
block in quick on dc0 from 204.152.64.0/23 to any    #Sun cluster interconnect
block in quick on dc0 from 224.0.0.0/3 to any        #Class D & E multicast

##### Block a bunch of different nasty things. #####
# That I do not want to see in the log

# Block frags
block in quick on dc0 all with frags

# Block short tcp packets
block in quick on dc0 proto tcp all with short
```



```
# block source routed packets
block in quick on dc0 all with opt lsrr
block in quick on dc0 all with opt ssrr

# Block nmap OS fingerprint attempts
# Log first occurrence of these so I can get their IP address
block in log first quick on dc0 proto tcp from any to any flags FUP

# Block anything with special options
block in quick on dc0 all with ipopts

# Block public pings
block in quick on dc0 proto icmp all icmp-type 8

# Block ident
block in quick on dc0 proto tcp from any to any port = 113

# Block all Netbios service. 137=name, 138=datagram, 139=session
# Netbios is MS/Windows sharing services.
# Block MS/Windows hosts2 name server requests 81
block in log first quick on dc0 proto tcp/udp from any to any port = 137
block in log first quick on dc0 proto tcp/udp from any to any port = 138
block in log first quick on dc0 proto tcp/udp from any to any port = 139
block in log first quick on dc0 proto tcp/udp from any to any port = 81

# Allow traffic in from ISP's DHCP server. This rule must contain
# the IP address of your ISP's DHCP server as it's the only
# authorized source to send this packet type. Only necessary for
# cable or DSL configurations. This rule is not needed for
# 'user ppp' type connection to the public Internet.
# This is the same IP address you captured and
# used in the outbound section.
pass in quick on dc0 proto udp from z.z.z.z to any port = 68 keep state

# Allow in standard www function because I have apache server
pass in quick on dc0 proto tcp from any to any port = 80 flags S keep state

# Allow in non-secure Telnet session from public Internet
# labeled non-secure because ID/PW passed over public Internet as clear text.
# Delete this sample group if you do not have telnet server enabled.
#pass in quick on dc0 proto tcp from any to any port = 23 flags S keep state

# Allow in secure FTP, Telnet, and SCP from public Internet
# This function is using SSH (secure shell)
pass in quick on dc0 proto tcp from any to any port = 22 flags S keep state

# Block and log only first occurrence of all remaining traffic
# coming into the firewall. The logging of only the first
# occurrence avoids filling up disk with Denial of Service logs.
# This rule implements the default block.
block in log first quick on dc0 all
##### End of rules file #####
```

31.5.14 NAT

Το NAT είναι ακρωνύμιο των λέξεων *Network Address Translation* ή Μετάφραση Διευθύνσεων Δικτύου. Για όσους είναι εξοικειωμένοι με το Linux, βασίζεται στην αρχή του IP Masquerading. Στην πραγματικότητα το NAT και το IP Masquerading είναι το ίδιο πράγμα. Μια από τις πολλές δυνατότητες που παρέχει η λειτουργία NAT του IPF, είναι και η δυνατότητα να έχουμε ένα ιδιωτικό τοπικό δίκτυο (LAN) πίσω από το firewall το οποίο να μοιράζεται μια μοναδική δημόσια διεύθυνση IP στο Internet.

Ίσως να αναρωτηθείτε γιατί να θέλει κάποιος να το κάνει αυτό. Οι ISPs συνήθως αποδίδουν δυναμικές διευθύνσεις σε μη εταιρικούς πελάτες. Αυτό ουσιαστικά σημαίνει ότι η διεύθυνση IP που αποδίδεται στο μηχάνημά σας, μπορεί να είναι διαφορετική κάθε φορά που κάνετε κλήση για να συνδεθείτε. Για τους χρήστες DSL modem και router, η αλλαγή διεύθυνσης πραγματοποιείται κάθε φορά που ενεργοποιείται το modem. Η διεύθυνση IP που σας αποδίδεται από τον ISP σας, είναι αυτή με την οποία φαίνεστε στο Internet.

Ας υποθέσουμε τώρα ότι έχετε πέντε PC στο σπίτι σας, και χρειάζεστε σε όλα σύνδεση Internet. Κανονικά, θα έπρεπε να πληρώσετε τον ISP σας χωριστό λογαριασμό για κάθε PC και να διαθέτετε πέντε γραμμές τηλεφώνου.

Με το NAT, χρειάζεστε μόνο ένα λογαριασμό με τον ISP σας. Μπορείτε απλώς να συνδέσετε τα τέσσερα PC σε ένα διανομέα ή switch στο οποίο θα συνδέσετε επίσης και το FreeBSD μηχάνημά σας. Το μηχάνημα αυτό θα ενεργεί ως πύλη του τοπικού σας δικτύου για το Internet. Το NAT θα μεταφράσει αυτόματα τις ιδιωτικές διευθύνσεις IP του κάθε μηχανήματος στην μοναδική δημόσια IP διεύθυνση που έχετε, καθώς το πακέτο φεύγει από το firewall και κατευθύνεται προς το Internet. Εκτελεί επίσης και την αντίστροφη μετάφραση για τα πακέτα που επιστρέφουν.

Υπάρχει μια ειδική περιοχή διευθύνσεων IP που έχουν παραχωρηθεί για χρήση σε τοπικά δίκτυα με NAT. Σύμφωνα με το RFC 1918, μπορείτε να χρησιμοποιήσετε για αυτό το σκοπό τις παρακάτω περιοχές, οι οποίες δεν δρομολογούνται ποτέ απευθείας στο δημόσιο Internet:

Αρχικό IP 10.0.0.0	-	Τελικό IP 10.0.0.255
Αρχικό IP 172.16.0.0	-	Τελικό IP 172.16.255.255
Αρχικό IP 192.168.0.0	-	Τελικό IP 192.168.255.255

31.5.15 IPNAT

Οι κανόνες του NAT φορτώνονται με τη χρήση της εντολής `ipnat`. Τυπικά, οι κανόνες του NAT αποθηκεύονται στο αρχείο `/etc/ipnat.rules`. Δείτε τη σελίδα `manual` του `ipnat(1)` για λεπτομέρειες.

Για να αλλάξετε τους κανόνες του NAT καθώς αυτό εκτελείται, τροποποιήστε το αρχείο που τους περιέχει, και εκτελέστε την εντολή `ipnat` με την παράμετρο `-CF` για να διαγράψετε τους εσωτερικούς κανόνες του NAT και να αδειάσετε όλες τις ενεργές καταχωρίσεις του πίνακα μεταφράσεων.

Για να φορτώσετε τους κανόνες του NAT από την αρχή, εκτελέστε μια εντολή όπως την παρακάτω:

```
# ipnat -CF -f /etc/ipnat.rules
```

Για να δείτε κάποια στατιστικά σχετικά με το NAT, χρησιμοποιήστε την παρακάτω εντολή:

```
# ipnat -s
```

Για να δείτε μια λίστα με τις τρέχουσες καταχωρίσεις του πίνακα NAT, χρησιμοποιήστε την παρακάτω εντολή:

```
# ipnat -l
```

Για να ενεργοποιήσετε την λεπτομερή απεικόνιση μηνυμάτων και να δείτε πληροφορίες που σχετίζονται με την επεξεργασία των κανόνων και τους ενεργούς κανόνες και καταχωρίσεις στον πίνακα, γράψτε:

```
# ipnat -v
```

31.5.16 Κανόνες του IPNAT

Οι κανόνες του NAT είναι αρκετά ευέλικτοι, και διαθέτουν πλήθος δυνατοτήτων ώστε να καλύπτουν τις ανάγκες των οικιακών αλλά και των επιχειρησιακών χρηστών.

Ε σύνταξη των κανόνων που παρουσιάζεται εδώ, έχει απλοποιηθεί ώστε να συμβαδίζει με τη συνήθη χρήση σε μη-εμπορικά περιβάλλοντα. Για πιο πλήρη περιγραφή της σύνταξης, δείτε τη σελίδα `manual` του `ipnat(5)`.

Ε σύνταξη ενός κανόνα NAT μοιάζει με την παρακάτω:

```
map IF LAN_IP_RANGE -> PUBLIC_ADDRESS
```

Ο κανόνας ξεκινάει με τη λέξη `map`.

Αντικαταστήστε το `IF` με την εξωτερική διεπαφή (τη κάρτα δικτύου που συνδέεται στο Internet).

Ε παράμετρος `LAN_IP_RANGE` είναι η περιοχή διευθύνσεων που χρησιμοποιείται από το εσωτερικό σας δίκτυο. Στην πραγματικότητα θα μοιάζει με κάτι σαν το `192.168.1.0/24`.

Ε παράμετρος `PUBLIC_ADDRESS` μπορεί να είναι είτε η εξωτερική IP διεύθυνση, είτε η ειδική λέξη `0/32`, η οποία σημαίνει ότι θα χρησιμοποιηθεί η IP διεύθυνση που έχει αποδοθεί στο `IF`.

31.5.17 Πως Λειτουργεί το NAT

Ένα πακέτο φτάνει στο firewall από το LAN με προορισμό το Internet. Περνεί διαμέσου των κανόνων φιλτραρίσματος εξερχομένων, όπου γίνεται η επεξεργασία του από το NAT. Οι κανόνες εφαρμόζονται από τον πρώτο και προς τα κάτω, και κερδίζει ο πρώτος που ταιριάζει. Ο έλεγχος γίνεται με βάση τη διεπαφή από την οποία λήφθηκε το πακέτο και τη διεύθυνση IP από την οποία προέρχεται. Όταν το όνομα της διεπαφής ενός πακέτου ταιριάζει με κάποιο κανόνα του NAT, η διεύθυνση IP της αφετηρίας (που προέρχεται από το ιδιωτικό δίκτυο) ελέγχεται για να εξακριβωθεί αν ταιριάζει με την περιοχή διευθύνσεων που καθορίζεται στην αριστερά πλευρά του συμβόλου (βέλος) του κανόνα NAT. Αν ταιριάζει, η διεύθυνση του πακέτου ξαναγράφεται, χρησιμοποιώντας τη δημόσια διεύθυνση IP η οποία παρέχεται από το `0/32`. Το NAT δημιουργεί μια καταχώριση στον εσωτερικό του πίνακα, έτσι ώστε όταν επιστρέψει η απάντηση από το Internet, να μπορεί να αντιστοιχηθεί ξανά στην αρχική ιδιωτική διεύθυνση IP και να περάσει έπειτα από τους κανόνες του φίλτρου για περαιτέρω επεξεργασία.

31.5.18 Ενεργοποιώντας το IPNAT

Για να ενεργοποιήσετε το IPNAT, προσθέστε τις παρακάτω γραμμές στο `/etc/rc.conf`.

Για να επιτρέψετε στο μηχάνημα σας να δρομολογεί πακέτα μεταξύ διεπαφών δικτύου:

```
gateway_enable="YES"
```

Για να ξεκινάει αυτόματα το IPNAT σε κάθε εκκίνηση:

```
ipnat_enable="YES"
```

Για να καθορίσετε από που επιθυμείτε να φορτώνονται οι κανόνες του IPNAT:

```
ipnat_rules="/etc/ipnat.rules"
```

31.5.19 Το NAT σε Ένα Μεγάλο Τοπικό Δίκτυο

Για τοπικά δίκτυα με μεγάλο αριθμό υπολογιστών, ή για δίκτυα που διασυνδέουν περισσότερα από ένα LAN, η διαδικασία της μετατροπής όλων αυτών των ιδιωτικών διευθύνσεων σε μια μοναδική δημόσια διεύθυνση, δημιουργεί πρόβλημα κατανομής πόρων, καθώς χρησιμοποιούνται πολλές φορές οι ίδιοι αριθμοί θυρών, οδηγώντας τα PC του δικτύου σε συγκρούσεις. Υπάρχουν δύο τρόποι για να ελαττώσουμε αυτό το πρόβλημα.

31.5.19.1 Ανάθεση των θυρών που θα χρησιμοποιηθούν

Ένα συνηθισμένος κανόνας NAT μοιάζει με τον παρακάτω:

```
map dc0 192.168.1.0/24 -> 0/32
```

Στον παραπάνω κανόνα, η θύρα αφετηρίας του πακέτου παραμένει αναλλοίωτη καθώς το πακέτο διέρχεται μέσω του IPNAT. Αν προσθέσετε την λέξη-κλειδί `portmap`, μπορείτε να ρυθμίσετε το IPNAT να χρησιμοποιεί θύρες που ανήκουν σε μια καθορισμένη περιοχή. Για παράδειγμα, ο παρακάτω κανόνας θα οδηγήσει το NAT να τροποποιήσει την θύρα της αφετηρίας, ώστε να είναι μέσα στην περιοχή που φαίνεται:

```
map dc0 192.168.1.0/24 -> 0/32 portmap tcp/udp 20000:60000
```

Μπορούμε επίσης να απλοποιήσουμε ακόμα περισσότερο τη διαδικασία χρησιμοποιώντας τη λέξη `auto` ώστε το IPNAT να καθορίζει από μόνο του ποιες θύρες είναι διαθέσιμες για χρήση:

```
map dc0 192.168.1.0/24 -> 0/32 portmap tcp/udp auto
```

31.5.19.2 Χρησιμοποιώντας ένα Απόθεμα Δυναμικών Διευθύνσεων

Σε ένα πολύ μεγάλο τοπικό δίκτυο, αργά ή γρήγορα φτάνουμε στο σημείο που μια μοναδική δημόσια διεύθυνση δεν επαρκεί για να καλύψει τόσες πολλές ιδιωτικές. Αν υπ'άρχει διαθέσιμο ένα εύρος δημοσίων διευθύνσεων, μπορούν να χρησιμοποιηθούν ως "απόθεμα (pool)", επιτρέποντας στην IPNAT να επιλέξει μια από αυτές καθώς αντιστοιχεί τα πακέτα κατ'α την έξοδο τους προς το δημόσιο δίκτυο.

Για παράδειγμα, αντί να αντιστοιχούν όλα τα πακέτα μέσω μιας μοναδικής δημόσιας IP διεύθυνσης όπως παρακάτω:

```
map dc0 192.168.1.0/24 -> 204.134.75.1
```

μπορούμε να χρησιμοποιήσουμε ένα εύρος IP διευθύνσεων, είτε με τη χρήση μάσκας δικτύου:

```
map dc0 192.168.1.0/24 -> 204.134.75.0/255.255.255.0
```

είτε με συμβολισμό CIDR:

```
map dc0 192.168.1.0/24 -> 204.134.75.0/24
```

31.5.20 Ανακατεύθυνση Θυρών

Είναι κοινή πρακτική να εγκαθίστανται υπηρεσίες όπως ο εξυπηρετητής ιστοσελίδων, ταχυδρομείου, βάσης δεδομένων και DNS σε διαφορετικά PC στο τοπικό δίκτυο. Στην περίπτωση αυτή, η κίνηση πακέτων από αυτά τα μηχανήματα εξακολουθεί να χρειάζεται το NAT, αλλά χρειάζεται επίσης να υπάρχει κάποιος τρόπος να κατευθύνεται η εισερχόμενη κίνηση στα σωστά PC του δικτύου. Το IPNAT έχει τις κατάλληλες δυνατότητες για την επίλυση αυτού του προβλήματος. Για παράδειγμα, έστω ότι ένας εξυπηρετητής ιστοσελίδων βρίσκεται στην διεύθυνση LAN 10.0.10.25 και η μοναδική δημόσια IP είναι 20.20.20.5. Ο κανόνας που θα γράφατε θα έμοιαζε με τον παρακάτω:

```
rdr dc0 20.20.20.5/32 port 80 -> 10.0.10.25 port 80
```

ή:

```
rdr dc0 0.0.0.0/0 port 80 -> 10.0.10.25 port 80
```

ή για ένα εξυπηρετητή DNS με διεύθυνση στο τοπικό δίκτυο 10.0.10.33 ο οποίος πρέπει να δέχεται αναζητήσεις από το δημόσιο δίκτυο:

```
rdr dc0 20.20.20.5/32 port 53 -> 10.0.10.33 port 53 udp
```

31.5.21 FTP και NAT

Το FTP είναι ένας δεινόσαυρος που έχει απομείνει από την εποχή που το Internet ήταν στα αρχικά του στάδια, όπου τα ερευνητικά εργαστήρια των πανεπιστημίων ήταν συνδεδεμένα μεταξύ τους με μισθωμένες γραμμές και οι ερευνητές το χρησιμοποιούσαν για να στέλνουν αρχεία ο ένας στον άλλο. Την εποχή εκείνη, δεν υπήρχαν ανησυχίες σχετικά με την ασφάλεια. Με το πέρασμα του χρόνου, το FTP θάφτηκε στο πίσω μέρος του ταχέως εξελισσόμενου Internet. Δεν εξελίχθηκε ποτέ ώστε να ξεπεράσει προβλήματα ασφάλειας, όπως π.χ. το γεγονός ότι στέλνει το όνομα και τον κωδικό του χρήστη ως απλό κείμενο. Το FTP έχει δυο καταστάσεις λειτουργίας, την ενεργή και την παθητική. Ε διαφορά είναι στο πως γίνεται η αν'ακτηση του καναλιού δεδομένων. Ε παθητική λειτουργία είναι πιο ασφαλής, καθώς το κανάλι δεδομένων αποτελεί το κύριο κανάλι της συνεδρίας. Μπορείτε να βρείτε πολύ καλή περιγραφή του πρωτοκόλλου και των διαφορετικών τρόπων λειτουργίας του, στο <http://www.slacksite.com/other/ftp.html>.

31.5.21.1 Κανόνες του IPNAT

Το IPNAT διαθέτει μια ειδική επιλογή για διαμεσολάβηση FTP (proxy) η οποία μπορεί να καθοριστεί στον κατ'αλληλο κανόνα του NAT. Μπορεί να παρακολουθήσει όλα τα εξερχόμενα πακέτα για να ανιχνεύσει την έναρξη μιας ενεργής ή παθητικής συνεδρίας FTP, και να δημιουργήσει δυναμικά προσωρινούς κανόνες στο φίλτρο που να περιέχουν μόνο τον αριθμό της θύρας που χρησιμοποιείται από το κανάλι δεδομένων. Αυτό εξαλείφει το πρόβλημα ασφάλειας που δημιουργείται από το γεγονός ότι διαφορετικά θα χρειαζόταν να ανοιχθεί μια μεγάλη περιοχή θυρών (στην υψηλή περιοχή) στο firewall.

Ο παρακάτω κανόνας χειρίζεται όλα τα δεδομένα για το εσωτερικό δίκτυο (LAN):

```
map dc0 10.0.10.0/29 -> 0/32 proxy port 21 ftp/tcp
```

Ο παρακάτω κανόνας χειρίζεται την κίνηση FTP από την πύλη (gateway):

```
map dc0 0.0.0.0/0 -> 0/32 proxy port 21 ftp/tcp
```

Ο παρακάτω κανόνας χειρίζεται όλη την κίνηση από το εσωτερικό LAN που δεν ανήκει στο πρωτόκολλο FTP:

```
map dc0 10.0.10.0/29 -> 0/32
```

Ο κανόνας χαρτογράφησης του FTP τοποθετείται πριν από τον κανονικό κανόνα χαρτογράφησης. Κάθε πακέτο ελέγχεται αρχικά από τον κανόνα που βρίσκεται στην κορυφή. Αν ταιριάζει στη διεπαφή και στην ιδιωτική διεύθυνση IP και πρόκειται για πακέτο FTP, ο διαμεσολαβητής FTP δημιουργεί προσωρινούς κανόνες στο φίλτρο οι οποίοι επιτρέπουν την εισερχόμενη και εξερχόμενη κίνηση FTP ενώ ταυτόχρονα εκτελούν και την απαραίτητη μετάφραση NAT. Όλα τα πακέτα που δεν ανήκουν σε μετάδοση FTP δεν ταιριάζουν με τον πρώτο κανόνα, έτσι κατευθύνονται στον τρίτο κανόνα, εξετάζονται όσο αφορά τη διεπαφή και το IP από το οποίο προέρχονται, και γίνεται η αντίστοιχη μετάφραση τους από το NAT.

31.5.21.2 Κανόνες Φίλτρου για το IPNAT

Όταν χρησιμοποιείται ο μεσολαβητής FTP, χρειάζεται μόνο ένας κανόνας για το NAT.

Χωρίς το μεσολαβητή FTP, χρειάζονται οι παρακάτω τρεις κανόνες:

```
# Allow out LAN PC client FTP to public Internet
# Active and passive modes
pass out quick on rl0 proto tcp from any to any port = 21 flags S keep state

# Allow out passive mode data channel high order port numbers
pass out quick on rl0 proto tcp from any to any port > 1024 flags S keep state

# Active mode let data channel in from FTP server
pass in quick on rl0 proto tcp from any to any port = 20 flags S keep state
```

31.6 IPFW

Το IPFW (IPFW) είναι λογισμικό που αναπτύχθηκε για το FreeBSD. Έχει γραφεί και συντηρείται από εθελοντές που ανήκουν στο Project. Χρησιμοποιεί τους κλασικούς κανόνες χωρίς διατήρηση της κατ'άστασης (stateless) καθώς και μια τεχνική κωδικοποίησης που επιτυγχάνει αυτό που αναφέρεται ως Απλή Stateful Λογική (Simple Stateful Logic).

Το υπόδειγμα κανόνων για το IPFW (στα αρχεία /etc/rc.firewall και /etc/rc.firewall6) της τυπικής εγκατάστασης του FreeBSD είναι μάλλον απλό και θα χρειαστεί να κάνετε κάποιες αλλαγές πριν το χρησιμοποιήσετε. Το παράδειγμα δεν χρησιμοποιεί φίλτράρισμα τύπου stateful. Η stateful λειτουργία είναι ευεργετική στις περισσότερες περιπτώσεις, έτσι δεν θα χρησιμοποιήσουμε αυτό το παράδειγμα ως βάση αυτής της ενότητας.

Η σύνταξη των κανόνων stateless του IPFW έχει ενισχυθεί με εξελιγμένες δυνατότητες επιλογής οι οποίες συνήθως ξεπερνάνε κατ'α πολύ τις τυπικές γνώσεις του ατόμου που καλείται να το ρυθμίσει. Το IPFW απευθύνεται στον επαγγελματία χρήστη ή τον τεχνικά προχωρημένο χομπίστα, ο οποίος έχει ανάγκη προχωρημένου φιλτραρίσματος πακέτων. Η πραγματική δύναμη των κανόνων του IPFW αποκαλύπτεται μόνο αν διαθέτετε προχωρημένες γνώσεις σχετικά με το πως διαφορετικά πρωτόκολλα δημιουργούν και χρησιμοποιούν την επικεφαλίδα των πακέτων τους. Τέτοιο επίπεδο εξηγήσεων είναι πέρα από το σκοπό αυτής της ενότητας του Εγχειριδίου.

Το IPFW αποτελείται από επτά εξαρτήματα. Το βασικό εξάρτημα είναι ο επεξεργαστής κανόνων του firewall στον πυρήνα, με ενσωματωμένη τη δυνατότητα καταγραφής. Τα υπόλοιπα εξαρτήματα είναι το σύστημα καταγραφής (logging), ο κανόνας divert ο οποίος ενεργοποιεί τη λειτουργία NAT, καθώς και οι προχωρημένες δυνατότητες ειδικού σκοπού: το σύστημα διαμόρφωσης κίνησης (traffic shaper) dummynet, η δυνατότητα προώθησης μέσω του fwd rule, η δυνατότητα γεφύρωσης (bridge) καθώς και η δυνατότητα απόκρυψης (ipstealth). Το IPFW υποστηρίζει τόσο το πρωτόκολλο IPv4 όσο και το IPv6.

31.6.1 Ενεργοποιώντας το IPFW

Το IPFW περιλαμβάνεται στην βασική εγκατάσταση του FreeBSD ως άρθρωμα του πυρήνα το οποίο μπορεί να φορτωθεί δυναμικά. Το σύστημα θα φορτώσει δυναμικά το άρθρωμα όταν βρει την καταχώριση firewall_enable="YES" στο αρχείο /etc/rc.conf. Δεν χρειάζεται να μεταγλωττίσετε το IPFW μέσα στον πυρήνα.

Αφού επανεκκινήσετε το σύστημα σας με την καταχώριση firewall_enable="YES" στο rc.conf, θα δείτε με άσπρα έντονα γράμματα το ακόλουθο μήνυμα κατ'α τη διαδικασία της εκκίνησης:

```
ipfw2 initialized, divert disabled, rule-based forwarding disabled, default to deny, logging disabled
```

Το άρθρωμα έχει ενσωματωμένη τη δυνατότητα καταγραφής. Για να ενεργοποιήσετε την καταγραφή και να θέσετε το επίπεδο λεπτομέρειας, υπάρχουν κάποιες ρυθμίσεις που μπορείτε να θέσετε στο /etc/sysctl.conf. Προσθέτοντας τις παρακάτω καταχωρίσεις, θα ενεργοποιηθεί η καταγραφή στις επόμενες εκκινήσεις:

```
net.inet.ip.fw.verbose=1
net.inet.ip.fw.verbose_limit=5
```

31.6.2 Επιλογές του Πυρήνα

Δεν είναι υποχρεωτικό να ενεργοποιήσετε το IPFW μεταγλωττίζοντας τις παρακάτω επιλογές στον πυρήνα του FreeBSD. Ο σκοπός αυτής της παρουσίασης είναι καθαρά ενημερωτικός.

```
options      IPFWALL
```

Ε επιλογή αυτή ενεργοποιεί το IPFW ως μέρος του πυρήνα.

```
options      IPFWALL_VERBOSE
```

Ενεργοποιεί την καταγραφή των πακέτων που περνούν μέσω του IPFW και περιλαμβάνουν τη λέξη log στον κανόνα τους.

```
options      IPFWALL_VERBOSE_LIMIT=5
```

Περιορίζει τον πλήθος των πακέτων που καταγράφονται μέσω του syslogd(8) σε συγκεκριμένο αριθμό ανά καταχώριση. Ε ρύθμιση είναι χρήσιμη σε εχθρικά περιβάλλοντα στα οποία είναι επιθυμητή η καταγραφή. Με αυτό τον τρόπο μπορεί να αποφευχθεί μια πιθανή επίθεση με στόχο την υπερχείλιση των αρχείων καταγραφής.

```
options      IPFWALL_DEFAULT_TO_ACCEPT
```

Ε επιλογή αυτή αφήνει τα πάντα να περνάνε μέσα από το firewall, το οποίο είναι καλή ιδέα την πρώτη φορά που ρυθμίζετε το firewall σας.

```
options      IPDIVERT
```

Ε επιλογή αυτή ενεργοποιεί τη λειτουργία NAT.

Όχι! Βυός: Το firewall θα απορρίπτει όλα τα πακέτα που κατευθύνονται από και προς το μηχάνημα, αν δεν περιλάβετε την επιλογή IPFWALL_DEFAULT_TO_ACCEPT ή αν δεν ρυθμίσετε ένα κατ'άλληλο κανόνα που να επιτρέπει αυτές τις συνδέσεις.

31.6.3 Επιλογές στο /etc/rc.conf

Ενεργοποιήστε το firewall:

```
firewall_enable="YES"
```

Για να επιλέξετε ένα από τους προεπιλεγμένους τύπους firewall που υποστηρίζονται από το FreeBSD, διαβάστε το αρχείο /etc/rc.firewall και δημιουργήστε μια εγγραφή όπως την παρακάτω:

```
firewall_type="open"
```

Οι διαθέσιμες τιμές για αυτή τη ρύθμιση είναι:

- open — επιτρέπει τη διέλευση όλης της κίνησης.
- client — προστατεύει μόνο το συγκεκριμένο μηχάνημα.

- `simple` — προστατεύει ολόκληρο το δίκτυο.
- `closed` — απενεργοποιεί εντελώς την κίνηση πακέτων, εκτός από την εσωτερική διεπαφή (`loopback`).
- `UNKNOWN` — απενεργοποιεί την φόρτωση κανόνων του `firewall`.
- `filename` — το πλήρες μονοπάτι του αρχείου που περιέχει τους κανόνες του `firewall`.

Μπορείτε να χρησιμοποιήσετε δύο διαφορετικούς τρόπους για να φορτώσετε προσαρμοσμένους κανόνες στο `ipfw` firewall. Ο ένας είναι θέτοντας τη μεταβλητή `firewall_type` στην απόλυτη διαδρομή του αρχείου που περιέχει τους κανόνες του `firewall`, χωρίς να δώσετε ορίσματα στην γραμμή εντολών για το ίδιο το `ipfw(8)`. Το αρχείο κανόνων που φαίνεται παρακάτω, απορρίπτει όλη την εισερχόμενη και εξερχόμενη κίνηση:

```
add deny in
add deny out
```

Από την άλλη μεριά, είναι επίσης δυνατό να θέσετε τη μεταβλητή `firewall_script` στην απόλυτη διαδρομή ενός εκτελέσιμου `script` που περιλαμβάνει μια σειρά από εντολές `ipfw` που θα εκτελεστούν κατ'α την εκκίνηση. Ένα έγκυρο τέτοιο `script` το οποίο είναι αντίστοιχο με το αρχείο κανόνων που δείξαμε παραπάνω, είναι το ακόλουθο:

```
#!/bin/sh

ipfw -q flush

ipfw add deny in
ipfw add deny out
```

Όχι!Βυός: Αν θέσετε την τιμή του `firewall_type` είτε σε `client` είτε σε `simple`, θα πρέπει να ελέγξετε ότι οι προεπιλεγμένοι κανόνες που περιέχονται στο `/etc/rc.firewall` ταιριάζουν με τις ρυθμίσεις του συγκεκριμένου μηχανήματος. Παρατηρήστε επίσης ότι τα παραδείγματα που χρησιμοποιούνται σε αυτό το κεφάλαιο αναμένουν να να έχετε θέσει τη μεταβλητή `firewall_script` στην τιμή `/etc/ipfw.rules`.

Ενεργοποιήστε την καταγραφή:

```
firewall_logging="YES"
```

Θή!άέ!δ!βός: Το μόνο πράγμα που κάνει η μεταβλητή `firewall_logging` είναι να θέσει την τιμή της μεταβλητής `sysctl net.inet.ip.fw.verbose` στην τιμή 1 (δείτε το **Θή!ά 31.6.1**). Δεν υπ'άρχει μεταβλητή του `rc.conf` που να ορίζει περιορισμούς στην καταγραφή, αλλά αυτό μπορεί να ρυθμιστεί μέσω της παραπάνω μεταβλητής `sysctl` είτε χειροκίνητα, είτε μέσω του αρχείου `/etc/sysctl.conf`:

```
net.inet.ip.fw.verbose_limit=5
```

Αν το μηχάνημα σας λειτουργεί ως πύλη (`gateway`), δηλαδή παρέχει υπηρεσία μετάφρασης διευθύνσεων δικτύου (`Network Address Translation, NAT`) μέσω του `natd(8)`, παρακαλούμε να διαβάσετε το **Θή!ά 32.8** για πληροφορίες σχετικά με τις ρυθμίσεις που απαιτούνται στο αρχείο `/etc/rc.conf`.

31.6.4 Ε Εντολή IPFW

Ε εντολή `ipfw` είναι ο συνηθής τρόπος για την προσθήκη ή διαγραφή κανόνων στους εσωτερικούς ενεργούς κανόνες του firewall, καθώς αυτό εκτελείται. Το πρόβλημα με τη χρήση αυτής της μεθόδου είναι ότι οι αλλαγές χάνονται με τον τερματισμό λειτουργίας του μηχανήματος. Μπορείτε να γράψετε όλους τους κανόνες σας σε ένα αρχείο και να το χρησιμοποιείτε για να τους φορτώνετε στην εκκίνηση. Μπορείτε να χρησιμοποιήσετε το ίδιο αρχείο για να αντικαταστήσετε τους τρέχοντες κανόνες του firewall, την ώρα που αυτό εκτελείται. Αυτός είναι και ο συνιστώμενος τρόπος που χρησιμοποιούμε στα παραδείγματα μας.

Ε εντολή `ipfw` είναι επίσης χρήσιμη για να απεικονίζει τους τρέχοντες κανόνες στη κονσόλα σας. Το σύστημα καταγραφής χρήσης της IPFW δημιουργεί αυτόματα ένα μετρητή για κάθε κανόνα, ο οποίος μετράει πόσα πακέτα ταίριαξαν με αυτόν. Κατά τη διάρκεια των δοκιμών, η δυνατότητα να ελέγξετε την τιμή του μετρητή είναι ένας τρόπος για να διαπιστώσετε αν ο κανόνας λειτουργεί κανονικά.

Για να δείτε όλους τους κανόνες με τη σειρά:

```
# ipfw list
```

Για να δείτε μια λίστα όλων των κανόνων, μαζί με την ώρα που ενεργοποιήθηκε τελευταία φορά ο κάθε κανόνας, γράψτε:

```
# ipfw -t list
```

Το επόμενο παράδειγμα δείχνει τον αριθμό των πακέτων που ταίριαξαν μαζί με τον αντίστοιχο κανόνα. Ε πρώτη στήλη δείχνει τον αριθμό του κανόνα, ακολουθείται από τον αριθμό πακέτων που ταίριαξαν (πρώτα τα εξερχόμενα και μετά τα εισερχόμενα) και τέλος από τον ίδιο τον κανόνα.

```
# ipfw -a list
```

Για να δείτε μια λίστα που να περιλαμβάνει τόσο τους δυναμικούς όσο και τους στατικούς κανόνες:

```
# ipfw -d list
```

Για να δείτε και τους δυναμικούς κανόνες που έχουν λήξει:

```
# ipfw -d -e list
```

Για να μηδενίσετε τους μετρητές:

```
# ipfw zero
```

Για να μηδενίσετε τους μετρητές μόνο για τον κανόνα με τον αριθμό `NUM`:

```
# ipfw zero NUM
```

31.6.5 Το Σύνολο Κανόνων του IPFW

Ως “σύνολο κανόνων” στο IPFW, ορίζουμε μια ομάδα κανόνων που έχουν γραφεί για να επιτρέπουν ή να απορρίπτουν πακέτα ανάλογα με τις τιμές που περιέχονται σε αυτά. Ε διπλής κατεύθυνσης ανταλλαγή πακέτων μεταξύ υπολογιστών αποτελεί μια συνεδρία. Το σύνολο κανόνων του firewall

επεξεργάζεται τόσο τα πακέτα που έρχονται από το Internet, όσο και τα πακέτα που παράγονται από το σύστημα ως απάντηση σε αυτά. Κάθε υπηρεσία TCP/IP (π.χ. telnet, www, mail, κ.λπ.) καθορίζεται από το πρωτόκολλο και την προνομιακή (privileged) θύρα που χρησιμοποιεί για να δέχεται αιτήματα εξυπηρέτησης. Τα πακέτα που προορίζονται για μια συγκεκριμένη υπηρεσία, ξεκινούν από τη διεύθυνση αφετηρίας χρησιμοποιώντας μια μη-προνομιακή θύρα και καταλήγουν στη συγκεκριμένη θύρα υπηρεσίας στον προορισμό. Όλες οι παραπάνω παράμετροι (θύρες και διευθύνσεις) μπορούν να χρησιμοποιηθούν ως κριτήρια επιλογής για την δημιουργία κανόνων που επιτρέπουν ή εμποδίζουν την πρόσβαση σε υπηρεσίες.

Όταν ένα πακέτο εισέρχεται στο firewall, συγκρίνεται με βάση τον πρώτο κανόνα. Ε σύγκριση συνεχίζεται διαδοχικά με τους υπόλοιπους κανόνες, από τον πρώτο προς τον τελευταίο, με βάση τον αύξοντα αριθμό τους. Όταν το πακέτο ταιριάζει με τις παραμέτρους επιλογής κάποιου κανόνα, εκτελείται η οδηγία που αναφέρεται στο πεδίο ενεργειών του κανόνα αυτού και η αναζήτηση κανόνων για το συγκεκριμένο πακέτο τερματίζεται. Σε αυτή τη μέθοδο αναζήτησης, “ο πρώτος κανόνας που ταιριάζει, είναι ο νικητής”. Αν το πακέτο δεν ταιριάζει με κανένα από τους κανόνες, θα ληφθεί από τον υποχρεωτικό προεπιλεγμένο κανόνα του IPFW, με αριθμό 65535, ο οποίος εμποδίζει τη διέλευση όλων των πακέτων, και τα απορρίπτει χωρίς να στείλει καμία απάντηση στον αρχικό αποστολέα τους.

Όχι αναζήτηση: Ε αναζήτηση συνεχίζεται μετά από κανόνες τύπου count, skipto και tee.

Οι οδηγίες που φαίνονται εδώ, βασίζονται στη χρήση κανόνων που περιέχουν τις οδηγίες keep state, limit, in, out και via. Αυτές είναι και οι βασικές λειτουργίες για την δόμηση ενός firewall τύπου inclusive με stateful λειτουργία.

Προσοχή: Να δίνετε μεγάλη προσοχή όταν δουλεύετε με τους κανόνες ενός firewall. Μπορεί να σας κλειδωθεί έξω από το σύστημα σας.

31.6.5.1 Σύνταξη Κανόνων

Στην ενότητα αυτή, θα παρουσιάσουμε μια απλοποιημένη σύνταξη κανόνων. Δείχνουμε μόνο ότι χρειάζεται για να δημιουργηθεί ένα τυποποιημένο σύνολο κανόνων για ένα inclusive firewall. Για πλήρη περιγραφή, δείτε τη σελίδα manual του ipfw(8).

Οι κανόνες περιέχουν λέξεις-κλειδιά. Οι λέξεις αυτές θα πρέπει να κωδικοποιηθούν με συγκεκριμένη σειρά από τα αριστερά προς τα δεξιά της γραμμής. Οι λέξεις-κλειδιά φαίνονται παρακάτω με έντονα γράμματα. Μερικές λέξεις έχουν υπο-επιλογές οι οποίες μπορεί να είναι επίσης λέξεις-κλειδιά και να περιλαμβάνουν επίσης ακόμα περισσότερες υπο-επιλογές.

Ε αρχή ενός σχολίου, σηματοδοτείται με το σύμβολο #, το οποίο μπορεί να εμφανίζεται στο τέλος μιας γραμμής κανόνα, ή και σε μια δική του γραμμή. Οι κενές γραμμές αγνοούνται.

```
CMD RULE_NUMBER ACTION LOGGING SELECTION STATEFUL
```

31.6.5.1.1 CMD

Για να γίνει η προσθήκη ενός νέου κανόνα στον εσωτερικό πίνακα, τοποθετείται μπροστά από αυτόν η παράμετρος add.

31.6.5.1.2 RULE_NUMBER

Κάθε κανόνας σχετίζεται με ένα αριθμό κανόνα (rule_number) στην περιοχή 1..65535.

31.6.5.1.3 ACTION

Ένας κανόνας μπορεί να σχετίζεται με μια ή περισσότερες ενέργειες, οι οποίες εκτελούνται όταν το πακέτο ταιριάζει με τα κριτήρια επιλογής αυτού του κανόνα.

`allow | accept | pass | permit`

Όλα τα παραπάνω έχουν το ίδιο αποτέλεσμα: το πακέτο εξέρχεται από την σύστημα του firewall. Ε αναζήτηση για το συγκεκριμένο πακέτο τερματίζεται σε αυτό τον κανόνα.

`check-state`

Ελέγχει το πακέτο με βάση το δυναμικό πίνακα κανόνων. Αν βρεθεί κανόνας που να ταιριάζει, θα εκτελεστεί η ενέργεια του κανόνα ο οποίος δημιούργησε τον συγκεκριμένο δυναμικό κανόνα.

Διαφορετικά, η αναζήτηση συνεχίζεται με τον επόμενο κανόνα. Ένας κανόνας `check-state` δεν έχει κριτήρια επιλογής. Αν δεν υπάρχει κανόνας `check-state` στο σύνολο κανόνων, ο έλεγχος του πίνακα δυναμικών κανόνων ξεκινάει από τον πρώτο κανόνα τύπου `keep-state` ή `limit`.

`deny | drop`

Και οι δύο λέξεις σημαίνουν το ίδιο πράγμα: τα πακέτα που ταιριάζουν με αυτό τον κανόνα απορρίπτονται. Ε αναζήτηση τερματίζεται.

31.6.5.1.4 Καταγραφή

`log` ή `logamount`

Όταν ένα πακέτο ταιριάζει με ένα κανόνα που περιέχει τη λέξη `log`, γίνεται καταγραφή του μηνύματος μέσω του `syslogd(8)` στη δυνατότητα `SECURITY`. Ε καταγραφή συμβαίνει μόνο αν ο αριθμός των πακέτων που έχει καταγραφεί μέχρι στιγμής δεν υπερβαίνει την παράμετρο `logamount`. Αν η παράμετρος αυτή δεν έχει καθοριστεί, το όριο ρυθμίζεται με βάση την τιμή της μεταβλητής `sysctl net.inet.ip.fw.verbose_limit`. Και στις δύο περιπτώσεις, μια μηδενική τιμή σημαίνει ότι δεν θα υπάρχει όριο στην καταγραφή. Μόλις η καταγραφή φτάσει στο όριο, μπορεί να γίνει επανενεργοποίηση της με το μηδενισμό του μετρητή καταγραφής, ή του μετρητή για το συγκεκριμένο κανόνα. Δείτε την εντολή `ipfw reset log`.

Όχι!Βυός: Ε καταγραφή γίνεται μόνο αφού επαληθευθούν όλες οι άλλες συνθήκες ταιριάσματος του πακέτου, και πριν την τελική αποδοχή ή απόρριψη του. Είναι στη δική σας ευχέρεια να αποφασίσετε σε ποιους κανόνες θα ενεργοποιήσετε την καταγραφή.

31.6.5.1.5 Επιλογή

Οι λέξεις-κλειδιά που περιγράφονται σε αυτή την ενότητα, χρησιμοποιούνται για να περιγράψουν χαρακτηριστικά του πακέτου που θα πρέπει να διερευνηθούν για να καθοριστεί αν το πακέτο ταιριάζει ή όχι με τον κανόνα. Ε επιλογή μπορεί να γίνει με βάση τα παρακάτω γενικής φύσεως χαρακτηριστικά, τα οποία και θα πρέπει να χρησιμοποιηθούν με τη σειρά που φαίνονται:

`udp | tcp | icmp`

Μπορούν επίσης να χρησιμοποιηθούν τα πρωτόκολλα που περιέχονται στο αρχείο `/etc/protocols`. Η τιμή που καθορίζεται χρησιμοποιείται για το ταίριασμα του πρωτοκόλλου. Πρόκειται για υποχρεωτική παράμετρο.

`from src to dst`

Οι λέξεις `from` και `to` χρησιμοποιούνται για το ταίριασμα IP διευθύνσεων. Οι κανόνες πρέπει να καθορίζουν τόσο την πηγή όσο και τον προορισμό. Η λέξη `any` μπορεί να χρησιμοποιηθεί για ταίριασμα με οποιαδήποτε διεύθυνση. Η λέξη `me` έχει επίσης ειδική σημασία. Ταιριάζει με οποιαδήποτε διεύθυνση που έχει ρυθμιστεί σε κάποια διεπαφή του συστήματός σας, αντιπροσωπεύοντας έτσι το PC στο οποίο εκτελείται το firewall. Μπορούν έτσι να γραφούν κανόνες του τύπου `from me to any` ή `from any to me` ή `from any to 0.0.0.0/0` ή `from 0.0.0.0/0 to me` ή `from any to 0.0.0.0` ή `from me to 0.0.0.0`. Οι διευθύνσεις IP καθορίζονται ως αριθμητικές οκτάδες χωρισμένες με τελείες και ακολουθούνται από το μήκος της μάσκας υποδικτύου. Μια IP διεύθυνση μπορεί να καθορίζεται με αριθμούς που χωρίζονται με τελείες. Μπορεί επίσης να ακολουθείται από το μέγεθος της μάσκας υποδικτύου (μορφή CIDR). Πρόκειται για υποχρεωτική παράμετρο. Μπορείτε να χρησιμοποιήσετε το βοηθητικό πρόγραμμα `net-mgmt/ipcalc` για διευκόλυνση σας στους υπολογισμούς. Δείτε την δικτυακή τοποθεσία του προγράμματος για περισσότερες πληροφορίες: <http://jodies.de/ipcalc>.

`port number`

Χρησιμοποιείται σε πρωτόκολλα που υποστηρίζουν αριθμούς θυρών (όπως είναι τα TCP και UDP). Είναι υποχρεωτικό να δίνεται ο αριθμός θύρας της υπηρεσίας που θέλετε να ταιριάξετε. Μπορείτε να χρησιμοποιήσετε τα ονόματα των υπηρεσιών (μπορείτε να τα βρείτε στο αρχείο `/etc/services`) αντί για τους κανονικούς αριθμούς θυρών.

`in | out`

Με το παραπάνω μπορεί να καθοριστεί αν το ταίριασμα θα γίνεται σε εισερχόμενα ή σε εξερχόμενα πακέτα αντίστοιχα. Είναι υποχρεωτικό να έχετε ως μέρος των κριτηρίων του κανόνα σας, είτε τη λέξη `in` είτε τη λέξη `out`.

`via IF`

Ταιριάζει τα πακέτα τα οποία διέρχονται μέσω της διεπαφής με το όνομα που καθορίζεται. Η λέξη `via` εξασφαλίζει ότι το όνομα της διεπαφής θα είναι πάντα μέρος των κριτηρίων κατ'α τη διαδικασία ταιριάσματος.

`setup`

Πρόκειται για υποχρεωτική παράμετρο που αναγνωρίζει την αίτηση έναρξης μιας συνεδρίας για πακέτα TCP.

`keep-state`

Πρόκειται για υποχρεωτική παράμετρο. Μόλις υπάρξει ταίριασμα, το firewall θα δημιουργήσει ένα δυναμικό κανόνα, του οποίου η προεπιλεγμένη συμπεριφορά είναι να ταιριάζει επικοινωνία διπλής κατεύθυνσης μεταξύ της διεύθυνσης IP και της θύρας αφετηρίας και προορισμού, χρησιμοποιώντας το ίδιο πρωτόκολλο.

`limit {src-addr | src-port | dst-addr | dst-port}`

Το firewall θα επιτρέψει μόνο N πλήθος συνδέσεων με τις παραμέτρους που περιγράφονται σε αυτό τον κανόνα. Μπορούν να καθοριστούν περισσότερες από μια διευθύνσεις και πόρτες αφετηρίας και προορισμού. Δεν μπορούν να χρησιμοποιηθούν στον ίδιο κανόνα οι παράμετροι `limit` και `keep-state`.

Ε επιλογή `limit` παρέχει την ίδια λειτουργία `stateful` με την `keep-state`, καθώς και επιπρόσθετες δικές της λειτουργίες.

31.6.5.2 Επιλογή για **Stateful** Κανόνες

Το `stateful` φίλτρώρισμα, αντιμετωπίζει την κίνηση του δικτύου ως διπλής κατεύθυνσης ανταλλαγή πακέτων τα οποία δημιουργούν μια συνεδρία. Έχει επίσης τη δυνατότητα να διερευνήσει αν τηρούνται οι έγκυροι κανόνες ανταλλαγής μηνυμάτων μεταξύ του αποστολέα και του παραλήπτη. Οποιαδήποτε πακέτα δεν ταιριάζουν με το πρότυπο αυτής της επικοινωνίας, απορρίπτονται ως ψεύτικα.

Ε επιλογή `check-state` χρησιμοποιείται για να αναγνωριστεί σε ποιο σημείο του συνόλου κανόνων του `IPFW` θα ελεγχθεί το πακέτο με βάση τη δυνατότητα των δυναμικών κανόνων. Σε περίπτωση ταιριάζματος, το πακέτο εξέρχεται από το `firewall` και συνεχίζει την πορεία του, ενώ την ίδια στιγμή δημιουργείται ένας νέος δυναμικός κανόνας για το επόμενο πακέτο που αναμένεται να έρθει με βάση τη συγκεκριμένη διπλής κατεύθυνσης επικοινωνία. Σε περίπτωση που το πακέτο δεν ταιριάζει με το δυναμικό κανόνα, θα προχωρήσει για να ελεγχθεί από τον επόμενο κανόνα του `firewall`.

Ε δυνατότητα δυναμικών κανόνων είναι εύαλπη σε εξάντληση πόρων σε περίπτωση επίθεσης υπερχείλισης (`flood`) `SYN`. Ε επίθεση αυτή μπορεί να δημιουργήσει πολύ μεγάλο πλήθος δυναμικών κανόνων. Για την αντιμετώπιση μιας τέτοιας επίθεσης, το `FreeBSD` χρησιμοποιεί μια ακόμα επιλογή που ονομάζεται `limit`. Ε επιλογή αυτή μπορεί να περιορίσει τον αριθμό των ταυτόχρονων συνεδριών, εξετάζοντας τα πεδία αφετηρίας και προορισμού των κανόνων. Ανιχνεύει με αυτό τον τρόπο το πλήθος των δυναμικών κανόνων και πόσες φορές έχει χρησιμοποιηθεί ο καθένας από τη συγκεκριμένη `IP` διεύθυνση. Αν ο αριθμός αυτός ξεπερνάει το όριο που έχει τεθεί με την επιλογή `limit`, το πακέτο απορρίπτεται.

31.6.5.3 Καταγραφή Μηνυμάτων του **Firewall**

Τα πλεονεκτήματα της καταγραφής συμβάντων του `firewall`, είναι προφανή: παρέχουν τη δυνατότητα να δείτε για ποιο λόγο ενεργοποιήθηκαν οι κανόνες στους οποίους έχετε ενεργοποιήσει την καταγραφή. Οι πληροφορίες περιλαμβάνουν τα πακέτα που απορρίφθηκαν, τις διευθύνσεις από τις οποίες προήλθαν και που κατευθύνονται. Με αυτό τον τρόπο, έχετε ένα σημαντικό πλεονέκτημα στην ανίχνευση των εισβολών.

Ακόμα και αν ενεργοποιήσετε τη λειτουργία καταγραφής, το `IPFW` δεν θα αρχίσει από μόνο του την καταγραφή για κανένα κανόνα. Ο διαχειριστής του `firewall` θα αποφασίσει σε ποιους από όλους τους κανόνες θα ενεργοποιήσει την καταγραφή, και θα προσθέσει την λέξη `log` στην αντίστοιχη καταχώριση. Φυσιολογικά, γίνεται καταγραφή μόνο για κανόνες που απορρίπτουν πακέτα (κανόνες `deny`), όπως για παράδειγμα ο κανόνας απόρριψης των εισερχόμενων `ICMP pings`. Είναι κοινή πρακτική, να αντιγράφεται στο τέλος των κανόνων ο κανόνας `"ipfw default deny everything"` και να προστίθεται σε αυτόν η επιλογή `log`. Με τον τρόπο αυτό, μπορείτε να δείτε όλα τα πακέτα που δεν ταίριαζαν με κανένα κανόνα του συνόλου.

Ε καταγραφή συμβάντων είναι δίκαιο μαχαίρι. Αν δεν είστε προσεκτικός, θα χαθείτε μέσα στο πλήθος των δεδομένων της καταγραφής και θα γεμίσετε το δίσκο σας με άχρηστα αρχεία. Οι πιο παλιές και κοινές επιθέσεις τύπου άρνησης υπηρεσίας (`DoS`), είναι αυτές που προσπαθούν να γεμίσουν τους δίσκους σας. Τα μηνύματα αυτά όχι μόνο καταγράφονται στο `syslogd`, αλλά εμφανίζονται και στην κονσόλα του συστήματός σας, και σύντομα γίνονται πολύ ενοχλητικά.

Ε επιλογή IPFWALL_VERBOSE_LIMIT=5 στον πυρήνα, περιορίζει τον αριθμό των συνεχόμενων όμοιων μηνυμάτων που στέλνονται στον καταγραφέα συστήματος syslogd(8) σχετικά με το ταίριασμα πακέτων ενός συγκεκριμένου κανόνα. Όταν ενεργοποιείται αυτή η επιλογή στον πυρήνα, ο αριθμός των συνεχόμενων μηνυμάτων ενός συγκεκριμένου κανόνα, σταματάει μετά τον αριθμό που καθορίζεται. Δεν υπάρχει κανένα όφελος από 200 συνεχόμενα μηνύματα με το ίδιο ακριβώς περιεχόμενο. Για παράδειγμα, πέντε συνεχόμενα μηνύματα για ένα συγκεκριμένο κανόνα θα καταγράφονται κανονικά στο **syslogd**. Τα υπόλοιπα όμοια μηνύματα θα καταμετρηθούν και θα καταγραφούν όπως φαίνεται παρακάτω:

```
last message repeated 45 times
```

Όλα τα μηνύματα καταγραφής των πακέτων, γράφονται από προεπιλογή στο αρχείο /var/log/security το οποίο καθορίζεται στο αρχείο /etc/syslog.conf.

31.6.5.4 Δημιουργία Ενός Script Κανόνων

Οι περισσότεροι έμπειροι χρήστες του IPFW, δημιουργούν ένα αρχείο που περιέχει τους κανόνες και το γράφουν με τέτοιο τρόπο ώστε να να μπορεί να εκτελεστεί ως script. Το βασικό πλεονέκτημα του παραπάνω τρόπου, είναι ότι οι κανόνες του firewall μπορούν να ανανεωθούν χωρίς την ανάγκη να επανεκκινήσει το σύστημα για να φορτωθούν οι νέοι. Ε μέθοδος αυτή είναι πολύ βολική για την δοκιμή νέων κανόνων, καθώς η διαδικασία μπορεί να επαναληφθεί όσες φορές χρειάζεται. Καθώς πρόκειται για κανονικό script, μπορείτε να χρησιμοποιήσετε συμβολική υποκατάσταση για να κωδικοποιήσετε και να υποκαταστήσετε συχνά χρησιμοποιούμενες τιμές σε πολλαπλούς κανόνες. Αυτό φαίνεται στο παρακάτω παράδειγμα.

Ε σύνταξη που χρησιμοποιείται εδώ, είναι συμβατή με τα κελύφη sh(1), csh(1) και tcsh(1). Μπροστά από τα πεδία της συμβολικής υποκατάστασης, υπάρχει το σήμα του δολαρίου, \$. Το σύμβολο αυτό δεν υπάρχει μπροστά από τα συμβολικά πεδία. Ε τιμή που θα αποδοθεί στο συμβολικό πεδίο, πρέπει να εσωκλείεται σε διπλά εισαγωγικά.

Ξεκινήστε το αρχείο των κανόνων σας όπως φαίνεται παρακάτω:

```
##### start of example ipfw rules script #####
#
ipfw -q -f flush      # Delete all rules
# Set defaults
oif="tun0"            # out interface
odns="192.0.2.11"     # ISP's DNS server IP address
cmd="ipfw -q add "    # build rule prefix
ks="keep-state"       # just too lazy to key this each time
$cmd 00500 check-state
$cmd 00502 deny all from any to any frag
$cmd 00501 deny tcp from any to any established
$cmd 00600 allow tcp from any to any 80 out via $oif setup $ks
$cmd 00610 allow tcp from any to $odns 53 out via $oif setup $ks
$cmd 00611 allow udp from any to $odns 53 out via $oif $ks
##### End of example ipfw rules script #####
```

Αυτό είναι όλο. Στο παράδειγμα αυτό δεν είναι σημαντικοί οι κανόνες, αλλά ο τρόπος με τον οποίο λειτουργούν και παίρνουν τιμές τα πεδία συμβολικής υποκατάστασης.

Αν το παραπάνω παράδειγμα ήταν στο αρχείο `/etc/ipfw.rules` θα μπορούσατε να φορτώσετε αυτούς τους κανόνες, γράφοντας την παρακάτω εντολή:

```
# sh /etc/ipfw.rules
```

Το αρχείο `/etc/ipfw.rules` μπορεί να βρίσκεται σε όποιο κατάλογο θέλετε, και να ονομάζεται επίσης όπως θέλετε.

Θα μπορούσατε να επιτύχετε το ίδιο πράγμα, εκτελώντας τις παρακάτω εντολές χειροκίνητα:

```
# ipfw -q -f flush
# ipfw -q add check-state
# ipfw -q add deny all from any to any frag
# ipfw -q add deny tcp from any to any established
# ipfw -q add allow tcp from any to any 80 out via tun0 setup keep-state
# ipfw -q add allow tcp from any to 192.0.2.11 53 out via tun0 setup keep-state
# ipfw -q add 00611 allow udp from any to 192.0.2.11 53 out via tun0 keep-state
```

31.6.5.5 Σύνολο Κανόνων Stateful

Το παρακάτω σύνολο κανόνων (που δεν περιέχει κανόνες για NAT) είναι ένα παράδειγμα γραφής ενός *inclusive firewall*. Ένα *inclusive firewall* επιτρέπει την είσοδο μόνο των πακέτων που ταιριάζουν με τους κανόνες αποδοχής (pass) και απορρίπτει από προεπιλογή όλα τα άλλα. Τα *firewalls* που έχουν σχεδιαστεί να προστατεύουν ολόκληρα δίκτυα, διαθέτουν το λιγότερο δύο διεπαφές, στις οποίες πρέπει να υπάρχουν κανόνες ώστε το *firewall* να λειτουργεί.

Όλα τα λειτουργικά συστήματα τύπου UNIX, συμπεριλαμβανομένου και του FreeBSD, έχουν σχεδιαστεί να χρησιμοποιούν τη διεπαφή `lo0` και τη διεύθυνση IP `127.0.0.1` για εσωτερική επικοινωνία με το λειτουργικό σύστημα. Το *firewall* πρέπει να περιέχει κανόνες που να επιτρέπουν την απρόσκοπτη κίνηση αυτών των ειδικών, για εσωτερική χρήση, πακέτων.

Οι κανόνες που ορίζουν την πρόσβαση εισερχόμενων και εξερχόμενων πακέτων, γράφονται για τη διεπαφή που συνδέεται στο δημόσιο Internet. Ε διεπαφή αυτή μπορεί να είναι για παράδειγμα η `tun0` (σε περίπτωση που χρησιμοποιείτε το PPP χρήση), ή η κάρτα δικτύου που συνδέεται στο καλωδιακό ή DSL modem σας.

Σε περίπτωση που μια ή περισσότερες κάρτες δικτύου συνδέονται σε εσωτερικά ιδιωτικά δίκτυα πίσω από το *firewall*, θα πρέπει να υπάρχουν οι αντίστοιχοι κανόνες που να επιτρέπουν την ελεύθερη διακίνηση των πακέτων ανάμεσα στις διεπαφές αυτές ή/και στο Internet.

Οι κανόνες πρέπει να οργανώνονται σε τρεις κύριες ενότητες: αρχικά όλες οι διεπαφές στις οποίες επιτρέπεται η ελεύθερη διακίνηση δεδομένων, έπειτα η διεπαφή από την οποία εξέρχονται τα πακέτα προς το δημόσιο δίκτυο (Internet) και τέλος η διεπαφή από την οποία λαμβάνονται πακέτα από το Internet.

Σε κάθε μια από τις ενότητες των διεπαφών που συνδέονται στο Internet, πρέπει να τοποθετούνται πρώτοι οι κανόνες που ταιριάζουν συχνότερα με την αντίστοιχη κίνηση. Ο τελευταίος κανόνας της ενότητας θα πρέπει να απορρίπτει και να καταγράφει όλα τα πακέτα της συγκεκριμένης διεπαφής/κατεύθυνσης.

Ε ενότητα εξερχόμενων (Outbound) στο σύνολο κανόνων που φαίνεται παρακάτω, περιέχει μόνο κανόνες τύπου allow. Οι κανόνες αυτοί περιέχουν συγκεκριμένες επιλεγμένες τιμές, με τις οποίες αναγνωρίζεται με μοναδικό τρόπο η υπηρεσία στην οποία επιτρέπεται η πρόσβαση από το δημόσιο

Internet. Όλοι οι κανόνες έχουν τις επιλογές `proto`, `port`, `in/out` και `keep-state`. Οι κανόνες τύπου `proto tcp` περιέχουν την επιλογή `setup` για την αναγνώριση του πακέτου έναρξης της συνεδρίας, ώστε να γίνει η καταχώριση της στον πίνακα συνδέσεων (`stateful`).

Στην ενότητα των εισερχόμενων πακέτων (**Inbound**) που φαίνεται παρακάτω, εμφανίζονται πρώτοι οι κανόνες που χρησιμοποιούνται για την απόρριψη των ανεπιθύμητων πακέτων. Αυτό γίνεται για δύο διαφορετικούς λόγους. Ο πρώτος είναι ότι τα κακόβουλα πακέτα μπορεί εν μέρει να ταιριάζουν με κάποια χαρακτηριστικά της έγκυρης κίνησης. Τα πακέτα αυτά θα πρέπει να απορριφθούν, αντί να γίνουν δεκτά από κάποιο επόμενο κανόνα `allow`. Ο δεύτερος είναι ότι μπορείτε να απορρίψετε συγκεκριμένα πακέτα τα οποία γνωρίζετε ότι δεν είναι έγκυρα, αλλά σας είναι αδιάφορη η καταγραφή τους. Με τον τρόπο αυτό εμποδίζεται η λήψη και καταγραφή τους από τον τελευταίο κανόνα. Ο τελευταίος κανόνας τυπικά απορρίπτει και καταγράφει όλα τα πακέτα που έφτασαν μέχρι αυτόν. Ο κανόνας αυτός χρησιμοποιείται για την παροχή νομικών αποδείξεων σε περίπτωση που κινήσετε νομική διαδικασία κατά ατόμων που προέβησαν σε επιθέσεις στο σύστημα σας.

Θα πρέπει επίσης να εξασφαλίσετε ότι το σύστημα σας δεν θα δώσει καμιά απάντηση σε κανένα από τα ανεπιθύμητα πακέτα. Τα πακέτα αυτά θα πρέπει να απορριφθούν και να εξαφανιστούν. Με τον τρόπο αυτό, ο επιτιθέμενος δεν έχει καμιά γνώση αν τα πακέτα του έφτασαν μέχρι το σύστημα σας. Όσο λιγότερα μπορούν να μάθουν οι επιτιθέμενοι σχετικά με το σύστημα σας, τόσο πιο ασφαλές είναι. Όταν εκτελείτε καταγραφή πακέτων με αριθμούς θυρών που δεν αναγνωρίζετε, κοιτάξτε στο αρχείο `/etc/services/` ή δείτε το <http://www.securitystats.com/tools/portsearch.php> και αναζητήστε τον αριθμό της θύρας για να δείτε ποιος είναι ο σκοπός της. Ελέγξτε την παρακάτω τοποθεσία για τους αριθμούς θυρών που χρησιμοποιούνται συχνά από κακόβουλα προγράμματα (Trojans): <http://www.simovits.com/trojans/trojans.html>.

31.6.5.6 Ένα Υπόδειγμα Συνόλου Κανόνων **Inclusive**

Το παρακάτω σύνολο κανόνων (στο οποίο δεν υλοποιείται λειτουργία NAT) είναι αρκετά πλήρες και πολύ ασφαλές. Δημιουργεί firewall τύπου **inclusive**, και έχει δοκιμαστεί σε πραγματικές συνθήκες λειτουργίας. Μπορεί να εξυπηρετήσει το ίδιο καλ'ά και το δικό σας σύστημα. Απλώς μετατρέψτε σε σχόλιο τους κανόνες `pass` για τις υπηρεσίες που δεν θέλετε να ενεργοποιήσετε. Για να αποφύγετε την καταγραφή ανεπιθύμητων μηνυμάτων, απλώς προσθέστε ένα κανόνα τύπου `deny` στην ενότητα των εισερχόμενων. Σε όλους τους κανόνες, θα πρέπει να αλλάξετε το όνομα της διεπαφής από `dc0` στο πραγματικό όνομα της διεπαφής που συνδέεται στο δημόσιο Internet. Σε περίπτωση που χρησιμοποιείτε το PPP χρήστη, το όνομα της διεπαφής θα είναι `tun0`.

Θα διαπιστώσετε ότι υπ'άρχει μια συγκεκριμένη λογική στη χρήση αυτών των κανόνων.

- Όλοι οι κανόνες που αποτελούν αίτηση για έναρξη μιας νέας συνεδρίας με το δημόσιο Internet, χρησιμοποιούν την επιλογή `keep-state`.
- Όλες οι διαπιστευμένες υπηρεσίες που προέρχονται από το δημόσιο Internet, διαθέτουν την επιλογή `limit`, για την αποφυγή επιθέσεων υπερχειλίσης (`flooding`).
- Όλοι οι κανόνες χρησιμοποιούν τις επιλογές `in` ή `out` για να διευκρινίζουν την κατεύθυνση της επικοινωνίας.
- Όλοι οι κανόνες χρησιμοποιούν την επιλογή `via` όνομα-διεπαφής για να καθορίσουν τη διεπαφή από την οποία διέρχεται το πακέτο.

Οι κανόνες που φαίνονται παρακάτω, θα πρέπει να γραφούν στο `/etc/ipfw.rules`.

```
##### Start of IPFW rules file #####
# Flush out the list before we begin.
ipfw -q -f flush

# Set rules command prefix
cmd="ipfw -q add"
pif="dc0"      # public interface name of NIC
               # facing the public Internet

#####
# No restrictions on Inside LAN Interface for private network
# Not needed unless you have LAN.
# Change xl0 to your LAN NIC interface name
#####
$cmd 00005 allow all from any to any via xl0

#####
# No restrictions on Loopback Interface
#####
$cmd 00010 allow all from any to any via lo0

#####
# Allow the packet through if it has previous been added to the
# the "dynamic" rules table by a allow keep-state statement.
#####
$cmd 00015 check-state

#####
# Interface facing Public Internet (Outbound Section)
# Check session start requests originating from behind the
# firewall on the private network or from this gateway server
# destined for the public Internet.
#####

# Allow out access to my ISP's Domain name server.
# x.x.x.x must be the IP address of your ISP's DNS
# Dup these lines if your ISP has more than one DNS server
# Get the IP addresses from /etc/resolv.conf file
$cmd 00110 allow tcp from any to x.x.x.x 53 out via $pif setup keep-state
$cmd 00111 allow udp from any to x.x.x.x 53 out via $pif keep-state

# Allow out access to my ISP's DHCP server for cable/DSL configurations.
# This rule is not needed for .user ppp. connection to the public Internet.
# so you can delete this whole group.
# Use the following rule and check log for IP address.
# Then put IP address in commented out rule & delete first rule
$cmd 00120 allow log udp from any to any 67 out via $pif keep-state
$cmd 00120 allow udp from any to x.x.x.x 67 out via $pif keep-state

# Allow out non-secure standard www function
$cmd 00200 allow tcp from any to any 80 out via $pif setup keep-state

# Allow out secure www function https over TLS SSL
```

```
$cmd 00220 allow tcp from any to any 443 out via $pif setup keep-state

# Allow out send & get email function
$cmd 00230 allow tcp from any to any 25 out via $pif setup keep-state
$cmd 00231 allow tcp from any to any 110 out via $pif setup keep-state

# Allow out FBSD (make install & CVSUP) functions
# Basically give user root "GOD" privileges.
$cmd 00240 allow tcp from me to any out via $pif setup keep-state uid root

# Allow out ping
$cmd 00250 allow icmp from any to any out via $pif keep-state

# Allow out Time
$cmd 00260 allow tcp from any to any 37 out via $pif setup keep-state

# Allow out nntp news (i.e. news groups)
$cmd 00270 allow tcp from any to any 119 out via $pif setup keep-state

# Allow out secure FTP, Telnet, and SCP
# This function is using SSH (secure shell)
$cmd 00280 allow tcp from any to any 22 out via $pif setup keep-state

# Allow out whois
$cmd 00290 allow tcp from any to any 43 out via $pif setup keep-state

# deny and log everything else that.s trying to get out.
# This rule enforces the block all by default logic.
$cmd 00299 deny log all from any to any out via $pif

#####
# Interface facing Public Internet (Inbound Section)
# Check packets originating from the public Internet
# destined for this gateway server or the private network.
#####

# Deny all inbound traffic from non-routable reserved address spaces
$cmd 00300 deny all from 192.168.0.0/16 to any in via $pif #RFC 1918 private IP
$cmd 00301 deny all from 172.16.0.0/12 to any in via $pif #RFC 1918 private IP
$cmd 00302 deny all from 10.0.0.0/8 to any in via $pif #RFC 1918 private IP
$cmd 00303 deny all from 127.0.0.0/8 to any in via $pif #loopback
$cmd 00304 deny all from 0.0.0.0/8 to any in via $pif #loopback
$cmd 00305 deny all from 169.254.0.0/16 to any in via $pif #DHCP auto-config
$cmd 00306 deny all from 192.0.2.0/24 to any in via $pif #reserved for docs
$cmd 00307 deny all from 204.152.64.0/23 to any in via $pif #Sun cluster interconnect
$cmd 00308 deny all from 224.0.0.0/3 to any in via $pif #Class D & E multicast

# Deny public pings
$cmd 00310 deny icmp from any to any in via $pif

# Deny ident
$cmd 00315 deny tcp from any to any 113 in via $pif
```

```
# Deny all Netbios service. 137=name, 138=datagram, 139=session
# Netbios is MS/Windows sharing services.
# Block MS/Windows hosts2 name server requests 81
$cmd 00320 deny tcp from any to any 137 in via $pif
$cmd 00321 deny tcp from any to any 138 in via $pif
$cmd 00322 deny tcp from any to any 139 in via $pif
$cmd 00323 deny tcp from any to any 81 in via $pif

# Deny any late arriving packets
$cmd 00330 deny all from any to any frag in via $pif

# Deny ACK packets that did not match the dynamic rule table
$cmd 00332 deny tcp from any to any established in via $pif

# Allow traffic in from ISP's DHCP server. This rule must contain
# the IP address of your ISP's DHCP server as it's the only
# authorized source to send this packet type.
# Only necessary for cable or DSL configurations.
# This rule is not needed for .user ppp. type connection to
# the public Internet. This is the same IP address you captured
# and used in the outbound section.
#$cmd 00360 allow udp from any to x.x.x.x 67 in via $pif keep-state

# Allow in standard www function because I have apache server
$cmd 00400 allow tcp from any to me 80 in via $pif setup limit src-addr 2

# Allow in secure FTP, Telnet, and SCP from public Internet
$cmd 00410 allow tcp from any to me 22 in via $pif setup limit src-addr 2

# Allow in non-secure Telnet session from public Internet
# labeled non-secure because ID & PW are passed over public
# Internet as clear text.
# Delete this sample group if you do not have telnet server enabled.
$cmd 00420 allow tcp from any to me 23 in via $pif setup limit src-addr 2

# Reject & Log all incoming connections from the outside
$cmd 00499 deny log all from any to any in via $pif

# Everything else is denied by default
# deny and log all packets that fell through to see what they are
$cmd 00999 deny log all from any to any
##### End of IPFW rules file #####
```

31.6.5.7 Ένα Υπόδειγμα NAT με Stateful Σύνολο Κανόνων

Για να ενεργοποιηθεί η λειτουργία NAT στο IPFW, χρειάζονται κάποιες επιπλέον ρυθμίσεις. Θα πρέπει να προσθέσετε την επιλογή option IPDIVERT μαζί με τις υπόλοιπες επιλογές για το IPFW στο αρχείο ρυθμίσεων του πυρήνα. Θα πρέπει έπειτα να μεταγλωττίσετε και να εγκαταστήσετε το νέο σας προσαρμοσμένο πυρήνα.

Εκτός από τις συνηθισμένες επιλογές για το IPFW, θα πρέπει να προσθέσετε και τις παρακάτω στο αρχείο /etc/rc.conf:

```

natd_enable="YES"           # Enable NATD function
natd_interface="rl0"        # interface name of public Internet NIC
natd_flags="-dynamic -m"    # -m = preserve port numbers if possible

```

Ε χρήση κανόνων *stateful* μαζί με τον κανόνα *divert natd* (NAT), περιπλέκει πολύ την λογική συγγραφής των κανόνων. Ε θέση εμφάνισης των κανόνων *check-state* και *divert natd* μέσα στο σύνολο κανόνων γίνεται πολύ κρίσιμη. Δεν πρόκειται πλέον για απλή λογική περάσματος από τον ένα κανόνα στον επόμενο. Χρησιμοποιείται ένα νέο είδος ενέργειας που ονομάζεται *skipto*. Για να χρησιμοποιηθεί η εντολή *skipto*, είναι υποχρεωτικό να έχετε αριθμήσει τους κανόνες, ώστε να ξέρετε σε ποιο κανόνα θα καταλήξει το άλμα που θα εκτελεστεί από την εντολή αυτή.

Παρακάτω θα βρείτε ένα υπόδειγμα (χωρίς πρόσθετα σχόλια) μιας μεθόδου συγγραφής που επιλέξαμε εδώ για να εξηγήσουμε την ακολουθία ροής του πακέτου μέσα στο σύνολο κανόνων.

Ε ροή της επεξεργασίας ξεκινάει με τον πρώτο από την κορυφή κανόνα και συνεχίζει ένα κανόνα κ'αθε φορά προς τα κάτω, είτε μέχρι να φτάσει τον τελευταίο, ή μέχρι το πακέτο να ταιριάζει με τα κριτήρια επιλογής κάποιου κανόνα και να ελευθερωθεί από το *firewall*. Είναι σημαντικό να παρατηρήσουμε τη θέση των κανόνων με αριθμούς 100, 101, 450, 500 και 510. Οι κανόνες αυτοί ελέγχουν την μετάφραση των εξερχόμενων και εισερχόμενων πακέτων, ώστε οι καταχωρήσεις τους στο δυναμικό πίνακα καταστάσεων να περιέχουν πάντα την ιδιωτική IP διεύθυνση του τοπικού δικτύου. Παρατηρήστε επίσης ότι όλοι οι κανόνες *allow* και *deny* καθορίζουν την κατεύθυνση κίνησης του πακέτου καθώς και την διεπαφή. Επίσης, όλες οι εξερχόμενες αιτήσεις για νέες συνεδρίες μεταφέρονται απευθείας (μέσω του *skipto rule 500*) στον κανόνα 500 για να γίνει η μετάφραση διευθύνσεων δικτύου (NAT).

Ας υποθέσουμε ότι ένα χρήστης του τοπικού δικτύου χρησιμοποιεί τον φυλλομετρητή του για να δει μια ιστοσελίδα. Οι ιστοσελίδες χρησιμοποιούν την πόρτα 80 για την επικοινωνία. Το πακέτο εισέρχεται στο *firewall*. Δεν ταιριάζει με τον κανόνα 100 γιατί είναι εξερχόμενο και όχι εισερχόμενο. Περνεί τον κανόνα 101 γιατί πρόκειται για νέα επικοινωνία και έτσι δεν υπάρχει ακόμα στον δυναμικό πίνακα καταστάσεων. Το πακέτο τελικά φτάνει στον κανόνα 125 με τον οποίο και ταιριάζει. Εξέρχεται μέσω της κάρτας δικτύου που συνδέεται στο δημόσιο Internet. Το πακέτο έχει ακόμα ως IP αφετηρίας την ιδιωτική διεύθυνση του τοπικού δικτύου. Το ταίριασμα με αυτό τον κανόνα προκαλεί δύο ενέργειες. Ε επιλογή *keep-state* θα δημιουργήσει ένα νέο δυναμικό κανόνα, θα τον καταχωρήσει στον πίνακα, και θα εκτελέσει την αντίστοιχη ενέργεια. Ε ενέργεια αυτή είναι μέρος της πληροφορίας που γράφεται στον δυναμικό πίνακα. Στην περίπτωση αυτή είναι η "skipto rule 500". Ο κανόνας 500 μεταφράζει μέσω NAT τη διεύθυνση IP του πακέτου, πριν αυτό εξέλθει προς το Internet. Αυτό είναι ιδιαίτερα σημαντικό. Το πακέτο κατευθύνεται προς τον προορισμό του, όπου δημιουργείται και αποστέλλεται ένα νέο πακέτο ως απάντηση. Το νέο αυτό πακέτο εισέρχεται ξανά στο *firewall*, στον κανόνα που είναι στην κορυφή της λίστας. Αυτή τη φορά ταιριάζει με τον κανόνα 100 και η διεύθυνση προορισμού του αλλάζει ξανά στην αρχική του τοπικού δικτύου. Έπειτα, γίνεται η επεξεργασία του από τον κανόνα *check-state* ο οποίος ανακαλύπτει ότι πρόκειται για πακέτο συνεδρίας σε εξέλιξη και το απελευθερώνει στο τοπικό δίκτυο. Κατευθύνεται προς τον υπολογιστή του τοπικού δικτύου που το έστειλε, ο οποίος στέλνει ένα νέο πακέτο ζητώντας περισσότερα δεδομένα από τον απομακρυσμένο εξυπηρετητή. Το πακέτο αυτό ελέγχεται από τον κανόνα *check-state*, ο οποίος βρίσκει την καταχώριση του στα εξερχόμενα και εκτελεί την αντίστοιχη ενέργεια που σε αυτή την περίπτωση είναι "skipto 500". Το πακέτο προωθείται στον κανόνα 500, γίνεται η μετάφραση της διεύθυνσης του μέσω NAT και απελευθερώνεται στο Internet.

Από την μεριά των εισερχόμενων, όποιο πακέτο αναγνωρίζεται ως μέρος μιας υπάρχουσας συνεδρίας, ελέγχεται αυτόματα από τον κανόνα *check-state* και τους αντίστοιχους κανόνες *divert natd*. Το μόνο που χρειάζεται να αντιμετωπίσουμε είναι η απόρριψη όλων των προβληματικών πακέτων και η

έγκριση μόνο των πακέτων που προορίζονται για εγκεκριμένες υπηρεσίες. Ας υποθέσουμε ότι έχουμε ένα εξυπηρετητή *apache* ο οποίος εκτελείται στο μηχάνημα με το *firewall*, και επιθυμούμε το τοπικό *site* να είναι προσβάσιμο από το δημόσιο *Internet*. Ε εισερχόμενη αίτηση νέας συνεδρίας ταιριάζει με τον κανόνα 100 και η *IP* διεύθυνση της αντιστοιχίζεται στο τοπικό *IP* του μηχανήματος με το *firewall*. Το πακέτο έπειτα ελέγχεται για οποιοδήποτε πρόβλημα μπορεί να έχει σύμφωνα με τους κανόνες που χρησιμοποιούμε, και τελικώς ταιριάζει με τον κανόνα 425. Στην περίπτωση αυτή συμβαίνουν δύο πράγματα. Ο κανόνας για το πακέτο γράφεται στο δυναμικό πίνακα καταστάσεων, αλλά αυτή τη φορά περιορίζεται ο αριθμός αιτήσεων νέας συνεδρίας από το συγκεκριμένο *IP* σε 2. Με αυτό τον τρόπο μπορούμε να αμυνθούμε σε επιθέσεις τύπου άρνησης υπηρεσίας (*DoS*) όσο αφορά τη συγκεκριμένη θύρα επικοινωνίας. Ε ενέργεια του κανόνα είναι το *allow*, και έτσι το πακέτο απελευθερώνεται στο τοπικό δίκτυο. Το πακέτο που παράγεται ως απάντηση, ελέγχεται από τον κανόνα *check-state*, ο οποίος αναγνωρίζει ότι ανήκει σε μια ήδη ενεργή συνεδρία, και αποστέλλεται στον κανόνα 500 όπου γίνεται η μετάφραση της διεύθυνσης του μέσω *NAT*. Το πακέτο τελικώς απελευθερώνεται μέσω της διεπαφής εξερχομένων.

Υπόδειγμα Κανόνων #1:

```
#!/bin/sh
cmd="ipfw -q add"
skip="skipto 500"
pif=r10
ks="keep-state"
good_tcpo="22,25,37,43,53,80,443,110,119"

ipfw -q -f flush

$cmd 002 allow all from any to any via xl0 # exclude LAN traffic
$cmd 003 allow all from any to any via lo0 # exclude loopback traffic

$cmd 100 divert natd ip from any to any in via $pif
$cmd 101 check-state

# Authorized outbound packets
$cmd 120 $skip udp from any to xx.168.240.2 53 out via $pif $ks
$cmd 121 $skip udp from any to xx.168.240.5 53 out via $pif $ks
$cmd 125 $skip tcp from any to any $good_tcpo out via $pif setup $ks
$cmd 130 $skip icmp from any to any out via $pif $ks
$cmd 135 $skip udp from any to any 123 out via $pif $ks

# Deny all inbound traffic from non-routable reserved address spaces
$cmd 300 deny all from 192.168.0.0/16 to any in via $pif #RFC 1918 private IP
$cmd 301 deny all from 172.16.0.0/12 to any in via $pif #RFC 1918 private IP
$cmd 302 deny all from 10.0.0.0/8 to any in via $pif #RFC 1918 private IP
$cmd 303 deny all from 127.0.0.0/8 to any in via $pif #loopback
$cmd 304 deny all from 0.0.0.0/8 to any in via $pif #loopback
$cmd 305 deny all from 169.254.0.0/16 to any in via $pif #DHCP auto-config
$cmd 306 deny all from 192.0.2.0/24 to any in via $pif #reserved for docs
$cmd 307 deny all from 204.152.64.0/23 to any in via $pif #Sun cluster
$cmd 308 deny all from 224.0.0.0/3 to any in via $pif #Class D & E multicast

# Authorized inbound packets
```

```
$cmd 400 allow udp from xx.70.207.54 to any 68 in $ks
$cmd 420 allow tcp from any to me 80 in via $pif setup limit src-addr 1
```

```
$cmd 450 deny log ip from any to any
```

```
# This is skipto location for outbound stateful rules
$cmd 500 divert natd ip from any to any out via $pif
$cmd 510 allow ip from any to any
```

```
##### end of rules #####
```

Οι παρακάτω κανόνες είναι σχεδόν ίδιοι με τους παραπάνω, αλλά περιέχουν περισσότερα σχόλια για να βοηθήσουν τον αρχάριο χρήστη του IPFW να καταλάβει καλύτερα πως λειτουργούν.

Υπόδειγμα Κανόνων #2:

```
#!/bin/sh
##### Start of IPFW rules file #####
# Flush out the list before we begin.
ipfw -q -f flush

# Set rules command prefix
cmd="ipfw -q add"
skip="skipto 800"
pif="rl0"      # public interface name of NIC
               # facing the public Internet

#####
# No restrictions on Inside LAN Interface for private network
# Change xl0 to your LAN NIC interface name
#####
$cmd 005 allow all from any to any via xl0

#####
# No restrictions on Loopback Interface
#####
$cmd 010 allow all from any to any via lo0

#####
# check if packet is inbound and nat address if it is
#####
$cmd 014 divert natd ip from any to any in via $pif

#####
# Allow the packet through if it has previous been added to the
# the "dynamic" rules table by a allow keep-state statement.
#####
$cmd 015 check-state

#####
# Interface facing Public Internet (Outbound Section)
# Check session start requests originating from behind the
# firewall on the private network or from this gateway server
```



```
# destined for the public Internet.
#####

# Allow out access to my ISP's Domain name server.
# x.x.x.x must be the IP address of your ISP's DNS
# Dup these lines if your ISP has more than one DNS server
# Get the IP addresses from /etc/resolv.conf file
$cmd 020 $skip tcp from any to x.x.x.x 53 out via $pif setup keep-state

# Allow out access to my ISP's DHCP server for cable/DSL configurations.
$cmd 030 $skip udp from any to x.x.x.x 67 out via $pif keep-state

# Allow out non-secure standard www function
$cmd 040 $skip tcp from any to any 80 out via $pif setup keep-state

# Allow out secure www function https over TLS SSL
$cmd 050 $skip tcp from any to any 443 out via $pif setup keep-state

# Allow out send & get email function
$cmd 060 $skip tcp from any to any 25 out via $pif setup keep-state
$cmd 061 $skip tcp from any to any 110 out via $pif setup keep-state

# Allow out FreeBSD (make install & CVSUP) functions
# Basically give user root "GOD" privileges.
$cmd 070 $skip tcp from me to any out via $pif setup keep-state uid root

# Allow out ping
$cmd 080 $skip icmp from any to any out via $pif keep-state

# Allow out Time
$cmd 090 $skip tcp from any to any 37 out via $pif setup keep-state

# Allow out nntp news (i.e. news groups)
$cmd 100 $skip tcp from any to any 119 out via $pif setup keep-state

# Allow out secure FTP, Telnet, and SCP
# This function is using SSH (secure shell)
$cmd 110 $skip tcp from any to any 22 out via $pif setup keep-state

# Allow out whois
$cmd 120 $skip tcp from any to any 43 out via $pif setup keep-state

# Allow ntp time server
$cmd 130 $skip udp from any to any 123 out via $pif keep-state

#####
# Interface facing Public Internet (Inbound Section)
# Check packets originating from the public Internet
# destined for this gateway server or the private network.
#####

# Deny all inbound traffic from non-routable reserved address spaces
```



```
$cmd 300 deny all from 192.168.0.0/16 to any in via $pif #RFC 1918 private IP
$cmd 301 deny all from 172.16.0.0/12 to any in via $pif #RFC 1918 private IP
$cmd 302 deny all from 10.0.0.0/8 to any in via $pif #RFC 1918 private IP
$cmd 303 deny all from 127.0.0.0/8 to any in via $pif #loopback
$cmd 304 deny all from 0.0.0.0/8 to any in via $pif #loopback
$cmd 305 deny all from 169.254.0.0/16 to any in via $pif #DHCP auto-config
$cmd 306 deny all from 192.0.2.0/24 to any in via $pif #reserved for docs
$cmd 307 deny all from 204.152.64.0/23 to any in via $pif #Sun cluster
$cmd 308 deny all from 224.0.0.0/3 to any in via $pif #Class D & E multicast

# Deny ident
$cmd 315 deny tcp from any to any 113 in via $pif

# Deny all Netbios service. 137=name, 138=datagram, 139=session
# Netbios is MS/Windows sharing services.
# Block MS/Windows hosts2 name server requests 81
$cmd 320 deny tcp from any to any 137 in via $pif
$cmd 321 deny tcp from any to any 138 in via $pif
$cmd 322 deny tcp from any to any 139 in via $pif
$cmd 323 deny tcp from any to any 81 in via $pif

# Deny any late arriving packets
$cmd 330 deny all from any to any frag in via $pif

# Deny ACK packets that did not match the dynamic rule table
$cmd 332 deny tcp from any to any established in via $pif

# Allow traffic in from ISP's DHCP server. This rule must contain
# the IP address of your ISP's DHCP server as it's the only
# authorized source to send this packet type.
# Only necessary for cable or DSL configurations.
# This rule is not needed for 'user ppp' type connection to
# the public Internet. This is the same IP address you captured
# and used in the outbound section.
$cmd 360 allow udp from x.x.x.x to any 68 in via $pif keep-state

# Allow in standard www function because I have Apache server
$cmd 370 allow tcp from any to me 80 in via $pif setup limit src-addr 2

# Allow in secure FTP, Telnet, and SCP from public Internet
$cmd 380 allow tcp from any to me 22 in via $pif setup limit src-addr 2

# Allow in non-secure Telnet session from public Internet
# labeled non-secure because ID & PW are passed over public
# Internet as clear text.
# Delete this sample group if you do not have telnet server enabled.
$cmd 390 allow tcp from any to me 23 in via $pif setup limit src-addr 2

# Reject & Log all unauthorized incoming connections from the public Internet
$cmd 400 deny log all from any to any in via $pif

# Reject & Log all unauthorized out going connections to the public Internet
$cmd 450 deny log all from any to any out via $pif
```

```
# This is skipto location for outbound stateful rules
$cmd 800 divert natd ip from any to any out via $pif
$cmd 801 allow ip from any to any

# Everything else is denied by default
# deny and log all packets that fell through to see what they are
$cmd 999 deny log all from any to any
##### End of IPFW rules file #####
```

Εἰσαγωγή 32 Προχωρημένα Θέματα Δικτύωσης

32.1 Σύνοψη

Το κεφάλαιο αυτό καλύπτει προχωρημένα θέματα δικτύωσης.

Αφού διαβάσετε αυτό το κεφάλαιο, θα ξέρετε:

- Τα βασικά των πυλών (gateways) και των δρομολογήσεων (routes).
- Πως να ρυθμίσετε συσκευές IEEE 802.11 και Bluetooth.
- Πως να κάνετε το FreeBSD να δρα ως γέφυρα (bridge).
- Πως να ρυθμίσετε εκκίνηση από το δίκτυο σε ένα μηχάνημα χωρίς σκληρό δίσκο.
- Πως να ρυθμίσετε μετάφραση δικτυακών διευθύνσεων (NAT).
- Πως να συνδέσετε δύο υπολογιστές μέσω PLIP.
- Πως να ρυθμίσετε το IPv6 σε ένα μηχάνημα FreeBSD.
- Πως να ρυθμίσετε το ATM.
- Πως να ρυθμίσετε και να χρησιμοποιήσετε τις δυνατότητες του CARP (Common Access Redundancy Protocol) στο FreeBSD.

Πριν διαβάσετε αυτό το κεφάλαιο, θα πρέπει:

- Να κατανοείτε τις βασικές έννοιες των αρχείων `script /etc/rc`.
- Να είστε εξοικειωμένος με τη βασική ορολογία των δικτύων.
- Να γνωρίζετε πως να ρυθμίσετε και να εγκαταστήσετε ένα νέο πυρήνα στο FreeBSD (Εἰσαγωγή 9).
- Να γνωρίζετε πως να εγκαταστήσετε πρόσθετο λογισμικό τρίτου κατασκευαστή (Εἰσαγωγή 5).

32.2 Gateways and Routes

Contributed by Coranth Gryphon.

For one machine to be able to find another over a network, there must be a mechanism in place to describe how to get from one to the other. This is called *routing*. A “route” is a defined pair of addresses: a “destination” and a “gateway”. The pair indicates that if you are trying to get to this *destination*, communicate through this *gateway*. There are three types of destinations: individual hosts, subnets, and “default”. The “default route” is used if none of the other routes apply. We will talk a little bit more about default routes later on. There are also three types of gateways: individual hosts, interfaces (also called “links”), and Ethernet hardware addresses (MAC addresses).

32.2.1 An Example

To illustrate different aspects of routing, we will use the following example from `netstat`:

```
% netstat -r
```

Routing tables

Destination	Gateway	Flags	Refs	Use	Netif	Expire
default	outside-gw	UGSc	37	418	ppp0	
localhost	localhost	UH	0	181	lo0	
test0	0:e0:b5:36:cf:4f	UHLW	5	63288	ed0	77
10.20.30.255	link#1	UHLW	1	2421		
example.com	link#1	UC	0	0		
host1	0:e0:a8:37:8:1e	UHLW	3	4601	lo0	
host2	0:e0:a8:37:8:1e	UHLW	0	5	lo0 =>	
host2.example.com	link#1	UC	0	0		
224	link#1	UC	0	0		

The first two lines specify the default route (which we will cover in the next section) and the `localhost` route.

The interface (Netif column) that this routing table specifies to use for `localhost` is `lo0`, also known as the loopback device. This says to keep all traffic for this destination internal, rather than sending it out over the LAN, since it will only end up back where it started.

The next thing that stands out are the addresses beginning with `0:e0:.`. These are Ethernet hardware addresses, which are also known as MAC addresses. FreeBSD will automatically identify any hosts (`test0` in the example) on the local Ethernet and add a route for that host, directly to it over the Ethernet interface, `ed0`. There is also a timeout (Expire column) associated with this type of route, which is used if we fail to hear from the host in a specific amount of time. When this happens, the route to this host will be automatically deleted. These hosts are identified using a mechanism known as RIP (Routing Information Protocol), which figures out routes to local hosts based upon a shortest path determination.

FreeBSD will also add subnet routes for the local subnet (`10.20.30.255` is the broadcast address for the subnet `10.20.30`, and `example.com` is the domain name associated with that subnet). The designation `link#1` refers to the first Ethernet card in the machine. You will notice no additional interface is specified for those.

Both of these groups (local network hosts and local subnets) have their routes automatically configured by a daemon called **routed**. If this is not run, then only routes which are statically defined (i.e. entered explicitly) will exist.

The `host1` line refers to our host, which it knows by Ethernet address. Since we are the sending host, FreeBSD knows to use the loopback interface (`lo0`) rather than sending it out over the Ethernet interface.

The two `host2` lines are an example of what happens when we use an `ifconfig(8)` alias (see the section on Ethernet for reasons why we would do this). The `=>` symbol after the `lo0` interface says that not only are we using the loopback (since this address also refers to the local host), but specifically it is an alias. Such routes only show up on the host that supports the alias; all other hosts on the local network will simply have a `link#1` line for such routes.

The final line (destination subnet `224`) deals with multicasting, which will be covered in another section.

Finally, various attributes of each route can be seen in the `Flags` column. Below is a short table of some of these flags and their meanings:

U	Up: The route is active.
H	Host: The route destination is a single host.
G	Gateway: Send anything for this destination on to this remote system, which will figure out from there where to send it.
S	Static: This route was configured manually, not automatically generated by the system.

C	Clone: Generates a new route based upon this route for machines we connect to. This type of route is normally used for local networks.
W	WasCloned: Indicated a route that was auto-configured based upon a local area network (Clone) route.
L	Link: Route involves references to Ethernet hardware.

32.2.2 Default Routes

When the local system needs to make a connection to a remote host, it checks the routing table to determine if a known path exists. If the remote host falls into a subnet that we know how to reach (Cloned routes), then the system checks to see if it can connect along that interface.

If all known paths fail, the system has one last option: the “default” route. This route is a special type of gateway route (usually the only one present in the system), and is always marked with a *c* in the flags field. For hosts on a local area network, this gateway is set to whatever machine has a direct connection to the outside world (whether via PPP link, DSL, cable modem, T1, or another network interface).

If you are configuring the default route for a machine which itself is functioning as the gateway to the outside world, then the default route will be the gateway machine at your Internet Service Provider’s (ISP) site.

Let us look at an example of default routes. This is a common configuration:

The hosts *Local1* and *Local2* are at your site. *Local1* is connected to an ISP via a dial up PPP connection. This PPP server computer is connected through a local area network to another gateway computer through an external interface to the ISP’s Internet feed.

The default routes for each of your machines will be:

Host	Default Gateway	Interface
Local2	Local1	Ethernet
Local1	T1-GW	PPP

A common question is “Why (or how) would we set the T1-GW to be the default gateway for *Local1*, rather than the ISP server it is connected to?”.

Remember, since the PPP interface is using an address on the ISP’s local network for your side of the connection, routes for any other machines on the ISP’s local network will be automatically generated. Hence, you will already know how to reach the T1-GW machine, so there is no need for the intermediate step of sending traffic to the ISP server.

It is common to use the address *x.x.x.1* as the gateway address for your local network. So (using the same example), if your local class-C address space was *10.20.30* and your ISP was using *10.9.9* then the default routes would be:

Host	Default Route
Local2 (10.20.30.2)	Local1 (10.20.30.1)

Host

Local1 (10.20.30.1, 10.9.9.30)

Default Route

T1-GW (10.9.9.1)

You can easily define the default route via the `/etc/rc.conf` file. In our example, on the `Local2` machine, we added the following line in `/etc/rc.conf`:

```
defaultrouter="10.20.30.1"
```

It is also possible to do it directly from the command line with the `route(8)` command:

```
# route add default 10.20.30.1
```

For more information on manual manipulation of network routing tables, consult `route(8)` manual page.

32.2.3 Dual Homed Hosts

There is one other type of configuration that we should cover, and that is a host that sits on two different networks. Technically, any machine functioning as a gateway (in the example above, using a PPP connection) counts as a dual-homed host. But the term is really only used to refer to a machine that sits on two local-area networks.

In one case, the machine has two Ethernet cards, each having an address on the separate subnets. Alternately, the machine may only have one Ethernet card, and be using `ifconfig(8)` aliasing. The former is used if two physically separate Ethernet networks are in use, the latter if there is one physical network segment, but two logically separate subnets.

Either way, routing tables are set up so that each subnet knows that this machine is the defined gateway (inbound route) to the other subnet. This configuration, with the machine acting as a router between the two subnets, is often used when we need to implement packet filtering or firewall security in either or both directions.

If you want this machine to actually forward packets between the two interfaces, you need to tell FreeBSD to enable this ability. See the next section for more details on how to do this.

32.2.4 Building a Router

A network router is simply a system that forwards packets from one interface to another. Internet standards and good engineering practice prevent the FreeBSD Project from enabling this by default in FreeBSD. You can enable this feature by changing the following variable to `YES` in `rc.conf(5)`:

```
gateway_enable=YES          # Set to YES if this host will be a gateway
```

This option will set the `sysctl(8)` variable `net.inet.ip.forwarding` to 1. If you should need to stop routing temporarily, you can reset this to 0 temporarily.

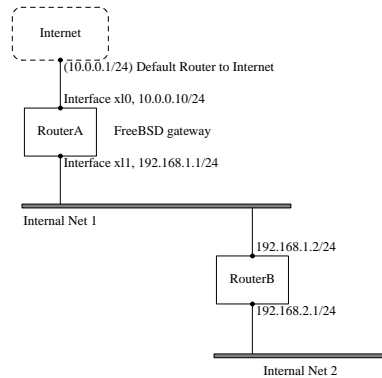
Your new router will need routes to know where to send the traffic. If your network is simple enough you can use static routes. FreeBSD also comes with the standard BSD routing daemon `routed(8)`, which speaks RIP (both version 1 and version 2) and IRDP. Support for BGP v4, OSPF v2, and other sophisticated routing protocols is available with the `net/zebra` package. Commercial products such as **GateD®** are also available for more complex network routing solutions.

32.2.5 Setting Up Static Routes

Contributed by Al Hoang.

32.2.5.1 Manual Configuration

Let us assume we have a network as follows:

In this scenario, RouterA is our FreeBSD machine that is acting as a router to the rest of the Internet. It has a default route set to 10.0.0.1 which allows it to connect with the outside world. We will assume that RouterB is already configured properly and knows how to get wherever it needs to go. (This is simple in this picture. Just add a default route on RouterB using 192.168.1.1 as the gateway.)

If we look at the routing table for RouterA we would see something like the following:

```
% netstat -nr
Routing tables
```

```
Internet:
Destination      Gateway          Flags    Refs      Use  Netif  Expire
default          10.0.0.1        UGS      0         49378   xl0
127.0.0.1        127.0.0.1       UH       0           6    lo0
10.0.0/24        link#1          UC       0           0   xl0
192.168.1/24     link#2          UC       0           0   xl1
```

With the current routing table RouterA will not be able to reach our Internal Net 2. It does not have a route for 192.168.2.0/24. One way to alleviate this is to manually add the route. The following command would add the Internal Net 2 network to RouterA's routing table using 192.168.1.2 as the next hop:

```
# route add -net 192.168.2.0/24 192.168.1.2
```

Now RouterA can reach any hosts on the 192.168.2.0/24 network.

32.2.5.2 Persistent Configuration

The above example is perfect for configuring a static route on a running system. However, one problem is that the routing information will not persist if you reboot your FreeBSD machine. The way to handle the addition of a static route is to put it in your /etc/rc.conf file:

```
# Add Internal Net 2 as a static route
```

```
static_routes="internalnet2"
route_internalnet2="-net 192.168.2.0/24 192.168.1.2"
```

The `static_routes` configuration variable is a list of strings separated by a space. Each string references to a route name. In our above example we only have one string in `static_routes`. This string is `internalnet2`. We then add a configuration variable called `route_internalnet2` where we put all of the configuration parameters we would give to the `route(8)` command. For our example above we would have used the command:

```
# route add -net 192.168.2.0/24 192.168.1.2
```

so we need `"-net 192.168.2.0/24 192.168.1.2"`.

As said above, we can have more than one string in `static_routes`. This allows us to create multiple static routes. The following lines shows an example of adding static routes for the `192.168.0.0/24` and `192.168.1.0/24` networks on an imaginary router:

```
static_routes="net1 net2"
route_net1="-net 192.168.0.0/24 192.168.0.1"
route_net2="-net 192.168.1.0/24 192.168.1.1"
```

32.2.6 Routing Propagation

We have already talked about how we define our routes to the outside world, but not about how the outside world finds us.

We already know that routing tables can be set up so that all traffic for a particular address space (in our examples, a class-C subnet) can be sent to a particular host on that network, which will forward the packets inbound.

When you get an address space assigned to your site, your service provider will set up their routing tables so that all traffic for your subnet will be sent down your PPP link to your site. But how do sites across the country know to send to your ISP?

There is a system (much like the distributed DNS information) that keeps track of all assigned address-spaces, and defines their point of connection to the Internet Backbone. The “Backbone” are the main trunk lines that carry Internet traffic across the country, and around the world. Each backbone machine has a copy of a master set of tables, which direct traffic for a particular network to a specific backbone carrier, and from there down the chain of service providers until it reaches your network.

It is the task of your service provider to advertise to the backbone sites that they are the point of connection (and thus the path inward) for your site. This is known as route propagation.

32.2.7 Troubleshooting

Sometimes, there is a problem with routing propagation, and some sites are unable to connect to you. Perhaps the most useful command for trying to figure out where routing is breaking down is the `traceroute(8)` command. It is equally useful if you cannot seem to make a connection to a remote machine (i.e. `ping(8)` fails).

The `traceroute(8)` command is run with the name of the remote host you are trying to connect to. It will show the gateway hosts along the path of the attempt, eventually either reaching the target host, or terminating because of a lack of connection.

For more information, see the manual page for `tracert(8)`.

32.2.8 Multicast Routing

FreeBSD supports both multicast applications and multicast routing natively. Multicast applications do not require any special configuration of FreeBSD; applications will generally run out of the box. Multicast routing requires that support be compiled into the kernel:

```
options MROUTING
```

In addition, the multicast routing daemon, `mROUTED(8)` must be configured to set up tunnels and DVMRP via `/etc/mROUTED.conf`. More details on multicast configuration may be found in the manual page for `mROUTED(8)`.

32.3 Wireless Networking

Loader, Marc Fonvieille, έέ Murray Stokely.

32.3.1 Wireless Networking Basics

Most wireless networks are based on the IEEE 802.11 standards. A basic wireless network consists of multiple stations communicating with radios that broadcast in either the 2.4GHz or 5GHz band (though this varies according to the locale and is also changing to enable communication in the 2.3GHz and 4.9GHz ranges).

802.11 networks are organized in two ways: in *infrastructure mode* one station acts as a master with all the other stations associating to it; the network is known as a BSS and the master station is termed an access point (AP). In a BSS all communication passes through the AP; even when one station wants to communicate with another wireless station messages must go through the AP. In the second form of network there is no master and stations communicate directly. This form of network is termed an IBSS and is commonly known as an *ad-hoc network*.

802.11 networks were first deployed in the 2.4GHz band using protocols defined by the IEEE 802.11 and 802.11b standard. These specifications include the operating frequencies, MAC layer characteristics including framing and transmission rates (communication can be done at various rates). Later the 802.11a standard defined operation in the 5GHz band, including different signalling mechanisms and higher transmission rates. Still later the 802.11g standard was defined to enable use of 802.11a signalling and transmission mechanisms in the 2.4GHz band in such a way as to be backwards compatible with 802.11b networks.

Separate from the underlying transmission techniques 802.11 networks have a variety of security mechanisms. The original 802.11 specifications defined a simple security protocol called WEP. This protocol uses a fixed pre-shared key and the RC4 cryptographic cipher to encode data transmitted on a network. Stations must all agree on the fixed key in order to communicate. This scheme was shown to be easily broken and is now rarely used except to discourage transient users from joining networks. Current security practice is given by the IEEE 802.11i specification that defines new cryptographic ciphers and an additional protocol to authenticate stations to an access point and exchange keys for doing data communication. Further, cryptographic keys are periodically refreshed and there are mechanisms for detecting intrusion attempts (and for countering intrusion attempts). Another security protocol specification commonly used in wireless networks is termed WPA. This was a precursor to 802.11i defined by an industry group as an interim measure while waiting for 802.11i to be ratified. WPA specifies a subset of the requirements found in 802.11i and is designed for implementation on legacy hardware. Specifically WPA requires only the TKIP cipher that is derived from the original WEP cipher. 802.11i permits use of TKIP but also requires

support for a stronger cipher, AES-CCM, for encrypting data. (The AES cipher was not required in WPA because it was deemed too computationally costly to be implemented on legacy hardware.)

Other than the above protocol standards the other important standard to be aware of is 802.11e. This defines protocols for deploying multi-media applications such as streaming video and voice over IP (VoIP) in an 802.11 network. Like 802.11i, 802.11e also has a precursor specification termed WME (later renamed WMM) that has been defined by an industry group as a subset of 802.11e that can be deployed now to enable multi-media applications while waiting for the final ratification of 802.11e. The most important thing to know about 802.11e and WME/WMM is that it enables prioritized traffic use of a wireless network through Quality of Service (QoS) protocols and enhanced media access protocols. Proper implementation of these protocols enable high speed bursting of data and prioritized traffic flow.

Since the 6.0 version, FreeBSD supports networks that operate using 802.11a, 802.11b, and 802.11g. The WPA and 802.11i security protocols are likewise supported (in conjunction with any of 11a, 11b, and 11g) and QoS and traffic prioritization required by the WME/WMM protocols are supported for a limited set of wireless devices.

32.3.2 Basic Setup

32.3.2.1 Kernel Configuration

To use wireless networking you need a wireless networking card and to configure the kernel with the appropriate wireless networking support. The latter is separated into multiple modules so that you only need to configure the software you are actually going to use.

The first thing you need is a wireless device. The most commonly used devices are those that use parts made by Atheros. These devices are supported by the ath(4) driver and require the following line to be added to the `/boot/loader.conf` file:

```
if_ath_load="YES"
```

The Atheros driver is split up into three separate pieces: the driver proper (ath(4)), the hardware support layer that handles chip-specific functions (ath_hal(4)), and an algorithm for selecting which of several possible rates for transmitting frames (ath_rate_sample here). When you load this support as modules these dependencies are automatically handled for you. If instead of an Atheros device you had another device you would select the module for that device; e.g.:

```
if_wi_load="YES"
```

for devices based on the Intersil Prism parts (wi(4) driver).

Όχι!Βύθος: In the rest of this document, we will use an ath(4) device, the device name in the examples must be changed according to your configuration. A list of available wireless drivers can be found at the beginning of the wlan(4) manual page. If a native FreeBSD driver for your wireless device does not exist, it may be possible to directly use the Windows driver with the help of the NDIS driver wrapper.

With a device driver configured you need to also bring in the 802.11 networking support required by the driver. For the ath(4) driver this is at least the wlan(4) module; this module is automatically loaded with the wireless device driver. With that you will need the modules that implement cryptographic support for the security protocols you intend to use. These are intended to be dynamically loaded on demand by the wlan(4) module but for now they must be manually configured. The following modules are available: wlan_wep(4), wlan_ccmp(4) and wlan_tkip(4). Both

wlan_ccmp(4) and wlan_tkip(4) drivers are only needed if you intend to use the WPA and/or 802.11i security protocols. If your network is to run totally open (i.e., with no encryption) then you do not even need the wlan_wep(4) support. To load these modules at boot time, add the following lines to `/boot/loader.conf`:

```
wlan_wep_load="YES"
wlan_ccmp_load="YES"
wlan_tkip_load="YES"
```

With this information in the system bootstrap configuration file (i.e., `/boot/loader.conf`), you have to reboot your FreeBSD box. If you do not want to reboot your machine for the moment, you can just load the modules by hand using `kldload(8)`.

Όχι!Βύθος: If you do not want to use modules, it is possible to compile these drivers into the kernel by adding the following lines to your kernel configuration file:

```
device ath          # Atheros IEEE 802.11 wireless network driver
device ath_hal      # Atheros Hardware Access Layer
device ath_rate_sample # John Bicket's SampleRate control algorithm.
device wlan         # 802.11 support (Required)
device wlan_wep      # WEP crypto support for 802.11 devices
device wlan_ccmp     # AES-CCMP crypto support for 802.11 devices
device wlan_tkip     # TKIP and Michael crypto support for 802.11 devices
```

With this information in the kernel configuration file, recompile the kernel and reboot your FreeBSD machine.

When the system is up, we could find some information about the wireless device in the boot messages, like this:

```
ath0: <Atheros 5212> mem 0xff9f0000-0xff9fffff irq 17 at device 2.0 on pci2
ath0: Ethernet address: 00:11:95:d5:43:62
ath0: mac 7.9 phy 4.5 radio 5.6
```

32.3.3 Infrastructure Mode

The infrastructure mode or BSS mode is the mode that is typically used. In this mode, a number of wireless access points are connected to a wired network. Each wireless network has its own name, this name is called the SSID of the network. Wireless clients connect to the wireless access points.

32.3.3.1 FreeBSD Clients

32.3.3.1.1 How to Find Access Points

To scan for networks, use the `ifconfig` command. This request may take a few moments to complete as it requires that the system switches to each available wireless frequency and probes for available access points. Only the super-user can initiate such a scan:

```
# ifconfig ath0 up scan
```

SSID	BSSID	CHAN	RATE	S:N	INT	CAPS
dlinkap	00:13:46:49:41:76	6	54M	29:0	100	EPS WPA WME
frebsdap	00:11:95:c3:0d:ac	1	54M	22:0	100	EPS WPA

Όχι!Βυός: You must mark the interface `up` before you can scan. Subsequent scan requests do not require you to mark the interface up again.

The output of a scan request lists each BSS/IBSS network found. Beside the name of the network, `SSID`, we find the `BSSID` which is the MAC address of the access point. The `CAPS` field identifies the type of each network and the capabilities of the stations operating there:

E

Extended Service Set (ESS). Indicates that the station is part of an infrastructure network (in contrast to an IBSS/ad-hoc network).

I

IBSS/ad-hoc network. Indicates that the station is part of an ad-hoc network (in contrast to an ESS network).

P

Privacy. Data confidentiality is required for all data frames exchanged within the BSS. This means that this BSS requires the station to use cryptographic means such as WEP, TKIP or AES-CCMP to encrypt/decrypt data frames being exchanged with others.

S

Short Preamble. Indicates that the network is using short preambles (defined in 802.11b High Rate/DSSS PHY, short preamble utilizes a 56 bit sync field in contrast to a 128 bit field used in long preamble mode).

s

Short slot time. Indicates that the 802.11g network is using a short slot time because there are no legacy (802.11b) stations present.

One can also display the current list of known networks with:

```
# ifconfig ath0 list scan
```

This information may be updated automatically by the adapter or manually with a `scan` request. Old data is automatically removed from the cache, so over time this list may shrink unless more scans are done.

32.3.3.1.2 Basic Settings

This section provides a simple example of how to make the wireless network adapter work in FreeBSD without encryption. After you are familiar with these concepts, we strongly recommend using WPA to set up your wireless network.

There are three basic steps to configure a wireless network: selecting an access point, authenticating your station, and configuring an IP address. The following sections discuss each step.

32.3.3.1.2.1 Selecting an Access Point

Most of time it is sufficient to let the system choose an access point using the builtin heuristics. This is the default behaviour when you mark an interface up or otherwise configure an interface by listing it in `/etc/rc.conf`, e.g.:

```
ifconfig_ath0="DHCP"
```

If there are multiple access points and you want to select a specific one, you can select it by its SSID:

```
ifconfig_ath0="ssid your_ssid_here DHCP"
```

In an environment where there are multiple access points with the same SSID (often done to simplify roaming) it may be necessary to associate to one specific device. In this case you can also specify the BSSID of the access point (you can also leave off the SSID):

```
ifconfig_ath0="ssid your_ssid_here bssid xx:xx:xx:xx:xx:xx DHCP"
```

There are other ways to constrain the choice of an access point such as limiting the set of frequencies the system will scan on. This may be useful if you have a multi-band wireless card as scanning all the possible channels can be time-consuming. To limit operation to a specific band you can use the `mode` parameter; e.g.:

```
ifconfig_ath0="mode 11g ssid your_ssid_here DHCP"
```

will force the card to operate in 802.11g which is defined only for 2.4GHz frequencies so any 5GHz channels will not be considered. Other ways to do this are the `channel` parameter, to lock operation to one specific frequency, and the `chanlist` parameter, to specify a list of channels for scanning. More information about these parameters can be found in the `ifconfig(8)` manual page.

32.3.3.1.2.2 Authentication

Once you have selected an access point your station needs to authenticate before it can pass data. Authentication can happen in several ways. The most common scheme used is termed open authentication and allows any station to join the network and communicate. This is the authentication you should use for test purpose the first time you set up a wireless network. Other schemes require cryptographic handshakes be completed before data traffic can flow; either using pre-shared keys or secrets, or more complex schemes that involve backend services such as RADIUS. Most users will use open authentication which is the default setting. Next most common setup is WPA-PSK, also known as WPA Personal, which is described below.

Όχι!Βύθος: If you have an Apple AirPort® Extreme base station for an access point you may need to configure shared-key authentication together with a WEP key. This can be done in the `/etc/rc.conf` file or using the `wpa_supplicant(8)` program. If you have a single AirPort base station you can setup access with something like:

```
ifconfig_ath0="authmode shared wepmode on weptxkey 1 wepkey 01234567 DHCP"
```

In general shared key authentication is to be avoided because it uses the WEP key material in a highly-constrained manner making it even easier to crack the key. If WEP must be used (e.g., for compatibility with legacy devices) it is better to use WEP with `open` authentication. More information regarding WEP can be found in the `Όιβία` 32.3.3.1.4.

32.3.3.1.2.3 Getting an IP Address with DHCP

Once you have selected an access point and set the authentication parameters, you will have to get an IP address to communicate. Most of time you will obtain your wireless IP address via DHCP. To achieve that, simply edit

`/etc/rc.conf` and add DHCP to the configuration for your device as shown in various examples above:

```
ifconfig_ath0="DHCP"
```

At this point, you are ready to bring up the wireless interface:

```
# /etc/rc.d/netif start
```

Once the interface is running, use `ifconfig` to see the status of the interface `ath0`:

```
# ifconfig ath0
ath0: flags=8843<UP,BROADCAST,RUNNING,SIMPLEX,MULTICAST> mtu 1500
    inet6 fe80::211:95ff:fed5:4362%ath0 prefixlen 64 scopeid 0x1
    inet 192.168.1.100 netmask 0xffffffff00 broadcast 192.168.1.255
    ether 00:11:95:d5:43:62
    media: IEEE 802.11 Wireless Ethernet autoselect (OFDM/54Mbps)
    status: associated
    ssid dlinkap channel 6 bssid 00:13:46:49:41:76
    authmode OPEN privacy OFF txpowmax 36 protmode CTS bintval 100
```

The `status: associated` means you are connected to the wireless network (to the `dlinkap` network in our case). The `bssid 00:13:46:49:41:76` part is the MAC address of your access point; the `authmode` line informs you that the communication is not encrypted (`OPEN`).

32.3.3.1.2.4 Static IP Address

In the case you cannot obtain an IP address from a DHCP server, you can set a fixed IP address. Replace the `DHCP` keyword shown above with the address information. Be sure to retain any other parameters you have set up for selecting an access point:

```
ifconfig_ath0="inet 192.168.1.100 netmask 255.255.255.0 ssid your_ssid_here"
```

32.3.3.1.3 WPA

WPA (Wi-Fi Protected Access) is a security protocol used together with 802.11 networks to address the lack of proper authentication and the weakness of WEP. WPA leverages the 802.1X authentication protocol and uses one of several ciphers instead of WEP for data integrity. The only cipher required by WPA is TKIP (Temporary Key Integrity Protocol) which is a cipher that extends the basic RC4 cipher used by WEP by adding integrity checking, tamper detection, and measures for responding to any detected intrusions. TKIP is designed to work on legacy hardware with only software modification; it represents a compromise that improves security but is still not entirely immune to attack. WPA also specifies the AES-CCMP cipher as an alternative to TKIP and that is preferred when possible; for this specification the term WPA2 (or RSN) is commonly used.

WPA defines authentication and encryption protocols. Authentication is most commonly done using one of two techniques: by 802.1X and a backend authentication service such as RADIUS, or by a minimal handshake between the station and the access point using a pre-shared secret. The former is commonly termed WPA Enterprise with the latter known as WPA Personal. Since most people will not set up a RADIUS backend server for wireless network, WPA-PSK is by far the most commonly encountered configuration for WPA.

The control of the wireless connection and the authentication (key negotiation or authentication with a server) is done with the `wpa_supplicant(8)` utility. This program requires a configuration file, `/etc/wpa_supplicant.conf`, to run. More information regarding this file can be found in the `wpa_supplicant.conf(5)` manual page.

32.3.3.1.3.1 WPA-PSK

WPA-PSK also known as WPA-Personal is based on a pre-shared key (PSK) generated from a given password and that will be used as the master key in the wireless network. This means every wireless user will share the same key. WPA-PSK is intended for small networks where the use of an authentication server is not possible or desired.

Προσοχή: Always use strong passwords that are sufficiently long and made from a rich alphabet so they will not be guessed and/or attacked.

The first step is the configuration of the `/etc/wpa_supplicant.conf` file with the SSID and the pre-shared key of your network:

```
network={
    ssid="freebsdap"
    psk="freebsdmail"
}
```

Then, in `/etc/rc.conf`, we indicate that the wireless device configuration will be done with WPA and the IP address will be obtained with DHCP:

```
ifconfig_ath0="WPA DHCP"
```

Then, we can bring up the interface:

```
# /etc/rc.d/netif start
Starting wpa_supplicant.
DHCPDISCOVER on ath0 to 255.255.255.255 port 67 interval 5
DHCPDISCOVER on ath0 to 255.255.255.255 port 67 interval 6
DHCPOFFER from 192.168.0.1
DHCPREQUEST on ath0 to 255.255.255.255 port 67
DHCPACK from 192.168.0.1
bound to 192.168.0.254 -- renewal in 300 seconds.
ath0: flags=8843<UP,BROADCAST,RUNNING,SIMPLEX,MULTICAST> mtu 1500
    inet6 fe80::211:95ff:fed5:4362%ath0 prefixlen 64 scopeid 0x1
    inet 192.168.0.254 netmask 0xffffffff broadcast 192.168.0.255
    ether 00:11:95:d5:43:62
    media: IEEE 802.11 Wireless Ethernet autoselect (OFDM/36Mbps)
    status: associated
    ssid freebsdap channel 1 bssid 00:11:95:c3:0d:ac
    authmode WPA privacy ON deftxkey UNDEF TKIP 2:128-bit txpowmax 36
    protmode CTS roaming MANUAL bintval 100
```

Or you can try to configure it manually using the same `/etc/wpa_supplicant.conf` above, and run:

```
# wpa_supplicant -i ath0 -c /etc/wpa_supplicant.conf
Trying to associate with 00:11:95:c3:0d:ac (SSID='freebsdap' freq=2412 MHz)
Associated with 00:11:95:c3:0d:ac
```


WPA: Key negotiation completed with 00:11:95:c3:0d:ac [PTK=TKIP GTK=TKIP]

The next operation is the launch of the `dhclient` command to get the IP address from the DHCP server:

```
# dhclient ath0
DHCPRREQUEST on ath0 to 255.255.255.255 port 67
DHCPACK from 192.168.0.1
bound to 192.168.0.254 -- renewal in 300 seconds.
# ifconfig ath0
ath0: flags=8843<UP,BROADCAST,RUNNING,SIMPLEX,MULTICAST> mtu 1500
    inet6 fe80::211:95ff:fed5:4362%ath0 prefixlen 64 scopeid 0x1
    inet 192.168.0.254 netmask 0xffffffff broadcast 192.168.0.255
    ether 00:11:95:d5:43:62
    media: IEEE 802.11 Wireless Ethernet autoselect (OFDM/48Mbps)
    status: associated
    ssid freebsdap channel 1 bssid 00:11:95:c3:0d:ac
    authmode WPA privacy ON deftxkey UNDEF TKIP 2:128-bit txpowmax 36
    protmode CTS roaming MANUAL bintval 100
```

Όγκληση: If the `/etc/rc.conf` is set up with the line `ifconfig_ath0="DHCP"` then it is no need to run the `dhclient` command manually, `dhclient` will be launched after `wpa_supplicant` plumbs the keys.

In the case where the use of DHCP is not possible, you can set a static IP address after `wpa_supplicant` has authenticated the station:

```
# ifconfig ath0 inet 192.168.0.100 netmask 255.255.255.0
# ifconfig ath0
ath0: flags=8843<UP,BROADCAST,RUNNING,SIMPLEX,MULTICAST> mtu 1500
    inet6 fe80::211:95ff:fed5:4362%ath0 prefixlen 64 scopeid 0x1
    inet 192.168.0.100 netmask 0xffffffff broadcast 192.168.0.255
    ether 00:11:95:d5:43:62
    media: IEEE 802.11 Wireless Ethernet autoselect (OFDM/36Mbps)
    status: associated
    ssid freebsdap channel 1 bssid 00:11:95:c3:0d:ac
    authmode WPA privacy ON deftxkey UNDEF TKIP 2:128-bit txpowmax 36
    protmode CTS roaming MANUAL bintval 100
```

When DHCP is not used, you also have to manually set up the default gateway and the nameserver:

```
# route add default your_default_router
# echo "nameserver your_DNS_server" >> /etc/resolv.conf
```

32.3.3.1.3.2 WPA with EAP-TLS

The second way to use WPA is with an 802.1X backend authentication server, in this case WPA is called WPA-Enterprise to make difference with the less secure WPA-Personal with its pre-shared key. The authentication in WPA-Enterprise is based on EAP (Extensible Authentication Protocol).

EAP does not come with an encryption method, it was decided to embed EAP inside an encrypted tunnel. Many types of EAP authentication methods have been designed, the most common methods are EAP-TLS, EAP-TTLS and EAP-PEAP.

EAP-TLS (EAP with Transport Layer Security) is a very well-supported authentication protocol in the wireless world since it was the first EAP method to be certified by the Wi-Fi alliance (<http://www.wi-fi.org/>). EAP-TLS will require three certificates to run: the CA certificate (installed on all machines), the server certificate for your authentication server, and one client certificate for each wireless client. In this EAP method, both authentication server and wireless client authenticate each other in presenting their respective certificates, and they verify that these certificates were signed by your organization's certificate authority (CA).

As previously, the configuration is done via `/etc/wpa_supplicant.conf`:

```
network={
    ssid="freebsdap" ❶
    proto=RSN ❷
    key_mgmt=WPA-EAP ❸
    eap=TLS ❹
    identity="loader" ❺
    ca_cert="/etc/certs/cacert.pem" ❻
    client_cert="/etc/certs/clientcert.pem" ❼
    private_key="/etc/certs/clientkey.pem" ❽
    private_key_passwd="freebsdmailclient" ❾
}
```

- ❶ This field indicates the network name (SSID).
- ❷ Here, we use RSN (IEEE 802.11i) protocol, i.e., WPA2.
- ❸ The `key_mgmt` line refers to the key management protocol we use. In our case it is WPA using EAP authentication: WPA-EAP.
- ❹ In this field, we mention the EAP method for our connection.
- ❺ The `identity` field contains the identity string for EAP.
- ❻ The `ca_cert` field indicates the pathname of the CA certificate file. This file is needed to verify the server certificate.
- ❼ The `client_cert` line gives the pathname to the client certificate file. This certificate is unique to each wireless client of the network.
- ❽ The `private_key` field is the pathname to the client certificate private key file.
- ❾ The `private_key_passwd` field contains the passphrase for the private key.

Then add the following line to `/etc/rc.conf`:

```
ifconfig_ath0="WPA DHCP"
```

The next step is to bring up the interface with the help of the `rc.d` facility:

```
# /etc/rc.d/netif start
Starting wpa_supplicant.
DHCPREQUEST on ath0 to 255.255.255.255 port 67
DHCPREQUEST on ath0 to 255.255.255.255 port 67
DHCPACK from 192.168.0.20
```

```
bound to 192.168.0.254 -- renewal in 300 seconds.
ath0: flags=8843<UP,BROADCAST,RUNNING,SIMPLEX,MULTICAST> mtu 1500
    inet6 fe80::211:95ff:fed5:4362%ath0 prefixlen 64 scopeid 0x1
    inet 192.168.0.254 netmask 0xffffffff broadcast 192.168.0.255
    ether 00:11:95:d5:43:62
    media: IEEE 802.11 Wireless Ethernet autoselect (DS/11Mbps)
    status: associated
    ssid freebsdap channel 1 bssid 00:11:95:c3:0d:ac
    authmode WPA2/802.11i privacy ON deftxkey UNDEF TKIP 2:128-bit
    txpowmax 36 protmode CTS roaming MANUAL bintval 100
```

As previously shown, it is also possible to bring up the interface manually with both `wpa_supplicant` and `ifconfig` commands.

32.3.3.1.3.3 WPA with EAP-TTLS

With EAP-TLS both the authentication server and the client need a certificate, with EAP-TTLS (EAP-Tunneled Transport Layer Security) a client certificate is optional. This method is close to what some secure web sites do, where the web server can create a secure SSL tunnel even if the visitors do not have client-side certificates. EAP-TTLS will use the encrypted TLS tunnel for safe transport of the authentication data.

The configuration is done via the `/etc/wpa_supplicant.conf` file:

```
network={
    ssid="freebsdap"
    proto=RSN
    key_mgmt=WPA-EAP
    eap=TTLS ❶
    identity="test" ❷
    password="test" ❸
    ca_cert="/etc/certs/cacert.pem" ❹
    phase2="auth=MD5" ❺
}
```

- ❶ In this field, we mention the EAP method for our connection.
- ❷ The `identity` field contains the identity string for EAP authentication inside the encrypted TLS tunnel.
- ❸ The `password` field contains the passphrase for the EAP authentication.
- ❹ The `ca_cert` field indicates the pathname of the CA certificate file. This file is needed to verify the server certificate.
- ❺ In this field, we mention the authentication method used in the encrypted TLS tunnel. In our case, EAP with MD5-Challenge has been used. The “inner authentication” phase is often called “phase2”.

You also have to add the following line to `/etc/rc.conf`:

```
ifconfig_ath0="WPA DHCP"
```

The next step is to bring up the interface:

```
# /etc/rc.d/netif start
Starting wpa_supplicant.
```

```
DHCPREQUEST on ath0 to 255.255.255.255 port 67
DHCPREQUEST on ath0 to 255.255.255.255 port 67
DHCPREQUEST on ath0 to 255.255.255.255 port 67
DHCPACK from 192.168.0.20
bound to 192.168.0.254 -- renewal in 300 seconds.
ath0: flags=8843<UP,BROADCAST,RUNNING,SIMPLEX,MULTICAST> mtu 1500
    inet6 fe80::211:95ff:fed5:4362%ath0 prefixlen 64 scopeid 0x1
    inet 192.168.0.254 netmask 0xffffffff broadcast 192.168.0.255
    ether 00:11:95:d5:43:62
    media: IEEE 802.11 Wireless Ethernet autoselect (DS/11Mbps)
    status: associated
    ssid freebsdap channel 1 bssid 00:11:95:c3:0d:ac
    authmode WPA2/802.11i privacy ON deftxkey UNDEF TKIP 2:128-bit
    txpowmax 36 protmode CTS roaming MANUAL bintval 100
```

32.3.3.1.3.4 WPA with EAP-PEAP

PEAP (Protected EAP) has been designed as an alternative to EAP-TTLS. There are two types of PEAP methods, the most common one is PEAPv0/EAP-MSCHAPv2. In the rest of this document, we will use the PEAP term to refer to that EAP method. PEAP is the most used EAP standard after EAP-TLS, in other words if you have a network with mixed OSes, PEAP should be the most supported standard after EAP-TLS.

PEAP is similar to EAP-TTLS: it uses a server-side certificate to authenticate clients by creating an encrypted TLS tunnel between the client and the authentication server, which protects the ensuing exchange of authentication information. In term of security the difference between EAP-TTLS and PEAP is that PEAP authentication broadcasts the username in clear, only the password is sent in the encrypted TLS tunnel. EAP-TTLS will use the TLS tunnel for both username and password.

We have to edit the `/etc/wpa_supplicant.conf` file and add the EAP-PEAP related settings:

```
network={
    ssid="freebsdap"
    proto=RSN
    key_mgmt=WPA-EAP
    eap=PEAP ❶
    identity="test" ❷
    password="test" ❸
    ca_cert="/etc/certs/cacert.pem" ❹
    phase1="peaplabel=0" ❺
    phase2="auth=MSCHAPV2" ❻
}
```

- ❶ In this field, we mention the EAP method for our connection.
- ❷ The `identity` field contains the identity string for EAP authentication inside the encrypted TLS tunnel.
- ❸ The `password` field contains the passphrase for the EAP authentication.
- ❹ The `ca_cert` field indicates the pathname of the CA certificate file. This file is needed to verify the server certificate.
- ❺ This field contains the parameters for the first phase of the authentication (the TLS tunnel). According to the authentication server used, you will have to specify a specific label for the authentication. Most of time, the label

will be “client EAP encryption” which is set by using `peaplabel=0`. More information can be found in the `wpa_supplicant.conf(5)` manual page.

- ⑥ In this field, we mention the authentication protocol used in the encrypted TLS tunnel. In the case of PEAP, it is `auth=MSCHAPV2`.

The following must be added to `/etc/rc.conf`:

```
ifconfig_ath0="WPA DHCP"
```

Then, we can bring up the interface:

```
# /etc/rc.d/netif start
Starting wpa_supplicant.
DHCPREQUEST on ath0 to 255.255.255.255 port 67
DHCPREQUEST on ath0 to 255.255.255.255 port 67
DHCPREQUEST on ath0 to 255.255.255.255 port 67
DHCPACK from 192.168.0.20
bound to 192.168.0.254 -- renewal in 300 seconds.
ath0: flags=8843<UP,BROADCAST,RUNNING,SIMPLEX,MULTICAST> mtu 1500
    inet6 fe80::211:95ff:fed5:4362%ath0 prefixlen 64 scopeid 0x1
    inet 192.168.0.254 netmask 0xffffffff broadcast 192.168.0.255
    ether 00:11:95:d5:43:62
    media: IEEE 802.11 Wireless Ethernet autoselect (DS/11Mbps)
    status: associated
    ssid freebsdap channel 1 bssid 00:11:95:c3:0d:ac
    authmode WPA2/802.11i privacy ON deftxkey UNDEF TKIP 2:128-bit
    txpowmax 36 protmode CTS roaming MANUAL bintval 100
```

32.3.3.1.4 WEP

WEP (Wired Equivalent Privacy) is part of the original 802.11 standard. There is no authentication mechanism, only a weak form of access control, and it is easily to be cracked.

WEP can be set up with `ifconfig`:

```
# ifconfig ath0 inet 192.168.1.100 netmask 255.255.255.0 ssid my_net \
    wepmode on weptxkey 3 wepkey 3:0x3456789012
```

- The `weptxkey` means which WEP key will be used in the transmission. Here we used the third key. This must match the setting in the access point.
- The `wepkey` means setting the selected WEP key. It should in the format `index:key`, if the index is not given, key 1 is set. That is to say we need to set the index if we use keys other than the first key.

Όχι!βούος: You must replace the `0x3456789012` with the key configured for use on the access point.

You are encouraged to read `ifconfig(8)` manual page for further information.

The `wpa_supplicant` facility also can be used to configure your wireless interface with WEP. The example above can be set up by adding the following lines to `/etc/wpa_supplicant.conf`:

```
network={
    ssid="my_net"
    key_mgmt=NONE
    wep_key3=3456789012
    wep_tx_keyidx=3
}
```

Then:

```
# wpa_supplicant -i ath0 -c /etc/wpa_supplicant.conf
Trying to associate with 00:13:46:49:41:76 (SSID='dlinkap' freq=2437 MHz)
Associated with 00:13:46:49:41:76
```

32.3.4 Ad-hoc Mode

IBSS mode, also called ad-hoc mode, is designed for point to point connections. For example, to establish an ad-hoc network between the machine A and the machine B we will just need to choose two IP addresses and a SSID.

On the box A:

```
# ifconfig ath0 inet 192.168.0.1 netmask 255.255.255.0 ssid freebsdap mediaopt adhoc
# ifconfig ath0
ath0: flags=8843<UP,BROADCAST,RUNNING,SIMPLEX,MULTICAST> mtu 1500
    inet 192.168.0.1 netmask 0xffffffff broadcast 192.168.0.255
    inet6 fe80::211:95ff:fec3:dac%ath0 prefixlen 64 scopeid 0x4
    ether 00:11:95:c3:0d:ac
    media: IEEE 802.11 Wireless Ethernet autoselect <adhoc> (autoselect <adhoc>)
    status: associated
    ssid freebsdap channel 2 bssid 02:11:95:c3:0d:ac
    authmode OPEN privacy OFF txpowmax 36 protmode CTS bintval 100
```

The `adhoc` parameter indicates the interface is running in the IBSS mode.

On B, we should be able to detect A:

```
# ifconfig ath0 up scan
      SSID            BSSID              CHAN  RATE   S:N    INT  CAPS
freebsdap      02:11:95:c3:0d:ac        2    54M  19:0   100  IS
```

The `I` in the output confirms the machine A is in ad-hoc mode. We just have to configure B with a different IP address:

```
# ifconfig ath0 inet 192.168.0.2 netmask 255.255.255.0 ssid freebsdap mediaopt adhoc
# ifconfig ath0
ath0: flags=8843<UP,BROADCAST,RUNNING,SIMPLEX,MULTICAST> mtu 1500
    inet6 fe80::211:95ff:fed5:4362%ath0 prefixlen 64 scopeid 0x1
    inet 192.168.0.2 netmask 0xffffffff broadcast 192.168.0.255
    ether 00:11:95:d5:43:62
    media: IEEE 802.11 Wireless Ethernet autoselect <adhoc> (autoselect <adhoc>)
```

```
status: associated
ssid freebsdap channel 2 bssid 02:11:95:c3:0d:ac
authmode OPEN privacy OFF txpowmax 36 protmode CTS bintval 100
```

Both A and B are now ready to exchange informations.

32.3.5 Troubleshooting

If you are having trouble with wireless networking, there are a number of steps you can take to help troubleshoot the problem.

- If you do not see the access point listed when scanning be sure you have not configured your wireless device to a limited set of channels.
- If you cannot associate to an access point verify the configuration of your station matches the one of the access point. This includes the authentication scheme and any security protocols. Simplify your configuration as much as possible. If you are using a security protocol such as WPA or WEP configure the access point for open authentication and no security to see if you can get traffic to pass.
- Once you can associate to the access point diagnose any security configuration using simple tools like ping(8).

The `wpa_supplicant` has much debugging support; try running it manually with the `-dd` option and look at the system logs.

- There are also many lower-level debugging tools. You can enable debugging messages in the 802.11 protocol support layer using the `wldebug` program found in `/usr/src/tools/tools/net80211`. For example:

```
# wldebug -i ath0 +scan+auth+debug+assoc
net.wlan.0.debug: 0 => 0xc80000<assoc,auth,scan>
```

can be used to enable console messages related to scanning for access points and doing the 802.11 protocol handshakes required to arrange communication.

There are also many useful statistics maintained by the 802.11 layer; the `wlanstats` tool will dump these informations. These statistics should identify all errors identified by the 802.11 layer. Beware however that some errors are identified in the device drivers that lie below the 802.11 layer so they may not show up. To diagnose device-specific problems you need to refer to the drivers' documentation.

If the above information does not help to clarify the problem, please submit a problem report and include output from the above tools.

32.4 Bluetooth

Written by Pav Lucistnik.

32.4.1 Introduction

Bluetooth is a wireless technology for creating personal networks operating in the 2.4 GHz unlicensed band, with a range of 10 meters. Networks are usually formed ad-hoc from portable devices such as cellular phones, handhelds and laptops. Unlike the other popular wireless technology, Wi-Fi, Bluetooth offers higher level service profiles, e.g. FTP-like file servers, file pushing, voice transport, serial line emulation, and more.

The Bluetooth stack in FreeBSD is implemented using the Netgraph framework (see `netgraph(4)`). A broad variety of Bluetooth USB dongles is supported by the `ng_ubt(4)` driver. The Broadcom BCM2033 chip based Bluetooth devices are supported via the `ubtbcmfw(4)` and `ng_ubt(4)` drivers. The 3Com Bluetooth PC Card 3CRWB60-A is supported by the `ng_bt3c(4)` driver. Serial and UART based Bluetooth devices are supported via `sio(4)`, `ng_h4(4)` and `hseriald(8)`. This section describes the use of the USB Bluetooth dongle.

32.4.2 Plugging in the Device

By default Bluetooth device drivers are available as kernel modules. Before attaching a device, you will need to load the driver into the kernel:

```
# kldload ng_ubt
```

If the Bluetooth device is present in the system during system startup, load the module from `/boot/loader.conf`:

```
ng_ubt_load="YES"
```

Plug in your USB dongle. The output similar to the following will appear on the console (or in syslog):

```
ubt0: vendor 0x0a12 product 0x0001, rev 1.10/5.25, addr 2
ubt0: Interface 0 endpoints: interrupt=0x81, bulk-in=0x82, bulk-out=0x2
ubt0: Interface 1 (alt.config 5) endpoints: isoc-in=0x83, isoc-out=0x3,
      wMaxPacketSize=49, nframes=6, buffer size=294
```

Σημείωση: The Bluetooth stack has to be started manually on FreeBSD 6.0, and on FreeBSD 5.X before 5.5. It is done automatically from `devd(8)` on FreeBSD 5.5, 6.1 and newer.

Copy `/usr/share/examples/netgraph/bluetooth/rc.bluetooth` into some convenient place, like `/etc/rc.bluetooth`. This script is used to start and stop the Bluetooth stack. It is a good idea to stop the stack before unplugging the device, but it is not (usually) fatal. When starting the stack, you will receive output similar to the following:

```
# /etc/rc.bluetooth start ubt0
BD_ADDR: 00:02:72:00:d4:1a
Features: 0xff 0xff 0xf 00 00 00 00 00
<3-Slot> <5-Slot> <Encryption> <Slot offset>
<Timing accuracy> <Switch> <Hold mode> <Sniff mode>
<Park mode> <RSSI> <Channel quality> <SCO link>
<HV2 packets> <HV3 packets> <u-law log> <A-law log> <CVSD>
<Paging scheme> <Power control> <Transparent SCO data>
Max. ACL packet size: 192 bytes
Number of ACL packets: 8
Max. SCO packet size: 64 bytes
Number of SCO packets: 8
```

32.4.3 Host Controller Interface (HCI)

Host Controller Interface (HCI) provides a command interface to the baseband controller and link manager, and access to hardware status and control registers. This interface provides a uniform method of accessing the Bluetooth

baseband capabilities. HCI layer on the Host exchanges data and commands with the HCI firmware on the Bluetooth hardware. The Host Controller Transport Layer (i.e. physical bus) driver provides both HCI layers with the ability to exchange information with each other.

A single Netgraph node of type *hci* is created for a single Bluetooth device. The HCI node is normally connected to the Bluetooth device driver node (downstream) and the L2CAP node (upstream). All HCI operations must be performed on the HCI node and not on the device driver node. Default name for the HCI node is “devicehci”. For more details refer to the *ng_hci(4)* manual page.

One of the most common tasks is discovery of Bluetooth devices in RF proximity. This operation is called *inquiry*. Inquiry and other HCI related operations are done with the *hccontrol(8)* utility. The example below shows how to find out which Bluetooth devices are in range. You should receive the list of devices in a few seconds. Note that a remote device will only answer the inquiry if it put into *discoverable* mode.

```
% hccontrol -n ubt0hci inquiry
Inquiry result, num_responses=1
Inquiry result #0
    BD_ADDR: 00:80:37:29:19:a4
    Page Scan Rep. Mode: 0x1
    Page Scan Period Mode: 00
    Page Scan Mode: 00
    Class: 52:02:04
    Clock offset: 0x78ef
Inquiry complete. Status: No error [00]
```

BD_ADDR is unique address of a Bluetooth device, similar to MAC addresses of a network card. This address is needed for further communication with a device. It is possible to assign human readable name to a BD_ADDR. The */etc/bluetooth/hosts* file contains information regarding the known Bluetooth hosts. The following example shows how to obtain human readable name that was assigned to the remote device:

```
% hccontrol -n ubt0hci remote_name_request 00:80:37:29:19:a4
BD_ADDR: 00:80:37:29:19:a4
Name: Pav's T39
```

If you perform an inquiry on a remote Bluetooth device, it will find your computer as “your.host.name (ubt0)”. The name assigned to the local device can be changed at any time.

The Bluetooth system provides a point-to-point connection (only two Bluetooth units involved), or a point-to-multipoint connection. In the point-to-multipoint connection the connection is shared among several Bluetooth devices. The following example shows how to obtain the list of active baseband connections for the local device:

```
% hccontrol -n ubt0hci read_connection_list
Remote BD_ADDR    Handle Type Mode Role Encrypt Pending Queue State
00:80:37:29:19:a4    41  ACL    0 MAST  NONE        0      0 OPEN
```

A *connection handle* is useful when termination of the baseband connection is required. Note, that it is normally not required to do it by hand. The stack will automatically terminate inactive baseband connections.

```
# hccontrol -n ubt0hci disconnect 41
Connection handle: 41
Reason: Connection terminated by local host [0x16]
```


Refer to `hccontrol help` for a complete listing of available HCI commands. Most of the HCI commands do not require superuser privileges.

32.4.4 Logical Link Control and Adaptation Protocol (L2CAP)

Logical Link Control and Adaptation Protocol (L2CAP) provides connection-oriented and connectionless data services to upper layer protocols with protocol multiplexing capability and segmentation and reassembly operation. L2CAP permits higher level protocols and applications to transmit and receive L2CAP data packets up to 64 kilobytes in length.

L2CAP is based around the concept of *channels*. Channel is a logical connection on top of baseband connection. Each channel is bound to a single protocol in a many-to-one fashion. Multiple channels can be bound to the same protocol, but a channel cannot be bound to multiple protocols. Each L2CAP packet received on a channel is directed to the appropriate higher level protocol. Multiple channels can share the same baseband connection.

A single Netgraph node of type *l2cap* is created for a single Bluetooth device. The L2CAP node is normally connected to the Bluetooth HCI node (downstream) and Bluetooth sockets nodes (upstream). Default name for the L2CAP node is “device12cap”. For more details refer to the `ng_l2cap(4)` manual page.

A useful command is `l2ping(8)`, which can be used to ping other devices. Some Bluetooth implementations might not return all of the data sent to them, so 0 bytes in the following example is normal.

```
# l2ping -a 00:80:37:29:19:a4
0 bytes from 0:80:37:29:19:a4 seq_no=0 time=48.633 ms result=0
0 bytes from 0:80:37:29:19:a4 seq_no=1 time=37.551 ms result=0
0 bytes from 0:80:37:29:19:a4 seq_no=2 time=28.324 ms result=0
0 bytes from 0:80:37:29:19:a4 seq_no=3 time=46.150 ms result=0
```

The `l2control(8)` utility is used to perform various operations on L2CAP nodes. This example shows how to obtain the list of logical connections (channels) and the list of baseband connections for the local device:

```
% l2control -a 00:02:72:00:d4:1a read_channel_list
L2CAP channels:
Remote BD_ADDR      SCID/ DCID    PSM   IMTU/ OMTU State
00:07:e0:00:0b:ca    66/   64      3    132/  672 OPEN
% l2control -a 00:02:72:00:d4:1a read_connection_list
L2CAP connections:
Remote BD_ADDR      Handle Flags Pending State
00:07:e0:00:0b:ca    41  O           0  OPEN
```

Another diagnostic tool is `btsockstat(1)`. It does a job similar to as `netstat(1)` does, but for Bluetooth network-related data structures. The example below shows the same logical connection as `l2control(8)` above.

```
% btsockstat
Active L2CAP sockets
PCB      Recv-Q Send-Q Local address/PSM      Foreign address  CID   State
c2afe900    0      0 00:02:72:00:d4:1a/3    00:07:e0:00:0b:ca 66    OPEN
Active RFCOMM sessions
L2PCB    PCB      Flag MTU   Out-Q DLCs State
c2afe900 c2b53380 1     127    0     Yes  OPEN
Active RFCOMM sockets
PCB      Recv-Q Send-Q Local address      Foreign address  Chan DLCI State
```

c2e8bc80 0 250 00:02:72:00:d4:1a 00:07:e0:00:0b:ca 3 6 OPEN

32.4.5 RFCOMM Protocol

The RFCOMM protocol provides emulation of serial ports over the L2CAP protocol. The protocol is based on the ETSI standard TS 07.10. RFCOMM is a simple transport protocol, with additional provisions for emulating the 9 circuits of RS-232 (EIA/TIA-232-E) serial ports. The RFCOMM protocol supports up to 60 simultaneous connections (RFCOMM channels) between two Bluetooth devices.

For the purposes of RFCOMM, a complete communication path involves two applications running on different devices (the communication endpoints) with a communication segment between them. RFCOMM is intended to cover applications that make use of the serial ports of the devices in which they reside. The communication segment is a Bluetooth link from one device to another (direct connect).

RFCOMM is only concerned with the connection between the devices in the direct connect case, or between the device and a modem in the network case. RFCOMM can support other configurations, such as modules that communicate via Bluetooth wireless technology on one side and provide a wired interface on the other side.

In FreeBSD the RFCOMM protocol is implemented at the Bluetooth sockets layer.

32.4.6 Pairing of Devices

By default, Bluetooth communication is not authenticated, and any device can talk to any other device. A Bluetooth device (for example, cellular phone) may choose to require authentication to provide a particular service (for example, Dial-Up service). Bluetooth authentication is normally done with *PIN codes*. A PIN code is an ASCII string up to 16 characters in length. User is required to enter the same PIN code on both devices. Once user has entered the PIN code, both devices will generate a *link key*. After that the link key can be stored either in the devices themselves or in a persistent storage. Next time both devices will use previously generated link key. The described above procedure is called *pairing*. Note that if the link key is lost by any device then pairing must be repeated.

The `hcsecd(8)` daemon is responsible for handling of all Bluetooth authentication requests. The default configuration file is `/etc/bluetooth/hcsecd.conf`. An example section for a cellular phone with the PIN code arbitrarily set to "1234" is shown below:

```
device {
    bdaddr    00:80:37:29:19:a4;
    name      "Pav's T39";
    key       nokey;
    pin       "1234";
}
```

There is no limitation on PIN codes (except length). Some devices (for example Bluetooth headsets) may have a fixed PIN code built in. The `-d` switch forces the `hcsecd(8)` daemon to stay in the foreground, so it is easy to see what is happening. Set the remote device to receive pairing and initiate the Bluetooth connection to the remote device. The remote device should say that pairing was accepted, and request the PIN code. Enter the same PIN code as you have in `hcsecd.conf`. Now your PC and the remote device are paired. Alternatively, you can initiate pairing on the remote device.

On FreeBSD 5.5, 6.1 and newer, the following line can be added to the `/etc/rc.conf` file to have **hcsecd** started automatically on system start:

```
hcsecd_enable="YES"
```

The following is a sample of the **hcsecd** daemon output:

```
hcsecd[16484]: Got Link_Key_Request event from 'ubt0hci', remote bdaddr 0:80:37:29:19:a4
hcsecd[16484]: Found matching entry, remote bdaddr 0:80:37:29:19:a4, name 'Pav's T39', link key d
hcsecd[16484]: Sending Link_Key_Negative_Reply to 'ubt0hci' for remote bdaddr 0:80:37:29:19:a4
hcsecd[16484]: Got PIN_Code_Request event from 'ubt0hci', remote bdaddr 0:80:37:29:19:a4
hcsecd[16484]: Found matching entry, remote bdaddr 0:80:37:29:19:a4, name 'Pav's T39', PIN code e
hcsecd[16484]: Sending PIN_Code_Reply to 'ubt0hci' for remote bdaddr 0:80:37:29:19:a4
```

32.4.7 Service Discovery Protocol (SDP)

The Service Discovery Protocol (SDP) provides the means for client applications to discover the existence of services provided by server applications as well as the attributes of those services. The attributes of a service include the type or class of service offered and the mechanism or protocol information needed to utilize the service.

SDP involves communication between a SDP server and a SDP client. The server maintains a list of service records that describe the characteristics of services associated with the server. Each service record contains information about a single service. A client may retrieve information from a service record maintained by the SDP server by issuing a SDP request. If the client, or an application associated with the client, decides to use a service, it must open a separate connection to the service provider in order to utilize the service. SDP provides a mechanism for discovering services and their attributes, but it does not provide a mechanism for utilizing those services.

Normally, a SDP client searches for services based on some desired characteristics of the services. However, there are times when it is desirable to discover which types of services are described by an SDP server's service records without any a priori information about the services. This process of looking for any offered services is called *browsing*.

The Bluetooth SDP server `sdpd(8)` and command line client `sdpcontrol(8)` are included in the standard FreeBSD installation. The following example shows how to perform a SDP browse query.

```
% sdpcontrol -a 00:01:03:fc:6e:ec browse
Record Handle: 00000000
Service Class ID List:
    Service Discovery Server (0x1000)
Protocol Descriptor List:
    L2CAP (0x0100)
        Protocol specific parameter #1: u/int/uuid16 1
        Protocol specific parameter #2: u/int/uuid16 1

Record Handle: 0x00000001
Service Class ID List:
    Browse Group Descriptor (0x1001)

Record Handle: 0x00000002
Service Class ID List:
    LAN Access Using PPP (0x1102)
Protocol Descriptor List:
    L2CAP (0x0100)
    RFCOMM (0x0003)
        Protocol specific parameter #1: u/int8/bool 1
```

```
Bluetooth Profile Descriptor List:
  LAN Access Using PPP (0x1102) ver. 1.0
```

... and so on. Note that each service has a list of attributes (RFCOMM channel for example). Depending on the service you might need to make a note of some of the attributes. Some Bluetooth implementations do not support service browsing and may return an empty list. In this case it is possible to search for the specific service. The example below shows how to search for the OBEX Object Push (OPUSH) service:

```
% sdpcontrol -a 00:01:03:fc:6e:ec search OPUSH
```

Offering services on FreeBSD to Bluetooth clients is done with the `sdpd(8)` server. On FreeBSD 5.5, 6.1 and newer, the following line can be added to the `/etc/rc.conf` file:

```
sdpd_enable="YES"
```

Then the **sdpd** daemon can be started with:

```
# /etc/rc.d/sdpd start
```

On FreeBSD 6.0, and on FreeBSD 5.X before 5.5, **sdpd** is not integrated into the system startup scripts. It has to be started manually with:

```
# sdpd
```

The local server application that wants to provide Bluetooth service to the remote clients will register service with the local SDP daemon. The example of such application is `rfcomm_pppd(8)`. Once started it will register Bluetooth LAN service with the local SDP daemon.

The list of services registered with the local SDP server can be obtained by issuing SDP browse query via local control channel:

```
# sdpcontrol -l browse
```

32.4.8 Dial-Up Networking (DUN) and Network Access with PPP (LAN) Profiles

The Dial-Up Networking (DUN) profile is mostly used with modems and cellular phones. The scenarios covered by this profile are the following:

- use of a cellular phone or modem by a computer as a wireless modem for connecting to a dial-up Internet access server, or using other dial-up services;
- use of a cellular phone or modem by a computer to receive data calls.

Network Access with PPP (LAN) profile can be used in the following situations:

- LAN access for a single Bluetooth device;
- LAN access for multiple Bluetooth devices;
- PC to PC (using PPP networking over serial cable emulation).

In FreeBSD both profiles are implemented with `pppd(8)` and `rfcomm_pppd(8)` - a wrapper that converts RFCOMM Bluetooth connection into something PPP can operate with. Before any profile can be used, a new PPP label in the `/etc/ppp/ppp.conf` must be created. Consult `rfcomm_pppd(8)` manual page for examples.

In the following example `rfcomm_pppd(8)` will be used to open RFCOMM connection to remote device with BD_ADDR 00:80:37:29:19:a4 on DUN RFCOMM channel. The actual RFCOMM channel number will be obtained from the remote device via SDP. It is possible to specify RFCOMM channel by hand, and in this case `rfcomm_pppd(8)` will not perform SDP query. Use `sdpcntrl(8)` to find out RFCOMM channel on the remote device.

```
# rfcomm_pppd -a 00:80:37:29:19:a4 -c -C dun -l rfcomm-dialup
```

In order to provide Network Access with PPP (LAN) service the `sdpd(8)` server must be running. A new entry for LAN clients must be created in the `/etc/ppp/ppp.conf` file. Consult `rfcomm_pppd(8)` manual page for examples. Finally, start RFCOMM PPP server on valid RFCOMM channel number. The RFCOMM PPP server will automatically register Bluetooth LAN service with the local SDP daemon. The example below shows how to start RFCOMM PPP server.

```
# rfcomm_pppd -s -C 7 -l rfcomm-server
```

32.4.9 OBEX Object Push (OPUSH) Profile

OBEX is a widely used protocol for simple file transfers between mobile devices. Its main use is in infrared communication, where it is used for generic file transfers between notebooks or PDAs, and for sending business cards or calendar entries between cellular phones and other devices with PIM applications.

The OBEX server and client are implemented as a third-party package **obexapp**, which is available as `comms/obexapp` port.

OBEX client is used to push and/or pull objects from the OBEX server. An object can, for example, be a business card or an appointment. The OBEX client can obtain RFCOMM channel number from the remote device via SDP. This can be done by specifying service name instead of RFCOMM channel number. Supported service names are: IrMC, FTRN and OPUSH. It is possible to specify RFCOMM channel as a number. Below is an example of an OBEX session, where device information object is pulled from the cellular phone, and a new object (business card) is pushed into the phone's directory.

```
% obexapp -a 00:80:37:29:19:a4 -C IrMC
obex> get telecom/devinfo.txt devinfo-t39.txt
Success, response: OK, Success (0x20)
obex> put new.vcf
Success, response: OK, Success (0x20)
obex> di
Success, response: OK, Success (0x20)
```

In order to provide OBEX Object Push service, `sdpd(8)` server must be running. A root folder, where all incoming objects will be stored, must be created. The default path to the root folder is `/var/spool/obex`. Finally, start OBEX server on valid RFCOMM channel number. The OBEX server will automatically register OBEX Object Push service with the local SDP daemon. The example below shows how to start OBEX server.

```
# obexapp -s -C 10
```

32.4.10 Serial Port Profile (SPP)

The Serial Port Profile (SPP) allows Bluetooth devices to perform RS232 (or similar) serial cable emulation. The scenario covered by this profile deals with legacy applications using Bluetooth as a cable replacement, through a virtual serial port abstraction.

The `rfcomm_sppd(1)` utility implements the Serial Port profile. A pseudo tty is used as a virtual serial port abstraction. The example below shows how to connect to a remote device Serial Port service. Note that you do not have to specify a RFCOMM channel - `rfcomm_sppd(1)` can obtain it from the remote device via SDP. If you would like to override this, specify a RFCOMM channel on the command line.

```
# rfcomm_sppd -a 00:07:E0:00:0B:CA -t /dev/tty6
rfcomm_sppd[94692]: Starting on /dev/tty6...
```

Once connected, the pseudo tty can be used as serial port:

```
# cu -l tty6
```

32.4.11 Troubleshooting

32.4.11.1 A remote device cannot connect

Some older Bluetooth devices do not support role switching. By default, when FreeBSD is accepting a new connection, it tries to perform a role switch and become master. Devices, which do not support this will not be able to connect. Note that role switching is performed when a new connection is being established, so it is not possible to ask the remote device if it does support role switching. There is a HCI option to disable role switching on the local side:

```
# hccontrol -n ubt0hci write_node_role_switch 0
```

32.4.11.2 Something is going wrong, can I see what exactly is happening?

Yes, you can. Use the third-party package **hcidump**, which is available as `comms/hcidump` port. The **hcidump** utility is similar to `tcpdump(1)`. It can be used to display the content of the Bluetooth packets on the terminal and to dump the Bluetooth packets to a file.

32.5 Bridging

Written by Steve Peterson.

32.5.1 Introduction

It is sometimes useful to divide one physical network (such as an Ethernet segment) into two separate network segments without having to create IP subnets and use a router to connect the segments together. A device that connects two networks together in this fashion is called a “bridge”. A FreeBSD system with two network interface cards can act as a bridge.

The bridge works by learning the MAC layer addresses (Ethernet addresses) of the devices on each of its network interfaces. It forwards traffic between two networks only when its source and destination are on different networks.

In many respects, a bridge is like an Ethernet switch with very few ports.

32.5.2 Situations Where Bridging Is Appropriate

There are two common situations in which a bridge is used today.

32.5.2.1 High Traffic on a Segment

Situation one is where your physical network segment is overloaded with traffic, but you do not want for whatever reason to subnet the network and interconnect the subnets with a router.

Let us consider an example of a newspaper where the Editorial and Production departments are on the same subnetwork. The Editorial users all use server A for file service, and the Production users are on server B. An Ethernet network is used to connect all users together, and high loads on the network are slowing things down.

If the Editorial users could be segregated on one network segment and the Production users on another, the two network segments could be connected with a bridge. Only the network traffic destined for interfaces on the “other” side of the bridge would be sent to the other network, reducing congestion on each network segment.

32.5.2.2 Filtering/Traffic Shaping Firewall

The second common situation is where firewall functionality is needed without network address translation (NAT).

An example is a small company that is connected via DSL or ISDN to their ISP. They have a 13 globally-accessible IP addresses from their ISP and have 10 PCs on their network. In this situation, using a router-based firewall is difficult because of subnetting issues.

A bridge-based firewall can be configured and dropped into the path just downstream of their DSL/ISDN router without any IP numbering issues.

32.5.3 Configuring a Bridge

32.5.3.1 Network Interface Card Selection

A bridge requires at least two network cards to function. Unfortunately, not all network interface cards support bridging. Read `bridge(4)` for details on the cards that are supported.

Install and test the two network cards before continuing.

32.5.3.2 Kernel Configuration Changes

To enable kernel support for bridging, add the:

```
options BRIDGE
```

statement to your kernel configuration file, and rebuild your kernel.

32.5.3.3 Firewall Support

If you are planning to use the bridge as a firewall, you will need to add the `IPFWALL` option as well. Read Εἰσαγωγή 31 for general information on configuring the bridge as a firewall.

If you need to allow non-IP packets (such as ARP) to flow through the bridge, there are three options available. The first is to add the following option to the kernel and rebuild:

```
option IPFWALL_DEFAULT_TO_ACCEPT
```

The second is to set the firewall type to “open” in the `rc.conf` file:

```
firewall_type="open"
```

Note that these options will make the firewall seem completely transparent; any packet or connection will be permitted by default. This may require significant changes to the firewall ruleset.

The third option is to apply the following `ipfw(8)` rule:

```
# ipfw add allow mac-type arp layer2
```

Or add it to the current firewall ruleset. This rule effectively allows `arp(8)` packets through, so it must be applied near the beginning of the ruleset for early evaluation.

32.5.3.4 Traffic Shaping Support

If you want to use the bridge as a traffic shaper, you will need to add the `DUMMYNET` option to your kernel configuration. Read `dummynet(4)` for further information.

32.5.4 Enabling the Bridge

Add the line:

```
net.link.ether.bridge.enable=1
```

to `/etc/sysctl.conf` to enable the bridge at runtime, and the line:

```
net.link.ether.bridge.config=if1,if2
```

to enable bridging on the specified interfaces (replace `if1` and `if2` with the names of your two network interfaces).

If you want the bridged packets to be filtered by `ipfw(8)`, you should add:

```
net.link.ether.bridge.ipfw=1
```

as well.

For versions prior to FreeBSD 5.2-RELEASE, use instead the following lines:

```
net.link.ether.bridge=1
net.link.ether.bridge_cfg=if1,if2
net.link.ether.bridge_ipfw=1
```


32.5.5 Other Information

If you want to be able to `ssh(1)` into the bridge from the network, it is correct to assign one of the network cards an IP address. The consensus is that assigning both cards an address is a bad idea.

If you have multiple bridges on your network, there cannot be more than one path between any two workstations. Technically, this means that there is no support for spanning tree link management.

A bridge can add latency to your `ping(8)` times, especially for traffic from one segment to another.

32.6 Diskless Operation

Updated by Jean-François Dockès. Reorganized and enhanced by Alex Dupre.

A FreeBSD machine can boot over the network and operate without a local disk, using file systems mounted from an NFS server. No system modification is necessary, beyond standard configuration files. Such a system is relatively easy to set up because all the necessary elements are readily available:

- There are at least two possible methods to load the kernel over the network:
 - PXE: The Intel Preboot eXecution Environment system is a form of smart boot ROM built into some networking cards or motherboards. See `pxeboot(8)` for more details.
 - The **Etherboot** port (`net/etherboot`) produces ROM-able code to boot kernels over the network. The code can be either burnt into a boot PROM on a network card, or loaded from a local floppy (or hard) disk drive, or from a running MS-DOS system. Many network cards are supported.
- A sample script (`/usr/share/examples/diskless/clone_root`) eases the creation and maintenance of the workstation's root file system on the server. The script will probably require a little customization but it will get you started very quickly.
- Standard system startup files exist in `/etc` to detect and support a diskless system startup.
- Swapping, if needed, can be done either to an NFS file or to a local disk.

There are many ways to set up diskless workstations. Many elements are involved, and most can be customized to suit local taste. The following will describe variations on the setup of a complete system, emphasizing simplicity and compatibility with the standard FreeBSD startup scripts. The system described has the following characteristics:

- The diskless workstations use a shared read-only `/` file system, and a shared read-only `/usr`.
 The root file system is a copy of a standard FreeBSD root (typically the server's), with some configuration files overridden by ones specific to diskless operation or, possibly, to the workstation they belong to.
 The parts of the root which have to be writable are overlaid with `md(4)` file systems. Any changes will be lost when the system reboots.
- The kernel is transferred and loaded either with **Etherboot** or PXE as some situations may mandate the use of either method.

Πρόσοψη: As described, this system is insecure. It should live in a protected area of a network, and be untrusted by other hosts.

All the information in this section has been tested using FreeBSD 5.2.1-RELEASE.

32.6.1 Background Information

Setting up diskless workstations is both relatively straightforward and prone to errors. These are sometimes difficult to diagnose for a number of reasons. For example:

- Compile time options may determine different behaviors at runtime.
- Error messages are often cryptic or totally absent.

In this context, having some knowledge of the background mechanisms involved is very useful to solve the problems that may arise.

Several operations need to be performed for a successful bootstrap:

- The machine needs to obtain initial parameters such as its IP address, executable filename, server name, root path. This is done using the DHCP or BOOTP protocols. DHCP is a compatible extension of BOOTP, and uses the same port numbers and basic packet format.

It is possible to configure a system to use only BOOTP. The bootpd(8) server program is included in the base FreeBSD system.

However, DHCP has a number of advantages over BOOTP (nicer configuration files, possibility of using PXE, plus many others not directly related to diskless operation), and we will describe mainly a DHCP configuration, with equivalent examples using bootpd(8) when possible. The sample configuration will use the **ISC DHCP** software package (release 3.0.1.r12 was installed on the test server).

- The machine needs to transfer one or several programs to local memory. Either TFTP or NFS are used. The choice between TFTP and NFS is a compile time option in several places. A common source of error is to specify filenames for the wrong protocol: TFTP typically transfers all files from a single directory on the server, and would expect filenames relative to this directory. NFS needs absolute file paths.
- The possible intermediate bootstrap programs and the kernel need to be initialized and executed. There are several important variations in this area:
 - PXE will load pxeboot(8), which is a modified version of the FreeBSD third stage loader. The loader(8) will obtain most parameters necessary to system startup, and leave them in the kernel environment before transferring control. It is possible to use a **GENERIC** kernel in this case.
 - **Etherboot**, will directly load the kernel, with less preparation. You will need to build a kernel with specific options.

PXE and **Etherboot** work equally well; however, because kernels normally let the loader(8) do more work for them, PXE is the preferred method.

If your BIOS and network cards support PXE, you should probably use it.

- Finally, the machine needs to access its file systems. NFS is used in all cases.

See also diskless(8) manual page.

32.6.2 Setup Instructions

32.6.2.1 Configuration Using ISC DHCP

The **ISC DHCP** server can answer both BOOTP and DHCP requests.

ISC DHCP 3.0 is not part of the base system. You will first need to install the `net/isc-dhcp3-server` port or the corresponding package.

Once **ISC DHCP** is installed, it needs a configuration file to run (normally named `/usr/local/etc/dhcpd.conf`). Here follows a commented example, where host `margaux` uses **Etherboot** and host `corbieres` uses **PXE**:

```
default-lease-time 600;
max-lease-time 7200;
authoritative;

option domain-name "example.com";
option domain-name-servers 192.168.4.1;
option routers 192.168.4.1;

subnet 192.168.4.0 netmask 255.255.255.0 {
    use-host-decl-names on; ❶
    option subnet-mask 255.255.255.0;
    option broadcast-address 192.168.4.255;

    host margaux {
        hardware ethernet 01:23:45:67:89:ab;
        fixed-address margaux.example.com;
        next-server 192.168.4.4; ❷
        filename "/data/misc/kernel.diskless"; ❸
        option root-path "192.168.4.4:/data/misc/diskless"; ❹
    }
    host corbieres {
        hardware ethernet 00:02:b3:27:62:df;
        fixed-address corbieres.example.com;
        next-server 192.168.4.4;
        filename "pxeboot";
        option root-path "192.168.4.4:/data/misc/diskless";
    }
}
```

- ❶ This option tells **dhcpd** to send the value in the host declarations as the hostname for the diskless host. An alternate way would be to add an `option host-name margaux` inside the host declarations.
- ❷ The `next-server` directive designates the TFTP or NFS server to use for loading loader or kernel file (the default is to use the same host as the DHCP server).
- ❸ The `filename` directive defines the file that **Etherboot** or **PXE** will load for the next execution step. It must be specified according to the transfer method used. **Etherboot** can be compiled to use NFS or TFTP. The FreeBSD port configures NFS by default. **PXE** uses TFTP, which is why a relative filename is used here (this may depend on the TFTP server configuration, but would be fairly typical). Also, **PXE** loads `pxeboot`, not the kernel. There

are other interesting possibilities, like loading `pxeboot` from a FreeBSD CD-ROM `/boot` directory (as `pxeboot(8)` can load a `GENERIC` kernel, this makes it possible to use PXE to boot from a remote CD-ROM).

- ④ The `root-path` option defines the path to the root file system, in usual NFS notation. When using PXE, it is possible to leave off the host's IP as long as you do not enable the kernel option `BOOTP`. The NFS server will then be the same as the TFTP one.

32.6.2.2 Configuration Using BOOTP

Here follows an equivalent **bootpd** configuration (reduced to one client). This would be found in `/etc/bootptab`.

Please note that **Etherboot** must be compiled with the non-default option `NO_DHCP_SUPPORT` in order to use BOOTP, and that PXE *needs* DHCP. The only obvious advantage of **bootpd** is that it exists in the base system.

```
.def100:\
:hn:ht=1:sa=192.168.4.4:vm=rfc1048:\
:sm=255.255.255.0:\
:ds=192.168.4.1:\
:gw=192.168.4.1:\
:hd="/tftpboot":\
:bf="/kernel.diskless":\
:rp="192.168.4.4:/data/misc/diskless":

margaux:ha=0123456789ab:tc=.def100
```

32.6.2.3 Preparing a Boot Program with Etherboot

Etherboot's Web site (<http://etherboot.sourceforge.net>) contains extensive documentation (<http://etherboot.sourceforge.net/doc/html/userman/t1.html>) mainly intended for Linux systems, but nonetheless containing useful information. The following will just outline how you would use **Etherboot** on a FreeBSD system.

You must first install the `net/etherboot` package or port.

You can change the **Etherboot** configuration (i.e. to use TFTP instead of NFS) by editing the `Config` file in the **Etherboot** source directory.

For our setup, we shall use a boot floppy. For other methods (PROM, or MS-DOS program), please refer to the **Etherboot** documentation.

To make a boot floppy, insert a floppy in the drive on the machine where you installed **Etherboot**, then change your current directory to the `src` directory in the **Etherboot** tree and type:

```
# gmake bin32/devicetype.fd0
```

`devicetype` depends on the type of the Ethernet card in the diskless workstation. Refer to the `NIC` file in the same directory to determine the right `devicetype`.

32.6.2.4 Booting with PXE

By default, the pxeboot(8) loader loads the kernel via NFS. It can be compiled to use TFTP instead by specifying the `LOADER_TFTP_SUPPORT` option in `/etc/make.conf`. See the comments in `/usr/share/examples/etc/make.conf` for instructions.

There are two other `make.conf` options which may be useful for setting up a serial console diskless machine: `BOOT_PXEldr_PROBE_KEYBOARD`, and `BOOT_PXEldr_ALWAYS_SERIAL`.

To use PXE when the machine starts, you will usually need to select the `Boot from network` option in your BIOS setup, or type a function key during the PC initialization.

32.6.2.5 Configuring the TFTP and NFS Servers

If you are using PXE or **Etherboot** configured to use TFTP, you need to enable **tftpd** on the file server:

1. Create a directory from which **tftpd** will serve the files, e.g. `/tftpboot`.

2. Add this line to your `/etc/inetd.conf`:

```
tftp      dgram    udp        wait      root      /usr/libexec/tftpd      tftpd -l -s /tftpboot
```

Όχι!Βύθος: It appears that at least some PXE versions want the TCP version of TFTP. In this case, add a second line, replacing `dgram udp` with `stream tcp`.

3. Tell **inetd** to reread its configuration file. The `inetd_enable="YES"` must be in the `/etc/rc.conf` file for this command to execute correctly:

```
# /etc/rc.d/inetd restart
```

You can place the `tftpboot` directory anywhere on the server. Make sure that the location is set in both `inetd.conf` and `dhcpcd.conf`.

In all cases, you also need to enable NFS and export the appropriate file system on the NFS server.

1. Add this to `/etc/rc.conf`:

```
nfs_server_enable="YES"
```

2. Export the file system where the diskless root directory is located by adding the following to `/etc/exports` (adjust the volume mount point and replace *margaux corbieres* with the names of the diskless workstations):

```
/data/misc -alldirs -ro margaux corbieres
```

3. Tell **mountd** to reread its configuration file. If you actually needed to enable NFS in `/etc/rc.conf` at the first step, you probably want to reboot instead.

```
# /etc/rc.d/mountd restart
```

32.6.2.6 Building a Diskless Kernel

If using **Etherboot**, you need to create a kernel configuration file for the diskless client with the following options (in addition to the usual ones):

```
options      BOOTP          # Use BOOTP to obtain IP address/hostname
options      BOOTP_NFSROOT  # NFS mount root file system using BOOTP info
```

You may also want to use `BOOTP_NFSV3`, `BOOT_COMPAT` and `BOOTP_WIRED_TO` (refer to NOTES).

These option names are historical and slightly misleading as they actually enable indifferent use of DHCP and BOOTP inside the kernel (it is also possible to force strict BOOTP or DHCP use).

Build the kernel (see Εἰσαγωγή 9), and copy it to the place specified in `dhcpcd.conf`.

Όχιἁβῶς: When using PXE, building a kernel with the above options is not strictly necessary (though suggested). Enabling them will cause more DHCP requests to be issued during kernel startup, with a small risk of inconsistency between the new values and those retrieved by `pxeboot(8)` in some special cases. The advantage of using them is that the host name will be set as a side effect. Otherwise you will need to set the host name by another method, for example in a client-specific `rc.conf` file.

Όχιἁβῶς: In order to be loadable with **Etherboot**, a kernel needs to have the device hints compiled in. You would typically set the following option in the configuration file (see the NOTES configuration comments file):

```
hints          "GENERIC.hints"
```

32.6.2.7 Preparing the Root Filesystem

You need to create a root file system for the diskless workstations, in the location listed as `root-path` in `dhcpcd.conf`.

32.6.2.7.1 Using *make world* to populate root

This method is quick and will install a complete virgin system (not only the root file system) into `DESTDIR`. All you have to do is simply execute the following script:

```
#!/bin/sh
export DESTDIR=/data/misc/diskless
mkdir -p ${DESTDIR}
cd /usr/src; make buildworld && make buildkernel
cd /usr/src/etc; make distribution
```

Once done, you may need to customize your `/etc/rc.conf` and `/etc/fstab` placed into `DESTDIR` according to your needs.

32.6.2.8 Configuring Swap

If needed, a swap file located on the server can be accessed via NFS.

32.6.2.8.1 NFS Swap

The kernel does not support enabling NFS swap at boot time. Swap must be enabled by the startup scripts, by mounting a writable file system and creating and enabling a swap file. To create a swap file of appropriate size, you can do like this:

```
# dd if=/dev/zero of=/path/to/swapfile bs=1k count=1 oseek=100000
```

To enable it you have to add the following line to your `rc.conf`:

```
swapfile=/path/to/swapfile
```

32.6.2.9 Miscellaneous Issues

32.6.2.9.1 Running with a Read-only `/usr`

If the diskless workstation is configured to run X, you will have to adjust the **XDM** configuration file, which puts the error log on `/usr` by default.

32.6.2.9.2 Using a Non-FreeBSD Server

When the server for the root file system is not running FreeBSD, you will have to create the root file system on a FreeBSD machine, then copy it to its destination, using `tar` or `cpio`.

In this situation, there are sometimes problems with the special files in `/dev`, due to differing major/minor integer sizes. A solution to this problem is to export a directory from the non-FreeBSD server, mount this directory onto a FreeBSD machine, and use `devfs(5)` to allocate device nodes transparently for the user.

32.7 ISDN

A good resource for information on ISDN technology and hardware is Dan Kegel's ISDN Page (<http://www.alumni.caltech.edu/~dank/isdn/>).

A quick simple road map to ISDN follows:

- If you live in Europe you might want to investigate the ISDN card section.
- If you are planning to use ISDN primarily to connect to the Internet with an Internet Provider on a dial-up non-dedicated basis, you might look into Terminal Adapters. This will give you the most flexibility, with the fewest problems, if you change providers.
- If you are connecting two LANs together, or connecting to the Internet with a dedicated ISDN connection, you might consider the stand alone router/bridge option.

Cost is a significant factor in determining what solution you will choose. The following options are listed from least expensive to most expensive.

32.7.1 ISDN Cards

Contributed by Hellmuth Michaelis.

FreeBSD's ISDN implementation supports only the DSS1/Q.931 (or Euro-ISDN) standard using passive cards. Some active cards are supported where the firmware also supports other signaling protocols; this also includes the first supported Primary Rate (PRI) ISDN card.

The **isdn4bsd** software allows you to connect to other ISDN routers using either IP over raw HDLC or by using synchronous PPP: either by using kernel PPP with `ispnp`, a modified `sppp(4)` driver, or by using userland `ppp(8)`. By using userland `ppp(8)`, channel bonding of two or more ISDN B-channels is possible. A telephone answering machine application is also available as well as many utilities such as a software 300 Baud modem.

Some growing number of PC ISDN cards are supported under FreeBSD and the reports show that it is successfully used all over Europe and in many other parts of the world.

The passive ISDN cards supported are mostly the ones with the Infineon (formerly Siemens) ISAC/HSCX/IPAC ISDN chipsets, but also ISDN cards with chips from Cologne Chip (ISA bus only), PCI cards with Winbond W6692 chips, some cards with the Tiger300/320/ISAC chipset combinations and some vendor specific chipset based cards such as the AVM Fritz!Card PCI V.1.0 and the AVM Fritz!Card PnP.

Currently the active supported ISDN cards are the AVM B1 (ISA and PCI) BRI cards and the AVM T1 PCI PRI cards.

For documentation on **isdn4bsd**, have a look at `/usr/share/examples/isdn/` directory on your FreeBSD system or at the homepage of **isdn4bsd** (<http://www.freebsd-support.de/i4b/>) which also has pointers to hints, erratas and much more documentation such as the **isdn4bsd** handbook (<http://people.FreeBSD.org/~hm/>).

In case you are interested in adding support for a different ISDN protocol, a currently unsupported ISDN PC card or otherwise enhancing **isdn4bsd**, please get in touch with Hellmuth Michaelis <hm@FreeBSD.org>.

For questions regarding the installation, configuration and troubleshooting **isdn4bsd**, a `freebsd-isdn` (<http://lists.FreeBSD.org/mailman/listinfo/freebsd-isdn>) mailing list is available.

32.7.2 ISDN Terminal Adapters

Terminal adapters (TA), are to ISDN what modems are to regular phone lines.

Most TA's use the standard Hayes modem AT command set, and can be used as a drop in replacement for a modem.

A TA will operate basically the same as a modem except connection and throughput speeds will be much faster than your old modem. You will need to configure PPP exactly the same as for a modem setup. Make sure you set your serial speed as high as possible.

The main advantage of using a TA to connect to an Internet Provider is that you can do Dynamic PPP. As IP address space becomes more and more scarce, most providers are not willing to provide you with a static IP anymore. Most stand-alone routers are not able to accommodate dynamic IP allocation.

TA's completely rely on the PPP daemon that you are running for their features and stability of connection. This allows you to upgrade easily from using a modem to ISDN on a FreeBSD machine, if you already have PPP set up. However, at the same time any problems you experienced with the PPP program and are going to persist.

If you want maximum stability, use the kernel PPP option, not the userland PPP.

The following TA's are known to work with FreeBSD:

- Motorola BitSurfer and Bitsurfer Pro
- Adtran

Most other TA's will probably work as well, TA vendors try to make sure their product can accept most of the standard modem AT command set.

The real problem with external TA's is that, like modems, you need a good serial card in your computer.

You should read the FreeBSD Serial Hardware

(http://www.FreeBSD.org/doc/el_GR.ISO8859-7/articles/serial-uart/index.html) tutorial for a detailed understanding of serial devices, and the differences between asynchronous and synchronous serial ports.

A TA running off a standard PC serial port (asynchronous) limits you to 115.2 Kbs, even though you have a 128 Kbs connection. To fully utilize the 128 Kbs that ISDN is capable of, you must move the TA to a synchronous serial card.

Do not be fooled into buying an internal TA and thinking you have avoided the synchronous/asynchronous issue. Internal TA's simply have a standard PC serial port chip built into them. All this will do is save you having to buy another serial cable and find another empty electrical socket.

A synchronous card with a TA is at least as fast as a stand-alone router, and with a simple 386 FreeBSD box driving it, probably more flexible.

The choice of synchronous card/TA v.s. stand-alone router is largely a religious issue. There has been some discussion of this in the mailing lists. We suggest you search the archives (<http://www.FreeBSD.org/search/index.html>) for the complete discussion.

32.7.3 Stand-alone ISDN Bridges/Routers

ISDN bridges or routers are not at all specific to FreeBSD or any other operating system. For a more complete description of routing and bridging technology, please refer to a networking reference book.

In the context of this section, the terms router and bridge will be used interchangeably.

As the cost of low end ISDN routers/bridges comes down, it will likely become a more and more popular choice. An ISDN router is a small box that plugs directly into your local Ethernet network, and manages its own connection to the other bridge/router. It has built in software to communicate via PPP and other popular protocols.

A router will allow you much faster throughput than a standard TA, since it will be using a full synchronous ISDN connection.

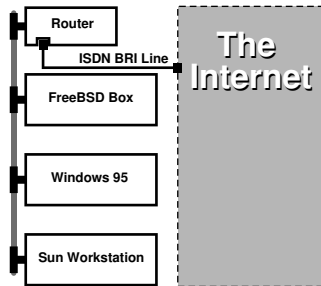
The main problem with ISDN routers and bridges is that interoperability between manufacturers can still be a problem. If you are planning to connect to an Internet provider, you should discuss your needs with them.

If you are planning to connect two LAN segments together, such as your home LAN to the office LAN, this is the simplest lowest maintenance solution. Since you are buying the equipment for both sides of the connection you can be assured that the link will work.

For example to connect a home computer or branch office network to a head office network the following setup could be used:

Διάγραμμα 32-1. Branch Office or Home Network

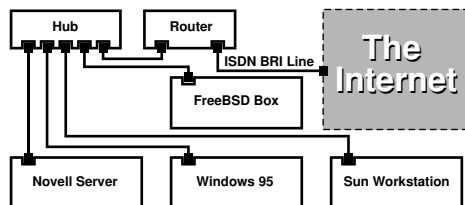
Network uses a bus based topology with 10 base 2 Ethernet ("thinnet"). Connect router to network cable with AUI/10BT transceiver, if necessary.

If your home/branch office is only one computer you can use a twisted pair crossover cable to connect to the stand-alone router directly.

Διάγραμμα 32-2. Head Office or Other LAN

Network uses a star topology with 10 base T Ethernet (“Twisted Pair”).

One large advantage of most routers/bridges is that they allow you to have 2 *separate independent* PPP connections to 2 separate sites at the *same* time. This is not supported on most TA’s, except for specific (usually expensive) models that have two serial ports. Do not confuse this with channel bonding, MPP, etc.

This can be a very useful feature if, for example, you have an dedicated ISDN connection at your office and would like to tap into it, but do not want to get another ISDN line at work. A router at the office location can manage a dedicated B channel connection (64 Kbps) to the Internet and use the other B channel for a separate data connection. The second B channel can be used for dial-in, dial-out or dynamically bonding (MPP, etc.) with the first B channel for more bandwidth.

An Ethernet bridge will also allow you to transmit more than just IP traffic. You can also send IPX/SPX or whatever other protocols you use.

32.8 Network Address Translation

Contributed by Chern Lee.

32.8.1 Overview

FreeBSD’s Network Address Translation daemon, commonly known as natd(8) is a daemon that accepts incoming raw IP packets, changes the source to the local machine and re-injects these packets back into the outgoing IP packet

stream. `natd(8)` does this by changing the source IP address and port such that when data is received back, it is able to determine the original location of the data and forward it back to its original requester.

The most common use of NAT is to perform what is commonly known as Internet Connection Sharing.

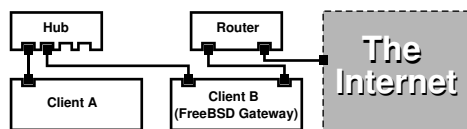
32.8.2 Setup

Due to the diminishing IP space in IPv4, and the increased number of users on high-speed consumer lines such as cable or DSL, people are increasingly in need of an Internet Connection Sharing solution. The ability to connect several computers online through one connection and IP address makes `natd(8)` a reasonable choice.

Most commonly, a user has a machine connected to a cable or DSL line with one IP address and wishes to use this one connected computer to provide Internet access to several more over a LAN.

To do this, the FreeBSD machine on the Internet must act as a gateway. This gateway machine must have two NICs—one for connecting to the Internet router, the other connecting to a LAN. All the machines on the LAN are connected through a hub or switch.

Όχι!Βύθος: There are many ways to get a LAN connected to the Internet through a FreeBSD gateway. This example will only cover a gateway with at least two NICs.

A setup like this is commonly used to share an Internet connection. One of the LAN machines is connected to the Internet. The rest of the machines access the Internet through that “gateway” machine.

32.8.3 Configuration

The following options must be in the kernel configuration file:

```
options IPFIREWALL
options IPDIVERT
```

Additionally, at choice, the following may also be suitable:

```
options IPFIREWALL_DEFAULT_TO_ACCEPT
options IPFIREWALL_VERBOSE
```

The following must be in `/etc/rc.conf`:

```
gateway_enable="YES" ❶
firewall_enable="YES" ❷
firewall_type="OPEN" ❸
natd_enable="YES"
natd_interface="fxp0" ❹
natd_flags="" ❺
```

- ❶ Sets up the machine to act as a gateway. Running `sysctl net.inet.ip.forwarding=1` would have the same effect.
- ❷ Enables the firewall rules in `/etc/rc.firewall` at boot.
- ❸ This specifies a predefined firewall ruleset that allows anything in. See `/etc/rc.firewall` for additional types.
- ❹ Indicates which interface to forward packets through (the interface connected to the Internet).
- ❺ Any additional configuration options passed to `natd(8)` on boot.

Having the previous options defined in `/etc/rc.conf` would run `natd -interface fxp0` at boot. This can also be run manually.

Όχι!Βούλο: It is also possible to use a configuration file for `natd(8)` when there are too many options to pass. In this case, the configuration file must be defined by adding the following line to `/etc/rc.conf`:

```
natd_flags="-f /etc/natd.conf"
```

The `/etc/natd.conf` file will contain a list of configuration options, one per line. For example the next section case would use the following file:

```
redirect_port tcp 192.168.0.2:6667 6667
redirect_port tcp 192.168.0.3:80 80
```

For more information about the configuration file, consult the `natd(8)` manual page about the `-f` option.

Each machine and interface behind the LAN should be assigned IP address numbers in the private network space as defined by RFC 1918 ([ftp://ftp.isi.edu/in-notes/rfc1918.txt](http://ftp.isi.edu/in-notes/rfc1918.txt)) and have a default gateway of the **natd** machine's internal IP address.

For example, client A and B behind the LAN have IP addresses of 192.168.0.2 and 192.168.0.3, while the `natd` machine's LAN interface has an IP address of 192.168.0.1. Client A and B's default gateway must be set to that of the **natd** machine, 192.168.0.1. The **natd** machine's external, or Internet interface does not require any special modification for `natd(8)` to work.

32.8.4 Port Redirection

The drawback with `natd(8)` is that the LAN clients are not accessible from the Internet. Clients on the LAN can make outgoing connections to the world but cannot receive incoming ones. This presents a problem if trying to run Internet services on one of the LAN client machines. A simple way around this is to redirect selected Internet ports on the **natd** machine to a LAN client.

For example, an IRC server runs on client A, and a web server runs on client B. For this to work properly, connections received on ports 6667 (IRC) and 80 (web) must be redirected to the respective machines.

The `-redirect_port` must be passed to `natd(8)` with the proper options. The syntax is as follows:

```
-redirect_port proto targetIP:targetPORT[-targetPORT]
                [aliasIP:]aliasPORT[-aliasPORT]
                [remoteIP[:remotePORT[-remotePORT]]]
```

In the above example, the argument should be:

```
-redirect_port tcp 192.168.0.2:6667 6667
-redirect_port tcp 192.168.0.3:80 80
```

This will redirect the proper *tcp* ports to the LAN client machines.

The `-redirect_port` argument can be used to indicate port ranges over individual ports. For example, *tcp 192.168.0.2:2000-3000 2000-3000* would redirect all connections received on ports 2000 to 3000 to ports 2000 to 3000 on client A.

These options can be used when directly running `natd(8)`, placed within the `natd_flags=""` option in `/etc/rc.conf`, or passed via a configuration file.

For further configuration options, consult `natd(8)`

32.8.5 Address Redirection

Address redirection is useful if several IP addresses are available, yet they must be on one machine. With this, `natd(8)` can assign each LAN client its own external IP address. `natd(8)` then rewrites outgoing packets from the LAN clients with the proper external IP address and redirects all traffic incoming on that particular IP address back to the specific LAN client. This is also known as static NAT. For example, the IP addresses 128.1.1.1, 128.1.1.2, and 128.1.1.3 belong to the **natd** gateway machine. 128.1.1.1 can be used as the **natd** gateway machine's external IP address, while 128.1.1.2 and 128.1.1.3 are forwarded back to LAN clients A and B.

The `-redirect_address` syntax is as follows:

```
-redirect_address localIP publicIP
```

localIP

The internal IP address of the LAN client.

publicIP

The external IP address corresponding to the LAN client.

In the example, this argument would read:

```
-redirect_address 192.168.0.2 128.1.1.2
-redirect_address 192.168.0.3 128.1.1.3
```

Like `-redirect_port`, these arguments are also placed within the `natd_flags=""` option of `/etc/rc.conf`, or passed via a configuration file. With address redirection, there is no need for port redirection since all data received on a particular IP address is redirected.

The external IP addresses on the **natd** machine must be active and aliased to the external interface. Look at `rc.conf(5)` to do so.

32.9 Parallel Line IP (PLIP)

PLIP lets us run TCP/IP between parallel ports. It is useful on machines without network cards, or to install on laptops. In this section, we will discuss:

- Creating a parallel (laplink) cable.

- Connecting two computers with PLIP.

32.9.1 Creating a Parallel Cable

You can purchase a parallel cable at most computer supply stores. If you cannot do that, or you just want to know how it is done, the following table shows how to make one out of a normal parallel printer cable.

Πίνακας 32-1. Wiring a Parallel Cable for Networking

A-name	A-End	B-End	Descr.	Post/Bit
DATA0 -ERROR	2 15	15 2	Data	0/0x01 1/0x08
DATA1 +SLCT	3 13	13 3	Data	0/0x02 1/0x10
DATA2 +PE	4 12	12 4	Data	0/0x04 1/0x20
DATA3 -ACK	5 10	10 5	Strobe	0/0x08 1/0x40
DATA4 BUSY	6 11	11 6	Data	0/0x10 1/0x80
GND	18-25	18-25	GND	-

32.9.2 Setting Up PLIP

First, you have to get a laplink cable. Then, confirm that both computers have a kernel with lpt(4) driver support:

```
# grep lp /var/run/dmesg.boot
lpt0: <Printer> on ppbus0
lpt0: Interrupt-driven port
```

The parallel port must be an interrupt driven port, you should have lines similar to the following in your in the /boot/device.hints file:

```
hint.ppc.0.at="isa"
hint.ppc.0.irq="7"
```

Then check if the kernel configuration file has a device plip line or if the plip.ko kernel module is loaded. In both cases the parallel networking interface should appear when you use the ifconfig(8) command to display it:

```
# ifconfig plip0
plip0: flags=8810<POINTOPOINT,SIMPLEX,MULTICAST> mtu 1500
```

Plug the laplink cable into the parallel interface on both computers.

Configure the network interface parameters on both sites as root. For example, if you want to connect the host host1 with another machine host2:

```
host1 <-----> host2
IP Address    10.0.0.1      10.0.0.2
```

Configure the interface on host1 by doing:

```
# ifconfig plip0 10.0.0.1 10.0.0.2
```

Configure the interface on host2 by doing:

```
# ifconfig plip0 10.0.0.2 10.0.0.1
```

You now should have a working connection. Please read the manual pages `lp(4)` and `lpt(4)` for more details.

You should also add both hosts to `/etc/hosts`:

```
127.0.0.1          localhost.my.domain localhost
10.0.0.1          host1.my.domain host1
10.0.0.2          host2.my.domain
```

To confirm the connection works, go to each host and ping the other. For example, on host1:

```
# ifconfig plip0
plip0: flags=8851<UP,POINTOPOINT,RUNNING,SIMPLEX,MULTICAST> mtu 1500
    inet 10.0.0.1 --> 10.0.0.2 netmask 0xff000000
# netstat -r
Routing tables

Internet:
Destination      Gateway          Flags      Refs      Use      Netif Expire
host2            host1            UH          0          0        plip0
# ping -c 4 host2
PING host2 (10.0.0.2): 56 data bytes
64 bytes from 10.0.0.2: icmp_seq=0 ttl=255 time=2.774 ms
64 bytes from 10.0.0.2: icmp_seq=1 ttl=255 time=2.530 ms
64 bytes from 10.0.0.2: icmp_seq=2 ttl=255 time=2.556 ms
64 bytes from 10.0.0.2: icmp_seq=3 ttl=255 time=2.714 ms

--- host2 ping statistics ---
4 packets transmitted, 4 packets received, 0% packet loss
round-trip min/avg/max/stddev = 2.530/2.643/2.774/0.103 ms
```

32.10 IPv6

Originally Written by Aaron Kaplan. Restructured and Added by Tom Rhodes. Extended by Brad Davis.

IPv6 (also known as IPng “IP next generation”) is the new version of the well known IP protocol (also known as IPv4). Like the other current *BSD systems, FreeBSD includes the KAME IPv6 reference implementation. So your FreeBSD system comes with all you will need to experiment with IPv6. This section focuses on getting IPv6 configured and running.

In the early 1990s, people became aware of the rapidly diminishing address space of IPv4. Given the expansion rate of the Internet there were two major concerns:

- Running out of addresses. Today this is not so much of a concern anymore since RFC1918 private address space (10.0.0.0/8, 172.16.0.0/12, and 192.168.0.0/16) and Network Address Translation (NAT) are being employed.
- Router table entries were getting too large. This is still a concern today.

IPv6 deals with these and many other issues:

- 128 bit address space. In other words theoretically there are 340,282,366,920,938,463,374,607,431,768,211,456 addresses available. This means there are approximately 6.67×10^{27} IPv6 addresses per square meter on our planet.
- Routers will only store network aggregation addresses in their routing tables thus reducing the average space of a routing table to 8192 entries.

There are also lots of other useful features of IPv6 such as:

- Address autoconfiguration (RFC2462 (<http://www.ietf.org/rfc/rfc2462.txt>))
- Anycast addresses (“one-out-of many”)
- Mandatory multicast addresses
- IPsec (IP security)
- Simplified header structure
- Mobile IP
- IPv6-to-IPv4 transition mechanisms

For more information see:

- IPv6 overview at playground.sun.com (<http://playground.sun.com/pub/ipng/html/ipng-main.html>)
- KAME.net (<http://www.kame.net>)

32.10.1 Background on IPv6 Addresses

There are different types of IPv6 addresses: Unicast, Anycast and Multicast.

Unicast addresses are the well known addresses. A packet sent to a unicast address arrives exactly at the interface belonging to the address.

Anycast addresses are syntactically indistinguishable from unicast addresses but they address a group of interfaces. The packet destined for an anycast address will arrive at the nearest (in router metric) interface. Anycast addresses may only be used by routers.

Multicast addresses identify a group of interfaces. A packet destined for a multicast address will arrive at all interfaces belonging to the multicast group.

Ότι πρέπει: The IPv4 broadcast address (usually xxx.xxx.xxx.255) is expressed by multicast addresses in IPv6.

Πίνακας 32-2. Reserved IPv6 addresses

IPv6 address	Prefixlength (Bits)	Description	Notes
::	128 bits	unspecified	cf. 0.0.0.0 in IPv4
::1	128 bits	loopback address	cf. 127.0.0.1 in IPv4

IPv6 address	Prefixlength (Bits)	Description	Notes
::00:xx:xx:xx:xx	96 bits	embedded IPv4	The lower 32 bits are the IPv4 address. Also called “IPv4 compatible IPv6 address”
::ff:xx:xx:xx:xx	96 bits	IPv4 mapped IPv6 address	The lower 32 bits are the IPv4 address. For hosts which do not support IPv6.
fe80:: - feb::	10 bits	link-local	cf. loopback address in IPv4
fec0:: - fef::	10 bits	site-local	
ff::	8 bits	multicast	
001 (base 2)	3 bits	global unicast	All global unicast addresses are assigned from this pool. The first 3 bits are “001”.

32.10.2 Reading IPv6 Addresses

The canonical form is represented as: x:x:x:x:x:x:x, each “x” being a 16 Bit hex value. For example FEBC:A574:382B:23C1:AA49:4592:4EFE:9982

Often an address will have long substrings of all zeros therefore one such substring per address can be abbreviated by “::”. Also up to three leading “0”s per hexquad can be omitted. For example fe80::1 corresponds to the canonical form fe80:0000:0000:0000:0000:0000:0000:0001.

A third form is to write the last 32 Bit part in the well known (decimal) IPv4 style with dots “.” as separators. For example 2002::10.0.0.1 corresponds to the (hexadecimal) canonical representation 2002:0000:0000:0000:0000:0000:0a00:0001 which in turn is equivalent to writing 2002::a00:1.

By now the reader should be able to understand the following:

```
# ifconfig
```

```
r10: flags=8943<UP,BROADCAST,RUNNING,PROMISC,SIMPLEX,MULTICAST> mtu 1500
    inet 10.0.0.10 netmask 0xffffffff broadcast 10.0.0.255
    inet6 fe80::200:21ff:fe03:8e1%r10 prefixlen 64 scopeid 0x1
    ether 00:00:21:03:08:e1
    media: Ethernet autoselect (100baseTX )
    status: active
```

fe80::200:21ff:fe03:8e1%r10 is an auto configured link-local address. It is generated from the MAC address as part of the auto configuration.

For further information on the structure of IPv6 addresses see RFC3513 (<http://www.ietf.org/rfc/rfc3513.txt>).

32.10.3 Getting Connected

Currently there are four ways to connect to other IPv6 hosts and networks:

- Getting an IPv6 network from your upstream provider. Talk to your Internet provider for instructions.
- Tunnel via 6-to-4 (RFC3068 (<http://www.ietf.org/rfc/rfc3068.txt>))
- Use the `net/freenet6` port if you are on a dial-up connection.

32.10.4 DNS in the IPv6 World

There used to be two types of DNS records for IPv6. The IETF has declared A6 records obsolete. AAAA records are the standard now.

Using AAAA records is straightforward. Assign your hostname to the new IPv6 address you just received by adding:

```
MYHOSTNAME          AAAA      MYIPv6ADDR
```

To your primary zone DNS file. In case you do not serve your own DNS zones ask your DNS provider. Current versions of **bind** (version 8.3 and 9) and `dns/djbdns` (with the IPv6 patch) support AAAA records.

32.10.5 Applying the needed changes to `/etc/rc.conf`

32.10.5.1 IPv6 Client Settings

These settings will help you configure a machine that will be on your LAN and act as a client, not a router. To have `rtol(8)` autoconfigure your interface on boot all you need to add is:

```
ipv6_enable="YES"
```

To statically assign an IP address such as `2001:471:1f11:251:290:27ff:fee0:2093`, to your `fxp0` interface, add:

```
ipv6_ifconfig_fxp0="2001:471:1f11:251:290:27ff:fee0:2093"
```

To assign a default router of `2001:471:1f11:251::1` add the following to `/etc/rc.conf`:

```
ipv6_defaultrouter="2001:471:1f11:251::1"
```

32.10.5.2 IPv6 Router/Gateway Settings

This will help you take the directions that your tunnel provider has given you and convert it into settings that will persist through reboots. To restore your tunnel on startup use something like the following in `/etc/rc.conf`:

List the Generic Tunneling interfaces that will be configured, for example `gif0`:

```
gif_interfaces="gif0"
```

To configure the interface with a local endpoint of `MY_IPv4_ADDR` to a remote endpoint of `REMOTE_IPv4_ADDR`:

```
gifconfig_gif0="MY_IPv4_ADDR REMOTE_IPv4_ADDR"
```

To apply the IPv6 address you have been assigned for use as your IPv6 tunnel endpoint, add:

```
ipv6_ifconfig_gif0="MY_ASSIGNED_IPv6_TUNNEL_ENDPOINT_ADDR"
```

Then all you have to do is set the default route for IPv6. This is the other side of the IPv6 tunnel:

```
ipv6_defaultrouter="MY_IPv6_REMOTE_TUNNEL_ENDPOINT_ADDR"
```

32.10.5.3 IPv6 Tunnel Settings

If the server is to route IPv6 between the rest of your network and the world, the following `/etc/rc.conf` setting will also be needed:

```
ipv6_gateway_enable="YES"
```

32.10.6 Router Advertisement and Host Auto Configuration

This section will help you setup `rtadvd(8)` to advertise the IPv6 default route.

To enable `rtadvd(8)` you will need the following in your `/etc/rc.conf`:

```
rtadvd_enable="YES"
```

It is important that you specify the interface on which to do IPv6 router solicitation. For example to tell `rtadvd(8)` to use `fxp0`:

```
rtadvd_interfaces="fxp0"
```

Now we must create the configuration file, `/etc/rtadvd.conf`. Here is an example:

```
fxp0:\
:addr#1:addr="2001:471:1f11:246::":prefixlen#64:tc=ether:
```

Replace `fxp0` with the interface you are going to be using.

Next, replace `2001:471:1f11:246::` with the prefix of your allocation.

If you are dedicated a /64 subnet you will not need to change anything else. Otherwise, you will need to change the `prefixlen#` to the correct value.

32.11 Asynchronous Transfer Mode (ATM)

Contributed by Harti Brandt.

32.11.1 Configuring classical IP over ATM (PVCs)

Classical IP over ATM (CLIP) is the simplest method to use Asynchronous Transfer Mode (ATM) with IP. It can be used with switched connections (SVCs) and with permanent connections (PVCs). This section describes how to set up a network based on PVCs.

32.11.1.1 Fully meshed configurations

The first method to set up a CLIP with PVCs is to connect each machine to each other machine in the network via a dedicated PVC. While this is simple to configure it tends to become impractical for a larger number of machines. The example supposes that we have four machines in the network, each connected to the ATM network with an ATM adapter card. The first step is the planning of the IP addresses and the ATM connections between the machines. We use the following:

Host	IP Address
hostA	192.168.173.1
hostB	192.168.173.2
hostC	192.168.173.3
hostD	192.168.173.4

To build a fully meshed net we need one ATM connection between each pair of machines:

Machines	VPI.VCI couple
hostA - hostB	0.100
hostA - hostC	0.101
hostA - hostD	0.102
hostB - hostC	0.103
hostB - hostD	0.104
hostC - hostD	0.105

The VPI and VCI values at each end of the connection may of course differ, but for simplicity we assume that they are the same. Next we need to configure the ATM interfaces on each host:

```
hostA# ifconfig hatm0 192.168.173.1 up
hostB# ifconfig hatm0 192.168.173.2 up
hostC# ifconfig hatm0 192.168.173.3 up
hostD# ifconfig hatm0 192.168.173.4 up
```

assuming that the ATM interface is hatm0 on all hosts. Now the PVCs need to be configured on hostA (we assume that they are already configured on the ATM switches, you need to consult the manual for the switch on how to do this).

```
hostA# atmconfig natm add 192.168.173.2 hatm0 0 100 llc/snap ubr
hostA# atmconfig natm add 192.168.173.3 hatm0 0 101 llc/snap ubr
hostA# atmconfig natm add 192.168.173.4 hatm0 0 102 llc/snap ubr

hostB# atmconfig natm add 192.168.173.1 hatm0 0 100 llc/snap ubr
hostB# atmconfig natm add 192.168.173.3 hatm0 0 103 llc/snap ubr
hostB# atmconfig natm add 192.168.173.4 hatm0 0 104 llc/snap ubr

hostC# atmconfig natm add 192.168.173.1 hatm0 0 101 llc/snap ubr
hostC# atmconfig natm add 192.168.173.2 hatm0 0 103 llc/snap ubr
hostC# atmconfig natm add 192.168.173.4 hatm0 0 105 llc/snap ubr

hostD# atmconfig natm add 192.168.173.1 hatm0 0 102 llc/snap ubr
```

```
hostD# atmconfig natm add 192.168.173.2 hatm0 0 104 llc/snap ubr
hostD# atmconfig natm add 192.168.173.3 hatm0 0 105 llc/snap ubr
```

Of course other traffic contracts than UBR can be used given the ATM adapter supports those. In this case the name of the traffic contract is followed by the parameters of the traffic. Help for the atmconfig(8) tool can be obtained with:

```
# atmconfig help natm add
```

or in the atmconfig(8) manual page.

The same configuration can also be done via `/etc/rc.conf`. For hostA this would look like:

```
network_interfaces="lo0 hatm0"
ifconfig_hatm0="inet 192.168.173.1 up"
natm_static_routes="hostB hostC hostD"
route_hostB="192.168.173.2 hatm0 0 100 llc/snap ubr"
route_hostC="192.168.173.3 hatm0 0 101 llc/snap ubr"
route_hostD="192.168.173.4 hatm0 0 102 llc/snap ubr"
```

The current state of all CLIP routes can be obtained with:

```
hostA# atmconfig natm show
```

32.12 Common Access Redundancy Protocol (CARP)

Contributed by Tom Rhodes.

The Common Access Redundancy Protocol, or CARP allows multiple hosts to share the same IP address. In some configurations, this may be used for availability or load balancing. Hosts may use separate IP addresses as well, as in the example provided here.

To enable support for CARP, the FreeBSD kernel must be rebuilt with the following option:

```
device carp
```

CARP functionality should now be available and may be tuned via several `sysctl` OIDs. Devices themselves may be loaded via the `ifconfig` command:

```
# ifconfig carp0 create
```

In a real environment, these interfaces will need unique identification numbers known as a VHID. This VHID or Virtual Host Identification will be used to distinguish the host on the network.

32.12.1 Using CARP For Server Availability (CARP)

One use of CARP, as noted above, is for server availability. This example will provide failover support for three hosts, all with unique IP addresses and providing the same web content. These machines will act in conjunction with a Round Robin DNS configuration. The failover machine will have two additional CARP interfaces, one for each of the content server's IPs. When a failure occurs, the failover server should pick up the failed machine's IP address.

This means the failure should go completely unnoticed to the user. The failover server requires identical content and services as the other content servers it is expected to pick up load for.

The two machines should be configured identically other than their issued hostnames and VHIDs. This example calls these machines `hosta.example.org` and `hostb.example.org` respectively. First, the required lines for a CARP configuration have to be added to `rc.conf`. For `hosta.example.org`, the `rc.conf` file should contain the following lines:

```
hostname="hosta.example.org"
ifconfig_fxp0="inet 192.168.1.3 netmask 255.255.255.0"
cloned_interfaces="carp0"
ifconfig_carp0="vhid 1 pass testpast 192.168.1.50/24"
```

On `hostb.example.org` the following lines should be in `rc.conf`:

```
hostname="hostb.example.org"
ifconfig_fxp0="inet 192.168.1.4 netmask 255.255.255.0"
cloned_interfaces="carp0"
ifconfig_carp0="vhid 2 pass testpass 192.168.1.51/24"
```

Όχι!Βùόç: It is very important that the passwords, specified by the `pass` option to `ifconfig`, are identical. The `carp` devices will only listen to and accept advertisements from machines with the correct password. The VHID must also be different for each machine.

The third machine, `provider.example.org`, should be prepared so that it may handle failover from either host. This machine will require two `carp` devices, one to handle each host. The appropriate `rc.conf` configuration lines will be similar to the following:

```
hostname="provider.example.org"
ifconfig_fxp0="inet 192.168.1.5 netmask 255.255.255.0"
cloned_interfaces="carp0 carp1"
ifconfig_carp0="vhid 1 advskew 100 pass testpass 192.168.1.50/24"
ifconfig_carp1="vhid 2 advskew 100 pass testpass 192.168.1.51/24"
```

Having the two `carp` devices will allow `provider.example.org` to notice and pick up the IP address of either machine should it stop responding.

Όχι!Βùόç: The default FreeBSD kernel *may* have preemption enabled. If so, `provider.example.org` may not relinquish the IP address back to the original content server. In this case, an administrator may “nudge” the interface. The following command should be issued on `provider.example.org`:

```
# ifconfig carp0 down && ifconfig carp0 up
```

This should be done on the `carp` interface which corresponds to the correct host.

At this point, CARP should be completely enabled and available for testing. For testing, either networking has to be restarted or the machines need to be rebooted.

More information is always available in the `carp(4)` manual page.

V. Παραρτήματα

ΘάñŨñôçιά Α. Που θα Βρείτε το FreeBSD

A.1 Εκδόσεις σε CDROM και DVD

A.1.1 Retail Εκδόσεις

Το FreeBSD είναι διαθέσιμο ως εμπορικό προϊόν (FreeBSD CD, επιπρόσθετο λογισμικό, και τυπωμένη τεκμηρίωση) από διάφορους προμηθευτές:

- Frys Electronics
WWW: <http://www.frys.com/>

A.1.2 CD και DVD διανομές

Το FreeBSD είναι διαθέσιμο σε CD και DVD για αγορά μέσω διαδικτύου από τους παρακάτω προμηθευτές:

- FreeBSD Mall, Inc.
700 Harvest Park Ste F
Brentwood, CA 94513
USA
Τηλέφωνο: +1 925 674-0783
Fax: +1 925 674-0821
Email: <info@freebsdmail.com>
WWW: <http://www.freebsdmail.com/>
- Dr. Hinner EDV
St. Augustinus-Str. 10
D-81825 München
Germany
Τηλέφωνο: (089) 428 419
WWW: <http://www.hinner.de/linux/freebsd.html>
- JMC Software
Ireland
Τηλέφωνο: 353 1 6291282
WWW: <http://www.thelinuxmall.com>
- Linux Distro UK
42 Wharfedale Road
Margate
CT9 2TB
United Kingdom
WWW: <https://linux-distro.co.uk/>
- The Linux Emporium
Hilliard House, Lester Way

Wallingford
OX10 9TA
United Kingdom
Τηλέφωνο: +44 1491 837010
Fax: +44 1491 837016
WWW: <http://www.linuxemporium.co.uk/products/bsd/>

- Linux+ DVD Magazine
Lewartowskiego 6
Warsaw
00-190
Poland
Τηλέφωνο: +48 22 860 18 18
Email: <editors@lpmagazine.org>
WWW: <http://www.lpmagazine.org/>

- Linux System Labs Australia
21 Ray Drive
Balwyn North
VIC - 3104
Australia
Τηλέφωνο: +61 3 9857 5918
Fax: +61 3 9857 8974
WWW: <http://www.lsl.com.au>

- LinuxCenter.Ru
Galernaya Street, 55
Saint-Petersburg
190000
Russia
Τηλέφωνο: +7-812-3125208
Email: <info@linuxcenter.ru>
WWW: <http://linuxcenter.ru/shop/freebsd>

A.1.3 Διανομείς

Αν είστε μεταπωλητής και μπορείτε να διανείμετε σε CD-ROM προϊόντα βασισμένα στο FreeBSD, παρακαλούμε επικοινωνήστε με κάποιον από τους διανομείς:

- Ingram Micro
1600 E. St. Andrew Place
Santa Ana, CA 92705-4926
USA
Τηλέφωνο: 1 (800) 456-8000
WWW: <http://www.ingrammicro.com/>
- Kudzu, LLC
7375 Washington Ave. S.
Edina, MN 55439

USA

Τηλέφωνο: +1 952 947-0822

Fax: +1 952 947-0876

Email: <sales@kudzunterprises.com>

- LinuxCenter.Ru
Galernaya Street, 55
Saint-Petersburg
190000
Russia
Τηλέφωνο: +7-812-3125208
Email: <info@linuxcenter.ru>
WWW: <http://linuxcenter.ru/freebsd>

A.2 Εξυπηρετητές FTP

Οι επίσημες εκδόσεις του FreeBSD είναι διαθέσιμες μέσω ανώνυμης FTP σύνδεσης από διάφορους εξυπηρετητές FTP σε όλο τον κόσμο. Ο κεντρικός εξυπηρετητής <ftp://ftp.FreeBSD.org/pub/FreeBSD/> έχει πολύ καλή σύνδεση με τον υπόλοιπο κόσμο, και επιτρέπει ένα μεγάλο αριθμό ταυτόχρονων συνδέσεων. Ακόμα κι έτσι όμως, είναι μάλλον καλή ιδέα να βρείτε κάποιο εξυπηρετητή FTP που είναι πιο “κοντ’ά” σας (ειδικά αν θέλετε να στήσετε κάποιο τοπικό mirror site).

Το FreeBSD είναι επίσης διαθέσιμο μέσω σύνδεσης ανώνυμου FTP από τα παρακάτω mirror sites. Αν επιλέξετε να κατεβάσετε το FreeBSD μέσω ανώνυμου FTP, σας παρακαλούμε να διαλέξετε κάποιο εξυπηρετητή ο οποίος είναι κοντ’ά σας. Τα mirror sites που αναφέρονται ως “Κύρια Mirror Sites” έχουν συνήθως την πλήρη συλλογή αρχείων του FreeBSD (όλες τις διαθέσιμες εκδόσεις, για κάθε διαθέσιμη αρχιτεκτονική συστήματος), αλλά είναι πιθανόν να πετύχετε καλύτερες ταχύτητες εξυπηρέτησης με κάποιο εξυπηρετητή που είναι στη δική σας χώρα ή περιοχή. Τα τοπικά sites έχουν συνήθως τις πιο πρόσφατες εκδόσεις για τις πιο δημοφιλείς αρχιτεκτονικές συστήματος, οπότε μπορεί να μην έχουν όλες τις πιθανές εκδόσεις του FreeBSD. Όλα τα sites δέχονται συνδέσεις μέσω ανώνυμου FTP. Μερικά από αυτά μπορεί να υποστηρίζουν και άλλης μορφής συνδέσεις. Οι εναλλακτικές μορφές σύνδεσης αναφέρονται ξεχωριστά για κάθε site παρακάτω:

Central Servers, Primary Mirror Sites, Armenia, Australia, Austria, Brazil, Canada, China, Czech Republic, Denmark, Estonia, Finland, France, Germany, Greece, Hong Kong, Iceland, Ireland, Israel, Italy, Japan, Korea, Latvia, Lithuania, Netherlands, New Zealand, Norway, Poland, Portugal, Romania, Russia, Saudi Arabia, Slovak Republic, Slovenia, South Africa, Spain, Sweden, Switzerland, Taiwan, Turkey, Ukraine, United Kingdom, USA.

(as of UTC)

Central Servers

- <ftp://ftp.FreeBSD.org/pub/FreeBSD/> (ftp / ftpv6 / http (<http://ftp.FreeBSD.org/pub/FreeBSD/>) / httpv6 (<http://ftp.FreeBSD.org/pub/FreeBSD/>))

Primary Mirror Sites

In case of problems, please contact the hostmaster <mirror-admin@FreeBSD.org> for this domain.

- <ftp://ftp1.FreeBSD.org/pub/FreeBSD/> (ftp)
- <ftp://ftp2.FreeBSD.org/pub/FreeBSD/> (ftp)
- <ftp://ftp3.FreeBSD.org/pub/FreeBSD/> (ftp)
- <ftp://ftp4.FreeBSD.org/pub/FreeBSD/> (ftp / ftpv6 / http (<http://ftp4.FreeBSD.org/pub/FreeBSD/>) / httpv6 (<http://ftp4.FreeBSD.org/pub/FreeBSD/>))
- <ftp://ftp5.FreeBSD.org/pub/FreeBSD/> (ftp)
- <ftp://ftp6.FreeBSD.org/pub/FreeBSD/> (ftp)
- <ftp://ftp7.FreeBSD.org/pub/FreeBSD/> (ftp)
- <ftp://ftp8.FreeBSD.org/pub/FreeBSD/> (ftp)
- <ftp://ftp9.FreeBSD.org/pub/FreeBSD/> (ftp)
- <ftp://ftp10.FreeBSD.org/pub/FreeBSD/> (ftp / ftpv6 / http (<http://ftp10.FreeBSD.org/pub/FreeBSD/>) / httpv6 (<http://ftp10.FreeBSD.org/pub/FreeBSD/>))
- <ftp://ftp11.FreeBSD.org/pub/FreeBSD/> (ftp)
- <ftp://ftp12.FreeBSD.org/pub/FreeBSD/> (ftp)
- <ftp://ftp13.FreeBSD.org/pub/FreeBSD/> (ftp)
- <ftp://ftp14.FreeBSD.org/pub/FreeBSD/> (ftp / http (<http://ftp14.FreeBSD.org/pub/FreeBSD/>))

Armenia

In case of problems, please contact the hostmaster <hostmaster@am.FreeBSD.org> for this domain.

- <ftp://ftp1.am.FreeBSD.org/pub/FreeBSD/> (ftp / http (<http://ftp1.am.FreeBSD.org/pub/FreeBSD/>) / rsync)

Australia

In case of problems, please contact the hostmaster <hostmaster@au.FreeBSD.org> for this domain.

- <ftp://ftp.au.FreeBSD.org/pub/FreeBSD/> (ftp)
- <ftp://ftp2.au.FreeBSD.org/pub/FreeBSD/> (ftp)
- <ftp://ftp3.au.FreeBSD.org/pub/FreeBSD/> (ftp)

Austria

In case of problems, please contact the hostmaster <hostmaster@at.FreeBSD.org> for this domain.

- <ftp://ftp.at.FreeBSD.org/pub/FreeBSD/> (ftp / ftpv6 / http (<http://ftp.at.FreeBSD.org/pub/FreeBSD/>) / httpv6 (<http://ftp.at.FreeBSD.org/pub/FreeBSD/>))

Brazil

In case of problems, please contact the hostmaster <hostmaster@br.FreeBSD.org> for this domain.

- <ftp://ftp.br.FreeBSD.org/pub/FreeBSD/> (ftp / http (<http://ftp.br.FreeBSD.org/pub/FreeBSD/>))
- <ftp://ftp2.br.FreeBSD.org/pub/FreeBSD/> (ftp / http (<http://ftp2.br.FreeBSD.org/>))
- <ftp://ftp3.br.FreeBSD.org/pub/FreeBSD/> (ftp / rsync)
- <ftp://ftp4.br.FreeBSD.org/pub/FreeBSD/> (ftp)
- ftp://ftp5.br.FreeBSD.org
- <ftp://ftp6.br.FreeBSD.org/pub/FreeBSD/> (ftp)
- <ftp://ftp7.br.FreeBSD.org/pub/FreeBSD/> (ftp)

Canada

In case of problems, please contact the hostmaster <hostmaster@ca.FreeBSD.org> for this domain.

- <ftp://ftp.ca.FreeBSD.org/pub/FreeBSD/> (ftp)
- <ftp://ftp2.ca.FreeBSD.org/pub/FreeBSD/> (ftp)
- <ftp://ftp3.ca.FreeBSD.org/pub/FreeBSD/> (ftp)

China

In case of problems, please contact the hostmaster <hostmaster@cn.FreeBSD.org> for this domain.

- <ftp://ftp.cn.FreeBSD.org/pub/FreeBSD/> (ftp)

Czech Republic

In case of problems, please contact the hostmaster <hostmaster@cz.FreeBSD.org> for this domain.

- <ftp://ftp.cz.FreeBSD.org/pub/FreeBSD/> (ftp / ftpv6 (<ftp://ftp.cz.FreeBSD.org/pub/FreeBSD/>) / http (<http://ftp.cz.FreeBSD.org/pub/FreeBSD/>) / httpv6 (<http://ftp.cz.FreeBSD.org/pub/FreeBSD/>) / rsync / rsyncv6)
- <ftp://ftp2.cz.FreeBSD.org/pub/FreeBSD/> (ftp / http (<http://ftp2.cz.FreeBSD.org/pub/FreeBSD/>))

Denmark

In case of problems, please contact the hostmaster <hostmaster@dk.FreeBSD.org> for this domain.

- <ftp://ftp.dk.FreeBSD.org/pub/FreeBSD/> (ftp / ftpv6 / http (<http://ftp.dk.FreeBSD.org/pub/FreeBSD/>) / httpv6 (<http://ftp.dk.FreeBSD.org/pub/FreeBSD/>))

Estonia

In case of problems, please contact the hostmaster <hostmaster@ee.FreeBSD.org> for this domain.

- <ftp://ftp.ee.FreeBSD.org/pub/FreeBSD/> (ftp)

Finland

In case of problems, please contact the hostmaster <hostmaster@fi.FreeBSD.org> for this domain.

- <ftp://ftp.fi.FreeBSD.org/pub/FreeBSD/> (ftp)

France

In case of problems, please contact the hostmaster <hostmaster@fr.FreeBSD.org> for this domain.

- <ftp://ftp.fr.FreeBSD.org/pub/FreeBSD/> (ftp)
- <ftp://ftp1.fr.FreeBSD.org/pub/FreeBSD/> (ftp / [http \(http://ftp1.fr.FreeBSD.org/pub/FreeBSD/\) / rsync](http://ftp1.fr.FreeBSD.org/pub/FreeBSD/))
- <ftp://ftp2.fr.FreeBSD.org/pub/FreeBSD/> (ftp)
- <ftp://ftp3.fr.FreeBSD.org/pub/FreeBSD/> (ftp)
- <ftp://ftp4.fr.FreeBSD.org/pub/FreeBSD/> (ftp / [ftpv6 \(ftp://ftp4.fr.FreeBSD.org/pub/FreeBSD/\) / http \(http://ftp4.fr.FreeBSD.org/pub/FreeBSD/\) / httpv6 \(http://ftp4.fr.FreeBSD.org/pub/FreeBSD/\) / rsync \(rsync://ftp4.fr.FreeBSD.org/FreeBSD/\) / rsyncv6 \(rsync://ftp4.fr.FreeBSD.org/FreeBSD/\)\)](ftp://ftp4.fr.FreeBSD.org/pub/FreeBSD/))
- <ftp://ftp5.fr.FreeBSD.org/pub/FreeBSD/> (ftp)
- <ftp://ftp6.fr.FreeBSD.org/pub/FreeBSD/> (ftp / rsync)
- <ftp://ftp7.fr.FreeBSD.org/pub/FreeBSD/> (ftp)
- <ftp://ftp8.fr.FreeBSD.org/pub/FreeBSD/> (ftp)

Germany

In case of problems, please contact the hostmaster <de-bsd-hubs@de.FreeBSD.org> for this domain.

- <ftp://ftp.de.FreeBSD.org/pub/FreeBSD/> (ftp)
- <ftp://ftp1.de.FreeBSD.org/freebsd/> (ftp / [http \(http://www1.de.FreeBSD.org/freebsd/\) / rsync \(rsync://rsync3.de.FreeBSD.org/freebsd/\)\)](http://www1.de.FreeBSD.org/freebsd/))
- <ftp://ftp2.de.FreeBSD.org/pub/FreeBSD/> (ftp / [http \(http://ftp2.de.FreeBSD.org/pub/FreeBSD/\) / rsync](http://ftp2.de.FreeBSD.org/pub/FreeBSD/))
- <ftp://ftp3.de.FreeBSD.org/pub/FreeBSD/> (ftp)
- <ftp://ftp4.de.FreeBSD.org/FreeBSD/> (ftp / [http \(http://ftp4.de.FreeBSD.org/pub/FreeBSD/\) / rsync](http://ftp4.de.FreeBSD.org/pub/FreeBSD/))
- <ftp://ftp5.de.FreeBSD.org/pub/FreeBSD/> (ftp)
- <ftp://ftp6.de.FreeBSD.org/pub/FreeBSD/> (ftp)
- <ftp://ftp7.de.FreeBSD.org/pub/FreeBSD/> (ftp / [http \(http://ftp7.de.FreeBSD.org/pub/FreeBSD/\)\)](http://ftp7.de.FreeBSD.org/pub/FreeBSD/))
- <ftp://ftp8.de.FreeBSD.org/pub/FreeBSD/> (ftp)

Greece

In case of problems, please contact the hostmaster <hostmaster@gr.FreeBSD.org> for this domain.

- <ftp://ftp.gr.FreeBSD.org/pub/FreeBSD/> (ftp)
- <ftp://ftp2.gr.FreeBSD.org/pub/FreeBSD/> (ftp)

Hong Kong

- <ftp://ftp.hk.FreeBSD.org/pub/FreeBSD/> (ftp)

Iceland

In case of problems, please contact the hostmaster <hostmaster@is.FreeBSD.org> for this domain.

- <ftp://ftp.is.FreeBSD.org/pub/FreeBSD/> (ftp / rsync)

Ireland

In case of problems, please contact the hostmaster <hostmaster@ie.FreeBSD.org> for this domain.

- <ftp://ftp.ie.FreeBSD.org/pub/FreeBSD/> (ftp)
- <ftp://ftp2.ie.FreeBSD.org/pub/FreeBSD/> (ftp / http (<http://ftp2.ie.FreeBSD.org/pub/FreeBSD/>) / rsync)
- <ftp://ftp3.ie.FreeBSD.org/pub/FreeBSD/> (ftp / http (<http://ftp3.ie.FreeBSD.org/pub/FreeBSD/>) / rsync)

Israel

In case of problems, please contact the hostmaster <hostmaster@il.FreeBSD.org> for this domain.

- <ftp://ftp.il.FreeBSD.org/pub/FreeBSD/> (ftp / ftpv6)

Italy

In case of problems, please contact the hostmaster <hostmaster@it.FreeBSD.org> for this domain.

- <ftp://ftp.it.FreeBSD.org/pub/FreeBSD/> (ftp)

Japan

In case of problems, please contact the hostmaster <hostmaster@jp.FreeBSD.org> for this domain.

- <ftp://ftp.jp.FreeBSD.org/pub/FreeBSD/> (ftp)
- <ftp://ftp2.jp.FreeBSD.org/pub/FreeBSD/> (ftp)
- <ftp://ftp3.jp.FreeBSD.org/pub/FreeBSD/> (ftp)
- <ftp://ftp4.jp.FreeBSD.org/pub/FreeBSD/> (ftp)

- <ftp://ftp5.jp.FreeBSD.org/pub/FreeBSD/> (ftp)
- <ftp://ftp6.jp.FreeBSD.org/pub/FreeBSD/> (ftp)
- <ftp://ftp7.jp.FreeBSD.org/pub/FreeBSD/> (ftp)
- <ftp://ftp8.jp.FreeBSD.org/pub/FreeBSD/> (ftp)
- <ftp://ftp9.jp.FreeBSD.org/pub/FreeBSD/> (ftp)

Korea

In case of problems, please contact the hostmaster <hostmaster@kr.FreeBSD.org> for this domain.

- <ftp://ftp.kr.FreeBSD.org/pub/FreeBSD/> (ftp / rsync)
- <ftp://ftp2.kr.FreeBSD.org/pub/FreeBSD/> (ftp / [http \(http://ftp2.kr.FreeBSD.org/pub/FreeBSD/\)](http://ftp2.kr.FreeBSD.org/pub/FreeBSD/))

Latvia

In case of problems, please contact the hostmaster <hostmaster@lv.FreeBSD.org> for this domain.

- <ftp://ftp.lv.FreeBSD.org/pub/FreeBSD/> (ftp / [http \(http://ftp.lv.FreeBSD.org/pub/FreeBSD/\)](http://ftp.lv.FreeBSD.org/pub/FreeBSD/))
- <ftp://ftp2.lv.FreeBSD.org/pub/FreeBSD/> (ftp)

Lithuania

In case of problems, please contact the hostmaster <hostmaster@lt.FreeBSD.org> for this domain.

- <ftp://ftp.lt.FreeBSD.org/pub/FreeBSD/> (ftp / [http \(http://ftp.lt.FreeBSD.org/pub/FreeBSD/\)](http://ftp.lt.FreeBSD.org/pub/FreeBSD/))

Netherlands

In case of problems, please contact the hostmaster <hostmaster@nl.FreeBSD.org> for this domain.

- <ftp://ftp.nl.FreeBSD.org/pub/FreeBSD/> (ftp / [http \(http://ftp.nl.FreeBSD.org/os/FreeBSD/\)](http://ftp.nl.FreeBSD.org/os/FreeBSD/) / rsync)
- <ftp://ftp2.nl.FreeBSD.org/pub/FreeBSD/> (ftp)

New Zealand

- <ftp://ftp.nz.FreeBSD.org/pub/FreeBSD/> (ftp / [http \(http://ftp.nz.FreeBSD.org/pub/FreeBSD/\)](http://ftp.nz.FreeBSD.org/pub/FreeBSD/))

Norway

In case of problems, please contact the hostmaster <hostmaster@no.FreeBSD.org> for this domain.

- <ftp://ftp.no.FreeBSD.org/pub/FreeBSD/> (ftp / rsync)
- <ftp://ftp3.no.FreeBSD.org/pub/FreeBSD/> (ftp)

Poland

In case of problems, please contact the hostmaster <hostmaster@pl.FreeBSD.org> for this domain.

- <ftp://ftp.pl.FreeBSD.org/pub/FreeBSD/> (ftp)
- <ftp://ftp2.pl.FreeBSD.org/pub/FreeBSD/> (ftp / ftpv6 (<ftp://ftp2.pl.FreeBSD.org/pub/FreeBSD/>) / [http](http://ftp2.pl.FreeBSD.org/pub/FreeBSD/) (<http://ftp2.pl.FreeBSD.org/pub/FreeBSD/>) / [httpv6](http://ftp2.pl.FreeBSD.org/pub/FreeBSD/) (<http://ftp2.pl.FreeBSD.org/pub/FreeBSD/>) / rsync / rsyncv6)

Portugal

In case of problems, please contact the hostmaster <hostmaster@pt.FreeBSD.org> for this domain.

- <ftp://ftp.pt.FreeBSD.org/pub/FreeBSD/> (ftp)
- <ftp://ftp2.pt.FreeBSD.org/pub/freebsd/> (ftp)
- <ftp://ftp4.pt.FreeBSD.org/pub/ISO/FreeBSD/> (ftp)

Romania

In case of problems, please contact the hostmaster <hostmaster@ro.FreeBSD.org> for this domain.

- <ftp://ftp.ro.FreeBSD.org/pub/FreeBSD/> (ftp)
- <ftp://ftp1.ro.FreeBSD.org/pub/FreeBSD/> (ftp / ftpv6 / [http](http://ftp1.ro.FreeBSD.org/pub/FreeBSD/) (<http://ftp1.ro.FreeBSD.org/pub/FreeBSD/>) / [httpv6](http://ftp1.ro.FreeBSD.org/pub/FreeBSD/) (<http://ftp1.ro.FreeBSD.org/pub/FreeBSD/>))

Russia

In case of problems, please contact the hostmaster <hostmaster@ru.FreeBSD.org> for this domain.

- <ftp://ftp.ru.FreeBSD.org/pub/FreeBSD/> (ftp / [http](http://ftp.ru.FreeBSD.org/FreeBSD/) (<http://ftp.ru.FreeBSD.org/FreeBSD/>) / rsync)
- <ftp://ftp2.ru.FreeBSD.org/pub/FreeBSD/> (ftp / [http](http://ftp2.ru.FreeBSD.org/pub/FreeBSD/) (<http://ftp2.ru.FreeBSD.org/pub/FreeBSD/>) / rsync)
- <ftp://ftp3.ru.FreeBSD.org/pub/FreeBSD/> (ftp)
- <ftp://ftp4.ru.FreeBSD.org/pub/FreeBSD/> (ftp)
- <ftp://ftp5.ru.FreeBSD.org/pub/FreeBSD/> (ftp / [http](http://ftp5.ru.FreeBSD.org/pub/FreeBSD/) (<http://ftp5.ru.FreeBSD.org/pub/FreeBSD/>) / rsync)
- <ftp://ftp6.ru.FreeBSD.org/pub/FreeBSD/> (ftp)

Saudi Arabia

In case of problems, please contact the hostmaster <ftpadmin@isu.net.sa> for this domain.

- <ftp://ftp.isu.net.sa/pub/ftp.freebsd.org/> (ftp)

Slovak Republic

In case of problems, please contact the hostmaster <hostmaster@sk.FreeBSD.org> for this domain.

- <ftp://ftp.sk.FreeBSD.org/pub/FreeBSD/> (ftp / ftpv6 (<ftp://ftp.sk.FreeBSD.org/pub/FreeBSD/>) / [http](http://ftp.sk.FreeBSD.org/pub/FreeBSD/) (<http://ftp.sk.FreeBSD.org/pub/FreeBSD/>) / [http](http://ftp.sk.FreeBSD.org/pub/FreeBSD/)v6 (<http://ftp.sk.FreeBSD.org/pub/FreeBSD/>) / [rsync](http://ftp.sk.FreeBSD.org/pub/FreeBSD/) / [rsyncv6](http://ftp.sk.FreeBSD.org/pub/FreeBSD/))
- <ftp://ftp2.sk.FreeBSD.org/pub/FreeBSD/> (ftp / ftpv6 (<ftp://ftp2.sk.FreeBSD.org/pub/FreeBSD/>) / [http](http://ftp2.sk.FreeBSD.org/pub/FreeBSD/) (<http://ftp2.sk.FreeBSD.org/pub/FreeBSD/>) / [http](http://ftp2.sk.FreeBSD.org/pub/FreeBSD/)v6 (<http://ftp2.sk.FreeBSD.org/pub/FreeBSD/>))

Slovenia

In case of problems, please contact the hostmaster <hostmaster@si.FreeBSD.org> for this domain.

- <ftp://ftp.si.FreeBSD.org/pub/FreeBSD/> (ftp)
- <ftp://ftp2.si.FreeBSD.org/pub/FreeBSD/> (ftp)

South Africa

In case of problems, please contact the hostmaster <hostmaster@za.FreeBSD.org> for this domain.

- <ftp://ftp.za.FreeBSD.org/pub/FreeBSD/> (ftp)
- <ftp://ftp2.za.FreeBSD.org/pub/FreeBSD/> (ftp)
- <ftp://ftp3.za.FreeBSD.org/pub/FreeBSD/> (ftp)
- <ftp://ftp4.za.FreeBSD.org/pub/FreeBSD/> (ftp)

Spain

In case of problems, please contact the hostmaster <hostmaster@es.FreeBSD.org> for this domain.

- <ftp://ftp.es.FreeBSD.org/pub/FreeBSD/> (ftp / [http](http://ftp.es.FreeBSD.org/pub/FreeBSD/) (<http://ftp.es.FreeBSD.org/pub/FreeBSD/>))
- <ftp://ftp2.es.FreeBSD.org/pub/FreeBSD/> (ftp)
- <ftp://ftp3.es.FreeBSD.org/pub/FreeBSD/> (ftp)

Sweden

In case of problems, please contact the hostmaster <hostmaster@se.FreeBSD.org> for this domain.

- <ftp://ftp.se.FreeBSD.org/pub/FreeBSD/> (ftp)
- <ftp://ftp2.se.FreeBSD.org/pub/FreeBSD/> (ftp / [rsync](http://ftp2.se.FreeBSD.org/pub/FreeBSD/) ([rsync://ftp2.se.FreeBSD.org/](http://ftp2.se.FreeBSD.org/pub/FreeBSD/)))
- <ftp://ftp3.se.FreeBSD.org/pub/FreeBSD/> (ftp)
- <ftp://ftp4.se.FreeBSD.org/pub/FreeBSD/> (ftp / ftpv6 (<ftp://ftp4.se.FreeBSD.org/pub/FreeBSD/>) / [http](http://ftp4.se.FreeBSD.org/pub/FreeBSD/) (<http://ftp4.se.FreeBSD.org/pub/FreeBSD/>) / [http](http://ftp4.se.FreeBSD.org/pub/FreeBSD/)v6 (<http://ftp4.se.FreeBSD.org/pub/FreeBSD/>) / [rsync](http://ftp4.se.FreeBSD.org/pub/FreeBSD/) ([rsync://ftp4.se.FreeBSD.org/pub/FreeBSD/](http://ftp4.se.FreeBSD.org/pub/FreeBSD/)) / [rsyncv6](http://ftp4.se.FreeBSD.org/pub/FreeBSD/) ([rsync://ftp4.se.FreeBSD.org/pub/FreeBSD/](http://ftp4.se.FreeBSD.org/pub/FreeBSD/)))
- <ftp://ftp5.se.FreeBSD.org/pub/FreeBSD/> (ftp / [http](http://ftp5.se.FreeBSD.org/pub/FreeBSD/) ([http://ftp5.se.FreeBSD.org/](http://ftp5.se.FreeBSD.org/pub/FreeBSD/)) / [rsync](http://ftp5.se.FreeBSD.org/pub/FreeBSD/))

- <ftp://ftp6.se.FreeBSD.org/pub/FreeBSD> (ftp / http (<http://ftp6.se.FreeBSD.org/pub/FreeBSD/>))

Switzerland

In case of problems, please contact the hostmaster <hostmaster@ch.FreeBSD.org> for this domain.

- <ftp://ftp.ch.FreeBSD.org/pub/FreeBSD/> (ftp / http (<http://ftp.ch.FreeBSD.org/pub/FreeBSD/>))

Taiwan

In case of problems, please contact the hostmaster <hostmaster@tw.FreeBSD.org> for this domain.

- <ftp://ftp.tw.FreeBSD.org/pub/FreeBSD/> (ftp / ftpv6 (<ftp://ftp.tw.FreeBSD.org/pub/FreeBSD/>) / rsync / rsyncv6)
- <ftp://ftp2.tw.FreeBSD.org/pub/FreeBSD/> (ftp / ftpv6 (<ftp://ftp2.tw.FreeBSD.org/pub/FreeBSD/>) / http (<http://ftp2.tw.FreeBSD.org/pub/FreeBSD/>) / httpv6 (<http://ftp2.tw.FreeBSD.org/pub/FreeBSD/>) / rsync / rsyncv6)
- <ftp://ftp3.tw.FreeBSD.org/pub/FreeBSD/> (ftp)
- <ftp://ftp4.tw.FreeBSD.org/pub/FreeBSD/> (ftp)
- <ftp://ftp5.tw.FreeBSD.org/pub/FreeBSD/> (ftp)
- <ftp://ftp6.tw.FreeBSD.org/pub/FreeBSD/> (ftp / http (<http://ftp6.tw.FreeBSD.org/>) / rsync)
- <ftp://ftp7.tw.FreeBSD.org/pub/FreeBSD/> (ftp)
- <ftp://ftp8.tw.FreeBSD.org/pub/FreeBSD/> (ftp)
- <ftp://ftp9.tw.FreeBSD.org/pub/FreeBSD/> (ftp)
- <ftp://ftp10.tw.FreeBSD.org/pub/FreeBSD/> (ftp)
- <ftp://ftp11.tw.FreeBSD.org/pub/FreeBSD/> (ftp / http (<http://ftp11.tw.FreeBSD.org/FreeBSD/>))
- <ftp://ftp12.tw.FreeBSD.org/pub/FreeBSD/> (ftp)
- <ftp://ftp13.tw.FreeBSD.org/pub/FreeBSD/> (ftp)
- <ftp://ftp14.tw.FreeBSD.org/pub/FreeBSD/> (ftp)
- <ftp://ftp15.tw.FreeBSD.org/pub/FreeBSD/> (ftp)

Turkey

- <ftp://ftp.tr.FreeBSD.org/pub/FreeBSD/> (ftp / http (<http://ftp.tr.FreeBSD.org/pub/FreeBSD/>) / rsync)
- <ftp://ftp2.tr.FreeBSD.org/pub/FreeBSD/> (ftp / rsync)

Ukraine

- <ftp://ftp.ua.FreeBSD.org/pub/FreeBSD/> (ftp / http (<http://ftp.ua.FreeBSD.org/pub/FreeBSD/>))
- <ftp://ftp2.ua.FreeBSD.org/pub/FreeBSD/> (ftp / http (<http://ftp2.ua.FreeBSD.org/pub/FreeBSD/>))
- <ftp://ftp7.ua.FreeBSD.org/pub/FreeBSD/> (ftp)
- <ftp://ftp8.ua.FreeBSD.org/pub/FreeBSD/> (ftp / http (<http://ftp8.ua.FreeBSD.org/FreeBSD/>))
- <ftp://ftp11.ua.FreeBSD.org/pub/FreeBSD/> (ftp)

United Kingdom

In case of problems, please contact the hostmaster <hostmaster@uk.FreeBSD.org> for this domain.

- <ftp://ftp.uk.FreeBSD.org/pub/FreeBSD/> (ftp)
- <ftp://ftp2.uk.FreeBSD.org/pub/FreeBSD/> (ftp / http (<http://ftp2.uk.FreeBSD.org/>) / rsync)
- <ftp://ftp3.uk.FreeBSD.org/pub/FreeBSD/> (ftp)
- <ftp://ftp4.uk.FreeBSD.org/pub/FreeBSD/> (ftp)
- <ftp://ftp5.uk.FreeBSD.org/pub/FreeBSD/> (ftp)
- <ftp://ftp6.uk.FreeBSD.org/pub/FreeBSD/> (ftp)

USA

In case of problems, please contact the hostmaster <hostmaster@us.FreeBSD.org> for this domain.

- <ftp://ftp1.us.FreeBSD.org/pub/FreeBSD/> (ftp)
- <ftp://ftp2.us.FreeBSD.org/pub/FreeBSD/> (ftp)
- <ftp://ftp3.us.FreeBSD.org/pub/FreeBSD/> (ftp)
- <ftp://ftp4.us.FreeBSD.org/pub/FreeBSD/> (ftp / ftpv6 / http (<http://ftp4.us.FreeBSD.org/pub/FreeBSD/>) / httpv6 (<http://ftp4.us.FreeBSD.org/pub/FreeBSD/>))
- <ftp://ftp5.us.FreeBSD.org/pub/FreeBSD/> (ftp / rsync)
- <ftp://ftp6.us.FreeBSD.org/pub/FreeBSD/> (ftp)
- <ftp://ftp7.us.FreeBSD.org/pub/FreeBSD/> (ftp / http (<http://ftp7.us.FreeBSD.org/pub/FreeBSD/>) / rsync)
- <ftp://ftp8.us.FreeBSD.org/pub/FreeBSD/> (ftp)
- [ftp9.us.FreeBSD.org](ftp://ftp9.us.FreeBSD.org/)
- <ftp://ftp10.us.FreeBSD.org/pub/FreeBSD/> (ftp)
- <ftp://ftp11.us.FreeBSD.org/pub/FreeBSD/> (ftp)
- <ftp://ftp12.us.FreeBSD.org/pub/FreeBSD/> (ftp / rsync)
- <ftp://ftp13.us.FreeBSD.org/pub/FreeBSD/> (ftp / http (<http://ftp13.us.FreeBSD.org/pub/FreeBSD/>) / rsync)
- <ftp://ftp14.us.FreeBSD.org/pub/FreeBSD/> (ftp / http (<http://ftp14.us.FreeBSD.org/pub/FreeBSD/>))

- <ftp://ftp15.us.FreeBSD.org/pub/FreeBSD/> (ftp)

A.3 BitTorrent

Μπορείτε να ανακτήσετε τα βασικὰ αρχεία ISO των εκδόσεων του FreeBSD, μέσω του συστήματος BitTorrent. Στην τοποθεσία <http://torrents.freebsd.org:8080> (<http://torrents.freebsd.org:8080/>) υπ'αρχει μια πλήρης συλλογή από αρχεία torrent που μπορείτε να κατεβάσετε.

Για να χρησιμοποιήσετε τα αρχεία torrent, θα χρειαστείτε κατ'αλληλο λογισμικό-πελάτη, όπως αυτό που παρέχεται από το port ή πακέτο `net-p2p/py-bittorrent`.

Αφού κατεβάσετε το αρχείο ISO με το BitTorrent, μπορείτε να το γράψετε σε CD ή DVD, όπως περιγράφεται στο **ΌιΠιά 19.6.3 (burncd)**.

A.4 Ανώνυμο CVS

A.4.1 Εισαγωγή

Ε σύνδεση ανώνυμου CVS (ή `anoncvs` όπως λέγεται μερικές φορές) υποστηρίζεται από τα εργαλεία CVS που διανέμονται με το ίδιο το FreeBSD για συγχρονισμό τοπικών αρχείων με ένα απομακρυσμένο repository. Ένα από τα χαρακτηριστικὰ του CVS είναι ότι επιτρέπει στους χρήστες του FreeBSD να συγχρονίζουν, χωρίς ιδιαίτερα δικαιώματα χρήστη, τα τοπικὰ αντίγραφα πηγαίου κώδικα που έχουν με τους κεντρικούς, επίσημους εξυπηρετητές CVS του FreeBSD project. Για να χρησιμοποιήσει κανείς το CVS αρκεί: (α) να ορίσει την τιμή της μεταβλητής περιβάλλοντος `CVSROOT` έτσι ώστε να δείχνει προς έναν από τους επίσημους εξυπηρετητές, και (β) να δώσει τον κωδικό “`anoncvs`” στην προτροπή της εντολής `cvs login`. Τότε μπορεί να χρησιμοποιήσει το εργαλείο `cvs(1)` για να προσπελάσει το απομακρυσμένο CVS repository του FreeBSD σαν ένα οποιοδήποτε τοπικό repository.

ΌγιάΒυός: Ε εντολή `cvs login` αποθηκεύει τους κωδικούς που χρησιμοποιούνται για πιστοποίησης της ταυτότητάς σας στον εξυπηρετητή CVS σε ένα αρχείο με όνομα `.cvspass` στον HOME κατ'αλογο του τοπικού σας λογαριασμού. Αν αυτό το αρχείο δεν υπ'αρχει ήδη, μπορεί να αποτύχει η εντολή `cvs login` την πρώτη φορά. Μπορείτε απλ'α να δημιουργήσετε ένα 'αδειο αρχείο `.cvspass` και να ξανατρέξετε την εντολή `cvs login`.

Μπορεί να πει κανείς ότι το CVSup και το `anoncvs` είναι ουσιαστικὰ παρόμοιοι τρόποι συγχρονισμού αρχείων και υποστηρίζουν την ίδια λειτουργικότητα, αλλ'α υπ'αρχουν κ'αποιες διαφορές οι οποίες μπορεί να παίξουν σημαντικό ρόλο στην επιλογή μεταξύ αυτών των δύο μεθόδων. Γενικ'α, το CVSup κ'ανει πολύ πιο αποδοτική χρήση της σύνδεσης που έχετε και χρησιμοποιεί ένα πολύ πιο έξυπνο πρωτόκολλο επικοινωνίας, αλλ'α υπ'αρχει και το αντίστοιχο τίμημα. Για να χρησιμοποιήσετε το CVSup πρέπει να εγκαταστήσετε και να ρυθμίσετε ένα ειδικό πρόγραμμα πελάτη, και τότε μπορείτε να συγχρονίσετε μόνο μεγάλες συλλογές αρχείων — τις οποίες το CVSup αποκαλεί “συλλογές” (collections).

Το `anoncvs`, από την 'αλλη, μπορεί να χρησιμοποιηθεί για να εξετ'ασει κανείς τις αλλαγές ενός και μόνο αρχείου ή ενός μόνο προγράμματος και των συνοδευτικών του αρχείων (π.χ. τον πηγαίο κώδικα

της εντολής `ls` ή της `grep`), με χρήση του ονόματος του κατ'άλληλου module. Το **anoncvs** είναι πιο βολικό για εργασίες που απαιτούν βέβαια μόνο αν'αγνωση. Οπότε, αν θέλετε να υποστηρίξετε την αν'απτυση προγραμμάτων τοπικά, το **CVSup** είναι μάλλον μονόδρομος.

A.4.2 Χρησιμοποιώντας Ανώνυμο CVS

Ε ρύθμιση του `cvs(1)` ώστε να χρησιμοποιεί ένα ανώνυμο CVS repository γίνεται απλώς ρυθμίζοντας την μεταβλητή περιβάλλοντος `CVSROOT` ώστε να δείχνει σε έναν από τους `anoncvs` εξυπηρετητές του FreeBSD project. Την ώρα που γράφονται αυτές οι γραμμές, είναι διαθέσιμοι οι ακόλουθοι εξυπηρετητές:

- Γαλλία: `:pserver:anoncvs@anoncvs.fr.FreeBSD.org:/home/ncvs` (Για `pserver` χρησιμοποιήστε την εντολή `cvs login` και δώστε τον κωδικό "anoncvs" όταν σας ζητηθεί. Το `ssh` δεν απαιτεί τη χρήση κωδικού.)
 - Ταϊβάν: `:pserver:anoncvs@anoncvs.tw.FreeBSD.org:/home/ncvs` (Για `pserver` χρησιμοποιήστε την εντολή `cvs login` και δώστε οτιδήποτε για κωδικό όταν σας ζητηθεί, Το `ssh` δεν απαιτεί τη χρήση κωδικού.)
- ```
SSH2 HostKey: 1024 02:ed:1b:17:d6:97:2b:58:5e:5c:e2:da:3b:89:88:26 /etc/ssh/ssh_host_rsa_key.pub
SSH2 HostKey: 1024 e8:3b:29:7b:ca:9f:ac:e9:45:cb:c8:17:ae:9b:eb:55 /etc/ssh/ssh_host_dsa_key.pub
```

Καθώς το CVS σας επιτρέπει να κάνετε "check out" ουσιαστικά οποιαδήποτε έκδοση του πηγαιού κώδικα του FreeBSD υπήρξε ποτέ (και σε ορισμένες περιπτώσεις ακόμα και εκδόσεις που δεν έχουν κυκλοφορήσει ακόμα), θα πρέπει να είστε εξοικειωμένος με την επιλογή του `cvs(1)` με την οποία επιλέγεται το revision (πρόκειται για την `-r`) και ποιες είναι οι επιτρεπτές τιμές της για το repository του FreeBSD project.

Υπάρχουν δύο είδη tags (ετικετών), τα `revision tags` (ετικέτες έκδοσης) και τα `branch tags`. Ένα `revision tag` αναφέρεται σε μια συγκεκριμένη έκδοση. Ε έννοια του παραμένει σταθερή μέρα με τη μέρα. Από την άλλη, ένα `branch tag` δείχνει την τελευταία έκδοση μιας συγκεκριμένης πορείας αν'απτυξης, σε κάθε χρονική στιγμή. Καθώς το `branch tag` δεν αναφέρεται σε κάποια συγκεκριμένη έκδοση, μπορεί αύριο να σημαίνει κάτι διαφορετικό από ότι σημαίνει σήμερα.

Το **Όϊβιά Α.7** περιέχει `revision tags` τα οποία μπορεί να ενδιαφέρουν τους χρήστες. Υπενθυμίζουμε ότι κανένα από αυτά δεν είναι έγκυρο για την Συλλογή των Ports, καθώς αυτή δεν έχει πολλαπλές εκδόσεις (revisions).

Όταν καθορίζετε κάποιο `branch tag`, φυσιολογικά λαμβάνετε τις τελευταίες εκδόσεις των αρχείων που υπάρχουν σε αυτή τη γραμμή αν'απτυξης. Αν θέλετε να λάβετε κάποια παλιότερη έκδοση, μπορείτε χρησιμοποιώντας την ημερομηνία σε συνδυασμό με την επιλογή `-D date`. Δείτε τη σελίδα `manual` του `cvs(1)` για περισσότερες λεπτομέρειες.

#### A.4.3 Παραδείγματα

Αν και πραγματικά συνίσταται να διαβάσετε προσεκτικά τη σελίδα `manual` του `cvs(1)` πριν κάνετε οτιδήποτε, παρακάτω σας δίνουμε κάποια γρήγορα παραδείγματα τα οποία ουσιαστικά θα σας δείξουν πως να χρησιμοποιήσετε το Ανώνυμο CVS:

##### Δάνη Ὑῆδης Α-1. Λήψη (Check out) Κ'αποιου Αρχείου από το -CURRENT (ls(1)):

```
% setenv CVSROOT :pserver:anoncvs@anoncvs.tw.FreeBSD.org:/home/ncvs
% cvs login
Στην προτροπή, δώστε οποιαδήποτε λέξη για "password".
```

```
% cvs co ls
```

ΔάνϚϚδζιά A-2. Cρήση SSH για Λήψη (check out) του Δέντρου src/:

```
% cvs -d anoncvs@anoncvs1.FreeBSD.org:/home/ncvs co src
The authenticity of host 'anoncvs1.freebsd.org (216.87.78.137)' can't be established.
DSA key fingerprint is 53:1f:15:a3:72:5c:43:f6:44:0e:6a:e9:bb:f8:01:62.
Are you sure you want to continue connecting (yes/no)? yes
Warning: Permanently added 'anoncvs1.freebsd.org' (DSA) to the list of known hosts.
```

ΔάνϚϚδζιά A-3. Λήψη της Έκδοσης του Αρχείου ls(1) από το 8-STABLE Branch:

```
% setenv CVSROOT :pserver:anoncvs@anoncvs.tw.FreeBSD.org:/home/ncvs
% cvs login
Στην προτροπή, δώστε οποιαδήποτε λέξη για "password".
% cvs co -rRELEASE_8 ls
```

ΔάνϚϚδζιά A-4. Δημιουργία μιας Λίστας Αλλαγών (ως Unified Diffs) της ls(1):

```
% setenv CVSROOT :pserver:anoncvs@anoncvs.tw.FreeBSD.org:/home/ncvs
% cvs login
Στην προτροπή, δώστε οποιαδήποτε λέξη για "password".
% cvs rdiff -u -rRELEASE_8_0_0_RELEASE -rRELEASE_8_1_0_RELEASE ls
```

ΔάνϚϚδζιά A-5. Βρίσκοντας Ποια Άλλα Ονόματα Modules μπορούν να Cρησιμοποιηθούν:

```
% setenv CVSROOT :pserver:anoncvs@anoncvs.tw.FreeBSD.org:/home/ncvs
% cvs login
Στην προτροπή, δώστε οποιαδήποτε λέξη για "password".
% cvs co modules
% more modules/modules
```

A.4.4 Άλλες Πηγές Πληροφοριών

Οι παρακάτω πηγές πληροφοριών ίσως σας φανούν χρήσιμες για να μάθετε το CVS:

- CVS Tutorial (<http://users.csc.calpoly.edu/~gfisher/classes/308/handouts/cvs-basics.html>) από το California Polytechnic State University.
- CVS Home (<http://www.nongnu.org/cvs/>), η ομάδα ανάπτυξης και υποστήριξης του CVS.
- CVSweb (<http://www.FreeBSD.org/cgi/cvsweb.cgi>) Διεπαφή Web για το CVS του FreeBSD Project.

A.5 *Χρησιμοποιώντας το CTM*

Το **CTM** είναι μια μέθοδος να διατηρούμε σε συγχρονισμό ένα απομακρυσμένο κατ'αλολο με ένα κεντρικό. Αναπτύχθηκε για χρήση με το δέντρο πηγαίου κώδικα του FreeBSD, αν και άλλου άνθρωποι μπορεί να το βρουν χρήσιμο και για διαφορετικούς σκοπούς καθώς περνάει ο καιρός. Τη δεδομένη στιγμή υπ'άρχει ελάχιστη ως ανύπαρκτη τεκμηρίωση για την διαδικασία δημιουργίας αρχείων διαφορών (deltas), και αν χρειάζεστε περισσότερες πληροφορίες, επικοινωνήστε με τη λίστα ταχυδρομείου `ctm-users` (<http://lists.FreeBSD.org/mailman/listinfo/ctm-users>) ειδικά αν θέλετε να χρησιμοποιήσετε το **CTM** για άλλες εφαρμογές.

A.5.1 *Γιατί Πρέπει να Χρησιμοποιήσω το CTM;*

Το **CTM** θα σας δώσει ένα τοπικό αντίγραφο του δέντρου πηγαίου κώδικα του FreeBSD. Υπ'άρχει διαθέσιμος ένας αριθμός από "γεύσεις" του δέντρου. Το **CTM** μπορεί να σας παρέχει τις πληροφορίες που χρειάζεστε, είτε αποφασίσετε να παρακολουθείτε ολόκληρο το δέντρο, είτε κάποιο από τα παρακλάδια του. Αν ανήκετε στα ενεργά μέλη ανάπτυξης του FreeBSD αλλά έχετε κακής ποιότητας (ή καθόλου) TCP/IP συνδεσιμότητα, ή απλ'α θέλετε οι αλλαγές να σας έρχονται αυτόματα, το **CTM** έχει φτιαχτεί για σας. Θα χρειαστεί να παίρνετε ως τρία deltas την ημέρα για τα κλαδιά του δέντρου που έχουν την πιο ενεργή ανάπτυξη. Θα πρέπει ωστόσο να θεωρήσετε ως καλύτερη λύση την αυτόματη αποστολή τους μέσω email. Τα μεγέθη των ανανεώσεων κρατούνται πάντα όσο το δυνατόν πιο μικρά. Συνήθως είναι μικρότερα από 5K, περιστασιακά (ένα στα δέκα) είναι από 10-50K και ορισμένες φορές εμφανίζονται και κάποια που είναι 100K ή και μεγαλύτερα.

Θα πρέπει επίσης να εξοικειωθείτε με τις διάφορες παγίδες που σχετίζονται με την απευθείας εργασία στον υπό ανάπτυξη πηγαίο κώδικα σε σχέση με μια έτοιμη, προκατασκευασμένη έκδοση. Αυτό ισχύει ακόμα περισσότερο αν επιλέξετε να χρησιμοποιήσετε τον πηγαίο κώδικα από το "current". Σας συνιστούμε να διαβάσετε πως να χρησιμοποιήσετε το current στο FreeBSD.

A.5.2 *Τι Χρειάζομαι για να Χρησιμοποιήσω το CTM;*

Θα χρειαστείτε δύο πράγματα: Την εφαρμογή **CTM** και τις αρχικές αλλαγές (deltas) για να τις εισάγετε σε αυτήν (ώστε να φτάσετε στο επίπεδο του "current").

Το **CTM** είναι μέρος του FreeBSD από την έκδοση 2.0, και βρίσκεται στον κατ'αλολο `/usr/src/usr.sbin/ctm` εφόσον έχετε εγκατεστημένο τον πηγαίο κώδικα.

Τα "deltas" με τα οποία τροφοδοτείτε το **CTM** μπορείτε να τα αποκτήσετε με δύο τρόπους, μέσω FTP ή μέσω email. Αν έχετε γενική FTP πρόσβαση στο Internet, θα βρείτε υποστήριξη για το **CTM** στις ακόλουθες τοποθεσίες FTP:

`ftp://ftp.FreeBSD.org/pub/FreeBSD/CTM/`

ή δείτε το τμήμα `mirrors`.

Κάντε FTP στο σχετικό κατ'αλολο και διαβάστε το αρχείο `README` για να ξεκινήσετε.

Αν θέλετε να λαμβάνετε τα deltas μέσω email:

Γραφτείτε συνδρομητής σε μια από τις λίστες διανομής του **CTM**. Ε λίστα `ctm-cvs-cur` (<http://lists.FreeBSD.org/mailman/listinfo/ctm-cvs-cur>) υποστηρίζει ολόκληρο το δέντρο του CVS. Ε λίστα `ctm-src-cur` (<http://lists.FreeBSD.org/mailman/listinfo/ctm-src-cur>) υποστηρίζει την κεφαλή (head) του κλάδου ανάπτυξης (development branch). Ε λίστα `ctm-src-7` (<http://lists.FreeBSD.org/mailman/listinfo/ctm-src-7>)

υποστηρίζει την έκδοση 7.X κ.ο.κ. Αν δεν γνωρίζετε πως να εγγραφείτε σε μια λίστα, κ'άντε κλικ στο όνομα της λίστας που εμφανίζεται παραπάνω ή πηγαίνετε στο <http://lists.FreeBSD.org/mailman/listinfo> και κ'άντε κλικ στη λίστα που θέλετε να εγγραφείτε. Ε σελίδα της λίστας θα πρέπει να περιέχει όλες τις απαραίτητες πληροφορίες σχετικ'ά με τις συνδρομές.

Όταν αρχίσετε να λαμβ'άνετε ανανεώσεις **CTM** μέσω mail, μπορείτε να χρησιμοποιήσετε το πρόγραμμα `ctm_rmail` για να τις αποσυμπιέσετε και να τις εφαρμόσετε. Μπορείτε στην πραγματικότητα να χρησιμοποιήσετε το πρόγραμμα `ctm_rmail` απευθείας μέσω μιας εγγραφής στο `/etc/aliases` αν θέλετε η διαδικασία να εκτελείται αυτοματοποιημένα. Δείτε τη σελίδα **manual** του `ctm_rmail` για περισσότερες λεπτομέρειες.

Όζιὰβυός: Άσχετα με τη μέθοδο που θα χρησιμοποιήσετε για να λ'άβετε τα **deltas** του **CTM** θα πρέπει να εγγραφείτε στη λίστα `ctm-announce` (<http://lists.FreeBSD.org/mailman/listinfo/ctm-announce>). Στο μέλλον, αυτό θα είναι και το μόνο μέρος στο οποίο θα δημοσιεύονται πληροφορίες σχετικ'ά με τις λειτουργίες του συστήματος **CTM**. Κ'άντε κλικ στο όνομα της παραπάνω λίστας, και ακολουθείστε τις οδηγίες για να εγγραφείτε.

A.5.3 Χρησιμοποιώντας το **CTM** για Πρώτη Φορ'ά

Πριν αρχίσετε να χρησιμοποιείτε **CTM deltas**, θα πρέπει να έχετε ένα σημείο εκκίνησης για τα **delta** που έχουν δημιουργηθεί μετ'ά από αυτό.

Θα πρέπει πρώτα να καθορίσετε τι έχετε ήδη. Οποιοσδήποτε μπορεί να αρχίσει από ένα "άδειο" κατ'άλογο. Θα πρέπει να ξεκινήσετε με ένα αρχικό "Κενό" **delta** για να αρχίσετε με το **CTM** δέντρο σας. Από κ'άποιο σημείο θεωρούμε ότι ένα από αυτ'ά τα "αρχικ'ά" **deltas** θα διανέμονται σε **CD** για τη δική σας διευκόλυνση, ωστόσο αυτό δεν συμβαίνει τη δεδομένη στιγμή.

Καθώς τα δέντρα είναι αρκετές δεκ'άδες megabytes, είναι προτιμότερο να ξεκινήσετε από κ'ατι που έχετε ήδη. Αν έχετε **CD** κ'άποιας διανομής (**RELEASE**), μπορείτε να αντιγρ'άψετε ή να αποσυμπιέσετε από εκεί τον αρχικό πηγαίο κώδικα. Έτσι θα γλυτώσετε σημαντικό μέρος της μεταφορ'ας δεδομένων.

Μπορείτε να αναγνωρίσετε αυτ'ά τα "αρχικ'ά" **deltas** από το **x** που ακολουθεί τον αριθμό τους (για παρ'αδειγμα `src-cur.3210XEmpty.gz`). Ο χαρακτηρισμός μετ'ά το **x** αντιστοιχεί στην πηγή του αρχικού σας "seed". Το **Empty** είναι ένας άδειος κατ'άλογος. Κατ'ά κανόνα δημιουργείται μια μετ'άβαση από το **Empty** κ'άθε 100 **deltas**. Επίσης τα αρχεία αυτ'ά είναι μεγ'άλα! Συννηθισμένο μέγεθος για **XEmpty deltas** είναι τα 70 ως 80 MB συμπιεσμένων με **gzip** δεδομένων.

Μόλις επιλέξετε ένα βασικό **delta** για να ξεκινήσετε, θα χρειαστείτε επίσης όλα τα **deltas** με μεγαλύτερους από αυτό αριθμούς.

A.5.4 Χρησιμοποιώντας το **CTM** στην Καθημερινή σας Ζωή

Για να εφαρμόσετε τα **deltas**, απλώς γρ'άψτε:

```
cd /where/ever/you/want/the/stuff
ctm -v -v /where/you/store/your/deltas/src-xxx.*
```

Το **CTM** αντιλαμβάνεται **deltas** τα οποία έχουν συμπιεστεί μέσω **gzip**, και έτσι δεν χρει'άζεται να χρησιμοποιήσετε την **gunzip**, γλυτώνοντας με αυτό τον τρόπο χώρο στο δίσκο.

Το **CTM** δεν πρόκειται να πειράξει τα αρχεία σας αν δεν είναι απόλυτα σίγουρο για τη διαδικασία ανανέωσης. Για να επαληθεύσετε ένα **delta** μπορείτε επίσης να χρησιμοποιήσετε την επιλογή `-c` και το **CTM** δεν θα πειράξει τίποτα, απλώς θα επαληθεύσει την ακεραιότητα του **delta** και θα δει αν μπορεί να το εφαρμόσει χωρίς προβλήματα στο τρέχον δέντρο.

Υπάρχουν και άλλες επιλογές στο **CTM**, δείτε τις αντίστοιχες σελίδες **manual** ή κοιτάξτε τον πηγαίο κώδικα για περισσότερες πληροφορίες.

Αυτό είναι όλο στην πραγματικότητα. Κάθε φορά που λαμβάνετε ένα νέο **delta**, απλώς περάστε το στο **CTM** ώστε να έχετε πάντοτε ανανεωμένο τον πηγαίο σας κώδικα.

Μην σβήνετε τα **deltas** αν είναι δύσκολο να τα κατεβάσετε ξανά. Ίσως θέλετε να τα φυλάξετε για την περίπτωση που κάτι πάει στραβά. Ακόμα και αν το μόνο μέσο που έχετε είναι δισκέτες, κ'αντε αντίγραφο χρησιμοποιώντας την `fdwrite`.

A.5.5 Κρατώντας τις Τοπικές σας Αλλαγές

Ως προγραμματιστής, θα θέλετε να πειραματιστείτε και να αλλάξετε αρχεία στο δέντρο του πηγαίου κώδικα. Το **CTM** υποστηρίζει περιορισμένου τύπου τοπικές αλλαγές: πριν ελέγξει για την παρουσία ενός αρχείου `foo`, ελέγχει πρώτα για το `foo.ctm`. Αν το αρχείο αυτό υπάρχει, το **CTM** θα χρησιμοποιήσει αυτό αντί για το `foo`.

Ε συμπεριφορά αυτή μας παρέχει ένα απλό τρόπο να διατηρήσουμε τοπικές αλλαγές: απλώς αντιγράψτε τα αρχεία που σκοπεύετε να αλλάξετε σε αντίστοιχα αρχεία με κατ'αληξή `.ctm`. Μπορείτε κατόπιν να κάνετε ότι αλλαγές θέλετε στον κώδικα ενώ το **CTM** θα διατηρεί ανανεωμένο το αρχείο `.ctm`.

A.5.6 Άλλες Ενδιαφέρουσες Επιλογές του CTM

A.5.6.1 Βρίσκοντας τι Ακριβώς θα Αλλάξει σε μια Ανανέωση

Μπορείτε να προσδιορίσετε τις αλλαγές που θα προκαλέσει το **CTM** στο repository του πηγαίου σας κώδικα, χρησιμοποιώντας την επιλογή `-l`.

Αυτό θα είναι χρήσιμο αν θέλετε να κρατήσετε ημερολόγιο των αλλαγών, αν θέλετε να επεξεργαστείτε τα τροποποιημένα αρχεία πριν ή μετά την τροποποίηση τους, ή αν απλώς αισθάνεστε ελαφρώς παρανοϊκός.

A.5.6.2 Δημιουργώντας Αντίγραφα Ασφαλείας πριν την Ανανέωση

Μερικές φορές θα θέλετε να κρατήσετε αντίγραφο ασφαλείας όλων των αρχείων που πρόκειται να αλλαχθούν από μια ανανέωση μέσω **CTM**.

Δίνοντας την επιλογή `-B backup-file` το **CTM** θα δημιουργήσει αντίγραφο ασφαλείας όλων των αρχείων που πρόκειται να αλλαχθούν από κάποιο συγκεκριμένο **delta** στο αρχείο `backup-file`.

A.5.6.3 Περιορίζοντας τα Αρχεία που θα Αλλαχθούν από Κ'αποια Ανανέωση

Μερικές φορές ίσως να ενδιαφέρεστε να περιορίσετε την περιοχή δρ'ασης μιας συγκεκριμένης ανανέωσης μέσω **CTM** ή ίσως σας ενδιαφέρει να π'αρετε μόνο λίγα αρχεία από κ'αποια σειρά από deltas.

Μπορείτε να ελέγξετε τη λίστα των αρχείων στα οποία θα λειτουργήσει το **CTM** χρησιμοποιώντας ως φίλτρα, regular expressions με τις επιλογές `-e` και `-x`.

Για παρ'αδειγμα, για να εξ'αγετε ένα ανανεωμένο αντίγραφο του αρχείου `lib/libc/Makefile` από την συλλογή σας των αποθηκευμένων **CTM** deltas, εκτελέστε τις εντολές:

```
cd /where/ever/you/want/to/extract/it/
ctm -e '^lib/libc/Makefile' ~ctm/src-xxx.*
```

Για κ'αθε αρχείο που καθορίζεται σε ένα **CTM** delta, οι επιλογές `-e` και `-x` εφαρμόζονται με τη σειρά που εμφανίζονται στη γραμμή εντολών. Στο αρχείο γίνεται επεξεργασία από το **CTM**, μόνο αν μαρκαριστεί ως έγκυρο προς ανανέωση μετ'α την εφαρμογή όλων των επιλογών `-e` και `-x`.

A.5.7 Μελλοντικ'α Σχέδια για το CTM

Είναι π'αρα πολλ'α:

- *Χρήση κ'αποιου είδους πιστοποίησης στο σύστημα CTM ώστε να αναγνωρίζονται τυχόν ψεύτικες ανανεώσεις.*
- *Ξεκαθ'αρισμα των επιλογών του CTM, καθώς προκαλούν σύγχυση και δεν είναι προφανείς.*

A.5.8 Δι'αφορα

Υπ'αρχει επίσης και μια σειρά από deltas για την συλλογή των ports, αλλ'α δεν έχει εκδηλωθεί ακόμα αρκετό ενδιαφέρον για αυτή.

A.5.9 CTM Mirrors

Το CTM/FreeBSD διατίθεται μέσω ανώνυμου FTP από τα ακόλουθα mirrors. Αν επιλέξετε να κατεβ'ασετε το **CTM** μέσω ανώνυμου FTP, σας παρακαλούμε προσπαθήστε να επιλέξετε μια τοποθεσία κοντ'α σε σας.

Σε περίπτωση προβλημ'ατων, παρακαλούμε επικοινωνήστε με τη λίστα `ctm-users` (<http://lists.FreeBSD.org/mailman/listinfo/ctm-users>).

Καλιφόρνια, Bay Area, επίσημη πηγή

- <ftp://ftp.FreeBSD.org/pub/FreeBSD/development/CTM/>

Νότια Αφρική, αντίγραφα ασφαλείας για παλιά deltas

- <ftp://ftp.za.FreeBSD.org/pub/FreeBSD/CTM/>

Ταϊβάν/R.O.C.

- <ftp://ctm.tw.FreeBSD.org/pub/FreeBSD/development/CTM/>
- <ftp://ctm2.tw.FreeBSD.org/pub/FreeBSD/development/CTM/>
- <ftp://ctm3.tw.FreeBSD.org/pub/FreeBSD/development/CTM/>

Αν δεν βρήκατε κ'άποιο mirror στην περιοχή σας, ή αν το mirror δεν είναι πλήρες, προσπαθήστε να χρησιμοποιήσετε μια μηχανή αναζήτησης όπως η alltheweb (<http://www.alltheweb.com/>).

A.6 Χρησιμοποιώντας το CVSup

A.6.1 Εισαγωγή

Το **CVSup** είναι ένα λογισμικό για την διανομή και ανανέωση δέντρων πηγαίου κώδικα από ένα κεντρικό (master) CVS repository το οποίο βρίσκεται σε κ'άποιο απομακρυσμένο υπολογιστή. Το repository του FreeBSD βρίσκεται σε ένα κεντρικό μηχ'άνημα στην Καλιφόρνια. Με το **CVSup**, οι χρήστες του FreeBSD μπορούν εύκολα να διατηρήσουν ανανεωμένα τα αντίγραφα του πηγαίου τους κώδικα.

Το **CVSup** χρησιμοποιεί ένα μοντέλο ανανέωσης γνωστό ως *pull*. Στο μοντέλο αυτό, κ'άθε πελ'ατης ζητ'ά τις ανανεώσεις από τον εξυπηρετητή, όταν και αν τις επιθυμεί. Ο εξυπηρετητής περιμένει, παθητικ'ά, τις απαιτήσεις από τους πελ'ατες. Με τον τρόπο αυτό, κ'άθε ανανέωση ξεκιν'άει κατόπιν απαίτησης του πελ'ατη. Ο εξυπηρετητής ποτέ δεν στέλνει ανανεώσεις που δεν έχουν ζητηθεί. Οι χρήστες θα πρέπει είτε να εκτελέσουν το **CVSup** χειροκίνητα για να λ'άβουν μια ανανέωση, είτε θα πρέπει να ρυθμίσουν κατ'άλληλα το cron ώστε να το εκτελεί αυτόματα κατ'ά τακτ'ά χρονικ'ά διαστήματα.

Ο όρος **CVSup**, γραμμένος με κεφαλαία και μικρ'ά όπως φαίνεται, αναφέρεται σε ολόκληρο το πακέτο λογισμικού. Τα βασικ'ά του τμήματα είναι η εντολή πελ'ατη `cvsup` η οποία εκτελείται στο μηχ'άνημα του κ'άθε χρήστη, και το πρόγραμμα του εξυπηρετητή `cvsupd` το οποίο εκτελείται σε κ'άθε ένα από τα mirror sites του FreeBSD.

Καθώς διαβ'άζετε την τεκμηρίωση και τις λίστες ταχυδρομείου του FreeBSD, μπορεί να βρείτε αναφορές στην εφαρμογή **sup**. Το **sup** ήταν ο πρόγονος του **CVSup**, και εξυπηρετούσε παρόμοιο σκοπό. Το **CVSup** χρησιμοποιείται με αρκετ'ά όμοιο τρόπο με το **sup**, και στην πραγματικότητα, χρησιμοποιεί αρχεία ρυθμίσεων τα οποία έχουν πίσω συμβατότητα με αυτ'ά του **sup**. Το **sup** δεν χρησιμοποιείται πλέον στο FreeBSD Project, επειδή το **CVSup** είναι ταχύτερο και προσφέρει μεγαλύτερη ευελιξία.

Όγιάρβυός: Το πρόγραμμα **csup** είναι το **CVSup** ξαναγραμμένο σε γλώσσα C. Το μεγαλύτερο του πλεονέκτημα είναι ότι είναι ταχύτερο, και δεν εξαρτάται από την γλώσσα προγραμματισμού Modula-3, την οποία και δεν χρειάζεται πλέον να εγκαταστήσετε. Επίσης μπορείτε να το χρησιμοποιήσετε άμεσα, καθώς περιλαμβάνεται στο βασικό σύστημα. Αν αποφασίσετε να χρησιμοποιήσετε το **csup**, απλώς παραλείψτε τα βήματα για την εγκατάσταση του **CVSup** και αντικαταστήστε κ'αθε αναφορά στο **CVSup** σε αυτό το άρθρο, με **csup**.

A.6.2 Εγκατάσταση

Ο ευκολότερος τρόπος για να εγκαταστήσετε το **CVSup** είναι μέσω του έτοιμου πακέτου `net/cvsup` από την συλλογή πακέτων του FreeBSD. Αν προτιμάτε να μεταγλωττίσετε το **CVSup** από τον πηγαίο κώδικα, μπορείτε να χρησιμοποιήσετε το `port net/cvsup`. Σας προειδοποιούμε ωστόσο ότι το `port net/cvsup` εξαρτάται από την Modula-3, η οποία χρειάζεται αρκετό χρόνο και χώρο στο δίσκο για να κατέβει και να μεταγλωττιστεί.

Όγιάρβυός: Αν πρόκειται να χρησιμοποιήσετε το **CVSup** σε ένα μηχάνημα το οποίο δεν θα διαθέτει γραφικό περιβάλλον μέσω του **Xorg**, όπως π.χ. σε ένα εξυπηρετητή, βεβαιωθείτε ότι εγκαθιστάτε το αντίστοιχο `port` το οποίο δεν περιλαμβάνει γραφικό περιβάλλον, δηλαδή το `net/cvsup-without-gui`.

A.6.3 Ρύθμιση του CVSup

Ε λειτουργία του **CVSup** ελέγχεται από ένα αρχείο ρυθμίσεων που καλείται `supfile`. Υπάρχουν κάποια υποδείγματα από `supfiles` στον κατάλογο `/usr/share/examples/cvsup/`.

Οι πληροφορίες στο `supfile` απαντούν τις ακόλουθες ερωτήσεις για το **CVSup**:

- Ποια αρχεία θέλετε να λ'αβετε;
- Ποιες εκδόσεις των αρχείων θέλετε;
- Από που θέλετε να τα λ'αβετε;
- Που θέλετε να τα αποθηκεύσετε στο μηχάνημα σας;
- Που θέλετε να αποθηκεύσετε τα αρχεία κατάστασης;

Στα επόμενα τμήματα, θα δημιουργήσουμε ένα τυπικό `supfile` απαντώντας κ'αθε μια από τις ερωτήσεις αυτές με τη σειρά. Πρώτα, θα περιγράψουμε τη συνολική δομή ενός `supfile`.

Ένα `supfile` είναι ένα αρχείο κειμένου. Τα σχόλια ξεκινάνε με `#` και επεκτείνονται ως το τέλος της γραμμής. Οι κενές γραμμές, καθώς και αυτές που περιέχουν μόνο σχόλια, αγνοούνται.

Κ'αθε γραμμή από τις υπόλοιπες περιγράφει ένα σετ αρχείων τα οποία επιθυμεί να λ'αβει ο χρήστης. Ε γραμμή ξεκινάει με το όνομα μιας "συλλογής", ενός λογικού γκρουπ από αρχεία που ορίζεται από τον εξυπηρετητή. Το όνομα της συλλογής δηλώνει στον εξυπηρετητή ποια αρχεία επιθυμείτε. Μετά το όνομα της συλλογής, μπορεί να υπάρχουν από μηδέν ως κάποια πεδία, τα οποία χωρίζονται μεταξύ τους με κενά διαστήματα. Τα πεδία αυτά απαντούν τις ερωτήσεις που τέθηκαν παραπάνω.

Υπάρχουν δύο τύποι πεδίων: πεδία σήμανσης (flags) και πεδία τιμών. Ένα πεδίο σήμανσης αποτελείται

από μια μόνο λέξη κλειδί π.χ. delete ή compress. Ένα πεδίο τιμής ξεκινάει επίσης με μια λέξη κλειδί, αλλά αυτή ακολουθείτε χωρίς την παρεμβολή κενού διαστήματος από = και μια δεύτερη λέξη. Για παράδειγμα το release=cvs αποτελεί ένα πεδίο τιμής.

Ένα supfile τυπικά καθορίζει προς λήψη περισσότερες από μία συλλογές. Ένα τρόπος για να δομήσετε ένα supfile είναι να καθορίσετε όλα τα σχετικά πεδία χωριστά για κάθε συλλογή. Με τον τρόπο αυτό ωστόσο το supfile θα καταλάβει αρκετές γραμμές και θα είναι άβολο, επειδή τα περισσότερα πεδία είναι ίδια για όλες τις συλλογές που περιέχονται σε αυτό. Το **CVSup** παρέχει ένα μηχανισμό χρήσης προεπιλεγμένων τιμών, ώστε να αποφεύγονται αυτά τα προβλήματα. Οι γραμμές που ξεκινάει με το ειδικό όνομα ψευτό-συλλογής *default μπορούν να χρησιμοποιηθούν για να θέσουν πεδία σήμανσης και τιμών τα οποία θα χρησιμοποιηθούν ως προεπιλογές για τις συλλογές του supfile που βρίσκονται μετά από αυτά. Μια προεπιλεγμένη τιμή μπορεί να αλλάξει αν καθοριστεί ξανά με νέα τιμή μέσα στην ίδια τη συλλογή. Οι προεπιλογές μπορούν επίσης να αλλάξουν, ή να προστεθούν νέες, βάζοντας πρόσθετα *default σε οποιοδήποτε σημείο μέσα στο supfile.

Γνωρίζοντας τα παραπάνω, θα προχωρήσουμε τώρα στη δόμηση ενός supfile για λήψη και ανανέωση του κυρίως δέντρου πηγαίου κώδικα για το **FreeBSD-CURRENT**.

- Ποια αρχεία θέλετε να λάβετε;

Τα αρχεία που είναι διαθέσιμα μέσω της **CVSup** είναι οργανωμένα σε γκρουπ που ονομάζονται “συλλογές”. Περιγραφή των διαθέσιμων συλλογών θα βρείτε στο ακόλουθο τμήμα. Στο παράδειγμα μας, θέλουμε να λάβουμε το πλήρες δέντρο πηγαίου κώδικα του **FreeBSD** συστήματος. Υπάρχει μια μεγάλη συλλογή src-all η οποία θα μας την δώσει όλη. Σαν πρώτο βήμα για την δόμηση του supfile, απλώς γράφουμε τις συλλογές, μία σε κάθε γραμμή (στην περίπτωση μας έχουμε μόνο μια γραμμή):

```
src-all
```

- Ποιες εκδόσεις των αρχείων θέλετε να λάβετε;

Με το **CVSup**, μπορείτε ουσιαστικά να λάβετε οποιαδήποτε έκδοση του πηγαίου κώδικα υπήρξε ποτέ. Αυτό είναι δυνατόν επειδή ο εξυπηρετητής **cvsupd** λειτουργεί απευθείας από το **CVS repository**, το οποίο περιέχει όλες τις εκδόσεις. Δηλώνετε ποια από αυτές θέλετε χρησιμοποιώντας τα πεδία τιμών tag= και date=.

Θηϊάέϊδϊβζός: Θα πρέπει να δώσετε ιδιαίτερη προσοχή στον καθορισμό των πεδίων tag= ώστε να είναι σωστά. Κάποια tags είναι έγκυρα μόνο για συγκεκριμένες συλλογές αρχείων. Αν καθορίσετε λανθασμένο tag (ή κάνετε ορθογραφικό λάθος) το **CVSup** θα σβήσει αρχεία τα οποία πιθανώς δεν θέλετε να σβηστούν. Ειδικότερα, για την συλλογή των ports-*, χρησιμοποιήστε μόνο το tag=.

Το πεδίο tag= δείχνει προς ένα συμβολικό tag στο repository. Υπάρχουν δύο είδη tags, τα tags εκδόσεων (revision tags) και τα tags κλάδων (branch tags). Ένα revision tag αναφέρεται σε μια συγκεκριμένη έκδοση. Η σημασία του διατηρείται ίδια από τη μια μέρα στην άλλη. Από την άλλη, ένα branch tag, αναφέρεται στην τελευταία έκδοση μια συγκεκριμένης γραμμής ανάπτυξης, σε κάθε χρονική στιγμή. Επειδή ένα branch tag δεν αναφέρεται σε κάποια συγκεκριμένη έκδοση, μπορεί εύκολο να σημαίνει κάτι διαφορετικό από ότι σημαίνει σήμερα.

Στο **Θϊβϊά Α.7** θα βρείτε branch tags τα οποία μπορεί να σας ενδιαφέρουν. Όταν καθορίζετε ένα tag στο αρχείο ρυθμίσεων του **CVSup**, θα πρέπει πριν από αυτό να βάζετε τη λέξη κλειδί tag= (δηλ. το

RELENG_8 θα γίηει tag=RELENG_8). Να έχετε υπόψιν σας ότι για την συλλογή των Ports, το tag= είναι το μόνο έγκυρο.

Θήϊάέϊδϊβςός: Να είστε ιδιαίτερα προσεκτικός, ώστε να γρ'άψετε το tag ακριβώς όπως φαίνεται. Το **CVSup** δεν μπορεί να διαχωρίσει μεταξύ έγκυρων και μη-έγκυρων tags. Αν γρ'άψετε λ'άθος το tag, το **CVSup** θα συμπεριφερθεί σαν να έχετε δώσει ένα έγκυρο tag το οποίο δεν αναφέρεται σε κανένα αρχείο. Στην περίπτωση αυτή θα διαγρ'άψει τα υπ'άρχοντα αρχεία σας πηγαίου κώδικα.

Όταν καθορίσετε κ'άποιο branch tag, φυσιολογικά θα λ'άβετε τις τελευταίες εκδόσεις των αρχείων που υπ'άρχουν σε αυτή τη γραμμή αν'άπτυξης. Αν θέλετε να λ'άβετε κ'άποιες παλιότερες εκδόσεις, μπορείτε να το κ'άνετε καθορίζοντας μια ημερομηνία μέσω του πεδίου τιμών date=. Ε σελίδα manual csup(1) εξηγεί πως μπορείτε να το κ'άνετε.

Στο παρ'άδειγμα μας, επιθυμούμε να λ'άβουμε το FreeBSD-CURRENT. Προσθέτουμε τη γραμμή αυτή στην αρχή του supfile αρχείου μας:

```
*default tag=.
```

Υπ'άρχει μια σημαντική ειδική περίπτωση όταν δεν καθορίσετε ούτε πεδίο tag= ούτε πεδίο date=. Στην περίπτωση αυτή θα λ'άβετε τα κανονικά αρχεία RCS απευθείας από το CVS repository του εξυπηρετητή, αντί για να λ'άβετε κ'άποια συγκεκριμένη έκδοση. Οι προγραμματιστές γενικά προτιμούν αυτό τον τρόπο λειτουργίας. Διατηρώντας πλήρες αντίγραφο του CVS repository στα συστήματα τους έχουν την ικανότητα να βλέπουν το ιστορικό αλλαγών κ'άθε έκδοσης και να εξετ'άζουν παλιότερες εκδόσεις των αρχείων. Τα παραπ'ανω πλεονεκτήματα ωστόσο έχουν το κόστος της μεγαλύτερης χρήσης χώρου στο σκληρό δίσκο.

- Από που θέλετε να τα λ'άβετε;

Χρησιμοποιούμε το πεδίο host= για να πούμε στο cvsup από που να λ'άβει τις ανανεώσεις του. Οποιοδήποτε από τα **CVSup mirror sites** είναι κατ'αλληλο, αν και θα πρέπει να προσπαθήσετε να επιλέξετε κ'άποιο το οποίο να βρίσκεται κοντ'ά σας. Στο παρ'άδειγμα μας, θα χρησιμοποιήσουμε μια φανταστική τοποθεσία διανομής του FreeBSD, το cvsup99.FreeBSD.org:

```
*default host=cvsup99.FreeBSD.org
```

Θα πρέπει να αλλ'άξετε το host σε κ'άποιο που πραγματικά υπ'άρχει πριν εκτελέσετε το **CVSup**. Κ'άθε φορά που εκτελείτε το cvsup, έχετε την δυνατότητα να ανατρέπετε αυτή τη ρύθμιση μέσω της γραμμής εντολών με την επιλογή -h hostname.

- Που θέλετε να τα αποθηκεύσετε στο μηχ'άνημα σας;

Το πεδίο prefix= δηλώνει στην cvsup που να αποθηκεύσει τα αρχεία που λαμβ'άνει. Στο παρ'άδειγμα μας, θα β'άλουμε τα αρχεία του πηγαίου κώδικα, απευθείας στο κύριο δέντρο πηγαίου κώδικα, /usr/src. Ο κατ'αλογος src θεωρείται δεδομένος για τις συλλογές που έχουμε επιλέξει να λ'άβουμε, και έτσι ο σωστός προσδιορισμός είναι αυτός που φαίνεται παρακ'άτω:

```
*default prefix=/usr
```

- Που θα αποθηκεύσει το cvsup τα αρχεία κατ'άστασης του;

Ο πελ'ατης **CVSup** διατηρεί κ'άποια αρχεία κατ'άστασης (status files) σε αυτό που αποκαλείται κατ'αλογος "base". Τα αρχεία αυτ'ά βοηθούν το **CVSup** να λειτουργεί πιο αποδοτικά κρατώντας λογαριασμό των ανανεώσεων που έχετε ήδη λ'άβει. Θα χρησιμοποιήσουμε τον προεπιλεγμένο κατ'αλογο base, /var/db:

```
*default base=/var/db
```

Αν ο base κατ'άλογος σας δεν υπ'άρχει ήδη, τώρα είναι μια καλή στιγμή να τον δημιουργήσετε. Ο πελ'ατης cvsup δεν θα εκτελείται αν ο base κατ'άλογος δεν υπ'άρχει.

- Δί'αφορες ρυθμίσεις για το supfile:

Υπ'άρχει ακόμα μια κοινή γραμμή ρυθμίσεων, η οποία τυπικά υπ'άρχει στο supfile:

```
*default release=cvs delete use-rel-suffix compress
```

Το release=cvs δείχνει ότι ο εξυπηρετητής θα πρέπει να λάβει τις πληροφορίες του μέσω του κύριου CVS repository του FreeBSD. Αυτό ισχύει σχεδόν πάντα, αλλά υπ'άρχουν και άλλες πιθανότητες που ξεφεύγουν από το σκοπό αυτής της συζήτησης.

Ε λέξη delete δίνει δικαιώματα στο **CVSup** να διαγράφει αρχεία. Θα πρέπει πάντοτε να έχετε την επιλογή αυτή, ώστε το **CVSup** να μπορεί να κρατήσει το δέντρο του πηγαίου σας κώδικα πλήρως ανανεωμένο. Το **CVSup** είναι αρκετά προσεκτικό ώστε να σβήνει μόνο τα αρχεία που βρίσκονται υπό την ευθύνη του. Αν τυχόν β'αλετε έξτρα αρχεία στον ίδιο κατ'άλογο, δεν θα τα αγγίξει.

Ε επιλογή use-rel-suffix είναι... αρχαιολογική. Αν πραγματικά θέλετε να μάθετε σχετικά με αυτήν, διαβάστε τη σελίδα manual cvsup(1). Αλλιώς, απλώς χρησιμοποιήστε την, και μην ανησυχείτε ιδιαίτερα για αυτή.

Ε επιλογή compress ενεργοποιεί τη χρήση συμπίεσης τύπου gzip στο κανάλι επικοινωνίας. Αν έχετε σύνδεση δικτύου τύπου T1 ή και πιο γρήγορη, μάλλον δεν θα πρέπει να χρησιμοποιήσετε συμπίεση. Σε διαφορετική περίπτωση, θα βοηθήσει εξαιρετικά.

- Όλες οι επιλογές μαζί:

Εδώ είναι το πλήρες supfile για το παρ'αδειγμα μας:

```
*default tag=.
*default host=cvsup99.FreeBSD.org
*default prefix=/usr
*default base=/var/db
*default release=cvs delete use-rel-suffix compress

src-all
```

A.6.3.1 Το Αρχείο refuse

Όπως αναφέραμε παραπάνω, το **CVSup** χρησιμοποιεί μέθοδο pull. Βασικά αυτό σημαίνει ότι συνδέεστε στον εξυπηρετητή **CVSup**, αυτός λέει “Αυτά είναι τα αρχεία που μπορείτε να κατεβάσετε από μένα..”, και το δικό σας πρόγραμμα απαντάει “Εντάξει, θα πάρω αυτό, αυτό, αυτό, και αυτό.” Στην προεπιλεγμένη ρύθμιση, ο πελ'ατης **CVSup** θα πάρει κ'άθε αρχείο που συνδέεται με την συλλογή και το tag που έχετε καθορίσει στο αρχείο ρυθμίσεων. Ωστόσο μπορεί να μην το επιθυμείτε αυτό πάντα, ειδικά αν συγχρονίζετε τα δέντρα doc, ports ή www — οι περισσότεροι άνθρωποι δεν μπορούν να διαβάσουν τέσσερις ή πέντε γλώσσες και έτσι δεν χρειάζεται να κατεβάσουν αρχεία που αναφέρονται ειδικά σε αυτές. Αν χρησιμοποιείτε το **CVSup** για την συλλογή των Ports, μπορείτε να ξεπεράσετε αυτή τη συμπεριφορά καθορίζοντας συγκεκριμένες συλλογές (π.χ. ports-astrology, ports-biology αντί για ports-all). Ωστόσο, επειδή τα δέντρα doc και www δεν διαθέτουν συλλογές χωρισμένες αν'α γλώσσα, μπορείτε να χρησιμοποιήσετε ένα από τα βολικά χαρακτηριστικά του **CVSup**: το αρχείο refuse.

Το αρχείο `refuse` ουσιαστικ'ά λέει στο **CVSup** ότι δεν πρέπει να π'αρει κ'άθε αρχείο από μια συλλογή. Με 'αλλα λόγια, λέει στον πελ'ατη να αρνηθεί συγκεκριμένα αρχεία που προσφέρει ο εξυπηρετητής. Το αρχείο `refuse` μπορεί να βρεθεί (ή να δημιουργηθεί αν δεν έχετε ήδη) στο `base/sup/`. Το `base` καθορίζεται στο `supfile`. Το δικό μας `base` είναι στο `/var/db`, το οποίο σημαίνει ότι το προεπιλεγμένο αρχείο `refuse` θα είναι το `/var/db/sup/refuse`.

Το αρχείο `refuse` έχει ιδιαίτερα απλή μορφή. Απλώς περιέχει τα ονόματα των αρχείων και καταλόγων τα οποία δεν επιθυμείτε να κατεβ'ασετε. Για παρ'αδειγμα, αν δεν μιλ'ατε γλώσσες εκτός από Αγγλικ'α και λίγα Γερμανικ'α, και δεν αισθ'ανεστε την αν'αγκη να διαβ'ασετε την Γερμανική μετ'αφραση της τεκμηρίωσης, μπορείτε να β'αλετε τα ακόλουθα στο δικό σας αρχείο `refuse`:

```
doc/bn_*
doc/da_*
doc/de_*
doc/el_*
doc/es_*
doc/fr_*
doc/it_*
doc/ja_*
doc/nl_*
doc/no_*
doc/pl_*
doc/pt_*
doc/ru_*
doc/sr_*
doc/tr_*
doc/zh_*
```

κ.ο.κ. για τις υπόλοιπες γλώσσες (μπορείτε να βρείτε την πλήρη λίστα στο FreeBSD CVS repository (<http://www.FreeBSD.org/cgi/cvsweb.cgi/>)).

Με αυτή τη χρήσιμη δυνατότητα, οι χρήστες που έχουν αργή σύνδεση ή πληρώνουν το Internet με χρονοχρέωση αν'α λεπτό, θα μπορέσουν να εξοικονομήσουν πολύτιμο χρόνο καθώς δεν θα χρει'άζεται πλέον να κατεβ'ασουν αρχεία που δεν πρόκειται να χρησιμοποιήσουν ποτέ. Για περισσότερες πληροφορίες σχετικ'α με τα αρχεία `refuse` και 'αλλα χρήσιμα χαρακτηριστικ'α του **CVSup**, παρακαλούμε διαβ'αστε την αντίστοιχη σελίδα του `manual`.

A.6.4 Εκτελώντας το CVSup

Είστε τώρα έτοιμοι να δοκιμ'ασετε μια ανανέωση. Ε γραμμή εντολής για το σκοπό αυτό είναι ιδιαίτερα απλή:

```
cvsup supfile
```

όπου το `supfile` είναι φυσικ'α το όνομα του αρχείου `supfile` που μόλις δημιουργήσατε. Υποθέτοντας ότι χρησιμοποιείτε τα X11, η εντολή `cvsup` θα σας εμφανίσει ένα γραφικό παρ'αθυρο με κ'αποια πλήκτρα συνηθισμένων λειτουργιών. Πιέστε το πλήκτρο `go`, και παρακολουθήστε την εκτέλεση.

Καθώς στην περίπτωση μας ανανεώνεται το πραγματικό δέντρο `/usr/src`, θα χρειαστεί να εκτελέσετε το πρόγραμμα ως `root` ώστε η `cvsup` να έχει τα δικαιώματα που χρει'άζεται για να ανανεώσει τα αρχεία σας. Καθώς μόλις έχετε δημιουργήσει το αρχείο ρυθμίσεων, και δεν έχετε ποτέ πριν

χρησιμοποιήζει το πρόγραμμα, ίσως αισθ'ανεστε λίγο 'αβολα. Υπ'αρχει εύκολος τρ'ος να κ'ανετε δοκιμαστική εκτέλεση χωρίς να πειρ'αξετε τα πολύτιμα αρχεία σας. Απλ'ως δημιουργήστε ένα 'αδειο κατ'αλογο σε ένα βολικό μέρος, και δώστε το σαν έστρα παρ'αμετρο στην γραμμή εντολών:

```
mkdir /var/tmp/dest
cvsup supfile /var/tmp/dest
```

Ο κατ'αλογος που καθορίσατε θα χρησιμοποιηθεί ως προορισμός για όλες τις ανανεώσεις αρχείων. Το **CVSup** θα εξετ'ασει τα κανονικ'α αρχεία σας στο /usr/src, αλλ'α δεν θα τροποποιήσει ούτε θα διαγρ'αψει κανένα από αυτ'α. Κ'αθε ανανέωση αρχείου θα γίνει στον κατ'αλογο /var/tmp/dest/usr/src. Το **CVSup** όταν εκτελείται με αυτ'ο τον τρ'οπο αφήνει επίσης ανέπαφα τα αρχεία κατ'αστασης του στον κατ'αλογο base. Οι νέες εκδόσεις των αρχείων αυτών θα γραφούν στον καθορισμένο κατ'αλογο. Αν έχετε απλ'ως πρόσβαση αν'αγνωσης στο /usr/src, δεν χρει'αζεστε να είστε καν root για να κ'ανετε αυτή τη δοκιμαστική εκτέλεση.

Αν δεν εκτελείτε τα X11 ή απλ'ως δεν σας αρέσουν τα γραφικ'α περιβ'αλλοντα, μπορείτε να δώσετε κ'αποιες επιλογές στην γραμμή εντολών όταν εκτελείτε την cvsup:

```
cvsup -g -L 2 supfile
```

Ε επιλογή -g λέει στο **CVSup** να μη χρησιμοποιήσει το γραφικό του περιβ'αλλον. Αυτ'ο γίνεται αυτ'οματα αν δεν εκτελούνται τα X11, αλλ'α διαφορετικ'α θα πρέπει να το καθορίσετε.

Ε επιλογή -L 2 λέει στο **CVSup** να εμφανίσει όλες τις λεπτομέρειες για όλες τις ανανεώσεις αρχείων που εκτελεί. Υπ'αρχουν τρία επίπεδα περιγραφής, από το -L 0 ως το -L 2. Ε προεπιλογή είναι το 0, που σημαίνει απόλυτη σιωπή εκτός από μηνύματα λ'αθους.

Υπ'αρχουν διαθέσιμες αρκετές ακόμα επιλογές. Για μια περιληπτική λίστα, γρ'αψτε cvsup -h. Για περισσότερο λεπτομερείς περιγραφές, δείτε τη σελίδα του manual.

Όταν μέινετε ικανοποιημένος από τον τρ'οπο που γίνονται οι ανανεώσεις, μπορείτε να κανονίσετε την σε τακτ'α διαστήματα εκτέλεση του **CVSup** με την χρήση του cron(8). Προφαν'ως δεν θα πρέπει να αφήσετε το **CVSup** να χρησιμοποιεί το γραφικό του περιβ'αλλον όταν το εκτελείτε μέσω του cron(8).

A.6.5 Συλλογές Αρχείων του CVSup

Οι συλλογές αρχείων που διατίθενται μέσω του **CVSup** είναι οργανωμένες ιεραρχικ'α. Υπ'αρχουν λίγες μεγ'αλες συλλογές, και αυτές χωρίζονται σε μικρότερες υπο-συλλογές. Ε λήψη μιας μεγ'αλης συλλογής, ισοδυναμεί με την λήψη κ'αθε μιας από τις υπο-συλλογές τις. Οι ιεραρχικές σχέσεις μεταξύ των συλλογών, αντικατοπτρίζονται παρακ'ατω με την χρήση των εσοχών.

Οι πιο συχν'α χρησιμοποιούμενες συλλογές είναι η src-all, και η ports-all. Οι 'αλλες συλλογές χρησιμοποιούνται μόνο από μικρές ομάδες ανθρώπων για ειδικούς σκοπούς, και κ'αποια mirror sites μπορεί να μην τις έχουν καθόλου.

```
cvs-all release=cvs
```

Το κύριο CVS repository του FreeBSD, που περιλαμβ'ανει και τον κώδικα κρυπτογραφίας.

```
distrib release=cvs
```

Αρχεία που αναφέρονται στην διανομή και το mirroring του FreeBSD.

`doc-all release=cvs`

Πηγαίος κώδικας για το FreeBSD Handbook και την υπόλοιπη τεκμηρίωση. Δεν περιλαμβάνει αρχεία για το web site του FreeBSD.

`ports-all release=cvs`

Ε συλλογή Ports του FreeBSD.

Όζιάόέέü: Αν δεν θέλετε να ανανεώσετε όλο το `ports-all` (το πλήρες δέντρο των `ports`), αλλ'α να χρησιμοποιήσετε μια από τις υποσυλλογές που φαίνονται παρακ'ατω, βεβαιωθείτε ότι π'αντα ανανεώνετε την υποσυλλογή `ports-base`! Όταν κ'ατι αλλ'αζει στο σύστημα μεταγλώττισης των `ports` που αντιπροσωπεύεται από το `ports-base`, είναι πρακτικ'α βέβαιο ότι οι αλλαγές αυτές πολύ σύντομα θα χρησιμοποιηθούν από "πραγματικ'α" `ports`. Έτσι, αν ανανεώνετε μόνο τα "πραγματικ'α" `ports` και αυτ'α χρησιμοποιούν κ'αποιες από τις νέες δυνατότητες, υπ'αρχει μεγ'αλη πιθανότητα η μεταγλώττιση τους να αποτύχει με κ'αποιο μυστηριώδες μήνυμα λ'αθους. Το πρώτο πρ'αγμα που πρέπει να κ'ανετε σε αυτή την περίπτωση είναι να βεβαιωθείτε ότι είναι ενημερωμένη η συλλογή σας `ports-base`.

Όζιάόέέü: Αν σκοπεύετε να δημιουργήσετε το δικό σας τοπικό αντίγραφο του `ports/INDEX`, θα πρέπει να δεχτείτε τη συλλογή `ports-all` (ολόκληρο το δέντρο των `ports`). Η δημιουργία του `ports/INDEX` από μη-πλήρες δέντρο δεν υποστηρίζεται. Δείτε το **FAQ** (http://www.FreeBSD.org/doc/el_GR.ISO8859-7/books/faq/applications.html#MAKE-INDEX).

`ports-accessibility release=cvs`

Λογισμικό για την βοήθεια χρηστών με αναπηρίες.

`ports-arabic release=cvs`

Υποστήριξη Αραβικής Γλώσσας.

`ports-archivers release=cvs`

Εργαλεία αποθήκευσης και συμπίεσης.

`ports-astro release=cvs`

Ports σχετικ'α με αστρονομία.

`ports-audio release=cvs`

Υποστήριξη ήχου.

`ports-base release=cvs`

Βασικ'α αρχεία των `ports` για υποστήριξη του συστήματος μεταγλώττισης. Δί'αφορα αρχεία που βρίσκονται στους υποκαταλόγους `Mk/` και `Tools/` του `/usr/ports`.

Όζιάüöç: Παρακαλούμε δείτε την σημαντική προειδοποίηση παραπ'ανω: θα πρέπει π'αντοτε να ενημερώνετε αυτή την υποσυλλογή, όταν ενημερώνετε οποιοδήποτε τμήμα της συλλογής Ports του FreeBSD.

ports-benchmarks release=cvs

Προγρ'αμματα μέτρησης απόδοσης (Benchmarks).

ports-biology release=cvs

Βιολογία.

ports-cad release=cvs

Εργαλεία σχεδίασης με τη βοήθεια υπολογιστή.

ports-chinese release=cvs

Υποστήριξη Κινεζικής Γλώσσας.

ports-comms release=cvs

Λογισμικό επικοινωνιών.

ports-converters release=cvs

Μετατροπείς χαρακτήρων.

ports-databases release=cvs

Β'ασεις Δεδομένων.

ports-deskutils release=cvs

Αντικείμενα που βρίσκονται συνήθως σε ένα γραφείο πριν την εφεύρεση των υπολογιστών.

ports-devel release=cvs

Βοηθητικά προγρ'αμματα για την αν'απτυξη λογισμικού.

ports-dns release=cvs

Λογισμικό σχετικό με DNS.

ports-editors release=cvs

Συντ'ακτες κειμένου.

ports-emulators release=cvs

Εξομοιωτές άλλων λειτουργικών συστημάτων.

ports-finance release=cvs

Χρηματοοικονομικά προγρ'αμματα.

ports-ftp release=cvs

Προγρ'αμματα FTP (πελ'ατες και εξυπηρετητές).

ports-games release=cvs

Παιχνίδια.

ports-german release=cvs

Υποστήριξη Γερμανικής γλώσσας.

ports-graphics release=cvs

Εργαλεία γραφικών.

ports-hebrew release=cvs

Υποστήριξη εβραϊκής γλώσσας.

ports-hungarian release=cvs

Υποστήριξη Ουγγαρέζικης γλώσσας.

ports-irc release=cvs

Προγράμματα για το IRC.

ports-japanese release=cvs

Υποστήριξη Ιαπωνικής γλώσσας.

ports-java release=cvs

Εργαλεία για την Java.

ports-korean release=cvs

Υποστήριξη Κορεατικής γλώσσας.

ports-lang release=cvs

Γλώσσες προγραμματισμού.

ports-mail release=cvs

Προγράμματα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου.

ports-math release=cvs

Λογισμικό μαθηματικών υπολογισμών.

ports-misc release=cvs

Δίφορα βοηθητικά προγράμματα.

ports-multimedia release=cvs

Λογισμικό πολυμέσων.

ports-net release=cvs

Λογισμικό δικτύων.

ports-net-im release=cvs

Λογισμικό άμεσων μηνυμάτων (instant messaging).

ports-net-mgmt release=cvs

Λογισμικό διαχείρισης δικτύων.

ports-net-p2p release=cvs

Δικτύωση peer-to-peer.

ports-news release=cvs

Λογισμικό για το USENET.

ports-palm release=cvs

Λογισμικό για την υποστήριξη συσκευών τύπου Palm™.

ports-polish release=cvs

Υποστήριξη Πολωνικής γλώσσας.

ports-ports-mgmt release=cvs

Εργαλεία για τη διαχείριση πακέτων και ports.

ports-portuguese release=cvs

Υποστήριξη Πορτογαλικής γλώσσας.

ports-print release=cvs

Λογισμικό εκτυπώσεων.

ports-russian release=cvs

Υποστήριξη Ρωσικής γλώσσας.

ports-science release=cvs

Επιστημονικά προγράμματα.

ports-security release=cvs

Εργαλεία ασφαλείας.

ports-shells release=cvs

Shells για την γραμμή εντολών.

ports-sysutils release=cvs

Βοηθητικά προγράμματα συστήματος.

ports-textproc release=cvs

Εργαλεία επεξεργασίας κειμένου (δεν περιλαμβάνει επιτραπέζια τυπογραφία).

ports-ukrainian release=cvs

Υποστήριξη Ουκρανικής γλώσσας.

ports-vietnamese release=cvs

Υποστήριξη Βιετναμέζικης γλώσσας.

ports-www release=cvs

Λογισμικό που σχετίζεται με τον παγκόσμιο ιστό (World Wide Web).

ports-x11 release=cvs

Ports για υποστήριξη του συστήματος X Windows.

ports-x11-clocks release=cvs

Ρολόγια για το X11.

ports-x11-drivers release=cvs

Προγράμματα οδήγησης για τα X11.

ports-x11-fm release=cvs

Διαχειριστές αρχείων για τα X11.

ports-x11-fonts release=cvs

Γραμματοσειρές και εργαλεία γραμματοσειρών για X11.

ports-x11-toolkits release=cvs

Εργαλειοθήκες X11.

ports-x11-servers release=cvs

Εξυπηρετητές X11.

ports-x11-themes release=cvs

Θέματα για X11.

ports-x11-wm release=cvs

Διαχειριστές παραθύρων (window managers) για X11.

projects-all release=cvs

Πηγαίος κώδικας για το projects repository του FreeBSD.

src-all release=cvs

Ο βασικός πηγαίος κώδικας του FreeBSD, συμπεριλαμβανομένου του κώδικα κρυπτογραφίας.

src-base release=cvs

Δι'άφορα αρχεία στην κορυφή του /usr/src.

src-bin release=cvs

Εργαλεία που πιθανόν να απαιτούνται σε κατ'άσταση λειτουργίας ενός χρήστη (single-user) (/usr/src/bin).

src-cddl release=cvs

Εργαλεία και βιβλιοθήκες που καλύπτονται από την 'αδεια χρήσης CDDL (/usr/src/cddl).

src-contrib release=cvs

Εργαλεία και βιβλιοθήκες που δεν ανήκουν στο FreeBSD Project, και τα οποία χρησιμοποιούνται ουσιαστικ'ά αναλλοίωτα (/usr/src/contrib).

src-crypto release=cvs

Εργαλεία και βιβλιοθήκες κρυπτογρ'άφησης που δεν ανήκουν στο FreeBSD project και τα οποία χρησιμοποιούνται ουσιαστικ'ά αναλλοίωτα (/usr/src/crypto).

src-eBones release=cvs

Kerberos και DES (/usr/src/eBones). Δεν χρησιμοποιούνται στις τρέχουσες εκδόσεις του FreeBSD.

src-etc release=cvs

Αρχεία ρυθμίσεων του συστήματος (/usr/src/etc).

src-games release=cvs

Παιχνίδια (/usr/src/games).

src-gnu release=cvs

Εργαλεία που καλύπτονται από την 'αδεια χρήσης GNU Public License (/usr/src/gnu).

src-include release=cvs

Αρχεία επικεφαλίδων (/usr/src/include).

src-kerberos5 release=cvs

Πακέτο ασφαλείας Kerberos5 (/usr/src/kerberos5).

src-kerberosIV release=cvs

Πακέτο ασφαλείας KerberosIV (/usr/src/kerberosIV).

src-lib release=cvs

Βιβλιοθήκες (/usr/src/lib).

src-libexec release=cvs

Προγρ'άμματα συστήματος τα οποία φυσιολογικά εκτελούνται από άλλα προγρ'άμματα (/usr/src/libexec).

src-release release=cvs

Αρχεία που απαιτούνται για την παραγωγή μιας έκδοσης του FreeBSD (/usr/src/release).

src-rescue release=cvs

Προγρ'άμματα με στατική μεταγλώττιση για χρήση σε έκτακτες περιπτώσεις επαναφοράς του συστήματος. Δείτε το rescue(8) (/usr/src/rescue).

src-sbin release=cvs

Εργαλεία συστήματος για λειτουργία σε κατ'ασταση ενός χρήστη (single user mode) (/usr/src/sbin).

src-secure release=cvs

Βιβλιοθήκες και εντολές κρυπτογράφησης (/usr/src/secure).

src-share release=cvs

Αρχεία τα οποία μπορεί να είναι κοινά αν'άμεσα σε πολλαπλά συστήματα (/usr/src/share).

src-sys release=cvs

Ο πυρήνας (/usr/src/sys).

src-sys-crypto release=cvs

Κώδικας κρυπτογραφίας του πυρήνα (/usr/src/sys/crypto).

src-tools release=cvs

Διάφορα εργαλεία για τη συντήρηση του FreeBSD (/usr/src/tools).

src-usrbin release=cvs

Εργαλεία χρήστη (/usr/src/usr.bin).

src-usrsbin release=cvs

Εργαλεία συστήματος (/usr/src/usr.sbin).

www release=cvs

Ο πηγαίος κώδικας για την τοποθεσία WWW του FreeBSD.

distrib release=self

Τα αρχεία ρυθμίσεων του ίδιου του εξυπηρετητή CVSup. Χρησιμοποιείται από CVSup mirror sites.

gnats release=current

Η β'αση δεδομένων του συστήματος παρακολούθησης προβλημάτων GNATS.

mail-archive release=current

Τα αρχεία της λίστας ταχυδρομείου του FreeBSD.

www release=current

Προ-επεξεργασμένα αρχεία της δικτυακής τοποθεσίας (WWW) του FreeBSD (όχι ο πηγαίος κώδικας). Χρησιμοποιείται από WWW mirror sites.

A.6.6 Για Περισσότερες Πληροφορίες

Για το FAQ του **CVSup** και άλλες πληροφορίες σχετικά με αυτό, δείτε τη Σελίδα του CVSup (<http://www.cvsup.org>).

Συζητήσεις σχετικά με τη χρήση του **CVSup** στο FreeBSD λαμβάνουν χώρα στην ηλεκτρονική λίστα τεχνικών συζητήσεων του FreeBSD (<http://lists.FreeBSD.org/mailman/listinfo/freebsd-hackers>). Στη λίστα αυτή, καθώς και στην ηλεκτρονική λίστα ανακοινώσεων του FreeBSD (<http://lists.FreeBSD.org/mailman/listinfo/freebsd-announce>) ανακοινώνονται και οι νέες εκδόσεις του προγράμματος.

Για ερωτήσεις ή αναφορές σφαλμάτων σχετικά με το **CVSup** ρίξτε μια ματιά στο CVSup FAQ (<http://www.cvsup.org/faq.html#bugreports>).

A.6.7 Τοποθεσίες CVSup

Μπορείτε να βρείτε εξυπηρετητές CVSup για το FreeBSD στις ακόλουθες τοποθεσίες:

Central Servers, Primary Mirror Sites, Armenia, Australia, Austria, Brazil, Canada, China, Costa Rica, Czech Republic, Denmark, Estonia, Finland, France, Germany, Greece, Iceland, Ireland, Israel, Italy, Japan, Korea, Kuwait, Kyrgyzstan, Latvia, Lithuania, Netherlands, New Zealand, Norway, Philippines, Poland, Portugal, Romania, Russia, San Marino, Slovak Republic, Slovenia, South Africa, Spain, Sweden, Switzerland, Taiwan, Thailand, Turkey, Ukraine, United Kingdom, USA.

(as of UTC)

Central Servers

- cvsup.FreeBSD.org

Primary Mirror Sites

- cvsup1.FreeBSD.org
- cvsup2.FreeBSD.org
- cvsup3.FreeBSD.org

- cvsup4.FreeBSD.org
- cvsup5.FreeBSD.org
- cvsup6.FreeBSD.org
- cvsup7.FreeBSD.org
- cvsup8.FreeBSD.org
- cvsup9.FreeBSD.org
- cvsup10.FreeBSD.org
- cvsup11.FreeBSD.org
- cvsup12.FreeBSD.org
- cvsup13.FreeBSD.org
- cvsup14.FreeBSD.org
- cvsup15.FreeBSD.org
- cvsup16.FreeBSD.org
- cvsup18.FreeBSD.org

Armenia

- cvsup1.am.FreeBSD.org

Australia

- cvsup.au.FreeBSD.org

Austria

- cvsup.at.FreeBSD.org

Brazil

- cvsup.br.FreeBSD.org
- cvsup2.br.FreeBSD.org
- cvsup3.br.FreeBSD.org
- cvsup4.br.FreeBSD.org
- cvsup5.br.FreeBSD.org

Canada

- cvsup1.ca.FreeBSD.org

China

- cvsup.cn.FreeBSD.org
- cvsup2.cn.FreeBSD.org

Costa Rica

- cvsup1.cr.FreeBSD.org

Czech Republic

- cvsup.cz.FreeBSD.org

Denmark

- cvsup.dk.FreeBSD.org
- cvsup2.dk.FreeBSD.org

Estonia

- cvsup.ee.FreeBSD.org

Finland

- cvsup.fi.FreeBSD.org
- cvsup2.fi.FreeBSD.org

France

- cvsup.fr.FreeBSD.org
- cvsup1.fr.FreeBSD.org
- cvsup2.fr.FreeBSD.org
- cvsup3.fr.FreeBSD.org
- cvsup4.fr.FreeBSD.org
- cvsup5.fr.FreeBSD.org
- cvsup8.fr.FreeBSD.org

Germany

- cvsup.de.FreeBSD.org
- cvsup2.de.FreeBSD.org
- cvsup3.de.FreeBSD.org
- cvsup4.de.FreeBSD.org
- cvsup5.de.FreeBSD.org
- cvsup6.de.FreeBSD.org
- cvsup7.de.FreeBSD.org
- cvsup8.de.FreeBSD.org

Greece

- cvsup.gr.FreeBSD.org
- cvsup2.gr.FreeBSD.org

Iceland

- cvsup.is.FreeBSD.org

Ireland

- cvsup.ie.FreeBSD.org
- cvsup2.ie.FreeBSD.org

Israel

- cvsup.il.FreeBSD.org

Italy

- cvsup.it.FreeBSD.org

Japan

- cvsup.jp.FreeBSD.org
- cvsup2.jp.FreeBSD.org
- cvsup3.jp.FreeBSD.org
- cvsup4.jp.FreeBSD.org
- cvsup5.jp.FreeBSD.org
- cvsup6.jp.FreeBSD.org

Korea

- cvsup.kr.FreeBSD.org
- cvsup2.kr.FreeBSD.org
- cvsup3.kr.FreeBSD.org

Kuwait

- cvsup1.kw.FreeBSD.org

Kyrgyzstan

- cvsup.kg.FreeBSD.org

Latvia

- cvsup.lv.FreeBSD.org
- cvsup2.lv.FreeBSD.org

Lithuania

- cvsup.lt.FreeBSD.org
- cvsup2.lt.FreeBSD.org
- cvsup3.lt.FreeBSD.org

Netherlands

- cvsup.nl.FreeBSD.org
- cvsup2.nl.FreeBSD.org
- cvsup3.nl.FreeBSD.org

New Zealand

- cvsup.nz.FreeBSD.org

Norway

- cvsup.no.FreeBSD.org

Philippines

- cvsup1.ph.FreeBSD.org

Poland

- cvsup.pl.FreeBSD.org
- cvsup2.pl.FreeBSD.org

- cvsup3.pl.FreeBSD.org

Portugal

- cvsup.pt.FreeBSD.org
- cvsup2.pt.FreeBSD.org
- cvsup3.pt.FreeBSD.org

Romania

- cvsup.ro.FreeBSD.org
- cvsup1.ro.FreeBSD.org
- cvsup2.ro.FreeBSD.org
- cvsup3.ro.FreeBSD.org

Russia

- cvsup.ru.FreeBSD.org
- cvsup2.ru.FreeBSD.org
- cvsup3.ru.FreeBSD.org
- cvsup4.ru.FreeBSD.org
- cvsup5.ru.FreeBSD.org
- cvsup6.ru.FreeBSD.org
- cvsup7.ru.FreeBSD.org

San Marino

- cvsup.sm.FreeBSD.org

Slovak Republic

- cvsup.sk.FreeBSD.org

Slovenia

- cvsup.si.FreeBSD.org
- cvsup2.si.FreeBSD.org

South Africa

- cvsup.za.FreeBSD.org
- cvsup2.za.FreeBSD.org

Spain

- cvsup.es.FreeBSD.org
- cvsup2.es.FreeBSD.org
- cvsup3.es.FreeBSD.org

Sweden

- cvsup.se.FreeBSD.org
- cvsup2.se.FreeBSD.org

Switzerland

- cvsup.ch.FreeBSD.org

Taiwan

- cvsup.tw.FreeBSD.org
- cvsup3.tw.FreeBSD.org
- cvsup4.tw.FreeBSD.org
- cvsup5.tw.FreeBSD.org
- cvsup6.tw.FreeBSD.org
- cvsup7.tw.FreeBSD.org

- cvsup8.tw.FreeBSD.org
- cvsup9.tw.FreeBSD.org
- cvsup10.tw.FreeBSD.org
- cvsup11.tw.FreeBSD.org
- cvsup12.tw.FreeBSD.org
- cvsup13.tw.FreeBSD.org
- cvsup14.tw.FreeBSD.org

Thailand

- cvsup.th.FreeBSD.org

Turkey

- cvsup.tr.FreeBSD.org
- cvsup2.tr.FreeBSD.org

Ukraine

- cvsup3.ua.FreeBSD.org
- cvsup5.ua.FreeBSD.org
- cvsup6.ua.FreeBSD.org

United Kingdom

- cvsup.uk.FreeBSD.org
- cvsup2.uk.FreeBSD.org
- cvsup3.uk.FreeBSD.org
- cvsup4.uk.FreeBSD.org

USA

- cvsup1.us.FreeBSD.org

- cvsup2.us.FreeBSD.org
- cvsup3.us.FreeBSD.org
- cvsup4.us.FreeBSD.org
- cvsup5.us.FreeBSD.org
- cvsup6.us.FreeBSD.org
- cvsup7.us.FreeBSD.org
- cvsup8.us.FreeBSD.org
- cvsup9.us.FreeBSD.org
- cvsup10.us.FreeBSD.org
- cvsup11.us.FreeBSD.org
- cvsup12.us.FreeBSD.org
- cvsup13.us.FreeBSD.org
- cvsup14.us.FreeBSD.org
- cvsup15.us.FreeBSD.org
- cvsup16.us.FreeBSD.org
- cvsup18.us.FreeBSD.org

A.7 Ετικέτες (Tags) για το CVS

Όταν κατεβάζετε ή ανανεώνετε τον πηγαίο κώδικα μέσω της **cv**s ή της **CVSup**, θα πρέπει να καθορίσετε μια ετικέτα έκδοσης (revision tag). Ένα revision tag αναφέρεται είτε σε μια συγκεκριμένη πορεία ανάπτυξης του FreeBSD, είτε σε ένα συγκεκριμένο χρονικό σημείο. Ο πρώτος τύπος ονομάζεται “ετικέτα κλάδου (branch tag)”, και ο δεύτερος ονομάζεται “ετικέτα έκδοσης (release tag)”.

A.7.1 Ετικέτες Κλάδων (Branch Tags)

Όλες αυτές, με την εξαίρεση του HEAD (το οποίο είναι πάντα έγκυρη ετικέτα), ισχύουν μόνο για το δέντρο `src/`. Τα δέντρα `ports/`, `doc/`, και `www/` δεν έχουν κλάδους.

HEAD

Πρόκειται για το συμβολικό όνομα της κύριας γραμμής ανάπτυξης, ή FreeBSD-CURRENT. Είναι επίσης το προεπιλεγμένο tag αν δεν καθοριστεί κάποιο συγκεκριμένο revision.

Στο **CVSup**, το tag αυτό αντιπροσωπεύεται από μια `.` (δεν πρόκειται για σημείο στίξης της πρότασης, αλλά για τον πραγματικό χαρακτήρα `.`).

Όξιαβυός: Στο CVS, αυτή είναι και η προεπιλογή αν δεν καθοριστεί revision tag. Συνήθως δεν είναι καλή ιδέα να κάνετε checkout και ανανέωση στον πηγαίο κώδικα του CURRENT σε ένα μηχάνημα STABLE, εκτός αν αυτή είναι πραγματικώς η πρόθεσή σας.

RELENG_9

Ε γραμμή αν'απτυξης για το FreeBSD-9.X, γνωστή επίσης και ως FreeBSD 9-STABLE

RELENG_9_0

Ε γραμμή έκδοσης του FreeBSD-9.0, χρησιμοποιείται μόνο για ενημερώσεις ασφαλείας και άλλες κρίσιμες διορθώσεις.

RELENG_8

Ε γραμμή αν'απτυξης για το FreeBSD-8.X, γνωστή επίσης και ως FreeBSD 8-STABLE

RELENG_8_3

Ε γραμμή έκδοσης του FreeBSD-8.3, χρησιμοποιείται μόνο για ενημερώσεις ασφαλείας και άλλες κρίσιμες διορθώσεις.

RELENG_8_2

Ε γραμμή έκδοσης του FreeBSD-8.2, χρησιμοποιείται μόνο για ενημερώσεις ασφαλείας και άλλες κρίσιμες διορθώσεις.

RELENG_8_1

Ε γραμμή έκδοσης του FreeBSD-8.1, χρησιμοποιείται μόνο για ενημερώσεις ασφαλείας και άλλες κρίσιμες διορθώσεις.

RELENG_8_0

Ε γραμμή έκδοσης του FreeBSD-8.0, χρησιμοποιείται μόνο για ενημερώσεις ασφαλείας και άλλες κρίσιμες διορθώσεις.

RELENG_7

Ε γραμμή αν'απτυξης για το FreeBSD-7.X, γνωστή επίσης και ως FreeBSD 7-STABLE

RELENG_7_4

Ε γραμμή έκδοσης του FreeBSD-7.4, χρησιμοποιείται μόνο για ενημερώσεις ασφαλείας και άλλες κρίσιμες διορθώσεις.

RELENG_7_3

Ε γραμμή έκδοσης του FreeBSD-7.3, χρησιμοποιείται μόνο για ενημερώσεις ασφαλείας και άλλες κρίσιμες διορθώσεις.

RELENG_7_2

Ε γραμμή έκδοσης του FreeBSD-7.2, χρησιμοποιείται μόνο για ενημερώσεις ασφαλείας και άλλες κρίσιμες διορθώσεις.

RELENG_7_1

Ε γραμμή έκδοσης του FreeBSD-7.1, χρησιμοποιείται μόνο για ενημερώσεις ασφαλείας και άλλες κρίσιμες διορθώσεις.

RELENG_7_0

Ε γραμμή έκδοσης του FreeBSD-7.0, χρησιμοποιείται μόνο για ενημερώσεις ασφαλείας και άλλες κρίσιμες διορθώσεις.

RELENG_6

Ε γραμμή αν'απτυξης για το FreeBSD-6.X, γνωστή επίσης και ως FreeBSD 6-STABLE

RELENG_6_4

Ε γραμμή έκδοσης του FreeBSD-6.4, χρησιμοποιείται μόνο για ενημερώσεις ασφαλείας και άλλες κρίσιμες διορθώσεις.

RELENG_6_3

Ε γραμμή έκδοσης του FreeBSD-6.3, χρησιμοποιείται μόνο για ενημερώσεις ασφαλείας και άλλες κρίσιμες διορθώσεις.

RELENG_6_2

Ε γραμμή έκδοσης του FreeBSD-6.2, χρησιμοποιείται μόνο για ενημερώσεις ασφαλείας και άλλες κρίσιμες διορθώσεις.

RELENG_6_1

Ε γραμμή έκδοσης του FreeBSD-6.1, χρησιμοποιείται μόνο για ενημερώσεις ασφαλείας και άλλες κρίσιμες διορθώσεις.

RELENG_6_0

Ε γραμμή έκδοσης του FreeBSD-6.0, χρησιμοποιείται μόνο για ενημερώσεις ασφαλείας και άλλες κρίσιμες διορθώσεις.

RELENG_5

Ε γραμμή αν'απτυξης για το FreeBSD-5.X, γνωστή επίσης ως FreeBSD 5-STABLE.

RELENG_5_5

Ε γραμμή έκδοσης του FreeBSD-5.5, χρησιμοποιείται μόνο για ενημερώσεις ασφαλείας και άλλες κρίσιμες διορθώσεις.

RELENG_5_4

Ε γραμμή έκδοσης του FreeBSD-5.4, χρησιμοποιείται μόνο για ενημερώσεις ασφαλείας και άλλες κρίσιμες διορθώσεις.

RELENG_5_3

Ε γραμμή έκδοσης του FreeBSD-5.3, χρησιμοποιείται μόνο για ενημερώσεις ασφαλείας και άλλες κρίσιμες διορθώσεις.

RELENG_5_2

Ε γραμμή έκδοσης FreeBSD-5.2 και FreeBSD-5.2.1, χρησιμοποιείται μόνο για ενημερώσεις ασφαλείας και άλλες κρίσιμες διορθώσεις.

RELENG_5_1

Ε γραμμή έκδοσης για το FreeBSD-5.1, χρησιμοποιείται μόνο για ενημερώσεις ασφαλείας και άλλες κρίσιμες διορθώσεις.

RELENG_5_0

Ε γραμμή έκδοσης για το FreeBSD-5.0, χρησιμοποιείται μόνο για ενημερώσεις ασφαλείας και άλλες κρίσιμες διορθώσεις.

RELENG_4

Ε γραμμή αν'απτυξης για το FreeBSD-4.X, γνωστή επίσης και ως FreeBSD 4-STABLE.

RELENG_4_11

Ε γραμμή έκδοσης για το FreeBSD-4.11, χρησιμοποιείται μόνο για ενημερώσεις ασφαλείας και άλλες κρίσιμες διορθώσεις.

RELENG_4_10

Ε γραμμή έκδοσης για το FreeBSD-4.10, χρησιμοποιείται μόνο για ενημερώσεις ασφαλείας και άλλες κρίσιμες διορθώσεις.

RELENG_4_9

Ε γραμμή έκδοσης για το FreeBSD-4.9, χρησιμοποιείται μόνο για ενημερώσεις ασφαλείας και άλλες κρίσιμες διορθώσεις.

RELENG_4_8

Ε γραμμή έκδοσης για το FreeBSD-4.8, χρησιμοποιείται μόνο για ενημερώσεις ασφαλείας και άλλες κρίσιμες διορθώσεις.

RELENG_4_7

Ε γραμμή έκδοσης για το FreeBSD-4.7, χρησιμοποιείται μόνο για ενημερώσεις ασφαλείας και άλλες κρίσιμες διορθώσεις.

RELENG_4_6

Ε γραμμή έκδοσης για τα FreeBSD-4.6 και FreeBSD-4.6.2, χρησιμοποιείται μόνο για ενημερώσεις ασφαλείας και άλλες κρίσιμες διορθώσεις.

RELENG_4_5

Ε γραμμή έκδοσης για το FreeBSD-4.5, χρησιμοποιείται μόνο για ενημερώσεις ασφαλείας και άλλες κρίσιμες διορθώσεις.

RELENG_4_4

Ε γραμμή έκδοσης για το FreeBSD-4.4, χρησιμοποιείται μόνο για ενημερώσεις ασφαλείας και άλλες κρίσιμες διορθώσεις.

RELENG_4_3

Ε γράμμή έκδοσης για το FreeBSD-4.3, χρησιμοποιείται μόνο για ενημερώσεις ασφαλείας και άλλες κρίσιμες διορθώσεις.

RELENG_3

Ε γράμμή αν'απτυξης για το FreeBSD-3.X, γνωστή επίσης και ως 3.X-STABLE.

RELENG_2_2

Ε γράμμή αν'απτυξης για το FreeBSD-2.2.X, γνωστή επίσης και ως 2.2-STABLE. Ε γράμμή αυτή θεωρείται ουσιαστικά παρωχημένη.

A.7.2 Ετικέτες Εκδόσεων (Release Tags)

Οι ετικέτες αυτές αναφέρονται σε μια συγκεκριμένη χρονική στιγμή κατ'α την οποία έγινε μια κανονική έκδοση (release) του FreeBSD. Ε διαδικασία της έκδοσης τεκμηριώνεται με περισσότερες λεπτομέρειες στα έγγραφα Πληροφορίες Διαδικασίας Έκδοσης (<http://www.FreeBSD.org/releng/>) και Διαδικασία Έκδοσης (http://www.FreeBSD.org/doc/el_GR.ISO8859-7/articles/releng/release-proc.html). Το δέντρο src χρησιμοποιεί ονόματα ετικετών που ξεκινούν με τη λέξη RELENG_. Τα δέντρα ports και doc χρησιμοποιούν ετικέτες που ξεκινούν με τη λέξη RELEASE. Τέλος, στο δέντρο www δεν δίνεται κ'αποια ειδική ετικέτα που να έχει σχέση με τις εκδόσεις.

RELENG_9_0_0_RELEASE

FreeBSD 9.0

RELENG_8_3_0_RELEASE

FreeBSD 8.3

RELENG_8_2_0_RELEASE

FreeBSD 8.2

RELENG_8_1_0_RELEASE

FreeBSD 8.1

RELENG_8_0_0_RELEASE

FreeBSD 8.0

RELENG_7_4_0_RELEASE

FreeBSD 7.4

RELENG_7_3_0_RELEASE

FreeBSD 7.3

RELENG_7_2_0_RELEASE

FreeBSD 7.2

RELENG_7_1_0_RELEASE

FreeBSD 7.1

RELENG_7_0_0_RELEASE

FreeBSD 7.0

RELENG_6_4_0_RELEASE

FreeBSD 6.4

RELENG_6_3_0_RELEASE

FreeBSD 6.3

RELENG_6_2_0_RELEASE

FreeBSD 6.2

RELENG_6_1_0_RELEASE

FreeBSD 6.1

RELENG_6_0_0_RELEASE

FreeBSD 6.0

RELENG_5_5_0_RELEASE

FreeBSD 5.5

RELENG_5_4_0_RELEASE

FreeBSD 5.4

RELENG_4_11_0_RELEASE

FreeBSD 4.11

RELENG_5_3_0_RELEASE

FreeBSD 5.3

RELENG_4_10_0_RELEASE

FreeBSD 4.10

RELENG_5_2_1_RELEASE

FreeBSD 5.2.1

RELENG_5_2_0_RELEASE

FreeBSD 5.2

RELENG_4_9_0_RELEASE

FreeBSD 4.9

RELENG_5_1_0_RELEASE

FreeBSD 5.1

RELENG_4_8_0_RELEASE

FreeBSD 4.8

RELENG_5_0_0_RELEASE

FreeBSD 5.0

RELENG_4_7_0_RELEASE

FreeBSD 4.7

RELENG_4_6_2_RELEASE

FreeBSD 4.6.2

RELENG_4_6_1_RELEASE

FreeBSD 4.6.1

RELENG_4_6_0_RELEASE

FreeBSD 4.6

RELENG_4_5_0_RELEASE

FreeBSD 4.5

RELENG_4_4_0_RELEASE

FreeBSD 4.4

RELENG_4_3_0_RELEASE

FreeBSD 4.3

RELENG_4_2_0_RELEASE

FreeBSD 4.2

RELENG_4_1_1_RELEASE

FreeBSD 4.1.1

RELENG_4_1_0_RELEASE

FreeBSD 4.1

RELENG_4_0_0_RELEASE

FreeBSD 4.0

RELENG_3_5_0_RELEASE

FreeBSD-3.5

RELENG_3_4_0_RELEASE

FreeBSD-3.4

RELENG_3_3_0_RELEASE

FreeBSD-3.3

RELENG_3_2_0_RELEASE

FreeBSD-3.2

RELENG_3_1_0_RELEASE

FreeBSD-3.1

RELENG_3_0_0_RELEASE

FreeBSD-3.0

RELENG_2_2_8_RELEASE

FreeBSD-2.2.8

RELENG_2_2_7_RELEASE

FreeBSD-2.2.7

RELENG_2_2_6_RELEASE

FreeBSD-2.2.6

RELENG_2_2_5_RELEASE

FreeBSD-2.2.5

RELENG_2_2_2_RELEASE

FreeBSD-2.2.2

RELENG_2_2_1_RELEASE

FreeBSD-2.2.1

RELENG_2_2_0_RELEASE

FreeBSD-2.2.0

A.8 Τοποθεσίες AFS

Εξυπηρετητές AFS για το FreeBSD θα βρείτε στις ακόλουθες τοποθεσίες:

Σουηδία

Ε διαδρομή για τα αρχεία είναι: /afs/stacken.kth.se/ftp/pub/FreeBSD/

stacken.kth.se # Stacken Computer Club, KTH, Sweden

```
130.237.234.43 #hot.stacken.kth.se
130.237.237.230 #fishburger.stacken.kth.se
130.237.234.3 #milko.stacken.kth.se
```

Υπεύθυνος Συντήρησης: <ftp@stacken.kth.se>

A.9 Τοποθεσίες rsync

Το FreeBSD είναι διαθέσιμο μέσω του πρωτοκόλλου rsync στις ακόλουθες τοποθεσίες. Το βοηθητικό πρόγραμμα **rsync** λειτουργεί με περίπου τον ίδιο τρόπο με την εντολή rcp(1), αλλ'α έχει περισσότερες επιλογές και χρησιμοποιεί το πρωτόκολλο απομακρυσμένης ανανέωσης το οποίο μεταφέρει μόνο τις διαφορές μεταξύ δύο σετ αρχείων, επιταχύνοντας έτσι ιδιαίτερα το συγχρονισμό μέσω του δικτύου. Αυτό είναι περισσότερο χρήσιμο αν διατηρείτε mirror του διακομιστή FTP ή του CVS Repository του FreeBSD. Ε συλλογή εφαρμογών **rsync** διατίθεται για πολλ'α λειτουργικά συστήματα, στο FreeBSD δείτε το port net/rsync ή χρησιμοποιήστε το αντίστοιχο πακέτο.

Δημοκρατία της Τσεχίας

rsync://ftp.cz.FreeBSD.org/

Διαθέσιμες Συλλογές:

- ftp: Μερικό mirror του διακομιστή FTP του FreeBSD.
- FreeBSD: Πλήρες mirror του διακομιστή FTP του FreeBSD.

Ολλανδία

rsync://ftp.nl.FreeBSD.org/

Διαθέσιμες Συλλογές:

- FreeBSD: Πλήρες mirror του διακομιστή FTP του FreeBSD.

Ρωσία

rsync://ftp.mtu.ru/

Διαθέσιμες Συλλογές:

- FreeBSD: Πλήρες mirror του διακομιστή FTP του FreeBSD.
- FreeBSD-gnats: Ε β'αση δεδομένων του συστήματος παρακολούθησης σφάλμ'ατων GNATS.
- FreeBSD-Archive: Mirror του διακομιστή FTP παλαιότερων εκδόσεων (archive) του FreeBSD.

Σουηδία

rsync://ftp4.se.freebsd.org/

Διαθέσιμες Συλλογές:

- FreeBSD: Πλήρες mirror του διακομιστή FTP του FreeBSD

Ταΐβ'αν

rsync://ftp.tw.FreeBSD.org/

rsync://ftp2.tw.FreeBSD.org/

rsync://ftp6.tw.FreeBSD.org/

Διαθέσιμες Συλλογές:

- FreeBSD: Πλήρες mirror του διακομιστή FTP του FreeBSD.

Ενωμένο Βασίλειο

rsync://rsync.mirrorservice.org/

Διαθέσιμες Συλλογές:

- sites/ftp.freebsd.org: Πλήρες mirror του διακομιστή FTP του FreeBSD.

Ενωμένες Πολιτείες Αμερικής

rsync://ftp-master.FreeBSD.org/

Ο διακομιστής αυτός μπορεί να χρησιμοποιηθεί μόνο από κύρια mirror sites του FreeBSD.

Διαθέσιμες Συλλογές:

- FreeBSD: Το κύριο (master) σύστημα αρχείων του διακομιστή FTP του FreeBSD.
- acl: Ε κύρια λίστα ACL του FreeBSD.

rsync://ftp13.FreeBSD.org/

Διαθέσιμες Συλλογές:

- FreeBSD: Πλήρες mirror του διακομιστή FTP του FreeBSD.

ΘάñŨñôçιά Β. Βιβλιογραφία

Αν και τα manual pages παρέχουν μία επίσημη αναφορά για τα διάφορα τμήματα του λειτουργικού συστήματος FreeBSD, δεν εξηγούν πως όλα αυτά ενώνονται μεταξύ τους ώστε το λειτουργικό σύστημα να λειτουργεί ομαλά. Για αυτές τις πληροφορίες, θα πρέπει να συμβουλευτείτε ένα καλό βιβλίο διαχείρισης συστημάτων UNIX και ένα καλό εγχειρίδιο χρήστη.

B.1 Βιβλία & Περιοδικά σχετικά με το FreeBSD

Διεθνή βιβλία & περιοδικά:

- Using FreeBSD (<http://jdli.tw.FreeBSD.org/publication/book/freebsd2/index.htm>) (σε Παραδοσιακά Κινέζικα).
- FreeBSD Unleashed (Μετάφραση σε Απλοποιημένα Κινέζικα), εκδόθηκε από την China Machine Press (<http://www.hzbook.com/>). ISBN 7-111-10201-0.
- FreeBSD From Scratch Second Edition (σε Απλοποιημένα Κινέζικα), εκδόθηκε από την China Machine Press. ISBN 7-111-10286-X.
- FreeBSD Handbook Second Edition (Μετάφραση σε Απλοποιημένα Κινέζικα), εκδόθηκε από την Posts & Telecom Press (<http://www.ptpress.com.cn/>). ISBN 7-115-10541-3.
- FreeBSD & Windows (σε Απλοποιημένα Κινέζικα), εκδόθηκε από την China Railway Publishing House (<http://www.tdpress.com/>). ISBN 7-113-03845-X
- FreeBSD Internet Services HOWTO (σε Απλοποιημένα Κινέζικα), εκδόθηκε από την China Railway Publishing House. ISBN 7-113-03423-3
- FreeBSD (στα Γαλλικά), εκδόθηκε από την CUTT. ISBN 4-906391-22-2 C3055 P2400E.
- Complete Introduction to FreeBSD (<http://www.shoeisha.com/book/Detail.asp?bid=650>) (στα Γαλλικά), εκδόθηκε από την Shoeisha Co., Ltd (<http://www.shoeisha.co.jp/>). ISBN 4-88135-473-6 P3600E.
- Personal UNIX Starter Kit FreeBSD (<http://www.ascii.co.jp/pb/book1/shinkan/detail/1322785.html>) (στα Γαλλικά), εκδόθηκε από την ASCII (<http://www.ascii.co.jp/>). ISBN 4-7561-1733-3 P3000E.
- FreeBSD Handbook (Γαλλική μετάφραση), εκδόθηκε από την ASCII (<http://www.ascii.co.jp/>). ISBN 4-7561-1580-2 P3800E.
- FreeBSD mit Methode (στα Γερμανικά), εκδόθηκε από την Computer und Literatur Verlag (<http://www.cul.de/>) Vertrieb Hanser, 1998. ISBN 3-932311-31-0.
- FreeBSD de Luxe (<http://www.mitp.de/vmi/mitp/detail/pWert/1343/>) (στα Γερμανικά), εκδόθηκε από την Verlag Moderne Industrie (<http://www.mitp.de/>), 2003. ISBN 3-8266-1343-0.
- FreeBSD Install and Utilization Manual (<http://www.pc.mycom.co.jp/FreeBSD/install-manual.html>) (στα Γαλλικά), εκδόθηκε από την Mainichi Communications Inc. (<http://www.pc.mycom.co.jp/>).
- Onno W Purbo, Dodi Maryanto, Syahrial Hubbany, Widjil Widodo *Building Internet Server with FreeBSD* (<http://maxwell.itb.ac.id/>) (στην Ινδονησιακή γλώσσα), εκδόθηκε από την Elex Media Komputindo (<http://www.elexmedia.co.id/>).
- Absolute BSD: The Ultimate Guide to FreeBSD (Μετάφραση σε Παραδοσιακά Κινέζικα), εκδόθηκε από την GrandTech Press (<http://www.grandtech.com.tw/>), 2003. ISBN 986-7944-92-5.

- The FreeBSD 6.0 Book (<http://www.twbsd.org/cht/book/>) (σε Παραδοσιακὰ Κινέζικα), εκδόθηκε από την Drmaster, 2006. ISBN 9-575-27878-X.

Βιβλία & περιοδικὰ στην Αγγλική γλώσσα:

- Absolute FreeBSD, 2nd Edition: The Complete Guide to FreeBSD (<http://www.absoluteFreeBSD.com/>), εκδόθηκε από την No Starch Press (<http://www.nostarch.com/>), 2007. ISBN: 978-1-59327-151-0
- The Complete FreeBSD (<http://www.freebsdmail.com/cgi-bin/fm/bsdcomp>), εκδόθηκε από την O'Reilly (<http://www.oreilly.com/>), 2003. ISBN: 0596005164
- The FreeBSD Corporate Networker's Guide (<http://www.freebsd-corp-net-guide.com/>), εκδόθηκε από την Addison-Wesley (<http://www.awl.com/awl/>), 2000. ISBN: 0201704811
- FreeBSD: An Open-Source Operating System for Your Personal Computer (<http://andrsn.stanford.edu/FreeBSD/introbook/>), εκδόθηκε από την The Bit Tree Press, 2001. ISBN: 0971204500
- Teach Yourself FreeBSD in 24 Hours, εκδόθηκε από την Sams (<http://www.sampublishing.com/>), 2002. ISBN: 0672324245
- FreeBSD 6 Unleashed, εκδόθηκε από την Sams (<http://www.sampublishing.com/>), 2006. ISBN: 0672328755
- FreeBSD: The Complete Reference, εκδόθηκε από την McGrawHill (<http://books.mcgraw-hill.com>), 2003. ISBN: 0072224096
- BSD Magazine (<http://www.bsdmag.org>), εκδίδεται από την Software Press Sp. z o.o. SK. ISSN 1898-9144

B.2 Οδηγοί χρήστη

- Το Ohio State University έγραψε τα Εισαγωγικὰ μαθήματα UNIX (http://www.cs.duke.edu/csl/docs/unix_course/) που διατίθενται σε HTML και PostScript.
Μια Ιταλική μετ'αφράση (http://www.FreeBSD.org/doc/it_IT.ISO8859-15/books/unix-introduction/index.html) αυτού του κειμένου διατίθεται ως μέρος του FreeBSD Italian Documentation Project.
- Jpman Project, Japan FreeBSD Users Group (<http://www.jp.FreeBSD.org/>). FreeBSD User's Reference Manual (<http://www.pc.mycom.co.jp/FreeBSD/urm.html>) (Japanese translation). Mainichi Communications Inc. (<http://www.pc.mycom.co.jp/>), 1998. ISBN4-8399-0088-4 P3800E.
- Το Edinburgh University (<http://www.ed.ac.uk/>) έγραψε ένα Online οδηγό (<http://unixhelp.ed.ac.uk/>) για νέους στο περιβάλλον του UNIX.

B.3 Οδηγοί διαχειριστή

- Jpman Project, Japan FreeBSD Users Group (<http://www.jp.FreeBSD.org/>). FreeBSD System Administrator's Manual (<http://www.pc.mycom.co.jp/FreeBSD/sam.html>) (Γιαπωνέζικη μετ'αφράση). Mainichi Communications Inc. (<http://www.pc.mycom.co.jp/>), 1998. ISBN4-8399-0109-0 P3300E.

- Marshall Kirk McKusick, George V. Neville-Neil *The Design and Implementation of the FreeBSD Operating System*. Boston, Mass. : Addison-Wesley, 2004. ISBN 0-201-70245-2
- Stevens, W. Richard. *TCP/IP Illustrated, Volume 1: The Protocols*. Reading, Mass. : Addison-Wesley, 1996. ISBN 0-201-63346-9
- Schimmel, Curt. *Unix Systems for Modern Architectures*. Reading, Mass. : Addison-Wesley, 1994. ISBN 0-201-63338-8
- Stevens, W. Richard. *TCP/IP Illustrated, Volume 3: TCP for Transactions, HTTP, NNTP and the UNIX Domain Protocols*. Reading, Mass. : Addison-Wesley, 1996. ISBN 0-201-63495-3
- Vahalia, Uresh. *UNIX Internals -- The New Frontiers*. Prentice Hall, 1996. ISBN 0-13-101908-2
- Wright, Gary R. and W. Richard Stevens. *TCP/IP Illustrated, Volume 2: The Implementation*. Reading, Mass. : Addison-Wesley, 1995. ISBN 0-201-63354-X

B.6 Αναφορές ασφαλείας

- Cheswick, William R. and Steven M. Bellovin. *Firewalls and Internet Security: Repelling the Wily Hacker*. Reading, Mass. : Addison-Wesley, 1995. ISBN 0-201-63357-4
- Garfinkel, Simson. *PGP Pretty Good Privacy* O'Reilly & Associates, Inc., 1995. ISBN 1-56592-098-8

B.7 Αναφορές υλικού

- Anderson, Don and Tom Shanley. *Pentium Processor System Architecture*. 2nd Ed. Reading, Mass. : Addison-Wesley, 1995. ISBN 0-201-40992-5
- Ferraro, Richard F. *Programmer's Guide to the EGA, VGA, and Super VGA Cards*. 3rd ed. Reading, Mass. : Addison-Wesley, 1995. ISBN 0-201-62490-7
- E Intel Corporation δημοσιεύει τεκμηρίωση για τις CPUs, τα chipsets και πρότυπα στο developer web site (<http://developer.intel.com/>), συνήθως ως αρχεία PDF.
- Shanley, Tom. *80486 System Architecture*. 3rd ed. Reading, Mass. : Addison-Wesley, 1995. ISBN 0-201-40994-1
- Shanley, Tom. *ISA System Architecture*. 3rd ed. Reading, Mass. : Addison-Wesley, 1995. ISBN 0-201-40996-8
- Shanley, Tom. *PCI System Architecture*. 4th ed. Reading, Mass. : Addison-Wesley, 1999. ISBN 0-201-30974-2
- Van Gilluwe, Frank. *The Undocumented PC*, 2nd Ed. Reading, Mass: Addison-Wesley Pub. Co., 1996. ISBN 0-201-47950-8
- Messmer, Hans-Peter. *The Indispensable PC Hardware Book*, 4th Ed. Reading, Mass: Addison-Wesley Pub. Co., 2002. ISBN 0-201-59616-4

B.8 Ιστορία του UNIX

- Lion, John *Lion's Commentary on UNIX, 6th Ed. With Source Code*. ITP Media Group, 1996. ISBN 1573980137
- Raymond, Eric S. *The New Hacker's Dictionary, 3rd edition*. MIT Press, 1996. ISBN 0-262-68092-0. Γνωστό και ως το Jargon File (<http://www.catb.org/~esr/jargon/html/index.html>)
- Salus, Peter H. *A quarter century of UNIX*. Addison-Wesley Publishing Company, Inc., 1994. ISBN 0-201-54777-5
- Simon Garfinkel, Daniel Weise, Steven Strassmann. *The UNIX-HATERS Handbook*. IDG Books Worldwide, Inc., 1994. ISBN 1-56884-203-1. Εκτός κυκλοφορίας, αλλά διατίθεται online (<http://www.simson.net/ref/ugh.pdf>).
- Don Libes, Sandy Ressler *Life with UNIX* — special edition. Prentice-Hall, Inc., 1989. ISBN 0-13-536657-7
- *The BSD family tree*. <http://www.FreeBSD.org/cgi/cvsweb.cgi/src/share/misc/bsd-family-tree> η το [/usr/share/misc/bsd-family-tree](http://usr/share/misc/bsd-family-tree) σε ένα FreeBSD μηχάνημα.
- *Networked Computer Science Technical Reports Library*. <http://www.ncstrl.org/>
- Παλαιές BSD εκδόσεις από το Computer Systems Research group (CSRG). <http://www.mckusick.com/csrg/>: Το 4CD set έχει όλες τις BSD εκδόσεις από την 1BSD μέχρι την 4.4BSD και την 4.4BSD-Lite2 (αλλά όχι την 2.11BSD, δυστυχώς). Το τελευταίο δισκίο περιέχει επίσης τον τελικό πηγαίο κώδικα συν τα αρχεία SCCS.

B.9 Περιοδικά και εφημερίδες

- *The C/C++ Users Journal*. R&D Publications Inc. ISSN 1075-2838
- *Sys Admin — The Journal for UNIX System Administrators* Miller Freeman, Inc., ISSN 1061-2688
- *freeX — Das Magazin für Linux - BSD - UNIX* (στα Γερμανικά) Computer- und Literaturverlag GmbH, ISSN 1436-7033

Θαΰñôçιά C. Πηγές Πληροφόρησης στο Διαδίκτυο

Ε ραγδαία εξέλιξη του FreeBSD καθιστ΄α τα έντυπα μέσα ανίκανα να ακολουθήσουν τις τελευταίες εξελίξεις. Οι ηλεκτρονικές πηγές είναι ο καλύτερος (αν όχι ο μόνος) τρόπος για να παραμείνετε ενήμερος για τις τελευταίες εξελίξεις. Καθώς το FreeBSD είναι μια εθελοντική προσπάθεια, η κοινότητα των χρηστών λειτουργεί και ως “τμήμα τεχνικής υποστήριξης”, με το ηλεκτρονικό ταχυδρομείο, τα web forums, και τα USENET news να είναι οι πλέον αποτελεσματικοί τρόποι για να έλθετε σε επαφή με αυτή την κοινότητα.

Στις παρακάτω ενότητες, θα βρείτε τα σημαντικότερα σημεία επικοινωνίας με την κοινότητα χρηστών του FreeBSD. Αν γνωρίζετε και άλλες πηγές, οι οποίες δεν αναφέρονται εδώ, παρακαλούμε να τις στείλετε στην ηλεκτρονική λίστα ομάδας τεκμηρίωσης του FreeBSD (<http://lists.FreeBSD.org/mailman/listinfo/freebsd-doc>) ώστε να ενταχθούν και αυτές.

C.1 Λίστες Ηλεκτρονικού Ταχυδρομείου

Οι λίστες ηλεκτρονικού ταχυδρομείου είναι ο πιο άμεσος τρόπος για να απευθύνετε τις ερωτήσεις σας ή να ανοίξετε μια τεχνική συζήτηση που να απευθύνεται σε κοινό ειδικευμένο στο FreeBSD. Υπ΄αρχει μεγάλη ποικιλία από λίστες, οι οποίες καλύπτουν ευρύ φάσμα θεμάτων του FreeBSD. Κατευθύνοντας τις ερωτήσεις σας στη σωστή λίστα, θα εξασφαλίσετε ταχύτερη και ακριβέστερη απόκριση.

Στο τέλος αυτού του κειμένου θα βρείτε ένα πίνακα με τη θεματολογία της κ΄αθε λίστας. Παρακαλούμε να τον διαβάσετε πριν αρχίσετε να συμμετέχετε ή να στέλνετε μηνύματα σε οποιαδήποτε λίστα. Οι περισσότεροι από τους συνδρομητές μας δέχονται καθημεριν΄α εκατοντ΄αδες μηνύματα σχετικ΄α με το FreeBSD. Οι κανόνες που έχουμε καθιερώσει, βοηθ΄ανε να γίνεται σωστή χρήση και να διατηρείται σε υψηλό επίπεδο η αναλογία σήματος προς θόρυβο της κ΄αθε λίστας. Ε΄αν ήμασταν πιο χαλαροί, οι λίστες μας θα έχαναν την αποτελεσματικότητά τους ως μέσο επικοινωνίας για το Project.

Όçïåßüôç: Αν θέλετε να δοκιμάσετε την ικανότητά σας να στέλνετε μηνύματα στις λίστες του FreeBSD, στείλτε ένα δοκιμαστικό μήνυμα στην λίστα **freebsd-test** (<http://lists.FreeBSD.org/mailman/listinfo/freebsd-test>). Παρακαλούμε μη στέλνετε δοκιμαστικ΄α μηνύματα σε οποιαδήποτε ΄αλλη λίστα.

Αν βρίσκεστε σε δίλημμα σχετικ΄α με το ποια λίστα να στείλετε μια ερώτηση, δείτε το Πως να χρησιμοποιείτε με επιτυχία την λίστα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου FreeBSD-questions (http://www.FreeBSD.org/doc/el_GR.ISO8859-7/articles/freebsd-questions).

Πριν στείλετε κ΄ατι σε οποιαδήποτε λίστα, μ΄αθετε πως να χρησιμοποιείτε καλύτερα τις λίστες ηλεκτρονικού ταχυδρομείου. Για παρ΄αδειγμα, δείτε πως μπορείτε να βοηθήσετε ώστε να αποφεύγονται συχν΄α επαναλαμβανόμενες συζητήσεις, διαβάζοντας το κείμενο Συχνές Ερωτήσεις Σχετικ΄α με τις Λίστες Ταχυδρομείου (http://www.FreeBSD.org/doc/el_GR.ISO8859-7/articles/mailling-list-faq) (FAQ).

Για όλες τις λίστες ηλεκτρονικού ταχυδρομείου διατηρείται αρχείο με τις παλιές δημοσιεύσεις, στο οποίο μπορεί να γίνει αναζήτηση χρησιμοποιώντας την Δικτυακή Τοποθεσία του FreeBSD (<http://www.FreeBSD.org/search/index.html>). Είναι δυνατή η αναζήτηση στο αρχείο μέσω λέξεων-κλειδιών,

το οποίο αποτελεί ένα άριστο τρόπο για να βρείτε απαντήσεις σε συχνές ερωτήσεις. Πριν στείλετε μια ερώτηση, καλό θα είναι να πραγματοποιήσετε μια τέτοια αναζήτηση. Σημειώστε επίσης ότι τα μηνύματα που στέλνονται σε αυτές τις λίστες αποθηκεύονται για πάντα. Αν σας προβληματίζει η προστασία των προσωπικών σας δεδομένων, σας συνιστούμε να χρησιμοποιήσετε μια δευτερεύουσα διεύθυνση email, και να μην γράφετε ποτέ προσωπικές σας πληροφορίες.

C.1.1 Σύνοψη Λιστών

Γενικές λίστες: Οι ακόλουθες είναι γενικές λίστες όπου ο καθένας είναι ελεύθερος (και ευθαρρύνεται) να συμμετέχει:

Λίστα	Σκοπός
freebsd-advocacy (http://lists.FreeBSD.org/mailman/listinfo/freebsd-advocacy)	Διαφήμιση και προώθηση του FreeBSD
freebsd-announce (http://lists.FreeBSD.org/mailman/listinfo/freebsd-announce)	Σημαντικὰ γεγονότα και ανακοινώσεις
freebsd-arch (http://lists.FreeBSD.org/mailman/listinfo/freebsd-arch)	Συζητήσεις αρχιτεκτονικής και σχεδιασμού
freebsd-bugbusters (http://lists.FreeBSD.org/mailman/listinfo/freebsd-bugbusters)	Συζητήσεις που αναφέρονται στην συντήρηση της βάσης δεδομένων αναφοράς προβλημάτων του FreeBSD, και των σχετικών εργαλείων της
freebsd-bugs (http://lists.FreeBSD.org/mailman/listinfo/freebsd-bugs)	Αναφορές σφαλμάτων
freebsd-chat (http://lists.FreeBSD.org/mailman/listinfo/freebsd-chat)	Μη-τεχνικά θέματα που σχετίζονται με την κοινότητα του FreeBSD
freebsd-chromium (http://lists.FreeBSD.org/mailman/listinfo/freebsd-chromium)	Θέματα σχετικά με το Chromium στο FreeBSD
freebsd-current (http://lists.FreeBSD.org/mailman/listinfo/freebsd-current)	Συζητήσεις που σχετίζονται με τη χρήση FreeBSD-CURRENT
freebsd-isp (http://lists.FreeBSD.org/mailman/listinfo/freebsd-isp)	Θέματα για Παροχές Υπηρεσιών Διαδικτύου που χρησιμοποιούν το FreeBSD
freebsd-jobs (http://lists.FreeBSD.org/mailman/listinfo/freebsd-jobs)	Συμβουλευτικές υπηρεσίες και θέσεις εργασίας σχετικές με FreeBSD
freebsd-questions (http://lists.FreeBSD.org/mailman/listinfo/freebsd-questions)	Απορίες χρηστών και τεχνική υποστήριξη

Λίστα

freebsd-security-notifications
(<http://lists.FreeBSD.org/mailman/listinfo/freebsd-security-notifications>)

Σκοπός

Ειδοποιήσεις ασφαλείας

freebsd-stable

(<http://lists.FreeBSD.org/mailman/listinfo/freebsd-stable>)

Συζητήσεις που σχετίζονται με την χρήση του FreeBSD-STABLE

freebsd-test

(<http://lists.FreeBSD.org/mailman/listinfo/freebsd-test>)

Στείλτε εδώ τα δοκιμαστικά σας μηνύματα αντί για μια από τις πραγματικές λίστες

Τεχνικές λίστες: Οι ακόλουθες λίστες είναι για τεχνικές συζητήσεις. Πριν αρχίσετε να συμμετέχετε και να στέλνετε μηνύματα σε αυτές, θα πρέπει να διαβάσετε προσεκτικά την περιγραφή τους. Υπάρχουν αυστηρές οδηγίες για τη χρήση και το περιεχόμενο τους.

Λίστα

freebsd-acpi
(<http://lists.FreeBSD.org/mailman/listinfo/freebsd-acpi>)

freebsd-afs
(<http://lists.FreeBSD.org/mailman/listinfo/freebsd-afs>)

freebsd-aic7xxx
(<http://lists.FreeBSD.org/mailman/listinfo/aic7xxx>)

freebsd-amd64
(<http://lists.FreeBSD.org/mailman/listinfo/freebsd-amd64>)

freebsd-apache

(<http://lists.FreeBSD.org/mailman/listinfo/freebsd-apache>)

freebsd-arm

(<http://lists.FreeBSD.org/mailman/listinfo/freebsd-arm>)

freebsd-atm

(<http://lists.FreeBSD.org/mailman/listinfo/freebsd-atm>)

freebsd-binup

(<http://lists.FreeBSD.org/mailman/listinfo/freebsd-binup>)

freebsd-bluetooth

(<http://lists.FreeBSD.org/mailman/listinfo/freebsd-bluetooth>)

Σκοπός

Ανάπτυξη της διαχείρισης ενέργειας και του ACPI

Μεταφορά του AFS στο FreeBSD

Ανάπτυξη οδηγών για κάρτες Adaptec AIC 7xxx

Μεταφορά του FreeBSD σε συστήματα AMD64

Συζήτηση για ports σχετικά με τον Apache

Μεταφορά του FreeBSD σε επεξεργαστές ARM®

Χρήση δικτύωσης ATM στο FreeBSD

Σχεδίαση και ανάπτυξη του συστήματος έτοιμων ενημερώσεων (binary updates)

Χρήση της τεχνολογίας Bluetooth στο FreeBSD

Λίστα

freebsd-cluster
(<http://lists.FreeBSD.org/mailman/listinfo/freebsd-cluster>)

freebsd-cvsweb
(<http://lists.FreeBSD.org/mailman/listinfo/freebsd-cvsweb>)

freebsd-database
(<http://lists.FreeBSD.org/mailman/listinfo/freebsd-database>)

freebsd-doc
(<http://lists.FreeBSD.org/mailman/listinfo/freebsd-doc>)
freebsd-desktop
(<http://lists.FreeBSD.org/mailman/listinfo/freebsd-desktop>)

freebsd-drivers
(<http://lists.FreeBSD.org/mailman/listinfo/freebsd-drivers>)

freebsd-eclipse
(<http://lists.FreeBSD.org/mailman/listinfo/freebsd-eclipse>)

freebsd-embedded
(<http://lists.FreeBSD.org/mailman/listinfo/freebsd-embedded>)

freebsd-eol
(<http://lists.FreeBSD.org/mailman/listinfo/freebsd-eol>)

freebsd-emulation
(<http://lists.FreeBSD.org/mailman/listinfo/freebsd-emulation>)

freebsd-firewire
(<http://lists.FreeBSD.org/mailman/listinfo/freebsd-firewire>)

freebsd-fs
(<http://lists.FreeBSD.org/mailman/listinfo/freebsd-fs>)

Σκοπός

Χρήση του FreeBSD σε παρ'αλληλα συστήματα

Συντήρηση του CVSweb

Συζήτηση για την χρήση και αν'απτυξη β'ασεων δεδομένων στο FreeBSD

Δημιουργία τεκμηρίωσης για το FreeBSD

Χρήση και βελτίωση του FreeBSD ως desktop

Δημιουργία οδηγών συσκευών για το FreeBSD

Συζήτηση για τη χρήση του Eclipse IDE, των εργαλείων του, καθώς και rich client εφαρμογών και ports στο FreeBSD.

Χρήση του FreeBSD σε embedded εφαρμογές

Ομότιμη υποστήριξη για λογισμικό σχετικό με FreeBSD, που δεν υποστηρίζεται πλέον από το FreeBSD Project.

Εξομοίωση άλλων συστημάτων, όπως είναι τα Linux/MS-DOS/Windows

Τεχνική συζήτηση για FreeBSD FireWire (iLink, IEEE 1394)

Συστήματα αρχείων

Λίστα

freebsd-gecko

(<http://lists.FreeBSD.org/mailman/listinfo/freebsd-gecko>)

freebsd-geom

(<http://lists.FreeBSD.org/mailman/listinfo/freebsd-geom>)

freebsd-gnome

(<http://lists.FreeBSD.org/mailman/listinfo/freebsd-gnome>)

freebsd-hackers

(<http://lists.FreeBSD.org/mailman/listinfo/freebsd-hackers>)

freebsd-hardware

(<http://lists.FreeBSD.org/mailman/listinfo/freebsd-hardware>)

freebsd-i18n

(<http://lists.FreeBSD.org/mailman/listinfo/freebsd-i18n>)

freebsd-ia32

(<http://lists.FreeBSD.org/mailman/listinfo/freebsd-ia32>)

freebsd-ia64

(<http://lists.FreeBSD.org/mailman/listinfo/freebsd-ia64>)

freebsd-ipfw

(<http://lists.FreeBSD.org/mailman/listinfo/freebsd-ipfw>)

freebsd-isdn

(<http://lists.FreeBSD.org/mailman/listinfo/freebsd-isdn>)

freebsd-jail

(<http://lists.FreeBSD.org/mailman/listinfo/freebsd-jail>)

freebsd-java

(<http://lists.FreeBSD.org/mailman/listinfo/freebsd-java>)

freebsd-kde

(<http://freebsd.kde.org/mailman/listinfo/kde-freebsd>)

freebsd-lfs

(<http://lists.FreeBSD.org/mailman/listinfo/freebsd-lfs>)

freebsd-mips

(<http://lists.FreeBSD.org/mailman/listinfo/freebsd-mips>)

Σκοπός

Συζήτηση σχετικά με το **Gecko Rendering Engine**

Συζητήσεις σχετικές με το **GEOM** και τις υλοποιήσεις του

Μεταφορά του **GNOME** και των εφαρμογών του

Γενικές τεχνικές συζητήσεις

Γενική συζήτηση για συμβατότητα υλικού με το FreeBSD

Διεθνοποίηση του FreeBSD

Το FreeBSD στην αρχιτεκτονική IA-32 (Intel x86)

Μεταφορά του FreeBSD στα νέα συστήματα IA64 της Intel

Τεχνική συζήτηση που επικεντρώνεται στον επανασχεδιασμό του κώδικα IP του firewall

Ομάδα ανάπτυξης του ISDN

Συζήτηση σχετικά με τις δυνατότητες του jail(8)

Ομάδα ανάπτυξης Java και άτομα που μεταφέρουν τα JDKs στο FreeBSD

Μεταφορά του **KDE** και των εφαρμογών του

Μεταφορά του LFS στο FreeBSD

Μεταφορά του FreeBSD σε επεξεργαστές MIPS®

Λίστα

freebsd-mobile
(<http://lists.FreeBSD.org/mailman/listinfo/freebsd-mobile>)

freebsd-mono
(<http://lists.FreeBSD.org/mailman/listinfo/freebsd-mono>)

freebsd-mozilla
(<http://lists.FreeBSD.org/mailman/listinfo/freebsd-mozilla>)

freebsd-multimedia
(<http://lists.FreeBSD.org/mailman/listinfo/freebsd-multimedia>)

freebsd-new-bus
(<http://lists.FreeBSD.org/mailman/listinfo/freebsd-new-bus>)

freebsd-net
(<http://lists.FreeBSD.org/mailman/listinfo/freebsd-net>)
freebsd-numeric
(<http://lists.FreeBSD.org/mailman/listinfo/freebsd-numeric>)

freebsd-office
(<http://lists.FreeBSD.org/mailman/listinfo/freebsd-office>)

freebsd-performance
(<http://lists.FreeBSD.org/mailman/listinfo/freebsd-performance>)

freebsd-perl
(<http://lists.FreeBSD.org/mailman/listinfo/freebsd-perl>)
freebsd-pf
(<http://lists.FreeBSD.org/mailman/listinfo/freebsd-pf>)
freebsd-platforms
(<http://lists.FreeBSD.org/mailman/listinfo/freebsd-platforms>)

freebsd-ports
(<http://lists.FreeBSD.org/mailman/listinfo/freebsd-ports>)

Σκοπός

Συζητήσεις σχετικές με φορητά υπολογιστικά συστήματα

Εφαρμογές Mono και C# στο FreeBSD

Μεταφορά του **Mozilla** στο FreeBSD

Εφαρμογές πολυμέσων

Τεχνικές συζητήσεις σχετικές με την αρχιτεκτονική διαύλων

Συζητήσεις δικτύωσης και πηγαίος κώδικας TCP/IP

Συζητήσεις για υλοποίηση υψηλής ποιότητας συναρτήσεων της βιβλιοθήκης libm

Εφαρμογές γραφείου στο FreeBSD

Ερωτήσεις σχετικές με βελτιστοποίηση απόδοσης για εγκαταστάσεις υψηλής απόδοσης και μεγάλου φορτίου

Υποστήριξη ενός αριθμού από ports σχετικά με Perl

Συζήτηση και ερωτήσεις σχετικές με το σύστημα packet filter firewall

Συζήτηση για μεταφορά σε μη-Intel αρχιτεκτονικές

Συζήτηση για την Συλλογή των Ports

Λίστα

freebsd-ports-announce

(<http://lists.FreeBSD.org/mailman/listinfo/freebsd-ports-announce>)

freebsd-ports-bugs

(<http://lists.FreeBSD.org/mailman/listinfo/freebsd-ports-bugs>)

freebsd-ppc

(<http://lists.FreeBSD.org/mailman/listinfo/freebsd-ppc>)

freebsd-proliant

(<http://lists.FreeBSD.org/mailman/listinfo/freebsd-proliant>)

freebsd-python

(<http://lists.FreeBSD.org/mailman/listinfo/freebsd-python>)

freebsd-rc

(<http://lists.FreeBSD.org/mailman/listinfo/freebsd-rc>)

freebsd-realtime

(<http://lists.FreeBSD.org/mailman/listinfo/freebsd-realtime>)

freebsd-ruby

(<http://lists.FreeBSD.org/mailman/listinfo/freebsd-ruby>)

freebsd-scsi

(<http://lists.FreeBSD.org/mailman/listinfo/freebsd-scsi>)

freebsd-security

(<http://lists.FreeBSD.org/mailman/listinfo/freebsd-security>)

freebsd-small

(<http://lists.FreeBSD.org/mailman/listinfo/freebsd-small>)

freebsd-sparc64

(<http://lists.FreeBSD.org/mailman/listinfo/freebsd-sparc64>)

Σκοπός

Σημαντικές ειδήσεις και οδηγίες σχετικές με την Συλλογή των Ports

Συζήτηση για σφάλματα και αναφορές

σφαλμάτων (PRs) που αφορούν ports

Μεταφορά του FreeBSD στο PowerPC

Τεχνική συζήτηση για χρήση του FreeBSD σε διακομιστές HP ProLiant

Θέματα σχετικά με Python στο FreeBSD

Συζήτηση σχετικά με το σύστημα rc.d και την ανάπτυξή του

Ανάπτυξη επεκτάσεων πραγματικού χρόνου του FreeBSD

Συζήτηση σχετικά με τη Ruby στο FreeBSD

Το υποσύστημα SCSI

Θέματα ασφαλείας που επηρεάζουν το FreeBSD

Χρήση του FreeBSD σε embedded συστήματα (Δεν χρησιμοποιείται πλέον: αντί για αυτή τη λίστα, χρησιμοποιήστε την freebsd-embedded (<http://lists.FreeBSD.org/mailman/listinfo/freebsd-embedded>))

Μεταφορά του FreeBSD σε SPARC® συστήματα

Λίστα

freebsd-standards
(<http://lists.FreeBSD.org/mailman/listinfo/freebsd-standards>)

freebsd-sysinstall
(<http://lists.FreeBSD.org/mailman/listinfo/freebsd-sysinstall>)

freebsd-threads
(<http://lists.FreeBSD.org/mailman/listinfo/freebsd-threads>)

freebsd-tilera
(<http://lists.FreeBSD.org/mailman/listinfo/freebsd-tilera>)

freebsd-tokenring
(<http://lists.FreeBSD.org/mailman/listinfo/freebsd-tokenring>)

freebsd-toolchain
(<http://lists.FreeBSD.org/mailman/listinfo/freebsd-toolchain>)

freebsd-usb
(<http://lists.FreeBSD.org/mailman/listinfo/freebsd-usb>)

freebsd-virtualization
(<http://lists.FreeBSD.org/mailman/listinfo/freebsd-virtualization>)

freebsd-vuxml
(<http://lists.FreeBSD.org/mailman/listinfo/freebsd-vuxml>)

freebsd-x11
(<http://lists.FreeBSD.org/mailman/listinfo/freebsd-x11>)

freebsd-xen
(<http://lists.FreeBSD.org/mailman/listinfo/freebsd-xen>)

freebsd-xfce
(<http://lists.FreeBSD.org/mailman/listinfo/freebsd-xfce>)

freebsd-zope
(<http://lists.FreeBSD.org/mailman/listinfo/freebsd-zope>)

Σκοπός

Συμμόρφωση του FreeBSD με τα πρότυπα C99 και POSIX

Συζήτηση για την ανάπτυξη του sysinstall(8)

Πολυνηματική επεξεργασία στο FreeBSD

Μεταφορά του FreeBSD στην οικογένεια CPU Tilera

Υποστήριξη του Token Ring στο FreeBSD

Συντήρηση των εργαλείων του FreeBSD

Συζήτηση υποστήριξης του USB στο FreeBSD

Συζήτηση σχετικά με διάφορες τεχνικές εικονικοποίησης που υποστηρίζονται από το FreeBSD

Συζήτηση για την υποδομή VuXML

Συντήρηση και υποστήριξη του X11 στο FreeBSD

Συζήτηση για τη μεταφορά του FreeBSD στο Xen™ — υλοποίηση και χρήση

XFCE στο FreeBSD — Μεταφορά και συντήρηση

Zope στο FreeBSD — Μεταφορά και συντήρηση

Περιορισμένες λίστες: Οι ακόλουθες λίστες είναι για πιο ειδικό (και απαιτητικό) κοινό και πιθανώς δεν ενδιαφέρουν το γενικό κοινό. Πριν αρχίσετε να συμμετέχετε σε κάποια από αυτές, καλό θα είναι να έχετε παρακολουθήσει τις τεχνικές λίστες, ώστε να αντιλαμβάνετε τον κώδικα επικοινωνίας και

συμπεριφοράς που ισχύει σε αυτές.

Λίστα	Σκοπός
freebsd-hubs (http://lists.FreeBSD.org/mailman/listinfo/freebsd-hubs)	Άτομα που διατηρούν mirror sites (υποστήριξη υποδομών)
freebsd-user-groups (http://lists.FreeBSD.org/mailman/listinfo/freebsd-user-groups)	Οργάνωση των συλλόγων χρηστών
freebsd-vendors (http://lists.FreeBSD.org/mailman/listinfo/freebsd-vendors)	Οργάνωση μεταπωλητών πριν από επίσημες εκδόσεις
freebsd-wip-status (http://lists.FreeBSD.org/mailman/listinfo/freebsd-wip-status)	Κατάσταση εργασιών του FreeBSD που βρίσκονται σε εξέλιξη (Work-in-Progress).
freebsd-wireless (http://lists.FreeBSD.org/mailman/listinfo/freebsd-wireless)	Συζήτηση σχετικά με τη στοίβα 802.11, τα εργαλεία ασύρματου δικτύου και την ανάπτυξη προγραμματικών οδηγήσεων.
freebsd-www (http://lists.FreeBSD.org/mailman/listinfo/freebsd-www)	Συντηρητές του www.FreeBSD.org (http://www.FreeBSD.org/index.html)

Λίστες *digest*: Όλες οι παραπάνω λίστες διατίθενται και σε μορφή *digest* (περίληψης). Μόλις εγγραφείτε σε μία λίστα, μπορείτε να αλλάξετε τις επιλογές *digest* στο τμήμα ρυθμίσεων του λογαριασμού σας.

Λίστες *SVN*: Οι ακόλουθες λίστες είναι για όσους ενδιαφέρονται να βλέπουν τα μηνύματα (log) που δείχνουν τις αλλαγές σε διάφορες περιοχές του πηγαίου κώδικα. Είναι λίστες μόνο για ανήγνωση και δεν πρέπει να στέλνετε μηνύματα σε αυτές.

Λίστα	Περιοχή πηγαίου κώδικα	Περιγραφή περιοχής (κώδικας για)
svn-doc-all (http://lists.FreeBSD.org/mailman/listinfo/svn-doc-all)	/usr/doc	Όλες οι αλλαγές στο δέντρο doc του Subversion (εκτός από τις περιοχές user, projects και translations)
svn-doc-head (http://lists.FreeBSD.org/mailman/listinfo/svn-doc-head)	/usr/doc	Όλες οι αλλαγές στον κλάδο “head” του doc Subversion repository
svn-doc-projects (http://lists.FreeBSD.org/mailman/listinfo/svn-doc-projects)	/usr/doc/projects	Όλες οι αλλαγές στην περιοχή “projects” του doc Subversion repository

Λίστα	Περιοχή πηγαίου κώδικα	Περιγραφή περιοχής (κώδικας για)
svn-doc-svnadmin (http://lists.FreeBSD.org/mailman/listinfo/svn-doc-svnadmin)	/usr/doc	Όλες οι αλλαγές στα scripts διαχείρισης, hooks και άλλα δεδομένα ρυθμίσεων του doc Subversion repository
svn-ports-all (http://lists.FreeBSD.org/mailman/listinfo/svn-ports-all)	/usr/ports	Όλες οι αλλαγές στο ports Subversion repository
svn-ports-head (http://lists.FreeBSD.org/mailman/listinfo/svn-ports-head)	/usr/ports	Όλες οι αλλαγές στον κλ'αδο "head" του ports Subversion repository
svn-ports-svnadmin (http://lists.FreeBSD.org/mailman/listinfo/svn-ports-svnadmin)	/usr/ports	Όλες οι αλλαγές στα scripts διαχείρισης, hooks και άλλα δεδομένα ρυθμίσεων του ports Subversion repository.
svn-src-all (http://lists.FreeBSD.org/mailman/listinfo/svn-src-all)	/usr/src	Όλες οι αλλαγές στο src Subversion repository (εκτός από τις περιοχές user και projects)
svn-src-head (http://lists.FreeBSD.org/mailman/listinfo/svn-src-head)	/usr/src	Όλες οι αλλαγές στον κλ'αδο "head" του src Subversion repository (πρόκειται για τον κλ'αδο FreeBSD-CURRENT)
svn-src-projects (http://lists.FreeBSD.org/mailman/listinfo/svn-src-projects)	/usr/projects	Όλες οι αλλαγές στην περιοχή πηγαίου κώδικα projects του Subversion repository
svn-src-release (http://lists.FreeBSD.org/mailman/listinfo/svn-src-release)	/usr/src	Όλες οι αλλαγές στην περιοχή πηγαίου κώδικα releases του Subversion repository
svn-src-releng (http://lists.FreeBSD.org/mailman/listinfo/svn-src-releng)	/usr/src	Όλες οι αλλαγές σε όλους τους κλ'αδους πηγαίου κώδικα releng του Subversion repository (πρόκειται για τους κλ'αδους security / release engineering)
svn-src-stable (http://lists.FreeBSD.org/mailman/listinfo/svn-src-stable)	/usr/src	Όλες οι αλλαγές σε όλους τους κλ'αδους πηγαίου κώδικα stable του Subversion repository

Λίστα	Περιοχή πηγαίου κώδικα	Περιγραφή περιοχής (κώδικας για)
svn-src-stable-6 (http://lists.FreeBSD.org/mailman/listinfo/svn-src-stable-6)	/usr/src	Όλες οι αλλαγές στον κλ'αδο πηγαίου κώδικα stable/6 του Subversion repository
svn-src-stable-7 (http://lists.FreeBSD.org/mailman/listinfo/svn-src-stable-7)	/usr/src	Όλες οι αλλαγές στον κλ'αδο πηγαίου κώδικα stable/7 του Subversion repository
svn-src-stable-8 (http://lists.FreeBSD.org/mailman/listinfo/svn-src-stable-8)	/usr/src	Όλες οι αλλαγές στον κλ'αδο πηγαίου κώδικα stable/8 του Subversion repository
svn-src-stable-9 (http://lists.FreeBSD.org/mailman/listinfo/svn-src-stable-9)	/usr/src	Όλες οι αλλαγές στον κλ'αδο πηγαίου κώδικα stable/9 του Subversion repository
svn-src-stable-other (http://lists.FreeBSD.org/mailman/listinfo/svn-src-stable-other)	/usr/src	Όλες οι αλλαγές στους παλιούς stable κλ'αδους πηγαίου κώδικα του Subversion repository
svn-src-svnadmin (http://lists.FreeBSD.org/mailman/listinfo/svn-src-svnadmin)	/usr/src	Όλες οι αλλαγές στα scripts διαχείρισης, τα hooks, και άλλα δεδομένα που αφορούν τις ρυθμίσεις του Subversion repository
svn-src-user (http://lists.FreeBSD.org/mailman/listinfo/svn-src-user)	/usr/src	Όλες οι αλλαγές στην πειραματική περιοχή πηγαίου κώδικα user του Subversion repository
svn-src-vendor (http://lists.FreeBSD.org/mailman/listinfo/svn-src-vendor)	/usr/src	Όλες οι αλλαγές στην περιοχή εργασίας πηγαίου κώδικα vendor του Subversion repository

C.1.2 Πως να Εγγραφείτε

Για να εγγραφείτε σε μία λίστα, επιλέξτε το όνομα της από τους παραπάνω δεσμούς ή πηγαίνετε στο <http://lists.FreeBSD.org/mailman/listinfo> και επιλέξτε την λίστα για την οποία ενδιαφέρεστε. Ε σελίδα της λίστας πρέπει να περιέχει όλες τις απαραίτητες πληροφορίες εγγραφής.

Για να γρ'αψετε σε μια λίστα, στείλτε το μήνυμά σας στο <όνομα-λίστας@FreeBSD.org>. Το μήνυμά σας θα διανεμηθεί σε όλα τα μέλη της λίστας, σε οποιοδήποτε σημείο του κόσμου και αν βρίσκονται.

Για να διαγραφείτε από μια λίστα, επιλέξτε το URL που βρίσκεται στο τέλος κ'αθε μηνύματος που λαμβ'ανετε από την λίστα. Μπορείτε επίσης να στείλετε ένα μήνυμα στο

<δνομα-λίστας-unsubscribe@FreeBSD.org> για να διαγραφείτε μόνος σας.

Για ακόμα μια φορά, θα θέλαμε να σας ζητήσουμε να διατηρήσετε τη συζήτηση των τεχνικών λιστών στα αντίστοιχα τεχνικά θέματα. Αν ενδιαφέρεστε μόνο για σημαντικές ανακοινώσεις, τότε προτείνουμε να εγγραφείτε στην ηλεκτρονική λίστα ανακοινώσεων του FreeBSD (<http://lists.FreeBSD.org/mailman/listinfo/freebsd-announce>), η οποία έχει μικρή κίνηση.

C.1.3 Πίνακες Λιστών

Όλες οι FreeBSD λίστες έχουν συγκεκριμένους βασικούς κανόνες οι οποίοι πρέπει να ακολουθούνται από οποιονδήποτε τις χρησιμοποιεί. Όποιος αποτύχει να ακολουθήσει αυτούς τους κανόνες θα λάβει δύο (2) γραπτές προειδοποιήσεις από τον FreeBSD Postmaster <postmaster@FreeBSD.org>. Σε περίπτωση τρίτης παραβίασης, το άτομο αυτό θα απομακρυνθεί από όλες τις λίστες του FreeBSD και τα μηνύματά του προς αυτές θα φιλτράρονται. Λυπόμαστε που χρειάζεται να επιβάλλουμε αυτούς τους κανόνες και μέτρα, αλλά το σημερινό Διαδίκτυο είναι καθώς φαίνεται ένα πολύ σκληρό περιβάλλον, και πολλοί δεν εκτιμούν πόσο εύθραυστοι είναι μερικοί μηχανισμοί του.

Κανόνες:

- Το θέμα κάθε μηνύματος πρέπει να είναι σχετικό με τον βασικό σκοπό της λίστας που σ'άλληκε, π.χ. αν η λίστα σχετίζεται με τεχνικά θέματα τότε το μήνυμά σας πρέπει να περιέχει τεχνικό περιεχόμενο. Ε'σχετη φλυαρία ή το flaming μειώνει την αξία της λίστας για όλους που την παρακολουθούν και δεν μπορούμε να ανεχτούμε αυτή τη συμπεριφορά. Για ελεύθερες συζητήσεις χωρίς κάποιο συγκεκριμένο θέμα, διατίθεται η ηλεκτρονική λίστα γενικών συζητήσεων του FreeBSD (<http://lists.FreeBSD.org/mailman/listinfo/freebsd-chat>) την οποία και θα πρέπει να χρησιμοποιείτε.
- Κανένα μήνυμα δεν θα πρέπει να σταλεί σε περισσότερες από 2 λίστες, και σε 2 μόνο όταν υπ'άρχει ξεκάθαρος και προφανής λόγος για κάτι τέτοιο. Πολλοί συνδρομητές είναι έτσι και αλλιώς γραμμένοι σε περισσότερες από μία λίστες. Έτσι, αν δεν πρόκειται να κάνετε κάποιο περίεργο συνδυασμό (π.χ. "-stable & -scsi"), δεν υπ'άρχει λόγος να στείλετε μήνυμα σε περισσότερες από μία λίστα κάθε φορά. Αν λάβετε κάποιο μήνυμα στο οποίο φαίνονται πολλαπλές λίστες στην γραμμή cc, καλό θα είναι να περικόψετε κάποιες από αυτές πριν στείλετε απ'αντηση. Θεωρείστε υπεύθυνος για τα δικ'ά σας cross-postings, ανεξάρτητα ποιος είναι ο δημιουργός τους.
- Προσωπικές επιθέσεις και ασέβεια (στο περιεχόμενο μιας αντιπαράθεσης) δεν επιτρέπονται, και αυτό αφορά τόσο τους χρήστες όσο και τους developers. Μεγάλες παραβιάσεις των κανόνων (netiquette), όπως χρήση τμημάτων ή ολόκληρων προσωπικών μηνυμάτων όταν δεν έχει δοθεί άδεια για να γίνει αυτό και δεν ήταν αναμενόμενο, αποδοκιμάζονται αλλά δεν απαγορεύονται ρητά. Όμως, υπ'άρχουν μερικές περιπτώσεις όπου τέτοιο περιεχόμενο εμπίπτει στους κανονισμούς κάποιας λίστας και μπορεί να οδηγήσει σε προειδοποίηση (ή ακόμα και αποκλεισμό) από αυτήν.
- Διαφήμιση προϊόντων ή υπηρεσιών που δεν σχετίζονται με το FreeBSD απαγορεύεται αυστηρά και θα οδηγήσει σε άμεσο αποκλεισμό αν είναι φανερό ότι ο παίστης διαφημίζεται με spam.

Ατομικοί πίνακες λιστών:

freebsd-acpi (<http://lists.FreeBSD.org/mailman/listinfo/freebsd-acpi>)

Αν'απτυξη της διαχείρισης ενέργειας και του ACPI

freebsd-afs (<http://lists.FreeBSD.org/mailman/listinfo/freebsd-afs>)

Andrew File System

Αυτή η λίστα είναι για συζήτηση της μεταφοράς και της χρήσης του AFS από το CMU/Transarc

freebsd-announce (<http://lists.FreeBSD.org/mailman/listinfo/freebsd-announce>)

Σημαντικὰ γεγονότα και ανακοινώσεις

Αυτή η λίστα είναι για άτομα που ενδιαφέρονται μόνο για περιστασιακές ανακοινώσεις σημαντικών γεγονότων του FreeBSD. Περιλαμβάνει ανακοινώσεις σχετικά με snapshots και άλλα releases. Επίσης δημοσιεύονται σε αυτήν ανακοινώσεις για νέες ικανότητες του FreeBSD. Μπορεί να περιέχει εκκλήσεις για εθελοντές κτλ. Πρόκειται για μία λίστα με μικρή κίνηση, και οι δημοσιεύσεις ελέγχονται αυστηρά.

freebsd-arch (<http://lists.FreeBSD.org/mailman/listinfo/freebsd-arch>)

Συζητήσεις αρχιτεκτονικής και σχεδιασμού

Σε αυτή την λίστα συζητείται η αρχιτεκτονική του FreeBSD. Τα μηνύματα είναι κατ'α κύριο λόγο αρκετά τεχνικά. Παραδείγματα σχετικών θεμάτων είναι:

- Πως να επανασχεδιαστεί το σύστημα μεταγλώττισης ώστε να εκτελεί ταυτόχρονα πολλές προσαρμοσμένες μεταγλωττίσεις.
- Τι πρέπει να επισκευαστεί στο VFS ώστε να λειτουργούν τα Heidemann layers.
- Πώς πρέπει να μετατρέψουμε τη διεπαφή (interface) των οδηγών συσκευών ώστε να μπορούμε να χρησιμοποιήσουμε τα ίδια προγράμματα οδήγησης σε πολλούς διαύλους και αρχιτεκτονικές.
- Πως να γράψετε ένα οδηγό δικτύου.

freebsd-binup (<http://lists.FreeBSD.org/mailman/listinfo/freebsd-binup>)

Project αναβάθμισης του FreeBSD μέσω έτοιμων (δυαδικών) αρχείων

Σε αυτή την λίστα συζητείται το σύστημα αναβάθμισης μέσω έτοιμων (binary) αρχείων, ή **binup**. Σε αυτή τη λίστα ανήκουν θέματα σχεδιασμού, λεπτομέρειες υλοποίησης, “patches”, αναφορές σφαλμάτων, αναφορές κατ'αστασης, αιτήσεις για πρόσθετα χαρακτηριστικά, commit logs, και ότι άλλο σχετίζεται με το **binup**.

freebsd-bluetooth (<http://lists.FreeBSD.org/mailman/listinfo/freebsd-bluetooth>)

Χρήση της τεχνολογίας Bluetooth στο FreeBSD

Σε αυτή τη λίστα συναθροίζονται οι χρήστες του Bluetooth στο FreeBSD. Η λίστα ασχολείται με θέματα σχεδιασμού, λεπτομέρειες υλοποίησης, “patches”, αναφορές σφαλμάτων, αναφορές κατ'αστασης, αιτήσεις για πρόσθετα χαρακτηριστικά, και ότι άλλο σχετίζεται με το Bluetooth.

freebsd-bugbusters (<http://lists.FreeBSD.org/mailman/listinfo/freebsd-bugbusters>)

Προσπάθεια οργάνωσης του χειρισμού των αναφορών προβλημάτων

Σκοπός αυτής της λίστας είναι να λειτουργεί ως χώρος οργάνωσης και συζήτησης για τον Bugmeister, τους Bugbusters, και όσους άλλους ενδιαφέρονται για την β'αση δεδομένων PR. Αυτή ή λίστα δεν είναι για συζητήσεις σχετικά με ιδιαίτερα σφάλματα, “patches” ή PRs.

freebsd-bugs (<http://lists.FreeBSD.org/mailman/listinfo/freebsd-bugs>)

Αναφορές σφαλμάτων

Αυτή η λίστα είναι για αναφορές σφαλμάτων του FreeBSD. Όταν είναι δυνατό, τα σφάλματα πρέπει να στέλνονται με την εντολή `send-pr(1)` ή μέσω της αντίστοιχης διεπαφή WEB (<http://www.FreeBSD.org/send-pr.html>).

freebsd-chat (<http://lists.FreeBSD.org/mailman/listinfo/freebsd-chat>)

Μη τεχνικ'ά θέματα που σχετίζονται με την κοινότητα του FreeBSD

Αυτή η λίστα περιέχει κοινωνικές συζητήσεις, και γενικότερα ότι δεν σχετίζεται με τεχνικές πληροφορίες με τις οποίες ασχολούνται οι υπόλοιπες λίστες. Περιέχει συζητήσεις για το αν ο Jordan μοιάζει με μικρό κουν'αβι ή όχι, για το αν πρέπει ή όχι να γράφουμε με κεφαλαία, ποιος πίνει πολύ καφέ, που φτι'αχνεται η καλύτερη μπύρα, ποιος φτι'αχνει μπύρα στο υπόγειο του, και άλλα. Περιστασιακές ανακοινώσεις σημαντικών γεγονότων (όπως πάρτυ, γάμοι, γεννήσεις, καινούργιες δουλειές κλπ) μπορούν να γίνουν στις τεχνικές λίστες, αλλά οι απαντήσεις τους πρέπει να στέλνονται στην λίστα -chat.

freebsd-chromium (<http://lists.FreeBSD.org/mailman/listinfo/freebsd-chromium>)

Θέματα σχετικá με το Chromium στο FreeBSD

Λίστα συζητήσεων για την υποστήριξη του Chromium στο FreeBSD. Πρόκειται για τεχνική λίστα σχετική με την αν'απτυξη και εγκατ'ασταση του Chromium.

freebsd-core

Ομ'αδα core του FreeBSD

Αυτή είναι μία εσωτερική λίστα για χρήση από τα μέλη του core. Σε αυτή τη λίστα μπορείτε να στείλετε μηνύματα, όταν προκύψει κάποιο θέμα σχετικό με το FreeBSD το οποίο απαιτεί διαιτησία ή λεπτομερή εξέταση.

freebsd-current (<http://lists.FreeBSD.org/mailman/listinfo/freebsd-current>)

Συζητήσεις σχετικé με την χρήση του FreeBSD-CURRENT

Αυτή η λίστα είναι για χρήστες του FreeBSD-CURRENT. Περιέχει προειδοποιήσεις για νέα χαρακτηριστικιά που πρόκειται να προστεθούν στο -CURRENT και τα οποία θα επηρεάσουν τους χρήστες, και οδηγίες για τις κινήσεις που πρέπει να γίνουν ώστε να παραμείνετε στο -CURRENT. Όποιος εκτελεί το "CURRENT" πρέπει να εγγραφεί σε αυτήν την λίστα. Είναι μια τεχνική λίστα και συζητούνται μόνο αυστηρά τεχνικά θέματα.

freebsd-cvsweb (<http://lists.FreeBSD.org/mailman/listinfo/freebsd-cvsweb>)

FreeBSD CVSweb Project

Τεχνικές συζητήσεις για την χρήση, την αν'απτυξη και την συντήρηση του FreeBSD-CVSweb.

freebsd-desktop (<http://lists.FreeBSD.org/mailman/listinfo/freebsd-desktop>)

Χρήση και βελτίωση του FreeBSD ως desktop

Η λίστα αυτή προορίζεται για συζητήσεις σχετικές με τη χρήση του FreeBSD ως desktop. Απευθύνεται κυρίως σε χρήστες και προγραμματιστές που επιθυμούν να συζητήσουν τα

προβλήματα που παρουσιάζει το FreeBSD σε desktop εφαρμογές, καθώς και αντίστοιχες βελτιώσεις.

freebsd-doc (<http://lists.FreeBSD.org/mailman/listinfo/freebsd-doc>)

Project τεκμηρίωσης του FreeBSD

Αυτή η λίστα είναι για συζήτηση θεμάτων και projects που σχετίζονται με την δημιουργία τεκμηρίωσης για το FreeBSD. Τα μέλη αυτής της λίστας αποκαλούνται συνολικά ως “The FreeBSD Documentation Project”. Είναι μια ανοικτή λίστα και είστε ελεύθερος να συμμετέχετε και να συνεισφέρετε!

freebsd-drivers (<http://lists.FreeBSD.org/mailman/listinfo/freebsd-drivers>)

Δημιουργία οδηγών συσκευών για το FreeBSD

Αυτή η λίστα προορίζεται για τεχνικές συζητήσεις σχετικές με οδηγούς συσκευών στο FreeBSD. Χρησιμοποιείται κυρίως από τους δημιουργούς οδηγών συσκευών για ερωτήσεις σχετικές με τη συγγραφή οδηγών, χρησιμοποιώντας τα APIs που παρέχει ο πυρήνας του FreeBSD.

freebsd-eclipse (<http://lists.FreeBSD.org/mailman/listinfo/freebsd-eclipse>)

FreeBSD χρήστες του Eclipse IDE, των εργαλείων του, rich client εφαρμογών, και ports.

Πρόθεση της λίστας αυτής είναι να προσφέρει αμοιβαία υποστήριξη για ότι έχει να κάνει με την επιλογή, εγκατάσταση, χρήση, ανάλυση και συντήρηση του Eclipse IDE, των εργαλείων του, εφαρμογών rich client στην πλατφόρμα του FreeBSD και για βοήθεια σχετικά με την μεταφορά του Eclipse IDE και των πρόσθετων του στο περιβάλλον του FreeBSD.

Πρόθεση της είναι επίσης να διευκολύνει την ανταλλαγή πληροφοριών ανάμεσα στην κοινότητα του Eclipse και στην κοινότητα του FreeBSD, προς όφελος και των δύο.

Αν και η λίστα επικεντρώνεται κυρίως στις ανάγκες των χρηστών του Eclipse, προσφέρει επίσης ένα χώρο συζήτησης για όσους θέλουν να αναπτύξουν εφαρμογές σχετικές με το FreeBSD χρησιμοποιώντας το Eclipse.

freebsd-embedded (<http://lists.FreeBSD.org/mailman/listinfo/freebsd-embedded>)

Χρήση του FreeBSD σε embedded εφαρμογές

Ε λίστα συζητά θέματα σχετικά με την χρήση του FreeBSD σε embedded συστήματα. Είναι μια τεχνική λίστα και συζητούνται μόνο αυστηρά τεχνικά θέματα. Για τον σκοπό της λίστας αυτής, ορίζουμε ως embedded συστήματα τις υπολογιστικές συσκευές που δεν προορίζονται για desktop εφαρμογές, και που συνήθως καλύπτουν μια μόνο ανάγκη, αντίθετα με τα γενικά υπολογιστικά περιβάλλοντα. Συμπεριλαμβάνονται, εκτός των άλλων, όλα τα τηλέφωνα, δικτυακός εξοπλισμός όπως routers, switches και PBXs, εξοπλισμός μετρήσεων από απόσταση, PDAs, συστήματα Point Of Sale, και πάει λέγοντας.

freebsd-emulation (<http://lists.FreeBSD.org/mailman/listinfo/freebsd-emulation>)

Εξομίωση άλλων συστημάτων όπως είναι τα Linux/MS-DOS/Windows

Είναι μια λίστα για τεχνικές συζητήσεις, σχετικές με την εκτέλεση στο FreeBSD προγραμμάτων που δημιουργήθηκαν για άλλα λειτουργικά.

freebsd-eol (<http://lists.FreeBSD.org/mailman/listinfo/freebsd-eol>)

Ομότιμη υποστήριξη για λογισμικό σχετικό με το FreeBSD που δεν υποστηρίζεται πλέον από το FreeBSD Project.

Αυτή η λίστα είναι για όσους ενδιαφέρονται να παρέχουν ή να χρησιμοποιήσουν την ομότιμη υποστήριξη για λογισμικό σχετικό με το FreeBSD που δεν υποστηρίζεται πλέον από το FreeBSD Project (π.χ., με την μορφή “patches” και ανακοινώσεων ασφάλειας).

freebsd-firewire (<http://lists.FreeBSD.org/mailman/listinfo/freebsd-firewire>)

FireWire (iLink, IEEE 1394)

Αυτή η λίστα είναι για την συζήτηση της σχεδίασης και υλοποίησης ενός υποσυστήματος FireWire (γνωστό και ως IEEE 1394 ή iLink) για το FreeBSD. Σχετικὰ θέματα είναι τα πρότυπα, οι συσκευές διαύλου και τα πρωτόκολλὰ τους, κάρτες, προσαρμογείς και chipsets, και η αρχιτεκτονική και η υλοποίηση του κώδικα για την σωστή υποστήριξη τους.

freebsd-fs (<http://lists.FreeBSD.org/mailman/listinfo/freebsd-fs>)

Συστήματα αρχείων

Συζητήσεις σχετικές με τα συστήματα αρχείων του FreeBSD. Είναι μια τεχνική λίστα και συζητούνται μόνο αυστηρὰ τεχνικὰ θέματα.

freebsd-gecko (<http://lists.FreeBSD.org/mailman/listinfo/freebsd-gecko>)

Gecko Rendering Engine

Συζητήσεις σχετικές με εφαρμογές που χρησιμοποιούν την μηχανή Gecko στο FreeBSD.

Ε συζήτηση επικεντρώνεται σε εφαρμογές της Συλλογής των Ports που χρησιμοποιούν τη μηχανή Gecko, και ειδικότερα την εγκατ’ασταση, αν’απτυξη και υποστήριξη τους στο FreeBSD.

freebsd-geom (<http://lists.FreeBSD.org/mailman/listinfo/freebsd-geom>)

GEOM

Συζητήσεις σχετικές με το GEOM και παρόμοιες υλοποιήσεις. Είναι μια τεχνική λίστα και συζητούνται μόνο αυστηρὰ τεχνικὰ θέματα.

freebsd-gnome (<http://lists.FreeBSD.org/mailman/listinfo/freebsd-gnome>)

GNOME

Συζητήσεις σχετικές με το περιβάλλον GNOME για συστήματα FreeBSD. Είναι μια τεχνική λίστα και συζητούνται μόνο αυστηρὰ τεχνικὰ θέματα.

freebsd-ipfw (<http://lists.FreeBSD.org/mailman/listinfo/freebsd-ipfw>)

IP Firewall

Αυτή η λίστα είναι για τεχνικές συζητήσεις που αφορούν τον επανασχεδιασμό του κώδικα IP firewall στο FreeBSD. Είναι μια τεχνική λίστα και συζητούνται μόνο αυστηρὰ τεχνικὰ θέματα.

freebsd-ia64 (<http://lists.FreeBSD.org/mailman/listinfo/freebsd-ia64>)

Μεταφορὰ του FreeBSD στην αρχιτεκτονική IA64

Πρόκειται για μια τεχνική λίστα, για άτομα που δουλεύουν ενεργά στην μεταφορά του FreeBSD στην πλατφόρμα IA-64 της Intel, για να αναφέρουν προβλήματα ή να συζητήσουν εναλλακτικές λύσεις. Άτομα που ενδιαφέρονται να παρακολουθήσουν την τεχνική συζήτηση είναι επίσης ευπρόσδεκτα.

freebsd-isdn (<http://lists.FreeBSD.org/mailman/listinfo/freebsd-isdn>)

Ανάπτυξη του ISDN

Αυτή η λίστα είναι για άτομα που συζητούν την ανάπτυξη της υποστήριξης ISDN στο FreeBSD.

freebsd-java (<http://lists.FreeBSD.org/mailman/listinfo/freebsd-java>)

Ανάπτυξη της Java

Αυτή η λίστα είναι για άτομα που συζητούν την ανάπτυξη σημαντικών εφαρμογών Java για το FreeBSD και την μεταφορά και συντήρηση των JDKs.

freebsd-jobs (<http://lists.FreeBSD.org/mailman/listinfo/freebsd-jobs>)

Ζήτηση και προσφορά εργασίας

Αυτός είναι ένας χώρος για δημοσίευση ανακοινώσεων για προσφορά και ζήτηση εργασίας που σχετίζεται με το FreeBSD, καθώς και βιογραφικών σχετικών με το FreeBSD. Αν για παράδειγμα αναζητάτε εργασία σχετική με το FreeBSD, ή προσφέρετε μια θέση εργασίας σχετική με το FreeBSD, αυτό είναι το σωστό μέρος για να τη διαφημίσετε. Η λίστα αυτή δεν είναι για γενικά θέματα εργασίας, για τα οποία υπάρχει πληθώρα από άλλες λίστες στο Διαδίκτυο.

Αυτή η λίστα, όπως και οι υπόλοιπες λίστες του FreeBSD.org, διανέμονται παγκόσμια. Έτσι, πρέπει να είστε σαφείς για την τοποθεσία και την δυνατότητα τηλεργασίας ή βοήθειας στην μετοίκηση.

Το μήνυμά σας θα πρέπει να χρησιμοποιεί μόνο ανοιχτά πρότυπα — κατ'α προτίμηση απλό κείμενο, αν και βασικής μορφής Portable Document Format (PDF), HTML, και μερικά άλλα είναι αποδεκτά από πολλούς χρήστες. Κλειστά πρότυπα όπως το Microsoft Word (.doc) θα απορριφθούν από τον διακομιστή της λίστας.

freebsd-kde (<http://freebsd.kde.org/mailman/listinfo/kde-freebsd>)

KDE

Συζητήσεις που αφορούν το KDE σε συστήματα FreeBSD. Είναι μια τεχνική λίστα και συζητούνται μόνο αυστηρά τεχνικά θέματα.

freebsd-hackers (<http://lists.FreeBSD.org/mailman/listinfo/freebsd-hackers>)

Τεχνικές συζητήσεις

Είναι ένας χώρος για τεχνικές συζητήσεις σχετικές με το FreeBSD. Αυτή είναι η κύρια τεχνική λίστα. Είναι για άτομα που αναπτύσσουν ενεργά το FreeBSD, για να αναφέρουν προβλήματα ή να συζητήσουν εναλλακτικές λύσεις. Άτομα που ενδιαφέρονται να παρακολουθήσουν την τεχνική συζήτηση είναι ευπρόσδεκτα. Είναι μια τεχνική λίστα και συζητούνται μόνο αυστηρά τεχνικά θέματα.

freebsd-hardware (<http://lists.FreeBSD.org/mailman/listinfo/freebsd-hardware>)

Γενική συζήτηση για υλικό κι εξαρτήματα υπολογιστών στο FreeBSD

Γενικές συζητήσεις για τύπους υλικού που λειτουργούν στο FreeBSD, διάφορα προβλήματα και προτάσεις σχετικά με το τι να αγοράσετε ή να αποφύγετε.

freebsd-hubs (<http://lists.FreeBSD.org/mailman/listinfo/freebsd-hubs>)

Mirror sites

Ανακοινώσεις και συζητήσεις για άτομα που συντηρούν mirror sites του FreeBSD.

freebsd-isp (<http://lists.FreeBSD.org/mailman/listinfo/freebsd-isp>)

Θέματα για Παροχές Υπηρεσιών Διαδικτύου

Αυτή η λίστα είναι για συζήτηση θεμάτων σχετικών με Παροχές Υπηρεσιών Διαδικτύου (ISPs) που χρησιμοποιούν FreeBSD. Είναι μια τεχνική λίστα και συζητούνται μόνο αυστηρά τεχνικά θέματα.

freebsd-mono (<http://lists.FreeBSD.org/mailman/listinfo/freebsd-mono>)

Εφαρμογές Mono και C# στο FreeBSD

Αυτή η λίστα είναι για συζήτηση θεμάτων σχετικών με το σύστημα ανάπτυξης εφαρμογών Mono στο FreeBSD. Πρόκειται για μια τεχνική λίστα. Προορίζεται για οποιονδήποτε ασχολείται ενεργά με την ανάπτυξη ή τη μεταφορά εφαρμογών Mono ή C# στο FreeBSD. Ε συζήτηση αφορά την επίλυση προβλημάτων την εύρεση εναλλακτικών λύσεων. Άτομα που ενδιαφέρονται να παρακολουθήσουν την τεχνική συζήτηση είναι επίσης ευπρόσδεκτα.

freebsd-office (<http://lists.FreeBSD.org/mailman/listinfo/freebsd-office>)

Εφαρμογές γραφείου στο FreeBSD

Συζητήσεις σχετικές με την εγκατάσταση, ανάπτυξη και υποστήριξη εφαρμογών γραφείου στο FreeBSD.

freebsd-performance (<http://lists.FreeBSD.org/mailman/listinfo/freebsd-performance>)

Συζητήσεις για την ρύθμιση και την βελτιστοποίηση του FreeBSD

Αυτή η λίστα υπάρχει για να παρέχει ένα μέρος όπου οι hackers, οι διαχειριστές, και όσοι άλλοι ενδιαφέρονται, να συζητούν θέματα σχετικά με την απόδοση του FreeBSD. Αποδεκτά θέματα είναι οι συζητήσεις που αναφέρονται σε εγκαταστάσεις FreeBSD που υπόκεινται σε μεγάλο φόρτο, έχουν προβλήματα απόδοσης, ή φτάνουν το FreeBSD στα όρια του. Συνιστούμε ανεπιφύλακτα να γραφούν στη λίστα όσοι ενδιαφέρονται να βελτιώσουν την απόδοση του FreeBSD. Είναι μία τεχνική λίστα που απευθύνεται σε έμπειρους χρήστες του FreeBSD, hackers, ή διαχειριστές που ενδιαφέρονται να κάνουν το FreeBSD γρήγορο και αξιόπιστο. Δεν πρόκειται για μια λίστα ερωτήσεων και απαντήσεων που μπορεί να αντικαταστήσει την μελέτη της τεκμηρίωσης, αλλά ένα μέρος για συνεισφορές ή για απαντήσεις σε αναπάντητα θέματα σχετικά με την απόδοση.

freebsd-pf (<http://lists.FreeBSD.org/mailman/listinfo/freebsd-pf>)

Συζητήσεις και ερωτήσεις για το σύστημα packet filter firewall

Συζητήσεις σχετικές με το packet filter (pf) firewall system στο FreeBSD. Τεχνικές συζητήσεις και ερωτήσεις χρηστών είναι ευπρόσδεκτες. Ε λίστα είναι επίσης ένα μέρος για συζήτηση του ALTQ QoS framework.

freebsd-platforms (<http://lists.FreeBSD.org/mailman/listinfo/freebsd-platforms>)

Μεταφορά του FreeBSD σε μη-Intel πλατφόρμες

Προβλήματα του FreeBSD που εμφανίζονται σε περισσότερες από μία πλατφόρμες, καθώς και γενικές συζητήσεις και προτάσεις για μεταφορά του FreeBSD σε μη-Intel πλατφόρμες. Είναι μια τεχνική λίστα και συζητούνται μόνο αυστηρά τεχνικά θέματα.

freebsd-ports (<http://lists.FreeBSD.org/mailman/listinfo/freebsd-ports>)

Συζήτηση για τα “ports”

Συζητήσεις σχετικές με την “Συλλογή των Ports” του FreeBSD (/usr/ports), την υποδομή των ports, και γενικά τις προσπάθειες συντονισμού των ports. Είναι μια τεχνική λίστα και συζητούνται μόνο αυστηρά τεχνικά θέματα.

freebsd-ports-announce (<http://lists.FreeBSD.org/mailman/listinfo/freebsd-ports-announce>)

Σημαντικές ειδήσεις και οδηγίες σχετικές με την “Συλλογή των Ports” του FreeBSD.

Σημαντικές ειδήσεις σχετικές με την “Συλλογή των Ports” (/usr/ports) που απευθύνονται σε όσους αναπτύσσουν ή μεταφέρουν λογισμικό στο FreeBSD αλλά και στους τελικούς χρήστες. Περιλαμβάνονται ειδήσεις σχετικές με αλλαγές στην αρχιτεκτονική και την υποδομή, νέες δυνατότητες αλλά και σημαντικές πληροφορίες αναβάθμισης και νέων εκδόσεων. Πρόκειται για λίστα με μικρή κίνηση που προορίζεται για ανακοινώσεις.

freebsd-ports-bugs (<http://lists.FreeBSD.org/mailman/listinfo/freebsd-ports-bugs>)

Συζήτηση για τα σφάλματα των “ports”

Συζητήσεις που σχετίζονται με τις αναφορές προβλημάτων της “Συλλογής των Ports” (/usr/ports) του FreeBSD, προτάσεις για νέα ports ή για αλλαγές σε υπάρχοντα ports. Είναι μια τεχνική λίστα και συζητούνται μόνο αυστηρά τεχνικά θέματα.

freebsd-proliant (<http://lists.FreeBSD.org/mailman/listinfo/freebsd-proliant>)

Τεχνική συζήτηση για το FreeBSD σε διακομιστές HP ProLiant

Αυτή η λίστα είναι για τεχνικές συζητήσεις σχετικά με την χρήση του FreeBSD σε διακομιστές HP ProLiant. Ε συζήτηση περιλαμβάνει θέματα προγραμμάτων οδήγησης για ProLiant, λογισμικό διαχείρισης, εργαλεία ρυθμίσεων, και ανανεώσεις του BIOS. Ε λίστα αυτή είναι το καταλληλότερο μέρος για συζήτηση σχετικά με τα αρθρώματα hpasmd, hpasmcli, και hpacucli.

freebsd-python (<http://lists.FreeBSD.org/mailman/listinfo/freebsd-python>)

Ε Python στο FreeBSD

Αυτή η λίστα είναι για συζητήσεις σχετικές με την βελτιστοποίηση της υποστήριξης της Python στο FreeBSD. Είναι μια τεχνική λίστα. Προορίζεται για άτομα που ασχολούνται με την μεταφορά της Python, των αρθρωμάτων της (modules) και του Zope στο FreeBSD. Όσοι ενδιαφέρονται να παρακολουθήσουν την τεχνική συζήτηση, είναι ευπρόσδεκτοι.

freebsd-questions (<http://lists.FreeBSD.org/mailman/listinfo/freebsd-questions>)

Ερωτήσεις χρηστών

Αυτή η λίστα είναι για ερωτήσεις σχετικές με το FreeBSD. Δεν πρέπει να στέλνετε ερωτήσεις τύπου “how to” σε τεχνικές λίστες εκτός αν πιστεύετε ότι η ερώτησή σας είναι πολύ εξειδικευμένη.

freebsd-ruby (<http://lists.FreeBSD.org/mailman/listinfo/freebsd-ruby>)

Συζήτηση σχετικά με τη Ruby στο FreeBSD

Ε λίστα αυτή είναι για συζητήσεις που σχετίζονται με την υποστήριξη της Ruby στο FreeBSD. Πρόκειται για μια λίστα τεχνικών ερωτήσεων. Απευθύνεται σε άτομα που δουλεύουν σε Ports της Ruby, σε βιβλιοθήκες τρίτων κατασκευαστών, και σε άλλα πλαίσια λειτουργιών.

Είναι επίσης ευπρόσδεκτοι όσοι ενδιαφέρονται για αυτού του είδους την τεχνική συζήτηση.

freebsd-scsi (<http://lists.FreeBSD.org/mailman/listinfo/freebsd-scsi>)

Το υποσύστημα SCSI

Αυτή η λίστα είναι για άτομα που εργάζονται στο SCSI υποσύστημα του FreeBSD. Είναι μια τεχνική λίστα και συζητούνται μόνο αυστηρά τεχνικά θέματα.

freebsd-security (<http://lists.FreeBSD.org/mailman/listinfo/freebsd-security>)

Θέματα ασφαλείας

Αφορά θέματα ασφαλείας υπολογιστών που εκτελούν FreeBSD (DES, Kerberos, γνωστά θέματα ασφαλείας και διορθώσεις, κτλ). Είναι μια τεχνική λίστα και συζητούνται μόνο αυστηρά τεχνικά θέματα. Σημειώστε ότι δεν πρόκειται για λίστα ερωτήσεων και απαντήσεων, αλλά η συνεισφορά (τόσο ερωτήσεων όσο ΚΑΙ απαντήσεων) στο FAQ είναι ευπρόσδεκτη.

freebsd-security-notifications (<http://lists.FreeBSD.org/mailman/listinfo/freebsd-security-notifications>)

Ειδοποιήσεις ασφαλείας

Ειδοποιήσεις για προβλήματα ασφαλείας και διορθώσεις στο FreeBSD. Δεν πρόκειται για λίστα συζητήσεων. Ε λίστα συζητήσεων είναι η FreeBSD-security.

freebsd-small (<http://lists.FreeBSD.org/mailman/listinfo/freebsd-small>)

Χρήση του FreeBSD σε embedded εφαρμογές

Αυτή η λίστα συζητά θέματα σχετικά με ασυνήθιστα μικρές και embedded εγκαταστάσεις του FreeBSD. Είναι μια τεχνική λίστα και συζητούνται μόνο αυστηρά τεχνικά θέματα.

Όξιάβυός: *Ε λίστα αυτή έχει αντικατασταθεί από την freebsd-embedded (<http://lists.FreeBSD.org/mailman/listinfo/freebsd-embedded>).*

freebsd-stable (<http://lists.FreeBSD.org/mailman/listinfo/freebsd-stable>)

Συζητήσεις σχετικές με την χρήση του FreeBSD-STABLE

Αυτή η λίστα είναι για τους χρήστες του FreeBSD-STABLE. Περιέχει προειδοποιήσεις για νέα χαρακτηριστικά που πρόκειται να ενσωματωθούν στο -STABLE και τα οποία ενδεχομένως να επηρεάσουν τους χρήστες του. Επίσης περιέχει οδηγίες για τα βήματα που πρέπει να ακολουθήσετε ώστε να παραμείνετε στο -STABLE. Θα πρέπει να εγγραφείτε σε αυτή τη λίστα, αν ακολουθείτε το "STABLE". Είναι μια τεχνική λίστα και συζητούνται μόνο αυστηρά τεχνικά θέματα.

freebsd-standards (<http://lists.FreeBSD.org/mailman/listinfo/freebsd-standards>)

Συμμόρφωση με τα πρότυπα C99 & POSIX

Αυτή η λίστα είναι για τεχνικές συζητήσεις σχετικώς με την συμμόρφωση του FreeBSD με τα πρότυπα C99 και POSIX.

freebsd-toolchain (<http://lists.FreeBSD.org/mailman/listinfo/freebsd-toolchain>)

Συντήρηση των ενσωματωμένων εργαλείων του FreeBSD

Αυτή η λίστα είναι για συζητήσεις που σχετίζονται με την σειρά εργαλείων (toolchain) που έρχονται με το FreeBSD. Ε συζήτηση μπορεί να περιλαμβάνει θέματα σχετικώς με την κατ'άσταση του Clang και του GCC, αλλά και θέματα σχετικώς με προγράμματα όπως μεταγλωττιστές, assemblers, linkers και debuggers.

freebsd-usb (<http://lists.FreeBSD.org/mailman/listinfo/freebsd-usb>)

Συζήτηση για την υποστήριξη του διαύλου USB στο FreeBSD

Αυτή η λίστα είναι για τεχνικές συζητήσεις σχετικώς με την υποστήριξη του διαύλου USB στο FreeBSD.

freebsd-user-groups (<http://lists.FreeBSD.org/mailman/listinfo/freebsd-user-groups>)

Οργάνωση των συλλόγων χρηστών

Αυτή η λίστα είναι για τους συντονιστές των επιμέρους τοπικών συλλόγων χρηστών για συζήτηση θεμάτων μεταξύ τους και με κάποιο μέλος της ομάδας Core. Αυτή η λίστα θα πρέπει να αναφέρει μόνο τις συναντήσεις και την οργάνωση projects που αναφέρονται σε περισσότερους από ένα συλλόγους χρηστών.

freebsd-vendors (<http://lists.FreeBSD.org/mailman/listinfo/freebsd-vendors>)

Πωλητές

Οργάνωση συζητήσεων μεταξύ του FreeBSD Project και των πωλητών λογισμικού και υλικού σχετικού με το FreeBSD.

freebsd-virtualization (<http://lists.FreeBSD.org/mailman/listinfo/freebsd-virtualization>)

Συζήτηση διάφορων τεχνικών εικονικοποίησης που υποστηρίζονται από το FreeBSD.

Μια λίστα για τη συζήτηση των διάφορων τεχνικών εικονικοποίησης που υποστηρίζονται από το FreeBSD. Από τη μια μεριά εστιάζει στην υλοποίηση των βασικών λειτουργιών αλλά και την προσθήκη νέων δυνατοτήτων. Από την άλλη, οι χρήστες θα έχουν μια ομάδα συζητήσεων όπου μπορούν να ζητούν βοήθεια σε περίπτωση προβλημάτων, ή να συζητούν τις δικές τους χρήσεις.

freebsd-wip-status (<http://lists.FreeBSD.org/mailman/listinfo/freebsd-wip-status>)

Κατ'άσταση εργασιών σε εξέλιξη στο FreeBSD

Στη λίστα αυτή μπορείτε να ανακοινώσετε την έναρξη και την πρόοδο κάποιας εργασίας σας που σχετίζεται με το FreeBSD. Τα μηνύματα σε αυτή τη λίστα ελέγχονται. Συνιστάται να στείλετε το μήνυμά σας με παραλήπτη μια πιο τοπική σας λίστα του FreeBSD, και απλώς να κοινοποιήσετε το μήνυμά σας σε αυτή τη λίστα. Με τον τρόπο αυτό, μπορείτε επίσης να συζητήσετε για την εργασία σας στην τοπική λίστα, καθώς η συζήτηση σε αυτή τη λίστα δεν επιτρέπεται.

Δείτε τα αρχεία της λίστας για να πάρετε μια ιδέα της μορφής των μηνυμάτων που μπορείτε να στείλετε.

Μια περίληψη των περιεχομένων της λίστας ενδέχεται να δημοσιεύεται κατ'α τακτά διαστήματα στη δικτυακή τοποθεσία του FreeBSD, ως μέρος των Αναφορών Κατάστασης (Status Reports)¹. Στην ίδια τοποθεσία, μπορείτε επίσης να βρείτε περισσότερα παραδείγματα και προηγούμενες αναφορές.

freebsd-wireless (<http://lists.FreeBSD.org/mailman/listinfo/freebsd-wireless>)

Συζήτηση σχετικά με τη στοίβα 802.11, τα εργαλεία ασύρματου δικτύου και την ανάπτυξη προγραμμάτων οδήγησης

Η λίστα αυτή εστιάζει στη στοίβα δικτύου 802.11 (sys/net80211), την ανάπτυξη προγραμμάτων οδήγησης και εργαλείων. Περιλαμβάνει αναφορές προβλημάτων, νέα χαρακτηριστικά και πληροφορίες συντήρησης.

freebsd-xen (<http://lists.FreeBSD.org/mailman/listinfo/freebsd-xen>)

Συζήτηση για τη μεταφορά του FreeBSD στο Xen — υλοποίηση και χρήση

Πρόκειται για μια λίστα που εστιάζει στην μεταφορά του FreeBSD στο Xen. Εκίνηση σε αυτή τη λίστα αναμένεται να είναι μικρή, και έτσι θα χρησιμοποιηθεί τόσο για τεχνικές συζητήσεις σχετικά με το σχεδιασμό και την υλοποίηση, όσο και με προβλήματα εγκατάστασης και διαχείρισης.

freebsd-xfce (<http://lists.FreeBSD.org/mailman/listinfo/freebsd-xfce>)

XFCE

Συζήτηση για τη μεταφορά του **XFCE** στο FreeBSD. Πρόκειται για μια λίστα τεχνικών συζητήσεων. Προορίζεται για όσους ασχολούνται ενεργά με τη μεταφορά του **XFCE** στο FreeBSD ώστε να συζητούν προβλήματα και εναλλακτικές λύσεις. Η λίστα είναι επίσης ανοικτή σε όσους ενδιαφέρονται για τεχνική συζήτηση αυτού του είδους.

freebsd-zope (<http://lists.FreeBSD.org/mailman/listinfo/freebsd-zope>)

Zope

Μια λίστα συζητήσεων σχετικών με τη μεταφορά του περιβάλλοντος **Zope** στο FreeBSD.

Πρόκειται για λίστα τεχνικών συζητήσεων. Απευθύνεται κυρίως σε άτομα που συμμετέχουν ενεργά στη μεταφορά του **Zope** στο FreeBSD και συζητούνται προβλήματα και εναλλακτικές λύσεις. Η λίστα είναι επίσης ανοικτή σε όσους ενδιαφέρονται για τεχνική συζήτηση αυτού του είδους.

C.1.4 Φιλτράρισμα στις Λίστες Ηλεκτρονικού Ταχυδρομείου

Οι λίστες ηλεκτρονικού ταχυδρομείου του FreeBSD φιλτράρονται με πολλούς τρόπους για να αποφύγουμε την διανομή spam,ών, και άλλων ανεπιθύμητων μηνυμάτων. Το φιλτράρισμα που περιγράφεται σε αυτή την ενότητα, αποτελεί ένα μόνο μέρος των συνολικών μέτρων που λαμβάνουμε για την προστασία των λιστών ηλεκτρονικού ταχυδρομείου.

Στις λίστες επιτρέπονται μόνο συγκεκριμένοι τύποι συνημμένων αρχείων. Όλα τα συνημμένα αρχεία με τύπο MIME που δεν βρίσκεται στην παρακάτω λίστα, διαγράφονται πριν διανεμηθεί το μήνυμα στις λίστες.

- application/octet-stream
- application/pdf
- application/pgp-signature
- application/x-pkcs7-signature
- message/rfc822
- multipart/alternative
- multipart/related
- multipart/signed
- text/html
- text/plain
- text/x-diff
- text/x-patch

ΌξιάΒύδξ: Μερικές λίστες μπορεί να επιτρέπουν συνημμένα αρχεία και άλλων τύπων MIME, αλλά οι παραπάνω τύποι ισχύουν στις περισσότερες λίστες.

Εάν το κείμενο ενός μηνύματος περιέχεται τόσο σε μορφή HTML όσο και απλού κειμένου, το τμήμα HTML θα αφαιρεθεί. Εάν ένα μήνυμα περιέχει μόνο HTML, θα μετατραπεί σε απλό κείμενο.

C.2 Usenet Newsgroups

Εκτός από δύο newsgroups που ασχολούνται με το FreeBSD, υπάρχουν πολλά ακόμα στα οποία γίνεται συζήτηση για το FreeBSD ή άλλα θέματα που ενδεχομένως ενδιαφέρουν τους χρήστες του.

C.2.1 Newsgroups Σχετικά με το BSD

- comp.unix.bsd.freebsd.announce (news:comp.unix.bsd.freebsd.announce)
- comp.unix.bsd.freebsd.misc (news:comp.unix.bsd.freebsd.misc)
- de.comp.os.unix.bsd (news:de.comp.os.unix.bsd) (Στα Γερμανικά)
- fr.comp.os.bsd (news:fr.comp.os.bsd) (Στα Γαλλικά)
- it.comp.os.freebsd (news:it.comp.os.freebsd) (Στα Ιταλικά)
- tw.bbs.comp.386bsd (news:tw.bbs.comp.386bsd) (Σε Παραδοσιακά Κινέζικα)

C.2.2 Άλλα Ενδιαφέροντα UNIX Newsgroups

- comp.unix (news:comp.unix)
- comp.unix.questions (news:comp.unix.questions)
- comp.unix.admin (news:comp.unix.admin)
- comp.unix.programmer (news:comp.unix.programmer)
- comp.unix.shell (news:comp.unix.shell)
- comp.unix.user-friendly (news:comp.unix.user-friendly)
- comp.security.unix (news:comp.security.unix)
- comp.sources.unix (news:comp.sources.unix)
- comp.unix.advocacy (news:comp.unix.advocacy)
- comp.unix.misc (news:comp.unix.misc)
- comp.bugs.4bsd (news:comp.bugs.4bsd)
- comp.bugs.4bsd.ucb-fixes (news:comp.bugs.4bsd.ucb-fixes)
- comp.unix.bsd (news:comp.unix.bsd)

C.2.3 Σύστημα X Window

- comp.windows.x.i386unix (news:comp.windows.x.i386unix)
- comp.windows.x (news:comp.windows.x)
- comp.windows.x.apps (news:comp.windows.x.apps)
- comp.windows.x.announce (news:comp.windows.x.announce)
- comp.windows.x.intrinsics (news:comp.windows.x.intrinsics)
- comp.windows.x.motif (news:comp.windows.x.motif)
- comp.windows.x.pex (news:comp.windows.x.pex)
- comp.emulators.ms-windows.wine (news:comp.emulators.ms-windows.wine)

C.3 Διακομιστές Ιστοσελίδων

C.3.1 Forums, Blogs, και Κοινωνικ'ά Δίκτυα

- Τα Forums του FreeBSD (<http://forums.freebsd.org/>) βασίζονται σε διεπαφή web και είναι κατ'αλληλα για τεχνικές συζητήσεις και ερωτήσεις που αφορούν το FreeBSD.
- Το Planet FreeBSD (<http://planet.freebsd.org/>) συγκεντρώνει σε ένα σημείο τις ροές από δεκάδες ιστολόγια μελών της ομάδας ανάπτυξης του FreeBSD. Πολλά από τα μέλη, χρησιμοποιούν αυτή τη

δυνατότητα για να γνωστοποιήσουν την εργασία που κάνουν τη δεδομένη στιγμή, τυχόν νέες διορθώσεις, καθώς και τα μελλοντικά τους σχέδια.

- Το κανάλι BSDConferences στο Youtube (<http://www.youtube.com/bsdconferences>) παρέχει μια συλλογή βίντεο υψηλής ποιότητας, από διάφορα BSD συνέδρια σε όλο τον κόσμο. Πρόκειται για ένα θαυμάσιο τρόπο να παρακολουθήσετε σημαντικά μέλη της ομάδας ανάπτυξης να παρουσιάζουν τη νέα τους δουλειά στο FreeBSD.

C.3.2 Επίσημα Mirrors

Central Servers, Armenia, Australia, Austria, Belgium, Brazil, Canada, China, Costa Rica, Czech Republic, Denmark, Estonia, Finland, France, Germany, Greece, Hong Kong, Iceland, Italy, Japan, Korea, Kuwait, Kyrgyzstan, Latvia, Lithuania, Netherlands, Norway, Philippines, Portugal, Romania, Russia, San Marino, Slovak Republic, Slovenia, South Africa, Spain, Sweden, Switzerland, Taiwan, Thailand, Turkey, Ukraine, United Kingdom, USA.

(as of UTC)

- Central Servers
  - <http://www.FreeBSD.org/>
- Armenia
  - <http://www1.am.FreeBSD.org/> (IPv6)
- Australia
  - <http://www.au.FreeBSD.org/>
  - <http://www2.au.FreeBSD.org/>
- Austria
  - <http://www.at.FreeBSD.org/> (IPv6)
- Belgium
  - <http://freebsd.unixtech.be/>
- Brazil

- <http://www.br.FreeBSD.org/> (IPv6)
- <http://www2.br.FreeBSD.org/www.freebsd.org/>
- <http://www3.br.FreeBSD.org/>

•

Canada

- <http://www.ca.FreeBSD.org/>
- <http://www2.ca.FreeBSD.org/>

•

China

- <http://www.cn.FreeBSD.org/>

•

Costa Rica

- <http://www1.cr.FreeBSD.org/>

•

Czech Republic

- <http://www.cz.FreeBSD.org/> (IPv6)

•

Denmark

- <http://www.dk.FreeBSD.org/> (IPv6)

•

Estonia

- <http://www.ee.FreeBSD.org/>

•

Finland

- <http://www.fi.FreeBSD.org/>
- <http://www2.fi.FreeBSD.org/>

•

France

- <http://www.fr.FreeBSD.org/>
- <http://www1.fr.FreeBSD.org/>

•

Germany

- <http://www.de.FreeBSD.org/>

•

Greece

- <http://www.gr.FreeBSD.org/>

•

Hong Kong

- <http://www.hk.FreeBSD.org/>

•

Iceland

- <http://www.is.FreeBSD.org/>

•

Italy

- <http://www.it.FreeBSD.org/>
- <http://www.gufi.org/mirrors/www.freebsd.org/data/>

•

Japan

- <http://www.jp.FreeBSD.org/www.FreeBSD.org/> (IPv6)

•

Korea

- <http://www.kr.FreeBSD.org/>
- <http://www2.kr.FreeBSD.org/>

•

Kuwait

- <http://www.kw.FreeBSD.org/>

•

Kyrgyzstan

- <http://www.kg.FreeBSD.org/>

•

Latvia

- <http://www.lv.FreeBSD.org/>
- <http://www2.lv.FreeBSD.org/>

•

Lithuania

- <http://www.lt.FreeBSD.org/>

•

Netherlands

- <http://www.nl.FreeBSD.org/>
- <http://www2.nl.FreeBSD.org/>

•

Norway

- <http://www.no.FreeBSD.org/>

•

Philippines

- <http://www.FreeBSD.org.ph/>

•

Portugal

- <http://www.pt.FreeBSD.org/>
- <http://www1.pt.FreeBSD.org/>
- <http://www4.pt.FreeBSD.org/>
- <http://www5.pt.FreeBSD.org/>

•

Romania

- <http://www.ro.FreeBSD.org/>
- <http://www1.ro.FreeBSD.org/>
- <http://www2.ro.FreeBSD.org/>
- <http://www3.ro.FreeBSD.org/>

•

Russia

- <http://www.ru.FreeBSD.org/>
- <http://www2.ru.FreeBSD.org/>
- <http://www3.ru.FreeBSD.org/>
- <http://www4.ru.FreeBSD.org/>
- <http://www5.ru.FreeBSD.org/>

•

San Marino

- <http://www.sm.FreeBSD.org/>

•

Slovak Republic

- <http://www.sk.FreeBSD.org/>

•

Slovenia

- <http://www.si.FreeBSD.org/>
- <http://www2.si.FreeBSD.org/>

•

South Africa

- <http://www.za.FreeBSD.org/>
- <http://www2.za.FreeBSD.org/>

•

Spain

- <http://www.es.FreeBSD.org/>
- <http://www2.es.FreeBSD.org/>
- <http://www3.es.FreeBSD.org/>

•

Sweden

- <http://www.se.FreeBSD.org/>
- <http://www2.se.FreeBSD.org/>

•

Switzerland

- <http://www.ch.FreeBSD.org/> (IPv6)
- <http://www2.ch.FreeBSD.org/> (IPv6)

•

Taiwan

- <http://www.tw.FreeBSD.org/> (IPv6)
- <http://www2.tw.FreeBSD.org/>
- <http://www3.tw.FreeBSD.org/>
- <http://www4.tw.FreeBSD.org/>
- <http://www5.tw.FreeBSD.org/> (IPv6)
- <http://www6.tw.FreeBSD.org/>
- <http://www7.tw.FreeBSD.org/>

•

Thailand

- <http://www.th.FreeBSD.org/>

•

Turkey

- <http://www.tr.FreeBSD.org/>
- <http://www2.tr.FreeBSD.org/>
- <http://www3.tr.FreeBSD.org/> (IPv6)

•

Ukraine

- <http://www.ua.FreeBSD.org/>
- <http://www2.ua.FreeBSD.org/>
- <http://www5.ua.FreeBSD.org/>
- <http://www4.ua.FreeBSD.org/>

•

United Kingdom

- <http://www1.uk.FreeBSD.org/>
- <http://www3.uk.FreeBSD.org/>

•

USA

- <http://www2.us.FreeBSD.org/>
- <http://www5.us.FreeBSD.org/> (IPv6)

C.4 Διευθύνσεις Ηλεκτρονικού Ταχυδρομείου

Οι ακόλουθες ενώσεις χρηστών παρέχουν στα μέλη τους διευθύνσεις ηλεκτρονικού ταχυδρομείου που σχετίζονται με το FreeBSD. Ο διαχειριστής που αναφέρεται παρακάτω, διατηρεί το δικαίωμα να ανακαλέσει την διεύθυνση, αν γίνει κατ'αχρηση της με οποιοδήποτε τρόπο.

Τομέας	Υπηρεσίες	Ένωση Χρηστών	Διαχειριστής
ukug.uk.FreeBSD.org	Μόνο προώθηση	<ukfreebsd@uk.FreeBSD.org>	Lee Johnston <lee@uk.FreeBSD.org>

Όξιἀέρόἀέò

1. <http://www.freebsd.org/news/status/>

Δαῖνῶσθῐά D. Κλειδίᾱ PGP

Στο παράρτημα αυτό, θα βρείτε τα δημόσια PGP κλειδιά των officers και των μελών της ομάδας ανάπτυξης του FreeBSD. Μπορείτε να τα χρησιμοποιήσετε για να ελέγξετε μια ψηφιακή υπογραφή ή για να στείλετε κρυπτογραφημένο email σε κάποιο μέλος της ομάδας. Μπορείτε να κατεβάσετε την πλήρη λίστα από κλειδιά χρηστών του FreeBSD.org, από την τοποθεσία <http://www.FreeBSD.org/doc/pgpkeyring.txt>.

D.1 Officers

D.1.1 Ομάδα Ασφάλειας <security-officer@FreeBSD.org>

```
pub 1024D/CA6CDFB2 2002-08-27 FreeBSD Security Officer <security-officer@FreeBSD.org>
 Key fingerprint = C374 0FC5 69A6 FBB1 4AED B131 15D6 8804 CA6C DFB2
sub 2048g/A3071809 2002-08-27
```

D.1.2 Γραμματέας της Ομάδας Core <core-secretary@FreeBSD.org>

```
pub 2048R/2CA49776 2012-07-23
 Key fingerprint = 89F6 C031 B4E3 D472 E4CE 8372 4D58 FDCE 2CA4 9776
uid FreeBSD Core Team Secretary <core-secretary@freebsd.org>
sub 2048R/BBAD1C98 2012-07-23
```

D.1.3 Γραμματέας Ομάδας Διαχείρισης των Ports

<portmgr-secretary@FreeBSD.org>

```
pub 2048R/BBC4D7D5 2012-07-24
 Key fingerprint = FB37 45C8 6F15 E8ED AC81 32FC D829 4EC3 BBC4 D7D5
uid FreeBSD Ports Management Team Secretary <portmgr-secretary@FreeBSD.org>
sub 2048R/5F65CFE7 2012-07-24
```

D.2 Μέλη της Ομάδας Core

D.2.1 Thomas Abthorpe <tabthorpe@FreeBSD.org>

```
pub 2048R/A473C990 2010-05-28
 Key fingerprint = D883 2D7C EB78 944A 69FC 36A6 D937 1097 A473 C990
uid Thomas Abthorpe (FreeBSD Committer) <tabthorpe@FreeBSD.org>
uid Thomas Abthorpe <tabthorpe@abthorpe.org>
uid Thomas Abthorpe <tabthorpe@goodking.ca>
uid Thomas Abthorpe <tabthorpe@goodking.org>
```



```
uid Thomas Abthorpe <thomas@goodking.ca>
sub 2048R/8CA60EE0 2010-05-28
```

D.2.2 Gavin Atkinson <gavin@FreeBSD.org>

```
pub 1024D/A093262B 2005-02-18
Key fingerprint = 313A A79F 697D 3A5C 216A EDF5 935D EF44 A093 262B
uid Gavin Atkinson <gavin@16squared.co.uk>
uid Gavin Atkinson (FreeBSD key) <gavin@FreeBSD.org>
uid Gavin Atkinson (Work e-mail) <ga9@york.ac.uk>
uid Gavin Atkinson <gavin.atkinson@ury.york.ac.uk>
sub 2048g/58F40B3D 2005-02-18
```

D.2.3 John Baldwin <jhb@FreeBSD.org>

```
pub 1024R/C10A874D 1999-01-13 John Baldwin <jbaldwin@weather.com>
Key fingerprint = 43 33 1D 37 72 B1 EF 5B 9B 5F 39 F8 BD C1 7C B5
uid John Baldwin <john@baldwin.cx>
uid John Baldwin <jhb@FreeBSD.org>
uid John Baldwin <jobaldwi@vt.edu>
```

D.2.4 Konstantin Belousov <kib@FreeBSD.org>

```
pub 4096R/C1BCAD41 2012-11-17
Key fingerprint = 7DE0 3388 64AC 53C3 7B88 3A79 90C2 B92B C1BC AD41
uid Konstantin Belousov <kib@FreeBSD.org>
uid Konstantin Belousov <kostikbel@gmail.com>
uid Konstantin Belousov <kib@kib.kiev.ua>
sub 4096R/3BBC8F64 2012-11-17
```

D.2.5 David Chisnall <theraven@FreeBSD.org>

```
pub 4096R/65C4F55D 2012-11-28
Key fingerprint = 3E8F 5E9F 7586 F090 AC2C 58C2 BA06 FF14 65C4 F55D
uid David Chisnall <theraven@FreeBSD.org>
sub 4096R/04B2A21D 2012-11-28
```

D.2.6 Hiroki Sato <hrs@FreeBSD.org>

```
pub 1024D/2793CF2D 2001-06-12
Key fingerprint = BDB3 443F A5DD B3D0 A530 FFD7 4F2C D3D8 2793 CF2D
uid Hiroki Sato <hrs@allbsd.org>
uid Hiroki Sato <hrs@eos.ocn.ne.jp>
uid Hiroki Sato <hrs@ring.gr.jp>
```

```
uid Hiroki Sato <hrs@FreeBSD.org>
uid Hiroki Sato <hrs@jp.FreeBSD.org>
uid Hiroki Sato <hrs@vlsi.ee.noda.tus.ac.jp>
uid Hiroki Sato <hrs@jp.NetBSD.org>
uid Hiroki Sato <hrs@NetBSD.org>
uid Hiroki Sato <hrs@ec.ss.titech.ac.jp>
uid Hiroki Sato <hrs@ieee.org>
uid Hiroki Sato <hrs@acm.org>
uid Hiroki Sato <hrs@bsdconsulting.co.jp>
uid Hiroki Sato <hrs@bsdresearch.org>
uid Hiroki Sato <hrs@ec.ce.titech.ac.jp>
sub 1024g/8CD251FF 2001-06-12
```

D.2.7 Peter Wemm <peter@FreeBSD.org>

```
pub 1024D/7277717F 2003-12-14 Peter Wemm <peter@wemm.org>
 Key fingerprint = 622B 2282 E92B 3BAB 57D1 A417 1512 AE52 7277 717F
uid Peter Wemm <peter@FreeBSD.ORG>
sub 1024g/8B40D9D1 2003-12-14
pub 1024R/D89CE319 1995-04-02 Peter Wemm <peter@netplex.com.au>
 Key fingerprint = 47 05 04 CA 4C EE F8 93 F6 DB 02 92 6D F5 58 8A
uid Peter Wemm <peter@perth.dialix.oz.au>
uid Peter Wemm <peter@haywire.dialix.com>
```

D.2.8 Martin Wilke <miwi@FreeBSD.org>

```
pub 1024D/B1E6FCE9 2009-01-31
 Key fingerprint = C022 7D60 F598 8188 2635 0F6E 74B2 4884 B1E6 FCE9
uid Martin Wilke <miwi@FreeBSD.org>
sub 4096g/096DA69D 2009-01-31
```

D.3 Μέλη της Ομάδας Ανάπτυξης

D.3.1 Ariff Abdullah <ariff@FreeBSD.org>

```
pub 1024D/C5304CDA 2005-10-01
 Key fingerprint = 5C7C 6BF4 8293 DE76 27D9 FD57 96BF 9D78 C530 4CDA
uid Ariff Abdullah <skywizard@MyBSD.org.my>
uid Ariff Abdullah <ariff@MyBSD.org.my>
uid Ariff Abdullah <ariff@FreeBSD.org>
sub 2048g/8958C1D3 2005-10-01
```

D.3.2 Thomas Abthorpe <tabthorpe@FreeBSD.org>

```
pub 2048R/A473C990 2010-05-28
Key fingerprint = D883 2D7C EB78 944A 69FC 36A6 D937 1097 A473 C990
uid Thomas Abthorpe (FreeBSD Committer) <tabthorpe@FreeBSD.org>
uid Thomas Abthorpe <tabthorpe@abthorpe.org>
uid Thomas Abthorpe <tabthorpe@goodking.ca>
uid Thomas Abthorpe <tabthorpe@goodking.org>
uid Thomas Abthorpe <thomas@goodking.ca>
sub 2048R/8CA60EE0 2010-05-28
```

D.3.3 Eitan Adler <eadler@FreeBSD.org>

```
pub 4096R/8FC8196C 2011-02-11
Key fingerprint = 49C7 29DF E09C 0FC7 A1C4 6ECB A338 A6FC 8FC8 196C
uid Eitan Adler <lists@eitanadler.com>
sub 4096R/18763D51 2011-02-11
sub 4096R/DAB9CF9B 2011-02-11
```

D.3.4 Shaun Amott <shaun@FreeBSD.org>

```
pub 1024D/6B387A9A 2001-03-19
Key fingerprint = B506 E6C7 74A1 CC11 9A23 5C13 9268 5D08 6B38 7A9A
uid Shaun Amott <shaun@inerd.com>
uid Shaun Amott <shaun@FreeBSD.org>
sub 2048g/26FA8703 2001-03-19
sub 2048R/7FFF5151 2005-11-06
sub 2048R/27C54137 2005-11-06
```

D.3.5 Henrik Brix Andersen <brix@FreeBSD.org>

```
pub 1024D/54E278F8 2003-04-09
Key fingerprint = 7B63 EF32 7831 A704 220D 7E61 BFE4 387E 54E2 78F8
uid Henrik Brix Andersen <henrik@brixandersen.dk>
uid Henrik Brix Andersen <brix@FreeBSD.org>
uid Henrik Brix Andersen <hbn@terma.com>
uid Henrik Brix Andersen <brix@osaa.dk>
sub 1024g/3B13C209 2003-04-09
```

D.3.6 Matthias Andree <mandree@FreeBSD.org>

```
pub 1024D/052E7D95 2003-08-28
Key fingerprint = FDD0 0C43 6E33 07E1 0758 C6A8 BE61 8339 052E 7D95
uid Matthias Andree <mandree@freebsd.org>
uid Matthias Andree <matthias.andree@gmx.de>
sub 1536g/E65A83DA 2003-08-28
```

D.3.7 Will Andrews <will@FreeBSD.org>

```
pub 1024D/F81672C5 2000-05-22 Will Andrews (Key for official matters) <will@FreeBSD.org>
 Key fingerprint = 661F BBF7 9F5D 3D02 C862 5F6C 178E E274 F816 72C5
uid Will Andrews <will@physics.purdue.edu>
uid Will Andrews <will@puck.firepipe.net>
uid Will Andrews <will@c-60.org>
uid Will Andrews <will@csociety.org>
uid Will Andrews <will@csociety.ecn.purdue.edu>
uid Will Andrews <will@telperion.openpackages.org>
sub 1024g/55472804 2000-05-22
```

D.3.8 Dmitry Andric <dim@FreeBSD.org>

```
pub 1024D/2E2096A3 1997-11-17
 Key fingerprint = 7AB4 62D2 CE35 FC6D 4239 4FCD B05E A30A 2E20 96A3
uid Dmitry Andric <dimitry@andric.com>
uid Dmitry Andric <dim@xs4all.nl>
uid Dmitry Andric <dimitry.andric@tomtom.com>
uid [jpeg image of size 5132]
uid Dmitry Andric <dim@nah6.com>
uid Dmitry Andric <dim@FreeBSD.org>
sub 4096g/6852A5C5 1997-11-17
```

D.3.9 Eric Anholt <anholt@FreeBSD.org>

```
pub 1024D/6CF0EAF7 2003-09-08
 Key fingerprint = 76FE 2475 820B B75F DCA4 0F3E 1D47 6F60 6CF0 EAF7
uid Eric Anholt <eta@lclark.edu>
uid Eric Anholt <anholt@FreeBSD.org>
sub 1024g/80B404C1 2003-09-08
```

D.3.10 Marcus von Appen <mva@FreeBSD.org>

```
pub 1024D/B267A647 2009-02-14
 Key fingerprint = C7CC 1853 D8C5 E580 7795 B654 8BAF 3F12 B267 A647
uid Marcus von Appen <freebsd@sysfault.org>
uid Marcus von Appen <mva@freebsd.org>
sub 2048g/D34A3BAF 2009-02-14
```

D.3.11 Marcelo Araujo <araujo@FreeBSD.org>

```
pub 1024D/53E4CFA8 2007-04-27
 Key fingerprint = 9D6A 2339 925C 4F61 ED88 ED8B A2FC 4977 53E4 CFA8
uid Marcelo Araujo (Ports Committer) <araujo@FreeBSD.org>
sub 2048g/63CC012D 2007-04-27
```

D.3.12 Mathieu Arnold <mat@FreeBSD.org>

```
pub 1024D/FE6D850F 2005-04-25
 Key fingerprint = 2771 11F4 0A7E 73F9 ADDD A542 26A4 7C6A FE6D 850F
uid Mathieu Arnold <mat@FreeBSD.org>
uid Mathieu Arnold <mat@mat.cc>
uid Mathieu Arnold <mat@cpan.org>
uid Mathieu Arnold <m@absolight.fr>
uid Mathieu Arnold <m@absolight.net>
uid Mathieu Arnold <mat@club-internet.fr>
uid Mathieu Arnold <marnold@april.org>
uid Mathieu Arnold <paypal@mat.cc>
sub 2048g/EAD18BD9 2005-04-25
```

D.3.13 Takuya ASADA <syuu@FreeBSD.org>

```
pub 2048R/43788F78 2012-11-21
 Key fingerprint = 31CE 242E 6F4F F24F EE4 D9BB 0890 2C5F 4378 8F78
uid Takuya ASADA <syuu@freebsd.org>
sub 2048R/A87B0906 2012-11-21
```

D.3.14 Satoshi Asami <asami@FreeBSD.org>

```
pub 1024R/1E08D889 1997-07-23 Satoshi Asami <asami@cs.berkeley.edu>
 Key fingerprint = EB 3C 68 9E FB 6C EB 3F DB 2E 0F 10 8F CE 79 CA
uid Satoshi Asami <asami@FreeBSD.ORG>
```

D.3.15 Gavin Atkinson <gavin@FreeBSD.org>

```
pub 1024D/A093262B 2005-02-18
 Key fingerprint = 313A A79F 697D 3A5C 216A EDF5 935D EF44 A093 262B
uid Gavin Atkinson <gavin@16squared.co.uk>
uid Gavin Atkinson (FreeBSD key) <gavin@FreeBSD.org>
uid Gavin Atkinson (Work e-mail) <ga9@york.ac.uk>
uid Gavin Atkinson <gavin.atkinson@ury.york.ac.uk>
sub 2048g/58F40B3D 2005-02-18
```

D.3.16 Joseph S. Atkinson <jsa@FreeBSD.org>

```
pub 2048R/21AA7B06 2010-07-14
 Key fingerprint = 5B38 63B0 9CCA 12BE 3919 9412 CC9D FC84 21AA 7B06
uid Joseph S. Atkinson <jsa@FreeBSD.org>
uid Joseph S. Atkinson <jsa.bsd@gmail.com>
uid Joseph S. Atkinson <jsa@wickedmachine.net>
sub 2048R/5601C3E3 2010-07-14
```

D.3.17 Philippe Audeoud <jadawin@FreeBSD.org>

```
pub 1024D/C835D40E 2005-04-13
 Key fingerprint = D090 8C96 3612 15C9 4E3E 7A4A E498 FC2B C835 D40E
uid Philippe Audeoud <jadawin@tuxaco.net>
uid Philippe Audeoud <philippe@tuxaco.net>
uid Philippe Audeoud <philippe.audeoud@sitadelle.com>
uid Philippe Audeoud <jadawin@freebsd.org>
sub 2048g/EF8EA329 2005-04-13
```

D.3.18 Timur I. Bakeyev <timur@FreeBSD.org>

```
pub 1024D/60BA1F47 2002-04-27
 Key fingerprint = 84BF EAD1 607D 362F 210E 69B3 0BF0 6412 60BA 1F47
uid Timur I. Bakeyev (BaT) <timur@bat.ru>
uid Timur I. Bakeyev <timur@gnu.org>
uid Timur I. Bakeyev (BaT) <bat@cpan.org>
uid Timur I. Bakeyev (BaT) <timur@FreeBSD.org>
uid Timur I. Bakeyev (BaT) <timur@gnome.org>
uid Timur I. Bakeyev <timur@gnome.org>
sub 2048g/8A5B0042 2002-04-27
```

D.3.19 Glen Barber <gjb@FreeBSD.org>

```
pub 2048R/A0B946A3 2010-08-03 [expires: 2017-04-25]
 Key fingerprint = 78B3 42BA 26C7 B2AC 681E A7BE 524F 0C37 A0B9 46A3
uid Glen Barber <gjb@FreeBSD.org>
uid Glen Barber <glen.j.barber@gmail.com>
uid Glen Barber <gjb@glenbarber.us>
sub 2048R/6C0527E5 2010-08-03
```

D.3.20 Nick Barkas <snb@FreeBSD.org>

```
pub 2048R/DDADB9DC 2010-07-27
 Key fingerprint = B678 6ECB 303D F580 A050 098F BDFF 4F3D DDAD B9DC
uid S. Nicholas Barkas <snb@freebsd.org>
sub 2048R/36E181FB 2010-07-27
sub 2048R/BDA4BED3 2010-07-29
sub 2048R/782A8737 2010-07-29
```

D.3.21 Simon Barner <barner@FreeBSD.org>

```
pub 1024D/EBADA82A 2000-11-10
 Key fingerprint = 67D1 3562 9A2F 3177 E46A 35ED 0A49 FEFD EBAD A82A
uid Simon Barner <barner@FreeBSD.org>
uid Simon Barner <barner@in.tum.de>
```

```
uid Simon Barner <barner@informatik.tu-muenchen.de>
uid Simon Barner <barner@gmx.de>
sub 2048g/F63052DE 2000-11-10
```

D.3.22 Artem Belevich <art@FreeBSD.org>

```
pub 2048R/9ED4C836 2011-03-28
 Key fingerprint = 7400 D541 07ED 3DF3 3E97 F2D5 8BDF 101C 9ED4 C836
uid Artem Belevich <artemb@gmail.com>
uid Artem Belevich <art@freebsd.org>
sub 2048R/55B0E4EB 2011-03-28
```

D.3.23 Anton Berezin <tobez@FreeBSD.org>

```
pub 1024D/7A7BA3C0 2000-05-25 Anton Berezin <tobez@catpipe.net>
 Key fingerprint = CDD8 560C 174B D8E5 0323 83CE 22CA 584C 7A7B A3C0
uid Anton Berezin <tobez@tobez.org>
uid Anton Berezin <tobez@FreeBSD.org>
sub 1024g/ADC71E87 2000-05-25
```

D.3.24 Damien Bergamini <damien@FreeBSD.org>

```
pub 2048R/D129F093 2005-03-02
 Key fingerprint = D3AB 28C3 1A4A E219 3145 54FE 220A 7486 D129 F093
uid Damien Bergamini <damien.bergamini@free.fr>
uid Damien Bergamini <damien@FreeBSD.org>
sub 2048R/9FBA73A4 2005-03-02
```

D.3.25 Tim Bishop <tdb@FreeBSD.org>

```
pub 1024D/5AE7D984 2000-10-07
 Key fingerprint = 1453 086E 9376 1A50 ECF6 AE05 7DCE D659 5AE7 D984
uid Tim Bishop <tim@bishnet.net>
uid Tim Bishop <T.D.Bishop@kent.ac.uk>
uid Tim Bishop <tdb@i-scream.org>
uid Tim Bishop <tdb@FreeBSD.org>
sub 4096g/7F886031 2000-10-07
```

D.3.26 Grzegorz Blach <gblach@FreeBSD.org>

```
pub 2048R/D25B0682 2012-11-03 [expires: 2014-11-03]
 Key fingerprint = 225B 941C A886 05C6 1C87 9C03 DE72 593D D25B 0682
uid Grzegorz Blach <gblach@FreeBSD.org>
sub 2048R/5DE28719 2012-11-03 [expires: 2014-11-03]
```

D.3.27 Martin Blapp <mbr@FreeBSD.org>

```
pub 1024D/D300551E 2001-12-20 Martin Blapp <mb@imp.ch>
 Key fingerprint = B434 53FC C87C FE7B 0A18 B84C 8686 EF22 D300 551E
sub 1024g/998281C8 2001-12-20
```

D.3.28 Warren Block <wblock@FreeBSD.org>

```
pub 2048R/A1F360A3 2011-09-14
 Key fingerprint = 3A44 4DEC B304 5191 8A41 C317 5117 4BB6 A1F3 60A3
uid Warren Block <wblock@FreeBSD.org>
uid Warren Block <wblock@wonkity.com>
sub 2048R/51F483F3 2011-09-14
```

D.3.29 Vitaly Bogdanov <bvs@FreeBSD.org>

```
pub 1024D/B32017F7 2005-10-02 Vitaly Bogdanov <gad@gad.glazov.net>
 Key fingerprint = 402E B8E4 53CB 22FF BE62 AE35 A0BF B077 B320 17F7
uid Vitaly Bogdanov <bvs@freebsd.org>
sub 1024g/0E88C62E 2005-10-02
```

D.3.30 Roman Bogorodskiy <novel@FreeBSD.org>

```
pub 2048R/08C2226A 2010-12-03
 Key fingerprint = 8BA4 DF2A D14F 99B6 37E0 0070 C96D 5FFE 08C2 226A
uid Roman Bogorodskiy <bogorodskiy@gmail.com>
uid Roman Bogorodskiy <novel@FreeBSD.org>
uid Roman Bogorodskiy <rbogorodskiy@apache.org>
uid Roman Bogorodskiy <rbogorodskiy@gridynamics.com>
sub 2048R/EC4ED237 2010-12-03
```

D.3.31 Renato Botelho <garga@FreeBSD.org>

```
pub 4096R/9F625790 2012-11-28 [expires: 2017-11-27]
 Key fingerprint = E3DA 9B2A 6160 99CB 4B31 7641 F1F0 E7A1 9F62 5790
uid Renato Botelho (FreeBSD) <garga@FreeBSD.org>
uid Renato Botelho (Personal) <rbgarga@gmail.com>
uid Renato Botelho (FreeBSD) <garga.bsd@gmail.com>
sub 4096R/473CC82A 2012-11-28 [expires: 2017-11-27]
```


D.3.32 Alexander Botero-Lowry <alexbl@FreeBSD.org>

```
pub 1024D/12A95A7B 2006-09-13
 Key fingerprint = D0C3 47F8 AE87 C829 0613 3586 24DF F52B 12A9 5A7B
uid Alexander Botero-Lowry <alexbl@FreeBSD.org>
sub 2048g/CA287923 2006-09-13
```

D.3.33 Sofian Brabez <sbz@FreeBSD.org>

```
pub 1024D/2487E57E 2011-03-15 [expires: 2016-03-14]
 Key fingerprint = 05BA DC7E F628 DE3F B241 BFBB 7363 51F4 2487 E57E
uid Sofian Brabez <sbrabez@gmail.com>
uid Sofian Brabez <sbz@FreeBSD.org>
uid Sofian Brabez <sbz@6dev.net>
```

D.3.34 Edson Brandi <ebrandi@FreeBSD.org>

```
pub 3072R/FFD3035B 2012-11-26 [expires: 2017-11-25]
 Key fingerprint = 443B 5363 564F 06C3 EA54 9482 209E 9B54 FFD3 035B
uid Edson Brandi <ebrandi@FreeBSD.org>
uid Edson Brandi <ebrandi@fugspbr.org>
uid Edson Brandi <ebrandi@ebrandi.eti.br>
uid Edson Brandi <edson.brandi@gmail.com>
uid Edson Brandi <ebrandi@primeirospassos.org>
uid Edson Brandi <ebrandi@gmail.com>
uid Edson Brandi <ebrandi@fug.com.br>
uid Edson Brandi <contato@edsonbrandi.com>
uid Edson Brandi (Born 1977-08-14 in S. S. DA GRAMA, SP - Brazil)
sub 3072R/A34B8175 2012-11-26 [expires: 2013-11-26]
sub 3072R/4EB0E0EA 2012-11-26 [expires: 2013-11-26]
sub 3072R/89917E73 2012-11-26 [expires: 2013-11-26]
```

D.3.35 Hartmut Brandt <harti@FreeBSD.org>

```
pub 1024D/5920099F 2003-01-29 Hartmut Brandt <brandt@fokus.fraunhofer.de>
 Key fingerprint = F60D 09A0 76B7 31EE 794B BB91 082F 291D 5920 099F
uid Hartmut Brandt <harti@freebsd.org>
sub 1024g/21D30205 2003-01-29
```

D.3.36 Oliver Braun <obraun@FreeBSD.org>

```
pub 1024D/EF25B1BA 2001-05-06 Oliver Braun <obraun@unsane.org>
 Key fingerprint = 6A3B 042A 732E 17E4 B6E7 3EAF C0B1 6B7D EF25 B1BA
uid Oliver Braun <obraun@obraun.net>
uid Oliver Braun <obraun@freebsd.org>
uid Oliver Braun <obraun@haskell.org>
```

sub 1024g/09D28582 2001-05-06

D.3.37 Max Brazhnikov <makc@FreeBSD.org>

```
pub 1024D/ACB3CD12 2008-08-18
 Key fingerprint = 4BAA 200E 720A 0BD1 7BB0 9DFD FBD9 08C2 ACB3 CD12
uid Max Brazhnikov <makc@FreeBSD.org>
uid Max Brazhnikov <makc@issp.ac.ru>
sub 1024g/5FAA4088 2008-08-18
```

D.3.38 Jonathan M. Bresler <jmb@FreeBSD.org>

```
pub 1024R/97E638DD 1996-06-05 Jonathan M. Bresler <jmb@Bresler.org>
 Key fingerprint = 31 57 41 56 06 C1 40 13 C5 1C E3 E5 DC 62 0E FB
uid Jonathan M. Bresler <jmb@FreeBSD.ORG>
uid Jonathan M. Bresler
uid Jonathan M. Bresler <Jonathan.Bresler@USi.net>
uid Jonathan M. Bresler <jmb@Frb.GOV>
```

D.3.39 Antoine Brodin <antoine@FreeBSD.org>

```
pub 1024D/50CC2671 2008-02-03
 Key fingerprint = F3F7 72F0 9C4C 9E56 4BE9 44EA 1B80 31F3 50CC 2671
uid Antoine Brodin <antoine@FreeBSD.org>
sub 2048g/6F4AFBE5 2008-02-03
```

D.3.40 Diane Bruce <db@FreeBSD.org>

```
pub 2048R/8E9CAA7B 2012-05-16
 Key fingerprint = 8B08 E022 705D 0083 64C4 5E60 5148 0C74 8E9C AA7B
uid Diane Bruce <db@db.net>
uid Diane Bruce <db@FreeBSD.org>
sub 2048R/932E5985 2012-05-16
```

D.3.41 Christian Brueffer <brueffer@FreeBSD.org>

```
pub 1024D/A0ED982D 2002-10-14 Christian Brueffer <chris@unixpages.org>
 Key fingerprint = A5C8 2099 19FF AACA F41B B29B 6C76 178C A0ED 982D
uid Christian Brueffer <brueffer@hitnet.rwth-aachen.de>
uid Christian Brueffer <brueffer@FreeBSD.org>
sub 4096g/1DCC100F 2002-10-14
```

D.3.42 Markus Br  ffer <markus@FreeBSD.org>

```
pub 1024D/78F8A8D4 2002-10-21
 Key fingerprint = 3F9B EBE8 F290 E5CC 1447 8760 D48D 1072 78F8 A8D4
uid Markus Brueffer <markus@brueffer.de>
uid Markus Brueffer <buff@hitnet.rwth-aachen.de>
uid Markus Brueffer <mbrueffer@mi.rwth-aachen.de>
uid Markus Brueffer <markus@FreeBSD.org>
sub 4096g/B7E5C7B6 2002-10-21
```

D.3.43 Sean Bruno <sbruno@FreeBSD.org>

```
pub 2048R/08E81687 2012-10-15
 Key fingerprint = B9F9 138F 349C D3B2 2AA4 1398 1909 45DC 08E8 1687
uid Sean Bruno (clusteradm and developer key) <sbruno@freebsd.org>
sub 2048R/BCC23981 2012-10-15
```

D.3.44 Oleg Bulyzhin <oleg@FreeBSD.org>

```
pub 1024D/78CE105F 2004-02-06
 Key fingerprint = 98CC 3E66 26DE 50A8 DBC4 EB27 AF22 DCEF 78CE 105F
uid Oleg Bulyzhin <oleg@FreeBSD.org>
uid Oleg Bulyzhin <oleg@rinet.ru>
sub 1024g/F747C159 2004-02-06
```

D.3.45 Michael Bushkov <bushman@FreeBSD.org>

```
pub 1024D/F694C6E4 2007-03-11 [expires: 2008-03-10]
 Key fingerprint = 4278 4392 BF6B 2864 C48E 0FA9 7216 C73C F694 C6E4
uid Michael Bushkov <bushman@rsu.ru>
uid Michael Bushkov <bushman@freebsd.org>
sub 2048g/5A783997 2007-03-11 [expires: 2008-03-10]
```

D.3.46 Jayachandran C. <jchandra@FreeBSD.org>

```
pub 1024D/3316E465 2010-05-19
 Key fingerprint = 320B DB08 4FE3 BCED 60AF E4DB F486 015F 3316 E465
uid Jayachandran C. <jchandra@freebsd.org>
sub 2048g/1F7755F9 2010-05-19
```

D.3.47 Jesus R. Camou <jcamou@FreeBSD.org>

```
pub 1024D/C2161947 2005-03-01
 Key fingerprint = 274C B265 48EC 42AE A2CA 47D9 7D98 588A C216 1947
uid Jesus R. Camou <jcamou@FreeBSD.org>
sub 2048g/F8D2A8DF 2005-03-01
```

D.3.48 José Alonso Cárdenas Márquez <acm@FreeBSD.org>

```
pub 1024D/9B21BC19 2006-07-18
 Key fingerprint = 4156 2EAC A11C 9651 713B 3FC1 195F D4A8 9B21 BC19
uid Jose Alonso Cardenas Marquez <acm@FreeBSD.org>
sub 2048g/ADA16C52 2006-07-18
```

D.3.49 Pietro Cerutti <gahr@FreeBSD.org>

```
pub 1024D/9571F78E 2006-05-17
 Key fingerprint = 1203 92B5 3919 AF84 9B97 28D6 C0C2 6A98 9571 F78E
uid Pietro Cerutti <gahr@gahr.ch>
uid Pietro Cerutti (The FreeBSD Project) <gahr@FreeBSD.org>
sub 2048g/F24227D5 2006-05-17 [expires: 2011-05-16]
```

D.3.50 Dmitry Chagin <dchagin@FreeBSD.org>

```
pub 1024D/738EFCED 2009-02-27
 Key fingerprint = 3F3F 8B87 CE09 9E10 3606 6ACA D2DD 936F 738E FCED
uid Dmitry Chagin <dchagin@freebsd.org>
uid Dmitry Chagin (dchagin key) <chagin.dmitry@gmail.com>
sub 2048g/6A3FDFF9 2009-02-27
```

D.3.51 Hye-Shik Chang <perky@FreeBSD.org>

```
pub 1024D/CFDB4BA4 1999-04-23 Hye-Shik Chang <perky@FreeBSD.org>
 Key fingerprint = 09D9 57D6 58BA 44DD CAEC 71CD 0D65 2C59 CFDB 4BA4
uid Hye-Shik Chang <hyeshik@gmail.com>
sub 1024g/A94A8ED1 1999-04-23
```

D.3.52 Jonathan Chen <jon@FreeBSD.org>

```
pub 1024D/2539468B 1999-10-11 Jonathan Chen <jon@spock.org>
 Key fingerprint = EE31 CDA1 A105 C8C9 5365 3DB5 C2FC 86AA 2539 468B
uid Jonathan Chen <jon@freebsd.org>
uid Jonathan Chen <chenj@rpi.edu>
uid Jonathan Chen <spock@acm.rpi.edu>
```

```
uid Jonathan Chen <jon@cs.rpi.edu>
sub 3072g/B81EF1DB 1999-10-11
```

D.3.53 Jonathan Anderson <jonathan@FreeBSD.org>

```
pub 1024D/E3BBCA48 2006-06-17
 Key fingerprint = D7C6 9096 874F 707E 48F8 FAB7 22A6 6E53 E3BB CA48
uid Jonathan Anderson <jonathan@FreeBSD.org>
uid Jonathan Anderson <jonathan.anderson@ieee.org>
uid Jonathan Anderson <anderson@engr.mun.ca>
uid Jonathan Anderson <jonathan.anderson@mun.ca>
sub 2048g/A703650D 2006-06-17
```

D.3.54 Fukang Chen <loader@FreeBSD.org>

```
pub 4096R/6BD4DDE6 2012-10-26
 Key fingerprint = A33E 88AB D358 DA49 59A6 B263 A9A2 599C 6BD4 DDE6
uid loader <loader@FreeBSD.org>
uid loader <loader@FreeBSDMall.com>
sub 4096R/1036D26C 2012-10-26
```

D.3.55 Luoqi Chen <luoqi@FreeBSD.org>

```
pub 1024D/2926F3BE 2002-02-22 Luoqi Chen <luoqi@FreeBSD.org>
 Key fingerprint = B470 A815 5917 D9F4 37F3 CE2A 4D75 3BD1 2926 F3BE
uid Luoqi Chen <luoqi@bricore.com>
uid Luoqi Chen <lchen@onetta.com>
sub 1024g/5446EB72 2002-02-22
```

D.3.56 Andrey A. Chernov <ache@FreeBSD.org>

```
pub 1024D/964474DD 2006-12-26
 Key fingerprint = 0F63 1B61 D76D AA23 1591 EA09 560E 582B 9644 74DD
uid Andrey Chernov <ache@freebsd.org>
uid [jpeg image of size 4092]
sub 2048g/08331894 2006-12-26
```

D.3.57 Alexander V. Chernikov <melifaro@FreeBSD.org>

```
pub 1024D/2675AB69 2008-02-17
 Key fingerprint = 00D2 E063 2FB0 2990 C602 50FD C1C2 7889 2675 AB69
uid Alexander V. Chernikov <melifaro@yandex-team.ru>
uid Alexander V. Chernikov <melifaro@ipfw.ru>
uid Alexander V. Chernikov <melifaro@freebsd.org>
```

sub 4096g/BC64F40C 2008-02-17

D.3.58 Sean Chittenden <seanc@FreeBSD.org>

pub 1024D/EE278A28 2004-02-08 Sean Chittenden <sean@chittenden.org>
 Key fingerprint = E41F F441 7E91 6CBA 1844 65CF B939 3C78 EE27 8A28
 sub 2048g/55321853 2004-02-08

D.3.59 Junho CHOI <cjh@FreeBSD.org>

pub 1024D/E60260F5 2002-10-14 CHOI Junho (Work) <cjh@wdb.co.kr>
 Key fingerprint = 1369 7374 A45F F41A F3C0 07E3 4A01 C020 E602 60F5
 uid CHOI Junho (Personal) <cjh@kr.FreeBSD.org>
 uid CHOI Junho (FreeBSD) <cjh@FreeBSD.org>
 sub 1024g/04A4FDD8 2002-10-14

D.3.60 Crist J. Clark <cjc@FreeBSD.org>

pub 1024D/FE886AD3 2002-01-25 Crist J. Clark <cjclark@jhu.edu>
 Key fingerprint = F04E CCD7 3834 72C2 707F 0A8F 259F 8F4B FE88 6AD3
 uid Crist J. Clark <cjclark@alum.mit.edu>
 uid Crist J. Clark <cjc@freebsd.org>
 sub 1024g/9B6BAB99 2002-01-25

D.3.61 Joe Marcus Clarke <marcus@FreeBSD.org>

pub 1024D/FE14CF87 2002-03-04 Joe Marcus Clarke (FreeBSD committer address) <marcus@FreeBSD.org>
 Key fingerprint = CC89 6407 73CC 0286 28E4 AFB9 6F68 8F8A FE14 CF87
 uid Joe Marcus Clarke <marcus@marcuscom.com>
 sub 1024g/B9ACE4D2 2002-03-04

D.3.62 Nik Clayton <nik@FreeBSD.org>

pub 1024D/2C37E375 2000-11-09 Nik Clayton <nik@freebsd.org>
 Key fingerprint = 15B8 3FFC DDB4 34B0 AA5F 94B7 93A8 0764 2C37 E375
 uid Nik Clayton <nik@slashdot.org>
 uid Nik Clayton <nik@crf-consulting.co.uk>
 uid Nik Clayton <nik@ngo.org.uk>
 uid Nik Clayton <nik@bsdi.com>
 sub 1024g/769E298A 2000-11-09

D.3.63 Benjamin Close <benjsc@FreeBSD.org>

```
pub 1024D/4842B5B4 2002-04-10
 Key fingerprint = F00D C83D 5F7E 5561 DF91 B74D E602 CAA3 4842 B5B4
uid Benjamin Simon Close <Benjamin.Close@clearchain.com>
uid Benjamin Simon Close <benjsc@FreeBSD.org>
uid Benjamin Simon Close <benjsc@clearchain.com>
sub 2048g/3FA8A57E 2002-04-10
```

D.3.64 Tijl Coosemans <tijl@FreeBSD.org>

```
pub 2048D/20A0B62B 2010-07-13
 Key fingerprint = 39AA F580 6B44 5161 9F86 ED49 7E80 92D8 20A0 B62B
uid Tijl Coosemans <tijl@coosemans.org>
uid Tijl Coosemans <tijl@freebsd.org>
sub 2048g/7D71BA74 2010-07-13
```

D.3.65 Raphael Kubo da Costa <rakuco@FreeBSD.org>

```
pub 4096R/18DCEED6 2011-10-03
 Key fingerprint = 6911 54FE BA6E 6106 5789 7099 8DD0 7D21 18DC EED6
uid Raphael Kubo da Costa (Personal key) <rakuco@FreeBSD.org>
```

D.3.66 Alan L. Cox <alc@FreeBSD.org>

```
pub 2048R/33E2893B 2013-06-15
 Key fingerprint = FC7C 93FD 2C2C ABA5 C1D1 3E74 8513 043C 33E2 893B
uid Alan Cox <alc@FreeBSD.org>
uid Alan Cox <alc@cs.rice.edu>
uid Alan Cox <alc@rice.edu>
sub 2048R/693757AA 2013-06-15
```

D.3.67 Bruce Cran <brucec@FreeBSD.org>

```
pub 2048R/6AF6F99E 2010-01-29
 Key fingerprint = 9A3C AE57 2706 B0E3 4B8A 8374 5787 A72B 6AF6 F99E
uid Bruce Cran <brucec@FreeBSD.org>
uid Bruce Cran <bruce@cran.org.uk>
sub 2048R/1D665CEE 2010-01-29
```

D.3.68 Frederic Culot <culot@FreeBSD.org>

```
pub 1024D/34876C5B 2006-08-26
 Key fingerprint = 50EE CE94 E43E BA85 CB67 262B B739 1A26 3487 6C5B
uid Frederic Culot <culot@FreeBSD.org>
uid Frederic Culot <frederic@culot.org>
sub 2048g/F1EF901F 2006-08-26
```

D.3.69 Aaron Dalton <aaron@FreeBSD.org>

```
pub 1024D/8811D2A4 2006-06-21 [expires: 2011-06-20]
 Key fingerprint = 8DE0 3CBB 3692 992F 53EF ACC7 BE56 0A4D 8811 D2A4
uid Aaron Dalton <aaron@freebsd.org>
sub 2048g/304EE8E5 2006-06-21 [expires: 2011-06-20]
```

D.3.70 Baptiste Daroussin <bapt@FreeBSD.org>

```
pub 1024D/49A4E84C 2008-11-19
 Key fingerprint = A14B A5FC B860 86DE 73E2 B24C F244 ED31 49A4 E84C
uid Baptiste Daroussin <bapt@etoilebsd.net>
uid Baptiste Daroussin <baptiste.daroussin@gmail.com>
uid Baptiste Daroussin <bapt@FreeBSD.org>
sub 2048g/54AB46B4 2008-11-19
```

D.3.71 Ceri Davies <ceri@FreeBSD.org>

```
pub 1024D/34B7245F 2002-03-08
 Key fingerprint = 9C88 EB05 A908 1058 A4AE 9959 A1C7 DCC1 34B7 245F
uid Ceri Davies <ceri@submonkey.net>
uid Ceri Davies <ceri@FreeBSD.org>
uid Ceri Davies <ceri@opensolaris.org>
sub 1024g/0C482CBC 2002-03-08
```

D.3.72 Brad Davis <brd@FreeBSD.org>

```
pub 1024D/ED0A754D 2005-05-14 [expires: 2014-02-21]
 Key fingerprint = 5DFD D1A6 BEEE A6D4 B3F5 4236 D362 3291 ED0A 754D
uid Brad Davis <sol4k@sol4k.com>
uid Brad Davis <brd@FreeBSD.org>
sub 2048g/1F29D404 2005-05-14 [expires: 2014-02-21]
```


D.3.73 Pawel Jakub Dawidek <pjd@FreeBSD.org>

```
pub 1024D/B1293F34 2004-02-02 Pawel Jakub Dawidek <Pawel@Dawidek.net>
 Key fingerprint = A3A3 5B4D 9CF9 2312 0783 1B1D 168A EF5D B129 3F34
uid Pawel Jakub Dawidek <pjd@FreeBSD.org>
uid Pawel Jakub Dawidek <pjd@FreeBSD.pl>
sub 2048g/3EEC50A7 2004-02-02 [expires: 2006-02-01]
```

D.3.74 Brian S. Dean <bsd@FreeBSD.org>

```
pub 1024D/723BDEE9 2002-01-23 Brian S. Dean <bsd@FreeBSD.org>
 Key fingerprint = EF49 7ABE 47ED 91B3 FC3D 7EA5 4D90 2FF7 723B DEE9
sub 1024g/4B02F876 2002-01-23
```

D.3.75 Carl Delsey <carl@FreeBSD.org>

```
pub 4096R/FB3B5D38 2013-01-15
 Key fingerprint = F0E5 3849 C6C3 668B 68A3 BCC7 6031 E963 FB3B 5D38
uid Carl Delsey <carl@FreeBSD.org>
sub 4096R/256F29D3 2013-01-15
```

D.3.76 Vasil Dimov <vd@FreeBSD.org>

```
pub 1024D/F6C1A420 2004-12-08
 Key fingerprint = B1D5 04C6 26CC 0D20 9525 14B8 170E 923F F6C1 A420
uid Vasil Dimov <vd@FreeBSD.org>
uid Vasil Dimov <vd@datamax.bg>
sub 4096g/A0148C94 2004-12-08
```

D.3.77 Roman Divacky <rdivacky@FreeBSD.org>

```
pub 1024D/3DC2044C 2006-11-15
 Key fingerprint = 6B61 25CA 49BC AAC5 21A9 FA7A 2D51 23E8 3DC2 044C
uid Roman Divacky <rdivacky@freebsd.org>
sub 2048g/39BDCE16 2006-11-15
```

D.3.78 Alexey Dokuchaev <danfe@FreeBSD.org>

```
pub 1024D/3C060B44 2004-08-23 Alexey Dokuchaev <danfe@FreeBSD.org>
 Key fingerprint = D970 08A4 922C 8D63 0C19 8D27 F421 76EE 3C06 0B44
sub 1024g/70BAE967 2004-08-23
```

D.3.79 Dima Dorfman <dd@FreeBSD.org>

```
pub 1024D/69FAE582 2001-09-04
 Key fingerprint = B340 8338 7DA3 4D61 7632 098E 0730 055B 69FA E582
uid Dima Dorfman <dima@trit.org>
uid Dima Dorfman <dima@unixfreak.org>
uid Dima Dorfman <dd@freebsd.org>
sub 2048g/65AF3B89 2003-08-19 [expires: 2005-08-18]
sub 2048g/8DB0CF2C 2005-05-29 [expires: 2007-05-29]
```

D.3.80 Bryan Drewery <bdrewery@FreeBSD.org>

```
pub 4096R/3C9B0CF9 2012-04-06 [expires: 2017-04-05]
 Key fingerprint = 36FE BE99 2F52 80DF 4811 362A 6E78 2AC0 3C9B 0CF9
uid Bryan Drewery <bryan@shatow.net>
uid Bryan Drewery <bdrewery@gmail.com>
uid Bryan Drewery <bryan@xzibition.com>
uid Bryan Drewery <bdrewery@FreeBSD.org>
sub 4096R/9E2CE2D3 2012-04-06 [expires: 2017-04-05]
```

D.3.81 Olivier Duchateau <olivierd@FreeBSD.org>

```
pub 2048R/22431859 2012-05-28 [expires: 2017-05-27]
 Key fingerprint = C057 112A 4A27 B5F2 CD8F 6C9A FC5A 0167 2243 1859
uid Olivier Duchateau <duchateau.olivier@gmail.com>
sub 2048R/63A85BDF 2012-05-28 [expires: 2017-05-27]
```

D.3.82 Bruno Ducrot <bruno@FreeBSD.org>

```
pub 1024D/7F463187 2000-12-29
 Key fingerprint = 7B79 E1D6 F5A1 6614 792F D906 899B 4D28 7F46 3187
uid Ducrot Bruno (Poup Master) <ducrot@poupinou.org>
sub 1024g/40282874 2000-12-29
```

D.3.83 Alex Dupre <ale@FreeBSD.org>

```
pub 1024D/CE5F554D 1999-06-27 Alex Dupre <sysadmin@alexdupre.com>
 Key fingerprint = DE23 02EA 5927 D5A9 D793 2BA2 8115 E9D8 CE5F 554D
uid Alex Dupre <ale@FreeBSD.org>
uid [jpeg image of size 5544]
uid Alex Dupre <ICQ:5431856>
sub 2048g/FD5E2D21 1999-06-27
```

D.3.84 Peter Edwards <peadar@FreeBSD.org>

```
pub 1024D/D80B4B3F 2004-03-01 Peter Edwards <peadar@FreeBSD.org>
Key fingerprint = 7A8A 9756 903E BEF2 4D9E 3C94 EE52 52F7 D80B 4B3F
uid Peter Edwards <pmedwards@eircom.net>
```

D.3.85 Daniel Eischen <deischen@FreeBSD.org>

```
pub 4096R/7D15560B 2012-11-17
Key fingerprint = 0039 2133 69CA 14D3 236A E331 361A 68B2 7D15 560B
uid Daniel Eischen <deischen@FreeBSD.org>
sub 4096R/A51F81F7 2012-11-17
```

D.3.86 Josef El-Rayes <josef@FreeBSD.org>

```
pub 2048R/A79DB53C 2004-01-04 Josef El-Rayes <josef@FreeBSD.org>
Key fingerprint = 58EB F5B7 2AB9 37FE 33C8 716B 59C5 22D9 A79D B53C
uid Josef El-Rayes <josef@daemon.li>
```

D.3.87 Lars Engels <lme@FreeBSD.org>

```
pub 1024D/C0F769F8 2004-08-27
Key fingerprint = 17FC 08E1 5E09 BD21 489E 2050 29CE 75DA C0F7 69F8
uid Lars Engels <lars.engels@0x20.net>
sub 1024g/8AD5BF9D 2004-08-27
```

D.3.88 Udo Erdelhoff <ue@FreeBSD.org>

```
pub 1024R/E74FA871 1994-07-19 Udo Erdelhoff <uer@de.uu.net>
Key fingerprint = 8C B1 80 CA 2C 52 73 81 FB A7 B4 03 C5 32 C8 67
uid Udo Erdelhoff <ue@nathan.ruhr.de>
uid Udo Erdelhoff <ue@freebsd.org>
uid Udo Erdelhoff <uerdelho@eu.uu.net>
uid Udo Erdelhoff <uerdelho@uu.net>
```

D.3.89 Ruslan Ermilov <ru@FreeBSD.org>

```
pub 1024D/996E145E 2004-06-02 Ruslan Ermilov (FreeBSD) <ru@FreeBSD.org>
Key fingerprint = 274E D201 71ED 11F6 9CCB 0194 A917 E9CC 996E 145E
uid Ruslan Ermilov (FreeBSD Ukraine) <ru@FreeBSD.org.ua>
uid Ruslan Ermilov (IPNet) <ru@ip.net.ua>
sub 1024g/557E3390 2004-06-02 [expires: 2007-06-02]
```

D.3.90 Lukas Ertl <le@FreeBSD.org>

```
pub 1024D/F10D06CB 2000-11-23 Lukas Ertl <le@FreeBSD.org>
 Key fingerprint = 20CD C5B3 3A1D 974E 065A B524 5588 79A9 F10D 06CB
uid Lukas Ertl <a9404849@unet.univie.ac.at>
uid Lukas Ertl <l.ertl@univie.ac.at>
uid Lukas Ertl <le@univie.ac.at>
sub 1024g/5960CE8E 2000-11-23
```

D.3.91 Brendan Fabeny <bf@FreeBSD.org>

```
pub 2048R/9806EBC1 2010-06-08 [expires: 2012-06-07]
 Key fingerprint = 2075 ADD3 7634 A4F9 5357 D934 08E7 06D9 9806 EBC1
uid b. f. <bf@freebsd.org>
sub 2048R/1CD0AD79 2010-06-08 [expires: 2012-06-07]
```

D.3.92 Guido Falsi <madpilot@FreeBSD.org>

```
pub 2048R/56CBD293 2012-04-12
 Key fingerprint = F317 2057 E17E 4E3A 3DA5 9E1D 1AE6 860E 56CB D293
uid Guido Falsi <madpilot@FreeBSD.org>
uid Guido Falsi <mad@madpilot.net>
sub 2048R/1F9772C5 2012-04-12
```

D.3.93 Rong-En Fan <rafan@FreeBSD.org>

```
pub 1024D/86FD8C68 2004-06-04
 Key fingerprint = DC9E 5B4D 2DDA D5C7 B6F8 6E69 D78E 1091 86FD 8C68
uid Rong-En Fan <rafan@infor.org>
uid Rong-En Fan <rafan@csie.org>
uid Rong-En Fan <rafan@FreeBSD.org>
sub 2048g/42A8637E 2009-01-25 [expires: 2012-07-08]
```

D.3.94 Stefan Farfeleder <stefanf@FreeBSD.org>

```
pub 1024D/8BEFD15F 2004-03-14 Stefan Farfeleder <stefan@fafoe.narf.at>
 Key fingerprint = 4220 FE60 A4A1 A490 5213 27A6 319F 8B28 8BEF D15F
uid Stefan Farfeleder <stefanf@complang.tuwien.ac.at>
uid Stefan Farfeleder <stefanf@FreeBSD.org>
uid Stefan Farfeleder <stefanf@ten15.org>
sub 2048g/418753E9 2004-03-14 [expires: 2007-03-14]
```

D.3.95 Babak Farrokhi <farrokhi@FreeBSD.org>

```
pub 1024D/7C810476 2005-12-22
 Key fingerprint = AABD 388F A207 58B4 2EE3 5DFD 4FC1 32C3 7C81 0476
uid Babak Farrokhi <farrokhi@FreeBSD.org>
uid Babak Farrokhi <babak@farrokhi.net>
sub 2048g/2A5F93C7 2005-12-22
```

D.3.96 Chris D. Faulhaber <jedgar@FreeBSD.org>

```
pub 1024D/FE817A50 2000-12-20 Chris D. Faulhaber <jedgar@FreeBSD.org>
 Key fingerprint = A47D A838 9216 F921 A456 54FF 39B6 86E0 FE81 7A50
uid Chris D. Faulhaber <jedgar@fxp.org>
sub 2048g/93452698 2000-12-20
```

D.3.97 Mark Felder <feld@FreeBSD.org>

```
pub 2048R/E64C94FE 2013-06-25
 Key fingerprint = 71ED 6A7F F4D7 430A BDF3 A180 BF01 619F E64C 94FE
uid Mark Felder <feld@freebsd.org>
sub 2048R/FDC20CA9 2013-06-25
```

D.3.98 Brian F. Feldman <green@FreeBSD.org>

```
pub 1024D/41C13DE3 2000-01-11 Brian Fundakowski Feldman <green@FreeBSD.org>
 Key fingerprint = 6A32 733A 1BF6 E07B 5B8D AE14 CC9D DCA2 41C1 3DE3
sub 1024g/A98B9FCC 2000-01-11 [expires: 2001-01-10]

pub 1024D/773905D6 2000-09-02 Brian Fundakowski Feldman <green@FreeBSD.org>
 Key fingerprint = FE23 7481 91EA 5E58 45EA 6A01 B552 B043 7739 05D6
sub 2048g/D2009B98 2000-09-02
```

D.3.99 Mário Sérgio Fujikawa Ferreira <lioux@FreeBSD.org>

```
pub 1024D/75A63712 2006-02-23 [expires: 2007-02-23]
 Key fingerprint = 42F2 2F74 8EF9 5296 898F C981 E9CF 463B 75A6 3712
uid Mario Sergio Fujikawa Ferreira (lioux) <lioux@FreeBSD.org>
uid Mario Sergio Fujikawa Ferreira <lioux@uol.com.br>
sub 4096g/BB7D80F2 2006-02-23 [expires: 2007-02-23]
```

D.3.100 Matthew Fleming <mdf@FreeBSD.org>

```
pub 2048R/A783DAA2 2012-11-22 [expires: 2016-11-22]
 Key fingerprint = 773F E069 BE98 CE96 4AC6 B8AB 1A1B 255E A783 DAA2
uid Matthew D Fleming <mdf356@gmail.com>
uid Matthew D Fleming <mdf@FreeBSD.org>
sub 2048R/4015B7AA 2012-11-22 [expires: 2016-11-22]
```

D.3.101 Tony Finch <fanf@FreeBSD.org>

```
pub 1024D/84C71B6E 2002-05-03 Tony Finch <dot@dotat.at>
 Key fingerprint = 199C F25B 2679 6D04 63C5 2159 FFC0 F14C 84C7 1B6E
uid Tony Finch <fanf@FreeBSD.org>
uid Tony Finch <fanf@apache.org>
uid Tony Finch <fanf2@cam.ac.uk>
sub 2048g/FD101E8B 2002-05-03
```

D.3.102 Marc Fonvieille <blackend@FreeBSD.org>

```
pub 1024D/4F8E74E8 2004-12-25 Marc Fonvieille <blackend@FreeBSD.org>
 Key fingerprint = 55D3 4883 4A04 828A A139 A5CF CD0F 51C0 4F8E 74E8
uid Marc Fonvieille <marc@blackend.org>
uid Marc Fonvieille <marc@freebsd-fr.org>
sub 1024g/37AD4E7D 2004-12-25
```

D.3.103 Pete Fritchman <petef@FreeBSD.org>

```
pub 1024D/74B91CFD 2001-01-30 Pete Fritchman <petef@FreeBSD.org>
 Key fingerprint = 9A9F 8A13 DB0D 7777 8D8E 1CB2 C5C9 A08F 74B9 1CFD
uid Pete Fritchman <petef@databits.net>
uid Pete Fritchman <petef@csh.rit.edu>
sub 1024g/0C02AF0C 2001-01-30
```

D.3.104 Bernhard Fröhlich <decke@FreeBSD.org>

```
pub 1024D/CF5840D4 2008-01-07 [expires: 2015-05-05]
 Key fingerprint = 47F6 BDF1 DF9E 81E2 2C54 8A06 E796 7A5A CF58 40D4
uid Bernhard Fröhlich <decke@FreeBSD.org>
uid Bernhard Fröhlich <decke@bluelife.at>
sub 2048g/4E51CE79 2008-01-07
```

D.3.105 Bill Fumerola <billf@FreeBSD.org>

```
pub 1024D/7F868268 2000-12-07 Bill Fumerola (FreeBSD Developer) <billf@FreeBSD.org>
 Key fingerprint = 5B2D 908E 4C2B F253 DAEB FC01 8436 B70B 7F86 8268
uid Bill Fumerola (Security Yahoo) <fumerola@yahoo-inc.com>
sub 1024g/43980DA9 2000-12-07
```

D.3.106 Andriy Gapon <avg@FreeBSD.org>

```
pub 2048R/A651FE2F 2009-02-16
 Key fingerprint = F234 4D58 DEFF 5E3A 4E0F 13BC 74A5 2D27 A651 FE2F
uid Andriy Gapon (FreeBSD) <avg@FreeBSD.org>
uid Andriy Gapon (FreeBSD) <avg@freebsd.org>
uid Andriy Gapon (FreeBSD) <avg@icyb.net.ua>
sub 4096R/F9A4D312 2009-02-16
```

D.3.107 Beat Gätzi <beat@FreeBSD.org>

```
pub 1024D/774249DB 2009-01-28 [expires: 2014-01-27]
 Key fingerprint = C410 3187 5B29 DD02 745F 0890 40C5 BCF7 7742 49DB
uid Beat Gaetzi <beat@FreeBSD.org>
sub 2048g/173CFFCA 2009-01-28 [expires: 2014-01-27]
```

D.3.108 Daniel Geržo <danger@FreeBSD.org>

```
pub 1024D/DA913352 2007-08-30 [expires: 2008-08-29]
 Key fingerprint = 7372 3F15 F839 AFF5 4052 CAC7 1ADA C204 DA91 3352
uid Daniel Gerzo <gerzo@rulez.sk>
uid Daniel Gerzo <danger@rulez.sk>
uid Daniel Gerzo (The FreeBSD Project) <danger@FreeBSD.org>
uid Daniel Gerzo (Micronet, a.s.) <gerzo@micronet.sk>
sub 2048g/C5D57BDC 2007-08-30 [expires: 2008-08-29]
```

D.3.109 Simon J. Gerraty <sjg@FreeBSD.org>

```
pub 1024D/B6CC76BF 2002-06-12
 Key fingerprint = F3BA D6CB E1F8 02EA 705F BCAD 6125 F840 B6CC 76BF
uid Simon J. Gerraty <sjg@cruffy.net>
uid Simon J. Gerraty <sjg@juniper.net>
uid Simon J. Gerraty <sjg@NetBSD.org>
uid Simon J. Gerraty <sjg@FreeBSD.org>
sub 1024g/D94B72B9 2002-06-12
```

D.3.110 Justin T. Gibbs <gibbs@FreeBSD.org>

```
pub 2048R/45A4FC2F 2012-02-10
 Key fingerprint = B98A C3AB 412B 094B D6FE E713 FA5A 1E30 45A4 FC2F
uid Justin T. Gibbs <gibbs@FreeBSD.org>
uid Justin T. Gibbs <gibbs@FreeBSDFoundation.org>
uid Justin T. Gibbs <gibbs@scsiguy.com>
sub 2048R/AF6927F8 2012-02-10
```

D.3.111 Pedro Giffuni <pfg@FreeBSD.org>

```
pub 2048D/422BDFE4 2011-12-06
 Key fingerprint = A12B 7C6B 54C0 921B C64F 7B35 58DF 6813 422B DFE4
uid Pedro Giffuni (FreeBSD key signature) <pfg@FreeBSD.org>
sub 2048g/43A91DE0 2011-12-06
```

D.3.112 Palle Girgensohn <girgen@FreeBSD.org>

```
pub 2048R/4A6BAAAD 2012-02-23 [expires: 2016-02-23]
 Key fingerprint = BD8C 332C E630 31D6 2FDB 80BD 5FF2 A161 4A6B AAAD
uid Palle Girgensohn <girgen@pingpong.net>
uid [jpeg image of size 8260]
uid Palle Girgensohn <girgen@FreeBSD.org>
sub 2048R/6BC41243 2012-02-23 [expires: 2016-02-23]
```

D.3.113 Philip M. Gollucci <pgollucci@FreeBSD.org>

```
pub 1024D/DB9B8C1C 2008-04-15
 Key fingerprint = B90B FBC3 A3A1 C71A 8E70 3F8C 75B8 8FFB DB9B 8C1C
uid Philip M. Gollucci (FreeBSD Foundation) <pgollucci@freebsd.org>
uid Philip M. Gollucci (Riderway Inc.) <pgollucci@riderway.com>
uid Philip M. Gollucci <pgollucci@p6m7g8.com>
uid Philip M. Gollucci (ASF) <pgollucci@apache.org>
sub 2048g/73943732 2008-04-15
```

D.3.114 Daichi GOTO <daichi@FreeBSD.org>

```
pub 1024D/09EBADD6 2002-09-25 Daichi GOTO <daichi@freebsd.org>
 Key fingerprint = 620A 9A34 57FB 5E93 0828 28C7 C360 C6ED 09EB ADD6
sub 1024g/F0B1F1CA 2002-09-25
```


D.3.115 Marcus Alves Grando <mnag@FreeBSD.org>

```
pub 1024D/CDCC273F 2005-09-15 [expires: 2010-09-14]
 Key fingerprint = 57F9 DEC1 5BBF 06DE 44A5 9A4A 8BEE 5F3A CDCC 273F
uid Marcus Alves Grando <marcus@sbh.eng.br>
uid Marcus Alves Grando <marcus@corp.grupos.com.br>
uid Marcus Alves Grando <mnag@FreeBSD.org>
sub 2048g/698AC00C 2005-09-15 [expires: 2010-09-14]
```

D.3.116 Peter Grehan <grehan@FreeBSD.org>

```
pub 1024D/EA45EA7D 2004-07-13 Peter Grehan <grehan@freebsd.org>
 Key fingerprint = 84AD 73DC 370E 15CA 7556 43C8 F5C8 4450 EA45 EA7D
sub 2048g/0E122D70 2004-07-13
```

D.3.117 Jamie Gritton <jamie@FreeBSD.org>

```
pub 1024D/8832CB7F 2009-01-29
 Key fingerprint = 34F8 1E62 C7A5 7CB9 A91F 7864 8C5A F85E 8832 CB7F
uid James Gritton <jamie@FreeBSD.org>
sub 2048g/94E3594D 2009-01-29
```

D.3.118 William Grzybowski <wg@FreeBSD.org>

```
pub 2048R/CFC460C5 2012-09-28
 Key fingerprint = FC40 5CD8 0879 7F50 0036 D924 D9F7 8B27 CFC4 60C5
uid William Grzybowski (FreeBSD) <wg@freebsd.org>
uid William Grzybowski <william88@gmail.com>
sub 2048R/05577997 2012-09-28
```

D.3.119 Barbara Guida <bar@FreeBSD.org>

```
pub 2048R/3DF5F750 2012-11-13
 Key fingerprint = D367 F6C8 2A5F 2921 70D2 B446 27DD 6FD6 3DF5 F750
uid Barbara Guida <bar@FreeBSD.org>
uid Barbara Guida <barbara.freebsd@gmail.com>
sub 2048R/1DF7506C 2012-11-13
```

D.3.120 John-Mark Gurney <jmg@FreeBSD.org>

```
pub 1024D/6D3FA396 2011-03-03 [expires: 2016-03-01]
 Key fingerprint = 54BA 873B 6515 3F10 9E88 9322 9CB1 8F74 6D3F A396
uid John-Mark Gurney <jmg@FreeBSD.org>
uid John-Mark Gurney <jmg@funkthat.com>
```

sub 4096g/0A4C095E 2011-03-03 [expires: 2016-03-01]

D.3.121 Mateusz Guzik <mjg@FreeBSD.org>

pub 2048R/21489259 2012-06-03
Key fingerprint = 3A9F 25FF ABF6 BB23 5C70 C61B 96D3 5178 2148 9259
uid Mateusz Guzik <mjg@freebsd.org>
sub 2048R/EA19FE8D 2012-06-03

D.3.122 Jason E. Hale <jhale@FreeBSD.org>

pub 3072D/8F2E5907 2012-09-07
Key fingerprint = 009C 54BF 32D0 F373 8126 C8A1 D8DD 2CA4 8F2E 5907
uid Jason E. Hale <jhale@FreeBSD.org>
uid Jason E. Hale <bsdkafee@gmail.com>
sub 4096g/7081A001 2012-09-07

D.3.123 Daniel Harris <dannyboy@FreeBSD.org>

pub 1024D/84D0D7E7 2001-01-15 Daniel Harris <dannyboy@worksforfood.com>
Key fingerprint = 3C61 B8A1 3F09 D194 3259 7173 6C63 DA04 84D0 D7E7
uid Daniel Harris <dannyboy@freebsd.org>
uid Daniel Harris <dh@askdh.com>
uid Daniel Harris <dh@wordassault.com>
sub 1024g/9DF0231A 2001-01-15

D.3.124 Daniel Hartmeier <dhartmei@FreeBSD.org>

pub 1024R/6A3A7409 1994-08-15 Daniel Hartmeier <dhartmei@freebsd.org>
Key fingerprint = 13 7E 9A F3 36 82 09 FE FD 57 B8 5C 2B 81 7E 1F

D.3.125 Olli Hauer <ohauer@FreeBSD.org>

pub 2048R/5D008F1A 2010-07-26
Key fingerprint = E9EE C9A5 EB4C BD29 74D7 9178 E56E 06B3 5D00 8F1A
uid olli hauer <ohauer@FreeBSD.org>
uid olli hauer <ohauer@gmx.de>
sub 2048R/5E25776E 2010-07-26

D.3.126 Emanuel Haupt <ehaupt@FreeBSD.org>

```
pub 3072D/329A273C 2012-11-17 [expires: 2013-11-17]
 Key fingerprint = 920C A49A 5A23 F9E3 4EB0 4387 AB90 5C56 329A 273C
uid Emanuel Haupt <ehaupt@FreeBSD.org>
sub 3072g/70183B96 2012-11-17 [expires: 2013-11-17]
```

D.3.127 John Hay <jhay@FreeBSD.org>

```
pub 2048R/A9275B93 2000-05-10 John Hay <jhay@icomtek.csir.co.za>
 Key fingerprint = E7 95 F4 B9 D4 A7 49 6A 83 B9 77 49 28 9E 37 70
uid John Hay <jhay@mikom.csir.co.za>
uid Thawte Freemail Member <jhay@mikom.csir.co.za>
uid John Hay <jhay@csir.co.za>
uid John Hay <jhay@FreeBSD.ORG>
```

D.3.128 Sheldon Hearn <sheldonh@FreeBSD.org>

```
pub 1024D/74A06ACD 2002-06-20 Sheldon Hearn <sheldonh@starjuice.net>
 Key fingerprint = 01A3 EF91 9C5A 3633 4E01 8085 A462 57F1 74A0 6ACD
sub 1536g/C42F8AC8 2002-06-20
```

D.3.129 Mike Heffner <mikeh@FreeBSD.org>

```
pub 1024D/CDECBF99 2001-02-02 Michael Heffner <mheffner@novacoxmail.com>
 Key fingerprint = AFAB CCEB 68C7 573F 5110 9285 1689 1942 CDEC BF99
uid Michael Heffner <mheffner@vt.edu>
uid Michael Heffner <mikeh@FreeBSD.org>
uid Michael Heffner <spock@techfour.net>
uid Michael Heffner (ACM sysadmin) <mheffner@acm.vt.edu>
sub 1024g/3FE83FB5 2001-02-02
```

D.3.130 Martin Heinen <mheinen@FreeBSD.org>

```
pub 1024D/116C5C85 2002-06-17 Martin Heinen <mheinen@freebsd.org>
 Key fingerprint = C898 3FCD EEA0 17ED BEA9 564D E5A6 AFF2 116C 5C85
uid Martin Heinen <martin@sumuk.de>
sub 1024g/EA67506B 2002-06-17
```

D.3.131 Niels Heinen <niels@FreeBSD.org>

```
pub 1024D/5FE39B80 2004-12-06 Niels Heinen <niels.heinen@ubizen.com>
 Key fingerprint = 75D8 4100 CF5B 3280 543F 930C 613E 71AA 5FE3 9B80
uid Niels Heinen <niels@defaced.be>
```

```
uid Niels Heinen <niels@heinen.ws>
uid Niels Heinen <niels@FreeBSD.org>
sub 2048g/057F4DA7 2004-12-06
```

D.3.132 Jaakko Heinonen <jh@FreeBSD.org>

```
pub 1024D/53CCB781 2009-10-01 [expires: 2014-09-30]
 Key fingerprint = 3AED A2B6 B63D D771 1AFD 25FA DFDF 5B89 53CC B781
uid Jaakko Heinonen (FreeBSD) <jh@FreeBSD.org>
sub 4096g/BB97397E 2009-10-01 [expires: 2014-09-30]
```

D.3.133 Jason Helfman <jgh@FreeBSD.org>

```
pub 2048R/4150D3DC 2011-12-18 [expires: 2021-12-15]
 Key fingerprint = 8E0D C457 9A0F C91C 23F3 0454 2059 9A63 4150 D3DC
uid Jason Helfman <jgh@FreeBSD.org>
sub 2048R/695B1B92 2011-12-18 [expires: 2021-12-15]
```

D.3.134 Guy Helmer <ghelmer@FreeBSD.org>

```
pub 2048R/8F1CEBC4 2012-05-22
 Key fingerprint = 483E 9E6C C644 2520 C9FE 4E87 9989 CCAF 8F1C EBC4
uid Guy Helmer <guy.helmer@palisadesystems.com>
uid Guy Helmer <guy.helmer@gmail.com>
uid Guy Helmer <ghelmer@freebsd.org>
sub 2048R/2073E3F8 2012-05-22

pub 1024R/35F4ED2D 1997-01-26 Guy G. Helmer <ghelmer@freebsd.org>
 Key fingerprint = A2 59 4B 92 02 5B 9E B1 B9 4E 2E 03 29 D5 DC 3A
uid Guy G. Helmer <ghelmer@cs.iastate.edu>
uid Guy G. Helmer <ghelmer@palisadesys.com>
```

D.3.135 Maxime Henrion <mux@FreeBSD.org>

```
pub 1024D/881D4806 2003-01-09 Maxime Henrion <mux@FreeBSD.org>
 Key fingerprint = 81F1 BE2D 12F1 184A 77E4 ACD0 5563 7614 881D 4806
sub 2048g/D0B510C0 2003-01-09
```

D.3.136 Wen Heping <wen@FreeBSD.org>

```
pub 2048R/A03F07DA 2012-12-10
 Key fingerprint = 0258 F2C7 C123 E627 9E14 B4BA 270F 30AA A03F 07DA
uid Wen Heping (wen) <wen@FreeBSD.org>
sub 2048R/CFC8D6A9 2012-12-10
```

D.3.137 Dennis Herrmann <dh@FreeBSD.org>

```
pub 4096R/F7CDCAA1 2012-08-26
 Key fingerprint = 0587 E730 68A6 2646 A991 505D CD9B 3A87 F7CD CAA1
uid Dennis 'dh' Herrmann (Everybody wants to go to heaven, but nobody wants to o
sub 4096R/0A6D554F 2012-08-26
```

D.3.138 Justin Hibbits <jhibbits@FreeBSD.org>

```
pub 2048R/37BE2DB9 2011-12-01
 Key fingerprint = 8A12 7064 4F3D 339A 191D AD52 30C7 858E 37BE 2DB9
uid Justin Hibbits <chmreedalf@gmail.com>
uid Justin Hibbits <jhibbits@freebsd.org>
uid Justin Hibbits <jrh29@alumni.cwru.edu>
sub 2048R/A8DA156F 2011-12-01
```

D.3.139 Peter Holm <pho@FreeBSD.org>

```
pub 1024D/CF244E81 2008-11-17
 Key fingerprint = BE9B 32D8 89F1 F285 00E4 E4C5 EF3F B4B5 CF24 4E81
uid Peter Holm <pho@FreeBSD.org>
sub 2048g/E20A409F 2008-11-17
```

D.3.140 Michael L. Hostbaek <mich@FreeBSD.org>

```
pub 1024D/0F55F6BE 2001-08-07 Michael L. Hostbaek <mich@freebsdcluster.org>
 Key fingerprint = 4D62 9396 B19F 38D3 5C99 1663 7B0A 5212 0F55 F6BE
uid Michael L. Hostbaek <mich@freebsdcluster.dk>
uid Michael L. Hostbaek <mich@icommerce-france.com>
uid Micahel L. Hostbaek <mich@freebsd.dk>
uid Michael L. Hostbaek <mich@the-lab.org>
uid Michael L. Hostbaek <mich@freebsd.org>
sub 1024g/8BE4E30F 2001-08-07
```

D.3.141 Po-Chuan Hsieh <sunpoet@FreeBSD.org>

```
pub 4096R/CC57E36B 2010-09-21
 Key fingerprint = 8AD8 68F2 7D2B 0A10 7E9B 8CC0 DC44 247E CC57 E36B
uid Po-Chuan Hsieh (FreeBSD) <sunpoet@FreeBSD.org>
uid Po-Chuan Hsieh (sunpoet) <sunpoet@sunpoet.net>
sub 4096R/ADE9E203 2010-09-21
```

D.3.142 Li-Wen Hsu <lwhsu@FreeBSD.org>

```
pub 1024D/2897B228 2005-01-16
 Key fingerprint = B6F7 170A 6DC6 5D1A BD4B D86A 416B 0E39 2897 B228
uid Li-wen Hsu <lwhsu@lwhsu.org>
uid Li-wen Hsu <lwhsu@lwhsu.ckefgisc.org>
uid Li-wen Hsu <lwhsu@lwhsu.csie.net>
uid Li-wen Hsu <lwhsu@ckefgisc.org>
uid Li-wen Hsu <lwhsu@csie.nctu.edu.tw>
uid Li-wen Hsu <lwhsu@ccca.nctu.edu.tw>
uid Li-wen Hsu <lwhsu@iis.sinica.edu.tw>
uid Li-wen Hsu <lwhsu@cs.nctu.edu.tw>
uid Li-Wen Hsu <lwhsu@FreeBSD.org>
sub 2048g/16F82238 2005-01-16
```

D.3.143 Howard F. Hu <foxfair@FreeBSD.org>

```
pub 1024D/4E9BCA59 2003-09-01 Foxfair Hu <foxfair@FreeBSD.org>
 Key fingerprint = 280C A846 CA1B CAC9 DDCF F4CB D553 4BD5 4E9B CA59
uid Foxfair Hu <foxfair@drago.fomokka.net>
uid Howard Hu <howardhu@yahoo-inc.com>
sub 1024g/3356D8C1 2003-09-01
```

D.3.144 Chin-San Huang <chinsan@FreeBSD.org>

```
pub 1024D/350EECFA 2006-10-04
 Key fingerprint = 1C4D 0C9E 0E68 DB74 0688 CE43 D2A5 3F82 350E ECFA
uid Chin-San Huang (lab) <chinsan@chinsan2.twbbs.org>
uid Chin-San Huang (FreeBSD committer) <chinsan@FreeBSD.org>
uid Chin-San Huang (Gmail) <chinsan.tw@gmail.com>
sub 2048g/35F75A30 2006-10-04
```

D.3.145 Davide Italiano <davide@FreeBSD.org>

```
pub 2048R/4CB47484 2012-01-17
 Key fingerprint = B5C9 77F5 1E67 D110 8D19 7587 EB95 EA82 4CB4 7484
uid Davide Italiano <davide@FreeBSD.org>
sub 2048R/91F7443D 2012-01-17
```

D.3.146 Jordan K. Hubbard <jkh@FreeBSD.org>

```
pub 1024R/8E542D5D 1996-04-04 Jordan K. Hubbard <jkh@FreeBSD.org>
 Key fingerprint = 3C F2 27 7E 4A 6C 09 0A 4B C9 47 CD 4F 4D 0B 20
```

D.3.147 Konrad Jankowski <versus@FreeBSD.org>

```
pub 1024D/A01C218A 2008-10-28
 Key fingerprint = A805 21DC 859F E941 D2EA 9986 2264 8E5D A01C 218A
uid Konrad Jankowski <versus@freebsd.org>
sub 2048g/56AE1959 2008-10-28
```

D.3.148 Weongyo Jeong <weongyo@FreeBSD.org>

```
pub 1024D/22354D7A 2007-12-28
 Key fingerprint = 138E 7115 A86F AA40 B509 5883 B387 DCE9 2235 4D7A
uid Weongyo Jeong <weongyo.jeong@gmail.com>
uid Weongyo Jeong <weongyo@freebsd.org>
sub 2048g/9AE6DAEE 2007-12-28
```

D.3.149 Peter Jeremy <peterj@FreeBSD.org>

```
pub 1024D/F00FB887 2005-10-20
 Key fingerprint = 0BF7 7A72 5894 EBE6 4F4D 7EEE FE8A 47BF F00F B887
uid Peter Jeremy <peterjeremy@acm.org>
uid [jpeg image of size 4413]
uid Peter Jeremy <peter.jeremy@auug.org.au>
uid Peter Jeremy <peterjeremy@optusnet.com.au>
uid Peter Jeremy (preferred) <peter@rulingia.com>
uid Peter Jeremy <peterj@freebsd.org>
sub 2048g/7E0B423B 2005-10-20
```

D.3.150 Tatuya JINMEI <jinmei@FreeBSD.org>

```
pub 1024D/ABA82228 2002-08-15
 Key fingerprint = BB70 3050 EE39 BE00 48BB A5F3 5892 F203 ABA8 2228
uid JINMEI Tatuya <jinmei@FreeBSD.org>
uid JINMEI Tatuya <jinmei@jinmei.org>
uid JINMEI Tatuya (the KAME project) <jinmei@isl.rdc.toshiba.co.jp>
sub 1024g/8B43CF66 2002-08-15
```

D.3.151 Michael Johnson <ahze@FreeBSD.org>

```
pub 1024D/3C046FD6 2004-10-29 Michael Johnson (FreeBSD key) <ahze@FreeBSD.org>
 Key fingerprint = 363C 6ABA ED24 C23B 5F0C 3AB4 9F8B AA7D 3C04 6FD6
uid Michael Johnson (pgp key) <ahze@ahze.net>
sub 2048g/FA334AE3 2004-10-29
```

D.3.152 Mark Johnston <markj@FreeBSD.org>

```
pub 2048R/80A62628 2012-12-19
 Key fingerprint = AFEF AD33 1C4E FFE5 141E 0157 05A4 DA8B 80A6 2628
uid Mark Johnston <markj@freebsd.org>
sub 2048R/47C7D3C2 2012-12-19
```

D.3.153 Trevor Johnson <trevor@FreeBSD.org>

```
pub 1024D/3A3EA137 2000-04-20 Trevor Johnson <trevor@jpj.net>
 Key fingerprint = 7ED1 5A92 76C1 FFCB E5E3 A998 F037 5A0B 3A3E A137
sub 1024g/46C24F1E 2000-04-20
```

D.3.154 Tom Judge <tj@FreeBSD.org>

```
pub 2048R/81E22216 2012-05-27 [expires: 2017-05-26]
 Key fingerprint = 8EF8 36C8 44A6 9576 6ADB EB0E 4252 33DC 81E2 2216
uid Tom Judge <tom@tomjudge.com>
uid Tom Judge <tjudge@sourcefire.com>
uid Tom Judge <tj@freebsd.org>
sub 2048R/2CA4AA0D 2012-05-27 [expires: 2017-05-26]
```

D.3.155 Alexander Kabaev <kan@FreeBSD.org>

```
pub 1024D/C9BE5D96 2002-07-01
 Key fingerprint = 7474 A847 DBF5 50A5 FC3E F223 43AC F58C C9BE 5D96
uid Alexander Kabaev <kabaev@gmail.com>
uid Alexander Kabaev (FreeBSD committer account ID) <kan@FreeBSD.ORG>
sub 1024g/534D9E06 2002-07-01
```

D.3.156 Benjamin Kaduk <bjk@FreeBSD.org>

```
pub 4096R/8302FE9F 2011-08-20 [expires: 2013-07-21]
 Key fingerprint = 9FD9 F966 D914 5101 BE59 FE13 2D29 EEED 8302 FE9F
uid Benjamin Kaduk <bjk@FreeBSD.org>
sub 4096R/28698ABE 2011-08-20 [expires: 2013-08-19]
```

D.3.157 Poul-Henning Kamp <phk@FreeBSD.org>

```
pub 1024R/0358FCBD 1995-08-01 Poul-Henning Kamp <phk@FreeBSD.org>
 Key fingerprint = A3 F3 88 28 2F 9B 99 A2 49 F4 E2 FA 5A 78 8B 3E
```


D.3.158 Sergey Kandaurov <pluknet@FreeBSD.org>

```
pub 2048R/10607419 2010-10-04
 Key fingerprint = 020B EC25 7E1F 8BC5 C42C 513B 3F4E 97BA 1060 7419
uid Sergey Kandaurov (freebsd) <pluknet@freebsd.org>
uid Sergey Kandaurov <pluknet@gmail.com>
sub 2048R/5711F73B 2010-10-04
```

D.3.159 Coleman Kane <cokane@FreeBSD.org>

```
pub 1024D/C5DAB797 2007-07-22
 Key fingerprint = FC09 F326 4318 E714 DE45 6CB0 70C4 B141 C5DA B797
uid Coleman Kane (Personal PGP Key) <cokane@cokane.org>
uid Coleman Kane (Personal PGP Key) <cokane@FreeBSD.org>
sub 2048g/5C680129 2007-07-22
```

D.3.160 Takenori KATO <kato@FreeBSD.org>

```
pub 4096R/3CF9ACE7 2012-10-02
 Key fingerprint = 5B72 AEF9 B2F9 069D 54FE CF60 444F 91C8 3CF9 ACE7
uid KATO Takenori <kato@FreeBSD.org>
uid KATO Takenori <kato@nendai.nagoya-u.ac.jp>
sub 4096R/1C593356 2012-10-02
```

D.3.161 Josef Karthauser <joe@FreeBSD.org>

```
pub 1024D/E6B15016 2000-10-19 Josef Karthauser <joe@FreeBSD.org>
 Key fingerprint = 7266 8EAF 82C2 D439 5642 AC26 5D52 1C8C E6B1 5016
uid Josef Karthauser <joe@tao.org.uk>
uid Josef Karthauser <joe@uk.FreeBSD.org>
uid [revoked] Josef Karthauser <josef@bsd.i.com>
uid [revoked] Josef Karthauser <joe@pavilion.net>
sub 2048g/1178B692 2000-10-19
```

D.3.162 Vinod Kashyap <vkashyap@FreeBSD.org>

```
pub 1024R/04FCCDD3 2004-02-19 Vinod Kashyap (gnupg key) <vkashyap@freebsd.org>
 Key fingerprint = 9B83 0B55 604F E491 B7D2 759D DF92 DAA0 04FC CDD3
```

D.3.163 Kris Kennaway <kris@FreeBSD.org>

```
pub 1024D/68E840A5 2000-01-14 Kris Kennaway <kris@citusc.usc.edu>
 Key fingerprint = E65D 0E7D 7E16 B212 1BD6 39EE 5ABC B405 68E8 40A5
uid Kris Kennaway <kris@FreeBSD.org>
```

```
uid Kris Kennaway <kris@obsecurity.org>
sub 2048g/03A41C45 2000-01-14 [expires: 2006-01-14]
```

D.3.164 Giorgos Keramidas <keramida@FreeBSD.org>

```
pub 1024D/318603B6 2001-09-21
 Key fingerprint = C1EB 0653 DB8B A557 3829 00F9 D60F 941A 3186 03B6
uid Giorgos Keramidas <keramida@FreeBSD.org>
uid Giorgos Keramidas <keramida@ceid.upatras.gr>
uid Giorgos Keramidas <keramida@hellug.gr>
uid Giorgos Keramidas <keramida@linux.gr>
uid Giorgos Keramidas <gkeramidas@gmail.com>
sub 1024g/50FDBAD1 2001-09-21
```

D.3.165 Max Khon <fjoe@FreeBSD.org>

```
pub 1024D/6B87E212 2009-02-17
 Key fingerprint = 124D EC6C 6365 D41A 497A 9C3E FCF3 8708 6B87 E212
uid Max Khon <fjoe@FreeBSD.org>
uid Max Khon <fjoe@samodelkin.net>
sub 2048g/CB71491D 2009-02-17
```

D.3.166 Manolis Kiagias <manolis@FreeBSD.org>

```
pub 1024D/6E0FB494 2006-08-22
 Key fingerprint = F820 5AAF 7112 2CDD 23D8 3BDF 67F3 311A 6E0F B494
uid Manolis Kiagias <manolis@FreeBSD.org>
uid Manolis Kiagias <sonicy@otenet.gr>
uid Manolis Kiagias (A.K.A. sonic, sonicy, sonic2000gr) <sonic@diktia.dyndns.org>
sub 2048g/EB94B411 2006-08-22
```

D.3.167 Jung-uk Kim <jkim@FreeBSD.org>

```
pub 2048R/D932A1CE 2012-11-19
 Key fingerprint = 2202 B5FB 78B7 A303 4919 B7C7 25E9 69B1 D932 A1CE
uid Jung-uk Kim <jkim@FreeBSD.org>
sub 2048R/41858FC6 2012-11-19
```

D.3.168 Zack Kirsch <zack@FreeBSD.org>

```
pub 1024D/1A725562 2010-11-05 Zack Kirsch <zack@freebsd.org>
 Key fingerprint = A8CC AA5E FB47 A386 E757 A2B8 BDD2 0684 1A72 5562
sub 1024g/6BFE2C06 2010-11-05
```

D.3.169 Jakub Klama <jceel@FreeBSD.org>

```
pub 2048R/2AAEA67D 2011-09-27
 Key fingerprint = 40D6 097A 174F 511B 80EB F3A3 0946 4193 2AAE A67D
uid Jakub Klama <jceel@FreeBSD.org>
sub 2048R/5291BC4D 2011-09-27
```

D.3.170 Andreas Klemm <andreas@FreeBSD.org>

```
pub 1024D/6C6F6CBA 2001-01-06 Andreas Klemm <andreas.klemm@eu.didata.com>
 Key fingerprint = F028 D51A 0D42 DD67 4109 19A3 777A 3E94 6C6F 6CBA
uid Andreas Klemm <andreas@klemm.gtn.com>
uid Andreas Klemm <andreas@FreeBSD.org>
uid Andreas Klemm <andreas@apsfilter.org>
sub 2048g/FE23F866 2001-01-06
```

D.3.171 Johann Kois <jkois@FreeBSD.org>

```
pub 1024D/DD61C2D8 2004-06-27 Johann Kois <J.Kois@web.de>
 Key fingerprint = 8B70 03DB 3C45 E71D 0ED4 4825 FEB0 EBEF DD61 C2D8
uid Johann Kois <jkois@freebsd.org>
sub 1024g/568307CB 2004-06-27
```

D.3.172 Sergei Kolobov <sergei@FreeBSD.org>

```
pub 1024D/3BA53401 2003-10-10 Sergei Kolobov <sergei@FreeBSD.org>
 Key fingerprint = A2F4 5F34 0586 CC9C 493A 347C 14EC 6E69 3BA5 3401
uid Sergei Kolobov <sergei@kolobov.com>
sub 2048g/F8243671 2003-10-10
```

D.3.173 Maxim Konovalov <maxim@FreeBSD.org>

```
pub 1024D/2C172083 2002-05-21 Maxim Konovalov <maxim@FreeBSD.org>
 Key fingerprint = 6550 6C02 EFC2 50F1 B7A3 D694 ECF0 E90B 2C17 2083
uid Maxim Konovalov <maxim@macomnet.ru>
sub 1024g/F305DDCA 2002-05-21
```

D.3.174 Taras Korenko <taras@FreeBSD.org>

```
pub 1024D/8ACCC68B 2010-03-30
 Key fingerprint = 5128 2A8B 9BC1 A664 21E0 1E61 D838 54D3 8ACC C68B
uid Taras Korenko <taras@freebsd.org>
uid Taras Korenko <ds@ukrhub.net>
uid Taras Korenko <tarasishche@gmail.com>
```

sub 2048g/8D7CC0FA 2010-03-30 [expires: 2015-03-29]

D.3.175 Joseph Koshy <jkoshy@FreeBSD.org>

pub 1024D/D93798B6 2001-12-21 Joseph Koshy (FreeBSD) <jkoshy@freebsd.org>
 Key fingerprint = 0DE3 62F3 EF24 939F 62AA 2E3D ABB8 6ED3 D937 98B6
 sub 1024g/43FD68E9 2001-12-21

D.3.176 Wojciech A. Koszek <wkoszek@FreeBSD.org>

pub 1024D/C9F25145 2006-02-15
 Key fingerprint = 6E56 C571 9D33 D23E 9A61 8E50 623C AD62 C9F2 5145
 uid Wojciech A. Koszek <dunstan@FreeBSD.czyst.pl>
 uid Wojciech A. Koszek <wkoszek@FreeBSD.org>
 sub 4096g/3BBD20A5 2006-02-15

D.3.177 Alex Kozlov <ak@FreeBSD.org>

pub 2048R/0D1D29A0 2012-03-01 [expires: 2024-02-27]
 Key fingerprint = 7774 4FCF 6AC9 126B BD0E DBF3 5EBF 4968 0D1D 29A0
 uid Alex Kozlov <ak@freebsd.org>
 sub 2048R/2DD82C65 2012-03-01 [expires: 2024-02-27]

D.3.178 Steven Kreuzer <skreuzer@FreeBSD.org>

pub 1024D/E0D6F907 2009-03-16 [expires: 2013-04-25]
 Key fingerprint = 8D8F 14D6 ED9F 6BD0 7756 7A46 66BA B4B6 E0D6 F907
 uid Steven Kreuzer <skreuzer@exit2shell.com>
 uid Steven Kreuzer <skreuzer@freebsd.org>

D.3.179 Gábor Kövesdán <gabor@FreeBSD.org>

pub 1024D/2373A6B1 2006-12-05
 Key fingerprint = A42A 10D6 834B BEC0 26F0 29B1 902D D04F 2373 A6B1
 uid Gabor Kovesdan <gabor@FreeBSD.org>
 sub 2048g/92B0A104 2006-12-05

D.3.180 Ana Kukec <anchie@FreeBSD.org>

pub 2048R/510D23BB 2010-04-18
 Key fingerprint = 0A9B 0ABB 0E1C B5A4 3408 398F 778A C3B4 510D 23BB
 uid Ana Kukec <anchie@FreeBSD.org>

sub 2048R/699E4DDA 2010-04-18

D.3.181 Roman Kurakin <rik@FreeBSD.org>

pub 1024D/C8550F4C 2005-12-16 [expires: 2008-12-15]
 Key fingerprint = 25BB 789A 6E07 E654 8E59 0FA9 42B1 937C C855 0F4C
 uid Roman Kurakin <rik@FreeBSD.org>
 sub 2048g/D15F2AB6 2005-12-16 [expires: 2008-12-15]

D.3.182 Hideyuki KURASHINA <rushani@FreeBSD.org>

pub 1024D/439ADC57 2002-03-22 Hideyuki KURASHINA <rushani@bl.mmtr.or.jp>
 Key fingerprint = A052 6F98 6146 6FE3 91E2 DA6B F2FA 2088 439A DC57
 uid Hideyuki KURASHINA <rushani@FreeBSD.org>
 uid Hideyuki KURASHINA <rushani@jp.FreeBSD.org>
 sub 1024g/64764D16 2002-03-22

D.3.183 Jun Kuriyama <kuriyama@FreeBSD.org>

pub 1024D/FE3B59CD 1998-11-23 Jun Kuriyama <kuriyama@imgsrc.co.jp>
 Key fingerprint = 5219 55CE AC84 C296 3A3B B076 EE3C 4DBB FE3B 59CD
 uid Jun Kuriyama <kuriyama@FreeBSD.org>
 uid Jun Kuriyama <kuriyama@jp.FreeBSD.org>
 sub 2048g/1CF20D27 1998-11-23

D.3.184 René Ladan <rene@FreeBSD.org>

pub 4096R/0A3789B7 2012-11-18
 Key fingerprint = 101A 716B 162B 00E5 5BED EA05 ADBB F861 0A37 89B7
 uid René Ladan <rene@freebsd.org>
 sub 4096R/B67184C6 2012-11-18

D.3.185 Julien Laffaye <jlaffaye@FreeBSD.org>

pub 2048R/6AEBE420 2011-06-06
 Key fingerprint = 031A B449 B383 5C3B B618 E2F4 BAD0 0F0E 6AEB E420
 uid Julien Laffaye <jlaffaye@FreeBSD.org>
 sub 2048R/538B8D5B 2011-06-06

D.3.186 Clement Laforet <clement@FreeBSD.org>

```
pub 1024D/0723BA1D 2003-12-13 Clement Laforet (FreeBSD committer address) <clement@FreeBSD.org>
 Key fingerprint = 3638 4B14 8463 A67B DC7E 641C B118 5F8F 0723 BA1D
uid Clement Laforet <sheepkiller@cultdeadsheep.org>
uid Clement Laforet <clement.laforet@cotds.org>
sub 2048g/23D57658 2003-12-13
```

D.3.187 Max Laier <mllaier@FreeBSD.org>

```
pub 1024D/3EB6046D 2004-02-09
 Key fingerprint = 917E 7F25 E90F 77A4 F746 2E8D 5F2C 84A1 3EB6 046D
uid Max Laier <max@love2party.net>
uid Max Laier <max.laier@ira.uka.de>
uid Max Laier <mllaier@freebsd.org>
uid Max Laier <max.laier@tm.uka.de>
sub 4096g/EDD08B9B 2005-06-28
```

D.3.188 Erwin Lansing <erwin@FreeBSD.org>

```
pub 1024D/15256990 1998-07-03
 Key fingerprint = FB58 9797 299A F18E 2D3E 73D6 AB2F 5A5B 1525 6990
uid Erwin Lansing <erwin@lansing.dk>
uid Erwin Lansing <erwin@FreeBSD.org>
uid Erwin Lansing <erwin@droso.dk>
uid Erwin Lansing <erwin@droso.org>
uid Erwin Lansing <erwin@aauug.dk>
sub 2048g/7C64013D 1998-07-03
```

D.3.189 Ganael Laplanche <martymac@FreeBSD.org>

```
pub 1024D/10B87391 2006-01-13
 Key fingerprint = D59D 984D 8988 7BB9 DA37 BA77 757E D5F0 10B8 7391
uid Ganael LAPLANCHE <ganael.laplanche@martymac.org>
uid Ganael LAPLANCHE <martymac@martymac.com>
uid Ganael LAPLANCHE <ganael.laplanche@martymac.com>
uid Ganael LAPLANCHE <martymac@martymac.org>
uid Ganael LAPLANCHE <martymac@pasteur.fr>
uid Ganael LAPLANCHE <ganael.laplanche@pasteur.fr>
uid Ganael LAPLANCHE <martymac@FreeBSD.org>
sub 2048g/D65069D5 2006-01-13
```

D.3.190 Greg Larkin <glarkin@FreeBSD.org>

```
pub 1024D/1C940290 2003-10-09
 Key fingerprint = 8A4A 80AA F26C 8C2C D01B 94C6 D2C4 68B8 1C94 0290
uid Greg Larkin (The FreeBSD Project) <glarkin@FreeBSD.org>
uid Gregory C. Larkin (SourceHosting.Net, LLC) <glarkin@sourcehosting.net>
uid [jpeg image of size 6695]
sub 2048g/47674316 2003-10-09
```

D.3.191 Frank J. Laszlo <laszlof@FreeBSD.org>

```
pub 4096R/012360EC 2006-11-06 [expires: 2011-11-05]
 Key fingerprint = 3D93 21DB B5CC 1339 E4B4 1BC4 AD50 C17C 0123 60EC
uid Frank J. Laszlo <laszlof@FreeBSD.org>
```

D.3.192 Dru Lavigne <dru@FreeBSD.org>

```
pub 1024D/C6AA2E94 2013-01-22
 Key fingerprint = 6CC4 2180 F27C 29B6 5A9C EC0D A454 DC05 C6AA 2E94
uid Dru Lavigne <dru@freebsd.org>
sub 1024g/7FAC82EA 2013-01-22
```

D.3.193 Sam Lawrance <lawrance@FreeBSD.org>

```
pub 1024D/32708C59 2003-08-14
 Key fingerprint = 1056 2A02 5247 64D4 538D 6975 8851 7134 3270 8C59
uid Sam Lawrance <lawrance@FreeBSD.org>
uid Sam Lawrance <boris@brooknet.com.au>
sub 2048g/0F9CCF92 2003-08-14
```

D.3.194 Nate Lawson <njl@FreeBSD.org>

```
pub 1024D/60E5AC11 2007-02-07
 Key fingerprint = 18E2 7E5A FD6A 199B B08B E9FB 73C8 DB67 60E5 AC11
uid Nate Lawson <nate@root.org>
sub 2048g/CDBC7E1B 2007-02-07
```

D.3.195 Jeremie Le Hen <jlh@FreeBSD.org>

```
pub 2048D/8BF6CF92 2012-04-18
 Key fingerprint = 66C9 B361 16CA BFF6 5C07 DA0A 28DE 3702 8BF6 CF92
uid Jeremie Le Hen <jeremie@le-hen.org>
uid Jeremie Le Hen <jeremie@lehen.org>
uid Jeremie Le Hen <ttz@chchile.org>
```

uid   Jeremie Le Hen <jlh@FreeBSD.org>
sub   2048g/045479A3 2012-04-18

D.3.196 Yen-Ming Lee <leeym@FreeBSD.org>

pub   1024D/93FA8BD6 2007-05-21
      Key fingerprint = DEC4 6E7F 69C0 4AC3 21ED EE65 6C0E 9257 93FA 8BD6
uid   Yen-Ming Lee <leeym@leeym.com>
sub   2048g/899A3931 2007-05-21

D.3.197 Sam Leffler <sam@FreeBSD.org>

pub   1024D/BD147743 2005-03-28
      Key fingerprint = F618 F2FC 176B D201 D91C 67C6 2E33 A957 BD14 7743
uid   Samuel J. Leffler <sam@freebsd.org>
sub   2048g/8BA91D05 2005-03-28

D.3.198 Jean-Yves Lefort <jylefort@FreeBSD.org>

pub   1024D/A3B8006A 2002-09-07
      Key fingerprint = CC99 D1B0 8E44 293D 32F7 D92E CB30 FB51 A3B8 006A
uid   Jean-Yves Lefort <jylefort@FreeBSD.org>
uid   Jean-Yves Lefort <jylefort@brutele.be>
sub   4096g/C9271AFC 2002-09-07

D.3.199 Alexander Leidinger <netchild@FreeBSD.org>

pub   1024D/72077137 2002-01-31
      Key fingerprint = AA3A 8F69 B214 6BBD 5E73 C9A0 C604 3C56 7207 7137
uid   Alexander Leidinger <netchild@FreeBSD.org>
uid   [jpeg image of size 19667]
sub   2048g/8C9828D3 2002-01-31

D.3.200 Andrey V. Elsukov <ae@FreeBSD.org>

pub   2048R/10C8A17A 2010-05-29
      Key fingerprint = E659 1E1B 41DA 1516 F0C9 BC00 01C5 EA04 10C8 A17A
uid   Andrey V. Elsukov <ae@freebsd.org>
uid   Andrey V. Elsukov <bu7cher@yandex.ru>
sub   2048R/0F6D64C5 2010-05-29

D.3.201 Dejan Lesjak <lesi@FreeBSD.org>

```
pub 1024D/96C5221F 2004-08-18 Dejan Lesjak <lesi@FreeBSD.org>
 Key fingerprint = 2C5C 02EA 1060 1D6D 9982 38C0 1DA7 DBC4 96C5 221F
uid Dejan Lesjak <dejan.lesjak@ijs.si>
sub 1024g/E0A69278 2004-08-18
```

D.3.202 Achim Leubner <achim@FreeBSD.org>

```
pub 2048R/2E15B3C1 2013-01-22
 Key fingerprint = 2A48 0317 D477 2A07 2AD9 CF1C 7C1D 832E 2E15 B3C1
uid Achim Leubner <achim@freebsd.org>
sub 2048R/E275EF01 2013-01-22
```

D.3.203 Chuck Lever <cel@FreeBSD.org>

```
pub 1024D/8FFC2B87 2006-02-13
 Key fingerprint = 6872 923F 5012 F88B 394C 2F69 37B4 8171 8FFC 2B87
uid Charles E. Lever <cel@freebsd.org>
sub 2048g/9BCE0459 2006-02-13
```

D.3.204 Greg Lewis <glewis@FreeBSD.org>

```
pub 1024D/1BB6D9E0 2002-03-05 Greg Lewis (FreeBSD) <glewis@FreeBSD.org>
 Key fingerprint = 2410 DA6D 5A3C D801 65FE C8DB DEEA 9923 1BB6 D9E0
uid Greg Lewis <glewis@eyesbeyond.com>
sub 2048g/45E67D60 2002-03-05
```

D.3.205 Qing Li <qingli@FreeBSD.org>

```
pub 2048R/A3CA4C13 2013-06-12 [expires: 2017-06-12]
 Key fingerprint = E37B CB18 35D1 F01B 7D7B 1000 0EAF 4BEA A3CA 4C13
uid Qing Li <qingli@freebsd.org>
sub 2048R/EF3A9370 2013-06-12 [expires: 2017-06-12]
```

D.3.206 Xin Li <delphij@FreeBSD.org>

```
pub 1024D/CAEEB8C0 2004-01-28
 Key fingerprint = 43B8 B703 B8DD 0231 B333 DC28 39FB 93A0 CAEE B8C0
uid Xin LI <delphij@FreeBSD.org>
uid Xin LI <delphij@frontfree.net>
uid Xin LI <delphij@delphij.net>
uid Xin LI <delphij@geekcn.org>
```

```

pub 1024D/42EA8A4B 2006-01-27 [expired: 2008-01-01]
 Key fingerprint = F19C 2616 FA97 9C13 2581 C6F3 85C5 1CCE 42EA 8A4B
uid Xin LI <delphij@geekcn.org>
uid Xin LI <delphij@FreeBSD.org>
uid Xin LI <delphij@delphij.net>

pub 1024D/18EDEBA0 2008-01-02 [expired: 2010-01-02]
 Key fingerprint = 79A6 CF42 F917 DDCA F1C2 C926 8BEB DB04 18ED EBA0
uid Xin LI <delphij@geekcn.org>
uid Xin LI <delphij@FreeBSD.org>
uid Xin LI <delphij@delphij.net>

pub 2048R/3FCA37C1 2010-01-10 [expired: 2012-01-10]
 Key fingerprint = 27EA 5D6C 9398 BA7F B205 8F70 04CE F812 3FCA 37C1
uid Xin LI <delphij@delphij.net>
uid Xin LI <delphij@gmail.com>
uid Xin LI <delphij@geekcn.org>
uid Xin LI <delphij@FreeBSD.org>

pub 4096R/2E54AB2C 2011-12-05
 Key fingerprint = D95C D3C3 8FA8 25C2 C62B 9FEA 0887 6D93 2E54 AB2C
uid Xin Li <delphij@geekcn.org>
uid Xin Li <delphij@delphij.net>
uid Xin Li <delphij@FreeBSD.org>
sub 4096R/7832B740 2011-12-05
sub 2048R/BC50FBB3 2011-12-05 [expires: 2013-12-05]
sub 2048R/C894647D 2011-12-05 [expires: 2013-12-05]

```

D.3.207 Tai-hwa Liang <avatar@FreeBSD.org>

```

pub 1024R/F4013AB1 1998-05-13 Tai-hwa Liang <avatar@FreeBSD.org>
 Key fingerprint = 5B 05 1D 37 7F 35 31 4E 5D 38 BD 07 10 32 B9 D0
uid Tai-hwa Liang <avatar@mmlab.cse.yzu.edu.tw>

```

D.3.208 Ying-Chieh Liao <ijliao@FreeBSD.org>

```

pub 1024D/11C02382 2001-01-09 Ying-Chieh Liao <ijliao@CCCA.NCTU.edu.tw>
 Key fingerprint = 4E98 55CC 2866 7A90 EFD7 9DA5 ACC6 0165 11C0 2382
uid Ying-Chieh Liao <ijliao@FreeBSD.org>
uid Ying-Chieh Liao <ijliao@csie.nctu.edu.tw>
uid Ying-Chieh Liao <ijliao@dragon2.net>
uid Ying-Chieh Liao <ijliao@tw.FreeBSD.org>
sub 4096g/C1E16E89 2001-01-09

```

D.3.209 Ulf Lilleengen <lulf@FreeBSD.org>

```
pub 1024D/ADE1B837 2009-08-19 [expires: 2014-08-18]
 Key fingerprint = 3822 B4E6 6D1C 6F71 4AA8 7A27 ADDF C400 ADE1 B837
uid Ulf Lilleengen <lulf.lilleengen@gmail.com>
uid Ulf Lilleengen <lulf@pvv.ntnu.no>
uid Ulf Lilleengen <lulf@stud.ntnu.no>
uid Ulf Lilleengen <lulf@FreeBSD.org>
uid Ulf Lilleengen <lulf@idi.ntnu.no>
sub 2048g/B5409122 2009-08-19 [expires: 2014-08-18]
```

D.3.210 Clive Lin <clive@FreeBSD.org>

```
pub 1024D/A008C03E 2001-07-30 Clive Lin <clive@tongi.org>
 Key fingerprint = FA3F 20B6 A77A 6CEC 1856 09B0 7455 2805 A008 C03E
uid Clive Lin <clive@CirX.ORG>
uid Clive Lin <clive@FreeBSD.org>
sub 1024g/03C2DC87 2001-07-30 [expires: 2005-08-25]
```

D.3.211 Po-Chien Lin <pclin@FreeBSD.org>

```
pub 4096R/865C427F 2013-02-05
 Key fingerprint = CF3B AB13 4C94 6388 B047 B599 8B28 1692 865C 427F
uid Po-Chien Lin <pclin@FreeBSD.org>
uid Po-Chien Lin <linpc@cs.nctu.edu.tw>
sub 4096R/F31280BA 2013-02-05
```

D.3.212 Yi-Jheng Lin <yzlin@FreeBSD.org>

```
pub 2048R/A34C6A8A 2009-07-20
 Key fingerprint = 7E3A E981 BB7C 5D73 9534 ED39 0222 04D3 A34C 6A8A
uid Yi-Jheng Lin (FreeBSD) <yzlin@FreeBSD.org>
sub 2048R/B4D776FE 2009-07-20
```

D.3.213 Mark Linimon <linimon@FreeBSD.org>

```
pub 1024D/84C83473 2003-10-09
 Key fingerprint = 8D43 1B55 D127 0BFC 842E 1C96 803C 5A34 84C8 3473
uid Mark Linimon <linimon@FreeBSD.org>
uid Mark Linimon <linimon@lonesome.com>
sub 1024g/24BFF840 2003-10-09
```

D.3.214 Tilman Keskinöz <arved@FreeBSD.org>

```
pub 1024D/807AC53A 2002-06-03 [expires: 2013-09-07]
 Key fingerprint = A92F 344F 31A8 B8DE DDFA 7FB4 7C22 C39F 807A C53A
uid Tilman Keskinöz <arved@arved.at>
uid Tilman Keskinöz <arved@FreeBSD.org>
sub 1024g/FA351986 2002-06-03 [expires: 2013-09-07]
```

D.3.215 Dryice Liu <dryice@FreeBSD.org>

```
pub 1024D/77B67874 2005-01-28
 Key fingerprint = 8D7C F82D D28D 07E5 EF7F CD25 6B5B 78A8 77B6 7874
uid Dryice Dong Liu (Dryice) <dryice@FreeBSD.org>
uid Dryice Dong Liu (Dryice) <dryice@liu.com.cn>
uid Dryice Dong Liu (Dryice) <dryice@hotpop.com>
uid Dryice Dong Liu (Dryice) <dryiceliu@gmail.com>
uid Dryice Dong Liu (Dryice) <dryice@dryice.name>
sub 2048g/ECFA49E4 2005-01-28
```

D.3.216 Tong Liu <nemoliu@FreeBSD.org>

```
pub 1024D/ECC7C907 2007-07-10
 Key fingerprint = B62E 3109 896B B283 E2FA 60FE A1BA F92E ECC7 C907
uid Tong LIU <nemoliu@FreeBSD.org>
sub 4096g/B6D7B15D 2007-07-10
```

D.3.217 Zachary Loafman <zml@FreeBSD.org>

```
pub 1024D/4D65492D 2009-05-26
 Key fingerprint = E513 4AE9 5D6D 8BF9 1CD3 4389 4860 D79B 4D65 492D
uid Zachary Loafman <zml@FreeBSD.org>
sub 2048g/1AD659F0 2009-05-26
```

D.3.218 Juergen Lock <nox@FreeBSD.org>

```
pub 1024D/1B6BFBFD 2006-12-22
 Key fingerprint = 33A7 7FAE 51AF 00BC F0D3 ECCE FAFD 34C1 1B6B FBFD
uid Juergen Lock <nox@FreeBSD.org>
sub 2048g/251229D1 2006-12-22
```

D.3.219 Remko Lodder <remko@FreeBSD.org>

```
pub 4096R/3F774079 2012-11-11 [expires: 2016-11-11]
 Key fingerprint = 7EE4 C4AF DCA3 E0B4 479B A344 7135 8ED6 3F77 4079
uid Remko Lodder <remko@FreeBSD.org>
sub 4096R/59F38CB0 2012-11-11 [expires: 2016-11-11]
```

D.3.220 Alexander Logvinov <avl@FreeBSD.org>

```
pub 1024D/1C47D5C0 2009-05-28
 Key fingerprint = 8B5F 880A 382B 075E E707 9DB2 E135 4176 1C47 D5C0
uid Alexander Logvinov <alexander@logvinov.com>
uid Alexander Logvinov (FreeBSD Ports Committer) <avl@FreeBSD.org>
uid Alexander Logvinov <ports@logvinov.com>
uid Alexander Logvinov <logvinov@gmail.com>
uid Alexander Logvinov <logvinov@yandex.ru>
sub 2048g/60BDD4BB 2009-05-28
```

D.3.221 Isabell Long <issyl0@FreeBSD.org>

```
pub 4096R/EB83C2BD 2009-09-26
 Key fingerprint = D55A 42E7 0974 EFD9 3939 56B9 6E6B E425 EB83 C2BD
uid Isabell Long <isabell@issyl0.co.uk>
uid Isabell Long <me@issyl0.co.uk>
uid Isabell Long <isabell1121@gmail.com>
uid Isabell Long (BitFolk Ltd.) <isabell@bitfolk.com>
uid Isabell Long (College) <IL18685@woking.ac.uk>
uid Isabell Long (The Open University) <il948@my.open.ac.uk>
uid Isabell Long (Mailing lists address.) <lists@issyl0.co.uk>
uid Isabell Long (YRS) <isabell@youngwiredstate.org>
uid Isabell Long (FreeBSD) <issyl0@FreeBSD.org>
```

D.3.222 Scott Long <scottl@FreeBSD.org>

```
pub 1024D/017C5EBF 2003-01-18 Scott A. Long (This is my official FreeBSD key) <scottl@freebsd.org>
 Key fingerprint = 34EA BD06 44F7 F8C3 22BC B52C 1D3A F6D1 017C 5EBF
sub 1024g/F61C8F91 2003-01-18
```

D.3.223 Rick Macklem <rmacklem@FreeBSD.org>

```
pub 1024D/7FB9C5F1 2009-04-05
 Key fingerprint = B9EA 767A F6F3 3786 E0C7 434A 05C6 70D6 7FB9 C5F1
uid Rick Macklem <rmacklem@freebsd.org>
sub 1024g/D0B20E8A 2009-04-05
```

D.3.224 Bruce A. Mah <bmah@FreeBSD.org>

```
pub 1024D/5BA052C3 1997-12-08
 Key fingerprint = F829 B805 207D 14C7 7197 7832 D8CA 3171 5BA0 52C3
uid Bruce A. Mah <bmah@acm.org>
uid Bruce A. Mah <bmah@ca.sandia.gov>
uid Bruce A. Mah <bmah@ieee.org>
uid Bruce A. Mah <bmah@cisco.com>
uid Bruce A. Mah <bmah@employees.org>
uid Bruce A. Mah <bmah@freebsd.org>
uid Bruce A. Mah <bmah@packetdesign.com>
uid Bruce A. Mah <bmah@kitchenlab.org>
sub 2048g/B4E60EA1 1997-12-08
```

D.3.225 Ruslan Makhmatkhanov <rm@FreeBSD.org>

```
pub 2048R/F60D756F 2011-11-10
 Key fingerprint = 9D18 8A88 304C B78B 8003 0379 4574 0BAF F60D 756F
uid Ruslan Makhmatkhanov <rm@FreeBSD.org>
sub 2048R/B658C269 2011-11-10
```

D.3.226 Mike Makonnen <mtm@FreeBSD.org>

```
pub 1024D/7CD41F55 2004-02-06 Michael Telahun Makonnen <mtm@FreeBSD.Org>
 Key fingerprint = AC7B 5672 2D11 F4D0 EBF8 5279 5359 2B82 7CD4 1F55
uid Michael Telahun Makonnen <mtm@tmsa-inc.com>
uid Mike Makonnen <mtm@identd.net>
uid Michael Telahun Makonnen <mtm@acs-et.com>
sub 2048g/E7DC936B 2004-02-06
```

D.3.227 David Malone <dwmalone@FreeBSD.org>

```
pub 512/40378991 1994/04/21 David Malone <dwmalone@maths.tcd.ie>
 Key fingerprint = 86 A7 F4 86 39 2C 47 2C C1 C2 35 78 8E 2F B8 F5
```

D.3.228 Dmitry Marakasov <amdmi3@FreeBSD.org>

```
pub 1024D/F9D2F77D 2008-06-15 [expires: 2010-06-15]
 Key fingerprint = 55B5 0596 FF1E 8D84 5F56 9510 D35A 80DD F9D2 F77D
uid Dmitry Marakasov <amdmi3@amdmi3.ru>
uid Dmitry Marakasov <amdmi3@FreeBSD.org>
sub 2048g/2042CDD8 2008-06-15
```

D.3.229 Koop Mast <kwm@FreeBSD.org>

```
pub 1024D/F95426DA 2004-09-10 Koop Mast <kwm@rainbow-runner.nl>
 Key fingerprint = C66F 1835 0548 3440 8576 0FFE 6879 B7CD F954 26DA
uid Koop Mast <kwm@FreeBSD.org>
sub 1024g/A782EEDD 2004-09-10
```

D.3.230 Ed Maste <emaste@FreeBSD.org>

```
pub 2048R/50A17BF4 2012-12-18
 Key fingerprint = 0C08 ECC9 3A0A 8500 AB95 B553 49C4 7851 50A1 7BF4
uid Ed Maste <emaste@freebsd.org>
sub 2048R/08FA5F72 2012-12-18
```

D.3.231 Cherry G. Mathew <cherry@FreeBSD.org>

```
pub 2048R/2D066FE1 2007-05-22
 Key fingerprint = FBF1 89FF 81BB E1C7 6C1B 378D 3438 20E9 2D06 6FE1
uid Cherry G. Mathew (FreeBSD email) <cherry@FreeBSD.org>
uid "Cherry G. Mathew" (NetBSD email) <cherry@NetBSD.org>
sub 2048R/7B2C4166 2007-05-22
```

D.3.232 Makoto Matsushita <matusita@FreeBSD.org>

```
pub 1024D/20544576 1999-04-18
 Key fingerprint = 71B6 13BF B262 2DD8 2B7C 6CD0 EB2D 4147 2054 4576
uid Makoto Matsushita <matusita@matatabi.or.jp>
uid Makoto Matsushita <matusita@FreeBSD.org>
uid Makoto Matsushita <matusita@jp.FreeBSD.ORG>
uid Makoto Matsushita <matusita@ist.osaka-u.ac.jp>
sub 1024g/F1F3C94D 1999-04-18
```

D.3.233 Martin Matuska <mm@FreeBSD.org>

```
pub 1024D/4261B0D1 2007-02-05
 Key fingerprint = 17C4 3F32 B3DE 3ED7 E84E 5592 A76B 8B03 4261 B0D1
uid Martin Matuska <martin@matuska.org>
uid Martin Matuska <mm@FreeBSD.org>
uid Martin Matuska <martin.matuska@wu-wien.ac.at>
sub 2048g/3AC9A5A6 2007-02-05
```

D.3.234 Sergey Matveychuk <sem@FreeBSD.org>

```
pub 1024D/B71F605D 1999-10-13
 Key fingerprint = 4704 F374 DB28 BEC6 51C8 1322 4DC9 4BD8 B71F 605D
uid Sergey Matveychuk <sem@FreeBSD.org>
uid Sergey Matveychuk <sem@ciam.ru>
uid Sergey Matveychuk <sem@core.inec.ru>
sub 2048g/DEAF9D91 1999-10-13
```

D.3.235 Tom McLaughlin <tmclaugh@FreeBSD.org>

```
pub 1024D/E2F7B3D8 2005-05-24
 Key fingerprint = 7692 B222 8D23 CF94 1993 0138 E339 E225 E2F7 B3D8
uid Tom McLaughlin (Personal email address) <tmclaugh@sdf.lonestar.org>
uid Tom McLaughlin (Work email address) <tmclaughlin@meditech.com>
uid Tom McLaughlin (FreeBSD email address) <tmclaugh@FreeBSD.org>
sub 2048g/16838F62 2005-05-24
```

D.3.236 Jean Milanez Melo <jmelo@FreeBSD.org>

```
pub 1024D/AA5114BF 2006-03-03
 Key fingerprint = 826D C2AA 6CF2 E29A EBE7 4776 D38A AB83 AA51 14BF
uid Jean Milanez Melo <jmelo@FreeBSD.org>
uid Jean Milanez Melo <jmelo@freebsdbrasil.com.br>
sub 4096g/E9E1CBD9 2006-03-03
```

D.3.237 Kenneth D. Merry <ken@FreeBSD.org>

```
pub 1024D/54C745B5 2000-05-15 Kenneth D. Merry <ken@FreeBSD.org>
 Key fingerprint = D25E EBC5 F17A 9E52 84B4 BF14 9248 F0DA 54C7 45B5
uid Kenneth D. Merry <ken@kdm.org>
sub 2048g/89D0F797 2000-05-15

pub 1024R/2FA0A505 1995-10-30 Kenneth D. Merry <ken@plutotech.com>
 Key fingerprint = FD FA 85 85 95 C4 8E E8 98 1A CA 18 56 F0 00 1F
```

D.3.238 Dirk Meyer <dinoex@FreeBSD.org>

```
pub 1024R/331CDA5D 1995-06-04 Dirk Meyer <dinoex@FreeBSD.org>
 Key fingerprint = 44 16 EC 0A D3 3A 4F 28 8A 8A 47 93 F1 CF 2F 12
uid Dirk Meyer <dirk.meyer@dinoex.sub.org>
uid Dirk Meyer <dirk.meyer@guug.de>
```


D.3.239 Yoshiro Sanpei MIHIRA <sanpei@FreeBSD.org>

```
pub 1024R/391C5D69 1996-11-21 sanpei@SEAPLE.ICC.NE.JP
 Key fingerprint = EC 04 30 24 B0 6C 1E 63 5F 5D 25 59 3E 83 64 51
uid MIHIRA Yoshiro <sanpei@sanpei.org>
uid Yoshiro MIHIRA <sanpei@FreeBSD.org>
uid MIHIRA Yoshiro <sanpei@yy.cs.keio.ac.jp>
uid MIHIRA Yoshiro <sanpei@cc.keio.ac.jp>
uid MIHIRA Yoshiro <sanpei@educ.cc.keio.ac.jp>
uid MIHIRA Yoshiro <sanpei@st.keio.ac.jp>
```

D.3.240 Robert Millan <rmh@FreeBSD.org>

```
pub 4096R/DEA2C38E 2009-08-14
 Key fingerprint = A537 F029 AAAE 0E9C 39A7 C22C BB9D 98D9 DEA2 C38E
uid Robert Millan <rmh@debian.org>
uid Robert Millan <rmh@freebsd.org>
uid Robert Millan <rmh@gnu.org>
sub 4096R/65A0A9CE 2009-08-14
sub 4096R/41F37946 2009-08-14
```

D.3.241 Stephen Montgomery-Smith <stephen@FreeBSD.org>

```
pub 2048R/9A92D807 2011-06-14
 Key fingerprint = 2B61 D82E 168E F08B 6E08 712E 2DF1 2BD1 9A92 D807
uid Stephen Montgomery-Smith <stephen@freebsd.org>
sub 2048R/A4BA6560 2011-06-14
```

D.3.242 Marcel Moolenaar <marcel@FreeBSD.org>

```
pub 1024D/61EE89F6 2002-02-09 Marcel Moolenaar <marcel@xcllnt.net>
 Key fingerprint = 68BB E2B7 49AA FF69 CA3A DF71 A605 A52D 61EE 89F6
sub 1024g/6EAAB456 2002-02-09
```

D.3.243 Kris Moore <kmoore@FreeBSD.org>

```
pub 1024D/6294612C 2009-05-26
 Key fingerprint = 8B70 9876 346F 1F97 5687 6950 4C92 D789 6294 612C
uid Kris Moore <kmoore@freebsd.org>
sub 2048g/A7FFE8FB 2009-05-26
```

D.3.244 Dmitry Morozovsky <marck@FreeBSD.org>

```
pub 1024D/6B691B03 2001-07-20
 Key fingerprint = 39AC E336 F03D C0F8 5305 B725 85D4 5045 6B69 1B03
uid Dmitry Morozovsky <marck@rinet.ru>
uid Dmitry Morozovsky <marck@FreeBSD.org>
sub 2048g/44D656F8 2001-07-20
```

D.3.245 Alexander Motin <mav@FreeBSD.org>

```
pub 1024D/0577BACA 2007-04-20 [expires: 2012-04-18]
 Key fingerprint = 0E84 B263 E97D 3E48 161B 98A2 D240 A09E 0577 BACA
uid Alexander Motin <mav@freebsd.org>
uid Alexander Motin <mav@mavhome.dp.ua>
uid Alexander Motin <mav@alkar.net>
sub 2048g/4D59D1C2 2007-04-20 [expires: 2012-04-18]
```

D.3.246 Felipe de Meirelles Motta <lippe@FreeBSD.org>

```
pub 1024D/F2CF7DAE 2008-09-02 [expires: 2010-09-02]
 Key fingerprint = 0532 A900 286D DAFD 099D 394D 231B AF20 F2CF 7DAE
uid Felipe de Meirelles Motta (FreeBSD Ports Committer) <lippe@FreeBSD.org>
sub 2048g/38E8EEF3 2008-09-02 [expires: 2010-09-02]
```

D.3.247 Rich Murphey <rich@FreeBSD.org>

```
pub 1024R/583443A9 1995-03-31 Rich Murphey <rich@lamprey.utmb.edu>
 Key fingerprint = AF A0 60 C4 84 D6 0C 73 D1 EF C0 E9 9D 21 DB E4
```

D.3.248 Akinori MUSHASHA <knu@FreeBSD.org>

```
pub 1024D/9FD9E1EE 2000-03-21 Akinori MUSHASHA <knu@and.or.jp>
 Key fingerprint = 081D 099C 1705 861D 4B70 B04A 920B EFC7 9FD9 E1EE
uid Akinori MUSHASHA <knu@FreeBSD.org>
uid Akinori MUSHASHA <knu@idaemons.org>
uid Akinori MUSHASHA <knu@ruby-lang.org>
sub 1024g/71BA9D45 2000-03-21
```

D.3.249 Thomas Möstl <tmm@FreeBSD.org>

```
pub 1024D/419C776C 2000-11-28 Thomas Moestl <tmm@FreeBSD.org>
 Key fingerprint = 1C97 A604 2BD0 E492 51D0 9C0F 1FE6 4F1D 419C 776C
uid Thomas Moestl <tmoestl@gmx.net>
uid Thomas Moestl <t.moestl@tu-bs.de>
```

sub 2048g/ECE63CE6 2000-11-28

D.3.250 Masafumi NAKANE <max@FreeBSD.org>

```
pub 1024D/CE356B59 2000-02-19 Masafumi NAKANE <max@wide.ad.jp>
 Key fingerprint = EB40 BCAB 4CE5 0764 9942 378C 9596 159E CE35 6B59
uid Masafumi NAKANE <max@FreeBSD.org>
uid Masafumi NAKANE <max@accessibility.org>
uid Masafumi NAKANE <kd5pdi@qsl.net>
sub 1024g/FA9BD48B 2000-02-19
```

D.3.251 Maho Nakata <maho@FreeBSD.org>

```
pub 1024D/F28B4069 2009-02-09
 Key fingerprint = 3FE4 99A9 6F41 8161 4F5F 240C 8615 A60C F28B 4069
uid Maho NAKATA (NAKATA's FreeBSD.org alias) <maho@FreeBSD.org>
sub 2048g/6B49098E 2009-02-09
```

D.3.252 Yoichi NAKAYAMA <yoichi@FreeBSD.org>

```
pub 1024D/E0788E46 2000-12-28 Yoichi NAKAYAMA <yoichi@assist.media.nagoya-u.ac.jp>
 Key fingerprint = 1550 2662 46B3 096C 0460 BC03 800D 0C8A E078 8E46
uid Yoichi NAKAYAMA <yoichi@eken.phys.nagoya-u.ac.jp>
uid Yoichi NAKAYAMA <yoichi@FreeBSD.org>
sub 1024g/B987A394 2000-12-28
```

D.3.253 Edward Tomasz Napierala <trasz@FreeBSD.org>

```
pub 1024D/8E53F00E 2007-04-13
 Key fingerprint = DD8F 91B0 12D9 6237 42D9 DBE1 AFC8 CDE9 8E53 F00E
uid Edward Tomasz Napierala <trasz@FreeBSD.org>
sub 2048g/7C1F5D67 2007-04-13
```

D.3.254 David Naylor <dbn@FreeBSD.org>

```
pub 1024D/FF6916B2 2008-04-09
 Key fingerprint = 6540 B47C 54AA 3EBA B23B 58AC 51A6 8580 FF69 16B2
uid David Naylor <dbn@freebsd.org>
uid David Naylor <naylor.b.david@gmail.com>
sub 4096g/77FA885C 2008-04-09
```

D.3.255 Alexander Nedotsukov <bland@FreeBSD.org>

```
pub 1024D/D004116C 2003-08-14 Alexander Nedotsukov <bland@FreeBSD.org>
 Key fingerprint = 35E2 5020 55FC 2071 4ADD 1A4A 86B6 8A5D D004 116C
sub 1024g/1CCA8D46 2003-08-14
```

D.3.256 George V. Neville-Neil <gnn@FreeBSD.org>

```
pub 1024D/440A33D2 2002-09-17
 Key fingerprint = AF66 410F CC8D 1FC9 17DB 6225 61D8 76C1 440A 33D2
uid George V. Neville-Neil <gnn@freebsd.org>
uid George V. Neville-Neil <gnn@neville-neil.com>
sub 2048g/95A74F6E 2002-09-17
```

D.3.257 Simon L. Nielsen <simon@FreeBSD.org>

```
pub 1024D/FF7490AB 2007-01-14
 Key fingerprint = 4E92 BA8D E45E 85E2 0380 B264 049C 7480 FF74 90AB
uid Simon L. Nielsen <simon@FreeBSD.org>
uid Simon L. Nielsen <simon@nitro.dk>
sub 2048g/E3F5A76E 2007-01-14
```

D.3.258 Robert Noland <rnoland@FreeBSD.org>

```
pub 1024D/8A9F44E3 2007-07-24
 Key fingerprint = 107A 0C87 E9D0 E581 677B 2A28 3384 EB43 8A9F 44E3
uid Robert C. Noland III <rnoland@FreeBSD.org>
uid Robert C. Noland III (Personal Key) <rnoland@2hip.net>
sub 2048g/76C3CF00 2007-07-24
```

D.3.259 Anders Nordby <anders@FreeBSD.org>

```
pub 1024D/00835956 2000-08-13 Anders Nordby <anders@fix.no>
 Key fingerprint = 1E0F C53C D8DF 6A8F EAAD 19C5 D12A BC9F 0083 5956
uid Anders Nordby <anders@FreeBSD.org>
sub 2048g/4B160901 2000-08-13
```

D.3.260 Michael Nottebrock <lofi@FreeBSD.org>

```
pub 1024D/6B2974B0 2002-06-06 Michael Nottebrock <michaelnottebrock@gmx.net>
 Key fingerprint = 1079 3C72 0726 F300 B8EC 60F9 5E17 3AF1 6B29 74B0
uid Michael Nottebrock <lofi@freebsd.org>
uid Michael Nottebrock <lofi@tigress.com>
uid Michael Nottebrock <lofi@lofi.dyndns.org>
```

```
uid Michael Nottebrock <michaelnottebrock@web.de>
uid Michael Nottebrock <michaelnottebrock@meitner.wh.uni-dortmund.de>
sub 1024g/EF652E04 2002-06-06 [expires: 2004-06-15]
```

D.3.261 David O'Brien <obrien@FreeBSD.org>

```
pub 1024R/34F9F9D5 1995-04-23 David E. O'Brien <defunct - obrien@Sea.Legent.com>
 Key fingerprint = B7 4D 3E E9 11 39 5F A3 90 76 5D 69 58 D9 98 7A
uid David E. O'Brien <obrien@Nuxi.com>
uid deobrien@ucdavis.edu
uid David E. O'Brien <whois Do38>
uid David E. O'Brien <obrien@FreeBSD.org>
uid David E. O'Brien <dobrien@seas.gwu.edu>
uid David E. O'Brien <obrien@cs.ucdavis.edu>
uid David E. O'Brien <defunct - obrien@media.sra.com>
uid David E. O'Brien <obrien@elsewhere.roanoke.va.us>
uid David E. O'Brien <obrien@Nuxi.com>

pub 1024D/7F9A9BA2 1998-06-10 "David E. O'Brien" <obrien@cs.ucdavis.edu>
 Key fingerprint = 02FD 495F D03C 9AF2 5DB7 F496 6FC8 DABD 7F9A 9BA2
uid "David E. O'Brien" <obrien@Nuxi.com>
uid "David E. O'Brien" <obrien@FreeBSD.org>
sub 3072g/BA32C20D 1998-06-10
```

D.3.262 Jimmy Olgeni <olgeni@FreeBSD.org>

```
pub 2048R/6450AE47 2012-11-01
 Key fingerprint = 7133 AB4D DFC8 0A0D F891 B0D2 90B7 A98E 6450 AE47
uid Giacomo Olgeni <olgeni@olgeni.com>
uid Jimmy Olgeni <olgeni@FreeBSD.org>
uid Giacomo Olgeni <olgeni@moviereading.com>
uid Giacomo Olgeni <olgeni@unimaccess.com>
uid Giacomo Olgeni <olgeni@colby.it>
uid Giacomo Olgeni <olgeni@colby.eu>
uid Giacomo Olgeni <olgeni@colby.tv>
sub 2048R/1988BB4B 2012-11-01
```

D.3.263 Philip Paeps <philip@FreeBSD.org>

```
pub 4096R/C5D34D05 2006-10-22
 Key fingerprint = 356B AE02 4763 F739 2FA2 E438 2649 E628 C5D3 4D05
uid Philip Paeps <philip@paeps.cx>
uid Philip Paeps <philip@nixsys.be>
uid Philip Paeps <philip@fosdem.org>
uid Philip Paeps <philip@freebsd.org>
uid Philip Paeps <philip@pub.telenet.be>
sub 1024D/035EFC58 2006-10-22
sub 2048g/6E5FD7D6 2006-10-22
```

D.3.264 Josh Paetzel <jpaetzel@FreeBSD.org>

```
pub 2048D/F6F63F01 2012-09-21
 Key fingerprint = 1D8D 506E B58C BD10 DC8C 97E1 D6AD 8621 F6F6 3F01
uid Josh Paetzel <josh@tcbug.org>
uid Josh Paetzel <josh@ixsystems.com>
uid Josh Paetzel <jpaetzel@FreeBSD.org>
sub 2048R/F32EF801 2012-09-21
sub 2048R/51F1335D 2012-09-21
sub 2048g/9BC280CD 2012-09-21
sub 2048g/CC793500 2012-09-21
```

D.3.265 Gábor Páli <pgj@FreeBSD.org>

```
pub 4096R/6D7E445C 2013-06-14 [expires: 2018-06-13]
 Key fingerprint = 7AD5 76BA AF2D 14B9 6D45 440B C013 309D 6D7E 445C
uid Páli Gábor János (Primary identity) <pali.gabor@gmail.com>
uid Páli Gábor János (Eötvös Loránd University) <p
uid Gabor Pali (FreeBSD committer) <pgj@FreeBSD.org>
uid Páli Gábor János (Magyar BSD Egyesület) <pgj@bsd.hu>
uid Páli Gábor János (Eötvös Loránd University) <p
sub 4096R/A57B06AB 2013-06-14 [expires: 2018-06-13]
```

D.3.266 Hiren Panchasara <hiren@FreeBSD.org>

```
pub 4096R/61913185 2013-04-13 [expires: 2014-04-13]
 Key fingerprint = 3336 8104 8D15 B238 2465 136B 4A61 462F 6191 3185
uid hiren panchasara <hiren@freebsd.org>
```

D.3.267 Hiten Pandya <hmp@FreeBSD.org>

```
pub 1024D/938CACA8 2004-02-13 Hiten Pandya (FreeBSD) <hmp@FreeBSD.org>
 Key fingerprint = 84EB C75E C75A 50ED 304E E446 D974 7842 938C ACA8
uid Hiten Pandya <hmp@backplane.com>
sub 2048g/783874B5 2004-02-13
```

D.3.268 Dima Panov <fluffy@FreeBSD.org>

```
pub 1024D/93E3B018 2006-11-08
 Key fingerprint = C73E 2B72 1FFD 61BD E206 1234 A626 76ED 93E3 B018
uid Dima Panov (FreeBSD.ORG Committer) <fluffy@FreeBSD.ORG>
uid Dima Panov (at home) <Fluffy@Fluffy.Khv.RU>
uid Dima Panov (at home) <fluffy.khv@gmail.com>
sub 2048g/89047419 2006-11-08

pub 4096R/D5398F29 2009-08-09
```

```

Key fingerprint = 2D30 2CCB 9984 130C 6F87 BAFC FB8B A09D D539 8F29
uid Dima Panov (FreeBSD.ORG Committer) <fluffy@FreeBSD.ORG>
uid Dima Panov (at Home) <fluffy@Fluffy.Khv.RU>
uid Dima Panov (at GMail) <fluffy.khv@gmail.com>
sub 4096R/915A7785 2009-08-09

```

D.3.269 Andrew Pantyukhin <sat@FreeBSD.org>

```

pub 1024D/6F38A569 2006-05-06
Key fingerprint = 4E94 994A C2EF CB86 C144 3B04 3381 67C0 6F38 A569
uid Andrew Pantyukhin <infofarmer@gubkin.ru>
uid Andrew Pantyukhin <sat@FreeBSD.org>
uid Andrew Pantyukhin <infofarmer@gmail.com>
uid Andrew Pantyukhin <infofarmer@mail.ru>
sub 2048g/5BD4D469 2006-05-06

```

D.3.270 Navdeep Parhar <np@FreeBSD.org>

```

pub 1024D/ACAB8812 2009-06-08
Key fingerprint = C897 7AFB AFC0 4DA9 7B76 D991 CAB2 2B93 ACAB 8812
uid Navdeep Parhar <np@FreeBSD.org>
sub 2048g/AB61D2DC 2009-06-08

```

D.3.271 Rui Paulo <rpaulo@FreeBSD.org>

```

pub 4096R/39CB4153 2010-02-03
Key fingerprint = ABE8 8465 DE8F F04D E9C8 3FF6 AF89 B2E6 39CB 4153
uid Rui Paulo <rpaulo@FreeBSD.org>
uid Rui Paulo <rpaulo@gmail.com>
sub 4096R/F87D2F34 2010-02-03

```

D.3.272 Mark Peek <mp@FreeBSD.org>

```

pub 1024D/330D4D01 2002-01-27 Mark Peek <mp@FreeBSD.org>
Key fingerprint = 510C 96EE B4FB 1B0A 2CF8 A0AF 74B0 0B0E 330D 4D01
sub 1024g/9C6CAC09 2002-01-27

```

D.3.273 Peter Pentchev <roam@FreeBSD.org>

```

pub 1024D/16194553 2002-02-01
Key fingerprint = FDBA FD79 C26F 3C51 C95E DF9E ED18 B68D 1619 4553
uid Peter Pentchev <roam@ringlet.net>
uid Peter Pentchev <roam@cnsys.bg>
uid Peter Pentchev <roam@sbnd.net>

```

```
uid Peter Pentchev <roam@online.bg>
uid Peter Pentchev <roam@orbitel.bg>
uid Peter Pentchev <roam@FreeBSD.org>
uid Peter Pentchev <roam@techlab.officel.bg>
uid Peter Pentchev <roam@hoster.bg>
uid Peter Pentchev <roam@space.bg>
sub 1024g/7074473C 2002-02-01

pub 4096R/2527DF13 2009-10-16
Key fingerprint = 2EE7 A7A5 17FC 124C F115 C354 651E EFB0 2527 DF13
uid Peter Pentchev <roam@ringlet.net>
uid Peter Pentchev <roamer@users.sourceforge.net>
uid Peter Pentchev <roam@cpan.org>
uid Peter Pentchev <roam@cnsys.bg>
uid Peter Pentchev <roam@sbnd.net>
uid Peter Pentchev <roam@online.bg>
uid Peter Pentchev <roam@orbitel.bg>
uid Peter Pentchev <roam@FreeBSD.org>
uid Peter Pentchev <roam@techlab.officel.bg>
uid Peter Pentchev <roam@hoster.bg>
uid Peter Pentchev <roam@space.bg>
uid Peter Pentchev <roam-guest@alioth.debian.org>
uid Peter Pentchev <ppentchev@alumni.princeton.edu>
sub 4096R/D0B337AA 2009-10-16
```

D.3.274 Denis Peplin <den@FreeBSD.org>

```
pub 1024D/485DDDF5 2003-09-11 Denis Peplin <den@FreeBSD.org>
Key fingerprint = 495D 158C 8EC9 C2C1 80F5 EA96 6F72 7C1C 485D DDF5
sub 1024g/E70BA158 2003-09-11
```

D.3.275 Christian S.J. Peron <csjp@FreeBSD.org>

```
pub 1024D/033FA33C 2009-05-16
Key fingerprint = 74AA 6040 89A7 936E D970 DDC0 CC71 6954 033F A33C
uid Christian S.J. Peron <csjp@FreeBSD.ORG>
sub 2048g/856B194A 2009-05-16
```

D.3.276 Gerald Pfeifer <gerald@FreeBSD.org>

```
pub 1024D/745C015A 1999-11-09 Gerald Pfeifer <gerald@pfeifer.com>
Key fingerprint = B215 C163 3BCA 0477 615F 1B35 A5B3 A004 745C 015A
uid Gerald Pfeifer <Gerald.Pfeifer@vibe.at>
uid Gerald Pfeifer <pfeifer@dbai.tuwien.ac.at>
uid Gerald Pfeifer <gerald@pfeifer.at>
uid Gerald Pfeifer <gerald@FreeBSD.org>
sub 1536g/F0156927 1999-11-09
```


D.3.277 Giuseppe Pilichi <jacula@FreeBSD.org>

```
pub 4096R/8B9F4B8B 2006-03-08
 Key fingerprint = 31AD 73AE 0EC0 16E5 4108 8391 D942 5F20 8B9F 4B8B
uid Giuseppe Pilichi (Jacula Modyun) <jacula@FreeBSD.org>
uid Giuseppe Pilichi (Jacula Modyun) <jaculamodyun@gmail.com>
uid Giuseppe Pilichi (Jacula Modyun) <gpilch@gmail.com>
uid Giuseppe Pilichi (Jacula Modyun) <jacula@gmail.com>
sub 4096R/FB4D05A3 2006-03-08
```

D.3.278 John Polstra <jdp@FreeBSD.org>

```
pub 1024R/BFBCF449 1997-02-14 John D. Polstra <jdp@polstra.com>
 Key fingerprint = 54 3A 90 59 6B A4 9D 61 BF 1D 03 09 35 8D F6 0D
```

D.3.279 Kirill Ponomarew <krion@FreeBSD.org>

```
pub 1024D/AEB426E5 2002-04-07
 Key fingerprint = 58E7 B953 57A2 D9DD 4960 2A2D 402D 46E9 AEB4 26E5
uid Kirill Ponomarew <krion@voodoo.bawue.com>
uid Kirill Ponomarew <krion@guug.de>
uid Kirill Ponomarew <krion@FreeBSD.org>
sub 1024D/05AC7CA0 2006-01-30 [expires: 2008-01-30]
sub 2048g/C3EE5537 2006-01-30 [expires: 2008-01-30]
```

D.3.280 Stephane E. Potvin <sepotvin@FreeBSD.org>

```
pub 1024D/3097FE7B 2002-08-06
 Key fingerprint = 6B56 62FA ADE1 6F46 BB62 8B1C 99D3 97B5 3097 FE7B
uid Stephane E. Potvin <sepotvin@videotron.ca>
uid Stephane E. Potvin <stephane.potvin@telcobridges.com>
uid Stephane E. Potvin <stephane_potvin@telcobridges.com>
uid Stephane E. Potvin <sepotvin@FreeBSD.org>
sub 2048g/0C427BC9 2002-08-06
```

D.3.281 Mark Pulford <markp@FreeBSD.org>

```
pub 1024D/182C368F 2000-05-10 Mark Pulford <markp@FreeBSD.org>
 Key fingerprint = 58C9 C9BF C758 D8D4 7022 8EF5 559F 7F7B 182C 368F
uid Mark Pulford <mark@kyne.com.au>
sub 2048g/380573E8 2000-05-10
```

D.3.282 Alejandro Pulver <alepulver@FreeBSD.org>

```
pub 1024D/945C3F61 2005-11-13
 Key fingerprint = 085F E8A2 4896 4B19 42A4 4179 895D 3912 945C 3F61
uid Alejandro Pulver (Ale's GPG key pair) <alepulver@FreeBSD.org>
uid Alejandro Pulver (Ale's GPG key pair) <alejandro@varnet.biz>
sub 2048g/6890C6CA 2005-11-13
```

D.3.283 Thomas Quinot <thomas@FreeBSD.org>

```
pub 1024D/393D2469 1999-09-23 Thomas Quinot <thomas@cuivre.fr.eu.org>
 Empreinte de la clé = 4737 A0AD E596 6D30 4356 29B8 004D 54B8 393D 2469
uid Thomas Quinot <thomas@debian.org>
uid Thomas Quinot <thomas@FreeBSD.org>
sub 1024g/8DE13BB2 1999-09-23
```

D.3.284 Herve Quiroz <hq@FreeBSD.org>

```
pub 1024D/85AC8A80 2004-07-22 Herve Quiroz <hq@FreeBSD.org>
 Key fingerprint = 14F5 BC56 D736 102D 41AF A07B 1D97 CE6C 85AC 8A80
uid Herve Quiroz <herve.quiroz@esil.univ-mrs.fr>
sub 1024g/8ECCAFED 2004-07-22
```

D.3.285 Doug Rabson <dfr@FreeBSD.org>

```
pub 1024D/59F57821 2004-02-07
 Key fingerprint = 9451 C4FE 1A7E 117B B95F 1F8F B123 456E 59F5 7821
uid Doug Rabson <dfr@nlsystems.com>
sub 1024g/6207AA32 2004-02-07
```

D.3.286 Lars Balker Rasmussen <lbr@FreeBSD.org>

```
pub 1024D/9EF6F27F 2006-04-30
 Key fingerprint = F251 28B7 897C 293E 04F8 71EE 4697 F477 9EF6 F27F
uid Lars Balker Rasmussen <lbr@FreeBSD.org>
sub 2048g/A8C1CFD4 2006-04-30
```

D.3.287 Chris Rees <crees@FreeBSD.org>

```
pub 2048R/1E12E96A 2012-08-26
 Key fingerprint = 8C57 BE3B D320 5FFC C4C3 C0B0 900F 45A6 1E12 E96A
uid Chris Rees <crees@FreeBSD.org>
sub 2048R/C10740CD 2012-08-26 [expires: 2013-08-26]
```

D.3.288 Jim Rees <rees@FreeBSD.org>

```
pub 512/B623C791 1995/02/21 Jim Rees <rees@umich.edu>
 Key fingerprint = 02 5F 1B 15 B4 6E F1 3E F1 C5 E0 1D EA CC 17 88
```

D.3.289 Benedict Reuschling <bcr@FreeBSD.org>

```
pub 1024D/4A819348 2009-05-24
 Key fingerprint = 2D8C BDF9 30FA 75A5 A0DF D724 4D26 502E 4A81 9348
uid Benedict Reuschling <bcr@FreeBSD.org>
sub 2048g/8DA16EDD 2009-05-24
```

D.3.290 Tom Rhodes <trhodes@FreeBSD.org>

```
pub 1024D/FB7D88E1 2008-05-07
 Key fingerprint = 8279 3100 2DF2 F00E 7FDD AC2C 5776 23AB FB7D 88E1
uid Tom Rhodes (trhodes) <trhodes@FreeBSD.org>
sub 4096g/7B0CD79F 2008-05-07
```

D.3.291 Benno Rice <benno@FreeBSD.org>

```
pub 4096R/C5F10BED 2013-05-21 [expires: 2017-05-21]
 Key fingerprint = 77EB 5A9E 97C7 2D2D 6D0A 1B6C C619 4C61 C5F1 0BED
uid Benno Rice <benno@FreeBSD.org>
uid Benno Rice <benno@jeamland.net>
sub 4096R/408068BC 2013-05-21 [expires: 2017-05-21]
```

D.3.292 Beech Rintoul <beech@FreeBSD.org>

```
pub 2048D/68DFAE1F 2013-02-26
 Key fingerprint = D58B 3E9D B0E3 E081 EC6F 69D9 CDA3 51DD 68DF AE1F
uid Beech Rintoul <beech@freebsd.org>
sub 2048g/960F45D9 2013-02-26
```

D.3.293 Matteo Riondato <matteo@FreeBSD.org>

```
pub 1024D/1EC56BEC 2003-01-05 [expires: 2009-09-07]
 Key fingerprint = F0F3 1B43 035D 65B1 08E9 4D66 D8CA 78A5 1EC5 6BEC
uid Matteo Riondato (Rionda) <matteo@FreeBSD.ORG>
uid Matteo Riondato (Rionda) <rionda@riondabsd.net>
uid Matteo Riondato (Rionda) <rionda@gufi.org>
uid Matteo Riondato (Rionda) <matteo@riondato.com>
uid Matteo Riondato (Rionda) <rionda@riondato.com>
uid Matteo Riondato (Rionda) <rionda@FreeSBIE.ORG>
```

uid Matteo Riondato (Rionda) <rionda@autistici.org>
sub 2048g/87C44A55 2008-09-23 [expires: 2009-09-23]

D.3.294 Ollivier Robert <roberto@FreeBSD.org>

pub 1024D/7DCAE9D3 1997-08-21
Key fingerprint = 2945 61E7 D4E5 1D32 C100 DBEC A04F FB1B 7DCA E9D3
uid Ollivier Robert <roberto@keltia.freenix.fr>
uid Ollivier Robert <roberto@FreeBSD.org>
sub 2048g/C267084D 1997-08-21

D.3.295 Craig Rodrigues <rodrirc@FreeBSD.org>

pub 1024D/3998479D 2005-05-20
Key fingerprint = F01F EBE6 F5C8 6DC2 954F 098F D20A 8A2A 3998 479D
uid Craig Rodrigues <rodrirc@freebsd.org>
uid Craig Rodrigues <rodrirc@crodrigues.org>
sub 2048g/AA77E09B 2005-05-20

D.3.296 Guido van Rooij <guido@FreeBSD.org>

pub 1024R/599F323D 1996-05-18 Guido van Rooij <guido@gvr.org>
Key fingerprint = 16 79 09 F3 C0 E4 28 A7 32 62 FA F6 60 31 C0 ED
uid Guido van Rooij <guido@gvr.win.tue.nl>
pub 1024D/A95102C1 2000-10-25 Guido van Rooij <guido@madison-gurkha.nl>
Key fingerprint = 5B3E 51B7 0E7A D170 0574 1E51 2471 117F A951 02C1
uid Guido van Rooij <guido@madison-gurkha.com>
sub 1024g/A5F20553 2000-10-25

D.3.297 Eygene Ryabinkin <rea@FreeBSD.org>

pub 3072D/8152ECFB 2010-10-27
Key fingerprint = 82FE 06BC D497 C0DE 49EC 4FF0 16AF 9EAE 8152 ECFB
uid Eygene Ryabinkin <rea-fbsd@codelabs.ru>
uid Eygene Ryabinkin <rea@freebsd.org>
uid Eygene Ryabinkin <rea@codelabs.ru>
sub 3072g/5FC03749 2010-10-27

D.3.298 Aleksandr Rybalko <ray@FreeBSD.org>

pub 2048R/4B7B7A4E 2011-05-24
Key fingerprint = BB9F D01D 7327 0B33 B2F5 6C72 EC49 E6ED 4B7B 7A4E
uid Aleksandr Rybalko (Aleksandr Rybalko FreeBSD project identification) <ray@fr

sub 2048R/99F9F9EF 2011-05-24

D.3.299 Niklas Saers <niklas@FreeBSD.org>

pub 1024D/C822A476 2004-03-09 Niklas Saers <niklas@saers.com>
 Key fingerprint = C41E F734 AF0E 3D21 7499 9EB1 9A31 2E7E C822 A476
 sub 1024g/81E2FF36 2004-03-09

D.3.300 Boris Samorodov <bsam@FreeBSD.org>

pub 1024D/ADFD5C9A 2006-06-21
 Key fingerprint = 81AA FED0 6050 208C 0303 4007 6C03 7263 ADFD 5C9A
 uid Boris Samorodov (FreeBSD) <bsam@freebsd.org>
 sub 2048g/7753A3F1 2006-06-21

D.3.301 Mark Santcroos <marks@FreeBSD.org>

pub 1024D/DBE7EB8E 2005-03-08
 Key fingerprint = C0F0 44F3 3F15 520F 6E32 186B BE0A BA42 DBE7 EB8E
 uid Mark Santcroos <marks@ripe.net>
 uid Mark Santcroos <mark@santcroos.net>
 uid Mark Santcroos <marks@freebsd.org>
 sub 2048g/FFF80F85 2005-03-08

D.3.302 Bernhard Schmidt <bschmidt@FreeBSD.org>

pub 1024D/5F754FBC 2009-06-15
 Key fingerprint = 6B87 C8A9 6BA5 6B18 11CF 8C38 A1B7 0731 5F75 4FBC
 uid Bernhard Schmidt <bschmidt@FreeBSD.org>
 uid Bernhard Schmidt <bschmidt@techwires.net>
 sub 1024g/1945DC1D 2009-06-15

D.3.303 Wolfram Schneider <wosch@FreeBSD.org>

Type	Bits/KeyID	Date	User ID
pub	1024/2B7181AD	1997/08/09	Wolfram Schneider <wosch@FreeBSD.org>
Key fingerprint = CA 16 91 D9 75 33 F1 07 1B F0 B4 9F 3E 95 B6 09			

D.3.304 Ed Schouten <ed@FreeBSD.org>

```
pub 4096R/3491A2BB 2011-03-12 [expires: 2016-03-10]
 Key fingerprint = A110 5982 A887 74A2 F4B1 D70A 6E5E D8FE 3491 A2BB
uid Ed Schouten (The FreeBSD Project) <ed@FreeBSD.org>
uid Ed Schouten <ed@80386.nl>
sub 4096R/81BB41E6 2011-03-12 [expires: 2016-03-10]
```

D.3.305 David Schultz <das@FreeBSD.org>

```
pub 1024D/BE848B57 2001-07-19 David Schultz <das@FreeBSD.ORG>
 Key fingerprint = 0C12 797B A9CB 19D9 FDAF 2A39 2D76 A2DB BE84 8B57
uid David Schultz <dschultz@uclink.Berkeley.EDU>
uid David Schultz <das@FreeBSD.ORG>
sub 2048g/69206E8E 2001-07-19
```

D.3.306 Michael Scheidell <scheidell@FreeBSD.org>

```
pub 2048R/34622C1D 2011-11-16
 Key fingerprint = 0A0C 9ECA 18EC 47AC C715 2187 91B9 F9FE 3462 2C1D
uid Michael Scheidell <scheidell@freebsd.org>
sub 2048R/8F241971 2011-11-16
```

D.3.307 Jens Schweikhardt <schweikh@FreeBSD.org>

```
pub 1024D/0FF231FD 2002-01-27 Jens Schweikhardt <schweikh@FreeBSD.org>
 Key fingerprint = 3F35 E705 F02F 35A1 A23E 330E 16FE EA33 0FF2 31FD
uid Jens Schweikhardt <schweikh@schweikhardt.net>
sub 1024g/6E93CACC 2002-01-27 [expires: 2005-01-26]
```

D.3.308 Matthew Seaman <matthew@FreeBSD.org>

```
pub 1024D/60AE908C 2005-12-17 [expires: 2012-03-21]
 Key fingerprint = B555 2A96 274E D248 5734 0EB4 F0C8 E4E7 60AE 908C
uid Matthew Seaman <m.seaman@infracaninophile.co.uk>
uid Matthew Seaman <m.seaman@black-earth.co.uk>
uid Matthew Seaman <matthew@freebsd.org>
sub 2048g/58BFDA29 2005-12-17 [expires: 2012-03-21]
sub 1024D/9B19F956 2006-12-18 [expires: 2012-03-21]
```

D.3.309 Thomas-Martin Seck <tmseck@FreeBSD.org>

```
pub 1024D/DF46EE05 2000-11-22
 Key fingerprint = A38F AE66 6B11 6EB9 5D1A B67D 2444 2FE1 DF46 EE05
uid Thomas-Martin Seck (Privat 2) <tmseck@netcologne.de>
uid Thomas-Martin Seck (Privat) <tmseck@web.de>
uid Thomas-Martin Seck (FreeBSD) <tmseck@FreeBSD.org>
sub 2048g/3DC33B0F 2000-11-22
```

D.3.310 Stanislav Sedov <stas@FreeBSD.org>

```
pub 4096R/092FD9F0 2009-05-23
 Key fingerprint = B83A B15D 929A 364A D8BC B3F9 BF25 A231 092F D9F0
uid Stanislav Sedov <stas@FreeBSD.org>
uid Stanislav Sedov <stas@SpringDaemons.com>
uid Stanislav Sedov (Corporate email) <stas@deglitch.com>
uid Stanislav Sedov (Corporate email) <stas@ht-systems.ru>
uid Stanislav Sedov (Corporate email) <ssedov@3playnet.com>
uid Stanislav Sedov <ssedov@mbsd.msk.ru>
uid Stanislav Sedov (Corporate email) <ssedov@swifttest.com>
sub 4096R/6FD2025F 2009-05-23
```

D.3.311 Johan van Selst <johans@FreeBSD.org>

```
pub 4096R/D3AE8D3A 2009-09-01
 Key fingerprint = 31C8 D089 DDB6 96C6 F3C1 29C0 A9C8 6C8D D3AE 8D3A
uid Johan van Selst
uid Johan van Selst <johans@gletsjer.net>
uid Johan van Selst <johans@stack.nl>
uid Johan van Selst <johans@FreeBSD.org>
uid Johan van Selst (GSWoT:NL50) <johans@gswot.org>
sub 2048R/B002E38C 2009-09-01
sub 2048R/1EBCAECB 2009-09-01
sub 2048R/639A1446 2009-09-01
sub 3072D/6F2708F4 2009-09-01
sub 4096g/D6F89E83 2009-09-01
```

D.3.312 Bakul Shah <bakul@FreeBSD.org>

```
pub 1024D/86AEE4CB 2006-04-20
 Key fingerprint = 0389 26E8 381C 6980 AEC0 10A5 E540 A157 86AE E4CB
uid Bakul Shah <bakul@freebsd.org>
sub 2048g/5C3DCC24 2006-04-20
```

D.3.313 Gregory Neil Shapiro <gshapiro@FreeBSD.org>

```
pub 1024R/4FBE2ADD 2000-10-13 Gregory Neil Shapiro <gshapiro@gshapiro.net>
Key fingerprint = 56 D5 FF A7 A6 54 A6 B5 59 10 00 B9 5F 5F 20 09
uid Gregory Neil Shapiro <gshapiro@FreeBSD.org>

pub 1024D/F76A9BF5 2001-11-14 Gregory Neil Shapiro <gshapiro@FreeBSD.org>
Key fingerprint = 3B5E DAF1 4B04 97BA EE20 F841 21F9 C5BC F76A 9BF5
uid Gregory Neil Shapiro <gshapiro@gshapiro.net>
sub 2048g/935657DC 2001-11-14

pub 1024D/FCE56561 2000-10-14 Gregory Neil Shapiro <gshapiro@FreeBSD.org>
Key fingerprint = 42C4 A87A FD85 C34F E77F 5EA1 88E1 7B1D FCE5 6561
uid Gregory Neil Shapiro <gshapiro@gshapiro.net>
sub 1024g/285DC8A0 2000-10-14 [expires: 2001-10-14]
```

D.3.314 Arun Sharma <arun@FreeBSD.org>

```
pub 1024D/7D112181 2003-03-06 Arun Sharma <arun@sharma-home.net>
Key fingerprint = A074 41D6 8537 C7D5 070E 0F78 0247 1AE2 7D11 2181
uid Arun Sharma <arun@freebsd.org>
uid Arun Sharma <arun.sharma@intel.com>
sub 1024g/ACAD98DA 2003-03-06 [expires: 2005-03-05]
```

D.3.315 Wesley Shields <wxs@FreeBSD.org>

```
pub 1024D/17F0AA37 2007-12-27
Key fingerprint = 96D1 2E6B F61C 2F3D 83EF 8F0B BE54 310C 17F0 AA37
uid Wesley Shields <wxs@FreeBSD.org>
uid Wesley Shields <wxs@atarininja.org>
sub 2048g/2EDA1BB8 2007-12-27
```

D.3.316 Norikatsu Shigemura <nork@FreeBSD.org>

```
pub 1024D/7104EA4E 2005-02-14
Key fingerprint = 9580 60A3 B58A 0864 79CB 779A 6FAE 229B 7104 EA4E
uid Norikatsu Shigemura <nork@cityfujisawa.ne.jp>
uid Norikatsu Shigemura <nork@ninth-nine.com>
uid Norikatsu Shigemura <nork@FreeBSD.org>
sub 4096g/EF56997E 2005-02-14
```

D.3.317 Shteryana Shopova <syrinx@FreeBSD.org>

```
pub 1024D/1C139BC5 2006-10-07
Key fingerprint = B83D 2451 27AB B767 504F CB85 4FB1 C88B 1C13 9BC5
uid Shteryana Shopova (syrinx) <shteryana@FreeBSD.org>
```


sub 2048g/6D2E9C98 2006-10-07

D.3.318 Vanilla I. Shu <vanilla@FreeBSD.org>

pub 1024D/ACE75853 2001-11-20 Vanilla I. Shu <vanilla@FreeBSD.org>
 Key fingerprint = 290F 9DB8 42A3 6257 5D9A 5585 B25A 909E ACE7 5853
 sub 1024g/CE695D0E 2001-11-20

D.3.319 Ashish SHUKLA <ashish@FreeBSD.org>

pub 4096R/E74FA4B0 2010-04-13
 Key fingerprint = F682 CDCC 39DC 0FEA E116 20B6 C746 CFA9 E74F A4B0
 uid Ashish SHUKLA <wahjava@gmail.com>
 uid Ashish SHUKLA <wahjava@googlemail.com>
 uid Ashish SHUKLA <wahjava.ml@gmail.com>
 uid Ashish SHUKLA <wahjava@members.fsf.org>
 uid Ashish SHUKLA <wahjava@perl.org.in>
 uid Ashish SHUKLA <wahjava@users.sourceforge.net>
 uid Ashish SHUKLA <wah.java@yahoo.com>
 uid Ashish SHUKLA <wah_java@hotmail.com>
 uid Ashish SHUKLA <ashish.shukla@airtelmail.in>
 uid Ashish SHUKLA <wahjava@member.fsf.org>
 uid [jpeg image of size 4655]
 uid Ashish SHUKLA (FreeBSD Committer Address) <ashish@FreeBSD.ORG>
 sub 4096R/F20D202D 2010-04-13

D.3.320 Bruce M. Simpson <bms@FreeBSD.org>

pub 1024D/860DB53B 2003-08-06 Bruce M Simpson <bms@freebsd.org>
 Key fingerprint = 0D5F 1571 44DF 51B7 8B12 041E B9E5 2901 860D B53B
 sub 2048g/A2A32D8B 2003-08-06 [expires: 2006-08-05]

D.3.321 Dmitry Sivachenko <demon@FreeBSD.org>

pub 1024D/13D5DF80 2002-03-18 Dmitry Sivachenko <mitya@cavia.pp.ru>
 Key fingerprint = 72A9 12C9 BB02 46D4 4B13 E5FE 1194 9963 13D5 DF80
 uid Dmitry S. Sivachenko <demon@FreeBSD.org>
 sub 1024g/060F6DBD 2002-03-18

D.3.322 Jesper Skriver <jesper@FreeBSD.org>

pub 1024D/F9561C31 2001-03-09 Jesper Skriver <jesper@FreeBSD.org>
 Key fingerprint = 6B88 9CE8 66E9 E631 C9C5 5EB4 22AB F0EC F956 1C31
 uid Jesper Skriver <jesper@skriver.dk>

```
uid Jesper Skriver <jesper@wheel.dk>
sub 1024g/777C378C 2001-03-09
```

D.3.323 Ville Skyttä <scop@FreeBSD.org>

```
pub 1024D/BCD241CB 2002-04-07 Ville Skyttä <ville.skytta@iki.fi>
 Key fingerprint = 4E0D EBAB 3106 F1FA 3FA9 B875 D98C D635 BCD2 41CB
uid Ville Skyttä <ville.skytta@xemacs.org>
uid Ville Skyttä <scop@FreeBSD.org>
sub 2048g/9426F4D1 2002-04-07
```

D.3.324 Andrey Slusar <anray@FreeBSD.org>

```
pub 1024D/AE7B5418 2005-12-12
 Key fingerprint = DE70 C24B 55A0 4A06 68A1 D425 3C59 9A9B AE7B 5418
uid Andrey Slusar <anray@ext.by>
uid Andrey Slusar <anrays@gmail.com>
uid Andrey Slusar <anray@FreeBSD.org>
sub 2048g/7D0EB77D 2005-12-12
```

D.3.325 Florian Smeets <flo@FreeBSD.org>

```
pub 1024D/C942BF09 2008-10-24
 Key fingerprint = 54BB 157B 8DB2 9E46 4A3C 69AB 6A9A 3C3F C942 BF09
uid Florian Smeets <flo@smeets.im>
uid Florian Smeets <flo@kasimir.com>
uid Florian Smeets <flo@FreeBSD.org>
sub 2048g/4AAF040E 2008-10-24
```

D.3.326 Gleb Smirnoff <glebius@FreeBSD.org>

```
pub 2048D/6C7E5E82 2013-01-30 [expires: 2023-08-25]
 Key fingerprint = 6E06 7260 B83D CF2C A93C 566F 5185 0968 6C7E 5E82
uid Gleb Smirnoff <glebius@FreeBSD.org>
sub 2048g/11E89DCE 2013-01-30 [expires: 2023-08-25]
```

D.3.327 Ken Smith <kensmith@FreeBSD.org>

```
pub 1024D/29AEA7F6 2003-12-02 Ken Smith <kensmith@cse.buffalo.edu>
 Key fingerprint = 4AB7 D302 0753 8215 31E7 F1AD FC6D 7855 29AE A7F6
uid Ken Smith <kensmith@freebsd.org>
sub 1024g/0D509C6C 2003-12-02
```

D.3.328 Ben Smithurst <ben@FreeBSD.org>

```
pub 1024D/2CEF442C 2001-07-11 Ben Smithurst <ben@LSRfm.com>
 Key fingerprint = 355D 0FFF B83A 90A9 D648 E409 6CFC C9FB 2CEF 442C
uid Ben Smithurst <ben@vinosystems.com>
uid Ben Smithurst <ben@smithurst.org>
uid Ben Smithurst <ben@FreeBSD.org>
uid Ben Smithurst <csxbscs@comp.leeds.ac.uk>
uid Ben Smithurst <ben@scientia.demon.co.uk>
sub 1024g/347071FF 2001-07-11
```

D.3.329 Dag-Erling Smørgrav <des@FreeBSD.org>

```
pub 4096R/F94E87B2 2013-02-15 [expires: 2015-01-01]
 Key fingerprint = 578A 3F4F 9E04 9FCF 3576 BF82 BB9B 471B F94E 87B2
uid Dag-Erling Smørgrav <des@usit.uio.no>
uid Dag-Erling Smørgrav <des@des.no>
uid Dag-Erling Smørgrav <des@freebsd.org>
uid [jpeg image of size 4779]
sub 4096R/F4DE87F5 2013-02-15 [expires: 2015-01-01]
```

D.3.330 Maxim Sobolev <sobomax@FreeBSD.org>

```
pub 1024D/888205AF 2001-11-21 Maxim Sobolev <sobomax@FreeBSD.org>
 Key fingerprint = 85C9 DCB0 6828 087C C977 3034 A0DB B9B7 8882 05AF
uid Maxim Sobolev <sobomax@mail.ru>
uid Maxim Sobolev <sobomax@altavista.net>
uid Maxim Sobolev <vegacap@i.com.ua>
```

```
pub 1024D/468EE6D8 2003-03-21 Maxim Sobolev <sobomax@portaone.com>
 Key fingerprint = 711B D315 3360 A58F 9A0E 89DB 6D40 2558 468E E6D8
uid Maxim Sobolev <sobomax@FreeBSD.org>
uid Maxim Sobolev <sobomax@mail.ru>
uid Maxim Sobolev <vegacap@i.com.ua>
```

```
pub 1024D/6BEC980A 2004-02-13 Maxim Sobolev <sobomax@portaone.com>
 Key fingerprint = 09D5 47B4 8D23 626F B643 76EB DFEE 3794 6BEC 980A
uid Maxim Sobolev <sobomax@FreeBSD.org>
uid Maksym Sobolyev (It's how they call me in official documents. Pretend)
uid Maksym Sobolyev (It's how they call me in official documents. Pretend)
sub 2048g/16D049AB 2004-02-13 [expires: 2005-02-12]
```

D.3.331 Alan Somers <asomers@FreeBSD.org>

```
pub 4096R/DA05FCE8 2013-04-25 [expires: 2018-04-24]
 Key fingerprint = 9CD4 C982 738F 8B90 25E8 E6B3 5F74 63BC DA05 FCE8
uid Alan Somers <asomers@freebsd.org>
uid Alan Somers <asomers@gmail.com>
```

sub 4096R/4E121B3E 2013-04-25 [expires: 2018-04-24]

D.3.332 Brian Somers <brian@FreeBSD.org>

```
pub 1024R/666A7421 1997-04-30 Brian Somers <brian@freebsd-services.com>
 Key fingerprint = 2D 91 BD C2 94 2C 46 8F 8F 09 C4 FC AD 12 3B 21
uid Brian Somers <brian@awfulhak.org>
uid Brian Somers <brian@FreeBSD.org>
uid Brian Somers <brian@OpenBSD.org>
uid Brian Somers <brian@uk.FreeBSD.org>
uid Brian Somers <brian@uk.OpenBSD.org>
```

D.3.333 Stacey Son <:sson@FreeBSD.org>

```
pub 1024D/CE8319F3 2008-07-08
 Key fingerprint = 64C7 8D92 C1DF B940 1171 5ED3 186A 758A CE83 19F3
uid Stacey Son <:sson@FreeBSD.org>
uid Stacey Son <stacey@son.org>
uid Stacey Son <:sson@byu.net>
uid Stacey Son <:sson@secure.net>
uid Stacey Son <:sson@dev-random.com>
sub 2048g/0F724E52 2008-07-08
```

D.3.334 Nicolas Souchu <nsouch@FreeBSD.org>

```
pub 1024D/C744F18B 2002-02-13 Nicholas Souchu <nsouch@freebsd.org>
 Key fingerprint = 992A 144F AC0F 40BA 55AE DE6D 752D 0A6C C744 F18B
sub 1024g/90BD3231 2002-02-13
```

D.3.335 Suleiman Souhlal <ssouhlal@FreeBSD.org>

```
pub 1024D/2EA50469 2004-07-24 Suleiman Souhlal <ssouhlal@FreeBSD.org>
 Key fingerprint = DACF 89DB 54C7 DA1D 37AF 9A94 EB55 E272 2EA5 0469
sub 2048g/0CDCC535 2004-07-24
```

D.3.336 Ulrich Spörlein <uqs@FreeBSD.org>

```
pub 2048R/4AAF82CE 2010-01-27 [expires: 2015-01-26]
 Key fingerprint = 08DF A6A0 B1EB 98A5 EDDA 9005 A3A6 9864 4AAF 82CE
uid Ulrich Spörlein <uqs@spoerlein.net>
uid Ulrich Spoerlein <uspoerlein@gmail.com>
uid Ulrich Spörlein (The FreeBSD Project) <uqs@FreeBSD.org>
uid Ulrich Spörlein <ulrich.spoerlein@web.de>
sub 2048R/162E8BD2 2010-01-27 [expires: 2015-01-26]
```

D.3.337 Rink Springer <rink@FreeBSD.org>

```
pub 1024D/ECEDBFFF 2003-09-19
 Key fingerprint = A8BE 9C82 9B81 4289 A905 418D 6F73 BAD2 ECED BFFF
uid Rink Springer <rink@il.fontys.nl>
uid Rink Springer (FreeBSD Project) <rink@FreeBSD.org>
uid Rink Springer <rink@stack.nl>
sub 2048g/3BC3E67E 2003-09-19
```

D.3.338 Vsevolod Stakhov <vsevolod@FreeBSD.org>

```
pub 4096R/90081437 2012-05-16 [expires: 2017-05-15]
 Key fingerprint = DD9A 126C E675 1EA5 2A97 04A3 0764 7B67 9008 1437
uid Vsevolod Stakhov <vsevolod@FreeBSD.org>
sub 4096R/4A5A0B54 2012-05-16 [expires: 2017-05-15]
```

D.3.339 Ryan Steinmetz <zi@FreeBSD.org>

```
pub 1024D/7AD7FAF2 2004-01-21
 Key fingerprint = EF36 D45A 5CA9 28B1 A550 18CD A43C D111 7AD7 FAF2
uid Ryan Steinmetz <zi@FreeBSD.org>
uid Ryan Steinmetz <rpsfa@rit.edu>
uid Ryan Steinmetz <zi@zi0r.com>
sub 1024g/058BC057 2004-01-21
sub 4096g/0EB108D2 2006-02-27
sub 1024D/FEF36DD7 2006-02-27
```

D.3.340 Randall R. Stewart <rrs@FreeBSD.org>

```
pub 1024D/0373B8B2 2006-09-01
 Key fingerprint = 74A6 810E 6DEA D69B 6496 5FA9 8AEF 4166 0373 B8B2
uid Randall R Stewart <randall@lakerest.net>
uid Randall R Stewart <rrs@cisco.com>
uid Randall R Stewart <rrs@FreeBSD.org>
sub 2048g/88027C0B 2006-09-01
```

D.3.341 Murray Stokely <murray@FreeBSD.org>

```
pub 1024D/0E451F7D 2001-02-12 Murray Stokely <murray@freebsd.org>
 Key fingerprint = E2CA 411D DD44 53FD BB4B 3CB5 B4D7 10A2 0E45 1F7D
sub 1024g/965A770C 2001-02-12
```

D.3.342 Volker Stolz <vs@FreeBSD.org>

```
pub 1024R/3FD1B6B5 1998-06-16 Volker Stolz <vs@freebsd.org>
 Key fingerprint = 69 6F BD A0 2E FE 19 66 CF B9 68 6E 41 7D F9 B9
uid Volker Stolz <stolz@i2.informatik.rwth-aachen.de> (LSK)
uid Volker Stolz <vs@foldr.org>
```

D.3.343 Ryan Stone <rstone@FreeBSD.org>

```
pub 1024D/3141B73A 2010-04-13
 Key fingerprint = 4A6D DC04 DDC5 0822 2687 A086 FD3F 16CB 3141 B73A
uid Ryan Stone (FreeBSD) <rstone@freebsd.org>
sub 2048g/A8500B5F 2010-04-13
```

D.3.344 Søren Straarup <xride@FreeBSD.org>

```
pub 1024D/E683AD40 2006-09-28
 Key fingerprint = 8A0E 7E57 144B BC25 24A9 EC1A 0DBC 3408 E683 AD40
uid Soeren Straarup <xride@xride.dk>
uid Soeren Straarup <xride@FreeBSD.org>
uid Soeren Straarup <xride@x12.dk>
sub 2048g/2B18B3B8 2006-09-28
```

D.3.345 Marius Strobl <marius@FreeBSD.org>

```
pub 1024D/E0AC6F8D 2004-04-16
 Key fingerprint = 3A6C 4FB1 8BB9 4F2E BDDC 4AB6 D035 799C E0AC 6F8D
uid Marius Strobl <marius@FreeBSD.org>
uid Marius Strobl <marius@alchemy.franken.de>
sub 1024g/08BBD875 2004-04-16
```

D.3.346 Carlo Strub <cs@FreeBSD.org>

```
pub 3072R/D06F0BD7 2012-11-25 [expires: 2017-11-24]
 Key fingerprint = 61A4 F2B8 2A6C B81E 5557 0798 78E7 DE70 D06F 0BD7
uid Carlo Strub <cs@carlostrub.ch>
uid Carlo Strub <cs@FreeBSD.org>
sub 3072R/71C75997 2012-11-25 [expires: 2017-11-24]
sub 3072R/318AEB16 2012-11-25 [expires: 2017-11-24]
```

D.3.347 Cheng-Lung Sung <clsung@FreeBSD.org>

```
pub 1024D/956E8BC1 2003-09-12 Cheng-Lung Sung <clsung@FreeBSD.org>
 Key fingerprint = E0BC 57F9 F44B 46C6 DB53 8462 F807 89F3 956E 8BC1
uid Cheng-Lung Sung (Software Engineer) <clsung@dragon2.net>
uid Cheng-Lung Sung (Alumnus of CSIE, NCTU, Taiwan) <clsung@sungsung.c
uid Cheng-Lung Sung (AlanSung) <clsung@tiger2.net>
uid Cheng-Lung Sung (FreeBSD@Taiwan) <clsung@freebsd.csie.nctu.edu.tw>
uid Cheng-Lung Sung (Ph.D. Student of NTU.EECS) <d92921016@ntu.edu.tw>
uid Cheng-Lung Sung (FreeBSD Freshman) <clsung@tw.freebsd.org>
uid Cheng-Lung Sung (ports committer) <clsung@FreeBSD.org>
sub 1024g/1FB800C2 2003-09-12
```

D.3.348 Gregory Sutter <gsutter@FreeBSD.org>

```
pub 1024D/845DFEDD 2000-10-10 Gregory S. Sutter <gsutter@zer0.org>
 Key fingerprint = D161 E4EA 4BFA 2427 F3F9 5B1F 2015 31D5 845D FEDD
uid Gregory S. Sutter <gsutter@freebsd.org>
uid Gregory S. Sutter <gsutter@daemonnews.org>
uid Gregory S. Sutter <gsutter@pobox.com>
sub 2048g/0A37BBCE 2000-10-10
```

D.3.349 Koichi Suzuki <metal@FreeBSD.org>

```
pub 1024D/AE562682 2004-05-23 SUZUKI Koichi <metal@FreeBSD.org>
 Key fingerprint = 92B9 A202 B5AB 8CB6 89FC 6DD1 5737 C702 AE56 2682
sub 4096g/730E604B 2004-05-23
```

D.3.350 Ryusuke SUZUKI <ryusuke@FreeBSD.org>

```
pub 1024D/63D29724 2009-12-18
 Key fingerprint = B108 7109 2E62 BECB 0F78 FE65 1B9A D1BE 63D2 9724
uid Ryusuke SUZUKI <ryusuke@FreeBSD.org>
uid Ryusuke SUZUKI <ryusuke@jp.FreeBSD.org>
sub 1024g/5E4DD044 2009-12-18
```

D.3.351 Gary W. Swearingen <garys@FreeBSD.org>

```
pub 1024D/FAA48AD5 2005-08-22 [expires: 2007-08-22]
 Key fingerprint = 8292 CC3E 81B5 E54F E3DD F987 FA52 E643 FAA4 8AD5
uid Gary W. Swearingen <garys@freebsd.org>
sub 2048g/E34C3CA0 2005-08-22 [expires: 2007-08-22]
```

D.3.352 Yoshihiro Takahashi <nyan@FreeBSD.org>

```
pub 4096R/6624859E 2012-11-18
 Key fingerprint = 1CA5 445E 7ABD BC21 AEC0 7B89 47D7 4EFF 6624 859E
uid Yoshihiro TAKAHASHI <nyan@furiru.org>
uid Yoshihiro TAKAHASHI <nyan@FreeBSD.org>
uid Yoshihiro TAKAHASHI <nyan@jp.FreeBSD.org>
sub 4096R/362726EA 2012-11-18
```

D.3.353 Sahil Tandon <sahil@FreeBSD.org>

```
pub 2048R/C016D977 2010-04-08
 Key fingerprint = 6AD2 BA99 8E3A 8DA6 DFC1 53CF DBD0 6001 C016 D977
uid Sahil Tandon <sahil@tandon.net>
uid Sahil Tandon <sahil@FreeBSD.org>
sub 2048R/F7776FBC 2010-04-08
```

D.3.354 TAKATSU Tomonari <tota@FreeBSD.org>

```
pub 1024D/67F58F29 2009-05-17
 Key fingerprint = 6940 B575 FC4A FA26 C094 279A 4B9B 6326 67F5 8F29
uid TAKATSU Tomonari <tota@FreeBSD.org>
sub 2048g/18B112CD 2009-05-17
```

D.3.355 Romain Tartière <romain@FreeBSD.org>

```
pub 3072R/5112336F 2010-04-09
 Key fingerprint = 8234 9A78 E7C0 B807 0B59 80FF BA4D 1D95 5112 336F
uid Romain Tartière <romain@blogreen.org>
uid Romain Tartière (FreeBSD) <romain@FreeBSD.org>
sub 3072R/C1B2B656 2010-04-09
sub 3072R/8F8125F4 2010-04-09
```

D.3.356 Sylvio Cesar Teixeira <sylvio@FreeBSD.org>

```
pub 2048R/AA7395A1 2009-10-28
 Key fingerprint = B319 6AAF 0016 4308 6D93 E652 3C5F 21A2 AA73 95A1
uid Sylvio Cesar Teixeira (My key) <sylvio@FreeBSD.org>
sub 2048R/F758F556 2009-10-28
```


D.3.357 Ion-Mihai Tetcu <itetcu@FreeBSD.org>

```
pub 4096R/29597D20 2013-05-02
 Key fingerprint = AB6F 39B6 605D E6B7 0D54 ED3D BCA2 129A 2959 7D20
uid Ion-Mihai Tetcu (FreeBSD Committer key) <itetcu@FreeBSD.org>
sub 4096R/EC9E17E3 2013-05-02
```

D.3.358 Mikhail Teterin <mi@FreeBSD.org>

```
pub 1024R/3FC71479 1995-09-08 Mikhail Teterin <mi@aldan.star89.galstar.com>
 Key fingerprint = 5F 15 EA 78 A5 40 6A 0F 14 D7 D9 EA 6E 2B DA A4
```

D.3.359 Gordon Tetlow <gordon@FreeBSD.org>

```
pub 1024D/357D65FB 2002-05-14 Gordon Tetlow <gordont@gnf.org>
 Key fingerprint = 34EF AD12 10AF 560E C3AE CE55 46ED ADF4 357D 65FB
uid Gordon Tetlow <gordon@FreeBSD.org>
sub 1024g/243694AB 2002-05-14
```

D.3.360 Lars Thegler <lth@FreeBSD.org>

```
pub 1024D/56B0CA08 2004-05-31 Lars Thegler <lth@FreeBSD.org>
 Key fingerprint = ABAE F98C EA78 1C8D 6FDD CB27 1CA9 5A63 56B0 CA08
uid Lars Thegler <lars@thegler.dk>
sub 1024g/E8C58EF3 2004-05-31
```

D.3.361 Jase Thew <jase@FreeBSD.org>

```
pub 3072R/3EEAF1EB 2012-05-30
 Key fingerprint = F5FB 959F CF1B 6550 054E 2819 A484 BCDB 3EEA F1EB
uid Jase Thew (FreeBSD) <jase@FreeBSD.org>
uid Jase Thew <freebsd@beardz.net>
```

D.3.362 David Thiel <lxx@FreeBSD.org>

```
pub 1024D/A887A9B4 2006-11-30 [expires: 2011-11-29]
 Key fingerprint = F08F 6A12 738F C9DF 51AC 8C62 1E30 7CBE A887 A9B4
uid David Thiel <lxx@FreeBSD.org>
sub 2048g/B9BD92C5 2006-11-30 [expires: 2011-11-29]
```

D.3.363 Fabien Thomas <fabient@FreeBSD.org>

```
pub 1024D/07745930 2009-03-16
 Key fingerprint = D8AC EFA2 2FBD 7788 9628 4E8D 3F35 3B88 0774 5930
uid Fabien Thomas <fabient@FreeBSD.org>
sub 2048g/BC173395 2009-03-16
```

D.3.364 Thierry Thomas <thierry@FreeBSD.org>

```
pub 1024D/C71405A2 1997-10-11
 Key fingerprint = 3BB8 F358 C2F1 776C 65C9 AE51 73DE 698C C714 05A2
uid Thierry Thomas <thierry@pompo.net>
uid Thierry Thomas <tthomas@mail.dotcom.fr>
uid Thierry Thomas (FreeBSD committer) <thierry@FreeBSD.org>
sub 1024R/C5529925 2003-11-26
sub 2048g/05CF3992 2008-02-05
```

D.3.365 Andrew Thompson <thompsa@FreeBSD.org>

```
pub 1024D/BC6B839B 2005-05-05
 Key fingerprint = DE74 3F49 B97C A170 C8F1 8423 CAB6 9D57 BC6B 839B
uid Andrew Thompson <thompsa@freebsd.org>
uid Andrew Thompson <andy@fud.org.nz>
sub 2048g/92E370FB 2005-05-05
```

D.3.366 Florent Thoumie <flz@FreeBSD.org>

```
pub 1024D/5147DCF4 2004-12-04
 Key fingerprint = D203 AF5F F31A 63E2 BFD5 742B 3311 246D 5147 DCF4
uid Florent Thoumie (FreeBSD committer address) <flz@FreeBSD.org>
uid Florent Thoumie (flz) <florent@thoumie.net>
uid Florent Thoumie (flz) <flz@xbsd.org>
uid [jpeg image of size 1796]
sub 2048g/15D930B9 2004-12-04
```

D.3.367 Jilles Tjoelker <jilles@FreeBSD.org>

```
pub 4096R/D5AE6220 2011-07-02
 Key fingerprint = 4AF5 F1CC BDD7 700B F005 79A4 A2C4 C4D4 D5AE 6220
uid Jilles Tjoelker <jilles@stack.nl>
uid Jilles Tjoelker <tjoelker@zonnet.nl>
uid Jilles Tjoelker (FreeBSD) <jilles@FreeBSD.org>
sub 4096R/14CB5775 2011-07-02
```

D.3.368 Ganbold Tsagaankhuu <ganbold@FreeBSD.org>

```
pub 1024D/78F6425E 2008-02-26 [expires: 2013-02-24]
 Key fingerprint = 9B8E DC41 D3F4 F7FC D8EA 417C D4F7 2AEF 78F6 425E
uid Ganbold <ganbold@freebsd.org>
sub 2048g/716FCBF9 2008-02-26 [expires: 2013-02-24]
```

D.3.369 Michael Tuexen <tuexen@FreeBSD.org>

```
pub 1024D/04EEDABE 2009-06-08
 Key fingerprint = 493A CCB8 60E6 5510 A01D 360E 8497 B854 04EE DABE
uid Michael Tuexen <tuexen@FreeBSD.org>
sub 2048g/F653AA03 2009-06-08
```

D.3.370 Andrew Turner <andrew@FreeBSD.org>

```
pub 2048R/31B31614 2010-07-01
 Key fingerprint = 08AC 2C57 F14F FDD1 2232 B5CD AA16 EFB8 31B3 1614
uid Andrew Turner <andrew@freebsd.org>
uid Andrew Turner <andrew@fubar.geek.nz>
sub 2048R/9ACBF138 2010-07-01
```

D.3.371 Hajimu UMEMOTO <ume@FreeBSD.org>

```
pub 1024D/BF9071FE 2005-03-17
 Key fingerprint = 1F00 0B9E 2164 70FC 6DC5 BF5F 04E9 F086 BF90 71FE
uid Hajimu UMEMOTO <ume@mahoroba.org>
uid Hajimu UMEMOTO <ume@FreeBSD.org>
uid Hajimu UMEMOTO <ume@jp.FreeBSD.org>
sub 2048g/748DB3B0 2005-03-17
```

D.3.372 Stephan Uphoff <ups@FreeBSD.org>

```
pub 2048R/D684B04A 2004-10-06 Stephan Uphoff <ups@freebsd.org>
 Key fingerprint = B5D2 04AE CA8F 7055 7474 3C85 F908 7F55 D684 B04A
uid Stephan Uphoff <ups@tree.com>
sub 2048R/A15F921B 2004-10-06
```

D.3.373 Bryan Venteicher <bryanv@FreeBSD.org>

```
pub 4096R/E97DB7DB 2012-11-05
 Key fingerprint = 0F8F 11EF F4D2 EDCA ECEA CB16 744C BF25 E97D B7DB
uid Bryan Venteicher (DITC) <bryanv@daemoninthecloset.org>
uid Bryan Venteicher (FreeBSD) <bryanv@freebsd.org>
```

sub 4096R/2EBC1A46 2012-11-05

D.3.374 Jacques Vidrine <nectar@FreeBSD.org>

```
pub 2048R/33C1627B 2001-07-05 Jacques A. Vidrine <nectar@celabo.org>
 Key fingerprint = CB CE 7D A0 6E 01 DC 61 E5 91 0A BE 79 17 D3 82
uid Jacques A. Vidrine <jvidrine@verio.net>
uid Jacques A. Vidrine <n@nectar.com>
uid Jacques A. Vidrine <jacques@vidrine.cc>
uid Jacques A. Vidrine <nectar@FreeBSD.org>
uid Jacques A. Vidrine <n@nectar.cc>

pub 1024D/1606DB95 2001-07-05 Jacques A. Vidrine <nectar@celabo.org>
 Key fingerprint = 46BC EA5B F70A CC81 5332 0832 8C32 8CFF 1606 DB95
uid Jacques A. Vidrine <jvidrine@verio.net>
uid Jacques A. Vidrine <n@nectar.com>
uid Jacques A. Vidrine <jacques@vidrine.cc>
uid Jacques A. Vidrine <nectar@FreeBSD.org>
uid Jacques A. Vidrine <n@nectar.cc>
sub 2048g/57EDEA6F 2001-07-05
```

D.3.375 Alberto Villa <avilla@FreeBSD.org>

```
pub 1024R/44350A8B 2010-01-24
 Key fingerprint = F740 CE4E EDDD DA9B 4A1B 1445 DF18 82EA 4435 0A8B
uid Alberto Villa <avilla@FreeBSD.org>
sub 1024R/F7C8254C 2010-01-24
```

D.3.376 Nicola Vitale <nivit@FreeBSD.org>

```
pub 1024D/F11699E5 2006-12-05
 Key fingerprint = 2C17 C591 2C6D 82BD F3DB F1BF 8FC9 6763 F116 99E5
uid Nicola Vitale (Public key for nivit@FreeBSD.org) <nivit@FreeBSD.org>
sub 2048g/4C90805D 2006-12-05
```

D.3.377 Ivan Voras <ivoras@FreeBSD.org>

```
pub 1024D/569C05C8 2000-05-24
 Key fingerprint = AB9A A555 C47C B61D BF83 154C 95D9 C041 569C 05C8
uid Ivan Voras <ivoras@fer.hr>
uid Ivan Voras <ivan.voras@fer.hr>
uid Ivan Voras <ivoras@geri.cc.fer.hr>
uid [jpeg image of size 4567]
uid Ivan Voras <ivoras@sharanet.org>
uid Ivan Voras <ivoras@gmail.com>
uid Ivan Voras <ivoras@yahoo.com>
```

```
uid Ivan Voras <ivoras@freebsd.org>
uid Ivan Voras <ivan.voras@zg.t-com.hr>
sub 1536g/149FDD60 2000-05-24
```

D.3.378 Stefan Walter <stefan@FreeBSD.org>

```
pub 3072R/12B9E0B3 2003-03-06
 Key fingerprint = 85D8 6A49 22C7 6CD9 B011 5D6A 5691 111B 12B9 E0B3
uid Stefan Walter <stefan@freebsd.org>
uid Stefan Walter <sw@gegenunendlich.de>
sub 3072R/6D35457A 2003-03-06
```

D.3.379 Kai Wang <kaiw@FreeBSD.org>

```
pub 1024D/AEB910EB 2006-09-27
 Key fingerprint = 3534 10A3 F143 B760 EF3E BEDF 8509 6A06 AEB9 10EB
uid Kai Wang <kaiw@FreeBSD.org>
uid Kai Wang <kaiw@student.chalmers.se>
uid Kai Wang <kaiwang27@gmail.com>
uid Kai Wang <kaiw27@gmail.com>
sub 2048g/1D5AA4DD 2006-09-27
```

D.3.380 Adam Weinberger <adamw@FreeBSD.org>

```
pub 2048D/C57CF3A8 2012-11-15
 Key fingerprint = CCD9 F28A BD1D 50A1 8D08 18A7 F48B B195 C57C F3A8
uid Adam Weinberger (FreeBSD) <adamw@FreeBSD.org>
uid Adam Weinberger (adamw.org) <adamw@adamw.org>
sub 2048g/9C6D0E30 2012-11-15
```

D.3.381 Peter Wemm <peter@FreeBSD.org>

```
pub 1024D/7277717F 2003-12-14 Peter Wemm <peter@wemm.org>
 Key fingerprint = 622B 2282 E92B 3BAB 57D1 A417 1512 AE52 7277 717F
uid Peter Wemm <peter@FreeBSD.ORG>
sub 1024g/8B40D9D1 2003-12-14
pub 1024R/D89CE319 1995-04-02 Peter Wemm <peter@netplex.com.au>
 Key fingerprint = 47 05 04 CA 4C EE F8 93 F6 DB 02 92 6D F5 58 8A
uid Peter Wemm <peter@perth.dialix.oz.au>
uid Peter Wemm <peter@haywire.dialix.com>
```

D.3.382 Nathan Whitehorn <nwhitehorn@FreeBSD.org>

```
pub 1024D/FC118258 2008-07-03
 Key fingerprint = A399 BEA0 8D2B 63B3 47B5 056D 8513 5B96 FC11 8258
uid Nathan Whitehorn <nwhitehorn@freebsd.org>
uid Nathan Whitehorn <nwhitehorn@icecube.wisc.edu>
uid Nathan Whitehorn <nwhitehorn@physics.wisc.edu>
uid Nathan Whitehorn <whitehorn@wisc.edu>
sub 2048g/EDB55363 2008-07-03
```

D.3.383 Martin Wilke <miwi@FreeBSD.org>

```
pub 1024D/B1E6FCE9 2009-01-31
 Key fingerprint = C022 7D60 F598 8188 2635 0F6E 74B2 4884 B1E6 FCE9
uid Martin Wilke <miwi@FreeBSD.org>
sub 4096g/096DA69D 2009-01-31
```

D.3.384 Nate Williams <nate@FreeBSD.org>

```
pub 1024D/C2AC6BA4 2002-01-28 Nate Williams (FreeBSD) <nate@FreeBSD.org>
 Key fingerprint = 8EE8 5E72 8A94 51FA EA68 E001 FFF9 8AA9 C2AC 6BA4
sub 1024g/03EE46D2 2002-01-28
```

D.3.385 Steve Wills <swills@FreeBSD.org>

```
pub 2048R/207B1BA1 2010-09-02 [expires: 2011-09-02]
 Key fingerprint = 98FA 414A 5C2A 0EF9 CFD0 AD0D F5CF 62B3 207B 1BA1
uid Steve Wills <swills@freebsd.org>
uid Steve Wills <steve@mouf.net>
sub 2048R/E9B254FD 2010-09-02 [expires: 2011-09-02]
```

D.3.386 Thomas Wintergerst <twinterg@FreeBSD.org>

```
pub 1024D/C45CB978 2006-01-08
 Key fingerprint = 04EE 8114 7C6D 22CE CDC8 D7F8 112D 01DB C45C B978
uid Thomas Wintergerst <twinterg@gmx.de>
uid Thomas Wintergerst <twinterg@freebsd.org>
uid Thomas Wintergerst
uid Thomas Wintergerst <thomas.wintergerst@nord-com.net>
uid Thomas Wintergerst <thomas.wintergerst@materna.de>
sub 2048g/3BEBEF8A 2006-01-08
sub 1024D/8F631374 2006-01-08
sub 2048g/34F631DC 2006-01-08
```

D.3.387 Garrett Wollman <wollman@FreeBSD.org>

```
pub 1024D/0B92FAEA 2000-01-20 Garrett Wollman <wollman@FreeBSD.org>
 Key fingerprint = 4627 19AF 4649 31BF DE2E 3C66 3ECF 741B 0B92 FAEA
sub 1024g/90D5EBC2 2000-01-20
```

D.3.388 Jörg Wunsch <joerg@FreeBSD.org>

```
pub 1024D/69A85873 2001-12-11 Joerg Wunsch <j@uriah.heep.sax.de>
 Key fingerprint = 5E84 F980 C3CA FD4B B584 1070 F48C A81B 69A8 5873
pub 1024D/69A85873 2001-12-11 Joerg Wunsch <j@uriah.heep.sax.de>
uid Joerg Wunsch <joerg_wunsch@interface-systems.de>
uid Joerg Wunsch <joerg@FreeBSD.org>
uid Joerg Wunsch <j@ida.interface-business.de>
sub 1024g/21DC9924 2001-12-11
```

D.3.389 David Xu <davidxu@FreeBSD.org>

```
pub 1024D/48F2BDAB 2006-07-13 [expires: 2009-07-12]
 Key fingerprint = 7182 434F 8809 A4AF 9AE8 F1B5 12F6 3390 48F2 BDAB
uid David Xu <davidxu@freebsd.org>
sub 4096g/ED7DB38A 2006-07-13 [expires: 2009-07-12]
```

D.3.390 Maksim Yevmenkin <emax@FreeBSD.org>

```
pub 1024D/F050D2DD 2003-10-01 Maksim Yevmenkin <m_evmenkin@yahoo.com>
 Key fingerprint = 8F3F D359 E318 5641 8C81 34AD 791D 53F5 F050 D2DD
```

D.3.391 Bjoern A. Zeeb <bz@FreeBSD.org>

```
pub 1024D/3CCF1842 2007-02-20
 Key fingerprint = 1400 3F19 8FEF A3E7 7207 EE8D 2B58 B8F8 3CCF 1842
uid Bjoern A. Zeeb <bz@zabbadoz.net>
uid Bjoern A. Zeeb <bzeeb@zabbadoz.net>
uid Bjoern A. Zeeb <bz@FreeBSD.org>
uid Bjoern A. Zeeb <bzeeb-lists@lists.zabbadoz.net>
sub 4096g/F36BDC5D 2007-02-20
```

D.3.392 Niclas Zeising <zeising@FreeBSD.org>

```
pub 4096R/EA4BF1EC 2012-11-28 [expires: 2013-12-31]
 Key fingerprint = A8DE D126 D346 E9CB 6176 AECB 0401 4392 EA4B F1EC
uid Niclas Zeising <zeising@daemon.se>
uid Niclas Zeising (FreeBSD Project) <zeising@freebsd.org>
```

```
uid Niclas Zeising (Lysator ACS) <zeising@lysator.liu.se>
sub 4096R/BB8B5551 2012-11-29 [expires: 2013-12-31]
sub 4096R/B8D43CD2 2012-11-29 [expires: 2013-12-31]
```

D.3.393 Alexey Zelkin <phantom@FreeBSD.org>

```
pub 1024D/9196B7D9 2002-01-28 Alexey Zelkin <phantom@FreeBSD.org>
 Key fingerprint = 4465 F2A4 28C1 C2E4 BB95 1EA0 C70D 4964 9196 B7D9
sub 1024g/E590ABA4 2002-01-28
```

D.3.394 Sepherosa Ziehau <sephe@FreeBSD.org>

```
pub 2048R/3E51FB42 2005-10-21
 Key fingerprint = 5F47 3861 7ABA 8773 9E32 0474 5C33 841C 3E51 FB42
uid Sepherosa Ziehau (freebsd) <sephe@freebsd.org>
uid Sepherosa Ziehau (sephe) <sepherosa@gmail.com>
sub 2048R/7AA31321 2005-10-21
```

D.3.395 Andrey Zonov <zont@FreeBSD.org>

```
pub 2048R/E8A68B1C 2012-08-17 [expires: 2016-08-17]
 Key fingerprint = 3DFF AA2F C10A A979 2FB9 A764 F145 4BB6 E8A6 8B1C
uid Andrey Zonov <zont@FreeBSD.org>
uid Andrey Zonov <andrey@zonov.org>
sub 2048R/57FC2BD3 2012-08-17 [expires: 2016-08-17]
```


Λεξικό του FreeBSD

Αυτό το λεξικό περιέχει όρους και ακρωνύμια που χρησιμοποιούνται από την κοινότητα κι από τα κείμενα της τεκμηρίωσης του FreeBSD.

A

ACL

Ἀἰῖῖῖ: Access Control List

ACPI

Ἀἰῖῖῖ: Advanced Configuration and Power Interface

AMD

Ἀἰῖῖῖ: Automatic Mount Daemon

AML

Ἀἰῖῖῖ: ACPI Machine Language

API

Ἀἰῖῖῖ: Application Programming Interface

APIC

Ἀἰῖῖῖ: Advanced Programmable Interrupt Controller

APM

Ἀἰῖῖῖ: Advanced Power Management

APOP

Ἀἰῖῖῖ: Authenticated Post Office Protocol

ASL

Ἀἰῖῖῖ: ACPI Source Language

ATA

Ἀἰῖῖῖ: Advanced Technology Attachment

ATM

Ἀἰῖῖῖ: Asynchronous Transfer Mode

ACPI Machine Language

Ψευδοκώδικας, που εκτελείται από ένα virtual machine σε κάθε λειτουργικό σύστημα συμβατό με το πρότυπο ACPI, παρέχοντας ένα τρόπο επικοινωνίας του υλικού με το τεκμηριωμένο interface το οποίο χρησιμοποιεί το ίδιο το λειτουργικό σύστημα.

ACPI Source Language

Ε γλώσσα προγραμματισμού με την οποία γράφεται η AML.

Access Control List

Μια λίστα από άδειες και δικαιώματα προσπέλασης, η οποία έχει συνδεθεί με ένα αντικείμενο, όπως π.χ. ένα αρχείο ή μια δικτυακή συσκευή.

Advanced Configuration and Power Interface

Ένα πρότυπο το οποίο καθορίζει τον τρόπο επικοινωνίας του υλικού με το λειτουργικό σύστημα. Ο σκοπός ύπαρξης του ACPI είναι να μπορεί το ΛΣ να επικοινωνήσει με το υλικό ενός υπολογιστή και να εκμεταλλευτεί όσο το δυνατόν καλύτερα αυτό το υλικό, ακόμη κι αν δεν ξέρει τα πάντα για αυτό. Το ACPI αποτελεί μετεξέλιξη των APM, PNPBIOS και αντίστοιχων τεχνολογιών, τις οποίες και αντικαθιστά. Το ACPI παρέχει τη δυνατότητα να ελέγξουμε την κατανάλωση ισχύος, την αναστολή λειτουργίας του συστήματος, την ενεργοποίηση και απενεργοποίηση συσκευών, κλπ.

Application Programming Interface

Ένα σύνολο από διεργασίες, πρωτόκολλα και εργαλεία που καθορίζουν τον αναγνωρισμένο τρόπο επικοινωνίας μεταξύ δύο ή περισσότερων τμημάτων λογισμικού. Σε αυτά περιλαμβάνονται πληροφορίες για το πώς, πότε, και γιατί τα τμήματα αυτά λογισμικού θα συνεργάζονται, και τι είδους δεδομένα μπορούν να ανταλλάξουν, να μοιραστούν ή να επεξεργαστούν.

Advanced Power Management

Ένα API το οποίο παρέχει στο λειτουργικό σύστημα τη δυνατότητα να συνεργαστεί με το BIOS επιτυγχάνοντας καλύτερη διαχείριση της ισχύος του συστήματος. Το APM έχει αντικατασταθεί από το πρότυπο ACPI, το οποίο είναι πιο ολοκληρωμένο και πιο ευέλικτο από το APM.

Advanced Programmable Interrupt Controller**Advanced Technology Attachment****Asynchronous Transfer Mode**

Authenticated Post Office Protocol**Automatic Mount Daemon**

Μια υπηρεσία συστήματος η οποία υλοποιεί την αυτόματη προσάρτηση συστημάτων αρχείων όταν γίνεται προσπάθεια προσπέλασης ενός αρχείου ή καταλόγου που περιέχεται σε αυτό.

B**BAR**

Άβδᾶ: Base Address Register

BIND

Άβδᾶ: Berkeley Internet Name Domain

BIOS

Άβδᾶ: Basic Input/Output System

BSD

Άβδᾶ: Berkeley Software Distribution

Base Address Register

Οι καταχωρητές που καθορίζουν την αρχική διεύθυνση μνήμης στην οποία απαντά μια συσκευή PCI.

Basic Input/Output System

Ο ακριβής ορισμός του BIOS εξαρτάται λίγο και από τα συμφραζόμενα. Κάποιοι αναφέρονται σε αυτό ως το ROM chip που υλοποιεί βασικές λειτουργίες επικοινωνίας μεταξύ υλικού και λογισμικού. Άλλοι αναφέρονται σε αυτό ως ένα βασικό σετ από ρουτίνες για την εκκίνηση του συστήματος. Άλλες φορές ο όρος BIOS αναφέρεται στην οθόνη και το μενού με το οποίο ρυθμίζεται η διαδικασία εκκίνησης του συστήματος. Ο όρος BIOS αναφέρεται συνήθως για συστήματα PC, αλλά η λειτουργικότητα που υλοποιεί υπ'αρχαι με παρόμοιο τρόπο και σε σχεδόν όλα τα άλλα συστήματα.

Berkeley Internet Name Domain

Μια υλοποίηση του πρωτοκόλλου DNS.

Berkeley Software Distribution

Αυτό είναι το όνομα που έδωσε το Computer Systems Research Group (CSRG) στο Πανεπιστήμιο της Καλιφόρνια στο Berkeley (<http://www.berkeley.edu>) στις βελτιώσεις και μεταβολές που έκανε στο UNIX 32V της A&T. Το FreeBSD είναι ένας απόγονος της δουλειάς του CSRG.

Bikeshed Building

Ένα φαινόμενο κατ'ά τη διάρκεια του οποίου πολύς κόσμος λείπει τη γνώμη του για ένα αδιάφορο ή ασήμαντο θέμα, ενώ την ίδια στιγμή ένα πολύπλοκο (αρχικό) θέμα μένει εκτός ενδιαφέροντος. Δείτε και τη λίστα FAQ του FreeBSD ([../faq/misc.html#BIKESHED-PAINTING](http://faq/misc.html#BIKESHED-PAINTING)) για την καταγωγή του όρου.

C**CD**

Άβδδ: Carrier Detect

CHAP

Άβδδ: Challenge Handshake Authentication Protocol

CLIP

Άβδδ: Classical IP over ATM

COFF

Άβδδ: Common Object File Format

CPU

Άβδδ: Central Processing Unit

CTS

Άβδδ: Clear To Send

CVS

Άβδδ: Concurrent Versions System

Carrier Detect

Ένα σήμα RS232C που υποδεικνύει ότι ανιχνεύθηκε φέρον σήμα (carrier).

Central Processing Unit

Ε μονάδα που είναι γνωστή και ως “επεξεργαστής”. Αυτή είναι ο εγκέφαλος ενός υπολογιστή, στον οποίο γίνονται όλοι οι υπολογισμοί. Υπάρχουν πολλές αρχιτεκτονικές σχεδίασης

επεξεργαστών, με διάφορα σύνολα εντολών. Οι πιο γνωστές είναι οι αρχιτεκτονικές Intel-x86 και οι παράγωγές της, η Sun SPARC, η PowerPC και η Alpha.

Challenge Handshake Authentication Protocol

Μια μέθοδος πιστοποίησης αυθεντικότητας ενός χρήστη, η οποία βασίζεται σε μια μυστική πληροφορία την οποία γνωρίζει τόσο ο πελάτης όσο και ο εξυπηρετητής.

Classical IP over ATM

Clear To Send

Ένα σήμα RS232C που δίνει άδεια στο απομακρυσμένο σύστημα να στείλει δεδομένα.

Ἀβδᾶ Ἀδβόςδ: Request To Send.

Common Object File Format

Concurrent Versions System

Ένα σύστημα διαχείρισης εκδόσεων αρχείων (version control system). Παρέχει τη δυνατότητα να επεξεργαζόμαστε και να κρατάμε ιστορικό αλλαγών για πολλές εκδόσεις ενός συνόλου αρχείων. Το CVS παρέχει τη δυνατότητα να εξάγουμε, να συγχωνεύσουμε (merge) και να αναιρέσουμε (revert) οποιαδήποτε αλλαγή ή ομάδα αλλαγών. Επίσης μας δίνει τη δυνατότητα να κρατάμε ιστορικό κάθε αλλαγής, με πληροφορίες όπως ποιες αλλαγές έχουν γίνει, από ποιόν, πότε και γιατί.

D

DAC

Ἀβδᾶ: Discretionary Access Control

DDB

Ἀβδᾶ: Debugger

DES

Ἀβδᾶ: Data Encryption Standard

DHCP

Ἀβδᾶ: Dynamic Host Configuration Protocol

DNS

Ἀἰβόᾱ: Domain Name System

DSDT

Ἀἰβόᾱ: Differentiated System Description Table

DSR

Ἀἰβόᾱ: Data Set Ready

DTR

Ἀἰβόᾱ: Data Terminal Ready

DVMRP

Ἀἰβόᾱ: Distance-Vector Multicast Routing Protocol

Discretionary Access Control**Data Encryption Standard**

Μια μέθοδος κρυπτογράφησης πληροφορίας, η οποία παλιότερα αποτελούσε τη βασική μέθοδο κρυπτογράφησης των κωδικών (passwords) στο UNIX. Χρησιμοποιούνταν επίσης και από τη συνάρτηση crypt(3).

Data Set Ready

Ένα σήμα RS232C το οποίο στέλνεται από το modem στον υπολογιστή ή το τερματικό, ως ένδειξη της ετοιμότητας για λήψη ή αποστολή δεδομένων.

Ἀἰβόᾱ Ἀἰβόζοῶ: Data Terminal Ready.

Data Terminal Ready

Ένα σήμα RS232C το οποίο στέλνεται από τον υπολογιστή ή το τερματικό στο modem, ως ένδειξη της ετοιμότητας για λήψη ή αποστολή δεδομένων.

Debugger

Ένα διαδραστικό (interactive) υποσύστημα του πυρήνα, το οποίο παρέχει εργαλεία για εξέταση της κατ'άστασης του συστήματος. Συχνά χρησιμοποιείται αφού το σύστημα έχει σταματήσει να λειτουργεί κανονικά, για να καταλάβουμε όσο περισσότερα πράγματα μπορούμε σχετικά με τις αιτίες του προβλήματος.

Differentiated System Description Table

Ένας πίνακας του ACPI που παρέχει βασικές πληροφορίες ρυθμίσεων σχετικά με το βασικό σύστημα.

Distance-Vector Multicast Routing Protocol**Domain Name System**

Το σύστημα που μετατρέπει το ευαν'αγνωστο, συμβολικό όνομα κ'αθε μηχανήματος (hostname), όπως π.χ. το mail.example.net, στην αριθμητική διεύθυνση Internet που του αντιστοιχεί και το αν'αποδο.

Dynamic Host Configuration Protocol

Ένα σύστημα δυναμικής αν'αθεσης διευθύνσεων IP. Κ'αθε υπολογιστής (host) μπορεί να ζητήσει μια διεύθυνση IP από έναν εξυπηρετητή DHCP. Ε αν'αθεση της διεύθυνσης λέγεται και "lease".

E**ECOFF**

Ἄἄβδᾶ: Extended COFF

ELF

Ἄἄβδᾶ: Executable and Linking Format

ESP

Ἄἄβδᾶ: Encapsulated Security Payload

Encapsulated Security Payload**Executable and Linking Format****Extended COFF****F****FADT**

Ἄἄβδᾶ: Fixed ACPI Description Table

FAT

Ἄλφα: File Allocation Table

FAT16

Ἄλφα: File Allocation Table (16-bit)

FTP

Ἄλφα: File Transfer Protocol

File Allocation Table**File Allocation Table (16-bit)****File Transfer Protocol**

Ένα μέλος της οικογένειας πρωτοκόλλων υψηλού επιπέδου, τα οποία έχουν υλοποιηθεί με βάση το TCP για τη μεταφορά αρχείων σε ένα δίκτυο TCP/IP.

Fixed ACPI Description Table**G****GUI**

Ἄλφα: Graphical User Interface

Giant

Το όνομα ενός μηχανισμού αμοιβαίου αποκλεισμού (ένα `sleep mutex`) που προστατεύει ένα μεγάλο μέρος των πηγών του πυρήνα. Παρόλο που ένας τέτοιος απλός μηχανισμός ήταν αρκετός σε παλιότερες εποχές (που ένα μηχάνημα μπορεί να έτρεχε το πολύ μερικές δεκάδες διεργασίες, είχε μια κάρτα δικτύου και φυσικά μόνο ένα επεξεργαστή) σήμερα πλέον αποτελεί πηγή απαρ\'αδεκτης καθυστέρησης. Εομάδα ανάπτυξης του FreeBSD εργάζεται σκληρά για να αντικαταστήσει το Giant με πιο μοντέρνους, λεπτούς μηχανισμούς αμοιβαίου αποκλεισμού, οι οποίοι θα επιτρέπουν μεγαλύτερο βαθμό παραλληλισμού τόσο σε μηχανήματα με ένα όσο και σε σταθμούς εργασίας με πολλούς επεξεργαστές.

Graphical User Interface

Ένα διαδραστικό σύστημα επικοινωνίας μεταξύ ανθρώπου και μηχανής, βασισμένο σε εικόνες (graphics).

H

HTML

Ἀἰβόᾱ: HyperText Markup Language

HUP

Ἀἰβόᾱ: HangUp

HangUp

HyperText Markup Language

Ε γλώσσα περιγραφής κειμένου (markup language) που χρησιμοποιείται για τη δημιουργία ιστοσελίδων (web pages).

I

I/O

Ἀἰβόᾱ: Input/Output

IASL

Ἀἰβόᾱ: Intel's ASL compiler

IMAP

Ἀἰβόᾱ: Internet Message Access Protocol

IP

Ἀἰβόᾱ: Internet Protocol

IPFW

Ἀἰβόᾱ: IP Firewall

IPP

Ἀἰβόᾱ: Internet Printing Protocol

IPv4

Ἀἰβόᾱ: IP Version 4

IPv6

Ἀἰβόᾱ: IP Version 6

ISP

Ἀἰβόᾱ: Internet Service Provider

IP Firewall**IP Version 4**

Ἡ ἔκδοση 4 του πρωτοκόλλου IP, η οποία χρησιμοποιεί 32 bits για την διευθυνσιοδότηση. Ἡ ἔκδοση αυτή εξακολουθεί να είναι η πλέον χρησιμοποιούμενη, ἀλλ᾽ ἀντικαθίσταται σταδιακᾶ με την ἔκδοση IPv6.

Ἀἰβόᾱ Ἀδβόζῶ: IP Version 6.

IP Version 6

Ἡ νέα ἔκδοση του πρωτοκόλλου IP. Ἡ δημιουργία του κρίθηκε ἀναγκαία καθώς η περιοχή διευθύνσεων του IPv4 κοντεύει να εξαντληθεί. Ἡ ἔκδοση αυτή χρησιμοποιεί 128 bits για τη διευθυνσιοδότηση.

Input/Output**Intel's ASL compiler**

Ο μεταγλωττιστής της Intel για τη μετατροπή του ASL σε AML.

Internet Message Access Protocol

Ένα πρωτόκολλο για πρόσβαση των μηνυμάτων ταχυδρομείου που βρίσκονται σε ένα εξυπηρετητή ταχυδρομείου. Τυπικᾶ, τα μηνύματα μένουν αποθηκευμένα στον εξυπηρετητή αντί να μεταφορτώνονται στον πρόγραμμα λήψης email του πελάτη.

Ἀἰβόᾱ Ἀδβόζῶ: Post Office Protocol Version 3.

Internet Printing Protocol

Internet Protocol

Το πρωτόκολλο μετ'άδοσης πακέτων, το οποίο αποτελεί το βασικό πρωτόκολλο στο Internet. Αναπτύχθηκε αρχικά στο τμήμα Αμύνης των ΕΠΑ και αποτελεί ένα ιδιαίτερα σημαντικό κομμάτι του πρωτοκόλλου TCP/IP. Χωρίς το πρωτόκολλο αυτό, το Internet δεν θα είχε εξελιχθεί σε αυτό που είναι σήμερα. Για περισσότερες πληροφορίες, δείτε το RFC 791 (<ftp://ftp.rfc-editor.org/in-notes/rfc791.txt>).

Internet Service Provider

Μια εταιρία που παρέχει υπηρεσίες πρόσβασης στο Internet.

K**KAME**

Ο Ιαπωνικός όρος για τη “χελώνα”. Ο όρος KAME χρησιμοποιείται στους κύκλους της πληροφορικής για αναφορά στο KAME Project (<http://www.kame.net/>), το οποίο εργάζεται προς μια υλοποίηση του IPv6.

KDC

Άβδâ: Key Distribution Center

KLD

Άβδâ: Kernel ld(1)

KSE

Άβδâ: Kernel Scheduler Entities

KVA

Άβδâ: Kernel Virtual Address

Kbps

Άβδâ: Kilo Bits Per Second

Kernel ld(1)

Μια μέθοδος δυναμικής φόρτωσης λειτουργικότητας στον πυρήνα του FreeBSD χωρίς να χρειάζεται επανεκκίνηση του συστήματος.

Kernel Scheduler Entities

Ένας μηχανισμός του πυρήνα για υποστήριξη πολυνηματικής επεξεργασίας. Δείτε τη σελίδα της ομάδας εργασίας των KSE (<http://www.FreeBSD.org/kse>) για περισσότερες λεπτομέρειες.

Kernel Virtual Address**Key Distribution Center****Kilo Bits Per Second**

Χρησιμοποιείται για τη μέτρηση του εύρους ζώνης (την ποσότητα των δεδομένων που περνάει από κάποιο συγκεκριμένο σημείο σε ένα καθορισμένο χρονικό διάστημα). Εναλλακτικά προθέματα για το Kilo περιλαμβάνουν τα Mega, Giga, Tera, κ.ο.κ.

L**LAN**

Λάβδα: Local Area Network

LOR

Λάβδα: Lock Order Reversal

LPD

Λάβδα: Line Printer Daemon

Line Printer Daemon**Local Area Network**

Δίκτυο που χρησιμοποιείται σε μια τοπική περιοχή, π.χ. γραφείο, σπίτι κ.ο.κ.

Lock Order Reversal

Ο πυρήνας του FreeBSD χρησιμοποιεί ένα αριθμό από resource locks για να διαχειρίζεται την πρόσβαση στις διάφορες πηγές του. Ένας μηχανισμός διάγνωσης προβλημάτων με αυτά τα locks, ο οποίος λέγεται witness(4), περιλαμβάνεται στους πειραματικούς πυρήνες (αλλά αφαιρείται από τους πυρήνες των σταθερών εκδόσεων) κι ελέγχει κατά την ώρα λειτουργίας του πυρήνα την πιθανότητα προβλημάτων deadlock. (Ο μηχανισμός witness(4) είναι βασικά αρκετά

συντηρητικός στους ελέγχους που κάνει, οπότε είναι πιθανόν κάποια από τα διαγνωστικά μηνύματά του να είναι υπερβολικά.) Ένα διαγνωστικό μήνυμα από το μηχανισμό αυτό σημαίνει ότι “αν είστε αρκετά άτυχοι, ένα deadlock μπορεί να συμβεί στο σημείο αυτό”.

Τα πραγματικά LOR, συνήθως, διορθώνονται γρήγορα, οπότε να ελέγχετε τη <http://lists.FreeBSD.org/mailman/listinfo/freebsd-current> και τη σελίδα των LOR που είναι γνωστά μέχρι σήμερα (<http://sources.zabbadoz.net/freebsd/lor.html>) πριν στείλετε μήνυμα σε κάποια από τις λίστες ηλεκτρονικού ταχυδρομείου.

M

MAC

Άβδ: Mandatory Access Control

MADT

Άβδ: Multiple APIC Description Table

MFC

Άβδ: Merge From Current

MFP4

Άβδ: Merge From Perforce

MFS

Άβδ: Merge From Stable

MIT

Άβδ: Massachusetts Institute of Technology

MLS

Άβδ: Multi-Level Security

MOTD

Άβδ: Message Of The Day

MTA

Άβδ: Mail Transfer Agent

MUA

Άβδ: Mail User Agent

Mail Transfer Agent

Μια εφαρμογή που χρησιμοποιείται για την μεταφορά email. Κατά παράδοση, το MTA αποτελούσε τμήμα του βασικού συστήματος του BSD. Σήμερα, το sendmail περιλαμβάνεται στο βασικό σύστημα αλλά υπάρχουν και πολλά άλλα MTAs, όπως τα postfix, qmail και Exim.

Mail User Agent

Μια εφαρμογή για τη διαχείριση, αν'αγνωση μηνυμάτων ηλεκτρονικής αλληλογραφίας και την αποστολή απαντήσεων σε αυτά.

Mandatory Access Control**Massachusetts Institute of Technology****Merge From Current**

Ε συγχώνευση ή μεταφορά ενός χαρακτηριστικού ή μιας διόρθωσης από τον κλάδο αν'απτυξης -CURRENT σε ένα άλλο κλάδο (συνήθως ένα από τους κλάδους -STABLE).

Merge From Perforce

Ε συγχώνευση ή μεταφορά ενός χαρακτηριστικού ή μιας διόρθωσης από το αποθετήριο Perforce στον κλάδο αν'απτυξης -CURRENT.

Ἄβδᾱ Ἄδβόζδ: Perforce.

Merge From Stable

Ε φυσιολογική διαδικασία αν'απτυξης του FreeBSD βασίζεται στο ότι κάθε αλλαγή γίνεται πρώτα στο -CURRENT branch για να δοκιμαστεί πριν ενσωματωθεί στο -STABLE. Μόνο σε πολύ ειδικές περιπτώσεις γίνεται κάποια αλλαγή πρώτα στο -STABLE και μετά στο -CURRENT.

Ο ίδιος όρος χρησιμοποιείται όταν μια αλλαγή μεταφέρεται από το -STABLE branch σε κάποιο από τα security branches.

Ἄβδᾱ Ἄδβόζδ: Merge From Current.

Message Of The Day

Ένα μήνυμα το οποίο εμφανίζεται συνήθως κατ'α τη διαδικασία εισόδου και χρησιμοποιείται συχνά για τη διανομή πληροφοριών στους χρήστες του συστήματος.

Multi-Level Security**Multiple APIC Description Table**

N

NAT

Ἀββδα: Network Address Translation

NDISulator

Ἀββδα: Project Evil

NFS

Ἀββδα: Network File System

NTFS

Ἀββδα: New Technology File System

NTP

Ἀββδα: Network Time Protocol

Network Address Translation

Μια τεχνική κατ'α την οποία τα πακέτα IP μεταβάλλονται κατ'α την έξοδο τους από μια πύλη δικτύου (gateway), επιτρέποντας έτσι σε πολλ'α μηχανήματα που βρίσκονται πίσω από την πύλη να μοιράζονται μια κοινή εξωτερική διεύθυνση IP.

Network File System

New Technology File System

Ένα σύστημα αρχείων που αναπτύχθηκε από τη Microsoft και διανέμεται με τα λειτουργικά τύπου “New Technology”, π.χ. τα Windows 2000, Windows NT και Windows XP.

Network Time Protocol

Ένας τρόπος συγχρονισμού του ρολογιού πραγματικού χρόνου μέσω δικτύου.

O

OBE

Ἀββδα: Overtaken By Events

ODMR

Ἀββδα: On-Demand Mail Relay

OS*Ãβδã: Operating System***On-Demand Mail Relay****Operating System**

Ένα σύνολο προγραμμάτων, βιβλιοθηκών και εργαλείων τα οποία παρέχουν πρόσβαση στους πόρους υλικού του υπολογιστή. Τα σημερινά λειτουργικά συστήματα κυμαίνονται από απλοϊκές υλοποιήσεις με δυνατότητα εκτέλεσης ενός μόνο προγράμματος κάθε φορά και με δυνατότητα πρόσβασης σε μια μόνο συσκευή, ως και συστήματα που υποστηρίζουν πολλαπλά προγράμματα και χρήστες με δυνατότητα εξυπηρέτησης χιλιάδων χρηστών κάθε στιγμή. Κάθε χρήστης μπορεί να εκτελεί δεκάδες διαφορετικές εφαρμογές.

Overtaken By Events

Χρησιμοποιείται για να περιγράψει μια προτεινόμενη αλλαγή (όπως μια Αναφορά Προβλήματος ή μια αίτηση για κάποιο νέο χαρακτηριστικό) που δεν ισχύει πλέον ή δεν έχει αξία λόγω κάποιας πρόσφατης αλλαγής στο FreeBSD, αλλαγές σε κάποιο πρότυπο, επειδή το σχετικό υλικό θεωρείται πλέον ξεπερασμένο, κλπ.

P**p4***Ãβδã: Perforce***PAE***Ãβδã: Physical Address Extensions***PAM***Ãβδã: Pluggable Authentication Modules***PAP***Ãβδã: Password Authentication Protocol***PC***Ãβδã: Personal Computer***PCNSFD***Ãβδã: Personal Computer Network File System Daemon*

PDF

Ἀἰβόᾱ: Portable Document Format

PID

Ἀἰβόᾱ: Process ID

POLA

Ἀἰβόᾱ: Principle Of Least Astonishment

POP

Ἀἰβόᾱ: Post Office Protocol

POP3

Ἀἰβόᾱ: Post Office Protocol Version 3

PPD

Ἀἰβόᾱ: PostScript Printer Description

PPP

Ἀἰβόᾱ: Point-to-Point Protocol

PPPoA

Ἀἰβόᾱ: PPP over ATM

PPPoE

Ἀἰβόᾱ: PPP over Ethernet

PPP over ATM**PPP over Ethernet****PR**

Ἀἰβόᾱ: Problem Report

PXE

Ἀἰβόᾱ: Preboot eXecution Environment

Password Authentication Protocol

Perforce

Ένα σύστημα ελέγχου εκδόσεων το οποίο γράφεται από την Perforce Software (<http://www.perforce.com/>) και το οποίο είναι πιο προχωρημένο από το CVS. Αν και δεν είναι ανοικτού κώδικα, η χρήση του είναι ελεύθερη σε έργα ανοικτού κώδικα όπως το FreeBSD.

Κάποια μέλη της ομάδας ανάπτυξης του FreeBSD χρησιμοποιούν ένα αποθετήριο Perforce ως πειραματική περιοχή για κώδικα που θεωρείται ιδιαίτερα πειραματικός ακόμα και για τον κλάδο -CURRENT.

Personal Computer**Personal Computer Network File System Daemon****Physical Address Extensions**

Μια μέθοδος για ενεργοποίηση πρόσβασης μέχρι και σε 64 GB RAM σε συστήματα τα οποία διαθέτουν μόνο 32 bit περιοχή διευθύνσεων (διαφορετικά θα περιορίζονταν σε 4 GB χωρίς PAE).

Pluggable Authentication Modules**Point-to-Point Protocol****Pointy Hat**

Ένα μυθικό σχεδόν καπέλο, που μοιάζει πολύ με ένα dunce cap, το οποίο χαρίζεται στα μέλη της ομάδας ανάπτυξης του FreeBSD όταν δημιουργούν προβλήματα με τη μεταγλώττιση του FreeBSD, όταν κάνουν αλλαγές που δεν χρειάζονται, ή γενικά σε οποιαδήποτε περίπτωση προκαλούν προβλήματα στον κώδικα. Γενικά, όλα τα μέλη της ομάδας ανάπτυξης που κάνουν πραγματικά δουλειά μαζεύουν σχετικά σύντομα μια μεγάλη συλλογή από αυτά τα καπέλακια. Η χρήση του όρου είναι (σχεδόν πάντοτε) χιουμοριστική.

Portable Document Format**Post Office Protocol**

Ἀἰβῶᾱ Ἀῖβῶζῶ: Post Office Protocol Version 3.

Post Office Protocol Version 3

Ένα πρωτόκολλο για πρόσβαση των μηνυμάτων σε ένα εξυπηρετητή ταχυδρομείου. Στο πρωτόκολλο αυτό, τα μηνύματα μεταφορτώνονται από τον εξυπηρετητή στον πελάτη, αντί να παραμένουν στον εξυπηρετητή.

Άβδᾶ Ἄδβόγδ: Internet Message Access Protocol.

PostScript Printer Description**Preboot eXecution Environment****Principle Of Least Astonishment**

Καθώς αναπτύσσεται το FreeBSD οι αλλαγές που είναι ορατές στον τελικό χρήστη πρέπει να προκαλούν όσο το δυνατόν μικρότερες και λιγότερες εκπλήξεις. Για παράδειγμα, η άσκοπη μετονομασία μεταβλητών που επηρεάζουν την έναρξη του συστήματος στο αρχείο `/etc/defaults/rc.conf` θεωρείται παραβίαση του POLA. Τα μέλη της ομάδας ανάπτυξης έχουν κατ'άνω τους το POLA όταν κάνουν αλλαγές στο σύστημα οι οποίες επηρεάζουν τον τελικό χρήστη.

Problem Report

Μια περιγραφή κάποιου είδους προβλήματος το οποίο βρέθηκε στον πηγαίο κώδικα ή στην τεκμηρίωση του FreeBSD. Δείτε το άρθρο Γράφοντας Αναφορές Προβλημάτων για το FreeBSD (http://www.FreeBSD.org/doc/el_GR.ISO8859-7/articles/problem-reports/index.html).

Process ID

Ένας αριθμός που αναγνωρίζει με μοναδικό τρόπο μια διεργασία του συστήματος και μας επιτρέπει να δράσουμε σε αυτή.

Project Evil

Ο πραγματικός τίτλος του NDISulator που έγραψε ο Bill Paul, ο οποίος το ονόμασε έτσι για να δείξει πόσο απαίσιο είναι (από φιλοσοφικής άποψης) να υπάρχει η ανάγκη για κάτι τέτοιο. Το NDISulator είναι ένα ειδικό άρθρωμα συμβατότητας το οποίο επιτρέπει σε οδηγούς συσκευών δικτύου τύπου Microsoft Windows™ NDIS miniport να χρησιμοποιηθούν στο FreeBSD/i386. Αυτός είναι συνήθως ο μόνος τρόπος να χρησιμοποιηθούν κάρτες δικτύου των οποίων οι οδηγοί δεν είναι διαθέσιμοι σε μορφή ελεύθερου ή ανοιχτού λογισμικού. Δείτε και το αρχείο `src/sys/compat/ndis/subr_ndis.c` για περισσότερες λεπτομέρειες.

R

RA

Ἰᾱβῶᾱ: Router Advertisement

RAID

Ἰᾱβῶᾱ: Redundant Array of Inexpensive Disks

RAM

Ἰᾱβῶᾱ: Random Access Memory

RD

Ἰᾱβῶᾱ: Received Data

RFC

Ἰᾱβῶᾱ: Request For Comments

RISC

Ἰᾱβῶᾱ: Reduced Instruction Set Computer

RPC

Ἰᾱβῶᾱ: Remote Procedure Call

RS232C

Ἰᾱβῶᾱ: Recommended Standard 232C

RTS

Ἰᾱβῶᾱ: Request To Send

Random Access Memory

Revision Control System

Το *Revision Control System* (RCS) είναι ένα από τα παλιότερα συστήματα που υλοποιούν “έλεγχο εκδόσεων” για απλά αρχεία. Επιτρέπει την αποθήκευση, αν’ακτηση, αρχειοθέτηση, καταγραφή, αναγνώριση και συγχώνευση πολλαπλών εκδόσεων για κ’αθε αρχείο. Το RCS αποτελείται από πολλά μικρά εργαλεία που συνεργάζονται μεταξύ τους. Δεν διαθέτει ορισμένα από τα χαρακτηριστικά που παρέχονται από πιο μοντέρνα συστήματα ελέγχου εκδόσεων, αλλά είναι πολύ εύκολο στην εγκατάσταση και ρύθμιση και πολύ απλό στη χρήση για μικρό αριθμό ελεγχόμενων αρχείων. Το RCS διατίθεται πρακτικά για κ’αθε λειτουργικό που βασίζεται στις αρχές λειτουργίας του UNIX.

Ἰᾱβῶᾱ Ἰᾱβῶζῶ: Concurrent Versions System, Subversion.

Received Data

Ένα καλώδιο ή ακροδέκτης του RS232C στο οποίο γίνεται λήψη δεδομένων.

Ἰᾱβῶᾱ Ἰᾱβῶζῶ: Transmitted Data.

Recommended Standard 232C

Ένα πρότυπο για επικοινωνία μεταξύ σειριακών συσκευών.

Reduced Instruction Set Computer

Μια προσέγγιση στη σχεδίαση επεξεργαστών που απλοποιεί το είδος των λειτουργιών που μπορεί να εκτελέσει το υλικό ώστε να να είναι κατ'ά το δυνατόν γενικού σκοπού. Αυτό οδηγεί σε χαμηλότερη κατανάλωση ενέργειας, χρησιμοποιεί λιγότερους ημιαγωγούς και σε ορισμένες περιπτώσεις επιτυγχάνει καλύτερη απόδοση και αυξημένη πυκνότητα κώδικα. Παραδείγματα επεξεργαστών RISC περιλαμβάνουν τους Alpha, SPARC, ARM και PowerPC.

Redundant Array of Inexpensive Disks**Remote Procedure Call****repocopy**

Άβδδ: Repository Copy

Repository Copy

Απευθείας αντιγραφή αρχείων μέσα σε ένα αποθετήριο CVS.

Χωρίς τη διαδικασία του **repocopy**, αν ένα αρχείο χρειάζεται να αντιγραφεί ή να μεταφερθεί σε ένα άλλο σημείο μέσα στο αποθετήριο, ο **committer** θα πρέπει να εκτελέσει την εντολή `cvs add` για να τοποθετήσει το αρχείο στην νέα του θέση και έπειτα την εντολή `cvs rm` στο παλιό αρχείο για να το διαγράψει.

Το μειονέκτημα αυτής της μεθόδου είναι ότι δεν αντιγράφεται το ιστορικό (οι καταχωρήσεις στο αρχείο καταγραφής του CVS) στη νέα θέση. Καθώς το FreeBSD Project θεωρεί πολύ χρήσιμες αυτές τις πληροφορίες, γίνεται συχνά χρήση της διαδικασίας **repocopy**. Κατ'ά τη διαδικασία αυτή, ο διαχειριστής του αποθετηρίου αντιγράφει τα αρχεία απευθείας στη νέα θέση του αποθετηρίου, αντί να χρησιμοποιήσει το πρόγραμμα `cvs(1)`.

Request For Comments

Ένα σύνολο εγγράφων που περιγράφουν τα πρότυπα, τα πρωτόκολλα και τις λοιπές διεργασίες που διέπουν τη λειτουργία του Internet. Δείτε το www.rfc-editor.org (<http://www.rfc-editor.org/>).

Χρησιμοποιείται επίσης ως γενικός όρος όταν κάποιος προτείνει μια αλλαγή και περιμένει σχόλια σχετικά με αυτή.

Request To Send

Ένα σήμα στο RS232C που ζητάει από το απομακρυσμένο σύστημα να συνεχίσει τη μετάδοση των δεδομένων.

Άλβόα Άδβόζο: Clear To Send.

Router Advertisement**S****SCI**

Άλβόα: System Control Interrupt

SCSI

Άλβόα: Small Computer System Interface

SG

Άλβόα: Signal Ground

SMB

Άλβόα: Server Message Block

SMP

Άλβόα: Symmetric MultiProcessor

SMTP

Άλβόα: Simple Mail Transfer Protocol

SMTP AUTH

Άλβόα: SMTP Authentication

SSH

Άλβόα: Secure Shell

STR

Άλβόα: Suspend To RAM

SVN

Άλβόα: Subversion

SMTP Authentication

Server Message Block

Signal Ground

Ένας ακροδέκτης ή καλώδιο του RS232 που αποτελεί πηγή αναφοράς για τη γείωση του μεταδιδόμενου σήματος.

Simple Mail Transfer Protocol

Secure Shell

Small Computer System Interface

Subversion

Το Subversion είναι ένα σύστημα ελέγχου εκδόσεων, παρόμοιο με το CVS αλλά με πιο προχωρημένες δυνατότητες.

Ἀβδᾶ Ἄβδᾶ: Concurrent Versions System.

Suspend To RAM

Symmetric MultiProcessor

System Control Interrupt

T

TCP

Ἀβδᾶ: Transmission Control Protocol

TCP/IP

Ἀβδᾶ: Transmission Control Protocol/Internet Protocol

TD

Ἄἄβδᾶ: Transmitted Data

TFTP

Ἄἄβδᾶ: Trivial FTP

TGT

Ἄἄβδᾶ: Ticket-Granting Ticket

TSC

Ἄἄβδᾶ: Time Stamp Counter

Ticket-Granting Ticket**Time Stamp Counter**

Πρόκειται για ένα ενσωματωμένο μετρητή απόδοσης στους μοντέρνους επεξεργαστές Pentium, ο οποίος απαριθμεί τους παλμούς του βασικού ρολογιού συστήματος.

Transmission Control Protocol

Ένα πρωτόκολλο που βρίσκεται πάνω από το (για παράδειγμα) IP και εξασφαλίζει ότι τα πακέτα θα μεταδοθούν αξιόπιστα και στη σωστή σειρά.

Transmission Control Protocol/Internet Protocol

Ο όρος χαρακτηρίζει το συνδυασμό του TCP πρωτοκόλλου, καθώς εκτελείται πάνω από το πρωτόκολλο IP. Το Internet κατ'ά κύριο λόγο χρησιμοποιεί το TCP/IP.

Transmitted Data

Ένας ακροδέκτης ή καλώδιο του RS232C μέσω του οποίου γίνεται μετάδοση δεδομένων.

Ἄἄβδᾶ Ἀδβόζδ: Received Data.

Trivial FTP**U****UDP**

Ἄἄβδᾶ: User Datagram Protocol

UFS1

Άλφα: Unix File System Version 1

UFS2

Άλφα: Unix File System Version 2

UID

Άλφα: User ID

URL

Άλφα: Uniform Resource Locator

USB

Άλφα: Universal Serial Bus

Uniform Resource Locator

Μια μέθοδος για την εύρεση ενός πόρου (όπως π.χ. ενός εγγράφου) στο Internet, καθώς και ένα μέσο για την αναγνώριση του με μοναδικό τρόπο.

Unix File System Version 1

Το πρωταρχικό σύστημα αρχείων του UNIX, γνωστό επίσης και ως Berkeley Fast File System.

Unix File System Version 2

Μια επέκταση του UFS1, η οποία πρωτοεμφανίστηκε στο FreeBSD 5-CURRENT. Το UFS2 προσθέτει δείκτες μπλοκ 64 bit περιώνυτας έτσι το φράγμα του 1T. Διαθέτει ακόμα υποστήριξη εκτεταμένων αρχείων και άλλα προηγμένα χαρακτηριστικά.

Universal Serial Bus

Ένα πρότυπο υλικού που χρησιμοποιείται για την διασύνδεση μεγάλου πλήθους περιφερειακών υπολογιστών, χρησιμοποιώντας μια τυποποιημένη διεπαφή.

User ID

Ένας μοναδικός αριθμός που ανατίθεται σε κάθε χρήστη ενός υπολογιστή και χρησιμοποιείται για την αναγνώριση των πόρων και των δικαιωμάτων που έχουν εκχωρηθεί σε αυτόν.

User Datagram Protocol

Ένα απλό και μη αξιόπιστο πρωτόκολλο που χρησιμοποιείται για την ανταλλαγή δεδομένων σε ένα δίκτυο TCP/IP. Το UDP δεν παρέχει έλεγχο και διόρθωση λαθών όπως το TCP.

V

VPN

Ἀββδα: Virtual Private Network

Virtual Private Network

Μια μέθοδος που χρησιμοποιεί ένα δημόσιο δίκτυο επικοινωνίας (όπως το Internet), για να παρέχει απομακρυσμένη πρόσβαση σε ένα τοπικό δίκτυο, όπως το LAN μιας επιχείρησης.

Εἰñùίβää

*Αυτό το βιβλίο είναι το αποτέλεσμα της ομαδικής εργασίας εκατοντ'άδων εθελοντών της “Ομ'άδας Τεκμηρίωσης του FreeBSD”. Αυτό το κείμενο γράφτηκε σε μορφή SGML, σύμφωνα με το DocBook DTD και έχει μορφοποιηθεί από την SGML σε πολλές διαφορετικές μορφές παρουσίασης χρησιμοποιώντας την εφαρμογή **Jade**, μια μηχανή DSSSL ανοιχτού κώδικα. Χρησιμοποιήθηκαν τα DSSSL stylesheets του Norm Walsh με ένα επιπλέον επίπεδο τροποποίησης για να δώσουν τις οδηγίες παρουσίασης στην **Jade**. Ε έντυπη μορφή αυτού του κειμένου δεν θα υπήρχε χωρίς την γλώσσα στοιχειοθεσίας T_EX του Donald Knuth, το L^AT_EX του Leslie Lamport, ή το macro package **JadeT_EX** του Sebastian Rahtz.*